Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Opus Postularu[m] et Sermonum Jordani de Tempore.

https://hdl.handle.net/1874/461399

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

filiū dei.sed q̄ simules sunt crucifixorū? Crucifigunt aūt in semetipsis.i. q̄ntū in ipsis est. Sic in ppositō quādo mortaliter peccam? christū lapidam? ledim? ⁊ cōtristam?. Quia q̄ntū in nobis est eū gaudio q̄ ipse expectat de nob̄ pauamus. In q̄ enā sensu loquit Bern̄. in ps̄ona christi sic alloquēs peccatorē in quodā ſmone dicit. Nōne satis ꝓpter te vulnerat? sum. nūquid nō p̄ miquitate tua afflict? sum. vt q̄d addā afflictionem afflicto. Addā gis aggrauāt me vulnera peccati tui q̄s vulnera corpis mei.

Subsermo Primus CLXXXI.

Tulerunt lapides iudei vt iacerēt in eum. Exposita aūt autoritate p̄missa de malis iudeis ⁊ malis lapidib?. nūc exponēda est de bonis iudeis ⁊ bonis lapidib?. Quia aūt sint boni ⁊ veri iudei dictū est supra. Ut trollūt lapides bonos. ⁊ hoc ad duplicē finē. Primo vt cuz eis lapident diabolū. Secūdo vt eos iacātē in ieſum. Quantū ad p̄mū sensum boni ⁊ veri iudei dicūt. boni fideles christiani debēt tollere quiq̄z lapides ad lapidandū eū qui est diabolus. q̄ figurati sunt. j. Reg. xvij. Ubi legit q̄ dauid dimicaturus cōtra goliā elegit q̄ntū lapides limpidissimos de torrente. ⁊ misit eos in perā pastoralē quam habebat secū. ⁊ fundā manu tulit ⁊ baculū suum quē semp habebat in manib?. ⁊ sic inermis processit aduersus goliā. Et mittēs manū in perā tulit vnū lapidē. ⁊ funda iecit. ⁊ percussit eū in frōte eius. ⁊ infixus est lapis in fronte ei?. ⁊ cecidit ⁊ iacē suā sup terrā. ⁊ interfecit eū dauid proprio gladio eius. Allegorice p dauid intelligit christ? qui est tot? desiderabilis atq̄z manu fortis? Per goliam siue p galiad q̄ idē est interp̄tatiōe intelligitur diabol?. Interp̄rat eni golias vel goliad trānsmigrans. ⁊ diabol? de alto celo cadens trānsmigrauit in p̄fundū inferni. Igit ad euidentiaz propositi nostri duo sunt notāda siue videnda. Primo q̄luter et quos lapides christ? elegit q̄ bus diaboli pstrauit. Secōdo qualiter nos eosdez lapides colligere debeam? ⁊ cū eis diabolū lapidare. Quātū ad p̄mū sciēdū q̄ filius dei in eternitate sua salutē būanī generis ordinās elegit q̄ntq̄z lapides infra scriptos de torrente sapiēte diuine. q. bñ torrēs dr. q. ⁊ subita est et itarapida vt ad finē quē vult sine alio tarditate perueniat. vt dic̄ Cass. sup illud ps̄l. Torrēte voluptatis tue potabis eos. Primus lapis est charitas que ex̄plū de celo ad terrā deposuit. Hūc lapidez ab eterno elegit. Juxta illud Hiere. xxxj. In charitate perpetua dilexi te. Ex eū in tpe actualiē in facto ostēdit cū naturā nostrā assūpsit. Un ap̄lus. Ephe. ij. Propt̄ nimiā charitatē qua dilexit nos de? filiū suū vnigenitū misit in similitudinē carnis pcti. Secūdus est pietas. q̄ importat cultū ⁊ religionē oipotentis ⁊ opa misericordie vt dicit glosa. j. Thi. iiij. Hunc lapidē elegit q̄s ipsum nobis in elemosynā tribuit. Que maior ⁊ largior elemosyna q̄s seipsum largiri. Job. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt animā suā ponat. Ipse aūt dedit semetipsum p nob̄ ad Thy. ij. Tertius lapis est operū fructuositas. Hūc elegit q̄s hic in terra nob̄ exēpla pfectissimorū operū p semetipsū ꝓbuit. q̄d p nullū aliū sufficaciē fieri potuit. Un̄ ppha in ps̄al. loquēs ad christū ait: De fructu operū tuorū satiabit terra. Licz enī pphetas ⁊ patriarchas ꝓpter terra fuerit ad fructificandū q̄dāmodo cōpluta. nondū tñ fructu bonorū operū fuit saturata. Quartus lapis est p̄nie austeritas. Hūc lapidē elegit p nob̄ nō vtiq̄z p se. q̄ peccatū nō fecit nec eguit p̄nia. dum q̄draginta dieb? ⁊ q̄draginta noctib? in deserto ieiunauit. ⁊ deinceps sp asperrimā vitaz i Bmūdo gessit. Un̄ Bern̄. in tractatu de scala Jacob. Christ? inq̄t nō est ꝑsperat? in B seculo. Ista die natiuitatis sue seipsū p nobis impēdit dū i paupitate nat?. in būilitate ꝑuersat?. in ꝑsecutiōe fatigat?. Funt lapis est passiōis voluntarie ꝑcussio. Hūc lapidē ꝑcussissimū elegit q̄ndo crucē subiit. ⁊ in ea mortē ꝓbrosissimaz p nob̄ sustinuit. Hūc lapidez vltimo collegit ꝛc ꝓmo ⁊ solo. ꝓiecto aduersariū. pstrauit. Ghi q̄ntq̄z lapides dicūt lapides de firmitatis. Hz dicūt limpidissimi. q̄ nihil ineq̄litatis ⁊ tortuositatis. nūq̄ hz plani ⁊ artificio diuine sapiēt̄ politi ad pstern̄dū diabolū sūt. puls Un̄ oz q̄os misit in perā pastoralē Et certe christ? q̄ntq̄z lapides electos reposuit i pera sua pastorali. i. puidētia eternali. Et iō dr. q. secū habebat perā q. hāc nō assumpsit sic lapides hz hāc perā hz. p. uidentiā secū habuit ab eterno. Sic eni pastor in pera ponit victualia. puidēdo sibi de vita diurna. sic pastor noster bon? iesus christ? i eternali puidētia sua reposuit victualia sua. i. mandata celestia ad restaurationē generis humani. De q̄bus victualib? ipse ait Joh̄. iiij. Mea? cibus est vt faciam voluntatē eius qui misit me ⁊ perficiam opus ei?. op? hz restaurationis humane. Et ob hoc necessarij erāt lapides p̄missi. Quia licēt q̄ntq̄z essent collecti. vnus tñ est ꝓiectus q̄ diabolus est. pstratus reliq̄s remanētibus in pera. Nā q̄ttuor ꝓmos lapides christ? reseruauit. Hz passionem et mortem ꝓtulerit. quia resurgens ex mortuis iā nō moriē. mors illi vltra nō dñabitur. Ro. vj. Uel sicut dic̄ Aug̃. super ps̄al. cxliij. Quinq̄z lapides misit hz ymnus vincit. Plenitudo eni legis est charitas. Proiect? est aūt iste lapis funda. p quā intelligi pōt sup̄positū diuinum. Habet eni funda duo brachia. ⁊ in fūdo vbi brachia ꝓiunguntur lapis iacit̄ deꝑponit. Duo brachia sunt due nature. i. diuina ⁊ hūana. q̄ in vno sup̄posito ꝓiunguntur in christo. Diabolus ergo nō cauēs sibi a funda. putauit purū boiem iuadere sed vtute fundē pcussus ē. Quia vt dic̄ gregorius. In christo esca corpis diabolus momordit. diuinitatis eū aculeo. q̄ in humanitate latuit trāsfixit. Dicit aūt lapis iste infixus in frōte eius quia signū crucis in frōte christianor? q̄ fuerant mēbra diaboli efficit mēbra christi. Un̄ glosa. Golias in frōte pcussus ruit. ⁊ subdit ipsi diabolo. q. diabol? in frōte mēbor? suor? ferit cum signū crucis eo in loco infigit ⁊ fuit mēbra christi ⁊ sic diabol? eis subiacet. Quantū ad secundū sciēdū q̄ dictos q̄nq̄z lapides nos debemus colligere de torrēte sanguinis ieſu christi. de quo in ps. De torrēte in via bibet. Iste torrens fuit ita in unūs q̄ vadū corpis rupit in quinq̄z locis. Pter q̄ etiā p totū corp? exundauit. Nā ex q̄nq̄z vulneribus supefluēter erupuit torrēs iste ō quo nos q̄nq̄z lapides collegisse debemus. Ex vulnere q̄ppe cordis vt lateris colligit lapis charitatis. Ex vulnere man? vni? colligit lapis pietatis. Ex vulnere man? alteri? lapis oppositatis. Ex vulnere pedis vni? lapis austeritatis. Ex vulnere pedis alteri? lapis passionabilitatis. Primus ergo lapis ē charitas q̄ erupit de vulnere cordis christi. Jo eni lācea cor ei? apiri voluit. vt ad nos copiose erumpet sup effluētia sue charitatis Un̄ Aug̃. in li. de ꝛcēplatiōe dñi nostri iesu christi. Per vulnera inq̄t christi patet mihi viscera. Quicūd er me mihi deest. usurpo mihi et viscera dñi mei. q̄nia misericordia affluit. nec desunt foramia p q̄ affluat. Per foramia corpis patet archanū cordis Per bas rimas licet mihi gustare q̄s suauis ē dominus de me? Et subdit Longin? aperuit lat? christi ⁊ ego intraui. ⁊ ego ibi reqesco secur?. q. charitas foris mittit timorē. Hūc ergo lapidē nos de torrente eligim?. q̄n de corde christi charitas i cordibus nostris diffūdit. sic ait ap̄ls Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib? nostris p inhabitātē spiritūs sancti in nob̄. Hoc lapide diabolū lapidam? quotiēscūq̄z p charitatē ad deū aproximam? a q̄ ipse discessit. Un̄ Aug̃. de moribus. ij. ca. xix. Charitas est i via dei ad boies. ⁊ via boium ad deū. Per charitatē nāq̄z puenit de? ad hominē venit in hominē. fact? est hō. Per charitatē deum diligūt boies. ad deuz currūt. ad deū pueniunt. Quia ergo diabol? odit deū iō valde dolet ⁊ torquet ex eo q̄ videt boiem ꝛūgi deo p amorem quē ipse fugit p odiū. Secūdus lapis est pietas. que cōsistit in cultu ⁊ religiōe omipotentis ⁊ in opib? misericordie. vt dicit glo. j. Thimo. iiij. Hic lapis colligit de vulnere dextre manus christi. Lapis vō oppositatis de quo sequit. colligit ex manu sinistra. Quia vt dicat ap̄lus. j. Thy. iiij. Corpalis exercitatio ad modicū utilis est. pietas aūt ad omia utilis est. Et ideo signatur p manū dextrā. illa vero p sinistrā. Christus ergo pendēs in cruce maximā pietatē suā quaz haberad nos ostēdere volēs. manus suas aperuit ⁊ palmas extēdit ad nos paupes piū se esse largitorē p hoc demonstrās. Psal. Apis tu manum tuā ⁊ imples omne ꝛc. Tribus lapidez pietatis de torrēte vulneris manus dextre a nob̄ colligendum edidit. Quē quidē lapidē tūc nos tollimus quādo recogitantes quomō totū q̄d sumus ⁊ q̄d habem? de manu dñi suscepimus. de bis que ab eo accepim?. ad manus suas ex misericordia reponim?. Quia vt dicit Petrus rauen. in quodā sermone. Manus pauperz est gazophilatiū christi. ⁊ q̄cquid pauper accipit christus acceptat. Exemplū de sancto martino de q̄ christus in visione dicebat. Martin? adhuc catecumin? hac veste me cōtexit. Hoc lapide diabolus multū lapidatur. quia grauiter leditur ō opere pietatis Unde glosa sup ps̄al. cxl. qui psalmus totus est de isto ꝓlio dauid cōtra goliaz dicat. Q̄z de nullo sic vincitur diabol? sicut ō misericordia. que in duob? consistit. in dando ⁊ dimittēdo. Unde quotiēscūq̄z homo dat elemosynam paup. vel dimittit iniuriaz. vel alias pietatem facit ergā proximū. totiēs lapidē ꝓiicit cōtra diabolū. Est eni elemosyna ꝑm Aug̃ustinū via celi p quā venitur ille vnde diabol? cecidit. Tertius lapis est operositas. que consistit in corporali exercitatione ⁊ colligitur de vulnere manus christi sinistre Per manus quippe opera designātur Sed que dā sunt opa que per se ordinātur ad deū et ad salutē proximor?. ⁊ hec signātur p dextrā sub nomine pietatis vt dictuz est. Alia sunt opa que ordinātur ad restrictiōez viciorū. sic ieunia. abstinēte. vigilie. labor. peregrinatio. fatigatio. castigatio. ⁊ cetere exercitationes corporales. de q̄bus ait apostolus. Corporalis exercitatio ad modicū utilis est. Et hoc ꝑm glosam. si sit sine pietate. Si vō addit ei pietas multū utilis ē. Et iō bec̄i cōpatiōe ad pietatē p manū sinistraz sig̃t. Nō q̄ opposita sinistra

JORDANI
De Tempore Postillae
Et Sermones.

E. fol.
55

RARIORA

Cm

Cm

Cm

Liber mõstery sci. Pauli in Traiecto inferiori.

Theologia

Folio n°. 55.

456. **Jordanus** (Saxo) de Quedlinburg, Sermones de tempore.
Straatsburg [Geo. Husner] 1483. 2o. E. 2o. 55

Typen 1, 2, 3. — HC* 9438. — BMC I p. 131. — Pr. 584. — Zie over den drukker: Voulliéme, Zur ältesten Buchdruckergeschichte Strassburgs (Zentralbl. f. Bibliothekswesen XXXII-1915 p. 309 vlg.).

Op het schutbl., op bl. 15 en op het laatste bl.: „Liber monasterii Sancti Pauli in Traiecto inferiori".

Universiteitsbibliotheek
Utrecht

Opus Postillarū et Sermonum Jordani de Tempore.

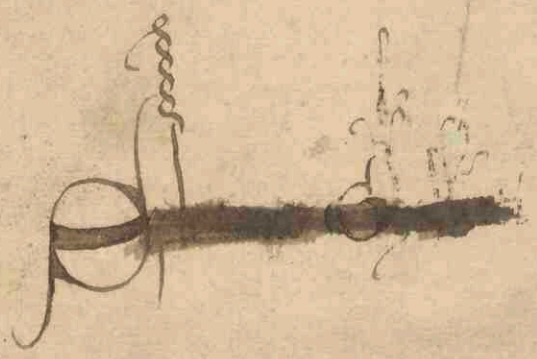

Sit nomen dn̄i b
In secula

N. 175. B. N.o 250. m2.

Tabula

Ut materie ī hoc ope re contente legēti ꝓmptius occurrāt ad ꝑsentē tabulā recurrat. q̄ facilit̄ qđ queritur inue nitur ꝑm numeros ⁊ lr̄as q̄bus ꝓticule singule huius operis sunt distincte Et nota q̄ numeri hic signati nō quotant folia libri. sed particulas opis distinctuas.

Abnegatio suiipsi⁹ et oīm terrenor̄ ¶ Particula ix. C. xxv B. xlix. E. clxxxvij. H.

Abraam q̄n ⁊ q̄o viderat christum. clxxviij. O

Abscondit se christus a iudeis ⁊ hoc ꝓpter tria ¶ Particula. clxxix. A

Abstinentie circūstantie sex. clxx. C. ꝓ totum.

Abstinentia ieiunalis debet eē talis. cxlix. K. L. c lxx. B.

Abstractio a terrenis. ix. C. cxl. E

Abstractio mentis a sensib⁹. clviij. A.

Abstractio ab oīb⁹ rebus creatis. clviij. B.

Abstractio mentis a specieb⁹ corruptibilibus xxxv. E. clj. A.

Abstractio mētalis a mundialib⁹ an sufficiat absq; corpali. cxlj. B.

Abstracta q̄o plus iportant q̄z cōcreta. lxix. F.

Agathes lapis p̄ciosus. qđ significet. clxxxij. B

Accidia. cxxxij. G.

Actiua vita. x. A. C. xviij. E. xlij. B. xcvj. C

Actiui deo offerre debent tria. xcvj. C.

Actus indifferēs an sit aliquis ⁊ q̄o. clx. J.

Act⁹ exterior an ⁊ q̄o aggr̄uet peccatū. clxxx. C

Actus nostros ⁊ volūtates ad examen recte ra tionis ꝑsentādos añq; in opus exeāt. cxcviij. B

Accusat⁹ christus de falsis. ccxj. A. cc. xuij. A.

Accusant adhuc christū de falso ⁊ false tales. cc xj. C.

Adiuuat deus mentem tripliciter. xxvij. C

Adorāt diuersi intentiōe diuersa. xcij. E. in fine

Adorat̄ verbū in mente a tribus potētijs taliter xcviij. B. C. ⁊. E.

Adorandi mod⁹. cxviij. A. in fine.

Adoratus ⁊ salutatus irrisorie christus sic. ccxx iij. A.

Adorant falso christū tales. ccxviij. B

Aduentus verbi in mentē ꝑparatiua. v. B. xxv B. xxvij. E. F. xlviij. B. H

Aduentus verbi in mentē vtilitas. v. B. xlix. A I. A.

Aduent⁹ christi in carnē q̄o eleuauit gentiles ⁊ humiliauit iudeos ⁊ pharisēos. xlviij. H.

Aduersitatis tpe dei iudiciū patient̄ subeundū ccxxx. B.

Aduocat⁹ noster apud patrē christ⁹. cxxxiij. A

Agonia quid sit. cxcj. B.

Agro compat aīa rōnalis. cxxxj. C.

Ager christi ꝑr⁹ triplex. cxxvij. B

Agri ⁊ aīe quadripharia diuisio. cxxxj. B.

Ale quib⁹ aīa volat ad celū. cxlix. I.

Ale quibus oro nostra subuehit. clxxxvj. H.

Alapizatus christus a ministro anne. cc. A

Alapa quare solet dari. cc. B.

Alapizet hō seipsū. cc. F.

Alaude illius auis ad ꝓplatiuos signatio. xj C

Alba veste illusus christus ab herode taliter. cc. xvj. A

Amari debet deus taliter. lvj. B. in fine.

Amor cast⁹ requirit hec. lvj. C B E

Amoris extranei relegatio. xxxv. F.

Amor feruidus. ix. F.

Amor supferuidus. cxv. A.

Amor languefactiuus. xxv. I.

Amoris pondus. xxvj. B.

Amor singularis q̄s. lvj. E. xxxix. A. cxiij. B C

Amor summ⁹ quis. lvj. C

Amor vnicus quis. lvj. E. xxxix. A. cxiij. B. C

Amor q̄o nihil req̄rit extra se. cxv. A

Amor q̄o vendicat sibi q̄ dilecti est. cxiij. E

Amor viri ⁊ mulieris q̄ non eadem rōne ē vtro biq; sic nec dei ⁊ aīe. cxiij. C

Amor sui. xxv. E

Amor vulneratiuus. xxv. K.

Amor ⁊ timor q̄o in eadem aīa. xxiij. G

Amoris transformatio. xxv. K.

Amor christi ad nos q̄o patuit in aptione la teris sui. cclj. B. G.

Ambulare in via dei. xvj. E.

Amen quid significet. v. G. clxxvij. H

Ametistus lapis ꝑciosus qđ significet. clxxxij. F

Ammiratio cōsurgit ex his. lxx. C B

Amplexari volēs christū veniat in templuz in spū. cvj. A.

Angelor̄ motus. iij. K

Angelorum timor. uj. K

Angelus dictus est Johannes baptista ꝓpter duo. xuij. B

Angeli boni q̄ semper timorez expellunt ab ho mine. xxxj. A. luij. B

Angelus q̄o stupet incarnationis mysteriuz. xxxj. A

Angelus missus est ad virginem ꝓpter quin q̄z. xxix. C

Angel⁹ a tota trinitate miss⁹ ad v̄ginē. xxix. E.

Tabula

Angel⁹ in qua forma apparuerit vgini.xxx.B
Angel⁹ or instinct⁹ diuin⁹ ideo.xxxv.A
Angel⁹ apparuit pastorib⁹ ppter hec.lx.B B
Angelus apparuit christo nato cum luce quod nunq̄z antea.lx.C.lxj.B
Angeli lucis differētia ab angelo tenebrarum lx.E
Angeli quō adorāt christū natū.lxj.B
Angeli cōfortatiōe ad q̄d indiguit christ⁹ in agonia.cxcj.A
Angeli q̄ sp assistūt orātib⁹.cxcj.F
Angeli quō ministrāt aīe tali.clj.J.
Anihilatio sui ipsi⁹ Req̄re exinanitio
Anima pficitur ex trib⁹.ix.C B E
Anime vires.v.B
Anime dispositio ad conceptionem verbi.iij G ix.C B.xxiij.A
Anima qualiter se habere debeat ad verbi eterni cōceptionem.xxiij.A
Anima in deo p̄m esse ideale quō.xxv.J
Anime verbigene excellētia.lvj.K
Anima v̄bigena an possit crescere in grā vl'amplius desiderare.xxxvij.B
Anime verbigene arra.lvj.J
Anime turbatio post ꝓtēplationē.xlj.A
Alie in deū trāsformatio.xlij.A.xcj.E
Anima an preextiterit infusioni corpor.lxx.A lxxj.E
Anime in patria q̄li pfruant gl̄ia.lxxxvj.C
Alie nobilitas ex quattuor causis suis colligit. cix.A
Anime creatio quō est opus singulare tot⁹ trinitatis.cix.A
Aliam eē ex nihilo quāte nobilitatis.cix.B.
Aliaz quā creauit de⁹ ppt̄ seipsū creauit.cix.B.
Alia quō dz esse decorata vtutib⁹.cix.B
Anima verbigena quō cum symeone cātat canticum. Nūc dimittis.cix.E
Anima sancta quāto purgatior tanto ipsa sibi ipsi apparet sordidior.clxxviij.G
Anime in suū p̄ncipiū reflexio.xcj.B.
Anne ppbetisse cōmendatio.lxxxij.A B G.
Anne pōtifici p̄fitat⁹ christ⁹ talit̄.cxcviij.A.
Anteq̄z cōuenirēt quō intelligit̄.lij.H
Apostolor intrepida cōstantia.viij.B
Apostoli quare interdum non intellexerunt v̄ba christi.cxlvij.G
Apostoli quomodo sunt iudices tā in hoc seculo q̄z in futuro.clx.B
Apostolor fuga a christo.cxcvj.A
Apparitio in somnis quare fit.xxviij.B.liij.C
Aqua triplex quomodo conuertit̄ in triplex vinū cxvij.per totum.
Arbor cōparatur hō quo ad tria.v.E
Archa in mēte artificis q̄lis.lxix.E
Arma diaboli que.clx.H
Arma q̄bus expugnat diabol⁹.cxlix.L
Arūdine pcussus christ⁹ in capite.ccxxvij.A
Arūdie adhuc caput xp̄i pcutiūt tl'es.ccxxvij.B
Arundo in manu christi q̄d sig̃ficet.ccxxiij A
Archicancellarius vel tabellio lucas.xlvij. A. lvij.A
Arra anime verbigene talis.lvj.J
Arche testamenti quomodo cōparatur aīma verbigena.xcviij.B
Asinā quare dñs eq̄tare voluit.clxxxv.B
Asine z pullo an vtriq̄z dñs insederit vel alteri tantum.clxxxv.A
Asine laudabiles condiciones.clxxxvij.A B C clxxxviij.A B C
Assumpsit iesus petr̄ iacobū z iohem hos tres quare nō alios.cliij.E
Auaricia.cxxxij.B.cxlj.G
Audientium verbum dei quattuor genera hominum.cxlj.p totum
Auditor v̄bi dei idone⁹ nō est talis.clxij.B
Auditor el' v̄bi dei idonei sūt tl'es.clxj.C B E F
Auditor verbi dei q̄ nullū despiciat p̄dicantez. clxiij.C.
Auditor verbi dei q̄ alios minus sapientes nō contemnat.clxij.C
Auditor v̄bi dei q̄ ad ea q̄ p̄dicant vehementer animū applicet.clxiij.E
Auditor v̄bi dei quō ex oīb⁹ dictis in sermone debet aliq̄d certi colligere.clxij.F
Auditor verbi dei q̄ debet mentē ad orationez erigere.clxiij.G
Auditor v̄bi dei q̄ debet occupatiōes rer̄ tpalium postponere.clxij. H
Auditor verbi dei q̄ debet passiōes aī disturbātes sedare.clxij.J
Auditor verbi dei q̄ debet a curis z actib⁹ mūdanis vacare.clxij.K
Audientiū verbū dei q̄ttuor genera.clxv.H.
Audire v̄bum dei q̄ expedit peccatorib⁹.clxij C
Audire verbum dei q̄ expedit proficientibus. clxij.B E
Audire verbum dei q̄ expedit pfectis.clxij.F
Audiendu z esse christū clamant multi.cliij. A
Auditus triplex.cxxxvij.H
August⁹ quare dicit̄ impator .xlvij. B.lvij.B
Aurū deo otiōis offerendū taliter.xcviij.B.
Auxilium hominis quare deus reseruauit apō se.cxlv.I.

Tabula

Baiulabat sibi christ⁹ crucē taliter.ccxxxij.A
Baptizare quib⁹ cōuenit.xxiij.B
Baptismi uobis effectus.xxiij.C.xlviij.B
Baptizandi multiplex potentia.xxiij.C
Baptismatū multiplex differētia.xlviij.B
Barrabam latronem christo preferunt tales. ccxvij.C
Beatitudines.ix.E.lxxxix.p totum
Beatitudo vie q̄ sit.clxvj.A
Bītudinis future p̄gustatio.cuj.E.clxxxviij.K
Bethanie due.xxiij.H.
Beelzebub quid sit ꝛ vñ dicat.clx.E.
Bethleem quō aiam vbigenā sig̃ficat.lxvj.A
Berillus lapis p̄ciosus quid sig̃ficet.clxxxij.K
Benedictio triplex.xxx.O.lxxxj.A
Bñdicta maria taliter.xxx.I.M.A.O
Bñdictiones iustoꝝ libēter acceptande ꝛ male dictiones eoꝝ timēde.lxxxj.A
Bñdictio p̄mogenitorum parentum quomodo suffocata .cxlj.F.
Benedictus qui venit.laus ista vnde sumpta.clxxv.B.clxxxviij.I.M
Beneficia septem de quibus debemus regratiari deo.clxxxvj.G
Blasphemia q̄z magnū pctūm.clx.F.ccuj.B.
Blasphemie plures modi.clxx.B
Blasphemia quō imposita christo.cciij.A
Blasphemia in deum ꝛ sanctos ꝛc.summe cauēda.cciij.C
Bini discipuli sp̄ missi.xij.B
Bonum triplex.xx.B
Bona terra bona mens.cxlj.I
Bona opa ꝛ bonas volūtates nostras nō nob sed deo attribuētes.clxxvij.E.clxxviij.G

Qadit septies in die iustus qualiter.uj.G.xix.B
Calciamentū christi q̄d sit.xxiij.G
Cantica mulierū quinqz.xlv.A
Cantica euangelica tria.xlv.K
Canticum marie.xlv.A
Canticū simeonis.cvj.C.B.E
Canticus angelicus.lxj.B.E.F.lxij.B
Capacitas duplex natural' ꝛ obediētial'.xxxvij.C
Captus christus taliter.cxciij.A.C
Captiuandi omnes sensus nostri in obsequiuꝝ christi.cxciij.B
Captiuū esse christi q̄z bonū.cxciiij.E
Carbunculus lapis preciosus quid significet.clxxxj.E.
Charitas.clxxxj.B.clxxxij.E
Charitas quare d̄r mater.cxiiij.E.
Charitas quomodo inseparabiliter vnit aiam deo.cxiiij.E
Charitas duplex coīs ꝛ spēalis.clvij.B
Charitatis opa ardēter pſequēda.clxxxvij.B.
Charitatis vinculo nos colligādos.cxcv.F
Charitas quō nos alligat christo.cxcv.C
Charitatē nunq̄z diuidendā.ccxliij.B.
Caro quare potius dicit assumpta a vbo q̄z aia vel etiā totus hō.lxxiij.B
Castitas.clxxxj.B
Castitas quomodo necessaria intendenti cōtēplationi.clvj.B
Castitas virginalis triplex corpalis mētalis intentionalis.clvij.B.E.F
Cayphe p̄natus christ⁹ taliter.ccj.A
Caput leuare nō p̄nt bi.v.A
Caput quō inclinauit christ⁹ vt oscula daret dilectis suis.cclj.I.
Caput christi quomodo percutiebatur arundine.ccxxvij.A.
Ceci spiritualiter illuminantur sic.xiij.B.xv.per totum.
Cecitas anime talis.xv.B
Cecuz clamantē ad dominuz quare increpabāt eum in dei.cxliij.B
Cecus illuminat' duplici lumine.cxluj.F
Cecum gen⁹ humanū taliter.cxliij.E.cxlv.A
Cedi in faciem libenter sustinenduz p̄ro christo. ccvij.B
Celum ꝛ terra quō trāsibunt.v.H
Celum triplex.v.H
Celū d̄r anima p̄pter hec.v.K.ix.E.xj.C
Celum vnde dicat.ix.B
Celum disrumpi quō.xxv.A.
Censum deo soluere debem⁹ talē.lviij.C
Centurionis fides ꝛ reuerenita ad christum.c. xix.C
Centurionis fidei quāta laus.cxx.A
Centurioni cōpatur fidelis aīa ad quā dñs intrare dignatur.cxxij.B
Centro quare p̄patur verbū eternū.xxvj.A.B.
Cesar vnde dicit.xlvij.B.lvij.B
Cibuz non p̄o voluptate sed p̄o necessitate sumendum.clxx.E.
Cibum sine benedictione non sumendū.clxx.F.
Cibum nostrum pauperibus impartiendum clxx.G
Circularis intellectio que sit.cxlv.H
Circūcisio instituta p̄pter hec.lxxxvij.C
Circūcisiones legales tres.lxxxvij.C.

Tabula

Circumcisus christus quare.lxxxvij.B.
Circumcisio nostra spiritualis ꝑm quemlibꝫ statum.lxxxvij.B.lxxxviij.A
Circumcidi carnaliter nos non debemus ꝓpter hec.lxxxvij.E
Ciuitas quid sit.xxix.F
Ciuitati cōpatur anima taliter.xxxv.B
Clamor fit ꝓpter hec.xxij.E
Clamāt pater filius ⁊ spūssanctꝰ.xxij.E
Clamat christus taliter.cxxxvij.H
Clamauit christus ter.xxij.G
Clamor magnus magnū desideriū.cxliiij.A
Clamare debent peccatores ad deū iō.cxliiij.A
Clamant incipiētes ꝓpter hec.clxxxvj.G
Clamant ꝓficiētes ꝓpter hec.clxxxvij.I K L
Clamant ꝑfecti sic.clxxxviij.L M
Clamauit iesus moriēs sic.cclj.A.
Claudi spūaliter curant̄ sic.xvj.ꝑ totū
Clauditatē aīe inducūt hec.xvj.A B C D
Coccineam clamidem quare circūdederūt christo.ccxj.A
Cognatorum affectio quantū deficit a ꝑfectiōe.c.G
Cogitationes male quomodo impungunt cor cxlj.B
Cogitatiōes noxie in triplici genere.cxlj.E
Cogitationum tumultus quomodo cōturbāt orantes.cxliiij.B
Cogitatōes male q̄ꝫ graue pctūm ⁊ q̄ꝫ noxie etiam si nō exeāt in opꝰ.clxxx.B C
Cogitatio quelibet mala quō est q̄dā lapis qui iacitur ꝯtra iesum.clxxx.B
Cognitio suijpsius.xxv.C
Cognitionis nostre obstacula hec.xxv.E.
Cognoscere virū quō intelligit̄.xxxiij.A
Cognitio nostra de deo talis.xv.per totum.xxviij.B
Cognitionis diuine modꝰ multiplex.lj.A.
Cognitio v̄itatis sincere cuiuslibet vt habeatur oportet mentē nostrā caracterizari a v̄itate īcreata.lxix.O
Cognitio intellectualis duplex.lxix.L
Cognitiōe cōprehendi q̄d sit.lxix.R
Cognitio certa q̄ nō habet̄ nisi aspiciēdo ad exēplar incōmutabile.lxix.N
Colaphizatus iesus taliter.ccv.A
Colaphizant adhuc christū tales.ccv.B
Colaphizationes dei q̄ꝫ libent̄ sufferende.ccv.C
Colaphizatur diabolus a nobis aquolibꝫ actu v̄tuoso sic.cl.F
Cōmori debemus christo taliter.cclj.F H
Colligantia malorum cōtra te quomodo testatur aliquid boni esse in te.ccxvij.B.
Colliriū in scriptura triplex.xv.C
Columbe noe quomodo comparatur aīma deuota.xxvj.B
Columbe significatio.ciiij.G H
Cōmunio vel communicatio fratne charitatis xxxvij.E.
Cōmunitatū naturaliū tria genera.clx.A
Cōmunicātes corpꝰ christi de altari quō cōpāt̄ depositoribꝰ christi de cruce.ccliij.C
Cōmendatio iohis p̄cursoris a christo.xiiij.A
Cōceptionis mentalis verbi eterni superexcellētia.ix.A
Conceptionis v̄bi eterni ī mente p̄ambula et p̄paratoria.iij.A.v.B..x.A.xj.A.xxv.A.xxviij.E.F.xxxvj.B.xlviij.B H.
Cōceptio v̄bi in mente q̄ꝫ occulta.xxviij.A.
Cōceptionis virginalis modꝰ.xxxiij.C B
Cōceptionis v̄ginalis locus.xxxiiij.H.lix.C.
Cōceptionis modꝰ triplex.xxxiij.A
Conceptio verbi in qua nā ꝑte mentis celebret̄.xlvj B.lvj.G H
Conceptiuum verbi in mente quid sit.xlvj.B.lvj.G H.lxvij.B.
Cōcipere vel ꝑere an sine pctō.ciiij.F
Cōcupiscentia carnis.xvij.B
Cōcupiscentie carnalis remedia.xvij.H
Condemnatus ad mortem christus a pilato.ccxxxj.A
Conditio hominis quantū ad gratiam triplex.ciij.B
Confessio peccatoꝝ que ⁊ qualis esse debeat.clv E.clxxij.I
Cōfessio q̄re hoī faciēda.clv.E.
Confessor iniungere debet confitenti hec.clv.E.clxxij.K
Cōformatio aīme cū deo.xv.B.xlij.B
Conformitatem diuine nature assequit̄ aīma sic.cxxvj.C
Cōiugalis cōsensus duplex.lij.B.
Coniunx vnde dicit̄.liiij.E
Cōiugiū quō eq̄patur v̄ginitati.clvij.E
Cōiugij cōtrahēdi modꝰ ⁊ ordo.liij.B
Cōiugali consensu quomodo fit mutua datio corporum.lij.C
Cōpassio christi sup dolore matris.ccxlvij.A
Cōp̄hendi cognitiōe q̄d sit.lxix.R
Cōprehensio triplex.lxix.X
Cōpulsio ad meliora q̄t hꝫ fieri mōis.cxlix.F
Comparationes inter religiosos et seculares īter seniores et iuuenes non faciendas.cxxxiiij.E cxxxv.A

Conqueri debemus deo tribulationes nostras sic.ccxlviij.B
Consepeliri debem⁹ christo talit.ccliiij.F
Conscientie examini omnia facta nostra pñtãda.ccj.C
Conscientie serenitas.l.B
Conscientie districtio.xxxv.C
Consilium in arduis sp reqrendũ.xciij.C
Consilia euangelica non semp ad litterã seruãda.clxv.J
Consolationis ⁊ tribulationis vicissitudo ĩ anima.xxiiij.F
Consolatio anime a deo.xlj.B
Consputus dñs bis.cxliij.B
Consput⁹ dñs a iudeis taliter.ccvj.A
Cõspuũt adhuc ĩ christi faciẽ tales.ccvj.B
Consputus dñs a militib⁹ taliter.ccxxvj.A
Consũmatũ est q̃d mystice ĩportat.ccl.A
Cõtemplatio.v.C.xix.B.xlj.A.lj.A.ciij.A.cxxxvj.H.clxxxviij.B Reqre pfecti
Contemplatiõis dolorosa desertio.xix.B.xlj.A ciij.A
Contemplationis ⁊ actionis vicissitudo.xix.H ciij.A.l.B
Cõtemplatiõis amisse recupatio.xix.H
Cõtemplatiui debẽt deo offerre hec.xcvj.B
Contemplatio q̃ non cõpatitur tumultũ mundanum.cxlj.A
Contẽplatio requirit hec.cxl.E
Cõtemplatricis aĩe trãsitus triplex.clj.C
Contemplatio ⁊ raptus q̃ ñ diu durãt.clj.F
Cõtemplatiui cauere sibi debent a vana gloria.clj.G
Contemplationis sex genera ꝑm Richardum.clij.B
Cõtemplatiõis octo g̃dus ꝑm Aug̃.clij.C
Cõtemplationis montez que aĩa vel etiã q̃d aĩe ascẽdere possit.clviij.B
Contẽplatiõis montẽ q̃ nemo ascẽdere põt nisi ductore iesu.clviij.C
Contẽplationis montez volẽtẽ ascẽdere oportet oĩa onerosa deponere.clvj.A
Cõtemplatiua melior q̃z actiua.xvj.H
Cõtempt⁹ pfect⁹ oĩm terrenoꝝ.clxxxviij.H
Cõtradictoria v̄ificari an deo possibile.xxxiij.K
Contradictũ christo in bis.lxxxj.B
Cõtrahẽdi ꝯiugij mod⁹ ⁊ ordo.liij.B
Contritio peccatoꝝ q̃z debeat esse amara.clv.B
Contritio peccatoꝝ.clxxij.H
Conuentio spõsi ⁊ spõse quõ.lij.H.liij.B
Cõuersatio celestis aĩe talis.clj.J
Cophinus q̃d sit.clxix.E
Cophini fragmẽtoꝝ q̃d significẽt.clxix.E
Cor p̃ncipiũ vite q̃ ad tria.xxiiij.B ꝛc
Cordis motus.xxiiij.F
Cor bonum quid sit.cxxxix.E
Corona anni que.xc.A
Corona spinea christi q̃d importet.ccxxij.A
Corona spinea quõ ẽ signũ victoriale.ccxxij.C
Coronã spineã quõ ⁊ nos portare debem⁹ ꝑ vitam artã ⁊ tẽptatiõnũ victoriã.ccxxij.B
Corporis humani formatio quot diebus pficit vij.A.xxiij.F.
Corpis nostri grauatio.xxv.F
Corpus sine delectatiõe ⁊ aĩam sine amore eẽ ñ posse.clij.A
Corpori christi mortuo passiones illate q̃les.cc.lij.C.ccliij.B.ccliiij.B
Corp⁹ christi in sacramẽto q̃liter a nob sumendum sepeliendũ ⁊ custodiẽdũ.ccliij.C.ccliiij.E
Creaturaꝝ oĩm ꝑ deo nihilipensio.xxv.B.
Creata oĩa quõ in v̄bo sunt vita.lxix.E
Correptio supioꝝ q̃z vtilis.cxlix.G
Correptio fraterna q̃liter fiẽda.clxxxij.N.liij.A
Corripiendum delinquentes amantis affectu.cxciij.E
Creature oĩs turbatio añ iudiciũ.iij.B
Credere deo ⁊ in deum debet homo libenter propter plura hec.clxxvij.B
Crescebat puer iesus talit.lxxxiiij.A ꝛc.cj.E F G
Crisolitus lapis p̃ciosus q̃d sig̃ficet.clxxxij.J
Crucifix⁹ christ⁹ p̃mo iudeoꝝ linguis.ccxxix.A
Crucifige an oẽs iudei clamauerint.ccxxix.B
Crucem portare post iesum christiani debẽt taliter.ccxxxij.C B
Crucis forma quomodo est taz a natura q̃z ab arte.ccxxxij.C
Crux cuiuslibet christiani habet hec.ccxxxij.C
Crucẽ portãt diuersi diuersimode.ccxxxij.B
Crux christi q̃z põderosa cui oĩa pctã toti⁹ mundi erãt imposita.ccxxxij.F
Crucifigendus educitur in golgatha christ⁹ sic ccxxxiij.A
Cruci clauis affigit christus sic.ccxxxvj.A.
Crucifigi quare voluit christus ratiões plures ccxxxvj.A B
Crucifigũt iterũ christũ pctõres sic.clxxx.G
Crucifigi debemus ⁊ nos in medio latronuz taliter.ccxlij.B
Crux trpilex carnis mũdi ⁊ spũs.ccxlij.B C
Crucifigenda caro nostra cum vicijs ⁊ cõcupiscentijs sic.ccxxxvj.C
Cubiculum anime quale.clj.C.
Cura dei erga aĩam singularis.xxxix.C

Tabulā

Curuitas humane nature in hoc.xvj.B
Custoditus dñs in sepulcro taliter.cclüij.B

Decaluari debet ho
mo p pauptatē volūtariā sic.ccxxxvij.F
Delectatio carnalis.xlix.B
Delectatio spūalis.xlix.C
Delectatio in bono ope.clxxxvij.D.
Deliberandū in arduis.luij.A
Delicie dei cum anima.cxxj.A
Demoniū quid sit.clix.A
Demon eiectus est multipliciter.clx.A
Demon dicitur mutus ceeus surdus propter hec.clx.B C
Demones cōspirāt ꝓtra nos taliter.clx.B.
Demones q semper ꝓcordāt in malo.clx.B
Demones ⁊ si diuidātur inter se nō tamē cōtra se.clx.C
Demoniacum esse christū quare dixerūt iudei. clxxviij.B
Demon. Require diabolus
Denarius vnde dictus.lvij.E.
Denari⁹ vite eterne q̄z p̄ciosus.cxxxiij.B
Depositio corpis christi de cruce.cclij.A ⁊c.
Derelictus christus a deo patre in passiōe quo modo.ccxlviij.A ⁊c
Desertum spirituale triplex.xxij.F.xxv.K.cxlvj. B.cxlix.B ⁊c
Desertum in bono septuplex.cxlviij.B.
Desertum religio.cxlvj.C
Deserta deserto⁹ multiplicia.cxlviij.E
Deserta quadraginta in q̄b⁹ ieiunium spirituale.xl.dier⁹ pficit̄ sic.cxlviij.F
Desertū q̄d est aptum o⁹ōi.cxlix.J
Desertū penitentiū tale.cxlix.C B
Desertū actuo⁹ tale.clj.A.
Desertū ꝓplatiuo⁹ tale.clj.A
Desiderij dilatatio.xxv.H
Desiderium triplex.xlix.B.xxv.K
Desideriū dissoluēdi.cxv.B.cxl.E
Descriptio o⁹bis quare facta.lvij.C
Desperandu⁹ nequaq̄z est ꝓpter peccati gūitatem.cxcix.H
Despōsata maria.xxix.H.lij.B C.luij.A
Desponsatio quid sit.lvj.B
Deus quomodo est anime ꝓpe ꝓpio⁹ ⁊ ꝓximus.xxxvj.A
Deus cum anima taliter.xxxviij.B
Deus intimio⁹ intimo aie.xxxvij.B
Deus q̄a nobis cognosci nō potest naturaliū nisi inq̄ntū relucet i creaturis.lxix.A
Deus illucet iustis taliter.lxix.Y
Deus omnis nostre actionis principium et finis.lxvij.I.
Deus est in mundo taliter.lxxj.F
Deus q̄re tā tarde venit in mūdū.lxxj.G
Deus venit ad nos taliter.lxxij.B
Deus qualiter habitat in nobis.lxxiij.E
Deus qualiter est in rebus.lxxij.B
Deus cum sit in omnibus quomodo venit in ꝑticulā.lxxij.A B ⁊c
Deus vita aīe.xcj.C
Deus intellectionem nostrā operatur quo ad tria hec.xcvij.A
Deus lux intelligētie nostre quō.xcvij.B
Deus quomodo est rō cognitiōis in nobis q̄si species.xcvij.C
Deus quomodo caracterizat mentē in cognitione intellectuali.xcvij.B
De⁹ quō videt̄ in hac vita.xcvij.B.
Dei sunt ista.c.F
Dextrum ⁊ sinistrum quomodo accipiantur ī christo.ccxxxvij.B C
Diabol⁹ licz a christo victus adhuc tñ tēptare p mittitur ꝑter B.lxij.I.
Diaboli suggestio.lxij.J.xviij.C
Diabolus quare vocat̄ hō.cxxix.A
Diabolus quomodo seminat zizania in cordibus fidelium.cxxxj.A
Diabolus quomodo inter semina virtutū sup seminat zizania vicio⁹ per singulas virtutes et vicia.cxxxij.A
Diaboli comedūt verbū dei taliter.cxxxvij.B
Diabol⁹ an sciuerit ihesū esse christū.cxlvj.B.C
Diaboli expugnatio.lxxxix.C
Diabolus quomodo christo ostendit omīa regna mundi.cxlvij.D B
Diaboli quāta fuit insania temptando christū adorare se.cxlvij.A
Diabol⁹ ñ pōt nob nocere q̄ntū vult.cxlvij.A
Diabol⁹ semel repulsus libēter redit.cxlvij.B.
Diabol⁹ quō colaphizat̄ in quolibet actu vitutis.cl.J
Diabol⁹ semel vict⁹ seuit acrius.cl.G.clx.K.
Diabolo reluctari debēt incipiētes ⁊ pficientes sed aliter ⁊ aliter.cl.H.
Diabol⁹ quō facit boīes cecos ⁊ surdos.clix.C.
Diabolus in quibus habeat regnū ciuitatē vel domum.clx.B
Diabol⁹ quō sp ꝓtrariat̄ christo.clx.J
Diabol⁹ sp deducit boīez ō malo ad pei⁹.clx.K
Diabolus habet multa nomina quib⁹ designātur vicia vniuersa.clxxvij.B.
Diabolus quō p mulierē nitebat̄ impedire pas

sionem christi.ccxxx.B
Diabolꝰ quō obseruauit mortē christi sedens super crucem.cclj.B
Diaboli v̄sutias quō q̄s euadet cū nec christuz in cruce dimiserit.cclj.K
Dialogus inter v̄bū ⁊ aīam.xxxvj.B
Dicere visionem quare prohibuit christus discipulis.cliiij.B
Dies octo illuminatiōes octo ꝑm quēlibet statum.lxxxviij.ꝑ totū.lxxxix.ꝑ totum
Dierum septimane moralizatio.Ibidē
Dies christi q̄s.clxxviij.A
Digitꝰ dei quare appellat̄ spūssanctꝰ.clx.F
Dilectio.Require Amor
Dilectio inimicoꝝ.clxxxij.E
Diligere deū ex toto corde.tota aīa.tota fortitudine.quō differūt.xxxv.G
Discipuloꝝ christi vocatio triplex.cxj.C
Discumbere q̄d sit.clxix.A
Disputatiōis ordo.c.C
Disputatiōis christi pueri cum doctoribꝰ que materia.c.B
Diuersoriū q̄d sit ⁊ vnde dictū.lix.A
Diuinā essentiā quō vidēt sancti.lxix.R
Diuisio aīe ⁊ spūs quō fiat.cxl.F.clviij.B
Diuisio quō sp̄ est causa ruine.clx.A.
Doctrine christi efficacia.clxxviij.H
Docētes ⁊ nō faciētes sūt tales.xciij.C
Doctrine simplicitas amplectēda.lxxxiiij.B.
Doctrine ⁊ vite ꝯformitas.clxxxij.L.clxxxviij.C.
Dolere de peccato remisso an homo semꝑ teneatur.clv.C
Dominus vobiscū.xxxviij.C
Dñat̄ deus in mēte sancta talit̄.xxxiiij.B.
Domꝰ ⁊ familia dauid quō differūt.lviij.B.
Dona quattuor ꝑ quattuor marias signata q̄ verbū dat anime.xxxvj.F
Dona dei coīa spēalia ⁊ singularia.xxxix.B.
Dona dei nō erogāda indignis.ccix.B
Donec pepit filiū.quō intelligit̄.lij.J
Dormit christus taliter.cxxiij.B
Dotatio sponse fit taliter.lvj.J
Dotat̄ aīma v̄bigena taliter.lvj.K
Ductus iesus in desertū a q̄ spū.cxlvj.C
Ductus.expulsus.actus.que differētia.cxlvj.C cl.C B.clj.B.
Ductus iesus in die pasceues nonies.cxcvij.A
Ductio christi q̄z penosa ei extitit.cxcvij.B
Duci ad malū culpe nullatenus consentiendū cxcvij.B
Dulcedinis diuine gustus.xxv.L
Duodenarius numerus quomodo in multis consecratus.xcix.A

Ebrietas sancta hec cxl.B
Ecce ista dictio quante dulcedinis fuit beate virgini.xxxiiij.B
Ecclesiā non ingrediendū est cū ꝯsciētia peccati mortalis.cviij.A.
Edictum de descriptione orbis an fuerit iustuz.lvij.C
Edificioꝝ supersticiosa amplitudo detestanda lix.A
Elizabeth sterilis quare adducta in exemplum virgini.xxxiij.G J
Elizabeth ꝓphetatio.xliiij.B H
Elongatio mentalis a seculo sufficit absq̄z corporali.cxlj.B.
Elōgari oportet solitariū ab his.clj.B
Emanatio diuinaꝝ ꝑsonarum et creaturarum lxxviij.A ꝛc.cxl.A
Emortua nō esse in nobis vicia sed forte depssacij.F
Epicicli.vj.B
Erat h̄ v̄bū quō ꝯuenit eternis.lxviij.K.lxxix.A
Error epicuroꝝ ⁊ stoicoꝝ.lxix.H
Error paganoꝝ.lxviij.A
Error q̄rundā phoꝝ.lxviij.F.lxix.B
Errores d̄ hūanitate christi.lix.F G.lxxiiij.C B.
Esurijt christꝰ post ieiuniū talit̄.cxlvj.A
Estati regnū celoꝝ cōpat̄ ideo.v.F.
Esse creature duplex scz ideale in v̄bo ⁊ reale ī se.cxxvj.B
Etates mūdi sex.lxxxvij.B.lxxxviij.A.cxxxiij.B cxxxvj.A
Etates hoīs sex.cxxxiij.C
Etates spūales interioris hoīs sex.cxxxvj.B
Euangelij efficacia.j.A
Euangelij tps.j.B
Euāgelij exuberās expositio.j.C B
Exaltari q̄re voluit christꝰ ī cruce.ccxlj.B
Exaltari quō nos debemꝰ a terrenis affecibus ccxlj.C.
Exaudit deꝰ orātes sic.cxlv.B
Exēplar cog̃tōis duplex ꝑm platonē.lxix.M T
Exēplar vite christi imitādū.xcvij.E F
Exēplaritas christi ī vtraq̄z vita scz tā in abstractiōe heremitica q̄z ī societate hūana.cxlix.J
Exemplar passionis christi inspiciēdū ⁊ imitandum.clxxxix.A
Exemploꝝ christi imitatio.lxxxix.B.
Exercitatio viriū aīe.x.ꝑ totum.
Exercitium virtuosum.lxxxv.A

Exitus christi q̃nq3.cxxxvij.B
Exinanitio suij psi⁹.xlix.E.lxxxix.B.xxv.B
Exorcismi salomonis.clx.E
Exorciste iudeorum.clx.E
Expoliatus christus vestibus.ccxxxiiij.A
Extẽsus christus in cruce taliter.ccxxxv.A
Extẽsionis christi memoria q̃3 sibi g̃ta.ccxxxv B
Extendere ⁊ nos debemus oĩa mẽbra in obseq̃um christi.ccxxxv.C E
Extensus christ⁹ in cruce q̃si patus nos suscipere in amplex⁹ suos.ccxxxiiij.A
Exultatio iohis in vtero.xliiij.A G

Facies christi cõsputa taliter.ccvj.A.ccxxvj.A
Facies xp̃i mãib⁹ v̄berata tl̄r.ccvij.A.
Faciẽ christi quõ desiderabãt prẽs et prophete. imo angli ꝓspicere.ccviij.A B
Facies christi velata taliter.ccviij.A
Faciẽ christi quomodo velant adhuc mali christiani.ccviij.C
Factum quare potius dicitur verbum caro q̃3 natum.lxxiiij.C
Falsa testimonia ꝯtra christũ delata tl̄r.ccij.A.
Falsitates ⁊ mẽdacia q̃3 detestãda.ccij.B
Fato vel stellarum virtute an omnia disponantur.xcij.L.
Fecundatio v̄ginis q̃3 mirifica.lv.B
Fecundatio oĩs requirit hec.lvj.F.lxxviij.B B.
Fecundat̃ aĩa ad cõcipiẽdũ v̄bũ eternũ talit̃.lvj.G H.xl.A.lxxviij.F.cxxj.A.
Fecũditas diuĩe essentie.lxxviij.A B.cxl.A
Fecũditas diuĩe generatiõis.cxvj.A cxxj.A
Fecũditas v̄tualis aĩe.cxxj.A
Festinauit beata virgo ꝓpter quinq3 eundo per montana.xliij.C
Festiuis dieb⁹ faciẽda hec.xcix.C.
Festiuitates legales hec.xcix.B.
Fiat h̄ v̄bũ quãte efficacie.xxxiiij.E.xlij.C
Ficus ⁊ ficulnea.v.E
Fides formata.lvj.H
Fides sine operibus.xix.C
Fides fundamentũ virtutũ.lxxiij.B
Fidei effect⁹ nobiles hi.cxxiiij.B
Fidei rudis ⁊ simplex doctrina.cxxxvj.C.
Fide instabiles hi.cxxxix.C
Fideliũ in ecclĩa ꝯdicio triplex.cxlix.A
Filius hoĩs q̃re dict⁹ est christ⁹.iiij.A.
Fili⁹ dei christ⁹ d̄r vocat⁹ quõ.xxxij.H
Fili⁹ in diuĩs quõ ꝯgruẽti⁹ describit̃ sub nomine verbi q̃3 filij.lxviij.K.lxxiiij.A.lxxix.B.
Filius spiritussancti quare nõ dicitur christ⁹ cũ ipse grauidauerit virginem.lij.K.
Filios dei nos fieri est in potestate nostra. lxxiij.A ꝛ̃
Filiationis diuine in nobis modus.lxxiij.C
Filiationis carnalis et spiritualis differentia. lxxiij.C
Filius dei fit homo tripliciter.lxxiij.E
Filiorum dei ⁊ filiorum diaboli differentia. lxxiij.B
Filij dei quomodo nascimur per baptismum. lxxiij.E
Filij dei quomodo nascimur per obiectalez dei cognitionem.lxxiij.F
Filij dei quomodo nascimur ꝑ voluntatis in deum transformationem.lxxiij.G
Filius dei christus ⁊ nos quomodo differenter lxxiij.H.lxxv.B
Filius dei fit fidelis anima sic.lxxviij.B
Filius debet parentibus hoc.cj.C
Filij nostri opera nostra.cxiiij.B
Filio competit iudicium ideo.cxxxiiij.A
Filie sion que sint.clxxxiij.C
Firmatur anima in deo sic.xcj.B
Flagellatus christus pluribus modis.cxliij.C.
Flagellat deus filios suos.cxliij.C.cxlix.F
Flagellatio christi qualiter facta.ccxx.A
Flagellatus christus an ligatus sit ad statuam. ccxx.B
Flagellari voluit christus propter hec.ccxx.C
Flagella dei libenter suscipiẽda.ccxx.B
Flagellant adhuc christum peccatores taliter. ccxx.E
Flagellare seipsum potest homo taliter.ccxx.E.
Fleuit christus super ciuitatem propter hec.c. lxxxv.E
Flores virtutum.cxxxj.B
Florum amenitas virtutuz delectabilitas. clxxxvij.H
Fomitis quotidiana restrictio.xvij.K
Formatio corporis humani in vtero quot diebus perficitur.vij.A.xxiij.F
Formatio corporis christi in vtero virginis fctã est taliter.xxxiiij.H
Forum in quo venales anime.cxxxiij.E
Fragiles nos ⁊ vacui quomodo semper diuĩa manutenentia indigem⁹.ccxxiij.B.
Fraudulentias iniquorum pro christo sufferendas.cxciij.E
Fructus quid importet.xl.B
Fructus benedictus dicitur ideo.xl.B.xliiij.C
Fructus ventris virginis quare dicit̃ christus. xliiij.C

Tabula

Fructus marie multiplex.xliij.C.
Fructus omniū fideliū vnꝰ scz christꝰ.xlv.C
Fructus vbi dei multiplex.cxxxvj.G
Fructus pfectoꝝ sunt bi.cxlj.J
Fructuositas opeꝝ.clxxxj.B L.
Fuga discipulorꝝ a christo q̄z penal' fuit christo.
cxcvj.A
Fugit homo a christo in quolibet peccato mor
tali.cxcvj.B
Fugitiui a deo qualiter ad ipsum redire debeāt
cxcvj.C cxxviij.B
Furtiue verbum venit in animam ꝓpter hec.

Gabriel quare missus
ad virginē.xxix.B.
Galilea duplex.xxix.J
Gaudiuz aīme verbigene in quo subiectiue exi
stat.xlvj.A.B.lvj.G H
Gaudij mentalis ad vires exteriores redūdan
tia.xlvj.C
Gaudiū mentis de quo obiectiue.xlvj.E.
Gaudiū plenū qđ.xlvj.E
Gaudere solēt boies de tribꝰ.lxij.B
Gaudij magoꝝ causa q̄druplex.xciij.B
Gemitꝰ spūssancti ꝓ nob q̄les sint.cl.B
Generatio triplex q̄ pretert.v.G
Genealogia marie et ioseph.xxix.K.
Generare alium filium in diuinis q̄ pater ñ po
test.lxxv.B
Generatio in diuinis quō ad similitudinē infe
riorum.lxxviij.B
Generare.concipere.parere.parturire in diuīs
idem.lxxvij.C
Generatiōes diuīe q̄ttuor.cxvj.A
Gladiꝰ ptransiēs aiam marie q̄lis.lxxxj.E.
Gladius multiplex.lxxxj.F
Gladio seculari an vel quomodo virī apostoli
ci vti pñt.cxciij.B
Gloria beata.xxx.K.xlvj.E.clxxv.A.clxxxviij.K
Gloria in excelsis.lxj.B
Glorie ꝓgatiua in maria.xxx.K
Gloriā vbi videmus taliter.lxxv.A B
Gratie dispositio.xxij.E
Gratie ꝓgatiua i maria.xxx.G.
Gratiarum plenitudo in maria.xxx.K
Gratie plenitudo multipliciter.xxx.J.lxxv. C
lxxxij.B
Gratia triplex in christo.lxxxij.B
Gratie effectus.cxxvj.C.cxlv.J
Gratia impetrata in principio sermonis quo
modo mītū valet.clxij.B
Gratie in animam infusio.clxxij.C
Gratiarū actio sp deo referēda.lxv.A.
Gula.cxxxj.E.
Gustus diuine dulcedinis.xxv.L.

Habitat deus ī nobis
taliter.lxxiij.E cix.B
Habitaculū nō nisi iocundū req̄rit de
us in aīma.cxxj.B
Heresis sabellianoꝝ.lxviij.C
Heresis arrianoꝝ.lxviij.B.
Heresis fotinianoꝝ.lxviij.E F
Heresis ebyonitarū.lxviij.E
Heresis valentinianoꝝ.lxix.A B
Heresis manicheoꝝ.lxix.C
Heresis de hūanitate christi.lix.F G.lxxiij.C B
Herodes turbatur et omīs hierosolyma ꝓpter
hec.xciij.A
Herodes an credidit scripturis.xciij.B.
Hominis duodecim nobiles condiciones ī sta
tu innocētie.vij.B
Homo cōpatur arbori q̄ ad hec.v.E
Homo quid sit.lxxj.B
Hominis interiores etates per ordinem sex.cxxx
vj.C.zc
Hoīs veteris ⁊ noui differētia.cxxxvj.B.
Hominū triplex differētia.clxij.B
Honor ⁊ reuerentia christo in palmis exhibita
clxxxv.ptotum
Hore canonice qualiter accipiant.clxxxix.F.
Hora eadem qua ꝓmus homo adā peccauit se
cundus adā expurauit.cclj.C
Horror visiōis nocturne q̄s sit.xxviij.E.
Humani generis cecitas.cxliij.G.cxlv.A.
Humani generis tria incōmoda.cxliij.G
Humanitas christi quō manuducit in cōtem
plationē diuinitatis.xvj.F
Humane recōciliatōis modꝰ.xxix.A
Humilitas christi.vij.B.xvij.F
Humilitas marie.xxxiij.C
Humilitas iobis.xxj.G
Humilitas.xvij.F.xxviij.B.xxxiij.E.lxxj.E.
Humilitatis effectus.cxxvij.C
Humilitatis regia via.xliij.B
Humilitas auditoris vbi dei.clxij.A B C B
Humiliantur sancti sp plus ex sua exaltatione.
xvij.F.xliij.B
Humiliatio quomodo conueniat incipientib⁹.
iij.G

Iacobus quis fue
rit ī trāsfiguratōe dñi assūptꝰ.cliij.B.
Jaspis lapis p̄ciosus q̄d sig̃ficz.clxxxij.H.

Tabula

Jeunauit chriſtus ꝓpter hec.cxlvj.H.
Jeiunauit chriſt⁹.xl.diebus.et.xl.noctib⁹ ꝓpter hec.cxlvj.I
Jeunium chriſti imitandū ſz nō taliť.cxlvj.L.
Jeiunium triplex.cxlvj.M.
Jeunandum ab omnibus nutrimentis vicio⁊ rum.cxlix.K.
Jeiunij pfectio non ſolum in abſtinendo ſz etiā in benefaciēdo.cxlix.L
Jeiunium proficientium prouebit ad virtutes cl.E
Jeiunium quoddā gaudij.clj.B.
Jeunij nimia diſtrictio rigoris cauēda.clj.E.
Hieroſolyma multinomia.xxj.B.cij.A
Hieruſalem ciuitatem quare chriſtus vocat caſtellum.clxxxij.B.
Hieronymi anima quomodo apparuit ſctō auguſtino.lxxxvj.C
Jeſu nomen bene cōuenit chriſto ex his.lxxxvij. G.xcj.A.
Jeſu nominis efficacia multiplex.lxxxvij.G xcj. per totum
Jeſu noīs dignitas.lxxxvij.H.xxxij.F.xcj.A ꝛc
Jeſu nomē vocatum ter.lxxxvj.H.
Jeſu nomen ab homine non impoſitum ſed vocatum.liij.G
Jgnis multiplex.iij.F
Jgnis ſpuſſancti.xvj.G
Jlluminat verbum diuinum omnem hominē taliter.lxxj.B
Jllumiari nō merenť auerſi a luce.lxxj.G
Jlluminationeſ gratia⁊ ꝑm quēlibet ſtatū ſunt be.lxxxviij.A
Jlluſus chriſt⁹ plurib⁹ modis.cxliij.B
Jlluſionis chriſti inſignia quō geſtare debem⁹ in extremo iudicio.ccxxvij.C
Jlluſus chriſt⁹ ī die paſcheues octies.ccxlv.A.
Jlluſiones chriſti oēs q facte ex īmiſſione demonum.ccxlv.B
Jmperij romani origo ⁊ ꝓgreſſus.xlvij.B.ꝛc.
Jmpet⁹ ſpūs q̄ ſancti a gunť q̄lis ſit.cl.C B.
Jncarnationis chriſti myſterium quō abſcōditum.xxvij.A
Jncipiētes.iij.G.clxxxvj.p totū Req̄re penitētes
Jncipiētes creſcere debēt in bis.lxxxiij.B
Jncipientiū labor circa tria.clxxxvj.F.
Jnfernales penetales.cxx.B
Jnimicicias de corde dimittēdas.ccxvij.B
Jniurias dei nullaten⁹ tolerādas.cxlvij.D.
Jniurias nrās amore di libēt ferēdas.cxlvj.D.
Jnnocētiā ſuā chriſt⁹ declarauit taliť.clxxvij.A
Jnobediēcia vl̄ pteruia ⁊tra p̄latū quaſi q̄dam blaſphemia.clxxx.E.
Jnhonorauerūt iudei xp̄m mltipli.clxxviij.E F
Jmp̄catio iudeor⁊ dicētiuz ſanguis ei⁹ ſup nos quō pleuerat vſq; hodie.ccxxxj.B
Jnnocētie ſtat⁹ reintegratio.lvj.B
Jnſtabiles in fide.cxxxix.C
Jnſtinctus diuin⁹.cxlix.H
Jntētionis rectitudo.clxxxij.K
Jntētio eūdi ad eccl̄iam quō recta.cviij.C.
Jnterrogatio quadrupleх.xij.C
Jnterrogatio iobis de chriſto q̄lis.xij.B
Jnterrogatus chriſtus ab herode multis ꝑmo⁊ nibus.ccxiij.A
Jnuenire volēti chriſtū tria ſūt neceſſaria.lxiij C
Jnuentur chriſtus non ſine Maria et Joſeph lxiij.A
Jnuenť chriſt⁹ taliť.xciij.C.xcix.G.c.A.B
Jnuidia.cxxxj.B.clx.F.
Jnuictus eſt bō talis.cxxxvj.G
Jobis baptiſte autoritas.xxj.C.xxij.C.
Jobes quare dict⁹ helias.xxij.A
Jobes ꝓpheta qualis.xxij.B
Jobis a chriſto cōmendatio.xiiij.A.B
Johānes quō prior ⁊ poſterior chriſto.xxij.F
Johānis nomē.lxx.A
Jobis euāgeliſte ꝓgatiue ſūt he.clvij.A
Joſeph noīs cōmendatio.xxix.J.
Joſeph quattuor.xxix.J
Joſeph iuſto deſponſata virgo maria ꝓpt hec. lij.F
Joſeph an agnouerit conceptum v̄ginis eſſe de ſpiritu ſancto.lij.EH
Joſeph an dubitauerit de beata virgine.lij A luij.H
Joſeph quare angelus apparuit ⁊ quare ī ſomnis ⁊ qualiter.liij.B C.
Joſeph q̄n mortu⁹.luj.E.cxj. C
Joſeph iens ad ꝓfitendū quare duxerit ſecū mariam.lviij.F
Joſeph q̄re dict⁹ pater ieſu.lxxx.A.c.E
Joſeph patriarcha quō ſignat chriſtū.lxij.H
Jordanis ꝓp̄rietates.j.p totum
Jordanis tranſitus.ij.B
Jordanis vbi orť.ij.C.xxiij.G
Jra.cxxxj.F.
Judex chriſt⁹ ī mēte ſtatuať taliter.cxj.B
Juda ciuitas q̄re dicta hierlim.xliij.B.
Judeor⁊ de chriſto interrogatio.xxj.A
Judei quare plus ad iobānem q̄z ad chriſtum afficiebanť.xxj.A
Judeor⁊ ꝓncipat⁹ q̄re diuiſ⁹.xlvij.H.xcij.A.
Judei q chriſtum non ſolum non receperūt ſz

Tabula

ꝛabiecerũt.lxxij.C
Judei veri qui sint quia boni christiani.clxxx.A
Judei quomodobarrabam latronẽ ꝓferebant saluatoꝛi.ccxvij.A
Judeoꝛum imprecatio cum dixerunt sanguis eius super nos et quomodo perseueꝛat vsqꝫ bodie.ccxxxj.B
Juder christus quomodo statuat in mente noꝛstra.ccj.B
Judicium multiplex.iiij.B
Judicabit christus in forma humana ꝓpter hec iiij.B
Justificatiõis impij ꝓcessus talis.xvij.B.xix.E
Juuẽtus bonis moꝛibus imbuẽda.xcix.A

Labor manualis quã vtilis.cxxxij.A
Laboꝛandũ in vinea dñi sic.cxxxij.B
Lachryme coꝛporales an sint necessarie penitenti vel oꝛanti.clv.B
Lamentatus christꝰ taliter.cclxxij.C
Lanceatus in latere christus taliter.cclij.A
Lanceari qualiteꝛ debemus cum christo lancea charitatis.cclij.B
Lapides q quãdoqꝫ in bono ꝛ aliquãdo in malo accipiunt.clxxx.A
Lapidãt coꝛde qda christũ malis cogitatiõibꝰ. clxxx.B
Lapidant christum quidam oꝛe verbis blasphemie ꝛ alijs.clxxx.B
Lapidat christũ malus christianꝰ vi oꝑimens primũ imo ꝛ in oi pctõ moꝛtali.clxxx.FG
Lapides qnqꝫ collegit christus quoꝝ vnoꝑstra uit diabolum.clxxxj.BCBEFG
Lapides qnqꝫ boni quibꝰ nos debeinꝰ lapidaꝛe diabolum.clxxxj.C
Lapides qnqꝫ limpidissimos quõ elegit dauid de toꝛrẽte moꝛalit.clxxxj.ABCBEFG
Lapides.xij.boni quos veri iudei sꝫ religiosi debent iacere in ieſum.clxxxij.p totũ
Lassari p viã p deo qꝫ libenter debemꝰ.ccxxxvij.E
Latrocinꝰ christꝰ sociatus ideo.ccxlij.A
Latronibus duobus quomodo cõparant duo genera religioſoꝝ.ccxlij.B
Latroni dextro qꝫ pie christꝰ miſeratꝰ.ccxlvj.A
Laudare deum debemus de multis.clxxxvj.G clxxxviij.L
Laudare deũ bõ tenet ꝑ bñficijs cuꝫ nihil aliud retribuere possit.clxix.F
Lepꝛa anime triplex.xvij.A
Lepꝛosi mũdatio q fuit ꝓmũ miraculũ pꝰ christi ꝓdicationem.cxviij.B
Lepꝛam quare dominus tetigit cum sit contra legem.cxviij.C
Lepꝛosos sanatos cur dominus misit ad sacerdotes.cxviij.B
Lepꝛosus dicat peccatoꝛ ꝓpter hec.cxix.B
Leuare debemus capita sic.v.A
Leuare capita nõ possunt tales.v.C
Leuatus christus in cruce taliter.cclj.A
Lex incõmutabilis que.cxxxvj.BE
Lex quadꝛuplex.cj.C
Liberi arbitrij in nob depꝛauatio.xviij.B
Liberi arbitrij in deũ motio.clxxij.B
Liberi arbitrij ad deũ cõuersio.clxxj.B.
Ligatus christus taliter.cxcv.A
Ligatꝰ cur christꝰ cũ in nullo resisterꝫ.cxcv.BD
Ligatus christus quotiens.cxcv.C
Ligare debemꝰ linguã ꝛ oia mẽbꝛa nostra in obsequium christi taliter.cxcv.E
Liguriꝰ lapis ꝑciosus qd sigficet.clxxxij.L
Liquefit anima taliter.xlj.B
Lotio pedum manuum vel capitis quibꝰ conueniat.cxxj.A
Longinꝰ lanceatoꝛ christi.cclij.B
Luctamẽ nõ tam in reluctatiõe vicioꝝ qꝫ in acquisitione virtutũ.clvj.B
Luctꝰ ꝑ dulcedine amoꝛis dei.lxxxix.G
Ludum quasi pueroꝝ quomodo iudei fecerũt de christo.ccix.B
Lumiaria celi in signa ꝛ tpa quõ.iij.B
Lumen supnaturale in aia.ix.A
Lumen thearchicũ quale sit.xxxv.D
Lumen delectabile.lxij.C
Lumen diuinuꝫ qualiter circumfulget animã verbigenam.lxvj.B
Lumẽ quo deꝰ illumiat aiam triplex.cxlv.C
Lumen essentiale qualiter singulari modo cõuenit anime rõnali.cxlv.CB
Lumẽ fractũ quõ est in anima.cxlv.G.
Lumen reflexũ qualiẽ sit in aia.cxlv.D
Lumen directuꝫ vel spũale qualiter refulget in anima.cxlv.K
Luna qualiter cõuertet in sanguinẽ.iij.B
Luna beata virgo.vj.C
Luna status ꝓficientium.iij.F
Lune ꝓpꝛietates.vj.C
Lux quõ illuminat medium sed radices ñ mittit.sic in ꝓplatiõe.lxix.S
Lux christus.lxix.X
Lux diuina qꝫ incompꝛehensibilis omni creatuꝛe.lxix.QRS
Lux intellectualis quomodo lucet etiã stultis ꝛ malis.lxix.A.lxxj.C

Tabula

Lucis corpalis ⁊ spūalis differētia.lxix.E
Lucem diuinā quō vidēt sancti.lxix.J.
Lux diuina quomodo illuminat omnia sed differenter.lxxj.B
Lux illuminās ⁊ lux illuminata.lxx.C
Lux diuīa ad intellectionē nostrā operatur tria designata mystice in stella magor.xcvij.A B
Luxuria.cxxxij.C.cxlj.H

Magi unde dicti .xcj.B.
Magi quare venerunt hierosolymā.xcj.C
Magi quomodo in tam breui tempore puenire potuerunt.xcj.B.
Magi venire in iudeā vnde moti.xcij.G
Magorum oblatio talis.xciij.B
Magnificatur deus tripliciter in beneficijs suis.xlv.B
Magnificatur deus in nobis taliter.xlv.B
Magnificare deum potest is.xlv.E
Magnitudo iesu ⁊ iobis aliter ⁊ aliter.xxxij.G
Maior merito quis potest esse minor officio vl' conuersio.lxxxj.A
Malum vnde sit.lxix.C.cxxix.B
Malos in ecclesia tolerādos.cxxx.A
Malorum multiplex vtilitas.cxxx.A B
Mali quomō etiam sunt ex deo.clxxvij.E
Maledictum per os nostrum nunq̄z proferendum.ccij.C
Mandata dei quō implent ⁊ quādo.xl.B
Mānā est verbum dei pfectis tīr.clxij.F G
Manna verbi dei quomodo interdum cōuertitur in vermes.clxij.G.clxiij.A B
Mansuetudo.clxxxj.F.clxxxviij.B
Manu sua sinistra christus in cruce destruxit mortem taliter.ccxxxvij.C
Manu dextra christus reparauit vitam taliter ccxxxviij.A
Martio quare christus ꝯceptus.xxix.B
Maris cōmotio vñ causat.cxxiij.B
Mare galilee vel tyberiadis quale sit.clxvij.A
Marie ꝯceptio.vj.B
Marie sanctificatio.vj.B
Maria quō gratia plena.vj.B.cvij.B
Marie pfectus in gratia.vj.B
Maria sine omni pctō.vj.B
Marie fecundatio supnaīalis.viij.A.xxxij.E.xxxv.A
Marie fides.viij.B.xxxiij.G.xliij.H
Marie dolor in filij passione.viij.C.xvj.J.lxxxj.E.ccxlvij.A B C E.cclij.B
Marie nominis interptatio vel ethimologia multiplex.xxix.E H.lv.C.lvj.J
Marie būilitas.xvij.F.xliij.E.xlv.B.xxxiiij.C
Marie spes firmissima.xxxiij.F
Marie exercitiuz in actiua vita cōtemplatua ⁊ passiua.xvj.J
Marie ⁊ elizabeth cognatio.xxxij.H
Marie dialogꝰ cum angelo.xxxj.A
Maria ad annunciationem angeli cur timuit xxxj.A B
Marie nomen cur angelus in salutatione pretermisit quod tamen in narratione expressit.xxx C.xxxij.A
Maria inuenit gratias bas.xxxj.B C
Maria quia inuenit gratiam tenetur eam restituere.xxxij.B
Maria desponsata propter hec.xxix.H.lij.B C lv.A
Marie nobilitas.xxix.I.
Marie opatio.xxx.B.lviij.E
Marie cōtemplatio.xxx.B
Marie prerogatiue vel priuilegia.xxx.B.lij B lv.B
Maria sine pe.xxx F
Maria qualiter dominꝰ secū.xxx H
Maria quomō bñdicta in mulieribus inē mulieres ⁊ supmulieres.xxx.I.
Maria inuenta habere in vtero quomodo ⁊ a quo.lij.G H
Marie fuerunt quattuor.xxxvj C B F
Maria a spūscancto habuit q̄ttuor hec.lij.I.
Mariam christus in cruce quomodo cōmendauit iobi.liiij E.ccxlvij C
Maria p̄gnās quō ascēdit ī mōtana.xlvij.A
Maria visitauit elizabeth ꝓpter hec.xlvij.B
Maria iuit cū festinatiōe ꝓpter hec.xlvj C
Maria quibus verbis salutauit elizabeth.xlvij.E.xliiij.B
Maria quare tam diu mansit apud elizabeth.xlvij B E.xlv I.
Mariā imitari debemus in bis.xlvj.F
Marie fructus.xliiij C
Mariā esse verā matrē dei ꝓbant hec.xliiij E vij B.lix.F.cxij A.clxj.A B
Maria venit ad nos taliter.xliij F.
Marie fecit deus magna hec.xlv.F
Maria quō in locutione omnes laudabiles circūstantias seruauit.xlv.G
Maria locuta legit septies.xlv.H
Maria quomodo omia gessit officia claustralia.xlv.J
Maria virgo in qua nam parte corporis cōcepit prolem.xxxiij.H

Tabula

Maria virgo per quã partem corporis edidit partum.lix.B
Marie partus mirus et singularis.lv.B .lix. B.E.
Maria quomodo ꝓseruabat omĩa verba ĩ cor de suo.lxuij.C.cj.B
Marie obediẽtia.lviij.E
Marie dolor in filij perditione.xcix.G
Maria quare legi purificationis voluit subdi. ciuj.B
Marie misericordia.cvij.B
Maria tota deiformis.cvij.B
Marie virginitas super angelos laudabilis. cvij.C
Marie pulcritudo corporalis ⁊ spũalis.cvij.E
Maria quõ beatior portãdo christũ mente ꝙz ventre.ix.A.lvj.A.clxj.B
Mariã matrem suam quare sic aspere christꝰ allocutus est in conuersione aque in vinum sz̃ cruce pie.ccxlvij.E
Maritatur anima verbo taliter.cxiij.C
Martyrij duo genera.clxxxviij.D
Matrimonij laudabiles cõdiciões be.lxxxj.B
Matrimoniũ carnale semp volubile.cxj.C
Matrimonij tria bona.cxj.B.cxiij.A
Matrimonij spiritualis inter deũ ⁊ animam ꝙ sit sacramentum.cxiij.E
Matrimoniũ legitimũ coerigit bec.lvj.A
Medius semper christꝰ tã ꝑm humanitatez ꝙz ꝑm diuinitatẽ.xxiij.B.c.B
Medium animalis cor qualiter.xxiiij.B
Media cognitionis nostre.xxviij.B
Medium duorum animalium quid sit moraliter.lix.D
Merces expectata facit opus leue.cxxxij. A. clxxxvij.E
Mercis retributio quare fit primo nouissimis et quare equalis est primor ⁊ nouissimor retributio.cxxxiij.A B C
Messis tempus.j.B
Milicia celestis quare dicunt angeli.lxj.C
Milites crucifixores christi quales.ccxxvj.A
Mirabantur parẽtes iesu suphis.lxx.C B
Mirabilia tria a seculis inaudita.lxxxvij.A
Miraculum primũ in primis nuptijs mũdi ⁊ primũ in istis.cxij.B
Mirari dicit dominus taliter.cxx.B
Miracula christũ facere nõ decuit ad suggestionem demonis.cxlvj.C
Miracula quinqz in vno homine.clix.B
Mirra quid significet.xcviij.E
Misericordia.clxxxij.G
Miseria hominis.xxx.E F.xxxvj.F.cxluij. G. cxlv.A
Miseretur dominus super turbas quadrupliciter.clxviij.B
Mittit̃ christꝰ a pilato ad herodẽ sic.ccxij.A
Mitti q libẽter debẽt religiosi sub obediẽtia de loco ad locum.ccxij.B
Motio dei in anima.xj.A
Moyses ⁊ helias quare apparuerunt in christi trãsfiguratiõe potiꝰ ꝙz alij sancti prẽs .cliij.D
Moyses ⁊ helias an vere ibi fuerunt.cluj.F
Moyses ⁊ helias de qua materia locuti fuerũt cum christo.cluj.E
Momentũ intelligẽtie q̃d sit.clj.A C
Monachalis habitus quõ tam despectabilis mũdo ⁊ insignis deo.ccxxviij.B
Mons celsitudo cõtemplatiõis.clviij.A
Montis significatio.cliij.F.
Mors anime triplex.xix.per totum
Mortue anime resuscitatio.xix.E
Mortem videre quid sit.cv.B
Mors triplex scz nature culpe damnatiõis eterne.clxxviij.F
Mortis horror quõ nob naturalis.cxcj.B
Mors inter omnia terribilia terribilissimum. cclj.E
Mortis in articulo precipue deus inuocãdus cclj.G.
Moriuntur mũdo religiosi taliter.cclj.D
Moriens christianus quilibet seruare debz q̃n qz que christus moriẽs seruauit.cclj.D
Mortui mundo ⁊ peccatis ꝙ possint lauare rigorem crucis.cclxj.B
Motus planeta ⁊ in aĩma triplex.xj.A
Motus augis quõ in anima.xj.B
Motus primi mobilis in anima.xj.C
Motus cordis.xxiij.F.xxvj.A
Motuũ vicioſor cõculcatio.cj.B
Mulieris nomen quomodo perfectius q̃z v̋ginis.xl.A.cxij.C
Mulierum quinqz cantica.xlv.A
Mulierum opprobria tria.xxx.A
Mulierum status triplex.xxx.D
Mulierũ post partũ immundicia.ciiij.B
Mulier extra an etiam teneatur abstinere ab ingressu ecclesie.ciij.B
Mulierem christus matrem suã vocauit licet virginem quare.cxij.B C
Mulieris nomẽ ꝙ nõ obstat v̋ginib9 .cxj.C.
Mulieres quõ coĩt sũt viris duotõres.clxj.A.
Multitudo celestis exercitus quare apparuit christo nato.lxj.B.

Tabula

Mundicia cordis.lxxxix.E
Mūdus quare non cognoscit deū.lxxj.G.
Mundi vanitas.cxxxvij.F.
Mundus q transit quo ad omne sui appetibile.v.J
Murmuratio sanctor de equalitate p̄mij qūo intelligenda.cxxxiiij.B.
Mutus diabol⁹ ppter hec.clx.B

Nasci in ea et de ea quomō differūt.liij.F.
Nativitatis christi mysteriū.lxij.A
Navicula christi crux.cxxv.B
Navicula christi ecclesia fidelium.cxxv.C
Navicula christi anima fidelis.cxxv.B
Nazareth interpretatio.xxix.F
Negatio petri q̄z penal' fuit christo.cxcix.C
Negatur christus in quolibet peccato mortali taliter.cxcix.J
Negādo vnū e duob⁹ ppositis alter tacituz sumitur p̄cessum.clxxviij.C
Nascendi tres modi.lxxiij.E
Nihil quid importat.lxix.C.B
Nomen iesu non ab homine impositum sz vocatum.liij.G
Nomē imponī in baptismo.lxxxvij.F
Nomē dī ineffabile tetragrāmaton.xc.B.C.B
Nubes tpe iudicij quales erūt.iiij.C
Nudare boiem q̄z vituposa iniuria.ccxix.A
Nuditas tā corpal' q̄z spual' cauēda.ccxix.B
Nuptie spuales sponsi christi cum aīma exigūt hec.cxij.F.
Nuptijs q̄re dñs voluit interesse.cxj.B
Nuptie quadruplices.cxij.F
Nuptie allegorice inter christū z humanaz naturā vel christū z eccl̄iam q̄liter pagant.cxij.G
Nuptie tropologice inter deū z aīam qualiter celebrentur.cxij.H
Nuptie spirituales permanentiores sunt q̄z carnales.cxiij.E
Nuptie anagogice inter deū et beatos qualiter pficiantur.cxij.J
Nuptie carnales q̄liter cōplent.cxij.F.

Obedientia lxxxiij.C.cj.B. cxxv.A.clxxx.E clxxxj.C
Obiectū cognitum quomodo gignit seipsum.lxxiij.F.
Oblatio debet esse talis.xciij.B
Obliuisci debem⁹ eoz q̄ retro sunt.cxxxvj.B
Obliuiscēnia vite tpalis.cxxxvj.J.
Obstetrices christi nati q̄ fuerint.lix.K
Obstinatio proprie.cxlj.C.
Obumbratio spūssancti quō.xxxiij.E
Occasionis peccādi vitatio.clxxxj.J
Ociositas vitāda.xix.C.cxxviij.C.cxxxij.E
Ociari nō potest aia charitate accēsa.clxxvij.I.
Occidere hominem gladio vel lingua quid refert.ccxxx.F
Oculus triplex.iiij.A
Occulta cogitationum quomodo per christuz revelata.lxxxj.G
Oculi domini quales.clxvij.A
Odoris sponsi fragrantia.xxxvj.B.
Offerre christo debem⁹ p̄m quēlibet statū auxtbus z mirrā.xcvj.A.xcviij.B
Oliua misericordia p̄seqūns charitatē.clxxxvij.G
Omnia creata quomō in vbo vita.lxix.E.
Omnia in vbo quō lux.lxix.H
Omnia p verbū quō facta.lxix.B
Onichin⁹ lapis p̄ciosus q̄d siḡficet.clxxxij.G
Opa bona cōpanī stellis ppter hec.iij.H
Opationis bone exercitatio.xix.G.
Opex christi immēsitas q̄ probabāt eū esse christum.xiij.B
Opa christi mirabilia ser.xv.A
Opatur deus in anima taliter.xxv.H
Opus vtutis quō est op⁹ vite.lxix.G
Opus oēbonū q̄d est in deo.lxix.G.
Opus bonū quomodo est vita boīs.lxix.G
Op⁹ nostr̄ debet esse rōnale.lxviij.I
Opa nostra quō dicunt filij nostri.cxiij.B.
Opa nostra oia quō opatur deus.cxxvj.C
Opera electa que.clxxxviij.G
Operum fructuositas.clxxxj.B
Opus bonum in fine deo offerendum in sūma ccl.B.
Opa sapiētis duo q̄ christus exercuit.clx.A
Orare debemus taliter.xcviij.B
Orantes deus exaudit taliter.cxlv.B
Orantibus nobis instanter qualiter deus assistit.cxliij.C.cxcj.J
Orandum in loco seq̄strato.clviij.B.cxc.B
Oō sincera q̄ excludit oēm creaturā.clvij.B.
Orare nos excitant tria.clxxxvij.K
Orantibus nobis quomodo semper assistunt angeli sancti.cxcj.F
Orandum semper z precipue in necessitatis articulo.cxcj.G
Orandū cū tanto deuotōis feruore vt sudem⁹ lachrymas sanguineas saltē cordis.cxc.H.K
Orandum pro inimicis.ccxlj.E
Ordines angelorū in anima taliter.x.B.
Originalis iusticie rectitudo.vij B.xxxiij.B.l.A

Originalis iusticie tria bona.cxxvij.B
Originalis iusticie in christo reparatio.cxxvij.C
Ori nostro custodiā ponendā.cc.C
Oriens triplex a quo recedendū.xcv.B
Ortus fidelis anima.cxl.B.
Osanna q̄d sit ⁊ vñ dicat̄.clxxxv.B.clxxxvij.K.
Osculi signo ad quid indigebant iudei in traditione christi.cxciij.C
Ostēsus christ⁹ a pilato iudeis talit̄.ccxxviij.A
Ostensionē christi quō repñtat sacerdos in eleuatione hostie.ccxxviij.C
Ostentationis causa non p̄dicandum verbuz dei.ccxiij.B

Patientia.lxix.Y.
Palma signū victorie.clxxxvij.F.
Palmas.i.manus qualiter iudei christo dederūt in faciē.ccvij.A
Palmas quomodo adhuc ꝑfidi dāt in faciem christi.ccvij.C
Panis verbum dei.cxlvij.E.
Panes nouos cur nō creauit deus poti⁹ q̄z existētes multiplicauit.clxix.C
Panum multiplicatio quō facta.clxix.B
Panes quinqz ⁊ pisces duo quid significent.c.lxx.A
Panis christus triplex subcinericeus reuersat⁹ ⁊ triticeus.clxxv.A
Panis eucharistie qualit̄ sumēdus.clxxiiij.A.
Parētib⁹ afflictis cōpatiendū.ccxlvij.B
Parentū cura ne nimis sollicitet.cxij.C
Partus virgine⁹ per quā partē corpis editus.lix.C B.xxxiiij.H
Partus virginei mysteriū inexplicabile.lv.A
Partus v̄bi in mēte ꝑficit̄ sic.lxvj.A ꝛc
Partus verbi mentalis req̄rit hec q̄ ꝯcurrerūt in partu v̄ginis.lxvij.C
Parabola quid sit.cxxxviij.A
Parabolis vsus est domin⁹ propter hec.cxxxvij.B.cxxxviij.B
Partus v̄bi in mente signa hec.lxvij.B
Parsimonia discipl̄or q̄nta fuerit.clxviij.B.
Pharisei q̄ ⁊ vñ dicant̄.xxiij.A
Passionē suā christus pluries p̄dixit discipulis ꝓpter hec.cxlij.B
Passionis dñice explicatio.cxlij.A
Passionis christi exemplar inspiciendū et imitandum.clxxxix.A
Passiones christi singule innumerabiles.clxxxix.B
Passionis christi ꝑtes quō reducant̄ ad sexagīta quinqz.clxxxix.C B
Passio christi quō cōplectit̄ omnē ꝑfectionem hoī possibilē in hac vita.clxxxix.E
Passio domini iugiter memoranda.cxlij.B.c.lxxxix.ꝑ totum
Patitur adhuc christus ab hominibus taliter cxliij.E
Pati volūtarie q̄z meritorium.xvj.G.cxxvij.C.cxxvj.C.clxxxj.F N.l.E.lxxxv.C.lxxxix.H
Pastores quare nihil responderunt angelis.lxiij.A.
Pastores p̄mi p̄dicatores eccl̄ie.lxiiij.B
Pastores qua laude laudauerunt deū.lxv.B.
Pastores vigilabāt ꝓpter hec.lx.A
Pastoribus quare apparuit angelus.lx.B
Pati patienter etiā ꝑ malefacto quomō meritorium.lxix.Y
Pater in diuinis q̄ non potest generare aliuz filium.lxxv.B
Paterfamilias deus pater.cxxxiij.B
Paterfamilias christus.cxxxiij.A
Paupertas spirit⁹.xx.B.xxv.B.xcviij.E.clviij A.clxxxij.B
Pauperū euangelizatio dupliciter exponi potest.xiij.C
Pauꝑtas christi.lix.J L N
Pauꝑtas discipulor christi magna.clxviij B
Pauli apl̄i zelus.clxxxviij.B E
Pax mentis.clxxxviij.J
Pax ꝑfecta.ciij.E
Pacem nunciant angeli nato christo propter hec.lxj.E
Pacificatur homo per christum cum his.lxj.F
Pecccatorum preteritorū recordatio vtilis ꝓpter hec.xj.A
Peccati ꝓgressus.xix.A
Peccati sequele.xix.B
Peccati seruitus.lxij.F
Peccati regnum quomodo destruxit christus lxxxj.B
Peccatoris q̄ttuor mala.cxx.C.cxliiij.G.
Peccatores quomodo deus attrahit per gratiam.clxxij.A
Peccati detestatio.clxxij.E.
Peccati a deo remissio.clxxij.F
Peccare nō libet hominē talē.cxxxvj.F.
Peccata quomodo excecāt hominem.xiij.B.cxliiij.G.clxij.B
Pedes aīe affect⁹ ⁊ desideria.cxxij.A
Pedes animi q̄ debēt esse mundi ⁊ veloces ⁊ recti.cxxij.A
Penitētes.xj.A.xix.A ꝛc.lxxxviij.A.xcvj B.cxlix B C.clv.B.clxxj. per totum.clxxij. per totum.

clxxxvj.A B ꝛc.clxxxvij.A.
Denitẽtes debẽt deo offerre hec.xcvj.B
Denitentiã ꝓsecrauit ĩ se chr̃ist⁹ talĩ.cxlix.B E
Denitentie austeritas.cxlix.C B .clxxj.B.clxxxj E G
Denitẽtie opus a sacerdote iniunctũ q multo plus valet q̃z motu ꝓpꝛio assumptuz.clv.G
Denitẽtie ptes tres.clxxj.G
Denitẽtia q debet esse tãta q reducat aiam ad ꝑmã puritatẽ diuie imaginis.clv.H.
Denitẽtie ve circũstantie tres.clxxj.A
Denitẽtie vtutes ⁊ efficacie.clxxj.C
Denitentia q nihil valet absq; ꝓposito cauẽdi.clxxj.B.clxxxvij.B E
Denitentia vera coꝛrigit nouem hec.clxxij. per totum
Denitens anima cõparatur asine ꝓpter hec clxxxvj.B C B
Denitens ve non hoꝛrescit oneris grauitatem clxxxvj.B
Denitens vere non curat victum delicatum.c. lxxxvj.C.
Denitẽs ve cauet sibi de recidiuo.clxxxvj.B E.
Denitens vere bonis operibus debet insistere clxxxvj.F
Denitẽtie petri oꝛdo.cxcix.K
Denitendũ saltẽ sero.ccxlij.B
Dꝛnitere deũ quomõ accipiẽt.ccxlviij.B
Dene infernales.cxx.B.
Dercutitur chr̃ist⁹ a nobis manu pꝛaui operis sic.cciv.B
Derfecti.xj.C.lxxxvj.A ꝛc.lxxxix.A ꝛc.xcvj.B.c. xxxvj.F.clj.A ꝛc.clvij.A ꝛc.clxij.F.clxxxij. ꝓtotuz. clxxxviij.A ꝛc.Reqre cõtemplatio
Derfectus quõ ꝓuenit stare retrocedere ⁊ obscurari ad silĩtudinẽ solis.iij.G
Derfectiones homis deiformis sunt he.cxxxvj G H J
Derfecti crescere debẽt talĩ.lxxxvj.A ꝛc.
Derfectoꝛ motus q̃lis.xj.C
Derfecti hñt deũ laudare q̃ntupl̃r.clxxxviij.I.
Derforatio manuũ ⁊ pedũ chr̃isti q̃lit. ccxxxvij. A.ccxxxviij.A.ccxxxix.A.ccxl.A
Derseuerãtia.clv.F
Derseuerãdũ nullaten⁹ ĩ pctõ.cxcix.G
Detra coꝛ durũ.cxxxvij.E
Detri vba cũ dixit.dñe bonũ est nos hic eẽ q̃z extatica.cliij.I.
Detri trina negatio.cxcix.A.
Detitio iudeoꝛ ꝓ latrone barraba vsq; hodie inheret iudeis.ccxvij.B
Dietas.clxxxj.C K
Dilatus vnde dictus ponti⁹.xlvij.B
Dilato chr̃istus traditus taliter.ccx.A
Dilati collatio cuz ihesu.ccxxix. E
Dlanetaꝛ in anima mystica figuratõ.ix.E xxv B.lxxxix.ꝓ totum
Dlatonis verba ⁊ sensus euangelij in ꝓncipio lxxvj.A B
Dlenitudo grẽ in maria.xxx.K.cvij.B.
Dontificalib⁹ insignijs quõ vsus est chr̃ist⁹ in passione.ccxvj.B
Doꝛtio supioꝛ ⁊ inferioꝛ rõis.xlvj.C
Doꝛtionis superioꝛis gaudiũ quõ redũdat in sensualitatem.ccxlviij.C
Dosse duplex scz potestatis actiue ⁊ possibilitatis passiue.lxxiij.B.
Dotestas omnis etiã maloꝛum quomodo est a deo.ccx.C
Dotestatẽ secularem non despiciendam cuz sit a deo.ccx.B
Drauabec incurrit bõ ꝓpcũm.l.A
Dꝛedicatoꝛes q ñ sint adulatores.xiiij.B.
Dꝛedicationis chr̃isti tps.xij.A
Dꝛedicatoꝛ.xlviij.E
Dꝛedicatiõis iobis autoritas.xlvij.H
Dꝛedicatiõis iobis oportunitas.xlvij.A F
Dꝛedicandũ nõ tãtũ in vno loco.xlviij.A
Dꝛedicare pctõꝛib⁹ vtile.cxxxvij.F
Dꝛedicatoꝛes ꝓpter aduersitates a ꝑdicãdo desistere nõ debere.clxxxiij.B
Dreceptum non dicendi cur chr̃istus dedit sanatis.cxviij.B
Dꝛegustatio gloꝛie in hac vita.xlix.B.cxxxvj.I cij.E
Dꝛelatus vt sit talis q̃ possit cõpati infirmitatibus subditoꝛ.cxcix.B
Dꝛelatus quõ debet ꝓpoꝛtare crucem ⁊ poꝛstea alijs imponere.ccxxxij.E
Dꝛemiuz eternũ quare detur ꝓ laboꝛe temporali.lxxix.A.
Dꝛepatoꝛia aduẽtus chr̃isti in mentẽ sunt hec. iij.A.v.B.xxxvj.B.ix.C B E.x.A ꝛc.xj.A.xlviij B H.xxv.A.xxviij.E F xxxvj.B
Dꝛerogatiue fidelis aie sũt he.xxxix.ꝓ totum
Dñtatio chr̃isti facta pilato q̃z grauis.ccx.B.
Dꝛesepe chr̃isti coꝛ nostrũ.lix.I.
Dꝛesumere ꝺ se ꝺbere neminẽ.cxxxv B.cxcix.E
Dꝛessura gentiũ q̃d sit.iij.J
Dꝛimogenitꝰ ꝓrogatiue.lix.G
Dꝛimogenit⁹ añ quẽ null⁹.lix.H
Drimogenit⁹ vl̃ vnigenit⁹ qõ illoꝛ ꝭgruẽtiusꝺ ꝺ de chr̃isto.lix.H
Dꝛimogẽitũ masculinũ quõ oẽ ꝺ sactũ.ciij.E

Tabula

Principes sacerdotum qualiter instituebãtur xlvij.E.
Principium nõ de principio ⁊ principium de principio.lxviij.B
Principijs peccatoꝝ obstandum.cxcix.F.
Priuilegiũ salutis nostre scriptũ in manibus christi.ppio sanguine.ccxxxvij.C.ccxxxviij.A.
Processio spũalis.clxxxvj.clxxvij.clxxviij. ꝑ totum
Processio lugubris sequentiuꝝ crucem christi. ccxxxiij.B
Profectus spũalis.xj.B.lxxxv.ꝑ totũ.
Proficientiũ motus qualis.xj.B
Proficiẽtes q̃ ꝑcipue versari babent circa passionem christi.iij.G
Proficiẽtes crescere debẽt in bis.lxxxv.A ꝛc.
Proficiẽtes quare plꝰ ceteris impugnant̃ temptationibus.clvj.A
Proficientes ꝙ modo mundũ calcant ⁊ celũ replent.clvj.C
Proficiendi nulla etas sera.clxxxvij.B
Proficiẽtes.xj.B.lxxxv.A ꝛc.lxxxvij.B.cl.A ꝛc clvj.A ꝛc.clxij.E.clxxxvij.ꝑ totum
Prophete de christo predixerunt precipue bec lxxxj.B
Prophetizare qualiter iudei a christo vberiꝰ exegerunt.cciz.A
Propria dei bec.lxxij.A B
Puer iesus crescebat taliter.lxxxiij.B
Puer iesus quare nõ loquebatur.xciiij.E
Puer iesus quare ignorãtibus parẽtibꝰ remãsit in hierusalem.xciz.F
Puerꝝ iesum q̃re amiserũt pentes.xciz.E
Puer iesus pficiebat taliter.cj.E F G
Pueri quõ vocant̃ etiã senes vl̃ ppt̃ puritatez vel ꝓpter renascẽdi nouitatẽ.clxxxvij.A
Puritas intellectualis quõ exigit̃ ad contẽplationem.clvij.E

Querendꝰ est christꝰ taliter.xcv.B
Querẽtes christũ sunt bi.xcv.A
Querẽtiũ christũ impedimẽtũ triplex.xcv.B
Querũt christũ diuersi diuersimode.clxvij.E
Quies aĩe nõ nisi in solo deo.xxvj.A B
Quis querit multipliciter.xxj.F.xxij.C

Ratiões omniũ quo modo sunt in vbo viuẽtes et lucentes. lxix.H
Ratio inferioꝝ quomodo superiori mancipatur cxxxvj.F
Radices quibus verbum dei figitur in corde. cxxxix.C.cxlj.C.
Raptus.cxxxvj.H
Recidiuantes post penitentiam ꝙ grauiꝰ peccant.clx.G H
Recogitandũ sp iudiciũ futuꝝ.ccx.B
Recta facere debemus bec.xlviij.E
Redemptio nostra tũ erit pfecta.v.B
Regnũ dei quõ cõparatur electi.v.F
Regnũ celoꝝ quõ mltipliciter dr.cxxvij.A.
Regnũ dei quõ multipliciter dicit̃.clx.G.
Regnũ celorum fidelis anima.cxxxvj.A.
Regnũ incõmutabile in anima.cxxxvj.H
Reges in regno anime tres.xcviij.A
Regina anima verbigena.lvj.K
Regnũ diaboli ante finez mundi cessare quare impossibile.clx.C.
Reges omnes debemus esse tales.ccxxj.B
Regnat christꝰ taliter.xxxj.K
Religionis vel latrie actꝰ tres.xcvij.A
Religiosoꝝ vota tria christus in se docuit.lx.F.
Religiosoꝝ et secularium cõpatio.cxxxiij.E
Religiosos quomodo diabolus conatur ab alto virtutum ꝑcipitare.cxlvij.K
Religiosi quomodo seipsos ligant vinculo ꝓfessionis.cxcv.G H.
Religiosis quõ illudit̃ a mũdanis.ccxvj.C.
Religiosi quõ ducunt̃ ad obedientiã dei et platorum.ccxxxij.C.
Religiosos ⁊ sanctos viros a sublimi ꝓtẽplationis vel bone actiõis ad suggestionẽ malorum nõ debere descẽdere.ccxlv.B.
Remanet iesus libẽter in mẽte tali.cj.A.
Remedia ꝓtra tẽptatiões carnis.xvij.H
Renouatio boĩs ꝑm aĩam ⁊ corꝰ.v.K
Renouari ĩ grã sp debemꝰ taliter.lxxix.A
Reos mortis nos nullatenꝰ fieri ꝏbere.cciij B
Reũ mortis quõ iudei dixerũt christũ .cciij.A
Respexo qua dñs respexit petꝝ an corporalis an spũalis.cxcix.B
Resurrectiõis gloria quõ cõmutata ꝑ passiõis ignominia.cxliij.F
Reuelatiõis fastigiũ nõ appetendũ.clj.H
Rubra vestis q̃ bene cõueniebat christo passo. ccxxj.B

Sacerdotij iudeoꝝ origo ⁊ ꝓgressus.xlvij.E.
Sacerdotũ puersitas.xxj.C
Sacerdotes noui testamẽti quõ excedũt sacerdotes veteris testamẽti.xxj.B
Sacramẽta q̃ intẽtione sumẽda.cclij.E

Tabula

Sacramentorum hostium vulnus lateris christi.cclij.E f
Salire in montibus aiam qd sit.xvj.f
Saluatores i veteri testamēto tres.lxij.E.
Saluatorē noui testamēti q oportuit esse deus z hominē.lxij.m
Salutare dei qre dicit christ⁹.lj.C.xlv.C
Salutatiōis angelice supeminētia.xxx.m.
Salutare beatā vginē debemus frequēter propter hec.xxx.G
Salutari a vbo q nulla meretur aia nisi habeat nomen maria.xxxvj.C
Salutat⁹ christ⁹ ironice a militib⁹.ccxxiij.A.b
Salutāt adhuc falsi christū tales.ccxxiij.B
Samaritanum quare iudei dicebāt christum.clxxvij.A
Sāguines qd significet.lxxiij.C B
Sanguinē suū fudit christ⁹ quinquies.lxxxvij.B.cxcj.C
Sanguis ver⁹ z aqua va fluxerūt de latere christi mortui.ccij.B.cxcj.C.
Sanctus natus sol⁹ iesus.xxxij.f.
Sanctimonia qd sit.cl.A
Sanctus sanctus sanctus ꝛc. quō cantant angeli.clxxxvij.m
Sapbir⁹ lapis pciosus qd significet.clxxxj.B.
Satbane regnū stare non posse quare impossibile.clx.C
Satisfactio pnialis.cxxj.k.ccly.E
Scandalū qd sit.xij.E
Scandalizati sunt in christo diversi diversimode.xij.E.
Scēna spūalis.cxxvj.E.cxlj.J.clxxxvij.B.
Scola diaboli.xx.A
Scola christi.xx.B
Scripture sacre autoritas.xvij.B
Scripture sacre intelligētia.cxxviij.A
Scriptura quomō est diabolo spō pro clypeo obiicienda.cxlvij.O.
Scripture sacre verba quomodo flagellāt diabolum.cl.lb
Sedere christū super sedez dauid quō intelligitur.xxxj.J
Semen bonum christi triplex.cxxviij.B.
Seminator sufficiēs debet esse talis.cxxj.B
Semē recipit pm dispositiōz agri.cxxxvij.A.
Seminū christi qnqz genera.cxxxvij.C
Seminauit de⁹ creaturas taliter.cxxxvij.J.
Seminauit deus seipsum in vtero virginis taliter.cxxxvij.J k
Semen bonum christus.cxxxvij.k
Semen verbum dei.cxxxix.A ꝛc
Seminauit de⁹ pater vbū eternū taliē.cxl.A.
Senarij numeri pfectio.xxix.B
Sensualitatis spiritui subiectio.l.C.iij.lb
Sensibiliū illectio.xviij.A
Sepultus christus taliter.cclxij.A
Sepelire christū in corde nostro debem⁹ taliter cclxij.E
Sequi angelū extra portā ferream debemus taliter.lxvj.B
Sequi christū pm ei⁹ diuinitatē debem⁹ in bis cxxvj.B C.
Sequi christum pm eius humanitatē debem⁹ in bis.cxxvij.A ꝛc.
Sequentiū christum varia intentio.cxxxvij.A.ccxxxij.B
Sermonem patris suauit christus tripliciter.clxxvij.m
Seruitus anime qz diu est in corpore multiplex.v.B
Seruitus peccati quomodo peior omnib⁹ seruitutibus.v.B.lxij.f lb.clx.B
Signa presentie verbi in anima.xv. per totum.xxviij.B
Signa ptus verbi in mente.lxvj.B
Signa aduētus in iudicium.xlviij.f
Signa de celo que sint.clx.f
Signum vel miraculum a deo nullatenus expetendum.ccx.C
Signa in incarnatione christi hec.vij.A.
Signum quid sit.vj.A
Signa pcurrentia verbum eternum in mente pm quēlibet statum.uj.G.
Silut christ⁹ interrogat⁹ sex vicib⁹.ccxxix.B
Silentiū tenendū p loco z tpe.ccxiij.B
Silentiū ptemplativum tale.lxix.Z
Simeonis cōmendatio.cv.A
Simon cyreneus quomodo portabat crucem p⁹ iesum.ccxxxj B
Simplicitas verboruz amplectenda.est est.nō nō.clxxxj.lb
Singulare donū quō bz qlibet iust⁹.xxxix.B.
Situit christus in cruce qualiter z quē potum ccxlix.A B G
Smaragdus quid significet.clxxxj.B
Solis statio.vij.A
Solis retrogressio.vij.B.
Solis obscuratio.vij.C.
Sol christus ppter hec.vj.B
Sol stat⁹ pfectoz ppter hec.uj.f.
Solis z lune tpe iudicij obscuratio.iij.C.
Sol ī medio celi vbū in mēte.xxv.A.
Sol paterni luminis quomodo aliter lucet in

Tabula

verbo aliter in creaturis.lxix.G
Solitudinis cōmendatio.xxx.A.clvj.B.clix.B ꝛc.
Sollicitudinis nimie rerum temporalium vitatio.clxx.G.clxxij.A
Sopor anime quid sit.xxviij.F
Specierum extraneitas.xxv.G
Species a fantasmate accepte quomodo dicūtur tenebre.lxix.C
Species exēplaris vna quō fit ex duob⁹ exemplarib⁹ ꝓcurrētib⁹ in mēte.lxix.C
Spine designāt diuitias ppter hec.cxxix.B
Spinis coronat⁹ chr̄ist⁹ taliter.ccxxj.A.
Spinas peccatorum ī mente nostra portādas ccxxij.B.
Spūssanct⁹ q̄liter supuenit in v̄ginē.xxxij.B
Spiritui sancto attribuitur cōceptus virginal' ppter hec.xxxij.B.
Spūssanctus obumbrat taliter.xxxiij.E
Spūssanctus quomodo grauidauit virginem nec tñ ꝺr pater prolis.lij.K
Spūssanctus in beata virgine fecit hec.lij.A.
Spūalis homo quis sit.cxxxvj.E
Spiritu dei agi quid sit.cl.C
Spiritu qui ducuntur quomodo non sūt sub lege.clj.B
Spūssanct⁹ quō apparuit in nube lucida ī trāsfiguratione chr̄isti.cluj.A.B.
Spirituū tres septenarij.clx.M
Spolia diaboli que rapit ab aīa.clx.H
Spōsus q̄s fuerit ꝛ q̄ sponsa in nuptijs vbi dominus aquā cōuertit in vinū.cxj.B
Sponsi et sponse conuentionis dilatio quare.lij.A
Sputū in facie ieſu q̄z exprobrabile.ccvj.A.
Spreuit herodes ieſum ppter hec.ccxv.A.
Sperni a malis melⁱ⁹ q̄z ab eis laudari.ccxv.B
Stare dei est tale.xxvij.A.B.C
Stelle apostoli.vj.E
Stellas cadere quō intelligit̄.iij.E.
Stelle status incipientium.iij.F
Stella magorum differebat ab alijs stellis ī hiſ xcj.F.
Stella quare reuelare chr̄istum debebat gentibus.xcj.H.
Stelle magor̄ quāta duratio.xcj.J
Stella visa a magis quare denuo abscondita.xciij.A
Stella quintuplex quā magi viderūt.xciij.B.
Stella ducens ad chr̄istū triplex.xcv.C
Stephan⁹ quō vidit ieſum stantē.xxvij.B
Stigmata ieſu q̄lit̄ portare debem⁹.clxxviij.A
Stulticiam simulare pro loco ꝛ tempore nō inutile est.ccxvj.B
Stupor quid sit ꝛ vnde cōsurgit.c.E.cclvij.E
Subsistere in seipſe ex se.xxvij.A
Sudare sanguinē q̄re voluit chr̄ist⁹.cxcj.B
Sudor sanguineus chr̄isti an fuerit sanguis realis.cxcj.C.
Sudoris illius chr̄isti q̄ causa intrinseca.cxcj.E
Superbia.xxj.G.xvij.C.cxxxij.A.cxxxvij.J.clj.C.F
Superbia sancta.cix.B
Surditas aīe causatur sic.xvij.A.B.C.
Surditas aīe curatur sic.xvij.B.E
Susurriū verbi eterni in aīa.xxvij.B

Templum corporis

castum custodiendū.lxxxij.B
Templū in qō inducit chr̄istus triplex cvj.cviij.cix.ptotum
Templi māsiones tres.clvij.H
Temptatus q̄s carnalit̄ meditet hec.xvij.J
Temptationis motus insurgit q̄druplic.cj.C
Temptationū impet⁹.cxxv.B.cxl.B
Temptatiōis chr̄isti ꝓgruū tps.clvj.A
Temptari nos de⁹ pmittit ppter hec.clvj.B
Temptationes in vale scere p⁹ arreptū noue cōuersationis studiū bonū indicū est.clvj.B
Temptatiō ib⁹ nō spōte se exponēdū.clvj.E.
Temptationib⁹ reluctandū.lxxxv.B
Temptari voluit chr̄istus ppter hec.clvj.E
Temptari chr̄ist⁹ quō potuit.clvj.F
Temptādi chr̄istū diabolo occasio hec.clvj.G
Temptationū tria genera.clvj.A.clxv.F
Temptator chr̄isti q̄s diabolor fuerit.clvij.A.
Temptatoris motiua que.clvj.A ꝛc.
Temptationū chr̄isti ordo.clvij.F.
Temptator q̄liter assumpsit chr̄istū.clvij.G.
Temptatio de p̄cipitādo se de pinna q̄z irrationabilis.clvij.J
Tēptare deū nullo modo debet bō qñ ex humana rōe habet q̄d faciat.clvj.L.
Temptare deū q̄z graue pctū̄m.clx.F
Temptatio multiplex.clxviij.C
Tpis natiuitatis chr̄isti ꝓgruitas.lvij.A
Tpis natiuitatis chr̄isti plenitudo.lix.A.B
Tempor chr̄isti annotatio.xcix.A.cxj.A.
Testimonium chr̄ist⁹ ex omni gēte habuit.cluj A.lxxxj.A
Testimoniū phibet̄ dupliciter.lxx.B
Terra quare dicit̄ corpus humanū.v.K.
Thesaurus triplex.xcvj.A
Tetragrāmaton nomē.xc.C.xcj.A.
Timet bō naturalit̄ in visiōe spūs.lx.C.

Tabula

Timere debet homo semper in oi statu.cuj.B
Timuerunt in transfiguratione dñi discipuli p pter hec.cliij.A
Tyranni quãto seniores tãto martyres faciũt glorosiores.ccj.B
Titulus sup caput iesu qualit̃ script9.ccxliij.A
Titulus in trib9 linguis script9 talit̃.ccxliij C
Titulum hunc diuino instinctu scriptum pilato insscio.ccxliij.B C.
Titulus iste quare dictus triumphalis.xcj.E. ccxliij.B
Torporis excussio.x.A
Torrens vulnera christi.clxxxj.lb ꝛc
Topasius lapis preciosus qd sigficet.clxxxij.C.
Traditus christus pluribus modis.cxliij. A. cxcij.A
Traditio christi fuit sibi dolorosa ex his.cxcij B
Tradunt christũ adhuc tales.cxcij.B
Traducere quid significet.liij.B C B.
Trahit deus animã ad se talit̃.lxxix.B.
Trãsfigurari christũ an decuerit.cliij.A
Transfiguratio christi qualis fuerit.cliij.B ꝛc
Transfigurationis claritas in quo fuerit subiectiue.cliij.C
Trãsfigurationis glia qualis fuerit.cliij.B.
Transfigurationis gloria quare comparat̃ soli cliij.F
Transfigurationis claritas qualiter se habz ad claritatem glie.cliij.E
Transfiguratio quare ī mõte celebrata.cliij.F.
Transfigurationez christi videre disponunt h̃. clv.A
Transfiguratio christi in anima.xxv B
Trãsfiguratõ aie in deũ.lxxiij.C G.xlij.A B
Transeundum ad partum verbi eterni taliter. lxvj.B
Transitus maloꝝ triplex.v.J
Transitus bonoꝝ triplex.v.J
Transitus anime verbigene triplex.v.K.
Transitus hominis p̃m corpus cõcepto verbo triplex.v.K
Tribulationis vtilitas.cxlix.F
Tribulationes nostras in vnione tristicie christi deo offerendas.cxc.B E
Tribulatos ad deũ recurrere debere.ccxlviij.B
Tribulationes ꝛ mala nostra oia in vulneribꝰ christi sunt reponẽda.ccxxxvij.B
Tribunali pilati christus sistit̃ sic.ccxx.A
Tribunal in mente nobis constituẽdum taliter. ccxx.C
Triclinium quid sit.cxvj.A
Trinitas tota in christi transfiguratiõe apparuit sic.cliij.A
Tripudium in salutatione marie ad elizabeth. xlvj.B
Tristiciam christus sibi assumpsit propter hec. cxc.A
Tristicia christi pbuit nob documẽta hec.xcx C
Turbatõ quomodo erit in omni creatura ante iudicium ꝛ quare.iij.B
Turbatur anima post cõtẽplationẽ.xlj.A.
Turturis significatio.ciiij.G lb.
Thus orationis offerre debemus deo taliter. xcviij.B

Vacatio ab omnibꝰ reb9 ꝛ spẽbus creatis.clj.B
Vacatio mentis a curis temporalibꝰ clxvj.K
Vbera anime.lxvj.C
Vene susurrij verbi eterni in mente q̃.xxviij.B
Ve humani generis triplex.xxxvj.E
Item ve quadruplex.xxxvj.F
Venarum gratie obstructio.xvj.C
Veneratio quid sit.xcviij.E
Venditus christus.cxcj.A
Vendere nosipsos p regno celoꝝ.cxcij.B E.
Vendũt adhuc christũ tales.cxcij.B E
Venduñt anime in foro tali.cxxxiij.E
Venire dicit̃ deus taliter.lxxij.B
Venter et vbera marie q̃z digne beatificantur clxj.A B
Verbum eternum omne bonum.x.B
Verbi eterni mentalis cõceptio.xxiij.A
Verbi eterni in mente effectus .v. K .xv.C B xvj.E ꝛc.xvij.E ꝛc.xviij.B ꝛc.xix.E ꝛc.xxiij.E.xxv B ꝛc.l.B ꝛc
Verbum eternum in medio mentis tripliciter. xxiij.C.ꝛc
Verbum verbo cõceptum quomodo affatur animam.xvij.B
Verbum eternum vt in mentem veniat exigũt hec.xxv.B
Verbi eterni paurem conceptio.xxviij.C
Verbum eternum in mente conceptum qd sit creatum an increatũ an medium .lxvij.B.xlvj. B.lvj.G lb
Verbum eternum qualiter nascatur in mente verbigena.lxvj.A ꝛc
Verbum breuiatũ cur dr.lxvij.C
Verbi eterni origo.lxvij.A
Verbum duplicem hz respectũ.lxviij.A
Verbi diuini cõdiciones quinq3.lxviij.B ꝛc.
Verbi cũ patre essentialis vnitas.lxviij.B

Tabula

Verbi a patre psonalis alietas.lxviij.C
Verbum quare nō dicitur vita hominum sicut dicitur lux hominū.lxix.J
Verbum quare non dicitur lux angelorum sicut lux hominum.lxix.K.
Verbi cum patre equalis maiestas.lxviij.B
Verbi cum patre coeternitas.lxviij.E
Verbi cum patre inſepabilitas.lxviij.F
Verbum quomō in ſe cōplectitur omnia diuīa attributa.lxviij.G
Verbi ppietatū clarificatio.lxviij.H
Verbi eterni ppietates.lxviij.J
Verbum quare dicitur in principio ⁊ nō a principio.lxviij.K
Verbum quomodo eſt principium ſufficiens creationis.lxviij.L.
Verbum caro factum eſt quante efficacie ſit verbum.lxxv.E
Verbi natiuitas triplex.lxxvij.A
Verbi gloria videtur taliter.lxxv.A.B
Verbi noīe quare potius deſcribitur filius dei q̄m ſub noīe filij.lxviij.K.lxxvij.A
Verbum in mente conceptum ⁊ natum quomō creſcit.lxxxiij.A ⁊c
Verbi eterni p̄dicata quattuor excellentiſſima. xcj.A.B ⁊c
Verbum eternum ſequitur patrem in bis.cxxvj.A
Verbum eternum continet in ſe tria hec.cxlv.E
Verbum dei differt a verbis hominum in bis v.H
Verbum dei tripliciter ſumitur.lxvij.A.xviij.A.cxl.C
Verbi diuini tria admiranda.lxiij.B
Verbū ſecundū q̄d ſit.xxxiij.G
Verbi dei auditi in predicatione effectus multiplex.xvij.F
Verbi dei auditionem impediunt hec.xviij.A B.C
Verborum chriſti efficacia.cxciij.A
Verbi dei virtutes ⁊ efficacie nouē.cxl.C
Item vna.clxv.A.B
Item quattuor.clxvj.C
Item tres alie.clxxiij.B
Verbum dei quibus radicibus in corde figatur cxxxix.C.cxlj.C
Verbum dei cibus aīe.cxlvij.E.clxxiij.A
Verbum dei commune et ſimplex contemnentibus et alta ſolum curantibus manna conuertitur eis in vermes.clxj.G.clxij.A.B
Verbū dei quibus nō ſit predicandū.clxij.B.
Verbum dei gladius.clxj.A
Verbum dei predicatur ſub triplici differentia. clxiij.B
Verbi dei doctrina cōmunis ⁊ moralis omib⁹ ſalubrior.clxiij.C
Verbum dei venit ad nos via triplici.clxiij.B.
Verbum dei ſtudioſe audiendum.clxv.A
Verbum dei cuſtoditur tripliciter.clxv.A ⁊c
Verbum dei non minus q̄m corpus chriſti.clxv. A.B
Verbum dei auditu memoriter retinendum.c. lxv.C.
Verbum dei audiēs et faciens aſſimilatur viro ſapienti tali.clxv.E
Verbū dei audiens ⁊ nō faciens quō aſſimilat viro ſtulto tali.clxv.E.G.H
Verbum dei ſi non proficit in corde audientū hoc eſt ex triplici impedimento ex parte auditoris.clxvj.B.
Verbum dei q̄ non niſi diuina illuminatiōe intelligitur.clxiij.B
Verbum dei q̄ a popularibus non plene capit clxiij.C
Verbum dei etiam ſi non intelligatur ſalubres habet effectus.clxxiij.B.
Verbum dei diuerſi diuerſimode audiunt.clxxvij.B.cxxxvij.B ⁊c
Verbum dicitur aliq̄d ex tribus.lxxj.A
Veritas ſincera q̄ non cognoſcitur niſi aſpiciēdo ad exemplar p̄me veritatis.lxix.H.lxxj.C. xcvij.A
Verecundia qualis in maria.xxxj.B.
Veſtigij partes.ix.B
Veſtem innocentie quomodo chriſtus nobis p̄retulit.ccxvj.E
Veſtibus exutus chriſt⁹ et denudatus.ccxix.A
Veſte purpurea indutus chriſtus.ccxxj.A.
Veſtimenta chriſti diuiſa taliter.ccxlij.A
Veſtium inordinatus cultus.xiij.C
Veſtimenta opa bona.clxxxvij.E.
Veſtimenta alia incipientium.alia p̄ficientium alia p̄fectorum.clxxxviij.F.G
Via domini recta q̄ ſit.xxij.H.xlviij.C.B
Via chriſti triplex quam preparauit iobannes xiiij.E
Via cor malis cogitationibus trium. cxxxvij.B.
Via trium dierum quomodo itur in p̄templationem.clj.C
Vicia noſtra eſſe emortua nūq̄m contingit ī hac vita.cij.F
Vicia qualiter ſub ſpecie virtutum ſe occultant cxxxij.p totum

Vidual' stat⁹ septē bone ꝯdiciōes.lxxxij.C B.
Videt deū hō in carne taliter.lj.B C
Videbitur christ⁹ ab omnib⁹ in iudicio ī forma gloriosa.iiij.C
Visio triplex.iiij.A
Visio corporalis requirit hec. similiter ⁊ intellectualis.xcvij.A
Visionem intellectualem opatur deus in nob taliter.xcvij.A
Visionē in trāsfiguratiōe nemini dicendaꝫ cur p̄cepit christ⁹ discipulis.cliiij.B
Visio dei possibilis in hac vita tal'.cxlv.J.cclvij A.lj.A B C
Victus supfluitas cauēda.clxx.C.
Vilipensiones pro christo patienter sustinēdas cxcij.C
Vilitatē ꝓpriā recogitare q̄ꝫ vtile.cxcij.E
Vigilantia.x.ꝑ totū.cxc.C.cxcj.F
Vinum triplex.cxij.F
Vinum quare fecit dominus ex aqua ⁊ nō potius ex nihilo.cxij.E
Vinea mens rōnalis.cxxxvj.A
Vinū mirratū cū felle ꝓpinandū deo christo ī bono sensu taliter.ccxlix.C
Vinū mirra ⁊ felle mixtuꝫ quō adhuc ꝓpinant christo in malo sensu tales.ccxlix.B ꝛc
Vir christus in vtero.vij.A
Virginitas quomodo simul stat cuꝫ consensu cōiugali.xxxiij.B.lij.B
Virgo quare debuit esse mater dei.xxix.G
Virginitas mentalis.xxxv.E
Virginitas mētalis quō etiā conseruabat' in cōiugio patriarchaꝝ.clvij.E
Virginitas triplex.s.corpalis mētalis ⁊ intētionalis.clvij.B E F
Virginem posse cōcipere natural'r sꝫ nō parere naturaliter.viij.A.xxxiij.C
Virginitas ꝑdi pōt tripl'r.cxj.B
Virium anime exercitatio.x.per totuꝫ.xxv.E H lxvj.B
Viriū anime ad interna reuocatio.xxiiij.A B.cxxj.C
Virium anime diuinitus illustratio et edoctio lxvj.B C
Virium omniū ꝯformis trāsitio q̄lit'.lxvj.A ꝛc
Virium ornatus.ix.B
Virtuosum exercitium.xix.G.
Virtutes quō fluūt a grā.x.A.
Virtualis floritio.xxxv B
Virtutum distinctio.ciij.A
Virtus vnita quō fortior.cxxj.C
Visitatiōis cōmittēde forma.xciij.F
Visitātes nouē ecclesias in die pasceues q̄d rep̄sentāt.cxcvij.C E
Vita actiua ⁊ ꝯtēplatiua.xvj.E F H
Vite tres.actiua.ꝯtēplatiua ⁊ passiua.xvj.H
Vita passiua quō p̄fertur actiue et cōtemplatiue.xvj.H
Vita bona quō lux hominū.lxix.P
Vite austeritas.lxxxiiij.B
Vita spūalis.cxxxvj.E
Vitis christus.cxxxiij.B
Viuere ꝓprie nihil p̄t nisi sol⁹ de⁹.lxix.F
Vnguentū penitentiū ad vnguendum christū tale.cclviij.E
Vnguentū ꝓficientiū tale.cclviij.F
Vnguentū ꝑfectorum tale ad vngendum christum.cclviij.G
Vnio aīe cū deo.xxv.K.xlij.B.cxxvj.C.cxlv.L
Vocatur iesus filius dei.quare non dicitur est xxxij.G.H.xxxiij.F
Vocat de⁹ ad pn̄iaꝫ de oī etate.cxxxiij.C F
Voluntatis nostre cum dei voluntate ꝯformitas.xlij.B.cclij.G
Volūtatis in deū trāsformatio.lxxiij.G
Volucres celi q̄re dicūt' demones.cxxxvij B
Volūtates due in christo.cxlix.E
Volūtas in hoīe duplex.cxlix.E
Vox dict⁹ iohēs ꝓpter hec.xxij.B
Vox clamātis ꝛc.iohēs quare.xlviij.C
Vox christi in cruce p̄ma hec.ccxlj.B
Vox secūda christi in cruce hec.ccxlvj.B
Vox tertia christi in cruce hec.ccxlvij.B.C.
Vox quarta christi in cruce hec.ccxlviij.A
Vox quinta christi in cruce hec.ccxlix.A
Vox sexta christi in cruce hec.ccl.A
Vox septima ⁊ vltima christi ī cruce hec.cclj.A
Vulnera christi.clxxxj.H ꝛc
Vulnerum vel plagarū christi numer⁹.clxxxix C.ccxx.C
Vulneri manus dextre christi oīa bona nostra cōmendāda.ccxxxviij.A
Vulneri manus sinistre christi oīa mala nrā ī ponenda.ccxxxvij.B.
Vulneri pedis christi dextri oēs affectiones bonas cōmendādas.ccxl.B
Vulneri pedis christi sinistri oēs nostras affectiones prauas imponēdas.ccxxxix A.
Vulnera christi hoc ordine osculāda.ccxl.C
Vultus dei in nobis rō.cxxxiij.F

Christi paupertas.
vij.C.lix.J L N.lx.B F.
Christi humilitas.vij.B.

Christi puritas.vij.E
Christus fact⁹ añ iohem qualiter.xxiij.F.
Christi infirma in euangelio semp restaurãtur p aliqua sublimia.lxj.A
Christũ adorãt angeli.lxj.B D
Christus deuicit diabolũ talit̃.lxij.J zc.
Christus rex sacerdos ⁊ ꝓpheta.lxij.O
Christus in omnibus mirabilis.lxiiij.B.
Christus quare alibi cõceptus ⁊ quare alibi natus.lviij.B.
Christ⁹ cur nõ statim vt ꝯcept⁹ fuit nat⁹.lix.B.
Christo cõtradictũ est in his.lxxxj.D
Christ⁹ quõ in ruinaꝫ ⁊ resurrectionẽ multoruꝫ positus est.lxxxj.B C
Christi nati laudes quõ inculcãt̃.lxxxij.E F G.
Christus q̃re ⁊ qualiter subijci voluit obseruantie legali.lxxxiij.A B
Christi natiuitas quare a rege alienigena describitur xcij.A
Christiani vnde vocati.cj.A
Christus presentari in templo voluit propt̃ hec ciiij.B
Christi tempora.cxj.A.
Christus spõsus nature humane.cx.A
Christus ad nuptias mẽtales nõ venit sine discipulis.id est v̓tutib⁹ eũ ꝯcomitãtib⁹.cxvij.B
Christus dormit sic.cxxv.B zc
Christianos solos electos.cxxxv.B
Christiani qui sint.cxxxv.B
Christi exẽplaritas.cxlix.J
Christ⁹ q̃d egerit in deserto.cxlix.J
Christ⁹ qua v̓tute eiecit demones.clx.F.
Christ⁹ quõ fortior diabolo.clx.H
Christus reficiet fideles suos in regno celorum taliter.clxxv.B
Christus passus dupliciter.clxxvj.A
Christ⁹ secessit a ꝑsecutorib⁹ ꝓpter hec.clxxix.B
Christus interdũ furabat̃ se a multitudine propter hec.clxvij.B.clxxix.B
Christus ꝙ grãs egit.bñdixit.fregit ⁊ distribuit panẽ.q̃d hec q̃ttuor importẽt.clxix.B
Christus quõ luget pctã nostra.clxxx.G
Christus quare permisit sibi exhiberi laudes regias.clxxxv.E
Christi cõtumelia quõ nostra gloria.ccvj.C.

Imaginis ĩ mente reformatio.l.D
Idee.lxix.M N T
Imaginis v̓itas repñtat̃ in mẽte sic.lxxviij.E.
Imago dei in aĩa.cix.C.cxlv.F
Imago dei in anima quomõ in actu venereo deformatur.cvij.C
Imago triplex ĩ btã v̓gine celit⁹ depicta.cvij.A
Hydria quid sit.cxij.D
Hydrie sex.etates sex.vel sex consideratiões.cxij.G H
Imaginis nostre create trãsformatio in imaginem increatã.cxxvj.C
Imago ⁊ similitudo dei perfecta consistit ĩ hoc.cxxxvj.J
Hymnus pueroꝝ hebreoꝝ quõ cõtinuat̃ hymno angeloꝝ.clxxxviij.M
Hymnus pueroꝝ hebreoꝝ quõ cãtatur ĩ missa cũ hymno angeloꝝ.clxxxviij.M
Imaginis dei in mẽte tres cõdiciones nobilissime.ccvij.D
Imaginis dei in mẽte puritas quõ maculatur ꝑ peccatum.ccvij.D G
Imago toti⁹ trinitatis in mente quõ ꝑ peccatũ deformetur.ccvij.E.
Imaginis dei lumen in mente signatũ quõ obscurat̃ ꝑ pctũm.ccvij.F.ccviij.D F

Zizania uicioruꝫ et erroꝝ eradicãda.cxxviij.C.
Zizania singuloꝝ vicioꝝ quõ latent inter semina v̓tutũ.cxxxij.ꝑ totum
Zelus pauli apostoli.clxxxviij.E.

Tabula

Hec sunt contenta presentis operis in generali.

Prologus

Ordanis ripas alphei sui tempore messis impleuerat. Josue.iij.
Principium phemiale habens duas ptes.j.

Dominica prima aduentus domini ꝑm cōsuetudinem romane curie

Erunt signa in sole et luna et stellis. Luce.xxj.
Expositio euāgelij in ꝓma dominica aduētus Et habet tres ptes distinctiuas.iij.

Erunt signa in sole et luna et stellis Ubi supra
Sermo de eadē dominica habēs subsermōes duos. Et sic ꝓtinet tres ptes.vj.

Uirtutes celoꝝ mouebūtur Ubi supra
Sermo alius de eadē dñica habēs subsermōes duos. Et sic ꝓtinet tres ptes.ix.

Dominica secunda aduētus dñi

Cū audisset iohānes in vinculis opera christi. Matth.xj
Expositio euāgelij in secūda dñica aduentus. Et habet tres ptes.xij.

Ceci vidēt. claudi ambulāt. lepsi mūdātur. surdi audiūt. mortui resurgunt. pauperes euāgelizātur Ubi supra
Sermo de eadem dominica habens subsermones q̄nq;. Et sic ꝓtinet sex ptes.xv.

Dominica tertia aduētus domini

Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad iohannē. Joh.j.
Expositio euāgelij in tertia dñica aduēt⁹ Et habet duas ptes.xvj.

Medi⁹ aūt vestr̄ stetit. Ubi supra
Sermo de eadē dominica habens subsermōes quattuor. Et sic ꝓtinet q̄nq; ptes.xviij.

Quarta feria q̄ttuor temporum

Missus ē angel⁹ gabriel a ꝺo in ciuitatē galilee cui nomē nazareth. Luce.j.
Expositio euāgelij quarte ferie q̄ttuor tempor̄. Et habet quattuor ptes.xxx.

Missus ē angelus gabriel
Sermo de eodem habēs subsermones septem Et sic ꝓtinet octo ptes.xxxv.

Sexta feria q̄ttuor temporum

Exurgēs maria abijt ī mōtana cū festinatiōe ī ciuitatē iuda. Luc.j.
Expositio euāgelij sexte ferie quattuor tempor̄. Et habet tres ptes.xlij.

Exultauit spūs me⁹ i ꝺo salutari meo Ubi supra
Sermo de eodem.xlvj.

Sabbato ⁊ dñica q̄rta in aduentu

Anno quītodecimo imperij tyberij cesaris. Luce.iij.
Expositio euangelij de sabbato ⁊ dñica q̄rta in aduentu. Et habet duas ptes.xlvij.

Omis vallis īplebitur. Ubi supra.
Sermo de eodem habens subsermones duos Et sic ꝓtinet tres ptes.xlix.

In vigilia nativitatis domini

Cū esset despōsata mater iesu maria ioseph. Matth.j.
Expositio euāgelij in vigilia natiuitatis dñi. Et habet tres ptes.lij.

Cū essz despōsata mater iesu maria ioseph. Ubi supra
Sermo de eodē bñs sub se vnū ꝑmonē.lv.

In nocte nativitatis domini

Exijt edictū a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis. Luc.ij.
Expositio euāgelij in nocte natiuitatis domini Et habet q̄nq; ptes.lvj.

Ecce euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit oi populo q⁹ nat⁹ est vobis hodie saluator qui ē christ⁹ domin⁹ Ubi supra.
Sermo de eodem.lxij.

In aurora diei natiuitatis domini

Pastores loquebātur ad inuicē Lu.ij
Expositio euāgelij in missa aurore diei natiuitatis domini. Et habet tres ptes.lxiij.

Trāseam⁹ vsq; bethleez et videamus hoc verbū qđ factū ē. qđ fecit domin⁹ et ostēdit nobis. Ubi supra
Sermo de eodem. Et habet vnum subsermonem.lxvj.

In die nativitatis domini

In pricipio erat verbū et verbū erat apud deū. et de⁹ erat verbū. Joh.j.
Expositio euāgelij in sūma missa diei natiuitatis dñi. Et habet octo ptes.lxviij.

In principio erat verbum
Alia expositio eiusdem euāgelij ꝑm untētiones platonis.lxxvj.

Tabula

Verbum caro factū est. Ubi supra.
Sermo de eodem. lxxvij.

In principio erat verbū. Ubi supra.
Sermo alius de eodem. lxxviij.

Dominica infra octauā natiuitatis
Erāt ioseph et maria mater ieſu mi/rātes super his q̄ dicebātur ō illo. Luc. ij.
Expoſitio euāgelij dñice infra octauā natiuitatis dñi. Et habet q̄ttuor ptes. lxx.

Puer aūt creſcebat et cōfortabatur
Ubi supra
Sermo ō eodē hñs ſubp̄mōes duos. lxxiiij.

De circūciſione domini.
Poſtq̄z cōſūmati ſūt dies octo. Lu. ij.
Expoſitō euāgelij de circūciſiōe dñi. lxxvij.

Poſtq̄z cōſūmati ſūt dies octo vt circumcideretur puer. vocatū eſt nomen eius ieſus. Ubi supra
Sermo de eodē hñs ſubp̄mōes tres. lxxviij

In epiphania domini
Cū nat⁹ eſſet ieſus in bethleem iude. Matthei. ij.
Expoſitō euāgelij i epiphania dñi Et habz tres ptes. xcij.

Magi ab oriēte venerūt. Ubi supra
Sermo de eodē primus. xcv.

Apertis theſauris ſuis. Ubi supra.
Sermo de eodem ſecundus. xcvj.

Vidimus ſtellā ei⁹ in oriēte et venimus adorare eū. Ubi supra
Sermo ō eodē tert⁹ hñs ſubp̄monē vnū. xcvij.

Dominica infra octauā epiphanie
Cū fact⁹ eſſet ieſus ānoz. xij. Luce. ij.
Expoſitio euangelij dñice infra octauā epiphanie. Et habet tres ptes. xcix.

Remāſit puer ieſ⁹ i hierl'm. Ubi supra.
Sermo de eodē hñs vnū ſubſermonē. c ij.

In purificatiōe beate v̄ginis marie
Poſtq̄z impleti ſunt dies purgatiōis marie. Luc. ij.
Expoſitō euāgelij in purificatiōe beate virginis marie. Et habet tres ptes. ciiij.

Cū inducerēt puer ieſū parētes eius vt facerēt ſcd̄m cōſuetudinē legis. p eo. Ubi supra
Sermo ō eodē hñs ſubp̄mōes duos. cvij.

Dominica p̄ma poſt octauā epiphanie.
Nuptie facte ſūt i chana galilee. Joh. ij
Expoſitiō euāgelij dñice p̄me p⁹ octauam epiphanie. Et habet tres ptes. cxj.

Nuptie facte ſunt. Ubi supra
Sermo ō eadē dñica hñs ſubp̄mōes tres. cxiij

Dominica ſecūda poſt octauā epiphanie
Cū deſcēdiſſet ieſus ō monte. ſecute ſunt eū turbe multe. Matth. viij.
Expoſitio euāgelij dñice ſecūde p⁹ octauaz epiphanie. Et habet duas ptes. cxvij.

Cū introiſſet ieſus capharnaū. acceſſit ad eū centurio. Ubi supra
Sermo de eadem dominica habēs vnū ſubſermonem. cxvj.

Dominica tertia poſt octauā epiphanie
Aſcēdēte ieſu in nauiculā. Matth. vij.
Expoſitio euāgelij dñice tertie p⁹ octauam epiphanie. Et habet tres ptes. cxvij.

Aſcēdēte ieſu in nauiculā ſecuti ſunt eum diſcipuli ei⁹. Ubi supra.
Sermo de eadem dñica habens vnū ſubp̄monem. cxvj.

Dominica quarta p⁹ octauam epiphanie
Sile'e eſt regnū celoz hoi qui ſeminauit bonū ſemē in agro ſuo. Matth. xiij.
Expoſitio euāgelij q̄rte dñice p⁹ octauā epiphanie. Et habet tres ptes. cxviij.

Domine nōne bonuz ſemē ſemiaſti in agro tuo. Ubi supra
Sermo de eadem dominica habēs vnū ſubſermonem. cxix.

Dominica in ſeptuageſima.
Simile ē regnū celoz homini patrifamilias Matth. xx.
Expoſitio euāgelij dñice in ſeptuageſima Et habet tres ptes. cxxvij.

Simile eſt regnum celorum homī patrifamilias qui exijt primo mane cōducere operarios in vineam ſuam. Ubi supra.
Sermo de eadem dominica. cxxvj.

Dominica in ſexageſima
Cū turba plurima cōueniret et ō ciuitatibus properarēt ad ieſum. Luc. viij.
Expoſitio euāgelij dñice in ſexageſima. Et habz tres ptes. cxxvij.

Exijt qui ſeminat ſeminare ſemē ſuū
Ubi supra
Sermo de eadem dominica habēs vnū ſubſermonem. cxl.

Dominica in quinquageſima
Aſſumpſit ieſus duodecim diſcipl'os ſuos ſecreto. Luc. xviij.
Expoſitio euāgelij dñice in quinquageſima Et habet tres ptes. cxlij.

Tabula

Quid tibi vis faciã. At ille dixit. Domine vt videam. Ubi supra
Sermo de eadem dominica. cxlv.

Dominica pma
in quadragesima

Ductus est iesus in desertũ a spũ vt temptaretur a diabolo. Matth. iiij.
Expositio euãgelij pme dñice in quadragesima Et habet tres ptes. cxlvj.

Ductus est iesus in desertũ a spiritu Ubi supra
Sermo de eadem dominica habens subsermones duos. cxlix.

Dominica secũda
in quadragesima.

Assumpsit iesus petrum et iacobum et iohannẽ fratrem eius. Matth. xvij.
Expositio euãgelij dñice secũde in quadragesima. Et habet tres ptes. clj.

Assumpsit iesus petrũ et iacobum et iohannẽ fratrẽ ei⁹, et duxit illos i montem excelsum seorsum. Ubi supra
Sermo ō eadem dominica habens subsermones tres. clv.

Dominica tertia
in quadragesima

Erat iesus eijciens demoniũ et illud erat mutum. Luc. xj.
Expositio euãgelij dñice tertie ĩ quadragesima. Et habet tres ptes. clix.

Beati qui audiunt verbũ dei et custodiunt illud. Ubi supra
Sermo de eadẽ dominica habens subsermões quattuor. clxij.

Dominica quarta
in quadragesima

Abijt iesus trans mare galilee quod est tyberiadis. Joh. vj.
Expositio euãgelij dñice quarte in quadragesima. Et habet tres ptes. clxvij

Est puer vnus hic qui habet quinq; panes ordeaceos. Ubi supra.
Sermo de eadẽ dominica habẽs sublemones quinq;. clxx.

Dominica in
passione dñi.

Dicebat iesus turbis iudeor; et principibus sacerdotũ. Joh. viij.
Expositio euãgelij dñice passionis dñi Et habz tres ptes. clxxvij.

Tulerunt lapides iudei vt iacerẽt in eum Ubi supra
Sermo de eadem dñica habens subsermones duos. clxxx.

Dominica palmarũ

Cum appropinquasset iesus hierosolymis. Matth. xxj.
Expositio euãgelij dominice palmar. Et habet tres ptes. clxxxij.

Plurima aũt turba strauerunt vestimenta sua in via. Ubi supra
Sermo de eadẽ domnica habẽs subsermões duos. clxxxvj.

In parasceue

Inspice et fac scõm exẽplar qõ tibi i monte monstratũ est. Exo. xxv.
In parasceue de passiõe dñi sermo ⁊ tractat⁹ habens sexaginta ser ptes ⁊ sexaginta q̃nq; theorematata de sexaginta q̃nq; articulis dominice passionis. clxxxix.

Prologus

Incipit opus postillaꝝ et sermonū de euangelijs dominicalib⁹ cōpilatū a fratre Jordano de quedelinburg lectore Magdeburgensi ordinis fratrū heremitarum beati Augustini.

Incipit prologus in expositionem euangeliorum dominicalium

I A

Iordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat Josue.iij. Sicut dicit beat⁹ Aug⁹. de cōsensu euāgelistaꝝ inter omnes diuīas autoritates q̄ sacris litteris ꝯtinent̄: euangeliū merito excellit Nec mirū. Quia sic̄ dicit Chryso. sup Matth. in eo totius pfectionis nature rōnalis summa continet̄ Intendēs igit̄ christo duce ſm tenuitatis mee modulū. ad exponendū sequentias euangelioꝝ dn̄icaliū ꝓut legunt̄ in ecclesia stilū arripe. ꝓ ingressu eiusmodi negocij ad cōmendationē euāgelioꝝ. apicum verba p̄missa assumpsi. s. Jordanis ripas ꝛc. In q̄bus q̄dem verbis sacroꝝ euāgelioꝝ fluenta describūtur quo ad tria. Primo q̄ ad sui efficaciā et mysterioꝝ ꝓprietatē. qd̄ notat̄ in iordanis figuratione cū premittit̄. Jordanis. Secūdo quo ad tēporis ꝯgruentiā ⁊ modernoꝝ studiositatē. qd̄ īnuitur ī messis designatiōe. cū addit̄. tpe messis. Tertio q̄ ad sui exuberantiā ⁊ expositionum copiositatē. qd̄ intelligit̄ in ripaꝝ aluei repletione. cū interponit̄. Ripas aluei sui īpleuerat B

Quantū igit̄ ad primū. efficacia mysteriorū sacri euāgelij attendit̄ penes multa. ⁊ p̄cipue penes octo q̄ ex iordanis fluminis ꝓprietatib⁹ colligunt̄. Prima efficacia sumit̄ ex noīs interpretatione. Jordanis enī interp̄tat̄ fluui⁹ iudicantis. Ex quo colligit̄ hec efficacia euāgelij. q̄ cōfert suis sectatorib⁹ iudicādi potestatē. ⁊ hoc in die iudicij. Vn̄ Matth. xix. dicit̄. Vos q̄ secuti estis me sedebitis sup sedes iudicātes duodecim trib⁹ israel. Secūda sumit̄ ex sui originatione. Originat̄ enī ex lybano q̄ est mons altissimus ⁊ fertilissimus. ꝑ quē diuinitas ītelligit̄ Ex cuius ore ista fluēta euāgelica immediate profluxerūt. secus de alijs libris sacre scripture Unde ei appropāte ꝑ antonomasiam cōuenit illud Ecc̄i. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij Tertia sumitur ex regionū diuisione. Jordanis enī fluuius diuidit Judeā ⁊ Arabiā. vt dicit glosa Ecc̄i. xxiiij. hoc est. regionē fideliū puta iudeoꝝ a regione gētiliū incredulorꝝ sepat Et reuera sacer fluuius euāgelic⁹ distinguit fideles ab infidelib⁹. quia sola fide euangelij: fideles ab incredulis secernunt̄. quēadmodū olim ī veteri lege circūcisio populū illum ab alijs distinguebat. vt patet Actuū. xv. Quarta ex ei⁹ aptione Nam iordanis corā filijs israel se aperuit. ⁊ eis ad terrā ꝓmissionis transitū p̄bens: se diuisit. Sic euāgelium nobis transitū p̄buit ad illā terrā ꝓmissionis. de qua psal. Portio mea dn̄e sit in terra viuentiū. Qui quidē trāsit⁹ p̄us tpe legis veteris erat clausus. Sed christo baptizato cū predicatio euāgelij sumpsit initiū. legit̄ q̄ celi apti sūt super eum Matth. iiij. Quinta sumit̄ ex ipsi⁹ retrocessione Nā filijs israel trāseuntibus ꝑ siccum iordanis medij ducēdo arcā federis. steterunt aque supiores in loco vno adinstar montis intumescentes. Et exinde dicit̄ in psal. Jordanis ꝯuersus est retrorsum. Pars vo aquaꝝ inferior ī mare mortuū descēdit. vt dicit̄ Josue. iij. Sic dū christ⁹ q̄ ꝑ arcā federis mystice ītelligit̄ ꝑ euangelij p̄dicationē defert̄ an̄ populū. pars credentiū in stabilitate ꝑseuerans: acceptā celestis gratie dulcedinem firmiter tenet Pars vo alia in amaritudine pctōꝝ defluēs q̄si salsi maris fluctib⁹ mergit̄. vt hec ponunt̄ in glo. ibidē. Unde Joh. vj. scribit̄. Q̄ multi ex discipulis Jesu abierūt retrorsum. ⁊ iā cum illo non ambulabant. Ecce ꝑs in mare defluentiū. Et sequitur: Dixit aūt Jesus ad duodecim. Nunq̄d et vos vultis abire. Qui rn̄dentes dixerunt: Domine ad quē ibimus. v̄ba vite eterne habes. Ecce ꝑs ī stabilitate ꝑsistentiū. Sexta sumit̄ ex ferri in eo natatiōe. sicut legit̄. iiij. Reg̃. vj. Sic efficacia sacri euangelij duriciē peccati. qd̄ ꝑ ferrū intelligitur. in fundo cordis latere nō ꝑmittit. sed per pn̄iam ipsum foris mittit. Vn̄ Christ⁹ cū euangelium p̄dicare inciꝑet. dixit: Penitentiā agite appropinquabit enī regnum celoꝝ Matth. iiij. Septima sumit̄ ex christi cōtactu et sanctificatione. Jordanis enī ex contactu mundissime carnis christi p̄ omnib⁹ fluuijs ab ipso meruit sanctificari. Unde ipso iordane mediante saluator vim regeneratiuā omnib⁹ aquis cōtulit. et humane salutis sacramentū in aqua fieri ordinauit. in quo toti⁹ euangelij summā cōplexus est dicēs predicatorib⁹ euāgelij Mar. vlt̄. Euntes in mundū vniuersum. p̄dicate euāgeliū omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Et hāc etiam efficaciā idem fluuius

iordanis olim in figura ostenderat. quando le-
pram Naaman syri abluit ⁊ mundauit. iiij. Re-
gū. v. Octaua ⁊ vltima efficacia sacri euāge-
lij sumit ex toti⁹ trinitatis sup iordane appitiōe
Jesu enī baptizato in iordane. Johēs celos ap-
tos sup eū vidit. ⁊ vocē patris audiuit. filiū pre-
sentialiter tetigit. spiritū sanctū in specie colūbe
conspexit. ⁊ sic toti⁹ trinitatis mysteriuz sup ior-
danem intellexit. vt habet Matth. iij. ⁊ Mar. j.
Ex quo colligit q̄ per virtutē sacri euangelij fit
nobis reuelatio celestiū mysterioꝝ. Unde disci-
pulis euangelizaturis dixit saluator Mat. xiij.
Vobis datū est nosse mysteriū regni dei. C
Secūdo fluenta euangelica describuntur q̄
ad temporis cōgruitatē ⁊ modernorū studiosi-
tatem in messis designatōe. cū dicit: Tpe messis
Olim nāqz ante euangeliū nondū erat temp⁹
messis. imo primū scz tēpore legis nature vitas
euangelica pullulare incepit quasi in herbam.
Deinde tpe legis mosayce pullulabat in spicā.
Sed demū tpe euangelij tanq̄z fructib⁹ iā ma-
turatis temp⁹ est messis. Juxta illud Mar. iiij.
Ultro enī terra fructificat: primū herbā: deinde
spicam: deinde plenū frumentū in spica. Et cuz
ex se pduxerit fructus: statim mittit falcē quoni
am adest messis. Sup quo verbo dicit Chryso.
Primo inquit herba fructificat in lege nature.
paulatim ad pfectū crescens. postea pducit spi-
cas in manipulū colligēdas. ⁊ in altari dño of-
ferendas. in lege scz moysi. postea vo pducit ple
num fructū. s. in euangelio. ⁊ tūc est tps messis.
Vñ Joh. iiij. Videte regiones quoniā albe sūt
ad messez. Quasi dicat sm Chryso. Parata sūt
omnia. solū mitto vos ad collectionē fructuuz.
Et hoc maxime referri potest ad cōuenientiam
moderni tpis. Modernū q̄ppe temp⁹ maxime
temp⁹ messis est. vtpote semine euāgelico. id ē.
apostoloꝝ pdicatione dudū sparso. ⁊ agro dñi-
co sanctoꝝ doctoꝝ ⁊ venerabiliū magistroꝝ do
gmate iam rigato. nec amodo supest aliud nisi
colligere fructus. Ita enī relucet hodie veritas
euangelica. vt pene iam nihil noui a modernis
doctorib⁹ dici valeat. vt accedat sapiētis senten
tia Eccs. j. Nihil inq̄t est sub sole nouū. nec valz
quisq̄z dicere. ecce hoc recens est. Sed apte mo
dernis tpibus accōmodata est illa senece sentē-
tia epla. lxxx. Apes inq̄t debem⁹ imitari que va
gantur ⁊ flores ad mel faciendum idoneos car
punt. deinde quicq̄d attulere: disponunt ac p fa
uos digerūt. Ita debem⁹ quecūqz ex diuersa le-
ctione cōgessimus separe. Meli⁹ enī distincta
seruant. Deinde ad debitā facultatem ingenij ī
vnū saporē varia illa licamenta ꝯtundere. vt si
apparuerit vnde sumptū est. aliud tamen esse q̄z
vnde sumptū ē appareat. Hec Seneca. D
Tertio describunt fluenta euāgelica quo ad
sui exuberantiā ⁊ expositionū copiositatē. qd in
nuit in ripaꝝ aluei repletiōe. cū dr: Ripas aluei
sui impleuerat. Per ripas aluei intelligit capa-
citas humani ingenij. Tūc enī iordanis ripas
aluei sui implet qñ doctrina euāgelica ex cōflu-
entia multoꝝ riuuloꝝ scz expositionū varioꝝ
doctoꝝ. ita exuberat q̄ capacitatē nostre intelli-
gentie qdammodo replet. Qd ꝯueniēter in ior-
danis inundatione innuit. Ad litterā enī iorda
nis inundatio ex imbrib⁹ ⁊ niuiū a lybano reso
lutione causat que ī initio veris ampli⁹ pueni-
re solent. quo tpe ī illa regione calida iā est mes-
sis vt dicit glosa. Sic pfecto ex diuine gratie in-
stillatione que p imbrē ⁊ ex celestis desiderij liq̄-
factione que p niues signat: doctores varij vsqz
ad hec tempa suis pclaris expositionū riuulis:
fluuiū euangelicū impleuerūt. vt d eis dici pos-
sit illud psal. Et enī celi distillauerūt a facie dei sy
nai: a facie dei israel Nec tamen adhuc diuīa sa
pientia distillare cessat ⁊ pluere intellectib⁹ stu-
diosorum. Non enī abbreuiata est manus dñi
Subdit enī statim post verba iā inducta ī psal.
Pluuiam voluntariaz segregabis deus here-
ditati tue zc. Et post. Domin⁹ dabit verbū euā
gelizantibus virtute mlta. Ego aūt ripas al-
uei mei nedū nō impletas: imo nec stilla mini-
ma sentiēs madefactas: presumptuosam ñ ha-
bens fiduciam vt iordanis influat in os meum
Job. xl. imo nec cōfidens q̄ vel paruā stillā ser-
monis eius audierim. Job. xxvj. ad fontē sapiē-
tie sitibundus fugio: orans cuz ppheta dicens:
Concrescat ī pluuia doctrina mea. fluat vt ros
eloquium meū. quasi imber sup herbā et quasi
stille sup gramina. quia nomen dñi inuocabo.
Obsecro ergo deus me⁹ vt paulisper iordanis
conuertat retrorsum. des mihi transeūdi ausuz
sit mihi gratia tua p muro a dextris ⁊ a sinistris
Esto mihi tu baculus sustentationis ad pagrā
dum iordanem hunc euāgelice expositiōis. q̄te
nus hoc expleto ope ꝯfidenter dicā illud Geñ.
xxxij. In baculo meo transiui iordanē istū. Qd
mihi prestare digneris qui es fons sapientie in
excelsis. Amen

Diuisio et continuatio euangelioꝝ

II A

Ut autez sequentias
v euangelioꝝ dominicaliū prout legun-
tur p circulū anni ad aliquē ordinem
conuertam⁹. diuidenda sunt ipsa euāgelia sm

distinctionē tempoꝝ anni. Annꝰ autē prima facie diuidit in quattuoꝝ ptes ꝑm q̄ttuoꝝ q̄ de christo in euāgelio p̄cipaliter intendunt. Quedam nāq; traduntur in euāgelijs que respiciunt christi aduentū ⁊ incarnationē. et ꝑm hoc habemus primā ptem anni q̄ vocat̄ tempꝰ aduētus ⁊ incarnatiōis. ⁊ incipit a p̄ma dominica aduētus. et durat vsq; ad dominicā post octauā epiphanie. Quedā aūt respiciūt hominū q̄uersionem ⁊ ad fidē vocationē. et ꝑm hoc habemus secundā partē anni que vocari potest tps q̄uersionis. ⁊ durat a p̄dicta dn̄ica vsq; ad dn̄icam ī passione. Quedā vero respiciūt nostram redemptionē que facta est p christi passionē. ⁊ ꝑm hoc habemꝰ tertiā ptem anni. et pōt vocari tps redemptiōis. ⁊ durat hoc tps a dn̄ica in passiōe vsq; ad octauā pentecostes. Postremo quedam traduntur in euāgelio que respiciūt nostraz spūalem pfectionē. et ꝑm hoc accipit̄ quarta ps anni scz ab octaua pētecostes vsq; ad aduentū domini. et potest dici tps p̄dicatiōis. Et differt hoc tps a secūda pte anni p̄dicta. q; ibi repsentatur hominū ōnouo q̄uersio ⁊ ad fidē inuitatio. quantū ad p̄ma rudimēta fidei. sed hic repsentatur vita christi ⁊ eiꝰ doctrina siue p̄dicatio q̄ntū ad pfectionem totiꝰ vite christiane. Et hec q̄ttuoꝝ anni tpa siue euāgelice traditiōis intēta accipi pñt penes quattuoꝝ ptes vl̄ loca magis memorabilia iordanis fluuij. B Primo nāq; iordanis oriꝛ ex lybano q̄ interp̄tatur candidatio. ⁊ ꝑm hoc accipit̄ p̄mū tps quo christus ex candida v̄gine venit in hunc mundū: cādidus ⁊ rubicūdus. Cant. v. Deinde iordanis transitum facit p mare galilee qđ interp̄tatur transmigratio. ⁊ significat tps sc̄m. quo peccatores transmigrauerūt ad pñiam ⁊ increduli ad fidē. Deinde iordanis trāsit p illum locū vbi christus baptizatꝰ est. ⁊ vbi iordanis filijs israel trānsitum dedit. p qđ significat̄ tertiū tpus quo christus sacrāmēta nostre redemptionis instaurauit ⁊ transitū ad vitā patefecit. Demū iordanis in mare mortuū ingredit̄ ⁊ ibi absorbetur. p qđ accipi potest quartū tempus. q; euāgelice pfectionis sectatores moriunt̄ mūdo ⁊ omne qđ in eis carnale est: dulcedine diuine p̄gustatiōis penitus absorbēt. sicut de q̄busdā dicit apostolus Colos. ij. Mortui estis et vita vestra absc̄ondita est cū christo in deo. Igit̄ ꝑm p̄missa liber sequentia. ⁊ dominicalis diuidit̄ in quattuoꝝ p̄ncipales. In p̄ma pte ponunt̄ euāgelia pertinentia ad primū tps scz aduētus dn̄i ⁊ incarnationis. In secūda ptinentia ad secundū tempus videlicet nostre cōuersionis. Ibi. Nupte facte sunt. In tertia ponunt̄ euāgelia ptinētia ad tertium tps videlicet nostre redēptiōis. Ibi. Quis ex vobis arguet me de pctō. In quarta pte ponunt̄ euāgelia ptinētia ad tpus p̄dicatiōis christi siue nostre pfectionis. Ibi. Estote misericordes sicut ⁊ pater vester ꝛc. Prima ps p̄mi tpis diuiditur in duas. ꝑm q; p̄mum tps includit duo. Nā ptim ptinet ad christū venturū. ⁊ ꝑm hoc dr tps aduētus. Partim vō ad christū iam natū. ⁊ ꝑm hoc dici potest tps incarnatiōis. Et includit illud tps oīa illa euāgelia que ptinēt ad christi infantiā et etiā puericiā. Primo enī ponuntur euāgelia ptinētia ad christi venturi instantiam. Secūdo ptinētia ad christi nati infantiam. Ibi ī euāgelio noctis sancte. Exijt edictū. C Circa p̄mā ptem est sciendū q; ecclia pagendo aduentū christi p̄mū scz in carnē. cōmemorat etiā interdū in officio aduentū secundū qui erit in iudiciū. Cuiꝰ rō est: vt videlicet ex incussione timoris magis excitemur ad p̄parandum nos ad aduentū amoris. Et hic duplex aduētꝰ innuit̄ etiā in origine iordanis fluuij. q; vt dictū est orit̄ ex lybano. ⁊ ꝑm Hiero. habet duos fontes. ior. et dan. Per ior qđ interp̄tatur fluuius vel riuus designat̄ p̄mus aduentus q; est in carnem. quo apti sunt nobis riuuli gratiaꝝ. et pfluxit fluuius aque viue. Apoc. xxij. Ostēdit mihi angelus fluuiū aque viue. Per dan qđ interp̄tatur iudiciū significat̄ secūdus aduētus q; erit in iudiciū. Hiere. viij. A dan audit̄ est fremitꝰ. Et quia timor p̄cedit amorē siue charitatē. et introducit eam sicut seta filum. ideo primo ponit̄ euangeliū ō secūdo aduētu. in quo p sig̃ terribilia ad timorē dn̄i excitamur. Secūdo ponūtur euāgelia de p̄mo aduētu quo p tante dignitatis indicia ad amorem suum feruētius p̄uocamur. Ibi in euāgelio secūde dominice. Cum audisset Johānes. Et hec secūda ps diuidit̄ in duas. Nā primo ponit̄ euangeliū in quo p̄cursor domini de ipso venturo sanctificabit̄ ⁊ informat̄ mittēs ad hoc discipulos suos. Secundo ipse p̄cursor aduentū eius quē iam didicerat testificat̄. Ibi ī euāgelio tertie dominice. Miserunt iudei. Et ꝑ secunda diuidit̄ in duas. quia p̄mo p̄cursor aduentum christi testificat̄ coram paucis. Secūdo eum testificat̄ palā coram multis. Ibi in euāgelio quarte dominice. Anno q̄ntodecimo. Iterum p̄ma istarū diuidit̄ in tres ꝑm tria euāgelia illi hebdomade. Primo enī describit̄ p̄cursoris testificatio coram paucis sicut pharisei. sacerdotibus. et leuitis. Secūdo describit̄ angeli annunciatio facta virgini. Ibi in euangelio quarte ferie. Missus est angelus. Tertio describitur Eli

zabeth prophetatio. Ibi in euangelio sexte ferie Exurgēs Maria. Et hec oīa testificant aduētū christi. licet nō eo ordine gesta sint q̄ euāgelia ordinant. Et hoc nō est rar in euāgelijs. etiā in textu euāgelioꝝ vbi euāgeliste plura scribūt p̄ occupationē. Possunt aūt ille tres ptes sic diuidi. Quia p̄mo describit testificatio Johis ō christo q̄ā venerit in quadaz obscuritate generali dicēdo: Medius aūt vestrū stetit. Secūdo vt ℞ magis credat describit mod⁹ quo venit in spāli Ibi. missus est. Tertio ad maiorē euidentiā illi⁹ modi subijcit Elizabeth vaticniū ⁊ Johis gaudium de christi p̄nia corpali. Ibi Exurgēs maria. ¶ Tūc sequit illa ps. Anno q̄ntodecimo. q̄ diuidit in duas. Quia p̄mo ponit p̄cursoris publica p̄conizatio. Secō ne ō eo quē p̄conizaut alicui sit dubiū: subijcit nutritoris certificatō. vt videlicet p⁹ q̄z ille q̄ fuit familiaris virgini ⁊ puero. et cui incūbebat scire de statu v̄ginis. fuerat plene certificat⁹ ipsum esse saluatorē mundi. et nos certificatos estimare debem⁹. Secūda ibi in euāgelio vigilie. Cū esset desponsata. ¶ Tūc sequit illa ps. Exijt edictuz. In qua agit de christo iā nato. que diuidit in duas. Primo ponunt ea que gesta sunt i ipsa hora dñice natiuitatis. Secūdo describunt tria q̄ acta sunt circa puez in testimoniū vere deitatis simul ⁊ humanitatis. Ibi in euāgelio dñice infra octauaz. Erāt Joseph ⁊ maria. Prima in tres p̄m q̄ tria sunt euāgelia illi⁹ diei. In quoꝝ p̄mo describit ptus virginei opportunitas. In secūdo eruditi rudis pastoꝝ simplicitas. Ibi. Pastores loq̄bāt. In tertio describit nati infantis vera diuinitas. Ibi. In p̄ncipio erat verbū. ¶ Illa ps. Erāt Joseph. diuidit in q̄ttuor. Quia p̄mo pfertur testimoniū nato puero p. pphetici oraculi scz symeonis ⁊ anne reuelationē. Secūdo p pueri circūcisionem ⁊ nois impositionē. Ibi. Postq̄z consūmati ⁊c. Tertio p stelle apparitionē ⁊ magoꝝ oblationē in die epiphanie. Ibi. Cū nat⁹ esset Jesus. Quarto ipsi⁹ met pueri actuales demonstrationē. Ibi. Cū fact⁹ esset Jesus annoꝝ xij. Et hec est sūma toti⁹ p̄me ptis in generali

¶ Expositio euāgelij p̄me dominice in aduentu domini. III

Erunt signa ī sole et luna et stellis. et ī terris p̄ressura gentiuz. p̄ confusione sonit⁹ maris et fluctuū arescentib⁹ hominib⁹ p̄ timore et expectatiōe que superueniet vniuerso orbi. Nā virtutes celoꝝ mouebuntur.

¶ Principū natalicia cōsueuerūt antiquitus cū gaudio celebrari. et ad hoc decenti⁹ faciendū quilibet se studuit accurati⁹ p̄parare. Ex q̄ consuetudine rōnabiliter statutū est in ecclia. vt natalem p̄ncipis ⁊ saluatoris nostri suscepturi. aduentum ei⁹ quo digne in occursum ipsi⁹ p̄paremur. paliqs dies añ deuotiōe debita celebremus ¶ Ad huiusmodi aūt deuotā p̄parationē manuducimur ex trib⁹ ¶ Primo ex timoris incussiōe. Multi enī mouent ad bñ agendum plus timore q̄z vtutis amore. Nā in timore dei declinat a malo. vt dr̄ Prouerb. xvj. In q̄ consistit p̄ncipium cōuersionis nostre ad deuz Unde timor est initiū sapiētie. inquantū p ipsū homo habilitatur ad ea quib⁹ quis cōgrue p̄parat ad susceptionē sapiētie incarnate. Et p̄m hoc dicit beat⁹ Aug⁹. Q timoris est p̄parare locum. et q̄ introducit charitatē sicut seta linuz. Ob quā etiā causam ecclia celebrans aduentū domini in carnē puer ⁊ in mentē q̄ sunt aduēt⁹ amoris. simul mentionē facit in officio de aduētu eius in iudiciū. qui est aduent⁹ timoris. vt videlicet p timorē introducat. ac p hec nos moueamur ad amorosam nostri hospitij p̄parationē quatin⁹ verbo eterno mētaliter in nobis concepto dicam⁹ cū propheta: A timore tuo dñe cōcepimus spūm salutis. Esa. xxvj. Et hec est ratio vna quare isto tpe i officio admiscent aliqua de secūdo aduētu. videlicet ppter timoris incussionem. Est etiā alia rō videlicet ppter vtruslibet hominis reformationē. Quia vt dicit Theophil⁹ sicut p̄mus aduent⁹ fuit ad reformationē animaz. ita secūdus erit ad reformationē corpoꝝ

¶ Secūdo ad hoc manuducimur ex sue maiestatis notificatione. Ex cōsideratiōe enīz maiestatis et glorie mouemur ad exhibitionez honoris ⁊ reuerētie. Unī psal. cū dicit: Afferte domino gl̄iam ⁊ honorē. Causam reddēs impulsiuā sb̄iungit: Vox dñi sup aquas: deus maiestatis ītonuit. dñs sup aquas multas. Quāto aūt p̄nceps fuerit in maiestate glorioſior. tāto suo natalicio debebit maior honor. ¶ Tertio ex p̄mij pollicitatiōe Quāto cni maioris boni p̄mium in p̄ncipe expectat: tāto ei⁹ natalis iocūdius celebrat. Exultent enī filie syon in rege suo. q̄ bene placitū est ei in pl̄o suo. et exaltabit mansuetos in salutē vt dicit in psal. ¶ Hec aūt tria in p̄senti euāgelio p ordinem denotant. Quā obrem cōuenienter ordinauit ecclesia vt in p̄ncipio aduētus hoc euangelū legat. q̄ diuidit in tres ptes In p̄ma parte ponit creature mūdi vniuersalis cōturbatio: timoris incussiua. In secūda ponit

matestatis nostri principis iudicialis apparitio: bonoris ⁊ reuerētie inductiua. Ibi. Et tūc vide/ bunt filiū hoīs. In tertia ponit electoꝝ finalē cō/ solatio: spei ⁊ cōfidētie erectiua. Ibi. His aūt fi/ eri incipiētibus ¶ B Circa p̄mā ptem ē sciē/ dum. q̄ apparopinquāte finali iudicio in oī crea/ tura apparebit turbatio Uniuersitas autē crea/ turaꝝ reduci potest ad quattuoꝝ genera. videli cet ad naturā celestē. elementarē. rationalē. ⁊ in/ tellectualē. Et p̄m hoc illa ps subdiuidit in q̄ttu oꝝ Quia p̄mo tangit turbatio nature coꝝpis ce lestis. Secūdo creature elemētaris. Ibi. Et iter ris p̄ssura gentiū. Tertio creature rōnalis. Ibi Arescētibus hominib⁹ p̄ timore. Quarto intel lectualis creature. Ibi. Nā v̄tutes celoꝝ moue/ buntē. ¶ Primo ergo describit turbatio i natu ra celesti. videlicet in sole luna ⁊ stellis. in q̄bus erūt aliqua apparētia insoluta. ⁊ nature sue repu gnantia. et ideo dicunt signa Dicit ergo: | Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis |. Solē ⁊ lunā spēali ter nominat tanq̄z duo p̄cipua luminaria. ⁊ p̄m apparētiā ⁊ p̄m efficaciā Geñ. j. Fecit deꝰ duo lu/ minaria magna ⁊c. ¶ Et nota q̄ sicut hec duo luminaria in p̄ncipio mūdi fuerūt posita in fir/ mameto vt essent i signa ⁊ tpa p sue lucis mani/ festationē durāte mūdo. iuxta illud Geñ. j. Fiāt luminaria i firmameto celi ⁊ sint in signa ⁊ tpa. Ita eadez finēte mūdo erūt in signa finis p sue lucis occultationē ¶ Notandū etiā q̄ sicut p̄dic/ ta luminaria sunt signa naturaliū effectuū p̄m suas naturales opatiōes. sic erūt ⁊ olim fuerūt signa gestoꝝ supnaturaliū p̄m suas cōtra natu/ ram immutatiōes. In signū enī diuine potētie. ad inimicoꝝ vltionē olim sol stetit aduersū Jo/ sue. Josue. x. In signū diuine clemētie ⁊ pctōrum ppitiationē sol retrocessit decē gradib⁹ tempore Esaie ppbete. Esa. xxxviij. In signū moralis mi serie in cōpassionē sol obscurat⁹ fuit christo pa/ tiente ⁊ morīēte Luc. xxiij. In signū mūdane ma licie ppter sanctoꝝ psecutionē pcussa est tertia ps solis et tertia ps lune ⁊ tertia ps stellaꝝ in re/ uelatione facta sancto Johāni. Apoc. viij. Nō refert ad psecutionē sanctoꝝ p solē lunā ⁊ stellas p̄m diuersos status designatoꝝ. vt in sequētib⁹ patebit. Deinde in signū iudicij et extreme cōsū matiōis sol obscurabit ⁊ luna non dabit lumē suū et stelle de celo cadent. Matth. xxiiij. Et hec dicunt signa. q̄ significabūt coꝝporalis vite cō/ summationem ⁊ regis ⁊ regni noui aduentum ¶ Hic surgunt plura dubia. Et p̄mo de eo q̄ di ctum est. q̄ i omni creatura turbatio apparebit. q̄ non videt cōueniens. cū iudiciū illud solū ex/ tendat sup hominē. q̄ solus iudicabit non autē

alie creature Ad q̄ dicendū q̄ cōueniens ē tūc omnē creaturā turbari ex q̄ttuoꝝ causis ¶ Pri ma est. cū enī oīs creatura saltē coꝝpalis sit p̄p hominē: cōueniens est tūc hoī cōpati omnē cre/ aturam. ¶ Secūda est. q̄ vt dicit Chrysō. Dū homo cū morīē patit. fantasias ⁊ turbatiōes ma ximas. q̄ est microcosmus siue minoꝝ mundus. sic maioꝝ mūdus deficiēs tot⁹ p̄turbabit. Quo dum enim deficiēdi in maioꝝ mūdo ex minoꝝ oporet accipe ¶ Tertia causa est p̄pter homis punitionē Conueniēs est enī vt p quē q̄s pecca uit p hec puniat. vt dꝝ Sap. xj. Et q̄ homo pec/ cat abutendo creatura mūdi. ideo eadē creatu/ ra suis nouitatib⁹ eū toꝝquebit. iuxta illud Sa/ pientie. v. Pugnabit p eo oꝝbis terre cōtra insen satos ¶ Quarta causa est. vt manifestet omni potentia venētis. de cui⁹ aduētu oīs creatura cōtremiscet. Unde dꝝ Malach. iij. Quis pote/ rit cogitare diē aduent⁹ eius. ⁊ q̄s stabit ad vidē dum eū ¶ C Itē dubitat spēaliter de istis lu/ minaribus qualia signa in eis apparebūt. cum hoc lucas hic nō exp̄mat. Et dicendū est q̄ mat/ theus hec signa magis exp̄mit. Tūc enī inq̄t sol obscurabit et luna nō dabit lumē suū et stelle ca dent de celo. Matth. xxiiij. Ex quo apparet q̄ sig/ un sole ⁊ luna erūt signa obscurationis. Et tunc surgit dubitatio q̄liter hmōi obscuratio sit intel ligenda. cū alibi dicat. q̄ in iudicio erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis erit septēpliciter. Esaie. xxx. Ergo non obscurabunt. ¶ Preterea ip̄os/ sibile est solē et lunā simul obscurari eodem tpe. cū vna eclipsis sez solis habeat fieri i nouilunio alia aūt sez lune in plenilunio. Sed dicendū q̄ de istis luminarib⁹ possum⁹ loq̄ tripli/ ¶ Uno modo p̄m tps p̄pinquū ad iudiciū. et sic est ver q̄ dicit. q̄ sol ⁊ luna obscurabunt. Et p̄ potē intelligi dupli/. Uno mō p aeris obtenebratiōz. que tā densa erit vt lumē solis nobis nō appare/ at. Quia vt dicit Origenes: Tūc q̄ erit diluui/ um ignis q̄ arrodebit in cōsummatione mūdi ex magno fumo eleuato obtenebrabit supioꝝ pars aeris. et obscurabunt nobis luminaria magna Alio modo potest intelligi p sui luminis p̄uati onem diuina v̄tute illud faciēte in penā et terro rem peccatoꝝ q̄ eoꝝ luminositate sunt abusi. sic egyptijs in plagā date sunt tenebre ita vt palpa ri possent. Exo. xix. Et hoc ē q̄d dꝝ Jobel. viij. Sol cōuertetur in tenebras ⁊ luna in sanguinē antq̄z veniat dies domini magn⁹ et horribil. Et istud fiet ante iudiciū. vt ibi dicit glosa. ¶ Aliter pos/ sumus loqui de istis quantū ad ip̄lum momē/ tum iudicij. et sic non est credibile q̄ obscurētur sui luminis p̄uatione. q̄ tot⁹ mūdus illustrabit

christo veniente. ¶ Possunt tamē dici hec lumīaria obscurari dupliciter. Uno modo ꝑm Orig. ⁊ Hiero. compatiōe maioris lucis supuenientis Naz in gloriosa christi apparitiōe tanto erit eoꝝ fulgor ⁊ gloria. vt sol ⁊ luna lumen suū abscōdere videant. sicut stelle nō apparēt sole oriēte. ⁊ lumen cādele nō lucet in die Hinc alludit qđ dicit Origenes sup illo ꝙbo Matth. xxiij. Tūc apparebit signū filij hoīs in celo. Sicut enī inqt in dispēsatione crucis sole deficiēte tenebre facte sūt sup vniuersam terrā. sic et filio hoīs apparente i celo deficient lumina solis et lune ⁊ stellaꝝ. quasi cōsumpta ex multa vtute signi illi⁹. Et in hoc sensu potest accipi illud Esa. xxiij. Erubescet luna ⁊ sol cōfundet cū regnauerit dñs exercituuꝝ. ¶ Aliter ꝑm Rabanū pñt intelligi illa luminaria tūc obscurari sui lumīs ꝓuatiōe. sicut de sole factum esse cōstat tpe dñice passionis. vt pacto iudicio maioꝝ lumine innouent ¶ Tertio modo possum⁹ loq̄ de his ꝑm statū post iudiciū Et sic implebit illud ꝓallegatū Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis erit septēplicit. sicut lux septē dieꝝ. Et tūc ista luminaria nō obscurābtur. sed innouant. iuxta illō Esa. lxv. Ego creo celos nouos ⁊ terrā nouā. Que tñ innouatio potest dici qđammō obscuratio: inq̄ntū hec lumīaria maioris lucis amictu potient. ac ꝓ hoc dicāt̄ ꝑdere lumine spoliari. ¶ Ad ꝓmū obiectū ptz ꝑ ꝓdicta ¶ Ad illud de eclipsi dicendum q̄ille eclipses de qb⁹ hic: nō erūt naturales sz miraculose. et differe ab aliis eclipsib⁹. Tuz q̄ erit vniuersalis. tū quia diu durabit. tū q̄ solis eclipsis nō fiet ꝑ lune interpositionē sz ꝑ diuinā vtutem Similiter de eclipsi lune. q̄ nō erit ꝓ terre interpositionē. sz ꝑ lucis carentiā sole ꝓuato suo lumīe.

¶ Ite querit̄ singulariter de defectu lune Quia dr Joel. j. Q⁹ luna ꝙuertet̄ in sanguinē. Quō hoc sit intelligendū. Et dicendum est q̄ habebit sanguineū colorē. et hoc erit ꝙueniēs ꝓpter quattuor causas ¶ Prima est quatin⁹ ondat̄ q̄ille cui⁹ sanguis innocēter fusus ē a pctōrib⁹ tunc est mūdum iudicatur⁹ ¶ Secunda est ꝓpter sanguinē humanum q̄ tunc mult⁹ effundet̄ ante diē iudicij. Surget enī gens ꝙtra gentem et regnū aduersus regnum ꝛc. vt dr Matth. xxiij. ¶ Tertia causa est quatinus terreant̄ hi q̄ diuinum honorē lune dederūt sicut gētiles. Cuius idolatrie reliq̄as adhuc tenēt quidā christiani signantes se vsus lunā ⁊ salutātes aut alias huiꝰ modi obseruatiōes infectātes ¶ Quarta est ꝓpter vltionē pctōrꝝ que ꝑ sanguinē intelligūtur. Quia enī stulti ⁊ sanguinolenti pctōres in hoc mūdo ad instar lune ꝑpetuo defectu in defectū sūt mutati. Ideo luna sanguinea apparebit. ad designandum q̄ sicut sanguis in luna: sic pctā patebunt in cuiuslibet ꝓscia. Tūc enī manifesta erūt absc̄ondita cordis vestri ¶ Ite querit̄ de casu stellaꝝ. q̄liter hoc sit intelligendū cū subba eaꝝ sit incorruptibilis. Nec etiā videt̄ possibile eas posse cadere in terrā vt dicit Orig. Quia cū omnes aut plures eaꝝ sint maiores tota terra. quō caderēt in terrā: cū eaꝝ multitudinē terra capere nō posset ¶ Rnsio. stelle sumūt̄ dupli ¶ Uno modo ꝓprie. et hic dicunt̄ cadere triplicit. videlicet vel igneas comas emittēdo. tūc eaꝝ omia sydera stationaria ⁊ erratica magnas ōses comas emittent. vt vicinū indicēt iudicis aduentū. Al' lumen suū retrahēdo. ita q̄ paliquos dies ante iudiciū stelle lumē suū retrahēt vt nō videātur. ꝑm Rabanū. Et q̄ nō apparebūt tanta erit obscuritas. vt credāt hoīes eas cecidisse. Et ꝑm hoc vbi Matthe⁹ dicit. stelle cadēt de celo. dic̄ marcus Marc. xiij. Et stelle celi erūt decidentes. id ē. lumīe carētes. vt exponit Raban⁹ Un̄ Joel. ij. Stelle retraxerunt lumē suū. Alio modo stelle accipiunt̄ similitudinarie ꝑm q̄ stelle dicunt̄ q̄dam impressiones in aere. Sicut nunc aliq̄n videtur assuph. q̄ est quedaꝝ impressio ex vapore calido ⁊ sicco generata. vt dr. j. metheororꝝ. Que ad modum stelle videtur cadere. Et tunc in aere tales impressiones abundabūt. et vtute stellarum et vi caloris ab igne vltime ꝓflagrationis excitate: intantū q̄ omnis multitudo stellaꝝ videbit̄ cadere. Et hoc fiet ꝓtāto. vt venientē iudicem precedāt signa inflamationis mundi. iuxta istud psal. Ignis ante ipsum ꝓcedet ¶ De quo igne signāter est notandū. q̄ virtute diuina: non solū ignis qui est in spera sua. sed et omnes ignes: et qui in terra et qui sup terrā sunt cōcurrent ad mundi conflagrationē. Et habebit iste ignis conflagrās effectū quattuor igniū. videlicet Ignis infernalis: ad reprobor punitionem Ignis purgatorij: ad bonoꝝ a venialib⁹ purgationem. Ignis terrestris ad vegetabiliū et sensibilium cōsumptionē. ⁊ humanoꝝ corporuꝝ incinerationē. Et ignis elemētaris. ad elementoꝝ subtiliationē. ⁊ innouationis eoꝝ dispositionē. Hoc ita q̄ igne terre facies ita exuret̄. q̄ perbit figura huiꝰ mūdi. sicut olim ꝑ aque diluuiū factuꝝ fuit. Gen. vij. ¶ Allegorice. In sole christ⁹. in luna beata virgo. et in stellis apostoli designantur. In quibus omnib⁹ de aduentu verbi i carnē fuerūt signa mira vtiq⁹ ⁊ stupenda. vt infra i sermone primo Erūt signa in sole ꝛc. deducetur ¶ Moraliter ꝑ solem status pfectoꝝ designat Eorum enī est ad modum solis influere aliis ⁊

illuminare Ecc̃.xlij. Sol illuminans pomia respexit. Per lunam status pficientiuz signatur. ad quos ptinet exteriorib⁹ exercitijs virtuosis. que sunt circa mutabilitatẽ humanoz actuum insistere ad similitudinẽ lune. q̃ ꝑm astrologos mutabilitate illoz iferioz. Et pcipue sup dispositione coꝛpis humani Unde de homine dispositiones seu passiones coꝛpis insectante dicitur Ecc̃.xxvij. Stultus vt luna mutat. Circa huius aũt mutabilitatis oꝛdinationẽ z debitã regulationem. status pficientiũ versat. Talibus dicit apl's Roma.xij. Obsecro vos vt exhibeatis coꝛpoꝛa vestra: hostiã viuentẽ. sanctã. deo placẽtẽ. rationabile obseqꝛiũ vestꝛz. Et nolite cõformari huic seculo. sed reformamini in nouitate sensus vestri Per stellas vero stat⁹ incipientiũ accipitur. ad quos ptinet ꝑterita peccata plãgere z a futuris cauere. Stelle enĩ emissione radioꝛũ aerem impurũ depurãt. et eaꝛ vtute aufertur a mũdo illo pestilentie coꝛruptela. vt dicit Alfraganus. Unde Ecc̃i.l. Quasi stella matutina in medio nebule. supple depurãs ipsam nebulam. Sic gratia iustificãs depurat animã penitẽtez

¶ In quolibet istoꝛum statuũ vt vbum eternũ concipiat in mente debẽt certa signa pꝛecurrere In sole nanq̃z quantũ ad pfectos debet esse signũ statiõis Et hoc tripliciter ¶ Primo p mentis in deũ stabilitionẽ. ne varijs cogitationibus euageꝛ Unde psal. Jacta cogitatũ tuum in dño ꝛc. Nã sicut docet abbas Sereno⁹ in collationibus patꝛz. Anima naturaliter nunq̃z pt ociosa consistere. sed necesse est eã ꝓpꝛia mobilitate discurrere: nisi habeat aliqđ fixum vbi suos exerceat motus. z discat quas materias debeat sue memoꝛie ꝑparare. erga quas suos volatus indefessos exerceat. et ĩmoꝛandi robur adq̃rat. Sic stabat Maria magdalena ploꝛãs ad monumentũ. Sup quo dicit Oꝛig. Maria tota i excessu mẽtis posita nullã recepit cõsolationem z ad nullũ attendit consolatoꝛẽ. sed intra se cogitauit dicens: Prochdoloꝛ qualis est ista visitatio. Oneroſi sunt mihi omnes cõsolatoꝛes. grauant me z nõ consolant̃ me. Ego quero creatoꝛem. et grauis est mihi ad videndũ omnis creatura ¶ Secũdo p animi constantiã z aduersoꝛum fortẽ ꝓpessionẽ. Sic stabant apli z martyꝛes. q̃bus dꝛ Matth̃.x. Cũ steteꝛitis añ reges z pꝛesides ꝛc. Unde de beata Lucia legit. Oꝛ stabat etiã loco immobilis: ita vt nullo posset ingenio de loco moueri. in signũ videlicet firmitatis z cõstantie animi. ¶ Tertio p viriũ vacationẽ Psal. Stantes erãt pedes nostri in atrijs domus dei nostri. Per atria ũtelligit pꝛegustatio vite eterne in qua celebꝛat conceptio verbi eterni. vt inferius patebit. In his atrijs pedes. id est vires mẽtis dicunt stare. id est. vacare expectando aduentũ verbi. Non q̃dem sedere vel iacere sed stare. In vita enĩ beata mens dꝛ sedere vel iacere. q̃ ibi est omnimoda quies. Sed in hac vita que via est cõuenit stare. q̃ habita ꝓgustatione glorie in cõtemplatione vl'raptu. adhuc sumus viatoꝛes. et multũ restat de via anteq̃z perueniamus ad terminũ. Et ad hãc triplicem statẽ hoꝛtat nos apl's Phĩlip.iij. Sic state ĩ dño charissimi ¶ Secundo in hoc sole debz apparere signũ retrogradationis p cõtemplationis et actiõis alternationẽ Ezech̃.j. Animalia ibãt z reuertebant̃. Animalia enim. id est. sectatoꝛes euangelioꝛ pfectionis. vadant ad vitã contemplatiuam in qua quia diu immoꝛari nõ ꝓualẽt reuertunt̃ ad actiuã ꝑm Greg̃. ¶ Tertio signũ obscurationis p. ꝓpꝛie glorie omnimodã exinanitionem. vt in oculis suis nihil se esse reputent. Sic semetipsum obscurauit aplus dicẽs. j. Corinth̃.xij. Pro me nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis. Et iterũ. j. Corinth̃.xv. Nouissime omniũ tãq̃z abortiuo visus est et mihi. Ego enĩ sum minimus apl'oꝛ. Et sequit̃. Gratia dei sum id qđ sum. ¶ In luna q̃ntum ad proficiẽtes debet apparere signũ in sanguinẽ conuersionis p passionis christi iugẽ recoꝛdationẽ. Nã eis dicit christus Threnoꝛ.iij. Recoꝛdare paupertatis mee et absinthij et fellis. Et respondere debet homo illud qđ ibi seq̃tur: Memoꝛia memoꝛero. z tabescet in me anima mea. ¶ In stellis vo q̃ntum ad incipiẽtes debet esse signũ casus z ꝓpꝛie deiectionis p defectuũ culpabiliũ humilẽ recognitionem. De quo casu exponi põt illud Proꝛ uerb̃.xxiiij. Septies in die cadit iustus et resurget Justificatus enĩ p gratiã dei. omni tempoꝛe qđ p numerũ septenariũ innuit̃. debet cadere p ꝓpꝛiam recognitionẽ. Et tunc semp post casuz resurget p diuine miseratiõis subleuamẽ Quotiens enim q̃s p suis defectibus ingemuerit. totiens diuine ꝓpitiationis gratiã sibi amplꝰ cumulabit. Hec aũt signa facere in quolibet statu non est ex nobis: sed ex supaffluentia diuine bonitatis. Ideo sapiens oꝛat Ecc̃.xxxvj. Miserere nostri deus omniũ et ostende nobis lucem miserationũ tuarum. Et subdit. Innoua signa immuta mirabilia ¶ Aliter etiã potest moralizari pꝛesens ꝑticula. vt dicat ꝑ solem mentez rationalem: in qua consistit veritas diuine imaginis. p lunam vero sensualitatẽ vel rationẽ inferioꝛem. z p stellas opeꝛa nostra vtuosa ũtelligi

Et ſm hoc quelibet fidelis aīa ad mentalem aduentū verbi bene diſpoſita intelligi ꝑt p illaz mulierez de qua dr Apoc.xij. Q̄z erat amicta ſole ⁊ luna ſub pedib⁹ ei⁹. ⁊ in capite eius corona ſtellaz duodecim. Dicitur q̄dem amicta ſole q̄ ad mētis rōnalis claritatē. luna ſub pedib⁹ eius quo ad inferiorē portionē ⁊ ſenſualitatē. ſz in capite ei⁹ corona ſtellaz duodecim. quo ad meritorum multiplicitatē. In his debēt apparere certa ſigna: vt ad cōceptionē verbi aīma ſit idonea In ſole. id eſt. in mēte debet eſſe ſignum increate imaginis et diuine repſentationis. In cuius figura Exo.xvj.dr. Q̄z cum incaluiſſet ſol liquefiebat māna. Quādo enī mens rōnalis icalescit ꝑ diuine ꝑſentialitatis tentionē ⁊ adheſionē q̄ntum ad memoriā. ꝑ diuine vitatis cōtemplationem q̄ntum ad intelligētiaz. ꝑ diuine bonitatis dilectionem vel fruitionē q̄ntum ad volūtatem tunc videlicet ptibus imaginis ſic cōuenienter aptatis liquefit māna. id eſt. dulcedo vbi eterni reſoluitur in mēte ⁊ intimi⁹ degustatur. In luna vero ſenſualitatis debet eſſe ſignū debite ſubiectionis vt ſenſualitas ſubſit menti ſicut mens deo. Et quia hoc ſignū vt debuit nō reſplēduit in ꝑmo pente. inde factū eſt in vltionem totius poſteritatis. vt q̄ō ꝑius habuit homo de lege nature. ꝑpter iuſticie originalis cōcreationē. nunc in eo ſit velut q̄ōdam ſignū ꝑpter fomitis rebellionem. Et hoc eſt q̄ō dr: Et luna ſub pedib⁹ ei⁹ ſcz mentis. Cuius etiā exemplū eſt in luna naturali que ſemp obſequit ſoli reſpiciēdo ipſuz ſm aliquā ptem ſui ad receptionē luminis. In ſtellis. id eſt. in opibus electis debet eſſe ſignum victorie ⁊ ſuperogationis. Apoc.ij. Qui vicerit ⁊ cuſtodierit opa mea dabo illi ſtellaz matutinā. id eſt. ꝑmuum correſpondēs merito opm electorum. Hec ſtella. id eſt. luminoſitas bonorū operum nunq̄z tēdit ad occaſum. ſed ſemper erit i mane quaſi de nouo oriri incipiat. Juxta illud Ecc. xviij. Cum cōſummauerit homo tunc incipiet. Item ſicut ſtella cum magna ſit apparet parua ſic opera noſtra virtuoſa quātumcūq̄z magna ſint ⁊ excellēcia debent in oculis noſtris apparere pua. Unde dictū eſt Dauid.j. Reg.xv. Cuz eſſes puus in oculis tuis caput in iſrael factus es Item ſicut ſtelle i nocte lucēt ⁊ in die latēt. ſic ſm Bern. ſup Cañ. vera vtus latet in pſperis ⁊ emi net in aduerſis ¶ Deinde cū dicit. Et i tribulatione ſecūdo turbatio i creatura elemētari In terris dicit pluraliter ꝓpter diuerſas ei⁹ ptes. licet ſit vna terra. vt ꝓbat ꝑmo de celo ⁊ mūdo. Dicit aūt hec ꝓſſura afflictio ⁊ angustia. ij. Reg.xv. Inuenerūt te mala tua ⁊ pmunt te anguſtie Que aūt ſint ille anguſtie exꝑmitur Luc.xxj. Surget gens ꝓtra gentem ⁊ regnū aduerſus regnū ⁊ terremotus magni erunt ⁊ peſtilētie ⁊ fames. In fine enī mūdi magna eſt ꝑſſura gentiū dum genſ conat⁹ opprimere gentē Et ꝑcipue tūc tyranni multi conſurgent. Et ex hoc ꝓnoſticari poſſumus ꝑpe eſſe finem mundi. Quia hodie videm⁹ tyrānos paſſim ſibi vſurpare terraz dominia. ¶ Alio modo poteſt intelligi ꝑſſura gentiū. Nam tenebre ita erūt horrēde vt homines ſe mutuo videre ñ poſſint. Et quia erūt terremot⁹ magni et nihilominus ſonit⁹ maris terribilis homies attoniti volentes quaſi fugere diſcurrēdo ꝑment ſe iuicem vt ruāt vn⁹ ſup aliū. Eſa.ij. Corruet ꝑius vir ad viz. vnuſquiſq̄z ad ꝓximū ſuū Et ſm Ꝟ ꝓ ꝓie dicit ꝓſſura quaſi ꝑmens ſurā. Subiungitur aūt cauſa huius ꝑſſure maxime in locis maritimis. cū dr: ⌊ ꝓe cōfuſione ſonitus maris et fluctuū ⌋. Sonit⁹ maris poteſt dici cōfundi dupliciter ¶ Uno mō q̄ mare inuſitato mō terribiliter fremet. ⁊ lit⁹ maris vehemētius agitabitur tēpeſtate. Juxta illud Eſa.lj. Ego dñs cōturbo mare ⁊ intumeſcūt fluctus eius. Et ꝑs. Qui ꝓturbas ꝑfundū maris ⁊ ſonū fluctuum eius. ¶ Alio modo poteſt dici ꝓfundi ſonit⁹ maris quia omnino ꝑibit. ⁊ aſſuet⁹ fremit⁹ vlteri⁹ nō audiet. Et vtrūq̄z intellectū tangit Hiero. in hi la q̄ndecim ſigna p̄cedentia iudicii. Nam vna die eleuabunt fluctus maris ſup ꝑiferia altiſſimorum montiū. Alia aūt die depmetur mare vſq̄z ad ꝑfundū vt vix humanis oculis pateat vorago eius. Cetera vo ex illis q̄ndecim ſignis hic ponere omiſi. quia in libris cōibus habētur ¶ Poteſt etiā tertio exponi actiue vt dicatur. ꝑ confuſione ſonit⁹ maris et fluctuū. Quia ſonus maris tam horribilis erit q̄ confundet homines audiētes ſonitū ⁊ videtes fluct⁹ maris. ¶ Deinde cum dicit ⌊ Arefcētibus hominib⁹ ꝑ timore ⌋ ꝛc. Deſcribit tertio turbatio in creatura rationali. id eſt. in homine. ⌊ Arefcentibus ⌋. id eſt. deficiētibus a vigore ſue corꝑalis virtutis ⁊ colore. In illis enī diebus efficient homies audi ⁊ ſtupidi ⁊ velut amētes. vt etiā Hieronym⁹ tāgit in illis q̄ndecim ſignis. Et cauſam huius ariditatis ſubiūgit dicēs: ⌊ ꝓ timore et expectatiōe ⌋ ⌊ ꝓ timore ⌋. ſ. malorū ꝑſentiū ⌊ et expectatione ⌋ ſcz malorū adhuc reſtātiū. Timor enī cauſat tremorem in mēbris ⁊ aritatē currēte ſanguine ad cor. Unde dr Prouerb. xvij. Spūs triſtis exiccat oſſa. ⌊ que ⌋ inquā timor et expectatio ⌊ ſuperueniet vniuerſo orbi ⌋. q. d. Nec natio nec ꝓuintia excludetur ab iſtis anguſtijs. Per orbē

hic intelligunt quecūq; sunt in piferia circulari vt celū ⁊ elemēta. vt pbat scdo de celo ⁊ mundo. Unde tunc q̄libet creatura dicere poterit illud. .j. Paralip. xxj. Ex omni pte me angustie p̄mūt

¶ Deinde quarto ponit turbatio in creatura ī tellectuali. id est. in angelis. cū dicit [Nā v̄tutes celoꝝ mouebunt] .q.d. Non est mirꝝ si homies ex tāta cōmotione ⁊ timore arescēt. cū etiā virtutes celoꝝ. i. angeli mouebunt ¶ K Notādū q̄ licet nomē v̄tutū sit spēale vni⁹ ordinis angl̄oruꝫ s̄m Biony. in de celesti hierarchia. hic tn̄ ponitur vt est cōmune omnib⁹ angel. et spēaliter motorib⁹ orbiū q̄ dicunt celestes v̄tutes Quia sicut v̄tus inferioꝝ reseruat in corpib⁹ celestib⁹ sic v̄tus corpoꝝ celestiū in suis motoribus. Dicunt aūt v̄tutes celoꝝ moueri sicut ministri mouent cū dn̄o suo. Chryso. Si rege terreno ad expeditionē surgente totus exercit⁹ cōmouetur ⁊ tota ciuitas secū. quāto magis rege celoꝝ surgēte ad iudicandū viuos ⁊ mortuos. v̄tutes celoꝝ mouebunt. Terribiles ministri terribilez dn̄m p̄cedentes. an̄ ipsum fulgura viua p̄cedent. pro tubis horrenda tonitrua. Uere magna vox cui omnia obediūt elemēta. que peccatum scindit. inferos apit. vincula mortis disrūpit. Hec Chrysostomus. Iste autē motus erit quadrupliciter

¶ Uno modo quia mouebunt quodaꝫ motu ammirationis vidētes inusitatos effectus accidere p̄ter naturalē ordinē. vt dicit Orig. et vt exponit magister sn̄iaꝝ li. iiij. dis. xlviij. Sꝫ contra. Ammiratio p̄uenit ex ignorātia. vt patet in p̄hemio methaphisice. sꝫ angeli nō sūt ignorātes. Quid enī est q̄ nesciāt qui videntē omīa vidēt. vt dicit Greg⁹. iiij. dialogoꝝ. Ad hoc dicēdum. q̄ licet angeli deū videāt: nō tn̄ ipsum cōprehendunt. ideo in eis nesciētia esse pōt respectu aliq̄ꝝ de q̄bus illumīari dicunt alter ab altero et oēs a christo. ¶ Secūdo mouebunt ad pctōꝝ vindictam ⁊ sepationē. vt videlicet viderint regē suum iratū. Tūc enī exibūt angeli ⁊ sepabunt malos de medio iustoꝝ. et mittēt eos in caminum ignis. Matth. xiij. ¶ Tertio dicunt moueri. qꝛ trāsmutabunt ab inuisibilitate ad visibilitatem qꝛ tūc angeli hoīm oculis visibiliter apparebūt. Et tūc timebūt hoīes sicut vidētes iudicis officiales. Un̄ Greg. in omel. Uirtutes celoꝝ in aduentu districti iudicis: nostris tūc ocul' visibilit apparebūt. vt districte tūc a nob exigat h̄ q̄ nos mō inuisibilis ꝯditor eq̄nimiter portat Quarto mouebunt ppt potestatis ⁊ officij sui āmotionē. Nā tūc āmouebit ab eis officiū mouēdi celos. tūc nō dn̄abunt q̄dā eoꝝ regnis ⁊ p̄uintijs ⁊ ciuitatib⁹ vt nūc. Un̄ ⁊. ij. Coꝝ. iij. Euacuabit omnē potestatē ⁊ v̄tutē. Ubi dicit glo. Duꝫ durat mūdus angeli angel: demones demonibus ⁊ hoīes hominib⁹ p̄cipiūt ad vtilitatē viuentiū vl' d̄ceptionē. sꝫ tūc oīs p̄latio cessabit. qꝛ necessaria nō erit ¶ Quīto dici p̄nt moueri ex magno timore. videbūt enī totū orbē iudicari. ⁊ lucifeꝝ q̄ eoꝝ p̄nceps fuit. Unde magn⁹ erit eis timor. Ezech. xxxj. A sonitu ruine ei⁹ scꝫ luciferi cōmouebunt oēs angeli cū deducerē eū scꝫ ad infernū Sꝫ diceres quō angeli tūc timebūt cū timor sit mali possibilis. angelis aūt ꝯfirmatis nullū malum est possibile. sed ipsi abundātia p̄fruuntur. maloꝝ timore sublato. vt dicit Prouerb. j. Ad hoc dicendū q̄ hoc malū q̄d est deo non subijci ⁊ ab ipso separi angelis est possibile s̄m suaꝫ naturam ppter flexibilitatē liberi arbitrij. sꝫ nō est eis possibile ppter gratie cōfirmationē ⁊ glie p̄fectionem. Consideratiōe ergo sue nature angeli timebūt nō timore pene vel p̄turbatiōe pauoris. sꝫ horrore diuine vindicte. Job. xlj. Cum sublatus fuerit timebūt angeli. Un̄ sicut si aliq̄s super mētis supciliū existēs q̄dammodo terretur ex cōbustione ville alicui⁹ vel hiat⁹ terre. sic q̄dammodo celestes ille v̄tutes pauebūt in illa terribili vltōe Quid ergo faciūt virgulta deſti vbi timore cōcutit cedr⁹ lybani padisi. Est aūt ī angelis timor cuiusdā reuerētie ⁊ admiratiōis. qꝛ scꝫ admirant tantā dei maiestatē eis incōphensibilem. De tali timore d̄r Job. xxvj. Colūne celi cōtremiscunt ⁊ pauēt ad nutū eius. Sup q̄ verbo dicit Greg. xvij. moral. Ipse inq̄t v̄tutes celestium que sine cessatione in deum respiciunt in ipsa contemplatione contremiscunt ¶ Moraliter celorum lumine anime sancte in quib⁹ deus per gratiam concipi et habitare dignatur. possunt intelligi. de quibus dicitur Esaie. lxvj. Celum mihi sedes est Anima autem iusti sedes est sapientie Huius celi virtutes sunt anime vires. Sicut autem in aduentu in iudicium virtutes celorum corporalium mouebuntur. sic ī aduentu verbi eterni in mentem omnes virtutes et potentie anime mouebuntur ad operationes superexcedentes. vt de his infra meli⁹ patebit sermone secundo.

¶ Expositio secūde partis euāgelij.

IIII

Et tunc uidebūt filium hominis venientē in nubibus celi cū potestate magna et maiestate. ¶ Hec est secūda ps p̄ncipalis. in qua exp̄mit p̄ncipis nostri iudicialis apparitio

honoris ⁊ reuerētie inductiua. Et tangunt̄ ꝗn
qz ꝓ ordinē ¶ Primo tangit iudicis manifesta
apparitio. Ibi. Tūc videbūt. Nūc quidē sibi so-
li notū est qñ vēturꝰ sit seculū iudicare. sz ⟦tūc⟧
scz ꝓmissis omnibꝰ cōpletis ⟦videbūt⟧. scz com
muniter oēs hoīes bonⁱ ⁊ mali cuiuscūqz cōdi-
cionis fuerūt. Apoc. j. Videbit eū oīs oculus ⁊
qui eum pupugerūt. ¶ Triplicē visionez
distinguit beatꝰ Aug. xij. li. sup Geñ. ad litterā.
scz corporalē que fit in oculo corpali. Et spūalez.
que fit in imaginatione Et intellectualē que fit ī
mente. In die ergo iudicij videbit christū omis
oculus. nō solū oculus imaginationis vel ocu-
lus mentis. sed etiā oculꝰ corpalis. ¶ Secūdo
ponitur iudicātis forma ⁊ ꝓdicio. in qua scz for
ma se ostendet ⟦filiū hominis⟧. i. filiū virginis.
Quia iudicabit in forma humane nature de vir-
gine assumpte. ¶ Et notandū qꝫ licet grāmati-
caliter hoc nomen hō sit generis coīs ⁊ cōueni-
at vtriqz sexui vulgariter. tamē apud latinos se
xus dignior nomīe hoīs appellat̄. Sed speciale
est de beata virgine. que qz fuit ꝓncipiū dignifica
tionis humane nature quā vitijs infectaz recu-
perauit. et ꝓ tāto mulieribꝰ excellētior extitit. Jō
merito nomīe hoīs potiꝰ qz noīe mulieris appel
latur. Dicit etiā christꝰ signāter filius hoīs. non
hoīm. ad distinctionē aliorū q̄ ex vtroqz parēte
gignunt̄. Christꝰ aūt nō nisi vnū parentē habu-
it in terra sicut in celo vnū. Vocat se etiā nō filiū
dei sed hominis. rōne humanitatis. qđ est ꝓ tra
illos q̄ volūt se ꝑ a dignior denomīare. Vl' eti-
am qz nō iudicabit in forma dei sed hoīs. iō nō
appellat se filiū dei sz filiū hoīs ¶ B Notādū
etiā qꝫ dñs iudicabit mundū in forma humane
nature. ꝓpter tria ¶ Primo. qz sicut venit i for-
ma humana hoīem redimere. q̄ scz hō ipsū chri-
stum in ea dē forma ꝓdemnauit iniuste. ita ipse
christꝰ in ea dē forma eū iuste iudicet. Vñ in ps.
Deꝰ iudiciū tuū regi da. ꝛc. ¶ Secūdo ad cōfu
sionē iudeoꝝ: quatinꝰ vidētes se iudicari ab ho
mine in quē credere noluerūt ꝓfundant̄. Esaie.
xlv. Ad eū veniēt ⁊ ꝓfundent̄ oēs q̄ repugnāt ei
¶ Tertio ad penā reproboꝝ videntiū se iudica
ri nō ab angelo sz ab hoīe. et ad gl̄iam electoꝝ vi
dentiū in iudice humanā naturā excellētissime
exaltatā. ¶ Sz qz dictū est q̄ christꝰ hō iudica-
bit. pro huiꝰ sanioris intellectu est sciendū. q̄ mꝰ
tiplex iudiciū sicut distinguit̄ in quadam ma gi
strali expositiōe sup illud. j. Coꝝ. vj. An nescitis
qz sancti de hoc mūdo iudicabūt. Est enī iudici
um ꝓncipalis autoritatis. q̄ iudicio iudicabit
tota trinitas. Psal. Cū accepo tps ego iusticias
iudicabo ¶ Est et iudiciū ꝓmulgatiōis q̄ iudi
cabit christꝰ hō. de quo habet̄ Joh. v. Omne iu
dicium dedit pater filio. ¶ Est etiā iudicium as
sessoꝝ ie dignitatis q̄ iudicabūt sancti Sapīe. iij.
Judicabūt nationes ꝛc. Et spēaliter ꝑfecti qbꝰ dr
Matth. xix. Vos q̄ reliq̄stis omīa et secuti estis
me sedebitis sup sedes. vsqz. tribꝰ israel. Be qbꝰ
dicit Beda sup eo dē vbo. Justa ꝓsus et digna
retributio vt q̄ ꝓ christi amoꝝe omnē mūdi glo-
riam ⁊ tempserūt. ei associēt̄ in iudicio. ac velut
assessoꝝes iudicij mūdane ꝙuersatiōis assistant.
Et q̄ ab eiꝰ amoꝝe nulla in hoc mūdo poterant
rōe diuelli. illuc cū christo pueniāt vsqz ad fasti
gium iudiciarie potestatis ¶ Est iudiciū cōpa
tionis. quo minꝰ mali iudicabūt magis malos
Matth. xij. Viri niniuite surgēt in iudicio cum
generatiōe ista ⁊ cōdemnabūt eā ꝛc. ¶ Est iudi
cium retributiōis. q̄ iudicabunt oēs boni. de q̄
Matth. xxv. Venite bñdicti patris mei ꝑcipite
regnū ꝛc. ¶ Est iudiciū dispositiōis q̄ iā sunt iu
dicati infideles de quo Joh. iij. Qui non credit
iam iudicatꝰ est. ¶ C Tertio ponit̄ veniētis
iudicis honorifica deuectio. Ibi. venientē in nu
bibus celi ¶ Sed cōtra. tūc nō erunt nubes. qz
aer nō poterit ingrossari nec aqua rarefieri ces-
sante motu celi qđ est pmū alteraꝝ. Sz hec req̄-
runt̄ ad generationē nubis. igit̄ ꝛc. Dicendū est
q̄ille nubes miraculose generabunt̄ Et ꝫ erit p
pter tria ¶ Primo vt in nube veniat q̄ in nube
ablcessit. qz pm Aug. Sicut eo ascēdente i celuz
nubes eū tulit ꝓpter honorē ascendētis. ita eum
deferz ad iudiciū Actuū. j. Sic veniet quema-
modū vidistis eū euntē in celū ¶ Secūdo vt chri
stus in nube videri possit. Tāta enī erit claritas
corpis christi. q̄ nisi in nube videri nō possit Si
cut nec claritas solis. Et iō dicit ps. Caligo sub
pedibꝰ eiꝰ. Itē idem. Nubes et caligo in circuī-
tu eius ¶ Tertio vt nubes sit iudici ꝓ tribunali
Mā ꝑm iura nulla sñia ꝓferri debet: nisi iudice
ꝓ tribunali sedēte. Tribunal aūt christo erunt
nubes. Juxta illud Eccī. xxxvij. Ego in altissimis
habito et thronus meꝰ ī colūna nubis ¶ Quar
to ponit̄ iudicis potestas ⁊ iurisdicio. Ibi. Cuz
potestate magna. ¶ Et q̄nto ponit̄ eius dez ma-
iestas et coactiua executio. Ibi. Et maiestate.
Hec enī duo req̄runt̄ in iudice. scz potestas iu-
risdiciōis vt ad euz ptineat. Exo. ij. Quis te cō-
stituit iudicem super me. Et maiestas coertio-
nis. Unde dicit̄. x. ethicoꝝ. Qz oportet leges co-
actiuam habere virtutem. Et Eccī. vij. dicitur:
Noli fieri iudex. nisi valeas virtute irrumpere
iniquitates. ne forte extimescas faciem poten-
tis. et ponas scandalum in aequitate tua. Vel
potestas referri potest ad punitionem malo-

rum.maiestas ad ꝑmiationē bonoꝝ. Uel potestas referri potest ad hūanitatez. ⁊ maiestas ad diuinitatē. quā reprobi non vidēbūt. nisi in effectu ⁊ expientia pene. Thob.xiij. Ꝙndit maiestatem suā in gentē peccatricē. ¶ Et nota q̄ maiestas christi apparebit in hoīe. cōcomitantū sc̄z multitudine celestiū spirituū. patriarchaꝝ. prophetaꝝ. apl̄oꝝ. martyꝝ. et omniū electoꝝ. Juxta illud Zach.xiij. Ecce dñs veniet ⁊ oēs scti eius cū eo ¶ Hic dubitaꝫ vtrū dñs debeat videri ab omnib⁹ in iudicio in forma gl̄iosa. Rñsio. dicēdū q̄ sic Caput enī dz ꝓformari mēbris. sz mēbra christi apparebūt in forma gl̄iosa. j. Coꝝ.xv. Semiaī infirmitate. resurget in vtute. Uñ Esa.xxx Regē in decore suo videbūt Et hoc etiā colligit hic ex lrā que dicit. maiestate Nā hoc nomē maiestas q̄ndā gl̄iam importat. Uñ beat⁹ Aug⁹. cōtra Felicianū. Glorificata est caro p maiestatem ⁊ maiestas humiliata p carnē Sz de hmōi gl̄ia reprobi nullā delectationē reportabūt. sed magis inde velut in uidi torquebunt. Esa.xxvj. Videant ⁊ ꝓfundātur

¶ Expositio tertie partis euangelij.

V

Hec aūt fieri incipientibus respicite et leuate capita vestra. quoniā appropiquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneā et omnes arbores. cum pducunt iā ex se fructum. scitis quoniam prope est estas. Ita et vos cū videritis hec fieri scitote. quoniā prope est regnū dei. Amen dico vobis. quia non preteribit generatio hec donec omnia fiāt. Celum et terra transibunt. verba aūt mea non transibunt

¶ Hic ponit electoꝝ finalis cōsolatio cōfidentie et spei erectiua. q̄ est tertia ps p̄ncipalis hui⁹ euangelij. In q̄ spem electoꝝ erigit tripliciter. Primo exhortatiōe cōsolatoria Secūdo similitudine manuductoria. Ibi. Et dixit illis similitudinem. Tertio assertione certificatoria. Ibi. Amen dico vobis ¶ Circa p̄mū duo fac. q̄ p̄mo p̄mittit monitio exhortatoria. Secūdo adiungit causa ꝓsolatoria. Ibi. Quoniā appropinquat In p̄mo duo implicant. Primū est attentionis excitatio q̄ntū ad intellectiuā. in eo q̄ dicit: Respicite. Secundū est expectatiōis ꝓfortatio q̄ntū ad affectiuaz. in eo q̄ dicit. Et leuate capita vrā. Dicit ergo: [Hec aūt] .s. signis p̄dictis [fieri incipientib⁹] cū pctōres tabescēt p timoꝛe ⁊ expectatiōe maloꝝ. vos electi q̄ estis genus electū. regale sacerdotiū. gens sancta. ꝓplusacq̄sitiōis. j. Pet.ij. [respicite] .i. diligēter attendite ⁊ ꝓsiderate [et leuate capita vrā] .i. mētes vestras gaudiosa expectatōe erigite Esa.lxv. Gaudete cū letitia q̄ in tristitia fuistis. ¶ Notāduꝫ. q̄ viri spūales debēt leuare capita p gaudiosaz expectationē. vt hic. Debēt leuare oculos suos p clarā ꝓsideratiōz. Psal. Ad te leuaui oculos meos. Debēt leuare vocē p scripture p̄dicatiōz. Esa.lv. Uox speculatoꝝ tuoꝝ. leuauerūt vocē &c. Debēt leuare manꝰ ad pfectā opatiōz. Uñ ps. xlij. Sic bñdicaz te in vita mea. ⁊ in nomīe tuo leuabo manꝰ meas. Et Bē est q̄d maxīe nos erigit. Propt q̄d dr. j. Thimo.ij. Uolo vos orare in omī loco. leuātes puras manꝰ Ecōtra pctōres ⁊ mūdani bñt capita depssa p tristiciā ⁊ merorē. Et Bē pter pturbationē ꝓscie. Juxta illud Sap̄.xvij. Semp p̄sumit seua pturbata ꝓscia Uñ Treñ.ij. Abiecerūt i terra capita sua. Itē bñt oculos deiros p inertiā ⁊ incarcū spectiōz. Psal. Oculos suos statuerūt declinare in terrā. Itē bñt voces demissas p vaniloquiū ⁊ oblocutionem Psal. Lingua ipsoꝝ trāsiuit i terra Et alibi Os tuum abūdauit malicia ⁊ lingua tua cōfinabat dolos Itē bñt manꝰ remissas p ociū ⁊ torporem Prouer.xxi. Absc̄odit piger manū sub ascella ¶ Modoaliꝫ exponēdo p̄ñt hec vba deduire ad thema. p aduētu vbi mētali. [Respicite ⁊ leuate capita vrā q̄ntaz appropinq̄t redēptio vrā] . In q̄bus vbis duo inuunt Primo inducit mētib⁹ devotis cōdigna p̄paratio cū p̄mittit: [Respicite ⁊ leuate capita vrā] . Secūdo p̄mittit eis vbi eterni benigna visitatio cū addit. [Quoniā appropinquat redēptio vrā] ¶ Quātū ad p̄mū sciēdū. q̄ sicut hēt ex.j. Et Bē. in aia ꝓliberant due ptes sc̄z vis appbēsiua ⁊ vis appetitiua: sm q̄s oīs bona dispositio aīe attendit. Uñ sm q̄ pficit vis appbēsiua accipiunt vtutes intellectuales. sz sm pfectionē vtutis appetitiue accipiunt vtutes morales. Et sm Bē duplex ē pfectiuꝫ q̄ mēs ad aduētū vbi bñ disponit ⁊ pparat. videlicz q̄ ad ptez appbēsiuā Et q̄ntū ad Bm [Respicite] . Secūdo q̄ ad ptē appetitiuā. Et q̄ntuz ad Bm [⁊ leuate capita vrā] ¶ Quo ad ptē appbēsiuā vl intellectiuā mēs bñ disponit in duob⁹. s. in māditoꝝ diligi meditatiōe. ⁊ sup̄noꝝ intēta ꝓtēplatiōe Unde p̄mo q̄ disponat ad aduētū vbi mētalē oñdit beatus Aug⁹. d. Tu q̄ verā requiē q̄ps hāc vitam christianis p̄mittit q̄ris. ⁊ Bē eā int amarissimas vite molestias suauē iocundāq̄z gustabis. si eius q̄ eā p̄misit p̄cepta dilexeris. Uñ Ecc̄. xxiij. Nihil dulci⁹ q̄z respicere i māditis dñi. Et intelligunt Bē p mādata nō solū p̄cepta decalogi sed

etiã euãgelica cuz cõsilijs.sm q dicit Bernñ.sup Cant. Sunt mãdata q duris atqz carnalibus ponunt animis ex lege vite z discipline. Et sunt quedã dispensatiõis q infirmis z pusillis corde z respectu mie apponunt. Et sunt quedam cõsilioz solida et fortia q ex intimis sapie ꝓponunt sanis. De secũdo videlicet q ꝓtemplatio dispoñat ad aduentũ mentalẽ patet infra. vbi ostẽditur q aduẽtus mẽtalis nõ nisi in ꝓtemplatione pficit. Unde illud Matth.vj. Respicite volatilia celi quenõ laborãt neqz nent.id est.nõ occupantur terrenis curis.sed volãt in supnoz cõtemplatione z inde pascunt mẽtaliter Psal. Respice in faciem christi tui. Qõ fit in ꝓtemplatiõe. Uñ subditur. Quoniã melioz est dies vna in atrijs tuis sup milia. Ubi p atriũ qõ est anterioz ps dom9 intelligi potest ꝓpria ꝓgustatio que habet hic in ꝓtemplatione. Quo ad ꝓtem etiã appetitiuã vl affectiuaz similiter mens bñ disponit in duobus scz in mẽtis a terrenis desideriis sursũ actione.et in mẽtis gaudiosa exhilaratiõe De ꝓmo q disponat.patz p dionysiũ qui dicit. q sursum actio est oĩs deductio a vitijs ad vtutes ad consequenda celestia z diuina. Unde psal. Ascensiones in corde suo disposuit vsqz in syon. Ex ecõtra terrena desideria impediũt. Unde Bernñ.super Cant.sermone.ix. Uiscus q dez praui desiderij delectationis terrene.animã volare nõ patit z citius retrahit mentẽ.si forte aliqñ subleuatur Et hec sursum actio intelligit p leuationẽ capitis. Uñ Zach.j. de q busdã terrenoz amatoribꝰ dz.q nemo illoz leuabat caput. De secũdo etiaz q disponat. patet Phil.iij. Gaudete in dño sp zc. Et sequit: Dñs enim ppe est. Et Esa.lxvj. Letare hierusalẽ zc Et sequit. vt satiemini ab vberibꝰ cõsolationis vestre. Et hec etiã gaudiosa exhilaratio notat in leuatione capitis. Tristes enim incedunt demisso capite Sicut legit de Achab.iij Reg.xxj. Uñ z Hester p merore caput leuare nõ potuit.sz lapsum sup ancillaz reclinauit caput. Hester.xv. Sic fidelis aia p tristicia lõge expectationis q si tedio pcussa. q si lapsum caput habet. Ex verbo eterno appropinquãte iubet leuare caput cũ gaudio spuali. Secũdo vt dictũ est promittitur eis vbi eterni benigna visitatio. ⌊Quoniã appropiquat redemptio vestra⌋ In quo innuit vtilitas aduẽtus mẽtalis. Que ẽ redemptio nostra a multiplici scz captiuitate qua anima detinet captiua. vt statim dicet infra. A q busomnibꝰ liberabimur in aduentu verbi in mentẽ p modum possibilẽ in vita ista. De qua libertate dz Joh.viij. Si filiꝰ vos liberauerit adueniendo scz in mentẽ. vere liberi eritis. Perfecta aũt redẽptio quo ad omnẽ seruitutẽ simpliciter erit in alia vita. vt statim patebit. C

Notandũ q quattuoz genera hominũ non possunt leuare capita sed habẽt ea depssa ad terram. Primi sunt senes z valitudinarij. Secundi desides z pigri. Tertij terrenis ĩplicati Quarti tristes z melancolici. Per ꝓmos intelligũtur illi in quibus tepet calor diuini amoris mũdane vite consuetudine. Secũdi sunt qui torpent ocio et tedij lassitudine. Tertij sunt auari lucris inhiantes terreno rum cupidine. Quarti sunt turbulenti et pstrati mẽtis hebetudine. Et hoc põt esse dupliciter Uno modo in malo.sicut illi qui sibi male ꝓscij sunt.nullũ gaudiũ habere possũt in aliquo bono spuali. Alio modo in bono. sic illi qui expectandi desiderio fatigati de aduẽtu verbi eterni.q videlicet cito nõ venit.tristantur ingemiscẽtes. Omnes isti ad aduentũ verbi debent leuare capita sua B Deinde cũ dicit quoniã appropinquat.subiũgit causam cõsolatoriam dicẽs ⌊Quoniã appropinq̃t redemptio vestra⌋ quã scz expectatis C Ex diceret forte aliquis Nonne redemptio facta fuit p passionem christi. Quõ ergo adhuc dicit appropinq̃re. Dicendũ q virtute passionis christi facta q̃dem est redemptio.sed nondũ eiusdẽ redemptionis effectus plenarie cõsecuti sunt. Adhuc ergo grauãtur nexibus carnis Quãdiu enim sum9 in isto habitaculo corpis ingemiscim9 grauati.ij. Corinth.v. Cui vero dicit Esa.xl. Justi mutabũt fortitudinem suã dicit dñs: vt cazo penitus subijcatur spiritui.cũ mortale hoc induerit immortalitatem.j. Corinth.xv. C Et notandũ q multiplici ꝑ uituti anima in corpe est subiecta.s.peccatoz alligationi.fomitis infectioni.sensuũ illectiõi.passionũ infestationi.demonũ temptationi.malorum hominũ psecutioni.et corpis corruptioni ex qua innascit cura querẽdi victũ et vestituz et alia q̃bus seruit nostre mortalitati. Et ab omnitali seruitute.tũc scz in glorificatione corpoz.redimetur totaliter et pfecte. Tũc enim vt dicitur. Roma.viij. Creatura liberabit a seruitute corruptionis. Unde sicut ꝓmus aduẽtus filij dei fuit ad reformationẽ animaz.ita secũdus aduẽtus ad reformationem corpoz celebrabitur ꝑm theophilum.vt dictum est supra. Unde apostolus Philipeñ.iij. Saluatorem expectamus dominum Jesum christum. qui reformabit corpus nostrum configuratum corpori claritatis sue. Et tunc ab omnibꝰ predictis seruitutibus liberabimur: malorum timore sublato. quando ponemur in libertatem glorie filiorum dei. Hec enim redemptio non est aliud. nisi perfecta liber-

tas corpis ⁊ aīe. Et tū iusti dicere pñt christo illud Apoc.v. Occisus es ⁊ redemisti nos deo nostro in sanguine tuo. et fecisti nos deo nostro regnum. ¶ Deinde cū dicit. ⌊ Et dixit illis similitudinē ⌋ declarat pmissa similitudine manducata more palestinor q̄ semp pabolas audire gestūt. Nō ⁊ maxime cōgruit qñ agit de diuinis pmissis. q̄ ita alta sunt q̄ nō intelligūt nisi cōgruis sint declarata exēplis. Et duo facit. quia primo ponit similitudinē. Secūdo adaptat eā ad ppositū. Ibi. Ita ⁊ vos. Dixit aūt hec christ⁹ illē discipulis. nō tanq̄ eis q̄ durare deberēt in vita ista vsq; ad finē mūdi. Vel in psonis eor dixit hec omnib⁹ posteris eor creditur⁹. q̄si vnum corp⁹ existēt⁹ cū ipsis ¶ Et Subdit aūt similitudo. ⌊ Videte ficulneā ⌋. Ficulnea ⁊ fic⁹ vnū est. Et pm quosdā ficulnea est fic⁹ pua. ⁊ ficus p arbore est femini generis ⁊ scde declinatiōis. p fructu aūt eiusdē generis est ⁊ q̄rte declinatiōis Inuenit tñ aliq̄n in sacra scriptura ficus p fructu in secūda declinatōe. vt Esa.xxxviij. Ad assa ficorum. Et in euāgelio. Nō erat ficor tps. ⌊ Et omnes arbores ⌋ quar tria sunt genera pm Isidor.xxvij.ethi. s. plante maiores. arbuste q̄ sunt nouelle plantationes. ⁊ frutices q̄ sunt arbores modicū a terra eleuate. ⌊ Cū pducūt iā ex se fructum ⁊c ⌋. q. d. pm Greg. i omel. Sicut ex fructu arbor vicina estas agnoscit. ita ex ruina mūdi ppe esse cognoscit regnū dei. Et ex hoc oñditur. q̄ fruct⁹ mūdi ruina est. ad hoc enī crescit vt cadat. ad hoc germinat vt quecūq; germinauerit cladib⁹ p̄sumat. ¶ Aliter hō arborib⁹ assimilat. Et q̄ntū ad ortū. ⁊ q̄ntum ad occasum ⁊ quantū ad fructū. Quātū ad ortū quidem. Vñ psal. Erit tanq̄ lignū q̄ plantatū est sec⁹ decursus aquar. Quātū ad occasū. Job.xiiij. Lignū habet spem. q̄ si pcisum fuerit rursum virescit ⁊ rami ei⁹ pullulāt. Sic hō cum mortē spem habz resurgēdi. Quantū ad fructū. q̄ sicut arbor infructuosa excidit sic hō. Matth.iij. Omnis arbor que nō facit fructū bonū excidet ⁊ in ignem mittet ⁊c. Et Luc.xiij. dicitur de ficu infructuosa Succide eā ⁊c. Itē sicut arbor sec⁹ viā nō fructificat. sic etiā hō occupat⁹ cura multa Matt.xxj. Videns ficū arborē sec⁹ viā venit ad eā christ⁹ et nō inuenit nisi folia tantū. Et ait illi: Nunq̄ ex te nascat fruct⁹. Vñ Chrysо. Sicut impossibile est arborē sec⁹ viā fruct⁹ ad maturitatē seruare sic difficile est hoīez iuxta mundū viuentē. iuuētutē immaculatā vsq; ad finē tenere. Sic etiam arbores post hiemē fructificāt. sic hō fructū habet post tribulationē. Psal. In tribulatione dilatasti mihi ⁊c. Can.ij. Jā ei hyems trāsijt. imber abijt ⁊ recessit. flores apparuerūt. fic⁹ ptulerunt grossos suos. vinee florētes odorē dederūt Hic fructus acquirit̄ p tolerantiā passionuz. pm illō Hebr.xij. Omnis disciplina in pñti non est gaudij sed merors. Et postea affert fructū pacatissimum exercitatis p eā Hic fructus colligitur in estate claritatis eterne ¶ Deinde cuz dicit: ⌊ Ita ⁊ vos ⌋ adaptat similitudinē ad proposituz dicēs: ⌊ Ita ⁊ vos ⁊c ⌋. Quasi diceret. Sicut fructificatio arbor⁹ est signū ppinque estatis. ita ꝯ que fient erunt signa ppinquationis regni dei. ¶ Notandū autē q̄ regnum dei hic compatur estati et hoc cōuenienter ¶ Primo quia estas est tempus lucidū. Sic regnū celorum. Apoc. xxj. Ciuitas regni celestis non eget sole nec luna vt luceant in ea. quoniā claritas dei illuminabit illam. ¶ Secundo estas est tempus fructiferū Sic in regno celorū reperit̄ omnis suauitas spiritualium fructuū. Apoc.vlt. Ex vtraq; parte lignum vite afferēs fructus duodecim p singlos mensēs. Ex vtraq; enī parte fluminis scz tam in vita p̄senti q̄z futura christus est sanctis lignuz vite. Sed hic per p̄gustationē. ibi p fruitionem Afferens fruct⁹ duodecim ex obseruātia decalogi cum gemina charitate. p singulos menses. id est. p singulas etates et status hominum. q̄ ibi quilibet p̄o statu suo satiabitur. ¶ Tertio estas est tempus iocundū. Sic regnū celorum Unde Esa.xxxv. Venient in syon cum gaudio ⁊ leticia et laude sempiterna super capita eorum gaudium ⁊ leticiā obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. Unde Gregorius. Bene regnum celorum estati cōparatur. hac enī estate superueniente cessabit pluuia lachrymarū. Esa.xxv. Auferet dominus omnē lachrymam ab omni facie. ¶ Item est temp⁹ trāquillū et serenum. sic hic. quia cessabit nubilū tribulationum. Thob.iij. Post tempestatē tranquillū facis. Vñ Greg⁹ Bene regnū celor estati compatur. q̄ tunc meroris nostri nubila transibūt. Item cessabit frigus cupiditatū. Zach.xiij. Non erit nix gelu et frigus. De hac estate dicit Bern̄. O vera meridies. plenitudo feruoris. ⁊ lucis solis statio. vmbrarum exterminatio. paludum deiccatio. ⁊ feror⁹ depulsio. O penne solatium. quando iā non includitur dies O lumen meridianum O vernalis temperies. O estiua venustas. O autumnalis libertas. Et ne q̄d videamur pterijsse. O hyemalis q̄es ⁊ feriatio. ¶ Deinde cū dr ⌊ Amē dico vob ⌋ cōfirmat pmissa assertiōe certificatoria Et duo facit Quia primo remouet dubiū. Possent enī dicere electi. credim⁹ q̄ venientibus signis ppe sit regnū dei. Sed adhuc

dubitam⁹ qñ vel q̄ estate illa signa sint futura. Ideo benign⁹ magister discipulos suos ō̄ hoc certificās adiecit dicēs: ⁊ Amen dico vobis ⁊ .id est.vē.q.d.sub iuramēto affirmo vez eē qō̄ vob̄ dico. Glosa. Que vobis dico cū certitudine exspectate. Et nota q amen hebreuz est. Et vt dicit Aug⁹.sup Iob̄em. Nec grec⁹ nec latin⁹ interp̄tari ausus est,ppter reuerētiā saluatoris qui ad cōfirmandā veritatē eo vsus est. Sequit: ⁊ quia nō p̄teribit generatio hec ⁊ .Qō trib⁹ modis intelligi p̄ōt. ¶ Uno mō vt p generationē hāc intelligat generatio mortaliū omnium hominū.q̄ nō p̄teribit.i.nō trāsibit de mortalitate z ō̄ statu huius seculi ad immortalitatē z statū alteri⁹ seculi donec oīa fiant.i.donec signa q̄ p̄dicta sunt omnia cōpleant. Be hac generatiōe d̄r Ecc̄s.j. Generatio p̄terit z generatio aduenit. Preterit generatio mortalitatis z aduenit generatio īmortalitatis. ¶ Alio mō vt p generationē illā intelligat iudaic⁹ ip̄lus.q̄ nō deficiet.nisi ipso vidēte oīa hec signa impleant. Populus enī ille potest quidē oppressi z dispgi.nō tñ debet destrui z anibilari ob memoriā crucifixi Et ad hūc sensū beatus Aug⁹.exponit illū vsum psal. intelligēs de iudeis. Be⁹ oñdit mihi sup inimicos meos ne occidas eos ne qñ obliuiscant ip̄li mei. dispge illos in vtute tua z depone eos ⁊c ¶ Tertio mō potest exponi nōie hui⁹ generatōis hec mundi etas.q̄ incepit a christo z durabit vsq; ad finem mundi.z est sexta etas. Et hec generatio nō ē aliud nisi eccl̄ia fidelīū.q̄ nō habz finē donec oīa fiant. Cetere enī generatiōes sunt trāsitorie Ecc̄.j. Generatio p̄terit z generatio aduenit. Sz generatio q̄rentiū dñm manet in eternū. Et hoc p̄mi sit dñs Petro pastori eccl̄ie Luc̄.xxij. Ego in q̄t p te rogaui petre vt nō deficiat fides tua ¶ Hec cū do addit q̄ndā p̄testatiōnē ad assertionem p̄missor.d.⁊ Celū z terra transibūt ⁊c ⁊ Qō dupliciter p̄ōt exponi. ¶ Uno mō vt respiciat clausulā immediate p̄cedentē de p̄manentia eccl̄ie et fidei.q̄ enī p̄dixerat elemētor z aliarum rez mutatiōes futuras esse.ne aliq̄ suspicarent q̄ z ipsa christianitas pitura foret.subiūgit. ⁊ Celum z terra ⁊c ⁊ .Et erit sensus ꝑm Theophilum q̄si diceret. Et si cūcta cōmoueant.fides tū mea nō deficiet. Ex q̄ innuit eccl̄iam p̄ferri oī creatura. Sz creatura patiet alterationē.fidelū vō eccl̄esia z p̄mones eua gelij p̄manebūt ¶ Uel̄ potest legi vt hec p̄testatio respiciat oīa p̄missa ō̄ signis futuris z de appropinq̄tiōe regni dei.z vniuersaliter vba ab ore christi plata. Et est sensus. ⁊ Celū z terra ⁊ .s.q̄ vidēt eē valde stabilia z durabilia ⁊ trāsibūt ⁊ .i.suo mō mutabūt.vt sup̄ dictū est. ⁊ vba aūt mea ⁊ .s.q̄ vident p̄ p̄lationē trāsire ⁊ non transibūt ⁊ q̄n effectu cōpleant. Quasi diceret. Ecce q̄nta est stabilitas vbor meor. q̄ faciliꝰ est q̄ tota natura subuertat̄ q̄z intellect⁹ vbor meor maneat incōplet⁹. Ipse enim portat oīa verbo vtutis sue. Ad Heb.j. Unde p̄m Greg. licet sermo christi,platiue trāsire videat.exp̄mit tñ sn̄ias immutabiles. Ecc̄s.viij. Sermo illius potestate plen⁹ est.i.in actu cōplet̄ qō̄ significat̄ p illū.q̄ est effectu⁹ ei⁹ qō̄ exp̄mit̄ p ipsum ¶ Et notandū q vbū dei a vbis hominū in multis differt.ex q̄bus potest multipliciter cōcludi verba dei sine effectu trāsire nō posse ¶ Primo itaq; differt in vitate. Roma.vj. Est de⁹ verax. oīs autē hō mendax. Secū do ī mutabilitate. Numeri. xxiij. Nō est de⁹ quasi hō vt mētiat nec vt filius hoīs vt mutet̄. Tertio in spūalitate. Qui enī de terra est de terra loquit̄.q̄ aūt ō̄ celo venit super omēs est Iohā.iij. Et ibidē.vj. Uerba q̄ ego loq̄r vobis spūs z vita sunt. Quarto in virtuositate. Matth̄.viij. Tantū dic vbo z sanabit̄ puer meus. Quinto in suauitate. Iob̄.vj. Nunq̄z sic locutus est hō sicut hic loq̄tur. Sexto in vtilitate. Iob̄.vj. Uerba vite eterne habes. Septimo ī p̄fectione. Ecc̄.xlij. Multa dicim⁹ z deficim⁹ verbis. Consūmator aūt sermonū ipse est. Octauo in stabilitate vl̄ fixione. Nā verbū dei non fluit vt sz trāseat p̄mū. vt sonet secundū. sicut accidit de nob̄.sz totū fixū simul manet Qō̄ intelligēdū est nō de vbo vocali hoīs christi. sz de vbo diuino mētali. Unde beat⁹ Aug̃.i.p̄fes. Nec enī finitur qō̄ dicebatur z dicit̄ vt possit dici aliud.sz simul z sempiterne oīa.alioq̄n in te deus esset tempus z mutatio. Qō̄ etiā de verbo euangelico dici p̄t z intelligi,p quāto semp p̄manebit stabile vt hic dicit̄. Et quantum ad hoc se habet ad verbū nostrum p oppositū ꝑm glosam. Nā in reb⁹ corpalibus nihil est durabilius celo et terra. et nihil transibilius q̄z verbum. Sed hec compata ad virtutem christi se habent per oppositum Quia omne qō̄ apud nos durabile esse videtur.ad eternitatem durabile non est. et omne quod apud deum trāsire cernit̄ sicut est verbū:firmum et sine transitu tenetur. Et hoc est q̄ dicit: ⁊ Celuz z terra ⁊c ⁊ . ¶ Notanduz q̄ beatus Aug⁹.xij. super Gen̄.ad lr̄am distinguit triplex celum. Primū aereū in q̄ aues volitāt. Secū dū ethereū in q̄ sydera stant. Tertiū empireū in quo de⁹ z scti habitant. Primū celū transibit. non quidem ꝑm substantiā sz ꝑm qualitatem. Quia innouabit̄ et depurabit̄ ab igne vltime cōflagratiōis. Sic et terra et aqua. Et erit terra in supficie sicut crystallus Secōm etiā celū similiter trāsibit.quia a

motu cessabit ⁊ habebit claritudinē quā habet sol. ⁊ soli dabit alia claritas maior. ⁊ similit lume Et hoc bonū fiet ꝓpter honorē beatorū. vt homine glorificato cūcta etiā creata innouent

Moraliter. Nota circa hoc q̄ dicit. Celuz et terra trānsibūt. Quia q̄ mūdus ille quantum ad omne sui appetibile trānsit. j. Joh. ij. Mundus trānsit ⁊ concupiscētia ei⁹. hīc est q̄ quicūq; his mundanis adheret. ille est in ꝑtinuo trānsitu cū mundo. Et ꝑcipue triplicē transitū miserabilez facit. Primo a culpa in culpā. Sap. ij. Coronemus nos rosis anteq̄z marcescāt. nullū ꝑatū sit qđ nō pertranseat luxuria nostra ꝛc. Secūdo de culpa in penā. Sap. ij. Umbre transit⁹ est tps nostrum. Tertio a pena in penā Job. xxviij. Transibunt a frigore niuiū ad colorē numū. Boni aūt fugiētes mundū ⁊ ea q̄ in eo sunt ecōuerso faciūt triplicē transitū cōmendabilē. Primo quidē trānseunt a culpa ad pniam Act. xvj. Trānseuntes prima ⁊ secundā custodiā venerūt ad portā ferreā q̄ quā pnia signat. Et hic transit⁹ designat⁹ fuit in trānsitu maris rubri Exo. xiiij. Secūdo a pnia ad sapientiā Ecc. xxviij. Trānsite ad me omnes q̄ cōcupiscitis me ⁊ a generationib⁹ meis adimplemini. dicit sapia increata. Hic trānsitus figuratus fuit in trānsitu p desertū. in q̄ filij israel gustauerūt mānna. Exo. xvj. Tertio transeūt a sapientia ad vitā eternā. Unū psal. Trānsiuimus per ignē et aquā ⁊ eduxisti nos in refrigeriū Job. xiij. Sciens quia venit hora ei⁹ vt trānseat ꝺ̄ mundo ad patrē. Et hic trānsitus designat⁹ fuit in transitu iordanis. quo filij israel ingressi sunt terrā promissionis. Exo. iiij. Festinauit ꝓphus vt transiret Qui hūc triplicē facit transitū ille est ver⁹ hebreus. ⁊ hic celebrat ver⁹ pasca vel phase q̄ ꝺ̄ est trānsitus dñi.

Moraliter. Nota q̄ sicut transitus celi ⁊ terre corpalis ponit in argumētū aduentus christi in iudicium. sic trānsit⁹ celi ⁊ terre spūalis est argumentū aduent⁹ vbi eterni in mētem. Et ꝑm hoc in vbis istis duo innuunt. Primum est vtrusq̄z hoīs cōdigna dispositio. Secundum est verbi eterni benigna visitatio. Primū innuit cū dicit: | celū ⁊ terra transibūt | Secundū aūt cū addit | vba aūt mea nō trānsibūt |

Circa primū est sciendū q̄ ꝑ celū ⁊ terrā q̄ sūt extrema corpa mūdi. possunt intelligi aīa rōnalis ⁊ corpus q̄ sunt duo extrema. i. spūalis ⁊ corporalis natura. Per celū quidē intelligit aīa ꝓpter quattuor similitudines. Celū enī primo habet sublimitatez in situ. Sic aīa q̄ est imagine dei insignita. sublimior est aliis creaturis.

Secūdo habet celū varietatē in ornatu sez sole luna ⁊ varijs stellis. Sic anima ꝑm Bern. superatur Cant. ornata est varijs potētijs et viribꝰ. vt delicet sole rationis superioris. ⁊ luna rationis inferioris. ⁊ stellis. id est. potentijs sensitiuis. De quo ornatu aīme etiā accipi potest illud Ezech. xvi. vbi dicit anime: Ornata es auro ⁊ argento. quantū ad potentias intellectiuas. ⁊ vestita es byssō ⁊ polimito quantū ad vires appetit⁹ sensitiui. sez cōcupiscibilē ⁊ iracibilē. ⁊ multis coloribus quantū ad sensus interiores cognitiuos ⁊ opiniones eorū varias. Tertio habet celum ꝑpetuitatē i statu. quia ꝑpetuū est ⁊ incorruptibile. Sic ⁊ aīa. Unū beat⁹ Aug⁹. xiiij. de trin. ca. iiij. Habet q̄ꝑ anima mortē suā. cū vita beata caret. q̄ vere aie mors dicēda est. Ex immortalis ideo nūcupat. quoniā qualicūq; vita. etiā cum miserrima ē. nūq̄z desinit viuere Quarto habet celū incessabilitatē in fluxu. q̄z ꝑtinue influit in ista inferiora. Sic aīa ꝑtinue influit corpori. alioq̄n corp⁹ exputrat ⁊ marcescit vt ꝺ̄ i fine pmi de aīa. Alias adaptatiōes ad ꝓpositū habes infra in ꝑmone. Virtutes celorū

Per terrā aūt designat corp⁹ q̄druplici rōe

Primo rōe originationis. Corp⁹ enī de terra sumptū est. vt ꝑz Ecc. xxxij. vbi ꝺ̄: Deus⁹ supplefecit. oēs boīes ꝺ̄ solo et ex terra vñ creat⁹ est Ada

Secūdo rōe nutritiōis. Nutrit enī corp⁹ ex his que terra gignit. vt patet Gen. j. vbi dicit deus⁹: Ecce dedi vobis oēm herbā afferētē semē sup terraz ⁊ vniuersa ligna ꝛc. vt sint vobis in escā

Tertio rōe locationis. Proprius enī locus corpis est terra Unū Psal. Celū celi dño. terrā aūt dedit filijs hoīm.

Quarto rōe resolutiōis. q̄ in morte corpus resoluet in terrā suā. Ut patz Ecc. vlt. vbi dicit. Anteqūz reuertat pulus in terrā suaz vñ erat. et spūs redeat ad eū q̄ dedit illū

Igit aduentē verbo eterno in mentē. celū ⁊ terra trānsibūt. i. vltra ibūt. q̄z extra ⁊ supra coēm hominū statū elevabunt ⁊ innouabunt. hoc enī efficit ei⁹ aduentus in nob. q̄ innouabimur tā ꝑm aīam q̄z ꝑm corpus. vt eruētes veterē hominē cū actib⁹ suis. induam⁹ nouū hoīem q̄ ꝑm deū creat⁹ est Ephe. iiij. Ad qđ hortat apl's Roma. xiij. Induimini dominū Jesum christū.

Renouabit aūt hō ꝑm aīam ꝑ reformatiōem imaginis deformate. vetustate defectuū culpabilū. Ad quā reformationē imaginis deformate aīma pueniet triplici trānsitu.

Nā primo trānsibit ab oblitiōe memorie ad acq̄rendā vbi eterni pīniam ꝑ iugem memorie recordationē. De hoc transitu ꝺ̄ in psal. Trānsibo in locū tabernaculi admirabil' vsq; ad domū dei. Pro cui⁹ vbi intellectu resumēdo ꝑcedētia ibidē. que oīa cōpetunt aīme desideranti ꝓsentiam verbi eterni. Nā incipit psalmus

Quemadmodū desiderat cerus ad fontes aq̄z
Item. Sitiuit anima mea ad deū fontem viuū
Item. Fuerūt mihi lachrymē mee panes die ac
nocte. Et hoc ꝓpter ꝓlongationē incolat⁹ p̄z
sentis. Sicut etiā alibi. Heu mihi quia incola
tus meus ꝓlongatus ꝛc. Et sequit. Dū dicit mi
hi quotidie. scz a cogitationib⁹ meis. vbi est de
us tuus. cuius scz p̄sentiā tanta siti desideras
Et subdit. Hec recordatus sum. et effudi in me
animā meam. id est. inquirēdo deum intra me
transcendi animā meā ꝑm glo. Et sequit. Quo
niam transibo in locū tabernaculi admirabilis
vsqz scz in uenīā p̄sentiā dei. saltem in quoda
transitu admirabili ꝓ possibilitate status p̄sen
tis. Nam tabernaculū est viatorū habitaculū.
ꝛ ibi scz habitabo. vsqz ad domū dei. id est. vsqz
dum veniā ad domū dei. vbi ipsum pfecta frui
tione teneam. Sic deū exquisiuit beat⁹ Aug⁹.
.j. cōfessionū. Ubi postq̄z quesiuit deū ꝓ omnes
creaturas corpales. tandē venit in ipsam aiam
et transcendēs imagines rez corporaliū. Intra
ui inquit in ipsi⁹ animi mei sedē. que illi ē in me
moria mea ī qua dignatus es habitare. Erq̄ te
didici ꝛ in ea te inuenio cum recordor te Ubi er
go te inueni vt discerē te nisi in te sup me ¶ Se
cundo transibit ab obfuscatione intelligētie ad
contemplandā sapiam ꝓ luculentā intelligētie
pscrutationē. Unde Eccs. ij. Trāsiui ad cōtem
plandā sapientiā. Quasi diceret anima oblita
sensibiliū vanitatū ꝛ fantasmatuz. in solius dei
mei cōtemplatione quiesco Unde beatus Aug⁹.
xiiij. de trinitate. ca. xiiij. Accedēte anima ad pti
cipationē nature veritatis ꝛ beatitudinis illius
In illa itaq̄z natura cui felicit adheserit. immu
tabile videbit omne qđ viderit. tūc sicut ei diui
na scriptura ꝓmittit. satiabit in bonis desideri
um eius. bonis scz immutabilib⁹ ipsa trinitate
deo suo cui⁹ imago est. ꝛ ne vspiā deinceps vio
letur. erit in abscondito vult⁹ eius tanta vberta
te eius impleta. vt eam nunq̄z peccare delectet.
¶ Tertio transibit a torpore ignauie ad degu
standā interne dulcedinis affluentiā p ardentē
amoris inbesionē. qui transit⁹ pulcre figurat⁹
est. Hester. ij. vbi dicit. q̄ puelle cōposite de tricli
nio feminarū ad cubiculū regis transibāt. Pu
elle enī. id est. anime amorose ꝓ gratiā renouate
ꝛ bene cōposite. exeuntes de triclinio feminarū.
id est. mūdane delectatiōis cōuersationē vl sen
sualitatis appetitū deserētes. transire merent ad
cubiculū regis. id est. ad secretū ꝛ tuberniū et in
ternā vnionē verbi eterni. vbi tot⁹ affectus dul
citer in deū rapit ꝛ eius amplexib⁹ suauissimis
cōstringit. vbi mūda aīa sempiterno dei ver
bo fecūda copulat. vt dicit beat⁹ Aug⁹. in ſmo
ne de virginib⁹. De quo scz amplexu aīma glo
riatur. Cant. ij. Leua ing̃t eius sub capite meo.
ꝛ dextera illi⁹ amplexabit me. ¶ Secōm corpus
etiā homo innouabit triplici trāsitu ¶ Primo
corpus trāsit a carnaliū oblectatiōe ad sensuali
tatis debitā suppressionē. vt videlicet corp⁹ q̄ntū
ad appetitū animalē ꝛ sensituū. sit subiectū im
perio rōnis. Uñ spiritib⁹ rōnalib⁹ dicit Deut.
iiij. Vos transibitis ꝛ possidebitis terram egre
giam. id est. vrā corpora que vob subiecta erūt.
¶ Secundo corpus transibit a sensibiliū diua
gatione ad viriū corporaliū ꝛ specieꝝ imagina
bilium quietationē. Unde dicitur Hiere. xxxiij.
Adhuc transibūt greges ad manū numerātis
Qđ erit quādo mens potēs erit de sensib⁹ cor
poris ꝛ eoꝝ actib⁹ atq̄z de formis imaginabili
bus. vt sciat ꝛ valeat ea ad interiora mētis retra
here ꝛ colligere. ita libere sicut greges vltro trā
seunt ad manū numerātis. Et hec retractio sen
suum et collectio specieꝝ necessaria est menti in
cōtemplatione. sicut dicit beat⁹ Aug⁹. sup illo
verbo Exod. iij. Cūq̄z minasset gregē ad interio
ra deserti apparuit ei dñs in rubo. ¶ Tertio cor
pus nostrz transit a passionū molestatiōe. ad pe
nalitatū et afflictionū equanimē tolerationem
Unde dñs dicit hūano corpi illud Deut. ij. Tu
transibis hodie. id est. in pñti vita terminos mo
ab. Moab interpretat de patre. et significat pe
nalitates corpis q̄ originē habēt a primis parē
tibus. quas ita trāsit sanctus q̄libet. vt eas p̄ dei
amore vel equanimiter toleret. vel animo ñ sen
tiat. Hunc felicē transitū fecerat sanct⁹ Lauren
tius cū dicebat. Carbones hi non dolorē scz refri
gerium mihi pstant ¶ Igit quādo sic celū ꝛ ter
ra in nobis transierint. certissimū est argumen
tum p̄ locū ab effectu ad causaz. q̄ verbū eternū
nullaten⁹ nos transiuit. sed amorose in mētem
nostrā declinauit. Et hoc est qđ subdit: ⌊ verba
autē mea nō transibūt ⌋. quasi diceret ꝑm hanc
adaptationē. In quocūq̄z homine celū et terra
id est. anima ꝛ corp⁹ trāsierint p̄ gratie innoua
tionem. illū verbū eternū non transibit. imo ad
eum venit p̄ mentalē eius cōceptionē. Dicit au
tem pluraliter verba. licet sit vnicuz verbū diui
num simplicissimū. Et hoc Tū ꝓpter diuersam
dispositionē ꝛ capacitatē mentiū in q̄bus cōci
pitur. iuxta illud Joh. xiiij. Ad eū veniemus et
mansionē apud eū faciem⁹. Tū etiā ꝓpter vari
os effectus. q̄bus verbū eternū in mente conce
ptum gignit. Et quantū ad hec duo Dionysi⁹
de celesti ierarchia. iiij. ca. sic dicit. Lumen diui
num qđ est verbū etet nū est summe simplex in

essentia.sume simplex in efficacia.z innumerabi libus eternor exemplarior theorijs insulget men tib⁹ sibi vnitis.z in se simplificatis in thearchi ca cōmensuratione.id est ꝑm q deitas singulis ordinauit mēsuras capacitatis. Tū etiā qr oēs tres psone in mentē aduenirūt.licet solu vbo mē talis cōceptio ascribat. Propt qđ etiā dr plura liter Joh.xiij. Ad eū veniem⁹.nō veniā. qr opa trinitatis sūt indiuisa. Ut sit sensus. Uerba aūt mea.id est.verbū qđ ego sum multipharie diuer sis mentibus infusū.quātū ad ꝑmū sensū. Uel multimodis effectibus in mētib⁹ fidelium con ceptū z genitū. quātū ad secundū sensū. Uel sic Uerba aūt mea id est verbū essentialiter sumptū quātū ad tria suppositā. quātū ad tertiū sensum. Et ex hoc ptr secūdū qđ in hac autoritate mora lizata innuebat.

Sermo de eadem dominica VI.

Erunt signa in so le z luna et stellis Luc.xxj. Uerba ista licet ad lrām dicta sint.de secū do aduentu scz ad iudiciū.altius tñ speculantes ipa retrorquere possum⁹ ad ꝑmū aduentū chri sti scz in carnem ꝑm sensū allegoricum. Ad quod cui⁹ euidentiā est sciendū.qđ ꝑm Isidorū in libro ethymo. Signū dicit istud qđ est insoli tum z ꝓter cōmunē cursū ad aliqđ significādū adhibitū. Et qr circa mysteriū incarnationis verbi.multa ꝓmuni cursui nature repugnātia ꝓtigerunt.ideo ibi signa multa facta extiterunt. Quare de ista bñdicta incarnatiōe cōuenienē dicebat. Erūt imo iam fuerūt.signa. Licet añqz saluator hec verba dixit.incarnatōis mysteriū iā in se fuerit adimpletū.nō tñ adhuc fuit mun do cognitū. Et ideo quātū ad rōem rei transiue rat quidē in ꝓteritū.sz quātuz ad rōez signi erat futurū. Quia etiā quedā signoꝝ in ipso adhuc implenda restabāt. Idcirco non incongrue di xit. Erūt signa ꝛc. In quib⁹ quidē vbis duo nob consideranda innuunt. Primū est psonaz ad incarnatiōis ꝑconiū cōcurrentiū methaforica descriptio.cū dicit.i sole.z luna et stellis. Secōm est mysteriū ipsius benedicte incarnatiōis mys stica denotatio.cū ante ponit. Erūt signa. Per sone aūt cōcurrētes ad incarnationis ꝑconiuz fuerūt be.vicz Christ⁹.beata vgo.z apli. Christ⁹ inquā tanqz psona in qua incarnatio ineffabili ter ē facta.q ꝓ solē.virgo tanqz psona ex qua ca ro illa ineffabiliter est assūpta.que ꝓ lunam.sed apli tanqz psone ꝓ quas hec nobis salubriter sunt ꝓpalata.qui si nō cōcurrerunt ad incarnatōnis mysteriū psonaliter adimplendū.cōcurrerunt tñ ad eius ꝑconiū mynisterialiter ppalandū.q ꝓ stellas significant. Et in oīb⁹ his apparuerunt signa mira z stupenda.vt infra dicet. B

Primo ergo per solez intelligit ipse Christ⁹ triplici rōne. Primo ratione fontalis principij. Sol eni ꝑm Isidorz in li.ethymo. est fons totius luminis cui⁹ radiatione supiora et inferiora il lustrant. Un dictus est sol quasi sol⁹ a se lucēs. Sic christ⁹ est lux lucis et fons luminis. ꝺ quo Joh.j. Erat lux vera q illuminat oēm hoiem ve nientē in hūc mūdū. Cui⁹ simile ꝺr in cōmento vij.ꝓpositōis de causis Q. ꝑma causa illuminat oia z a nullo illuminat. Quia ipse est lumē pfe ctum. Secūdo rōe carentie epyacli. Est eniz epyaclus ꝑm astronomos quul⁹ circul⁹ in quo figitur corꝑ⁹ planete a q idem planeta patit re trogradationez. Et qr sol nunqz ē retrogradus nō ē op⁹ vt ei assignet epyaclus. Per epyacluz aūt intelligit peccatū.quo a celesti patria retro gradationem patimur. Solus aūt christ⁹ fuit sine pctō. Un ꝑ magno miro z nouo dicebat ꝺ eo Joh⁹ baptista Joh.j. Ecce agnus dei. Sup q vbo dicit beatus Aug⁹. Si agn⁹.ergo innocēs Solus ipse agnus et sol⁹ innocens. Sed non sic de alijs. Un leo papa. Quātūlibet caste z quā tūlibet sobrie hec vita ducat.quodā tñ puluere terrene cōuersationis aspergit.z nitor hūanaz mentū ad dei imaginē conditaruz. nunqz sic a fumo vanitatis ē alien⁹ vt nō quadā scoria pos sit fuscari. Solus aūt christ⁹ ē sine epyaclo pec cati.quia ipse est solus inter mortuos liber.vt di cit in ps. Tertio rōe motus eclyptici. Nā sol semꝑ ꝑ lineā ecliptica mouet q est linea imagi ta in medio zodiaci a qua cetere planete deuiāt inter secātes ipsam.nūc ad meridiē nūc ad aqlo nem. Sic christus in omni motu sue conuersatio nis nunqz deuiauit a medio vtutis. Prouer.x. Ego in vijs iusticie ambulo in medio semitarū iudicij. Omnes aūt alij declinauerūt ab hac re ctitudine.siue a dextris prosperitatis.siue a sini stris aduersitatis. Et hoc est qđ conquerit ps. Oēs declinauerūt.simul inutiles facti sūt.non est q faciat bonū.nō est vsqz ad vnuz. Et hic vn⁹ est christ⁹. Differt aūt hec ratio a ꝑcedenti.quia illa sumit ex pte carētie peccati qđ in christo nō fuit. Sed hec ratio sumit ex pte rectitudinis sue vite p habitus virtuosos quos habuit. Et si in stetur de beata vgine quātū ad vtrāqz rōnem. dicēdū q ipa nō fuit sine originali saltem p bre uissimū momentū ꝑm ꝓmuez opinionē. Etiā q ipsa fuit immunis ab actuali.nō declinans a li nea rectitudinis.hoc tamen non fuit in ea vir-tu

te propria. Illud enim est priuilegium soli christo reseruatū. ¶ Secūdo p lunā intelligit virgo beata similiter triplici rōne. ¶ Primo rōne singularis pulcritudinis et luminositatis. Luna enī p oībus syderibus est marie luminosa. Vñ ps Isidor⁹ dicta ē luna q̄ luminū vna anthonomasice. id ē. principalis ⁊ maxima q⁹ corpi solari est in magnitudine et pulcritudine similima. Sic beata virgo est christo i plenitudine grē similima. Vñ Bern⁹. Profundissima diuine sapie vltra q̄s credi valeat. Maria penetrauit abyssum. vt quātū sine psonali vnione creature cōdicio patitur luci illi inaccessibili videtur immersa. Vñ sicut luna lumen nō habet a se sz accipit a sole receptūq⁹ reflectit in terrā ⁊ p illō noctis tenebras fugat ⁊ repellit. sic virgo gloriosa. Vnde aut Bern⁹. O inq̄t maria. tu vtutum a deo tibi inditaz magnificis exēplis ad imitationē tui nos puocas. sicq⁹ mentē nostrā illuminas. Qui enim vias tuas insectat⁹ fuerit nō ambulat in tenebris sz habebit lumen vite. Scdo rōe spēalis efficacie ⁊ potestatis quā habet sup corpus hois. Quia circa humani corpis mutationē. lunaris virt⁹ potissime opat. Quod habet luna. tū ex motus sui velocitate. tū ex ipsi⁹ ad nos vicinitate. tum etiā ex occulta naturaliter sibi indita pprietate. Vñ dicit Ptolome⁹ in libro de iudicijs astroz Sub luna inq̄t cōtinet egritudo. amissio. timor et dānum. ppter q̄ mēbroz mutationē medic⁹ pfecte non discernit q̄n lunares effect⁹ in corporibus nō cognouit. vt dicit Ipocras in principio pnosticoz. ⁊ Galien⁹ in cōmento. de dieb⁹ creticis. Et reuera gloriosa virgo habet singularissimā virtutē ⁊ efficaciā sup natura humana. Vñ ipsam alloquēs Cassia. in quadaz epla sic dicit. Tu patrona humani generis. tu afflictis reb⁹ medica singularis. q̄s tui nō egeat munere. cuz sit peccare cōmune. ¶ Tertio rōne varie apparētie et mutabilitatis. luna enī diuersas facies sui luminis ondit ad terrā. q⁹ iam nihil habet luminis q̄ ad nos. nūc videt monoydes. id ē arcualis vel cornicularis. nūc dycochomos. id ē p mediū secta. nūc amphitricos. id ē nō plene rotunda. nūc panselenos. id est ex toto plena et rotunda. Sic beata virgo in recipiēdo lumen grē mutata est q̄druplciter. Primit⁹ enim nihil luminis habuit sz ad instar lune corpalis. quarta die lumē habere cepit. Ut prima dies ei⁹ sit tps q̄ fuit i lumbis ade et patriarchaz sicut in originali principio remoto. Secūda dies temp⁹ fuit in seminib⁹ ioachim ⁊ anne sicut imediato effectiuo. Tertia dies ē tps illud breuissimū quo fuit i actualis ceptiōis primordio. Sed ista tria dies vertat in tenebras. nō req⁹at eam deus desuper. nec illustret lumine. Job. iij. Quarta aūt die sz cōceptiōis eius spūalis. qua vicz fuit sanctificata in vtero. tunc primo a flāmea solis rota. diuinitatis lucē recepit ⁊ illucescere cepit. facta q̄si cornicula ta modicū adhuc lumē ostēdens. Per gr̄am enī illi⁹ sanctificatiōis. neq⁹ fomes extinguebat. nec ianua regni apiebat. Sz tñ duos effectus habuit qui sūt culpe originalis expiatio ⁊ fomitis tanta restrictio vt posset non peccare Hi sūt duo cornua lune. primordia nostre salutis in virgine beata. De quo duplici cornu dicit Lu. j. Erexit cornu salutis nobis ⁊c. Et bene erexit. In nouilunio enī luna cornua erigit versus orientem. Sic virgo gloriosa gratiā diuinit⁹ acceptaz ad deū erexit et p gratiarū actionez in deum retulit ⁊ reflexit. Vñ ipsa cecinit. Lu. j. Magnificat aīa mea dñm ⁊c ¶ Deinde hec nostra luna facta est dycochoma in spūssancti obumbratiōe ⁊ filij dei cōceptiōe. Et tūc grā sanctificationis opabat in ea duos alios effect⁹. q̄ sunt fomitis oīmoda extinctio. ⁊ liberi arbitrij in bono cōfirmatio. ita vt que prius ex prima sanctificatione potuit nō peccare iā nō posset peccare. Et sic luna media existente cornua p̄dicta videnī fuisse cōpleta. p repletionē arcu ositatis intermedie. q̄ prius lumine vacua apparebat. Nam fomes qui i prima sanctificatiōe remāserat p̄m essentiā restrictus. aut p̄m efficaciaz nūc fuit totaliter sublat⁹ ⁊ extinct⁹. Originali etiā peccato expiato. adhuc ex vertibilitate liberi arbitrij remāserat ptās ad bonū et ad malū. nūc aūt liberū arbitrium fuit ita cōfirmatū in bono vt nō posset ad malum. Que quidē confirmatō. non fuit liberi arbitrij ablatio. sed eius pfectio. ¶ Cōsequenter tertio p̄ luna gloriosa fuit amphitricos i filij i habitatione. q̄ mansit in ei⁹ vtero mensib⁹. viij. Ex q̄ sanctificata fuit vltra p̄dicta quo ad duos reliq̄s effectus. Primus erat reliquiaz fomitis curatio. Nam in ea oēs dispositiōes fomitis sublate fuerunt. Sicut q̄n morb⁹ curatus ē. adhuc interdum remanent reliquie curande. Alius effect⁹ fuit ipsi⁹ ad diuina totalis dedicatio. Tunc enī non solū mens sz etiā cor ei⁹ tanta luce diuinitatis resplenduit. vt ita esset dedicata ad diuina q̄ humanis vsibus etiā licitis sz matrimonialibus eā aptari eēt impossibile. Qđ signatū est in illa porta quā vidit Ezechiel p quā solus de⁹ ingrediebat et egrediebat ⁊ clausa manebat in eternū Ezech. xliij. Nec tñ corpus illud licet sanctificatum. adhuc fuit plene beatū. ¶ Ultimo autem hec luna gloriosa fuit panselenos. id ē perfecte plena in sui assumptōne q̄n in anima ⁊ corpore

fuit assūpta Tūc eī facta ē ī ꝓspctū ꝺi luna pfecta ineternū vt ꝺr ips. Hoc enī ꝓdictū fuerat de semie dauid. ⁊ antbono masice referr ad beatā vginez que de eius sturpe fuit. Ipsa enī est luna pfecta ineternū. quia nunq̄z ampliꝰ defectura est sicut ista luna coꝛpalis, que suā plenitudinez iterum amittit Be buꝰ gloꝛiose plenitudine lune dicit Hiero. Plena siquidē gratia. plena deo. plena virtutibꝰ. nō pōt nō possidere pleniter gloriam claritatis eterne. Quid enī mirū si gloꝛiā plenā ⁊ supplenā habet in filij regno. que gratiam plenam ⁊ supplenā habuit in hmōi vite exilio. Cui dictū est ab angelo. Aue grā plena. ¶ Ter tio p stellas signant apli et aplici viri triplici ratione. Sunt enī stelle lucis delatiue. aeris īmutatiue. ⁊ caloꝛis generatiue. Lucis in quā delatiue. Uñ vocant lucis vehicula ab alfragano. eo q̄ sunt coꝛpa luminosa. solis lucez a quo recipiunt put pñt supplentia. Aeris etiā immutatiue Quia vt dicit Beda. Stelle nūc tempestates cōcitant. nūc serenitates generāt ꝛc. Sūt ꝓterea caloꝛis generatiue. Uñ platonici dicebant stellas esse ignee nature. Ꝯz Aristoteles ⁊ alij pbi q̄ ponunt celū esse coꝛpus quīte essentie. dicūt stellas non esse calidas nec frigidas subiectiē. sicut nec ipsum celū. sed sūt calide effectiue. Sic apli lucē christum p mundū. puebūt clara ꝓdicatione. q̄ ad ꝓmū. Nature iura īmutant miraculoꝛ operatione quātū ad scōm. Coꝛda fideliū inflāmāt exemplari eruditiōe quo ad tertū. Unꝺ Augꝰ in sermone de aplis. Bedit dñs ptātez aplis super naturā vt eā curarent. sup demones vt eos euerterent. sup elementa vt ipsa īmutarēt. supeꝛ mortē vt eaz cōtemnerent. sup angelos vt coꝛpus dñi cōsecrarēt. Hec etiā ptās data est eoꝝ successoꝛibus ꝑm illud Apoc. vj. Hi habēt potestatem claudendi celū ⁊ cōuertendi aquā ī sanguinē. Hec beatꝰ Augꝰ. Be tertio dicit valerꝰ ptractās illud Matth. v. Uos estis lux mundi Ueniente luce diei egꝝtudines alleuiant. boīes a somno excitant. aues garrūt. Sic luce aplꝰ oꝛ venienti. mundꝰ fuit edificatus in credendis. fecundatꝰ in opibꝰ bonis. alleuiatus a pctīs. exercitatus a negligentijs. aīatus ad contēplationē celestiū. ereptus a ptāte demonū. Que etiā auctoꝛitas facit ad ꝓmū. Et Chꝛyso. sup mattheum Cōpꝛehendēs oīa tria dicit. Ꝑfulsit christꝰ apostolos sicut sol radios suos. vt sicut sol in radijs apꝑaret. sic in illoꝛ doctrinis. signis ⁊ vtutibus christus agnoscit.

¶ Subsermo primus. VII

Erunt signa in sole ꝛc. Usio de personarū ad incarnationis ꝓconiū cōcurrentū methaphoꝛica descriptōe. Restat secūdo videre de signoꝛ in eis apꝑarētū mistica designatione. Quia dicit. Erunt signa ꝛc. ¶ Et ꝓmo videat de signis que apꝑuerūt i sole videlicet christo. que fuerūt tria in signis que de sole coꝛpali legimus mistice intellecta. In sole nāq̄z legimus accidisse signū statiōis. signuz retrogradatiōis. ⁊ signū obscuratiōis vt supꝛa declaratū est in postillando. Sic in christi īcarnatione coꝛrūdent fuerūt hec signa. vicz instantanea coꝛpis formatio integra hoīs reparatio et diuine glie occultatio. ¶ Ꝓmū igit signuz fuit pfecti hoīs instantanea formatio. quā figura uit solis statio. de qua legit Ioſ. x. Nōn sic ptz Cū enī motus solis in obliquo circulo sit causa generatiōis in istis inferioꝛibꝰ. de nullo generato p naturā verū est dicere solem stare. Itē cuz ois actio naturalis sit in motu ⁊ in quodā transitu ⁊ successione. in nulla tali actione est statio. nec de ꝓducto tali actiōe p quocūq̄z tpe verū est dicere ipsum stare. ꝓpter cōtinuū fluxū mutabilitatis cui subiacet. ac p hoc nunq̄z in eodez statu pmanet. In actione vero instantanea. q̄ ibi sūt simul tpe mutari et mutatuz esse vt habet declarari. vj. phisicoꝛū. est quedā statio p quanto ibi nō est motus et successio. Quia igit ista benedicta incarnatio. nō opatione naturalis agentis. nec successione tpis sed in instanti facta fuit. nec ipse christus mutabilitate nature coꝛrupte subiectus fuit. vtpote quē non mouit manꝰ peccatoꝛis. exemptus ab illis qui ibi sciliez in ꝓmo parente ceciderūt ⁊ opant iniquitatē. expulsi sunt nec potuerūt stare. ps. xxxv. Ideo non inconuenienter ꝺr in sua īcarnatione solem stetisse. In q̄ signo ineffabili virtꝰ diuina relucebat ī quattuoꝛ. que ibi fiebāt in vno eodēq̄z instanti. vicz coꝛporis instantanea formatio. aīe rōnalis infusio vtriusq̄z cuz suppposito diuino ypostatica vnio. scientiaꝝ et vtutū pfecta cōcreatō. Que omnia sūt sup cōmunē legē nature. ⁊ ꝺo ꝓnosticāt notabile signū in isto sole bñdicto. Nā ꝑm ꝓmunē cursum nature vt patet p pbm in de aīalibꝰ. et p beatū Augū. in li. lxxxuj. q. Coꝛpis būani formatio. xlv. diebꝰ pficit. Quia sex diebꝰ ē sub forma lactis. pꝰ. ix. diebꝰ sub forma sanguinis. xj. alijs cōsolidat in carnē. ⁊ ex tūc in. xviij. diebꝰ sequētibus oꝛganisat. ⁊ tūc demū aīa infundit. q̄ etiam pꝰ successu tpis et nō in instāti scietijs ⁊ vtutibꝰ perficitur. Sed hec omnia in christo completa

fuerunt in vno eodemq3 instanti. Quare ꝑ3 no/uum et magnū signum fuit. de quo Diere. xxxj. Nouū fecit dñs sup terram. femina circūdabit virū. Qd verbum ptractās Bernā. sic dicit. Vir erat Jesus non dum nat9. sz sapīa nō etate. aīe vigore nō corpis. maturitate sensuū non corpulentia mēbroz. Neq3 enī minus habuit scientie Jesus cōceptus q3 natus. puus q3 magn9. Viue ergo latens in vtero. siue vagiēs in p̄sepio. siue iam grandiusculus interrogans legis doctores in templo. siue tā pfecte etatis docēs in pl'o eque pfecte plen9 fuit spū sancto. ¶ B Decū duz signū fuit nature corrupte reintegratō quā figuraut solis retrogressio facta tpe Ezechie. ō qua legit Esa. xxxviij. 4. iij. Reg. xx. vbi dicitur. q reuersus ē sol. x. lineis p quas descēderat in horologio Achaz. vide historiā. Natura siquidē humana olim in statu innocētie constituta. qōammodo assimilabat soli. ppter puritatē et claritatem naturaliū et gratuitoz in quib9 creata fuit Sed hec tandem a sua puritate declinando. descenderat quasi. x. lineis p trāsgressionē videlicz decalogi in horologio Jude et sue posteritatis. Quot enī mandata pctoz violat. q̄si tot lineas solis absentia. interiecto trāsgressionis obice obumbrat vt glosa dicit ibidē. Vel q2 pillas lineas in horologio achaz que fuerunt numero. xij. distinguebant horе diei. possum9 pillas. xij. lineas accipe. xij. nobiles et p̄claras cōditiones in quib9 hō condit9 fuit. Quarū sex accipiunt penes corpus et sex alie penes aniam. Prima fuit ppagationis castitas. In statu enīz innocētie fuissz thorus imaculatus 4 cōmixtio sine cōcupiscentia libidinis. 4 ptus sine labore doloris ſm beatum Aug. Secūda cōplexiōis sanitas. Fuisset enī hūana cōplexio ad mediū redacta. nec esset humoruz distempantia. 4 p cōsequēs fuisset ibi sanitas cōtinua. Tertia iusticie originalis integritas. que cōsistebat in pfecta obedientia virium inferioz̄ ad rōnez superioz. Neq3 enim esse poterat aliq̄ sensualitatis rebellio ipsa rōne obediente deo. Quarta corpis 4 aīe impassibilitas Nec enī erat ibi esuries. neq3 sitis. frig9 neq3 estus. labor neq3 dolor. tristicia neq3 verecūdia. Quīta fuit īmortalitas. poterat enī homo nō mori permanutenentiā dei et esum ligni vite. Sexta locа tranq̄llitas. videlicet in paradiso q̄ est loc9 trā quillitatis. voluptatis 4 exultatōnis ſm Adam. Septima fuit pctī īmunitas. Q2 factus est hō non solū sine peccato sz etiā sine oī incitamento peccati. Octaua cognitionis pspicacitas. quia habuit triplicē cognitionē scz dei non enigmaticam sicut nūc. sed p quādā interiorē inspiratiōz nectīta claram sicut beati habēt in patria. Etiam habuit cognitionē sui. q2 qualis fuit factus sciuit. et quid agere vel cauere deberet intellexit Habuit nihilominus cognitionem reruz ppter se factarū quib9 4 noīa īposuit. Nona fuit virtutū serenitas. habuit etiā caritatē et alias vtutes infusas vt determinat magister sniaz li. ij. dis. xx. Decima beatitudinis securitas. q2 viuentes fuissent trāslati de paradiso terrestri ad celestez Undecima arbitrij libertas. q2 hō recepit in adiutoz̄um liberū arbitriū ab oī corruptela īmune quo stare posset si vellet. Duodecima fuit diuine imaginis dignitas. qua mēs dei capax pticepsq3 esset ſm Aug. Per has oēs lineas descēderat et tam ad decliuz tenderat hō. qui pene oēs cōditiones p̄dictas p peccatū amiserat. 4 sic quasi tota dies hūane felicitatis declinauerat vt dicere possent illud Lu. xxiij. Mane nobiscū dñe q̄niā adueſpascit et inclinata ē iā dies. Tribus solū lineis vltimis adhuc vix superantibus scz liberi arbitrij dotatione 4 diuine imaginis insignitione. que duo velut due linee adhuc remāserāt ſm essentiaz. vulnerata tñ q̄ ad naturalia 4 spoliata quo ad gratuita. Remānsit q̄pe liberū arbitriū sz deprauatū 4 diminutū. q2 p peccatum difficultatē recepit ad bonū 4 pnitatem ad malū. Porus enī homo p liberuz arbitrium poterat peccare et nō peccare. sz p9 potuit peccare 4 non potuit nō peccare. Imago etiam dei remansit in aīa post peccatū sz q̄si deformata Qd lamentabat ppha Treno. iij. Denigrata ē super carbones facies eoz. 4 ideo non sūt cogniti in plateis. id est. in vijs ad vitā eternā tendētib9 Per has itaq3 lineas duas sol humane condicionis nō plene descēderat. vt visū est. oīb9 alijs .x. lineis ptrāsitis et retromissis. In christo autē sol humane ꝯdicionis reuersus est p illas decez lineas p quas descenderat in horologio ade. q2 natura humana in hoīe christo. reposita fuit in oīmoda pfectione p̄stini stat9. licet penalitates passibilitatis et mortalitatis in se assūpsit dispēsatiue. non nature sue necessitate. sz amoris nrī īmensitate. ¶ C Tertiū signū est diuine glie in humana natura occultatio. quā designabat solus generalis obscuratio tpe dñice passiōis luce. xxiij. Fuit aūt in sole christo triplex obscuratō In eo enī thesaur9 sūme abūdātie occultat9 est sub pauptate extreme indigentie. Q2 ille ī cui9 domo sūt glie 4 diuine. adeo paup fuit vt nō haberet vbi caput suū reclinaret. Et in ꝑ fuit pauperioz oī creatura. quia cuilibz creature etiā brutis et insensibilibus pulsus ē loc9 sue quietis. q̄ tamē christo negatus fuit. put ipse cōqueritur

Matth.viij. Vulpes foueas habēt et volucres celi nidos. filius aūt hoīs non habet vbi caput suū reclinet. Quā etiā pauptatem in initio sue natiuitatis inchoauit. qa nec locū nascendi habuit qui terram palmo cōcludit. Nō erat iquit euāgelista ei locus in diuersorio. z vere nec in p̄sepio. nam ipsū artū p̄sepe cū animalibus eum ptiri oportuit. Ob hoc etiā ſm Bern̄. Christus tanta pauptate optus est. vt nos bonis celestibus affluent̄ ditaret. Vñ ap̄ls. ij. Cor. viij. Scitis inquit fratres grām dn̄i dei nostri iesu christi qui cū diues esset. p nobis egen⁹ fact⁹ est. vt eius inopia diuites essem⁹. ¶ B Scdo splendor paterne glorie obscuratus est obumbratō humilitatis infime. Exinanuit enī semetipsū formam serui accipiēs z habitu inuent⁹ vt homo imo opp̄briū hoīuz et abiectio plebis. Ob hoc aūt tanta opp̄brij vilitate gl̄iam suaz occultari voluit vt naturā humanā cōtēptibiliter ꝺiectā erigeret. et honorabiliter sublimaret. put dedu/cit b̄tus Aug⁹ de catheziz̄andis rudib⁹. Esurit inquit christ⁹ q̄ oēs pascit. sitiuit p quē creatur ois potus. et qui spūalis panis ē esurientiū fonsqz sitientiū ab itinere terrestri fatigatus est qui seipsum nobis fecit viam in celuz. velut obmutuit z obsurduit coram cōuiciantib⁹. p quem mut⁹ loquit̄ et surdus audit. vinct⁹ ē qui infirmitatū vinculis nos solut. flagellatusqz est qui oīm flagella dolorz ꝺ hoīm corp̄ib⁹ expulit. crucifixus est qui cruciatus finiuit. mortuus est q̄ mortuos suscitauit. ¶ E Tertio speculū sanctitatis z innocētie obumbratuz est carnis peccati similitudine. Quia vt dicit Theophi. sup illud Joh̄. iij. Sicut moyses exaltauit serpētez ꝛc. Sicut inq̄t serpēs ille spēm bestie habuit venenū non habuit. sic christus similitudinē carnis peccati. non carnē peccati gessit. Et hoc signuz diabol⁹ cōiecturando ꝑpenderat vt in ei⁹ p̄sona b̄tus Aug̃. sup matth̄ recitat sic. d. Inē peccatores z ipios natus. mortali etiā de mrē p̄gress⁹ purgatior nascētibus cunctis. et ipso celo mibi purior apparet. Nā auaricie radix̄ in eo nulla insurgit. nulla cor eius mouit inuidia. nescit ei⁹ lingua mendaciū. nulla auruū voluptate mollitur oculi eius cōcupiscētiā non admittūt. luxuries certe p quā humanū subieci genus pectus eius penetrare non p̄ot. nulla ibi iactātia inest. nulla malicia. Quid plura. nihil in eo q̄ō me delectet inuenio. omēs meos conatus euacuat. an forte deus est iste quem nullum potest maculare delictum. Hec beatus Aug⁹.

¶ Subsermo secundus
VIII

Erunt signa in sole

e z. Viso de signis que apparuerūt in sole scz christo. videndum nūc est scdo de signis que apparuerūt in luna. id est. virgine gl̄iosa. ¶ A Et q̄ꝺē i hac lūa appuerūt tria sig̃ admiranda. sumpta penestria que legimus de luna. que sunt naturalis sui motus cessatio. lūinis sui occultatio. z splendoris in sanguinem mutatio. His corr̄ndent̄ tria signa vtiqz stupēda fuerūt in virgine gloriosa. videlicet vteri ei⁹ p̄ter nature motū fecundatio in spūssancti obūbratione. luminis rōnis p fidem obfuscatio in filij sui ꝓceptiōe. imensi dulcoris in dolorē acerrimū cōmutatio in filij passione. ¶ Be primo legitur Josue. x. vbi iosue impauit lune bis vbi Luna contra baylon non mouearis. Nam tūc naturalis eius motus illac fuisset. Per qꝺ figuratū est p̄mū signū in virgine. quā cōtra cōmunem nature cursum et p̄ter nature motū spūssā ctus ineffabilit impgnauit. vt simul esset mater z virgo. Baylon quippe interp̄tat. vbi sūt vrsi. z p vrsos intelligunt̄ carnalis petulantie motus iuxta illud. j. Reg̃. xvij. Leonem et vrsū interfeci ego. glo. i. supbiam et carnis cōcupiscentiā ego subiugaui. Gloriosa itaqz luna scz virgo maria cōtra legem nature versus baylon nō mouebatur. q2 eius in graꝺationē carnis cōcupiscentia non opabat. Vñ Petrus ra. super illud Lu. j. Hic erit magnus et filius al. vo. dicit sic. O virgo matrē te fecit gratia non natura. genitricē te pietas dici voluit. quā integritas non sinebat. In tuo ꝓceptu. in tuo p̄tu creuit pudor. aucta est castitas. integritas roborata est. virginitas solidata. Hoc signum cōsiderās Bern̄. ij. omel̄. supermissus est dicit sic. Hoc inq̄t natura non potuit. vsus nō docuit. rō nō capit q̄ aliqua simul esset mater et virgo. Et signanter dic̄ B natura non potuit. Quia ſm Bern̄. ibiꝺē. Nunqz iuxta ordinē rerū inuenit virginitas vbi fecūditas p̄ꝺicatur. z nunqz fecūditas vbi virginitas integra cōseruat̄. Sola hec est in qua virginitas et fecūditas obuiauerūt sibi. Quod etiam signum in hac luna sanctissima futurū p̄uiderat et nobis fidei oculis intuendū p̄mōstrat p̄pheta Esa. vij dicēs. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū. Vbi est aduertendum. q licet fortassis ſm Auicennam possibile sit v̄ginē absqz sui defloratiōe naturaliter cōcipe. non tñ pere. Et ideo forte ad hoc insinuandū non suffecit dicere p̄pbete. Ecce virgo cōcipiet. nisi protinus adderet. z pariet filium.

¶ B Be scdo dicit Mat. xxiiij. Luna nō dabit lumen suū. Hoc impletū fuit in virgine btā

que lumen ppriū naturalis videlicet rōnis occultauit maioris luminis supuentione scz fidei ſm modū supra tactum in postillando. Tantā quippe efficaciam lumen fidei opabat in ỹgine. vt lumen naturalis rōnis in ea vinceret ⁊ quasi totaliter absorberet. Unde Bernū sermone. x. Rursum fuit quo cor humanū fidem accōmodauit. q̄modo credi potuit. q deus et homo essz q virgo mansit que peperisset. sicut ferrū ⁊ testa iungi non pnt. sic hec duo nequeūt cōmisceri. si non misceat glutinū spūs sanctus. Hoc signum in ea claruit. q̄n verbis ágeli consensū pfecte adhibuit. d. Ecce ancilla dñi ꝛc. Tūc enim mox vtute fidei consecuta est. vt esset mater veri dei et veri hoīs.

¶ De tertio dicit Jobel. iij. Luna cōuertet in languinē. Qd mistice impletum est in hac luna bñdicta. que splēdorē gaudij et suauitatis quā in filij sui pturitiōe habuerat. ī sanguinem cōpassionis et doloris acerrimi commutauit. In actu enī pturitiōis. in quo cetere femine naturaliter dolorē intolerabilē patiunt. ipsa inenarrabili dulcedine et gaudio repleta fuit. que gaudiosa suauitas in maximā acerbitatē doloris. tpe passionis filij cōuersa fuit. Hoc signum puderat symeon senex. Lu. ij. d. Et tuā mq̄t ipi⁹ aiam ptransibit gladi⁹. Quod etiā signū intuēs Anselm in suo planctu ad ỹginem loquēs sicait. Tu dolorē a natura mutuatuz quem in ptu nō sensisti. tpe passionis millies reduplicatum cuz vsura reddidisti. Ūñ dicit Anselm ibidē. Quis poteſt cogitare. quātus dolor tūc inerat pie matri q̄n dolebāt que insensibilia erāt. Certe nec līgua loqui. nec mēs cogitare valebat. quāto dolore tūc afficiebant illa pia maria viscera. cū p acerbitate passionis christi terra contremuit. lapides scissi sūt. ⁊ sol radiū sue claritatis occultauit. nō valens intueri vilitatē ⁊ acerbitatē mortis christi. Et quia beata virgo oībus electis et creaturis erat christo ppinquior. ideo forcius ꝓformabatur christo patiēti et sanguinem suū fundenti. Propter qōbñ dictū est. q ipsa cōuersa fuit ī sanguinē in filij passione.

¶ Restat tertō videre de signis apparentibus in stellis. videlicet aplis et viris aplicis. Tria aūt signa legunturī stellis accidisse. legunt enī stelle lumen suū retraxisse. eas detectas et cōculcatas fuisse. et in terrā cecidisse. Similit in aplis et viris aplicis tria fiunt signa. Ipsi enī p tpe splendorem doctrine retrahūt discreta verbi dei pdicatiōe deiciuntur et cōculcant tyrānica pſecutiōe. et cadunt in terram corpali interitione.

¶ De pmo dr Jobel. ij. Stelle retraxerūt lumen suū. Qd impletur ī aplis vel aplicis viris. q̄n verbū doctrine retrahunt ex puersitate auditoꝝ. Sicut dicebāt aplī Act. xiij. Vobis quidē pmū oportuit ānūciari verbū dei. sed q̄ vos indignos fecistis vbo vite. ecce cōuertimur ad gentes. Tant⁹ enī est in aplicis viris zelus fidei. q de vno loco cōtumelioſe repulsi. ubi quidē lumen doctrine retrahebant. sed ad aliū locū cōuersi. non minus verbū salutis impterriti pdicarent. Et hoc non modicum in eis dicit signū. vtpote contra nature cursum. Nā ſm cursuz humane nature. vt dicit beatus Aug⁹. in li. lxxxiij. q. nō est q̄ ñ magis dolorem fugiat q̄z affectet voluptatē. quotaz videmus quidē inanissimas bestias a maximis voluptatibus coerceri doloꝝ metu. Aplī vero tormenta doloꝝ cōtemnētes. nullo metu a pdicatione potant coerceri. q̄n retrahendo lumen in vna pte. qō ptinet ad prudentiā. alibi ipsum diffunderent. qō ptinet ad fortitudinis constantiam.

¶ De scdo Dañ. viij. Egressū ē cornu vnū modicū. et factū est grande et deiecit de fortitudine celi et de stellis ⁊ cōculcauit eas. Per hoc cornu intelligunt sentencia tyrānoꝝ. qō modicū ē meritoꝝ exiguitate. sed fit grande pſumptiōis crudelitate. Istud cornu aplōs deiecit ⁊ deiecit viros aplicos. ⁊ p hoc veri cōpbant christiani. Qz sicut dicit beatus Aug̃. in quodā sermone. Nullus seru⁹ christi sine tribulatōe est. Si putas te non habere pſecutiōes. nōdū cepisti esse christian⁹. Non ꝟ caruit signo euidēti. q̄ quātūcūq̄z aplī deiciebant. nihilominꝰ semp fides p eos crescebat ⁊ augebat credentū multitudo. Act. v. Ūñ Aug̃. in epla. ij. ad volus. Ex paucissimis ⁊ abiectissimis viris multiplicant. nobilitantuz ⁊ sublimant copiosissima agmina. clarissima ingenia. cultissima eloquia doctoꝝ acutoꝝ ⁊ facūdorum.

¶ De tertio Apoc. vj. Stelle ceciderūt sup terrā. Qz sic dictū est supra in postillando. stelle dicunt cadere. non ſm rei existentiā. sz certe ſm apparentiā. Et certe aplici viri q̄n p christo interimunt. cadere quidē vident quo ad corp⁹. sed clariori luce pfruuntur quo ad aiam. fulgebunt enī sicut stelle in ppetuas eternitates. Dañ. xij. Hic aūt casus stellaꝝ videlicet mors sanctorum. magnum signū nobis exhibet in celo multantis ecclesie. Quia cū ſm naturam. omnium terribiluz terribilissimū sit mors. vt dicit Seneca. Aplī tamen gaudenter ad ipsaz cucurrerūt. quia tali morte vitam sibi mercabant eternam Quod nobis p̄stare dignet.

Sermo alius de eadem dominica. IX

VIrtutes celorum mouebunt. vbi supra. ¶ Cū triplex sit aduentus dei saluatoris nostri. videlicet in carnē. in mentē z in iudi ciū. ¶ Horum duo sūt amoris. tertius est timoris Tertiū celebramꝰ ppter ꝓmū et ꝓmū ppter me dium. ¶ In Beaduentu eius in iudiciū mē tio fit isto tpe in officio. vt timore nobis īmisso. ad venerandā venturam festiuitatem natalis dñi in carnez nos sollicitiꝰ ꝓparemus. vt dictū est supra in ꝓncipio expositiōis euāgelij hodier ni. ¶ De aduentu vero in carnē. tō festa recolimꝰ quatenꝰ p ea verbū eternū mentaliter cōcipere mereamur. ita q mentalis verbi eterni cōceptō videt esse qdammō omniū operū diuinorum fi nis et cōsūmatio. ¶ Hinc est q dicit btūs Augꝰ. i libro de virginitate. Quo beatior fuit vīgo maria in cōcipiendo christū mente q̄z carne. Ūñ ipsa mentalis cōceptio est maxima z supīma gratia oīum donorum. que in hac vita ꝑm legem cōmunē. aīe deuote p gratiā cōferunt. Si enī querat. q̄re deꝰ vniuersas creaturas ꝓduxerit. quare sacrā scripturam menti rōnali inspirauerit. imo etiā quare ipse p nobis incarnari voluerit. apte rñ detur. q hoc ideo fecerit. vt in mente rōnali ipse p gratiā concipet z in ea pñtaliter nasceret. Et hoc ipse expetit ¶ Prouerb. xxiij. d. Fili mi prebe mihi cor tuū. ¶ De ¶ Bita q̄z iocūdissimo aduentu mentali ītimi speculando quattuor sunt consi deranda. ¶ Primū est qualiter aīa deuota ad cō ceptionem verbi eterni p gratiam disponatur. Secōm est quibus indicijs verbi eterni in mēte pñtia ꝓpendat. Tertiū est qualiter verbi eterni cōceptio in mente pficiat. Quartum est quos fructꝰ aīa ex verbi eterni pñsentia consequat. Et hec quattuor accipiunt penes quattuor domi nicas aduentus. ¶ Primū repñtat prima dñi ca. in cuius misse officio est introitus. Ad te leua ui aīam meam. In hoc enīz maxime dispositio ad verbi eterni cōceptionē attendit. q aīa cuz omnibꝰ viribus et potētijs ad deū leuet. Et ad hūc sensum deseruit verbū ꝓpositū in euange lio eiusdem dñice contentū. Virtutes celorum mouebunt. ¶ Secundū repñtat secūda dñi ca. qua officium misse incipit. ¶ Populus syon ecce dñs veniet ꝛc. Quasi. d. ecclia. O fideles aīe que estis populus syon. q p expectatiōe verbi eterni ī specula posite. ecce quasi dem rātua cer titudine. dñs veniet. vt ex certis indicijs potestis ꝓpendere. Et p hoc sensu facit q̄ in euangelio sc̄de dñice dicit. Renūciate iohāni que vidistis Ceci vident ꝛc ¶ Tertiuz repñtat tertia dñica qua cantat. Gaudete in dño semp. Nam in taz iocūdo aduētu vbi etīm. tā ineffabili gaudio aīa ꝓfundit. vt nesciat nisi gaudere et in dño dulcit iocūdari. Et ad hoc facit quod in euangelio ter tie dñice dicit. ¶ Medi⁹ āt vestrū stetit. ¶ Quar tū repñsentat q̄rta dñica qua cantat. Rorate celi fructus enī verbi eterni ita dulcis ē gutturi spō se Cant. ij. vt affectet se crebrius eius rore ꝓfundi. z quasi pluuiali distillatione continue irrigari. Et ad hanc deductionē facit q̄d in euāgelio q̄rte dñice dicit. Omnis vallis implebit ꝛc. Et notan dum. q q̄ gustus diuine dulcedinis hic q̄dam modo ꝓcipitur. sz neq̄z in hac vita pficit. tō hui⁹ quarte dñice hebdomada nunq̄z integra ī uenit. ¶ Quātū ergo ad primū ꝓcessum assūptum est thema ꝓpositum. Virtutes celoz mouebunt. Ad cuius intellectū est sciendū. q ꝑm Isido. iij. ethimo. Celum dictuz est a celando. eo videlicet q deum et oīa que ibi sūt ita nob celet z absondat. vt nostrā cognitionē subterfugiāt Quod considerans Esa. et admirās dixit. Ue re tu es deus absconditus. Esa. xlv. Cui etiā con sonat vulgare nomen. q dicit hyemel. quia oīa que ibi sunt. nobis sunt hyemlich. i. occulta. Et quia deus occulte operatur in aīa ꝑm beatū Au gustinuz. ita vt apl's dicat. j. Coz. xij. Nemo scit q̄d agat in hoīe. nisi spūs hoīs qui est in ipso. Ūñ etiā idē apl's dicit Colo. iij. Uita vestra abscondita est cū ipso christo iesu in deo. Ideo cōuenienter deus in aīa sicut in celo dicit habitare. Et de talib⁹ celis dicit Esa. lxv. Ecce ego creo celos nouos. Igit sicut celoz corpalium virtutes mouebunt in aduentu in iudiciū. vt visū est supra ī expositōe lr̄āli. z mote fuerūt in aduentu eius ī carnem. ꝑm Grego. in omel. Quia sol cognouit ꝛc. Sic omnes vtutes et potentie aīe congrua preparatione mouebunt. cū verbum eternū concipietur in mente. Si ergo querit. qūo aīa ad cōceptionem verbi disponat. Rñdet hic. vtutes ce. mo. In quib⁹ quidez verbis tria implicant. ꝑm q tres pfectiones repiunt in aīa. imo in qualibz creatura. que sūt substātia virtus z opatio. Hec enim sunt partes vestigij. quia ꝑm pbm. Opatio ꝓgredit a vtute z virtus a substantia. Et pe nes hec tria recte disponit anima ad cōceptiōez verbi eterni. vt in substātia attendat aīe pfectio generosa. in virtute virili exercitatio virtuosa. z in opatione diuini instinctus motio gratiosa Substātie aīe pfectio generosa innuit in eo q dicit. celoz. Virili exercitatio virtuosa in eo q dicitur virtutes. Sed opatiōis p diuinū īstinctū motio gratiosa i eo q subdit mouebunt. ¶ Pri mum ergo dispositiuū anime ad cōceptionem

verbi eterni est ipsius anime pfectio generosa.

¶ Circa quod sciendum. q anie generositas pficit ex tribus. videlicet ex terrenorū oīmoda abstractione. ex intellectualis luminis irradiatione. z ex virtutū ornatu z decoratiōe. Que tria accipi possunt penes tria que videmus in substātia celi. Nam in celis videm⁹ essentie puritatem quātū ad pmū. forme claritatē quātuz ad scōm. z ornatus speciositatez quātū ad tertium. Hi sunt celi in quibus chr̄ist⁹ habitat et in quib⁹ verbū eternū cōcipi dignat. Cur enim vt ait btūs Aug⁹. non agnoscam⁹ eos celos. q̄ facti sunt sedes dei. dicente sapiētia increata. Esa. lxvj. Celum mihi sedes est. z aia iusti sedes est sapientie. ¶ Pmō ergo aia pficitur z ad cōceptōnem verbi eterni disponit ex terrenoz oīmoda abstractiōe. vt videlicet sit a terrenis affectibus oīmode depurata z abstracta ad similitudinez celi. qō cū non habeat materiā subiectā cōtrarietati cui ānexa sit pduatio. iō non habet appetitū ad formā cōtrariam. nec est susceptiuū pegrine impssionis. Sic aia susceptura verbū eternum debet esse a scoria terrene affectiōis oīmode depurata et appetitus eius debet esse p formā celicam. celestis videlicet desiderij z diuini amoris sic satiatus. vt non sit in ea appetitus ad formaz cōtrariam defectuū culpabiliuz. qui ita sunt diuino amori cōtrarij q mutuo se expellūt. nec vllo modo simul esse possūt in aia. sicut lux et tenebre in eodē hemispio. Vñ Bap. vij. dicit de vbo eterno. Nibil inquinatū in eo incurrit. Candor est enī lucis eterne et speculū sine macula. Nec talis aia susceptiua est pegrine impssionis. alicui⁹ videlicet extranei amoris quo ei⁹ puritas aliqualiter inquinet. Quia vt dicit btūs Aug⁹ in libro de vtilitate credendi. Sordes animi sūt amor quarūlibet rerū pter animū et deum. a q̄bus sordibus quanto q̄sq̄z est purgatior. tanto verbum facilius intuet. et tanto verbū eternuz in eo facilius cōcipit. Sic depurata fuit illa aia celica que dicebat Ro. vij. Certus sum q neqz mors neqz vita neqz creata aliqua poterit nos separare a caritate chr̄isti. Hanc etiā puritatez expetijt btūs Aug⁹. cū dicebat. x. cōfes. O felix z secura diuini amoris puritas. vtus aie mee. intra in eam et coapta eam tibi vt possideas sine macula aut ruga. ¶ Secūdo pficit et disponit aia ex intellectualis luminis irradiatione. Vnde ps. cxxxv. Qui fecit celos i intellectu. id ē. celos vel aias intellectuales. Vbi sciendum q sicut celum ex sui natura habet q est susceptiuū luminis. Sic aia rōnalis naturaliter est capax diuini luminis. Nō tamē huiusmodi lumē naturaliter acquirit. sic quidā delirantes dixerūt. q videlicet aīa q naturaliter est capax dei. idō p lumen naīale intellectus agentis possit oēm suam pfectionem naturaliter adipisci. Et licz q̄dem verum sit de cognitiōe naturali et rerū sensibilium. non tū verum ē de cognitione supnaturali que est de rebus diuinis. quia ad illaz nō pōt homo attingere nisi supioris lumine adiuuetur. Sicut enī oculus corpalis non pōt cognoscere sensibilia p lumen sibi cōnatū nisi exterioris lumine illustret. sic nec aīa p lumen naturale intellectus sibi cōplantatū. pōt pfecte cognoscere intelligibilia et diuina. nisi p lumē supnaturale diuinitus eleuet z de lumine in lumē q̄dammō trāsformet. Et hoc ē q̄d ait apls. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gloriam dñi speculantes in eādē imaginem transformamur tanq̄z a domini spū a claruate in claritatem. id est. a claritate lumis naturalis in claritatem luminis supnaturalis. De qua trāsformatione luminis dicit Anshel. in psoli. sic dicēs. Nō tempto dñe penetrare altitudinem tuā. quia nullaten⁹ cōparo illi intellectum meum. Quāta nāq̄z est lux illa. de q̄ omē verbum q̄d rōnali menti lucet. Quā ampla est illa veritas in qua est omne q̄d verū est. z extra q̄m non nisi nihil et falsum est. Hec Anshel. ¶ Tertio ex virtutuz ornatu et decoratiōe. Nō enim vbū eternum habitare dignat in aīa nuda z vacua. sed requirit q sit virtutib⁹ insignita. In c⁹ signū chr̄ist⁹ noluit sedere sup asina nuda sed vestibus strata et opta. Sic enī legit q discipuli imposuerūt pullo asine vestimenta sua. et ita chr̄istus sedit sup euz. ad designādū. q aīa verbum eternuz receptura. debet eē vestita vtutibus et ornata. Qui quidem ornatus a nobis est rōne pncipij elicitiui quātum ad conatū. sed a deo in rōne meriti quātū ad gratiā. Vnd̄ ps. Spūs dñi ornauit celos. id est aīas deuotas. Celi enim ornatus sunt sol et luna z cetere stelle Quibus vt dicit Basilius. celuz velut gemmis z oculis venustat. Eodē modo est in aīa vt dic Bern̄. sup Cant. Est inq̄t celū sancta aīa. habēs solem intellectum. lunam fidem. astra virtutes Vel certe vt dicit sol est feruens caritas. luna cōtinentia. Vel possum⁹ dicere q sicut celū corporeū ē ornatū septē planetis. quorū vtute et efficacia. ista inferiora cursu naturali vt plurimū peragunt. sic etiā celū mētale septē excellētissimis pfectiōib⁹ ad susceptionē vbi eini disponit et ornat q̄ sūt septē btūdines. q̄ vtutes purgati animi nūcupant. Et sm septē planetaz effect⁹ accipiunt. ¶ Pm⁹ planeta ē saturn⁹ q ē frigid⁹. p quē accipit mūdicia cordis. cui rñdet p pmio

vīsio dei. Pcōs ē iupiter q̄ ē mālues. p quē intelligīt mittas. cui cōrñdet possessio ētre. Tertius mars qui dīsponit ad irā ⁊ ad bella p quez accipitur patiētia pſecutiōis. cui cōrñdet regnū celorum. Quart⁹ est sol q̄ est illuminatiu⁹ ⁊ generatiuus. q̄ eius accessus in obliquo circulo est causa generationis. p quez signāt esuries iusticie. cui cōrñdet pmiū saturitatis. Quintus venus qui dīsponit ad amorez. amor aūt sepe causat luctū p elongationē amati. cui cōrñdz vnio dei in qua est sūma aīe cōsolatio. Sext⁹ ē mercurius qui dīsponit ad lucrū. p quē accipit̄ pauertas spūs. que oīa mūdana cōtemnit vt christum lucrifaciat. cui cōrñdet regnū celorz. Septim⁹ est luna que q̄tidie discurrit ⁊ mutat̄ ⁊ signīficat cursuz pñtis miserie. in q̄ miserer debemus primus. vt ⁊ nos miserationē ꝓsequamur p pmio. Quia etiā in hac vita sic currere debēt vt cōprehēdamus ſm aplm. deq aūt pcapue cōpbenditur in corde pacifico. ps. In pace factus est locus eius. Iō p hanc accipit̄ taz mīa q̄z par. quibus rñdet mie ꝓsecutio et filiatio dei. Isteri istos planetas sūt stelle firmamēti que lucēt de nocte. ⁊ signāt virtutes morales. quib⁹ ordinant actus hūanos qui in nocte vite pñtis semp lucere debent. Matth. vj. Sic luceat lux vestra cora hoībus ꝛc. Igitur pfecti sunt celi ⁊ omnis ornatus eorz. Geñ. ij. Et in istis celis verbuz eternum non solum suscipit q̄si trāseunter. sz etiam cōcipit̄ pmanenter. ps. In eternū verbū tuū dormine pmanet in celo.

Subsermo primus X

Virtutes celorum

V mouebunt. Sal Pcōm dispositiuū anime est virtuz exercitatio virtuosa. qđ notat̄ in eo q̄d vtutes. vt videlicet vires aīe nō sint torpide ⁊ velut emortue. sz exigit̄ q̄ sint viuaces ⁊ bñ exercitate. Vñ i hymno de isto tpe cāt ecclia. Pellant̄ emin⁹ somnia. ab ethere christ⁹ pmicat. mēs iā resurgat torpida. Nz vt dīc leo papa. Nō dormiētib⁹ nec ocio vel desidia torpētib⁹ aduenit vbū eternuz. sz eis q̄ exercitatas habēt vires. iuxta illd Heb. v. Perfectorz ē solidus cib⁹. eorz q̄ p ipa ꝓsuetudie exercitatos hñt sens⁹. ad ē. vires. ad discretionē boni ⁊ mali. Bē. ad opatōz boni ⁊ detestatōz mali. Tales diū. s. angelorz ⁊ hoīm pfectorz. In cui⁹ signū natt⁹ i bethleē q̄d interp̄tat̄ dom⁹ panis. pastoribus vigilātib⁹. nō dormiētib⁹ christ⁹ euāgelizat⁹ fuit ī argumētū. q nō nisi vigilātib⁹ ⁊ viuaces vires ⁊ exercitatas hñtib⁹ aduenit vbū incarnatū. Vñ dicit Bern.. Nō p̄t capi ignitū eloquiū frigidū pect⁹ videlicet p torporē. Qđ bñ notat̄ in eo q̄d vtutes. Potētie āt anie simplr accepte ī ordine ad act⁹ q̄s pñt elicere. dicunt vires. sed vt iā pfecte sūt. p act⁹ ⁊ habit⁹ dicuntur vtutes. Vñ dicit phs. j. de celo ⁊ mūdo q vt⁹ ē vltimuz potentie. ⁊ vij. phic orz dicit. q virt⁹ est dispositō pfecti ad optimū. Quia ergo vbū eternū nō recipitur ī aīa segne et torpida. sz in ea cui⁹ vires sūt dūtaxat in optima sui dispositiōe videlicz p actus et habitus bene exercitate. nō cōuenienter dicitur hmōi virtutes. Sz hmōi virtutes nō habet aīa ex se sed ex deo. q nos nō sum⁹ sufficiētes aliquid cogitare ex nobis tanq̄z ex nobis. sz sufficientia nostra ex deo est. ij. Cor. iij. Nā sicut deus creat essentiā aīe. a qua fluūt potentie siue vires eius. sic creat in aīa gratiā a qua fluūt virtutes. id est hmōi virtutū pfectiue dispositiones. Vnde ps. cuz dixisset. verbo dñi celi firmati sunt. intelligendo de celis spūalibus puta de aīab⁹. subdit. et spū oris eius oīs virtus eorz. Signanter dicit celū. id est. aīam factā verbo. q̄ oīa p ipsuz facta sunt. sz vtutes dicunt facte spū oris eius. q̄ spūs realiter idē est qđ ipsum verbū. sz cōnotat amorē et quādā benignitatē. quā nomen spūs iportat. ad designandā appositionē gratie. q̄ ad rōnē virtutis exigit. Dicit aūt oīs vtus. ad designandū q nulla vt⁹ ē in aīa q̄ nō sit creata. Nō ē ptra quosdā delirātes q̄ dixerūt. q in aīa nrā ē q̄dā vt⁹ q̄ nō ē creata nec creabilis. Et si tota aīa eēt talis. ipa eēt increata ⁊ increabil. Qui error elidit̄ ī eo q̄d dicit oīs vt⁹. Bē Possūt autez omnes vtutes anime cōprehendi ſm quādam similitudinem penes virtutes celorū. id est angelos. large accipiendo virtutes p omnib⁹ angelis vt dictū est supra. Quoz sunt nouez ordines. vt p angelos accipiantur sensus exteriores qui sunt quasi nuncij anime. Per archāgelos sensus interiores qui sūt quasi maiores nuncij quibus mediantibus sensus exteriores referūt apprehensa. Per virtutes quoruz est facere mirabilia. virtus motiua vitalis qua mouetur cor et arterie miro modo p cōtinuatione vite. Per potestates quorū est demones coercere vis irascibilis. que habet noxia repellere. Per pncipatus quorum est deo indesinenter assistere et diuina mysteria explenda per subditos āgelos ordinare. vis concupiscibilis. que habet conuenientia facere propinqre. Per dominationes. quoz est homies subditos per gubernationez platorz ab oppssiōe tyrānica liberos pſuare. vis

rōnalis. cui ē sensualitatē recte regere ⁊ ordīare
Per thronos q̄ sūt sedes dī memoria Per che
rubin intelligentia. Per seraphin voluntas re
cte accipi pōt. Quia igit̄ be omēs virtutes aīe
sunt create a deo. ideo oēs debent p̄exercitari et
p̄parari ad occursū vbi eterni ppter duo. Pri
mo vt exercitio pprioꝝ actuū suum creatorem
recognoscant et ideo eū laudent. quo modo oēs
creature deū laudare iubent in ps. Laudate do
minū de celis. Secdo quia ad p̄sentiā verbi oēs
virtutes pficiunt tanq̄ adepto nobilissimo ob
iecto. sicut pulcre ostēdit Hugo in libro d̄ tripli
ci meditatiōe. Ostēdā tibi inq̄t Moyses omē
bonum. Omne bonū ipsū verbū eternum est.
Querunt gaudium suū oculi. venit bonū hoc
⁊ dicit lumen sum. Auditū fuit quo dauz canti
cū nouū vbi suauitas ⁊ nouitas iocunditatem
augerēt. suauitas ad delectationē. Nouitas ad
āmirationē. Infusū est auribus gaudiū suum.
Et dicit hoc bonū. Querite me. bic sū ego. Cla
mant fauces et dicit. Sapor sum. Flares et
odor sum. Tactus. ⁊ rñdet. suauitas sum. Ego
totum bonū. et qui habet totū habet. Et hāc op
timā dispositionē virium se adeptū p̄sensera t
btūs Aug̃. cū dixit. x. confes. Cum amo inq̄t de
um meū. amo quādam lucē. ⁊ q̄ndam vocem.
q̄ndam odorem. q̄ndam cibum. ⁊ q̄ndā ample
xum interioris hominis mei. vbi fulget aīe mee
quod non capit locus. ⁊ vbi sonat q̄ non rapit
tps. ⁊ vbi olet quod non spargit flatus. ⁊ vbi sa
pit quod nō minuit edacitas. ⁊ vbi beret q̄ nō
diuellit satietas. hoc est q̄ amo. cū deum meuz
amo. ¶ Ad tantā ergo pfectiōis sue dispo
sitionē merito p̄exercitande sunt omnes virtu
tes aīe. exteriores ⁊ interiores. Exteriores q̄dem
videlicet visus a vanis ⁊ noxijs se auertēdo. bo
na ⁊ vtilia hauriēdo Prouerb. iiij. Oculi tui re
cta videant. Sicut ille qui dicebat Depigi fed⁹
cū oculis meis. vt nec cogitarē de virgine Job.
xxxj. Aures verbū dei libenter audiendo. Per
hoc enī maxime disponit aīa ad verbū eternuz.
q̄ viuus est sermo dei et efficax ⁊c. Heb. iiij. Lin
gua orando. psallendo. docēdo. ⁊ de deo loquē
do. sicut illa sancta lingua de q̄ dicit ps. Lingua
mea tota die meditabitur iusticiā tuā. Et Dan⁹
bene operando. pauperibus elemosynas porrigen
do. infirmis ministrando ⁊c. vt possit dicere cuz
ps. Tota die expandi ad te man⁹ meas. Pedel
limina ecclesiaruz frequētando ⁊c. ps. Pes me
us stetit in directo et in ecclesijs bñdicaz te dñe.
Interiores etiā sensus debēt p̄habilitari. quorū
omniū actus possumus dicere cogitationes et
meditationes. vt simus exercitati in mūdis ⁊
bonis cogitationibus. In quo optime p̄para
mur ad verbum. Ipsi enī p̄parant cogitatiōes.
p̄mo Reg. ij. Et in sanctis meditationibus. ps.
Et in meditatiōe mea exardescet ignis. Itez vis
appetitiua exercitanda est p sancti desiderij estu
ationem Bern̄. sup Cant̄ sermone. xxxj. Hoc si
gnum aduentus eius. sicut ab eo qui exptus est
edocemur. Ignis añ ipsū p̄cedet. Oportz nāq
vt sancti desiderij ardor p̄ueniat faciē ei⁹ ad oēz
aīaz ad quā ipse est venturus. Sic ⁊ virt⁹ moti
ua est exercitanda. tam p cordis q̄z omniuz mē
brorz et spirituū vitaliū in dei seruitio fatigatiōz
Quod repñrant iudei. qui inter orandum toto
corpe exercitant̄ sicut oīa ad lrām accipientes.
Iz nos spūaliter accipiēdo dicā⁹ cū pp̄ha Cor
meū ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuum.
Et iteruz Oīa ossa mea dicēt. dñe quis similis
tibi. Item vis irascibilis in arduorum p cbrisio
aggressione. sic ap̄ls Ro. viij. Certus sum q̄ neq
mors neq vita ⁊c. Item concupiscibilis in dele
ctabilū mōi despectōe. Sic ap̄ls Phil. iij. Oīa
arbitratus sum vt stercora vt chr̄istum lucrifa
cerem. Et iterū. Michi mundus crucifixus est
et ego mundo. Galla. vj. Item rōnalis in passi
onum discreta restrictiōe. Ro. xij. Obsecro vos
vt exhibeatis corpa vestra hostiam viuentem.
sanctā. deo placentē. rōnabile obsequiū vestrū.
Similiter exerceri debēt vires intellectiue in q̄
bus est ima go trinitatis. Memoria per iugez
dei memoriā. ps. Memor fui dei et delectatus
sum ⁊ exercitatus sum. Intelligēia p diuinoꝝ
studiosam et cōtemplatiuam inquisitionē. Si
cut beatus Aug̃. dicit se fecisse. in fine libri de tri
nitate in oratione vbi sic dicit. Domine quātum
potui. quātū me posse fecisti. quesiui te et desi
derauī intellectu videre quod credidi. ⁊ multū dis
putaui ⁊ laboraui. Dñe deus meus. vnica spes
mea. exaudi me. ne fatigatus nolim te querere.
sed querā faciē tuam semp ardenter. Volūtas
p firmā amoris adhesionez. ps. Michi adhere
re deo bonum est. Et quare. quia q̄ adheret deo
vnus spūs est cum illo. De his tribus simul di
cit beatus Aug⁹. vbi supra. Domine memine
rim tui. intelligam te. diligam te. auge in me ista
donec me reformes in integrum.

Subsermo secundus XI

Virtutes celorum
mouebūt. ¶ Tertiū dispositiuū
aīe ē diuini istinct⁹ motio grōsa. Ex

ỽtutib⁹ enī bene exercitatis pgrediunt opatio/
nes q̄ sūt quasi quedā spūales motiones dei in
aīa. Et hoc notatur ī eo qđ subdit. mouebunt
Imaginari enī debemus q̄ in hoc celo spūali et
mobili deus est sicut motor p̄mus. a quo ỽtus
motiua deriuat ī aīam sicut a quodā fonte pa/
liberū arbitriū ad se amandū ⁊ ỽtuose opandū
Hec aūt motio dei in aīa triplex est ſm triplicē
statū. Incipiētes mouet ad culpe cōpūctiones
⁊ pctōr dolorosā rememorationē. Proficiētes
mouet ad pfectus spūalis cōtinuā pgressiones
Sed cōtemplatiuos mouet ad diuine dulcedi
nis internā degustationē. Et hec triplex motio
dei in aīa accipi p̄t ſm triplicē motū quem po
nunt astronimi eē in celis corporalib⁹. videlz mo/
tū planetarū. motū augis. ⁊ motū p̄mi mobilis
Motus planetarū cōueniunt incipiētib⁹ Nam
iste motus est ab occidente i orientem ⁊ est quasi
erraticus puta p̄ excentricos et epicyclos ſm mo
dernos astrologos. Sic incipientes transeunt
ab occidente defectus culpabilis. ad oriēs pnie
et grē De quo trāsitu dictū est supra in postillā
do. sup verbo. Celū et terra trāsibunt. Et qa isti
sunt adhuc infirmi ex p̄stina cōsuetudine. ō q̄si
erratici ⁊ fluctuantes. faciliter possunt plabi in
errores siue doctrine siue vite Unde eos monet
apls Heb. xiij. Doctrinis varijs et pegrinis no
lite abduci. Optimū est enī grā stabilire cor ⁊c.
Huc aūt motū oportet penitentes facere in cir/
culo excētrico .i. ī qđā exercitō extra cōmune me
diū pūctuale vite hūane. q̄ eo debēt etiā a licitis
abstinere quo se meminerīt illicita cōmisisse. ỽt
dicit Greg. Oportet etiā eos habere epicyclos.
id est circulos in q̄b⁹ astrū planete facit stationē
⁊ retrogradationē. Licet enī regularit̄ in nullo
statu debeat esse statio vel retrogradatio. quia
in via dei stare retrocedere ē ꝛ Cassia. Nec q̄s q̄
mittēs manū ad aratrū ⁊ aspiciēs retro aptus
est regno celor. Lu. ix. In exercitio tñ pnie plerū
q̄ cōuenit stare ead̄ pctā sepius deflendo. ⁊ re
trocedere pctā p̄terita pluries ante oculos reuo
cādo. hoc enī valde vtile ē. Inflammat enī vehe
ment affectu in deū. Unde ps. cū dixisset. dolor me
us renouatus ē. videlicz p̄ pctōr p̄teritor recor
dationē. subdit. Concaluit cor meū intra me. et
in meditatiōe mea exardescet ignis. Hāc recor/
dationē facit btūs Aug⁹. ij. cōfeſ. vbi dixit. Re/
cordari volo trāsactas feditates meas ⁊ carna/
les corruptiones aīe mee. non q̄ eas amem. ſz vt
amem te deus meus amore amoris tui. hec facō re
colēs vias meas neq̄ssimas ī amaritudīe recor

dationis mee. vt tu dulcescas mihi. Sed ē aduer
tendū q̄ licet planete ſm apparentiā nostrā aliq̄n
videant stare et aliq̄n retrogradi. veraciter tamen
mouent̄ ātrorsuz. vt dicit Ptol. iij. Ethi. Sic pen/
tentes nō dubiū q̄n p̄ stationē ⁊ retrogradatio
nem p̄dictas. multū proficiāt. vt patere p̄t ex au/
toritate beati Aug̃. iam inducta. ⁊ ps ibidē alle
gato. B Alius est motus celi qui dr motus
augis. q̄ venit proficientib⁹ ab augendo dictus. eo
q̄ sit in tempore et longo augmento. sic et proficien
tes. Est aūt motus augis q̄ mouent̄ stelle fixe ſm
Ptolo. ab occidēte in orientem. in circulo excentri/
co sup polos zodiaci. quelibz centū ānis gradu
vno. ⁊ tota reuolutio illa cōplet̄ in. xxxvj. milib⁹
annor. ita q̄ iste est motus stellar fixar ab occidē
te in orientēs valde lentus. Sic proficientes. q̄ debent
esse stelle fixe et in vocatiōe. qua vocat⁹ est q̄libz
eor p̄manere ſm aptm vt sint stelle manētes in
ordine suo. Nō proficientibus maxime opus ē. ppt
maximas ⁊ validas tēptatiōes. q̄bus ipsi plus
ceteris impugnant̄. dicēte btō Aug̃. sup ps. xxix.
Tormenta animi nō sentit in ecclia q̄ nō proficit.
putat enī q̄ pax est. ſz incipiat proficere. ⁊ tūc vidz
in q̄ pressura est. q̄ cū creuisset herba ⁊ fructū fecis
set. tūc apparuerūt zizania. Matth. xiij. Est autē
iste motus ab occidente in orientē. q̄ spab īpfe/
ctionē ad perfectus. iuxta illud ps. Ascēsiones in
corde suo dis. i. val. la. in lo. quā po. Eteniz bñdi/
ctiones dabit legislator. ibūt de virtute in virtu
tem. Ez et motus iste lentus esse debet ⁊ nō nimi
um velox. Quia nemo repēte fit sūmus. paulatī
aūt longius itur. Nō ē ptra illos delicātes. qui
obmisso medio exercitij debiti. sup̄me pfectiōis
culmen cōscendere volūt. Et iō q̄z plūmuz tales
peunt et ruūt. Quia substātia festinata cito pe
rit. Exēpluz ē de herbis repēte crescētib⁹. que ci
to peunt ⁊ euanescūt. vt dicit btūs Aug̃. viij. con
fessi. Cū inq̄t orūt et tēdūt eē quo magis crescūt
celeriter vt sint. eo magis festināt vt non sint. sic
ptingit de istis in pposito. Talis fuit ille cui dic/
tum ē. Quō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris
Esa. xiij. Et bene dicit mane. quia nimis celeriter ⁊
inordinate absq̄ ordine debito gloriaz appetijt.
et ideo cecidit. sic isti. Etiā hoc dico de lege com/
muni. Secus autem siquis speciali priuilegio.
per diuinam gratiam subito ad perfectionem
subleuaretur. vt fuit in sancto apostolo. Et est
hic signanter aduertendum q̄ iste motus augis
excedit omnem periodum mortalium In quo
docemur q̄ nullus in hac vita peruenit ad to/
talem perfectionem. quin semper sibi restet vl/
tra accipere. Unde Orige. sup illo vbo Cant. viij

Que est ista que ascēdit de deserto delicijs affluens. Hic inquit illoꝝ impbat sñia. qui esse stan/dum in virtutū eminentijs putauerūt et non sp ad pfectus maiores q̄tidianis innouatiōib⁹ p/cedendū. Etenim si hec felicissima spōsa in vir/tibus stare et nō pcedere voluisset. nunq̄z istas ꝺ quib⁹ hic agit delicias pcepisset. q̄ pfectissimis cōcedunt tantū. Hec oꝝige. Exemplū ei alauda que solū in ascēsu suo delicias habet sui cantus

¶ Tertius est mot⁹ p̄mi mobilis. q̄ cōue/nit cōtēplatiuis ꝛ pfectis. Nā hic ē mot⁹ p̄mus ꝛ motus raptus. rapiēs scz secū oēs speras infe/riores. Sic mot⁹ cōtēplatiōis ita vigorosus est in aīa p̄m beatū Aug̃. p̄mo de trinitate. q̄ rapit oēm aīaz desiderio sui tanto ardentiorē. quāto mundiorē. Et tanto mundiorē quāto ad spūa/lia resurgentem. Tanto autem ad spiritualia resurgentem. quāto a carnalib⁹ mortētē. Et est iste mot⁹ p̄mus. Q̄ p̄m beatū Aug̃. vbi supra. Ipsa est spes cui cōtemplāde suspiratōnis qui affectat deū diligere ex toto corde ꝛc. Est autem mot⁹ p̄mi mobilis tanti vigoris ꝛ celeritatis vt dicit Ysido. iij. Etb. q̄ nisi aduersus p̄capitez eius cursū astra currerent q̄ eū remorarent. mūdi ru/mā faceret. sic motus ꝓtēplatiōis tanti vigoris est. q̄ hoīez ab hac vita mori faceret. nisi p̄ neces/sitates corpis interdū remorarēt. Exēplū i alau/da. q̄ ex delectatōe sui cāt⁹ discerpet. nisi descēdē/do ad terrā repausaret. Hāc siq̄dē discerptiōez affectāt sancte aīe dicētes cū ppha. Vtinā dirū/peres celos et descēderes Esa. lxiij. Sic apl's dic̄ Cupio dissolui et eē cū christo ad Phil. j. Ex in/ter hec sciendū q̄ iste mot⁹ ꝓtēplatiōis hic possi/bilis aīaz non satiat. Quia oīs motus fit ꝓpter quietē. In ꝓtēplatiōe aūt quā hic de deo habe/re possum⁹. non ē q̄es. cū in cognoscēdo sit mo/tus rerū ad aīaz p̄ spēs scz extraneas. Et ideo de/siderare debet aīa vt fiat q̄ꝺā celuz īmobile. q̄/le est empyrreū. q̄ꝺ est sup omēs celos mobiles vbi est loc⁹ beatoꝝ. Et dicit illud celū igneum a splendore et non ardore. q̄ oēs beati ibi deū cla/re intuent. et iō ardent amore. Tale aūt celū effi/citur aīa. q̄ñ a mobilitate rerū tpaliū ꝛ omnuz creaturarū et ab extraneitate spēz fuerit totalit̄ abstracta. ꝛ in solius dei nuda ꝓtemplatione et amore suspensa. Q̄ꝺ fit. vel p̄m actū et transeun/ter vt in raptu. vel p̄z habituz ꝛ p̄manent vt post mortem. q̄ñ deus erit oīa in oībus. Vñ Orige. sup illo Cant. ij. Adiuro vos filie ierlm. ne suscite/tis ꝛc. dicit sic. Cōiurationē tuam audiui domi/ne quā. nisi fallor. sponse tue stat⁹ causabat et act⁹ status optimus. actus p̄cellentissim⁹. vbi incū/bens sine medio. te vidēs sine nubilo. in te quie/scens sine tedio. ꝺ te hylarescens sine modo. a te p̄manentiam accipiens sine termino. quē actū ꝛ statū nobis p̄stare dignet Jesus christus.

¶ Expositio euangelij secunde dominice in aduentu domini XII

Cum audisset io/hannes i vinculis opera christi. mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es an aliū expectam⁹

¶ Cuz de aliqua pſona singularis p̄eminētie fa/ma insonuerit. puta de eius sapiēcia. sanctitate vl' eloquentia. cōsueuit queri de suis cōdicōib⁹ Cui⁹ noīs. cui⁹ patrie. cui⁹ status ꝛ ordinis exi/stat. vt de ipso certior noticia habeat. Sic ioēs baptista audiēs famā christi interrogat p̄nun/cios de suis cōdicōibus dicēs. Tu es qui ven/turus es ꝛc Et hec ē materia p̄nūs euāgelij. In q̄ tria tanguntur. Primū est ioēis solicita interro/gatio. Scōm ē saluatoris exq̄sita rñsio. ibi Et rñ/dens iesus. Tertiū est p̄cursoris inclita cōmen/datio. Ibi Illis aūt abeuntibus. In p̄ma pte tria facit. Primo ponit interrogatiōis occasio. cū dicit. Cum audisset ꝛc. ¶ Ad cuius euiꝺentiam ē sciendū q̄ christus ante incarceratō/nem sancti iohānis. nō p̄dicauerat palam. nec multa miracula fecerat. nisi de cōuersiōe aque in vinum Joh. ij. Johāne aūt incarcerato chri/stus p̄dicatiōi et miraculis publice insistebat Et sicut dicit magister in historijs euāgelice hi/storie. c. xxxiij Joēs christū baptizauerat die epy/phanie. Et eoꝺē die āno reuoluto dñs cōuertit aquā in vinum. Et extūc pasca sequēti iohānes incarceratus est Et in alio pasca sequēti reuolu/to scz anno. decollatus est ioēs. post cui⁹ decol/lationem christus vixit anno vno. Et sic in textō pasca passus est dñs. Et ita a baptismo christi vsq̄z ad eius passionem fuerunt tres anni ꝛ tan/tū plus quātū est ab epyphania vsq̄z ad pasca. In illo ergo tpe q̄ñ iohānes fuit incarcerat⁹. ve/nit ihēs de iudea in galileā vbi ioēs detinebat. ꝛ cepit palā p̄dicare ꝛ congregare discipulos et mi/racula opari. vt habet Mat. iij. et Mar. j. Vñ ex hoc ei⁹ fama in tātū diffundebat vt eā etiā īcar/ceratus ioēs audiret. Et hoc ē q̄ꝺ Cū audisset ioēs in vinculis opa christi Scōo ponit discipu/lorū missio Mittēs duos ꝛc Q̄ ei p̄ semetipsuz accedere nō potuit. misit duos de discipulis suis quoꝝ vnus fuit andreas. Ihe hoc ꝺ expōsit⁹ Lu. vij. sic Et nunciauerunt iohanni discipuli eius dicētes de omnib⁹ bis scz miraculis. Et cōuoca/uit duos de discipulis suis ioēs. ꝛ misit ad ihm

dicens. Tu es qui venturꝰ es. an aliuꝫ expectamus. Cū aūt venissent ad eū viri. dixerūt. Iohēs baptista misit nos ad te dicēs. Tu es qui venturus es. an alium expectamus. ¶ Et notā dum q̄ in missione duoꝝ signabat morez eccl̄ie. Vñ legunt semp discipuli bini incessisse. qō ptz de discipulis iohīs hic. Et iohīs. j. dandrea ⁊ quodam alio discipulo. Et idē ptz de discipulis christi. qñ misit eos binos añ faciem suā. Lu. x. Item in samariā ad dandū spūmsanctum baptizatis Act̄. viij. Quod idē est vt dicit Beda in omel. in ramis palmaꝝ. vt det intelligi geminā pfectionē esse necessariaꝫ p̄dicatoꝝ. scz vite et scie. vel geminatum amorē. dei videlicet et primi vt dicē Greg̃

¶ Tertio pōit̄ questiōis ppositio. aut illi scilicet christo. Hō enī p alios dicebat ipse querere dicit. Tu es q̄ venturus es an aliū expectamꝰ. Hoc duobus modis legi pōt. Uno mō. vt prima pticula illius oratiōis plane legat̄ scz. Tu es q̄ venturus es. Quasi. d. Scio te esse illū qui venturus est. scz messiaꝫ in lege pmissum. qui debes saluare isrl̄. Alia vō pticula interrogatiue legat̄ sic. an aliū expectamꝰ. puta antichristū. q̄ aliusē a te christo. quasi ex toto tibi contrarius. Alio modo pōt legi. vt cōsuetuꝫ est. vt tota illa oratio sit duplex interrogatio. diuisa p hanc disiūctiuā an. vt hoc totum cadat in questiōe. Tu es q̄ venturus es an alium expectamꝰ. Et tūc locuꝫ habet questio quā mouet Greg̃. in omel̄. Constat enī q̄ btūs iohēs cognouit christum venisse. qñ exultauit in vtero matris ad p̄sentiam virginis. Ipse etiam cū pfecte esset etatis. ipsū baptizauit vbi in testimoniū deitatis. audiuit vocē patris ⁊ vidit in columbe spē spūmsanctuꝫ. Et vltimo illum digito monstrauit. dicēs. Ecce agnus dei Joh̄. j. Hō ergo videt̄ q̄ querere debuerit. Tu es qui venturꝰ es. ¶ Ad hanc questionē respondent Greg̃. ⁊ Hiero. Q̄z iohēs non dubitauit d̄ christo. an ipse esset q̄ venerat saluare mundum hoc enī paꝰ testificatꝰ fuerat. sz querebat an christus moriturus esset ⁊ p semetipsuꝫ ad inferna descensurus. an ad hoc mysteriū aliū missurus esset. Et ad hoc q̄rebat. q̄z volebat illū etiā nūciare inferno quē nūciauerat mundo. Sed cōtra istam solutionez arguit Chryso. Quia nō videt̄ rōnabile q̄ maximꝰ pphaꝫ dubitauerit d̄ morte christi et de descensu ad inferna. q̄ minores prophete cognouerunt. Quia Esa. luj. Sicut ouis ad occisionē ductus est. Q̄d ptinet ad mortem christi. Et Zach. ix. d̄. Tu quoq; in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos tuos. de lacu in q̄ non erat aqua. Q̄d ptinet ad descensum ad inferos. ¶ Sed vt sustineamꝰ sn̄iam Greg̃. ⁊ Hiero. est sciendū. q̄ quadruplex est interrogatio. scz dubitationis. āmirationis. cōpassionis ⁊ dilectionis. Querimꝰ enī p̄mo de quo dubitamus. vt vtrum aliquis sit damnatꝰ vel saluatꝰ. Secōdo querimꝰ. non dubitando sz āmirād̄o vt quō natus est christus de virgine. Tertio querimus de infortunio alicuius. vt quō accidit ei tanta calamitas. Quarto querimus amando vt subito videntes desideratū amicū ex vehemēti amore in questionem p̄rupimus. Num q̄d tu es meus dilectus vel aliq̄d hm̄oi. Cū igit̄ dicūt Greg̃. ⁊ Hiero. Johānē questiuisse christum de morte sua ⁊ descensu ad inferna. nō est intelligēduꝫ q̄ quesierat quasi dubiꝰ. sm̄ quē intellectuꝫ arguit cōtra eos Chryso. Sed interrogatio illa fuit āmirātis. cōpatiētis et amātis. Vñ Amb̄. dicit eum dubitasse. id ē p modu dubitantis se habuisse ḡrendo. Nō nō fuit ex defectu fidei sz ex abundātia pietatis. Admirabat̄ quidē iohēs mysteriū redēptōis hūane. Compatiebat̄ innocentie patentis quez morituꝫ sciuerat q̄ peccatum nō fecerat. Afficiebat̄ amore cernēs inestimabilem dei caritatem qui. p̄prio filio suo non pepcit sed p nobis oīb̄ tradidit eum. Ro. viij. Nō igit̄ fuit ista interrogatio dubitatiōis ¶ Dicimus etiaꝫ aliter huic questioni satisfacere. vt dicamꝰ cū Hiero. Chryso. ⁊ Hylario. Johānez in hac interrogatione nō sue sz discipuloꝝ ignorantie ⁊ dubitationi cōsuluisse. Videt̄ enī iohēs se p̄pinquū morti. voluit q̄ discipuli sui relicto eo transirent ad christū. et cogitauit quō posset hoc efficere. Si enī dixisset. Eatis ad christuꝫ. q̄z ipse ē maioꝝ me. credidissēt q̄ hoc ex hūilitate dixisset. ⁊ sic vehementi eī adhesissent. Vñ deliberauit eos mittere ad christū. vt videntes mirabilia christi opa q̄ nunq̄z iohānes fecerat. credr̄ēt in illū ⁊ efficerent̄ sui discipuli.

¶ Expositio secunde partis euangelij.

XIII

Et respondens iesꝰ ait illis. Euntes renūciate iohānī que audistis et vidistis. Cecī videt̄. claudi ambulāt. leprosi mūdāntur. surdi audiūt. mortui resurgūt. pauperes euāgelizantur. et btūs ē qui non fuerit scādalizatꝰ in me. ¶ Scēa ps p̄ncipal̄i q̄ p̄it̄ saluatoris erq̄sita rnīo. Ubi sciēdū q̄ dñs sciēs iohēz. ñ p̄p̄t̄ sui dubitatōz discipl̄oꝝ cū q̄stiōe ad se misisse. sz p̄p̄t̄ eoꝝ eruditōz. prudēter ⁊ exquisite suam rnīonem formabat. puteorum instructioni congruere videbat. Duplicē autem dubitationē christꝰ p̄sperit in discipulis

iohis. Una erat in pñti. q̄ ipsum hominez videbant z deum dubitabāt. Alia imminebat eis ī futurū. Quia postq̄z crederent eū esse deū. futurum fuit. eum tantas ignominias pati. q̄ nō nisi purus homo appareret. ex quo iterz in fide vacillare possent. Et p̄m hec saluatoz in sua rñsiōe duo facit. Primo cōfirmat eos in fide. tollēdo eoz̄ dubitationez pñtem. Secō p̄monet vel p̄munit eos reddendo cautos cōtra dubitationē imminētē futurā. Ibi Et btūs est Circa p̄mū cōsiderandū q̄ noluit dñs aptis verbis dicere. Ego sum. ppter exemplum arrogantie vitāde. Unde ipse dixit Johis. viij. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est. Ex tñ euidentissime ostendit se esse illum de quo querebāt. z hoc duplici indicio. Primo ex doctrine sue pfunditate. Secō ex operū potestate. et p hec duo certissime pbāt ille esse quē ventuz esse p̄dixerāt p̄phete. Verba nanq̄z sua tante erant pfūditatis z intelligentie q̄ ex sola doctrina. nō bō sed dei credi poterat. Unde illi qui missi fuerāt a pncipibus et phariseis vt caperēt eū. cum audissent eum reuersi sunt dicētes. Nunq̄z sic locutus est homo vt hic homo loquit. Johis. vij Tante etiam erat pietatis et grē. vt solo verbo q̄s vellet ad se traheret vt magnes trahit ferrū ꝛz Hiero. vt patuit in vocatiōe discipulorz. q̄b⁹ dixit. Sequere me. Et secuti sunt eum. Itē tante erat virtutis et efficacie vt quos vellet solo verbo pſterneret. vt patuit in suis captiuatoribus. qui cuz audissent ab oze suo solū hoc verbū. Ego suz. ceciderūt retrorsum Joh. xviij. Nec mirū q̄ et totum mundū solo verbo creauit. Similit z opa eius diuinitatē pbabāt. Unde Joh. iij. dixit Nicodem⁹ christo. Scim⁹ quia a deo venisti magister. nemo p̄t hec signa facere que tu facis. et hoc ppria virtute. nisi fuerit deus cū eo. nec solū scz vt est cū sanctis sed in vnitate pſone. Dicit ergo christus |Euntes renunciate iohi que audistis |quātū ad meā doctrinā. q̄a semp palā docui et in occulto locutus sum nihil Joban. xviij. |Et vidistis |quātuz ad mea opa. Quia opa q̄ ego facio. ipsa testimoniū phibent de me. Unō Si mihi non creditis. opib⁹ meis credite. Joh. x. Vel vtrūq̄z hoc p̄t referri ad opa miraculosa. quoz̄ quedā audiuerāt ab aliis z quedaz viderunt ipsimet pñtialiter constituti. Nā vt habetur Lu. vij. ppolita hac questiōe. in ipsa hora christus sanauit multos a languoribus suis. in pñtia discipl'oz iohis. Multū ergo subtiliter z erq̄site respōdit christus. Quasi diceret. Cessent verba. loquant opa. Et que sint ista opa. statiz subiūgitur |Ceci vidēt ꝛc ¶ Describunt aūt hic sex operū genera que pbabant eum esse christum. Tū ex ipsoz opez magnitudine z immensitate. Tum ex scripture testimonio z autoritate. Primū patz. Cum enim hmōi opa sint facultatē humane nature excedētia. certissimū est argumentū eoz opificem esse nature cōditorez Ad q̄d apte accedit verbū p̄allegatuz Nicodemi Joh. iij. cū dixit. Nemo p̄t hec signa facere q̄ ꝛc. Secōm patet. Cū enim ista opa mirabilia a pphetis p̄nunciata fuerint de christo. consequēs est illum q̄ hmōi opa vtute ppria fore christuz. De tribus aūt horz operū. videlicet de cecis. surdis et claudis. Esaias p̄dixerat de christo Esa. xxxv. Tūc saliet sicut ceruus claud⁹. et aperient oculi cecoz et aures surdoz patebūt. De lepsis legit. iij. Re. v. Oz helizeus curauit naaman a lepra. sed hoc non autoritate ppria. sed mysterij figura. p̄figurabat enim christū cui hoc autoritate ppria cōpetebat. quia enim corpus suuz erat ex mundissima virgine cōceptū. sibi soli competebat lepre curare imundiciā. De mortuis predictū erat in pſona christi Deut. xxxiij. Ego occidam z ego viuere faciam. Cum enim ipse sit fons vite. sibi cōpetit oia mortua viuificare. De pauperum euangelizatione prophetatum fuerat. Esa. lxj. sicī pſona christi loquēs Spūs dñi super me. eo q̄ vnxerit me. euangelizare pauperibus misit me. Un̄ Lu. iiij. legit q̄ cū Jesus legisset eadem verba in sinagoga dixit. Hodie impleta ē hec scriptura in auribus vestris. Cū igit quereba tur a saluatore. an ipse esset christ⁹ in lege p̄missus. subtilit rñdit innuens talem rationē. Qui opat opa omnē nature facultatē excedentia. et que pphete p̄dixerunt de christo. ille pfecto est christ⁹. Ego talia opor. ergo ego sum. Hui⁹ rationis minorez ponit in lrā. Dicit ergo |Ceci vidēt |De Bhēt Mat. ix. Jo. ix. Lu. xviij. |Claudi ambulāt |Matth. xxj. |lepsi mūdant |Mat. viij. |Surdi audiunt |Marci. ix. |Mortui resurgūt |Matth. ix. Lu. vij. Joh. xj. |Pauperes euangelizant |Lu. iij. z iiij. ¶ Notanduz āt q̄ hic inter mirabilia opa ponit pauperez euāgelizatio. q̄d dupliciter exponi p̄t ◆ Uno modo sic |Pauperes euangelizant |id ē instruunt z ad fidem cōuertunt. Et sic exponendo triplex p̄t ītelligi ratio quare christus pauperibus euangelizauit. ¶ Prima est vt pncipū nostre fidei non in potentia et magnificentia seculi fore oñderet sz in vtute dei. Un̄. j. Cor. j. Infirma hui⁹ mundi elegit deus. vt confundat fortia. Et Jaco. ij. dicit Nōne ipse de⁹ elegit pauperes in hoc mundo. diuites i fide z heredes regni dei. q̄d p̄misit deus diligentibus se. ¶ Secunda est vt ostēderetur

Dominica Secunda In aduentu XIII

in anūciatione verbi dei.nullā psonaz̄ accepti onem debere fieri. Ūñ Hiero. Nulla inquit inter nobiles et ignobiles.inter diuites et egenos in p̄dicatione distinctio sit. Tertia ad confusionē scribaz et phariseoz qui diuina nolebant nūciare paupibus. Et inde rep̄hēsibiles sūt doctores huiꝰ seculi qui libentiꝰ p̄dicant verbuz dei diuitibus a quibꝰ emolimentū accipiūt q̄z paupibus. Et q̄niā christꝰ p̄dicauit paupibꝰ. ideo ꝑ tanq̄z rarū ⁊ insolutū ponit inter opera mirabilia. Sed est aduertenduz q̄ licet christus incepit p̄dicare paupibus.non tamē exclu dunt diuites.q̄n et ipsis p̄dicauerit vt patz in Zacheo ⁊ symone leproso ⁊ maria et martha et alijs. Non ergo verecundent̄ homīes qui p̄dicationes frequētat q̄i ex hoc paupiores ⁊ cōtemptibiliores reputent̄. Quod est cōtra quosdam diuites qui erubescunt inueniri apud p̄dicationes vel in ecclesia. De quibus fert sentētiam saluator luce.viij. Qui me erubuerit ⁊ ꝓmones meos illū filiꝰ hominis erubescet cū venerit ī magna potestate sua. Alio modo p̄t exponi sic Pauperes euangelizant̄.id est.p̄dicant̄.cōmēdātur et beatificant̄. Naz ꝑm seculum diuites p̄dicant beati iuxta illud p̄s. Promptuaria eoruz plena.eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetose abundantes in gressibꝰ suis ⁊c. Et subdit Beatū dixerūt pl̄m cui hec sūt. Unde et Ecc̄.xxxj. Beatus diues. Sz christꝰ paupes p̄dicabat beatos d. Matth̄.v. Beati paupes spū quoniā ipsoruz est regnū celoꝝ. Nō valde fuit mirabile ⁊ inauditū. Quia ante aduentū christi.satellites voluptatum diuitias appetebāt.⁊ non habētes diuitias miseros reputabant. Ideo Greg.dicit. Noꝝ dñs ac redemptor noster nouus homo venit ī mundū.noua p̄cepta edidit mundo.vite eternz nostre veteri in vitijs enutrite. cōtrarietatē opposuit nouitatis sue. Quid enī vetus quid carnalis homo nouerat nisi sua retinere. aliena rapere si posset.cōcupiscere si non posset. Sed ipe christus p̄cepit nouitatē cū dixit Luc̄.xuij. Nisi quis renūciauerit oībus que possidet non p̄t meus esse discipul⁹. Hoc nouū ⁊ mirabile petebat̄ Ecc̄.xxxvj. Innoua signa īmuta mirabilia. Moraliter pista sex opa christi mirabilia q̄bus liberauit homīes a coporalibꝰ defectibꝰ accipi p̄nt sex mala ꝺfectuū culpabiliū a quibꝰ quotidie liberat animas spūaliter. Quidaz enī sunt ceci p ignorātiam vel malicia. De q̄bꝰ dicit Sap̄.ij. Quoniā excecauit eos malicia eorum. Qui possunt dicere illō p̄s. Lumē oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipsū non est mecum. Et ideo clamēt ad dñm Illumina oculos meos ne vnq̄z obdormiam in morte. Hos liberat christus dicēs Johā. viij. In iudiciū veni in hūc mundū.vt nō vidētes videant. Item quidā sunt claudi in affectu p̄aue voluntatis.qui bñ vident q̄d agēduz q̄o derelicto mundo sequēdꝰ esset christus.sed nolūt.p̄s. Noluit intelligere vt bene ageret. Iniquitatē meditatus est in cubili suo ⁊c. Vel ptm volunt sequi mundū.ptm christum. De quibꝰ p̄s. Claudicauerūt a semitis suis. Contra quos clamat Helias.iij. Re.xviij.dicēs. Usq̄q̄ claudicatis in duas ptes.quia ꝺus deum ⁊ mūduz Et addidit Si dñs ē deꝰ sequimī eum. Tales clament ad dñm.dicētes cū p̄s. Gressus meos dirige ꝑm eloquiū tuū. Et ipse eos liberabit dicens. Job̄.vlt̄. Saluabo claudicantē. Item alij sunt leprosi cōtagione luxurie.que maculat corpus ⁊ aiaz.j. Cor.vj. Qui fornicat in pp̄riū corpus peccat. Quibꝰ dat̄ consiliū iiij. Re.v. Vade ⁊ lauare septies in iordane et mūdaberis. Et hoc petijt p̄s. Aspges me dñe ysopo et mundabor. Item quidā sūt surdi p cordis duriciaz ⁊ īmlericordiā.siue ad clamorem pauper siue ad vocem p̄dicatiōis. De quibꝰ dicit in p̄s. Sicut aspidis surde ⁊ obtu.au.su. Hos etiam liberat christꝰ Esa.xxix. In die illa scz aduentus christi audiēt surdi verba libri signati. Item alij sunt mortui p peccati mortalis obstinationem Et hos liberat christus dicēs Joh̄.xj. Qui credit in me etiā si mortuꝰ fuerit viuet. Vivificant autem effluentia sui sanguinis sicut pellicanꝰ suscitat pp̄rios filios suos a morte.effundens sup eos sanguinē. Sicut enī sanguis est fōs caloris vite corpalis.ita sanguis christi emūdabit conscientiā nostram ab opibus mortuis Heb̄.viij. Item alij sunt paupes a celestibus gratijs et virtutibus nudi ⁊ miseri. Quibus dat̄ consiliū Lu.vij. Si vere fratres diuites esse cupitis.veras diuitias adamate. Hos etiā christꝰ liberat clamans Matth̄.xj. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos. Notandum etiam q̄ quia pauperes in hoc mundo habentur contemptui.ideo christus etiam eos liberauit ab huiusmodi contemptus opp̄brio p̄dicans paupertatem beatam ⁊ in seipso assumens pfectionē extreme pauptatis. Deinde cū dicit ⌊et beatus est⌋ reddit eos cautos contra dubitationē iminentē ex passione sue humanitatis.d.⌊beatus est qui nō fuerit scandalizatus in me⌋ quando scilicet videbit ignominias mee passiōis. Et nota q̄ scandalū ꝺra scandalō grece q̄ō ē offēdiculū vel ruina latine. Et tūc aliq̄s ꝺr scādalizari.q̄n er ꝓbo vl̄ facto alteriꝰ habuerit occasioēz peccādi. Nō p̄t es

se dupliciter. aut occasione data. aut occasione accepta. Christ⁹ ergo nō fuit alicui occasio scandali occasiōe a se data. sz occasione ab eis peruersse accepta. ¶ Notādū etiā q quidā scandalizati sunt a christo occasione sūpta a sua p̄dicatiōe Matthei. xv. Scitis q pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. Quidā vō a sua operatione Marci sexto. Unde huc tanta sapientia et vtutes que pmanū eius efficiunt. nōne hic ē faber filius. z scandalizabant. Et hoc etiā mō scandalizabant in christo discipuli Johis. Quia vt dicit Greg. z Chryso. Aliqualiter christo iuuidebant mirabilia operanti. q Johs nunq̄z fecerat. et ad hoc scandalū ab eis amouendū dixit hoc verbū. Et beatus est. Quidā aūt tertio scandalizati sūt in christo occasiōe sumpta a sua passiōe Et sic intelligit etiaz qō hic dr. ¶ Et btūs z̄. ¶ Aū Greg⁹. Uisis tot signis nō scādalizari sz āmuari q̄libet potuit. Mens tñ fideliū grauiter tulit. cū dñm post tot mirabilia mori vidit. Aū apls j. Coz. pmo. Nos p̄dicam⁹ christū crucifixum iudeis quidē scandalū gentib⁹ aūt stulticiā. Et ad istud scandalū euitandū. pmonuit eos christus dī. Et beatus ē z̄c. q. d. Licet operer mirabilia vt de⁹. quia tñ vt hō crucifigend⁹ sum. cauēdum est valde hoīb⁹. ne in me mortez despiciāt q̄ signa venerant vt dicit Greg.

¶ Expositio tertie partis euangelij.

XIIII

Illis autem abeuntibus. cepit Jesus dicere ad turbas de iohāne. Quid existis in desertum videre. harundinē vento agitatam. Sed quid existis videre. hoīem mollibus vestitū. Ecce qui mollib⁹ vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre. prophetā. Etiaz dico vobis. et pl⁹ quā prophetaz. Hic est enī de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meū ante faciē tuā qui preparabit viam ante te. ¶ Tertia ps p̄cipalis in qua pomit p̄curiosus inclita commēdatio Quereret aūt aliq̄s. quare christ⁹ facta sibi hac questione incepit cōmendare iohānem. Item quare non cōmendauit eū p̄nūbus discipulis. sz abeuntib⁹ illis. Rñdet ad pmū p̄m Hiero. et Hylariū. q q: turba circūstans mysteriū interrogationis nesciebat. putabat enī iohannē dubitare de christo ex hmōi q̄stione. Ac ppter hoc putare poterāt christū dixisse illud verbū īmediate p̄missum. Et btūs est qui nō fuerit scandalizatus in me. referēdo ad iohānem quasi scādalizatū in christo. Ideo ad amputandā hui⁹ opinionē ab eis incepit eū cōmendare. Ad secūdū dicendū. q nolunt euz cōmendare in p̄ntia discipulorz. ppter tres rōnes. Primo ne videret hoc adulatorie facere sz Chryso. Secūdo ne extollerētur intra se de gloria magistri sui Tertia q discipuli iohis de iohāne nō dubitabāt sz turbe. ido ipsum cōmendauit corā turba z non corā discipulis. Dicit ergo ¶ Illis aūt abeuntib⁹ cepit Jesus dicere ad turbas de iohāne ¶ Commendat aūt ipsū in duobus. Primo quātum ad male opinionis remotionē. Secūdo quātū ad sue sanctitatis ostensionē. Ibi. Sz q̄d existis videre p̄pbetā. Remouet aūt malā opinionē de iohanne. q ad duo. ¶ Primo oñdit eū non esse leuez. qō respicit rōnis hesitationem. Nā p⁹ dixerat. Ecce agn⁹ dei. ecce qui tollit pctā mūdi. Modo videt quasi dubitare z ita incōstans esse z leuis mittēdo discipulos cū q̄stiōe. Sz christ⁹ oñdit q nō fuit in ipso hmōi hesitationis instabilitas cū dicit ¶ Quid existis in desertū. videre harundinem ven. a gi ¶ q. d. non. ¶ Notandum q nō tūc exierant in desertū ad hoc vt viderēt iohannem. nec enim erat tūc in deserto sed in carcere. sz p̄teritum refert. quia frequēter exierat plus in desertū videre iohānem. vt habet Mar. j. Per harundinē sicut dicit Hylari⁹. intelligit anim⁹ cognitione dei vacu⁹ z ad immūdoz spirituz flatū vagabundus. Nō igit erat iohs harūdo qui omni vento agitaret vt leuitate mentis de christo mō ābigeret q euz p⁹ p̄dicauerat vt dicit glo. interli. ¶ Secōdo oñdit eū non esse mollē qō respicit irascibilis refractionē z ꝓcupiscibilis deflectionem cū dicit ¶ Sed quid existis videre hoīem mollib⁹ vestituz ¶ Quasi diceret Non. Qui enī molles sunt aduersitate cito frangunt quātū ad refractionē irascibilis. Sed iohs mollis nō erat. vt qui p⁹ qñ liber erat christum p̄dicauerat modo in vinculis posit⁹ quasi aduersitate fractus de ipso dubitet Q, etiā iohs mollis nō fuerat quo ad flectionē ꝓcupiscibilis. patz in eius victu et vestitu. Nā vestimēta ei⁹ erant de pilis camelorz. z cibus ei⁹ erat locusta et mel silueſtre Matth. iij. Et subdit ¶ Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt in domib⁹ regū sūt ¶ In domib⁹ regum habitāt molles et flexibiles. Unde Petrus in atrio pontificis mollis effect⁹. fractus ē ad vocem ancille Matth. xxvj. Et dauid in domo regia stans ad fenestrā. flex⁹ ē ꝓcupia ad aspectū bersabee. ij. Reg. xj. ¶ Moralit Hiero. z Rabanū docemur hic. q p̄dicatorez est vitatis ōclinare debēt nobiliū pallacia. q̄ frequentāt mollibus induti adulātes q vitā peccātū palpant et

nō pungūt. Itē notat hic q̄ p̄dicatio vitatis cō/
uenit cū duricia cibi ⁊ vestis. Qui aūt falsē p̄e/
dicant adulatores sunt. sectantur lucra. querūt
diuitias. dilicijs affluunt. Et tales mollibus ve
stiunt. Nō sic Johēs. Un Greg. Johēs molli/
bus vestib⁹ nō fuit indut⁹. q⁹ vitā peccantium
nō blandimētis fouit ſz aſpe increpauit. ¶ C
Hic queri vtz in vsu p̄ciosaꝝ vestiū sit peccatū
Et videt q̄ sic. Quia dicit Greg⁹. in omel. super
illo vbo. Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt. Nemo existi/
met influxu atqz studio p̄ciosaꝝ vestiū peccatū
deesse. q⁹ si hoc culpa nō esset. nullo mō Johānē
dñs de vestimēti sui aſperitate laudasset. Et ne/
quaq̄z Petr⁹ ap̄ls p̄ceptam feminas a p̄ciosa/
rum vestiū appetitu cōpescere et dicēs: Nō in ve
ste p̄ciosa. Sic enī d⁹. j. Pet. iij. Quaꝝ nō sit ex/
trinsecus capillatura aut circūdatio auri aut ī
dumenti vestimēto⁹ cult⁹. Et infra sic. Sic enī
aliq̄n ⁊ sancte mulieres sperātes in deo. nō in o⁹
natu vestiū. ornabāt se subiecte p̄p̄ijs viris Un
etiā q̄ dicit hic In domib⁹ regū sūt. exponit gre/
gorius. id est. exteres regni celestis sub iure dia/
boli sunt. q̄ sunt reges tenebraꝝ. In cōtrariū est
qđ de forti muliere d⁹ Prouerb. vlt. Byssus et
purpura indumentū ei⁹. Sed dicendū q̄ sic di/
cit beatus Aug⁹. iij. de doctrina christiana. Nō
vsus rei sed libido vtentis in culpa est Unde in
talibus spectand⁹ est finis et intentio vtentis. ⁊
sm hoc iudicat esse pc̄tum vel nō In vestib⁹ enī
q̄q̄z sunt reprehensibilia. Primū est superfluitas
sicut in mulierib⁹ que trahunt magnā ptem ve
stimentorū super terrā. Secundū est p̄ciositas
ornant enī se purpura et byſſo ac si essent statue
gentiliū vel ministri altaris. Tertiū est curiosi/
tas. adinuenūt enī scissuras diuersas et nouas
figuras ⁊ formas vestimento⁹ Quartū ē mol/
licies vt hic. Quintū est nimia vestium diuersi/
tas. Exemplū de diuite epulone Luc. xvj. Et q⁹ ī
omnibus his modis videt esse libido vtētis. iō
nō sine culpa est hmōi vestimento⁹ cult⁹ Excu
sari tñ possunt aliq̄ a pc̄tō ex quattuor. ¶ Pri/
mo mulieres si se ornāt vt p̄p̄ijs viris placeāt.
ne p̄pter eaꝝ p̄temptū in adulteriū labant. Un
dicit. j. Corinth. vij. ¶ Mulier que nupta est cogi/
tat que sunt mūdi quō placeat viro. Dū tamē
alias hmōi ornatus sit cū verecūdia ⁊ sobrieta/
te. vt dicit aplus. j. Thes. iij. et hec excusatio locuꝝ
nō habet in mulieribus illis que viros nō habēt.
nec volunt habere ⁊ sunt in statu non habendi.
Tales enī nō possunt absqz peccato placere vi/
rorum aspectib⁹ ad p̄cupiscendū. quia hoc ē eis
dare incentiuū peccādi. sm illud Prouerb. vij.
Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio ad
decipiēdas aīas Et si quidē hac intentione se or/
nent. vt alios p̄uocent ad p̄cupiscentiā mortali
ter peccāt. siue nupte siue nō. ¶ Multe enim in vi
ros retorquēt mendacium siue culpe. de q̄bus dicē
Cyprianus. Berico et purpura indute christuꝝ
indnere nō possunt. auro. margaritis. et mon/
tibus adornate. ornamēta cordis ⁊ pectoris per
dunt. Si autē ex leuitate quadā vel etiā vanita/
te p̄pter quandā iactantiā. nō semp est peccatū
mortale. sed q̄nq̄z veniale. Et eadē ratio quantū
ad hoc est de viris. Unde beat⁹ Aug⁹ epistola
ad Possidonium Nolo vt de ornamēto auri vel
vestis p̄p̄ria habeas in phibendo sniam. nisi in
eis qui neqz p̄iugati sunt neqz p̄iugari volunt.
qui cogitare debēt quomodo placeāt deo Se
cundo possunt excusari aliqui ex statꝰ sui con
dicione. Illi enī qui in dignitatibus constituūt
p̄ciosioribus indui possunt q̄z ceteri. non pro/
pter sui gloriam. sed ad excellentiam sui statꝰ.
¶ Tertio ex ornamēti sui interioris rep̄sentati/
one. Exemplū de Judith. x. Ad hoc enī ornāt se
ministri altaris. quia omnia ibi sunt significati/
ua virtutū. ¶ Quarto ex regionis consuetudi
ne siue more. Nos enī regionis in talib⁹ excu/
sat. dūmodo alias finis nō sit indebitus ⁊ p̄sue/
tudo nō sit in p̄iudiciū nature. vt in pictura fa
ciei. In hoc enī nulla consuetudo excusat. vt dicē
Cyprianus de habitu virginū. Nam nō v̄gines
tantū aut viduas. sed etiā nuptas et omēs femi
nas omnino admonendas. q⁹ opus dei ⁊ factu
ram eius ⁊ plasma nullo modo adulterare de/
beant. adhibito flauo colore vel nigro puluere
vel rubore. Et subdit: Deum videre nō poteris
quādo oculi tui nō sunt quos de⁹ fecit. sz quos
diabolus infecit. Et p hoc patz rñsio ad obiecta

¶ Deinde cū dicit: ⌊ Sed q̄d existis vide/
re. pphetam ⌋. Cōmendat eū q̄ntū ad excellētiaz
sanctitatis. Cōmendat aūt eū quo ad duo. Pri
mo quo ad p̄rogatiuā cognitiōis. s. ab excellen/
tia. pphetie cū dicit: ⌊ Etz q̄d existis videre. pro/
phetam. Etiā dico vobis. et plus q̄z pphetam ⌋.
Ad alias p̄cedētes q̄stiones nō rñdebat. Quia
Johānes harū do⁹ ⁊ mollibus vestitus nō erat.
Erat aūt pphēta q⁹ ventura p̄dixit. Et pl⁹ q̄z p/
pheta. p̄pter tria. Primo q⁹ nondū nat⁹ pphe/
tauit. Secūdo vt dicit Greg. in omel. cū pphete
officiū sit futura p̄dicere iste plus fecit. q⁹ quem
alij futuꝝ p̄nunciauerāt. digito demōstrauit.
Tertio vt dicit Hieronym⁹ pphetali p̄uilegio
accessit p̄miū. vt suū dñm baptizaret ¶ Secun
do cōmendat eū a dignitate officij. quia p̄cur
sor dñi. Dñdit aūt ipse Johānes autoritatē sui
officij habere a deo p testimoniū pphetie ⌊ Hic

est enī de quo scriptū est ¶ Malach.iij. Ex q̄ etiam colligi pōt quartū ꝓpter qō fuit pl⁹ q̄z ꝓpheta. Quia alij ꝓphete ꝺ ipo pꝺixerūt ¶ Ecce ego ¶ dicit deus pater ad filiū ¶ mitto angelū meū ¶ .i. Johānem. Vñ Joh.j. Fuit homo missus a ꝺo cui nomē erat Johānes. Dicꝰ est aūt Johānes angelꝰ ꝓpter duo. Primo ꝓpter officij dignitatem. q̄ nunc⁹. Sicut enī angelꝰ gabriel natiuitatem saluatoris paucis annūciauit pſonis. scz virgini. Joseph. pastoribꝰ. z magis. ita Johannes palā illū toti mūdo annūciauit. Et ſm Gre gorīū. Unusquisq; fidelis si a prauitate primū reuocat z ad bonū exhortat. scz regnū eternū. vl supplicium errāti denūciat. pfecto angelꝰ est. id est. nūcius dñi. Secūdo ꝓpter angelice vite puritatē quā duxit in solitudine in ỽginitate. z contemplatiōe. Vñ Chry. Pduto si nō est audacie dicere q̄ gloriosior est Johānes q̄ fuit bō q̄z angelus. q̄ ꝓpter meritū ỽtutis angelꝰ ē vocatus z obtinuit p grām qō habet angelꝰ p naturam. ¶ Ante faciē tuaz ¶ ita ꝓpe ſm Chryſo. q̄ inē christum z Johannē nullꝰ fuit ꝓpheta medi⁹. Sic enī qui ꝓpe currū regis incedūt. alijs sunt clariores. ita et Johānes ꝓpe christi pñtiam. ¶ Qui pparabit viā añte ¶ ¶ Nota q̄ triplex ē via christi quā pparauit Johānes. Prima ē in mūdum p incarnationē siue carnis assumptionez ex ỽgine. Hāc viaz cōceptio Johānis aliqualit pparauit. Quia q̄ virgo credebat nihil deo impossibile ad hoc ꝛcept⁹ Elizabeth accedebat Et sic ꝛsentiēte ỽgine factꝰ est via cōceptiōis christi. Secūda via christi est in mūdo p ꝓdicatiōez Hanc viā Johānes añ christū pparauit disponendo corda hominum p ꝓdicationē penitētie Tertia via christi fuit ex mūdo. cū morīēs ad inferna descēdit. Hāc etiā viā Johānes pparauit ante christū. q̄ ꝓ⁹ mortuꝰ est. et annunciauit sanctis patribꝰ q̄ erāt expectātes saluatoris aduentum. De pītione huⁱ⁹ triplicis vie ꝓpheta uit pater eiꝰ Zacharias. Preibis ante faciē domini parare vias ei⁹ Luc.j.

¶ Sermo de eadem dominica XV

CEci uident . claudi ambulant . leprosi mundantur . surdi audiunt . mortui resurgūt pauperes euāgelizantur . ¶ Dicto supra in sermōe p̄cedētis dñice qb⁹ ꝓparatorijs mēs deuota ad aduentū ỽbi eterni in mentē cōgrue disponat. Nā vt hoc fiat ỽtutes celoꝝ mouebūtur. vt ibi dictū est. Nūc videndū est qb⁹ signis z indicijs. ipſi⁹ ỽbi eterni in mēte pñtia cognoscatur. Sicut enim dicit Bernū. in ſimone de epiphania. Uerbū eternū nō solū voluit ad nos descendere. sz etiā innotescere. ñ solū nasci sz z agnosci. Unde sicut verbū eternū aduentū suū in carnem. signis z opib⁹ mirabilib⁹ exhibuit vt hodiernum euāgelū attestat. Quia ceci vidēt ꝛc. sic suū aduentū in mentē. eisdē signis spūalit tñ intellectis indicat z ꝓtendit. Ad qō repūtandum cātat ecclia in introitu misse hodierne ¶ Dopul⁹ syon ecce dñs veniet. Quasi diceret: O fideles anime q̄ estis ꝓpl⁹ syon. q̄ in specula expectādo aduentū dñi ỽbi eterni posite. ecce q̄si demonstratiuus signis z indicijs. dñs veniet. z ex hmōi signis z indicijs postq̄z venerit potestis ppēdere. Et q̄ sunt illa signa. ¶ Ecce ceci vidēt ꝛc ¶ Quecunqz igit es o fidelis aīa si scire vis. te ỽbū eternum mētaliter ꝛcepisse. ꝓsidera si opa ista mirabilia ỽbi eterni pñtiā attestātia ex te resplendeāt Siquidē ỽbū eternū vbicūq; est. nullaten⁹ otiosum est. Opat enī magna si est. z vbi opari desinit ibi nō est. vt dicit Greg. in sili loquēs ō charitate. sine qua ỽbū eternū nō venit in mentem. Sunt aūt sex opa mirabilia q̄ ỽbū eternum opat in mēte in q̄ fuerit ꝛceptū. sicut sex signa q̄ibus suā pñtiam designat. Et hec notanē in ỽbis ꝓpositis ¶ Ceci vidēt ¶ . Primū signū est mētis diuisiōz ad cogītionē illustratio. qō notat i cecorum illuminatiōe. cū ꝺr ¶ Ceci vidēt ¶ Signum secundū est mētis ad diuine volūtatis expletionem expedita dispositio. qō notat in claudorum ambulatiōe. cū ꝺr ¶ claudi ambulāt ¶ Tertū signum aduētus ỽbi eterni in mentē. est defectuum culpabiliū oīmoda depuratio. qō notatur in leprosoꝝ mūdatione. cū ꝺr ¶ leprosi mūdant ¶ Quartū signū est ỽbi dei diligēs obaudītio. qō notat in surdorum auditiōe. qō notat cum dicitur ¶ surdi audiūt ¶ Quintū signū est interioris hominis viuifica renouatio. qō notat in mortuoꝝ resuscitatiōe. cū ꝺr ¶ mortui resurgūt ¶ Sextum signū est pauptatis volūtarie pfecta emulatio. qō notat in pauperum euāgelizatiōe. cū dicit ¶ pauperes euāgelizāt ¶ B . Quātū ad ꝑmum signū est sciendū. q̄ mens rōnalis sibijpsi derelicta z i puris naturalib⁹ posita ē in diuinoꝝ cognitiōe q̄si ceca. tū ex ỽtutis debilitate. nā se habet ad diuina sicut ocul⁹ nocue ad lucē sol. vt ꝺr scdo metha. tū ex luminis obscuritate. lumē enī naturale intellect⁹ agētis ad ℞ est insufficiēs. q̄ solū habet irradiare fantasmata sensata. tuz ex obiecti trāscēdētia z ꝓportionabilitate. q̄ transcendit oīa sensibilia z imaginabilia. Vñ hō i puris naturalib⁹ derelict⁹. figurari p̄t pilluz angelū laodicie cui dictū ē. q̄ dicis q̄ diues sū z locupletat⁹

et nulli⁹ egeo ⁊ nescis.q⁹ tu es miser ⁊ miserabil⁹ ⁊ paup cec⁹ ⁊ nud⁹. Apoc.iij. Talē se aliqñ fuisse humiliter cōfitet̄ Aug⁹.ix.cōfes. Fuerā inq̄t lator.amar⁹ ⁊ cec⁹ aduersus lrās de melle celi melleas ⁊ de lumīe tuo lumīosas. ¶ Sed ecōtra verbū eternū cū fuerit ꝓceptū in mente. oculū mētis clarificat ⁊tra pmū. Est enī verbum eternū colliriū nobile q mētis oculus clarificat ad videndū diuīa. Vñ ibidē Apoc.iij. Pslulit huiusmodi aīe cece ex carētia videlicz vbi. Collirio unge oculos tuos vt videas. Inuenim⁹ enī triplex collirui i scriptura. Primum ex felle piscis quo oculi Thobie senioris sunt curati.vt habet̄ Thob.xj. Per fel enī piscis itelligit amaritudo omniū q in mūdo sunt.vt enī piscis in aq̄.sic hō i fluxibilitate hui⁹ mūdi degēs. Psal. Hoc magnū ꝛc. Tūc igit oculi nostre ꝓsideratiōis mēti deuote in amaritudinē puertunt. Sic lumita fuit illa sancta aīa vbigena apli.cum dicebat Mihi mūdus crucifix⁹ est ꝛc. Secundū collirium est ex sputo et terra.hoc ꝓfecit ipse saluator illuminatiōe ceci nati. Joh.ix. Per sputū ex ore diuino puenīes.intelligit aīa a deo creata.p terram corp⁹ humanū.hoz duoz ꝓmixtio causat lutū. Et q̄d aliud est hō q̄z vile lutuz. Hoc ergo collirio oculos linire.est vilitatē ꝓdicionis humane añ oculos ꝓsideratiōis ponere ⁊ nil de se ipso nisi vilia ⁊ defectuosa sētire. dicēdo cū psal. Ego sum vermis ⁊ nō hō ꝛc. Tertiū collirium est fauū mellis. Vñ legit.j. Reg.xiiij.q cū ionathas comedisset fauū mellis.illuminati sūt oculi ei⁹. Q̄d gust⁹ diuine dulcedinis intelligit.q gustata illuminant oculi nostri intellectuales. Unde psal. Gustate ⁊ videte quoīa suauis est dñs ꝛc Primo dicit gustate ⁊ deinde videte.q⁹ gustus diuine dulcedinis illumīat oculos mētis ad videndū diuina. ✦ Itē verbū eternū lumīe supnaturali mentē illustrat.⁊tra sc̄m. Est enī ipsum verbū lux vā q illumīat omnē hoīem venientez in hūc mundū. Be hoc lumīe ad.ꝓpositū dicit aplus.ij.Cor.iiij. Be⁹ q̄ dixit de tenebris lumē splēdescere.ipse illuxit in cordib⁹ nostris ad illuminatōz sciētie claritatis. B ✦ Itē mentē sibi assimilat ⁊ cōformat.videlicet se ei cognoscibilē exhibēdo.⁊tra tertiū. Vñ tali mēte dr Ezech.xxviij Tu signaculū similitudinis plen⁹ sapīa. Hāc ꝓformationē sui cū vbo eterno expetijt beat⁹ Aug⁹ x.cōfes.dicēs. Cognoscā te cognitor me⁹ sicut a te cognit⁹ sum.virtus aīe mee.intra in eā ⁊ coapta eaz tibi. vt possideas sine macula aut ruga. Predicta tria tāgit Bern̄.sup Cañ.ꝑmone.xxxj ostendēs similitudinē esse causam visiōis.sic dicens. Oculꝰ cū turbat⁹ fuerit lumini nō apꝛopinquat.numꝛ ob amissam silitudinē. Qui ergo turbat⁹ est nullaten⁹ serenū solē videt.ꝓpter dissimilitudinē.seren⁹ aliquatin⁹ videt.ꝓpter similitudinē. Ita ⁊ solē iusticie illū.q̄ illumiat omnem hoīem venientē in hūc mundū. videre in hūc mūdo sicut illuminat seren⁹ ⁊ illuminat⁹ ꝑt.tāq̄z iam in aliquo silis.sicuti aūt est oīno nō pōt. tanq̄z nōdū pfecte silis.q nō aliud est videre sicuti est q̄z esse sicuti est Et hoc est qđ dicit.j. Joh. iij. Scim⁹ cū apparuerit silēs ei erim⁹ quoniaz videbim⁹ eū sicuti est. Et hec tria.q̄ vbū eternuz fugādo cecitatē mētis in nob opat̄.simul cōprehendit apl's.ij.Cor.iij. Nos scz q̄ verbū eternuz cōcepim⁹.reuelata facie dñi gl'iam speculantes q̄ntū ad ꝓmū.s.quo ad oculū mētalis clarificationem. trāsformamur in eandē imaginē. q̄ntū ad tertiū.s.mētis ad deū ꝓformationē. a claritate in claritatē.q̄ntū ad secūdū.s.quo ad luminis supnaturalis infusionē.videlicet a claritate naturalis lumīs intellect⁹ agētis.in claritatē luminis supinfusi. Et hoc totū fit tanq̄z a dñi spū.i. a verbo eterno spūaliter in mēte ꝓcepto. ¶ Primum ergo signū qđ verbū eternū sit in mēte est si ipsa mēs de deo aliq̄ supnaturali cognitiōe illustret. Cū enī verbū eternū ex sua essentiali proprietate sit lux.ꝓprium est ei illumīare mentē quā possidet Vñ illos duos discipulos in via q̄bus suā pñtiam exhibuit ad cognoscēdū scripturas illustrauit.vt habet Lu.xxiiij. Sic et beatus Augustin⁹ de q̄ ꝓdictū est.illuminatū se fuisse commemorat.x.confes.dicēs. Irradiasti in me vehemēter.chorusc̄asti .splēduisti ⁊ fugasti cecitatez meā. Et hoc signū ꝑcipue expiunt in se viri contēplatiui.q̄n eis in cōtemplatiōe siue ō gl'ia sctōrum.siue de maiestate diuinitatis aliq̄ reuelāt

¶ Subsermo primus. XVI

Claudi ambulāt Uiso de primo signo nūc restat de secūdo.qđ ē mētis ad diuine voluntatis expletionē expedita dispositio.qđ notat̄ in claudoꝛ ambulatiōe cū dicit̄ [claudi ambulāt] ¶ Pedes animе sunt eiꝰ affectꝰ. qbꝰ ꝑm Aug. aīa gradit̄ sicut corꝑ pedib⁹ Isti pedes aīe ex defectu bōi sibi ꝑ si relinquat̄ sunt tardi.imo claudi ad gradiēdū in via diuine voluntatis. iuxta illud Roma.ix. Nō est volētis nec currētis currere sz miserētis dei. Qđ ꝓtigit ex triꝰ causis sūptis penes tria q causant naturaliꝑ pedū corꝑis claudicatē Primo enī claudicatas ꝓtingit ex vitiis motiue destitutione.vt patet in languidis Secundo ex

neruoꝝ opilatione. ratione cuiꝰ membrū aliqꝺ nō suscipit influxū spirituū vitaliū. vt possit exire in opationē suaꝫ. vt patet in paliticis. Tertio ex pedū vel tybiarū incuruatiōe. vel aliqua alia corpis indispositiōe. vt patꝫ in ꝓtractis. Hōm hec tria possumꝰ accipe spūaliter tria que claudicatē causant in aīa signata in tribꝰ claudis curatis. de qbus legimꝰ in scriptura. quoꝝ vnuꝫ curauit chriſtꝰ. aliū petrꝰ. et tertiū paulꝰ ¶ Primū inducēs claudicatē in aīa. est virtuꝫ mentaliū destitutio. qꝺ puenit ex languida virtusqꝫ hoīs deiectione. qñ videlicet hō ꝑ accidiaꝫ tanto torpore ⁊ tedio afficit. q; ab omi virtuoso exercitio deijcit. vt dicit Greg. in ome. Accidia inquit est de virtutū laudabili exercitio virtusqꝫ hoīs languida deiectio Hoc signatū est i illo languido claudo Joh. v. q iacuerat ad ꝓbaticā piscinā. xxxviij. annis. q ita fuit viribꝰ destitutꝰ. q; nō potuit venire in aquā qñ mouebat. etiam cū adiutorio alteriꝰ. qn alius ꝑ or intrasꝫ ¶ Secundū est vena; spūaliū obstructio. qꝺ puenit ex terrenoꝝ ꝑoccupatione qñ videlicꝫ vene qbus diuinꝰ influxus habet deriuari in animam ꝑoccupant ꝑ interpositionē desideriorꝝ et curaꝝ temporaliū. Quia vt dicit beatꝰ Bern. sermone. lxxiij. Torea occupatū q̄pe secularib⁹ desiderijs animū. ōlectatio fcta declinat. nec misceri poterunt vana veris. eterna caducis. spūalia corporalibꝰ. sūma imis. vt piter sapias q̄ sursum sunt et q̄ sup terrā. qꝺ signatū fuit p illū claudū. Actuū. iij. qui mēdicabat a ñ porta speciosaꝫ. cuius baſes ⁊ plāte erāt imbecilles et teneres ꝓpt defectū spiritui. Uñ post subdit. Et ptinꝰ cōsolidate sūt baſes eiꝰ et plāte Sicuti dedisti temporalibus. nō recipiūt influxū eternoꝝ. Et si qñ isti aliquo motu qualicūqꝫ p alios adiutiferunt in deū. hoc faciunt ex cupiditate ꝓpalium. sicut iste claudꝰ baulabat q̄dem q̄tidie a ñ foreꝫ templi. nō vt intraret templū. sꝫ vt faceret q̄stū ¶ Tertiū est affectuū carnaliū oblectatio. qꝺ puenit ex puersa nature incuruatōe. Deꝰ quippe rectꝰ fecit hominē rectū. qz ad imaginē suā. Cui etiā attestat statura corpis erecta. vt videlicꝫ mēs tem debeat habere erectā ad celestiū ꝓtēplatiōz Sed ipse se incurvat ad fedā carnalis spurcicie voluptationē. ad modū claudi cōtracti Uñ Bernardꝰ sup Cañ. sermone. xxvij. Quid indecentius q̄z curuū recto corpe gerere aīm. puersa res est ⁊ feda. luteū vas qꝺ est corpꝰ de terra. oculos habere sursum. celos libere suspicere. celoꝝqꝫ luminaribꝰ oblectare aspectus. spūalē vo celestem qz creaturā suos ecōtrario oculos. ad est. mēs ꝙ sensus atqꝫ affectꝰ deorsum trahere in terrā. ⁊ q debuit nutriri in croceis. herere luto tanq̄z vnā ꝺ sub⁹ āplexariqꝫ stercora. Erubesce aīa mea diuinā in porcinā. alias pecorinā. cōmutasse similitudinē. Erubesce volutari in ceno q̄ de celo es. Hec Bern. Tales designant ꝑ illū claudum q̄ fuit in listris. de quo legit Act. xiij. q̄ erat curuus ⁊ cōtractꝰ ⁊ repedauit in terra. Uñ et dixit paulꝰ. Surge sup pedes tuos rectꝰ. Fuerāt aūt isti duo imediate dicti. claudi ab vtero matris sue. quia tā ꝑ aliū cupiditas q̄z carnalis concupiscēte deciuitas nobiscū nascuntur a natura.

¶ Sed verbū eternū veniēs in mētē. hāc triplicē claudicatē repellit et mentē recte ambulare facit. imo et exilire et deū laudare. Hec enim tria legunt de quolibet istoꝝ claudoꝝ. scz q; ambulabant. exiliebāt. et deū laudabāt Quoꝝ primum magis ꝓprie referri potest ad ꝓmos. secundum ad secūdos. et tertiū ad tertios ¶ Primos facit ambulare in via charitatiue actionis p exercitium vite actiue. Uñ chriſtꝰ sanauit illum languidum i porticu salomonis circa piscinaꝫ. vbi ꝓpter multitudinē languentū erat q̄si hospitale. in quo opa misericordie exercent. Ite aqua piscine ꝑ tpe per angelū mouebat. qꝺ sibi ꝓprie tinet ad vitā actiuā que in motu cōsistit. Ite chriſtꝰ dixit illi: Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. In quo etiā bonoꝝ opeꝝ dat intelligi exercitiū. Uñ Beda Quid est dicere. surge ⁊ ambula. nisi a torpore et ignauia in qbus ꝓus iacebas erigere in bonis opib⁹ ꝓficere stude. Tolle grabatū tuū. et ꝓximum tuū a quo portaris. et ipse patiēter tolera. Bern. in quoda ſmone. Quotiēs suggestionem boni opis censeris in corde tuo. da bonoꝝ deo ⁊ age reuerentiā vbo. cuius vox sonat i auribꝰ tuis ¶ Secūdos facit exilire in via diuine cognitiōis p exercitiū vite contemplatiue. Unde ille claudꝰ cū petrꝰ ipsum eleuasset. statī intrauit in templū. ambulans et exiliens ⁊ laudans deū. Per templū intelligit interni mētis vbi cōtemplatio ꝓficitur. Ad illud templuꝫ ille quādiu claudus fuerat intrare non potuit. nec baulabat in templū. sꝫ extra ad portā speciosaꝫ p quā humanitas verbi intelligit ſm Bedam. Joh. x. Ego sum hostiū que dicit speciosa. iuxta illud psal. Speciosus forma ꝑ filijs hominum Per hanc ergo portā intrat in templū. quia p manuductionē humanitatis puenit ad cōtemplationē deitatis. que vt dictū est. ꝓficitur i templo mentis rationalis. vbi veri adoratores adorant patrē in spiritu ⁊ veritate Joh. iiij. Ubi etiam verbi eterni cōceptio celebratur Sed in hoc templū non ingrediuntur claudi de quib⁹ hic loquitur. Quia vt dicit Greg⁹. v. moral. Pēs

nostra nullo modo ad vim intime cõtemplati/
onis rapitur. nisi studiose pus a terrenoꝝ desi/
deriorum tumultu sopiat. In cuius figura phi
bitum fuit in lege. ne claudus introiret in tẽplũ
Leuit. xxi. Soli aũt pfecti intrare possunt istud
templũ. et hoc p portã speciosaz. Psal. Hec por/
ta domini. iusti intrabũt in eam. Bene autẽ dicit
q claudus iste cũ intrasset templũ. non solũ am
bulauit. sed et exiliit. Quia cõcepto verbo eter/
no. mens cũ summo tripudio salit et exilit. cum
sup seipsam in cõtemplatione transcẽdit. Unde
de aduentu verbi in mẽtẽ dicit Cant. ij. Ecce iste
venit saliens in montib⁹. transiliẽs colles. Ver/
bum enĩ eternũ nõ venit claudicãdo. tardo pas
su incedendo. quia nescit tarda molimina spi/
ritus sancti gratia ꝑm Ambr. sed venit saliẽdo
Unde ꝛ mentẽ salire facit. Salire inqz in monti
bus et trãsilire colles. Per montes intelligunt
summi cõtemplationis modi. de qbus dicit in
psal. Montes excelsi ceruis. id est. summi con/
templationũ modi cõpetunt magnis contem/
platoribus. Per colles vero intelligunt parui
ꝛ cõmunes cõtemplationũ modi. Verbum igit
eternũ veniens facit mentẽ salire in montibus.
id est. in summis eleuationib⁹ graduũ contem/
plationis semetipsam transcẽdere. facit etiã eaz
transilire colles. id est. cõmunes modo contem
plationis in mẽtis eleuatione excedere. De hoc
saltu itelligit illõ Esa. xxxv. Tunc saliet sicut cer/
uus claudus. Ceruus cum sit animal gressibile
naturalẽ habitationẽ habet in terra. sed cuz sal/
tat eleuatur vltra terminos sue naturalis habi/
tationis. Sic anima verbigena ꝑm Richardũ.
dum saltãdo in ꝓtemplatione a semetipsa excu/
titur. dum supra semetipsam ire mẽtis alienati/
one vrgetur. nature possibilitatis terminos trãs
gressa videt. G Tertios facit ire et deũ lau
dare in via volũtarie passionis p virtutẽ patiẽ/
tie. Et hoc signatur in curatiõe tertij claudi quẽ
paulus sanauit in ciuitate listris. de quo Actu.
xiiij. sic legit. Et quidã vir listris infirmus pedi
bus. sedebat claudus ex vtero matris sue. q nũ/
qz ambulauerat. hic audiuit paulũ loquentẽ. q
intuitus eũ ꝛ videns. quia fidẽ haberet. vt saluus
fieret. dixit magna voce. Surge sup pedes tuos
rectus. Et exiliuit ꝛ ambulauit laudans deum.
Claudus iste qui vt est dictũ. designat mentez p
carnales affectus incurvataz. ad ꝑsentiam vbi
eterni qõ audiuit a paulo. curat listris. qõ inter
ptatur vtilis tribulatio. quia tali menti omnis
tribulatio est vtilis et cõsolatoria. et eo magis eq/
nimiter nunc tolerat aspera. quo prius admise/
rat blanda ꝛ lubrica. Imo talis mens in omi eo
qõ sustinet deũ laudat. Unde Chryso. super illo
psal. Voluntarie sacrificabo tibi. dicit sic. Volũ
tarie deo sacrificãt qui ĩter angustias passionũ
deo gratias agunt. H Ex ꝓdictis colligit.
q mens a triplici clauditate ꝓdicta curata. cõce
pto verbo eterno. ambulat triplici via. s. actiõis
cõtemplationis. et volũtarie passionis. Sed qõ
istoꝝ sit melius ꝛ nobilius respõdeo. Actiua vi
ta est difficilioꝝ quia laboriosioꝝ ꝛ piculosioꝝ. sed
ꝛ fructuosioꝝ. ac p hoc magis meritoria. ceteris
paribus qz cõtemplatiua. Sed cõtemplatiua
est suauioꝝ ꝛ delectabilior et securioꝝ qz actiua.
sed minus meritoria ceteris pib⁹ qz actiua. Sz
diceres. nonne maria melioꝝ ptem elegit. ergo
magis meritoriã. Dicendũ est q verũ est meli/
orem. quia fini vltimo ppinquioꝝ. cum sit qua
si inchoatio future beatitudinis. Vel ꝓtempla/
tiua dicit melioꝝ p quanto includit et presuppo
nit actiuã. ꝛ vt sic bene est magis meritoria. ꝛ iõ
ceteris pibus. Vita vero passiua qua videlicet
quis voluntarie ꝛ patiẽter patit omnia mala p
sentis vite. ppter deũ. est quietioꝝ aliis duab⁹ tã
actiua qz cõtemplatiua. distinguẽdo ad ꝑsens
vitam passiuã ab actiua. licet alias pati aduersa
ad vitã actiuã ptineat. Qz autẽ hec sit qetioꝝ ali
is patet. Quia actiua quidẽ tota plena est labo
re ꝛ inquietudine. vt patet dse. Contẽplatiua eti
am licet quieta sit in actu ipso cõtemplatiõis. q
momẽtaneus est. cum tamẽ mens ad seipsaz re
dierit tristis efficit ac si cacabo bullienti subtra/
xeris ignẽ. vt dicit Bern. Et sic semp tristis anxia
ꝛ inquieta est donec iterum rapiat in idipsum.
Hec vero quã voco vitã passiuã. semp quieta ẽ
p quãto videlicet mẽs sancta omia mala suscĩ/
pit quasi bona. vt dicit Greg. v. moral. Si mẽs
inquit forti intentione in deũ dirigit. qcqd ĩ hac
vita sibi amarũ fit. dulce estimat. omne qd affli/
git requiẽ putat. Et inde est q sole ille mentes vi
te passiue. dicunt possidere seipsas. In patientia
inquit vestra possidebitis animas vestras Lu.
xxi. Possidebitis inqz. et hic pacifice ꝛ qete. Qz
vt dicit Grego. in omel. dum nobisipsis p patiẽ
tiam dñari discim⁹. incipimus possidere qõ su/
mus. Z Et hec omnia tria habuit beata vir
go in summo. Et colligunt ex illo euangelio Ex/
urgens maria ꝛc. Nam ipsa ambulauit p viam
vite actiue. Unde dicit ibi. Exurgẽs abiit ꝛc. Sz
quo ꝛ ad quid. Certe ad Elizabeth vt ei impẽde/
ret humanitatis obsequia ꝑm Ambr. Itẽ ipsa
exiliit p viam vite ꝓtemplatiue. qd innuit cuz dr
Abiit in montana cũ festinatione. qõ quasi idẽ
est cum eo qõ supra dictũ est. Saliens in mon/
tibus. Et hec etiã iocũditas cõtemplatiõis inue

batur in saltu gaudiosi tripudij Johannis. cuz in vtero matris exultauit Luc.j. Item ipsa deuz laudauit eundo p viã vite passiue. cum doloris gladius suã animã ptransiuit. nec tamẽ mẽtem ipsi9 vulnerauit. q2 quãtũcunq3 exterio2 bõ dolore cõpassionis cõcuteret. mens tamẽ ei9 nũq3 deiecta fuit. Vñ est q fidẽ nunq3 amisit. sed semper diuine volũtati ꝓformata. nõ dubiũ quin ĩ omnib9 deũ laudauit. Vñ in ꝑdicto euangelio cãtauit. Magnificat aĩa mea dñm ꝛc Qđ canticum: nõ dubiũ quin ĩ tota vita sua sp cordi suo impressum fuerit Certũ itaq3 signũ aduẽtus verbi in mentẽ est claudoz̃ ambulatio. Hoc signum sensit in se Berñ. cũ dixit sup Cañ. sermone. lxxv. Mor vt verbũ intus veniat expergefecit dormitantẽ aiã meã. Et hoc q̃ntũ ad sanationẽ p̃me clauditatis. Et subdit: Mouit z emolliuit z vulnerauit cor meũ. Et hoc q̃ntũ ad sanationẽ secũde clauditatis. Et subdit. Cepit quoq3 euellere z destruere. edificare z plãtare. necnon mutare prauа in directa et aspera ĩ vias planas ita vt bñdiceret aĩa mea dño z oĩa que intra me sunt noĩ sancto eius. Et hoc q̃ntũ ad sanationẽ tertie clauditatis.

Subsermo secundus XVII

Leprosi mundantur

Visso de p̃mo z de secũdo signo. restat nũc de tertio signo aduent9 verbi eterni ĩ mentẽ. qđ est defectuũ culpabiliũ omnimoda depuratio. qđ notat in leprosoz mũdatione. cum dr [Leprosi mundant] Sum9 ãt naturaliter triplici defectu culpabili respersi. q̃si triplici lepra p̃m tres animе vires videlicz lepra ignorãtie in rõnali. extollẽtie in irascibili. et ꝓcupiscentie in ꝓcupiscibili. Et hec triplex lepra aggenerata fuit p̃mis parẽtib9 in paradiso p̃ p̃muz peccatũ. a cq̃escendo suggestioni serpẽtis. q̃ promisit sciam boni z mali q̃ntũ ad p̃mũ. equalitatem dei. Eritis sicut dij q̃ntũ ad scõm. Et ostendit pulcritudinẽ z suauitatẽ pomi q̃ntũ ad tertium. Et sic ꝓsentiẽdo ꝓcussi sunt lepra in omib9 viribus aĩe q̃ mũde create fuerãt a deo. ppter qđ sunt eiecti extra paradisum z extra societatẽ angelorum. z extra omnẽ grãm diuinã ad instar leprosorum. Hoc sciẽs ille sapiẽs salomon petiuit se ab his trib9 mũdari. Ecc. xxiij. Bñe de9 z pater vite mee. ne derelinq̃s me. ne accrescant ignorãtie mee. q̃ntũ ad p̃mũ. extollentiã oculoz meoz ne dederis mihi q̃ntũ ad secundũ. aufer a me cõcupiscentiã q̃ntũ ad tertiuz. ℣ Et illi tres cõtagiosi defect9 veteris hoĩs figurati sunt per tres leprosos veteris testamẽti Prim9 in lepra moysi. de quo legit Exo. iiij. Qz ei petenti signum dictũ est a dño. Mitte manũ tuã in sinũ tuũ. Quã cũ misisset in sinũ. ptulit leprosam Et q̃3diu in sinu eã tenuit fuit sana. Hz cuz extra sinum eã ptulisset apparuit leprosa. Et cum iussu dñi iterz retraxisset manũ in sinũ sanata est Per sinum intelligit cõtinentia sacre scripture. vl gremium sancte matris ecclesie in quo fouent fideles filij ecclesie Unde psal. exprobrans hereticis dicit: Ut quid auertis manũ tuã. et dexterã tuã de medio sinu tuo ĩ finẽ. In hoc sinu q̃3diu mẽs immorat sana est z dõ accepta. sed quãdo extra producit lepra erroris maculat. Hic beat9 Augustin9 q̃3diu manũ intelligẽtie sue tenuit extra sinũ sacre scripture. lepra heresis cõtaminat9 fuit. Sed mox. cũ ad vocẽ ad eũ factaz. Tolle lege. tolle lege. manũ mẽtis ad liberũ misit. mũdatus est. Unde Gregori9 Nõnulli dũ plus exq̃runt cõtemplando q̃z capiũt. vsq3 ad puersa dogmata erumpunt. et dũ veritatis discipuli esse humiliter negligũt. magistri erroris fiũt. Tales sũt q̃ sacras scripturas despiciũt dicentes eas esse cutes vitulinas. q̃ ꝑm sensũ suũ errores z fantasias hereticas fingũt vel inuẽtas sequunt. Cõtra q̃s est cõstitutio extra de hereticis. ad nostrũ. in clementinis. Hos spõsus iubet capi a doctoribus Cañ. ij. Capite nobis vulpeculas que demo. vi. ℣ Secũdus defectus cõtagiosus animе signatur in lepra marie sororis moysi. de qua legitur Numeri. xij. q cũ ipsa et aaron iurgarent cõtra moysen indignãdo dicẽtes: Nõne z nob sicut z moysi locut9 ẽ dñs. Quasi diceret. Quare vult moyses ꝑ esse nobis. quia locutus ẽ ei dominus. Qui sup hoc reꝑhensi a dño in nube audierũt. Ut qđ detraxistis moysi quasi vos ei pares ficatis. Et recessit nubes. z ecce apparuit maria leprosa. Ergo marie lepra fuit ei ex superbia et extollentia sua. q volut se parificare moysi. Sic hodie sunt multi tali lepra infecti. Unde dicit bernardus ꝑmone. lxvij. Septẽpliciter inquit occupauit nos lepra superbie. In ꝓprietate possessionum. In gloria vestiũ. In voluptate corporum In ore quoq3 dupliciter. similiter z in corde. In ore cũ in aduersis murmuram9 z in prosperis arrogãter cõmendamus. In corde ꝓpria volũtas et ꝓpriũ consiliũ. Hec Bern̄. ℣ Tertius in naaman syro. iiij. Reg. v. Naaman interpretatur cõmotio. syrus humect9. et significat fomitẽ cõcupiscentie quo humectat carо. et generatur quedã cõmotio in carne cõtra rõnem Et licet talis humectata cõmotio fomitis tollatur in baptismo. quantũ ad culpã originalẽ peccati. remanet tamẽ q̃ntum ad penã. Et quia talẽ

infectio penalis.non solū inficit psonā sed ⁊ natu/
ram.hinc est q cū semine transfundit ad car/
nem aliā ppagandā.qđ innuit in hoc q cū Na
aman mūdatus fuisset a lepra ex septena lotiõe
in iordane.p quē baptismus intelligit.postea le
pra naaman adhesit Iesi qui interptatur semẽ.
quia mūdata culpa originalis peccati in aīma
adhuc tamẽ remanet eius pena in carne ⁊ in ra
dice semiali.vnde gemit dauid.psal.l. in psona
cuiuslibet hoīs dicẽs.Ecce enī in iniq̃tatib⁹ cõ/
ceptus sum ⁊ in peccatis mater mea me abluit.
¶ Sed verbū eternū cum in mente fuerit
cõceptū ab omnib⁹ p̃dictis infectionib⁹ animā
mūdificat ⁊ sanat. Nā infectionẽ rõnalis mun
dificat a lepra ignorãtie et errorꝭ. Infectionem
irascibilis a lepra extollẽtie ⁊ tumorꝭ. Infectio/
nem cõcupiscibilis a lepra cõcupiscentie et lan/
guoris Dominũ patet. Cũ enī verbū eternum sit
ipsa veritas increata.nõ cõpatiet secũ in eadem
mente aliquẽ sensum erroneũ Job.xvj. Cũ autẽ
venerit ille docebit vos omnẽ veritatẽ. Et hoc si
gnatũ est in Simone leproso quẽ curauit dñs.
Nã cũ ipse dominũ hospitio recepisset.dñs eum
intra se hesitantẽ apte instruxit dicens. Simon
habeo tibi aliq̃d dicere Luc.vij. Sic adhuc vbũ
eternũ vbicunq3 in mẽtis hospitio receptum fue
rit.vt dicit Greg⁹ mentẽ monet mouet ⁊ docet.
Monet memoriã. mouet voluntatẽ.docet rõs
nec minimã paleã intra cordis qđ possidet ha/
bitaculũ patit residere. ¶ Secundũ patet.
Cum enī verbū eternū veniẽdo in carnẽ semet/
ipsum exinanuit.⁊ in omnib⁹ opibus suis. nõ
nisi humilitatẽ docuit dicẽs Matth.xj. Discite
a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Constat
qđ elatam ⁊ superbã dedignat inhabitare men
tem. Et hoc signatũ fuit in illo leproso samarita
no mũdato a dño.qui vn⁹ fuit ex decẽ leprosis
mundatis Luc.xvij. Vbi legit de isto.q regress⁹
est cum magna voce et cecidit in faciẽ suã añ pe
des domini gratias agẽs. Sic adhuc vbi quis
certa indicia vere humilitatis senserit.signũ est
eum esse mundatũ.ac p hoc verbũ eternũ cuz cõ
cepisse Quanto enī mens deo plus appropinq̃t
per gratie vnionẽ.tanto plus seipsaz deijcit per
omnimodã sui exinanitionẽ.Exemplũ in abra/
am qui cũ ad diuinũ colloquiuz admissus esset
dixit: Loquar ad dñm meũ cuz sim puluis et ci/
nis.Gen.xviij. Sic ⁊ illa scta femina Elizabeth.
cum beata virgo imo ipsum verbũ eternũ in vi/
gine ad ipsam visitandã venisset ait: Unde mi/
hi hoc.vt veniat mater dñi mei ad me.reputans
se indignã. Sic et ipsa beata virgo.cum verbuz
eternũ cõcepisset.ipsa pus humilis adhuc plus

se humiliauit.qđ patet in eo q inferiorẽ se visita
uit.et in eo q in cãtico.dixit Quia respexit humi
litatẽ ancille sue. Ubi oblita omniũ aliaꝝ virtutũ
ō sola humilitate gloriat̃ ꝑm Aug̃. ¶ Ter
tium patet. Cũ enim verbũ eternũ sit candor lu/
cis eterne ⁊ speculũ sine macula dei maiestatis.
⁊ imago bonitatis illi⁹.vt dicit Bap̃.vij.certuz
est q dedignat inhabitare aīam carnis cõcupi/
scentijs maculatã. In maliuolã enim aīam nõ
introibit sapiẽtia.nec habitabit ī corpore subdi/
to peccatis. Bap̃.vij. Imo mox ad sui p̃sentiaz
mens ab huiusmodi ꝓtagijs depurabit. Unde
Berñ.super Cant.sermone.xxxj. Ignis ante ip/
sum p̃cedet.qui omnẽ cõsumat rubiginẽ vitio/
rum.⁊ ille pparat locũ domino.et tũc sciat aīma.
quoniã iuxta est dominꝰ.cũ se senserit succensã
illo igne scz amoris et sancti desiderij. Et hoc sig̃
tum est per illũ leprosum ō quo Matth.viij.dr
q leprosus veniẽs ad Jesum adorabat eũ dicẽs
Domine si vis potes me mũdare. Et extendẽs
Jesus manũ tetigit eũ dicẽs: Volo mũdare. Et
cõfestim mũdata est lepra eius Et ait Jesus Vi
de nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti.
¶ Ubi primo tria innuunt̃ remedia ex p/
te nostri.que iuuant nos ad mundationẽ lepre
cõcupiscentie carnalis.et deinde q̃nq3 alia ex p/
te dei. ¶ Dominũ igit̃ remediũ ex pte nostri ẽ co/
gitationũ in deũ directio.vt scz q̃s auertat men/
tem ⁊ omnes sensus suos a venereis et alijs ob
lectamentis.et cõuertat se ad cogitandũ de diui
nis.iuxta illud ps. Jacta cogitatũ tuũ in domiõ
Qđ innuit in eo q dicit. Leprosus ille veniens
ad Jesum. Nã in verbo veniens innuit motus
a termino a quo quantũ ad auersionẽ a concu
piscibilibus illecebris.et termin⁹ ad quẽ. q̃ntuz
ad cõuersionẽ ad diuina. Et istud est p̃cipuum
remediũ cõtra carnis tentamẽta. qđ cõsistit in
auertendo et fugiendo.iuxta illud. Cede venus
cedit iuxta magis improba ledit. ¶ Secundũ ẽ
diuini auxilij implo/ratio Non enī ex nobis suf/
ficientes sumus vincere carnẽ. Quia nemo po
test esse continẽs.nisi deus det.vt dicit Bap̃.viij
Unde beatus Aug⁹.x.confes. Imperas nobis
domine cõtinentiã. da qđ iubes et iube qđ vis.
Et hoc innuit in eo q dicit. q leprosus ille adora
bat eum ¶ Tertiũ est verbi diuini et operũ chri
sti deuota meditatio. Inter alios enī effectus vi/
bi dei est iste q mentẽ ⁊ carnẽ diuidere habz ac p
hoc motus carnales repmere. Iuxta illud He/
bre.iiij. Viuus est sermo dei et efficax et penetra
bilior omni gladio ancipiti ⁊ ptingens vsqz ad
diuisionẽ anime et spirit⁹.cõpagũ quoqz ⁊ me/
dullarũ ꝛc Nec minus monent nos christi opa

q3 eius verba. cū etiā omnis ei⁹ actio nostra sit instructio Unde quilibet p huiusmodi meditationes aduitus potest dicere illud Habacuc .iij. Domine audiui auditū tuū ⁊ timui. consideraui opera tua ⁊ expaui scz peccare. Et hoc innuitur in eo q̄ ille leprosus dixit Domine si vis potes me mūdare. Unde hoc sciebat. nisi quia verba eius audierat ⁊ mirabilia sua viderat ¶ Possumus aūt ex verbis illi⁹ leprosi quilibet elicere que homo in temptatiōe carnis positus meditādo debet aduertere ¶ Primo cōsiderare debemus dei in se nobilitatē. a qua nos degeneramus peccādo Qđ innuit in eo q̄ dic̄ Bñe Osee .xij. Dominū derelinq̄rūt in nō custodiē/do. ¶ Secūdo ꝓsiderare debem⁹ dei erga nos benignitatē qua nobis vult omne bonū nostr⁹ Qđ notat cū dicit: Si vis. si pro quia Ipse enim vtiq3 vult quicquid esse vtile nobis cognoscit .j. Thes. iij. Hec est volūtas dei sanctificatio vra. Unde psal. Tenuisti manū dexterā meā. scz per gratiā preuenientez. et in voluntate tua deduxisti me p grām cōcomitantē. et cum gloria suscepisti me p grām cōsummantē Uel sic. Tenuisti manū dexterā meā in bono habito me cōseruādo. ⁊ in volūtate tua deduxisti me. ad pfectū boni non habitu me deducēdo. et cū gloria suscepisti me in bono me feliciter pficiendo. ¶ Tertio consideare debem⁹ dei sup nos potestatē. qua potest nos coronare si vicerimus. ⁊ damnare si in temptatione succubuerim⁹. Non modicuz enī animat certantes cōsideratio pmiorum penarum ve. Sic in militia anime cōtra carnem meditandū est de gaudijs paradisi ⁊ de penis inferni. Et hoc notat cum dicit: Potes. Sap. xvj Tu es domine q̄ vite ⁊ mortis habes potestatē ¶ Quarto cōsiderare debemus nostrā miseriam ⁊ fragilitatē quantū ad corpus. ⁊ nostrā nobilitatē quantū ad animā. Quid enī est homo p̄m corpus. nisi sperma fetidū. saccus stercorū ⁊ cibus vermiū. vt dicit Hugo. Scōm animā vero est substātia nobilissima. incorporea. immortalis. deo similima. imaginem habēs creatoris sui. vt dicit beat⁹ Aug⁹. Hec si mediteē quis hora temptatiōis. pudebit eū vtiq3 sequi concupiscentiā carnis fetidissime ⁊ deserere aiam tā nobilem. Un dicit Bernū. Cur homo animā vilipēdis ⁊ ei carnē pponis. dominā ancillari ⁊ ancillam dñari magna abusio est. Hoc cōsiderās ille generosus Seneca licet gentilis dicebat epla lxvj. Maior sum ad maiora natus sū. q̄z vt mācipium sim corpis mei. cōtemptus sui corporis. certa libertas est Qđ innuit in eo q̄ dic̄ me. De in q̄z corpore fragilē sed aīa generosum ¶ Quinto consideare debem⁹ peccati in se turpitudinem ⁊ vilitatē. ⁊ precipue peccati carnalis. qđ vt dicit Innocētius de vilitate cōdicionis humane. non solū maculat animā sed fedat personaz semp precedūt ardor ⁊ petulātia. semp comitat fetor ⁊ immūdicia. semp sequit dolor ⁊ penitentia. Hec cōsiderans Seneca dicebat: Si scirez deos ignoscituros ⁊ homines ignoraturos zc. Et hoc notat in eo q̄ dicit Mundare. scz a lepra peccati. Unde psal. Miserere. Amplius laua me ab iniquitate mea ⁊ a peccato meo munda me. Et causam hui⁹ lepre subiungit dicens: Ecce enim in iniquitatib⁹ cōceptus sum zc. ¶ Bernardus innuunt quinq3 ex pte dei q̄bus mundamur ¶ Primū est cōmunis auxilij porrectio. Qđ notatur cū dicit: Et extendēs Jesus manū. idē. cōmune aduitorū gratie p̄uenientis. qua monet liberū arbitriū ad bonū ⁊ preseruat a malo De qua manu dicit in psal. Cū ceciderit non collidetur. quia dominus supponit manū suā ¶ Secūdum est gratie habitualis collatio. Qđ notatur cum dicit: Tetigit eū scz cōferendo ei gratiā habitualem qua posset resistere inclinationi fomitis. de quo tactu gloriat sponsa Cant. v. Dilect⁹ meus misit manū suam per foramen. et venter meus cōtremuit ad tactū ei⁹ Ubi p tactum manus intelligit gratia habitualis. per foramen intelligitur illa potentia qua aīma capax est diuine inspirationis. per ventrē memoria intellectualis que ad huiusmodi tactū cōtremiscit. vt homo semp timeat peccare ⁊ deū offendere ¶ Tertium est singularis instinct⁹ inspiratio. quādo videlicet de⁹ alicui singulariter inspirat bñplacitum sue volūtatis Qđ notat in eo q̄ dixit Volo mūdare Unde .j. Thes. iiij. Hec est volūtas dei vt abstineatis ab omni fornicatiōe. vt sciat vn⁹ quisq3 vestr⁹ vas suū possidere in sanctificatiōe ⁊ honore. Hāc voluntatē suā singulariter instillauit siue inspirauit de⁹ virginib⁹ sanctis. etiaz cōtinentib⁹. ꝓpositū castitatis firmantibus voto. ¶ Quartū est mūdane glorie ꝓhibitio. Qđ notat in eo q̄ subdit. Vide nemini dixeris. Nō enī placet deo castitas sine humilitate Unde p̄m parabolaz euā gelij. virgines ille fatue gliam hūane laudis appetētes. excluse sunt a nuptijs spōsi. Un beat⁹ Aug⁹. sup Matth. Audeo dicere. superbis cōtinētibus expedit cadere. vt in eo ipso in quo se extollūt humilient. Quid enī pdest cōtinētia si regnat superbia ¶ Quintū est sacramētalis remedij adhibitio. Qđ notat cū dr: Vade ostēde te sacerdoti Nā sicut p sacramētū baptismi tollit originale pctūm. sic p sacramētuz pnie tollit actuale. Et nō modicū remeduz est cōtra

incentiua fomitis. frequēter cōfiteri pcā sacer/
doti. Tū ex vi sacramenti. qō semp in aliquo di/
minuit fomitē. Tū ex erubescētia ꝓfitentis. qua
multi retrahunt a peccādo. Tū ex instructiōe sa
cerdotis oñdentis grauitatē pcī ⁊ magnitudi/
nem pene gehēnalis. etiā fructū digne pnīe. que
omnia faciūt ad restrictionē. pnitatis peccandi
Ūñ dicit beat⁹ Aug⁹ in li. de pnīa. Cōfessio ē sa
lus anime. ⁊ dissipatrix vitioꝝ. restauratrix vir/
tutum. oppugnatrix demonū. Quid plā. Obstru
it os inferni. portas aperit paradisi. Et sic ptz tertiuz
qualiter scz verbū eternū in mēte mūdificat cō/
cupiscibilē a lepra ꝓcupiscēte ⁊ languoris. Sic
mūdata ⁊ omnimode depurata fuit illa beata
virgo. qñ fomes in ea nō fuit. scz totaliter extinctus
intantū q̄ peccare nō posset etiā venialiter. Sic ⁊
sanct⁹ Johēs baptista adhuc existens in vtero
matris. ex ꝓsentia verbi eterni sanctificatus ⁊ a
fomite mūdat⁹ fuit. ita vt nō posset vnq̄z pecca/
re mortaliter. Et licet remaneret in eo fomes ad
peccandū venialiter. hunc eundē tñ ita in vtute v/
bi eterni cui⁹ ipse vox fuit restringit. ne leui saltē
maculare vitā famīe posset. Sili⁹ et in qualibet
fideli mēte quotidie fomitis inclinatio restringit
plus vel min⁹ p quāto ꝓceptio vbi eterni in ea
fuerit copiosi⁹ vel fecundius celebrata. Qñ igit
anima se senserit ab hmōi triplicis lepre infectio
ne mundatā. signū est se verbū eternū ꝓcepisse.
Hoc signum ꝓsensit in se Bern⁹. di. ꝑmone. lxxv.
Intrās inq̄t in me aliquotiēs verbuz spōsus ex
fuga vitioꝝ carnaliūq̄z cōpassiōe affectuuz. ad/
uertu pñtiam ei⁹. Et hoc q̄ntū ad emūdationez
tertie lepre. Et subdit. Et ex discussiōe siue reda/
gutione occultoꝝ meoꝝ admirat⁹ sū ꝓfundita/
tem sapie. Et ℟ q̄ztū ad emūdationē p̄me et scde
lepre

Subsermo tertius. XVIII.

Surdi audiūt Habito ō
b aduētus verbi in mentē. sequit q̄rtum
qō est verbi dei diligēs obauditio. qō
notatur in surdoꝝ auditione. cuz dicit. Surdi
audiūt. Ubi tria sunt videnda. Primo ex qui
bus causis nostrum naturale auditorium sur/
dum spūaliter reputat. Secūdo qualiter hui⁹/
modi surditas curat. Tertio quos fruct⁹ ex au/
ditu verbi dei mens cōsequat. ℣ Quātuz
ad primū sciendū q̄ verbū dei potest dupliciter
accipi. Uno modo dicit verbū dei qō aure exte/
riori p vocē audit. Alio modo qō p occultos in
stinctus aure cordis percipit. Et quantū ad vtrū
q̄z verbū dei audiendū nostrū auditoriū natu/
rale est surdū. Qō cōtingit ex trib⁹. ℣ Primo
ex sensibiliū illectione. Cū enī omnis nostra na/
turalis cognitio trahat a sensibilib⁹. hoīes terre
ni ⁊ sibi ipsis derelicti. frequēter sensibilia hauri/
endo ita eis immerguntur ⁊ illiciunt. vt de intelli/
gibilibus ꝓsertim de supnaturalibus ⁊ diuinis
audire non pñt nec loqui. Iuxta illud Johā. iij.
Qui de terra est. de terra loquitur. Quales fue/
runt illi quibus dicebat saluator Joh. viij. Qui
ex deo est verba dei audit. propterea vos non au/
ditis. quia ex deo non estis. Unde etiā de popu
lo illo carnali et sensibilia insectāte conqueritur
dñs p̄ ꝓphetā in ps. Et nō audiuit popul⁹ me⁹
vocē meam. et israel nō intendit mihi. Et sequi/
tur. Et dimisi eos ꝑm desideria cordis sui. ibunt
in adiuentionib⁹ suis. ℣ Datur ergo vna causa q̄
re quidā nō audiūt verbū dei. quia a deo dimis
si. ⁊ sibi ipsis derelicti insectant sensibilia ꝑm desi
deria cordis sui. ℟ Secōo ℣ originat ex liberi
arbitrij deprauatiōe. cū enī ex radice ꝑmi pēcs
liberi arbitrū sit in nobis ita depranatū q̄ ꝑni⁹ sit
ad malū q̄z ad bonū. vt dr Gen. iij. vj. ⁊ viij. Jñ ē
q̄ plerīq̄z ex puersitate volūtatis verbū dei audire
ꝓtemnūt. Sic illi de q̄b⁹ dr Bañ. ix. Declinaue/
runt ne audirēt vocē tuā. Et ī psal. Furor illos ꝑm
similitudinē serpētis. sic aspidis surde ⁊ obturātis
aures suas. Tales fuerūt lapidatores stephani.
de q̄b⁹ dr Act. vij. q̄ stephano eis verbuz dei ppo
nēte ꝓtinuerūt aures suas. Sic faciūt hodie q̄
verbū dei vl ex ore ꝓdicatoris audire respuūt vel
etiā diuis instinctib⁹ resistūt. Quos arguebat
stephan⁹ ibidē. d. Vos aūt sp spūi sctō restitistis
℟ Tertio ℣ originat ex diabolica instigatio
ne seu insidiatōe. Diabol⁹ enī maxīe audiētib⁹
verbū dei insidiat. ne verbū dei vl nō audiat vl cor
nō recipiat. vt ptz ī pabola de semīe. Matth. xiij.
Ubi dr q̄ illō qō sec⁹ viā semīat volucres celi co
medūt. q̄ venit diabol⁹ ⁊ rapit. Nec mirū. q̄ in
agro cordis ñ est receptū. vt dīc remig. Quū nō/
nulli q̄ verbū dei nulla cordis deuotiōe suscipiūt.
⁊ iō demōes verbū q̄si semē vie trite sbito auferūt
Nō aūt q̄re diabol⁹ ipedit spāliter verbuz dei ē illa.
Qr vt dīc petr⁹ rauē. diabol⁹ ꝑmordia sctitatis
in ipo ortu festinat extinguere. sciēs q̄ ea sbuerte/
re fūdata ñ possit. ⁊ q̄ri audiēdo verbū di semiant
ꝑmordia sctitatis. dū q̄s vl a pctis ꝙuertit. vl de
bono ī meli⁹ ꝙuehit ex verbo di. iō ꝛc. Ūñ aug. eq̄/
parat verbū dei corpi christi. d. nō min⁹ eē reū q̄ ver
bū dei negligēter audiuerit q̄z ille q̄ corp⁹ christi ī
terrā negligētia sua cadere ꝑmiserit. Et ponit ī de/
cre. j. q. j. c. Intrōgo. Qō intelligēdū ē sane. ñ referē
do ꝙpatoꝝ ad ipa collata. scz ad nos q̄ ad fructuz
quē vtrūq̄z efficit in nobis. Et ℟ maxīe verū est
ō verbo necessitatis. ℣ Quātū ad scdz ē sciē
dū q̄ hmōi surditas curat p aduētū verbi ī mētē

Unde dicit Esa.xxix. Audiēt in die illa surdi verba libri hui⁹. Et sicut illud erat signū aduentus verbi in carnē ad hām. sic et nūc aduētus in mētem spūs alter. Nā in illa die qñ scz verbū eternū in mentē venerit. illi qui pus fuerūt surdi eodez modo vt dictū est audient verba libri hui⁹. vide licet euāgelice p̄dicationis. vel etiā occulte inspirationis. quasi ex libro vite prolate. Q̄ sic ōclarari potest. Sicut enī verbū eternū vbo fuit cōceptum in virgine. verbo inq̄z Gabrielis paurē virginis intrāte. verbo etiā virginis suū ꝓsensū exprimente. cū dixit Ecce ancilla dñi ꝛc. ac p hoc sileri non potuit nec silere. q̄mo mentē beate v̄ginis continuis affatib⁹ illuminabat. ac etiam p eā et ex ea alios alloquebat. vt patuit in salutatione Elizabeth. vbi verbū ex vtero v̄ginis p ipsam Johannē alloquebat. cuius allocutiōis v̄tute Johanes exultauit in vtero et tā ipse q̄z mater pphetauit. Sic ꝛ adhuc verbū eternū in mēte conceptū. talē aiam interi⁹ instinctu⁹ dignāter affatur. Et plerūq̄z p os talis homis diuina gratia etiā in alios redundāter transfundit. Ad hoc facit p exemplo q̄ cuidā pſone in reuelatiōe dictū fuit a dño. Fac mihi domunculā in corde tuo in qua sine intermissione habitē et delecter. Et hec dom⁹ habebit vnā tantū fenestrā p quā tibi ꝛ hominib⁹ loquar ꝛ dona mea distribuaz. Unde psal.lxxxiij. cū oraret. Ostēde nobis dñe misericordiā tuā. ꝛ salutare tuū da nob. Statiz subiecit. Audiā q̄d loq̄t in me dñs de⁹. Quasi diceret. Postq̄z dederis mihi salutare tuū. i. v̄bum eternū. tūc audiā q̄d loquat in me dñs de⁹. tanq̄z hoc sit certissimū signū q̄ eū dederis. Unde bernard⁹ sup Cañ. ꝑmone. lx. Si sensero mihi aperiri aures vt intelligā scripturas atq̄z ꝑmonē sapiētie quasi ebullire ex intimis. nō ambigo spōsum adesse. Ubi siquidē hec copie sunt ꝛ de plenitudine ei⁹ ista accepimus. Hec Bern. Ad ꝑ facit q̄ beat⁹ Aug⁹ dū adhuc nondū verbū concepisset scz añ baptismū. orauit in soliloq̄is dicēs Deus q̄ nos purgas ꝛ ad diuina p̄paras p̄mia aduentu tuo mihi ppitius. Jube q̄so atq̄z impa q̄c quid vis. sz sana ꝛ api aures meas. q̄bus voces tuas audiam. Et itez. j. cōfes. Ecce aures cordis mei dñe añ te. api eas ꝛ dic aīe mee. sal⁹ tua ego sum. Et post hec voto potit⁹ in dño gloriādo dicebat. iiij. cōfes. Sero te amaui pulcritudo mea ꝛ post vocasti ꝛ clamasti ꝛ rupisti surditatē meam. Hec beat⁹ Aug⁹

¶ Modus autez q̄ verbū eternū curuat surditatē mētis. describit Matth. vij. vbi dr. q̄ cū ad dñm adductus esset quidā surd⁹ ꝛ mutus. ipse apphendēs eū ō turba seorsum. misit digitos suos in auriculas ei⁹. et expuens tetigit linguā eius. ꝛ suspiciēs in celū. ingemuit ꝛ ait Effeta q̄ est adapire. Hec omia mystice cōplent in mente. Nā aduenīēte verbo eterno aperiēdit hominē de turba seorsuz. Nō eni verbū eternū venit ad hominē cōstitutuz in turba mūdane tumultuationis. sz poti⁹ ad existentē in solitudine mētalis abstractiōis. Osee. ij. Ducā eā in solitudinē ꝛ ibi loquar ad cor ei⁹. Q̄z vero digitos suos misit in auriculas ei⁹. significat instillationē donoz spūssancti. p q̄ dat spiritualis audit⁹ menti verbigene. Luc. xj. Si in digito dei eijcio demonia. pfecto venit i vos regnum dei. Tetigit linguā ei⁹ sputo. Per sputū q̄ de diuino ore emittit. signat gratia diuina q̄ cum verbo eterno de ore paterno elicit. Juxta illud Ecc. xxiij. Ego ex ore altissimi pdij. Ut fit vt lingua mentis verbigene ad laudandū deū habilis efficiatur. Per hoc aūt q̄ suspiciēs in celū ingemuit. dedit intelligere. non q̄ ipsi op⁹ sit cū gemitu aliq̄d postulare a patre. ꝑm Bedā. Sz i hoc dedit formā menti verbigene. q̄ ipsa semp debeat cū intermis gemitib⁹ ad celestia suspirare dicēdo cū psal. Heu mihi quia incolat⁹ me⁹ plongatus est. Dixit aūt effeta. q̄ est adapire. Quasi diceret mentali auricule. Sis apta. Eo enī ipso q̄ dñs loquit fideli anime p inspiratiōz verbi eterni. auricule mentales apiunt. ꝛ sic mēs ad audiendū verbū dei idonea efficitur.

¶ Quantū ad tertiū est sciendū. q̄ vbi dei multiplex est effect⁹. Et ꝑm hoc multiplicē in auditoribus gignit fructū ꝑm quēlibet hominis statū. Nā verbū dei diligēter auditū pfidos ꝛ peccatores a pfidia ꝛ a peccatis cōmissis mundificat. Unde dñs dixit cōuersis Joh. xv. Jā vos mundi estis ppter ꝑmonē quē locut⁹ sū vobis. Item incipientes a pctis ne ppetrent pseruat. Ps. Jn corde meo abscōdi eloquia tua vt nō peccez tibi. Item pficientes ad bonū agnoscendū illuminat. Ps. Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū. Item actiuos ad bñagendum stimulat Eccs. xij. Verba sapiētū quasi stimul⁹. Item cōtēplatiuos ad amorē diuinuz inflāmat. Ps. Ignitū eloquium tuū vehemēter. Item pfectos ad diuine voluntatis conformitatē habilitat. Cant. v. Anima mea liquefacta est vt dilectus meus locutus est. Item hominē deuotū et diuinū demōstrat Joh. viij. Qui ex deo est verba dei audit. Item hominē verum discipulū christi efficit. Item veritatem cognoscere facit. Item libertatē tribuit. Be his tribus simul Joh. viij. Si manseritis in meo sermone discipuli mei eritis. quantum ad primum. et vos cognoscetis veritatem. quātum ad secundū. et veritas liberabit vos. q̄ntuz

ad tertiū. Ite oōnes nostras exaudibiles facit. Joh.xv. Si mānseritis in me ⁊ vba mea in vobis mānserint. qdcūq3 petieritis fiet vob Et generali ter quēlibet fidelē a morte ppetua liberat Johā. viij. Si qs sermonē meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. Qd nob pstare dignet ꝛc

Subsermo quartus XIX.

Mortui resurgūt Visio de signis .s. In pmo secūdo tertio ⁊ quarto aduētus vbi etrni in mentē. nunc restat videre dqnto. qd est interioris hois viuifica renouatio. qd notat in mortuor suscitatiōe cū dr: Mortui resurgūt A Sum⁹ aūt spm interiorē hominē tripliciter mortū. accipiēdo triplicem mortē anime spm triplicē eius statū. Prima mors est anime a deo dānosa derelictio. qd fit p peccatū mortale. quo de⁹ repellit ab aīa. Vñ dicit beat⁹ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. ca. j. Mors aīme fit cū deserit eā de⁹ sicut corpis cū illō deserit aīa Et hec est mors incipientiū. vel q3 ab hac morte resuscitati in statu incipientiū reponunt. vel q3 bi facilius in pctūm mortale labunt Et isti designātur p Lazar languidū. mortuū ⁊ qdriduanū. Joh.xj. Dixit martha ad ihesū. Dñe si fuisses hic frater me⁹ nō fuisset mortu⁹. Vbi nota progressum peccati ad modū languescētis ⁊ morētis. Primo enī qs dolet caput sed non aduertit vnde adueniat dolorem ⁊ remediare negligit q3 dolor nōdum venit ad cor. Deinde tertio dolor tāgit cor sz vadit dissimulādo. Quarto inualescente dolore, psternit ad lectū. Deinde quīto moritt Et postea sexto sepelit. Et extūc quadriduanus efficit. Sic fit in pgressu peccati Nam primo cogitatio caput rōnis dolere facit. sz homo in pncipio nocumentū nō aduertit. Secundo aduertit cogitationē esse noxiam. sed nec resistit Tertio delectat in cogitādo ⁊ cōsentit in cogitationem. et tūc primo tāgit cor. ⁊ hic limes peccati venialis. Deinde quarto cogitatiōi tali cū delectatione imorat. et in ea quasi in lecto se volutādo quiescat. ⁊ hoc plerumq3 est pctūm mortale. Post hec qnto cōsentit in opus. ⁊ tunc vere citi anima morit. Et deinde in ppetratiōe opis multa aīa quasi sepelit vbi quadriduana efficitur Per quattuor dies i sepulcro quattuor leq̄le peccati ppetrati accipiunt. qbus anima ad omnimodā putrefactionē disponit Nā post peccatū ppetratū sequit consuetudo. p⁹ consuetudinē necessitas. post necessitatē impudentia que includit peccati defensionē ⁊ gloriationē Et postremo sequit qsi quarta dies desperatio Quib⁹ qdē quattuor dieb⁹ in sepulcro pactis, nō restat nisi certa dānatio qsi qnta dies. Hec ē cathena quā fabricat diabol⁹. qua aīas trahit ad infernū. Vñ Isido. in li. de sum. bo. Istis formitibus qsi quibusdā gradib⁹ coalescit oē peccatum. Cogitatio nāq3 p2 aua delectationez parit. delectatio consensum. cōsensus actionez. actio cōsuetudinē. cōsuetudo necessitatem. necessitas mortē. Et sub istis gradib⁹ cōprehēdit etiā illos alios supranomiatos. Et subdit Quicq3 in istis vinculis hō implicat⁹ qdā cathena vitior tenetur astrict⁹ Secūda mors est aīe ab opibus bonis ociosa vacatio. Juxta illud Jacobi. j. Fides sine opibus mortua est. qñ videlicz hō putans se ex sola fide saluari cauet malefacere. nec tñ curat bona agere. et hec est mors secūda anime Vñ beat⁹ Aug⁹. in li. de vita christiana Non sufficit solū a christiano req̄rit vt malo careat. sz vt bonum exerceat. Qui etiaz si nihil mali fecerit nec boni. tñ adhuc ad eterne vite pmium nō admittitur. sz gehēne ignib⁹ mācipat. Sicut in euāgelio dñs dixisse legim⁹. de his q̄ nihil mali faciūt nec boni tñ aliqd opāt. Discedite a me maligni ⁊ maledicti in ignē eternū ꝛc. Et subdit beat⁹ augustin⁹. Duo sunt q̄bus boni eruduri videnť et mali. bon⁹ de⁹ cui bene quersantes deseruunt diabol⁹ aūt mal⁹ cui q̄sq3 q̄ male opat ē famulus Nō enī a nobis hoc solū poscit. vt nō viuendo male serui esse diaboli desinamus. sed viuendo bene deo fuire videamur. Et quō a deo vitā poterit sperare ppetuā. quā bñ viuēdo non meruit. Hec beat⁹ Aug⁹. Et differt hui⁹ mēbri deductio ab illo pmo mēbro supra in secūdo processu hui⁹ sermonis de claudicate. Quia ibi dicimus de illis q̄ aliqñ bonis opib⁹ exercitati afficiunt quasi tedio. ac p hoc exaccidia torpēt ocio Hic vero loquimur de bis q̄ nunq3 curant bona facere ⁊ solū conantur a malis abstinere. Et vtrobiq3 est defect⁹ vite actiue q̄ntū ad statuz proficientiū. Et illi dicunt claudi. isti mortui. Et bi mortui designant p illū adolescentē filiū vnicuz matris sue vidue. qui deferebatur mortu⁹ in lectulo extra portā. Luc. vij. Mater vidua est anima bonis opibus viduata. habēs vnicū filium adolescentē. id est. fidem informē. que in lectulo vacationis et ocij portat mortua extra portam. p quā intrat ad vitā. Psal. Hec porta dñi iusti intrabūt p eā Tertia mors est mētis ab actu cōtemplatiōis erumnosa reuocatio. videlicet quādo mens ab actu cōtemplatiōis reuocata. tanto langore in seipsa, pternit. q̄ potius optaret mori q̄z a gustata suauitate. denuo ad carnis molestias redire. Vñ Bern̄ super Cañ. sermone. xxxvj. Alia que semel in cōtemplatiōe

diuinā dulcedinē degustaut. nescio an vl' ipsaz gehennā ad tps expiri horribili⁹ penali⁹ ve ducat. q̄z post spūalis studij hmōi degustatā semel suauitatē exire denuo ad molestias carnis ꝛ ad carnaliū sensuū tumult⁹. Unde ibidē Bern. sermone. lxxv. huiusmodi aiam assimilat cacabo bullienti. cui si ignis subtrahit̄ in seipsa frigescit et ab actu bullitionis mouit̄. Et hec est mors cōtemplatiuoz. Et designat̄ p puellā filiā vnicam cuusdā pncipis fere. xij. annoz. vt dicit̄ Lu. viij. Que ē etas nubilis. et significat aiam aptam nuptijs verbi spōsi. Que mortua iacebat in domo vbi erāt tybicines cū turba tumultuante. p que intelligit̄ tumult⁹ sensuū carnaliū. qui fit i domo aie ab actu ꝛ templatiōis reuerse ac per hoc q̄dammodo in seipsa mortue. nec tñ vaciter tal' aia mortua est. Unō dominus dicebat Nō est mortua puella sz dormit Uñ hanc mortem Bern. appellat casum. adducēs illud Prouerb. xxiiij. Septies in die cadit iustus. ꝛ septies resurgit. sup Cant. pmone. xvij. ¶ Huic autem triplici morti subiecti sum⁹ naturaliter nobis ipsis derelicti. Dum⁹ enī naturaliter filij ire q̄ntū ad pmā mortē. nec possum⁹ ex nob facere aliq̄ opus meritoriū. q̄ntū ad secundā. nec possum⁹ p nos ad actū ꝛ templatiōis resurgere q̄ntū ad tertiā mortē. Sz verbū eternū veniēs in mentez ab hac triplici morte aiaz resuscitat ad triplicez vitā Nā a pma morte resuscitat aiam ad vitam gratia qua anima deo recōciliat̄. A secunda ad vitā actiōis meritorie qua aia vtutib⁹ decorat̄. A tertia ad vitā cōtemplatiōis plibatorie. qua mens interno gustu reficit̄ et deliciatur. ¶ F Primū patet. Quia sicut corp⁹ viuit ex coniunctiōe aie. sic aia ꝺz viuere ex vnione dei p gratiam. vt declarat maxim⁹ i pmone de vno martyre. Uñ apls ad Gal'. ij. Uiuo ego iā non ego. viuit vō in me christ⁹. Et hec viuificatio signat̄ in resuscitatiōe Lazari de sepulcro In qua talis fuit pcessus q̄lis etiā q̄tidie fit in resuscitatione aie a morte peccati. Nā pmo dñs venit illuc In quo notat̄ motio liberi arbitrij in deū. qua aia p peccatū a deo auersa. quertit se ad deū. Secū do q̄rit vbi peccatoz sit. in q̄ notat̄ cognitio peccati in quā de⁹ q̄rendo reducat hoiem. sicut etiā quesiuit ab adā vbi esset. Tertio fremēs lachrymat⁹ est. In q̄ innuit̄ dolorꝛ cōtritio quā habere debz pctoz de pctis pteritis. cū ipse dñs ex operatione pctōris fleuerit Quarto lapidē amouere pcepit. In quo notat̄ pposituꝫ cauēdi peccata in futurū. Lapis sup sepulcrū est duricies propositi peccādi ꝛ male ꝙsuetudinis Thren. iij. Lapsa est in lacū vita mea. posuerunt sup me lapidem

Tūc enī lapis de sepulcro tollit̄. cū duricies propositi peccandi. et moles male ꝙsuetudinis de corde amouet̄. Et cū lapis deponit̄. tūc fetidas cadaueris detegit̄. Uñ dixit Martha. Dñe iaz fetet Sic duricie cordis amota. videt vilitas peccati. Ex quo sequit̄ peccati abominatio. ꝛ cipit̄ pposituꝫ vlteri⁹ nō peccādi. Quinto clamauit voce magna dicēs: Lazare veni foras. In q̄ notatur gratie infusio q̄ iustificat impiū. Clamoꝛ aūt magnus significat magnitudinē diuine virtutis q̄ exigit̄ in iustificatiōe impij. q̄ maioꝛ est q̄z creatio celi ꝛ terre ꝑm beatū Aug̃. Sexto Lazarus ligatus pdijt ꝺ sepulcro. In quo notatur peccatoz cōfessio. Prodire enī est de occulto p cōfessionē venire. Et aduerte q̄ etiā pctō dimisso adhuc sequit̄ cōfessio. iuxta illud psal. Dixi cōfitebor. Et post. Et tu remisisti ꝛc. Nota etiam q̄ ligatus pdijt. Quia licet pius iustificat⁹ p gratiam. obligat⁹ tñ remanet ad cōfessionem Septimo discipulis eū soluendū exposuit In quo notatur absoluto sacerdotalis. Job. xx. Quoꝝ remiseritis pctā ꝛc. ¶ G Secundū ptz Quia vt dicit Greg̃. in moral'. Sicut habitare i corpore animaz pbant vitales sensus corpis. sic inhabitare in aia verbū pbat vita spūalis Illud visu et auditu cognoscit̄. Illud ex charitate et bonis opibus ppendit̄. Et hoc signatū est in resuscitatione adolescentis. In cuius resuscitatiōe dñs sic processit. Quia tetigit loculū et surgere ei pcepit. et sic viuū matri sue dedit. Sic verbū eternum animā quā inhabitat. iacere in lectulo pigricie non sinit. sed tāgit loculū mentis excitando vires anime ad surgendū ad oratiōnē et bonam operationē. Et sic filius viu⁹ dat̄ matri sue id est. ipse anime viduate. Cui⁹ fili⁹ concepto vbo eterno viuificat̄. pro quāto fides in ea charitate et bonis opibus formatur. Et hec est fides que per charitatē operat̄. Gal'. v. ¶ H Tertium patet. Nā mens verbo eterno concepto crebro redit ad actū cōtemplationis. Unde ꝺ pennatis animalib⁹ dicebat̄ q̄ bant ꝛ reuertebant̄ bant quidē ad ꝛ templationē ꝛ reuertebant̄ ad actionē. et ecōuerso. Et hanc vicissitudinem crebro iterat anima verbigena ꝑm Bern̄. Cuius figura est in Moyse. qui nūc ascēdebat in montē ad diuinā collocutionem. tūc descēdebat ad castra ad populi gubernationē. vt pulcre declarat Innocētius extra de renunciatione. c. nisi cuz pdem Unde beata virgo concepto verbo eterno non dubiū quin in magna cōtemplatione. exurgens in montana abijt ad obsequendū Elizabeth. et denuo ad intima penetralia redijt. Et talis repatio cōtēplatiōis ē. q̄si q̄dā resuscitatio

mētis Et signat̄ p resuscitationē puelle ī domo. vbi ꝓmo dñs expulit turbā tumultuantē. pau/cis et familiarib⁹ retētis. Deinde intrauit et te/nuit manū puelle dicēs: Puella tibi dico surge Et surrexit Hic verbū resuscitās aīam ad actuz ꝓtemplatiōis. ꝓmo eijcit a mēte turbā tumultu antē speciez sensibiliū ⁊ imaginabiliū Et tūc v̄/bum intrās intima cordis. tenet manū. i. vim in telligētie erigēdo ipsam sursum ad ꝓtēplationē ad q̄ ꝑpie vires nō suppetebāt nisi manu v̄bi eleuarent Ītā de p̄dictus animalib⁹ sanctis ōr: Q⁹ man⁹ bois. i. v̄bi humanati erāt supp̄nis eoz. Igit̄ aīa p̄sentiēs se ab hac triplici morte su/scitatā. certissime ꝓnosticare potuit se v̄bū eter/num cōcepisse. Hoc signū sensit in se Bern̄. sup Cañ. ꝓmone. lxxv. Uuū inqt ⁊ efficax est v̄bum morqz vt int⁹ veniat exꝑgefecit dormitantē aīaz meā. q̄ntum ad scām. mouit ⁊ emolluit cor me um. quoniā durū lapideūqz erat ⁊ male sanum. q̄ntū ad p̄mū. ⁊ subdit post. ⁊ ex formatiōe spi/ritus mētis mee ꝑcepi. vtcūqz spēm decoris ei⁹ q̄ntū ad tertiū. Et beat⁹ Aug⁹. ad p̄dictā triplicē vitā se resuscitatū agnoscēs dic. iij. ꝑsel. Tu dñe amor me⁹ in quē nō deficiā vt fortis sim. tu vita es anime mee. tu vita vitax. viues de ipsa ⁊ nō mu taris vita anime mee ꝛc

Subsermo quintus. XX

Pauperes euangeli/

p zantur] Also de q̄nqz signis attestāti/bus aduentū v̄bi eterni ī mentē. restat nūc videre de sexto. qō est pauptatis volūtarie ꝑfecta emulatio. qō notat̄ in pauper euāgeliza/tione. Cū ōr] Paupes euāgelizant̄] Naturali/ter enī oēs hoies sibi ipsis derelicti pauptatē de/clināt. qz oīa naturaliter bonū appetūt. paupertas aūt defectū boni ī portat. Ex cū triplex sit bonuz scz vtile. delectabile. ⁊ honestū. hoies sibi ipsis de relicti. circa appetitū inordinatū hmōi triplicis boni v̄sant̄. ac ꝑ hoc hoies refugiūt pauptatem tem suā in diuitijs. Alij vo ꝑferētes bonuz dele/ctabile. felicitatē suā posuerunt in delicijs. Alij vero ꝑferentes bonū honorabile posuerunt eā in honorib⁹ Et has scolas sequunt omēs mun dani post corruptionē nature ī ꝓmo pente. qui fuit ꝓmus sectator harū opinionū. Quarū dia bolus ꝓmus inuētor fuit et ꝑsuasor Geñ. ij. In qua cūqz inqt die comederitis ex eo eritis sic dij ecce bonū honorabile. sciētes bonum et maluz. ecce bonū vtile. Et sequit̄. Uidens ergo mulier q bonum esset ad vescendū. pulcrū oculis. aspe ctuiqz delectabile ꝛc. Ecce bonū ꝺlectabile Vi/

mus itaqz inuentor huiusmodi falsarū opinio num circa appetitū fuit diabolus. qualiqz secut⁹ est ꝓmus homo. Ideo omēs homines in mūdo. facti sunt de scola sua. Et hoc est qō dicit̄. j. Joh. ij. Omne qō est in mūdo aut est cōcupiscentia oculorū quantū ad bonū vtile qō appetit̄ in di/uitijs. aut concupiscētia carnis q̄ntuz ad bonū delectabile qō est in delicijs. aut superbia vite q̄n/tum ad bonū honorabile qō appetit̄ cum hono ribus. Totus ergo mund⁹ secutus est doctrinā diaboli vsqz ad christū quē tripliciter diabolus volebat ducere ad scolā suam cuz eū temptaret de eisdem tribus Nā ostendēs sibi omia regna mundi ait ℳatth. iiij. Hec omia tibi dabo. Ecce bonum vtile. Itē. Dic vt lapides isti panes fi ant. Ecce bonū delectabile. Itē. ℳitte te deorsū Ecce bonū honorabile. quia ad nihilū ꝓfuisset volare nisi ad vanā gloriam ⁊ ostentationē Ex christus cōfudit scolas diaboli contrarijs argu mentis. vt patet ibidē. Et hec tria apparebant in illo adolescente diuite. cui cū christus dixisset Si vis perfectus esse vende omnia que habes ⁊ zc. ℳatth. xix. Ille hec audiēs tristis recessit. vt pa tet ibidem. De isto iuuene tria dicunt̄. scilicet q erat dives quantū ad bonū vtile. adolescēs q̄n/tum ad bonū delectabile. in illa eni etate consue uerunt homines pl⁹ viuere in delectationibus corporis. Itē dicit Lucas q erat princeps. Luce xviij. Et hoc quantū ad bonū honorabile ℬ Christus ergo veniēs in mundū contra hoc triplex bonū tenuit scolā contrariā docēs tripli cez pauptatē. quā et ꝑsuadebat ꝑdicto adolescē ti. licet ipse doctrinā eius minime capet. ꝓpter quod merēs recessit quasi fricās caput. Similiter ⁊ adhuc verbū eternū veniens in mentez trꝑ plicem paupertatē cōtra predicta tria bona per suadet. quā si mens se senserit didicisse. signū est se verbū eternum concepisse ℭ Est ergo triplex paupertas. Una que dicit defectū rerū tempa/lium. De qua dicit ℳatth. v. Beati pauperes spiritu. id est. volūtate. ad distinctionē eorū qui pauperes sunt indigētie necessitate. Hanc chri/stus docuit Luc. xiij. Nisi quis renūciauerit oī bus que possidet zc. Et hec pauptas est cōtra ꝓ/mam opinionē de diuitijs in bono vtili. Alia est paupertas que dicit defectū voluptatū car/nalium. quo mō ille vere pauper est. qui a se car nem ꝓpriaz relegauit. crucifigendo videlicet carnem suā cū vitijs et concupiscētijs cum apo stolo Gal. v. Hanc etiā docuit christ⁹ ℳatth. x Qui non accipit crucē suā et sequit̄ me. nō est me dignus Et ℬ est cōtra secūdā opinionē ꝺ de licijs in bono delectabili. Et ꝺ ista etiā pauptate

intelligit illud. beati pauperes spū. exponendo sic Beati pauperes. s. in carne. ⁊ hoc spū. i. p efficaciā spūs. In qb⁹ videlicz ita efficaciter spūs dñat. q caro. i. carnis ⁊ cupiscētia totaliter relegat. Tertia est pauptas q̄ dicit defectū vl̄ carentiā ambitionū secularū. Pe q̄ etiā exponit illud qđ dr. Beati pauperes spū. i. aio q̄ videlicet non hñt inflantē spūm. q̄les sunt hūles. vt exponit beat⁹ Aug⁹. q videlicz ex vā hūilitate seipsos totaliter exinaniuerūt. se p nihilo reputātes. Hāc etiam docuit christ⁹ Mat. xj. Discite a me. q mitis sū ⁊ hūil corde. Et hec pauptas est ꝑ tertiā opinionē dr bonorū hñtū ad bonū honorabile. Et hec triplex pauptas designata est ī trib⁹ aplis. Hā paupertas rex tpaliū relucebat ī mattheo q diuitias reliquit sicut ⁊ Zache⁹ maria magdalena et martha. et plēs alij q diuitias reliq̄rūt. Pauperitas vo voluptatū carnaliū signat in Jobe. q de nuptijs volēs nubere. vocat⁹ fuit. ⁊ sic carnales voluptates reliq̄t. Hic et mō faciūt vouētes ꝓpositū castitatis. Ex pauptas bonorū mū dialiū signat ꝑ paulū q̄ honorat⁹ fuerat p̄m seculuz. data sibi ptāte officij publici ꝓtra christianos. sz ipse in ꝓtrariū est ꝙuersus. Hñ semetipsuz postea totaliter hūliauit ⁊ deiecit dicēs. Ego sū minim⁹ aplorū q̄ nō sū dign⁹ vocari apls. j. Cor. xv. In q cunqz igit mēte hmōi triplex pauptas euāgelizatur. i. q̄si bonū nuncū p̄dicat ⁊ cōmēdat. ita q se fore paupē volūtarie appetat ⁊ diligat. certū signū est ibi adesse vbū eternū. Hñ dr. Ipsorū est regnū celorū. Hñt enī hmōi pauperes ex vbi enim pñtia regnū celorū hic in pñti p q̄ndā diuīe dulcedinis p gustatiōz. ⁊ ī futuro p beatā fruitionē Psal. Satiabor cū apparuerit gl̄a tua. Quā dulcedinē nob⁹ degustare ꝓcedat q̄ vi. et reg⁹

Expositio euangelij tertie dominice in aduentu domini XXI

Missi erant ex pharisaeis. Et interrogauerunt eum et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es christus neque helias neque propheta. Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua. medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est ante me factus. cuius ego non sum dignus ut corrigiam calciamenti eius solvam. Hec in bethania facta sunt trans iordanem ubi erat iohannes baptizans. Sequenti die vidit iohannes iesum venientem ad se et ait. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. Post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat. Et ego nesciebam eum. sed ut manifestetur in israel propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de celo et mansit super eum. Et ego nesciebam eum. sed qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit. Super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei.

Missi erant ꝓ hierosolymis sacerdotes et leuitas ad iohannē vt interrogarent eū. Tu quis es. Et cōfessus est et nō negauit. Et cōfessus est. q̄ nō sum ego christ⁹. Crebrescente fama iohis de mag̃ sanctitate sua. varie de ipso fuerūt opiniones. Quibusdā dr turba estimātib⁹ eū esse christū. Alijs putātib⁹ ipsū eē heliam aut vnū aliū magnū ꝓphetā. Alijs vo simpliciter hesitātib⁹ q̄s eē posset. cū nō sic ceteri boies. sed maior hoīe apparez. Quibusdā vo vt sapiētib⁹ ⁊ scribis. sciētib⁹ qđ eū nō eē christū. q̄ christ⁹ p̄missus fuit ex tribu iuda. Johes aūt fuit ex tribu leui. volebāt tñ eū allicere vt sibi nomen christi arrogaret. Jo cōmuni silio miserūt ad sciendū q̄s esz. ⁊ qđ de seipso sentiret. ⁊ qđ testimoniū de christo pferret vt ppba. si ipsemet christ⁹ nō esset. Et dr hoc est materia pñtis euāgelij. Qđ hz duas ptes. q̄ p̄mo ponit qđ iohes senserit de seipso. Secdo qđ de christo. Ibi. Et q̄ missi fuerant. Prima hz duas ptes. q̄ p̄mo ponit legatorum missio. secdo describit eoz legatio. Ibi. Ut interrogarēt. In p̄ma ptcula q̄ttuor ꝓponunt. q̄ primo tāgit q̄ fuerint mittētes. q̄ iudei. Ubi ē aduertendū q licet oīb⁹ gētib⁹ venerit christ⁹. q̄ ipse est desideratus cūctis gētib⁹ Act. ij. spēaliter tñ interrogare de christo ptinet ad iudeos ppter tria. Primo q̄ patrib⁹ eoz p̄missus ē ⁊ nō aliis. Secundo q̄ ipse ex eis ē natus sm carnē. Hñ Nume. xxiiij. Orietur stella ex iacob ꝛc. Tertio q̄ spēaliter ꝓpter iudeos missus ē Esa. ij. Paruul⁹ natus ē nobis ⁊ filius datus est nob⁹. Quare aūt nūc spēaliter iudei interrogauerūt de christo. rō ptet esse. vt tūnc dr Orig. Quia cognouerūt ꝓphetas de aduentu christi eē cōpletas. Dicit enī Gen. xlix. Non auferet sceptrū de iuda ⁊ dux de femore ei⁹. donec veniat q̄ mittēdus ē ꝛc. Videbāt enī iā defecisse regnū sue gētis. q̄ alieni p̄cipabant eis. Unde audiētes de scūtate iohis. putauerūt eū esse christū sm q dr Lu. iij. Existimāte pplo ⁊ credēte ⁊ cogitātib⁹ oīb⁹ in cordib⁹ suis de iohe. ne forte ipse esset christ⁹. Hñ ob hāc cām miserūt legatos ad iohem vt interrogarēt eū sup hoc. Notandū aūt q̄ iudeoz pōtifices ⁊ magistrat⁹ pplī nitebātur psuadere iohi vt semetipsū christū ꝓfiteret. illecti. Tū amore patrie. q̄ iohes hierosolymita fuit. q̄ ibi nat⁹. Tū amore cognatiōis. q̄ ipe genere aaronita fuit. q̄ filius sūmi sacerdotis. vt ptz Luc. j. Hñ sm q dicit Chrysо. Magis volebant eū habere p christo q̄z ipsū christū quē despiciebāt. tā ppter patrie abiectiōz. quā ei exprobrabāt dicētes. Nazareth nō pōt aliqđ boni eē. q̄z etiā ppē generis despectionē. quā simili exprobrabāt ei dicētes: Nōne hic est filius fabri. Matth. xiij. ⁊ Mar. vj. Secdo tāgit loc⁹ a q̄ missi erāt q̄ ab hierosolymis. Ubi notādū q̄ hierosolyma erat loc⁹ cathedralis tā pōtificum q̄z regū. Hñ mittebāt ab hac ciuitate ad iohem vt si ipse esset christus q̄ est ver⁹ pōtifex. ad suaz veniret cathedralem sedē. Ad hanc venit christus verus pontifex quādo seipsum obtulit sacrificiū deo patri in ara crucis. Item ad hanc ciuitatē regalem venit christus vt rex quādo venit sedēs sup pullū asine. Unde Zacharie. ix. Noli timere filia syon. ecce rex tuus venit tibi. Notandum etiam. q̄ hec ciuitas multinomia fuit. Nam primo dicta fuit salem. quam tradunt hebrei et

Joseph⁹ in fine libri sui edificatā ꝑmo a Sem filio Noe q̄ melchisedech vocat⁹ fuit ꝑm Isido. libro ethimologiaꝝ. Ex⁹ miꝝ videt̄ q̄ ipe melchisedech fuerit Sem. cū ipse vixerit vsq; ad abraam. vsq; ad cuius natiuitatē a Sem fluxerunt plus q̄ mille anni. Ad quē tñ annoꝝ numeruꝫ null⁹ legit̄ peruenisse Secūdo dicta fuit hiebus iudicū Tertio dicta fuit hierl'm p cōpositionem hoꝝ duoꝝ nominū. b. mutata in. r. Quarto a salomone dicta fuit hierosolyma. Quinto a poetis vocata est solima corrupte. Sexto ab helio seq̄stre q̄ eam instaurauit vocata est helia. Addunt aūt aliqui q̄ sit vocata luza et bethel. qđ tñ nō potest esse ad lrām. q̄ luza siue bethel est i tribu effraym vbi ieroboal filiꝰ nabath idola posuit. Hierusalē aūt est in tribu beniamī vel iude ⁊ multū distāt. Ex ꝑ hoc verificari quantum ad nominū interꝓtationē. Vñ de hoc sūt vsus. Solima luza bethel hierosolyma hiebus helia Urbs sacra hierl'em dicit atq; salē. ¶ Tertias q̄ fuerint missi. q̄ sacerdotes et leuites q̄ fuerūt nūcij venerabiles ⁊ nō ꝓtemptibiles. sicut quidā alij miserūt ad christū ministros ⁊ herodianos. Cōgrue aūt mittunt sacerdotes ad interrogandū de christo. Quia cognitio diuinoꝝ ꝓcipaliter cōpetit his q̄ in sacrificijs cōstituti sūt. Vñ Malach. ij. Labia sacerdotis custodiūt sciam ⁊ legē requirēt ex ore eiꝰ. Et licꝫ ꝫ eis cōpetit ex officij dignitate. multi tñ eoꝝ degenerant vite puersitate. Vñ sicut tūc ꝑpls plēs sacerdotes auaricia ditati. lupbia inflati. mundanis implicati. pauca cognouerūt de christo. sic ⁊ nūc sunt quidā sacerdotes q̄ diuinis paꝝ intendunt. quoꝝ oculos excecat malicia luxurie. pulueris auaricie. ⁊ fumꝰ mūdane glie. et tales q̄ntū in eis est nomē dei despiciūt ⁊ panē pollutū offerūt. vt habet Malach. j. ⁊ xlix. dis. Sacerdotes. ¶ Notandū q̄ sacerdotes noui testamēti excedūt sacerdotes veteris testamēti in septē q̄bus ꝙueniūt vtrobiq;. Primo i institutiōe Iste aūt intrat p grām electiōis vt Matthias. Act. j. Secūdo in vnctōe. q̄ ille vngebat oleo exteri⁹. Exo. xxx. Iste aūt inūgit̄ spūsancto interiꝰ. Joh. xx. Accipite spūmsanctū ⁊c. Tertio in cōuersatione. q̄ ille vacabat generationi. Exo. xix. Iste vacabat vite ꝙginali. Unde dicit angelus. j. Corinth. xj. Quarto in ꝓdicatiōe. q̄ ille ꝓdicabit obscura. j. Paralip. xxix Iste predicabat aperta ⁊ celestia. ij. Cor. iij. Non sicut Moyses ponebat velamē Quinto in oblatione. quia ille carnalē hostiā. Leuit. p totū. Iste offert spiritualem Malach. j. In omī loco offert̄ noī meo oblatio munda. Sexto in dispensatione. quia ille dispensabat signa. ij. Paralip. xxix. Hic autem dispensabat signata. Actuū. viij. Imponebant manum sup eos ⁊ accipiebāt spūmsanctū. Qđ in leuiticis sacramētis significabat. sed non conferebatur. ideo dicunt egena. Gal. iij. Septimo in potestate. quia ille ligabat et soluebat tantuꝫ in terra. j. Macha. ix. Hic vero in terra et in celo. Matth. xvj. et. xviij. Quodcūq; ligaueris ⁊c. vsq; in celis. ¶ Quarto tā grā ꝑsona ad quā fuerunt missi. Quia [ad Johannē] Mira res Cum enī consuetū sit de villis et rure venire ad ciuitatem ꝓ cōsilio a sapientibus postulando. hic de ciuitate sapiētes et doctores ad heremuꝫ ad solitarium heremitā accedūt. Sed hec mutatio dextere excelsi. ¶ Et notādum q̄ q̄libet artifex interrogatur de eo circa qđ doctrina eius versatur vt medicus de sanitate. legista de iure. nauta de nauigio. et sic de singulis. Quia igitur predicatio Johānis de christo erat. rationabiliter nunciꝫ dirigebant ad Johannē Et considera quante autoritatis fuerit Johānes. quia tota illa sapientum ciuitas pēdebat ad verbum eius vt si respondisset. ego sum christ⁹. continue eius verbo acquieuissent ꝑm Chrysostomū. Sequitur: [vt interrogarēt eum] vbi describit missoꝝ legatio. que fuit ad interrogāduꝫ de christo. Et quia putabatur a quibusdā ipse esse christ⁹ Vel etiam volentes eū inducere ad confitendum se esse christū ꝑm Chrysostomū Ideo de sua persona interrogabant faciēdo quattuoꝝ questiones ¶ Prima questio est. an ipse sit christus. Unde dicunt: [Tu quis es] Et licet p hec vba non expresse querāt an ipse sit christus. tamē ꝫ intendebāt in corde ꝑm Chrysostomū. vt ptꝫ ex Johānis respōsione. Vel dicendū q̄ quia ꝓpriū est christo esse Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Sic dices filijs israel. Qui est misit me ad vos. Cuꝫ igitur p hec verba interrogāt Johannē [Tu q̄s es] tantū est dicere. Tu es christus. ¶ Dubitaret forte aliquis. Cum enī ipsi iudei scirent originem Johannis et vitā. ad quid querūt [Tu q̄s es] Ad quod dicendū. q̄ quis aliquando querit substantiā. vt cū dicitur: Quis fecit hoc vel illud. vt ibi Johā. ix. Quis est domine vt credā in eum. Aliquando ꝓpriam nominationeꝫ. vt dicit Crisostianus. Quis putet ille virꝫ qui sic commutat euntes. Aliqñ in āmiratione. vt Esa. lxiij. Quis est iste q̄ venit de edom. Aliqñ vtutis singularitatē. Prouer. vlt. Mulierē fortē q̄s inuenet. Aliquādo ꝑsone dignitatē vel potestatem vt si trāseat aliqua magna ꝑsona dicit Quis est

bic.an rex vel comes vel epūs. Psal. Quis est iste rex glorie ꝛc. Aliqñ importat etiā simulatio nis duplicitatē.vt tibi Job.viij. Tu quis es. Dicendū est ergo q ꝛ si scirēt Jobis originē nomē ꝛ vitā.tamē dubitabāt dē ei⁹ dignitate ꝛ potestate qua baptizaret. Uel etiā sic interrogabant ex duplicitate animi vt eū allicerēt.vt supra dictū est. ¶ Deinde ponit Jobis prudens ꝛ humilis rēspōsio ad istā questionē. Ibi. ⁊ Et cōfessus est ⁊.scz se nō esse christū.nec se esse illū quem querebāt ⁊ et nō negauit ⁊ qđ erat.scz se esse vocem in deserto.vt infra dicit. Hz aūt fuerat confessus.explicat apte subdens: ⁊ Et confessus est. quia nō sum ego christ⁹ ⁊. Ubi rñdit magis intentioni q̄z verbis interrogantiū. ¶ Nota ꝑm Chrysō.q euangelista ter quasi idē dicit. Quia ꝑmo dicit ⁊ cōfessus est ⁊:secūdo addit ⁊ ⁊ nō negauit ⁊.et tertio adiungit iterꝛ repetēs ⁊ et confessus est ⁊ ad indicandū virtutē et magnā cōstantiam baptiste. Quia cū posset reputari christus nullatenꝰ voluit. Deuotio enī famuli est. non solum nō rapere gloriā dñi.sed et oblatā a multis respuere.vt dicit Chrysō. Et quia nolunt appetere nomen christi.factꝰ est membrū christi.quia dū infirmitatē suā studuit humiliter recognoscere.illius celsitudinē meruit obtinere. vt dicit Greg. Et nota q hāc humilitatē non habuit lucifer. q̄ gliam diuinitatis sibi voluit vsurpare.dicēs In celum ascendā ⁊ sup astra celi exaltabo solium meū.ascendā sup altitudinē nubiū.similis ero altissimo Esa.xiiij. Hāc etiā humilitatē nō habuerunt p̄mi parētes.q̄ diuine sapiētie similitudinē sibi vsurpare voluerūt. Gen.iij. Eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū.dixit serpēs Hāc iterꝛ hūilitatē ñ habebit ille malignꝰ ātichristꝰ.q̄ sibi diuinum vsurpabit honorez.de quo dicit. q extollet sup omne qđ dꝛ deus.ita vt sedeat in tēplo dei. ostendēs se tanq̄z sit deꝰ.ij.ad Thes.ij. Et adhuc hodie quidā imitant lucifer ū q̄ seruēdo superioritatem querūt. Quales sunt tyrānī qui violēter p̄sunt. Quidā imitant ptholastū.quales sunt phi mūdane sapie et heretici.q̄ volūt plꝰ sapere q̄z oportet sapere. Quidam vero p̄figurāt antichristum quales sunt hypocrite

XXII

Et interrogauerunt eum. Quid ergo. Helias es tu. Et respondit. Nō sum. Prophēta es tu. Et respōdit. Non. Dixerūt ergo ei. Quis es. vt responsum demus his qui miserūt nos. Quid dicis de te ipso. Ait. Ego vox clamātis in deserto dirigite viā domini sicut dixit esaias.p pheta. ¶ Sequit secūda questio: ⁊ Et interrogauerunt eū ꝛc ⁊. Ubi nota ꝑm Chrys.q nisi p̄mā questionē maliciose excogitassent. volentes eius pblandicias allicere.rñdenti: ⁊ non sum ego christus ⁊ dixissent.hoc nō suspicati sumus nō ad hoc venim⁹ interrogaturi. Hz sui doli cōscij ex ipsa rēspōsione quasi capti et manifesti effecti ad aliā q̄stionē venūt. ⁊ Quid ergo ⁊ supple tu es si tu nō es christ⁹. an forte ⁊ Helias es tu ⁊. Causa suspicādi eū esse heliā erat.q cognoscentes adesse tp̄s aduent⁹ christi.erq̄ ipse non erat christ⁹.putabāt eū esse heliam.qui p̄uenire debet christi aduentū.ꝑm Malach.vlt.ad fi. Ecce ego mitto vobis dicit dñs heliā.pphetā añq̄z veniat dies dñi. Et Matth.xvij.dr. Quid dicunt scribe.quia heliā oportz venire. Fuit nanq̄z helias raptus vt legit.iiij.Reg.ij. ¶ Deinde ponit eius rēspōsio cū dicit: ⁊ Nō sum ⁊ supple helias. Hic queritꝰ ꝑm Greg. Quia videt Jobes cōtra dicere christo dicenti ad turbas Matth.xj. Si vultis scire Jobes ipse est helias. Hz hic dicit Johannes. Nō sum helias. Ista aūt questio soluitur faciliter. Quia eo mō christ⁹ dicit Johannē esse heliā.quo modo etiā dict⁹ est angel⁹ Mat. xj. Et est supra in euāgelio p̄cedenti. Fuit aūt angelus nō natura ꝛ psona.sed vita ꝛ officio.vt ibi dictū ē. Sic etiā Jobes negat se heliā esse corpe ꝛ psona. Sed christ⁹ dicit eū esse heliā vita et officio. Uita quidē vt dicit glosa,ppter nimiam abstinentiā ꝛ castitatē ꝛ vitā solitariā.et asprumaz delictoꝛ rep̄hensionē.et durissimū future vindicte terroꝛē. Officio vo helie filis erat.q ipse fuit p̄cursoꝛ dñi venētis in carnē. quēadmodum helias erit p̄cursoꝛ venētis ad iudiciū Unde luce.j. Ipse p̄cedet añ illū in spū ꝛ vtute helie. Et iō nō cōtradicūt vba christi vbi Johānis. Quia qđ dñs fatet de spū.hoc Johānes negat de psona. Et nota,ppter p̄dictū verbū christi de spū helie dicūt quidā heretici.heliā esse spūm quendaz viuificantē corp⁹ Jobis baptiste.vel eundē spiritum viuificantē esse in vtroq;. Sed ꝓtra hūc erroꝛē est ꝑm Greg.qđ Jobes hic dicit ⁊ Nō sū ⁊

¶ Deinde ponit tertia q̄stio. ⁊ Prophēta es tu ⁊. Glosa dicit.q quidā putabāt Jobem esse vnū ex antiqs pphetis suscitatū.q legerant scriptū Deut.xviij.prophetā suscitabit vob⁹ dominus de fratrib⁹ vestris. Et credebāt eū eē heliseum.q̄ dict⁹ est spēaliter pphēta.p quandam excellentiaz eo q multis miraculis claruit. Uel forte credebāt eū esse nouū pphetā. Cū aūt interrogāt si ipse sit pphēta.pōt intēno eoꝛ esse talis Quia exquo non erat christus nec helias Et si

pphēta eſſet.illis diceret.Si alter ꝑdictoꝝ veniſ
ſet aut vterqꝫ.ꝛſi neuter illoꝝ veneꝛat ſaltim illiſ
ꝑdiceret aduentū eorū.Deinde ponit iohīs rñ/
ſio.Et rñdit[Nō]Sz ꝓtra Lu.j.Tu puer pphe
ta altiſſimi vocaberis.Et dñs Mat.xj.ꝛ in euā/
gelio ꝓcedēti dicit eū eſſe pluſqꝫ pphētā.Rñ.di/
cēdū.q ipſi querebāt de pphēta et officio pphe/
tizādi.ꝓiſe ſicut pphēta ꝑdicit futura.Et ſic re
ſpōdebat dic ſe non eſſe pphētā videlicet ſm eo/
rum intentionē.ſed tñ erat pphēta ꝛ plus qꝫ p/
pheta.p q̄nto chriſtū ꝓſentē demonſtrauit ꝛ ei⁹
p;ecurſoꝝ extitit ſm beatū Aug̃.Vel q officiuꝫ
pphete ꝑncipale eſt pphetizare.Iſtius aūt offi/
cii fuit non ſolū pphetizare ſz etiā pniam ꝑdica
re et baptiſmū miniſtrare et veritatē ōmōſtra/
re.Quaſi di.Nō ſum vnus ex illis pphētis de
quib⁹ me eſſe putatis ſm gloſam.¶ Dei/
de ponit quarta q̄ſtio.[Dixerūt ergo ei.Quis
es]ſuꝑple dicito nobis.Nota q quedam magi
ſtralis gloſa ſup illud Job.xxxviij.Quis dedit
gallo intelligentiā dicit.q ly quis ꝑportat nomi/
tatem.q; ūterrogatiuuꝫ.raritatē q; ptitiuū.fir/
mitatē q; ſubſtātiuū.eſt enī relatiuū ſubſtantie
Nñ ergo iſti dixerūt ad iohānē[Quis es]vo/
lebant de eo audire aliq̄d nouū.rarū et firmum
ſiue certū[vt reſpōſū dem⁹ his q̄ miſerūt nos]
Quaſi dicerent.Ne ſine rñſo redeam⁹ ad illos
Nō enī dicit eſſe bon⁹ nuncius ſine certo reſpō
ſo Prouerb.xxj.Ecce deſcripſi ſapiāz vt eloq̄a
veritatis rñderes illis q̄ miſerūt te.Nō enī ſuffi
ciebat eis ſcire de iohe quid non erat q; nec chri
ſtus nec helias nec pphēta.niſi etiā ſcirent q̄d eſ
ſet.Et ideo addūt[Quid dicis de teipſo]Glo.
Audiuim⁹ de chriſto te ꝑdicare.ſz de teipſo nil
manifeſtū aſſeris.Cōſidera hic iohānis autoꝝ
tatem.q; etiā teſtimoniū de ſeipſo acceptū erat
iudeis ſz chriſto teſtimoniū de ſeipſo danti di
xerūt.Tu de teipſo teſtimoniū phibes.teſtimo/
niū tuū non eſt verū.Joh.viij.¶ Deinde pon
tur iohīs rñſio[Ait]ſcz iohs[Ego]ſcz ſū[vox
Nota ſm glo.q nō dicit iohānes Ego ſū hō vl
in ſe humanā ſubſtātiam vel generationez.ſed
deſerens oīa que intra mūdū cōtinent.nullā in
ſe fatet ſubſtātiā.ꝓter abundantiā gratie q̄ exce
dit oēz creaturā.vt ſit vox verbi¶ B Queri
tur quare iohānes dicit ſe vocē.Rñ.dicēdū.q ſi
cut filius dei rectiſſime dicit verbū.ita ꝓcurſoꝝ
ei⁹ rectiſſime dicit vox.Vox enīz reſpectu verbi
q̄nq; habet ppietates.Primo vox ꝓit verbuz.
Sic iohs chriſtū Lu.j.Ipſe ꝓibit ante illuz.Se/
cūdo vox manifeſtat verbū.ſic iohs chriſtū.Jo.
j.Hic venit in teſtimoniū vt teſtimoniū phibe
ret de lumine.Et poſtea dicē.Ut manifeſtet ī iſrl
ꝓpterea veni ego.Tertio vox trāſit et relinquit
verbū manens.Sic iohānes chriſtum Joh.iij.
De oportet minui illum aūt creſcere.Quarto
vox eſt inutilis ſine verbo.ſic iohīs baptizatō ꝛ
ꝑdicatio ſine chriſto.Unde ſtatī infra.Ego vos
baptizo in aqua.medi⁹ aūt veſtrū ſteti⁹ ꝛc Qui
to vox ꝓpinquioꝝ eſt verbo q̄z ſonus.quia pri⁹
auditur ſonus deinde ꝓcipit q̄dē vox.et deinde
vbū q̄d dicit ꝓ vocē.Sic iohīs ꝓpinquioꝝ ē chri/
ſto q̄z alij pphete quoꝝ pphetia fuit q̄ſi ſon⁹ re/
ſpectu iohīs ſm Orige.Qui illi de remotiſ iſte ō
ꝓpinquo chriſtum indicauit dicēs.Ecce agnuſ
dei Joh.j.¶ Et nota q iſta vox fuit clara.ſuauiſ
ꝛ terribilis.Clara quidē fuit ꝛ non rauca qualiſ
eſt vox hereticoꝝ.nec bleſa qualis eſt adulatoꝝ.
qua clare annūciauit pniaz.Sua uis fuit ānū/
ciando chriſtū in carne Cant.ij.Sonet vox tua
in auribus meis.vox enī tua dulcis ꝛc.Terribil⁹
vero fuit annūciādo futurū iudiciuz.Item fuit
clara et alta diuina pnūciādo.Suauis corda
deuotoꝝ dulcoꝛando.Terribilis pctōꝝ vitia
rep;ehendendo cū dicit Lu.iij.Genimia viparuz
quis oſtendit vobis fugere a ventura ira.Et de
iſta voce dicit ps.Vox dñi in virtute.vox dñi in
magnificētia.vox dñi cōfringentis cedros.Sz
heu hodie non ſūt tales ꝑdicatoꝛes.q̄ pctā boiz
rep;ehendant.Dēs enī magis eligunt hoibus
blandia loqui q̄z peccata hominū aperire Uñ ha
bent voces bleſas et gracles.non terribiles vt
iohānes.¶ Item vox ex ꝓpinquioꝛi demonſtrat
eū cui⁹ eſt vox.Cum enī aliquis mittit nūcio s
aduentus ſui.adhuc eū non dicimus adeē Au
dita aūt voce eius dicim⁹.Ecce hic eſt.Alij igi/
tur omnes pphete fuerūt nuncij qui ꝓꝛerunt
chriſtū.ſed iohānes q̄ ꝓntem demonſtrauit ſu/
it diuina vox.¶ E Deinde q illa vox ſua nō
fuit ſed alterius.oñdit cui⁹ vox ſit q;[clamātiſ]
non dicit clamans ſz clamantis.Qꝛ non ſibi di/
gnitatē attribuit ſed officiū.Sz cui⁹ clamantis.
verbi incarnati.Clamat autem ſm Origenem
vt diſtantes audiant ī menſitatē eoꝝ que dicun
tur.Vel clamat ſm Theo.q; veritatem manife
ſte ānūciat.Dēs ei qui in lege erāt obſcure loq/
banī.¶ Notandū q clamoꝛ cōſueuit dormien
tes excitare.ſurdos vel graues auditu informa
re.remotos facere ꝓpinquare.hoſtes ad fugaz
ꝓuocare.Nos itaqꝫ eram⁹ dormiētes p falſaz
eſtimatōnez amātes bona tpalia p eternis.ps.
xxxviij.Uerūtī ī imagine ptrāſit hō.Dormien
tes enī fallūt.q; vtunt ſenſibilib⁹ ſpēb⁹ rerū.q.re
bus vt dicit pb⁹ in li.de ſomno.Ab hoc ſom/
no excitauit nos chriſt⁹.docēs thezaurizare in

celo non in terra ℳat.vj. Item eramꝰ surdi p su/perbiam et elationē. Surditas enim causāt ab eu apoꝛatōe elevata ad cerebꝝ ⁊ ibi ifrigidata ⁊ ingrossata. vt patet in libꝛo de somno. Quez su/perbie vaporem depmut christꝰ docēs hūilitatē ℳat.xj. Discite a me qꝛa mitis sū ⁊ hūilis coꝛd. Item eramꝰ remoti a deo sed ipse nos fecit sibi p suā grāz aplꝛopinq̄re. Ephe.ij. Qui enez longe eratis facti estis ppe in sanguine christi. Item era mus ab hostibꝰ pssi. sz christꝰ eos in fugā quer/tit dū eos de coꝛpibus obsessis fugauit. Luc.iuj Et vires coꝛ circa nos attenuauit. In cuiꝰ figu ram Judas ℳachabeꝰ clamans voce patrie fugam hostibus incussit.ij.ℳach.vij. ¶ No/tandū aūt q̄ clamās p fidē vocē fuit pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūssanctꝰ. Clamat p fidē vocē pat vt hec vox de suo filio phiberet testimoniuz Joh.j. Johes p hibet testimoniū de ipō. ⁊ clamat dicēs. Hic est quē dixi. q̄ pꝰ me venturꝰ ē. aīn me factꝰ ē. qꝛ poꝛ me erat. Clamat filiꝰ dei p hanc vocē. qꝛ facit eū dicere. Ecce agnꝰ dei. Et infra. Et ego vidi ⁊ testi moniū phibui. qꝛ hic ē filiꝰ dei Joh.j. Clamat et spūssanctus p hāc vocē qꝛ facit eū testificari q̄ viderat. qꝛ vidit quasi colūbam spūm sanctū de scendere sup christū Joh.j. ¶ Deinde pōit vbi clamauerit. qꝛ [i deserto].ad Iraz. Johānes enī pdicabat in deserto in q̄ occultus vixerat vsq̄z ad diem oñsiōis sue vt dicit Lu.j. Ratō autē sue māsionis in deserto fuit. vt extra multoꝝz maliciā nutriret et neminē vereꝛ arguere. Si ei fuisset i mūdo. forte amicicia ⁊ cōuersatōe hoiz fuisset depꝛauatꝰ. Unde est illud in hymno. Intra deserti teneris sub annis ⁊c. Ne leui saltem maculare vitā famīe posset. Vel in deserto. id ē. in iudea sm sensū allegoꝛicū. Ibi enez christꝰ p/dicauit. Un Greg⁹. In deserto clamat. qꝛ derelic/te atq̄z destitute iudee solatiū sue redēptōis an nūciat. ¶ Mystice aūt notandū q̄ triplex ē de/sertū in q̄ christꝰ clamauit. Primū est vteri vir ginalis qui dicit desertū. Tū quia desertū est lo cus indispositꝰ ad habitandū. Un dictū est de/sertū a deserendo. qꝛ deseꝛit a cultoꝛibꝰ. Sic vte rus btē virginis incultꝰ fuit a virili cōsoꝛtio ⁊ nō nisi vnū inhabitatoꝛē habuit filiū. s. vnigenituz. Job.xxxviij. Quis dedit vehemētissimo imbꝛ cursuz vt plueret sup terrā absq̄z hoīe in deserto vbi nullꝰ moꝛtaliū commoꝛat. Hec terra absq̄z hoīe ⁊c. fuit vterus btē virginis. q̄ a nullo cōplu tus ē nisi imbꝛe spūssancti. Tū qꝛ ē aptus locus ad cōtemplādū Osee.ij. Ducā eā in solitudinez ⁊ ibi loq̄r ad coꝛ eius. Sic beatā virgo. Unde de ea exponit illud Cant.viij. Que ē ista q̄ ascendit de deserto, delicijs affluēs. innixa sup dilectū su/um. ¶ Secōm desertū est mūdus ille. In deser/to videmus sterilitatē fructuū. hoꝛꝛoꝛē bestiaꝝ ⁊ defectū aquaꝝ. His enī oībus filij israel mole stati fuerūt. Ad Iram. Quinꝰ ille sterilis ē a ci bo spūali Amos.viij. Immittā famē sup terraz famem. s. vbi dei abundat bestijs. i. vitijs bestia libus Hopb.ij. In medio eius oēs bestie genti/um. Un de q̄busdā hominib⁹ mundanis dicit apl's ad Titum pmo. Male bestie vētris pigri Habet etiā penuriā aq̄ sapīe et gratiarū Osee. iuj. Nō est veritas ⁊ nō ē mia nō est scia sup ter/ram. De his tribus btūs Aug⁹ ait in ser. Deser/tus est hic mūdus ab omni cultura fidei ⁊ amo ris dei. ⁊ pcōꝛ spinis obsitꝰ. squalebat tanq̄z a/ger incultus ⁊ penitꝰ nullā bonoꝝ opeꝝ fecu di/tatem attulerat. nullū imbꝛē grē spūalis excepe rat. ¶ Tertū desertū est aīa peccatrix deo dest i tuta. Un btūs Aug. i ser. Uacua enī deo pecto/ra ⁊ spūsancto carētia. deserto squalētis beremi cōpant. Un cōquerit dñs Hiere.xij. Dederunt portionē meā desiderabilē in desertū solitu dīs. Portio desiderabilis est aīa quātū ad portiōz superiorē in qua deꝰ habitare desiderat. Prouer. viij. Delicie mee esse cū filijs hoīuz ¶ In primo deserto clamauit ieꝰ docens castitatem ⁊ conti nentiam. in eo q̄ vtez virginalem sibijpsi ad in/habitandū cōsecrauit Jobel'.ij. Germinauerūt speciosa deserti. In scōo deserto. s. mūdo clama/uit māz et pniaz in eo q̄ mūdū sua passione re/staurauit. Ipe enī ad hoc venit in mūdū vt pec/catoꝛes vocaret ad pniam. Unde et eius pcur/soꝛ Johannes in deserto pdicauit pniam ℳar. c.j. In tertio deserto. s. aīa clamat gratie abūdā/tiam in eo q̄ oēm aīam quātūcūq̄z pctīs obno/xiam ad se tam liberaliter inuitauit. d. ℳat.xj. Uenite ad me oēs qui laboꝛatis ⁊ onerati estis et ego reficiā vos Eph.ij. Ponet desertū ei⁹ q̄si delicias. Et ppter hec tria legit in euā gelio dñs ter clamasse. ¶ G Clamauit nāq̄z in lazari re suscitatōe Joh.xj. In q̄ cōmendat castitas q̄ ho/minē a fetoꝛe luxurie eximit. Luxuriosus enī fe/tet q̄si q̄duanus in sepulcꝛo p vsum fede con suetudinis Jobel'.j. Cōputruerūt iumēta in ste/coꝛe suo. Sic'es sepulcris dealbatis ℳat.xxiij. Ad hoc facit q̄d dicit de sepulchꝛo cōcupiscētie Num.xj. Item clamauit in spūs emissiōe. i quo cōmemoꝛat nrē salutis securitas ℳichee.vj. Uoꝛ dñi clamat et salꝰ erit omnibus timētibꝰ nomē suū. Item clamauit in sitiētiū larga inuita/tiōe Joh.vij. In die magna festiuitatis stabat ie sus ⁊ clamabat. d. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bi/bat. s. fluēta grāz ¶ H Deinde ponit q̄d cla/mauerit [dirigite viā dñi]Ad Iraz ioh̄s i deserto

clamabat boc vbū Mat.iij. Uenit ioēs p̄dicās in deserto.⁊ clamabat .dirigite viā dñi.q; p̄dicabat pniaz p quā dirigit̄ via petōis ad dñm.q̄ sibi ē obliq̄ qzdiu peccat. ¶ Notāđ āt q; via dñi mādata illi⁹ sūt.q̄ tpe ioēis a ꝓpl̄o suabant̄ obliq̄.q; solū ītellectū lr̄āl̄ recipiebāt⁊ legē ꝓpt̄ cōmodū tpale seruabāt. Hec āt duo.s. lr̄ālis ītellectus⁊ tpalis ītentio obliquant viā dñi. Ūñ nec dispositi fuerūt ītelligere mysteria chr̄isti.nec parati erāt illū suscipe. Iō dicit btūs Ioēs vt dirigāt viā dñi.vt spūali sensu cognoscāt iudei christū eē deū.⁊ vt ñ ītēdat tpale cōmodū.nec expectēt a chr̄isto mūdanū lucrū vel regnū. Hec enī duo obliquātia viā dñi.fuerūt illis potissima cā ꝙre chr̄istū nō cognouerūt nec susceperūt. Ez unstat̄ ħ. Q; videt̄ q; ioēs hortet̄ ad ip̄ossibile dicēdo.dirigite viā dñi. Ūñ dr̄ biere.x.g. Scio dñe q; nō ē hois via ei⁹.neq; viri est vt ābulet⁊ dirigat gress⁹ suos. Dicēdū q; directio vie ē p grām ⁊ caritatē q̄ a solo deo ē. Ez ꝓparatō ad directōnē faciēda.qđ in nobis ē.⁊ ħ pcipit̄ hic. Ūñ Greg⁹ Uia dñi ad cor dirigit̄.cū ad p̄ceptū ip̄lēdū via ꝓparat̄. Quisquis ergo in supbiā mēt̄ eleuat.qs̄ qs auaricie est ib⁹ anelat.q̄ squis se luxurie immersat ioēis pollut.cordis hostiū ꝓ vitatē claudit ne ad se dñs veniat clastra aīe seris vitioz dānat. Deinde addit̄ testimoniū scripte.⁊ sic dixit Isaias ꝓpha ⁊ Esa.xl.⁊ sūt ista vba euāgeliste vel ioēis baptiste. Quasi.d. Sicut ille dixit in dōis sui tp̄is.sic ego dico vob. Nota ex ħ baptiste excellētiā q; Esa.đ eo ꝓphauerat Et nota q; ille p̄cursor sū ꝓplīt testimoniū de Esa.⁊ forte nūq; viderat volumē illi⁹ ꝓphe.nec vllū doctorē habuit vnq̄.q; cū eēt puul⁹ beremū ītrauit.s; reuelāte spūsc̄o didicit ꝓphetā et de seipso cognouit.

Expositio secūde partis euāgelij XXIII

Et qui missi fuerant erāt ex phariseis.Et interrogauerunt eum et dixerunt ei Quid ergo baptizas si tu non es chr̄ist⁹.neq; helias.neq; ꝓpheta.Respōdit eis ioh̄anes dicēs. Ego baptizo in aqua.Medi⁹ autē vestr̄z stetit quē vos nescitis.Ipse ē qui p⁹ me vēturꝰ ē.qui ante me factꝰ ē.cui⁹ nō sū dignꝰ vt soluam corrigiā calciamēti ei⁹. Hec in bethania facta sunt trās iordanē.vbi erat ioh̄anes baptizās. ¶ Seq̄ scđa ps euāgelij ꝓncipalis Et q; missi Ubi ponit̄ qđ ioēs senserit de chr̄isto.Et tria facit. Primo ponit̄ q̄rentiū impbitas Secđo testimonij vitas. Ibi rñdit eis.Tertio testimonij celebritas.ibi. Hec in bethania ¶ Primo inꝑbitas q̄rentium apparet ex duob⁹. Primo ex ip̄orū secte ꝓdicōe.q; erāt pharisei. Ūñ dic Et q; missi fuerāt erāt ex pharisei ꝓpharisei int̄pt̄ant̄ diuisi.sic dicti.q; i cultu religionis a reliq̄ ꝓpl̄o diuisi sūt. Et fuerūt iudi et malicioſi obseruatores. Ūñ dicit Chr̄ysost⁹.et Greg⁹. Q; illi missi fuerūt q̄ vitatē nescūt q̄rere sz inuidere. Et sicut dicit glo.sup illō Gen̄.pen̄. Simeō⁊ leui fratres vasa iniq̄tatis bellātia.fuerūt ex tribu simeōis.⁊ icepit eor secta tpe alexādri pr̄ons alexādri.mr̄is.s.aristoboli⁊ hyrcani regine iudeor q̄ fere herodi magno cōtanea fuit. Et nota q; supra in euāgelij ꝓncipio dicit.q; isti missi erāt sacerdotes et leuite. ħ dicit q; erant ex phariseis. Et forte isti pharisei habuerūt secū sacerdotes⁊ leuitas vt legatō eēt solennior. Ul forte ꝑm Chr̄ysc.illi q̄ missi fuerāt.erant vtrūq;. ita q; pharisei erāt ordīati i sacerdotes⁊ leuitas sicut et nūc tp̄is religiosi ordinant̄ i sacerdotes. ¶ Scđo apparet eor ip̄bitas ex malicōsa interrogatiōe Et int̄rogauerūt eū⁊ dixerunt qđ ergo baptizas Timauerūt ei aliq̄d magni audire a ioēe.vel q; diceret se eē chr̄istū .vl̄ heliā.vel saltum vnū ex ꝓphetis. Ez audiētes q; dixit se eē vocē clamātē in deserto.reputauerūt ħ modicuz nō ītelligētes diuīa mysteria. Iđo indignati⁊ q; ip̄m redarguēdo facūt ei q̄stionē de officio suo Q; enī pharisei appetūt venerari a ꝓpl̄o ppt̄ sanctitatē velut religiosi.iudebāt q; nō erat đ secta eor⁊ tñ fama ei⁹ celebrima i ꝓpl̄o erat. Ūñ dixerūt Quid ergo baptizas Quasi.d. Sine auctoritate facis⁊ stultete đ officō qđ ad te ñ ptinet ītromittis. Ūñ Chr̄yso. Q; ei nō valuerūt blādicijs supplātare accusatiōes īmittere tētāt. Ūñ Chr̄yso.clamat. O de amentia. O de elatiōe. O de ītpātia int̄rogationū.missi estis ab eo edocē di. Tu q̄s es.⁊ crimē leḡ vultis ip̄onere. Et nota q; baptizare ē vbū grecū .sz ad latinitatē iflexuz ⁊ sig̃ficat idē q; lauare vel tīgere Tu tu ñ es chr̄istus cui sz incūbit ille actꝰ Eze.xxxvj. Effundā sup vos aquā mūdā⁊ mūdabimini ab oib⁹ inq̄namētis vr̄is Neq; helias q̄ sig̃ificabat baptismū cū aq̄s dñans.nūc eas i nubib⁹ ligauerit.nūc sup terras inundauerit.vt pz Ezech.viij. Qui etiā i trāslatu iordanis i curru igneo vehente spūsc̄o ascēdit p turbinē in celuz.iiij. Reg.ij. Neq; ꝓpha ꝓphe enī officiū ē baptizare vt pz de helizeo.iiij. Reg.iiij. Qui naamā lepsuz iussit baptizare septies i iordane.⁊ mūdat⁹ ē. ¶ Notāđ āt q; licz ioēs ñ eēt r̄ps.potat tñ baptizare q; erat p̄cursor ei⁹.⁊ iō đbuit parare viā baptismo r̄pi. Itē licz nō eēt helias psonalit̄.erat tñ virtute vt supra dictū ē. Itē si nō erat ꝓpha. erat tñ

plꝰ q̄z ppheta. ꝛō baptizare potuit. ¶ Cui dicit. Rñdit eis dicēs tangit. testimoniū vitas. Primo vitatem sui officij ꝓtendo. ꝛ secūdo ex ꝫ dignitatē christi exp̄mēdo ibi. Medius aūt vestꝝ. Quātū ad ꝑmū dicit sic. Ego baptizo in aq̄. Quasi diceret nō multū q̄rendū ē ō baptismate meo. nō enī ē aliq̄d magnū. cū sit in aq̄ ꝛ lauo tātū exteriꝰ ꝛ nō tāq̄z christꝰ iteriꝰ ꝓferēdo grāz. ¶ Dubitaret aūt aliq̄s quē effectū habuerut baptismū ioh̄is si tātū lauabat exteriꝰ. Dicē dū sm Greg. q̄ nō ꝓferebat grāz nec sufficiebat ad salutē. Vñ oportebat baptizatos baptismate ioh̄is mūdari baptismate christi vt ꝺr Actu. .v. Hz ꝑ ꝺr Mar. j. fuit ioh̄s ī desto baptizās et ꝑdicās baptismū pñie ī remissiōez peccatoꝝ. Sed pnīa ꝛ remissio peccatoꝝ fiūt p grāz. ergo ꝛ. Ad ꝫ dicēdū q̄ illa duo principia. s. baptizās ꝛ ꝑdicans nō sūt referēda ad idē. Nā aliꝺ ꝑdicabat. aliꝺ cōferebat. vñ ē sensꝰ. baptizās. s. baptismo aq̄ tātū. ꝛ ꝑdicās baptismū pnie ī remissiōez peccatoꝝ. scz a christo ꝓferēdū. Et sm hoc ītelligit q̄ ꝫ ꝺr. Ego baptizo vos ī aq̄ tātū nō in spū. Medius āt vestrū stetit q̄ sp̄ baptizabit vos. nō ī aq̄ tātū scz in spū ꝛ vtute. ✦ Et tūc q̄rit ad q̄d ergo baptizauit ioh̄s. Dicēdū q̄ ppt̄ q̄nq; rōes. Prima ē vt significaret baptisma christi. Et sic fuit sacramētuz. Et hāc assignat Aug⁹ sup ioh̄em. Secūda ē vt ex noīe baptizādi plēs ꝓuenīret ad ioh̄es q̄ b⁹ānūciaret de christo. Et ꝫ ē rō Chrys. Tertia ē vt per baptismū ioh̄is hoīes assuescerēt ad baptismū christi. ꝛ hāc rōnē tāgit Greg. dicēs. Decēs erat vt q̄ nascituꝝ nascēdo p̄uenīebat. baptizatuꝝ baptizādo p̄uenīret. Quarta ē vt p baptismū ioh̄. hoīes hūliarēt ad baptismū christi. Et hāc rōez tangit Beda. ꝺ. q̄ baptismū ioh̄is fuit sic̄ q̄dam catheciſm⁹ respectū baptismi christi vñ Mat. iij ꝺr. Ego baptizabāt ab eo ꝓfitētes pcta sua. et Act. xix. ꝺr. q̄ ioh̄s baptizauit baptismo pnie. docens vt crederēt in eū q̄ venturꝰ ē. Quīta ē vt manifestaret christꝰ ī baptismate ioh̄is voce pris ꝛ spūs cō ꝛ hāc rōez assignat ioh̄s dicēs. Ut manifestaret ī isr̄. ppter ea ego veni baptizās in aq̄ Joh. j. ¶ Notādū q̄ potēna baptizādi multiplex ē. Prima est auctoritatis. q̄z deꝰ nulli ꝓmūicauit nec ꝓmūicare potuit. sic nec potētiā creādi. Vnde hac ꝺr Joh. .j. Dic ē q̄ baptizat. s. christꝰ in quātū deꝰ. q̄ vt hō nō ꝺdit spūm sanctū scz accepit. vt btūs Augꝰ ait. Secūda ē ꝫ auctoritatis. quā potuit dare sm magistrū scz noluit. Alij dicūt q̄ nō potuit q̄ iplicat potētiā creandi. s. grāz. Tertia ē inuocatiōis quā dare potuit. Nā possz deꝰ si vellet q̄ baptismus daret ī noīe scī pauli aut scī pet. scz hoc noluit ne spem ī hoīe poneremꝰ. Vnde hac. j. Cor. j. Numq̄d paulꝰ p nob⁹ crucifixꝰ ē. aut in noīe pauli baptizati estis. Quarta ē excellētie. puta q̄ vnꝰ baptizet efficaciꝰ alio. q̄ ꝺ etiā nemī ē ꝓcessū. nō frustra iflabant q̄dam. j. Cor. j. ꝺ. Ego sū pauli. ego sum Cephe. Quīta ē mysterij exteriorꝭ. quā ꝺdit ministris ecclie Mat. vlt. Sexta institutiōis. quaz habuit christꝰ q̄ hoc sacramētū instituit. Instituit aūt ipm dū ipm suscepit Mat. iij. Et suscipere iussit Mat. vlt. Septia ē ꝑparatōis quā habuit ioh̄s. de q̄ ꝫ ¶ Medius āt exp̄mit vitatē quā sentit de christo. Ubi tāgunt tria. Primo tāgit baptismatis spūalis auctoritatō. Medius āt vestꝝ stetit quē vos nescitis. Quasi ꝺ. Ego baptizo ī aq̄ ꝑparatiue solū exteriꝰ lauādo corpꝰ. Hz ē aliꝰ q̄ baptizat ī spū auctoritatiue. Et ꝫ. medius vestꝝ stetit. i. pñs est inter vos. quē vos nescitis Dicit etiā ioh̄. viij. dñs dic̄. Neq; me scitis neq; patrē meū scitis. ꝛ ad illū cognoscēdū. ego vos ꝑparo baptizādo in aq̄ ¶ Notādū q̄ vba ista vno mō exponi pñt scz būanitatē christi. sm quā ad hraz christꝰ fuit ī medio iudeoꝝ nascēdo ꝑdicando ꝛ moriēdo. Neq; ei fuit solitus ꝛ ita occultꝰ sic̄ ioh̄s. scz inter eos māebat sic̄ vnꝰ ex illis sm Chrisꝰ. Vel erat mediꝰ eoꝝ. i. ī medio eoꝝ. q̄ hō mediocris ꝛ hūilis. Et iō nō videbat. Et ꝓpter ea ad ipm videndū oportuit accēdere lucernā. s. ioh̄es vt dic̄ btūs Au. Vñ nota q̄ christꝰ ꝺr stare ī medio vl̄ etiā ꝺr eligere locū mediū spēalit. Qr medius ē locꝰ hūilis. Lu. xxij. Ego aūt ī medio vestꝝ sū sic̄ q̄ ministrat Mat. viij. Itē ē locꝰ ꝑmūitatis. q̄ vnīformit̄ hz se locꝰ mediꝰ ad oēs. vt centꝝ ad circūferētiā. Act. x. In vitate cōperi q̄ nō ē pson⁹ accepto⁹ deꝰ. Itē mediꝰ ē locus vnitatis q̄ extrema vnūt ī medio Ephe. ij. Ipe ē pax nrā q̄ fecit vtraq; vnū. Itē locꝰ stabilitatis q̄ mediū mūdi ē firmū. j. Cor. iij. Fūdamētū nemo pt aliꝺ ponere ꝛc. Itē locꝰ pritatis. q̄ oib⁹ ptib⁹ ap̄ primat. Act. xvij. Si forte attrectēt eū aut inuenīāt q̄zuis nō lōge sit. Alio mō q̄ ꝺ hic ꝺr sm Origē. exponit̄ de christo sm diuinitatē. sm quā vbiq; pñs ē ꝛ inuisibilis. Et sm ꝫ medius ē in oib⁹ reb⁹ creatis. ꝛ tñ nēo scit eū q̄ nemo cōphēdit. Nā q̄ scit̄ scītis scia ꝓphētit vt dic̄ Poeta Joh. j. Mūdꝰ p ipm factꝰ ē ꝛ mūdꝰ eū nō cognouit. Al̄ sm Origē. vbū ei nū ꝺr ee ī medio nrōrū boīuz. s. rōnaliū p q̄nto ei coꝛdib⁹ nris. Corpi ī medio totiꝰ corpis situ ē. Que tñ nescimus cuꝰ nature sit. vel ꝺ q̄ fōte emāet. vl̄ quō existat ī nobis Johānes tñ eū scinit. Vñ ex pbrādo dic̄ ad pharizeos quē vos nescitis ¶ Nota q̄ christꝰ fuit ī multiplici medio vt hēs ītra ī euāgelio dñice ī fra octauā Epiphanie ¶ Secūdo tāgit tpis aduētꝰ christi aliq̄l nūciatō. ꝛ q̄ satis facit aliq̄li

q̄stiōib⁹ p̄tactis p q̄s volebāt scire ō christo Ūñ dicit. Ipe ē q̄ p⁹ me vēturꝰ ē. Quasi. d. ꝑ Chry. Si meū baptisma pfectū eēt. ali⁹ nō veniret p⁹ me aliō baptisma daturꝰ. Et nota q̄ dñs venit p⁹ ioh̄z. sicut forma substātialis p⁹ dispositōes accidētales. lignū enī p̄us calefit q̄z ignis. Sic ḡ spūalis nos cōstituēs. p̄cedere debuit aliq̄ dispositio q̄ nos de. ppinq̄ ad hmōi disponeret. Et ꝑ fuit baptism⁹ z p̄dicatio p̄cursoris. Itē sicut ima postea colores apponit z imagu ē formatꝰ. Sic hic. Itē sicut sol post lucifer patez. Itē sicut splē dor post lucernā. Itē sicut iudex p⁹ p̄conē. spōs⁹ post amicū. dñs p⁹ seruū. verbū p⁹ vocē.

Tertio tāgit christi aduentūs dignitas z p̄rogatio. Qui añ me factus est. ido ē mihi dignitate añposit⁹ ē sm glo. Et sic exponēdo cessat argumētū arrij q̄ argumētabat sic. oñdēs ex vbis ioh̄is dei filiū ee creaturā. Ioh̄s enī dicit christū ante se factū. aut ergo itelligit ꝑ quātuz ad būanā naturā. aut quātū ad diuinā. Nō quātū ad būanā. q̄ christ⁹ nō fuit hō añ ioh̄z. sz ecōuerso nā sexto mēse ꝓceptōis ioh̄is facta ē ꝓceptō christi. vtz Lu. j. Ergo itelligit quātū ad diuinā naturā q̄ christ⁹ añ ioh̄z factus sit. Sz oē factū ē creatū. igit dei filiꝰ creatura ē vt cōcludit arrius. Sz hec argumētatō eua cuat exponēdo vt dictuz ē. Quia exponēdo quātū ad būanitatē nullū icōueniēs. q̄ ly añ nō dicit p̄oritatē tpis sz dignitatis. Alit etiā saluat ab alijs q̄ xp̄s ꝓceptus sit añ ioh̄em. vt ly ante idē sit q̄ citius. i. mior tpe. Cōceptō enī christi. fuit tota sit z in istāti. Cōceptio vo ioh̄is fuit in tpe. Ūñ sic si beri scripsi vnā colūnā z hodie vnā scripsi citiꝰ q̄z illā. possū dicere q̄ ista scripta ē añ illā. q̄ min⁹ tps apositū ē ad factionē istiꝰ q̄z illiꝰ. Dōt etiā aliter dici. Ante me factus ē vir sz pfectꝰ grā z vtutib⁹. Quia cū fcā fuit christi icarnatō. statī replet⁹ ē pfectiōe. z tal adhuc nō erat ioh̄s. Vel ꝑ Augie. Añ me factꝰ ē. i. factū ē vt añ me eēt. Vel aliter saluari p̄ōt etiaz ad lrāz q̄ christ⁹ factꝰ ē añ ioh̄z. vt dicat q̄ christus factus ē p̄us hō i vtero marie. q̄z ioh̄s i vtero Elizabeth. Nō sic declarat. Nā vt dictū ē supra. vij. Al. In his q̄ generant ex cōmixtōe semiñ. embrio p̄mis sex diebus ē sub forma lactis. Deinde nouē dieb⁹ sub forma sāguinis. z p⁹ ea xij. dieb⁹ ꝓsolidat i carnē. Vel etiā sm alios post p̄mos sex dies. ser alijs dieb⁹ fit sanguis. z tūc i xv. dieb⁹ ꝓsolidat. z ex tūc decē z octo dieb⁹ figurant mēbra z organizant. Ūñ vsus. Sex in lacte dies sūt sex i sāguine tm. Bis sem solidāt. ter semi mēbra figurāt. Isti dies q̄ucti sūt. xlv. q̄bus embrio stat sub forma corpis mixti iaiati. Postea xlv. diebus alijs stat sub forma vegitatiua. Dei de alijs. xlv. dieb⁹ stat sub forma sensitiua. Quibus oīb⁹ dieb⁹. s. cxxxv. cōpletis infundit aīa rōnalis. scz. cxxxvj. die expulsa aīa sensitiua. sm ponētes vnitatē forme substātialis. Et hic. cxxxvj. dies est p̄m⁹ dies sexti mensis a ꝓceptiōe. loquēdo de mēsib⁹ lūaribus ex. xxvij. diebus ꝓstātib⁹ q̄bus mēsib⁹ tātū vtunt iudei. Nā q̄nq̄es. xxvij facit. cxxxv. Et sic cēteslimo trecēslimo sexto die q̄ fuit p̄m⁹ dies mēsis sexti a cōceptiōe sua aīatus ē ioh̄s aīa rōnali. Et eodē die añūciat⁹ ē christ⁹ cōcept⁹ z mor aīat⁹. pfect⁹ hō factus ē i vtero v̄ginis. p̄us tñ q̄z ioh̄s aīat⁹ aliq̄bus horis eiusdē diei. Ūñ dicebat āgel⁹ marie. Et hic mēsis est sextus illi q̄ vocat sterilis ꝛc. Tcōm ꝑ ergo i eodē die factus ē christus hō q̄ z ioh̄s. et tanto tempore p̄ius q̄z iohannes quanto beata v̄go potuit ascēdere i mōtana ad Elizabeth. Et tūc i ipa salutatiōe aīatus ē ioh̄s aīa rōnali z exultauit i vtero matris. Postea vo nato ioh̄e ex vtero Elizabeth. redijt btā v̄go. z p⁹ plēs mēses peperit christū. Et ita ad lrām saluat q̄ christ⁹ sm q̄ hō factus ē añ ioh̄z z ꝑ in vtero. sz venit post ioh̄z ex vtero i mūdū. q̄ posterior natꝰ. Sz sic dicēdū. surgit dubiū quo btā v̄go potuit vna die ire p tātā distātiā scz ō nazareth ad domū zacharie. Ve ꝑ infra i euāgelio. Exurgens maria xlij. c. d. Nō enī frustra dicit euāgelista. q̄ abijt cū festinatiōe. Vel etiā dato q̄ btā virgo pluribus dieb⁹ fecisset iter. illud adhuc nō repugnaret. q̄n eodē die aīati fuissent christ⁹ z ioh̄s z p̄us christus. Sz tūc nō posset dici q̄ in ipa salutatōne aīat⁹ fuisset ioh̄s.

Ad oñdēdum vo quātū ipm dignitate p̄cellat subdit. Cuius nō sū dignus vt sol. cor. calci. eius. Ad lrām ꝑ verū ē. q̄ nullus quātūcūq̄z bonus. debet se dignuz reputare vt etiā christū discalciet. Ūñ dicebat ille cēturio. Mat. viij. Dñe nō sū dign⁹ vt intres sub tectū meū. Allegorice vo calcia mētū ē būanitas christi. pes calciat⁹ diuinitas būanata. Corrigia calciamēti vnio naturarū. Soluere ergo corrigiam calciamēti ē enodare mysterū vnionis ad q̄ō idignū ioh̄s se fatet. Unde Esa. lij. Generationē ei⁹ q̄s enarrabit. Quasi diceret. Nullus ē dign⁹. Deinde cū dicit. Hec i bethania. ponit testimonij celebritas ex descriptiōe locī q̄ hec fcā sūt. q̄. i bethania trāsiordanē vbi erat ioh̄s baptizās. Notāduz q̄ due sūt bethanie. Una q̄ est ꝓpe hierlim ad duo miliaria que fuit Marthe z marie vbi lazarus fuit resuscitatus. Alia ē trāsiordanē a hierlim itinere vni⁹ diei. de

q̄ ß. Que corrupte dr bethania. deberet enī dici bethar. i. dō aq̄. ibi eī erāt multe aq̄ ⁊ ibi mlt⁹ ppls cōcurrebat. Vñ ille locꝰ famosꝰ erat. Et nota q̄ euāgelista describēs testionū ioßis dō christo. assignat locū vbi hec fcā sūt. ad istar istrumēti publici. in q̄ ad maiorē certificatōm. ad ppetuam rei memoriā. locꝰ vbi aliq̄d factuī ē ānotari ꝓsueuit. Et si q̄rat q̄re hūc stilū euāgelista nō tenuit p totū euāgelū. sī spēialiē hic vbi dscribit testimoniū ioßis. Dicēdū q̄ forte hec ē cā. q̄ interoīa q̄ dicūt de christo nihil ē efficaciꝰ ad ꝓtradicēdū iudeis. sic testimoniū ioßis. q̄ ipm virū iustū habebāt. Et qdꝰ plꝰ ē. ipm christū putabāt eē

¶ Nota etiā q̄ iordanis fluuiꝰ ē palestine qui nascit ad radicē mōtis libani ex duobꝰ fontibus scī ior ⁊ dan. q̄ sil'uncti vt ait Hiero. Iordanis nomē effcunt. Magister āt i hist orijs dicit. q̄ nascit ex fōte ior. ⁊ ide fluēs iuxta vrbē dan q̄ est ī finib⁹ iude. ex fonte ⁊ vrbe cōpositus sumit nomē. ⁊ fluit sub mōtib⁹ gelboe. ⁊ mltis riuulis īfluit in mare mortuum. Ex hoc etiam iordane dicit Beda deriuari stagnū genezareth puincie galilee. Illic ergo iohānes baptizabat. q̄ famosior erat ille fluuius alijs. Vel q̄ trālibat p loca deserti vbi ioßs habitabat. Vel q̄ belizeus ꝓpha in eodē fluuio baptizauerat naaman syrū. iiij. Reḡ. v.

Sermo de eadem dominica XXIIII

EDIUS autem uc

strū stetit | Visio in hmōe p̄cedentis dūce q̄b⁹ signis ⁊ indicijs vbi eīni aduēt⁹ ī mēte cognoscat. Q̄r tūc ceci vident ⁊c. Vñc videdū ē q̄liē mēs deuota ex hmōi idi cijs in se verbi eīni pūtiā ppēdēs. ī ipso vbo dulciter iocūdat. Q̄d repūtat in itroitu misse q̄ cantat. Gaudete in dño sp ⁊c. Dēs enī de vbi eīni aduētu. tā ineffabili iocūditate pfundit. q̄ nescit nisi gaudēre ꝓpt̄ qd ibi gemiat vbū. Gaudete ad maiorē exp̄ssionē illi⁹ tripudij spūalis. Gaudete inq̄t apls ī dño sp iterꝝ dico gaudete. Phil. iij. Ad pfectionē āt hmōi gaudij tria cōcurrūt. Primū ē oīz virum anie. ad interna mētis reuocatio studiosa. Secōm ē vbi eterni ad aniam allocutō amorosa. Tertiū ē totiꝰ mētis ī gaudio exultatō deliciosa. Et ß tria notanter ī tribus thematib⁹. sūptis ex trib⁹ euāgelijs pūtis hebdōade. Primo primo facit pūs thema qd̄ sūptū ē ex euāgelio hui⁹ tertie dūce. Primo secōo facit qd̄ ī euangelio q̄rte ferie dr. Ingressus āgel⁹ ad eam dixit Aue grā plena. Primo tertō facit qd̄ ī euāgelio sexte ferie dr. Exultauit ī gaudio infās ī vtero meo

¶ Circa primum ē intētio presentis ser monis. Propē qd scīedū. q̄ sapīa increata docere volēs aiaz duotā. q̄liē se habere debeat ad huiusmodi mentale gaudiū assequēdū. sic eā allocuit. d. Ecc. xxvij. Procurre in domum tuam pr. et illuc aduocare et illuc lude ⁊ age conceptiones tuas. Per q̄ verba mens deuota īstruitur q̄ ad habēdū intimū gaudiū de vbo eīno. añ oīa perigit ipi⁹ aīe cū oīb⁹ viribꝰ suis ad interiora recollectō. Ex eo q̄ dicit. Q aīa p̄curre ī domū tuā por. i. ad īt̄nū mētis tue. ⁊ illic aduocare te scz totā cū oīb⁹ viribꝰ tuis recolligēdo. Et tūc ibi delicieris īterno gaudio pfruēdo. Vñ subdit. Et illuc lude. Quo ludo. Illo vtiq̄z ludo p int̄nā plibatiōnē. q̄ bti ludūt in patria p eīnā fruitionē. imo illo ludo p q̄ndā pticipationē q̄ ipm vbū eternuz ludit in pr̄e ⁊ lusit ab eterno p ineffabilē sui ⁊ oīz creaturaꝝ emanatiōez. Iuxta illō Prouer. viij. Delectabar p singulos dies scz eīnitatis. ludēs coram eo oī tpe. ludēs ī orbe terraꝝ. et delicie mee eē cū filijs hoīm. Et q̄ ī isto gaudio int̄no cōceptio vbi eīni in mēte pficit. iō subdit. Et age cōceptiōes tuas. Dicit aūt ꝓceptiones in plurali. ad drām illi⁹ ꝓceptiōis eīne. q̄ vbū sel'in mente patna ē ꝓceptum. In ꝓceptiōe aūt mētali idez vbū eternū ī plib⁹ mētib⁹ ⁊ ī eadē plies cōcipit. Et ad hūc sensū adducit testimoniū ioßis in themate assūpto | Medi⁹ aūt vestrū stetit q̄z vos nescitis ¶ ℟ Vbi innuit oīm virū aīe adi terna mētis reuocatio studiosa. Cū enī ꝓceptio vbi eīni ī intimo mētis celebret. vt magis declarabit infra. Intimū aūt nostrē ē mediū nostri. sicut dicit mediū aialis eo q̄ sit intimū. hinc est q̄ mētes deuote pūtiā vbi eterni p signa supradicta aduertētes ⁊ ad ipz se totalit cōuertere cupiētes. nec tñ sciētes q̄ nā ī pte sui cōsistat ī eis. conuenient istruunt ℟ vt ad mediū sui se recolligāt. q̄ b⁹ dr | Medi⁹ āt vestr̄ stetit quē vos nescitis | In q̄b⁹ vbis tria innuunt. Primū ē mētis ꝓcipientis ītima fecūdatō | medi⁹ vestr̄ | Scōm est vbi ꝓcepti salutifica digtō | Stetit | Tertiū ē b⁹ ꝓcept⁹ mirifica occultatatō | Quē vos nescitis Et ß sensꝰ alludit vbis Origē. sup eadē autoritate sic dicētis. Cū inq̄t sim⁹ rōnales ī medio nostroz vbū existit. ex eo q̄ principale. s. cor ī medio totius corpis insitū ē. quātū ad pmū. Stat aūt vbū ad saluādū ꝓtinuo. quātū ad scōm. Et subdit. Qui igit vbū in medio sui gerūt. nō autē cognoscūt de illi⁹ natura. nec de q̄ fonte manauit nec quō ꝓsistit in eis. hi vbū in medio sui obtinētes ignorāt. quātū ad tertiū ¶ Circa primū est sciēdū q̄ vbū eternū in medio nostrū est triplicit. Primo sicut cor ī medio aialis. Secōo sicut sol in medio planetaꝝ. Tertio sicut centrū

in medio mũdi. Et ſm hoc tripler mediũ .pficit mẽs deuota ſm oẽ ſui pfectibile. Nã p cõpatõz ad ꝑmũ mediũ. vbũ eternũ ẽ fõs vite in mĩabil' q̃ pficit memoria. Per cõpatõz ad ſm ẽ fons luminis ĩobfuſcabilis q̃ pficit ĩtelligẽtia. Ex p cõparatiõez ad tertiũ mediũ ẽ fons q̃etis ĩpturbabilis q̃ pficit voluntas. Et hec tria ꝑñt accipi per ſcribat patri q̃ ẽ fontanea deitas ſm Byoni. fõs luminis aſcribat filio q̃ ẽ ſplẽdor patne glie. lux lucis & fons lũis ſm Ambb. in hymno. fons qui etis attribuat ſpũſco. q̃ ẽ q̃es mẽtũ ſm beatum Aug. Ꝑ Primo igit vbũ eternũ ẽ ĩ medio noſtr ſicut cor ẽ in medio aialis. cor enĩ ẽ ꝓncipium vite Prouerb. iiij. Di cuſtodia ſerua cor tuũ q̃ ex ipo vita pcedit. Et vbũ eternũ ẽ ꝓncipiũ vite oĩb' viuẽtib' Joh. j. Qõ factũ ẽ in ipo vita erat Manie aũt quãtũ ad pñs ẽ ꝓncipiũ vite ſpũal' aie deuote. Vñ btus Aug'. iiij. Pfeſ. Tu vita es aiar. tu vita vitar viuẽs teipa. & nõ mutaris vita aie mee. Vñ & mortuos viuificat vt oñſũ ẽ ſupra in ſmõe dñice ꝓcedẽtis Ẽ Be Bigitur medio. q̃i de fõte pcedit ĩ aiaz vita ſpũalis. q̃z admodũ de corde pcedit natural'. Et B q̃ ad tria in q̃b' vita aialis cõſuat'. Eſt enĩ cor ꝓncipiũ caloris. mot' & ſenſ'. Sic vbũ eternũ ĩ mẽte cãt calorẽ ſuperferuide dilectiõis. motũ uirtuoſe pgreſſionis. ſenſũ diſcretiue actiõis. Be ꝑmo ps. Cõcaluit cor meũ intra me. & ĩ meditatione mea exardeſcet ignis. Ex ꝓñtia enĩ vbi eterni ĩtimũ cordis duĩo amore vehemẽter cõcaleſcit. Et dũ mens de dilecto actualit meditat'. tũc exardeſcit ignis. q̃ in amore ãpli' iflãmat'. Exẽplũ in illis duobus diſcipulis eũtib' in emaus q̃ dicebãt. Nõne cor noſtr ardẽs erat in nobis dũ loq̃reť nob in via. Si enĩ illi ſic inardeſcebãt ex chriſti ꝓñtia corpali quãto magis aĩa ex vbi ꝓñtia mẽtali. ſicut ergo cor ẽ fons caloris in corpe. ſic vbũ ẽ oris amoris in mẽte. Vñ verbũ eternũ ĩ mẽte cuiꝰ plens ſui cordis calorẽ cordi aie incorpari & in eo iugiter cõſuari. ꝓcipit cor aie ſuo corde ſigillari Cant. viij. Põe me ſicut ſignaculũ ſup cor tuũ. Per ſigillũ fit expreſſio ſimilis imaginis et clauditť ſcriptura ne legat' ab extraneis. Sic verbũ eternũ vult imaginẽ ſuã increatã mẽti deuoti imꝓmi. eãq̃z ab oi amore extraneo premuniri vt ſic tã de nulla re niſi de ſolo dilecto libeat cogitare. Vñ Hugo. ĩ de laude caritat'. Ad te me cõuerto dulcis amor ieſu in q̃ totũ bonum aie mee depẽdet. Tu enĩ quadã vi ſuauiſſima. mentẽ in te trãſformas. vitia deformãtia extirpas. virtutẽ ſemĩas mẽtẽ illuſtras. cõſciaz mũdas. aiam letificas. In q̃cũq̃z tu es dulcis amor ſp cogitat q̃n mũdũ exeat. ſp cogitat q̃n verã pacẽ ĩueniat. ſi q̃n ambulet. ſi q̃n ſedeat. ſi q̃n q̃d agat. ſi q̃n q̃ eſcat. vt q̃d q̃d in corde gerit. tu a memoria non recedas. Ꝑ Be ſcõo patet. Cor enĩz mouet duplici motu ſcz pulſus & tract' Sic vbũ eternũz mouet aiaz. nũc pulſu tribulatiõis. nũc tractu conſolatiõis. Plerũq̃z enĩ tribulato videť. q̃i pellatur & elongeť a deo. Vñ etiã ipe bõ chriſtus in tribulatiõe poſit' dicit. Be' de' me' vt q̃d ꝺereliq̃ſti me. Per cõſolatiões vo bõ q̃i attrahit et allicit ad deũ. ſicut capra vel ouis p herbã. Vnd petr' diuina conſolatiõe attractus dicit. Bñe bonũ ẽ nos Bee. Nõ ſic dixit tpe paſſiõis chriſti Et hac viciſſitudine pulſus & tract'. cãt mot' in oibus viribꝰ aie ad exercitiũ vtuoſũ Vñ ps. cũ .d. Btus vir cuiꝰ ẽ auxiliũ ab ſte ſcz motu pulſ' & tract' vt dictũ ẽ. a diecit Aſcenſiões in corde ſuo diſpoſuit. aſcẽſiões. i. grad' pfect' ſpũalis diſponit in valle lacrimar. quãtũ ad motuz pulſ'. Et ſeq̃t. Etenĩ bñdictiões dabit legiſlator. & B quãtũ ad motũ tract'. Et ſic hac viciſſitudie. ibũt. ꝺ vtute in vtutẽ. Hãc viciſſitudinẽ ps. exptus fuit cũ dixit. Quãtas oſtẽdiſti mihi tribulatiões mlt'as & malas & ꝓuerſus vuificaſti me. & de abyſſis terre iterũ reduxiſti me. Multiplicaſti magnificẽtiã tuã & ꝓuerſus ꝓſolat' es me. Et alibi Scõm multitudinẽ doloꝝ meoꝝ in corꝺ meo. ꝓſolatiões tue letificauerũt aiaz meã. Be hoc etiam motu cõpoſito ex pulſu & tractu. q̃ vbũ movet aiam dicit Greg. ſup Ezech. ſic. Bonis ſuis inq̃t de' flagella pmiſcet vt nob oẽ q̃ꝺ nos in ſeculo ꝺlectat amareſcat. & illꝺ icẽdiũ ſurgat ĩ aio q̃ꝺ nos ſp ad celeſte deſiderũ inq̃etat & excitat. atz vt ita dicã delectabilit mordeat. ſuauit cruciat hylarit ꝓſtet. G Be tertio põt expõi illud q̃ ſcribit Eccĕ. xxij. Qui pũgit cor ꝓfert ſẽſũ. Profert vbũ eternũ pũgẽdo cor q̃ꝺ ibũ at ſtimulo duplici ſcz ſtimulo amoris ad actõm boni et ſtimulo timoris ad vitationẽ mali. Vñ vbũ de medio cordis ẽ q̃i lignũ ſcie boni & mali ĩ medio paradiſi Gen. ij. Facit enĩ vbũ boiez vacit ſcire bonũ & malũ. & nõ q̃ꝺẽ ꝓ experientiaz. ſz p efficaciam facit opari bonũ & effugere malũ. Ex q̃ fit vt tlis mẽs ꝓ naturalẽ inclinatõez q̃ corbũ anũ ꝓnũ ẽ ad malũ. ecõtrario pna ſit ad bonũ & tarda ad malũ. Vñ ſic ꝺicť Beriñ. Hoc facit vbũ eternũ in mẽte q̃ illꝺ q̃ꝺ tibi p naturaz ĩpoſſibile ẽ. p grãz ei' ñ ſolũ poſſibile ſz etiã facile fiat. Et hec ẽ pax illa q̃ exuperat oẽz ſenſũ Phil'. iiij. Qua pace ita cor bominis cordi diuino cõfederat' q̃ q̃i vnũ cor cuz eo efficiat' vt poſſit dicere illꝺ ps. Befecit caro mea & cor meũ. de' cordis mei & ps mea deus in eternum ꝛc.

Subsermo primus
XXV

MEdius autem ue
strū ¶ Ad hoc ꝙdo vbū eternū
ē in medio mētis sicut sol in me
dio celi. Sol ē fons oīs lūis corpalis ⁊ oīa alia
sidera ab ipo lumē accipiūt Ecc.xlij. Sol illumi
nās p oīa respexit. Sic vbū eternū ē fōs luminis
spūalis ꝑm dyonisiū. in de āgelica tearchia Vñ
Job.j. Erat lux va ꝛc. Et q lux illa increata in se ē
menti rōnali o īno im ꝓportionata. Tū ꝓpt illi⁹
luminis altitudinē. Tū ꝓpt mētis hebetudinez
Job.xxj. Pute⁹ alt⁹ ē neq quo haurias habes
Hinc ē q si mēs debet hmōi lumē recipe oportz
lumē ipm mēti cōdescēdere. ⁊ se qdammō in sui
medio ꝓstituere. Vñ mētes a vbo illustrari de/
siderātes clamāt illō Esa.lxij. Utinā disrūperes
celos ⁊ descēderes. Quēadmodū si sol corpalis
esset supra firmamētū oīa sydera naturali desidꝛio
illustrari appetēta clamaret Utinā celū disrūpe
tur vt sol descēdꝛet ⁊ se in medio nrī cōstitueret.
Nō enī oīa sydera a sole illustrari possent. nisi
sol in medio eoꝝ situat⁹ eēt. Sic sci pres. patriar
che ⁊ ꝓphe aduētū vbi in carnē ardētissimis dꝛi
derioꝝ suspirijs flagitātes clamabāt. Utinā dis
rūpes celos ⁊ descēderes scz ad medīū nrī. Hoc. n.
ipe olim pollicit⁹ fuerat p ꝓphaz Zach.ij. Lau/
da ⁊ letare filia syon. q ecce ego venio ⁊ habitabo
in medio tui. Talī mō mētes deuote pīnā vene so
lis. vbi. s. eīm in medio sui flagranti desiderio ex
optātes clamare pīnt ⁊ dicere hec vba Utinam
disrūperes celos ⁊ descēderes. ¶ Hz diceret ali
qs. Cū vbū eternū sit spūs. q spūs ē de⁹ Jo.iij.
Quid op⁹ ē disruptiōe celi ad descēsū vbi i car/
nem vl'in mētē. Dicēdū q intelligēdo de celo cor
poꝛali. upsū celū disrūpi ē impossibile ꝑm naturaz
cū nō sit susceptibile pegrine ipssiōis. Nec etiaz
ad descēsū vbi necessarie fuisset celū scindi. sicut
nec in ei⁹ ascēsu scissū ē ꝓpt dotē subtilitatis cor
poris gl'iosi. de cui⁹ ꝓprietate ē q nullū corp⁹ ei
resistat. Vñ clausū vginis vtez exiuit ⁊ clausis
hostijs ad discipulos introiuit. Et si ꝑ potuit as/
sūpto corpe multomagis assūptōez corpis po
tuit nō scissis celis descēdere. Oportet itaq ce/
loꝝ disruptiōez mystice accipe ¶ Dicēdū
igit q ad descēsū vbi eterni in mētē exiguntur tria.
in celoꝝ disruptiōe designata. ¶ Primū ē oīm
creaturaꝝ p nullo reputatio. Et ꝑ signat in celoꝝ
disruptiōe. Posito enī p impossibile q celū rū/
peret. pcul dubio oīs creatura q sub celo ē corrū
peret. cū ab influētia celi ⁊ ei⁹ motu dependeat to/
ta machina creature corporalis Celi ergo disru
ptiōz exoptare quid est aliud. q̄z omnis creatu/
re anihilatōz ñ curare. Hia g⁹ duota vt vbū eternū
discēdat et si oporteat celos disrūpi exoptat q p
nihilo ducit oēz creaturā anihilari p magnitudie
amoꝛis illi⁹. inquātū ē ipeditiua diuine pīntie. mal
lens totū poti⁹ mūdū corpoꝛeuz pire q̄z dilecti
pīntiā nō habere. Talis fuit apl's Phūl.iij. Oīa
arbitratus sū vt stercora. vt chr̄istū lucrifacerez.
Et q̄cūq hmōi ē. talis ē ve ꝓtēptoꝛ mūdi ⁊ ver⁹
paup chr̄isti. Et ad talē libenter discēdit vbū eternū
Esa.lxvj. Ad quē respiciaz nisi ad paupculum ⁊
cōtritum spū. Vñ etiā dꝛ Esa.xix. Ingredie⁹ dñs
egyptū ⁊ mouebūtur simulacra egypti a facie
ei⁹ ⁊ coꝛ egypti tabescet in medio ei⁹ ⁊ disrumpe
tur spūs egypti. Per egyptū q̄ tenebꝛa iterptat
significat aīa q̄ a ñq̄z illustret vbo. ex se tenebꝛo/
sa ē. Hūc egyptū q̄n vbū eternū ingredit tūc a fa/
cie ei⁹ mouebūt oīa simulacra egypti. i. oēs spe/
cies create q̄ sūt q̄si ydola aie cū eis amore inheret
⁊ sic coꝛ egypti in medio ei⁹. i. itimū mentis vbi
vbū ꝓpit tabescet. ⁊ tūc disrūpit spūs egypti p
anihilatiōez sui ⁊ oīs spēi create. Et sic q̄si oi crea
tura expulsa. coꝛ soli vbo derelinq̄t possidendu⁹
Vñ ps. Tibi derelict⁹ ē paup. ¶ Secūdū
ē sui ipi⁹ recta cognitio. Qđ silit signatī celorū
disruptiōe. Per celū enī intelligit coꝛ hūanū q ē
sedes dei sicut ⁊ celū. Et sicut celū influit vitaz et
motū oīb⁹ inferioꝛib⁹ mēbris in puo microcos/
mo. Hoc aūt celū aliqñ ē clausū p sui sibi ipsi oc/
cultationē. Aliqñ aptū p sui ipsi⁹ nudā ⁊ rectaz
cognitionē. Qz enī celi aptio cognitionē ⁊ mā/
festatiōez importat. patet Ysa.ij. vbi dꝛ q ierusa
lē baptizato apti sūt ei celi. Qđ factū ē vt dic̄ Chry.
nō q celoꝛ creatura rūpet. sz q obstaculū vidē/
di amoueret. Dic i ꝓposito tunc coꝛ ꝓpriuz hoī
dꝛ aptū. q̄n oē obstaculū ē semotū vt seipsuz nu/
de videat ⁊ cognoscat. Ad ꝗ hortat ꝓpha Johe.
ij. Scindite coꝛda vestra. Qz aūt cognitō sui ip/
sius req̄rat ad cōceptōz vbi. facit ad hoc q deus
pat ñ ꝓducere pōt vbū absq cognitiōe sui ipsi
us. q pat cognoscēdo se ꝓducit vbū. sic mēs nō
pt ꝓcipe vbū eternū absq sui ip⁹ cognitione. Vñ
Richard⁹ i li. de cōtēplatiōe dicit. Qz cognitio
sui est q̄dā mōs quē oportz ascēdere quēlibz vo
lentē puenire ad cōtēplationē dei. In hūc mōtez
dū moyses ascēdit dñs ad eū descēdit Vis audi
re dñm tecū loquētē. vis videre chr̄istū trāsfigu
ratū. vis audire paterni secreti archanuz. ascen/
de i mōtē istū. discе cognoscere teipsū. ps. Ascē/
dat hō ad cor altū et exaltabit̄ deus Discе hō co
gnoscere teipsum et ascēdisti ad coꝛ altū. quātū
q̄tidie in tui cognitione ꝓficis. tantū ad altiora
sp tēdis. qui ad ꝑfectā sui cognitionē puenit tuz
mōtis vticem appꝛhendit. Hec Richard⁹. Ad
hūc montē vel coꝛ altū tūc deus descēdit. quan

do mens quasi in occursū illius illuc ascēdit Et tūc exaltari deus dicit p quāto eū ibi mens nrā alti⁹ ꝓtēplat. B In hoc etiā monte christ⁹ trāsfiguraī imo mens nrā cū christo in eandez imaginem trāsformaī. Juxta illud Apli.ij. Cor tertio. Nos reuelata facie gliaz dñi speculantes ordo. quia p reuelatiōz faciei sue. i. p cognitionē sui ipsius mens puenit ad contēplationē glorie dei. ac p hoc fit trāsformatio imaginis a claritate in claritatem. Et in hac transformatione cōcipit verbū eternū. z hoc est q supza i ꝓncipio huius sermōis inducū est auctoritate sapiētis Ecc. xxxij. Introcurre in domū tuā prioz. z illic aduoca re. i. p tui ipsius cognitionē. z illic lude p diuine ꝓtemplatiōis delectationem. z tue imaginis in tali ludo trāsformationē. z tūc ibi age cōceptiones tuas p verbi eterni mentalē cōceptionē. Deuotus igit anima deuota q absqz sui ipsi⁹ recta cognitione. non ē capax verbi eterni. iō exclamat. Utinam dirūpes celos. Quasi. d. Utinā obstacula ꝓprie cognitiōis mihi amoueres ac p hoc descendat verbū eternum. E Sūt aūt huiusmodi obstacula tria. Primuz est amor sui. Est enī amor sicut q̄dam pictor qui fedū pingit pulcrum ac p hoc tegit cor ne bō recte seipsum vidēat. Amor ei sui supducit q̄ q̄ q̄dā colorē cordi. ꝑm quē tanqz sibi cōplantatū oīa iudicat ad instar eius. si pupilla in se haberet colorē aliquez cōplantatū. oīa iudicaret ꝑm ipsū. Similiter est de lingua in gustu. Igit oportet hoiem hunc colorem abolere a corde. z velut sui ipsi⁹ rectam cognitionē habere. Quia sicut dicit Greg. super Ezech. vehementer claudit oculum cordis amor ꝓpriatus. Ex quo fit. vt hoc q̄d agim⁹ z graue eē nō estimamus. plerūqz cū agaī a primo etiam nimis detestabile eē videaī. F Secōz obstaculū ē grossi corpis inꝑpositio. Corp⁹ enī q̄d corrūpit aggrauat aiaz. z deꝑmit sensuz ꝛc. Sap. ix. Vñ apls. ij. Cor. v. Quādiu sum⁹ in corpe peregrinamur a dño imo a nobis ipsis. Nā corp⁹ nostrū ē q̄ q̄dē paries diuidēs nos a cognitiōe ꝓpria z dei Cant. ij. Ecce ipe stat p⁹ parietē nostruz Beda. Paries q̄ diuidit nos ab eius aspectu mortalitatis nostre cōditio est. hūc pietem et si in pte. tñ p grām dei remouēī vt tōtū nō impediat. Et hoc est q̄ desiderauit apls cuz dixit Ro. vij. Infelix ego homo quis me liberabit ō corpe mortis hui⁹. Ubi ꝑm Cass. in colla. patr. intelligit p corpus mortis illud q̄d a celesti eū intuitu retrahens ad terrena deducit. Quod etiā sctōs in oratione pstratos. vel hūanas facies aut sermones vel terrena negocia facit cogitare. Hoc est inquit illud corpus mortis. qđ emulātes angelicam sanctitatē z volentes deo iugiter inhere re impedit. Et in hoc corpore est lex peccati. qua captiuatur aīa vt ibidem dicit apls Quam legem peccati auellit lex gratie. Unde subdit apostolus. Lex enī spūs vite. id est spūalis grē i chri sto iesu. liberauit me a lege peccati z mortis. Et hec est illa disruptio celi. quā exoptant sancti cū dicunt. Utinam dirūperes ꝛc. G Tertiū obstaculum est extraneitas specierū. Quia enī homo cognoscit se p alia que sunt instabilia. qz vanitati subiecta est omnis creatura. non volēs ideo difficulter homo deducit in cognitionem sui ipsius. Exemplū de speculante se in aqua fluente. Et ideo ad verā sui cognitionē habendam multū valet instructio et exempla aliorz. cum vt dictum est p aliorum cognitionē pueniaī ad cognitionem sui. Propter qđ docet in Coll. patrū q̄ homo non solum omnia agenda sed etiaz cogitationes singulas ōbeat submittere examini seniorum et in nullo suo iudicio sibi credens seniorū diffinitionibus acquiescat. Qua instructione quisquis firmatus. nō solum ad pfectaz sui cognitionem pueniet. verū etiā a cūctis insidijs inimici tutissimus pmanebit. Nullatenus enī decipi poterit qui nō suo iudicio sed maiorz viuit exemplo. H Tertiū quod ad descensum verbi exigit est sancti desiderij superexcessiua dilatatio. quod etiā in celorum disruptione significaī. intelligendo p celum cor humanuz vt dictuz ē. Nō patz sic. Contigit enī ex desiderio z gaudio excessiuo citius cor disrumpi et hoiem mori q̄z ex tristicia siue ira. Cui⁹ ratio est ꝑm Galie. in de morbo z accidēte. quia ex gaudio cor dilatatur z fit magna exalatio. z cor quasi totaliter vadit extra se. z sic cor dicit rumpi per nimiam sui dilatationez. Sed in ira et tristicia fit cordis constrictio q̄re non sic. Anima igitur deuota d sensum verbi in medium sui desiderans desitō rij sui dilatationem exoptat dicēs. Utinam dirumperes celos z descēderes. Quasi di. Utinaz cor meum in desiderio tui tā superexcessiue dilatares. vt tu in mediū cordis mei descēderes z mecum maneres. Nequaqz enim verbum eēnum veniet ad mentē nisi desideratum Aggē. ij. Ecce veniet desiderat⁹ cunctis gētib⁹. Digne autem mēs desiderare debet vbū habere in sui intimo cū deratōe amoris sit mutua ītimitas. i. vt mutuo sibi ūsint. j. Joh. iiij. Deus caritas ē z q̄ manet in caritate in deo manet. Nō enī eēt vera caritas si aīa esset in deo nisi etiam deus eēt in aīa. Nūc autem ita est q̄ anima fuit in verbo ab eterno. et hoc scōm esse ideale. Quare iure amoris ipsa desiderare debet verbum recipere in se.

Scãdũ ergo q aĩa ĩ illo eẽ ydeali in vbo habuit tres pfectiões nobilissimas cũ vbo. vicz realẽ cõsubstãtialitatẽ. fotalẽ suauitatẽ. formalẽ actiuitatẽ. Primũ ptz. Quia ſm beatũ Aug. B ppriũ ẽ diuine simplicitati q q̃dq̃dẽ in eo sit deus. alias enĩ in deo eẽt accidẽs. qđ ẽ impossibile. Scõz ptz. Nã ppter realẽ idẽptitatẽ eẽntie. aĩa in tali eẽ degustat suauitatẽ diuinã. ex eodẽ fonte diuine bonitatis cũ ipso vbo. de q ipa aĩa gliat Prouerb. viij. cũ dicit. Delectabar p singlos dies. ludẽs coram eo oi tpe. Tertiũ ptz. Cũ. n. creatura in deo sit creatrix eẽntia vt dicit Anſel. pt dici q aĩa vt existẽs in vbo creat celũ z terrã. Vñ ipsa gliat vbi supra. Qñ ppabat celos aderã. qñ appẽdebat fundamẽta terre cũ eo erã ꝛc. Et q̃niaz hec tria habuit z hz aĩa put ipa habz eẽ in verbo quenient desiderat vt ea dẽ tria pportõabiliter habeat put vbũ ẽ in ipa. Et ſm hec possumus accipe tripler desideriũ. q mens afficit ad habẽdũ vbũ eĩnũ ĩ medio sui vicz desideriũ vnionis amorose. desideriũ degustatõis diuine dulcedinis et desideriũ opatiõis deifice. Primuz ẽ cordis vulneratiuũ. Scõm ẽ languefactiuum. Tertium ẽ cordis diruptiuũ. Primum ergo ẽ desideriũ vniõis amorose. qđ desideriũ inẽ aĩe ex psideratiõe ꝑme pfectiõis sue in vbo. Nã cũ creature ineẽ actu alis existẽtie, poucte repugnet vniri cũ vbo reali cõsubstãtialitate. desiderat tñ vniri sibi mõ possibili qđ ẽ p actũ amoris p quẽ amãs fit vnũ cũ re amata. Est. n. amor ſm Dion y. extasim faciẽs. q trãsformat amãtez in amatũ. Ido hac vnione aĩe cũ vbo. rogauit ipsũmet vbũ eĩnũ Jo. xvij. Pater inq̃t rogo vt oes vnũ sint. sic tu pat in me z ego in te. vt z ipi in nobis vnũ sint. Per q vba ſm beatũ Aug. non petit p vnione psbali sz vnione nob possibili p gratiam z amorẽ. Vñ nõ dicit vnũ sint cũ nob sz in nob. Nec vnũ cũ eis eẽ nõ possum⁹ in sustãtia. sz vnũ in eis eẽ possum⁹ p grãz z caritatẽ. Istõ desideriũ ẽ vulneratiuũ cordis. p quãto cor sagitta amoris diuini ita trãsfigit. q amor oĩm aliaz rerũ de corde expellit. z sol⁹ dilect⁹ ad ĩtima cordis ita intrabit. vt sol⁹ amet. z ita dicat illõ Can. ij. Dilect⁹ me⁹ mihi z ego illi. Illõ ãt suaue vulnus ꝑz Bern̄. in tractatu de caritate. deint⁹ curari oportet. nullo pinde solatio hũano mitigatur amãtis meroz. cuz sublato intim dulcedinis gustu. nil ꝓsit exteri⁹ ꝓsolari. Sic vulneratũ fuit illõ nobile corbi Aug. cũ dicebat. iij. confes. Sagittaueras tu cor meũ caritate tua. Et effectũ illi⁹ sagitte tã git. ꝺ. ibiõ. Quã suaue mihi subito factũ ẽ carere suauitatib⁹ nugaz. eijciebas eas a me z ĩtrabas tu p omĩ voluptate dulcior. Nec mireris si aĩa sic vulneret a vbo eĩno cuz z ipsũ vbũ ꝓus vulneratũ fuit ab aĩa eĩno Vñ Ozee. xxxj. In caritate ppetua dilexi te. iõ attraxi te. Et de hac vulneratiõe gliat spons⁹ Can. iiij. Vulnerasti cor meũ soror mea spõsa.

Scõm desideriũ ẽ degustatiõis diuie dulcedinis. qđ ꝛñdet scõe pfectiõi eius in vbo. Naz z si nõ possit in hac vita haurire imediate de ipso fonte diuie suauitatis. desiderat tñ ad B pueni re in vita btã. iuxta q ait illa scã aĩa ĩ ps. Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ. Et in hac siti feruidi desiderij deruat B aĩe saltim aliq̃ gutta ꝓlibatoria diuine suauitatis Ex cuius gustu oĩa creata reddũt a ĩe insipida z penalia. Juxta illud Gre. Gustato spũ desipit oĩs caro ad modũ lãguentis cui⁹ cib⁹ ẽ insipid⁹. Vñ illõ ꝛ desideriuz languefactiuũ. q cor p⁹ vuln⁹ amoris susceptũ fit ita lãguidũ. q nescit nisi suspirare ad dilectuz intãtũ. q nõ põt ab eo oculũ sui õsideri auertere ad momẽtũ. Exẽplũ de maria magdalena q nõ potuit a monumẽto recedere ad vnum momẽtũ. nec volebat ꝓsolatiõez recipe ab aliq̃ creatura. Unde Orige. in ꝑsona sua dicit. Vne ro si sunt mihi inq̃t oẽs ꝓsolatiões. grauãt me z non cõsolant me. Ego quero creatorẽ z grauis ẽ mihi ad videndũ oĩs creatura. Tali languore estuabat sponsa cum dixit Cant. v. Nũciate dilecto meo quia amore langueo. Tertiũ est desideriũ opationis deifice. qđ ꝛñdet tertie pfectioni anie in verbo eterno. Naz boc desiderio cor ita dilatat. q hõ a se ipso õficit z nihil penit⁹ opat ſm illõ ps. Memor fui dei z delectat⁹ sum z exercitatus sũ z defecit spũs me⁹. Exẽplũ in regina Saba q vidẽs sapientiã z magnificẽtiã salomonis. nõ habebat vltra spũm. Et tale ẽ desiderũ diruptiuũ. de q ĩ autoritate inducta ꝺ. Un nã disrũpes celos. Et ĩ tali disruptiõe z defectione cordis. de⁹ opat in aĩa oĩa opa sua iuxta illõ Oĩa opa nostra opatus es dñe. Imo in tali aĩa pat gignit verbũ eternũ. quia vbicũ q ẽ vbũ dei ibi gignit. Ex q cõsequit hõ filiatõz diuinã. q videlicet efficit fili⁹ dei p grãm. sic vbũ qđ gignit i tali anima. est filius dei per naturã. Unde Joh. ꝓmo. Quotquot autem receperunt eum. dedit eis potestatem filios dei fieri. Et boc est q dicit apostolus Gala. quarto. Quoniam estis filij dei misit deus spiritum filij sui in corda vestra clamantem abba pater. Igitur facta disruptione celi ſm triplicem sensum predictum. tunc descendet verus sol. z constituet se in medio mẽtis sicut sol in medio planetarum. Et tunc illustrabit omnes vires anime. sicut sol illuminat omnia sydera. Illustrat nãq memoriã q p satnuz

accipi pōt.oīs tpalis ꝓsolatiōis oīmoda obliui
one.Saturnus.n.significat merorē ⁊ tristiciaz.
Et certe mēs vbo eīno illustrata.merorē ⁊ tristi
ciā hz de vita pñti ⁊ dō oīb⁹ creatis.vt dicat illō
ps.Renuit cōsolari aīa mea.Et itez.Heu mihi
q̄ incolatus me⁹ plōgatus ē.Illūinat et itelligē
tiā q̄ p iouē intelligit.diuine sapie limpida cōtē
platiōe.Iupiter.n.ſm astrologos sapiaz signifi
cat.Expñtia aūt vbi eterni.mēs diuia sapia illu
strat Esa.lx.Surge illuminare hierlm q̄ venit
lumē tuū.Illustrat etiā volūtatē q̄ p venerē itel
git.diuini amoris gaudiosa iflāmatiōe.Uen⁹
eni significat amorē ⁊ gaudiū.Et hec efficere pt
pñtia vbi eīni Sap.viij.Non enī hz amaritudi
nē cōuersatio illi⁹ neq̄z tediū cōuict⁹ ei⁹.sz leti
ciā ⁊ gaudiū.Illustrat etiā ꝛationabilē q̄ p martez
pt.arduoꝝ pꝛpo aggressiōe ⁊ ppessiōe.Mars
eni significat irā ⁊ celeritatē.Uerbū aūt eternuz
incitat mētē ad q̄ndā scāz irā.q̄ bō arduaꝝ bo
noꝝ diuīo ꝓmpte aggredit.tā in faciēdo q̄z pa
tiendo.In faciēdo q̄dē.q̄ tali homi null⁹ labor
durus est.Uñ apl's Philip.iij.Oīa possū in eo q̄
me cōfortat.In patiēdo etiā q̄ tli hoī pati p chri
sto nō ē doloꝝosū sz gaudiosū.Uñ Act.v.Ibāt
apli gaudētes a conspectu ꝓcilij ꝛc.Illustrat ni
bilomin⁹ ꝓcupiscibilē q̄ p mercuriū signat.oīs
iordinate ꝓcupie restrictiōe.Mercuri⁹ eni est
planeta tpat⁹ ⁊ disponit ad studiositatē ⁊ amoꝝ
rē scie.Et verbū eternū i mēte quā illustrat.oēm
cōcupiscētiā sic tpat vt nō nisi diuinis ⁊ sanctis
studijs insistere libeat Uñ btūs Aug⁹.postq̄z di
uino lumīe fuit illustrat⁹.dicit de seipso q̄ displi
cebat ei q̄dq̄d agebat in sec'lo p̄ dulcedine dei Et
tūc sibi sapiebat scāz studiū scripturaz.contra
q̄s pius latrauerat.vt ipe cōqueriť.ix.cōfeſ.Erā
unq̄t latratoꝝ amaz⁹ ⁊ cec⁹ aduersus lrās de mel
le celi melleas ⁊ de lūie tuo lūiosas.Illustrat pre
terea vim motiuā q̄ p lunā intelligit oīm agen
doꝝ cauta ⁊ puida dispositōe.Luna eni mutati
ones i corpe hūano opat.Uñ sub ipa act⁹ hūa
nī potissime disponunt.Uerbū aūt eternū cuz
mētē illustrauerit oēs act⁹ nrōs cōponit et dis
ponit.⁊ Horauit btūs Aug⁹.d.Dñe rogo da mi
hi grāz tuā.emēda vitā meā.melioꝝa act⁹ meos
et ꝓpone moꝝes.Tolle a me q̄dtibi displiczt mi
hi nocet.⁊ tribue p bōitate tua q̄dmihi nosti p
desse ⁊ tibi placere.Sic etiā oꝝauit ps.Sit splen
dor di sup nos ⁊ opa manuū nrāz dirige sup
nos.⁊ op⁹ manuū nrāz dirige.Illūinat mihi lomi
n⁹ vim sēsitiuā put ꝓplectit oēs sēs⁹.tā exīnoꝝef
q̄z inīnoꝝes q̄s p stellas firmamēti possum⁹ itel
ligere ꝓmpta suoꝝ officiōꝝ executōe.Stelle nā
q̄z firmamēti varie sūt ⁊ mīte ⁊ single bīnt sua of
ficia.ad cānd̄ influētias i ista iferioꝝa.Sic vires
sēsitiue sūt plēs.q̄ oēs ad instar stellaꝝ fixaꝝ i oꝝ
gānis corpalib⁹ sūt fixe.puta.v.sēs⁹ exterioꝝes ⁊ v.i
terioꝝes.⁊ oēs hīnt sua officia.Hmōi aūt oēs vi
res illūiant a vbo eīno i mēte ꝓcepto.Reddit ei
eas ꝓmptas ⁊ expeditas ad exequēdum officia
sua ad impū volūtatis plaude dei.Uñ dr Ba
ruch.iij.Stelle dederūt lumē i custodijs suis et
letate sūt.vocate sūt ⁊ dixerūt.assum⁹.⁊ luxerūt
ei cū iocūditate q̄ fecit illas.Q̄d tūc adipleť i no
bis.q̄n singli sēs⁹ diuinit⁹ illustrati letanť ⁊ ꝓm
pte exequūt officia sua ad laudē creatoꝝis sui.q̄n
vicz ocli gaudēt vidēt ea q̄ spectāt ad honorē di.
aures ꝓni sūt ad audiēdū d̄ dō.⁊ sic iducēdo de
singlis.sic sup in ſmōe ꝓme dūce.vtutes celorū
i scdo pcessu.⁊ hz certissime pbāt pñtiā vbi i mē
te.Hā sic dic Gre.i moral'.habitare i corpe aiaz
pbāt vitales sēs⁹ corpis.Hitare i aīa deū pbat vi
ta diuīa.Illō ex visu ⁊ auditu dinoscit Isto ex ca
ritate ⁊ hūilitate ceteris q̄z vtutib⁹ ꝓspicit ꝛā.

Subsermo secundus XXVI

Medius autem ue
strū Gl Tertō vbū eīnū ē me
diū nostz sic cētrē mediū mundi.
Cētrē.n.q̄si fōs ⁊ ꝓncipiū oīs q̄etis corpalis.cū
sit maxie imobile.⁊ i ipa tra nat'alit q̄escit vt dr
i.de celo ⁊ mūdo.Uñ ipz dr locꝰ oīm locoꝝ.iij.
phicoꝝ.Sic etiā ſm silitudinē vbū eīnū ē sum
me imobile.⁊ i ipo solo q̄etaz i pt mēs rōnal'.De
hz fote aīa duota ad istō mediū recollecta hauxit
q̄etis mēta'lifastibilē satietatē.q̄ pficit voluntas
Uñ Au.vij.cfeſ.Fecisti nos dñe ad te ⁊ iq̄etū ē
cor nostz donec req̄escat i te.Q̄ āt mēs amoꝝosa
ñ q̄etet nisi i hz cētro vbo.s.eīno psuadri pt ex ih⁹
Hdrio ex silitudīe cordis hūani.q̄d mouet na
turalit pulsu ꝓtinuo absq̄z oī inꝑolatōe.p hz in
nuens q̄ q̄escere ñ valeat q̄z diu agit spū natali
creato nisi inouet spū vitali icreato.Et hāc ino
natōz petijt ppha i ps.Spūz rectū innoua i visce
rib⁹ meis.i.i ultimis cordis mei.Hic āt spūz rectū
oēz aliū spūz creatū reputās obliquū ⁊ extrane
uz.Solū āt spūz icreatū a pellat rectū.q̄ ipe so
l⁹ q̄etat cordis dīsidrū.Si.n.de⁹ itrogaret aiaz
q̄re cor ei⁹ tā ꝓtinuo moueret.Rñ.sibi.q̄ dñe i
nullo pt̄ q̄z i te q̄escere valeo.iō motu meo ꝓtinue
ad te anelo.Et sic loq̄t ad deū ista scā aīa i ps.Ti
bi dixit cor meū motu suo.s.hz idicādo.Et q̄d Ex
q̄siuit te facies mea.faciē tuā dñe req̄rā Uñ btus
Au.super eod̄ ps.d.Quidq̄d mihi pt deū ē dulce
mihi ñē.q̄dq̄d vult mihi dare dñs me⁹ auferat.
⁊ se mihi det Hcdo hz psuadri pt ex silitudīe
corpoꝝ gūiū.q̄ sp mouet dorsū nec vsq̄z natalit

quieſcũt niſi ī cẽtro ire. Si enī lapis deſcẽderet de celo ⁊ nõ iuenıret mediũ ꝓhibẽs nũq̃ q̃eſceret niſi vẽiret ad cẽtrũ Sic aĩa amoꝛoſa in motib⁹ affectionũ ⁊ deſideriоꝛ ſuoꝛ nũq̃ q̃eſcit niſi ī cẽtro vbo ſcz etno. Impedit ãt ⁊ diſtrahit ꝓ inoꝛdinatas affectiões ⁊ amoꝛẽ creaturaꝝ. Nõ .n. ẽ quitas ī coꝛpib⁹. B amoꝛ ẽ in ſpiritib⁹. dicẽte beato Aug̃. xiij. cõfeſ. Pondeꝛib⁹ ſuis agunt ⁊ loca ſua appetũt ſingla. mi⁹ oꝛdiata ĩqeta ſũt. oꝛdinant ⁊ quieſcũt. Et ſubdit. Pondꝰ meuꝫ amoꝛ me⁹. eo feꝛoꝛ q̃cũq̃ feꝛoꝛ. Sic igit coꝛp⁹ graue ſuo põdere nõ q̃eſcit naturalit ⁊ ꝓpe niſi ī cẽtro ire. Sic mẽs amoꝛoſa nõ niſi ī vbo etno Et hoc etiã pulcre oñdit. Berñ. in li. de amoꝛe dei ſic. d. Oĩs creatꝝ ſiue coꝛpalis ſiue ſpũalis ⁊ certũ loꝛcũ habet q̃ naturaliter ferť. ⁊ certũ hꝫ põd⁹ q̃ naturaliť ferť. Vñ ī hoĩe coꝛp⁹ ferť deoꝛſũ ⁊ ſpirit⁹ ſurſũ. vnũ q̃q̃z in locũ vel in fineꝫ ſuũ. Quis enī coꝛpis loc⁹. ira. Terra inq̃t es ⁊ in traꝫ ibis. De ſpũ vo Eccleſi. vlť. dꝰ Quia reuerteť ſpũs ad dñm q̃ dedit illũ. Hec Berñ. Tenõ B p̃ſuadeť exẽplo illi⁹ columbe Geñ. viij. q̃i toto oꝛbe non inuenit vbi q̃eſceret pes ei⁹. donec reuerſa eſſi archam vñ exiuerat. Sic aĩa nõ põt q̃eſcere ī oĩb⁹ creaturis. ſz tũc demũ q̃eſcet. cũ redierit ī ſuũ ꝓncipiũ. Vñ aĩa amoꝛoſa dicit Ecc. xxiiij. In oĩbus requeꝫ q̃ſiui. ſz ſubaudi. nõ inueni Et ĩõ ſubdit Et ī hereditate domini moꝛabor ꝛc.

¶ Subſermo tertius XXVII ¶

Tetit Scõm ꝓncipale vbi inuitur vbi eĩni ī mẽte ſaluifica dignatõ in eo q̃ dꝰ. Stetit Circa q̃ ẽ ſciendũ q̃ vbo etno attribuit ſtare duplicit. Vno mõ ſm ſubſiſtẽtiã eẽntialez Alio mõ ſm repſentationẽ myſticã ⁊ ſpũalem.

¶ Primo mõ vbũ eternũ dꝰ ſtare ꝓpꝛie. q̃niaz ſibi ſoli cõpetit ex ſe ſubſiſtere q̃ ita ſibi ẽ ꝓpꝛiũ q̃ nulli creature ẽ cõicabile. Ad cui⁹ ĩtellectum ẽ ſciẽdũ q̃ aliq̃d ꝓt ſubſiſtere tripliť. Vno mõ ī ſe Alio mõ p ſe. Tertio mõ ex ſe. Subſiſtere in ſe dicunť q̃cũq̃ habẽt ꝓpꝛiã ſubſiſtẽtiã ſiue ꝓpꝛiũ ſuppoſitũ. Et B cõpetit oĩ ſpũi ĩtellectuali. tã bo q̃z intelligẽtijs vel angelis q̃z etiã aĩab⁹. Subſiſtere vo p ſe dicũť que ñ ſũt ꝓũcta coꝛpi. nec habẽt reſpectũ ad coꝛp⁹. ſiue quãtũ ad eẽ vt aĩa humana. ſiue quãtũ ad opationẽ ⁊ motũ vt aĩa celi. Solis igit ĩtelligentijs ſiue ãgelis cõicatũ ẽ p ſe ſubſiſtere. nõ aũt aĩab⁹. q̃ ita ſubſiſtũt in ſe. ita q̃ nõ p ſe Subſiſtere ãt ex ſe dꝰ aliq̃d q̃ bꝫ ex ſe eẽ. nec depẽdet ab aliq̃ alio. ī q̃cũq̃z genere eſſe Et in cui⁹ eẽntia includunť pfectiões oĩm entiũ Et tale ẽ ī fine pfectiõis. Q̃ nulli pt cõpetere niſi ſoli deo. Q̃ igit ſoli vbo eterno ꝓpꝛie cõpetit oĩs mod⁹ eſſentialis ſubſiſtẽtie. ideo ꝓpꝛie dicit ſtare. Vñ dꝰ Job. xiij. Stetit q̃dã cui⁹ nõ agnoſcebã vultũ. imago coꝛã oculis meis. Vñ Gre. Niſi inq̃t creatura q̃ ex nihilo fcã ẽ ⁊ ꝓ ſemetipſã ad nihilũ tẽdit. nõ ſtat ſz defluit. Stare aũt ſoli⁹ creatoꝛis ẽ. p quẽ cũcta ñ trãſeũt ẽ trãſeũt. ⁊ in q̃ alia ne trãſeãt retinenť. Vñ ⁊ vt ibidẽ ſbdit Gre. Chriſt⁹ p act⁹ hũanitatis q̃i trãſire dꝰ. ſz quãtũ ad act⁹ diuĩtatis dꝰ ſtare Sic ī euã. dꝰ ceco illũinato dꝰ lu. xviij. q̃ trãſeũte dño cec⁹ clamauit ad eũ q̃ ꝑtinet ad hũanitatẽ. ſ. trãſire. fan gari. clamorem ſuſtinere ⁊ hmõi. Sz q̃ ſubdit. Stãſãt ie ſus iuſſit ꝛc. B ꝑtinet ad diuinitatẽ. ſ. cecũ illũinare ⁊ hmõi mirabilia facere. Et q̃ diuinitas in hac vita a nobis cognoſci nõ põt ſicuti ẽ peẽntiam. ĩõ dicebat ille. Stetit q̃dã cui⁹ nõ agnoſcebam vultũ. Sz q̃ videm⁹ eũ nũc ꝑ ſpeculũ ī enigmate. ĩõ ſubdit. imago coꝛaz oculis meis. ¶ B

¶ Alio mõ vbũ eternũ dꝰ ſtare ſm repñtatiões myſticã ⁊ ſpũalẽ. Stare aũt adiuuãtis ẽ. Et q̃a vbũ eternũ venit nos adiuuare ĩõ cõuenienter dicit ſtare. In cui⁹ etiã repñtatiõem ſtephanus vidit ieſũ ſtãtẽ a dextris vtutis dei Act. vij. Adiuuat aũt vbũ etnũ mẽtẽ q̃ ad oẽs vires ſuas. Vñ rõnalẽ adiuuat ſapiã illuſtrãdo. Nõ etiam plerũq̃z ꝓtẽdit claritas vultus exterioꝛis. Exemplũ de moyſe q̃ ex ꝓſortõ ꝓmõis dei ita fuit illuſtrat⁹. vt ꝑ claritate vult⁹ ei⁹. filij iſrl nõ poſſent ĩtẽdere ĩ eũ. Exo. xxxiij. Sic vbũ etnũ illuſtraverat ſtephanũ tãta ſapiã. q̃ diſputãtes ꝓ eũ ñ poterãt reſiſtere ſapiẽ ⁊ ſpũi q̃ loq̃bãť C⁹ etiã ſapiẽ ſplẽdoꝛ ex facie ſua rutilabat Vñ ibidẽ ſubdit. q̃ intuebãť vultũ ei⁹ tãq̃z vultũ ãgeli ſtãtis ĩ mẽ illoſ Itẽ adiuuat ꝓcupiſcibilẽ. ꝓcupias ioꝛdinatas repmẽdo ⁊ moꝛtificãdo. q̃ ꝓtigit ex guſtu ĩno diuine pñtie. Q̃ꝛ ſz Gre. guſtato ſpũ dſipit oĩs caro. Tertõ adiuuat irraſcibilẽ ad ſuſcipiẽdũ ꝓ xpo volũtarie aĩando. ita vt dulce ſibi ſit pati Juxta illd Act. v. Ibãt apli gaudẽtes ꝛc. Vñ legit dꝰ Stephano. q̃ lapides toꝛrẽtis illi dulces fuerũt. ¶ C

¶ Alit etiã vbũ etnũ adiuuat mẽtẽ ī q̃ ſteterit tripliť. vicz. ĩpaz ſuſtẽtãdo ne dficiat. ĩ ꝓceps cadat. ſurſũ agẽdo vt ĩ ipz p amoꝛẽ ⁊ p celeſtẽ ꝓuerſatoꝛ tẽdat. pacẽ nũciando vt ipam ſibi amoꝛis oſcl'o vniat. De ꝓmoꝛ iob. vij. Stabat ieſ⁹ ⁊ clamabat. dicẽs Si q̃s ſitit vẽiat ad me ⁊ bibat poclim vicz ꝓfortituũ. vñ et diſciplis p totã noctẽ fruſtra laboꝛãtib⁹ ⁊ nihil ꝓfẽdẽtib⁹. mãe fcõ ſtetit ieſ⁹ i littoꝛe. ⁊ tũc ad vbũ dñi traxerũt rete plenũ magnis piſcib⁹ iob. xxi. Sup q̃ dicit Chry. q̃ laboꝛãtib⁹ et afflictis diſcipulis aſſiſtit ieſus eos videlicet confoꝛtando. Vñ etiã ſtetiſſe dicitur. Sic ꝓfoꝛtari ⁊ ſuſtẽtari a vbo btũs Aug̃ dſide-

rās dicebat ad seipsū.viij.cōfessi. Quid ī te stas
z ñ stas.pisce te ī eū.noli metuere ne se subtrahat
vt̄ cadas.pisce te securꝰ excipiet te z saluabit. De
scdō Apoc.iij. Ego sto ad hostium z pulso.si qs
mihi aperuerit intrabo ad eū z cēabo cū eo z ipe me
cū.z seqt. Babo et sedere mecū ī throno meo. Ec
ce surrexi actō. De q surrexi actoe dic Byoni. de ec/
clesiastica hiear. Surrexi actōz supmundanā.i.
modū z viā ītellectualit.z vtualit ascēdēdi ī cele
stia.z diuīa.mrauit nob christꝰ p suā diuinā cō
uersatiōz ī nrīs assimilatiōib. ī statu ēdo nos in
Quersatioe psili sz q ē possibile. Et hꝰ sillis Quersa/
tio ī nuit p cōuictū cene. De ētio Job.xx. Stetit
tes ī medio discipl̄oz suoz z dixit eis. pax vobis
Que q dē pax quā vidlicz vbū eī nū ī medio mē/
tis stās ipi mēti ānūciat. nō ē aliꝺ qz ītima vnio
aie cū do. De ista pace sil z ꝺ surrexi actoe pdicta
dic btus Aug. xvij. cōfeb. Bono tuo dñe accen
dimur z surrexi ferimur. ascēdim. ascēsiones ī cor/
de z cāticū gduū cātam. Et sbdit. Igne tuo bo/
no iardescim. z im. q nia surrexi um ad pacem
hierlim. ubi nos collocauit volūtas bōa. vt nihil
velimus aliud qz pmanere illic ī eternū.

Subsermo quartus. XXVIII

Opem uos nescitis

Tertiū pncipale ei q innuit
b. Qceptōis vbi ei ni mirifica occul
tatio. cū dr. Quē vos nescitis. De hac occulta v
bi Qceptoe dr Job.iij. Donec ad me dictū ē ver
bū absconditū. z qi furtiue suscepit aurisꝰ mea ve
nas susurrij ei. ī honore visiois nocte. qñ solz
sopor occupare hoies. Ubi tria innuit. Primū
ē vbi ei ni occlta ī mēte Qceptō. Qr vbū absconꝺi
tū. Secm ē ipi Qceptiois modꝰ z pdicō cū ad/
dit. z qi furtiue suscepit auris mea venas susurrij
ei. Tertiū ē mētis Qcipiēntis. dispositō cū sbdit. ī
horore visiois noctne qñ solet sopor occupare
hoies. Primo ergo innuit vbi ei ni occulta in
mēte Qceptō cū dr. Donec ad me dictū ē vbū ab
filiꝰ vocat. Qꝺ vbū tūc electoz mētib. dr. cū int
bū audire. ē vbū ei nū mēte Qcipe. Qꝺ bñ absco
ditū dr. q etiā ab ipo hoie nesciat. Et B ē qꝺ hic dr
Que vos nescitis. Qr sicut dicit apls. j. Cor. ij.
Quis hoim pt scire q sūt hois. nisi spūs hois q
ē ī ipo. ita z q di sūt nēo cognouit nisi spūs di. Cō
stat ātq Qceptꝰ mētal celebrat ex mera lībtate di
uina. Hic ē q mysteriū hmōi Qceptꝰ hoi est ico/
gnitū. Tic ei mysteriū ī carnatōis. ita ē icōpbē/
sibile oi hoi. q et scūs iohānes baptista idignuz
se reputat soluere illū noduz. imo se nescire fate/
tur. D. Et ego ī qt nesciebā eū. Jo.j. Hic z istꝺ my
sterū Qceptꝰ mētal hoi icognitū. Secꝺo in/
nuit ipi Qceptōis modꝰ z pdicō. ibi. z qi furtiue
sc. Ubi circa modū Qceptiōis tā gūt tria. Primo
q fit furtiue. Secꝺo q ꝺr fieri p aurē. q ꝺr. suscepit
auris mea. Tertō q ꝺr fieri p venas. q ñ ꝺr susci
pere susurrū. sz venas susurrij. Quo Quo primo
sciēdū q vbū et nū Qcipit furtiue. ppt tria. Tū p/
pter ei excellētiā z icōpbēsibilitatē. Mō ei possz
mēs ī corpe posita tāte rei īmēsitatē ferre si sciret
Ūn filij isr dicebāt. Moysi loqre tu nob. nō lo
quat nob dñs. ne forte moriamur. Exo.xx. Ex q
etiā rōne plēs fiūt appitiōes i sommis. qs bō vi/
gilās ñ possz sustiere. q vires suas excellit. Tic
excellēs sēsibile ñ pficit sz corrūpit sēsū. Nec ista
excellētia ē ad malū hois. imo ē ad maximū bo/
nū suū. Cū ei Qceptō vbi mētal sit supmū oim
donoz z operꝺiuinoz. vt habitū ē supra ī smo.
pme dñice. ad bonum hois ē q ei cognitiōem
trās cēdat. Tic dicit leo papa ī sūl loquēs de my
sterio ī carnatōis. Gaudeam. iqt q ad loqndū
tāte mie sacramētū. ī pares sum. sētiam. nobis
bonū ee q vicimur. Neo. n. ad cognitōz vitatis
mag appp in qt qz q itelligit ī reb diuis. etiaz si
multū pficiat. sp sibi supeē qꝺ q at. nā q se ad qꝺ
tēdit puenisse plumit. ñ q sita repit sz ī iq sitoe de
ficit. Tū ppt nrāz būlitatē ad vitā dā vicz vanā
gliaz q mēti possz icidre. si sciret se vbū Qcepisse.
Qr sicut di. Gre. sup pdicto vbo porro Sūt ple
riqz q dū aliqd scitatis ī se aspiciūt. mox itumes/
cunt z qi ꝺ vite sue pfcoe gliātes. magnos se ī oi
b estimāt. ifra se cuctos ꝺspiciūt. q se alios trās
cēdere arbitrāt. licz ñ nūqz ecouerso. q nto maꝰ
donū aliq a do recipiūt. tāto mag būlit būliāt
Ūn bta ygo audiēsse mrēz di futurā. dixit. Ecce
ācilla dñi zc. Filit Elizabeth cū mat dñi ipaz vi
sitaret. ac pb ipa pñtiā vbi icarnati cognosceret
dicebat. Ūn B mihi zc. Tū ppt vitāda desiderij te
piditatē. ne vicz cū qs se iā culmē pfcois appbē/
disse putaret. tepescēt ꝺsiderii acqrēdi. Ūn apls
Adhil.iij. Nō q iā cōpbēdrim currā at si q mō
Qphēdā. Igit ppt pdicta vbū vēit furtiue. Bonꝰ
.n. fur ē dns. q furat dādo ñ auferendo.

Secꝺo sciēdū q hꝰ cōceptō ꝺr fieri p aurē p/
pter tria. Tū q. pprium ē vbi pcipi p aurē sicut co/
loris p visū. Ūn bta ygo q Qcepit. nō qualēcūq z
hoiez sz ipm vbū ei nū. ꝺr cōcepisse p aurē. Tū q
audit ē sēs qꝺ ammō spūal. auris. n. ē organuz
plenū spū natali. Ūn spūs ī aure facit vtutē au/
ditꝰ. Et q hꝰ Qceptō ē oīno spūal. p q nto nō dat
carnalit sapientib z fz carnē viuentib sz fz spūm.
Ūn q zdiu apli carnalit sapuerūt ꝺr po er ep pū
tia corpali ñ fuerūt idōei ad accipiēꝺ spi. s. iuxta

illud Joh.xvj. Nisi ego abiero paraclitus non veniet ꝛc. Tū q; audit ē sensꝰ magꝭ disciplinabilis.ꝛ q; vbū hz manifestare ꝛ docere.vel potiꝰ vbo fit mānifestatio ꝛ doctrinatō. Quare vbū dr̄ Quemenꝫ ꝓcipi p aurē

Tertio scīendū q; q; ſz Greg. deū ī hac vita exp̄ſſe sicut ē cognoscere nō possumꝰ hunc ē q; ñ vocē ſz susurrū verbi audimꝰ. Qui enī susurrat vocē nō exp̄mit. ſz latentē ꝓceptū īnuit. In vita ātē btā. deꝰ exp̄sse loq̄tur nō susurrat. Et q; nec hmōi susurrus occlte scz inspiratōis fit aīe immediate. ſz p aliq̄ media creata. siue hmōi media sint creature. ex q̄z cōsideratiōe plerūq; mēs surgit ad cōtēplatiōz creatoris ꝑm Greg. siue scripture ex q̄rū lectiōe nō nūq; mēti aliq̄ diuīa secreta reuelāt. siue eī hmōi modi media sint spēs ifuse. vt imaginarie. q; les habuit Joh̄s scribēdo apocalipsim. vt intelligibles q̄les forte habuit idē Joh̄s scribēdo euāgeliū ī ꝓncipio. Et hmōi media itelliguntᵘ hic p venas. Vñ nō dicit suscepisse susurrū ſz venas susurrij eiꝰ Vel p venas susurrij eiꝰ accipe possumꝰ signa ꝛ iīdicia. ex qbꝰ ppendit ꝓceptō vbi adepta ī mēte. Licz enī istō ieffabile mysteriū sit incognitū hoī ꝛ occultū vt dictū ē. Et hoc īquātū inuitᵉ spūi hūano ꝛ p certitudinē. aliq̄lit tñ ē hoī cognoscibile spū diuino. ꝛ p aliq̄ sig̃ ꝛ iīdicia ꝺ q; bꝰ dictū ē i ꝑmōe dñice ꝓcedēt.

Vñ ap̄ls.j. Cor. ij. Nos aūt nō spūm bꝰ mūdi accepimꝰ. ſz spūz q; ex ꝺo ē. vt sciamꝰ q̄ a ꝺo data sūt nobis. Ea ātē q̄ sic cognoscimꝰ p spūm dei. nō ꝺr̄ hō scīre. ſz ipe spūs dei. vt ꝺclarat btūs Aug̃. xiij. cōfeſ. c. xxxi. ꝓ tractās vba ap̄li supdicta. Sicut mysteriū incarnatiōis vbi. Ioh̄s fuit icognitū spū hūano ꝛ p ceꝛtitudinē. Et quātū ad ꝑ dixit Et ego nesciebā eū Qr̄ tñ sibi īnotuit spū diuīo ꝛ p signa. iō statim subiūxit. Ez q; misit me baptizare ī aq̄. Ille mihi dixit. Sup quē videris spūz dēscēdēte ꝛ manēte z sup eū. hic ē q; baptizat in spū. Sicē de mysterio mētalis ꝓceptiōis vbi enī. q; de ꝑ mēs aliq̄ ꝺ ꝓnosticare ꝑt p aliq̄ signa. ꝛ tāto plꝰ q̄nto amplꝰ deꝰ p spūz suū scire dedit. certitudinaliᵗ tñ q̄ ꝺ sit vñ sit ꝛ quō nec ipa mēs scire ꝑt Et ꝑ inuit salvatorꝭ ꝺ. ad Nichodemū Jo. iij. Spūs vbi vult spirat. et vocē eiꝰ audis. ꝛ nescis vñ veniat aut q̄ vadat. Q̄ ꝺ vbū ꝓtrāctās Bernū. ī soliloquio suo. sic ait. Nō nūq; ꝺñe q̄si clausis oculis ad te inhiāti mittis mihi in os cordis. q̄ nō licz mihi scire q̄ ꝺ sit. sapore q̄ ꝺē sentio dulcē. adeo cōfortātē. vt si ī me ꝑficerēt. nihil vltra quererez. ſz cū accipio nullo corꝑis nisu. nullo spūs sensu. nullo aīe intellectu. aduertere ꝑmittis q̄ ꝺ sit. q̄ ꝺ cū accipio tenere volo ꝛ ꝺijudicare ei sapore. ſz statī trāsit degustā q̄ ꝺē illū. Et infra subdit. Ez postea cū gestio illō mēore cōmittere. vel etiā memoria z labilē scripto mūare. re ꝛ exp̄mēto cogor discernere. q̄ ꝺ illō sit. q̄ ꝺ in euāgelio dicis de spū. Nescis vñ veniat aut q̄ vadat. Et sentiēs in me ꝺia illa interiora mortua īuento ꝛ īsipida ꝛ ad te solū leuādos eē oculos fōs vite. vt i tuo solo lumine videā lumē.

Tertio īnuit ei ꝺē mētis ꝓcipiētis dispositō. cū subdit. i honore visionis noctīne. Ubi tāgit duo. penes q̄ attēdit dispositio mētis ꝓcipiētis vbū eīnū

Dumū ē ꝑ ꝓr ꝺfectuū recognitō q̄ ꝺ īnuit cū ꝺr̄. i honore visionis noctīne. Qr̄ sic dicit Greg. Hūana mēs q̄ alti⁹ eleuata eīna ꝓsidērat eo ꝺfectus tpalib⁹ treme facta formidat. q; tāto se reā vi⁹ cernit. q̄nto se ab illo līne discrepasse. q̄ ꝺ sup se ītūicat ꝓspicit Exē. de alauda q̄ ꝺ cānēdo dulti⁹ eleuatī altū. mor se ad trā. piscit. Vñ talē mētē q̄ ꝺā honor īuadit q̄ ꝺ honor visiōis noctīne. visiōis īquā. i. contēplatiōis tāte q; ex cōtēplatiōe ꝓcedēs. Noctur ne vo. i. occlte ſz sensū supra ꝺductū. Al' noctīne ſz Greg. i. caligiose ꝛ dubie. q; visio quā hic de ꝺo hr̄e possū ꝑ ē q; ſō caligie spēr. Et q; dubia adhuc luce obūbrata. In patria vo vidēbim⁹ eū clara luce sicī die. Isto honore ībata fuit illa spōsa Cāti. vj. Nescium. aīa mea ꝓturbauit me ꝓp q̄drigas aminadab. Nescium iquā ꝓp ꝓceptōis occltatiōnē. aīa mea ꝓturbauit me. p honoris īuasionē ꝛ ꝑ ꝓp q̄drigas aminadab. i. ꝓp diuie ꝓcēplationis ꝺgustatiōez. Per aminadab ei q̄ iterp̄tāt pat me⁹ volūtarie. itelligi p vbū eīnū. Ipe enīz volūtarie genuit nos vbo vtutis. Quadrige bꝰ amīadab sūt vehicla q̄b⁹ mēs ducit ad ꝓcēplationē vbi eīni. Ubi possem⁹ assignare. iij. rotas. i. q̄ttuor vtutes ſbuehētes aīaz. vel q̄ttuor modos vt gd⁹ ꝓcēplatiōis de q̄b⁹ supſeḋo ad pñs

Secū dū ē terreno⁹ desiderio⁹ repſſio. q̄ ꝺ inuit cū ꝺr̄. Qñ solet sopor occupare hoīes. Sopor ñ ē aliꝺ q̄z depſſio sensuū. vt ꝺpſſio sēsibiliū delectationū. Vñ Greg. Quisq̄s ea q̄ mūdi sūt agere appetit. q̄ vigilat. Quisq̄s vo ininā q̄etez q̄rēs bꝰ mūdi strepitū fugit. velut obdormiscat Sic sopor orata fuit spōsa Cant. v. Ego dormio et cor meū vigilat. Quāto eī magis ꝑm Greg. mēs sca a strepitu se tpalis cōcupie cōpmit. tāto veri⁹ intima cognoscit. ꝛ tāto alacri⁹ ad intima vigilat. quāto se ab exterior inquietudine occultat. Exemplū huiꝰ est in Jacob. q̄ cū in via positus dormiret lapide suppositō capiti suo. meruit videre scalam et angelos dei ascendentes et descendētes. Sic mens in via pūtis vite lapidi christo innixa. ꝛ a strepitu mūdialiū sopor orata. rapit ad diuinor cōtēplationē. vt pulcre dedu cit Greg. v. li. Mor. ca. xxxvij. Quē sopor nob

in pñti cōcedat ⁊ in futo pficiat Jesus christ⁹ ⁊c

¶ Quarta feria quattuor tempoꝝ in aduentu.

XXIX

MIssus est angelus gabriel a deo in ciuitatez galilee cui nomē nazareth. ad virginem desponsatā viro cui nomē erat ioseph de domo dauid et nomen virginis maria. ¶ Quia nec lex nec ius nec mos habet vt ꝓmissa ꝙs accipiat ꝙntū cū qz magne autoritatis existat. nisi ꝑ sup hoc virginis quā desiderat cōsensū acq̄rat. xxx. q. v. Nec illō. Vñ de rebecca Gen. xxiiij. Dr. Nocemus puellā ⁊ queramus eius voluntatē. Jure etiā cauet. q matrimoniū nō cōtrahit nisi de cōsensu vtriusq; Et hic mos ē etiā apud oēs. Volēs itaq; deꝰ patē habere sponsam in hoc mundo. ex q̄ filiū haberet in carne humana. neq̄q; hoc sine ꝓsensu ꝑ ginis quā ab eterno ꝓelegerat pficere voluit. sz legationē misit ad eaz vt eiꝰ cōsensum exq̄reret Quo habito. ipsa mater filij sui vnigeniti fieret Btūs igit Lucas velut cācellariꝰ celestis curie volens nobis desponsationē v̄ginis matris v̄bi eterni. q̄ unitū extitit repatiōis nrē. patefacere. p cedit eodez ordine q̄ in ꝑma matre humani generis fuerat unitū nostre ꝓditiōis. vt repatō rñdeat lapsui Quia sic dicit Bern. Placuit d̄o eo dē ordine ⁊ eodē modo hoiem recōciliare. q̄ nouerat cecidisse. Ceciderat aūt hō ſm Bedaz diabolo destināte. ser̄pente exequēte. dyalogo inuēniente. mlier cōsentiēte. Repatꝰ est eodē ordie cōtrario deo destinante. angelo exequēte. dialogo inuēniente. ⁊ virgine cōsentiente. Et ſm Bz euāgeliū pñs habet quattuor ptes. Jn ꝑma describit noua legatio diuine maiestatis. Jn scda ꝑmpta executio angelice dignitatis. Jbi. Et ingressus angelꝰ. Jn ttia mutua collocutio inq̄rē dē veritatis. Jbi. Que cū audisset. Jn q̄rta ꝺscribit deuota hūiliatio v̄ginee volūtatis. Jbi. Dixit aūt maria. Ecce ancilla dñi. ¶ In prima parte legatio. q̄ri mēse. vj. vt dicit textꝰ Scdoꝙs fuerit legatus. q̄ angelꝰ gabriel. Tertio a q̄ fuerat missus q̄a deo. Quarto q̄ missus ē. q̄ri ciuitatē galilee. Quito ad quā. q̄ ad v̄ginez ⁊c. Vnū q̄q; aūt horꝝ plenū ē mysteriis. ⁊ singula sp̄ūāt inestabilia sacramēta. Et iō vt dicit Beda. Verba q̄ hic ponūt solēniē notāda sūt. tātoq; corde iserēda. quāto manifestiꝰ apparet. q̄ in ipsis tota redēptiōis nrē sūma cōsistit. Et iō in exp̄ositione hui⁹ euāgeliū licz me diutiꝰ īmorari. ¶ Bz Jdcirco ergo describit q̄ñ fcā sit hec legatio. q̄ri mēse vj. s. a cōceptiōe ioh̄is q̄ fuit martij. Nā. xxv. die hui⁹ mēsis ꝓceptꝰ ē christꝰ. sicut ⁊ xxv. die mēsis dē cēbris natꝰ fuit ¶ Quereret aūt aliq̄s q̄re ī hoc mēse sexto scz martio. sp̄ealiū deꝰ ꝓcipi voluerit. Rñ. dicēdū q̄ hui⁹ p̄ñt assignari quattuor rōnes Prima rō ē. q̄ mēsis iste dictꝰ ē mēsis nouoꝝ̃ Exo. xxiij. Et ꝓpter hoc debuit ī ipō illud nouuz fieri sup terrā. de q̄ Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs sup terrā. femīa circundabit virū. glosa. gremio uteri sui. Scda q̄ in mēse illo incipit terra renouari in terre nascētib⁹. Jpe enī debebat oīa renouare Apoca. xxj. Ecce noua facio oīa Tertia q̄ in mēse isto incipiūt florere ⁊ apparere flores. et ꝓpter hoc flos nō debuit cōueniēti⁹ ꝓcipi q̄z tpe floꝝ. Cant. ij. Ego flos cāpi. Quarta ratio ē ſm Bedā. q̄ ī hoc mēse ē eq̄noctiū vernale. ⁊ tūc dies ī cipiūt fieri longiores noctib⁹. In ꝓceptōe āt christi nox recessit. dies aūt apꝑpinq̄uit Ro. xiij ⁊c. Eadē aūt rōne ſm Bedā nasci voluit in mense decēbri in q̄ ē solstitiū hyemale. q̄ñ dies incipiunt crescere. Et si q̄s obiciat. etiā aūt tps natiuitatis dñice p aliq̄s dies crescere dic̄. Rñ. Beda q̄ Bz nō refert ī ꝓposito Qz ioh̄s aūt christū euāgelizabat regnū celoꝝ. ¶ Notāduz etiā q nūerꝰ senarij ñ vacat a mysterio. Vñ christꝰ ꝓceptꝰ ē vj. etate sexta cyliade. sexto mense ⁊ vj. feria. Sexta inq̄z etate. q̄ ipe erat p quē debebāt oīa tpa pfici. Nūerꝰ aūt senarij pfectꝰ ē. Jtez sexta cyliade. i. millenario q̄ ē limes oīm nūeroꝝ. Et christꝰ ē limes ⁊ finis oiz entiū Jtē sexto mēse q̄ isto mēse factꝰ ē mūdꝰ q̄ p ipsū debebat reficī sicut p ipm factꝰ fuerat. Jtē feria sexta. q̄ illa die creatꝰ ē hō ⁊ p ipsū ꝺbebat recreari iā ꝑditꝰ. Et iō silit eadē etate. eodē millenario. eodē mēse ⁊ eadē feria passꝰ ē reuolutis. xxxiij. āīis vt dr in hist̄oria scolastica. Et licz forte scriptū nō inueniat. vt oīa ꝙuenirēt. dici possz q etiā sexta hora ꝓceptꝰ esset q̄ ea hora passꝰ ē. sicut etiā eadē hora peccauit hō. vñ sic ſm q̄ndā ꝓgruētiā eadē hora q̄ eua seducta fuerat ꝑ diabolū maria edocta sit p angelū. ¶ Deinde ꝺscribit q̄s fuerit legatꝰ. q̄a missꝰ ē ā gelꝰ gabriel. Ubi tria sūt videnda. s. q̄re missꝰ. q̄re ā gelꝰ. ⁊ q̄re gabriel. ¶ Missꝰ dr vt repatio rñdeat lapsui. Nā ad mulierē ꝑmā. s. euā venit malꝰ ā gelꝰ nō missꝰ. sz ꝑ arbitrio motus. Ad mlierē āt scdaz nō audebat etiā angelꝰ celestis accedere nisi missꝰ. ¶ Quare āt ā gelꝰ mitti debuit q̄ntuplex ē rō. ¶ Prima ē aptitudo mysterij ſm Bedā ⁊ glo. vt sicut p ā gelū malū seducta ē mlier ad ꝑditōz. sic p ā gelū bonū edoceret mlier ad salutē Vñ glo. ¶ Mulier a diabolo seducta mortē intulit. ⁊ ecōuerso mlier ab ā gelo edocta salutē edidit. Scda fuit reuerentia virginis

ꝑm beatū Aug̃. Que cū oīno renūciasset hoīb⁹ et esset sup hoies cōstituta. nō nisi ab angelo debuit salutari. ne crederet intentio carnalis in salutatiōe. Et ꝓterea. quō dignū erat vt homo intraret penetralia tante puelle. que ad hoc māebat clausa ⁊ solitaria ne hoīm pateret aspectib⁹ Unde dicit de ea Cant. iiij. Hortus cōclusus. Et iō nō patuit ad eā ingressus nisi desup. i. de celo venienti. Unde infra Et ingressus angelus ad eaz.

¶ Tertia rō fuit ꝑm Greg̃. sublimitas saluatoris q̃ nūciabat. qui non nisi p sublimiorē creaturam debuit annūciari. Unde deus pater loquitur ad filiū Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meum. et ꝓparabit viā añ facie meā. Celestē enī regem. celestis nūcius debuit ꝓcurrere qui regez nūciaret venturū. Nō enī decuit tātū regem sine magno ꝓcursore venire q̃ ei faceret hospitiū ꝓpararī.

¶ Quarta est ꝓilegiū virginitatis. Unde dicit Hiero. Bene angel⁹ ad vginez mittit q̃ semp est angelis cognata virginitas ¶ Quita est restauratio ruine angelice. ꝓpter quā etiā fcā est incarnatio. Propter qđ angel⁹ nō debuit excludi ab hoc mysterio. sicut nec mlier ¶ B

¶ Quare vero nō quilibet angelus ſz gabriel q̃ interpretat fortitudo dei missus fuit. quadruplex ē ratio. ¶ Prima. q̃ mittebat ad fortē ſz btām vginem. de q̃ Prou. xxiiij. Bulierē fortē q̃s inueniet. Et poster⁹ seq̃tur. Et de vltimis finib⁹ precū eius. Qđ ꝓprie nō nisi de sola btā virgie verificat. q̃ deū ⁊ hoiem in infinitū distātes ypostatica vnione in se cōplexa est. ps. xviij. A summo celo egressio ei⁹. ⁊ occursus eius vsq; ad sūmū eius. ¶ Secūda q̃ mittebat cōtra fortem ad annūciādū direptionē atrij sui. de q̃ Lu. xj. Cum fortis armat⁹ ⁊c. Añ fortem oportuit esse nūciū qui intrabat regnū fortis ad deducendū sibi et ad ānūciādū iuasionē atrij sui ſz mūdi. ¶ Tertia q̃ annūciabat fortē. id ē. christū q̃ est dñs fortis et potēs i prelio vt dr̄ in ps. xxiij. De q̃ Esa. ix. Uocabit nomē eius ammirabilis deus fortis. Qui debebat expugnare fortē. id est. diabolum Hiere. lxviij. Fortis impegit in fortem. id est diabolus in christū in die passionis et ambo piter corruerūt. iste ꝑm carnē mortēdo. ille virtutem amittēdo. ¶ Quarta quia opus qđ nunciauit requirebat virtutē fortem. q̃a potentiā diuinam. Nā opus incarnatiōis diuine erat sup omnez vtutē nature. Ideo gabriel mittit q̃ sui pñtia fortitudinem ⁊ virtutē diuinā insinuat. ¶ E

¶ Tertio describit a q̃ miss⁹ q̃ [a deo] ⁊ hoc ppter tria. ¶ Primo ne putaret⁹ mitti ab homīe et sic accederet carnalis suspitio. vel certe dubitaretur de nūcio. ꝓpter hoc dixit zacharie Lu. j. Ego sum gabriel q̃ asto ante deum ⁊ Quasi diceret ꝑm Bedā et Chryso. Si homo talia ꝓmitteret. dubitare posses. sz̄ tñ si angelus ⁊ a deo missus. nil humanū suspiceris ¶ Secūdo vt detur intelligi q̃ non de quocūq; ordine angelor⁹ q̃ frequēter ad annūciandū aliq̃ etiā p aliqs angelos mittunt esset angel⁹ ille. sz̄ de supmo ⁊ immediate a deo

¶ Tertio ne crederet q̃ vlli alior⁹ spirituū priuilegio reuelasset deus tam altū ꝓsiliū excepto gabriele. p quē nunciabat. In q̃bus oīb⁹ appareret magna dignitas virginis. Et hāc duplicem rationem vltimo positam assignat btūs Bern̄. sup locū istum. d. Nō arbitror hūc angelū ōmin⁹ubus esse. q̃ qualibet ex causa solent ad terras fugi legatiōe. Qđ ex ei⁹ noīe palam intelligi dat quod interpretatur fortitudo dei. Et q̃ non ab aliq̃ alio forte excellentior se vt assolet spū sz̄ ab ipso deo mitti phibet. ¶ Et notandū q̃ de⁹ mittens angelū fuit tota trinitas. pater. filius ⁊ spū s̄ sanctus. Pater quidem misit. q̃ ei incūbit prouidentia de filio. de spōsa et ō genitrice. Filius vo misit q̃a venturus erat in vginem. Sed spirit⁹ sanctus etiam misit quia ipse sanctificare et obumbrare habuit ipsam. ¶ F Quarta describit quo missus q̃ [in ciuitatez galilee cui nomē nazareth] Nota ergo hic tria. sz̄ q̃re ad ciuitatem. Itē q̃re galilee. Item q̃re non ad aliam de galilea sz̄ ad nazareth. ¶ In ciuitatē q̃dem ꝓpter vnitatem pacis quā facturus erat his q̃ nūciabant. Ciuitas enī dicit ciuiū vnitas. Epb. iiij. Ipse enī est pax nostra q̃ fecit vtraq; vnū. Añ ipse dicebat Joh. x. Alias oues habeo que non sunt de hoc ouili et illas oportet me adducere. et fiet vnū ouile ⁊ vnus pastor ⁊c. Itē Joh. xj. Iesus moriturus erat p gente. ⁊ non tātū p gente. sed vt filios dei q̃ erant dispersi congregaret in vnum.

¶ Galilee vero ꝓpter mutabilitatē imperij. q̃z sz̄ trāsiturus erat de incredulitate iudeor⁹ ad fidem gentiū. Galilea enī interptat trāsmigratō Esa. ix. Populus gentiū q̃ ambubulabat in tenebris vidit lucem magnā. Est aūt ad lrām duplex galilea. Una est galilea gentiū ꝓūcta tyri q̃z salomon dedit regi hiram. iij. Reg̃. ix. Et de illa nō dicit hic. Alia ē sup mare genezareth ⁊ est galilea iudeor⁹. Et de illa intendit h̄. ¶ Nazareth aūt ꝓpter hūilitatē exempli Q̃z nazareth erat pua ciuitas. ⁊ nolut deus sicut treni reges magnā ciuitatē eligere in nuptijs suis. quibus copulauit sibi naturā humanā vt nos doceret sp humilia loca eligere. Luc. xvij. Qui se exaltat humiliabit. Est et alia rō quare in nazareth concipi voluit. Q̃z nazareth interptat flos. Cōueniens ergo fuit vt verus flos. i. christus cōcipetur

in flore. i. in nazareth. & de flore. i. de beata vgine & cu floribꝰ. i. tpe floy. & sic accipem⁹ florē de flore in flore inter flores. Dicit aūt flos iesus. ꝓmo ꝓpter decorē sancte ꝙuersatiōis Cañ. v. Dilectꝰ meus candidꝰ & rubicūdꝰ. Secūdo ppt odorē suauis opatiōis Cañ. j. Currem⁹ ī odore vnguē tuor tuor. Tertio ppter fructū passiōis Canti. ij. Fructꝰ illi⁹ dulcis gutturi meo. Et nota q flos fuit in natiuitate. & hoc in nazareth. a ꝓpassione. & hoc in bethleē. sed emarcuit ī lia scz angelū nunciantē & vginē ꝙcipientē. Apparuit iter duo aīalia scz bouē & asinū in ꝓsepio Esa. j. Cognouit bos possessorē suuz & asinus ꝓsepe dñi sui ⁊c. Emarcuit inter duos latrones in cruce. Sed certe reflorauit tandē in resurrectiōe. Si ergo carpe vis istū florē. sequere decorē sue cōuersationis. ꝑdicā odorē opatiōis. & sic habebis fructū passiōis ¶ Quinto describit ꝓsona ad quā missus. qꝛ ad vginē desponsatā viro cui nomē erat Joseph de domo dauid et nomen vginis Maria Vbi cōmendat euangelistā ꝓsonā ad quā facta ē missio a qttuor ¶ Primo cōmendat eā a pudicicia vginali ad virginem nō ad quālibet vginē. Scz vt dicat Remigius vginē mēte. vginē corpe. vginem pfessione Hec fuit ista vgo subito & a casu inuēta scz ab eo no ꝓordinata. Vñ dicit Damascen⁹ li. iij. ca. vj Ipsa dei genitrix ab eterno etiā ꝓuiso tpe dei cōsilio ꝑdeterminata & diuersis imaginationibus & sanctificatiōibꝰ. ꝓphetarū ꝓ spūm sanctuz ꝓpe imaginata & ꝑdicata fuit. ¶ Scz queri hic qua re christ⁹ voluit cōcipi & nasci ex vgine. Rñsio. dicendū q. ppter plures rōes. Prima est ꝑm beatū Bern. Quia ꝙgruū fuit vt si de⁹ cōcipi l'nasci debuit. nō nisi de vgine ꝙciperet vel nascereē Itē si virgo pitura erat vel ꝙceptura. nō nisi deū cōcipet et peret Vñ Bern. Decuit deū hmōi decebat natiuitas. vt nō nisi de vgine nasceret Talus ꝙgruebat & virgini ꝓtus vt non peret nisi deum. Secūda est ꝑm Damas. iiij. li. vt q in cel'patrem sine matre. in terris haberet matrē sine ꝓē. Tertia est ꝑm Aug. qꝛ ꝙueniebat vt ꝓ cuius aduentū reparī debuit vginitas. faceret matrē esse nō coꝛruptā. Fas enī nō erat vt dicit beat⁹ Augustus. vt vtus castitatis ꝓ voluptatē luxurie nascerētur. qꝛ regnū tenere debuit vginitatis q regez genuit castitatis. Quarta ꝑm eundē beatū Augustia ꝑm spūm nascitura. cō decuit caput de vgine nasci. Quinta vt sic ꝑm⁹ adā de terra vgine factus erat. ita secūd⁹ adā de vgine bō fieret. Sexta vt sicut ꝓ euā vginē facta fuit humani generis ꝓditio. ita ꝓ mariā vginē fieret eius dē reparatio Septima qꝛ iuxta legis ꝓceptū exo. xx. Oportet seruare honorē maternū. honoꝛ aūt matris est vginitas. Octaua vt pphetie vitas rñderet. Esa. vij. Ecce vgo cōcipiet ⁊c Mona rō est ppter cōplementū operꝭ dei. Mā de⁹ fecerat boiez sine viro & femia vt Adā. Item de viro sine femia vt Euā. Itē de viro & femina sicut qtidie facit. Exigebat ergo ad cōplemētū factiōis vt faceret homunē ex femina sine viro. Et hec est rō Anselmi in li. de ꝓceptiōe vginali. Decima est qꝛ ñ debuit nisi nouo ordine ꝺ celo venire. q vetustatis destrueret impiū. Undecima ē. qꝛ dñs sibi vginis reqsiuit hospitiū vt nob oñderet castā mētē ei⁹ esse habitaculū. Et he vltime due rōes sūt beati Aug. in ꝑmo. natiuitatis. ¶ Secūdo cōmēdat eā a statu matrimoniali ⌊ desponsatā viro ⁊c ⌋ An aūt ꝙuenies fuerit eā esse desponsatā habes infra ī euāgelio vigilie natiuitatis ¶ Scz quare christ⁹ de desponsata nasci voluit. multiplex rō assignat a diuersis doctoꝛib⁹ Quaꝛ qn/qz sumunt ex pte filij Prima ꝑm Hiero. & glosā & Rabanū. est ppē declaratiōz originis vt videlicet ꝓ viꝛ generatiōis series texeret. qꝛ sic ē ꝙsuetudo iudeoꝛ. & sic exposat ordo dīgtatis. Maria & Joseph erāt ambo de ea dē tribu. scz Juda Vñ demōstrata origine Joseph scit origo Marie. Secūda est ꝑm beatū Amb. ppter remotionē suspitiōis. ne scz videret ī cepisse a legis iniuria Cū ꝓtus innupte lege dānaret. Tertia ē ꝑm eundē Amb. ppter remotionē excusatiōis. ne scz herodes & iudei viderent ī iuste christū ꝑsequi qsi natum de adulterio. Quarta est ꝑm Aug. ppt sustentationē pueri. maxīe cū deportari deberet in egiptū. Quinta ꝑm eundē Aug. & ignacium & hieronymū amb. & damas. est ppter occultatiōz natiuitatis christi. vt videlicz ꝑ mysteriū diabolo celaret. q nescuit discernere. an ex vgine. an ō virili semine ex vꝛore natꝰ esset Si enī scisset cōspirasset ad infamiā vginis. vl' ad noticiaz ꝓlis. vl' ad mortē vtriusqz. Sciebat qdē christū nasciturū de vgine. & iō obꝑuabat si aliqua vgo cōciperet q ipsaz infamaret. Scz cū vgo desponsata ꝙcepit. talē ꝙceptū nō ꝓpēdebat. Et ita diabolus decept⁹ fuit. nō putās matrē nuptā esse vginez. nec filiū esse deū. Scz hec rō qui videt momenti. qꝛ diabol⁹ ea q cōpalut fiūt ꝓspicacitate sui sensus optime cognoscat. q re videre potuit vginitatem matris ī sua carne. nō obstāte desponsatiōe. Ad qd dꝛ q diabol⁹ multa ꝑt vtute sue nature. a qb⁹ tñ ꝓhibet vtute diuia. sic dicit beat⁹ Aug. iij. de trini. Sic nō potuit videre matrē esse vginē qꝛ nō fuit ꝓmissus. Scz nec ista ratio videtur

matoris mom̃eti. q2 eq̃ fuisset ꝓhibit9 si ñ habuisset viz. Vñ ꝑt referri hec rõ ad mẽbra diaboli. Et sic videt intelligere Ambr. Fuit etiã desponsatio velamẽ diabolo. ne diligẽter ꝑscrutaret ea q̃ circa ipsaz fiebãt virtute diuina. ¶ Quinqz alie rões sumunt ex ꝑte matris Ꝑdicta ẽ ꝑm Ambr. ad vitationẽ infamie. Ualuit enĩ dñs alios de suo ortu qz ꝺ matris pudore dubitare Sciebat enĩ tenerã ee virginis verecũdiã z lubricã famã pudoris. nec putauit ort9 sui fidẽ matris iniuriis astruẽdã. Ꝑrebuabat aũt maria ab infamia p desponsationẽ ioseph. q̃ fuit testis sue castitatis z pudicicie. q̃ vtqz cũ esset iust9 vindicasset opp brium nisi agnosceret sacram. vt dic̃ Ambr. Secunda est ꝑm Rabanũ Bedã z Hiero. ad vitationẽ pene ne videlicz virgo sic adultera lapidaret. Sz diceret aliq̃s. Si inde sponsata inueniret corrupta. nõ esset adultera. nec p ꝓsequens lapidãda. qꝺ ptz Deut. xxij. Si inuenerit q̃s puellã virginẽ q̃ nõ bz sponsaz z ꝓcubuerit cuz ea. dabit patri ei9. l. siclos argẽti. z habebit eã vxorẽ. Rñ. dicendũ ꝑm q̃sdã q̃ ꝺ qꝺ hic ꝺr refert ad lapidationẽ infamie Vel aliter. q̃ btã virgo fuerit ꝺ genere sacerdotali cũ essz cognata elizabeth. Sed si filia sacerdotis deꝑhẽdebat in stupro. illa erat flãmis cõburenda Leuit. xxj. Et ita ꝑm legẽ ei pena mortis deberet Tertia est ꝑm Hiero. z Origẽ. ad sustẽtationẽ solatij vt ei sez mĩstraret siue in egiptũ iens siue inde denuo rediẽs Quarta est ꝑm glo. ad roborationẽ fidei. vt sez marie ꝑbis maior fides adhiberet. Videret enĩ mẽturi innupta pregnãs. nec crederet si diceret se esse virginẽ Quinta est ad ꝑticipationẽ statꝰ singuli vt videlz mater dñi haberet aliq̃d cuiuslibet statꝰ. s. virginitatis. matrimonij. z viduitatis ¶ Quinqz aũt alie rões sumunt ex ꝑte alioz. Ꝑdicta ẽ ꝑm Glo. et Ambr. ad remotionẽ excusationis pcõ. ne videlicz virginib9 male viuẽtib9 velamẽ excusationis ꝑberet. ex q̃ infamata mat dñi videret. Tercia est ꝑm Origẽ. ad ꝓfirmationẽ matrimonij ꝓ futuros hereticos q̃ volebãt dãnare matrimoniuz. Tertia est ad sublationem oppbrij. vt. s. ab oĩ gẽu femina xt tolleret oppbriũ qꝺ ieua incurrerãt omes femie. z iõ vtrũqz ponit euã gelista. Sz ꝑius ponit virginẽ z postea desponsatã. vt oñderet nuptijs ꝓferẽda virginitas. Et desponsatã subiungit ne ꝑ electionẽ virginitatis nuptie excludãt. Sz tã virgines q̃z nuptie q̃z etiã vidue in ꝑsona marie a coi oppbrio qꝺ in eua ꝓtraxerãt erimãt. Quarta est ad cõmẽdationẽ exẽpli. vt videlicz oñderet facta de sponsatiõe añ quentionẽ eẽ liber trãsire ad meliora vota. Sponso irreq̃sito. vt est ĩ religiõis ingressu vbi aĩa desponsat deo. sic fuit in btã virgine. ĩ cui matrimonio vt dic̃ Leo papa ĩ ꝑmo. de natiui. est interpres angel9. fides pnuba. desponsatio castitas donatio vt. iuder ꝓscẽta. cã de9. ꝓceptio integritas. virginitas ptus. virgo mat. Quinta ẽ ꝑm Chry. ad declarationẽ mysterij q̃ sez christo desponsat ecclesia. q̃ virgo est imaculata sp z sine ruga. Cui virginis oẽs sum9 filij i fide Jesu christi. Ꝑdatz igit cur desponsata. desponsata qꝺ ẽ sz nõ in ꝓcipiscentia uicta. vt dic̃ Orig. ¶ Z Dicta aũt viro. Virũ noiat vt dic̃ Bern. no q2 marit9. sz q2 hõ virtutis z iust9 erat. z iõ fuit testis legittim9 ¶ Sz hic quer̃t cur nõ desponsata cuilibz viro sz tali viro. cui nomẽ erat Joseph. Dicẽdũ q̃ ñ sine magna rõe exꝑmit ꝺ nomẽ Joseph. magnũ enĩ latet i ꝺ noĩe mysteriũ vt dic̃ beat9 Bern. Quattuor enĩ inueniunt ꝓcipes h9 nois celebres i scriptura. Ꝑdum9 fuit fili9 Jacob. Secũs iste vir Ꝑdarie. Tertiꝰ Joseph ab arimathia. Quartꝰ ioseph iustus ĩ actibus apl̃oz Ꝑdimus ꝑcessit in figura christũ nasciturz. Secũdꝰ nato puulo curã egit Tertiꝰ mortuo sepulturaz exhibuit. Quartꝰ testimoniũ reddidit suscitationis Ꝑdim9 ꝑfigurauit Secũd9 ꝓcurauit. Tertiꝰ tumulauit Quartus ꝑdicauit. In ꝓmo ꝓmẽdat prudẽtia. q2 somnia pharaõis prudẽter exposuit. In secũdo ꝓpantia. q2 mariã virginẽ resignauit. In tertio fortitudo. q2 audacter introiuit ad pilatũ z petiit corp9 Jesu In q̃rto iustitia. Vñ z iust9 noiat9 est. Tale ita q3 decebat habere nomẽ sponsuz virginis un q̃ inueniret mysteriũ oĩs virtutis Vñ z Joseph interpretatur accrescẽs. s. p augmẽtum virtutis Gen. xxviij. Crescere te faciat de9. atqz multiplicz. vt sic timiori hõ augmẽtaret de die i diẽ donec spũalr christus formet in ne ꝺ. vt dic̃ Alcuin9 sup eodem noĩe Joseph ¶ R Tertio cõmẽdat eã a nobilitate originis [de domo dauid] q̃ erat domus regal. Sz q̃reret aliq̃s q̃re ꝺ ptinet ad genealogyã marie q̃ Joseph ꝺ fuisse de domo Dauid. Rñsio. dicendũ q̃ ꝑm Hiero. et Thomas. nõ ẽ cõsuetudinis scripte alicui9 genealogyã p mlieres describere. z iõ non ponit ꝺ directa genealogya virginis sz indirecta cũ fuerint ꝺ eadẽ domo Qꝺ ex ꝺ ptz Qz ꝑm ꝓceptũ legis ñ fuit licitũ cõmisceri alteri tribui. ne ꝓfũderet hereditas. z iõ cuz ꝺ ioseph fuisse ꝺ domo Dauid. ꝺ idẽ de virgine intelligas Ex q̃ ptz christũ natũ ẽe de domo Dauid q̃z q̃z in ꝓceptiõe nihil opat9 fuit ioseph Vñ bernard9. Ambo erãt ꝺ domo z familia Dauid. sz i altera cõpleta ẽ vitas q̃ iurauit dñs Dauid. altero tãtũ teste z ꝑsona sez ipso ioseph ¶ Ad scẽdũ aũt plen9 quõ ioseph z maria ꝺ eadẽ domo fuerũt Nota q̃ David inter ceteros habuit duos filios sez nathan z salomonez. Ex linea nathan de-

scendit maria. Qđ sic cē videre ꝑm damas. Mā p
nathan descēdit leui intermedijs mltis. leui aūt
genuit melchi q̄ matbat đr. et pantere. Pdantez
aūt genuit barpantherē Pdarpāther aūt genuit
ioachim. Joachim vō vginē mariā Ex linea vo
salomōis descēdit ioseph. Qđ sic pz. Mā p salo/
monē mltis intermedijs descendit mathan. Qui
mathan habuit yroz̄ noīe estha. ex q̄ genuit Ja
cob. Defuncto aūt mathan. Mathat q̄ et melchi
ex stirpe nathe eandē esthā accepit yroz̄ et ex ea
genuit heli. et ꝑm lz iacob et heli fuerūt frēs vteri/
ni. Duxit aūt heli yroz̄ sz mortuꝰ ē sine liberis. et
accepit iacob frat eiꝰ yroz̄ ꝑm legez et suscitauit
semē frīs sui defūcti. et ex ea genuit ioseph virum
marie. Et sic pz quō ioseph ē filꝰ iacob ꝑm natu
rā. sz ꝑm legē filꝰ heli. et quō maria et ioseph fue/
rūt đ domo dauid ¶ Et nota q̄ lz q̄ dic̄ de
domo dauid cōmendat marie nobilitas. q̄ da/
uid fuit rex et ipsa filia regis Pdsal. Astitit regina
a dextris tuis. Itē marie hūlitas. q̄ dauid hūl.
et ipsa hūillima. ij. Reg. vj. Ludā et vilior fiā. ero/
q̄ hūilis ī ꝓspectu meo. Itē marie pietas. q̄ da/
uid piꝰ et misericors. et ipsa mīe mat. j. Mach. ij.
Dauid i sua mia ꝓsecutꝰ ē sedē regni. De his tri
bus dic̄bus berñ. in omel. hꝰ euangelij. Virgo
maria ex regibꝰ orta. ex semīe abrae generosa. ex
stirpe dauid diuinitꝰ ꝓcessa. celitꝰ ꝑmissa. q̄ntuz
ad ꝑmū. Et ifra. Pder te hēmꝰ accessū ad filiū tu
um ¶ bñdicta inuētrix grē. genitrix vite. mater
mie. q̄ntū ad tertiū. Et sđm Excuset apō iplū in
tegritas tua culpā corruptionis nrē. et hūlitas
tua đo gīa nrē veniā ipetret vanitati. q̄ntū ad se
cūdū. ¶ Quarto cōmēdat eā a dignita/
te noīs [Et nomē vginis maria] Hoc venera/
bile nomē triplicē hz interptationē ī triplici līgua
Hebraice intpt. stella maris vl illūiatrix. Lati/
ne ethimologizat mare amaz. Syriace vō dña
nūcupat. Et q̄ noīa ipposita indicāt aliq̄d de cō/
dicionib⁹ noīati. nomē istō bñdictū cū oī reue/
rētia et deuotiōe noīandū explicat pclarasꝰ dici
ones hꝰ vginis. Ipsa enī fuit stella ꝓpe vl illūia/
trix in filij natiuitate. q̄ñ emisit illū radiū singla
rē q̄ illumiat oēm hoīem veniētē in hūc mūduz
Fuit aūt amaz mare ī filij passiōe. q̄ñ gladiꝰ do
loris eiꝰ aiam ptrāsiuit. Dña vō fuit ī sui assum
ptiōe q̄ñ exaltata ē sup choros angl̄oz. Vl alit
stella maris ī pctōz ꝺuctiōe p mare istiꝰ secli.
sustētās eos ne pereāt et ducēs ad filiū. Vñ ocli
oīm pctōz sūt ad ipsaz sicut oculi oīm nautarū
ad stellā Ecc. xxiiij. In me oīs spes vite. Hec ē illa
stella de q̄ Nūeri. xxiiij. Orietꝰ stella ex iacob De
hac stella dic̄ berñ. ī omel. Ne auertas oc̄los tu
os a fulgore hꝰ syderis. si nō vis obrui pcell. Q
q̄squis te intelligis in hꝰ seculi pflumīe mag̃ in
ter pcellas et tēpestates fluere q̄z sup terrā ambu
lare. respice stellā voca mariā. Si iactarisꝰ vndis
superbie. si ambitiōis. si detractiōis. si emulatiōis
respice stellā voca mariā. Si uracūdia aut auaz/
ricia. aut carnal illecebra nauiculā ꝓcusserit mē
tis. respice stellā voca mariā Si criminū imma
nitate turbat⁹ vl ꝓcupiscētie feditate ꝓfus⁹. bara
tro desperatiōis icipias absoꝛberi. respice stellā
voca mariā. Ipsa tenēte nō coꝛruis. ipsa ptegē/
te nō metuis. ipsa duce nō fatigaris. ipsa ꝓpicia
puenis. Sic i temetipso experiri poteris. q̄z meri/
to dictum sit nomē vginis maria maris stella.
Amaz mare ē in pctōz cōuersiōe. p amaritudi
nē quā eis ipetrat vt ꝓuertant de pctīs suis. faci
ens eis aquā carnal delectatiōis ꝓuerti ī vinuz
cōpunctiōis Job. ij. Vinū nō hīt. Bña vō ē in
tēptationū subuētiōe. liberans oēs đ angustijs
suis. Bernñ. In angustijs. in piculis. in reb⁹ du/
bijs mariā cogita. mariā inuoca. nō recedat ab
oꝛe. nō a coꝛde. Et vt ipetres eiꝰ oꝛōis suffragiū
ne deseras ꝓuersatiōis exēplū. ipsaz sequēs nō de
uias. ipsaz rogās nō desperas Vel alit vt gerat
typū triplicis statꝰ saluād oꝛ. Inq̄ntū amaz ma
re gerit typū actiuoꝛ. Inq̄ntū stella vl illūiatrix.
seu illumiata gerit typū ꝓtēplatiuoꝛ. Sz inq̄ntū
dña gerit typū platoꝛ. De ethimologizatiōe hꝰ
bñdicti noīs habes melius ifra ī ꝑmōe de vigilia.
Cum esset desponsata

Secūda pars euangelij XXX

Et ingressus angelꝰ
ad eaz dixit. Aue grā plena do/
minꝰ tecū. benedicta tu in muli
eribus Descripta dei patris noua legatiōe
describit eiꝰ legatiōis ꝑmpta executio. in q̄. pces
sit angelꝰ sic bonꝰ rhetoꝛ ¶ Sūt ei tres p/
tes ꝑncipales oꝛōis rhetoꝛice. s. exoꝛdiū. narratō
et ꝓclusio ꝑm tullū Et ꝑm has valē oꝛdinate ꝓ/
cedit āgelꝰ. vt etiā describit eu āgelista Pdixio er/
go ꝑmittit salutatiōis ingressū. Sc̄do seq̄t nar/
ratiōis ꝓgressus. ibi. Et ait āgelꝰ. Tertio subiū/
git ꝓclusiōis terminꝰ. ibi Jōq̄z et q̄ nascet. In ꝑ
ma pte tria fac̄. Pdixmo tā git āgeli appitio. Se/
cūdo ponit ipsius salutatio. ibi Aue grā plena.
Tertio subijcit vginis auscultatio. ibi Que cuz
audisset Sc̄om vnā lecturā Quātū ad ꝑmā ꝑ/
tē dic̄ q̄ ingressus ē angelꝰ ad eā scz mariā. Ubi
tria sūt ꝓsiderāda ¶ Pdixio q̄ āgelꝰ ē ingressꝰ ad
eā. Nō q̄đ fortis vagāt ē iuenit eā. Sed vt dicit
Chrysostomus. solā in penetrabilib⁹ quā nemo viroꝝ
videret. solꝰ āgelꝰ repit ¶ Manebat ei prudēs vi/
go ī ꝓclaui. sciēs q̄ dēpdari desiderat q̄ thesauz

in via publice portat. Sic dyna egressa domuz vt videret mleres alienigenas.carnis integritatez amisit.quã maria sedẽs ĩ domo ꝓpua uit Gene.xxxiij. Sic esau venator amisit patris bñdictionẽ.quã iacob manẽs ĩ domo recepit Geñ. xxvij. Sic thomas nõ inuẽt ĩ domo cũ aljs discipul'amisit ꝑmã christi visionẽ Job.xx. Ex quib habeẽt correlariũ.q vagabũdi ⁊ foris discurrẽtes nõ sunt digni visitatiõe ãgelica. Vñ dicit Osee.ij. Ducã eã in solitudinẽ et ibi loqr ad cor eius. ℣ Ecce ꝯsiderãdũ est i q forma et angel⁹ apparuit. Et ẽ sciẽduz q btã ỽgo nõ vidit ad se venientẽ angelũ spẽ imaginaria.sz ãgel⁹ formauit sibi corp⁹ lucidũ vt etiã sensibilr ỽgini appareret. Vñ dic beat⁹ Aug.in ꝑmone loquẽs in psona btẽ ỽginis. Venit ad me gabriel archangelus.facie rutilãs.veste choruscãs.incessu mirabilis.aspectu terribil'. Et ꝓgruũ fuit. Qz eniz illum nũciauit q in se inuisibil'corp⁹ visibile voluit ex ỽgine sumere.ꝓgrue debuit corpali spẽ apparere. ℣ Tertio ꝯsiderãdũ q dnã repit angel⁹ ỽginẽ agentẽ in ipsa hora sui ingress⁹. Et ẽ sciẽdũ. q licet depingãt eã q dã pictores manib⁹ opantẽ.non tñ credo q ipsa hora fuerit manuali ope occupata.licz alias bñ mãib⁹ laborar et. Credo aũt q tũc erat tota abstracta ĩ deuotissima oratõe vl' intima ꝓtẽplatiõe. ꝯsurgẽte forte tc spealr ex meditatiõe sup salute generis hũani.q̃liter sz p ỽginẽ debebat gen⁹ humanũ saluari. Vñ etiã q dã dicit eã tũc actu legisse ĩ Esa.illud Ecce ỽgo ꝯcipiet zc. Esa.vij. In ꝓgat actu tã ũime ꝓtẽplationis.q erat do totalr coadunata.ingressus est angel⁹ ad eã. Rõnabile enim videt q q̃n corpalr voluit sibi vnirỽbũ etnũ.tẽ ipsa spũalr sibi fuerit vnita ĩ actu ꝓtẽplatiõis. Et ad hãc intẽtionez applicari ꝑt illud Pap.xvij. Dũ mediũ silentiũ tenerẽt oĩa zc. oĩpotẽs ꝑmo tu⁹ dñe a regalib⁹ sedib⁹ venit. Dũ enim beate ỽgini oĩa creata silerẽt sicut enim in ꝓtẽplatiõe ⁊ veluti nocte cũcta labẽtia ĩ ea sopita esset.tũc oĩpotẽs ꝑmo.ỽbũ sz eternũ venit in eã. ℣ Deinde ponit ipsa salutatio |Aue| Vbi nota dũ q nusq̃z inuenim⁹ mulierẽ salutatã fuisse ab angl'o. Qz eua fuit causa. vt salutatiõz pderem⁹. Hec aũt mulier ꝑmo est salutata ab angl'o. Sz q̃rit. q̃re in salutatione angel⁹ ꝑtermisit ꝓpriũ nomẽ ỽginis. Dicendũ q nomẽ ei⁹ ꝓpriũ subticuit q̃ntuplici rõe ꝓma fuit ꝓpt reuerẽtiã ỽginis. Solem⁹ enim eccles nob vl' inferiores salutare vl' vocare ꝓpria nomia sec⁹ superiores. Nõ enim est decẽs q mules regẽ vl' famula reginã vocet ꝓpria nomia. Imo cũ magnis ⁊ altis circũstãtijs dignitatũ retẽto ĩ corde nomine ꝓprio. Ut salue pat. Aue rex vl' dña impe ratrix. Salutatiõe aũt circũstantiã excellẽtie ñ potuit iuuenire angel⁹.nec ita decentẽ sic grã plena in btã ỽgine ad salutãdũ eã. Hcõa rõ fuit ꝓpter mysteriũ sigficatiõis.vt sz daret ĩtelligi q sic deberet õ cetero noiari Grã plena.p anthonomasiã.i.p excellẽtiã. Vñ nota q̃ttuor noia ĩ scriptura sacra dicta p excellentiã.s.ppha.apls.sanctus sanctorũ.grã plena. Sic ẽ ergo cũ dico ppha. sine aliq̃ addũcto intelligo dauid.cũ dico apls.intelligo paulũ.cũ dico sanctus sanctorũ ĩtelligo christũ.sic cũ dico grã plena intelligo beatã ỽginem. Tertia ppter adeptionẽ spẽ alis digtatis.nõ enim vltra nominam⁹ eã ꝑ ꝓprio noie sz noie digtatis Vñ cũ aliq̃s fact⁹ est ꝓ omisso noie vsitato ꝓ ea vocam⁹. Et q maria fuit electa fuit ad maximã dignitatẽ.s.vt esset mat dei p grẽ plenitudinẽ.iõ vocata ẽ grã plena. Quarta ppt oñsiones nimij affect⁹ ⁊ gaudij. Vñ rhetores ĩ suis salutationib⁹ omittũt ỽbũ ppt feruẽtis affect⁹ acceleratiõnẽ. Quinta ppt remotionẽ tristicie. Quia enim angel⁹ gaudiũ nũciare venerat.nihil admiscere debuit q̃ posset inferre cãm tristicie. Sz Ihs nomẽ maria ꝑm vnã ethimologiã est nomẽ doloris ⁊ tristicie sz amaꝛ mare.ppt futurã filij cõpassionẽ. Quare Ihs nomẽ ñ debuit tũc rememorari sibi. sz ptermisso illo noie cũ magꝝ reuerẽtia angel⁹ ỽginẽ alloq̃t |Aue grã plena| ℣ In q salutatiõe angel⁹ captat benuolẽtiã ỽginis.explicãdo ei⁹ progatiuas ⁊ laudabiles cõdiciões. sic cũ nos aliquẽ salutam⁹.titulos laudis ⁊ honoris apponim⁹. Verbi grã. Sanctissimo in christo patri dño pape.vel inclyto imperatori.venerabili in christo patri ꝓri.generali vel hmõi. ℣ Tãgit aũt in salutatiõe anglica multiplex ỽginis ꝓuilegiũ. Et ꝑmo cõmẽdat eã in ser ordine ad deũ Secũdo attollit eã in cõparatione ad mleres alias.ibi. |bñdicta tu| Quãtũ ad ꝑmũ tãgit angel⁹ tres eximias ꝓgatiuas virginis.q̃b⁹ ita excellẽter sit a do diuinit⁹ dignificata.q nõ indigeat officio angli. Solem⁹ enim eos q̃b⁹ scribim⁹ nob in digtate ꝓferre. Est aut triplex officiũ angli sic dicit Dion.s.purgare.illuminare ⁊ pficere Nullo aũt illoꝝ indiguit btã ỽgo q̃ ondit angel⁹ in ipsa salutatiõe. Primũ ergo excludit cũ dic |Aue|.i.sine ve. Et iõ nõ indiges purgatiõe quã sanctificatio altissimi iaz purgauit. Secũdũ excludit cũ subdit |Grã plena| et iõ nõ indiges anglica illumiatiõe quã grẽ plenitudo illumiat Tertiũ excludit cũ subũgit |dns tecũ|.ꝛ iõ nõ indiges pfectiõe quã ipsa pfecta filij dei iplet ⁊ pficit. ℣ Vl' alit |Aue grã plena| in hac salutatiõe triplex ꝓgatiua singularis marie ondit.s.nate.grẽ.et glie Prerogatiua

ex pte nate inuitꝫ ℞ q dic̃ ⁊ Aue ⁊ i. sine ve ⁊ ℞ tri
plici. cui sbiacz totũ gẽ mlier. ſ. pudoris. laboris
⁊ doloris. Fuit enĩ sine ve pudoris ĩ ꝯceptiõe. la⁊
boris ĩ gestiõe. ⁊ doloris in pturitiõe. Mã sic dic̃
Bern. ipsa fuit sine coꝛruptiõe fecũda. sine gua⁊
sctus supueniet ĩ te. Et iõ ꝯcept⁹ sine coꝛruptõe
Ꝙ nõ ex uirili semie sz mystico spiramie verbũ
dei factũ ẽ caro. ⁊ ut⁹ altissimi obũbrabit tibi. et
iõ gestatio sine guamie quã sustẽtet ut⁹ altissi⁊
mi. Iõqz ⁊ qõ nascet ex te sanctũ. ⁊ iõ pt⁹ sine lesi
one. Ꝙ soli pncipi suata ẽ illa porta quã ñ pꝛo⁊
℞ triplici ve ĩ nulla vnq̃z mlere nata carut. nisi ĩ
ne℞. iij. Multiplicabo erũnas ⁊ ꝯcept⁹ tuos. in
dolore pies filios. Uñ ipsa fuit plena ve. In hac
aũt bñdicta femia pcisũ est illõ infelicitatis elogi
um. ut dic̃ beat⁹ Aug̃. Iõ ꝙuenier̃t in ea reuersa⁊
alit̃ Aue ⁊ i. sine ve alio triplici. ſ. ꝯcupie. culpe.
⁊ pene. De q triplici ve Apoc̃. viij. Ue. ve. ve. ha
bitãtib⁹ in tra. Fuit ãt bta ỹgo maria sine pmo
ve. qz sine ꝯcupiscẽtia oꝛiginal' pcti. q in ea oĩno
extincta fuit. ut sic debilitata q ñ inclinarz eã ad
pctũm etiã venale. maxie p⁹ ꝯceptiõz. Uñ psal.
Sanctificauit taber. su. altis. Itẽ fuit sine scdo ve
scz culpe. Uñ beat⁹ Aug̃. in li. de nata ⁊ grã Exce
pta bta ỹgine maria. de q cũ de pctis agit̃. nullaz
volo fieri mẽtionẽ. ⁊ p⁹ hãc ỹginẽ si oẽs scti ⁊ sã⁊
cte ꝯgergari posset ⁊ q̃rer̃t ab eis an pctũz habe
rẽt. Quid rñderẽt. nisi q Iob es dixit. Iob. j. Si
dixerim⁹ qz pctũm ñ hẽm⁹. nosipsos seducim⁹
Itẽ fuit sine tertio ve. ſ. pene dissolutiõis q est in
sepatiõe aie ⁊ coꝛpis ⁊ incineratiõis. Qz sic ñ de
dit de⁹ sanctũ suũ. i. chꝛistũ videre coꝛruptionẽ.
Hic nec certe sancta sua de q nat⁹ ẽ sctus su⁹. q
nõ ꝙsupta sz assupta i aia ⁊ coꝛpe fuit ut pie cre⁊
socũ hz. ſ. necessitatẽ putrefactiõis. aia silr hz so⁊
le matris ỹginis. ut coꝛp⁹ suũ a socio suo de⁹ dis
sit putrefieri ⁊ aiam statĩ reuniuit coꝛpi. Et ℞ est
tis nerib⁹ depmi potuit. ſ. duob⁹ pdictis. Itẽ
alit̃ Aue ⁊ i. sine ve alio triplici. ſ. carnis. mũdi.
⁊ diaboli. De q Apoc̃. xviij. Ubi triplicat tribus
vicib⁹ ĩ illo capl'o. Ue. ve. ve. ciuitas illa magna
babylon. Primũ ergo ve excludit a se bta ỹgo p
ỹginitatẽ. Secõm p pauptatẽ. Tertiũ p hũilitatẽ
Quas ỹtutes ĩ eminẽti in se hũit. Ꝯ Adre⊃
rogatiua ỽo ex pte grẽ oñdit ĩ ℞ q seq̃t. gratia
plena. Et ℞ triplici. ſ. coꝛpali. spũali. ⁊ singulari
Grã coꝛpal' fuit glia ỹginitatis ĩ carne. Propt̃
℞ ꝛ Can̄. iiij. Ort⁹ ꝯclusus. fons sigt⁹. Grã spũ⁊
alis fuit abundãtia ỹtutũ ĩ mẽte. Can̄. iiij. Fons
oꝛtoꝛ. pute⁹ aq̃z viuẽtiũ. Grã singlaris fuit pñ
tia filij dei ĩ matre. Propt̃ ℞ ꝛ Can̄. vij. Uenter
tu⁹ sic aceru⁹ tritici. i. turgid⁹ ⁊ plen⁹ grano fru
mẽti. Qui ꝛ se dic̃. Nisi granũ frumẽti cadẽs in
terrã. i. beatã ỹginẽ. ĩ incarnatiõe. mortuũ fuerit
in passiõe. Cũ vallat⁹ liliis ỹginitatis. Sic ei fu
it ingũidata ut cũ maneret lilijs vallata. De bis
trib⁹ Amb. in li. de ỹginitate. Maria inqt ñ so⁊
lum ỹgo erat coꝛpe sz etiã mẽte. Quid castꝰ ea
q̃ sine coꝛpis ꝓtagiõe genera uit. q̃ntũ ad primũ
Et subdit. Et ut õ ceteris ỹtutib⁹ ei⁹ taceã. coꝛ⁊
hũilis. ỹbis gũis. aiõ prudẽs. logndi pitiꝛ. legẽ
di studiosiꝛ. intẽta opi. vecũda p mone. arbitriꝛ
mẽtis. nõ hoiem sz deũ q̃rere. nullũ ledere. oĩb⁹
bñ velle. maioꝛib⁹ assurgere. eq̃lib⁹ nõ inuidere
iactãtiã fugere. rõem seq. ỹtutẽ amare. q̃ntũ ad
scõm. Et subdit. Quid enĩ in singul'moꝛ. q̃ di
gna fuit er q̃ dei filiꝰ nasceret. q̃ntũ ad ttũ Ꝯ
Uel alit̃. Plenitudo grẽ ỹginis accipi pt p m
illas. xij. progatiuas q̃s ponit beat⁹ ber̃. ĩ ome
lia h⁹ euãgelij Quattuoꝛ ex pte celi. q̃. ſ. flurerũt
ei õ celo. q̃ sũt vteri sanctificatio. anglica saluta⁊
tio. spũsscti supuẽtio. filij dei ꝯceptio. Itẽ q̃ttuor
ex pte carnis scz q ỹginitatis pmiceria. sine cor⁊
ruptiõe fecũda. sine guamie guida. sine doloꝛe
puerpa. Itẽ q̃ttuoꝛ ex pte coꝛdis. ſ. deuotio hũili
tatis. reuerẽtia pudoꝛis. magnitudo credulita⁊
tis. martyriũ coꝛdis. Ꝯ Ult'alit̃ grã plena ⁊
Ad ℞ q vas aliq̃ sit plenũ ⁊ teneat bonũ liq̃z
q̃ttuoꝛ req̃runt̃. videlicz q vacuũ. purꝫ. solidũ. ⁊ p
fundũ. Et pm ℞ accipiũt q̃ttuoꝛ progatiue bea⁊
te ỹginis. ex q⁹ õ grã plena. q̃ sũt. vacuitas im
munitatis. ſ. a pctõ. puritas ỹginitatis. soliditas
charitatis. ⁊ pfũditas hũilitatis. Hec sũt q̃ ãmi⁊
rant̃ in ea anglꝰ Can̄. vj. Que ẽ ista q̃ pgredit̃ q̃si
auroꝛa ꝙsurgẽs. ppt̃ immũitatẽ pcti. qz ĩ auroꝛa
discedit oẽ lubricũ. vt hẽt in hymno. Auroꝛa iaz
spargit. Pulcra vt lũa. ppt̃ ỹginitatẽ. luna enĩz
coꝛp⁹ frigidũ ẽ. electa vt sol. ppt̃ charitatẽ feruẽ⊃
tissimã. Terribil' vt castroꝛ acies oꝛdiata. ppter
hũilitatẽ. Qz nihil terribili⁹ ẽ demonib⁹ q̃z hũi⊃
litas Ꝯ Dubitaret forte aliq̃s cũ chꝛistus dicat̃
plen⁹ grã. silr beat⁹ stephan⁹. ⁊ ℞ bta ỹgo dꝛ grã
plena. Quõ differẽt in istis plenitudo grẽ attẽ⊃
dat̃. Ad qõ sciẽdũ nota q̃druplicẽ differẽtiã ple⊃
nitudis grẽ. Una ẽ nũerositatis ⁊ copie que ẽ in
ecclia generali. p̃m diuersas psonas. De q psal.
Imples oẽ aĩal bñdictiõe. Alia ẽ sufficiẽs quaz
habuit stephan⁹. Act̃. vj. Stephan⁹ plen⁹ grã

et fortitudine. Hāc etiā hñt alij scti vn⁹ q̄sq3 p⁹o capacitate sua. Tertia ē plenitudo p̄rogatiue. siue abūdātie. quā hūit beata v̄go Be q̄ h̄ Aue gr̄a plena. Et bñ plēa ⁊ supplena. Q⁹ vt dic̄ beat⁹ Hiero. Ceteris p ptes i maria v̄o se totā infudit gr̄ē plenitudo. Uñ sicut i sole de⁹ posuit vtutes oim sydez. ita ⁊ i maria v̄utes oim sanctoz. Quare ei ñ sufficit habere cū alijs plenitudinē sufficiēte nisi habeat eā cū singl'ari p̄rogatiua. ⁊ in tanta abundātia. q̄ possit supefluere ⁊ redūdare sup petōres. Uñ d⁹ de ea Cañ. iij. Fons oz/toz pute⁹ aq̄z viuētiū q̄ fluūt ī petu de lybano. Quarta ē plenitudo ꝓsūmatiōis siue excellētie Quā habuit chr̄ist⁹. Be q̄ Joh. j. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹. Ult Prerogatiua aūt glie notat' ī h̄ q̄ sb̄dit. ⌊dñs tecū⌋ ñ soluz inq̄z tecū vniuersal'r sic cū alijs. cū q̄b⁹ ē vl' p illapsū vl' p ptcipationē gr̄ē. sz tecū singulr'. i. singl'ari mō p ꝓductionē nate. q̄nā videlicz nate v̄ginis ī utero ipsi⁹ v̄ginis. vnita ē nata diuīa. q̄d fuit glorie singl'aris ī v̄gine Prouer. xj. Mulier gr̄iosa. id est. maria plena grā iuenit gl'iaz. Be q̄ Prouerbioz. x. Glia patris ⁊ etiā matris ē fil⁹ sapiens. Fili⁹ ergo sapiēs ē Jesus chr̄ist⁹. Dic̄ ergo ⌊dominꝰ tecū⌋ Et h̄ tripl'r. Tecū inq̄z de⁹ pat. q⁹ tu es spōsa patris. Tecū dñs fili⁹. q⁹ tu es mat' filij. Tecū dñs spūssctūs. q⁹ tu thezauraria spūssctī. Et tñ nō tres dñi incarnati. sz vn⁹ ē dñs sz fili⁹ ī carnat⁹ Propt̄ p̄mū btā v̄go fuit abisac sunamitis domicella videlicz intacta dauid. de q̄. ij. Reg̃. j. Quesierūt ergo adolescētulā speciosam in oīb⁹ finib⁹ israel. et inuenerūt abisac sunamitem ⁊c. vsq3. rex v̄o nō cognouit eā Propter secundū fuit bersabee mat' salomōis. de q̄. ij. Re. ij. Uenit ergo bersabee ad regē salomonē vt loq̄reī ⁊. vsq3. q̄ sedit ad dexterā ei⁹. Propt̄ tertiuz fuit arca testamēti. de q̄ Exo. xxv. Arcā de lignis se/him cōpingite ▲ Uel alit̄ ⌊Dñs tecū⌋ ante vtez p̄signās te ī figuris mīs et ꝓphetijs Genē vj. Fac tibi arcā. Ecce figura. Esa. vij. Ecce v̄go cōcipiet Ecce ꝓphetia ⌊Dñs tecū⌋ ī utero sācti/ficās te spiritalib⁹ carismatib⁹ Psal. xlvj. Sanctificauit ta. su. al. ⌊Dñs tecū⌋ p⁹ vtez imp̄gnās te ⁊ implēs sua p̄nia Ite alit̄ ⌊Dñs tecū⌋ in mēte p vtutū abundātiā. Uñ B Aue grā plena Tecū in vēt're p sui cor palē p̄nia. Uñ Esaie. vij Ecce v̄go ꝓcipiet. Tecū in ptāte. ppt̄ pctōz indigentiā vt facias apō eū p nob q̄cq̄d placuerit tibi Lu. ij. Et erat subdit⁹ illis. Uñ. iij. Reg̃. ij. dixit salomō ad matrē suā. i. chr̄ist⁹ ad mariā. Pete mater mi neq3 enī fas ē vt auertā faciē tuā Bernard⁹ Secuz habes o hō accessū ad deum. vbi babes matrē añ filiū. filiū añ p̄em. Mat' ostendit filio pect⁹ ⁊ vbera. fili⁹ oñdit patri lat⁹ ⁊ vulnera. Nulla ergo ibi poterit esse repulsa vbi tot ꝓcurrūt charitatis insignia Be his trib⁹ beat⁹ Aug⁹. in p̄mo de dñs tecū Tecū dñs ī corde. tecū in utero. tecū in auxilio. Cl. Deinde attollit eā angel⁹ in cōpatiōe ad mulieres alias cū dic̄. ⌊B̄ndicta tu ī mulierib⁹⌋ q̄d exponi p̄t triplici ter Uno mō sic ⌊bñdicta tu ī mulierib⁹⌋. ad ē sup mlieres. ⁊ B q̄ntū ad triplicē gd̄ū bñdictiōis in genere mulieb⁹. ad q̄z graduū tertiū nulla alia mulier attigit nec attingere p̄t. Primꝰ gd⁹ q̄ fecūda sz nō v̄go. Secūdus q⁹ v̄go sz nō fecūda. Tertiꝰ q⁹ v̄go sl'et fecūda. Duo p̄mi ꝓueniunt ceteris mulierib⁹. terti⁹ ē sol⁹ marie p̄ulegium Et p̄p̄ h̄ d⁹ Lu. x. Maria optimā p̄te elegit Bona ps q̄ fecūda. melioz q⁹ v̄go optima q⁹ simul v̄go ⁊ fecūda Fuit enī p̄m Bern̄. sil' ī vnū parēs ⁊ v̄go. mater ⁊ filia. plena ⁊ vacua. plena filio dei. vacua a semīe hois Uñ etiā d⁹ bñdicta sup mlieres. q⁹ cetere mlieres ꝓcipiūt ⁊ pariūt puros hoīes. sz hec genuit deū ⁊ hoīem Uñ ps. Bñdixisti dñe terrā tuā Ite ex alia rōne d⁹ benedicta sup mlieres. q⁹ ipsa exēpta fuit a triplici cōmuni maledictiōe mulier⁹ pientiū Prima maledictio ē. q⁹ dixit illi de⁹ Gen̄. iij. Multiplicabo erūnas tuas. i. miās tuas Maxīe eni sex⁹ mulier⁹ calamitatib⁹ ē subiect⁹. a q̄bus v̄go libera fuit Secūda ē Multiplicabo ꝓcept⁹ tuos Uulier eni h⁹ plēs imp̄gnatiōes. sz v̄go maria sel' ī/pregnata ē a spūsctō. Tertia ē. In dolore paries filios. sz v̄go bñdicta in leticia dīm pturiunt. vt dicit beat⁹ Aug̃. Quarta ē. Sub viri ptāte eris Sz v̄go sb̄ nulli⁹ viri ptāte fuit. Uñ q⁹ ipsa vir⁹ oīb⁹ dñant̄ genuit. ipsa viris oīb⁹ dñat'. In ea nāq3 ipletū est illud Osee. ij. Oportet nos scire. q̄nā mlieres dñant viris. Ex q̄ etiā rōe meli⁹ dictū sit in mulierib⁹ q̄z sup mlieres. Uid infra ī exp̄positiōe mystica eiusdē euāgelij Alio mō sic ⌊Bñdicta tu ī mulierib⁹⌋. i. int mlieres. et B triplici rōe. q⁹ ptcipauit bñdictōz cū oī genere ⁊ statu mlez. Fuit enī cū v̄ginib⁹ v̄go. cū ꝓlugatis fecunda. cū viduis casta Et h̄ē q⁹ sibi d⁹ Ecc. xxiij. In iacob inhabita ⁊ i israel hereditare ⁊ in electis meis mitte radices Per iacob q̄ interp⁹/tat' luctato⁹ intelligit̄ stat⁹ ꝓlugatoz Per israel q̄ h̄ nomē accepit ab angl'o q̄n emarcuit neru⁹ femoris ei⁹ Gen̄. xxxij. intelligit̄ stat⁹ ꝓuinētium Per electos status v̄ginū q̄ dicunt spāli' lecti. Uñ sequūt agnū q̄cūq3 ierit Apoc. xiiij. Ite ter no mō sic ⌊Bñdicta tu ī mulieribus⌋ id est. a mulierib⁹. ⁊ B ppt̄ triplicē bñdictōz quā habuerūt p ipsaz. cōtra tria mala. a q̄b⁹ liberate sūt mlieres ppt̄ beatā v̄ginē Primū fuit vere/

cundie Que enī mulier ſcz auſa fuiſſz appere cū p mulierē pditū fuit totū genº būanū. Ūñ in ſu/ gnū hº dat̄ eis velū in capite Ꝟz maria mlēres ab hac vecūdia liberauit. dū p ipſaz ſaluatū eſſz totū genº būanū ¶ Vecū dū malū fuit maledi/ ctū leg. Ūm quā maledicta erat oīs mlēr q nō p/ duceret ſemē iſrael. Deut. xxj. Nō maledictuz aboleuit pmiceria vginū. dū do obtulit pmo ſu gi vgines pº eā. i. pº reginā q pma regi vginita/ tē dedicauit. ꝛ prie eiº. i. vidue ꝛ ptinētes. q ſūt p xime vginibº. afferēt tibi chriſto. Ūpto ei tym/ pano. i. carnis mortificatiōe a maria egreſſe ſūt oēs mlēres pº eā cū tympanis ꝛ choris Exo. xv ¶ Tertū malū ē deiectio nat̄e ſiue pdicōis Eſt eni naturali deiecta ꝛ infima pdicio mlēr. Ūñ puer. vlt. ¶ Mulierē fortē q̄s inueniet. Quaſi di/ ceret nullº vllā. Ꝟz certe pº illud puer bū dictū inuēta ē mulier fortis cº pcū. pcul ꝛ ō vltimis fi nibº. Oz ō ipſo ſinu dei patris ꝛ limo terre pcū redēptiōis nrē ꝟcepit i ſuo vtero. Et hº ſua fortz/ tudine ſuppl̄ata uit diabolū. Be q Gen. iij. Ipſa pteret caput tuū. Et ceſſabit abiectio mlēr Ꝟro ſalē. ꝟra vecū dicā eue. Tu letitia iſrael. ō maledi ctionē leg. Tu honorificētia ppli noſtri. ꝟra ab/ iectiōz oppbrij ¶ Ite alit. Bñdicta tu in mlēribº. q ꝟticipas triplicē aliā bñdictiōz. ō q Gen. xlix. bñdictiōz celi deſup. bñdictiōez abyſſi iacētis deorſū. bñdictiōz terre pēdentis i medio. Poſitis ei extremis accipit mediū. Bñdictō er go celi fuit vginitas q cognata ē angl̄oz. Bñdi/ ctio terre fecūditas. q ꝛra fecūda. Et Be q i gen. or. bñdictio vbez ꝛ vulue. Bñdictio abyſſi hūili tas. ppt Bdict ipſa Ecc. xxiiij. Gyr celi circūiui ſo la. ꝛ pfundū abyſſi penetraui. ī maris fluctibº ambulaui. Optīe adiūgit ī fluctibº maris. q ip ſa ē ſtella maris. vt ſupra dictū ē regēs pcōres i/ gi ſoleī hac ſalutatiōe videlicz Et bñdictus fru ctus vētris tui. habet infra i euāgelio ſexte ferie. ¶ Notādū q ſup hāc ſalutatōz nūq̄z hō us beatā vginez poterit ſalutare ſeu laudare q̄z hac ſalutatiōe. quā ipſe deº pat̄ dictauit ꝛ p āge lū ei deſtinauit. i cuiº vbis ſingul̄ implicāt dulci mauit. vt eēt imunis ab oī ve. qō ipoꝛtatillud vi/ bū aue. Filiº q̄z dei i ſua ſapīa ſic eaz pluſtrauit. vt eſſet pclaꝛ ſyº. q celū ꝛ terra illuſtrat. qō no/ tat Bdict nomē maria. qō ſonat idez q maris ſtella. Spūſſctūs etiā tota ſua duīa dulcedīe eā pene/ trādo ſua grā. eā tā gratioſaz effecit vt oīs q q̄ſi/ erit p eā grām iueniat. Nō inuit in his vbis ¶ gra plena ¶ In Baūt vbo ¶ dñs tecū ¶ āmonet illi us ineffabil̄ vnīois ꝛ opatiōis quā tota trinitaſ in ea pfecit. cū ſue carnis ſubaz duīe nat̄e i vna pſona copulauit. ita vt deº fieret hō ꝛ hō deus. Quid illa hora gaudij ꝛ dulcedinis habuerit. nullº vnq̄z hoīum potuit ad plenū exprī. ¶ Per hāc aūt clauſulā ¶ bñdicta tu i mlieribº ¶ omis creatura mirādo agnoſcit ꝛ teſtat eā bñdictā et exaltatā ſup oēm creaturā tā celeſtē q̄z terreſtrē. ¶ Per bñdictº fructº vētris tui. bñdicit ꝛ extollit ꝛ excellētiſſimº fructº vētris vginal̄. q oēm crea turā vuificauit ſanctificauit. ꝛ i eternū bñdixit. Ūñ q̄dā hūc ſenſū bº ſuperexcellētiſſime ſalutati/ onis cōprehēdere volens ſb breuibº vbis B me trū cōpoſuit. Aue roſa ſine ſpinis tu quā paſt in duiſ. ¶ Maieſtate ſblimauit ꝛ ab oī ve purgauit ¶ Maria dicta ſtella maris tu a nato illuſtraris. Luce clara deitatis q̄ pfulges cūctis datis. Grā plena te pfecit. ſpūſſctūs dū te fecit. Vas diuine bonitatis ꝛ totº pietatis ¶ Bñs tecū miro pacto vbo i te carne facto. Ope tui pditoꝛis o q̄z dulciſ vis amoris. Bñdicta tu i mlieribº B teſtāt oīs tribº. Celi fanī te beatā ſup oēs exaltataz. Bñdi/ ctus fructº vētris tui q̄ nos ſp dona frui Per p guſtū hic in mū ꝛ pº mortē in eternū. Ame hūc ſa lutis ſenſū tue laudis gtū pēſum. Cōde tuo ſinu pia clemēs dulcis o maria ¶ Habita ali/ qua intelligētia hº dulciſſime ſalutatiōis ange/ lice. diligent̄ē notādū q ſūt ſeptē q̄ ſolēt nos in/ ducere ad frequēter dicēdū hāc ſalutatiōz. ſiue ad ſalutādā deuotiſſime vginē gliōſam ¶ Pri mū eſt exēplū angli. Si angli ſalutāt eaz multo magis hō. vt ſupra. Ingreſſº angelº ad eam dixit Aue grā plena Berñ. Que ē Bº vgo tā nobil vt ſaluteī ab angl̄o. tā būlis vt deſpōſata ſit fabro. ¶ Vecū dū eſt tripudiū ioīs q ad aduētū vgi nis cū vbo ñ poſſz ſalutatiōz exprmere. totū ſe ex/ cuſſit i vtero matris. ad reſalutandū eā. ꝛ exulta uit i gaudio. Gloſa. Oz lingua nō poterat. aīo exultāte ſalutat. ¶ Tertiū ē reuerētia vgis. q ē regina celi. ꝛ iō eſt adoꝛāda. ſalutāda ꝛ veneran/ da. Pſal. Aſtitit regina a dextris tuis ꝛc. Aſtat q̄ dē iuxta regē. i. filiū. vt q̄ tq̄t adoꝛāt regē. adoꝛet reginā. Sic enī vult rex. Qō oñdit in ſeipſo ſalo mon. iij. Reg. ij. Qui ſurrexit ad occurſuz mris ꝛ adoꝛauit eā ¶ Quartū ē vitatio ingtitudinis Magna ē ingtitudo recipe tot bñficia a btā vi/ gine ꝛ ñ recognoſcere ꝛ regtiari ſibi ſalutādo eā frequent. Hiere. xv. Recoꝛdami pcul dñe. i. Jeſu chriſte. ꝛ hier̄m. i. beata vgo aſcēdit ſup coꝛ vūz Ecc. xlj. Erubeſcite a ſalutatiōe dō ſilētio. Berñ. i hmone de nati. btē vgis. Alti ītuere q̄nto deuo

tionis affectu a nob eā voluerit honorari. q̄ totius boni plenitudinē posuit in maria. vt si qd spei in nob ē. si qd grē. si qd salutis. ab ea noueri mus redūdare. nihil eni nos habere voluit de⁹ qd̄ p man⁹ marie ñ trāsiz. Vñ ipa dr aqduct⁹. Ecc. xxiij. ¶ Quitū ē altitudo. magtudo ptēti. eoz scz q̄ ptinēt in ipsa salutatiōe. q̄ tota plena ē mirabilib⁹ altissimis mysterijs. q̄ oīa redū dāt in salutē nostrā. Vñ libēt dēm⁹ recordari de pncipijs salutis nrē. Berñ. Ubi nomē marie noīa. ibi demoniū effugat. reis venia. medela egris. pusillis corde robur. afflictis solatio. pegrinātib⁹ adiutoriū dat. ¶ Sextū ē dulcedo suauitatis q̄ resultat ex ipsa salutatiōe. et dat freqñt dicentibus Vñ ipsa dic Ecc. xxiij. Spūs me⁹ sup mel dulcis. hereditas mea sup mel et fauū. Hereditas beate vgis ē salutatio sua quā hereditauit apō hoies. Sic pat ē hereditas filij sui. ¶ Septimū est lucrū resalutatōis. q̄ eni libēt salutāt beatā vginē resalutāt ab ea. Est ei curialissima dña. nec pt salutari sine resalutatiōe. Prouer. viij. Qui mane vigilauerit ad me. s. ad cantādū mihi aue maria. inueniēt me. ¶ R Vñ p exhortatione ad hāc deuotā salutatōz exponi pt illd apli Roma. vlt. Salutate mariā q̄ multū laborauit i vob. Et licet apli dixerit dē alia maria. ad hāc tñ mariam vginē gliosaz trāsferēdo dicere possum⁹. q̄ ista pl⁹ oib⁹ laborauit p salute nrā. et pcipue in fer. ppt q̄ dēm⁹ eā salutare libentissime. Laborauit ei. pro i puerpio i puulo suo uoluēdo et reponēdo sic pauperula. ñ hñs mlras obstetrices. Luc. ij. pānis eū inuoluit. Ecdo laborauit fugiendo i egyptū cū ipso puulo. Mat. ij. Surge et accipe puez et matrē e⁹ et fuge i egyptū. Terno i nutriēdo i magō pauptate. Qz sic dic Hiero. colo et acu acqrebat vñ se et filiū sustētabat. Quarto i querēdo. Luc. ij. Fili qd̄ fecisti nob. Quito in addiscēdo et reponēdo oīa dicta et facta filij in corde. vt postea reuelaret eua gelistis ad instructionē nostrā. Luc. ij. Maria aūt cōseruabat oīa vba hec. Sexto i sequēdo eū vsq; ad mortē. Joh. xix. Stabāt iuxta crucē ⁊c. Septimo laborauit. et adhuc laborat q̄tidie p nob intercedēdo. Joh. ij. Fili vinū nō hūt. Berñ. Supplicit et efficacit salutis nrē negocia ptractat tāq; iudicis mater et mater misericordie

¶ Tertia pars euangelij

XXXI

Que cū audisset tur
bata est i sermone ei⁹. et cogitabat qual' esset ista salutatio. ¶ Hec ē tertia ps pncipal' b⁹ euāgelij. in q̄ pōit mutua collocutio in q̄rēde vitatis. Ponit eni q̄ dā dialog⁹ int vginē et angelū exordiū sumens ex p̄missa angli salutatiōe. sz cōplemētū accipies in vgis sensiōe. Et int hec cō dialogi attēdit in media fabulatiōe. Et hz q̄ttuor ptes hinc et inde p̄m q̄ bis locuta fuit vgo et bis angel⁹. Prima locutio fuit mētalis. q. cogitabat. qō fuit modestie et magne prudētie. Quā cogitatiōz angelus p̄ecturās ait ad eā. ¶ Ne timeas. Ecda vginis locutio fuit vbal'. quā tā delibērate p̄tulit et sumpta audacia. ¶ Quō fiet istud. ¶ Cui ñdēs āgel⁹ dixit. ¶ Spūssanct⁹ superueniet i te. ¶ Vel aliter p̄m aliā lectura p̄tinuat ista ps ad ptē immediate p̄cedētē vt dicat. Qz post q̄z posita ē angli apparitio et ei⁹ salutatio. ponit nūc tertio vgis auscultatio. vbi vgo cōmēdabil' oñdit tripli. i auditu. in aspectu siue affatu. i cogitatu. In auditu cō mēdat modestia. In affatu et i aspectu verecūdia siue pudicicia. In cogitatu prudētia. Primū innuit cū dic. ¶ Que cū audisset. ¶ Secūdū cū subdit. ¶ turbata ē. ¶ Tertiū cū subiūgit. ¶ et cogitabat q̄lis esset ista salutatio. ¶ Dic ergo. ¶ Que. scz vgo. ¶ cū audisset. ¶ nouā salutationis formā. Vel sic. ¶ Que. scz vba angli. ¶ cū. ¶ ipa vgo. ¶ audisset. i. in silētio et taciturnitate auscultasset. p̄m illd Ecc. xxxj. Audi tacēs et preuerētia accedet tibi bona grā. Et sic p̄mpta fuit ad audiēdū. sz ñ ad loquēdū Jacobi. j. In q̄ cōmēdat ei⁹ modestia. Et iō dicit. ¶ audisset. i. p̄fecte audiētia p̄buisset. Gl̄a mb. Discite vgines vbor̄ vitare lasciuias. Maria etiā salutationē āgli verebat. et iō addit. ¶ turbata ē in p̄mone ei⁹. Turbata est. i. aliqli timore p territa. Unde q̄z modeste tetigit eua gelista mentis ei⁹ affectū. Est ei natale hūane fragilitati pauere i p̄mo aspectu spirituū. p̄m glo. ¶ Sz q̄rit hic. Cū eni btā vgo assueta fuerit visionē āgloz. q̄re ergo timuit. Ad hoc q̄dr plex rō assignari. ¶ Primo p̄m Chrys. ppt noue apitiōis speciē. Et li q̄dē p̄sueta fuerit videre angelū. nūc tñ nouo mō appuit. sūpta spē corpali vt dictū ē supra et cū ingēti splēdore et lumie. Et ex hoc fuit aliqliter p territa. Vñ cātat. Et expauescit vgo ob lumie. De ster penul'. Vidi te dñe q̄si āgelū dei et turbatū ē cor meū p timore glie tue. ¶ Secūdo ppt vginalis pudicicie verecūdia. Qz vt dic Beda. Trepidare vgunū ē et ad oēs viri ingress⁹ pauere. et ad oēs viri aspect⁹ et affat⁹ vereri. Vñ potat dicere spirit⁹ ei⁹ illud Job. xxj. Al facie ei⁹ turbat⁹ sū et cōsiderās eū timore sollicitor. Unde Gl̄a mb. li. j. de officio. Quāuis vgo eēt cura l' et būilis p verecundia tñ nō resalutauit āgelū salutātē. nec vllū tulit respōsū a vgine cetere discāt vgines vbor̄ vitare la-

sciuias. Et nota sign̄t q̄z ⁊uerecūda ⁊ intrepida fuit p̄ma m̄l'er q̄ nō pauebat affatū diaboli ī spē serpēt⁹. Ecōtra hec ẏgo etiā ag̃li pauebat aspectū ⁊ affatū. Prima m̄l'er p̄mū ẏbū qō vnq̄z legit locuta fuisse. locuta ē diabolo. Ecōtra p̄mus ẏbū ẏginis qō i scripta legit̄ diuisse. locuta ē angelo. ¶ Tertio ppt̄ noue salutatiōis formā. Unō dic⁹ Grec⁹. Cū assueta foret ẏgo visionib⁹ angelicis. euā gelista ñ visioni sz relatib⁹ turbationē attribuit. d. ⌊ Turbata est ī p̄mōe ei⁹ ⌋. Et Bideo q⁹ p̄mo ei⁹ nouā salutatōis formulā ingerebat. Un Ambr. Bñdictiōis nouā formulā mirabatur. q̄ nusq̄z ē añ cōpta. soli marie ꝑs salutatio seruabat Habacuc. iij. Audiui ⁊ p̄turbat⁹ ē venter me⁹. a voce ꝑtremuerunt labia mea. Et p̄m Ber ponēdū est ⌊ turbata ē ⌋. i. ex āmiratiōe stupefacta vl' attonita ¶ Quarto ppt̄ laudatiōis excellentiā. Q⁹ enī angel⁹ eā laudauit ī suo p̄mōe. et sancte mētes q̄nto ap̄li⁹ laudib⁹ attollūt. tanto magis timēt. Un dic. q⁹ turbata ē in p̄mōe ei⁹ Bernard⁹. Turbata ē sz ñ p̄turbata. q⁹ enī ē turbata fuit ẏecūdie ẏginal'. q⁹ nō p̄turbata. fuit fortitudinis. q⁹ vō tacuit ⁊ cogitauit. fuit p̄rudētie et discretiōis. Et Bes. q⁹ subdit. ⌊ ⁊ cogitauit q̄lis esset ista salutatio ⌋ Nō mirz si cogitabat. q⁹ nūq̄z audita fuerat hmōi salutatio. Si enī vt dic⁹ Hrige. scisset maria ad aliū quēp̄iā sil'em eē factū p̄monē. vt pote q̄ habebat leḡ sciam. nūq̄z eā q̄si pegrinā tal' salutatio terruisz ¶ Bubita/ret aliq̄s Cū enī ẏecūdia sit ex culpa. in maria āt nō fuit aliq̄ culpa. quō fuit ẏecūdata. Un dicit p̄bs. iij. etB. Q⁹ ẏecūdia nō ē hois studiosi. Bicēdū q⁹ ẏecūdia p̄t accipi dupl'r Uno mō vt ētimor ingliatiōis ō aliq̄ turpi vl' culpabili appḧē/so vt sibi possibili ⁊ difficile vitabili. ⁊ ꝑs ñ fuit ī beata ẏgine. Alio mō sumit ẏecūdia vt ē. nō dico timor. sz q̄dā passio laudabil'. ꝓseq̄ns appḧēsiōz alicui⁹ turpis vl' culpabil'. nō tñ vt sibi possibil'. ⁊ difficile vitabil' appḧēsi. Et ꝑs est ī hoib⁹ ẏtuosis ⁊ pfectis. q̄ tñ sic sūt dispositi vt si ī eis esset aliq̄ turpe ẏecūdarent. Un p̄bs eā appellat ẏecūdiā ex suppositiōe. ⁊ pcedit ꝑs ẏecundia ex pfecta detestatiōe turpitudis Et hāc ẏecūdiā in sūmo stinctiōz īnuit glo. sup ꝑs ẏbo. ⌊ q̄lis eēt ista salutatio ⌋ Que sic dic̄. Elizabeth ō d'pa erubuit. maria de verecūdia. In m̄l'ere enī modus pudoris adhibet. In ẏgine grā pudoris auget. Et vt ītelligas mētē glose. scias q⁹ elizabeth erubescebat ō cōceptu iobis. eo q⁹ in senectute libidini vacasse videret. Et talis verecūdia fuit ex culpa ꝑm primum modū ⁊ arguebat detrimētum pudoris. Q⁹ vō maria ad salutationē angeli turbabat̄ ꝑ verecūdia. hoc fuit verecūdia scdo modo dicta Et talis verecūdia fuit ex grā ⁊ arguebat augmētum pudoris

XXXII

Et ait angel⁹ ei. Ne timeas maria ⁊ueniſti enī gratiā apud dominū. Ecce cōcipies ī vtero et paries filiū et vocabis nomē ei⁹ ieſū. Hic erit magn⁹ et fili⁹ altissimi vocabitur. Et dabit illi domin⁹ de⁹ sedē dauid patris ei⁹. et regnabit in domo iacob ī eternū et regni ei⁹ nō erit finis

¶ A ꝑmisso salutatiōis īgressu. seq̄t narratiōis tractat⁹ vel p̄cessus. Et diuidit in duas Q⁹ p̄mo ponit angli narratio. Scdo ẏginis p/cūctatio. Ibi. Dixit aūt maria ad ag̃elū. Hria in duas. q⁹ p̄mo p̄mittit ẏgis ab anglo ꝓfortatio. Scdo discribit negocij ad q̄d venerat explicatō. Uidebat enī angel⁹ ẏginē trepidātē. ⁊ iō vtriq⁹ rei volēs satisfacere. p̄mo timorē expellit. ⁊ deinde mysteriū sue salutatiōis exponit. Scdm ibi. Inuenisti grām. Dicit ergo ⌊ Et ait angelus ei: Ne timeas maria ⌋ In q̄ ꝓfortat ẏgis aium expellēdo timorē. q̄d ꝑtinū ē spirituū bonoz. Q⁹ licet in p̄mo aspectu timeat hūana fragilitas. p̄ñtiā sp timorē expellit. Jō aūt ag̃el⁹ voluit timorē expellere a ẏgine. vt aduerteret ītelligētiā diuine incarnatiōis quā annūciare volebat. Q. d. ag̃elus ꝑm Grecū ⌊ Ne timeas ⌋ Nō enī veni decepturus sz deceptionē ablatur⁹. Nō veni p̄datu rus tuā inuiolabilē virginitatē. sed p̄ditoris puritatis cōtuberna nūciatur⁹. Nō sum serpēt⁹ minister sed perimētis serpentē legat⁹. Ꝓpōsalium tractator. non insidiator molitor ¶ Queritur hic quare angel⁹ p̄priū nomē ẏginis. q̄d in salutatiōe p̄us subticuerat. nūc in narratiōe explicat. Ad hoc duplex potest assignari rō. Prima est ꝑm Bedā. q⁹ enī ex salutatiōe virginē turbatā viderat. ideo quasi familiari⁹ notaz vocat ex nomine. vt audito nomine p̄priō. virgo ad se redeat. Secūda ratio est. Quia enī angelus in salutatione nomē proprium omiserat ex reuerentia. vt p̄ima ratio p̄tendebat. Nūc aut̄ ē q̄si oblitus de reuerentia ipsam ꝓfortando consolatur Et quantū ad hoc ipse fuit maior virgine. p̄ q̄nto cōfortans et consolans maior est consolato. quo ad hoc. Ideo hic nomen suū exp̄mit. Notandum aūt vt dicit Petrus Raven. Angel⁹ confortans virginem ne timeat. non sine metu metū dissoluit. Nā et ag̃el⁹ āmirat̄ ⁊ timet Ytupet eī totū deū veīre int ẏginales angustias. cui

tota sil'anguſtia ẽ creata ¶ Deinde cũ dicit [inueniſti enĩ] deſcribit negocij ad qđ venerat explicatio Bordie. Qz ꝓmo exꝓmit diuĩe accptatiõis bñplacitũ. Scõdo demõſtrat ſalutifere fecũ datiõis bñficiũ. Ibi. Ecce ꝯcipies Tertio ꝓnunciat naſcẽe plis faſtigiũ. Ibi. Hic erit magn9. Et ꝓñt iſta tria introduci corꝛeſpõdẽt iſtis trib9 q̃ angel9 i ſalutatiõe ꝓmiſerat. ex qb9 ỹgo ꝓpt eoꝛ ĩa uditã nouitatẽ turbata erat. Et iõ ea nũc magr explicat. Qz ei dixerat [grã plena] Bñ q̃ſi declarãs dicẽ. [inueniſti enĩ grãm apd deũ]. Quaſi.d. Nõ turberis ex eo q dixi [grã plena] qz tu inueniſti grãm apd deũ. grãm ſcz ſingl'aris electiõis. Qz vo dixerat [dñs tecũ] quõ ſingl'ari mõ ꝯceptiõis de9 ſit cũ ỹgie apit.d. [Ecce ꝯcipies ⁊c] Bz qz dixerat [bñdicta tu ĩ ml'ieꝛib9]. hui9 bñdictiõis cãm ex magnitudine naſcẽe plis aſſigt.d. [hic erit magn9 ⁊c] Dixit ergo Bñdixi [Ne timeas] Quare [inueniſti ei grãm apd deum] Quaſi.d. ꝑm Chryſo. Qui apd deũ meret grãz. nõ bz qđ timeat. Inueniſti inqt. Quo merito. certe hũilitate. pudicicie. caſtitate. ⁊ puritate ꝯſcie. Be ꝑmo dicẽ Chryſo. Qualit̃ q̃ſq3 grãm repiet niſi mediãte hũilitate Nã hũilib9 de9 dat grãm. Be ſecũdis duob9 dicẽ Grec9. Inuenit gtiã ỹgo coꝛã vo. qz ſplẽdoꝛe pudicicie ꝑpriã eoꝛ nãs aiaz. gtũ ſe vo habitaculũ ꝑparuit. Et ñ ſolũ celibatũ inuiolabilẽ reliqt. ſz etiã imaculatã ꝯſcientiã cuſtodiuit. Itaqz [inueniſti gtiã] Quã gtiaz Dicẽ Berñ. dei ⁊ hoim pacẽ. mortis deſtructiõz ⁊ vite repatiõz ¶ Poſſum9 ãt colligere.ix. grãs q̃s inuenit btã ỹgo apd deũ. Pdria fuit grã ꝑdeſtinatiõis ĩ mẽte diuĩa. ꝑdeſtinatõis dico ñ ſm coẽm modũ quã habuit cũ ceteris. ſz ſm ſingularẽ ꝑ oib9. q̃ videlicet ꝑdeſtinata ẽ futa mat filij dei Ecc̃. xxiiij. Ab ĩitio ⁊ añ ſecla creata ſum. Scõda fuit pfiguratiõis ĩ ſignis ⁊ portẽtis Deñ vj. Facti bi arcã d lignis leuigatis. i. beatã ỹginẽ de mẽbris ſanctificatis. Tertia ꝓnũciatiõis i ꝓphetis Eſa.xj. Egredietr vga. Nũe.xxiij. Orietur ſtella ex iacob ⁊c Quarta ſanctificatiõis i vtero matris. Pſal. Sãctificauit taber. ſu. al. Tabernaculũ inq̃z ſuũ. in q̃ impator noſter armauit ſe ⁊ exiuit ad expugnãdũ diabolũ. fuit btã ỹgo. Be q̃b9 armis ps. Appẽdẽ arma ⁊ ſcutũ. i. carnẽ ĩ q̃ excepit illos duros ict9 clauoꝛ ⁊ lãcee Quãta eſt grã ꝯceptiõis filij dei ĩ vtero ꝓpo. Nichil ẽ maius ĩ diuiſ q̃z deũ pr̃ez generare vbũ. qđ tñ ỹgini eſt cõicatũ. Sexta fecũdatiõis ⁊ pudoris. Ber. Virgo fecũda. caſta. puerpa. mat̃ itacta inueniſti qđ q̃rebas. inueniſti grãm apud deũ. Et petr9 Raueñ. loquẽs ad ỹginẽ. Virgo inqt te matrez ꝑſtitit grã ñ nata ĩ tuo ꝯceptu. in tuo ptu creuit pudoꝛ aucta ẽ caſtitas. integritas roboꝛata ẽ. ſolidata eſt ỹginitas. Septima ẽ exaltatiõis ĩ celo. in q̃ exaltata ẽ ſup choꝛos ãgeloꝛ. Pſal. Eleuata ẽ magnificẽtia tua. Octaua ẽ deuotiõis ĩ tra. Quis ẽ tã ſcelerat9 q̃ ñ habeat deuotiõz ad beatã ỹginẽ. q̃s offendẽs etiã pedẽ ad lapidẽ. ñ ſtatim inuocẽt mariã. Ecc̃.xiij. Sic nebula texi oẽm carnẽ. In nebula ſigficat deuotio ibidez. In oi gẽte ⁊ oi ꝑſõ ꝓmatũ tenui. Nona exauditiõis in curia ſumi ꝑpatoꝛis apd quẽ ſic placuit vt nichil negẽt ei.xij. Reg.xj. Pdete mat̃ mi. Bernñ. Filioli hec petoꝛuz ſcala. Bñ mea maxia fiducia. hec ratiõ ſpei mee. Dico vob ſi pie a vob pulſata. ſi pie fuerit inuocata. cõpatiẽt vob nõ deerit neceſſitati vrẽ Siq̃dẽ nec facultas deeſſe poterit. nec volũtas. q̃niã regina celoꝛ ẽ. miſericoꝛs ẽ ⁊ mat̃ mie ¶ Nota ꝑm iura q q̃ inuenit pdituz cogit reſtituere. Maria inuenit grãm vt hic dr. ⁊ nos pdidim9 eã. ergo ſecure accedam9 ad thronũ grẽ et repetam9 pditũ noſtr. Cogam9 aũt eã pijs fletibus ⁊ deuotis oꝛoib9 Ipſa eſt enĩ ita legal'. iuſta pia. et ꝓpicia. q̃ nulli q̃rẽti denegat grãm Bernñ. Omnib9 oĩa facta ẽ. oĩb9 mie ſinũ aperuit. vt ꝑ plẽitudie eo9 accipiãt vniuerſi. Captiui redẽptionem. egri curatiõz. triſtis ꝯſolatiõz. pcatoꝛ veniã. iuſt9 grãm. angelus leticiã. demq3 tota trinitas gliaz ¶ Deinde demõſtrat ſalutifere fecũdatiõis bñficiũ [Ecce ꝯcipies] Ubi dclarat qđ dixerat [dñs tecũ] et tãgit fecũdatiõz ỹgis. q̃i pea dẽ vba q̃ habent Eſa.vij. Ecce vgo ꝯcipiet et pariet filiũ ⁊ vocabit nomẽ ei9 emanuel Un vt oñ dat eã eẽ illã ỹginẽ de q̃ Bñ pdictũ eſt. ſigñter dicit [Ecce ꝯcipies]. Un oñdat Bipſum eẽ magnũ ⁊ vicinũ ⁊ nouũ q̃ videlz ꝯcipiat ĩ vtero ei9 vbo. nihil recipiẽdo ab extra Hiere.xxxj. Nouũ faciet dñs ſup terrã. femia circũdabit viz. Et qz ꝯceptio fieri debuit ꝑ nrã ſuba ex carne ỹginali. iõ addit [i vtero] ſm glo. intli. Un dicẽ Chry. Decebat deũ a coi mõ natiuitatis nrẽ diſcrepare ⁊ coẽm oĩm modũ pticipare. Qz enĩ de ỹgine naſceret ſupra nos fuit. Qz vo ex vtero naſceretur habuit cõe nobiſcũ. Et qz ꝯceptũ ſine libidine. ſequitur ptus ſine pturitiõe ⁊ doloꝛe. iõ addit [⁊ paries filiũ]. Eſa.vlt. Añq3 pturiret peperit Quis audiuit vnq3 tale. aut q̃s vidit huic ſil'e. Et qz ptus ſine doloꝛe ſequit fructꝰ vteri cuz ſalute. iõ ſubdit: [Et vocabis nomẽ ei9 ieſũ]. i. ſaluatoꝛẽ Act.iiij Nõ eſt aliud nomẽ ſb celo ĩ q̃ opoꝛteat nos ſaluos fieri. Hic figura ꝑceſſit ĩ ioſeph. de q̃ geñ. xlij Gꝛ. q̃ pharao vertit nomen eius et vocauit eum lingua egyptiaca ſaluatoꝛẽ mũdi ¶ Circa hoc benedictum nomẽ ieſu debemus ꝯſiderare tria. ſ. breuitatẽ i dictiõe. qz ñ ſũt niſi due ſillabe.

vt nō laboret hō ī dicēdo ⁊ noiando frequēt Vñ
Esa.x. Verbū abbreuiatū faciet dñs sup trām Zte
mensitatē in vtute. q; vtiā dictū ē. Nō ē aliud no
mē sub celo ⁊c. Et Phil.ij. Donauit illi nomen
Jesus mel ī ore. melos ī aure. iubil; ī corde Ecc.
xlix. In oī ore q̄si mel dulcorabit. Gen
de nascitē pl'p nūciat fastigiū [hic erit magn;]
Vbi declarat qđ dixerat [bñdicta tu ī mlieribꝫ]
assignās cām hꝫ bñdictiōis ex magnitudine plis
sepe enī bñdicūt pentes ī filijs. sic alicui vtuoso
dicim;. Bñdicta mat q̄ te genuit. Dic Luce.xj.
Beat; vēter q̄ te portauit. Dic ät. [hic erit] sm
Amb. Nō q̄ añ ptū vgis nō fuerit. sz q; potēti
am quā dei filj; naturaliꝫ hz. hō acceptur; erat
ex tpe. vt vna sit psona hō ⁊ deus. Dic etiā [ma
gn;] ñ q; ea dē magnitudine q̄ ioēs. ō q̄ et pdictū
fuerat. Erit enī magn; corā dño. Ē magn; vt de
us ⁊ dei filj;. ioēs magn; merito abstinētie. q;
vinū ⁊ sycerā nō bibit. hic magn; potētia nate.
q; cū petrob; comedit ⁊ a pctis eos mundauit
Be ei; magnitudine dic Aug. Vide inq̄t magni
tudinē saluatiōis. quomō i toto orbe diffusa sit
Ascēde ad celos ⁊ vide quō celestia repleuerit.
Descēde cogitatiōe ī abyssos ⁊ vide eū illuc de
scēdisse. Si hoc videris pariter intueberis ope
cōpletū qđ dictū ē. Ē erit magn;. Mōdus aūt ma
gnitudinis sue fastigiū ī trib;. s. ī grē singlarita
te. in regali dignitate. ⁊ ī potentie eīnitate. Grē sin
gularitatē tāgit cū dic [Et filj; altissimi vocabi
tur]. s. p grāz vnīois. filj; inq̄z vnigenit; ñ p ad
optionē sic nos sum; filij dei. sz a nāa. sm illud.
Joh.j. Vidim; gl'iam ei; glo. q̄. vni. a pa. Et iō ē
eque altissim; patri. Dic aūt vocabit impsona
lit nō vocab. vt iā pus cū de cōceptiōe hois loq̄
ret dixerat vocabis nomē ei; iesū. sz Ē dic vocabi
tur. Quasi. d. sm grecū. Nō vtiq̄z tu ī pones vo
cabulū. sz ipse vocabit. a q̄. nisi a subst̄ātiali ge
nitore. Ille enī est sol; ver; inēpressa erga nos gruaz
impositōz noīs. q̄ pfecte eū cognoscit. Sz nemo
nouit filiū nisi pat̄ ergo vocabit ab ipo sc̄z patre
Ih Sz tūc ꝓra a prē vocat; est filj; ab eter
no. iuxa illud ps. Dixit dñs ad me filj; meus es
tu. Sz Ē dicit vocabit qđ est futuri tpis. ergo nō
a prē. Qđ etiā ꝓsonat hereticoz q̄ dicūt christuz
ꝓfirmari erroz Nestorij q̄ dixit christū purū ho
minē ⁊ eū filiū dei vocari p adoptōz. nō aūt esse
p naturā. q; nō dic. Ē filj; altissimi erit sz dicit vo
cabit. Qđ ꝓmū dicēdū q; licz christ; sm diuinitatē
ab eterno fuerit vocat; filj; dei. q̄ ad assumēdaz
tñ hūanitatē adhuc q̄n ā gel; dixit ista ẏba ñ fu
it vocat; filj; dei. nec filj; ẏginis. q; nō duz erat.
Et iō dic de futo vocabit. Et ē sensus. Hic quez
tu ꝓcipies ē q̄dez ⁊ fuit ab eīno filj; dei. Sz et id
qđ adhuc ex tenascendo assumet p vnionē ipo
staticā. vocabit ille idē filj; dei. Et Ē qđ dic Be
da. Nō inq̄t iō futuri tpis ẏbis ā gel; vtiq̄. q; sm
hereticos christ; añ mariā ñ fuerit. sz q; Ē eād p
sonā hō cū do idē filij nomē sortit. Ad scōm dicē
dū. q; angel; annūciat Ē ẏbi incarnatiōz futurā
nō q̄ ad sui eīnā generatiōz. sz q̄ ad nrām notifi
cationē. Et iō dr vocabit a prē. s. p nois impositi
onē. sz ab hoīb; p fidei agnitiōz. Et Ē est q; dicit
Grec;. Ab eterno siquidez est. q̄zuis nūc ad no
strā doctrinā nomē ei; patuerit. Nō aūt dic erit
vel fiet vel generabit. Nā ⁊ añ secula fuit cōsub
stātialis patri Iz Regalē dignitatē insinuat
cū dic [Et dabit illi dns de; sedez dauid patris
sui]. ⁊ sic christo debebat regnū iudeoz iure he
reditarie successiōis. Et Ē dauid erat pmissū ps.
De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā Vñ hie
re. xxiij. Ecce dies venūt dic dñs. ⁊ suscitabo da
uid germē iustū ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit. Est
aūt signāter aduertēdū sm Bedā. q; āgel; ꝓmis
dixit istū filiū altissimi. nūc vo prēm suū dicit eē
dauid. p Ē cuidenī demōstrās duas natas esse
in christo. diuinā sm quā est filj; dei. ⁊ humanā
sm quā ē filj; dauid. Et nota sm Basiliū q̄ñ in
telligēdū est q; Ē dr. ō materiali sede dauid. neq;
enī christ; i Ē mūdo exercuit tpale regnū i iuda
ico ꝓlo Sz ē spēaliꝫ itelligēdū ō sede regni pñtis
ecclie vl' de fideli aīa ī q̄ sedet dñs. vl' ō sede regni
eīni Ik Potētie eīnitatē notat cū dic: [Et
regbit ī domo iacob in eīnū] sm q; ꝓmissū erat
dauid. ij. Reg. vij. Suscitabo semē tuū p; te. qđ
egrediet ō vtero tuo ⁊ firmabo regnū ei; vsq; in
sempiternū. Licz ät soli iudei sint sm carnez de do
mo iacob. q; tñ dom; iacob magī fide religiōis
fūdata erat q̄z in carne ⁊ sanḡne. iō sm glo. p do
mū iacob itelligit Ē tota eccl'ia. q̄ pfidē ⁊ pfessio
nē christi ad patriarchaz ptinet sortē. siue ī illis
q̄ ō patriarchaz sūt sorte nati. siue ī illis q̄ de ole
astro excisi ī oliuā bonā sūt inserti Et sic oēs fide
les sūt ō domo dauid ⁊ iacob. Judei vo ñ credē
tes. ō domo dauid ⁊ iacob ñ sūt. vt dic aplus Ro
ma. ix. Nō oēs q̄ ex israel sūt hi sūt israelite. sed q̄
sūt filij; pmissiōis ꝓputāt in semie. Et vt itelligat
q̄ista eīnitas ō q̄ dic. sit ppe dctā. put dic carētiā
finis. iō addit. [Et regni ei; ñ erit finis] Dañ.
v. Dctās ei; ptās etna q̄ ñ auferet. ⁊ regnū ei; q̄d
nō corrūpet. Et Ē ꝓpetit christo sm grecū. nō so
lū inq̄ntū de; sz ī eo q; hō. Et ī pñti q̄dē hz regnū
mltoz. q̄z corda habitat. finalit vo vniuersoz.
cū et oīa sbjciēt ⁊ cū de; erit oīa in oīb;.

XXXIII.

Dixit aũt maria ad angelũ. Quõ fiet istud, quoniaz virũ nõ cognosco. Et respõdẽs angel⁹ dixit ei Spũsctus superueiet i te, et virt⁹ altissimi obũbrabit tibi Iõ qz et quod nascetur ex te sctũz, vocabitur fili⁹ dei. Et ecce elizabeth cognata tua et ipsa cõcepit filiũ i senectute sua Et hic mẽsis ẽ sext⁹ illi que vocatur sterilis, qr nõ erit impossibile apud deuz omne verbũ. ¶ Ad ista ãgli narratiõe, seqt prudẽtissima vgis pcũctatõ Et etiã diuidit i duas, qz pmo ponit vgĩs exqsita interrogatio Sedo subiicit ãgli expedita rnsio, ibi. Et rndẽs angel⁹ ¶ Dicio igit ponẽdo vgis gstionẽ subdit ei⁹ motiuã rõez, ibi. Quõ Dic ergo. ⌊Dixit ãt maria ad ãgelũ⌋. Ubi nota q cũ salutasset angel⁹ vginẽ et tãta locut⁹ fuisset, ipa ad omia tacuit. Angel⁹ vo tãdẽ pleta narratiõe sua tacuit etiã gli expectãs vgis rnsũ. Et tũc pmo ipsa locuta ẽ Et vt dic chryso. Ad propositũ sue mẽtis exposuit q videlicz vitã vginalẽ ducere ꝺcreuisset Et cũ tãta ãgel⁹ retulisset pplexa fuit Qz sm am. neqz ñ credere debuit ãgl'o, neqz tã temere vsurpare diuina, et iõ dre ñ dubitãs, ꝺ mõ qrit ⌊Quomõ istqt fiet istõ⌋ q pcipiã et piã filiũ. Cũ eni triplex sit mod⁹ pcipiẽdi. Un⁹ carnal', alius spũal', tertius ãmirabil' et singlaris, qrit q istoz modoz fiet Et vt dic Amb. Tpatioz est vginis rnsio qz vba sacerdotis zacharie fuerint. Hec ait. Quomõ fiet istõ, ille dixit. Un Ds sciã. Negat ille se credere et q si fidei adhuc qrit aliũ auctorẽ. Ista se facere psitet, nec dubitat eẽ faciẽdũ, qꝺ qmõ fieri possit iqrit. Legerat maria. Ecce vgo pcipiet, iõ credidit futuz. Sz qmõ fieret, añ nõ legerat, nec alicui propBauerat fuerat reuelatũ. Tãtũ eni mysteriũ ñ hoĩs fuit sz angli ore pmẽdũ. Et iõ ꝺ Ds ab angl'o qrit. Subdit ãt rõz motiuã ad qrẽdũ. ⌊qnia inqt virũ ñ cognosco⌋. Et sic distinguẽdo lrãm ñ esset legẽdũ totũ sub interrogatiõe vsqz cognosco, sz finẽda esset interrogatio sic ⌊Quomõ fiet istõ⌋ Et qꝺ tũc seqt. nõ ẽ interrogatio sz interrogatiõis ratõ ⌊Et nota sm basiliũ, q ñ cognoscere accipit' duplicit. Uno mõ p noticia Alio mõ p copula'nuptiali Et sic B. Uñ sidera ex B motiuo qztũ ista gliosa vgo vginitatẽ amauit, q etiã ãgl'o nũciãte ptũ altissimi filiũ ei⁹ regni ñ erit finis, adhuc solicitat de vginitate. pstatioẽ incoruptibilitatez angelica visiõe et cuius libz, plis ptu diiudicãs, vt dic Greg. na sanse⁹. Uñ exponẽdũ ẽ. ⌊qniã virũ nõ cognosco⌋, i. me ñ cognituraꝫ ppono Alias enĩ nulla eẽt interrogatio Nã vt dic idẽ gre. Ti maria cã coplẽ ꝛiugal' ꝺspõsari ioseph voluisset, cur dũ sibi narrata eẽt ꝛceptõ admiratõe ducta interrogasset Quomõ fiet istde Ex q euidẽt pz q fuit vgo, nõ tã carne q mẽte et ꝛpposito. Et vt dicit Chryso, ipsa fuit ꝓma femia q vnqz ꝺ vouit suam vginitatẽ ¶ Ex tũc qrit cũ btã vgo vouerit vginitatẽ ꝺo. qmõ tũc ꝛsenserit i matrimoniũ. videt eni q p B peccauerit mortaliꝫ frãgẽdo votũ ꝛtinẽte p ꝛsensũ matrimonij, vbi mlt⁹ ñ bz ptãtẽ sui coꝛpis sz vir sm aplm. j. Coꝛ. vij. Et si dicas q ꝛsenserit i matrimoniũ cũ tlĩ ꝛdiciõe, q nũqz veniret ad copulã carnalẽ Cõtra. tũc nõ eẽt vez matrimoniũz, qr ꝛdicio talis est ꝺ subam matrimonij, vt extra ꝺ ꝛdiciõib⁹ ap. c. vlt. Dicẽ dũ sm intẽtionẽ beati Aug. in li. ꝺ bono ꝛiugali et magistrum sniaz. iij. li. dis. xxx. Qz maria et ioseph añqz facta ẽ mutua desposatio, vginitatẽ p uare ꝛpposuerũt et vterqz ꝛsensit i matrimoniuz reuelatiõe spũsancti Nec alĩ ꝛsensisset i alterz, nisi docẽte spũsancto alĩ alteri⁹ cognouisset, ꝛpositũ Sz postea vterqz ꝛpositũ suũ exꝑmẽs vbo, deo vouerũt vginitatẽ Et tũc qrit vtz btã vgo ꝛsenserit in carnalẽ copulã Dico sm beatũ Aug. q nõ ꝛsensisset, nisi de⁹ spãliter de B reuelasset Uez ergo erat matrimoniũ. sz ad carnalẽ copulã nõ erat cõsentiẽs nec dissentiẽs quãdiu nõ docebatur spũsancti reuelatiõe qꝺ eẽt agendũ ¶ Deinde ponit angeli expedita rnsio. ⌊Et rndẽs angel⁹ dixit ei⌋ Patet qz multũ delectabatur angelus loqui cũ virgine Uñ ad singula ei valde expedite rndit, explicãs modũ vginei cõceptus. Quasi diceret angel⁹ Queris de modo Ecce mod⁹ erit iste Tu fecũ ꝺ aberis sine virili semine, cõcipies sine libidine et paries sine dolore. Et hec tria innuunt hic Quantũ ad ꝓmũ dicit: ⌊Spũssanct⁹ supuenet in te⌋ cui⁹ scz fecunda, beris spiramine sine virili semine Quãtũ ad secundũ et tertiũ addit ⌊Et virt⁹ altissimi obũbrabit tibi⌋ id est, refrigerabit te ne sentias estũ concupiscẽtie sm vnã expositionẽ, quãtũ ad secũdũ et tertiũ Uel aliter sm aliã expositionẽ ⌊virt⁹ altissimi obumbrabit tibi⌋ id est, operabit in te, vt illeso pudore et sine dolore possis parere. quãtũ ad tertiũ Hec tria tangit Hugo in libro de vginitate beate Marie dicẽs: Spiritus sanctus virgini superuenit, vt per eius operationẽ caro christi de carne virginis formaretur, quantũ ad primuz Et subdit. Et virtus altissimi obumbrabit ei, ne substãtiam carnis ministrãs, carnali concupiscẽtia vrere⁹ quãtũ ad secũdũ. Et infra Augustinus inquit ego aliqñ vginẽ concepisse, licet nõ peperisse virginem, qr de viro cõcepit qꝺ pepit.

Merito nãqz in ptu corrupta est integritas. qz in conceptu virginitas polluta est. iustũqz erat vt nõ peret sine dolore. qõ ꝯceptũ ñ erat sine libidine. Neqqz enĩ ptꝰ integritatis corruptiõez aut dolorẽ afferret. si ꝯceptꝰ ñ sensisset libidinẽ. sic fuit ibtã vgine. ꝛ ꝟ q̃ntũ ad tertiũ. Horũ triũ sunt tres figure. Figura pmi ẽ vga aaro q̃ floruit sine semiario. Aue. xvij. Figura scdi ẽ in rubo q̃ ardebat ꝛ ñ ꝯburebat. exo. iij. Figura tertij ẽ in roze ꝛ vellere. Iud. vj. Uellꝰ enĩ cũ sit ꝺ corpe passiões nescit corpis ꝟm hiero. ℣ Dic ergo. ℟ Spiritus scts supueniet. i. delursũ veiet. ĩ te. Jac. j. Oẽ datũ optimũ ꝛ oẽ donũ pfectũ desursũ est descẽdẽs a prẽ luminũ. Sic etiã Act. j. Et accipietis vtutẽ supueniẽtis spũscti in vos. Et ita cõceptꝰ tuꝰ erit spũscti desursũ supuẽtiõe. nõ viriliscõmixtiõis ꝺ deorsum corruptiõe. Et nota ꝟm Amb. sup. Luc. q nõ soluz deꝰ ꝯdidit creaturas. sz etiã modũ multiplicãdi eas ꝟm generatiões suas rebꝰ ididit quẽ ꝟuãt. Et potuisset aliũ moduz ordinasse. Cũ ergo voluit potuit hũc ordinẽ permutare. Et ꝟ factũ ẽ in ꝯceptu vginali. Et ꝟ puilegũ fuit vginis singlare. Uñ dic Bern. Sola hec ẽ in q̃ fecũditas ꝛ vginitas obtinuerũt sibi. ibi sel factũ est qꝺ ab ũtio factũ ñ fuerat. nec fiet amplius ĩeternũ. ¶ Nota igit q spũscts supueniti vginẽ. sic etiã idẽ spũscts ferebat sup aqas in pncipio mũdi. Nã sic tũc ex aqis sup q̃s ferebat. pduxit aial aq̃tile. ita nc ex purissimis ptibꝰ sanguis vginis ĩ quã supuenit. pduxit corpꝰ christi. Supuenit igit spũscts i vginẽ. quẽadmodũ vtꝰ sol descẽdit sup rosã ꝛ liliũ. dãs illi ꝯcipiẽdi vtutẽ. ¶ Notãdũ ãt q licet ista ineffabilit cõceptio celebrata sit opatiõe totius trinitatis. cũ opa trinitatis sint indiuisa. Spẽ aliter tñ appꝓpriat hoc opꝰ spũsctõ. ppt q̃nqz rões. Prima ẽ ꝟm beatũ Aug. ppt oñsionẽ grẽ sine meritis. vt videlicz ꝟ ꝟ qꝺ ꝯceptꝰ ꝺ spũsctõ. oñdat q sit ex sola grã quã nulla hoim merita pcesserãt. Grã aũt attribuit spũsctõ. Uñ glo. Spũs ẽ nomẽ oĩs grẽ q a deo inspirat. q̃re ꝛc. Secda ẽ ꝟm amb. ppt vtutẽ opatiõis. q. ſ. opatiõe ꝛ vtute spũscti ꝯceptꝰ est cui attribuit opa clemẽtie ꝛ pietatis. Tertia est ꝟm magistꝝ sniaꝝ. ppt oñsionez eximie charitatis q attribuit spũsctõ. vt sz oñdat q vbũ ꝺi caro factũ ẽ ineffabili charitate. q̃ deꝰ sic dilexit mũdũ. vt filiũ suũ vnigenitũ daret. Joh. iij. Quarta est ꝟm Hugo. ꝺ scõ vic. in li. ꝺ vginitate marie. pter motiuũ ꝯceptiõis. nã amor viri et mulieris vnitꝰ ẽ motiuũ ꝯceptiõis naturalit. ita q ꝯceptio naturalis nõ sit nisi sola dilectiõe ꝛ spõtanea charitate vt ipse dic. Sic ĩ ꝯceptiõe illa ineffabili et supnaturali. Nec enĩ in vgis mẽte amor spũscti singulariter debat Joi ei vẽtre amor spũscti mirabilia faciebat. Quita ẽ. qz ꝯceptio naturalis ꝛ mẽbror organizatio ẽ a vtute formatiua spũs exñtis i semie. Nec vo ꝯceptio christi supnaturalis est iõ ꝯgruũ fuit q supnaturalis spũs eẽt ei artifex.

℣ Beat. ℟ Et vtꝰ altissimi obumbrabit tibi. ℣ Virtꝰ altissimi ẽ dei vbũ ꝟm Chry. Uñ. j. Cor. j. Predicã christũ dei vtutẽ ꝛ ꝺi sapiaz. Et attẽde quõ ꝟ angelꝰ totã trinitatẽ vgini edidit. Primo nãqz spũs scũs apte ꝯmeorat. ꝺ. ℟ Spũsctus supueniet. Deinde filiũ noie vtutis ꝛ ꝟtis prez noie altissimi ilinuat. Exponit ãt illꝺ vbũ multiplicit. Prio sic. Nec sic vmbra refrigerat ab estu solis. sic vbũ diuinũ i sui ꝯceptiõe refrigerauit vginẽ. remouẽdo ab ea oẽm estũ ꝯcupie. Et ꝟ est q ꝺic Beda. Cõcupiscẽtie ite ñ erit est. vbi vmbrã faciet spũsctus. Alio mõ sic. Nec sicut vmbra deriuat a corpe absqz corpis lesiõe. Sic christus pcessit ex vgine absqz sui lesione ꝛ sine aliq̃ dolore. Et hi duo mõi exponẽdi tacti sunt supra. Tertio sic ꝟm glo. interluniarẽ. ℟ obumbrabit tibi. i. dabit tibi vmbrã ꝓtra oẽm tribulationẽ. Quarto sic. vt vtraqz natura detur intelligi in christo. Nec ꝟm glo. vmbra a lumie ꝛ corpe obiecto solet formari. ꝛ virgo sicut purꝰ homo plenitudinẽ diuinitatis capere nequibat. sz virtꝰ altissimi obumbrauit. dũ in ei corpe lux diuinitatis corpus suscepit humanitatis. vt sic deũ posset pati. Et ꝟm istum intellectuz diuinitas obumbrata fuit virgini p susceptionẽ humanitatis. Sicut sol quãdo eũ visu intueri nõ possumus. obumbrat nobis aliq̃ velamie. sicut dic Bern. Quia deꝰ spũs est. nos vo vmbra corpis sui. tpauit se nobis. vt obiectu viuifice carnis videamꝰ. verbũ i carne. sole in nube. lumẽ in testa. cereuz in laterna. Uñ idẽ Bern. sup Can. ꝟm one. xxxij. Virtꝰ altissimi i carne christi vgini obumbrauit. vt qꝺ impossibile erat mortali femie obiectu tũ viuifici corporis ferret psentiã maiestatis ꝛ lucẽ sustineret inaccessibilẽ. Uel alit ad eũdẽ intellectũ pt adaptari sic ꝟm Greg. xviij. moral. Per lumẽ diuinitas pcorpꝰ caro vginis. vmbra ex his duobꝰ causata est diuinitas incorpata vt dicit Greg. Quia inquit lumẽ incorporeũ i vtero vginis erat corporandũ. recte ei dicit. ℟ et vtus altissimi obumbrabit tibi. id est. lumẽ incorporeũ diuitatis accipiet in te corpꝰ hũanitatis. Quinto sic ꝟm bernardũ. Quia enĩ virgo quesiuit de mõ ꝯceptus respõdit angelꝰ. ℟ Spũssanctꝰ supueniet in te ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. Quasi. ꝺ. Tu quidẽ cõcipies de spũsancto sed illũ modũ quo hoc fiet christus in suo secretissimo consilio obumbrãdo occultabit. vt sibi tãtũ notum habea-

tur ꝛc. Ac si dicat ꝑm Bern̄. Quid a me q̄ris qđ in te mox exp̄ieris. Scies. scies. ⁊ felicit̄ scies. Sz illo doctore q̄ ⁊ auctore. Ego nūciare sū missus v̄ginale ꝓceptū. nō creare. Exorto sic. Cū enī āgel⁹ ꝑmiserat eā v̄ginē ꝓceptur̄ā ⁊ filiū altissimū paritur̄ā. ⁊ ad ꝟ fiendū spūmsctūm supuenturū in eā posset dicere v̄go btā. Ego q̄ sū ancilla hūilis et fragilis. quō potero spūsscti ardorē i tāta mate/state ī me sustinere. vt ista magā q̄ dicis ī me ꝓpleant. Huic tacite q̄stioni rn̄dit angel⁹. d. ⌊ vt⁹ altissimi ⌋. q̄ scz supplebit ī te vicē vtutis generatiue ⌊ obūbrabit tibi ⌋. i. taliť coaptabit se tibi ⁊ te sibi taliť ꝓformabit. sic vmbra corpi figurať. vt efficiaris capax ⁊ receptiua tāti mūeris. Et hāc exp̄ositiōz unus Greg. Nyssen⁹ ¶ Deinō cū dic̄ ⌊ Ideoq3 ⁊ qđ nascet̄ ex te ⌋ Postq3 ꝑmiserat angel⁹ salutatiōis ingressū ⁊ deinde subūxerat narratiōis p̄gressū. seq̄t nūc ꝓclusiōis termin⁹. Et ꝓclusio ꝟ ē. Nz v̄go maria ꝓcipiat ⁊ ex ea nasca debeat filiꝰ dei. In hac ꝓclusiōe sic p̄cedit. Nz p̄mo p̄mittit angel⁹ ipsā ꝓclusionē. Scdo ꝟbor ei⁹ p̄batiōz. ibi. Ecce elizabeth. Tertio subinfert rōez. ibi. Nz nō erit ī possibile. Cōclusiōz ergo infert cū dic̄ ⌊ Ideoq3 ⁊ qđ nascet̄ ex te sctūm. vocabit̄ filiꝰ dei ⌋. Quasi. d. Nz enī fecūdaris virtute spūsscti. nō plē viri genera ꝟ. Sz filiū di. q; nō ex libidine ꝓcipies. iō nō pctōrē Sz sctūm gignes. et p ꝓsequēs sine dolore pies. Vñ glo. Iel⁹ nascitur sanct⁹ q̄ ꝓdicionē nat̄e corruptibil' vinceret ⁊ ex cōmixtiōe copl'e carnal' ꝓcept⁹ nō ē. Nos vo cōdicaōe nat̄e corruptibil' ꝓstructi. p grāz possum⁹ sanctificari. Et ꝓgruit vt q̄ ꝓtra morē v̄go ꝓcipit supra morē hūane ꝓsuetudis dei filiū generaret ¶ Et nota q̄ dic̄ sctūm indefinite ⁊ substātiue. q; vt dicit bern̄. Si diceret sctā caro. sanctus hō pax dixisse videret̄. ¶ Posuit ergo indefinite sanctū. Nz q̄cq̄d fuit qđ v̄go genuit. pculdubio ac singulr̄ fuit sctūm. Et q; filij hoīm nascūť pollūti Ep̄ ꝟ. ij. Nēs nascimur nat̄a filij ire. Vocabit̄ ergo nō filiꝰ viri Sz filiꝰ dei. Esa. ix. Vocabit̄ āmirabilis. ꝓsiliarⁱ⁹. deⁱ⁹. fortis Sz a q̄ vocabit̄. certe ab ipso dō p̄ē. Joh. iiij. Dic ē filiꝰ me⁹ dilectus. Ītē vocabit̄ ab ipsis credētib⁹ Mat. xvj. Tu es christ⁹ filiꝰ di viui. Ītē vocabit̄ ab hoīb⁹ Lu. vlt. dixit Cēturio. Vere filiꝰ dei erat iste. Ītē vocabit̄ etiā a dēmōib⁹ Lu. viij. Quid mihi ⁊ tibi Jesu fili dei altissimi. Quare āt dic̄ vocabit̄ ⁊ ñ vocabis ⁊ q̄re nō dicat erit vl' est Pe ꝟ ⁊ hmōi habitū ē sup̄a sup verbo filiꝰ altissimi ¶ Deinō subdit appbatiōz siue ꝓfirmatiōz dicte ꝓclusiōis p exēplū. d. ⌊ Et ecce elizabeth cognata tua ꝛc ⌋. q. d. Si deⁱ⁹ dedit ꝓceptū semi ⁊ sterili. potent ⁊ dare iuueni ⁊ v̄gini. Fuerat enī in elizabeth duplex impedimētū ad ꝓcipiēdū. s. senect⁹ q̄ ē defectus etatis. ⁊ sterilitas q̄ est defect⁹ nat̄e. Quoz vtrū q3 tā grāt̄ ꝟ. Vñ dic̄ beda ī glo. Ne v̄go ī ptu dōsperet. Accipit exēplū steril' ⁊ an⁹ p̄ie. vt discat oīa deo possibilia q̄ ordim nat̄e videt̄ ꝓtraria Si maiorē aūt ꝓfirmatiōz ꝓmemorat v̄ginit̄ ps cōcept⁹ elizabeth cū addit. d. ⌊ Et ꝟ est mēsis sext⁹ illi ⌋ Ubi q̄rit. q̄re nō statim a p̄ncipio ꝓcept⁹ elizabeth facta est ꝟ annūciatio. Sz distulit ad sextū mēsez Rn̄. ꝑm Chrysо. ꝟ factū ē vt tumor vētris phiberet argumētū ꝓceptui. Alias rōes habes ad ꝟ supra ī p̄ncipio euāgelij. vbi ꝟ exponit̄. Et aduerte ꝟ gabriel' industriā ꝑm chrysо. Nz ñ ad duxit exēpla ꝺ sara ⁊ rebecca vl' rachele q̄ antiq̄ora erāt ⁊ remotiora. Sz adduxit exēplū ꝓpiquus familiare ⁊ manifestū. Alia ei exēpla forti⁹ moūet. Erat q̄dē exēplū ꝺ ꝓpinq̄ q̄ iā p̄ns ⁊ demōstrabile ad oculū Et iō dic̄ ⌊ Ecce ⌋ Item erat familiare exēplū puta ꝺ ꝓpria ꝓgnata. Et iō dicit: ⌊ Elizabeth cognata tua ⌋ Erat etiā exēplū mān̄festū. Sterilitas enī elizabeth fuit diuulgata in tātū. q; coīter fuit vocata steril' Et ꝟ innuit cū subdit. ⌊ q̄ vocať steril' ¶ ꝟ Dubitaret forte aliq̄s. cū elizabeth fuerit ꝺ stirpe sacerdoli. sic etiaz zacharias. Maria vo fuerit ꝺ stirpe regali. q; ꝺ domo dauid. vt supra dictū ē. ⁊ trib⁹ ñ licuerit simul ꝓmisceri. quō elizabeth fuit cognata btē v̄ginis. Ad qđ dicēdū ꝑm glo. q; p⁹ tpa dauid Joiada pōtifex accepit vxorē ꝺ tribu regali ia cabeth filiā ioram. Et sic vtreq3 trib⁹ regalis ⁊ sacerdotal' erāt ꝓūcte. ⁊ inde ē q; elizabeth ⁊ maria erant cognate. nō obstāte q; ꝺ ea dē tribu ñ essent. Ad vidēdū āt quō fuerit cognate sciēdū q; āna btē v̄ginis mat̄ habuit sororē noīe hysmeriā. Hec āt hysmeria genuit elizabeth matrē ioānis baptiste Et ita fuerūt cognate ī scdo gdu. q; filie duaz sororū. Nz āt trib⁹ ñ licuit sil'miscer̄i Sz vn⁹ q̄lq3 sororē accipe ꝺ sua tribu tenebat̄ Rō fuit ne distributio sorteū ꝓfūderet. Sz ꝟ fallebat ī tribu leuitica. q; illa sorte inter ceas ñ hēbat. Et iō mlieres ꝺ illa tribu poterāt nubere vbi volebāt. Et ꝓgruit mysterio. vt dic̄ glo. vt ꝺ vtraq3 tribu mediator nascat̄. q; regtm et sacerdos ieternū ꝑm ordinē melchisedech. Et ꝟ etiā innuit noīe christi. i. vncti. q; soli reges ⁊ sacerdotes ⁊ pp̄he ī lege veteri vngebāt̄. Et ꝓuenit vt cū alta ꝺ spūscō ꝓcepit altera spūscō repleta pp̄hauerit. ꝑm carnē q3 videt̄ fuisse cognate q; ꝑm deū spūal' ꝓgnatiōis cōsortio ñ carebāt ¶ Ulteri⁹ dubitaz aliq̄s q̄re angel⁹ adduxerit exēplū ꝺ elizabeth. Aut enī btā v̄go dubitauit ꝺ v̄bis angli. aut ñ Nō videt̄ q; dubitauerit. Quia vt dictum est supra scōm Ambrosium. Non dubitauit de re sed quesiuit

de mō. Nec dubiū qn spūssctūs q eā impgnatu rus erat. plene intr istruxerit. Si ergo ñ dubita uit. qd op fuit exēplo. Ad B dicēdū q licet ex ý bis Bede in glo. ne ýgo in ptu desperet ꝛc. videt dubitasse beatā ýginē Ipse tñ Beda in B nō psi stit. Uñ postea sbiecit. d. Uel nō. qsi incredula ꝛ exēplis hortat ad fidē. sz credēti ampliora replicat vt q deū ýgo erat pitura pcursorē qz d anna ste rilis nasciturā agnosceret. Hec Beda. ꝛ est i glosa Sic ergo dicēdū q btā ýgo nō dubitauit tanq incredula. Uñ exēplū ei dictū est. nō ad fidei ac quisitionē. sz ad ei confirmatōz. Et B est vna rō qre angel adduxit illō exēplū. vt. s. exēplo nouo magis confirmaret. Alias qnqz rōnes ad B idē assigt Bern. Prima ē vt dū miraculū miraculo cui gitur. gaudiū gaudio cumulet. Secda vt ꝑus p angelū qz p boiez de B mysterio doceret. Tertia vt ipa hmōi mysteria ꝛ alia ortps ꝛ ordinē scripto ribus reuelarz. Qđ ꝛ fec Luce. Quarta vt audi ens cognatā vetulā cepisse. de ei obsequio cogi taret. Qđ etiā fec statim. vadēs ad eā cū festina tione. Quinta vt nob exēplū būlitatis daret. ne dedignaremur a mīoribus doceri ex eo q btā ýgo docta est exēplo elizabeth ¶ K Dein de sbiū git rōem dicti sui. Qz ñ erit impossibile apd deū omne ýbū. Ecc. vij. Dē qđ voluerit faciet. ꝛ ser mo illi ptāte plen est facere qđ loqui. ꝛ loq qđ velle. Merito ergo noueris nō ip possibile esse dē ýbū Et iō cū aliqđ pmittit de sine dubitatione credēdū est. ꝛ cū oia possit ꝛ mētiri nō possit. ne cesse est vt fiat ita sic pmittit ¶ Nota q ꝓra hoc gd hic dr. argunt Faust sic. Si apd deū nihil est impossibile. faciat ergo de cōtradictoria vificari. vt ea q facta sunt fiāt ñ facta. Ad B rñdetur pm mentē beati Aug. Quia signāt dixit B angel q ñ est impossibile apd deū dē ýbū. Quid est ýbū. nisi pcept mētis. Uñ beat Aug. xv. de trin. Uer bū qđ foris sonat. signū est ýbi qđ int lucz. Dē ergo ýbū. i. omne qđ pt eē pcept mētis. Hoc ātt est dē qđ hz rōem entis. Primū ergo obiectū i tellect ē ens. rōem aūt entis nō hñt illa q implicāt ꝓtradictionē. vt ꝓtradictoria sit eē ýa ꝛ hmōi Talia ergo nō sūt de possibilia. nō ppt impossibilitatē dei. sz ppt impossibilitatē rei Et sic oñdit angel pclusionē suā eē necessariā vt iā ýgo nec dubitare possit nec valeat dissentire. Uñ seqtur

Quarta pars euāgelij XXXIIII.

Dixit aūt maria. Ecce ancilla domini. fiat mihi sm verbū tuū ¶ Premissa legati one diuīe maiestatis. Et sublecuta exēcutiōe an gelice dignitatis. Pdonit B deuota būiliatio ý ginee volūtatis. q attēdit ad habitiōe sui psens Quē qdē psensum diu flagitauerāt pres ꝛ pro phete. Nec mīz. Quia i eo toti mūdi sal pēde bat. Uñ beat Aug. exclamat. O btā maria. se culū oē captiuū tuū depcat assensū. te dña mun dus sue fidei obsidez fec. noli morari ýgo. nūcio festinanti rñde ýbū ꝛ suscipe ýbū. Bern. O dña rñde ýbū ꝛ suscipe ýbū. pfer tuuz ꝛ suscipe diui nū. emitte trāsitorīū ꝛ āplectere sempiternū. Dixit aūt maria Et B vt versilr credit expāsis manib ꝛ oculis ad celū leuatis. Quid dixit audiam desiderātissimū ýbū Ecce ingt ancilla dñi fiat mihi sm ýbū tuū Ad hanc vocē exclamat beat Aug. O felix obediētia. O insignis grā. q dū humilit fidē dedit. celi i se opificē corpauit Et licz singula ýba euāgelij sint plena mysteriis vt supra dictū ē. ista tñ pcipue redolēt ýtutes in cōpabiles. Uñ i sui pensus explīōe. ýgo ponit ser ýba. q redolēt sex ýtutes eximias i btā ýgine. Dicē enī Ecce i q obediētia pmpta. ancilla in q humilitas pfecta dñi in q ýginitas īmaculata. fiat in q charitas inflāmata. mihi in quo spes secura. sm verbū tuū i quo fides deuota ¶ B Et vt pensem hec ýba singula Primo aduertam q li ecce est dictio tāte efflu entie ꝛ dulcedinis q inter pauca verba q beata virgo dixisse legit in euāgelio. crebri dixit illud Ecce. imo in oi dulcedine quā habuit in celo ꝛ i terra. in via ꝛ in patria in btūdine spei. sp repli cauit illud Ecce. Nā hic salutatiōi angelice con sentiēdo vt mat dñi efficeret illō Ecce pmisit. d. Ecce ancilla dñi Itē gūdationi elizabeth ste rilis ꝓgratulādo. cū matrē dñi se gliaret. replica uit idē Ecce. d. Ecce ei ex hoc beatā me dicēt oēs generatiōes Luc. i. Itē in assumptiōe sua deifice faciei filij sui felicit colletādo. cū ipsa visione bea tifica frueret. intonauit idē Ecce. d. Ecce tu pul cer es ꝛ deco dilecte mi. Cañ. j. Et que cā ꝛ que ratio. nisi quia pmo angel illō de sūmo celo tri nitatis sibi portauerat dicēs Ecce cōcipies. Et etiā quia istud Ecce Esa. vij. de q ppheta uerat. dicēs Ecce virgo cōcipiet ꝛc. in se cōpleri mere uerat. Et pma meminerat illud Ecce ab omnibus pphetis pclamatū vtpote que scripturas noue rat. Esa. vj. Ecce saluator tuus venit Et xij. Ecce dñs saluator me. Et. xxx. Ecce nomen dñi veit de longinquo. Et. xl. Ecce dominus in fortitu dine veniet. Item Hiere. xxxiij. Ecce dies veni unt et suscitabo Dauid. Itē Zach. viij. Ecce rex tuus venit Item Malach. iij. Ecce mitto ange lum meum. Item. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat Danielis. vij. Quia igitur intellexit se et suum partum i his omnibus Ecce

fuisse demonstratū. ō istud ecce taz delectabilit replicabat. Jtē filiꝰ eius i cruce morīēs sciēs istō verbū Ecce materno cordi vginis maxime fore ꝓsolatoriū. crebrius replicauit idē Ecce. vt pᵇ dolorem mētis subleuerat dicēs ei: Mulier Ecce filius tuꝰ. Et discipulo. Ecce mater tua. Joh. xix Propter q̄ coreiꝰ istud ecce cū tā grandi dulcedine imbiberat. vt i memoriā demōstrationis z certificatiōis. qua totiēs certificata fuit ō itu ma pīna z dulcedie deuōrmi. spei dulce foret reuoluere illud Ecce. C Deinde pensem⁹ aliud vbū. qꝫ dixit [Ancilla] In q̄ mira z pfectissima humilitas notaī in vgine. q̄ scz duz mater sūmi cōditoris eligit. ancillā se fatet. nec repentina exaltata pmissione est. vt dicit Beda C Et nota q̄ inter oia que cōmendāt quācū qz vginē est hūilitas. q̄ nā esset illa mulier cui talia pmitterent z vocaret se ancillā. imo potius exaltaret se sup sydera. Ūñ pma mulier cū audisset a serpēte. Eritis sicut dij. statum in supbiā eleuata manuz ad fructū ligni vetiti porrexit. Hec vero secunda mulier. audiēs se deū genitura. ancillā z nō matrem se vocat. Silēq̄ dāmodo rñsū dederat abygail mulier prudēs. cū dauid vellet eā in vxorez ducere. j. Reg. xxv. Ecce famula tua sit ancillaz vt lauet pedes puorū dñi mei. Et Ruth q̄ desigt beatā virginē dicebat Ruth. ij. Ūñ hoc mihi vt inuenirē grām añ oculos tuos. quoniā locutꝰ es ad cor ancille tue. q̄ nō sum sicut vnꝰ puellarū tuarz. Et q̄ sicut dicit Bern̄. nō est magnū hūilem eē in abiectione Magna. prius z rara vtus humilitas honorata. Beata virgo q̄ vltra oēs hoīes mūdi pannūciationē angeli attollebaī. z tamē in se pfundissime humiliabaī. Jō eiꝰ hūilitas incōparabilis pomnibꝰ alijs vtutibꝰ cōmendaī. Ūñ dicit Eusebiꝰ q̄ licet beata vgo in psenti euāgelio de multis vtutibꝰ multipliciā multis extollaī. Alij quidā eā extollūt ab obedientie promptitudine. Alij a vtute cōstantia Alij ab eo q̄ tam splēdidis z arduis pmissis archangeli non fuit allecta. Alij ab eo q̄ nō excessit modum in dādo instātias. sed equalit cauit z eue leuitatez z Zacharie tarditatē. Sibi aūt inq̄t hūilitatis pfunditas nō minꝰ ospiciī. imo plꝰ oibꝰ admirāda. Ūñ ipsa de oibꝰ alijs virtutibꝰ tacēs. ō sola humilitate gliaī dicēs. Quia respexit humilitatē ancille sue. Ūñ Bern̄. Maria vginē se oblita. gloriaī de hūilitate. Et tu negligēdo hūilitatē blandiris tibi de vginitate C Notandū ergo q̄ inter oēs vtutes tantū placuit hūilitas beate vginis filio dei. q̄ attraxit ipsum de celo vt ex vgine carnē assumeret. Quēadmodū ferrū trahit ab adamāte. Ūñ beatꝰ Aug̃. O vа humilitas. que deū hominibꝰ pepit. vitā mortalibꝰ edidit. paradisū aperuit z hoīm aīas liberauit. Facta ē marie hūilitas scala celestis. p quā deꝰ descēdit ad terras. Decebat enim vt dicit Beda. q̄ sicut p supbiam pme parētis mors i mundū intrauit. ita p humilitatē marie vite introitꝰ panderet⁹. Tantū aūt placuit christo ista vox vginis. cū dicit Ecce ancilla dñi. q̄ ex ꝑ magis aꝑpellat sei scriptura filiū ancille q̄z virginis. Ūñ ps. Ego puꝰ tuꝰ z filiꝰ ancille tue. Ex quo trahit euidens argumentū q̄ plꝰ placuit deo marie humilitas. q̄z virginitas. C Deinde pensem⁹ tertiuz vbū q̄ ait [dñi] Non enim beata vgo se fatet ancillam cuiuslibet scz dñi. Cuiꝰ dñi. illiꝰ dñi de q̄ āgelus pmiserat. d. [dñs tecū] Cuius quidē dñi obsequijs erat vgo totaliter dedicata. Ūñ ipsa gloriant er dicit Prouer. viij. Dñs possedit me ab initio viaz suaz. Iste gliosus dñs possedit beataz virginē. dñando ei ꝑm oē q̄d in ea fuit. dominabatur q̄pe eiꝰ mēti. eius aīe z ei⁹ carni. Dēti q̄ dem imaginē suā in ea pficiēdo. ita vt eiꝰ memoria diuina pīna inseparabiliter reficeret. eiꝰ intelligentia diuīs illuminatiōibꝰ singulariter illustraretur. eiꝰ volūtas diuini amoris dulcedine suauiter pfunderet. Et inde fuit q̄ ipsa nūq̄z peccauit nec peccare potuit mortaliter. vt pote imagine sp stāte in sua rectitudine in ꝓiunctiōe ad deum Dñabaī etiā dñs aīe ei⁹ rōem regulādo. scz q̄ntū ad inferiorē portionē rōnis. q̄ circa sensibilia versaī. z iuncta est sensualitati. Et iō sepe allicitur ab ea ad malas cogitatōes z prauas affectiones. Ex huc pti aīe intantū dñabaī dñs in virgine. q̄ nūq̄z allecta est ad aliquā malā cogitatiōnē vel inordinatā affectionē. Et inde est q̄ nec vnq̄z peccauit venialiter. Dñabaī etiā dñs aīe ei⁹ rōem regulādo. scz q̄ntū ad inferiorē portionē rōnis. q̄ circa sensibilia versaī. z iuncta est sensualitati. totū fomitē in ea primitꝰ restringendo. p sanctificationē eiꝰ in vtero. vt ñ posset in aliq̄d ꝓcupiscētiā illicitā. scz nec possibile fuisset ipsaz licitis vsibꝰ mūdanis scz matrimonialibꝰ aptari. q̄ extūc nō solū eius mēs et aīa. sed etiā corpꝰ eiꝰ luce diuinitatis resplēduit. Ūñ ipsa ad originalē iusticie rectitudinez q̄dammō fuit reducta. Propt̄ q̄d in ea sola pfecte ꝑpletū ē illud Geñ. iij. Dabō te erit aꝑpetitꝰ tuꝰ z dñabitis illiꝰ. Et ꝑ in vtute dñi sui. Cuiꝰ z ipsa tota fuit ancilla Ūñ de ea ꝑt dicit illud ps. Dñi est terra z plenitudo eiꝰ. Illa inq̄z terra de q̄ alibi ps. Veritas de terra orta ē. i. de vgine maria. Hec inq̄z terra z plenitudo eiꝰ scz grā est dñi q̄ eā possedit ab initio pacifice z q̄ete. C Et ꝓdensemus

deīde q̄tū v̄bū. q̄ dixit [fiat] ī q̄ innuit caritas ī flāmata. Quia ſm Berñ. Hoc v̄bū fiat ē signū deſiderij eſtuātis ſiue inflammantis caritatis. Unde ſup illud p̄s. lxxj. Replebit maieſtate ei⁹ omnis terra. fiat fiat. dicit glo. Optantis eſt ſed nimiū deſiderātis eſt repetere me l dicere fiat ſed nimiū deſiderātis eſt repetere Et quia btā virgo in ip̄a platione iſtoz verboz tota erat in caritate inflāmata. ⁊ ſūmo atq; ardentiſſimo eſtuabat deſiderio. vt impleret in ea diuinū ꝓpoſitum q̄ angel⁹ nūciauerat. t̄ dixit fiat. Quaſi di. Fiat voluntas tua. Quia ſm Berñ. Caritas mentē quā affecerit ſui iuris eſſe nō ſinit. Tale eſt illud fiat. p̄s. Fiat miſericordia tua vt cōſoleť me. ſcd̄m eloquiū tuuz ſeruo tuo vel ālle tue. Eſt etiā hoc v̄bū fiat ſignū impij ſi ue impatiē ptātis vt ibi Geñ. j. Fiat lux. Fiat firmamentū ꝛc. Unō tā grāmaticaliter q̄z realiter eſt vere verbū impatiui mōi. Et quia ille conceptus virginis qui fuit ſup omnē naturam. non alit cōpleri potuit. niſi ſm impiuz diuine ptātis qua oīa. pourit ex nihilo a ꝓncipio. Et eiuſdem ptātis fuit res creare ⁊ virginē fecūdare. Hoc ſciens virgo p̄udēs. illud verbū q̄ ꝓmo de⁹ res creauerat rememorās dicebat. Fiat Uñ poterat dicere illō p̄s. Fiat man⁹ tua ſup virū dextere tue. id eſt. chriſtū. quē ego paritura ſum. vt ſcz ea dez man⁹ tua q̄ a ꝓncipio fabricauit celos formet et virū iſtū in vtero meo Qui dicit vir dextre. quia ipe ſedet ad dexterā maieſtatis in excelſis Cap̄. vij. Uel q̄ ipe eſt dextera patris. q̄ et v̄bum. Et iſtud fiat tāgit Joh. os aurei ſic. d. Fiat ſine materiali ſemīe ꝛceptus in vgine. naſcat de ſpūſcō integra carne ſanctū. q̄ naſcit de hoīe matre ſine hoīe patre. Preterea quia ad aſſentiēdū myſterio tāte rei. oportuit vginis mentē p vtutem fidei captiuare oēs vires naturales et eis ptātue impare. vtpote q̄ negociū iſtud oēm ſenſum et oēm rōnē trāſcendebat. t̄ vgo in fortitudīe ſpiritus ſui ī oīb⁹ virib⁹ aīe impāſ dicebat. Fiat. Uñ Berñ. inter maxima mirabilia dīuice incarnationis ponit q̄ ibi de⁹ cōſūrit fidē ⁊ coz hūanū in vgine. vt poſtea patebit. Et ꝓterea ℞ v̄bum fiat in ꝓpſiuū cōſenſus. ſiue cōſentanee volūtatis vt in p̄s. Ibi. Et dicit oīs ꝓpl⁹ fiat fiat. Gloſa. id ē. huic laudi conſentiēt oēs p̄deſtinati. Unde etiā papa ⁊ magni ꝓlati in lris grāz ſuaz añq̄z tranſeant ſcribūt fiat. in ſignū cōſenſus ⁊ voluntatis ſue. Et quia btā virgo in v̄bis iſtis exp̄ſſit cōſenſum ⁊ cōſentaneā diuino bñplacito voluntatez t̄ valde cōueniēt dixit fiat. ¶ Conſequēter penſem⁹ q̄ntū v̄bū q̄ addit [mihi] ī q̄ innuitur ſpes firma in virgine que tēdebat ad arduiſſima. Nō enī cōtenta fuit q̄ fieret ei verbū dei ſicut ceteris. ſz aſſecurata ſpei certitudine voluit ſibi ſpēali quodā mō fieri v̄buz dei. Quia ſicut dicit Berñ. ¶ Multis modis factū ē v̄bū dī aliis q̄ mltipharie multiſq; modis olim locutus eſt deus patrib⁹ ⁊ ꝓphetis. Et aliis quidez in aure aliis in corde. aliis in oze. aliis in viſu. ⁊ aliis ī manu. Uarie aūt factū eſt v̄bū dñi in aure p angelicā ſalutationē. In corde p fidei adheſionez. In oze p cōfeſſionē. In manu p ꝓtrectationē. In vētre p incarnatōez. In gremio p ſuſtētationē. In brachijs p oblatiōez. Dīc ergo maria Fiat mihi Nō q̄dē ſicut ceteris ſz mihi p ſingularē ꝓgatiuā p̄ ceteris. Uñ Berñ. loquēs in ꝓſona virginis. Fiat mihi oro vt fiat iuxta verbū tuū. Hec vo/lo vt fiat mihi tātū declamatore p̄dicatū aut figuraliter ſignificatū. aut imaginaliter ſōmatū ſed ſilenť inſpiratū. perſonaliť incarnatum. corporaliter unuſcerati. Uñ dicere poſſet virgo illud p̄s. Mihi aūt adherere deo bonū ē. glutino ſcz ſingularis vnionis v̄bi p̄ ceteris. Et q̄ hoc exſpectabat ſpe firma. t̄ ſubdit. Ꝓponere ī tōo ſpez meā. Berñ. Tu es dñe ſpes mea. hec vna mihi oīz p̄miſſionū cā. hec tota rō exꝑectationis mee

¶ G Poſtremo penſem⁹ ſertū v̄bū q̄ ſubdit [ſcd̄m v̄bū tuū] Q̄ triplicit exponi poteſt. Uno mō q̄ly ſcd̄m ſit p̄poſitio. vt ſit ſenſus. Fiat mihi ſm v̄bū tuū] i. ſm q̄ tu mihi nunciaſti. Cui q̄dē v̄bo tuo ego credo ⁊ cōſenſuz adhibeo. Et in ℞ notat fides deuota in vgine. q̄ illud credidit in ſe ꝺbere fieri ad v̄bū angeli. q̄ nūq̄z a ſeculis fuit auditum. nūq̄z reptū. nūq̄z viſum aut ab aliq̄ cogitatū. Et hoc q̄dē credidit. nō multis rōnib⁹ ſibi adductis. ſz puo dyalogo cū angelo habito. Uñ vgo poſſet dicere angelo illud q̄ dixit mulier ſareptana helye. iij. Reg̃. xvij. Nunc cognoui quoniā v̄bū dei vez eſt in oze tuo. Te hac fide dicit Berñ. Tria mirabilia fecit dñs in incarnatiōe. Cōiuncta ſūt q̄dē adinuicē deus ⁊ hō. mater ⁊ vgo. fides ⁊ coz hūanū. Et hec q̄dez tertia cōmixtio ē inferioz aliis duab⁹. ſz non minus fortis. Uirū enī quo coz hūanū bis duobus fidem accōmodauit. quo credi potuit q̄ deus et hō eſſet. q̄ vgo fuerit q̄ pepiſſet. Hec enim neq̄unt cōmiſceri. ſi nō miſceat glutinū ſpūſſancti. Alio mō exponi pōt q̄ ly ſz ſit nomen. ⁊ vt ſit ſenſus [ſcd̄m v̄bū tuuz illud ſcz verbū q̄ tu ſcd̄o dixiſti mihi. quod fuit [Ecce cōcipies ꝛc.] Nam ꝓmū eius verbū fuerat [Aue grā plena. Tertio ſic. vt ſm verbū intelligat verbū tpaliter incarnatū quaſi ꝓmū verbū fuerit a patre eternaliter genitū. q̄ tñ nō duo verba. vt ly ꝓmum ⁊ ſm non dicat alietatē in ſuppoſito v̄bi. ſz alietatē in oꝛdine i natura duplici. Et ſic eſt ſenſus. Fiat

mihi ſm verbū tuū .i. verbū hūanatuz qđ dico tuum quia tu illud mihi attuliſti ꝓpter annūciationē tuam. Quaſi. d. Verbū ꝑmū qđ ſcz eſt in eternitate genitū. eſt mihi incōprehēſibile. fiat ergo mihi ſecū dū verbū. nūc in me incarnādū iuxta dictū tuū. Et hunc ſenſū videnſ ſape verba Berñ. d. Fiat mihi ſm verbū tuū. verbū in quaz qđ erat in ꝓncipio apud deū. fiat caro de carne mea. fiat mihi obſecro verbū nō platū vt tranſeat ſed acceptū vt maneat. fiat mihi verbū nō tā tū audibile auribus. ſz etiā ſenſibile oculis. palpabile manibus. geſtabile humeris. vt vbo vtutis ſue me portz ¶ Igit dictis bis verbis a virgine vt dicit Bam. ſtatim ſpūſſanct⁹ ſupuenit ſup ipam. ſm diuinuz ſermonē quē dixerat et angelus. pgnans ipſam. et vtutē ſuſceptiuaz dei vbi imbuēs ſimul ⁊ generatiuā. Statimqz in pua ſbſtātia carniſ. totū corp⁹ chriſti formatū fuit ⁊ cū oībus corpalibus lineamētis pfectum fuit Et ibi ſtatim aia rōnalis plena grā ⁊ glia infuſa fuit. Et in ipo eodē inſtanti. fuit ei verbū diuinū vnitū inſepabili vnitate pſonali. ita q oīa iſta fiebant in inſtāti. ſcz ſanguinis ſepatio. cōſolidatio. figuratō. aiatio. deificatio. Et q iſta non fuerūt ſucceſſiua patet ex vtute agentis ſcz ſpūſſancti cui⁹ eſt inſtantanee opari. Et hoc ē q dicit Hiere. xxxi. Feminacircundabit virū. Et licet mēbra ſm oīa lineamēta fuerit perfecta in iſto corpe vt dictū eſt. ipoz tñ diſtinctio ſm beatum Aug̃. tā pua fuit et tenuis. q humano viſui vix poſſit ſubiici. quia in tāto fuit min⁹ corp⁹ id ꝙz alius cōceptus cū formaī. in quātū infra. xlvi. dies augeri in vtero potuiſſet. ¶ Miraculoſuz igit erat q tam in puo corpe recepta fuit aīa. Hoc aūt factū fuit ideo vt ꝓcept⁹ chriſti quātū ad tēpus manendi in vtero non eēt noſtre cōceptiōi diſſimilis. ¶ Sed dubitaī a qbuſdā in q̄ naz loco vteri virginalis corpus illud bñdictū conceptū formatū qz fuerit. Nō enī videt cōuenīēs ipſum in loco genitali qui pudēdus eſt fuiſſe contentū Ad hoc rñdet Aug̃. in quodā libello ſuo de ſecreto incarnatiōis dñice ꝓpter quoſdā hereticos ſic. d. Veni inq̄t ad me ⁊ dicā tibi quēad modum virgo cōcepit. ⁊ melius eſt vt in ſmone ſit verecūdia q̄z in fide piculū. Ba venīā chriſte ⁊ parce ori meo. q. incarnatiōis tue temerarius narrator attingo myſteriū. Et licet tu clauſum dimiſſeris vtez matris nobis tñ pmiſiſti incredulis apire euāgeliū tuū. Dicam tñ q in cubiculo nature cōficit. in vulua virginis genitalī ſanguis ⁊ femine⁹ humor fuit. huic ſanguini vl humori verbū ſe ſicut coagulū miſcuit ⁊ ſanguini vel humori coagulatā carnē fecit. acceſſit ſpūſſanctus verbi glutino cōmaſſata aiando formauit formata diſtinxit ⁊ formā hois aīatam ꝓduxit. in qua incluſus de⁹ lineamētis ſuis tenebatur Ecce dixi tibi quēadmodū vgo cōcepit. ⁊ ſic concepit ita pepit. Hoc cōtra oēs hereſes cū timore et ſecrete exponēdū ē. Hec Aug⁹ ¶ Nota q a cepto virginis cōſenſu dilceſſit ab illa āgelus vt dicit tertus. gaudēs vtiqz et exultās. q reſpōſionē deo acceptabilē erat relatur⁹. Et quia nō ſoluz impetrauerat qđ optabat ſcām. Euſebium. ſz etiā ſtupēs in vginea forma ⁊ vtutis plenitudine. Diſceſſit quidē ab ea angel⁹. ſz remānſit cū ea dei filiꝰ. Diſceſſit ab ea quātū ad apparētiam. ſed remāſerūt cū ea multi quātū ad cuſtodiā. Vñ Cant. iij. En lectulū ſalomōis ſexaginta fortes ambiūt ex fortiſſimis iſrael. Hi ſūt angeli beatiſſimi. qui cuſtodiebāt virginē tanq̄z locuz diuine habitatiōis electiſſimū. Hi dicas ad qđ indigebat btā virgo cuſtodia angeloz in q̄ habitabat rex angelorum. Rñdeo q ⁊ ſi cuſtodia opus nō haberet ex fragilitate carnis. cultuz tñ reuerentie exhibebāt ꝓpter dignitatē mētis. Et ſic qđammō ꝓ ipam angeli aſcēdebāt ⁊ deſcendebāt. Vñ ipa deſignata fuit ꝓ illā ſcalā. cui dominꝰ erat innixus ⁊ angeli ꝑ eā aſcēdebāt et deſcendebāt quā vidit iacob Geñ. xxviij. Et p⁹ ſeq̄tur ibidē. Nō eſt hic aliud niſi dom⁹ dei ⁊ porta celi. Et hec tria cōueniūt btē virgini q̄ eſt ſcala vt dictū eſt. Eſt dom⁹ dei ꝓpter chriſti ibabitationē. Porta celi ꝓpter chriſti ptū ⁊ noſtram ſaluationē. Quia null⁹ pōt ſaluari ⁊ celū intrare. niſi p mariam trāſeat tāq̄z p portā. Sicut enī e⁹ ad nos venit ꝓ ipam. ita oportet nos redire ꝓ ipam in deū. Dicit etiā ſcala ꝓpter aſcenſum noſtrz ad deū. Berñ. Facta ē maria ſcala celeſtiſ Supra eoꝺ ꝑmōe Nō ergo diſcedam⁹ ab ea ſz ei⁹ pedib⁹ puoluti ſp eā ſalutem⁹. vt ꝑ eā grām inueniam⁹ et mīam ꝓſeq̄mur in tpe oportuno. Qđ nobis cōcedat eius filiꝰ.

¶ Expoſitio myſtica euſdē euangelij et ſermo de eodem XXXV

Missus eſt angelus Spūaliē ⁊ myſtice exponēdo iſtud euāgeliū. vidlicz de mētali ꝓceptōe vbi etm. Sciēdū q idē ꝓceſſ⁹ q̄ fuit i fecūdatiōe vginis corpali exigit i fecūdatiōe mētis ſpūali. In fecūdatiōe nāq̄z btē vginis iuxta ſerīē euangelij ille fuit ꝓceſſ⁹. Qz ꝓmo ꝓmittunt q̄dā preambula āgelice ſalutatiōis. Scdo ponit ipa ſalutatio ibi. Et ingreſſus angel⁹ ad eā dixit. Aue g̃ tia plena Tertō pōit int vginē ⁊ āgelū breuis diſputatō ibi. Que cū audiſſet. Quarto pōit ꝓceſ⁹

ginis explicatio. Ibi. Dixit aũt maria Ecce an
cilla. Et tũc mox facta ẽ coꝛpalis ubi enim conce/
ptio. Sic etiã in ꝯceptiõe mẽtali. ¶ Ad pri/
mo mẽs p q̃dã pambula ꝓparaꝫ. Scdo a ubo
familiarit salutaꝫ. Tertio mẽs deuota cũ verbo
delectabilit cõfabulaꝫ. Quarto mens ubo tota/
liter cõformaꝫ. Et sic mẽtalis cõceptio felicit con
sũmaꝫ. ¶ Ꝺeambula ꝯceptiõis mẽtalis q̃ bic
innuunt ꝓncipalit sũt tria. Primũ ẽ diuinũ istun
ct⁹ uigoꝛositas. qõ notaꝫ in ãgeli gabꝛielis mis/
siõe. cũ ꝓmittit. ¶ Missus ẽ angel⁹ gabꝛiel a ꝺo
Scdm ẽ ueusq; bois ꝓfecta trãquillitas. qõ inu
itur in ciuitatis distincta designatiõe. cuz addit
i ciuitatẽ galilee. cui nomẽ nazareth. Tertiuz
ẽ mẽtis oĩmoda puritas. qõ exꝓmit in ginis p
pꝛia descriptiõe cũ annectit ad ginẽ desꝑsa/
tam uiro ꝛc. In ꝓmo iplicat q̃s ꝛa q̃ mittaꝫ pꝛo
mẽtali cõceptiõe nũcianda. Quia instinct⁹ di/
uin⁹. In scdo q̃ mittaꝫ. Qꝛ in aĩam unitaz ꝛ bñ
munitã. In tertio ad quẽ mittaꝫ. qꝛ ad mẽtez pu
ram. ¶ Primũ patz. qꝛ angel⁹ idẽ est qõ nũci⁹
ꝛ iõ instinct⁹ q̃libet q̃ aliq̃d nũciaꝫ aĩe. ĩtelligi ꝓt
p angelũ. siue ille instinctus sit diuin⁹ siue ange
licus siue etiã diabolicus. uel bũanus. cũ etiam
q̃dã sunt angeli mali. Iste aũt instinct⁹ ubi enim
pambulatiu⁹. nõ ẽ q̃libet instinct⁹ sz soluz diui/
nus. Et iõ signanter ꝺr iste angelus missus a deo.
Ulterius qꝛ nõ sufficit instinct⁹ qualiscũq; nisi
sit uigoꝛosus et fortis. iõ signanter ꝺr iste angelus
fuit gabꝛiel q̃ interꝓtaꝫ fortitudo dei. Et iste ui
goꝛosus instinct⁹ figuraꝫ ẽ pistiũ spũm grãdẽ
ꝛ fortẽ. q̃ uenit ante dñm cũ appareret belye in
monte Oreb. uj. Reg. xix. Uñ etiã illa scã aĩalia
eũ ãgelica nõ sequebant qualẽcũq; spũm. sz tan
tũ uigoꝛosum. Ezech. j. Ubi erat impetus spũs.
illuc gradiebant. Iste aũt instinct⁹ diuin⁹ fortis
ꝛ uigoꝛos⁹ signatus est pillum angelum. ¶ Apoc
Uidit inq̃tioßs angelũ dei fortẽ uolantez p me
dit dei. inuit illũ instinctũ eẽ diuinũ. Et q addit
fortẽ notat eũ eẽ uigoꝛosũ. Sz ille angelus uola
uit p meduũ celi. i. p intimũ secretũ aĩe que ꝛ celũ
iuxta illõ. Celũ mihi sedes ẽ Esa. lvj. Qꝛ aũt ille ĩ/
stict⁹ sit ꝓparatiu⁹ ad susceptõez ubi. dic Bern.
sup Cant. sermone. lvuj. Ubi unq̃t ãmonit⁹ fuero
uel foris ab hoĩe ul untus a spũ de faciẽda iusti/
cia ꝛ seruanda eq̃tate. talis salutaris suasio erit
mihi pfecto ꝓnũcia iminẽtis aduẽtus spõsi. ꝛ ꝓ
paratio q̃dã ad digne suscipiẽdũ supnuz ysita/
toꝛẽ. Hãc instinctũ petijt sibi mitti btus Aug⁹.
uij. cõfes. cũ dixit Age domine ꝛ fac. excita ꝛ reuo
ca nos. attẽde. ꝛape. flagra. dulcesce. tã amemus
tã curram. ¶ Scdz pambulũ ẽ utriusq;
bois ꝓfecta trãq̃llitas. Et hec cõsistit in tribus.
Primo in sensuũ diligenti custodia ꝛ restrictio
ne. ut sz sensus bois tã exteꝛioꝛes q̃z interioꝛes
sint custoditi ꝛ restricti. ne exteꝛioꝛes aliq̃d no/
xij hauriãt ꝛ interioꝛes circa tã hausta ĩcaute nõ
negocient. Et ß innuit ꝓ ß q̃ dicit in ciuitatez
Ciuitates enim solẽt diligent custoditi. ne hostiuz
incursib⁹ pateãt. ꝓpter qõ muris cingunt. turri
bus muniunt ꝛ p uigiles custoditi. Sic fidelis
aĩa debet cingi muro castri margie ꝛ disciplie.
debet muniri turri sacre doctrine. ꝛ debet custo
diri p uigiles angelice custodie ꝛ ꝓpꝛie circũspe
ctiõis ꝛ diligẽtie. De tali aĩa ũtelligit istõ Apoc.
xxj. Uidi ciuitatẽ nouã ꝛ sup muros ei⁹ angelo
rũ custodiã. ¶ Scdo idistricta cõscie reuo
lutiõe. Qõ notaꝫ p hoc qõ addit galilee qõ int
ꝓtaꝫ uolubilis siue rota ꝛ significat cõsciaz bene
ordinatã ꝛ bñ uolubilẽ. que sz frequẽter uoluit
ꝛ reuoluit sm oẽs latebꝛas ei⁹. si q̃d deo displici/
bile ibi inueniaꝫ. qõ hoc statim expellaꝫ. Exẽplũ
ad hoc de lapide onichino q̃ circuit oculum d o
nec oẽ nociuũ expellat. Sicut enim si q̃d ẽ imfecti
onis in platea rota p trãsiẽs mãifestat. sic bona
cõscia q̃d q̃d defectus ẽ in aĩa. ꝓdit ꝛ reuelat. Nec
mirũ qꝛ sequit motũ instinct⁹ diuini sm q̃ con/
iuncta ẽ syndereſi. qõ signatũ ẽ Ezech. j. Quocũq;
ibat spũs seq̃bant ẽt rote. Spũs enim uite erat in
rotis. Et ĩ hoc maxime cõsistit trãq̃llitas mẽtis
qꝛ ut ꝺr Prouerb. xv. Secura mẽs q̃si iuge con/
uiuiũ. Sz ecõtra semp ꝑsumit seua pturbata cõ
scientia. Sap. xvij. Uñ dicit Isido. in soliloq̃o suo
Nulla pena grauioꝛ pena ꝓscie. Uis aũt nũ/
q̃z eẽ tristis bñ uiue. secura mẽs tristiciã leuiter
sustinet. bona uita gaudiũ semp habet. Cõscien
tia aũt rea semp in pena ẽ. nũq̃z secur⁹ ẽ reꝰ ani/
mus. ¶ Mẽs enim mala ꝓscie. ꝓpꝛijs agitaꝫ stimul'
¶ Tertio in uirtutũ floꝛigera pullulatio/
ne. Qõ innuit in eo qõ addit nazareth qõ int/
ꝓtaꝫ flos. ꝛ significat flouritiõẽ uirtutũ. qõ bene
sequit ad scdm sicut scdm ad ꝓmũ. Nã sensibus
restrictis a strepitu exteriꝰ magis potẽs ẽ aĩa
ꝺijudicare de interioꝛib⁹. ꝛ seneꝛata cõscia ꝓ era
ditionẽ scrupuli uitioꝝ. pullulãt flores uirtutũ.
Sicut enim flores erupũt ubi uteꝝ gregata in ra di
ce diffũdẽte eaz ad ramos. sic a trãq̃llitate ꝛ sere/
nitate ꝓscie erũpit q̃dã uis ad flouritõez uirtutũ.
Uñ spõsa ĩ Cant. inuitãs spõsũ ad mẽtale ꝓtur/
berniũ ait. Lectul⁹ noster floridus Cant. j. Per
lectulũ ĩtelligim⁹ mẽtẽ q̃etã trãq̃llitate cõscie. in
q̃ ubũ eiꝰ simul cũ aĩa quiescat. Et iõ dicit no/
ster. Iste lectul⁹ ẽ flouid⁹ qũ ẽ ũtutuz uenustate
cõsitus et respersus. Uñ Cass. li. j. Epl'az. Labo
rẽ q̃z floꝛere uides. quã sũma ꝓspicis uiriditate

letari ſubterraneo ſuco fecũ ditatis aiaĩ. reddẽs in ſupficie qđ cõtinet in radice. Dominũ q3 vultus magna hylaritate decorat. ſi viſceribꝰ ſanis grauamen nulliꝰ ſentiat leſionis. Sic cõſcia exiſtente ſana interiꝰ. omnes vires aie tam iteriuſ q3 exterius florẽt virtutibus. Et qñ pſcia ſerenatur. vultus exhilaraĩ ſicut tam dictũ fuit in ſecũdo. Ad hãc aũt vtilẽ flozitionẽ inducit ſapiẽs Ecc. xxiv. Florete flores q3 liliũ. date odorem. et frondete in grãm. ¶ Tertiũ pambulus eſt mentis oĩmoda puritas. Et hec cõſiſtit in tribꝰ Primo in ſpẽy corruptibiliũ abſtractiõe. Qđ notaĩ in eo qđ dicit ad virginẽ. Cũ enĩ oĩs creatura vanitati ſit ſubiecta. omiſſpẽs a re creata abſtracta vanitati eſt cõiuncta. ac p hoc mentẽ ad altiora tendentez abducit qđ animõ ꝛ corrũpit. Oportet ergo mentẽ verbi eterni conceptuam eẽ virgineã. id eſt ab hmõi ſpẽy corruptõe ĩmunẽ ꝛ abſtractã. Ad hãc abſtractionẽ hortaĩ Biony. Thymotheũ. i. li. de myſtica theologia. Ca. j. ſic dicens. Tu aũt amice Thymothee fortiꝑtritione ſenſus derelicq ꝛ intellectuales opatões ꝛ oĩa ſenſibilia ꝛ intelligibilia. ꝛ ad eiꝰ vnitionem ꝑpera quĩ ſup oẽm ſubſtãtiã ꝛ cognitõnem. Et reni exceſſus tui ſpi ꝛ omni in mũdo retẽtibili cũcta auferẽs. ꝛ a cũctis abſolutꝰ. ad ſup ſubſtãtialem diuinaz tenebraz radiũ acĩẽmentis cõuerte. Et in hac abſtractiõe pficiť illa beatitudo de q̃ Mathꝫ. v. Beati mũdo corde. intelligendo mũdũ cor illud. qđ eſt ab omni extranea ſpẽ emũdatũ. Tales aũt deũ videbũt ꝛ hoc ꝑpt̃ interna ꝑeplationẽ. ꝛ in patria p eternã fruitionem. Et tales virgunee mẽtes ſequunť agnũ totius puritatis q̃cũq3 ierit. vgines enĩ ſũt Apoc. xiiij. ¶ Secdo in extranei amoris relegatione. Qđ innuiť in eo q̃ dicit deſponſatam viro ꝛc. Cũ enĩ aĩa ſine amore eẽ nõ poſſit. vt dicit Hugo de arra aĩe. oportet q̃ vgines nõdũ deſpõſate habeant amorẽ gyrouagũ ꝛ extraneum. Ne nõ ſũt deĩmiate ad aliquẽ vnũ ꝛ ꝑpriũ. i. q̃ amorem ſuũ ſigãt. nec ad boĩem cũ ſpõſũ nõ habeãt nec ad deũ cũ nubere ꝓponant. ſed cõtinent donec elegibile occurrat. Et hec vocať cõtinẽtia dependẽtie ſm Auge. Cũ vero deſponſata fuerit vgo. totus amor figiť in vno ſcz ſponſo quẽ vnice diligit. Recte ergo in vginis deſpõſatiõe itelligimus amoris extranei relegatiõz. Vñ ap̃lus .ij. Cor. xj. Deſpõdi enĩm vos vni viro. vginẽ caſtam exhibere chriſto. ¶ Iſte aũt vnicus amor aĩe ſcz deo deſponſate. debet eẽ triplici circũſtantia modificatus. ſcz vt diligat eum ex toto corde. ex tota aĩa et ex tota fortitudine ſua. Que tria ſic diſtingui pñt in ꝓpoſito. vt intelligať ex toto corde quãtũ ad affectũ voluntatis. vt nihil ſit in affectu qđ nõ ferat̃ deũ. dicẽs cũ ꝓpha pſ. Renuit cõſolari aia mea memor fui dei ꝛc. Ex tota anima quãtũ ad vim appetituã iferiorẽ vt totꝰ appetitus noſter reguleť ſm deũ. ps. Cõcupuit aia mea deſiderare iuſtificatiões tuas ꝛc. Ex tota fortitudine quãtũ ad vim executiuã. vt videlicet oĩs actus noſter obediat deo. ps. Fortitudo ꝛ laus mea dñs. Et hec triplex circũſtantia innuitur in tribus verbis que determinãt deſponſationem vginis marie. Cũ enĩ euangeliſta dixit eã deſpõſatã addidit viro ꝑ qđ intelligiť illa circũſtantia ex tota fortitudine vt patet. Itẽ ſubdit. Cui nomen erat ioſeph ꝑ quod innuiť illa circũſtantia ex toto corde. Quia ioſeph interꝑtaĩ augmẽtũ. ꝛ dilectio dei in affectu ſemp debet augeri ꝛ intẽdi. quia vt ſic modꝰ diligendi deum. eſt diligere deum ſine modo vt dicit Bernũ. licet in effectu ſiue in actu habeat modũ ſiue ĩminuz ſm eundem Bernũ. ſup Cant. ſermõe. lj. Qui vero ſubiũxit de domo dauid ꝑ hoc innuiť circunſtantia illa. ex tota aĩa. Dauid interꝑtaĩ vultu deſiderabilis. ex tota noſtra appetitiua ordinari debet in deũ. In q̃ ſm Biony. ẽ plenitudo omiſ ſpẽi deſiderabilis Cant. v. Guttur illius ſuauiſſimũ ꝛ totus deſiderabilis. ¶ Tertio ĩ thearchici luminis illuſtratiõe. qđ notaĩ in eo q̃ ſb iungitur. Et nomen virginis maria. Maria interꝑtaĩ illuminata ſiue lumine thearchico illuſtrata. De quo dicit Biony. in de Ecc. hierarch. iij. c. Qui ẽ ſũme ſimplex in eẽntia. ſũme multiplex in efficacia. ꝛ innũerabilibꝰ eternoz exẽplarioz theorijs infulget mẽtibus ſibi vnitis ꝛ in ſe ſimplificans in thearchica cõmenſuratiõe. id ẽ. ſm q̃ deitas ſingulis ordinauit mẽſuras capacitatis. Iſtud ſiquidẽ lumen ſm eundẽ dionyſium non ſolũ eſt ſplendidũ ꝛ intellectualibus viſionibꝰ pulcrũ ſz ꝛ dulce pijs affectibꝰ ad guſtãdũ. Vñ dr Eccĩ. xj. Dulce lumẽ ꝛ delectabile eſt oculis videre ſolem. Et guſtus iſte luminis ꝓpriꝰ ẽ intellectuali cognitioni quã acquirit. noſter enĩ ſeraph iſſluit cherub noſtro vt dicit idez Bionyſius. Vnde ps. Guſtate ꝛ videte. Et in h̃ lumine puritas mentis pficiť. quia in eo mẽtis tenebre purganť et diuina ſecreta menti reuelãtur. Puritatẽ ergo huiꝰ luminis nõ oẽs mentes videre pñt. ſz ſolum pfecte vt dicit Anſel. ꝑ ſolũ. Vere dñe hec eſt lux inacceſſibilis in q̃ habitas. Ideo aũt hanc nõ video q3 nimia mihi eſt. Et tamen q̃d̃q̃d video pũllã video. nimis fulget non capio illã. Nõ ſufficit oculꝰ aĩe mee diu intendere illã. Reuerberaĩ fulgore. vincit amplitudine. obruit immẽſitate. cõfundit capacitate.

Reuela me dñe de me ad te.munda.salua.illu/
mina.acue oculū mentis aīe mee vt intueaī te.
Recolligat vires suas aīa mea ⁊ totū intellectū
in te dñe. Hoc lumine illūiata fuit virgo maria.
Et iō cōtinue innouabaī diuinis illūiatiōibus.
Luc.ij. Maria cōseruabat oīa verba hec.confe/
rens eaī corde suo Nō dubū qn ilumine thear
chico.q nos illuminare digneī.

Subsermo primus XXXVI

ET ingressus an
gelus ad eam dixit. Aue grā
plena dñs tecū.bñdicta tu ī mlie
ribus Premissis pambulis quib⁹ mēs ad
salutationem verbi eterni pmerendā aliqualiī
pparatur.sequiī nūc ipa salutatōis fōrma qua
mens amorosa a vbo eterno familariī salutaī.
Et sic cōtinuaī iste sermo ad prime pcedētēs. Al
ter cōtinuari pōt ad sermonē dñice pcedentis.
Medius aūt vestz stetut sic. Uiso qua nā in pte
mentis verbi eterni cōceptio celebraī.q ī inti/
mo sui. Et iō oportet aīaz cū oībus viribus suis il
luc cōcurrere.vt illud internū gaudiuz ex pūta
verbi cōsequaī vt ibi dictū ē. Restat nūc videre
qualiter ibi verbū eternū in ingressu suo.mentē
amorosam dulciter alloquaī. Et sm hoc in vbis
ppositis duo innuunī. Primū est totius mētis
recollecte in sui intimis amoratio virtuosa.cū p/
mittiī Et ingressus angel⁹ ad eā Quō enī an
gelus ad virginem ingressus fuisset.si nō ipa in
tus extitisset. Et quō verbū eternū ad mentē in/
grediī.si nō ipa intus in seipsa inuenireī. Et de
hac intimitate mētis dictū ē in illo sermōe. Re
deus aūt vestz. Et sic q hic dicit Ingressus āge
lus ad eam facit ad ꝓnexionē pcessus illius ad
istuz imediate subsequētē Scōm ē verbi eter
ni ad aīam allocutio amorosa Qō notaī Aue
grā Ubi sciendū q licet verba ista ad lrām di/
verbū eternū corporaliter ꝛcipientē. Mystice tñ
accipi pñt.vt sint ipi⁹ magni cōsilij angeli verbi
eterni.sponsi aīe ipam mentē amorosā dulciter
alloquētis. Necqz qz moueat q supra p angelū
accepi instinctuz diuinū.ꝛ nūc accipio peundez
angelū ipsū vbū eternū aīe sponsuz. Propt qō
sciēdū.q de⁹ triplicit se habet ad aīam amorosā
sm qē ei ppe. ppior ꝛ prim⁹. Est qdez deus aīe
ppe p ꝑmarij instinctus āmonitionē Ihbr.xij.
Dominus prope est. Quasi.d.illud Apoc.iij.
Ego sto ad hostiū et pulso. Et sm B de⁹ dr ange
lus. Uñ Malach.iij. Ecce ego mitto angelum
meū. Est scdo ppior p intimā spūs vnionez. Ro.
xiij. Nūc enī ppior est nostra salus. Uñ subdit
Apoc.iij. Si qs aperuerit mihi introibo ad il/
lum. Et sm hoc deus dr sponsus aie. Uñ ipe dic
anime Cant.ij. Surge ppera amica mea. spon
sa mea.ꝛ veni. Est tertio primus p mentalez cō
ceptionē. Uñ Apoc.iij. subūgit. Et cenabo cuz
illo et ipe mecū. Et sm hoc de⁹ in aīa dr verbum
put scz verbū eternū cōcipiī in mente Ecc.ij. In
primo est inuenire eū. Igiī in pcedētib⁹ dictū est
de verbo sub noīe angeli siue instinctus. hic de
eo loqmur vt se habet ad aīam p modū sponsi.
Et inde loquemur de eo sub noīe verbi ibi. Be
nedict⁹ fructus. Uel ibi. Ecce ancilla.

Ut aūt deductū istius pcessus magis pate/
at.possum⁹ formare quēdā dialogū de illo col/
loquio spūali vbi et aīe.trabēdo verba spōse de
cānticis in pncipio sm corrīdētiā ad verba spon
si hic introducta sic. Anima amorosa cū oībus
viribus suis vt pōhabitū est ad intimū mētis re/
collecta ingressū verbi eterni inibi psentēs ⁊ in
eius amorē ardentissime flagrās.eidēqz iterno
osculo vnirisata gens.ex totis dēsideriorz medul
lis.prūpit in hec verba. Osculeī me osculo oris
sui. Ubi p osculū vnio spūalis verbi eterni cum
aīa intelligiī. Osculantū enī labia cōūgunī et
duor q si vnū spiramē efficiī. Anima ergo tunc
a verbo osculaī.qñ intellectu ⁊ affectu.q si duo/
bus labijs suus vbo adunaī.sm illud.j. Cor.vj.
Qui adheret deo.vn⁹ spūs ē cū ipo. Dicit autē
osculo oris sui. Per os intelligiī ipm verbum
vel filiū.q pfecte loquī totū esse patris Joh.xiij
Qui videt me videt ⁊ patrē. Quidā aūt oscula/
bant sponsū ad man⁹.quidā ad pedes.quidaz
ad os. Quor pmū ptinet ad incipientes. scōm
ad pficiētes.tertiū ad pfectos. Sponsa igiī nō
q̄rūlibet sed solū pfector psonā gerēs. Nō qua
lecūqz osculū sz tātuz oris expetiit.d. Osculeī ꝛc.
Quasi diceret.aīa. Uniaī mihi intimi oris inspi/
ramine verbū patris. Uñ Bern. Felix osculum
in q̄ ñ os oris impmiī.sed deus hoī vniī. Loquiī
aūt hic sponsa quasi ipsonaliī.nō noīando illuz
a quo petit osculari.ob vehementiam amoris
nescit nempe amor pfationē verbor.vñ ppriuz
est vehementi amātū extrinseca vocabula non
curare.sz tātū illa que sūt amoris exp̄ssiua ebul/
lire. Hic spōsa hic id qō magis prime cordi suo
inmacet.pfestim ebullit dicēs. Osculeī ꝛc. Ac spō
sus tanti dēsiderij ardorē intēdens internū oscu
lum menti dulciter impmit.d. Aue. Et atim qz
aīa sentiens sponsi fragrantiam q̄ odore mire
suauitatis referta.dicit. Melliora sūt vbera tua
vino fragrātia vnguētis optimis. Oleum effu/
sum nomē tuū.iō adolescētule dilexerūt te. Qua
si.d. Dēsi qdē ex osculo vberē tue suauitatis fra/

grām.nesciēs p̄ āmiratiōe q̄d sit.vnū tñ expior. q̄ noi tuo corrūdet res. Nomē enī habes. q̄ sunt delectatiōes in dextera tua vsq3 in finem. Qua de causa adolescētule dilexerūt te. Et hoc nomē p̄ experientiā in me ē effusū quasi oleū mīficor die tue exuberantis. ⁊ naturā meaz supercedentis. Quia tñ hec quodām modo extranee velut p odo rem sensi. vellē hmōi suauitatē adhuc intimior gustu expressius et plenꝰ gustare. Et tūc spōsꝰ totū thesauꝝ suū. fontē grāȳ q̄ parra ei apiens dicit|_grā plena_| Ez sponsa oēm gratiaz p mo dico ducit. nisi inquātū ipsa p eam imediate co pulat dilecto amplexu vnitiuo. Uñ ad hoc se to tam referēs ⁊ oēs grās receptas ad hoc solū or dinās subdit. Trahe me post te. Spōsus autez eiꝰ desiderio satisfaciēs dicit|_dñs tecū_| Nec ad huc sufficit sponse sic secū habere dilectū. nisi cū eo singularis amoris p̄rogatiua ⁊ quasi familia ris exercitij tripudio conuerset. Iō subiungit. Curremus in odore vnguētoꝝ tuoꝝ. In q̄ cau te innuit se in illo familiari tripudio. aliis ado lescētulis velle in amore spōsi p̄ferri. Uñ Orig. q̄rēs q̄re cū hec sponsa singulariter p̄us dixerit. trahe. nūc dicit pluraliter. Curremus. Ad ꝟ rñdz Ouge. Spēaliter trahi appetit. q2 cū aliis currēs p̄currere voluit. Quasi. d. Curremus tu et ego imo p maiori comitiua solatij currant ⁊ adole scentule nobiscū. Ita q̄ oēs q̄dē curremꝰ. sed me singulariter trahe. vt semp prima tibi sim ego. Sponsus vō iteꝝ eiꝰ votis acquiescēs dic|_bñ dicta tu in mulieribꝰ_| Introducq3 eā tā q̄z sibi famili rissimā ad sua archana cellaria introduxit. Uñ ipsa gl̄anter dicit. Introduxit me rex in cellaria sua. i. in archana scē et idiuidue trinitatis. De q̄ bus cellarijs p̄pinat aīe vinū tante efficacie. q̄ ebriat oēs potētias aīe. Uñ ex hylaritate omēs clamāt. Exultabimꝰ ⁊ letabimur in te. Sed om nibus his p̄ulegiatis beneficijs. anīa amorosa nō p̄tēta. p nihilo reputat se eē sponsaz verbi. ni si ⁊ fiat mater verbi eterni. Iō subdit memores vberū tuoꝝ sup vinū. Quasi diceret. Quātūcū q3 nobile vinuz de cellarijs tuis mihi p̄pinaue ris. sup hoc tñ memores sumꝰ vberū tue fecūdi tatis. q̄bus fecūdari appeto. vt fiā mater mētali ter te pcipiēdo. Et q2 dulcis sponsus nihil nega re p̄t dilecte. deo ei q̄ voto iā potito dicit|_bñ dictus fructꝰ vētris tui_| ¶ Ex p̄dictis igit colligunt q̄nq3 ex pte spōsi q̄ verbū eternū men ti amorose impēdit. Et unnumt in salutatione āgelica supra dicta. Primum est vnio amoro sa|_Aue_|fm subarratō copiosa|_gratia plena_| tertiū amplexatio deliciosa|_dñs tecū_|quartuz p̄rogatio gratiosa|_bñdicta tu in mulieribꝰ_|q̄n tum fecūdatio fructuosa|_⁊ bñdictꝰ fructus vē tris_| ¶ Primū ergo q̄ verbū eternū in hac salu tatiōe. mēti impēdit est vnio amorosa. cum dic. |_Aue_|subaudi maria. Ubi est signanter aduer tendū. q̄ nusq3 in scriptura legit hoc verbo aue aliquē salutatū p̄ter christū. nisi solum p̄sonas hoc noīe maria nūcupatas. Hoc enī verbo salu tata fuit maria mater dñi. vt hic. Itē ꝟ verbo sa lutate sūt ille tres marie que christū q̄sierunt ad sepulcrū scz maria magdalena. maria iacobi et maria salome. Cū enī he tres audiuissent ab an gelo dñm resurrexisse exeuntes festinanter ō mo numēto. occurrit eis ihesus. d. Aluete. Mat. vlti. ⁊ Mar. vlt. Ex q̄ trahit argumentū. q̄ sicut sole p̄sone huiꝰ nois maria ad hām legunt salutate p aue. Sic spūaliter nulle mētes merentur vbo audire salutatoz oscula amoris aue. nisi mysti ce sint maria Et iō cōuenienter eccl̄ia in salutati one angelica apposuit nomē maria. Et nos in p̄ posito apposuisse debemus dicendo aue maria. Nec obstant in ppōsito ille rōnes supra signa te. quare angelꝰ hoc nomen subticuit. Qz bea ta virgo nūc mutauit statū post assūptionē. Et iō nūc ñ ē ead ē rō reuerētie. nec ē locꝰ tristicie sz ei oīa in gaudiū sunt cōuersa. ¶ Licet aūt in p̄cedētibus plura dicta sint de ꝑparatoꝝ ⁊ p ambulis hui amorifere salutatiōis ⁊ cōceptio nis mentalis. sicut in sermōe p̄me dñice. Uirtu tes ꝛc. Et in sermōe prime p̄cedēti. Adhuc est. Oīa tñ simul recolligēdo. breuit oīa inueniunt in hoc noīe maria. Qō sic patz. Uā hmōi ꝑpa ratoria ⁊ p̄ambula de quibꝰ dictū est in supiori bus. oīa reduci p̄nt ad nouē. Que sūt. terre noꝝ despectio. Cōscie reuolutio. Sensuū cohibitio. Extranei amoris relegatio. Uirtutū exornatio. Uiriū exercitatio. Diuini ī stinctꝰ p̄uentio. Spe cieꝝ abstractio. Et lumis theorici illustratio Et hec oīa innuunt in hoc noīe maria fm eius q̄ duplicē significationē ⁊ fm quattuor marias p̄dictas quas legimꝰ p aue salutatas. ✦ Primo nāq3 habitū est supra in expositiōe hāliꝰ Maria dicit a mary mare. Et fm hoc accipiunt p̄ma duo scz terrenoꝝ despectio. q̄ oīa trāsitoria sunt mē ti penalia ⁊ amara. Et cōscie reuolutio q̄ quis reuoluit cōsciam suā in amaritudinem aīe sue. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos i amaritudie aīe mee. Et hec duo designant in maria magdalena. que pompā mundi spreuit et ama ris fletibus cōsciam suā reuoluit. ✦ Secundo maria interp̄tat dña. Et fm hoc accipiunt alia duo scz sensuū cohibitio. ⁊ extranei amoris rele gatio. Quoꝝ vtrūq3 bene fit q̄n rō est dña in re gno aīe. Et hec designant in maria Jacobi que

interp̃tat̃ supplantatrix. Cui nomi tunc corr̃ndet res. qñ qs supplãtat ⁊ suppeditat tã illecebr as sẽ/ suũ q̃z amorẽ extraneũ. ¶ Tertio maria interp̃ tat̃ stella maris. Et ꝑm ℟ accipiunt̃ tertia duo. s. vtutũ exornatio qđ indicat pulcritudo stelle Et viriũ exercitatio. Est enĩ qđammõ aia in corpe sicut nauta in naui. ℈z nauta nõ puenit ad por/ tum nisi ꝑ ꝓtinuũ exercitiũ. Et ad ℟ dirigit eum stella maris. Et hec duo signãt̃ in maria salome q̃ interp̃tat̃ pacificas. ¶ Per vtutes enĩ ⁊ p bonũ exercitiũ aia ponit̃ in pace ꝑm illud ℣. u. xj. Cum fortis armat⁹ custodit atriũ suũ. armat⁹ inquã vtutib⁹. fortis viribꝰ. in pace sũt oĩa q̃ possidet. ¶ Hec etiã maria habuit duos filios scz iacobum maiorẽ ⁊ ioℓẽz. ¶ Per ioℓãnẽ fulgor vtutũ. p ia/ cobum labor viriũ signat̃. ℣ ioℓs interp̃tatur cui donatio facta est a dño. scz vtutũ ⁊ donorũz. q̃ nõ nisi dono dei habent̃. Jacobus vero lucta tor interp̃tat̃. Exercitatio aũt viriũ est cũ q̃dã la bore ⁊ lucta. ¶ Quarto interp̃tat̃ maria illumi natrix seu illuminãs. Et ꝑm hoc accipiunt̃ vltia tria. videlicet diuini instinct⁹ ꝓuentio. spẽrũ ab stractio. ⁊ lũis thearchici illustratio. ℣ia enim hec ꝓtinent ad aliquã supnaturalẽ illũinationẽ vt patet. Et hec tria designant̃ in maria mrẽ dñi ℑpsa enĩ tota diuinis instinctib⁹ agebat̃. a speci ebus istis ad cõtẽplatiõez crebro abstrahebat̃. ⁊ in cõtemplatiõe lumine thearchico fruebatur. ¶ Datet igit̃ q̃ sole ille mẽtes q̃ habẽt nomen maria salutant̃ a verbo eterno. hac salutatione Aue maria. Cũ sicut dictũ est. nulla ꝑsona ꝓter christũ legit̃ salutata hoc vbo. Aue. nisi vocata fuerit maria. ℙreter christũ dixi. q⁹ christ⁹ legit̃ hoc verbo bis salutatus. ℈z multo alit̃ q̃z maria. Quia oẽs quattuor marie salutate sũt hoc ver bo ꝑ magna ea⁊ leticia ⁊ glia. ℈z christ⁹ sic salu tatus ẽ ꝑ maxima ꝓtumelia ⁊ ignominia. Et iõ hoc factũ est vt liberatis nobis a ve miserie. sal/ uaret nos p aue interne vnionis ⁊ grẽ ac ꝑ hoc ꝓticipes nos faceret sue glorie. ¶ Ad cui⁹ maiorẽ euidentiã est sciẽdũ. q̃ cũ aue sonet idez qđ sine ve. Triplici ve subiectũ erat gen⁹ huma nũ scz ve cõcupĩe. ve ỏsidie ⁊ ve ignorãtie. Que tria tangit ℣erñ. in sermõe de aduẽtu. Sumus inq̃t fragiles ad resistendũ. debiles ad opandũ. faciles ad seducẽdũ. ℈i conamur malo resiste/ re vel etiã a malo resurgere deȝcimur. ℈i tẽpta mus facere bonũ deficimus. si discernere volu/ mus inter bonũ ⁊ malũ ỏcipimur. Et ℟ triplex ve nostri defectus ⁊ miserie. excludit̃ ab aia ꝑ il/ lud aue amorifer q̃ vbũ eternũ salutat aiaz amo/ rosam. ℙrimũ ve scz concupĩe. excludit̃ abistis mẽtibus amorosis. vtute hui⁹ salutatiõis verbi ꝓfomitis tãtã debilitatiõez in eis. q̃ nõ faciliter pñt deȝci in aliq̃s defectus culpabiles. Ecõm etiã ve scz desidie excludit̃ ꝑ mentis cõfortatiõez vt bonũ opantes facilit̃ nõ deficiãt. Juxta illud Gal̃. vj. Bonũ aũt faciẽtes nõ deficiam⁹. Et de his duobus figuratũ fuit. j. Reg̃. x. Ubi samuel dixit ad saul cũ vnxisset eũ in regẽ. Inuenĩẽt te in quit tres viri. q̃ cũ te salutauerit. dabunt tibi du os panes. Tres viri sũt tres ꝑsone diuine. q̃ oẽs osculo amoris aiam salutãt. licet spẽaliter vbo attribuat̃ ꝓpt̃ naturã assũptã. Hi cũ aiam salu/ tauerint. dãt ei duos panes. i. duplex ꝑfortatiuũ vnũ ad resistendũ malo. aliud ad opandũz bo/ nũ. Tertiũ vbo ve scz ignorãtie excludit̃ ꝑ diuinã inspiratiõẽ qua mẽs ita erudit̃ vt facilit̃ decipi nõ possit. Qđ patet ex salutatiõe marie facta eli zabeth. q̃ tãte fuit efficacie virtute ꝑlis in vtero. q̃ elizabeth audita salutatiõe hmõi que põt di/ ci fuisse ipi⁹ verbi eterni ꝑ matrẽ. mox incepit ꝓ phetare ¶ Vt ergo vbũ etnũ ℟ triplex ve. ꝑ suũ aue ab aia amorosa expelleret. ipe hoc vbo aue ꝓtumeliosebis dignatus ẽ salutari. videlicet se/ mel noĩe regis. cũ iudei illudẽtes ei dixerũt Aue rex iudeoꝝ. ℳat. xxvij. Et hoc ꝓtulit ꝑ exclusio/ ne duorum poꝝ ve. Rex enĩ est q̃ seipsum re gere nouit repmendo mala et operando bona. Itẽ salutatus ẽ hoc verbo noĩe magistri a iuda cũ eũ traderet dicẽs. Aue Rabbi. ⁊ osculat⁹ ẽ eũ ℳat. xxvj. Et hoc sustinuit vt ꝑ suũ magisteri/ um expelleret a nobis ve ignorãtie. ℙertulit igi tur magister a suo discipło aue falsitatis ⁊ frau/ dulẽtie vt ipe salutaret suos amorosos discipu/ los ꝑ aue veritatis et intelligentie ¶ Aliter põt introduci hec ꝓticula ⁊ Aue maria ⁊ In omni salutatiõe optat̃ aut aliquid adesse. vt cũ dicit̃ bona dies vel bon⁹ ann⁹. Aut aliq̃d malũ abes se. vt cũ dr. Dñs custodiat te ab oi malo. vel ali/ quid silẽ. In ℟ aũt verbo aue. qđ idẽ est qđ sine ve. optat̃ abeẽ malũ explicite in sono vocis. ℈z in efficacia verbi optat̃ adeẽ bonũ iplicite. Et ℟ bonũ signat̃ in noĩe maria explicite. Hinc ẽ q̃ ĩ salutatiõe q̃ vbũ etnũ salutat fidelez aiam apte apponit̃ maria. dicẽdo. Aue maria. ¶ Sciẽduz igit̃ q̃ q̃druplici ve subiectũ est genus hũanũ q̃ inficiunt̃ oẽs vires aie. Qđ q̃dẽ q̃druplex ve cõ/ trarimus ab eua. Et iõ vbũ eternũ auferẽdo il/ la ve. in salutatõe sua hoc nomẽ eua mutat ĩ ver bũ aue lrãs reuersando. ℙrimũ ẽ ve cõcupĩe. q̃ inficit̃ cõcupiscibilis quãtũ ad ꝓnitatẽ mali ℣e cũdũ ẽ ve desidie. q̃ inficit̃ irascibilis. quãtuz ad difficultatẽ boni. Tertiũ est ve excellẽtie. q̃ infecta ẽ rõlis ℈z ptẽ apetitiuã. Quartũ ẽ ve ignorãtie. q̃ infecta ẽ rõnalis ꝑm ptẽ apꝛehẽsiuã. Be ꝓmus

duobus ⁊ quarto patet p Beñ. supra. De tertio patet q̄ ad deprauationē volūtatis. Hoc igitur quadruplex ve restaurat explicite in hoc nomīe maria ꝑm q̄druplicē eius interp̄tationez. et designat̄ p quattuor marias. ꝑm q̄ quattuor dona gratuita dant̄ tali aie. ꝓtra quadruplex ve p̄dictū. Primū donū est amaritudo in pct̄or detestatiōe. De lege enī cōmunē q̄ hoīes i peccatis delectant̄. Ex huic aīe sc̄z verbū eternuz suscipienti. dat̄ hoc in p̄ulegio. q̄ oīs carnalis vel terrena delectatio vertit̄ ei in amaritudinē et in penā. Cuius rō est. Cū enī talis aīa est vtpote que meret̄ salutari a verbo. deuz valde amare habeat. vē ātz intēse amās. nō p̄t dicere nec cogitare nedum facere imo nec audire vel videre q̄cq̄z displicabile amato. Hinc ē q̄ talis mens non potest absq̄z amaritudine ⁊ aspernatiōe q̄cūq̄z displicibilia deo. sicut sunt defect⁹ culpabiles. sustinere. Vñ beata virgo cū audisset ab angelo se filium cōceptur̄ā. turbata ē querēs de mō. Q̄z. n. virginitatē deo vouerat. ita q̄ oīs actus ad copulā maritalem ptinēs eēt eius menti amaritudo ⁊ pena. iō turbata est donec audiret moduz cōcipiēdi. Sic oīs delectatio mūdana tali aīe amaritudo est et pena. Ex q̄ patet q̄ quādiu pepones egypti menti sapūt. signū ē mentē illam nō eē dispositā ad salutationē v̄bi eīni. Et sic oīs inordinata delectatio tali aīe est amara. sic carere talib⁹ delectatiōib⁹ est ei delectabile. Vñ Augu. ix. cōfes. Quā subito mihi suaue factū est. carere suauitatib⁹ nugax. ⁊ quas prius amittere metus erat. nūc amisisse gaudiū erat Et hoc notat̄ in noīe maria put interp̄tat̄ amarū mare Et signat̄ in maria magdalena vt patz. Secōm ē ꝑmptitudo in bonoz opm exercitatiōe. Naturaliter enī fragiles ⁊ desides sum⁹ ad bñ opandum. dicēte ap̄lo Ro. vij. Nō q̄d volo hoc ago bonū. Ex p hoc donū cōferī menti vt dñet̄ omnib⁹ passiōib⁹ torporē ⁊ desidiā inducētib⁹. Et hoc notat̄ in noīe maria put interp̄tat̄ dña. Et signat̄ p mariaz iacobi. Talis enī aīa luctatrix iā supedita aut p dominū rōis oēs passiōes deducentes a bono ac p hoc ꝑmpte et faciliter operat̄ bona. Sic ap̄ls q̄ dicebat ad Phil. iij. Oia possuz in eo q̄ me cōfortat. Tertiū est rectitudo ī intentiōis vel affectiōis ordinatiōe. Talis enī aīa nihil sui querit. sz oīa refert in deū. d. cū ps. Non nobis dñe nō nobis. sz nōi tuo da gl̄iam. Et hoc notat̄ in maria put interp̄tat̄ stella maris. Sic enī naute aspiciendo stellā illā. dirigūt ꝑm eam nauigationē suā. Sic aīa intēdendo in deū oēs opatiōes suas dirigit ⁊ ordiat̄ ī eū. Q̄d signat̄ p mariā salome. que interp̄tat̄ retributio ei⁹. Sācta enī aīa recognoscēs oīa a deo. omīa sibi retribuit. oīa ordinando in ip̄m. Quartū ē limpitudo in veritatis agnitiōe. Tale enī aīam ipsuz verbū eternū eā salutādo docet oēm veritatem ꝑm q̄ de spūsc̄o dicit Joh. xvj. Cū aūt venerit ille docebit vos oēm veritatē. Et hoc notat̄ in nomine maria quātū ad quartā eius interp̄tatoz interp̄tat̄ enī illuminata ⁊ signat̄ p quartā mariam sc̄z matrē dñi. que diuina sapīa tota illūnata fuit. Premissa aūt quattuor dona gratuita q̄ anthonomastice fuerūt ibtā ygie. ⁊ ꝑnter suo mō sunt in q̄libet fideli aīa salutatiōe v̄bi eterni digna. cōprehēdunt simul Ecc. xviij. vbi dr. Ego mater pulcre dilectiōis ⁊c. Et est v̄bū sapīe increate q̄ oīa hec q̄ttuor gignit in mētē quaz salutat Est enī mater pulcre dilectionis ad ꝑmpte operādū bonū quātū ad secūdū. Et timoris ad aspnandū malū. q̄ p timorē dñi recedit a malo q̄ntū ad p̄mū. Et agnitiōis sc̄z diuine veritatis q̄ntū ad q̄rtū Et sc̄ē spei qua mēs erigit̄ ad deū quātum ad tertium.

Sub sermo secundus XXXVII

Gratia plena Vbi tāgitur scōm q̄ verbū eternū impēdit aīe. sc̄z sb arratio vel donatio copiosa. Sal

Mens enī amorosa suscepto a spōso interne salutatiōis osculo. quo iā spōsalia sūt formata. Cōsequenter subarrari imo se dotari a sponso donatiōe sponsalitia desiderās. in ei⁹ cōmendationē p̄rūpit. d. Melioza sūt vbera tua vino ⁊c. Moze prudētis oratoris qui vt facilius impetret illius quē petit cōmendationem p̄mittit. ac sponsus ei⁹ desiderio satisfaciēs. nō q̄dē aliq̄d particulare donū vel annulū caritatis. zonaz castitatis aut bursulā pauptatis ei imptit. sz totum thesauz diuinitatis ei apiens. abūdantiā omīs boni spūalis ei dē. parra largit̄. d. [Grā plena] Quō aūt diuersimode dicunt grā plena dictuz est supra in expositiōe euāgelij Irāli. Ex qualit̄ plenitudo grē cōueniat cuilibz aīe amorose. hic videndū ē. Sciendū igit̄ q̄ hec plenitudo gratie attendit̄ penes tria. Primo penes capacitatem subiecti. put plenū dicit illd cui⁹ capacitas est repleta. Exēplū in vase. Et sic loq̄t̄ Aug. de tali aīa. d. Omne aīe receptaculū. largitas diuina replebit. Vbi cadit dupler q̄stio. Prima an talis aīa sic grā plena posset pficere ⁊ pl⁹ crescere in gratia. Et videt̄ q̄ non. q̄ tūc nō esset plena. Secda q̄stio est. An talis aīa debeat stare cōtenta et nō ampli⁹ appetere de grā. Et videt̄ q̄ sic q̄ plena. Rñdeo ad vtrāqz q̄stionem simul Circa hoc ē error quoꝝdā dicētiū. q̄ talis aīa ñ

possit vlterius pficere nec debeat plus desidera re de grā. Ex hunc errorem alibi impbaui. Bi cēdū ergo q quātūcūqz mens pfecta sit z gratia plena. adhuc tñ sp pficere pōt z debet amplꝰ de siderare de grā. Nō patet ex rōe status vie que multū deficit a pfecta rōne beatitudinis z ordi nat ad patriā sicut ad terminū. Vñ dicit aplus Phil. iij. Nō q iā acceperim aut iaz pfectꝰ sim sequor aūt si quo modo cōprehendā. Vbi dicit glo. Nemo fideliū z si multū pfecerit dicat sufficit mihi. Qui enī hoc dicit. exit de via ante finē. Vñ etiā beata virgo postq audierat ab āge lo q eēt gratia plena. adhuc postmodū maiorez grām accepit. Vñ angelꝰ subiūxit Spūssanctꝰ supueniet in te zc. Et q dr q hoc repugnat pleni tudini. C Dicendū q duplex est capacitas Capacitas vna naturalis. Et hec pt impleri to taliter. Alia obedientialis sm qđ pōt recipe aliquid a deo. Et hec capacitas nō pōt impleri. qz qđqđ deus in creatura faciat. adhuc sp remanet in potētia recipiēdi a deo. Et sm hoc quāto ma gis aīa in gratia pficit. tanto magis hec capaci tas extendit̄ et ampliat̄. Et hec extensio formalit̄ fit p ipm desiderium mentis sz efficienter a deo. De hac plenitudine exponi pōt istud. iij. Reg. iij. De muliere illa que clauso hostio sup se z suos filios oīa vasa tā ppria qz accōmodata habuit oleo plena. Sic aīa deuota in se clausa z ad in teriora sui recollecta sup se z omīa opa sua vt dictū ē supra. replet̄ grā. nō solū quo ad capacita tē nature sue qđ intelligit̄ p vasa ppria. sz etiā sz capacitatē extēsionis diuine que p vasa accom modata signāt̄ C Secūdo hec plenitudo attendit̄ penes redundātiā in vires inferiores et exteriores qñ videlicet mēs ita replet̄ grā q pre dundātiā qi diffundit ad vires oēs in seipa z ei extra se ad primos p doctrinā z bonaz exēplari tatē. De hac plenitudine Geñ. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit do. Vñ dicit Origeñ. loquēs de beata virgine. Nescio i quit q licentia dña nostra in amore dei dicit se i pendere etiā illas ptes aīe sm quas irrōnalis dicit̄. sicut vegitatiuā z sensituā. Et sīlit̄ dici pōt de qualibet aīa pfecta. In cuius figura Axa filia Ca leph petiuit irriguū sup ius z iferius. Sic aīa pfecta non est cōtenta habere gratiam sup ius in mente. q̄n habeat in tanta plenitudine q etiam redundet ad vires iferiores. C Tertio hec plenitudo attendit̄ penes cōiunctionez caritatis supne Vñ Ecc. xxiiij. In plenitudine scōz detē tio mea. Qđ pōt intelligi dupliciter. Uno mō sm ptic̄ipationem meritoz. inquātū ex caritate fraterna q̄libet iust⁹ ptic̄eps est meritoz alteri⁹ iuxta illud ps. Participeps sum ego oīm timen tiū te. Alio modo sm cōiunctionē actualē in imi tatione virtutū sm q Bern. exponit istud vbuz dicēs. Aberito in plenitudine scōz detentio ei⁹ cui nō defuit fides patriarchaz. spūs pphaz. ze lus aplōz. cōstantia martyz. castitas virginum fecūditas cōiugatoz. puritas angeloz. Et talis aīa bñ pōt dici gratia plena.

C Subsermo tertius. XXXVIII

Dominus tecum

C Vbi notat̄ tertiū qđ verbū eternū impedit aīe. Qđ ē verbi et aīe amplexatio deliciosa. Postq enim aīa amorosa ē verbi eterni osculo salutata grāz plenitudine subarrata. adhuc nullaten⁹ cōtētatur nisi z spōso p amplexū vnituū dulciter cōstringat̄. Facit enī spōsus sicut auicula delicata. quā cū q̄s sperat habere in manu. ipa auolat z āplꝰ se elongat. Sic verbū eternū qñ iā q̄dā mentis ictu velut osculo attingit̄. dū teneri sperat̄. auolat altius vt certe queat̄ audius. Cernēs ergo ponsa dilectum auolantem. seqz ad insequendū cōsiderās impotētē. ab eo setrahi petit dicēs Trahe me post te. sz dulciter amplexādo. ne q̄n tua deliciosissima pūnta mihi sbtrahat̄. At vero spōsus votis eius acq̄escens aīaz deliciosa amplexu post setrahēs. d. dñs tecū Quasi. d. Ne timeas q a te recedā. sempiternī ego dñs tecū suz Esa. xli. Elegi te z non abieci te. ne timeas q ego tecū sum C Sciendū aūt q dñs cū aīa est tripliciter. Uno mō vniuersaliter z p naturam q mō de⁹ dr eē in omnibus reb⁹ p essentiam. potentiā et pūtiā sm Greg. sup Cant. Per essentiaz quidem inquātū a dest omnib⁹ vt causa essendi. Per potētiā vo inquātū oīa ptāti eius subdunt̄. Sed p pūtiā inquātū oīa nuda et apta sūt oculis ei⁹ C Alio mō spūaliter z p grām. q modo est cū qualibet aīa fideli. Vñ. j. pet. ij. Maxima et pciosa pmissa donauit vobis vt p hec efficiamī diuine ptes nature. Et sicut de⁹ ē cū aīa p grāz cōstituēs eā in eē gratuito z supnaturali. ita z operat̄ cū ea sm illud esse. Vñ Esa. xxvj. Oia opa nostra opatus es in nobis dñe. Hinc est q omnia opera et gratia facta attribuunt̄ deo z non homini. Unde aplus. j. Cor. xv. Plus omnibus laborauī. non aūt ego sed gratia dei mecū Tertio modo singulariter per illapsum deificum. q̄ modo solū est cū pfectis. Unde dixit angelꝰ ad gedeonē. Dominus tecum vir ozum fortissime Judicum sexto. Gedeon significat viros perfectos et fortissimos spiritu z interptātur circumciens in vtero. Quales sunt viri contemplatui

q̄ p ꝓplationē circūeunt vtez illū patne fecundi tatis. de q̄ in ps. cir. Ex vtero ante luciferū genui te.

¶ Talū pfectoꝝ psonaz gerit sacerdos in missa. cui salutāti ipm̄ z dicēti dñs vobiscum. rñdet. z cū spū tuo. ¶ Per spūm intelligitur mētis ītimū. Nec etiā sufficit sacerdoti tāti mysterij sacramēta tractāti q̄ dñs sit secū illo ꝓmuni mō ꝑmo. z p cōmunē grām de qua dictū ē in scdo mō. sicut est cū ceteris fidelib⁹ cōib⁹ quos ipe ꝑallocut⁹ fuerit dicēdo dñs vobiscū. Et ido sibi nō rñdet. dicēdo sit et tecū. Sz dz. Et cuz spū tuo. Quasi. d. Et de⁹ sit tecū. nō sicut nobiscū sz pl⁹ q̄z nobiscū. Et intimioꝝ z sublimioꝝ modo q̄z nobiscū. Scdm quē modū loquēdi dicit beatus Aug⁹. in sermōe. in pſona angeli loquens ad beatā virginē. Dñs tecū sz nō sicut mecū. domin⁹ tecū sz pl⁹ q̄z mecū. Uñ Bern̄. sup Cant. sermone. xxxij. Nō oīno ꝓtenta erit aīa sic affecta z sic dilecta cōi sez pñtia sponsi sicut z ceteris. nisi z spēali ꝓgatiua intimis illū affectibus. atqz ipsis medullis cordis z celitus illapsuz suscipiat. habeatqz ꝑsto quē desiderat. nō figuratuz sz infusū. nō appentē sz afficientē. nec dubiū q̄n eo iocūdioꝛē q̄ intus nō foris. Quaꝛ ergo dz. Et cum spū tuo. ipoꝛtat intimioꝛē z sublimioꝛez moduz diuine pñtie. q̄ dñs ē cū viris pfectis. Et sūpta ē illa rñsio ex illa scda Thy. iuj. Ubi sic dic aplus. Et dñs noster ihesus christ⁹ cū spū tuo.

¶ Hūc modū diuine pñtie cū aīa amoꝛosa tangit beatus Aug. iij. ꝑfes. d. Tu eras intimioꝛ intimo meo. z supioꝛ sūmo meo. Hūc etiā modū diuine pñtie z tractum dulcissimū sponsi z amplexū amoꝛifeꝛ ꝗbi eterni expta fuerat illa amoꝛosa aīa hugonis de scō victoꝛe in de arra anie sic dicens. Quid ē inq̄t illud dulce q̄d in eius recordatiōe aliq̄n me tangere solet z tam vehemēter atqz suauiter afficere. vt iā tota q̄dammodo a me metipa alienari z attrahi quo nescio īcipiam. Exhylarat cōsciētia. in obliuionē venit ꝑteritoꝝ maloꝝ memoꝛia. coꝛ illuminat. desideria iocūdant. Jamqz alibi nescio vbi me eē video. z q̄si q̄busdā amplexibus amoꝛis int⁹ teneoꝛ. Sz nescio q̄d illud sit. Et tñ illud semp retinere z nūq̄z ꝑdere toto animi nisu laboꝛo. Luctat quodā modo delectabiliter anim⁹ ne recedat ab eo. q̄d semp amplecti desiderat. z. q. in illo oīm desideriorū fine se inuenies. sūme et ineffabilē exultat. nihil amplius q̄rēs. sp sic eē volēs. Hūq̄d ille est dilectus meus. Rñdit hugo. O aīa mea vere ille est dilectus tu⁹ q̄ visitat te. sz venit in visibilis. venit occult⁹ vt tangat te. nō vt videat a te. Uenit vt non totū effundat se. sz vt gustādū ꝑbeat se. ñ vt ipleat desideriū. sz vt trahat affectū. Ex q̄ pulcre patet mod⁹ iste singularis q̄ dñs ē cū mentibus amoꝛosis et pfectis.

Subsermo quartus XXXIX

Benedicta tu in mulieribus

¶ Ubi quartū unuit q̄d in hac salutatione verbū eternū impēdit aīe. Q̄d ē ꝓgatio gratiosa. Nō sufficit sponse habere dilectū secū etiaz illo mō singulari. quo ē cū pfectis cōiter. nisi ipa ꝑ ceteris singl'aꝛ ꝑogatiā ꝑulegij cū spōso familiaꝛ cōuerset. imo ab eo q̄i vnica habeat. Ideo pter q̄ dixerat. Curremus in odoꝛe vnguētoꝝ tuoꝝ. Signanter dicit in odoꝛe q̄ diuina dulcedo in hac vita nō ꝑcipit pleno gustu sz q̄i ꝑ odoꝛez Sponsus vō ei⁹ desiderio itez ānues dic. Benedicta tu in mulierib⁹. Quasi diceret. Et si oēs mulieres. aīe sez amoꝛose z fecunde sint bñdicte tu tñ in oībus eis es q̄i vnice z singulariter bñdicta. In q̄ notat ꝑulegiū singularis ꝓgatiōis. Que siq̄dē singularis ꝓgatio attendit penes tria. ¶ Primo penes singularitatē diuine dilectionis. Deus enī aīam amoꝛosam ita singulariter diligit q̄ ipaz in oīb⁹ z oīa in ipa diligit. z ꝑpter ipam. z nihil sine ipa diligit. Uñ hugo in d arra aīe. affectāti se vnice z solā singularit diligi a dilecto sic ait. Nihil Q aīa ꝑulegio singl'aris amoꝛis tui societas bonoꝝ ꝑscribit. Quia sponsus tu⁹ in oīb⁹ diligit te quos diligit ꝓpte. ac ꝑ hoc singularit z vnice etiā diligit te. q̄ nihil diligit sine te. ¶ Ubi cadit q̄stio. Q̄uō iste amoꝛ possit dici singularis ad vnā aīam. cū tñ sit cōis oīb⁹. ꝑsertim cū oē diuisū in pl'a. minus sit in singulis. quia vt⁹ vnita foꝛtioꝛ ē seipa diſpsa. Dicēdū q̄ obiectio bñ currit de amoꝛe carnali. sz secus ē de amoꝛe spūali z maxie in deo. cui⁹ amoꝛ rōne diuine simplicitatis oīno vnicus ē et indiuisibilis. z iō de⁹ oīa vnice diligit. Et sicī vna aīa oīa diligit z ipam in oīb⁹ diligit. Uñ hugo vbi supꝛa. Iste inquit amoꝛ vnicus est. non ꝑuatus solus nec tamē solitarius. ꝑticipatus nec diuis⁹ cōmunis z singularis cūctoꝝ singulus z singulorū totus. nec participatione decresces. nec vsu deficiens. nec tpe veterascens. antiquus et nou⁹. affectu desideꝛabilis. expientia dulcis. fructu etern⁹. ioconditate plen⁹. Sed. d. licet ex p̄dictis ꝓbet bene indiuisibilitas amoꝛis diuini. nō tñ arguit ei⁹ singularitas. q̄ ea dē rōe singulariter diligit quamlibet animam bonam et minus perfectam. Ad hoc dicendum q̄ sicut ē de ideis in mente diuina. que sm q̄ ad eēntiam pertinent. sunt omnino simplices et indistincte. sicut et ipsa eēntia diuina. tñ sm q̄ ipoꝛtant respe

ctus ad creaturas quaꝝ ſũt exẽplaria. ſic ſũt alie ⁊ alie. Hic põt dici in ꝓpoſito de amore dei. q̃ licet vnicus ſit ⁊ ſimplex ꝑ ꝓpatiõez ad deũ. vt tñ reſpicit bãc ⁊ banc aĩam. ſub aliqua rõne ſingularitatis reſpicit vnã q̃ nõ aliã. Vñ de qualibet ꝑfecta aĩa dicit ſponſ⁹ Cant. vj. Una eſt colũba mea. vna ẽ ꝑfecta mea. Ad deſignandã aũt huiuſmodi ſingularitatẽ ſignant dicit hic [Benedicta tu in mulieribꝫ] ⁊ non dicit ſup mulieres. Plus ẽ eni aliquã diligi ĩ oĩbꝫ mulieribꝫ q̃z ſuper oẽs mulieres. q̃ poſſibile ẽ aliquã diligi ſuper omnes. que tñ nõ diligit in oĩbꝫ. Diligere ei in oĩbꝫ aliquã eſt in oĩ dilectiõe in ipaz intẽdere ⁊ ꝓpter ipam oẽs diligere ⁊ nullã diligi ſine ipa. Et hec ſingularitas dilectiõis figurata ẽ i beſter q̃ int multas puellas ⁊ in oĩbꝫ ſola vnice dilecta fuit ab aſſuero rege. Vñ ⁊ de q̃libet tali virgine cantat. Elegit eã deꝫ ⁊ ꝓelegit eã [B] Scõo attendit penes ſingularitatẽ donoꝝ diuine diſpenſatiõis. Ad cuiꝫ euidentiã eſt ſciendũ q̃ donoꝝ dei q̃dã ſũt cõmunia. vt ea que in vſũ vniuerſoꝝ veniũt vt ſol ⁊ luna. ſpiramẽ aeris. ⁊ ſilia. Quedã ſũt ſpẽalia vt ea que ñ oĩbꝫ ſz cuidaz ſocietati cõceſſa ſũt. vt colũna nubis ⁊ manna iudeis fuerũt cõceſſa. ⁊ nũc fides ſapia ⁊ hmõi cõcedunt fidelibꝫ. Quedã vo ſũt ſingularia. vt ea q̃ vnicuiqz ꝓpria imꝑtita ſũt. ſic habet habe fidem. dauid mãſuetudo. ſalomõi ſapia. ſampſõi fortitudo. iob patiẽtia. petroz ꝓncipatus apl̃oz̃. paulo apl̃atus gentiũ. iohi ꝓuilegiũ amoris. btẽ vgini fecũditas virginalis. Et ſiliter ẽ de ſinglis mẽtibus deuotis. q̃ ſp q̃libet habet aliqd donuz dei. ita ſibi ſingulare q̃ nulli alteri ſm illum moduz cõpetit. Cuiꝫ exemplũ familiare ẽ in facie hũana. q̃ in q̃libet facie hũana eſt indita naturaliter aliqua diſtinctõ ſingularitatis qua nulla ſibiq̃ ad oĩa ſilis inuenit. Sic etiã eſt de facie mentali. Vñ ẽ q̃ de q̃libet ſcõ cantat. Nõ ẽ iuentꝫ ſilis illi. Et ꝑm hãc ſingularitatem cuiuſlibet ĩ merito cõpetit cuilibet ſingularis rõ in ꝑmio. Vñ q̃libz ſanctus in patria habet aliqd ꝑmiũ ꝑm aliquez modũ ſingularem. qui nõ ẽ ĩ aliq̃ alio ſcõ. Et exinde bene ſaluat. q̃ quilibz ſanctꝫ in ſuo feſto in ſuplatiuo cõmendat. Hec etiã ſingularitas meritoꝝ ⁊ ꝑmioꝝ relucz plerũq̃z in effectu. Vñ aliq̃bus deuotis ꝑſonis fiũt crebro aliq̃ apparitiones et reuelatiões. q̃ tñ nõ fiũt aliis in eode gradu caritatis vel etiã maioꝝ exñtibꝫ. Silit q̃daz ſancti multis clarẽt miraculis. q̃bꝫ nõ clarẽt alii etiã maioris meriti ⁊ ꝑmij. Sic btus Nicolaus plura opat mirabilia q̃z ſanctus petrꝫ. Cuiꝫ rõ eſt. et colligi põt ex dictis. Hoc eni ipi meruerũt aliquo ſingulari modo grẽ quã uis nobis occulto. Vñ Berñ. ſup Cant. Nõ oĩbus eode mõ data ẽ gratia. Ioãnes thomas in latere. ioãs ĩ pectore. petrus in ſinu patris. paulꝫ in tertio celo ſecreta hmõi grãz aſſecuti ſũt. Et poſt thomas in fundamento fidei. ioãs in loco caritatis. paulus ĩ intimo ſapie. petrus in luce veritatis. Sic apud ſponſũ mãſiones multe ſũt. Et hec etiam ſingularitas donoꝝ notat in eo q̃ dr [Benedicta tu in mulieribꝫ] ſcz ſingularitẽ et ſingulari bñdictione. Unde de quolibet ſcõ dicit illud ps. Domine ꝓuenisti eum in bñdictionibus dulcedis. Exemplũ de iacob q̃ benedixit filios ſuos quẽlibet ſingulari benedictiõe. Unde cuilibet deuote aie cõpetit dicere illud ps. Quoniã tu dñe ſingulariter in ſpe. cõſtituiſti me. [C] Tertõ attendit penes ſingularitatem diuine ꝓuidentie ⁊ curationis. quia videlicet deus ita ſingulariter curã habere videt de aĩa amoroſa quaſi circa eaz ſolã occupet. Unde hugo vbi ſupra. Sic certe mihi videt cũ eius miſerationes circa me attendo. q̃ ſi phas eſt dicere. q̃ammodo nihil agat aliõ deꝫ niſi vt mee ſaluti ꝓuideat. ⁊ ita totũ ad cuſtodiam meam occupatum eum video q̃ oĩm oblit⁹ ſit ⁊ mihi ſoli vacare velit. ſemp ſe pñtẽ exhibet. ſemp paratũ ſe offert. quocũq̃z vertor me. nõ me deſeruit. vbicũq̃z fuero non recedit. q̃dq̃d egero piter aſſiſtit. Et hec etiã ſingularitas innuit in eo q̃ dr hic [bñdicta tu in mulieribꝫ.] [M]ulierez eni cultꝫ magnã curaz req̃rit. Sic ad ornatum aĩe amoroſe. magna dei ꝓuiſiõe opẽ. Vñ talis aĩa figurata ẽ ꝑ Judith que cultu muliebri ornata interfecit holofernẽ. Judith. x. Vñ ei dictũ eſt. Bñdicta es tu filia a dño deo excelſo. ꝓ oĩbꝫ mulieribus ſup terraz. Judith. xiij. Adaptatio patet.

Subſermo quintus XL

Et benedictus fructus ventris tui. Licet hec clauſula ñ ſit in illo euãgelio. ſed habet locuz in ſequẽti. ppter cõnexionẽ tñ myſtice expoſitiõis addat ꝓpoſito noſtro. [A] Ubi notat q̃ntũ q̃ vbũ etnũ ⁊ virtute ſue ſalutatiõis impendit aĩe amoroſe q̃ ẽ fecũdatio fructuoſa. Cũ enim aĩa amoroſa virtute ꝓcedẽtis clauſule in ſingularem familiaritatẽ ſponſi ſit recepta ⁊ in ſponſã ꝓ oĩbus ꝓelecta. adhuc nõ cõtentat niſi adhuc fiat mater. ꝓpter q̃ fecũdari a ſponſo deſiderãs dicebat. Memores vberꝫ tuoꝝ ſuper vinũ. Spõſus vero verbũ eternum ardoꝝ deſideriꝝ ſuorũ. quaſi cõpatiẽs ⁊ negare tali aĩe q̃cq̃z neſciẽs ipſam ꝓ unus ſinceriſſimo cõnubio mentaliter ingrauidat ⁊ fecũdat. Q̃ aduertẽtes adoleſcẽ

tule.id est alie fideles aie que pelizabeth signari possunt.in laudē tā mirifica cōceptus prūpunt dicentes cū elizabeth.bñdictus fructus ventris tui. Nō apte sequit clausulā pdictaz |Bñdicta tu in mulieribꝰ |Quā etiā elizabeth replicauit in signū cōnexietatis istaz duaz clausularuz.fe cūdari enī est ppriū mulieꝝ.et iō cū cōmemoza/ ret cōceptū mulierē exprmere voluit. Uñ mens cōceptu vbi eterni fecūdata.potius vocat muli er qz vgo. Nomē ergo vginis ex sui significatio ne.in naturalibꝰ fecūditatē excludit. Uñ in cor/ poralibus nomē virginis est laudabile.p eo q dicit īmunitatē corruptiōis.In spūalibꝰ autez vbi fecūditas pōt eē absqz corruptiōe.nomē vi/ ginis est vitupabile.p quāto fecūditatem exclu dit. Uñ in spūalibꝰ maiorē pfectionē īdicat no/ men mulieris qz virginis.q; vt sic ita importat fecūdationē q nō includit corruptionē.que tñ in corpalibus locū habet.Eadem etiā clausula habet Deut.xxviij.vbi dr. Si audieris vocē dñi dei tui vt custodias oīa mādata eius. Et sequit bñdictꝰ fructꝰ vētris tui |B |Ista ergo bñdi ctio dat tātū his q adiplent oīa mandata dei. q tñ pfecte non umplent.maxie quātū ad mādatu dilectiōis.nisi ī cōtemplatiōe z raptu. Unde ista benedictio qua dicit |Bñdictꝰ fructus ventris tui |spūaliter accepta cōpetit solis cōtēplatiuis z pfectis. Uenter aie est memoria sm beatū Au gustinū.ulla vtꝰ pseruatiua ī superiori pte mētis q aīa ē capax vbi eterni. Be q dicit Aug.x.cōfes Tu dñe dedisti hanc dignationē memorie mee vt maneres in ea .ibi te inueni.ibi te didici. non nisi in teipo z supra meipsū. Huiꝰ vētris fructꝰ est ipm verbū eternū in eo cōceptū. In fructu eī cōsideramꝰ duo. Primo q hz rōnē vltimi. Est enī vltimū qđ de re aliq expectat. Cōceptio autē verbi eterni in mēte ē vltima pfectio attingibilis in hac vita vt oñsū est supra in pmo sermōe.vir tutes celoz.in pncipio Scdo habz rōnē delecta bilis. Et verbū eternū in mente habz oē delecta/ mētū suauitatis. Suauitatē deniqz huiꝰ fructꝰ gustauerat illa felix aīa.q dicit Cant.j. Fructus eius dulcis gutturi meo. Hūc fructū desidera/ tissimū petijt Orig.sup eodē verbo sic.d. Da mi hi dñe fructū dulcē.fructū vite aīe mee. Altus ē attolle desideriū. Bñdictus est.scīfica obsequm Imputribilis ē.purifica affectū. Suauis ē.bti/ fica aīam. Iste fructus est bñdictus dupliciter. Uno mō eēntialiter bñdictiōe scz eēntiali q ab eterno benedictus ē a patre.ps. Bñdictꝰ dñs ī/ eternū. Alio mō causalit siue supefluenē.q; vi/ delicet causat supefluēdo in nobis bñdictionē suā.z sm hoc dr bñdictꝰ scz in nobis.p quāto ipse nos benedicit iuxta illud Epħ.j. Benedictꝰ deꝰ z pater dñi nostri ihesu christi.qui benedixit nos in omni bñdictōne spūali. Qua benedictiōe bñ dicere dignetur.

Subsermo sextus. XLI

Qui cum audisset

Postquam deacta verbi eterni in mente mystica salutatione.sequit nūc de verbi z aie mutua collatiōe. Que quidē collatio ex quattuor colligit. Primū ē menti/ tis deuote post salutationē turbatio. Cū enī oīa pmissa de salutatione verbi in mente nō pficiā/ tur nisi in cōtemplatiōe.in qua quidez mēs diu persistere non pōt.rediens ad se z recogitās pre gustatā dulcedinē.qua nūc inuenit se destitutā medullitus turbat. Et hec turbatio innuit hic p hoc.q maria turbata est et cogitabat qlis esset ista salutatio. Est aūt hec mētis turbatio tā grā/ dis sīc dicit Bern.sup Cant.sermōe.xxxvj. Alia que semel a dño didicit intrare ad seipam.z in timis suis dei pñtiā suspicare z quererē faciem ei. Semp talis inquā aīa nescio an vel ipam ge/ hennā ad tps experiri horribili penali ve du/ cat.qz post spūalis huius studij gustataz semel suauitatē exire denuo ad illecebras vel potius molestias carnis sensuūqz inexplebiliē repetere curiositatē. Dico ergo vobis nihil ē q intātum formidet qs qs hoc bñficiuz semel accepit.qz ne grā drelictꝰ necesse habeat denuo egredi ad car nis psolatiōes imo desolatiōes.rursūqz carna/ lium sensuū sustinere tumultꝰ. |B Scōm est mētis a verbo cōfortatio. Melcit quippe vbū eternū aīam amoroſam diu turbatā dimittere sed ptinus eam cōfortat z psolatur. Quia īmit/ tet angelus dñi in circuitu timētū euz et eripiet eos. Cōfortat vo eam occulta quadā inspiratio ne.suā sibi denuo pñtiā familiariꝰ pollicendo. Quod notat in eo q dixit angelus |Ne timeas maria inuenisti enim gratiam ꝛc. |Et hac polli/ citatione sibi facta.respirat interim anima. Et B signauit sponsa Cant.v. Que cum turbata fuis/ set ex eo q dilectus declinauerat.cōfestim ad vo cem sponsi liquefacta est z consolata. Pessulū inquit hostij mei aperui dilecto meo.at ille dcla mauerat. Et statim subdit. Anima mea lique/ facta est vt dilectus locutus est. Sup quo dicit Orige. Diuine cōsolatiōis vt audio felicissimꝰ effectus est liquefactio.liquefit dum in deuotio ne dulcescit vt sponsus ī ea suauit cubet. Liq dē vel humidū vel liquidū male termiabile est ter/ mino ppio. Tunc ergo aīa liquescit quādo tā/

ta deuotiõe inardescit. q̃ seipsã in seipsa cõtinere nõ põt. sed in solo deo subsistere desiderat. et ꝑm limites diuini beneplaciti oĩmode termiari ꝑm q̃ dicit btũs Aug. viij. cõfeß. Quid ĩ te stas & non stas. pjce te in eũ et excipiet te. ¶ C Tertiũ est mentis studiosa pcũctatio. Qñ dẽs enim ex diuina pollicitatione accepta fiducia & diuina ꝓsolatiõe liquefacta. studio desiderij pcũctat. quo in ea effectus salutatiõis verbi compleat. Reuerberat aũt aliqualiter cõsideratiõe ꝓprie infirmitatis. sed aĩat fiducialit cõsideratione diuine bonitatis. Vnde solũ interrogat de modo. Interrogatio eius desiderium eius ꝑm Bern̄. Et hoc innuit in eo q̃ dixit maria ad ãgelum [Quo fiet istd̄ quoniã virũ nõ cognosco] Quasi. d. anima liq̃facta. Nõ cognosco ĩ mero bz tante vtutis. qd̄ ꝓ virum intelligit. vt sc̃z tua pollicitatio expleri in me valeat. sc̃z hoc erit ĩ tua virtute. sicut dic̃ ps. Defecit caro mea & cor meũ deus cordis mei & ps mea de⁹ in eternũz. De isto etiam mõ de quo ẽ sponsa interrogat se expedit ab ipo verbo petijt Anselm in psal. d. Eya nũc dñe deus me⁹ doce cor meũz vbi & quo te q̃rat. Vbi & quo te inueniat. Dñe si hic nõ es. vbi req̃ram absentẽ. Si aũt vbiq̃z es. cur nõ videã presentem. Si certe habitas lucẽ inaccessibilez. & vbi est lux tua inaccessibilis. aut quomõ accedã ad lucez inaccessibilẽ Et subdit. Dñe miserere conatui et desiderio meo ad te qui nihil valeo sine te. ¶ B Quartũ est diuinor secretor reuelatõ Qd̄ notat in eo q̃ rñdens angelus dixit ei. Verbi eni rñsio in mente est alicui⁹ secreti reuelatio Ipse eni reuelat mysteria Dan. ij. Spũssanct⁹ inq̃t supueniet ĩ te & vtus altissimi obumbrabit tibi. Obumbrabit dicit. Qñ es eni ille reuelatiõ est que fiũt aie hic in ꝓtẽplatiõe velut vmbra. sunt respectu btẽ visionis. que erit in patria vt dicit Bern̄. sup Cant. smõe. xxxij. Cũ eni lumen diuinũ sit inaccessibile. ppter excessũ suplubstãtialis luminis effusionis. vt dicit Dion y. ad Dorotheum. Si de deo dz fieri reuelatio nobis in contẽplatiõe. oportet q̃ illud lumẽ diuinũ nobis obumbret. et sic oculus nostre intelligẽtie ꝓportionetur. vt ipm valeamus sustinere Et h est qd̄ dicit Dion y. in de mystica theologia. Qz lumen incõprehẽsibile nõ valem⁹ cõspicere. nisi obumbratũ vel obnubilatũ sicut solẽ in testa. Ergo vt dicit Bern̄. vbi supra. btũs angelus in splẽdore vultus glorie gliat. Dz scũs hõ interim viuit in vmbra christi. Et bona vmbra q̃ lucẽ tpat oculo caliganti & oculũ ꝓparat luci. Hec aũt diuinaz reuelationũ obumbratio figurata ẽ p illã obnubilatõnẽ mõtis synai. ĩ q̃ dñs apparuit Exo. xxxij.

¶ Subsermo septimus. XLII

Ecce ancilla domini fiat mihi ſm vbũ tuũ. ¶ Vbi innuit vltimũ in q̃ conceptio verbi in mente pficit. qd̄ est mẽtis amorose in deũ oĩmoda trãsformatio. Nã in istor vborum platiõe. beata virgo suã voltatẽ pfecte in diuinã voluntatẽ trãsformauit. Et tũc mox fcã fuit vbigena. id ẽ mat vbi eterni. nõ taz carne q̃z mente. vt patz ex supiorib⁹. Vñ in istis verbis innuit illa deifica trãsformatio qua mẽs amorosa trãsit in pfectã cõformitatem. & in formalez assimilationẽ verbi eterni. Et q̃ imago mẽtis creata trãsformat in imaginationẽ increatã. Et in hoc cõsistit vltia pfectio possibil boi in hac vita ꝑm legem cõmunẽ Tũc eni mox in mente verbi cõceptio celebrat. ex q̃ mens verbigena nũcupatur. De talib⁹ mẽtib⁹ sic trãsformatis dic̃ Apls .ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dñi speculãtes. ĩ eãdẽ imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ tãq̃z a dñi spũ. Quidã nãq̃z habẽt faciem intelligẽtie velatã velamine figurarũ vt iudei. Quidã velamine pcõr vt mali christiani. Quidã vero velamiẽ spẽr extraneaz vt boni sz ipfecti. Soli aũt perfecti habẽt faciẽ reuelatam De q̃b⁹ dic̃ apls Nos sc̃z oẽs pfecti. reuelata facie gloriã dñi speculantes. sc̃z in ꝓtemplatione. vbi de⁹ videt q̃si in speculo. q̃ se menti repñtat. transformamur. glo. i. de forma in formã transimus. sc̃z de obscura in lucidã. in eandẽ imaginẽ sc̃z increatã. quã speculamur vt sic dei imago. i. dij sumus vt dicit glo. trãsformamur inquaz a claritate sc̃z imaginis create in q̃ creati sumus in claritatẽ imaginis increate q̃ renouati sum⁹ Et hẽ qd̄ dic̃ glo. Cũ aũt inq̃t hac trãsformatione ad pfectũ fuerit hꝰ imago renouata. tũc similes deo erim⁹. Et hec trãsformatio notat in bis vbis. Ecce ancilla. ¶ B Vbi duo implicant q̃ in oi trãsmutatiõe req̃runt. s. recessus a ĩmo aq̃. & accessus ad terminũ ad quẽ. Recess⁹ a termino a q̃ in hac trãsformatiõe ẽ suppr⁹ oĩmoda exinanitõ vel anibilatio. Qd̄ notat ĩ eo q̃ dz. Ecce ancilla dñi. Nihil sui iuris. d̄ iure p̃sonaz. i pn. ff. d̄ reglis iuris. qd̄ attinet. Dz ꝑm totũ illd̄ qd̄ ẽ domini ẽ Sic talis aĩa tota sibi anibilat & morit fz illd̄ apli Col. iij. Mortui. n. estis. & vita vrã abscõdita ẽ cũ christo i deo. Access⁹ vo ad ĩminuz adq̃z ẽ dimie nate formal assilatõ. Qd̄ notat ĩ eo q̃ addit. Fiat mihi ſm vbũ tuũ. sic eni dicit ania ad verbum. Fiat mihi ſm verbũ tuũ. qd̄ sc̃z verbũ tu ipe es. q. d. ¶ C Transformer ego ĩ te ipm

Est aũt aduertendum q̃ per illud verbũ fiat oĩa creata sũt ab eterno vt patz Geñ.j. fiat lux ꝛc Et ibi fiat ide ẽ q̃ factũ ẽ. q̃ eode inst̃ati q̃ dei⁹ dixit fiat factũ ẽ. Qui pe dixit ⁊ facta sũt ps. cxlviij. Vñ hoc q̃ fiat ẽ p̃ p̃riũ verbũ dei. Glia ergo sibi p̃ tota anichilata desiderat. q̃ sibi fiat ſm verbũ dei. scz ſm fiat. Primũ enz fiat habuit in sui creatiõe sz ſm fiat erit sibi in trãsformatiõe. Ac si diceret. O deus vbũ q̃ ex nihilo fecisti me. nũc me anichilatã trãsformes in te. B Hec aũt trãsformatio nõ est intelligẽda sic. q̃ aĩa trãseat in eẽtiã diuinaz eẽntialiter ⁊ idẽptice. quia B est ĩpossibile. nec habet rationẽ vbi. Sed est intelligenda ſm quẽdã formalẽ assimilationem ⁊ volũtatis cõformationẽ. Et hoc signanter innuit hec p̃positio ſm. scõm aliã lecturã. q̃ connotat q̃ndã assilatiõz. sicut cũ dr hoc fieri ſm illũ. vt arcba fit ſm formã in mente artificis signat̃ q̃ fiat ſm silitudinẽ illius. Sic Exo. xxv. Inspice ⁊ fac ſm exẽplar q̃ tibi in mõte mõstratũ est. Et ideo nõ dicit fiat mihi verbũ tuum. q̃ aĩa fieret ip̃m vbũ. sed dr ſm verbũ tuuz. q̃ aĩa p hmõi trãsformationẽ fit ſm ipsũ vbũ. q̃ induit assimilatiõez ⁊ formationẽ ipsi⁹ vbi eterni. Dico aũt assilatiõnẽ etiã formalẽ. q̃ p illũ vnicũ illapsũ verbi in aĩaz. eleuat̃ aĩa ⁊ trãsit in deiformitatẽ. i. ĩ formalem assimilatõez ad diuinã naturaz. Sicut aer induit silitudinẽ formalis claritatis ad ip̃m solem. ex eo q̃ illustrat̃ lumine solis. Et q̃ quidem assimilatiõe aĩa q̃dammõ deificat̃. vt dicẽbam. Dico etiã cõformationẽ p quãto scz voluntas aĩe pfecte cõformat̃ volũtati diuine. tanta vnione vt sit vn⁹ spũs cũ eo ſm aplm. De hac cõformitate dicit Bern. sup Cant. ſmõe. lxxxiij. Talis inq̃t cõformitas maritat aĩam vbo tãtũ cui vid licet similis p naturã sit̃em nihilomin⁹ ip̃i se exhibet p volũtatẽ diligens sicut dilecta ẽ. Ergo si pfecte diligit nupsit. Quid hac pformitate iocũ dius. vẽ spũalis sciqz cõnubij cõtract⁹ ẽ ille. parum dixi cõtract⁹ pplerus ẽ. Cõplex⁹ plane vbi idem velle ⁊ nolle. Idẽ vnũ facit spũm e duobus Nec ille. Que q̃dẽ vnio attingit̃ hic quadaz p̃libatoria fruitõe sz in patria pficiet̃ btifice visionis cõprehẽsiõe. Cui⁹ nos ptcipes faciat verbũ ip̃m q̃d cũ patre ⁊ spũsco viuit ⁊ regnat deus in secula seculorum amẽ.

¶ Expositio euãgelij sexte ferie quattuor temporum in aduentu. XLIII

Exurgens maria abiit in montana cũ festinatione in ciuitatez iuda et itrauit in domũ zacharie et salutauit elizabeth. In oĩbus pfectis hec vicissitudo attẽdit̃ vt semp̃ post ociũ cõtemplationis sequat̃ negociũ actionis. Cũ igit̃ beata virgo fuit in pfectione supma sup omnez purũ hominẽ. ip̃a concepto dei filio. non dubium q̃n in maximo iubilo de sũma contẽplatione exurgens abijt in montana. ad exhibẽdũ humanitatis officiũ p̃gnanti elizabeth. Et de B est p̃sens euãgelium. In quo tria p̃cipaliter describunt̃. Primũ est v̉ginis obsequiosus profectus. Scõm est v̉ginee salutatiõis virtuosus effectus. Ibi. Et factũ est vt audiuit. Tertium est virginis in dei laude deuot⁹ affectus Ibi. Et ait maria. Prima in tres. q̃ p̃mo ponit̃ modestus virginis incessus de domo p̃pria. in q̃ ipsam salutauerat angel⁹ cũ dicit Exurgens maria .s. de quiete contẽplatiõis. in qua pus sederat Vñ dr cõtemplatus illud ps. Exurge glia mea. exurge psalterũ ⁊ citbara. Et rñdẽs v̉go. Exurgã diluculo Abijt in mõtana quo enĩ iã deo plena nisi ad supiora cõscenderet. quo nos eam sequamur dicẽtes illud Esa. ij. Venite ascẽdam⁹ ad montẽ dñi ꝛc. Notãdũ q̃ multieres p̃gnãtes pondere fetus grauate vix p̃nt ire in plano. Sed dtã virgo aspera mõtana cõscendit. Vñ est illud. Alter ptus grauat artus incunt suspiria. Sz non grauabat̃ virgo imo petebat sublimia Cũ festinatõe Cant. ij. Surge ppera amica mea In ciuitatẽ iuda .i. hierusalẽ q̃ sita ẽ in mõtanis. B Dubitaret forte aliq̃s quare beata virgo concepto verbo eterno iuit ad visitandum elizabeth. et cum ea tanto tempore mãsit. Videtur enim q̃ hoc fecerit ad explorandum si vera essent que sibi dicta fuerant per angelum. sicut illi exploratores Josue secundo. quibus dictum fuit. Ad montana conscendite. Dicendũ ſm Ambrosium. q̃ hoc fecit beata virgo non q̃ si incredula de oraculo vt zacharias. Non incerta de nuncio quia sciuit eum esse angelum. Non dubitans de exemplo scilicet sibi dato in elizabeth. Sed potest assignari q̃ntuplex ratio quesiti Prima ratio est vt per hoc virgo humilitatis officium exerceret. Sciebat enĩ se tantam gratiam. non nisi p humilitatem meruisse. Vnde licet plena eẽt omnibus virtutib⁹. de sola tamen humilitate gloriat̃. d. infra Quia respexit humilitatem ancille sue. Et ideo post̃q illa verbum conceperat non minus imo magis humilitati studuit. et in ea se exercere voluit. Nec enim sufficit humilitatem solum in mente tenere Sed oportet eam et opere exercere. Vnde licet ipa maior esset non dedignabatur

ire ad minoꝛē. Qō bene recognoscēs. Elizabeth dicebat. Unñ hoc mihi. hoc tnfra patebit. ¶ Secūda vt virgo cognate sue cōgtulaꝛet quā audiuerat ab angelo cōcepisse. ⁊ que diu lamentata fuerat ppter opꝓbꝛiū steleritatis. Cuius etiā sterilitas vulgata fuerat ad maioꝛē rubozē suum. vt supꝛa dictū est in euāgelio p̄cedēti. ¶ Tertia vt ipa elizabeth seni hūilitatis obsequiū exhibeꝛet. Unde Amb. Discite vos sancte mulieres sedulitatē quā pgnātib⁹ debeatis exhibere cognatis. Quarta vt daꝛet p hoc exemplū q̄ quātecūqz pfectiōis sit hō. ⁊ quātūcūqz qs in alto cōtēplatiōis pfecerit. nūq̄z tñ debet se reputare exēptū ab officio caritatis. qō exhibeꝛet circa ꝓximos ꝓpa actiue vite. Imo foꝛtius dꝛeis p tpe in iuda. Ecce maria mater verbi eni effecta. non se a ministerio actiue vite subtraxit. imo tūc pmum foꝛtius talib⁹ insudauit. Qō est contra illos delirantes. qui dicūt se supgressos opa actiue vite. Si enī vnq̄z aliq̄s hō fuisset exēptus ab actibus exteꝛioꝛib⁹ vtuosis. rōne ꝓtēplatiōis. vtiq̄z fuisset btā virgo. Qz ipa posita in sublimissima pfectione ex p̄ceptiōe filij dei mox a cōtēplatiōe exurgens iuit ad actōez. Unñ Amb. Maꝛiā q̄ ante sola in intimis penetrabilib⁹ vsabat nō a publico ꝗginitatis pudoꝛ. nō a studio aspitas mōtiū. ñ ab officio plixitas itineris retardauit. ¶ Quinta rō ē vt ex sui pñtia nascēti iohīs pfectū puꝛet. Et hec rō spēaliter respicit eius tā diutinam māsionē. Qz videlicet māsit cū ea trib⁹ mēsibus vt subdit in textu. Unñ dicit Beda q̄ non sola familiaritas est causa q̄ tam diu beata ꝗgo apud Elizabeth māsit. sed etiam tanti nati pfect⁹. Nā si in p̄mo ingressu tantus pfect⁹ extitit vt ad salutatōez marie exultaret infans in vtero. ⁊ repleret spūsco mater infantis. quātū putamus. vsu tanti tpis sancte marie addidisse pñtiam. Ex q̄ docemur etiā q̄ spūales nostros pfectus debemus in ꝓximos diffundere. ⁊ non in nos solos collatam nobis a deo grām retoꝛquere. ¶ Item grīa q̄re festinauit. Dicēdū q̄ ppt quīqz. Primo ppter ꝗgineā pudicitiā. ne sez virgo videret diu in publico. Unñ Amb. Discite virgines nō diu demoꝛari in plateis. Non aliquos in publico miscere sermōes. Secūdo ppter animi leticiā. letātes enī accelerāter incedūt. Sicut fecit beatus Anthoni⁹ post q̄z viderat aiam sancti pauli ab āgelis deferri. Quia vt ipe dixit tūc quātūcūqz senex tam cito iuit resiuū spacium itineris vt volasse magis q̄z measse eum crederis. Tiebtā virgo iuit festinanter. Quia sz Amb. eꝛat leta p voto religiosa p offitō. festina p̄o gaudio. ⁊ tanto estuabat gaudio vt ex ipa dulciflue salutatiōis sue voce gaudiū etiā reduda/ret in iohem clausum in vtero matris. Nec dubiū q̄n ⁊ in ipsam elizabeth. sicut ⁊ spūs ꝓphetie Unde ppter redundātiam tante leticie potuit btā virgo dicere illud Geñ. xxj. Risuz fecit mihi dñs et oīs qui audierit coꝛridebit mihi. Q̄z felix fuisset qui in illo itinere obuiā eā habuisset ⁊ vocem salutatōis ab ea recepisset. Tertio ppter ministerij instantiam. vt videlicet cito subueniret elizabeth in obseq̄o ministerij. Qz vt dicē Amb. Nescit tarda molimina spūssancti gratia. Quarto ppter pueri ad iohem frequētiā. Qz vt dicit Augꝰ. Jesus qui in vtero illi⁹ erat. festinabat ad huc in ventre matris iohem positū sanctificare. Quinto ppter spūalē intelligentiā. vt det intelligi q̄ necessaria est festinatio illi q̄ vult ad pfectionē attingere Heb. iij. Festinemus ingredi in illā requem vt capiam⁹ ꝛc. j. Coꝛ. ix. Sic currite vt cōprehendatis. Quo cōtra dicit ō fatuis virginibus Mathi. xxv. Qz nouissime venerant et iō ad sponsam intrare nō potuerunt. ¶ Item dubitaꝛ de eo q̄ dictum ē. In ciuitatem iuda. i. hieruſalē. qūo hoc sit. cū dom⁹ achzarie nō fuerit in hierlim. Et ꝓterea q̄z hierlim est in tribu beniamin ⁊ nō iuda. Propt̄ qō dicendū q̄ sicut legi ⁊ audiui ab his q̄ ibi fuerunt. Nazareth distat a hierlim ad. xxxvij. leucas q̄ facūt. ix. miliaria theutonica vel circa vt audiui. Et mirū q̄ ꝗgo delicata ad tantā distantiā properare voluit. nisi quia ferebat spūsancto ꝓpter rationes dictas de festinatiōe. Nec miruz quia etiam tpe partus p maioꝛem distātiā iuit. quia betleem distat ab hieruſalem ad tres leucas. ad huc vltra veniendo de nazareth. quā distantiaz itineris inuit Amb. cum dicit in omel. q̄ mariam ab officio ꝓlixitas itineris nō retardauit. Domus autem zacharie distabat ab hieruſalē ad duas leucas a latere vel quarto miliario vt dicit in hiſtoꝛia. Et potuit esse q̄ beata virgo veniens de nazareth ꝓius applicuit hieruſalem. ⁊ inde transiens venit ad opidū in quo erat dom⁹ zacharie. Qz autem obijcit q̄ hieruſalem nō sit in tribu iuda sed beniamin. verū ē. sed hic iuda nō est nomē trib⁹ sed regni. vt dicit magister in hiſtoꝛijs. ¶ Beim de scō ponit hūlis ꝗginis ingress⁹. Et intrauit in domū zacharie. qten⁹ singlo. grādeue pgnāti iuuēcula dēseruiret. in q̄ ꝗgis hūlitas notat. q̄ maioꝛ venit ad mioꝛē. Unñ sz Amb. hūlitatē eā dē quā āgelo exhibuit. hoīb⁹ q̄z exhibe curauit. Deiō itō pōit reuerēd⁹ ꝗgis affat⁹. ⁊ salutauit elizabeth. Duoꝛ ipsa virgo pfert salutationem ppter duo. Primo cā hūlitatis. q̄ vt dicit Amb. decet vt quanto castioꝛ

virgo tanto hūlior sit. noueritq; deferre senioribus. Scdo causa pietatis. quia vt dicit ide. superior venit ad inferiorē vt inferior adiuuetur. Maria ad elizabeth. christ⁹ ad iohēz. Et prima rō respicit morē illarū regionū. vbi iferiores solent pri⁹ salutare superiores. q̄si ex reuerentie exhibitione. Sed scda ratio respicit morē illaz regionū vbi salutatō pferta maiorib⁹ vt i alemania in signū q̄ oīs bñdictio desursū est. Quib⁹ aūt verbis salutauerit scriptū nō habet. Ez verisile est. q̄ vbū salutatiōis āgelice ei iptierit. q̄ cōicādo sibi mun⁹ diuinit⁹ ei missū. dicēdo. Ave matertera. Nō patz ex effectu vt statiz dicet. ¶ Notandū aūt q̄ beata vgo māsit in ei⁹ obsequio ibiō trib⁹ mēsibus vt dicit infra. vsqz q̄ nat⁹ fuit iohēs vt dicit glo Et sic legit̄ i li. iustoz. brā virgo pmo leuauit eū de terra. Nec solū vt dicit Beda causa familiaritatis tā diu māsit. sed vt tāto tēpore Elizabeth z iohēs crescerent pfectus. Nā si i pmo aduētu marie spūsco sūt repleti. multum est illis supadditū tanta mora mansionis. Et deinde redijt i domū suā vt dicit Luc. ¶ Nota moraliter. q̄ ser hic dicunt de virgine q̄ z nos ei⁹ imitatiōe facere debemus. Primo q̄ exurrexit Surgam⁹ et nos a desideriis terrenis in q̄bus morando dormim⁹. Hora est enī nos a somno surgere. Vñ aplūs. Surge qui dormis. z exurge a mortuis. ¶ Scdo abijt in mōtana. Ascendam⁹ z nos in montana a petēdo celestia. Vñ Gen. xix. In mōte saluū te fac. ¶ Tertio festinauit. Festinem⁹ et nos. quia nō habem⁹ h manētem ciuitatē sed futurā inq̄ramus. Vñ Heb. xiij Festinem⁹ ingredi in illā requiē. ¶ Quarto venit in ciuitatem iuda. Ingrediamur z nos i ciuitatem iude. i. in ciuitatē p̄templatiuā celestem hierusalē. in quā ascēderunt tribus trib⁹ dñi ad cōfitendū nomini dñi vt dicit̄ in ps. Judas enī cōfitens interp̄tat. Duo p̄dictoz scz scōm z quartū tangit Glo. Bede sic. d. Accepto virginis cōsensu. celestia petit angel⁹ quē virgo sequit̄ q̄ in montana pgredit̄. Sic aīa que verbū dei cōcipit. oportet vt virtutum cacumīa gressu amoris cōscendat. vt ciuitatem iuda. id est cōfessionis z laudis arcem penetret z vsqz ad pfectionē fidei z caritatis. qua ī trib⁹ mentibus in ea cōmoret. ¶ Quinto intrauit in domum zacharie. Intremus z nos domū zacharie. nō sequētes cogitationes varias. sz magis memores mādatoz dñi ad faciēdū ea. vt dr Pu. xv. Zacharias enī memoras dñi interp̄tat. ¶ Sexto salutauit elizabeth. Salutem⁹ et nos elizabeth creaturas fastidiendo z in solo deo saturitatez nostri desiderij statuendo. qui solus i bonis replet desideriū nostrū vt dicatur in ps. Elizabeth enī saturitas dei mei interp̄tatur.

¶ Expositio secunde partis euangelij.

XLIIII

Et factum est ut audiuit salutationem marie elizabeth. exultauit infans i vtero eius. Et repleta est spūsancto elizabeth. et exclamauit voce magna et dixit. Benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui. Et vnde mihi hoc vt veniat mater domini mei ad me. Ecce enī vt facta ē vox salutatiōis tue i auribus meis. exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata que credidisti. quoniā perficiētur in te ea que dicta sunt tibi a domino. ¶ Secundo ponit vīginee salutatiōis virtuosus effectus Et tāgunt tria. Primo tangit̄ p̄cursoris exultatio cū dicit [Et factū est vt audiuit] Scōm glo. Ordine nature p̄or elizabeth audiuit vocez sed rōne mysterij p̄oris iohēs exultat. q̄a p̄or sentit gratiā. Quia sicut illa marie. sic iste dñi aduentum sentit. Prophetia enī parētē acutius videt et audit salutatqz pphetatū. [Exultauit infans] scz iohēs. q̄ ei⁹ lingua nō poterat. aīo exultāte salutat z gestu corpis. q̄i gestiēs assurgere domino suo cui⁹ erat p̄cursor tripudiat. Et sic statiz ad pīnaz dñi officiū sue p̄cursionis inchoat. Et tūc impleta fuit illa pmissio facta zacharie de iohāne. q̄ spūsco repleri deberet ex vtero matris sue. Et nota q̄ ex plenitudine grē qua christ⁹ se receperat in maria. effudit p salutatiōez vīginis grāz scificatiōis in iohem. que vlteri⁹ redūdabat in matrē vt sequit̄ ¶ Scdo ponit̄ elizabeth scificatio cū dicit̄ [Et repleta est spūsco elizabeth] Vñ nota fm glo. Quig. q̄ nō pus repleta ē elizabeth spūsco q̄z filius iohēs. sz filius repletus replet matrē [Et exclamauit voce magna] Spūs enīz infantis nō valentis clamare nec loq̄ ppria voce. fecit clamare matrē magna voce. Clamauit aūt voce magna. Tum in signū magne affectionis Tum quia magna dei dona cognouit fm glo. Unde infra. Quia fecit mihi mag ꝛc. Tum q̄a illū tenebat in vtero qui erat vox vbi ¶ B

¶ Tertio ponit̄ elizabeth vaticinatio vel pphatio ibi [Et dixit. Bñdicta tu in mulieribus] Primo pphetizant aūt matres puuloz spū sz g'o. Ubi elizabeth quattuor facit. Primo pfert benedictionis vaticinū. Et hoc fuit duplex. Quia primo bñdixit virginē. scdo plem. Bñdicendo virginem dicit [Benedicta tu ꝛc.] Nō autē solum

benedicta inter mulieres. sed inter bñdictas bñ/
dictione insignis. vt dicat glo. Et hec clausula sa
tis exposita est supra in euangelio quarte ferie.
¶ Sz notandum ꝑm glo. q̄ apparet ex illo Eliza/
beth etiã ista ỹba angeli ad mariã dicta. p spiri/
tum intellexisse. Qđ patet ex eo. Quia eandẽ be
nedictionẽ etiã ỹgini angelus attulerat. Et vbi
angel⁹ suã salutationẽ terminauerat. ibi Eliza/
beth inchoauit. ad inuendum q̄ eodẽ instinctu
diuino. vterq; fuerũt de mysterio incarnatiõis
edocti. tã angel⁹ q̄z elizabeth. Ex q̄ patet q̄ beata
ỹgo p salutationẽ suã mysteriũ angelice saluta
tionis eructauit ⁊ trãsfudit in elizabeth. Cũ tan/
ta enĩ efficacia ỹtutis impssum erat ỹgini illud
aue ab anglo. q̄ ab ore suo aue ꝓgredies singu/
larẽ effectũ gtie vlteri⁹ in alios reddũ daret. Vñ sibi
appꝓriate ꝓgruebat dicere illud ps. Diffusa ẽ
gratia in labijs tuis. ꝓpterea bñdixit te deus in
eternũ. ¶ C Deinde bñdixit plem. | Benedi/
ctus fructus vẽtris tui | Scõm glo. Nõ sic alij
hoies bñdicti. Sz sicut ait aplus. Qui est bñdi/
ctus sup oĩa deus in secula ⁊ p quẽ bñdictio ve
nit alijs. Et põt introduci hec clausula ꝑm The
ophilũ vt sit redditio cause ad p̄cedentẽ clausu/
lam. Dixerat enĩz. | bñdicta tu inter mulieres |.
Deinde quasi interrogãte aliquo. q̄re. subiũ git
causam. | et bñdict⁹ fruct⁹ vẽtris tui | Et ꝓ q̄
Quasi diceret. Quia de⁹ est fruct⁹ ventris tui.
Cõsueuit enĩ sacra scriptura et p q̄ accipe. Vñ
est illud ps. Benedictus q̄ venit in nomĩe dñi.
deus dñs ⁊ illuxit nob. ¶ Et nota q̄ signanter
Jesus dr fruct⁹ vẽtris beate ỹginis. q̄ sine patre
cõceptus fuit. Alij aũt hoies q̄ a patrib⁹ suis se
men sumpserũt. eorũ fruct⁹ exstitit. vt dic̃ greg⁹
Vñ est illud ps. De fructu vẽtris tui ponã sup
sedẽ tuã. Vbi etiã christ⁹ dicit fruct⁹ ventris da
uid. videlicet ex pte matris ỹginis. q̄ fuit de fru/
ctu vẽtris dauid. Et eiusdez ỹginis fruct⁹ absq;
semine paterno alio fuit ipse christ⁹. ¶ Iste aũt
fruct⁹ ventris ỹginis dr benedict⁹ multipliciter
Primo in flore vnde pcessit. q̄ sicut ex flore fru
ctus pducit. sic christ⁹ ex florida ỹginis carne cõ
ceptus est. Ecc. xxiij. Flores mei fruct⁹ honoris
⁊ honestatis. Secũdo est bñdictus. q̄ speciosꝰ
in decore. q̄ candidus ⁊ rubicũdus. Cant. ij. Et
psal. xliij. Speciosus forma ꝑ filijs hoĩm. Ter/
tio. q̄ suauis in odore. Cañ. j. In odore vnguen
torũ tuorũ currim⁹ Et Gen. xxvij. Ecce odor filij
mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs Quar
to. quia dulcis ĩ sapore. Cañ. ij. Fruct⁹ ei⁹ dulcis
gutturi meo. Psal. Gustate et videte quoniaz
suauis est dñs Quinto. q̄ pciosus in valore. q̄
fuit redemptio toti⁹ generis humani. j. Pet. j.
Nõ corruptibilib⁹ auro l'argẽto redẽpti estis ⁊c
Sexto fuit fructus ille bñdict⁹. q̄ efficax ĩ vigo
re. habet enĩ vigorẽ vite eterne. q̄ ꝓseruat a mor
te ꝑpetua eos. q̄ ex eo sumpserint. Vñ sigñficatus
est p fructũ ligni vite. Apoc. xxij. ¶ Nota etiaz
q̄ q̃libz fruct⁹ colligunt ex beata ỹgine. Primus
est vẽtris. Et hic est generatio p quã fructũ vite
cõmunicam⁹ De q̄ hic. Secũdus est fruct⁹ mẽ
tis. Et hic est cõpassio quã habet ad afflictos et
sup peccatores Job. ij. Fili vinũ nõ habẽt. Terti
us est oris. Et hic est oro. uij. Reg. ij. Veniat bersa
bee ad regẽ salomonẽ. i. beata ỹgo ad christũ. vt
loqueret ei. p adonia. i. ꝓ peccatore Berñ. Secu
rum habes o hõ accessum ⁊c. Quartus est opis
Et hic est ptectio. Cañ. uij. Sicut turris Dauid
collũ tuũ. q̄ edificata est cũ ꝓpugnaculis. mille
clipei pendẽt ex ea. omis armatura fortiuz. Colluz
enĩ ecclesie p q̄m ipsa ꝓiuncta est capiti christo. ẽ
beata ỹgo. Propugnacula sunt ỹtutes quib⁹
expugnat diabol⁹. Mille enĩ clipei sunt infiniti
modi ptectiõis q̄ inueniunt in ea. Et omis arma/
tura fortiũ. q̄ quicũq; est fortis in spũali bello.
oportet q̄ p ipsã armet. Quint⁹ est noĩs. Et bẽ
deuotio que habet ex ipso bñdicto noĩe ei⁹ etiaz
a sceleratis. ita vt in omnib⁹ piculis ab omnib⁹
inuocet. Qualiter autẽ hec clausula mystice ex/
ponatur. supra habes in expositiõe mystica euã
gelij primi. ¶ B Secũdo. pdit magne admi
rationis mysteriũ | Et vnde hoc mihi vt veniat
mater dñi mei ad me |. Quasi diceret ꝑm glosã.
Quã tũ bonũ mihi accidit q̄ mater dñi mei ve
niat ad me. Vel aliter. | Vnde hoc mihi |. id est.
in q̃bus meis meritis est hoc. | vt mat̃ dñi mei
veniat | sic hũiliter deuote ⁊ reuerẽter | ad me |
seruã ⁊ ancillã suã ¶ Nota q̄ elizabeth fecit sic̃
facũt homies sancti. qui quãto plus p dona di
exaltant. tãto pfundi⁹ in se humiliant ad ꝓpriã
semp indignitatẽ ⁊ fragilitatẽ se recurrãdo Sic
Elizabeth pcepto tanto dei bñficio de aduentu
christi ⁊ ỹginis. cum admiratiõe tãte dignatio/
nis diuine erga se reflexa sup ꝓpria fragilitate.
ex pfundo humilitatis erupit mysteriuz sue ad/
mirationis. dicẽs: | Vnde hoc mihi | Hec mirz
quia vt dicit glo. Ambrosij. Jdẽ spũssanct⁹ q̄ ꝓ
phetie donũ dedit Elizabeth vt matrẽ christi co/
gnosceret. piter et humilitatis ỹtutẽ ei pstitit. Et
ꝑm Orig. hac etiã humilitate iobes quẽ tũc Eli
zabeth habebat ĩ vtero postea se hũliabat chri/
sto dicẽs: Ego a te debeo baptizari ⁊ tu veis ad
me. Et alibi. Cui⁹ nõ sum dignus vt sol. cor. cal.
eius. Et nota ꝑm Greg. in omel. q̄ hanc humili
tatem nõ habẽt hoies mũdani. Vnde sup illud
Job. iiij. Erat quidã regul⁹. Certe inquit si nos

cum spiã seruus rogaret vt ad cũ ire deberem⁹. ꝓtinus nobis nostra supbia in cogitatione tacita rñderet dicẽs Mõ eas qꝛ temetipsum degenerasti honoꝛ tuꝰ despicit. locꝰ vilescit. Ecce de celo venit q̃ seruo occurrere in terra nõ despicit. & tñ in terra humiliari ꝓtemnimꝰ. qꝛ ó terra sumus

Nota etiã ex his viã regiã qua hũilitas venit in mundũ. Quia ꝓmo christꝰ eã secũ attulit de celo & ex eo venit in virginẽ. quã statim ostẽdit. cũ do ad elizabeth. Ex ỹgine vtute salutatõis venit in Joh̃em. & redũdabat in elizabeth matrẽ suam. quã moꝛ cbullit dicẽs. | Unde hoc mihi ꝛc |

Sed queriẽ ꝓ q̃ signa potuit Elizabeth cognoscere q̃ beata ỹgo esset mater dñi. Dicendum. q̃ sicut de cõceptu naturali sunt signa naturalia q̃bus hi q̃ exercitati sunt. de talibꝰ pñt ꝓcognoscere & ꝓcurari qualis sit ꝓceptꝰ ꝓgnãtis. Attendunt enĩ gestus mulieris qualit se habeat in motibꝰ. qualiter in passionibꝰ. qualiter & quid loquat̃. qualia aspiciat. qualia desideret qualia somnia habeat. & multa talia. Sic de cõceptu ỹginis supnaturali sũt signa supnaturalia. q̃bus põt cognosci sublimitas sui fetus Mõ enĩ virgo habuit ꝓsuetas ꝓgnantiuꝫ passiones. Quia vt dicit Amb. Nihil toꝛtuosum i oculis marie. nõ in ỹbis procax. nõ gestus fragilioꝛ. ñ incessus lasciuioꝛ. nõ vox petulãtioꝛ. Unde nulla coꝛpis spẽs diuinitatis cõceptũ nũciare valebat. nec apparuit in ea tumoꝛ vẽtris ꝓpter puerum fetꝰ. vt ꝓz supꝛa i euãgelio ꝓcedẽti in expositione lrãli circa finẽ. Signa aũt q̃bꝰ hoc cognosci poterat. ex his que dicunt in euangelio colligunt̃. puta qꝛ spũ impellẽte virgo abijt festinanter. itrauit domũ humiliter. salutauit elizabeth reuerẽter. exultauit infans mirabiliter. Sanctificata est elizabeth singulariter. ꝓphetauit inopinabiliter. laudauit virginẽ extollenter. Et ipsa virgo laudauit dñm ardẽter. Quid ex his nouis & miris signis credendũ est. nisi qꝛ q̃ nasceꝛ ex ea sanctũ. vocabit filiꝰ dei. Dicamus ergo cuꝫ Elizabeth videtes sc̃z hec signa & legẽtes. | Unde hoc mihi vt veniat mat̃ dñi mei ad me |

Nota q̃ mater dñi venit ad pcõꝛes p cõpassionem inquantũ est amaꝛ mare. dans eis cõtritionis amaritudinẽ. Venit ad oꝑessos ꝓtectionem inquantũ dña. liberãs eos. Venit ad mestos p cõsolationẽ inq̃ntũ stella maris. letificans cos. Unde beatꝰ Aug⁹. Sancta Maria succurre miseris. Ecce ꝑmũ. Juua pusillanimes. Ecce secundũ. refoue flebiles. Ecce tertiũ. Tertio reuelat miraculũ cñ dicit: | Ecce enĩ vt facta ẽ vox | Vox inq̃z columbine simplicitatis. vox ỹginee puritatis. vox amicꝫe suauitatis. | salutationis tue | Quid enĩ aliud nouerat ỹgo nisi salutare que salutẽ omniũ gestabat i vtero. & effectuz angelice salutatiõis gestabat i coꝛde. Uñ ipsa salutem ꝓmittere habuit seculo quã piẽdo seclo ꝓferebat. | In auribꝰ meis | Cañ. ij. Sonet voꝛ tua in auribꝰ meis. vox enĩ tua dulcis. Et bñ dulcis qꝛ sua dulcedine fecit saltare et tripudiare ifantem Johem in vtero matris. Uñ dicẽ glo. Ipso momẽto q̃ vox intrat ad aures coꝛpis ỹus spiritualis coꝛ intrat audiẽtis. & nõ solũ matrẽ. sed etiã sobolẽ amoꝛa duenẽti saccẽdit. Uñ subdit. | Exultauit i gaudio infans i vtero meo |

Hec exultatio ꝑm beatũ Aug̃. fuit tanq̃z matri dñi reddita resalutatõ. Et qꝛ dicerz aliq̃l. quõ potuit infans in vtero habere vsum rõnis. Rñdet beatꝰ Aug̃. hoc factũ esse miraculose. q̃ vsq̃z adeo fuit in illo puero accelerat⁹ vsus rõnis et volũtatis. vt intra viscera matris iã posset agnoscere. credere. ꝓsentire. Et hoc dicit habẽdũ i miraculis diuine potẽtie. nõ ad humane trahẽduz exemplar nature Vel aliter posset nõ incõgrue dici ꝑm eundẽ beatũ Aug̃. Qꝛ infans Johes non cognouerit vel vsum rõis nõ habuerit. Sed exultatio illa diuinitꝰ fuerit ꝓcurata ad signandũ alijs. Unde dicit beatꝰ Aug⁹. Potuit ergo esse ista signatio rei tãte a maioꝛib⁹ cognoscẽde. nõ a puulo cognite. Mõ enĩ dixit. Exultauit in fide infans in vtero meo. sz exultauit i gaudio Videmus enĩ exultationẽ nõ solũ puuloꝛ. sz etiaz peꝛoꝛum. nõ vtiq̃z de aliq̃ fide vl religione vel q̃cũq̃z rõnali cognitiõe venientẽ. Sz qꝛ ista exultatio fuit noua & miraculosa. vt potei i vtero et ad pñtiam matris dei. iõ nõ dubiũ q̃n diuinitꝰ excitata fuerit. siue infans cognouerit siue nõ. Uñ ꝓmũ dictũ magis videt pũ et deuotum

Quarto extollit ỹginis ꝓconiũ cuz dicẽ. | Et beata q̃ credidisti | nõ sicut maritꝰ eius zacharias q̃ dubitauit. Apparet ex ỹbis his ꝑm glosam q̃ maria nõ dubitauit sz credidit ỹbis angli. nec ꝓpter aliq̃d dubiũ ad elizabeth aduẽtasse. Et iõ fructũ fidei ꝓsecuta est. Nota q̃ntũ bonuz sit fides que meruit in ỹgine incarnationem christi | Quoniã ꝓficient̃ in te | id est. ꝓfecte fiẽt. s. vt ỹgo peas q̃ tã cõcepisti. et filiũ altissimi pariaꝛ. vt humanũ genꝰ ꝓte ꝓsequat̃ salutez. | Que dicta sunt tibi a dño | sc̃z p angeluz. Exq̃ patet q̃ Elizabeth spũsancto docẽte. cognouit ea q̃ dicta sũt ỹgini p̃ angelũ. Et nota ꝑm Greg̃. q̃ elizabeth ꝓphetauit de pñti ꝓterito & futuro De pñti quidem q̃ eam matrẽ domini appellauit. dicendo: | Unde hoc mihi | De ꝓterito cum dicit | Beata que credidisti | De futuro vero cũ additur: | Quoniã ꝓficient̃ in te ꝛc |

Expositio tertie partis euãgelij.

XLV

Et ait maria Magnificat anima mea dominũ. Et exultauit spũs meus in deo salutari meo Tertio tangit ỹginis in dei laudẽ deuotus affect⁹ cũ dic̃. Et ait maria: Magnificat aĩa mea dñm Scõm glo. beata ỹgo audita rñsione elizabeth q̃ beatã p̃dicauit. matrẽ dñi appellauit. fide forte laudauit. nõ ampli⁹ tacere potest dona q̃ pceperat. z q̃ virginali pudore acceptũ oraculũ silentio tegebat. tã cõgruo tpe patefecit. Uñ exultãs prupuit in cãticũ leticie dicẽs Magnificat aĩa mea dñm Et nota q̃ mulieres cõsueuerũt dño dicere canticũ. qñ de⁹ fec̃ mirabilia circa eas. Et pl⁹ omnib⁹ põt hec ỹgo magnificare dñm. Prima mulier q̃ cecinit canticũ magnificãdo dñm fuit maria sororis moysi in trãsitu maris rubri dicẽs: Cantemus dño gloriose eni magnificat⁹ est. Exo. xv. Ez ista ỹgo ampli⁹ magnificare poterat. q̃ pe z velut p diuine claritatis stellã. mare pñtis vite trãsim⁹ Altera mulier fuit delbora. q̃ cecinit canticuz dño. p victoria ununicor Judĩ. v. Sed hec ỹgo ãpli⁹ potuit magnificare dñm. q̃ ex ea est nat⁹ q̃ ẽ victor de tribu iuda. Et pter hoc bñ dicit. Fecit potentiã in brachio suo disp. su. mẽ. cor. sui Tertia mulier q̃ cecinit canticũ fuit anna. q̃ post sterilitatẽ meruit fecũditatis grãm z pepit samuel magnificãs dñm dicẽs: Exultauit cor meũ in domino. j. Reg. ij. Ez hec ỹgo amplius potuit magnificare dñm q̃ fecũditatis susc̃epit ꝓlegium manẽte ỹginitate. Quarta mulier q̃ magnificauit dñm fuit iudith. q̃ caput holofernis amputauit Judith. xiij. Et iõ cantabat dño canticũ. d. Incipite dño in tympanis. cãtate dño in cymbalis. modulamini illi psalmũ nouũ ẽ Judith. xvj Sed hec ỹgo potuit ampli⁹ magnificare dñm quia ipsa cõtriuit caput antiq̃ serpẽtis. q̃niaz in ea ꝓpleti ẽ q̃d dixerat dñs Gen̄. iij. Mulier ꝓteret caput tuũ. B In hoc igit̃ cãtico ỹgo d omnib⁹ bñficijs circa eã diuinit⁹ exhibitis. omnes vires suas in grãy actiõe z laude dei impendit. vt dicit Orig. loquẽs in psona ỹginis Magnificat aĩa mea dñm Quasi. d. Tanto munere me dñs sublimauit. vt nullo lingue officio explicare possim. Sz totũ animi interioris affectũ in agẽdis grãy laudibus officio. totũ q̃d viuo. q̃d sentio. q̃d discerno in ei⁹ magnitudine ꝓplanda. in ei⁹ pceptis obseruãdis impẽdo. Cõprehẽdit aũt oẽs vires sub aĩa z spũ. Sub aĩa cõprehẽdunt oẽs vires inferiores in cõpatiõe ad corp⁹. Spũs vo importat eandẽ subam aie sm vires superiores. q̃bus rapit̃ sup̃a se dulcedine cõtẽplationis. Primo ergo ponit̃ aie magnificatio cũ dicit: Magnificat aĩa mea dñm Secũdo sb̃ ijcitur spũs exultatio Et exultauit spũs me⁹. Et est iste pcessus a posteriori. Nã po⁹ est spũs exultatio z unde redũdat in aĩam laudatio. Oz ergo spũs mẽtis exultauit. iõ aĩa dñm magnificauit. Vel etiã ecõuerso sm Basiliũ. vt pus aĩa magnificet q̃z exultet spũs. Quia nisi aĩ credi derimus. exultare nõ possum⁹. Hoc aũt q̃d est magnificare. nõ est hoc idẽ q̃d magnũ facere. q̃ deus nec augmẽtũ recipit nec detrimentũ. sed ẽ idẽ q̃d magnũ p̃dicare vel laudare siue ore siue ope. Uñ dicit glo. et est Orig. Magnificat dñs nõ q̃ humana vox ei aliq̃d adiũgat. sz q̃ magnificatur in nob. dũ aĩa nostra q̃ ad imaginẽ dei facta est siue creata. p iustitiã se christo cõformat. q̃ est imago patris. Et sic dũ ipsum christuz imitando magnificat. quadã ptcipatõe magnitudinis ei⁹ sublimior fit. vt illã imaginez splẽdido bonor colore factor z quadã emulatiõe vtutis in se videat exprimere. Tũc ergo aĩa deũ magnificat. qñ imago dei que est in ipsa magnificat id est vtutũ magnitudine magna efficit Sicut si imago petri depicta sit magna. dicim⁹ q̃ ẽ magnus petr⁹ Notandũ q̃ deus magnificat triplicit in bñficijs suis. Primo ipsa bñficia do attribuendo. Esa. xxvj. Omnia opa nostra operatus es in nobis dñe. Apls. j. Cor. iij. Quid habes q̃d nõ accepisti. Secũdo pipsis deo grãs agẽdo Ecc. j. Ad locũ vñ exeũt flumina. i. dona z bñficia dei reuertũt̃ p grãy actionẽ vt iterꝝ fluãt. Tertio in ipsis nos exercẽdo. Matth. xxv. Bñe q̃nqz talẽta tradidisti mihi. ecce alia q̃nqz suplucratus sum C Deinde ponit̃ spũalis ỹginis exultatio Et exultauit spũs me⁹ Quasi diceret sm glosam. Quia terrena nõ curo. psperitas nõ emollit me. nec aduersitas frãgit. iõ sola illi⁹ memoria me delectat. a q̃ sal⁹ sperat̃ eterna. illi⁹ diuinitate letor cui⁹ tpali cõceptiõe mea caro fecundatur. Et nota sm glo. q̃ pm⁹ vsus refert̃ ad patrem cũ dicit. Magnificat aĩa mea dñm. i. deũ patrẽ. Secund⁹ vo refert̃ ad filiũ quẽ appellat ỹgo salutare suũ. Et oꝛ salutare dupliꝛ. Uno modo scz saluator. Alio mõ q̃si salutis ara. Et vtrũ q̃z cõpetit dei filio. In B aũt salutari. ỹgo bñ habet cãm exultatiõis pl⁹ q̃z oẽs creature. Qꝛ patrẽtes exultãt in filijs Et licet ipse sit salutare oĩm hominũ. singulariter tñ fuit salutare ỹginis p cũctis hoib⁹. ppt singulares ꝓgatiuas virginis sup̃a tactas. Aliter sm glo. sicut sm carnẽ una est mat̃ christi. sic sm spũm omniũ fideliuz

fructꝰ est christꝰ. Dis enī aīa cōcipit dei verbuz si tñ immaculata ⁊ īmunis a vitijs ītemerato castimoniā pudore custodiat. Sit ergo in singulꝫ anima marie vt deū magnificēt. sitqz in singulis spūs marie vt exultēt in deo ¶ Deinō sb dit cām vtriusqz dicti. Causā pmi. qz scz dixerat. |Magnificat aīa |oñdit dicens. |Quia respexit humilitatē ancille sue |Causam secūdi scz qz |exultauit spūs |oñdit dicēs |Ecce enī ⁊c |Anima enī p respectū ad inferiora sm q vocat aīma vt dictū est dr ancilla dei. Dz inquātū vocat spiritus p templatiōz scz diuinoꝝ dr spōsa dei Qz ergo dicit hic |Quia respexit humilitatē ancille sue |corrspōdet ei qō pus dixerat |Magnificat aīa ⁊c |Qz vō dicit se beatā dicendā. rñdet ei q dixerat. |Exultauit spūs ⁊c ¶ Notādum aūt circa hoc qō dicit |Quia respexit humilitatem |Qz licet beata vgo habuerit in se oēs vtutes vt supra oñsum est. de nulla tñ gloriat nisi ō humilitate sola. cui oīa dona tantaꝝ grāꝝ attribuit dicēs: |Quia respexit humilitatē |Nō dixit nobilitatē vel altitudinē. qz deꝰ būlia respic. ⁊ alta a lōge cognoscit Qnq. Vilis nobilitas q in locis tā turpibꝰ generat. Nō pulcritudinem qz fallax gratia scz carnis. ⁊ vana est pulcritudo Prouerb. vlt. Nō potentiā qz dñs deponit potentes de sede. vt infra. Nō sapiam. qz stultā fec deus sapiam huiꝰ mūdi. j. Cor. j. Nō vginitatē quia inuenuntur ⁊ fatue vgines. Matth. xxv. Omnia hec excellent fuerūt in beata vgine. sz ñ nisi de sola humilitate gloriat. Be q etiā supra in expositione illius verbi Ecce ancilla. ¶ Nota etiā circa hq̄ dicit |Ecce enī ex hac beatam me dicēt |q hec nō dicit inani glia vexata. sz sacro tacta spū que futura sunt prescuit. vt dicit grecꝰ. Dicit aūt. |oēs generatiōes |. qz li omēs requirit tria distributa. Omnes generationes. humanā. angelicā. ⁊ diuinā. Vel nō soluz eliza|beth. sed etiā oēs credētiū natiōes ¶ Deinō magis declarat cām omniū p dictoꝝ scz q̄re aīa sua magnificat. ⁊ q̄re spūs eiꝰ exultat. ⁊ in q̄ respexit humilitatē eiꝰ. ⁊ quare beatā eā dicēt |Quia fecit mihi magna ⁊c | Et iō optime potuit deum magnificare. Quia vt dic Beda. Sola illa aīa cui dñs magna facere dignat. dignis eū p conis magnificare potest ¶ Querit Theophilꝰ. loquēs ad vginē. Que tibi magna fecit. Rñdet Credo vt creatura ederes creatorē. illibata cōci peres. famula dñm generares. vt p te mūdū deus redimeret. p te illuminaret. p te ad vitā reuocaret ¶ Possumꝰ aūt colligere decē magna q fecit dñs marie. Primū fuit p destinatio. Prelegit enī ipsam ab eterno matrē futurā filij sui. Ecc. xxiij. Ab initio ⁊ añ secula creata sum. Secundū p figuratio. Gen. vj. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. i. de mēbris sanctificatis. Tertiū est ppheta ⁊ p nūciatio. Esa. xj. Egrediet vga de radice iesse. Quartū in vtero sanctificatio. psal. Sanctificauit tabernaculū suū altissimꝰ Quintū est oīm grāꝝ impleno. Luc. j. Aue grā plena. Sextū est anglica salutatio Luc. j. Missus ē angelus. Septimū filij dei ꝛceptio. Luc. j. Ecce ꝛcipies. Octauū filij dei subiectio. Luc. ij. Et erat sb ditus illis. Nonū exaltatio Ecc. xxiij. Quasi cedrus exaltata sum i lybano. i. in celo. Decimuz coronatio q̄ coronatiōe ꝓstituta ē regina ⁊ iperatrix celi ⁊ terre. Can. iiij. Veni de lybano veni coronaberis ¶ Notandū q beata vgo in isto cātico dilatauit se i dei laude ⁊ grāꝝ actiōe. Nusqz aūt alibi legit fuisse locuta. nisi valde parū ⁊ paucis vbis. Ñ sciēoū q in locutione sua ipsa oīa necessaria suauit q̄ decēt pudicā ⁊ honestam locutionē. Que sunt septē. s. Cui. quid. vbi quantū. qñ. quō. quotiēs. Cui. qz non nisi honestissimis psonis. vt dicet infra. Nō oī boī reueles cor tuū Ecci. viij. Itē nō oēm boiem īducas in domū tuā Ecc. xj. Quid. qz solū necessaria et honesta locuta. vt patebit Epb. iiij. Dis sermo malꝰ ex ore vestro nō pcedat. Ubi. qz nō in platea vel vico vbi tractant lites ⁊ ptēciones ⁊ rumores. Ñ etiā festinauit de itinere. vt supra dictū est. Dz in domo sua vel in loco alias sibi securo j. Cor. xiij. Mulier in ecclesia. i. in gregatione taceat Si q̄d dat voluerit discere domi vi. su. itro. Prouerb. vij. Ecce mlier occurrit garrula ⁊c. Quātum scz qz pauꝝ. vnde q̄si vna quaqz vice vix duo vba vltria dixit Prouer. x. In multiloq̄o peccatum nō deerit. Qñ. qz tarde siē post multā allocutionē angeli. Prouerb. xxv. Mala aurea in lectis argēteis. verbū platū in tpe suo. Quō. quia prudēter. vt quō fiet istud. ⁊ hūiliter. vt ecce ācilla dñi. Quotiēs. qz raro et paucis vicibꝰ. Ecci. xxxj. Adolescēs loquere i causa tua vix cū necesse fuerit. si bis interrogatꝰ fueris habeat caput re|spōsum tuū ¶ Ñ nota q in vniuerso tantū septē vicibꝰ legimꝰ eā locutā. vt ex hac oñderet se plena grā septiformi. videlicz cum angelo bis Primo. Quō fiet istud Secō. Ecce ancilla domini. Cū elizabeth bis. Primo cuz salutauit elizabeth. Secūdo cū ait: Magnificat aīa mea dñm. Cū filio bis: Primo i tēplo. Luc. ij. Fili q̄d fecisti nob sic. Secūdo in nuptijs. Joh. ij. Vinum nō habēt. Et semel cū ministris Quicq̄d dixerit vob facite. In his oīb patet q nunq̄z locuta est. nisi breuit paucis vbis. Excepto q hic in cantico se dilatauit vbi cum deo locuta ē.

Et notandū q hec septē ẏba locuta est ī quat tuoꝛ tempoꝛ vicib⁹ ⁊ nō sine euidēti vtilitate q̄ libet vicē. Quater igit̄ est locuta ⁊ q̄ttuoꝛ mira bilia sunt secuta scz in angeli annūciatiōe. et tūc cōcepit deū. In elizabeth vlsitatiōe. ⁊ tūc exulta uit infans ī vtero In nuptijs. ⁊ tūc q̄uertit aq̄m in vinū. In templo. ⁊ tūc deꝰ subditus erat illis. Notandū q etiā inter p̄dictas locutiōes cū quattuoꝛ psonis locuta est beata ẏgo. s. cū ange lo. cū elizabeth vetula ⁊ cognata sua. cuꝫ filio. et cū mīstris suis In quo oñdit pulcꝛ documētū me dꝫ loq̄ nisi vel cū angelo. i. angelico sacerdo te. q; angel⁹ dñi exercituū est sacerdos. ⁊ hoc in cōfessione. Uel cū sancta elizabeth. i. cuꝫ vetula. vel alias matura ⁊ sancta muliere. ⁊ hoc in rara ꝑsolatione. Uel cū filio dei. ⁊ hoc in oꝛōe vt lecti one. Uel cū mīstris honestis. ⁊ hoc in necessa rioꝝ postulatiōe ¶ Alteri⁹ est notandū q in hoc dulcifluo cāt̄ico beata ẏgo gessit officiuꝫ cātricis in choꝛo cum intonauit. Magnificat aīa ⁊c. Nec mīꝫ cū ⁊ oīa officia claustraliū cō uenienter sibi valeāt adaptari. Fuit enī beata ẏ go pꝛissa in monasterio Luc.ij. Et erat subdit⁹ illis Itē coꝛreptrix in capitulo Luc.ij. Fili q̄d feci sti nobis sic. Itē magistra nouitioꝝ in claustro. Luc.ij. Cū induceret pueꝝ Iesum parentes ei⁹. Itē vlsitatrix in puincia vt hic. Exurgēs maria abiit in montana. Itē doctrix in cathedra. Job. ij. Q̄cūq; dixerit vob facite. Itē discipula ī stu dio. ⁊ hoc tā quo ad lectiōes q̄ꝫ ad repetitiones. Lu.ij. Maria aūt ꝑseruabat oīa ẏba hec. Quā etiā ad disputatiōes. Luc.j. Quō fiet istud. Itez claustralis in cella. Unde. Ingressus angel⁹ ad eam. Luc.j. Itē oꝛatrix in oꝛatoꝛio. Act.j. Erāt p; seuerāntes vnanimiter in oꝛatiōe cū mulieribus ⁊ maria matre iesu. Itē obediēs ī omni obseq̄o. Unde. Ecce ancilla dñi. Itē ebdomadaria in al tari. Job.xix. Stabat iuxta crucē iesu mater ei⁹. Ubi offerebat sacrificiū spūs ⁊ tribulati. Itē cā trix in choꝛo. Uñ intonat hic. Magnificat aīa ⁊c. Itē nouicia in domo. Luc.ij. Ibat vt pfiteret cū maria despōsata sibi vxoꝛe Itē sacrista in san ctuario. Matth.ij. Inuenerūt pueꝝ cuꝫ maria matre eius. ⁊ aptis thesauris suis obtulerunt ei munera ⁊c. Q̄dsignatū fuit Judith.xij. Jussit eā intrare vbi repositi erāt thesauri ei⁹. Itē pcura trix in refectoꝛio Job.ij. Uinū nō habēt. Itez cel lerāria in cellario. Cañ.j. Introduxit me rex ī cel la. vinaria Itē coquinaria in coq̄na Ecci.xxxij. Trāsite ad me omnes q̄ cōcupiscitis me q̄si ad bonā coquinariā. Facit enī fercula plena. ꝰ dic adimplemini. Sapida ideo dicit. Spūs ei me us sup mel dulcis. Delicata. ꝰ subdit. Hereditas mea sup mel ⁊ fauū. Diuersa. ideo dic. Memoria mea in generatiōe. Infastidibilia. ꝰ dic: Qui edunt me adhuc esurient. Item seruitrix ad mensam. Unde hortat ad comedendū ⁊ bibendum. Cañ.v. Comedite amici mei ⁊ bibite ⁊ inebriami charissimi. Itē infirmaria in infirmatoꝛio. vt hic infra. Mansit cū elizabeth quasi mensibus trib⁹. Itē receptrix in hospitio. Luce.x. Intrauit iesus i quoddā castellū Itē vestiaria i vestibulo. Luc.ij. Et pānis eū inuolut. Item portaria in porta. Matth.iij. Ecce mater tua et fratres tui foris stāt querētes te. Itē circūitrix ī domo. Sapiē.vij. Dignos seipsa circūit querens

¶ Ampli⁹ notādum ꝑter istud canticū marie. q nō sunt nisi tria cāntica euangelica. s. cāticum illud. ⁊ cāticum zacharie Bñdict⁹. et cantum symeonis. Nūc dimittis seruū. Que sic dicit magister in historijs. nō cantātur in eccle sia eo oꝛdine quo edita sunt. Primus enī cantat q̄d secūdo editū est scz canticū zacharie q̄d cāta tur in matutinis laudibus. ꝑter duo. Primo q; laudes cantant in memoꝛia resurrectiōis Et in isto cantico dicit. Et erexit coꝛnu salutis nobis. Q̄d factū fuit in resurrectione Secundo q; loq̄ tur ad puerū q̄ fuit auꝛoꝛa solis dicēs: Et tu puer ꝑphēta. Laudes enī in auꝛoꝛa dicunt. Et Johannes se habuit ad christuꝫ sicut auꝛoꝛa ad solem. Canticū aūt illud marie cantat in vesperis q̄d est sextū officiū diurnū. quia incarnatio christi in cui⁹ laudē hoc canticū edituꝫ est. facta fuit sexta etate mūdi. sexto mēse ⁊c. vt supꝛa in pꝛinci pio euāgelij quarte ferie. Et quia dicit in hoc cā tico. Quia respexit humilitatez ancille. Et infra. Suscepit israel pueꝝ suū. que incarnationez re spiciunt. Sed canticū symeonis cantat ī officio septimo diei scz cōpletoꝛio. quia oꝛat se dimitti ī pace. quod erit in septima quiescentiū omnib⁹ officijs cōpletis. ¶ Demū expleto cantico subdit euāgelista Mansit aūt maria cum elizabeth quasi trib⁹ mēsibus ⁊ reuersa est in domū suā Ubi dicit glosa Bede. Tādiu māsit donec videret ꝑcursoꝛis natiuitatē ꝑpter quā maxime venerat. Sed vtrū ibi li donec intelligat inclusiue vel exclusiue dubitat. Theophil⁹ dicit q q̄ndo elizabeth pitura erat. ẏgo recessit ꝑpter multitudinem que ad ptum cōgregari debebat. Inconueniens enī erat. vt dicit vuginē ibi esse p̄sentem. Mos enī est ẏginibus cedere quotiēs pꝛegnans parit. Et ꝑm hoc videt q donec intelligatur ibi exclusiue. Sed Amb. videt innuere q̄ intelligi debeat inclusiue dicēdo sic. Tādiu māsit maria quādiu elizabeth piendi temp⁹ impleret

Et ad hoc etiã magis sonãt ẏba glo. Quia dicit donec videret p̃cursorꝰ natiuitatẽ Ih̃u etiã legitur in libro iustoꝝ. vt recitat magister in hystoriis. q̃ iohem natũ beata ẏgo p̃mo leuauit a terra. Ad illud aũt q̃ dicit Theophilꝰ. põt dici q̃ licet ẏgo remaneret tpe natiuitatis iohis ĩ domo Zacharie. poterat tñ multitudinẽ declinare secedendo interim ad aliquẽ locũ secretiorẽ eiusdez domꝰ. Et sic etiã potuit secedere ne pñs eẽt ptui videret etiã incõgruũ. q̃ maxime ppt̃ natiuitatẽ iohis venerat. recessisset añq̃z natũ vidisset. Quare aũt tãto tpe mãsit dictuz est supra ĩ p̃ncipio huiꝰ euãgelij in q̃nta rõe p̃me q̃stionis ꝛc

Sermo de eodem XLVI

Exultauit spũs meus in deo salutari meo ⁊ Luc. j. Visso supiꝰ in p̃mone. Et ingressus angelꝰ. qualiter verbũ eternũ in suo aduẽtu in aiam amoroſaz eã dulciter alloquit. ⁊ quõ ad illud colloquium mens demũ fecundat ⁊ ẏbigena efficit. vt habitum est supra ĩ illo ẏbo. Ecce ancilla dñi. Nunc ꝓsequẽter videndũ est qualiter post hmõi ꝓceptionẽ verbi. mens ineffabili gaudio pfundit. Qõ signatũ est in eo q̃ beata ẏgo postq̃z ẏbũ eternũ ꝓcepat. tãto gaudio exultauit q̃ etiã in iohem ⁊ in elizabeth redũdauit. De qua exultatiõe ẏgo gloriosa ĩ cãtico suo gloriat dicẽs sic. ⁊ Exultauit spũs meꝰ ꝛc ⁊ In q̃bus q̃dẽ ẏbis tria considerãda notant. Primũ est in q̃ cõsistat hmõi gaudium subiectiue. Qõ notat in eo q̃ dr. ⁊ Exultauit spũs meus ꝛc ⁊ Secundũ est de quo sit illud gaudiũ obiectiue. Qõ notat in eo q̃ dr ⁊ in deo ⁊ Tertiũ est q̃ boni ex hmõi gaudio mẽti ꝓueniat ꝓsecutiue. Qõ notat ĩ eo q̃ dr ⁊ salutari meo ⁊ De p̃mis duobꝰ ad pñs. Sed tertiuz cõtinuat ad sermonẽ dñice subsequẽtis. ¶ Circa p̃mũ est sciendũ q̃ hmõi gaudiũ cõsistit subiectiue in mẽtis intimo. Est enĩ q̃dã gaudiũ in appetitu sensitiuo. q̃ inter passiones annumerat. Et tale gaudiũ est instabile. ⁊ potest bñ et male fieri sicut ⁊ alie passiones. Et de tali gaudio dicit Seneca in epta. lxvij. Omẽs inquit tendunt ad gaudiũ. sed vñ stabile ⁊ magnũ ꝓsequanť ignorant. ille ex cõuiuijs ⁊ luxuria. ille ex ambitiõe et circũfusa clientũ turba. ille ex amicicia. aliꝰ ex studio liberaliũ vana ostentatiõe. Qõs istos sublecta mẽta falsa et breuia decapiũt. Sic ebrietas. q̃ vnus horẽ hilarẽ insaniã longi temporis tedio pẽsat. Istud vo gaudiũ internũ. de q̃ nos loquimur nõ est passionatũ. sed diuinitꝰ mentiinditũ. Et est fructꝰ spũs s̃m aplm Gal. v. De q̃ beatus Aug. r. pfes. Absit vt si quociũq̃z gaudio gaudiã. idcirco beatũ me putẽ. Est enĩ gaudiuz qõ nõ dat impijs sed eis q̃ gratis te colũt. q̃um gaudiũ tuipse es. Et hoc gaudio exultauit Maria. cũ dixit: ⁊ Exultauit spũs meꝰ ⁊ Et dicẽ spũs meus ad differẽtiã alterius gaudij. q̃ exultat sensualitas cũ passionat. Et de isto gaudio tria sũt aduertẽda. Primo qualiter ⁊ vbi oriat. Secũdo qualiter trãsfundat. Tertio quõ ⁊ quo ordie pficiatur. Et hec tria innuunť in hoc gaudio in quo iohãnes exultauit in vtero. de q̃ dr in euangelio hodierno ⁊ Et factũ est vt audiuit salutationẽ marie elizabeth exultauit infans in vtero ei ⁊.

¶ Quantũ ad p̃mũ sciendũ q̃ hmõi gaudium orit in illa pte mẽtis que iã ẏbi cõceptu ẽ fecunda. ⁊ hec signat̃ p mariã que salutauit Elizabeth. Per mariã nãq̃z intelligit illa aĩme portio deiformis qua ẏbũ cõcipit. q̃ deiformi lumine ita totaliter est pfusa. vt soli deo intendat. s̃m quã etiã portionẽ mẽs ita firmiter inherz reb̃ ĩ cõmutabilib̃ ⁊ diuinis. q̃ nõ põt errare vl̃ peccare saltem q̃ ad vniuersale iudiciũ. Sicut et de beata ẏgine gloriosa dicim̃ q̃ ita ĩcõmutabiliter erat mẽte deo ꝓiuncta p gr̃ãm. q̃ impossibile fuit eã posse peccare. Ex quo patere pot clarius illud qõ in p̃cedentib̃ tactũ est aliqualiť q̃d sit illud p̃cise. in quo verbi eterni cõceptio celebrat. quia est q̃d supremũ ⁊ nobilissimũ mẽtis rõnal' ⁊ quedã scintilla luminis deiformis. Quid aũt sit illud s̃m pprietatẽ nature. nec ipsa mens verbigena plene nouit. Sed q̃ntũ capio dicere possum q̃ nõ est. ppria natura verbi nec nuda natura mẽtis rõnalis. sed est q̃dã ptĩcipãs vtrũq̃z. Sicut in beata ẏgine virtus paritua non fuit ipsa natura verbi. nec nuda natura ipsius virginis. sed fuit aliq̃d vtriusq̃z. vt pote natura ipsius virginis supformata lumine deitatis. De qua supformatione sibi p̃nũciauerat angelꝰ dicens ⁊ Spũs sanctꝰ superueniet in te ⁊ vtus ꝛc. ⁊ Vñ etiam maria s̃m pfectissimũ suũ statũ interp̃tatur illibata. illo scz lumine deiformi q̃ coaptabat̃ deo vt posset cõcipere verbũ eternuz in suo corpore. Sic in pposito illud qõ est cõceptiuũ verbi eterni mẽtaliter est quidẽ q̃d creatũ ⁊ de natura mẽtis. sicut etiã natura ẏginis creatura fuit. Qz est p gr̃ãm supformatũ lumine deiformi ⁊ vtute altissimi obumbratũ. vt natura mentis create fulgorẽ possit tãti lumis sustinere. Et s̃m hunc sensum intelligi põt illud Esa. lxj. Spũs dñi super me. eo q̃ vnxerit me. Spũs inq̃t dñi sup me. nõ in me. q̃ licz ꝓceptiuũ vbi sit aliq̃d in me ⁊ aliq̃d mei. sed q̃dã sup me trãscendẽs videlicet naturam meã. Vñ glo. sup illud Luc. uj. Factũ ẽ vbũ

dñi sup ioßem. dicit. Qđ quidem est desup sola dei gratia est. qđ tñ pillapsum deificū est in me. ad modū vnctionis bñ penetratiue. Et ideo subdit. Eo q̄ venerit me. Istuz sensum tāgit Bern. sup Cañ. 3 mone. lxxv. Fateor inq̄t mihi q̄ aduentasse verbū. in insipiētia dico q̄ pluries. Cūq̄z sepius intrauerit ad me nō sensi aliquotiēs cū intrauerit adesse sensi affuisse recordor interdum et p̄sentire potui introitū ei⁹ sentire nunq̄z. sed nec exitū quidē. Et subdit ad ppositū. Quo ergo introiuit. porro nec deintra me venit. quoniaz bonum est. q̄ scio quoniā nō est in me bonū. s. ex natura mea nuda. ascēdi sup̄i⁹ meū. q̄ ecce sup̄a erat verbū eminēs. Et subdit. Queris ita q̄z vnde adesse norim. viuū est. efficax est. mor q̄z vt intus venit. mouit. emolluit. q̄ vulnerauit cor meum. Ipatet ergo qđ sit illud in q̄ p̄mo gaudiū illud generaī. qđ vt dictū est innuit in maria.

¶ Quantū ad secundū sciendū q̄ gaudiuz bupliciter modi vt pote in supiori portione mētis generatum. trāsfundit q̄ redūdat in vires inferioris portionis. Qđ innuit in eo q̄ cū maria salutasset elizabeth. exultauit infans in vtero eius. Nec dubiū quin q̄ ipsa mater exultauerit. Iper elizabeth intelligit aīa sm portionē inferiorē. que sm Aug̃. habet iudicare de istis reb⁹ cōmutabilib⁹ Que quidē ex se sterilis est a fructu spūali. sicut elizabeth a fructu corpali. Iper ioßem aūt intelligit grā dei. que pficit aīam sm eandē portionē inferiorē. vt videlicet de istis cōmutabilibus iudicet sm rōes incōmutabiles. q̄ sm regias sempiternas. Sic igit elizabeth cū fetu ioßis in vtero. est aīma grā dei informata. p quāto reb⁹ cōmutabilibus nō inhereat. sed in solo deo desideriū sui saturitatē ponat. Elizabeth q̄ppe di mei saturitas interp̄tat. Cōuenienter ergo p elizabeth portio inferior intelligebat. Ad hoc etiā facit euidentius q̄ elizabeth mater ioßis nō fuit virgo. q̄ inferior portio que cōmutabilib⁹ intēdit. ñ omnino immunis esse potest. Maria vo mater vbi fuit virgo immaculata. quia portio superior semp immaculata pseuerat. vt pote semp deo intendens cū sinderesis nō possit extingui nec peccare. vt dictū est. Sicut ergo maria gaudium q̄ exultauit p salutationē redundauit in elizabeth in vtero habentē ioßem. Sic portio supior quo istud gaudiū p̄mo dialiter pcipit. redundat in inferiores aīe vires dei grā fecūdatas. Tunc ergo maria salutat elizabeth. q̄ñ supior portio iudicit inferiori. Et hoc idē exoptat dei grā mediāte. vt de istis cōmutabilib⁹ iudicet sm regias sempiternas. q̄ in solo deo saturitatez sui desiderij q̄rat. Ad quā melliflua salutationem exultatio īomēs vires aīe deriuat. De qua exultatione virum intelligi pōt illud ps. Exultabūt oīa ligna siluaz ante faciē dñi quoniā venit Iper ligna siluarum intelliguntur vires aīe que omēs ad p̄nti⁹ am verbi exultabūt. Et tūc est iubil⁹. de quo dicit Greg̃. xxvij. moral. Q̄z iubil⁹ est q̄ñ ineffabile gaudiū in mēte cōcipit. qđ nec abscondi possit. nec sermonib⁹ apiri. Et tamē quibusdā pōt urmotibus quāuis nullis ppriet atibus exp̄imat

¶ Quantū ad tertiū est sciendū. q̄ hmōi exultatio hoc modo q̄ ordine pficit. Oportz enī ad hoc quattuor psonas concurrere mystice. q̄ ad exultationē ioßis in vtero ad lrām cōcurrerūt. videlicet christ⁹. maria. iohānes. q̄ elizabeth In q̄bus fuit talis ordo Quia p̄mo christ⁹ i sui cōceptione in vtero exultauit. sm illud ps. Exultauit vt gygas ad currēdā viā. a sūmo celo egressio eius. Deinde maria a filio pfusa. imo repleta gaudio spū exultauit. que vlteri⁹ gaudium illud in ioßem redūdauit. qđ etiā p eū in matrē. s. elizabeth resultauit Deinde elizabeth prophetauit q̄ demū maria dñm magnificauit Q̄ felix irpudium. vbi illa dulcis tympanistria marie videlicet anima cantat. Ipūs ei⁹ exultat et nihil ominus ad chorizandū alios p̄uocat. Vbi Iohānes tripudiat. elizabeth ppheta. christ⁹ choream ducit regit q̄ magistrat. Ipredict⁹ etiaz ordo mystice attendit in isto gaudio exultationis spūalis. Iprimo enī verbū eternū exultat i mente cōceptū. quia delicie sue esse cū filijs hominū. Iprouerb. viij. Deinde mentē quantū ad superiorē portionē gaudio pleno pfundit. q̄ nō habet amaritudinē q̄uersatio ei⁹ sz letitiā q̄ gaudium. Eccl. viij. Deinde etiā vires inferiores gratia diuina replent. qđ est ioßem cōcipi in vtero elizabeth. De qua repletione virtū dicit Orige. Omne aīe receptibile diuina largitas replebit potestate q̄ dignitate ira scibil. delicijs cōcupiscibilis. sapiētia rōnalis. Deinde omēs vires exultare incipiūt. qđ est ioßem in vtero simul cū matre exultare. Vñ in oratione de sancto iohāne petimus. Idñe da nobis spūalū grām gaudiorum Ipsal. Memoriā abundātie suauitatis tue eructabūt q̄ iusticia tua exultabūt. Ipost hoc aīme datur reuelatio secretorū. qđ est elizabeth ppheta're Hec aūt reuelatio secretor nō unq̄z sequitur exultationē. Quia sicut dicit Ricß. v. de pte platione. c. xiij. Vehemēs imme sa q̄z letitia. dū sup̄a būanū modū excrescit. hominē sup̄a hominem attollit. q̄ sup̄a humana subleuatuz in sublimib⁹ suspendit. Exemplū in animalib⁹ q̄ ī suis lusibus solēt saltus quosdā dare. et sua corpora q̄ntūcūq̄z in aera suspēdere. Similit etiaz

pisces dū in aq̄s ludūt.sup aquas exiliūt ⁊ naturalis habitatiōis sue termios excedūt.dū seip̄os vel ad modicū sup aq̄s suspēdūt. Sic mēs vbigena dū interno quodā tripudio sui applausu a semetipsa excutit.dū supra semetipsam ire mentis alienatiōe vrget.nature possibilitatis terminos supgressa videt. Demū mēs de istis oībus bñficijs i dei laudē erurgēs dic̄ cū maria:|Magnificat aia mea dñm | Et sic rememorādo oia bñficia sibi diuinit⁹ impēsa subdit:|Quia fecit mihi magna | Secūdo ꝓsiderādū de q̄ sit hmōi gaudiū obiectiue. Qđ inuit in eo q̄ dr |In deo | Dē enī gaudiū q̄ habet ō creaturis est sp aliq̄ tristicia pmixtū.sz in solo dō est verus gaudiū. Quia vt dic̄ Bern̄.in epla ad q̄ndā sanctimonialē. Illud reuera vere ⁊ solū est gaudium ⁊ nō de creatura sz de creatore ꝓcipit.qđ cum posſederis.nemo tollet a te. Cui cōpata oīs alia iocunditas merore est.oīs suauitas dolor.oē dulce amarū.oē decor fedū Omne postremo qđcūq̄ aliud qđ delectare possit molestū Vñ beat⁹ Augu.x.cōfes.dicit: Hec inq̄t est sola btā vita.gaudere ad te.de te.ꝓpter te. Hoc ē gaudio nos iugit orare docuit saluator Joh̄.xv. Petite ⁊ accipietis vt gaudiū vestrū plenū sit. Qđ verbum ptractans Anselm⁹.psoli.in fine sic dic̄: Inueni quoddam gaudiū plenū ⁊ supplenū . Plenū q̄dē cor de.plenū mēte.plena aia.pleno toto hoie. Et p⁹ hoc de⁹ vt cognoscā te amē te.vt gaudiam de te Et si nō possum in hac vita ad plenū.vl pficiā i die⁹ vsq̄ dū veniat illud ad plenū.pficiat ē i me notitia tua ⁊ ibi fiat plena. Crescat amor tu⁹ hic ⁊ ibi sit plen⁹ vt hic gaudiū magnum sit in spe ⁊ ibi fiat plenum in re.quod nobis prestare dignetur ē.

Expositio euāgelij quarte dominice in aduentu domini

XLVII

Anno quintodecimo imperij tyberij cesaris p curātepontio pilato iudeam tetrarcha aūt galilee herode philippo autē fratre ei⁹ tetrarcha ituree et tracōitidis regiōis.et lysania abiline.sub principib⁹ sacerdotuz anna et caypha. factū est verbū domini super iohannē zacharie filiū in deserto Quia q̄libet natio tpa sui pncipat⁹ ꝓsueuit scribere.sicut iudei hñt de regibus suis ⁊ q̄n incepit regnū ipsor.vt i libro regū ⁊ machabeor.greci habēt q̄n ceperūt reges eor.pse habēt q̄n reges ꝑsar.egyptij q̄n tpa egyptior.alemani q̄n incepit regnū ⁊ imperiū apud eos.⁊ sic de singulis. Ita q̄ q̄libet gēs et natio hz histor̄as ⁊ cronicas suī originis. Et q̄ pncipat⁹ eccl̄ie ⁊ fidei christiane incepit a p̄dicatiōe ioh̄is baptiste. Jō beatus lucas sicut fidelis ⁊ prudēs tabellio tps sue p̄dicationis distincte descripsit.⁊ more historiographor annū in q̄ factū fuit.imperū.reges.pcuratores.⁊ summū sacerdotiū fidelit̄ annotauit. Et describit̄ ē euāgelio p̄dicatio ioh̄is q̄ ad q̄ttuor. Primo q̄ ad tpis oportunitatē. Secdo q̄ ad officij auctoritatē. ibi.|factū est vbuz | Tertio q̄ ad executionis sedulitatē.ibi.|Et venit | Quarto q̄ ad pphetie cōformitatē.ibi.|Sic̄ scriptum est | Quātū ad pmū est notādū q̄ opportunitas tpis colligit̄ ex vnione impij romani. ex pticione regni iudaici.⁊ ex diuisiōe summi sacerdotij. Ex q̄b⁹ colligit̄ opportunitas tpis. Quia illuz annūciabat ioh̄es q̄ synagogā iudeor dispergebat.⁊ gentiū varietates i vnitatē eccl̄ie cōgregabat. Quantū ad pmū scz q̄ntū ad vnionem impij dr:|Anno q̄ntodecimo imperij tyberij cesaris | Tūc scz erat tpus aduēt⁹ christi Vbi notandū q̄ sicut habet ex cronicis pm⁹ romanor impator fuit Julius cesar.q̄ iō cesar appellat⁹ est sic̄ dicit Jsid̄.ix.ethimo.eo q̄ ceso matris vtero educt⁹ platus sq̄z fuerit. Vel q̄ cuz cesarie nat⁹ est Vel q̄ fortiū hostes cedebat. Vñ ab eo ceteri impatores sūt cesares appellati. Iste iulius eiecit ⁊ contriuit pompeyū .q̄ dominiū romanor tenuerat. Et ita vificatum erat iaz illud Dan̄.ij.de quarto regno scz romanor qđ fuit ex pte solidū ⁊ ex pte cōtritū. Et ideo erat tps verificationis illi⁹ qđ sequit . In dieb⁹ illis suscitabit deus celi regnū qđ in eternū nō dissipabit̄.⁊ potestas ei⁹ populo alteri ñ tradet̄. Julio mortuo successit sibi octauian⁹ augustus nepos iulij secundus impator. Qui ideo appellat̄ august⁹.q̄ maxime rēpublicā auxit. Vñ ab eo ceteri impatores dicti sunt augusti. Jtē illi⁹ ꝓmo incepit potestas impij.q̄ grece dr monarchia Jmpauit aūt annis.lvij. Anno aūt.xlij.imperij isti⁹ octauiani nat⁹ est christ⁹. Et post natiuitatē christi impauit annis.xv.⁊ mortu⁹ est cū christ⁹ q̄ndecimū etatis sue ageret annū. Huic successit tertius impator scz tyber⁹ iste de quo hic dicit Cui⁹ anno imperij.xv.cū iam christ⁹ esset annor.xxx. baptizatus est.⁊ ioh̄es baptista incepit p̄dicare Et hoc est qđ hic dr |Anno q̄ntodecimo imperij tyberij cesaris | Quantū ad secundum.s. quantū ad pticionē regni iudaici subdit.|pcurante pōtio pilato |Ad cui⁹ intelligentiā oportet aduertere ꝑm q̄ p magistrū in historijs patz. q̄ post reditū de captiuitate babylonica iudei si

ne rege fuerāt a tpe sedechie. sub quo regnū fuit interruptū p. cccclxxv. annos ⁊ mēses tres vsq; ad aristobolū. q̄ fuit de semine machabeoꝝ. fuit enī filius iohānis hircani. cui⁹ pater fuit simon machabe⁹ vnus filioꝝ mathathye. Hic primo diadema sibi imposuit ⁊ nomē regiū sibi fecit. Quo mortuo sine herede successit ei i regno alexander frater ei⁹. Qui alexander nequissim⁹ fuit. habens vxorē nomīe alexandrā. ex qua habuit duos filios. hircanū ⁊ aristoboluꝫ. Mortuo aūt alexādro anno regni sui .xxvij. regnauit p⁹ eum vxor sua alexandra annis .ix. Qua mortua orta dissensione sup regno inter filios ei⁹ scz hircanum ⁊ aristobolū. tandē aristobol⁹ regnum obtinuit. cū magno tñ disturbio qō frater su⁹ sibi mouebat hircan⁹. auxilio romanoꝝ et regis armenie cōtra eū inuocato. In qua dissensione facta est iudea tributaria romanis p pompeyū a romanis illuc destinatū. Qui q̄dē pompeyus tradita sibi hierlm ⁊ tēplo expugnato. captū aristobolū romā duxit. Et tūc iuli⁹ cesar hircano regnum iudee cōcessit. simulq; ei pontificatū confirmauit. ita tñ ne rex vocaret. De hoc aristobolo nat⁹ fuerat filius noīe antygon⁹. q̄ hunc hircanum cepit ⁊ multis ludibrijs affecit. auriculasq; eius p pr̄ijs dētib⁹ amputauit ⁊ regnū iudeoꝝ obtinuit. Cōtra hūc aūt antygonū herodes ascalonita romā uit ⁊ ab octauiano regnū iudee sibi impetrauit. Erat aūt ille herodes filius antipatri idumei. ex matre de arabia. Et tūc p̄mo regnum iudeoꝝ ad alienigenas deuolutū ē. Fuit tñ hic herodes nō vsq; q̄q; a iudeis extrane⁹. q̄ p̄selitus extitit. fecit enī se circūcidi amore vxoris sue mariāne sororis hircani p̄dicti. Hⁱ⁹ herodis tpe anno regni sui .xxx. natus est christ⁹. et ipse ē qui fecit occidi innocētes. ⁊ tenuit monarchiaꝫ totⁱ⁹ regni iudeoꝝ. Hic dict⁹ est ascalonita. nō q̄ inde fuerit natiōe. sz q̄ in ascalone domuꝫ regiam ædificauit. Hic q̄ multas vxores habuit. multos ex eis filios genera uit. Inter quos sex fuerunt p̄ncipaliores. s. Alexander. Aristobolus. Antipat. Herodes antypas. Archelaꝰ. ⁊ Philippus. Sed q̄ ipse herodes occiderat innocentes ⁊ multos ex hoc habuerat filijs. iuste in p̄pr̄ijs filijs punitus est. Quia tres eoꝝ ipsemet fecit interfici. s. alexandrū. aristobolū. et antipatrum. Mortuo aūt herode anno christi septimo. orta est q̄stio inter filios superstites de regno obtinendo Propter q̄ profecti sunt romā. Vbi proposita questione cor̄ augusto. tandē diffinituꝫ est. vt regnum iudeoꝝ in quattuor ptes diuideretur. scz in quattuor tetrarchias. quarū duas haberet archelaus scz iudeā et abylinā. Tertiaꝫ vero herodes antypas. scz galileā. Sed quartā haberet philippus. scz ituream ⁊ traconitidem regiones. Et sic archelaus erat dyarcha. alij duo fuerunt tetrarche. Accidit aūt vt archelaus tyrannidez exercēs apud augustū accusaret. qui ob hoc ab augusto depositus. in exiliū extitit destinat⁹. cū nouē annis dyarchie p̄fuisset. Et extunc vna pars p̄ncipatus sui scz iudea cepit per officiales romanoꝝ ad̄ministrari. altera vero scilicet abylina tradita est lysanie sub nomīe tetrarchie. Istum lysaniā dicit Beda ⁊ Gregorius fuisse filium herodis illius sub quo dominus nat⁹ est. Josephus vero dicit q̄ fuerit nepos eius. natus ex alexandra sorore ipsius herodis. ⁊ ex p̄fecto ptholomeo de lybano. Hoc viso patet sententia littere. ¶ Dicit ergo: [procurante pontio pilato] Iste non erat p̄nceps ordinarius sed fuit vicarius vel delegatus. et ideo dicit. [procurāte] Iste est pilat⁹ qui iudicauit christū ad mortem. Et dictus fuit pontius a quadam insula i qua stetit. Est autem pontius cognomen pilatus nomen [Judeam] que p̄uus erat de sorte archelai vt dictum est. [Tetrarcha autē] id est. p̄ncipe quarte partis. Est autem tetrarcha nomen grecum cōpositum a tetra quod est quatuor et archos quod est p̄nceps. quasi p̄nceps quarte partis. [galilee] que ē regio transfluuium [herode] scz antipa. Iste est herodes. q̄ abstulit vxorem philippo fratri suo. qui iussit iohānem baptistā decollari. qui etiā illusit domino in passione indutum veste alba. [philippo autē fratre eius] hic est philippus cuius vxorē herodes abstulit. De quo Matth. vj. Et qui cesaream ædificauit. de qua Matth. xvj. Unde dicta est cesarea philippi [lysania] quis fuerit iste dictum est supra. ¶ Quantū ad tertium scz quantum ad diuisionem summi sacerdotij subditur. [Sub p̄ncipibus sacerdotum anna et caypha] Vbi est notandum. q̄ licet in p̄ncipio dominus per Moysen vnum solū summum sacerdotem instituisset. qui per totam vitam suam duraret. cui post mortem filius succedere deberet. tamen Dauid volens amplificare cultum dei. constituit viginti quattuor sacerdotes ꝑm viginti quattuor familias que descenderant ab Aaron. Quorum quilibet in septimana sua ministrabat. Omnibus tamen his sacerdotibus vnus summus sacerdos p̄erat. cui filij succedebāt. Et hoc patet p̄mo Paralipome. vicesimo quarto. Sed post quā iudea facta est tributaria romanoꝝ ⁊ crescente ambitione. i qua quilibet in sua hebdomada ministrabat. q̄libet cupiebat ceteris p̄esse. Emebant enī sūmū

sacerdotiū a romanis, sicut dic̄ Beda. Nec amplius ad vtā durabat sūmū sacerdotiū. ꝛ cessauit pluneā sacerdotū succession Cepit nāq; sūmū sacerdotiū a gētilib⁹ ꝓpari Nec instituebant̄ p vnctionē sz pterrenā potestatē. Et sic plēs summi sacerdotes extunc instituebantur. qui etiam et sepe mutabantur Et hoc est q dicitur. Sub principibus sacerdotum anna ꝛ caypha. Isti duo erāt affinitate ꝓuncti. Nā anna erat socer cayphe ꝛ vicissim pōtificatū āministrabāt. Vñ tpe quo baptizatus est dñs. āministrabat anna Sz tpe q passus ē ammīstrabat cayphas Inter q⁹ ꝑm Josephū in illis trib⁹ ānis plures alij medij fuerūt q̄ hic tacent̄. Et tāgit euāgelista illos solū. sub q⁹ ꝓdicatio incepit ioh̄is. ꝛ passus est christ⁹. Et erat ille anna ad quē ꝑmū christ⁹ captus duct⁹ est. Caypha aūt q̄ ꝓphetauit cuz esset pōtifex anni illi⁹. Joh. xj. ¶ Circa istā ptez euāgelij q̄runt plura. Primo q̄rit̄ q̄reta describunt̄ tpa ꝓdicatiōis ioh̄is. Ad q̄ dicēdū. q ꝓdicatio ioh̄is fuit noue legis initiū. Vñ ab hoc euāgelio ꝓprie incipit historia euāgelica vt dic̄ magister in historijs. Et q̄libet natio habz descripta tpa sue originis vt dictuz est supra in pncipio hui⁹ euāgelij. iō ꝓueniēs erat christianos habere tpa sue originis descripta. tāq; initiū rei valde magne. Vel aliter ꝑm alios. q̄ tūc incepit sexta etas. iō debuit ꝑncipiuz ei⁹ cognosci. Vel q̄ mos fuit ꝓphetaꝝ ꝓphetie describere tpa Et hic fuit pl⁹ q̄z ꝓpheta. Iō sue ꝓdicatiōis tpa describunt ¶ Itē querit̄ secūdo q̄re ista tpa describūt ꝑncipē gentiliū sz cesarē. cū iste nō fuerit mos ꝓphetaꝝ q̄ solū ꝓreges iudeoꝝ tpa describebāt Vñ Esa. j. Visio Esaie in diebus ozie ioathan ꝛ achaz ꝛ ezechie regū iuda. Ad q̄ dicēdū ꝑm origenē. q ꝓphetie solū fiebāt gēti iudeoꝝ. sz euāgelium ꝓdicādū erat ꝑ totū mundū. iō describuntur tpa ꝑ ꝑncipē illū q̄ tot⁹ mūdi dñs videbat. ¶ Itē querit̄ tertio q̄re ꝑ vtrūq; ꝑncipatū tā gentiū q̄z iudeoꝝ fit ista descriptio. Ad q̄ dicendū q alij ꝓphete solū mittebant̄ ad iudeos. ñ ad gētes. Joh̄es aūt erat vtilis ꝓco. nō solū iudeis sz etiā gentib⁹. Et ideo de ioh̄e fuit dictuz illud Esa. xlix. Parū est vt sis mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁹ iacob ꝛ mētes israel ꝙuertēdas Et subdit: Dedi te in lucē gentiū vt sis sal⁹ mea vsq; ad extremū terre. Et q̄ nō solū gētes erāt saluāde. sz ꝛ iudei credituri erāt. ideo etiā ꝑncipat⁹ eoꝝ simul cū romano impio describunt̄ ꝑm origenē. Vñ etiā dicit Greg. in omel. Quia ioh̄es illū ꝓdicare veniebat. q̄ ex iudea quosdā. ꝛ multos ex gētib⁹ redemptur⁹ erat. ꝓreges gentium et ꝑncipes iudeoꝝ ꝓdicatiōis eius tpa designā-

tur. ¶ Itē querit̄ quarto q̄re cū in toto orbe vnus ꝑesset sz cesar. iudeis tñ q̄ttuor ꝑncipes dñabant̄. Ad ꝗ dicendū ꝑm Greg. q ꝗ iō. q̄ totus mūdus ad vnitatē fidei colligēd⁹ erat. ideo in romana republica vn⁹ tantū ꝑfuisse describitur. Judei vo ꝑ culpa pfidie dispergendi erant. Vel dicendū q hoc erat ꝓpter multitudinē peccatoꝝ iudeoꝝ. Multitudo enim ꝑncipū arguit malicia hoiuz. Vñ ꝓpter pctā hoium alicui⁹ regionis videm⁹ q̄ q̄t sunt ciuitates. tot sunt tyranni ꝛ ꝑncipes. Vñ bñ dictū est Prouerb. xxviij. Propt̄ pctā terre multi ꝑncipes ei⁹. Vel dicendū q ideo describunt̄ hic tpa q⁹ plures ꝑncipabant iudeis. vt oñdat̄ opportunitas tpis aduentus christi. Prophetatū enī erat illa p̄clara genesi. penul. Nō auferet sceptrū de iuda ꝛc. Et q̄ oē regnū in se diuisum desolabit̄ Matth. xij. ipsa regni iudeoꝝ diuisio efficax argumentū fuit christū esse in forb⁹ quē ioh̄es ꝓdicabat. Ad ꝗ enā facit q non solū regnū imo ꝛ sacerdotiū describit̄ fuisse diuisum. in signū q tūc cessare deberet vtraq; vnctio iudeoꝝ. tā regal⁹ q̄z sacerdotal⁹ Ex q̄ arguit̄ christū venisse. Jurta illud Dan. ix Cū venerit sanctus sanctoꝝ cessabit vnctio vrā. Ergo iā erat opportunū tps ꝓdicādi euāgelium Et ꝗ est q̄ dic̄ Greg. Liquet q ad finē iudea venerat. q̄ tot regib⁹ diuisa subiacebat. ¶ Itē q̄rit̄ q̄nto q̄re ꝑncipat⁹ gētū ꝓponit̄ ꝑncipatui iudeoꝝ. Et dicēdū q iō gētiles erāt ꝓponēdi. q tūc adimpletū ē illud cōminatoriū iudeis. Cōstituet te dñs i cauda ꝛ nō in capite Deut. xxviij. Vel iō. q ꝑncipat⁹ impij romani nobilior erat ꝑncipatui iudeoꝝ ¶ Itē q̄rit̄ sexto q̄re ista tpa describūt̄ ꝓ regel ꝛ sacerdotes sil'. Dicēdū q hoc iō vt oñdat̄ in christo sacerdotiū sil' ꝛ regnū esse q̄ucū. q ꝛ rex fuit ꝛ sacerdos ꝑm glo. ¶ Itē q̄rit̄ septimo q̄re descriptio sacerdotij ponit̄ i vltimo. Ad q̄ dicēdū q iō. vt oñdat̄ q finitū erat legale sacerdotiū. Vel q̄ simoniace sacerdotiuz vsurpabāt. Et sacerdotes q̄nto ꝓpriores sūt alijs. tāto ampli⁹ ꝓtenunt̄ si excedūt. Vñ Dan. ix. Deficiet hostia ꝛ sacrificiū i tēplo ꝛ erit abomiatō desolatiōis ¶ Deinde scdo describit̄ ꝓdicatio ioh̄is q̄ ad officij auctoritatē cū dic̄ factū est ⁊bū dñi. Ubi cōmēdat auctoritas officij ꝓdicatiōis in ioh̄e ex q̄tuor. Primo ex spūssctī familiari electiōe. cū dr factū est verbū dñi. i. supna mētis inspiratio. que dicit verbū. quia intus i mente loquitur. Psal. Audiā quid loquat̄ i me dominus ꝛc Et fuit illud verbū ꝑm glosam. Vade et ꝓdica baptismū Chryso. Verbū dei ꝗ mandatum dr. q̄ a se nō venit sz deo ipso monente. Secūdo ex singulari grē dotatiōe cū additur. sup

iohānē] q̄ interp̄tat in q̄ gra Quia ipse vt dic Greg̃ nyasen⁹ Ad tantū diuinā grām eleuat⁹ est apicē. vt pl⁹ q̄z pphis sibi grā infūderet. Qui mundū spernēs ⁊ expers cuiuslibz natural' passionis desiderū suū a p̄ncipio vsq̄z ad finē diuinis aspectib⁹ obtulit. Tales digni sūt celesti inspiratiōe. Quia sapia in aias sanctas se trāsfert. vt dr Sap. vij. Vñ hec p̄positio sup signat autoritatē. Qđ enī desup est sola dei grā est. vt dicit glo. hic. Vnde Esa. lxj. Spūs dñi sup me. ad ānūciandū māsuetis misit me. Tertio ex sui ort⁹ supernaturali b̄ndictiōe. cū subdit [Zacharie filium] Vñ poterat sibi dici illō Thob. vij. Bñdictio sit tibi fili mi. q̄ bon⁹ ⁊ optimi viri es filius. Quarto ex vite spūali p̄uersatiōe. cū subiungit̄. [in deserto] in loco vtiq̄z aspo ⁊ duro a mot⁹ a cōuersatiōe hūana inuisibiliū ꝓtēplatiōi vacās vt dicit Greg⁹. nyasen⁹. Et hic est loc⁹ p̄uenies diuini inspiratiōi. Osee. ij. Adducā eā in solitudinē ⁊ ibi loquar ad cor eius. Fuit aūt iohēs vt dicit Theophil⁹ p totū tps p̄teritū occult⁹ i deserto. vsq̄z ad diē oñsionis sue. vt nulla suspitio inasceret hoib⁹. vt grā affinitatis ad christū vel cōuersatōis a teneris ānis talia de ipso testaretur Vñ ipse testificās dicebat. Et ego nesciebā illum. Vñ p̄m Ambr. Deserti est ipsa eccl̄ia. q̄ plēs filij deserte. i. eccl̄ie p p̄mittuo tpe. q̄z ei⁹ q̄ habet vir q̄z synagoga. factū est ergo v̄bū dñi. vt que erat añ deserta fructū generaret.

¶ Expositio relique partis euangelij

XLVIII

Et venit in omnem regionē iordanis. p̄dicans baptismū penitētie in remissionē peccator̄. sicut scriptū ē i libro sermonum esaie. pphete Vox clamātis in deserto. parate viā domini. rectas facite semitas ei⁹ Omis vallis ip̄lebitur. et omis mōs et collis hūiliabitur. Et erūt prava in directa. et aspera in vias planas Et videbit omis caro salutare dei ¶ Vsq̄ de p̄dicatiōe iohis q̄ntū ad tpis oportunitatē ⁊ officij autoritatē. Restat nūc tertio ꝺ eo videre q̄liter cōmēdat q̄ ad executiōis sedulitatē cū dr: [Et venit] Vbi cōmēdat executio p̄dicatiōis inūcte q̄ ad duo. Primo q̄ ad mīsterium hūilis obedientie. Secdo q̄ntū ad signū sacramētalis medicine. Ibi [p̄dicās baptismū] Primū respicit p̄dicatiōis sue loca. secm̄ p̄dicatiōis materiā. Dicē ergo [Et venit]. s. obediēs officium sibi inūctū exequēdo Quod⁹ dictū est. [Et factū est v̄bū dñi] Et post seq̄t [Et venit] Qr̄ p̄m Ambr. pus opat v̄bū int⁹ declarādo iohi q̄ velit ab ipso p̄ferri. postea p̄fert iohes. Verbū ergo interi⁹ opans. seq̄t son⁹ vocis exterius sonās. Et tūc ip̄letū ē illō Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū añ faciē meā. [In oēm regionē iordanis] Signanter dic̄ [in oēm] Nā obedientia nihil excipit. sz ad oīa est p̄mpta. Qđ est ꝺ p̄dicatores. q̄ in vno solo loco p̄dicare volūt. Nō sic dom⁹ noster q̄ ait. Quia ⁊ alijs ciuitatib⁹ oportet me euāgelizare. Baptizabat iohes circa iordanē ad lrām. q̄ ibi erat aq̄r copia. vt volētibus baptizari non deesz aq̄. Spūaliter aūt p̄m Orig. Iordanis idē est qđ descendēs. ⁊ baptizādis necessaria est hūilitas. ¶ Deinde cū dic̄. [p̄dicās] describit q̄ntū ad signū sacramētalis medicine. qđ est baptism⁹ p̄nie i remissionem pctōr. Et hꝫ fuit materia p̄dicatiōis iohis. De effectu huius baptismi dictū est supra i euāgelio p̄cedētis dominice. Sz ⁊ hꝫ tātū est notādū q̄ baptism⁹ Johānis dr baptism⁹ p̄nie dispositiue. ñ collatiue Inducebat eū iohes q̄s baptizauit. ad p̄niaz. nō eni baptism⁹ ille pctā remittebat ex vtute sua. ni si p̄nie fruct⁹ adesset. In q̄ distinguit̄ a baptismo christi ⁊ ecclie in q̄ vtute sacramenti fit remissio pctōr. Qr̄ etiā baptism⁹ iohis dispōebat hoies ad suscipiēdū christū. iō nō baptizabant̄ eo nisi iudei. q̄b⁹ p̄cipalit̄ p̄missus fuit christ⁹ Mulieres etiā ñ baptizabant̄. q̄ ipse erāt instruēde a viris. nec infantes baptizabāt̄. q̄ mysteria nō intelligebāt. q̄ cognitio erat necessaria. Baptism⁹ vo christi dat oi serui. oi gēti. oi etati i remissiōez pctōr. Qr̄ aūt hꝫ dr [i remissionē pctōr] nō ē referendū ad baptismū iohis. sz ad p̄niaz q̄ baptismo ānectebat̄. Sola enim ipsa p̄nia remittebat ¶ Et notādū ꝑm Greg. nazāzenū q̄ ē q̄ntupler baptismatū differētia. Est ei qđā figuratiuū q̄ baptizauit moyses. sz ñ in aq̄ solū sz i nube et in mari. vt dicit aplūs. j. Cor. x. Aliud ē p̄paratiuum q̄ baptizauit iohes. vt hꝫ. Tertiū ē p̄fectiuū. vt baptisma christi. qđ fuit i spū. Quartū ē superogatiuū. qđ sz fit p martyriū i sanguīe. ⁊ hꝫ ē ceteris venerabili⁹. p̄ q̄nto iteratis. ⁊ magis ñ fedat Quintū est culpar̄ actualiū abstersiuū. qđ fit q̄tidie i lachrymis. qđ ē ceteris laborios⁹. De q̄ ps. Lauabo p singl̄as noctes lec. me. lac. me. stra. m. ri.

¶ Deinde cū dic̄ [Hic scriptū ē] hꝫ q̄rto describit p̄dicationē iohis q̄ ad pphetie ꝓmissa tem adducēs testimoniū Esaie. Et dicit̄ liber esaie liber sermonum. forte p̄pter claritatem eloquentie. et facilitatem intelligentie. Quia pulcre clare ⁊ plane p̄cedit. Vel q̄ p̄cedit sicut p̄ceditur in p̄mombus. mō cōsolatorie. mō cōminatorie. Et ponūt hec v̄ba Esa, xl. vbi sic dicitur

Vox clamantis in deserto. pate viaz dñi. rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Oīs vall' exaltabit' & omnis mons & collis humiliabitur. Et erunt prava in directa. & aspa in vias planas Et revelabit' gloria dñi. & videbit oīs caro pter q̄ os dñi locutū est Et describit' hoc vaticinio p̄dicatio iohānis quo ad q̄nq; ¶ Primo quo ad formę qualitatē. q̄ [vox] fuit autē ista vox clara suavis & terribilis vt supra. ¶ Secūdo q̄ ad effectiui p̄ncipij autoritatē. nō enī fuit vox p̄ pria sed alteri⁹ puta verbi clamātis. q̄ nō p̄dicauit p̄pria autoritate sed fuit quasi instrumentuz diuini oris. Sicut vox dr esse vehiculuz v̄bi ſm beatū Aug̃. ¶ Tertio quo ad loca cōgruitatē. q̄ [in deserto] ¶ Quarto q̄ ad materie idoneitatez. hec enī fuit materia sue predicationis. [pate viā dñi] Tunc enī via dño ad cor buma/num prepatur. cū p rectas mor semitas ambulatur Vel hoc q̄ dicit [pate viā dñi] refertur ad obseruantiā mādator. Vñ ps. Viā mādatorū tuor cucurri Et qō addit [rectas facite semitas dei nostri] ad obseruantiā cōsilior. ¶ Prouerb. iij. Ducā te p semitas equitatis ¶ Et notandum q̄ hec v̄ba p̄gruenter assumi possunt i thema ad predicādū de p̄paratione fideluz ad aduentū christi in carnē. vel etiā in mentē. q̄ ad hoc ioßes ea assumpserat in thema sue p̄dicationis. vt scz homies se disponerēt ad christū recipiendum. Cū enī hoc tpe expectemus verbū eī/num vt ad nos veniat cōueniēt ammonent fideles vt parent ei viā in eor corda Sunt autē fideles q̄ ad pñs in duplici genere. Quidaz sūt seculares & peccatis obnoxij. Alij sunt religiosi et pfecti. ¶ Primi excitātur ad p̄parationē aduētus christi p hoc q̄ dicit [pate viā dñi] .s. p penitētiā quia vt dicit glo. sup ¶ Mar. via inq̄t dei penitentia est. p quā deus ad nos descēdit. & nos ad illū ascēdimus. Et licet ista via sit arta. ducit tamen ad celestez patriā Baruth. iij. Si in via dei ambulasses. habitasses vtiq; in pace sup terrā. Terram unq̄z viuentiuz. de qua in ps. ¶ Portio mea sit in terra viuentiū. ¶ Parare ergo viā dñi. nihil aliud est. q̄z pare nos ad pniam. j. Reg̃. vij. ¶ Dirige corda vestra dño & seruite illi soli. Vñ idē p̄dicans dicit Luce. iij. Facite fructus dignos penitentie. Secūdi vero scz religiosi & pfecti excitātur p hoc q̄ dicit [rectas facite semitas ei⁹] Semita vt dicit Isi. est breue iter. vel semita quasi semis iter. Unde p semitas intelligere possumus consilia euāgelica p que cito & cōpendiose deuenitur ad patriā. Et he semite melius rectificant in solitudine. id est. in mundano or elongatione. sicut ille in ps. Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine Ideo addidit Esa. in solitudine Has autē semitas quidā obliquāt qui spēm sanctitatis p̄tendentes vel habitū religionis gestātes i obseruantijs religionis non recte ambulāt. Ez nos debemus rectas facere semitas dei nostri. scz nosipsos rectificādo in illis. Et hoc in solitudine omnimode abstractionis temporaliū. ne per calles deuios mundane ablationis oberremus. Et ideo orādum est cū ps. Perfice gressus meos in semitis tuis. & non mouebātur vestigia mea. Prepara ergo vt dicit Aug̃. in corde tuo viā domino p cōuersationē bonā. et egregijs & perfectis opibus dirige semitā. vt in te verbum dei absq; offendiculo perambulet. ¶ Aliter etiaz possunt hec verba dirigi ad p̄dicatores verbi dei. q̄bus dicit. Parate viā domini. Unde Greg⁹. Omnis qui fidē rectā et bona opera p̄dicat. quid aliud q̄z veniēti dño ad corda audiētium viā prepat. vt rectas deo semitas faciat dū mundas in animo cogitatiōes p sermonez bone p̄dicationis formāt ¶ Notādum etiā super illo verbo [rectas facite semitas eius] Q̄z debemus rectas facere intentōes Job. j. Erat vir ille simplex et rectus. Itē cogitatiōes. Unde ps. Innocentes et recti adheserunt mihi. Item affectiones Cant. j. Recti diligunt te. Psal. Quā bonus israel deus his qui recto sunt corde Itez locutiones. Prouerb. viij. Justi sunt omnes sermones mei & recti sunt intelligentib⁹. Itē actiones Prouerb. xx. Ex studijs suis intelligit puer si munda & recta sunt opa eius. Et Job. viij. Si mūdus et rectus incesseris statim euigilabit ad te Item passiones Job. iiij. Recordare obsecro te. quis unq̄z innocens periit aut q̄n recti deleti sunt. Itē retributiōes Prouerb. xj. Justicia rectorum liberabit eos. Qui ergo p̄fectas rectitudines incedūt intelligūt gaudia. d̄ q̄bus Ezech. j. Pedes eor pedes recti ¶ Quīto in ꝑ vaticinio ppheico describit p̄dicatio ioßis q̄ ad finis efficaciā & vtilitatē cū subdit [Oīs vallis implebit] Et p̄t ꝑ v̄ba q̄ sequūt exponi q̄duplicit Uno mō ad lrām d aduētu christi ¶ Secdo q̄n oia ꝑ ad ꝓ̄ az ip̄lebūt Vñ vt Hiero. refert i annalib⁹ hebreor p vno signo ppinq̄ntis iudicij ponit montū humiliatio & vallū adeq̄tio. Ad q̄d referri p̄t illud Baruch vlt. Cōstituit deus humiliare oēm mōtē excelsū & rupes pennes. & q̄valles replere i eq̄litatē tre. vt ābulet israel diligēti honore dei. Et tūc mōtib⁹ & vallib⁹ coeq̄tis. erūt prava & distorta viaz directa & plana Tūc etiā oīs caro. id est. omis homo qui christuz in hac vita corporaliter videre non potuit. videbit eum in die iudicij in sede maiestatis. electi scz pariter et

rep̄obi.vt remunerent̄ iusti.⁊ mali in eternum gemant.vt dicit glo. Et hoc est q̄ d̄r Apoc.j. Vi debit eū oīs oculus ⁊ q̄ eū pupugerūt Dis in q̄z oculus etiaz corpalis. Job.xix. In carne mea vi debo deū saluatorē meū. Q̄z aūt ihēs hec v̄ba ad secundū aduentū retulerit.patet p illō q̄ sta tim subdit lucas. Dicebat ergo ad turbas. Ge nimina viperaꝝ.q̄s oñdit vobis fugere a vētu ra ira. Luc.iij ¶ Aliter possunt exponi hec verba allegorice de aduētu secūdo christi.vt no mine vallis intelligat̄ gētilitas.⁊ infirma mūdi potestas. Nomīe aūt mōtis intelligant̄ iudei q̄ velut mōtes eleuati erāt superbia originis.ritu se parationis.⁊ intelligētia scripture. Sed nomie collis intelligant̄ p̄bi seculares.q̄ scāētia inuesti gationis rep̄ tumēt sup alios se erigētes. In ad uentu ergo christi in carnē quē p̄dicabat Johes facta est mutatio dextere excelsi. Quia tūc omis vallis.id est.plus gentiū ⁊ abiecti mūdi q̄ iugo fidei se submiserūt.impleti sunt cognitiōe deita tis in intellectu.⁊ plenitudine gratie in affectu. Psal. Valles abundabūt frumēto. Nā hoies piscatores et despecti tantaz acceperūt deitatis cognitionē ⁊ grē illūinationē.q nūq̄z iudei aut philosophi ad ipsam attingere valuerūt. Unū.j. Corꝝ.ij.unde aplus. Loq̄mur inq̄z dei sapiam in mysterio que abscōdita est.quā nemo p̄cipuz bui⁹ seculi cognouit. Mōtes aūt ⁊ colles hūli ati sunt.quia iudei ⁊ mūdi sapiētes cōfusi sunt. Valde q̄pe cōfusi sunt iudei in christo.q illum crucifixerūt ⁊ abiecerūt a se quē sp expectabant. Nō enī cognouerūt eū Unde Esa.vj. Excecatū est cor populi hui⁹ vt videtes nō videāt. Confu si etiā sunt mūdi sapiētes dū v̄go generat quem ipsi negāt.dū verbū caro factū est.dū mortui re surgunt.⁊ cetera fiūt que videt eis impossibilia Unde.j.Corꝝ.j. Stultā fecit deus sapiam huius seculi. Facta sunt etiā prava in directa.id est.cor da iudeoꝝ que deprauata erāt auaricia ⁊ cōcu piscētia.⁊ corda gentiliū p errorē idolatrie ōp̄a uata.impēdebāt enī creature diuinitatis hono rem.que p aduentū christi ⁊ p̄dicationē ihēsis mutata sunt in corda directa. Nā iudei audierūt cōsiliū Esa.xlvj. Redite preuaricatores ad cor Et gētiles relictis idolis christo adheserunt. Et hodie p totū mundū cessat idolatrie cult⁹.iuxta illud Esa.xix. Mouebūt simulacra egypti a fa cie dñi. Unde glosa. Prava.id est.malorum cor da.p iniusticiā detorta.erūt in directa.id est.ad re gulam iusticie dirigant. Aspera etiā.i.precepta legis veteris q̄ habebāt asperitatē timoris et cō minationis.mutata sunt in planiciē amoris et charitatis. Matth.xj. Jugū enī meum suaue est ⁊ onus meū leue. Uel ꝑm glosam.aspera.id est. immites ⁊ iracūde mētes.p infusionē gratie ad mansuetudinē redibūt.vt ibi p̄dicator planā vi am inueniat.vbi p̄us p̄e asperitate gressum po nere nō valebat. Insup etiā omis caro.id ē.om nis homo oculo etiā corpali vidit christū in na tura assumpta. Et distribuit hic li omis p gene ribus singulorꝝ nō p̄o singulis generū Nō enī omnes homies viderūt christū in carne. sed de omni genere hominū aliqui eū viderūt. Quia in christo nulla est distinctio inter iudeū et gre cum.ppter q̄ nō solū iudei ⁊ pseliti sed et genti les ⁊ greci.viri ⁊ mulieres.senes ⁊ iuuenes.imo tota humana natura viderūt salutare dei.id est christū incarnatū Luꝝ vbi lucas dicit salutare dī ibi Esaias dicit. Q̄os dñi locutū est. Idē enim ipse est os vel verbū patris ꝑm diuinitatē.est sa lutare ꝑm humanitatē. ¶ Possent nihil omin⁹ tertio hec v̄ba.quasi antipophorice idu ci.p̄tinuādo ea moraliter ad thema p̄dictū Pa rate viā dñi ꝑm Cirillū. Diceret enī aliquis. Tu predicas q̄ debem⁹ parare viā dñi ⁊ rectas face re semitas ei⁹. Qualiter possum⁹ hoc facere cū plura sint impedimēta Sunt enī quedā vie ⁊ se mite oīno inhabiles ad eundū ꝑpter montiuz et vallium immeabilitatē. Rursum q̄dā vie ⁊ semite ⁊ si sint meabiles.valde sunt tamē ad eundū dif ficiles.ꝑpter eorū inequalitatē. Et ad hoc respō det ꝑpheta ⁊ euangelista [Omis vallis implebit ⁊c]. Et hec ꝑm ea que in his v̄bis spualiter intel lunt essent p̄paratoria ad aduētū christi mētales.q̄ sunt q̄ttuor. ¶ Primus est diuine grē repletio. Q̄d innuit in eo q̄ d̄r [Omis vallis implebit].i.oīs capacitas mētis grā pficit. Psal. Valles abun dabūt frumēto.clamabūt etenī hymnū dicent. ¶ Secūdū est pfecta aī humiliatio. Q̄d innuit cū addit. [Omis mōs ⁊ collis humiliabit].i.oīs tumo rositas p̄prie p̄sūptiōis deponet.⁊ ꝑ necessariū est mēti ad susceptōz v̄bi eīm tēdēti Esa.lxvj.sup quē requiescet spūs me⁹.nisi sup humilē ⁊ māsuetū ¶ Tertiū ē defectuū culpabiliū expiatio.q̄d no tat cū subdit [Erūt prava in directa].i.pcta erunt deleta. Unde tali mēte d̄r Apoc.xxj. Nō intrabit in eā aliq̄d coinq̄natū. Talē erat ille q̄ dic̄ i psal. Pes me⁹ stetit in directo ¶ Quartū ē aduersorū p christo volūtaria ppessio.q̄d notat cū dicit [Et aspera in vias planas].i.ea q̄ alias essent aspera ad sustinēdū p christi amore.fiūt plana ⁊ leuia ad sustinēdū. Unde Mat.xj. Jugū ei meū suaue ē ⁊ on⁹ meū le. Sic vtiq̄z viis patis ⁊ semi tis directis in mēte veit in ipsā v̄bū eīnū. Et ꝑ ē q̄ subinfert [Et videbit tē].i.mētib⁹ sic ꝑpatis [oīs caro].i.oīs aīa q̄zuis carne induta [salutare dī]

id est. verbū eternū. ipsi aīe cū salute siue ad salutem illapsum. Et sic exponēdo iste finalis vlicus cū dr | Et videbit | se tenet ꝓsecutiue ad vba p̄cedētia. Quādo enī via dñi i mēte sic fuerit parata vt dictū ē. q; scz valles sūt impleti spū ali; ꝛc. Tūc ꝓsecutiue vbū cōcipitur in mēte ¶ Aluj vt Chrysо. exponūt istud causatiue. vt videlicz omniū p̄dictoꝝ effectuū q; scz valles implebunt ꝛc. cā sit | q; videbit oīs caro salutare dei | Unde exponūt li ⁊ p q;. ¶ Quarto vo ꝫ oīa vba | Omnis vallis ꝛc | vsq; ad finē tropologice possūt exponi. vt in eis inuant effectꝰ salutares. q̄s vbuz eternū causat in mēte in q̄ ꝓceptū fuerit. Et in ꝫ sensu pcedit sermo sequēs

¶ Sermo de eadem dominica XLIX

OMnis uallis imple

o bitur ꝛc | vsq; | salutare dei |. Expeditis tribꝰ ex q̄ttuoꝝ. q̄ supra in p̄mone p̄me dñice. que incipit virtutes celoꝝ. cōsiderāda ꝓponebant. Nūc restat videre de quarto. videlicet quos fructꝰ seu effectus mēs verbigena ꝓsequatur. Uerbū q̄pe eternū nō suscipit in vacuuz. sz vbicūq; cōcipit ibi fructificat ⁊ crescit. vt dicitur Col. j. Unde hac fructificatiōe p̄cat ecclesia cāta in introitu misse hodierne. Rorate celi desup ꝛc. Et scribū Esa. xlv. Ubi explicant tria fructificationis p̄ncipia. videlicet celū. nubes. ⁊ terra. per q̄ intelligunt tres nature in christo. ex q̄bꝰ omne bonū spūale pfluit in aiam vbigenā ¶ Per celuz intelligit diuinitas altissima Job. xj. Excelsior celo est ¶ Per nubē aīa cādidissima Apoc. xuij Vidi ⁊ ecce nubē cādidā. ⁊ sup nubē sedentē similē filio hoīs. ¶ Per terrā caro mūdissima Apoc. xv Terra illuminata est a gl̄ia ei. Celū igit. i. deitas irroret in mentē celestis dulcedinis p̄libationē. Et hoc triplicit. ꝫm tria appropriata diuinaꝝ psonaꝝ. ¶ Dā pater infundit rorem sue potētie. influendo mēti oīm desideriorꝝ suoꝝ adipletionē. Filius infundit rorē sue sapie. instillādo ei diuinorum secretorꝝ cognitionē. Sp̄us scūs infūdit rorem amoris ⁊ grē. trāsformādo eā vsq; ad oīmodā sui ipsi exinanitionē. ¶ Nubes vo. i. aīa christi pluit i mentē pluuiā volūtarie tolerātie. inspirādo oīm aduersoꝝ p christo eq̄nimē ppessionem Et terra. i. caro christi germinat in nob germē sancte pudicicie. rectificādo p̄uā fomitis icurvationē. Et ꝫ q̄nq; licet nō eo ordine i vbis assūpti thematis inuuntur ¶ Dūo nāq; inuit desiderio rū oīm ut gis adimpletio i eo q dr | Omis vallis implebit | ¶ Per vallē capacitas virū aīe intelligit. Tūc ergo oīs vallis īplebit. q̄n tota capacitas aīe ꝫm oēs vires eiꝰ i suis desiderijs satiatur Unde ps. Desiderū pauperꝝ exaudiuit dñs Ubi dic glo. desiderū dicit ardorē. q oibꝰ viribꝰ anime aliq̄d ardent petit. q̄ maxie est pauperꝝ ⁊ humiluū. q̄ nō habēt in flātē spūm ꝫm beatū Aug. Hi q̄nto ardētioribꝰ desideriis estuāt. tāto eoꝝ capacitas ampliꝰ se dilatat. Et tō cōpant vallib ad q̄s aque defluūt. Juxta illō ps. Qui emittis valles i cōuallib. i. estus desideriorꝝ refrigeras in humilibus ¶ B Qualit aūt īpleri beāt desideria istaꝝ mentū ꝫm possibilitatē cuiuslibet rei desiderabilis. est sciendū. Q; desiderium est appetitꝰ alicuiꝰ rei delectabilis. Desiderabilia aūt sunt i triplici genere. Est enī q̄dam desiderū rei possibilis ꝫm naturā ⁊ nō ꝫm gr̄iā. Hec aūt tres ē delectatio q̄ ꝓsequit mortalia peccata. ad quā ꝓsequendā bñ ordinat natura. sed nullā ꝓ possibilitatē hz cū grā. De tali desiderio dr Ecc. xxj. Omia q̄ desiderauerūt oculi mei nō negaui eis. nec pbibui cor meū q̄n omi volupta te frueret ⁊ oblectaret se in his q̄ parauerā. Talia desideria nō implent viris sanctis. imo nec insurgūt in eis stāte vite q̄ grā. sicut lux ⁊ tenebra se nō cōpatiunt in eodē hemisperio. Un dic quedā glo. sup illud ps. Custodi me vt pupillaz oculi. Sicut modicꝰ puluis vel fumꝰ ledit aciē oculi ⁊ si non excecet omnino. Ita modicuz peccatū veniale turbat quidez aciē sancti desiderij. sed peccata mortalia oīno obtenebrāt sanctoꝝ desideriorꝝ obtutꝰ. ¶ C Est secūdo desiderū rei possibilis ꝫm grām. nō aūt ꝫm naturā. Hec res est delectatio q̄ ꝓsequit ad opa virtuosa. ad quā cōsequendā directe ordinat grā. nō aūt natura nisi subiective. Et hec sunt desideria sctoꝝ virorꝝ Prouerb. xj. Desiderū iustorꝝ omne bonū. Et huius desiderū semp impleꝫ. Juxta illud Prouerb. x. Desiderū suū iustis dabit. Quia enim ipsi licet in valle lachrymaꝝ p̄sentis vie existēt ascēsiones tamē in corde suo cōtinue disponūt Euntes de virtute in virtutē ꝫm illud ps. Beatus vir cuiꝰ est auxiliū abs te. ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarū ꝛc Ideo ipsi semp spiritualibꝰ delectationibꝰ potiunt. Et hoc est q̄ subdit. Etenī benedictionē dabit legislatoꝝ. eoꝝ scz desideria iugiter adimplēdo. Et sic ibūt ō virtute i virtutē. Et ꝫm cremētū virtutū augebit desiderū. ⁊ ecōuerso. donec videbit deꝰ deoꝝ in syon. Unde sicut in hac via pōt hō in infinitum p̄ficere. sic debz i infinitū desiderare ⁊ sp desiderū suū impleꝫ q̄ ad pfectū gradualē. Et si nō quo ad pfectionē totalē. quia hoc repugnat statui vie. Unde Ambro. sup Luc. Nescit virtus mensurā gratie nec ꝓtenta referre q̄b acceperit.

vult cumulare qđ sumpserit ne inferior sit bñficio licet equet officio. Be tali aīa videlicet vtutibus ⁊ sāctis desideriis referta dicit Nume. xxiiij. Quā pulcra tentoria tua israel. vt vallis nemorosa. Per israel intelligit aīa verbigena. cui⁹ tētoria. id est. vires p statu vie. in qbus vbuz etnū habitat. sunt pulcra vt vallis nemorosa. Sicut enī vallis nemorosa ē fecūda magnis arboribꝰ ⁊ venusta oculis. Sic talis anima est fecūda vtutibus ⁊ donis spūssancti. ac p hoc est venusta omniū oculis. nō solum humanis sed ⁊ angelicis ⁊ diuinis B Est tertio desiderū rei impossibilis ꝑm naturā ⁊ ꝑm grāz. Hec res est plena cognitio dei in via. Quia nec natura potest hoc p se. nec etiā potest eleuata p grām. sed soluz per gloriā. Hoc desiderio estuabat aplūs Phi lippen. j. cum dixit Cupio dissolui ⁊ ē cuz christo Sciebat quidē q eo manēte in corpe desideriuz suū impleri non poterat. ideo cupiebat dissolui vt sic posset esse cuz christo. qđ sūmope desiderabat. Et siquidē illud desideriuz nō implet hic ex toto ex pte tamē implet. Sicut dicit Bernñ. sup Cañ. ꝑmōe. xxxij. Si qs est ita desiderij vr vt cupiat dissolui ⁊ cū christo ee. Cupiat autem vehementer. ardēter sitiat. assidue meditet. is pfecto suscipiet deū. siquidē desiderū cordis ei⁹ tribuitur ei Et si adhuc pegrīāti i corpe. ex pte tamē tūc ad tps ⁊ tps modicū. Implebit aūt ꝫ desiderū sanctoz in patria ex toto. Vñ psal. Satiabor cū apparuerit glia t. Tūc ei veraciter omis vallis desiderioz sanctoz implebit in omnibus aie virib⁹. Sicut dicit Aug. Omne inqtā aie receptaculū largitas diuina replebit. potestate ⁊ dignitate īmutabilē. delicijs ꝓcupiscibilē. sapia rōnalē. vt sit in ea potestas sine ꝓtradictiōe. dignitas sine cōpatiōe. delicie sine intermissiōe. sapia sine limitatiōe. Impabit ⁊ nullus ꝓtradicet. honorabit ⁊ nullus inuidebit. deliciabit sine tedio sciet ꝑ sue volūtatis desiderio. Et tūc veraciter adimplebit illud ps. Valles abundabūt frumēto cla. ⁊ hym. di. Ibi enī valles. i. oēs aīe vrē vel ꝑm oē sue capacitatis receptaculū abundabūt frumēto. id est. fruge desideriorꝫ ⁊ exuberantiuz voluptatū C Secūdo īmutet ꝓprie pūptionis depositio. imo totiꝰ suuipsius oīmoda exinanitio in eo qđ dr. Et oīs mons ⁊ collis humiliabitur Mons ꝑm Isiđ. est tumor terre. Collis vo est supius iugū mōtis. Unde ꝑ mōtes et colles intelligit tumor terrene ꝑsumptiōis ⁊ turgidus fastus ꝓprie reputatiōis. Ex hi montes et colles tūc humiliant. quādo ad cōceptuz veri eterni. q̄quid in mente est ꝓprie reputatiōis omnino tollit et cōsumit. iuxta illud Mich ee. j. Egredietur dñs de loco sancto suo ⁊ descendet et cōsumentur montes subtus eū. Antea quidez q̄z verbū eternū veniat in aīam. oportet eā p hūilitatem ꝑparari. vt habitū est supra. Sed p⁹ eius aduentū oportet eā omnimode cōsumi et quasi ambulari. vt sc̄z homo p nihilo reputet se ⁊ omnem creaturā p dulcedine dei. Qđ solū cōpetit pfectis sc̄z mētibus vbigenis. qbus dicit Par. xj. Si habueritis fidē. s. formatā sicut pfecti. dicetis huic monti. Tollere ⁊ mittere īmare. Mons tollere est ꝓprīā reputationē ⁊ oēm sui cōfidentiā ⁊ quicqđ sui est a mēte deponere. Mons vo in mare mittere est q̄cqđ ꝓfidētie ⁊ cōsolationis de se ⁊ oīb⁹ reb⁹ creatis habere potat in amaritudinē ꝓuertere. Gustato enī spū desipit omis caro. vt dic Greg. Sic in se ꝑsumpta ⁊ exinanita fuit illa felix aīa marie magdalene. in cui⁹ ꝑsona loquēs Orig. in omel. sup illo Joh is Maria stabat. sic dic. Onerosi sunt mihi omes ꝑsolatores. grauāt me ⁊ non ꝑsolant me. Ego q ro creatorē meū ⁊ q̄uis est mihi ad videdū omnis creatura. Et infra. Mō angelos q̄ro sz meū ⁊ angelorꝫ dñm. Ipsum solū q̄ro. ipse me solꝰ ꝑt cōsolari. Et hec simili⁹ exinanitio q̄ē q̄dā mōtuum subuersio. figurata est. iij. Reg. xxxix. Ubi legit q̄ stāte helia in mōte. Ecce spūs grandis ⁊ fortis subuertens montes

Subsermo primus L. A

Runt prāua indirecta Hic tertio⁹ innuit effectus verbi in mēte q̄ est deprauate nāe rectificatio. Ubi sciēdū q đr Eccs. vij. Jn principio fecit deus hoīem rectū. Ex ipse se obliq̄uit Propi qđ seq̄t Et ipse se infinitis īmiscuit q̄stionib⁹. Fecerat ī q̄z eū rectū. s. rectitudine originali⁹ iusticie q̄ icludebat tria bona. Que sūt ꝫ videlicz. mētis serenitas. virtū debita ꝓportionalitas. ⁊ imaginis deiformitas. Ex q̄ū ꝑpetuz nāta hūana fuit obliquata. tūc deprauata ē q̄ ad tria prāua q̄ incurrit. q̄ sūt mētis ꝓturbatio. virtū īordinatio. ⁊ imaginis deformatio. Et ꝫ tria prāua īnuunt geñ. iij. Ubi postq̄z ꝑmi pentes peccauerūt de ligno vetito comedēdo. đr q aptī sūt oculi eoz Nō q̄ dē q̄si ꝑius fuerūt ceci. vt dic beat⁹ Aug. Ex eo mō q in die resurrectiōis aptī sūt oculi discipuloz. cū cognouerūt dñm i fractiōe panis. Sic oculi ꝑmoz pentū aptī sūt. q̄z seipsos pcēdere cognouerūt. ⁊ sibi ipsis ꝓturbati sūt. remurmurāte vme ꝓscie Vñ cōpletū ē ibi ubi stō ps. vt introduc btūs Aug. Bñe in volūtate tua ꝑstitisti decoꝝ meo vtutē Auertisti faciē tuā a me ⁊ fact⁹ sū ꝓturbatus. Be⁹ enī fecerat hoīem decoꝝ. id ē. immunē

70

a peccato ⁊ huic decoꝛi. ꝓstiterat vtutẽ ꝓsistẽdi. si vellet. ⁊ hoc fecit deꝰ in volũtate sue mere liberalitatis. Ꝟz auertẽte se hoĩe a deo p ꝑctũz. auersa est ⁊ facies dei ab hoĩe. Et ex hoc factus est homo ꝓturbatꝰ remordẽte ipsum vme conscientie. Vñ alibi. Auertẽte te faciẽ turbabunt. q̃ ad primũ. Deinde dꝛ q cognouerunt se nudos. q̃ ꝑm beatũ Aug̃. habuerũt illicitos motꝰ et rebellionem carnis ꝓtra rõem. de q̃ dicit aplus Roma. vij. Video aliã legẽ in mẽbris meis repugnãtez legi mẽtis mee. Vñ vidẽtes sua inuicẽ pudẽda. erubuerũt ⁊ ꝓcurrerũt festinãter ad ficũ vt dicit beatꝰ Aug̃. ⁊ ꝓsuerunt sibi pizomata de foliis. In quo oñdebat q fuit in eis ꝓuritꝰ carnal' motus. Quia vt dicit magister ĩ hist oꝛijs. Ꝟi folia ficus terant. sucꝰ eoꝝ causat ꝓuriginẽ. ⁊ ℔ quo ad secundũz. Deinde subijcit. q̃ abscõderũt se a facie dñi. Quãdiu enĩ erãt ꝓuersi ad dñm. imago dei in ipsis oĩ pulcritudine relucebat. Ꝟz cũ se a facie dei auerterũt. imago fuit ĩ ipsis deformata. Juxta illud Hiere. Threñ. iij. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ. q̃ ad tertiũ

Ꝟz ẏbo eterno ꝓcepto in mente. hectica praua rectificant. Tũc enĩ ꝓscientia serenat'. sensualitati spũs dñat'. ⁊ imago reformat'. Pacũ patz. Sicut enĩ ad ueniẽte luce fugat tenebra Sic ad ueniẽte ẏbo in mẽte serenat' ꝓscientia. Et attendit' hec serenitas cõsciẽtie. nõ tñ in ℔ ĩmunitate peccati. vt supꝛa ĩ ꝑmone dimissus est. Quia illa fuit ꝑambulũ ꝓceptoꝛis. Ꝟz attẽdit' in quodã deliciosogaudio q̃ ꝓsequit' immutatẽ pcĩ. et vt sic est effectꝰ ꝓceptoꝛis ẏbi. Vñ Bap. viij. dꝛ ẏbo eterno. Nõ habet amaritudinem ꝓuersatio eiꝰ nec tediũ ꝓuictꝰ eiꝰ. ſz letitiã ⁊ gaudiũ. Tale gaudiũ nõ dat' impijs. ſz tãtũmodo mẽtibus rectificatis p ꝓceptionẽ ẏbi. Be q̃bꝰ est illud psal. Jux orta est iusto ⁊ rectis coꝛde letitia.

Secundũ patz. Quãto enĩ deo spũs ꝓuigil'. tãto sensualitas spũi subijcit'. Crescẽte ẏtute q̃ppe mẽtis. decrescit fortitudo coꝛpis. vt dicẽ glosa sup illud Gen̄. xxxij. Angelꝰ tetigit neruũ femoris iacob ⁊ emarcuit. Quã etiã historiã moralizando iacob q̃ ⁊ israel. i. videns deũ dꝛ. figurat mẽtem verbigenã ℔ der neruũ femoꝛis intelligitur sensualitas coꝛpis. q̃ ex femoꝛe pentũ ꝓtrahit fomitẽ peccãdi. ℔ der angelũ ẏo ĩtelligit immissio quedã vi ẏbi concepti facta in vires inferioꝛes. Vñ est illud ps Immittit angelꝰ dñi in circuitu timentiũ eũ. ⁊ eri. eos. Tũc ergo ad tactũ angli neruus femoꝛis iacob emarcescit. q̃n ad ꝓceptionẽ ẏbi eterni intantũ vigoꝛ mẽtis inualescit. q ꝓsa sensualitas omĩmode elanguescit ꝑm q dicit Greg̃. Gustato spũ desipit oĩs caro. Be talibꝰ mẽtibus dicit in psal. Innocentes ⁊ recti adheserunt mihi. Innocẽtes ⁊ recti dicunt' bi qui vires sic habẽt rectificatas. q̃ sensualitas spũi subiecta est. Hi adherere dicunt' deo. p q̃ntoex cõceptõe ẏbi efficiunt' vnꝰ spũs cũ eo. Juxta illud. j. Coꝛ. vj. q̃ adheret deo vnꝰ spũs est cũ eo

Tertium ptz etiã. Cũ enĩ verbũ eternũ sit imago bonitatis dei. vt dꝛ Bap. vij. ꝓpriũ est ei mentẽ ad eãdem imaginẽ factã cũ in ea cõceptum fuerit reformare. Sicut figura exꝓssa in cera ⁊ deformata. cõgruẽtius nõ reformat' q̃z p impꝛessionẽ nouã eiusdẽ sigilli ex q̃ ꝓus fuerit exꝓssa. Sic imago in mente nõ aptius reformat'. q̃z p ꝓceptionẽ nouã eiusdẽ ẏbi in quo ab eterno impꝛssa fuerat et ex q̃ in tpe est exꝓssa. Hmõi reformatio imaginis attendit' in hoc q facies mẽtis incuruata ad terrã. p terreno oꝛ oblectatiõz erigat' sursum ⁊ rectificet' p celestiũ cõsiderationẽ ⁊ dilectionem. Vñ Cañ. j. dicit spõsa. Recti diligũt te. Ubi ꝑm Bern̄. Recti intelligũt' q̃ a terrenis sunt abstracti ⁊ cõtemplatiõe ⁊ dilectione toti ad supna erecti. Und̄ dicit sic Bern̄. Quererem ⁊ sape q̃ sunt sup terrã curuitas aĩe est. Meditari ẏo et desiderare q̃ sursum sunt. rectitudo. Cui etiã rectitudini ꝑm eundẽ Bern̄. attestat' statura erecta coꝛporis humani. Quidenĩ indecẽtius q̃z curuuz recto coꝛpe gerere aĩm. puersa res ẽ ⁊ feda. vas luteũ q̃ dꝰ est coꝛpꝰ de terra. oculos habere sursũ celos libere suspicere. spũalem celestẽq̃z naturã suos ecõtrario oculos. i. interꝛnos sensus atq̃z affectus trahere deoꝛsum ĩ terrã. Hec Bern̄. ꝑmone. xxiij.

Quarto innuit' quartꝰ effectꝰ ẏbi in mẽte. q̃ est aduersoꝛ eq̃nimis ppessio ĩ eo q̃ dicit. Et aspera ĩ vias planas Que ei aliasesset boĩ valde aspera intolerabilia. in ẏtute ẏbi eterni efficiunt' ei plana ⁊ leuia ad tolerandũ Unde Greg̃. v. moral'. Si mẽs fortiintẽtione ĩ deũ dirigit'. videlz sicut ẽ in ꝓceptione ẏbi eterni tũc q̃cq̃d sibi in hac vita amarũ esset dulce estimat. omne q̃d affligit requiẽ putat. Hec miruz. quia enĩ in actu ꝓcipiẽdi verbũ. mens tota ĩ deum ꝓuertitur. Inde est q tãto amoꝛe feruescit. q̃ amara ꝓuertat in dulcia. incõmoda reputet cõmoda. ⁊ si sensus aliq̃d incõmodi naturaliter abhec sentit. hoc amoꝛ amplexãs q̃d appetit tli aĩe dulcissimũ esse facit. Vñ de iacob dꝛ Gen̄. xxix. Videbant' ei dies pauci p magnitudie amoris illi. ſz rachel. p quã ꝓtemplatio intelligit

Subsermo secundus.

LI

Debit omĩs caro

v salutare dei nostri Hic innuit' quintꝰ

effectus verbi in mente qui est diuine cognitio/
nis gratuita adeptio q̄ quidā in his verbis de/
scribit q̄ ad tria. Primo quo ad mōi cognitio/
nis determinatōez cū p̄mittit [videbit] Secun
do q̄ ad ipi⁹ cognoscentis statū ⁊ cōdicionez. cū
addit [ois caro.] Tertio q̄ ad obiectū cognosci/
bilis spēalem rōnē cum subiū gīt [salutare dei.]

Quātū ad p̄mū est sciēdū. q̄ modus q̄
mens verbigena cognoscit deū. nō est sic cōis si
cut ille q̄ est p vestigiū creaturaꝝ. qlē habēt phi/
losophi Ro.j. Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt in
tellecta cōspiciunt. Nec obscurus ⁊ extraneꝰ sic
ille qui est p ymbrā figuraꝝ. qualē habuerūt pa
tres veteris testamenti. Hebre.j. Multipharie
multisq; modis olim loquēs deus patribꝰ in p
phetis ⁊c. Rursus nec sic enigmaticus sicut ille
qui ē in lūie fidei. qlē habēt cōiter fideles. Unde
j. Coꝛ.xiij. Videmꝰ nūc p speculū et in enigma/
te ⁊c. Itē nec sic abstractꝰ ⁊ speculatiuꝰ. sicut q̄ est
p studiū scripturaꝝ. qlē habēt theologi. Talis ei
speculatiua cognitio interdū inflat si sit sine ca/
ritate. Iuxta illud j. Coꝛ.viij. Scientia inflat. cari
tas vō edificat. Uñ tales doctoꝛes minimi vo/
cant in regno celoꝝ. Matth.v. Sed est modus
cognitōis alius a p̄dictis. ppꝛioꝛ. intimioꝛ. cla/
rioꝛ ⁊ suauioꝛ. videlicet q̄ est p p̄ulegiatū reuela
tionis bñficiū. Be q̄ sic dicit Berñ. sup Cant. ser
mone.xxxj. Est quedā diuina cognitio eo diffe/
rētioꝛ ab alijs. q̄ interioꝛ. cū p semetip̄z dignat in
uisere deus aiam querētē se. Et subdit. Nō enim
cōtenta erit aia oīno. vel illa q̄ multis p ea que
facta sunt. vel ea q̄ paucis p visa ⁊ somnia facta
est manifestatio sp̄ōsi. nisi ⁊ spēali p̄rogatiua in
timis illū affectibꝰ atq; ip̄is medullis coꝛdis ce/
litꝰ illapsū suscipiat. habeatq; p̄sto quē desiderat
nō figuratū sz infusū. nō apparētē sed afficientez
Nec dubiū q̄n eo iocū diꝛē. quo intus nō foꝛas
Hūc cognitiōis modū innuit verbū [videbit]
Cognitio enī q̄ est p visum pfectioꝛ ē q̄z q̄ ē p ali/
os sensus. qꝛ visus plures rerū diꝛās demōstrat
vt patz in phemio methaphisice Et magis expri
mit hūc modū Esa. apponēs inter ỽba p̄missa
Et revelabit gl̄ia dñi. Hūc etiā modū diuine co
gnitionis adepta fuit illa aia verbigena. de qua
ap̄lus. ij. Coꝛ.xij. Scio hoiem raptū in tertū ce
lū. vbi audiuit arcana ⁊c.

Quantū ad
scōm sciēdū. q̄ cognitio quā de deo habemꝰ in
hac vita est valde debilis p ꝓpatōez eiꝰ qua deꝰ
videt in patria. Et hoc est ꝓpter aggrauationez
coꝛpis ꝑm illud Sap.ix. Coꝛpꝰ qđ coꝛrūpit aggꝝ
uat aiam. Uñ dicit Orig. Pactale pactū depra/
uate societatis eoꝛ q̄bꝰ cōiunctꝰ sū abscōdit a me
lucē sua inissimā. dū enī carne depressus inbereo q̄
eleuer ad videndū eū sicuti est nō inuenio. sz se/
parata aia libero volatu videre poterit diuinaz
eēntiam. Cognitio ergo aie p statu ⁊ cognitiōe
qua est in coꝛpe. potius ascribit carni tāq; infir/
mioꝛi q̄z aie. ad distinctiōez videlicet cognitiōis
aie sepate. Et hoc est q̄ hic diꝛ [Videbit omis ca/
ro] id est aia in carne. Qđ idē est cū eo quod diꝛ
Job.xij. Oēs homines videt eum. vnusquisq; in
tuebit p̄cul. Et distribuit hic ly oīs p generibus
singulorꝝ. nō p singulis generꝝ. vt expositus fuit
supꝛa. Uel distribuit p omni aia verbigena Qꝛ
vt dicit Berñ. Nō enī vel in trāsitu verbuz p̄sto
erit sic omni aie. nisi illi dūtaxat q̄ ingens deuo/
tio ⁊ desiderū vehemēs ⁊ p̄dulcis affectꝰ sp̄ōsā
pbat. qualis est aia verbigena. vt patet ex p̄cedē
tibus. Uel p̄t dici oīs caro videre deū. p quan
to oēs potētie aie existētis in carne. p̄ntiā ỽbi et/
ni qđammō p̄sentiūt. p redundātiā a mente. in
potētias organicas. ꝑm intellectū datū supꝛa in
sermōe. ỽtutes celoꝝ.

Quantū ad tertū
sciēdū. q̄ obiectū hic cognitū non ē diuina essen
tia vt dictum ē. cū sit superexcedens ⁊ oīno ip̄poꝛ/
tionabilis intelligentie nostre. Sz cognoscimꝰ
deū sub rōne salutaris. inquātū videlicet est q̄d
nobis salutare. quoniā p ip̄m cōsequmur saluta/
res effectus p̄missos. Uñ signanter doctoꝛes qui
dam ponūt subiectū in theologia deū sub rōne
saluatoꝛis vel salutaris. Et hec cognitio q̄si p ef/
fectus ⁊ posterioꝛa. Cuiꝰ exemplū est in Moy
se q̄ gerit figurā cōtēplatiuoꝝ. Cū enī ip̄e in mō
te oꝛaret dicēs. Ostende mihi faciē tuā. ait ei doꝛ/
minꝰ. Videbis posterioꝛa mea. faciē aūt meaz
videre nō poteris Exo.xxxiij. Uñ Berñ. sup Cā
ti. sermōe.xij. Studiosis mētibꝰ deus frequen/
ter apparet ⁊ nō sub vna sp̄ē. pfecto q̄nā nō vi/
detur sicuti est. Nō sapiēs. nō sanctus. non ꝓpba
videre illū sicuti est p̄t aut potuit in hoc mor/
tali coꝛpe. poterit aūt in īmoꝛtali q̄ dignꝰ habe/
bit. Et subdit oīdēs qualit̄ cognoscat hic ponēs
exemplū in sole coꝛpali quē nō videmꝰ sicuti est
sed tātū sicut illuminat puta aerem vel montez
vel pietem. qualis cognitio est p effectū. Sic in
ꝓposito mens ỽbigena cognoscit deū p illumi/
natiōes diuinas quas ei īmittit. ꝓpter qđ nō diꝛ
q̄ videbit oīs caro deū. sed salutare dei. Dicitur
aūt verbū ⁊ salutare dei ⁊ salutrare nostrū. Dei
q̄dē causatiue inquātū deus pater p verbū salu
tem in nobis causat. nostꝛ ỽo dicit cōsecutiue ī
quātū nos salutē p verbū cōsequimur. Uñ illa
verbigena cecinit Luc.j. [Et exultauit sp̄us me
us in dō salutari meo] Jn q̄ cōtinuat hic sermo
ad sermonē p̄cedētē in hoc ỽbo salutare. Conue
nient aūt verbū eternū dici salutare. Tū qꝛ ip̄z

in natura assũpta auctor salutis nostre generaliter extitit. Tum q̃ pmissos effectus salutares un mente spẽ aluter efficit. Tum etiã q̃ ad salutẽ eternã finaliter pducit. Hec tria tãgunt̃ illo verbo ps. In deo salutare meũ ⁊ gloria mea. quãtũ ad pmũ. deꝰ auxiliũ mei. quãtũ ad scõm. ⁊ spes mea in deo est. quãtũ ad tertiũ. Quod saluatore nobis prestare dignet̃ ꝛc.

Expositio euangelij In vigilia natiuitatis domini. LII

Cum esset desponsata mater iesu maria ioseph. antequã cõuenirent. inuenta est in vtero habẽs de spũsco. Consuetudo fuit apud veteres approbata ⁊ hodie in canone autenticata q̃ nõ statim facta desponsatiõe fiat cõuentio. sz pfigit̃ terminus duoꝝ mensiũ. vt legit̃ ⁊ notat̃ in decretis. xxvij. q. ij. Institutuz. Et hoc fit tripliciratione. Primo quidẽ vt dicit btũs Aug⁹. xvij. cõfeß. ⁊ ponit̃ in decretis vbi supra. ne vilem habeat maritus datã quã nõ suspirauerit sponsꝰ dilatam. Secõo vt i hoc tpe medio que sũt necessaria solennitati nuptiaꝝ pparent̃. Tertio vt infra tale tps vterq; cõiugatoꝝ deliberẽt si velint meliora vota amplecti religionis ingressuz. q̃ aia desponsat̃ christo. Qõ põt vterq; cõiugum libere facere añq; ꝓueniant etiã altero irrequisito. secus post. Iurta talem igit̃ cõsuetudinẽ beata virgo cũ eẽt desponsata ioseph. ante tps cõuentionis ppendebat ipe ioseph virginẽ eẽ grauidatã. Vñ cogitauit eaz occulte dimittere. sed angelica suasione edoctus destitit a pposito Et de hoc est pñs euãgeliũ solenne vtiq; ⁊ deuotũ In q̃ euãgelista tria facit. Primo describit modi generationis christi explicatõez. Christi inq̃t generatio sic erat. Cũ eẽt despõsata ꝛc. Secõo istiꝰ mõi supnaturalis ⁊ inusitati pbatõnẽ. Ibi. Joseph aũt ꝛc. Et ibi vt euidentior sit pbatio. pmittit ipi⁹ ioseph dubitatioẽz vel eius testificationẽ sm aliam lecturã. Et deinde tertio subiũgit eius pãgelũ certificatioẽz vel ãmonitionẽ. Ibi. Hec aũt eo cogitãte. Propter pmũ est sciendum q̃ pus q̃z angelus virginẽ salutasset. Joseph dspõsauerat eaz per verba depñti. Ez statim pꝰ angelicam salutatõez ⁊ virginis cõceptionez. ipsa ascẽdit in montana ad ministrãdũ elizabeth. q̃ angelus ei dixerat impgnatã eẽ elizabeth. ⁊ mãsit cum ea virgo maria q̃ tribus mẽsibus vsq; ad natiuitatẽ iobis baptiste. vt hec habent̃ Luc. j. Et tũc reduta a montanis ad ppria i nazareth. in domũ scz Joseph. Ab hoc ergo reditu incipit materia pñtis euãgelij. quia videlicet ioseph vidit eam pgnantẽ vt hic dicit̃. Et in hac pma pte tria facit euãgelista. Primo exprimit cõdicionẽs pone cõcipientis. quia erat virgo desponsata. Secõo remouet suspitionẽ corruptiõis q̃ erat a sponso illibata. Ibi. añq; cõuenirent. Tertio declarat modũ cõceptionis. quia erat a spũsco impgnata. Ibi. de spũsco. Primo ergo condicionẽ pone cõcipientis exprimit ⁊ hoc quo ad tria. Primo quãtũ ad ipi⁹ desponsationẽ. ⁊ iõ dicit. Cũ esset despõsata B Vbi posset aliqs dubitare. quia nõ videt cõueniens btãm virginem fuisse desponsatam. cũ ipa fecerit votũ vginitatis. qõd nõ põt stare cũ consensu cõiugali. eo enim ipo q̃ puella cõsentit in cõiugiũ. dat viro potestatem corpis sui ad carnalem cõmixtionem ac p hoc recedit a pposito vginitatis. Aut ergo beata virgo vera cõiunx non fuit. aut vera vgo non fuit. vt pote que cõsentiendo in virũ pposittum vginitatis deseruit ac p hoc iã mente virgo eẽ desijt. qõd de tam excellenti vginuz regina nephas est dicere. In cõtrariũ est hic lrã. Rñdio dicẽdum est q̃ cõueniens fuit eã esse desponsataz ppter plures rõnes plimorũ doctoꝝ qs habes supra in expositione euãgelij. Missus est. super verbo desponsatã viro. Sed ppter argumentũ in cõtrariũ qõ fecit quidã arrogans cauillator ⁊ calũniator numis impudenter loquẽs de re tam sacra scã. contra quẽ hugo de scto victore fecit libellum de vginitate beate marie in q̃ motiua falsa eius elidit. Est igit̃ sciendũ q̃ btã vgo vera cõiunx fuit vt pote que ꝓtraxerat cõiugiũ cũ ioseph p verba depñti manente simul cũ hoc imutabili ppposito ppetue virginitatis. Qõ sic declarat idez hugo ibidẽ. In cõiugio attendit̃ duplex cõsensus. Vnus q̃ est cõiugalis societas. cõsistens solũ in cõiunctiõe aiaꝝ p cõfederatõem mutui amoris quo duo fiunt vnũ mente. Et hic est cõsensus qui facit cõiugiũ tãto verius ⁊ sanctiꝰ q̃ in solo caritatis vinculo ⁊ non in concupia carnis ⁊ libidinis ardore federatũ est. Alius est cõsensus q̃ est carnalis cõmertij. q̃ duo fiũt vnum in carne. Hic nõ facit cõiugiũ sed est accessoriuꝫ Et vt dicit hugo. est comes nõ factor cõiugij. officiũ ⁊ nõ vinculũ. Et sine isto cõsensu põt stare veritas ⁊ pfectio cõiugij. vt pbat hugo. Btã igitur virgo cõsensit in cõiugiũ primo cõsensu et nõ secõo. Et iõ sic fuit vxa cõiunx q̃ tñ tenuit imutabiliter pppositum virginitatis. Sed cõtra istud dictum forte sic instaret iste calũniator. Consensus cõiugalis si pstet̃ cũ exclusiõe consensꝰ commixtiõis carnalis. nullꝰ ẽ ipso iure. Verbi grã Si dicat puella. ꝓtrabo tecũ dũmõ me carnaliẽ

nō cognoscas.talis cōtract⁹ null⁹ est.q⁹ contra
substātiā cōiugij.vt extra de ꝓdi.ap Si cōdiciones.Et.xxxij.q.ij.Solet.Si ergo btā virgo contraxit excludēdo cōsensū carnalis cōmixtionis.
videt q⁹ non fuerit vera cōiunx.Ad hec quidaz
dicūt.q⁹ btā vgo cōsenserit in ꝓiugū cōsensu ꝑmo
nō excludēdo scōm.sz simpliciter ⁊ absolute.nec
in hoc derogauit voto virginitatis.q⁹ vt dicūt.
ipa nō vouerat virginitatē absolute sed sub cō
dicione scz nisi deus aliter facere iuberet. Et ꝗa
ex instinctu spūssancti desponsata fuit.in ℔ non
fecit cōtra votū suū. Sz cōtra hoc. In omi voto
quātūcūqz absolute.intelligit hec cōdicō.si deo
placet. Nullus enī ordinate intendit offerre aliquid deo.velit ipe vel nolit. Sed cū ista cōdicō
ne itellecta stat absolutū votū. Preterea ⁊ si cō
sentiendo absolute in cōiugū non fecisset cōtra
votum taliter condicionatū.derogasset tñ vgi
nitati mētis ei⁹. Et iō aliter pōt dici. Et dico tria
Primo q⁹ btā virgo absolute vouerat vginitatem. Secōo q⁹ absolute cōsensit in cōiugū. Tertio q⁹ ꝓpter hoc nō mutauit virginitatis ꝓpositum. Primū ptz.q⁹ sancti doctores hoc cō
uincūt ex forma interrogatiōis eius ad gabrielem qñ dixit. Quō fiet istud quoniā virū nō cognosco. Si enī tantū in ꝑterito nō cognouisset.
⁊ nō habuisset firmū ꝓpositū nūqz cognoscēdi.
nulla eēt questio. Sz ideo fuit questio.quia firmissime vouerat nūqz se cognoscendam a viro.
Vñ dicit hugo vbi supra.Quid ē virum nō cognosco.id est.ꝓpositū habeo virū nō cognoscere.ꝓpositū habeo virginitatis decus vsqz ī finē
inviolatuz seruare.Et est modus loquēdi sicut si
qs dicat vinū nō bibo.Sensus est. Votum habeo nūqz bibere vinum .Et sicut dicit Nazareus
comā non uciditur.hoc est votū habēt nō īcidere.Sic in ꝓposito scm hugonem.Et ad hūc ītellectū exponit btūs Aug⁹ illud Lu.j.Spūssāct⁹
supueniet in te. Scōm patet.q⁹ alias nō fuisset vera cōiunx.quod est cōtra sanctos. C
Propter tertiū est sciendū q⁹ in cōtrahēdo
cōiugio mutua datio corpoꝝ fit dupliciter. Uno
modo quo ad ptātem.Alio modo quo ad vsuz
Sed nūc ita est q⁹ p cōsensū ꝓiugales vterqz dat
alteri ptātem sui corpis retento vsu implicite si
vult.Et hoc nō ē ꝓtra substantiā cōiugij. Hinc
ē q⁹ si excludat explicite consensus scōs scz carnalis cōmercij.puta si dicat.Cōtrabo tecum.ita vt
carnaliter me nō cognoscas.q⁹ talis ꝓdicio nō
solū vsui sed et ptāti cōtrariat.Ideo ē cōtra substātiā cōiugij.ac p hoc cōsensus null⁹. Nec⁹ si
nō fiat exclusio vel nō apponat talis condicio explicite.tūc enī ita dat ptās q⁹ nō vsus.⁊ valet cō
tractus.quia nihil est ibi cōtra substātiam coniugij. Verbi gratia.Si qua post votuz virginitatis ꝓtrahat absolute cū ꝓposito ꝓseruādi vginitatē.talis dat viro corpis sui ptātem.sed retinet vsum.Et ideo q⁹diu nō dat vsum. liberū est
sibi auolare ad religionē. Itē si qua p⁹ cōsensuz
cōiugalem adulterata fuerit.talis habet ptātez
corpis sui viri.q⁹ data fuit sibi in contractu matrimonij indissolubiliter.nō tñ habet nec habere pōt vsum. Patet ergo q⁹ hec duo ptās et ps⁹
sunt diuersa ⁊ pñt separari. Ad hoc facit q⁹ aliquis
dat dominiū alicui⁹ rei.retento sibi vsu vel econuerso.vt de fratrib⁹ minoribus in cōstitutione.
Exijt qui seminat.li.vj. Et inde est q⁹ siqui cōtrahant cū ꝓposito vouēdi castitatē cōtract⁹ tenet
sed si cōtrahant cū hac cōdicione explicita q⁹ se
carnaliter non cognoscāt.nō valet. Igit btā virgo licet ex natura ꝓsensus ꝓiugalis implicite dederit ptātez viro corpis sui.vsū tñ reseruauit cū
ꝓposito ꝓpetuo virginitatē ꝓseruādi. Et sic fuit
simul vera coniunx ⁊ vera virgo. Preterea illa
datio ptātis corpis q̄ fit in ꝓmo cōsensu ꝓiugali.nō fit.nisi sub hac ꝓdicōe implicita scz si petat
q̄sdiu ergo vir non petit.habet ptātem sine vsu.
Sed beata virgo dū ex familiari instinctu spiritussancti desponsaret.certificata fuit eodē docente spū.q⁹ ioseph nūqz erat carnale cōmerciū petiturus. Et sic etiā ea rōne cōsensus ꝓiugij virginitati mētis sue nō derogauit. Qz aūt certificata fuerit.de hoc haberi poterit ex euāgelio ꝑsenti. Cū enī angelus instruxerit ioseph dicēs Noli timere accipe mariā ꝓiugē tuā in dubitāter
credendū est.q⁹ ipa multo fortius p angelum vel
īmediate a deo añqz desponsaret.fuerit certitudinaliter edocta.sub his vel cōsilib⁹ vbis. Noli
timere accipe ioseph virū iustū in ꝓiugem. Ecce
enī spūssanctus dabit tibi custodē ⁊ testem vginitatis tue.qui tecum pari voto contineat et in
multis tibi ad custodiam virginitatis congruentibus obsequatur. Nec mirum de ista probabilitate.cuz q̄dq̄d factū est circa ioseph p visiōnē angelicā.totū factū est rōne marie. Vñ sm
etiā q⁹ dicit hugo vbi supra. Cū btā virgo vginitatē vouisset.⁊ parētes eā nubere iuberēt.timēs
illa inobediēs eē parētib⁹ virginitatis ꝓpositū
deserere nolens.p spūm sanctuz edocta cōmisit
se deo.certā habēs fiduciā.q⁹ eā diuina mirificoꝝdia ita custodiret.vt posset parētib⁹ ī ꝓtrahēdo
matrimonio obediētiā exhibere.⁊ tñ votū virginitatis non cogeret frāgere. Et ponit exēplū de
abraam.q⁹ repmissionē accepat in semine isaac
quē tñ postea iussus ē immolare Geñ.xxij. Cui
iussioni paruit sciēs p certo q⁹ ⁊ si sm humanaz

rōnē pmissioni ꝓtraria videret iussio. sm illā tū
vtutē qua deo possibilia sūt omnia cū obedien-
tia iussionis impleri posset pmissio. sicqz factuz
est vt et obedientie inueniret meritum ⁊ pmissi
onis cōsequeret effectū. Ita potuit esse in ꝓpos
to de beata virgine. Rationes autē quare con-
uenies fuit eā esse desponsatam habes supra i
euangelio Missus est. ¶ Secū do perso-
nam cōcipientis exprmit quātū ad maternitatis
rationē cū subdit Mater eius Vbi dicē Orig.
Mater inquit eius. mater imaculata. mater in
corrupta. mater intacta. mater ei⁹. cui⁹ ei⁹. mat
dei vnigeniti ⁊c. Nota q in hac matre tria mag
facta sunt ꝓuilegia. Unū q sine virili semine cō
cepit. Secōm q sine violatione peperit. Tertium
q deū ⁊ hoīez genuit. ¶ Primū patet. Illā cuz
semen maris se habeat sic artifex ⁊ materia quā
ꝓstat femina se habeat quasi lignū ex quo fit ar-
ca dicere q ex materia illa quā ꝓstat femina. ge-
neret filius absqz virili semine sequēdo natura-
les leges. videret idē dicere. q ex ligno fieret arca
sine artifice. Et hoc mirabile ꝓuileguz ꝓfigura-
tum ē Ban. ij. Ubi dr q de mōte abscisus est la-
pis sine manibus. Quia de btā ỽgine caro chri
sti formata est sine ope viri. ¶ Secōm patz. Nā
sm legē nature duo corpa nō pnt eē simul. Un
clauso hostio corp⁹ humanū nō pōt intrare do
mū. q vbi intraret. ubi simul eēt hostium et cor-
pus humanū. Sic fuit in btā virgine cū clauso
hostio vteri sui peperit christum. Sicut etiā cum
clausis ianuis intrauit ad discipulos. Et hoc ꝓ-
uileguū figuratum est Ezech. xliij. Ubi dr d por-
ta sanctuarij q clausa erit ⁊ nō apiet ⁊ vir nō trā
siet p eam q̄nīā dñs deus israhel ingressus est
p eam. eritqz clausa in eternum. ¶ Tertium ptz
Nam illā vnionē dei et hoīs in vnitate perso-
ne. nec sanctus ioēs explicare potuit. Un factū
singularē magnū fuit. Nō ꝓphetatū fuit Esa.
ix. Puer natus est nobis et filius dat⁹ est nob
cui⁹ impiū ⁊c. Et hec tria ꝓuilegia simul tangūt
Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet. quātū ad primum.
Et pariet filiū sez virgo manens. quātū ad secū-
dum. Et vocabit nomen ei⁹ emanuel qd est no-
biscum deus. quātū ad tertiū. Un ista cōsidrās
Orige. exclamat dicēs. O magne admiratiōis
gratia. O ineffabilis suauitas. O ineffabile ma
gnūqz sacramentū. Ipsa eadē virgo ⁊ mater do
mini. ipa dei genitrix. ipa ei⁹ ancilla. plasmatio
ei⁹. ipa q̄ geuit. Quis vnq̄z talia audiuit. Quis
vidit talia. Et quis hec excogitare potent. vt
mater virgo eēt. intacta generaret. q̄ ⁊ ỽgo pmā
sit ⁊ genuit. ¶ Dolūt etiā alie ꝓgatiue
septē assignari in quib⁹ hec mater excessit ⁊ exce-
dit oēs matres. scz in electione in corruptiōe. in
impunitiōe. in affectiōe. in imperturbatione. i im
perio. in honore. Et hec septē simul cōprehendit
Orige. in vna autoritate sup cant. dicēs. Nulla
mater electa excepta illa. nulla incorrupta exce-
pta ista. nulla impunita excepta ista. Oīs mater
amās ista amor. Omni matri aliq̄d displicet i
filio. vel sm nō habitū vel sm minus habitū. vel
sm amissū. vel sm cōmissū. huj⁹ autē fili⁹ eo pla
cuit quo oīa habuit. nihil amisit. nihil ꝓmisit. ni
hil neglexit. Oīs mater adulto filio supplicat hec
impat. nulla mater in quātū mater sup omnem
hominē. hec sup oēs angelos ⁊ hoīes. ¶ Notā
dū etiā q p hoc q dicit mater elidit error valen-
tini qui voluit q christus nihil assūpsisset de vir
gine sed trāsiuisset p eā sicut aqua p fistulā. Qd
non ē verū. q sm hoc vt dicit Cirillus non esset
vera mater christi nec filij dei. qd ē cōtra Bam.
quarto li. qui dicit q ipam vere theotocā. id est
dei genitricem cōfitemur. imo ipa verꝰ debz di
ci mater iter oēs matres. quia alie nō ministrāt
nisi partē substātie carnis. hec totā totalitez chri
sto carnis substātiā ministrauit. ¶ Tertō
describit eā quātū ad pprij noīs ei⁹ exprssionem
cū dicit maria De cui⁹ noīs ethymologizati
one habes plura supra in euāgelio Missus est.
Et melius infra in sermōe primo. ¶ Quarto
describit eam quātū ad pson cui desponsata ē
cōditionē cū aduū sit ioseph Sed querit qua
re desponsata fuit ioseph q fuit faber lignari⁹. et
non potiꝰ regi vel impatori. Dicēduz q hoc fu
it ideo vt daret nobis maior cōfidentia accedē-
di beatam virginē. Duo enī hic dicunt de virgi
ne. Unū q̄ est maxime dignitatis q mater ie
su cui⁹ cōsideratio repcutit nostrā infirmitatē
Aliud est maxime humilitatis q desponsata
ioseph sez paupi fabro. Et hec duo simul sūt be-
ne miranda. Nō enī miruz esset si alto nupta al-
tū pareret vel ecōuerso. sz miruz valde. q nupta
humili piat excelsū. Si ergo deterreat nos sup
excellens dignitas maternitatis intuendo reue
rentiā sm illud Luc. j. Unde hoc mihi vt veniat
mat dñi mei ad me. Inuitat nos hūilitas dēspōsa
tiōis pbēs accedēdi cōfidentiā Apoc. vlt. Spō
sus et sponsa dicunt veni. i. si nō audes accedere
ad matrē dei. nō verearis accedere ad sponsam
fabri. Vel pōt dici sm Chrysō. q ideo btā virgo
fuit fabro lignario desponsata. q christus eccle-
sie sponsus omniū salutē p lignū crucis operari
debebat. De interptatiōe aūt ⁊ moralitate huj⁹
noīs ioseph require supra in euāgelio Missus
est. ¶ Deinde cū dicit anteqz cōuenirent
remouet suspitionem corruptōnis. quia erat a

spōso illibata. Ūñ dicit ⟨añq̄z cōuenirēt⟩ scz ad carnis cōmixtiōez ꝑm glo. ⟨inuenta est habens in vtero⟩ Sed a quo inuēta. non vtiq̄z ab alio ꝑm Hiero. q̄z a ioseph. q̄ licētia maritali pene omia nouerat. Signanter aūt dicit ꝑm Hiero. ⟨inuēta est⟩ Quia illa que ꝓter opinionē ⁊ estimatiōnem occurrūt ꝓprie dicunt inueniri. qđ nō đ cogitatis dici ꝓsuetū est ꝑm Chrysо. Et qūo inuēta. Certe ex tumore ventris vidit eam grauidaz. Et sicut dicit Chrysо. Nō est credēdū ioseph fuisse pñtē cū angelus virginē salutauerat. nec eū cū virgine ascendisse in montana. quare necesse erat vt postq̄z rediit pegre. absentationis diutine reqreret cās. ⁊ sic compit eam grauidaz manifeste. Ut Notandū autē q̄ existo verbo ⟨añq̄z cōuenirēt⟩ Elyndus scripsit occasionē blasphemie. asserēs hec dici nō posse. nisi maria et ioseph ꝑ⁹ christi cōceptionez carnaliter cōuenissent. Nō enī de nō cōuenturis euāgelista dixisset ⟨añq̄z cōuenirēt⟩ q̄ nemo de nō prāsturo dicit. añq̄z prandere. Sed cōtra hoc impietatis ꝓmētū Hiero. prudētissime scripsit. oñdens matrem dñi et ioseph eterna virginitate vixisse. Q̄ vo hic dicit ⟨añq̄z cōuenirent⟩ quidā dicūt itelligendū cōuenirēt inq̄z nō ꝑm carnis cōmixtionem sed ꝑm cōmunē cohabitationem. Sic enī bñ ꝑ⁹ cōuenerūt. Licet enī virgo ꝑm Chrysо. iaz eēt in domo sponsi more veterꝫ ꝓcustodia. nondū adhuc habebāt cōmūe viuēdi cōsortiū sicut postea habuerūt. Vel aliter ꝑm remigiū ⟨añq̄z cōuenirēt⟩ i. añq̄z tps adesset quo rite nuptiaz solennia celebrarēt. Nō in idē redit cū expositōne iam dicta Chrysо. Ad cui⁹ euidētiā sciēdum q̄ grāmaticaliter loquēdo. hoc verbū cōuenire dicit plurib⁹ mōis. Nā aliq̄n idē est qđ cōgruere vel decere. vt ille habit⁹ cōuenit mihi. i. decet me. Aliq̄n idē est qđ alloqui. vt ibi Vos inq̄z cōuenio. Q̄ iudei. i. alloquor. Aliq̄n idem est qđ simul ire vel simul venire et patz. Alaq̄n idez est qđ assilari. vt ille cōuenit illi in albedine. i. assilat. Aliq̄n idē est qđ exigere ab alio aliq̄d vl ad causam vocare vel ad placitū cōpellere. Aliq̄n idez est qđ inesse. vt albedo mihi cōuenit. id est ineest. Aliq̄n idē ē qđ pangere vel pacisci. qđ idez est. a pāgo pāgis pepigi. ide pacisco. vt ibi. Nōne ex denario conuenisti mecū. i. pactū fecisti. Ite cōuenio tibi vnū denariū. i. pacisco. Aliq̄n idē est quod adunari. vt vir ⁊ vxor cōueniūt. i. adunātur. scz cōmuni et assiduo cōuictu etiā si nō carnaliter misceant. Et sic accipit hic. Aliq̄n vo đ impsonaliter cōuenire. et tūc idē est qđ conueniens esse. Et be oēs significatiōes habent ꝑ bonos vsus. Cōuenit alloquī decet ut simul assimilat. Exigit ad causas vocat et cōpellit inestq̄z. Pangit adunat et adunat cōueniens est. Hay oīuz sola penultima acceptio est ad ꝓpositū nostruz q̄n sponsus et sponsa cōueniūt in comunez habitationē ⁊ cōuictū assiduū ⁊ familiarē. qđ non fit sine nuptiaz solennitate. vt patebit infra sup verbo traducere. Et sic patet qūo he due expositiones in idem redeūt. et ꝑm eas null⁹ ē scrupulus lrē. Possumus tñ etiā saluare ꝑmā expositionē. s. glose. qua dictū ē ⟨añq̄z cōuenirēt⟩. s. ad carnis ꝓmixtionē. Ex hoc ei nō sequit q̄ postea cōuenerint. Nā vt dicit Hiero. Ly ante licet sepe cōsequētiā indicet. nō nūq̄z tñ cogitata tātuz mō etiā si nūq̄z fiant oñdit. Verbi grā. Si đ aliquo habēte aptitudinē ad militandū diceretur añq̄z militaret religionē ingressus est. nō sequitur q̄ postea militauerit. Sic ꝑm Hiero. Cum dicit ⟨añq̄z cōuenirent⟩ nō sequit q̄ postea conuenerint. ſz scriptura qđ factū nō sit oñdit. Sic etiā ꝑm glo. si diceret de aliq̄. ātequā penituerit morte puent⁹ ē. nō sequit q̄ postea penituerit. Sic hic. Ut Et ē situs locutio infra eodez capitulo vbi đr. q̄ accepit ioseph mariā ꝓ iugē suā ⁊ nō cognoscebat eam. donec pepit filiū suū primogenitū. Qđ si intelligat de cognitiōe ꝓ iugali. nō sequit q̄ postea eā cognouerit. Nā ly donec ꝑm Hiero. nō ponit hic ꝓ determinatōe certi tpis. ſz infinite ꝓ exclusiōe oīs tpis. Ūñ nō cognouit eā donec. i. nullo vnq̄z tpe cognouit. ⁊ tamen pepit filiū suū. Ūñ glosa exponit donec pet. Et hoc est qđ dicit Chrysо. hoc qđ fieri potuit dixit euāgelista q̄ factū nō est. Sicut si de aliquo litigante cū alio diceret. donec vixit nō ē ei locut⁹. nō sequit q̄ post mortē ei locutus sit. qa nec fieri poterat. Sic et ioseph ante ptū possibile fuit et credibile q̄ eā cognosceret. q̄ nōdū cognoscebat mysteriū dignitatē. Sed ꝑ⁹ ptū non fuit ℔ credibile. imo nec possibile vt ipe habitationē dei carnalibus cōcupiscētijs sordidaret vt dicit Hiero. Qui enī somnio. i. reuelatiōe sibi facta ꝓ angelū in somno tātū credidit vt vxorem nō auderet tāgere. hic postq̄z pastores audierat magos viderat. miracula tanta cognouerat. tē plum dei. spūssancti sedē. dñi sui matrē quo auderet attingere. Hec Hiero. Adducunt etiā plura exēpla in scriptura in quib⁹ est silūs mod⁹ loquēdi vt ibi Geñ. viij. Corvus nō est reuersus donec siccarent aque. nō q̄ postea fuit reuersus Sili tibi ps. Sede a dextris meis donec ponaz inimicos tuos ⁊c. nō q̄ filius dei postea nō sederit a dextris patris. Sic et apl's. j. Cor. xv. dic de christo. Oportet illū regnare donec ponat oēs inimicos sub pedib⁹ suis. nō q̄ postea nō regnet

Siliter ⁊ in alio ps. Oculi nostri ad dñm deus nostr donec misereat nostri. Itē donec consenestatis ego sum. nō q postq̄ illi senuerūt de⁹ nō eēt. Item ⁊ istud Matth. vlt. Ecce ego vobiscuz sum vsq; ad cōsūmationē seculi. nō q post cum eis non sit. Et hoc est q dicit glo. in decre. xxvij. q. ij. prius q̄. q hic pri⁹ vel ante nō notat ordinez Et est silr q dicit lex. ff. de euictōe. Si seru⁹. Ubi dr q si seruus añq; euicat mortu⁹ fuerit. stipulatio nō cōmittit. Nec inde sequit q postea euincatur. quia hoc eēt impossibile. Idr dictū etiā verbū. Et non cognoscebat eam donec pepit. intelligi pōt. non de cognitiōe cōiugali. sed de cognitione discretiua siue quo ad sensū siue q̄ ad intellectum. Quo ad sensū sic. Quia sicut dicit glosa Joseph manā facie ad faciē videre nō poterat. quia spūssanctus a cōceptiōe eā penitus impleuerat. Et iō non cognoscebat facie ad faciē quā desponsauerat scz ppter claritatē vultus ei⁹. q̄ radiabat donec vterus eius euacuarēt. Unde dic Hylari⁹ in ome. Si moy si cū do loquētis glorificata est facies. vt non possent intēdere in euz filij israel. quāto magis maria cognosca vel intueri nō poterat. que dñm in vtero habebat. Id⁹ ptū aūt a ioseph agnita iuenit specie faciei. ñ tactu libidinis. Quo ad intellectū vo sic Quia vt dicit Chrysо. vere nō cognouit eā añ cui⁹ fuerat dignitatis. sed postq̄ pepit tūc cognouit eā. q̄ speciosior ⁊ dignior facta fuerat q̄z tot⁹ mūdus quia quē totus mūd⁹ capere nō poterat. in angusto cubiculo uteri sui sola suscepit. Ex De inde a pit modū ipgnatōis cū subdit [de spūscō] Beatus Aug⁹. ait. Qui scripsit tabulas lapideas sine stilo ferreo. ipe grauidauit mariam spūsancto. Et Chrysо. dicit. Q, diuitas introiuit i virginē mariā p semine. Circa qđ obicit. Si spiritussanctus grauidauerit virginē ⁊ fuit ibi p semine quare christus nō dr filius spūssci. Rndo Esse aliquid d aliquo dr tripliciter. Uno modo substātialiter vt filius de patre. Alio mō materialiter vt filius de matre sm assumptiōem carnis. Tertio mō ptātiue sic omnia ex deo. Et hoc modo christus dr conceptus de spūscō. quia de opatione et ptāte spūssancti virgo fuit grauidata. Ad istud de semine est dicēdū. q in semie sūt duo scz potentia effectiua respectu eius q̄d generat. ⁊ potētia materialis. Quātū ad potentiam effectiuā. imo sm potentiā pmā verū est q spūssanctus fuit p semine. non aūt sm potentiā materialem Quare christus ibi dr eē ita de spūssancto q tñ non dr eius filius. Et hoc est q dic Hugo de sacramentis li. ij. pte. j. c. viij. Cōcepit iquit maria de spūscō. nō q de substātia spūssancti semen ptus accepit. sed q̄ p amorē et opationem spūssancti ex carne virginis diuino ptui natura substātiā ministrauit. nec ipe spūssanct⁹ iō pater christi dicend⁹ est quia ei⁹ amor cōceptiōez virginis opatus est. q̄ non de sua essentia virgini semen ptus tribuit. sed ipi de carne ppria virgini p amorē suū atq; virtutē substātiam ministrauit. Hec ille. Notādū aūt q spūssanctus quattuor fecit in beata virgine. Idumo cōsecrauit vterū. ps. Sāctificauit tab. su. altis. Hec cūdo formauit puerpū. nā statim ad cōsensuz virginis formatum est corpus christi. Tertio extinxit tyrannū qui sm legē cōmunē regnat i omnibus scz fomes peccati ppter pmi parētis trāsgressionem. Uñ ap⁹ Ro. vij. Uideo a liaz legez in mēbris meis ⁊c. Sed in btā virgine fuit extinctus iuxta illud iob. xliij. Nonne ardor ēe refrigerabit vos. Quarto stabiliuit eius animū intantum q post cōceptionem nec venialiter peccare potuit. Ex Dubitaret forte aliquis vtrū ioseph nouerit q maria cōceptus fuerit de spūsancto. Et videt q sic p istam lrām. Sed contra si sic. quare voluit eā occulte dimittere. Rndeo dicēdum q hec lrā. [inuēta ē in vtero habēs de spūscō] legi pt dupliciter. Uno modo diuisim sic. [inuenta est] [scz a ioseph] [habēs in vtero] ⁊ ibi fiat punctus. Quod aūt sequit [de spūscō] hoc euangelista adiunxit ex pte sua. ⁊ sic legit glo. d. Inuenit ioseph in vtero eā habere. scz non de spūritu scō sciebat eē. cū postea vt dubius deliberaret dimittere eā. Euāgelista aūt hoc addit ne interim surripet suspitō lectori. Alio modo pōt legi cōiunctim Et sm h oportet dicere. q hoc q fuit impgnata virtute spūssācti nouerat ioseph vl p inspirationem vel p miraculum. Et hoc videt sentire Chrysо. cum dicit. Omnib⁹ documētis quib⁹ fornicatō mulieris intelligi et argui solet deficientibus. sola remanebat apud eū estimatio gratie dei. Et p hec omnia estimauit eaz habere in vtero de spūsancto. Et si obijcit. Cuz habere in vtero magis indicet q hoc sit de viro q̄z de spū sancto. quo poterat moueri ad credulutatem q maria haberet i vtero de spūsancto. Ad hoc dicēdū sm Chrysо. Q, licet sm legem communē impgnatio magis insinuet cōceptionez de viro q̄z de spūsācto. tñ ppter magnā cōstantiam quā ioseph habuit de pudicicia virginis. credidit magis castitati eius q̄z vtero eius. ⁊ pl⁹ gratie q̄z nature. Cōceptionem manifeste videbat ⁊ fornicationē suspicari non poterat. Possibilius eē credebat mulierem sine viro posse cōcipe q̄z mariam posse peccare. Ideo. n. virg⁹ castitatis in ea relucebat. q etiā vsq; ad alios ex-

debatur ⁊ trāsfundebaī. ita q̄ etiā in alijs oīs motus carnalis cōcupiscētie extinguebaī. Sic enī ex ple virtus castitatis redūdauit in matrez sic ex ipsa redundauit in oēs ipam intuētes Añ dicūt iudei. q̄ cū maria pulcerrima fuerit. a nullo vnq̄z potuit cōcupisci. Et ratio est q̄ virt⁹ sue castitatis cūctos eaz aspicientes penetrabat. et omnē in eis cōcupiscētiam expellebat Hinc est q̄ ipsa cōparaī cedro. Quia sicut cedr⁹ odore suo serpētes interficit. sic eius virtus in alios irradiabat ⁊ oīno motus in carne serpentinos saltim quo ad se penitus extinguebat. Unde ioseph cōcupiscere eam nō potuit nec suspicari aliq̄d carnale de ipa. Sed tūc remanet dubitatio. Cur ergo eā voluit occulte dimittere. De hoc patebit in sequētibus.

¶ Expositio secunde partis euangelij.

LIII

Ioseph autem uir ei
us cū esset iustus. et nollet eam traducere. voluit occulte dimittere eam. ¶ A De terminato de modo cōceptiōis christi qui est inusitatus et supnaturalis. hic inducit eius pbationē Potest aūt hec ps ꝑm diuersuz modum exponēdi dupliciter introduci. Uno mō p modū dubitātis. Alio modo p modū testificantis. Et ꝑm pmū intellectuz tria tanguntr circa ioseph. scz eius iusticia q̄ apparuit in hoc q̄ volebat innocētē ab infamia p̄seruare Item eius pietas in hoc q̄ nolebat eam ppalare. Item eius prudentia in hoc q̄ volebat eam occulte dimittere. Dicit ergo ⌊Ioseph autem vir eius ⌋ Scōm Isido. ix. ethymo. c. vij. vir serum signat. nō cōiugium nisi adieceris ei⁹. vt hic ⌊Cum esset iustus ⌋ Ecce pmum. Que iusticia apparuit in hoc q̄ voluit eam ab infamia et pena legis p̄seruare. Sed diceres si ioseph habuit cōsciam criminis. quō in celando ipam iustus fuit. Celando nanq̄z crimen videt q̄s crimini cōsentire. Ro. j. Non solum qui faciūt sed et qui facientibus consentiunt digni sunt morte. Ad hoc p̄t dici dupliciter. Primo q̄ iustus q̄s dr dupliciter. Uno mō stricte a iusticia ꝑte dicta que distinguit in cōmutatiuam ⁊ distributiuam. Alio modo large a iusticia legali qua iustus idem est vniuersaliter q̄ virtuosus. Et hoc modo ꝑm Chrysō. Joseph hic dicit iustus. id est mitis ⁊ benignus. Et ideo voluit ex benignitate occulte dimittere eam. q̄ nō solum traductio nū est. ppalatiōi. sed etiā pene ꝑm legem obnoxia credebaī. Sed cū ioseph vtrūq̄z remisit quasi supra ipsam legem. id est. legis rigorem vixit.

Aliter p̄t dici q̄ non habebat pfectā cōsciam criminis. ⁊ ideo nō tenebaī diuulgare. fluctuabat autem mens eius ad vtrāq̄z ptem. quia cōsideratio sue pudicicie ipm de ea malum pfecte suspicari nō sinebat. Sed cōsideratio cōceptionis plenā estimationē innocētie de ea nō p̄mittebat. Et ideo ꝓpter fluctuationē p̄dictam non tenebaī eam diuulgare. Imo etiam q̄ factuz fuit occultum. etiam si plenā suspitionē criminis de ea habuisset. adducī ipam ppalare nō debuisset. Quod patet p beatuz Aug⁹. q̄ ptractās hoc idem verbū in libro de verbis dñi sic dicit Si solus nosti q̄ frater tuus peccauerit in te. et eū vis arguere coram oīb⁹. non es criminis correptor sed pditor. Et ponit. xj. q. j. Si peccauerit Ex quo patet q̄ si eam ex illa suspitione ppalasset. iuste fecisset. Et ideo dicit Chry. Quid iustius est. iustum iuste euadere. q̄z iustum iniuste pire. Qre⁹ ⁊ si semel euaserit p̄t iterū pire. innocēs aūt si semel perierit iam non p̄t amplius reuocari

¶ B Sequit ⌊Et nollet eam traducere ⌋ Ecce scōm. scz pietas ioseph. Ubi notandū q̄ ℔ verbum traducere habet significationē duplicem. Uno mō idem est qđ in publicū ducere ⁊ diuulgare vel ppalare. Quod enī ppalaī quasi de tenebris ad lumen trāsducit. Alio modo traducere idem est qđ sponsam ad assiduam sponsi cohabitationē ⁊ cōmune cōsortiū transducere. Et cōponit a trans ⁊ duco. quia puella de domo ⁊ ptāte pentū trāsducit in domū ⁊ ptātem accōsortiū viri. Et hoc duplex significatū buius verbi ponit alexander nequā. d. Ad tua cū ducas spōsam traducis eandem. Uel qđ diffamat hoc et traducere signat. Et in vtraq̄z significationē accipitur hic. Accipit enī p ppalare. Uñ glo. interli. hic p traducere habet ppalare. Et est sens⁹ ⌊Noluit eam traducere ⌋ id ē ppalare vel publice diffamare. ne scz vt adultera lapidaret ꝑm glo. Item ⌊noluit eam traducere ⌋ in alio significato. i. in suum consortiū familiare cū solennitate nuptiali accipe ne scz ipe pticeps criminis videretur. Et hunc vtrūq̄z sensuz tangit beatus Aug⁹. in sermone de natiuitate dñi. Joseph secum estuabat dicēs et disputans. Quid faciam. Si prodo aut taceo. Si prodidero. crudelitatem incurro. q̄ ꝑm legem eam lapidandā eē cognosco. Si tacuero. malo cōsentio. ⁊ cū adulteris porcionē meā pono. Quoniam ergo malum est tacere adulterium. prodere peius est. dimittam eam a conubio. Et hoc est q̄ subdit ⌊voluit eam occulte dimittere ⌋ Ecce tertiū. scz prudentia ioseph. Prudenter enim elegit viaz mediā vt vitaret vtraq̄z p̄dicta extrema. Ex quo habet documētū vt dic

Ambr. Quid facere debet iustus homo cū vxoris dēprehenderit oppbrium vt incruentū ab homicidio.castuz ab adulterio pſeruare se debeat. ¶ Sed queritᵉ quare voluit dimittere eam Ratio vna patet ex iā dictis quia vt vitaret vtrūqz incōuenientium p̄dictoz. Alia ratio forte pōt eē.qz verecundabat̄ ioseph sponsam ducere pregnantē.hoc enim valde oppbriosum est Tertia ratio est.ppter reuerentiam magnifici sacramēti.Et hec est ratio ſm lectur̄ aliā que sequitur. ¶ Aliter ista ps introducat̄ p modū testificantis.ita qᵈ ad pbationem modi cōceptionis christi inducatur hic testimoniū ioseph.Et sic legendo in quattuoz ptes diuidit̄ ſm quadruplicem pbationez q̄m euā gelista inducit. Quia p mo pbat modū cōceptiōis christi p testimonium ioseph.Et hoc facit hic.Sēdo pbat hoc p testimoniū angeli.Ibi| Hec ā eo cogitāte |Tertio p testimoniū verbi pphetici.Ibi| Hoc ā totum factū est vt adimpleret̄ qđ dictū est a dño p pphetaz dicētē.Ecce virgo in vtero habebit & pariet filium ꝛc |statim post finem p̄nus euāgelij.Quarto p testimonium diuini miraculi in apparitōe scz stelle ibi| Cum ergo natus esset ihesus ꝛc |Sed p̄me due ptes solū sūt p̄nus euāgelij. ¶ Circa p̄mam ptem est sciendum.Q, ioseph nullatenus de maria dubitauit.nec crimen de ea suspicari potuit.Legerat enim vt dicit Remigius.Ecce virgo ꝛcipiet.Nec diffidebat hanc pphetiam in ea esse implendā.Et vt habitum est supra autoritate Chryso.& scribit̄ in euāgelio nazareoz.potius ioseph credebat vginez sine viro posse cōcipe q̄m mariam posse peccare. p̄sertim quia post cōceptionē facies eius ita resplenduit diuinitate.vt ioseph eam facie ad faciem videre non posset.vt dictū est supra p Orig. & hylarium.Et ideo nihil sinistrū de ea suspicari potuit.Vñ videns eam p̄gnantez.credebat qđ diuinum esse factum in ea ppter qđ ap p̄primare illi stupebat p̄ magnitudine sacramenti.Et ē sensus illius lr̄ē ſm Orige.Q, cū ioseph esset vir iustus in verbo.iustus in facto.iustus in legis obseruatiōe.iustus in gratie inspiratiōe p q̄m mysterium cōceptiōis ex reuelatiōe cognouit.noluit eam traducere.id est cum solennitate nuptiaz ad suū consortium accipe.sed voluit occulte dimittere eam.quia ppter mysterij virtutem et magnificum quoddam sacramentū.qđ in ea cognoscebat.se indignum ad eius consortiuz estimabat.Ex humilitate ergo sua et ex reuerentia quā habuit ad virginem.se a tanto sacramento elongare disposuit.sicut fecit petrus Luc.v. cuz diceret.Recede a me dñe q̄z hō peccatoz sū.Et in hō testimoniū suū attollit̄ a tribus. Primo enim testis iste cōmendat̄ a rectitudine opationis.qa dicit̄ esse iustus.Secōo a puritate affectionis.qz noluit.i.non p̄sumpsit eā traducere.i.sibi solemniter copulare ad assiduā cohabitationez.qz indignū se reputās vt dictū est.Vel etiā traducere. id est ppalare Quia vt dicit Hiero.hoc testimonium marie ē.q ioseph sciens illius castitatē et admiras qđ euenerat.celat silentio cui⁹ mysteriū nesciebat.Tertio ab humilitate reputatiōis.quia voluit eam occulte dimittere Et sic legendo plana est solutio ad dubitationē supius motā. Si ioseph fuit iustus & non suspicabat̄ crimen q̄re ergo voluit eam dimittere.patet ex dictis q̄ cogitauit non esse se dignum cohabitatione eius. ¶ Aliter etiā hoc verbuz |voluit occulte dimittere eam |exponit̄ in decre.xxvij.q.ij.pusqz Vbi subditur autoritate Iohis os aurei. Neqz enim expellere eam de domo voluit sed dimittere Vbi dicit glo.dimittere id est nō accedere ad eam Et tūc eēt sensus q ioseph nō intendebat eaz dimittere a se extra domum.sz dimittere id est relinquere in domo.nō tñ familiari cōsortio ad eam accedere.siue ppter cōscīam criminis ſm vnaz lecturā.siue ppter reuerentiā mysterij ſm aliaz lecturam. ¶ Ad euidentiā p̄missoz q̄ dicta sūt circa verbū illud |añqz cōuenirēt |Et verbū illō traducere. Est sciendū. q ſm iura .iste est ordo inter sponsum et sponsam.Primo cōtrahunt̄ sponsalia quod fieri debet p parentes tātū Nō enim est virginalis pudoris eligere sibi maritos. vt.xxxij.q.v. Nō ois.Deinde cōtrahūt p verba de p̄nti exp̄mendo cōsensuz mutuū animoz in quo cōsistit verū matrimonium.Deinde more antiquoz sponsa adducebat̄ in domū sponsi ſm Chryso.Et hoc fiebat sine solennitate nuptiali.nec adhuc cōueniebant assidua cohabitatione ſm Remig.añ solennē videlicet nuptiarum celebratiōez.sed solū vt interum eēt sub custodia viri vt dicit glo.Et isto modo maria fuit in domo ioseph añqz cōuenirēt vt hic dicit.Deinde sponsa a pentib⁹ sponso tradit̄ cum solennitate nuptiaz.Et sic ipa ad assiduā viri cohabitatōez traducit̄.Et de hac solenni traductiōe intelligit qđ hō| & nollet eā traducere |Facta vero huius modi traditiōe & traductiōe.ꝓueniūt assidua cohabitatiōe & familiari cōsortio.Et ppter hoc dicit ꝓuētio.i.adunatio vt supra dictū ē. Et ex tūc si volūt p̄nt rite & licite carnalit̄ cōmisceri qđ p⁹ añ.s.p̄dictā traductionē nō licebat.imo ſz leges si qs desponsatā sibi.nō tñ traditā & traductam cognoscit.vim facit & raptū ꝓmittit.vt. C. de raptu vgis.l.vna.Licet lex illa demittet ſm canonem

extra de raptu. Cū cā. Be ꝓdicta aūt cōuentiōe
pōt intelligi qđ dicē Ambr. Q, cōiugia sponsali
cōuentiōe iniciant. ⁊ corpoꝝ cōmixtiōe ꝑficiunt
Ex q̄ patz q̄ cōuentio fit añ carnis cōmixtionez
Et sine ea celebrari pōt. put fuit in ioseph ⁊ ma/
ria. Cōuentio autē ꝑexigit traductionem. qua/
re vtrūqz postea fieri potuit exclusa nihilomin⁹
carnis cōmixtione.

Expositio tertie partis euangelij LIIII

Hec autem eo cogi
tante. ecce angelus domini in
somnis apparuit ei dicēs. Jo
seph fili dauid. noli timere accipere ma
riam coniugem tuam. Quod enī in ea
natū est. de spiritu sācto ē. Pariet ām filī
um. et vocabis nomen eius iesum. Ip/
se enī saluum faciet populuz suū a pec/
catis eoꝝ. Pars ista dupliciter con/
tinuat ad ꝓcedentia ſm duplicem lecturam pre
missam. Primo sic. Supra euangelista posuit
dubitationem Joseph de conceptione saluato
ris. hic ponit ipius certificationem et veritatis
ꝓbationem. Alio modo ſm aliā lecturā sic. Po
sita ꝓbatione modi cōceptionis christi ex testi/
monio ioseph. hic ponit ꝓbatio p testimoniuz
angeli. Et ꝓsequēdo primo ſm primam lecturaz
Circa istam ptem euangelista quattuoꝝ facit. Primo p̄mittit dubitantis dispositio.
Secūdo subdit certificātis cōdicio. Ibi. Ecce
angelus dñi. Tertio ponitur ipsius certifican/
tis āmonitio. Ibi. Joseph fili dauid. Quarto
subdit ipsa certificatio. Ibi. Quod enīz in ea.
Dispositio dubitātis p̄mittit cū dr. Hec aūt eo
cogitāte. i. ipso ioseph in tali negocio maturē ⁊
prudē deliberāte. quo videlicet ita pietatē serua
ret q̄ tñ a iusticia non recederet. In q̄ ſm glo. no
tat animꝰ sapiētis. q̄ nihil temere vult incipe. Et
docemur ꝑ diu deliberādū eē. maxime in his q̄
respicūt mortē alicuiꝰ. Notat etiā ſm Chrys.
māsuetudo ioseph. qz nulli narrauit suā suspica
tionē sz in se cogitabat. Et statim subdit cōdi
cio certificātis. Ecce angelus dñi. Qui descri/
bit ꝓmo quātū ad ꝓmptitudinē appēdi. cū dic.
Ecce. Solet enī scīs angelica cōsolatio in du/
bijs ꝓmpte subuenire. qz fidelis deꝰ nō patit su
os tēptari vltra q̄z pñt sustinere. j. Cor. x. Secō
quātū ad psonā apparētis cum dic. āgelꝰ dñi.
Secūm beatū Aug. iste fuit gabriel. q̄ pꝰ vginez
de incarnatiōis mysterio edocuerat. Qui bñ an/
gelꝰ dñi dr. qz a dño missus. ⁊ qz dñi occultū my
steriū ptractabat. Tertio quātū ad ptātē appen
tis cū dic. appuit. Nā ꝑ verbo appuit ſm glo.
signat ptās apparētis. q̄ qñ vult ⁊ qđo vult se ex
hibet videndū. Quarto q̄ntū ad tps ⁊ modū ap/
paritiōis cū dic. in somnis. Forte ex cogitatu ⁊
anxietate animi oppressus somno illi visio āgeli/
ca apparuit. ℣ Hic q̄ri pōt ꝺ ser. Primo
q̄ de cā angelꝰ appuit ioseph. Ad ꝑ Chrys. red
dit tres rōnes. Prima ē ne iustꝰ hō inuitā rez
faceret ignorās ⁊ ex ꝓposito iustꝰ. Secūda ē ꝓpter
honorē matris. Nā si dimissa fuisset. ⁊ si nō apd
fideles tñ apud infideles turpi suspitiōe nō caru
isset. Qz vt dic Remig. Si eā dimisisset ppauci
ēent q̄ nō magis autumarēt eā cē meretricē q̄z
virginē. Idcirco repēte cōsiliū ioseph. diuio mu
tatū ē ꝑ filio. Tertia rō ē vt intelligēs ioseph scāz
cōceptionē. diligēcius se custodiret ab illa q̄z pri/
us. Quarta rō pōt addi ſm glo. Ne vltꝰ pre
meret illū dubietas quē cōmēdauit eētas. ♦ Itē
queritꝰ q̄re eo dubitante et cogitante appuit. ⁊ nō
prius añ cōceptionē vginis vt nō dubitaret. Ad
hoc rñdēs Chrys. reddit silīter quattuoꝝ rōnes.
Prima est ad vitandū culpā infidelitatis in io
seph. ne pateret q̄ passus est zacharias. Incredi/
bilioꝝ enī erat res virginē posse cōcipe q̄z anum
Secūda ad astruendā maiorē fidē verbis angeli.
Bū enī ioseph audiuit ab angelo q̄ intra se co/
gitauerat. indubitabile signū erat q̄a deo mitte
rēt cuius solius est scire secreta cordis. Tertia est
vt insuspicabilioꝝ eēt sermo euāgeliste. demon/
strās ioseph passū qđ ꝓbabile ē virū pati. Quar
ta est vt eo magis vigo oēm malā suspitionem
effugeret q̄ vir q̄ zelotypiā passꝰ erat eā suscepit ⁊
pꝰ ꝓceptionē seruauit. ℣ Itē q̄ri cū maria vi/
deret sponsū suū dubitantem. q̄re ipa eū nō certifi
cauit. exponendo sibi modū cōceptiōis sue. Ad
hoc ꝓma rō est ſm Chrys. Qz virgo nō estima/
bat sibi credita sponso ⁊ maxime iam in suspitiō/
nē adducto. Alia rō pōt eē. vt hoc factum sit ad
maiorē certitudinē ⁊ euidentiā facti ⁊ amotiōez
oīs nostre dubitatiōis. vt ioseph pr⁹ dubitaret
⁊ dubitās certitudinē reciperet. Sicut de sancto
Thoma dicit. ℣ Itē queritꝰ quare in vgine hoc
factū nō ē. vt post cōceptiōez ei angelꝰ annūcia
ret. Ad hoc rō est ſm Chrys. Ne virgo i turba
tione et angustia poneret. Qz si verū nescisset co
gitasset de se aliqđ incōueniēs. Oportebat autē
extra ībatōez eē illā mrēz q̄ dñm pacis ⁊ gaudij i
se recepit. Alia rō pōt eē. qz ꝓueniēs fuit ⁊ cōso/
nū rōni. q̄ pꝰ ꝓsefꝰ vgis pcurare q̄z ipgnare vt
oñsū ē supra i ꝓncipio euāgelij. Missꝰ ē ℣
Itē q̄ritꝰ q̄re āgelꝰ nō manifeste extra somnū
apparuit Joseph sicut apparuit virgini. zachare
⁊ pastoribus. Ad hoc sūt q̄ndqz rōes. Prima ꝑz
glo. interlu. In somno apparuit non manifesta

visione.quia ipse dubietate animi premebatur velut somno infidelitatis. Secūda ratio est ſm Anſ. vt sopitis sensibus exterioribus .liberius ꝓcipet diuinitus annūciatū.quia aciem mētis plerūq; retundunt corpei sensus. Tertia ratio ē ne si in vigilia appuisset ei putaret eē vir.q; astuta deceptione virginem excusare niteret. Quarta est ſm Chrysо. vt quēadmodū dormiēte adā creauit mulierem.sic et isti dormiēti cōsignaret diuinitus vxorez. Quinta rō est ſm eūdē Chry. quia valde fidei erat Ioseph et nō indigebat visione sensibili.tāq; parat⁹ optime ad spūs trāspositionem. Pastores autem indigebant corporali apparitiōe quasi rudes.et zacharias sicut minus credens. Beata vero virgo quasi ꝑmo de maximis instruēda ⁊ vt vigilās rīderet ⁊ cōsensum fidei verbis exꝑmeret. Item queritur qualis fuit ista visio in somnis. Ad hoc dicēdū ſm Raba.q; quēadmodū iacob scalam vidit ꝑ imaginē quādaz oculis cordis oīsam.sic fuit hic. Vnde inde cum dicit Ioseph fili dauid ponit euāgelista veritatis certificatiōem. Et tria facit. Qz ꝑmo tangitur angeli familiaris allocutio. Secūdo subdit angelica cōfortatio. Ibi noli timere Tertio subūgitur ipa veritatis certificatio. Ibi Quod enī in ea natuz ē In familiari allocutione exꝑmit ⁊ ꝓprīū nomē et genus. In eo q̄dem q; ꝓprium nomen exꝑmit quasi notū et familiarem eum sibi ostēdit ſm glo.interli. In eo vero q; gen⁹ cōmemorat ſm Chrysо.reducit eū in memoriā ꝑmissionis facte dauid de ipo christo. Quasi diceret ſm glo. Recognosce ꝑmissionem factam eē dauid.de cui⁹ stirpe tu es ⁊ maria.⁊ vide impletum in ea. Deinde subditur angelica confortatio ꝑ quam timorem ioseph excludit Noli timere In quo ſm Chrysо. ostēdit eum timuisse ne offenderet deum.si illā teneret quā adulteram estimabat Dicit ergo Noli timere quasi diceret.hoc nō est mortis causa sed vite.illa enim que vitaz ꝑturit .nō mereī occidi Et nota hoc q; dixit Noli timere cognitorem se cordis eius ostendere voluit. vt ꝑ hoc futurorz bonorum que de christo dictur⁹ erat faceret fidem. Nota etiaꝫ q; ꝓprium ē spirituum bonorz timorem mentis expellere. Econuerso mali semp faciūt. Et notandum q; quia timor impedit cognitionem.ideo ille angel⁹ volens virginem de incarnatiōis misterio edocere.ꝑius ab illa timorem expulit.d. Ne timeas maria. Sic etiam nunc a sponso matris christi ꝑmo timorem abiecit.quatenꝰ intelligat diuia secreta. Dubitaret autem aliquis. Cum ioseph iam actu habuerit mariam in domo .nec eam dimiserit.qūo ei dicitur Noli timere accipere Ad hoc dicendū dupliciter. Uno modo ſm Chrysоstо.exponitur accipere.id est.ant⁹ retinere. Iam enim eam mente ⁊ ꝓposito dimiserat. Alio modo exponī ſm Raba. noli timere mariam accipe nuptiali cōuentu ⁊ assidua cohabitatione. Et ſm hoc accipe hic idez est quod traducere ſm supra ꝓhabita. Et sic ꝓtinenter angelus locutus est ad ꝓpositum. Dictum enī fuerat q; Ioseph noluit eam traducere. Vñ dicit ei angelus Noli timere eā traducere. Et sic nullum dubium. Item dubitaret aliquis qūo dicit mariam cōiugem suā cum fuerit sibi solum desponsata. Coniuges vero dicunt a cōiunctione que est copula carnalis,vel a iugo q; nubentes inuicem subiici solent ſm Isido. Ad quod dicēdū. q; ſm Isido.ix.ethymo.c.vij. Coniuges verius appellant a ꝓma desponsationis fide quā uis inter eos adhuc ignoret coniugalis cōcubitus. Sic maria ioseph cōiunx vocat. int̄ q̄s nec fuerat carnis vlla cōmixtio . Cōiunx ergo erat vt dicit glo.non cōcubitu sed affectu.nō cōiunctione corporum sed animorū . Unde sic dicitur in decre.ſm mentem Aug̃.xxvij. q.ij. ca. Iuxta hanc. Sicut ioseph pater domini dictus est nō effectu geniture sed officio ⁊ cura puiden di.sic et coniunx matris eius appellatus est.non cōiugij effectu sed subministratione necessario ruz et indiuidue mētis affectu Et nota ſm Chrysоstо. Qz ita nunc angelus copulat virginē spōso sicut eam postea ipse christus in cruce cōmēdauit discipulo.iubens illi vt recipet eam in suā Et ponit̄.xxvij.q.ij. Si enim. Ubi videtur velle glosa.q; viuente etiam ioseph sepata est vxor ab eo. Quod est contra magistrum in historijs q̄ dicit.q; ioseph mortuus erat tpe dominice passionis. Sequitur Quod enī in ea Ubi ponitur ipa veritatis certificatō testimonio angeli.quod consistit in duobus. Quia ꝑmo certificat de ꝑterito. Secūdo annunciat de futuro Ibi Pariet aūt filiū Certificat aūt de ꝑterito exprimens modum conceptionis et dicit. Bene dico. Noli timere Quasi diceret. Ne suspicieris q; hic interuenerit hūana conceptio Qđ enim in ea natum est id est conceptum ⁊ factū de spūsancto est id est virtute spūssancti ē cōpletum. Ubi notandum ſm glo.q; aliud est nasci in ea et aliū de ea. Nam de ea nasci est ī lucez ꝓferri. In ea autem nasci est cōcipi. Et ſm hoc dicitur q; duplex est natiuitas scz in vtero et ex vtero. Quomodo autem hec ineffabilis natiuitas fuit ꝺ spūscō habes supra ī euāgelio Diss⁹ ē Deinde cū dicit Pariet aūt filiū ānūciat ꝺ

futuro.⁊ sūt tria q̄ angelus pꝛ betice annūciat. Primo ānūciat ptus edicionē.d. Pariet aūt filiū ⁊ iō eris necessarius pcuratiōi.quāuis non sis necessarius conceptiōi ſm Anſ.vt nō solum sis tutor femineę fragilitatis ⁊ testis sue virginitatis.sed et nutritius sis tante.plus. Ex quare ñ dicit.pariet tibi filiū.sicut zacharie Luc.j. Ex dic absolute ⁊ indiffinite.pariet filiū. Ad hoc Chryso. reddit duas rōnes. Prima est qꝛ mulier que ex viro cōcepit marito suo filiū parit.quia magis ex illo est q̄z de ipa. Hec aūt que non de viro cōcepat.non viro filiū peꝛit ſz sibi tantūmō. Alia rō est.vt oñdat q eū nō vn homī peperit.ſz oꝛbi terrarū vniuerſo. G. Secundo annūciat nois impositionem dicens Et vocabis nomē eius ieſum Dicit aūt vocabis.non ipones ſm Raba.Quia ab eterno impositū est. Hoc eniz benedictum nomen fuit ab eterno p̄ordinatuz. a patriarchis desideratum.a ꝓphetis ꝓphetatū ab angelo p̄nūciatū virgini et ioſeph.a fidelibꝰ veneratū. Tertio annūciat futurā redempti onem que qꝛ scit ex ipa rōne nois iō subdit exp̄ mens rationem p̄dicte noiatiōis.⁊ dicit. Nā di co q vocabit ieſus id est ſaluatoꝛ. Ipſe enim saluum faciet.nō quēcūq.ſz ꝓpl'm suū ei ſcz p fidez adherentem et ipsum bonis opibus imitantez. Et quibus aūt saluet ostendit.qꝛ a peccatis eoꝝ Fatui enī iudei sūt qui expectant chriſtuz vt saluet eos ab hostibus visibilibus et exteriorꝫbus Sed chriſtus est saluatoꝛ q̄ ab omni hoſte liberat ⁊ p̄ncipaliter a peccatis. Non aūt saluet armis pugnando ſz pctā relaxādo.vt dicit Remigius. Et p hoc notat verus esse deus .quia soliꝰ dei est saluare a peccatis. Dicit aūt eoꝝ ſcz que ex eis sunt ſm glo.interli. Nihil enī est nostruz nisi peccata.iuxta illud Osee.xiij. Perdicō tua iſrael ex te tantū.ex me autē auxiliū tuū. Nondum aūt q nō debet videri modicuz saluari a peccatis .quia nulla seruitus miſeriꝰ q̄z seruitus peccatis ⁊ hoc ꝓp̄ vilitatē ipoꝝ Vñ Hiere.iij. Leua oculos tuos in directo ⁊ vide vbi nunc pſtrata sis.i.q̄z vilit p peccatū delecta. Itē nulla seruitus diuturnioꝝ. Nō tenā seruꝰ aliqñ fugere dominū suū.ſed peccatū sequit fugientē. Vñ btūs Augꝰ.sup Job. Nō fugit ſeꝝpam inquit mala cōſcientia.nō enī qđ erat sequit.imo nec recedit a ſe. Itē nulla seruitus verecundioꝝ. Magna verecundia est q nobilis anima seruituti obnoxia fit Ro.vj. Quē ergo fructum habuiſtis in illis ſcz peccatis in quibus nunc erubeſcitis. Itē nulla seruitus infelicioꝝ. Cum enim aliarum seruitutum sit aliquod p̄emiū desiderabile.illius tamen nulla merces est niſi moꝝs eterna Vñ Ro. vj. Stipendia vero peccati moꝝs est. Aliter vero pſequēdo passū istum ſm lectiram aliam qua dicit ioſeph non dubitasse.pbatur hic modus cōceptionis chriſti p testimonium angeli. Et duo facit. Primo ponit ipſius ioſeph p angelum cōfortatio. Secdo subdit explicita sibi facta reuelatio ibi Quod enī in ea natum est. Quātū ad p̄mū dicit sic euangeliſta Hec aūt eo cogitāte ſcz q̄liter ab illa se retraheret ex humilitate tā q̄z indignus.⁊ quō eā ita p̄udenter dimitteret.ne ex hoc apō alios quos res tanti myſterij latebat aliqua nota infamie ſuboꝝi poſſet ecce angelus dñi in ſomnis apparuit ei totū expone sicut supꝛa. Apparuit autem angelus nō ad auferendū dubitationez. ſz ad confortandū eum in admiratione ſuſpēſuz ⁊ coꝝde humiliatum. Quod semp dñs cōſueuit facere ſuis. Iuxta illud p̄s. Coꝝ cōtritum ⁊ hūiliatū deꝰ non deſpicies Joſeph inq̄t fili dauid de genere dauid eum eē commemoꝝauit quatenus eum magis animaret.ne se a sacramento retraheret.quod in ſtirpe dauid implendū erat Noli timere accipe mariam cōiugem tuam Timebat enī ioſeph timoꝝe cuiuſdā reuerentie Sicut moyses cū videret rubū ardēte timuit p̄pius accedere. Non appꝓpies inquit huc Exo. iij. Sic hic. Sequit Quod enim in ea natum est Vbi ponit explicita reuelatio facta ipſi ioſeph. Antea enī nouerat implicite qđam diuinum eē in cōceptu virginis vt supꝛa dictum est p Chryſo. Explicite tñ neſcuit factum et modū myſterij cōceptionis.ideo hec explicite sibi reuelant p angelum. Et tūc exp̄one ſingula ſic supꝛa

Sermo de eodem LV

Cum eſſet deſponſata mater ieſu maria ioſeph Ad explicandum virginei p̄tus myſteriū obmuteſcit lingua .obſtupeſcit intellectus.⁊ deficit oīs ſenſus. Admiruz qnīā hoc angelꝰ ānūciās āmiraī.virgo ipa audiens pturbaī Elizabeth ꝓpendēs ex reuerētia reuerberaī Joēs in vtero plentiēs iocundatur ⁊ ipe ioſeph iuſtꝰ ſe idignū virginis p̄ſortio meditaī. Quid plā.Celū ſtupet naīa non ſuſtinet.q̄ vna puella deū i pectoꝝe suo capiat ⁊ hoīez veꝝ in vtero suo clauſo p̄iat. Hoc cōſiderās btūs Ber. i quodā ſmōe d̄ natali sic exclamat.d. O natiuitas illūmata ſcītate bonoꝝabil'.mōdo amabil'. hoīb collati magnitudie bñficij iuestigabil'.et ā gel'ſacri.pfunditate myſterij. Et in his oībus admirabilis ſingulari excellentia nouitatis .vtpote q̄ nec Primā ſil'em viſa est.nec hē sequētē Dui

ita qz ineffabilis mysterij modū et ordinē euangelista in hodierno euangelio describit ita exordiens in hrā. ¶ Christi inqt generatō sic erat ¶ Et tūc subiungit vba ppositā. ¶ Cū eēt desponsata mater ihesu maria ioseph. ¶ In qb⁹ qdē vbīs ꝓdicō vgis pietis describit. q ad tria. ¶ Primo q ad ei⁹ misticā desponsationē. ¶ Cū eēt desponsata ioseph ¶ Secūdo quo ad eius mirificā fecūdationē. ¶ mater ei⁹ ¶ Tertio quo ad eius typicā noiationē. ¶ maria ¶ Quātū ad ꝓmū est sciendū q desponsatio virginis bñ dicit mystica ꝓpter plura mysteria. ꝓpter que dicit fuisse desponsata sm varios doctores quoz rōnes sūt supra in expositione. euāgelij ¶ Missus est. sup verbo. desponsatā viro. ¶ Nec etiā caruit mysterio q fuit despōsata tali viro scz ioseph. Cuius rōnes habes quasdaz supra in euāgelio missus est. Et alias rōes ad idez habes supra in expositione euangelij hodierni. ¶ Preter quas rōnes ad pñs pōt assignari vna rō. quare beata virgo fuerit despōsata. videlicet ꝓpter designationē mysterij vt scz daret intelligi. q aīa fidelis verbū eternū mentaliter ꝓceptura debet esse desponsata deo patri p amoris castissimi indissolubilē vnionē. Et hoc patebit infra in sctō pcessu ¶ B Quātū ad secūdū sciēdū q fecundatio virginis bñ fuit mirifica. qz nō ex virili semine sed ex mystico spiramine fuit celebrata. put aptus exꝑmit hrā sequēs. Quia añqz cōueniret. in uēta est in vtero habēs de spūsancto z sic iam fuit mater cōcipiendo que postmodū facta est mater piendo. ¶ Pater inquā ei⁹ Orig. Cui⁹ ei⁹. ¶ Pater dei vnigeniti. digna digni. immaculata scī. vna vni⁹. vnica vnici. Et sequit Eius qui in celis est sine matre et in terris sine patre. ¶ Plura verba Orige. de omel. habes supius in expositione euāgelij. ¶ Est autē notabiliter aduertendum. q hec mater ꝑ ceteris matrib⁹ ꝓ iulegiata est in multis. ¶ Primo in sua conceptione. Et hoc in quattuor. ¶ Nam alie matres ō cōmuni lege oēs cōcipiunt cū pudore. cū corruptione. cū pollutione z cū cōcupiē rōez absorbētis oblectatione. ¶ Hec aūt mater ecōuerso cōcepit cū pudore l' cū pudicicie honestate. q angelica salutatiōe. cū claustri virginei integritate q celica irroratione. cū illibata corpis puritate. q spūssancti supuentione. cū limpida rōnis pspicacitate. quia i sūma cōtemplatiōe. Et hec quattuor tangit btūs Bern. in sermōe de vigilia hodierna sic. d. ¶ Intuere obsecro quale sit illō q̄z nouum q̄z mirabile q̄z iocūdū. Quid enī pulcrius q̄z generatio casta. Quid generosius q̄z sincera z sancta cōceptio in qua nihil est pudoris. nihil corruptiōis vel sordis. Et subdit. ¶ Implet ꝓ gratiam q cōcupiam nescit vt spū supueniēte altissimi ꝓiat filiū q virū dedignat admittere ¶ Secūdo in puulo in vtero gestatiōe. Et hoc in trib⁹ Cetere nāq matres gestant cōceptus suos cuz labore z corpis aggrauatiōe. cū animi deꝑssiōe et cū appetitus z moz alteratiōe. ¶ Hec aūt econtrario gestauit cōceptū suū cū corpis agilitate. cū animi hylaritate. cū appetitus et moz equalitate. Et hoc patet in eo q gestauit cōceptuz ascēdens in montana cū festinatiōe. in quo ostēdit corpis agilitatem. Et fecit hoc festina ꝓ voto. leta pbñficio vt dicit Ambr. In quo patet animi hylaritas. ¶ Ministrauit aūt ibi elizabeth. In q moz equalitas. ¶ Tertio in ptu. Et hoc similit in trib⁹. ¶ Alie enī matres ꝑiūt cū dolore. cū merore et cū languore. ¶ Hec aūt mater pepit econuerso cū deliciosa suauitate. cū gaudiosa alacritate. z cū vigorosa in colūitate. Unde btūs Augu. in ser. de natiuitate btē marie vginis. Exultauit maria. z matrē se leta mirat. z de spūsctō se ꝓtulisse gaudet. nec quia pepit innupta terret. sed qūia genuit cū exultatiōe mirat. ¶ Quarto in ple. Et hoc similiter in tribus. ¶ Nam aliarū matrum nati cū sint puri hoīes. nascunt cum miseria humane cōdicionis. cum macula originalis infectionis. et cum penuria habitualis ꝓfectionis. ¶ Sed istius matris gloriose nat⁹ fuit de⁹ et homo ac ꝓ hoc exemptus fuit a lege culpabilis miserie. a fomite carnalis illecebre. z a fece naturalis inopie. ¶ Istas exemptiōes filij simul z plures cōmendatiōes matris pulcre tangit Orige. sup Cant. sic dicēs. ¶ Nulla mat electa excepta ista n̄lla ipūta excepta ista ¶ Dīs mat amās ista amor ¶ Dī matri displicet aliq dī filio vl' sm ñ habitū vl' sm min⁹ habitū vel sm cōmissum. ¶ Huius aūt filius eo placuit quia omnia habuit. nihil amisit. nihil cōmisit. nihil neglexit. ¶ Omīs mat adulto filio supplicat hec impat ¶ Nulla mater inquā tū mater sup omnē hominē. hec sup omēs āgelos z hoīes. Ecce igitur qualis sit mater ¶ C ¶ Quantū ad tertium est sciendum q hoc venerabile nomē maria habet quadruplicem vel etiam sextuplicem interpretationez sm diuersa liguarum idiomata. ¶ Primo maria hebraice interpretat stella maris vel illuminata seu illuminatrix. ¶ Stella quidem dicitur pro quāto hodie radiuz eterni luminis est enixa. ¶ De hac stella ꝓphetatum est ¶ Mane. xxiij. ¶ Orietur stella ex iacob. Quod verbum pertractās btūs Ber. dicit sic. ¶ Ipsa est preclara z eximia stella. ex iacob orta. Cuius radius vniuersum orbē illuminat. cuius splendor prefulget in supnis z inferos penetrat. Itez dicta est stella maris pro quanto ꝑ

mare huius seculi nos dirigit ad portū pnīe p/
ducendo. In cui⁹ etiam signū in natiuitate chri
sti stella magis apparuit. que eos ad natum in/
fantem perduxit. De hac maris stella sic dic̄ In
nocen. Quibus auxilijs pūt naues p tot pricula
ptransire vsq; ad lit⁹ patrie. Certe inquit p duo
p lignum et p stellam. id est. p fidem crucis ⁊ viz
tutez lucis quā pepit nobis stella maris maria
Item maria interp̄tat illuminata p quāto ipsa
p ībabitationē filij dei veri solis luminis grē to
taliter pfusa est. Unde Apoc. xviij. Vidi angelū
dei descendentē de celo habentē ptātem magnā
et terra illuminata est a gloria ei⁹. Angelus iste
est filius dei. qui est magni cōsilij angelus. a cu/
ius gloria terra id est beata virgo illuminata ē
p gratie plenitudinē. intātū q; ipsa p redundan
tiam accepti luminis totum orbem vlterius il/
lustrauit. Unde etiam illuminatrix interp̄tata
est. p quanto videlicet ipsa splendore gratie ⁊ ex/
emplis sue sanctissime vite. mundū illustrauit.
Unde de ea canit ecclesia. Cui⁹ vita inclita cun/
ctas illustrat ecclesias. Hinc ait Bern̄. Tolle h̄
corpus solare quod illuminauit mundum. vbi
dies. Tolle mariam hanc maris stellam q̄d nisi
caligo inuoluēs ⁊ vmbra mortis ac densissime
tenebre relinquunt. Item maria syriace interp̄
tatur domina. p quāto ipa domina exstit. non
tantū hominum in terra. verum etiam angelo/
rum in celo. ⁊ demonum in inferno. Est quidez
dña hominum tam iustor̄ q̄z peccatorū. mū/
do. Unde deuotus ille Anſ. ad eam exclamat.
O domina magna cui gratias agit contio leta
iustor̄. ad quā territa fugit turba reor̄. Ad te p
potens domina ego peccator̄ anxius cōfugio.
Te dña magna ⁊ valde magnā vult cor meum
amare. Te cupit os meum laudare. te desiderat
venerari mens mea. Te affectat exorare anima
mea. quia tuitioni tue se commendat tota sub/
stantia mea. Est etiam domina angelorum in
celo. Unde beatus Aug⁹ ipam alloquens sic
ait. Si te celum vocem altiores. Si matrē gen/
tium direrim p̄cedis Si dñaz angelorū nomi
nem p omnia esse cōparis. Si formam dei ap
pellem digna exstis. Est p̄terea dña demonū in
inferno. Unde ipa dr̄ eē eis terribilis vt castror̄
acies ordinata Cant. vj. Ō verbum ptractans
beatus Bern̄. dicit sic. Non tātū timent hostes
visibiles quālibet multitudinem castrorū copi
osam. sicut aeree potestates Maria vocabulū
progatiuum et exemplum fluunt et peunt sicut
cera a facie ignis vbicunq; inueniunt crebram
hui⁹ nominis recordationem. deuotaz inuoca/
tionem ⁊ sollicitam imitationem Item ma/
ria latine deriuat a mari. p quāto in ipa est con/
fluentia omnium gratiarū. sicut omnia flumi/
na confluunt ad mare. Hoc patet inducendo p
singulos gradus ⁊ ordines angelorum et scōrū
Hiero. Ceteris ppter p̄stat gratia. in maria⁊
vero se totam infudit gratie plenitudo. Item ma/
ria hebraice deriuatur a mara quod est amara
latine. p quanto ipa in filij passiōe amaritudine
et dolore plena fuit. quādo gladius doloris ip̄s
us felicissimam animam ptransiuit Luc. ij. Un
de ipa potuit tunc dicere illud Ruth. j. Non vo
cetis me noemi. id est pulcram sed vocetis me
mara boc est amaram. quia amaritudine val/
de repleuit me dñs. Unde Aug⁹ dicit. Illa pia
mater imam dolore iubilans pectora delicata
contundens ita ipsius viscera omniaq; fatiga/
uerat membra. vt incessu deficiens. vix puenire
potuisset ad christi fun⁹ Item maria latine et hy
mologizando vtrāq; deriuationem iam imme
diate dictā simul comp̄hendit. dicendo sic Ma/
ria quasi mare amarum. Et hoc conuenit ei p/
quāto mare p̄sentis seculi in tota vita sua fuit si
bi amarum ⁊ insipidum. ppter desideriuz vidē
di filium in regno suo. Si enim Paulus desi/
rio patrie flagrans cupiebat dissolui et eē cum
christo. Quid putamus beatam virginez mul/
to ampliori desiderio estuasse. vt dissolueretur
⁊ esset cum filio suo. Unde legitur q; post ascen
sionem domini. p aliquali sua consolatiōe. loca
omnia filij sui scilicet locuz baptismi. ieiunij. pas
sionis. sepulture. resurrectionis ⁊ ascensionis q̄
aduixit deuotiōe sedula visitabat. Igitur quia
istud venerabile nomen maria est tante virtu/
tis et gratie. Inuocemus eam orantes deuote
cum beato Bern̄. supmissus est et dicentes. O
virgo virga sublima. O vere celestis plantatio.
O vere lignum vite quod solum fuit dignum
portare fructum salutis. p te accessum habem⁹
ad filium tuum. O benedicta inuentrix gratie.
genitrix vite. mater salutis vt p te suscipiat nos
qui p te datus est nobis. Excuset apud ip̄m in/
tegritas tua culpam corruptionis nostre ⁊ hu/
militas tua deo grata nostre veniam impetret
vanitati. copiosa caritas tua coopiat multitudi
nem peccatorum nostrorum ⁊ fecunditas glo/
riosa fecunditatem nobis conferat meritorum
Domina nostra. mediatrix nostra. aduocatrix
nostra. tuo filio nos recōcilia. tuo filio nos com
menda. tuo filio nos rep̄senta. fac O benedicta
p gratiam quam inuenisti. p̄rogatiuam quaz
meruisti. p mirificor̄diaz quā pepisti vt q̄ media/
te te dign⁹ eē fieri pticeps ifirmitatis ⁊ miſie nr̄ē
te q̄z intercedēte pticipes faciat nos glie ⁊ btitudis

sue. Quod nobis pstare dignet ꝛc.

Subsermo de eodem LVI A

Cum esset desponsata mat̃ iesu maria ioseph] Ubi supra. Sicut dicit Aug⁹ in li. de v̄ginitate. felicior ẽ ptus spūalis q̄z carnalis. Beatior enī fuit maria ꝓcipiẽdo christū mẽte q̄z carne. Materna enī ꝓpinq̃tas ei nihil pfuisset. si ñ felicius ipm fide q̄z carne gestasset. Añ cū mulier illa in euãgelio. Lu. xj. dixisset. Beatus venter qui te portauit. Rñdit iesus. Quinimo. beati qui audiũt verbū dei. Quasi. d. fm beatũ Aug̃. Mater mea quã appellas felicez. inde felix est. q verbū dei audiuit ꝛ custodiuit. non quia in illa verbum caro factū est. Expositis ergo v̄bis premissis de bt̃a virgine put mater dñi fm carnez. Restat ea nūc exponere de eadem gloriosa v̄gine ꝛ p consequẽs de qualibet aĩa fideli put ẽ mater verbi eterni fm mentẽ. Ad cui⁹ euidentiam est sciendū q̄ sicut in matrimonio carnali ad ℔ q̄ aliqua fiat legitime mat̃ fm leges ꝛ canones. tria requruntur. scz legitima desponsatio. nuptialis solennizatio ꝛ dotis debita assignatio. Sic spūaliter vt aĩa fidelis efficiat̃ mater verbi eterni. tria bis silĩa exigunt̃ que tanguntur in verbis p assumptis. Primū est anime deuote cum deo desponsatio amorosa [Cum esset desponsata] Secundū est ipsius anime desponsate fecũdatio generosa [mater eius] Tertium est ipsi⁹ fecundate dotatio gratiosa [Maria] B

Quantū ad ꝑmum est sciendum q fm iura desponsatio est legitima ꝓiunctio animorum maris et femine p verba de ꝓsenti expressa. Et est matrimoniū verū ꝛ ratum quãuis nondum carnali copula cõsūmatum. quale matrimonium fuit inter mariam ꝛ ioseph. Futq̃ illo sacramentū institutum in statu innocentie. et tunc significabat vnionem anime ad deum p amorez vnitiuū ꝛ castissimū. Nūc autem post lapsum carnali copula subsecuta. significat etiã ꝓiunctionem christi ꝛ humane nature vel christi ꝛ ecclesie. Sed ad banc scd̃az significationẽ ptinent ea que dicta sunt in ꝑmo ꝓcessu. Nūc vero loquẽdum est de ꝑma significatione ꝓ quãto hoc sacramentum desponsatiõis vel matrimonij spiritualis. quo anima vnit̃ deo. ut̃a anima v̄bigena qdammodo reintegrat̃ ad statū innocentie. Que quidem desponsatio habet fieri p amorez vnitiuū et castum. Iste autem amor castus req̃rit tria attributa. vt videlicet sit sūmus. singularis ꝛ vnicus ad instar sponse castissime sponsũ suum diligentis. Que tũc sūme eum diligit. q̃ nullũ alium tanto desiderij ardore diligit. Tū gulariter diligit. quãdo nullum alium ad illuz finez diligit. Unice vero diligit. quãdo sine illo nihil diligit ita q̃ si q̃d aliud diligit in illo ꝛ illi et ꝓpter illum diligit C Primo ergo dico q ad amorem castum exigit̃ q̃ sit sūmus. vt videlicet anima deo desponsata ita eum summe diligat. q̃ nihil aliud tanto desiderij estu intensiue diligat vel vnq̃z dilexerit. Quod pulcre ꝺclarat Rich̃. li. v. de cõtemplatione. c. xvj. Cogita inquit q̃d̃q̃ sit quod in vita tua ardentius dilexisti. anxius cõcupisti. quod te iocundius afficiat ceteris omnibus pfundius delectabat. Considera ergo si eandem affectionis violentiã. delectationisq̃z abundantiaz sentis q̃ñ in summi dilectoris desiderium inardescit. quãdo in eius dilectione requiescit. ꝛ si ardor desiderij et dilectionis animam tuam in diuinis affectibus minus penetrat. tepediusq̃z exagitat q̃z in alienis affectibus aliq̃n solebat non summe deum diligis.

B Secũdo requirit̃ q hmõi amor sit singularis. vt videlicet anima ita singulariter i deo finem sue dilectionis constituat. q̃ in nullo alio delectationez et consolationẽ aliquã querat vel recipiat. Quod sic declarat idẽ Richar. subdẽs post verba ꝑmissa. Q⁹ si inquit tantam prorsus forte validiorem dilectiõis vel delectatiõis violentiã in ĩtimis tuis circa diuĩa senseris. q̃z alias vnquã expta fueris. Aũd si adhuc forte aliquid aliud sit in quo delectari vel ꝓsolari possis. Certe si alienã aliquã consolationem queris aut recipis. deum tuum quãuis fortasse summe. non tamen singulariter diligis. C Tertio req̃rit̃ q huiusmodi amor castus sit vnicus. vt videlicet anima ita vnice deum diligat q̃ nihil aliud diligat. quod non in illo ꝛ illi ꝛ ꝓpter illuz diligat. Unde beatus Aug⁹. iiij. cõfeß. Minus te dñe amat q̃ aliq̃d tecũ amat qd̃ ñ ꝓpt̃e te amat Ad istuz amorẽ hortatur animam Hugo in de arra anime sic. d. O anima dilige illum. scz sponsum tuum. dilige te ꝓpter illum. dilige dona illius ꝓpter illum. dilige illuz vt fruaris illo. dilige te q̃ diligeris ab illo. dilige in donis illius q̃ donata sunt ab illo. Illum tibi et te illi dilige dona illius ab illo tibi et ꝓpter te. Et subdit Hec pura et casta dilectio. Hoc casto amore estuabat sponsa cum dixit Cant. ij. Dilectus meus mihi ꝛ ego illi. Et Rursus Cant. vij. Ego dilecto meo ꝛ ad me conuersio eius. Et signanter sponsa appellat sponsum dilectum suum. nulluz aliud ei nomen imponẽs. sed absolute vocat eũ dilectuz suũ ĩnuẽs q̃ nullo alio noĩe magis ꝓprio ꝛ amo

n suo magis accommodo possit eum explicare
¶ Quātū ad scōm est sciendū. q in oi fecū
datiōe vel generatione est cōsiderare duo exptē
pncipij actiui scz ipm generās. z virtutem q̄ ge
nerat Et similiter duo alia exptē pncipij passiui
videlicet subiectum cōcipiēs z virtutez qua cō
cipit. ¶ Patet hoc primo in generatione corpo
ralium. ¶ Nam in generatiōe generās est pater.
virtus generatiua est virtꝰ illa formatiua que
est in semine. ¶ Subiectum recipiēs vel cōcipiēs
est mater. virtus cōceptiua est fecūditas mater
na. que non ē aliud nisi naturalis dispositio seu
receptibilitas illius actiōis. qua generans impꝫ
mit formam suam pducendo sibi simile i natu
ra. ¶ Idem etiā patet in generatiōe ignis. cū ignis
generat ignem. vbi generans est ignis. vīus q̄ē
forma siue virtꝰ illa activa qua ignis potest for
mare sibi simile in natura. ¶ Subiectum recipiēs
est materia ignibilis vt lignum vel aliqd hmōi
virtus vero receptiua actiōis hmōi est natura
lis dispositio in ligno qua est in potentia ad for
mam igneam. ¶ Hoc etiam patet in generatione
eterna qua deus pater generat filium. vbi perso
na patris est generans. virtus generatiua ē po
tentia qua pater est fecundus actiue ad cōcan
dū formam suam. ¶ Subiectum vel habēs se ad
modum subiecti est intellectus paternus. quiē
quasi subiectum de quo pater generat formam
suam. intelligendo se ipsum. ¶ Virtus cōceptiua
est naturalis dispositio ipsius intellectus diui
ni. qua fecundus est. q. passiue ad formam de ip
so pducendam siue ei impmendā. Et fm istum
intellectum. intellectus diuinus dicit habere ra
tionē veri. ¶ Juxta illud ps. Ex vtero ante lucifer
genui te. ¶ In tali enī vtero sapiētia genita dicit se
conceptam esse. ¶ Prouerb. viij. ¶ Nec dum erant
abyssi z ego iam cōcepta eram. Ecce materna fe
cunditas in generatione diuina. ¶ G Sic
etiam in fecundatione aīe in cōcipiendo verbū
eternū est eadē quattuor cōsiderare. videlicz ge
nerās. z hoc est tota trinitas. cū opa dei ad extra
sint indiuisa. licet spēaliter attribuat spūisancto
clementie et bonitatis que attribuit spūisancto
¶ Virtus qua aīam fecundat est verbum dei qō
habet. q. vice seminis. ¶ Juxta illud Luc. viij. Se
men est verbuz dei. ¶ Unde z de beata virgine dr
in hymno. ¶ Intacta nesciēs virum verbo conce
pit filium. Et intellige hic p verbum dei virtutē
imissam a deo p verbum siue pdicatum siue in
spiratum siue meditatum. ¶ Nam verbuz dei ha
bet virtutem fecundatiuaz. ppter quod fm Au
gustinū compat pluuie fecūdanti terram. ¶ Ñ
Amb. sup illud ps. Eloquiū tuū viuificauit me
Hec est enim inquit aīe nostre mentalis substā
tia. qua alitur pascitur z fecundat. ¶ Nec q̄cq̄z alu
ud q̄ viuere faciat animam rōnalem q̄z eloqui
um dei. ¶ Quō autē verbum dei actiue fecundet
animam docet Bernū. sup Cant. sermone. lvij.
sup isto verbo. En dilectus meus loquitur mi
hi. Si inq̄t ammonitus fuero vel foris ab hoīe
vel intus a spū de faciēda iusticia. siue de alijs q̄
buslibet virtutibus seu quocūq̄z sermone q̄ edi
ficet ad pietatem. ¶ Istius modi salutaris suasio
ent mihi pfecto pnuncia immīnētis aduentus
sponsi. z pparatio quedā ad digne suscipiendū
supnū visitatorem. Et q̄ non solum hmōi vbā
pnunciet ad modum simplicis nūcij. sed z acti
ue fecundet docet idē Bernū. in alio sermo. ibidē
dicens. Querit anima verbum quo illuminet
ad sapiētiam. cui maritet ad fecundationem. vi
uus enim est sermo dei et efficax Hebr. iiij. Et ꝫ
duo tenentia se ex pte pncipij actiui in fecundā
do aīam. tanguntꝰ Luc. ij. de fecundatione beate
virginis vbi dicit. ¶ Spūssc̄us supueniet in te. q̄n
tum ad ipsum generās. z virtus altissimi obum
brabit tibi. quātum ad virtutem generatiuam i
fluxā diuinitus verbo angeli nūciātis. ¶ Hinc ē
quod dicitur. q̄ ipsa angelo nūciante concepit.
¶ Subiectum vero concipiēs est ipa aīa
fm supmam et nobilissimam portionem mētis.
vt patuit supra in sermone. Exultauit. ¶ Sed vir
tus cōceptiua est fides caritate formata. Unde
z beata virgo dicit fide cōcepisse Luc. j. Btā que
credidisti. Unde Bernū. ¶ Dia pdicta quattuor si
mul de beata virgine pstringens in sermone d̄
natali sic dicit. O vere noua mirabilia angelus
annūciat. virtus obumbrat. spūssanctus su
perueniet. virgo credit. fide concipit. ¶ Nequaq̄z
enim beata virgo verbo concepisset si non ver
bo fidem adhibuisset. Unde sicut verbum dei
quod nūnciabatur per angelum habebat sibi i
fluxam virtutem generatiuam. sic fides infusa
virgini habebat sibi inditam virtutem cōcepti
uam. Sic ergo in proposito materna fecundi
tas qua anima est verbi eterni conceptiua est fi
des formata que est quedam dispositō. imo ha
bitus quidam quo anima est susceptiua diuini
influxus et spiritualis generationis. qua deus
imprimit menti formam suam. dando ei simili
tudinem dei formem. ex qua impressione aīa
concipit verbum eternuz. ¶ Q̄ autem huiusmo
di virtus conceptiua sit fides. sic est videre. Cuz
enim verbum essentialiter sit noticia cum amo
re fm beatum Augustinum. xv. de trinitate.
sine noticia non est conceptibile. ¶ Nunc autem

noticia quā nos habem⁹ de diuinis est duplex. Una naturalis. que est p creaturas. ⁊ hec ē oīno defectiua ad cōceptionē verbi eterni. Quia vt dicit btūs Aug⁹. x. ꝓfeb. deus nō ē aliquo sensu corpali pceptibilis. Est tñ q̄dam lux. q̄dam vox q̄dam odor. quidā cibus. q̄dā amplex⁹ interioris hoīs. vbi fulget aīe mee q̄ nō capit loc⁹. vbi sonat q̄ nō rapit tps. vbi redolet q̄ nō spargit flatus. vbi sapit q̄ nō minuit edacitas. vbi beret q̄ nō diuellit sacietas. Alia est noticia accidentalis que ad pñs est duplex. Quedā que habetur testimonijs scripturaꝝ et miraculorum. ⁊ hec dicit fides informis. Alia habet infusionē grē gratū facientis. ⁊ hec est fides formata. de q̄ loq̄mur hic. q̄ videlicet aīa assentit pme veritati ppter seipam. Ad̄ aduenientе ista noticia vt cognitione pereūt oēs alie cognitiones. taꝝ naturales q̄ accidētales saltim quo ad actū. Cum enim alie cognitiones veniūt in aīaꝫ. tūc fides ista tāq̄ velocior occupat motus oīm. Verbi grā. Cū de aliq̄ articulo credito cogitas. ⁊ incidunt tibi rōes in cōtrariū. siue ex suggillatiōe natural' cognitionis. siue in superficiali intellectiōe scripture siue ex aliqua alia suggestiōe erronea. tūc statim occurrit fides ꝓoccupās motus talium rōcinationū determinās sic eē credendū. Et hoc ē q̄ dicitur Act. xv. Fide purificās corda eorū. Unde fides quātū ad ꝓpositū sic describit. Fides est habitus informatus caritate. illuminās mentē ad credēda. Bern. sup Cant. sermōe. xlij. Frustra intendit oculus q̄ nō sit fide mūdatus. Datet ergo q̄ materna fecūditas. siue virt⁹ cōceptiua in aīa est fides. p quā aīa capit noticiā diuinorum p quātо p eā assentit verbo dei p̄dicato vel inspirato vel etiā meditato. Ad̄ bñ in diffinitione fidei sm aplm Hebr. xj. ponit. q̄ ipa est substantia ⁊ fundamētum [illegible]randarū rerū. vtpote sicut mater vel materna fecūditas pōt dici substantia vel fundamentū generationis naturalis. Dico ergo ipa fides est materna fecūditas qua aīa ē susceptiua celici illapsus vtutis dei formis. ac p hoc cōceptiua verbi eterni. Dame fecūdationē anime desiderās ꝓpheta exclamauit Esa. xlv. Rorate celi desup ⁊ nubes pluāt iustū. quātū ad influxū virtutis actiue. Aperiat terra ⁊ germinet sal. quātuꝫ ad habitualem dispositiōeꝫ virtutis cōceptiue.

¶ Quātū ad tertiū est sciendū q̄ duplex ē dotatio spōse. Una muneris q̄ habet fieri ante nuptias sm leges. Cōfirmat aūt post nuptias. ⁊ magis ꝓprie dr̄ donatio. ppter nuptias q̄. s. fit a viro mulieri. Qd̄ aūt mulier dat viro ꝓprie dicit dos. large tñ vtraq; donatio pōt dici dotatō vt extra de donatiōibus inť virū et vxorē. nubēt. Alia est donatio noīs ⁊ honoris q̄ sequit nuptias. qñ mulier sortit denoiationē ⁊ dignitatē sm genus ⁊ statum viri. vtpote si habet regez noīať regina. ⁊ tūc portat insignia regalia vt coronaꝫ. ⁊ hmōi alia ⁊ ita de alijs. Et vtrāq; hanc dotationem cōsequit aīa verbigena. Dā ex dotatione muneris accipit grāz abūdantiā. Ex dotatione noīs ⁊ honoris sortit regie dignitatis honorificentiā. Et vtrūq; horum innuit in hoc nomine maria. Videt ei hoc nomē maria esse synonimū ad id quod est gratia plena. Añ angel⁹ in salutatione virginis. vnū p alio posuit. d. Aue gratia plena loco huius noīs maria vtens synonimo suo. Qualit aūt aīa verbigena habeat gratiarū abundātiā ⁊ dicat grā plena habes supra i euāgelio. Dixi supra est. in expositiōe morali. Rursus hoc nomē maria importat regiā dignitatem. p quātо ipa maria fuit de semine regio generata. ⁊ nihilominus ꝓpter meritoꝝ excellentiā singlāre est regina celoꝝ nūcupata. Dicat aīa cōceptu verbi eterni fecūdata. nomen sumit a sponso. Unde hugo in de arra aīe. Dicat aīa sponsus tuus elegit te in oībus. ⁊ assūpsit te ex oībus. ⁊ amauit te pre omnib⁹. nomīe suo vocauit te vt memoriale suum semp eēt apud te. Voluit te ꝑticipem esse in noīs veritate. verbi grā. a christo christiana. a rege regina. a sponso sponsa. a verbo verbigena.

¶ Dotať aūt aīa verbigena regis honorificentia ꝑter ꝑticipatiōeꝫ noīs in quattuor ꝓrogatiuis p̄cipuis. que sūt supma potentia. secretoꝝ regalium cōscia. dignitatis prefulgentia et delicia⁊ affluentia. Hec apparēt in reginis mūdi. Nam post regē nihil potenti⁹ regina. ⁊ nihil delicio⁹ius regina. Et hec q̄ttuor tangit p̄s. i. vsu suo. Astitit regia a dextris tuis. q̄ntū ad ꝓma duo. In vestitu deaurato circūdata varietate. quantum ad alia duo. Primū patet q⁊ talis aīa potens est absq; oī resistentia in regno aīe. sup oēs vires tam interiores q̄ exteriores. ⁊ sup omnes creaturas q̄ oēs ei deseruiūt ad obsequiuꝫ creatoris. p̄s. Gloria ⁊ honore coronasti eum ⁊ cōstituisti eū. su. ꝛc. Omnia subiecisti sub pe. ꝛc. Añ hugo in de arra anime. Omnia aīa oīs creatura ad hūc finem cursum suum dirigit. vt obsequijs tuis famuletur ⁊ vtilitati tue deseruiat. quod solū veritatem obtinet in anima verbigena. que creaturaꝝ mysterio nō vtit. nisi ad laudem creatoris. ⁊ que sola viribus suis ptāte regia dñať. ¶ Scōm patz talis enī anima cōscia est secretoꝝ regis. quia ei soli patet accessus in cubiculū regium Cant. j. Introduxit me rex in cubiculū suum. Ubi ipe reuelat pfunda ⁊ absconditа Dan. ij. In hoc cubiculum introductus fuit apls vbi audiuit arcana

que nō licet homini loq̄. ij. Cor. xij. ¶ Tertium patet. q̄ talis aīa in signis regalib⁹ adornatur. Hester. v. Induta est hester regalib⁹ vestimētis. Ūñ potest intelligi de ea illud Apoc. xij. Mulier amicta sole & luna sub pedib⁹ eius. & in capite eius corona stellar. xij. & in vtero habēs. ¶ Mulier ista est aīa ꝯceptu verbi eterni fecūdata. Unde dr in vtero habēs. Hec dicit amicta sole. i. fruore charitatis & splēdore iusticie & sanctitatis. Cui corresponder illud qđ dicit in psal. In vestitu deaurato circūamicta varietate. Luna sb pedibus eius. i. tpantia sub affectib⁹. Et in capite ei⁹ corona stellar. xij. id est. in supiori portōe mētis p̄rogatiua. xij. fructuuz spūs. q̄ in tali aīa pfectissime relucēt. Hec sunt insignia regalia aīme verbigene. Hester. ij. Amauit eā rex sup omnes mulieres. & posuit diadema regni sup caput ei⁹. ¶ Quartū patet. De tali enī aīma dr Cañ. vij. Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluens. Ubi delicie nihil aliud sunt q̄z delectationes mētales. et resultāt ex ꝯuenientia vnionis dei & aīme in ꝯceptione v̄bi eterni. Mā p̄m Cassi. sup illō ps. Justi epulent. deliciari importat q̄ndam inexplicabilē dulcedinē resultātē ex ꝯuenientia ꝯiunctor dei scz & aīme create ad imaginē dei pfecte opibus p̄electis. Et certe ipse de⁹ i huiusmodi ꝯiunctiōe deliciari dr. Prouer. ix. Delicie mee esse cū filijs hominū. ¶ Predictas q̄tuor dotes aīe verbigene simul pstringit Orḡ. sup illo v̄bo Cañ. vj. Sexaginta sunt regine. per reginā animā verbo despōsatā intelligēs. simul q̄z ostendēs quō talis aīa grāz abundātia sit ipleta sic ait: Omne inq̄t aīe receptabile largitas diuina replebit potestate & dignitate irascibilez delicias ꝯcupiscibilē. sapiā rōnalem. vt sit i ea potestas sine ꝯtradictiōe. dignitas sine compatiōe delicie sine intermissione vl̄ intermixtiōe. sapientia sine limitatiōe. Sed be dotes dant hic aīme p quandā p̄libationē. in patria v̄o pfūmabunt beatā glorie fruitionē. Quas nobis p̄stare dignet ꝑ sponsus verbū incarnatū. q̄ cū p̄ēz.

¶ Expositio euangelij in nocte natiuitatis domini LVII

Exijt edictuz a cesare augusto. vt describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a presidente syrie cyrino. Et ibāt omēs vt profiterentur singuli in suā ciuitatē. ¶ Scōm leges & canones in factis arduis vt scriptura sit autētica requirit q̄ ꝑscribat a pson publica nomen p̄sidētis. tps. loc⁹ & ꝯtractus seu rei geste factum ipsum & modus facti. ac testes adhibiti. Et q̄ inter omia vnq̄z in hoc mūdo gesta arduissimū factū fuit virginē pere & deuz nasci. Idcirco beatus lucas tāq̄z celestis curie archicancellarius. factū huiusmodi describēs. in p̄ncipio euāgelio p̄dicta oia cōprehēdit dicēs. Factū est autē in diebus illis. exijt edictū ꝛc. In q̄ euāgelio quinq̄z p ordinē describunt. Primo tps & nomē p̄sidis. Secūdo loc⁹ & cognatio p̄fitētis. Ibi. Ascēdit aūt. Tertio ptus v̄ginis & cōdicio pueri nascentis. Ibi. Factū est aūt cū esset ibi. Quarto nūciatio angeli signū ostendentis. Ibi. Et pastores. Quinto apparitio exercit⁹ celestis nato puero testimoniū phibēns. Ibi. Et subito fctā est. ¶ Quantū ad p̄mū dicendū q̄ ꝑgruitas tēpis natiuitatis christi apparet ex eo q̄ fuit tps vniuersalis pacis p totū orbē. q̄ enī nascitur erat p̄nceps pacis. ꝑgruū fuit vt ipse aīm ortum suū pacē q̄si p̄nuncīā p̄mitteret. Quā etiaz pacē ipse postea viuēs in mūdo docebat. & exiēs de mūdo discipulis relinq̄bat. Tāta aūt erat pax isto tpe p totū orbē. vt ad lrām impleta esset illud Esa. ij. Cōflabunt gladios suos i vomeres & lanceas suas in falces. Et hec pax vniuersal' notatur in descriptione totius orbis. Nullū enī vt dicit Beda potuit esse maior indiciū pacis q̄z vna totius orbis descriptione ꝯcludi. Ex q̄ etiā moralit datur intelligi q̄ verbū eternū nō nascit nisi in corde pacato p̄m glo. Quia nō nisi in tpe pacis bñ colit pacis auctor. Ps al. In pace fact⁹ est loc⁹ ei⁹. Apparet etiā ex alio cōgruitas hui⁹ tpis. q̄ enī p̄m pphetas & vaticinia. cessante regno iudeor trāsiturus erat christ⁹. Juxta illud Gen. xlix. Nō auferetur sceptrū de iuda & dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est. Et Joan. xiiij. Cum venerit sanctus sanctor cessabit vnctio vra. Hoc denīq̄z tā fuit impletum. nā regnuz translatū fuit ad alienigenā scz herodē. Et iudea facta fuit tributaria romanis. Cōgruū ergo fuit tps natiuitatis christi. Tū q̄ tps vniuersalis pacis. Tum q̄ cessauit regnū iude. Et vtrunq̄z bonū ex descriptione orbis colligit. Circa quā orbis descriptionē tāguntur hic tria. Primū est hmōi descriptionis p̄ceptio vniuersalis. Secundū est ipsi⁹ p̄ceptionis executio p̄mordialis. Tertiū est eiusdez p̄secutio & obediētia oīm general'. Primum arguit eminētiā potētie in p̄cipiēdo. Secūduz excellentiā sapiēte in discernēdo. Et tertiū rectitudinē iusticie in p̄sequendo. Hec enī tria futura erāt in christo Juxta illud Hiere. xxiij. Ecce dies veniūt dicit dñs & suscitabo dauid germē iustū & regnabit rex. Ecce potētia. Et sapiēs erit. Ecce sapia. Et faciet iudiciū & iusticiaz in terra. Ecce

iusticia. ¶ B Quātū ad ꝑmū dicit: Exijt edictū a cesare augusto vt describeret vniuersus orbis Et nota q edictū ē ꝓncipis generale statutū. et differt a ꝓstitutiōe. q ꝓstitutio ꝓt ee generalis et spālis ¶ Notādū etiā q ꝑs noīa cesar augustus nō sunt ꝓpria noīa sz cognomīa exꝑmēta dignitatē impij. Primus enī impator fuit Julius. q cognomīa meto dict⁹ est cesar ꝓpt causas scriptas supra in expositiōe euāgelij Anno qntodecimo. Et a illo alij impatores dicti sunt cesares Secūdus ipator fuit iste Octauian⁹. q cognominat⁹ est augustus ab augendo. q rempublicā auxit. Et sic retento pdecessoris cognoīe cū suo vocat⁹ ē cesar augustus. ¶ Q etiā mēsis q pius vocabat sextilis dict⁹ est augustus. vel q in eo mēse nat⁹ est vel q tūc rediit de victoria. Et a illo oēs successores impatores dicti sunt augusti. Hūc augustum ꝓpt nimiā pulcritudinē suā vt pot⁹ ꝓpt summā pacē quā vbi et orbi intulerat. romani p deo colere voluerūt. Ex ipse vaticinio sibille et etiā visione quadā de celo instruct⁹. oīno phibuit. nec se deū. nec dñz appellari pmisit. Ferē eiq ipse hac die circulū aureū circa solē vidit. i cui medio ygo sedēs gestabat puerr regali dia demate coronatū Et audiuit vocē. Hūc adora. Hic igit octauiā⁹ āno impij sui. xlij. emisit illō edictū Et postmodū etiā. xij. ānis i pace regnauit ¶ C Dubitaret forte aliqs an istud edictū fuerit iustū. Et videt q nō. q videt ꝓcessisse ex arrogātia augusti et romanorr ad ostētationē potentie sue. ac ꝑ hoc fuerat a deo puniendū sicut peccatuz dauid cū nūerauit ꝓplm. xxj. Reg. vlt. In ꝓtrarium est. q dñs videt hāc descriptionē approbasse. p hoc q ipse ad locū descriptiōis baiulatus i matris vtero venit et ibi nasci voluit. sic dr nuptias approbasse. q nuptijs ipse interfuit. Rñdeo. dicendū q hec descriptio nō fiebat ꝓpt arrogantiā et vanitatē sicut illa dauid. sz facta fuit ꝓpter rei publice vtilitatē. vt videlicet ꝓstaret omnib⁹ de vniuersali pace. et vt sciret numer⁹ subiectorū et qntitas tributi. qō nō erat arrogātie et elationis sz fuit prudētie et discretiōis. Juxta illud Ecc. xlij Datū et acceptū oē describe ¶ Quare aūt ꝑ descriptio facta fuerit. plēs pnt assignari rōes tam lrāles qz mystice. Prima in signū subiectionis vt infra patebit. ac ꝑ hanc in eu dēs ꝓconiuz pacis vniuersalis ꝑ vniuersū orbē. Secūda vt sciz numer⁹ omnū hoīm ei subiectorr. sic ꝓvidēs patrifamilias vult scire numer⁹ familie sue. Tertia ppt collectionē cēsus ꝑ stipēdijs militū. Quarta ꝑm Bedā et grecū ꝑ factū est diuina dispositiōe. vt ꝑ hoc edictū mr attraheret ad patriā quā prophete ꝓdixerāt sciz i bethleē. Quinta ꝑm Theophilum vt daret intelligi q ꝑ christū cult⁹ multorū deorr deficeret et vn⁹ sol⁹ de⁹ coli deberet. Unde vn⁹ rex orbi ꝑ aliquē describit Sexta ꝑm Ambr. ad significādum extūc nouū cēsum spūalis ꝓfessionis dō fore soluendū. iuxta illud Matth. xxij Reddite q sunt cesaris cesari et q sunt dei dō Septima ꝑm Aug. vt christ⁹ cū orbe relat⁹ i censū cōmunionē sui ꝓberet orbi. vt cū oīb⁹ script⁹ signaret oēs. Octaua ꝑm Greg. ad designādū q ille appareret in carne q electos suos ascribez in eternitate. Et p hoc ptz solutio ad obiectū ¶ B Quātū ad secūdū addit: Hec descriptio ꝓma facta est a ꝓside syrie cyrino. Notādū q ꝑs descriptio orr ꝓma qntū ad cyrinū. Quia enim ꝑm Bedā Judea orr esse in vmbilico terre habitabilis. iō cōmissum fuit cyrino vt i iudea ichoaret. Et ex tūc p circuitū cēteres regiōes alij ꝓsides ꝓsequerent. Judea q quidē nō habuit ꝓpriū ꝓsidez. sz ipsa cōtinebat sub syria. Nā iudea ēps syrie Vl ꝑm Ambr. orr ꝓma qntū ad vniuersalitatē. q alie ꝓcesserāt ꝓticulares. Vl q ꝓma descriptio capitum fiebat in ciuitate a ꝓside Ecda ciuitatuz in regione a legato cesaris. Tertia regionū in orbe corā cesare Redigebat enī in scriptis qt homies erāt in ciuitatib⁹. qt ciuitates i regiōe. qt regiōes i orbe. ¶ E Quātū ad tertiū subdit: Et ibāt oēs vt ꝓfiterent. singuli in suā ciuitatē Ubi notatur edicti ꝓsecutio et obediētia generalis. Quorr tebat enī oēm hoīem ire ad ciuitatē vbi traxerat originē. vbicūq habitaret et ꝓfiteri. Et nota q ꝑ us dixerat vt describeret nūc dicit vt ꝓfiterētur Utrunq enī fiebat tā ꝓfessio q descriptio Quilibz enī corā ꝓside et oī ꝓplo denariū argēteum q valebat decē vsuales nūmos. vñ et denarius dict⁹ ē. supponebat capiti suo et ꝓfitebatur orre ꝓprio se eē subiectū romano impio. Nam et nūm⁹ ꝓferebat imaginē cesaris et suꝑscriptiōez nois. Quo facto nomē ꝓfitētis inscribebat. Et sic fiebat tā descriptio qz ꝓfessio.

Expositio secūde partis euangelii LVIII

A Scendit aūt et Joseph a galilea de ciuitate nazareth i iudeā ciuitatē dauid que vocatur bethleē. eo q esset de domo et familia dauid. vt ꝓfiteretur cuz maria despōsata sibi vxore ꝓgnante ¶ A Secūdo cū dicit: Ascēdit aūt tā gr locus et cognatio ꝓfitētis. Ubi tria describunt. Primo describit loci ꝓgruitas. Secūdo ꝓgnatōis honorabilitas. Ibi. eo q esset Tertio ꝓfitētis legalitas. Ibi. vt ꝓfiteret ¶ C ogruitas loci ondit

ex duob⁹. Primo q̄ ꝓgruebat ꝓphetali vaticinio. Prophete enī ꝑdixerāt tā locū ꝯceptionis. q̄z locū natiuitatis. De loco inq̄z cōceptiōis dr Esa.vij. ꝑm aliā lecturā Nazaren⁹ de radice eius ascēdet. Ubi nos habemus. Flos de radice eius ascēdet. Et hūc locū designat hic euāgelista cuz dicit: ⁊ Ascēdit aūt ⁊ ioseph a galilea de ciuitate nazareth ⁊ De loco vō natiuitatis dictuz fuerat Michee.v. Et tu bethleē effrata puula nō es inmilib⁹ iuda. ex te enī exiet rex q̄ regat ꝓplm meum israel. Et q̄ntū ad hoc dic̄. ⁊ in iudeā ciuitatē dauid q̄ vocat bethleē ⁊ Secundo q̄ ꝓgruebat diuino ꝓmisso. Ex ꝓmissiōe enī diuina christus nascitur⁹ erat de stirpe dauid. Iurta illud psal. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. Quare ꝓgruū fuit vt hui⁹ natiuitas celebraret in loco natiuitatis ⁊ vnctionis dauid. Et hoc fuerat in bethleē Que ꝓpter dicta est ciuitas dauid quia ibi nat⁹ fuit ⁊ in regē vnct⁹. ⁊ q̄ntū ad hoc dicit: ⁊ in ciuitate dauid ⁊ B Et nota q̄ alibi natus est christ⁹ ⁊ alibi ꝯcept⁹ ⁊ educat⁹ ad litterā vt dicit grec⁹. Quaten⁹ herodē ⁊ alios impios lateret incarnatiōis mysteriū. Et vt insidiantis herodis furorē faciliꝰ euaderet. Alie rōnes assignantur. Prima vt oñderet ꝓmissionē factaz dauid cōpletam. ió in ciuitate dauid nasci voluit. Secūda vt oñderet se esse pegrinū. ⁊ regnū ei⁹ nō esse de hac mūdo. ió alibi voluit ꝯcipi. alibi nasci ⁊ alibi mori. Tertia est mystica. nā ꝯcept⁹ ei⁹ fuit florid⁹. ió in nazareth ꝯcept⁹ est. Partus aūt eius fuit fructuosus. ió in domo panis nat⁹ est. Occasus ei⁹ vō fuit pacific⁹. q̄ ei⁹ morte liberati sum⁹ ⁊ recōciliati deo. ⁊ ió in vsione pacis. id est. in bierlm passus ē. Moraliter ꝑm glosam Quotidie dñs in nazareth ꝯcipit ⁊ in bethleem nascit. Cū enī aliq̄s florē vbi suscipit se domum eterni panis efficit. Cōcipit in corde credēt⁹. q̄i in vginali aluo p fidē. generat ꝑ baptisma. Vel aliter vbū eternū ꝯcipit in nazareth. i. in floritione gr̄e q̄ aiam florida facit Ecc̄. xxxix. Florete flores ⁊ frōdete in grām Ex nascit in bethleē. i. in ꝓlibatiōe glie. Bethleē nāq̄z dom⁹ panis interꝓtatur. De q̄ pane Bap̄. xvj. Panē de celo ꝑstitisti eis oē delectam ētū in se habentē. C Itez aduerte q̄ referēdo singula singul⁹ Ioseph volēs soluere cēsum imperatori terreno. ascēdit de puncia ad puncia. s. de galilea in iudeā. ⁊ de ciuitate in ciuitatē. s. de nazareth in bethleē Moraliter Sic ⁊ nos si soluere volumus cēsum deuotiōis regi eterno. debem⁹ ire passib⁹ vtutū ⁊ ascēdere de galilea. i. de volubilitate mūdane cōuersatiōis. ad iudeā cōfessiōis ⁊ laudis diuine. Nā galilea interꝓtatur rota vel volubilis. Judea vō cōfessio interꝓtatur. Et sic eūdo ascēdam⁹ de nazareth in bethleem. i. a floritia vtutū actiōe ad pastū cōtēplatiōis interne B Secūdo describit cognationis honorabilitas. Ibi ⁊ eo q̄ erāt de domo ⁊ familia dauid ⁊ Per hoc aūt q̄ ioseph describit fuisse de cognatiōe dauid ꝓtent⁹ fuit euāgelista. ipsaz q̄z vginē de cognatiōe ꝑmulgare. cū lex ꝑcipere ꝓiugales copulas ex eadē ꝓgenie ꝓtrahi. vt dicit glosa. Notandū q̄ Joseph dr nō solus fuisse de domo dauid sz etiā de familia dauid. Hec.n. noia nō sunt oia sinonima. Nā ꝑm Jsid. ix. ethimo. dom⁹ dr gen⁹ vni⁹ familie. accipiēdo gen⁹ ꝑut dicit vnuscuiusq̄z generatiōis ꝓncipium. Familia aūt est ꝓgenies ab illo genere orta a fe/more dicta Ita q̄ B nomē dom⁹ importat gen⁹ siue cōmixtionē viri ⁊ vxoris a q̄b⁹ ꝓgenies aliqua incipit. Nomē vō familie importat posteritatē a tali genere descēdentē. Et ꝑm hoc filij et filie ita sunt de domo patris. q̄ nō de familia. q̄ nō descēderūt ꝑ familiā Posteri aūt nō solum dicunt de domo patris sz etiā de familia ipsius. Sic ergo Joseph q̄ nō immediate sūpsit ortuz a dauid sz plurib⁹ intermedijs. hunc est q̄ dicit dr domo ⁊ de familia fuisse dauid. Mystice dauid intelligit christ⁹. Quidā ergo sunt dr domo dauid ⁊ nō de familia sicut apli ⁊ illi q̄ immediate a christo sūt vocati ⁊ in fide renati. Alij vō fideles q̄ ab aplis ⁊ alijs doctorib⁹ ⁊ ꝓdicatorib⁹ sunt ꝓuersi ad fidē vl ad religionē. sūt de domo ⁊ de familia dauid. Moraliter vō q̄dā solūmō insistunt cōtemplatiōi. Et hi sunt dr domo dauid De q̄bus dr Zach. xij. Et erit dom⁹ dauid quasi dom⁹ dei. sicut angel⁹ dñi in ꝓspectu ei⁹. q̄ vi delicet oī studio insistūt ꝓtēplatiōi diuinorum. Uñ de maria legit̄ q̄ domi sedebat. Alij vō sūt qui in simplicitate ⁊ pauptate spūs ambulātes ⁊ si interdū rapiant ad ꝓtēplationē. oī tamē studio cū B insudāt actioni. vt fructificent tā sibi q̄z alijs. Et hi sunt etiā de familia dauid. De q̄bus est illud ps. Et audiuit pauperē de inopia. id ē. pauperē mendicū ꝑm glosam. q̄ quotidie ad hostiū dei grām mēdicat Et seq̄t. Et posuit oues sicut familias. Istas enī familias suas de⁹ posuit sicut oues q̄ ad simplicitatē ⁊ fecūditatē E Tertio describit ꝓfitētis legalitas. Ibi. ⁊ vt ꝓfiteret̄ ⁊c. ⁊ Legalitas aūt ei⁹ relucebat i duobus Primo i eo q̄ imperiali edicto obediuit. Et q̄ntuz ad hoc dr. ⁊ vt ꝓfiteret̄ ⁊ Ubi nota q̄ licet bta virgo iā ꝯcepisset regē celi ⁊ terre. ipsa tñ cū sponso suo ioseph imperiali edicto obedire voluit. vt posset dicere cū filio illud Matth. iij. Sic decet nos implere oēm iusticiā. ac ꝑ hoc daret nob exemplū obtpandi oi potestati sup̄iori ꝑm illud. j. Pet. ij

subiecti estote oi humane creature ppt deū ꝛc Et iō nō est ꝓtemnēdū aliqm̄ mādatū ꝑpositoꝝ. Deōdo in eo q̄ spōsam suā p se relinq̄re noluit sz eā secū sumpsit. Et q̄ntū ad ℔ dic̄ | cū maria despōsata sibi vxore p̄gnāte | In q̄ apparuit magna legalitas ⁊ fidelitas ipsi⁹ ioseph ad beatam v̄gin̄e. cū nō teneret eā secuz ducere necessitate edicti. Nō en̄ illud edictū extēdebat ad mulieres. aut q̄ indulgebat fragilitati sex⁹. aut ꝑcebatur verecūdie. aut q̄ in pfessiōe viroꝝ dat intelligi pfessio mulieꝝ. Et ꝑm ℔ cū dr. | cuz maria ꝛc | ordo vboꝝ est. Accēdit ioseph cū maria. Vl etiā si referat ad vbū pfiteret. intelligēdū est ꝓ quāto in pfessiōe viroꝝ includebat pfessio mulierum. Nec etiā pfitebantur puuli aut amentes

¶ Et si quer̄. quare ergo maria uxit secum. ad ℔ p̄ntā assignari plēs rōnes. Prima q̄dem iā est tacta. q̄ videlicz nolut tā carum thesauꝝ sibi a deo cōmissum derelinq̄re. velut infidelis custos Et ꝑm ℔ apparuit sua legalitas vt dictū est. Alia rō est. q̄ sciebat apropinq̄re tēpus pariēdi. ⁊ nemo eā ita solicite respexisset. Tertia. q̄ diuin⁹ eis inspiratū fuit q̄ sic fieret vt v̄go in bethlē iens ibidē peret christū vt ꝑpleret ꝑphetia p̄dicta q̄ dr. Tu bethleē ꝛc Quarta ē vt v̄go approbaret obediēdū ee potestati supiori Unde ipsa spōsum suū cū iret ad pfitēdum associauit.

¶ Notandū q̄ ex hoc loco colligit q̄ btā v̄go licet grauida eēt ⁊ iā viciana ptui. nō tn̄ ex ℔ grauabatur in corpe. q̄n iret de puincia ad puinciam Quia vt dicat beat⁹ Aug⁹. in ꝑmone. Cum esset unq̄t v̄go guida salubꝝ leuitate plaudebat. Lumen en̄ q̄d in se habebat. pōdus in se habere nō poterat.

¶ Expositio tertie partis euāgelij LIX.

Factum est autez cū essent ibi. impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filiū suū p̄mogenitū. et pānis eū inuoluit. et reclinauit eū in p̄sepio. q̄ nō erat ei locus ī diuersorio ¶ Tertio cū subdit | Factū est aūt | descriptus vniuers⁹ ⁊ ꝓdicto pueri nascētis. Ubi tā gunt tria. Primū est tpis pariēdi impletio. Secūdū est nom pt⁹ editio. Ibi. | Et pepit | Tertū est nati pueri humilis ꝓdictio. Ibi | Et pānis eū inuoluit | ¶ Quātū ad p̄mū dic̄: | Factū est tāt cū essent ibi impleti sūt dies vt pareret | Pōt aūt ista tpis impletio intelligi quadrupliciter ¶ Primo de tpe plenitudinis ab eterno diuinit⁹ ordinato. de q̄ dic̄ ap̄l⁹ Gal. iij. Et vbi venit plenitudo tpis. misit de⁹ filiū suū natū ex muliere Et erat ℔ tps defluxus a p̄cipio mūdi ānis q̄nq̄z milib⁹ centū nonaginta nouē ¶ Olimpiadis aūt ānō cēteſimo nonagesimo tertio ab vrbe vero ꝓdita ānō septingēteſimo q̄ndecimo. Anno aūt imp̄ij augusti cesaris. xlij. Anno vo regni herodis reḡ. xxx. in ditione tertia. octauo kal̄ēdas ianuarij. nocte diei dñice hora q̄ media noctis. ¶ Secūdo pōt intelligi de tpe ꝓtui multorum naturaliter deputato. q̄d est tps nouē mēsium. Tātū en̄ tps defluxerat a die ꝛceptōis vsq̄z ad diē natiuitatis. cōputādo ab octauo kal̄. ap̄lis q̄n ꝛcept⁹ fuit vsq̄z ad. viij. kal̄. ianuarij q̄n⁹ do nat⁹ est ¶ ℔ Ez diceret aliq̄s. cū in instāti ꝛceptōis. mox sz habito ꝓsensu v̄ginis. corp⁹ illud fuit pfecte organizatū vt dictū est supra in expositiōe euāgelij ℣ Dissus ē. Quare ergo tanto tpe mānsit in vtero. q̄ eadē vtute q̄ fuit ī instāti corp⁹ illud organizatū ⁊ animatū. potuisz in eodē instāti fuisse augmētatū ⁊ natū. Ad ℔ dicēdū q̄ decuit illā massam sanctissimā vt potestate spūs sancti grā. Cōcumēs tn̄ fuit q̄ ī vtero tāto tpe remaneret. Tū vt tēpluz vteri v̄ginalis p̄ suu inhabitationē ample⁹ sanctificaret. Tū vt in ℔ ceteris infantib⁹ assimilaret. q̄ voluit in oīb⁹ assimilari fratrib⁹ ꝑm ap̄lm Heb. ij. Licet en̄ christ⁹ sepe fecerit miracula. nō tū sp. imo vt dic̄ Chrysost. Quotiēscūq̄z in cuāgelio christ⁹ aliq̄d miraculū fecisse legit̄. sp aliq̄d hūane infirmitatis adijcitur. vt sic se vez deū p miracula ⁊ vez hoiem p̄ infirmitatis indicia cōprobaret. Q̄ptz in resuscitatiōe lazari vbi fleuit. Et in ꝓuersiōe aq̄ ī vinuz vbi comedit. Et in ceteris inuenies. Tibi videre poteris in ꝓposito. Nā ꝛceptio christi fuit miraculosa. q̄ sine semine ⁊ animat⁹ ī instāti. sz eius augmētatio ī vtero fuit ꝑm cursū nature. Dic etiā natiuitas sua fuit miraculosa. q̄ nat⁹ ē integro manēte v̄ginitatis signaculo. sz ei⁹ augmētatio in terra fuit ꝑm cursū nature ad instar aliorū infantū. sicut scriptū est. Puer aūt crescebat ⁊ cōfortabat. Lu. ij. ¶ Tertio pōt intelligi de tpe q̄ ꝑm cursum solis ānuatim agit̄. Nā eo tpe anni quo dies incipiūt crescere nat⁹ ē christ⁹ insignū p̄ntie ⁊ lucis. Un̄ dic̄ Greg. nyassen⁹. Eo inq̄t tpe p̄ceptionē v̄gineā ad vitā transmigrat mortaliū. in q̄ diminui incipiūt tenebre ⁊ nocturna īmēsitas exuberantia radij deficere cogitur. Ador enī pcti finē p̄ uitatis attigerat. sz de cetero tendit ad nihilū. ppt ⁊ lucis p̄ntā q̄ radijs euāgelicis totū orbē lustrauit ¶ Quarto pōt intelligi de tpe q̄ tot⁹ orbis ad censū cesaris describit. Q⁹ vt dic̄ Beda. Eo tpe dignat⁹ est christus

incarnari ⁊ nasci. q̄ mox nat⁹ censū cesaris ascriberet atq; ob nostri liberatiōz ipse seruitio subderet. ¶ C Quātū ad secūdū tāgit nouitas ptus editio cū dr. [Et pepit filiū suum p̄mogenitum] Ubi tria inuiuit. Primū est editiōis vl modi pariēdi mira singularitas. Ibi. [pepit] Secūdū ē nati pueri vā būanitas. Ibi [filiū suū] Tertiuz est eiusdē nati imēsa dignitas. Ibi. [p̄mogenitū] ¶ Circa p̄mū est sciēdū q̄ ista pt⁹ editio bñ fuit mira ⁊ singularis. q̄ p̄ter mōrē aliaz pientium mulierū. Et ß in trib⁹. Nā pepit illeso pudore. sine dolore ⁊ sine lāguore. ¶ Dicio q̄dē pepit illesa pudore. In ista enī editiōe pt⁹ bñdicti. nulla facta fuit aptura i loco pudoris. sz sic sol radius penetrat vitz vitro itegro p̄manēte. sic ß. Unde beat⁹ Aug̃. Speculū nō rūpit radi⁹ solis. integritatē v̄ginis ingressus aut egressus vitiare ñ potuit deitatis. Itē sic flos nascit de v̄ga v̄ga manēte integra. sic ß. Uñ cuidā fidei nrē insultanti his v̄sibus. Nūq̄z natura mutauit sic sua iura. Ut v̄go pareret ⁊ icorrupta remaneret. Respōdz petr⁹ mādducatoz. d. Sol vitz penetrat. penetratur nō violat. Nec v̄ga floze nec v̄go puerpera ple. ¶ B Sz dubitat a nōnullis curiosis. p⁹ q̄z clauso pudore v̄go dr pepisse. p quā ptez corporis ptū ediderit. De ß varij varie fabulantur Quidā dicūt q̄ p costā. peo q̄ p̄ma mulier formata fuit d costa viri. Quare p̄z quū fuit vt secūdus adā exiret p costā m̄liers vt dicūt. Alij opinant eū exiuisse p os. Quoniā sic. pp̄riū est vbo p̄cipi p aurē. sic ei pp̄riū ē exp̄mi p os. Sz iste puer fuit vbū dei ⁊ p̄cept⁹ fuit p aurē v̄ginis. sic dic Damas. Uñ cātat. Gaude v̄go mat̄ christi q̄ p aurē p̄cepisti gabriele nūcio. Ergo videt q̄ debuerat nasci p os v̄ginis. Alij p̄terea dicunt eū exiuisse bunc. alij inde. Sz oīa illa tāq̄z absurda ⁊ erronea sunt reijciēda ⁊ a catholicis mētib⁹ respuēda. Et iō tenēdū est ptū istū fuisse editū p mēbrū genitale. ipso tñ mēbro manēte integro ⁊ clauso. Sic etiā p⁹ resurrectiōz ad discipulos ingressus est p hostia cenaculi clausa. Nō enim q̄ illa hostia dicunt fuisse clausa dr q̄ aliū de intrauerit p fenestrā aliquā vt foramē. Sz dr itrasse p ipa hostia licet clausa. Sic i pposito. Et ß fuit p dotez subtilitatis quā ptū cassū p̄sit vbū caro factū. Et hāc vitatē p̄firmat Damas. iij. li. ca. vj. sic dicēs: Quēadmodū p̄cept⁹ v̄ginē p̄cipiētē p̄seruauit ita ⁊ pt⁹ ei⁹ v̄ginitatē puā aut inuiolatā. solū per ppositū. Uder auditū q̄dē p̄ceptio. sz natiuitas p̄suetū locū eoz q̄ nascūt fuit. Et si q̄dā fabulāt p costā ptū esse genitricis. Non enī impossibile erat ptrāsisse p portā clausam ⁊ ei⁹ nō lesisse sigcula. Nec Damas. Et p ß ptz rñsio ad dictū illoz rū d costa. Ad dictū aūt illoz d aure ⁊ oze. q̄d videtur p̄firmari p vba Damas. p̄dicta. dicēdū. q̄d q̄d dic Damas. q̄ p auditū fuerit p̄ceptio. nō est itelligēdū q̄si vbū eternū ingressū sit p aurē i v̄ginē in q̄ pius ñ fuit. Sz q̄ audiens virgo vba angli ⁊ illi assentiēs p̄cepit deū vbū etnū. ¶ C Secūdo pepit sine dolore. Esa. vlt. Ante q̄z parturiret pepit. Imo pepit cū mario gaudio. Et ß iō p̄m beatū Aug̃. q̄i p̄ceptu libido nō fuit Uñ beat⁹ Aug̃. i p̄mone de natiui. btē v̄gis. Exultauit inq̄t maria ⁊ matrē se leta mirat. et d spūsctō se ptulisse gaudet. nec q̄ pepit inupta terret. sed q̄ genuit cū exultatiōe mirat. Uñ sic generatio lilij ⁊ floris iocūda ē. sic pt⁹ v̄ginis letabūd⁹ fuit Et de ß accipit ptullud Esa. xxxv. Germinās germinabit sic lilū exultabit letabūda et laudans. Nec dubū q̄n v̄go letabūda ⁊ laudās in corde suo cū angel decātauerit Glia i altissimis ꝛc Uñ q̄dā in laude btē marie v̄gis sic cātauit. Alle pt⁹ grauat art⁹. incutit suspiria. Tu⁹ fruct⁹ pellit luctus. dās eterna gaudia. Aliaz femiaz ples fletu fundit. ptus ille nil scit triste q̄ deus nascitur. ¶ Tertio pepit sine lāguore. Credibile ē enī q̄ sicut btā v̄go p̄gnās nō habuit p̄suetas mulierū p̄gnantiū passiones. sic ⁊ in ptu nullos senserit lāguoz. nimiz cū illū ediderit qui venit aufferre oēm languorē. vt dr Deut. vij. Uñ sic christ⁹ nusq̄z legit habuisse aliquā infirmitatē. ita pie credēdū est q̄ mat ei⁹ ex eo q̄ ipsum i utero portauit. ⁊ ex utero pepit. nullū lāguorem nec q̄cq̄z molestie sustinuerit. imo ex ß in oīb⁹ viribus suis magis fortificata fuerit. ¶ F Circa scdm cū dicit: [filiū suū] est sciēdū q̄ circa hūanitatem christi multiplices fuerūt errores. Quoz vn⁹ ponit christū nō verā carnē sz fantasticā seu silitudinariā assūpsisse. ⁊ beatā v̄ginē nō mulierē sz angelum fuisse. Et ß fuit erroz manicheoz. Ali⁹ fuit erroz valētiniāoz ⁊ marchianoz q̄ dixerūt nihil christū de maria assūpsisse. sz habuisse coep⁹ de celo delatū. ⁊ illud coep⁹ p mariā sic p aq̄ductū transiuisse. Ali⁹ fuit erroz apollinaris. q̄ posuit corpus illd christi ñ fuisse de v̄gine sumptū. sz aliqd vbi in carnē christi fuisse p̄uersū. sic aq̄ puert⁹ i vinū. Sed cōm oēs istos christ⁹ ñ fuisz verus hō nec ver⁹ v̄gis fili⁹. nec ipsa fuisz va mat christi. q̄ oīa sūt a fide catholica aliena. Et oēs illos errores elidit ß eua gelista i eo q̄ dic [filiū suū] Nō q̄dē fantasticū. sz hoiez ver. Alias ñ diceret v̄e filius. Nec ille fili⁹ habuit carnē d celo apportatā nec d vbo p̄uersaz. Sz vtiq̄z de sanguib⁹ v̄ginis formatā. alias nō diceret v̄e su⁹ fili⁹. Ipsa ergo v̄go fuit va mat christi. et ipse v̄e fili⁹ su⁹. Nam

quicq̄d est d̄ necessitate generatōis ex pte matris totū ℞ inuenit in btā ỹgine. Ex ỹtute actiuā requisitā ex pte viri. suppleuit pūctio spūsancti. Vñ dic̄t Damas. iij. li. ca. lvij. Theotocos. i. dei genitrice. ve sanctā mariā p̄dicam⁹. Sicut enim deus ve ex ipsa genit⁹ est. ita ipsa ve dei genitrix d̄r Ex quo ptz q̄ nō solū fuit ỹa mat̄ hois christi. sz etiā d̄r ỹa mat̄ dei. Et ℞ ppt̄ vnionē ypostaticaz q̄ due nature cōueniant christo sibi cōicant sua idiomata vt dic̄t Damas. ¶ Circa tertiū cū d̄r pmogenitū ¦ sciendū q̄ ee pmogenitū est maxime dignitatis. Habz enī pmogenit⁹ duplicē progatiuā. s. donoz̄ poritatē. q̄ p̄r succedit i hereditate patna. z hz potestatis maioritatē inter alios filios Vñ d̄r Gen. xlix. ¶ p̄mogenit⁹ mei p̄r i domi maior in imperio. Sic christ⁹ fuit p̄r i domis. q̄ accepit dona grāz sine mesura. Et sibi ex natura debet hereditas patna. Fuit etiā maior in imperio. Vñ dixit. Data ē mihi oīs ptās in celo z i terra ¶ Matth. xxviij ¶ Notādū aūt ex ℞ verbo Elynandi accepisse occasionez sui erroris. q̄ christus habuerit frēs ꝑm carnē. Ez li pmogenitus nō dic̄t hic ordinē respectu sequētis sz puationez respectu poris. q̄ nullū habuit añ illū. Unde ꝑm Beda. primogenit⁹ d̄r nō p⁹ quē alī. sz añ quē null⁹. Qd sic ꝓbat. Si enī nō d̄r pmogenit⁹ nisi post quē alī. tūc sacerdotib⁹ i lege nō debebāt pmogenita. nisi tūc demū q̄n alia fuisset p⁹mo dū pcreata. sz ℞ ptz ee falsū. igit̄ ꝛc. Vñ ꝑm eūdez Bedā. Oīs vnigenit⁹ ē pmogenit⁹. z oīs pmogenit⁹ vt sic est vnigenit⁹ ¶ Ez dicerz aliq̄s. q̄re ergo nō dixit etiā gelista pot⁹ vnigenitū q̄z pmogenitū cū nomē pmogeniti sit serupulosum. Ad ℞ dici ꝓt q̄ licet vtrūq̄z possit dici. melius tn̄ d̄r pmogenit⁹ vt ē filī⁹ matris q̄z vnigenitus. sic̄ conuersio vt ē filī⁹ patris melī⁹ d̄r vnigenit⁹ q̄z pmogenit⁹. licez tn̄ vtrūq̄z inueniat̄ i scriptura. ¶ d̄r opt̄ q̄ sciendū q̄ ℞ q̄ ē pmogenitus cōnotat q̄ndā dignitatē z p̄rogatiuaz respectu aliorum sequētū vt seq̄ possibilium. Et si nō in identitate nature ꝑm rōez vniuocā saltim i aliq̄ similitudine ꝑm rōez equocā ꝓt dari exēplū i pictore vnū filiū naturalē generāte z plēs alios filios depingēte. Vñ filī⁹ dei ꝑm generatiōz eternā a patre p respectū ad intra d̄r vnigenit⁹. q̄ vt sic nullum ordinē hz ad sequētē nec actualē nec possibilē. Vñ est illd̄ Joh. j. Gliam q̄si vnigeniti a patre. Et p⁹ Deū nemo vidit vnq̄z nisi vnigenit⁹ q̄ est i sinu patris. Ipse p respectū tn̄ ad extra d̄r cāt pmogenit⁹. q̄ z si p⁹ eū nō sit nec ee possit alius in ideētitate nature. ꝑm rōem tn̄ equocā z ꝑm assimilationē z q̄ndā imitatiōz p⁹ eū sunt mlti. Vñ ecc. xxiij. die sapia ircreata. Ego ex ore altissimi pdij pmogenita añ oēz creaturā. Et hinc ē q̄ creature q̄ ei maḡ assimulant z eū pfectiꝰ imitantur dicūt etiā filij dei. vt creature itellectuales et rōnales. De intellectualib⁹ ē istud Job. xxxviij. Ubi eras cū me laudarēt astra matutina z iubilarēt filij dei. i. angeli. De rōnali ē illud ps. Ego dixi dij estis z filij excelsi oēs. Et ℞ ē q̄ dic̄ aplus Col. j. loquēs de filio dei. Qui est ingt̄ imago d̄ invisibilī pmogenit⁹ oīs creature. Silr ꝑm generationē tpalē ex matre p̄t dici vnigenit⁹ q̄ntum ad generatiōz vniuocā ꝑm carnē. p q̄nto null⁹ añ eū nec p⁹ eū a matre genit⁹. sz ꝑm rōem equocā q̄ntū ad regeneratiōz spūs. multi sūt post eum. Et ꝓpt̄ illū respectū d̄r pmogenit⁹. Et ℞ est q̄ dicit apl's Ro. viij. Quos pscivit z predestinavit ꝓformes fieri imaginis filij sui. vt sit ipe pmogenitus i multis fratrib⁹. Quigit̄ filī⁹ dei tpalit̄ nasci voluit ex matre ꝑm carnē. vt ipse multos frēs acq̄reret p regeneratiōz spūs. hinc ē q̄ vt sic melius dictū est pmogenit⁹ q̄z vnigenit⁹. Et ℞ est q̄ dicit Beda. q̄ christ⁹ vnigenit⁹ est i suba divinitatis. sz pmogenit⁹ i susceptiōe hūanitatis ¶ Quātū ad tertiū tāḡit̄ nati pueri hūilis ꝓdicio cū d̄r ¦ z pānis eū involuit ¦ Hūilis cōdicio alicui⁹ attēdit̄ maxime i pauptate. quā puer ille in instāti natiuitatis sue mox assūpsit in summo. q̄ ad triplicē defectū sc̄z opimēti. lecti. et hospicij. ¶ Et pmo ex pmō defect⁹ opimēti cū d̄r ¦ Et pānis eū involuit ¦ nō vtiq̄z d̄ serico vl purpura eū induit. sz vilib⁹ pānis eū involuit. Chrys. Virgo pauptcula fabri vxor z inopis necessitate posita. nō potuit habere nisi paucos pānos. In ℞ reprehendit̄ cult⁹ vestū p̄cios⁹. Ecc. xj. In vestitu ne glieris vnq̄z ¶ Et nota sic̄ in hoc q̄ d̄r ¦ pānis ¦ notat̄ ei⁹ pauptas z inopia quā assumpsit vt nos ditaret. Juxta illud. ij. Cor. viij. Scitis ḡtiā dñi nostri ihesu christi. q̄niā ꝓpt̄ vos egen⁹ factus est. cū ēet dives vt illi⁹ inopia vos divites essetis. Sic̄ ideo q̄ addit. ¦ involuit ¦ notat̄ ei⁹ fragilitas z impotentia quā p nob assūpsit vt nos ad bona opa potētes efficeret. Vñ Beda. Qui totū mūdū vario vestit ornatu. pānis vilib⁹ involuit̄. vt nos stolā p̄mā recipe valeā⁹. et p quē oīa facta sūt. man⁹ pedesq̄z astringat̄ vt nostre man⁹ ad op⁹ bonū extēte. pedesq̄z sint in viam pacis directi ¶ ℞ Queritꝰ q̄ fuerūt ℞ obstetrices q̄ infantē natū suscipient. balnearēt. z involuerēt. Dicit̄ a q̄busdā et sumit̄ de libro infantie salvatoris. q̄ cum pariēdi hora instaret. Joseph obstetrices vocauit. s. Zebel z Salome. Sed illō est apocrifum. Ipsa deniq̄z ỹgo q̄ genuit fuit obstetrix. nec aliā mulierē adhibuit. Nulla enī mulier fuit digna tangere carnē christi nisi ipsa

beata ỽgo. Et iō ipsa sola balneauit eū. sola ūnol uit. sic ⁊ sola eū lactauit. Nulla enī mr̄ alia lac ei p̄buit. q̄ lac illō erat ex semīe Bz sola ỽgo mā millā ei p̄buit. lacte purissimo ō celo plenā. Et B est q̄ cātat ecclia. Ipsū regē angl̄oz saluatoz ẽ se/ culoz. sola ỽgo lactabat ubere ō celo pleno Uñ Hiero. ꝓ Elynduū Nulla. n. obstetrix fuit. nulla mr̄cula⁊ sedulitas intercessit. sed ipsa mat̄ obste trix fuit ⁊ infantē ūnoluit. Uñ cātat ecclia. Mē/ bra pānis ūnoluta ỽgo mat̄ alligat. ⁊ man⁹ pe/ des atq; crura stricta cingit fascia ¶ L. Secdo exp̄mit defect⁹ lecti cū dr̄. Et reclinauit eū i p̄se/ pio. Ecce magn̄ inopia Quis vnq̄z ītāta mīsia fuit nat⁹. ut oporterz eū reclinari i p̄sepio aīalū Uñ ỽificatū est illō ¶ Mat. viij. Uulpes foueas hūt ⁊ volucres celi nidos. filius āt hois nō hz ubi caput suū reclinet. ¶ Mystice posit⁹ ẽ christ⁹ i p̄sepi angusto ut corda nostra dilatarz i celesti gaudio. Beda. In p̄sepis angustia ꝓtinet cui ce lū est sedes. ut nos p celestū regni gaudia dilatet Uel ꝑm beatū Aug̃. posit⁹ ẽ in p̄sepis angustia ut tu ei locū cordis tui sibi ꝑpatū dilatares ¶ Dro uerb. xxiij. Fili da mihi cor tuū. Itē posit⁹ ẽ in fe/ no q̄ est cib⁹ aīalū. ut ꝑm Beda ipse q̄ est panis angl̄oz nos q̄si scīa aīalia carnis sue frumento reficiat. Q. d. illō Job. vj. Ego sū panis viu⁹ ⁊c. Itē posit⁹ ẽ añ bestias loco pabuli ꝑm Cirillu. ut nos q̄s bestiales i aīa repit. a vita bestiali mu tarz ad scīam ⁊ vi ꝓsonā boī apponēs seipsū nob un pabulū doctrine Itē posit⁹ ẽ in medio duoz aīalū ad designdū q̄ i B pastu ⁊ pastore uuere debebāt pecora duplicis ouil. scz iudei ⁊ gētiles. ꝑm Greg. Job. x. Alias oues habeo q̄ nō sūt ex B ouili. ¶ M Uel moralit̄ i medio duoz ani maluū. s. religiosoz ⁊ sec̄lariū. iustoz ⁊ pcōz. pt̄ē platiuoz ⁊ actiuoz. ut p bouē itelligāt religiosi. iusti ⁊ pfecti. iugo reg̃laris pfessiōis. vl̄ etiā euā/ gelice pfectiōis edomiti. Be q̄ ¶ Mat. xj. Tollite iugū meū sup vos. Sub B iugo arāt viri pfecti Job. j. Boues arabāt. i. pfecta opa pfectōis exer cebāt Et ex B asine. i. pctōres pascūt ⁊ edificant. Per asinas enī pctōres ⁊ boies mūdanis one/ rib⁹ p̄ssi signāt. p q̄b⁹ q̄rēdis venit christ⁹ ¶ Mat. ix. Nō veni vocare iustos sz pctōres. Uñ dr̄. j. re gū. ix. Q; mīssus ẽ saul ad q̄rēdas asinas ꝑditas Sic christ⁹ missus ẽ in hūc mundū pctōres q̄re re ⁊ saluos facere. Bat⁹ ẽ igit̄ christ⁹ i pabulum utrisq; bis aīalib⁹. Aliū tñ ⁊ aliū pascit bos ⁊ illos pfectos videlicz ⁊ pctōres. Sic aliū reficiebat di/ scipl̄os i cenaculo. ⁊ aliū turbas i deserto ¶ Mo raliter ⁊ ad lrām. In B q̄ christ⁹ reclinat⁹ ẽ i p̄se/ pio dānant̄ lecti delicati. Contra q̄s Amos. vj. Dormitis in lectis eburneis ⁊ lasciuitis ¶ T

Tertio exp̄mit̄ defect⁹ hospitij cū sbdit̄. Q; ñ erat ei loc⁹ i diuersorio Ubi dat̄ intelligi ma/ xima pauptas christi. q; nō solū ñ habuit domū ppriā sue natiuitatis. sz nec i cōi diuersorio pote rat habere locū quemētē puerpio. Uñ oportuit puerū i p̄sepio p̄ponī. Et itellige q̄ diuersoriū illud erat ita aīalib⁹ ⁊ alijs repletum ut ñ haberet locū nisi artissimū int̄ brutalia. Uñ poterat dicere illō ps. Ut iumētū fact⁹ sū apud te ⁊ ego sp tecū ¶ Notādū aūt q̄ istō diuersoriū erat loc⁹ cōis. ut dic̄ magister i hist̄oriis. int̄ duas dom⁹ opimētū hns. ⁊ habebat introitū ⁊ exitū ad vtrāq; pt̄ē. ubi receperūt se ciues ad col loquēdū vl̄ quescēdū i dieb⁹ ocij. vl̄ p aeris intē perie diuertebāt Uñ dictū ẽ diuersoriū. Uel ꝑm Isid̄. dictū est diuersoriū eo q̄ diuersi quemebāt ibi Ul̄ꝑm bedā eo q̄ diuersa habebat officia Ibi Joseph māsit cū ỽgine. cū. ppē mīsterium dinē eoz q̄ quenerāt ñ posset iuenire hospitiuz. imo nec ibi poterat habere locū ꝓgruū. Beda. Qui ad de/ xtrā dei patris sedz. i diuersorio loco eget. ut nob in domo patris sui māsiones mīltas pparet. Et i B dānat̄ edificioz superficiosa amplitudo Esa. v. Ue q̄ ꝑiungitis domū ad domū ⁊ agrz agro co pulatis. Et aduerte exp̄missis q̄ iā incipiebat sta tū pfectiōis exēplo docere q̄ sistit i hūlitate. au steritate. ⁊ pauptate. ut ỽe posset dicere illud ps. Paup sū ego ⁊ i laboribus a iuuētute mea. Grecus Q admirabilē coartatiōz ⁊ pegrinationez. quā subijt q̄ ꝓtinet oriḡ ab ūtio. captat penuriā ⁊ eā in seipso decorat. nō tātū hō fit sz etiā homo paup ⁊ pauperē matrē elegit q̄ caret cunis imo loco partus.

Expositio quarte partis euāgelij LX

Et pastores erant in regione eadē vigilātes et custo/ dientes vigilias noctis super gre gē suū. Et ecce angel⁹ domini stetit iux/ ta illos. et claritas dei circūfulsit illos et timuerūt timore magno. Et dixit ill' angel⁹. Nolite timere. Ecce enī euāgeli zo vobis gaudiū magnū quod erit om ni ppl'o. q; nat⁹ ẽ vobis hodie saluator qui ẽ christ⁹ dominus i ciuitate dauid Et hoc vobis signū. Inuenietis infātē pānis inuolutū et positū in p̄sepio.

¶ Quarto cū dr̄. Et pastores erāt ⁊c. tāgit nū/ ciatio āgli signū oñdēdis. Ubi tria describūtur. Prīo describit̄ pastor dispositio Secdo āgli ap paritio. Ibi. Et ecce āgel⁹. Tertio āgli allocu/ tio. Ibi. Et dixit illis ¶ Quātū ad p̄mū dispositio pastor erat tal'. q; erāt vigilātes et cu/

stodiētes gregē suū. pq̄ disponebāt ad reuela/
tionē diuinoꝝ. Qz vt dic̄ glo. Illi p̄ ceteris sublimia merentē videre. q̄ fideli sollicitudine p̄sunt.
¶ Nota q̄ isti pastores vigilabāt forte ppt̄ tria vl̄ ppt̄ solis reuerētiā. Mos enī fuit antiq̄oꝝ/
b⁹ in vtroq3 solsticio vigilias noctis custodire ob sol' veneratiōz. q̄ forte ꝛ apd̄ iudeos ex vsu co
habuātiū inoleuerat. vt dic̄ magister i bistoꝝis.
Vl' ppt̄ timorē lupoꝝ vl' aliaꝝ bestiaꝝ noxiaruz
Vel. ppt̄ timorē p̄donū. q̄ mlti extranei cōuene
rāt in regione Vñ dic̄ q̄ erāt custodiētes vigilias
noctis sup gregē suū. Et ꝟ fuisse i regiōe eadē
nō lōge a bethleē sc3 ad vnū miliare ¶ B De
inde cū dr. ⌊ Et ecce angel⁹ dñi ⌋ describit angeli
apparitio. In q̄ apparitiōe iplicāt q̄nq3 nota dig
¶ Primū ē apparitōis celeritas cū dr ⌊ Et ec/
ce ⌋ qsi subito ꝛ ex insperato. ex q̄ apparitō redde
bāt mirabilioꝝ. Dic̄ ō paulo Act. ix. Subito cir
cūfulsit eū lux. Et alibi. Facte ē repēte ō celo son⁹
¶ Hec cū dū est apparētis strenuitas cū dr. ⌊ an/
gel⁹ dñi ⌋ q̄ vtiq3 fuit strenu⁹ nūci⁹. Et forte idē
angel⁹ fuit q̄ nūciauit vgini vbi ꝛceptū Vñ ipe
āpli⁹ ceteris āglis gaudēs. q̄ qd̄ dixerat ꝛpletū
est. añ oēs se agebat vt christi natiuitatē p̄dicarz
Ambō. Angel⁹ mariā. āgel⁹ ioseph. āgel⁹ pasto
res edocuit. ¶ Tertiū est mysteriū familiaritas
q̄ ⌊ stetit iuxta illos ⌋ ita videlicz vt eū corpali vi
sione viderēt. veste cādida. facie rutilāti. ꝛ vultu
iocūdo ¶ Ez ārē ioseph āgel⁹ appuit i somnis
ꝛ istis visibilit. p̄t eē ō ꝑm Chrysо. Qz pastōres
rudiores. De B sup̄a i euāgelio vigilie Quar
tū est lumis refulgētis claritas cū dr ⌊ ꝛ claritas
dei circūfulsit illos ⌋ ꝑm glo. i. ex oī pte illoꝝ radi/
os sui lumis aspsit. Jō ait āgel⁹ lumen attulit. q̄z
eū nūciare venerat. q̄ ē lux vā. q̄ illumiat oēz ho/
minē venientē i hūc mundū ¶ Et nota q̄ sic
dic̄ Beda nusq̄z añ i tota veteris testamēti serie
repim⁹ āglos q̄ tñ sedulo appuere patrib⁹. cuz
luce appuisse. Ez B pulegiū recte huic tpi ē ꝟuatū
q̄ñ exoꝝtū ē in tenebris lumē rectis corde. Tāta
āt fuit ista claritas ac si dies eēt. De B p̄dictum
erat i ps. Noxsic dies illūiabit. Esa. ix. Popul⁹
q̄ ambulabat i tenebris vidit lucē magnā Qui
tū est pastoꝝ tioꝝ sitas cū dr ⌊ et timuerūt timo/
re magno ⌋ Natale ē hoi timere ex vitiōe spiritu
um ꝛ mortis ēreptis. Vñ etiā zacharias videns
angelū turbat⁹ ē ꝛ irruit timoꝝ sup eū. Luc. i. Et
nota q̄ timuerūt forte ppt̄ tria. Tū q̄z anglica ꝛ
spūalia videre ñ ꝛsueuerūt. Tū ppt̄ subitā clari
tatē. Tū ppt̄ gliosam dispositiōz angli appentis
q̄ sic illos pterruit. vt q̄si extra seipsos essēt rapti.
¶ B Quare aūt angel⁹ mag̃ appuit pasto/
rib⁹ q̄z alij generi hoim. p̄t eē q̄druplex rō. Pri/
ma q̄z paupes. ppt̄ q̄s christ⁹ veniebat. p̄s. Ipso
pter miseriam iopū ꝛ gemitū paupeꝝ ꝛc. Berñ.
Quā mlta hodie auro ꝛ gēmis fulgent altaria.
putas ad h̄ diuertāt āglī ꝛ paupes boies decli/
nabūt. Ez mag̃ pastoꝝib⁹ appuerūt q̄z regibus
aut sacerdotib⁹ tēpli. aut etiā mūdi ppb̄is. Se/
cūda q̄z simplices. Ipsoruer. xij. Et cū simplicib⁹
sermocinatio eius. Et Prou. xj. Absc̄ōdisti h̄ a sapi
entib⁹ ꝛ prudētib⁹ ꝛ reuelasti ea puul' Tertia. q̄z
vigiles Ipsoruer. viij. Qui mane vigilauerūt ad
me iueniēt me. Quarta ppt̄ mysteriū vt sigficet
q̄ doctrina dꝛa plātis puenire ad subditos. Iu
xta illō Greg̃. Illi p̄ ceteris videre sublimia me/
rent q̄ fideli sollicitudine p̄sūt. dū q̄z pie ipsi sup
gregē vigilāt diuīa sup eos latiꝰ glia choruscat.
¶ Et nota q̄ natiuitas filioꝝ b⁹ mūdi nūciatur
diuitib⁹. Ez natiuitas filij dei ñ nisi paupib⁹ Mol/
li enī in lectis sericis ꝛ mollib⁹ stratis tūc q̄esce/
bāt. Ez nulli eoꝝ datuz ē audire noue natiuitatis
gaudiū. Ez paupib⁹ sup gregē vigilātib⁹ nūciat.
Ipsoruer. xiij. Paupib⁹ in q̄z tā q̄z beredib⁹ regni q̄ p̄dicāt be
ati. q̄z B ꝓsolationē nō bñt. diuitib⁹ aūt ve q̄ ꝓso/
lationē suā in p̄nti recipūt. Ipsa āg̃ ꝓsolatio pau
perū q̄ mūdi dñs ex paupe matre ꝛ i paupe loco
ōd̄. in diuersoꝝio. i paupe habitu. i. in vilib⁹ pan
nis. ꝛ a paupib⁹. i. pastoꝝib⁹ visitat. ¶ De
inde cū dr. ⌊ Et dixit illis angel⁹ ⌋ describit ange
lica allocutio. Et iplicat q̄ttuoꝝ ¶ Primo enī an/
gel⁹ expellit timoris exordium. ⌊ Nolite timere ⌋
Nota q̄ i B cognoscit̄ differētia int̄ angelū lucis
ꝛ tenebraꝝ. q̄z bon⁹ āgel⁹ assecurat. Ez mal⁹ ange
lus finaliter terret. Iste ergo angel⁹ eos ꝓfoꝝiat ne
timeāt. q̄ten⁹ expulso timoꝛe sacramentū dñice
natiuitatis itelligāt ¶ Secōo iuitat eos ad gau
diū cū dic̄. ⌊ Ecce enī euāgelizo vob ⌋ Ecce inq̄t
q̄si um ꝑmptu. ꝛ ñ sic̄ ppb̄e a lōge futurā christi
natiuitatē p̄dixerūt. ⌊ euāgelizo ⌋ i. bona nūcia/
re icipio. iiij. Reg̃. vij. Hec dies boni nūcij ē. vob
sc3 pastoꝝib⁹. nō magistratib⁹ tēpli. ñ ptātib⁹ se
culi. nō ppb̄is mundi. ex rōnibus supꝛa dictis.
⌊ Gaudiū magnū ⌋ itēsiue. ad differētiā gaudij
hypocritaꝝ. Job. xx. Gaudiū hypocrite ad īstaꝝ
pūcti. Et extēsiue. Vñ addit ⌊ q̄d erit oī ꝑ̄lo ⌋ ad
differētiā gaudij mūdani. vbi vno gaudēte ali⁹
trist̄at. Job. xvj. Mūd⁹ gaudebit vos āt ꝛtrista
bimi. ¶ Tertio āgel⁹ nūciat dñice natiuitatis
mysteriū q̄d ē cā ꝛ materia gaudij p̄fati ⌊ Quia
nat⁹ ē vob Nat⁹ ⌋ inq̄z vacat ⌊ vob ⌋ vtilit. q̄z ad
vtilitatē vestrā sc3 hoim. Esa. ix. Parvul⁹ nat⁹
est nob ⌊ hodie ⌋ i. isto die naturali. nocte ēsta3 q̄
hec facta sūt. supputādo ad diē sequētē Vñ extūc
noꝝ incepit p̄cedere diē. ātea erat ecōuersо. Vñ
ꝑm glosaz nō aut. hac nocte. Ez hodie. q̄z gaudius

venerat ānūciare Ubi vō tristia gerunt. noctis
mētio solz fieri. vt ibi. scādalū patiemī hac nocte
Saluatoz de q̄ pphetatū fuerat Esa. xix. Cla-
mabūt ad dīm z mittet eis saluatorē. Qui est
christ⁹ q̄ ad būanitatē. quē adhuc expectāt u
dei vētuz. ñ agnoscētes eū venisse. nec veniet eis
ampli⁹ nisi ad iudiciū Dñs q̄ ad diuinitatē.
j. Thimo. vj. Ipse ē rex regū z dñs dñantiū In
ciuitate dauid .i. bethleē. vñ dauid traxerat ori
ginē. vt dictū ē supza. in q̄ notat loc⁹ natiuitatis
christi. sicī eo q̄ dixit bodie designat tempus.
Quarto angel⁹ qō dixerat ꝓfirmat p signuz
cū dic. Et ꝫ vobis signū more iudeoz q̄ sig q̄-
rūt. j. Coz. j. Inuenietis infantē Infans dr q̄ i
nō fans. Et licz christ⁹ vtute diuītatis loq̄ potu-
isset. qz ipse ē q̄ aperuit os mutoz z linguas ifā-
tūū fec̄ diſtal. Sap. x. Nibilomī⁹ būane ifirmi
tatis mrābat ifantiā vagiēs i cunabul. vt dic̄ be
at⁹ aug̃. Panis iuolutū Ecce ei⁹ pauptas z
habit⁹ vilitas In ꝑsepio ecce mag̃ būilitas vt
dñs dñoz inclinaret se vsqz ad ꝑsepe aīalū bru-
toz Et nota q̄ pastores erant simplices.
paupes z būiles seu ꝓptibiles. Jō ne timerēt
accedere. datū ē eis signuz infantie pauptatis et
būilitatis i christo Iurta illō Hiere. xlix. Daruu
lut in ꝫ instruimur. q̄lē z a qb⁹ christ⁹ iuenīat.
Qz ñ nisi a puris z simplicib⁹. qō rñdz ei⁹ infā-
tie. z a paupib⁹ qō rñdz ei⁹ iuolutōi pānoz. et
ab būilib⁹ z ꝓptibilib⁹ qō rñdet ei⁹ i ꝑsepio re
clinatōi Que tria ꝓphēdūt i trib⁹ votis religio-
soz. videlz castitate q̄ntū ad ꝑmū. pauptate. q̄n
tū ad scdm. z obediētia q̄ntū ad tertiū

Expositō quite partis euāgelij. LXI

Et subito fctā est cū
e angl'o mlt̄itudo milītie celestis
laudantiū deū et dicētiū Gl'ia i
altissimis deo. et i terra pax hoīb⁹ bōe
volūtatis Quito cū dr Et subito fa
cta est describit aparitio celestis exercit⁹ nato
puero testimonū ꝓhibētis. Vñ notādū ꝑm hy
gelio d̄ christo aliq̄ būilia z infirma. mox adjci-
unt aliq̄ sublimia z excelsa. vt sic vītas būane in
firmitatis oñdat q̄ vt⁹ diuītatis ñ adimat. Vñ
sic dic̄ hylari⁹ in li. ij. de trini. Pariet vgo. sz pt⁹
a dō est. Infās vagit laudātes ag̃li audiūt. Pā-
ni sordēt. de⁹ adorat. Itaqz ptātis dignitas nō adi
mit dū carnis būilitas cōmēdat. Et Hiero. sup
ep'am bebre. sicait Respicis cunas christi. vide
piter z celum. vagiētē in ꝑsepio ītueris infātē. sz
ang'os sil'auscultā laudātes. herodes puerse p-
sequit. sz adorāt magi. ignorant pharizei sz stella
demōstrat. baptizat a suo sz vox dei desuptonā
tis audit. aq̄s imergit sz colūba descēdit. imo spi
ritussctūs i colūba. Qz igit iaz supza euāgelista
d̄ christo descripsit būilia z infirma i testimonū
būanitatis. qz natū z pānis iuolutū z i ꝑsepio re
clinatū. Nūc subuū git q̄dā sblimia de ipso in te-
stimoniū diuītatis. Et tā gūt ꝫ duo. Paumo tā-
git celestis milītie appitio i testimoniū Ꝫ
Ubi notādū q̄ mlt̄itudo celestis ag'lo nūciāt so
ciata ē ppt̄ria Qz nō vt mlt̄itudo aduenīēs ꝓfir
maret dictū ag'li. Ecdō vt videret i tra natitatē
nascētis ex matre tal'r c⁹ eiā generatoz ex prē
ꝓplāti cel'ei nal'r. Psal. Dic audiniⁿ⁹ ita z vi
dim⁹. Tertio vt adorarēt oriū nascētis ex vgine
Psal. Adorēt eū oēs ag'li ei⁹ Quarto ꝑm beda
vt nos instruāt suo exēplo. qtiēs vbū dī audieri
m⁹ vl'tra nos ad mētē reduxerim⁹. statī dō lau
des ore corde z opere reddam⁹ Et nota q̄ cū ipsis
ag̃el'is vgo generās adorat eū Vñ cātat ecc̄ia Ipz
quē genuit adorauit. Tē. n. illa explanatō somnij
ioseph ꝓpleta ē. qz vidit solē z lunā z stellas ado-
rare se. Cui dixit iacob Genē. xxxvij. Nūqd ego z
mat tua z frēs tui adorabim⁹ te sup tra. C
Nota etiā q̄ elegāti vocabō vs⁹ ē euāgelista
lupnos spūs apellās noīe milītie l'exercit⁹ ꝑm
aliā lrāz. Būt. n. ag̃li milites Job. xxv. Nūqd est
nūer⁹ militū ei⁹ Dicit etiā illa mlt̄itudo exercit⁹
apoc̄. xlix. Exercit⁹ q̄ sunt i celo seq̄bāt eū i albis
Qz igit nat⁹ ē rex celestis. iō eu ag̃elista mlt̄itudi
nē ag̃loz apellat noīe milītie Qz vō dux adpliū
nat⁹ ē. iō eū exercitū apellat. Vñ beda Bñ chor
⁹ aduenīēs ag̃loz milītie celestis vocabulū ac
cipit. q̄ z duci illi potēti ī pli⁹. q̄ ad debellēdas ae
reas ptātes appuit. būilī obsecūdat. Et ipe ptā-
tes eal⁹ ꝓtrarias ne mortales tātū tētare valeāt
q̄ztū volūt. fortī celestib⁹ armis ptībat Ꝫ
Bcdō tā git laudis anglice decātatō i p̄comū
cu dr laudātū z dicētū gl'ia i altissimis In na
tiuitate reḡ solēt ꝓncipes exultare z cātilenas cō
ponere Dic Ꝫ. Ꝫz audiam⁹ q̄lē ꝓncipes celestes
ag̃li. s. cātilenā ꝓposuerūt Gl'ia i altissimis dco
ꝛc Ꝫ cāticū duas bz ptic'as. In pria ag̃li canūt
dō gl'iam. In scda optāt hoīb⁹ pacē Bñ āt z cō-
grue dō decātat gl'ia. qz illā ipe sibi soli rc̄ uauit
Esa. xlj. Gloriā. me. al. ñ da. Et nota licz ꝓtinue
z sp ag̃li deū laudāt gl'iaz ei canētes Iurta illud
apoc̄. v. Bñdictio honoz z gl'ia in secla seculoz su
per thronū z agno. Epāli t̄ñ christō nato ag̃li
descēdētes i trā gl'iaz dō canūt Et Ꝫ ppt̄ tres rōes
Pria ꝑm chry. Qz ipe p suā natitatē eoz dīcēsū
ad hoīes reseruit. q̄si cognoscētes nos ꝓcives
suos. Vñ dic̄ chry. Olim q̄dē ag̃li ad punēduz
mittebāt putā ad isr'litas. ad dauid. ad sodomi-
tas ꝛc. nūc ecōtra canunt in terra grās agentes

deo eo q̄ suū descensum ad hoīes eis reserauit. Ecce ā ꝑm Greg. q̄ ipsi ꝓgratulabāt redēptioni hūane. Tertia q̄ gaudebāt suū lapsuz restaurari. Et has duas rōes tāgit Greg. xxviij. moral'. d. In ortu saluatoris ā gl̄i deū laudāt q̄ redēptiōi nr̄e voces sue exultatōis accōmodāt. sil'et q̄ dū nos ꝓspiciūt recipi suū numez impleri. Notā dū etiā q̄ ℞ q̄ dr. _ in altissimis vl' in excelsis _ ꝑm aliā lectur̄ exponi pōt dupl'r. Uno mō. _ i altissimis _ i.i. in cel'. Alio mō _ i altissimis _ scz bonis opib⁹ suis q̄le ē op⁹ incarnatōis. In q̄ ei soli debet' glia. q̄ sola ipsi⁹ vtute factū ē. ¶ Ē gl̄ia ptícula b⁹ cāntici est. _ Et in terra pax hoīb⁹ bone volūtatis _ vbi angl̄i optāt hoīb⁹ pacē Et ℞ cōuenient. Q̄z solū ꝓpt̄ pacē inē deū z hoīes ꝓpōnēdā facta ē christi incarnatio Job. xuij. Pacez relinq̄ vob. pacē meā do vob. Et bñ ꝑmittunt gl̄iam dei paci nr̄e. q̄ null⁹ pacē habere pt̄ q̄ dei gl̄iam mūdi vsurpare. Job. xx. Quis restitit ō̄o et pacē habuit. Et certe q̄ gl̄iam appetit deo resistit ¶ Notādū q̄ sic ō̄o ꝓprie cōpetit gl̄ia. ita hoīb⁹ ꝙuenit pax. Q̄z ergo hoīes filij adā ꝓtēpserūt pacē gl̄iam appetētes. p q̄ō q̄ntū in ipsis fuit deum gl̄ia ꝑuauerūt. cō z pacē z gl̄iaz ꝑdiderūt. Recte ergo in ortu reparatoris angl̄i ō̄o reddunt gl̄iā z hoīb⁹ nūciāt pacē. Quib⁹ āt hoībus pacē poscunt. exponūt. d. _ bone volūtatis _ eis. s. ꝑm Bedā q̄ suscipiūt natū christū. Nō ē. n. pax ipīs Esa. xlviij. Ez pax mīta dīligētib⁹ nomē dñi. ps Unī dr Job. xxij. Acq̄esce ergo illi z habeto pacē ¶ Ez diceret aliq̄s. cū christ⁹ dicat in euāgelio Nō veni pacē mittere sz gladiū in terrā. quō in sua natiuitate angl̄i nūciāt pacē. Respōdeo ꝑm Orig. ℞ q̄ addit hic _ bone voluntatis _ soluit q̄stionē. Pax enī illa quā nō dat dñs sup terrā. n est pax bone volūtatis. Q.d. Est pax bona. z est pax mala. Unī Bern. sup Cañ. ptr̄actās idē verbū sic dicit. Nō bone sz plane inīq̄ volūtatis est q̄ nequaq̄z pace ꝓtēt⁹. sup bo oculo z insatiabili corde inq̄et⁹ anelat ad gl̄iaz mūdi. nec pacē pinde retinēs. nec gl̄iam appetēdēs. ¶ Et notādū q̄ p christū pacificat hō cū deo. cū angelis. cū hoīb⁹. z in seipso. Cuz deo q̄dē. Unī esa. xxvij. Faciet mihi pacē. pacē faciet mihi Cū angel' Unī Col'. j. Pacificās p sanguīē crucis sue q̄ in terris z q̄ in celis sunt. Cū hoīb⁹ scz iudei cū gentilibus. Eph. ij. Ipse est pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄z vnuz In seipso. Job. v. Scies q̄ pacē habeat tabernaculū tuū. ¶ Nota etiā q̄ isti cāntico angelico beatus Hilari⁹ addidit q̄ sequūt'. s. Laudamus te. benedicimus te ꝛc. Et Anastasi⁹ papa secūdus instituit ipsum cāt̄ari in missa die⁹ dñicis z festiuis. q̄ est cantic̄ exultatiōis z gaudij.

Sermo de eodē CXII

Ecce euāgelizo uobis gaudiū magnū quod erit oī populo. q̄ nat⁹ ē vobis hodie saluator qui est christ⁹ dominus. Luc. ij. ¶ Beat⁹ Bern. in q̄dā ꝑmone natiuitatē christi ꝑm carnē ineffabilē cōsiderās sic exclamat: O natiuitas illibata. sanctitate honorabil'mūdo amabilis hoīb⁹ collata magnitudine bñficij inuestigabilis etiā angelis sacri. pfunditate mysterij. Et in his omnib⁹ admirabilis singulari excellētia nouitatis. vtpote que nec ꝑmā sil'em visa est nec habere sequentē. Et q̄niā ad magna z insueta noua nūciāda. solent magni z fide digni nūcij destinari. hinc est. q̄ ad hāc nouā z admirabilē natiuitatē nunciādā. ambasiator celestis scz angel⁹ est trāsmissus qui suā legationē fideliter agēs sic inquit ad pastores: _ Ecce euāgelizo ꝛc _ In q̄b⁹ quidē v̄bis tria innuunt'. Primo ꝑmittit' vniuersal' gaudij nūciatio gloriosa. Secūdo edicit' saluatoris natiuitas fructuosa. Tertio describit' infantis condicio generosa. Primū est valde admirabile ꝓpter rei nouitatē Secundū est sūme venerabile ꝓpter dei humilitatē. Tertiū est multū amabile ꝓpter pueri speciositatē Primū innuit' cū dicit' _ Ecce euāgelizo vob gaudiū magnū q̄d erit oī populo _ Secūdū cū addit' _ q̄ natus est vob hodie saluator _ Tertiū in eo q̄ subiūgit' _ q̄ est christus dñs _ Primū ergo ē vniuersalis gaudij nūciatio gl̄iosa. Apparuit enī pastorib⁹ angel⁹ mira claritate gloriosus z splēdid⁹ q̄ magnuz z nouū gaudiū oī ꝓpl'o ꝓfuturū nūciauit. ¶ Circa q̄ō sciēdū q̄ solēt hoīes gaudere ō tri b⁹ de q̄b⁹ in ista gaudiosa nocte gaudius ē triplex ꝓpl'us. s. terrestris. infernal'. et celestis ¶ Primo ergo solet esse gaudiū ō plus ex irione z maxime p quā aliq̄d magni euentuz sperat'. sicut ō natiuitate p̄cursoris dicit'. Erit magn⁹ coram domīo. z multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt Et p̄t poni exemplū Si enī aliq̄ terra ab hostib⁹ depopulata eēt z a tyrānis subiugata. Si heres nasceret' ꝑ quā terra illa paci z libertati ꝓstine restitui sperarēt'. magnū gaudiū in ei⁹ natiuitate esset. Sic ex hac ratione hodie gaudius est populus terrestris. homines scz in mundo. Quia cū depopulata esset regio humani generis et a tyrannis et demonibus oꝓpressa. natus est hodie ille quem deus constituit heredē vniuersoz̄ per quē fecit et secula. vt dicitur Hebreoz. j. Unde merito hodie generi humano debet esse gaudiū magnū z verū. Quia ꝑm beatū Aug. illud est verū gaudiū

qō nō de creaturis sed de creatore cōcipit Gaudi
si enī sūt oēs hoies q̄ pcesserūt. vt abraā q̄ exulta
uit vt videret diē istū. Simili et alij sācti patres
Gaudisi sunt hoies subsecuti. Ūñ ap'ls. Gaude
te in dño sp. Iterū. Gaudisi sūt tē pūtes. vt pa
stores eū vidētes Johes eū ī vtero sentiēs Ista
gi ipm ī oriēte p stellā agnoscētes. q̄rētes. iueniē
tes. t adorātes. Symeō ipm āplectēs. Anna p
phetissa eū ī tēplo vidēs Joseph pat' eī nutrici
Et sup oēs istos gaudsa ē mat' ihc eū piēs. Luc.
ij. Exultauit spūs me' ī deo ꝛc. Igit gaudeam' t
nos hodie exītes. iuxta exhortatōz leonis pape
in pmone. Saluator noster inq̄t dilectissimi ho
die nat' ē. gaudeam' neq; eī fas ē locū ibi cētri
sticie vbi natal' est vite Ecce solz eē gau
diū de lumīs visiōe. Eccs. xj. Dulce lumē t dele
ctabile ē ocul' videre solē Ūñ aut Thob. v. Qua
le mihi gaudiū erit. q̄ ī tenebris sedeo t lumē celi
nō video. Ex hac crōe gaudsus ē hodie ppls infer
nal' aīe videlicz ī limbo. Ūñ hac nocte vificatū ē
illō Esa. ix. Popul' q̄ ābulabat ī tenebris. vidit
lucē magnā. habitātib' ī regiōe vmbre mortis.
lux orta ē eis Tertio solet eē gaudiū de amissi
recupatiōe. Luc. xv. Ex pabola cētū ouiū t vni' p
dite t inuēte. Ubi subdit: Cogratulami mihi q̄ in
ueni ꝛc. Luc. xv. Ex hac crōe gaudsus ē hodie ppls
celestis. angēlī videlicz ī celo. Hā ille nat' ē p quē
ordo ruina debuit restauran. Ūñ sbdit ibidē. Bi
co vob' q̄ ita erit gaudiuz ī celo ꝛc. Hoc ät
gaudiū suū hodie ondērūt āgēlī duob'. videlz ī
nouo vestitu t ī cātu. In his. n. duob' indicijs
solēt hoies suū gaudiū ondere. In vestitu q̄dez.
q̄ ꝛ suetudo ē in magnis festiuitatib' festiualis
hb' vestimētis ī dui Hic hodie āgēlī vestimēta no
ue claritatis ī duerūt. in q̄b' apparuerūt. Olim
enī q̄n apparuerūt patrib'. s. Abrae. Isaac. et Ja
cob t alijs. vestib' ferialib'. san si lituidine nrē in
firmitatis apparuerūt. Hz hodie pmo visi sūt in
veste claritatis ī signū sui noui gaudij. Et ñ du
bium q̄n adhuc maiori claritate appuit vgini ī
annūciatiōe ex ea dērōe. Luc. ij. Ecce Hen āgelū ibi nō
exp̄mat. In cātu etiā q̄ ī ista gaudiosa nocte no
uā cātilenā cōposuerūt. quā nō solū vn' angel'
sz tota mltitudo milicie celestis cū iubilo decā
tauit. d. Gloria ī excelsis deo | De gaudio hb' diei
dic Cassiod. sup illud ps. Hec ē dies quā fec dō
min'. Luc. inq̄t de' cūctos dies creauerit. singla
riter tñ hūc diē fecisse dr. q̄ christi dñi natiuitate
sacrat' ē. in q̄ merito exultare ꝛ uenit t letari. q̄ ī
qo diabol' ius pdidit. t salutē mundus accepit.
Ecce hodie edicit saluatori nativitas fructu
osa. ibi. | q̄ nat' ē vob' hodie saluator | Tres le
gim' in veteri testamēto appellatos saluatores.
scz Joseph. Othoniel. t Joachaz. q̄ saluabāt po
pulū ab oppssionib' q̄b' tūc tpis gnabāt. Et p
figurabāt hūc nostr' saluatorē hodie nob' natū.
q̄ saluauit nos a mal' quib' eramus ītroluti. Et
erāt tria. Eram' enī sub pctī iugo fuit depssi.
Sub diaboli tyrānide bostili' oppssi. t ī infer
ni vorag̃ine dānabiliter demersi Eramus
inq̄z pmo sb pctī iugo fuit depssi. Hā ppē pec
catū pthoplasti. nāta hūana redacta ē in fututē
pctī Cōcipimur. n. ī pctō in vtero t nascimur ī
pctō ex vtero. Ūñ pctūm originale fuit liter nos
dep̄mit iugo duplicis. infectiōe culpe q̄ sum' fi
lij ire. t corruptiōe pene q̄ sum' sui ꝛcupie. q̄ do
minat' nob. t ē pnitas peccandi. Ūñ Roma. vj.
Fuistis sui pctī. nūc aūt liberati a pctō serui facti
estis iusticie. Ut autē ab isto pctī iugo liberare
mur expediebat nobis nasci talē saluatorē. qui
sub illo iugo nō detineret. qualis ē ille puer ho
die natus. Hic enī non ex illa radice infectionis
seminalis cōceptus. nec pm viā corruptiōis ma
terne natus est. sed cōceptus mystico spūs san
cti spiramine. nat' est ille sed claustris integrita
tis virginee Ipsa enī virgo infantē hūc
concepit sine pudore. peperit sine dolore. lacta
uit celesti rore. Virgo ante partū in cōceptione
virgo in partu in prolis enixione. et virgo post
partū in pueri dulcissima lactatiōe. De primis
duobus dicit Bernard' in pmone. O part' si
ne dolore. sol' nesci' pudoris. corruptiōis ignā
rus. nō reserans sed cōsecrans virginalis vteri
templū. De tertio imo omnib' tribus dicit bea
tus Aug'. in pmone ipsam virginē matrē dul
citer alloquēs ait: Lacta mater christus t domi
num nostrū t cibū. lacta panē de celo venientem
lacta eū qui talem fecit te vt ipse fieret in te. t tibi
munus fecūditatis attulit cōceptus. et donum
virginitatis nō abstulit natus. Quia igitur ille
puer sub peccati iugo nō tenebat. ideo ꝛ petebat
ei vt esset saluator. Matth. j. Ipse enī saluuz faci
et populū suū a peccatis eor. Et hoc est qđ orat
ecclesia in oratiōe diei hodierne Concede quesu
mus omnipotens de' vt nos vnigenit tui noua
per carnē natiuitas liberet. quos sub peccati iu
go vetusta seruit' tenet Et quantuz ad
hunc saluatiōis fructū figurat' est in ioseph ō
quo legit Gen. xlj. Q̄z q̄ per suā sapientiā salua
uit populū a morte famis. Pharao vertit no
men ei' t vocauit eū lingua egpciaca saluatorē
mūdi. Joseph interpt̄at apositio. t sīgt christuz
saluatorē nostrū q̄ p sapiam suā patri coēnam
apposuit nob' alimēta grē. cui' carētia q̄ famis
morebamur inedia Hic enī ioseph recollegerat
triticū de terra egypti. cui' tāta erat abundātia

q̄ copia mēsurā excederet. vt ibi dr. Sic christ⁹ totū thesaur grāz apud se recōditū habuit. et ñ ad mēsurā. vt dr Job. xj. Uñ ipse p aspr grēi baptismo nos saluat a pcīs. Licz aūt pena pcī. s. fomes adhuc remaneat nob ad exercitiū. magīs ñ pte minuī vtute grē baptismalis. Uñ rēgnare phibetur. Ro. vj. Nō ergo regnet peccatū i vestro mortali corpe. pctūm em̄ vob nō dñabitur nō em̄ sub lege estis sz pcī. sed sub grā.

¶ Eram⁹ secūdo sub diaboli tyrānide hostiliter oppressi. quā tyrannidē exercuit in hoīem multipliciter. aliqñ exterī⁹ violentiā in corpe inferendo. aliqñ interī⁹ corpa obsidēdo. aliqñ hominē ad peccatū inducēdo. seu manifeste sensus exteriores in specie alicui⁹ creature visibilis decipiēdo. vt qñ appāret in specie femie vl angeli ⁊c. siue occulte p impssionē imaginū mala suggerēdo. siue p cōmotionē sanguis ad peccatū accēdēdo Uñ de his ⁊ sili⁹ dicit Greg. q diabol⁹ aut oppmendo rapit. aut insidiādo circūuolat. aut sedendo blādit. aut minādo terret. aut desperādo frāgit. aut pmittēdo decipit. Et vt ab isto tyranno liberaremur. expediebat nob mitti saluatorē talē. q̄ potēs esset ⁊ pra eū trūphare. Ez ad ꝑ nullus inter creaturas erat tā fortis ⁊ potēs. Uanitati em̄ subiecta est creatura. Ro. viij. Uñ peccabilis est tā bō q̄z angel⁹. Et nō oportuit hunc saluatorē nostrū esse deū. q̄ posset expugnare tyrānū.

¶ Et q̄ntū ad hūc saluatiōis fructū ꝑfiguratus est in Othoniel. de q̄ legit Judicū. iij. Q̄z cū filij israel oppmerēt a chusanrasathaim rege mesopotamie. clamauerunt ad dñm Qui suscitauit eis saluatorē videlicz Othoniel filiuz cenez. fuitq̄z in eo spūs dñi Chusanrasathaim q̄ interptat tenebrosa iniq̄tas. signat diabolū tenebraz pncipē. q̄ tenebat nos tyrānica subiugatione oppressos. a cui⁹ manib⁹ vt liberaremur suscitat⁹ est nob Othoniel q̄ interptat signuz dei. ⁊ figurat istū puez hodie natū q̄ est signum dei. imo est ipse de⁹. put p signa euidētia fuit hodie declaratū. vt quia vgo eū pepit. ⁊ q̄z angel⁹ de ꝑ pastorib⁹ signū dedit. ⁊ q̄z tota celestis milicia insignū diuinitatis eū glorificauit. cantās gl̄ia in excelsis deo. Hunc etiā signū diuinitatis phibuerūt octo noua miracula q̄ ista die ꝓtigisse referunt. Que ꝓnēt his vsib⁹ Questio celaris ara puelle q̄ puez fert. Tres soles. stella. piscina probatica. clara lux. tēplū pacis. oleifons. circul⁹ auri. Quoz exp̄ositio ptz i legēda aurea. Ul'ceti am dr iste puez signū dei. q̄z fuit ꝑ in mūdo a dō positi⁹. sic signū ad sagittā. Uñ dixit de eo symeō Luc. ij. Ecce positus est ꝑ in ruinā ⁊ i resurrectiōez multoz ⁊ i signū cui ꝓradicet. Iste etiā othoniel christ⁹ videlicz accepto signo dei. vexillo. videlicz sancte crucis pugnauit ꝓtra chusanrasathaim. id ē. diabolū. ⁊ eū potēter deuicit.

¶ Et nota q̄ licz christ⁹ d diabolo ꝓfecte triumphauerit et eū alligauerit. adhuc tñ vt dic̄ am. b. tētare pmittit. nō vt pdat sz vt pbet. Sine em̄ pmissiōe dī diabolū nocere ñ posse cognoscim⁹. ne potēcia diaboli magīs timeas q̄z diuitatis offensaz. Hinc ē q̄ christ⁹ ñ dr diabolū interfecisse sz alligasse ꝑm illud Mat. xij. Quō p̄t q̄sqūz intrare i domū fortis ⁊ vasa eī⁹ diripe. nisi prius ligauerit fortē. Sup q̄ v bo dic̄ beat⁹ Aug̃. Q̄z christ⁹ venies i domū fortis. i. in corda nrā. vbi diabol⁹ habitauit. alligauit fortē. i. cōpescuit a seductōe fideliū. vt tētatiōnē q̄ ei adhuc pmittit. nō. seq̄t seductio. ⁊ sic vasa eī⁹ sz nos eripuit. ⁊ q̄ ille ipleuerat pctī amaritudine christ⁹ ipleuit grē dulcedine.

¶ Ad Eram⁹ tertio i inferni voragie damnabiliter demersi vbi p̄ter penā sens⁹ ē pena dāni. s. carētia visiōis ⁊ amissiōis celestis glie. De q̄ voragine i psona generis hūani saluari petit ꝓpha i ps. d. Salua me ex ore leonis. Qđ vt fieret ꝓgruū fuit saluatorē nostrū talē ee q̄ iuste nos eripe possz. qđ q̄dem de⁹ potuisset facere p potēcia absq̄z sui incarnatione. sed maluit ꝑ facere p iusticiā. Uñ oportuit saluatorē nostrū ee hoīez. Q̄z vt dic̄ beat⁹ Aug⁹. Nisi hō esset q̄ diabolus vinceret. ñ iuste sz violēter hō ei tolli videret. q̄ se illi spōte sbiecit. Ez si eus hō vicit. iure manifesto hoīez perdit. Ez hō purus ꝑ ñ potuit q̄z peccabil' ee necesse ergo fuit deū esse i hoīe. Oportuit ergo saluatorē nostrū ee deū ⁊ hoīem. Tal' aūt ē ille puer hodie nat⁹. Et ꝑ est qđ dic̄ Leo papa i ꝑmōe hodierno. Dei ingt filius recōciliādā auctoritas suo naturaz sūpsit generis hūani vt iuētor mortis diabol⁹ p ipsaz quā vicerat vinceret. In q̄ ꝓflictu. p nob ūto magno ⁊ mirabili eq̄tatis iure certatū ē. dū oīpotēs de⁹ ñ in sua maiestate sz i nrā hūilitate ꝓgredit. obiiciens ei eā dē formā. eā dēq̄z naturā mortalitatis q̄ dē nr̄ē pticipē. sz pctī tot⁹ expt̄ē ⁊ imunē.

¶ Et q̄ntū ad hunc saluatiōis fructū iste puer saluator ꝑfigurat⁹ ē in Joachaz. de q̄ dr. iiij. Reg. xiij. Q̄z cū filij israel. q̄ si redacti essent i pulueres a rege syrie. vidit dñs angustiaz isr̄l' et dedit eis saluatorē. s. Ioachaz regē. q̄ liberauit israel d manu reḡ syrie. Syria int̄ptat sublimis ⁊ signat illum q̄ dicebat. In celū ascendā ⁊c. Esa. xiij. Ipse em̄ ē rex sup oēs filios sūpbie. Job. xlj. Joachaz interptat dñi fortitudo. ⁊ signat christū q̄ fortitudine diuina in natura hūana deuicit diabolus et captiuas in inferni voragine animas liberauit. Unde eius fortitudinē admirās ꝓpheta in psona eoz q̄ fuerūt in limbo dicit: Quis est iste

rex glie. Et sequit: dñs fortis ⁊ potēs. dñs potēs in plio. Et aduerte q̄ differt ille tertiꝰ fructus salu ationis a secūdo. Quia ille secūdꝰ fuit de erepti one nostra a diabolo, put ipse tyrānice nos op/ pmebat suis seductiōibꝰ ī hac vita. iste vō tertiꝰ fructꝰ ē. q̄z erripimur a ptāte sua q̄ ipse iuste nos detinebat ī infernī voragine post mortē.

¶ Tertio describit hui⁹ infantis cōdicio gene/ rosa q̄ innuit in eo q̄ dr: ⌊Qui est christꝰ dñs⌋ Vbi generositas istiꝰ pueri describit q̄ ad duo. Primo q̄ ad būanitatis sue dignitatez in eo q̄ dr ⌊christꝰ⌋ Secōo q̄ ad diuinitatis sue maiestatē. cū addit ⌊dñs⌋ Dignitas autē būanitatis christi attēdit in tribꝰ. Nā ipse fuit rex. sacerdos ⁊ pheta. Hec enī tria hoīm genera olim vngebāt. ⁊ hꝰ signāt in eo q̄ dr christꝰ. q̄ interptat vnctus. Fuit enī rex. j. Thimo. vj. Ipse ē rex regū ⁊ dñs dominātiū. Item fuit sacerdos. Psal. Tu es sacerdos in etnū. Item fuit pphā. Lu. vij. Prophā magnꝰ surrexit ī nob. Maiestas vō sue diuinitatis ī nuit in eo q̄ dr ⌊dñs⌋ Esa. xxxvij. Dñs iudex noster. dñs legifer noster. dñs rex noster. ipse veiet ⁊ saluabit nos. Saluabit inq̄z triplica fructu salu nationis p̄dicto. Qđ nob̄ ⁊c.

¶ Expositio euangelij in missa aurore diei natiuitatis domini LXIII

Pastores loquebā/ tur ad inuicē. trāseam⁹ vsq̄ bethleē. et videam⁹ hoc ver/ bū quod factuz ē. quod fecit dominꝰ et ostēdit nobis. Et venerūt festinātes ¶ Cū aliq̄s audit noua magnā ⁊ stupēda ferueāt anelat celeriꝰ pcūctare coz ve/ ritatē. Vñ pastores audito hꝰ nouo oīm nouoz nouissimo. ꝺ ortu videlicz saluatoris. ñ poterāt expectare diē ⁊z nocte oublitꝰ suis omissis. festi/ nāt diligent ī deagre rei vitatē. Et de hꝰ tractat p sens euāgeliū. qđ hꝫ tres ptes. Prm q̄ pastoz dili/ gētia cōmēdat a tribꝰ. Secdo nāq̄z cōmēdat a so licitudine inq̄sitōis. Secdo a certitudine inuēti onis. ibi. ⌊Et inuenerūt mariaz⌋ Tertio a gratitu/ dine deuotōis. ibi. ⌊Et reuersi sūt⌋ Solicita pa/ storꝫ inq̄sitio colligit ex tribꝰ. ¶ Primo ex vicissi/ tudine exhortatōis. Et q̄ntū ad hꝰ pmittit ⌊Pa/ stores loq̄bāt ad inuicē⌋ ſ. mutuo se cohortādo Discedētibꝰ enī angel' ab eis ī celū. mutuo loq̄/ bant ad inuicē se exhortātes ad iter. Vl' solētes qđ agerēt. ⁊ āmirātes de tāta vnctiōe. ¶ Et nota. q̄ pastores nihil rñderūt angel' ⁊z illis discedēti/ bꝰ. tūc pmo ceperūt loq̄ ad inuicē. Qz ex sua vita te celestis cātus erāt q̄si ī extasi mētis. ⁊ ppt̄ īmē sam claritatē. nemoz eoꝝ sua ferat vt loq̄ non pos/ sent. Ex pꝰ modū ad se reuersi. se mutuo exhorta/ bāt exhortādo. Juxta illō Heb. iij. Videte frēs ne sit in vob̄ coz malū incredulitatis. ⁊z adhortami vosmetipsos p singlos dies. Et hꝫ sequient. Qz ferrū ferro acuit. ⁊ homo exacutat faciē amici sui. Prouer. xxvij. ¶ Secdo ex recitudine intētōis q̄ntū ad hꝫ subdit ⌊Trāseam⁹ ⁊c⌋ Jō volebant trāsire vt viderēt. sic moyses. Exo. iij. Vadā ⁊ vi/ debo visionē hanc magnā. Vere magna visio ē vi dere vbū caro factū. Vñ poterāt dicere illō Job j. Videm⁹ gliaz ei⁹ ⁊c. ⌊Videam⁹⌋ inquit ⌊hꝫ vbū qđ factū ē⌋ ſ. vbū carnē factū. Factū inq̄z ñ ab hoīe ⁊z a ꝺo. Vñ addit. ⌊qđ fecē dñs⌋ ſ. tota tri nitas. Esa. x. ⁊ Ro. ix. Verbū abbreuiatuz faciet dñs. Et nō solū fecē. imo ⌊⁊ oñdit nob̄⌋ Cuiꝰ oñ sionē petijt dauid. ꝺ. Oñde nob̄ ꝺo. mi. tu. ⁊ sa. t. da nob̄. Et dñs pmittit. Oñdā inq̄t illi salutare meū ¶ Notādū āt q̄ hꝫ tria dicūt ꝺ vbo ꝺi uino āmiratiōe dignū. Diuinū enī vbū nullo ter/ mio claudit. cū totū vbiq̄z sit. Et tñ hꝫ dr. ⌊hꝫ vbū⌋ Item vbū diuinū genitū nō factū ē. Et tñ hꝫ dr ⌊qđ factū ē. qđ fecit dñs⌋ Rurs⁹ vbū diuinū absco/ ditū est nob̄. Esa. xlv. Vere tu es deꝰ absconditus. Et tñ hꝫ dr ⌊qđ oñdit nob̄⌋ Que oīa diuīo vbo exiuit ex eo q̄ ipsū caro factū ē. Vl' pm cōem in tellectū. ⌊videam⁹ hꝫ vbū⌋ ſ. ī. rē recitatā ⁊ dignaz vbo. ⌊qđ factū ē⌋ nouū. q̄a seclo ñ est auditum ⌊qđ fecit dñs⌋ ppt̄ nostrā redēptōz ⁊ suū bono rē. ⌊et oñdit nob̄⌋ ſ. ī. reuelauit nob̄. ¶ Tertio ex pmptitudine executiōis. Et q̄ntū ad hꝫ dr: ⌊Et ve/ nerūt festinātes⌋ Prouer. ix. Boce iustū ⁊ festi/ nabit accipe. Festinat ergo iuerūt pastores ex ve/ hemēti gaudio ⁊ desiderio videndi infantē natū. Et nos festinem⁹ ī gredi istō diuersoꝝ ī q̄ ia/ cet puerpa. Heb. iij. Festinem⁹ ī gredi in illā re/ quiē ⁊c. Et interrogem⁹ pastores dicētes. Annū ciate nob̄ terris q̄s apparuit. Et illi rñdēt. Natū vidim⁹ ⁊ choros angelorꝫ collaudātes dñz. ¶ Secdo ex diligēti inq̄sitiōe. ex pmissis nota q̄ volēti spūaliter chri stū inuenire tria sūt necessaria. ſ. colloq̄ p meditā tionē scripturaꝝ Ecc. ix. Cū sapiētib⁹ ⁊ prudentib⁹ tracta. ⁊ ois enarratio tua ī pceptis altissimi Item trāsire p̄ p̄templatiōz creaturaꝝ. Can. iij. Surgā ⁊ circuibo ciuitatē. Et pꝰ. Paululū cū ptrāsissem inuenī ⁊c. Ecc. xxiij. Trāsite ad me oēs q̄ cō/ cupiscitis me ⁊c. Item festinare p degustatōz grāe. Can. ij. Surge ppera amica mea ⁊c. Jō dr ꝺ maria. q̄ abijt cū festinatiōe. Lu. j. ¶ Vl' aliter volētes inuenire christū. dēm⁹ colloq̄ p petiōz p fessionē Job. x. Loq̄r in amaritudine aiē mee. Item trāsire p carnalia vl' p alia abiectiōz. Aplus Philip. iij. Que q̄dē retro sunt oblitus ſcēs. ad ea vō q̄ sūt p/ora extendēs meipz. Sic filij isrl' trāsierūt ꝺ egypto

per mare rubꝝ. Exo. xiij. Item vsq; ad bethle/
em. id est. domꝰ panis p diuinoꝝ degustatione
Psal. Gustate ⁊ videte. Itē festinare p feruētis
desiderij acceleratiōz. Heb. iij. Festinemꝰ in gre
di in illā requiē ⁊c. Et tūc inueniemꝰ christū in p
sepio cordis nostri. p delicioſam sue pīne exhi/
bitionē. Prouerb. viij. Delicie mee eē cuꝫ filijs
hoim. Inuenit autē christꝰ mediāte maria et io/
seph. i. ꝓtēplatiōe ⁊ actiōe. In cuiꝰ figurā iacob.
q ⁊ israel. i. videns deū habuit vtrāq; vxorē. scilicꝫ
rachel ⁊ lyam. Geñ. xxx

Expositio secūde partis euāgelij.

LXIIII

Et inuenerūt mariā et ioseph. et infantē positū i pre
sepio. Videntes aūt cognouerūt
de verbo. quod dictū erat illis de pue/
ro hoc. Et oēs qui audierūt mirati sūt
et de bis que dicta erāt a pastoribꝰ ad
ipsos. Maria autē cōseruabat oīa ver
ba hec. cōferēs in corde suo. Se/
cundo cōmēdat pastoꝝ diligētia a certitudine
inuētionis. Cū dr. Et inuenerūt. Cui⁹ inuētio
nis cōmēdatio colligit ex trib⁹. Primo q; fu
it certitudinalis. cō pbata. s. p pbabilia. sīg. et evi/
dentia. Et q̄ntū ad pmū dr. Et inuenerūt mariaꝫ
⁊c. Beatꝰ q eā inuenit. q; ipsa dixit Prouerb.
viij. Qui me inuenerit. inueniet vitā. In pistrui
mur. vt si christū inuenire velimꝰ ꝓmo ad mari
am accedere dēmꝰ. Ipsa enī dr. Inueniſti enī
grām apud deū. Lu. j. Et iō accedamus cū fiduꝫ/
cia ad thronū grē eiꝰ. vt miam ꝓseqūmur ⁊ grām
inueniamꝰ i auxilio opportuno. Et nota q; chri/
stus inuenit cuꝫ maria vgine ⁊ ioseph viro iusto
⁊ in psepio. Per q̄ docemur. q; q vult inuenire
christū dz habere mūdiciam cordis respectu sui
qō p mariā vginē. Justicia primi. qō p Joseph
iustū. Et būilitatē ac reuerētiā respectu dei. qō p
bumile psepe inuit. Et q; pistis erat p signo datū erat
ab angelo. iō subdit. Videntes aūt cognouerūt
de vbo qō dictū erat illis de puero pistis | videlicꝫ q
vere esset. vñ poterāt dicere illud ps. Sicut audiui
mus sic vidimus. Dubitaret aliqs cur euāge/
lista mutauit etatē christi i vocabul. Quē ei ip/
se dixerat ꝓmo infantē. nūc appellat puerū. cū tñ
puericie etas incipiat ad septēniū. Rñ. dicēdū. q;
hoc iō facit. vt oñdat eū eē deū q̄ sua incōprehē/
sibili eternitate oīa tpa etatū ꝓtinet ⁊ transcendit.
Psal. Tu aūt idē ipse es. ⁊ anni tui non deficient
Vñ etiā adhuc i vtero positꝰ viri nomē accepit
Iere. xxxj. Femia circūdabit vir. Se/
cūdo fuit dicta inuētio celeriter diuulgata. Et q̄n/
tū ad pmū subdit. Et oēs q̄ audierūt mirati sūt.
scz de puero nato ⁊ incarnatiōis mysterio. Et nō
solū pistis mirati sūt sz etiā de bis q̄ dicta erāt a pa
storib⁹ ad ipsos. i. de tāta attestatiōe ⁊ facūdia
pastoꝝ. q̄ fingere inaudita nescirēt. sz simplici fa
cūdia vā pdicarēt. vt dic glo. Est tāt istud inter mi/
rabiliora christi opa aduertēdū q; ñ rectoꝝ el. nō
phos. nō ptātes elegit deꝰ ad euāgelizandum. sz
simplices ideotas pastores. Vñ Amb. Non sit
tibi vilis psona pastoꝝ. q; q vilioꝝ ad prudētiaꝫ
eo pcliosioꝝ ad fidē. Ap pastoribꝰ fidē maria col/
ligit. a pastoribꝰ plis in dei reuerētiā aggregat
Plebē eni simplicē dñs req̄sinit. q̄ fallere ⁊ fuca
re audita nescirēt. Et nota quō etiā in veteri
testamēto deꝰ pastores elegit sue dispēsationis
ministros. vt moysen cui pascēti gregē apparuit
in flāma ignis de rubo. Et qō illi reuelatū fuit i
figura. istis nē annūciatū est i vitate. Notan
dum etiā q; bñ mirati sunt oēs. q; puerꝰ natus
erat valde admirabil. Esa. ix. Puerꝰ natꝰ est
nob ⁊ vocabit admirabilis. Ubiqz enī ⁊ in om/
nib⁹ christꝰ admirabil apparuit. nō solū nascēs
sicut hic. sz etiā pficiēs. Luc. ij. Mirabāt sup pru
dentia ⁊ respōsis eiꝰ. Itē admirabilis erat de cēs
Luc. iij. Mirabant oēs de vbis grē q̄ pcedēbāt
de ore eiꝰ. Itē mirabilis erat tacēs Mar. xv. Je/
sus nō dedit rñsum. ita vt miraret pilatꝰ. Itē ad
mirabilis in actōe. Luc. viij. Quis putas ē hic q;
⁊ vētis ⁊ mari imperat ⁊ obediūt ei. Itē admirabi
lis in passiōe. Mar. xv. Pilatꝰ aūt mirabatur
si iā obijsset. Itē admirabil in resurrectiōe. Luce
vlī. Petrus videns linteamia posita sola. abijt
mirans secū. Itē admirabil in ascēsione. Psal.
Dñe dñs noster q̄z admirabile est nomē tuū ⁊c.
Itē admirabilis in extremo examine. Eccl. viij
Acutus inuenit in iudicio ⁊ in ꝓspectu prudēti/
um admirabil erit. Tertio fuit memoriē
ꝓseruata. ⁊ q̄ntū ad hoc dr. Maria aūt ꝓserua
bat ⁊c. In pis cōmēdat vgo tāq; prudēs et discre
ta. Prouerb. iij. Circūda ea gutturi tuo ⁊ descri
be in tabulis cordis tui. Ecōtrario de fatuo scri
bit Eccl. xxxj. Corfatuū q̄si vas cōfractū. Vñ bta
vgo fuit arca cōtinens diuinoꝝ eloquioꝝ arca/
na. Cōseruabat enī i scrinio pectoris sui oīa ver/
ba pis. s. de annūciatiōe āgelica. de exultatiōe iohis
in vtero. de ortu saluatoris. de cāntico sctōꝝ āgloꝝ.
⁊ de apparitiōe ⁊ fide pastoꝝ. In hoc enī cōmen
datur tanq; pudica. Ambro. Maria nō mul⁹
ore q̄z corpe pudica. secreta q̄ noverat nulli diuul
gat. sz tacito corde scrutās ꝓgruum tps q̄ deꝰ pis
velut diuulgari reuerenter expectat. conferens
ea q̄ viderat circa se acta. ⁊ q̄ legerat in scripturis
ageda. Cōpatergo vba ppha factus. ⁊ cibus

habet argumēta fidei. Et q2 nō tantū ꝓseruabat sz etiā itelligebat. Iō subdit: ⌊ꝓferēs ī corde suo ⌋ Ita vt possz dicere illud ps. In corde meo absco di eloquia tua. Et nota q beata vgo cōtēplādo deitatē intelligebat mysteriū hūanitatis ī puero nato. z nō oia q viderat. audierat z legerat respi cientia op3 incarnatiōis sapienᵗ ꝓferebat ī cord suo Credibile est enī. q nulla creatura fuit vnqz tāta cōtēplatiōis suauitate pfusa. q̄nta btā vgo q2 ois ꝓtēplatiōis materia fuerat illi pñs. Unde poterat illud dicere ꝓuerb. viij. Ludēs coram eo oī tpe ⁊c. Et aduerte q̄z mirabilez habuit vgo ꝓtēplatiōis suauitatē. ꝓferēdo ea q in scripturis legerat factis in se cōpletis Ut illud Esa. vij. Ecce vgo cōcipiet z piet filiū. Et ℟ de se cōpletū cer nebat. Uidebat enī se de stirpe dauid ortam. In nazareth de spūsctō ꝓcepisse. In bethleē pepisse Quoz oia testimonia in diuersis pphetis lege rat. vt dicit glosa. Notādū q hic rephendūtur duo genera hoīm. s. hi q a sacerdotib9 discere no lunt. Et q ꝑ ꝓpria autoritate docere volūt Et con tra vtrosqz dic glosa z est Ambrosij. Si maria a pastoribꝰ discit z nos debem9 a sacerdotibus discere. Et si maria añ ꝓceptū apli tacet dēm9 et nos p9 ꝓceptū apli doceri mag̃ qz docere

Expositio tertie partis euāgelij.

LXV

Et reuersi sunt pasto
res glorificātes et laudātes de
um in oīb9 que audierant et vi
derant sicut dictum est ad illos Tertio cōmēdat pastoz diligēta a gtitudine deuotōis cū dr ⌊Et reuersi sūt pastores ⌋ Ipsi enī de tā exi mio bñficio gti existētes. deuotiōz suā in laude dei eructabāt Fuit aūt istoz pastorū de uotio cōmēdabilis ppt tria Primo ppt debitā eoz opationē. Et q̄ntū ad ℟ dr ⌊Et reuersi sunt pastores ⌋. s. ad custodiā gregis cōmissi. In q̄ re putant deuoti vt p9 ꝓtēplatoz saluatoris. reuer tant ad exercitū actiōis. In q̄ dat forma pasto rib9 ecclie. Ezech. j. Animalia ibāt z reuertebantur Secdo ppt debitā grāz actiōz. Et q̄ntū ad ℟ subdit: ⌊ glificātes z laudātes deum ⌋ Eccī. xluj. Glorificātes deū q̄tūcūqz potuerīt⁹ supuale bit ad huc. maiorē enī oī laude. Quo ꝫ de sapiē tib9 mūdanis dr Ro. j. Quia cū deū cognouis sent nō sic deū glificauerūt. sz euanuerūt Et iō q nō vult excecari dz do de bñficijs regnari. sic fe cerūt isti pastores vt dr Col. iij. Oē q̄ facitis in vbo aut in ope. oia fiāt in nomie dñi nostri iesu christi grās agētes Bene Dubitaret aliq̄s. quō isti pastores deū laudauerūt z quā laudez pmeruerūt. Rñ. dici ꝑt q simplicia fiō z mēte pu ra deū laudabāt vbis simplicib9 sic eoz cuilibz p sua deuotione occurrebat. Juxta illud ps. Lā buis exultatiōis laudabit os meū. Ul' pōt dici. q forte illo eodē celesti cāntico q̄ pius audierāt ā geli los laudare deū. d. Glia in excelsis dō ⁊c. Etiam pastores laudabāt venerātes cū exultatōe Et si dr bū mixt erat quō laus āgelica resonabat ī ore pastoz psallentiū. z q̄ primo pastores cecinerant voces pastorales. nūc voces anglicas deprmāt. Ex ℟ mutatio dextere excelsi. Terno ppt debitā recognitiōz. Et q̄ntū ad ℟ subdit: ⌊ in om nib9 q audierāt z viderāt ⁊c ⌋ Ipsi enī oia q audi erāt ab angel' z viderāt ꝓpriis oculis in bethleē z claritatē lumis qō viderāt ī apparitiōe angeli. Oia in q̄z ℟ plene recognoscebāt z ꝓpter ea deū glificabāt. Uel ī oīb9 ill' laudabant deū tāqz au torē z opificē oīm eoz q̄ audierāt z viderāt sic dic tū est ad illos. In ℟ enī laudabāt deū q̄ totaliᵗ rē inuenerūt sic dictū ē ad illos ab āgelo. ℣. Psal. Sic audiuim9 sic vidim9 Ul' aliter ꝑm Bedā sicut dictū est ad illos ab anglis. referūt laudes z glīam dō. ℟ enī eos debere facere dictū ē ab an gelis. nō q̄ dē vbo ℟ iperātib9. sz facto formā sue deuotiōis offerētib9 dū glia ī excelsis dō resona rēt. Et q̄ videᵗ ꝓfirmari qō dictū est supra pasto res idē canticū deprompsisse.

Sermo de eodem

LXVI

Transeamus usqz
bethleē. et videamus hoc ver
bū quod factum ē. quod fecit
domin9 et ostēdit nobis. Lu. ij
Quo sic dic beat9 Aug̃. in li. de vg. Felicioꝛ ē ptus spūal' q̄z carnal'. Exponēdo igit vba p̄missa de p tu vbi mētali. sciendū q pt9 seq̄t ꝓceptiōez sic fru ct9 florūnōz. Ubi q2 christ9 ꝓcept9 fuit ī flore. s. na zareth. qō interptat flos. ꝓgruit fuit q nascereᵗ ī fructu. s. ī bethleē qō interptat dom9 panis vl're fectiōis. qō ptinet ad fructū Qualit āt vbū cōci piat in nazareth. i. ī mēte floꝛigera. habitū est su pra ī expositiōe mystica euāgelij Dicit9 ē Huc aūt videndū qualit nascat ī bethleē. i. ī mēte fructi fera. Ad cui9 euidētiā sciendū q mēs vbigena cō uenienter dr bethleē. i. dom9 panis vl' refectionis Illi9 inq̄z panis dō q dr Sap. xvj. Panē de celo p stitisti eis oē delectamētū i se bñtē. Uñ sic vbuz i mēte ꝓceptū floret z mētē florere facit grē trāsfor matiōe. vt patuit supra. Sic verbū in mente na tum ipsaz mentē reficit atqz pascit ī glie p̄gusta tione. De ℟ fructu ptus mētis vbigene dicit sa pia ī creata ecc. xxiij. Inebriabo pt9 mei fructuz

Tunc enī verbū diuinū ptus sui fructū inebriat q̄n mentē verbigenā interno gaudio glie pregustatione letificat ⁊ dulcorat. Ūñ Bernñ. Pregustato q̄z suauis est dñs aīa fidelis in gaudiū domini sui intrat. ⁊ ab ybertate dom⁹ sue inebriata ⁊ sui ipsi⁹ ⁊ aliorum omnium oblita. in seipsa deficiens. tota in deū pgit. Et hūc fructū petit Origenes sup illo Cañ. vj. Fructus illi⁹ dulcis gutturi meo. Ba mihi dñe fructū dulcē. fructū vite anime mee ◆ Circa hūc igit ptum mentalē q̄ pficit in pgustatione glie. duo sunt videnda. Primo q̄ liter ad hāc pgustationē pueniat. Secūdo qualiter ybū natū in mēte videat. Et hec duo ex verbis pmissis pātelici. Primū ex eo q̄ dr. ⌊ Trāseamus vsq; in bethleem ⌋ Secūdū ex eo q̄ addit ⌊ et videam⁹ B verbū ꝛc ⌋ Ad videndū aūt qualiter ad bethleē. i. pgustationē glie pueniat. sciendum. q̄ habet fieri p omnū virū aīe conformē transitionē. vt videlicet oēs vires cōformit ad B tendāt. quasi dicāt. ⌊ Trāseam⁹ usq; bethleem ⌋ ℂ B Ad hāc trāsitionē virū req̄rūtur duo. Primo q̄ vires aīe sint supno lumīe celitus circūfulse Secūdo q̄ sint interno instinctu edocte diuinit⁹ ⁊ suffulte. Que duo colligunt ex duobus q̄ circa pastores cōtigerūt. Nam claritas dei circūfulsit illos q̄ntū ad p̄mū. Et anglico eloquio sunt edocti ⁊ suffulti. q̄ntū ad secūdū Qualiter aūt diuinū lumē omēs vires aīe circūfulgeat est sciendū q̄ p̄m Biony. in de angelica hierarchia. luminis diuini tāta est infinitas. vt q̄cunq; influat. totū vas mētis impleat. sicut diluuio implent ⁊ pua foramīa ⁊ magni aluei fluuiorū Ex quo patet. q̄ tāta est efficacia diuini luminis fulgētis in mēte. q̄ nō soluz implet p̄ncipales vires mētis. sz ⁊ potētias inferiores aīe. q̄ p parua foramina p̄t intelligi. Et si hoc nō fiat p influētiam. cū potētie corpales nō sint capaces lumis intellectualis. fit tū p q̄ndā redūdantiā. Nā lumen diuinū influxū in mēte. i. in viribus intellectualibus. redūdat in potētias sensitiuas. vt omnes reddant expeditiores ad ea q̄ mēti in illo lumine infundunt. ita vt oculi libent videāt q̄ dei sunt. Aures delectabiliter audiāt de deo. Lingua prona sit ad loquēdū de deo. Manus pmpte ad opandū ad laudē dei. Sensus interiores expediti sint ad imaginandū. cogitandū vel memorandū de deo dulciter et delectabiliter. et sic de aliis viribus. Qđ totū redundat ex plenitudine mētis supinfuse lumine thearchico. Qđ quidē lumē p̄m Biony. nō solū est splendidus intellectualibus visionib⁹ pulcrū sed ⁊ dulce pijs affectibus ad gustandū. Ūñ Eccs. xj. Dulce lumen et delectabile oculis ad videndū. Et inde est q̄ diuinus lumen replet oēs vires aīe. non solū cognitiuas sed ⁊ appetituas Ūñ ps. Gustate ⁊ videte q̄niā suauis est dñs ꝛc. Iste aūt influx⁹ diuini lumis in mentē. signat in eo q̄ de pastoribus dr. q̄ claritas dei circūfulsit illos. Et signāter dic̄ circūfulsit. nō infulsit Quia nō solū intus in interiora mētis ybigene fulget diuinū lumē. sed ita abundāter mentē implet. q̄ etiā i potētias inferiores circumcirca redūdat. ita etiā vt omnē caliginez diuino lumini ⁊ trariā undiq; repellat ⁊ excludat Sicut dicit ꝛmentator dion ysij dr. no. super isto q̄ dic̄ ibi Biony. exponēs illud Hiere. xlviij Requieuit moab in fecib⁹ suis. Fex inq̄t dion ysij est intima sensualitatis corpulētia circūposita ex originali pcō ⁊ actualib⁹ ⁊ negligētia et corporalis inhabitatiōis oppressione. Ubi dicit cōmētator⁹. Hec fex vel caligo circūposita dicitur. q̄ spice circūdat vt verā lucē undiq; excludat. Sic in ppositō a cōtrario sensu. lumen thearchicū mentē verbigenā circūfulgere dr. q̄ nō solū intus fulget sz ⁊ sperice circūdat vt oēm caliginē terrenaz rationū vl' etiā fantasmatū siue speȝa sensibilibus abstractaz undiq; excludat Ūñ de ipso ybo dr in psal. Qz est amict⁹ lumīe sicut vestimēto. Et B etiā vestimentū cōmūicat mēti verbigene. ℂ Secūdo req̄rit q̄ vires aīe sint interno instinctu edocte diuinit⁹ ⁊ suffulte Nō enī vires aīe p seipsas ad bethleē. id est. refectionē diuine dulcedinis attingere poterunt. nisi diuina inspiratiōe adiuuent ⁊ dirigant Ūñ spōsa Cañ. vij. hmōi refectionē desiderans dicit Ueni dilecte mi egrediamur in agrū. Qz ibi dicit egrediamur in agrū. cōcordat cū eo qđ hic dr. ⌊ trāseam⁹ usq; bethleē ⌋ Mens enī verbigena cupiēs ad piendū verbū egredi in agrū plenitudinis dulcedinis diuīe. vl' trāsire usq; bethleē refectionis atq; plībatiōis glorie q̄d idē est. sciens se ad hoc nō posse ptingere. nisi iuuet ⁊ p̄ueniat diuini ducat⁹ munere. petit comitē atq; ducem itineris dicens: Ueni dilecte mi egrediamur in agrū. Quasi. d. Ego p me sine tuo ducatu egredi in agrū non sufficio. Ueni ergo mecū dilecte mi. ℂ B Exemplū hui⁹ habem⁹ in petro. q̄ dormiēs in carcere vinct⁹ catenis duab⁹. ab angelo visitabat. ⁊ angelo p̄eunte educebat. Sic mens in carcere carnis inclusa. et duabus catenis. i. duob⁹ impedimētis detēta. s. extrinsec⁹ ⁊ intrinsec⁹. q̄ p̄m Rich. mō sordida titillatiōe carō inflāmat. mō feda cogitatiōe animū sordidat. q̄ bus catenis mēs sibi derelicta q̄si carceralibus tenebris ꝑstringit. ita q̄ ex se nō valeat in agruz p̄dictū egredi. vl' trāsire in bethleē. nisi angelo. i. diuino instinctu edocta fuerit. ⁊ diuino ducatu

educta. Tūc enī mens sequēdo angelū .i. diuinū instinctū pēuntē. ducit extra portam ferreā .i. extra limites duriciei itelligētie hūane. Et sic mēs puenit in agrū plenitudinis dulcedinis diuine. vel vsqz bethleē pgustatiōis glie. Et hoc deligūt de puero nato. z de loco z de signo cū attestatione totī milītie celestis fuissent instructi secū cōferētes sic inuiter dicebāt. ¶ Trāseamus vsqz bethleē ¶ Sic in pposito oēs aīe vires q̄ sunt sic pastores mētis vnanimit habēt dicere. ¶ Trāseamus vsqz bethleē ¶ Vel si dicāt. Nos oēs vtpote diuino instinctu edocte z diuino ducatu sulte. trāseam⁹ .i. trās nosipsos eam⁹. vsqz bethleem .i. ad refectionē diuie pgustatiōis. Transeamus inq̄z p trāsformationē grē ad plibationē glorie. Et tūc veraciter dicere poterim⁹ cū apl̄o ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dñi speculātes trāsformamur a claritate in claritatē. scz a claritate grē ad claritatē glie. Et q̄ hoc nō fit virtute ppria virū aīe. ideo subdit. Tāq̄z a dñi spū scz edocti z ducti. Ad hūc transitū vl trāsitionez omnū virū aīe ad bethleē pgustatiōis diuie ī uitat ipsa sapia increata. Ecc. xxiij. Transite ad me oēs qui cōcupiscitis me z a generationibus meis adimplemī. Spūs enī meus sup mel dulcis. scz in plenti. z hereditas mea. scz in futuro super mel z fauum.

¶ Subsermo de eodem. LXVII.

Videamus hoc uerbum ¶ Viso q̄liter vsqz bethleē .i. pregustationē glorie vbi pars metalis pficiatur perueniat. nūc restat videre q̄liter verbū ī mēte natū videat. ¶ Ad cuius euidentiā est notandū q̄ verbū diuinū pōt duplicit cōsiderari. Uno mō vt eternaliter genitū. Et sic nullatenus videri pōt in hac vita. Juxta illud Exodi. xxxiij. Nō videbit me homo z viuet. Et hoc de lege cōmuni. nisi forte alicui p singularis grē priuilegiū beat⁹ Aug⁹. Alio mō cōsideratur verbū vt ī carne natū. Et sic viderūt eū isti pastores z alij q̄ eū in carne viderūt oculo corporali. Tertio mō cōsideratur verbū vt in mēte factū. Et sic dē eo loquimur hic. Et vt sic tria tanguntur hic cōsiderāda videlicet Quid factū. q̄s faciēs. z q̄s factū oñdēs. ¶ Videam⁹ ¶ inq̄t ¶ hoc verbū ¶ et sequit ¶ q̄d factū est ¶ Quantū ad pmum. ¶ Q̄d fecit dominꝰ ¶ Quātū ad secundū. ¶ Et oñdit nobis ¶ Quātū ad tertiū ¶ B Videam⁹ ergo pmo q̄d factū ē in ptu mētali. Nō enī ibi factū est verbū vt deus quia vt sic est genitū nō factū vt dicit in symbolo. Nec est ibi verbū factū vt caro. q̄ vt sic nō est in mēte sed in re extra. Quid ergo factū est dicto est dici q̄ illud q̄d ibi factū est pcise loquēdo nō est verbū de⁹. nec vbū caro. sz verbū q̄d ammodo medium. Imaginabimur enī q̄ ptus vbi mentalis sit quasi medi⁹ inter ptū verbi eternū et ptū eius p̄m carnē q̄si sapiat naturā vtriusqz. ita q̄ illud q̄d ptu mētali factū est in mente sit exemplatū quidē a ptu eterno z exēplar ptus ei⁹ p̄m carnē. Ad q̄d facat q̄d dicit Leo papa in p̄mone hodierno. Q̄z beata vgo sacro grauida fetu. diuinā humanā q̄z prolē pius cōceperat mente q̄z corpe. Et p̄m beatū Aug⁹. Beatior fuit vgo cōcipiendo christū mēte q̄z carne. Ex q̄bus colligit. q̄ cōceptus vel partꝰ vbi mētalis est medi⁹ inter partū eternū z q̄ p̄m carnē. ac p hoc id q̄d partumentali est factū est q̄dā medium naturā sapiēs vtriusqz inter id q̄d ptu eterno est genitum. z id q̄d ptu p̄m carnē est natū Et id potest dici quod ammō verbū medium. q̄ est q̄dā q̄d nō est de⁹. nec est caro. Qz est q̄d creatū. q̄d p̄m aliq̄d sapit naturā diuinā. p quāto est quedā similitudo diuine bonitatis a deo menti influxa z deo assimilatiua mentē faciēs deiformē. Cōm aliq̄d etiā sapit naturā aīe carni cōiuncte. p quāto est q̄dā pfectio creata aīme. pportionata. eleuās animā ad quoddā esse supnaturale z deiformē. z p consequēs ad opandū supnaturaliter z deiformiter. siue id vocet grā siue charitas vel forte sit donū aliq̄d innominatū. q̄ iste occultꝰ ptus verbi pficit de quo Job. iij. ¶ Dorso ad me dictū est vbū absconditū. Idē enī verbū eternaliter genitum et hodie p̄m carnē natū p hoc donū miro et abscōdito modo in mente dicit factū. Sicut enī cū dr vbum caro factū est. nō intelligit q̄ verbū factum sit caro. ita q̄ sit trāsmutatum in carnē. sz q̄ aliq̄d factū est q̄ verbū vnitū est carni puta grā vnionis que est creata. Sic in pposito verbū dicit factū in mente. non q̄ verbū factū sit. sed q̄ aliq̄d factū est in mente q̄ mēs vnit verbo ad pgustationē glorie. In q̄ vnione ꝓsistit ptꝰ mentalis vt dictū est. Et hoc est q̄d dr: ¶ Videam⁹ hoc verbū q̄d factū est ¶ C Videam⁹ secūdo q̄s faciēs q̄ subdit ¶ Q̄d fecit dñs ¶ Ubi notandū q̄ sicut in ptu vbi p̄m carnē ꝓcurrebāt q̄tuor. videlicet efficiēs. parēs. vtus partiua. z ples. Efficiēs fuit ipse de⁹ q̄ fecit in carnatione z ptū vbi ¶ Parēs fuit vgo gliosa vt ptz. Vtus pitiua fuit q̄dam singulare z supnaturale donū vgini diuinitus collatū q̄ posset ꝓcipere z pere filiū dei. Q̄d donū angel⁹ ei assignabat noie grē dicēs Luc. ij. Inuenisti ei grām apud deum. Et mox subintulit. Ecce

cõcipies ⁊ pies. Hoc idē etiã appellauit ỹ utē altissimi. cũ dixit. Virtus altissimi obũbrabit tibi. statum addēs. Nõ enim ex te nascet ⁊c. Proles bꝰ ptus fuit ipsũ ỹbũ incarnatũ Joh. j. Verbuz caro factũ est. Sili in ptu ỹbi mẽtalis est ꝓsideꝛare eadē ꝗtuoꝛ. Vbi efficiẽs est ipse deꝰ. qz nulla creatura ꝑt creare illud donũ. nec aliꝙ creatura põt illabi in mentẽ. Soli enĩ illi ꝙ sedet i ihꝛono cõpetit dicere illõ ꝗ poč. xxj. Ecce noua facio oĩa. Illud aũt factũ in mẽte ẽ nouũ ⁊ oĩm nouoꝛum nouissimũ. Hiere. xxxi. Nouũ faciet dñs super terrã. femĩa circũdabit viꝛ. Isto nãqz nouũ fit sup terrã ℟ est in mẽte ꝙ eminẽtioꝛ est oĩ qõ ẽ in terra. femĩa est mẽs fecũda ꝙ circũdat verbuz cõcipiẽdo ⁊ piendo ipm. ¶ Sarẽs est ipsa mẽs que ꝑt dicere illud Ecc. xxxvj. Ego mat pulcre dilectiõis. ⁊ timoꝛis ⁊ agnitõis ⁊ sancte spei. Que oĩa ꝓuenũt isti ptui mẽtali. vt ptz. ¶ Virꝰ paꝛitua est illud donũ influxũ in mẽte. de ꝙ dictuz est. Nõ donũ spõsa in Cañ. desigt ꝓ ỹba sponsi dicẽs: ¶ Meliora sũt ubera tua vino. Cañ. j. Per ubera intelligit ubertas grãe ⁊ donoꝝ. ⁊ maxime illꝰ doni ꝙ mẽs ỹbigena est fecũda ꝓcipe et parere ỹbũ. Et accipit hic ꝓtinẽs ꝓtento. Per duo aũt ubera ꝑt accipi duplex ubertas istꝰ doni. vt vnũ respiciat ỹbi ꝓceptionẽ. alterꝫ vo eiꝰ ꝓtum. Hec ubera dicũt meliora vino qõ letificat deũ ⁊ hoĩes. vt dꝛ Judicũ. ix. Ex mlto fortꝰ ptꝰ verbi in ꝓgustatiõe glie letificat mẽtẽ. ¶ Proles est ipsũ verbũ de ꝙ põt intelligi illud Ro. ix. et Esa. x. Verbũ breuiatũ faciet dñs Verbuz enĩ diuinũ vt habet in vita eterna est ỹbũ longũ ⁊ ꝓpetuatũ beatis. Ex vt ℟ in ptu mẽtali degustat. est breuiatũ. qꝛ ñ nisi breuit ⁊ raptiz ꝓcipit. Quãtũ cũ qztũ breue cũ magno fructu suscipit. Propter qõ hortat Jacobꝰ i epla. ca. j. Suscipite ingt insitũ verbũ qõ põt saluare aĩas vestras. ¶ ℟ Videam⁹ tertio ꝙs factũ oñdẽs. Qꝛ subiũcit Qõ oñdit nob sez dñs. Vbi notãdũ ꝙ ℟ oñsio põt referri vl ad cognitiõz ỹbi in se. vl ad cognitionẽ ptus ỹbi. ꝙ videlicz oñdat mẽti ỹbũ in ea eẽ natũ. Et cõm ꝑmũ sensũ solꝰ deꝰ bz se ostẽdere mẽti rõnali ⁊ ꝗntũ vult cũ sit sic speculũ voluntariũ. Vñ spõsa desideꝛãs videre sponsuz facie ad faciẽ dic Cañ. ij. Ondẽ mihi faciẽ tuã. Similiter ꝑm aliũ sensũ mẽs certitudinaliꝛ scire nõ põt se ỹbũ pepisse. nisi hoc ei ipse deꝰ oñderit. licet possit hõ de ℟ ꝓnosticare ꝑ aliqua sig. sic supꝛa de signis ꝓceptiõis dictũ est. dñica secunda deaduentu. Possent etiã ⁊ hec signa de ptu ỹbi dari ex his ꝙ angelꝰ oñdit pastoꝛib⁹ Et ℟ inquit vob signũ. iuenietis infantẽ pãnis inuolutuz et positũ in ꝓsepio. Tria signa oñdit. Per infantẽ possum⁹ intelligere inocẽte puritatẽ. ꝑ inuolutiõnẽ pãnoꝝ volũtarie pauptatis oĩmodã nuditatẽ. ꝑ positionẽ in ꝓsepio totiꝰ pfectiõis austeritatẽ. Vbicunqz mẽs se iustis iuenit indicia sũt ỹbi ptus. ¶ Ez sic dicit Bern. verbũ nõ solũ voluit nasci sz ⁊ agnosci. Jõ vt plurimũ ptus verbi reuelat mẽti pienti. Nõ enĩ sic occultꝰ est ptꝰ sic ꝓceptus. Gaudiũ enĩ ⁊ delectatio illa ẽ ꝓlibatoꝛia glie. in ꝙ ptus ỹbi pficiat. vix mentẽ latere potest saltim ꝓiecturaliꝛ ⁊ ꝑ signa. Vñ de illo dicit. Sap. x. Qꝛ dñs oñdit illi regnũ dei. hic videlicz ex pte in ꝓlibatiõe. ibi vo pfecte illud oñdet in beata fruitiõe. Nõ nob ꝑstare ⁊c.

¶ Expositio euãgelij in sũma missa diei natiuitatis domini. LXVIII.

In ꝓncipio erat uerbuz. et verbũ erat apud deũ. et deus erat verbũ. Hoc erat in ꝓncipio apud deuz. ¶ Natale regis sui solẽt ꝓncipes ⁊ scribe regni extollere. et oꝛiginis sue ꝓncipia ab altioꝛib⁹ recẽsere. Sic ioẽs euãgelista velut ꝓnceps eximius ⁊ scriba egregiꝰ regni militantis ecclie volẽs natalẽ regis ⁊ saluatoꝛis nostri describere ab altioꝛi sue oꝛiginis ꝓncipio exoꝛsus ẽ dicens [In ꝓncipio erat ỹbũ ⁊c] Si ei ꝙrat ex ꝙ oꝛigine ꝓmoꝛ dialiẽ ꝓcesserit rex iste hodie natꝰ. audiãꝰ celebrẽ aꝗlã intonantẽ. [In ꝓncipio erat ỹbũ ⁊c] In q euãgelio describit nati pueri oꝛiginez ꝙ ad duo. Primo ꝙ ad suuz oꝛiginẽ ab eterno ℟m diuinitatẽ. Secõ ꝙ ad suũ aduẽtũ i tpe ℟m hũanitatem. Ibi [Fuit hõ missꝰ a deo] Quãtũ ad ꝓmũ sciendũ. q cũ iste puulꝰ natꝰ sit ỹbũ diuinũ. verbũ aũt cui sit opatiua potentia patris ℟m beatũ Aug. duplicẽ bz respectũ sez ad dicẽtẽ ⁊ ad id qõ ỹbũ dꝛ. Et ℟m ℟ ꝓma ꝑs bz duas ꝑtes In ꝓma agit de ỹbo in cõpatiõe ad dicẽtẽ. In scda in cõparatiõe ad ea ꝙ dicunt ỹbũ sez creaturas Ibi [Oĩa ꝑ ipsũ facta sũt] Prima ꝑs hz ꝗttuoꝛ clausulas in qb⁹ describit ỹbũ increatũ hodie natũ. ꝗntũ ad ꝗttuoꝛ ꝓdicões. vl etiã ꝗnqz ꝗrtã clausulã dupli exponẽdo ⁊ sũt be In essentia vnitas In ꝑsona alietas. In maiestate eꝙlitas. Et in duratiõe eternitas. Et ꝗnto in unbesiõe in sepabilitas Et ꝑ has ꝓdicões elidũt ꝗnqz errores. ¶ Prima igit ꝓdicio ẽ in essentia vnitas. Et nota in ꝓma clausula cũ dꝛ [In ꝓncipio erat verbũ] Nã sic dicebat⁹ Aug⁹. Est ꝓncipiũ nõ de ꝓncipio. ⁊ ℟ est pat. Et ẽ ꝓncipiũ de ꝓncipio et ℟ est filiꝰ. Hic ãt accipit ꝓncipiũ ꝑ antonomasiã de patre. Et ẽ sensꝰ [In ꝓncipio erat ỹbũ] i. in patre erat filiꝰ. ac ꝑ ℟ indistinct⁹ a ꝑe ꝑ essentiam

Joh.x.7.xiij. Ego in pre 7 pater vnū sumꝰ. Vñ beatꝰ Augꝰ. de fide ad petr. Propter vnitatē essē tialē totꝰ pater ē in filio 7 spūsctō. Et filiꝰ totus i patre 7 spūsctō. Et spūsctus totꝰ in patre 7 filio. Et Hylariꝰ. iiij. de trinitate. Patrē inqt in filio 7 filiū in patre esse ē pfecta plenitudo diuitatis. in vtroqz. Et ℔ est qđ dic Ambro. sup scđa epla Cor. Per ℔ intelligit pater ee in filio 7 filiꝰ i patre. qz vna est eoz substa. Et ℔ idē ptz rōe. In nob ctu nrō differūt ter eo q vnuz est res vel entitatis alterꝫ vō similitudo entitatis. Ex cū ille cceptus sit simillimꝰ rei intellecte i nullo differens. nisi qz vnū est res. alterꝫ similitudo vl intētio. si a cōceptu tolleret hoc qđ est ens intētionale 7 ferret sibi vel ens reale. tūc ille cceptꝰ nō esset alia res qz il la cuiꝰ est cceptꝰ. Cū igit in deo nihil possit ee intētionale. qū deꝰ pater formaliter cceptū de diuina essentia Qui cceptꝰ nō est aliud qz ipsa diuina essentia. Et ℔ igit q dicit vbuz ee in pncipio. i. in patre. manifeste conuincit vnitas in essentia. Et in ℔ elidit error paganoz q nob indignāt. q dicim tres psonas 7 nō tres deos. Hic dic Augu. de agone christiano. Et hoc qz nō intelligūt. quō vbuz erat in pncipio ¶ Aliter exponit ℔ clausula _In pncipio_ .i. añ oia qsi in eternitate. Et ꝑm hoc notat hic vbi coeternitas Cui expositioi annuere videt beatꝰ Augꝰ. Basiliꝰ. Hylariꝰ. et Chrysō. Ex hoc locū habebit i quarta clausula. ¶ Secūda pdicio est in psona aletas. Et hec tangit in scđa clausula. cū dr _Et vbum erat apud deū_ Hic enī dicūt grāmatici ppositiones sunt transitiue. Jō hec ppositio apud importat distinctiōz. Nemo enī pprie dr ee apud semetipm ℣ notat etiā hec ppositio autoritatē in alio cui addit. Nō enī maior dr esse apud minorē. sz ecō uerso ꝑm cōem modū loquēdi. Et si inē prēm et 7 sub autoritas est in filio. Vñ qz filiꝰ a pre. ñ patre. filio. iō nō dixit euāgelista deū esse apđ verbum. sz vbū esse apud deū Et notandū q ℔ ppositio apud importat distinctiōz 7 autoritatez. vt visuz est. cū hoc tñ etiā denotat qndā socialē cōiunctionē q ē patris ad filiū ex eoz mutuo amore. q eos cōnectit. 7 ille est spūsctus. vt dic beatꝰ Augꝰ. iij. de trinitate. Notandū etiā q cū pmo dixisset euāgelista vbū esse in pncipio sc̄z i patre. nūc nomē pncipij mutat in nomē dei. dicēs verbum ee apud deū. Qđ iō fecit vt declararꝫ qđ intelligat noīe pncipij Et intelligē q hoc nomē deus supponit hic ꝑ psona patris. Et sic i ista clausula implicant oēs psone. Patet in hoc noīe deꝰ. filius in noīe vbi. spūsctus in ppositiōe apđ. vt tā visum est. In hac clausula elidit heresis sabellianoz. q ponūt q vnꝰ 7 idē fuit pater et filius. qz nō intellexerūt quō verbū erat apud deū. ¶ Tertia pdicio est i maiestate eqlitas. Et ℔ tangitur i tertia clausula cū dr _Et deꝰ erat verbū_ Si enī verbū est deꝰ vt dic hec clausula. Cū ꝑ ℔ nomē deꝰ intelligam qndā infinitā vtutē 7 bonitatē ꝑm Dion. Et qđđā pelagꝰ pfectionū infinitū ꝑm Damas. Et id q maiꝰ cogitari nō potest ꝑm Anselꝫ. Si inqz vbū erat deꝰ. ergo erat infinite vtutis 7 bonitatis. pelagꝰ pfectiōis. 7 quo maius cogitari non ꝑt. Vñ seqt q in maiestate erat patri coeqle. Vñ Joh. xiij. dixit iesus discipulis suis. Creditis in deū 7 i me credite. Si ī solum deū est credēdū tāqz in summā vitatē. 7 in verbū est credēdū. restat q deꝰ erat verbū Et in hoc elidit heresis arrianoz. q posuerūt filiū creaturā. 7 minoz ē patre. sicut dic beatꝰ Augꝰ. Nō enīz intellexerūt quō deus erat vbū ¶ Quarta cōdicio ē in duratiōe coeternitas. Et ℔ tangit in qrta clausula cū dr _Hoc erat in pncipio apud deū_. Et ē sensus _Hoc_ .s. vbū. _erat i pncipio apud deuz_ .i. in eternitate apud patrē. Chrysō. Hoc erat in pncipio apud deū. Nō enī fuit vnqz solitariꝰ pater a vbo. sz sp vbū erat deꝰ apđ deum. Et sic accipit aliter ℔ nomē pncipij qz supra in pma clausula. q ibi accipit ꝑ patre. ℔ eternitate. Vel ꝑm Orig. li hoc. nō solū ℔ demōstrat li verbū ꝑm se sumptū. sz cū oibꝰ trib clausulis ꝑmissis. Verbi grā. Tres ppositiōes premiserat euāgelista. In qz pma dicim. in q erat vbuz. In secūda apud quē. In tertia qđ erat vbum qz deꝰ. Hec tria nūc resumit recolligēs ea in vnuz in qrta ppositiōe sic. Hoc scz qđ vbuz erat in pncipio. 7 qđ erat apud deū. 7 qđ erat deꝰ. hoc inqz erat in pncipio apud deū. i. totū ℔ qđ dictū est đ vbo erat in eternitate apđ patrē. ita q de nouo sibi nō aduenit. Et in ℔ elidit heresis fotinianoz et ebyonitaz. q dixerūt christuz ex maria psus sū psisse exordiū. sic dicit beatꝰ Augꝰ. de agone christiano. Nō enī intellexerūt quō vbū in pncipio erat apđ deū ¶ Quinta pdicio est i inhesiōe inseparabilitas. Et ℔ innuit in ista ea dez clausula qrta ꝑm aliū modū exponēdi. Cū enī deꝰ pat nō potuerit aliqñ se ñ intellexisse. qz tūc ignorasset se ipsum 7 alia. Et qz nō intelligit nisi p vbū. pstat. q nō potuit vnqz fuisse sine vbo in mēte sua inseparabili inhesiōe subsistēte. Ita q ipsū nūqz potuit esse extra intellectū diuinū. Vñ beatꝰ Augꝰ. vi de trinitate Perfectū vbū cui nō deest aliqđ est ars qđā oipotētis atqz sapiētis dei plena oium rōnū viuentiū incōmutabiliū. 7 oēs vnuz in ea

sunt.sicut ipsa vnū de vno cū quo vnuz est.Dic ergo euāgelista.[Hoc].s.vbū qđ est ars patris ac pn̄a exēplar z rō oīm [erat ī pncipio].i.ab eterno.[apud deū].i.nō sepatū a đo patre.q̄si vbuz extra dicentē. imo erat insepabilit pmanēs in dicēte.Vñ glo.interli.Ita erat vbū cū prē vt oē pncipiū creaturaz sua p̄iret essentia.Et B est qđ dz Sap.viij.Bñs possedit me ab initio viaz suaz añq̄z quicq̄z faceret a pncipio.ab eterno ordinata sū zc.Et in B elidit error q̄ dā antiq̄z q̄ posuerūt ideas z rōes rez extra ītellectū diuinū.Qz ñ intellexerūt quō B vbū erat in pncipio.Ita q̄ B qđ dicit[hoc erat in pncipio]est p̄ fotinianos. Hoc vo qđ addit[apud deū]est contra errorem q̄ntū.¶ Et aduerte q̄lit ista exposito est alia a p̄cedēte.Per illā enī de q̄rta p̄diciōe declaratuz prēm nō fuisse vnq̄z añ vbū.q̄si vbo aliq̄n nō existēte.vt dicebāt fotiniani.Ex pista de q̄nta cōdiciōe explicat vbū nūq̄z fuisse extra prēz sepatū dato enī vbū eē coeternū patri pm̄ q̄rtā cōdicionē.adhuc diceret heretic⁹ ipsū nō sp fuisse in prē z apud patrē.sz aliq̄n habuisse eē sepatū extra ītellectū di patris.Et B dic error q̄nt⁹ q̄ pm̄ ista secundā expositōz elidit.¶ G Notādū q̄ omnes q̄nq̄z p̄dicte p̄diciones vbi in B q̄ dico vbū ītelligunt si subtilit inspiciāt.Si enī p̄sideret verbū diuinū q̄ntū ad id de q̄ gignit.q̄ gignit ō substantia patris.sic habet pmū.Ex q̄ntū ad id qđ gignit.cū genitū sit distinctū a gignēte.sic habet secundū.Ex q̄ntū ad vtutē q̄ gignit.q̄ ex tota vtute patris.sic habet tertū.Ex q̄ntū ad mēsurā q̄ gignit.q̄ ab eterno.sic habet quartū.Ex q̄ntū ad modū q̄ gignit q̄ p modū intellect⁹.sic habet q̄ntū.¶ H Ad clarificatiōz pmissoz ē sciēdum q̄ p̄dicte q̄ttuor clausule sic pñt deduci.Cū enim intellect⁹ diuinus non exeat de potētia in actū sz sp sit actu existēs.oportet q̄ sp seipsuz ītelligerit.Ad hoc aūt q̄ se intelligat oportet q̄ vbū ipsi⁹ in ipso sit.Necesse est igit̄ semp verbū ī prē extitisse.Et hoc est qđ dic euāgelista[In pncipio erat vbū]Rursus q̄ omē intellectū inq̄ztū hmōi est apud ītelligentē.Signat enī intellige re a p̄hēsionē ei⁹ qđ intelligit̄ p intellectū.Vñ etiā intellect⁹ noster seipsū intelligēdo.ñ solū ēi seipso vt idē sibi p essentiā.sz etiā est apud seipsū ita vt a se aprehēsus intelligēdo.Oportz igit̄ q̄ de⁹ vt a se intellect⁹ qđ est vbū sit apud deū ītelligentē.Et hoc est qđ dicit euāgelista.[Et vbuz erat apud deū].Adhuc cū intellect⁹ diuin⁹ nō solū sit sp in actu sz etiā sit ipse act⁹ pur⁹.oportz q̄ suba intellect⁹ diuini sit ipsū suū intelligere.z esse vbi cōcepti sit ipsū suū intelligi.Idē ergo esse est intellect⁹ diuini z vbi diuini z p̄ñs ipsi⁹ dei q̄ est su⁹ intellect⁹.Esse aūt dei est ei⁹ essentia vel natura q̄ idē est qđ ipse de⁹.igit vbū dei est ipse de⁹.Et hoc est q̄ dicit euāgelista[Et deus erat vbū].Simpli cū sp vbū in deo extiterit.vt dictuz est.q̄ nūq̄z potuit de⁹ se nō intelligere.necesse ē vbū dei sibi esse coeternū z nūq̄z extra eū extitisse.Et B est q̄ dicit euāgelista.[Hoc erat in pncipio apud deū]¶ I Notandū etiā ad expositionē p̄me clausule q̄ dz[In pncipio erat vbū] q̄ verbū diuinū hz q̄ttuor pp̄rietates.Prima ē q̄ est itumū Iac.j.Suscipite insitū vbū.Et B notat hec p̄positio in.Dei enī z diuinoz oīm inq̄ntū diuina sunt est inesse z intimū eē.Patz B ex p̄ma p̄positōe de causis spēaliter ī pmēto.Patz etiā in pmo effectu dei q̄ est eē qđ est omniū intimū. Vñ beat⁹ Aug⁹.iij.p̄fes.Tu interior eras intimo meo.Et.x.p̄fes.Interior eras z ego foris.Patz etiā i potētijs aie q̄ q̄nto diuiniores z p̄fectiores tāto sunt interiores.Scđa est q̄ ē p̄mogenit⁹ oīs creature.Col.j.Imago dei inuisibil⁹ p̄mogenit⁹ oīs creature.Et B notat li pncipio.Vñ infra.Omnia p ipsū facta sūt.vt ibi declarāt.Tertia q̄ semper nascit̄ z sp nat⁹ est.Qđ notat li erat qđ est vbū substātiuū p̄teritū et impfectū vt declarabit̄ statim ī q̄stione sup vbo erat.Quarta q̄ p̄cedit a prē sub p̄petate intellect⁹ sic spūssc⁹ sb̄ p̄prietate amoris.Qđ notat li vbū vt de se ptz.Hoc ē ergo q̄ dz[In pncipio erat vbū]¶ K Sup qua clausula pñt tria q̄ri.Primo sup B q̄ dicit.[In pncipio]Cū p̄ma p̄prietas vbi siue filij di uinis videat q̄ ipse est genit⁹ a prē.Quid ē q̄ B dicit.[In pncipio erat vbū]z non a principio Cui⁹ tripler pōt eē rō.Prima est.Qz vbuz siue ars manet in artifice quāuis foraſ p̄cedat i opere.Secūda q̄ diuinoz p̄p̄riū est inesse z intima eē vt iā oñsum fuit.Tertia q̄ sic ē a pncipio nat⁹ a patre.q̄ nihilominꝰ sp nascit̄¶ Scđo q̄rit̄ sup hoc vbo[erat]qđ hic q̄ter ponit̄ Quomō p̄dicuenter dici possit de eternis.Cū enī li erat sit tpis p teriti.videt̄ oīno repugnare eternitati.vbi nulla est p̄teritio.Preterea alibi dixit dñs Iobā.viij. Añq̄z fieret abraā ego sū.Et alibi.Ego sū q̄ sum Exo.iij.Ergo z hic videt̄ q̄ p̄dicti⁹ describeret p verbū p̄ñtis tpis.Rñ.dicēdū q̄ tria dicunt̄ de verbo diuino.Primū q̄ est suba.nō enī est ītētio et acadēs sic vbū nostr.Ex est ipsa suba z essentia patris Secōm q̄ sp natū.Tertiū q̄ sp nascitur.Et h̄ tria importat B vbū erat.qđ est vbū substātiuū p̄teritū z impfectū.Qz enīz substātiuū importat subam vbi Qz p̄teritū designat ipsum vbū sp natū eē Qz vo impfectū denotat ipsum sp nasci.Vñ dic hic glosa.Quat ponit̄ erat substātiuū vbū.vt intelligas oīa tpa p̄uenisse

coeternū patri v̄bū.diuīa enī generatio ñ trāsit
in nō esse.nec labīt in p̄teritū sz sp est.sp in p̄nci/
pio est. Mā ꝛ apud nos tollet ps occidēs est ori
ens. Et si sp in p̄ncipio sp nascāt Et ℔ est qđ dicit
beat⁹ Aug⁹.in glo. Ēū inq̄t v̄bū substātiuū ali
q̄ū tpales mor⁹ p̄m anologiā alior v̄bor deinō
strat. Aliq̄n subam vnuscuiusq; rei ꝺ q̄ p̄dicat
sine vllo tpali motu desig̃t. Et nō substātiuū vo/
cat. Et tale est cū ꝺr. ⌊In p̄ncipio erat v̄bū⌋. ℔ ei
nō ponit erat p tpe sz p suba ¶ Tertio q̄rit
sup hoc noīe ⌊v̄bū⌋. Cū enī filius ip̄orat p̄p̄ria
tē maxime distinctiuā. Quare poti⁹ euāgelista
describit filiū dei sub noīe v̄bi q̄z sub nomīe filij.
Rñ.dicēdū est.q filius solū dic̄ cōpationē ad pa/
trē.verbū v̄o dic̄ cōpationē nō solū ad dicentez sz
etiā ad id qđ p verbū ꝺr. Ite ad vocē quā induit
Ite ad doctrinā q̄ mediāte v̄bo in altero efficit.
Quia igit dei filius ꝺz hic describi.nō tantū in cō
paratiōe ad p̄ēm a q̄ p̄cedit.sz etiā ad creaturas
quas fecit ꝛ ad carnē quā induit ꝛ documēta q̄
p̄buit.gruissime ꝛ decētissime sub noīe v̄bi de/
scribit.q; nomē illud ad oīa respicit supra dicta
nec posset sub celo nomē ita q̄uenies inueniri.
¶ Moraliť docemur ℔ q̄ p̄ncipiū oīs nostre i
tētionis et attētionis ꝺz esse de⁹. Quia ⌊in p̄nci/
pio erat verbū.ꝛ de⁹ erat verbū⌋. Ite si vis scire
de oīa actiōe tua interiōr ꝛ exteriōr.vtr sit diuīa
vl̄ nō.ꝛ vtr ipsam de⁹ operet in te ꝛ p ip̄m sit facta
vide si finis intētionis tue sit de⁹ Qđ si sic.actio
tua est diuina.q; p̄ncipiū ꝛ finis idē sz de⁹. Ite
docemur hic q̄ op⁹ nostr ꝺz esse rōnale ꝛ p̄m di
ctamē rōis p̄ncipiātis op⁹. Aut ei: ⌊In p̄ncipio
erat v̄bū⌋ Ibi grec⁹ dic̄.logos.i.rō. Ro.xij. Rō/
nabile obsequiū vestr. Et.j. Pe.ij. Rōnabiles ꝛ
sine dolo. Ūñ. Bion y.iuj.c.de di.no.dic̄. Q; bo
nū hoīs est p̄m rōem eē. Malū āt qđ est p̄ter ra/
tionē. Et.j.metha.ꝺr. Q; hoīm gen⁹ arte ꝛ rōni/
bus viuit. Et ℔ est qđ ꝺr in p̄s. Multi dicūt. quis
ostēdit nob bona Et rñdet. Signatū est sup nos
lumē vult⁹ tui dñe. Q.d. Rō q in nob de vultu
dei imp̄mit.ipa est q̄ ostēdit nob bona. Illud enī
qđ p̄m rōem fit.bñ fit.recte fit.et bonum est.ꝛ de
vultu dei.p̄cedit. Psal. Be vultu tuo iudicium
meū p̄deat. Ūñ beat⁹ Aug̃.in li.de libero arbi/
trio.docet q; oīs lex hoc ipso iusta est ꝛ bona q̄ ꝺ
vultu dei.p̄cedit. Mala v̄o ꝛ iniusta si ab inde
non p̄cedit

LXIX

Omnia per ipsum fa

Octa sūt.et sine ipso factū est nihil
Quod factū est in ipso vita erat
et vita erat lux hoīm.et lux in tenebris
lucet.et tenebre eā nō comp̄hēderūt

¶ Premissis q̄ttuor clausulis in qb⁹ diuīa
rum p̄lonaruz emanatio ꝛ earum distinctiō de
scribit determinādo de v̄bo in cōpatiōe ad dicē
tem.℔ euāgelista q̄uertit se ad ea q̄ diuīe nature
cōuenīūt q̄ntū ad absoluta. determinādo ꝺ verb
bo in cōpatiōe ad ea q̄ p v̄bū dicunt sz creaturas.
Et ꝺscribit ipsū q̄ztū ad q̄nq; p̄dicōes ei⁹ Est.n.
v̄bū diuinū p̄ncipiū creatiōis sufficiēs.indefici/
ens.cognoscēs.ꝛ alijs cognitiōz p̄bens.ac alior
cognitionē excedēs. Et p has q̄nq; p̄dicōes plu
res hereses elidūt. Et hz ℔ p̄ticula q̄nq; clausu/
las ¶ Prima igit p̄dicio v̄bi diuini est qđ ē p̄nci
pium creatiōis sufficiēs.q; ad oīa p̄ducēda suf/
fecit. Jō dic̄. ⌊Oīa ip̄m facta sunt⌋.s.p v̄bum a
ꝺo patre. Ecc̄.xviij. Qui viuit in eternū creauit
oīa simul. Et hoc p v̄bū ◆ Ad cui⁹ intellectuz ē
sciendū.q cū de⁹ sit nature intellectualis agit itel/
ligēdo. Sz agere intelligēdo est agere p v̄bū qđ
intelligēdo p̄cipit. Agit ergo pat oīa p verbum.
Ūñ beat⁹ Aug̃.in li.retractationū. Deus omnige/
nitū verbū suū de⁹ p̄dicat vniuersa fecisse. Qz
inuū opis sui v̄bū. Ūñ ps. Dixit ꝛ facta sūt. Bea
tus Aug⁹ in li. p̄fes. Verbo tuo coeterno dicis q̄/
cunq; dicis.ꝛ fit qđ dicis.nec aliť q̄z dicēdo facis
Et in ℔ elidit error arrij q̄ dicebat filiū dei esse fa
ctū ꝛ nō genitū. Cōtra quē sic arguit beat⁹ Au/
gustin⁹ ex ista clausula. Si oīa q̄ facta sunt p v̄
bū sunt facta vt dic̄ euāgelista.seq̄t q; ipsuz v̄bū
nō sit factū. Nā si esset factū vtiq; factuz eēt p ali
qđ verbū.et hoc esset v̄bū verbi Et tūc illud ip̄m
verbū p qđ aliud v̄bū factū est .dico ego vnige/
nitū filiū dei. Hec beat⁹ Aug⁹. Et nota q li oīa
diuisionē importat ꝛ nū ex. ꝛ p ꝑns sub li omia
nec cadit filius nec spūssctūs.nec q̄cq̄z diuinuz in/
q̄ntū diuinū ē. Et sic ex duob⁹ ꝑfundit arrianus
Tū in hoc q; ꝺr oīa. Tū ex eo q; ꝺr facta. ¶ ℔
¶ Notādū āt q ex ipsa clausula arriani sumūt
fomentū erroris. Dicūt enī filiū dei eē qđdaz lu
men spūale creatū a deo.p qđ velut p instrumē
tū de⁹ alias creaturas sī esse p̄duxit. Ūñ exponūt
⌊Oīa p ip̄m facta sunt⌋ tanq̄z p instrumētum
sicut p serrā artifex facit domū. Cōtra q̄s Theo
phil⁹ arguit.d. Q; oē instrumētuz minus bono
rabile est his q̄ p ipsuz fiūt.si ergo p filiū velut p
organū oīa facta sūt.filius erit inhonorabilior oī/
b⁹ factis.qđ absurdū est Nō ergo v̄bū est instru
mētū sz p̄ncipale agēs. Si āt diceret arrian⁹ Si
v̄bū est p̄ncipale agēs.q̄re euāgelista nō dixit.q
oīa verbū fecit. Ad ℔ rñdet Theophil⁹. Licz fili/
us sit p̄ncipale agēs.nō tñ est a seipso sz a p̄ē.a q̄
habz vtutē factiuā. Et nō euāgelista vl⁹ est hac p
positiōe p.ne filius intelligat ingenit⁹ ¶ Ite ex hac
clausula elidit error valentini q̄ posuit filiū non

crealle mũdũ ſz ipſũ ꝑſtituſſe cãm ꝓdicõ ad creationẽ mũdi. Cõtra qđ arguit Ouĝ. Q2 ſi ſic. tẽ debuiſſz diriſſe euãgeliſta Dia fctã eẽ ꝑ creatorẽ a ẏbo. Ez nũc dic ecõtra. oia eẽ facta ꝑ ẏbũ a cõditore. Itẽ excludit Ђ error antiq̃ꝝ pẖoꝝ q̃ ponebãt materiã z q̃dã corpa ñ habere cãm eſſẽdi Et etiã q̃rũdã q̃ dicebãt deũ ñ eſſe cãm ſubẽ celi ſz ſolũ mot⁹. Itẽ euacuat Ђ error q̃ũdã pẖoꝝ q̃ poſuerũt a do ũmediate ñ ꝓduca. niſi vnũ effectũ tãtũ. Nõ enĩ intellexerũt ꝓdicti oẽs quõ oia ẏbũ facta ſũt. Dubitaret forte aliqs cũ pleſ ſũt cẽ rex. quõ euãgeliſta dic: Dia ꝑipſũ fctã cũ multa fiãt etiã ꝑ alias cãs. Dicẽdũ q euãgeliſta nõ excludit ſcdã agẽtia. q̃ tñ nõ agũt. niſi ꝑ influxũ ꝑmi agẽtis. q̃ ſubtracto oia alia deſinũt eſſe z agere. ſm beatũ Aug̃. z habes infra in tertia colũna. Vñ etiã dic beat⁹ Aug⁹. vij. de ciui. dei. c. xxx. Ita de⁹ ea q̃ creauit ãminiſtrat. vt etiam ea ꝑ ꝓuos mot⁹ agere ſinat. Vl ꝑõt dici q euangeliſta Ђ tõ dic q̃ a nulla alia cauſa effect⁹ hz eſſe niſi a ſolo deo. Vñ beat⁹ Aug⁹. ſ. li. ꝓſeſ. de Ђ loquẽs ait: Nulla vena trahit aliũde q̃ eſſe et viuere currat in noſ. ꝓter q̃z q tu facis nos dñe cui eſſe et viuere nõ aliud atq̃z aliude. Q2 ſũme eẽ z ſũme viuere idipſũ es Et ẽ q ꝑi ꝺ cauſis ꝑma rex creatura q̃ eſt eẽ. Rõ aũt tã dictũ eſt. Q2 vnũqđq̃z agit ſibi ſilẽ. nec q̃cq̃z agit vltra ſuam ſpẽm. Dẽ aũt citra deũ eſt ens hoc aut Ђ. nõ aut ẽ ens vel eẽ abſolute. ſ: Ђ eſt ſoli⁹ ꝑme cauſe q̃ deus eſt. Licet ergo a cauſis aliis ſecũdis res aliq̃ ꝓducant. oia tñ z ſingla ſiue a natura ſiue ab arte ꝓducta. ĩmediate ab ipſo ſolo ẏbo hñt eẽ ſuuz qđ ſunt. Ut ſit ordo lrẽ. Dia facta ꝑ ipſũ ſũt. Vñ apte ſequit Et ſine ipſo factũ eſt nihil. id eſt. oẽ factuz a quocũq̃z ſine ipſo eſt nihil. Quõ enĩ eſſet ſine eẽ. Et notandũ q li oia diſtribuit ꝑ entib⁹. Dicta ẏo z vniuerſaliꝝ mala nõ ſũt entia Vñ nõ ſunt facta ꝑipm ſz ſine ipo. Et Ђ ẽ q ſeq̃t Sine ipſo factũ eſt nihil. i. pctũm ſiue maluz ſm beatũ Aug̃. C Tcõa ꝓdicio ẏbi ſcz q ẽ ꝓncipũ indeficies notat cũ dr. Et ſine ipſo factũ eſt nihil. q2 nulli opatiõi deeſt. Ñã pater ſine ẏbo nihil fac. Joh. v. Dia q̃ pat facit hec et filius ſilr facit. Vl2 creatura ſine ẏbo coopante nihil facit. Joh. xv. Sine me nihil ꝑ otestis facere. Et in Ђ eli dic hereſ manicheoꝝ q̃ poſuerũt duo ꝓncipia. Vnũ bonoꝝ q̃ ꝓducebant a deo lucis. Aliud maloꝝ q̃ dicebãt ꝓduci a deo tenebrarũ Nõ enĩ intellexerũt quõ ſine ẏbo factũ eſt nihil C Cõſiderandũ q q̃dã hereticoꝝ credidert Ђ ipſum nihil. eẽ q̃ndã naturã q̃ a ẏbo facta ñ fuit Qđ repbat beat⁹ Aug⁹. in li. de natura boni. ces hoc ridiculũ eẽ dicere. Cũ li nihil dicat negationẽ entis. nec poſſit eẽ termin⁹ factiõis ſz ẽter minus pure negatiu⁹ Dubitaret forte aliqs q̃ ex hac clauſula videt q ꝓctã z mala fiãt a deo quia nõ fiũt ſine deo cũ nõ negẽt ens ſz aliq̃d ponãt re z actiõe. Si tu dicas ſicut beat⁹ Aug⁹. q pctũm nihil eſt. z nihil fiũt boies cũ peccãt Contra. q̃ furat. aliq̃d facit. ergo furtũ eſt aliq̃d. Itez pctũm corrũpit. z qđ corrũpit agit. z qđ agit eſt ens. z qđ eſt ens eſt aliq̃d. ergo ꝛc. Rñ. dicẽdũ. q pctũm aliqñ nomiat actiõz ꝓuatã debita circuſtãtia. Aliqñ nomiat ſubiectũ cũ ꝓuatiõe boni ad qđ eſt. Aliqñ noiat ipam boni ꝓuatiõz. Primo mõ eſt aliq̃d. Secõdo mõ ẽ ſm qđ Tertio mõ eſt oino nihil. Secũdũ igit qđ ꝓcernit bonũ ſubtractũ rõe illi⁹ eſt ata do. Ez rõe deformitatis nõ Et Ђ eſt qđ dic Ouĝ. Quidã faſſi ſũt diabolũ ñ eſſe creaturã dei. Inq̃ntũ enĩ diabol⁹ eſt. creatura dei nõ eſt. Is ãt cui accidit eẽ diabolũ diuia ẽ creatura. Ac ſi dicerem⁹ homicidã creaturã dei nõ eſſe. q tñ in hoc q hõ eſt. creatura dei ẽ Aliter etiaz exponit iſta clauſula ſm Ouĝ. Sine ipſo factũ eſt nihil. i. nihil factũ ſine ipo. eſt. i. exiſtit. Vl ſit iſte ordo ẏbo. z idem eſt ſenſus Factum. ſ. qđcũq̃z ſine ipſo eſt nihil. Q2 ſine ipſo nõ ꝓſeruat in eſſe. Ita q ẏbũ diuinũ nõ ſoluz ſit vniuerſale ꝓncipiũ rex in cauſando. vt dicebat ꝓcedẽs clauſula Dia ꝑipſũ facta ſũt. ſed etiã ſit ꝓncipiũ in ꝓſeruãdo ꝑ q̃nto ſine ipſo nihil ꝓſeruat in eſſe. Vñ beat⁹ Aug⁹. ſup illud ps Manꝰ tue dñe fecerũt me. dic. Si opatiua dei potẽtia reb⁹ ſbtrahat ſitereũt. nec aliqđ oino ſiue ꝺ mũdi elemẽtiſ. ſiue ꝺ genitoꝝ⁹ ſiue de ſeminibus naſcãt ſi ea nõ opetur deus Ђ Tertia ꝓdicio ẏbi videlicz q ipm ẽ ꝓncipiũ ꝓcognoſcẽs notat cũ dicit. Qđ factum eſt in ipo vita erat Dia enĩ ſũt in ipo añq̃z fiãt z in ipſo viuũt Ecc. xxxij. Bño deo añq̃z crearent oia ſunt agnita. z poſt ꝓfectũ reſpicit oia Ad intellectũ aũt iſtius clauſule ẽ ſciendũ q ad excludẽdũ z euitãdũ q̃z plures errores. clauſula iſta exponit multipliciter. Uno mõ ſm Chryſo. Ђ q dr Qđ factũ ẽ cõnectendo ꝓxi clauſule ſic. Sine ipſo factũ eſt nihil. qđ factũ eſt. Et ibi ſit pũct⁹. Et eſt ordo lrẽ. Nihil qđ factũ eſt. i. nihil factibiliũ ſine ipſo factũ eſt. Et tũc ſequit alia clauſula. In ipo vita erat. Et ſic ſm Chryſ. legẽdo excludit error q̃rundã hereticoꝝ dicẽtiũ ſpũm ſctũm eẽ factuz ſiue creatũ. Qui exponebãt lrãm ſic. Qđ factũ ẽ in ipſo. ſ. ẏbo vita erat. i. ſpũſſctũs. Noie enĩ vite ipſi intelligũt ſpũm ſanctũ. Et ſilr noie lucis Hz hic error excludit pũctãdo vt dictũ ẽ Aliter ordinat lrãm iſtã Hylari⁹ cõtinuãdo eã cũ ꝓcedẽte vt totũ ſit vna clauſula Q2 ei exilla clau

sula [sine ipso factū est nihil] possz aliqs hereti cus trahere hūc sensū. Qz essz aliqd factū p aliū q̄z p v̄bū. qđ tñ sine v̄bo factū nō essz. puta q̄si v̄/ bū fuisset interuenies ñ faciēs. vt dicebāt valēti/ niani. Ad ꝟ remouēdū Hylari⁹ accepit lr̄āz sic [Sine ipso factū est nihil. qđ factū ē in ipso] Et ibi fac punctū. Et postea subiunge. [vita erat]. Et est sens⁹ ꝟm eū. q talē q̄d q̄d sine ipso nō ē fa/ ctū in ipso est factū. z p ꝟ̄s p ipm. qz vita erat ī ipso. Quasi intēdat talē rōem euāgelista. Illud qđ in ipso ē factū p ipm est factū. Sz q̄cq̄d sine ip/ so nō est factū in ipso ē factū. ergo qđ sine ipo nō est factū. p ipz ē factū. Hy⁹ rōis minorē pōit euā/ gelista. d. [Sine ipso factuz ē nihil. qđ factū est ī ipso]. Expone sic. [Qđ factū est ī ipso] li qđ re/ ferēdo ad ꝑus dictū in ꝑoz clausula Qđ scz tale sine ipso ñ factū factū est ī ipso. Et ꝟ est miꝰ ra/ tionis. Maiorē ꝓbat p illud qđ seq̄t. [vita erat] q̄si diceret. Qđ factū est ī ipso p ipm fiebat. qz vi ta erat in q̄ fiebat. Dic̄ q̄d fit ꝟm artē q̄ est ī mēte artifici⁹ p ipm artificē fit ✦ Aliter ꝟm Hylarū ex ponit sic. [Qđ factū est in ipso] ꝟ pūct⁹ scz q̄n/ tū ad hūanitatē vt incarnatio. passio. resurrectō z ascēsio [erat vita] causalit̄ loquēdo. i. cā vite z salutis nr̄ē. Et sic exclusit̄ error arrianoz q̄ dice/ bāt in dei filio aliqd factū p̄ter hūanitatē ✦ Alii ter ꝟm Ambr. q sic exponit. [Qđ factū est in ipo vita]. i. i christo q̄ est vita. apositiua ē ꝟstructio [erat] scz in dei p̄nīa añq̄z fieret. Et est silis mo dus loquēdi sic ibi. Oīa in sapīa fecisti. psal. cuj. Et ꝟm hāc expositiōz refellit̄ errōr dicētiū deū ñ habere p̄sciētiā oīm. marīe futuroꝝ tngētium ✦ Aliter ꝟm Aug̃. q sic distinguit [Qđ factū ē ī ipso] ibi fit pūct⁹. et postea [vita erat] vt sit sen sus. Dia q̄ in ipso z p ipm facta sunt. in ipso vita sunt scz causalit̄ ꝑus q̄z sint in semetipsis effecti/ ue. Et ꝟ posset eē ꝓtra q̄sdā antiq̄s pbos q̄ nega uerūt cām agentē z finalē. ponētes tātū causaz materialē rer. Sz licet ꝟ expositio bona sit. qz tñ sic pūctādo posset alicui subrepere vt dic̄ beat⁹ au gustin⁹. q lapis. terra. pies. z hmōi. oīa habeāt vitā z in semetipsis viuāt. qđ est hereticis manich eoꝝ z inutilit̄ eis clausule ✦ Ad euitādū ergo illū errorē sic pūctādū est ꝟm beatū Aug̃. q om nib⁹ alijs elegāti⁹ ꝟ exponit. [Qđ factū est] ibi fac pūctū Et deinde subinfer. [in ipso vita erat] vt sit sensus. [Qđ factū est]. s. in effectu vt terra. lapis. z hmōi. [in ipso vita erat] Q. d. ꝟm beatū Aug̃. Nō q̄dē erāt vita ī semetipsis. sz in ipso. s. v̄/ bo in q̄ habebāt exēplar z rōem viuentē. Dic̄ ar ca in re extra nō est vita. sz arca in arte vita est. qz vivit aia artificis. Hec beat⁹ Aug̃. Ad dic̄ glo. Faber ꝑus fac̄ arcā in mēte. p⁹ in ope. Qđ in mē te est vivit cū artifice. qđ fit mutat̄ cuz tpe. Et sic legēdo elidit hic errōr. Rrundā pboꝝ dicentiū q de⁹ nō ꝑt facere aliqd nisi ꝟm cursuz naturaliuz Ité alioꝝ ponentiū oīa ex simplici volūtate di/ uina dependere absq̄z aliq̄ rōe. Ité alioꝝ ponētiū oīa euenire a casu. Stādo aūt huic vltime expo sitioni beati Augu. hec clausula declarari ꝑt tri plici via ¶ Prima sumit̄ ex pte p̄ncipij formal' Uniuersalit̄ ei effect⁹ est ī suo p̄ncipio effectiuo. ꝟm id q̄ formaliter z p seipsū efficiēs est cā effect⁹ Sic in arte apud nos. ars ipsa ē illud q̄ formali ter artifex producit z efficit artificatū. Uñ ꝟ dic̄ q̄ policlet⁹ est cā statue in q̄ntū statuari⁹ habēs artē statue Uñ nō refert vtr sit petr⁹ vl' martin⁹ sed nec si sit hō vl' equ⁹. dū tñ artē habeat q̄ opa tur Et si suba eēt ipsa ars sua. vtiq̄z statua ī ipso vt in ipso est. essz ipsa suba artificis. Cū igit̄ crea ture sint in v̄bo sicut statua vl' arca in mēte arti/ficis ꝟm beatū Aug̃. vt iā dictū fuit. Uerbū aūt est ipsa sua ars z sua vita. dicēte beato Aug̃. vj. de trini. c. vlt. Uerbū est ars plena oīm rōnū vi/ uentiū. Quare oportet dicere q̄ creature in ver/ bo sint, vita Et ꝟ est q̄ dic̄ euāgelista. [Qđ factū est in ipso vita erat] ¶ Secūda via sumit̄ ex p̄/ te nature intellectual'. Cū enī p̄ma rō vite sit ī na tura ītellectuali. z talis natura mag̃ intelligit̄ vi uens dū actu intelligit Et q̄ diuīa natura sp est actu intelligēs. nec separ̄ ab actu intelligēdi. imo ipse act⁹ est natura. Jō de⁹ maxime est viuēs. et verbū q̄ de⁹ est intelligēs est ipsa vita z fons vite Pe q̄ in ps. Tñ ne apud te est fons vite. Et q̄ oīa que sunt in v̄bo. sunt ibi p modū vite. vnūq̄qz enī receptū est in recipiēte ꝟm naturā ei⁹ in q̄ est Cū ergo v̄bū sit essentialit̄ vita z fontanea vita. hñ dicit euāgelista q oē qđ factū est in ipso vita erat ¶ Tertia via sumit̄ ex pte opatiōis vitalis Viuere nāq̄z dicunt̄ q̄ hñt in seipsis p̄ncipium mot⁹ vl' p̄p̄rie opatiōis. Uñ illud eē qđ res hz p/ ut eū mouēs seipsam ad opationē aliquā d̄z p/ p̄rie vita rei. q̄ viuere viuentib⁹ est eē. In nob⁹ au tē nulla opatio ad quā nos mouemur ē eē. Uñ intelligere nostr̄ nō est vita nrā sz ē opatio vite Intelligere aūt v̄bi diuum est suū esse z sua vita. Uñ silitudo creature in v̄bo est sua vita. Quia igi tur res exīs in v̄bo est ꝑductiua z motiua suip sius in ꝑp̄ria natura existentis. ꝟ mō ꝓtingit vt creatura seipsam moueat z ꝑducat̄ esse. Et ita creatura in v̄bo est sua vita. inq̄ntū scz mouet̄ z in esse ꝑducit̄ a sua silitudine in v̄bo exīte. Et ꝟ est qđ dic̄ Anselm. Qz creatura in dō est creatrix essentia. Uñ ergo dic̄ euāgelista [Qđ factū est ī ipso vita erat] ¶ Et nota corelariū. Si. n. viuere d̄z oē qđ ex seipso z a p̄ncipio ītraneo mo

uet. ⁊ qđ ñ mouet nisi ab aliq̄ extra ñ dr viuū. ptz q nō ꝓprie viuit oē qđ hz efficiēt aī se ⁊ supra se siue finē extra se vl aliud a se. Tle ēat est oē creatū. Sol⁹ āt de⁹ vt pote q ē mouēs pmū ⁊ finis vltim⁹ viuit ⁊ vita ē. Et nota q noīa pfectōz simplr significātia pl⁹ pfectiōis ip̄ortāt in abstracto q̄z i ꝯcreto. C⁹ rō ē. Qr ꝯcretū dic ptē. abstractū vo totū. Uerbi grā. Bonuz dr aliqđ eo q participet bonitatē. Sili viuū qđ participat vitā. Uñ si sit aliqđ qđ nō participet bonitatē vl vitā a bono. sz ip̄z sit sua bonitas ⁊ sua vita essentialit. ℞ vtiqz erit maioris pfectiōis. Tale qđ āt ñ est repire i rebꝰ creatis sz i solo dō. q sol⁹ ē sua bōitas ⁊ sua vita. Uñ Bern. sup Cañ. fmo. lxxxj. d. q recti⁹ ꝯgruē/tius q̄z dr de⁹ est bōitas. sapia. ⁊c. q̄z de⁹ ē bonus sapiēs ⁊c. Allegās ad ℞ beatū Aug. ⁊ ꝯcliuz eugenij pape. Uerbū igit diuinū ⁊ oē qđ in ip̄o est nō solū dr viuū imo ⁊ ip̄a vita. Bñ ergo dic euā geliſta. ⌊ Qđ factū ē in ip̄o vita erat. ¶ G Mo raliter notā dū q op⁹ vtutis ē op⁹ vite sic opa vitiosa dicūt opa mortis. Uñ cuida vicijs ⁊ pctis obnoxio dr apoc. iij. Nomē hēs vt viuas ⁊ mortuus es. Op⁹ aūt vtutis siue op⁹ bonū nullus opat nisi i dō. Ps al. In dō faciem⁹ vtutē. Eccli. xxxij. Qui opant in me ñ peccabūt. Uñ de viro iusto dr Job. iij. Qr opa ei⁹ i deo facta sūt. Et Jo hā. xv. dr. Sic palmes ñ p̄t facere fructū nisi mā serit in vite sic nec vos nisi i me māseritis. Si vis ergo scire an op⁹ tuū sit viuū. i. si sit op⁹ vtutis siue op⁹ bonū ⁊ diuinū. vide si sit factū in ip̄o scz dō. q ℞ dr ⌊ Qđ factū ē in ip̄o ⌋ s. dō ⌊ vita erat ⌋ id ē. vitale ⁊ viuū est. In dō aūt fit qđ i charitate fit. j. Joh. iiij. Qui manet i charitate in d. ma. Uł sic ecōuerso. Si vis scire si op⁹ tuū factū sit i dō vide si op⁹ tuū sit viuū. Viuū āt op⁹ ē qđ extra deū ⁊ p̄ter deū ñ hz mouēs nec finē. Et tle opus sit in dō. Rurs⁹ sic. Si vis scire si op⁹ tuū sit i dō vide si op⁹ tuū sit vita tua. Hoc ē dictuz. Si vis iuste ⁊ bñ agere. ℞. s. bñ agere sit tibi chari⁹ ⁊ dulci⁹ q̄z vita tua tpal fm illud Ecc. iij. Pro iustitia agonizare p aīa tua. ⁊ vsqz ad mortē certa p iusticia. Sic ap̄lus phil. j. ¶ Mihi viuere christ⁹ ē ⁊c. Qđ si sic. tū scias op⁹ tuū ee i dō op⁹ diuinū ⁊ iustū. Ad ℞ iuitat christ⁹. Lu. ix. ⁊ xiij. Si qs vult venire p⁹ me abne. semet. ⁊c. Hinc ē q sācti martyres poti⁹ elegerūt vitā suā relinquere q̄z opa sua i dō nō facere. Et ℞ ē q̄d dic euāgeliſta. ⌊ Qđ factū ē in ip̄o vita erat ⌋ Hoc ē dictū. Op⁹ factū in deo est vita tua. imo chari⁹ q̄z vita tua. ¶ ℞ Quarta ꝓdicio ē q ē aliis cognitōz p̄re bēs. Et notat cū dr. ⌊ Et vita erat lux hoīm ⌋. Jō dr lux hoīm. q hoīes illumiat ⁊ videre fac. Uñ i ps. Signatū ē sup nos lumē vult⁹ tui dñe. Et i ℞ elidit error epicuroꝝ ⁊ stoicoꝝ q̄ totā rōcinan di fiducia ponebāt in sensib⁹ corpis. Jte illoꝝ q̄ dixerunt initiū fidei ee ex nob. Jte illoꝝ q̄ dicebāt sensū ⁊ intellectū ee idē. ¶ Hic duo sūt ꝓsidera da. Prio q euā geliſta pus vbū appellauit vitā. ⁊ nūc eandē vitā lucē. Et bñ q̄ gūt ista duo in vbo scz lux ⁊ vita. vt ostēdat hāc ee vitā vbi. q sit lux intellectual. Rōnabilr āt ꝓuenit vbo esse lucē. q lux dr a manifestatione fm illud Heb. ij. Dē qđ seipsū manifestat lumē est. Rō āt manifestādi potissime vbo ꝓuenit. Licet. n. oīa sint in diuīa essentia. tñ vt ea sūt ñ intelligūt ee declarata ⁊ manifestata actualit. sz put sūt i vbo. cū verbū dicat actualē noticiā. declarata itelligūt. De cū dō ꝓsidera dū q sic rōes oīm viuentiū ⁊ nō viuentiū sūt viuētes i vbo. Sic ⁊ rōnes oīm tā lucentiū q̄z ñ lucētiū in vbo lucētes existūt. Sic ergo oīa viuūt in vbo. ñ tñ oīa i seipsis viuūt. Sic oīa in vbo lucēt. nō tñ oīa sūt i seipsis lucētia sed solū ea q̄ hñt itelligere naturā. Cū gⁿ boīes sint nature intellectual recte vbū dr ee lux boīz. ¶ Circa ℞ at q dr vbū ee lux hoīm quadrupler cadit dubitatō. ¶ Prīa q̄re vbū ñ dr vita boīm sic dr lux hoīm. Ad ℞ dicēdū q ℞ iō est. q boīes de se sūt viuētes sz ñ lucētes. licz etiā vita boīum exēplarit causet a vita vbi. Etiā q boīes ñ solū hñt vitā itellectualē sz etiā vitā sensibilē ⁊ vegetatiuā. Ne igit aliq̄s crederet talē ee vitā vbi. ñ dixit euāgeliſta vbū ee vitā boīm. ¶ Alia dubitatio est q̄re nō dr. Uerbū erat lux hoīm. sz dr. vita erat lux hoīm. Rñ. dicēdū fm Orig. Qr vita accipit hic nō aialis q̄ est cōis etiā irrōnabilib⁹. sz intellectual. Vita aūt itellectual p̄t dupler cōsiderari. Uno mō put hō est i potētia ad itelligēdū. Et tal vita ñ participat lucē nisi in potentia. Alio mō put hō est actu intelligēs. Et tal vita req̄rit lucē actu. Qr igit hō vt participat vbū diuinū p̄t esse in potētia ad intelligēdū. p q̄nto vo participat vitā intellectualē q̄ ꝓprie i actu intelligēdi pficit oportet mentē actu luce illustrari. Et tūc id ē est vita ⁊ lux. Hinc ē q dr vita ee lux hoīm. ñ āt dr vbū lux hoīm. q̄z q̄z id ē sint vbū ⁊ vita. ¶ Tertia dubitatio ē. Cū enī ista vita q ⁊ vbū sit etiam lux angl oꝝ. q̄re soli boīes noīant ℞. Ad ℞ rñdet Chry. Qr Iohēs scripsit ⁊ loq̄bat boīb⁹ ⁊ dō vbo qđ caro. i. hō factū ē. Jō dixit lux boīum. Aliter rñ det Orig. d. q p hoīez i ℞ loco q̄cuiqz rōnat creatura dr intelligi. Sum⁹. n. nos ⁊ dij rōnales. vt ait porphir⁹. ¶ Vł aliter p̄t dici q ag̃lica nāta est pura lux intellectual creata. Nāta aūt būana ñ est pura lux sz ē obūbrata. Uñ dic Isaac q ratio nrā orit in vmbra itelligētie. Et ℞ cōpetit hoī ex vnione aie ad corpus. Cū ergo nāta anglica sit

pura lux ⁊ de se lucēs. ūbū nō dr lux angl'oꝝ cuꝫ sit eis lux cōcreata. Nr ṽo ītellectualitas hoīs ē tenebr̄is fantasmatū obūbrata. q̄ō se ñ lucꝫ nisi p ṗmā lucē illustreī. hinc ē q ūbū dr lux hoīum. Vñ dīc beat⁹ Aug⁹. Sic ñ vidz oculꝰ nisi a luce corpali illumiet. Sic ñ vidz ītellectꝰ noster nisi a luce spūalissima illustreī. ¶ Quarta dubitatio ē quō itelligīt ūbū ee lux hoīz. Si enī intelligīt de luce ītellectuali hoīs ita q̄ hō ñ possit aliter ītelligere nisi luce diuīa spiritalit illustreī vt iā dictū fuit. tūc imꝑfectior videt ee hō oīb⁹ creaturis. cū q̄libet creata possit in opatiōez sibi debitā ex puris naīalib⁹. Hō āt ad ℔ q̄ agat opationē sibi debitā q̄ est ītelligere iīget auxilio extrīseco. ⁊ sic deficerꝫ hō in sibi necessarijs. q̄d ē incōueniēs. Rñ. dicēdū est q cognitio ītellectual' est duplex. Una q̄ cognoscīt simplici ītelligētia id q̄d res ē. Et ℔ cognitō seq̄t sensū ⁊ ꝙuenit hoī ex puris naturalib⁹ sic ⁊ cognitio sensitiua. Dico aūt ex puris naīalib⁹ ñ excludēdo generalez influētiā ṗmi intelligētis. Alia ē cognitō q̄ cognoscīt intelligētia cōponēte ⁊ diuidēte vītas rei. q̄ ē ꝙformitas ei⁹ ad suū exēplar. puta ītelligēdo de re q̄d sit. vt q̄d sit hō ver⁹ vt lapis ver⁹. ¶ Est aūt exēplar duplex ſm platonē. Quōdā est factū ⁊ elaboratū. l. spēs rei vniuersal' exñs apd animā. ⁊ ē causatū a re. Aliud ē exēplar ppetuū et īmutabile. puta ars diuīa ꝙtinēs oīm rez idealesrōes ⁊ est cā rez. Ad ṗmū exēplar aspiciēdo bñ pt vītas rei cognosci aliq̄ mō ex puris naīalib⁹. formādo sc̄z ꝙceptū mētis de re ꝙ formē illi exemplari. ſm quē modū posuit aristo. sc̄iam rez ⁊ vītatis cognitiōz acq̄ri ab hoīe ex puris naīalibus. ℔z q̄ p tale exēplar acq̄situ ī nob habeat certa ⁊ infallibil' noticia vītatis sincere. oīno ē ipossibile. Tū qr res de q̄ hmōi exēplar abstrahit ē transmutabil'. Tū qr aīa in q̄ hmōi exēplar suscipit ē mutabil' et errorꝭ passiua. Tū qr exēplar hmōi cū sit intētō ⁊ spēs sensibil' rei abstracta a fantasmate. ita hz silitudinē cū falso sic cū vo. Ꝑ der easdē enī imagines sensibiliū ī somno ⁊ ī furore iudicam⁹ imagies eē res ipas. ⁊ ī vigilia ⁊ sani iudicam⁹ ōa ipis reb⁹. Igit̄ p tale exēplar ipossibile est pfectā ⁊ infallibilē habere cognitōez vītatis. ¶ Et iō si debeat certa cognitō vītatis haberi oportz mētē auertere a sensib⁹ ⁊ ab oī intētione q̄ntūcūq̄z vniuersali ⁊ abstracta a sensib⁹ ⁊ aspicere ad exēplar sc̄dm. videlz ad incōmutabilē vītatē supra mētē exīstē. q̄ ñ hz imaginē falsi vt dīc beat⁹ aug⁹. li. lxxxiij. q. q. ix. Et ℔ ē q̄d posuit plato. Qr ītellectꝰ. vītas. vt⁹. ⁊ sc̄ia. sūt ō mūdo ⁊ regiōe supnaīali. Ꝑ ēsus āt ⁊ efflux⁹. vsilitudo. similitudo vtutis ⁊ opinio sūt ō regiōe ⁊ mūdo īferioꝝ naē. ¶ Ad iſtō āt sc̄dm exēplar aspicere possum⁹ dupli. ¶ Uno mō vt ad obiectū cognitū. Et sic vīssime ⁊ perfectissime cognoscīt vītas cuiuslibz create ī eo q q̄d ē. videdo diuinā essentiā. ſm q dīc bt⁹ aug⁹. xj. de ciui. dei. Ipi inq̄t sc̄i angeli pīpam pīntiā icōmutabil' vītatis. ipaz creaturā melius ibi tāq̄z ī arte q̄ fctā ē q̄z ī ea ipa sciunt. Ad hāc cognitiōz diuini exēplaris nullaten⁹ pōt hō attingere ex puris naīalib⁹. nec etiā ī vita ista lumie grē cōis. nisi ꝙferat alicui p donū spūalis grē q̄ hō praptū a sēsib⁹ abstrahit. quō moyses ⁊ paul⁹ vidert ūt in hac vita diuinā essentiā. vt dicit beat⁹ Aug⁹ de vidēdo deū ad pauli. ¶ Alio mō aspicere possum⁹ ad istud exemplar vt ad rōem cognoscēdi. Et ℔ mō sincera vītas cognoscīt in hac vita. Ita q̄ nulla certa et infallibilis cognitio vītatis sincere de q̄cūq̄z re haberi pōt. nisi aspiciēdo ad exēplar lucis ⁊ vītatis increate. Et ℔ est q dicat eccā gelista. ¶ Vita erat lux hoīm ¶. Et ℔ est sentētia beati Aug⁹. quā ī omnib⁹ libris suis tenet secut⁹ in hac platonez. Et magni doctorez cū bt⁹ Aug⁹. idē tenēt. Vñ ītercetera dīc beat⁹ Aug⁹. ix. de trini. c. vj. In illa eterna vītate visu mētis ꝙspicim⁹. atq̄z inde ꝙceptaz vītatē noticiā rez tāq̄z ūbū apud nos hēm⁹. q ī habitu mēorie ꝙcipit vt ad illā intelligētiā ꝙuertētes iterato ūbū formet. ¶ Ad hābēdā ergo certā ⁊ infallibilē cognitiōz vītatis sincere cuiq̄z rei. necesse ē q vītas icreata ī ꝙceptu nrō se impmat. ⁊ ad characterē suū ꝙceptū nostr̄ transformet. Et sic mētē nrām exꝑssa vītate dr reformet silitudine illa quā res ipa hz apd ṗmā vitatē. Ꝑcōz q dīc beat⁹ aug⁹. xj. de trini. c. xv. Ea q̄ ipesc̄z silitudo rei dr illa. s. vītate īcreata. p⁹ exṗmit. int̄ quā ⁊ ipaz nulla natā intlecta ē. Quō āt fiat ista exꝑssio. declarat p sil'e. xiiij. de tri. c. xv. Ubi nā sūt ille regle scripte q̄b⁹ q̄d sit iustū etiā iust⁹ cognoscit. nisi ī libro lucis illi⁹ q̄ vītas dr. Vñ omis lex iusta describit ⁊ ī cor hoīs ñ migrando. sz tāq̄z ī ṗmēdo trālfert. sic imago ex anulo ī cerā trālsit ⁊ anulū nō relinq̄t. ¶ Ad illō q dr ī obiciēdo. q tūc hō eēt ipfectior ceteris. ⁊ q deficerꝫ in sibi necessarijs. ptz ex dictis q ñ seq̄t. q. ptz hō ex puris naīalib⁹ ꝙgnitiōz possibilē bri p exēplar ṗmū. licet ex puris naīalib⁹ ñ possit attingere ad exēplar sc̄z. ¶ Ad ꝙdoctū āt ⁊ vita erat lux hoīz. Vita ei bona ē lux hoīz. q. pl⁹ illūiat ⁊ deificat ꝓprimuz vita q̄z ūba. mat. v. Videāt o. ve. bo. ⁊ glo. p. v. ⁊c. Ꝑ dles ei ⁊ pl⁹ edificat vita scā q̄z ūba. vñ. j. re. xviij dr q saul ꝑcussit mille ⁊ dauid q̄ mānu fortis ⁊ speciosꝰ aspectu intꝑtat. x. milia. vñ dīc hiero. ī epla ad fabiolā. ¶ Multo pl⁹ intelligīt q̄d oculꝰ videt. q̄z q̄d aure ꝑcipit. Et seneca ī epla. Longū iter ꝑ

p̄cepta breue ⁊ efficax p exēplū. Uñ ihesus cepit facere ⁊ docere ℟ci.j. ¶ Quinta cōdicio vbi. q̄ est q est alior cognitiōr excedēs notat cuz dr. ⌊ Et lux in tenebris lucet ⁊ tenebre eā nō cōp⁹henderūt ⌋. Ubi ꝑm Orig. p tenebras itelligit natura nostra. Natura enī nrā non est lux sz ptic⁹pās lucē. sicut aer p semetipsū nō lucet sz tenebra rū vocabulo nūcupat. ℟eñ.j. Tenebre erāt sup faciē abyssi. Ita natura nrā p se ꝯsiderata ē q̄dā tenebrosa suba. tñ capax ⁊ pticeps lucis et sapie Jn istis tenebris lucet lux diuīa p q̄nto mēti rō⁹nali ptic⁹patiōnē sui influit. nec tñ lucez illā mēs hūana cōp⁹hēdit. cū sit infinita ⁊ uncōp⁹hensibilis oī creature. ad Thytū. vj. Lucē habitat inaccessibilē. Et Job. xxxvij. Jn manib⁹ suis abscōdit lucē. Be ℟ Anselm. ps⁹. c. xuij. d. sic. ℟ñe de⁹ dic desiderāti aie mee. q̄d aliud es q̄z q̄d vidit vt pure videat q̄d desiderat. Intēdit se vt pl⁹ videat ⁊ nihil videt vltra hoc nisi q tenebras. imo nec vidz tenebras q̄ nulle sūt in te. sz videt se ñ pl⁹ posse videre ꝓpt tenebras suas. Cur ℟ dñe. Cur ℟. tenebratur ocul⁹ infirmitate sua aut reuerberat fulgore tuo. Sed certe ⁊ tenebrat se ⁊ reuerberat a te vtiqz ⁊ obscurat sua breuitate ⁊ obruit tua immēsitate ve ⁊ ꝓtrahit angustia sua ⁊ vincit ā pli⁹tudine tua. Quāta nāqz est lux illa de q̄ micat oē verbū q̄d rōnali mēti lucet. Et infra. c. xvj. dicit sic. Uere dñe ℟ est lux inaccessibil' in q̄ habitas ve iō hāc nō vid̄o. q nimia mihi ē. ⁊ tñ q̄cq̄d video p illā video. Sic infirm⁹ ocul⁹ q̄d vidz p lucem sol' videt quā in ipsa sole neq̄t aspicere. ñ ꝓpt intellect⁹ me⁹ ad illā. O sūma ⁊ inaccessibil' lux. O tota ⁊ btā vitas. q̄z lōge es a me q tā ꝓpe tibi sum. q̄z remota es a ꝓspectu meo. vbiqz es tota pñs ⁊ nō te video. Jn te moueor ⁊ in te sū. ⁊ ad te nō possū accedere. Intra me ⁊ circa me es ⁊ ñ te sentio. Hec Anselm. ¶ R Licet q̄dē scti angeli ⁊ aīe beate hāc lucē videāt. nō tñ cōp⁹hēdūt eā. sz videt eā sic⁹ ocul⁹ noster videt solē. Totū nāqz solē videm⁹. sz totaliter in ipz inspicere ñ possum⁹ Sz fideles mētes i hac vita ꝓplant hāc lucē. sic⁹ ocul⁹ noctue videt lucē sol' obumbratā. Solus aūt ocul⁹ diuin⁹ lucē hāc cōphēdit ⁊ nulla creatura. Uñ nota q dr aliq̄d cōphēdi q̄n ꝓuenitur ad finē cognitiōis ipsi⁹. Et ℟ est q̄n res cognoscitur ita pfecte sic⁹ cognoscibil' est. Uñ dic⁹ Dio. de di. no. Cōtēplant deū in ꝓpa specie ⁊ angli ⁊ aīe ꝑmā stolā accipiēt es. ⁊ cōphendūt facie ad faciē sz infinite diuīe ꝓfunditatis ⁊ altitudinis sola penetrat oīpotēs sapia. Et ℟ est q dr. ⌊ Lux in tenebris lucet. ⁊ tenebre eā nō cōp⁹henderūt ⌋. ¶ Et nota q vbū diuinū vl' lux diuīa oēm creatā cognitionē excedit dupli'. Uno mō q̄ claritas intelligētie diuīe in infinitū excedit limpiditatē cuiuscūq̄z intellect⁹ creati. ita q q̄libz intellectus creat⁹ cōpat ad ipz vbū sicut tenebra ad lucē. Et ℟ est q dr. ⌊ Lux in tenebris lucet ⌋. p q̄nto sz lux diuīa in mēte creata lucz ꝓticipādo se sibi ad aliquā cognitionē intellectualē. Alio mō q̄ ipm vbū est tā excellēs obiectū. q̄ infinitū excedit cuiuslibet creati intellect⁹ facultatē. Et ℟ est q addit. ⌊ Et tenebre eā nō cōp⁹henderūt ⌋ Notandū q̄ sol paterni lumīs aliter lucet in vbo. aliter i creaturis. In vbo lucet sic⁹ in splēdore suo ꝓsubstātiali. Uñ vbū est lux de luce. In creaturis vo lucz sic⁹ lux i medio sz dyaphano. qđ a se lucidū nō est sz lucē ꝑt suscipe. Ubi notādū. q lux medium q̄dez illumiat sz radices nō mittit. ꝓpter qđ nō heret lux in medio. nec fit heres luminis. nec corp⁹ lumiosum facit medū heredē sue actiōis que est illumiare. Cōmūicat q̄dē ipsi medio. q̄si mutuo ⁊ i trāsitu p modū passiōis trāseūtis ⁊ fieri ⁊ q̄si p modū hospitis vt sit illumiatū. Non aūt cōmunicat ipi medio lumē suū p modū radicati ⁊ herētis passibilis qualitatis seu heredis vt sz lux maneat ⁊ hereat ⁊ illumiet actiue absente corpe lumioso. Hec adaptādo ad ꝓpositū Lux i medio. est vbū lucēs in mēte rōnali. Deus diū eis⁹m se tenebrosū est. vt dictū ē. Jn ℟ medio lux diuīa lucet. nō inherēdo pmanent. ꝓstituendo mentē. q̄si heredē lucis diuīe vt mēs possit d̄ se in cognitiōz alicui⁹ vitatis sincere vl' in ꝓtemplatiōz diuiōr vltra cōem cognitiōz. q̄ habet ex sensibilib⁹. Sz coicat se lux diuīa mēti rōnali in hac vita p modū hospitis trāseūtis. siue i specu⁹latiōe vitatis sincere. de q̄ supra habitū ē. siue in ꝓtēplatiōe claritatis diuīe ad quā mēs rapit⁹ p donū singlaris grē. Sz i hac mēs diu stare ñ p⁹ualet. sz q̄si rapti ⁊ trāseunt. Qr sic⁹ dic⁹ greg. sup illo Job. iij. Cū spiritus me ꝑ te transiret. In subtilitate inq̄t ꝓtēplatiōis itime nō diu mēs figit. qr ad semetipam ipa īmēsitate lumis reuerberata reuocat. Et tūc redit. q̄si d luce ad tenebras. Et ℟ est q dr. ⌊ Lux in tenebris lucz. ⁊ tenebre eā nō ꝓphenderūt ⌋. Sic⁹ mediū ñ ꝓphēdit lumē. sz ad subtractiōz corpis lumiosi lumē recedit ¶ Dōt enā aliter exponi. vt ꝓcordet cū expositōe clausule p̄cedētis. Nā vt ibi dicebat. vbū diuinū p tāto dr lux hoīm. qr sine spāli influxu lucis i create hō ñ ꝑt habere illā noticiā certā vitatis sincere. Et qr tūc dubitarz aliqs quō fieri habeat illa illustratio. an īmediate in intellectu. an i specie accepta a fantasmate. aut in vtroqz. Ad hoc declarandū subdit euāgelista. dicens. Qr illa lux lucet in tenebris. id est. in speciebus a fantasmate acceptis. q̄ tenebrar vocabl'o signāt

Ad cui⁹ euidẽtiã est diligẽt aduertẽdũ q cum duplex est exẽplar vt supra. lucz illa illustratõ seu impssio de q̃ supra dictũ est. fiat solũmõ ab exẽplari scdo mõ supto scz diuino. necesse ẽ tñ ad ꝓcept⁹ formatiõz q cũ ℔ ꝓcurrat exẽplar ꝑmo modo sũptuz scz spẽs ⁊ forma rei a fantasmate accepta in mẽte. q sine illa ĩtellect⁹ noster ĩ hac vita cõcipe pt de re quacũq̃z. Illã enĩ spẽm exẽplar eĩ nũ habet illustrare ⁊ cũ ea ĩ ꝓceptu mẽtis ad vitatẽ sincerã pcipiendã impssiõz facere. Sic lux corpalis illustrãdo colores cũ eis fac impssionẽ informãdo visũ. Sic exẽplar eĩnũ cuz exẽplari accepto a re informat mentẽ gignẽdo vbuz. Ita q exẽplar ꝑmũ disponit mentẽ ad cognitiõz ipi inberẽdo. Vz exẽplar scdm disponit mentẽ solũ illabẽdo. Ex q̃b⁹ duob⁹ exẽplarib⁹ ꝓcurrẽtib⁹ ĩ mentẽ. fit vna spẽs exẽplaris ĩ nullo discordãs a re q̃ informat mentẽ ad cognoscendã rẽ ex q̃ format vbũ simillimũ rei. vt sic exẽplar eĩnũ sigillat rẽ vitate essendi. Sic idẽ exẽplar vl veritas ꝑma sigillet mentẽ vitate in cognoscẽdo eã. ab ea dẽ enĩ idea vitatis hz res vitatẽ suã in essendo et aĩa in cognoscẽdo. vt sic sit exꝑssa similitudo verbi ad rẽ ipam ⁊ vtriusq̃z ad ei⁹ exẽplar ꝑmũ. s. eĩnũ Sicut est exꝑssa similitudo duaz imaginũ ĩ diuersis ceris ab eodẽ sigillo ⁊ inter se ⁊ vtrũq̃z ad exemplar cõe in ipso sigillo. Et hoc est q dr. ⁊ Lux in tenebris lucet ⁊ Vz q̃ iste tenebre. spẽs scz a fantasmate accepte q̃ntũcũq̃z desup illustrate nullatenus repũtare pñt lucẽ ꝑmã in obiectũ cognitũ. vt dictũ est supra. io addit. ⁊ Et tenebre eã nõ ꝓpbenderũt ⁊. Et ꝑm vtrãq̃z expositiõz ꝑdictã elidit̃ error illoz q̃ dixerũt. q in hac vita pt hõ naturaliter videre deũ p essẽtiã. ponẽtes q intellect⁹ agẽs in nob naturaliter sit exꝑssa similitudo lucis in create ¶ Aliter põt exponi sic Naturaliter nullã cognitiõz hẽm⁹ de deo nisi inq̃ntũ relucz in creaturis. q̃ invisibilia dei a creatura mũdi p ea q̃ facta sũt intellecta ꝓspiciũt. Ro. j. Sic videm⁹ in exẽplo. q ꝑspicuũ de nata lucis ñ apparet nob lucere nisi aduũcto sibi aliquo opaco. puta plũbo. pice. vl alio hmõi. vt ptz ĩ spectõ. Sic etiã ignis in spera sua nõ lucz Vñ tenebre q̃z vocabulo nũcupat̃ cũ dr Gen. j. Tenebre erãt sup faciez abyssi. Vbi p faciẽ abyssi intelligit̃ supmũ et nobilis⁹ totꝰ elemẽtaris regiõis. primũ celo. Lucet aũt ignis ĩ materia aliena. puta ĩ terreo carbone vel ĩ flãma aerea. Igit̃ de⁹ lux ẽ ⁊ tenebre ĩ eo nõ sunt vlle. j. Joh. j. Quare si dz videri a nob oportet sibi aliqđ opacũ adiũgi. Vñ dic Biony. Q̃ impossibile ẽ aliter lucere nob diuinuz radiũ. nisi varietate velaminũ circũuelatũ. Et ℔ ẽ q dicit̃. ⁊ Lux ĩ tenebris lucz ⁊ i. in creaturis q̃ hñt aliqđ opaci. Vz q̃ tota vniuersitas creaturaz ñ suffic ad pfectã repñtationẽ lucis increate. io dr. ⁊ Et tenebre eã nõ cõphenderũt ⁊. ¶ Vl aliter ꝑm beatũ Aug̃. vt ꝓnuncet ad ꝓcedentẽ clausulã p modum antipofore. Q̃ enĩ dictuz est q vita illa ẽ lux hominũ. posset aliq̃s dicere. quõ ℔ possz eẽ verꝫ. cũ videam⁹ mltos stultos hoies luce intellectuali carẽtes. Ad ℔ ñdet ℔ eu ãgelista. d. Q̃ lux etiã ĩ tenebris lucz. i. istultis ⁊ malĩ hoib⁹. licet ipsi eã ñ videãt pctis suis obtenebrati. Sic ceco lucet sol nõ tñ videt. Et ℔ est q addit. ⁊ Et tenebre eã ñ cõphenderũt ⁊. Vel sic Licet vbũ diuinũ oibus cognitionẽ ꝑbeat. nõ tñ oibus ꝑbet cognitiõz sui. Q̃ pctõres p ipsam cognoscũt ⁊ ipsaz ñ cõprehendũt. Et ℔ est q dr. ⁊ Lux in tenebris lucet ⁊. q̃ pctõres fac vã cognoscere. ⁊ Et tenebre eã nõ cõprehẽderũt ⁊. q̃ infidelitatis vl malicie tenebris obcecati eã nõ cognoscũt. Gen̄. j. Tenebre erant sup faciẽ abyssi. i. infidelitas vl malicia ĩ facie cordis hũani. Et sic exponẽdo elidit̃ ℔ error dicẽtiũ deũ nõ cognoscere acta nrã ¶ Sed circa istã expositiõz dubitat̃ Cũ enĩ lux corpalis dum lucet et est ꝓsens. nõ possit nõ videri. pari rõe videt̃ de luce intellectuali. Ad ℔ dicẽdũ q nõ est simile de luce corpali ⁊ spũali triplici ex cã. Tuz expte motui. q corꝑal̃ se naturaliter manifestat. spiritualis vo volũtarie. Tũ ex pte oculi. q oculus mẽtalis cec⁹ est respectu vni⁹ ⁊ tñ videt respectu alteri⁹ sicut oculus infidel̃ cec⁹ est respectu di. Tũ ex pte cõpatiõis. q aliqua ꝓportio est oculi nostri ad lucẽ corpalẽ. Vz spũalis incõpabiliter excedit. q lucẽ habitat in accessibilẽ. j. Thy. vj. ¶ Itẽ dubitat̃ circa ℔ q dr. ⁊ Tenebre eã ñ ꝓphẽderũt ⁊ Quia null⁹ etiã q̃ntũcũq̃z bon⁹ pot eũ cõphendere. cũ sit incõprehẽsibilis. Ad hoc dicẽdum q triplex est cõphensio. s. p inclusionẽ. p aptã vnionem. pfidei ⁊ charitatis adhesionẽ. Primo mõ a nullo. Secũdo mõ a beatis. Tertio mõ a sanctis. Vz nullo istoz modoz a malignis. Jõ dic. ⁊ Et tenebre eã nõ comphenderũt ⁊. idest. q̃ nõ fide nec amore adheserũt. ¶ Aliter exponit intelligendo p lucẽ verbũ incarnatũ. et hoc quattuor modis. Primo ꝑm Aug̃. ⁊ Lux ⁊. i. vbũ incarnatũ ⁊ in tenebris ⁊. id ẽ. int̃ iudeos ⁊ infideles lucebat. scz predicãdo et mirabilia operãdo. et tamẽ iste tenebre ignorantia ⁊ pfidia obcecati lucem dei in carne fulgentis non comphenderunt. Et est simile infra. ⁊ In mũdo erat ⁊ mũd⁹ eũ ñ cognouit ⁊. Vl sic ꝑm eũdẽ. Quoniã christ⁹ descendit ad limbũ. ibi lux ĩ tenebris lucebat. ⁊ tenebre. id ẽ. ꝓncipes tenebraz eũ nõ cõphenderũt. imo ipse inibi cõphensos ⁊ detẽtos secũ eduxit. Itez aliter ꝑm eundẽ Aug̃. lux ĩ tenebris ẽ diuinitas

in carne hūana q̄ sūtudinez carnis pcī habuit
Nec ita qz lux q̄ suscipiēdo nr̄as tenebras facta
est vita hoīm. radiat in tenebras aiarū nr̄ar. Et
B est q. ⁊ lux in tenebris lucz ⁊. Hāc lucē tenebre.
id est. mali hoīes pſecuti sunt ⁊ adhuc hodie pſe
quunt eā. siue in se siue i suis mēbris pugnātib⁹
tenebris ꝓtra filios lucis. sz nō inualescūt. Et B ē
⁊ Tenebre eā nō ꝓphēderūt ⁊ Jtē aliť ꝑm Chry
so. Jta christ⁹ inter tenebras erroꝝ ⁊ mortis ful
sit. vt eū nec erroꝝ neq3 mors superaret. imo ipe er
roꝝes ⁊ mortē superauit. Et B est. ⁊ Lux in tenebris
lucet ⁊. i. in mūdo vł in hoīb⁹ mūdi tenebris erro
rū obscuratis. ⁊ Tz tenebre eā ñ cōphenderūt ⁊
qz eā obtenebrare vł vincere nō potuerūt. nec ex
probrādo. nec ꝓtumelias ⁊ terrores inferendo.
nec etiā morte turpissima ꝺēnādo. Tz sp eius
claritas emicuit p vniuersū mōm ✠ Mo
raliter. ⁊ lux ī tenebris lucz ⁊. Qz vtus lucet ⁊ ap
paret in aduersis ⁊ oppositis. ij. Cor. xij. Nā vt⁹
in infirmitate pficit. Psal. Jgne me examinasti.
⁊ nō est inuēta in me iniq̄tas. Qualis enim q̄sq3
apud se lateat. illata ꝓtumelia ꝓbat. vt ait Greg.
Un ⁊ Inſek. in li. de similitu. ponit exemplum de
nūmo cupreo foris deargētato q̄ piect⁹ in ignez
nō habet imputare igm q̄ ipsum cupreū fecerit
Rñderet eni ignis. Nō ego te talē feci sz q̄lis i te
fueris ⁊ latueris deteri. ecc. xxvj. Vasa figuli ꝓbat
fornax. Et qz nulla aduersitas ꝑt superare sanctos
Can. viij. ⁊ Aque multe nō potuerūt extinguere
charitatē. Ro. viij. Pcio qz neq3 moꝛs. neq3 vita
neq3 ignis. neq3 gladius ⁊c. poterit nos separare a
charitate christi Jesu. Et B est q. dz. ⁊ Et tenebre
eā nō cōphenderūt ⁊ Boni eni viri ⁊ si tā gūtur
aduersitatib⁹. nō tñ frāguntur aut vincūt. imo in
eis gaudēt ⁊ delectant. Et ꝑm B exponit ꝑt illō ps.
Cibabis nos pane lachrymar. Et iterz. Fuerunt
mihi lachryme mee panes. Sācti eni viri ciban
tur. nutriunt. pascūt. pficiunt. ⁊ delectāt i aduer
sis q̄ p lachrymas designantur. Un Matth. v.
Beati q̄ pſecutiōz patiunt. Patiūt inq̄t nō pa
tient aut passi sūt. Patiētia. n. ꝓpe lucet dū actu
q̄s patit. Un beat⁹ Aug. in li. de patia sic aut Cau
tiōr fuit Job in doloꝛib⁹ q̄z adā i nemoꝛib⁹. Ille
vict⁹ est ī delicijs iste vicit ī penis. Cōsensit ille ī
oblectamētis. ñ cessit ille toꝛmētis. Et in epła ad
marcellinū dicit. Qz maiōr ē vt⁹ patie q̄z oē qō
ab hoīe ī vita auferri ꝑt ✠ Vel sic ⁊ lux i tenebris
lucet ⁊ q̄nā de⁹ ꝓsolat ⁊ illucet his q̄ aduersa et
tribulatiōes sustinēt ꝑm illō ps. Jurta ē dñs his
q̄ tribulato sūt corde. Et iterz. Cū ipso sū in tribu
latiōe ⁊ Et tenebre eā nō cōphēderūt ⁊. q. ñ sunt
ꝓdigne passiones hui⁹ tpis ad futurā gliaz. Ro. viij
Un Heñ. xv. dz. Ego merces tua magna nimis
Sempeni de⁹ remūerat supra ꝓdignū. ⁊ punit
citra ꝓdignū ✠ Aliť sic. Si bō aduersi aliq̄d su
stineat. ⁊ ñ ꝓpť iusticiā sz ꝓpť maliciā. puta fur ⁊
latro adhuc si acceptat mor. volūtarie subeun
do morte ꝓpť iusticiā. puta q̄ iustū ē hm̄oi mo
ri. vtiqz salu⁹ erit. vt ait Chry. sup Mat. v. Et est
argumētū manifestum i latrone q̄ ait Luc. xxiij.
Nos q̄dē iuste. nā dig̃ factis recipim⁹. Et dictū
est illi. Hodie mecū eris ī paradiso. Et B est q. dz.
⁊ Lux in tenebris lucet ⁊ Et q̄ in B appet maria
grā saluatoris nr̄i. q̄ ñ ex op⁹ iusticie q̄ feci
m⁹ nos. sz ꝑm suā mīam saluos nos fec. vt dicit
ad Thytū. iij. Hoc ē q̄d subdit. ⁊ Et tenebre eaz ñ
cōphenderūt ✠ Aliť sic. Plerūq3 bō op
tat ⁊ orat liberari ab aduersis ⁊ nescit q̄ illis sibi
caueat a maiorib⁹ mal' ⁊ puidet ī maiorib⁹ bōis.
Et sic lux in tenebris lucz lucet ñ cōphēdat nec co
gnoscat. Et sic exponit Chry. illud Mat. vij. Si
petierit panē nūq̄d lapidē porriget illi ✠ Jtē aliť
ꝓ ꝓplatiuis. Per tenebras accipit silētiū ⁊ q̄es
a tumultu creaturar. Surdas. n. creaturas vbuz
diuinū fac audire Mar. vij. Un beat⁹ Aug. iiij
pfes. Noli eē vana aīma mea. obsurdesce ī aure
cordis a tumultu vanitatis tue. audi vbū ipz. vbi
est loc⁹ q̄etis inperturbabil'. ibi fige māsionē tuaz
Hoc ē silentiū de q̄ sap. xviij. Bū q̄etū silentiū te
nere oīa ⁊c. oīpotēs ꝑmo tu⁹ venit. Et B est q. dz.
⁊ Lux ī tenebris lucet ⁊ Et q̄ illō vbū q̄ in tali si
lentio de⁹ loq̄t aie erupat oēm sensū ⁊ oēs vires
naturales. iō subdit. ⁊ Et tenebre eā ñ cōphende
rūt ⁊ Un beat⁹ Aug. ix. ꝓfes. ca. x. Quid sile vbo
tuo. Si cui sileat tumult⁹ carnis. sileat fantasie
terre aq̄e ⁊ aeris. sileat ⁊ poli. ⁊ ipsa sibi aīa sileat
⁊ trāseat se ñ cogitādo. Sileat somnia ⁊ imagi
narie reuelatiōes. oīs lingua ⁊ oē signū. et q̄cq̄d trā
seūdo fit sileat oīno. Hec mix q̄ oē q̄ibi agit et
recipit ē solū supnaturale. ⁊ grā ⁊ gtū facies. ⁊ in
solo cadit intellectu vt ē ꝓceps lucis ic̄reate ꝑm
supra dicta LXX

Fuit hō miss⁹ a deo

cui nomē erat iohānes. Hic ve
nit ī testimoniū vt testimoniuz
perhiberet de lumie. vt oēs crederent
per illū. Nō erat ille lux. sz vt testimoni
um perhiberet de lumie. ✠ Postq̄z
euāgelista vt dic̄ glo. sublimi volatu vltra oēm
naturā i altitudinē theologie ascēdit q̄ sp verbū
apō patrē fuisse ꝓplat⁹ ē. determiando videlz
d vbo puero hodie nato. q̄ ad suū originē abet
no ꝑm diuinitatē. Nūc mox descendit ad ei⁹ in
humana natura humilitatē. determinādo d eo
q̄ ad suū aduentū in tpe ꝑm būanitatē. Et quia

aduētus filij dei in carnē erat aduētus reg. Uñ mozetegio pmisit pcursozē. Et iō pmo agitur ō aduētu pcursozis. Ecdo de aduētu saluatozis. Ibi. Erat lux vā. Aduenies ergo pcursoz describit a q̄ttuoz ꝓdicionib⁹. videlicz a natura. ab autozitate. a nomie. z ab officio. Ꝓmo describitur a natura cū dz. Fuit hō. glo. hō nō angelus ꝓtra hereticos q̄ dicebāt eū esse angelū ppt illud Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meuz Sz angel⁹ est ibi nomē officij nō nature Secūdo describit ab autozitate cū subdit. Miss⁹ a deo nō ab hoie. nō a se. Ro. x. Quō ꝓdicabūt nisi mittant. Quo ꝓtra dz de mal' ppbis. Currebāt z ego nō misi eos. hiere. xxiij. Et nota q nō ē credēdū ioh̄em missum p̄ missionē aie p̄ existentis. quē admoduz imponit Origeni q posuerit oēs aias sil'cū angel'añ mundū visibilē creatas fuisse z eas de corpe ad corp⁹ mitti. Sz vt dicit Chryso. Missus fuit ad ꝓdicādū z testificāduz. vt seq̄t. Tertio describit a noie cū dz. Cui nomen erat ioh̄es Ō fuit nomē autenticū. q; nō ab hoie impositū. Sz ab angl'o uno a deo. Luce. j. Uocabis nomē ei⁹ ioh̄es. Et cōuenit h̄ nomen rei. Joh̄es enī dz in q̄ est grā. Et reuera q̄cq̄d fuit in ioh̄e totū erat grā. Ō ptz. Ut ꝓsideres ei⁹ annūciationē. eius q; mirabilē ꝓceptiōez. q; sene matri z sterili. vitā ei⁹ gratiosam z mortē gloriosam Quarto describit ab officio cū subinfert. Hic venit Ubi circa ei⁹ officiū tria ponunt Primū est aduētus vbi attestatio Uñ dz. Hic venit in testimoniū vt testimoniū phiberet ō lumie Hoc enī fuit officiū suū testificari de lumie. i. de vbo q̄ō est vita lux et lumē. Et nota q euāgelista mutat h̄ ite; nomen vbi. Qō enī ꝑus vocauit lucē. nūc lumē appellat. Et h̄ iō. q; lux dicit claritatē in puritate sua sine alterius nature adiūctiōe. Sz lumē dicit claritatē cuz aliqua re; iūcta. Uel̄ claritas aeris ñ est lux sed lumen. Et q̄niā ioh̄es missus fuit vt testimoniū phiberet ō christo. in q̄ est vnio hūane nature cuz vbo. Jō dic̄ euāgelista eū testimoniū phibere ō lumie Sz obiceret aliq̄s. lux nō indiget illuminate. ergo nec lūma vitas testificāte. Uñ Joh̄. v. Ego testimoniū ab hoie nō accipio. Ergo frustra videt ioh̄es venisse. Rñ. dicēdum q testimoniū phibet alicui. z ppt aliquē. Q̄ñq; ergo ē opoztunitas testimonij rōe ei⁹ cui phibet. q; ve ritas ē infirma Et sic hō indiget testimonio alieno. Q̄ñq; vō rōe ei⁹ ppt quē phibet. q; in fō dubi⁹ vl' infirm⁹. Joh̄es āt nō venit i testimoniū propter defectū lucis i christo sz rōe ieptitudinis in oculo nrō. Et sic cessant obiecta Secōm ē ipi⁹ attestatiōis rō. Uñ addit. vt oēs crederent p illum Hec. n. fuit rō finis z vtilitas vt ipsi⁹ testimoniū faceret oēs credere i christū vez lumen. Sci. xix. Joh̄es baptizauit. d. In eū q̄ vēturus est vt crederēt. Et nota sm bedā q signāt dic̄ p illū. ñ in illū. q; maledict⁹ q̄ ꝓfidit i hoie Sz diceres it ad h̄ missus ē vt oēs crederēt. z cū ñ oēs crediderint. videt q; vterq; sit fine debito frustratus. Ad h̄ dicēdū q ē finis duplex. in se z i altero Hic ergo q; frustrari fine i altero. duz tñ habeat finis in se. nullā induc imperfectōz. Hic ptz ō rhetorē bñ psuadēte. z angl'o custodiente. ō christo redimēte. z ioh̄e testificāte. Q; testimoniū sufficiens phibuit. licz nō oēs ei crediderint. ipe tñ ō cōtingētib⁹ nil obmisit. Et ponit exēplū theophil⁹ de includēte se i domo tenebrosa. quē si sol nō illustrat ipe est in cā. nō sol. Sich Tertiū est false opinionis extirpatio. Uñ subdit. Non erat ille lux ꝛc. Hic enī dz Lu. iij. Estimauerunt iudei de ioh̄e vt forte ille eēt christ⁹ Quoz falsaz opinionē remouet euāgelista. d. Non erat ille lux Ut sm Chryso. q; maioz z fide dignioz videtur is q̄ testat eo cui testimoniuz phibet ne q̄s h̄ de ioh̄e suspiceret. h̄ remouet. d. Nō erat ille lux ꝛc. Nō enī ioh̄es erat lux. Sz lucē ptic̄pās. quia creatura. christ⁹ vō ipa lux. Sz obiceret aliq̄s. Dicit enī ep̄s. v. Erat is aliqñ tenebre. nūc aūt lux in dño. Ergo oēs boni sūt lux. Ad h̄ rñdz glosa q; duplex ē lux. s. illumians z illuminata Nō ioh̄es z alij scī ñ sunt lux illumians Sz lux illuminata a ꝑma luce Sz tūc ꝓtra Matth. v dz. Sic luceat lux vra coram hoib⁹. Et Phil'. ij. Int̄ q̄s lucetis sic lumināria i celo. Ad h̄ ē dicēdū q est lux illuminās effectiue q̄ est lux p essentiaz Et sic sol⁹ de⁹ est lux illuminās. Et ē lux illuminās dispositiue. q̄ est lux p ticipatiōz. Et sic scī sunt lux q̄ illumiant vbo z exemplo. Et nota h̄m Chryso. q; hoc q̄ addit ur i fine sz vt testimoniū phiberz ō lumie magē iteratio h̄monis q̄z explanatio doctrine LXXI.

Erat lux uera. que illumiat oēm hoiem venientē in hūc mundū. In mūdo erat. et mūdus per ipsū fact⁹ est. et mūdus eū nō cognouit. Determiato ō aduētu pcursoris. determiat h̄ de aduētu reg̃ z saluatoris. Et h̄z h̄ ps q̄nq; ptes. Q; p̄mo p̄mittit aduenientī rō occasional'. Secōo ponit aduenientis pñtia corpalis. Ibi. In ppria venit. Tertio oñdit ipsi⁹ aduent⁹ fruct⁹ spiritual'. Ibi. Quotq̄t āt. Quarto describit aduenientī modus salutaris Ibi Et vbū caro fctū Quito exprimit ipi⁹ aduenientis ꝓgnitio exprimēta l'. Ibi. Et vidim⁹ gl̄iaz e⁹

Ratio aũt occasionalꝫ verbũ aduenientẽ in carnẽ fuit ista. Cũ enĩ ipsũ vbũ añ incarnatiõez fuerit sũma lux oĩb⁹ pñs in mũdo. adhuc tñ nõ cognoscebaꝫ a mũdo. Ideo visibilẽ effect⁹ ẽ vt ꝓgnosceret. Vñ Chrysos. Qui mũdo existens nõ putabaꝫ adesse. eo q nõdũ cognoscebaꝫ. dignat⁹ ẽ induere carnẽ. Et ℞ est qõd dr. ¶ Erat lux va ¶. Vbi notandũ q si aliq̃ nõ illumiant. pt ee ex aliq̃ qtuor cãz. Aut q lumẽ in se ẽ deficiẽs. aut q ad illuminãdũ est insufficiẽs. aut q illuminãdis nõ est pñs. aut q aliqd ẽ obsistẽs. Si igit añ christi icarnatõz mũdus ñ erat illumiat⁹. ℞ ñ fuit ppt aliquã pmaꝫ trũ causaꝫ. Relinqt ergo q ppt q̃rtã. Quattuor ergo ℞ tãguntꝫ. Prio ergo ostẽ dit illu⁹ lucis excellẽtia. q ¶ erat lux va ¶. s. p essentiã. Notandũ q vez est vnũ qdqz ex trib⁹. Prio si attingat formã subalẽ illi⁹ nature. Secuõ si nihil alieni admixtũ habeat. Tertio si nõ sit aduenticiũ. Sic vbũ dr lux va. Q; pm beatũ Aug uij. sup Gen. Lux ñ accipit in diuinis metaphorice vl figuratiue sic corpalia. puta lapis. leo. et hmõi. Et ℞ q̃ntũ ad pmũ. Scribit etiã. j. Johã. j. Q; de⁹ est lux z tenebre in eo nõ sunt ulle. Et ℞ q̃ntũ ad scõm. Nec lux est deo aduẽticia. q̃si aliunde illumiata. sz ẽ lux illuminãs vt supra dictũ est. Igit vbuz est lux va. Cã ergo nõ fuit ex lucis deficiẽtia. ¶ B Deinde scõo oñdit eiusdẽ lucis sufficiẽtia. q; potẽs est illumiare oĩa. Vñ sb dit. ¶ q illumiat oẽm hominẽ veniẽtẽ in hũc mũdum ¶. Aut ãt oẽm hoiem nõ dicẽ oĩa. fortassis q supra dixerat. ¶ vita erat lux hoĩm ¶. licet nihilominꝰ lux ista illumiet omia vt declarabit infra Joh. viij. Ego sũ lux mũdi. Job. xxv. Super quẽ n surget lumẽ illi⁹. Cã ergo nõ fuit ex lumis insufficiẽtia. ✦ Dubitaret ãt aliq̃s de eo q ℞ dr. ¶ illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ ¶. Contra qõ dictũ est supra. q aliq̃ hoies sunt tenebre ergo nõ oẽs. Si dicas sic dicit Chrysos. Uez est. q̃ntũ in se est. Cõtra volũtatẽ ei⁹ nemo pt resistere. ergo necesse est oẽs illumiari. Ad ℞ ndet beatus Aug⁹ sic ¶ Illuminat oẽm q scz illumiat. q null⁹ illumiat nisi p ipm Exẽplũ d magistro docẽte pueros. Beda ndet q illd intelligit d lumine nature ñ grẽ. Et q libz hz signatũ lumẽ dei vultus. Chrysos. vo exponit. q pat⁹ est illumiare q̃ntũ ad eũ ptinet. sz non oẽs illumiant. q sibi claudũt viã lumis. Exẽplũ de exñte in sole et oculos claudente. Ad illud q tu dicis z obijcis. Si vult fac. Dicẽdũ q absolute ñ vult illuiare nisi eos q volũt. sz volũtate ꝓditionali oẽs vult illumiare sicut oẽs hoies saluos fieri. j. Thy. ij. ¶ Dõt etiaz dici z moraliter. Q; hõ nõ est q̃ pm rõem nõ viuit hõ enĩ aial rõnale ẽ. Itẽ hõ nõ est q oĩa inferiora subiecta sibi ñ hz. Psal. Quid est hõ ẽc. Et seq̃r: Oĩa subiecisti sub pedib⁹ ei⁹. ¶ Per pedes accipiunt affectiões homis. Vñ pmo hoĩ formato dictũ est. Replete terrã z subijcite eã z dñamini piscib⁹ maris z vola. celi z vniuer. aiantib⁹ ẽc Gene. j. Itẽ hõ dict⁹ ẽ ab humo. Vñ hõ ñ est q nõ est humilis. ¶ C Sz intelligẽdo d lumiẽ nature vt ait Beda. Tũc orit alia dubitatio. Cũ ei istud lumẽ sit insufficiẽs ad vidẽdũ vitatẽ sincerã d q̃cũqz re. siue ĩ modico siue ĩ mlto. sine illustratõe diuini exẽplaris. vt dictũ est supra p Aug. Talꝫ aũt illustratio ñ oĩb⁹ fit. Et sic ñ videt vez q illuminat oẽm hoiem. Rñ. licet dici possz vt iam supra p beatũ Aug. q illumiat oẽm q illumiatur. Alit tñ dicendũ q licet illa illustratio diuini exẽplaris pm cõem cursũ h⁹ vite ꝓuite ꝓcedat. nec naturali necessitate cuilibz offerat. sz q̃lib⁹ vult se offert. et q̃lib⁹ vult se subtrahit pm btatũ Aug. ili bro de vidẽdo deo. Nec etiã naturalia aie sic sũt ordinata. vt sua naturali opatõe ad ipm possint attingere. Q; pm aplm. ij. Cor. iij. Mõ sum⁹ sufficiẽtes cogitare aliqd ex nob. q̃si ex nob. sz sufficientia nrã ex deo est. Et ℞ intelligẽdũ est de pfecta cognitõe sincere vitatis. Vñ q̃ntũ ẽ ex pte oĩb⁹ equaliter ꝓcedit. vt vnusq̃sqz pm dispositiõez z capacitatẽ suã eo illustret. Vñ hac luce ñ solũ boniz etiã mali illumiant. z in ea mlti as vitatem sinceras vidẽt. pm qõd dicẽ beat⁹ Aug. ix. de trini. Impij cogitãt eternitatẽ z mlta recte rephẽdũt. recteqz laudãt ĩ hoĩm moꝛb⁹. q̃b⁹ tandẽ regulis ea iudicãt. nisi ĩ q̃b⁹ vidẽt quẽadmoduz q̃lqz viuere debeat. Etiã si nõ ipsi eo mõ viuãt. Ubi nã sũt scripte nisi ĩ libro lucis q vitas. frequẽter etiam vitatẽ vidẽt ĩ ea mali quã ñ pñt videre boni. Vñ dicẽ beat⁹ Aug. iiij. d trini. Sũt nõnulli qui poterũt aciẽ mẽtis vltra oẽm creaturã trãsmittere. z lucẽ ĩcõmutabilẽ vitatis q̃z tulacũqz ptecõtingere. q christianos ex sola fide viuẽtes nõdũ potuisse deridẽt. Nõnũ q̃z etiã eos lux malis exigente eoꝝ malicia sbtrahit. z in erroꝛes cadere permittunt. Sic dicẽ Greg. sup Job. xxviij. In manibus suis abscõdit lucẽ. Sunt nõnulli q̃ se elatis cogitationib⁹ extollũt. Sed his lux abscõditur. q; nimis in cogitatiõibus suis superbientibus cognitio veritatis denegat. De quibus dicit apostolus Roma. j. Euanuerũt in cogitationibus suis z obscuratũ est insipiens coꝛ eoꝝ. Sic ergo patet quomõ lux vera que est verbũ q̃ntũ est d se illuminat oẽm hoiem. z si nõ oẽs illumientur. Sicut etiã dñs oĩb⁹ loquit. licz nõ oẽs audiant sicut dicit beatus Aug⁹. tractãs illud Joh. viij. Ego pncipiũ q et loquor vob. ¶ B Et nota q difficultatẽ ei⁹ q de⁹ dicit illuminare omnez

bominem affert mltis duplex imaginatio falsa. Una ē q imaginat res nō ee sil' pntes eq̄li et immediate ipi dō. sic illi q̄ dixerūt sup cardines celi ambulat. nec nostra ꝓsiderat. Et isti q̄runt no dū in scripo. mediū ī immediato. ⁊ distātiā ī nō q̄nto. Alia cā est. Qz putāt solā grām esse lumē cū tñ oīs pfectio lumē sit. vt statim patebit. Ꝓdo pt̄ q̄d ē aduertēdū vniuersali loquēdo dīsta luce. Qz cū deꝰ sup̄mū ⁊ pmū sit ī entib⁹ ex q̄ ipe ē lux. oportz. q illumiet oīa q̄ sub ipso sūt. Et si q̄d ab ipso nō illuminat. iā nō ē sub ipo Et si aliq̄d tale esset iā deꝰ nō esset pmū oīm. Ꝓdmū enī deꝰ est p se influēs oib⁹. q si nō influat. iā nō est pmū Quis aūt influētia illumiatio q̄dā ē. ⁊ influxū lumē q̄dā est ei⁹ cui influit. Et maxie si influēs se toto sit lux. vt ē deꝰ. Uez q̄d ē est. q nō eodē mō oī q̄dā sub pprietate ee. ⁊ sic illumiat oīa entia vniuersi. Alia vō ⁊ pauciora illumiat lumie. vt est vita. sic oīa viuētia. Adhuc alia pfectiora ⁊ pauciora illumiat. vt ē lux hoīz. ꝑm illud ps. Signatū est sup nos lumē vultꝰ tui dñe. i. rō indicās ⁊ oñdēs q̄ sint bona. Rursus adhuc pfectiora hominib⁹ illumiat. vt i se lucēs absq; vmbra fātasmatū. Et ꝑ de lumie naturali. Et pter hos modos illumiat alios lumie supnaturali grē. Ex p̄dictis colligē q̄ q̄cū q; deꝰ nō illumiat vt vita ē. viuentia nō sunt. quāuis possint ee entia Et ipsa vt sic deꝰ illumiat lumie sui ee. Cui si nec sunt subdita q̄ntū est esse. iā nō sunt entia. sz sūt nihil entū Et talia sūt oīa puatiua. mala. coꝛruptiones. et defectus q̄ omia ⁊ si lia nō sunt entia sz ee carētia. nō sunt effectꝰ sz defectꝰ. ¶ Moraliter ex p̄missis nota q̄ hō pctōr sine grā nihil est inter iustos qz nō est sub dō. vt est lux grē. cū nihil ifluat seu illumiet nisi suo inferiori. Hunc est q̄ būilitas vt pote subdēs hoiem dō. p̄apue cōmendat a christo. Matꝰ. xj. Discite a me q̄ mitis sū ⁊ būilis corde. Uñ de hac vtute p̄apue btā ygo meruit ꝓcipe ⁊ pere filiū dei. Luc. i. Respexit būilitatem ancille sue. Uñ beatꝰ Augꝰ. in ꝑmōe de assūptione btē ygnis dic. q̄ būilitas scala ē p quā deus venit ad hoīes ⁊ hoīes ad deū. Et Bern̄. de cōsideratiōe li. ij. Bonꝰ fundꝰ būilitas in q̄ oē edificiū spūale ꝓstructū crescit in templū sanctū i domino. Sine hac vt ait beatꝰ Augꝰ. nulla virtus haberi pōt. eo videlicz q̄ ipsa sola facit hoīez subditū deo ¶ Itē dubitat circa ꝑ q̄ dic venientē ī būc mundū Quare nō sufficit sibi dicere oēm hoiem nisi adderz. venientē ī būc mundū Ali deꝰ enī ex ꝑ fulciri erro. Origꝰ. q̄si p̄us fuerit hō ꝑm aīam extra istū mōm visibilē. ⁊ pꝰ venerit in būc mundū. Ad q̄ dicēdū vno mō ꝑm glosaz. q cū hō sit microcosmꝰ. q̄ distinguit in mundū supiorē scz eā ptē aīe q̄ est ad imaginez ⁊ similitudinē dei. ⁊ mundū inferiorē scz inferiorez ptē boīs. Mundꝰ ꝑ accipit ꝑ supiori mūdo aie scz ī mundo intellectuali. in q̄ va lux lucet. ⁊ oēm hoīez venientē in būc mundū illumiat Quales sunt illi q̄z vita ⁊ uersatio ī celis ē. Et hi q̄si in alio mundo sunt. Alio mō pōt dici ꝑm glo. interli. Qui a deo recedit ⁊ cadit ī mundū cecatꝰ ē. alioq̄n nō indiget illumiari. Et sic accipit mundꝰ p vita mūdana. Et tales si uertant ad lucē illumiant Alii ter pōt dici accipiēdo mundū p mūdo sensibili. Hō enī nō illumiat ꝑm quācūq; ptē sui. sz solus ꝑm ptē intellectualē q̄ nō est ō ꝑ mūdo sensibili sz creata ō. Et sic ꝑm eā hō venit ī hūc mōm. licet q̄ ad cōp⁹ simplr sit de ꝑ mūdo. Cā igit nō fuit ex lumīs insufficiētia ¶ Deinde tertio oñdit ipi⁹ lucis pnitia cū dr. [In mūdo erat]. glo. pnitia diuūtatis. Erat aūt ꝑ lux sz vbz pns ī mundo. ꝑm Origꝰ. duplr. s. p essentiā ⁊ pficiētiā. Ꝑ der essentiā q̄dē. q̄ intima ē cuilibet rei create ꝓseruās eā ī esse. Uñ dic Origꝰ. Hic cessante locutiōe vox desinit ⁊ euanescit. sic celestis pat. si vbū suū loq̄ cessauerit effectꝰ vbi. ꝑ est. tota vniuersitas vbo ꝓdita nō subsisteret. Et ꝑ tāgit cū dr. [In mundo erat] p essentiā. Ꝑ er efficiētiā etiā. Qz sicut dic Origꝰ. Uerbū nō fuit ī mūdo sicut pecora. boues ⁊ silues ptes mūdi. sz sic artifex regēs q̄ fec. Et ꝑ tāgit cum dr. [Et mūdꝰ p ipm factꝰ ē] Et in ꝑ ꝑm Theophilū elidit heresis martionis ⁊ manicheoꝝ. q̄ dixerūt malignū spūm ee mūdi ꝓditorē Et ꝑm Chrysо. sz uertit hic etiā error arrij. q̄ filiū dei dicebat creaturā. Cā ergo nō fuit ex lucis absētia si nō oēs illumiabāt. ¶ Deinde q̄rto oñdit boīm obsistētia vl auertētia cū subdit. [⁊ mūdꝰ eū nō cognouit. Mūdꝰ]. i. mūdani methonomia ē. Job. xxiij. Qui iuste mūdꝰ te nō cognouit. nō q̄ mūdi creata eum nō cognouerit. q̄ āgli et oīa elemēta creatorē suū cognouerūt. vt dic glo. sed bō mime. Uñ exponit mundꝰ. i. bō q̄ in mūdum mēte amādo descēdit Mūdani. n. boīes. i. mundi amatores. i. mundꝰ dicunt ꝑm beatum Augꝰ. Si celum amas celum es. sūra terra es. Cōclude ergo ex p̄dictis q̄ si nō oēs fuerint illumiati in mundo nō fuit causa ex lucis deficiētia. q̄ [erat lux vera] nec ex lumīs insufficiētia. q̄ [illuminat oēm hominem]. nec ex lucis absentia. Nō enī oportuit eā querere a remotis. q̄ [ī mūdo erat]. imo [⁊ mundꝰ p ipsum factꝰ est]. Et ex ꝑ ipso cognosci potuerat Sap. xiij. A magnitudine spēi ⁊ creature poterit creator boz cognoscabiliter videri. Relinquit ergo q̄ causa fuit ex boīz obsistētia vel auertentia. i. hominū obsistētiū sibi vl auer-

tentiũ se ab ea. Qualẽ se fuisse ꝓfiteť beat⁹ Aug⁹. vij. ꝓfes. Dorsum inq̃t habebã ad lumẽ. De talibus dr Job. iij. Quia dilexerunt mag tenebras q̃z lucẽ. Et ꝟ est qđ dicit. ⌊Et mũdus eũ non cognouit⌋. Et nota ꝑm Chrysо. q̃ phãc lrãm. ⌊in mũdo erat ⁊c⌋ Rndere possum⁹ gẽtilib⁹ q̃rentibus. q̃re de⁹ tãto tpe fuit neglẽs nostrã opari salutẽ. ⁊ venit i vltimo tpe. Ad ꝟ dicere possumus. Quia ⁊ añ hoc in mũdo erat ⁊ puidebat opib⁹ suis ⁊ oĩb⁹ dignis cognit⁹ erat. Et si mũdi dilectores eũ ñ cognouerũt. hi tñ qb⁹ dign⁹ ñ erat mũdus. vt sancti pres. eũ cognouerũt. etiaz añ corpalẽ pñtã. Alit pot exponi ille passus ab illo loco ⌊Erat lux va⌋ vt id qđ dr ⌊illumiat omnẽ hominẽ⌋ intelligať de lumie naturali aie nrẽ Et tũc totũ qđ sequit ⌊in mũdo erat ⁊c⌋ redit in idẽ cũ illo qđ dictũ est supra ⌊lux ĩ tenebris lucz ⁊ tenebre eã nõ cõprehẽderũt⌋ ꝑm ꝓmũ ⁊ ꝑm ĩtellectũ ibi datũ. Et ꝟ intẽdit glosa interli. sup illo verbo. ⌊⁊ mũdus eũ nõ cognouit⌋ Quia inq̃t omnẽ sensũ ⁊ intellectũ diuina lux excedit. Et ideo licet esz in mũdo sic de⁹ vniuersaliter est in reb⁹ creatis. hoc tñ nõ suffecit vt cognosci posz a rudib⁹ ⁊ mũdanis. Qua ꝓpter vt ad sensum ab omnibus videri posset carnẽ induit. et sic ĩ ꝓpria venit vt sequit

LXXII

IN ꝓpria venit et sui eũ nõ receperũt ¶ Post q̃z ꝑmissa est aduentẽdi rõ occasionaľ. ponit hic secũdo ipsi⁹ vbi aduentus pñtia corporalis. Et tãguntur duo. ¶ꝓmo tangit vbi corpaľ aduẽt⁹ cũ dr. ⌊In ꝓpria venit⌋ christ⁹ scz p carnẽ vt dic glosa. Qr ꝑm Chrysо. hucusq̃z euãgelista locut⁹ ẽ de supioꝛib⁹ tpib⁹. scz ea q̃ sequũť respiciunt pdicatiõis tpa. Et nota q̃ p ꝓpria vbi itelligi pot mũd⁹ q̃ su⁹ ꝓpri⁹ est sicut creatura sua. Quid enĩ tã ꝓpriũ vľ cui⁹ qđ tã ꝓpriũ q̃z creata creatoris Vľ p ꝓpriũ intelligať natura humana quã sibi p ceteris creaturis appropauit ĩ idẽtitate suppositi. Vel p ꝓpria intelligi pot caro vľ aia christi. q̃ ꝓpria vbi sũt. eo q̃ p ipsũ ĩmediate cõdita sũt. aia qđe p creationẽ. caro vo p spũsscti formationẽ ñ mediãte semiali ꝓpagatiõe vt ĩ alijs homib⁹. Vel ꝓpria vbi sunt misereri ⁊ saluare. Vñ Greg. De⁹ cui⁹ ꝓpriũ est misereri ⁊c. Saluare etiã. Qr vt dic beat⁹ Aug. Saluator dicť est mũdi vt saluet mũdũ. Saluari ñ vis. exte iudicaberis. Et ꝟ duo vbũ hz ꝓpria qđe vt de⁹. cõmunia tñ cũ prẽ ⁊ spũsctõ. Vel pot dici q̃ bis vbi docet q̃ vbũ assumpsit naturã purã. i. sine vicijs q̃ inimic⁹ hõ suplemiauit. Mat. xij. Nec ei nõ sũt semẽ dei. nec de⁹ ea plãtauit. nec sunt opa ei⁹. nec ꝓpria deo. scz ĩmico. De⁹ nãq̃z fec hoiem rectũ Ecc. vij. Dic ergo. ⌊In ꝓpria venit⌋ i. naturã a se factã op⁹ suũ ꝓpriũ assũpsit. sine vicijs ⁊ sine pcto. Vñ supra ⌊Et sine ipo factũ ẽ nihil⌋ idẽ ꝓcutum. Et ꝟ est qđ dic Damas. Qr de vbũ hoc assũpsit qđ plãtauit. Vľ alit. Docet ꝟ quo vbũ caro factũ naturã homis assũpsit ex mera grã. ñ ex meritis nate pcedẽtib⁹. Dic ergo ⌊In ꝓpria venit⌋ q̃ nõ ex aliq̃ ꝓprio nature. scz ex grã soli dõ ꝓpria. Thy. iij. Appuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri di. ñ ex opib⁹ iusticie q̃ fecim⁹ nos scz ꝑm suã miam ⁊c. Et ꝟ ẽ qđ dr infra. ⌊Qui nõ ex sanguib⁹ scz ex dõ nati sũt⌋ Itez aliter ⌊In ꝓpria venit⌋ ꝓpria videlicz hoi ⁊ nature buane. Assũpsit eni mortalitatẽ ⁊ passibilitatẽ. q̃ nõ dõ scz hoi sunt ꝓpria. Propi qđ etiam fortassis dr infra. ⌊vbũ caro factũ est⌋ eo scz q̃ defect⁹ assũpsit carni debitos. i. penalitates. nõ aũt defect⁹. i. pcta aie ꝓpria. Itẽ sic. Oẽ creatũ cuz sit hoc aut ꝟ distinctũ qđ. ꝓpriũ est alicui generi et spẽi. De⁹ aũt nõ est qđ distinctũ. aut ꝓpriũ alicui nature scz cõe oĩb⁹. Est. n. extra ⁊ supra oẽ genus. Probat ꝟ ipsũ ens effect⁹ dei qđ nõ ẽ in genere nec ꝓpriũ alicui generi aut spẽi. scz cõe omni generi. De⁹ igit fact⁹ hõ. q̃si de fastigio coĩs delcẽ dẽs. venit ĩ ꝓpria. ⁊ sb genere ⁊ sub spẽ collocať p hũanitatẽ assumptã. Ecc. xxiiij. Ego ex ore altissimi. prodij. ꝓmogenita añ oẽz creaturã. i. supra oẽ gen⁹ create. Et p⁹ subdit. Exiui d padiso. i. diuinitatis. dixi rigabo ortũ plãtationũ. i. mũdũ Joh. xvj. Exiui a patre ⁊ veni i mũdũ. Ubi scz ideus sus ẽ sub genere ⁊ spẽ. Alit exponit ad lrãz vt p ꝓpria intelligať iudea ⁊ gẽs iudaica quã ipe p ceteris elegerat i ꝓpriũ peculiarẽ vt dr Deut. xvj. Cui etiã ꝓpria credita sũt eloqa dei ⁊ lex data. in q̃ christ⁹ ⁊ ei⁹ icarnatio figurata sũt. Vñ ps. Populus ei⁹ ⁊ oues pascue ei⁹. In ꝟ ꝓpria venit vbũ. ex eis carnẽ assumẽs. scz ipi p fidẽ ipm mũme receperũt vt seq̃t ¶ Ne dubitaret aliq̃s circa ꝟ q̃ dic ⌊In ꝓpa venit⌋ Nã ei⁹ ẽ venire c⁹ ẽ abeẽ. de⁹ ãt nũq̃z abest. Itẽ si de⁹ pt oia vbiq̃z. ergo ñ indiget ꝓpi aliq̃d venire. ergo si ñ venisset idẽ facere potuisset ◆ Ad ꝓmũ dicẽdũ q̃ licz de⁹ sit vbiq̃z. venire tñ dr q̃n p aliquẽ nouũ effectũ ei⁹ pssentia ĩnotescat Vľ ꝑm bedã. de⁹ venit ñ vbi ꝓus nõ erat. scz q̃liť ñ erat. q̃ corpaliť ⁊ visibiliť nẽ venit p assumptõz hũanitatis. vbi ꝓus fuerat pñtia diuinitatis. In mõdo erat p diuitatẽ. scz mũdũ venit p hũanitatẽ. Ueire q̃ppe ľabire ẽ hũanitatis. sed mãere deitatis. Vñ ẽ sens⁹ ⌊veit⌋ i. visibiliť apparuit. Qr tu dicis. q̃ ncãtas veniẽdi Rñ. Nõ ꝓpť se scz ꝓpť nos. Et ꝟ bñ innuit euãgelista. quia nõ

cognoscebat mūdus sublimitatem diuinitatis apparuit in hūilitate humanitatis ¶ Hec cū do tangit ipius verbi exprobabilis cōtēptū cum subdit _Et sui eū nō receperūt _Suos dic Chry sosto. omēs hoīes vt ab ipo factos. Et est simile illi qđ dictū est supra _lux in tenebris lucet. et te nebre eaz nō cōprehēderūt _Et ite illi _In mū do erat et mūd⁹ eū nō cognouit _Vel suos dicit spēaliter iudeos q ipm p fidē nō receperūt. non qz nulli. sed qz pauci vt dicit glosa. Unde Isa. j. Filios enutriui et exaltaui. ipi aūt spreuerūt me. Et nota q udei nō solū peccauerūt in ꝟ q chri stum p fidem nō receperūt. verū etiā q illi ꝑtra dixerūt dicētes. Tu de teipo testimoniū dicis. te stimoniū tuū nō est verū Joh. viij. Item eū blas phemauerūt dicētes. Tu demoniū habes Joh. x. Itē eū abiecerūt Act. xiij. dixit paul⁹ eis Quo niā vbū dei abiecistis. ecce cōuertimur ad gētes Exēplū de filio vnico patrisfamilias. q vinee cultores extra vineā eiecerūt Lu. xx. Vinea aūt ista domus israel est Isa. v. Item eū occiderūt suspendentes in ligno Actu. x. Et post omnia discipulos eius ex finibus eoꝝ eiecerūt cōspirā tes. vt si qs christum cōfiteret extra synagogam fieret Joh. ix. ¶ Moraliter _in ppria venit _ deus venit in hoīm mentes. q se totos deo dedi cauerūt et seipos abnegauerūt et deo totaliter se pprios fecerunt vt iam nō sibi viuāt sed deo Et hoc est q dicit _in ppria venit _Et ꝑm hoc expo nit quod sequit _et sui eum nō receperūt _. id est illi q sunt suimet. querētes q sua sūt nō que dei. Tales inquā eū nō recipiunt. nec venit in tles mentes. Item moraliter notādū q sicut dicitur q deus factus est hō vt homo fieret deus. Et de us descēdit vt hō ascēderet. et hmōi similia. Sic hic deus de cōmuni venit in ppria. vt hō spretis pprijs viueret in communi et de communi. Item deus qui est vbiqz et in oībus vniformiter se ha bēs. venit in ppria vt homo denudat⁹ a pprijs affectiōibus. sit vbiqz et in oībus vniformiter se habēs. Nā sicut dī de causis. Deus existit in re bus omnib⁹ ꝑm vnā dispositiōez. sed res omēs nō existūt in ipo ꝑm vnam dispositionē. Sic hō vt sit diuin⁹ et deiformis. debet eē vbiqz. et in om nibus vniformiter et ꝑm vnam dispositionē affe ctiōis. Et quicūqz non est sic vbiqz et in oībus nō est vniformis deo. nec est in rebus deiformit sed est in rebus ꝑm naturam et ppietatē ipaz rerū creaturaꝝ. Ille igit hō vbiqz est q nusqz sin gulariter ē. q nulli patrie. nulli domo. nulli pso ne. nulli loco aut rei create amore affixus est. Item deus qui ē quid vnū et simpler venit in p pria que sūt multa et multiplicia vt hō a multis se abstraderet et vnū simpler intenderet. Quan to enī magis hō elongat a multo et vnū intēdit. tanto ē diuinior et pfectior. Unde Lu. x. Turba ris erga plurima. porro vnū est necessariuz. Et Luc. xj. Si oculus tuus. id est intentō tua fuerit simpler. totū corpus tuū lucidū erit. Unde Ecc. xl. ōr. Fili mi ne in multis sint actus tui. Et hoc est qđ petijt ps. d. Unā petij a dño Unaz. i. vnū ꝑm ppietatē lingue hebraice vt dicit Hiero Uñ Unū. p soli. Cur ꝑ multa vagaris homūcio. q ē do bona aie tue et corpis tui. Una vnū bonum in quo sūt oīa bona et sufficit. Sile dicit beatus Aug⁹. viij. de trinitate. Quid plura et plura. bo num hoc bonū istud. tolle hoc et illud in ipsum vnū bonū. nō alio bono bonū. sed omnis boni bonū. Itē. iiij. de trinitate dicit sic. Quia ab vno sūmo et vō defluxeram⁹. et euanueram⁹ in mul ta scz ꝑ peccatū. oportebat venire vnū vt a mul tis exonerati veniremus ad vnū. ¶ Itē moraliter sic volens deū in se venire oportet q sit filius dei. Proprium enī est verbi intrinsece qđ ē filius nec hoc cōmune patri et spūisancto. Verbum ergo nō venit nisi in ppria. id est in eos qui sunt filij dei Gal. iiij. Quoniā estis filij dei misit de⁹ spūm filij sui in corda vestra. Et hoc est q sequi tur. _Quotqt aūt receperūt eū dedit eis ptātez filios dei fieri his qui credūt in noīe ei⁹ _Nomē enī eius ꝑprium est q est filius.

LXXIII

Quotquot autem

receperunt eū dedit eis po testatē filios dei fieri. his qui credūt in nomine eius. Qui nō ex san guinibus. neqz ex volūtate carnis. ne qz ex voluntate viri. sed ex deo nati sūt ¶ Hic tertio oñdit aduēt⁹ ipi⁹ fruct⁹ spi ritualis. Et q iste fruct⁹ ē diuine filiatiōis adop tio. duo facit. Quia ꝓmo ꝓponit hoīes filios dī fieri. Secdo oñdit moduz q possit hoc fieri. Ibi. _Qui nō ex sanguinibus _Et q nō oēs homines indifferenter ad diuinā filiatōez sūt idonei sz tātuz credētes. nō dicit ꝓmo _Quotqt aūt receperunt eū _Ita dictū ē. Sui eū nō receperūt _Quotqt autem eum receperūt _scilicet p fidez _dedit eis potestatez ꝛc. _Ecce qnt⁹ fructus q hō ꝟ fit p ad optiōis grāz qđ ipe ē p naturā. j. Joh. iij. Videte qlē caritatē dedit nob⁹ de⁹ pat vt filij dī nominemur et sim⁹. Et ꝟ magn⁹ fruct⁹ vt dr Ro. viij. Si filij et heredes. heredes qdē dei coheredes aūt christi. Unde Augustinus Aug⁹. Magna beniuolētia. vnic⁹ na tus ēt noluit manere vn⁹. nō timuit habere co heredes. q hereditas ei⁹ nō fit angusta si multi

posſederunt. Et q; dixit hāc ptātē dari bis q̄ receperunt eum. vt ſciat̄ q̄lis debeat eē illa receptio q; p fidē. Jō explicat hoc. d. bis qui credunt in noīe eius .i. ī re nois ei⁹ ſm glo. Nomē q̄pe ei⁹ ē emanuel. i. nobiſcū de⁹. Alle igit̄ credit in noīe ei⁹ q̄ credit eū deū ⁊ hoīem. ⁊ hoc eſt filius dei. j. Joh. v. Dis q̄ credit q̄niā ipſe eſt filꝰ dei ex deo natꝰ eſt. ¶ Nota q; dicit vniuerſaliter Quot q̄t abſq; diſtinctiōe ſtatꝰ aut cōditiōis ſexus aut etatis ſm Chryſo. ſiue ſint iudi ſiue gētiles. greci vel barbari. ſerui vel liberi. inſipientes an ſapientes. femine an viri. pueri an ſenes. Dēs ei eodē digni ſūt bonore. dūmō eū recipiāt. ¶ Notandū aūt q; nō dicit fecit eos filios dei ſz ait dedit eis ptātem filios dei fieri Et ꝑſignanter ſm Chryſo. Primo ad oſtendēdū q; multo ſtudio opꝰ ſit vt imaginem filiatiōis dei in baptiſmo formatā. incōtaminatā ſp cuſtodiam⁹. Secundo ad ſignandū q; hāc ptātē nullꝰ nobis auferre poterit. niſi nos ipi auferam⁹. Tertio ad oīendendū q; hec grā nō dat̄ niſi volētib⁹ ⁊ ſtudentibus. Ita q; hoc ē ⁊ in operatione grē ⁊ in ptāte liberi arbitrii. Nā hoc quidē eſt dei ſcz dare gratiā. Illud aūt hoīs ſcz p̄bere fidem. Quarto ſz Theophilū. ad innuēdū q; in reſurrectiōe filiatiōem pfectiſſimā cōſequemur. ſm illud apli Ro. viij. Adoptionē filioꝝ dei expectātes redēptionem corpis noſtri. Dedit ergo ptātē filios dei fieri. i. hāc gratiā pfecte in futa g̃ria ꝓſequēdi ¶ Dubitaret aliq̄s circa hoc q; hō dedit eis potestatem ꝛc. Qz videt̄ q; hō hoc habeat a natura. Quia ſm beatū Aug̃. de p̄deſtinatiōe ſcōrū. Posſe credere nature eſt. ergo a natura habent hāc ptātē nō ergo a chriſto. Ad hoc dicēdū q; eſt duplex poſſe. Qddā actiuū et pfectum. Et hoc dicit poſſe ptātis. Illud eſt poſſe paſſiuū ⁊ ipfectū Et illud dr poſſe poſſibilitatis. Primū poſſe ñ eſt niſi p gratiā. Et de illo loquit hic. Ideo dicit. dedit eis ptātē nō ait poſſibilitatē. Hoc beatuſ Aug⁹ loquit̄ de alio poſſe ¶ Itē querit̄ quare magis dr de credētib⁹ q̄z amātib⁹ vel alijs. Ad q̄d dicēdū q; fides eſt p̄ma virtutum ⁊ fūdamētu m. iō ei attribuit vt ianue. licet fides coexigat caritatē ⁊ ceteras v̄rtutes ¶ Itē querit̄ qre Jobs nō deſcribit hic penā nō recipientiū. ſicut deſcribit p̄mū recipientiū. Ad hoc rñdz Chryſo. Q; maximū ſuppliciū eſt eos iſto honore diuine. ſ. filiatiōis p̄uari. Et nihilomin⁹ inextinguibil ignis eos ſuſcipiet. ſicut ex alijs locis euangelij habet̄. Sed hic de hoc nō ſcribit. cū hic tractent̄ pfundiſſima myſteria fidei ⁊ altiſſima circa pfectionē generis humani ¶ Deinde cū dicit Qui nō ex ſanguinib⁹ explicat modū q; aſſeq̄mur illam filiatiōez. q; nō p generatiōez carnalem ſed ſpūalem. Et ponit dr̄ām inter hanc generationē et illam. d. Qui ſcz filij dei nō ex ſanguinibus id eſt cōiūctiōe ſeminū neq; ex voluntate carnis id eſt mulieris neq; ex volūtate viri .i. delectatiōe ⁊ p̄uritu Et accipit̄ vtrobiq; volūtas p cōcupia. Talis unquā ē illa generatio carnalis. Hz nō iſta ſpūalis. Ad̄ſ ſubdit ſed ex deo nati ſūt Joh. iij. Qđ natū ē ex carne caro eſt. et quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt. Et p̄ma Petri p̄mo. Renati non ex ſemine corruptibili ſz incorruptibili p verbū dei viui ⁊ p̄manentis. Et hoc ē ſemen huius generatiōis. de qua dicit̄. Joh. iij. Dis q̄ natꝰ ē ex deo peccatū nō facit. q̄niam ſemē ipius in eo manet. ⁊ nō p̄t peccare q̄niam ex deo natꝰ eſt ¶ Notandū q; in hoīe tria ſūt. Unū irrōnale nec obediens rōni vt vegetabile in nobis. Aliud ē irrōnale q̄dē natum tñ obedire rōni vt ſenſualitas ſcz appetit⁹ irascibilis ⁊ cōcupiſcibilis. Ad̄ſ Genē. iij. Sub te erit appetitus tuꝰ. Et ꝑ vocat p̄bs rōnale p̄ticipationē p̄mo ethycoꝝ. Obedit quidē rōni ſz quaſi cū murmure. Tertiū ē rōnale p eēntiā. Et p hec tria oīs natiuitas apud nos noīari ſolet. Naſci enī vſualiter dicunt̄ viua puta herbe plante ⁊ vegetabilia. Naſci etiā dicunt̄ ſenſibilia. Itē ⁊ rationalia. Et hec tria ſūt in hoīe cui magis p̄prie attribuit̄ nomē patris ⁊ filij in ſcriptura Que tria ponit hic. Per ſanguines ſignat̄ vegetabile. Per voluntatem carnis ſignat̄ ſenſitiuū in nob. per volūtatē vero viri ſignat̄ noſtrū rōnale. Ratio enī et intellectus vir eſt in aīa ſm beatū Augu. Job. xij. Voca virū tuū ⁊ veni. Ex q̄ colligo moraliter q; nihil hūanū ⁊ p̄ñs nihil mūdanuz neq; creatū debet ſe gignere in nobis vt ſimus ex illo nati ſz ex ſolo deo nati ſum⁹. Notādū etiā q; beatus Aug̃. diſtinguēs hec tria dicit. q; ſanguinea vel ſanguines latini nō habēt. In greco tñ pluraliter ponit̄. Valuit tñ trāſlator min⁹ cōgrue loqui ſm grāmaticos vt magis deſeruiret vtilitati Ex ſangnib⁹ enī maris ⁊ femine hominis naſcunt̄ p volūtatē vo carnis. femina intelligit. cui⁹ ē obedire ⁊ ſeruire. ſicut p ſpūm aliq̄n intelligit̄ vir cuius ē ipare. Vtiloſa enī dom⁹ ē vbi femina hz imperū ſup virū. nihil pei⁹ tali domo. Hec beat⁹ Aug̃ ¶ Et nota ſz glo. q; euāgeliſta ꝑ hūanā generatiōz ſm materiā ⁊ ſm modū generādi mi ſeriā ⁊ vilitatē oñdit. Et ꝑ iō facit ſm Chryſoſto. vt altitudinē ⁊ nobilitatē ſpūalis generationis mag̃ cognoſcam⁹. vt eo maiori itelligētia ſuſcipiam⁹ ¶ Nota etiā ſm Bedā. ſanguis cū pluraliter ꝓfert̄ peccatū ſignificat ſīc ibi. Libera me d̄ ſangnib⁹. Et ſilit̄ poſſet ꝑ accipi. q; ꝑ ſpūalis

generatio mũda ẽ absq3 oĩ pctõ. Vñ illõ.j. Joh. iij. Omis q̃ nat9 ẽ ex deo. peccatũ nõ facit. Secus de natiuitate carnali. õq̃ ps. In pctis 2cepit me mater mea. ¶ Nota etiaz q̃ oñdit ß euãgelista dr̃ãz inter filios dei 7 filios diaboli. Nz oẽs q̃ nascuntur ex sanguinib9 ex volũtate carnis 7 volũtate viri nascunt filij ire 7 p ꝑñs sunt filij diaboli Qui vo ex deo nati sũt filij dei sũt. Vñ dicẽ ß glo. Mirabilis ptãs ẽ vt q̃ filij diaboli erãt filij dei. 7 frẽs christi dicant. ¶ Ad maiorẽ aũt 7 sanioreꝫ itelligẽtiã hui9 vbi qõß õz [ex deo nati sunt] est aduertẽdũ q ß sic nõ ẽ intelligẽdũ. q̃si ex diuina eẽntia aliq̃ nascãt sicut q̃dã heretici dixerũt. nec sicut q̃dã delirãtes dixerũt. q̃ q̃libet hõ bon9 sit ille idẽ vnigenit9 dei fili9. quẽ de9 pat eẽnaliter generauit. Itẽ q̃ q̃dq̃ de9 pat dedit filio in hũana natura. ß totũ det isti bono boi. nõ excipiendo gratiã vnionis. Et q̃ de isto boie vificat totũ q̃ dicẽ scripta de christo. ¶ E Hec et silia deliramẽta tanq3 absona 7 absurda reiciẽtes dicere possumus q̃ hõ bon9 et diuin9 nascit ex deo. 7 filius dei tripliciter. Uno mõ p grẽ sacramẽtaliẽ regeneratõez. Alio mõ p ipius dei obiectaliẽ cognitionem. Tertio mõ p volũtatis in deũ totaliẽ trãsformatiõem. ¶ De ꝓmo mõ nascẽdi õz Joh. iij. Nisi q̃s renat9 fuerit ex aqua 7 spũsco. nõ ꝑt introire in regnũ dei. Vñ glo. interli. sup ß verbo. [ex deo nati sũt] dicẽ. s. p baptismũ. Fit enĩ ista regeneratio p baptismũ. Nz sicut generatio ẽmiaẽ ad esse naturale. ita grã q̃ cõfert in baptismo dat ꝓmũ eẽ spũale. Nec refert si sit baptism9 fluuius vel flãmmis vel sanguis Et ß ẽ q̃ subdit ibidẽ Joh. iij. Qõ natũ est ex carne caro ẽ. 7 qõ natũ ẽ ex spiritu spũs ẽ. Sic qõ natuz ẽ ex deo de9 ẽ. ps. Ego dixi dij estis. nõ q̃dẽ p eẽntiã sz padoptiõis grãz qua fili9 dei q̃s dr̃. eo q̃ ex deo nat9 est. j. Joh. v. Oẽ qõ natũ ẽ ex deo vincit mũdũ. Et ß ẽ filius. Vñ Joh. xvij. ait fili9. Ego vici mũdũ. Et q̃ ß soliatio ꝓtrahaẽ p grãz baptismalẽ oñdit cũ sꝺdit. Et ß ẽ victoria q̃ vincit mũdu3 fides nr̃a. j. Joh. v. i. grã fidei q̃ daẽ in baptismo. Vñ aplus Gal. iij. Quicũq3 i christo baptizati estis christũ idui dicẽ [Quotq̃t ãt receperũt eũ] .s. i baptismo p fidẽ [dedit eis ptãtẽ filios dei fieri] Ista ptãs est grã generatiõis ex aq̃ 7 spũsco q̃ credẽtib9 tradita ẽ. Et ad ß designãdũ vt dicẽ Aug̃. spũsscũs venit sup christũ baptizatũ. Et vox patris isonuit. ß ẽ fili9 me9 dilect9. mat. iij Nõ q̃ tũc ꝓ spũssanctus venerit i christũ. 7 q̃ tũc ꝓmo christ9 factus fuerit fili9 dei prĩs. q̃ sp ab eẽno fuit ei9 fili9 ꝑm diuinitatẽ. 7 in instãti sue cõceptiõis ꝑm hũanitatẽ fuit idẽ fili9 eiusdẽ dei prĩs. Sz vt signũ daret credẽtib9 spũm ſactuz i baptismo descẽdere sup baptizatos p grẽ vnctõez. eos q3 dei filios fieri p patne vocis adoptiõez ꝑm Hylarium. ¶ F Alio mõ nascimur filij dei pi9 dei obiecta lẽ cognitionẽ ꝑm illõ. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gl̃iam dñi speculãtes. i eãdẽ imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ. Et ꝑm ß filij dr̃ dicunt hi q̃ solũ deũ speculant. cognoscũt 7 attendũt. Ad cui9 intellectũ duo sũt notãda Primo notãõ ẽ q̃ potẽtia cognoscẽs accipit eẽ ab obiecto cognito 7 ip̃m eẽ cognuti vt sic. Vñ vult phs q̃ sens9 7 sensibile idẽ sũt i actu. Licz. n. sensibile ñ det eẽ oculo vt ocul9 ẽ. nec ecõuerso. q̃ vt sic sẽs9 7 sensibile sũt duo distincta. sz tñ q̃ actu sũt ß videntes illõ visũ. vnũ sũt. Tolle ergo videre oculo. tollis videri obiecto. 7 ecõuerso. nec natura. nec itellect9. nec de9 ista separe ꝑt. Secõdo notãdũ q̃ ꝑm beatũ Aug̃. obiectũ cognitũ vt sic cognit 7 pit se ip̃m vel spẽz suã in potẽtia cognoscẽte. ita q̃ obiectũ ẽ parẽs 7 spẽs genita ẽ ples. Vñ dicẽ beat9 Aug̃. ix. de trinitate. Dis res quãcũq3 cognoscim9 generat vel parit in nob notitiã sui. Ex q̃bus pz q̃ hi q̃ solũ deũ cognoscũt vt sic vnũ sũt cũ õo p ꝓmũ notabile Vñ aut saluator Joh. xvij. Hec ẽ vita eẽna vt cognoscãt te solũ zc. Et ß ẽ q̃ docet nos orare Mat. vj. Sanctificet nomẽ tuũ. Nomẽ q̃dẽ a notitia dr̃. Nomẽ ergo dei. i. notitia dei sanctificaẽ. q̃ ip̃e sol9 cognoscit. Tunc. n. hõ cognoscẽs vt sic accipit totũ suũ esse a deo vt pote solo obiecto. 7 q̃i nascit ex deo dãte sibi sic eẽ 7 q̃dammõ deuz eẽ p̃nto nec seip̃m nec q̃cq3 aliud scit nisi deũ. Vñ btus Aug̃. v. Feb. Infelix hõ q̃ scit alia oĩa te aũt nescit. Btus ãt q̃ te scit etiaz si illa nesciat Qui ãt te 7 alia nouit nõ ꝓpter illa beatior sz ꝓpter te solũ btus ẽ Cõsequenter etiã ptz q̃ ß idem ptitas vel vnio mẽtis cũ dr̃o ĩ rõe cognitꝰ ẽ sicut parẽtis et plis. prĩs 7 filij. p scdm notabile Propter q̃ vitas ꝑsulit nos nõ hr̃e nec scire patrẽm nisi deũ Mat. xxiij. Patrẽ nolite vocare vob sup tr̃ã. Unus ẽ. n. pat vester q̃ i cel' ẽ. Et Mat. x. dicit Ueni separare hoiez aduersꝰ pr̃ez suũ. s. ne pr̃ez beat pret deũ. nec sciat nisi deũ. Si q̃d. n. ꝑt deuz br̃et pr̃em pientẽ se i hoie 7 cognitũ ab hoie ab illo formareẽ 7 acciꝑet eẽ ab illo 7 eẽ illi9 eo modo q̃ dictũ ẽ. Et ꝓter talis hõ ñ eẽt pfect9 nec vẽ filius soli9 dr̃ Mat. v. Estote pfecti sic 7 pat vester pfect9 ẽ. Sz nec eẽt fili9 dr̃. Nemo. n. duos pr̃es br̃e ꝑt. Propt̃ q̃ signanter dixit christ9. Unus ẽ. n. pat vester. Nõ. n. potestis duo fuire 7 mãmone. Hoc ergo ẽ q̃ dr̃ [Quotq̃t ãt receperũt eũ] nudi sez ab oĩ forma genita 7 ip̃ssa a creaẽa [dedit eis ptãtẽ filios dr̃ fieri his q̃ credũt in noie ei9] In ß q̃ dicẽ [his q̃ credũt i noie ei9] tãgit istũ ꝑm modũ

nascẽdi qui ẽ p cognitiõez noticiã dei. Nomẽ eni a noticia dr. Vñ. Qui credit in noĩe ei9 .i. noticia ei9 Cognoscẽtes videlicz solũ deũ vt dictũ ẽ. Nosse eni deũ cõsũmata iustitia ẽ. z scire iusticiã z vtutez ei9 radix ẽ immortalitatis Sap. xv.

G Tertio modo nascimur filij dei p volũtatis in deũ totalẽ trãsformationẽ. Be B dicit ipe saluator Mat. xij. Quicũq; fecerit volũtatem patris mei ipe me9 frater est. Ergo z filij dei Tales ei q; nihil sui retinuerũt sz semetipos totaliter ppter deũ abnegauerũt z ipm deũ in se p se z loco sui receperũt. vtiqz sunt filij dei. Et B ẽ q; dicit Quotqt tãt receperũt eũ eo mõ .i. q; dictũ ẽ de dit eis ptãtẽ filios dei fieri Et cũ tales nihil habeant q; agant opationes suas. q; nec eẽ nec posse ppriũ quãtũ ad pmũ modũ nascẽdi. nec scire ppriũ quãtũ ad scm. nec velle ppriũ quãtum ad istũ tertiũ modũ. hec eni tria cõcurrũt ad opationẽ ppriã cuiuslibz agentis a pposito. hinc ẽ q; isti nõ agũt opationes. sz potius aguntur a deo sm illd Esa. xxvj. Omia opa nra opat9 es nobis dñe. Nec p B isti sũt filij dei. Iuxta illud Ro. viij. Qui spũ dei aguntur hi filij dei sũt. Sic aũt in deũ trãsformari ẽ ex deo nasci z q; dammõ deificari. sm q; pulcre oñdit Bernũ in li. de diligẽdo deo. Oportet inq;t nos in hũc affectũ qñz trãsire. vt qũo deus voluerit oĩa esse. ppter semetipm. sic nos q; q; nec nosipos nec aliq; d aliud fuisse vel eẽ velim9 nisi eq; ppter ipm. i. ad solã ipi9 volũtatẽ. Quod etiã in oratione q; tidiana postulam9 cũ dicim9. Fiat volũtas tua sicut in celo z i terra. O amor scus z casti9. O dulcis et suauis affectio. eo certe purior z defecatior q; in ea de ppio nihil admixtũ relinq;t. Eo suauior et dulcior q; totũ diuinuz ẽ q; d sentiẽ. Sic aũt affici ẽ deificari. Nã quo aq; stilla multo vino mixta dũ z vini sapore induit z calorẽ a se tota deficere videt. Et quo ferrũ ignituz et cãdẽs ppria forma exutũ igni simillimuz efficit. Et quo luce solis pfusus aer in eãdẽ lucis claritatem trãsformat. Sic oẽz tũc in sanctis hũana affectionẽ q; d ineffabili mõ necesse ẽ a semetipsa liquescere. atq; in dei penitus trãsfũdi volũtatez. Illoq; n quo de9 oĩa in oĩb9 erit. si in boĩe d bonitate q; cq; superit. Felix igit q; ad tãtũ meruit pertingere dilectionis gradũ. vt scz nec bõ diligat se ipsũ nisi ppter deũ. sz amore diuino obriatus animus suiq; oblitus. z factus sibi tãq; vas perditũ tot9 pgat in deũ atq; adherẽs deo. vn9 cũ eo spũs fiat z dicat. Defecit caro mea z cor meum de9 cordis mei z ps mea de9 ieternũ. Hec Ber. Et istũ modũ nascẽdi ex deo tãgit euãgelista cũ dic Qui nõ ex sanguinib9 neq; ex volũtate carnis neq; ex volũtate viri. sz ex deo nati sũt Ista nãq; castissima natiuitas excludit oẽz naturaz q; p sanguines. z oẽm volũtatẽ aliã a voluntate dei. siue volũtatẽ respectu tpaliũ disponẽdorũ q; p volũtatẽ carnis vel femine intelligit. siue volũtatẽ respectu eterni9 intuẽdo9 z etiã ipi9 dei que p volũtatẽ viri signat. Vnigit oẽ sui ab istis mẽtib9 abnegat. relinq;t q; ex solo deo nati sint. in q; solo cui soli z ppt quẽ solũ viuũt. dicẽtes cũ apl'o Gal. ij. Viuo ego iã nõ ego. viuit vo in me christ9. z ego subaudi in christo. Vr hec vicissim se habẽt. i. Joh. iiij. Qui manet i charitate i deo manet z deus in eo. Hec igit ẽ sancta z casta generatio q; rentiũ dñm vt dicit in ps. Hoc sũme placz ipi sapie increate. Vñ exclamat Sap. iiij. O q; pulcra ẽ casta generatio cũ charitate.

H Et aduerte q; signanter dixit euãgelista. neq; ex volũtate nõ dixit neq; ex voluptate. Quamuis tñ generatio carnalis fortassis sine voluntate alterius saltim pentis fieri possit nõ autẽ sine voluptate. Sic in alienatis z ebriosis z fortiter dormientib9 ac etiã violentatis. forte possibile esset accidere. Loquit tñ euãgelista de volũtate ad innuendũ istũ modũ natiuitatis spũalis Tertiũ q; q; nascit filius dei. non solũ sine voluptate carnis imo etiã sine voluptate q; cũq; alteri9 q; z dei.

Attendendũ q; ipm vbũ et nũ ẽ filius dei z nos etiã sum9 filij dei z pro .i. mag remanet unit vtraq; filiationez dra. Et pñt colligi q; nq; dr ex vbis Hylarij. ij. de trinitate. Prima est. q; verbũ dei ẽ dei filius pprietate generationis. nos vo sum9 filij gra adoptionis. Secda. q; vbũ siue christus sperat filius dei. nos aũt nõ sp fuim9 filij dei. imo oẽs nascimur filij ire. Tertia q; christus ẽ ver9 filius. nos aũt sm similitudinẽ filij dei sum9. Quarta ẽ. q; christus ẽ vnicus filius. nos vo sum9 multi Quinta q; christus vbũ nihil est aliud q; filius. z nihil q; d nõ sit filius. i. nob vo ẽ aliq; d q; d nõ pertinet ad filiationem Sexta dram adducit btus Aug9 i de trinitate. Q, christus nõ ẽ filius totius trinitatis. nos vero sumus totius trinitatis filij Vñ cũ in oratione dñica dicim9 pater noster. ibi noie pris tota trinitas intelligit scz pater z filius z spũssanctus. Septima ẽ. q; ipe ẽ imago pris. nos ad imaginẽ totius trinitatis Gen. j. Faciam9 hoiem ad imaginẽ z similitudinẽ nraz. Et ppt has dras dicit apls Ro. viij. Quos p destinauit cõformes fieri imaginis filij sui. vt sit ipe pmogenit9 in multis fratrib9.

LXXIIII

Et uerbum caro factũ ẽ. z habitauit in nobis. Hic q; rto describit aduentẽdi mod9 saluator. Et q; mod9 fuit p carnis assũptionem in q; fuit

sūma vnio.ꝛō duo facit. Primo ponit v̄bi ī carnatiōnē.d. v̄bū caro factū ē. Secdo oñdit eius in natura assūpta inseparabilē vnionē cum addit ⁊habitauit in nobis. Dicit ergo p̄mo. Et verbū caro factū ē .i. carni vnituꝛ. Subiūgit. Humiliauit semetip̄m formā serui accipiēs ⁊habitu iuēnis vt hō. Nota q̄ hec pticula pōt cōtinuari adimmediate p̄cedēs duplicit. Uno mō ſm beatū Aug̃. Qꝛ cū dixisset. ex deo nati sūt ne miraremur ⁊q̄ hoꝛreremur tāta grām et incredibile nobis videret hoīes ex deo nasci. Jō vt hoc secure credam⁹. subdit deū nasci ex homine Quid ergo mirū si hoīes nascūt ex deo. cū ⁊ deꝰ nascat ex hoīe. Uñ dicit glo. Ex hac susceptione infirmitatis nr̄ē. sanat nostra infirmitas vt possimus dij vel filij dei fieri. Qꝛ ergo q̄ supi⁹ erat inferus descēdit. Quid mirū si q̄ inferi⁹ erat in illud q̄ supius ē ascēdit. Alio mō cōtinuatur ſm Chꝛysō. vt hic reddat causa dicti. Qꝛ eī dixit. Qꝛ q̄ susceperūt eū ex deo nati sūt. hui⁹ hoꝛis cām hic ponit. d. q̄. v̄bū caro factū ē. Factus ē enī p̄pri⁹ filius dei filius hoīs vt filios hominū faciat filios dei. Hic dicunt̄ tria verba. verbū caro factū. Ad q̄z declarat̄ oēz circa singula dubitat̄. Et p̄mo circa ℞ q̄ dicit v̄bū. Queritur quare magis dixerit v̄bū q̄z lux. cū descēptū sit v̄bū ⁊ sub rōne v̄bi ⁊ sub rōne lucis. Ad ℞ dicēdū q̄ lux ē cōmunis trib⁹ psonis. Nomē autē v̄bi cōpetit soli filio q̄ sol⁹ est incarnat⁹. Et tunc viter⁹ ē q̄stio q̄re nō dixit fili⁹. Rñ. magis dixit v̄bū q̄z fili⁹ ꝓpter plures rōnes. Prima q̄a p̄ncipio hui⁹ euāgelij plus fuit notie v̄bi ⁊ nō nomine filij. Secda vt excludat intellectū carnalez ⁊ manifestet spūalē. Fili⁹ enī in creaturis est carnaliter generat⁹. sed v̄bū spūalē habet generatōnem. Tertia q̄ vltima sal⁹ hoīs ē pfici ſm ptē intellectiuā. in cōtēplatiōe sc̄z veritatis p̄me. Et q̄ incarnatio dei ad salutē hoīm ordinat̄. iō exprimi debuit pot⁹ nomie v̄bi q̄z filij Quarta quia verbū affine ē rōni. Uñ apud grecos v̄bū dꝛ logos .i. rō. hō aūt ꝓpriā spēm sortit ſm q̄ rōnalis ē. Quare cōuenienter de⁹ nature rōnali vnitus noīe verbi exp̄mit. Quīta q̄ v̄bū habet q̄ndam rōnē affinitatis ad hoīem ⁊ ad oēz creaturā p̄o quāto cōtinet rōnes oīm creatoꝛa deo. Quare de⁹ creature sc̄z nature būane vnit⁹ cōuenienter exp̄mit p v̄bū. Sexta q̄ sub nomie v̄bi magis explicat̄ mod⁹ vnionis dei et hoīs q̄z sub nomie filij. Unde ſm beatū Aug̃. Hic v̄bū nostꝛ assumēdo vocē q̄dammō fit voꝛ in q̄ manifestatur sensib⁹ hoīm. Sic v̄bū dei caro factū ē assumendo carnē in q̄ manifestaret sensibiliter. Ité sic verbū nostꝛ induit vocē et nō trāsit ī vocē. Sic verbū dei induit carnē nec tñ mutat̄ in carnē. Item v̄bū platū inuisibile ē ⁊ tactu intractabile. Sed cū lr̄as induit visibile fit ⁊ tractabile Sic v̄bum dei inuisibile ⁊ ipalpabile induēdo carnē factuꝫ ē visibile ⁊ palpabile. Septima rō moralis. verbū dꝛ caro factū. vt q̄d q̄d in nobis est carnale. totū fiat p̄ grām spūale q̄le ē verbū Consequenter circa ℞ q̄ dicit. Caro dubitat̄. Cuꝫ enī dꝛ verbū caro factū ē. aut ē sens⁹. factū est caro. id ē mutatū in carnē. aut ē factū caro .i. factū est vt sit caro. Neutꝛ intellect⁹ san⁹ ē. q̄re videt̄ inconuenienter dictū. Ad ℞ dicēdū q̄ hic ē synodochica locutio. q̄ accipit ptē p toto. Uñ caro accipitur ibi p toto hoīe. ac si diceret. factū ē caro. id ē hō. Hic ullō Matth. xxiij. Nō fieret salua omis caro. Et illud Ro. iij. Ex opib⁹ legis non iustificat̄ oīs caro .i. hō. Hic etiā plerūq̄z aīa p hoīe ponit in scriptura. Uñ Exo. j. Erant oēs aie q̄ egresse sūt de femoꝛe Jacob. lxx. Quꝛ tūc queritur quare nō dixit hō vt totū simul significaret. ⁊ nō fuisset vsus locutiōe figuratiua cū potuerit vti p̄pria ⁊ maxime in materia tā ardua. Aut si voluit ptē vnā signare q̄re nō exp̄ssit pot⁹ de aīa que nobiliꝛ ē carne. vt diceret v̄bū aīa factū ē Rñ. ad p̄mū. Qꝛ noluit euāgelista nomiare totū fortassis vt oñderet singularē et maximā vnionem v̄bi ad hoīez. Que tāta ē vt nō solū v̄bū sit hō et hō v̄bū. Quꝛ etiā sepatis ptib⁹ hoīs. videlicz carne ⁊ aīa. v̄bū ē vna q̄q̄z ptiū ⁊ quelibet ps ē verbuꝫ. Uñ cū in triduo mortis christi sepata fuit aīa a coꝛpe. v̄bū tñ māsit inseparabile ab vtroq̄z. Ita q̄ v̄bū erat caro ⁊ caro verbū. Sicut ē ⁊ aīa erat v̄bū ⁊ verbū erat aīa. Ad sc̄az q̄stionez quare nō dixit de aīa pot⁹ q̄z de carne. Rñ. q̄ licet aīa sit p̄stantioꝛ carne. notat tñ carnē magis q̄z aīaꝫ Qꝛ ia assūptiōe carnis p̄intelligit assūptio aie ⁊ ñ econuerso. Nā verbū assūpsit carnē mediāte aīa Qꝛ vt ait Joh. Damas. Tāte subtilitatis atq̄z simplicitatis ē diuina eēntia. vt coꝛpi de limo terre formato eā vnire nō ꝓgruerit nisi mediāte rōnali eēntia. Sexta rō. q̄ oīs factura denoīanda est ab vltimo q̄d fit. Et q̄ vltima vnio fuit verbi ad carnē quā mediāte aīa suscepit vt dictuꝫ ē. iō dꝛ caro factū. Tertia rō pōt esse. q̄ illa vnio fuit ad nrām eruditiōem ⁊ nrām salutē. Eruditio aūt fuit. q̄ visibil⁹. ⁊ liberatio q̄ passibilis Et q̄a caro dicit ptē visibilē ⁊ maxīe passibilē. iō ꝛc. Quarta rō. q̄ aīa ē cōmūe nomē cuilibz viuēti. Caro aūt ꝓpriē dꝛ de carne hoīs. Carnes enī sūt alioꝛ aīaliū. Et q̄ verbū nō assūpsit cōmūia oīb⁹ aīalib⁹ sz solū q̄uenientia hoī. iō dixit. caro factū ē Quīta vt magis nos certificaret iō ptē indignioꝛē exp̄sit. de q̄ mai⁹ dubiū eē poterat q̄ v̄bū ip̄am assū

pferit.ac p̄ maiorē vnionē significaret.q̄ nō tā
tū facta ē ad aiaz sz etiā ad carnē. Sexta.q̄ vbuz
vita ē viuētiū vt habitū est supra. Uñ si dixisset
euāgelista.vbū factuz aiam crederet aliq̄s ipm
verbū in christo fuisse loco aīe viuificātis corp⁹
sic posuit Appollinaris. Septima rō est moral'
Noluit dicere caro q̄z aīa ad cōmendandū
inenarrabilē p̄descensuz benignitatis ⁊ būilita/
tis dei. Uñ ptē vilioꝛē noiauit. In q̄ pcuit sup/
biā multoꝝ.qui requisiti de cognatione sua rñ/
dent noiando aliquē tenentez statū dignitatis
etiā i linea remota.⁊ tacēt ō parētib⁹.dicūt se ei
ee nepotes talis ep̄i vel decani aut hmōi Exem
plū ad hoc fabulosū narrat de mulo.q̄ req̄situs
q̄s eēt pater eius.rñdit q̄ dextrarius regis esset
auuncul⁹ ei⁹.tacēs et erubescēs q̄ asin⁹ eēt pat̄
eius. ¶ Bemū circa ꝑ vbū factū dubitat̄
quare nō dixit natū.cū tñ vbū natū sit de virgie
fm carnē. Rñ.dicēdū q̄ dixit magis factū q̄z na
tum. Qꝛ sicut dicit glo.sup illud Gal'.iiij. factuz
ex muliere.natū eē cōuenit christo etiā ab eterno.
sz factū eē solū sibi cōuenit ex tpe fm naturā hu/
manā. Ad oñdēdū ergo q̄ verbū eternū assūpsit
creaturā de nouo. Jō dicit factū.vt q̄ creator sp
extiterat.nūc creatura eēt. Dixit etiā factū ad de
struendū multas hereses. Nō enī defuerūt here
tici q̄ dicerēt christū fantasticuz corp⁹ habuisse
vt manichei Nestoriani vo dicebāt vbū inuenis/
se hoīez virtuosū p⁹ exūtē quē sibi vniuit.ñ i vni
tate pſone.⁊ nihil traxisset ex vgine Aliꝫ etiā dixe
rūt q̄ verbū mox vt ingressū ē virginē statim ex
iuit ⁊ nihil de ea traxit. Cōtra hos oēs ē hoc q̄ꝺ
ꝺꝛ ꝑ factū Qꝺ enī fantasticū ē.nō ꝺꝛ factū. Si/
militer q̄ꝺ peristit nō ꝺꝛ fieri Uñ Hiero. sup illo
vbo apli Gal'.iiij. Misit de⁹ filiū suū factum ex
muliere.dicē Nō audiēdi sūt q̄ legēduz putāt na
tū ex muliere nō factū. Quoq̄n ver⁹ fili⁹ hoīs ñ
eēt.nisi ex matre carnē traxisset. ¶ Notan
dū aūt q̄ ꝓter p̄dictas hereses fuerūt q̄z plēs alie
circa incarnationē verbi q̄s Johs elimiat ⁊ eli/
dit p istud dictū vbū caro factū ē Nā abyron
cherintus ⁊ fotin⁹ dixerūt in christo solaz būa/
nā naturā fuisse.nisi p quādā excellētiā pticipa/
tiōis diuine glie.quā p opa meruerat. Cōtra q̄s
ē q̄ ꝺꝛ verbū caro factū ē Nā fm eoꝝ positiōez
de⁹ nō eēt fact⁹ caro.sz hō carnalis fact⁹ eēt de⁹
Et sic nō debuit dicere Johs. verbū caro factū
est sz caro verbū facta ē. Per Betiā elidit error
manicheoꝝ et erroꝝ nestoriꝰ de q̄b⁹ supra dictuz
est. Jtē erroꝝ valentini q̄ dixit christū nō habuis/
se corp⁹ terrenū sz ō celo portasse ⁊ nihil accepis
se a matre sed trāsiuisse p eam sicut aqua p fistu
laz. Jtē erroꝝ theodori ⁊ nestoriꝰ q̄ posuerūt chri
stū fuisse hoīez eiusdē nature ⁊ spēi sic sūt alij ho
mines. Et q̄ deus habitauit in illo sicut i tēplo
suo quēadmodū ⁊ in alijs sanctis p grām. Jtez
erroꝝ alioꝝ ponentiū verbū indiuisse carnē.non
substātialiter vel suppositalit̄.sz accidētaliter sic
hō induit vestimētū. Hos oēs erroꝛes subuer/
tit euāgelista cū dicit verbū caro factū ē Fu/
erūt et alij erroꝛes circa eandē hm̄ dictā incarna/
tionē verbi.q̄s quidā heretici cōfinxerūt occasi/
onem sumētes ex eodē verbo euāgeliste. Sicut
arrius ⁊ appollinaris Qui dixerūt vbū assūpsis/
se solā carnē sine aīa.⁊ diuinitatez ibi fuisse loco
aīe ad corpis viuificatiōez. Cum euangelista ꝑ
solum exprimat carnez.d. verbuz caro factum
est nihil dicēs de anima. Cōtra q̄s arguit btūs
Aug⁹. in li. cōtra felicianū.d. Qꝛ si christ⁹ venit
saluare q̄ꝺ perierat.totū hoīez saluādū assumpsit
carnē scz ⁊ aiam. Et in euāgelio exp̄sse ꝺꝛ christū
habuisse aiaz Mat.xxvj. Tristis ē aīa mea vsq̄z
ad mortē Joh.xij. Nūc aīa mea turbata est. Et
Joh.x. Potātem habeo ponēdi aiam. Jtē fuit er
roꝛ appollinaris ⁊ eutichetis Qui dixerūt q̄ aliq̄ꝺ
verbi fuerit in carnē mutatū seu cōuersū.sic itel/
ligentes illud vbū caro factū ē i.e. in carnē mu/
tatū. Cōtra quos arguit Cirill⁹.d. Qꝛ natura di
uina manet.nec est capax cōuersiōis ⁊ mutatio
nis vlli⁹. Et ponit exēplū Aug⁹ de aīa ⁊ coꝛ
poꝛe q̄ vniunt in vnū hoīez.nec alterꝝ cōuertitur
in alterꝝ. Sic verbū ⁊ caro p̄ūgunt in vnionē p⁹
sone.nec alterꝝ mutat̄ in alterꝝ. Uñ Athanasius
Sic aīa rōnalis ⁊ caro vn⁹ ē hō.ita de⁹ ⁊ homo
vn⁹ ē christ⁹ ¶ Deinde cū dicit Et habi
tauit in nobis oñdit vbi ⁊ hoīs inſepabilē vni/
onem. Nō enī verbū sic assūpsit carnē vt eā sta/
tim relinqueret.vel eā sicut vestimentū exueret
Sz habitauit i nobis.i.in natura nrā inſepabilit
Be q̄ inhabitatiōe ꝺꝛ Leuit.xxvj. Ponā taber/
naculū meū in medio vr̄i ⁊ nō abiciet vos aīa
mea. Nota q̄ etiā ex hoc verbo habitauit fm
Chrysо.cōuincit.q̄ verbuz nō ē cōuersū i carnez
Qꝺ enī inhabitat.nō ē idē cū habitaculo sz aliꝺ
Aliud q̄ꝺē fm naturā sz idē idemptitate suppo/
siti. Et nota q̄ ex hoc loco q̄ꝺā modernoꝝ sū/
pserūt occasionē erroꝛis. Dixerūt enī q̄ eodem
mō q̄ vbuz caro factuz habitat in homie christo
in vnitate suppositi.sic et habitat in q̄libz iusto ni
hil excipiēdo nec vnionē nec scītatē. Sz totū q̄ꝺ
de⁹ pat̄ dedit filio in humana natura.dat cult/
bet iusto sicut sibi. Dazenī vt inq̄unt mihi essz
vbuz caro factū p homiē i christo suppositto illo a
me distincto enī ⁊ in me pſonali vt et ego eēm fi
lius dei. Uerbuz enī caro factum i christo extra
nos.Hīpo q̄ extra nos.nō facit nos pfectos Sz

cū i nob̄ habitat. qñ videlicz ī ql̄ibz nostr̄ fili⁹ d̄i fit bō. ⁊ fili⁹ hoīs fit dei fili⁹ tunc ꝓficimur. Sed illud dictū ē tāq̄z erroneū ⁊ hereticū a papa Jo/ hāne. xxij. dānatū. Nō enī intelligēdū ē. habita/ uit in nobis q̄i in vnitate suppositi ī ql̄ibz nostrū sicut in christo. Ez intelligendū ē in vnitate na/ ture humane. quā cōmunē habuit nobiscum. Pōt etiā intelligi q̄ habitauit in nobis. i. inter nos in mūdo ſm illud Baruch. iij. In terris vi/ sus ē et cū hoīb⁹ cōuersat⁹ ē. Tertio pōt intelligi moraliter de inhabitatiōe mētali q̄ de⁹ mētē in/ habitat p grām. Juxta illud zach. ij. Lauda ⁊ leta/ re filia syon. q⁹ ecce veio ⁊ habitabo ī medio tui. Et hec inhabitatio verbi mētalis bñ sequit̄ eius inhabitationē carnalē. qua videlicet factū est ca ro. sicut effect⁹ seq̄t̄ suā cām. Ex eo enī q̄ vbū est ī carnatū. puenit nob̄ illō bonū q̄ idē vbū nob̄ ī habitat mētaliť. Q⁹ ſm beatū Aug̃. iō vbū veīt in carnē vt posset inhabitare mentē q̄ ipe ab eter no cōsideraverat Prouerb. viij. Delicie mee eē cū filijs hoīm. Un cōuenient̄ post̄q̄z dixit euan gelista [verbū caro factum ē] subiecit [⁊ habita uit in nobis] Exulta ergo ⁊ lauda habitatō syō q⁹ magn⁹ ī medio tui sanct⁹ israel Esa. xij.

CLXXV

D Uidimus glori am ei⁹. gloriā q̄i vnigeniti a patre plenū grē ⁊ vitatis] Hic q̄nto ⁊ vltimo exp̄mit̄ verbi incarnati cognitio exp̄mētalis. Cognitio aūt verbi incarnati quaz habuerūt apli ⁊ credētes fuit quātuz ad vtrāq̄z naturā diuinā ⁊ humanā. Quātū ad diuinam dicit eua gelista [Et vidim⁹ gloriā ei⁹] .i. cognouim⁹ gloriā. i. maiestatez gloriosam diuinitus. Nota q̄ gl̄iam vbi cognouerūt discipuli ī sa pientia doctrine in miraculoz opatione. in trāsfi guratiōe. in passiōe. in resurrectiōe. in ascēsione ⁊ i spūssācti missione. Notādū q̄ q⁹ gloria ver bi añ incarnatiōez fuit in hoīb⁹ incognita. Unde sup̄a d⁹. Et mūd⁹ eum nō cognouit. Et tenebre eā nō ꝓpprehenderūt. Erāt enī ſm beatum Aug̃. oculi cordis nostri puluere carnaliū affectionū obcecati. ⁊ iā ad illuminādū oculos nostros vt gloriā dei videre possem⁹. fecit de⁹ collirium de massa carnis quā assūpsit. vt sic q̄s caro obceca/ uerat caro sanaret. Jō igit̄ vbū caro factū est vt nos possem⁹ dicere [vidim⁹ gl̄iam ei⁹] Unde. j. Joh. j. Uidim⁹ oculis nostris ⁊ pspexim⁹ ⁊ ma nꝰ nr̄e cōtrectaverūt de vbo vite. B Deinde ponit distinctiōez gloie verbi a gl̄ia alioz scōz. Quia nō fuit gloria ipi⁹ sicut gloria cuiuslibet sancti. Ez sup̄. nos vidim⁹ gloriā ei⁹ eē q̄i vnige niti a patre. Et attēde q̄ ly quasi nō ē ꝑ exp̄ssiuū similitudinis vel cōpatiōis sz veritatis et exp̄ssiōis Ac si dicat ſm Chrysо. Uidim⁹ gloriā qualem decebat ⁊ cōuenies ē habere vnigenitū filiū. Et ponit exēplū hmōi locutiōis. Et si aliq̄ viderint regē valde ornatū. cū inceperit de hoc alijs nar/ rare. ⁊ nō possint totū appatū ⁊ ornatus claritā tem enumerare. solutū est dici sic. Quid oportet multa dicere. q̄i rex ibat. Sic ioß cū nō posset si mul breui sermone oīa que de gl̄ia vbi cognoue rat enarrare. puta quō ag̃eli ip̄m glorificauerūt vt serui. pastores. pueri exultās ī vtero. magi ad ducti p stellā. demones de corpib⁹ expulsi. mor/ tui suscitati. infirmi curati. Et breuit̄ oīs creatu/ ra cognouit ⁊ clamauit regem celoz aduenisse. imo ⁊ pat̄ de celis ⁊ spūssc̄us sup ip̄m venies ꝑ testati sūt. Hec et infinita alia gl̄iaz vbi attestan tia breuit̄ cōprehēdēs. Jō dicit [vidim⁹ gl̄iaz ei⁹ q̄si vnigeniti a patre] De hac gloria dr. ij. Det. j Accepit enī a deo patre honorē et gl̄iam voce d̄ celo lapsa ad eū huiuscemōi a magn̄ifica gloria. hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹. Idē Mat. iij. Et nota q̄ ex ꝑ q̄ dicit vnigeniti. oñdit̄ eāde ⁊ equalē eē glo riam vbi ⁊ patris. Naturale enī ē vt pater det fi lio q̄dq̄d penes se est gloriosū. vt si vnicū filium habet. tūc totū illi tribuit. Et q⁹ vbū ē vnic⁹ fili⁹ patris. Jō gloria eius ē sicut vnigeniti cui totuz dat̄. Un dicit ipe Joh. xvij. Oīa q̄ habet pat̄ mea sūt. Nota etiā q̄ in diuinis nō ē nisi vn⁹ fili⁹ neqz enī pater aliū filiū genuit. nec ipe fili⁹ gene/ rat nec spūssc̄us. Pater quidē aliū generare nō pōt. q⁹ genitū in diuinis est verbū. Sed de rōne verbi diuini est vt sit de tota sciētia ⁊ toto intelli gere patris. alioq̄n ip̄m nō eēt verbū pfectū Ez qō ē ab aliq̄ toto. nō est plurificabile. Uerbū igi tur ē vnigenitū. Itē nec fili⁹ nec spūssanct⁹ p̄t generare aliū. Rō hui⁹ ē. q⁹ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹ eā/ dem vtutē et naturā quā habet pat̄. habent ipsi. Ez ipa exñs in prē intelligit̄ exisse in actuz gene/ rationis totalē. ad quē pōt se extēdere. ergo ī filio ⁊ spūsco exñs non pōt se extendere ad generare. C Deinde cū dicit [plenuz grē et vitatis] Exp̄mit gl̄iam vbi quātū ad būanā naturaz. d. [Et vidim⁹ sup. eū [plenū grē ⁊ vitatis] Et ve plenū q⁹ in christo habitat oīs plenitudo diuini tatis corpaliť Col. ij. Et dicit plenū grē. ad hauri enda pctā. Et plenū vitātis ad implēda pmissa Ecc. xxiiij. In me oīs grā vie et veritatis. i me oīs spes vite ⁊ vtutis. Et nota ſm beatum Aug̃. in Ench. Q⁹ verbū incarnatū fuit plenū grā. quia nullis p̄cedētib⁹ ex q̄ cōceptus est fuit deitas ī eo ip̄lens hoīez illū oī plenitudine redūdāte in oēs scōs. Un ⁊ mat̄ ei⁹ nō dicit̄ tātū mat̄ homis

led ⁊ mater dei. Nec mirū si dr̄ hō fieri dē. cum dē dicaī fieri hō. Hoc autē dr̄ grā ⁊ vītas. qr̄ sīc olum pmissū ē ⁊ mō exhibitū scz vt dē sit in hoīe implēs eū oī bono. ⁊ pīpm suos. Uñ subdīt infra statim. De plenitudine ei⁹ oēs accepimus grām p grā. qr̄ lex p moysen data ē. grā ⁊ vītas p iesū chr̄istū facta ē. Ut ꝑm Theophilū _ plenū grā _ Quia verbū ei⁹ gratiosū erat ꝑm illud ps. Diffusa ē grā in labijs tuis _ Et vītate _ Qr̄ moyses ⁊ pphe loq̄bant in figura. chr̄ist⁹ aūt cū veritate. Et aduerte q licet vtrūq; sit bñdictū. s. gratie ⁊ vītatis vel grā et vītate meli⁹ tñ dicīt grē et veritatis. Nā ablatiu⁹ sonat in diminutiōem ⁊ ptē. Uñ dict⁹ ē abauferēdo. Grūs vō sonat in plenitudinē ⁊ pfectionē. Uñ a gignēdo dict⁹ est Hinc ē q cū dicim⁹ doleū plenū vino. signaī q capacitas illi⁹ dolei ē repleta vino. licet extra ipsum habeaī pl⁹ vini Cū aūt dicim⁹ doleū plenū vini. significaī q totū vinū qō habeī sit in illo doleo. Sic in ꝓposito de alijs scīs q̄busdam. bñ legīt q fuerūt pleni grā Sicut de btā virgine dicīt grā plena. Et de btō stephano dr̄ q erat plenus grā ⁊ fortitudine. Et ℔ q capacitas eor̄uz vltra cōmunē mēsurā scōr̄ fuit repleta grā sed nō habebāt oēm grāz. De solo aūt verbo legīt q erat plenū grē. qr̄ q̄dq̄d ē grē totū ē in vbo incarnato sicut in fonte. de cui⁹ plenitudine alij oēs bauriunt singuli ꝑm suā capacitatē. ℔ Moraliter nō inconueniēt posset exponi ista ꝛā de his q̄ ptāte eis data vt filij dei fiāt. ⁊ ex deo nati sunt. ⁊ vbū caro factū in ipis habitat. Hi nāq; sūt q̄si vnigeniti filij dei in recto pluraliē. vt ly quasi denotet similitudinē. Uerbū enī ipm ē ver⁹ ⁊ naturalis vnigenit⁹. nos vō q̄si vnigeniti. i. similes vnigenito. j. Joh. iij. Similes ei erim⁹ q̄niā videbim⁹ eū sicuti ē. Similē aūt sp a filiō cognoscīt. Uñ istor̄ est cognoscere gliaz vbi. ⁊ ipi habēt dicere. Uidim⁹ gloriā ei⁹. vt sit ordo verbor̄. Nos q̄i vnigeniti vidim⁹ gliam ei⁹ scz veri vnigeniti incarnati. gloriā in quā a prē sup. sibi datā. nō a se vsurpatam Joh. viij. Ego gliam meā nō quero. ē pat me⁹ q̄ glorificat me ℔ Notādū q illō euāgelium cū sit altitudine intelligētia ⁊ ptineat pfundissima mysteria. Et ꝑcipue vbi dr̄ _ Uerbū caro factū ē _ Cui⁹ mysterij nodū explicare ille sanctissimus Job⁹ fateī se indignū. Nō dubiuz q̄n verba sint maxime efficacie. Uñ cōsuetudo laudabilis ē q in fine misse illud euāgeliū legīt De cui⁹ euāgelij efficacia breuit recito quattuor exempla. In aq̄tania fuerūt duo demonici ābo mēdici. Et vidēs alē q alteri pl⁹ dareī. claz vni sacerdoti dirit. Si feceris illō q̄ tibi dixero scz q illō euāgeliū. In ꝓncipio erat vbū. legeris in aure so cij mei. me tūn nō audiēte. ꝑ certo fugabiī ab ipo demon. Intelligēs aūt sacerdos vsuriā demōis alte illud euāgeliū legit. Et cū diceret. Uerbū caro factū ē. statī demones euolauerūt. ⁊ ambo liberati sūt. Item narraī diabol⁹ dixisse cuidā scō boi eē q̄dā vbū euāgelij valde tremebūduz demonib⁹. Quo inrogāte q̄ eēt illō noluit dicere. Uir aūt ille cū ꝓduceret in mediū ptes auctoritates diabol⁹. rñdit ad singula nō eē illō. Tandem interrogat⁹ an eēt illud. Uerbum caro factū ē. nō rñdit sed cū clamore disparuit. Item cuidā abbati appuit diabol⁹ i forma mlieris pulcre allicies eū ad cōcubitū. cū soli eēnt in q̄dā viridario. Aduertēs abbas maliciā diaboli signauit se ⁊ dixit vbū caro factū ē et habitauit in nob ⁊ mox demon cum magno strepitu disparuit. Item legīt de quodā monacho q̄ cuz audiēs legi istud euāgeliū. In ꝓncipio erat verbū. ⁊ puēto ad verbū caro factum ē nō genuflecteret. nec aliquā reuerētiā faceret. diabol⁹ ei alapā dedit. Si legereī. verbū demon factū ē. nos nunq; genuflectere cessaremus.

Alia expositio eiusdē euangelij secūdum intentionem platonis. LXXVI

In ꝓncipio erat verbū. et verbuz erat apud deū. et de⁹ erat verbū. Hoc erat in ꝓncipio apud deū Dia per ipsū fcta sūt. et sine ipso factū ē nihil. Quod factū ē in ipso vita erat. et vita erat lux hoīm. et lux in tenebris lucet. et tenebre eā nō cōprehēderunt. Et hoīs aīa quāuis testimoniū phibeat ō lumine. nō ē ipa tūn lumē. Sz vbū dei de⁹ ē lumen verz. qđ illuminat omnē hoīem venientē in hūc mūdū. In ℔ mōdo erat. ⁊ mūd⁹ p eū fact⁹ ē. ⁊ mūdus eū nō cognouit. Et de⁹ verbū nō ex carne. nō ex sāguine. nō ex volūtate carnis. neqz ex volūtate viri. sz ex deo nat⁹ ē. ℔ Sciēdū q beatus Aug⁹. vij. li. cōfeī. dicit se in libris platonicor̄ legisse. In ꝓncipio erat verbū. Et magnā h⁹ euāgelij ptē. Et si nō eisdē verbis vt apparet in litera ℔ annotata Et dic ℔ idē q ℔ euāgelio dr̄ in illis libris multiplicib⁹ rōnib⁹ pluadet. Narrat etiā. xiij. li. de ciuitate dei ō q̄daz platonico q̄ dicebat ꝓncipiū h⁹ euāgelij aureis lr̄is cōscribēduz ⁊ p oēs ecclias in locis eminentissimis ꝓponēdū Et licet plato diuinar̄ psonaruz emanatiōez et alia fidei nr̄ē mysteria q̄n ℔ euāgelio differunt nō cognouerit. sz aliū itellectū in eis vbis habere potuerit vt patebit. In multis tñ idē plato videī somniasse nr̄am theologiā. Uñ btus Au-

dic eū ī plīb⁹ habuisse nō hūanā sapiaz sz diuiaz
ducēs ad ꝟ autoritatē tullij in epla ad dyoscoz
Nec mir.cū vitas diuia nō solū pscos sz etiam
p malos hoies.imo etiā p ora iumētoz plerūqz
legaī enūciata fuisse. Uel etiā pbabile ē q plato
descēdes in egyptū ꝟ didicerit a Hieremia pro/
pha.vt dic btus Aug.ij.de doctrina christiana.
ca.xxvij.allegās Amb. Et licet ꝟ btus Aug⁹.re
tractauerit.q; Hieremias longe fuit añ tpa pla
tonis.possibile ē tñ platonē libros legis ⁊ pphaz
rū legisse sic ipe fuit exq̄situ⁹ indagato; vita
tis. Et q; theologia nostra ē dea sciaz.nō mir si
ipa in se vitates p̄ncipioz q̄stionū ⁊ pprietatuz
rerū naīaliū cōplectaī. Uerba q̄pe sacre scpture
dū fidē nraz astruūt.nos de rez naturis istru
unt. Septem⁹ ergo breuit tāgere q̄lit vba euan/
gelij sint cōsona pphoz dictis. Et vt ꝟ plani⁹ pa/
teat.ponem⁹ hic lrāz platonis put eā hic beat⁹
Aug.inducit. ¶ B Notādū igit q generaliī
tā in diuinis q̄z in naturalib⁹ q̄z etiaz artificiali
b⁹ sic se habz q sp.pductū ab aliquo pius ē illo.
Itē pductū ab aliq̄ ē vbū illi⁹ dicēs ⁊ enūcians
illud a q̄ procedit. Uerbū etiā dici solet oīs res sig/
ta p vbū ꝟm illō Luc.j. Nō erit ipossibile apō de
um oē vbū. Itē pductū ē in producēte sic situtudo
⁊ rō idealis in q̄ ⁊ ad quā producit ipm productuz.
Et ꝟ ē q dr ¶ In p̄ncipio erat verbū ¦vel¦ logos
ꝟm lrām grecā.q; idē ē q rō. Ulteri⁹ oē procedens
ab aliq̄ distinguit ab illo. Itē sp p̄ncipiuz de⁹ est
sui p̄ncipiati vtpote habēs ee suū ab ipo p ipsū
⁊ in ipo ꝟm q; in ps.dr. Be⁹ deoz. Et silia plura
sūt in scripta. Et ꝟ ē ¶ vbū erat apō deū ¦ Et ꝟ sic
imago rei ē apō artifice p modū exemplaris ad qō
aspiciens opaī. Rurs⁹ quāuis in anologicis p
ductū sit min⁹ pfectū producēte. In vnuocis tñ
spē eq̄le eā dē naīaz eq̄luter accipiēs.sic filius a pre
alio quidē in psona.nō aliud in naīa.imo etiam
in anologicis licet productū sit ipfectius ⁊ aliud in
naīa. Arca enī in mēte artifics nō ē arca.sz ē vi/
ta ⁊ cōceptio actualis ipius artifics q̄ artifex ē
p̄ncipiū arce.sz q; dic cōmētato; Si nō eet mate
ria idem eet balneū in aīa ⁊ balneū extra aīaz Et
ꝟ ē q dr ¶ Et de⁹ erat vbū ¦ Amplius.productū sic p
cedit a producēte q nihilominus manet ī illo. sicut
arca producta foris in ee manet ī ipo artifice sic fu
it a p̄ncipio añq̄z arca fieret etiā si foris co;rūpa
tur. Et ꝟ ē q seq̄ī ¶ Hoc erat ī p̄ncipio apō deū ¦
sic videlicz ars apō artifice ipi coeua. Hoc sc;p
ductū erat in p̄ncipio.i. sp apō deū.l. suū producēs
cū fuit coeua. Ulteri⁹ producēs inquātū producēs
opaī oīa p ipm productū suū. sic vbū mentis siue
ars ī mēte artifics ē illō p qō facit oīa artifex ⁊ si
ne q̄ nihil facit vt sic. Et ꝟ ē q dr ¶ Oīa p ipm fca
sūt ⁊ sine ipo factū ē nihil ¦ Precea.productū ī pro
ducēte sp ē vita. sic arca in mēte.nec arca ē nec fa
cta est. sed est ars ipa vita ⁊ pcept⁹ vitalis artifi/
cis. Qō ei ē in vita vita ē. Et ꝟ ē q seq̄ī ¶ Qō fa/
ctū ē ī ipo vita erat ¦ Rurs⁹ vbū vtpote rō ad ra
tionale ptinet.qō pprium ē hoīs. Est ei hō aīal rō/
nale ⁊ hoīm gen⁹ arte ⁊ rōnib⁹ viuit.vt dr.j.me/
thaphisice. Uñ vbū nō solum ē vita sz vita ē lux
hoīm. Sic ei ens ī vita vita ē.sic vita in ītellectu
lux et intelligere ē. Itē ꝟm beatū Aug.⁊ platōz
vbū vel pcept⁹ certus vitatis sincere nō formaī ī
nob nisi ab exēplari lucis increate. Et ꝟ ē q dicīt
¶ Et vita erat lux hoīm ¶ Amplius.qī i regione ī/
tellectuali hō tenet infimū gradū.sic matia ī cor
poralib⁹.vt dic cōmētato;. hinc ē q noster intel
lect⁹ ī cōpatiōe lucis eterne q̄dā vmbra ē. Et ꝟ ē
q dr ¶ Et lux in tenebris lucet ¦ Quāuis ait supre
ma cōprehēdāt infima.⁊ oē q̄d inferioz est infi/
ma tñ nequaq̄z cōphendunt supioza. Io subdit
¶ Et tenebre eā nō cōprehēderūt ¦ Itē oīs effect⁹
dependēs a cā sua in fieri et in ee quātū ē de se. sa/
pit vmbrā nihili.⁊ vniuersaliī cā ē lux sui effect⁹
et principium sui principiati. Et hoc est q dicīt.
¶ Et lux in tenebris lucet ¦ Sed effectus nūquā
attingit pfectionem cause vt sic. Hoc ē q addit
¶ Et tenebre eam non comphenderunt ¦ Itē lux
diuina lucet in tenebris.id est in speciebus a fan
tasmate acceptis. Sed ex tali illustratione speci
erum nequaq̄z lux illa comphendit vt obiectuz
cognitum. Et hoc est q dicīt. ¶ Et lux in tenebris
lucet et tenebre eam non comphenderunt ¦ Ad
huc autem quāuis intellectus hominū in com
paratione lucis prime tenebre sit est tamen lux
quedam illam primaz lucē participans ⁊ rema/
nens et stans post.vt dicīt in de causis de intelli
gentia respectu dei.ac per hoc intellectus homi
num est testis lucis prime vtpote illuminatus
ab illa. Omne enim illuminatum inquantum
huiusmodi testatur lucem esse et sibi inesse tam
quam nuncius missus a luce.non tamen est ip/
sa lux. Et hoc est q sequitur ꝟm lrām platonis.
¶ Et hominis anima quāuis testimoniuz phi/
beat de lumine.non est ipsa tamen lumē. ¦ Rur
sus quia omne participans lucem de se tenebra
est. Solum autem ipsum quod est lux p essen/
tiam ē vera lux vel verū lumen.a quo oīa recipi
unt influentiam luminis sed nō eodē mō. Dr q
dā illūinanī lumine ipi⁹ ee Alia lūie vite. Alia
lumine intelligentie.vt supra expositū ē. Et hoc
ē q sequīt. ¶ Sed verbū dei de⁹ est lumez veruz
quod illuminat omnem hominē venientez in
hūc mūdū. ¦ Amplius.qr mūd⁹ factus ē a deo et
vniuersaliter effect⁹ a sua causa.⁊ ipe de⁹ sit ī mō

sicut cā refulgēs in suo effectu.ipē tñ mūd⁹ deū nō cognoscit.cū nullus effect⁹ adequet potētiā sue cause.Et hoc ē q̄ d̄:|In mūdo erat ⁊ mūdus p eū fact⁹ est ⁊ mūd⁹ eū nō cognouit|Postremo q̄ verbū vel ratio siue ars genita ab artifice nō nascit carnaliter.q̄ nō ex materia carnali vl̄ semine materiali neq; mō carnali sz intellectualiter ⁊ modo p̄orsus diuino ꝓcedit ab eo sicut a suo p̄ncipio velut deo suo vt dictuz ē. Et ℞ē q̄ seq̄t.Et deus verbū nō ex carne vsq; in finē ⁊c.

Sermo de eodem LXXVII

Verbum caro factū

ṽ ē et habitauit in nobis |Joh.j.|Cum sit triplex natiuitas verbi. Una eternalis q̄ a patre genit⁹ ē sine mrē.Alia tpalis q̄ ex matre nat⁹ ē sine patre.Tertia spūal' q̄ nascit in mente rōnali ex matre simul ⁊ patre. Prima ē inenarrabilis p̄ supnā cādoris celsitudine Esa.luj.Generatiōez ei⁹ q̄s enarrabit.Secūda ē inenodabilis p̄ diuini amoris magnitudine Eph.ij.Propter nimiā caritatē suā q̄ dilexit nos de⁹.misit filiū suū ⁊c Joh.j.Cui⁹ non sum dign⁹ corrigiā calciamēti soluere.Tertia ē summe delectabilis p̄ saporis dulcedine Sap.xj.Q̄ q̄z bon⁹ ⁊ suauis ē dñe spūs tu⁹ in nobis ⁊c. Et hec triplex natiuitas in ṽbis p̄missis denotatur Prima in eo q̄ d̄:|verbū|Ad cui⁹ p̄secutionē d̄seruit q̄ in eodē euāgelio p̄mittit|In p̄ncipio erat verbū|Secūda innuit in eo q̄ addit|Caro factū ē|Pro q̄ deseruit ad thema q̄ in euāgelio p̄me misse d̄r.Natus ē vobis hodie saluator scz p̄m carnē.Tertia notat in eo q̄ subdit|Et habitauit in nobis|Et ad h⁹ p̄secutiōez d̄fuit q̄ in euāgelio sc̄o misse d̄r.Trāseam⁹ vsq; bethleem et videam⁹ ℟ ṽbū q̄ factū ē.q̄ fecit dñs ⁊ ostēdit nobis.Sed de q̄libz istaz natiuitatū loq̄ vereor.Ne p̄ma q̄dē.q⁹ ad intuēdū tante lucis radiū.reuerberat⁹ cecutio.Ne sc̄da q⁹ ad soluēduz tanti sacrameti nodulū vt indign⁹ deficio.Ne tertia vo.q⁹ ad scrutādū tā arcanū mysterium inexptū me sentio.Nō enī tam amabilis dulcedo sciri pōt nisi ab exptis p̄m Bern̄.Recurro tñ ad ip̄z ṽbū ex ore paterno eīmaliē p̄fusū ⁊ hodie ex vtero matno ineffabiliē effusū.Deās vt q̄ hāc sacratissimā noctē veri fecit lūis illustratiōe clarescere.dignet ip̄⁹ pturientis virginis p̄cibus i genij mei actē.vtcū q̄z acuere vt de tam incōprehensibilibus ineffabilibus ⁊ arcanis rebus aliqua valeam parere ad laudem suam et nostrū profectum.

Sermo alius de eodem. LXXVIII

In p̄ncipio erat uerbum

|Johs euāgelista in arduis ponēs nidū suū Job.xxxix.velut aquila grādis magnaz alaz.plena plumis ⁊ varietate longo mēbroz ductu venit ad lybanum .⁊ tulit medullā cedri.sūmitatē frondium ei⁹ auulsit et trāsportauit in terrā sēnaar Ecc̄.xvij.Q̄d vtiq; ipletū ē cū ipe Johs ṽbū eternū in corde dei patris hauriēs ⁊ sūmitatē p̄rietatū ⁊ pfectionum ei⁹ oī intellectui creato inc̄oprehēsibiliū auellēs ip̄m habitātib⁹ i terra sēnaar q̄ interp̄tat fertilis id ē in statu p̄ntis vite q̄ fertilis est p quātō ē stat⁹ merēdi.transportauit et manifestauit.d:|In p̄ncipio erat verbū|In q̄b⁹ ṽbis circa inenarrabilē generatiōez ṽbi tria innuunt̄.Primū est diuine eēntie fecūditas naturalis|In p̄ncipio|Scōm ē act⁹ generationis durabilitas eīnalis |erat|Tertiū ē ip̄i⁹ geniti p̄rietas p̄sonal'|verbū|Primū igit̄ .s.natalis fecūditas diuine eēntie notat̄ in eo q̄ d̄:|In p̄ncipio|Quid illo fecūdi⁹.q̄dē p̄ncipiū oīs generationis.⁊ vniuersalit̄ oīs emanatiōis in celo ⁊ in trā.Tale aūt p̄ncipiū ē diuīa eēntia vt ē in p̄ē.q̄ fecūda ē p̄napiare oēm emanatiōez tā diuinaz p̄sonaz q̄z oīm creaturaz.Uñ conuenientissime hmōi fecunditas noīe p̄ncipij d̄scribit̄.De fecūditate originādi diuinaz p̄sonaz emanatōez d:|In principio erat ṽbuz|De fecūditate vo p̄ncipiādi creaturaz p̄ductiōem d:|Geñ.j.In p̄ncipio creauit de⁹ celū ⁊ trā ⁊c.Ita q̄ idē ē p̄ncipiū in q̄ erat verbum.⁊ in q̄ creata sūt oīa.Uno nāq; eodēq; verbo deus dixit se ⁊ oēz creaturaz.Juxta illō p̄s.Semel locut⁹ ē de⁹ duo hec audiui.duo q̄dē sz p̄sonaz emanatiōez ⁊ mūdi creatiōem Uñ Job. xxxiij.Semel loq̄t de⁹.Loq̄t.n.filiū generādo q̄ ē ṽbū.Et creaturas i eodē ṽbo creando.p̄s.Dixit ⁊ facta sūt.Propt̄ q̄d forte diuīe sapīe dispositiōe ord̄iatū ē vt p̄m⁹ liber ⁊ vltim⁹ sacre scripture In p̄ncipio initiū haberēt.Int̄ oēs enī scriptores canonis Moyses fuit p̄m⁹ ⁊ Johs vltim⁹ Et p̄m⁹ q̄dē liber moysi ē de emanatiōe creaturaz.Ultim⁹ vo.s.euāgeliū Johis incipit ab emanatiōe p̄sonaz.Et ℞ gruū fuit sz ordinē doctrine vt a creatis mādūceremur ad diuīa.sz omittēs ad p̄sa d̄ creataz emanatōe dicā⁹ d̄ ṽbi generatōe ✦ ℞ Ad c⁹ euidētiā ē sciēd̄ q̄ sic i istis inferioribus ē p̄sid̄anda tria ad natalē gñatōz p̄currētia .s.ip̄z generās ⁊ formā q̄ generat ⁊ sbm d̄ q̄ generat ⁊ cui formā suā ip̄mit.Est.n.vā gñatō q̄n agēs i actu sz formā q̄ agit ⁊ ℞ imp̄mēdo formam e⁹ i sbiecto ⁊ p ℞ producēdo sibi sile i natura ⁊ forma Verbi gratia.Ignis generās agit p formā suaz i materiā vl sbiectū puta lignū cui ip̄mit naturaz

suã scz formã ignis. Sic in diuinis ẽ cõsiderare vnũ qõ ẽ generãs. puta psona prisigeita q̃ tota generãs ẽ. Itẽ ẽ ibi forma q̃ generat puta diuina eẽntia iquãtũ ẽ intelligere qõdã eẽntiale ꝫ actuz intelligẽdi seip̃m. Ider ꝫ enĩ generãs ꝑm suam formã ẽ fecundꝰ actiue. ad sile sibi ꝑm formã p; ducẽdũ ⁊ ad formã suã illi cõicandũ. Itẽ ẽ ibi ꝑ iectũ de quo generat. puta intellectꝰ patꝛ q̃ est ipa diuina eẽntia inquãtũ ẽ intelligẽtia q̃daz. q̃ vt sic ẽ fecũdꝰ passiue eo mõ q̃ potẽtia passiua i deo accipit cui ipe generãs q̃i formam suã imp̃ mit eã q̃i educẽdo vt de q̃dã q̃i potẽtiali. Vñ ip se intellectꝰ patꝛ inquãtũ hmõi ꝺr hẽ rõnem vteri in scriptura. Vñ ps. Ex vtero añ luciferuz genui te. Vbi innuunt tria p̃dicta. Iã generãs ⁊ forma q̃ generat innuũt in eo qõ ꝺr genui. Ego inquã deꝰ patꝛ genui ꝑm formã scz eẽntie diuie. Subiectũ vo ꝺ q̃ notat cũ ꝺr. ex vtero. In talt ei vtero dic̃ sapia genita se ꝓceptaz eẽ. Ꝓuerbi. viij. Nõ dũ erã tabissi ⁊ ego iã ꝓcepta erã. Nec differt ista ꝓceptio a generatiõe nisi ꝑm rõez. ¶ Ꝓpt qõ sciẽdũ q; oĩa ista scz generare. concipe. parere ⁊ pturire in deo idẽ sũt oĩno sz̃i creaturis sũt diuersa. qz tñ aliq̃d pfectiõis eoꝝ singulũ iportat p̃ter defectũ eis ãnexũ. iõ diuina scriptura singulis istis vocabulis vtit ad significãduz pfectiõez generatiõis diuine. Dicit enz generatio. qz hz pfectũ eẽ ꝑm formã in intellectu patꝛno Vnꝺ est istud ps. Dñs dixit ad me filiꝰ meꝰ es tu. ego hodie genui te. Conceptio vo ꝺr qz vtute forme q̃ agit formatꝰ in intellectu. Vñ ẽ istꝺ iaz dictũ. Et ego iã ꝓcepta erã. Partꝰ aũt ꝑm q̃ ẽ distinctꝰ a pente. Vñ in corpalibꝰ generatio dicit ꝓductio alicuꝰ in vtero. ptus vo ex vtero. Ꝺe ꝺ ẽ istud Esa. lxvj. Nũq̃d ego q̃ alios parere facõ ipe nõ pio dicit dñs. Sz pturitio ẽ mediũ inter generatiõez in vtero ⁊ ptũ ex vtero. Est enĩ q̃dã motꝰ ad pariẽdũ in q̃ cruciant matres. Vñ est istud Prouerb. viij. Vñ oẽs colles ego pturie; nis. quãtũ ad illud qõ pfectiõis iportat vnũ qõ qz. ¶ Ꝺ Hec cõuertẽdo ad nrãz eruditionẽ moralẽ. Sciẽdũ q; qz cũ emanatiõe vbi emanauit. ⁊ aia rõnalis imo oĩs creatura vt dictũ ẽ. dicere possumꝰ. q̃ fidelis aia gignit in filiuz dei p ticipatiõez quãtũ ad oĩa p̃dicta tria. In q̃ q̃dẽ generatiõe ẽ generãs ipa tota trinitas cũ opera ter tu. q̃ possedit et fecit ⁊ creauit te. Vbi ly possedit refert ad filiũ q̃ possedit naturã nrãz. ꝓpter qõ ꝓponit ꝺ tanq̃z magis nobis conũict. Ly fecit refert ad pr̃ez. cui oĩs factio originaliter attribuitur. Vñ dic̃ filiꝰ Job. viij. A me ipo facio nihil Sz ly creauit refert ad spũm sanctũ Judith. xvj. Emisisti spũm tuũ ⁊ creata sũt. ps. Emitte spũz tuũ ⁊ creabunt. Tota ergo trinitas ẽ generans in aia. forma q̃ generat ẽ grã q̃ aia ad assimilatiõem dei formatꝰ. ⁊ ꝑm quaz diuina natura cõicat. ꝑm illud ij. Petꝛ. j. Maxima ⁊ pciosa. promissa donauit nobis deus vt p hoc efficiamini diuine ꝓsortes nature. Et hoc fit p formã grẽ. Vñ Jacobi. j. Voluntarie genuit nos vbo vitatis. i. grã. Nam verbũ diuinũ est plenũ grẽ ⁊ vitatis. Et q̃s deus trinitas generat ꝺ vbo. hos generat p grãz ⁊ veritatẽ. Que duo vnũ sũt in vbo. Sz in nobis distinguunt. qz grã attẽdit penes trãsformationẽ affectꝰ. vitas vo penes illustratiõez intellectus. Et ꝑm vtrũq; efficimur filij dei vt patz supra in postilla. Subiectũ vo ꝺ q̃ deꝰ trinitas generat ⁊ cui formã imp̃mit ẽ mẽs. i. ea ps aie q̃ nata nostra nihil melius habet. q̃ ⁊ capax ꝺi ẽ ꝑm naturã eius q; pticeps eẽ pot p grãz ꝑm beatũ Aug. xiij de trinitate. Hec inquã mẽs ẽ fecũ da passiue recipe impssionẽ forme ipi⁹ excellentissime trinitatis. In q̃ mẽte veluti vtero deus trinitas imaginẽ suã dulciter imp̃mit. ⁊ sic fecũ dat eã vt spũs hoĩs dei filiꝰ nascat. ¶ Quãuis enĩ mẽs ex ꝓma sui creatiõe habeat q; sit ad imaginẽ nisi tñ a trinitate p grãz. singulariter fecũ deꝰ. nõ efficit filiꝰ ꝺi. Vñ. ij. Cor. iij. Trãsformamur in eandẽ imaginẽ scz trinitatis. a claritate scz nature in claritatẽ scz grẽ. tãq̃z a dño spũ. i. spũali instinctu ⁊ operatione trinitatis. q̃ tota ẽ vnꝰ dñs Veritas ei imaginis ipfecte repñtat in claritate naturali viriũ scz memorie intelligẽtie ⁊ volũtatis. nisi magis clarificent ⁊ pficiant habitꝰ ⁊ actꝰ vtuosis. Sicut videmꝰ in corpalibꝰ q; magis ppꝛie ⁊ pfecte ꝺr imago de pictura cõuenientꝰ coloribꝰ inducta. q̃z de ptractis solũ lineamẽtis. Et ꝺ ẽ q̃ ꝺicit Gal. iiij. Quouiã estis filij dei misit deꝰ spiritum filij sui in corda vra. Et ẽ illatio a posteriori. s. ab effectu ad cãm. Huiꝰ enĩ effectꝰ q; sumꝰ filij ꝺi cã ẽ q; misit deꝰ spũm filij sui in corda nrã. Vbi inuit opatio totꝰ trinitatis vt ptz ¶ Qualit aũt hmõi fecũ datio fieri habeat ẽ notãdum. Q; diuina generatio describit in scriptura sub triplici similitudine. Legimus enĩ diuinam generationem ex corde. ps. Eructauit cor meũ verbum bonum. Item ex ore Ecc. xxiij. Ego ex ore altissimi pdij. Item ex vtero. ps. Ex vtero añ luciferum genui te. Ider que tria intelligere possumus tres vires mẽtis. Ider cor memoriã. p os intelligentiam. et per vterum voluntatẽ. Et hec tria a scã trinitate suauiter fecũ dant. ¶ Cor memorie fecundat sua diuina pñtialitate. quaz ita imp̃rimit memorie. vt de nulla re alia valeat

delectabiliter cogitare. Unde hugo de laude caritatis. Ad te me cōuerto dulcis amor ihesu. In q̄cūq; tu es si q̄n q̄d agat si q̄n q̄escat. q̄d q̄d dī cor de geritur tu a memoria non recedis. Si quando taceat de te cogitat. Si quando loquitur de te loquit̄. q̄ desiderat ⁊c. Et ℔ vnū soluz p̄ vniuersis bonis q̄ ei cōtulit ipa btā trinitas a tli aīa expetit. d. Prouerb. xxiij. Fili p̄be mihi cor tuuz Os intelligētie fecūdat diuīe sapientie claritate Sap̄. vj. Clara ē ⁊ q̄ nūq̄z marcescit sapia. q̄ ita ī format ītelligentiā vt nō nisi de eīnis libeat speculari ⁊ ad ea totā vitā suā ordinare. Quo vt dicit Greg̃. Sapia illa clara ē. nō q̄ in vb̄ volat sed q̄ ī vtutib⁹ cōstat. Et idē alibi. Prouima inq̄t sapia vita laudabilis ⁊ ⁊ apud deū pura mēs p quaz puri puro iungunt̄. Ad hāc sapiaz pcipiēdā. inhiabat illa felix aīa de q̄ Prouerb. xxxj. dr. Os suū aperuit sapie. Itē Prouerb. x. dr. Os iusti proferet sapiaz Ulterz vo volūtatis fecūdat diuini amoris suauitate q̄ ita inebriat volūtatē vt nihil amare valeat nisi deū. Un Raba. in q̄dā ser. Si dulcedinez diuini amoris pfecte gustaueris de tpali dulcedine nō curabis. Hoc amore beatus Aug⁹. fecūdat⁹ exclamauit. O amor q̄ semper ardes ⁊ nūq̄z extingueris accēde me. De isti us vteri fecūdatione dr Esa. xlviij. Seru⁹ meus es tu israel formator tu⁹ ex vtero ego sū. Tal'n. mens vtpote solū diuinis ītēta q̄ israel ītelligitur. eo ipo q̄ semetipam totā diuino seruitio ꝺ̄ uouauit volūtas ei⁹ amore diuino format̄. imo magis extra se trāsformat̄ eo mō q̄ amore ē extasim faciēs ꝑm Dion. Un signanē ppba dic̄ Ex vtero nō in vtero. De tali aīa vel spū sic ad similitudinē vbi diuini in mēte generato gratulādo dicit tota trinitas id q̄ō pater dixit filio vnigenito. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ mihi cōplacui.

Subsermo de eodem LXXIX

Erat Tcōm p̄ncipale in q̄ inuit̄ act⁹ generatiōis durabilitas eīnalis. Diuina enī generatio nō trāsit in p̄teritū sicut iste generatiōes tpales. ſz sp̄ ē in p̄ncipio Un vbū diuinū sp̄ natū ē. sp̄ nascit̄. ⁊ sp̄ nascet̄ ineīnū Et ℔ designat̄ ī vbo [erat] q̄ō ē p̄teritū impfectū. q̄ō q̄dammō cōcernit oētps vt ptz ex supra dictis ī postilla Ex quo trahit̄ documētū morale q̄ hoī bono nō dz sufficere semel eū ee genitū filiū dei ſz debet sp̄ generari ⁊ regenerari ī nouitate grē ꝑm illō Ep̄ß. iij Renouami spū mētis vrē. Ita q̄ si hō ineīnuz ī statu h⁹ vite viuere deberet. sp̄ in grā pficere vellet. Iuxta illō Ecc̄. xviij. Cū ꝛsūmauerit hō tūc incipiet Et exinde elicit rō q̄re p labore et pali datur scis p̄mū eīnū. q. videlicz eor ppositū pficiēdi sicē ppetuatū. q̄ si ineīnū viuerēt sp̄ magis ac magis deo fuire vellēt. Et ℔ ē q̄ dr Ecc̄. j. Ingressus illius mādata eīna. Qr videlicz mēs quā de⁹ semel p grāz adoptiōis ingredit diuis bñplacitis firmo ppositō eīnalit̄ coaptat̄ Propt̄ q̄ō diuīa filiatio ℔ iniciata p grāz in vita eterna ꝓsūmabitur p glīaz. vt patz infra p Bern̄. in fine ꝑmonis. Ibi enī vere ⁊ pfecte regenerabimur ī filios dei. vbi possidebim⁹ actualit̄ hereditatem p̄ris Gal'. iij. Si fili⁹ ⁊ heres. Heres ab herēdo ⁊ manēdo dict⁹ ē ꝑm Isid̄. Et talis cēset vere fili⁹ Joh. viij. Fili⁹ manet in domo ineternū.

Verbum v Tertiū p̄ncipale in q̄ innuit ipi⁹ geniti pprietas psonalis. q̄ nomē solī psone filij ꝓpetit Un btūs Aug̃. vij de trinitate. Eo vbū q̄ fili⁹ ⁊ eo filius q̄ vbū. Conueniēt⁹ tn hic dr vbū q̄z fili⁹ ꝓpter rōes tactas supra in postilla. Quātū ad moralitatē magis cōgrue dr ℔ vbū q̄z fili⁹. Tū ad designādaz istaz generationē mētalē. q̄ videlicz deus trinitas gignit filiū in mēte rōnali vt dictū ē. Tum ad designandū diuī amoris dulcedinē quā hz ad nos filios suos Sap̄. xvj. Verbū enī ꝑm beatū Aug̃. ix. de trinitate ē cū amore notitia. Bene⁹ aūt nō solū nos nosc̄it sz ⁊ amat Joh. xvj. Ipe enī pat̄ amat vos. Un ipe pater trinitas alloq̄t fidelē aīaz. d. Hiere. xxxj. In caritate ꝑpetua dilexi te iō attraxi te. Attraxit enī de⁹ trinitas sibi talē aīaz imaginē suā ei dulciter impmendo et in ea filiū suū generādo. Ad q̄ō nos unuitat ipa trinitas Ecc̄. xxxiij. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me ⁊ a generatiōib⁹ meis adiplemī Accedam⁹ ergo cuz fiducia filij ad talē patrē. suspirem⁹ ad illā incōphensibilē trinitatē. vt ipe nostrā repleat ⁊ pficiat defectibilē trinitatē. exclamātes cū Bern̄. sup Cant̄. ꝑmōe. xj. O veritas caritas eīnitas. O beatificās trinitas ad te mea misera trinitas miserabiliter suspirat. q̄niaz a te infeliciter exulat Quare mee trinitas exulās offendisti. Uerūtū q̄re tristis es aīa mea ⁊ q̄re ꝓturbas me. spera in deo q̄niā adhuc confitebor illi. Cū error videlicz a rōne. a voluntate dolor. atq; a memoria timor oīs recesserit. ⁊ successerit illa quā sperā⁹ mira serenitas. plena suauitas. eterna securitas. Redde singula singulis. Et subdit. Probamuz illud faciet veritas deus. scōm caritas deus. tertiū sūma ptās deus. Ratione recipiēte lucē ineffabilē. voluntate pacem imperturbabilē. cōsequēte memoria fonti indeficienti eternaliter inherente. Et sic pficiet in nobis imago sanctissime trinitatis q̄n deus erit omnia in omnibus. Quod nobis prestare dignetur ⁊c.

¶ Expositio euangelij dominice infra octauã natiuitatis domini.

LXXX A

¶ Erant ioseph et ma
ria mater iesu mirantes sup his que di
cebant̃ de illo. ¶ Sicut dic̃ doctor grec⁹. trãscẽdẽtiũ rerũ noticia q̃tẽs i memoriaz vene
rit. totiẽs renouat in mẽte miraculũ. Et inde est q̃ pentes iesu sepe erãt mirãtes vt hic dr. Habet aũt pñs euãgeliũ q̃ttuor ptes pncipales. In q̃z
ꝑma ponit̃ pentũ christi admiratio. In scda de
scribit symeonis bñdictio et futuror reuelatio. Ibi. Et bñdixit. In tertia põit anne de christo
ꝓphetica locutio. Ibi. Et erat anna ꝓphetissa. In quarta innuit ipi⁹ christi sub lege hũilis sb
iectio. Ibi. Et vt ꝑfecerũt. Dic ergo i ꝑma pte
lrã. Erãt pat̃ et mat̃ ei⁹. scz ioseph q̃ fuit pat̃ ei⁹ putatiu⁹. et maria va ei⁹ mat̃ mirãtes ꝛc. Circa istã ꝑtẽ dubitat̃ de q̃ttuor. ¶ Primo qũo io
seph dr pat̃ christi cũ eũ nõ genuerit. Rñ. dicẽd̃ q̃ dicebat̃ pat̃ ei⁹ ꝓpt̃ tria. Primo ꝓpt̃ hoiz opi
nionẽ. Nã sm Bedã. sic ẽ ab oib⁹ estimat⁹. ꝓpt̃ famã marie cõseruãdã. nec ipse christ⁹ ꝟ diffite
bat̃ cũ dixerit ei mat̃ sua. Ecce pat̃ tu⁹ et ego do
lẽtes querebam⁹ te. Vñ dict⁹ ẽ pat̃ ei⁹ putatiu⁹ Vñ dr Luc̃. iij. Nõne ꝟ est filius ioseph. ¶ Se
cũdo ꝓpt̃ ei⁹ nutritiõez. Ait sm Orige. Sic ap
pellabat̃ ioseph scz pat̃ iesu q̃ nutritius ei⁹ fuit. Tertio ꝓpt̃ cõiugalẽ despõsatiõez scz marie ma
tris iesu cũ ioseph. Nã sm beatũ Aug. Multo cõueniẽti⁹ christ⁹ dr filius ioseph ex eo q̃ ioseph
vir matris sue fuit. q̃z si eẽt aliunde adoptatus.

¶ Secdo q̃rit̃ qũo maria dr mater christi. cũ ipa eũ genuerit ꝑ miraculũ. Dic̃ eua ñ dr filia
ade licz de eo sũpta. Rñ deo dicẽd̃ sm Ysid. xiij. ethy. Pat̃ dr ex eo q̃ exinde efficiat̃ aliq̃d. et inde
mat̃ q̃i materia. Vñ illa dr va mat̃ alicui⁹ q̃ ipm
ꝓcepit et genuit de sua sbstãtia ꝛ nata. Et io btã
vgo va mat̃ christi fuit q⁹ de purissimo ei⁹ sanguine fact⁹ ẽ christ⁹. Gal. iiij. Misit de⁹ filiũ suũ fa
ctũ ex muliere. Quz si christ⁹ fuisset formatus de digito btẽ vgis aut de alia ei⁹ ꝑte vt eua de ade. tũc
nõ eẽt mat̃ ei⁹. Quz sic nõ fuit. imo formatus fuit ex ei⁹ vtero ꝛ ex illa materia ex q̃ alij filij formãt̃
s. ex castissimis vgis sanguinib⁹. Vñ miraculũ for
matiõis sb⁹ int̃ o dimuũit rõz maternitatis. cũ in hac formatiõe fuit ꝟuata ꝛ loc⁹ ꝛ matia q̃ fuãt̃ in alijs
mrib⁹. Vñ ãt sit vt⁹ formatiua an a semie pris
an vtute dei nihil ad mrẽz ptinet. Qz ñ pl⁹ ẽ ma
ter si formet̃ a nata q̃z si ꝑ miraculũ. Nõ enim mi
n⁹ tra ptinet ad ollã dr tra formataz vtute dr q̃z si formaret̃ ꝑ manũ figli. Est ergo btã vgo va mat̃
christi. q⁹ miraculum ꝓceptiõis ꝛ natiuitatis christi nihil omissuz ẽ ex pte mris q̃ ptineat ad
rõez maternitatis. Et ꝟ ẽ ꝓ valẽtinũ manicheuz ꝛ nestorĩ ꝛ plures alios hereticos. Et notãduz
q̃ licet christ⁹ solã carnẽ dr vgĩe assũpsit. Ipa tñ
ñ tãtũ fuit mat̃ hoĩs sz ꝛ mat̃ dei. Qñ. n. aliq̃ na
tura cõpetit alicui psone illud q̃d dr de nata vifi
cat̃ de psona. Sed natura humana cui⁹ mater erat btã vgo ꝓueniebat psone diuine. ergo btã vgo illi⁹ psone mat̃ erat. ¶ Tertio q̃rit̃ circa
ꝟ q̃ erãt mirãtes. Vñ fuerit ista ãmiratio. Cum
eni ãmiratio ꝓueniat ex ignorãtia cause vt patz
j. methaphice. sz btã vgo sciebat illũ puer eẽ deũ
ex pmẽto. Ioseph et ꝟ audierat ab ãgelo. mat. j. Nõ ergo debuerũt mirari. Rñdeo dicẽdũ q⁹ ñ
ãmirabant̃ tãq̃z ignorãtes christuz deũ eẽ. sz q̃a
forte ei ipo ꝓncipio natiuitatis sue edocte nõ erãt
dr oĩb⁹ q̃ circa ipm agẽda erãt. Et io mirabãt̃ no
uitates illas nõdũ cãm itelligẽtes. ꝛ rei exitũ sci
re gestiẽtes. Vel mirabãt̃ q⁹ ipe se alijs inotuerat
q̃d ipi putabãt se solos scire Credibile ẽ. n. eos fu
isse ãmõtos occultũ hre q̃d gerebat Vñ publica
fama erat q⁹ puer eẽt filius ioseph. Be ꝟ ergo for
te mirabãt̃ q⁹ de⁹ alijs inotescebat q̃d eis secre
tum habere ꝓceperat. Vel mirabant̃ quia sic ci
to notificatus erat mundo videlicet pastoribus regibus extraneis. symeoni et alijs deuotis fide
libus. Vel mirabant̃ ex ampliori eius noticia. Diuina eni ꝓpter sui excellentiam quanto am
plius ꝓcipiunt̃ tanto amplius mentẽ in ãmira
tionem suspendunt Esa. lx. Mirabit̃ ꝛ dilatabit̃
cor tuũ. Quia cum cor dilatat̃ in cognoscendo magna magis ammirat̃. Quia igit̃ beata virgo
ꝛ ioseph videbãt quotidie opa diuinitatis chri
sti mirabant̃. ¶ Quarto dubitat̃ circa ꝟ
q̃ dicit̃ q⁹ mirabant̃ sup his que dicebant̃ de illo
scz puero iesu que nã sunt illa. Respõdo dicẽdum
sicut dicit Origenes. Congregemus in vnum ea
que de ortu Jesu dicta scripta q̃z sunt de eo. ꝛ tũc
scire poterim⁹ singula digna esse miracl̃o. Mirabatur virgo de his que audierat de angelo in
annunciatione ab Elizabeth in salutatione ꝛ io
hannis exultatione. Item mirabatur ipa et Jo
seph de exultatione angelorum nato christo. Item de cantico nouo. Item de aduentu pastorum.
Item de reuerentia magorum. Item de laude
symeonis. Que omnia fuerunt ammiratione digna. ¶ Et nota q⁹ ꝓpius fuit dictum q⁹ maria
cõseruabat oĩa verba hec cõferẽs ea in cor suo
Nunc vo dicit̃ q⁹ mirabat̃ sup his q̃ dicebãtur de illo. Ex cõseruatione bonor orit̃ noticia. Ex
ãmiratione aũt diuinor orit̃ reuerẽtia. Btã au-

tem virgo habuit pfundam vboz christi intelligentiã. qz ea ꝓfuabat z sũmã ad eũ habuit reuerentiã qz ãmirabat. Quãtã intelligẽtiã ipa habuerit ptz ĩ annũciatiõe cũ dixit. Ecce ãcilla dñi quãtã etiã reuerẽtiã habuerit ptz cũ inuẽto filio dixit Luc. ij. Fili qđ fecisti nobis sic. Itẽ cuz ministris nuptiaz dixit. Quecũqz dixerit vob facite

Secunda pars euangelij LXXXI

ET benedixit illis Simeon. et dixit ad mariam matrẽ ei⁹. Ecce posit⁹ ẽ hic in ruinã. et in resurrectionẽ multoz in israel et in signũ cui cõtradicetur. Et tuã ipsi⁹ aiaz pertrãsibit gladi⁹. vt reuelentur ex multis cordib⁹ cogitationes. ¶ Hec ꝓa ps in q̃ describit Symeonis bñdictiõ z futuroz reuelatio. Et habet duas ptes. In prima ponit symeonis bñdictio cũ dixit _Et bñdixit illis symeon _scz christo marie et ioseph. Nota q̃ iste scũs symeon venit in spũ in tẽplũ cũ puer portaret in tẽplũ. Et ex amoze pueri quez gestabat in vlnis bñdixit pentib⁹. Sicut illa mulier q̃ dixit Luc. xj. Beat⁹ vent̃ q̃ te portauit. bñdixit matri ppter filiũ. Sicut ecõuerso plerũqz benedicunt filij ppt parẽtes Thob. vij. Bñdictio sit tibi fili mi. qz boni et optimi viri fili⁹ es. Et aduerte q̃z gratanter est acceptãda ista bñdictiõ quedabat a sene iusto venerãde autoritatis. ¶ Mãde enĩ sũt benedictiões taluũ. sic etiã eoz maledictiones timẽde. Mã cum illuderẽt pueri hebreoz̃ helizeo. d. Ascẽde calue. ascẽde calue. Ipeqz maledixeret eos in noie dñi. due vrse egresse de saltu deuoz̃auerunt ex eis. xlij. vt legit quarto Reg. ij. ¶ Qz diceret aliqs cũ apls dicat Hebr. vij. Sine vlla tradictõe qõ min⁹ ẽ a maiore benedicit. Et cũ symeon nõ fuerit maioris meriti q̃z christ⁹ vel maria. videt q̃ illis nõ debuit benedicere. Ad qõ dicẽdũ. q̃ nõ ẽ inconueniẽs aliq̃m psonã eẽ minorẽ alia merito z maiorem eẽ officio. Vñ maioz officio z minoz merito põt dare bñdictiõem maioz sm meritũ et minoz sm officiũ. Et sic licet virgo fuerit maioz symeone merito. fuit tñ minoz officio. sexu et etaz etate. Vel etiã aliter. Qz bñdictiõis illius formã nõ habem⁹ expssam. possumus dicere q̃ est duplex benedictio. Una creationis vel gratie donationis. Alia laudatiõis siue grãruz actionis. Primo mõ de⁹ bñdixit creaturã. Qz bñdicẽdo causat in ea illud p q̃ bñdicit. s. eẽ vel grãz vel talẽ vt talẽ efficaciã. Quo etiã ministri ecclie bñdicũt aquã z sal et silia. Sz bñdictiõe laudis z grãruz actiõis de⁹ a creatura bñdicit. Sic dz Dan. iij. Bñdicite oĩa opa dñi dño. laudate ꝛc. Et tali bñdictiõe forte symeõ bñdixit christo z pentib⁹ suis

¶ Notandũ aũt q̃ symeon añq̃z ppharet ꝑmisit bñdictiõez. Tũ ad ꝓsolatiõez. Tũ ad cõfortationẽ. Tum ad cõmẽdationẽ. ne passio p̃dicẽda turbet. ne terreat. ne credat culpa primoz pẽtiz esse in causa. Vel iõ bñdixit. qz vt signaret q̃ ei a suntipletebñdictiões patrũ. ppter qđ etiã tã ab angelo q̃z ab elizabeth dicta fuit bñdicta. ¶ Beinde describit Symeõis ppheta siue futuroz reuelatio cũ dicit _Et dixit ad mariã _Et nota q̃ q̃ in ioseph patris silitudo erat q̃a christi nutritoz. iõ nõ est ꝓuat⁹ cõmuni pentũ bñdictione. ¶ Maria vero qz ei⁹ va mater erat ad eaz singularẽ se vtit reuelãdo ei occultoz presagia. Cognouit enĩ illo docẽte quẽ gestabat in vlnis diuinũ illud nõ eẽ ex ioseph sed ex vgine. Iõ ad eã dirigit sermonẽ. d. _Ecce _Vbi aduerte quõ senex symeon cõuenit in grã. pphete cũ iohãne baptista. eo q̃ vterqz dicũt christũ eẽ p̃ntẽ quem alij pphete dixerũt eẽ futurũ. Bñ ergo dic _Ecce posit⁹ est _Hec pphetia cõtinet tria q̃ pphete de christo p̃dixerãt ac p̃ symeon oñdit eũ eẽ christum. Prophete enĩ inter alia spẽaliter de christo dixerant tria. scz q̃ ipe deberet nos a peccatis liberare. Vñ vn⁹ ex eis dixerat. Veniet dñs qui pficiet in pfundũ maris oĩa pcta nra. Itẽ q̃ debe ret cõtradictõez hereticoz z maloz houz sustinere. Vñ in psona eoz dicit Piere. Venite cogitem⁹ cõtra eũ cogitatiões. Itẽ q̃ se deberet pro nobis in mortẽ dare. Vñ de sua passiõe multa dicta sũt Bap. ij. Esa. liij. Et in multis alijs locis Et sm hec pphetia ista habet tres ptes. Qz primo dicit de pctoz deletiõe. Sedo de cõtradictione. Ibi _Et in signũ cui cõtradicet _Tertio de passione ei⁹. Ibi _Et tuã ipi⁹ aiam _Dic ergo p mo _posit⁹ ẽ _i. statut⁹ vt ꝓordinat⁹ ea deo _h _infatul⁹ _ĩ ruinã _i. s. vitioz _z in resurrectiõem _vtutũ _mltoz _i. s. boiz imo oiuz q̃ntũ ĩ se ẽ _ĩ srt _i. ĩfiõ patz credẽtiũ. Nota q̃ xps dstruxit regnũ pctĩ ppt qđ dr _posit⁹ ĩ ruinã _Ruit. n. supbia i ei⁹ hũilitate. Ruit auaricia i ei⁹ pauptate. Ruit ĩuidia i ei⁹ benigtate. Ruit gula in ei⁹ sobrietate. Ruit luxuria i ei⁹ castitate. Ruit ira i ei⁹ patiẽtia. Ruit accidia in ei⁹ laboze z vigilia. Et sic xps dstruẽdo regnũ vtutũ destruxit regnũ vitioz̃ũ ¶ Aliter pt expoi h̃ lrã vt dicat q̃ xps sit posit⁹ in ruinã maloz hoĩm. puta ifideliũ tã iudeoz q̃z hereticoz. qz ipz ipingẽtes tã q̃z ilapidẽ offensiõis z petrã scãdali corruerũt. vt dz. j. pet. ij. Et i resurrectionẽ bonoz qui ipm receperũt p fidẽ Job. j. Sic aũt exponendo aliter est positus in ruinã. aliter in resurrectionẽ. Quia in ruinaz

fuit solum occasionaliter sz in resurrectõnẽ cau
saliter. Deus enĩ nemini est causa ruine. licz pos
sit eẽ occasio. nõ quidẽ data sz accepta. Est tamẽ
cã pene subsequentis. q̃niam christo coopante
ruit synagoga iudeoꝝ. cessauit ritus eorum. ces
sauit regnũ eoꝝ ⁊ sacerdotiũ. ⁊ ip̃i in oẽm regio
nem sunt dispsi. Ruerunt etiã heretici ad p̃tiã
christi sicut papiliones ad lucẽ cãdele. Et qui ex
eis nõ cõuertunt̃ ruũt in dãnationẽ eternaz. Et
sm hoc dr̃ posit9 ĩ ruinã. Vñ hec p̃positio ĩnõ
dicit ordinẽ cause sz cõsecutõez importat. Exem
plũ sm Orige. in luce q̃ licet oculos debiles tur
bet tñ lux ẽ. sic christus sp saluator ẽ licz plurimi
p eum ruant. Vel in scandalũ occasionaliter vl̃
in penã cõsecutiue. Et hoc non est ex vicio chri
sti sed ex illoꝝ stulticia. Officiũ enĩ christi ẽ sem
per saluare sicut officiũ lucis ẽ lucere. Et licz lux
lucẽs sit bona. infirmis tñ oculis ẽ noxia. nec tñ
hoc est ex vitio lucis sz ex vitio oculoꝝ. Sic in p
posito. Ecõm p̃mã aũt expositionẽ christ9 cau
saliter est positus tã in ruinã sez vitioũ q̃z in re
surrectionem sez virtutũ. Et vtrãq; harũ expo
sitionũ tangit hyamo in omel'. Vel etiã possz di
ci q̃ ad lrãm christus positus est in ruinã marti
rum ⁊ aliorꝝ qui in hoc mũdo p christo psecuti
ones patiunt̃. Et in resurrectionẽ sanctoꝝ. de q̃
bus legit̃. q̃ multa corpa scõꝝ cũ eo surrexerunt
Matth. xxvij. Et nota q̃ sm p̃mã expositionem
⁊ illã tertiam cõuenient intelligit̃ vt nõ alijs per
sonis christus venerit in ruinã ⁊ ĩ resurrectionẽ
sed eisdem. Ita q̃ eisdẽ q̃bus fuit ruina fuit et re
surrectio. Vñ sm Chrysо. Cũ sup̃b9 hũilis effica
tur. lasciu9 cast9. auarus miricors. ⁊ ita de alijs.
tũc in eadem psona ẽ ruina vicij ⁊ resurrectio vir
tutis. Silr̃ idem q̃ p christo sustinẽt ruinam
in mũdo. resurgẽt cũ christo in p̃mio.

Deinde cũ dicit ⁊ in signũ ppbetat de chri
sti cõtradictiõe. q̃ videlicet iudei heretici et alij i
fideles ⁊ puersi ei p̃tradicere debebãt. ⁊ q̃ ad hoc
adeo p̃positus fuit ẽ mũdo. tã q̃z signũ ad sagit
tam. vt q̃libet q̃si plibito in eũ iaculum mitteret
Dicit ergo Et in signũ sup̃. posit9 ẽ cui scz si
gno cõtradicet ab infidelib9. Vbi notãdũ sm
Orig. q̃ in oĩb9 que d̃ christo narrant̃ a fidelib9
cõtradictõez passus ẽ ab incredulis ⁊ falsa. Et q̃
dẽ de eo dicim9 q̃ ip̃e fuit ver9 de9. Cui p̃tradi
xit arrianus. Itẽ ẽ ali9 a patre in psona. Cui cõ
tradixit sabellin9. Item dicim9 q̃ est de virgine
cõceptus ⁊ natus. Cui cõtradicũt iudei cherin
tus ebyon ⁊ fotinus. Item q̃ est vna psona ĩ du
abus naturis sb̃sistens Cui cõtradixit nestoriꝰ
qui in christo geminauit psonas. Et eutices qui
cõmiscuit ⁊ p̃fudit naturas. Item q̃ verã carnẽ
passibilem habuit. Cui cõtradixit manicheus ⁊
valentin9. Item dicimus q̃ fecit mirabilia diui
na virtute cum ipse sit deus. Cui cõtradixerunt
iudei dicẽtes. q̃ in beelzebub p̃ncipe demoniorꝝ
facit talia. Matth. xij. Item dicimus q̃ doctrĩa
sua attestabat̃ eũ esse deũ Joh. vij. Nũq̃z locut9
est sic homo. Cui cõtradixerunt iudei dicentes.
Testimonium tuũ non est ver. Johannis. viij.
Item dicim9 q̃ ip̃e saluauit gen9 hũanum. Cui
cõtradixerũt iudei dicẽtes Alios saluos fecit
seipsum nõ põt saluũ facere Matth. xxvij. Itez
dicim9 eũ resurrexisse a mortuis. Cui p̃tradixerũt
iudei dicẽtes Quoniã discipli ei9 noctu venerũt
⁊ furati sũt eũ custodibus dormiẽtib9. Et sic de
multis alijs in q̃b9 christ9 cõtradictores habu
it cõtra se latrantes. De q̃b9 ip̃e cõquerit̃ in ps.
xxvj. Insurrexerũt in me testes iniqui et mẽtita
est iniquitas sibi. Potuit enĩ christ9 ip̃ugnari
sed nõ potuit expugnari vt ait btũs Aug9. Sic
igit̃ christus fuit in signũ cõtradictiõis positus
sicut signũ ad sagittã. Alio modo dr̃ signũ con
tradictiõis. Signũ enĩ inducit̃ grã alicui9 signi
ficãdi. Et tũc illi signo cõtradicit̃ q̃n negat̃ illud
eẽ q̃ signũ demõstrat. Sicut circulus ponit̃ ĩ
signum vini. Cui p̃tradicit̃ q̃n negat̃ ibi eẽ vinũ
Sic christus in tota vita sua ⁊ doctrina gessit si
gnum diuinitatis. Sed infideles ei contradixe
runt negãtes eum eẽ deũ. Aliter sm basilium. si
gnũ cõtradictiõis dr̃ crux de q̃ dr̃ q̃ Moyses fe
cit serpentẽ eneũ et posuit eum p̃ signo. Hoc si
gnũ dicit̃ cõtradictiõis. Hr̃ q̃busdaz videt̃ ridi
culosũ et horribile vt iudeis et gẽtib9. Vñ. j. Cor
j. Nos p̃dicã9 christũ crucifixũ iudeis q̃dẽ scã
dalũ gẽtib9 vr̃o stultitiã Aliis vr̃o videt̃ valde ve
andum et amabile vt christianis. Alit̃ sm Gre
go Nanz. Signũ dr̃ ip̃e christus tãq̃z supra na
turam existens ⁊ autor signoꝝ.

Deinde cũ dicit Et tuã ipsius aiam ppbetat Symeon
de christi passiõe. d. Et tuã ip̃i9 aiam Nõ ver
bũ q̃dã intelligũt de aia christi. vt sit sensus. Hr̃
aiam ip̃ius christi p̃trãsiuit gladi9 doloris ĩ sua
passiõe. Noĩe aũt gladij itelligunt̃ q̃cũq; arma
d̃ ferro vulnerantia. vt ensis mucro lancea cul
tell9 ⁊ silia. Et dr̃ gladi9 p̃trãsire aiaz q̃n q̃s vul
nerat̃ ad mortẽ. Et tũc exponit̃ lrã sic. Et tuã o vir
go ip̃i9 filij tui aiaz. i. aiaz filij tui quã ⁊ tuã dico
q̃r eã diligis vt tuã. p̃trãsibit gladi9. s. passionis.
Alij itelligũt l̃r d̃ aia btẽ v̄gis. Et tũc exponit̃ sic
O v̄go tuã ip̃i9 aiaz i. aiaz tuã p̃ naturaz quã et
dico ipsius filij tui per gratiam ⁊ amorem. sicut
duo intime se amãtes dicunt̃ hr̃ aiaz vnã. banc
inq̃z aiaz tuã p̃trãsibit gladi9. Hz tũc queritur
q̃s fuerit ille gladius. non enim fuit materialis

Quia vt dicit Ouge. Nulla hystoria docet btāz mariā ex hac vita gladij occisione migrasse pcipue cū non aīa sed corpus ferro soleat interfici. Et ideo dicit Ambz. hoc intelligendū de gladio spūs qđ ē verbū dei. Epb. vj. Viuus. n. ē sermo dei et penetrabilior oi gladio ancipiti. ptingēs vsqz ad diuisionē anime z spūs Heb. iiij. Et q; beata virgo nō fuit ignara mysterij celestis imo noticiaz optime habuit pfundor mysteriorz p mōis diuī. nō dr gladius aiam eius ptrāsisse. Et pōt dica p̄m Bernz. Q; ille gladius maxime fuit illō verbum diuinū christi in cruce dicētis. Mulier ecce filius tuus. Illo enī verbo cognouit se separari a christo et infelicem cepit p filio suscipere cōmutationem. Unde Bernz. O qualis inquit cōmutatio. seruus p dño. discipulus p magistro. homo purus p dei filio traditē Aliter etiam dicitur z magis cōmuniē q nō intelligit de gladio corporalis passionis sed de gladio cordialis cōpassionis z doloris quē virgo habuit in filij sui passione intātum ac si ipamet pependisset in cruce Unde Bernz. in pſona virginis filiū alloquens sic dicit Si pateris patior. si morieris morior. si cruciaris crucior. Item Bernz. vginē alloquēs sic inquit. Dū pforat lancea ille tuus ihesus. omniū quidem sed spēaliē tuus. ipius aiam nequaqz gladius ptrāsiuit. quia iā expirauerat. sz tuā Unde te plus qz martirem p̄dicam. Unde Hiero. dicit. Q; quia mēte virgo passa est pl; qz martir fuit Dicit etiā Bam. Q; dolores qs pariēs effugit tpe passionis sustinuit. Itē dicit Aug; in p̄mōe q legit feria tertia in pasca. Illa inqt pia matbtā virgo inmani dolore eiulans pectora delicata cōtundens. ita ipa viscera oiaqz fatigauerat mēbra. vt iam in excessu deficiens. vix puenire potuisset ad christi funus. Sed cōtra istā expositiōez instat sic. Cum enībtā virgo maria nouerit omnia mysteria dñice passionis. puta q erat p hoc humanū genus redēptur; z q erat resurrectur; zc. nō videt q tātū dolorem habuerit marie cuz tanta passio nō cadat in animū tā cōstantem z virtute pfectissimū. sicut fuit anim; btē vginis. Nō enī est dubiū ipam attigisse tertiā z quartā etatem spūalem hoīs interioris. Unde habes infra in sermone de septuage. Et ideo picture que de hoc solent fieri qūo btā virgo ploret z plāgat capillos trahat z quasi cadēs teneat z hmōi vident vane. Cū euāgelium dicat eaz stetisse iurta crucem. Cum tū plorātium z merentū potius sit sedere vtpote resolutus virib; ex dolore z spiritibus vitalib; recurrētibus ad cor exterioribus mēbris relictis. Unde dicit in ps. Sup flumia babilonis illic sedim; z fleuim; Ad qđ respondet Ouge. in omel. hui; euā gelij. Q; licet ygo nō dubitaret christū sicut dei filiū ppria volūtate mori z mortem ipam eē deiecturū. Ex sua tū carne pcreatū nō sine doloris affectu potuit videre sic ignominiose tractari z crucifigi Hec tū dolor ille cōpassiuus ita rōnem ei; obfuscabat vt q̄cqz inordinatū in gestib; suis oīderet. Unde ad id qđ obijcit de pictura pōt dici sic dicit Oratius. Dictoribus atqz poetis qlibet addendi semp fuit equa ptās. Nec tū vane z false sunt tales picture. Tant; enī dolor in sui natura habet tales extēsiones mēbrorz z casū inducere. z huic rūdet pictura. sed virtutis imēsitas talem impetum moderat. Et sic intelligēdū est qđ btūs Augustin; dicit in libro de qstionib; veteris z noui testamenti. Aut enī q virgo stupore quodam in morte dñi dubitauit. videns dei filiuz sic vsqz ad mortē crucis humiliatū. z sicut gladi; ptrāliens iurta hoīem timorē facit. nō pcutit. ita z dubitatio mestitiā fecit nō tū occidit. q; nō sedit in aīo sz ptransijt quasi p vmbrā. Hec btūs Aug; Ex oībus his cōcludit q btā virgo dolorē q̄dez magnū habuit p̄m hoīem exteriorē sz vsqz ad interiorem hoīem dolor ille nequaqz puenit q etiam interior homo dolorē insensualitate repressit z tpauit intātū. vt nihil in verbis vel factis suis oīderet qđ eēt irrōnabile aut indiscretum Et nota q verbū dubitatiōis non accipit ibi beat; Aug; p hesitatione in fide. cum fides in ipa spe illesa pmansit. sz accipit p quadā timorosa trepidatione sicut ibi i orōe. Respice qs dñe sup zc. p qua dñs noster nō dubitauit manib; tradi nocentū Aliter nota q multiplex est gladius. Primus ē peccatorū. ps. Gladū euaginauerūt pctōres. Et hic subdistinguit. Est. n. gladius rancoris in corde. ps. Gladi; eorum intrat in corda iporz. Itē detractiōis in ore. ps. Lingua eorū gladius acut;. Itē psecutiōis in opere Exo. xv. Euaginabo gladiū meū. interficiet eos manus mea. Itē est gladi; hereſis diuidens ab vnitate fidei. Prouerb. v. Lingua eius acuta quasi gladius biceps. Hcōs est gladi; iustorum Cant. iij. En lectulū salomonis zc. Et post. Omnes tenētes gladios. Et hic subdistinguit. Est enī gladius doctrine Heb. iiij. Viuus ē sermo dei z penetrabilior oi gladio. Itē mortificatiōis carnis Exo. xxxij. Donat vir gladiū suuz supfemur suū. ite et redite de porta vsqz ad portā per medium castroz z occidat vnusqsqz fratrē suuz z amicū z primū suum. i. sororē. z familiarez voluptatem. Itē compassionis caritatis Ezech. v. Tactibi gladū acutum radentē pilos. Et seqt. Et duces eum p caput tuū z barbā. Hic gladi;

est caritas qua supflua radūt et pauperib⁹ erogant. Jtē ē gladi⁹ discretiōis siue iudicij Apoc.j. Ex ore eius gladi⁹ ex vtraq3 pte acutus exibat. Item diuisionis hūani desiderij Mat.x. Nō veni mittere pacē sz gladiū. ¶ Tertiꝰ est gladius platoy. ps. Exultatiōes dei in gutture eoy. z gladij ancipites ī manib⁹ eoy. Et hic subdistinguit Est enī gladi⁹ vindicte ad terroꝛē. ij. Mach. xv. Accipe gladiū sāctum munꝰ a deo in q̄ deijcies aduersarios ppli mei israel. Item tutele ad pte/ctionē. j. Mach. iij. Protegebat castra gladio. Item auctoritatis ad executionē Ro. xiij. Nō sine causa gladiū portat. Jtez cōdescēsiōis Mat. xxvj. Mitte gladiū tuū in vaginam. ¶ Quartus est gladius diuinꝰ quē dñs vibrabit ad cōmunationem maloy. ps. Gladiuz vibrabit. Jtez exacuet ad interfectionē dānatorū Deut. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiū meum z arripuerit iudiciū manus mea. reddā vltionē ꝛc. Item elevabit ad gloriam beatoy Ibidē. xxxij. Scutum auxilij tui z gladius glorie tue deus tuꝰ. Gladius ꝑmus scz pctoꝝ locū hic habet q̄ aiam christi de vitā eius corpalē ptrāsiuit in sua passione et aiam virginis in cōpassione ¶ G Sequī vt reuelent Vbi symeon subdit q̄dā ex ꝑmissis consecutū. Ex eo enī q̄ christꝰ positus ē in ruinam z in resurrectionē et in signū z passionem vt dictū est cōsecutū est ꝛ q̄ multoy cogitatiōes sunt manifeste. Et hoc est q̄ dicit vt reuelent er multis cordibus cogitatiōes. Et nota q̄ ly vt nō ponit hic causaliter. Nō enī ꝓpter hoc ꝓncipaliter pati voluit christus vt reuelarent cogitationes hoīm. Sed ly vt tenet hic cōsecutiue. Qz ꝛ q̄ est reuelari cogitatiōes secutū est ad passiōez christi. Sicut si dicerē. Exiui ad campos vt caperer ab hostibus. Capi ab hostibus nō fuit deintentiōe mea sz q̄dam cōsecutū ad exitū meum Et est silis modꝰ loquēdi cū dicit sepius in euāgelio. Hoc factū est vt implerent scripture. Hec enī nō fuit ꝓncipalis intentō christi q̄ talia fecit vel passus est vt implerent scripture. Sed post q3 talia euenerūt cōsecutiue scripture sūt implete. Nō enī ꝓphetia est cā euētus rei sz ipa res est cā ꝓphetie ¶ Notādū aūt q̄ occulta cogitationū reuelata sunt p christū multiplicit. Uno mō sicut p opꝰ patz cogitatio. Nā in hoc ope cōtradictiōis z passionis christi. patuit malicia sacerdotū odium iudeoy. duricia ppli. inconstantia pylati. auaricia iude. pusillanimitas petri z aliorum a ploy. militū nequicia. christi cōstantia et patiēcia et sic de alijs. Alio mō q̄ intentiōes antiquoy patrū de christo que latebant in scriptis. tūc patebāt videlicet q̄ qō expectabāt tūc manifestum fiebat. Tertio mō sic. q̄ maliciā phariseoꝝ christus sua ꝓdicatione detexit. d. Mat. vij. Attendite a falsis ꝓphetis ꝛc. Quarto q̄ meditatiōes discipuloy nō recte opinātū de christo tūc fuerūt reuelate z emēdate. q̄ñ post ambiguitatē supuenit eis certitudo christo resurgēte z eis dicēte Luc. vlc. Videte manꝰ meas z pedes meos quia ego ipe sū. Quinto q̄ ꝑm Ouge. cogitatiōes male hoīm reuelate sūt tpe passionis vt occideret eas ille q̄ p nobis mortuꝰ est. q̄z diu enī occultant nō pūt sanari. Et si nos reuelaueri mus pctā nostra nō solū dōz etiā his q̄ possūt mederi vulneribꝰ nostris delebunt pctā nostra Sexto quia p christum cogitationes oīm revelabunt in iudicio. j. Coy. iiij. Veniet dñs q̄ illūinabit abscōdita tenebray. z manifestabit cōsilia coꝛdium.

¶ Tertia pars euāgelij. LXXXII

Et erat anna ꝓphetissa filia phanuel de tribu aser. hec ꝓcesserat ī die bꝰ mltis. et vixerat cū viro suo ānis septem a virginitate sua. Et hec vidua vsq3 ad ānos octogitaquattuoꝛ erat. que nō discedebat a templo. ieiunijs et obsecratiōib⁹ seruiēs die ac nocte. Et hec ipsa hora superueniēs cōfitebatur domino. et loquebatur de illo oībus qui expectabāt redēptōz israel ¶ Tertia ps euāgelij in qua ponit Anne de christo ꝓphetica locutio. Ubi notandū q̄ decebat christū testimoniū habere ab omni genere psonarū. vt inexcusabiles sint qui nō credūt euāgelio. Unde christus habuit testimoniū diuinū. angelicum. z humanū. Et quātū ad simplices z pfectos in vtroq3 sexu. vt ostēdat q̄ vterq3 sexus ad redemptionē spectabat sicut vterq3 ceciderat. Unō vt nihil desit ad firmitatē testimonij. christꝰ natus habuit testimoniū mtlīo⁹me scz a nata diuina Matth. iij. z xvij. z Mar. j. z Luc. iij. Hic ē filius meus dilectus. Jtem a natura supcelesti. s. angelica Luc. ij. Facta ē cū angelo multitudo celestis Jtē a natura celesti scz stella Mat. ij. Vidimus stellā ei⁹ in oꝛiēte. Jtē a natura subcelesti scz humana. Et hoc de oī statu. De statu quidez simplici z virili sapiēte vt magi Mat. ij. Ecce magi ab oriente venerūt Jtē de statu senili masculino vt symeon Luc. ij. Et venit in spū in tēplū. Jtē de statu senili femineo. vt hic de anna. Jtē de statu infantili vt pueri q̄ nō loquēdo sz moriēdo euz ꝓfessi sūt Mat. ij. Occidit multos pueros Disigit natura. oīs sexꝰ et oīs etas christo

nascenti testimoniū phibuit. qz ipse debebat re/parare oia. Uñ z pueris in tēplo clamantib9 et pharisēis reclamātib9. dictū ē Lu. xix. Si tacuerint hi lapides clamabūt. Igit de testimonio hꝰ sancte femine tria hic describunt. Primū est pphetātis auctoritas. Scōm est testificātis sanctitas. Ibi Et vixerat cū viro suo. Tertiū est testimonij celebritas. Ibi Et hec ipa hora. Auctoritas aūt pphetātis cōmēdat a qnqz. Primo a nomīe gratie. Unde dicit Et erat anna que interptat in qua est grā. Et ve gratiosa fuit hec mulier. qz vna de tribꝰ mulieribꝰ que legunt de christo pphetasse. Uñ aut Amb. Prophetauerat copulata coniugio. s. elizabeth, pphetauerat virgo scz maria. debuit etiā vidua pphetare. ne cuiusqz cōfessio deeēt aut sexus. Secdo cōmendat a pphetie dono. Uñ dicit Pphetissa Et B est magnū donū. Et p illo tpe iudaicꝰ ppls nullum habuit ppham nisi hāc feminā. Tertio cōmēdat ab origine qz filia phanuel qđ interpta tur facies dñi. Et ipsa vidit faciē dñi quā desiderauerat videre ppha. d. Ondē faciē tuā et salui erum. Quarto cōmēdat a tribu seu pgenie qa de tribu aser qui inter patriarchas fuit octauus. z significat bītudinē resurrectiōis que erit mūdi etate octaua. Uñ et aser interptat beatitudo. De quo Geñ. xlix. Aser pinguis panis eius z pbebit delicias regibus. Quito cōmendatur a venerāda senectute cū dicit Hec pcesserat ō virtute in virtutē i dieb9 multis glo. i. puecte etatis erat. Et sicut pcesserat etate tpis. ita z maturitate morꝫ Prouerb. xiij. Justoꝝ semita quasi lux splēdēs pcedit. z crescit vsqz ad pfectū diez Sed cōtrariū videmus in aliquib9 qui postqz senescunt efficiunt sicut pueri moribus z vitijs De quibus Esa. lxv. Puer centum annorum morietur z pctōr centū annoꝝ maledictus erit. Et vere maledictus qa senex in annis dū pecca re nō potest tum oribꝰ peccādi materiaz tribuit. Ibi Et vixerat describit testificātis sanctitas q ad duo. Primo q ad statū cōiugalem. Secdo quo ad statū viduales Ibi Et hec vidua erat Quo ad statū cōiugalem cōmendat eius sāctitas a quattuor cōdicionibꝰ pmēdabilibꝰ i mrīmonio Primo ei dz eē int cōiuges pacifica cōuersatio. Uñ Ecc. xxv. In tribꝰ placitū est spū meo que sūt pbata coraz deo z hoībus. Concordia fratrū z amor primorum z vir z mulier sibi bñ cōsentientes. Tale fuit matrimoniū istius scē mulieris dz q dicit Et vixerat cū viro suo. quia si nō fuisset int eos pax et cōcordia nō fuisset vita sed mors. Unde Ecc. xxv. Cōmorari leoni z draconi placebit. qz habitare cū muliere nequā. Et hoc idē intelligendū est de viro. Secda cōdicio matrimonij est fides thori vt mulier nulli alij misceat. Unde de muliere frangente fidē thori dicit Ecc. xxiij. Mis mulier relinquēs virū suū z. erit dedecus eius eo q nō intellexit timorez dei. Iz de ista scā muliere dz q vixerat cū viro suo nō alienis Tertia cōdicio matrimonij est fedus ppetuū. qđ non soluit nisi morte interueniente. j. Cor. vij. Mulier alligata est legi quāto tpe vir eiꝰ viuit. Qz si dormierit vir eius liberata est a lege viri. Imo ex quo matrimoniū cōsūmatū est. dato q cōiuges separent ab inuicē licentiati ad religionis ingressum. semptū matrimoniuz manet inuiolabile. Ita q viuente altero nunqz pōt eoz alijs alteri copulari. Tale fuit matrimonium istiꝰ sācte mulieris. de qua dicit q vixerat cū viro suo septem annis Quarta cōdicio decoraās matrimoniū est carnis integritas. Licet enī vidua possit nubere. tñ nō est ita decor matrimoniuz sicut virginis. Uñ nō dat eis annulꝰ aureꝰ. nec bñdicūt eoz nuptie. nec vir ducens corruptā pt pcedere ad sacros ordines. Sed matrimoniuz istius scē mulieris habuit carnis integritatem. Unde dicit a virginitate sua glo. i. a tpe amisse vginitatis. Deinde cū dicit Et hec vidua erat describit testificātis sanctitas quo ad statū vidualez. In q pmēdabilis ondit in septē pditionibus. que requirunt ad pfectionem status vidualis. Prima est vt speret in deo. Mulieres enī desolate maritis plūmas cōsueuerūt pati molestias. de quibꝰ ad nullū pñt nec debēt recurrere nisi ad solum deū. q̄ suscipit pupillum z viduā. z viā pctōrum dispdet. Uñ. j. Thy. v. Que vere vidua ē z desolata speret in dñm. Talis fuit hec mulier ō qua dicitur Et hec vidua erat subaudi vera. Secda pdicō est q debet habere etatis maturitatem. Uñ. j. Thymo. v. Uidua eligat nō minꝰ qz. lx. annoꝝ que fuerit vniꝰ viri vxor. Et hoc ideo. quia piculosum est cōuersari cū viduis adolescētibꝰ. Uñ aplꝰ pcepit thymotheo dicēs. Adolescētiores aūt viduas deuita. j. Thymo. v. De ista aūt scā muliere dicit q erat vidua vsqz ad annos octogīta quattuor Tāto enī tpe pmansit in viduitate. Qz cū ipa fuerit septem annis in cōiugio. Et qñ matrimonio copulabat saltum habuit. xij. annos. Et sic patet q erat annoꝝ centū z quattuor. Tertia cōdicō est q vidua debet frequētare ecclīam. Est enim quasi media monacha. Qđ demōstrat ligatura capitis vestiū color obscurꝰ z cetera mlta. p q̄ ondit se ex magna pte renūciasse delicijs mundanis. Talis enī erat hec scā mulier ō qua dicit

qꝫ nō discedebat de tēplo ¶ Moraliter ꝑm glo. Anna nō recedebat de templo. cū fidelis aīa semp studet castum ⁊ īmaculatum templū sui corꝑis custodire. Hinc ꝑcipit sacerdotibus veteris testamenti vt tpe ministrationis iugiter maneant in sanctis. q̄tenꝰ aīa que deo ministrare cepit nō quiescat a bono. ¶ Q, aūt dicit nō discedebat ad lrām nō est intelligēdū ꝑm glo. q ad horam nō discesserit. Nō enīz ibi dormiebat de nocte. sed hoc dicitur quia frequens ibi erat.

¶ Quarta condicio est. q vidua debet vacare ieiunijs ⁊ fugere mūdi delicias. cōtra libidinē carnis. exēplo iudith. que habebat supra lūbos suos cilicium ⁊ ieiunabat oībus diebꝰ vite sue. Judith. viij. Naz vt dicit apl's. j. Thy. v. Vidua que manet in delicijs viuēs mortua est. Ista āt scā mulier vacabat ieiunijs vt ħ dicit. ¶ Quīta cōdicio est q vidua debet orōnibꝰ insistere Vñ j. Thymo. v. Vidua instet obsecratiōibus die ac nocte. Est aūt obsecratio orō cū obtestatione vel aduratiōe ꝑ sacra. Sicut cuz dicimꝰ. ℙ Per crucem ⁊ passionem tuā libera nos dñe. Et iterz cū dicimus. ℙ Per dñm nostrz ihesū christū ꝛc. Et est talis oratio efficacissimū genus impetrandi Tali mō hec scā mulier orauit. Vñ dicit [obsecrationibꝰ] [Forte obsecrauit aduentum christi in carnē. quēadmodū orauit Moyses Exo. iij Obsecro dñe mitte quē missurus es. ¶ Sexta cōdicio est q vidua debet eē obsequiosa indigentibus in opibus vite actiue. Unō. j. Thy. v. Vidua eligat ꝛc. in opibus bonis testimonium habēs. si filios educauit. si hospicō paupes recepit si scoꝝ pedes lauit. si tribulationem patientibus sumministrauit. si omne opus bonū subsecuta est. Talis fuit ista scā mulier de qua dicit. q erat [seruiēs] q nō tātū intelligit de dei ꝑfute que est religio. sed etiā de ea q̄ est pietas. q̄ ad oīa vtilis est vt dicit aplūs. j. Thymo. iiij. ¶ Septima cōdicio est q vidua debet in bonis tpalibꝰ contenta manere. quia mulieres nupte cogitāt que sūt mōdi ⁊ quō placeāt viris suis. j. Coꝝ. vij. Quare go libera ē ab illa lege viri. talis debz die ac nocte meditari in lege dñi et exercitari in opibꝰ suis pra dictis. Sic fecit ista scā mulier de qua dicit q agebat oia bona supra dicta die ac nocte. Sic non fecit Thamar vidua her filij Jude. Que licet aliquo tpe in viduitate pmansisset. depositis vestibus vidualibus induta est teristro. id est. velamine quo vtunt mulieres arabie. ⁊ cōmisit incestum vt legit Geñ. xxxviij. Sed ista scāz vidua annā Orige. de ꝑdictis virtutibꝰ cōmēdās ac ꝓbo alias instruēs sic ait. Neqz enī inq̄t spiritussanctꝰ fortuito habitauit in ea. Bonū enīz est ei et pium si qua pōt virginitatis grām possidere. Si aūt hoc nō potuerit sz euenerit ei vt p dat virū. vidua pseueret. Nō quidē nō solūz pꝰ mortē viri. sz etiā cū ille viuit debet habere ī aīo vt etiam si nō euenerit volūtas ipius ⁊ ppositū a dño coroneť. Et dicat hoc voueo. hoc ꝑmitto si mihi humanū aliq̄d qđ nō opto cōtigerit nihil aliud faciam q̄z incōtaminata ⁊ vidua pseuerem. Juste ergo scā mulier spūm ppbetandi meruit accipe. quia longa castitate longiseqz ieiunijs ad hoc culmen puenerat. Hec Ouigenes

¶ Deinde cum dicit [⁊ hec ipa hora] ꝓdꝰ cōmendationē pone ꝓphetātis ponit testimonij eius celebritas. Jō enīz ꝑm Ambꝝ. Talis hec mulier inducit ⁊ stipendijs viduitatis et moribus vt digna fuisse credat nūciare redemptorez oīm venisse. Et tangunt hic tria. ¶ ℙrimo premittit huiꝰ religiose mulieris inopinata supuētio cum dicit [Et hec ipa hora] qua scz symeon loquebat de christo tenens euz in vlnis [supueniens] [Forte et ipa venit in spū in tēplū sicut et symeon. Et aduerte qūo saluatoris laudes icul cant. Quoniā añq̄z rumor vnius desinat. succedit noua laus et gloria. Anteq̄z enī angelꝰ natū christum nūciasset pastoribus. facta est cum angelo multitudo celestis exercitus laudantium deum. Et añq̄z pastores ad ptū virginis accederent. auditum est canticū nouū in celestibꝰ. Et añq̄z pastorum rumor cessaret ecce magi venerunt ab oriente. Et dum adhuc plena erant hominū ora loquētium de nouitate magorū. ecce symeon adorat infantem ℙNō dum ille ꝛba finierat. ⁊ ecce hec religiosa mulier supueniens confitebat dño. ¶ Secdo ponit eius religiosa cōfessio cum dicit [Cōfitebat dño] Et erat hec cōfessio laudis et grāzactionis q ipa meruit videre christum natum. ℙDe tali cōfessione dicit in ps. Confitemini dño quoniā bonꝰ. Et Luc. x. Confitebor tibi pater celi et terre quia abscondisti ꝛc

¶ Tertio subdit eius ꝓphetica locutio cū dicit [Et loquebat de illo ꝛc] [Forte nunciauit eū ee saluatorem ⁊ hūam generis redemptoē quez expectabāt filij israel Hoc est q dicit [oībus qui expectabant redemptionē israel] ¶ Nota istius mulieris singulare ꝓuilegium quo ad duo. Tum quia loquebat in templo cū dicat aplūs ℙMulieres taceant in ecclesia. nō enim ꝑmittit eis loqui. j. Coꝝ. xiiij. Tum etiam quia publice loquebat oībus ꝛc. Symeon aūt ꝓuate locutus fuit ad mariam solum. ¶ Nota etiam q euangelista nō specificat quid loqueret. sed satis ptz q ex quo loquebat his qui expectabant redēptionē israel. nō aliud loquebat nisi q ipe erat ille

diu desiderat⁹ qui eos redimere deberet ¶Dos set etiam dici q⁹ symeonis testificatio explicite ꝺscribit̃ et ꝑ modum ꝓdicationis. ¶Anne vo ipli/cite ⁊ ꝑ modū cōfessionis. hoc forte ideo q⁹ do/cere in ecclesia nō est mulierū sed viroꝝ. j. Thy. ij. ¶Attamen q⁹ ista mulier locuta est in tēplo. fuit ex ꝓuilegio singulari. sed ꝓuilegia paucoꝝ nō facit legem. ¶De cōmuni enī lege mulieres in eccle/sia tacere debēt ¶ Et ¶Moraliť nota q⁹ iopina/tus cōcursus istaꝝ ꝑsonarum de quib⁹ fit men tio in p̃nti euāgelio nō sine mysterio diuino in stinctu factus est. ¶Propter quod festū purifica tionis dictum est ypapanti id est obuiantiū q⁹ Symeon et Anna obuiauerūt marie ⁊ Joseph sine aliqua cōuocatiōe. Et ideo in die illo vniuer saliter fit ꝓcessio. Et nos sp̃aliter in mēte debe/mus istaꝝ quattuoꝝ ꝑsonarū ꝓcessionē celebra re. ¶Per Symeonem qui interp̃tat audiēs qui ⁊ respōsū audiuerat a spūscō mentali scz reue/latione signat̃ verbi dei studiosa auditio. ¶Per Annam que interp̃tat grā ⁊ que nō discedebat de tēplo ⁊c. signat̃ crebra oro. ¶Per Joseph q⁹ int̃ p̃tat appositio vel augmentū qui ⁊ sollicitaꝝ cu/ram habuit de puero christo. intelligit̃ bonoꝝ operū continua appositio. ¶Per mariam vero q⁹ interp̃tat illuminata que et christum portauit in vtero signat̃ diuine cōformitatis pfectissima vnio. ¶De aūt quattuoꝝ ꝑsone christum offeren tes in mente debēt portare quattuoꝝ luminaria Symeon portat lumen scē meditatiōis. Anna gestat lumen interne deuotiōis. Joseph defert lumen virtuose pgressionis. ¶Maria vero por/tat lumen supne cōtemplatiōis. ¶Hec quattuor innuunt̃ in ps. ¶Memor fui dei et delectatus sū et exercitatus suꝝ et defecit spūs meus. Et patēt referendo singula singulis.

¶Quarta pars euangelii.

LXXXIII

¶Et ut perfecerūt om/nia secūdū legē domini reuer si sūt in galileā in ciuitatē suā na/zareth. ¶Puer aūt crescebat et cōfortaba/tur plen⁹ sapientia et gratia dei erat in illo. ¶ ¶Quarta ps in qua innuit̃ chri/sti pueri sub lege humilis subiectio. Ubi cōside randum q⁹ licet christus eēt sup omnem legem ipe tñ voluit subijci. ⁊ subiect⁹ eē triplici legi. vi/delicet legi cerimoniali. legi naturali. ⁊ legi mo/rali. ¶Primo igit̃ euāgelista ostendit christū sub iectum fuisse legi cerimoniali. ¶Scdo ostendit ꝟ idem de lege naturali Ibi ¶Puer aūt crescebat. Tertio ostēdit hoc de lege morali Ibi ¶Cum fa/ctus eēt iesus annoꝝ. xij. ¶In euāgelio sequēt⁹ dñice. ¶Quantū ad ꝓmū ostendit eum fuisse subiectū obseruantie legali pfecte ⁊ complete. q⁹ dic̃ ¶Et vt pfecerūt oia ¶Et dic̃ signanť pfecerūt quia nō quocūq⁹ mō mater christi impleuit le/gem. sed pfecte mandatū eius opans. nō omit/tens nec apicem. ¶Io dicit ¶pfecerūt ¶Quoniam necessitas est seruare legem. sed pfectu⁹ est face/re legis p̃cepta bis q⁹ sunt supra legem. Et q⁹ btā virgo erat supra legem. ⁊ tñ eam impleuit. ideo dicit q⁹ ¶pfecerunt oia ¶que erant tria scz oblatō pueri ad templū. ¶Redēptio eius quia ꝓmoge/nitus erat. ¶Uñ offerebāt ꝓ eo par turturuz aut par colūbarū. Et hec fecerunt ꝑm legem domi/ni. ¶Quib⁹ expletis reuersi sūt scz maria ⁊ ioseph cum puero in galileā in ciuitatē suam nazareth ¶Dicit̃ aūt nazareth ciuitas sua q⁹ ibi cōceptus ⁊ educatus ¶Et nota ꝑm glo. ¶Bedā ⁊ haymo/nem. q⁹ lucas hic ꝓmittit fugam eoꝝ in egyptū de qua dicit ¶Matthe⁹. ¶Uñ ꝑm eos nō fuerūt ꝓ nunc statim reuersi de hierusalē in nazareth. ¶Ex monitu angeli descēderūt in egyptum. Et p⁹ se/ptem annos mortuo herode redierūt in galileā monitione angelica. ¶Sed alij dicūt q⁹ causa q⁹ re btā virgo ⁊ ioseph de nazareth pfecti sūt in be thleem fuit ratione descriptionis totius orbis Et quia ibi pepit. non potuit eaz ioseph reduce re añ tps purificatiōis expletū. ¶Sed eo expleto ⁊ oibus que ad oblatiōez spectabant rite perfe/ctis vt hic dicit̃. reuersi sūt statim in galileaz. nec expectauerūt ad hoc monitionē āgeli. sed vltro ad patriam quasi libentius ibi cōuersantes re/dierūt Et post erinde monitu angeli in egyptuz fugerūt ¶Matth. ij ¶Dubitaret aliquis qua/re christus subiugari voluit legali obseruatiōe Rñdeo dicēdū q⁹ ad hoc assignat̃ multiplex rō. ¶Primo hoc voluit vt legem veterez approbaret. ¶Secundo vt eam seruando in seipsum cōsum maret et termīaret ostēdēs ex hoc ad q⁹ ipsū erat ordinata. ¶Tertio vt iudeis calūniandi occasio/nem subtraderet. ¶Quarto vt homines a seruitu/te legis liberaret ꝑm illud Gal. iij. ¶Misit de⁹ fi/lium suum factū ex muliere. factum sub lege vt eos q⁹ sub lege erant redimeret. ¶ ¶Deinō cum dicit ¶Puer aūt crescebat ¶ostēdit euz sub iectum fuisse legi naturali in eo videlicz q⁹ ad mo/dum alioꝝ pueroꝝ successiue creuit p augmē/tum mēbroꝝ. ⁊ confortabat in vigore corporis. Nam licet potuisset ex ipso vtero immēsuram cōplete etatis ⁊ pfecti roboris ꝓdire ꝑm corpus sicut in vtero fuit format⁹ in instanti nō succes/siue. tñ sic nō voluit eē. ne crederet fantasma esse ⁊ nō verū corp⁹ qō sic subito ꝓdiret ex vtero taz

magnū. Uñ nō ſempet in oībus miracula face re volebat. ſz etiā legi naturali fragilitatis hūa/ ne ſubiici voluit. ꝓter ꝙz ī his que ſūt culpe. Uñ ſic dicit leo papa in ſmone de epiph. Sicut fide lia erāt teſtimonia q ipm dei filiū arguebant ita pbatiſſimū eē debebat ipm veraz noſtre car nis ſuſcepiſſe naturā. Jō ſibi nihil de puerilibus cōdicioībus deficere debuit. ſed in oībus talib⁹ debuit aſſiſtari fratrib⁹ Heb. ij. Ne vero ꝙs ima ginet ita eū creuiſſe ſm aiam ſicut creuit ſm cor pus. Ideo ſubdit q erat plenus ſapiētia quā/ tum ad pfectionem intellectus ⁊ grā dei erat ī illo quātū ad plenitudinem affectus Nota ſm Bedā q quia in chriſto habitat oīs plenitu do diuinitatis corpaliter. Jō puer ille erat plen⁹ ſapiētia. Nec ſm hoc indiguit augeri nec cōfor tari vtpote verbū dei et deus. Sed inquātū fuit hō erat in eo gratia. Magna emz grā illi homi/ ni chriſto donata eſt. vt exꝙ homo fieri cepiſſet perfectus eēt et deus. Et nota q ſm doctores tri pler gratia ponit in chriſto ſcz grā vnionis que aiam chriſti diſponit ad vnionem. De qua iam dixit Beda. Grā ſingularis pſone que aiaz illā aſſiſtat deo faciēs eam deiformez. Et grā capitis qua chriſtus caput eccleſie influit in mēbra. Et quelibet iſtarū eſt gratia creata. Sed an hec tri pler gratia ꝛmporꝛet vnū et eūdē habitū ſola ra tione differentē. vel ſint plures et diuerſi habit⁹ nō eſt pūtus ſpeculatiōis. Utrū aūt aliꝙ modo poſſit dici chriſtus creuiſſe in ſapiētia et gratia. dicēt in euāgelio dñice ſequētis ſcilicet ifra octa uam epiphanie.

Sermo de eodem LXXXIIII

Puer autem creſce bat ⁊ cōfortabat Quia in rebus humanis nihil adeo eſt pfe/ ctum q̄n plus poſſit pfici. Uñ Hie rony. in quadā epla aut Hec eſt ī boībus ſola pfectio pfectio ſue impfectiōis. Cui cōcordat qđ dicit btūs Aug⁹. Hec ſūma pfectio chriſtiane re ligionis eſt vt quātū cūqz hō in hac vita pficiat ſemp ſibi putet ſupeſſe qđ querat. Cui⁹ ratio eſt Quia ſtatus pūtis vite non eſt niſi quedaz via qua ad patriā pgimus ſm Greg. ſed via nunq̄z pficit niſi adepto termino. quare ꝛc. Hinc ē q to tus decurſus pūtis vite eſt in creſcendo. Uñ ꝓ ꝛpe oīs cremēti auctor qui ſolus pfect⁹ ē creſce re voluit corpaliter vt nos creſceremus ſpūalit. Et hoc eſt q dr. Puer aūt creſcebat Uiſū eſt aūt ſupra in ſermone ſecūde miſſe natiuitatis q̄ liter verbū naſcat in mente. Nūc vero videndū qualiter creſcat. Creſcit quidē verbū eternū na/ tum in mente quotidie nec vnq̄z hmōi cremen/ tum cōſūmabit niſi in patria. Dicit aūt verbuz in nobis creſcere ꝓ quātο nos in eo creſcim⁹ et pficimus. Sciēdū igit q ſm triplicē ſtatum tripliciter debet hō creſcere. Aliter emz creſcere habēt incipiētes. Aliter pficiētes et aliter pfecti. Et iſte triplex ſtatus innuit in trib⁹ verbis pro themate ppoſitis. Nam ſtatus incipientiū no/ tat in eo q dicit puer ppter puerilis ipfectiōis ruditatem. Status pficiētiū notat in eo q dicit creſcebat ppter virtualis crementi continui tatem. Sed ſtatus pfectorum deſignat in eo q addit cōfortabat ppter ſpūalis roboris vigo/ roſitatem. ✦ Et nota q licet creſcere ⁊ pficere ſo lum videat cōpetere pficiētib⁹. cōuenit tñ cuili/ bet ſtatui. Uñ dicit Caſſ. ſup illud ps. Perfice/ greſſus meos. Nemo incipit vt ſtet. ſz ad hoc ī cipit qui incipit vt pficiat amplius. Nemo pfi/ cit vt ſtet ſz ad ꝫ pficit vt pficiat. Adhuc nemo p ficit vt ſtet ſed ad hoc pficit q̄ pficit vt amplius pficiat. In quolibet ergo ſtatu oportet creſcere.

Debēt aūt incipientes creſcere triplicit videlicet in ſimplicitate doctrine. In ſedulitate obediētie. Et in auſteritate vite. Primo inquā in ſimplicitate doctrine. Cū enī incipientes ſint adhuc rudes. indigent ab aliis erudiri et in via dei dirigi quā ignorāt. Et iō ꝓmus pfectus inci pientium eſt in audiēdo verbū dei. Quia vt dic Gre. in omel. Uia dñi ad cor dirigit. cū vitatis ſmo humiliter audit. Nec cōpetit eis doctrina quecūqz. ſed ſimplex et cōmunis ſm cōuenien/ tiam capacitatis eoꝝ. Uñ aplus loquēs talib⁹ incipientib⁹ et nouiter conuerſis. j. Cor. iij. dicit Tāq̄z puulis in chriſto lac vobis potū dedi nō eſcam. Et ad Heb. v. Facti eſtis quib⁹ lacte op⁹ ſit nō ſolido cibo. Per lac intelligit ſimplex do/ ctrina tracta ab vbere matris eccleſie. q̄ ppor/ cionat incipiētibus ꝛ ipfectis. q̄ tali lacte multuz pficiūt atqz creſcunt. Quib⁹ dr. j. Pet. ij. Quaſi mō genīti infantes ꝛc. lac cōcupiſcite vt in eo cre ſcatis in ſalutē. Secundo in ſedulitate obediētie. Quid enī pdeſſet verbū dei audire. ſi verbo nō velis obedire. Uñ Bern. Auris bona eſt q̄ libenter audit vtilia. prudēter diſcernit au/ dita. ⁊ obediēter opat intellecta. Sic fecit paul⁹ qui ſtatim vt cōuerſus ē dixit. Dñe quid me vis facere Act. ix. Unde Origenes. Fateor me nūq̄z tātū defeciſſe caſu pctōꝝ quātū pfecti obediētia cōuerſoꝝ. Uñ cōſulit ſapiēs Ecc. ij. Fili accedēs ad ſeruitutē dei. Inclina aurē tuā et ſuſcipe ver ba intellect⁹. Et ſeqt. Ut creſcat in nouiſſimo vi ta tua. Tertio in auſteritate vite. Licet enī incipiētes in pncipio ſint teneres ⁊ molles

ppter qđ eis lacte opꝰ ẽ. tã quo ad doctrinaz q̃z quo ad obseruãtiã. debẽt tñ successiue crescere ⁊ opibus mãdatoꝝ dei. ⁊ durioribus et austerioribus exercicijs insistere vt estũ praue cõcupiscẽtie valeant cunare. Qua sicut dicit Cassi. in epistola. Natura bũana sicut duris laboribꝰ ĩstruitur. ita pocia torpẽtia fatuaẽ. Et pcipue ꝫ est in incipiẽtibus ppter pnitatẽ poris cõsuetudinis quãtũ ad cõuersos. Vel ppter vehementiã passionũ ⁊ inexperientiaz cautele quãtũ ad iuuenes innocẽtes. Exemplũ .iij. Reg. iij. De filio mulieris sunamitis de quo legiẽ. Creuit puer. ⁊ cum quadã die egressus eẽt ad messores dixit Caput meũ doleo. Et ductus ad matrẽ in sinu matris mortuꝰ ẽ. Sunamitis interp̃tat captiua. Et significat aiam a diabolo captiuã vinculis peccatorum. Huꝰ filius ẽ ipamet aia vt noiter cõuersa. Que cũ in statu incipiẽtiũ durioribus exercitijs crescere debeat. Si qñ ab hmõi exercitio torpẽs ⁊ ociosa tpe estus a seipa ad mundi oblectamẽta egrediat. feruore cõcupiẽ plerũq; pcussa. caput rõnis dolere incipit. Et sic reuersa ad matrẽ. i. ad pstinã peti captiuitatez. de qua extracta fuerat. in eius sinu voluptuose ꝺelcẽs moritur. Et hoc ẽ qđ dicit Beñ. q̃ mollicies ⁊ torpor bonoꝝ operꝝ. q̃ accidia dicit. est sentina oĩm malarũ cogitationũ et tẽptationũ. Vñ poeta. Querit egistus quare sit factus adulẽ. In pmptu cã est desidiosus erat. Ex ecõtra legit̃ de dauid. ij. Reg. iij. Qđ ibat pficiẽs ⁊ sp seipo robustior fiebat.

Subsermo primus. LXXXV

Super est videre. scdo quo verbum eternũ crescere habeat in pficiẽtibus vel qualit̃ ipi pficiẽtes pficiãt in verbo. Nam deipis apprime ꝺr̃istud. ps. Ibũt de vtute in virtutẽ. Debent aũt crescere tripliciter videlicet in operꝝ misericordie sedula exercitatiõe erga primũ. In tẽptationũ vigili reluctatiõe quo ad seipm. In aduersorũ libenti ppessiõe ppter deũ. Primo iquaz debẽt crescere in operꝝ misericordie sedula exercitatione erga primũ. Ad qđ hortat aplus Eph. iij. Veritatẽ faciẽtes in caritate crescamꝰ. id est in opibus caritatis. Et aduerte q̃ differt ille modus virtuose exercitatiõis a pcedenti incipiẽtium modo tertio. Nã incipiẽtes in qñãtũ hmõi habẽt exercitia opposita. siue ad satisfaciẽdũ ꝺ peccatis. siue ad repmendas cõcupiscẽtias prauas. Ex pficientes insistũt opibus bonis ⁊ vtuosis ppter vtutẽ in se ⁊ vt p ea tendũt ad pfectionez. Sic creuit scũs iob. ꝺ. Ab infantia mea creuit mecũ miseratio Job. xxxj. Quasi diceret. Sicut in etate in memetipso sic creui in virtute misericordie erga primũ. Ex beu qđã nõ sic sed oppposito crescũt de virtute in viciũ. Sicut q̃ in iuuentute sunt benigni ⁊ mites vt agni. postea efficiũtur feroces vt lupi. Prius fuerũt misericordes dando sua. postea crescẽtes vel verius decrescẽtes fiunt crudeles et rapiũt aliena. Isti crescunt sicut spina q̃ in pncipio est mollis nõ valẽs pungere. Ex quãto magis crescit tãto ꝺurescit amplius ⁊ pungit crudelius. Sic isti. Boni aũt pficientes crescũt sicut oliua cuiꝰ cortices fructus ⁊ folia oĩa sunt medicinalia. Sic bonus pficiẽs in oĩ qđ dicit aut agit fructificat opa misericordie. ⁊ redolet odorameta virtutum. vt possit dicere illud ps. Ego aũt sicut oliua fructifera in domo dei. Sic crescebat ysaac de quo legiẽ Geñ. xxj. Creuit puer et ablactatus est. fecitq; abraam grande conuiuiũ in die ablactatiõis eius. Ysaac interp̃tat gaudium dñi vel risus. Et significat gaudiũ mẽtale pficiẽtium qđ habent in exercitio virtutum. Cũ enĩ isti ex habitu operẽt opa virtuosa. cõstat q̃ in omni actu virtutis habẽt delectatiõez et risum mẽtalẽ. Vñ ex cõfluẽtia hmõi actuũ ⁊ habituũ virtuosoꝝ fit grande cõuiuiũ in mente. Ex qua delectatiõe et gaudio seu risu mentali. oĩa opa quecũq; alias sint difficilia. eis reddũntur facilia ⁊ gaudiosa. Tale aũt cõuiuiuz tũc ꝺemũ habet locũ postq̃z puer fuerit ablactatꝰ. i. postq̃z bõ pmũ statũ sez incipiẽtiũ supgressus ⁊ a lacte molliciei auulsus solido cibo. id est opibꝰ arduis et difficilibus fuerit deditus ⁊ in eis habituatus. Vñ et ꝺe eo ꝺẽ isaac subdit. c. xxvj. Ibat pficiẽs atq; succrescẽs donec magnꝰ vehementer effectꝰ est. Secũdo debẽt pficiẽtes crescere in tẽptationũ vigili reluctatiõe quo ad seipm ⁊ cõtra diabolũ. Proficientes enĩ debẽt eẽ multum vigiles cõtra impugnationẽ diaboli q̃ipi eum plus torquẽt ⁊ cruciãt. Quod sic patet. Cuz enĩ bona opa in caritate facta a tota spẽ aduersentꝰ diabolo ppter eius obstinationem in malo. cõstat q̃ quãto plus homo bona opa multiplicat tãto amplius diabolũ impugnat. imo qõlibet bonũ opus est q̃si quedã tela que cor diaboli pforat et trãsfigit. Qđ signatũ est in ismaele de q̃ legit̃ Geñ. xxj. Creuit puer et factꝰ est sagittarius. Eo enim ipo q̃ quis in virtutũ exercitio constituit. sagittarius cõtra diabolum efficit̃. ⁊ quãto plura opa ex caritate elicit. tãto plura iacula in cor diaboli trãsmittit. Et iõ oportet pficientem omni hora eẽ valde vigilem ⁊ circũspectũ ne ipe diabolus iacula sue temptatiõis in euz dirigat ⁊ sic eum circũueniendo pternat. Naz vt dicat

Greg. xxiiij. moral. Hostis noster q̃nto magis nos sibi rebellare cõspicit. tanto amplius expugnare cõtẽdit. Eos enĩ pulsare negligit qs quieto iure se possidere sentit. Quia ergo pficientes plus hosti rebellant. imoeum plus ledũt atq; torquent vt dictum est. Ideo ipe eos seuerius infestat. Et quia crescẽte inimicicia. crescere debz vigilantia et cautela. Jõ isti maxime cauere sibi debent ab insidijs diaboli. Sicut btũs petrus hortat. j. Pet. v. Sobrij estote et vigilate. q; aduersarius vester diabol⁹ tanq̃z leo rugiẽs circuit q̃rens quem deuoret cui resistite fortes in fide. Tertio debẽt pficientes crescere ĩ aduersitate libenti ppessione ppter deum. Sicut enim dicit Greg. vj. moral. Electorũ desideria dũ premunt aduersitate pficiunt. Sicut ignis flatu p̃mittit vt crescat. q; vnde quasi extingui cernitur inde roborat. Exemplũ b⁹ ẽ in filijs israel q̃ q̃nto magis oppimebant ab egyptijs tãto magis multiplicabant et crescebãt. vt legit Exo. j. Vñ Cant. ij. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Spine vẽto agitate pũgunt lilium. Sic sm glo. Mali dũ a flatu diabolico mouent pũgũt bonos. Vñ patet q; psecutio qua mali psequũt bonos est diabolica. Adhoc enĩ diabol⁹ eorum manũ mouet q; linguã. Sed sicut lilium inter spinas crescẽs licet sepe pungat a spinis flatu vẽti vt dictũ est. tñ vt dicit glo. cãdorẽ suum retinet et maiorẽ effũdit odorẽ. Sic boni quãuis pũgantur a malis. tñ ex hoc candidi efficiunt̃ q; eo maiorẽ odorẽ scẽ cõuersatiõis et bone fame diffundunt. Vñ Bern. sup Cant. sermõe. xlix. alloq̃ns fidelẽ aiam sic ait. O candẽs lilium. O tener et delicate flos. incredule et subuersores sunt tecum. Vide qõ caute ambules inter spinas. Plen⁹ est mũdus spinis. in terra siũt. in aere sunt. ĩ carne tua sunt. Versari in his et minime ledi diuĩe potẽtie est non virtutis tue. Sed confidite inq̃t quia ego vici mundum ꝛc.

Subsermo secundus LXXXVI

Per autem crescebat. Viso qõ verbũ eternũ mẽtaliter natũ crescit in incipientibus q; proficientibus. Restat nũc videre qõ crescat in perfectis. Ostensũ est aũt supra q; ptus verbi mentalis pficit in glorie pgustatiõe. Ita q; q̃ mens verbigena pgustationẽ glie adept⁹ fuerit tũc dicit verbũ eternũ pepisse. Et quia q̃quid mens in hac vita de diuina dulcedine pgustare potuit. modicũ vel nihil est in cõparatione illius suauitatis glorie. Jõ oportet ptũ illũ tanq̃z puerulũ adhuc crescere vsq; ad pfectionez glorie. sicut et pt⁹ verbi sm carnẽ crescebat corporaliter vsq; ad pfectionem etatis. Crescit aũt verbũ natũ in mẽte ẏbigena tripliciter videlicz. Ad modus granigerminãtis quod crescit in arborem consũmate pfectiõis. Ad modũ lucis radiantis q̃ crescit in meridie clare visiõis. Ad modũ fontis salientis q̃ crescit in fluuiũ plene fruitiõis. Primo inquã verbũ eternũ crescit ad modus granigerminantis. Ad qd̃ accedit illud qd̃ dicit Luc. xiij. vbi sic dicit saluator. Cui simile est regnũ dei. Simile ẽ grano sinapis. qd̃ acceptũ bõ misit in ortũ suũ q; creuit q; factũ est in arborem magnã q; volucres celi requeuerũt in ramis eius. Bũ regnũ dei qd̃ incipit intra nos pp̃gustationem glorie in partu ẏbi. assimilat̃ grano sinapis. Quod quidẽ est puũ et bũle. Qr nõ nisi in pua et bũli mente nasci dignat̃. Qr etiã modice hic in pgustatione attingit̃. q; vir in pũcto sm beatũ Augustinũ cõfeß. Sed idem granũ est valde magnũ ĩ efficacia q; virtute. Qd̃ apparet si teratur. Sic mens verbigena sm Ambr. si atteratur aduersis. gratiaz sue virtutis effũdit. Qr sm Gre. Virtus que latet in psperis patet in aduersis. Nam q; sic ẏbũ in carne natũ puũ quidẽ fuit q; humile. Mat. xj. Discite a me quia mitis sum q; humilis corde. Sed attritum in passione vim sue virtutis effudit qua nos redemit. Et extunc in resurrectione q; ascensione virtutem diuinitatis ostendit. Unde dicit Ambr. Qr christus fuit granum in passione. at vbi resurrexit et ascẽdit factus est arbor. Istud nãq; granum id est verbuz eternum acceptum q; missum in ortum fidelis aĩe id ẽ in mẽtem fecũdam. De quo ortu dicit Cant. iiij. Hortus cõclusus ꝛc. Crescit non quidem in se sed menti p quãto mentem in hmõi pgustatiõe sui crescere facit Col. j. Verbũ dei fructificat q; crescit. Ubi dicit glo. Nemo est ita perfect⁹ qui nõ amplius crescere possit. Sed qũo q; unquid crescit. crescit ĩ quam in arborem cõsummate pfectionis. Perfectio enĩ mentis in hac vita est ex pte que cõsummatur in gloria. Unde gloria dicit gratia cõsummata. Et hoc est q; dicit. q; granum sinapis crescit in arborem magnã. Hec arbor est consũmata pfectio fidelis anime quam cõsequi non põt in hac vita. consequet̃ autem eam in patria. Ubi mens fructu diuine dulcedinis hic plenitudine et ex parte pregustato pfecte et pleno gustu perfruetur. Et qõ hic pregustauit in spe. ibi tenebit in re. Huius arboris fructum degustauit illa beata sponsa Cant. secundo. Sicut malus. Et ifra. Fructus illius dulcis gutturi meo. Quod sm vnã expositioñ intelligit̃ de fructu

celestis pmij. Uñ glo. dicit ibi. Postq̃z vmbra eius pterit me. scz i gratia. fructu ei⁹ saturata sũ id est celesti dulcedine in gloria. Et bñ hec arbor dr magna quia attingit vsqz ad celũ. Uñ subdit̃ q volucres celi req̃euerũt in ramis ei⁹. Rami hui⁹ arboris sunt distinctiões mansionum quia multe sũt in illa celesti gloria Job. xxij. In quib⁹ ramis requiescũt volucres celi. id est celestes spũs. s. angeli et aie beate cãtantes z deũ iugiter laudãtes. d. Alleluia Apoc. xix. De hac arbore põt intelligi illud quod dicit Dañ. iij. Videbã et ecce arbor in medio terre. z pceritas ei⁹ cõtingens celum. folia eius pulcerrima et fructus eius nimius et esca vniuersor in ea. Subter ea habitabãt bestie z i ramis quersabant volucres celi. Singule cõditiões pdicte optime cõueniunt arbori nostre. de qua sermo. z patẽt

¶ Secũdo verbũ natũ in mente crescit ad modum lucis radiãtis. Lux enĩ crescit ab impfecto ad pfectuz. Incipit enĩ in aurora et semp crescit vsqz ad meridiem. Sic hic. Uñ Prouerb. iij. Justorũ semita quasi lux splendẽs pcedit et crescit vsqz ad pfectã diem. Ubi sciendu z q hec pfectio cõceptionis z ptus verbi in mente. nõ ẽ via vel strata cõmunis hominũ mũdanor. Sed est quedã semita p quã ppauci id ẽ soli pfecti graduunt̃. Mat. vij. Arta est via que ducit ad vitaz z pauci inuenĩũt eam. Et hoc maxime est verũ de via pfectiõis. q iõ semita dr ppter cõpendiuz singularis pfectiõis. Hec aũt semita dr eẽ quasi lux splendẽs. qz claritas diuina circũfulget mentem ambulantem in huiusmodi semita vt dictũ est supra in sermone scõde misse natiuitatis. Nec tamẽ vnq̃z hec semita pficiet̃ nisi in termino q ẽ in patria. Sicut z lux splendẽs hic in mente z eã circũfulgẽs nõ est pfecta sed sp pcedit et crescit vsqz ad pfectum diẽ. i. vsqz ad meridiem clare visionis in patria. ij. Pet. iij. Crescite i gratia z cognitione dñi nostri iesu christi z saluatoris iesu christi. Ipsi gloria et nũc et in diem eternitatis. Ad hunc meridiem pcessit Abraã de quo legit Genẽ. xij. Prorexit abraã vadẽs z vltra pgrediens ad meridiem. Abraam interptat̃ pat̃ multitudinis. vel pater vidẽs multitudinem Et significat deũ patrẽ q gignendo verbuz in mente est origo totius multitudinis pfectionũ. Et pstum illius multitudinis de qua dicit ps. Quam magna multitudo dulcedinis tue. quã ab. ti. te. Nã in illius dulcedinis pgustatiõe nascit̃ verbum. qđ semp crescit in eum sdẽ dulcedinis multitudine in infinitũ donec plene mens gustet dulcedinem glorie. Quia oĩs dulcedo hic pgustata q̃n tũcũq̃z multiplicet̃ in infinituz. nũq̃z tñ adequabit dulcedinem glorie. sicut punctus p q̃cũq̃z crementũ nũq̃z attinget pfectionem linee. Et h̃ est q dicit̃. Q, abraam perrexit vadẽs z vltra pgrediens ad meridiem. Et hoc maximuz z infinitum crementũ p̃dixit ei dñs Genẽ. xvij. d. Esto perfectus z faciam te crescere vehementissime. Ad hũc meridiem clare visiõis aspirabat sponsa. d. Cant. j. Indica mihi quẽ diligit aĩa mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. Uerbũ enĩ eternum qđ est dilect⁹ aĩe in illa beatitudiẽ pascit electos suos. vultus sui iocũditate. z cubat in eis eterne quietis sacietate. Et hoc in meridie. id est. in beate visionis claritate.

¶ Tertio verbũ mẽtaliter natum crescit ad modũ fontis salientis qui crescit in fluuiũ plene fruitionis. Uñ Hester. x. Fons puus creuit in fluuiũ magnũ. Iste fons ẽ verbum natũ in mente qđ est puũ quidẽ mole sicut z fuit puulus natus in carne. Paruũ etiã quia pua est illa pgustatio respectu glorie vt dictum est. Dz iste quãuis puul⁹ in pncipio. paulatim tñ scaturiendo crescit in fluuiũ magnum id est in plenitudinẽ fruitiõis. que quidẽ fruitio importat sacietatẽ et repletionẽ oũm desideriorũ Fruimur enĩ cognitis in q̃bus volũtas ipis et ppter seipsa delectata q̃escit. Uñ dicit btus Augu. In hac enĩ vita gustare quidẽ possumus de fonte. sed semp magis ac magis sitim⁹ Dz in vita btã bibem⁹ de fluuio z ibi amplius nõ sitiem⁹ Uñ Joh. iij. Qui biberit ex aqua. s. grãz quam ego dabo ei. scz in vita futura. nõ sitiet in eternũ. Et oñdit modũ q̃o dabit illã aquã Q, pmo faciet in mẽte fontẽ z ille saliẽdo crescit in fluuiuz. Et h̃ẽ qđ subdit. Dz aqua quã ego dabo ei fiet in eo fons aque saliẽtis in vitã etnã. Et q de illo fluuio biberit nõ sitiet in etnũ. Qualit̃ aũt oĩa dsideria btorũ ibi replebunt̃ pulcre oñdit btus Hiero. in qđã reuelatiõe ad beatũ Aug̃. Cũ enĩ btus Aug⁹. sic ipe narrat in qđã epla ad Cirillũ. qđã die incepisset scribere epl̃az Hiero. destinãdã. q rẽdo ab eo qđ ipe d gl̃ia beatorum senturet. Ecce subito eidẽ scribẽti aĩa eius dez sci Hiero. q eadẽ hora felicit̃ euolauerat. cũ magna claritate et mira odorus fragrãtia appuit narrãs ei d suo felici trãsitu. Aq̃ cũ idẽ btus Aug̃. int̃ cetera peteret se ĩformari d gl̃ia btorz. Rñ. Hiero. Unũ Augustine noueris q scorz aiẽ i illa etna gl̃ia ĩdo sũt solidate z firmate q nl̃la sibi ĩest alia volũtas nisi dei. qz nihil aliud velle pñt nisi q de⁹ vult. Jõ q volũt obtinere pñt. Et enĩ quecũq̃z volũt de⁹ vult z adipl̃et Nemo q̃pe nostrz mimis suis fraudat̃ desiderijs qz nihil pter deũ aliqs nostrz mime optat. Quoniã vo sp vt volum⁹ deũ habem⁹. nrã sp dsideria sũt plenissime adipleta Hec Hiero.

Et scribit btũs Aug⁹ in epla ad Carilluz. Propt quã reuelationẽ btũs Aug⁹. potuit cõuenienter dicere illud Apoc. xxij. Ostẽdit mihi fluuiuz aq̃ uiue. id est plenitudinẽ glorie beatoz. Et signanter dicit. Ostẽdit mihi fluuiũ. nõ ait potauit me fluuio. Nõdũ enĩ adhuc btũs Aug⁹. de illo fluuio potauerat sicut Hiero. Sed tãtuz de fonte pgustauerat. Propter qõ exarserat ad scribendum de hoc epl'am cupiẽs plenius haurire ill' fonte. De illo felici cremẽto verbi in mẽte pt exponi illud qõ legitur. j. Reg. ij. Creuit puer samuel & dñs erat cũ eo. & nõ cecidit ex omnibus verbis ei⁹ sup terrã. Samuel interpꝛtat exaudi/tio dei. & significat mentẽ verbi genam quã deus exaudit in omnibus suis desideriis postq̃z ill' fluuio pdicto pgustauerit. Unde bene de ea dicit. q̃ deus erat cum ea & non cecidit ex omnib⁹ verbis eius sup terram. Quod cõcordat illi qõ dicit ps. Desiderium aĩe ei⁹ tribuisti ei. & voluntate labioꝛum eius non fraudasti eum. Unde dicit beatus Aug⁹. xiij. de trinitate. Ca. vij. Tunc erit vere quod nunc eẽ nullo mõ põt. vt sic viuat hõ quo vult. Nõ enĩ volet male viuere in illa felicitate aut volet aliquid quod deerit. aut deerit qõ voluerit. Quidq̃d amabit aderit. nec desiderabit quod nõ aderit. Omne enĩ quod ibi erit bonum erit. & summus deus & summũ bonum ibi erit. atq̃z ad fruẽdũ amãtibus psto erit. & quod ẽ omnino beatissimũ ita semp foꝛe certũ erit. Hec Aug⁹. Et sic appet quomõ puer ihesus id est verbum natum in mente crescat pfectoꝛum. quantum ad triplicem crescendi modum pdictoꝛuz. Que simul pstringit Anſ. in psol. sic dicẽs. Oro deus vt cognoscam te. amem te. vt gaudeaz de te. Et si non possum in hac vita ad plenum. vel pficiam in dies vsq̃z dum veniat istd ad plenuz proficiat hic in me noticia tua et ibi fiet plena. Crescat amoꝛ tu⁹ hic et ibi sit plenus. vt hic gaudium meum in spe sit magnũ. et ibi sit in repleũ. Dõ nobis pstare dignet ꝛc.

Expositio euangelij in die circũcisionis domini. LXXXVII

Postquã consũmati sũt dies octo. vt circũcideretur puer. vocatum est nomen ei⁹ ies⁹. Quod vocatuz est ab angelo priusquaz in vtero conciperetur.

Solent in nouo anno munuscula dari. Maioꝛes quidã dant minoꝛib⁹. minoꝛes maioꝛibus nihil tribuũt. sed ad eos ptinet annũciare annũ nouũ. Sic saluatoꝛ noster in carne natus quãuis adhuc puul⁹ et pauperrim⁹ hodie suis fidelibus tribuere dignat⁹ est de nobiliori thesauro suo quẽ in mũdo habuit. mun⁹ vniq̃z acceptabile et gratuitũ videlicet sanguinẽ suuz pciosũ quẽ ipe p nobis in circũcisiõe effudit vt pñs euangelium atteſtat. In quo quidem euãgelio breui quidẽ in lrã sed grandi i sentẽtia ponunt tria maxima mirabilia a seculis inaudita que nobis puer ihesus hodie p nouo anno exeꝛnare dignatus est. Nam ille qui est eternus et interminabilis & nullo tpe claudit hodie octo dierum esse descriptus. Item ille q̃ est ipassibilis & indiminuibilis quia patri ꝙ substãtialis hodie patit diminuit & circũcidit. Itẽ tertio ille q̃ ẽ ineffabilis & a cui⁹ narratiõe deficiunt lingue hodie noiat & nomen ei imponit. Et hec tria tãgũntur in pñti euangelio. Primo enĩ describit verbi eterni circũscriptio tpalis. cuz dicit. Postq̃z cõsũmati sũt dies octo. Secũdo tangit ei⁹ circũcisio coꝛpalis cuz dicit. [vt circũcideret puer] Tertio ponit eius noiatio vocalis cũ subditur. [vocatum ẽ nomen eius ihesus ꝛc] Be primo est sciendũ. q̃ ad lrãm puer iste hodie fuit octo dieꝛz a die natiuitatis sue. Hac enĩ etate infãtes circũcidebant ꝑm legem. Unde Geñ. xvij. Infãs octo dierum circũcidet in vobis. Nñ ei octauũ diem nõ fiebat. ne eẽt piculũ ꝓpter teneritudinẽ carnis. nec differebat vlteri⁹ nisi eẽt a casu. quoniam doloꝛ nimi⁹ fuisset ꝓpter coꝛpis infirmitatem. Semp ergo fiebat octaua die natiuitatis infantis. etiã si illa die eẽt sabbatũ vt dicit Joh. vij

Moraliter pistos octo dies itelligunt octo spũales illuminatiões quas opoꝛtet precedere circũcisionem spũalem in quolibet truũ statuũ. Incipientiũ. pficientiũ & pfectoꝛum & sic octauo die circũcisio celebꝛat in anima vt habes infra in sermone. Deinde tangitur infantis circumcisio coꝛpoꝛalis cum subditur [vt circumcideret puer] B Nota q̃ ꝑm Isido. xj. thymo. ca. ij. Sex sũt etates hoĩs. Prima etas est infantia que ẽ nascẽtis boĩs ad lucẽ & poꝛrigit i septẽ annos. Et dꝛ infans quia tunc fari non põt. i. loq̃ dẽtib⁹ nõdũ bñ oꝛdiatis. Secda ẽ puericia. i. pura & nõdũ ad generãdũ apta tẽdẽs a septẽnio vsq̃z ad. xxij. ãnũ. Tertia ẽ adolescẽtia q̃ poꝛrigit vsq̃z ad. xxvij. ãnos dicta adolescẽtia ad gignendũ adulta vl' q̃a adolet. Quarta ẽ iuuẽtus firmissima' etatũ oĩm. finiẽs i. l. ãno dicta a iuuãdo eo q̃ iuuare pt i ea q̃lq̃z se & alios. Quĩta ẽ senioꝛis. id est' grauitas que est declinatio iuuentutis in senectutem nõdum senectus sz iã nõ iuuẽt⁹. q̃ etas a qñgesimo ãno icipiẽs i septuagesimo ãno terminat. Sexta est senectus que nul

lo annoꝝ tpe determinato finiꝝ. Et postillas q̄n qꝫ etates quātūcūqꝫ vite est senectuti deputaꝝ. Senium aūt ps ē vltima senectutis. dicta q̄ litterminus sexte etatis. Cum igit infans iste non esset nisi octo dierum. tñ euāgelista appellat euꝫ puerū et hoc ppter eius puritatem. Idur⁹ enim fuit coꝛpe quia ex purissimis virginis sanguinibus cōceptus et natus fuit. Purus etiā in aīa quia sine pctō originali et actuali fuit. Dixit et poti⁹ euāgelista puerq̄ infans. q̄ ifās sonat in īpfectionē. puer aūt sonat in virtutem. Sic etiaꝫ Esa. dixit. Puer natus ē nobis Esa. ix.

Circa hanc aūt circūcisionē tria sunt cōsideranda. Primo quare fuerit instituta. Secūdo quibus data fuerit. Tertio quare christus circūcidi voluerit. Circa pmū est sciendū q̄ instituta fuit ppter tria. Primo ad discernendū pplm iudaicū ab alijs nationibus vt dicaꝝ. Geñ. xvij. Job. vij. Secūdo in remediū peccati originalis Tertio ad repssionem carnalis cōcupiscentie q̄ maxime ardebat in iudeis. Circa scōm q̄bus data fuerit. sciēdū q̄ pmo data fuit Abrae et ipse eadem die qua accepit mādatum a deo circūcidit se cum esset centū nonaginta nouē annoꝝ z filium suum ismael q̄ tūcerat. xiij. annoꝝ. oēsq̄ vernaculos suos eodē die vt legiꝝ Geñ. xvij. Et post annū nato isaac illū circūcidit octauo die vt legiꝝ Geñ. xxj. Nēs etiā masculi ex semine eiꝰ z serui z habitātes cum eis tenebanꝝ circūcidi. Mulieres autem cum a circumcisione illa essent libere. nūqꝫ tñ nisi cum circūcisis debuerūt nubere. Nulla aūt alia natio ꝑter iudeos subijciebat legi circūcisionis et sacrificijs quibus dā. Et nota q̄ hec fuit pma circūcisio solennis. s. tpe abrae. et nō legiꝝ quo cultro. Secūda fuit tpe Moysi q̄n sephora vxoꝛ moysi circūcidit filiuꝫ suum cū petra acutissima vt legiꝝ Exo. iiij. Tertia facta est tpe Josue in galgalis. Et hec erat generalis z solennis z fiebat cultris lapideis vt ꝺr Josue. v. Hebreus tñ dicit q̄ nouaculis acutis fiebat ista circūcisio situꝫ z p̄cedens de sephora. Nr vbi nos habem⁹ petra. hebre⁹ habet acie. i. nouaculā. Vñ et iudei nouaculis circūcidunt sicut dicit magister in hist̄orijs Fabulant tñ quidam hebrei circūcisionē factaꝫ petra vsqꝫ ad diem. Ꝫq̄ in deijciendo goliaꝫ ferrū loꝛice z galee cessit lapidi iacto q̄ dans ei locū. deinde lapis cessit ferro in circūcisiōe. Circa tertium q̄re christus voluit circūcidi cuꝫ tñ fuerit sine pctō. Sciendū q̄ hui⁹ plures assignantꝝ rōes. Prima vt oñderet se eē de semie abrae cui erat pmo imposita circūcisio. Secūda vt iudeis auferret causam incredulitatis q̄ in eū credere nō debe rent. quoniā patrib⁹ eoꝛ dissilis eēt. Tertia vt legem veterē approbaret q̄ vsqꝫ ad ipm seruāda fuit Mat. v. Nō veni legem soluere sꝫ adimplere. Quarta vt būilitatē oñderet. Quia licet esset sine pctō tamen velut pctōꝛ cerimonialib⁹ ad q̄ nō tenebaꝝ se subiecit. cum tñ ipe dñs legis esset Gal. iiij. Factū sub lege. Quinta vt p nobis sanguinē suū nō solū in etate virili sꝫ etiā in infātia funderet. Sexta vt hereticos cōfunderet q̄ diceꝛrūt eū nō verū coꝛp⁹ sed fantasticū habuisse. Septima vt castitatē cōmendaret q̄ est a circūcisione actus illius mēbri. Octaua vt nos circūcidē dos foꝛe spūaliter demōstraret. Spūalis enim circūcisio fieri debꝫ in oculis in auribus ne inhonesta videāt. ne vana audiāt. Et debet fieri in lingua ne turpia detractoꝛia mendacia z vana loquaꝝ. Et in manib⁹ et in toto coꝛpe ab illicito tactu. ab auaricia. ab vsura. īmūdicia et violentia. Deut. xxj. Radet cesariem z circūcidet vngues. Debet fieri in coꝛde a cogitatiōib⁹ noxijs z immūdis. a iudicijs falsis. z intentiōib⁹ z volūtatib⁹ iniq̄s. Nota ꝑm beatū Aug̃. q̄ legalia fuerūt aī passionē dñi viua. p⁹ passionē mortua. sꝫ postq̄ claruit euāgeliū p mundum sūt sepulta.

Notandū etiam q̄ christus sanguinē suum p nobis fudit q̄nquies. Primo in circūcisione in signū amoris. vt si quis amoꝛe sue sponse circūcideret. Exo. iiij. Sponsus sanguinū tu mihi es. Secūo in oꝛōne in signū feruentis amoris q̄ nostrā desideraꝝ salutē. Luc. xxij. Factus ihesus in agonia plixius oꝛabat. z factus⁹ est sudoꝛ eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terrā. Tertō in flagellatione in signū exhortationis. Heb. xij. Hortamī vosmetipos p singulos dies. Quarto in crucifixione in pciū redēptiōis. Apoc. j. Redemisti nos de⁹ in sāguine tuo. Quinto i lateris aptiōe in efficaciā nostre ablutiōis. Apoc. j. Lauit nos a peccatis nostris ī sanguine suo.

Dubitaret aūt aliq̄s cū christ⁹ fuit circūcisus q̄re nos nō circūcidimur. Dicēdū q̄ h⁹ q̄nqꝫ sūt cē. Prima qꝛ circūcisio cessauit īstāte baptismate qō ēfficaci⁹ sacramētū cōtra originale peccatū q̄ꝫ circūcisio. z aduenīte fortiōꝛ cessauit minus forte. ita q̄ obseruatio eius nunc dānabilis eēt Gal. v. Ego paulus dico vobis quoniā si circūcidimini. christus vobis nichil pderit. Secunda qꝛ circūcisio solū data fuit iudeis. nos autez nō sum⁹ iudei. Tertia qꝛ sic christ⁹ alia legalia huauit vt eos qui sb lege erāt redimeret sꝫ a iugo legis sic et hic vt sua sꝫ circūcisiōe circūcisionī finem imponeret. Quarta causa ē. qꝛ cū hō declinauerit a lege dei p delectationē peccati non potuit redire nisi p exolutionē alicui⁹ pene. Ha

cramētū aūt circūcisiōis penale fuit. ℣z qz chri
st⁹ i cruce ꝑe languores nrōs tulit vtō: Esa.liij.
Ideo ex ℣ absoluti sum⁹ a pena pcti originalis
ac p hoc a sacramēto circūcisiōis. Quinta ē. qa
cū culpa originalis traducat̄ p mēbrū genitale.
et quia oīa mundari debebāt in sanguine vt ō:
Heb.ix. Ideo cōueniens fuit nos emūdari ab
originali p effusionē sanguinis de membro illo
℣ed quia christus non solū sanguinem de mē/
bro illo bodie in circūcisione. sed etiā totum san
guinem suū de toto suo corpe. p nobis effudit.
Ideo circūcisio amodo nō habet locum imo q
circūcideret̄ modo iniuriaz faceret christi passi
oni. ¶ Deinde cum dicat̄ vocatū ē nomē
eius ihesus describa eius noīatio vocalis. z tan
gunt̄ duo. Primū est ipsius noīs impositō. Se
cūdū ipsi⁹ noīs ꝓcedēs insinuatio. Ibi Quod
vocatū est. Circa primū notāduz q nomē im/
ponebat̄ tūc in circūcisione sicut nunc in baptis
mo. Neqz enī aliquis dignus ē vocari noīe alī/
qz sit baptizatus. Et hoc ꝓpter tria. Primo qa
nomē imponit̄ ꝓpter noticiā. Vñ fm Isiō. ꝓmo
ethymo. Nomē ō: quasi notamē eo q p nomē
cognoscim⁹ res. Et qz p baptismū hō venit pri/
mo in dei noticiā z grām. iō tūc nomē ei ponī
Unde Exo.xxxiij. dñs dixit ad moysen Noui te
ex noīe et inueniſti grām coram me. Secō dō qa no/
men ptinet ad dignitatē. z p baptismū ad maxi/
mam dignitatem transim⁹. quia in adoptionē
filiorum dei. Tertio quia a sācta trinitate habe/
mus ee. iō cōueniens est vt nomine mur ad iuo
cationē trinitatis qō fit in baptismo. Vñ Hie/
re.xuij. Tu aūt in nobis es dñe et nomen tuum
inuocatū est sup nos. ¶ Notandum etiā
q hoc nomē ihesus cōuenit christo triplici ratiōe
Primo rōne nature. qz enī ipe ex natura diuia
erat saluator autoritate. z ex natura hūana erat
saluator ministerio. dignū fuit vt sibi vēdicaret
nomen saluatoris. Secō rōne decentie vt vide
licet nomē cōueniat rei. Absurdū enī z ridiculo
sum eet si aliquis debilis diceret̄ sampson vel ali
quis turpis vocaret̄ absolon. aut aliqs fatu⁹ di
ceret̄ salomon. Sed qñ nomen cōuenit rei tūc
nomē est in noīe sicut gēma i aureo annulo fm
Bernardum. Et quia christus vere fuit salua/
tor. ideo decuit eum nomen saluatoris. Tertio
ratione efficacie. ¶ Unde nota q hoc nomen
ihesus habet multiplicem efficaciā saluādi. Pri
ma est qz saluat nos ab insidijs diaboli. ps. Sal
uasti enim nos de affligentibus nos ꝛc. Et iterꝫ
In noīe tuo spernem⁹ insurgētes in nobis. Si
enī in quibusdam verbis incantationum tanta
vis est indita vt eis auditis serpētes aut etiā de
mones non noceant sed fugiāt. Multo magis
hāc vim habet nomen ihesu. Unde Mar.vlt. In
noīe meo demonia eijcīet ꝛc. serpentes tollent.
Vñ discipuli dixerunt christo. Dñe ecce in noīe
tuo etiā demonia subijciunt̄ nob Lu.x. ¶ Se/
cunda est quia saluat nos a peccatis Matth.j.
Ipe enī saluū faciet populū suū a peccatis eoꝝ
Et ꝑcipue saluat a peccato pfidie. Unde Mar
ci vlt. In noīe meo ꝛc. linguis loquent̄ nouis. id ē.
lingua eoꝝ habebit vim cōuertēdi in fideles ad
fidem. que erat noua. Et hoc est q dicit Bern.
sup Cant. sermone. xv. Qz hoc nomen ihesus lu/
cet ꝓdicatum. Unde putas inqt in toto orbe tā
subita fidei lux. nisi ꝓdicato ihesu. ¶ Tertia ē qa
saluat nos a temptationib⁹? Non enim pmittit
nos temptari vltra illud quod possumus. Est
enim hoc nomē sicut tyriaca recepta que expel/
lit oē venenū temptationis. Unō Mar.vlt. In
nomine meo ꝛc. Et infra. Et si mortiferū quid bi
berint. id est. aliquid mortalis temptationis sē/
serint. non eos nocebit. Unde dicit Bern. vbi su
pra. Qz nihil ita tēptatiōes z viciorum inclina/
tiones reprimit sicut nomen ihesu. nihil ita īquit
ire impetum cohibet. superbie tumorem sedat. sa/
nat luoris vulnus. restringit luxurie fluxuz ex/
tinguit libidinis flāmam. sitim tpat auaricie. ac
totus indecoris fugat p:uriginē. Et subdit Ve
ni ergo dñe ihesu z aufer scandala de regno tuo.
quod est aīa mea. vt regnes tu qui debes in ea.
Uenit enim auaricia z vēdicat in me sibi sedez.
Jactantia cupit dñari mihi. Superbia vult mihi
esse rex. Luxuria dic ego regnabo. Ambicio. de/
tractio. inuidia et iracundia certant in meipso.
cuius ego potissimum esse videar. Ego aūt qn/
tum valeo resisto. renitor quātum iuuor domi/
nū meum ihesū christum reclamo. ipi me defēdo
quia ipius me iuris agnosco. ipsum mihi deuz
ipsum mihi dominū teneo dico nō habebo nisi
ihesum. Veni ergo dñe ihesu. et disperge illos ī vi:
tute tua z regnabis in me. quia tu es ipe rex me
us et deus meus. ¶ Quarta est quia saluat a
cunctis aduersitatibus. siue sit infirmitas corpo/
ralis. siue egritudo spiritualis que est ex carēta
vel debilitate virtutuz. siue etiam tribulatō mū/
dialis. Quantū ad hec omia dicit Mar. vbi su
pra. In nomine meo ꝛc. Et infra sup egros ma/
n⁹ imponent et bene habebunt. Quantuz ad
egritudinem corporalem patet. Quia discipu/
li in nomine ihesu mirabiles sanitates opati sūt
vt legitur in euangelio et actibus apostoloruz.
Unde nomen ihesu est velut quoddam vngen/
tum quod valet contra omnia vulnera et om/
nes morbos tam corporales qz spūales. Unde

Cant.ꝑmo. Oleum effusū nomen tuum. Unde Bernꝰ.vbi supra. Hoc electuariū habes. Anima reconditum in vasculo vocabuli huiꝰ qꝫ est ihesus. salutiferuꝫ certe qȯqꝫ nulli vnqꝫ pestiferum inueniat inefficax. Semp tibi in sinu lat. semp in manu quo tui oēs in ihesū ⁊ sensus dirigantur ⁊ actus. De sanatione vero languoris vtutū dicit ibidē. Cū unqt nomino ihesū hoiem mihi ꝓpono mitē et humilē. corde benignū. sobriū. castū. misericordē ⁊ oī denqꝫ honestate et sanctitate conspicuū. eundēqꝫ ipm deū oipotentē qui suo me exēplo sanet et roboret adiutoꝛio. Hec omia ihesū simul sonēt cū insonuerit nomen ihesus. De sanatione vero tribulationū dr ꝑ Prouerb. xviij. Turris fortissima nomē dñi. Unde Bernꝰ.vbi supra Tristat aliqs vestꝝ. veniat in cor ihesus. Cui i periculis palpitāti ⁊ trepidanti inuocatū nomen ihesu nō statim fiducia ꝑstitit. depulit metū. Cui in aduersis diffidēti iā iāqꝫ deficiēti. si nomē adiutoꝛij sonuit. defuit fortitudo. Et est alia efficacia huiꝰ noīs que ꝓt eē septima. qꝫ saluat oēs vires ⁊ opatiōes anime dulcoꝛādo eas. Unde Bernꝰ.vbi supra. Quid ita exercitatos repat sensus. vtutes roborat. vegetat mores bonos atqꝫ honestos. castas fouet affectiōes. sicut nomē ihesu. Aridus est oīs anime cibus. si nō oleo isto infundit. Insipidus ē si nō sale hoc cōdit. Si scribas nō sapit mihi nisi legero ibi ihesū. Si disputas aut cōferas. nō sapit mihi nisi sonuerit ibi ihesus. Jesus mel in ore. in aure melos. in corde iubilus est. Et nota qꝫ hoc nomen ꝙuenīter in circūcisione fuit impositū. Tum qꝛ ipe tūc incepit opus saluatiōis nostre fundendo. ſ. sanguinem suū. Tum qꝛ virtute ⁊ efficacia istius noīs circūcidimur ab oīb⁹ malis ⁊ coaptamur bonis oībus vt visum est. ℣ Deinde cum dicit. ⌊Qȯ vocatū est⌋ ponit impositiōis noīs approbatio et hec fuit ꝑ ꝓconū angelicū. Dicit ergo ⌊Qȯ⌋ scz nomē ihesus ⌊vocatū ē ab angelo ꝙ usquā in vtero cōcipeē⌋ Esa.lxij. Uocabit tibi nomen nouū qȯ os dñi noiauit. ℣ Notandū qꝫ glo. tangit duplicē causam quare hoc nomen ab angelo vocatū est. Prima ē qꝛ nō decuit taꝫ gloꝛiosū nomen qȯ est supoē nomen. primo ab boībus appellari. neqꝫ ab eis afferri in mundū. vt dicit Origē. Sed ꝙ est ne homo videreē huiꝰ noīs machinatoꝛ. ℣ Et nota qꝫ hoc nomē vocatū est ter. Primo añ eius cōceptiōem ab angelo in annūciatiōe virginis vt hic. Et in euangelio. Missus est. Secȯ post eiꝰ cōceptiōem iterū ab angelo cui appuit in somnis ioseph vt supra in euāgelio vigilie. Tertio postqꝫ natꝰ ēt eiꝰ circūcisiōe. ⁊ tunc impositū ē ei hoc nomē a pentibus vt hic. ℣ Nota etiā qꝫ chriſtꝰ ꝑus voluit noīari qꝫ cōcipi vt oīderet añ ꝓceptū virgineū se extitisse. nō enī noīant nisi ea q̄ sunt. ℣ Cōsiderādū colligendo dignitates huius noīs primo qꝫ ꝫ nomen fuit ab eterno cōsecratum. ps. Bñe nomē tuū in eternū. Secȯ fuit diuino oꝛe noīatū Esa. lxij. Uocabit tibi nomen nouū qȯ os dñi noiauit. Et ꝑbᵗ ij. Sedit illi nomen quod ē sup omne nomen. Tertio a patriarchis et patrib⁹ antiquis desideratum. Esa.xxxvj. Bñe nomen tuum in desiderijs anime. Quarto a ꝓphetis ꝓphetatū Esa.xxx. Ecce nomen dñi venit de longinquo Quinto ab antiquo ꝑfiguratū scz in ihesu naue qui ⁊ iosue. Sexto. ab angelo ꝑnunciatū Luc.j ⁊ Matth.j. Septimo a btā virgine ꝑdicatum. Luc.j. Et sanctū nomē eiꝰ. Octauo a Joseph bo die impositū vt hic. Nono ab aplis diuulgatū Act.v. Ibant apli gaudentes ꝛc. Et de paulo dixit dñs Act.ix. Uas electiōis est mihi iste vt portet nomē meū coram regibus et filijs israel. Decimo a martiꝛib⁹ testificatū quia ꝑfecto nomine passi sunt. Undecimo a cōfessoꝛib⁹ collaudatū ps. Laudate pueri dñm laudate nomē dñi. Duodecimo a sāctis virginibus ꝑgustatuꝫ Cant.j. Oleum effusū nomen tuum. De hoc noīe dicit Bernꝰ. In tubilo dulcis ihesꝰ memoria dās vera coꝛdi gaudia. sed sup mel ⁊ oīa dulcis eiꝰ ꝑsentia nil capit suauius. nil dicit iocundius. nil cogitatur dulcius qꝫ ihesus dei filius ꝛc. ℣ Moraliter nota ꝑm Bedā qꝫ sicut chriſtus in sua circūcisione coꝛpali accepit hoc nomen ihesus. ita electi in sua circūcisione spūali ꝑticipant isto nomine. Et sic ipi a chriſto dicti sunt chriſtiani. ita et a saluatore vocent saluati. Quod etiaꝫ nomen eis nō solum ꝑsqꝫ in vtero ecclesie ꝑ fidem cōcipent sed etiam añ secula a deo vocatū ē.

℣ Sermo de eodē LXXXVIII

Postquam consūmati sūt dies octo vt circūciderētur puer. vocatū est nomē eius ihesus Luc.ij

℣ Sicut dicit bt̄us Augꝰ in de vera religione. Tota chriſti vita in terris phoiem quem gessit disciplina moꝛ fuit. Quia ergo chriſtꝰ hodierna die circūcisus est ⁊ nomen ei impositum extitit put ꝛba ꝓposita manifestāt. Et nos chriſti exemplo nō quidem coꝛpaliter sed spūaliter circūcidi ⁊ nomini ihesu mēraliter cōformari debemus. Unde in verbis ꝑmissis innuunt tria. Primū est fidelis aīe ad spūalem circūcisionem oportuna dispositio. Secūm est ipsi⁹ circūcisionis in aīa congrua celebratio. Tertium est ihesu

nomīn in mēte pfecta ꝓformatio. ¶Primus no
tat cū ꝑmittit. ¶Postq̄z ꝓsūmati sūt dies octo
cōmtangit cū dr. vt circūcideret puer ¶Ter
tiū innuit cū annectit. vocatū est nomen ei⁹ ie
sus ¶De ꝑmis duobus simul. De tertio erit ser
mo ꝑ se. ¶Quātū ad ꝑma duo sciēdū q̄ ꝑm tri
plicem statū hoīm est triplex circūcisio spūalis.
quarū q̄libet nō nisi octaua die in aīa celebrat.
¶Per q̄s.viij. dies intelligere possum⁹ octo illūi
nationes diuinar gratiar quas oportet puen
re circūcisionē spūalem in quolibet statu. Cum
eni dies ꝑm ꝓm nō sit aliud q̄z latio solis super
terrā. recte ꝑ diem intelligit illuminatio qua sol
iusticie verbū eternū radiat sup terrā cordis uō
licet humani ¶Quātū igit ad statū incipiētū
circūcisionem spūalem pīre debēt ista. videlicet
peccatoris ad deū cōuersio. peccati recognitio.
cōtritio. ꝓfessio. satisfactio. peccati detestatio. in
futur cautio. Et ex tūc octauo seq̄t impij iustifi
catio. qua grā infundit r peccatū expellit. Isti di
es octo signati sūt. ij. ¶Paralip. xxix. Ubi dicit q̄
sacerdotes expiauerūt tēplū diebus octo. Tem
plū eni dñi q̄d sum⁹ nos ꝑm aplm. j. Cor. vj. qñ
cōtāminatū et pollutum fuerit sordib⁹ pctōr. uz
tūc ministerio sacerdotū expiari dr diebus octo
ꝓdictis. r in ipo die octauo scz in iustificatione
impij celebrat circūcisio in aīa penitentis. Que
quidē circūcisio nō est aliud q̄z amputatio vicō
rum. Et habet fieri cū cultello pnie. Sicut eni in
circūcisione corpali fit āputatio superflue carnis
sic in circūcisione spūali fit amputatio vicior. uz
r pctōr que sola sūt hoīs superflua. Nīa eni alia
creata in hoīe sūt valde bona. vt dr Gen. j. Et ni
si ista circūcisio fiat in aīa ipa est filia ꝓditionis.
Iuxta illud Gen. xvij. Masculus cuius ꝓpucij
caro circūcisa nō fuerit pibit de ꝓplo suo. ¶Dūt
aūt isti octo dies accipi ꝑm octo etates. Quarū
sex sūt in decursu mūdi. De q̄bus dictū ē in ꝓ
stillādo. Septima vero est inquiete aīar vsq̄z
ad diem iudicij. Et tūc in resurrectione erit octa
ua etas. Cui cor̄ndet illuminatio octaua ꝓdi
cta scz iustificatio ipij. in q̄ fit circūcisio vt dictū
ē. Isti etiā dies octo sūt figurati Gen. viij. Ubi dr
q̄ noe post emissionē corui expectās diebus. vij
emisit colūbā. At illa venit ad eū ad vespaz por
tās ramū oliue virētib⁹ foliis. Noe interꝓtatur
cōmotio r sīficat aīam penitentē in q̄ fit cōmo
tio dolorosa ꝑm oēs illūinationes ꝓdictas. Que
cessante diluuio pctōr emisso coruo ꝓcrastina
tionis pnie. Nā sicut corui dīc cras cras. Sic
pleriq̄z ꝓcrastinat pniam. Sic btūs Aug. cōqri
tur se fecisse. d. vij. ꝓfes. q̄zdiu cras r cras. Quo in
quā coruo emisso r nō reuerso. oportz q̄ adhuc
ptrā seāt septē dies. q̄ sūt septē illuminationes ꝓ
dicte. Quib⁹ expletis octaua die emittit colum
ba. i. simplex et pura intētio aīe penitētis. que re
portat ramū oliue insignū misericordie cōsecute
r q̄ cessauerit diluuiū pctōr. Et tūc celebrata ē
circūcisio in aīa. Ram⁹ aūt ille erat virētib⁹ fo
liis. p q̄d docemur. q̄ aīa circūcisa a vitijs debet
virere in vtutib⁹. Nec vt dicit Greg. Qui se a vi
tijs abnegat exq̄rende ei sūt virtutes in q̄b⁹ cre
scat. Et sic incipit intrare statū pficientiū. ¶B
¶Quātū ad statū pficientiū isti octo dies sūt
octo illuminationes spūs septiformis in septez
virtutib⁹ ꝓncipalib⁹ cū pseuerātia finali que ē
octaua. Et pūt ille octo illūinationes accipi ꝑm
opa sex dier cū septima sabbati r octaua cōsum
matiōis finalis. ¶Primus igit dies ē illūinatio
fidei. Nam ꝓma die facta ē lux p quā fides intelli
git Ephē. v. Eratis aliq̄n tenebre. nūc aūt lux in do
mino. i. luce fidei illūinati. ¶Secūda dies ē firmi
tas spei. Nec scūda die factū est firmamentū. ¶Per
q̄d spes intelligit. ps. Quoniā firmamētū meū
r refugiū meū es tu. ¶Tertius dies ē viror ca
ritatis. q̄ signat ꝑ virētia q̄ ꝓducta sūt die tertia.
¶Proverb. xj. Justi q̄si virēs foliū germinabūt. Uñ
Gre. Nō habz aliq̄d viriditatis ram⁹ boni op̄is
si non manet in radice caritatis. ¶Quarta di
es ē lūinosa discretio prudētie ꝑm q̄ vit⁹ purga
toria. Ad quā ꝑm macrobiū ptinet mūdū r oīa
q̄ in mūdo sūt diuinor ꝓtēplatione despicere et
oēz aīe cognitionē in sola diuina erigere. Et hec
signata ēp lūinaria celi q̄rta die facta ¶Phil. ij.
Lucetis sic lūinaria in mūdo vbū vite ꝓtinētes.
Et Ecc. xxvij. dr. Sapiēs pmanet vt sol. ¶Quī
ta dies ē ꝓstātia fortitudinis. Cui⁹ ē ꝑm macro
biū animuz supra piculi metū agere nihilq̄z nisi
ēpia timere. tolerāre fortit̄ pspa vel aduersa. Uñ
btūs āgel⁹ ad thobiā Tho. v. Fortia aīo esto. Et
Hs signat in ope q̄nte diei q̄ fcā sūt ea q̄ sūt ex aq̄s
¶Per aq̄s āt itelligit tribulatio Cant. viij. Aque
multe nō potuerūt extinguere caritatē Et fortitu
do nccia ēi tribulatiōe Esa. xxv. Factus es fortitudo
pauperi. fortitudo egeno i tribulatione sua. spes a
turbine. vmbraculū ab estu. Eor āt q̄ facta sunt
ex aq̄s. q̄dā māserūt in aq̄ vt pisces. Qđ referri
pōt ad fortitudinē sustinēdo aduersa. Quedā
vo rapiebant̄ sursū i aera vt aues. Qđ referri pt
ad aliā ptē fortitudinis q̄ ēi aggrediēdo ardua.
¶Sext⁹ dies ē moderātia tpantie. Ad quā pti
net ꝑm ¶Macrobiū nihil appetere penitendū. in
nullo legē moderatiōis excedere. Sibi ugo rōnis
cupiditatē domare. Et Hs signata sūt in ope sexte
diei. q̄ facte sūt bestie r cōdit⁹ ē hō. Nā tpantie ē
bestiales mot⁹ repmere r ꝑm rōez viuere. Job. v

Bestie terre pacifice erūt tibi ꝛ scies quoniā pacē habeat tabernaculū tuū ꝛc. ¶ Septima dies ē iustificatio iusticie. Cui⁹ ē vnuscuiusqꝫ qđ suum est obseruare. Et ad hoc vnuscuiusqꝫ virtutis officiū ꝓseruare. Et ita ꝑpetuo fedare cū supna mēte sociari. vt dicit Macrobius. Vñ ꝺr esse virt⁹ generalis cōprehēdēs toti⁹ aīe rectitudiez Et inde hoīes sci dicunt iusti. vt ibi. Justu in ꝑpetuū viuēt Sap. v. Et in multis alijs locis scptura. Vñ signat ꝑ scificationē diei septime. de q̄ ꝺr. Exo. xix. Memēto vt diē sabbati scifices Esa. v. Sanct⁹ scificabit in iusticia. Ex hac enī vtute hō sanctificat ꝛ sanct⁹ ab oīb⁹ reputat. Hic ostēdit Seneca. d. Quisqs iusticiā sectari desideras. ꝑ us deū time et ama vt ameris a deo. amabis. n. deū si in hoc illū imitaberis. vt velis oīb⁹ ꝑdesse nulli nocere Et tūc te virū iustū appellabūt oēs. sequunt. venerant et diligūt. Vñ hec vt⁹ reponit hoiem cū oīb⁹ in q̄ete. Nec miruꝫ. q̄ reddit vnicuiqꝫ qđ suū ē. Vñ ꝺr Jacobi. iij. Fructus iusticie in pace seminat faciētib⁹ pacē. ¶ Sed q̄ ꝑm Greg. in cassū bonū agit si añ terminū deserat. Jō necessario req̄rit Octau⁹ dies q̄ē cōsummatio finalis. qui redit ad caput et circūit omēs vtutes. q̄ sine ea totū exercitiū virtutuꝫ inutile foret. Ipsa enī pseuerātia ꝑm Bern. est finis virtutū cōsummatioqꝫ eaꝝ. ꝛ totius boni repositorium sine qua nemo videt deuꝫ. ¶ De istis octo dieb⁹ pōt intelligi illō qđ ꝺr Exo. xxij. De bobus ꝛ ouib⁹ ꝓmogenitū septē diebus sit cum matre sua. die octaua reddes eum mihi. Per boues intelligūtur operarij vtutū grā deui. p oues vo simplices q̄ septē dieb⁹ ꝓdictis debēt eē sub vbere matris. i. sub fecūdo nutrimēto vtutū ꝓdictarū. Et tūc octauo die ꝓsūmati exercitij debēt circūcidi cultello iusticie a ꝓnitate mali ꝛ a torpore boni. Que duo hominī remanēt superflua p⁹ q̄z fuit a vicijs circūcisus in statu incipientium. Et iō illa amputant in hoc statu ꝑficiētū. Unde Deut. x. ꝺr. Circūcidite ꝓpuciū cordis vestri. qđ scz ꝓnū ē ad malū. ꝛ ceruicē vestrā nō induretis amplius vt scz situs durī ad bonū ꝛc.

¶ Subsermo primus LXXXIX.

Postquam consummati sūt ꝛc.

¶ Sup est ꝯsideꝛare istos octo dies adaptare statui pfectorū. Possum⁹ enī p hos octo dies accipe octo illūminationes alias ꝑm silitudinē diez septimane iuxta adaptationē septē planetaꝝ. ¶ Quum⁹ dies ē diuine grē in mēte lux radiosa. Licet aūt in statu quolibz o p⁹ sit grā dei. singlāri tñ mō gratia diuina irradiat mētes pfectorū. ꝓoēnto ipi rectis oīb⁹ etiā scīpis. totalit diuine grē innituntur q̄ et ex qua oīa eoꝝ opa elicunt. Vñ cōpatur diei dñico q̄ appꝓpriat soli. Sicut enim sol ē fons splēdoris. ita grā diuina in ꝑfectis mētib⁹ ē origo oīs actionis. Unde Judicū. v. Sicut sol in ortu suo splēdet ita rutilēt. Et isti diei cōrñdet ꝓma beatitudo scz pauptatis. de qua ꝺr Mat. v. Beati paupes spū. Illi reuera sūt paupes spū. q̄ seipos a seipis totalit denudauerūt. q̄ nec actō eorum sit eoꝝ. Vñ btūs Aug. in de vbis dñi. Hi sūt paupes spū q̄ q̄ñ facūt aliq̄d boni. deuz laudāt. tāq̄z. s. nō suū sz dei sit. Hic aplūs. j. Coꝝ. xv. Nō aūt ego sed grā dei mecū. Vñ iste dies ꝓpe ꝺr dñic⁹ q̄ totū qđ in ea fit dñi ē Ro. xiij. Siue viuim⁹ siue morimur dñi sum⁹. ¶ Secūdus dies est suiipsi⁹ oīmoda būiliatio. Hec dies bñ seq̄t ꝓcedentē. Cū enī ꝑ ꝑmū diē bō sibiipi nihil relinq̄t. nō remanet sibi vñ supbiat. Qꝛ sic dicit btūs Aug⁹. sup ꝑs. Qui pauptati cōtēt⁹ ē nō ē cōtēt⁹ iniuria. Et illa dies appꝓpriat lune q̄ oīm planetaꝝ infima ē. de q̄ Apoc. xij. Mulier amicta sole ꝛ luna sub pedib⁹ ei⁹. Hec mulier ē aīa dei vbo fecūda. q̄ dicit amicta sole. i. diuīe gr̄e illustratiōe. Sub cui⁹ pedib⁹ ꝺr eē luna. quia pedes affectionū tenet sup būilitate in q̄ fūdati sūt. Huic diei cōrñdet beatitudo mititatis. de q̄ dicit. Beati mites. Nā mititas et būilitas cognate sūt Mat. xj. Discite a me q̄ mitis sū ꝛ humilis corde. Qđ vbū ꝑtractās hugo. iij. de claustro aīe dicit sic. Ecce mel būilitatis cū dulcedine māsuetudinis. Sicut mel cōcordat in ꝑfectiōibus medicine cū oīb⁹ diuersitatibus spēz. Sic ex būilitatis dulcedine cōdiunt oīa genera vtutū. Cui⁹ exēplū ē in luna ꝑ quā vtutes oīm planetaꝝ recipim⁹. Propter qđ regina celi nūcupat. Sic et humilitas q̄ ꝑm Gre. sola ē obseruatrix custosqꝫ vtutū. Et nihil ē q̄ ita gratū deo faciat ꝛ hoībus sicut humilitas. ¶ Tert⁹ dies est hostis triūphalis expugnatio. Et ille dies bñ sequit ꝓcedētē. Quia sicut dic btūs Aug. de verbis apli. O hō ido non fecisti q̄ de te ꝑsumpsisti. Qui ꝑsumit de viribus suis añq̄z pugnet. victoriam pdit. Qꝛ ergo homo būilis de se nihil ꝑsumit. sz totā fiduciā in deo cōstituit. ideo ipe sp triūphat. ¶ Sz sciēdū q̄ aliter tēptant iusti perfecti q̄z pficiētes et incipiētes. Incipiētes enī temptant ad hoc vt ad vicia deiciant. pficiētes vero ad hoc vt in virtutū actiōe impediant. Sed perfecti tēptant vt de bonis acceptis extollant. Unde apls dicebat. ij. Coꝝ. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me ꝛc. Et hoc est qđ dicit Greg. in omel. Plerūq̄z q̄ plus iu cōtēplatiōe rapit. contingit vt amplius tēptatiōe fatiget. ne de his ad

que rapt⁹ est ertollat. Iste dies appꝓpriat martiq; instigat ad bellū. Vñ de⁹ belli a gentilib⁹ nūcupat. De q̄ bello dr̄ ps. Obūbrasti sup caput meū in die belli. Perfecto enī mēte q̄ est caput aīe tpe caloris tēptatiōis ita de⁹ obumbrat ꝛ protegit. vt tēptatio nocere nō valeat sz pdesse. Vñ paulo dictū est a dño. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate pficit. Sic enī dicit btūs Aug⁹. sup lib⁹ Nume. Sicut caro si sale nō aspgat quāmus sit magna ꝛ pcipua corrūpit. Sic etiā aīa nisi tēptatiōib⁹ assiduis saluat. continuo resoluit ꝛ relaxat. Huic diei corrñdet beatitudo pacis. Quia sm beatū Aug. bellū gerit vt par acquirat. ¶ B Quart⁹ dies est exemplor christi pfecta imitatio. Et hic dies cōuenit̄ ter sequit̄ pcedēt̄. Quia ad euitādos hostis laqueos bonū ē seq̄ viā q̄ christ⁹ ē. Joh. xiij. Ego sum via ⁊c. Vñ btūs Aug⁹. Jō pmittit̄ inimic⁹ iuxta viā ponere laqueos. ne securitate erultationis via deser̄et ꝛ in insidias incidat. Iste dies appꝓpriat mercurio q̄ sp gradit̄ cū sole. Ita isti sp incedūt sm exemplar christi Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi. Huic diei corrñdz btūdo misericordie. de q̄ dr̄. Beati misericordes q̄ cū ppriū sit deo misereri. misericordes ppꝛie deum imitant. Luc. vj. Estote misericordes sic et pat̄ vester celestis misericors ē. In B etiā christ⁹ imitatus ē patrē. Heb. ij. Per oīa debuit fratribus assimilari vt misericors fieret. Sic imitat⁹ ē et paulus. ij. Cor. xi. Quis infirmat ꝛ ego nō infirmor. ¶ E Quint⁹ dies est mūdi cordis cādidatō. Et B dies bñ sequit̄ pcedēt̄. Quia cū christ⁹ sit candidus tā sm naturā diuinā. q̄ cādore ē lucis etne. Bap. vij. q̄z sm naturā hūanā. Cant. v. Dilect⁹ me⁹ cādid⁹. Cōuenit ei⁹ imitatores ee candidos candore videlicet mundicie ꝛ puritatis. Iste dies appꝓpriat Jouī. Jupit̄ enī est clar⁹ ꝛ ad instar lactis dicit̄ ee candidus. Sic ꝛ cor viri pfecti debet ee candidū oīmoda mentis puritate. Qr̄ sicut dicit abbas Moyses in collatiōibus patr̄. Puritas cordis est recta via tendenti in beatitudinē. ad quā dbem⁹ ugiter respicere tāq̄z ad lineam oēs act⁹ nostros regulantem. Huic diei corrñdet btūdo mundicie cordis vt patet. Hāc petijt ps. d. Cor mūdū crea in me deus. Et bñ dicit. Crea q̄: hāc mūdiciā non possum⁹ habere ex nobis. Prouerb. xx. Quis pt dicere mūdū est cor meū. purus sū a pctō. ¶ F Sextus dies ē diuini amoris feruida inflāmatio. Et hic dies bene sequit̄ pcedēt̄. Quia sicut dicit abbas Moyses vbi supra. Puritas cordis sine perfecta caritate non subsistit. nec pfecta caritas sine cordis puritate cōsistit. Iste dies appꝓpriat venerique ē planeta incitās ad amorē. Vñ gentiles deam amoris eā vocāt. Sic isti viri pfecti debēt ee amore diuino tam feruenter inflāmati. q̄ et alios in amorez dei incitēt ꝛ accēdāt. Qr̄ sicut dicit Greg. Ille in amore dei maior ē. q̄ ad ei⁹ amorez plurimos trahit. Huic diei corrñdet beatitudo esuriei ꝛ sitis. de qua dr̄. Beati q̄ esuriūt ꝛ sitiūt iusticiā. Matth. v. Que quidē esuries ꝛ sitis nō est aliud q̄z feruor desiderij in amore dei accēs⁹. De quo dicit btūs Bern. in quadaz epla. Just⁹ nō arbitrat̄ se cōprehēdisse. Hūq̄z dicit satis est sed semp esurit sititq̄z iusticiā. ita vt si sp viueret sp quātū in se ē iustior ee prēderet. Hec esuries ꝛ sitis tāto ē vehementior quāto quis in amore dei est ardentior. Vñ dicit. j. Esdr. xiij. Qr̄ qui erāt in arce hierusalem esuriebant valde. Quia illi q̄ sūt in arce status pfectiōis. valde feruenter desiderāt magis ac magis accēdi in amore ꝛ zelo iusticie. Sic ps. Sitiuit aīa mea ad deum fontem viuū. ¶ G Septim⁹ dies est vite pūtis fastidiosa desolatio. Et B dies bñ sequit̄ pceden tem. Illi enī qui diuino amore iflāmati ardenti desiderio ad deū sitiūt oīa que sūt in hac vita cū desolatione fastidiūt. Unde Greg. in omel. Si cōsiderem⁹ inq̄t que ꝛ quāta sūt que nobis promittunt̄ in celis. vilescunt aīo oīa que habent̄ in terris. Iste dies appꝓpriat saturno qui ē frigid⁹ ꝛ siccus et pallid⁹. Quo dñante fetus nascitur mortificat⁹ aut debilis. Vñ p eū pōt ñ incōgrue intelligi mortificatio appetitus terrenorum. ps. Quoniā ppter te mortificamur tota die. Unde aplus Col'. iij. Mortui enim estis ꝛ vita vr̄a abscondita est cū christo in deo ⁊c. Huic diei corrñ det beatitudo luctus. de qua dr̄. Beati q̄ lugent Istorū ē enī frequenter lugere ꝛ dicere cum ps. Heu mihi q: incolat⁹ me⁹ plongatus est. Vñ btūs Aug⁹. Cui dulcis est patria. ei amara ē peregrinatio. ¶ H Octau⁹ dies est tribulationū gaudiosa lꝫportatio. Et B dies cōuenient̄ sequitur pcedēt̄. Qā illis qui de incolatu pūtis miserie ppter desideriū patrie lugēt. nihil est durum ī hac vita nisi sola dilatio patrie. Quia sicut dicit Gre. v. moral'. Si mens forti intentiōe in deū figit̄. q̄dq̄d in hac vita amarum est dulce estimat omne qđ affligit requiē putat. Sic apl̄s actuum. v. Ibant apl̄i gaudentes a conspectu cōcilij q̄niam digni ba. sūt. pno. ihesu contu. pati. Iste dies octauus redit ad caput sc̄z ad diē solis. Sol enī licet eclipsat̄ nobis in se tamen nūq̄z eclipsim patit̄ sed retinet lumē suum. Sic isti viri pfecti licz appareat eos exterius cruciari ipi tamen mente gaudent. Et hoc est gaudiū qđ non dat̄ impijs. Vñ dicit beatus Aug⁹. x. pfes. Isti diei corrñdz

beatitudo octaua q̄ fm beatū Aug̃. redit ad ca/put. de qua dr. Beati qui pſecutionem patiunt̃ ꝓpter iuſticiā. In hoc inquā octauo die celebra tur circūciſio in mente pfectoꝝ qñ mēs cultello caritatis circūcidit̃ ab oīb⁹ reb⁹ creatis. p quā/to nō inuāt mentē ꝓperantē ad deum. Nam vt ſic oīs creatura ſuperflua ē menti. z ꝓhoc amputanda ē. Sic circūcīſa fuit illa mens ſanctiſſima Marie magdalene. in cui⁹ pſona loquēs Aug̃e. ſup illud. Mulier quid ploras. ſic ait. Oneroſi ſūt mihi oēs conſolatoꝛes. grauant me z nō conſolant̃ me. Ego quero creatoꝛē. z grauis eſt mihi ad videndū omnis creatura. Et de hac circūciſione dicit aplūs Col. ij. Circūcidimini non circūciſione manu facta ſz in circūciſione chriſti Quod nobis ꝛc.

Subſermo ſecundus. XC

Vocatū eſt nomen eius ieſus Luc. ij. Ille qui numerat multitudinē ſtellaruꝝ et omnib⁹ eis noīa vocat. vt dicit̃ in pſ. cxlvj. bodie dato nobis pnouo anno exenio maximo ſāguine videlicet ſuo pcioſo. Nomen inſup ſibi dari voluit. qđ annis ſingulis ſup nos inuocatū eēt nobis memoriale perenne ad benedictionē noue gratie cōſequēdā. Quā quidē noue grē ānualem benedictionē expetijt pphēta in pſ. Benedices coꝛone anni benignitatis tue. Quaſi diceret. O dñe oꝛo vt bñdicas coꝛone anni. id ē capiti anni vel etiā toti circulo anni. vt ſit ann⁹ benignitatis tue. Coꝛona enim que in capite ponit̃ ſignat pncipiū ſiue caput. Sicut dr in capite libri. i. pncipio. Coꝛona etiam q̄ quidā circul⁹ ē. pt accipi ꝓ toto anni circulo. Neq; enī ſolum pro bono pncipio anni petim⁹. ſed ꝓ toto bono anno oꝛamus. vt deus ſe ipm nobis bñdicat. quatenus ſit ann⁹ benignitatis ſue. q̄ videlicet ipſe nob bñdicat z nos ad bene agēdū bono igne accendat. Ad hāc igit̃ benedictionem annuatim aſſequēdam dimiſit nobis nomen ſuū ſanctiſſimū. vt eo inuocato annis ſingulis nobis noue gratie exenia largiret̃. Et hinc eſt q̄ dicit euāgeliſta. Vocatum ē nomen eius ieſus. In quibus verbis duo maxima diuine magnificētie beneficia ꝓponunt̃. Primū eſt mentis verbigene de verbo noticia ſingularis. Secōm eſt effect⁹ verbi in mente experientia ſalutaris. Primū notat̃ in eo qđ dicit̃. vocatū eſt nomen eius. Secundū tangit̃ in eo q̄ additur. Ieſus. B Circa ꝓmum ē cōſiderandū q̄ cū nomen dictū ſit a nota mine ſiue a noticia. oporteat q̄ qui vocare debet vbum diuinū ex nomīe. q̄ aliquā ſui noticiam habeat ſpecialem. Nam de lege cōmuni ipm ē innoīabile. Unde Geñ. xxxij. Jacob q̄renti de noīe eius Rñdit. Cur queris nomen meū qđ eſt mirabile. Signanter dixit mirabile. Tuꝛ q̄ bene mirabile q̄ nomen z tñ ſup omne nomē. Phil. ij. Donauit illi nomen qđ eſt ſup omne nomē. Tū etiam eſt nomen mirabile. q̄ innoīabile z ineffabile. Tum quia mirabile eſt q̄rere nomen eius q̄ eſt ineffabilis. Tum etiā q̄ mirabile eſt querere foris nomen eius qui non eſt foris ſz in intimis. Vñ btūs Aug⁹. de vera religione. Noli foras ire. in teipm redi. in interioꝛi hoī habitat de⁹ veritas ad quā nullo mō puenit qui foris eaꝛ querit. Ex quo pateꝛ q̄ ſole ille mentes q̄ vbū eius habēt natum in intimo ſui. poſſūt nomē ei⁹ vocare. cū ipſi habeāt ſui noticiā et cognitionē ſpecialē vltra cōmunē legem. Et ſi non attingāt ad nude eētie viſionem. Quia illud priuilegium ꝓpaucis datū eſt in hac vita. Attingūt tñ quātūcūq; eis diuina grā diſpenſat. Et hoc idez qđ attingūt valde magnū eſt vltra cōmunē curſuꝝ Unde dicit btūs Aug⁹. in de verbis dñi. Loquimur de deo qđ mirū ſi ñ cōꝓhendis. Si enim cōꝓhendis nō eſt deus. Attingere aliquantulum magna beatitudo eſt. comꝓhendere aūt oīno impoſſibile eſt. Et quanto mens alti⁹ attigerit. tāto ꝓpri⁹ nomē ſuū vocare potit. C Hui⁹ rei figura eſt in illo magno nomine dei ſz tetragrāmaton quod dicit nomē ineffabile. Nō q̄ ꝓ q̄ dico tetragrāmaton. ſit illud nomē ineffabile de q̄ eſt intentio. ſed eſt circūlocutio alteri⁹ noīs ſecreti habētis q̄ttuoꝛ lrās. Tetragrāmaton. idem eſt q̄ nomen q̄ttuoꝛ lrārū. dictum a tetra q̄ eſt quattuoꝛ et grāma lrā. Quod aūt ſit illō nomen ſecretū. non inuenit̃ apud nos exꝑſſum ſed eſt inexꝑſſibile ex ſui natura et ꝓpꝛietate. ſic̄ z ſubſtātia dei quā ſignat. Unde btūs Aug⁹. i. de doctrina chriſtiana cū locutus eēt de deo ſic dixit. Dixim⁹ ne aliq̄d z ſonuim⁹ dignuꝝ deo. ſi dixi non eſt hoc qđ dicere volui. hoc vnū ſcio. quia deus ineffabilis eſt. quod aūt a me dictū ē ſi ineffabile eēt. dictum non eēt. z ſic neſcio q̄ pugna verboꝝ. Q; ſi illud eſt ineffabile qđ dici nō pōt ſilentio potius trāſeundū q̄z voce pandendū eſt. Illud ergo nomen qđ circūloq̄mur p nomen quattuoꝛ lrāꝝ. inexꝑſſibile eſt. Unde moyſi querenti de nomine ſuo Exo. iij. Rñdit dominus. Ego ſum qui ſū. Sic dices filijs iſrael Qui ē miſit me. Et dicit Joſeph q̄ ibi tunc deus dixit moyſi ſuā appellationez. quā prius homies nō audierant. nec mihi inq̄t vas eſt dicere. Et dicūt hebrei q̄ fuit hoc nomen tetragrāmaton. Dicit̃ aūt hoc nomē ineffabile ſm q̄ dicit Magiſter i

bistoriis.nō quia dici nō possit.sed qz rem ineffabilez signat. Signat enī vt dicūt sapiētes hebreorum substātiam dei incōmunicabilē.ita q ei⁹ signatuz non est cōmūicabile alicui creature p ptcipationē. Et nota licet hoc nomē nō pferret bene tamen scribebat. Erat enī sculptū in lamina aurea quā sūmus sacerdos siue pontifex iudeoz portabat in fronte qñ incedebat ornatus. vt dicit Exo.xxviij. Nō tñ alicui fas fuit illō scriptum exprimere nisi tantū maiori sacerdoti i sanctuario z in die ieunij z benedictiōe sacerdotali Et tūc in platione eius nois grandis fuit cura z timida. Hec de noie tetragrāmaton dicta in tantū ad nostrū ppositū deseruiūt. q sic istud nomen est inexpssibile de lege cōmuni.exprimebat tamē interdum a sūmo sacerdote cum certis cōdicōibus. Sic nomen siue noticia dī cōmuniter est boībus abscondita Esa.xlv. Vere tu es deus absconditus. Acp hoc est cōmūit innoiabilis. Quib⁹ tñ puilegiatis z singulari grā pelectis que p sūmū sacerdotem ornatū itelligi possūt.cognoscibilis est.z ab eis noiabilis ē z hoc eis exītibus in sanctuario.i.in recollectione ad intumū sui.quod sanctuariū dicit.z in die ieunij id est in abstractiōe sui ab oī specie creata.z in benedictiōe sacerdotali.i.in actuali cōuictione mentis cū deo.hoc est dictū quātum ad oīa tria ista.qñ mēs in actu cōtēplationis actualiter rapta fuerit. Tūc inquā mens verbigena cepit de deo noticiā certā ineffabilem oī lingue. Siue hoc fiat p raptū ad eius essentiaz nude videndaz sicut fuit in paulo z moyse ꝑm beatum Aug⁹.in libro de videndo deo. Siue ꝑm aliquā eminentiaz visionis imaginarie in spū. siue ad eminentiam intellectualis cōtemplatiōis.q nō iam ad spūm sz ad mentē ptinet.sicut fuit in Jacob Gen.xxxij.cū dicebat. Vidi dñm facie ad faciem z salua facta est aīa mea. Nō enī vt dicunt doctores Jacob tūc vidit deum p eēntiaz sz refferendū est hoc ad figuram in qua oñdebat deus Et hoc ipm ad quādā eminentiā visiōis ptinet vt dictū est.qualis plurib⁹ mentibus pulegiatis vt speraī in cōtēplatiōe conferī Et ad hāc dei cognitionē nō studio lectiōis sed virtutū meritis puenit. Vñ in collationibus patrū. Collatōne abbatis nesterotis dicit. Si cui cure ē ad spiritualis scientie lumē puenire p puritatez cordis z illuminationem diuinā eā oportet attingere. nō aūt studio lectiōis quam hi tantū q nō aliorum docentū verbis sz pprioz actuū vtute profecti sūt post multoz laboz stipēdia iam quasi in pmio cōsequant. Nō enīz a meditatiōe legis scientiā et intelligentiam sed de fructu opm acq rentes cū ps.dicūt. Mandatis tuis scz p me prius impletis intelleri. Hec ille. Quia igit ille mētes verbigene habēt spēalem dei noticiā. Jō ipe in se nomen eius portāt. Vñ dicit .ij. Paralip. vj. Elegi hierusalē id est mentē verbigenam seu cōtēplatiuam.vt sit nomen meū in ea. Qđ autē sit illud nomē sequit in scdo pncipali qđ tangit i eo q dicit Jesus vt sequit Cui⁹ nois effectum salutiferū nobis cōferre dign et ꝛc.

Subsermo tertius XCI

Esus Sciendū q de verbo diuino dicuntur quattuor excellētissima pdicata ex q̄bus resultāt in mente verbigena q̄ttuor efficacie salutares hui⁹ nomis iesus. Et signanti in quattuor lris hebraicis nois tetragrāmaton. Et eedē quattuor lrē in latino repiunt i boc noīe ies⁹. Et figurant iste quattuor efficacie nois iesu in quattuor psonis que leguntur illo nomine iesus nūcupate. Sciendū ergo q sicut habet in glo. Exo.xxviij. quattuor lrē hebraice in q̄b⁹ cōstat illud nomē tetragrāmaton licet forte non eo ordine sūt iste. Joth.beth.he.vau. Joth ē nobiscū lrā. Beth est lrā.b.he.est lrā.e.vau.ē lrā .u. Et iste eedē lrē cōponunt nomen ihes⁹ adiūctis duabus.s.s.si scribat integre. Vel ponēdo lrām.e.ptitello supra p trāsuersum mō antiquo si breuiet sic ibus. Et ꝑm hoc vltra nomen tetragrāmaton.nomen ihes⁹ si extense scribit.abundat in duplici.s.vno videlicet erecto sic ſ. altero vero curuo sic.s. Nam extense scribit sic ihesus Que due lrē vel potius due figure eusdem lrē. signāt duas naturas i eodē suppositō ihesu.vt p .ſ.longum z eminens superalias lrās intelligat diuinitas.que supeminet vniuersis.z tñ qdam modo inclinat ad creaturas subiectas.q̄si pspicēdo supeas p influētiā z prouidentiā vniuersalem ꝑm illud ps.cxxxvij. Excelsus dñs z humilia respicit. Per.s.vero curuū itelligat natura humana in verbo curuata.vel poti⁹ in q̄ est vbuz incurvatum.ps.xxxvij. Miser factus sū z incurvatus sum vsqz infinem. In cui⁹ figura legitur iiij. Reg.iij. Quz helyseus incurvauit se sup puruz scz sup naturā humanā.que pura fuit i christo. Et quoniā hoc mysteriū vnionis scz istarū duarū natarū in idētitate suppositi fuit in veteri testamento absconditum.quod in nouo testamēto i nostro videlicet ihesu extitit reuelatū. Hinc ē quare hoc nomen ihes⁹ abundat in duplici lrā s.s.vltra nomen tetragrāmaton. Primum ergo pdicatū verbi est q ipm est pncipiū oīm. Unde ipe dicit Joh.viij. Ego pncipium q et loquor vobis. Ex hoc resultat i mēte vbigena

ꝓma efficacia noīs ihesu videlicet ipsius mētis in suū ꝓncipiū intellectualis reflexio que ē p cognitionem ⁊ amorē. quorum vtrumq; est in pte intellectuali. Unde Dion.iiij.d.di.no.duplicez assignat motum reflexiuū anime. Uno mō qñ a se egressa ad exteriora ab eisdē regrediēs et ad se ingrediēs illuc redit vñ exiuit. Et hanc circulationem cōpleuit fidelis aīa. etiā aliqz esset verbigena circūeūdo videlicet in virtutum exercitio. Alio modo qñ supsplendentibus eterne sapie radijs ex q̄bus effluxit mens vnit̄ p cognitionē videlicet ⁊ amorem. Et hanc reflexionez pfecte facit sola mens verbigena. Unde Dion.ij. de angelica ierarchia dicit sic. Radij diuī lūminis mētes celestiū aioz ⁊ spūaliū viroz irradiāt illuminat ⁊ accēdit. ad veri boni cognitionē ⁊ amorez. Ad hanc reflexionē deus trinitas inunitat aīam fidelem. d. Cant. vj. Reuertere reuertere. Ubi ingeminat verbū reuertere. Propt duplicē actuz reuertendi scz cognitionis ⁊ amoris. Et hec efficacia signat̄ plrām Joth. q̄ interpt̄at̄ ꝓncipium Unde exponi pōt illud ps. cix. Tecū ꝓncipium in die virtutis tue ꝛc. Nam in die virtutis qua scz per grām dei mens plena virtutibus illustrat̄ in raptu vt q̄si iā sit in splendoribus scōz. vbi gignit verbū ex vtero mentis. ⁊ hoc ante lucifez. id ē añ plenā adeptōnē claritatis glie bīōz. Nā istō fuit quadā plibatoria illustratiōe. Tūc inquā o verbū qui es ꝓncipium tecū sup̄. est mens. p quanto videlicet ipa mens reflexa est in te suū ꝓncipium. Hanc lrām scriptā habebāt in mētib⁹ suis magi. de quibus dicit̄. p aliam viam reuersi sūt in regionem suaz. Egressa est q̄pe aīa a deo via creatiōis. sed reuertit̄ ad deum via cognitionis ⁊ amoris. Hec etiam efficacia noīs ihesu figurata est in ihesu filio naue vl'nun q̄ et iosue dictus. De quo dicit̄ Ecc̄. xlvj. Fortis in bello ihesus naue. Josue interpt̄at̄ saluatio. naue interpt̄at̄ germen. nun interpt̄at̄ piscis. que oīa importāt hāc efficaciam noīs ihesu. q2 habet mentē saluare et eā facere germīare germen scz ipm verbū Juxta illud Esa. xlv. Et germinet saluatorez. Qđ fit vt mens reflectat̄ in suū ꝓncipium. In quo solo cōsolationem inuenit ⁊ quietē sicut piscis in aqua extra quā nullā cōsolationem habet nec quietē ex eo q̄ originem traxerit ex aqua. Sic in ꝓposito. Unde beat⁹ Aug⁹. i. ꝓfeb. Fecisti nos dñe ad te ⁊ inquietū est cor nostr̄ donec requiescat in te Et bene ille ihesus naue dicit̄ fortis in bello. q̄a talis mens habet pfectā victoriam passionum ⁊ quorūcūq; cōtristantium. de qua dicit̄ Prouerb. xij. Nō cōtristabit iustū q̄dq̄ ei acciderit.

¶ Tecū diū ꝓdicatū verbi est q ipm est vita hoīm Joh. j. Quod factū est in ipso vita erat. Unde ipe dicebat Joh. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita. Ex hoc resultat alia efficacia in mente verbigena. videlicet ipius mentis cū deo vitalis cōformatio. q videlicet mēs ita conformat̄ deo. vt iam nō sibi viuat sed deo. ij. Cor. v. Qui viuunt iam nō sibi viuāt sed ei q̄ p eis mortu⁹ est. Talis enī mens ita est deo cōglutinata pfecta conformatione. vt quasi deus videat aīa sua. Sicut q̄dam ꝓpter maximam vnionē diuinitatis ⁊ humanitatis in hoīe christo dicebāt in eo diuinitatem loco anime fuisse. licet in hoc errauerint. Mystice tn verum est. q non solum christus qui hoc habuit p excellentiam imo quelibet mēs verbigena ita est deo cōformata vt videat eo q̄. p aia informari. ⁊ modo quo dicit btūs Aug⁹. q deo est vita anime sicut anima est vita corpis. Et talis aīe oēs affectiōes et opationes sūt vitales. vt pote q̄ et a deo et in deo ⁊ ad deum q̄ est eēntialit vita informant̄. Unde Esa. xxvj. Omia opa nostra opatus es dñe. Et hoc est q̄ dicit btūs Augu. iiij. ꝓfeb. Tu dñe vita es aīar. tu vita vitaruz viuēs teipa. Et hec efficacia noīs ihesu signatur plrām beth qđ interpt̄at̄ vita. Hanc lrām i mente sua scriptam habuit aplūs cū dixit Gal. ij. Vivo ego iam non ego. vuit vero in me christus Hec etiā efficacia figurat̄ i ihesu filio Josedech. de q̄ dr Zach. iij. Qui ipe fuit sacerdos magn⁹ ⁊ ostēsus est. zacharie in spū quasi idutus vestib⁹ sordidis. que in ssione angeli ablate sūt ab eo. ⁊ idutus est mutatorijs. ⁊ posita fuit sup caput eo cydaris mūda. id est. mitra sacerdotalis. ⁊ data est ei ptās iudicādi domū dñi. Mystice iste ihesus filius Josedech q̄ interpt̄at̄ dñi iust⁹. figurat nostr̄ ihesū quātū ad hāc scdāz efficaciaz nominis ihesus. Ipe enī est sacerdos magnus cōsecrans templū mentis vitali benedictiōe formando eam sibi Hic vestibus sordidis id ē carnis peccati similitudine indutus erat. Hiis vestibus illis ablatis. id est peccato ablato indutus est vestib⁹ mutatorijs. id est. varietate virtutuz donoz et gratiaz quas accepit nō ad mensurā. Per cydarim intelligit̄ candor mūdissime vite quā ipe accepit in capite. vt ab eo tanq̄z a capite deriuaret̄. pfectio vite in mēbra. id est. in mētes verbigenas ac p hoc ei cōformarent̄. Hiis autē ei data est ptās iudicandi ad lrām verū ē de christo. Quia pat̄ omne iudiciū dedit filio. vt dicit Joh. v. Vel etiam quia mentes verbigene iudicabunt cum christo vt dicit Matth. xix. Vos q̄ secuti estis me sedebitis ꝛc. Congruū enī est vt q̄ hic vixerunt christo. imo in q̄bus viuit hic christus. ibi iudicēt cū christo imo quasi in eis sedēt

iudicet christus. ¶ Tertium p̄dicatū verbi excellentissimū est. q̄ ipsū est contentuū oīm Ro.xj. Ex ipso ⁊ p ipm ⁊ in ipso sūt omnia Que tria sic distingui p̄nt. Ex ipso exemplariter. p ipsum causaliter siue efficienter. et in ipo finaliter. Et Tho.x. dicit. Omnia simul in te vno habentes. Ex hoc resultat tertia efficacia noīs ihesu videlicet mētis in deo fiducialis ꝑ firmatō. Quid enī firmius eo q̄ continet oīa. Quia ergo mens verbigena cōtinet q̄dammō in se omnia cōtinētem. Quid mirū si ipa in eo sic firmet q̄ p nulla re trāsitoria ab ipa deflectat. Juxta illud Ecc̄.xv. Firmabit in illo et nō flectet. cōtinebit illū ⁊ non cōfundet. Et hec efficacia signat̄ p lrām he. qō in te p̄tat̄ susceptio vel susceptor. Hanc lrām in se scriptam habuit p̄s. cuz dixit. Ipe deus meus ⁊ salutaris meus susceptor meus non mouebor amplius. Hec etiam efficacia noīs ihesu figurata est in ihesu filio syrach. de quo legitur Ecc̄.l. Q̄z ihesus filius syrach hierosolymita renouauit sapiam de corde suo. Quod vere impletuz est in ihesu nostro vero hierosolymita id est pacifico. Qui verā sapiam de corde suo in euangelio renouauit. qua sectatores suos ita sibi ꝑfirmauit. q̄ nullis blandicijs nullis terroribꝰ. imo nec morte que oīa supat. ab eius possent dilectione auelli. Unde bene syrach interp̄tat murus ⁊ significat mentis firmitatē Esa.xxvj. Urbs fortitudinis nostre syon saluator in ea murꝰ et añmurale. Syon. id̄. mens verbigena dicit urbs fortitudinis ꝓpter eius firmitatē in deo quam quia habet ex efficacia noīs ihesus. ideo dicit q̄ saluator ponet in ea murus et añmurale. Talis erat sponsa que ait Cant. viij. Ego murus ⁊ vbera mea quasi turris ex quo facta sum coram eo q̄i pacē repiens. Propter quod et ipa est hierosolymita. id est. pacē videns ¶ Quartū p̄dicatum verbi est q̄ ipm est eē omniū. Soli enīz dei ꝓpriū est eē. Unde ipe ait Exo.iij. Ego suz q̄ sum. Omnia aūt alia habēt eē accōmodatuz ab ipo Sap̄.ij. Creauit deus vt eēnt omnia. Unde btūs Augꝰ. ij. Confes. Nulla vena trahit aliunde qua eē et viuere currat in nos p̄ter q̄z q̄ tu facis nos dñe. Ex quo resultat in mēte quarta efficacia noīs ihesus. videlicet ipius mentis in deum totalis trāsformatio. Nihil quippe tam intimuz rei q̄z eē. Et quoniā omnia habēt eē accōmodatum ab eo tanq̄z quid sibi alienum ⁊ deo ꝓpriū. Tūc mēs oīmodā pfectōnē iusticie attingit. q̄n ipm suum esse totaliter in deū refundit. ⁊ sic trāsformat̄ in deum sicut stilla aque multo vino admixta trāsformat̄ in vinū ſm Bern̄. Et hoc fit vi efficacissima amoris. qui ſm Dion y. est extasiz faciens. Trāsformat enī amantē in amatū. Secūdū quem modū dicit btūs Augꝰ. Si terram diligis terra es. si celum diligis celum es. ergo si deum diligis deus es. Et hec efficacia nominis ihesu signatur in lrā vau. q̄ interp̄tatur ipe. Quod ꝓpriē cōpetit deo. p̄s.cj. Tu aūt idez ipse es. Et Act̄.xvij. In ipo viuimꝰ et mouemur ⁊ sumꝰ. Quod nō solū intelligendum est ſm eē naturale. vt intellexerūt illi poete a quib⁹ hoc ibi allegat̄. sed etiā de eē supnaturali ⁊ diuino ī q̄ō mens verbigena trāsformat̄. Hāc lrām sibi inscriptam habuit Aplus cū dixit. Grā dei suz id q̄ sum. j. Cor.xv. Quia enī aplus totū esse suum refuderat in deum. tanq̄z nihil se arbitratus et q̄si in se anihilatus totū se deo attribuit. Sic beatꝰ Augꝰ. iij. Confes. Amaris dñe et deliderari vt abijciā me atq̄z eligaz te. Hec aūt efficacia nomis ihesus accipit in ihesu dei filio. nō quidē figuratiue vt in alijs hoc noīe vocatis. sed veraciter et effectiue. De quo dicit Habac.iij. Exultabo ī deo ihesu meo. Exultatio ſm Cassi. importat effectū gaudij exterius prūpentē. Unde dicit exultatō quasi extra se saltatio. Tūc igit mēs in deo exultat quādo p gaudiosi amoris trāsformationez extra se in deū saltat. Ut autē iste ihesus noster hanc trāsformationem efficeret. ipe ꝓ trāsformatus est. ⁊ factus est bō vt homo in eū trāsformaret̄ ⁊ fieret deus ſm beatū Augē. Ad quā pfectionez cū mēs ptigerit tūc vltra quattuor lrās noīs tetragrāmaton duplex. s. s. de noīe ihesus sibi accumulabit. Et sicut ipse ihesus est deꝰ humanatus. sic q̄dammō talis mens est homo deificatus. vt talibus mentibus veraciter dicat̄ illud p̄s. Ego dixi dij estis. Nō nob⁹ p̄stare dignet̄ ⁊c.

¶ Expositio euāgelij in Epiphania domini. XCII

Cum natus esset ihesus in bethleem iude in diebus herodis regis Ecce magi ab oriente venerunt hierosolymam dicentes. Ubi ē qui natus est rex iudeorum. Uidimus enī stellam eius in oriente. et venimus adorare eum. Matth̄.ij. ¶ Solēt magne veneratiōis loca ab alienigenis ⁊ longe distantibus deuote visitari. que ab indigenis ⁊ p̄pinquis min⁹ curate frequētant̄. Exempli causa patet hoc de apl'oꝝ limin⁹ Rome quo pauci italicoꝝ pficiscunt̄. Sed innumerosa mlt̄itudo ꝑegrinoꝝ de vltramontanis ptib⁹ illuc confluit vt verificet̄ illud Esa.lx. Filij tui de longe venīēt Sic et magi de remotis terre finib⁹ ad adorandi

dum puerum ihesum venerunt. Et hi in q̃z ira nat⁹ est eũ minime curauerũt. imo cõtẽpserũt ⁊ in eius mortẽ crudelissime seuierũt. Et de ℟ est pñs euãgeliũ qđ habet tres ptes. In quaz pma describit magoz solicita inquisitio. In scda ponit herodis ⁊ iudeoz maligna perturbatio. Ibi ⌊Audiẽs aũt herodes ⌋ In tertia quesiti inuentio ⁊ eius deuota adoratio. Ibi ⌊Qui cuz audissent regẽ ⌋ Prima ps diuidit in duas. Primo pmittit natiuitatis pueri noĩs loci ⁊ tpis descriptio. Hec enĩ quattuoz fuerũt a ppbetis pnũciata vt dicit glo. Secũdo ponit magoz diligens inquisitio. Ibi ⌊Ecce magi ¶ Quãtũ ad pmũ pmittit pmo natiuitatẽ pueri quesiti. d. ⌊Cuz natus eẽt ⌋ scz de virgine. Secõdo annectit ei⁹ nomẽ. d. ⌊Jesꝰ ⌋ de qua natiuitate ⁊ nomĩe iez⁹ habes sufficienter supra. Tertio addit natiuitatis ei⁹ locũ. d. ⌊in bethleem iude ⌋ Et dicit iude ad drãm alteri⁹ bethleem que est in galgalis in tribu zabulon Josue. xix. Et nota q̃ hec ciuitas bethleez in qua nat⁹ est christ⁹ pus vocabat effrata. sed postea post famosam sterilitatez p qua Elymelech cũ domo sua abiit ad moabitas cũ reddita ei fuisset incredulis vbertas vt dicit ℣ magister in hist oriis ppter abũdantiã frugũ tpe booz et ruth. vocata est bethleem. id est. domus panis. Quare aũt nasci voluit in bethleẽ habes supra in euãgelio noctis sancte. Quarto annectit natiuitatis ei⁹ tps. d. ⌊in dieb⁹ herodis regis ⌋ q̃a anno regni sui. xxx. ¶ Circa q̃ notãdũ est q̃ sic diffusius habes supra in euãgelio quarte dñice aduent⁹. regnũ iudeoz fuit iterruptũ a captiuitate babilonis annis quadringentis. lxxv. ⁊ mẽsib⁹ tribus. Post ℟ tps pm⁹ rex iudeoz fuit aristobolus de semie ℣ Machabeoz pauus enĩ ei⁹ fuit ℣ Mathathias. Iste regnauit ãno vno. Secũd⁹ rex fuit ℣ Alexander frater pdicti aristoboli q̃ regnauit annis. xxx. Quo mortuo regnauit post eũ vroz sua alexandra annis. ix. Quartus rex fuit ℣ Aristobolus fili⁹ alexandri pdicti. Quintus fuit ℣ Antigon⁹ aristoboli pdicti filius. Sextus fuit ille herodes ascalonita q̃ pmus regnauit alienigena. ⁊ hoc iminẽte christi aduẽtu. cui⁹ rẽgni anno tricesimo natus ẽ christus. ¶ Sed q̃rit q̃re natiuitas saluatoris describebat a rege alienigena ℣ Ideo hoc a sanctis assignant quattuoz rõnes. Prima est ꝑ m Rabanũ quatenus ex hoc innuat nobis impletã eẽ ppbetiã que dicit Gen. xlix. Non auferet sceptrũ de iuda et dux de femore ei⁹. donec veniat q̃ mittẽd⁹ ẽ Et Ban. ix. Cum venerit sanctus scõz cessabit vnctio vestra. Secõda ꝑ m Chryso. vt oñdat cõpletũ eẽ tempus. lxx. septimanaz de quo dicit Dan. ix. q̃ tũc venturus eẽt christus scz p⁹. lxx. septimanas annoz que facũt annos quadringentos ⁊ nonaginta. Nam tantũ tẽp⁹ fluxerat a tpe illi⁹ ppbetie vsq; ad regnum herodis. Tertia ꝑm Chryso. Quia quã diu ꝑ⁹ iudaicus erat sub regibus ppie gẽtis mittebant ad illos ppbete. Nũc vo subditis impio gentũ tanq̃ maioꝝ tribulatione grauatis mittit eis saluatoꝝ. q̃ maxima infirmitas medicũ artificiosioꝝ reqrit. Quarta causa est quia regno iudeoꝝ deficiẽte christi regnũ initiari debuit. ¶ Quãtũ ad scõm ibi ⌊Ecce magi ⌋ ponit magoz aduẽ⁹ ⁊ diligẽs inq̃sitõ Ubi ser notabilit aduertẽda ꝑplicãt. Primo q̃ venerũt ⌊Ecce magi ⌋ Secõdo vñ venerũt q̃ ⌊ab oriẽte ⌋ Tertiõ q̃ puenerũt q̃ ⌊hierosolymã Quarto qđ q̃sierunt ⌊Querẽtes inq̃t ⁊ dicẽtes. Ubi ẽ qui natus est rex iudeoz ⌋ Quinto vñ moti ad veniendũ fuerint ⌊Vidim⁹ inq̃t stellã eius in oriente ⌋ Sexto qđ intẽderũt. quia ⌊venim⁹ adorare eum ⌋ Et de his per ordinẽ videamus. ¶ Circa pmum cõsiderandum q̃ magus dicitur tripliciter scz illusoꝝ. maleficus et sapiẽs. Sed isti magi vt dicit glo. nõ fuerunt malefici sed sapientes puta ꝑsi chaldeorũ qui de singulis ꝑsant. Nazei ĩ lingua ꝑsaruz dicit magus. hebraica scriba. greca ꝑsus. in latina dr sapiẽs. Vñ vꝰ⁹ Qđ magus est ꝑsis hoc scriba vocat hebreis. Idbus greacis ppie sapiẽsq; latinis Dicti aũt sũt magi ꝑm istum intellectum a magnitudine sapientie. Et fuerũt vt dicit de genere Balaam ⁊ successores doctrinarũ suarũ ⁊ erãt reges puti in scia astroꝝ rum. Cui ꝑm Rabanũ reges et pncipes illi⁹ gẽtis curiosi⁹ insistebãt Quidã tñ dicunt non eos ꝓnus magos dictos. sed ex post facto ab effectu eos magos. id est. illusoꝝes vocatos. eo q̃ heroꝝdem illuserũt. quia ad eũ nõ redierũt. Alij etiaz dicũt sicut Chryso. eos vocatos magos. i. maleficos ab imaginatione magos dictos. eo q̃ ꝑstigijs aꝑparere faciũt subito aliqua mirabilia. q̃les fuerũt sapiẽtes pharaonis qui multa signa fecerũt equalia signis moysi. vt dicit Exo. vii. Et si isti magi tales fuisse dicant intelligendum est de ꝓterito scz p⁹ fuisse cõuersos. Primus aũt videlectus verisimilioꝝ est ⁊ cõmun⁹ teneẽ. ¶ Sed querit q̃t fuerit isti magi. q̃ in textu non exprimit. Ad ℟ ndet glo. q̃ magi isti fuerũt reges. q̃ ⁊ si tria munera obtulisse dicunt. nõ ideo nõ plures q̃z tres fuisse ꝑhant. sed vt ꝑ eos gentes que ex tribus filijs Noe nati sũt venture ad fidem ꝓfigurentur. Vel vt dicit ibidem. Tot sunt ꝓncipes q̃ multos duxerũt in suo comitatu Et ꝑm ℟ tres tantũ reges erant. qui cuz magna multitudine venerũt. ¶ Nomia istoꝝ regũ fuerũt hec

vt dicit Magister in hist. Hebraice Aspelio Amertius Damasc. Grece galgalat Magalach Barachim. Latine Caspar Balthasar Melchior ¶ Deinde cōsiderādū ē vnde venerūt q[ab oriēte] Nā vt dicit glo. venerūt a finib⁹ psarū. medorū ⁊ chaldeox vbi ē fluuius saba a quo regio illa noīat. Juxta quā ⁊ arabia ē vbi isti fuerūt reges. Et hoc est qđ dicit Reges arabū ⁊ saba dona adducēt. Quare aūt ab oriēte venerūt. rōnē mysticā assignat Chryso. vt vnō dies nascīt inde initiū fidei pcederet. Vel pm Remigiū ad designandū q oēs q ad eū veniunt ab ipo ⁊ pipm veniunt. Ipe enī ē oriēs Zach. vj. Ecce vir oriens nomen ei⁹ ¶ Deinde tertio considerandū q̄ venerūt quia hierosolimam. Illuc enī ascenderūt tribus trib⁹ dñi. Sed quare venerūt hierosolymā cū ibi dñs non sit natus. pertim vt obiicit Chryso. Nūqđ nesciebāt quia in hierusalem regnabat herodes. nunqđ nō itelligebāt iusticiā legis. Quia quicūqz rege viuēte alterū regē pnūciat et adorat. punīt in sanguine. Nunqđ nō habebāt p̄ oculis suis piculum mortis. quia talē rem illicitā vsurpabāt. Ad qđ rīndet Chryso. Q, dū cōsiderabāt regē futurū nō timebāt regem pītē. Adhuc nō viderāt christum. iam pati erāt mori p eo. O beati magi q̄ ante cōspectū crudelissimi regis pūsqz christus cognoscerent. christi facti sunt pfessores Quare aūt venerunt hierusalem ꝑm Remigiū plures assignant rationes. Prima q̄ agnoscentes iudeorū regem natum. nō nisi i regia ciuitate eū estimant esse querendū. Secūda vt certius locū natiuitatis discerēt. cū ibi sapientes et scribe residerent. Cum enī fuerūt ppe hierusalē. stella iter eos dirigēs ꝑm vnā opinionē se occultauit. Vñ coacte sūt intrare ciuitatē pphetaꝝ ⁊ sapientū. vt eorum discerēt oraculo qđ occultato sydere inuestigare nequibāt Tertia vt adimpleret qđ dictū ē p Esaiā Esaie. lxj. De syon exibit lex ⁊ vbum dñi de hierusalē. Quarta vt studio magorū dānaret pgricia iudeoꝝ. cū christū a gentibus solicite exquisitū ipi nō querebāt. Quinta vt iudei inexcusabiles manerēt Potuissent enim dicere locū quidē natiuitatis se sciuisse. tps autē ignorasse. ⁊ iō nō credidisse. Sed magi iudeis ostenderunt temp⁹ et iudei magis locum. Sexta qa stella quam viderant aut sup hanc erat ciuitatē aut versus eam dirigebat aspectū. ¶ Vbi Hz quērit cum hierusalem sit in meditullio mundi qđo in tam breui tpe ab vltimis finibus oriētis venire potuerunt scz infra. xiij. dies. Ad hoc dicitur vno mō ꝑm Remigiū. Q, puer ad quez properabāt eos ad se tam cito pducere potuit Alio modo ꝑm Chrysostō. q̄ diu ante natiuitatē pueri apparuit eis stella scz ante biennium. Et ex tūc pficisci cepant. Et sic. xiij. die post natiuitatē dñi puenerūt. Et addit Chryso. q̄ neqz esca neqz potus defecit in peris eorum ♠ Alij vident dicere q̄ stellam quidem in die natiuitatis christi viderunt et ex tūc iter arripuerūt. ⁊ reuoluto āno. xiij die puenerūt. Sed cōtra hoc arguit glo. Quia tūc puer non fuisset inuentus in pīsepio sz in egypto. non ergo post annum sed. xiij die venerunt ꝑm glo. ¶ Aug⁹. vero dicit q̄ ꝑmo biennio āni visa est stella mirantibus quid esset. Sed tunc intelligitur indicatum eis cui⁹ esset stella que iā diu videbatur. quando natus est qui p illam significabatur. Sed postqz christo nato reuelatum est magis venerunt ab oriēte. ⁊ xiij. die adorauerunt eum quem ante paucos dies natum fuisse didicerūt. ¶ Alio modo dicit ꝑm Hiero. q̄ a die natiuitatis in. xiij. diebus venerūt in bethleem. sicut etiam dicit beat⁹ Aug⁹. Sed Hieronimus addit modum. d. hoc non ē mirum. cum equos arabicos. id est dromedarios haberent qui sūt veloces ad iter. Et dicitur q̄ currūt tantum vno die quantum equus in trib⁹ Aliter tamen dicit Remigius q̄ sui isti magi fuerūt successores Balaam vt supra dictum est. regio illa non multum distat a terra promissiōis. Jo circo in tam breui tempore hierusalem potuerunt venire. Et si obiicitur quare euāgelista dicit eos ab oriēte venisse. Ad hoc respondet. Q, ab illa regione venerunt que in orientali parte hierusalem sita est. ¶ Deinde quarto considerandum quid quesierunt. quia sequit. [Querentes et dicentes Ubi est qui natus est rex iudeorum] Et nota q̄ non interrogāt an natus sit. quia hoc credebant. sed querunt vbi natus sit. Que questio tria mirabilia īplicat. Primum quia de illo qui dicit celum et terram ego impleo. vt dicitur Hieremie. xxiij. isti querunt. [vbi est] Et posset eis responderi. Jacet in presepio et fulget in celo. Secundum. quia querūt de noua natiuitate illius qui ab eterno est genitus ante luciferum. Unde dicūt [qui nat⁹ est] Tertium. quia ille de qno dicitur Zach. xiij. Et regnabit rex sup omnes gentes. Unius tantum populi rex dicitur. Unde addūt [rex iudeorum] Et attendendum q̄ forte credebant magi nunc venire mundana mirabilia. scz matrem nati diadmate fulgentem. pallacium regium. pompā famulantū. ceteraqz regalia signa Hz magis istō est mirabile q̄ ipsi p certo credebant eū regem et viderunt sibi famulari celum. et tamen nihil mūdane ambitionis inuenerūt. sed in būili po-

situ tugurio. Unde Beñ. Si rex queñ vbi aula regalis ⁊ cetera. vt supra. Uñ beatus Aug⁹. dicit in sermone. Non erat hui⁹ regis ambitio secularis. nō solennis purpura. nō in capite fulgebat dyadema. nō pompa famulantiū. nec rector exercitus. non gloriosus in fama ꝓdoꝝ. iacebat in ꝑsepio puer ortu recēs. exigu⁹ corpe. cō tēptibilis pauptate. Et nota de isto regali titulo quo christus dicit rex iudeorum. quem pro causa mortis pilatus scripsit in cruce. Iste titulus christo moriente deleri nō potuit. nec pilatus admisit. Fuit aūt iste titulus sepe a gētibus appbatus ſz magis ⁊ pilato. Sed iudei turbationem de hoc titulo habuerūt sicut dicitur hic. Et ideo christum de hoc accusauerūt. Item huic titulo renūciauerūt dicentes. Nō habem⁹ regem nisi cesarē Joh. xix. Item hūc titulum publicari ꝓhibuerūt. Unde Joh. xix. Noli scribere rex sed quia dixit rex ego sū. Itē huic titulo insultauerūt dicētes. Si rex israel est descēdat de cruce Matth. xxvij. Et sic cōpletum est in eis qđ dixit dñs ad samuelem. Abiecerūt me ne regem me habeant. j. Reg. viij. Et iō cum ꝓmus fuerint popul⁹ eius ⁊ oues pascue ei⁹. nūc negātes eum vagant absq; dño. vt dicit Dañ. ix. Nō erit ei⁹ popul⁹ qui negaturus est eum ¶ Deinde q̄nto cōsiderandū vnde moti ad veniendū fuerint | Uidim⁹ enī stellam eius in oriente | Quasi. n. aliquis interrogasset eos. vñ scitis hunc regem natū esse. respōderūt. Uidim⁹ stellam ei⁹ in oriente. ¶ Queritur ꝓmo de natura hui⁹ stelle. Insz ista esset stella vna de ceteris. Ad qđ dicēdum ꝙ differebat ab aliis stellis multiplicit. ¶ Primo in substātia. quia aliarū stellarū materia est nature celestis et q̄nte eētie. hec aūt de substantia corruptibili fuit. ¶ Secūdo quo ad eius pncipium effectiuū. quia alie stelle a deo ꝙ verbum create sunt. nulla coopante natura. sed ista ministerio angeli a verbo facta est. ¶ Tertio ī duratione. Quia cū alie in pncipio mundi sint cōdite ⁊ ineternū debeant manere. Ista tū christus creauit ipo nato. que ⁊ eē desinebat postq̄m christum ostēdit ⁊ magos adipsum ꝓduxit. Quarto in situ. quia alie sunt in celo. ista aūt non fuit fita in firmamento. sed in aere nō longe a terra. ¶ Quinto in magnitudine. quia vt dicit ptolomeus. Quelibet stellarū firmamenti visibilis nobis maior est tota terra. forte illa non fuit vltra quātitatem duorum vel trium cubitorum. ¶ Sexto ī motu quia alie mouent circulariter ab oriente euntes in occidentem. hec autem ferebatur motu recto ab arcto in meridiem. Ita enī palestina ad ꝓsidem iacet vt dicit Chrysostom⁹ ¶ Septimo in statu. Alie enī stelle mouentur motu cōtinuo ⁊ nūq̄m stant. Ista āt nō cōtinuū habebat gressum. sed cū euntibus magis ibat. ⁊ cum stantibus et quiescentib⁹ quiescebat. Sic ⁊ de colūna nubis erat in deserto ꝑm Chrysostō. ¶ Octauo in vicissitudine appitionis ⁊ occultationis. Cū enī intrauerūt hierosolymā occultauit seipsam. deinde vbi herodem reliquerunt seipsam monstrauit. ¶ Nono in claritate. Nā cum alie stelle habeant claritatem a sole ipso lucente nō lucēt. Ista vero cū a se lucida eēt splēdore solis eius claritas non obumbrabat. ¶ Decimo differunt in tpe. Nā alie lucēt solū de nocte Hec vero in meridie sole lucēte appebat ¶ Undecimo in significatione. Quia alie signāt tēpora ⁊ annoꝝ distinctiones vt dicit Beñ. j. Ista vero significabat creatoris natiuitatē. ¶ Duodecimo in effectu. Quia alie habēt efficaciā certā ad trāsmutationem istoꝝ inferioꝝ. Ista aūt nullum habuit effectum nisi vt dicit leo papa. ꝙ notauit nouitate sui splendoris natum saluatorem. et facile in se oculos intuentium rapuit ⁊ ī admiratōnem suspēdit. ¶ Tredecimo in ministerio. Cetera enī astra creauit deꝰ vt sint in ministerium cūctis gentibus que sub celo sūt. vt dicit Deut. .iij. Hec autem stella in ministerium soli⁹ christi est edita. Unde ꝑm beatum Augustinū. Celum huic infanti vultu clariorus stelle arridet. Unde vt dicit Chrysostō. veniens stella supra vbi puer erat descendit inferi⁹ ⁊ super caput pueri stetit ¶ Quartodecimo in simplicitate apparitionis. quia quelibet stella apparet omnibus qui sunt sub emisperio eius. sed ista tantum tribus magis est visa. ¶ Quintodecimo differt i motiōe. Quia alie stelle non habēt motores ꝓprios. Ista autem habuit motorē ꝓprium quez quidam dicūt fuisse spūm sanctū apparentem in signo stelle christo nato sicut postmodū sup eū apparuit in specie columbe ipo baptizato. Sed hoc dictum videtur vanū quia nō habet testimonium ex scriptura. Et iō alij dicunt et melius. ꝙ motor eius fuit angelus q̄ natiuitatē christi pastoribus nunciauit. ¶ Queritur etiam quo isti ex visione stelle moti sūt vt venirēt in iudeā. Rñ. quattuor cause assignant a sanctis ¶ Prima ēſm beatum Aug̃. Quia angelus dixit eis vt ꝓperarent venire in iudeam ⁊ adorare dominū quem stella demōstrabat. ¶ Secunda ſm eundem beatum Aug̃. Quia ipsi fuerunt successores Balaam qui ortum illius stelle prędixerat Num. xxiij. Orietur stella ex iacob ⁊c. Et iō vidētes ꝑtem ordinē nate talē stellā fulgere cognouerūt q̄ ipa erat de q̄ ꝓphatū fuerat. Tertia ſz

Chrysо. quã adducit ex opinione aliquorum dicentiũ. q̃ quedaz gens erat apud occeanũ. in pncipio orientis penes q̃s erat scripta scripta noiẽ seth de appitura stella. Hi ex semetipis elegerũt duodecim viros z si q̃s moriebat filꝰ ei vel aliquis ppinquoz in eius locum substituebatur. Hi ergo p singulos annos post mensem ascenderũt sup montẽ victorialem z orabãt cũ silẽtio tribus diebus expectãtes si forte illa stella beata appareret. Et factum est in die natalis dñi q eis orãtibus stella appuit. z descẽdit supza montez babẽs in se q̃si formã pueri. sup cuꝰ caput signũ crucis splẽdebat. que magos allocuta est ministerio angeli dicẽs. Ite in terrã iuda z ibi regem quẽ q̃ritis natũ invenietis. ¶ Quarta causa ẽ q nouę stelle cõsueuerũt oriri in natiuitate magnoz regũ. Isti tñ pẽi iudicauerũt mirabilez et singularem eẽ regẽ quẽ talis stella ꝺmõstrabat. Vñ dicit leo papa q genti orãtalis plage que expectandoz̃ syderꝫ arte pollebat. noua claritas stelle illustrioris apparuit. q̃ alios intuentiuz ita ãmiratione sui splendoris implevit. vt nequa q̃z crederet eẽ negligendũ. qꝺ tãto mõstrabat indicio. signũ accipiẽs nati pueri qui sup oẽm israel eẽt regnaturus. ¶ Itẽ queritꝰ de boc q dicit. In oriente Ian boc referenduz sit ad magos. vt ipsi in oriente positi viderint stellã. nõ quidẽ in orãte sed sup iudeã exĩtẽ. vel ad stellam. vt videlicet viderint stellã in orãte exĩstere ex cuius stelle aspectu cognouerunt in iudea christũ esse natũ. Ad boc rñdet glo. Ambiguũ eẽ quod istoruz fuerit Potuit enĩ nasci in orãte z eos in bierusalez producere. Et sic sentit Chrysо. z tenet cõmuniꝰ Fulgentiꝰ tñ videt velle q eam pmo viderint sup iudeã. nec pꝰ ea eis appuerit nisi cũ egressi eẽnt de bierlim. Dicit enĩ sic. Stella ei usta pmo imobil sup iudeã. dedit signum veniẽdi iudeaz magis. qui ex deliberatiõe sua bierusalem tanq̃z caput iudee adierũt. qbꝰ egressis motu notabili tuc pmo pcessit eos. Et ß videt innui in lrã infra vbi dicit Et ecce stella quã viderãt in orãte ꝛc. ¶ Itẽ queritꝰ quare christꝰ ministerio stelle voluit ortũ suum gentibus revelare. z maxime gẽtibus in oriente. Huiꝰ multiplex ẽ ratio. Prima est. quia gentiles venerabant corpa celestia Sap. xiij. Gyrũ celi ꝺos putaverũt. Vñ et chaldei stellã colũt vocãtes eã reginã celi. Videbãt ergo gentiles cognoscere stellã nõ eẽ deũ. ex boc q nato famulat infanti. Et boc mõ Dionysius in opagita in dei cognitionẽ pvenit p incõsuetam sol eclipsim in passiõe dñi. vt ipe dicit in epla ad Thymo. ¶ Secũda ratio est. q debuit eis natiuitas creatoris p excellentioꝛes creaturas nũciari. In spualibus aũt creaturis nihil excellẽtiꝰ est angelo. z in corpalibꝰ nihil dignius stella. Et iõ p vtrũq̃z christi natiuitas est nunciata. Iudeis quidẽ p angelum tanq̃z rõne vtentibꝰ. gẽtibꝰ vero p stellam sm Gre. Unde glo. Ida stoꝛibus ãgeli. magis stella. vtriusq̃z tñ loquit lingua celorum. q iam cessavit lingua ppbetaz. ¶ Tertia vt iudei inexcusabiles sint. Vñ glo. Cõsulto iudeorum est vbi christi natiuitatẽ a gentibꝰ discunt z si non credũt inexcusabiles sũt. ¶ Quarta ratio est. q christꝰ est lumen veritatis. vt ipe dicit Apoc. vlt. Ego sũ radix et genꝰ ꝺauid. stella splẽdida et matutina. Et iõ eius nova natiuitas debuit novi syderis illustratiõe clarescere. ¶ Quinta ẽ. q cũ illa gens orãtis studuerit plꝰ in inquisitione stellaz. z iõ potuit melius cognoscere significata eoꝛũ q̃z aliqua alia natio. ¶ Sexta quia sicut excessus inobediẽtie priꝰ habuit initiũ in hominibus orãtis. q in pmis pentibꝰ in paradiso quę ẽ in orãte. sic z renovatio illiꝰ pus notificaret hoibus de ptibus illis. ¶ Septima. q sicut sol naturalis oritꝰ nobis in orãte. sic christus sol supnaturalis oritꝰ seu nũciatꝰ nobis venisse ito nãtibus verbis magoꝛ doctoꝛa stella ducente eos ab orãte. Vñ Malach. iij. Vobis timentibus nomen meum oriet sol iusticie. ¶ Octaua est quia añ dñi incarnationẽ fuerũt in orãte ꝺua que mũꝺ maxime amplectit. videlicz sapiẽtia hũana et ptãs seculi. Q athenis fuit studiũ pmo z inceperũt pmo ibi fieri bella z q christus voluit omnia nova facere q̃ est sapia et virtus patris veniẽs nũciatus est ab orãte. Et advuerte q illa ꝺuo q̃ inceperũt in orãte scz sapiẽtia z ptãs seculi. nuc trãsiverũt ad occidẽtẽ. q nũc studiũ est parisius qui est locus sapiẽtie. Et bella fiunt plura in alemania. q nũc habẽt impũ. Et ß attestat cõsummationẽ seculi. q ea que initium sũpserunt in oriente iam pvenerunt ad occidentem. Ex quo etiam patet q ista ꝺuo sapiẽtia et potestas non sunt situaliter firma. ¶ Nona ratio quare christus per stellam nunciari voluit est. Quia sicut in fine temporis gratie scilicet dum dominus aꝺiudicandum veniet. fiet mutatio coꝛporum celestium. quia sol obscurabit et stelle cadẽt de celo vt dicitur Matthei. xxiiij. Sic in tempore consummationis legis et inchoante gratia econverso novum sydus quod inceptum esse tempus gratie insinuaret illuxit. ¶ Sed tunc queritꝰ quare stella illa nõ duravit toto tempore quo durat tempus gratie quam signat. Dicendum q huiꝰ potest esse triplex ratio. Prima q illa stella significabat christũ natũ esse ẽm natiuitatem carnalẽ. Et q sunt

moriturus. iō vt signū rñderet signato. stella il-
la desinebat esse. Secūda. qꝛ stella illa erat crea-
ta a verbo vt sua natiuitas reuelaret̄ gentibus.
ꝛ iō pacto suo officio cessare debuit. Tertia qꝛ il
la stella in aere appuit. ꝛ iō videret̄ aliq̄bus non
miraculose eē ꝓducta sed dicerēt eā eē cometaꝫ
Vñ quia illa stella significauit verū deū esse na
tum. iō nō debuit videri eē cometa q̄ videt̄ stella
ꝛ nō est. Vnde si semꝑ mā̄sisset ī aere diceret̄ qd̄-
dam fantasticū eē. sicut et quidā heretici de cor
pore christi dicebant. Et iō postq̄ꝫ notificauerat
christū illis q̄bus debuit. amō corrumpi debuit
Itē q̄rit̄ cū stella illa eē desierit vt dictum est.
q̄d de ea postea factū sit. Ad h̄ dicit Fulgētius q̄
redijt in p̄iacentē materiā vñ sūpta fuerat. Tñ si
cut recitat Magistrr in historijs. Quidam tra
dūt Bedā voluisse q̄ in puteū ceciderit bethlee-
mitaꝝ. ꝛ p⁹ in diebus paule ꝛ eustochij quasdā
v̄gines deo dicatas eaꝫ miraculose vidisse. Qd̄
qꝛ fabulosū existimauerūt frēs cū q̄b⁹ monasti
cam ducebāt vitā. eas a cōmunione sua q̄nq̄ꝫ se
perauerūt. R Deinde sexto cōsiderandū
q̄d intenderint [Venim⁹ adorare eū] In q̄bus
verbis ꝯfessi sūt eū verū deū eē. Preceptuꝫ eniꝫ
fuit vt nullus nisi solus de⁹ adoraret̄. nec timue
rūt isti magi hoc publice cōfiteri. pati mori pro
eo vt dictū ē supra auctoritate Chrys. Sꝫ obij-
cit hic leo papa. Nōne poterāt istis magis cre-
dita ꝛ intellecta sufficere vt corpali intuitu eum
nō inq̄rerēt quē plenissimo visu mentis inspexe
rant. Ad hoc rñdet idē leo papa. Diligētia inq̄t
sagacis officij vsq̄ꝫ ad vidēdū puerū ꝑseuerans
nostri tp̄is hoībus seruiebat. Vt sicut nobis oī-
bus ꝓfuit q̄ post resurrectionē dñi vestigia vul
nerū in carne christi thome apl̄i explorauit ma-
nus. ita ad nostrā vtilitatē ꝓficeret q̄ infantiam
ip̄i⁹ magoꝝ ꝓbauit aspect⁹. L Notādū q̄
ex hoc loco arguūt astrologi ꝛ fatales oīa virtu
te cōstellationū disponi. Cōtra q̄s obijcit Chry-
so. p̄mo sic. Si aliq̄s adulter vl̄ homicida fuerit
ꝑ stellā fact⁹ magna ē iniq̄tas stellaꝝ illaꝝ. mag̃
aūt illi⁹ q̄ creauit stellas. Nā cū sit p̄scius futu-
roꝝ deus. exq̄ tāta iniq̄tas futura erat ꝑ stellas.
si noluit emēdare non est bon⁹. si voluit et non
potuit īpotēs est. Scd̄o sic. Si stelle ē q̄ mali su
mus aut boni. ergo nec bonū nostꝝ laudandū.
nec malū nostꝝ vituꝑandū ē. qꝛ nec est in nobis
volūtarius act⁹. Vt q̄d enī aut boni mei laudē
merear. ꝛ non meo arbitrio sꝫ ex motu stelle hoc
facio. aut mali mei penā suscipiā. qd̄ nō volūta-
te sꝫ necessitate cōmisi. Nā nec possū fugere etiā
malum si volo. si me natiuitatis mee stella com
pellit ad malū. Tertio deniq̄ꝫ ip̄a mandata dei
ne peccem⁹. aut hortamēta vt faciam⁹ bonum
eēnt frustra. Quis eī iubet aliquez ne faciat ma
lum quod non pōt declinare. aut q̄ faciat bonū
ad qd̄ nō pōt ꝑuenire. Nemo ergo stellarū cul-
pet decursum sed suum ꝓpositū ꝛc.

Secunda pars euāgelij.

XCIII

Audiens autem he
rodes rex turbat⁹ est. et omīs
hierosolyma cum illo. Et cō-
gregans omnes principes sacerdotuꝫ
et scribas populi sciscitabatur ab eis
vbi christus nasceretur. At illi dixerūt
ei. In bethleem iude. Sic eniꝫ scriptuꝫ
est per prophetam. Et tu bethleem ter-
ra iuda. nequaquā minima es in prin-
cipibus iuda. Ex te enī exiet dux qui re
gat populū meum israel. Tūc herodes
clam vocatis magis. diligēter didicit
ab eis tempus stelle que apparuit eis.
Et mittens eos in bethleem dixit. Ite
et interrogate diligēter de puero Et cū
inueneritis renunciate mihi. vt et ego
veniens adorem eum. A Hic secū
do ponit̄ herodis et iudeoꝝ maligna ꝑturbatō.
Et diuidit̄ in duas ꝑtes. Quia p̄mo ponit̄ tam
p̄ncipis q̄ꝫ plebis generalis cōmotio. Secūdo
ponit̄ herodis fraudulenta inquisitio. Ibi. [Et
cōgregās] Circa p̄mum videndum est de duo-
bus. Primo quare herodes turbatus est. Se-
cundo quare iudei sūt turbati. De p̄mo qua
re videlicet herodes turbatus sit. assignant̄ q̄ttu
or rationes. Prima s̄m Chrysosto. Quia ti-
muit ne aliquis esset natus de stirpe regali aut
de ꝓgenie hircani. cui daret̄ regnum. ꝛ ip̄e cum
esset alienigena abijceret̄. Vnde etiam dicit glo.
Q̄ꝫ herodes cum eēt alienigena. volebat eē legi-
timus rex. Et ideo codices quibus genealogia
texit̄ cremauit. Qui etiam ꝓpter timorem āmis
sionis regni ꝓprios filios necauit. Secūda
s̄m eundeꝫ Chrysosto. Quia semꝑ grandis po-
testas maiori timori subiecta est. Sicut eniꝫ ra-
mum arboris in excelso posite etiam si leuis au
ra flauerit mouet. Sic et sublimes homines eti
am leuis nuncij fama ꝯturbat.. Humiles autē
sicut in cōualle plerūq̄ꝫ in tranquillitate consi-
stunt. Herodes ergo quia totus suꝑbus erat le
uiter turbabat̄. Et maxime vbi āmissionē regni
suspicabat̄. sic h̄ Qd̄ tñ ñ oportuisset. qꝛ christi re
gnum nō est de hoc mūdo. Vñ canit ecclia con
tra herodem. d. Hostis herodes impie christuꝫ

venire q̄ timues.non ⁊c. ¶ Tertia q̄ ꝑm glo. edictum erat romanoꝝ ne q̄s rex vel deꝰ sine voluntate eoꝝ diceret. Vñ Job.xix. Dis q̄ se regē facit. cōtradicit cesari. Et iō nō solum ꝓpter se timuit sed ꝓpter iram romanoꝝ si hoc pateret. Quarta rō est ꝑm Greg. Quia celi rege nato.rex terre turbatus est. Quia nimirū terrena altitudo cōfundit cū celestis celsitudo apit. ✦ Quinta ratō pōt dari mystica. Herodes enī gerit psonā diaboli qui ad aduētū christi turbat. sui regni tumēl spoliationē. ⁊ hūani generis a sua tyrannide redemptionē. Vñ dicit btūs Aug⁹. q̄si loquēs in psona diaboli. Quis est iste q̄ me nesciēte ingressus est mūdū. cui nato celum radiosa stella arridet. atq; in honorē ipsi⁹ ministrātes ei angeli inter sydera terra sq; cōcurrūt. ⁊ exultātes annūciant quā nō intelligo nouitatē. Quid agā. q̄ me diuertam nescio. puto illū in regno meo velle regnare. ne forte deus sit ille quē nullū pōt macularе delictum. ¶ Deinde videndū q̄re oīs hierosolyma turbata ē cum illo. Debuisset quippe magis gaudere de rege legitimo eis nato cū natural⁹ ꝓ pegrina regimina fuit exosa. ¶ Prima ratio ꝑm Chrysō. est. Quia de aduētu iusti non poterāt gaudere iniqui. ¶ Secūda ꝑm eundē ne forte herodes iratus iudaico regi gen⁹ eius vexaret. Nā quēadmodū certātibus vētis magni vexat. ¶ Tertia ꝑm glo. ¶ Popul⁹ turbabat ꝓpter fauorē regis sui quē timebāt. Sepe enim plus pl⁹ iusto eis fauet q̄s crudeles sustinet. Vel forte fauor iste fuit adulatōis. sicut dicit Ecc.xvij Amici diuitū multi. ¶ Deinde cū dicit. Et cōgregās ponit herodis fraudulenta inquisitio. Inquirit aūt de trib⁹. Primo de loco. Secūdo de tpe. Ibi. Tūc herodes clam ⁊c. Tertio de psona. Ibi. Et mittēs eos. Circa ꝑmū duo facit Quia primo ponit herodis de loco natiuitatis christi inquisitio. Secōdo subiicit eoꝝ responsio. Ibi. At illi dixerūt ei. ¶ Quātū ad ꝑmū. Primo ꝑmittit a q̄b⁹ inquisiuit. ū. Et congregās oēs principes sacerdotū. vt q̄s dñs oraculis diuinis instituerat vt veritatē cognoscere debeant. Et scribas pli. id est legis doctores q̄ intelligētiā scripture habebāt. ¶ Queritꝰ quare cōgregauit principes sacerdotum ⁊ scribas cū non crederet. Aut enī vt obijcit Chrysō. credebat herodes scripturis aut nō. Si non credebat. ad q̄d interroguit de scripturis quas vaniloquas eē credebat Si credebat. qūo sperabat se posse interficere illum quē scripture regem esse futurū dicebāt. Respōdet Chrysō. Oꝝ credebat sed non pfecte. Credebat enim q̄ scripture non mentiunt. sed q̄ad uersus illum nihil agere poterat ī stinctu diaboli nō credebat. quia nō suo cōsilio gubernabat sed vinculo diaboli trahebatur ligatus. Sic ꝑm Chrysō. sunt oēs pctōres qui hoc ipsū q̄ credūt pfecte credere non ꝑmittunt ꝓpter excecationē inimici. Si enī pfecte crederēt. sic sine crimine viuerent. quasi post modicū trāsituri de hoc mūdo. nō quasi in eternum mansuri. Congregauit ergo eos ꝓpter tria. Primo ꝑm glo. vt si iuenerit. faciat q̄ post se velle ostēdit. Si nō excusat⁹ sit romanis. Secūdo vt exploraret vtrū eos tale nuncium letos aut tristes faceret. Tertio ꝑm Raba. vt ꝓbaret vtrū legis pitiā haberent. ¶ Deinde subdit de quo inquisiuit. d. Scisciabat ab eis vbi christus nascerē. De hoc enī inquirebat ꝓpter tria. Primo vt satisfaceret interrogationi magoꝝ. Secūdo vt cōplaceret iudeis q̄ illius gentis desideraret honorē. Tertio vt cognito loco natiuitatis illuc accederet ad adorandū christum. ¶ Et attendēdū q̄ christum vocat quē illi regem appellabāt more iudeorum quoꝝ reges nouerat ungi. ¶ Notandum q̄ herodes licet impi⁹ tñ in hoc facto morale tribuit documentū vt in rebus arduis ⁊ maxime spiritualib⁹ religiosoꝝ ⁊ sapientū cōsilia requirantur Juxta illud Deut.xvij. Si difficile ⁊ arduuꝫ negociū apud te esse ꝑspexeris. venies ad sacerdotē leuitici generis et ad iudicē qui fuerit illo tpe. ⁊ queres ab eis. qui iudicabūt tibi iudicij veritatē. ⁊ facies quecūq; dixerīt qui pōsūt loco quē elegerit dñs et docuerint te iuxta legem eius. et sequeris sentētiā eoꝝ. nec declinabis ad dexterā nec ad sinistrā. ¶ Deinde cū dicit. At illi dixerunt ei. ponit eoꝝ rīsio. in bethleem iude. Secūdū glo. locū natiuitatis exꝑmūt quē testimonio scripture didicerunt. vt ipa eoꝝ sentētia illustret ad testimonium dānatōis. nobis adiutoriū fidei. Et aduerte q̄ in hoc apparet duricia cordis eorum. quia scientes locum natiuitatis christi non quidē in longinquis ptibus. sed in regione eorum. adhuc tamen credere noluerūt. nec illuc accedere curaueruut. Unde sicut dicit beatus Aug⁹. Judei in hoc facto q̄ docent alios locum natiuitatis et tamen ipsi non vadunt. similes sunt fabricatoribus arce Noe. qui alijs vbi euaderent ꝓstiterunt et ipsi diluuio perierūt. Similes etiā sūt lapidib⁹ miliariū q̄ viā alijs īdicant. nec ipi ꝑ eā ambulāt. ¶ Deinde q̄ dixerāt scripture auctoritate cōfirmāt. Sic enī scriptū ē ꝑ ꝓphetā. scz Mich.v. Et tu bethleez terra iuda ⁊c. Terra nostra habet sic. Et tu bethleez effrata paruulus es in milibus iuda. ex te enim egredietur qui sit dñator in israel. ⁊ egressus eius

abnutio a diebus eternitatis. Et est sensus pro
phete ſm Hiero. Tu bethleem terra iuda vel
effrata qđ dicit ad distinctionē alterius bethleē
vt dictū est supra. Et si sis puul⁹ vicus inter mul ta
ciuitatū iuda cōparatiue. Tamē nō es minima. qz
ex te nascet magnus christus qui erit dñator in
israel. q̄ ñ tātū de dauid ē ſm carnē ſz etiā ō mea
substātia nat⁹ est ante secula. qz in ꝓncipio vbū
erat apud deū. ¶ Et nota ſm glo. q̄ euāgelista
ponit vba sicut ab eis dicta fuerūt. non q̄ series
scripture sic habeat. ¶ Sed quer̄t q̄re iudei v̄
ba pphetie mutauerūt que dā vō tacuerūt. Ad
qđ dicit Remigi⁹ q̄ in hoc cōprehēdit eoz ignō
rantia. Aliter dicit ſm glo. q̄ si nō verba. verita
tem tū sensus qđ ammō ponūt ad maiorez ma
nifestationē. vt herodi alienigene intellectum p
phetie aperirēt. Unđ ꝓ eo q̄ pphetia dicit effra
ta. qđ erat nomē antiquū z forte herodi ignotū
dixerūt terra iuda. Propter eo aūt qđ pphetia dixe
rat puula es in milibus iuda. volēs oīndere pui
tatē eius quo ad ꝓpū multitudinē ipi dixerūt. ne
qua q̄z minima es in ꝓncipib⁹ iuda. Volentes
ostēdere magnitudinē dignitatis puenientem
ex dignitate principis nascituri. Quasi dicerēt.
Magna es inter ciuitates. ex q̄b⁹ ꝓncipes pdie
runt. Nz vō hoc vltimū tacuerūt scz egress⁹ ei⁹
ab nutio a dieb⁹ eternitatis. ſm Chryso. p̄ciden
tes sic pphetiam interficiēdoz pueroz facti sūt
cā. Si enī integrā pphetā ptulissent. cōsiderās
herodes q̄z nō erat rex terren⁹ cui⁹ dies a dieb⁹
eternitatis erant. in tātū furorem non exarsisset
¶ Deinde cū dicit Tūc herodes clam
Postq̄z herodes de loco natiuitatis christi in
q̄sierat a iudeis. Inq̄rit nūc de tpe natiuitatis a
magis. Ut enī dicit glo. A iudeis q̄rit locum. a
magis tps vt de vtroq̄z fieret certus. Et nota q̄
clam. i. occulte vocauit magos remotis. s. sacer
dotibus z scribis. Tū ſm Chryso. vt nō viderent
iudei q̄s habebat suspectos. ne forte q̄si regē sue
gentis amātes p̄derēt cōsiliū eius magis. nesci
ens q̄ maiores inimici christi erāt iudei q̄z ipse.
Tum. ſm glo. q̄z timebat ne iudei q̄si ex dei ora
culo p̄missū occultarēt. si se eū velle p̄mere sen
tirēt. Tum etiā ſm Raba. vt intestinū dolorem
occultaret. Subdit aūt de q̄ eos inq̄siuit dicēs.
diligent dicit ab eis temp⁹ stelle ⁊c Idō dili
genter ſm Remigiū q̄z callid⁹ erat. z timebat ne
nō reuerterēt ad eū. vt tūc sciret quid ageret pu
eros occidēdo. Idō aūtē dicit tēp⁹ stelle. vt p̄ tēp⁹ natiuitatis pueri cognosceret. De tpe aūtē
appitiōis stelle vt supra dictū ē sūt opiniones q̄
busdā dicētib⁹ q̄ añ biennū appuit z ex tūc ma
gi arripuerūt iter. Aliis dicētib⁹ q̄ in die natiui
tatis appuit stella qđ verisili⁹ est. qđ apparet ex
interrogatiōe magoz. Dicebāt enī. Ubi ē q̄ na
t⁹ ē rex iudeoz Nō aūt q̄ nascitur⁹ est. Jā enīz
stellā ei⁹ in oriēte viderāt. Scōm beatuz Aug.
vō vtrūq̄z verū fuit. q̄ videlicet appuit añ bieni
um p̄ simplicē appitionez. sed in die natiuitatis
apparuit p̄ certā significatiōis sue expressionem
¶ Deinde cū dicit Et mittēs eos cogni
to loco z tpe inquirit de psona. Ut mittēs eos i
bethleem sicut ꝓncipes sacerdotuz z scribe dixe
rāt. dixit Ite z interrogate diligent de puero
Nō dicit de rege. sed de puero. Tū quia nomen
regis ei odiosū erat. Tum ſm Chryso. Nz prin
cipatus noīe noluit eū vocare. ne contradiceret
cesari. qui ꝓstituit nullū ee regē sine p̄cepto suo.
Tū quia ex revelatiōe magoz de tpe stelle est ia
uit eū esse puez Et cū inueneritis renūciate mi
hi. vt z ego veniens adoro eū. Falsa fuit herodis p̄missio
Nz vt dicit Chryso. deuotionē p̄mittebat sz gla
diū acuebat. z maliciam cordis sui būlitatis co
lore depingebat. Talis enī cōsuetudo oīm ma
lignoz. q̄ñ aliquē i occulto grauī⁹ ledere volūt
būlitatē illi et amicicias fingūt. ¶ Nota q̄ ſm
Rabanū. finxit herodes tā vultu q̄z vbis se ado
rare velle. q̄ē inuida cogitatiōe tractabat occi
dere. Cuius psonā omnes ipocrite tenent. q̄ dū
ficte deum querūt. inuenire illū nunq̄z merētur
Finxit aūt adorare se eum velle ꝓpter tria. Pri
mo ne crudelem sed deuotū se ostēderet. Secū
do vt magi alacriter ad eum redirēt. Tertio ne
ipsum iudei ab ipso abscōderent ſm glo. ¶ Et
nota q̄ quidā adorant vt occidant vt herodes.
Quidā vt illudāt sicut milites qui genibus fle
xis ante christum dicebāt. Ave rex iudeorum.
Alij adorant vt latriam exhibeant. sicut boni fi
deles. ¶ Moraliter hec verba Ite z in
terrogate diligenter de puero z cum inueneritis
renunciate mihi possent deseruire. p̄ collatione
visitationis quando ꝓlatus superior audita de
nunciatione de aliquo prelato sibi subiecto. mit
tit visitatores ad inquirendum de facto. vt sint
verba maioris ꝓlati ad visitatores quos mittit
quibus dicit Ite et interrogate ⁊c Sicut enīz
dicūt iura extra de simonia. licet bely. Quando
aliquid de quocūq̄z subdito denūciatur ꝓlato.
non statim debet credere et ad iudiciuz p̄cedere
sed p̄ius p̄ se vel p̄ alios factum diligēter discu
tere. exemplo ipsius dei dicentis Genē. xviii. De
scendam et videbo si clamorem qui venit ad me
ope compleuerint. Sic ꝓlatus maiori audiens
clamorem insinuationis. nō statim debz ad cō
dēnatiōez p̄cedere. sz p̄ius discēdere z videre. Et si nō
possit p̄ seipm mittat ad ꝓ alios dicens eis. Ite

ꝛ interrogate ꝛc.] In qb⁹ verbis quattuor facit Primo inuꝫ gut legatōnē] Ite] Secūdo cōmittit visitationem] ꝛ interrogate diligenter] Tertio subijcit materie specificationem] de puero] Quarto expetit inuētoꝝ relationē] et cū inueneritis renūciate mihi] Be primo Mat. xx. Ite ꝛ vos in vineā meā. Be secō Iere. ij. Cōsiderate et exquirite. Be tertio Esa. xlix. Ecce puer meus electus. Ubi ꝓsiderādū q̄ q̄libet ꝓlatus debz eē puer a puritate ne sit infectus lepra symoniace prauitatis. ne sit illectus appetitu ꝓlatice ptātis ne sit affect⁹ torpore negligētie ꝛ indiscrete benignitatis. Ne sit allect⁹ munere vel affectiōe sinistre fauorabilitatis. Ne sit suspect⁹ vicio vl nota alicui⁹ ībabilitatis. Isti sunt q̄nqz panes q̄s debz habere puer. i. q̄libz ꝓlat⁹ de qb⁹ dr Joh. vj. Est puer vnus hic qui habet q̄nqz panes. Et vbi talem puerꝫ visitatoꝝ inuenerit. apte dicere pt pallegatū vbū Ecce puer me⁹ electus. vbi vo hoc in ꝓlato nō inuenerit dolent dicere poterit illō Geñ. xxxvij. Puer nō cōparet. Be q̄rto Geñ. xxxvij. vade et vide si cūcta ꝓspa sint erga frēs tuos ꝛ pecora ꝛ renūcia mihi quid agaṫ.

Tertia pars euangelij XCIIII

Qui cum audissent regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt magi in oriente. antecedebat eos. vsqz dū veniēs staret supra vbi erat puer Videtes aūt stellā gauisi sūt gaudio magno valde. Et intrātes domū inuenerūt puerꝫ cum maria matre eius. Et procidētes adorauerūt eū. Et apertis thesauris suis obtulerūt ei mūera. auꝝ. thus. et murraz. Et responso accepto in somnis ne rediret ad herodē per aliā viā reuersi sūt in regionem suam. Al Hūc tertio ponit q̄siti inuentio et ei⁹ deuota adoratio. Et habet q̄nqz ꝓticulas. qꝝ primo ponitur qualiter venerunt. Secō qualiter inuenerūt. Ibi] Et intrātes] Tertio qualiṫ adorauerūt. Ibi] Et procidētes] Quarto q̄liṫ ꝛ q̄d obtulerūt Ibi] Et apertis ꝛc] Quinto qualiṫ redierūt. Ibi] Et responso accepto] In p̄ma ꝓticula tanguntur tria. Primo tangit eoꝝ recessus a termino a quo scz ab hierusalē] Qui cū audissent regē] impantē de diligēti inquisitione ꝛ ō reditu] abierūt] Chryſ. nihil mali suspicantes. Et nota ſm Remigiū. Qꝝ isti magi auditū erūt herodē quātū ad hoc vt quererēt dūmsed nō quātū ad hoc vt ad eū reuerterētur. Et signāt bonos auditores q̄ bōa q̄ audiūt a malis ꝓdicatoribꝰ faciūt. scz tñ opa illoꝝ nō imitātur.

Secō tangit stelle ducat⁹ vsqz ad ꝺminū ad quē.] Et ecce stella ꝛc. Ex hac clrā videt q̄ stella visa q̄ dē fuerat magis in oriēte. Qꝝ nūc ꝑmū in recessu ab hierusalem cepit eos antecedere vt etiā dictuꝫ fuit supra auctoritate fulgentij Chryſo. tñ dicit quē sequit glo. ꝛ hoc tenet. q̄ stella deduxit eos ab oriēte vsqz ꝑpe hierūsalē. Et tūc abscōdita est ab eis. Et hoc triplici rōne vt innuit glo. Prima vt cogerent q̄rere in hierusalez de loco natiuitatis. vt sic de ortu ipsi⁹ certificarent. tam p stelle apparitionē q̄z p ꝓphetie assertionē. Secūda q̄ iuste diuino auxilio deseruntur q̄ q̄rūt bumanū. Tertia q̄ signa data sūt infidelibus ſm aptm. scz ꝓphetia fidelib⁹. Et tō signū datū istis dū adhuc eēnt infideles q̄ gētiles. nō debuit apparere dū eēnt infideles scz iudeos ꝓpter legez quā habebāt. Quarta rō est ſm Chryſo. vt p sūb̄ tractionē stelle cogerent manifestare ortū christi iudeis. Nō cōueniebat ꝓpt duo. Primo ad cōfusionē iudeoꝝ q̄ illi de remotis puincijs christū iter eos et apō eos natū inq̄rebāt. Et ipi ab infātia in lege et ī ꝓphetis instructi euz nō suscerūt. Secō ad maiorē dān nationē eoꝝ. q̄ q̄ berodē docuerūt de christo ipi ignorabant de illo.] Antecedebat eos] Dicit btus Aug⁹. Tpauit stella gradū donec magos ꝺducat ad puerum. Adduxit supplices. oñdit hospiciū. radiabat amplissimo lumine ꝛ tecta nati ꝑfudit. Et sē q̄ subdit] vsqz dū veniēs staret supra vbi erat puer] Hinc apparet ſm glo. q̄ stella in aere posita erat ꝛ domui i q̄ puer erat vicina multū. aliṫ enim domū nō discreuisset. Et vt dicit Chryſo. descēdit i ferē ꝛ stetit supra caput pueri. Quasi dicat. Hic est. Ut qꝝ loquēdo mōstrare nō poterat stando mōstraret. Dicit etiā Raban⁹. Nūqd nō dicere ꝛ clamare videbat. Hic ē puer quē natum testabar celo. hic ē rex ille magn⁹ q̄ venit celesti ꝑpio regnū sociare ſrenū. Nota q̄ dicit] supra vbi erat puer] ī sup. qꝝ puer sustētabat ꝛ regebat stellaz. non stella puerum. Hec enim dicit differētia inter super ꝛ supra. Quia aliquid dicit sup aliud. qō regit illud et est dignius illo. vt homo dicit sedere sup equum. Sic spūs sanctus descendit in specie columbe sup christum hominez. Supra vero dicitur quod sustentat ꝛ regit ab alio. Sicut ecclesia dicit fundata supra petrā christū. Sic ꝛ bō ꝺr portare onus supra ꝺrsuz. Sic hic stella stabat supra puerꝫ. Be Tertio tangit eoꝝ iocūd⁹ icess⁹ puer reliquū] Videtes aūt stellā gauisi sūt] Ubi nota q̄ quadruplex fuit causa gaudij illius. Primo quia aspectus stelle fuit iocundus et ideo faciebat gaudere eos. Secūdo quia apparebat iudeis erroꝝ q̄ dicebāt se vidisse

stellã eius in oriente. Timebãt enĩ ne iudei eos fantasticos et delusos dicerẽt. Tertio quia de loco natiuitatis christi rñsũ habuerũt iudeorum qđ fallax est. ⁊ iõ dolebãt in ambiguo positi quẽ locũ adirẽt. Sz celeste sydus dedit eis signuz certitudinis. Quarto q̃ magis gaudẽt boies de inuentiõe rei pdite q̃z de ei⁹ possessione Et ad hec quattuor referri pñt quattuor ẏba que ponit Beuãgelista. Qr _gauisi sunt gaudio magno valde _ ✦ Vel aliter pñt accipi sic. Gauisi enĩ sunt ſm Chryso. Qr spes eor nõ erat decepta sz amplius cõfirmata. Sz gaudio gauisi sũt. Qr ſm glo. Gaudio gaudet q̃ ppter deũ gaudet qui est verũ gaudiũ. Addit aũt magno Qr de magno gaudebãt. Intelligebãt enĩ ſm Chryso. q̃ q̃niaz dignitas nũc nati regis excedebat mẽsuraz oĩm mũdialiũ regum. Addit aũt valde Qr ſm remigium magis gaudẽt boies de reb⁹ pditis q̃z de ſp possessis. Vel aliter. Notãdũ q̃ q̃ntuplex est stella quã magi viderãt. Prima materialis quã viderant in oriente. Secũda ſpũalis scz fides quã viderãt in corde. De qua Ecc. xliij. Species celi. i. boĩs celestis. gloria stellarũ. id est virtutum. Et nisi hec stella pus in eor cordib⁹ radias set. neq̃z ad visionem pme stelle veniſſent. Tertia est que est intellectualis que ẽ angelus de q̃ Baruch. iij. Stelle dederũt lumen in custodijs suis. Hãc viderũt in somno cũ ãmoniti fuerũt ne redirent ad herodem. Quarta est rõnalis. s. btã virgo. de qua cãtat Eccl̃ia. Aue maris stella. Hanc viderũt in diuersorio. Quinta est sup substãtialis scz christ⁹. De qua Apoc. vlt. Ego sum radix ⁊ genus dauid. stella splẽdida et matutina. Hãc viderunt in pſepio. Propter visionem pme ⁊ scde stelle magi gauisi sũt. Propter visionem tertie gauisi sũt gaudio. Propt visionem quarte gauisi sũt gaudio magno. Sz ppt visionẽ q̃nte gauisi sunt gaudio magno valde.

¶ Deinde cũ d: _Et intrãtes domũ _ostẽdit q̃liter eũ inuenerũt Qr _inuenerũt puerum cũ maria matre eius _Et bñ puerũ ſm beatum Aug̃. Qr quãtitate puĩ. aliene opis indigentẽ fandi ipotentẽ. ⁊ nulla ab bũane infãtie generalitate discretũ. Qr sic̃ stella diuinitatẽ ei⁹ oñdebat. sic̃ infantia verã ei⁹ bũanitatẽ ptẽdebat _Cuz maria matre ei⁹ _nõ diademate coronata ſm Chryso. aut i lecto aureo recũbente sz vix tunicã vnã habẽte. nõ ad ornatũ corpis. sz ad tegumẽtũ nuditatis. Sz q̃re nõ inuenerũt ibi ioseph cũ maria sicut pastores inuenerãt. Ad Bdicẽdũ ſm Raba. q̃ diuina dispẽsatiõe actũ ẽ vt illa hora ioseph absẽs eẽt. ne pat̃ pueri crederẽt a gentibus in fide nouellis. Deinde cũ dicit _Et prociderũtes _ponit̃ qualiter adorauerunt. Qr latria genib⁹ flexis. Et iste cult⁹ soli deo debet̃ Et attẽdẽdũ ſm Chryso. q̃ nõ adorassent sic puerũ non fantem. non intelligentẽ. adoratiõis honore. nisi aliq̃d diuinũ vidissent de ipo Raba. etiã dicit. Adorãt in carne verbũ. in infantia sapiãm. i infirmitate vtutẽ ⁊ in hoĩs veritate dñm maiestatis. Vñ Berñ. Quid facitis O magi. qđ facit̃ lactantẽ puer adoratis in vili tugurio. in vilib⁹ pãnis. Ergo ne deus iste. Quid facitis q̃ auruz ei offert̃. Ergo ne rex iste. Et vbi aula regia. vbi thron⁹. vbi curie regalis frequẽtia. Nũ qđ aula est stabulũ. thron⁹ pſepiũ. curie frequentia maria et ioseph. Isti insipiẽtes facti sũt vt fierent sapientes Deinde cũ dicit _Et apertis ⁊c. _ponit̃ qualiter et qđ obtulerũt. Cõmendat̃ autẽ ista oblatio multiplicit̃. Primo a largitate Vñ dicit _aptis _Qđ ẽ cõtra auaros q̃ claudũt borrea. Secũdo a bonitate. q̃ dicit thesauris. Qđ est cõtra illos q̃ peiora dona tribuũt filĩes cayn Iudicũ. ij. De illis qui viã Cayn abierũt. Isti autez aperuerũt deo thesauros suos. Et dr thesaur⁹ a thesis qđ est positio ⁊ aurũ. Et est loc⁹ vbi cõseruant̃ pciosa quecũq̃z et maxime aurum. Tertio a pprietate. quia _suis _Quod est contra illos qui de alienis bonis volũt dare largas expẽsas et de suis nihil. Quarto a pntate vel spontaneitate. Vnde dicit _Obtulerunt _scz motu p̃prio et pueniendo pces. quod est contra illos q̃ volũt multum rogari añq̃z dent. nescientes q̃ rogamina sũt dantis pcium. Quinto a pietate que est respectu recipientis. quia _ei _scz christo cõtra illos qui dãt bistriõib⁹ ⁊ meretricib⁹. christo aũt et paupibus nihil. Sexto a liberalitate. quia _munera _que dantẽ non ex debito sed ex liberalitate. cõtra illos qui nemini seruire volũt nisi ei a quo cõmodũ expectãt. Septimo a munerum pciositate. quia _aurum thus ⁊ mirrã _

¶ Queritur primo generaliter quare isti magi christo munera obtulerunt Secũdo quare hec tria Quãtũ ad primum sciendum q̃ obtulerũt ppter q̃nq̃z. Primo ppter consuetudinẽ arabũ. q̃ cum quẽpiam adorant munera ei offerunt. Secundo vt ostenderent eum esse deum. qui dixit Exod. xxiij. Nõ appebis in ꝓspectu meo vacuus. Tertio vt oñderẽt se ab eo tpalia habere Quarto vt ei⁹ pauptati sĩbuenirẽt. Quinto vt ex discretiõe mũerũ oñstrarẽt ꝓditionẽ ifãtis. q̃ q̃lis ẽ vnusq̃sq̃z taluũ muneraz dign⁹ ẽ. Quãtũ ad scdm q̃re hec tria obtulerũt Ratio assignat̃ hrãlis ſm glo. Qr arabes in sua regione abundãt bis scz auro thure ⁊ diuersis generib⁹ aromatũ. ⁊ ipi tlia ꝓsueuerũt offerre. Sz melius dicit̃ ſm eãdẽ glo. q̃ diuina

inſpiratione ſic eſt factū. ꝓpter myſticā ſignifi-
cationē. Quā ꝛ ſi tūc non intelligebāt magi. tñ
vt dicit Chꝛyſo. Grā que illos hec oīa facere ex-
hoꝛtabat. ipſa oꝛdinauerat vniuerſa. Et aduer-
te ꝑm Remigiū q ñ ſinguli ſingla obtulerūt. ſꝫ q
libet eoꝝ hec tria obtulit. Rōes ergo myſtice bo-
rum triū muneꝝ aſſignant. Prima ꝑm Grego-
riū. qꝛ ꝑ hec tria ſignant regia poteſtas. diuina
maieſtas. ꝛ hūana mortalitas. Aurꝫ ei ad tribu-
tum. thus ad ſacrificiū. mirra ad ſepulturā pti-
net mortuoꝝ. Hec enī tria magi cognouerūt de
ipſo. Vñ dixerūt ſupra. Ubi eſt q̄ natꝰ eſt Ec-
ce humanitas. Reꝛ iudeoꝝ Ecce regia ptās.
Venimꝰ adoꝛare eū Ecce diuinitas. Alia rō
eſt. qꝛ ꝑ hec tria ſignant tria que erant in chriſto
ſcz Pulcritas ꝓcioſiſſima. q̄ paurū qđ eſt ꝓcioſius
omnibꝰ metallis. intelligit Alia deuotiſſima q̄ ꝑ
thus qđ oꝛationē ꝛ deuotionē ſignat ꝑm illđ ꝑs.
Dirigat oꝛatio mea ſicut incēſum. Et caro mū-
diſſima ꝛ ab oī coꝛruptione integꝛa q̄ ꝑ mirrā q̄
ab omni coꝛruptiōe ꝓſeruat deſignat. Tertia ra-
tio. qꝛ aurū ſignat dilectionē. thus oꝛōnem. mir-
ra carnis mortificationē Que tria ꝛ nos mago-
rum exēplo dēmꝰ offerre chriſto. Alia rō aſſigt
ꝑm Beꝛn. Q, aurꝫ ꝓpter matrē. thꝰ ꝓpter locū.
mirrā ꝓpter puerū obtulerūt. Aurꝫ enī neceſſa-
rium eſt ad ſuſtētationē paupcule matris Thꝰ
cōtra fetoꝛē ſtabuli. Mirra ad cōſolidandū de-
bilia mēbꝛa. Ꝫꝫ hāc rōnem minus amplectoꝛ.
Deinde cū dicit. Et reſpōſo ponit̄ q̄li-
ter redierūt. Ubi nota q ñ ſum nō dat̄ niſi que-
rentib. Vñ hinc colligit̄ q iſti iā ſuſpicabantur
malicia herodis Vñ pio affectu intꝰ interroga-
bāt q̄d diuina iuberet voluntas. vt dicit gloſa. ad-
dens q hec ñ ſio nō fiebat p angelū ſꝫ p ipſū de-
um. Chꝛyſo. ñ dicit q ꝑ angelū. Ꝫꝫ querit. qua-
re nō loquebat puer ad eos. Ad hoc ñdet glo-
ſa. ne diuinitas añ tps reuelaret. et vt vā humā-
nitas haberet. In ſomnis aūt fiebat ñ ſio. Tuꝫ
qꝛ magi obſeruatoꝛes erāt ſomnioꝝ. Tū etiā qꝛ
noui in fide. ne rediret ad herodē. cā ſcz notificā-
di de puero. In q̄ apparet ſaluatoꝛis noſtri būā-
nitas. q̄ velut timēs noluit inueniri poſſe ab he-
rode. ſꝫ voluit occultari ꝛ fugere in egyptū. qꝛ fi-
des nutriēda erat. vt dicit gloſa. Ꝫꝫ mirē q magi
nō ſunt ſcandalizati in ſeipſis dicētes. Si ma-
gnus eſt puer hic. q̄ neceſſitas fuge eſt ꝛ occulte
receſſionis. In ꝫ ꝑm Chꝛyſo. apparet magna fi-
des magoꝝ. Hoc enī eſt vē fidei non q̄rere cau-
las eoꝝ q̄ vere ꝑcipiunt. ſed ſuaderi ſoluꝫ ab eis.
Per aliā viā reuerſi ſunt. ſ. ꝑ mare ꝓductu na-
uigio. vt dicit magiſter in hiſtoꝛijs. Et dicit Chꝛy-
ſo. Q, ſi magi chriſtū quaſi terrenū regē queriſ-
ſent inuenientes eū apud ipſū māſiſſent. nūc aūt
adoꝛauerūt eū et reuerſi ſunt. Cū aūt reuerſi fu-
iſſent manſerūt colētes deū magis q̄ꝫ añ. et ꝑdi-
cantes multos eruditerāt. Et deniqꝫ cū thomas
veniſſet in terrā illā. adiuncti ſunt ei. et baptizati
facti ſunt adiutoꝛes ꝓdicatiōis ipſi. Hec Chꝛy-
ſoſtomus.

Sermo de eodem Primus XCV.

Magi ab oꝛiente ue-
nerunt. In hoc euāgelio ꝓncipaliꝫ
agit̄ de duob. Primo q̄dē de ma-
goꝝ req̄ſitione q̄ chriſtū queſierunt
Secūdo de ipſoꝝ oblatione qua ei munera ob-
tulerunt. Et ī hoc myſtice informant aīe fideles
Primo quō ſpūaliter ſe habere debeāt in q̄ren-
do chriſtū. Secūdo qualiter ſe habere debeant
in offerēdo ꝛ myſticis eū muneribꝰ honoꝛādo.
Primo ergo videndū de myſtica ieſu req̄ſitiōe
Et ſecūdo de myſtica oblatiōe Circa ꝓ-
mū quattuoꝝ ſunt ꝓſideranda. Primū eſt q̄ ſunt
illi ieſum querētes. qꝛ magi. Secūdo vñ veniāt
qꝛ ab oꝛiēte. Tertio quo ducatu pueniant. qꝛ du-
catu ſtelle. Quarto q̄d inueniāt. qꝛ ieſuꝫ cū ma-
ria. Propter ꝓmū eſt intelligendū q qꝛ ma-
gi ſunt ſapiētes ꝛ ꝑbi ſignāt animā ſapientem.
Qui qꝛ tres ſunt ſignāt triplicē ſtatū hoīum ſa-
pientū ſub triplici differētia pueꝝieſū ſpūaliter
inq̄rentū. Primꝰ ſtatꝰ eſt penitentiū. Secun-
dus actiuoꝝ. Tertiꝰ eſt cōtemplatiuoꝝ. Hi enī
chriſtū querūt vt ei ſpūaliť offerāt ꝛ eū adoꝛent.
Primo ergo p magos figurant̄ penitentes.
De quoꝝ ſapiētia habet̄ Eccī. vij. Coꝝ ſapientis
vbi triſticia. coꝝ ſtultoꝝ vbi leticia. Stulti gau-
dent de leticia huiꝰ mūdi. Sapiētes aūt dolent
de offenſa dei. de longitudine pūnis exilij. ꝛ de di-
latione ꝑmij Secūdo p magos figurant̄ bo-
mi actiui. De quoꝝ ſapia dꝛ Prouer. x. Qui cō
gregat in meſſe filiꝰ ſapiēs eſt. In meſſe enī con-
gregat. q̄ in pūti vita opa meritoꝛia multiplicat
Poſt hāc enī vitā nō eſt locꝰ acquirēdi ſꝫ p me-
ritis digna recipiēdi. Tertio p magos figurant̄
pfecti ꝛ ſapiētes cōtemplatiui. De q̄bꝰ ſcribitur
Prouerb. j. Audiēs ſapiēs ſapiētioꝝ erit. Vñ p
pheta de ꝛēplatione loquēs dicit Audiā q̄d lo
quat in me dñs deꝰ. Alia enī cōtemplatiua a cu
ris tpalibꝰ liberata ꝛ a paſſionibꝰ ꝛ tumultibꝰ
q̄etata. ſp habet coꝛ eleuatū ꝛ intentiōꝝ erectam
ad deū. Et iō ipſa bñ dicere pōt. Audiā q̄d loq̄t
in me ꝛc. Sic maria ſedens ad pedes dñi audie-
bat vbū illiꝰ Luc. x. Secō videndū vñ ve-
nāt. qꝛ ab oꝛiēte. Et qꝛ ꝓ oꝛiēs intelligit̄ ſpūitas

mũdana.ĩo dici põt q triplex est oriẽs.ab est.pro sperita mũdana videlicz deliciaz diuitiaz ⁊ honoz.a q̃bus oportet illũ recedere q̃ christũ spũaliter desiderat inuenire. De oriẽte deliciaz scribit. Geñ.iij. Oz Cayn habitauit in terra pfugꝰ ad orientalẽ plagã eden. Cayn interpretat acq̃sitio Eden interptat ornatꝰ vel delicie. Et signat eũ q̃ toto conatu ornatũ vl delicias q̃rit.⁊ in earũ acquisitione iugiter meditat. Ideo talis ad oriẽtalez plagã eden habitare dicit. De oriente diuitiarũ dicit Ezech.viij. Ubi ppheta vidit viros intẽ stibulũ ⁊ altare habẽtes dorsa cõtra templũ ⁊ facies ad orientẽ Et signãt cupidos ⁊ auaros q̃ totam suã intentiõz tẽdũt ad tpalia ⁊ pceps postergant spũalia ⁊ diuina. De oriẽte honoz Esa.xiij. Quõ cecidisti lucifer de celo q̃ mane oriebaris Recte p lucifer cadentẽ signãtur illi q̃ ambigũt honorez ⁊ sp querũt exaltari ⁊ sublimari.q̃ ad vltimũ cadũt.q̃z in pũcto mortis ad inferna descẽdunt. Ab hoc ergo triplici oriẽte magi.id ẽ.sapientes aĩe debẽt recedere si velint iesum inuenire. Appropate aũt penitẽtes debẽt recedere ab oriẽte deliciaz. Boni actiui ab oriẽte diuitiaz. Sed cõtemplatiui ab oriẽte honoz ¶ Tertio videndũ cuiꝰ ducatu pueniãt.quia ducatu stelle. Põt autẽ dici q̃ triplex est stella ad christũ directiua. Prima est diuine grẽ illuminatio. Secũda est vtilis exhortatio. Tertia est exẽplaris operatio. Hec enĩ tria ad christũ dirigũt ⁊ adeiꝰ inuentionẽ pducãt. De pmo Job.xxxviij. Nũq̃d p duces luciferũ in tpe suo. Ubi sciendũ q̃ eadem stella est q̃ dicit lucifer et helperꝰ. Oz lucifer dicitur q̃z pcedit solẽ.⁊ designat illuminationẽ gratie pcedentẽ bonã operationẽ. Helperꝰ aũt dicit pm q̃ subsequit solẽ. Et sig̃ficat grãm subsequẽtẽ qua homo in bono ope cõseruat̃ De scda stella scribit̃ Dan.xij. Qui ad iusticiã erudiũt multos.fulgebũt quasi stelle in pp̃etuas eternitates De tertia stella dr Ecc̃.l. Quasi stella matutina in medio nebule.et q̃si luna plena in diebꝰ suis lucet.⁊ quasi sol refulgẽs.sic ille effulsit in templo dei ⁊c. Et loquit̃ ad Irãm de symone filio onie. q̃ mirabiliter refulsit in exẽplari opatiõe ¶ Quarto videndũ q̃d pquirẽtes inueniãt.q̃z puerũ iesum cũ maria matre eiꝰ Circa q̃d ꝓsiderandũ q̃ pmo pueniẽt ad herodẽ a q̃ inueniãt iesus. Herodes pm Greg̃.significat diabolum. Quia sicut herodes doluit de ortu iesu.timens p hoc i sua potestate diminui ⁊ a regno excludi. Sic etiã diabolꝰ quotidie torquet ⁊ de gẽtium vocatõe.petõz cõuersiõe.⁊ de sue ptãtis destructione.qua ꝓnceps huiꝰ mũdi de cordibꝰ fideliũ q̃tidie p grãz eijcit̃ Job.xij. Sicut etiã herodes nisus fuit donis ⁊ minis magos ab eoz inquisitiõe retrahere.vt dicit Chryso. Sic diabolus nõ desinit a psecutiõe spũalis inq̃sitiõis christifideles reuocare.triplex eis impedimẽtũ ingerẽdo.id est.triplicẽ mundanã gl̃iam eis ponẽdo Primũ impedimẽtũ est q̃n quis inflat̃ ⁊ gloriatur de sciẽtia. Secũdũ quãdo gl̃iat̃ de abũdantia. Tertiũ quãdo gl̃iat̃ ex sola plũptiõe. Et isto triplex impedimẽtũ põt elici ex ipso noie herodis.q̃ gloriãs in pellibꝰ interptat̃. Et q̃z pellibus vtimur ad scribẽdũ.ad induendũ.et ad calciandũ. Ideo ꝑm hec tria designat̃ ꝓdicta triplex gloria mũdana. p quas diabolꝰ fideles retrahere nititur ab inuẽtione iesu. De gloriatiõe sciẽtie põt intelligi qđ scribit̃ in psal. Extendẽs celũ sic̃ pellẽ Celũ sicut pellis extẽdit̃.quãdo q̃s de bũana vel celesti sciẽtia vel sapiẽtia q̃ in pellibꝰ scribit̃ vane gloriat̃. De gloriatiõe tpalis abundãtie põt intelligi qđ dr Job.ij. Pellẽ p pelle ⁊ cũcta q̃ habz homo dabit p aĩa sua. Recte aũt p pelles q̃bus induimur signat̃ tpaliũ abũdãtia. Quia ꝑm Gregoriũ. Nihil aliud sunt terrena oĩa nisi q̃dã corporis indumẽta Has ergo pelles.i.cũcta tpalia que hõ possidet.debet dare p aĩa sua saluanda. Quid ergo pdest hoĩ si vniuersũ mundũ lucretur ⁊c. Matth.xvj. De gloriatiõe vo psumptionis humane scribit̃ Exo.iij. Tolle calciamẽtũ de pedibꝰ tuis. De pellibꝰ calciamẽta ꝓficiuntur. Tũc enĩ calciamẽta de pedibꝰ tollimꝰ. q̃n ab affectionibꝰ mẽtis securitatẽ humane psumptiõis deponimꝰ. Quicũq̃z igit̃ vult christuz inuenire debz istud triplex impedimentũ euitare. Ad q̃d hortat̃ Hiero. Nõ gloriet̃ sapiẽs in sapiẽtia sua q̃ntũ ad pmũ. Nec diues in diuitijs suis.q̃ntum ad secundũ. Nec fortis in fortitudine sua .q̃ntũ ad tertiũ. Postq̃z autẽ q̃s illud triplex impedimentũ ptrãsiuit vl declinauit.pculdubio inueniet iesum. Sic enĩ fecerũt isti magi de q̃bꝰ dr Q̃ cũ audissent regẽ abierũt. Nõ simplr dr iuerũt. sed abierũt.i.ab eo scz herode ierũt ipsi terga prebendo ⁊ ab ipso recedẽdo Inueniet aũt iesũ.id ẽ salutẽ eternã. Et ℔ in bethleẽ q̃ interptat̃ abundantia.⁊ significat abũdantiã meritoz. Et cum maria.id est.cũ affluẽtia gratiaz .quia ipsa fuit ⁊ est gratia plena. Luce.j.

Sermo de eodem Secundus XCVI

Hertis thesauris suis ⁊c. De mystica oblatiõe quam magi ad Irãm de thesauris suis ptulerũt est sciendũ.q̃ est triplex thesaurꝰ.⁊ de q̃libet eorum mystice sunt tria munera pferenda. Primꝰ est

thesaurꝰ pure cōscientie. Secūdꝰ est thesaurus bone vite. Tertiꝰ vō est thesaurꝰ sapie. De primo thesauro sua munera offerūt penitentes. De secūdo actiui. De tertio cōtemplatiui. De primo scribit Prouerb. xxj. Thesaurꝰ desiderabilꝫ et oleum i habitaculo iusti. De scō Matth. xiij. Simile est regnū celoꝝ thesauro abscōdito i agro. Et signāter dicit abscondito. Quia ꝑm Grego. Thesauꝝ bonꝫ opis a malignis spiritib⁹ custodire nō sufficit. q̄ būc ab humanis laudib⁹ non abscōdit. De tertio thesauro. scz sapie dr Eccl. j. In thesauris sapie intellectꝰ et scīe religiositas Et Prouerb. xxxij. Si sapientiā inuocaueris et dederis coꝝ tuū prudētie. si q̄sieris illā. q̄si pecuniam ardēti scz desiderio. et q̄si thesauros effoderis illā. diligēti scz studio eā ingrēdo. Et seqtur Tūc intelliges timorē dñi et scīam dei inuenies. De istis igit thesauris aptis fideles aīe quelibz ꝑm statū suū debēt offerre aurū th⁹ et murram.

¶ Primo enī penitētes debent de thesauro scīe offerre auꝝ thus et murrā. Per aurū q̄d oīa metalla ꝓponderat signat elemosyna. q̄ oīa bona erupat. Hāc debēt offerre penitentes. In cuius figura legit. iij. Reg. iij. Qꝝ salomon fecit scuta de auro purissimo. Ille scuta d auro purissimo facit. q̄ elemosynas q̄b⁹ velut scutis contra diabolū munit pura intētiōe dispgit. Et debent esse scuta de auro purissimo. qz elemosyne debēt esse de puro et ardēti desiderio. Per thus q̄d ponit in incēsuz intelligit oro deuotiōis. Vñ ps. Dirigat oro mea sicut incēsuz in conspectu tuo. Et Apoc. viij. Ascēdit fumꝰ incensoꝝ d orationib⁹ sanctoꝝ. Per murrā significatur mortificatio carnal' vite. Canticoꝝ. v. Manus mee distillauerūt murrā ꝑmā et digiti mei plenī murra ꝓbatissima. Et sunt verba aie penitētis et cuz summa discretiōe pniam operātis. Licet enī caro sit domāda ne superbiat. est tñ ita fouēda ne succumbat Vñ dicit Hugo. Tūc murra est ꝓbatissima qñ in carne seruat' mortificatio discreta.

¶ Sili' etiaz actiui de thesauro bone vite debēt offerre ꝑmo auꝝ pauptatis volūtarie Sicut enī auꝝ est ꝑciosiꝰ in valore. ita pauptas est potior in acq̄renda beatitudine. In cuius signuz Matth. v. lugētib⁹ ꝑmittit cōsolatio. pacificis hereditatis possessio. sz ipsis paupib⁹ ꝑmittit simul tota beatitudo. Vñ dic. Beati paupes q̄niam ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Signāter aūt dicit q̄niā ipsoꝝ est. nō dicit erit. designās ꝓ hoc rei habēde certitudinē et modi habēdi pfectionē Per fectius enī ceteris paupes beatitudine pfruent. In cuius signū etiā sup alios potestatē iudicandi cōsequent. Debēt etiā offerre th⁹ obediētie. ꝙ quā restringit fluxꝰ et tollit rigor ꝓprie volūtatis. In cuius signū abyathar obtulit mortariolū plenū incēso. ꝙ mortariolū significat humilitas. i qua tāq̄z in quodā mortariolo debēt ꝓtūdi omnes motꝰ elatiōis et ꝓprie volūtatis. Alias enīz obediētiā ꝑmpte offerre nullꝰ posset. nisi ꝑus rigorem ꝓprie volūtatis mortello humilitatis cōtunderet Vñ Cesariꝰ. Vera obedientia sine vā humilitate nūq̄z fuit sz nec esse potuit. Qđ ꝓbat ꝓ hoc. Quia nec filiꝰ dei patri obediēs fuisset nisi ꝑus in natura būana humilitatē didicisset. Debent tertio offerre murram castitatis et ꝓtinētie. Per murrā mortificant oēs vmes et ꝑseuāt omnes coꝝruptiōes. In q̄ designat motuū carnaliū restrictio et voluptatis repssio. In cuius figura Judith. j. se laut et sic suā continētiam integre custodiuit.

¶ Sili' etiaz cōtemplatiui de thesauro sapie debēt offerre ꝑmo aurū. i. fulgorem cōtemplatiōis. Vñ scribit Job. xxviij. Habet argentū venaꝝ suaꝝ ꝑincipia. et auro locꝰ est in quo cōflat'. In argēto splēdor exhortationis. In auro vō dat' intelligi fulgor ꝓtēplatiōis Secundo debent offerre thus. i. furorē deuotionis Eccl. j. Quasi th⁹ ardens in igne. i. deuotō ardēs in meditatiōe. Psal. In meditatione mea exardescet ignis. Hec enī est optima ps quam elegit maria. i. aīa cōtemplatiua. Tertio debēt offerre murrā. i. odorē bone opatiōis. Eccl. xxiiij. Quasi murra electa dedi suauitatē odoris. Et. ij. Coꝝ. ij. Christi bonꝰ odor sumus in oī loco. Sic enī vir cōtemplatiuꝰ debz post se relinquere odorē sancte cōuersatiōis et bone fame. vt alij exēplo sui accensi sibi dicere possint illud Cañ. j. In odore vnguentoꝝ tuoꝝ currem⁹. Et sic patet qualiter ꝑm quēlibet statū ista tria munera sint ꝑ fidelē aīaz mystice offerēda. Nec caret mysterio moralitatis. qz isti magi ꝑ aliā viā reuersi sunt i regionez suā. Mā ꝑm Greg. Regio nostra pdisus ē. ad quā iesu cognito redire ꝑ viā q̄ venimus ꝓhibemur. A regione enī nrā supbiēdo. inobediendo visibilia sequēdo. cibum vetitū gustādo discessimus. Sz ad eā necesse est vt flēdo. obediēdo. visibilia ꝓtēnendo. atqz appetitus carnis refrenādo redeam⁹. Et Chrysо. ait. sic. Venisti ꝑ viā formatiōis. ambula ꝑ viā castitatis. venisti ꝑ viam auaricie. ambula d cetero ꝑ viā elemosynaꝝ Si aūt ꝑ ipsaz viā redieris. itez sub regno herodis vadis vt sis pditor christi. Aliter aia rōnalis exiuit a deo ꝑ viā creatiōis. q̄ ꝑ aliā viā debz redire sc̄z ꝑ viā intellectualis cōuersionis. XCVII

Sermo de eodem Tertius

Vidimus stellam eⁱ⁹

in oriente et venim⁹ adorare eū. ℣Mat/thei.ij. Verba ista pñt exponi de mēte ꝟbi gena. verbū eternū natū in mēte ḡrente ⁊ videre cupi ente ieſum. Cui ꝓuenit dicere cū magis verba p poſita. ⁊ Vidim⁹ ſtellā e⁹ ⁊c ⁊ In qb⁹ q̄dē verbis duo innuunt̄ tali mēti neceſſaria. ¶Primū eſt di uini exēplaris in mēte impſſio lumiosa. Secōm eſt toti⁹ mētis in deū ꝓuerſio amoroſa. ¶Primū notat̄ in ſtelle viſibili apparitiōe cū dr. ⁊ Vidim⁹ ſtellā ei⁹ in oriēte ⁊ Secōm notat̄ in pueri bumi/li adoratiōe cū addit. ⁊ Et venim⁹ adorare eū ⁊.

¶ Circa ꝓmū ſciendū q̄ diuini exēplaris in mēte lumiosa impſſio ē duplex ꝑm duplicē vi tam ſcz cōtemplatiuā ⁊ actiuā. Quātū ad vitā cōtemplatiuā fit impſſio diuini exēplaris theo/rici lumīe intellectuali ad vitatis cognitionem Quātū vo ad vitā actiuā fit impſſio diuini exē/plaris practici in actiōe morali ad ſcitatis imi/tationē ¶ Circa ꝓmū pceſſuz eſt ſciēdū q̄ ad ha bendā certam cognitiōz de aliq̄ vitate ſincera ⁊ maxīe de diuinis. oportet fieri impſſionē diuini exēplaris in mēte p influxū diuini lumīs. Sic ī viſione corpali fit impſſio ſpēi rei viſibil' in ocu/lo vtute lumīs corpalis. Ad cui⁹ euidētiam ad/uertendū. q̄ ad viſionē corpalē tria req̄runt̄. ſcz lux oculū illuminās. ſpēs ipſū immutās vl' actu ans. ⁊ trāſfiguratio ipſū determinās ⁊ characte rizans oculū determīata ſilitudine quā ſpecies rei defert ſecū ad ꝫ vt diſtincte res cognoſcat. et differēs ab aliis. His trib⁹ rñdēt tria in viſiōe ī/tellectuali ex pte dei q̄ eſt rō opans actū cogno/ſcendi. ¶Primo enī de⁹ eſt vt lux ſpūalis oculuz mētis illuminās. Secōdo ipſe eſt ſpēs immutās. Tertio eſt character ℞figurās Ita q̄ ipa nata di uina eſt reſpectu intellectualis viſiōis in mēte oculo ſic iſta tria ī oculo corpis reſpectu corpa lis viſiōis. ¶Preter hoc et ipſa natura diuina ꝫ oīa facit mēti abſqz ꝫ q̄ ſit ei⁹ diſpoſitio inherēs ſicut inherēs ſpēs lucis ⁊ coloris ⁊ figure. ſz ipſi mēti intime illabēdo. Et hec tria ſignant̄ p ſtellā qua magi ꝓducti fuerāt ad viſionē pueri Jeſu. ¶Primo enim ſtella hec magoz oculos illuſtra/bat. Secūdo magos ad vidēdū pueꝝ ꝓducebat Tertio pueri nati exēplar ⁊ characterē ptēdebat Que tria habēt ſe ad ſilitudinē illoz truū q̄ deus ad viſionē intellectualē in mente opat. ¶ B

¶Primo enī hec ſtella magoz oculos illuſtra bat. Erat enī multo lumiosior aliis ſtellis. Vñ nec ſplēdore ſolis obſcurabat. nec aere nebuloſo obumbrabat. imo ipa purgabat aerē a nebulis Sic de⁹ q̄ eſt lux vā q̄ illumiat omnē hoiem ve mentē in hūc mundū. vt dr Joh.j. Illumiat mē/tem ad cognoſcēdā omnē vitatē ſiue de ſe ſiue ō aliis. ⁊ purgat mentē ipſaz a nebulis prauaꝝ af fectionū. Vñ beat⁹ Aug⁹.xj. de ciui. dei. ca.x. ¶Nō incōuenienter dr ſic illuminari aīa luce incorpea ſimplicis ſapie dei. ſic illumiat aer luce corporea Et ſicut tenebreſcit aer iſte deſert⁹ luce corporea Ita tenebreſcit anima luce ſapie ꝓuata. Sic aūt iſta ſtella nō oīb⁹ ſed tātūmodo ipſis mag⁹. nec ſp eis relucebat. imo iterdū occultabat. Sic lux diuina nō oīb⁹ nec eisdez ſp ſe infundit. ſz libera volūtate q̄b⁹ vult ſe offert ꝑm illud Joh.iij. Spi ritus vbi vult ſpirat. ¶ Secūdo hec ſtella magos ad videndū pueꝝ ꝓducebat. q̄ſi videli/cet viā eis oñendendo. Quēadmodū ſpēs rei viſi/bilis ducit in cognitionē ipſi⁹ rei. Utrobiqz enī eſt ſignū ducēs in cognitionē ſignati. Sic deus lux eſt ⁊ rō cognitiōis vt ſpēs immutās mentē. Vñ beat⁹ Aug⁹.ij. de libero arbitrio. Illa q̄dā immutabili deſup ꝓſidēte ⁊ interi⁹ manente for/mā. Sz aduerte q̄ illa forma impꝛmit p modum cognitiōis indiſtincte ad modū q̄ ſpēs colo⁹is apud viſum q̄ impꝛmit formā ſine determinati/one. Sicut ⁊ ſtella illa q̄ntū fuit ex natura ſue il luſtratiōis ⁊ añceſſionis indiſtincte dedit intel/ligere de puero vſus illas ptes nato. Sz vbi di/ſtincte nō oñdebat. vñ magi coacti ſūt humanū aminiculū q̄rere dicētes: ⁊ Ubi ē q̄ nat⁹ ē rex iu/deoꝝ ⁊. Sic q̄dammō lux diuina nō ſolū infor/mat mentē. ſz coexigit ſpēm a re acceptā. Ex q̄b⁹ duob⁹ fit vna ſpēs exēplaris in mēte. Sic ex ſtel le viſione ⁊ ex ſcriptura aſſertiōe fiebat q̄ſi vnuz di rectoriū ducēs magos ad viſionem pueri nati. Vñ beat⁹ Au guſtin⁹. xiij. de ciui. dei. ca. xv. Ubi ille regie eter ne ſcripte ſunt niſi in libro lucis diuīe. vñ omnis

veritas sicut de exẽplari describit̃ & trãsfert̃ Nec est p̃tereundũ silẽtio q̃ hec stella nõ fuit obiectũ quesitũ & intentũ. sed indirecte tãq̃z q̃ magi pdu cebant̃ ad visionẽ pueri q̃ fuit obiectũ p se intẽ/ tum. Sic de⁹ vt est lux siue spẽs siue exẽplar co/ gnitionis intellectual̃ nõ se habet directe sic̃ ob/ iectuz q̃d videt̃. sz indirecte sic̃ q̃. puta sicut rõ co/ gnoscendi. & hoc p̃m legẽ cõmunẽ. Sed si de spi ritali p̃uilegio lux diuina illumiat mentẽ aliq̃m directo aspectu. tũc mens illa videbit deũ vt ob/ iectum p essentiã. Sz hoc p̃uilegiũ in vita ista p paucis cõcedit̃. q̃ infirma mens non valet fige re oculuz in tantã lucẽ. Exempli gratia. apparet istud q̃d dr in luce corpali. que q̃nq̃z illuminat oculũ directo aspectu. & tũc oculꝰ videt lucem & alia in luce. Nõnq̃z vero illuiat oculũ obliq̃ aspe/ ctu. & tũc nõ videt lucẽ sed alia in luce. Sicut q̃n sol illuminat oculũ radio directo. tũc oculus vi det solẽ. Quia omne q̃d videt̃ directo aspectu vi detur. Vñ quãtũcũq̃z spẽs colozis multiplicẽt̃ in medio. nõ videbo colorẽ nisi directe figã ocu/ lum in obiecto. Si aũt illumiet obliquo aspectu tũc oculus nõ videt ipsum sed est sibi rõ videndi alia. Sic in ppolito deꝰ lux nõ se repñtat menti in rõne obiecti vt ipse p essentiã videat̃. nisi forte ex p̃uilegio grẽ singularis. vt dictũ est. Sz habz se ad mentẽ vt quo aliq̃ vitas siue de se siue d̃ alio cognoscat̃. Vñ signãter dr q̃ magi istã stellaz in oriente viderũt. nõ in medio hemisperij Sol ẽni motu suo q̃n est in oriẽte nequaq̃z tam clare splẽdet sicut in meridie q̃n est in medio hemispe rij. et sic̃ de aliis stellis. Vñ dauid q̃ deũ nõ p̃ esl/ sentiã sed p spũm in cõtemplatiõe viderat dixit. ij. Reg. xxij. Sicut lux auroze oriẽte sole mane absq̃z nubib⁹ rutilat. Et esa. xviij. dr. Sic lux me/ ridiana clara est. Per stellã ergo istã apparentẽ in oriente signat̃ cognitio de deo non omniq̃z clara sicut cũ videt̃ vt obiectũ p essentiã. Sed q̃/ cũq̃z cognitio alia citra illã. siue p illustrationez speciei a re accepte. vt in cognitiõe cuiuslibet ve/ ritatis sincere vt dictũ est. Siue p influxũ noua rum spẽz imaginabiliũ. vt in visione imagina/ riã que est in spũ Siue etiã spẽz intelligibilium vt in visione intellectuali q̃ cõtemplatio dr Om nes isti modi cognitiõis & cõtemplatiõis qua/ lescunq̃z sint citra raptũ ad diuinã essentiã. desi/ gnãt̃ per stellã lucentẽ in oriente. Cũ aũt deus p essentiã videt̃. tũc hec stella ad clarã meridiẽ trã/ sibit. Quã meridiẽ desiderauit spõsa Can̄. j. In/ dica mihi vbi cubes in meridie ¶ Circa se/ cundũ vo. p̃cessum p̃mi p̃incipalis q̃ntuz ad im/ p̃ressionẽ diuini exẽplarit̃ practici in vita actiua de quo dr Exo. xxv. Inspice & fac p̃m exẽplar q̃d tibi in mõte monstratũ est. Est sciendũ q̃ hec stel/ la p̃tendebat exẽplaritatẽ vite christi in tribus. ¶ Primo q̃ lucida in aspectu. Vñ p̃m q̃ dicit Leo papa. Facile in se oculos intuentiũ rapuit. Sic vita christi tota fuit lucida. Unde ipse dixit Joh. viij. Ego sum lux mũdi. q̃ sequit̃ me nõ am bulat in tenebris ꝛc. Facile etiã ad sui imitationẽ traxit q̃s voluit. Unde ad vnũ vbũ cũ dixit Se/ quere me. Secutꝰ est eũ matthe⁹ & plures alij. Vñ etiã solus intuit⁹ illi⁹ gratissime faciei sibi attraxit q̃s voluit Vñ Hiero. Certe inq̃t ipse ful gor diuinitatis occulte q̃ etiaz in facie relucebat hũana. videtes ad se trahere poterat p̃mo aspe/ ctu. Si enĩ ex magnete lapide hec esse vis dr. vt ferrũ trahat. quãto magis dñs omniũ creatura rũ ad se poterat trahere q̃s volebat. Vñ eius tra ctuz suauissimũ expetẽs spõsa dicit Can̄. j. Tra/ he me post te. ¶ Secũdo q̃ fuit rectigrada in/ cessu. Nõ enĩ circulariter vt cetere stelle sz gradu recto mouebat̃ scz ab oriẽte in meridiẽ vt dictuz est supra in postillãdo. vt sic magos ad christuz p̃duceret. Sic christꝰ in toto decursu vite sue g/ du recto ambulauit De solo enĩ christo dr illud p̃s. Quoniã rectꝰ dñs deꝰ noster. & nõ est iniq/ tas in eo. Omẽs aũt alij quãtũcũq̃z magni et p fecti. salua semp reuerẽtia gliose vginis. in cursu suo incuruati sunt & gradũ suũ obliquauerunt Vñ Habacuc. iij. Incuruati sunt colles mũdi. id est. viri excelsi. ab ituneriꝭ eternitatis eiꝰ. idẽ. ab ituneriꝭ q̃bus itur ad eternitatẽ. Esa. lix. Semi te eoꝝ incuruate sunt. Ad rectificandũ ergo iter nostrũ christꝰ in itinere p̃fitis vite nos p̃cessit si cut hec stella p̃cedebat magos. Ac si dicerz istud Joh. xiij. Exemplũ dedi voh vt quẽadmodum ego feci ita & vos faciatis. Eph. v. Estote imita/ tores dei sicut filij charissimi ꝛc. Quia sic̃ beatus Aug⁹. de vera religione dicit. Tota vita christi in terris p hominẽ quẽ gessit. disciplina morũ fuit Quare imitãdꝰ est sicut regula recte regẽs nos in via discipline ¶ Tertio hec stella fuit eleuata in situ. Fuit enĩ a terra eleuata nec tñ in celo fixa Sic vita christi fuit q̃dẽ eleuata ab affectib⁹ ter/ renis. Vñ ipse dicit Joh. viij. Ego nõ sum d̃ hoc mũdo. Et licet s̃m diuinitatẽ in sinu patris sem/ per esset fixꝰ in celis. s̃m hũanitatẽ tñ eiꝰ conuersa/ tio fuit sup terrã. Baruch. iij. In terris visus est & cũ hoĩbus conuersat⁹ est. corpe q̃dẽ. mẽte aũt in celo. Et sic q̃dammõ medio mõ se habuit q̃si inẽ celũ & terrã Sicut stella illa fuit medio mõ se ha bens inter celũ & terrã. q̃ fuit in aere. Vñ christo cõpetebat dicere illõ Ezech. viij. Eleuauit me spi ritus inter celũ & terrã In cuiꝰ signũ eleuari vo lunt etiã corpalit̃ in aere tpe sue passiõis vt videlz

eius vitã abstractã ⁊ celestẽ agnoscerem⁹. Vñ ipse dixerat Joh.viij. Cũ exaltaueritis filiũ hoĩs tũc cognoscetis q⁊ ego sum. ¶ Ex pmissis dat triplex documẽtũ aie verbigene q̃ debz hãc stellã .i. christi vitã imitari. ¶ Primũ q̃ vita sua sit lucida p sctõz exẽploz illuminatiõz Matth. v. Luceat lux vestra coram hoĩbus vt videãt opa vestra bona. Et Phil.ij. Inter q̃s lucetis sicẽ luminaria in mũdo. Beda. Si times spectatores nõ habebis imitatores. ¶ Secũdũ q̃ sit recta p sincerã affectionẽ. Vñ de sanctis aialib⁹ pfectionem euãgelicã sectãtib⁹ dr Ezech.j. Pedes eoz pedes recti. Sup q̃ Greg. Pedes mẽt.i. affectiones eoz sunt recte ⁊ nõ ad sequendã imitatez retorte. Hi autẽ pedes rectos nõ hñt q̃ ad mala mũdi q̃ reliquerũt reflectunt. ¶ Tertiũ q̃ sit eleuata p celestez uersationẽ. vt possit dicere cum ap̃lo Phil.iij. Nostra uersatio in celis est. Et Col.iij. Que sursum sũt sapite. nõ que sup̃ terram. ¶ Et aduerte q̃ signanter hec stella visa est in oriente ⁊ direxit eos in meridiẽ. In oriẽte enĩ cõstitut⁹ est paradisus in q̃ peccãdo vitã amisim⁹. Vñ stella ista q̃ erat p̃nostica recuperande vite. ⁊ in qua significabat exẽplar nostre spũalis vite. exinde emicuit vt vñ moz oriebat inde vita resurgeret. Vñ ⁊ ipse saluator oriens est nũcupatus. Zach.vij. Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹. Propt̃ quã etiã causam adoram⁹ ad orientẽ. ¶ Circa secũdũ pncipale q̃ est toti⁹ mẽtis in deũ conuersio amoroſa. ⁊ notat in eo q̃ subdit. Et venimus adorare eũ. Est sciẽdũ. q̃ sicut dicit beat⁹ Greg. xxv. moral. Bñ sancti viri ⁊c. prout deducit i sermone sequenti

Sub sermo de eodem XCVIII

Venimus adorare eũ

Sicut dicit beat⁹ Greg. xxv. moral. Bñ sancti viri scripture sacre testimoio reges vocant. q̃ cũctis motib⁹ carnis nõ psentiẽdo succũbere sz bñ regẽdo pesse nouerũt. Unde p̃m Isi.iij. de sum. bo. reges a recte agẽdo vocati sunt. nõ recte faciẽdo nomẽ regẽ tenet. peccãdo amittit. Recte ergo illi reges vocãt q̃ tã seipsos q̃z subiectos bñ regẽdo modificare nouerũt. Et q̃ tales sũt mẽtes v̈bigene. vt ptz ex supioribus. Jo ꝓgrue v̈bũ p̃missum i ea uz psonis dici potest. Propt̃ q̃ sciendũ q̃ in mẽte rõnali sũt tres vires p̃ncipales tãq̃z tres reges toti regno aie p̃ncipãtes q̃ verbũ eternũ in ipsa mẽte natũ adorare nõ cessant. vt v̈e dicere possit q̃libet mẽs verbigena. Venim⁹ adorare eũ. Ad cui⁹ euidẽtiã est aduertẽdũ q̃ tres sunt act⁹ religionis siue latrie q̃ adoratõem ꝓcurrũt. videlicz deuotio. oratõ ⁊ veneratio. Que tria sic distinguunt. Nam deuotio ẽ act⁹ interior q̃ se hõ totaliter deuouet deo Vñ dicta est deuotio a deuouẽdo. Et ptinet ad vim appetitiuã sz ad volũtatẽ. Oratõ v̈o vltra hoc importat ascensũ interi⁹ ad deũ p̃m Damas. li. iij. ca. xxiiij. Et ptinet ad ptẽ intellectiuã. Dicitur aũt oratõ p̃m Cass. q̃si oris rõ. siue pferat ore corporis siue ore cordis. Veneratio ãt vltra p̃dicta importat exhibitionẽ reuerẽtie exteriorẽ. Puta corpis hũiliationẽ. vt est pstratio. genuflexio. vt inclinatio. aut etiã rex tpalium oblatio. Et ptinet ad ptẽ memoratiuã. in q̃ntũ videlicz hõ memor existẽs siue infirmitatis p nihilo reputat se coram deo. subijciẽs ei totaliter se et sua. Vñ dicit Damas. libro. iij. ca. iiij. Nos q⁊ ex duplici natura cõpositi sum⁹ intellectuali sz ⁊ sensibili. duplicẽ at oratiõnẽ deo offerre dẽm⁹. videlicz spũalẽ q̃ ꝓsistit in interiori mẽtis deuotiõe ⁊ oratiõe. Et corpalẽ q̃ cõsistit in exteriori corpis humiliatiõe ⁊ rex oblatione. q̃si agnoscẽtes nos nihil eẽ nec habere nisi a deo. Et istũ actũ veneratiõis repũtauerunt magi de q⁹ legit in eodẽ euãgelio. q̃ p̃ostẽtes adorauerunt eũ ⁊ aptis thesauris suis ob. a mu. ẓ. Predicte igit̃ tres potẽtie q̃si tres reges in mẽte v̈bigena ꝓcucurrũt ad adorãdũ v̈bũ. Et q̃libet eorum in adorãdo offert mun⁹ a ꝓpriũ de actu b⁹ religionis p̃dictis. Volũtas adorat offerẽdo aux deuotiõis. q̃ mens diuine volũtati totaliter cõformat. Intelligẽtia adorat offerẽdo th⁹ oris. q̃ mens ad deum agit̃ sursum ⁊ eleuat. Memoria adorat offerẽdo murrã veneratiõis. q̃ tot⁹ hõ cum omnib⁹ spẽb⁹ creatis deo oĩmode subiugatur.

¶ Primus itaq⁹ rex in regno aie est voluntas. q̃ p̃ncipaliter omnib⁹ aliis imperat ⁊ p̃ncipat cũ sit potẽtia maxime libera. Hec p̃mo accedẽs in adorãdo verbũ offert aux deuotiõis q̃ mens diuine volũtati totaliter cõformat. Et ẽ p̃m⁹ act⁹ religionis cõcurrẽs ad adoratiõz. Et bñ pauru deuotio signat. Aux enĩ inter oĩa metalla optime est ductile ad volũtatẽ artificis. Tãte enĩ est ductibilitatis q̃ intẽ incudẽ ⁊ malleũ sine ruptione ptiũ in tenuissimas lamias dilatat. Et tanto meli⁹ q̃nto in igne depuratũ fuit amplius. Sic mẽs deuotiõe affecta optime ductilis est ad oẽ diuinũ bñplacitũ. ⁊ tãto fort⁹ q̃nto igne dilectionis accẽsa est feruẽti⁹. Vñ vt dicit Hugo. deuotio est q̃dã feruor bone volũtatis q̃ videlicet voluntas nra accẽsa ita ductil efficit. vt ad ꝓximitatẽ diuine volũtatis facilit trãsformet. In cui⁹ figura p̃ceptũ fuit i lege vt ppiciatorium fieret de auro purissimo. ⁊ duo cherubin silr de auro sedere spicientes ex vtroq⁹ latere oraculi. Dicebat autez

ppiatoriū tabula q̄ ponebat sup arcā. q̄ etiam dicebat oraculū. q̄ inde dñs dabat respōsa vt h̄ legunt Exo. xxv. Per arcā intelligit mēs vbige/na. in q̄ recōditū est vbū eternū in trib⁹ substā/tiis. s. diuitate aīa ⁊ carne q̄ signātur p manna. ta/bulā testamenti ⁊ vgā. q̄ ad lrām fuerūt in arca Per ppiciatoriū arcā coopiens intelligit cha/ritas q̄ opit multitudinē pctōr. Jac. v. Licet enī talis aīa vtpote tā pfecta vt iā sit vbigena. vt nō habeat grauia pctā. q̄ tñ adhuc est variabilitati pñtis miserie subiecta. necesse est eā ⁊ trahere de/fectibilitates saltim leuiū pctōr Quicū q̄ enim mor/taliū dicit se pctūm nō habere seipsū seduc/it. Joh. j. Has āt defectibilitates habz tegere cha/ritas ad modū ppiciatorij tegētis arcā. Que etiam charitas tō ppiciatoriū dr q̄ reddit deū hoi ppiciū. Ex hmōi ppiciatoriū est de auro puris/simo ⁊ ductili. q̄ charitas siue dilectio dei habz sibi cōiunctā deuotionem q̄ mēs ductilis fit ad omne diuinū bñplacitū. ⁊ tāto amplⁱ q̄nto au/rum deuotiōis fuerit puri⁹ ⁊ a puluerib⁹ terre/ne affectiōis impmixti⁹. Per duos autē cheru/bin aureos intelligit duplex meditatio deuotōr inducēs. Una quidē q̄ est ex pte diuīe bonitatis ⁊ bñficior ipsi⁹. Sm illud ps. Mihi aūt adhere/re deo bonū est ponere in dño deo spem meam Et hec ꝓsideratio excitat dilectiōr dei q̄ est pri/ma deuotiōis causa. Alia vo est ex pte hoīs con/sideratis suos defect⁹ ex q̄b⁹ indiget vt do īmita/tur. Juxta illud ps. Leuaui oculos meos in mō/tes vñ veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño ⁊c. Et illud Matth. iij. Quō poterim⁹ subsiste/re añ faciē illor. nisi tu adiuues nos. Et hec cōsi/deratio excludit p̄sumptionē ⁊ sui ipsi⁹ ꝓfidenti/am. p quā aliq̄s impedit ne in deū fiduciam po/nat ⁊ se totū illi subijciat. dū videlicz ppriæ volū/tati inniti. De istor vo duorū cherubin medio sese respicentiū sup ppiciatoriū. i. ex duplici me/ditatione p̄dicta. mentē in dei dilectiōe ad deuo/tionē excitāte. loquit dñs fideli aīe p mētales in/stinctus. dando videlicet sibi respōsa sue salutis ⁊ cōsolatiōis in carne. Et ex tūc aīa tota liquefit ⁊ resoluit in vniformitatez volūtatis diuīe. Sic aūr q̄d p̄ mallei tunsionib⁹ fuit ductile si igni imponit fit totū liquidū ⁊ fusile. Talis erat illa deuotissima aīa que dixit Can. v. Anima mea liq̄fa/cta est vt dilect⁹ locut⁹ est. Sup q̄ Orig. Diui/ne cōsolatiōis vt audio felicissim⁹ effectus est li/quefactio. liquescat q̄pe aīa dū deuotiōe pefflu/at. vt spōsus in eo habeat dominū q̄ ad ipsius so/lum oīs mot⁹. oīs impet⁹ ipsius habz terminū. Liquidē humidū male termiabile est termio p/prio. Hec Orig. ¶ Secūdus rex est intel/ligentia q̄ est altior potētia. ⁊ volūtati ppinq̄or ī regno aie. Hec accedēs ad orat vbū offerēs thus/ orōis. qua mēs ad deū sursum agit et eleuat. Et est secūdus act⁹ religionis ad adorationē cōcur/rens. Et cōuenienter orō designat in thure. Thus enī in deo⁹ sacrificijs adolet. Un dr th⁹ a theos q̄ est deus. Item q̄ oratio ad modū thuris incē/si ascēdit ad deū. Juxta illud ps. Dirigat or/atio mea sicut incensū in cōspectu tuo. Un orō dicit/ ascēsus mētis in deū. Et hoc duplicit. Uno mo/do ex pte ei⁹ q̄ petit. Quia hoc p̄cipue in orōe petendū est vt deo vniamur. Sm illud ps. Unā petij a dño hāc requram vt inhabitē in domo do/mini. Hinc est q̄ in orōe dñica post p̄mā petitō/nem qua petim⁹ gliam dei dicēdo. Sanctificet/ nomē tuū. Et statim petimus deo vniri dicētes: Adueniat regnū tuū. Un Diony. iij. ca. de diui/nis noib⁹. Un oīa inq̄t ab orōe incipe est vtile si/cut deo nosipsos p orōem tradētes ⁊ vnientes. Alio mō ex pte ipsi⁹ petētis quē oportet accede/re ad eū a quo petit. vel loco sicut ad hoīem cuz ab hoīe aliq̄d petit. vel mēte sicut ad deū. Un di/cit Diony. ibidē. q̄ q̄n orōib⁹ inuocam⁹ deum. tūc reuelata mēte nos ipi assum⁹ ¶ Qua/liter aūt mēs in orōe ad deū ascendat. docet mo/dū idē Diony. ibidē. Imaginat enī q̄ q̄dā radij diuinor bonor. ptēdunt a sūmitate celi vsq; ad nos. ⁊ p hos radios q̄si p quosdā funes mānibus/ nostrabum⁹ ad deū dū orām⁹ Uel aliter imagi/nari possum⁹ de hmōi ascēsu mentis ad modū/ ascēdentis. videlz ad modū thuris Th⁹ p̄mo po/situm ī igne calefit. deinde calefactū dissolvitur. dissolutū ei⁹ fumus eleuat sursum. eleuatū dila/tatur p templū. dilatatū acuit vsus celū. acutuz/ euanescit. q̄ nō pl⁹ apparet. Sic ad hoc q̄ aliq̄s efficaciter oret. Primo requrit vt ardeat igne/ diuine dilectiōis. quo fit vt mēs recolligat ne va/nis euagatiōib⁹ ī orōe sit distracta. Quia sicut dicit Johes Cass. in li. coll. Nunq̄z vę orat q̄si q̄s etiā flexis genib⁹ euagatiōe cordis qualicunq; distrahit. Et idcirco quales orātes volum⁹ inue/nīri. tales nos eē oportet añ tps orādi. Ex p̄cedē/ti enī statu mens in orōe format. Et iō q̄cq̄d vo/lumus vt nob orātibus nō subrepat añ orōem/ de nrō pectore debem⁹ euellere. Hec ille ¶ Se/cundo requrit vt mēs dissoluat in lachrymas cōpunctiōis. Quia sic dicit Greg⁹. xvij. moral. Quo vberi⁹ culpa fleť eo alti⁹ cognitio vitatis attingit. quia ad videdū internū lumē. polluta/ dudū cōscientia lachrymis baptizata renouat. ¶ Tertio requrit vt eleuet sursum p mētis ad ce/lestia erectionē. Col. iij. Que sursuz sūt q̄rite. vbi/ christ⁹ est in dextera dei sedēs. q̄ sursū sūt sapite.

nō que sup terrā. Vñ Johes Cass. vbi supra Ti volum⁹ orōes nostras nō solū celos sz etiā sup celestia penetrare. curem⁹ vt mēs nostra ab oi/ bus terrenis ⁊ carnalibus vicijs depureť. vt ita nostra orō ad deū possit ascēdere nullo viciorū pondere pgrauata ¶ Quarto requirit vt mēs dilateť quasi spaciādo in illis supcelestib⁹ theo/ rijs. meditādo videlicz de bonitate dei ⁊ glia be/ atoz. Vñ de hoc ait aplūs. ij. Cor. vj. Dilatatuz ē cor meū. Et ps. Viā mādatoz tuoz cucurri cuz di/ latasti cor meū. ¶ Quinto requirit vt mēs acueť versus celū ad deuz p grāz actionē ⁊ tot⁹ boni a deo pceptu in ipsum refusionē. Sic fecit aplūs qui dixit. ij. Cor. xij. Libenter me aūt nibil gloriabor nisi in infirmitatib⁹ meis. Et. j. Cor. xv. Gratia dei sum id qđ sum. ¶ Vexto qñ mens sic fuerit ac/ censa. sic dissoluta. sic eleuata. sic dilatata. sic acu/ ta. ertūc quasi a se euanescit p suiipsius ⁊ omniū sensibiliū obliuionē etiā ipsi⁹ orōnis in qua tūc exstitit. Jō Johes Cass. vbi supra dicit de bīō an/ thonio. Q; cū quadā nocte beat⁹ anthonius in orōne diuti⁹ pdurass ⁊ sol oriri cepiss. Anthoni/ us in feruore spūs exclamauit. d. Quid mei/ pedis sol. Ad hoc tā oriris vt me ab hui⁹ veri lu/ minis claritate abstrabas. Cui⁹ etiā hec de odo/ re celesti est sīa. Hō est inqt pfecta orō. in qua se monach⁹ vel hoc ipsum qđ orat intelligit Be tali felici aīa sic in orōne ad modū thuris ascen/ dente dr Can. iij. Que est ista que ascēdit de de/ serto sicut vgula fumi. ex aromatib⁹ murre ⁊ thu/ ris. ¶ E Tertio⁹ rex est memoria que accedēs ad orat verbū offerēdo ei murrā sacre veneratio/ nis qua totus homo cū omnib⁹ spēbus creatis deo oīmode subiugať. Et est act⁹ tertio⁹ religiōis spectās ad adorationē. Noīe aūt veneratiōis i/ telliguntť omia q̄ deo exhibentť corpis humiliati one. ⁊ rez tpaliū oblatiōe. p que repñtať oīmo/ da subiectio toti⁹ hois q̄ntum ad oēs vires spū/ ales ⁊ corpales. q̄ntū etiā ad ea qbūs vita hois iuuať ⁊ cōseruať. imo q̄ntū ad oēs creaturas q̄s omnis hō subijcit deo p actū veneratiōis q̄ntū in se est. Et hoc spectat ad officiū memorie i qua spēs omniū cōtinēť. Vñ in actu veneratiōis me/ moria se ⁊ omnē spēm creatā vtpote in ea recon/ ditā deo ad laudē suā subijcat. q̄si diceret illō ps. .cij. Bñdic aīma mea dño ⁊ omia que intra me sunt noī sancto ei⁹. Et illud ppie ptinet ad pau/ peres spū. Vera enī pauptas spūs in ꝟ cōsistit. q̄ homo se ⁊ omnē creaturā ppter deū relinq̄t ⁊ ea dō offerat. Qđ bñ figuratū est Apoc. v. Vbi dicit q̄ quattuor aīalia ⁊ viginti q̄ttuor seniores ceciderūt in facies suas. mittētes coronas suas ante thronū dñi dei sui. Quid enī aliud est in fa/ ces cadere ⁊ coronas añ thronū dei mittere. q̄z seipsum totū ⁊ omne qđ habere videť deo totali/ ter submittere ⁊ ei offerre. Et tale offertoriū con/ uenienter signať p murrā que habet virtutē cōsu/ mendi viscosos humores ad putrefactiones dis/ ponētes in corpe Unde carnē supfluā corrodit. ⁊ corpa mortuoz cōseruat. Sic hec sacra vene/ ratio omnē appetitū inordinatū in homīe cōsu/ mit. omnē fluxū carnalis cōcupiscētie corrodit. ⁊ velut insensibilē ⁊ quasi mortuū hominē mū/ do videlicet ⁊ oībus creaturis cōseruat. Et ꝟ sig/ tum est in illa muliere euangelica q̄ mox vt fim/ briam iesu tetigit. flux⁹ sanguinis carnalis in illa stetit. Sic fidelis aīma cū p actū veneratiōis se submisert. oīs fluxus carnalis delectatiōis in ea restringiť ⁊ desiccať ¶ Et est aduertēdum. q̄ fm Jsi. libro etbi. xvij. Murra est gumi qđ fluit de arbore que murra dicit. et crescit in silvis ara/ bie. cui⁹ rami in cadunť binis tpib⁹ anni. vt vide licet gumi emanet Sed pus sponte sudāt añq̄z incidant. Et talis gutta que sudādo fluit dicatur stacten. Et hec omnib⁹ generib⁹ murre pciosior est. Et dicit murra pma. Aliquibus dā etiā murra electa nuncupať. Alia vo que facto vulnere in/ciso cortice elicit vilior iudicať. Sic isti pauperes spū deo se ⁊ omia p veneratiōnez subijciētes sūt in duplici gradu. Quidā quidē. q̄si p incisiones vulneris inuti ad pauptatē deueniūt. ⁊ tñ cum patiētia totū deo subijciūt. Et hi quidē cōmēda/ biles sunt sz imperfecti Alij vo sunt qui spōte pau/ pertatē euangelicā assumūt. offerēdo pp̄ria vo/ luntate. nō solū res tpales sz ⁊ omnē voluptatez possibilē haberi in carne quā mortificāt. imo etiam ipsaz mentē ⁊ omnē speciē creatā deo omni/ mode subijciūt dicētes cū psal. Volūtarie sacri/ficabo tibi. Et hec est murra pma et electa. ō qua dicit Cant. v. Labia illi⁹ lilia distillantia murraz pumā. Ubi sm glosam p murrā pmā cōtempt⁹ voluptatū intelligit. Illi⁹ ergo labia murraz pri/ mā distillant. qui quō spōte cōtemnēda sit om/ nis voluptas p̄dicat. De hac etiā murra dicitur Eccli. xxiiij. Quasi murra electa dedi suauitatem odoris. Tales enī mentes a deo electe tāto odo/ re virtutū ⁊ diuinoz̄ charismatuz fragrāt. q̄ in omni actu in omni verbo. omī loco ⁊ tēpore spi/ rant odorē sancte exemplaritatis. Sic apostolus ij. Corinth. ij. Christi bon⁹ odor sum⁹ deo in om/ ni loco. In cui⁹ etiā odoris fragrātia delectatus ipe dicere pōt cuilibet tali mēti illud Gene. xxvij Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñ/ dixit deus. Quo odore nos redolere faciat de⁹ qui est bñdict⁹ in secula seculoz Amen

Expositio euangelij dominice infra octauam epiphanie

XCIX

Cum factus esset ie

Cus annox duodecim.ascēdē tibus illis hierosolimā secū dū cōsuetudinē diei festi.con sumatisqz dieb⁹ cū redirēt.remāsit puer iesus i hierlm.et nō cognouerūt parentes ei⁹. Existimātes aūt illū esse i comitatu.venerūt iter diei.et requirebāt eum inter cognatos et notos. Et non inuenientes regressi sūt i hierlm.requirentes eum. ¶ Sepe demōstrat in puericia qlis qs futur⁹ sit in etate adulta Juxta illō puerbū vulgare Curuū sē pbet qđ ad vncum crescere debet. Unde dicit Prouerb.xx. Extudijs suis intelligit puer si mūda z recta sunt opera ei⁹. Perutile ergo valde est cuilibet in iuuentute conari ad bonos mores vt illos habeat i senectute. Quia vt ōr Ecc.xij. Que in iuuētute nō congregasti quō inuenies i senectute. Sic saluator noster ia declarabat in etate puerili actū deuotionis z sapiētie. quos postmodū in tota vita sua exercere nō cessauit. Uñ cū adhuc puer esset.ignorāte matre remāsit in tēplo.insistēs exercitio sapiētie z doctrine. Et de hoc est pñs euangeliū.qđ habet tres ptes pncipales. In pma describit pueri iesu amissio.que fuit materia doloris z anxietatis. In secūda describit amissi reiuētio.que fuit materia stupōris z alacritatis. Ibi ⌊Et factū est post triduū⌋ In tertia ponit reinuenti ad pp̄ia reductio. q̄ fuit materia amoris z magne hūilitatis. Ibi.⌊Et descēdit cū eis⌋. In pma pte ponunt tria. Primo ponit amissionis tps.qz in pasca. Secūdo amissiōis loc⁹.quia in hierlm. Ibi.⌊Remāsit puer iesus in hierusalē⌋ Tertio amissionis mod⁹.qz ignorātib⁹ pentib⁹ Ibi.⌊Et nō cognouerūt pentes ei⁹. ¶ Circa tē pus aūt amissiōis tā gunt tria. Primū.qz erat anno.xij.etatis christi. Uñ dic.⌊Cū fact⁹ essz annox duodecī⌋. Ubi nota q qnqz differētie tpm legit de christo. Primo ei legit fuisse vni⁹ diei.qñ videlicz de matre vgine nat⁹ fuit. Lu.j. Nat⁹ est vobis hodie saluator. Secōdo legit fuisse octo dierum.qñ videlicz fuit circūcisus. Luc.j. Postqz sūmati sunt dies octo vt circūcideret puer Tertio legit fuisse qdraginta diex.qñ videlz in tēplo fuit pñtat⁹ Luc.ij. Quarto legit fuisse.xij.annox sic hic. Quito legit fuisse.xxx.ānox qñ videlicz a ioh̄e baptizat⁹ ē. Luc.iij. Ipse iesus erat incipiēs qsi annox triginta. ¶ Notādū etiā q hūc numerū duodenariū dñs consecrauit i mlīs Et ad pñs spāliter eū honorauit i eo q ipso suā sapiētiaz manifestare cepit. z Q̄ conueniēter. qz Q̄ numer⁹ pdicā de fidei euāgelizatorib⁹ debebat. vt dic Ambro. Ulq; hūc Bedā Q̄ numer⁹ marie pfectiōis z vniuersalitatis ē. Perfectio enī ptz. qz cōtinet duos senarios.q̄ pm⁹ est numer⁹ pfect⁹.cōstās ex suis ptib⁹ aliq̄tis.vt oñdit beat⁹ Aug⁹.xiij.ō ciui.dei. Itē ei⁹ vniuersalitas patz.qz cōponit ex ductu ptiū septenarij.q̄ est numer⁹ totī⁹ vniuersitatis.eo q totū tps septē dieb⁹ cōprehendit Partes enī septenarij.sūt q̄ttuor z tria. Que si ducātur in inuicē numerū duodenū pficiūt. ¶ Q̄ Secū dū q̄d circa tps amissiōis tangit est q erat in festo pasce. Uñ dic.⌊ascēdentib⁹ illis hierosolimā scm cōsuetudinem diei festi⌋.scz.pasce ¶ Nota q legales festiuitates iudeox. quedaz erāt cōmunes.quedā annuersarie. Cōmūes et cōtinue erāt due.s.sabbatū q̄ vacabāt ab oī opere eo q illo die de⁹ requieuit ab omni ope creatiōis. Alia est neomenia in pncipio scz noue lune ad laudē creatoris q̄ creauit oīa tpa. Annuersarie vo festiuitates erāt q̄nqz.s.festum pasce.qđ celebrāt.xiiij.luna mensis pmi.s.aplis. Et erat hec festiuitas in memoriā liberatiōis de egipto Secūda erat festiuitas pētecostes.q̄ celebrāt mēse scdo.scz in maio.q̄nquagesima die a pasca. eo q tunc data fuit lex iudeis i monte synai a dō. Tertia festiuitas erat tubaz z clāgoris.q̄ erat pma die mensis septēbris. Tūc enī buccinabāt comib⁹ pecorū in memoriā q ea dē die fuit Isaac liberat⁹ ab īmolatione patris pecore substituto p eo. Geñ.xxij. Quarta festiuitas erat ppiatiōis.z celebrāt.x. die mēsis septēbris.q̄ ea dē die venit ad eos moyses referēs dei irā placatā de offensa p̄ adorātis vituli quē adorabāt Quinta erat scenophegia scz festū tabernaculox q̄d erat.xuij.die mēsis septēbris. Et tūc illis diebus habitabāt i tabernaculis in memoriā q p̄fatox.xl.ānis i deserto fuerūt sub vmbraculis habitātes. Inter has q̄nqz festiuitates. sole tres scz pasce.pētecostes et scenophegie erāt solēniores. De q̄bus pceptum erat Deut.xxxuj Tribus vicib⁹ p singulos annos mihi festa celebrabitis. Et ptendebant̄ septē diebus. Et sic dicitur Deut.xvj. In his trib⁹ festiuitatibus oē masculinū ascendebat vt appareret corā dño. Quitñ erāt remoti ex rōnabili cā excusabāt. ne venirent in hierlm in scenophegia z i pentecostē Hz q̄d festo pasce nemo excusabat nisi infirmitatis cā. Et hec est illa festiuitas de q̄ lucas añ pñs euāgeliū immediate p̄misit.d. Et ibāt pētes ei⁹ p oēs annos i hierlm i die solenni pasce. Et nota q ista lege mulieres non erāt astricte.sz tñ ex deuotione

veniebāt plurime. vt ptz de anna. j. Reg. j. Sed beata vgo a scē debat singulis annis nolens puerū sine sui cura dimittere. Paxie qz diu regnauit archelaꝰ. Ez post abslqz timore a scē debat. vt dicit beatꝰ Augꝰ. de cōcordia euāgelistaꝝ. Hic ergo. ¶ Ascēdentibꝰ ¶ Ad Irām a scēdit cū de galilea itur in hierlim. qz galilea in plano. hierlim ē in mōte ¶ illis ¶ .s. parētibꝰ. puta maria ⁊ ioseph cū puero. ¶ hierosolimā ¶ id est. hierlim q̄ est caritas de q̄ Deut. iij. Ad locū quē elegit dñs de cūctis tribubꝰ vestris venietis ⁊ offeretis illo holocausta ⁊ victimas vrās. ¶ Im ꝓsuetudinez dieī festi ¶ .id est. put ꝓsueuerant in die festo scz pasce

¶ C Moralit instruimur hic q̄ spēalit in diebus festiuis q̄libet christianꝰ debz ire ad locuz quē elegit dñs. i. ad eccliam non ad tabernā vel theatrū. debet vacare diuinis laudibꝰ. nō choreis ⁊ vanitatibꝰ. ⁊ debet insistere elemosynis. nō vsuris vel spoliis. debet vacare bonis opibꝰ. nō comessatiōibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ. Vñ de his q̄ secꝰ faciunt dñs dicit Esa. j. Kalēdas vestras ⁊ neomenias vestras odiuit aīa mea. ¶ Tertiū qđ tangit circa tps amissiōis est q̄ erat in fine solēnitatis festi. Vñ dicit. ¶ Cōsūmatis qz diebꝰ ¶ scz ipsi festi. id est. septē diebꝰ q̄bꝰ ipsū festū ptēdebatur ¶ cū redirēt ¶ scz in nazareth ciuitatē suam

¶ B Moralit ex his tribꝰ q̄ hic circa tempꝰ amissiōis pueri iesu implicant. colligere possumus tria req̄sita in quocūq; hoīe q̄ voluerit semetipsuz p christo amittere. pdēdo videlicz animā suā in hoc mūdo p mūdi tempū. exemplo christi semetipsū amittētis. ¶ Primo req̄rit. q̄ sit in fidei fundamētis solidatꝰ. Qđ innuit in B q̄ christꝰ erat. xij. annoz. per q̄s. xij. articulos fidei possumꝰ intelligere ꝑm Amb. ¶ Propter qđ vane socrates ⁊ qdā alij pbi ꝓtempserūt mūdū Et sili quidā pharisei. q̄ nō habebāt fidei fūdamentū sine q̄ impossibile ē placere deo. Heb. xj.

¶ Secūdo req̄rit q̄ sit a vicijs desiderijs feriatꝰ. Qđ innuit ꝑ B q̄ erat in festo feriato. ⁊ signat in phase q̄ trāseundū ē a vicijs ad vtutes. Unde dicit Jobes Cass. Quid pdest exteriorꝭ homīs abrenūciatio. interiore hoīe adhuc i vicijs desiderijs inuoluto. Tertio req̄rit q̄ sit in vtutuz exercitio ꝓsūmatꝰ. Qđ innuit ꝑ B q̄ erat ꝓsūmatis diebꝰ. Qđ est ꝙ illos q̄ sine ꝑexercitatiōe vtutū ad apicē pfectiōis festinant. sic ille q̄ q̄rebat a christo Matth. xxij. Magister qđ est mādatuz magnū in lege. Ubi aut Chrysо. De magno mādato q̄rit q̄ minimū nō obꝑuat. Vñ Job. Cass. dic. Ez valde piculosū est apphēdere statū pfecti ꝓtempꝰ mūdi. q̄lis est i vita heremitica. absqz pūo vtutū exercitio. ¶ E Secđo ponitur amissiōis locꝰ. qz in hierlim cū dr ¶ Remānsit puer iesus i hierlim ¶ Dictꝰ ē aūt puer iesus. Tū ꝓpter naturē assūpte etatē ⁊ puerciā. Tū ꝓpt puritatē ⁊ innocētiā. Tū ꝓpt simplicitatē ⁊ obediētiā. Tū ꝓpt placabilitatē ⁊ benuolētiā. pueri enī odiū nō possidēt. Et bñ locꝰ iste scz hierlim cōueniebat puero ad remanēdū. De eo enī scriptū ē In pace factꝰ est locꝰ eiꝰ. Et hierlim interꝑtatur visio pacis ¶ Tertio ponit amissiōis modꝰ. qz ignorātibꝰ cū dr. ¶ Et nō cognouerūt parentes eiꝰ ¶ Ubi tāgunt tria. Primo tāgit pentū ignorātia. Secdo subijcit ignorātie cā. Ibi. ¶ Existimātes aūt illū ee in comitatu ¶ Tertio ānectit ignorātie mora. Ibi. ¶ Uenerūt iter diei ¶ Dicit ergo ¶ Et nō cognouerūt ¶ .s. q̄ in hierlim remansisset. ¶ parētes eiꝰ ¶ .s. vgo mater eiꝰ vā. ⁊ ioseph pater putatiuꝰ ¶ Querit ergo quō ꝑ esse potuerit. q̄ ñ cognouerūt de absentia pueri maria ⁊ ioseph quē tā solicita ⁊ diligēti cura custodiebāt. Ad ꝑ rñdet Beda. q̄ mos fuit iudeoz euntiū ad festa ⁊ redeuntiū seorsū viros ⁊ seorsū mulieres thoros ducēte sicedere. ne coz mixta societate aliqđ inhonesti ꝓungerz. Ez pueri cū vtroqz poterāt ire pente. Fieri ergo potuit q̄ vgo putaret pueꝝ esse cū ioseph. et ioseph existimaret eū ee cū vgine Et ꝑ est q̄ dr hic. ¶ Existimātes illū ee in comitatu ¶ q̄ vgo ī comitatu viroꝝ ⁊ ioseph in comitatu feminaꝝ eū ee putauit. Ez sic dicēdo adhuc reꝓhensibil relinquit negligētia parētū. q̄ vnus sup alterꝝ sic respiciebat. Et ideo dicit Aug. q̄ ñ casu accidit sed dispēsatiue puer ex ꝓposito sue volūtatis sic facere voluit. Uñ sicut q̄n insidiabāt ei iudei elapsus est de medio coꝝ ⁊ non apparuit. Sic ⁊ nūc puto remānsisse puerū iesuz. et parētes eius vbi remānsent ignorasse

¶ F Ez tūc querit q̄re ignorātibꝰ parētibꝰ sic remanere voluit in hierlim ⁊ nō potꝰ de scitu eoꝝ. Dicendum q̄ huiꝰ pñt assignari q̄nqz rōnes. Prima ne parētes impedimētū essent disputationi pagende cū legis pitis. Si enī pentes sciuissent ipsum velle remanere vtiqz pbibuissent Et tunc si obediuisset disputatio impedita fuisset Si vero non obedisset. vilus fuisset parentes cōtemnere. Secreto ergo remansit. ne aut retraheret a disputatione. aut inobediēs esset. Secūda q̄ tenuit omnibꝰ esset ignotus in enūciatione sapientie sue auditoꝝ animos magis suspēderet Johā. vij. Mirabant omēs dicētes: quō hic lras scit. ꝛc. Tertia vt ostēderet parentū aminiculū dispēsatione et non ex indigentia suscepisse. dum sine illis viuere poterat. Psal. xv. Bixi domino deus meus es tu. quoniā bonoꝝ meoꝝ non eges. Quarta scđm glosam. vt ostenderet.

q̃ anteq̃z pentes ei⁹ essent. ipse in ciuitate ⁊ in tẽplo quasi iure paterno sederet Quinta rõ ẽ moralis. vt videlicet daret formã ⁊ modũ pueris instituris religionẽ. q̃ ꝑ facere pñt ignorantibus parẽtib⁹. Vñ Deut. xxvij. Qui dixit patri suo ⁊ matri sue nescio vos. ⁊ fratrib⁹ suis ignoro illos ⁊ nescierũt filios suos. hi custodierũt eloq̃ũ tuũ ⁊ pactũ tuũ seruauerũt dñe. Imo nõ solũ ignorantib⁹ sz etiã inutilr pentib⁹ debẽt ad religionẽ vel ad cultũ diuinũ ꝓfugere. Vñ Hiero. in epla ad nepocianũ. Ti sub limine domus pat̃ ⁊ matr̃ sic se iactãt vt ingressum phibeãt. p calcatũ pge prẽm. p calcatã pge matr̃ẽ. ad vexillũ crucis aduola. Summũ gen⁹ pietatis est ĩ bis crudelem esse Vñ Matth. x. Qui amat patr̃ẽ ⁊ matr̃ẽ pq̃z me. nõ ẽ me dign⁹. Et q̃ sic existimabãt vt dictum est. venerũt iter diei .i. vna dieta a hierusalem cũ hac scz existimatiõe. q̃ eẽt in comitatu viroz vl femineoz. De sero ãt tñ nec hic nec illic eũ inuenerũt. Tertio subdit eoz req̃sitio. Et hec duplex est. q̃ ꝓmo req̃rebãt eũ inter cognatos ⁊ notos q̃ scz fuerunt in vtroq̃z comitatu. Et hoc scda sequẽti die post recessũ de hierlm. Et ñ inuenientes eũ .i. supple inr cognatos ⁊ notos. deinde tertia die regressi sunt in hierlm req̃rentes eũ ibidẽ. G Hic diligẽter recogita q̃ntis vulneribus ⁊ cruciatibus coꝛ beate v̄ginis tũc sauciatũ fuit. q̃ suspiria. q̃ lamẽta. quas anxietates ptulerit. cũ quesitum filiũ nõ inuenit. Unde ipsa infra dicit. dolẽtes querebam⁹ te. Ja exp̃uicepit qualis esset futur⁹ dolor ei⁹ deq̃ ei pdixerat Symeon Luc. ij. Tuã ipsi⁹ aiam ptransibit gladius. Nescibat v̄go q̃d ageret q̃ thesaurũ sibi pie cõmissum a deo pdiderat Vñ lamẽtabiliter potuit dicere illud Gen. xxxvij. Puer nõ cõpet ⁊ ego q̃ ibo. Puto q̃ cũ labore multo itineris ⁊ lachrymis plimis virgo iterato rediit hierlm Et a ꝓpe ꝓpate potuit dicere illud Cant. iij. Quesiui quẽ diligit aia mea. q̃siui illũ ⁊ nõ inueni. s. inter cognatos ⁊ notos. Surgã ergo eundo de loco ad locũ ⁊ circũibo ciuitatẽ p vicos et plateas. et querã quẽ diligit aia mea. Ubi etiã est aduertẽdũ moraliter q̃ntũ dolere debeat q̃ christũ p peccatũ amisit Notãdũ mystice q̃ christ⁹ tã nõ inuenit inr iudeos q̃ sunt cognati eius p̃mitate carnis ⁊ sanguinis. inter q̃s etiã erat not⁹. Psal. lxxv. Not⁹ in iudea deus. Dz inuenit inter christia nos q̃ nõ sunt cognati ei⁹ sanguine sz adoptione Job. j. In ppria venit ⁊ sui eũ nõ receperũt. q̃tq̃t aũt receperũt eũ dedit eis ptãtem filios dei fieri Qui nõ ex sanguinib⁹ neq̃z ex volũtate carnis. neq̃z ex volũtate viri. sz ex deo nati sũt Nota liter nota q̃ nõ inuenit christus inr cognatos ⁊ notos q̃ nõ hñt noticiã ei⁹ nisi p carnalẽ ⁊ hũanum sensũ Vñ cũ petr⁹ dixisset. Tu es christus filius dei viui. Rñ. Beat⁹ es symõ bariona q̃z caro ⁊ sanguis nõ revelauit tibi. sz pat̃ meus q̃ in celis est. Vñ Orig. Nõ statum vt q̃rit̃ inueniatur christ⁹. neq̃z enĩ poterat hũana cogitatio dñi filiũ ꝓtinere. Nõ inuenerũt int̃ notos. Quia maioꝛ est moral' noticia. In multoꝛ comitatu ñ pt inueniri. q̃ nõ ĩ multiplicitate mũdanoꝛ. sz ĩ intimo mẽtis vbi est tẽplũ dei iuenit̃. Itẽ nec cognoscent eũ q̃ de noticia reꝛ extollũt sic gẽtiles ⁊ mũdi pbi. Vñ Matth. xj. Abscõdisti hec a sapiẽtib⁹ ⁊ prudẽtib⁹ ⁊ revelasti ea puul'. Itẽ anagogyce nõ inuenit christ⁹ i regno vite eterne ab his q̃ viuunt carni ⁊ sanḡni. Quia caro ⁊ sanguis regnũ dei nõ possidebũt. j. Coꝛ. xv. Neq̃z enã q̃ noticiã dei sine opib⁹ habent. Lu. xiij. Tũc dicet vobis nescio vos. Discedite a me oẽs q̃ opamĩ iniq̃tatẽ.

Secũda pars euãgelij C.

Et factũ est p⁹ triduum inuenerũt eũ in tẽplo sedentem in medio doctoꝛ. audientẽ illos. et interrogantẽ eos. Stupebant aũt oẽs qui eũ audiebãt super p̃udentia et respõsis ei⁹. Et videntes admirati sũt. Et dixit mater ei⁹ ad illũ. Fili quid fecisti nobis sic. Ecce pater tu⁹ et ego dolẽtes querebam⁹ te. Et ait ad illos. Quid ẽ q̃ me querebatis. Nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportz me esse Et ipsi nõ intellexerũt verbum quod locut⁹ est ad illos G Secunda ps in q̃ describit amissi pueri reiuẽtio. q̃ fuit materia stupoꝛis ⁊ alacritatis. Et ponũt tria. Primo ponit̃ pueri inuẽtio. Secõ ponit̃ mris pia q̃stio ibi. Et dixit mat̃ ei⁹ Tertio ponit filij dulcis ⁊ prudens rñsio. ibi. Et ait ad illos Circa p̃mũ scz inuẽtiõz pueri tãgũt q̃tuoꝛ circũstãtie Primo tãgit inuẽtiõis tps. d. Et factuz est p⁹ triduũ Glo. Una die reversi sũt a hierlm Secõa q̃rũt inr cognatos ⁊ notos. Tertia die regressi sũt ĩ hierlm. Nec statim ibi inuenit. sz p⁹ triduũ .i. mane q̃rte diei intrãtes tẽplũ inuenit Vel p̃t dici q̃ tertia die eũ inuenerũt. Quia prima die de sero venientes ad hospitiũ. eũ q̃rere ceperũt. ⁊ in crastina similit̃ inter cognatos ⁊ notos ⁊ nõ inuenientes ea dẽ secunda die regressi sunt. Vel faciendo tunc partem vie. ⁊ sic mane tertie diei venerunt in hierusalem. Et mox intrantes tẽplum inuenerunt ipsum. Vel forte faciendo tunc totum iter in media die quod p̃ius fecerãt cum quietudine in die integra. et hoc ꝓpter

vehementiã spūs. q̃ tūc ad eū inuenēdū vt pſumitur cū magna feſtinatiõe anhelabāt. Et huic dicto videt magis cõſonare gloſa. Ez ad pus dictum magis videt accedere text⁹ q̃ dic̃ p⁹ triduum. nõ in triduo. ¶ Mystice ꝑm Amb. p⁹ triduū chriſt⁹ inuenit. q̃ post triduū triūphal' paſſionis in tẽplo celeſtis glorie ſedens inuenitur. ¶ Vel moraliter mẽs rõnalis que vbū ꝛceperat ꝛ peperat ꝑm p̃dicta. nõnunq̃ ipſum amittit p ſui negligentiã vl' deſidiã. Et tūc nõ ſtatim ipſū reinuenit ſz poſt tres dies p q̃s intelligo tres illuminatiões diuinas. Prima eſt pct̃or recognitio. Secũda de ipſis peccatis cõtritio Tertia deſiderior ad deũ accẽſio. Et tūc ſequit̃ ſingularis gratie infuſio. Et in hac quarta die inuenit vbū eternuz in tẽplo aime. Et ꝑ figurat. iij. Reg. xix. Vbi dicit̃ q̃ helias ſtãte in mõte vt iueniret dñm Ecce ſpūs grandis ꝛ fortis ſubuertẽs mõtes et cõterens petras. Per hũc ſpũm intelligit̃ pt peccator recordatio ꝛ amaritudine ſpūs ſubuertẽtis mõtes ſuꝑbie ꝛ cõterẽtis petras duricie cordis. Sed nõ in ſpũ dñs. Vñ hũc ſpũm ſequitur cõmotio. Per quã intelligit̃ vehemẽs cõtritio ꝛ cõpunctio qua oẽs ſenſus ꝛ vires cõmouent̃. ſcz oculi ad fletũ. os ad cõfeſſiõz. manꝰ ad pectoris tunſionẽ ꝛ corpis flagellationẽ. ꝛ ſic de aliis. Ez nõ in cõmotiõe dñs. Et poſt cõmotionem ignis Per quẽ intelligit̃ deſideriorz accẽſio Vñ ps. Bolor meꝰ renouat⁹ eſt. cõcaluit cor meuz intra me ꝛ in meditatione mea exardeſcet ignis Sed nec ĩ igne dñs. Et ſequit̃. Et poſt ignẽ ſibulus aure tenuis. Per quã intelligit̃ dulcaſtua ĩſpiratio grẽ diuine. Et ibi dñs. Vñ iſta q̃rta die verbũ eternũ inuenit̃. ¶ Adiram nota q̃ noluit puer maiorĩ tpe latere matrĩ. ne mora longior mentẽ ẏgnis cõſumeret. ¶ Ez queri vñ puer in iſto triduo cibũ habuerit. Ad hoc põt dici vno mõ q̃ diuinit⁹ ſuſtẽtat⁹ cibo nõ indiguit. ſic poſtea ſine cibo. xl. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ieiunauit Mat thei. iiij. Alio mõ pt dici q̃ angelorũ miniſterio cibatus fuerit. Vel etiã q̃ forte doctores cũ q̃b⁹ diſputabat ipſũ cibabãt. Vel q̃rto põt dici q̃ qz pauptatẽ docuit velut pauperum elemoſynis ſuſtentatus fuerit. Vñ hãc q̃ſtionẽ querẽs a dño Bernard⁹ ſic eũ alloq̃t. Bñe inq̃t q̃ ſte in triduo ſuſtẽtauit. Et rñdet ſibimet ſic dicẽs Ut te in oĩb⁹ cõformares pauptati q̃ſi vn⁹ er pauperib⁹ ſtipendia p hoſtia mẽdicãs q̃ſiſti. Vñ ipſe dicit in ps. Pauper ſum ego ꝛ in laboribus a iuuẽtute mea. ¶ Secũdo tãgit inuẽtionis loc⁹ q̃ | inuenerũt eũ in tẽplo | In loco vtiq̃ deuoto in loco ſancto ꝛ loco dei. Loc⁹ enĩ ad ꝓtẽplationẽ deſigtus dicebat̃ tẽplũ Pſal. Bñs ĩ tẽplo ſancto ſuo dñs in celo ſedes ei⁹. Nõ inuenerũt eũ vagãtez p ciuitatẽ ſicut mali adoleſcẽtuli. ſz nõ alibi q̃z i templo mãſit ipſo triduo ¶ Tertio tãgit̃ qualiter ipſum inuenerũt. qz nõ inuenerũt eũ ſtantẽ. aut huc illucq̃z leuit̃ diſcurrentẽ vt mos eſt pueris ſz | ſedentẽ in medio doctorz | modeſte ꝛ ꝓpoſite. Et ſic verificatũ eſt in eo illud Prouerb. xj. In medio magnatorz ſedere eum fecit ſapientia ¶ Notandũ q̃ dñs valde dilexit mediũ eo q̃ vtus in medio cõſiſtit. vt dr. ij. ethi. Quare voluit in eã noctio annũciari q̃ñ tps ẽ equale diei et noctis. Luc. j. In mẽſe aũt ſexto. id eſt. in martio Itẽ voluit in medio noctis naſci Bap. xviij Dũ medium ſilentiũ ꝛc Itẽ in diuerſorio poni. qõ eſt in medio duarz viarz vt dicit gloſa Luce. ij. vel inter duas dom⁹ ſm alios. Itẽ in p̃ſepio reclinari in medio duorz aĩaliũ. Abacuc. iij. Itẽ voluit ĩ medio doctorz inueniri vt hic. Itẽ ĩ medio latronũ crucifigi. Joh. xix. Itẽ in medio mũdi ſalutẽ operari Pſal. Opatus eſt ſalutẽ in medio terre Itẽ in medio diſcipulorz videri. Luc. xxiiij. Stetit ieſus in medio diſcipulorz Et Joh. xx. Itẽ oſtẽſus eſt in medio ſeptẽ candelabrorz aureorz adorari Apoc. j. Quare aũt dñs ſemp dilexerit mediuz. habes ſupra in euãgelio tertie dñice aduentus. ¶ C Quarto tangit̃ q̃d eũ inuenerit agentez Quia | audientẽ ꝛc | vbi tria tanguntur Primo ponit̃ chriſti pueri diſputatio. et hoc quantũ ad triplicẽ actũ. ſ. audituis. Vñ dicit | audientem illos | Interrogatiõis. Vñ addit | et interrogãtẽ eos |. Et rñſionis. de q̃ ſubdit infra | Et reſpõſis cius |. Et attẽde ordinẽ illius diſputatiõis Primo enĩ q̃s debet audire. Ecc. xxxij. Audi tacens Et ibidẽ. xj. Prius q̃z audias nõ reſpõdeas vbũ Sic de illo puero dicit̃ q̃ pus audiebat. In q̃ docuit nobis formã addiſcẽdi. q̃ ipſe induit formã diſcipuli. Unde gloſa. Quaſi fons medius doctorũ ſedet. ſz quaſi erẽplar humilitatis pus audit q̃z inſtruat. ne paruuli a ſenioribus doceri erubeſcant. Et quãuis ſapiẽtes et eruditi ſint pot⁹ tamen audiãt magiſtros q̃z docere p̃ſumant. Ecci. xviij. Anteq̃z loquaris diſce. Huic tamen contrariũ arrogantes faciũt qui ſolũ loqui volunt. et anteq̃z ꝓponatur queſtio ipſi vaticinari volunt de queſito. vel anteq̃z ſentẽtiam interrogantis cognouerũt. Deq̃bus dicit Prouer. xviij. Qui reſpõderit anteq̃z audiat. ſtultũ ſe eẽ demonſtrat ꝛ cõfuſione dignũ. Deinde poſtq̃z quis audiuit poteſt q̃rere et de auditis diſcutere. Et ideo addit̃ q̃ interrogauit illos. Et nota ꝑm Origenẽ. q̃ chriſtus interrogabat doctores non vt aliquid ab eis diſceret. ſz vt interrogatos erudiret. Ex vno q̃ꝑ doctrine fonte emanat et

interrogare ⁊ rñdere sapiẽter. Demũ postq̃z qs̃ quenienter erudit⁹ est ꝓcedit ei rñdere ⁊ alios docere Et hic ordo regulariter seruat in vniuersitate anglicana. vbi oportz plurib⁹ annis studẽtez eẽ auditorẽ añq̃z possit opponere. Deinde dat sibi p aliq̃t annos licẽtia opponẽdi. Et post aliq̃s annos cõcedit ei vt possit rñdere ⁊ postmodum docere ¶ B Ez queritur quõ christ⁹ adhuc puer ausus fuerit in medio doctor loq̃. cũ puerosq; deceat silentiũ maxime i pñtia seniorꝫ habere. Juxta illud Ecc̃.xxxij. Adolescẽs loqre in cã tua vix. Et infra. In medio magnatorꝫ ne pſumas loq̃. Et hoc quenit pueris ppt quattuor Primo ppt senior reuerẽtiã. qb⁹ in oib⁹ est deferẽdũ. nõ solũ in opez ⁊ in vbo Ecc̃.xxxij. Audi tacẽs ⁊ p reuerẽtia accedet tibi bona grã. Secũdo ne iuuenis noteť de audacia ⁊ pſumptiõe. Tertio ne coraz maiorib⁹ ꝓfundat de aliquo vbo plato iordinate. Quarto q; etiã in bñ dictis nõ multã efficaciam habẽt eorꝫ dicta. Et ppter B dic̃ Amb̃.li.de officijs. q adolescentiũ officiũ est silentiũ ⁊ vẽcundia. Ez de christo fuit rõ spẽalis cũ fuerit deꝰ et hõ. ⁊ ideo vtrũq; in actu hui⁹ disputatiõis ostẽdere voluit. Dã vt dicit Beda. Ad oñendẽdũ q hõ erat. hoies magistros humilit audiebat Ez ad cõprobãdũ q deꝰ erat. eisdẽ loquẽtib⁹ subtiliter rñdebat. ¶ Itẽ cũ euãgelista nõ dicat de q materia habit⁹ fuit ꝓmo inter doctorez ⁊ q̃d christus interrogauit aut q̃d rñderit Jõ cur nose q̃rit potest q̃ fuerit materia illi⁹ disputatiõis. Et posset dici q erat d q̃stionib⁹ legis. Dñ Hiero. i epistola ad paulinũ. Audientiũ aios saluatorꝫ iplebat ⁊ in tẽplo sedẽs de q̃stionibus leg interrogãs. magꝫ docet dũ prudẽter interrogat Dñ forte q̃rebat q̃d ipsi ex lege de christo sentirẽt. an futurũ de primo ⁊ q̃d sibi vellet legalis sanctificatõnibus leg aduertereť vitatẽ. Ex q etiã ptz ad ꝓcedentẽ q̃stionẽ. q ipse licite inter doctores loq̃batur quãuis puer. q; q̃rebat de lege quã ipse instituerat. Et adolescẽs i cã sua cũ oi reuerẽtia pot loqui inť maiores ¶ E Scdo ponit audientiũ stupefactio cũ dr. Stupebãt aũt oẽs q eũ audiebãt sup prudẽtia ⁊ rñsis eius. Stupebant quidẽ videtes ei⁹ infantiã ⁊ tñ sic sublimia loqntem. Bap̃.viij. Juuenis ⁊ acut⁹ iueniar z̃. Dñ Beda. Diuinã lingua sapiaz ꝓdebat. sz infirmitatẽ hũanã etas ptẽdebat. Dñ. Stupebãt sup prudẽtia in interrogãdo ⁊ rñsis ei⁹ i soluẽdo Audiunt enĩ humilit. q̃siunt prudẽter. ⁊ rñdit sapiẽter. Et nota q stupor est vehemẽs ãmiratio rei oĩno incõsuete. Et sic fuit B. ¶ Tertio ponit ipsorꝫ req̃rentiũ ammiratio. Et videtes .s. mater ⁊ ioseph req̃rẽtes ipsum admirati sũt ꝓpter rei inexpientiã. q; nũq̃z tale q̃d fecerat Dñ pot B pticula legi cũ pcedẽte vt sit vna pos Mã illa duo piter iãmiratiõz ducebãt. sez sapia quã expiebãtur auditu ⁊ puericia quam cognoscebãt visu. Mõ enĩ est multũ mirabile audire aliquẽ sapiẽrem. nec est miz videre pueꝝ Ez B duo ꝓiunctĩ sunt ãmiratiõe digna. puta audire pueꝝ sapiẽtẽ Dñ q̃libet audiẽtiũ poterat sibi dicere illõ psal. Mirabil facta est scia tua ex me. ꝓfortata ẽ ⁊ nõ potero ad eã. Dñ ⁊ p⁹ ea q̃dã de christo dicebãt Nũq̃z sic locut⁹ fuit hõ. ¶ Nota duz ꝑm Chrys. q nullũ miraculũ egit dñs i puericia. B tñ vnuz hic pdit Lucas. ppt qõ mirabil videbat ¶ Deinde ponit matris pia q̃stio cũ dr. Et dixit mater ei⁹. Mat intacta. mat bñdicta. mat inuiolata mat ei⁹. Mat q ꝑm Orig. portauit cũ omi suauitate. pepit cũ sũma delectatiõe. nutriuit lacte vgineo dulcissima familiaritate Loq̃t aũt ipsa nõ ioseph. qz i ea maioris fuit doloris affect⁹. Dñ grec⁹. Maria maternis affecta viscerib⁹ q si cũ lamẽtis inq̃sitiõez doloroſaz oñdit. ⁊ oia sic mat fiducialit ⁊ humilit et affectuose exꝑmit. d. Fili q̃d fecisti nobis sic. Q. d. Quare B fecisti vt nob nesciẽtib⁹ remaneres. Peto fili B mihi indicari. vt dolor me⁹ ex hac re ꝓcept⁹ valeat mitigari Ecce pat tu⁹ ⁊ ego dolẽtes q̃rebam⁹ te patrẽ ei⁹ sacrata vgo appellat ioseph vt dicit Orig. Tũ ppt ei⁹ educationẽ. Qz enĩ ioseph puerũ ihesum educauit. nõ eũ spũsctus patus nomie honorauit. Tũ ppt genealogie explicatiõz ¶ Et nota q nũq̃z legim⁹ ioseph dño fuisse locutuz. sz B virgini dimittebat. qz ad ipsaz sic ad verã matrẽ magꝫ ptinebat ¶ Ez circa B q̃d dic̃ dolẽtes Dubitat q̃re dolebãt. Nõ ei timere poterãt puerũ illũ pditũ esse. aut ipsũ erraſſe quẽ deũ ⁊ dñz esse cognouerũt. Ad B rñdet Orig. q sic q̃n legimus scripturas q̃rim⁹ i eis sensũ cũ dolore. ñ ꝓpter B q scripturas erraſſe arbitremur. sz vitatẽ quã intrinsec⁹ hñt q̃rim⁹ iuenire. Ista sacra vigo ⁊ ioseph q̃rebãt ihesũ estimãtes ne forte relinquẽs eos reuersus eẽt ad celos. ⁊ iterꝫ descẽsurus cũ sibi placuisset Vel dicere possum⁹ ꝑm glo. Qz dolebãt timẽtes ne istũ q̃d herodes i infantia e⁹ pfecisse q̃sierat. s. vt eũ occideret. aliꝫ sez archilaꝰ ⁊ herodiani iã inuẽta oportunitate d ipso i puericia positũ pegissent ¶ Doz aluť instruimur hic ꝑm Orig. Qz oporteteũ q̃ querit ihesũ non negligenter ⁊ dissolute transire sicut multi querunt et non inueniunt. nisi cum labore ⁊ dolore ¶ F Deinde ponit filij dulcis ⁊ prudẽs responsio Et ait ad illos. Quid est q me q̃rebatis Non est vox indignãtis. sz humiliť se excusantis ⁊ my

steria detegẽtis ℣ Nõ enĩ vt dicit glosa vitupat q eũ quasi filiũ querũt. sz q̃si corrigẽdo vbum matris. q̃s sibi sit ver⁹ pater insinuat subdẽs. ⌊ Nesciebatis q⁹ in his q̃ patris mei sunt oportet me esse ⌋ Quasi diceret. ℣ Doti⁹ debeo respicere eu⁹ cui⁹ sum etern⁹ fili⁹ p̃m naturã diuinã. q̃z te cuius sũ filius ꝑ alis p̃m naturã humanã. ⁊ ioseph cui⁹ tantũ sũ filius nutrici⁹. Uñ nõ debetis mirari si vos dimisi ꝓpter p̃em eternũ cui pl⁹ teneor Jo. ℣ Oportet me operari opa eius q̃ misit me Jn q̃ dat doctrina q pietas ad deũ ꝓferenda est pietati respectu parentũ. ¶ Notãdũ q cõsuetudo ẽ. q filij agãt se in his q̃ ad patrẽ ptinẽt ⁊ nõ in his que matris sũt. Et iõ dicit dei filius ⌊ Quia i his que patris mei sũt oportet me eẽ ⌋ Illa aũt q̃ patris celestis sunt. q̃ntũ ad p̃ns sunt ista. videlicz dom⁹ tẽpli materialis q̃ in ei⁹ honore factũ fuit. Uñ ei⁹ cura ⁊ gubernatio ad christũ ptinebat sicut ⁊ ad patrẽ ex hereditate paterna Job. xvij. ℣ Mea oia tua sunt ⁊ tua mea sunt. ℣ Oñ etiã oñdit ipse christ⁹ cũ eiecit inde vendẽtes ⁊ emẽtes. dicẽs: ℣ Dom⁹ mea dom⁹ oꝛõis vocabit. Unde christ⁹ remansit nũc in tẽplo sic in domo ꝓpria Jtẽ ad deũ ptinet spẽaliter iudaic⁹ ꝓp̃s. vt ptz ex veteri testamẽto. Et in ℟ populo instruẽdo ⁊ cõuertẽdo spẽaliter christũ esse oportebat ℣ Matth xv. ℣ Nõ sum missus nisi ad oues q̃ perierant domus israel. Jtẽ ad deũ ptinet doctrina veritatis Uñ ipse filius dicit Joh. vij. ℣ Mea doctrina nõ ẽ mea sz ei⁹ qui misit me. Et huic christũ insistere oportebat Quia ad ℟ missus erat. Esa. xli. Euãgelizare paup̃ib⁹ misit me. Unde ℣ Matth. xxiij. ℣ Magister vester vn⁹ est christ⁹. Jtẽ ad deũ patrẽ ptinet cuiuslibet fidelis aĩe inhabitatio. ℣ Nõ etiã ad filiũ ptinet Joh. xiiij. Si q̃s diligit me sermonẽ meũ ꝓ̃uabit. ⁊ pater me⁹ diliget eũ ⁊ ad eũ veniem⁹ ⁊ mãsionẽ ap̃ud eũ faciem⁹. Et q in ℟ etiã oportet christũ eẽ ptz Luc. xix. Ubi dicit. Jn domo tua oportz me manere ¶ G Nota etiam moraliter q ꝓ ℟ q christ⁹ interrogatiue rñdit q̃ si corrigẽdo vbũ matris q̃ christũ cũ dolore iter cognatos ⁊ notos q̃sierat. oñdit q ñ ꝓtingit me tam ꝑfectiõis attingere eum q̃ adhuc vagat in his q̃ corꝛipiũtur. ⁊ q hõ deficit a ꝑfectiõe ꝓpter affectũ cognatoꝝ. Et ℟ inuit p p̃mã clausulã cũ ait: ⌊ Quid ẽ q me q̃rebatis ⌋ sz inter cognatos ⁊ notos ⁊ carnaliter ꝓpinq̃s. ℣ Per ℟ vero q addit ⌊ ℣ Nesciebatis ⁊c ⌋ docet nos nõ p infima gradi. sz ad supiora debere mẽtis oculos attollere ¶ Attendãdũ ꝑm glosam q alibi eũ mat ad mysteriũ pellit q̃ ad eũ dixit Joh. ij. Uinũ nõ habent. expetendo miraculũ. ℣ Hic vꝺ mater arguit. q ad huc q̃ humana sũt exigit. Cui⁹ rõ. Quia hic duodecim annoꝝ christ⁹ describit ideo mat stupebat in puero miraculũ. Ibi vꝺ q iã puectus discipulos habuisse describit. Jõ mater ab eo exegit mysteriũ ¶ Moraliter ꝓ hoc q christ⁹ cũ corꝛeptus est ℟ a matre. se dulciter ⁊ hũiliter excusauit. Ibi aũt cũ inuitat⁹ est ad miraculũ dure rñdit. Dedit nob⁹ christ⁹ exemplũ ⁊ formã hũilitatis. vt malim⁹ corꝛipi q̃z laudari. ¶ Et nota q illud fuit p̃mũ vbũ q̃d ab oꝛe saluatoꝛis platuz esse legit̃ in quo suã diuinitatẽ exꝑssit. Et ipsum verbũ tãte fuit altitudinis q maria ⁊ ioseph christum nõ intellexerũt. Et ℟ est q subdit: ⌊ Et ipsi nõ intellexerũt verbuz q̃ locutus est ad illos ⌋ ¶ Sz queritur q̃re saltum beata vgo illud vbũ nõ intellexit. ℣ Mirabile enĩ videt q ea ℟ verbũ latuerit. cũ ei tãta fuerint reuelata mysteria. Ad q̃d potest dici. ℣ Primo q forte ℟ verbũ beata vgo nõ intellexit. Sz ꝓ synodochẽ q̃ alter eoꝝ non intellexerit dr absolute. q nõ intellexerũt. accipiendo totũ ꝓ ꝑte. Uel dicere possum⁹ q ipsũ vbũ intellexerunt. Sz ac si nõ intellexerint se habuerũt. q̃ si ipsi⁹ curã ampli⁹ vellẽt habere Ut tertio dici pot q beata vgo reuera ipsũ vbũ non intellexit. Tũ q⁹ nõ erat ꝓsuet⁹ talia dicere. sz ꝓsueuit prez dicere ioseph. ⁊ ipsa nõ potuit videre q erãt illa negocia ioseph in q̃b⁹ stetisset. Uñ dicit Beda. Uꝝ ipsi nõ intellexerũt q de sua diuitate ad eos loquebat. Tũ q⁹ ex vehemẽti gaudio deinuẽtone ei⁹ nõ ad ꝓpositũ accepit vbũ. Tũ etiã q⁹ admiratio rei facte q̃si eã extra se rapuit. vñ illa verba cõsiderare nõ valuit

Tertia pars euãgelij CI

ET descendit cum eis
et venit nazareth. et erat subditus illis. Et mater ei⁹ cõseruabat oĩa verba hec cõferẽs i corde suo. Et ihesus ꝓficiebat etate et sapia et gratia apud deũ et hoies ¶ Tertia pars ꝓncipalis i q̃ ponit pueri reinuẽti ad ꝓpa reductio. q̃ fuit materia amoris ⁊ mire humilitatis. Et q̃ tuoꝝ fac. ℣ Primo ponit christi hũilis descẽsio Secdo ei⁹ voluntaria subiectio. Ibi. ⌊ Et erat subdit⁹ illis ⌋ Tertio vboꝝ christi memorial recollectio. Ibi. ⌊ Et mat ei⁹ ⌋ Quarto tãgit ipsi⁹ pueri ꝓfectio seu ꝓfect⁹ oñsio. Ibi. ⌊ Et ihesus ꝓficiebat ⌋ ¶ Quãtũ ad p̃mũ dic. ⌊ Et descẽdit ⌋ hũiliter ⌊ cũ illis ⌋ amicabiliter ⌊ et venit nazareth ⌋ vbi erat ꝓcept⁹ ⁊ educatus Uñ et nazarenus est vocatus ¶ Et notãdũ q ipse p̃mo dimisit pẽtes ꝓpt scolas. Deinde scolas ꝓpt pentes. vt cũ eis rediret. vt darz intelligere q si dimittim⁹ pẽtes amore scie debem⁹ etiã dimittere studiũ amore obedi

entie. ¶ Notandũ etiã q sicut dicit Isido.iij.li. etbi.ca.xiij. Christ⁹ quondã a iudeis opprobrij cã nazarenus vocabat. quia erat vicus galilee puu lus et despectus. Unde etiam quidam iudei qui postea credebãt in christũ nazareni appellabant Ex postmodũ sic dicit Chrys. mutatus est eis nomẽ ⁊ dicti sunt christiani. Et rõnabilis fuit il/ la mutatio. q⁹ nazaren⁹ dr florid⁹. Ex vita chri/ sti ⁊ suor sectatorũ nõ dr esse florida mũdialiũ. q/ lis est vita pcõrũ. q dicunt Cap.ij. Coronemus nos rosis ꝛc ℟ Deinde ponit christi volũ taria subiectio cũ dr. [Et erat subdit⁹ illis] Qr enĩ supra dixit euãgelista puerũ iesum inscijs et i uitis parẽtib⁹ ibi erũ remãsisse. ne ex hoc a pu/ eris ⁊ alijs traheret in exemplũ suis parẽtib⁹ et platis nõ obediẽdi. iõ signãter euãgelista subie/ cit dicẽs q [erat subdit⁹ illis] scz parẽtib⁹. Hec subiectio ꝑm Ambr. erat pietatis nõ necessitatis In quo dedit nob exemplũ implẽdi ꝓceptũ leg de bonore pentũ. Unñ Beda. Quid magister vi/ tutis nisi pietatis officiũ implerz. Quid int nos aluud q̃z qd agi a nobis vellet ageret. Unñ ad ei⁹ sequelã hortat Aug. sic dicẽs. Discam⁹ ergo et nos filij parẽtib⁹ nostris esse subiecti. Qr si pa/ tres nõ fuerint. subijciamur his q patr⁹ hñt eta/ tem. Iesus filius dei subijcit ioseph ⁊ marie. Ego quõ nõ subijciar ep̃o qui mihi ꝓstitut⁹ est pater Duto q intelligebat ioseph q maior se erat Je sus ⁊ trepid⁹ moderabat imperiũ. Videat ergo vnusq̃sq̃z q sepe maior sit q subiectus est. ac p ℟ nõ dedigneť subijci. Nec eleueť superbia q est sub limior dignitate. sciens meliorẽ sibi esse subiectũ Et aduerte quãta fuerit dignitas vginis. q ille subiectus est ei cui ois creatura subijcit. Phil. ij. In nom̃e Jesu omne genu flectat celestium ꝛc. Unñ beat⁹ Aug⁹. Hoc ꝓuilegiũ singulare vgo habuit vt haberet sibi subiectũ quẽ nõ solũ hũa na natura. verũ ⁊ angelica reuereret ⁊ adorat mul/ titudo. Unñ Bern. ptr̃actãs hoc idẽ vbum. [Et erat subdit⁹ illis] ¶ Mirare inq̃t vtraq̃z ⁊ eligei il lud qõ ampli⁹ mireris. siue filij benignissimã di gnationẽ. siue matris excellẽtissimã dignitatez. vtrũq̃z stupor. vtrũq̃z miraculũ. Qr femĩe deus obtemperet. hũilitas absq̃z exẽplo. Qr femina dr ꝓncipeť. sublimitas sine socio. Et subdit. Discę ergo hõ obedire. discę terra subdi. discę puluis obtemperare ¶ C Nota q filij⁹ multa debz pa rentib⁹ ⁊ primo amorẽ cordis. Unñ sup illo Can Qr amor parentũ est ꝓponẽdus amori filiorũ ficat prẽm ⁊ ser⁹ dñm. Tertio in necessarijs su/ stentatiõi. Ecc.iij. Elemosyna patris nõ eruti ob

limone cora deo. Quarto in obsequijs famula tionem. Ibidẽ. Qui timet dñm honorabit pen/ tes ⁊ q̃si dñis seruiet eis q se genuerũt. Quinto reuerentiã in vbis. Hebr.xij. Patres q̃dez car nis nostre eruditores habuim⁹ ⁊ reuerebamur eos. Sexto obedientiam in honestis. Deut.xxj. Si genuerit homo filiũ cõtumacẽ et proteruũ, qui nõ audierit patrẽ ⁊ obedire cõtemserit ꝛc. Et hic. [Et erat subditus illis] Septimo veni/ am in offensis. Ecc.iij. Si defecerit sensu. venia/ da. Octauo tolerantiã in aduersis. Ecc.ij. Su/ scipe senectã patris tui ⁊ ne despexeris eũ i vita ipsius ¶ Nota q quadruplex est lex Naturalis mosayca. ciuilis. et euãgelica. Omẽs istas leges christ⁹ adimpleuit in eo q subdit⁹ erat pentib⁹ Primo quidẽ in hoc adimpleuit legẽ naturalẽ quia naturaliter vnicuiq̃z est indituũ vt parẽtes amet. Secũdo legẽ mosayca quã precipit. Ho/ nora patrẽ ⁊ matrẽ. Et christ⁹ dixit Matthei.v. Nolite putare quoniã veni soluere legẽ ꝛc. Ter/ tio legẽ ciuilẽ quã ipse adimpleuit ⁊ implẽdam dixit Matth.xxij. Mar.xij. ⁊ Luc.xj. Reddite q̃ sunt cesaris cesari. Quarto legẽ euãgelicã. Unñ Mat.xv. reprehendit phariseos q ꝓtextu falsę religionis pietatẽ subtrahere rũt pentib⁹. d. Nã deus dixit: Honora patrẽ ⁊ matrem. Vos aũt dicitis Mun⁹ q̃dcũq̃z est ex me ꝛc ℟ Deinde po nitur verborũ christi memorialis recollectio cũ dicit. [Et mater ei⁹ ꝓseruabat ꝛc] Nõ quidẽ in arca lignea ſz in corde suo. Erat enĩ cor beate vir ginis vas celestis sapiẽtie. oraculũ spiritussancti. ita vt dicere posset illud Job.xxiij. A mandatis labiorũ eius nõ recessi. et in sinu meo abscõdi vr/ ba oris eius. Omnia enĩ verba christi ac etiam eius facta. ipa virgo in armariolo memorie sue diligenter recollegit ⁊ recõdidit vt videlicet suo tempore ei⁹ arcana euãgelistis reseraret. Et cer te vt ⁊ ipsa ex eis internis meditationib⁹ ad dul cedinẽ cõtemplationis crebrius excitari posset. Qõ innuit in eo q additur. [Conferens in cor de suo] Unde dicit Grecus. Cõsidera prudentissi mam mulierẽ Mariã vere sapiẽtie matrẽ qua/ liter scholaris sit pueri. Nõ enĩ ei vt puero neq̃z vt viro sed vt deo vacabat vlteri⁹ et illius voces ⁊ opera. voces diuinas ⁊ opa reputabat. Jocur/ co nihil ex dictis aut actis ab eo incassum illi pa tebat. Sed sicut ipsum vbũ prius in viscerib⁹ ita nũc eiusdẽ mores ⁊ dicta cõcipiebat. ⁊ in cor de suo quodãmodo fonebat. Et hoc quidẽ tam secum i presenti cõtemplatur. hoc autẽ expecta/ bat in futurũ clarius reuelandũ. Et ha c regula et lege per totam vitam suam vtebatur. Hec il/ le. ¶ Moraliter ex illo habemus exemplum.

qualiter audiri debeāt ẏba diuina. q2 sic debent audiri vt cō̄seruent in cozde 7 pferant ibidez. nō debent intrare p aurē vnā 7 exire p aliā ¶ Deinde ponit ipse puer. pfectio vl' pfectus ei9 ostēlio cū dicat. ¶ Et iesus pficiebat ⁊c. ¶ Pro ficiebat aūt in trib9. s. etate. sapīa. et gratia. Sed aliter 7 aliter. ¶ Primo ergo videndū est de p̄ fectu etatis q̄ erat pfectus ver9. 7 fuit in trib9 scz in augmēto corpis. in vigore mēbrorū. 7 decore psone. Et p̄m q̄ pficiebat in etate. puta ab infan tia in puericiā. a puericia i adolescētiā. ab adole scentia in iuuentutē. p̄m hoc pfecit in his tribus Nec fuit crementū istud ex defectu suo. Nā otu/ isset enī in instāti sue natiuitatis creuisse et esse p fect9 vir. scz noluit. imo sicut ceteri infantes 7 pu eri crescebat. Vñ supra. Puer aūt crescebat et cōfortabat. Quia voluit p oīa assimilari fratri/ bus. Hebre. ij. ¶ Cōsequēter videndū est d̄ pfectu eius in sapīa et gratia que respiciūt aīaz. Vñ glosa. Sicut est corpis etate pficere. sic ē ra/ tionalis aīe sapiētia et gratia pficere. ¶ Et p̄mo videndū de sapiētia qualit' 7 qualis sapiētia fue rit in aīa christi. Dicendū q̄ sapiētia diuidit' i sa pientiā creatā 7 increatā. Et vtraq3 fuit i christo Increata quidē que diuina d̄r. q2 illa est idez q̄d diuina essentia. Sed ī christo fuit diuina essētia cū fuerit ẏe deus. ergo 7 sapīa increata Vñ apo stol9. j. Cor. j. Predicam9 christū dei virtutē 7 dei sapientiā. Fuit etiā in eo sapientia creata Alias enī aīa illa fuisset impfecta. Quia aīa rōnalis ñ est pfecta sine sapīa vel sciētia. cū ad ipsam sit in potētia. vt patet. uj. de aīa. Nec potest dici q̄ aīe christi suffecerit sciētia increata. q2 illa sciētia nō pficiebat christi aīam. nec p eā intelligebat. Q2 anima christi nō erat formaliter de9. sed a deo as sumpta. Vñ nisi aliā sciētiā habuisset. nō plus anima illa q̄z vn9 lapis intellexisset. licet intelle/ xisset psonā cui9 illa aīa fuisset. Hec aūt scientia creata potest eē triplex. Prima est sciētia beato/ rum. qua illa aīa verbū cognoscebat 7 res in ẏ/ bo. Q̄d est ppriū angelo2 7 aīaz beataz. Et hec sciētia fuit in christo ab instāti sue cōceptiōis p quā oīa in verbo intelligebat scz facta 7 fiēda. co gitata 7 cogitāda. cū omniuz horū index existat. nō tamē cognouit oīa fieri possibilia. Quia tūc cōprehēdisset verbū. q̄d a nulla creatura comp̄/ hendi pōt. Alia autē christi creatura erat. Alia ē sciētia indita 7 inspirata. q̄ illa aīa cognoscebat res in ppriis naturis p spēs sibi cōcreatas. Vñ in angelis ponit beat9 Aug9. duplicē scientiā. s. matutinā. p quā res cognoscūt in ẏbo. Et vesp/ tinā qua cognoscūt res in sua natura 7 p̄ species innatas. Ergo fort9 oportet nos sentire de ani ma christi. que omēs angelos antecellit. Et p̄m hāc scientiā aīa christi oīa ītelligebat etiā pfectiz/ us q̄z aliqua creatura. Juxta illud Eph̄. j. Quez cōstituit sup oēm p̄ncipatū 7 potestatē 7 ẏrtutez 7 dñationē. 7 omne nomē q̄d nominat nō solūz in hoc seculo sz etiā in futuro. Preter has q̄daz ponūt in aīa christi fuisse sciētiā acquisitā. Q2 cū opatio intellectus agētis sit abstrahere spēs a fantasmatib9 acceptis a sensib9 vt dicit' iij. de aīa. Hoc aūt est sciam acq̄rere scz p intellectum agentē spēcies abstrahi. q̄bus intellect9 possibil' reducat in actū. seq̄tur in christo fuisse sciētiaz acquisitā. alias enī intellect9 agens in eo fuisset ociosus. Et hec dicit' sciētia exprimentalis q̄ cō/ sistit in vsu sensuū exterioz. Et p̄m hāc sciaz chri/ stus omīa sciuit p pauco2 exprientiā deueniēs i cognitionē omniū alioz. Et sic tenet Thomas i terna pte. Licet quidā alij dicāt nō oportere po/ nere in christo aliquā sciētiā acquisitaz. Q2 er/ go dicit' hic christū pfecisse sapiētia. nō potest in telligi de sapiētia increata vt de se patet. Nec de sapiētia creata p̄mo mō sumpta. scz de scīa bea/ torum. q2 ab instāti cōceptōis sue sp̄ eque perfe ctus fuit cōprehēsor. Nec secūdo mō scz de scien tia indita p̄ species cōcreatas. q2 a p̄mordio hā/ buit spēs oēs plene sibi inditas. Sed intelligit' ō tertio modo scz de sapiētia vel sciētia exprimenta li scz cū sensus ei9 ꝓuertebat de nouo ad aliquid ad q̄d antea nō ꝓuertebat. Vñ dicit' Hebr. v. Di dicit ex his que passus est obediētiā. Nō tamē de nouo aliq̄d addiscebat q̄d p̄us nesciret. Q2 q̄d addiscebat hac sciētia p̄us nouerat aliis sciē tijs. scz diuina. beata. 7 inspirata. ¶ Sciendū ta men. q̄ etiā p̄m hāc scientiā exprimentalē christ9 nunq̄z aliq̄d ab homīe didicit. Vñ ei dicebāt iu dei Job. vij. Quō hic litteras scit cū nō didicerit Nō enī decebat q̄ q̄ magister nobis p̄fuisse erat a nobis aliq̄d addiscere. Vñ q̄ d2 in lrā. q̄ ipe se debat in medio doctoz 7 querebat ab eis. intelli gi debet q̄ nō querebat vt aliq̄d addiscere. sz po tius vt doceret. ¶ Deinde videndū d̄ gra tia qualis scz gratia fuerit in aīa christi. Et q̄dez oportet ponere in christo grām creatā. Est enīz duplex cōiunctio aīe ad deū. Una p̄m eē in vna psona que singlaris est aīe christi. Alia p̄m ope/ rationē que est cōis oīb9 cognoscētib9 7 amāti bus deū. Prima q̄dē ꝓiunctio sine secūda ad be/ atitudinē nō sufficit. Quia nec ipse de9 beat9 el set si se nō cognosceret 7 amaret 7 in seipso dele/ ctaret. q̄d ad beatitudinē requirit. Ad p̄ ergo q̄ anima christi sit beata. p̄ter vnionē ipsi9 ad ver/ bum ī psona. req̄rit' vnio p operationē. vt scz vide/ at deū p essentiā 7 vidēdo fruat. Hoc āt excedit

naturalē potentiā cuuslibet creature. Eoli au tē deo ꝑm naturā suā ꝙuenīēs est. Quare opoꝛ tet supza naturā aīe christi aliq̄d sibi addi. p q̄ ordinet ad p̄dictā beatitudinē. Et hoc dicit gra tia. Nonit aūt in aīa christi triplex grā. s. singla ris gratia ꝙsone. grā capitis. ⁊ gratia vnīōis Et hec triplex grā est eadez in essentia sed differunt i effectu. Gratia enī ꝙsone singularis. est gratia habitualis que aīam christi deiformē reddidit ⁊ deo assimulauit. que aīam christi habilitauit et eleuauit ad opationes meritorias. Ecōm autē q̄ eadē gratia singularis ꝙsone exuberat in chri sto. ita q̄ influit in mēbza coꝛpis mystici sensū et motū spūalem ꝑm fontalē plenitudinē oīs gra tie in ipso habitātis. dicit gratia capitis. Ecōm ꝛō q̄ eadē grā habilitauit naturā humanā chri sti ad vnionē verbi. vt videlicet digna esset vniri tante celsitudini. vocat gratia vnionis. nō q̄dez q̄ in vnione aīe christi ad verbū fuit aliq̄s habi tus gratie medi⁹. sz immediate aīa vniebat v̄bo ad q̄ā vnionem grā disponebat ⁊ habilitabat. Nisi enī aīma christi esset deiformis ⁊ habilis. ñ esset idonea ad vnionē. Qz ergo hic dicit christ⁹ ꝓfecisse in gratia. nō est intelligendū de grā in se Profectus enī cōpetit alicui rei ꝑm q̄ est in via ad terminū ⁊ nō ꝑm q̄ est in termino. Quia ꝑm q̄ res est in termio. tota possibilitas capacitatis ei⁹ implet ex fine implēte. ⁊ ideo nō habz vlteri⁹ quo crescat. Vñ sup illo vbo Roma. x. Finis le gis christ⁹ Dicit glosa. Nis enī ꝓfectio i christo est vltra quē nō est quo spes se extēdat. Finis eti am fideli⁹ christ⁹ est. ad quē cū puenerit intētio curretis. nō habet q̄ amplī⁹ possit venire. sed ha bet in quo debet ꝑmanere. Hec glosa. Et qz ani ma christi ab instāti sue cōceptiōis fuit vltimo fini ꝙuncta. intantū q̄ nō potuit ei plus vniri q̄z vnita erat. nec magis deo accepta esse. nec ma gis exuberās esse ad influendū in mēbza. cū eēt vna ꝙsona cū deo. patet q̄ ꝑm nullā differētiaz gratie p̄dictaz christ⁹ ꝓficere potuit in gratia i se. Intelligi ergo debet in gratia ꝓfecisse. Vel qz illa faciebat vñ gratia sua augeri debuisz si fuis set eā possibile augeri. Vaz gratia in nob ꝑpa virtuosa crescat. quib⁹ christ⁹ maxime inseruie bat. Et ꝑm hoc ꝓficiebat. nō quo ad habitū. sed quo ad actū ⁊ exercitiū. Talr de sapientia. Et de vtroq; ꝓfectu ei⁹ scz in sapia ⁊ gratia ꝓformiter tractemus dicēdo sic Qz in sapiētia ⁊ grā aliq̄s p̄t ꝓficere dupliciter. Uno mō ꝑm ipsos habi tus sapiētie ⁊ gratie augmētatos. Et sic christus scz aliq̄s sapientioza ⁊ vtuosioza opa facit Et sic christ⁹ ꝓficiebat sapiētia ⁊ gratia. sic et etate ꝑm q̄ ꝑcessum etatis ꝓfectioza opa faciebat. vt se vez hominē demōstraret. ⁊ in his q̄ sunt ad ho mines. Et ꝛ est q̄ addit. apud deū ⁊ hoīes Vel aliter ꝑm Ambꝝ ꝓficiebat sapiētia ⁊ gratia. quia sua sapientiā ⁊ grāz paulatim patefaciebat Vel ꝑm Greg⁹. Quia ꝓficiebat alios q̄ doctrina et ex emplo suo ꝓfecerūt. sicut magister in scolarib⁹ dicit ꝓficere. qz scolares ꝛ eo ꝓficiūt. Et ꝛ apud deū .id est. ad laudē dei. ⁊ apud hoīes .id est. ad vtilitatē hominū. Vel ꝑm Theophilū. dicit: apud deū ⁊ hoīes. qz ꝑus debet placere deo ⁊ po stea hominib⁹ Attende q̄ de his q̄ egerit sal uator ab infantia ⁊ puericia nihil aliud inuenit scriptū q̄z illud q̄ dicit lucas euāgelista. Credē dum enī est sicut dic doctoꝛ Grec⁹. q̄ añ et dein ceps absq; oñsione alicui⁹ famosi ⁊ publici mi raculi taliter inter hoīes ꝙuersatus fuerit quasi fuerit vn⁹ ex illis donec ad virilē puenit etatem. Vñ ipso dicit Joh̄es baptista. Medi⁹ aūt vestrum stetit quē vos nescitis. Joh̄. j. Et totū illō tps breuit cōplexus est lucas sub his vbis. Qz descendit cū eis ⁊ erat subdit⁹ illis ꝛc.

Sermo de eodem CII

Remānsit puer iesus in bierusalē Luc. ij. Quia parū esset fideli aīe verbū eternū ꝙape. pa rere ⁊ adoꝛare. nisi ⁊ ipsū sciret ⁊ pos set in se cōseruare. ideo in vbis ꝑmissis docemur qualiter mens vbigena vbū debz ꝙseruare vt in ea dignet iugiter remanere Ad cui⁹ evi dentiā est sciendū q̄ ad lrām saluatoꝛ noster in tantū dilexit ciuitatem bierlm. q̄ dimissa matre sua dilectissima. ipse remānsit in bierlm. vt dicit i themate ꝓposito. Innuēs p hoc spūaliter q̄ ipse in illis mētib⁹ que significationē mysticā bieru salem imitāt. q̄s p cūctis creaturis diligit. rema nere dignat. u. Paral. vj. Elegi bierlm vt sit no men meū in ea. Be talib⁹ mētib⁹ dicit sapiētia increata Prouerb. viij. Delicie mee esse cuz filiis hominū. Sciendū ergo q̄ bierlm ciuitas erat multinomia ꝑm Isi. xv. et bi. ca. j. Primus enī dicta fuit salem a suo cōditoꝛe scz Sem filio noe quē ⁊ iudei dicūt fuisse melchisedech q̄ in ea ꝑmus regnauit. Postea a hebuseis inhabitā tibus eā vocata est hieb⁹. Et sic istis duob⁹ noī bus copulatis. s. hieb⁹ mutādo b. in r. ⁊ salez dic ta est bierusalē. Ex postea a salomone bieroso lima fuit appellata. Ex his q̄ttuoꝛ noīb⁹ eliciunt cōditiones insignes req̄site in mēte q̄ in se vbuz etnū voluerit remanere. Primo nāq; req̄rit motuū viciosoꝛ oīmoda cōculcatio. Qō inuit

in noīe hiebus qđ interp̄tat̄ ꝓculcatio. Ecce re
quirit actuū vtuosoꝝ pfecta ꝓsūmatio. Qđ no
tatur in noīe salē. qđ interp̄tat̄ cōsūmatio pfectu
oms. Tertio reqrit̄ pfecti timoris firma radica
tio. Qđ signat̄ in noīe hierusalē. qđ interp̄tat̄ ti
moꝝ pfect⁹. Quarto reqrit̄ future beatitudinis
p̄libatoꝝa degustatio. Qđ intelligit̄ in noīe hie
rosoluma. qđ interp̄retat̄ visio pacis Felix est illa
aīa que his nominib⁹ ciuitatis hierusalē meru
it charactezari Et hec q̄ttuoꝝ etiā colligi p̄nt ex
quattuoꝝ p̄rogatiuis q̄s de ciuitate hierlm legi
mus in scriptura. Erat enī ciuitas hierlm mon
tana. ī meditullio mūdi posita. trib⁹ muris cir
cumsepta. ⁊ tēplo dei insignita. Sili fidelis ani
ma dz disponi vt in ea remaneat verbū dei. De
bet enī esse in mōte sita p inferioꝝ cōculcationez
In medio posita p vtutū ꝓsūmationē. Tribus
muris septa p trimoris triplicis tuitionē. Tēplo
dei insigīta p̄ d̄i in ea habitationē. Studeat ergo
fidelis aīa nomini ⁊ rei ciuitatis hierlm assimi
lari. ⁊ tunc in ea remanebit puer Jesus

Primo ergo requirit̄ motuū viciosoꝝ om
nimoda ꝓculcatio. Qđ innuit in ℞ noīe hiebus
sic ei hierlm p̄mit⁹ fuit vocata. vt habet Jud. xix
Hieb⁹ vo interp̄tat̄ ꝓculcatio l' ꝓculcās seu ꝓculca
ta. Dicunt aūt mot⁹ viciosi ꝓculcari tripliciter
Uno mō sic q̄ nō p̄ualeāt. Alio mō sic q̄ nō cō
moueāt. Tertio mō sic q̄ nō insurgāt. Primus
est facile p gr̄am dei ⁊ p̄exigit̄ etiā anteq̄z verbuz
eternū in mēte veniat Secundū est difficile ⁊ ex
igitur vt vbū post q̄z venit remaneat. Ez tertiū
est impossibile in statu vie de lege coī. nisi q̄s sin
gulari p̄uilegio p̄refulgeat. Quātum ad p̄i
mū est sciendū. q̄ sicut patet ex supioꝝib⁹ anteq̄z
verbū in mēte veniat. oportet q̄ mot⁹ viciosos
intantū cōculcauerit. q̄ in ea nō p̄ualeāt. Unde
Sap̄. j. In malivolā aīam nō introibit sapiēcia
nec habitabit in coꝝpe subdito pctis. Et multo
min⁹ in hm̄oi aīa remanebit. q̄ ex q̄b⁹ causis v
bum eternū nō suscipit̄. ex eisdē expellit̄. p illā re
gulā iuris. ⁊ est vbū Chrysо. oīs res p qualescūq̄z
causas nascit̄. p easdē dissolui scz a ꝓtrario. vt si
obligatio volūtate ꝓtrahit̄. ipsa ꝓtraria volūta
te dissoluit̄. Sic si p cōculcationē vicioꝝ vbū su
scipit̄. p nō cōculcationē seu admissionē vicioꝝ
ipsuz expellit̄. Debet ergo mēs vt in ea remane
at vbū eternū. mot⁹ viciosos ne p̄ualeāt ꝓculca
re. De talib⁹ mētib⁹ dz Zach. x. Erunt quasi for
tes ꝓculcātes lutū in medio viaꝝ in p̄lio. Uita si
quidē p̄ns via est. imo multe vie. ꝓpter p̄les mo
dos viuēdi. Quaꝝ nulla est sine luto. ꝓpter coꝝ
poris corruptionē ⁊ mūdialis illecebre illectiōz.
Nec haꝝ viaꝝ medium nō trālit sine p̄lio ꝑ vicia.
In quo p̄lio oportet fortit̄ cōculcare lutū. ne mē
tem maculet. Qđ signatū est. ij. Reg. v. Ubi dici
tur q̄ dauid obsedit ciuitatē hieb⁹ ⁊ cepit arcem
syon. ⁊ sic subiugauit hiebuseos. Sic fidelis aīa
si voluerit subiugare hiebuseos. i. cōculcare mo
tus viciosos in se habitātes tāq̄z ciues. debz ob
sidere ciuitatē hieb⁹. i. seipsam q̄sti diligēter cauē
do. ne q̄d illuc intrare vl' inde exire valeat p̄ter
impiū rōnis. Et sic cū cepit arcē syon culmē vir
tutū. vl' etiā celsitudinē cōtēplatiōis. poterit sub
iugare hiebuseū Et tūc vē dicet hieb⁹. i. ꝓculcās
vel calcata. Conculcās q̄ntū ad rōem cōculcātē
Calcata q̄ntū ad sensualitatē subiugatā. Ez ad
hoc bō indiget spēali adiutoꝝio diuio. Unde de
dauid subdit̄. vbi supra. q̄ dn̄s exercituū erat cū
eo. Un Jobes Cass̄. in coll'. patꝝ adducēs illud
Jobel' ij. Infirm⁹ dicat q̄: fortis sū ego ⁊ q̄ pati
ens est fit pugnatoꝝ. Ex ℞ in q̄t p̄z q̄ bella dn̄i n
p̄nt p̄liari nisi patiētes ⁊ infirmi. i. suā infirmita
tem būiliter agnoscētes. ⁊ spem suā in roboꝝe di
uini adiutoꝝij ponētes. Melioꝝ est enī patiēs vi
ro forti ⁊ q̄ d̄nat̄ aīo suo expugnatoꝝe vbū. Ta
lis enī recte p̄ōt dicere cū ap'lo. ij. Coꝝ. xij. Cū aūt
infirmoꝝ tūc potēs sum. Quia q̄nto humilius
meā infirmitatē agnosco. tāto fort⁹ ad auxiliū
diuine p̄tectiōis recurro. Hec ille Un p̄pha cū
de viro iusto ad diuinā p̄tectionē recurrentē lo
queret in psal. xc. Qui habitat in adiutoꝝio altis
simi. Subiecit. Cup aspidē ⁊ basiliscū ambula
bis. et cōculcabis leonē ⁊ draconē

Per
que q̄ttuoꝝ intelligere possumus q̄ttuoꝝ genera
motuū temptatiōis. q̄b⁹ nōnunq̄z impellūt eti
am viri sancti. Nā plerūq̄z mot⁹ tēptationis in
tantū subrepit. q̄ ingerit delectatiōz. ⁊ trahit ad
delectatiōis cōsensū. nō quidē opis sz cogitatio
nis. Et hec tēptatio mortifera ē. qz venenat vo
luntatē. et signat̄ p aspidē. Un p̄s. Uenenū aspi
dum insanabile. Nā vt dz in de p̄rietatib⁹ rez.
Aspidū tāta est virulēcia q̄ etiā mediāte lancea
venenositate sua p̄mūt se tāgentē. Sic motus
malaꝝ cogitationū ita noxi⁹ est aīe. q̄ etiā stāte
p̄posito nō p̄cedēdi in op⁹ coꝝ intoxicat p̄soluz
ꝓsensum ī delectatiōz cogitatiōis. Aliq̄n vo
mot⁹ tēptationis insurgit nō ad malū p̄petran
dū. sz ad bonū op⁹ coꝝrūpendū p malā intēciōz
q̄ō significabat̄ p basiliscū q̄ ⁊ regul⁹ dz. Nā ba
siliscus grece regul⁹ dz latine. Hic visu interficit
aues ⁊ q̄cūq̄z viuēcia. i. viros ꝓtēplatiuos ⁊ ope
ra vtuosa Et ℞ immittēdo virus male intēciōis
Un Esa. xiij. De radice colubri egrediet regul⁹
⁊ seq̄t. absorbens volucrē. Q̄nq̄z etiā mot⁹ tem
ptatiōis p̄ducit ad coꝝruptionem p̄positi boni
opis p suggestionē alicui⁹ cōmodi coꝝpalis vt

timoꝛis inoꝛdinati. Et hoc intelligit̃ p leonẽ qui apte metũ incutit. Unde ꝓuerb̃. xxvj. Dicit piger. leo est in via. Nõ unq̃z etiã motꝰ tẽptatioꝛnis fit ad coꝛrũpendũ pseuerantiã finalẽ sancte vite. Qd innuit̃ in draconе. q̃ cauda cõstringit aĩalia q̃ mouadit. Unde Apoc. xij. dr. Qꝫ draconis cauda trahebat tertiã ptẽ stellaꝝ. Hos oẽs temptationũ motꝰ p dei ꝓtectionẽ ꝓculcare dẽmus Qd figuratũ est Josue. x. Ponite pedes super colla regũ istoꝝ. i. demonũ ⁊ alioꝝ intẽtatoꝛum hmõi motuũ vicioꝛoꝝ. Ad hoc seipsaꝫ excitauit delboꝛa ꝓpheta. d. in cãtico suo Jud. v. Cõculca aĩa mea robustos. ¶ Alio mõ cõculcari pñt motꝰ vicioꝛsi ita vt nõ cõmoueãt. Qd soluꝫ cõpetit mẽti vbigene q̃ ita pfecta est q̃ ad impulsum tẽptatiõis nõ solũ nõ succũbit p cõsensum imo nec aliqualit̃ cõmouet̃ p applausũ condelectationis. Cõmoueri eni dr. quasi moueri cum alio sc̃z motu adiũcto. Nã ꝑmi motꝰ sensualitatis ꝑm se. cũ sint naturales ⁊ extra genꝰ moꝛis nõ sunt peccata Sc̃z si isti motui adiũgit delectatio. iã est peccatũ. saltẽ veniale. Si tñ delectatio sistat citra cõsensum. Qd ẽs igit̃ vbigena volẽs verbũ eternũ in se remanere ⁊ si moueãt. nullatenꝰ tñ cõmouet̃. Et p̃ ex singulari cõfidẽtia gratie diuine. Juxta illud ps. cxxiij. Qui cõfidũt in dño sic̃ mons syon nõ cõmouebit̃ in eternuꝫ. q̃ habitat in hierl̃m. Talis eni mens q̃ habitat in hierl̃m siue hiebꝰ p cõculcationẽ hmõi motuũ. nõ cõmouebit̃ in eternũ. Et si interdũ moueãt. moꝛ sedãt ⁊ ꝓculcãt. In cuiꝰ figura legit̃ Judicũ xix. Qꝫ quidã vir leuites iter faciẽs venit cõtra hiebus q̃ altero noĩe vocat̃ hierl̃m. ducẽs secuꝫ duos asinos onustos ⁊ concubinã. Cũq̃z essent iuxta hiebꝰ ⁊ dies mutaret̃ i noctẽ. dixit puer ad dñm suũ. Veni obsecro declinemꝰ ad vrbẽ hiebuseoꝝ ⁊ maneamꝰ i ea. Cui rñdit dñs suꝰ. Nõ ingrediar opidũ gẽtis aliene. q̃ nõ est de filijs israel. Et sic trãsiuerũt ⁊ circũcarpebãt iter ne intraret hiebꝰ. Hec moralizãdo. p leuitẽ q̃ interp̃tat appositio intelligit̃ mens vbigena. cui apposita est grã ducẽs ad pfectũ. Per cõcubinã intelligitur rõ inferioꝛ ꝓuincta sensualitati Et aduerte q̃ hec cõcubina ꝓpus dicta fuit eiꝰ vxoꝛ. quã tantũ afflixerat q̃ recesserat ab eo i domũ patris sui quã secutꝰ est volẽs eã sibi recõciliari. Quia reuera viri sancti interdũ in tantũ affligũt coꝛpus ⁊ vires inferioꝛes q̃ reddũt impotẽtes ad subseruiendũ spũi. ac p hoc q̃si ab eo recedũt. ⁊ tẽ opoꝛtet eas recõciliari ministrãdo coꝛpi sustẽtamenta vite necessaria ¶ Per asinos vo duos intelligi pñt due vires sensualitatis. s. irascibil̃ ⁊ ꝓcupiscibilis. Que inq̃z nõ regulant̃ a rõe. sunt q̃si asini ⁊ bestie suas passiões insectãtes. ¶ Psal. Nolite fieri sicut equꝰ ⁊ mulꝰ ꝛc. Jsti tñ asini in viris ꝓfectis sunt onusti bonis plimis. vtpote vtutibꝰ variis q̃ fundant̃ in eis. Est enim pantia in cõcupiscibili. fortitudo i irascibili. ⁊ sic de alijs. In istis etiã viris sanctis dies tpalis delectatiõis mutatur in noctẽ penalis afflictiõis. Job. iij. Dies illa vtat̃ in tenebꝛas. Tales ei nõ recipiũt ipulsũ tẽptatõis vt eis ꝺlectabilẽ. sc̃z vtsũme penalẽ Dic̃ ait apls Nõ q̃d volo hoc ago. sc̃z q̃d odi illud facio. Ro. vij ¶ Per puerũ uitatẽ eũ vt ꝺclinet ad hiebuseos intelligit̃ ꝑm motꝰ ¶ Pueri eni dicunt̃ q̃ ꝓ uuli puri ⁊ subiecti. ¶ Primi nãq̃z motꝰ pui sunt q̃ nõ fortiter instigãt. puri etiaꝫ sunt. q̃ non sũt peccata vt dictũ est. sc̃z sunt subiecti rõi in viris ꝓfectis. q̃ mox vt eos aduertũt. illidũt eos ad petrã. ¶ Propter q̃d ille leuites dñs pueri ẽ vocatꝰ Unã ad coꝛmutationẽ mẽs nullatenꝰ cõmouetur ad ꝓbendũ ꝓsensũ cõmiscẽdi se hiebuseis. i. instigationibꝰ malaꝝ cogitationũ ⁊ tẽptationuꝫ. Sc̃z potiꝰ ne inducat̃ in tẽptationẽ. circũcarpit iter diuertẽdo se ad alia vtilia cogitãda puta de passione dñi. de penis inferni. ⁊ gaudijs paradisi. vel etiã de vilitate peccati. ⁊ generositate vtutuꝫ ⁊ de silib̃. His eni ituenibꝰ diuertit̃ a cogitationibꝰ prauis ⁊ noxijs tẽptationibꝰ ¶ Sed diceres. hec moralitas docet nos nõ intrare hiebus. cũ tñ ꝓpositũ ꝓncipale thematis sit oñdere quõ vbũ eternũ nõ remanet nisi in hierl̃m. q̃ etiam hiebꝰ dr. Ad q̃d dicendũ q̃ malũ est intraꝛe hiebꝰ dñantibꝰ in ea hiebuseis vt docet moralitas ꝓdicta. Sc̃z bonũ ⁊ sanctuꝫ est habitare i hiebus cõculcatis in ea hiebuseis vt ptẽdit thema.

¶ Qualit̃ aũt hmõi hiebuseus sit ꝓculcãdus. õ hoc exemplũ aptũ legit̃. iij. Reg̃. xiuj. q̃ carduus libani misit ad cedrũ q̃ est in libano. d. Da filiaꝫ tuã filio meo vxoꝛẽ. trãsierũtq̃z bestie saltus que sunt in libano ⁊ cõculcauerũt carduũ. ¶ Per carduuꝫ q̃ est genꝰ herbe spinose. cuiꝰ natura moꝛdaxẽ ⁊ austera. ũtelligit̃ motꝰ illecebꝛaꝝ insurgẽs in sensualitate ⁊ pungẽs ac instigãs ad peccatũ ¶ Per cedrũ vo q̃ est arboꝛ sublimis. cuius ligna sũt ꝑputribilia. ũtelligit̃ rõ supioꝛ q̃ntũ ad sinderesim. q̃ est vis inertinguibil̃. Carduꝰ itaq̃z volẽs affinitatẽ cõtrahere cũ cedro. est sensualitas appetẽs rõem trahere ad ꝓsensũ delectatiõis pcñ. Quẽ moꝛ cõculcãt bestie saltꝰ. i. vires aĩe. naturaq̃ bestiales. sc̃z p rõem ⁊ longũ exercitiũ vtutuꝫ edomite. Unde est illud Esa. xluj. Glorificabit me bestia agri. Unde Greg̃. xxvij. li. moral̃. In bonis inq̃t coꝛdibꝰ cogitatiões illicite veniunt. Sc̃z tñ moꝛari phibent. Quia recti q̃q̃z. ne captuandã domũ ꝓscie ꝑbeãt. ab ipso coꝛdis limie

hostẽ fugãt. Qui ꝛ si qñ repẽtinis suggestiõib⁹ vsqz ad pmũ vestibuluz subrepit. ad ꝓfensus tñ ianuã nõ ptingit. Hec ille. ptractãs illõ Hiere. iiij. ca. Quousqz morabũr in te cogitatiões nor rie. Neqz enĩ reprehendit cur veniũt sz cur morẽr.

¶ Tertio mõ ꝓculcari dicunt mot⁹ vicios ita vt nõ insurgãt. Et ℟ est ipossibile in hac vita de lege coi. Quia vt dicit Amb. Nulla mẽs est. nulla aĩa est. q etiã ñ recipiat malaz mot⁹ agres tes cogitationuz. Hinc est q aĩa p statu pfitis vite cõuenĩter intelligit p hieb⁹. p q̃nto sp in ea habitat hiebuseus. Vñ Josue. xv. dr. Q⁹ hiebuseum habitatorẽ hierlm non potuerũt filij iuda delere. habitauitqz hiebuse⁹ cũ filijs iuda in hierusalẽ vsqz in pñtem diẽ. Per filios iuda intelligunt aĩe in hac vita deũ cõfitentes. que sp secum habẽt hiebuseũ. i. inclinationẽ viciosam. Unde Bernñ. sup Cañ. smone. lix. Quãtũlibet in ℟ corpore manẽs pfeceris erras. si vicia putas emortua ꝛ nõ magis cõpressa. velis nolis intra fines tuos habitat hiebuse⁹. subiugari pt nõ exterminari Vñ apls. Scio inqt q nõ habitat in me bonum. In patria totalit extermiabit iste hiebuse⁹ qñ liberabimur a seruitute corruptiõis in libertatẽ glie filiorz dei. vt dr Ro. viij. Et vbi erim⁹ sicut angeli dei in celo. Matth. xxij. Et ibi nõ iaz ampli⁹ vocabit ciuitas nostra hiebus. q nulla ibi erit cõculcatio sz vocabit hierlm. Et hec est illa va hierlm quã ista figurat. Vñ Gal. iiij. Illa q̃ sursuz est hierlm libera est q est mater nostra. In illa enĩ hierlm puer Jesus eternaliter remanebit in aĩa. Ubi de⁹ erit oĩa in omnib⁹ j. Cor. xv. Qđ nob pstare dignetur ꝛc.

Subsermo de eodem CIII.

Remãsit puer Jesus

r in hierlm ꝛc] Ad ℟ q verbũ eternum ĩ mẽte remaneat requritur secũdo actuũ vtuosorz pfecta ꝓsummatio. qđ notat in noie salem qđ interptat ꝓsummatio pfectiõis ¶ Virtutes aũt sunt duplices. Quã q̃dã sunt dõ fine vt theorice. Alie sunt ad finẽ sicut cardinales. In q⁹ omnib⁹ mẽs dz esse pfecte cõsummata q̃ntũ patit statꝰ pie si voluerit vbũ in se remanere. Be talimẽte dr Cañ. vj. Una est pfecta mea. glo. Quia talis aĩa in omnib⁹ vtutib⁹ ꝛ charismatib⁹ pficit. Ad ipsam enĩ reduci pfectio operz sex dierz pt vtpote in qua pfecti sũt celi ꝛ terra ꝛ ois ornatꝰ eorz. Genñ. j. In ipsa siquidẽ facta ẽ lux fidei q ad rõnalẽ. firmamẽtũ spei quo ad ira scabilẽ. tra germinãs germẽ charitatis q ad ꝓcupiscabilẽ. luminaria iustitie q̃ reddit vnicuiqz qđ suũ est sic̃ luminaria illa diei qđ suũ erat ꝛ nocti qđ suũ erat. aues prudẽtie. pisces tpantie. aĩalia ꝛ boies fortitudinis. Et hec oĩa fuerũt antonomastice in beata vgine matre vbi carnali. ꝛ suo mõ debẽt esse in mẽte matre vbi spũali. Et ℟ est q dicit Orige. Creature tue dñe matri tue pclara significatiõe deseruiunt. In q̃ lux fidei. In qua sola pstitit firmamẽtũ spei q̃ nunq̃z languit. Terra charitatis q̃ nunq̃z excidit. Aues prudẽtie q̃ totã aciẽ supcelestẽ trãsuolauit. Pisces tpantie q̃ in omib⁹ medũ nõ excedit. Bestie fortitudinis q̃ aereas ptates inuicta debellauit. terribil vt castrorz acies ordinata ¶ ℟ Et ista vtutũ pfectõ figurata ẽ i rege salẽ. de q legit Genñ. xiij. Q⁹ melchise⁹dech rex salẽ ptulit panẽ ꝛ vinũ. Erat enĩ sacerdos dei altissimi. vbi vtraqz pfectio vtutũ designat. tã theologicarz q̃z cardinaliũ. vel ꝓtẽplatiuarz ꝛ actiuarz. Theologice enĩ ad cõtemplatiõz ꝛ cardinales ptinẽt ad actiõz. Iste nanqz melchise⁹dech rex salẽ. erat rex ꝛ sacerdos. Q⁹ rex ptinet ad regimen actiue. Q⁹ aũt sacerdos ptinet ad culmen cõtemplatiue. Qui obtulit panẽ ꝛ vinũ. Q⁹ panem respicit actiuã Esa. iiij. Panẽ nostrz comedem⁹. Q⁹ vo vinũ respicit cõtẽplatiuã. Cant. v. Bibi vinũ meũ cũ lacte meo. Et Jud. ix. Numqd possum deserere vinũ meũ dicebat vitis qđ letificat deũ ꝛ boies. Idẽ etiã figuratũ est in trãsitu Jacob in salẽ. sicut legit Genñ. xxxij. ꝛ xxxiij. Q⁹ iacob cũ rediret ad patriã suã cũ duab⁹ vxorib⁹ suis ꝛ filijs ꝛ vniuersa suba sua. trãsiuit in salez vbẽ sichimorz. Jacob q̃ ꝛ israel dictus est signat aggregationẽ oĩm vtutũ ꝑm vtrãqz vitã. Actiuam qdẽ. Vñ iacob. i. luctatorz est vocat⁹ Et ꝑm hoc sibi cõuenit lya p quã activa vita signat. Cõtemplatiuã etiã. Et ꝑm hoc dict⁹ est israel. id est vidẽs deũ. et cõuenit ei rachel p quã intelligit vita cõtemplatiua Iste igit iacob oĩm vtutũ generib⁹ stipat⁹. ꝛ grandẽ bñs vtuosorz actuũ comitiuã. tendẽs ad celestẽ patriã. transit ĩ salẽ. i. ipfectionẽ cõsummatiõis vtutũ. Et bñ ista salẽ dicta ẽ vbs sichimorz. Sichimi interptãt laborioſi. q talis aĩe pẽsens vita laboriosa est ꝛ onerosa. ꝓpter desideriũ patrie. Talis fuit illa vtuosa aĩa beati Aug. q̃ dixit. x. Pfes. Bñe quẽ tu replesti subleuasti eũ. ꝛ quoniã tui plen⁹ nõ sum oneri mihi sum. Sic ꝛ apls Phil. j. Cupio dissolui ꝛ esse cũ christo ¶ Tertio requritur pfectu timoris firmatio. Qđ signat in noie hierlm. qđ interptat timor pfect⁹. Ad cui⁹ euidentiã est sciẽdũ q̃ cuz multiplex sit timor. s. naturalis q̃ aliq̃s naturaliter timet nocumẽtũ nature. Humanus q̃ qs timet pelli sue. Mundanus q̃ qs timet rebus suis. Seruilis q̃ quis timet peccare ꝓpter gehennã. Initialis q̃

q̄s timet gehennā ⁊ cū hoc offensaz dei. Omnes isti timores sūt impfecti ⁊ nō puenūt mēti vbi gene Quia vt dr.j. Joh.iij. Perfecta charitas foras mittit timorē. Est aūt alis timor filial' q̄ q̄s pure timz offēdere deū ⁊ ab eo separari Iste timor est pfect⁹ ⁊ nō expellit p charitatē. imo augetur ꝑm augmētū charitatis. Be q̄ ps. Timor domini sanct⁹ pmanet in seculū seculi Per hūc timorem mēs vbigena stabilit ⁊ roborat ad retinendū vbū eternū. Vñ dr Ecc.xxiij. Nisi in timore dñi instāt te tenueris. cito dom⁹ tua subuertet. Be ꝑ Bern. sup Cañ. ꝑ.lv. sic dic Jn vitate didici nihil eq̄ efficax ee ad grāz pmerēdā retinēdā ⁊ recupādā q̄z si oī tpe corā do iuenaris ñ altū sape sz timere Jurta illud puer.xxviij. Beat⁹ hō q̄ sp est pauid⁹. Be Bebet aūt hō ꝑm Bern. ibidē q̄ntū cūq̄z sit pfect⁹ sp timere ꝑm triplicem sui cōditionē. Licet enī hō pfect⁹ vt sic sp sit in gr̄a q̄ntū ad habitū. non tñ sp q̄ntū ad actū. Jgit hō etiā pfect⁹ p̄t esse sub triplici ꝓditiōe Aliquando enim gratia actualiter ei adest. Aliquando videt grā q̄si offensa recessisse. Et rursꝰ aliq̄n sentitur q̄si placata redijsse. Et ꝑm quālibz cōditionem docet bern. hoi sp esse timendū Primo igitur cū grā actualit adest timēdū est. ne nō digne operis ex ea Vñ apls.ij. Cor.vj. Hortamur vos ne in vacuū grām dei recipiatis. Et ad discipulum.j. Thi.iiij. Noli inq̄t negligere grām q̄ in te est. Et de semetipso gloriādo i dño dicebat.j. Corinth.xv. Grā dei in me vacua nō fuit. Jtē time ex alio ne forte corrupta intētione effectum grē arroges tibi. Hic illi voce odibili dicebāt i psal. Manꝰ nostra excelsa ⁊ nō dñs fecit hec omnia Secūdo cū grā recesserit timēdū est magis. Qr vbi tibi deficit grā. deficis ⁊ tu. Audi quid dicat dator grāe Joh.xv. Sine me inq̄t nihil potestis facere. Time etiaz q̄ reliq̄tte custodia tua. Nec dubites in causa esse superbiā etiā si nō appareat. Et si nil tibi cōscius sis. certū enī argumētuz est superbie subtractio grē Superbie inq̄z. vl' q̄ iā inexistit vel ne inexistat. Vñ aut apls.ij. Cor.xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me zc. Stimulos enī carnis apls sustinebat inuitꝰ. non q̄ extolleret sz ne extolleret. Tertio cū grā redierit ad huc mlto amplius est timēdū. ne forte ꝓtingat recidiuū pati. Jurta illud Joh.v. Ecce sanꝰ factus es. vade ⁊ amplius noli peccare ne deterius aliq̄d tibi ꝓtingat. Cōcludit ergo Bern. ex p̄missis dicēs. Beatus es inq̄t si corruuz isto triplici timore repleueris. vt timeas p accepta grā. amplius p amissa. ⁊ lōge plus p recupata. Hec Bern. Iste aūt triplex timor signat⁹ est ī triplici muro ciuitatis hierlm. Vñ Esa.lxij. Super muros tuos hierusalē ꝑstitui custodes. Mā nō solū ipsi muri.i. timores isti sūt ꝓseruātes ⁊ custodiētes ipsū verbū in mēte. sz etiā sup ipsos muros pfecti timoris dei vbicūq̄z fuerint. deꝰ apponit vlteriorē custodiā sue dignatiōis vt ipse i tali mēte cōseruet In cuius figura dr.ij. Reg.xj. q̄ remāsit dauid in hierlm Ⓒ Quarto req̄rit future beatitudinis p̄libatoria degustatio. Qđ intelligit in noie hierosolima qđ interp̄tat visio pacis. Be q̄ pace dicit Leo papa in ꝑmone Hec est inq̄t vꝛa par a dei volūtate nūq̄z diuidi ⁊ in his q̄ soli⁹ dei sūt delectari. Qñ ei sensualitas nulla pte resistit voluntati. ⁊ volūtas nulla pte ꝓtradicit rōi. tūc est serenitas mētis. ⁊ Best regnū dei. Hec leo. Hāc pacē pfecte in hac vita videre ñ possum⁹. sz in q̄dam p̄libatione vtcūq̄z eā q̄si cecutiēdo psentimus. Be q̄ hierosolima p̄t accipi qđ dr Joh.iiij Hierosolimis est locꝰ vbi adorare oportet Hic locus est intimū mētis qđ est tēplū dei in q̄ verbū eternū in mente adorat in spū ⁊ vitate. Et q̄z diu mēs ibi p̄dictā pacē psenserit. vbū ibi remanebit. Psal. Factꝰ est in pace locꝰ ei⁹. In futura aūt hec par vꝛe videbit. ⁊ ibi est vꝛa hierosolima. Qđ figuratū ē.ij. Hesdre.j. Ubi dr q̄ fecit Iosias pascha hierosolimis. Et ipse christꝰ hierosolimis pascha cū discipulis celebrauit. vt habet Matth. xxvj. Josias figurabat christū. Ipse enī christꝰ sive vbū eternū hierosolimis. i. un̄ p̄clara visiōe pacis. celebrabit cū mēte vbigena verū pascha .i. transitū. q̄ faciet trālire mentē a corruptiōe ad incorruptionē. a mortalitate ad imortalitatē. de labore ad requiē. de luctu ad gaudiuz. de pugna ad pacē. In hac hierosolima ꝑm beatū Aug̃. iđ vtilitate pnīe est sūma securitas. sūma felicitas. felix libertas. felix beatitudo. Ad quaz nos ꝓducere dignetur zc.

Ⓒ Expositio euāgelij in die purificationis beate Marie virginis

CIIII

Postquam impleti sunt dies purgatiōis marie secūdū legē moysi. tulerunt illum i hierlm. vt sisterēt euz domino. sicut scriptuz est in lege domini. Quia omne masculinū adaperiens vuluā sanctū domino vocabitur. Et vt darent hostias secūdū qđ dictū est i lege domini. par turturū aut duos pullos columbaꝝ. Solet dici vulgariter. Qui vult cū lupis currere eū oportet cum lupis vlulare. Hinc est q̄ licet christꝰ imunis esset ab oi peccato. q̄ tñ inter hoies pcōres nasci ⁊ ꝓuersari vo-

luit.pcōz legi in circūcisione se subiecit. Sic et beata vgo maria quāuis īmunis esset ab omni immūdicia pientiū.q3 mūda cōceput.7 munda pepit. Ez q3 cū alijs mulieribꝫ de virili semie cōcipiētibꝫ 7 cū immūdicia pientibꝫ ꝓuersata est. mozē eis in purificatiōe gerere voluit.7 ad istaz peccatricis oblatiōz ꝑ pcō fecit. Et de ꝟ est pñs euāgeliū.qđ habet tres ptes ꝓncipales. In quaz ꝑma agit de ꝑcepti legalis būili obseruatiōe In secūda de symeonis iustiłōga expectatione. Ibi. [Et ecce hō erat]. In tertia agit de eiusdem deuota ꝓsolatiōe. Ibi [Et venit in spū in tēplū]

Ad euidentiā ꝓme ptis est sciendū q3 licut habet Leuit.xij. ꝑceptū erat in lege.q3 mulier que suscepto semie peret mascułū. immūda essz septē dieb⁹.s.a cōsortio hoīm 7 ingressu tēpli 7 a tactu sacroz.sz cōpletis septē diebus die octauo circūcidebat puer. Et ipsa q̄dē mūda efficiebat. quo ad ꝓsortiū hoīm.sz adhuc q̄ ad ingressuz tēpli 7 tactū sacroz īmunda erat alijs trigintatriz bus dieb⁹ Et his dieb⁹ nō licebat egredi domū Copletis vo trigintatrib⁹ dieb⁹ cū septē ꝑcedē tibus q̄ facūt q̄dragintа. extūc q̄dragesima die mulier intrauit in tēplū.7 ꝑtauit natū pueruz dño.offerens ꝓ se 7 ꝓ puero sacrificia. Si aūt femina peperisset duplicabant dies q̄ ad cōsortiuz hoīm 7 quo ad ingressū tēpli. Duo ergo fiebāt postq̄z mulier egra fuit. Primo obseruabant dies purificatiōis. Secūdo dieb⁹ illis expletis mulier intrauit in tēplū deferēs secū puez Et ꝟ duo ponunt hic in ꝓncipio euāgelij a beata virgine obseruata. Primo ponit diez purificatiōis virginis obseruatio. Secūdo ponit ei⁹ cū puero i templū ingressio. Ibi [Tulerūt illū] Quantum ad ꝑmū dicit sic. [Postq̄z impleti sūt dies purgationis ei⁹] .s. marie vl'dñi.ſm glo. [dies] sez q̄dragintа a natiuitate dñi. [ſm legem moysi] q̄ habet Leuit.xij. Ꝟ Hic ꝓmo queritur. quare mulier ꝑmis septē diebꝫ dz immūda .7 q̄ re reliq̄s trigintatribꝫ diebꝫ.et quo mō differūt. Ad ꝟ dicēdū sz̄m beatū Aug̃.7 glosā Leuit.xij. Q3 differētia est inter immūdicā septē dierū et reliquoz trigintatrū diez. Quia ꝑmis septē diebus mulier egra realit 7 naturalit est immunda ꝓpter fluxū mēstrui.ita q̄ oē sup qđ sederit īmundū erit. Vñ dicit lrā. Immūda erit septē diebus iuxta dies sepatiōis mēstrui. Et ꝟ cū peperit mascułū. Cū vo feminā.duab⁹ hebdomadis iuxta ritū fluxꝫ mēstrui.vt dz ibidez. Reliq̄s vo trigintatrib⁹ dieb⁹ i mascuło. vl sexaginta sex in femina.et si mulier sit mūda statu nature. Dicit enī littera q illis trigintatrib⁹ dieb⁹ mulier manebit in sanguine purificatiōis sue.glosa .purificationis inq̄t nō in q̄ nationis. Et alia lrā ꝑ eo q̄ dz in sanḡne purificatiōis dic̄m sanguine mundo. Vñ adhuc reputat immūda leḡ interptatiōe quo ad ꝟ q̄ nō tangat sancta.ex eo q̄ ꝓsuccessiō nē trās gressionis ade suscepat semē. donec ꝓpleant dies purgatiōis sue Et tūc secūdo queritur quare ꝑ tot dies.s.qua dragintа immūda reputat.nec ꝑius tēplū intrare ꝑmittebat. Ad ꝟ ꝑt assignari rō triplex. Prima est ſm glo.q3 q̄dragita dieb⁹ puer formatur in vtero.7 tūc aīa infunditur corp⁹ tanq̄z in suū tēplū infundit. Secūda vt sic quadragesima die formatiōis corpis in vtero anima corpi infusa maculat.sic q̄dragesimo die ex vtero mater expiet. Tertia ad insinuandū moraliter. q templū celeste null⁹ ꝑt ingredi nisi decē precepta cū fide q̄ttuoz euangelioz seruare voluerit.

Tertio q̄rit cū ꝓpter eas dē rōes puer debeat tāto tpe reputari immūd⁹ sic 7 mat. Quare lex de immūdicia pueri tacuit.exp̄mēs matrez immundā. Ad ꝟ dicēdū ſm glo. Q3 puer licet circūcisus fuit octauo die.adhuc tñ vsq̄z ad finem diez purificatiōis matris īmund⁹ reputabat q̄ ad hoc q in templū ꝑius nō inducebat. Lex tñ d ei⁹ immūdicia nō exp̄ssit sicut de matre. Quia eua ꝑ inobediētiā immūdiciā sordēq̄z nob⁹ contraxit. Quarto queritur vtrū etiā nūc mulier purificatiōis tpe teneat ab ingressu ecclie abstinere. Ad ꝟ dicendū q hec q̄stio determiat in decretis v.dis.c.si mulier.7 c.ad ei⁹ vo. Et extra de purificatiōe.post ptū.c.j. Ubi dicit.q postq̄z ymbra legis euanuit 7 illuxit vitas euangelij. Si mulier statim cū peperit actura grās deo ecclīaz ītrare voluerit.nō peccat. nec ingressus ecclie est ei denegād⁹.ne pena ei videat ꝓuerti in culpā Si tñ ex veneratiōe alq̄z diu abstinere voluerit. tal' deuotio ñ ē ipbāda .et ꝓsuetudo sup ꝟ introducta est cōmendāda. Et ea dē rōe nec sacra coio est ei denegāda.nisi ex reuerentia voluerit abstinere. Et idē dico de muliere patiēte fluxū mēstruoz quocūq̄z tpe.q3 ei nature supfluitas in culpā reputari nō valet. Et iō si sacrā cōmunionē susceperit iudicāda nō est. Et si ex reuerētia p̄cipe nō ꝑsumpserit laudāda est. Bona vz q̄ppe mentū ē ibi suas culpas agnoscere vbi sua culpa nō est. vt hec autoritate beati Aug̃. ponit ead dē dis.ca. ad ei⁹ vo ꝓcubitū. Quinto q̄rit q̄re beata vgo voluit purificatōi subdi.cū ipsa illa lege mulier nō teneret Nō enī ipsa concepit suscepto semine sz spūssancti mystico spiramie. Ad ꝟ dicēdū.q in rei vitate beata vgo nō indigebat purificari.q3 illo p̄cepto legis ñ erat obligata. 7 ideo moyses instinctu diuino ꝑscies vginē q̄q3 pitura timuit dei matrē blasphemiam irrogare. vt

dicit Bern̄. Et iō nō dixit simpli mulier q̄ peperit sed q̄ suscepto semīe peperit. Un̄ pōt ei dici qđ dixit a suer⁹ Hester.xv. Nō p te lex p oīb⁹ lata est illa posita est. Voluit tn̄ in hoc se subijcere ppter rōes. Prima vt se in hoc alijs mulierib⁹ cōformaret sicut z filij⁹ poīa voluit assimilari fratrib⁹ heb.ij Un̄ Bern̄. Vere beata ẏgo nō habes causā nec tibi op⁹ est purificatōe. Ex nūqđ filio tuo opus erat circūcisione Esto int̄ mulieres tanq̄z vna illarū. nā z filij⁹ tu⁹ sic est in medio pueroꝝ pctōr Secūda ꝑm Bedā. Sic christ⁹ sic z beata ẏgo legi sponte est subiecta. vt nos a leg̈ vinculo solueremur. Triplici enī legi hodie se christ⁹ cum matre subdere voluit. Legi paupeꝝ. in eo q̄ oblationē paupeꝝ elegit Legi pctōr. in eo q̄ ipse cū matre voluit expiari. Itē legi seruoꝝ. in eo q̄ voluit redimi. Tertia vt occasionē scādali vitaret. Nōdū enī notū erat ipsam sine semīe peperisse. Un̄ si nō obseruasset dies purificatōis sue. fuisset iudeis occasio scādali z murmurationis contra ipsam. Quarta vt legē purificatōis termināret aduenīēte scz christo q̄ est purificatio nostra q̄ p fidē nos purificat. Actu.xv. Quinta vt nobis exemplū hūilitatis daret. Nā humiliauit se etiā in bis ad q̄ nō tenebat. Sexta vt nos spūaliter purgādos instrueret añq̄z tēplum īgrediamur ¶ Deinde cū dicit ⌊Tulerūt illū⌋ ponitur ẏginis puerpe cū puero in tēplū ingressio Et duo facit. Quia ꝓmo ponit̄ puer ihesu ī templū delatio. Secūdo subijcit̄ eius dē delatōis cā z rō. Ibi. ⌊vt sisterēt eū dño⌋ dic̄ ergo ⌊tulerūt⌋ scz maria z ioseph ⌊illū⌋ .s. puer ihesū. ⌊in hierusalem⌋ portātes eū in brachijs. Nō enī bethleē distat a hierlm nisi q̄tuoꝝ miliaria siue duas leucas. ¶ Nota q̄ nō erat licitū in deis sacrificare dño in quocūq̄z loco sz in vno tantū vt delicz in eo quē elegisset dñs in terra eoꝝ. vt dr Deut.xij. Loc⁹ aūt iste quē elegit dñs fuit hierlm. vt.ij.regū.viij.z.ij. Paral'.vj. Fuit āt illa ciuitas ꝑgrua ad hoc. q̄ ipsa dr esse in medio terre habitabilis. Nūc vo q̄ cultus dei ampliat⁹ est. vbiq̄z potest dño sacrificari. Et hoc predixit dñs Malach.j. Ab ortu solis vsq̄z ad occasum magnū ē nomē meū in gētib⁹ z in oī loco sacrificat̄ z offert̄ noī meo oblatio mūda ¶ Moralit̄ nota q̄ p hierusalem q̄ interp̄tat̄ visio pacis intelligit̄ vita btā. in quā nemo infert nisi pus impleti sint dies purgationis Quia nisi quis sit plene purgat⁹ z ita pur⁹ sicut fuit i baptismo. nō pt puenire ad istā hierlm vel etiā in templū celeste. Tal' aūt purificatio celebrat̄ vel hic in pnti p pnām z tribulationes z hmōi. vel in purgatorio ¶ Deinde cū dicit ⌊vt sisterēt eū dño⌋ ponit̄ delationis pueri causa z rō. Tulerunt aūt eū ppter duo. vi delicet vt eū dño sisterēt. z vt hostiā p eo offerēt Et hec duo exp̄mit hic euā gelista adducens ad vtrūq̄z legis ꝓcordātiā. Scōa ibi. ⌊Et vt darēt hostias⌋ Dicit ergo. ⌊tulerūt inquā eū. vt sisterent⌋ .i. p̄sentarēt vel offerrent aut ꝓsecrarēt. ⌊eū dño⌋ ꝑm glosam. Ex diceret aliq̄s quō aut q̄re deo patri p̄ntat̄. q̄ nunq̄z ab ei⁹ aspectib⁹ latuit. Ad qđ dici potest. q̄ multiplici ex cā p̄cepta erat hmōi infantū p̄ntatio ¶ Una erat vt ex hoc infans esset dño ꝓsecrat⁹. Ex ppter ꝟ nō est p̄ntatus christ⁹ q̄ ab instāti sue ꝓceptiōis sanctussanctoꝝ fuit. Un̄ q̄ glosa exponit ⌊sisterēt⌋ .i. ꝓsecrarent. intelligēdū est referendo ad alios infantes Vel vt eū ꝓsecrarēt .i. cōsecratū eū esse oñderent ¶ Alia cā erat vt ex tūc de⁹ infantem custodiret Ex nec ppter hoc christ⁹ fuit p̄ntat⁹. q̄ illi sp inerat diuinitas custodiēs hoīem ꝟ ꝑsal. Angelis suis mādauit de te vt custodiāt te. ¶ Tertia cā erat vt ex hoc oñderet q̄ ipse infans erat dei. z nō infans tanq̄z res dei ei p̄ntāda erat. Et ex hac cā beata ẏgo christū infantē p̄capue p̄ntare debuit q̄ nihil est ita dei patris. sic vnigenit⁹ filius ei⁹. Un̄ angel⁹ ad ẏginē p̄dixerat Luc̄.j. Qđ enīz ex te nascet̄ sanctū. vocabit̄ filius dei ◆ Quarta causa erat. vt ex hoc oñderet q̄ infans nō soluz erat dei. sz etiā a deo q̄ coopat̄ formatiōi corpis z creat aīam z eā corpi infundit. Et q̄ diuīa vi⁹ spēaliter opata est in cōceptu saluatoris. q̄ absq̄z vllo adiutorio nature facta est illa cōceptio z corporis formatio ī instāti. ideo int̄ oēs infantes ipse debuit merito p̄ntari. ¶ Quinta causa erat vt hec p̄ntatio esset quasi q̄dam grāyactio de eo q̄ deus dedit. plē. Et q̄ a piculo ptus puerperā p̄seruauit. Et hac de causa marie beata ẏgo puerum debuit p̄ntare. Pōntabat enī ipsa beata virgo maria puer dño grās agēs deo patri de tanto munere. q̄ ipsa ẏgo eū cōcepat z peperat. z q̄ ipsa ītalis ple dignissima deo patri cōmūicabat Quid aūt ipsa ẏgo tūc orauerit. quid ve dixerit scriptū nō habem⁹ Ex forte silia his ẏba saltem ore cordis dicebat Ecce dñe sancte pater. p̄nto tibi filiū tuū a te eternaliter genitū. z de me paliter natū. Ecce p̄nto tibi eū q̄ tibi sp est p̄ns. Grās tibi ago q̄ sic eū cōcepi mirabiliter et peperi ineffabiliter. O sancte pat̄ hūc filiū tuū z meū tibi offero oblationē nouā. deū carō factū. q̄ semetipsuz tibi oblatur⁹ est p salute mūdi. Vel aliter pōt dici ꝑm Athanasiū. Q⁹ hoc factū est nob⁹ in exēplū. vt sicut nō grā sui de⁹ factus est hō. sz vt nos p gr̄iā faceret deos. nec ppter se circūcisus ē i carne sz vt nos spūaliter circūcidamur. Sic ppter nos sistitur dño. vt discamus deo p̄ntare nosipsos.

¶ Deinde adducit cõcordãtiã legis dicẽs ¶ Sic scriptũ est in lege dñi ¶ .l. Exo. xiij ¶ Q̃ omne masculinũ adaperiẽs vuluã ¶ .i. q̃d apta matrice vl' utero pmo exit ĩ mundũ. hoc est. pmogenitũ. ¶ sanctũ dño vocabit̃ ¶ .i. sanctificabit̃ et pñtabit̃ dño. Sic enĩ dicit text⁹ legis vbi supra. Locut⁹ ẽ dñs ad moysen. d. Sanctifica mihi oẽ primogenitũ q̃d apit vuluã in filijs israel. tã de hominib⁹ q̃z de iumẽtis. mea enĩ sũt oĩa. Itẽ eodẽ libro. c. xxxiij. Oẽ q̃d apit vuluã masculini generis meũ est. Ex q̃ serie vboꝝ legis ptz manifeste. q̃ hec lex ñ erat obligatoria christo. q̃ ipe nascẽs non aperuit vuluã vginis. sz clauso utero exiuit sic̃ radi⁹ solis clausũ vl' integꝝ vitrum penetrat Vñ Amb. sup Lucã. Nõ virilis coit⁹ vulue vginalis secreta reseruat. sz imaculatũ semẽ iuuenilibiliter spũs sctũs infudit. Q̃ ergo scriptura ait: ¶ adaperiẽs vuluã ¶ plusquã natiuitatis more loq̃tur. nõ q̃ dei sacri vẽtris hospiciũ q̃d ingressus sanctificauit. egressus deuirginasse credẽdus est ¶ Sz circa ℔ q̃ dic̃ ¶ Oẽ pmogenitũ sanctũ domino vocabit̃ ¶ Dubitat̃ quõ ℔ sit verꝝ. cũ multos masculos pmogenitos sceleratissimos fuisse nõ lateat. Et dicẽdũ ꝑm Bedã. Q̃ sanctũ domino iõ dicebat̃. q̃ dño debebat̃. z ad sanctũ cultũ redigebat̃ vel redimebat̃. Vl' mystice ꝑm ambrosiũ Oẽ pmogenitũ dicebat̃ sanctũ. q̃ ipsum christũ sanctũ sanctoꝝ pfigurabat. eo q̃ sol⁹ sanctus ecclie vginis ad regenerãdos pl'os apiret genitale secretũ. ¶ Et nota q̃ q̃daꝝ pmogenita redimebant̃ sic̃ pmogenita. xij. tribuuꝝ q̃ redimebant̃ q̃nq; siclis. Quedã vo nõ redimebãt̃. sz eũ ad adultã etatẽ pueniebãt̃. sp dño in tẽplo seruiebãt̃. sic̃ de tribu leui. Sic̃ et pmogenita mũdoꝝ aĩalũ nõ redimebãt̃ sz dõ offerebãt̃. quedaꝝ vo cõmutabant̃ vt pmogenita asini in ouẽ. quedã occidebãt̃ vt pmogenita canis. Cũ ergo christ⁹ fuerit de tribu iuda q̃ fuit vna. xij. tribuũ. sic pñtabat̃ dño q̃ redimebat̃. vt seq̃t ¶ F Deinde cũ dicit. ¶ Et vt darẽt hostias ¶ ponit scda cã q̃re delat⁹ est christ⁹ ĩ templũ. ſ. vt ꝑ eo hostiã offerrẽt. ꝑm pceptũ legis Vbi Chryso. sic exclamat Q̃ pfũditatẽ diuitiaꝝ sapie z scie dei. q̃ p singlas hostias honorat̃ cũ prẽfiguras leg̃ custodit vitas. q̃ legis est ꝓditor sic̃ de⁹ legẽ custodit vt hõ. Adduc autẽ ꝓcordantiã legis q̃lis fuerit ista oblatio dicẽs ¶ ꝑm q̃ dictũ ẽ i lege dñi ¶ .l. leuit̃. vbi supra ¶ par turturꝝ aut duos pullos colũbaꝝ ¶ Hec erat oblatio paupeꝝ. sz agn⁹ diuitũ. Non dixit pullos turturꝝ sic̃ pullos colũbaꝝ ꝑm glosam. quia pulli colũbaꝝ sp inuenũt̃. pulli autem turturꝝ non semper inueniuntur. Turtures tamẽ semp inueniuntur. Nõ dixit par colũbaꝝ sic̃ dixit par turturꝝ q̃. colũba est auis libidinosa. z iõ in suo sacrificio de⁹ eã noluit offerri Turtur aũt est auis pudica ¶ Et nota q̃ licet btã ỹgo alteꝝ illoꝝ obtulit. ſ. vel par turturꝝ vl' duos pullos colũbaꝝ z nõ vtrũq;. Euã gelista tñ nõ dicit q̃d hoꝝ alterũ obtulerit z ℔ ppter mysteriũ Q̃ enĩ turtur ẽ auis casta z colũba fecũda. q̃ꝝ vtrũq; fuit ĩ ỹgine. iõ vtrũq; ponit euãgelista. Obtulit ergo btã ỹgo tanq̃z paupcula par turturꝝ aut duos pullos colũbaꝝ. vnũ in olocaustũ ꝑ filio. alteruz ꝑ pctõ quãuis absq; oĩ pctõ eẽt. In ℔ tñ se subdẽs legi peccatricũ. vt dictũ est supra ¶ Circa q̃d dubitaret aliq̃s cuz lex dicat q̃ mulier enixa offerebat turturẽ aut pullũ colũbe ꝑ pctõ suo. Nũ q̃d pepisse pctũm est. aut etiã cõcepisse ℔ dicendum q̃ nõ est sic intelligendũ. ac si peccasset mulier in actu ꝓcept⁹ vl' ptus ex libidine. Nõ enĩ act⁹ matrimonij carnal' peccatũ est. sz q̃ excusat̃ act⁹ ille ꝑ matrimoniũ ne sit pctũz. Ideo dõ q̃ matrimoniũ instituit. offerebat̃ sacrificiũ ꝑ pctõ cui pctõ adhibuit remediũ matrimoniũ excusans libidinem. put dicit beat⁹ Aug⁹. sup Geñ. ad litteraz ¶ Et ℔ dico saluis alijs debitis circũstãtijs actus matrimonial'. quaꝝ si aliq̃ deficeret nõ esset omnino ille act⁹ sine pctõ. Vel ℔ q̃ dr ꝑ pctõ. intelligi põt de pctõ originali ꝑm beatũ Aug̃. in glosa Vñ est illud ps. Ecce enĩ in iniq̃tatib⁹ ꝓcept⁹ sũz. Et nota ꝑm Bedã. Q̃ dñs cũ diues essz. pauper fieri dignat⁹ est. z paupeꝝ oblatiõz ꝑ eo fieri voluit. vt nos sua pauptate diuitiaꝝ suaꝝ donaret esse ptícipes. ¶ G Moraliter hic attẽdẽda sunt tria. ſ. mysteriũ purgatiõis marie. sacramẽtũ delatiõis dñice. z significãtia oblatiõis facte. ¶ Quãtũ ad ꝑmũ sciendũ q̃ maria q̃ interꝓtatur stella maris vl' amaꝝ mare. designat aiaz siue sit in lumine vite ꝓtẽplatiue. siue in amaritudine vite actiue Et vtriq; necessaria ẽ purgatio Q̃ videlicz aĩa ꝓtẽplatiua purgeꝝ a superbia. q̃d quidẽ fit ꝑ timorẽ. Job. xli. Cũ sblat⁹ fuerit timebunt angeli z territi purgabunt̃. Vite vo actiue necessaria est purgatõ a negligẽtia. q̃d fit ꝑ rigorem z laborẽ. Ecc̃. vij. Be negligẽtia tua purgate cũ paucis ¶ Quãtũ ad secũdũ videlicz sacramentũ delatiõis dñice sciẽdũ. q̃ legim⁹ christuz delatũ in bierlim vt hic. z legim⁹ etiã eũ delatũ i egyptũ ¶ Matth̃. ij. In q̃ docemur q̃ ples mẽtis nostre q̃ est intelligẽtia. nũc eleuãda est ad cõtẽplationẽ eternoꝝ. q̃ ꝑ bierlim designat̃ q̃ interꝓtat̃ visio pacis. Nũc vo deꝑmẽda est ad ꝓsideratiõnẽ ꝓpꝛoꝝ defectuũ. q̃ ꝑ egyptũ õsignat̃ Egyptus enĩ interꝓtat̃ tenebre ¶ Psal. xvij. Illumina tenebras meas. ¶ Quãtũ ad tertiũ scz q̃ntũ ad designãtiã oblatiõis est notãdũ. q̃ oblatio inde

terminatē fiebat de turture vl' colūba. Per turtu
rē que est soluua ga 7 casta intelligit vita cōtēpla
tiua. Per colūbā vo q gregatim volat 7 ē fecun
da, signat actiua. 7 vtraq3 auis gemitū hz p can
tu, sz aliter 7 alit. Gemit9 eni turturis cōpetit cō
tēplatiuis 7 hic geminat. Unū dr: Par turturum
Prim9 gemit9 est amoris. Ro. viij. Nos pmi
cias spūs habētes, intra nos gemiscim9 adopti
onē filioꝝ dei expectātes. Secūdus ē deuotiōis
Roma. viij. Quid oremus sm q oportz nescim9
sed ipse spūs postulat p nob gemitib9 inenarra
bilib9. Cañ. ij. Vox turturis audita ē. Gemitus
vo colūbe cōpetit actuis Et hic est duplex. Unū
dicit. Duos pullos colūbaꝝ. Un9 est p pctis p
priis. Psal. Afflict9 sum 7 hūliat9 sum nimis.
rugiebā a gemitu cordis mei Et Esa. lix. d. Qua
si colūbe meditātes gemem9 Alij gemit9 ē pro
peccatis alienis. Threñ. j. Vēs porte ei9 destru
cte, sacerdotes ei9 gemētes. Et Naū. ij. Ancille
captiu9 adduct9 ē 7 ancille ei9 minabāt gemētes
vt colūbe

Predicta igit recolligēdo di
cem9 q in hac purgatiōe, delatiōe, et oblatiōe, si
gnat q q purgat9 ē a supbia 7 negligētia, dispo
situs est vt ascēdat ad ptemplationē dei, 7 descē
dat ad cōsiderationē sui. Et rursus ascēdens ge
mat ex amore 7 deuotiōe, et deorsum rediēs ge
mat ex cōtritiōe 7 cōpassione. In his cōsistit p
fecto fidelis aīe deo deuote. Sunt 7 alie q3 plēs
ppietates tā turturis q3 colūbe. Proprietates
turturis cōprehēdunt his vsib9. Alta petit tur
tur. cātando gemit. veniēs ver Nūciat. 7 caste vi
uit solus q3 morat. Pullos nocte fouet mortici
nāq3 fugit. Et hec oia adaptari pñt ptēplatiuis
Propietates vo colūbe sūt he. Grana legit. voli
tat sociata. cadauera vitat. Felle caret plāgit so
cium p oscula tāgit. Petra dat huic nidū. fugit
hostē flumine visum. Rostro nō ledit. gemios
pullos bñ nutrit. Et hec a propate conueniunt
actuis si q̄s ea diligēter voluerit adaptare

Secūda pars expositiōis euāgelij.

CV

Ecce hō erat in hie
rusalē cui nomē symeon. Et hō
iste iust9 et timorat9 expectans
consolationē israel. et spūssanctus erat
in eo. Et respōsum acceperat a spūsan
cto. nō visurū se mortē. nisi prius vide
ret christū dominū

Secūda ps in
qua agit de symeonis senis lōga expectatiōe. et
diuidit in duas. Quia pmo tāgit ipsi9 senis mlt
iplex cōmēdatio Secūdo ponit diuina ei facta
reuelatio. Ibi. Et rñsum. Cōmendat aūt iste
venerādus senex a sex

Primo a sanctitate lo
ci in q̄ habitabat. Et ecce q̄si nouū ppigium.
res admirabil. 7 res inaudita. q2 videlz hō erat
in hierlm q̄ est ciuitas sancta 7 venerabilis. ci
uitas regal' 7 sacerdotal'. vbi potissime vigebat
cult9 diuin9. In hac magi pus ab oriēte venien
tes christū natū pdicauerunt. De quo forte hō
iste audierat. Un ab ea ciuitate ñ recedebat. Q
q̄ sanctū est habitare i hierlm Mā 7 ipse christ9
remānsit in hierlm vt i euāgelio p̄cedēti habetur

Secdo cōmēdat ab interptatione nois Cui
nomē symeō. Symeon interptat exaudibilis
Mā longū desiderū suū de vidēdo christo. de9
exaudierat Psal. Desiderū aīme ei9 tribuisti
ei.

Tertio cōmēdat ab illa pte pfectiōis q̄ est
opatio boni Et hō iste iust9 Justicia nāq3 est
rectitudo volūtatis q̄ facit hoiem p viā rectā in
cedere. Bap. x. Justū deduxit dñs p vias rectas
7 ondit illi regnū dei.

Quarto cōmendat ab
alia pte pfectiōis q̄ ē declinare a malo. ibi. Et ti
morat9 castō scz timore. de q̄ prb. j. In timo
re dñi declinat ois a malo. Job. j. Vir erat in ter
ra nois Job simplex et rect9 ac timēs deū 7 re
cedēs a malo.

Quito cōmēdat ab expectatō
ne mētis desiderio Expectās pslatiōz israel.
id ē. christū q̄ ē pslatō credētiū. Gen. xlix. Salu
tare tuū expectabo dñe. Et Judic. viij. Expecte
m9 hūles pslatiōes. Un sibi ꝓpetebat dici ist9
Habacuc. ij. Si morā fecerit expecta eū. q2 veniēs
veniet 7 ñ tardabit

Sexto cōmēdat a sanctitate
mētis Et spūssctūs erat in eo. s. p grāz 7 charita
tē. Neq3 ei potuiss3 ita iust9 7 timorat9 ee. nisi fu
isset in eo spūssctūs sāctificās, edocēs, custodiēs, 7
dirigēs eū Ro. v. Charitas dei diffusa ē in cordib9
nris p inhabitātē spūs ei nob

Septimo cū dic
Et rñsum ponit diuin9 effctā reuelatō. q2 rñsū
accepat p reuelatōz a spūsctō q̄ ipo erat ñ
visurū se mortē nisi prius videret christū dñi Un
poterat dicere illō Job. xix. In carne mea videbo
deū saluatorē meum. Et illō ps. Nō moriar sz vi
uā 7 narrabo opa dñi Et nota q rñsū ñ dat ni
si petēti 7 inrogāti. Un cū dr q ille hō iust9 acce
pit rñsū a spūsctō, dat intelligi q freqnter cū suspiri
is, lachrymis, 7 gemitib9 orādo ad deū altissimū
clamauerat. vt mitterz saluatorē, redemptorē, 7 cō
solatorē israel. Et forte inter ꝑba plāgētis 7 orātis
b fuerūt ꝑba vel cōsimilia in sria. Et nūc dñe q̄
re tardas, quare faciē tuā auertis, obliuisceris i
opie nostre 7 tribulatōis nre. Mitte dñe saluato
rem potius, redemptorē captiuis, cōsolatorem
mestis Veni domine, veni libera nos 7 salua nos
Scio q in proximo es venturus. Beati oculi
qui te videbūt Puta sine videbo illum, puta sine

moꝛar añq̄z veniat. putasne sim dignus intueri cōsolatoꝛē in ysrael. Nolo certe moꝛi nisi videaz illū p quē moꝛs vinceꝛ. Nolo eꝛ ꝫ seculo discedere nisi illū videā p quē cōditū est seculū. Ex his vel silib⁹ dictis forsan iteꝛatq̄z iteruz ad lachrymas z gemit⁹ ꝙuertebat. Vere iste hō alr daniel id est. vir desideriozꝝ fuit. Dañ. ix. Uñ ei⁹ desideriū pia dei auris audiuit. Propr̄ qđ et symeon. id est. exaudibilis vl audit⁹ merito est vocatus. Rñsum est enī ei a spūsancto. q̄si sub his verbis que dicta fuerūt danieli. Daniel. x. Noli timere vir desideriozꝝ pax tibi. ꝙfortare et esto robust⁹. cōfide senioꝛ iuuētutis vigoꝛē sumas. nō te frangat etas grauioꝛ. nō concutiat te moꝛs vicinioꝛ nō moꝛieris nisi videas. nisi etiā tāgas. z nisi vlteri⁹ etiā amplexeris christū. In q̄ rñso senex cōfortat⁹ lōganimit̄ expectabat redēptionē ysrael.

Dubitaret aūt aliq̄s quō possit moꝛs videri cū nō sit nisi q̄dā ꝙuatio. Et tñ dixit hic. Non vidsuꝛse moꝛtē ꝛc. Ad qđ dicēdū ꝑm Bedā q̄ videre hic accipit̄ ꝙ experiri. Multūq̄z felix mortez videbit carnis. q̄cūq̄z christū deū ꝙpus ocul' cordis videre sategerit. ꝙersationē habendo in celesti hierlm. tēpli dei limia frequētādo. hoc ē. scōꝝ inq̄b⁹ deꝰ habitat exēpla sectādo. Hec Beda

Tertia pars expositiōis euāgelij.

CVI

Et uenit in spū in templū. Et cū inducerēt puerꝝ iesuz parētes ei⁹. vt facerēt scōm consuetudinē legis, p eo. et ipse accepit eū in vlnas suas et benedixit deū et dixit. Nūc dimittis seruū tuū domine scōm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Qđ parasti ante faciem oīm populoꝝ. Lumē ad reuelatiōz gentiū. et gl'iam plebis tue ysrael.

Tertia ps in q̄ agit̄ de eu sōe senis deuota cōsolatiōe. In q̄ tria tāguntr̄. Primo tāgit̄ symeonis in tēplū mirāda aduētio. qꝛ venit in spū in templū .i. mot⁹ z unstigatus a spūsctō illa hora vt tūc veniret. Uel forte erat sibi reuelatū q̄ tali die attēderet quē videret gestari in vlnis vginis oblationē paupeꝝ deferētis. q̄ ipse est christus

Moraliter hic docemur ꝑm Orig. q̄ q̄ vult tenere z amplerari iesū. dz venire i templū in spū. id est. ductu spūsancti. Nō aūt in spū superbie sicut ambicioſi q̄ sibi vsurpāt dignitates et honoꝛes ecclīasticos. Nō in spū auaricie sicut simoniaci. Nō in spū inanis glie quēadmodū ille vel illi q̄ se oꝛnāt vestimētis coꝛonis z capillaturis vt appareāt hoīb⁹. Nō in spū simulationis siē hypocrite. Nō in spū luxurie. siē q̄ iō ad eccl'iam veniunt vt mulieres videāt z ab eis ꝙcupiscāt. Nō in spū vanitatis. siē q̄ veniūt ad eccliaz cā solatij vl vt vana loquant. Nō in spū accidie. siē q̄ sūt in ecclesia z dozmiūt in ꝑdicatiōib⁹ z in officio non oꝛāt. Tali inq̄z spū veniētes nō videt christū. nō eū amplexari pñt spūalibus aie brachijs.

Secūdo tāgit̄ christi pueri ab eodē symeone iocūda gestatio. qꝛ cū inducerent .i. int⁹ ducerent. in tēplū. s. pueꝝ iesū pentes ei⁹ .scz maria q̄ erat vē parēs. z ioseph q̄ erat parēs ꝑm opinionē vt facerēt ꝑm ꝙsuetudinē leg̃ p eo. Que cō ꝙsuetudo stabat in trib⁹ ꝑdictis. puta qꝛ eū ꝑtaꝛuerūt dño. z qꝛ ꝑ eo obtulerūt turturē aut pullū colūbe. z qꝛ eū redemerūt q̄nq̄z siclis cū eēt ꝑmogenit⁹. et ipse accepit eū in vlnas suas. Ubi exclamat Greg. nyss. Q̄z beat⁹ ille sacer ad sacra introit⁹ p quē ad christū puenit. O beate manꝰ que vbū vite palpauerūt z vlne q̄s ad eq̄ suscep̄tionē pauit. Nota q̄ iste venerāb⁹ senex aduertebat diligenter si videret in turbā deferri puerulū natū ex vgine. Offerebāt qđē i tēplo filij nobiliū ac diuitū. sz hos ñ attēdebat ille. Sz cū intro duceꝛēt christū in tēplū statī cognouit symeō infante. z moꝛ dimissis aliis. currēs venit ad vginē. Et ñ suffecit sibi adoꝛare. videre. z tāgere puerulū. nisi etiā accipet eū in brachia de sinu vginis. Et miꝛ est si btā vgo nō ꝓhibuit senē ab ea accipe puerꝝ z amplectu ipsū. Sed non dubiū q̄n ipsa cognouerit in spū deuotū desideriuz senis. z intellexerit placere deo patri q̄ ille homo cōsolaret̄ i amplexu pueri. Et attende q̄ forte nōnulli stulti. nō sapientes que dei sunt risissent. videntes senez hominem gestare infantē in vlnis z exultare. Sed symeon de hoc non fuit cura. portabat ipse infantem. factus est in puero puer. Gaudebat et exultabat. Felix nimiū fuit ille symeon qui tantā cōsolationē meruit quā desideraueꝛāt patriarche z ꝓphete z non acceperāt. Et non dubium q̄n ex huiusmodi amplexu christi iesu iste symeon multas mentales cōsolationes receperit. et singularia charismata gratiaꝝ. Nec mirū. quia sicut dicit Origenes. Si ad tactum fimbrie vestimenti mulier sanata est. Quid putandū est ꝺ symeone. qui in suas vlnas accepit infantē. z gaudebat paruuluz a se gestari qui venerat ad vinctos resoluendos. sciens neminē eū posse ꝺ claustro coꝛporis emittere. cuz spe future vite. nisi is quem in brachijs cōtinebat. Unde z doctoꝛ grecus dicit. q̄ infantis ineffabile iubar adeo illustrauit senē. vt ꝓcessu tpis. futura moꝛ sibi fieret nota.

C Tertio ponit cantici diuine laudis deuota decantatio cū dicit. Et bñdixit deum.

In Die Purificationis Marie CVI

Et hec bñdictio fuit laudis ⁊ grāȝ actiōis. Et bene potuit deū bñdicere ⁊ laudare p tāto bñficio ꝓsolatiōis ei prestito. ¶ Et dixit: ¶ Nūc dimittis ¶. In quo cātico symeon duo facit. ¶ Primo pmittit spūalem cōsolationē sui. ¶ Secūdo subdit sublimē magnificationez pueri christi. Ibi. ¶ Quia viderūt oculi ⁊c ¶ Ondit autē venerādus senex se cōsolatuz in pmissa christi ex triplici rōe. ¶ Prio ppter dignationē maiestatis. q. scz dñs venerat ad seruū. ¶ Propt̄ qđ dic̄. ¶ Nūc dimittis seruū tuū dñe ¶. j. Reg. vlt̄. Quid cause ē vt veniat dominꝰ meꝰ rex ad seruū suū. Dicit aūt. ¶ Nūc dimittis ¶. i. dimittas vt intelligat optatiue. Q. d. O dñe vtinā nūc dimittas seruū tuuz in pace. Secūdo ppter impletionē vitatis. ¶ Propt̄ qđ dicit ¶ sm vbū tuū ¶. quo scz mihi dixisti. Nō videbis mortē nisi pus videas christū. Esa. lv. Verbum qđ egredietur de ore meo. nō reuertet̄ ad me vacuum. Et ideo dicere poterat illud ps. Bonitatē fecisti cū seruo tuo dñe sm vbū tuū. Tertio ppter adeptionē trāquillitatis. ¶ Propt̄ qđ dicit. ¶ ipa ce ¶ Jā enī veniente illo q̄ dicit. In me pacē habebitis Joh. xvj. Iste iust⁹ dicebat se in pace mori. Cupiebat ei dissolui ⁊ eē cū christo. ¶ Phil. j. Un̄ bñ poterat dicere illud Gen. xlvj. Jā letus moriar q. vidi faciē tuā. Un̄ Aug. Quis est q̄ isto seculo recedit in pace. nisi is q̄ intelligit. q. deus erat in christo mūdū reconcilians sibi. nibilqz hz inimicū deo. scz oēm pacē in se bonis opib⁹ assūpsit. ¶ Deinde cū dicit. ¶ Quia viderunt oculi ¶ subdit sublimis magnificatio christi pueri. ¶ Magnificat aūt eū sm triplicē ei⁹ excellētiā scz clemētie. sapie. ⁊ maiestatis siue potentie. Ex clemētia venit sal⁹. Ex sapia fulget lux. Ex maiestate vel potētia relucet gloria. Est igit̄ christ⁹ salus omnib⁹ pl̄is vniuersaliť. lux gētib⁹ spēaliť. ⁊ gloria israelitis singulariť. Et hec tria tāgit ℔ symeon. ¶ Quātū ad salutē clemētie dic̄. ¶ Quia viderūt oculi mei salutare tuū ¶. i. iesum q̄ interp̄tat salutare. Viderūt q̄dē oculi carnis hoiem. scz oculi mētis cognouerūt eū eē deū Quia dicit Greg. Nyss. p hoc q̄ vidit christū oculis corpalib⁹. oculi mētis fuerūt illūiati fulgore spūssancti. q̄ verbū eternuz in carne cognouit. ⁊ saluatorē mūdi oib⁹ p̄dicauit. Un̄ poterat dici symeōi illud Job. viij. Videbis faciē ei⁹ i iubilo. Et q̄nam hec sal⁹ nō erat pticularis scz vniuersaľ. Ideo subdit. ¶ Qđ pasti añ faciez ⁊c ¶ Qđ scz salutare. ¶ pasti ¶ nō solū visibile scz ⁊ palpabile ¶ añ faciē ¶ q. in pmptu est ℔ salutare oib⁹ se p̄tans. q. i salutē oīm venit. Un̄ dic̄ ¶ oīm pl̄oz ¶ psal. Uidebūt oēs fines terre salutare dei nostri. Ubi attende sagacitatē bui⁹ venerādi senis. q. cū tāto zelo p̄stolauerat salutē israel. q. p⁹ q̄z voto potit⁹ est exclamauit se vidisse salutē oīm pl̄oz Signanter etiā dic̄ ¶ añ faciē ¶ sm Theophilū. vt scz oib⁹ ei⁹ incarnatio appareret ¶ Quātū ad lumen sapie addit ¶ Lumē ad reuelatiōz gētiū ¶ Qđ inquā salutare pasti lumē. i. vt sit lumē rey. ¶ ad reuelatiōz gentiū ¶. i. ad ℔ vt lumē reueleť ⁊ manifesteť christ⁹ gētib⁹ Esa. xlix. Dedite in lucē gētium vt sis sal⁹ mea vsqz ad extremū terre. Nā sic dicit athanasi⁹. Gētes añ christi aduētū in vltimis tenebris erāt p̄stitute. vt potē cognitiōe diuina p̄uate. Et iō eaz cecitatē christ⁹ triplicit illūiauit. s. doctrinis. miracul⁹ ⁊ sacramētis Un̄ signāter dr. ¶ Lumē ad reuelatiōz gentiū ¶. Esa. ix. Populus q̄ ambulabat i tenebris vidit lucē magnā. ¶ Quātū vo ad gliaz maiestatis subdit. ¶ ⁊ gloriā plebis tue israel ¶ Q. de israel nat⁹ ē sm carnē. ⁊ hoc eis cedebat i magnā gliaz Esa. xij. Erit germē dñi in magnificētia ⁊ glia fruct⁹ tre sublimis ⁊ exultatio his qui saluati fuerint ex israel ¶ Aduerte q. q. reuelatio gētiū melioꝛ ē q̄z gloria israel. Iō illa hunc p̄mittit ¶ Et nota sm Athanasiū. q. pl̄us israelitic⁹ illuminabat lege. Iō nō dic̄ q. illi⁹ p̄auerit lumē sic gētib⁹ scz gloriā. memoꝛās antiquā histoꝛiā. q. sic olim dñs moyses alloquēdo gliosam retulit faciē. sic ⁊ ip̄i diuinā būanitatis lucē ptingēte. vet⁹ abijciēdo velamē. in eāde imagineꝛ trāsformarēt de glia in gliam. ij. Coꝛ. xij. Ut isto intelligi p̄t de glia beatifica ad quā spēat̄ pl̄s israel fuit adoptat⁹. Baruch. iij. O israel q̄z magn̄ est dom⁹ dei ⁊ ingēs loc⁹ possessiōis ei⁹. Dz tūc obijcit̄ q. pauci eoꝛ peruenūt ad illā gliaz. Ad ℔ rndet Cyrill⁹. Q. ⁊ si q̄ dā eoꝛ inobedientes fuerint. ⁊ pene oēs fuerīt increduli ⁊ iimici crucis christi. tñ reliq̄e eoꝛ saluefiēt. ⁊ pl̄es eoꝛ p. christū puenerūt ad gliaz. Nam p̄micie fuere apl̄i q. fulgoꝛes vniuersū oꝛbē illustrāt. Et sic intelligēdo tūc sm bedā bñ reuelatō gentiū israelis glie p̄ferť. Q. cū plenitudo gētium introierit tūc oīs israel salu⁹ erit Ro. xi. ¶ Q. Illū dicere possum⁹ q̄ i ℔ cātico magnifico cōmendat̄ christ⁹ quo ad q̄ttuoꝛ. sm q̄ttuoꝛ nomina q̄b⁹ symeon christū appellat. Cōmēdatur enī christ⁹ vt pax. vt salus. vt lumen. et vt gloria Pax est quia mediatoꝛ. Salus quia redēptoꝛ. Lumen quia doctoꝛ. Gloria quia p̄miatoꝛ. Et i his quattuoꝛ cōsistit pfecta christi cōmendatio. imo totius euangelice histoꝛie quedam breuissima comprebēsio. Ea nanqz que respiciūt eius incarnationem cōprbendunt̄ in pace. Ipse enim est pax nostra que fecit vtraqz vnū Ephesoꝛ. ij. Quia vtramqz naturam in vno supposito vniuit. duos populos in vnum copulauit.

dans pacẽ bis q̄ longe ⁊ pacẽ bis q̄ ppe. deũ etiam hoĩ recõciliauit. Ea vo q̄ respiciũt ei⁹ põicationẽ ⁊ vite sue ꝓuersationẽ ac miraculoꝝ opationẽ cõprehendunt in luce. Vñ ipse dixit Joh. viij. Ego sum lux mũdi. Que aũt respiciũt redẽptionẽ ⁊ passionẽ cõprehẽdunt in nomĩe salutis Gz que respiciũt resurrectiõz ⁊ ascẽsionẽ cõphẽdunt in glia. Et q̄ canticuz illud sic cõtinet laudis christi plenitudinẽ ⁊ senis morẽtis ꝓsolationẽ. Jõ in sero cantat in cõpletorio

Sermo de eodem

CVII

Cum ĩducerent puerum iesum parẽtes ei⁹. vt facerent secũdũ cõsuetudinez legis p eo. et ipse accepit eum in vlnas suas. et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis ẽ. Luc. ij. In vbis pmissis cõphendunt tria pñtem solẽnitatẽ spẽaliter attollẽtia. Primũ est christi in templũ ĩductio pñtialis. qđ notat cũ premittit. Cũ ĩducerent puerz iesũ parẽtes ei⁹ Secundũ est pentũ ei⁹ p eo oblatio legalis. qđ innuit in eo q̄ addit vt facerẽt ꝑm ꝓsuetudinẽ legis p eo Tertũ ẽ symeonis senis ꝓsolatio salutaris. qđ notat ĩ eo q̄ subinfert. Et ipse scz symeon accepit eum ẽ Et ꝑm hec tria festũ istud tria sortiũ vocabula. Nã rõe pmi dictũ est ipapati. qđ idẽ est q̄ pñtatio. eo q̄ ipso die christ⁹ est pñtat⁹ ĩ tẽplo. Ratione secũdi dr festũ purificatiõis. eo q̄ eodẽ die beata vgo p sui purificatõe ꝑm legẽ licet ñ ĩdigeret oblationẽ fecit. Rõe tertij dr cãdelaria vl festũ lumiũ. eo q̄ hodie cãdelas bñdictas ⁊ accensas in manib⁹ gestam⁹. repũtãtes ⁊ sectãtes ĩ Ꝟ deuotionẽ symeonis. Circa pmuz tria innuẽda cõsiderant. Primo q̄ vl vbi induct⁹ q̄ ĩ tẽpluz. Cũ inq̄t induceret .i. int⁹ ducerẽt supple in templũ. vt colligit ex lrã statim pcedente vbi dr. Et venit in spũ in templuz Et seq̄t. Et cũ ĩducerent Secũdo q̄s induct⁹. q̄ puer iesus. Vñ dicit puerz iesũ . Tertio a qb⁹ psonis. q̄ a parẽtibus suis Vñ dic̃. parẽtes ei⁹ . Ꝟz obmissis duobus reliq̄s. de solo pmo est a gẽdũ. Quãtũ ad pmũ igit sciẽdũ q̄ puer iesus induct⁹ est ⁊ induc̃it in triplex tẽplũ. s. vginale. materiale. ⁊ mẽtale. In pmũ tẽplũ duct⁹ est a spũsctõ psonaliter In secundũ duct⁹ est a pentib⁹ corpalit. In tertiũ ĩducit a deuotis fidelib⁹ spũaliter. De pmo templo ꝓt intelligi istud Ezech. xlviij. Ingressa ẽ maiestas dñi in tẽplũ. Nã op⁹ incarnatiõis q̄ filius dei psonalit duct⁹ fuit in tẽplũ vteri vginal. fuit op⁹ diuĩe maiestatis. vtpote a spũsctõ immediate opatũ. ꝑm illud Luc. j. Spũsctus supueniet ĩte ⁊ v. al. ob. ti. Nocãt tẽplũ vt ad receptionẽ tãti inhabitatoris cõueniẽter aptaret. fuit pictura triplicis imaginis adornatũ Fuit enĩ in btã vgine depicta imago diuinitatis. imago angelice puritatis. ⁊ imago ꝑclarissime bũanitatis. s. christi. Primã imaginẽ depinxit ĩ ea spũsctus p ẽ tie plenitudinẽ q̄ fuit in diuĩe nature sĩlitudinez totaliter trãsformata. Secundã depinxit p vginitatis celsitudinẽ q̄ fuit angelis eq̄pata. imo sup angelos inestimabiliter collaudata Tertiã depinxit p vtutũ pulcritudinẽ. q̄ fuit sup oẽm puram creaturã incõpabiliter decorata B Primo dico q̄ spũsctus depinxit in vgine gliosa imaginẽ sue diuinitatis p grẽ plenitudinẽ q̄ fuit in diuine nature sĩlitudinẽ totaliter transformata. Qđ ptz. Cũ enĩ grẽ effect⁹ sit mentẽ ad esse supnaturale ⁊ diuinũ eleuare. et ei q̄ndã deiformitatẽ inducere. oportuit beatã vginẽ totaliter deiformem similitudinẽ induisse. Cũ ipsa fuerit plenitudo grẽ. Vñ angel⁹ ad eã. Aue inq̄t grã plena Quã trãsformationẽ sui ad deiformẽ sĩlitudinẽ innuit spũsctus loquẽs ad eã Can. viij. Pone me sicut signaculũ sup corz tuũ Sicut enĩ signaculuz id est sigillum si impmat materie molli ⁊ ductili verbi gratia cere. tũc ulla materia recipiet pfecte omnẽ figurã sigilli. sec⁹ si materia sit dura Sic q̄ beata vgo tota fuit mollis ⁊ liq̄da ĩ dei videz amore p grãm oĩmode liquefacta. ĩo pfecte recepit impssionẽ sigilli diuinitatis. ac p hoc tota dei formis est effecta. Nec mirz si enĩ aplĩ et eoz imitatores diuine gratie seu imaginis aut nate efficiunt cõsortes ꝑm illud. ij. Pe. j. Maxima ⁊ gloriosa pmissa donauit nobis deus. vt p hec efficiamini diuine ꝓsortes nature. q̄nto magis hoc verum est de vgine gloriosa. ex qua ipsa cõsors effecta est humane nature. Vñ nõ dubiũ q̄n ipsa totaliter in deiformitatẽ trãslerit. vt q̃si dici valeat q̄dammodo vna dea Quare de ipsa dic̃ app priate spũsctus Can. vj. Una est columba mea perfecta mea. vna ẽ matris sue. electa genitricis sue. Ipsa enĩ virgo benedicta est vna. id ẽ. vnice pelecta creaturis ⁊ singularibus donis spũsctis fulcita. Unde ⁊ columba dicit. Ipsa etã sola est perfecta vtpote ad diuine nature cõformitatem pfecte trãslata. ipsa est inq̄z vna matris sue. id est. sancte ⁊ iduiduetrinitatis creatricis ⁊ cõseruatricis oĩm. ac p hoc sue fecũdatis matris ⁊ gẽitricis oĩm. Ei⁹ liq̄dẽ sctẽ trinitatis ipa ẽ vna singlaris filia ⁊ vnice ex oĩb⁹ ⁊ p oĩb⁹ creaturis electa ⁊ vt q̃si deã celoz ea merito dixerim. Vñ Orig. sup Cant. alloquẽs vginẽ sic ait. O felicissima cui te adequabo. genere oẽs excellis quasi

dea cū mat dei sis. Incorruptione supma es. qz plus qz bō es. dū nihil hūani motꝰ passa es. ple nulli cōpari potes. qz vnꝰ deꝰ est cuiꝰ vna mat es. fama lucidissima es. quā nūqz maculauit pul uis etiā venialis Vñ qz sic qsi dea celorꝝ beata ꝝ go reputat. ideo tota celestis curia ad eiꝰ nutuꝫ et impiū disponit. Vñ Aug. Et si inqt tota cele stis curie hierarchia creatorꝝ suo diuia sup se lu cente volūtate obediat ⁊ strenue milutet. audeo tñ dicere. nihil audet facere sine nutu regine mi sericordie Qz si forte aliqd rigoris iussio diuine cōtinet maiestatis. pcibus maternis non cessat id cōuertere i mollicie cōmiseratōis ¶ Se cundo dico q spūsctūs in ea depinxit imaginē angelice puritatis p ỽginitatis celsitudinē. qua fuit angelis eqpata. imo sup angelos inestimabiliter collaudata. Per ỽginitatē enī bō ā gelo equipat dicēte Hiero. In carne pter carnē viue re. nō est vita humana sz angelica imo laudabilior est ỽginitas in hoīe qz in angelo. qz qđ angelus habet p naturā. hoc bō viribꝰ obtinere nititur p grām. Et quoniā beata ỽgo in puritate ỽginitatis sup oēs homies emicuit. Ideo in vtute virginitatis sup oēs angelos laudabiliter extitit Imo qđ multo amplius est. Ipsa p ỽginitatis nitorem nō solū angelis sz et ipsi deo cognata fuit Juxta illud Bap. vj. Incorruptio primū facit eē deo. Cuius rō est. quia cū in actu venereo rō abscondeat ac p hoc imago dei p quā bō bz cognationem cū deo euertit ⁊ deformat. necesse est q in tali actu corruptele carnis homo a dei cognatione ⁊ primitate recedat. p quanto i actu illo ad brutorū pformitatē accedit. Virgo aūt talis corruptiōis ignara. qz nunqz in ea rō fuit absorpta nec imago dei in ipsa deformata. ⁊ p cōsequens nunqz fuit deiformi similitudine denudata sz remanet deo prima ⁊ cognata. Et hoc vult dicere sapiēs cū ait. q incorruptio primū facit esse deo Dicē eōuerso corruptio primū facit esse bruto. qz coitꝰ est porcorꝝ quedā pprietas Que gloria torꝝ Aristoteles i secretis secretorꝝ ad alexādrum Ibi videat Et ꝑ multo gloriosiꝰ vexr fuit in ỽgie matre. Que ꝑm Aug. est exēplū ỽginū quo ad votū. speculū ỽginū quo ad aīm. forma ỽginuꝫ quo ad obsequiū ¶ Tertio dico q spūsctūs depinxit i ea imaginē pclarissime hūanitatis. s. christi p vtutū pulcritudinē q fuit sup oēm puram creaturā incōpabiliter decorata. Hūanitas quidē in christo fuit pclara ⁊ pclarissima. Tū qz diuinitati i vnione ypostatica ꝛiūcta Tū qz ex p clara ỽgine artificio spūsancti pclarissime ppagata. Tū etiā qz ꝑm cōuenientiā ꝗtuorꝝ humorꝝ pportionalissime ad mediū reducta. Ex his enī natura aliqua dꝛ nobilis ⁊ pclara. Propter qđ oportuit q christꝰ fuerit pclarissimꝰ ⁊ speciosissimus hominū Vñ de eo dꝛ in psal. Speciosus forma p filijs hominū. Spōsa etiā in Can. i eius pulcritudinē oculos mētis attollēs dicit: Ecce tu pulcer es dilecte mi ⁊ decorꝰ. Cant. j. Unde dꝛ eius pulcritudine corpali refert Damas. Qꝛ cū rex Abagarus misisset pictorē ad christū. vt imaginem faciei sue depingeret. pictor pptер claritatem vultꝰ sui nō potuit intendere in eū. sed iesus accepta tela impssit faciei sue. Et sic i pāno misit regi imaginē. Hec mirū. quia cādorꝝ diuinitatis quādo sibi placuit etiā in facie relucebat humana. vt dicit Hiero. Unde eiꝰ pulcritudinē Augustinꝰ in ꝑmone hodierno cōsiderās ait. Ubiqz nobis christꝰ pulcer occurrit. pulcer in celis. pulcer in terris. pulcer in patre verbū. pulcer in matre caro ⁊ verbū. pulcer in vtero ỽginis. vbi nō amisit diuinitatē cū suscepit humanitatem. pulcer christꝰ in miraculis. in flagellis. in sermonibus ⁊ verberibꝰ. pulcer morte nō curās ⁊ mortuos suscitās. pulcer in ligno. pulcer in celo. pulcer in sepulcro. Hanc itaqz pulcritudinē ⁊ pclaritatē humanitatis christi spūsanctꝰ pinxit i beata virgine ¶ E Be cuius etiā pulcritudine corpali legitur q ipsa fuscos habebat oculos. rectos aspectus. nigra supcilia. mediocrē nasum. vultꝰ eius longus. longe manꝰ. longi digiti. mediocris stature. Et q̄niā hmōi elegātia mēbrorꝝ. cū venustate colorꝝ reddit hoīem pulcꝝ. cōstat q ipsa fuit pulcerrima pulcritudine corporali. Hec dubiū q̄n in infinitū fuerit pulcrior pulcritudine morali. q resultat ex varietate virtutuꝫ. q ipsa virgo gloriosa tā lucide ab intra resplēduit q etiā in corpus exteriꝰ redūdauit. Unde super illud Matth. j. Joseph nō cognoscebat eā. dicit Chrysostomꝰ. Qꝛ q̄n beata virgo christuꝫ portabat i vtero. facies eius tāte pulcritudinis splēdore lucebat. q ioseph eā nō cognoscebat. id est. non poterat intēdere in eā. donec pepit filiū suū primogenitū. Propt quā etiā relucentiā nullꝰ vnqz inspiciens eā potuit eā cōcupiscere malo amore. Propter hāc aūt virāqz pulcritudinez eiꝰ. scz corporalē ⁊ mentalē. naturalē ⁊ supnaturalem. spōsus in cāticis collaudat eā prumpēs in hec verba Cant. vij. Quā pulcra es ⁊ qz decora charissima i delicijs. Pulcra inqz fuit beata virgo corpaliter. decora mētaliter. Pulcra facie. decora vtute. Pulcra in utero in sanctificatiōe decora etiā extra vterꝫ i ꝗuersatiōe Pulcra corā hoībꝰ. decora corā āglis Pulcra i vita actiua. decora i ꝛēplatiua Pulcra i intellectu prudēti intrō gās

Quō inq̄t fiet istud. decora in affectu humiliter cōsentiēs. fiat ait mihi ꝑm verbū tuū. Pulcra in filij cōceptiōe. decora in ei⁹ gestatiōe. Pulcra in pturitione. decora in lactatiōe. Pulcra in purificatione. decora i filij oblatiōe. Pulcra in assūptione. decora in glificatiōe. Quia igit̄ in his oībus pulcra ⁊ decora fuit. Jō deo charissima exti tit ac ꝓboc semp̄ interni⁹ delicijs fuit Quasi nobis conferre ⁊c.

Subsermo Primus. CVIII.

Cum inducerent pu

c erum ihesū ‖ Expositis his verbis de tēplo vginali. restat ea secūdo exponere de tēplo materiali. q̄le fuit hoc in q̄d hodie ad hr̄am puer ihesus inductꝰ est a pentibꝰ coꝛpaliter. vt patꝫ ex serie euāgelij. de quo ꝓphetatū fuit ꝑ Malach. iij. Statiꝫ veniet ad tēplū sanctum suū dñator quē vos q̄ritis. ⁊ angelꝰ testamenti quē vos vultis. Circa quā coꝛpalē inductionē christi in templū. tres circūstātie notabiles ex serie hodierni euāgelij elicunt̄. Prima sumit̄ q̄ntum ad tps purgatiōis q̄d supponit̄ ex eo q̄ premittit̄ euāgelio. ‖ Postq̄ꝫ impleti sūt dies purgationis ‖. Secūda sumit̄ q̄ntū ad actū delationis q̄ in hierlim defert̄. ex eo q̄ dr̄ ‖ tulerūt illuꝫ ‖. Tertia sumit̄ q̄ntū ad finē intētionis q̄ dño sistitur. ex eo q̄ sbdit̄. ‖ vt sisteret eū dño ‖. Ex q̄bꝰ tribus moraliter instruunt̄ fideles. vt cū templū dei materiale. i. ecclīam ingredi voluerint. in ꝑdicul tribꝰ circūstātijs se debeāt beate vgini et christo ꝓformare. vt vicꝫ sint a pctōꝝ scoria ꝑpurgati. q̄ ad ꝑmū. Sint brachijs sancte matris ecclesie deportati. q̄ ad secundū. Sint recte intētionis fine ordinati. q̄ ad tertiū ‖ Primo dico q̄ ingressuri ecclīaꝫ debēt esse a pctōꝝ scoria ꝑpurgati Nā beata vgo anteq̄ꝫ ingrederet templuꝫ post puꝫ sui immaculati filij. dies purgatiōis ipleuit Jpe etiā filiꝰ añq̄ꝫ induceret̄ i tēplū circūcidi voluit. Nō q̄ mat purificatiōe indigeret. nec filiꝰ circūcisione. cū illa nō susceptο semīe ꝓcepit. ⁊ ipse ex intacta matre natꝰ fuerit. Uterq̄ꝫ tñ in ℟ legē ꝑfuare voluit. vt nob daret̄ forma purificatiōis ⁊ circūcisionis spūal̄. q̄ purificari ⁊ circūcidi debemus a vicijs añq̄ꝫ ecclīaꝫ ingrediamur. Vñ Beda. ‖ Per ℟ inq̄t q̄ sacra vgo añ tps purgatōis i templū ñ ingredit. nec puer nisi pꝰ suā circūcisionē dño sistit. mystice insinuat neminē nisi purificatū ⁊ circūcisū a vicijs dñicis eē dignū cōspectib⁹. Ex q̄ trahit̄ documētū q̄ nullꝰ fidel⁹ ingredi debet ecclīaꝫ cū ꝓscia mortal̄ crimis. nisi ꝓus sit ꝓfessus vl̄ saltē cotritꝰ. si nō assit copia ꝓfessoris. Cuius rō est. q̄ q̄libet i mortali pctō cōstitutꝰ suspēsus est q̄ ad se. vt patꝫ ex canone decretoꝝ. j. q. j. Sacerdotes. Et extra de cohabi. cle. et mulica. vrā. ⁊ ca. Quelibet. Vñ pctōr peccatis fedatē pdurās nō dꝫ se ingerere cōtioni sacramētoꝝ. nec ꝯgregatiōi fideliū in ecclīa. Qd figuratū est in lege Deut. xxiij. Ubi dr̄. Si fuerit inter vos hō q̄ nocturno sit pollutꝰ somnio. egredier̄ extra castra ⁊ ñ reuertet̄ ꝑr⁹ q̄ꝫ ad vesperā lauet aq̄ ⁊ ꝑ solis occasū regredier̄ in castra vl̄ in ecclīaꝫ dei. vt ibidē ꝑmittit̄. Qd exponēs Greg. retoꝝ q̄t illō ad quos labꝫ q̄ polluūt̄ i mēte q̄cūq̄ꝫ genere pcti. Si enī lex ℟ ꝑcepit dē nocturna pollutiōe coꝛpis q̄ fit in somnis. ⁊ plerūq̄ꝫ ꝑter volūtatē dormiētis. Quāto magis pollutio volūtaria mētis in quocūq̄ꝫ pctō mortali aīam i ꝓspectu dei inquinat ⁊ fedā reddit. vt talis i diuinis i ecclīa cōspectib⁹ dignꝰ nō sit. Vñ Greg. sup hac re scribēs Augustino anglozepo. ⁊ ponit̄ in decre. dis. vj. Testamētū. sic ait. Testamētū veteris legis hūc pollutū dic̄. nisi aq̄ lotꝰ fuerit. eiq̄ꝫ vsq̄ꝫ ad vesperā intrare ecclīaꝫ nō ꝓcedit. Qd tñ aliter ꝓpter spūalis intelligēs. q̄si p somnū illud reputat q̄ tēptatus immūdicia veris imaginib⁹ i cogitatiōe inq̄nat. Ezechiās vadus est aq̄. vt culpā cogitationis lachrymis abluat. ⁊ nisi ignis tēptationis recesserit ꝓpius reū se quasi vsq̄ꝫ ad vesperꝫ cognoscat. Ex q̄bꝰ colligit̄ q̄ ingressuri ecclīam. ꝓpius debent purificari a pctis saltē generali ꝯtritiōe. Eniaꝫ si q̄s nō habeat ꝓsciam certi pcti. Cū bona ⁊ mētium sit culpā timere vbi culpa ñ exist̄t Exemplo beate vginis purificatiōe mīme indigētis ꝓpter q̄d ꝓsuetudo ē q̄ aq̄ bñdicta habeāt aūfores ecclīe. vt ingressuri ei⁹ aspsione purificēt etiaꝫ a venialib⁹. q̄ de mortalib⁹ sibi ꝓsciꝫ ñ exist̄t. Jn cui⁹ figura legit̄ Exod. xxx. Qꝛ labiū eneū cū aq̄ erat aūstū tabernaculi. ⁊ ibi aarō ⁊ filij ei⁹ ingressuri tabernaculū lauabant manꝰ et pedes.

‖ B Secō debēt eē brachijs sctē matris ecclesie suppoꝛtati sic̄ christꝰ poꝛtatꝰ ē i tēplū brachijs sue matris. vt de fidelib⁹ digne ecclīaꝫ ingredientib⁹ dicat ipsa mat ecclīa illō Osee. xj. Ego ꝓtaba eos i brachijs meis. Brachijs inq̄ꝫ vnitatis sctē matris ecclie. q̄ ꝑm Cypa. nō est aliud q̄ꝫ fidelium multitudo fide ⁊ charitate vnita ita q̄ est vna mat ecclīa cui⁹ plēs sum⁹ filij. sic̄ multi radij sūt sed vnū lumē. Et rami arboris multi sūt sed roꝛbur vnū tenaci radice fundatū. Et quō de fonte vno plurimi riuuli defluūt ſz vnitas seruatur i origine. put hec autoꝛitate Cypani ponit̄ in decretis. xxiij. q. j. c. loq̄tur. Extra ista aut̄ brachia vnitatis ecclesie sunt heretici qui oberrant a fide. Scismatici qui deuiant a charitate. et omēs excōmunicati qui prescisi sunt ab ecclie vnitate.

Hi enī oēs quia nō portant in brachijs matris ecclie. nō sunt idonei ad ingressum. Uñ Cypria nus vbi supra. Nō pōt int̄ habere deū patrem qui matris ecclie nō tenet vnitatē. auelle solis radiū a corpe. diuisionē vnitas nō capit. ab arbore frange ramū. fructꝰ germinare nō poterit. a fonte pcide riuū. pcisus arescit. Frustra ergo ⁊ indigne ecclesiā materialē ingredit qui iter brachia ecclesie mystice nō cōstringit. C Tertio debēt esse recte intētionis fine ordinati. vt videlicet causa deuotiōis et orōnis ingrediant ecclesiam. Nō causa vane simulatiōis sic hypocrite. Non causa oñtationis ⁊ inanis glorie. sicut ille vl' illi qui vadūt ad ecclesiā ad ostētandū ornatuz vestium vl' capillature vl' pulcritudinē psone. Nō causa lasciue. sicut ille vel illi q̄ vadūt ad ecclesiam ad videndū mulieres vl' viros vt ꝓcupiscāt vel cōcupiscant. Nō causa cōfabulatiōis ⁊ solatij. sicut q̄ in ecclesia vacāt cachinnis. risib⁹ vl' leuitatibus vl' vanis colloquijs. Nō causa q̄stus ⁊ auaricie. sicut clerici q̄ vadūt ad eccl'iam ꝓpter pēntias sibi dādas. qui aliter nō irent. Vel qui vadūt illuc ad negociandū ⁊ gratia lucri tpalis. Hi enī oēs quia finē debitū nō intendūt. ingredientes ecclesiā nō sistūt se dño. sicut puer ihesus inductus est in templū vt sisterēt eū dño. Et sic symeon venit in templū in spū. Sed pon⁹ tales se sistunt diabolo cui in tali fine intento seruire statuūt. Unde tales nō sunt digni ingredi in templum. Et si intrarēt essent expellendi exēplo christi q̄ facto flagello eiecit de tēplo emētes ⁊ vēdētes dicēs. Auferte ista hic. ⁊ nolite facere domū patris mei domū negociatiōis. Scriptū est enī. Quia dom⁹ mea dom⁹ orōnis vocabit̄. Mat thei. xxi. Hic est enī finis rect⁹ ingrediēdi ecclesiam. Uñ Bern̄. in sermone Prodito⁹ ē omnino se nouerit q̄cunq; est ille q̄ vicia quelibet in hāc domū conat̄ inducere ⁊ templū dei spelunca vult facere demoniorū. C Quare aūt saluator in templū portari voluerit pter rōnes tactas in postill'. supra. Rō potest esse vt ipse p suā pñtiaz templū sanctificaret. sicut baptizatus est vt ipse aquas sanctificaret. Uñ sicut p baptismuz christi nō solū sanctificata est illa ps aque iordanis que tetigit carnē christi. sz ⁊ oēs aque. sic p delationem ei⁹ in templū illud in hierlim sanctificata sunt oia tēpla in ei⁹ noīe dedicata. Propter qđ statutū est q̄ in ecclijs debeat haberi etiā corpal' christi pñtia. videlicz in sacramēto. Uñ etiaz ibi recōdunt sanctoz reliq̄e. Ibi etiā fiunt misteria angelorz. Quia vt dic̄ Greḡ. In ipsa īmolatiōis hora celi apiunt̄. atq; angelorum ministerio uma sūmis iūgunt̄. Et iō dignuz est vt ecclie in veneratione habeant̄. vt nō nisi cū sūma reuerētia ⁊ deuotiōe frequētent̄. Uñ ps. Domuz dei decet sanctitudo. Qđ nobis pstare dignet̄ Jesus christus. Amen.

C Subsermo secundus CIX

Qm inducerent puerum ihesum ꝛc C Hūc tertio sup est ista ẏba exponere de tēplo mentali. in qđ verbū etern̄ q̄tidie inducit̄ a deuotis fidelib⁹. de quo. j. Cor. iij. Tēplū dei sanctū est quod estis vos. Et q̄nā nobilitas cuiuslibz rei ex eius causis colligit̄. hinc ē q̄ huius tēpli nobilitas colligitur ex q̄ttuor causis. s. ex efficiētis dignitate. ex matie pciositate. ex forme speciositate. ⁊ ex finis bonorabilitate. C Primū ptz. Nā ℔ templū qđ est mēs aie rōnalis ē ab ipsomet deo īmediate creatū. Licet enī de⁹ in pncipio mūdi oia creauerit. Ex tūc tñ sic q̄uisse dr ab oi ope qđ patrarat q̄ postea nihil noui creauit. Quānis q̄dē mlta miracula fecerit p se ⁊ p sctōs. Nouā tñ substantiā nullā dr creasse. nisi tantū aīas rōnales q̄s quotidie creat ⁊ creādo infūdit corpib⁹. Et ℔ arguit maximā nobilitatē aie. Nā mlta q̄dē adhuc mira opat̄ oi potēs mediātib⁹ sc̄dis a gētib⁹ ⁊ mediāte ministerio āglorz. sz aīaz rōnalē p semetip̄sum creat. nec ℔ facit p angl'os. imo nec p totā oī potentiā suā pōt ℔ largiri anglō q̄ creet vnā solā aīam. sm opinionē illā q̄ ponit q̄ potēta creandi sit incoīcabilis creature. Qđ ptz p ℔ q̄ ad creādū aīam de⁹ ñ aduocauit aliquā creaturā. sz ipsa trinitas semet in ℔ unitauit. d. Faciamus hoiez. Nō enī ℔ ẏbū de⁹ dixit ad angl'os. vt dic̄ beat⁹ Aug̃. sz ipse pat̄ ad alias psonas ī diuinis. Ex ℔ oñdit̄ ℔ op⁹ cē singl'are ipsi⁹ trinitatis. Uñ ps. xcix. Ipse fecit nos ⁊ ñ ipsi nos. C ℔ Secundū ptz. Nō enī ex aliq̄ pīacēte materia facta est aīa. sz ex nihilo. qđ oīb⁹ reb⁹ creatis ñ īuenie bat̄ aliqđ materiale ita nobile vt ex eo posset fieri aīa rōnal'. Nō q̄dē terra vl' aliqđ alioz elemētoz ex qb⁹ cōponūt̄ corpa īferiora. Nec celū. puta sol luna ⁊ stelle seu aliqđ corpm celestiū. fuit dignū intrare cōpositiōz aīe rōnal'. q̄ longe altioz ⁊ nobilioz eis exist̄. Et q̄nā nihil dignū reperitur īreb⁹ creatis qđ possit ēe matiale pncipium aīe. Jō req̄rit̄ q̄ fiat ex nihilo qđ ad maximā nobilitatē ei cedit. Sz. d. aliqs. Cū ipm nihil nullā nobilitatē dicat. sic ne centitatē. ac p ℔ maximaz vilitatē iportet. cū dicat puatōz vl' negatōz entis. quō ℔ ad nobilitatē aīe ptinere dr qđ ex nihilo producit̄. Ad ℔ dicēdū q̄ aīaz creari ex nihilo dr ēe nobilitatis. ñ ppt̄ nobilitatē nihili q̄ nulla ē. sz ppter excessū pfectiōis nature ipsi⁹ aīe. q̄ intantū

ceteras naturas creatas supgredit.q̄ nulla na
cura creata repit potentialitas ad eductionem
aie rōnalis ¶ C Tertū patz. Mā forma ani
me rōnalis est nobilissima cū sit imagine dei in
signita. Nō enī de⁹ impsit aie imaginē alicui⁹
rei create. sz formā suiipsi⁹ ita q̄ ipa forma aie rō
nalis, nō ē aliud q̄z quedā relucētia ipsi⁹ beatissi
me trinitatis. Geñ.j. Faciam⁹ hoiem ad imagi
nem ⁊ similitudinē nostram. Nec poterat ipsa be
ata trinitas magā aiam rōnalem nobilitare q̄z q
eā sibi ipsi assimilauit ⁊ ppie imaginis forma⁊
ei impsit. Si dicas quare de⁹ suā similitudinē ani
me impsserit. Ad ℔ rñderi potest q̄ similitudo
est causa dilectōis. Ad ℔ de⁹ anime suā simili
tudinē indidit. vt aia omnē affectū dilectōis in
ipsum cōuerteret. cū nihil sibi sile in reb⁹ creatis
inueniret. Uñ beat⁹ Aug⁹. in de spū ⁊ aia. Di
ser in q̄t ego q̄ntū debere diligere deū meū q̄ me
fecit cū nō erā. redemit cū perierā. Nō enī erā ⁊
de nihilo me fecit. ñ lapidē. nō arborē. nec aliq̄d
de talib⁹. sz hominē ad suā videlicet imaginē ⁊ si
militudinē voluit me esse. Et alibi ait beat⁹ Au
gustin⁹. Si bō seruasset in se bonuz q̄d illo cre
auit de⁹. i. imaginē suā. sp laudaret deū nō solū
lingua sz ⁊ vita. ¶ B Quartū patz. Mā de⁹
nō ad aliū finē creauit animā q̄z ppter sepsum.
vt videlicet esset habita culū suū. Juxta illud ps.
cxxxj. Quoniā elegit dñs syon. i. aiaz speculatri
cem. elegit eā in habitationē sibi Et q̄niā ad hoc
eā elegit. sūme ei⁹ inhabitationē cōcupiscit Uñ
Prouerb. xxiij. Fili da mihi cor tuū Uñ quātū
cunq̄z de⁹ in hmōi aiam digne ꝓparatā venerit
q̄si voto potit⁹ dicit illud psal. cxxxj. Hec requies
mea in seculū seculi. hic habitabo q̄niā elegi eaz.
Qui gīt fidelis aia si nobilitatē tuā ex omnib⁹ p
missis causis attenderes. vtiqz nunq̄z peccares
Uñ Bern̄. Si nobilitatē tuā cognoscas Oaia
mea peccatū abominaris. Et certe intantū ꝓsci
us nobilitatis aie ducit in abominatiōz peccati
q̄ etiā ñ habēdo respectū ad ꝓmia vel ad penas
adhuc induceret ad nō peccandū. Quia aia no
bilis oīa ista caduca reputat nimis vilia ⁊ int i
gna ad hoc q̄ ipsa eis velit inq̄nari. Sic nobilis
regina nō pateret vilē ⁊ sordidā psonā sibi app
pinquare. Et hec est quedā sancta ⁊ nobilis su
perbia aie generose. Quā etiā habuit ille gētilis
Seneca dicēs: Si scirē de⁹ ignoscituros adhuc
ppter peccati vilitatē peccare vtiqz dedignarer.
Hoc vtiqz templū dei mētale debet esse ornatuz
⁊ depictū variis colorib⁹ vtutū. s. colore albo ca
stitatis. rubeo voluntarie passionis p christo. cro
ceo spūalis iocūditatis. viridi vtu oli exercitij ce
lestis desiderij. aureo charitatis. ⁊ demuz nigro
humilitatis Quia hūilitas oēs alias vtutes ad
ornat. Sic color niger oēs alios colores excipit
distinguit ⁊ exornat. Quia vt dicit Greg̃. Qui
sine humilitate alias vtutes congregat q̄si in vētū
puluerē portat ¶ E In istud templū sic com
positū. sic ornatū debem⁹ inducere puerū Jesuz
verbū eternū. Jbiqz debem⁹ offerre ꝓ eo par tur
turū aut duos pullos colūbaz. i. geminā dilecti
onē dei videlicet ⁊ primi, vel solitudinē contem
plationis ⁊ publicū actōis. In cui⁹ figura abra
am in sacrificio obtulit turturē ⁊ columbā Geñ.
xv. Debem⁹ ⁊ eum cū symeone portare in vlnis
amplexādo eū brachijs veri amoris Debemus
nihilomin⁹ eū bñdicere ꝓ omnib⁹ bñficijs mē
ti in hmōi ꝓ gustatōe diuie dulcedinis exhibiti
vt sic desiderio dissolutiōis affecti. beatā fruitio
nem vbi eterni expectem⁹. cantātes canticū no
uum ⁊ iubilosum cū symeone ⁊ dicētes. Nunc
dimittis seruū tuū dñe sm verbū tuū in pace ⁊c.
Deus enī vbigena vbo eterno in tēplo sui ipsi
us suscepto. ⁊ eo brachijs vt dictuz est amplexa
to. tanta iocūditate diuie suauitatis pfundit. q
iam nihil aliud desiderat. nisi q̄ id q̄d ī ea cepit
est pficiat. Uñ in mentale canticū ⁊ iubilū prū
pens ait: ⌊Nunc⌋ quasi videlicz iā voto potita
quantū possibile est in hac vita opto q̄ totis vi
ribus cōcupisco. vt tu dñe pater celestis. ⌊dimit
tas⌋ me ⌊seruū tuū⌋ ⁊ bñ seruū tuū. q̄ totū tuū
⁊ tuis seruitijs totaliter mācipatū. imo in tuā vo
luntatē totaliter trāsformatuz. ⁊ sic se ⁊ a se abne
gato tibi totaliter derelictū. ⌊sm verbū tuū⌋. id
est. sm q̄ verbū tuū eternū interno gustu me af
ficit. ac p hoc me q̄dāmodo assecurauit ⌊dimit
tas⌋ in quā ⌊in pace⌋ vt videlicet illud q̄ ꝓgu
stauī quasi raptim ⁊ trāsitorie possideā pmanē
ter in pace q̄etis eterne. Ad quā nos pducere di
gnetur Jesus christus ℣ Marie filius in eternuz
benedictus Amen

Explicit prima pars hu

ius operis que est de tpe christi aduentus et in
carnationis Et durat hoc tēpus a prima dñica
aduent⁹ vsqz ad dñicā post octauā epiphanie.

Incipit secunda pars hui⁹ operis que respicit tempus cōuersionis hominū et vocationis ad fidem Et durat hoc tempus a dominica post octauam epiphanie vsq; ad dominicā in passione domini.

CX

Expedita pri ma pte opis de tpe christi aduent⁹ 7 incarnationis. Sequit secūda ps de tpe nostre cōuersionis. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū. q; natura humana ppter peccatū pthoplasti erat auersa a deo. 7 vt deus eā ad se cōuerteret. primo misit filiū suū in carnez. vt in prima pte habitū est. Deinde ipse filius sicut carne erat humane nature incorporatus. sic et fide et spū eā sibi copulare intēdens ipam in sponsam accepit. vt sic ad ipm totaliter cōuerteret Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Sed sciēs sponsus sponsaz suā pnā ad fornicandū ab eo. q; sensus 7 cogitatō humani cordis pna est ad malū omni tpe Gen. vj. Ordinauit ei misericorditer remediū quo cōtinuo posset reuerti 7 sibi recōciliari ꝑm q; ipe aut ad eam. Hiere. iij. Tu inq; fornicata es cū amatoribus multis. tn̄ ad me reuertere 7 suscipiaz te. Et ꝑm hoc hec ps diuidit in duas. Nam primo ponunt euāgelia q; ptinēt ad ecclesie desponsationē. Secūdo ea que ptinēt ad fideliū reconciliationem Prima ps incipit hic in euangelio ¶ Nuptie facte sūt ¶ Secūda ps incipit in euangelio septuagesime ¶ Simile est regnū celorū ¶ Prima ista rū diuidit i quattuor ptes ꝑm qō quattuor euāgelia ab hinc vsq; ad septuagesimā sūt Primo nāq; ecclesia a christo desponsat. Et B signat in euāgelio pñti de nuptijs. Per q̄s ꝑm Bedaz significant nuptie mystice inter christū 7 ecclīaz. Secūdo vt idonea reddat ei⁹ cōtubernio. purificatur 7 mūdat vt nō habeat maculā neq; rugam Iurta illud Act. xv. Fide purificās corda eorū. Et B signat in euāgelio seqūtis dñice vbi agit de leprosi mūdatione. p quaz ecclie purificatio designat. Ibi ¶ Cū descendisset. Tertio cōfirmat 7 solidat. ne vllus impulsib⁹ ab hoc sacro contubernio abrūpat. Et hoc signat in euāgelio tertie dñice vbi agit de nauicula a fluctib⁹ agitata et dei bñficio liberata. Ibi ¶ Ascendente iesu in naviculā ¶ Quarto ad spōsi thalamū aduocat. vt sponsi castis ponat amplexibus ab oūm semolestantiū passionib⁹ absoluta. Et hoc signat in euāgelio quarte dñice. vbi paterfamilias mandat zizania alligari in fasciculos ad cōburendū triticū aūt. id est. puros fideles in sua horrea cōgregari. Ibi ¶ Simile est regnū celorū homi q̄ seminauit ¶ Secūda ps principalis diuidit in septem ꝑm qd cōtinet septē euāgelia. In q̄z primo nos dñs tāq; deuios 7 a se fornicatos. ad se pie reuocat 7 inuitat p ꝑmij pollicitationez in eo q; vnicuiq; in vinea ecclesie laboranti denariū diurnū p quē ꝑmiū essentiale eterne visionis ītel ligit. pollicet. Et hoc fit i euāgelio septuagesime vbi agit de operarijs in vineā vocatiōe 7 eorū ꝑmiatione. Ecce nos instruit ad ipi⁹ inuitātis obauditionem. docēs qūo verbū dei fructuose audire debeamus. Et hoc fit in euangelio sexagesime. vbi agit de semine verbi dei. Certō nos ad cōuersionez inducit p sue passiōis cōmemorationē. 7 vt suā passionē ꝑ passionis oculis lumpidius cōtemplemur. Ad hoc nos adiuuat p intellectualis oculi nostri aptionez. Et vtrū q; horum fit i euāgelio. l. vbi agit tam de christi passione q; de ceci illuminatiōe. Quarto q; hostis p suas tēptatiōes nos a cōuersiōe retrahere conat. docet nos saluator hostis tēptatiōibus resistere. p suaz temptationū supationē. Et hoc in euāgelio ꝑme dñice quadragesime. vbi agit de christi temptatiōe. Quinto nos ad cōfessionez allicit p sue glorie manifestationez. Et hoc fit in euāgelio scōe dñice vbi agit de christi transfiguratione. Sexto iam nos cōuersos a demonio q; p peccatū obsessi eramus liberat p victoz expulsionem. Et hoc fit in euangelio tertie dñice vbi agit de demonij eiectione. Septimo nos ad se reuersos vel conuersos et a vitijs expurgatos. pane mystico reficit p multiplicis grē cōsolatōnem. Et hoc in euangelio quarte dñice quadragesime vbi agit de refectiōe turbe de. v. panibus Et hec est sūma totius ptis istius in generali.

Expositio euangelij prime dominice post octauam epiphanie. CXI

Nuptie facte sunt in chana galilee. Et erat mater iesu ibi. Vocatus est aūt et ihesus et discipuli eius ad nuptias. ¶ Secūdū iura cui⁹ est condere legem ei⁹ ē et interptari. declarare et appbare. Cū igit deus in rerū ꝓmordio legē nuptialē ꝓdiderit. Postmodū aūt heretici nuptias dānātes surrexerūt. ipe dñs volēs legē quā ꝓdiderat ꝓseruare 7 appbare. nuptias tāquā licitas 7 honestas dignat⁹ est sua corpali pñtia honorare. ac nihilomin⁹ eas

signoꝝ suoꝝ initijs cōsecrare. Et de hoc est pñs eu ̄ geliū. Et habet tres ptes. In ꝑma pte ponit̄ christi cū matre et discipulis ad nuptias inuitatio. In scd̄a describit̄ aque in vinuꝫ miraculosa mutatō. ibi [Et deficiēte vino] In tꝛtia subijcit̄ facti miraculi euidēs demonstratio. Ibi [Et dixit eis ihesus haurite nūc ꝛc] Prima in duas. quia ꝑmo ponit̄ nuptialis ꝑparatio. Scd̄o describit̄ cōuiuarum inuitatio. Ibi [Et erat mater.]

Dicit ergo ꝑmo [Nuptie facte sūt. tangens locū [in chana galilee] Chana est quidaꝫ vicus in ꝑuincie galilee. vnde fuit symon zelotes. q̄ ꝛ obhoc dictus est chananeus quia de chana natus. ꝛ distat quattuoꝝ miliaria a nazareth. Ex querit hic de duobus. Primo de ꝑte q̄n ille nuptie sint facte. De hoc est triplex opinio. Quidā dicūt q̄ eodē die quo baptizatus est fuerit in his nuptijs. Quib⁹ ꝓtradicit lr̄a Mat iij. ꝛ Mar. j. Qui dicūt eum post baptismū statim ductuꝫ in desertū. Alij dicūt q̄ hoc fuit inter diē baptismi christi ꝛ pasca immediate sequēs. Ita q̄ christus baptizatus statim ductus ē in desertū ꝛ fuit ibi q̄draginta dieb⁹. Quib⁹ pactis vocauit discipulos. ꝛ sic cū eis venit ad nuptias. vt ꝫ dicit. ꝛ in ꝑimo pasca etecit vendētes et emētes vt dicit Joh. ij. Et isti vident̄ velle dominū baptizatū fuisse. xxx. annoꝝ ꝛ. xiij. dieꝝ. Et deinde ꝑdicasse tribus annis ꝛ aliq̄d plus. Et sm hāc opinionē vixit christus. xxxiij. annis integris. et tantuꝫ de tricesimo quarto. quātū fuit a natali vsq; ad pasca. Alij dicūt et hec est communioꝝ opinio sm Magistꝝ in historijs q̄ eadē die qua baptizat⁹ est reuoluto anno fuerūt iste nuptie. Et hāc opinionē ap ꝑbat ecclesia. Que tenet hec tria eadē die. sed reolutis annis cē facta scz magoꝝ adoratione christi baptizationē et aque in vinū mutationem. vt cantat̄ in antiphona Trib⁹ miraculis ꝛc. Et sm hoc christus q̄n baptizabat̄. attigerat tricesimū annū. quia de tricesimo anno habuit. xiij. dies Vñ dicit̄ de eo baptizato Luc. iij. q̄ erat incipiēs quasi annoꝝ triginta Et reuoluto anno eodē die cōuertit aquā in vinū. Et ex inde cepit ꝑdicare. nō tū manifeste sz quasi in occulto vsq; ad ꝑimū pasca q̄n incarceratus est Johannes. Et ex tūc publice discipulos vocauit et ꝑdicauit duob⁹ annis. ita q̄ a nuptijs istis vsq; ad passionē christi fluxit triplex pasca. In ꝑmo scz. xxxj. anni etatis christi incarcerat⁹ est Johes In scd̄o fuit ꝺcollat⁹. s. xxxj. anni. Et in tertō pasca. s. xxxij. anni passus est ipe christ⁹ ꝛ ita vixit xxxij. annis integris. et de. xxxij. quātū est a natali vsq; ad pasca. Quid aūt christus fecerit in illū annū a baptismo vsq; ad nuptias. null⁹ euā gelista ponit. nisi q̄ Mat. iiij. de ieunio in deserto et de temptatiōe a diabolo. ꝛ ea que referūtur Job. j. de testimonio ioh̄is baptiste. ꝛ de vocatione q̄ruꝫ dā discipuloꝝ.

Secūdo q̄rit̄ de ꝑsonis quaꝝ be nuptie fuerūt. Ad q̄ dicūt q̄ fuerint Joh̄is euangeliste. Et iō vocata est maria. q̄ matertera ei⁹ fuit. ꝛ dñs q̄ cōsobrinus. Et dicūt q̄ dñs eū volentem nubere ex his nuptijs vocauit. vt dicit in plogo sup Joh. Ex hoc certū non est vt dicit magister in hist̄oꝝijs. Possibile tñ est ꝛ verisimile sic fuisse. Sed contra hoc opponit victoꝝ. Cū virginitas sit ꝑpetue incoꝝruptionis meditatio. nō est verisile q̄ ioh̄s cui testimoniū de virginitate ꝑhibet. vnq; ꝓsenserit in actū carnis. Ad q̄d dicendū ē. Uno mō q̄ non ꝓsensit Joh̄es in actu carnis absolute. sz sicut dicit̄ de beata virgine. dispositioni spūssce cōmisit. vt sic virgo q̄ erat virginē seruatur⁹. i modo virginitatis cōueniret. Alio mō sic. Esto q̄ ꝓsenserit absolute. vt⁹ nō ē minuta nec dignitas virginitatis. q̄ licite cōsensit. Uñ sciendū q̄ cū virginitas dicat icoꝝruptōez mētis ꝛ carnis ꝑt triplicit̄ ꝑdi. Aut ꝑdit̄ coꝝruptōe vtriusq;. ꝛ tūc ꝑdit̄ eternalit̄ ꝛ irrecupabiliter. Aut mētis tantū. ꝛ tūc ꝑdit̄ recupabiliter. Aut coꝝpis tātū ꝛ tūc perdit̄ ꝑpaliter. sz non eternaliter. q̄ gloria virginitatis habebit. Ex tñ sicut dicit Hieronim⁹ tales nō debēt inter sacratas virgines cōputari. Quia igit̄ Johānes carne mānsit icoꝝrupt⁹ ꝛ si mens ꝓsensit ad copulā carnalē. postmodū in idē rediit. Que aūt fuerit spōsa dubitat. Et dicūt quidā q̄d maria magdalena. que ingnata de dilecti spōsi amissione. impudicicie se cōmisit. Ex hoc nō est verisile. Tū. q̄ tā nobilis mulier nō nupsisset viro plebeio ꝛ pauꝑi q̄ per artē piscatoꝝiā q̄rebat victū. Tū etiā. q̄ nō ē credendū q̄ dñs dederit alicui cām ipudicicie.

Deinde describit̄ ꝓuisa inuitatio [Et erat mater ihesu ibi] scz inuitata. Ut forte ratōne affinitatis iuit tanq̄ officiosa. sicut ꝛ abijt in montana ad Elizabeth ad seruiendū ei. vt dicit Lu. j. Jō nō dicit hic q̄ fuerit vocata [Uocat⁹ est aūt ihesus] q̄ ꝛ ipe ꝓsanguine⁹ erat [Et discipuli eius ad nuptias] quidā. s. futuri discipuli q̄ ad vbuz Johānis baptiste audiebāt christū occlte. Nō dum enī adhuc publice vocauerat discipulos. Propter q̄d sciendū q̄ triplex fuit vocatio discipuloꝝ. Prima fuit in cognitionē de q̄ Jo. j. Et sic iā vocauerat aliq̄s q̄si tñ occulte. Secūda fuit in familiaritatē. de q̄ Lu. v. Tertia fuit in apostolatū. ꝛ hec ē facta publice post incarceratōez Johānis. de q̄ Math. iiij. ꝛ Mar. j. Et nota q̄ Joseph nō legit̄ vocat⁹. Uñ quidā dicit Jo;

seph esse mortuũ ⁊ virginẽ trãsisse in custodiã filij. q̃ nec etiã deinceps de eo in euãgelio legitur Q̃z si non dũ mortuꝰ fuit tñ certũ ẽ q̃ in passiõe dñi mortuꝰ erat. Q̃ uxor illius alij ꝓmendata erat vt dicit Magister in bistorijs. Et notãduz q̃ nuptie carnales sp fiunt in chana galilee. Chana zelus. galilea rota vel trãsmigratio intẽpretat Matrimoniũ enĩ nõ celebrat nisi in zelo mũdane rotationis ⁊ trãsmigratiõis. Est aũt zelus intensus amor parem nõ patiẽs. Iste zelꝰ matrimonialis est galilee. id ẽ mũdane volubilitatis. Uñ cõiuges eis assilãt̃ qui sũt ad molã Mat. xxiij. q̃ vita eoꝝ graue pondus vertit solicitudinis mũdi. Item q̃ galilea trãsmigratio interp̃tat. dat̃ intelligi q̃ matrimoniũ durat q̃z diu trãsmigret a mũdo. Postea enĩ nec nubent nec nubent̃. sed erũt sicut angeli dei Mat. xxij.

Istis etiã nuptijs interesse debet mater iesu ⁊ iesus cuz discipulis suis. Per tres istos vocatos ad nuptias intelligunt̃ tria bona matrimonij. que debẽt esse in q̃busliz nuptijs. Primuz bonũ ẽ fides castitatis. vt alter cõiugũ alteri sit fidelis. Hoc bonũ signat casta mater dñi, cuius vtutem si nolunt cõiuges imitari saltem seruẽt in cõiugio castitatẽ. Secundum bonũ est sacramentũ. signat enĩ ꝓiunctionẽ diuinitatis et humanitatis in christo vel christi ⁊ ecclesie Eph̃. v. Sacramẽtũ hoc magnum est. ego aũt dico ĩ christo et ecclesia. Hanc sacrã rez signat et efficit christꝰ qui interfuit nuptijs Tertiũ bonũ est ples suscipiẽda ⁊ educãda ĩ fiõ christi. Hoc bonũ signãt duo discipuli christi. Et h̃ tria bona intẽdẽda a cõiugibꝰ tãgunt̃ Tho. vi. Accipies virginem. quãtũ ad ꝑmũ, cũ dei timore. quãtũ ad secũdũ, ⁊ amore filiorum magis q̃z amore libidinis. quãtũ ad tertiũ. De talibꝰ coniugibus subdit ibidẽ Tho. viij. Filij q̃ppe sãctoꝝ sumꝰ et nõ ita cõiungi possumꝰ sic̃ gentes que ignorant deum. Uñ qui ꝑter ista bona cõiugũ nõ habẽt christũ. mariã ⁊ discipulos in nuptijs sed diabolũ cũ angelis suis, quales sũt qui in nuptijs deũ a sua mente excludũt ⁊ vacant libidini sicut equus ⁊ mulus q̃bus nõ ẽ intellectꝰ. Et in tales diabolꝰ habet ptãtem vt dicit Tho. vj. In talibus etiã nuptijs sp deficit vinũ vt infra dicet̃

Notãdũ q̃ dñs nascẽs de virgine app̃bauit statũ virginalẽ, sed acceptans testimoniũ anne vidue app̃bauit vidualem, nũc aũt psonaliter ad nuptias veniens app̃bauit coniugalem.

Secũda pars expositionis euãgelij. CXII

Et deficiente uino dicit mater iesu ad eum. Uinum nõ habent. Et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi est mulier. Nõ dũ venit hora mea. Dicit mater eiꝰ ministris. Quodcũq̃ dixerit vobis facite Erant aũt ibi lapidee hydrie sex posite secũdũ purificationẽ iudeoꝝ capientes singule metretas binas vel ternas Dicit eis iesus. Implete hydrias aqua Et impleuerũt eas vsq̃z ad sũmum.

Secũdo describit aque in vinũ miraculosa mutatio. Et diuidit in quattuoꝝ. Primo ponit̃ pie matris ꝑfaciẽdo miraculo insinuatio Secũdo ponit̃ filij prudẽs excusatio. Ibi Et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi est mulier Tertio ponit̃ materne fiducie ꝺclaratio. Ibi Dicit mater eiꝰ ministris Quarto subijcit̃ miraculi patratio. Ibi Erãt aũt ibi hydrie Dicẽ ergo pino tãgẽs cãz motuã mris ad filiũ dep̃candũ. Ibi deficiẽte vino forte ꝓpter pauptatẽ sponsi. aut aliquo alio casu. sicut ⁊ interdũ apud diuites accidit ex incuria ministroꝝ. aut ꝓpter inopinatũ supadueniẽtũ aliquoꝝ vltra p̃stitutũ numeꝝ inuitatorũ Dicit mater iesu ad eum pietate mota. cũ sit mater pietatis. Nõ enĩ defectũ ⁊ erubescẽtiam inuitatis hospitis patu poterat. vel forte plꝰ desiderauit potẽtie diuine manifestationeꝝ q̃z defectus nuptiarũ supplẽtionẽ Uinũ nõ habent. solũ insinuat defectũ nihil petẽs. sciẽs q̃ amanti solũ sufficit insinuare necessitatẽ absq̃z petitione aliq̃.

Deinde ponit̃ filij prudẽs rñsio. q̃ videt̃ se velle excusare Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier Occasiõe istiꝰ vbi dixerũt q̃dã heretici christũ nõ fuisse filiũ vgis. q̃ dic̃ B Quid mihi ⁊c. Si enĩ fuisset eiꝰ filiꝰ. tũc multũ fuisset sibi ⁊ matri. Sz si volumꝰ disputare ꝑ istos q̃rẽdũ est ab eis. q̃s fuit ille q̃ dixit christuz ꝑdicta vba dixisse matri Et cũ rñdẽt q̃ fuit Iohes euãgelista. sbũgẽdũ ẽ q̃ idẽ Iohes euãgelista dixit de vgie ꝑmittẽs Et erat mat iesu ibi Si ergo credis euãgeliste Heretice ĩ eo q̃ narrat iesũ dixisse mri Quid mihi Credas etiã eidẽ in B q̃ dixit ⁊ erat mat iesu ibi Uñ dic̃ Ber. ser. xxvij. de tpe. Dicit dñe Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier. Quid tibi ⁊ illi dñe. Nõne q̃ filio ⁊ matri. q̃d ad illã ptinet q̃ris. cũ tu sis bñdictꝰ fructꝰ vẽtris eiꝰ ĩmaculati. Nõne ipa ẽ q̃ saluo pudore vginitatis te ꝓcepit ⁊ sine corruptiõe te pepit. Nonne ipa ẽ in cuiꝰ võ. ix. mẽsibꝰ morat̃ es. Cũ q̃ etiã. xij. ãnoꝝ factꝰ ꝺ hierusalẽ descẽdisti ⁊ eras subditꝰ illi. Sed q̃ videt̃ ꝓdictũ vbũ fuisse vbũ ꝓcẽptꝰ ⁊ puipẽliõis. nũq̃d

vt ait Aug. io venit christ⁹ ad nuptias vt doce ret filios cotenere matres. Bicedu sm Chryso. Q⁹ valde venerabat matrē. Un dictū ē supra i pcedēti euāgelio Luc. ij. Q⁹ venerat nazareth 7 erat subdit⁹ illis. Uerbū igit istō nō erat ybum puipensiois 7 ptept⁹. sz fuit ybū distinctiois diuersaz naturaz i ipso sm Aug. 7 Beda. Quid mihi 7 tibi ē mulier. Quasi diceret. In me sunt due nate. s. diuina 7 hūana. sm diuinā cōpetit mi bi miracula facere. 7 sm hāc naturā nō recogno sco te matrē q⁹ possis mihi pcipe q⁹ B faciā. Ipsa enī btā ygo qi autoritate matna exigebat ab eo miraculū. Et io ait. Quid mihi 2c. Quasi dice ret. Nihil habeo a te vñ faciā qđ petis. sz habeo a te carnē passibilē. Et sm hāc oīdā me filiū tuū i passioe mea. sz. nō dū venit hora mea. s. passio nis. i q ptebit qđ mihi 7 tibi sit 2mune. s. passibili tas carnis. Aliter exponit sm Chry. vt sit ver bū prudēte 7 discretois. 7 B q ad duo. Primo q ad ipoztunitatē tpis euitādā. vt sit sēs⁹. Quid mihi 7 tibi ē mulier. i. si vinū deficit. qđ B piet ad me 7 ad te. ad illos poti⁹ ptinet q nos iuitaue rūt. videremur ipoztuni si nos ingereremꝰ i fa cto alieno. Secūdo q ad opoztunitatez tpis ex pectandā. Un subdit. Nō dū venit hora mea. Quasi diceret. Nō dū scaūt 2uiue vinū defecis se. pmitte vt B sciāt. Qui. n. necessitatē nō psense rit. neqz bñficij grādē suscipit sensū vt dic Chrys. Uel aliter sm eūdē Chrys. Ne suspecta eēnt ei⁹ futura miracla. rogād⁹ erat ab his q indigebant nō a matre. Aliter etiā exponit sm Beꝛn. vt sit ybū moralis instructiois. vt dicamus. q sic extra nee dns rndit matri. q̄ten⁹ nobis ad deū cōuer sis exēplū tribueret. ne cura parentū nos nimū sollicitet. Si enī nosmetipos ppter deū relinq mus. multo magis a parētū solicitudine liberi eē debem⁹. Un legit in coll. patrū de abbate Ap pollo. Q⁹ cū german⁹ suus ad eū venisset. iplo rās vt de cella paulisper egrederet. 7 eū uuaret vt bouē suuz de palude extraheret. Rndit. Cur fratrē nostz iumtoꝛē quē magis ppe habere po teras nō rogasti. Cūqz ille eū mortuū iā duduz rndisset. 7 q eū de sepulcro reuocare non posset. apollo subiūxit. Ignoras inqt me añ. xx. annos huic mūdo fuisse defunctū. Et de hui⁹ celle mee sepulcro de bis q ad statū pñtis vite ptinēt nul la me tibi posse ferre solatia. Un dns volēti sepe lire patrē dicebat Mat. viij. Sine mortuos se pelire mortuos suos. tu aūt sequere me. Nei gi tur nos plus q̄z religio postulat ppinquoꝛ cu ra sollicitet christ⁹ mrī. rndit sic extrane e. Et no tādū q dns matrē suā mulierē appellat. nō a coꝛ ruptione. sz a natura 7 sexu. Uel q⁹ mulieb⁹ pie tate cito cōpassa est de defectu vini. Uel etiā mu lierē vocat feminā fecūdā. Fuerūt aūt q̄dam blas phemi heretici. q ex B ybo volebāt arguere ma trē dñi nō fuisse ygine. quia vt aūt B nomē mu lier sonat coꝛruptionē. Hz hec eoꝛ pfidia facile repbat. Cōstat enī certissime q eua ygo erat q̄n adā de pctō se excusās ait. Mulier quā dedisti mihi socia. dedit mihi Gen. iij. Etiā ipa eadem eua in exoꝛdio sue oꝛiginis. cū adhuc nec dū adā eā vidisset mlier vocata ē i scripta. Tulit inquit vnā de costis eius. quā edificauit in mulierem. Gen. ij. Dic ergo eua vocata ē mat cū tñ eēt vir go. q̄ temeritate ex B arguit matē dñi nō fuisse y go. Lilit 7 rebecca vocata ē mlier i scripta añq̄z nuberet isaac. Quid inqt si noluerit mlier veni re mecū Gen. xxiij. Unde dicit Aug. sup Leui. omel. viij. Q⁹ mulier ē vocabulū etatis nō coꝛ ruptele. puta q habet ānos pubertatis vt habil viro videat. Dic ecōtrario vir in scriptura quil noīat. a sola virili etate. etiā si vxoꝛē nōdū habe at. sic mulier dicit a sola maturitate. Beinde cū dicit. Dicit mater ei⁹ ministris. Ponit materne fiducie declaratio. Nō enī dif fidebat filiū facturū qđ ipa poposcerat quāuis asperitas sonuerit in ybis eius. Sciebat enī q 7 si asperitas in ybo. tñ erat pietas in aio. Et p hoc monemur a dño nō desperare. si nobis cū oraz m⁹ videat de facto duri⁹ rndere. sz cū btā ygine fiducialit ei⁹ mīaz expectem⁹. ps. Fiducialit agi te oēs q̄ spatis i dño. Un de sus̄ana afflicta legit q erat coꝛ ei⁹ fiducia habēs in dño. q̄re fuit diui nit⁹ pfolata. Dan. xiij. Dicit ergo ministris. Qđ cūqz dixerit vobis facite. Bona doctrina ygis vt sp debeam⁹ obedire christo. Et fuerūt hec y ba mris pfona ybis pris celestis. Ipe. n. de nube clamauit. Mat. xvij. Hic ē filiꝰ me⁹ dilect⁹ in q mihi bñ pplacui. ipm audite. Beinde cū dic. Erāt aūt ibi ponit miracli patratio. Et primo ponunt q̄dā spectātia ad ppetrationē miraculi q sūt duo. s. vasoꝛ copia 7 aq̄z abū dātia. Quan tū ad pmū dic. Erāt āt ibi lapidee hydrie sex 2c. Quātū ad scdm sbdit. Dic eis ie sus. Implete hydrias aq̄. In pmo hoꝛ tāgit in q miraculū sit factū. In scdo ꝺ q. q nō de nihilo sz de aq̄. Qui bꝰ qi ipatoꝛe pmissis moꝛ factū est miraculuz. vt aq̄ illa 2uerteret in vinū. Nō dr B q aliq̄ yba ad B dixerit sic fecit in trāssbatiōe panis i coꝛp⁹ suū. sz ytute occulta diuitatis B opat⁹ ē. Dic er go quātū ad pmū. Erāt aūt ibi lapidee hydree ser. Hydria ē vas aq̄ receptibile sicut ipz nomē ipoꝛtat. Dicit enī ab hydꝛos qđ ē aq̄. Gen. xxiij. Ba mihi paurillū aq̄ de hydria tua. Hoꝛ vasoꝛ pmo ꝺscribit nūeꝛ q⁹ ser. Secdo officiū q⁹ posite

forte in vestibulo dom⁹ cōuiuij. nō casu sz scōm purificationē iudeoꝝ. i. sm morem iudeoꝝ ad se purificādū. qz ipi multis ablutiōib⁹ vtunt. Pe/pe enī lauāt man⁹ z vasa. Vñ de nō lotis manibus repbendebāt apl'os Mat. xv. et Mar. vij. Tertio describit eoꝝ mēsuras. Capiētes singule metretas binas vel ternas. Metreta grece mēsura dr latine sm Ysi. xxvj. etby. Et ē ppria mēsura liquidoꝝ. Et sm papiā. Metreta continet x. sextarios. Et patet vasa illa fuisse magne capacitatis. qz singulū ei⁹ erat. xx. vel. xxx. sextariorum Sextari⁹ aūt sm Ysi. vbi supra ē duaꝝ librarū. q bis assūpt⁹ vocat bilibris. sextes assūpt⁹ facit cōgium. q ē mēsura sex sextariorꝝ. Vñ z sextari⁹ est vocatus. qz sexta ps cōgij. Fuit aūt cōgi⁹ mēsura ipiaꝝ donoꝝ. a cōgiēdo. i. paugmētū crescēdo dictus. Qđ aūt ait binas vel ternas sm Pedā. Nō ita accipiēdū ē q alie binas alie ternas. sz eedē ipe capent. binas q z ternas. ¶ Quā tū ad secūdū subdit. Dicit eis ies⁹ implete hydrias aqua. Et ipleuerūt xx. Ecce abūdās materia miraculi. Vi querat qs qre non creauit vinū ex nibilo. vel quare nō creauit aquā i hydrias z postea cōuertisset in vinū. Dicēdū q ꝟ fecit vt factū clarius appareret. Sicut qñ lazarū suscitauit. lapidez voluit p alios eleuari. q tñ fecit eum mortuū p se exire. Et ppter eādē cāz fecit aquā hydrias infundi. que sūt vasa aquaria. vt nullus posset suspicari q aq illa sapozē vel colorez a vase cōtraxisset. Siliter si qras qre potius ex aq vinū fecit qz de alia materia. Dicēdū q ad maiorē declarationē sue ptātis aquā vino z trariā mutauit in vinū. ¶ Notādū q scōm quadruplicē sensū sacre scripture quadruplices sunt nupcie. s. carnalis copulatiōis sm sensū lrālem. diuine incarnatiōis sm sensū allegoricum. spūalis cōuersionis sm sensū tropologicū. z brē fruitionis sm sensū anagogicum. ¶ De pmis nuptijs ad lrām est euāgelij ptis. Iste nupcie carnales sp fuit in chana galilee vt supra in pma pticula eius dē euāgelij añ finem. Istis etiā nuptijs interesse debēt mat ihesu z ipe ihesus cū discipulis suis vt habitū ē ibidē. In talib⁹ etiā nuptijs carnalibus sp deficit vinū. z hoc triplex. Primū ē floris virginalis pudicicie. De q Zach. ix. Quid bonū z pulcrū nisi frumētū electoꝝ z vinum germinans vgines. i. mysterū spūssācti quo inebriant q dā vt vxoꝝ obliuiscant z vginitatē cōseruēt. Hoc q̄pe vinū deficit in nuptijs carnalibus. z in eis abūdat aqua. i. fluxus carnalis voluptatis. De cūdū vinū ē gaudij z ꝟsolatiōis. De q Ecc. ix. Vibe cū gaudio vinū tuū. Istud q̄pe vinū in pncipio nuptiarū carnaliū ponit sed cito deficit

Succedit enī abundans aqua tribulatiōis. vidē licet sollicitudo mūdi. tribulatio carnis. zel⁹ ordinat⁹. onus debiti. anxietas animi. cura pls. Vñ. j. Macb. ix. dicit q nuptie Jambri conuerse sūt in luctū z vox musicoꝝ in lamentū Jambri interpretat dies amaricās. Ad hrām enī videmus pncipia nuptiaꝝ leta sz succedēti tpe amarescūt z tandē in morte musica cōuertunt in lamentū. qñ cantant vigilie z lamentatiōes mortuoꝝ. Tertiū ē vinū cōtēplatiōis diuine. De q Can. v. Bibi vinū meū cū lacte meo. i. hausi dulcedinez cōtēplatiōis cū mūdicia vite. Hoc deficit illis q̄ cōmixtiōi carnaliū nuptiarū inseruiūt. Quia sic dicit Aug⁹. in libro soliloqoꝝ. Nibil est qđ magis abarceat cōtēplatiōis deijciat animū virilem q blādimenta femineа. corpozū q ille cōtractus sine quo vxor haberi nō pōt. Sed si mat dñi. id ē. fides castitatis pñs fuerit in nuptijs. ipsa ipe/tret cōsolationē in deo sm illud Ecc. xxv. In trib⁹ bñplacitū est spūi meo q̄ sūt pbata coram deo et hoib⁹. cōcordia fratrū z amor proximoꝝ z vir et vxor sibi bñ cōsentientes. ¶ Secū de nuptie allegorice sūt diuine incarnatiōis. In his nuptijs sponsus ē filius dei verbū eternū. spōsa vo būana natura. quoꝝ tanta vnio. vt etiā ab inuicē sepatis carne z alia. vbū ab vtrisq sepatū nō fuerit. Ittē de quāta sit caritas vbi ad būanitatē. Ceteras q̄ dē nuptias mors dissoluit. Ipo aūt mortuo adhuc sue sponse sz būanitati piūctus erat z vtro bigz idē filius dei. De his nuptijs dr Mat. xxij. Silē ē regnū celoꝝ hoī regi q fecit nuptias filio suo. Iste aūt facte sūt localiter in chana q dē vteri vginalis. q fuit thalam⁹ sponsi. vñ pcessit tanq̄z sponsus de thalamo suo. vtualiter vo in zelo. i. iferenti amore diuino. Vñ Esa. ix. Cū pmissū esset. puul⁹ nat⁹ ē nobis. subdit. oñdēs cui⁹ vtute sit hoc factū Zelus inquit domini exercituū faciet hoc. Qz spūssanctus qui ē feruor caritatis superuenit in vginē Mat. j. Qđ enī in ea natū est de spūsco ē. Zelus aūt ille dr eē galilee. i. transmigrationis. q trāsmigrauit vbū de celo venēs i vginē. In his nuptijs realiter fuit mat ihesu z ipse ihesus z discipli ei⁹ futuri q̄s elegit. in ipso añ mūdi cōstitutiōez sm aplm Eph. j. Harum nuptiarū ples sūt oēs q̄ credūt in eū Joh. j. Dedit eis ptātē filios dei fieri his q̄ credūt in euz ꝛc. In his etiā nuptijs aq scripture veteris testamenti q ē insipida cōuertit in vinū spūalis itelligentie z grē euāgelice. Et hec aq fuit in sex hydrijs. p q̄s sm Aug. intelligunt sex etates mundi. Prima ab adā vsq ad noe. Secūda a noe vsq ad abraaz Tertia ab abraaz vsq ad dauid. Quarta a dauid vsq ad trāsmigrationē babilonis. Quinta

a transmigratiõe babilonis vsqz ad iohannem baptistã. Dicit enĩ christ⁹ Mat.xj. Q lex ⁊ pphete vsqz ad iohãnẽ. Sexta a iohanne vsqz ad finẽ seculi. In q̃libz hydrijs istis fuit aq̃ idẽ aliq̃d scripture p suo tpe. sz adducĩ ipida. Hãc aquã nõ iussit christus effundi ex hydrijs q⁹ scriptur̃ veterẽ nõ repbauit. sz p ministros. idẽ p pphetas eas dẽ ipleri fecit et ipe legẽ iplenit Mat. v. Nõ veni soluere legẽ sed adimplere. Itez singule hydrie capiebãt metretas binas vel ternas q⁹ in singulis etatib⁹ fuit fides trinitatis ⁊ duarũ naturarũ in vna psona christi. Itẽ nõ p⁹ cõuersa ẽ aq̃ in vinũ. i. lex vet⁹ in spũalẽ sensũ euangelij. q̃z hydrie ipleant̃. q⁹ oportebat pus ipleri q̃ de christo erãt scripta Lu. xxiiij. Necesse ẽ ipleri oĩa q̃ scripta sunt in lege moysi ⁊ pphetis ⁊ psalmis de me. Et nota q⁹ hucusqz. i. ad sextã etatem sponsi⁹ suauit bonũ vinũ. i. gaudiũ euãgelij qõ ex tũc dedit bibere. Euãgeliũ enĩ dicit̃ bonũ nũcũ. Vñ Lu. ij. Ecce euãgelizo vobis gaudium magnũ. Et ℞ est vinũ optimũ dignũ dilecto adpotandũ Cant. vij. Alit̃ iste nuptie allegorice dicunt̃ eẽ int̃ christũ spõsũ et ecclĩaz spõsã. Vñ ij Cor. xj. Despondi vos vni viro vginẽ castaz exhibere christo. Quaz nuptiaz sũt ples oẽs fideles ⁊ redit in idẽ cũ deductiõe iã p̃missa ¶ Tertie nuptie sũt tropologice spũalis videlicet p̃uictiõis dei ⁊ aie. Vñ ad inuẽdũ bas nuptias dñs inuitat aiaz. D. Cant. ij. Surge ppera amica mea spõsa mea ⁊ veni. De his nuptijs dic̃ Ber. p̃mo. xvij. de epiphania. Oẽs in q̃t nos ad spũales nuptias vocati sum⁹. in q̃b⁹ vtiqz spõsus ẽ christ⁹. nos ipi spõse. Vñ tibi o aia tã ie estimabilis grã. vt ei⁹ merearis eẽ spõsa i quẽ dẽsiderant angeli pspicere. cui⁹ pulcritudinẽ sol ⁊ luna mirant̃. Vide q̃b⁹ brachijs charitatis amplexãd⁹ sit q̃ tãti te estimauit. vt te i spõsã assumeret. Ob ℞ patrẽ suũ ⁊ matrez. i. synagogã reliq̃t. vt adberens ei vn⁹ spũs cuz eo efficiaris. Et tu ergo audi filia ⁊ vide ⁊ dẽsidera quãta sit erga te dignatõ dei tui. ⁊ obliuiscere pplm tuũ ⁊ domũ p̃is tui. Debesere carnales affectus. seculares mores dedisce. abstine a p̃oribus vitijs cõsuetudines noxias obliuiscere. Hec Ber. In his igit̃ nuptijs cõsistũt tria bona cõiugij fides. ples ⁊ sacramẽtuz put habes in sermone p̃mo infra sequẽti. Et celebrant̃ in chana galilee. i. in zelo diuini amoris q̃ mẽs de terrenis ad celestia. ℞ vitijs ad vtutes ⁊ a seipa in deũ trãsmigrat. Ad has nuptias facẽdas venit dñs ihesus. sz nõ nisi inuitat⁹ Apoc. iij. Ego sto ad hostiũ ⁊ pulso. si q̃s aperuerit mihi introibo ad illũ ⁊ cenabo cũ illo. In istis enĩz nuptijs plerũq⁹ vinũ deu otiõis deficit. cuz ppt occupatiões et solicitudines cure tpalis bõ efficiãt̃ ariđ⁹. accidiosus et indeuot⁹. sic aia scã cõfitet̃ in ps. cxliij. Anĩa mea sicut terra sine aq̃ tibi. Sz ad p̃ces btẽ vginis q̃ sp cõpatiẽ miseris. hydrie ipleni aq̃ q̃ cõuertit in vinũ. Hydrie ser sũt ser p̃sideratiões q̃b⁹ cor ipleĩ aqua tristicie vsqz ad sũmũ. i. vsqz ad pfusionez lacrimaz. Prima hydria ẽ memoria diuine offensiõis quã implẽt lacrime cõtritiõis. De q̃b⁹ ps. cxvij. Exit⁹ aq̃z deduxerũt oculi mei. q⁹ nõ custodierũt legẽ tuã Secda ẽ dolor supne trãsgressiõis. hãc iplent lacrime charitatis Hieremi. ix. Quis dabit capiti meo aquã. ⁊ oculis meis fontẽ lacrimarũ et plorabo die ac nocte interfectos filie ppũ mei. Tertia hydria ẽ aduersitas p̃ns. hãc iplent aq̃ tribulatiõis Tre. i. Ploraãs ploraui i nocte ꝛc. Quarta ẽ timor gehenne. hãc implent aq̃ p̃uictionis. Nã bm Greg. p̃uisio inferni cõp̃uictiones p̃uocat. Vñ ps. cũ dixisset. lacrimis meis stratũ meum rigabo. subdit reddẽs cãz ipulsiuaz. Turbatus ẽ a furore oculi⁹ me⁹. Quita ẽ tẽpestas temptationũ carnaliũ quã implẽt aq̃ afflictiõis spirit⁹. Exq̃ enĩ caro tẽptat̃. spũs affligit̃ ⁊ plerũq⁹ vsqz ad lacrimas. Iuxta illud Mat. ij. ⁊ Hiere. xxxj. Rachel ploraãs filios suos noluit cõsolari q⁹ nõ sũt. Quãdiu enĩ vires inferiores nõ subijciunt̃ spũi vt filij matri. rachel plorare nõ dsinit. Sexta hydria ẽ p̃sideratio p̃prie defectiõis. hãc implent aque spei diuine refocillationis. ps. lxxix. Cibabis nos pane lacrimaz ⁊ potũ dabis nobis in lacrimis in mẽsura ꝛc. Sz oẽs aque tristicie istaz hydriaz ad p̃ces btẽ vginis cõuertũtur in vinũ cõsolatiõis ⁊ interne deuotõis. De quo in p̃s. cuj. bñdic. ij. Et vinum letificet cor hominis. ¶ Quarte nuptie sũt anagogice ⁊ celestes in q̃b⁹ gaudiũ nostr⁹ erit plenũ. Unde Apoc. xix. Gaudeam⁹ et exultem⁹ ⁊ dem⁹ gloriam deo. q⁹ venerũt nuptie agni et vxor ei⁹ p̃parauit se. Ad has nuptias nõ venit nisi bri Apoc. vbi supra. Beati qui ad cenaz nuptiaz agni vocati sũt. Quales sũt virgines p̃udẽtes q̃ intrauerũt cũ spõso ⁊ clausa ẽ ianua Mat. xxv. In istis nuptijs ser hydrie posite. sunt oẽs potẽtie anie q̃ senario numero cõp̃rehendũtur cũ sit p̃m⁹ nũerus p̃fect⁹. p̃ficient enĩ ibi oẽs potẽtie aie ⁊ q̃ p̃us erãt susceptiue erroris meroris ⁊ doloris tanq̃z hydrie vel vasa aq̃. nũc replent̃ vino exultatiõis ⁊ btẽ fruitiõis. Ibi eĩ absterget de⁹ oẽz lacrimã ab oculis scõr ⁊ iã ñ erit amplius neq⁹ luct⁹ neq⁹ clamor Apoc. xxj. Et sic aq̃ cõuertẽt in vinũ. q̃a ⁊ ipe lacrime q̃uertent̃ in gaudiũ p quãto beati gaudẽt se fuisse tristes Joh. xvj. Tristicia vestra cõuertẽt in gaudiũ. Ad bibẽdũ hoc vinũ inuitat

nos dñs p ppbaz Esa. lv. Venite omes sitiētes. emite vobis absq3 argēto 7 absq3 vlla cōmutati one vinū 7 lac. Hoc vinum gustauerat sponsa. Can. v. cū dicebat. Bibi vinū meū cū lacte meo Ubi accipit̄ p vinū dulcedo diuitatis. p lac pul critudo humanitatis.

Tertia pars expositionis euangelij. CXIII

Et dicit eis iesus. Haurite nūc. et ferte archi triclio Et tulerūt. Ut aūt gu stasset architriclin⁹ aquā vinū factā. et nō sciebat vnde eēt. ministri āt sciebāt qui hauserāt aquā. vocat spōsū archi triclin⁹ et dicit ei. Dis hō p̄mum bo nū vinū ponit. et cū iebriati fuerit tūc id quod deteri⁹ ē. Tu aūt seruasti bonū vinū vsq3 adhuc. Hoc initiū sig nor fe cit iesus in chana galilee et manifesta uit gloriā suā. et crediderūt in eū disci puli ei⁹. ¶ Hic ia tertio subijcit facti mi raculi euidēs demōstratio. Et habet duas ptes Primo ponit facti miraculi approbatio. videlicz testimonio architriclini 7 ministrorū. Per mini stros enī pbabat verā aquā fuisse in hydrijs in fusam. Per architriclinū pbabat vitas 7 boni tas vini cōuersi vtpote cui⁹ erat vinum p̄bare. Est aūt triclinū dom⁹ in qua sūt tres ordines mēsarū. sicut in refectorijs religiosorum eē solet Inde architriclin⁹ q̄ p̄erat cōuiuio tru mēsarū Vel generalit̄ q̄ p̄est seruiēt̄b⁹ vt dicit Chrysо. Ad hūc p̄cepit ferri vt de vino iudicaret. Pro pter qō subdit Ut aūt gustasset z. vocat spon sum vt p̄m redarguat 7 vinū cōmendet et ex tollat Et dicit ei. Dis hō p̄mū bonū vinum po nit Quasi diceret Inordinate 7 cōtra morez fe cisti. Malus mos erat ille. q̄ cōtra sobrietatem Vñ Epb. v. Nolite inebriari vino in quo est lu xuria. Ex nota q̄ auaricie ē peiora p̄mittere i cō uiuijs. vrbanitatis vo 7 liberalitatis ē meliora i p̄mis largiri. Ex caueāt sibi cōuiuātes ne p̄ior dinatā sūptionē excedāt 7 inebrient. Credēduz ē aūt illud vinū optimum fuisse q̄ dei p̄fecta sūt opa. Deinde cū dicit Hoc initiū signor subij cit facti miraculi cōmendatio. Cōmendat āt ex trib⁹. Primo ex miraculoz inuitatiōe. quia fuit initiū signoz iesu. ¶ B Ex forte diceret q̄s q̄d stella magoz. d colūba 7 d voce p̄is Ad B dicēdū q̄ nō fuit eis illa signa facta ab eo sed fuerūt facta p̄p̄ eoz. Item in libro de infantia salua toris ponunt multa miracula p eū añ facta. Ex dicēdū q̄ ex B loco cuāgelij apparet illū librū esse apocrifū. Et p̄t dici q̄ euāgelista B loq̄t̄ d signis suis manifestis a tpe sue p̄dicatiōis 7 in cōuētu discipuloz suoz factis. Secūdo cōmendat hoc miraculū ex diuine glorie manifestatiōe cū sub dit Et manifestauit gloriā suā Tertio ex fidei discipuloz cōpbatiōe. Primus q̄d credebāt i eū p̄p̄t̄ vbū Johis dicētis. Ecce agn⁹ dei. 7 q̄ vidit spūm sanctū sicut colūbā descēdētē 7 manentem sup eū Joh. j. Hūc aūt crediderūt in eū ex eisdē tia operz ei⁹. Et nota q̄ a p̄ncipio mūdi p̄mū mi raculū factū ē in nuptijs. q̄ costa viri cōuersa ē in mulierē. Hic aūt a qua in vinum.

Sermo de eadez dominica CXIIII

Nupte facte sunt Johannes 12°

¶ Verba ista exponēdo tro pologice de nuptijs spūalib⁹ tāgū tur hic quattuor notabiliter aduertēda. Primuz ē q̄ sint iste nuptie 7 q̄lit̄ legitime cōtrahant. q̄a p̄mittit. d. Nuptie facte sūt Secūdū vbi cele brent q̄ dicit in chana galilea Tertiū q̄ p̄sone ad eas aduocent q̄ subdit Et erat mat̄ iesu ibi. Vocat⁹ aūt ē ies⁹ 7 discipuli eius ad nuptias. Quartū qualit̄ pagant q̄ subiūgit deficiente vino zc ¶ Quātū ad p̄mū sciendum q̄ nuptie spūales cōtrahunt in p̄iūctiōe dei 7 aie p mutu um amorē. quēadmodū nuptie carnales fiunt in legitima cōiūctiōe sponsi 7 spōse. Q̄ sicut di cit hugo in libro de virginitate 7 cōiugio beate v̄ginis. Amor cōiugalis sacramentū ē illi⁹ dile ctionis q̄ ē in spū inter deū 7 aiam Vñ sicut nu ptie mūdane legitimant 7 honestāt p tria bona p̄iugij. que sūt fides. ples 7 sacramentū. ita q̄ si ne his nō sūt honorabiles nuptie. Imo nec dici merent̄ nuptie siue p̄nubia. Ex q̄dā pbana cōtu bernia. vt. xxx. q. vl. alit̄ Fides inq3 req̄rit̄ vt neut̄ alieno thoro maculet̄. Et accipit̄ hic fides nō vt ē v⁹ theologica Ex vt ē ps iusticie sm q̄ fides est in suādo p̄missū. Proles etiā req̄rit̄. i. intētio p lis p̄creāde ad cultū dei. Sacramentū etiā req rit̄. B ē signū rei sacre. s. p̄iūctiōis christi 7 eccleste sm a p̄m. 7 hoc p̄tinet ad inseparabilitatē. Nā sic christ⁹ ab ecclesia vel a carne quā assūpsit. p⁹ ea nō fuit sepat⁹. ita legitime cōiugati separi non p̄nt. vt q̄s de⁹ p̄iūxit hō nō sepet. Eadē etiā tria exigūt̄ ad nuptias spūales legitimādas. Pri mū nāq3 qō exigit̄ ē fides. vt neut̄ alienū amorē admittat. Ex vnice se diligāt mutuo. Nō ei spōsa sufferre p̄t q̄ spōs⁹ aliquā aliā diligat 7 ecōuer so. Vñ sponsa ait Cant. vj. Ego dilecto meo. s. in tendo 7 dilect⁹ me⁹ mihi. Et Cant. vij. Ego dile cto meo. 7 ad me cōuersio ei⁹ ¶ B Ex videt q̄ de⁹ nō vnice diligat aiaz. q̄ de⁹ plib⁹ intendit

q̄z vni aīe.q; gubernationi tot⁹ vniuersi.q̄re ⁊c.
Hec fuit q̄rela aīe quā mouet hugo in de arra aīe.vbi sic inq̄t aīa. Ecce vnice electū ⁊ vnice dilectū diligo. Sed hāc hui⁹ dilectiōis mee iniuriā patio;.q; solū diligēs.sola ñ amo;. Quo enīz de ꝓulegio singl̄aris amoris potero gloriari.q̄ ea q̄ mihi impēdit cū alijs etiā bestijs cōmunia accepi. Quid enī mihi lux solis ampli⁹ ꝓfert q̄z reptilib⁹ ⁊ vermib⁹ terre.⁊ ita de alijs multis. Ad hoc rñdet hugo distinguēs triplicia dona q̄ aīa recipit a deo. Quedā inq̄t o aīa data sūt tibi cōmuniter.que cū oīb⁹ ppt̄ te tecū seruiūt. Quedā spēalit̄ q̄ multis.nec tñ oīb⁹ ppt̄ te tecū ꝓcessa sūt. Quedā vo singularit̄ q̄ tibi soli data sunt. Nunq̄d min⁹ diligit te.q; q̄dā dona tua tecuz oīb⁹ simul ꝓcessit. Nunq̄d felicio;ē te fecisset si tibi solū mūduz dedisset. Ecce nō sūt creati hoies sup terrā nec bestie.sola tu mūdi diuitias possides. Ubi ergo illa grata ⁊ vtilis societas humane cōuersatiōis.oīa ergo data sūt tibi.oīa obseq̄um tibi impēdūt. Hz instat aīa q̄ ꝓdicta nō arguāt singularitatē amoris. Q; sicut societas aliarum ē mihi cōcessa ad vite solatiū sic ⁊ mea illis. Rñdet hugo. Ostēdēs quo oīa seruiūt ipi aīe. Nali q̄dē ad exercitiuz.boni ad charitatis augmentū. Nec pīz derogat singularitati amoris si de⁹ etiaz tecū alios amet. Spūalis nāq; amor meli⁹ tūc cuiq; fit singularis.q̄n oīb⁹ ē cōmūnis nec pticipatiōe plurū minuit cui⁹ fruct⁹ vnus ⁊ idē totꝰ repit̄. Nihil ergo ꝓulegio singularis amoris tui societas beatoꝝ pscribit.q; sponsus tu⁹ in oīb⁹ diligit te q̄s diligit ppter te. ac p hoc etiā singularit̄ diligit te quia nihil diligit sine te. Nō aūt timeas animū illi⁹ in amore plurū q̄ paffectū distrahi. Et id circo minore ē ad singulos.q; ptit⁹ q̄dammō ⁊ diuisus videat in cūctos quia nec alū nec maioris dilectiōis affectuz singulis ꝓpenderet si absq; cūctoꝝ pticipatione singulos amaret.ergo oēs vnū vnice diligāt.⁊ oēs ab vno vnice diligant̄.q; nec ali⁹ ꝓter vnuz vnice ab oīb⁹ diligēd⁹ est.nec ali⁹ ꝓter vnū vnice oēs diligere pōt. Sic igit̄ patz qualit̄ de⁹ spōs⁹ spōsam aīaz singulariter ⁊ vnice diligat. Unde spōsa de hoc iā edocta ait Can.ij. Dilect⁹ meus mihi sez intēdit ⁊ ego illi. Nō vbū dulcifluum p tractās Bern̄.sup cāntica ser.lxxxix.dicit. Q; ex hz apparet q; ad sola negocia imo ocia amoris de⁹ trāsfert curā ⁊ gubernationē oīm seculoꝝ. Ita ei singulariter affectib⁹ aīe amorose intēdit vt vidēri possit q; q̄si oīm alioꝝ oblit⁹ soli aīe intendat. Unde hugo vbi supra. Sic certe mihi videtur cū eius miserationes circa me attēdo.q; si fas est dicere.q̄dammō nihil aliud agat de⁹ nisi vt mee saluti puideat. Et ita totū ad custodiā meā eum occupatū video. q̄si oīm oblit⁹ sit ⁊ mihi soli vacare velit. Cū igit̄ sic vnice ⁊ singularit̄ deus diligat aīam. dignū ē vt ⁊ ipa aīa eū vnice ⁊ singulariter rediligat.vt sic fides nuptiaꝝ vtrobiq; illibata cōsistat. ¶ Sed diceret aliq̄s sic̄ supra aīa cōquesta ē amorē dei erga eā non esse singularē ⁊ vnicū.ex eo q; de⁹ etiā alia diligit cum aīa. sic ecōuerso deus cōquer posset de anima. q; ipm nō vnice diligat ex eo q; res creatas quasi in vsū assumit ⁊ possidet etiā cū eo diligat. Ad hz rñderi pōt p aīa sicut hugo supra rñdit. p deo. Q; ꝓulegio singularis ⁊ vnici amoris nō īrogat societas creaturaꝝ p quāto aīa in oīb⁹ diligit deū que diligit ppter deū. Ac p hoc aīa singulariter deuz diligit.q̄n nihil sine deo diligit et nisi in ordine ad deū diligit. Et iste ē amor castꝰ p quē ꝑm Bern̄.ser.lxxxvij.aīa maritat̄ vbo eterno.qui nō in carne vna sed in vno spū duos cōiūgit duos facit iā nō duos sed vnū ꝑm illō apli j.Cor.vj. Qui adheret dño vn⁹ spūs est. Est autem aduertēdū q; iste amor mutu⁹ dei ⁊ anime nō ea dē rōne est vtrobiq; sed ex alia rōne deus diligit aīam et ex alia rōne aīa deū. Sicut etiaz in cōiugio carnali non ex ea dez rōne vir diligit mulierē ⁊ mulier virum. Naz amor viri ad mulierē ex pietate ē ⁊ ex cōpassiōe naturali. Hz amor mulieris ad virū est ex necessitate ꝓdicionis. Et hoc declarat hugo in libro de virginitate ⁊ coniugio btē v̄ginis sic inquiēs. Q; vir mulierem diligit q̄dammō bñficiū ē quia pietate vincitur ne infirmitatē deserat. Q; aūt mulier viruz diligit magis debitū ē.q; naturali necessitate cōpellitur.vt patrocinū req̄rat.atq; ita q̄dammō tota dilectiōis vtilitas ad mulierē referr̄.quia ipsa est cā.p q̄ vel ipa virū diligit vel a viro ipa diligat. Ita de⁹ aīaz rōnalez ꝓpus gratuita pietate diligit et eā postmodū ad amorē suū q̄dā necessitate spontaneā tñ ⁊ volentē cōuertit. diligit ille ꝓ;gratis vt postmodū diligētes ad diligentez se cōuertat nos.fiatq; vna dilectiōis societas.⁊ ppt̄ nos.q; nobis necessaria.⁊ ppt̄ illū q; in illo beata. Et hāc mutui amoris vicissitudinez.qua vna vni sociata nec discidiuz in suo suscipit.nec cōsortū in alieno admittit. Sponsa signare volebat.cū diceret. Dilect⁹ me⁹ mihi ⁊ ego illi. Hec hugo. ¶ Sed cū dū q̄ exigitur in cōnubio spūali est ples. Ider ꝑlem intelligunt opa ꝑm glo.sup illud ps. Saturati sunt filijs.id est.opationib⁹ ppr̄ijs. Unde etiam pBus in tertio ethy. dicit. Q; sermo illius non ē verus.q; ait nosce non cōparti ad opa nostra sicut pat̄ cōpat̄ ad suos natos. Et merito.quia sicut ples est imago

pentū sic in bonis opibus nostris relucet ima/
go nostra. Sūt enī opa nostra quasi speculum
in quo apparere pōt quales sumus. ⁊ melius q̄z
in ple apareat quales sūt parētes. Nō enī est
tam euidēs argumentū. hic est bon⁹ filiꝰ. ergo
habuit bonos pentes. sicut hoc est bonū opus.
ergo habuit bonum opificē Job. v. Opa q̄ ego
facio testimonium phibent de me. Sicut etiam
ples ē fructus nuptiaꝝ ⁊ vane sūt nuptie que p/
lem excludunt. sic vanū est cōiugiū istud spūale
exclusō fructu bonoꝝ opeꝝ. quia pbatio dilecti
onis ē exhibitio opis. Et Jac. ij. dicit. Qꝫ sic cor/
pus sine spū mortuū ē. sic fides sine opib⁹ mor/
tua est. Ex quo ꝓfundit error quorundā q̄ dixe/
runt eē aliquē statū tante libertatis in hac vita.
q̄ eximeret hoiem ab opibus charitatis. Et tlis
hō saluaret p fidem sine opibus. Cōtra quod ē
quod ait apostolus. j. ad thymo. ij. Saluabitur
mulier per filioꝝ generationem. Intelligēdo de
spūali cōiugio. Mulier hec ē aia ex connubio.
verbi eterni fecūda. que nō saluabit nisi p gene/
rationē filioꝝ. i. bonoꝝ opeꝝ. Et si talis aia vtpo
te ad tantā pfectionē sublimata q̄ē nuptiali fe/
dere deo copulata nō saluabit sine opibus bo/
nis. multo min⁹ dici hoc pōt de q̄buscūq; alijs.
Unde etiā sponsus in Can. vt oñderet se nō cō/
tentari. si sponsa ipm diligat corde ⁊ nō fructifi/
cet in ope cū dixisset Cant. viij. Pone me sicut si
gnaculum sup cor tuū. Mox adiecit. Et sicut si
gnaculum sup brachiū tuum. Vult enī spōsus
seipō signari cor sponse p vnicā ⁊ singularez di/
lectionem. vt excludat ois amor adulterin⁹. sed
vult poni sup brachia sponse p bonā opationez
Col. j. Ambuletis digne deo p omīa placētes in
omni ope bono fructificātes ℣ Tertiū qō
exigit in cōiugio spūali ē sacramentū put cōiū/
ctio dei et aie in vita ista. est sacramentū illi⁹ vni
onis que erit in patria. ⁊ hoc ptinet ad insepabi/
litatem. Amor enim siue charitas que est inter
deum ⁊ aiam nunq̄z excidit fm aplm. j. Cor. xiij
Et alia omnia puta fides. scientia ꝛc. euacuabū/
tur. Ipsa autē charitas sp pseuerabit. sed tollet i/
pfectio et addetur pfectio. Et sic ipa remanebit
aucta. Et fm hoc nuptie spirituales pmanentō
res sunt nuptijs carnalibus que dissoluunt per
mortem. he autem pficiunt post mortem. Unō
sponsa ait Cant. iij. Tenui eū. nec dimittam euz
donec introducam eum in domuz matris mee
⁊ in cubiculuz genitricis mee. Talis enī anima
vtpote verbo maritata ac dulces amplexus ver
cōstringitur q̄ nulla ratione ab eo potest diuel
li. donec sibi perfecte copuletur in vita beata. vbi
est domus matris et cubiculum genitricis sue.
Per matrem ⁊ genitricem intelligi potest cha/
ritas que animam parit inquantum fit sponsa
verbi. Et ad instar matris ipsam maritat ver/
bo. Ista mater non habet in vita ista domicliū
nec pmanentiam status. sed est in continuo p/
gressu fm statum vie. In patria autem habz do/
mū ⁊ mansionem stabilem. Item nō habet hic
cubiculuz quietis. quia nunq̄z est ociosa sed sp
operat. Ibi autem est omnino quietata. d. illud
ps. Hec requies mea in seculum seculi ꝛc. Spō/
sa igitur nullatenus vult dimittere dilectum ab
amplexibus amoris in hac vita. donec introdu
cat eum imo potius ipse introducat eam illuc.
vbi est mansio et quies sempiterna. Dicit autē
sponsa confidenter. donec introducam euz nō
dicit donec introducat me Cant. iij. Magna q̄p
pe est amoris potentia. que quod dilecti est sibi
vendicat. nimirum cum eorum sit idem spirit⁹
idem velle ⁊ idem opari. Aut etiam ideo quia
deus opera saluationis in nobis non operatur
sine nobis. Huius rei figura fuit in patriarcha
Jacob Gen. xxxij. qui ait angelo secuz colluctan
ti. Non dimittam te inquit nisi benedixeris mi
hi. Quod idem est cuz eo et quod hic dicit spon
sa. Tenui eum nec dimittaz ꝛc. Sic fortiter tenu/
it eum apostolus cum dicit Roma. viij. Certus
sum q̄ neq̄z mors neq̄z vita neq̄z angeli neq̄z pn
cipatus. neq̄z virtutes. neq̄z instantia. neq̄z fu/
tura. neq̄z fortitudo. neq̄z altitudo. neq̄z pfūdū.
neq̄z creatura alia poterit separare nos a chari
tate dei que est in christo iesu. Sic et maria
Magdalena tam indissolubiliter eum tenu/
it. q̄ sicut dicit Hugo. facilius erat animam
eius separare a corpore quod viuificabat. q̄z a
corpore quod diligebat. Hec nempe insepabili/
tatis causa. non tam est ex parte sponse q̄z ex pa/
te sponsi qui libenter teneri vult a sponsa. imo
et ipa ab eo tenetur. Nequaq̄z enim vt dic̄ Ber
hardus ipsa diu teneret si non teneretur. Quid
hac copula fortius. que vna duorum tam vehe
menti voluntate firmata est. Que enim tenetur
et tenet. quomodo cadere potest. Et de hac ten/
tione ipa gloriatur. ps. Tenuisti inquit manuz
dexteram meam et in voluntate tua deduxisti
me et cum gloria suscepisti me. Quid enim mihi
est in celo et a te quid volui sup terrā. Quasi di/
ceret. Neq̄z in celo neq̄z in terra volo esse absq̄z
te. ℣ Predicta autem tria bona coniugij spū
alis pollicet dns aie alloquēs eam p os ppbete
Osee. ij. Sponsabo te inquit mihi in sempiternū.

Et sponsabo te mihi in iusticia ⁊ iudicio. in misericordia ⁊ miserationib⁹. Et sponsabo te mihi in fide. Ubi ꝓdicta tria tanguñt ordine ꝓpostero sed rationabiliter cōmutato, pcedit eni a pfectiori. Spōsabo te inq̄t mihi in etnū quantū ad sacramentū inseparabilitatis. Spōsabo te mihi in iusticia ⁊. quātū ad plēbon opis. Spōsabo te mihi in fide quātū ad sinceritatē ⁊ singularitatē amoris

Subsermo primus. CXV

In chana galilee.

Ualiso qualiter spūales nuptie legitime cōtrahant. Seq̄t scdo videre vbi celebrent. qa in chana galilee.

Ubi sciēdū sm Bedā q̄ iste nuptie nō celebrent alibi q̄z in mēte zelo diuini amoris feruente et a terrenis ad celestia trāsmigrare cupiēte. Et hoc signat̄ p chana galilee. Chana q̄ppe zelus. galilea trāsmigratio interpt̄at̄. Duo ergo sūt q̄ mentez reddūt idoneam ad nuptias in ea celebrandas. Primū est vt zelo diuini amoris in hac vita ferueat. Secūdū vt dissolui et trāsmigrari ab hac vita cupiat. Primū patz triplici rōne. Primo. q̄z nichil ē q̄ita ꝓnectat aiaz cū deo. sicut zelꝰ id ē amor supferuid⁹. Uña affinitas dei ⁊ aie nō potuit accōmodatiꝰ describi in Can. q̄z sb appellatiōe spōsi ⁊ spōse. Ita sm Bern. nulla alia necessitudo vel cōnexio q̄rit int spōsū ⁊ spōsā. nisi amare ⁊ amari. Et hic nexꝰ vincit etiā qō natura artiꝰ iūxit. s. vinculū pentū ad filios. Propter hoc enī relinq̄t hō patrē ⁊ matrē ⁊c. Secūdo q̄a nichil ē q̄ita q̄etet mētē in seipo sicut amor ipe ei amor nichil req̄rit extra se. nec causā. nec fructuz. nec ꝓmiū. nec cognitionē. nec delectationē. imo nec ipm deū. Unde Bern. sup Can. ser. lxxxiij. Amor inq̄t p se sibi sufficit. p se placet. ⁊ ppter se ipe ꝓmiū ē sibi. Amor ꝓter se nō req̄rit cāz. non fructū. fructꝰ eiꝰ vsꝰ eiꝰ. amo q̄ amo. amo vt amer. Et q̄ dixi nec ipm deū req̄rit. subaudi sub alia rōne q̄z amati. Et si aliud ē adiūctū amori vel etiā ꝓpns ipm. siue ℞ sit cognitio siue delectatio. siue bēficatio. oīa talia nō sūt p se intenta a mente amorosa. Tertio q̄ nō est ex oībꝰ aiemotib⁹ sensib⁹ aut affectib⁹ in q̄ possit creatura Et si nō ex equo rēdere autor vel de sili mutuā repēdere vicē. nisi solꝰ amor. Uerbi grā. Si deurascat̄ mihi. nō possū reuasci. si mihi misereat̄ vel pcit. nō possū repcere. Et ita de alijs. Ez si amat me deꝰ. possū ⁊ debeo ipm reamare. Uñ Bern. Nō ad aliud amat deus nisi vt ameat. sciēs ipso amore beato q̄ se amauerint. Igit̄ q̄z in nuptijs habz fieri sponsi ⁊ sponse amorosa cōnexio quātū ad ꝓmā rōnē. Et debet ibi eē sufficientia. ne q̄d oporteat extra req̄rere quātū ad scdaz. Debz etiam spōsa ibi in aliq̄ mutuā vicē spōso repēdere quātū ad rōnem tertiā. Et q̄ hec oīa opat̄ zelus diuini amoris vt ostēsū ē. patet q̄ mens ad spūales nuptias idonea debet eē zelo diuini amoris supferuida. Uñ talis mēs assimilat̄ lāpadi ardēti. Can. viij. lampades eiꝰ lampades ignis atz flāme. Et Ezech. j. Similitudo vultus ai aliū q̄si carbonū ignis ardētiū ⁊ velut aspectꝰ lampadarū

Secūdū patz. Cū enī ille nuptie nō ꝓficiant in vita ista vt ꝓdictū ē. si nuptie debēt ipleri oportet ad vitā aliā trāsmigrare. Ides igit̄ q̄ intra se nuptias celebrari desiderat. necesse ē vt ad hmōi trāsmigrationē totis desideriis tēdat vt dicat cū apl'o Phil'. j. Cupio dissolui ⁊ eē cum christo. Et hec est arra seu signum desponsationis anime a deo. Unde hugo in de laude charitatis. In quocūq̄z tu es dulcis amor iesu. semp cogitat q̄ naudo mundum exeat. quando veniā pacez inueniat. Ad hoc facit q̄ ille eximie nuptie q̄n btā virgo i eius annūciatiōe celi nupsit architecto facte sunt in galilea. Missus est enim gabriel angelꝰ a deo in ciuitatē galilee. Ad insinuandum q̄ mens apta nuptijs spūalib⁹. debz eē in trāsmigratiōe seu desiderio trāsmigrandi Quod etiā christꝰ suo voluit oñdere exēplo cū post resurrectionē suā. discipulos ꝓcessit in galileam. Precedā inq̄t vos in galileā ibi me videbitis. Nō enī videri poterit deus nisi in transmigratione. Nō videbit me inq̄t homo ⁊ viuet Trāsmigrare itaq̄z oportet aiaz ad vitā aliaz si nuptie cepte debeāt cōsūmari. Ad quod hortat̄ ps. dicens. Trāsmigra in montem sicut passer. Transmigra inquā passibus desiderii in montem. id est. ab imo terrenoꝝ ad culmen supnoꝝ ⁊ hoc sicut passer vtutibus pēnatis. q̄ ab alto nidificat. i. opibus electis. Hanc trāsmigrationez desiderauit Bern. in quodam sermone vbi sic exclamat. O regio sublimis ⁊ plena deliciarum ad te suspiro de valle lacrimarum. ꝓcurre ergo o anima mea regionem istam oculis desiderio rum ⁊ sponsum tuū videre regem glorie stipa'tuz legionib⁹ angelorꝝ agminibus scōrꝝ ornatuz. et dic. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe.

Subsermo secundus. CXVI

Et erat mater iesu

ibi. Uocatꝰ ē aūt iesꝰ ⁊ discipli eiꝰ ad nuptias Hic tertio vi-

dendū est q̄ psone ad istas nuptias aduocētur. Et exp̄munt hic tria genera psonaꝝ.s. mat̄ iesu ⁊ ipe iesus et discipuli ei⁹. Per matrē iesu intelligitur fecūditas diuine generatiōis. Unō Ecc. xxiuj. Ego mat̄ pulcre dilectiōis. Hui⁹ aūt matris fecūditas attēdit quadruplicī generatione. Prima ē psone diuine a patre. Be q̄ ips. Ego hodie genui te. Secūda ē creature vniuerse a tota trinitate. Be q̄ Geñ.ij. Iste sūt generatiōes celi ⁊ terre. Tertia ē nature assūpte de vgīe operatione spūssancti. Unde Mat.j. Christi aūt generatio sic erat. Quarta ē noue creature p grāz. Unde j. Pet.j. Regenerauit nos in spez viuā in hereditatē incorruptibilem. Et ad has generatiōes suas inuitat nos ipa ea dē mat̄ subdēs ibidē Ecc. xxiuj. Trāsite iqt ad me oēs q̄ concupiscitis me ⁊ a generatiōib⁹ meis adimplemi. Et bñ adimplemi Ubicūqz enī illa mater in nuptijs fuerit.ubi nequāqz defect⁹ eē poterit. Adimplet nāqz mens a matre p̄dicta in hmōi nuptijs.oīb⁹ generationib⁹ p̄missis ℣. Adimplet quidē generatione p̄ma tanqz fine delectabiliter q̄etante. ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo.delectationes in dextera tua vsqz in finē. Ex Beñ q filiꝰ q̄ ē dextera patris gignit eternaliter a patre est sūma delectatio menti in qua iste nuptie celebrantur. Hic q̄dē in p̄gustatiōe ibi aūt in plena fruitione Un Bern. Adimplebis inqt me cū vultu tuo. Nā hic quidē ē gustus.sz ibi ē adimpletio. vbi ē de⁹ oīa in oīb⁹ ℣. Adimplet etiā generatione secda tanqz āminiculo finem intelligibiliter oñdēte.q: inuisibilia dei a creatura mūdi p ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunt Ro.v.ps. Impleta ē terra possessione tua. Tūc aūt mēs fructuose adimplet generatiōe creaturaꝝ q̄n oīa cōuertit ad laudē dei ⁊ ad edificationē sui. Un Hiero ny.sup ps. Beniqz inqt christian⁹ q̄d̄q̄d intueatur sp edificet.iuxta illud. Delectasti me dñe in factura. Uides solē.vides lunā.vides stellas. hō omīa edificant te. Debes enī cogitare ⁊ dicere apud te. Celū et terra seruiūt deo ⁊ ego infelix ñ seruio. Respice apem.respice formicā ⁊ inquire sapiaz. Apes ⁊ formice.puidēt q̄d sibi ꝑtps hyemis sit vētuz. Monach⁹ aūt ⁊ christian⁹ nō cogitāt iudiciū eē vētuz. ℣. Adimplet ꝓterea generatione tertia tanqz medio in finem meritorie p̄ducēte. ps. Apiente te manū tuā.s.in cruce oīa implebunt bonitate. Hui⁹ generationis meditatio adimplet mentē bonitate deuotiōis ⁊ cōpūctionis. Un Ber.in quodā ser. O homo oēz vitā tuam huic debes.q̄ p te vitā suā posuit. cruciatus amaros sustinuit ne tu ꝑpetuos sustineres. Quid tibi duz eē poterit.cū recordat⁹ fuerīs.q: ille in forma dei ante luciferꝝ genit⁹. venit ad carcerē tuū infix⁹ in limo pfundi. Quid non suaue tibi erit cū collegeris amaritudines dñi. ℣. Adimplet mbilonim⁹ generatiōe quarta tanqz babitu formaliter dirigente Hiere.xxxj Inebriabo aīas pinguedine.s. grāz et ꝑfectionis meus adimplebit bonis. Hac generatiōe fecundatur mēs ad fructificatiōez vtutū sicut sol fecundat terram ad fructificationē seminis occultati in terra Cui⁹ figura est in rachael Geñ.xxx. q̄ sterilis fuerat.sz diuina virtute fecūdata genuit ioseph.i.augmētū virtutū. Et bñ ꝓductio grē dei dicit generatio.quia generatio est ꝓductio sūis in esse. Sic grā facit sūlem deo. Eleuat enī aīam ad similationē diuine cōformitatis.s. Cui⁹ figura etiā est in Rachel.que cū sterilis eēt diuinit⁹ fecūdata genuit ben yamin.in cuius ptu ipa mortua est. Sic q̄n mens in seipa sterilis.p gratiaz fecūdat.tunc ben yamin.i.filiꝰ dextre nascit.q: q̄dam cōformitas diuine sūlitudinis in mente generat. Et tūc rachel moritꝰ.quia mēs a seipa deficiens moritꝰ mūdo ⁊ sibi ipi.⁊ in deū trāsformat. Sic mortu⁹ fuit ap̄s cū dicit Gal.ij. Uiuo ego iā nō ego. viuit vero in me christ⁹. Be oīb⁹ his generationib⁹ gloriat mater dñi.d. Lu.j. Btāz me dicēt omnes generatiōes. Igit vbicunqz est ista mater in nuptijs.illuc venit iesus. Et licet libenter ex se veniat.vult tñ inuitari. Unde quāqz ipe dicat Proverb.viij. Delicie mee eē cuz filijs hominū. Sponsa tñ in Cant.eū desiderant inuitat.dicēs. Uem dilecte mi Cant.vij. Un ⁊ hic dr. q̄ vocatus est iesus et discipuli ei⁹ ad nuptias. Ubi signanter aduerte.q: ies⁹ nō venit ad nuptias sine discipulis. Per discipulos sequētes iesum vtutes cocomitātes p̄tiā diuinā in mente intelligere possumus. Que sūt charitas gaudium. pax.patiētia.lōganimitas.bonitas.benignitas māsuetudo.fides.modestia.cōtinētia ⁊ castitas. Que adaptari p̄nt singula singulis aplis. Et dicunt ille vtutes fruct⁹ spūs.q: sunt delectatiōes cōsequētes opa pfectōis.nec dicūt nouos habitus.sz statꝰ cōsolationū q̄b⁹ ꝓsolat mēs p p̄tiā viuā. Q: sic dic Bern. sup Cant.ser.lviij. Sic ē aduēt⁹ spōsi. Bñdictiōes ⁊ diuine salutis cuz eo ⁊ vniuersa que de ipo sūt affluunt delicijs redūdantia certe locūdis ⁊ salutarib⁹ sacramētis bi sūt discipuli comitantes iesū.

Subsermo tertius. CXVII

Deficiente uino Hic

Oltimo videndum qualiter nuptie pagant. Et q̄dē in istis nuptijs

aqua cōuertit in vinū. Est autē triplex aqua cui corrūdet triplex vinū. ¶ Est enī aqua tribulationis. Unde ps. Nō medemergat tēpestas aque. id ē. nō me cōuincat cōgeries tribulatiōis. Hec aqua in istis nuptijs cōuertit in vinum leticie z exultatiōis. ps. Vinū letificat cor hoīs. Haz in istis nuptijs nihil tribulatiōis eē poterit. Non enī habet amaritudinē cōuictꝰ ei⁹. sed leticiam z gaudiū. Et hoc nō mirꝰ miraculū ē q̄ tristicia cōuertat in leticiā. q̄z q̄ aqua cōuertit in vinum ¶ Itē est aqua carnalis voluptatis. Unde Joh. iiij. Dis qui biberit ex aqua hac. sitiet iteruz. Quāto plus voluptas carnalis exercet. tāto amplius desiderat. Hec aqua cōuertit in vinū contēptionis z ve dilectiōis. Unde ps. potasti nos vino cōpūctiōis. Et Cant. viij. dabo tibi poculum ex vino cōdito. id est. dabo tibi cōpūctionē ex amore vero. ¶ Itē est aqua terrene flexibilitatis. Unde ps. Qui fūdauit terraz sup aquas. Quia vita terrena fūdata est sup instabilitatez pēnitis miserie. Hec cōuertit in vinū inēne suauitatis. quod vinū ppinat aīe in gustu diuine dulcedinis et in pgustatiōe eterne felicitatis. Iz hoc nō nisi in iubilo z in raptu. Be hoc vino bibit affluent sponsa Cant. i. cū ait. Introduxit me rex in cellā vinariā. Ubi p cellā vinariam intelligit delectatio affluent inebriās mentē in iubilo z in raptu. Hoc vino iebriat⁹ fuit petrꝰ q̄ ex sola corporali claritate christi sibi oīsa in trāsfiguratione. tanta suauitate repletus fuit q̄ dixit. Bonum ne bonū est nos hic eē Mat. xvij. Mar. ix. z Lu. ix. Nesciēs q̄d diceret admodū ebrij. Be hoc vino bibit aplūs cum eēt in raptu. nesciens an in corpe vel extra corpus aīa sua tunc eēt. Be quo ij. Cor. xij. Be hoc etiā vino gustauerat ps. cuz dixit. Quā magna multitudo dulcedinis tue domine ꝛc. Sic et Augꝰ de hoc vino gustauerat. x. Feb. cū diceret. Aliqñ intromittis me introrsꝰ ad nescio quā dulcedinē. q̄ si pficiat in me nescio q̄d erit q̄ vita ista nō erit. Be quo vino nos inebriare dignetur

Expositio euāgelij dominice secūde pꝰ octauam epiphanie. CXVIII

Cum descendisset iesus de monte. secute sunt eū turbe multe Et ecce leprosus veniēs adorabat euz dicens. Domine si vis potes me mūdare. Et extendens iesus manū tetigit eū dicens. Volo. Mūdare. Et confestim mūdata est lepra eius. Et ait illi iesus. Vide nemini dixeris. sed vade ostende te sacerdoti et offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illis.

¶ Boni magistri est doctrinam suam factis cōprobare. Hinc est q̄ saluatoꝛ noster cuz cōsumasset sermonem suū in monte oīb⁹ p̄ceptis q̄bus christiana vita format ad pfectum vt dic̄ Aug⁹. mox descēdit ad operationem signoꝝ. vt p virtutum miracula sermo firmaret vt dicit Hiero. Unde duo miracula in pnti euāgelio narrātur a dño facta. videlicet lepsi mūdatio z paralitici curatio. Et sm hoc pnīs euāgeliū habet duas ptes principales. scōa ps incipit ibi Cū aūt itrosset capharnaū Circa p̄mum tanguntur quīq̄z.

¶ Primo ponit christi de monte descēsio. Iste mons sm Hiero. erat mons thabor in quo dñs sermonē fecerat. Subijcit aūt turbe sequela. q̄a secute sūt eū turbe multe Multe enī turbe venerant pꝰ iesum descensū eius p̄stolantes que i montē neq̄q̄z ascendere poterāt. sed secute sunt eum descendētē vt dicit Aug̃. Quidā ppter caritatē. pleriq̄z ppter doctrinā. nōnulli ppter administrationē et curationem. ¶ Secūdo ponitur lepsi accessus z adoratio Et ecce lepsus veniens adorabat eū Iste lepsus fuit de his qui p̄stolabantur christi descensum de monte. nec erat quicūq̄z leprosus. sed vt ait Lucas. erat vir plenus lepra. ¶ Et nota sm Chrysostomum q̄ iste nō simpliciter petebat curationem tanquā ab artifice medico hominē. sed adorabat euz q̄si deum. Notandum etiam q̄ cum lepra sit infirmitas incurabilis sm naturam. Iste tamen lepsus venit ad talem medicum qui euz medicina supernaturali curaret. Item notandū q̄ cū oratio sit expressio desiderij ad deum. Istud tamen desiderium aliquando corporalibus signis demonstratur. sicut genuflexionibus. pstrationibus et alijs multis modis. Unde iste leprosus desiderium suum expssit cum deuota reuerētia quia adorauit. Item cum humili genuflexione quia adorauit genuflexo vt dic̄ Mar⁹ Mar. j Et venit ad eum leprosus dēpcans euz. et genuflexo dixit. si vis potes me mundare. Item cum timida verecundia quia pcidit in faciem vt dic̄ Lucas. v. capi. ¶ B Tertio ponit eius oratō Domine si vis potes me mundare Quasi diceret sm Auge. Voluntas tua opus est z opera tue voluntati obediunt. ✦ Dubitaret aūt aliquis vnde iste leprosus habebat fidem q̄ eum dñs curare posset. dicebat enim Si vis potes Dicēdum q̄ licet iste leprosus non fuerit in mōte cum domino. audierat tamē famaz doctrine eius. qua audita credidit q̄ tāta sapiētia absqz omnipotētia esse nō posset. Unde multū cōmē-

danda est fides isti⁹ lepsi. quia nullo adhuc facto miraculo ex sola fama doctrie credidit. Q⁹ vt dicit Beda gister in hist⁹ijs. ¶ Mundatio lepsi fuit primu miraculu qđ dns opat⁹ e ex q̄ apte pdicare cepit. Et aduerte q̄z sbtiliť & succincte iste lepꝰ formauit petitionē suā op⁹ sue mūdatōis a tota trinitate postulando. Nā in eo q̄ dicit [dne] psonā vbi tāgit. In eo vo qđ addit [si vis] psonā spūssācti innuit. Q⁹ vo addit [potes] psonā patris designat. Et sicut dicit Chrysо. Nō dixit Si rogaueris deum sz si vis potes. Neqz dixit dne mūda. sed ei totū cōcedit & dnm eū facit et potestatē vniuersoꝝ ei attribuit. ¶ Notādū etiam sm Chrysо. q̄ iste leprosus dnō tanq̄z spūali medico spūalē offerebat mercedē. Nā sicut medici pecunijs. ita de⁹ orōne placat. nihil enī dignius offerim⁹ q̄z orōnē fidelē. Itē notādū sm Chrys. Q⁹ in hoc q̄ dicit [si vis] non dubitat christi voluntatē ad oē opus bonū pertā. sed q⁹ nō oib⁹ expedit corpalis integritas. nesciebat vtrū expediret ei curatio illa. Dicit ergo [si vis] & si dicat Credo q̄ id qđ bonū ē vis. Ignoro aūt si est mihi qđ desidero bonū. ¶ Quarto ponit miracli opatio [Et extēdēs iesus manū] Manū iquaz illā q̄ fabricauit celos. quā extēdit largiter et misericorditer [tetigit eū] vt tactu sue mūdissime carnis maculā lepre abstergeret. Q⁹ vt dicit Theophil⁹ christi sacra caro ē purgatiua & vitā tribuens sicut exīs vbi dei caro. ¶ Sed videť fecisse dns contra legem qua phibet tangi lepra Leui. xiij Et dicēdū sm Chrysо. Q⁹ iō lex pcepit nō tāgere lepā. q⁹ nō potuit facere vt lepra nō sordidaret tāgentē. sed dns nō sordidat⁹ ē. sz sordes mūdauit tangēdo. In q̄ oñdit se dnm eē legis. Unde inde adijcit vbum dni [Volo. Mundare] Lepꝰ sus dixit cōditionaliter [Si vis] Sz dns rndit indicatiue [Volo] Itē lepsus dixerat. [potes] sz dns impat. d. [Mundare] Un sm Hiero. nō est cōiunctum legendum [Volo mundare] qi B qđ est mūdare stet infinitie. sz est legēdū sepatī vt pmo dicat [Volo] Deinde subiūgat [Mundare] impatie. ¶ Deinde exp̄mit lepsi mūdatō [Et cōfestim mūdata ē lepra eius]. Q⁹ vt dicit Origz. Iste nō distulit pfessionē. nō enī tardauit credere. iō dns nō distulit mūdationē. Et nota sm Chrysо. q̄ ista dictio cōfestim pfert tardius q̄z op⁹ sanatōis fuerit factū. ¶ Quinto ponit mādati sanato impositio [Et ait illi ies⁹.] Triplex aūt mādatū ei imposuit. Nō quidez ei mādauit vt ei afferret pecunā vel quelibet alia dona more medicoꝝ. vt q̄ ip̄m glorificaret corā hoib⁹ more phariseoꝝ. sz p̄mū dedit sibi mandatū vt occultaret miraculū. vñ dicit [Vide nemī dixeris] Quare aūt hoc ei pcepat q̄nq̄z sūt causse. Prima sm Chrysо. & Ambro. vt daret nobis exēplū q̄ de nostris opatōib⁹ ostētationē & gloriā nō queramus. Secunda q⁹ vt dicit Chrysо. Nō dū erat tps christi opa pdicari. qđ cōmittēdū erat aplis. Tertia sm Ambro. quia meliores sūt q̄ fide spontanea credūt q̄z spatis beneficijs. Quarta sm Hiero. & cirillū. q⁹ nō erat op⁹ vbo pdicare qđ euidētia opis demōstrabat. Quita cā potuit eē. q⁹ pri⁹ expectādū erat iudiciū sacerdotū. ad qđ sz legē ptiebat iudicare de lepra. vt se q̄t. Secōm pceptū fuit [Vade oñde te sacerdoti] Notādū ať q⁹ misit eū ad sacerdotes. q̄nq̄z ex causis. Prima sm Hiero. ppter hūilitatez vt sacerdotib⁹ deferre videreť. Secūda sm eundē vt sacerdotes videntes mūdatū lepsū si crederēt saluatorī saluarentur. si nō crederēt inexcusabiles eēnt. Tertia sm eundē Hiero. & Chrysosto. ne legem infringere videreť. qđ i eo sepissime crimiabant. Quarta sm Ruge. vt cognoscāt. q⁹ nō p legis cōsuetudinem sed p gratie opationē mūdat⁹ ē. Quinta quia licet eēt mūdatus. non tū reputabať mūdus nec admittebať ad cohabitationem aliorū. nisi sacerdotū iudicio. Tertiū pceptum ei factū fuit [et offer munus tuū qđ pcepit moyses in testimoniū illis] Nota q⁹ mundatus a lepra bis offerebat. Primo anteq̄z castra ingreďreť offerebat duos viuos passeres cum ligno cedrino. et postea die octauo offerebat duos agnos si erat diues vel vnum agnum si pauper. De quo ritu & modo oblatōis quere Leui. xiiij Et hoc erat mun⁹ qđ iussit dns istū mūdatum offerre. Et quod addit [in testimonium illis] .i. in attestatiōe facti mei. & in accusationem eorum sm Chrysо. quos dns puidit ex miraculo nihil pfecturos. sed in sua malicia mansuros. Unde munera illa fuerunt in testimoniū incredulitatis eorum. Quia dum ea receperūt. sanationez leprosi appbabāt. et tñ in christum credere nolebant. Vel iō dicit [In testimoniū illis] sz Chrysosto. vt si postmodū eum expellere vellent. dicerет eis. Munera quasi a mundato accepistis. & quō me quasi leprosum expellitis.

Secunda pars euāgelij. CXIX

Cum āt introisset capharnaū. accessit ad eum centurio. rogās eū et dicens Domine puer meus iacet in domo paralitic⁹ et male torquetur. Et ait illi iesus. Ego veniam et curabo eum. Et respondens centurio ait illi Domie nō

sū dignus vt intres sub tectū meū sz tā
tum dic verbo et sanabitur puer meus
Nam et ego hō sum sub ptāte cōstitu
tus habens sub me milites. et dico hu
ic vade et vadit. et alio veni et venit. et
seruo meo fac hoc et facit. ¶ Secū
da ps euāgelij de paralitici curatione. Et diuidit
in duas ptes. Quia primo describit centurionis
fidelis postulatio. Secōo subijcit ei⁹ fidei cōme
datio. Ibi. Audiēs aūt ihesu⁹ mirat⁹ est. ¶ Cir
ca primū quattuor facit. Primo ponit centurio
nis accessū. Cū āt introisset capharnaū. Est āt
capharnaū nobilior ciuitas galilee. Vñ etiaz ca
pharnaū interpretat villa pinguedinis vel ager
cōsolatiōis. Accessit ad eū centurio. Centurio
dicit q̄ centū pest militū. Et erat iste centurio
gentilis. Jaz enī iudea gens habebat milites ro
mani imperij vt dicit Aug⁹. ¶ Notāduz q̄ ille
centurio psonaliter non accessit ad dñm. sz vt dr
Luc. vij. Audiēs de iesu tāta miracula cū habe
ret seruū carissimū primū morti. misit seniores
iudeoz ad christū qui rogarent p sanitate serui
Nō enī accessit psonaliter. quia nō reputauit se
dignū p̄nia christi. Cū aūt christus iret cū semo
ribus ad domū eius. Ille hoc audiens misit ad
eū amicos vt nō declinaret ad suuz hospicium.
q̄ nō erat dign⁹ eū recipe. sed tātū imperet ver
bo z sanaret puer eius. Vñ oritur q̄stio cur Mat
thē⁹ dicat eū accessisse ad christū. cū tñ Lu. dicat
eū misisse seniores. Et iō dixerūt q̄dā nō eundez
fuisse cēturionem de quo loquunt Mat. z Luc.
Sed p̄m Chrisō. hoc nō est verū. Idē enī est de q̄
vterqz loquit. Diuersitas aūt ista q̄ apparet iter
euāgelistas triplicit tollit. Primo quidem p̄m
Chrysō. Quia centurio iste psonaliter accedere
volebat ad christū. sz iudei q̄si blandiētes illi di
xerūt q̄ nō expediebat q̄ ipe laboraret. sed q̄ ipi
rēt z christū adducerēt. Et sic Matthe⁹ cōside
rata voluntate centurionis dixit q̄ accessit adie
sum. Secūdo vt dicit Aug⁹. quoniā ea que ali
quis p alios facit ipe facere dicit. Erq̄ ergo seni
ores iudeoz noīe centurionis accesserūt ad do
minuz et ipse centurio dicit accessisse. Tertio p̄m
eundem Aug. Matthe⁹ voluit cōmendare cē
turionis fidē. Quia enī fide accedit ad deū. ma
gis accessit cēturio ad christū q̄ magis credidit.
q̄z seniores missi qui nō crediderūt. ¶ Se
cūdo ponit centurionis petitio. Rogās euz et
dicens dñe. qui oīm dñaris. puer meus. id est
seru⁹. iacet in domo. nō q̄dē in hospitali vl̄ pla
tea quēadmodū faciunt mali dñi q̄ seruos ejci
unt cū ceperint infirmari. paraliticus. Est autez
paralisis remor z dissolutio mēbroz. Et male tor
quet. Ecce doloris afflictio. Et sicut dic Raba.
Dia ista cū dolore expressit z iacentē z paraliticū vt
male detentū. iō. vt sue anime angustias demō
straret z domnuz cōmoueret. Sic debent om
nes cōdolere seruis z eoz̄ curam habere. ¶ Et
attende q̄ solam infirmitatez exponit. Sciebat
enī p̄m Chrysō. quia christ⁹ potēs fuit ad facien
dū. sapiēs ad intelligendū et misericors ad ex au
diendum. iō infirmitatē tātū exponit. Remedi
um aūt sanitatis in ptāte misericordie sue dimi
sit. ¶ Tertio ponit christi benigna rñsio. Et ait
illi. sz centurioni cui loq̄bat christ⁹ licet absens
efficacius enī loquebat cordi ei⁹ q̄z astantibus seni
orum p̄sentiū. Ego venā psonalit. Nō mittaz
petrū vel andream. Et curabo eum. misericor
diter. ¶ Et nota p̄m Chrysō. q̄ nunq̄z fecit dñs
quod hic fecit. Ubiq̄z enī sequit volūtatē postu
lantium. hic aūt p̄silit z nō soluz curare p̄mittit
sed z ire ad domū. Et hoc quidē ppē duo. Pri
mo ne despectā videret habere cōditionē pulez
Nam z ipe cū esset dñs oīm. p nobis factus est
seru⁹. Item q̄ virtutes centurionis. s. fides. hū
litas. caritas z prudentia hoc merebant. vt etiaz
christus intraret domū suam. ¶ Quarto
ponit centurionis deuota responsio. q̄ fuit humi
lis. reuerēs. fidelis. et prudēs. Humilis quidez
Quia non respondit p seipm christo. q̄ vt dicat
Lu. Nō reputabat se dignū loq̄ christo sz vt ibi
dem dicit. Audiēs ipe q̄ christ⁹ ad domū ei⁹ ac
cederet misit ad eum amicos. d. ẏba sb̄sequēta
Reuerēs etiā fuit rñsio. Ait enī. dñe. cui omio
da reuerēta est exhibēda. nō sum dignus vt in
tres subtectū meum. Ecce quāta reuerēta. q̄n
ta humilitas. Et nota q̄ indignū se reputabat p̄
sentia christi. forte ppter cōscientiaz gētilis vite.
vel quia in domo habebat idola. aut certe consi
derata maiestate diuinitatis christi. nullā creā
turam estimat dignā suscipe. Fidelis etiam fuit
eius respōsio. Unde sequit. Sed tātū dic ẏbo.
sz illo quo de nihilo cūcta p̄duxit in eē. Et sana
bit puer meus. Ecce quāta fides. Sciebat enīz
centurio vt dicit Chrysō. q̄ angeli christo inuisi
biliter assistūt. qui ad impū eius virtutes z mi
racula opant. Et iste est ordo angelorū q̄ virtu
tes appellant. Et si angeli cessent. tñ infirmitates
p̄ceptis eius vnuaq̄ expelluut. Fuit etiam pru
dens eius responsio. Cuius prudentia sm Hie
ro. apparet in hoc. q̄ vltra copis regimē latentez
vidit diuinitatē. Et nota q̄ illud ẏbū centurionis
| Dñe nō sū dignus zc. | tante fuit efficacie. q̄ sm
Augustinū dignū se p̄stitit. q̄ nō tantū ipse⁹ ho
spicium intraret. sed vt in corde eius christus
habitaret. Et quia ad recipiēduz corpus christi

in sacramēto eukaristie null⁹ est dignus.iō ꝑm Dñm. Fideles cū ad mensā christi accedūt. vbis centuriōis edocti.dicūt eadē vba. Dñe nō sum dign⁹ ⁊c. vt videlicet virtute istoꝝ verboꝝ digni efficiant. Q⁹ etiā prudēs fuerit centurionis rō sio.ondit ꝓ hoc.quia fidem suam quā exꝑsit.d. tantū dic verbo prudenti argumentatiōe cō firmat.d. Nā ⁊ ego homo sū sub ptāte alter⁹ puta tribuni vel ipatoris cōstitut⁹ et tū habēs sub me milites. Ita q ego alteri subijcior.et alij subiciunt mihi.non obstāte tū q alteri subij cior. Si dico huic mihi subiecto. vade ⁊ vadit ⁊ alio veni ⁊ venit ⁊ suo meo fac ℔ ⁊ facit. Tūc supplēdū est ꝑm glo. Ita q tu dñe potes sine cor poꝛali ꝑnia dicere infirmitati.vt vadat et rece det.⁊ dicere sanitati vt veniat ⁊ venīet. Vel etiā seruientib⁹ tibi angelis potes dicere vt hec mi racula faciāt ⁊ faciēt. Et nota q ista argumē tatio duobus modis formari pōt. Uno mō ꝑm beatū Aug̃. vt arguat ꝓ locum a minori sic. Si ego sub ptāte constitutus nihilomin⁹ ptātē ha beo iubēdi.quāto magis tu potes cui seruiunt oīa ptātes. Alio mō ꝑm Chryso. vt sit argumē tatio a simili. Quasi dicat. Sicut ego sū sub po testate ⁊ nihilomin⁹ habeo ptātē iubēdi alijs q sub me sūt.sic ⁊ tu quāuis sis sub ptāte patris i quātū homo.habes tū ptātem iubendi angelis Ita q inter se et christū nō cōpatiōis drām fecit sed dñē silitudinis introduxit vt dicit Chryso.

Moraliter ꝓ istū lepsum signat pcōr sicut enī lepra reddit hoīez alijs abomiabilez. sic peccatrix aīa abomiabilis est deo ⁊ angelis. Unde ps. loquēs de pcōribus. Corrupti sūt. inqt ⁊ abomiabiles facti sūt in iniqtatib⁹ suis Exem plū in vita spatrū de heremita sepeliente quadri duanū mortuū de mādato angeli assistētis sibi Heremita aūt fortiter obturauit nares ppter fe torem cadaueris ⁊ nō angelus Accidit aūt q iu uenis quidā pulcerrim⁹ ⁊ iocundus ⁊ vestimē tis pulcris ornat⁹ ibidē trāsitū faceret. Et tūc an gel⁹ fortiter obturauit nares. donec ille iuuenis longe recessisset. Interrogante aūt heremita ab angelo.quare sibi obstrueret nares transeunte iuuene et nō ad fetorē cadaueris. Quia ego in quit angelus fetorē hunc corpalem non sentio. sed anima illius iuuenis ita abomiabilis est ⁊ fe tida.q fetorem eius sustinere nō potui Item lepra est cōtagiosa ⁊ piculosum est eis cōmora ri. Ita peccatores cōtagiosi sūt et inficiunt alios ad peccādū et iō piculosū est cū eis conuersari. Prouerb. i. Fili mi ne ambules cū eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum.pedes enim il lorū ad malum currūt. Item lepsi locant ex tra alios homies. Et certe peccator positus ē ex tra gratiam dei ⁊ extra cōmunionem fidelium. Omnis enim peccās mortaliter ē extra cōmu nionem ecclesie vt. vj. q. i. Illi.

Allia pars secunde partis euāgelij. CXX

Videns autem ie sus miratus est. et sequētib⁹ se dixit. Amē dico vobis. nō inueni tantam fidem in israel. Dico āt vobis. q multi ab oriente et occiden te venient et recūbent cum abraam et isaac et iacob in regno celoꝝ. Filij āt regni eicientur in tenebras exteriores Ibi erit fletus et stridor dentiū. Et di xit iesus centurioni. Uade et sicut cre didisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex il la hora. Hic subiicit fidei centuriōis cōmendatio. Et habet q̄nq; ptículas. Primo pōnit christi āmiratio. Audiēs aūt iesus mira tus est. Ubi dicit Aug̃. Attēde quātū sit ⁊ qua le qō deus vnigenitus mirat. auꝝ diuitie regna ꝓcipatus in cōspectu eius sūt tanq̄ vmbra vt flos decidēs. Nihil ergo boꝝ in cōspectu ei⁹ est mirabile quasi magnū vel ꝓciosum. sed tantuꝝ fides. hāc mirat honorificat ⁊ acceptabilē sibi estimat. Sed queritur. Cū enī admiratio ꝓsur gat ex noui effectus cognitiōe cui⁹ causa igno rat. quō christ⁹ potuit admirari cui nota oīa fuerūt etiā q̄nq; fierent. Unde causa fidei istius eum non latebat. Dicendū ꝑm beatū Aug̃. q ℔ qō miratus est dñs nobis mirandū esse signat. Fides enim ipa admiranda erat. ⁊ iō christ⁹ ad modū mirantis se habuit vt nos instrueret vt fi dem hāc admiremur. Deinde fides isti⁹ cō mendat in cōpatiōe ad alios. Unde subdit. Et sequentibus se dixit. Amen dico vobis nō inue ni tantā fidem in israel. Ecce quanta laus fidei isti⁹ que sic oībus anteferr. Unde orit q̄stio. Si fides isti⁹ maior fuerit fide patriarcharū et ꝓphetaꝝ aut fide apl'oꝝ et beate virginis. Dicē dū ꝑm Hiero. Q⁹ verbū christi hoc intelligēdū est de pñtib⁹. nō de oībus retro patriarchis ⁊ p phetis qui fuerunt fidei nostre ꝓncipuus. nec tū de omnibus pīsentibus sed excludunt illi q̄bus loquebatur vt apostoli. Uel ꝑm Chryso. Si vo lumus fidem hui⁹ preferre fidei apl'oꝝ. sic intel ligendū est ꝑm q vnūq̄q; bonū hoīs ꝑm qua litatem pīsone illius laudat. Rusticū enī aliq̄d sapiēter dicere magnū est. q̄ de pīho nō est mi rum. Sic hic. Nō enī erat eq̄le iudeū credere ⁊ gē tilē. Uel ꝑm eūdem Chryso. itelligēdū ē quātuꝝ

ad originez credēdi. Quia alij plurib⁹ signis visis crediderūt. Iste vero nullo miraculo viso. sz tantū audito credidit. ¶ B Secūdo ponit̄ gentiū futura saluatio. Quia enī in hoc centurione tanta erat fides. christ⁹ ex hoc futurā gentium fidē p̄dicit. Dico aūt vobis q̄ multi. non oēs. quia nō omnes obediūt euāgelio. ab oriēte z occidēte. i. ex omī pte mūdi. venient. s. ad fidem z vnitatem ecclesie. ¶ Tertio ponit̄ fidei p̄miatio. Et recūbent. id est requiescent z epulabunt̄. cū abraam isaac et iacob. quorū fidem imitati sunt. in regno celorū. vbi lux et gloria z longeuitas vite eterne. ¶ Et attende q̄ fideluz p̄mum hic tripliciter cōmendat̄. Primo a spirituali epulatiōe cū dicit. Recūbent. Epule aūt ille nō carnales sūt sz spūales. quas nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit. que p̄parauit de⁹ diligentib⁹ se. Itē cōmendat̄ a dignitate consortij quia. abraam isaac et iacob. qui sūt patriarche p̄cipui. Item cōmendat̄ a visione dei cū dicit. in regno celorum. vbi est visio dei z abundantia oīs boni. ¶ Quarto ponit̄ pene infideliū cōminatio. Filij aūt regni. Vbi p̄dicit triplicem penā infidelium. Una est carentia diuine visionis. Un̄ dicit. Filij autem regni. id est iudei sm Hieronym. in q̄bus de⁹ añ regnauit. ejcient̄ in tenebras exteriores. Quedam sūt tenebre interiores. sicut ignorātio vel p̄uatio fidei. Alie dicunt̄ tenebre exteriores. s. pene infernales. Illa enī est terra tenebrosa z opta mortis caligine. terra miserie z tenebrarum. vbi vmbra mortis z null⁹ ordo. sed semptern⁹ horror inhabitat Job. x. Ideo aūt infideles in istas tenebras exteriores ejciunt̄ q̄ nō repulerunt a se interiores tenebras. Alia ē pena sensus. quia. ibi erit fletus. Quia sicut dicit Haymo lacrimabūt oculi vehementi ardore z fumo ignis inferni. In q̄ calorem intolerabilē z frig⁹ horrēdū sustinebūt. sm illud Job. xxiiij. Trāsibūt ab aq̄s nuiuium ad calorem nimium. Tertia pena est remorsus cōscie. qō notat̄ cū dicit̄. Et stridor dentium. Quia vt dicit Raban⁹. Stridor dentiuz p̄dit indignātis affectuz eo q̄ sero peniteat sero sibi irascat̄. q̄ tam pulcacium p̄bitate deliqt. Cōscientia ergo p̄pria quasi vermis stimulat z pungit damnatos. Unde ex indignatiōe dicunt̄ stridere dentibus. Juxta illud ps. cxj. Peccator videbit z irascet̄ dentibus suis fremet et tabescet. ¶ Quinto ponit̄ petitiōis centurionis exaudito. Et dixit iesus centurioni. Vade. p̄ficiēdo de virtute in virtutē. z sic̄ credidisti. solo verbo absq; corpali p̄nia. q̄ possū sanare puerū tuum. fiat tibi. id est fiat tui gratia. Et sanat⁹ est puer. p̄fecte. ex illa hora. qua christ⁹ ptulit hoc v̄bum fiat. Quo etiam verbo oīa creata sūt Gen. i. Fiat lux. ¶ Considera sm Raba. quātuz valeat vnicuiq; fides p̄pria. q̄ tātū valuit huic puero fides aliena. ¶ C Moraliter p istum puerū centuriōis significat̄ pctōr p̄pter quattuor mala que incurrit peccator que designant̄ quattuor p̄diciōibus que in isto puero hic describunt̄. ¶ Primū malū peccatoris est seruitus⁹ peccati. id est. p̄nitas ad peccādū. Unde dicit̄ de puero isto q̄ erat seru⁹. Qui enī facit peccatū seru⁹ est peccati Joh. viij. Peccatū aūt cum homini dominat̄ facit eū. p̄nū ad peccandū vt ex vno pctō ad aliud tēdat vt dicit Greg. Peccatū etiā vltrius deducit ad aliā seruitutē sez diaboli Hiere. vij. Seruire te faciā inimicis tuis. id est. demonibus. ¶ Secūdū malū est impotētia ad bene opandū qō signat̄ p iacentem. Un̄ dicit̄ iste puer iacere in domo. Jacētes enim nihil opant̄ vel opari p̄nt. Jacet aūt pctōr quia nullū p̄t opari bonū meritorū. Nā aliq̄n iacet in igne ire cū die. aliq̄n in luto luxurie. aliq̄n in spinis auaricie. Ecce qualem sibi fabricāt miseri peccatores lectū. Sed certe hora ē nos iā de somno surgere Ro. xiij. Et vt ibi dicit. Abijciamus ergo opa tenebrarū ꝛc. ibi vide. ¶ Tertiū malum peccatoris est timor et tremor. semp enī est pctōr in timore Psalm. enī ad sonitū folij. Quod p palūsum ō signat̄. Ex qua fit dissolutio et tremor mēbrorum. Et ecce qūo in p̄tinuo tremore est peccator. Si dicit̄ sibi q̄ det elemosinā aut male ablata restituat. timet ne sibi deficiat. Si dicit̄ vt ieunet timet ne esuriat. Si dicit̄ q̄ confiteat̄ peccata sua. timet de verecūdia. Si dicit̄ q̄ faciat p̄niaz et satisfactionem de peccatis timet de afflictione et incōmodo corp⁹. Ecce qūo iste paluicus tremit. Sed de illis dicit̄ in ps. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. ¶ Quartū malum pctōris est afflictio spūs. Quod signat̄ p hoc q̄ de isto puero dicit̄. q̄ male torqueb̄. Et reuera ois peccator male torqueb̄ in se ipo dicēte Aug⁹. in primo cōfeß. Justisti dñe z ita est vt pena sibi sit omnis inordinat⁹ anim⁹. Et hoc ppter vermē conscie qui semp pungit et rodit. Un̄ Bap. xvij. Semp p̄sumit seua pturbata cōscia. Ex alio etiam torqueb̄ male pctōr. duz anxius est q̄ acq̄rat honores. diuitias mundi. oblectamenta corporis. Item male torqueb̄ q̄n cōsiderat turpitudinem vitiorum in quib⁹ iacet et penas iferna les quibus eternaliter subiacebit. Hec tū miser resilit p penitentiam.

¶ Sermo de eadē dominica. CXXXI

Cum introisset iesus capharnaū, accessit ad eū centurio. Matth. viij. ¶ Hic dicit beatus Augustinus super Iohem. Deus venit ad nos dū venimus ad eū. Hec nempe est felix et salutifera reciprocatio inter deū et nos. q si venimus ad eū ipse venit ad nos. et econuerso dū deus venit ad nos. debemus nos ad eū accedere Et hanc vicissitudinē amoris mutuo sibi deferunt spōsus et spōsa in Cāna. se mutuo inuitātes. Ait enī spōsa Cāt. v. Veniat dilectus me⁹ in ortū suum. Et mox versa vice spōsus ad spōsam subiūgit. Veni in ortū meū soror mea spōsa. Vetus q dem iste in quē se mutuo inuitāt est mēs fructificatiua vtutū. q etiā intelligit p capharnaū. qđ interptat ager pinguedinis. Qđ ergo dicit in oratione pposita. ¶ Cū introisset iesus capharnaū accessit ad eū centurio ¶ In eo sensu capiendū est ac si diceret. Cū deus intrat in aiam. accedit ipsa aia ad deū. In quib⁹ q̄dē vbis tria implicātur. Primū est dei ad aiam dignatio gratiosa Secundū est aie ad deū accessio amorosa. Tertiū est talis aīe cōdicio generosa. Primum innuit q iesus introiuit capharnaū. p qđ mēs fructificatiua vtutū figurat. Secundum intelligit in eo q dicit. ¶ accessit ad eū ¶ In q accessus spūalis anime fidelis ad deū signat Tertiū oñdit in nomie centurionis p quē nobilis aia designat. ¶ Circa primū est sciendū q aia in quā deus introire dignatur. debet esse bñ disposita q ad tria. Debet enī esse fecūda vtuali fructificatiōe Jocūda spirituali ꝓsolatiōe. Unita viriz internali recollectione ¶ Primo dico q debet esse fecūda vtuali fructificatiōe. Deus enī nusq̄z vult esse nisi in loco fructifero. Nec mirū. q nec se in semetipso cōtinere potuit sine fructificatiōe. Tanta est enī diuine bonitatis fecūditas q nō pmisit eū esse sine germine vt dicit Dionysius. Germinauit enī diuina natura tā ab intra generādo filiū q̄z ab extra creādo creaturas. Un̄ et hāc naturā omnib⁹ rebus creatis ididit. q ex pprietate diuini boni eis inditi debeāt germinare. Qđlibet enī bonū est natura est sui diffusiuū. Un̄ in pma rez creatione singulis creaturis pcepit vt germinarēt Gen. j. Germinet terra herbā virentē. Et iterum. Producat terra aiam viuentē Cū cuiusq̄z animātibus pcepit dicēs: Crescite et multiplicamini. Un̄ etiā sterilitas in lege maledicta fuit Et si in cor alius. multo magis in spūalib⁹. in qb⁹ fecūditas tāto magis cōmendat. q̄nto aia nobilior est corpe. Igit deus in nulla aia infructuosa vult recipi. quia nec in seipso sine germine se potuit ꝓtinere. Un̄ dicit sapia increata Eccl. xxiij. Ego sicut vitis fructificaui suauitatē odoris et flores mei fructus honoris et honestatis. In cuius etiā signū deus cōcepi voluit in nazareth. qđ interptatur flos. et nasci in bethleē. qđ interptat domus panis. et sepeliri in orto. q̄ dia fructuositatez importāt Un̄ de mēnibus fructuosis dicit sapiētia increata Prouerb. viij. Delicie mee esse cū filijs hominū. nō dicit cū hominib⁹. sz cū filijs hoīuz. ad designandū ppagationē vtuosam ¶ Et si q ratur. quare deus delectet esse in mēnib⁹ vtuosis. potest dici q hui⁹ rō est. q fecūditas vtualis est quedā formalis impressio diuine assimilatiōis Jacobi. j. Omne datū optimū et doē donū pfectū desursum ē descendēs a patre luminū Unde lumen vtutis est q̄dā fructus descendēs a patre luminū. Propter qđ apls vtutes in nob⁹ appellat fructū lucis Ephe. v. Fructus aūt lucis est in omni bonitate iusticia et vitate Et quoniā omē silē diligit sibi silē. hinc est q deus delectat esse in mēnibus vtuosis. Et hec fructuositas vtual' innuitur in noīe capharnaū qđ interptat ager pinguedinis. vt de qualibet tali aia dicere possit saluator illd Gen. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit deus ¶ Secundo dico q debet esse locūda spūali ꝓsolatiōe. Nō enī dñs habitare vult nisi in loco locūdo. Un̄ cū ipse creasset celū et terraz. ipse sibi celū tanq̄z locuz locundiorē elegit. Psal. Celū celi dño. terrā aūt dedit filijs hominū ¶ Et diceres Nōne deus est cū tribulatis. Juxta illud ps. Cū ipso sum in tribulatione. Quō ergo dicit q nō vult esse nisi in loco locūdo. ¶ Ad B dicendū q si tribulatos deus deserere videat adips. un̄ etiā ipse christus in tribulatione dicebat: deus deus meus vt q̄d dereliq̄sti me. finaliter tū quādo venit cōsolationē et locūditatē secū adduxit. et sic aiam locundā fac. Nō enī habet amaritudinē quersatio ei⁹. nec tediuz cōuictus ei⁹. sed leticiā et gaudiū. Et hoc etiā innuitur in noīe capharnaū Qđ sm aliā interpretationē dicit villa cōsolatiōis. qđ bñ sequit ad pmū. quia vbicū q̄z est fecūditas vtualis. ibi semper sequit locūditas et cōsolatio spūalis. Unde de talib⁹ dicit Prouerb. xij. Nō contristabit ustum quicq̄d ei acciderit. qđ etiā inde est. q semp i uenit materiā gaudij in seipso ab intra. nec oportet q cōsolationē querat ab extra. Unde. puerb. xv. dr. Secura mens quasi iuge conuiuiū. Et b tum ex diuina ꝓsentialitate. tū ex virtutuz venustate. tū ex meredi oportunitate. Quia homo vtuosus vt sic in omni actu suo mereť. Et hoc est sibi valde gaudiosum. quale gaudiuz nō habet beatus in patria. Exēplū de quadā deuota ꝓsona

cuī reuelatiōe dictū est a beatis. Felicissimi vos estis qui adhuc viuitis in terris ⁊ multa ꝓmereri potestis. Quia si hō aduerteret quanta vna die ꝓmereri possz, mor vt a somno euigilaret tāto gaudio cor ei⁹ dilataret. peo q dies illa illuxisset in quo ꝺo viuere ⁊ ei⁹ meritū ad dei laudē augeri posset. q tota die ad omnia que facere debez alacrior redderet. Decibi. Et quidē licz sancti in patria incōpabiliter maiori gaudio ꝑfruantur de eo qō iā possidēt in ꝑmio q̄z nos ꝺ merito. Ipsi tñ q nō sunt in statu merēdi. nō absurde opor tūitatē merēdi i nob attollūt. vtpote q ꝑ ꝺs eis sociabimur in ꝑmio tāto excellētius quanto plus habuerim⁹ de merito. In talib⁹ ergo mentibus iocūdis libēter habitat deus Unñ beate lucie dictū est. Q Patri tue fides tua subuenit ꝛc. Et seqtur. Quia iocundū deo habitaculū in tua vgnitate ꝓparasti. Ecōtra homies mūdani. q ī seipsis nullā materiā gaudij inuenūt. sz potius desolationis cū defectus suos cōspicūt Jō gaudium ⁊ cōsolationē ab extra querūt. Sicut ille fatue vgines que oleū p qōleticia designat non habētes. foris ab alijs oleū mendicātes quesierunt. Et ad tales aias nō intrat deus. q in malivolā ammā nō introibit sapiētia. Sap. j. C

Tertio dico q debet esse in se vnita virium internali recollectiōe. In omni enī actu forti et arduo aggrediēdo vl sustinēdo oportet vtutē esse vnitā. quia vtus vnita fortior est seipsa dispersa vt dicit in de causis. Patet hoc in cōflictu militari. q oportet milites eē counitos ne diuidant ꝑ hostes. Itē in policia ciuili et in quolibet regimine iconomico vel monastico. in qbus nūqz bene fit sine vnione ⁊ concordia. Et in quolibet actu pagendo quilibet expit. quia nūqz bene fit nisi quis in se sit vnit⁹ ⁊ recollectus Qui enī ad vtrūqz festinat. neutrū bñ pagit. Et est puerbiū iuridicū. Idē est in singulis sensib⁹ et viribus ame. Unde volētes subtiliter ⁊ pspicaciter aliqd videre. visum cōgregāt vel manu tegēdo oculos vel testā pforatā applicādo. vel nigrū colorē obijciendo. Simlit declarari pōt de alijs sensibus ⁊ viribus. Generaliter igit verus est q in omni opebñ pagendo practico vl theorico. oportet hoiez esse in se vnitū ⁊ recollectū. Opus aūt maximuz ⁊ excellentissimū est in se cape deū. Oportet igit aiam in oībus viribus suis esse summe vnitā ⁊ recollectā. Et talis aia recte celū ꝺr. Unñ Aug⁹. xij cōfel. Nec inuenio qō libētius appellandū putē celū celi dño q̄z domū tuā ꝓtemplātem delectationē tuaz. sine vllo defectu egrediendi in aliud mentē sz purā in se cōcordissime vnitā ⁊ incessabiliter firmatā. Et ideo dixit saluator. Regnum dei intra vos est. Qōbñ figuratuz est Exodi. iij. vbi legit. Q cū moyses minasset gregē ad interiora deserti. apparuit ei dñs in rubo ꝑ gregē intelligunt vires aīme quas pellere debet ad interiora spūs. q per desertuz signat. vtpote q omnia ꝓter deū deseruit. etiā seipsum. Et hec dispositio aīme figurat etiā in capharnaū que est nobilior ciuitas galilee. qd interꝑtatur trāsmigratio. ⁊ signat ciuitatē aīme in qua est ciuiū. id ē. virium vnitas in trāsmigrādo a sensib⁹ ad intelligibilia a fantasmatib⁹ ab omni specie creata. ad nudā cōtemplationē diuinor. Ad quā quidez transmigrationē aīa nō ꝑuenit vtute ꝓpria Unñ oportet q ihesus intret capharnaū ꝑ grām suam qua aīa adiuuet vt omēs vires suas valeat trāscendere ⁊ sic ad diuina trāsmigrare. Ꝓpr̄ ꝺ autorio Aug⁹. ozauit in libro de cōtemplatione dñi nostri ihesu christi sic dicēs: Collige me domine a dispersione. tu mihi dñe cor tene. mentez rege. amor dirige. animū suspēde. et in supna fluenta os sitiētis te spiritus trahe. Taceant queso tumult⁹ carnaliū. cōticescant rane terrarū ⁊ aq̄rum aeris ⁊ poli taceāt somnia ⁊ imaginatiue reuelationes. omis lingua. omne signū. ⁊ qcq̄ dō transeundo fit. Tileat sibi ⁊ ipsa aīma et trāseat se non cogitando se sed te deus meus. quoniam tu es reuera tota spes mea ⁊ fiducia Hec ille

Subsermo de eadem dominica CXXII

Accessit ad eum ꝛc. Ubi tangit secundū sz fidelis aīme ad deuz accessio amorosa. In eo q dicit. Accessit ad eū . Ubi videndū q bus pedib⁹ accedat ad deū. Sicut enī dicit Augustin⁹ in epla ad Macedoniū. Ad deuz qui vbiqz ꝑsens ⁊ vbiqz totus est. nō corpis pedibus licet ire. sed moribus. Mores autē nostri non ex eo q quisqz nouit. sed ex eo q diligit diuidicari solent. nec faciunt bonos vel malos mores nisi boni vel mali amores. Pedes ergo aīme sūt affectus ⁊ desideria. Unde dicit Bernñ. sup Cañ. ꝑmone. lxxv. Q nō pedū passibus sed desideriis accedit deus. Sed notandū q b⁹ mōi pedes oportet eē mūdos. veloces ⁊ rectos. Primo inqz mundos ⁊ puros. quia nihil coinquinatū intrabit in illā sz mansionē dei Apoc. xxj. Et q pedes aīme quādoqz tangūt terrā mediāte sensualitate. vnde puluis terren⁹ eis adheret. ideo indigent frequēti lotione ⁊ mūdatione. Et hoc dixit domin⁹ Joh. xiij. Qui lotus est nō indigz nisi vt pedes lauet. id est. qui sine mortali peccato est non indiget capitis lotione Ratio huius

est.quia caput mētis qđ est superior portio rationis in viris sanctis immediate coniungit deo ꝑm Aug̃.in lib.o de spū ⁊ aīa.ideo lotione nō indiget. Nec tales indigēt lotione manuū.q.opera eorū mūda sunt.ꝓpter mundiciā capitis ea ī deū ordinātis. Sed solū indigēt lotione pedū quia impossibile est hominē aliquādo non peccare venialiter.⁊ nō habere aliquā inordinationem īsensualitate ꝓpi ꝓtinuā cōuersationez interris.vnde cōtrahit aliqs puluis vel macula ī affectu. Vñ dicit Aug̃. Ego impossibile puto ñ coinq̄nari extrema aīme ⁊ infima eius.q̃z q̃z qs quo ad homies pfect⁹ reputet. Ergo q̄ legitimi sunt discipuli dñi.erga solos pedes indigent lotione. Hos pedes lotos inq̄nari timuit sponsa Cañ.v. Laui pedes meos.glosa.i.cogitatōes meas.q̄bus aliquādo terrā tāgere solebā.quos secretis cōpunctiōis fletib⁹ ablui.vt intrare mererer celestē patriā.quomō ergo iterū inq̄nabo illos Ubi dic̄ vercell. Inq̄nabo eos formis ⁊ imaginibus tempaliū.cū etiā intellectuales operationes ⁊ forme in hoc loco insup intellectuali exercitio putent mancula ⁊ offendicule ¶ Decū dohmōi pedes debēt esse veloces ⁊ ad ambulādū agiles. Unde Dion ysi⁹ .xv. in ō angelica hierarchia dic̄. Q̄ pedes in scriptura signant vtutez motiuā ⁊ acute penetrantē ⁊ velocē semp tendē tem ad diuina. De hac pedū velocitate ppheta gloriat in ps. Qui pfecit pedes meos tanq̄z ceruoz. Qđ exponens Greg⁹ .xxvj. moral'.dicit sic. Ceruus cū montū iuga ascendit.queq̄z aspera obiecta saltu trāsgredit.donec ad supiora eleuetur.nō solū currit sed ⁊ saltat. Ita etiā electoruz mentes quecūq̄z sibi obuiare cōspiciunt cōtemplationis saltu trāscendūt. donec ad supna venīunt. ¶ Tertio debēt hmōi pedes esse recti. vt videlicet affect⁹ ad ꝓterita mala nō sint retorti. Unde de sanctis euāgelistis ⁊ alijs euāgelice pfectionis sectatoribꝰ dr Ezech̄.j. Pedes eorū pedes recti. Super quo dicit Greg⁹. Hi pedes rectos nō habēt.qui ad mala mūdi que relīq̄unt reflectunt. De q̄bus scriptū est Canis reuersus ad vomitū ⁊ sus lota in volutabro luti. Tales ergo habētes pedes spūales scz mūdos.velocez.⁊ rectos.ꝓnt digne accedere ad iesuz ¶ Ter/tium ꝓncipale qđ est fidelis aīme cōdicio generosa tangit in eo q dr. Centurio | Cēturio ē alīquis nobilis sub ꝓncipe sup centū milites cōstitutus. Vñ dicebat iste centurio. Nā et ego homo sum sub potestate cōstitut⁹ habens sub me milites ꝛc | Vñ p centurionē intelligit talis nobilis aīma.vtpote in quā de⁹ dignat venire ⁊ quemerē ad deū accedere.co mō quo dictum ē Talis inquā aīma sub solo deo cōstituta.imperare habet omnib⁹ creaturis quarū vniuersitas centenario numero in seipsum reducto figuratur. Vñ Aug⁹. sup Geñ.ad lrām. Sicut inq̄t deus omnē creaturā corpalē dignitate nature ꝓcellit Et si hoc dignitate nature.multo magis dignitate gratie.qua etiā spūales creaturas antecellit Quia vt dicit Bernñ.in sermone de dedicatione Ad imaginē q̄ppe dei facta est aīma rationalis ceteris omnib⁹ occupari pōt.repleri oīno ñ potest.capacē enī dei q̄quid deo minus est nō implebit. Uel per centuz milites intelligi pōt vniuersitas virū aie que possunt reduci ad decem sunt enī decē vires sensitiue.s. quinq̄z exteriores ⁊ q̄nq̄z interiores.q̄bus omnib⁹ ipsa mens que est caput aīme tanq̄z nobilis centurio ꝓncipat. ꝓ quāto eas omēs ad pfectā impletionē decalogi ordinat atq̄z regit. Et sic denario virū ī denarium ꝓceptorū reducto.centenari⁹ milituū dr sub mētis impio famulantiū pficit. Vñ sicut ille centurio dicebat. Nam ⁊ ego hō sum sub potestate cōstitut⁹ habēs sub me milites. Et dico huic vade ⁊ vadit.⁊ alio veni ⁊ venit.⁊ seruo meo fac hoc et facit | Sic vt dicit Johes Cassñ.in institutis patrū.pfecta mēs que p centurionē intelligitur.sub dei potestate cōstituta.omnib⁹ vnibus suis dñatur.⁊ habet potestatē nocias cogitatōnes depellēdi.⁊ in bonis cogitatiōib⁹ immorandi. Tūc malis cogitationib⁹ dicere possum⁹.abite ⁊ abscedēt.bonis vo dicemus venite ⁊ venīet Seruo quoq̄z nostro.id est.corpi q̄d debet subire spiritui ea que castitatis ⁊ cōtinentie sunt subiungem⁹.et sine vlla cōtradictiōe obtemperabit.omnē subiectiōis spiritui exhibēs famulatū Hec Johes Cassñ. Talis aīme generositatē cōsiderans Aug⁹.in libro de cōtemplatiōe dñi nostri iesu christi sic ait: O aīma mea insignita dei imagine.decorata dei similitudine.redēpta christi sanguine.despōsata fide.dotata spe.ornata vtutibus.deputata cū angelis.dilige eū a q̄ tātū dilecta es.qui est causa amoris.ipse meritū.ipse ꝓmium.ipse fruct⁹.ipse vsus.ipse finis.qui ē bñ dictus in secula seculoz Amen

¶ Expositio euangelij tertie dominice post octauam epiphanie

CXXIII

Ascendente iesu in nauiculam.secuti sunt euz discipuli eius Et ecce mot⁹ magnus factus est ī mari.ita vt nauicula operiretur fluctib⁹ Ipse vero dormiebat. ¶ Uolent sancti viri cum

aliquid singularis vtutis diuina clemẽtia p eos operata fuerit mundanã ostentationẽ declinare. Et hoc docuit nos saluator in serie pñtis euãgelij. Cũ enĩ multos infirmos curasset ⁊ multa et innumerabilia signa ⁊ miracula fecisset. vt refert ℳatthe⁹. vidẽs circa se multas turbas. iussit discipulos ire trãsfretũ. ⁊ ipse cũ eis ascẽdit in nauiculam. per hoc docẽs nos vt ait Chrysо. nihil ad ostentationẽ facere volẽs etiã vt dicit Remigius quasi bõ turbarũ importunitatẽ declinare. Legit aũt dñs tria habuisse refugia quãdo declinare voluit a turba. videlicet nauim. montez. et desertũ. Hic itaqz nunc cũ cõprumeret a turbis ascendit in nauiculã. In quo euãgelio tria describunt. Primũ est maris piculosa cõmotio. Secundũ est discipulorũ affectuosa deprecatio. Ibi ⌊Et accesserũt⌋ Tertiũ est christi virtuosa operatio. Ibi. ⌊Tunc surgẽs⌋. Circa primũ quattuor facit euãgelista ¶ Primo ponit christi ascẽsus in nauiculã. ⌊Ascendẽte ihesu in nauiculaz⌋ Vbi dicit Origẽ. Cũ multa magna ⁊ mirãda dominus ostẽdisset in terra. trãsijt ad mare. vt ibidem excellẽtiora opa demõstraret. quatenꝰ terre marisqz dñm se ostẽderet ¶ Deinde a diũ gitt discipulorũ sequela. ⌊Secuti sunt eum discipuli eius⌋ nõ tantũ gressus eiꝰ sequẽtes vt dicit Origenes. sz magis sanctitatẽ cõcomitãtes. Secuti sunt aũt eũ quia trahebant suauitate sermõis eius. ⁊ admiratiõe opis. et benigna cõuersatiõe ipsius. ita vt eũ relinquere non possent. Et nota ꝑm Chrysо. q dominꝰ iussit eos vt eũ sequerent transfretũ. quatenꝰ in seipsis experirent virtutem mirabiliũ operũ eius que in alijs videbant fieri ¶ Tertio ponit maris pturbatio. ⌊Et ecce motus magnꝰ ꝛc⌋ Quasi subito ⁊ improuise cũ pus esset tranquillitas facta est cõmotio in mari. eleuabant pcelle magna altitudine sup nauiculam. ita vt videret ire in pfundũ Et sic subito eleuabat nauicula. ⁊ descẽdebat. ⁊ sic exagitata fluctibus replebat. Hec sunt maris picula. vbi nec portꝰ nec fugiũ nec hominũ adiutoriũ haberi potest. q̃ nemo scit nisi qui exptus est ¶ Dubitaret forte aliqs vtrũ hec tempestas ex se et ex causis naturalibꝰ orta fuerit. Ad qd dicendũ q nõ. Nã naturalis impetuositas maris ⁊ vehemẽtis cõmotionis fluctuũ ipsiꝰ causa forte est. quia radij lune ⁊ superiorũ corpoꝝ resoluũt vapores a fundo terre et aque. nec ad plenũ eos cõsumũt. vel ad aerẽ cõplete extrahere possunt q̃n remaneãt aliqui infra corpus maris ⁊ expellũt aquas maris de locis suis ⁊ generãt ampullas ⁊ tumores in corpe maris. Ad quã etiã cõmotionem vẽti certãtes faciũt. q̃ mouẽt interdũz nõ solũ leuẽ superficiẽ aque sed etiã ea que in terra fũdata sunt cõcutiunt. Hic nõ generabat hec tempestas. sed fiebat supnaturaliter vtute ⁊ volũtate christi. q̃ producit vẽtos ꝺ thesauris suis. vt dicit Origẽ. Facta est aũt tẽpestas magna. vt magnũ opus ostẽderet. quia quãto magis fluctꝰ nauicule irruebãt. tanto magis discipulos timor cõturbabat. vt plus desiderarẽt se liberari ꝑ miracula saluatoris. Facta est ergo cõmotio maris. vt discipuli timerẽt ⁊ timẽtes christũ inuocarẽt inuocãtes liberarentur. liberati mirarentur. mirãtes in fide firmarentur. ¶ Quarto ponit christi dormitio. ⌊Ipse vo dormiebat⌋. Sed sicut dicit Origenes. Res mirãda est atqz stupẽda q ille de q dicit in ps. Ecce nõ dormitabit neqz dormiet. nũc dormire dicit. Sed licet dormiret corpe. vigilabat tamen diuinitate. Vñ ipse dicit Cañ. v. Ego dormio ⁊ cor meũ vigilat ¶ Quare autẽ dominus hic voluerit dormire multiplex potest esse ro Prima ꝑm Origẽ. vt se verũ hominẽ demõstraret. Secũda vt discipulorũ corda ꝓbaret. nõ q ipse corda cognoraret. sz vt ipsi seipsos agnoscerent. sicut de petro dicit ℳatth. xxvj Tertia ꝑm Chrysо. vt discipuli magis timerẽt. Quarta vt eos ad oratiõem puocarz. Si enĩ vt ait Chrysо. eo vigilãte tempestas facta esset vel non timuissent vel nõ rogassent. Quinta vt suã potẽtiã demõstraret q̃ magis claruit in eo q mox excitato imperauit ventis vt sequit.

¶ Secũda pars expositionis euãgelij.

CXXIIII

⌊Et accesserũt ad eum discipuli eiꝰ. et suscitauerũt eum dicentes. Domine salua nos. perimus. Et dixit eis. Quid timidi estis modice fidei. ¶ Sequit secũda pars in qua describit discipulorũ affectuosa deprecatio. Et tanguntur quattuor. ¶ Primo tãgit discipulorum fiducialis accessus. ⌊Et accesserũt⌋ cõfidenter tanqz ad eũ a quo liberari possent a piculo. Psal. Accedite ad eũ et illuminamini ⁊ facies vestre nõ cõfundentur. ¶ Secũdo tangit christi excitatio. ⌊Et suscitauerũt eũ⌋ scz a somno. Doluerant enĩ illud dicere ps. Exurge quare obdormis domine. Et nota q vt dicit Cyrillꝰ. discipuli nõ statim excitauerũt christũ cũ cepit oriri tẽpestas. sperãtes alio mõ euadere piculũ. sed qñ magnitudo piculi eis tantũ timorẽ incussit vt nulla alia spes salutis esset nisi a deo tũc excitauerũt christũ. Et sicut dicit Origẽ. Tanto metu discipuli fuerãt cõterriti ⁊ pene a se alienati. vt irruerẽt in eũ ⁊ non modeste ac leniter suggererent. sed

turbulēter suscitarēt ¶ Tertio tangit discipulorum oratio que in se tria cōplectit. que in omni oratione teneri debēt. Fuit enī pia et reuerēs ut pote dei omnipotētiā cōfitens. Dicebant enim ℣ Bne | q̄ tua potētia oīm dnāris. Itē fuit salutifera [salua nos] Geñ. xlvij. Sal⁹ nostra ī manu tua est. Itē fuit necessaria. q̄ in piculo mortis [perimus]. Uñ exclamat Origenes. O vaces discipuli. saluatorē vobiscū habetis ⁊ piculuz timetis. vita vobiscū est. ⁊ de morte solliciti estis.

¶ Quarto tangit discipuloxī increpatio. [Et dixit eis. Quid timidi estis modice fidei] ℣ Modice fidei fuerūt. q̄ putabāt se posse piclitari pñte christo. Sed diceres quō fuerāt discipuli modice fidei cū tamē ad christū cōfugerint. Dicendum ꝑm Chryso. q̄ ppter hoc modice fidei fuerunt. quia licet crederēt christū posse eos liberare de piculo cuz esset excitat⁹. tñ nō credebāt q̄ ℣ posset dormiēs facere. Et ideo de hoc increpant

℣ Notandū q̄ fides habet multos nobiles effect⁹. Primo enī vtute fidei remuntur peccata. Actu. xv. Fide purificās corda eoz Uñ saluator dixit marie magdalene. Remittuntur tibi peccata. fides tua te saluā fecit. Luc. vij. Itez in fide cetere vtutes fundant. Hebre. xj. Fides est substātia sperādaz rez. Itē a fide bona opa procreantur. Jacobi. ij. Ego oñdam tibi ex opib⁹ fidem meā. Itē per fidē tribulationes ⁊ aduersitates singule superant. Ephe. vj. In omnib⁹ sumentes scutū fidei in quo possitis ⁊c. Et ideo si discipuli pfectā fidē habuissent. tempestatē maris et motū nō timuissent. Itē p fidē scripturaz intelligentia referat. Uñ. Nisi crediderītis nō intelligetis. Itē p fidē petitiones exaudiunt. Jac. j. Postulet autē in fide nihil hesitās. Itē p fidē fiūt miracula. Marc. ix. Si potes credere. oīa possibilia sunt credenti. Et Matth. xvij. Si habueritis fidem sicut granū sinapis. dicetis mōti huic. trāsi hinc et trāsibit ⁊c. Itē p fidē salus aiaz inducit. Luc. vij. Fides tua te saluā fecit. Itē demū p fidē vita eterna acquirit. Hebre xj. Sancti p fidē vicerunt regna ⁊c. Cū tot bona efficiat fides. studere debem⁹ ne in nobis modica inueniat. Et si qs eā modicā in se sensert. oret dñm cū aplis dicēs Adauge nobis fidē Luc. xvij. ⁊c.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CXXV

Tunc surgens imperauit ventis et mari. et facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis ē hic. quia venti et mare obediunt ei.

¶ Tertia ps in qua describit christi virtuosa operatō. Et cōtinet tria ¶ Primo ponitur christi imperū. q̄ [surgēs imperauit vētis] vt. s. flare cessarēt. Ex quo patet q̄ imperū christi tāte est efficacie. vt res etiā insensibiles illi obediāt Ipse est enīz de quo dicit ps. Ignis grando niz glacies spūs procellaz que faciūt verbū ei⁹ ¶ Secundo ponit creature obedientia. [Et facta ē trāquillitas magna] aeris scz ⁊ maris. De ipso enī dictū est in psal. lxxxviij. Tu dnāris potestati maris. motū autē fluctuū eius tu mitigas. Et nota ꝑm Chryso. Q̄z cū naturaliter tempestas terminatur vsqz ad multū tpis a que cōcutunt. Sed hic simul omnia cessauerūt. vt nec semita nec vestigium alicui⁹ turbatiōis remaneret. q̄ō q̄dez erat extraneū ¶ Tertio ponit hominū admiratio et laus christi. [Porro homies mirati sūt]. Sed q̄ homies. Rndet Orige. Non putes hic apostolos signatos. Nunq̄d enī inuenim⁹ preter honorē cōnominari dñi apl'os. sed semp aut apostoli aut discipuli nomināt. Mirabant ergo hi homies q̄ cū eo nauigabāt quoz erat nauicula. Sed si qs dicat apl'os hic homies appellari. nō est incōuenies ꝑm Hiero. quia nondum nouerāt potentiā saluatoris. ideo [mirati sūt dicentes. Qualis est hic] Non interrogatiue hoc dixerunt ꝑm Oriḡ. sed assertiue. Quasi dicerent Quia iste talis ē cui venti ⁊ mare obediūt Qualis ergo est iste. id est. q̄ntus. q̄z fortis. q̄z magn⁹ Jubet enī creature ⁊ nō supgredit iussionē eius soli homies resistūt dei ꝑceptis. eius cōsilijs nō acquiescūt. vt dicit Orige. ¶ Notandū q̄ si homo fuisset obediens suo creatori. omīs creatura ei obediēs fuisset. imo q̄d plus est. si liceat loqui deus fuisset obediēs homini. Nūc vero ppter inobedientiā homīs. omnis creatura facta est illi inobediens. ⁊ ipse homo sibiipsi factus est inobediens. quia caro cōcupiscit et rebellat aduersus spūm ¶ Mystice illud euangeliū pōt exponi diuersimode. ¶ Primo quidē allegorice ꝑm Rabanū. put ptinet ad caput ecclesie quod est christ⁹. Et ꝑm hoc nauicula quā christ⁹ ascēdit intelligitur arbor crucis. cui⁹ auxilio fideles transfretatis mūdi fluctibus pueniūt ad portū celestis patrie. Ascēdente igit christo i banc nauiculā secuti sunt eū discipuli eius. quia omnes ad tormenta ⁊ vsqz ad mortē fuerūt euz imitati. Uñ aiebat ad eos. Qui vult venire post me. abneget semetipsum ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequatur me. Luc. ix. ⁊ Matth. xvj. Cū ergo christus i cruce positus fuisset. mot⁹ magnus fact⁹ est in mari. quia cōmote sunt mētes discipulorū de passione eius ¶ Magna etiā mutatio facta est i mūdo.

quia tenebre facte sunt sup vniuersam terrā. ve
lum tēpli scissum est in duas ptes a sūmo vsq3
deorsum. terra mota est. et petre scisse sūt. Mat.
xxvij. Ecce q3 magnus mot9 in mari ita q nauicula opta est fluctib9. quia tota vis pſecutiōis circa christi crucē fuit 7 mētes omniū ptra ipsa3 fluctuabāt. Nā ptereūtes eū blasphemabāt. latro crucifixus deridebat. discipuli trepidabāt. 7 facta est crux christi iudeis scandalū. gentib9 autem stultitia. j. Cor. j. Ecce quātus fluctibus hec nauicula opiebaī. Sed inter has oēs cōmotiōes ipse dormiebat. Huū dormire mori est. Excitāt aūt discipuli dñm. dū turbati mēte maximis desideriorū clamorib9 resurrectionē efflagitabāt. dicētes Salua resurgēdo. quia pimus. p turbationē tue mortis. Ipse vero resurgēs pmo increpat ipsor modicā fidē Exprobrauit enī incredulitatem eor 7 duriciā cordis. vt dr Marci. vlti. Impauit aūt ventus. q3 diaboli supbiā strauit. Impauit 7 mari. q3 vesaniā iudeorū cōpescuit. Et facta est tranquillitas magna. q3 sedate sunt mentes discipulor visa resurrectiōe. Nos vero homines vidētes hec comia dicam9. Qualis est hic ꝛc. ¶ Alio mō hoc idē potest exponi allegorice. put ptinet ad totū corp9 ecclesie. vt nauicula intelligaī ecclesia fideliū De qua. pueb. xxxj. Facta est quasi nauis institoris. In hac nauicula ſm glosam cōtinent fideles qui cum christo p mare seculi ad regnū celorū puenūt. Ista autē nauicula pua est 7 stricta añ et retro. medium habēs latū. quia pncipiū ecclesie multis pſecutionib9 infideliū tyrannor angustiatū est. et in fine angustiabit ecclesia pſecutiōe antichristi In medio aūt tpe ecclesia magnā habz latitudinem. quia multiplicati sunt fideles. 7 ipsa ecclesia latas 7 magnas habet possessiōes. ¶ Oz attendendū q medium nauicule licet sit latius extremitatib9. est tñ debili9. Sic et ecclesia licet nunc habet magnā latitudinē. valde tamē debilis est Flectunt enī hodie christiani 7 cōcutiunt vētis temptationū ad qualibet delectatiōes. Flectūt prelati ex affluentia rerū tempaliū 7 honorū ac potestatis ecclesiastice. qb9 inutant ad vanitates 7 insanias falsas. Unde valde timendū est hodie ecclesie de. ne isti q sunt in medio nauis ad sentinā ducant 7 labant. Hanc itaq3 nauē christus ascēdit. quia ipse est gubernator ecclesie. in qua discipuli cōtinent. Sed cōtra ecclīam flāt venti varij 7 validi tā gentiliū q3 hereticor q3 etiā malor christianor 7 pncipū tyrannor. vnde eleuant fluctus cōtra ecclīam vt sic nauicula quasi opiaī fluctib9. qd veraciter porb9 tpibus accidit 7 eueniet tpe antichristi. sed 7 pīni tempe

medū nauicule fluctib9 opitur. Nō quidem p gentiles 7 hereticos. sed q̄d est detestabili9. per malos pncipes 7 dños tpales. q̄ passim in aliq3 bus terris iura 7 possessiones ecclesie diripiunt statuta ecclesie 7 censurā cōtemnūt. pbendas et ecclesiasticas dignitates seculari potētia sibi vl̄ suis acquirūt. 7 nonunq3 etiā psonas platorū3 inuadūt. Sed inter hec oīa christ9 dormire videtur 7 nō attēdere. q3 vt dicit Origē. patiētiam bonor 7 pniam impior expectat. Et quātūcūq3 agitet vl̄ etiā opiaī fluctib9 hec nauicula christi. submergi tñ nō potest. Unde signata est per arcā Noe. Uñ quidā ait impator ecclīam pſequenti. Miteris incassum nauē submergere petri. Fluctuat 7 nunq3 desinit eē radix. Illacrit ergo 7 secure vt ait Origenes accedam9 ad eū cuz ppheta dicentes: Exurge quare obdormis dñe exurge 7 ne repellas in finē. Psal. xliij. Ipse aūt exurget 7 impabit ventis. id est. demonib9 q̄ cōcitant fluctus. id est. pncipes hui9 mūdi ad pſecutiones sanctis immittētes. facietq3 tranquillitatem magnā circa corp9 7 spūm. pacē ecclesie et serenitatē mūdo cōferendo. ¶ Tertio modo potest exponi tropologyce vel moraliter ſm Augustinū sup Jobem. vt nauicula intelligatur quelibet fidelis aīa. Hec nauicula mari exponit. quia corpi sociaī. Uere enī corpus nostrum mare est. q3 oīa opa eius amaritudinem habēt admixtā. In hanc nauiculā christ9 ascendit cū eam p grām inhabitat. Sequunt autē discipuli. id est. vtutes tres theologyce. s. fides. spes. charitas. 7 quattuor cardinales. s. prudentia. iustitia. fortitudo. 7 tempantia. Et septē dona spiritus sancti. s. donū sapiētie. intellect9. consilij. fortitudinis. scientie. pietatis. et timoris. Ecce q3 pulcra christi comitiua. Sed nec pōt ista nauis sine fluctuatiōe trāsire. Flant enī venti temptationum. oriunt unde passionū Nā ista nauiculā cōmouent venti. id est. exteriores demonum impulsiones. 7 unde. i. interiores vexatiōes carnales. Et nōnunq3 est tātus temptationū impet9 q̄ quasi aīma opit fluctib9. vt sit in piculo ꝓsentiendi carnalib9 desideriis que militāt aduersus aīam. j. Pet. ij. Magna unda est carnalis ꝓcupiscentia. magna unda corpalū rer indigentia magna unda tribulatio. pſecutio. 7 expoliatio. 7 similia. ex q̄bus timendū est vtutes 7 dona periclitari. Sed christ9 in nobis dormit. eo q̄ ipe ꝑm Hylariū somno nostro cōsopiaī in nobis. Ita q̄ videī nos dereliq̄sse. sz nō est ita imo ipse ꝑmittit dicēs in ps. Cū ipso sum in tribulatiōe eripiā eū ꝛc. Et iō redeunte aīa ad se vtutes 7 dona excitant dñm. Fides dic Credo te dñe posse succurre

re. Spes dicit. spero q̄ iuuabis. Charitas dicit. omnia p̄ te suffero. Prudētia dicit. me tibi committo. Justicia dicit. digne dñe hec sustineo. sed miserico:dia tua adiuuabit me. Fortitudo dicit omnia patiēter suffero. Tẽpantia dicit. omnia mihi suggesta abhorreo. Bona etiã spiritussancti postulãt adiutoriũ gemitib⁹ inenarrabilib⁹ vt ait ap̄ls Roma. viij. Exclamãtes voce grãdi & dicẽtes Dñe salua nos. perimus Tũc christ⁹ omnẽ turbulẽtiã sedat. exteriores ventos demonum cõpescit. fluct⁹ carnis p̄ra aiam se erigentis mitigat. Et sic fit magna trãquillitas inẽ aiam & corpus. Ita vt ipse totus homo miret & dicat. Qualis ẽ hic miserico:dissim⁹. potẽtissim⁹. & sapientissim⁹ domin⁹. quia mare & venti obediunt ei.

Sermo de eadem dominica. CXXVI.

Ascendente iesu in naviculã secuti sunt eũ discipuli ei⁹ Deus creãdo omnem creaturã indicit & p̄cipit eo ipso q̄ creat sequelã sui. quasi dicẽs cuilibz rei create. Sequere me videlz p̄ imitationẽ exẽplaris. qđ ab eterno habuisti in me. Hinc est q̄ quelibz creatura sm̄ modũ suũ sequit deũ tanq̄z causaz p̄mã totiꝰ sui esse. qđ maxime cõpetit creature intellectuali & rõnali cui imago dei est impressa ac p̄ hoc exp̄ssius imitat deũ. imago enī do:qua si imago. eo q̄ exp̄sse imitat id cui⁹ est imago. Unde Geñ. j. do:. Faciam⁹ hoiem ad imaginẽ & similitudinẽ nostrã In quo maxime nobilitata est rõnalis creatura. Nã & ipsum verbũ eternũ imago patris dicit. eo q̄ ipsum pfectissime imitatur Sap̄. vij. Candor est lucis eterne. & seq̄tur. imago bonitatis illi⁹. Quia ergo fili⁹ dei imitatur & seq̄t patrẽ. & oĩs creatura suo modo seq̄t creato:ẽ. dignũ & cõgruuz fuit q̄ discipuli secuti sunt Jesum eo:ũ patrem. creato:ẽ. dñm. & magistrum Et p̄ est qđ in auto:itate p̄posita dicitur. Ascẽdẽte iesu in naviculã secuti sũt eũ discipuli ei⁹ Ubi sciendũ q̄ aliqñ christ⁹ legit̄ ascendisse in montẽ & discip̄los eũ secutos vt Matth. v. aliqñ vo legit̄ ascẽdisse in naviculã & sili secuti sunt eũ discipuli ei⁹. vt hic. Per montẽ diuinitas. p̄ naviculã humanitas q̄ sepe piclitat̄ fluctibus. designat̄ Vñ dat̄ intelligi q̄ seq̄ debem⁹ christũ & stuz tã sm̄ diuinitatẽ q̄z sm̄ humanitatẽ. Primo inq̄z seq̄ debem⁹ christũ sm̄ ei⁹ diuinitatẽ. & hoc in trib⁹. in q̄b⁹ etiã verbũ eternũ sequit patrem videlicet in nature. substãtialitate. in imaginis vnitate. & in opatiua potestate. Dicim⁹ enī de vbo q̄ est consubstãtiale patri. & q̄ est imago patris & q̄ est vnus opatiua patris. Que tria comprehẽdit ap̄ls Hebre. j. Cũ sit splendo:. glie. ẽntum ad p̄mũ. et figura substantie ei⁹. ẽntũ ad secundũ. po:tásq̄z omia vbo vtutis sue. ẽntuz ad tertiũ Primũ patet. Nã sicut splẽdo:. lucez. sic verbũ sequit patrẽ. Splẽdo:. aũt sic sequit̄ & lucẽ. q̄ ab eo nõ diuidit̄. sz semp manet in ipsa luce. Unde nõ est repire lucẽ sine splẽdo:e nec splẽdo:em sine luce. Sic verbũ emanat ab ipso p̄ẽ. ita q̄ cõsubstãtialiter manet in ipso. nec tamen ipsum verbũ est pater psonaliter nec ecõuerso. sicut lux nõ est splẽdo:. nec ecõuerso. Habẽt enī se sicut gignens & genitũ Secundũ patz Nã sicut verbũ interi⁹ cõceptũ est quedã ratio et similitudo rei intellecte. que quidẽ similitudo habet rõnem imaginis si cõparat̄ ad id cui⁹ est similitudo sicut ad p̄ncipiũ. Et quia deus pat̄ intelligendo seipsum p̄ducit verbũ. ipsum est imago patris Unde q̄ sibi hoc cõpetit ex modo sue emanationis. cũ verbũ sit exp̄ssa similitudo dicentis. hinc est q̄ spũssanct⁹ non dicit̄ imago patris et filij. licet ibi sit similitudo essentialis Tertium patet. Nã opatio sequit̄ substantiã. Et q̄ verbũ est ars patris sm̄ Augustinuz. cũ in ipso sint rationes omniũ factibiliũ. Joh. j. Omnia p̄ ipsum facta sunt. Ideo dicit̄ brachiũ et manus patris Usq̄ quo verbum eternũ sequitur patrẽ. videndũ quomõ mens rationalis sequit̄ ipsum verbũ sm̄ eius diuinitatẽ Et quidez hoc fit sm̄ similitudinẽ eisdẽ modis quib⁹ verbum sequit̄ patrẽ. Hoc enim mẽti fuit inditum in emanatione verbi. in quo & ipa mens sm̄ esse suũ ideale p̄cessit. Quantũ enī ad p̄sens duplex est esse creature. scz esse ideale in verbo. & esse p̄priũ in reextra. Seq̄t autem mens rõnal̄ vbũ eternuz sm̄ illud esse ideale qđ eternaliter habuit in verbo eisdẽ condicionib⁹ q̄bus verbuz seq̄tur patrem. videlicet in reali cõsubstãtialitate. in formali repsentabilitate. et in exẽplari cooposita te Primũ sic declaratur. Si enim mẽs sm̄ esse ideale in deo eternaliter existens. nõ essz idẽ cum deo reali consubstãtialitate. tunc necessario oporteret q̄ essz accidens ipsi deo. quod non potest stare cũ diuina simplicitate. Quia sm̄ beatum Augustinũ. q̄cquid est in deo deus est. Et hoc p̄priũ est deo q̄ est quicq̄d habz. Est ergo realiter idem quod deus. licet sm̄ esse creatuz sit realiter aliud. Inde est q̄ sm̄ eandem ideaz practicam cõseruatur in esse. alias tenderet in nihilum sm̄ Augustinũ Et huic sensui adaptari potest illud p̄uerb. viij. Dñs possedit me i initio viaz suaz Possedit inq̄z reali cõsubstãtialitate

Secundū declarat sic. Nā sicut verbū ē ima go patris. Sic z illud ee qđ vlteri⁹ est forma ex/ emplaris creature. Un̄ seq̄t ibidē. Nec dū erat abyssi z ego iā cōcepta erā. Cōcepta in q̄z vt ima go vel idee in verbo. Tertiū clarū est. Nā p̄m illud deus opat quicq̄d opat. imo q̄dammodo illud esse deo coopat. Et hoc est qđ dicit Anselm. Creatura in deo est creatrix essentia. Un̄ subdit ibidē Qui p̄parabat celos aderā ꝛc. Cū eo erā cū cta cōponens. Eisdē modis etiā p̄m q̄n/ dam similitudinē mens rōnalis in ppio eē sue nature vel pot⁹ in esse gratuito cōstituta. sequi tur verbū vi delicet in diuine nature cōformita te. i imaginis ppietate. z in opatiōis potestate Quadruplū sic declarat. Nā p effectū gratie tra/ hitur mens ad diuine nature cōformitatē et cō formitatis vnitatē. Pro qua vnitate siue vniōe christ⁹ pater supplicabat Joh. xvij. Pater rogo p eis quos dedisti mihi. vt sicut tu in me z ego i te. ita z ipsi in nobis vnū sint. Hec aūt vnio attē/ ditur nō p̄m vnitatē essentialis identitatis sz p̄m vnitatē formalis assimilatiōis que fit p lumē g̃/ tie qđ est quedā similitudo dei formis diuine na ture. Unde imp̄mit aīme q̄ndā deiformitatem z q̄ndā formalē assimilationē ad naturam diui nam. Sicut p̄m Bern. in libro de diligendo deo Stilla aque multo vino mixta. dū et vini sapo/ rem induit z colorē. a se tota deficere videt. Et sic ferrū ignitū z candēs p̄pria forma exutū igni si/ millimuz efficit. Et quō luce solis p̄fusus aer in eandē luminis claritatē trāsformat. Sic ex illa/ p̄fu diuine essentie in aīa. ipsa aīa q̄dammō dei/ ficatur. vt dicit idē Bern. z Damas. Et si hoc fit virtute luminis gratie hic in via. multo pampli us z p̄fectius virtute lum̄is glorie in patria. vbi de us erit omīa in omnib⁹. vt ait aplūs Secun dum declarat sic. Nā q̄n p effectū gratie imago mentis nostre se cōuerterit ad contemplationē in imaginē increatā vnde p̄ul efflurerat. tunc p influxuz diuini luminis ita imago nostra deco ratur. q̄ i imaginē increatā q̄dammō trāsfor/ matur. iuxta illud apli. ij. Cor. iij. Nos reuelata fa/ cie gl̄iam dn̄i speculātes in eandē imaginē trās/ formamur a claritate in claritatē. Et talē imagi nē sic decoratā. sic trāsformatā intueri spōsus ap petit dicens Can. ij. Ondē mihi faciē tuā. facies enī tua decora Tertiū sic claret. Tal enī mēs assequit diuine virtutis vnitatē z p̄fectā opationis ei⁹ potestatē. Ita q p̄fecta mēs nihil opis sibi at tribuit. sz totū deo q̄ dixit discipul⁹ suis. Sine me nihil potestis facere Joh. xv. Q̄ sciēs Esaias p pheta ait Oīa opa nrā opat⁹ es dn̄e. Esaie. xxvj Talis etiā mēs p q̄nto est cōformata deo opat quēadmoduz stilla imersa flumi. q̄cq̄d flumen agit z stilla insimul agere vr. Secōm quē sensuz dicit Anselm. q mēs nrā in vo erit oipotēs.

Subsermo de eadē dominica

CXXVII.

Secuti sūt eū discipu li eius Uiso quō mētes deuote sequū/ tur christum p̄m ei⁹ diuinitatē. Restat nūc videre q̄liter ipsū seq̄ debeāt p̄m ei⁹ hūanita tē. Hui⁹ cemodi aūt seq̄la attēdit in trib⁹. s. i. vo/ lūtaria pauptate. in p̄fundissima hūilitate. z i pas sionū tolerātia z q̄si insensibilitate. Qualit aūt ē christ⁹ i his tribus in tota vita sua nos p̄cesserit satis ptz ex euāgelio. Et nos ipsū p ea sequi debem⁹. Ad qđ ipse nos hortat. d. Thren. iij Recordare pauptatis mee q̄ntū ad p̄mū. z trās/ gressionis. i. p̄fundissime hūilitatis mee. q̄ oēm gradū hūilitatis trāsgressus sū q̄ntū ad secūdū z absinthij z fellis q̄ntū ad tertiū Et seq̄t ibidē in p̄sona iusti Memoria memor ero z tabescet in me aīa mea Thren. iij. Memorādo enī z sequē do effectualit vestigia christi in p̄dictis trib⁹ ta/ bescit z deficit aīa nrā in nob q̄ntū ad vitā natu re corrupte. Et renouat q̄ntū ad vitā originalis iusticie. Et p̄ est qđ dicit aplūs Ephe. iij. Depo nite veterē hoīez z induite nouū hoīem. qui p̄m deū creat⁹ est in iusticia z sanctitate veritatis. Sic enī p tria p̄ma p̄dicta reducebamur ad p̄formi tatē diuīe nature in christo. sic p̄sta tria reduci/ mur ad p̄formitatē originalis iusticie hūane nate in christo. vt dicam⁹ q ad p̄ de fact⁹ ē hō. vt ho mines deos faceret. q̄ntū ad p̄mū p̄cessū. z vt na turā humanā corruptā reparet q̄ntū ad istū se cundū p̄cessum Ad cui⁹ euidentiā ē sci endum q̄ i statu originalis iusticie erāt tria bo/ na. Nā ibi erat cōmunitas absq; vlur patiōe p/ prietatis. oīmoda subiectio sensualitatis. et ple/ na possessio impassibilitatis Primū p̄z. Nā ibi erāt oīa cōmunia z adhuc iure diuino z na/ turali sic esse deberet. Quia vt dicit Aug⁹. super Joh̄em. Jure diuino dn̄i est terra et plenitudo eius. pauper z diuites de⁹ de vno limo fecit. et pauper z diuites vna terra supportat. vnus sol radiat. Jure ergo humano dr. Hec villa mea est hec domus mea. hic seru⁹ me⁹. Jura ergo hūa/ na iura imperatorum sunt. Tollerus imperatorus. z quis audet dicere. Hec villa mea est ꝛc. Hec au/ gustin⁹. Sic ergo iure naturali omīa sunt com muna omnib⁹. ita q̄ hoc solū incepit in illis. de q̄b⁹ legitur. Multitudinis credentiuz erat cor vnum ꝛc. Sed et hoc fuit institutum in lege na/ ture in paradiso. Unde etiā philosophi quidaz

tempe nature corrupte hoc idez senserũt. Nam apd platonẽ illa ciuitas iustissime ordinata traditur. in qua quisqz nescit affect⁹ pprios Ut hec habent. viij. dis. in decretis. Secunduz patet. Nã ibi sensualitas pfecte subijciebat rõi. ac p hz omnes creature homini z hõ deo. Nã vt ait augustin⁹. Sic cõdit⁹ est hõ vt spũs pesset corpori z corpus subesset spiritui qzdiu ille suo obediret cõditori. Tertiũ patet. Nam ibi fuit hõ immortalis z impassibilis p quãto potuit nõ mori z nõ pati penalitates. Nõ enĩ esuriunt nec sitiunt. Item frig⁹ vel estus. labor aut infirmitas eũ nõ lesit nec mortẽ expectauit Quia viuens erat ad gloriã trãsferendus si mandatũ dei custodisset. vt dicit Augustin⁹ ¶ Hec igit̃ tria bona homo recedẽdo a deo p inobedientiã potderat. Et ideo de⁹ dignatus est venire ad hominẽ assumẽs hoiem vt hõ eũ sequẽdo pdita recuperaret. Et quidẽ hec bona erãt in christo pfectissime recupata. Nã ipse licet dñs celi z terre nihil pprietatis sibi vẽdicauit. in tantũ etiã q non habuit vbi suũ caput reclinaret. vt dr Luc. ix. Item in eo sensualitas pfecte subijciebat rõni. q non erat cõceptus z nat⁹ ex illa radice qua in nobis est rebellio viciosa. de qua dicit gemẽs Dauid: Ecce in iniquitatib⁹ cõceptus sum. Itẽ ipe ex natura sue cõdicione fuit impassibilis. q immũis a peccato. sed dispẽsatiue volũtarie penalitates nostras i se suscepit. Unde esuriuit. situit. tristatus fuit ẽc. non necessitate sicut nos. sed sola sua volũtate ẽm Aug̃. Igit̃ z nos sequẽdo christum ad cõformitatẽ eorundẽ triũ reducimur. et hoc p pdicta tria in q̃bus christ⁹ nos precessit. Per pauptatẽ enĩ voluntariã accedit homo ad cõformitatẽ pmi scz ad abdicationẽ pprietatis. vt ptz Per verã humilitatẽ accedit hõ ad cõformitatem secũdi qd est subiectio sensualitatis. p q̃nto p humilitatẽ ita hõ in nihilũ redigit seipsũ. vt se totũ ẽm omẽs vires suas substernat deo. ac p hz sensualitas substernit rõni. Juxta illud Gen. iij Subter te erit appetit⁹ tu⁹ z tu dñaberis illius. Sicut enĩ p pcm̃ supbie in hoĩe surrexit rebellio sensualitatis. ita p vtutẽ humilitatis substernitur hmõi rebellio. vt sic pcraria ctrarijs curẽt Unde Aug⁹. in quodã ẽmone. O sancta hũilitas q̃z dissimil' es supbie. Nã ipsa supbia lucifer̃ de celo eiecit. scz hũilitas dei filiuz incarnauit. Ipsa adã de paradiso expulit. scz hũilitas latronez in paradisum introduxit. Hec est illa sancta hũilitas q̃ facit nos puatos seculo in quẽtu solitario oĩb⁹ vtutibus florere pfectis Hec Aug⁹ Per tolerãtiã vo passionũ pro christo homo accedit ad cõformitatẽ tertij. s. ad impassibilitatẽ. Naz sancti viri ex ardore diuini amoris reddũt pene insensibiles. vt quasi iã non sentiant penas eis illatas Sicut apparuit in beato laurẽtio et multis alijs sanctis Unde dicit Ambro. Neq enĩ beat⁹ laurenti⁹ igniũ tormẽta extrinsec⁹ sentire poterat. qui in sensibus interioꝛib⁹ padisi refrigeriũ possidebat. Duz enĩ promissiones et pcepta christi feruẽter cogitat. dulce est sibi omne qd extrinsecus inflãmat. Unde de sanctis apostolis legit̃ Actu. v. Qui ibãt gaudẽtes a cõspectu cõcilij. q̃niam digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati. Qd nob pstare dignet̃ ẽc.

¶ Expositio euãgelij quarte dominice post octauam epiphanie

CXXVIII

Simile est regnum celoꝛ homini qui seminauit bonũ semen in agro suo. Cũ aũt dormirẽt homines. venit inimicus eius. et superseminauit zizania in medio tritici et abijt. Cum autẽ creuisset herba et fructum fecisset. tũc apparuerunt et zizania. ¶ Quia in humanis actib⁹ vix est aliquid ita perfectũ qd non aliquãdo deficiat sicut etiã contingit i opere nature. Inde est q vix aliquis ita bonũ et purum granũ seminat quin male herbe simul oriantur. Quapropter cũ dominꝰ noster ihesꝰ christus habeat pura z immaculata semina vtutuz que iacit in mẽtibus fideliũ. diabol⁹ cũ superinducit alia semina cõtraria. q̃bus virtutes suffocare conatur. Et de hoc est pabola pñtis euãgelij. Quod habet tres ptes. In quarũ pma ponitur agri diuersa seminatio. In secũda describitur fraudis cõperte denũciatio. Ibi | Accedẽtes autẽ serui |. In tertia ponit̃ facti discreta discussio. Ibi | Serui aũt dixerunt |. Circa pmũ tria facit. ¶ Primo pmittit bonã seminationẽ dicẽs: | Simile est regnũ celoꝛ ẽc |. ¶ Notãdũ q regnũ celoꝛũ multipliciter accipit̃. Aliquãdo enim accipit̃ pro christo. Quia enĩ christus promittitur in pmiũ sanctis in celis existẽtibus. cõgrue ipse dicit̃ regnũ celoꝛum. id est. illud quod dabitur sanctis in celo cũ deo regnantibus z in quibus regnabit deus. Unde super illud Romanoꝛum x. Finis legis christus est. dicit glosa. Finis fidelium christus est. ad quẽ cuz peruenerit intentio currentis. nõ habet quo possit amplius venire. sed habet in quo debz quiescere ¶ Aliqñ vero accipitur pro ecclesia fideliũ. et hoc ppt̃ ter. Primo quia sicut celum continet stellas que i ipso firmate sunt. ita fideles velut quedaz stelle

radiãtes firmati sunt in fide ecclie. Ecce q; cũ ecclia regat a spũscto. statuta ⁊ ordinatões eccle sie sunt a celesti regno. Unde Apocalipſ. Vidi ciuitatẽ sanctã hierlm nouã descendentẽ de celo a deo paratã. Tertio q; fideles licet corpe sint i mũdo. cõtemplatiõe tñ ⁊ desiderio iã ꝓuersant in celo. Phil. iij. Nostra cõuersatio in celis est. Uñ ipsi vocant ciues sanctorũ ⁊ domestici dei Eph. ij. Quarto q; fideles eterna ordinatiõe ꝓ destinati sũt ad regnũ celor. Uñ licet sint in mũ do isto. ñ tñ a regno celor sũt alieni. Hic si aliqs de regno frãcie nõ sit corpaliter in regno. ad ip sum tñ regnũ ptinet ⁊ dr ciuis pisiensis vl remẽ sis. Quinto q; si fideles adhuc nõ sunt i regno celor q̃ntũ ad statũ. vtute tñ charitatis diuine ita vniunt cũ sanctis celestis patrie vt iã pista vni onem ⁊ ipsi regnũ celor dicant. Sexto quia enĩ fideles mũdi diuitias ⁊ terrena regna ꝓtemnũt ppt regnũ celor. Jo ipsor dr eẽ regnũ celorũ Ipsis etiã dr Matth. v. Beati pauperes spũ q̃niam ipsor est regnũ celor. Aliqñ vo regnũ celor accapit ꝓ statu pnie. Penitẽtia enĩ terrestrẽ ho minẽ celestẽ facit Matth. iij. Appropinquabit enĩ regnũ celor. Et Matth. xj. dicit Qr regnũ celor vim patit ⁊ violẽti rapiũt illud Est enĩ penitẽtia violentia quedã q̃ dũ nosmet ipsos vincam⁹. regnũ celor rapim⁹. sm Greg. Aliqñ etiã regnũ celorũ accapit ꝓ fidei aĩma. vt ibi. Regnũ dei intra vos est Luc. xvij. Aliqñ etiã accapit regnũ celor ꝓ intelligentia sacre scri pture. Aliqñ ꝓpdicatiõe euãgelij. Aliqñ vo ꝓ celesti patria. In Bñ aũt loco sm Remigiũ ac cipit ꝓ christo filio dei. Qd regnũ dr eẽ. [simile homini q̃ semiauit bonum semen in agro suo]

Vel possum⁹ etiã dicere q̃ accapit hic ꝓ eccle sia pñti. Volẽs etiã dñs declarare q̃lis sit status pñtis ecclie dic. [Sile est regnũ celor] .i. sile est de statu pñtis ecclie sicut de homie seminãte bo num semẽ in agro suo. ita vt sit silitudo nõ ꝓso ne ad ꝓsonã. sz rei facte ad statũ ecclie. Isto ergo regnũ celor assimilat hoi q̃ seminauit bonũ semẽ. Hic hõ christ⁹ est vt ipsemet exponit q̃ bonũ se men seminauit i ecclia. Nota q; christ⁹ habet triplicẽ agrũ suũ ꝓpriũ in q̃ semiat triplex semẽ bonũ. Nõ enĩ põt christ⁹ q̃ est bon⁹ per sentiã semiare in agro suo nisi bonũ semẽ. Mundus ager est mũd⁹ sicut ipsemet christus expo nit dicẽs infra. Qui semiat bonũ semen est filiꝰ hois. Ager est mũdus. In hoc agro christus se minauit semẽ vbi dei. siue doctrinã vitatis De quo semie dr .j. Joh. iij. Qui nat⁹ est ex deo pec catũ nõ facit. quoniã semẽ ipsi⁹ in ipso manet. Secũdus ager est ecclia catholica. In quo chri stus semiat fideles hoies q̃ sunt filij regni. i. san cti ⁊ electi viri q̃ inter filios regni cõputãt. vt di cit Remigi⁹. De q̃bus dr Esa. xxvj. Electi mei le men bñdictionis sunt. Seminant aũt isti electi a domino i agro ecclesie vt fructificẽt exemplo ⁊ doctrina filios spũales generãdo. Tertius ager est aĩma in qua christ⁹ semiat semẽ vtutũ Stu deat ergo anima vt semẽ dei in ea germinet san ctis desiderijs ⁊ opibus vtuosis. Deinde se cundo tangit mali semis supseminationẽ. [Cũ autẽ dormirẽt] Ubi tãgit duas causas male se minationis. s. hominũ negligentiã et demonuz maliciã. Quantũ ad primũ dicit sic. [Cũ autẽ dormirẽt homies] .i. sm Aug. cũ negligentius agerẽt ppositi ecclesie. nõ attendẽtes nec vigilã tes super gregẽ suũ. vel etiã quilibet homo non custodiens sensus suos. tunc venit inimic⁹ ho mo. id est. diabol⁹. clam. q; transfigurat se in an gelum lucis ⁊ supspergit semia cõtraria.

Et nota cũ homines dormiũt nõ intendẽdo vigilanter sacre scripture et doctrine veritatis. tunc diabolus iacit in agro mũdi semina erro ris et infidelitatis. Itẽ dũ prelati ecclesie dormi unt. id est. negligũt curã subditorum. diabolus superseminat malos christianos in agro eccle sie. q̃ sunt scandalũ. scisma. et persecutio ecclesie. Item dũ aĩma ociosa vacat. quasi dormiens et non exercẽs virtutũ opera. tũc diabolus iacit in agro aie semia viciorum. Multa ei mala docuit ociositas. Unde cõsulit Hieronym⁹ Semper ali quid boni facito ne te diabol⁹ inueniat ociosum Hec autẽ omnia zizania sunt quia immũda ⁊ i fecunda. Omnis enim immũdicia in segete ziza nia dicũtur sm Augustinũ. Seminauit autem in medio tritici. quia inter doctrinã veritatis cõ miscuit fallacias errorus. inter fideles et electos cõmiscuit prauos homies. inter virtutes cõmi scuit vicia. Nota etiã q; diabolus non habet aliquẽ agrũ propriũ. sed mala semina sua spar git in agro alieno sc̃z dei. Siue enĩ nomine agri intelligatur mũdus siue ecclesia siue aĩma. om nes isti agri dei sunt. Nam mũdus est su⁹ crea tione ⁊ gubernatione. ecclesia redẽptione ⁊ insti tutione. Anima autẽ creatione et sue imaginis insignitione. Deinde tertio ponit frau dis detectionẽ dicens: [Cum autẽ creuisset her ba ⁊ fructus fecisset. tunc apparuerũt et zizania]. Crescit herba seminis christi irrigatione gratie. et pluuia spiritussancti. dũ fit pfectus ⁊ intelligẽ tia sacre scripture. dum fit multiplicatio spiritu um virorũ. dũ proficit aĩma de vtute in vtutem fructificat tãtotũ Bñ semẽ dũ nob etnevite pmũ ꝑpaĩ Nota q; ñ appet differẽtia zizanie ⁊ tritici

in herba sic dicit Hiero. q sil'em q̃si herbaz bñt. Ita q̃ntũ ad exteriorẽ apparẽtiã frequẽter nõ est differẽtia inr semẽ christi z semẽ diaboli. Sz un fructu dep̃hendit diuersitas. Matth. vij. A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. ¶ Et nota q cũ semẽ verbi dei pfecit in sacre scripture intelligentiam tũc apparuit zizania. Qz dep̃hendit q errorũ falsitas deuia est a doctrina sana. Itẽ cũ fideles et iusti hoies in ecclia sticas vtutib⁹ z opib⁹ bonis fructificãt tũc apparẽt zizanie. q̃ manifestant se mali christiani ad eoꝝ infestatiõz. Itẽ cũ aia ex semie vtutũ herbã z bone opatiõis fructũ pduxit. tũc apparuit zizania. z q̃ recognoscit diuersitatẽ vicioꝝ z manifestat ei fraudulẽtia demõis tũc enĩ optime diudicare põt inter triticum et zizania.

¶ Secunda pars expositiõis euãgelij

CXXIX

Accedentes aũt serui patrisfamilias dixerunt ei. Domine. nõne bonũ semẽ seminasti in agro tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis. Inimic⁹ hõ hoc fecit. ¶ Secũda ps vbi ponit fraudis cõpte denũciatio. duo cõtinet. Primo enĩ ponitur seruoꝝ q̃rulosa interrogatio [Accedẽtes autẽ] Postq̃z enĩ seruis innotuit. denũciauerunt dño dolorose dicẽtes: [Dñe. nõne bonũ semẽ seminasti] Hoc nõ dicũt interrogãdo p modũ dubitatiõis. nõ enĩ dubitãt q̃n bonũ semẽ ipe seminauerit. sz interrogãt p modũ admiratõis z doloris. Unde subdit. [Unde ergo] i. q̃ auctore ipe ager [habet zizania] ¶ Secũdo ponit patrisfamilias rñsio. [Et ait illis: Inimic⁹ hõ hoc fecit]. Iste inimic⁹ hõ est diabol⁹. vt ipsemet christ⁹ exponit. Qui diabol⁹ inimic⁹ est seminantis z semis Uocat aũt inimic⁹ sm Chrysо. ppt iacturã quaz infert hoib⁹. Uerato enĩ diaboli aduersuz nos ẽ. Primaq̃ aũt veratiõis factũ ẽ ñ ab inimicicia q̃ est ad nos. sz q̃ est ad deũ. Uocat aũt diabol⁹ hõ sm Hiero. q deus eẽ desijt. Et in. ix. psal. scriptũ est de eo. Exurge dñe nõ p̃ualeat hõ. Ul' diabol⁹ dict⁹ est hõ rõe ẽmicicie quã hz ad hoiem. q̃si p antifrasim. Unde nõ dz hic simplr hõ sz ẽmicus hõ. Ul' pñt ista duo noia inimic⁹ hõ distingui p copulã. vt dicat sic: Inimic⁹ z hõ. Et tũc p inimicũ intelligit diabol⁹. p hoiem hõ. Ad B facit q christ⁹ exponẽdo hãc pabolã non dic. Inimic⁹ hõ est diabol⁹. sz dic. Inimic⁹ ãt q̃ seminauit ea est diabol⁹ ¶ B Ad cui⁹ euidẽtiã est sciendũ q̃ interrogatio istoꝝ duoꝝ fuit. Unde esset zizania qõ idẽ est cuz q̃stione q̃ querit. vñ sit oꝛgo mali. Ad determinationẽ isti⁹ q̃stionis non accesserunt manichei ad dñm. vt a illo quererent veritatẽ. sed adheserũt pꝛpꝛijs sensib⁹. z suggessit eis diabol⁹ vt crederẽt duo esse pꝛincipia. Unũ scz boni et alterũ mali. In hac questione diu laborauerat beat⁹ Augustin⁹. Et tandẽ docuit eũ christ⁹ q̃ malũ non est aliqua substãtia aut creatura. sed est p̃uatio z defectus. z ideo nõ habet causam pꝛpꝛie. Et si quera aliqua causa. diabolus est causa suggerẽdo. volũtas autẽ hominis cõsentiendo. Et inde est q hic christus respondẽdo ad questionem. vnde sint zizania ait: [Inimic⁹ homo hoc fecit] id est. diabolus qui est inimicus. et ipse homo hoc malũ facũt Diabolus enĩ suggerit falsitatẽ contra semen recte doctrine. Ipse enĩ mendax est z pater mendacij Joh. viij. Itẽ ipse semĩa puersoꝝ hominũ sparsit in ecclesia q̃bus dixit ipse saluator Johã. viij Uos ex patre diabolo estis. ideo opera patris vestri facitis. Itẽ ipse seminat vicia contraria vtutibus in aĩa. fuit enĩ vicioꝝ immissiões pangelos pꝛauos. vt dꝛ in ps. Et hõ pluerũ arbitrium omnibus his consentit. Et sic oꝛtum est malum ꝛc.

¶ Tertia pars expositiõis euãgelij.

CXXX

Erui aũt dixerũt ei. Uis imus et colligimus ea. Et ait. Non. Ne forte colligẽtes zizania. eradicetis simul cũ illis et triticũ sinite vtraq̃z crescere vsq̃z ad messez. et tempoꝛe messis dicam messoꝛib⁹. Colligite primũ zizania. et alligate ea i fasciculos ad cõburendũ. triticũ autẽ cõgꝛegate in horreũ meũ ¶ A Sequit tertia pars in qua ponit facti discreta discussio. z continet q̃nq̃z. Primo enĩ ponit seruoꝝ fidelis exhibitio. [Serui autẽ dixerunt ꝛt] Exhibuerũt enĩ se pꝛomptos ad eradicandũz. sed pꝰus requirũt domini voluntatẽ. In quo notat eoꝝ obedientia. pꝛudẽtia. et reuerentia. Secũdo ponitur patrisfamilias pꝛudẽs rẽsponsio. [Et ait Nõ]. Et subiungit causam. [Ne forte ꝛc] Et quantũ paterfamilias amat triticũ. quia permisit malũ semen inimici esse i agro suo. solũ pꝛopter hoc ne triticum eradicaret. Tertio ponit vtriusq̃z seminis cremẽti opꝛtuna expectatio. [Sinite vtraq̃z crescere vsq̃z ad messem] Multũ crescit male herbe et celerius q̃z bone. Quarto ponit congrui tempoꝛis ad delenda zizania assignatio. [Et tempoꝛe messis dicam messoꝛibus ꝛc] Attende. q licet inimicus zizania seminauerit.

messis tñ tpe collectio eoꝝ nō ad eū pīnet sz im/perio patrisfamilias fit. ⁊ Et alligate ea in fasci/culos ad cōburendū ⁊ Ecce q̄z infelici fine male herbe seminant. Quinto ponit tritici diligēs re/positio ⁊ Triticū aūt cōgregate in horreū meū ⁊ Attēde hic patrisfamilias prudētiā in bonis se/minib⁹ cōseruādis. Attēde eius patiam in ma/lis seminib⁹ tolerādis. attende eī⁹ iusticiā i pu/niendo mala. Attēde eius misericordiā i pmiā/do bona. Ex pmissis colligit malos tolerandos esse in ecclesia. Quia dicit saluator hic. ⁊ Sinite vtraq; crescere ⁊ Cōtra q̄d videt esse apl̄s. j. Coꝝ. vj. Auferte malū a vobismetipsis. Ad q̄d dicen/dum ꝑm Hiero. ⁊ Aug. vbi discerni pōt boni a malis et fieri possit sine scādalo ⁊ lesione bono/rum. ⁊ vbi piculū scismatis nō timet. faciendū ē q̄d dicat apl̄s. In dubio vō vbi zizania nō plene discernit a tritico docet hic dñs nō cito sniam p/ferendā. sed deo iudici reseruandā. Notādū au/tem q̄ mali tolerādi sunt inter bonos ꝑm Aug. q; boni op⁹ habēt maloꝝ cōmixtione in tribus Primo vt p eos exerceant. Secūdo vt eoꝝ cō/paratiōe eo plus mutant ad melī⁹. Tertio ne for/te auferendo zizania eradicet simul ⁊ triticū. Qz multi pmo zizania sunt ⁊ p⁹ ea triticū fiūt. q̄ nisi patiēter cū mali sunt tolerent. ad laudabilē mu/tationē nō puenīūt. Be nullo enī desperandū ē q̄z diu est in pūctu vite. Iō saluator dicit nō esse ta/les auferēdos de hac vita. ne cū malos conat⁹ in/terficere bonos interficiat. q̄d forte futuri sunt. Aut bonis obsit q̄b⁹ ⁊ inutilis vtiles sunt. Hec Aug⁹ ¶ B Nota ergo q̄ si de agro mundi colligerent oīa zizania. id est. auellerent omnes errores ⁊ falsa intelligentia scripture. eradicaret studiū ⁊ inuestigatio vitatis. Occasione enī fal/sitatis multi laborauerūt ad veritatē inuestigā/dam. Unde. j. Coꝝ. xj. Oportet hereses ee vt qui ꝓbati sunt manifesti fiant. Et ꝑm Aug. vij. ꝓfes. Improbatio hereticoꝝ facit emunere q̄d ecclesia sentiat. ⁊ q̄d habeat sana doctrina. Itē si de agro ecclesie auferrent oēs mali hoīes etiā christiani multū triticū eradicaret. qz eoꝝ plecutionibus multi vitā eternā merent. Itē si ab agro aīe euel/lerent temptatiōes diabolice. eradicarent mlie vtutes. Nā vtus in infirmitate pficit. Unde p⁹/pter hāc causam stimul⁹ carnis nō fuit ablatus ap̄lo et rūsum accepit a christo. Sufficit tibi gr̄/tia mea ¶ Notandū etiā q̄ triplex describit hic pena maloꝝ Prima est in sepatione bonoꝝ. Colligent enī zizania ō medio tritici. Et licz nūc mixti sunt mali cū bonis. ꝓpter quā mixtionem de⁹ etiā sustinet eoꝝ scelera. In die tñ iudicij se/parabunt. Secūda pena est in maloꝝ colligati one Matī. xxij. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ pij/cient in tenebras exteriores. Ligabunt aūt i fasci/culos. Quia vsurarij cū vsurarijs in vnuz fasci/culum. auari cū auaris. falsarij cū falsarijs. luxu/riosi cū luxuriosis. gulosi cū gulosis. ⁊ sic d⁹ alijs Heu q̄z infelix cōsortiuz. heu q̄z miserrimi fasci/culi. Esa. j. Ue genti peccatrici. populo graui in/iquitate. semini nequam. filijs sceleratis. Tertia pena est in gehēne infernalis cōbustione. Ideo eni ligabunt in fasciculos peccatores vt cōburā/tur. nō vt cōsumant. Et ideo vita illa penalis est ꝑpetua Esa. lxvj. Vermis eoꝝ nō morietur ⁊ ignis nō extinguet. Et ecōtra describit pmiū electoꝝ. in eo q̄ subdit ⁊ Triticū aūt ⁊ id est. electi qui tri/turati sunt flagellis plecutionib⁹ ⁊ temptatiōi/bus ⁊ afflictiōib⁹ varijs. ita vt in eis nulla sit pa/lea vel macula. Tales inq̄z cōgregabunt in hor/reum dei. id est. in celestem patriā. Ad quā nos perducat ꝛc.

¶ Sermo de eadem dominica CXXXI

Domine. nonne bo

Domine. nonne bonum semen seminasti in agro tuo. Unde ergo habet zizania ⁊ Matī. xuj ¶ Sicut dicit beatus Aug⁹. xi. de ciuitate dei. ca. xxj. Tria quedaz maxime scienda de creatura nobis oportuit in/timari. Quis eā fecerit. ꝑ quē fecit. quare fecerit Si ergo querim⁹ quis fecerit. Deus. Si p q̄d. Birit fiat ⁊ facta sūt. Si q̄re fecerit. Quia bona est. Nec enīz auctor est excellentior deo. nec ars efficacior dei verbo. nec causa melior q̄z vt bonū crearet a deo bono. Hāc etiā causam condendi mundū plato iustissimā dicit vt a d⁹ bono. ope/ra bona fierēt. Hec ille. Bonus ergo seminator deus nō nisi bonū semē seminare poterit. Sed sicut a p̄cipio bonū semē q̄d deus semiauerat in agro cordis humani. diabol⁹ qui est maloꝝ seminator demoliri nitebat ꝑ zizania q̄ supsemi/nauit. sic adhuc. Precepta q̄ꝑ data p̄mo boi. fuerunt sibi semē magni meriti q̄d assecut⁹ fuis/set si ea seruasset. Qz diabol⁹ supseminauit ziza/nia p̄cepta ipsa falsē interp̄tando. Nequa q̄z in/quit moriemini sz eritis sicut dij. Tili⁹ ⁊ nūc oē semen vtuosum duūnit⁹ cordibus nostris inse/minatū conat⁹ ꝑ zizania sue falsē interp̄tatiōis ⁊ male suggestionis viciare ⁊ vicia sub specie vir/tutū subinducere. Q̄d plerūq; a duertētes boni serui dei exemplo istoꝝ seruoꝝ patrisfamilias. d⁹ quo est pīus euāgeliū doleter recurrūt ad dñm. ⁊ querulādo dicūt vba ꝓposita ⁊ Dñe. nōne bo/num semē seminasti in agro tuo ꝛc ⁊. In quib⁹

quidē verbis quattuor inuuntur. Primū est celestis seminatoris oīmoda sufficientia. Domine. Secundū est agri dñici mystica intelligentia. In agro tuo. Et fit hic pposteratio vborum ppter ordinē plequēdi. Tertiū est vtuosi semindita fructificētia. Nōne bonum semē semīasti vtiqz Nō enī dicūt hoc dubitatiue sz ammiratiue. Quartū est antiq hostis callida fraudulentia. Unde ergo habet zizania Et ait illis Inimicus hō hoc fecit. B Circa pmū sciēdū qd hoc q qs sit sufficiēs semīator quattuor exiguntur. quorū si vnū defecerit insufficiēs erit. videlicet vt possit. sciat. velit. z habeat. Et quoniaz hī pfectissime sunt in nostro seminatore. ideo ipse anthonomastice dr dñs z sol⁹ dñs Jud. xj. Dñs est nomē tibi solu. Est inquā pmo dñs a pcellentia potestatis qr oīa potest. Hester. xiij. Dñe rex omnipotēs in dicione tua cūcta sunt posita z nō est q tue possit resistere volūtati zc. qr dominus vniuersorū tu es Et pm hoc dr dñs qsi dans minas. Ille enī solus p omnib⁹ pōt dare minas qui habet plenū dominiū sup oīa. Talis est de⁹ Psal. Quoniā dñs excels⁹ terribil' rex magn⁹ sup omnē terrā Et illū omnia timere bñt z reuereri. Hebre. xj. Beruiam⁹ placētes deo cū metu z reuerētia. Aug⁹. sup ps. Time eū q sup omēs est z hominē nō formidabit. Est secūdo dñs ab efficiētia causalitatis. Quia ipse oīa scit z intelligit Sap. ix. Et sciendo efficit qr scientia dei est causa rerū. Psal. Oīa in sapientia fecisti Et pm hoc dr dñs quasi dans man⁹. i. in efficiendo res Job. x. Man⁹ tue dñe fecerūt me. Uel etiaz res in esse cōseruādo. Si enī dñs retraheret manuz suā a creaturis p vnū momentū oīa rederent in nihilū. Propter qd dr Josue. x. Ne retrahas manum tuā ab auxilio tuo tuoz. Sic z nos quotidie orare debem⁹ cū psal. dicētes: Fiat manus tua vt saluet me Est tertio dñs a munificētia largitatis. qr libēter z liberaliter dat Jac. j. Omne datū optimū z omne donū pfectū desursum est descendēs a patre luminū. Ex quo colligi possunt duo correlaria. Primū est q dare est ppri um deo. Si enī omne datū est desursum a deo. cōsequēs est vt nemo alī qcqz dare possit. quia qcquid det. nō suū est sed dei. Unde Aug⁹ i libro meditationū. O sume optime potentissime pissime. nunqz inops z gaudes lucri. nunqz auarus z vsuras exigis. semp erogas vt debeas. sz qs habet qcqz nō tuū. Secunduz est q deus quicqd vult dat. Si enī apud deū non est trāsmutatio. nec vicissitudinis obumbratio. cōsequens est q apud eū nō est pus velle qz dare nec aliud ē velle qz dare. qr sicut dicit Aug⁹. in speculo suo loquens ad eum Uolūtas inqt tua est opus cuius velle est posse. q omīa que ex nihilo creasti sola volūtate fecisti. Et pm hoc dicit dñs quasi dans mun⁹. s. ppriū. qd nulli alteri cōuenit vt dictū ē. Est quarto dñs ab effluētia satietatis. qr dādo omnib⁹ satis nihil sibi depit. Jac. j. Qui dat omnib⁹ affluēter z nō imperat Uñ Augustinus. Reddis dñe debita nō debēs. donas et nihil pdis. q sol⁹ viuificas oīa zc. Et pm hoc dr dominus quasi dans min⁹ scz qz habeat. Nunqz enī potest tantū dare. qn plus habeat i infinituz Ac p hoc q quid dat parū est sibi. licet ei cui datur magnū sit. Psal. Magn⁹ dñs z laudabilis nimis z magnitudinis ei⁹ non est finis C Quantū ad secundū est sciendū q p agrum dominicū intelligit hic aīma rōnalis ppter sui culturā ad quā apta nata existit. Dictus est enī ager pm Isi. xv. ethy. ca. xiij. eo q in eo aliq̄d agat Unde terra arida ad culturā mīme apta nō potest dici ager. Anima autē nostra apta nata est ad culturā exercitij intellectualis z moralis. q̄re apte signat per agrū Prouerb. xxviij. Diligenter exerce agrū tuū. Dicat autē ager iste dei. In agro inquit tuo Quia ipse animā creauit z eā sua imagine insignuit z in ea cōtinue opat z eā iure hereditario possidet Prouerb. viij. Dominus possedit me in initio viaz suaz. Ex quo patet quantā iniuriā deo facit illa aīa que se furat z a deo alienat p peccatū q̄bus cōmunat dominus p pphetā Ezech. xxxv. In solitudinē sempiternā tradā te eo q dixeris. terre mee erūt z hereditate possidebo eas cū dñs esset ibi. Aug⁹. Domine si ego me abstraxi tibi redde me tibi B Est autē cōsiderandū q sicut dicit Isido. vbi supra. Omnis ager quadrifarie diuidit Aut enī est aruus ager. id est. sationalis. z dicit aru⁹ ab arando. Aut cōsitus. id est. aptus arboribus Aut pascuus qui herbis tantū et animalib⁹ vacat. Aut florid⁹ qui omnis apibus qz cōgruit Sic anima nostra quadrupliciter se habet. Aliquādo enī se habet ad modū arui quo varia vtilia semina inserunt. Unde de mundis dr Hieremie. xxiij. Arefacta sunt arua deserti. Aliquādo se habet ad modū cōsiti. quo arbores. id ē. vires intellectuales z potētie cognitiue sunt plātate. Hester. vij. Rex assuerus intrauit in ortū arboribus consitū. Talē enim animā in qua huius modi vires z potētie sūt bene culte. deus rex noster ingredit. Aliqñ vo se habet ad modum pascui quo sancta dei aīmalia herbis virentib⁹ spiritualis refectionis pascunt. Psal. In loco pascue ibi me collocauit. Et Ezech. xxxiij. Requiescent in herbis virētibus z in pascuis pinguib⁹

pascentur ⁊ scient quia ego dominꝰ deus cozuꝫ cum eis ⁊ ipsi populꝰ meus domꝰ israel. Aliqñ autē se habz ad modum florij quo flores honeste cōuersationis ⁊ bone actiōis redolēt ⁊ florēt Ecc̄.xxxix. Florete flores quasi lilium. date odorem ⁊ frondete in grām. Existus florꝫ pascūt apes id est. mentes deuote ⁊ melliflue. imitātes illum qui ait. Ego flos campi Cañ.ij. Unde Bernar. Si ad deliciandū creata est anima mea in ℔ floresc̄z christo. delicias querat vbi odor suauit attrahit. vbi calor salubriter reficit. vbi inspirata securitas omne dubiū excludit. vbi bona opinio redolet. vbi charitas demulcet. vbi salutis eterne securitas palato mētis illabit̄. illapsa desipere facit omne quod dulce reputat mūdus. Hec Bern̄. Igit̄ ad aspectuz exemplarē istius floris flores nostri in nobis ⁊ ex nobis florēt ⁊ redolēt in odorē suauitatis. Et in hoc floꝛio mens ipsa apis efficit̄ ⁊ reficit̄. Unde Hugo. talē mentem ad pastū excitat dicēs: Surge o apicula. surge ⁊ bibe dulcoris tui ineffabilē suauitatē imergere ⁊ replere. quia nescit deficere. nisi tu incipias fastidire. De tali agro anime sic fato. sic cōsito. sic pascuo. sic florido pater celestis sentiens eꝰ fragrāciam dicit istud Geñ.xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui bñdixit dñs ⁊c.

Subsermo de eadem dominica CXXXII

Nonne bonū semen semiasti i agro tuo. Unde ergo habet zizania ⁊c. Ubi quantum ad tertiū innuit virtuosi seminis indita fructificentia. Et q̄ntum ad quartū subiungit inimici ī uidētis insita fraudulētia. De his duobꝰ simul ppter cōexitatē materie. Sciendū igit̄ q hic p semē intelliguntur virtutes quas deus seminat in anima. Qđ quidē semen bonū est. quia est a bono bo. ac p ℔ ex sui nata ītita ē ei fructificētia boni fructus. Affert autē hoc semen in anima fructum duplicē. Primū quidē immaturꝫ ⁊ imperfectū. qui habet hic in quadā plibatione quales sunt fructꝰ spūs. de q̄bus loquit̄ aplus Gal.v. Alius fructꝰ ⁊ vltimꝰ est plene maturus et perfectus. s. beatitudo in patria quē fructuz ibi degustabimꝰ plena fruitione. Per zizania vo intelliguntur vicia ⁊ peccata q̄ diabolꝰ supseminat. ⁊ ea inter semina virtutū miscendo occultat. Unde Gregorius. xxij. moral̄. c. xxxix. sic dicit. Hostis nostri malicia tāta arte se palliat. vt plerūq; ante decepte mētis oculos culpas virtutes fingat. vt inde quisq; quasi expectet pmia vnde eterna dignus est inuenire tormēta Et vt discurram⁹ p singulas vtutes ⁊ vicia. Primo zizania superbie generaliter interserit se omni semini virtutis. Quia vt dicit Augꝰ. in regula. Alia quecūq; iniq̄tas in malis opibus exercet̄ vt fiāt. superbia vero etiā bonis opibus insidiat̄ vt peant. Spēaliter autē zizania superbie semini triplicis virtutis se interserit. Primo humilitati. dū quis de conceptu vane glorie ⁊ de sordibꝰ in seipso vanius gloriatur. vt dicit Augꝰ. x. pfes. Et nō solū virtuti hūilitatis se interserit zizania superbie. vt dictū est. Sed etiam eidē semini plures aliorū viciorū zizanie interserunt. vt est timor inordinatꝰ. hypocrisis. pditio. De timore dicit Greḡ. vbi supra. Aliquādo timor incōpetens humilitas credit̄. et cū tpali formidine pressus q̄sq; ad defensiones virtutis tacet. arbitrat̄ se humilē peccatoribus exhibere. De hypocrisi aūt ⁊ simulatiōe deceptoria ē illō Matth̄.vij. Attēdite a falsis pphetis q̄ veniunt ad vos in vestimentis ouium ⁊c. De talibꝰ dr Ecc̄.xix. Est q̄ nequiter se humiliat ⁊ interiora eius plena sūt dolo. Secūdo zizania superbie se inserit semini iusticie dū quis quasi ex zelo iusticie alioꝝ dicta et facta reprehendit more pharisei qui factā publicani redarguit ⁊ seipsum false iustificauit. Et vt dicit Chrysos. In istis duobꝰ fuit duplex pugna. videlicet iusticia pugnās cū superbia in pharisseo ⁊ peccatū pugnās cū humilitate in publicano. Propter q̄d ille ex elatiōe iusticie in peccatorem mansit. ille autē ex humili recognitiōe peccati descendit iustificatꝰ in domū suā. Ad idē facit q̄d dicit Gregꝰ. vbi supra. Aliquādo vocis superba veri libertas estimat̄. ⁊ cū pelationē vitati ꝓxi dicitur. loquēdi pcacitas veritatis defensio putatur Tertio superbie zizania se interserit semini charitatis sub specie pfectus primi siue tpalis siue spūalis. Tempalis quidē dū quis dicit se pesse velle vt valeat pdesse. Unde Gregꝰ. xxxi. moral̄. Inanis gloria deuictū cor quasi ex rōe solet exhortari cū dicit. debes maiora appetere vt quo potestate valueris multos excedere. eo etiā valeas et pluribus pdesse. Spūalis etiā dū in actibꝰ spūalibus quos q̄s p salute aliorū exercet. verbi gratia p̄dicationis ⁊ doctrine vel alicuius boni operis q̄d quis in publico p exemplo aliorū facit. appetitꝰ laudis humane vel elatio pprie complacētie se admiscet. Sic beatꝰ Gregꝰ. de seipso refert in fine moral̄. sic dicēs. Ad me intrinsecus rediens dū ipsam subtiliter radicē mee intētionis inspicio. bo quidē ex ea me sūmo ope placere desse cognosco. Sz eidē intentēioni qua bo placere studeo furtim se nescio quō intētio humane laudis interserit. Sicut necessitate q̄dē cibus sumitur. sed in ipso esu dū furtim gula subrepit

edendi delectatio pmiscet. Unde plerūqz cōtingit vt refectionē corpis quā salutis causa recipimus. causa voluptatis expleam⁹. Sed talē elationem incidentē statim miles christi repellit dicens cū beato Bernō. ppter te nō incepi. nec ppter te dimittā. ¶ Deinde videndum de zizania auaricie quā diabol⁹ interserit semini triplicis virtutis. Primo prudentie dū qs fingit se congregare tempalia solū vt necessitati sue et aliorū prouideat Unde Greg⁹. xxj. moral. Auaricia deiectū animū quasi ex rōne solet exhortari cum dicit. Ualde sine culpa q̄ quedā habēda cōcupiscis. quia nō multiplicari appetis. sz egere timescis. z q̄d alius male retinet ipse melius expendis. Secūdo zizania auaricie se interserit semini pietatis. dum quis sibi fingit se ppter nihil aliud appetere tpalia z tenere nisi vt habeat vnō pauperibus vel suis cognatis indigentib⁹ vl etiā ecclesijs eroget. Ad q̄d facit Greg⁹ ibi supra Tertio zizania auaricie se interserit semini liberalitatis vel etiā pauptatis. dū quis sub specie ficte liberalitatis dat alijs ppter retributionē. vt videlicet sibi maiora redonent. Seu etiā dum q̄s intrans religionē dimittit pauca tpalia in seculo. vt maiores diuitias in religione vel plāturā aliquā assequatur. De q̄bus Matth. xxiij. Ue vob scribe z pharisei hypocrite q̄ similes estis sepulcris dealbatis. que foris apparēt hominib⁹ speciosa intus autē plena sunt ossib⁹ mortuoz z omni spurcicia. Plerūqz etiā auaricia se interserit abstinētie et parsimonie. dū q̄s male comedit propter penitatē. Unde Greg⁹. xxij. moral. Nōnūqz tenacitas psimonia putat. et cū graue sit vicium nō tribuere. vir⁹ credit accepta retinere ¶ Deinde de zizania luxurie quā diabol⁹ similiter interserit semini virtutis triplicis. Primo semini charitatis z amicicie. dū quis ptendit se affici ex charitate z vera amicicia ad aliquaz psonam quā tm carnali cōcupiscētia diligit. Sicut Augustin⁹ quondā se fecisse cōfitet. iij. cōfes. vbi dicit. Uenā amicicie coinq̄nabam sordib⁹ concupiscentie. Secūdo semini affabilitatis et honeste familiaritatis dū q̄s affabilis z vrbanus haberi volēs se nimis familiariter exhibz alicui psone. Et talis nimia affabilitas sepe inficitur z obnubilat nebula voluptatis carnalis. Unde beatus Augustin⁹ vbi iā supra. Ego inq̄t fed⁹ z inhonestus elegās z vrban⁹ gestiebā abūdanti vanitate z candorē puritatis obnubilabaz de tartaro libidinis. Tertio zizania luxurie interseritur semini sanctitatis. dū q̄s pretēdit se ad aliquam psonā plus alijs inclinari ppter eius sanctitatē z virtuositatē relucentē in ea. sed sub hoc colore sepe subripit viscus libidinis. Unde Augustin⁹ in de cohabitatiōe clericorū z mulieruz vbi sic dicit. Nō eo minus femie timēde sunt q̄z religiose existūt. q̄z quāto religiosiores tāto citius alliciunt. Plerūqz sub ptextu sanctitatis latz viscus libidinis. Quomō autē his tribus modis ita zizania subtiliter subrepat z amorē spūalem sepe obnubilet. ostendit idē Augustin⁹ dicens Amor spiritualis p latentē subreptionē quādoq̄z generat affectuosuz. obsequiosus generat familiarem. amor aūt familiaris sepe generat carnalem. Q̄d etiā cōtingit ī viris pfectis. Et idē Augustinus dicit. Crede mihi inquit exp̄t⁹ loquor multos cedros libani sub hac peste sz nimie familiaritatis mulierū cecidisse reperi. de quorūz casu non magis suspicabar. q̄z de ambrosij vel hieronymi impudica turpitudine. ¶ Deinde de zizania inuidie z odij que etiā sub triplici virtutuz semine a diabolo interserit. Primo sub semine fraterne charitatis. dum q̄s inuidet alteri de bonis sibi diuinit⁹ concessis prētēdens q̄ ille sit indign⁹ vel q̄ talia bona saluti eius nō expediant. et sub ficto appetitu salutis primi subrepit inuidia. Secūdo sub semine dilectiōis boni proprij z suorū. Cū enī quilibet dilectione naturali z etiā morali debeat diligere bonum sibi ipsi et etiā sibi cōiūctis. sepe cōtingit q̄ aliq̄s molestē fert si aliq̄d boni prouenit alijs. timēs q̄ ex hoc sibi depereat vel suis. Tertio sub specie zeli z recti iudicis. dum q̄s acriter reprehēdit alios vel etiā vlciscit vicia eorūz. pretendēs hoc facere ex zelo iusticie vel ex detestatione vicij. cuz tamē hoc plerūqz proueniat ex fomite odij. Un Gregorius. xxij. moral. Plerūqz in vlciscendis vicijs crudelitas ex odio agit z iusticia putat ¶ Deinde zizania gule interseritur a diabolo sub triplici virtutū semine. Primo sub semine gratitudinis donorū dei dū quis gulositati deseruit dicēs ad hoc cibaria esse a deo creata Unde Augustin⁹ in libro de cōflictu viciorū. z gregorius. xxj. moral. Uentris ingluuies deuictuz cor quasi ex ratione solet exhortari cum dic. Ad esum deus mūda omia creauit z cōdidit. et q̄ sanari cibo respuit. quid aliud q̄z muneri cōcesso contradicit. Secūdo sub semie necessitatis Unde Augustin⁹. x. cōfessionū. Dum ad quietē sanctitatis ex indigētie molestia trāseo. in ipso transitu insidiat mihi laqueus cōcupiscētie. et cuz salus sit causa edendi z bibendi adiungit se tanq̄z pedisequa periculosa iocūditas. Et plerūqz pure conat. vt eius causa fiat. q̄d salutis causa me facere vel dico vel volo z sepe incertū fit. vtrū ad hoc necessaria corporis cura subsidiū petat. an

voluptaria cupiditatis fallacia ministeriū supplet. Tertio sub semine abstinentie. Et hoc dupliciter. Uno modo dum q̄s ieunat vt postea delectabilius comedat. Alio modo dum quis sub specie abstinētie vel etiā parcitatis a delicatioribus cibis abstinet ⁊ grossis ⁊ vilibus immoderatius vtit. Unde Greg⁹. xxx. moral. Aeq3 inquit cibus sed appetit⁹ in vicio est. Unde ⁊ lauriores cibos plerūq3 sine culpa sumim⁹. ⁊ abiectiores non sine reatu p̄scientie degustam⁹. Hinc est q̄ esau p lēticulū primatū p̄didit. et helyas i heremo comedēdo carnes mentis virtutez seruauit. Et Bern⁹. in apologetico suo. Modeli⁹ est exiguo sanguine ad vsum vesci. q̄3 ventoso legumine vsq3 ad ructū exaturari. ¶ Deinde zizania ire a diabolo interseritur sub triplici virtutum semine. Primo sub semine iusticie. Un greg⁹. xxij. moral. Nonunq3 immoderata ira zeli iusticie meritū credit. ⁊ dum a distortis moribus peccātes dirigi caute debeāt. violēta inflexione frangūtur. Item. xxvj. moral. sic dicit. Plerq3 mentē sub obtentu iusticie ire immanitas vastat. ⁊ dū seuit quasi zelo rectitudinis rabiem explet furoris. iusteq3 se facere existimat q̄cquid ira nequiter dictat. Secūdo sub semine charitatis ⁊ vtilitatis p̄rimi. dum q̄s p̄tēdit se irasci p̄ximo p bono suo sed plerūq3 decipit. Quia vt ait Gregor⁹. v. moral. Ira cū delinquentū culpas insequit. non debet menti quasi dña preire sed post rationis tergū quasi ancilla famulari. Propter qō sciendū sm Grego. ibidē. q alia est ira quā impatiētia excitat. alia quā zel⁹ formal. Illa ex vicio. hec ex virtute generatur. Ira per vicium oculū mētis excecat. Ira autē per zelū turbat. Si ergo nobis ⁊ p̄ximis delinquētib⁹ irascamur. non peccamus. Et Bern⁹. in ep̄la sic ait: Non irasci vbi irascendū est. nolle emēdare peccatum est. plus vero irasci q̄3 irascendū est. peccatuz peccato addere est. Tertio sub semine mānsuetudinis ⁊ patiētie. dum q̄s se grauī⁹ vlasci intendit tacēdo q̄z aliquid loquēdo. dū ex hoc animus p̄ximi magis cōmouet. vt noticia alicuius rei sibi vtilis subtrahit. vt eo grauī⁹ incurrat nocumentū. Unde Greg⁹. v. moral. Aliquādo ira p̄turbato animo quasi ex iudicio silentiū duc ⁊ quō se foris p lingua nō exprimit. intus deteriꝰ ignescit vt irat⁹ quisq3 collocutionē suā p̄ximo subtrahat et nihil quod sit ad vsus dicat.

¶ Deinde zizania accidie interserit a diabolo sub semine triplici virtutū. Primo sub semine discretiōis. dum q̄s quasi ex ratione se fingit cessare a bono opere ne vltra vires fatigetur ⁊ vt salus corpis ad dei seruitiū conseruet. Unde Greg. xxij. moral. Plerūq3 pigricia quasi cōtinentia quietis attēditur. ⁊ cuz grauis culpe sit recta studiose nō agere. magne virtutis meritū credit a praua tantuz actione cessare. Et hoc expressius declarat Augustin⁹ in libro de p̄flictu viciorū et virtutuz sic inquiens. Torpor ⁊ ignauia dicunt. si lectioni cōtinuato studio semp insistis. oculoruz caliginē incurris. Si indesinenter lachrymas effuderis etiā ipsos oculos amittis. Si protelatus vigilijs psalmor censum persoluis. insaniā capitis acquiris. Si quotidiano labore te cōficis. ad opus spirituale quādo surgis. Secūdo sub semine humilitatis ⁊ vitande hypocrisis. dū quis a bonis operibus abstinet ne de hoc vana gloria subrepat vl ab alijs hypocrita reputet. Quia vt dicit Bern⁹. super Can. sermone. xlv. Rara auis in terris. aut sanctitatem non p̄dere aut hūlitatē sanctimonia non excludi. ⁊ ideo beata que vtrūq3 recitauit. Tertio sub semine altioris p̄fectiōis. dum q̄s a virtutuz exercitio ⁊ operib⁹ pietatis se subtrahit. vt melius otio cōtēplationis vacare possit. Sed tales plerumq3 decipiunt. cū perfectio vite contemplatiue p virtutū exercicia nō impediat. sed potius p moueatur. Quia vt dicit Prosper in de vita contemplatiua. Sicut ociū studiosum a carnalib⁹ ineffabilē suauitatē sapiētie celestis infundit otioso. Ita spiritualis occupatio laborū sanctoruz multiplices affert fructꝰ humane societatis occupato. ¶ Preter hec septē zizaniorum genera ad que reducunt omia vicia. de quibus dā alijs specialiter inducit beat⁹ Gregor⁹. xxij. moraliū. sic dicēs: Plerūq3 dissoluta remissio quasi mansuetudo ac pietas habet. et dum pl⁹q3 decet delinquētibus tpaliter p̄citur ad eterna supplicia erudeliter reseruat. Nonunq3 effusio misericordia credit. ⁊ dum male seruare culpa sit. peius spargi q̄ acceptū est non timetur. Sepe malorū pertinacia cōstantia dicit. Et dum mēs a sua prauitate nō patit flecti. quasi ex recti defessione gloriat. Sepe incōstantia quasi tractabilitas habetur. et quo quisq3 fidem integrā nulli seruat. eo se amicū omnib⁹ estimat. Plerumq3 inquietudo spirit⁹ vigilās sollicitudo nominatur. ⁊ cū quietē quisq3 nō tolerat agendo q̄ appetit. virtutis debite se exercitiū implere putat. Sepe ad ea que agēda sunt incauta p̄cipitatio laudandi studij feruor credit. ⁊ cum deliberatū bonum intēpestiua actione corumpit. eo agi melius quo celeri⁹ estimatur. Sepe accelerādi bonī tarditas consiliū putat. ⁊ cū expectat vt ex tractione p̄ficiat hoc insidias mora supplantat. Igitur cum culpa velut virtus aspicitur necessario

pensandum est q tanto tardius mens vicium suū deserit. quāto hoc qō ꝑpetrat non erubescit tanto tardius viciū deserit. quāto per virtutis spēm decepta: premiorū etiā de eo retributionē querit. Facile autē culpa corrigit que erubescitur. quia esse culpa sentitur. Hec Gregorius. Predictas omnes zizanias nos caute declinare et semina bona virtutū in nobis impermixta custodire ꝛcedat nobis ille celestis seminator. q̄ cum patre ꝛc.

Expositio euangelij dominice in septuagesima

CXXXIII

Simile est regnum celorum homini patrifamilias. qui exijt primo mane cōducere operarios in vineam suam. Conuentione autē facta cū operarijs ex denario diurno. misit eos i vineam suam. Et egressus circa tertiam horam. vidit alios stantes in foro ociosos. et dixit illis. Ite et vos in vineam meam. et quod iustū fuerit dabo vobis Illi autem abierunt Iterū autem exijt circa sextam et nonā horam. et fecit similiter. Circa vndecimā vero exijt. et inuenit alios stantes et dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi. Dicūt ei Quia nemo nos conduxit. Dicit eis. Ite et vos in vineam meam. Matth. xx

Postq̄ homo de paradiso expulsus est audictum ei est a domino laborare In sudore vultus tui vescēris pane tuo. donec reuertaris in terrā de qua assumptus es. quia puluis es et in puluerē reuerteris. Gen. iij. Unde Job q̄nto Homo ad laborē nascit. Sed gratuitatē operis alleuiat expectatio mercedis. In tempalibus meces que expectat est denarius qui omne op⁹ facit delectabile et omne onus leue. In spiritualibus autē vita eterna pro mercede p christum nobis promissa. omnē laborē ad hunc finem ordinatum. sicut est vigilare. ieunare. carnez macerare. seipsum affligere. plangere. peregrinari. cōtrarium pati. et quecūq̄z talia sunt quātūcunq̄z sed etiā leuia et delectabilia dicēte dño Matth. xi. Jugum meū suaue est et onus meū leue. Et Ps vtiq̄z propter retributionē vite eterne. Unde dicebat psal. Inclina aui cor meū ad faciēdas iustificationes tuas in eternū propter retributionē. Et de tali operatione et mercedis retributiōe sb methafora patrisfamilias sub mercede diurna operarios cōducentis agitur in p̄senti euangelio. quod habet tres ptes principales. In quarū prima p̄mittitur operantiū diuersifica vocatio In secunda describitur mercedis parifica retributio. Ibi. Cuz sero autē factū esset. In tertia subijcitur parabole exgrua adaptatio. Ibi. Sic erunt nouissimi primi. In vocatione autē operantium q̄nq̄z distinguūtur hore. et p̄m hoc in prima parte quinq̄z facit. Primo enim ponit vocatio in hora prima. Dicit ergo. Simile est regnum celorū ꝛc. Nota q cū regnū celorum celeste multipliciter accipit. vt habes in proximo precedēti euangelio. hic autē potest accipi p presenti ecclesia vel pro statu penitētie. Nota etiaz. q iste homo paterfamilias est deus pater. q̄ homo dicitur nō proprietate substātie sed pietatis affectu. Dicitur enī homo quia est humanus. id est. benignus. mansuetus. et misericors circa homines. Dicitur autē paterfamilias per creationem et prouidentiā. Est autē familia eius duplex. Una quidē celestis. scz sancti angeli. quos ipse potentia creauit virtute et mirabili sapiētia distinxit i tres hierarchias. et quālibet hierarchiam in tres ordines diuisit. Et ista familia innumerabilis est. Job. xxv Nunquid est numerus militum eius. Secunda vero familia adhuc est in terra. sancti videlicet homines. quos creauit gubernat et saluat. Vel aliter p̄m Chrysostomū Paterfamilias est christus et hoc p̄m naturam diuinā in qua equalis est patri. Cuius domus est celuz et terra. Familia autē vniuersitas creaturarū celestiū et terrestriū et infernorū. Quia ergo dicit. Simile est regnū celorum. idē est. ac si diceret. Ecclesia militans cui⁹ christus ē caput. similitudinē habet ad patrēfamilias et suaz familiam. Deinde ostendit in quo status ecclie assimilatur illi patrifamilias. quia videlicet exijt primo mane cōducere operarios in vineam suā. Vinea ista est ecclesia fidelium que ipsa dicta est regnū celorum. Esa. v. Vinea domini exercituz domus israel est et viri iuda delectabile germen eius. Isti⁹ vinee vitis ē christus. palmites vero eius omēs electi ab abel iusto vsqz ad vltimū electum qui est nasciturus in fine mundi. Unde et ipse christus dicit Joh. xv. Ego sum vitis et vos palmites. Boni palmites fuerunt patriarche et prophete. fecundi apostoli. fortes martyres. delectabiles virgines. In hāc vineam domin⁹ pater. fideles suos misit distinctis horis p̄m distinctas etates mundi siue hominis. Unde notādum q istarū horarū distinctio potest accipi. Uno modo de cathacosmo. id est. de toto vniuersali mundo qui per vnum

diem intelligitur. Alio modo de microcosmo. i. minore mundo ꝑm tempus vite vni⁹ hominis ¶ Primo modo distinguēdo istas horas ꝑm etates totius mundi ꝑm Gregoriū. hora prima fuit ab adam vsqz ad noe. Hora tertia a noe vsqz ad abraā. que fuit secunda etas. Hora sexta fuit ab abraaz vsqz ad moysen. que fuit tertia etas Hora vero nona fuit ꝑm Gregoriū a moyse vsqz ad aduentū domini Sed hora vndecima ab aduentu domini vsqz ad finē mundi. Et sic habentur quinqz etates mūdi correspondētes q̄nqz horis hic in euangelio expressis. Alij tamē sb distinguunt quartaz etatē mundi a moyse vsqz ad dauid. alij vsqz ad transmigrationez babylonis. Et sic sunt sex etates mundi. In qualibet igitur etate deus pater vocauit operarios in vineam ecclesie. ¶ C Exponēdo etiam de microcosmo prout exponit Gregori⁹ per quinqz horas designantur quinqz etates hominis. Sūt eniz sex etates hominis ꝑm Isidorū. xj. libro ethimologiaꝝ. Prima est infantia pueri nascentis ad lucem que porrigit̄ vsqz in septimū annum. Secunda est puericia quasi pura ⁊ nondū ad generandū apta tendēs vsqz ad quartūdecimū annū. Tertia est adolescētia ad gignendū adulta que porrigit̄ vsqz ad vicesimū octauū annuz. Quarta est iuuent⁹ firmissima omniū etatum finiens in quinquagesimo anno. Quinta est g̃uitas que est declinatio a iuuētute in senectutez nondū senect⁹ sed iam nō iuuent⁹. quia senioris etas est que incipit a quinquagesimo anno ⁊ tēdit ad septuagesimū annum. Sexta est senect⁹. que nullo annorū tempore finitur. Seniū autē est vltima pars senectutis sic dicta eo ꝙ sit terminus sexte etatis. Hec Isidorus. Quidā tamē q̄ntam etatē appellant senectutē. et sextā decrepitaz vocant etatē. Ideo omissa prima etate scilicet infantili qua dū puer nō est capax discretionis. ac per hoc nō idoneus ad operanduz in vinea domini. In qualibet quinqz etatuz sequentiuz per quinqz horas designatas deus vocat homines ad operanduz. vt prima hora scz mane respiciat puericiā quando sol iam incipit oriri nec habet calorem. Hora tertia adolescentiaz. quia quasi iam sol in altū proficit dum calor etatis crescit. Hora sexta iuuentutē. quia velut in centro sol figitur dum in ea plenitudo roboris solidat̄. Hora nona grauitatem in qua velut sol ab alto axe descendit. quia illa etas a calore iuuentutis deficit. Undecima hora respiciat senectutem vl' decrepitā etatem in qua velut sol ad occasum tendit. Quidā igitur intrant religionē vl' alias mācipant se diuino obsequio in puericia. ⁊ hi veniunt hora prima. Alij in adolescentia. et hi veniunt hora tertia. et sic deinceps. ita ꝙ in omnibus etatibus christus vocat homines ad conuersionem ⁊ penitentiā. ⁊ nulla etas sera est ad penitētiam. Sed attendēdum est ne mora inducat periculum. Eccī. v. Ne tardes conuerti ad dominum. ne differas de die in diē. subito enim veniet ira illius. et in tēpore vindicte disperdet te Unde Augustinus in sermone. Si quis positus in vltima necessitate sue egritudinis accipit penitētiam ⁊ hinc vadit. fateor vobis non illi negam⁹ quod petit. sed non presumim⁹ ꝙ bene hinc exit Si securus hinc exit ego nescio. penitentiaz dare possumus. securitatē autem non. Nunq̄d dico damnabiliter. sed nec dico liberalit̄. Vis ergo a dubio liberari. tene certum. et dimitte incertū. Age penitentiā dum sanus es. si sic agis dico ꝙ secur⁹ es. quia penitentiā egisti eo tēpore q̄ peccare potuisti. Si vis agere penitentiā quando iam peccare non potes. peccata dimiserunt te. n̄ tu illa. ¶ Nota ꝑm Chrysostomū ꝙ omnes i vinea ecclesie a christo mercēnarij sum⁹ conducti Sicut ergo ad hoc nemo conducit mercēnarium vt solū manducet. sic et nos sumus vocati a christo. non ideo vt soluz operemur que ad nostrum pertinēt vsum. sed ad gloriaz dei. Et sicut mercēnarius prius aspicit opus suū. deinde q̄tidianum cibū. Sic et nos primū debemus aspicere que ad gloriam dei pertinēt. deinde que ad nostrā vtilitatem. Et sicut mercēnarius totam diem circa domini opus impēdit. vnā autē horam circa suū cibum. Sic et nos omne tempus vite nostre debemus impendere circa gl̄iam dei modicam autez partē circa vsus nostros terrenos. Et si mercēnarius qua die opus non fecerit erubescit intrare domū et petere panem Et quomodo tu non confunderis intrare ecclesiam et stare ante conspectū dei. quando nihil boni i cōspectu eius gessisti. Hec Chrysostomus ¶ B ¶ Deinde ponitur modus cōductionis. [Conuentione aūt facta ex denario diurno] dies iste laboris est totum temp⁹ vite cuiuslibet homīs. Tota enī vita nostra est quasi vna dies respectu eternitatis. vnde Job. ix. Oportz operari donec dies est. veniet enim nox. scilicz mortis in qua nem oportest operari. Notandū autē ꝙ nomīe denarij premium vite eterne intelligit̄. habet enim denarius materiā preciosam. formaz speciosaz. figuram circularē. et virtutē copiosam. Et certe gloria vite eterne tam preciosa est vt nullo possit precio comparari. Et si aliquo modo comparari debet. oportet ꝙ totum quicquid homo habz det pro illa iuxta illud Aug̃. Regnum celorum

valet tantum quantū habes Habet etiā formaz speciosam. quia continet regis regum imaginē Unde Esa. xxxij. de beatis dicitur. Regem i decore suo videbunt. Et habet figurā circularem. et nunq̄z deficiet. Habet nihilominus virtutez copiosam Est enim denarius quodāmodo omnia virtualiter. pro quanto quicq̄d homo vult. potest habere per denarium. Ita premium vite eterne continet vniuersa que anima desiderare potest. Unde Anselmus Qui hoc bono fruetur. quid illi erit aut quid illi non erit Certe quicquid volet erit. z quicquid nolet nō erit Ibi erūt quippe bona corporis et anime. qualia nec oculus vidit nec ẽc. Beatus qui habet hunc denarium in bursa qui nunq̄z deficit. Uel ꝑm Remigium. quia denarius dicit qui antiquitus pro decem denarijs computabat. recte per denarium observati decalogi premiū designatur ¶ Dein de ponitur operariorū missio. ⁊ Misit eos in vineam suam ⁊. Ubi attendenda sunt quattuor. Primo ne ō vinea exeamus per infidelitatez. sicut heretici. De quibus. j. Joh. ij. dicitur. Ex nobis prodierunt sed ex nobis nō erant Secundo ne male operemur peccādo scz mortaliter. Tale enim opus nō requirit deus in vinea sua. sed retorquet malum opus in caput operantis. Tertio vt bonum opus operemur Gal. vj. Bum tēpus habemus operemur bonū. Quarto ne cū negligentia et tarditate bonū operemur. Hiere mie. xlviij. Maledictus qui facit opus dei negligenter. ¶ Secundo ponit secunda opantium vocatio que est circa horam tertiam. ⁊ Et egressus circa horam tertiā. vidit alios stantes in foro ocioſos ⁊ Magnum peccatū est ociositas. Est enī doctrix oīs vicij. Ecclesiastici. xxxiij. Malitiam multā docuit ociositas. Ocioſi autem sunt ꝑm Chrysostomuz. non peccatores. qz illi mortui dicūtur. sed qui opus dei non operātur. Vis ergo non esse ocioſus. neq̄z aliena tollas z de tuis des. et opatus es ī vinea misericordie vitem colens ¶ Et nota ꝑm Origenē q̄ foꝛ hic dicitur quicquid est extra vineaz. id est. ecclesiam christi. Uel ꝑm Gregoriū. forum est ḥ mūdus in quo homines vendendo z emendo et sibi inuicem fraudē faciendo vitam suam sustentant. In isto foro anime hominū venales exponuntur Mercatores duo sunt deus et diabol⁹ Quidam autē sic ceci sunt vt vendant propriaz animaz diabolo pro vili precio. quia pro modica vite presentis delectatione. quales sunt gulosi et luxuriosi. Quidam vero vendunt animaz pro honoribus transitorijs et gloria mundi. sicut sunt superbi z vane glorioſi. Quidam vero vendunt animā pro pecunia et diuitijs seu bonis temporalibus. quales sunt predones. vsurarij. fures. z auari. Istas animas emit diabolus. vt sint ligna ignis infernalis. Talem mercatorē fratres charissimi fugiamus. et vendamus animas nostras christo. qui nos emit sanguine suo precioso. z cū emerit deducit ad patriā celestem. Igitur iste paterfamilias videns aliquos stantes ociosos misit eos ad opus. Unde sequit ⁊ et dixit illis. Ite z vos in vineam meaz. z quodiustum fuerit dabo vobis ⁊. Non fecit cum istis vocatis hora tertia z sequētibus pactum certuz de precio sicut cum primis. sed sub incerto prouexit. Quia ꝑm Chrysostomū. tantū paratus ē retribuere quantū mercēnarij non sperabant recipere Ul' quia ꝑm Origenē Operarios tertie hore non inuitauit ad totum opus Quicquid autem poterant opari suo iudicio reseruauit Poterant enim equale opus facere in vinea eis qui ex mane sunt vocati. quicunq̄z ī tempore breui volebant operantē virtutez ad opus extendere. ¶ Tertio ponitur tertia z quarta operantium vocatio que fuit in sexta z nona hora. Et de his duabus vocationibus fuit simul. Et hoc ideo ꝑm Chrysostomū. quia ī sexta z nona generationez vocauit iudeorū. ¶ F Deinde quarto ponit quinta vocationis hora. ⁊ Circa vndecimaz vero horam exiit z inuenit alios stantes. et dicit eis Quid hic statis tota die ocioſi ⁊ Hic reprehēdūtur illi qui in tota vita sua bonū operari neglexerunt vsq̄z ad senectutē vel decrepitam etatem Et si vel tunc operari bene incipiunt habēt mercedem. Reprehenduntur hic etiā illi qui diem aliquem absq̄z bono opere transire permittūt Unde legitur de Tyto. Q̄z cū vno die nihil virtuosum egisset. circa horā vespertinā conturbatus cum suspirio dixit astantibus. Heu mei amici quia hanc diē perdidi ⁊ Dicunt ei. Quia nemo nos cōduxit ⁊ Et exponitur de cathacosmo tūc hec hora vndecima est temp⁹ vocationis gentium scz a christo vsq̄z ad finē mundi. Gentes autem sole ꝑm Chrysostomū. neq̄z deū sciebāt. nec dei promissa audierant. Et ideo ipsi possunt dicere. ⁊ Quia nemo nos conduxit ⁊. id est. nemo nobis viā vite predicauit ꝑm Gregoriū. Exponendo autē ō microcosmo. friuola est excusatio eorum. qui vsq̄z ad senectutē bene agere distulerunt. Non enim veraciter dicere possunt. nemo nos conduxit. Hā paterfamilias deus quantū ad se pertinet. omnes a prima etate vocauit. vt dicit Chrysostom⁹. Quod signatur cū dicitur:

[Exijt primo mane cōducere operarios] sz nō omnes sequuntur vocantē. Ad quod potest referri istud ps. Multi dicunt quis ostendit nob bona. Cui questioni respondet propheta. Signatum est super nos lumen vultus tui domine zc. Ubi dicit glosa. Rationi impressum est istd lumen vt sigillum cere. Vultus ergo dei ratio nostra accipitur. Quia sicut p vultum agnoscitur aliquis. ita per speculū rationis cognoscitur deus. Et sicut vultus cōformitate alius alij assimilatur. ita per rationē nos deo similes sum⁹ Hec glosa. [Dicit eis. Ite ⁊ vos in vineam meā] Attende quanta est liberalitas dei qui vt occasionē habeat premiandi. etiā vndecima hora operarios in vineam mittit. Nulla enī etas excluditur a premio vite eterne ¶ Sed quereret aliquis q̄re non omnes simul cōduxit sed alios mane. alios hora tertia. et sic de alijs. Ad quod respōdet Chrysostom⁹ q̄ hoc ex differētia mentis eorum processit. Tunc enīz eos vocauit quando erant obedituri. Naz et latronē vocauit quando erat obediturus zc. Itē quia non p sua sed p nostra vtilitate nos vocauit. ergo q̄ncūqz venientes remunerat zc.

¶ Secūda pars expositionis euāgelij CXXXIIII

Cum sero aūt factuz esset. dicit dominus vinee pcuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedem. incipiens a nouissimis vsqz ad primos. Cum venissēt ergo qui circa vndecimam horam venerant. acceperunt singulos denarios Venientes autē et primi. arbitrati sūt. q̄ plus essent accepturi. Acceperūt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias dicentes. Hi nouissimi vna hora fecerūt. et pares illos nobis fecisti qui portauim⁹ pond⁹ diei et est⁹ At ille respondens vni eorū dixit Amice. non facio tibi iniuriam. Nōne ex denario conuenisti mecum. Tolle qd tuū est et vade. Volo autem et huic nouissimo dare sicut et tibi. An non licz mihi quod volo facere. An oculus tu⁹ nequam est. quia ego bonus sum ¶ A

¶ Hic in secūda pte euangelij describit mercedis parifica retributio. Et diuidit in duas ptes. In quarū prima ponit retributionis cōmissio. In secunda ponitur cōmissionis executio. Ibi. [Cum venissent]. In prima parte tangunt sex. ¶ Primo tangit temp⁹ retributionis. [Cū sero autē factū esset] Sero sm Rabanū est ꝯsummatio totius mundi aut etiā vniuscuiusqz hominis finis. qui conuenienter sero dicit. quia vlterius nō est tempus opandi. ⁊ tunc est tempus congruū remunerationi de operibus peractis ¶ Secūdo tangit autor retributionis [dic dominus vinee] id est. deus pater ¶ Tertio ponitur minister retributionis. [procuratori suo] .i. filio. pater enī omnia opatur p filiū. Ipse etiam filius dei factus fuit pcurator dei patris in causa homīs ⁊ di contra diabolū Ad hanc enīz causam discutiendā. non accessit pater per seipsum carnē assumendo. sed misit procuratorē. scz christum qui carnē sumpsit ex virgine ⁊ ipse idez est procurator noster ī aula celestis imperij. vbi ipse compet pro nobis in omni causa. Iuxta illud ad Hebre. ix. Introiuit iesus in ipsum celū vt appareat nūc vultui dei pro nobis. Et .j. Joh. ij. Aduocatū habemus apud patrē iesum christū iustum ⁊ ipse est ppiciatio p peccatis nostris Nō pro nostris autē tantū. sed etiā p totius mundi. Securū ergo habem⁹ accessum ad iudiciū vbi talē habemus pcuratorē ⁊ aduocatū. ¶ Sed q̄ritur quare de⁹ pater vocat oparios ad vineāz suā. mercedē tamē eis ñ tribuit sed cōmittit filio Ad quod dicendū q̄ ad deū patrē ppter omnipotentiā ptinet trahere homies ad vnitatem ecclesie ⁊ ad pniam. Unde christ⁹ dixit Johis. vj. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit illū. Iudiciū autē mercedis reddende cōpetit filio ppter duo. Primo quidē ratione sapiētie ei attribute que ad iudiciuz requirit. In christo enī sunt omēs thesauri sapiētie et sciētie dei absconditi Col. ij. Secūdo ne aliquis crederet eū minorē patre ppter humanitatē assumptam sed q̄ videat equalis patri. Ideo dicit Johan. v. Pater non iudicat quēq̄z sed omne iudicium dedit filio vt oēs honorificent filium sicut honorificant patrē. Vel sm remigiū dñs iesus christus ipse est paterfamilias ⁊ vinee procurator. sicut ⁊ ipse est ostiū ⁊ ostiarius. Ipse enī venturus est ad iudicium vt vnicuiqz reddat sm q̄ gessit. Vel sm Origenē pcurator intelligitur aliquis angelorū. qui sup mercedes retribuendas est positus ¶ Quarto tangit mod⁹ retributionis quia cōuocādi sunt omnes oparij. [Voca operarios] Ista vocatio operarioꝝ forte erit illa vox tube archangeli. Surgite mortui venite ad iudiciū. quādo scz omnes cōgregabunt ī iudicio. vt vn⁹ quisqz accipiat sm opa sua. vt dicit

remigius. ¶ Quinto tangit merces retributio nis. [et redde illis mercedē] .i. premiū qđ vnus quisq3 accipiet ꝑm suuz laborē. ¶ Sexto tangit ordo retributionis q̄ntū ad ꝑsonas. [incipiens a nouissimis vsq3 ad ꝓmos] .i. ab his q̄ venerūt hora vndecima vsq3 ad illos q̄ venerūt hora ꝓma ¶ Dubitaret aūt aliq̄s. quare voluit deus pater vt priores essent in premio q̄ posteriores erant in ope. Ad qđ dici potest Uno modo ꝑm Gregoriū. Quia videm⁹ frequēter. q̄ qui tarđ incipiunt opari. .i. in senectute. ante remunerant quia ꝓpius exeūt de corpe ad regnū. q̄z hi qui ī puericia vocati esse videbāt. Alio modo ꝑm Chrysostomū. q2 semp libētius damus illis q̄bus gratis damus. q2 ꝓ solo nostro bonore damus Unde deus reddēs mercedē sanctis patrib⁹ iustus ostendit. gentib⁹ aut ē dādo misericors dicente apl̄o ad Roma. xv. Gētes sup misericordia honorare deū. Sic etiā magis relucz misericordia dei in remunerādo eos q̄ in senectute inceperūt opari q̄z illos q̄ a puericia. Unde sicut dic̄ Chrysostom⁹. vt oñdat deus inestimabilē misericordiam suā ꝑmū nouissimis ⁊ dignioribus reddit mercedē postea ꝑmis. Numia eni mia ordinē ñ aspexit ⁊c ¶ Deinde cū dicit. [Cū venissēt ergo] ponit cōmissionis executio in retributiōe mercedis. Ubi tria introducunt. Primo ponit primoz ⁊ nouissimoz parifica seu equalis retributio. que cōsistit in hoc q̄ tā hi q̄z isti acceperūt singuli singulos denarios. Iste denari⁹ signat celestis vite eternitatē. que etiā modicū laborātibus dat. Dicit ergo. [Cuz venissent ergo q̄ circa vndecimā horā venerāt. acceperūt singulos denarios. Veniētes aūt ꝑmi arbitrati sūt q̄ pl⁹ essent accepturi] Et hoc esset decēs iudicio hūano. vt plus laborātibus plus cōferret ꝑmij. Ex hoc iudicū superaltat misericordia dei vt statz patebit. [Acceperunt autē ⁊ ipsi singulos denarios] . Sicut vna est fides ꝓmoz ⁊ sequentium. uta vn⁹ est denari⁹ eternitatis ¶ Dubitaret forte aliquis de ista retributione denarij. Non enī videtur iustū vt equale premiū recipiant modicum laborātes cū his qui multū laborauerunt Unđ videt q̄ satis rōnabiliter murmurauerūt qui hora ꝓma venerāt. Sed dicēdū q̄ ista retributio iusta est ⁊ misericors. Justa q̄đē q̄ntū ad p̄cedētes. q2 dat eis ꝑmiū cōuentū. Misericors autē quo ad sequentes. q2 ꝓ modico labore eq̄lem ꝓ̄ibus accipiūt mercedez. Nō igit iniuste agit cum ꝓ̄mis. sed misericordit dispensat cū vltimis. ¶ Itē secundo. idēo est equale premium vt ostendat ꝑm apostolū. q̄ nō ex oper⁹ salutis sumus. non enī cōmensurat magnitudo premij ex operibus. sed ex feruore charitatis. Et q̄nam qui minus opantur possunt habere eq̄lem charitatē his qui multū laborant. ideo nō est inconueniens si equale cōsequūtur premiū ¶ Itē tertio dicit premiū beatorū esse equale in duratione. Quia siue multū laborauerint sancti ī ecclesia vel modicū. de omnib⁹ tñ verificabit illđ. Sap. v. Justi in ꝑpetuū viuēt ⁊ apud dominuz est merces eor. Nō enī plus durabit ī eternitate glorie sanctus petrus q̄z latro in cruce cōuersus. Sed iste denarius licet sit equalis in duratione. non tamē est equalis in magnitudine valoris. Job. xuij. In domo enī patris mei māsiones multe sunt. .i. est. multi gradus beatitudinis. Et stella differt a stella in claritate ⁊c. j. Corinth. xv. Unde Augustin⁹ in libro de sancta virginitate Quia ipsa vita eterna pariter erit omnib⁹ sanctis. equalis denarius est omnibus attributus qui erit omnū merces. Quia vero in ipsa vita eterna distincte fulgebunt lumina meritorum. multe mansiones sunt apud patrez. ac in denario quidē nō impari nō viuet alius alio. plurius. In multis aut ē mansionibus honorat aliq⁹ alio clarius. ¶ Itē quarto potest dici q̄ etiā scti omnes equales sunt in magnitudine gaudij. Naz vt dicit Anselm. ꝓsl. xxvj. Ex hoc q̄ q̄libet beatus tantū diliget alterū q̄ntū seipsum. sequit q̄ tātū gaudebit de beatitudine alteri⁹ q̄ntuz de ꝓpria. Et ideo gaudiū singulorū erit oīm. Et ex hoc ille denari⁹ erit equalis. ¶ Secūdo ponitur quorundā murmuratio. [Et accipientes murmurabāt ⁊c] . Duplicē isti vident habere causā murmurationis. ⁊ q̄ in remuneratiōe erant vltimi. cum tamē priores fuissent in ope. et q̄ eq̄le ꝑmium non eque laborātibus erat datum. Sed obmissa prima causa solū murmurant propter secundā dicentes. [Hi nouissimi vna hora fecerunt. et pares illos nobis fecisti] in ꝑmio. [qui portauimus pōdus diei ⁊ estus] .i. pōderosum laborem totius diei ⁊ estus. .i. est. caloris solis. Ista posset esse vox eorum qui a puericia vsq3 ad finem vite sue deo seruierunt et sustinuerūt pōdus religionis ⁊ penitentie atq3 estus temptationum si nihil plus premij consequantur. q̄z hi qui in senectute deficiente calore etatis incepe runt. Similiter etiaz conqueri possent antiqui patres. videlicet Noe. Abraam. Isaac. et Jacob Moyses si non receperunt plus premij q̄z homines ꝑsentis temporis. Ipsi enī sustinuerunt magnos labores ⁊ tēptationū est⁹ Nā tempore illorū mūdus erat quasi iuuenis tot⁹ floridus

pulcritudine ⁊ delicijs ac iocūdus prosperitatibus. vnde magis inferebat estus temptationuz nunc vero mundus antiquatus est et quasi deficiunt delectamēta ipsius. Et ideo presenti tpe nō vrit tantis estibus. Sed licet ita sit nō tamē habent iustā causam murmurādi vt statī post sequitur. ¶ Dubitaret autē hic aliquis q̄ modo sancti dicūtur murmurare de equalitate premij aliorū. cū dicat Gregoriꝰ. Nullus qui murmurat regnū celorū accipiet. et nullus qui accipit murmurare potest. Ad hoc rñdet Chrysostomus. q̄ nō oportet ea que in parabolis dicuntur p̄m totū q̄ dicāt inuestigare. sed intentionem ppter quā posita est intelligere. Unde ista similitudo murmuris nō est transferēda ad eos qui beati sunt. nec intelligūtur murmurare ex inuidia. sed vt ostendat hos tanto potitos esse honore q̄ inuidiā possz alijs generare ¶ Aliomodo respōdet ad hoc Gregoriꝰ in omel. huiꝰ euāgelij. Quia antiq̄ quantūlibet magni essent mereti. morientes tamē ad regnū ducti nō sunt sed expectauerunt vsq̄z ad christū. ⁊ hoc eoꝝ murmurasse. Hi vero qui nunc laborant i vinea domini. mox vt exeūt a corpore ducūtur ad regnū Et ideo isti nō murmurant. Dilatio quippe eorum quedā murmuratio est. ¶ Tertio potest dici q̄ duplex est murmur scz cōquestionis ⁊ admirationis. Nunc vero beati non murmurāt cōquerendo de aliorū gloria. sed admirando q̄si murmurare dicunt. Quia illi qui sunt pro tēpore presenti quasi pro nihilo vitā eternā acquirent. ¶ Posset etiā quarto dici q̄ ista murmuratio intelligenda est p̄ sinclesim. tollit enī per illud quod sequit. Et quidez nō murmurant nec murmurare possunt de aliorū gloria. Si tamē aliquis putaret ibi esse murmur attendat q̄modo murmur tolletur cōuenienti respōsione q̄ sequitur ¶ Tertio ergo ponit murmuris remotio. Triplicater enī removetur murmur ille. ¶ Primo amicabili rōcinatione. Unde dicit. [At ille] scz paterfamilias [respōdens vni eorū] q̄ forte se magis ingerebat. [dixit Amice ꝛc] Ecce q̄z amicabiliter incipit rōcinari. [Non facio tibi iniuriā] ideo aduersum me murmurare nō debes. Et q̄ nō faciat illi iniuriā declarat. quia dat sibi illud in quo pactū fecerūt [Nōne inquit ex denario cōuenisti mecū] Certe sic. Et ideo nō teneor tibi dare plus. Qua ppter [Tolle q̄ tuū est ⁊ vade] scz cōtentus. quia recepisti mercedē tuā Et nota q̄ si nō precessisset pactum nō sic rōnabiliter caulam murmuris removisset. honestus enī hō dat plus ꝓuento sine pacto q̄z cū pacto. Et ideo etiaz ex ea cōsideratione ille paterfamilias tantū dedit sequētibus q̄ fuerūt cōducti sine pacto certo. quantū prioribus qui cū pacto. ¶ Secūdo removet causaz murmurationis ex alia rōe. q̄. s. ipse sic volut. ac p̄ hoc licitū fuit. Unde subdit. [Volo aūt ⁊ huic nouissimo dare sicut ⁊ tibi] Sicut enī dei sola voluntas causa est in p̄ductione rez. ita q̄ nō habet ibi locū murmuratio. vt dicat op̄ factori suo. quare me sic fecisti ⁊ nō sicut quandā aliā creaturaz ita etiā sola dei voluntas ipsiꝰ est sufficiens causa in retributiōe premioꝝ. Unde dicit. [An nō licet mihi facere q̄d volo] Certe imo licet. q̄ ipsiꝰ volūtas semp est rōnalis ⁊ sine affectu malicie. et ideo semp licita. ¶ Tertio removet murmurationē ex ista rōne. quia videt ex inuidia p̄cedere. [An oculꝰ tuus nequā est]. Oculꝰ p̄m remigiū intentio est. que tunc dicit esse nequā. q̄ndo dolet de bono p̄rimi. Quare autez oculꝰ iste sit nequā ostendit dicēs. [Quia ego bonus sū] scz huic dando gloriā de quo bono tu doles cōquerendū quidē esset p̄m Gregoriuz. si nō daret q̄d deberet. nō si dat q̄d non debet ¶ Nota q̄ h̄ datur documentū q̄ religiosi nō debēt facere cōparationes sui ad alios. quasi ipsi plus seruiāt deo q̄z seculares. Quia sepius videmꝰ q̄ quidā secularū equant̄ meritis quorundā religiosoꝝ vel etiā eos excedūt Itē docent hic seniores claustrales nō debere murmurare si videāt aliquos iuniores ipsis equari vel etiā in officijs eis p̄ferri vl̄ plus honorari. Sicut in sili docet Chrysostomus. Nā qui in prima pte seculi natꝰ est et nō āplius vixit q̄z statutū tp̄s vite sue. quid illi nocuit si pꝰ illius exitū mundus stetit. ⁊ qui circa finē nascētur nō minus viuent q̄z dies qui numerati sunt eis. Et quid eis prodest ad cōpendiuz laboris sicito mūdus finitur. cū pensuz vite sue cōpleant ante mundū. Beniqz non est in hoīe q̄n nascat p̄ius aut postea. sed potestatis diuine. neqz ille quidē sibi priorē locū debet defendere qui p̄ius natus est. neqz ille contēptibilioꝝ debet esse q̄ postea. Hec Chrysostomus.

Tertia pars expositiōis euāgelij

CXXXV

Sic erunt nouissimi primi et primi nouissimi Multi enī sūt vocati pauci vero electi

¶ Hic tertio subijcit pabole ꝓgrua adaptatio. Sic enī euāgelista ad̄ p̄ncipiū hꝰ euāgelij cū ō mercede relinq̄ntū oīa p̄ christo mētionez fecisset premiserat Multi autē primi erūt nouis

simi,et nouissimi primi.Et hanc sententiã cõfirmare volens proposuit hãc parabolã. Proponitur autẽ hic duplex sententia que trahit ex hac parabola. Prima est q illi qui fuerunt in vinea ecclesie priores ad laborẽ. in remuneratiõe erunt posteriores. Unde dicit. Sic erũt nouissimi primi ꝛc Quod exponit Uno modo mystice de iudeis et gentibus ꝑm Remigiũ et Origenem. Prius enim fuerunt vocati iudei ad fidem q̃z gentiles.et tamen prius saluãtur gẽtiles q̃z iudei. Et sic iudei de capite vertunt in caudaz nos autẽ de cauda mutamur in caput. Alio modo compando inter maiores et minores sãctos ꝑm eundez remigiũ. Sancti enĩ apostoli nouissimi videbãtur sed relinquendo omnia per humilitatis gratiã facti sunt primi. Sunt etiã plurimi qui post studia bonorũ operũ a bonis operibus deficiunt. Et cum fuerint primi fiunt nouissimi propter culpã. Tertio modo ꝑm Chrysostomũ. vt sit compatio inter senes et iuniores Composita est enĩ hec parabola sicut dicit Chrysostom⁹. vt eos audiotores faceret qui in vltima senectute cõuertunt. ne existimaret se min⁹ aliquid habituros. Quarto ꝑm Origenẽ. vt sit cõparatio inter homines ⁊ angelos. Multi enim hominũ qui a natura nouissimi sunt. efficiũtur per vitã angelicã quibus dã angelis superiores. Et quidã angeli qui fuerunt primi facti sunt nouissimi propter culpã Quinto modo ꝑm Chrysostomũ. vt tollatur omis compatio. Nazideo dicit primos nouissimos futuros.⁊ nouissimos primos. non vt nouissimi digniores sint q̃z primi.sed vt coequentur ⁊ nulla sit inter eos differẽtia temꝑis causa B Secunda sententia additur hic metuẽda valde. Multi enim sũt vocati pauci vero electi Quod ꝑm Chrysostomũ nõ ad superiores sanctos ptinet sed pertinet ad gentes.quoniã ex ipsis gentib⁹ qui multi vocati sunt .pauci sunt eligendi . Unde nota q de omi natione mundi nõ sunt electi nisi christiani. qui pauci sunt respectu alioruz. Sed nec christiani omnes saluãtur. Quia vt dicit Greg⁹. Ad fidẽ plures veniũt.sed ad celeste regnũ pauci perducuntur.pleriq̃z enĩ deũ vocibus sequũtur.moribus fugiunt. Unde dicit saluator Matthei.vij Nõ omis qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnũ celoꝝ.sed qui fecerit volũtatẽ pa.m.ꝛc Boni ergo illi christiani saluabũtur qui christianitatis nomẽ opibus cõprobant.qui quia pauci sunt.benedicit Esaias dño. Esa.ix. Multiplicasti gentẽ sed non magnificasti letitiã C Et nota q ex hac sententia ꝑm Gregoriũ duo pensare debemus. Primũ est vt de se quisq̃z minime ꝑsumat. Quia et si iã ad fidem vocat⁹ est. vtruz ad regnum eligend⁹ sit nescit. Secundũ est vt vn⁹ quisq̃z proximũ suũ quẽ iacere in vicijs cõspicit desperare nõ audeat.q̃ diuine misericordie diuitias ignorat

Sermo de eadem dominica CXXXVI

Simile est regnum celorum homini patrifamilias. qui exijt primo mane cõducere operarios in vineam suam Verba ista spiritualiter exponẽdo dicere possumus q per regnũ celoꝝ intelligitur in hoc loco fidelis anima.que ad similitudinem patrisfamilias preesse habet familie i regno anime. Hec horas distinctis ꝑm correspondentiã sex etatum spiritualiũ . nõ annis sed proiectibus distinctaz egredit. nõ passib⁹ corporalibus ꝛ affectib⁹ spũalibus. Exit aũt conducere operarios in vineaz suã. Vinea aie est ipsa mens diuinoꝝ charismatũ fruge fecunda. que vt producat vnũ ꝓ templatiõis ⁊ dulcedinis interne. diligẽter est colẽda p operarios.i.p sensus interiores ⁊ exteriores ⁊ vires aie vniuersaliter omnes quas tũc aia velut ad opandũ cõducit.q̃ ꝓposita sibi spe mercedis eterne eas ad opationũ suarum exercitiũ incitat ⁊ inducit. Et ꝑm hũc sensum in verbis ꝑmissis tria denotant Primuz ẽ fidelis anime indita cõditio generosa Secũdũ est ipsius in spũalibus ꝓfectib⁹ ꝓuectio gratiosa. Tertiũ est vniuersarũ virium anime in suas opationes ꝓcitatio seu incitatio fructuosa Primum innuit in regni celoꝝ mystica assimulatione cũ ꝑmittit. Simile est regnũ celoꝝ homini patrifamilias Secundũ notat in horaz distincta descriptiõe cũ dicit. primo mane Deinde circa horã tertiã sextã nonã ⁊ vndecimam Tertiũ signat in operioꝝ in vineã typica ꝓductione cũ subiũgit Exijt ꝓducere operarios i vineã suã Quantũ ad primũ est sciendũ. q nobilissima ꝓditio aie attenditur in ℞ q ipsa dr regnuz celoꝝ ꝑ q̃nto est capax dei q̃ ea inhabitat velut i regno suo.ac per hoc dicta est celũ. Cur enĩz nõ agnoscamus eos celos qui facti sunt sedes dei. Juxta istud. Celum celi est sedes sapiẽte. Et hec sedes est in celo vel ipsuz celũ. Psal. Dñs in celo ꝑauit sedẽ suã. Et non solum anima iusti dicta est celum.imo etiã dicit regnũ celoꝝ ꝓ quanto in ipsa ipse deus rex regum regnat ⁊ regit animam et omnem creaturam. Unde est illud Luce.xvij. Regnum dei intra vos est. De quo prosequere . vt habes infra in sermone. Querite

primum regnū dei. secūdo membro primi prin-
cipalis dominica .xiiij. post pētecosten B
Quantū ad secundum est sciendū q̄ in istis
quinq; horis hic descriptis signātur quīq; eta-
tes. presupposita prima etate scz infantili que per
horam p̄cedentē mane ante ortū solis intelligit.
Qua cōnumerata erunt sex etates spirituales.
s̄m sex horas accepte. Quibus sex etatibus s̄m
Augustinū in libro de vera religione distinctis
successibus seu prouectib⁹ gratiarū fidelis aīma
prouehit ad perfectū. Sicut eniz exterior homo
vetus ⁊ terrestris habet suas etates successibus
temporū distinctas. sic interior homo nouus ⁊
celestis habet etates quasdaz spirituales. nō an-
norum successibus sed gratiarū profectibus di-
stinctas Distinguit autē nouus homo a veteri
s̄m Augustinū ibidē in tribus. Primo in eo. q̄r
finis veteris hominis mors est. Unde omnes
etates eius tendūt ad mortē. Finis autem noui
hominis est vita eterna. Secūdo quia vet⁹ ho
mo est peccati. sed nou⁹ est iusticie. Tertio q̄r ve
terez hominē in hac vita quis potest agere sine
nouo. nouū vero nemo agere potest in hac vita
nisi cum vetere. Nā ⁊ cū ab ipso incipiat necesse
est vt vsq; ad visibilē mortē cum illo. quāuis eo
deficiente se proficiente. perduret. Unde etiā nō
nulli huiusmodi hominez qui vetus exterior et
terrenus describitur totū agunt ab isti⁹ vite or-
tu vsq; ad occasum. Nonnulli autē vitam istā
necessario ab illa incipiunt. sed renascunt interi
us. Et tunc talis homo dicit nouus homo inte-
rior et celestis habens ipse spirituales etates su-
as. C Prima etas exterioris hominis est
infantia que nutrimētis corporalibus agit s̄m
Augustinū. Et s̄m hanc accipit p̄ma etas spiri-
tualis qua homo interior p̄mitus de vberibus
matris ecclesie lacte. id est. rudimentis fidei ⁊ do
ctrina simplici nutrit historijs et exēplis. Qua-
les fuerunt illi quib⁹ dicebat apostolus Hebre
orū. v. Facti estis q̄bus lacte opus sit. non solido
cibo. Et hoc respicit incipiētes qui sunt in hac p̄
ma etate. q̄bus conuenit vt tanq̄z puuli et tene-
res. tam in doctrina q̄z in vita simplici⁹ ⁊ lacti⁹
imbuātur donec paulatim p̄ etates succedētes
crescant. Iuxta illud. j. Pet. ij. Sicut modo ge-
niti infantes rationabiles et sine dolo lac cōcu-
piscite vt in eo crescatis in salutē. Est ergo istis
in prima etate cōstitutis lac simplicis doctrine
ministrandū. prout fecit apostol⁹ loquens tali-
bus. j. Corinth. iij. Tanq̄z paruulis lac dedi vob
potum nō escam. Quod est cōtra predicantes
subtilia hominib⁹ rudibus et indoctis. q̄ escam
sublimis doctrine nec masticare nec deglutire
preualent Et ideo potius exhibendū esset eis lac
in potum. Nā sicut grossus cibus infantib⁹ ex-
hibitus eos non nutrit. cū nec eum percipe pos-
sint. sed plerūq; eos propter fauciuz teneritudi-
nem strāgulat ⁊ suffocat. Sic subtilis et alta do
ctrina rudes non edificat. sed plerūq; eos ī erro-
rem mittit. Talia enim subtilia predicāda sunt
iam prouectis ⁊ p̄fectis dicente apostolo Heb.
v. Perfectorū est solidus cibus. eorū qui pro ip
sa consuetudine exercitatos habēt sensus Et ali
bi. Sapientiā loquimur inter perfectos. Unde
reprehēsibiles sunt tam doctores talib⁹ rudibus
sublimia predicantes. q̄z auditores hoc expeten
tes. Unde Augustin⁹ in quodā sermone ad he
remitas dicit sic: Scriptū est fratres charissimi
q̄ non debemus loqui sublimia tāq̄z sapientes
mundi gloriātes. Hoc autē verbuz maxime ad
vos dirigitur qui rusticani estis in siluis habi-
tātes. licet ciues sanctorū et domesticos dei nul
laten⁹ vos esse dubitare debeatis. Et subdit Ue
niant ergo qui vltra q̄z necesse est scire volentes
quos sanctus ille Salomon reprehēdit dicens
Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne scruteris
Surgat etiā Paulus columna et lumen orbis
terre et sua voce confundat philosophantes no
men christi portātes. volētes sapere pl⁹ q̄z opor
tet. Non tamen dico fratres mei q̄ omnino nō
queratis. sed questiones in diuinis vos q̄ gros-
si estis multiplicare loqui non debetis. Queri-
te tantū vos qui spirituales estis. quomō prece-
pta dei seruare possitis. quomodo diaboluz in
heremo superare possitis. quomodo patientiā
quā christus docuit amplecti possitis. Hec eniz
seruus dei semper legere et implere debet. Hec
Augustinus. Istis etiā in prima etate conuenit
lac simplicioris et laxioris vite. Non enī repen-
te ad culmen summe p̄fectionis conscendit. sed
paulatiuis profectib⁹ posteriora obliuiscētes ad
anteriora nos extendere debem⁹ cum apostolo
Philip. iij. Unde etiā in primitiua ecclesia no-
uiter ex gētibus ad fidē cōuersis. ab apostol' la-
xiores obseruantie permittebant pro ipsis fidei
rudimentis et inueterata gentilitatis consuetu-
dine et nihil amplius ab ipsis expetebant. nisi
vt ab imolaticijs idoloruz et fornicatione ac suf
focatis et sanguine abstinerēt. vt dicit Johānes
Cass. Similiter etiam in religionibus nouicijs
nonnunq̄z rigoris frena laxantur. B Se-
cunda etas hominis exterioris est puericia vn-
de incipimus aliquid meminisse s̄m Augusti-
nū. Et s̄m huius similitudinē describit Augu-
stinus in hoīe interiore secundā etatē spūalez. q̄
reddit aīam iā obliuiscentē hūana et ad diuina

tendẽtẽ In qua nõ autoritatis bũane tẽdit sinu
sed ad summã ⁊ incõmutabilẽ legẽ passibus ra-
tionis inmutẽ. Hec itaq; etas spiritualis respicit
proficiẽtes. quor quilibet habet dicere cuz apo-
stolo illud Phil'.iij. Que retro sunt obliuiscens
ad ea que prora sunt extendens meipsum. Ubi
ſm glosam p ea que retro sunt vno modo intel-
liguntur terrena ⁊ tpalia. p prora vero celestia
⁊ eterna. Alio modo p ea que retro sunt intelli-
guntur ꝑterita merita acta. per prora vero acq
renda et agenda. In ꝓma igit etate homo interi
or ñ potuit obliuisci terrena. quia tota circa for-
mas visibiles versabat. nec obliuisci potuit ꝑte-
ritor meritorũ. Tũ quia nulla merita in ꝑtere-
rito habuit. cũ adhuc ꝓmo inceperit. Tũ q; nec
meminisse nec obliuisci dica potuit ad modũ in
fantis. In hac autẽ secũda etate homo interior
ĩa fit obliuiscẽs terrena tendẽs ad celestia. Item
obliuiscẽs merita ꝑterita p nullo ea reputãs in
cõparatione acqrendor. ad que se extẽdit p inten-
tionẽ ⁊ desiderũ. vt semp ꝓficiat in melius. Ui-
ta enĩ christiani boni ſm desiderũ est vt dic glo-
sa. Et ponit exemplũ. Sicut enĩ si velles imple-
re aliquẽ sinũ ⁊ nosti q; magnũ est qd dabit. ex-
tendis ⁊ extendẽdo facies capaciorẽ. Sic deus
differẽdo rẽ extendit desiderũ. desiderãdo exten
dit sinũ. extendẽdo facit capacẽ. Desiderem⁹ er
go quia implendi sum⁹. Hec est vita nostra vt
desiderãdo exerceamur. Tantũ aũt nos exercet
sanctũ desiderũ quãtũ desideria nostra ampu
tauerim⁹ ab amore seculi. Et hoc est qd dic apo
stolus. Que retro sunt obliuiscens. Hec glosa.
Alio modo ſm intẽtionẽ Aug̃. vbi supra. Uel
ea que retro sũt intelligunt ea q̃ humane legi sb
jiciunt. qualia sunt ista sensibilia circa q̃ aia hõ
occupat. q̃ nõ capit que dei sunt ſm apostolu z
Uel ꝓra intelliguntur ea q̃ incõmutabili lege re
guntur.

¶ De hac lege tria dicit Aug⁹. Primo q hec lex ñ est mẽs humana sed ẽ supra mẽ
tem nostrã. Mẽs enĩ nostra mutabilitati subie
cta est. q; erroriẽ patit põt. Et tñ cõcessum est talẽ
legẽ videre posse. eo q facta sit ad imaginẽ ⁊ simi
litudinẽ dei. Secũdo q hec lex vitas dr. ⁊ est ipse
de⁹ apud quẽ nõ est trãsmutatio. vbi est prima
vita. ꝓma essentia. ꝓma sapia. Tertio q hec lex ẽ
lex ⁊ regula omniũ artiũ ⁊ ars omnipotẽtis ar-
tificis. ſm quã oĩs aia rõnalis iudicat quicquid
recte iudicat. imo et ipse de⁹ pater ꝓpsam sz nõ
de ipsa. nõ enĩ min⁹ est q̃z ipse. Hinc dicit aplus
j. ad Corinth̃. ij. Spũalis hõ iudicat oĩa ⁊ ipse a
nemine iudicat'. i. a nullo hoĩe. sz a sola ipsa lege
ſm quã iudicat oĩa. Est aũt spũalis q exuto ve-
teri ⁊ animali hoĩe trãsita iã ꝓma etate ad hanc
secundã etatẽ puenit a visibilib⁹ ad inuisibila. ⁊
a tempalibus ad eterna cõscendẽs. Et hic dr spi
ritualis ſm glosam scientia et vita. Scientia q̃dez
spũalis est qui se ex ꝑte ⁊ p speculũ videt. tamen
de deo ſm imagines corpor vel legis lr̃az vt hu-
manã phiam nõ sapit. sed spiritui dei subiectus
certissime ac fideliter ſm legẽ incõmutabilem iu
dicat oĩa. id est. intelligit et discernit. Uita q̃dem
nõ que cõtinet diuina scientia. sed que ad iustici-
am ⁊ vitã sufficiũt. Uita autẽ spũalis est q̃ spiri-
tum dei habẽs rectorez. eiꝰ ductu viuit. Hic ho-
mo spũalis vt dicit Augustin⁹ omnia iudicat.
quia sup omĩa est quãdo cũ deo est. Cũ illo aũt
est quando purissime intelligit et tota charitate
qõ intelligit diligit. Ita etiã quantũ potest lex ip
sa etiã ipse fit ſm quã iudicat omĩa. Unde lib⁹
ſm Augustinũ dr illud ps. Uacate ⁊ videte q̃ni
am ego sum de⁹. Uacate inquã nõ ocio desidie
sed ocio cogitatiõis vt a locis ⁊ tpibus vacetis.

¶ Tertia etas hoĩs exteriorꝭ est adolescẽ-
tia cui iam ꝓpagationẽ plus natura ꝓmittit ſm
Augustinũ. Ad cui⁹ similitudinẽ Augustinus
describit tertiã etatẽ spũalem que reddit animã
fidentiorẽ ⁊ carnalẽ appetitũ rõnis robore mari
tantem gaudentẽq; intrinsec⁹ in quadã dulce-
dine cõiugali. cũ anima mẽti copulat. ⁊ velamẽ
to pudoris obruit. vt iam recte viuere nõ cogat.
sed etiã si omẽs cõcedant peccare nõ libeat. Hec
Augustin⁹. In hac siquidẽ etate que nõ nisi pfe
ctis cõpetit sicut et alie sequentes. ratio inferior
maritatur porrigioni superiori. Ex quo gaudioso ⁊
dulci cõiugio sensualitas ita subiicit rationi. q
ei ad arbitriũ dominabit in reꝓmendo inclina-
tiones viciosas et propagãdo actus virtuosos.
Quod exinde cõtingit ſm Augustinũ. Eo enĩz
q rationalis anima seruit suo creatori a quo et
ꝑquẽ et ad quẽ facta est. cuncta creata ei seruiẽt
Hinc est q nulla creatura talem animã allicere
poterit ad peccãdũ. In qualiũ ꝓnis dicit apo
stolus Roma. viij. Certus sum q neq; mors. ne
q; vita ꝛc. neq; creatura alia poterit nos separa-
re a charitate dei que est in christo iesu. Imo etiã
am ꝓprium corpus in hac etate reformatur et
sanctificatur. ita q spiritus de illo nullam senti-
ens molestiam. cum dei adiutorio ei sine onere
difficultatis imperabit. Et inde est q talem ani-
mã peccare nõ solum nõ libebit. sed etiã pigebit
imo penale sibi erit. Ad hanc etatem peruene-
rat Augustinus cum dicebat. viij. confessionũ.
Mihi displicebat quicquid agebam in seculo.
et oneri mihi erat valde. pre dulcedine tua. Et
in quadã oratione ad beatã virginẽ idem Au-
gustinus. Gustem inquit dñam q̃z dulce sit vicis

non seruire qui in memetipso didici q3 amaruz sit exptũ esse vicia ⁊ velle viciũ experiri. G

Quarta etas est iuuẽtus publicis iã exercẽda muneribꝰ .i. officijs in amministrãda republica ⁊ domãda subiugandis. q attrociores impetꝰ libidinis gignit. vt dicit Augꝰ. Hec cõm cuiꝰ similitudinẽ Augꝰ quartã etatẽ spualẽ ũteriorꝭ hominis describit. q reddit aiam iã ad ipsum multo firmiꝰ ordinatiusq3 facientẽ ⁊ emicantẽ in virum pfectũ. atq3 aptã ⁊ idoneã omnibꝰ psecutionibus ⁊ mũdi huiꝰ tempestatibꝰ ac fluctibus sustinẽdis atq3 frãgendis. Hec Augꝰ. De tali boie in hac etate constituto Augꝰ subiũgit plures pfectiones. Prima q talis hõ verissime ⁊ pfectissime est in uictꝰ. q3 coherz deo. nõ vt ab eo aliqd boni extra mereat. sz q3 hoc ipsuz q est herere deo bonũ est. Et ideo de oibꝰ exteriꝰ pturbãtibus nihil curat. Hecũda q talis oibꝰ hominibus recte vtit. Ũñ dicit hic vir q3diu est in hac vita vtitur amico ad repẽdendã grãm. vtit inimico ad patientiã. vtit q̃bus põt ad beneficentiã. vtit omibꝰ ad beniuolentiã. Tertia q talis hõ nõ plus diligit familiares q3 alios. Quarta q talis nõ affligitur morte cuiuscũq3. quoniã q toto aio deum diligit nouit nec sibi pire q̃d deo nõ perit. q dñs est viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quinta q talis nullis laboribꝰ nec alicuius psecutionibꝰ frangit. Quid enĩ ei nocebit q̃ bene vti etiã tam inimico potest Eius enĩ pfidio atq3 munimẽto inimicicias nõ ptimescit cuius pcepto ⁊ dono diligit inimicos Sexta q talis gaudet i tribulationibꝰ. Ũñ dic. Hunc viro in tribulationibꝰ paz est nõ ptristari. nisi etiã gaudeat sciẽs q tribulatio patientiaz opatur. patiẽtia pbationẽ. pbatio spem. spes autem nõ cõfundit. quoniã charitas dei diffusa ẽ in cordibꝰ vestris p spũm sanctũ q datus est vobis. Septima q talis pficit tã in psperis q3 i aduersis. Cũ enĩ mutabiliũ bonoꝝ adest copia. nõ eis cõfidit ꝑm illud ps. Diuitie si affluãt nolite cor apponere. Cũ vo subtrahunt cognoscit vtrũ eũ nõ ceperint Plerũq3 enĩ cũ assunt nc bis putamꝰ q ea nõ diligamꝰ. Qz cũ abesse ceperint iueniemus q̃ sumꝰ. hoc enim sine amore nostro aderat q̃d sine dolore discedit. H Quinta etas hois exterioris est senectꝰ. In qua ꝑm Augustinũ post labores iuuẽtutis pax nõnulla cõcedit. Et ꝑm hãc Augꝰ describit q̃ntã etatẽ spũalem hois interioris. q̃ aiam reddit pacatam atq3 omni ex pte trãquillã. viuentẽ in opibꝰ ⁊ abundantia incõmutabilis regni sũmeq3 ⁊ ineffabilꝭ sapiẽtie. Hec Augꝰ. In hac enĩ etate aia rõnalis a volubilitate fantasmatũ ⁊ a turba omniũ sensibiliũ pacata redditꝭ et trãquilla. Et incipit spũs regnare sup omẽs vires aie. et ipse spũs pfectissime deo subiicit. intantũ vt oĩa in tali aima ita ordinata sint vt ipsamet fiat regnũ dei. vt supza i ꝓmo ꝓncipali. Et tũc i tali abũdãtia regni. q̃ incõmutabile dicit. eo q abstrahat a loco ⁊ tẽpore anima viuere incipit in opibus sapiẽtie. cõtemplando ⁊ sapiẽdo diuina ⁊ ibi anima audit verbum eternuz. vt ait Augustinꝰ .ix. confessi. ca. x. Nõ per linguã carnis neq3 p vocẽ angeli. nec p sonitũ nubis. nec p enigma similitudinis sed ipsum quẽ in his sz reb⁹ creatis amamꝰ ipsum sine his audiamꝰ. Ad hanc etatẽ nõ puenit nisi i contẽplatione ⁊ raptu. loquẽdo de raptu nõ put dicit quandã eleuationẽ vel tractũ ad nudaz visionẽ diuine essentie qualis fuit raptus moysi ⁊ pauli ꝑm Augꝰ. sed prout dicit quendam tractum et eleuationẽ mẽtis ad illõ q̃d est supza facultatẽ suã. put cõtemplãdo aliq̃d cognoscit de deo abstractꝰ a sensibus ⁊ ab omni imaginatione sensibili ⁊ intelligibili specie ⁊ p excessum omnium intelligibiliuz. In quo etiã excessu aia trahitur ad quandã inusitatã dulcedinẽ affectꝰ intellectui prorsus inexplicabilẽ cũ fundetur super infinitate bonitatis ⁊ dulcedinis diuine. Et ad hunc excessum raptꝰ fuit Augustinꝰ cũ matre sua. cũ colloqueretur valde dulciter cum staret incũbentes ad quandã fenestrã. vt patet .ix. confessionũ. J Sexta etas hoīs exterioris ẽ senectus. que morbꝰ subiectioꝝ. decoloꝝ. debilis q3 ad mortẽ producit. vt dicit Augustinus. Et ꝑm hanc Augustinꝰ describit sextã etatẽ spũalẽ hominis interioris quã dicat oĩmode demutationis in vitã eternã ⁊ vsq3 ad totã obliuionez vite temporalis transeuntẽ in perfectã formã que facta est ad imaginez ⁊ similitudinẽ dei. Hec Augustinus. In hac enĩ vltima etate datur p̃gustatio vite eterne ⁊ paruipẽsio quedã. imo totalꝭ obliuio vite temporalis. Ad hãc etiã etatẽ puenerat beatus Augustinꝰ cũ matre sua. postq3 prefatam quintaz etatẽ spiritualẽ parũper transegerent vt dictuz est. Ex tũc ibidẽ rapiebant ad hãc sextam etatẽ. De qua Augustinꝰ ibidẽ .ix. cõfes. subdit dicens: Sic nũc extendimus nos ⁊ rapiꝺa cogitatione attingimꝰ eternã sapientiaz supomnia manentẽ. si continuet hoc ⁊ abstrahantur alie visiones longe imparis generis. ⁊ hꝰ vna rapiat et absorbeat ⁊ recõdat i ũteriora gaudia spectatoreꝝ suũ. vt talis sit sempiterna vita qualis fuit hoc momentũ intelligentie cui suspiramus. Nonne hoc est intra in gaudiuz domini tui. Q3 autem dulcedinem que in hac etate datur anime idem Augustinꝰ pluries exptus fuerit. aperit .ix. confes. vbi dicit. Aliqñ intromittis

me in affectū multum inusitatū ad nescio quaz dulcedinē que si perficiatur in me nescio quid erit qđ ista vita nō erit. In hac etiā etate ꝑm augustinū aīa trāsit in pfectā formā q̄ facta est ad imaginē ⁊ silitudinē dei. ꝑ quāto imago creata trāsformat in pfectā ꝓformitatē imaginis increate. ꝑm quā facta est. Juxta illud .ij. Coz.iij. Nos reuelata facie gl̄iam dñi speculātes in eandem imaginē trāsformamur a claritate in claritatē .i. a claritate imaginis create in claritatē imaginis increate. Qđ nobis ꝓcedat q̄ est bñdict⁹ in secula ꝛc.

Expositio enāgelij dominice in sexagesima. CXXXVII

Cum turba plurima conueniret et de ciuitatibus ꝑperarēt ad iesum. dixit per similitudinē Exijt qui seminat semīare semē suū. Et dū semiat aliud cecidit sec⁹ viā. et cōculcatuz est et volucres celi comederūt illud Et aliud cecidit supra petrā. et natū aruit q̄ nō habebat humorē. Et aliud cecidit īter spinas. et simul exorte spine suffocauerūt illud. Et aliud cecidit in terraz bonā. et ortū fecit fructū centuplū. Et hec dicēs clamabat. Qui habet aures audiēdi audiat. ¶ Quia ꝑm ꝑm vnū qđqz recipit ꝑm modū rei recipiētis Ūn semen qđlibet cū semiat recipit ꝑm modū ⁊ dispositiōz terre in quā serit. Que si sit bona ⁊ fertilis et bñ culta ꝓfert bonū fructū. Si aūt sit sterilis ⁊ iculta germīat spinas ⁊ tribulos. vl̄ etiā nullum fructū facit. Ita q̄ ꝑm variā dispositiōz agri semē diuersimode ꝓficit ad fructū. Sic in nob ꝑm varias dispositiones agri cordis nostri diuersimode recipit semē celeste qđ christ⁹ ver⁹ agricola ō celo nob adduxit. Et de ꝑ est materia p̄ntis euāgelij. Qđ habet tres ptes p̄ncipales. In p̄ma describit pabole vel silitudinis ꝓpositio. In secunda petit pabole explanatio Ibi. Interrogobāt aūt eū discipuli eius In tertia ponit pabole exp̄positio Ibi. Est aūt ꝑ pabola Circa p̄muz tria facit ¶ Primo p̄mittit loquēdi oportūitas Tē pus enī aptū ⁊ opportunū ad loquēdū erat cum turba ꝓfluebat. Ūn Job. xxxij. ipse dicebat Ego palā locut⁹ sū mūdo. Ego sp docui in sinagoga ⁊ in tēplo q̄ oēs iudei ꝓuenerūt ⁊ in occlto locut⁹ sum nihil. Dicit ergo. Cū turba plurima ꝓuenirz. ¶ Notandū ꝑm glosam. q̄ qtiēscūqz in euāgelio turbe vocabulum interseritur sic diuersitas bominū sic diuersitas intimat volūtatū. Non enī oēs e. ꝑ volūtate ꝛz diuersis ex causis christū sequebant. Quidā enī cōueniebāt ad christū vt instruerent. Quidā vt sanarent Quidā vt alerentur. siue ab ipso dño sic q̄ multitudinē de paucis panibus satiauit. siue ab alijs ex iussu domi quia multe elemosyne fiebāt christi impio Ūn dicebat ille ꝓcurator suus iudas de yngento effuso. vt quid perditio hec. potuit enī venundari multo ⁊ dari pauperib⁹. ¶ Matth. xxvj. Quidaz etiā veniebant ad christū vt viderent miracula. ¶ Alij ꝓpter acceptū beneficiuz vt infirmi curati ¶ Alij ꝓpter impēdendū ministeriū vt mulieres honeste. sic maria magdalena ⁊ iohāna vxor chuze ꝓcuratoris herodis et alie multe que ministrabant ei de facultatib⁹ suis ¶ Mar. xv. ¶ Alij vt christi facta ⁊ dicta calūniarent. sicut pharisei vt caperent eū in ꝑmone. ¶ Matth. xxij. ¶ Alij vō sequebantur christū ꝓpter susceptū officium sic apostoli. ¶ Secūdo ponit sermonis congruitas. Congruus enī modus predicandi est vt doctrina sit ꝑm exigentiā auditoz vt spiritualibus spūalia et subtilia rudibus ⁊ popularib⁹ simplicia ⁊ grossa ꝓdicent. Juxta illud apli .j. Corinth. ij. Spūalibus spūalia compantes. Et ipse christus dixit infra in secūda pte hui⁹ euāgelij apostolis. Vobis datū est nosse mysteriū regni dei. ceteris aūtē in parabolis. Unde dicit. dixit per similitudinē ¶ Nota ꝑm Theophilū q̄ dominus loquebat in similitudinib⁹ ⁊ paboli ꝓpter duo. Primo vt attētiores faceret auditores Cōsueuerūt enim boies in obscuris se exercitare et spernere manifesta. Secūdo vt nō caperēt indigni que mystice dicebant. Alie due rationes adduntur. Prima ꝓpter sententie dignitatē q̄ velāda erat verbis cōgruis ⁊ exēplis. sicut preciosas margaritas velo ūoluim⁹ Alia vt similitudinibus melius caperēt sententiā Exempla enim ponimus vt sentiāt qui addiscunt ¶ Sequit similitudo. Exijt qui seminat seminare semē suum Iste seminator est filius dei cui esse semiatorem cōuenit. quia penes eū sunt semina. id est primordiales rationes omniū creaturarū spiritualium ⁊ corporaliū. ¶ Considerandū autē q̄ quinq; exitus cōueniūt christo ¶ Unus ē eternus quo exit ꝑ generationez et tū manet in ipso Ecc. xxiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij primogenita ante omnē creaturaz. Et iste exitus non importat distinctionē localem. sed emanationē personalem. Et quia verbū mentale quanto perfectius procedit ab intelligēte. tanto intimi⁹ et pfectius intelligēti ꝓ̄ū gīt. Jō filius sic exit a patre ⁊ tū ꝑfectissime in eo manet. Sicut splendor exit a luce et tamē ab ea nō separatur. sed semp manet in

ipsa luce ¶ Secūdus exit⁹ fuit ꝑm glosam desi nu patris in mundū p incarnationē in vtero v̄ ginis. de quo Joh. xvj. Exiui a patre ⁊ veni i mū dum. Vñ Chrysо. Becēter aduentū suū i carnē christ⁹ exitū nomiat. Eram⁹ enī exclusi a deo sic cōdemnati ⁊ rebelles regis electi sunt. Quicun qz ergo vult recōciliare eos. exiens ad eos extra cū ipsis loquit donec dignos taz factos aspectu regis eos introducat. Sic ⁊ christ⁹ fecit. ¶ Ter tius fuit ex vtero v̄ginis. Be quo ps. Ipse tāqz spōsus procedēs de thalamo suo. ¶ Quart⁹ ex itus fuit ad passionē. Joh. xix. Exiuit in eū q̄ dici tur caluarie loc⁹. Exiuit inquā extra ciuitatem ⁊ extra ciuitatē crucifixus est. docēs q⁹ ⁊ nos exi re debeam⁹ extra amorē mūdi. si ipsuz sequi vo lumus ad effectū sue passionis cōsequendū. Ex eamus igit ad eū extra castra imꝓperiū eius portātes. ad Hebre. xiij. ¶ Quint⁹ exit⁹ christi fuit de hoc mūdo ad patrē Joh. xvj. Relinq̄ mū dum ⁊ vado ad patrē ¶ C Notandū autem ꝑm Eusebiū. q⁹ nō oēs exeuntes semināt. Non nulli celesti a patria exuerūt ⁊ ad hoīes descēde runt. nō tamē vt sererēt. neqz enī satores erāt sed administratorij spūs in ministeriū missi. Mo yses etiā ⁊ ꝓphete nō seruerūt hominib⁹ myste ria regni celoz. sed retrahēdo hoīes a errore et idolorū cultura. quasi colebāt animas hominū Solus aūt christ⁹ exiuit vt seminaret. Sed q̄d. Semen suū. Ubi nota ꝑm Tyt. q⁹ null⁹ apl'oz nec ꝓphetarū habuit ꝓꝓriū semē cū acceperit christ⁹ autē nō accepit verbū quasi mutuatuz. cū ipse naturaliter sit met verbū diuinū. et ideo ipse habuit ꝓꝓriū semē. pferens doctrinaz ex sua natura. Unde ⁊ iudei dicebant. Qualit hic lrās nouit cum nō didicerit Joh. vij ¶ Et notandū q⁹ semia christi erāt valde nobilia. Nobilia enī semina portant de longinqs ptib⁹ ad loca vbi ñ repiunt. Quia ergo celeste semē nō erat in mū do. ideo illud attulit christ⁹ ad nos de celis ipse q̄ est semiator oīs creature. Seminauit aūt q̄nqz seminū genera. Primo seminauit legē natura lem in mēte cuiuslibet hoīs. sic est. Q̄ tibi ñ vis fieri alijs ne feceris. ⁊ q̄ tibi vis alijs feceris Se cūdo semiauit legē scriptā decē scz p̄cepta i dua bus tabul'. Tertio semiauit legē euāgelicā in ec clesia oīb⁹ fidelib⁹ Quarto semiauit legē pfecti onis. s. ꝓsilia pauptatis. castitatis ⁊ patie obedi entie in religionib⁹. Quito ꝑm Theophilū non cessat dei fili⁹ spūs in nostris aiab⁹ seminare nō so lū cū decet. sz etiā cū creat in nostris aiab⁹ semi na bona vtutū scz ⁊ donoz. ¶ B Tertio po nit recipiētū diuersimoda habitudo cum dicit ⌊Et dū seminat⌋ Sūt aūt auditores v̄bi dei in q̄druplici habitudine. q̄z tres sūt male. sola q̄rta bona est ¶ Primi se hīnt ad modū vie. De q⁹ dr. ⌊Aliud cecidit sec⁹ viā⌋ Secūm glosaz. via ē cor sedulo cogitationū malaz trāsiuu attrituz et arefactū. ne vbi semē possit accipe vl' germiare. sz a pessimis cogitatiōib⁹ ꝓculcat ⁊ a demonib⁹ rapit. Qui iō volucres celi vocant. q⁹ celestis et spūalis sūt nature. vl' q⁹ p aera discurrūt Pedū eni ꝓculcatio ē carnaliū cogitationū frequenta tio Eccī. ix. Vis mulier fornicaria q̄si stercus in via cōculcabit. Volucrū vo comestio est demo nū suggestio. Vñ Greg. xix. moral'. Aues celi co mederūt illud. q⁹ maligni spūs hūanas mentes obsidētes dū cogitatiōes noxias ingerūt. v̄buz vite a memoria euellūt. ¶ Vl' aliter ꝑm glo. Per viā intelligunt indocilem. q̄ licet v̄bū dei aure cor poris audiāt. nulla tñ fide. nullo intellectu. nulla saltē rēptande vtilitatis occasiōe pcipe dignant Vñ Cyrill⁹ Arida ⁊ inculta q̄dammō est omis via. eo q⁹ a cūctis cōculcat. aut nihil ex seminib⁹ humat in ea. Sic hīntes cor indocile nō penetrat diuina monitio vt possit laudē germiare vtutū Sed tales sūt via frequētata imūdis spiritibus ¶ Uel aliter ꝑ semē sec⁹ viā intelligit bonū q̄d fit laude hoīm. Sicut enī fruct⁹ q̄ sunt sec⁹ viā di rumpunt a trāseuntib⁹ nec ad maturitatē pueni unt. Sic nec bona q̄ fiūt laude hoīm. Et v̄e dis pditur illud bonū op⁹ q̄d laudib⁹ hoīm ꝓculcat. Psal. lij. Deus dissipauit ossa eoz q̄ hoībus pla cent zc. q̄nā deus spreuit eos. Istud ē sal infatua tū q̄d ad nihilū valet vltra nisi vt mittat foras ⁊ ꝓculcet ab hoīb⁹ Matth. v. Et subdit. ⌊Et volu cres celi comederūt illud⌋ i. demōes vt dictuz ē. qui dicunt semē v̄bi dei comedere ꝓculcatuz sic structio comedit ferrū q̄ñ illi ad nutrimētu ñ pficit. Vl' etiā volucres celi nū cupant ꝑm Chry so. viri fallaces ⁊ callidi doctrinā sanā corrūpen tes. ¶ Et nota ꝑm Theophilū q⁹ nō dixit. Qui se minans seminauit aut precipit aliud secus viam. sed q⁹ semen cecidit. Qui enī seminat docz rectuz sermonē. sed sermo diuersimode cadit in audiē tes. vt quidā eoz via dicant quidā petra. et sic de alijs. ¶ E Secundi se habēt ad modum petre. De quib⁹ dicitur. ⌊Et aliud cecidit supra petram⌋ Petra ꝑm glosam est cor durū ⁊ in do mitum nullo vere fidei vomere penetratuz. In quo non est verus amor. Quod licet aliquan do verbū dei suscipiat. induratum est tamen ad omne bonum. De quali corde loquit Bernar dus ꝑmo de consideratione. Cor durum est q̄d nec compunctione scinditur. nec pietate mol litur. nec precibus mouetur. minis non cedit. flagellis duratur. ingratum est ad beneficia. ad

consilia mundū.ad iudicia seuū.inuerecūdum
ad turpia.impauidū ad pricula.inhumanū ad
humana.temerarū ad diuina.pteritoꝝ oblui-
scens.psentū negligens.futura nō puidēs.Et in
fra.Et vt in breui cūcta horribilis mali mala cō
plectar.ipm ē qđ nec deum timet nec hominem
reuereť.In tali ergo corde ꝛ si semen verbi dei re
cipiť ꝛ aliquātulū figiť.statim tū arescit.qꝛ non
habet humorem ylli videlicet gratie nutrimen
tum. ¶ Tertij habent se ad modū spinarū
De quib⁹ dicit_Et aliud cecidit inter spinas._
Spine sunt ista mundana que in psti pugnāt mē
tem,et in futuro ex eis parať ignis quib⁹ pecca-
trix anima cōburiť. Vanitas enī mūdi multuꝫ
impedit verbū dī. Vñ dicit_Et sic exorte spine_
Sūt enī quidā qui volūt simul bona opa face-
re et vitijs insistere.Quod fieri nō pōt. Vñ seqť
Suffocauerūt illō Vñ Chrysō. Sicut spine
nō pmittūt oriri semen.sꝫ ex cōdensatione suffo
cant immissū. Sic solicitudines vite psentis semen
spūale fructificare nō sinunt. Licet enī aliq capi
piant ppositū bene faciendi ad verbuꝫ pdicato-
ris.tū dū istis mundanis intēdūt vel in volupta
tibus vite vel in solicitudinib⁹ rerū.vbū dei qđ
tam exortū erat suffocať. ¶ Nota ordinez istoꝝ
trū seminū nō fructificantiū. Primū non ger-
minat sed cōculcať ꝛ ab auibus comedit. Secū
dum germinat sꝫ nō multū erigiť qꝛ nō habꝫ hu
morem. Tertium vero iā eleuať in stipitem sed
nō fructificat qꝛ suffocať a spinis ¶ Sed.d.ali-
quis qs eēt ita fatuus agricola q̄ bonū semen,p
iiceret ad viam vel supra petrā vel inter spinas
Sic pdicator istipiēt facere videť.q̄ pdicat idō-
neis ꝛ indispositis,q̄les hic designant. Non
enī margarite pricieđe sūt ań porcos ¶ Mat.vij.
Ad hoc dicēdū duplicit. Uno mō sꝫ Theophi.
qꝫ hic nō dicit qꝫ seminās iecit aliud secus viā.
aliud supra petrā.aliud inter spinas. Sed dicit
qꝫ semen cecidit.aliud secus viā.aliud ꝛc. Sic et
pdicator nō intēdit pdicare indoctis⁹ ꝛ ineptis
sed ipe facit qđ in se ē pdicādo. Sꝫ si verbuꝫ reci
pit sic vel sic.hoc ē ex pte auditoꝝ. Alio modo sꝫ
Chrysō.increpādus eēt agricola q̄ sup sensibiles
spinas vel petrā vel viā seminaret.nō enī possi-
bile est petrā terrā fieri.nec viam non esse viam.
nec spinas nō eē spinas. In rōnalib⁹ vero secus
ē. Possibile est enī petrā puerti in terrā pinguē
ꝛ viam nō cōculcari ꝛ spinas dissipari. Vñ non
ē vanū imo valde vtile pdicare pcētib⁹ quātū-
cūqꝫ malis ¶ G Quarti habēt se ad moduꝫ
terre bone pinguis et fertilis. De qbus dr._Et
aliud cecidit in terrā bonā_ Terra bona ē mēs
mūda ab oīb⁹ pturbationibus ꝛ bñ culta p exer
citiū virtuosū. Talis enī mens ē bene fructifera
Vñ dicit_ꝛ ortū fecit fructū centuplu_ Sm. De
dam fructū pfectum dedit. Nam denari⁹ nume-
rus p pfectiōe semp accipiť.quia in decem pce-
ptis legis custodia cōtinet. Denari⁹ aūt nume
rus p semetipm multiplicat⁹ in centenariū sur
git. Unde p centenariū magna pfectio designa
tur. Corigiť centuplū facit fructuꝫ.qđ p amorez
dei cōtemplatiuaꝫ adipiscit vitā ꝛ spūalib⁹ orna
tur pfectione virtutū. ¶ Notādū aūt qꝫ ¶ Mat.
xiij.magis explicite agit de hmōi fructib⁹. Ubi
dicit qꝫ alꝰ centesim⁹.alius sexagesim⁹.alꝰ tri-
cesimus. Primus est virginū. Secūd⁹ pnētū
Tertius ꝛiugatoꝝ. Uel pm⁹ est doctoꝝ. Secū
dus martirū. Tertius aplorꝝ. Uel pm⁹ dat p ob
seruātiā legis veteris. Secūd⁹ p observātiaꝫ le
gis noue. Tertiꝰ p observātiam cōsiliorꝝ Unde
¶ Mat.xix.dicit. Ecce nos reliquimus omia ꝛ secuti
sumus me cētu.ꝛ. ¶ Quarto ponit affectꝰ
christi in pdicando magnitudo cuꝫ dicit_Hec
dicēs clamabat_Clamor iste signū erat magni
affectꝰ Prouerb.j. Sapia in capite platearum
clamitat. Et tāti clamat christus qꝫ raucꝰ factꝰ
est.ps. Laborauī clamās rauce facte sūt fauces
mee. De hoc clamore dicit ¶ Aug⁹.pfes. Intonu
it dñs noster iesus christ⁹ clamans dicens.factis
voce.vita.desēsu.ascēsu.vt redeam⁹ ad eū. Cla-
mat surdis vt audiāt.clamat dormiēt⁹ vt ex
gilent.clamat trāseuntibus vt attendāt. clamat
ignorantibus vt intelligāt.clamat errāntibus vt
redeant.clamat pcētib⁹ vt peniteāt. Clamauit
qđpe pdicādo.clamauit orādo.clamauit lazarū
suscitādo.clamauit tandē moriendo Quotidie
in celis exns clamat ad nos. Juxta illud ps. In-
tonuit de celo dñs et altissim⁹ dedit vocem suā
Et hec est vox sua. Uenite ad me oēs qui labo-
ratis et onerati estis ꝛ ego reficiā vos ¶ Mat.xj.
Et nos miseri adhuc tantos clamores contem
nimus. Quid aūt clamauerit in psti euāgelio
subdit_Qui habet aures audiēdi audiat_ De
cūdū glo. Quotiēscūqꝫ hec admonitio vel in
euāgelio vel in ¶ Apoc.interponit mysticum esse
qđ dicit querēdūqꝫ a nobis oīdit. Innuit aūt ꝫ
triplicē auditum. Unus est exterior in corpore.
Et de hoc dicit_Qui habet aures_Et ꝫ ē sensitiu
e. Alius est interior et in mēte. Et ꝫ ē intellectiue
de quo addit_audiēdi_De q̄ ¶ Aug⁹.xij confes.
Dixisti mihi dñe voce fortis in aurē interiorez qꝛ
tu eternus es. Tertius obediētie q̄ vtrūqꝫ pplec-
tit.de quo addit_audiat_Et ꝫ ē affectiue. De
his tribus.ps.xliv. Audi filia et vide ꝛ inclina
aurē tuā. Audi filia quo ad pmū. ꝛ vide quo ad
secūdū. ꝛ inclina aurē tuā quo ad tertium. ¶ I

Aliter passum istum de quadruplici semine totu exponendo de primo exitu supra notato. possum⁹ dicere. q filius dei a patre exiens p eternam generationē fecit mundū p tpalem creationē. In quo seminauit creaturas q̄si seminum varietates. Seminauit nāq; primo angelos in celo. Et istud semen q̄ ad aliquā suā ptem cecidit p superbiā secus viā. Illā iquā viā de q̄ ipe i euāgelio dicit. Ego sum via ⁊ veritas ⁊ vita Joh. xiiij. Cui q̄ se pferre voluit p superbiam. contemptū est p diuinā sapiaz dicētē Ecc. xviij. Superbor ⁊ sublimiū colla pria vtute calcauit. Et volucres celi .i. dē elate cogitatiōes q̄b⁹ superbi i altū se extollūt comederūt. i. absūpserūt. Illō vel etiā volucres celi .i. diaboli comederunt illud semen angelicū. p quātō angeli conuersi sūt in diabolos. Sicut comestū conuertit in comedentē. De hoc Esa. xviij. Quō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Secūdo seminauit primos parentes i paradiso. Qd cecidit supra petrā .i. durū cor ⁊ aridū inquantū stat sub naturalib⁹. Et quia p̄m⁹ hō accepit etiā gratiam tam gratis datā q̄z gratū faciente. ideo dicit q istud semen natū quidē fuit. i. germinauit. sed natum aduenīte estu tētatiōis diabolice aruit p amissionem gratie. q̄ nō habebat humorē vtpote gratia sibi subtracta. Tertio seminauit humanū genus in mūdo. Quod cecidit inter spinas .id ē. petōz aculeos. que simul exorte cū bone. pū gūt p sciētiā ⁊ sepe suffocāt rationē. Unde caro corporis nostri ē illa terra. de q̄ dicit Geñ. iij. Spinas et tribulos germinabit tibi. ℟ Quarto seminauit seipm de virginis vtero. Et hoc solum bñdictū semen cecidit in terrā bonā. Illam vtiq; terrā de qua in ps. lxxxiij. Veritas de terra orta est. Et hoc semen attulit fructum humane saluatiōis tricesimū in incipiētib⁹. sexagesimuz in pficiētib⁹. centesimū in pfectis. De hoc fructu Ro. viij. Habem⁹ fructū nostrū in sanctificatiōe Hoc ita q̄z bñdictū semen cecidit. Primo i istā terrā bonā quasi seminarū in sui incarnatione ps. lxiij. Visitasti terram et inebriasti eā. Secūdo mortuū est in passiōe Joh. xij. Nisi granum frumenti ꝛc. Tertio pullulauit in resurrectione Job. xiiij. Lignū habet spem. si pcisuz fuerit. rursum virescit. ⁊ rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius. ⁊ in puluere emortu⁹ fuerit truc⁹ illius ad odorē aque germinabit. ⁊ faciet comā quasi cū p̄mū plantatum fuerit. Quarto sursū ascendit in ascēsiōe Esa. lxij. Ascēdet sic vir gultū coram eo et sicut radix ō terra ꝛc. Quinto p̄duxit spicā in gentū vocatiōe Esa. lx. Quādo cōuersa fuerit ad te multitudo maris. fortitudo gentū venerit tibi. Sexto maturabit ⁊ complebit in vniuersali ecclesie congregatiōe Esa. x. Reliquie israel salue fient. Septimo metet in mū di cōsūmatiōe Mat. xiij. In illo tpe dicā messoribus ꝛc. Octauo recondet in horreo vite eterne. Un ibidē dicit. Triticū aūt congregate in horreū meū. id est. in eterna retributiōe. Et tria hec vltima respiciūt corp⁹ christi mysticum.

Secunda pars expositiōis euāgelij.

CXXXVIII

Interrogabant autem eū discipuli ei⁹. que esset hec parabola. Quib⁹ ipse dixit. Vobis datū est nosse mysterium regni dei. ceteris aūt in parabolis. vt videntes nō videāt. et audientes nō intelligāt

Secūda ps in q̄ ponit⁹ silitudinis explanatio Et habet tres pticulas. Quia primo ponit discipulor⁹ interrogatio. Interrogabāt aūt eum nō quidē ex temptādi vt legisdoctores Lu. x. ex desiderio addiscēdi Chrysо. Cupis scire oportz interrogare discipuli ei⁹ . In hoc apparet q̄ discere desiderabāt. ex q̄ discipuli erāt. Et notādū sm Bedā q̄ nō statim ipm interrogauerūt. sed cū esset singularis. s. in domo vt dicit Mar. iiij. In quo moraliter instruimur vt si intelligentiā diuinor⁹ verborū seq̄ voluerim⁹ sepositis terrenorū tumultuū curis. domū dei. i. scripture occulta penetralia orādo et meditādo intrem⁹ dicentes. Revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Est aūt pabola sm Orig. sermo q̄si facti nō aūt facti. possibilis aūt fieri. reruz significatiu⁹ p trāslatiōnē earz q̄ in pabola traduntur. Secūdo ponit christi rnsio. Quibus ipe dixit. Vobis credētib⁹. vobis humilib⁹. vobis obedientib⁹. vobis mihi dilectis. vobis mundo abiectis. vobis volentib⁹ ⁊ simplicit dignis. datū ē diuinit⁹. q̄ oē datū optimū ⁊ oē donū pfectū desursū est ꝛc. Jac. j. Nosse mysterium .i. secretū ⁊ occultuz regni dei .i. sacre scripture sm glo. que regnū dei dicit hic. Et Matth. xxi. Auferet a vobis regnū dei. Et hoc q̄ illi⁹ regni q̄net statuta atq; decreta. Nosse dico aptesine pabolaz inuolutione Joh. xv. Que audiui a patre meo nota feci vobis. Ceteris aūt in parabolis Qd fuit signatū Num. viij. Ubi leuite inuoluta portabāt q̄ nude portare poterāt aaronite. ℣ Tertio ponit dicti rō q̄re. s. ceteris in parabolis. vt videntes .id est reputantes se videre. non videant sm veritatē. Nam hec est vna causaz vt ex p̄missis patz. quare dñs in parabolis loquebat vt scz veritas occultaret indi-

gnis.ps. Oculos habēt ⁊ nō videbūt. Et audiē
tes id est. intelligere se putātes non intelligāt.
Audientes quidē verba exteriora sz interiorem
sententiā nō intelligētes. Possunt aūt hic p vi-
dentes intelligi phi mundi. qui volētes omia p
rōnē inuestigare. nō viderūt diuinitatez christi.
⁊ iō se credētes eē sapiētes. stulti facti sunt Ro. i
Per audientes vero pñt intelligi iudei qui au-
dierūt vocē christi. nec tñ verba ei⁹ intellexerūt.
ps. Nescierūt neqz intellexerunt. in tenebris am
bulant zc.

Tertia pars expositionis euangelij.

CXXXIX

Est autem hec pa
rabola. Semen est verbum
dei. Qui aūt secus viā. hi sunt
qui audiunt. deinde venit diabolus et
tollit verbū de corde eoꝝ. ne credentes
salui fiant. Nam qui supra petram qui
cum audierint cū gaudio suscipiūt ver
bum. Et hi radices nō habent. quia ad
tempus credunt. et in tempore tentati
onis recedūt. Quod aūt in spinis ceci-
dit hi sunt qui audierunt et a solicitu-
dinibus et diuitijs et voluptatibus vi-
te euntes suffocantur et nō referūt fru
ctum. Quod autem in terrā bonam. hi
sunt qui i corde bono et optimo audi-
entes verbum retinent et fructum af-
ferūt in patientia. A Tertia ps pnci
lis in qua ponit̄ pabole expositio. Et habz qnqz
pticulas Primo declarat quid est semē. Est
aūt hec pabola id est. hoc signat qd̄ infra subdi
tur. Semen ē verbū dei. Et hz cōuenient̄ ppter
sex ꝯuenientias quas habet semen ad verbum
dei. Primo semen materiale habet vim inchoa
tiuā. Est enī pmū plante et aīalis sm phm. Sic
verbū pmū est in ope spūale qꝛ fides est funda-
mentū spūalis edificij Heb. xi. Fides ē substan-
tia sperādaꝝ rerū zc. Et causat̄ ex auditu. Audi-
tus aūt p verbum christi Ro. x. Secūdo habet
vim dispsiuā. Oportet enī pmo vt semē manu
capiat̄. Deinde acceptū dispgat̄. Tale aūt ē ver
bum dei. qꝛ pmo manu capit̄ p obseruatiōem.
Deinde spgit̄ p pdicatiōez Ecc. xxix. Confirma
verbū scz manu opatiua ipm capiendo. ⁊ fideli
ter age cū illo. ipm deinde in ecclesia dispgendo
Tertio semen habet vim sibi similis pductiuaz
Sic ex verbo dei recepto in mēte opatiōes exte
rius generant̄. Quarto habet vim fructificati-
catiuaz. qꝛ fructus ex seminib⁹ nascunt̄. Et tale
est verbū dei Act. xij. Verbū aūt dei crescebat et
multiplicabat̄. Et Esa. lv. Verbū meuz qd̄ egre
diet̄ de ore meo. nō reuertet̄ ad me vacuū. Qui-
to semen habet vim refectiuā ⁊ nutritiuā. qꝛ de
seminibus fit panis. Similiter verbū dei nutrit
⁊ reficit Mat. iiij. Lu. iiij. ⁊ Deut. viij. Nō in so-
lo pane viuit homo sed in omni verbo quod p-
cedit de ore dei. Sexto semē habet vim penetra-
tiuam. Nā aliqua semina lapidem cauāt. Tale
est etiā verbū dei qd̄ ē penetrabilius omni gla-
dio Heb. iiij. B Secūdo exponit quid si-
gnificet via. Qui aūt secus viā id est. illi qui si-
gnificant̄ p semē cadēs secus viā. Vel sic. Qui
aūt secus viā sup. seminati sunt. Nā in corpali
bus tam semen seminat̄ qz ager. Similit̄ in spū
alibus pōt dici q seminat̄ verbū vt semen. semi-
minat̄ etiam auditor vt ager. Et iste sensus con
cordat cū verbis dñi Mat. xiij. vbi in expositio
ne hui⁹ pabole dicit. Qui aūt semiat⁹ est supra
petrosa zc. Sic hic. Qui secus viā. s. seminati
sunt. ꝯculcati ⁊ asportati a volucrib⁹. hi sūt qui
audiūt sed nō retinēt. quia deind̄ venit diabol⁹
⁊ tollit verbū de corde eoꝝ. quia facit illd̄ labi ex
memoria ne credētes salui fiant. quia sal⁹ est ex
fide Lu. vij. Fides tua saluā te fecit C Ter-
tio exponit quid significet petra. Nam qui su
pra petrā. Expone sicut prius. hi sūt qui cū au
dierint cū gaudio suscipiūt verbū. Hec enī sūt
pmordia diuini verbi gaudiū. s. mentis ⁊ exulta
tio. Et hi radices non habēt. Tres enī radices
sūt quib⁹ verbū dei in corde figit̄ firmū desideri
um. timor dñi. et fides. Causa aūt quare radices
nō habeant subdit̄. que est pporcionata cause p
uationis radicū in plantis. Plantatio enim in
stabilis ⁊ que sepe trāsplantat̄ radices fixas ha-
bere nequit. Similiter nec radicē spūalez habe
re pñt quos instabilitas spūs occupauit. iō sub
dit̄. Quia ad temp⁹ credūt et in tpe tentatiōis
recedūt. Multi enī sm Cirillū intrāt in eccl̄iaz
⁊ letanter audiūt diuina mysteria. sed ex leui vo
lūtate vt aūt egressi sūt ecclesiā obliuiscunt̄ sacra
rum disciplinarum. Et si fides christiana nō flu
ctuet pmanent. turbante vero psecutiōe pfugaz
habēt mentē quia fides eorū caret radice. Item
multi sm Gre. bone opationis initia pponunt
sed mox vt fatigari aduersitatib⁹ vel tentationi
bus cepint īchoata relinquūt. Item multi ad v̄
bum pdicatiōis semen castitatis in mente cōci
piunt p bonum ppositū. qd̄ si radices nō fixerīt
adueniente carnis tētatiōe labunt̄ in peccatuz
Item sm glo. Multi audientes disputationez
cōtra auariciā vel luxuriā. dicūt ꝯtemptores se
culi et castos hoīes eē beatos. Sz vbi spēs ꝯcu
piscibiles eoꝝ obtutib⁹ pñtant̄ mox recedit ab

eis q̄dq̄d boni cōceperint. Et hoc ī qz radices nō habēt. Tēptatiōe enī pbatur si verbuz dei radices fixerit. sicut impetu vētoz apparet si arbor sit bene radicata ¶ B Quarto exponit qd significent spine. Quod autē in spinis cecidit hi sūt qui audierūt. Tūc cōstrue. Et euntes .scz a loco p̄dicatiōis ad mūdana. suffocant a solicitudinib⁹ .que iportāt auarā acq̄sitionē. z diuitys .q̄ noiant auarā cōseruationē. z voluptatibus vite .q̄ importāt lasciuam z voluptuosaz fruitionem. Et habēt se hec tria p ordinem. qz p mū p̄ducit fm. Quia p solicitudies cōgregant diuitie Prouerb.x. ¶ Sanus robustoz z solicitoz diuitias parat. Et ecōtra egestatē opata est manꝰ remissa. vt dicit ibidē. Secūdū vero p̄ducit tertiū .s. diuitie voluptates Hiere.vj. Saturati z recalcitrati sūt atq; mechati. Sed Greg. dicit q diuitie p curā mentē op̄primūt z p affluētiam resoluunt. Et sic primū et tertiū causant a secundo. Et hec tria suffocāt semen fm eū dē Gre. Quia importunis cogitatiōib⁹ guttur mentis strangulant. z dum bonū desideriuz intrare ad coz non sinūt quasi aditū vitalis flatus vetant. ¶ Et nota q diuitie dicunt spine qz pū gūt aiaz in mundo z iudicio et inferno. In mūdo triplex est p̄ctura .scz laboris in acq̄sitōe. timoris i possessione z doloris in amissiōe. In iudicio etiā p̄gunt mentē q̄n dicet dñs auaris. Esurui z non dedistis mihi manducare. sitiui z non dedistis mihi bibere ¶ Mat.xxv. Iste punctureē sūt ita pe noſe q ipi auari quasi cupiāt nō eē. quia dicent montib⁹ cadite sup nos z collibus coopite nos Lu.xxiij. z Apoc.vj. In inferno etiā iste spine p̄gent aiam ppetuo cruciatu. ¶ E Quīto exponit quid significet bona terra. Quod aūt in terrā bonaz hi sūt qui in coꝛde bono .p naturā Gen.j. Vidit deꝰ cūcta que fecerat z erāt valde bona. z optimo .p grām Heb.xiij. Optimū est enī grā stabilire coꝛ ¶ Aliter. bonū ē coꝛ qō intendit audire verbū dei vt intelligat. optimū qō intēdit fm illud opari. Audiētes verbū .triplici aure supza dicta. cōtra eos qui etiaz nec aure coꝛpis illud dignant audire. Retinēt .i memoria. quia aliter nihil p̄desset sic nec cibꝰ rejectus Un Greg. Uerba dei que aure p̄cipitis mente retinete Cibus enī est sermo dei. et quasi acceptꝰ cibus stomacho languēte reiicit. qui audit⁹ sermo in ventre memorie nō tenet. Ex q̄squis alimēta nō tenet p̄fecto de eius vita desperat. Et ne ergo mortis p̄culū formidate si cibum scē exhortatiōis accipitis. sed vel ba vite z alimēta iusticie in memoria nō tenetis. Et fructū affert .alij centesimuz alij sexagesimū alij tricesimum. vt supplet in matthēo. In patiētia .idē vsq; ad finem expectādo. sicut agricola expectat fructuz terre patientē vsq; ad tēpus maturitatis. Unde Greg. Terra bona p patiētiā fructuz reddit. qa nulla sūt bona que agim⁹ si nō equanimit etiā primoz mala toleramus ¶ Et aduerte q terra bona habet p̄dicatiōes penitus op̄positas aliis in quibus cecidit semen. Qz enī hi audiētes vbuz retinēt ē cōtra eos qui sūt secus viaz. z venit diabolus et tollit verbū ō coꝛde eoz. Qz aūt fructū afferūt sanctaz .scz opationū est cōtra eos q sūt spine suffocātes dei verbū. Qz vo hoc facūt in patientia est cōtra eos qui supza petrā. qui ad tēpus credūt z in tpe temptatiōis recedūt. Rogem⁹ ergo dñm vt det nobis sic audire diuinū vbū vt fructū eterne vite cōsequamur.

¶ Sermo de eadē dominica. CXL

Exijt qui seminat semināre semen suū ¶ A Quia vt dicit btūs Aug⁹. in sermōe. Añ chri stia aduentū desertus fuit hic mūdus ab omi cultura fidei z amoꝛis dei. z pcōꝛuz spinis oblitus squalebat tanq̄z ager incultus. z penit⁹ nullam bonoꝛ opez fecūditatem attulerat. nullū hymbrem gratie spūalis excepat. Mirū. quia nullus agricola fuit in mūdo qui agrum hmōi desertum et squalidum excolere sufficeret. et qui semina opoꝛtūa haberet. Propter quod celestis agricola deus pater de quo ipe filiꝰ ait Joh.xv. Pater meus agricola est. misit filiuz suum. qui secum semina celestia afferret. z a grū istuz excoleret et seminaret. Et hoc ē quod dicit in themate assūpto. Exijt qui seminat seminare semē suum .In quibus quidē verbis tria innuuntur. Primū est seminatoꝛis vniuersalis causalitas .Exijt qui seminat seminare. Secūdū ipsi⁹ seminis spūalis vtilitas .Semen suū .Tertiuz ē agri varia dispositio z qualitas .Et dū semiat aliud cecidit ꝛc ¶ Circa p̄mum ē sciendū q deꝰ pater qui ex naturali fecūditate sua non potuit eē sine germine vt dicit Dion. Ab eterno seminauit in agro pectoꝛis sui germen verbi eterni z spūs sancti. quod moꝛ ita pfecte fructificauit q totam seminantis naturā sibi p oīa idemtitauit. Et hoc est germen dñi quod ē in magnificētia z gloꝛia Esa.uij. Nam germen illud ē equalis magnificentie et gloꝛie cū suo seminatoꝛe. et in eodem germine simul exoꝛta sūt semina oīm creaturarū quātū ad rōnes formales .scz ideas in verbo. Et p̄m hoc deus pater seminādo vbū suū seminauit et oēm creaturā. Et in hac semiatione pat nō exijt sed intus mānsit q emanatiō est

psonaꝝ sūt ab intra ⁊ manēt ūtra. Uñ pat nusq̄z legit exiuisse. Sed q̄ productio creaturaꝝ ⁊ opationes diuine circa creaturas sūt ab extra. q̄ spēaliter attribuunt filio. licet sint a tota trinitate. cū indiuisa sint opa trinitatis Joh.j. Oia p ipsū facta sūt. Ideo filio cōpetit exire. Tū rōne sue emanatiōis eternaliter a patre. Tū rōne assūptiōis humane nature tpaliter a matre. Tū etiā rōne sue opatōis circa creaturas ⁊ spēaliter circa hominē. Uñ ipe ait Joh.xvj. Exiui a patre ⁊ veni i mūdū. Be ipo ergo filio q̄ hoc ipsū a patre accepit q̄ seminet in mūdo apppriate dicit Exijt q̄ seminat seminare semen suū ¶ B Et ō hac vtraq̄z seminatiōe diuina etna. l. ⁊ tpali exponi pōt illud Ecc̄.xxiij. vbi sapiētia increata sic inq̄t Ego quasi trames aque immēse de fluuio Ubi dicit glo. Tropice inq̄t pater ē origo diuinitatis q̄ de patre gignit filius et pcedit spūssanctus q̄ p aquaꝝ signat. Unde Joh.vij. Flumina de vētre eius fluēt aque viue. Et Ecc̄.xv. Aqua sapiētie salutaris potauit illū. Dicit ergo filius trames q̄ deus de deo lumen de lumine. Sed dicit trames immēse aque scz spūssāctū p quātō p ipsuꝫ scz filiū quasi p tramitez pcedit spūssanctus. Et hic vterqz emanat originaliter de fluuio plenitudinis paterne. q̄ est fontana diuinitas ꝑm Bion y. Et hoc de ꝓma seminatiōe dei que ē eterna. Et sequit ō scōa Ecc̄.xxiij. Ego sicut aqueductus exiui de paradiso. Nā filius qui est sapiētia genita exiuit a paradiso celestis iocunditatis ⁊ exinanuit semetipm formā serui accipiēs Phil.ij vt p eū quasi p aqueductū semina celestia ⁊ iporum rigamina ad nos defluerēt. Uñ subdit ibi dez. s. Ecc̄.xxiij. Egrediar rigabo ortū plantationū ⁊ inebriabo pt̄us mei fructū Hoc ei ē bōi agricole vt p⁹ q̄z seminauit ⁊ plātauit. seminata ⁊ plātata rigz ⁊ inebriet vt sic bonos fructus ꝓducāt. Hortus plantationū est anima sancta. de qua Cañ. iiij. Hortus cōclusus est ⁊c. In hoc orto celestis agricola plantat varias plantulas virtutuz ⁊ seminat varia semina spūalū carismatū ⁊ celestiuz dōnoꝝ. Talis ortus fuit sancta cecilia. Be qua sanct⁹ vrbanus in oratione sic dixit. Bñe iesu christe seminator casti cōsilij. suscipe seminū fructus q̄s in cecilia seminasti. Huiusmodi aūt semina ⁊ plātulas noster seminator rigare non desinit imbrib⁹ celestiū grāz Deut.xxviij. Aperiet dominus thesauꝝ suū optimū vt pluuiaz tribuat terre sue tpe suo. Dicit etiā se inebriare part⁹ sui fructum. Fructus diuini part⁹ est vbertas deliciosa et diuina fecūditate in mente verbigena ifluxa. Hic fructus inebriat in cōtemplatione. Qui enī inebriant obliuionem et sensus alienationē patiunt. Tū ergo diuini ptus fructus in mēte deuota inebriat. q̄n p exuberantiā deliciaruz interna mens in obliuionē ducit mūdi et omnium creaturaꝝ. etiā sui ipsi⁹ ⁊ in cōtēplatione suspensa a seipa alienat. Sic inebriati fuerūt apli q̄n repleti sūt spūsco in die pentheocostes. de quibus dicebat. Quia musto pleni sūt Act̄.ij. ¶ C Circa ꝑm est notādum q̄ q̄ semen hoc loco vt ipe magister veritatis exponit est verbum dei. verbū aūt dei cōsiderat duplicit vel tripliciter. Uno mō vt est exteri⁹ a ꝓdicatore platuz. Alio mō vt est interi⁹ a deo inspiratū. Tertio modo vt est mente tenus ab aīa meditatū. Et qualiter cūq̄z accipiat semp est a ꝓmario seminatore et ē semen dei. Uñ nō dicit absolute semen sz addit suū. Huiꝰ aūt seminis scz verbi dei vtilitas colligit ex nouē effectib⁹ salubrib⁹ ꝑm cōuenientiā cuiuslibet stat⁹ ¶ Primo ergo verbuz dei habet vim cōtritiuam. q̄ corda obstinata in pctis frangit ⁊ cōterit Hiere.xxiij. Nōne ýba mea q̄ ignis ardēs ⁊ q̄ malleus cōterens petrā. Q̄ q̄nti indurati peccatores ex ꝓdicatiōe verbi dei sūt cōtriti et cōuersi. Exemplū de publicano Matheo Matth.ix. Itē de omnib⁹ qui erāt cū Cornelio gentilib⁹ in cesaria qui ad ꝓdicationez petri cōuersi sūt Act̄.x. ¶ Secūdo habz vim sanatiuaz. q̄ aīam peccatis morbidā sanat. ps. Misit verbū suū ⁊ sanauit eos. Et hoc quātū ad defectus culpabiles citra mortales. q̄ in peccatis mortalib⁹ existētes nō morbidi sed mortui censent. Tertio habet vim viuificatiuā quātum ad iacētes in peccatis mortalib⁹ q̄s suscitat ad vitam gratie. Uñ Bern̄. Si mortuus in peccatis fueris viues si vocez filij dei audieris. Q̄d alludit ei q̄d dicit Joh.v. Uenit hora et nūc ē quando mortui audient vocē filij dei ⁊ q̄ audierīt viuent. Et hi tres effect⁹ respiciūt statū peccatorū quertendoz ¶ B Quarto verbū dei habet vim cōfortatiuā ⁊ refectiuam quia aīam reficit. Uñ panis aīe dicit Mat.iiij. Non in solo pane viuit homo. sed in oī verbo q̄d ꝓcedit de ore dei Uñ Greg̃. Plus ē pabulo verbi dei victuram in ꝑpetuū mentē reficere q̄z ventrē morture carnis terreno satiare. ¶ Quinto habet vim liquefactiuā q̄ mentē rigidā et aridā in deuotionez resoluit. Sepe enī boni hoīes frigidi sūt et indeuoti. qui audiēdo verbū dei liquescūt. ps. Emittet verbū suū ⁊ liquefaciet ea. Quod expta spōsa in Cañ. ait Cañ.v. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. ¶ Sexto habet vim defensiuam cōtra hostiles insultus. Est enī q̄ gladius aīe ꝑm ap̄lm Ephe.vj. Ubi dicit sumite scutū fidei ⁊ gladiuz spūs quod est verbuz dei. Bibl

enī est quod hora tentatiōis ita hostes repellat sicut verbū dei. Per hoc enī quasi cum gladio hostem a se fugat. Unde ipe saluator cuz tēptaret a diabolo hmōi gladio vsus est. cuilibz tēptatiōni verba sacre scripture obiciendo dicit. Scriptū est. Non in solo pane viuit homo ꝛc. Mat. iij. Et iterum. Scriptum est. Non temptabis dñm deū tuū. Et iterꝝ. Scriptū est. Dominum deū tuū adorabis et illi soli seruies. Unde Ber. Accipe gladiū spūs quod est verbū dei et in eo facile triū phabis. Et hi tres effectꝰ respicūt pententes et pficiētes qui indigent in bono cepto cōfortari ad deuotionē excitari et cōtra tēptationis insultus armari. Ipi enī fortiores sustinent impugnatiōes hostis. qz peccatores nō oportz temptari. quia ipi plerūqz tēptatiōes pueniunt un peccando. Perfecti etiā nō multū temptant quia hostem supauerunt. Sed medij totum sustinent cōflictum. E Septimo verbū dei habet vim sursum tractiuā. qz mentē ab affectu terrenoꝝ sursū trahit ad amorē supnoꝝ. Unde sponsa in Cāt. cū diriſſet. Oleū effusum nomen tuum. Nomen quippe spōsi vt oleum effusum. est verbuz dei menti dulciter infusum. Subdit. Trahe me post te ꝛc. Cant. j. De hoc in ps. Vox dñi pparātis ceruos. Ceruꝰ saltat et ad fontem aque sitit. Per quē intelligit deuota aīa que saltat eleuādo se a sordibus et a ruinis terrenorum et sitit desiderio celestiū gaudioꝝ. Et signanter dicit pparātis ceruos. quia vox dñi. i. verbuz dei aīam sitibundā ad hunc saltū disponit et preparat. Talis ceruꝰ fuit ille qui dicebat Job. j. Cupio dissolui et ee cū christo. Et Augꝰ. in libro meditationū. Felix inquit aīa que terreno resoluta corpe libera celū petit. Qñ videbo deuz meum quē sitit aīa mea. quādo videbo eum in terra viuentium. Videri nō pōt a mortalibus oculꝭ. Quid faciam miser ego graui cōpede mortalitatis mee afflictus. Quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiscā. nihil mihi taz dulce qz cum dño meo ee F Octauo habz vim penetratiuam quia penetrat mētē vsqz ad diuisionē anime et spūs Heb. iiij. Uiuꝰ ē sermo dei et efficax penetrabilior omni gladio ancipiti ptingens vsqz ad diuisionē aīe et spūs. Et hec ē valde mirabilis diuisio et multo mirabilior qz corpis et aīe diuisio. Qualiter aūt fiat hec diuisio pulcre declarat autor de spū et aīa dicēs sic. Nihil in creaturis hac diuisiōe mirabiliꝰ cernitur. vbi illud quod essentialiter vnū est atqz īdiuisū in seipo quadam pticipatiōe diuidit. Nec enī in homīe vno alia est essentia eius spūs atqz alia essentia eius aīa. sed vna eadē substātia simplicis nature. Nō enim in hoc gemino vocabulo gemina substātia intelligit. sed ad distinctionem ponit gemina via eiusdē substātie. Una superior p spūm. alia inferior p aīam designat. In hac itaqz diuisiōe anima et quod aīale est īimo remanet. Spūs aūt et qđ spūale est ad summa euolat ab infimis diuidit vt ad sūma eleuet. ab aīa scinditur vt deo iūgat. qūo qui adheret deo spūs vnꝰ est. Felix diuisio. mirabilis sepatio vbi quod corpulentū ē et qđ fetulentū deorsū remanet. quod spūale et subtile vsqz ad speculationē diuine glorie sublimat. et in eandē imaginez trāsformat. ps inferior cōponit ad sūmā pacē et trāquillitatem cū ps superior sublimatur ad gloriaz et locupletatem. Hec ille. Et similē sententiā dicit Richardus. G Nono habet vim illuminatiuā. Et hoc est tertiū quod requirit ad cōtēplationem. Qñ enim mens fuerit sursum tracta et spūs diuisus ab aīa. tūc spūs ne in nubilo pprij luminis oberret indiget illuminari lumine altiori qđ fit p verbum dei. Quo lumine illustratꝰ fuit ppheta qui dicebat. lucerna pedibus meis verbum tuū ꝛc. Uerbū enī dei est lucerna lucēs pedibꝰ aīe. Pedes aūt aīe sūt vt dicit vercellen. super cantica. intellectꝰ et affectus. qz his anima gradit et aliqualiter attingit eterna. Unde cōmentator Dion yſij bu go sup. vij. āgelice hierarchie dicit q mentes celestes ad interiora intendēres cognitiōe et dilectione accedūt. et prime fūt deo ꝑm excellentissimā collocatiōez quā habēt iuxta deum. His ergo pedibus verbū dei est lucerna lucens et ardens. lucēs et illuminans intellectū ardens et accēdens affectum. Et idem verbū est lumen semitis artissimis itineribus qbus mens vtcūqz p cōtemplationem attingit lumen claritatis eterne.

¶ Subsermo de eadem dominica.

CXLI

Et duz seminat. Aliud cecidit ꝛc. A Tertiū pncipale innuit scz agri seminādi varia dispositio et qualitas. Circa quod sciendū q quatuor sūt genera hoīm qui ptinue currūt ad pdicatiōes. quoꝝ tñ tria genera nunqz pficiūt ad perfectum sz soli quarti puenire pñt ad pfectionis fructū. Primi sūt mūdanis cōuersationib⁹ implicati. Qui intelligunt pillos q secus viam vbi est cōmunis transitus hominū. Talibꝰ enī semen difficulter pficit ad pfectū. Quia vt dicit Hugo. sup leuit. omel. xj. Quādiu quis pmixtꝰ est turbis et in multitudine fluctuantiū voluta

tur. nec vacat soli deo nec segregatus ē a vulgo nō pōt eē sanctus. vita enim cōtemplatiua ⁊ tumultus secularis nō se cōpatiunt simul. Sicut nec lux et tenebre possunt eē sit in eodē hemispherio. Sicut etiam puerbialiter dicit. Q̄z non est bonū citharizare in molendino. Vñ dñs de aīa cōtemplari volenti dicit p ppbetaz Osee.ij. Ducam eam in solitudinē ⁊ ibi loquar ad cor eius. Non dicit ducā ad theatrū vel ad plateā cōmunem sz ait in solitudinē que est apta cōtemplationi. Vñ illa scā aīa dauid ad volatū cōtēplationis aspirans cum dixisset in ps. luj. Quis dabit mihi pēnas sicut colū be ⁊ volabo ⁊ requescā sz in contemplatione. mox adiecit diuino istructu edocta Ecce elongaui fugiens. ⁊ mansi in solitudine. Et hoc ipe dauid ad hrām in seipō iplet uit cum fugeret a facie saul. j. Reg. xix. Sic fecit paulus p̄mus heremita Sic anthoni⁹ ⁊ multi alij heremite et anachorete ¶ Sed sciēdū q̄ hmōi elongatio non oportz vt semp sit corpe sed sufficit q̄ mente. licet difficile sit corpe cōuinctū esse hominibus et mente elōgatū. Quia vt dicit Aug⁹. de singularitate clericor. Nimi⁹ voluptatib⁹ stimulat qui nō ē vbi ē frequētia voluptatuz. Vbi tñ hoc inuenit q̄ quis inē mūdanos viuēs mēte elōgat⁹ sit ab eis maioris pfectōnis ē Q̄z aūt sufficiat elongatio mentalis oñdit Gre. exponens vbū. ps. pallegatū. Ecce elōgaui fugiens. Vbi sic dicit. Et ponit in glo. Fugiēs se elongat qui a turba desideriorz terrenorz in altā dei cōtemplationem se subleuat. ⁊ talis manet in solitudine mentis. vbi null⁹ est cū eo nisi deus. vbi quies. manet enim in solitudine qui pseuerat in remota mentis intentiōe. Sz p oppositū elongatio localis nō sufficit absq̄z mentali. Vñ Greg. in moral. exponēs illud Job. xxxix. Cui dedi in solitudine domum. sic ait. Qui corpe remotus viuit sz tumultibus cōuersationis humane terrenorz desideriorum cogitatiōe se interserit. nō est in solitudine Sed si aliq̄s pretmaī corpaliter tplārib⁹ turbis ⁊ tñ nullos secularium tumult⁹ patiat̄ non est in vrbe. Qui ergo nec corpe nec mente a secularib⁹ tumultibus se elongāt in eis nequaq̄z pficit semē verbi dei. q̄ cōculcat̄ ab hoīb⁹. i. a strepitu humane cōuersationis. ⁊ comedit̄ a volucrib⁹ celi. i. a vane curiosis qui ad plausū hominuz multa subtilia ⁊ sōlimia que in p̄dicatione audierūt in ore suo pertractāt loquētes magnalia que ad nullū fructū spūalem cōuertūt et trajciunt retorquentes ea ad vsum sue vanitatis ⁊ laudis hoīm. ac p hoc semen verbi dei in eis depdit̄ ⁊ corruptum quasi p̄ cessum emittit̄. De quibus dicit aplus .ij. Cor.ij. Non sumus sicut plurimi adulterātes verbum dei. id est falsa admiscētes ⁊ p voluptate non p prole p̄dicātes vt dicit glo. ¶ Secundi sūt ppij sensus ptinacia obstinati. Quib̄ intelligunt p illos qui supra petram. Sunt enim nōnulli q̄ et si libent̄ et delectabiliter p̄dicatiōes audiant. in tantū sunt in suo sensu ⁊ ppria voluntate obstinati. q̄ audita cor dicit⁹ recipe neq̄unt. Et tales sunt inter dū bonum ppositū cōcipiāt fructū tñ boni opis non attingunt. Cui⁹ duplex est causa. Prima est animi obstinatio q̄ est fm Bern̄. Q̄n quis ppe inberet volūtati. ⁊ finem aliq̄ē humanum intentione sua sibi cōstituit. quē ita figit animo. q̄ p nullam p̄dicationez vel dissuasionem ab eo pōt auelli. Vñ Bern̄. ptractans illud ps. lxxxx. Sup aspidem ⁊ basiliscuz sic ait. Obstinatio est summa quedam religiōis subuersio ⁊ vere venenuz insanabile. Quid obstinatum incātantis vox quid sermo faciet p̄dicantis. Quidq̄d moneas ait ille. Ego q̄ posſū posſuz. ⁊ non vltra q̄z possum Et est simile puerbium quod vulgariter dicitur Agne agne dic̄ lupus. Talibus obstinatis et inpsuasibilib⁹ exprobrat veritas Matth. xj. vbi dicit Cui similez estimabo generationez istā. Similis est pueris sedentibus in foro q̄ acclamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis. lamētauimus ⁊ nō planxistis. Et hec causa sz obstinatio innuit̄ p duriciam petre. supra quā quidquid seminatur arescit. quia non habet humorem scilicet gratie. Nazim Bernhardū in quodam sermone. Ita inefficax est sermo in corde obstinati q̄ nulla ad eum penetrare valeat benivolentia monitoris. Alia causa quare in istis semen verbi dei non fructificat est carentia spiritus scripture. quod innuitur in eo q̄ veritas autde talibus [Et hi radices non habēt] Radix seminis verbi dī est spiritus cui⁹ libet scripture ex qua sumitur huiusmodi verbum dei. Quicunq̄z enim audit aliquod verbum et non habz radicem scilicet spiritum eius scripture ex qua sūptuz est sine fructu manet. Unde Bernhardus ad fratres Carthusiēses in epistola sic ait. Quo spiritu scripture facte sunt eo legi et audiri desiderant et intelligi. Nunq̄z enim ingredieris in sensum pauli. donec vsu bone intentionis in lectione eius et studio assidue meditationis spiritum. ī. habueris. Quando ergo semen radicem non figit estuante sole sz tēptationis mox arescit vt dicitur Matthei. xiij. ¶ Tertij sunt vicios̄ pūctionib⁹ ⁊ noxijs cogitatiōibus istigati. Qui intelliguntur p eos qui inter spinas. Vñ de talibus Esa. cū de destructiōe babilonis

loquereť ait Esa.xxxviij. Orient in domib⁹ ei⁹ spi ne ⁊ vrtice. Sup quo verbo dicit Greg.i mora. Quid p spinas nisi vicior pctiones. Quid p vrticas nisi prurit⁹ cogitationū accipimus. In domibus babilonis spine ⁊ vrtice pullulāt. qa in cōfusione mētis repbe desideria cogitationū surgūt que exasperāt ⁊ opeṛ peccata q̄ pūgunt. Et in talib⁹ mentib⁹ semen verbi dei pficere nō pōt ad pfectū. sed cuz ozuri cepit suffocať. Unde Prouerb.x. Dulce morētes.i. cogitatiões vage et volatiles pdūt suauitatē vnguēti.i. fructuz spūalē verbi dei Unde in Coll. patṛ abbas isaac fratrib⁹ pcūctantibus qualit bō possit ad spūalem vitā puenire Rñdit. Dui⁹ inq̄t theorie qua ad spūalē pfectionē possum⁹ cōscēdere bec formula nobis a senioṛb⁹ tradita ē. Q; nullus ad iugē dei meditationē poterit puenire nisi expulsa cogitationū varietate. ab oībus coṛporalib⁹ curis ⁊ solicitudinib⁹ fuerit absolut⁹.

Hūt aūt hmōi cogitatiões ⁊ vicioṛ punctiones que magis piculose mentē ad altiora tendētem impediūt triplici genere. Hemp enī cogitationes ⁊ affectiões nostre sūt circa aliq̄d bonuz saltem nobis apparēs. Quātūcūq; enī materia aliqua cogitatiōis sit mala. bō tñ de ea cogitādo fingit sibi de ea aliquā spēz bom. Aut igit hmōi cogitatiões versant circa bonū honoṛabile. aut circa bonū vtile. aut circa bonū delectabile. Si circa bonū honoṛabile vt cū qs nimis solicit⁹ ē de honoṛib⁹. ⁊ circa boc cogitando occupat mētem suā. boc ptinet ad supbiā. ⁊ in talib⁹ semen verbū dei conceptuz et oṛtū suffocať nec puenit ad fructū. Cui⁹ exemplū est in ṗmo angelo q̄ q; ppriā excellentiā indebite ambiuit. Jō semē bñdictiōis ⁊ cōfirmatiōis sue in eo suffocatū fuit. Habuit enī ipe angel⁹ etiā in sua natura semē sue cōfirmationis. p quāto natura pure spūal' est que ppter simplicitatē semel tantū vertibilis est. q; totā se cōuertit ad id qđ elegit. Putauit enī se ṗma facie cōuertisse ad deū. ⁊ boc in eo semen cōfirmatiōis ⁊ bñdictiōis fuit. qđ p spinā superbie suffocatuz est Esa.xiij. Quō cecidisti lucifer q̄ mane oṛiebaris. Eadē patz exēplum in ṗmis parētib⁹. q̄ q; diuinuz bonoṛē indebite appetierūt dicto eis. Eritis sicut di. semen verbi dei qđ ab eo audierānt suffocatū fuit. Suscepe rant q̄ ipe ex ipo oṛe diuino semen bñdictionis. Gen.j. Ubi sic scribit. Benedixitq; illis ⁊ ait Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram ⁊ subijcite eam ⁊ dñamini piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ vniuersis aiantibus que mouent super terram. Et iterū. Ecce dedi vobis oēm herbaz afferentē semen sup terraz ⁊ vniuersa ligna q̄ habēt in semetipis sementē generis sui. vt sint vobis i escā ⁊c. Et iteṛ. Ex omni ligno paradisi comede. ō ligno aūt scie boni ⁊ mali ne comedas ⁊c. Qualiter aūt p spinam superbie hmōi semina suffocata sint in eis ⁊ consequēter in nobis oib⁹. plus q̄tidie in nostris calamitatibus exprimur q̄z in coṛdicibus legimus. Non enī dñamur piscib⁹ volatilibus ⁊ bestijs multis. imo ipoṛ plura sua ferocitate nos infestāt. Item herbe ⁊ arboṛes non vsq̄q̄z nobis fructificant ex semetipis sz ex magnis laboṛibus nostris. Item de fructib⁹ lignoṛum paradisi nunq̄z gustauim⁹. sed cū vituperio in ṗmis parentib⁹ de ipo paradiso expulsi sum⁹. Nec immerito. quia enī semen verbi dei in eis suffocatū fuit. dignū erat vt semina oīm virētū nobis suffocarent

Si aūt hmōi cogitationes versant circa bonū vtile vt sūt bona temporalia. circa que plerūq; anim⁹ bois occupať hoc ptinet ad auariciā. Et qualiter bec spina semen verbi dei suffocet. patz exēplū in giezi. q̄ licz frequenter multa bona verba a pphēta beliseo audierit. p spinā tñ auaricie semen in eo suffocatum est. Unde et lepra Naaman et adbesit. iiij. Reg.v. Item patz exemplum de ananta ⁊ saphira Act.v. Qui licet frequent audissent pdicationes apl'oṛ. spinis tñ lucri talis semē in eis apostolicū suffocatum fuit. Nam quia ptē de pcio agroṛum sibi reseruabant. cadentes subitanee mortui expirabant. Ad idem est exemplū de duobus discipulis beati Johānis euāgeliste. qui licet multa salubria dei verba a beato iohanne audirent. videtes tamē seruos suos locupletes ⁊ gloriosos incedere ingemuerūt et semen dei in eis suffocatum est. quod beat⁹ Johānes in coṛdib⁹ seminauerat.

Si vero versant circa bonum delectabile. vt sūt delectabilia carnis et maxime de venereis. boc pertinet ad luxuriam. Et bec est spina multum acute pungens. Ita q̄ etiam ferreas mentes domat. ⁊ crudelioṛ est gladio vt dicit Hieronimus. Unde etiam dicit Hugo. Q; venus est illecebroṛa voluptas. adulterina iocunditas que mel habet in oṛe. fel in coṛde. aculeum in doṛso. Qualiter autem bec spina multa semina virtutum in multis et magnis viris suffocauerit. ad boc vna sufficiat autoritas Innocentij de vilitate condiciōis bumane. qui sic dicit. Hec scilicet luxuria omnem etatem coṛrumpit. omnem sexum confundit. omnem oṛdinem soluit. omnem gradum pueritit. Quis eius mltiplices species numerare valeat. Hec enim penthapolim cū adiacēte regione subuertit. Sichem cū populo iteremit. Hec filios iude pcussit Judeū ⁊ madianitē pugio-

ne trāsfodit. Tribū beniamyn p vxore leuite de/
bellauit. Filios belij sacerdotis ībello pstrauit.
Hec vriā occidit. amon interfecit. plurimos la
pidauit. ruben maledixit. sampsonē seduxit. sa/
lomonē puertit. Uerū est ergo q legit. Propt
spēm mulieris multi pierūt. Hec ille. ¶ Predi
cta aūt tria spinaꝝ genera exp̄mit. veritas i pīti
euangelio cū dicit. Quod aūt inter spinas ceci
dit hi sūt q audierūt et a solicitudinib⁹ .s. bono
rum quo ad p̄mū. et diuitijs quo ad secūduꝫ
et voluptatib⁹ vite quo ad tertiū. suffocant
ꝛ nō referūt fructū scz pfectionis spūalis. Felix
illa aīa que ab omibus his spinis manet illesa.
De qua vere dicit illud cāticoꝝ .ij. Sicut lilium
inter spinas ꝛc. ¶ Quarti sūt bonis op⁹
exercitati qui intelligunt p terrā bonā. Un dicit
Et aliud cecidit in terrā bonam ꝛ ortum fecit
fructū cētuplū. Terrā bonā .i. mentē bonis ope/
ribus cultā ꝛ spūalib⁹ carismatib⁹ imp̄iguataꝝ
In tali eni mente semen verbi dei bñ fructificat.
Sicut eni dicit in collatiōib⁹ patꝝ collatiōe Ne
steronis abbatis. Spūalis scīa que tantū perfe
ctis dat. nō studio lectionis nec alioꝝ docentū
vbis. scz p̄phioꝝ actuū virtute p⁹ multoꝝ laboꝝū
stipēdia acq̄rit. Nō eni vt ibidē dicit a meditati
one legis scz de fructu opm sciam et intelligentiā
acq̄rētes dicūt cū ps. Ad mādatis tuis p me. .s. p⁹
impletis intelleri. In talib⁹ aūt mētib⁹ semē ver
bi dei facit centuplū fructū. p quē intelligit omi/
moda pfectio attingibilis in hac vita. Qr denari
us p̄ceptoꝝ reductus in denariū cōsilioꝝ. pficit
centenarū spūaliū pfectionū. Uel qua i Mat
theo ponit triplex fruct⁹ .s. tricesim⁹ .sexagesim⁹
ꝛ centesim⁹. Prim⁹ pōt eē actiuoꝝ. Secundus
cōtemplatiuoꝝ. Tert⁹ in vtroqꝫ vicissim exer/
citatoꝝ sicut fuit moyses q nūc ascēdebat in mō
tem ad dominum nunc vero descēdebat de mō
te ad pplm Exod .xix. Et in hoc fructu centesimo
sancti viri sp pficiūt donec puenīt ad millena/
rū btōꝝ. Ad quē nos pducat de⁹ deoꝝ Amen.

¶ Expositio euangelij dominice in qui
quagesima. CXLII

Assumpsit iesus duodecim discipulos su/
os secreto. et ait illis. Ec
ce ascēdim⁹ hierosolimā
et cōsūmabuntur omia
que scripta sunt per prophetas de filio
hois. Quia p p̄sciētiā futuroꝝ maloꝝ munū/
tur hoīes ad faciū⁹ ea sustinendū dicente beato
Greg. Ad im⁹ eni iacula ferūt q̄ puidentur. Et
nos tolerabilius mūdi mala suscipim⁹. si cōtra
h⁹ p p̄sciē clipeū munimur. Preuidens ergo sal
uator vt dicit Theophil⁹ ex passiōe sua aīos di/
scipuloꝝ pturbandos. eis longe añ ꝛ passionis
sue penā ꝛ resurrectiōis sue gloriaꝫ p̄dixit. Et vt
fidē verboꝝ facto astrueret mox coꝝā eis cecum
illuminauit. Et de hoc est materia p̄ntis euā ge/
lij. Quod habet tres ptes. In p̄ma saluator p̄di
cit generaliter nostre redēptiōis mysteriū. In se
cūda manifestat spēaliter passiōis sue ordinem
ꝛ modū. Ibi. Tradetur eni gentib⁹. In tertia
p̄cedit actualiter ad miraculū. Ibi. factū ē aūt
¶ Circa p̄muꝫ duo facit. Primo discipu/
los assūpsit et hoc secreto vt ait Matth .xx. Nō
enim oportebat hunc sermonē pluribus diuul/
gari ne turbarent vt dicit Titus. Assumpsit āt
duodecim quos spēaliter elegerat in apostolos
quibus omnia secreta reuelauit Joh .xv. Vos
aūt dixi amicos quia omia que audiui a patre
meo nota feci vobis. Secundo eis secretū pan/
dit. Et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolymam
Ad īrām de trāsiordane venīēs ibat hierosoly/
mam ascēdens montana. Et cōsūmabunt oīa
que scripta sūt p pphetas de filio hom̄is. Pro
phete eni p̄dixerāt christi mortē ꝛ resurrectionē.
Unde .j. Det .j. Preuūciātes eas que in christo
sūt passiōes ꝛ posteriores glorias. Que oportu
it cōsūmari. Quia nec iota vnū nec vnus ap̄ex
p̄terbit de lege. donec omnia fiant Matth .v.
¶ Et nota q̄ iā impleta erat scriptura pphetā/
rum de christi incarnatiōe. de natuitate. de p̄di
catione euāgelij ꝛ de miraculis Soluꝫ restabat
impleri mysteriū passionis. Quo facto omnes
scripture de ip̄o cōsūmate fuerūt. Un cum ip̄se
accepisset in cruce acetū dixit. Consummatū est
Joh .xix. ¶ Et attende q̄ in verbis istis explicat
passionem suā quo ad ser. Primo quo ad p̄pin
quitatem. Unde dicit. Ecce quasi in p̄nti. Se
cūdo quo ad p̄nitatem. Un de dicit. Ascēdim⁹
scz prone et sponte. cuꝫ tamē sciret se ire ad mor/
tem. Unde Mar .x. dicitur. Erant in via ascen/
tes hierosolymam. ꝛ p̄cedebat illos iesus. et stu/
pebant. ꝛ sequētes timebant. discipuli .s. quia sic
voluntarie p̄ibat ad mortem. Finis enim om/
nū terribilium est mors. Tertio quo ad locum
Unde dicit. hierosolymam que est loc⁹ sicut
typici ita ꝛ veri sacrificij. Quarto quo ad plenī/
tudinem passionis. Unde dicit. Et p̄sūmabunt
omnia. Quinto quo ad veritatē scripture. Ei⁹
eni passio verificauit scripturas pp̄haꝝ Un dic
q̄ scripta sūt Sexto q̄ ad naturā passibilē Un
dicit. de filio hois. Scom eā ei naturā q̄ ē filij
hois p̄ueniebat sibi pati ¶ Notādū āt q
christ⁹ passionem suā et mortē plīes discipulis

suis predixit. Primo Matth.xvj.postq̃z petr⁹ confessus fuit eum esse filium dei. Secõ Mat. xvij.postq̃z trãsfiguratꝰ est in monte Tertio ibi dẽ.postq̃z curauit lunaticũ. Quarto ĩ pũti euãgelio Lu.xviij.z Mat.xx.z Mar.x.z Mat.xxvj Scitis quia pꝰ biduũ pasca fiet z filiꝰ hois tradet vt crucifigat. Nota etiã q̃ sepe passionez suã pdixit ppter q̃nqz. Primo vt colloquendo cũ charissimis amicis suis reuelaret illis secreta mentis sue. Prouerb.xxv. Causam tuam tracta cũ amico tuo.z secretũ extranco ne reueles. Secũdo vt mortis christi iugit haberet memoria z meditatio. Nã ꝑm Chryso. Omnis salus hoĩm in morte christi posita ẽ. Vñ facile non debet labi a memoria Treñ.iij. Memoria memor ero.z tabescet in me aĩa mea. Tertio ꝑm Gre.vt nõ dubitarẽt euz resurrectuꝝ sicut pdixerat cũ vidrẽt ea que de passiõe sua pdixerat impleta. Trũq̃z enĩ pdixerat tam mortẽ q̃z resurrectionẽ. Quarto ꝑm Cirillũ vt ipi scirent quoniã passionẽ pnouit z spontaneus ad eam accessit.ne dicerẽt qualiter in manꝰ hostiũ icidit q̃ nos pmittebat saluare. Quinto ꝑm Theophilũ vt eẽnt testes q volũtarie z scientꝰ pateret. vtpote q̃ pnouit mortẽ z potuisset fugere Act. xij. Qui simul ascẽderũt cũ eo de galilea in hierusalẽ.vsq̃z nũc sũt testes eius ad plebẽ. Sexto ꝑm Hiero.vt ignominiaz crucis fortꝰ sustineret. Nã tribulatio pcognita z expectata leuior inuenit.q̃z si repẽtine venisset vt supra in pncipio buiꝰ euãgelij dictũ est.

Secũda pars expositionis euangelij

CXLIII

Tradetur enĩz gentib⁹ et illudetur.et flagellabitur et cõspuetur.postquã flagellauerint occident eũ.et die tertia resurget.Et ipsi nihil horũ intellexerunt. Et erat verbũ istud absconditũ ab eis et nõ intelligebant que dicebãtur. Hic specialiter manifestat sue passiõis ordinem z modũ. Et duo facit. Quia primo explicat q̃ ventura erãt sup eũ que sũt sex.quoꝝ q̃nqz sũt ignominiosa sextũ aũt gloriosũ Primuz est qz tradet gẽtib⁹ Quõipletũ ẽ cũ traditꝰ fuit pilato ꝑsidi a pncipib⁹ iudeoꝝ vinctus z iudicatus Luc.xxiij. Mat.xxvij. Joh.xviij. Gẽs tua et pontifices tradiderũt te mihi. Nota q̃ christꝰ traditꝰ fuit a deo z ab hoĩb⁹ ſz valõ differẽt imo oppositõ. Nã pmo tradidit eũ deꝰ pat. nõ ꝓpter suũ cõmodũ ſz ppter generis humani vtilitatẽ Ro.viij. Proprio filio suo nõ pepercit deꝰ ſz pro nobis oĩb⁹ tradidit illũ. Ecõtra tradidit eũ iudas ppt suũ cõmodũ pncipib⁹ sacerdotum. Mat.xxvj. Quid vultis mihi dare et ego vobis eũ tradam. Itẽ traditꝰ fuit a spũscõ ex sua benignitate ad nostrã emẽdationẽ Heb.ix. Per spiritũ sanctũ semetipm obtulit immaculatuz deo z emũdauit cõsciẽtiã nostraz ab opib⁹ mortuis ad seruiẽdũ deo viuẽti Ecõtra pncipes sacerdotũ tradiderũt eũ ligatũ poncio pilato ꝑsidi.non quidẽ affectu benigno sed ppter odiũ z inuidiaz vt supra. Itẽ tradidit tpe christꝰ filiꝰ dei semetipsum.vt diuinũ bñplacitum adimpleret. Eph.v. Tradidit semetipm pro nobis oblationẽ z hostiã deo in odorẽ suauitatis. Vñ Joh.vj. Descendi de celo nõ vt faciã volũtatẽ meã ſz volũtatẽ eiꝰ qui misit me. Ecõtra pilatus tradidit eũ crucifigendũ.nõ vt impleret beneplacitũ diuine volũtatis.ſz vt satis faceret puerse volũtati iudeoꝝ. Lu.xxij. Jesũ flagellatũ tradidit volũtati iudeorum. Vñ Abdias dicit. Pax viri federis tui illuserũt tibi.z inualuerunt aduersum te viri pacis tue. Et nota q̃ christus est illusus quattuor modis z locis. Primo illuserũt ei⁹ sapientie. z hoc in domo cayphe vt legit Luc.xxij. Vñ ministri pontificũ illudebãt ei.et velabant faciem eius z pcutiebant dicentes. Prophetiza christe q̃s ẽ q te pcussit. Secundo illuserunt eiꝰ innocentie et mansuetudini.z hoc in domo herodis Lu.xxiij Spreuit autẽ illum herodes cum exercitu suo z illusit indutũ veste alba z remisit ad pilatum. Tertio illuserunt eius regie maiestati. z hoc in domo pilati.quãdo ad modũ regis induerunt eum purpura z coronam spineam et imposuerunt z sceptrum regale harundinẽ videlicet deferũt in dextera eius z genuflexo ante illuz illudebãt ei dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ Matthei.xxvij Quarto illuserũt eius virtuti z omnipotentie. et hoc in crucis patibulo.quãdo impperabant ei quomõ alios saluasset seipm autẽ saluare nõ posset Matth.xxvij. Sequit Et flagellabit Et nota q̃ christus flagellatus fuit q̃drupliciter. Primo in corde de timore et fuga ac pꝛsecutiõe discipulorũ Ecc.xxij. Quis supponit i cogitatu meo flagella. Secũdo colaphis in facie Matth.xxvj. Colaphis eum ceciderũt Tertio harundine sup capite Matth.xxvij. Acceperunt harundinẽ z pcutiebant caput eiꝰ. Quarto plagis in toto corpore Johannis.xix. Tũc apprehendit pilatus iesuz et flagellauit eũ. Moraliter nota q̃ sicut dicitur ad Hebre.xij. Flagellat autem deus omnem filium quẽ recipit. Vnde flagellauit. id est.flagellari pmisit etiam hũc

filiū suū vnigenitū quē recipit in vnitate perso/ ne. Similiter et alios filios suos adoptiuos ad huc hodie flagellat aut flagellari pmittit. q̄s re/ cipit in vnitate gratie. Vñ paul⁹ glat. ij. Cor. xj dicēs. Ter virgis cesus sū. ¶ B Sequit. Et cōspuer. Vbi nota q illa gloriosa facies christi bis legit cōsputa. Primo a iudeis in atrio pon tificis ¶ Mat. xxvj. Tūc expuerūt in faciem eius Secūdo a milit⁹ in ptorio pīdis ¶ Mat. xxvij Et expuētes in eū acceperūt arūdinē ꝛc. ¶ Et se quit. Postq̄z flagellauerint occidēt eum. Et in hoc iudei peiores fuerūt pilato. q̄ eū flagellatū voluit dimittere Joh. xix. Sed iudei noluerūt q̄ escere donec occideret. ¶ De pdictis q̄nq̄z dic̄ btūs Bern. Heu frēs charissimi libertas capti/ uorū tradit. gloria angelor illudit. dñs oīm fla/ gellat. speculū sine macula et candor lucis eine ¶ spuit ꝛ vita hoīm occidit. ¶ E ¶ Mystice do/ min⁹ tradit a symoniacis ¶ Mat. xxvj. Quid vul tis mihi dare ꝛ ego vobis eum tradā. Item illudit ab hypocritis. de q̄b⁹. ij. Pet. iij. In nouissimis dieb⁹ veniēt illusores iuxta ppias cōcupiscen/ tias. Item flagellat a tiranis. ps. Et fui flagellat⁹ tota die. Item cōspuit a blasphemis Job. xxx. Faci em meā cōspuere nō verent. Item occidit ab here ticis Heb. vj. Rursus crucifigētes sibimetipsis filium dei. ¶ F Post pdicta q̄nq̄z ignomīo sa. seq̄t resurrectō gloriosa. Et die tertia resurget. In q̄ resurrectiōe mirabilis facta est ꝓmutatio dextre excelsi. Vbi enim ignominosa cōmutata fuit in gloriā. Vñ in passiōe ipe tradit⁹ fuit genti/ bus sz ecōtra ipi resurgenti de⁹ pat̄ tradidit gen tes. ps. Postula a me et dabo tibi gentes ꝛc. Item illus⁹ fuit. sz ipe resurgēs iudeos illusores illusit qui putabāt eū intra sepulcri cōtineri angusti/ as. Prouerb. iij. Deludet illusores ꝛ mansuetis dabit grām. Item flagellat⁹ fuit. sed ipe resurgēs flagellū romanorū sup eos indurit. Esa. xxviij. Flagellū inundans cū trāsierit. eritis ei in cōcul cationem. Item fedat⁹ fuit cōspuitiōib⁹. sz ipse ve lut flos pulcerrim⁹ resurrexit. ps. Refloruit ca/ ro mea. Item occisus fuit. sz ipe immortalis re/ surrexit Ro. vj. Christ⁹ resurgens a mortuis. iaz nō moriē. mors illi vltra non dñabit. Ecce q̄z ad mirabilis mutatio dextere excelsi. ¶ G De/ inde scdo oñdit euāgelista dicta vba christi apli fuisse obscura. Et ipi nihil horū intellexerūt. Ex cōtra. Locutio satis plana erat ergo debuerūt eā ꝑma facie intelligere. Rñsio triplex est rō ꝑm Beda. q̄re apli verba christi quātūcūq̄z plana ñ intelligebāt. Prima. ppter magnuz amorē quē ad ipm habebāt. eius mortem cogitare non po terant. Secunda quia non solum hominē sed ꝛ verum deum ipsum esse sciebant. hunc nulla/ tenus mori posse putabant. Tertia quia solut⁹ erat loqui in pabolis. credebant et hec dicta pa bolice fore sumenda ꝛ ad aliud referēda. Et forte ppter hanc triplicem causam triplicata ē in lrā ista eorū ignorātia. Et ipi inq̄t nihil horū intelle xerūt. Et itez. Et erat verbū istud absconditū ab eis. Et itez. Et nō intelligebant q̄ dicebant.

¶ Tertia pars expositionis euangelij CXLIIII

Factum est autem cū appropiquaret hiericho. cec⁹ quidā sedebat secus vi/ am mēdicās. Et cū audiret turbā prete untē. iterrogabat quid hoc esset. Dixe runt aūt ei. q̄ iesus nazarenus transiret. Et clamauit dicēs. Jesu fili dauid mise rere mei. Et qui preibāt increpabāt eū vt taceret. Ipse vero multo magis cla mabat. fili dauid miserere mei. Stans aūt iesus iussit illū adduci ad se. Et cuz appropiquasset. interrogauit illū dicēs Quid tibi vis faciā. At ille dixit. Domi ne vt videā. Et iesus dixit illi. Respice. Fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit et sequebatur illū magnifitās de um. Et ois plebs vt vidit. dedit laudez deo. ¶ A Quia ꝑm Gre. in omel. carnales adhuc discipli nō valebāt capere vba mysterij. ve nit ad miraculū. Vñ eor ocłos cec⁹ lumen rece pit vt eos ad fidē celestia facta solidarēt. Et de h ē tertia ps h⁹ euāgelij in q̄ tanguntur q̄nq̄z. Pri mo ponit ceci mendicatio. Factū ē aūt cū app/ pinq̄ret hiericho. Hiericho ē vrbs iuxta ior/da/ nē ad octo miliaria. int̄ galileā vñ ascēdebat do min⁹. ꝛ hierlim q̄ ibat. Vñ ad ipam cuitatez de clinauit vt ꝑm Hiero. sanaret in ea multos ma le habētes. Cec⁹ q̄dā sedebat sec⁹ viā mēdicās.

¶ Secūdo ponit ceci interrogatio. Et cū audi ret turbā ptereūtē. Vbi nota q mlta tba chri/ stū pceḋbat ꝛ sequebat. ꝛ matīe q⁹ ppe hiericho nō erat via secura ppt̄ multitudinez latronū q̄ habitabāt in deserto. ꝛ iō cōueniebāt multi. tuz ppter trāsitus securitatē. tuz ppter christi famā ꝛ miraculor ei⁹ celebritatez. Interrogabat q̄d hoc esset. admirās tumultū trāseuntium. suspi catus fuit forte aliquē magnū ꝓncipem transi re a quo peteret elemosinā. Vel sicut dicit Chry sosto. cecus iste christum quidem non nouerat sētiebat autem effectum. ꝛ rapuit p affectuz q̄d non hausit aspectus. Dixerunt autem ei q̄ ie/ sus nazarenus transiret.

¶ Tertio ponitur

ceci deprecatio ⁊ ꝑmo quō orauit cū desidꝛio. ⁊ Et clamauit ⁊ Clamor magn⁹ magnū indicat desideriū. Et vere expedit pc̄oꝛib⁹ clamare. qa longe distant a deo. ps. Longe a pc̄oꝛib⁹ salus. Deinde sequit q̄d orauit ⁊ Jesu fili dauid miserere mei ⁊ Inquibus verbis cec⁹ iste vtrāq; naturā in christo cōfitet scz humanaz in eo q̄ dicit. ⁊ Jesu fili dauid ⁊ Diuinā in eo q̄ dicit ⁊ miserere mei ⁊ Propriū est enim deo misereri creature quam cōdidit. ps. Miserationes eius sup omnia opa eius. Sed q̄s hoc docuit hūc cecum. Interrogat hic Chrysо. alloquēs cecum. Quis te inquit docuit o homo. nō plegisti libros ꝓpat⁹ luminib⁹. Tū igit nosti illuminare mundū. Et respondet. Vere dñs illuminat cecos. Aliter rūdet cirillus. d. q̄n iudaismo nutrit⁹. nō ignorauit q̄ de pgenie dauid deus fm carnez nasceret. Et tō ei vt deo ⁊ homini loquit. ¶ Deinde subdit q̄z instant orauit ⁊ Et q̄ ꝓibāt increpabāt eum vt taceret ⁊ Vbi nota q̄ increpabāt euz forte ꝓpter tria. Primo fm Origē. quia illi qui crediderūt nolebāt vt ꝓtēptibili noie diceret filius dauid sed filiꝰ dei. Secūdo fm Chrysо. quia indignū reputabant vt christū magnificaret pauperes ⁊ despecte pſone. Cupbi enī cuz indignatione audiūt pauperū clamores. Tertio fm hylariū. quātū ad non credentes. q̄ acerbe audiuerūt q̄ ipi negabāt. scz eum eē filiuz dauid. vel eum posse misereri. vel euz posse facere miraculum. Polebant enim nō credentes q̄ ipe glorificabat in miraculis suis. ¶ Moraliter fm Gregoriū. Illi qui iesū venientē ꝓcedunt designant carnalium desideriorū turbas. tumultusq; viciorū q̄ priusq; iesus ad cor nostrū veniat. orationem nostram dissipāt ⁊ in ipa nos nostra oꝛōne conturbāt ⁊ Ipe vō multo magis clamabat ⁊ Quia quāto grauiori tumultu cogitationū ꝑmimur tanto oꝛōni attentiꝰ insistere debemꝰ. Sed videte quid illoꝝ ꝓfecerit increpatio ⁊ Ipe vō multo magis clamabat ⁊ Talis enī fm Chrysо. ē natura fidei. q̄ quāto magis redarguit ⁊ vetat tanto magis sonat. ps. xuj. In tribulatione dilatasti mihi. ¶ Quarto ponitur ceci illuminatio ⁊ Stans aūt iesus ⁊ Vere stat iesus cū tñ omia fluant. Et bñ iesus trasiens fm Greg. cecuz audiuit. sz stās oculos reparauit. Per humanitatis quippe dispensationē transire habuit. p diuinitatis vero potentiam qua vbiq; pñs ē stare p bibet. Voces ergo cecitatis nostre audire dñs trāsiēs dicit. q̄ humane miserie factꝰ homo miseret. Stans aūt lucem reparat. quia infirmitatis nostre tenebras ex virtute sue diuinitatis illustrat. ¶ Nota q̄ cū cecus ꝑmo clamaret iesꝰ trāsire dicit. Cū aūt multo magis clamarat stat iesus. Ex quo docemur. q̄ si in oꝛōne ꝑmo sentire mus iesū quasi nos ptrāseuntē. post paululū instanter pseuerātes sentiemꝰ eū nobiscuz stantem. Unde Greg. in omet. Cū adhuc turbas fātasmatū in oꝛōne patimur. iesū transeuntez aliqualiter sentimus. Cū vero oꝛōni vehementi insistimus deꝰ in coꝛde figit ⁊ lux amissa reparat. Unde dicit Hugo in expositiōe regule. Si ad ꝑmas lacrimas vel ad ꝑmas pces deꝰ nō exaudit. tu pces iterare nō desinas. ¶ Magna enī munera sunt multis pcibus ꝓpanda. Lu. xj. Si pseuerauerit pulsās surget ⁊ dabit illi q̄t̄ḡt hz necessarios. ¶ Deq̄t ⁊ Jussit illū adduci ad se ⁊ vt q̄ priꝰ eū fide tetigerat ap̄ꝓpinquaret et coꝛpoꝛe ⁊ Et cū ap̄ꝓpinquasset. interrogauit illum dicēs. Quid vis vt tibi faciā ⁊ Nō interrogat q̄si ignorans. quia nostre oꝛatiōes solis desideriis innotescūt apud deū. Interrogat aūt ꝓpter ser. Primo fm hylariū vt scirent astātes q̄ non petebat denarium vel pecuniā sed diuinam efficatiam tanq̄z a deo. Secūdo fm Chrysо. vt duxz ceci christum filiū dei confitent. confundant vidētes qui tantū eum hominem putāt. Tertio fm eundē vt sua petitio eēt publica. ne crederetur q̄ christꝰ aliud sibi daret q̄z peteret. Quarto fm Bedam vt rogeī ⁊ coꝛ ad oꝛōnē excitet. Quinto fm Amb. vt credamꝰ nō nisi cōfitentē posse saluari. Sexto fm Chrysо. quia calūniatoꝛes veritatis iudei possent dicere. vt in ceco nato. Non est hic. sed similis eiꝰ. voluit vt cecus ꝑius ostenderet defectū nature ⁊ tūc cognoscat grate maiestatē. Unde sequit ⁊ Et ille dixit. Bñe vt videam ⁊ Greg. Imitemur fratres charissimi hūc cecum. quē mente ⁊ coꝛpe audiuimꝰ eē sanatum. non falsas diuitias. nō terrena dona. nō fugitiuos honoꝛes a dño petere. sed lucem queramꝰ quam cū solis angelis videre possimꝰ ⁊ Et iesus dixit illi ⁊ verbo potentissimo quo dixit fiat et factuz est ⁊ Respice ⁊ Breue vbū sed efficacissime operās. Quod redūdabat in crimen ꝑfidie iudeoꝝ. Quis enī ꝓphetarū talia dixit. ¶ Sed vide fm Chrysо. quid assumat medicꝰ ab eo cui collata ē sanitas. Sequit enim. ⁊ Fides tua te saluū fecit ⁊ In fide enī credentiū verbum dñi opat. Ꝓꝛo fide vendunt inī bñficia. Et sicut ab aliquo fonte bi quidem puis vasis modicum aque hauriunt. bi vero maioꝛibus multuz. fonte non distinguente mēsuras. Et fm fenestras que apiunt magis vel minꝰ splendoꝝ solis infundit. Ita fm capacitatem intentiōis hauriūt grām. Sequit ⁊ Et cōfestim vidit ⁊ Quia enī fm Chrysoſto. verbum christi est verbum vere lucis. ido

vor eius in lucē languenti versa est. ¶ Considera in ista sanatiōe medici benignitatem q̄ stetit ¶ Considera eius largitatē q̄d tibi vis faciā ¶ Cōsidera sanandi facilitatē ¶ Respice ¶ Considera medicine nobilitatem ¶ Fides tua te saluum fecit ¶ Cōsidera sanitatis celeritatē ¶ Et cōfestim vidit ¶ Et nota q̄ dñs aliq̄n illūnabat cecos liniendo vt Joh̄is.ix. Aliq̄n soluz tangendo vt Matth̄.xx. Aliq̄n verbo sine tactu. vt hic ¶ F Quinto ponit laudis post miraculuz subsecutio que erat duplex. ¶ Una ex pte ceci. q̄ sequebat illū magnificans deum ¶ Nō sufficit lumen recepisse nisi etiā lumē sequat̄ ne ambulet in tenebris Joh̄.viij. Ego sum lux mūdi qui seq̄tur me non ambulat in tenebris ⁊c. Ex q̄ patz sm Cirillū. q̄ cecus iste a duplici cecitate liberabat. s. corpali et intellectuali. Neq̄z enī glorificasset deum vt deuz nisi vere vidisset. ¶ Queruth Thry sosto. Cur christ⁹ demoniacū curatuz sequi volentem phibet Lu.viij. Cecū aūt illuminatuz sequētem nō phibet. Rñsio. Illum mittit pēonez vt ex sua cōsistentia bñfactorē pōicet Cecum vero pmittit sequi hierosolymā ad passionem pfecturus vt recentem habētes miraculi mentiōez nō existimarēt eum infirmitate potius q̄z miserōdia pati. ¶ Secūda laus fuit ex pte tot⁹ plebis ¶ Et oīs plebs vt vidit ⁊c. ¶ Nō soluz enī fuit illuminatus cecus sed et oīs plebs illuminata ē vt diuinū aliq̄d cognosceret in christo ¶ Et nota q̄ glo. tangit quattuor causas istius laudis. Prima p exauditiōe clamoris paupis. Secūda p potētia et misericordia illuminantis. Tertia p impetrato munere lucis Quarta p fidē ei⁹ qui illuminatus est. ¶ G Moraliter notandum q̄ in isto ceco ꝓsiderare possum⁹ tria incōmoda generis humani quātum ad peccatores videlicet cecitatē. mendicitatē ⁊ vanitatē. Generaliter enī oēs pctōres sūt ceci Job̄.j. Ambulabunt vt ceci quia dño peccauerūt. Spēaliter aūt excecat hoīes ambitio Esa.lvj. Speculatores eius ceci oēs. Item excecat ira cundia Treñ. iij. Errauerūt ceci in plateis polluti sūt in sāguine. Item excecat auaricia Ecc̄.xxiij. Nō accipias munera que excecāt prudentū oculos Item excecat fraternū odium. ij. Reg̃.v. Ceci ⁊ claudi odiebāt aīam dauid. Item excecat luxuria. Vñ Geñ.xix. dicit̄. q̄ angeli pcusserūt viros impudicos cecitate a marimo vsq̄z ad minimum. Ecce quātis cecitatib⁹ pctōres obtenebrant̄. Sed q̄ peius est multi ppriā cecitatem nō cōsiderāt et credūt se eē videntes cuz ceci sint. Et hec ē maxima cecitas. Vñ Mar.ij. dicit̄ de quibusdā. Circūspiciēs eos iesus cū ira. ꝓtristatus est sup cecitate cordis eorū. Sed quoniā dñs illuminat cecos quilibet clamet ad eū dicēs cū ps̄. Illumia oculos meos ne vnq̄z obdormiā i morte. ¶ Se cū dū incōmodū ⁊ miserā cōdicio hoīm pctōr est q̄ sūt paupes ⁊ mendici. Cōsiderem⁹ q̄z pauper homo nascāt. q̄ nudus. In quāta viuit paupertate. quia nūq̄z satiat̄. quā paup hinc homo exeat quia nihil tpalū bonor̄ defert secū. ¶ Tertiū incōmodū ⁊ misera cōdicio pctōrū est. q̄ sedent secus viam. Via est recta cōuersatio iustorum Prouerb̄.xv. Via iustor̄ absq̄z offendiculo. In hac via ambulauit pmo christus imo ipsa via est ipe Joh̄.xiij. Ego sum via. Per hanc viam gradiunt oēs iusti ⁊ tales ambulāt absq̄z offendiculo peccati criminalis. ps̄. Beati immaculati in via q̄ ⁊c. Sed extra istā viaz deuiāt peccatores. Vñ cecus iste nō dicit̄ fuisse in via. sz secus viaz. Nō quidē stetisse sed q̄ pei⁹ est sedisse. Illi enī peccatores secus viam sedere intelligun tur qui extra viā mandator̄ dei positi in cōuersatione deuia delectando quiescūt. De quibus dicit̄ Ecc̄.ij. Ve bis qui dereliquerūt vias rectas ⁊ diuerterūt i prauas vias. Sed econtra ps̄. Beatus vir qui in via peccator̄ nō stetit nec dū nō sedit. De quor̄ beator̄ numero nos eē faciat ipse qui ē essentialiter via. veritas ⁊ vita. Qui cuz patre ⁊c.

¶ Sermo de eadem dominica. CXLV

Quid tibi vis faciā

e Ait ille dixit. Bñe vt videā] sez lumē Luc̄.xviij. ¶ A Sicut dicit beat⁹ Aug⁹. in sermone quodā et simile i libro cōtra archad̄. Naturā humanā multifor mibus teterrimis tenebr̄ excecatā errorib⁹ Nunq̄z lex nec natura nec rō q̄z q̄z subtilissima reuocaret. nisi sūmus deus spēali quadā clemētia inscrutabile verbū suū vsq̄z ad assūptionem corpis humani inclinaret. ⁊ sic hoīem diuinitatis sue luce reparet. Hinc est q̄ cecus ille gerens typum cuuslibet aie fidelis suā cecitatē considerantis. interrogatus a dño q̄d sibi vellet fieri. nihil aliud petiuit a dño nisi lumē Jaz enī interna illustratiōe edoctus q̄dammō cognouit. q̄ ipse erat lux vera que illuminat oēm hominē venētem in hunc mundū. Et nō illuminari ab eo petijt. d.] Bñe vt videam] suū. lumen. In vbis ergo pmissis tanguntur duo. Primū est superfluētia diuine largitatis. Secundum est indigentia humane infirmitatis. Primū notat̄ in saluatoris benigna interrogatiōe cuz dicit̄] Quid tibi vis faciam] Quasi in optione sua ponat quid

ab eo velit accipe. Qđ vtiqz pcedit ex immensa liberalitate donantis q libenter dat quidq̃d petens vult. Mar.vj. Pete a me qđ vis et dabo tibi licet dimidiū regni mei. Hcom notat in cecu prudenti responsione. quia petijt illud p qđ̃ indigentie sue maxime cōsulebat cū iquit. Domine vt videam ſup. lumen Thobie.v. Quale mihi gaudiū est qui in tenebris sedeo z lumen celi nō video. ¶ Circa pmū est sciendū q diuina largitas vota humiliū oratoz nescit nō adimplere Unde ipemet iure iurādo dicit Joh.v. Amē amē dico vobis. quidq̃d oratis petitis. credite q: accipietis et fiet vobis. ¶ Sed cōtra in Canonica j. Joh.v. dicit. Hec est inquit fiducia quaz habemus ad deum. quia qđcūqz petierimꝰ ſm volūtatem eiꝰ audit nos. Ergo nō ad volūtatem nostram sed ſm voluntatē suam exaudit nos deꝰ. Dicendū q tūc oratiō nostra est exaudibilis quādo volūtas nostra est cōformis voluntati diuine. Et ideo in oratiōne dñica dicimꝰ fiat volūtas tua sicut in celo et i terra. Quia enim vt ait a pl's. Quid oremus sicut oportet. nos nescimꝰ. Naz multotiens illa petimꝰ que si obtineremꝰ eēnt cōtra nostrā salutem. Et ido talia nobis piegans a deo q̃ melꝰ videt quid nobis vtile sit q̃z nos scamus. Exemplū de paulo. qui nō est exaudit cū peteret sibi auferri stimulū carnis. q: hoc sibi nō cōgruebat dicēte dño. Nam virtus in infirmitate pficit. Quod etiaz saluator suo ppio edocuit exemplo cū orans diceret. Pater si fieri pōt trāsfer calicem hunc a me. verūtn̄ nō mea voluntas sed tua fiat. Mat.xxvj. In q̃ exēplo nos docuit q in cūctis nostris oratiōibꝰ hāc clausulā debemus adiūgere saltem intentione. Non sicut ego volo sed sicut tu. Et maxime cuz oramus p̄ solatiōe aliqua tpali. Sicut fecit beatus Augꝰ. in quadā oratione soliloquiorum cum p plurib⁹ diuinis beneficijs ad salutē eternam spectātibus exoraſſet. subdit. Cetez de salute huiꝰ mortalis corpis q̃diu nescio quid mihi ex eo vtile est vel eis quos diligo. tibi committo optime pater. et quid ad tps admonueris p eo depcabor tantū. Talem itaqz oratiōnē in qua homo suaz voluntatem in dei volūtate reponit libenter audit deus vt dicit Hieronimꝰ. Sic igitur deus posuit in volūtate orantis quid sibi fieri velit si tñ hoc volūtati diuine fuerit cōformē Unde q iste cecus petijt videre lumen. hoc fuit ſm cōformitatez diuine volūtatis p quātō hoc cedebat ad gloriā dei et ad fructū spūalem q̃ exīde secutus est. cū ex hoc ille cecus non soluz exterius illuminatꝰ fuerit. sed et ipe et oīs plebs interius illuminati fuerint. Unde sequit q ipe cecus illuminatus. sequebat eum magnificās deū z oīs plebs vt vidit. dedit laudem deo ꝛc. ¶ C ¶ Circa secūdū pncipale est sciendum q maxie delectabile boi tam in hac vita q̃z in futura ē lumen Ecc̄.xj. Dulce lumen z delectabile oculi videre sole. Et si hoc est verū de lumine corporali qđ est dulce oculis corpalibus. multo magis verum est de lumine spūali qđ in infinitū est dulcius oculo mentali. Animirum. cum lumen hmōi sit emanatio quedam lucis increate Sap.vij. Emanatio quedaz est claritatis oīpotentis dei sincera De qua luce. dr Joh.j. Erat lux vera que illuminat omnē hominez venientē in hūc mundum. ¶ Ubi sciēdum q hec lux icreata mentē rōnalem que ex se ceca est illuminat triplici lumine scz essentiali itellectuali z spūali. Et hoc triplex lumen pōt accipi penes triplex lumē solis. Nam ſm autorem pspectiue triplex distinguit lumen scz fractū reflexū et directū. Lumē fractū dicit quādo lumen venit ad corpus non omnino densum z politū sed aliquātuluz grossum et opacum. sicut ē aqua vel aer ingrossatus. qđ recipit in se quidē lumen. sed ppter inobedientiaz z indispositionem materie. lumē nō habz rectū incessum sed diuertit̄ z obliquat a recto incessu ad latus ſm aliquē anguluz. Et hec obliquatio vocat fractio radij. sicut patz in iride que generatur ex refractione radioꝝ. a nube cōcaua et būda. Item in splendore refulgente in aqua z relucente in piete. Huicbñ assimilat lumen illud quod voco eēntiale. Quod quidē lumen est eē cuiuslibet rei influxum sibi a deo. Nam oīs influentia cause supioris illuminatio quedam dici pōt z influxum lumen qđ̃ā est eius cui influit. q̃re eē influxū cuiuslibet rei a deo est qđ̃az lumen maxime cuz deus essentialiter se toto sit lux ac p hoc eius influentia illuminatio z influxum lumen est. Unde Job.xxv. Super quē nō surget lumen eius. Ubi ad lrām lumen accipit. p esse. Et hoc facit q a ñ omnia distincta. pmo facta ē lux. vt dicit Geñ.j. Or pma rerū creaturarū est esse ſm autorem de causis ꝛc. ¶ Sed.d. hoc lumen cōmune est oībus rebus creatis. quid igit facit ad cōmēdationē aie. Dicēdū q licz deꝰ illuminet isto lumine omnia entia nō tñ omnia eodem mō illuminant. Sed hmōi lumen diuinum est bis quidez clariꝰ bis vero obscurius. vt dicit pmo de celo et mūdo. Quedam enī illuminant a deo sub pprietate ipius eē. z sic illuminā tur vniuersaliter omnia entia vniuersi. Alia pfectiora z pauciora illuminant a deo vt est vita z sic illuminant viuentia. Alia vero adhuc pauciora et pfectiora illuminant a deo vt est natura

rōnalis vel intellectualis.7 sic illuminant̄ hoīes et intelligentie. Et ꝑm hoc verbū eternū dicitur lux hoīm Joh.j. ¶ Tria enī dicunt̄ de vbo eterno. Primo q̄ oīa sunt vel habēt eē in verbo Vñ dicit̄. Omnia ꝑipm facta sūt. Secundo q̄ omnia sunt vita ī verbo. Vñ dicit̄. Quod factū est in ipso vita erat. Tertio q̄ vite nature rōnal' est in verbo spēaliter quedā lux. Vnde dicit̄. Et vita erat lux hominum. De hac varia ptcipatione diuini luminis dicit Dionysi. de diuinis no. Lumen simplicissimū quāuis nō valeamus intelligere quō tam multi tam varie ptcipent. Ita tñ eē certū est. Sicut omnia iaīata ptcipāt eē eius 7 non vitam. plante vero eē 7 vitaz et nō sciam. Alia vero esse vitam 7 sciētiaz sensitiue 7 nō intellectiue. Demones vero 7 mali hoīes eē viuere et itelligere nec tñ bene eē vel beate. qō ptcipāt iusti hoīes et aīe celestes. 7 tñ sūme vnū 7 ipi summe sapiētie sūme indistinctū sunt eē. viuere. scire. bonitas 7 beatitudo ¶ Quia igitur in hmōi ifluxu diuini luminis inter res creatas anima singularem obtinet ꝓgatiuaz. vt pote ipa diuini luminis imagine ꝛsignita. iuxta illud ps. iiij. Signatum est sup nos lumē vultꝰ tui dñe. Hinc est q̄ ex isto essentiali lumine aīa reddit sūme cōmendabilis. Jō hāc singularitatem diuini luminis in anima euangelista explicare voluit cum dixit. Erat lux vera que illuminat omnē hoīem. Omnē inquit hoīem. nō omnem creaturā. q̄z q̄z et oēs creaturas illuminet suo modo sz nō sicut hoīez. Et quia quātū cūq̄z illud lumen eēntiale in anima sit nobilioꝛ mō ifluxum. ipa tñ aīa recipit hmōi influxum valde diminute 7 q̄dammō fracte. ꝑ quātō in ipa valde defectiue repñtat̄ imago trinitatis. dicēte beato Aug̃. Nō maioꝛ est ibi dissimilitudo q̄z similitudo. Nam ab eius pfecta repñtatione deficit oīs creatura. Hinc ē q̄ istud lumen cōpat̄ lumini fracto. quia nō pfecte recipit̄. sz ꝓpter materie incōgruentiam refrangit̄ in latus 7 obliquat̄ a recto incessu pfecte repñtatiōis. Talis enī rectꝰ incessus diuini luminis soli verbo cōpetit. q̄ō ē splēdoꝛ paterne glorie et imago dei patris. Anima aūt rōnalis et si sit quedaz relucentia diuini splendoꝛis et sit ad imaginē dei. nō tñ est splendoꝛ nec ipa imago que verbum Sicut quidam delirantes sentire vidētur ponentes quiddā increatum in anima nostra. ¶ Et in hoc apparet refractio diuini radij in anima nostra. q̄a est ad latus ꝑm angulum cuiusdā esse creati. Nō aūt directe reflectit̄. quia anima ꝑm illud lumen essentiale nō redit ꝑ essentiā in suum ꝓncipium vt quidam false imaginant̄. sed hoc cōpetit sibi ꝓpationem intellectualē. Vnde sicut splēdor refractus ab aqua relucens in piete. nō est ipse radius solis. sed est quedā splendentia vel similitudo ab ipso splendoꝛe deriuata. Et sicut colores apparētes in iride nō sūt ipi radij in nube intercluſi. sed est quedaz resplendentia ex refractōne radioꝛum ab ipis nubibus ex varietate vapoꝛū ꝑm spēs elemētoꝛum in ipis nubib⁹ receptas aggenerata. Sic ania rōnalis non est ipe splēdoꝛ diuinus. nec ipa imago dei sed est quedā ptcipatio vel similitudo ex splendoꝛe paterni luminis refulgens. seu quedā. vt ita dicaz. expssio diuini imaginis resultans ex illa pfectissima impssiōe patīni imaginis in verbo suo coeterno. De hac refractiōe radij dicit Dion. y. in de an. hierarch. Distributio solaris radij habet distributiuam manifestationē obscurioꝛē. nō ex defectu radij. sed ex importunitate. i. incōgruentia 7 incapacitate materiaz illuminataz. Sic lumen diuinuz subradians copiosius 7 clarius hauriūt qui sūb lumi⁹ extendunt̄. 7 idem lumen distrahit̄ et subtrahit̄ ꝑ cōtractionem 7 incōgruentiā illūiatoꝛ ¶ Aliud lumen est reflexū quod scz a coꝛpoꝛe denso 7 polito reflectit̄ sicut in speclo 7 aliis coꝛpibus politis Et differt hoc lumen a lumine refracto. quia refractio fit ad alteruz latꝰ ꝑm aliquem angulum. Reflexio aūt fit ad ꝓcauū sine aliquo angulo. Huic assimilat̄ lumen intellectuale. quod est duplex scz naturale et supnaturale. Ad cuiꝰ euidentiam est sciendū. q̄ sicut deus influit nature coꝛporali duplicem motū. Vnum scz ppꝛium 7 naturalem. alterū quo sequit̄ motum coꝛpoꝛ supioꝛū. Exēplū in speris inferioꝛibus respectu ꝑmi mobilis. 7 in coꝛporibus elementaribus respectu coꝛpoꝛ celestiū. Sic naturе intellectuali influit duplex lumen Vnū naturale quo motu ppꝛio cognoscit ea que subsunt naturali cognitioni. Aliud supnaturale q̄ sequitur motum nature intellectualis supioꝛis. In q̄ sibi reuelant̄ ea ad que vi luminis naturalis attingere non sufficit. De quo lumine istud ps. xxxv. Et in lumine tuo videbimꝰ lumē. Et vtrūq̄z hoc lumen intellectuale cōpat̄ lumini reflexo ꝑ quātō ꝑipm mens q̄si reflectit̄ in suū ꝓncipiū a quo effluxit. Juxta illud ꝓcli. ꝓpositione. xxxj. Omne pcedens ab aliquo ꝑm eēntiam conuertit̄ ad istud a quo pcedit. Nō intelligendū ē de cōuersione intellectuali in habētibꝰ vtutem intellectiuam vt ibidē subdit ꝓpositiōe. xxxix. Et hꝰ reflexio habet fieri tā in lumine naturali q̄z supnaturali. sed immediatius in lumine supnaturali. In lumine enī naturali fit reditio in suum ꝓncipium ꝑ multa media trāseundo. videlicet q̄

p circulū creaturarū Scom quē sensū pōt intelligi illud pcli.ppositiōe.xxxiij. Oē pcedēs abaliquo et cōuersum circularem habz opatiōez. qa videlicet transeundo circūferentiā creaturaruz motu intellectuali redit ad pūctuz a quo exiuit Juxta illud Ro.j. Invisibilia dei a creatura mūdi pea que facta sūt intellecta cōspiciunt. Nec etiā in lumine supnaturali qō supinfundit aīe fit reflexio īmediata ad cōtēplationē eēntie diuine fm cōmunez legē viatoz. Sed fit hmōi reflexio mediātibus aliquib9 specieb9 imaginarijs vel intelligibilib9. Vñ apl'us in epl'a hodierna.j Coz.xiij. Videmus nūc p speculū in enigmate tūc aūt facie ad faciē. ¶ Quod figuratum est in illo cōtemplatore Moyse de q̄ legit Exo. .iij. Oz cū ipe minasset gregem ad interiora deserti.apparuit ei dñs in flamma ignis de medio rubi. Vñ eni aīa gregem ad interiora deserti munauerit.i.oēs vires ad interiora mentis recollegerit.tūc de medio rubi.i.mentis amorose bene in se recollecte.apparet flāma ignis.id est scintilla diuini luminis illuminās intellectū z inflammans affectū.ex quo puenit aīa ad cōtemplatōnē verbi ei'ni Vñ moyses mox cōpto oraculo dixit. Vadam z videbo visionē hanc magnā. Sic anima cōpto diuino lumine.vehementi inflamma adulteriore cōtemplatiōez. Quia q̄ magis deū in cōtemplatione vidēm9 eo magis ad apprimandū sibi z untimi9 eū cōtemplandū accēdimur. Vñ btūs Aug9. in fine libi de trinitate dicit in oīone. Querā faciem tuā.tu da querendi vires qui inuenuri te fecisti z magis magisq; inueniendi te spem dedisti. Ez quātūcūq; deus inueniat in hac vita.nūq; tñ ptingit aīa ad nudam visionem diuine essentie. Propt qō moysi pgenti ad vidēdū dictū est. Nō appropies huc. solue calciamentū de pedibus tuis Exo.iij. In quo figuratū est q̄ ad visionez dei nudam.aīa approquare nō sinit nisi soluto calciamēto h9 mortalis corpis. Vñ sponse in cōtemplatiōe deum videre sata genti ipemet dicit Can.v. Auerte oculos tuos a me.quia ipi me auolare fecerūt Ubi dicit Greg. Oculos ad sponsū tendimus dū untimū mentis ad videndū eū aliquātulum apim9. Sed oculos auertere pcipimur ne eum aspicere sicut ē quātūcūq; videam9 arbitremur Ipi eni eū auolare fecerūt. Quia quo magis videt eo amplius inuisibilis esse cognoscit et a nobis auolat. Quia q̄ntocūq; ictu mētis appbēs9 incōprehensibiliter sup omnē conatū nostrum se exaltatū esse manifestat. Juxta illud ps. Accedz hō ad coraltū z exaltabit deus. Exemplz familiare est i auicula que aīi pueros eā cape volentes volat.z quāto plus insequunt tanto longi9 et altius auolat. Sic hic. Verbū igit eternuz ut nobis hic est visibile in medio quodā ē. p̄q̄nto ad finem.id est.pfecte cōprehensibile non ē. In patria aūt vbi adimplebit nos leticia cū vultu suo sūt delectatiōes in dextera sua vsq; in finem vt dicit in ps. Interim aūt mens deuota se tenet ad istud mediū vbi bibat d̄ fonte diuini luminis quātū sibi diuina largitas dispensauerit. d. cū Aug. sup Can. O me felicē si luce diuina aīa mea.fm oē ipsius intelligibile splendeat vt videat quod videre pōt.z sicut videri illud solum delectat.qō solum magnificat qō solum venustate deum creatorem meū. ¶ Tertiū lumen est directū qō videlicet nō inuenit materiā inobedientem vel resistentem.sed trāsit z penetrat libere corpus illuminatum z facit opationes perfectas sicut in aere z alijs corporibus trāsparentibus. Hunc assimilat lumen spūale scz lumē grātū facientis. Qō ideo spūale dici pōt.q; illustrat et eleuat spūm mentis nostre ad cōformitatem spūs increati. Juxta illud apli.j. Corint.vj Qui adheret deo vnus spūs est cum illo. Et differt hoc lumen a lumine intellectuali p̄dicto supernaturali. Qz illud respicit gratiā gratis data tam. Vñ plerūq; dat etiā malis. istud vero etiā respicit gratiā gratū facientem z non dat nisi bonis vel saltim efficit bonos. Item illud pficit potentias anime ad cognoscendū diuina vltra vires naturalis rōnis. Istud eleuat essentiā anie ad cōformitatem diuine assimilatiōis z p̄ñs ad agendū supnaturaliter ea que ex puris naturalibus agere nō valeret. Vel fm alios. illud perficit intellectum ad cognitionem. Istud perficit affectum ad amorem z dilectionem. vñ de vtroq; isto lumine dicit Dion y. de diuinis noīb9. lumen diuini radij nō solū est splendidū z intellectualibus visionibus pulcrū. hoc quantū ad lumen intellectuale. sed z dulce pijs affectib9 ad gustandū. quantū ad lumen spūale. vtrūq; igit lumen tam intellectuale q̄z spiritale supnaturaliter infundit aīe in auxilium ad cognoscendum finem suū ad qō p se nō sufficeret ¶ Sed diceres quare deus apud se reseruauit auxliuz homnis tā ad cognoscendū q̄z ad agendum ea que sibi sūt necessaria ad cōsecutionem finis sui vltimi z nō potius dedit ea homini vt ea in seipso haberet sic̄ ceteris creaturis dedit auxilia eis opportuna. Ad qō dicendū q̄ hoc iō fecit deus vt homo spa deo auxiliū postulet. Nec ip̄m aliq̄n cōtemnat qō de facili faceret si ex puris naturalibus sibi oia sufficerent Et hoc est quod dicit Chrys. exponēs illud Matth.vij. Petite z dabitur

bit̃ vobis. Omnē inquit creaturam sensibilem armatā ⁊ munitam creauit. Alios enim muniuit velocitate pedū. Alios vnguib⁹. Alios pennis. Alios dentibus. Alios cornibus. Hoiem aūt solū sic disposuit vt virtus illi⁹ sit ipe. Et in eo ꝙ infirmiorē eū fecit oībus eo ipo fortiorē voluit eē in se. Naz sciens deus ꝙ cognoscere ⁊ colere deū vita eterna est. ignorare aūt et cōtemnere ꝑditio est sempiterna. nec ita infirmū euz creauit vt omnino nihil boni facere possit. ne quez sup oīa ⁊ ꝓpter quē omnia faceret oībus inueniret̃ eē deterior. nec ita potentem eum creauit vt etiā sine dei auxilio ex se facere possit quod vult. vt infirmitatis sue necessitate coactus. semp reuereri habeat dñm suum. Si enī omnis virtus hominis in deo est ⁊ tñ cōtemnit oīm bonoruz autorem. quāto magis negligeret eum. si potentia ei⁹ esset in seipo. Hec Chrysosto. Sic igit̃ patet quare deus reseruauit in sua volūtate lumē gratie. Uñ de isto lumine dicit̃ Col. j. Grās agētes deo et patri qui nos dignos fecit in ꝑtem sortis sanctorū in lumine Ubi dicit glo. Q, ī lumine gratie deus fecit nos dignos in ꝑtem sortis sanctorū. in ꝑticipationem hereditatis que sanctis dat̃ sorte. id est. diuina volūtate. Volūtate enī dei in humano genere sors est. apud quem non est iniquitas. sed omnia facit ꝑ iusticiam ⁊ sibi occultam. Istud lumen cōpat̃ lumini directo. ꝓ quāto ꝑ illapsum suū penetrat aīaz absqz omni rebellione et resistentia imo cū totali affectus vnione. Nam ꝑ istud lumen deus influit aīe quādā deiformitatem. ⁊ quādā formalez assimilationē ad naturā diuinaz. sicut aer accipit quandā similitudinē formalis claritatis ad ipsum solem. ex eo ꝙ illustrat̃ lumine ipsius solis. Quā vniformitatem nobis cōcedat omīpotēs pater q̃ viuit ⁊ regnat ꝑ oīa secula seculoꝝ amē.

Expositio euāgelij dominice prime in quadragesima. CXLVI

Ductus est iesus in desertuz a spiritu vt temptaretur a diabolo. Et cū ieiunasset quadraginta diebus et quadragīta noctibus postea esurijt. A Solēt pugnaturis. famosorū exempla ꝓponi victorum. vt ex hoc ad pugnā fortius animent̃ Et quia hodie est p̄ncipiū quadragesime que est temp⁹ penitentie. ꝑ quā cōflictum cum diabolo inimus dicēte leone papa. Quo boni aliquid facimus inde iram demonis acrius ꝓuocamus. Idcirco pñs euangelium hodie in ecclesia legit̃. ī quo ꝑmaximi victoris ⁊ triūphatoris dñi nostri iesu christi exemplū nob̃ ꝓponit̃. qualiter ipe cū hoste temptatore suo viriliter dimicauit. ⁊ q̃z gloriose triūphauit. vt ꝑ hoc ⁊ nos animemur ⁊ ad dimicandum cōtra nostrū aduersarium instruamur. christi enī victoria nobis est in adiutoriuz ⁊ in exemplum. s̃m Aug. iiij. de trinitate. Istd̃ ergo euangeliū habet tres ꝑtes. In prima describit̃ qūo saluator noster pugnā est ingressus. In scd̃a oñdit̃ qualiter hostis est eum aggress⁹ Ibi [Et accedens temptator] In tertia ponit̃ qualiter hostis ab eo victus est ⁊ oꝓpressus. Ibi [Tūc reliquit eum diabolus] Circa p̄mum est sciēdum ꝙ diabolus ad temptandū christū occasionez sūpsit ex tribus. scz ex tpe. loco ⁊ ieiunio. Ex tpe. quia post baptismum. ex loco quia in deserto. ex ieiunio scz. xl. dierum Et s̃m hoc euāgelista in p̄ma ꝑte tria facit. Primo innuit de tēpore dicēs [Tūc iesus ductus est a spū] [Tūc] id est. statim post baptismuz. de quo euangelista ī mediate premiserat. Unde vbi Matthe⁹ dicit [tunc] ibi Marcus dicit [⁊ statim] referens h̃ ad temp⁹ quo recent̃ baptizatus fuerat christ⁹ Et hoc tempus fuit diabolo vna occasio euz tēptandi. Quia vt dicit Hylarius. Temptat̃ statim post baptisma dñs. temptatiōe sua indicās in sanctificatis nobis maxime diaboli tētamenta grassari. quia victoria magis ē ei exoptata de sanctis. B Ex quo habetur documentuz. ꝙ si quis post baptismū vel etiā arreptū noue ⁊ sancte cōuersationis studium fortiores tēptatōnis cōflictus sustineat. bonū indicium est. Dic̃ enī Chryso. in omel. Quisquis p⁹ baptismum maiores sustines tēptatiōes ne turberis. Et enī ꝓpter hoc accepisti arma nō vt vaces. s̃z vt prelieris. Iō aūt tētatiōez a te deus nō ꝓhibet. Prīo quidem vt discas quoniaz multo fact⁹ es fortior. Deinde vt magnitudine donoꝝ ne extollaris Tertio vt diabolus exꝑiētia cognoscat ꝙ perfecte ab eo abscessisti. Quarto vt ꝑ hoc fortior reddaris. Quinto vt crediti tibi thesauri signuz accipias Neqz enī diabolus sup̄ueniret tibi ad tētandū. nisi te in maiori honore effectum videret Hec Chryso. Et nota ꝙ christ⁹ fuit tētat⁹ statim cum fuit baptizatus. qñ a patre fuit fili⁹ nūcupatus. qñ spūs in colūbe specie sup eū māsit. qñ celos aptos vidit. qñ. xl. diebus ieiunauit. vt ꝑ hoc daret̃ intelligi. ꝙ diabol⁹ p̄cipue illos tentat in quib⁹ aliq̃d boni singularis cōspicit. Si ergo quis tētat̃ nō ꝓpter hoc est min⁹ baptizatus vel minus a peccatis mūdat⁹. imo indiciū est ꝙ magis. Nec eo min⁹ ē diuina filiatiōe dignus. sed signū est ꝙ magis. Similiter nec ꝓpt̃ hoc est min⁹ celo dign⁹. imo magis. Nec min⁹

suū ieiuniū vel alia opa sua bona sunt deo acceptа. imo indiciū est q̄ magis. imo etiā in his oībus deus faciet cū temptatiōe. puentū. j. Cor. x.

¶ Circa hoc q̄ dicit hic. Ductus est ies⁹. quer̄unt tria. Primo quer̄it a quo spū sit duct⁹. Ad q̄d dicendū. q̄ ille spūs absq; dubio eius duxit cui⁹ virtute facta fuerat eius cōceptio. et qui in specie colūbe mansit sup eū. Esa. lxij. Spūs dñi ductor eius fuit. Unde Greg. Vere et absq; vlla questione cōuenienter accipit. vt a spū sācto ductus credat. vt illic eū suus spūs duceret. vbi hūc ad temptandū malignus spūs inueniret.

¶ Secūdo quer̄it. qualiter fuit duct⁹. Nam ex hoc videt minus spontaneus. q̄d exp̄sse signat Mar. d. Expulit. Dicendū ꝑm Hiero. q̄ ductus est nō inuitus aut captus sed volūtate pugnandi. Non enī solū. vt dicit Chrysosto. duct⁹ dicit qui alicui⁹ ptāte ducit. sed etiā ille q̄ exhortatiōe placat. sicut scriptū est de Andrea. q̄ inuenit simonē fratrē suū et adduxit eum ad ies̄ū Joh. j. Sic hic verbū expulsionis vel ductionis nō importat violentiam sed amoris vehementiā. ¶ Tertio quer̄it de diuersitate euāgelistar. Mā vbi Mar. dicit. Ductus est ies⁹ a spū. Mar. dicit. Expulit eum spūs. Lucas vero dicit. Agebat a spū. Que rō diuersitatis. Ad hoc pōt dici. Uno mō. q̄ ad ꝫ posuerūt verba diuersa. vt intelligamus opa trinitatis indiuisa. Mā quis ducit ꝑ sapientiam. q̄d cōuenit filio. expellit ꝑ potentiā. q̄d cōuenit patri. agit ꝑ bonitatē q̄d cōuenit spūi sc̄o. quia agit in nobis opa bona. ¶ Alio mō sic. Idem spūs sanctus aliquē ducit ꝑ rōnes. expellit ꝑ tribulationes. et agit ꝑ pmissiones et cōsolatiōes. ¶ Vel quia p desertū intelligit religio vel status pnie. ad quā quidā ducūt. qui sc̄z ab alijs inducūtur. Quidā expellunt e seculo ꝑ pſecutiones vel infirmitates vel pauptates vel alias tribulationes. q̄ bus ad ingressum religionis cōpellunt. Quidā vero agunt qui videlicet ad talem ingressū nemine inducēte vel suadente. nulla necessitate vrgente. sed sola diuina inspiratiōe int⁹ opāte mouentur. Vel sic. Quicūq; ingredit religionē debet eē ductus arbitrij libertate. quā importat v̄bum ductionis ꝑm Hiero. Nec istam libertatē tollit spūssancti ductio. quia vbi spūs dñi ibi libertas. j. Cor. iij. Itē debet eē expulsus timore diuine iusticie. Ecc̄. j. Timor dñi expellit peccatuz. Itē debet eē actus aut agitatus amore diuine filiationis vt cōputet̄ inter filios dei. Ro. viij. Qui spū dei agunt hi filij dei sūt. ¶ Secundo euangelista exp̄mit de loco tēptatiōis cū addit. In desertuz. Hoc desertum accipit̄ triplicater Uno mō historialiter ꝑm glo. Adhrām enī istō desertū est inter hierusalez et hiericho. vbi morabant latrones. qui locus vocat̄ Dorobanra sanguis. ꝓpter effusionem sanguinis quā ibi latrones faciebant. vbi homo ille descēdēs a hierusalem incidit in latrones vt dicit Lu. x. Et vbi sedechias fuit a caldeis captus. iiij. Reg. vlti. Et iste locus fuit aptus tēptationi. quia nō erat frequētatus ab hoibus ꝓpter timores latronū. Alio mō desertū accipit̄ generaliter ꝑ quolibet loco solitario. locus enī solitarius est magis aptus tentatiōib⁹ vt dicit Basilius et Chryso. Uñ diabolus tūc maxime se ingerit ad tētandū cū vidērit aliquos solitarios. Et iō ꝑmā mulierem cuz inueniret eam solaz sine viro. tētauit. Uñ et anachorete et solitarij validissime a demone impugnant̄. vt patet in vitis patrū. ¶ Tertio mō desertum appellat̄ oē opus bonū quod est extra finem carnis et mūdi. Uñ dicit glo. interli. Non tentatur a diabolo nisi qui ad desertū exierit. id est. bono studere cepit. Inde est q̄ dicit Chrysosto. Qz nō solum christus ductus est in desertum a spū sed et oēs filij dei habentes spūm sanctū. Nō. n. sunt cōtenti sedere ociosi. sed spūssanctus vr̄get eos aliq̄d magnū appēdere opus q̄d esti desertо quātū ad diabolū. quia nō est ibi iniusticia qua diabolus delectat̄. Dē etiam bonū ē extra carnē et mūdū. quia nō est ꝑm volūtatē carnis et mundi. Et ad tale desertum oēs filij dei exeunt vt temptent̄. ¶ Deinde ponit̄ cā qua re christus duct⁹ est in desertū. vt temptaretur a diabolo. Sciebat enī christ⁹ q̄ diabolus valde desiderabat eum tēptare et ipe voluit ab eo tēptari ꝓpter causas infra scriptas. Sed sicut dicit Chryso. diabolus qui ad ceteros homies vadit vt temptet eos. aduersus christum ire nō potest. Jō christ⁹ cōtra diabolū ꝑmo ꝓcessit in cāpum pugne sc̄z in desertū. volens eum ꝑ hoc ad pugnā ꝓuocare. Sed tñ vt idē Chrysosto. dicit. Nos infirmi nō debemus hoc trahere in exemplum. vt ꝑsumam⁹ nos sponte tēptatiōibus exponere. quia nostra temptatio est piculosa. nisi forte aliqui valde ꝓfecti de diuina grā cōfidētes hoc facerēt. vt ex luctamine magis virtus in eis ꝓficeret. Sicut legit̄ in vitis patruz de Abbate pastore. q̄d tñ nō est ꝑsumendū ab imꝓfectis. Et nota q̄ christ⁹ nō ꝓcessit ad pugnā nisi duct⁹ a spūsc̄o. qui quos replet ad pugnam facit fortes. Sine hoc spū qui ad pugnam vadit cito cadit. vt dicit glo. interli. ¶ Sed quer̄it quare christ⁹ temptari voluerit. Ad quod dicēdū. q̄ sex ex causis tētari se sustinuit ꝑm sc̄os. ¶ Prima est vt ꝑ suā temptationē nos a nostris liberaret. sicut ꝑ

suã mortẽ nos ā nostra liberauit. Et hanc rõnẽ assignat Greg. ¶ Secũda est. vt cautos nos faceret. ne scz aliqs quãtũcũqz sanctus psumat ō se quasi de temptationibus sit ummunis. Ideo christus voluit post baptismũ z accepto spũscõ temptari. vt ostẽderet q sanctificatis maior pugna incũbit. Hanc rõnẽ assignat Hylarius sup Mat. ¶ Tertia vt nobis exemplũ pugnãdi daret. z vt eẽt mediator. nõ solũ p adiutoriũ sz etiã p exemplũ. Hãc rõnẽ tangit Aug⁹. iiij. de trinitate. ¶ Quarta est vt nemo turbet̃ de temptationibus pter spem irruẽtibus. dũ etiã christũ videt temptari. Et hec ratio ẽ Chrysо. ¶ Quinta ẽ vt ipe vincẽdo diaboli virtutẽ z audaciaz reciperet. ¶ Sexta vt nobis de sua mia spem faceret. Quia hõ temptatus faciliꝰ miserẽt z cõpatitur tẽptatis. Hãc rõnẽ tangit aplus Heb. iiij. d. Nõ habemus pontificẽ qui nõ possit cõpatiri firmitatibus nostris. tẽtatũ p omnia p similitudine absq peccato. Et subdit. Adeamꝰ ergo cũ fiducia ad thronũ grẽ eius vt misericordiã cõsequamur et grãm inueniamus in auxilio oportuno ¶ Est aũt sciendũ q cũ sm Gre. tẽptatõ tribus modis agat̃ scz suggestione. delectatione. z psensu. christꝰ p suggestionẽ tẽptari potuit. suggestionẽ inquã extrinsecã. que est a mũdo z a diabolo. sed nõ p suggestionẽ intrinsecam que est a carne. q caro nõ allitiebat eũ ad aliqd inordinatũ. Per delectationẽ aũt z psensũ nullo modo ipius mẽs potuit inq̃nari. Sola extrinseca suggestio nõ est peccatũ. Delectatio vero sola peccatũ est veniale. Sed cõsensus etiã in ipsaz delectationẽ peccatũ mortale est sm Aug. Igit quia christꝰ nullo mõ peccare potuit. ideo tẽptatio qua ipe temptatus est pmo mõ intelligẽda est. nõ autez aliis duobus modis. Et hoc est qd dicit Gre. q oĩs illa diabolica tẽptatio christi foris non intus fuit. ¶ G Tertio euangelista ponit tertiã occasionẽ tẽptatiõis scz ieunium. d. [Et cũ ieunasset] Ubi de ieunio implicat tria ex quibus diabolus sũpsit occasionẽ eũ tẽptandi. Primo dicit̃ q ieunauit. Si enĩ ex quolibz bono ope nostro diabolus contra nos puocat̃ ad pugnã vt dictũ ẽ. et ieiunũ inter bona opera magnũ reputat̃. patet q p hoc q christꝰ ieiunauit diabolũ cõtra se puocauit. Scõo dicit̃ q ieiunauit. xl. diebus z. xl. noctib⁹. qd hoĩm natura nõ recipit. p qd õndit se esse filiũ dei. Et hoc expetiri semp cupiebat diabolus. Et ppter hoc eum temptauit. Unde dicebat [Si filius dei es zc.] Et si dicat̃ q moyses z helyas tãtũdez ieiunauerint q tñ erant puri homies. hoc soluit Chrys. dicẽs. q illi ieiunantes esuriẽ sustinebãt christꝰ vero illo toto tpe nõ esuriit. Item illi alteri⁹ virtute sustentabant̃. christꝰ vero ppria. Ideo pres eni ieiunauit angelico alloquio cõfortat⁹ Exo. xxxiij. Helyas etiã in fortitudine cibi angeli ambulauit p. xl. dies vsq ad montẽ dei oreb. duz fugeret a facie Jezabel. iij. Reg. xix. Jesus vo nullũ solacĩ habuit exterius neq sermonem angeli neq cibum. sed habet intus qui sustinet ne deficiat p humanã fragilitatem. Tertio dicit̃ q postea esuriit. et p ꝑ diabol⁹ etiã ad temptandũ eũ cõcitabat̃. Quia sicut dicit Chrysо. Sciebat dñs cogitationẽ diaboli. quia volebat eum tentare. Audierat eni q christus natus esset in hoc mũdo. angelis pdicantibus. pastorib⁹ referentibus. magis querẽtib⁹ z Joẽ oñdẽte. Uñ dominus pcessit cõtra eũ nõ quasi homo nec quasi deus. sed magis quasi de⁹ et hõ. Nã p. xl. dies nõ esurire nõ erat hois. Aliqñ aũt esurire non erat dei. Unde si nec postea esurisset diaboli spes tẽptandi extincta fuisset. z sic christi victoria ipedita fuisset. Si eĩ ille nõ certasset. nõ iste vicisset ¶ Queritũ quare christus ieiunauit. Dicẽdũ q ppter quattuor rõnes ¶ Prima ppter peccati nostri remediũ. Dixerat enim in psona sua. ppheta in ps. lxviij. Opprobria exprobrantiũ tibi ceciderũt sup me. Et opui in ieunio aiamã meã. Uñ leo papa. Jeiunauit christus qui peccatũ nõ habebat. z tu christiane nõ vis ieiunare qui peccas. ¶ Secũda vt nobis ieiuniũ psecraret. Sicut eni baptizatus fuit. nõ vt baptismus eũ mũdaret sed vt ipe nobis baptismũ consecraret. sic hic ¶ Tertia vt aduersus tẽptatiões exẽplum ieiunãdi nobis daret. Quia vt dicit Basili⁹ volẽti tẽptationũ pugnas supare. sobrietas necessaria est Et inde forte est. q quia in quadragesima ieiunantes cõtra diabolum certamẽ assumim⁹. iõ p totũ tps illud in officio versiculus vtimur de ps. Qui habitat. In qb⁹ oramus a laqueis diaboli liberari. Verbi grã. Ipe liberauit me zc. Scapulis suis. Item. Scuto circũdabit te. Itẽ angelis suis zc. ¶ Quarta ppter ieiunij pconiũ. Jeiunauerũt enim tres magni viri. Unus in monte vt moyses Exo. xxxiij. Alter in itinere vt helyas. iij. Reg. xix. Tertius in deserto vt christꝰ dum⁹ accepit legẽ. Secund⁹ puenit ad dei reuelationẽz. Tertiꝰ deuicit hostez g Mat. xvij. Hoc genus demoniorũ nõ ejicit nisi in oõe z ieiunio. ¶ Quinta rõ pot eẽ q tacta est supra vt diabolũ ad temptãdũ puocaret. Uñ dic glo. Jeiunat vt tẽptet̃ tẽptat̃ q ieiunat. ¶ J Alteri⁹ q̃rit̃ q̃re tãto tpe scz. xl. dieb⁹ z. xl. noctib⁹ ieiunauit. Ad qd rñdet sm Chrysо. z Gre. vt suo ieiunio nostrũ qdragesimale istitueret. Et tũc queritũ

quare sub illo numero nostrū ieiuniū instituit
z sic credit ꝓmum quesitum. Assignat aūt multi
plex ratio vtriusqz quesiti. Prima est vt my
steriū quadragenarij numeri insinuaret qui ē
numerus remissiōis culpe.qđ patet. Nā ex suis
ptibus aliqtis simul sūptis redit numer⁹ quin
quagenarij⁹ q̄ est ann⁹ iubileus. Et hāc rōnem
assignat Aug⁹.in libro.lxxxiij.questionū. Itē qa
tot annis dñs duxit filios israel p desertū ad ter
ram ꝓmissionis. Nume.xiij. Itē tot mēsib⁹ chri
st⁹ mūdo publice ꝓdicauit. Itez tot septimanis
christ⁹ in vtero virginis mānsit. Item tot diebus
moyses et helyas ieiunauerūt. Itē tot horis do
min⁹ iacuit in sepulcro.licet Aug⁹.iuj. de trini
tate cōputet tantū.xxvj.horas. Sed ipe icipit
cōputare ab hora sepulture.nos aūt cōputam⁹
ab hora mortis. Secūda rō est vt intelligam⁹
legē et ꝓphetas nō discrepare ab euāgelio. Nā
in lege z in ꝓphetis cōsecratū fuit tantorū dierū
ieiuniū ergo etiā debuit cōsecrari in euangelio.
In moyse lex.in helya ꝓphete.in christo euāge
lium intelligunt. Hanc rōnem tangit leo papa.
Tertia ratio est ꝑm Greg.quia ꝓcepta de
calogi in quattuor euangelijs continent. Unō
nos delinquētes ꝟtra ꝓcepta euāgelica.quater
decies.hoc est.xl.dies culpas que cōtra legem z
euāgeliuz cōmisim⁹ ieiunādo punire debem⁹.
Quarta rō est ꝑm eundē.quia in hoc morta
li corpore ex quattuor elementis subsistim⁹. ex
quorū vnoquoqz cōtra decem ꝓcepta delinqui
mus.iō rōnabiliter ipm corp⁹ nostr⁹ quater de
cies affligimus. Quinta rō est ꝑm eundem
Gre.quia sic ex lege iubemur offerre decias alia
rum rerū.ita ofterre debem⁹ decimas tot⁹ an
ni. Decima aūt ps anni est tps illud z modicuz
plus.decia enī dier⁹ anni q̄ sūt.ccclxiij.dies ē.xxx
vj.dies. Et ne quattuor dies remaneāt in decia
ti addit vn⁹ dies.quia min⁹ dari nō posset pro
decima. Tres vero dies adiungunt vt sint qua
draginta ꝓ ꝓmicijs ad que sunt ieiunia quattu
or tpm anni. In quolibet tres dies. Iō ergo tan
tum tps ieiunamus vt oim dierū decimā sil' z ꝓ
mitias deo offeram⁹ Sexta rō ꝑm Ambr.qa
.xl. diebus aque diluuij inundauerūt Gen̄.vij.
p quas peccatores exterminati fuerūt. Et exinde
illuxit celi serenitas. Sic sacro isto ieiunij tēpo
re peccata abolent z refulget diuina clementia.
Ꝟ Itē querit quare addit q̄dragīta nocti
bus cū dies naturalis cōprehendat in se noctem.
Ad ß dicendū q̄ntū ad lrām Q, ß addit ne in no
cte comedisse putet vt dicit glo. Quātū aūt ad
spūalem intellectuz.vt indicet q̄ siue hic ꝑspera
blandiant qđ ad dies ptinet.siue aduersa feriāt
qđ ad noctes refert. sēp fideles debēt abstinere
ab illicitis et eē muniti ꝓ aduersarū q̄ nūq̄z ces
sat temptando eos impugnare. Nota q̄ vi
ta claustraliū tota debet eē in penitētia. Sed q̄
dam sūt.xl.diebus sz nō.xl.noctib⁹ qui sc̄z dieb⁹
morant in claustro.z noctib⁹ vagant ad praui
tates suas. Item quidē manent in religione tpe
ꝑspēritatis quod est de die.et discedunt tpe ad
uersitatis qđ est de nocte. Ꝟ Itez queritur
quare nō vltra pcessit dñs ieiunando q̄z Moy
ses et Helyas. Ad hoc rñdet Chryso.ne incredi
bilis videret carnis assūptio. Sed est attēdēduz
ꝑm Gre.q̄licet toto illo tpe nec de die nec de no
cte comederit.nos tñ fragiles ipm imitari nō de
bem⁹.sed singulis diebus semel sumendo cibuz
ieiunemus. Iste vero defectus q̄ cōtinuatis di
ebus et noctib⁹ ieiunādo ipm imitari non pos
sumus supplet ꝑ hoc q̄ nos singulis annis istō
tps ieiunij obseruam⁹.cuz tñ christ⁹ vna tantuz
vice hoc seruauerit. Sciēdū etiā ꝑm Aug̃.i
sermone de quadragesima.q̄licet christus stati
post acceptum baptisma cepit hoc ieiunū.non
tñ credendū est eū nobis ꝑ hoc regulaz obserua
tionis dedisse.vt nos statim post epiphaniam
q̄dragesimā incipiamus. Sz appinquāte tpe
pascali q̄n acriori luctamine cū tēptatore confli
gīt.tūc ieiunandum ē.vt corp⁹ impediat de ca
stigatiōe maliciā.z anim⁹ impetret de humili
tate victoriā. Dicit etiā Magister in hist̄oriis.
q̄ p⁹ epīaz nō statim ieiunat ecclia.sz circiter p⁹
.xl.dies.q̄ ipo tpe ieiunū suū ieiunij domici cō
secutiuū significās Ad Et nota q̄ ē triplex
ieiunū. Quōdā est ieiunū meroris z pnie. vt fu
it ieiunium ninuitarū Jone.iij. Aliud sobrieta
tis et abstinentie.vt fuit ieiunū danielis et soci
orū ei⁹ Baſ.j. Tertiū est gaudij z exhilaratiōis
dū motib⁹ carnalib⁹ sedatis.ex nimia cōtēplati
one et desiderio vite future comedere obliuisci
mur. Unde Mat.ix. Veniet tps cuz auferet ab
eis sponsus z tūc ieiunabūt. Primū signat ieiu
nū moysi. Secōm helye. Tertiū christi. Primū
est penitentiū. Secōm actiuoz. Tertiū cōtēpla
tiuorū. Aduertenduz etiā q̄ dñs cum i statu
mortali exīs cibo indigeret.xl.diebus ieiunauit
Sed post resurrectionē dū cibo non indigeret
alijs.xl.dieb⁹ apparēs discipulis cum eis come
dit. In ꝓmis quadraginta diebus docens nos
quid in agone temptatiōis facere debeam⁹ In
alijs q̄draginta dieb⁹ ꝓmōstrās q̄liter ipe legitie
certātib⁹ z a seculi vanitate ieiunātib⁹ se exhibe
re dignat cū eis comedendo.i.in eorū mētib⁹ de
lectādo. Ꝟ Itē circa hoc q̄ dr̄ [postea esu
rijt] Querit qualiter esurierit.an eodē mō q̄ moy

ses ⁊ helyas. Ad qđ dic̄ Chrysо. Q; illi ieunan/tes esuriebāt et sustinebāt. Iste aūt xl. dieb⁹ non esurijt. qđ erat diuinitatis. Postea vero esurijt qđ erat hūanitatis vt dictū ē. ¶ Ex attēdēdum ſm Basiliū q; christ⁹ passionē famis assūpsit. ñ coact⁹ ad necessitatem. vtpote q̄ p̄est nature. ſz sponte famem assūpsit sicut ceteras passibilitates. ¶ Mystice aūt esurijt q; salutē nostraz deſiderauit. ¶ Moraliť quātū ad totū pcessuz p̄habitū ſm glo. hic est ordo recte cōuersatōis vt post acceptā spūssancti grām cōtra diabolum arti⁹ accingamur. ⁊ mente seculū deserētes. vite eterne gaudia q̄rāmus esuriam⁹ deserti. Ibi fit temptatio quia nō ante hostis se erigit q̄z hō de mundo exijt.

¶ Secunda pars expositionis euangelij.

CXLVII

Et accedens temptator dixit ei. Si fili⁹ dei es. dic vt lapides isti panes fiāt. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane viuit homo. sed in oī verbo quod procedit de ore dei. Tūc assūpsit eum diabolus in sanctam ciuitatē et statuit eum super pinnaculum templi. et dixit ei. Si filius dei es. mitte te deorsum. Scriptum est enim. Quia angelis suis mandauit de te. vt custodiāt te in oībus vijs tuis. et in manib⁹ tollent te. ne forte offendas ad lapidē pedem tuum. Ait illi iesus rursum. Scriptū est. Nō temptabis dominū deum tuū. Iterꝝ assumpsit eū diabol⁹ in mōtem excelsum valde. et ostēdit ei oīa regna mūdi et gloriā eorꝝ. et dixit hec oīa tibi dabo. si cadēs adorauer̄is me. tūc dixit ei iesus. Vade sathanas. Scriptū est enī. Dominū deū tuū adorabis. et illi soli seruies. ¶ Hec est secunda pars euāgelij in qua describit qualit̄ tēptator est christum aggressus. Ad cui⁹ euidentiā est sciendum Q; tria sūt genera temptationū scz cōcupīa carnis. cōcupīa oculorꝝ q̄ ē rerū exteriorū. ⁊ supbia vite q̄ ē vana glōria de bonis opibus. Et ex his tribus oīa alia mala pueniūt. Ān de his trib⁹ diabolus temptauit christū sicut et primū hominē ſm Greg. Et p̄mo de gula a qua concupīa carnis solet incipe. Et ipa est porta et initiū reliq̄rū voluptatū. Quia satur venter luxuriā appetit ⁊ ceteras voluptates. Dicit ergo ⌊ Et accedens tēptator. ⌋ Vbi nota q; statim q̄n diabol⁹ audiuit vocē patris dicentis. Hic est fili⁹ me⁹ dilectus. secut⁹ fuit christū in desertū ⁊ obseruauit. xl. diebus. qđ ageret. nec audebat ad eū accedere. Ex videns eū famē patiētē accessit. ⁊ forte antea nūq̄z accesserat ad eum temptādū. p̄hibitus a deo Alij tn̄ dicūt sicut Beda et Ruge. Q; nō soluz eū temptauit pacto ieunio sed etiā infra illō tēpus quo ieunauit. Q; videť colligi ex marco q̄ dicit. q; erat in deserto. xl. diebus ⁊ xl. noctibus ⁊ temptabat a sathana. Ex quo trahit̄ q; toto illo tpe temptabat a sathana. Ex Mat. ⁊ Lucas tā tum de his scribūt que p⁹ ieunū facte sūt tāq̄z euidentiores. Quales aūt fuerint ille alie incertum est. Posset tn̄ dici q; de eisdē tēptatiōibus quas Mat. ⁊ lucas exp̄mūt in specie. intelligit Marcus loquens in genere. Ita q; nō fuerint plures q̄z iste tres. Et illud videť sonare glo. sup illud Luc. iij. Et cōsūmata omni temptatiōe diabolus recessit. Vbi sic dicit glo. Tribus tēptationibus victis oēm temptatiōez dicit consūmatam. q; his oīm origo viciorū p̄tinet. Vnde dic̄ Chrysо. Tria retia diabolus habet extensa sup omnē mundū. vt quicūq̄z euaserit de retib⁹ gule incidat in retia vane glorie. ⁊ q̄cūq̄z euaserit ō retib⁹ vane glorie. incidat i retia auaricie. ¶ Nota etiam q; iste temptator fuit lucifer primus angelus ille supior qui primum hominem superauerat vt innuit Aug⁹. Et verisimile est q; apparuerit iste temptator in forma hominis vt familiarius se haberet cum christo. quia verba ad inuicem loquuntur vt dicit glo. Naz omnia hec corporeis sensibus fuerunt completa. ¶ Item nota q; diabolus dictus est proprie temptator quia eius proprium est temptare vt dicit glosa sup illud. j. Thymo. vj. Ne forte vos temptauerit is. qui temptat. Unde Bern̄. Demonuz est mala suggerere. nostrū est non consentire. ¶ B ¶ Sequitur ⌊ dixit ei ⌋ quasi compatiendo fami christi. Ecce plurimum ieunasti et indiges cibo ⁊ hic in deserto panes haberi non possunt. Sed tamē ⌊ si filius dei es. dic vt lapides isti panes fiant ⌋ Ex hoc q; dicit Si fili⁹ dei es. apparet q; tota causa mouens diabolum ad temptādum christum erat vt exploraret an ipse esset homo tantum vel aliquid supra hominem. Erat enim diabolus in magno dubio. ⁊ fortia argumenta habuit ad vtrāq̄z partem. Sciebat enim q; natus erat de muliere nec suspicari potuit q; de virgine que despōsata fuerat ppter h̄ idē. Sciebat etiā q; vagierat in cunabulis sic̄ alij infātes. lacrimis suffuderat vultum. q; circūcis⁹. q; xl. die in templū p̄sentat⁹. q; ppter herodis p̄secutiōez

in egiptum deportatus. q̄ inter homines puer/ satus et a iohe baptizatus fuit. Itē orauit sic hō Itē famē. sitim. frig⁹. calorē. somnū. vigilias ⁊ ce teras hoiz patiebaī molestias. Ex q̄b⁹ ñ nisi hō videbaī. Sed ad aliā ptē q̄ eēt supra hoiez mul/ ta habuit argumenta. Naz vt dicit glo. Nouerat filium dei venisse in mūdū taz p̄ pphetas q̄z p angelos nūciantes. viderat stellaz magos ad christum ducentē. magos eū tanq̄z deuz adorā/ tes audierat vocē patris de celo dicentē. Hic est filius meus dilectus. Et ex istis argumenta con traria infirmabanī. Nā si sciret eū natū de mu/ liere. cōceptū ñ eius intelligere nō poterat. Et mater eius gaudebat se eē virginē. Si vagierat in cunabilis. angeli ñ laudes decantauerūt Si lacrimis vultū suffuderat stella ñ iocūda in ce/ lis apparuerat. Si circūcisus die octaua fuerat maculā ñ originalis culpe in eo non cognosce/ bat. Si in templo p̄sentatus. Symeon ñ ⁊ an na velut deum eū adorauerāt. Si herodē fuge/ rat. ñ magi eū adorare ab oriente venerāt. Si i ter hoies conuersabaī. nihil ñ in eo humani vi/ cij deph̄endebat Si a iohāne baptizatus fuerat ip̄m ñ iohānē audierat de ip̄o dicentem. Ecce agnus dei. Si sicut hō orauerat vocē ñ patris audiuit. hic est filius meus dilectus. ⁊ sp̄m san/ ctum sup eū in colūbe specie manentez viderat. Si hoīm molestias patiebaī. oia ñ sup hoīnez videbat eū tolerare. Igit̄ ppter tanta oppositā q̄ diabolus videbat in christo. nō poterat cogno/ scere quid ip̄e eēt. Et iō temptauit eum dicens. ¶ Si filius dei es ⁊c ¶ Sed cōtra Lu. iiij. dicit. Nz nō sinebat ea loqui scz demonia. q̄z eū eē christū sciebāt. Rñsio Scire ip̄m eē christum in lege p̄missum. nō est scire ip̄m eē filiū dei Nec enī erat certū apud pitissimos legis q̄ christ⁹ in lege p̄missus deberet naturaliter eē de⁹ ⁊ dei fili us. Sciuit ergo diabolus eū eē christū in lege p̄ missum. Nō aūt q̄ eēt filius dei Sicut dicē Chry sosto. sup illud Mar. j. Scio q̄ sis scūs dei. Vel pōt dici q̄ demones sciebāt opinatiue ex rectu ris q̄busdā. etiā q̄ deus eēt. q̄z etiā impando mi racula faciebat. ¶ Sequit ¶ Dic vt lapides isti panes fiant ¶ Volebat experiri an deus eēt p mira culū cōuersionis lapidū in panes. Sciebat enī scriptū. Ip̄e dixit ⁊ facta sūt. Iō blandit ei dicēs. ¶ Dic ¶ solum mō ⁊ fiet. ⁊ si sic filiꝰ dei es. Ad ir̄z Erant ibi lapides. Gestū enī fuit hoc in deserto hiericho iuxta fontem quez sanauit heliseus. iiij Reg. ij. vt dicit Magister i hist̄oriis ¶ Et nota q̄ christus adhuc nullū fecerat miraculū et dia/ bolus erat p̄mus q̄ hoc ab eo experiuit. Ex hoc fieri ad suā suggestionē nō decuit pp̄ ter quinq̄z Primo quia si hoc fecisset se diabolo innotuis/ set ⁊ sic mysterium passionis impeditum fuisset quia si cognouissent nunq̄z dñm glorie crucifi/ xissent. j. Cor. ij. Secūdo vt doceret nos fugere ostētationē. Tertio vt doceret nihil eē faciendū ad diaboli suggestionē etiā si bonū sit. Quia et si interdū bonū suggeret. ip̄e tñ semp ad malum ordinat vt postmodū acrius fallat. Quarto q̄a esto q̄ christus lapides cōuertisset in panes. dia bolus tñ ppter hoc nō credidisset. ⁊ gloriat⁹ fuis set. q̄ christū ad miraculum faciendū induxisset Quinto quia hoc vicium gule sapuisset si ppter suam famē expellendā miraculū fecisset. Et ppt hoc dicit ip̄m tempta sse de gula. volebat enim p panem visum incitare gulam. Qui enī esurit vi so cibo plus cupit ¶ Sed cōtra si christ⁹ subuenisset corpali fami cōuertendo lapides i panes. nō peccasset. sicut nō peccauit cū panes multiplicauit. q̄d nō fuit minus miraculum. vt turbe esurīēti subueniret. ergo videt q̄ nulla fu/ erit illa temptatio. Ad quod dicendū q̄ vti ne/ cessarijs ad sustentationem non est peccatū gu le sed q̄ ex desiderio huiusmodi sustentationis homo aliquod inordinatum faciat. ad victum gule ptinere potest. Est autem inordinatū q̄ ali quis vbi potest haberi recursus ad humana sō sidia p̄ro solo corpore sustentando miraculose sibi cibum querere velit. Unde et domin⁹ filijs israel miraculose manna p̄buit in deserto. vbi aliunde cibus haberi non potuit. Et simili christus in deserto pauit miraculose. vbi aliter cibi haberi nō poterant. Sed christus ad subueniē/ dum fami poterat aliter sibi p̄ouidere q̄z mira/ cula faciendo. sic et Johannes baptista fecit vt legitur Mar. primo. Vel etiā ad loca p̄xima p̄operando. Et ideo reputabat diabol⁹ q̄ chri/ stus peccaret si ad subueniendum fami miracu la facere attemptaret si eēt purus homo. ¶ Et nota q̄ dixit panes fiant. non dixit carnes fiant Perfecti enī temptantur de his que licita sūt et necessaria sicut est panis esurientibus Ecc. xx ix. Initium vite hominis panis et aqua. ¶ E ¶ Deinde ponitur christi responsio. ¶ Qui re/ spondens dixit. Scriptum est ¶ Deut. viij. ¶ Nō i solo pane ⁊c. ¶ Sciebat enim moyses q̄ homo constat ex gemina substantia scilicet corpore et anima et neutrum sine sustentatione potest subsistere. Corpus autem terreno cibo sustenta tur. Anima vero que est spiritualis substantia spirituali cibo qui est verbum dei sustentatur. Ideo dixit q̄ homo ℈m animam viuit in omni verbo q̄ procedit de ore dei. ¶ Sed quo mo do ista responsio christi fuit ad p̄positum

temptatoris. Dicēdū q optime. Et est sens⁹ ꝙsi dicat. Nō oportet o demon q lapides in panes cōuertas. quia nō in solo pa. ꝛc. Quasi. d. Solo verbo pōt me deus absq; pane reficere. Uel sic ſm glo. Quasi. d. Persuasio tua o demon patz quia temptātis est. De cibo enī corpis agis qui cōmunis est cū pecorib⁹. nō de cibo mētis qui cōmunis ē cū āgelis. Si enī amice ageres ō me lioꝛi cibo me prius ammoneres sine quo nemo viuere pōt. Et nota ſm Rabanū. q; pcedere verbū dei de oꝛe dei dicit cū volūtatē suaz p scripturarū testimonia reuelat. Et sicut dicit glo. Omē verbū caritas in q̄ cōplectunt oīa que pcedunt de oꝛe dei. & quia cuiuscūqz ministerio dicātur. nō ei⁹ sūt sed dei. de vno enī verbo. i. sapīa dei pcedit q̄d q̄d loquunt sci q̄ sunt os ei⁹. ¶ F De cūdo tēptauit euz de vana gloria. Tūc assūpsit eū diabolus. Postq̄z enī diabol⁹ in pma temptatiōe nihil pfecerat sicut dicit Chryso. Cogitauit intra se. Iste q̄ fame nō vincit & si nō est filius dei tū sanctus ē. pūt aūt sancti homīes fame nō vinci. sed postq̄z oēm necessitatē carnis vicerūt p vanā gloriā cadere pūt. Et iō sequit. Tūc assūpsit eū diabolus in scāz ciuitatem. Ubi pmo videndū de ordine temptationū. Nā hanc quam Mat. ponit scdam. Lucas ponit tertiā. Sed sic dicit glo. Lucas exequit sicut res gesta ē. vltimā ponens vanā gloriā. ſm moꝛē pūnis tpis. qa superbia post oēs virtutes seuit. Mat. vō nō exequit ordinem histoꝛie. sz tēptationē ade. q̄ pmo tēptatus fuit de gula. cū dicit. Uidēs lignum q̄ esset pulcrū visu & ad vescendū suaue. Deinō p vanā gloriā cuz dicit. Eritis sicut di. Postea de auaricia cū dicit. Sciētes bonū et malū. Ita est enī auaricia cupiditatis sciētie sicut pecume. Et iste ordo seruabat tūc sicut diabolo cōuenīētius fuit. Postq̄z vero corrupta ē natura insurrexit. alius ordo. vt pr⁹ q̄s tempteť p cōcupiscētiam carnis. deinde exteriozz. & post omnē victoriam supbia hoīez inuadit. ¶ Et nota q̄ cōsuetudo diaboli est semp incipe a leuioꝛib⁹ & pcedere ad grauia. deinde ad grauioꝛa. deinō ad grauissima. sicut patuit in Job. Cui pmo abstulit res tempales. Deinde filios extinxit. deinde corpus ei⁹ vulnerauit. Tandē q̄ grauissimū fuit fiduciam de deo p amicos sibi auferre conat⁹ fuit. Similiter fecit de christo quē pmo tēptauit de gula temptari enī de pane et maxime tpe famis leuis temptatio est. postea pcessit ad vanā gloriam & auaricīā & tandem ad idolatriā. ¶ G Consequenť videndū qualiter christuz diabolus assūpserit. Quia sic dicit Greg. cū dicit q̄ de⁹ homo a diabolo assumaťur & ducaťur. mens humana hoc audire refugit aureqz obstupescūt. Et iō dixerunt quidā q̄ oēs he tēptatiōes facte sunt a diabolo nō visibiliter apparēte sed inuisibiliter suggerente. Suggerebat enī ei vt de lapidib⁹ faceret panes. vt ascēderet supra pinnaz et se inde p̄ciptaret. & vt diabolū adoraret ppter regna mūdi. Et ſm istos omnes tēptationes facte fuerūt a diabolo in deserto. cū Marcus dicat q̄. xl. diebus fuerit in deserto & tēptabaťur a sathana. Alij dicūt q̄ visibiliter apparuit illi vt homo. & locut⁹ est cum eo. & hoc tenet glo. d. oīa corporeis sensibus esse cōpleta. qđ verius est. Et tūc dicūt q̄dā oēs has temptatiōes fuisse in hierusalem quaz vocant desertū. id est. a deo derelictam vt omēs temptatiōes dicanť in deserto fuisse facte. Sed ℔ nō ē verū. nec ad ℔ dicēdū cogit text⁹ Marci. Uerū quidē eum in deserto ad lrām temptatuz fuisse. Sed nō dicit Mar. tātū in deserto. Bene enī facte sūt in deserto & tertia in hierusalem supra pinna. Sed dato q̄ oīa visibiliter gesta sint. Ad huc queritur quō eum diabolus assūpserit. an videlicet eū ducendo p aera aut eundo secū p viā. Ad quod quidā dicūt q̄ euz trālportauit i aere & statuit supra pinnam. Nec enim mirū vt dicit Greg. si se pmisit a diabolo duci qui se permisit ab eius mēbris etiā crucifigi. Alij dicūt q̄ duxit eum p viam eundo manū ad manū a deserto ī hierusalem. et ibi ascēderūt supra pinnaz p ascēsum cōmunē. sicut et alij hoīes. Et hoc videť sonare luc. qui dicit. Duxit illum in hierusalem & statuit eum supra pinnaculum templi. ¶ H Et notandum q̄ sancta ciuitas dicebatur hierusalem ſm Rabanum in qua erat templum & sancta sanctoꝛum et cultus diuinus. Dicebatur aūt pinnaculum a pinna q̄ est sūmitas cuiuslibet domus & pcipue temploꝛum et muroꝛum. Sciendum aūt q̄ in templo erant tres mansiones. Prima pauimentū vsq; ad pmum tabulatum siue solariū altitudinis triginta cubitoꝛ. Secūda erat a pmo solario vsq; ad secūdū. xxx. etiā cubitis alta. Tertia vero vsq; ad tertiū solarium quod erat tectum templi non cameratuz sed planum. Tēplum enī non habebat culmen erectū sicut habēt nostre domus. sed desuper erat planum moꝛe palestinoꝛum. Et habebat illud solarium in altitudine. lx. cubitos. Quodlibet autem solarium habebat in circūitu exterius vnum deambulatoꝛium. Unde tria erant exteriora deambulatoria in circumitu templi. et ista deambulatoria dicuntur pinnacula vt dicit Marcus in histoꝛijs. Sup quoꝛum vnum diabolus statuit christum & forte in eminētioꝛe qđ distabat a terra. cxx. cubitos. Uel forte statu

ut eū in iferiozu pinnaculo qđ distabat a terra so/
lum.xxx.cubitis vñ scribe z sacerdotes alloque/
bañ tplīm exponētes legez. Et nota ſm gl o. q in
eo loco diabolus christū tētabat de vana gloria
in quo multos decepat p vanā glorā in catbe/
dra doctorum. Et attēde ſm Chrysо. q cum dia
bolus assūpsit christum ducendo eum ad ciuita/
tem z statuendo eū supra pinnaculū templi. ipe
diabolus ab oībus videbat et credebat christus
ab omnib⁹ videri. Ipse aūt christ⁹ nesciente dia
bolo sic agebat inuisibiliter vt a nemine videret
¶ Sequit _ Et dixit ei _ Primo locut⁹ fuit
christo quasi cōpatiēs esurienti. Nūc vo loqui
tur quasi ipius honorem desiderās. _ Si filius
dei es _ Scōm Hiero. In oībus temptatiōib⁹
hoc agit diabolus vt intelligat si fili⁹ dei sit. Ex
christ⁹ sic respōsū tempat vt ambiguū relīquat
_ ¶ Mitte te deorsū _ Quasi. d. Si hoc feceris glo
riosus apparebis in cōspectu astantiuz. Stulta
fuit psuasio qua filio dei dicit _ ¶ Mitte te dorsū _
Rectius enī diceret _ Si fili⁹ dei es _ ascende in
celū. qđ si faceret verū se filiū dei cōprobaret. Sed
diabolo cōuenit vt in pcipiciū ire cōmoneat. In
quo ſm glo. infirmus oīdit q nulli nocere pos/
sit. nisi ille se deorsuz prius miserit. Sequit _ Scri/
ptū est enī _ Quia christus ei adduxerat scriptu
re testimoniū. Jō diabolus volens se etiam sapi
entem ostēdere scripturam allegat. volens p ꝟ
deceptionē suā colorare p qđ videt se in angelū
lucis transformare _ Quia angelis suis māda/
uit ō te ꝛc _ Quasi. d. Nō oportet te timere q of/
fendaris quia angeli sustentabūt te. Hec auto/
ritas scribit in ps. xc. Dicit aūt Orig. Vñ tibi di
abole scire q ista scripta sūt. nūq̄d legisti ppbe/
tias z diuina eloquia. legisti quidē sed nō vt me
lior fieres. sed vt alios decipes ¶ Et nota q ista
psuasio cū sua allegatiōe fuit fatua. irrōnabilis
insufficiens z nō ad ppositū. Fatua fuit q si chri
stus pcipitasset se de pinnaculo. nemo credidis/
set ꝟ fuisse diuinitatis sz potiꝰ vanitatis z fatui/
tatis signū. Item irrōnabile valde eēt vt ille qui
sua sapientia oīa gubernat sine aliquo pfectu p
cipitaret se de alto. Item est insufficiēs ppter duo.
Primo quia ex hoc vt dicit Chrysо. nō poterat
cognoscere si sit filius dei an nō. Volare enim p
aerem non est ppria op⁹ dei quia nulli vtile est.
Si ergo aliq̄s volauerit puocatus ppter ostен
tationem solā hoc facit et est potius ex diabolo
q̄z ex deo. Secūdo quia allegauit incōplete au/
toritatē scripture. Subticuit enī diabolus qđ se
quit. Super aspidem et basiliscum ambulabis ꝛc
Ipe ei diabolus ſm. Orig. ē draco. ipe est basili
liscus. ipe aspis et leo. quē in temptatiōib⁹ chri/
stus cōculcauit. Jō pncipiuz autoritatis ptulit
tanq̄z superbus. finē vero tacuit tanq̄z astutus vt
dicit chrysо. Item autoritas nō est ad pposituz
quia nō intelligit de christo capite sed de mem/
bris. id est quolibet iusto ſm Hiero. Christ⁹ enī
nō portat manibus angelorum sed angelos ip/
se portat z omnem creaturaz Heb. j. Portans
omnia verbo virtutis sue. Est ergo autoritas il
la exponenda ſm glo. Q, angel' suis āministra
toribus spiritibus deus mādauit de te. iusto vi/
ro q̄cūq̄z sis. vt custodiāt te in manibus suis. id
est auxilijs suis sustollant te. z ita custodiant te.
ne offendas pedem id est mentem vel affectum
mentis ad lapidem. id est aliquod offendiculuz
peccati. Lapis enī dicit quasi ledens pedez. Vñ
omnis occasio peccati ad quā pōt offendi affe/
ctus mentis nomine lapidis itelligit. Est ergo
sensus. Q, angelis mandauit deus vt custodi/
ant hominē iustū a peccatis. Nō q bonꝰ hō
cōfidens de custodia angeloruz debeat se preci
pitio exponere ad suggestionē demonis. Male
ergo et imptinenter allegauit diabolus. ¶ Et
¶ Deinde ponit christi rñsio _ Aut illi iesus rur
sum Scriptū est _ Deut. vj. _ Non temptabis do/
minum deum tuum _ Secundū Hiero. falsas
de scripturis diaboli sagittas veris scripturaz
frangit clipeis. ¶ Nota q istud verbum platu
a christo duplicem habere poterat intellectum.
Uno modo quasi. d. christus diabolo. Non tē/
tes me dīm deum tuum. Quod poterat dicere
sed nō dixit. quia tunc manifestasset se diabolo.
Alio modo quasi christus diceret diabolo No
lo me pcipitare deorsum. quia ego temptarem
deum. Et hoc quilibet homo dei temptat⁹ a di/
abolo dicere pōt ſm Chrysо. Quoniam qui ho
minem dei temptat. deum temptat. Et ideo chri/
stus in hoc verbo sic tpauit respōsuz. q diabo/
lus nesciuit quo istorū modorum eēt intelligen
dum scripture testimonium. Et sic remansit du
bius sicut prius. ¶ Et nota hic signanter si/
cut dicit glosa. q in hoc q christus se in altum
tolli pmisit sed monenti cadere nō obediuit. oñ/
dit. vt cuicūq̄z bona et alta impanti obediamus
sed pcipitare volenti cōtra eamus. Simile dic
Rabanus. sed cōtrahit hoc ad virtutes z vicia
vt videlicet impanti alta virtutū obediam⁹ Si
quis aūt vult nos de altitudine veritatis z vir/
tutū ad ima errorus z viciorū pcipitare. nō illi au/
diamus. Dicit etiā Aug⁹. sup hoc loco. Q, di/
abolus semp religiosos de supiorib⁹ ad ima re/
uocere conatur et de sanctis et venerādis actibus
deducere ad cenosa et terrena festinat. vt qui
stat in puritate mentis et summitate templi

pīciat in pfundum inferni cogitatione peccati Nam cū dñm de pinna templi deiicere nituntur. vtiqz de pfecto religionis cultu eū remouere conat. Prima enī loci sancti pfectio viri sancti est ⁊ signū celestis sacramenti. ¶ Nota etiam q̄ ꝑ factū diaboli imitant quidā mali ꝓlati ⁊ tyrānī qui quosdā in altū erigunt et extollūt ad hoc vt eos grauius deiciāt. ¶ Notandū etiam sicut dicit glo. Q̄z nemo debet temptare deum qñ habet ex humana rōne quid faciat. Vñ quāuis deꝰ oīa possit. ait tñ suis. Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate. fugite in aliā. Et ipemet fugit ⁊ latuit. Nūc aūt aliter poterat de templo descendere q̄z ꝓiactantiā se ꝓcipitare. Sed postq̄z deficit humana rō cōmendet se homo deo. non temptādo sed deuote cōfitendo. Vsqz huc glo. Ille aūt deum temptat qui exponit se piculis vt expiat an deus eripiat euz. Unde ille temptaret deum qui ꝓcipitaret se de alto dicēs. Videbo si deus mihi auxiliabit. Similiter si quis sine gubernaculis ingrederet mare. aut qui nihil vellet māducare sed expectaret alimēta a deo. ¶ Tertio tēptauit eū de auaricia. Iterꝝ assumpsit eū diabolus in montem excelsū valde Loc⁹ iste temptatiōis christi in deserto vocat querentena. vbi fluit riuulus fontis quē heliseus sanauit. Secūdo miliario a querentena versus galileam dicit eē mons iste sup quē statuit diabol⁹ christum. vt dicit ¶ Magister in hist⁹ Et oīa dit ei omnia regna mūdi Dicit lucas q̄ ostendit ei in momento tpis p qđ ꝑm glo. nō tam celeritas cōspectus q̄z caduce fragilitatis potestas exꝑmit. In momento enī cūcta ꝓtereūt. Ostendit aūt vt dicit glo. nō q̄ visū eius qui omnia videt ampliauerit. sed vanitatem humane pōpe quā amabat quasi speciosaz ostēdens facere voluit amari. Potuit aūt ista ostensio fieri triplici ter. ¶ Uno mō ꝑm Chrysō. vt non ipa regna vel ciuitates vel ꝓl'os vel aurū vel argentuz videret oculis. sed ptes terre. in quib⁹ vnūq̄qz regnum vel ciuitas posita erat. vt puta si ascēdes sup excelsum locū digito extenso dicam tibi. Ecce ibi est Roma. ibi grecia. ibi india. nō sic ostendo tibi vt ipas videas ciuitates. sed ptes terre in quibus posite sunt. Sic et diabol⁹ poterat christo singula loca digito monstrare. ⁊ vnuscuiusq̄z regni honores ⁊ statū verbis ostēdere Nā ostensum dicit etiam q̄ exponit ad intelligēdū ¶ Alio modo ꝑm Theophilū vt etiaz sensibiliter fantastica apparitiōe omnia regna orbis terre. quasi ꝓntia sibi ostenderit. ¶ Tertio modo ꝑm Aug̃. ostendit ei regnū suū q̄o ipse in mundo regnaret p vicia. dicendo In tali pte mundi ego regno p luxuriam. In tali p auariciaz. In tali p superbiam. et sic de singulis [et gloriam eorū] Exposuit enim ei simpliciter mundi gloriā q̄o alicubi est abundantia auri et argenti atqz lapidū ꝑciosorum. Q̄o alicubi est nobilitas generis Alicubi industria militaris. Alicubi pulcritudo mulierū. Alicubi voluptas rerū mūdialiuz Et sicut dicit glo. hec oīa christus nō cōcupiscētie oculo intuebat sicut nos. sed sicut medici vident morbos sine lesione. Sequit [Et dixit illi. Hec omnia tibi dabo si cadēs adoraueris me] In luca dicit sic. Tibi dabo potestatem hāc vniuersam. ⁊ gloriam illoz. quia mihi tradita sunt. ⁊ cui volo do illa. Tu ergo si ꝓcidens adoraueris me erunt tibi omnia subdita. ¶ Nota q̄ ista tēptatio fuit falsa. fatua et iniqua. Falsa quia diabolo nō est ptās sup omnia ista mūdana. dei enī solius est ea dare cuius est creare. ps. Terram aūt dedit filijs hominum Unde ꝑm glo. hec de arrogantia diabolus dixit Obnoxia tñ fuit insidijs diaboli ꝓmissione dei. Fatua etiaz quia illi ꝓmittebat dare regna terrena. qui suis fidelibus dat regna celestia. ⁊ qui est rex regum ⁊ dñs dominantium Iniqua vero fuit. quia voluit sibi exhiberi diuinum cultum etiam a deo. glo. Ecce antiqua diaboli superbia. Sicut enim in principio voluit se similez deo facere. ita nūc. ❧ Et nota q̄ mirum valde videt. q̄ diabolus in tantā prupit insaniam vt hoc modo christuz temptauerit. Et forte ꝓcipiebat diabolus se cognosci a christo et ideo quasi desperatus fecit vltimum qđ potuit. licet sciret sibi nihil pficere. Sicut venator cum viderit se nihil pficere quasi desperatus omnia sua iacula iacit. ¶ Deinde ponitur christi respōsio [Tunc dixit ei iesus. Vade satbanas] In quo ꝑm Chrysō. finem temptanti imponit ne pgrediat vlterius temptās. Et in ꝑm Chrysostō. exemplum habemus q̄ ꝓprias iniurias equanimiter toleremus. dei autem contumelias non sustineamus audire. Sicut christ⁹ priores temptationes que erant in iniuriaz hominis patienter sustinuit. hanc vero que erat in dei iniuriam tolerare nō potuit [Scriptuz est enim] Deut. vj. Dominum deū tuum adorabis ⁊ illi soli seruies [scilicet seruitute latrie. Unde per hoc non excluditur seruitꝰ debita dominis temporalibus ꝑm Augustinū. ¶ Attende exꝑ dictus documentum ꝑm Greg̃. ⁊ ꝑm Rabanum Q̄z dominus in omnibus temptatōnibus vsq̄ est autoritatibus scripture. ad nos informandū vt quotiens a prauis hominibus aliq̄d patimur. magis ad doctrinam q̄z ad vindictā excitemur. Et signanter auctoꝛib⁹ deut. ad ꝓfutatiōz

hereticoꝝ qui dicunt vetus testamentū non eē a deo. ⁊ ad cōfirmatiōez euāgelij qđ figurat in Deut. ⁊ dicit lex scđa ſm Hiero. ¶ Nota etiam ſm Aug. ſup Cano. Iobis omel. ij. vbi ſic dicit. Temptatus est dñs a diabolo. ⁊ quoniā ipe repulit temptatorē docuit pugnare milite. Attende qđ ille rñderit. et qñ tibi talis temptatō aduenerit. dic istud et tu. semp sibi videlicet resistendo ꝑ scripturā sicut ipe fecit. Uñ si tēptat đ auaricia et appetitu bonoꝝ. debem⁹ rñdere. scriptuz est Eccl. x. Quid superbis terra et cinis. oīs potentatus breuis est vita. Si tēptat de appetitu diuitiarū rñdeam⁹. Scriptū ē. j. Thymo. vj. Nihil intulimus in hūc mūdū. Et Job. j. Nud⁹ egressus sum de vtero matris mee. nudus reuertar illuc. Si temptat de appetitu deliciarū carnaliuz rñdeamus. Scriptū est. Caro et sanguis regnū dei nō possidebūt. j. Coꝝ. xv. Ubi glo. ꝑ carnem ⁊ sanguinē ventrē ⁊ libidinē. i. opa carnalia designat. Et ita de alijs quibuscūqz vitijs impugnamur. sp vtamur clipeo sacre scripture ad defensionem nostrā cōtra vicia illud.

¶ Tertia pars expositionis euangelij.

CXLVIII

Tunc reliquit eum diabolus. Et ecce angeli accesserunt et ministrabāt ei. ¶ Hec ē tertia ps ꝓncipalis huⁱ⁹ euangelij in qua describit qualiter hostis a christo fuit victus ⁊ oppressus Et tanguntur hic duo. ¶ Primū ptinet ad fugā hostis. Scđm ad gloriā triūphantis. ¶ Quātuz ad ꝓmū dicit ⌊Tunc reliquit eum diabol⁹.⌋ vsqz ad tem⁹ addit lucas postea quia deos eum impugnatur⁹. ¶ Nota ſm Chryſo. qđ nō reliqt eū diabolus quasi obediens ꝓcepto ei⁹ qz dixerat ei vade. Sz diuinitas christi excussit inđ diabolum. Et vt dicit idem Chryſ. ad nostrā ꝓficit cōsolationem. Qz nō tam diu boīes dei diabolus temptat qñqz diu vult. sed qñqz diu deus ꝑmittit eum paulisper temptare tñ repellit ꝓpter infirmā naturā. Juxta illud Jacobi. Qui nō patiet vos tēptari vltra qđ potestis. Unđ Aug⁹. sup ps. Si tantū posset nocere diabol⁹ quātū vult. aliquis iustoꝝ non remaneret ¶ Et nota qđ qz tota vita nostra est in pugna cōtra diabolum. ió lucas ñ dicit absolute. qđ reliquit eū diabolus. sz vsqz ad tempus. Quia licet sancti eū a se aliqñ repellāt semp tñ reuertit. Qz militia est vita boīs super terrā Job. vij. Unde quotiēscūqz ille redit impugnando. nos totiēs eū fugare debem⁹ resistendo sibi Juxta illud Jacobi. j. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis ¶ B Nota etiā qđ nō semp diabolus illos quos temptauit relinqt sed aliqñ in eis remanendo quiescit. Sicut Job. iiij. de diabolo dicit. Sub vmbra dormit in secreto thalami scz cordis humani. Quidam alij sunt in qđbus diabolus postqz tēptauit nō manet. sz exit ab eis. nec tñ recedit sed ibidez ꝑpe expectat. Sicut sunt illi qui sepe patiunt reciduū. ad quos scit se cito reuersuruz. Juxta illud Luc. xj. Reuertar in domū meam vñ exiui. Sūt ⁊ alij a quib⁹ exit ⁊ recedit sed nō fugit sed lento passu incedit Sicut sunt tepidi qs non plene deserit. Alij vo a quib⁹ exit recedit et fugit. sed adhuc eos nō relinquit. sicut viri ꝑfecti qui fortiter ei resistunt ⁊ ꝑm sepe in fugā cōuertūt. sz nō ita euz oīno fugant qn interdū reuertat. ⁊ sic eos nō oīno relinquit nisi ad tempus. Si q vero sūt quos omio relinqt. ita q in nullo eos postea molestet perfectissimi sunt. Sicut fuit forte de beata vgine ex singulari ꝓuilegio. Et non est dubiū de christo quātuz ad potestatem. Et verisimile est qđ post has tres tēptationes diabol⁹ ipm ꝑ se et immediate nūqz vlterius est ausus aggredi ad tēptādum. Sed qđ dicit lucas qđ diabol⁹ recessit ab eo vsqz ad tps referri pōt ad mēbra diabolī scz inđos ꝑ qs ipm erat postea impugnatur⁹. vt dicit glo. interli. Uel hoc etiā referri potest ad membra christi. Sicut vtrūqz innuit glo. ibidē super lucam. đ. vsqz ad tps. scz passionis quādo nō solum in dolis sed apte pugnauit. ⁊ hoc quātū ad ꝓmū dictū. Et subdit quātū ad secūdū. Dic nos etiā ille antiqu⁹ hostis aliqñ temptare intermittit. vt quasi securos repente rediens facili⁹ irrūpat ¶ Magister tñ in histo. dic sic. Recessit lucifer a dño ad tps sz tpe passiōis dñi redijt timore mortis putans eū deijcere. Tūc aūt oīno victus religatus ē in inferno in dieb⁹ añchristi soluendus ſm Apoc Job. Be hoc vide infra in passione articulo. lxiij. ¶ C Quātū ad secūduz qđ ptinet ad gloriam triūphantis dicit ⌊Et ecce angeli accesserūt⌋ Uñ patet ſm Chryſo. Qz ꝑcipiente dño absceſſerūt ab eo āgeli vt dare locꝝ diabolo aduersus christū. ne forte videēs angelos circa eū nō ap ꝓpinquaret ad eū. Nō aūt dixit deſcēdētes angeli. qz ſp ad ministerū eius erāt interris dicit ergo ⌊Et ministrabāt ei.⌋ In qđ illi ministrabāt scire nō possum⁹ vt dic Chryſo. An ad curatiōes infirmitatū an ad correctiōez aiaꝝ. an ad effugatiōez demonū. q oia p̄angelos facit. vñ eis facientib⁹ ipe facere videt. cū manifestum est qđ non ꝓpter necessitatem impotentie eius sed ꝓpter honorē potestatis eius. Nō enz dicitur qđ adiuuent eum. sed qđ ministrent. Uel etiā dici posset. qđ ministrauerūt ei cibū et potuz

deuehentes eum de pinna tẽpli. ¶ Et nota hoc exẽplo. q cũ nos etiam temptatiões demonum vincim⁹. angeli etiã ministrãtes nobis assistũt vt dicit hilarius. ¶ Moraliter ꝑm Chrysosto. pstringendo temptatiões christi. Jeiunũ est abstinentia rei male. Esuries est desiderium eius. Usus ei⁹ est panis. Qui ergo peccatũ sibi conuertit in vsum. lapidẽ conuertit in panem. Rñdeat ergo diabolo quia non in solo pane. i. vsu illius rei. viuit homo. sed in obseruãtia mandatorum dei. Quãdo vero ꝙs inflatus fuerit quasi sanctus. ductus est quasi supra templum. Et qñ estimauerit se cõsistere in sanctimonij sũmitate. positus est supra pinnã templi. Et hec temptatio sequit̃ ꝑmã. quomã victoria temptatiõis gloriationem opat̃ 7 fit causa tactãte. Sed vidꝙ christus ieiunũ vltro suscepit. sup templũ autem eũ diabolus duxit. vt tu ad abstinentiã laudabilem sponte pcedas. extolli aũt ad fastigium 7 nõ patieris ruinã. Ascensio aũt montis est processio ad altitudinem diuitiaꝝ 7 glorie bui⁹ mũdi que de supbia cordis descẽdit. Cũ ergo volueris diues fieri qõ est ascẽdere in montẽ. incipis cogitare de diuitijs et honoribus acquirẽdis. 7 tũc ꝓnceps mundi gloriam regni sui tibi oñdit. Tertio loco. puidet tibi causas. vt si volueris illa conseq̃ seruias ei. negligẽs iusticiã dei. a cui⁹ seruitio liberet nos christus. pnobis tẽptatus 7 passus. ¶ B Aliter moralizando totus ꝓcessum bui⁹ euangelij ꝑm hugonẽ in quodaꝫ tractatu. adhuc quotidie iesus ducit̃ a spũ in desertum. i. hoiem desertũ et delerẽtem. desertũ ab ipso 7 deserentẽ ipm. Exquo enim homo deum deseruit. merito ab ipo desert⁹ ẽ hõ. Desert⁹ vero amplius apposuit deserere. Nã subtracta grã sp abũdauit culpa. Sed post ex nimia caritate sua supabũdante pctõ supabũdauit et gratia. et venit de sinu patris in desertũ nostrũ. imo in nos desertũ. qõ vtiqꝫ erat desertũ malum. In q̃ nob reliquit exemplu. vt sequamur eius vestigia et ducamur post eũ et per eum in desertũ bonum nõ a carne sed a spũ. nõ nostro sed suo. Est aũt septuplex desertũ bonum in qõ ducit̃ hõ a septẽplici spũ bono. ¶ Primũ desertũ est cũ deserit ipa desertio mala. i. desertio boni. qõ est deserere peccatũ mortale. In hoc desertũ hõ ducit̃ a spũ timoris qui habet expellere peccatum. ¶ Secũdũ desertũ est deserere mũdũ cũ suis oblectationibus. In istõ ducit̃ a spũ pietatis. i. cuiusdaꝫ pie et deuote affectiõis in deum ex amore scz ñ ex timore. ¶ Tertiũ desertũ est deserere carnẽ 7 eius desideria. In qõ ducit̃ a spũ scie eo ꝙ de carne non sapit ꝑm carnẽ. ¶ Quartũ desertum est deserere volũtatez. In qõ hõ ducit̃ a spũ fortitudinis. Arduũ enim valde est ipam volũtatez quacetera deserunt deserere. ¶ Quintũ est deserere rõnẽ scz humanã vel sensũ ꝓpriũ vt hõ non ambulet ꝑm rationẽ humanã que corrupta et ceca est. Sed ꝑm rõnẽ diuinã que veritas eterna est In hoc desertũ ducit̃ homo a spũ cõsilij. vt videlicet suum deserẽs sensum. dei magis abũdet sẽsu ¶ Sextũ desertũ est deserere primũ ꝓpter deũ id est cõuersationẽ humanã ꝓpter diuinitatis sublimitatem cõtemplandam. In hoc desertu ducit̃ homo a spũ intellígẽte. vt ei vacet vacare 7 videre q̃ suauis est dñs 7 cõtemplari regẽ glorie in decore suo. ¶ Septimũ desertũ est deserere deũ ꝓpter primũ. nõ tñ cõtra deũ sed ꝑm deũ imitãs christũ 7 totum referens ad ipsum. sicut aplus paulus voluit ad tps anathema eẽ. id est sepatus a christo ꝓ fratrib⁹ suis vt fratres sint christi. Et sic ipe ꝓmogenitus in multis frib⁹. Et sic nõ iam ꝓpter primũ sed quasi ꝓpter deum ipm deserit deũ. Et sic deo nihil est supius. ita ꝑ deserto nihil est vlterius. In hoc desertu ducit̃ hõ a spũ sapiẽtie et charitatis pfecte. Et in ꝑ cõformat̃ homo sapie dei. que idipm. sed multo excellẽti⁹. fecit. relinquẽs nobis exẽplũ ad imitandum. Et hec charitas est adeo pfecta vt pfectior excogitari in hoie nõ possit. nec q̃squaꝫ scit eam examinare nisi forte qui et ipe gustu didicit quidnam sit istud quod iste deserit ¶ E Notãdũ autem ꝙ singulum istorum desertorum habet deserta sua. Nam in ingressu ꝓmi deserti homo deserit septez vicia ꝓncipalia. et quasi abijciunt̃ ab eo septez demonia. id est. grauiora peccata. In ingressu secundi deserti deserit homo quattuor. quasi quattuor elementa mundi. scilicz potestatem terrenam. libertatez ꝓpriam. diuitias 7 affluentiam et vanam gloriam. In ingressu tertij deserti homo deserit oblectamenta q̃ngz sensuum. videlicet in tactu molliciem. in gustu dulcedinem. in olfactu suauitatem. in visu amena 7 pulcra. in auditu canora 7 iocũda. In ingressu quarti deserti deserenda sunt tria. debet enim homo deserere voluntatem suam ꝓ fratris sui voluntate. non solum ꝓ voluntate maioris sz et paris. imo 7 minoris. In quorum ꝓmo est voluntas dei bona. in secũdo beneplacens. in tertio pfecta. In ingressu quinti deserti sensus ꝓpri⁹ deserẽd⁹ ẽ i decẽi qb⁹ hũana rõ ꝺficat q̃ntuꝫ ẽ ex se Quor ꝓmũ ẽ ꝺ trinitate i diuis Scõm ꝺ añ principium mundi. Tertium de ꝓncipio mundi. Quartũ de creatione mũdi. Quintũ de mysterio incarnationis christi Sextũ de corpe christi

in sacramẽto. Septimum de iudicijs dei. Octauum de immortalitate aĩe et egressione ei⁹ a corpore qualiter et quo vadat vel ferat̃. Nonuz de fine mundi. Decimũ depost finem mũdi. Que omnia incõprehensibilia sũt humane rõni. In ĩgressu sexti deserti hõ debz deserere ꝓximũ ĩ quattuor scz in sustentatiõe. ꝓtectione. eruditione et cõsolatiõe. In ingressu septimi deserti hõ septẽpliciter deserit deum ꝓpter deum. vel potius septez deserit bona spũalia que ex spũ dei ⁊ in spũ dei habebat. Horz septem duo sũt audire deum ⁊ audiri a deo. quorũ ꝑmũ habebat in lectione. alterũ in oratiõe. Alia duo sũt trãquillitas mẽtis ⁊ animi puritas. quas nõ nũc vt prius continuare põt ꝓpter labores cõtinuos ⁊ quotidianas solicitudines. Quintũ est querere faciẽ dei semꝑ. id est. meditari cõtinue nec aliud q̃z deuz. Sextum ⁊ septimũ sunt excedere ⁊ excedi a deo excedere ad cõtemplationez. excedi ad ammirationẽ. ¶ F Hec aũt deserta recolligendo oĩa vides q̃ ꝑmi deserti sũt septem deserta. secundi quattuor. tertij q̃nqz. quarti tria. q̃nti decez. sexti quattuor. septimi septem. Quicũqz hec oĩa deseruit et ab his omnibus abstinuit quasi quadragĩta dieb⁹ ieiunauit. Nec tñ sine noctib⁹. id est infirmitatib⁹ varijs et tribulatiõibus. Non aũt mirũ si post ieiuniũ hoc magnuz esuries sequitur ⁊ ipa quoqz magna. Qui enĩ tãte ꝑfectõnis fuerit. nõ põt nõ ꝑfecte ꝑfectaz esurire iusticiam. nec fieri põt q̃ tali esurienti nõ ministrent angeli. nõ solũ in hoc q̃ frequẽter accedũt ⁊ spũaliter euz reficiũt. sed et tandẽ tollũt eũ hinc maĩb⁹ suis et plene reficiendũ offerũt eũ manib⁹ iesu qui faciet euz recũbere in regno. Quo nos ꝑducat ipse iesus bñdictus in secula seculoꝝ amẽ

¶ Sermo de eadem dominica.

CXLIX

Ductus est iesus in desertum a spũ Matth. iiij. ¶ A Quia sacra ieiunij quadragesimalis obseruatio est vniuersalit̃ ad oĩm fidelium christianoꝝ sanctificationẽ et salutem ab ecclesia introducta. Hinc est q̃ null⁹ christianus cuiuscũqz status ab eius obseruatione eximitur nisi q̃s etatis vel ĩfirmitatis necessitas excusauerit. vt habet̃ in decretis de conse. dist. v. Quadragesima. Sũt aũt fideles christiani ĩ triplici genere. Quidã sũt mali et peccatores. Alij sũt mediocriter boni qui a grauiorib⁹ ꝑctis quidem immunes. sed in bonis oꝑibus sũt desides Tertij sũt valde boni qui quãtũ possibilitas h⁹ vite admittit a peccatis sũt liberi ⁊ in bonis actibus bene exercitati. Primi sũt in statu incipiẽtium si tñ ꝑ penitẽtiã cõuertant̃. Secũdi sũt ĩ statu ꝓficientiũ. si tñ in bonis oꝑibus exercitentur sed tertij gerũt statum ꝑfectoꝝ si spũ diuino ducant̃. Et istoꝝ cuilibet ꝓ suo statu istud sacruz eiunij tꝑs est ꝓficuũ. Primis quidẽ vt ipi q̃ ꝑ totuz annũ illecebrose vixerũt ꝑ peccatoꝝ oblectationẽ. nunc saltez in isto tꝑe cõterant̃ ⁊ resurgãt ꝑ penitẽtie castigationem Secũdis etiã vt q̃ toto anno bona facere neglexerũt ꝑ d̃sidiã vel rei familiaris occupationem. nũc neglecta recuꝑare studeant ꝑ solicitiorem bonoꝝ opeꝝ exercitationem. Tertijs etiã ꝓficuum est illud tempus. vt qui toto anno deo cõtinue seruierũt. taz ꝑ exteriorẽ oꝑationẽ q̃z ꝑ interiorem deuotionem. nũc isto tꝑe feruentius assurgãt ⁊ se recolligant ac vrgeãt ad diuinoꝝ contemplationẽ. ¶ B Igit̃ s̃m differentiã istoꝝ triũ statuũ triplex est desertũ. Primũ est desertũ penitẽtie q̃d ĩgredi debẽt incipiẽtes scz a peccatis resilientes. Secũdum est desertum sanctimonie q̃d ingredi debent ꝓficientes. Tertiũ est desertuz solitudinis interne quod ingrediunt̃ ꝑfecti soli deo inherentes. Sed nullus istoꝝ ꝑ se ingredi põt desertuz suum. nisi a spũscõ ad hoc moueat̃. Que q̃dem motio spũssancti diuersimode fit s̃m diuersitatem statuũ. Nam aliter mouet incipiẽtes. aliter ꝓficiẽtes et aliter ꝑfectos. Et s̃m hoc variantur verba euangelistaꝝ. Nam vbi Mat. dicit. Ductus est iesus in desertum a spũ. Marcus dicit Expulit eũ spũs in desertũ. Lucas vo dicit q̃ iesus agebat̃ a spũ in desertũ. Itaqz aliud est a spiritusco expelli. aliud a spũscõ agi. atqz alid̃ a spiritusco duci. Siquidez spũs dei expellit ꝑ potẽtiam. agit ꝑ bonitatẽ. ⁊ ducit ꝑ sapiẽtiã. Primũ cõpetit incipientibus. Secũdũ ꝓficiẽtib⁹. Tertium ꝑfectis. Expulsio fit cõtra nostrã voluntatem. Agimur ꝑter nostrã voluntatẽ. Sed ducimur volũtate nostra ꝑfecta. ¶ C Primũ ergo desertũ est penitentie. ad q̃d referri põt illud Mar. j. Expulit eum spũs in desertuz. Circa q̃d desertũ q̃nqz sũt notanda. Primo ex qua rõne penitẽtia deserto cõparet̃ Secũdo qualiter christus in istud desertum expulsus dicat̃. Tertõ q̃modo peccatores in istud desertũ exire cõpellãtur Quarto quid christus in hoc deserto egerit Quinto q̃d nos penitẽtes in hmõi deserto agere debeam⁹ ¶ Quãtũ ad ꝑmũ est sciendum. q̃ penitẽtia deserto cõꝑatur rõne sue austeritatis Desertũ enĩ est locus durus ⁊ austerus vt pote spinis et tribulis obsitus et ab omni fructu hũani solacij sterilis Sic penitẽtia nutrit spinas cõpũctõis ⁊ tribulos ꝯtribulatõis. ps. Sacrificiũ

deo spūs cōtribulatus ꝛc. Ūñ Judicū. viij. dicit quibusdam. Cōteram carnes vestras cū spinis ⁊ tribulis deserti. Justum est enī vt qui peccauerūt p carnis lubricitatē ⁊ in cōtinentiā. eoꝝ carnes cōterant p austeritatem ⁊ penitentiā. Ūñ Aug⁹ in sermone de penitētia ad fratres heremitas dicit. Intremus obsecro cōsciētias nrās discutiamus eas. ⁊ si risim⁹ in iuuētute saltez in senectute fleam⁹. cogitātes quid christo qđ diabolo tpe nostre iuuētutis psolutimus. Et si ante qz̄ ad heremū venim⁹ visus nos incuruauit p cōcupiscētiā. si guttur p gulam. si audit⁹ p detractiōis audientiaz. si līgua claudicauit in verbo. si olfact⁹ errauit in odoramento. si tactus sefellit in suauitate. si gressus ad furtū. si in his vel in aliq̄ istorū inueneris culpam. ablue culpaz p lacrumas. iuxta quātitatem sordis mēsura lacrumas assumē do penitentiā que mater est oīm bonoꝝ. ¶ Quātū ad lectū dū est sciendū q̄ istud desertum ꝓpter sui asperitatē peccatores nō intrant nisi cōpulsi. Unde et de ipso dño nostro scribit. Qui expulit eū spūs in desertū Mar. i. In q̄ gessit tipū penitentiū. Quāuis enī ipe ab oī peccato immunis extitit. formā tñ peccatoribus dare voluit in eo q̄ expulsus fuit in desertuz. vbi ieunauit ⁊ in maxima austeritate vixit p. xl. dies Expulsio aūt vel cōpulsio quādā violentiaz vel cōactionē ipoꝛtat vtpote q̄ qđammō inuoluntarie facimus ⁊ inuiti vt dicit Chryso. sup eodez verbo expulit. Nō dicit eū euntem. sed expulsum. p quod innuit. ne homo seipm in temptationem ingerat. sed alunde in temptatōnē quasi expulsus victoꝛ existat. ¶ Sed diceres cum christus omnia que fuerūt nostre salutis gessit voluntarie. quō ergo dicit expulsus. Ad hoc rñdz Chryso. Jō dicit eū expulsum. vt intelligas ꝫ fieri iuxta diuine dispositiōis verbū. Ad cui⁹ intellectum est sciendum q̄ in christo ꝑm duas naturas fuit duplex volūtas scz būana ⁊ diuina. Et rursū in humana natura distinguitur in eo duplex voluntas a doctoꝛib⁹ sicut in alijs hoībus puta voluntas rōnalis que in christo semp fuit cōformis volūtati diuine sicut in alijs hominibus pfectis. ⁊ tanto plus quāto ipe sine cōpatō ne pfectioꝛ fuit ceteris hominibus. Alia etiam volūtas ponit̄ i sensualitate que est appetit⁹ sensualis qui volūtas nūcupat̄ p ꝓcipationē. Et hec volūtas naturaliter refugit dolores sensibiles ⁊ ea que fūt ad corpis lesionem. Et ꝑm hanc voluntatē desideraut et oꝛauit a se transire calicem passionis. addēs. verūtñ nō sicut ego sed sicut tu. Secūdū hanc etiam volūtatē ipe refugebat austeritatem deserti et ieuniū tam plurium Sed volūtas rōnalis in cōformitate volūtatis diuine q̄ noīe spūs appellat̄ expulit eum in desertum penitentie qđammō inuolūtariū et inuitū Expulit inquā eū. id est. extra homines ire cōpulit in desertum. Hec aūt expulsio figurata fuit i hyrco apompeio. i. emissario cui⁹ capiti imprecabant̄ vniuersa pcta filioꝝ israel. ⁊ sic mittebat̄ in desertum p hominē ad hoc patum Leuit. xvj. Iste hyrcus emissarius ꝑm glo. figurauit christum qui omnia pcta nostra portauit sup capite suo. qđ designauit spinea corona capiti christi impssa. In spinis enī signant̄ pcta vt dicat glosa ibidem. Emittebat̄ autē hyrcus p hominem patū. Hic bō est diuinitas vel volūtas rōnalis in christo ꝑm quā semp patus fuit ad auferēdū pcta nostra. Juxta illud. Spūs quidē pmptus est. caro aūt infirma Mat. xxvj. Et alibi scz Esa. l. Ego retroꝛsū non abij. corp⁹ meū dedi pcutiētibus ꝛc. Christus ergo qui ⁊ hō patus ⁊ hyrcus quia sacerdos et sacrificiū vt dicit glo. emissus ⁊ expulsus est in desertū penitētie vt pcta nostra auferret. Ipe enī p nobis penituit Primo in deserto ieunādo. postea in cruce morte subeūdo. Beniqz sicut ipe baptismo nō indiguit. sz tñ baptizāri voluit vt nobis baptisma ꝓsecraret. Sic penitētia quidē ipe non eguit. vtpote q̄ peccatū non fecit. ad desertū tñ expelli voluit. vt nob viā penitentie ꝓpararet ꝑm Chryso. ¶ Quantum ad tertiū est sciendū q̄ ad ūtrandū hoc desertum graues sumus nisi spūs nos expellat Que quidē expulsio habet fieri tribus mōis ¶ Uno modo p flagellū tribulatiōis. Dūdani enī homines q̄zdiu fuūt eis oīa ꝓspera nō cogitant de penitentia. sed irruētibus aduersis tūc confugiunt ad deum. ps. Ad dñm cū tribularer clamaui ꝛc. Et hoc mō sanctus paul⁹ ꝑmus heremita ꝓpt̄ pseciōes cōpulsus est fugere in heremuz vbi nutu diuino necessitatē in voluntatē vertēs factus est exemplar et speculuz vite heremitice. O q̄z felix necessitas que sic ad meliora cōpellit. Sic Jacob patriarcha psecutionem fratris sui esau fugiens. in via meruit videre angelos ascēdētes ⁊ descēdētes in scala ⁊ dñm innixum scale ⁊ postea meruit lyam et rachel. Sic plerū q̄z q̄s p tribulationē cōpellit̄ ad penitētiā ⁊ cōsequēt̄ sanctam vitā. tā actiuā q̄z cōtemplatiuā. Itez est exemplū in scō Joseph. q̄ ꝓpter psecutionez fratꝝ suoꝝ expulsus in egyptū. fact⁹ ē dñs ī tota terra egypti. ⁊ dict⁹ ē saluatoꝛ mūdi. Itē exēplū de scō petro et alijs discipulis q̄ ex tēpestate orta in mari tota nocte turbati fuerāt. sz veniēte ad eos dño ambulante sup mare. nō solū ꝓsolati sed ex

hoc in fide et dilectione dei amplius solidati fu-
erūt. Ita vt petrus extra nauī exiens iret ad eū
supra mare vt dicit Mat.xiiij. Que vtiqz omia
bona nō eis euenissent si tribulatiōes penitēte
nō fuissent. Sic igit sepe nōnulli p tribulatiōes
licet inuiti ad meliora cōpelluntur. Tribulatio enī
est quasi qdā flagellū dei quo cōpellimur seq
nutus dispensatiōis diuine. Vñ Aug. sup ps.
xxvij. Intelligat hō deū ee medicū et tribulatio-
nem medicamentū ad salutē ee. nō penā ad dā-
nationē si meditamento vteris. secaris. clamas
nō audit medicus ad volūtatē sz audit ad sani-
tatē. ¶ Alio mō hmōi expulsio fit per sti
mulū correptiōis. siue talis correptio immedia-
te sit a deo p reuelatiōez sicut fuit in paulo apl̄o
q in via pstratus z dure a christo corrept⁹ audi
uit. Saule Saule quid me psequeris ꝛc. Act.ix.
Siue etiam fiat hmōi correptio mediantib⁹ in
strumentis dei. puta plātis z ptātib⁹ mundāis
quoz correptionibus nutu dei sepe delinquen
tes ad pniam cōpelluntur. Vñ eis dr Luc.xiij. Cō
pelle intrare. vt ipleat dom⁹ mea Et.ij. Thymo.
.iiij. Predica verbū. insta oportune iportune.
argue. obsecra increpa in omni patientia et do-
ctrina. ¶ Tertio modo hoc fit p instinct⁹
interioris inspiratiōis. qui plerūqz fit in nobis
vehementes cōtra renisū ppie volūtatis. vt hō
redeat a via sua mala. Cui⁹ aptū exemplū ē ba-
laam Nume.xxij. Cui⁹ vie restitit angel⁹ cum
gladio. eo quidē inscio z reluctante. asina vō co
gnoscēte. Vidr angelum cuz gladio intelligit in-
structus diuin⁹ z terribilis. quē plerūqz de⁹ in-
spirat homini vt resiliat a malo pposito. Sz ple
rūqz hō nō attendit nec aduertere curat ppter
rebellionem ppie voluntatis. p asinā intelligit
corp⁹ nostr̄z qđ nō nūqz nutus diuine cōpulsio
nis psentit rōne obcecata. dū infirmitatibus p-
stringit. z viribus destituit. vt cōceptū iter puer
se volūtatis nequeat hō explere. Et sic tandem
velit nolit cōpellit redire ad cor Can.vj. Reuer-
tere reuertere sunamitis. Hēs isti mōi expulsio-
nis nostre in deserturz fiunt a spū vtiqz scō. vt sic
de quolibz nostr̄z penitente vacit dicat. Expulit
eum spūs in desertū. ¶ Sed qđ faciet ho-
mo in hoc deserto attēdam⁹ z inspiciamus qđ
ibi fecerit christus qđ est quartū hic videndum
Ipe nāqz ieunauit z cōtra diabolū dimicauit.
Hec duo exprimunt in euangelio Sz nō dubiuz
qn z alijs austeritatibus artissimā vitā duxerit.
Si enī iohes in deserto positus austerā vitam
duxit vt suo exemplo hoies ad austerā vitam p
uocaret. Dicit enī Mat.iij. Qz ipe iohes habe-
bat vestimentū de pilis camelorz z zonā pelliceā
circa lumbos suos. Esca aūt eius erāt locuste z
mel siluestre Qđ exponens Chryso. dicit. Erat
mirabile in humano corpe tantā patiētā vidre
qđ et iudeos magis attrahebat. Quāto magis
christus qui maiorē pfectionē docuit qz iohes.
cōstitut⁹ in beremo z formā pnie nobis pferēs
putand⁹ est austerissimā vitā duxisse quam uis
alias cū inter hoies cōuersabat se alijs in cibo z
potu decenter cōformauerit Juxta illud Mat.
xj. z Luc.vij. Venit filius hois māducās z bibēs
Intrās etiā ad mensam publicanorz. Et sic dns
exemplū dare voluit vtrauisqz vite tā in societate
hoīm qz in abstractiōe heremitica. Qualēcūt
vitā in deserto duxerit scriptū nō habet nisi tan-
tum de eius ieunio z tēptatiōe. sub qb⁹ tñ cete-
ra pñt intelligi. Nam sub ieunio cōprehendūt
oīa que ptinēt ad cōpressionē carnis z sensibiliū
passionū. vt patet Esa.lviij. que ꝓsistunt in absti
nendo. Sz sub tēptatiōe innuunt ea q faciūt ad
spūs roborationē q sūt in faciendo. inter que p-
cipua est orō. Et hec duo scz orō z ieiunium pci
pue muniūt hominē aduersus temptatiōes de
monum. Juxta illud Mat.xvij. Mar.ix. Hoc
genꝰ demoniorz in nullo exire pōt nisi in oratio-
ne z ieunio. Igit̄ credibile est q christ⁹ in desto
ieunādo a cibo simul etiā abstinuerit ab omni
commodo corporali. sicut est somnus z quies
corpalis. Quēadmoduz enī p virtutē sue diui-
nitatis illo tpe sustentabat absqz omni cibo. sic
eadē virtute sustentari potuit sine somno. Cre-
dibile est etiā q toto isto tpe vacauerit cōtinue
orationi. qñ nō actu cuz diabolo dimicauit. Si
enī cā orōis sepe secessit exeundo in mōtē solus
orare pnoctās ibidē i orōe vt dicit Lu.vj. Quid
putādū est in deserto vbi est locus oīmode apt⁹
orationi. aliud eū egisse nisi cōtinue orasse. ¶ K
Quātū ad secūdū est sciēdū q sicut christus
in deserto ieunauit et orauit. sic z nos si recte eū
sequi volum⁹ in desertū penitētie debem⁹ quā-
tū fragilitas nostra sustinet ieunare z sine inter
missiōe orare. z tūc poterim⁹ cōtra diabolū triū
phare. Jeunare inqz debemus exemplo christi.
nō tātū a cibo sed ab oīb⁹ qb⁹ fouet caro no-
stra et sensibiles passiones. Nā sicut dicit Aug.
sup iohez. Perfectū ieiunū est nō solū a cibo sz
ab oīb⁹ voluptatibus seculi abstinere. Unde
Bern. sup Can. ser.xxxviij. dicit sic. Si sola gula
peccauit sola ieiunet et sufficit. Si vō peccaue-
rūt z cetera mēbra. cur nō ieiunēt et ipa. Jeiunet
igit̄ oculus a curiosis aspectibus z oi petulātia
vt bene humiliatus coerceat in pnia q male li-
ber vagabat in culpa. Jeiunet auris neqter pru
riens a fabulis et rumoribus z quecūqz otiosa

sūt et ad salutem minime ptinentia. Jeunet lingua a detractiõe ꝛ murmuratiõe ab inutilibus vanijs atqꝫ scurrilibus verbis. Interdū quoqꝫ ob grauitatē silentij abipis que videri poterāt necessaria. Jeunet manus ab ociosis signis et opib⁹ oibus quecūqꝫ nō sūt impata. Sed multo magis aīa ipa ieunet a vicijs ꝛ pprijs volūtatē sua. Etenī sine ieunio hec cetera a dño reprobant sicut scriptū est Esa. lviij. Qꝛ in diebus ieunij vestri inuenit volūtas vestra. Et subdit. Nō solū aūt ab illicitis sed ab ipis qꝫ licitis oportet nos ieunare. si ea nobis que pri⁹ cōmisim⁹ illicita volum⁹ cōdonari. Hec Beꝛn. CL Ex qꝛ pfectio ieunij nō solū cōsistit in abstinendo sz etiā in bñ faciendo dicēte btō Gre. in pastorali ptractādo verbū istud Jobel. ij. Sanctificate ieiunū. Jeiunū unqt sanctificare est adiunctis bonis. alijs dignā deo abstinentiā oñdere. Bona aūt adiūgenda ieunio ꝑm glo. ibidē sūt tria. sc̄z voluntas. oꝛō ꝛ opatio. Be bona volūtate dicit Beꝛn. Qꝛ ipa sola deo sufficit cum posse ōfuerit. Et cetera omia nō ꝓsunt si ipa sola defuerit. De oꝛōne dicit Beꝛn. vbi supꝛa. Qꝛ oꝛō vtutez impetrat ieunādi ꝛ ieiunū meret grām oꝛādi. Jeiunū oꝛōnē roborat. Oratio sanctificat ieiunū ꝛ repsentat dño. Et he sūt due ale quib⁹ aīa volat ad celū. s. ieiunū et oꝛō vt dicit Chryſ. sup Mat. Sunt etiā hec arma quibus diabol⁹ impugnat Mar. ix. Sed vt oꝛō possit eē continua includit opationē. Quia vt dicit Beda. Sicut ieiunū generale est nō solū ab escis sed ab omnibus vicioꝝ passionibus abstinere sic ꝛ oratō generalis. nō solū in vbis ē quibus diuinaz clementiā inuocam⁹. verū etiā in omnib⁹ qꝫ in obsequiū nostri cōditoꝛis fidei deuotiõe gerimus teste apl̄o qui ait. j. Thes. v. Sine intermissiõe oꝛate. Et hec tria fuerunt adiūcta ieunio christi. Ipe ei bōa volūtate sua tā diuīa qꝫ rōnali pniaz deserti i se suscepit vt p̄dictum est. Item ꝓtinuit oꝛōni incubuit vt patet ex p̄dictis. Item a bona opatiõe vacu⁹ nō extitit vtpote qꝫ cū patre loqꝫbat in oꝛatiõe. cū diabolo luctabat in tēptatiõe ꝛ salutē nostrā opabat in oī sua ibidē actione et passiõe. Quia vt dicit Aug⁹ in libꝛo de vera religione. Tota vita christi in terris phoiez quem gessit. discipliā moꝝ fuit. Adiūgam⁹ igit ꝛ nos nostro ieunio ea dē tria. Et tūc diabolū supare poterimus in eius vtute qui eū vicit ꝛ regnat i secula seculoꝝ amen.

Subsermo primus. CL

Agebatur a spiritu in desertū Lu. iiij. Visio de p mo deserto sc̄z penitētie qō cōuenit incipiētibus ſm verba Marci quibus dictū est. Expulit eū spūs in desertū. Sequit videre de sc̄o deserto. sc̄z sanctimonie qō cōuenit pficientibus ſm verba luce quib⁹ dicit. Et agebat a spū in desertu. Circa qꝫ tria sūt videda. Primū ē qre sāctimōia desertū dicat. Secūdū qualit in isto deserto veniat. Tertiū ē qle i eo exercitiū reqrat. Quātū ad p̄mū sciendū qꝫ sicut dicit glo. ad Heb. xij. sup illo verbo apli. Sequimini sanctimoniā sine qꝫ nemo videbit deū. sanctimoniā. i. pfectiõez i operib⁹. qꝫ sola fides nō sufficit. Illa vero vita qꝫ altiꝫs in fide christi peccatis abiectis pfectiõi boīs opibus insistit sanctimonia vocat. qlis est vita actuoꝛ et pficiētiū. Be qbus dr ips. Jbūt de virtute in virtutē. Et hec vita sanctimonialis desertum qōdā vocat. ex eo qꝫ talis hō ē extra cōmūez cōuersationē ceteroꝝ hominū segregat⁹. Unde Oriḡ. sup Leuit. omel. xj. ptractās illud Leuit. xj. Sancti estote sicut et ego sanct⁹ sū. dicit sic. Si qs seip̄m deuouerit deo. si qs se nullis negocijs secularib⁹ implicauerit vt illi placeat cui se pbauit. Si qs sepatus ē ꝛ segregat⁹ a reliquis boīb⁹ carnaliter viuētib⁹ ꝛ mūdanis negocijs obligatis. nō querēs ea qꝫ sup terrā. sed qꝫ in celis sūt. iste merito scūs appellat. Donec enī ē bis pmixtus ē ꝛ in multitudine fluctuantū volutat⁹ nec vacat soli deo segregat⁹ a vulgo nō pōt esse sanct⁹. Et infra. Segregari ā t dicim⁹ nō locis sz actib⁹. nō regionib⁹ sz ꝙuersatiōib⁹. Beniqꝫ et ipe sermo in greca lingua qō dr agyos qsi extra terrā eē signat. Quicūqꝫ enī se cōsecrauerit deo merito extra terrā ꝛ extra mūdū videbit. Idē enim ꝛ ipe dicere. Sup terrā ābulātes ꝙuersationē i celis habem⁹. Hec Oriḡ. Ecce qūo vita sanctimonialis desertū qōdā ē. Qō etiā oñdit Chryſo. ex eo qꝫ ē extra fines diaboli carnis et mūdi. Diaboli quidē qꝫ nō est ibi iniusticia qua diabolus delectat. Carnis etiā ꝛ mūdi qꝫ nō ē ſm volūtatē carnis ꝛ mundi sicut dicit Chryſo. Et habes supꝛa in expositiõe euāgelij p̄ma pte. De isto deserto dr Lu. xv. Nōne dimittit nonaginta nouē i deserto. Ubi p. xcix. oues intelligunt iusti agētes vitam scīmōialē. qꝫ dimittūt in deserto scīmōie sue. Quis aūt pdita. i. pctoꝛ qrit ad pniam. B Item ex alia ratiõe scīmonia dr desertū. Scīmonia enī vl scitas vt dicit dion. ē ex ptita vita i vnitā cōsurgere vt videlicz hō sit a multiplicitate ad vnitatē collect⁹. Qō tūc fit qñ qs oīa bona opa sua qꝫ mlta ꝛ varia sūt ſm materiā recolligit ꝛ dirigit in deū sicut in finē. Et sic a ptitiõe opm surgit in vnitionē affect⁹ i deū. Ubi oē aliud a deo ab affectiõe excludit. qō ē qōdā desertuz deliciosuz

De quo Esa.lj.Cōsolabit ergo dñs syon ⁊ cōsolabit oēs ruinas ei⁹.ponet dēstū ei⁹ q̄si dēlicias ⁊ solitudines ei⁹ q̄si ortū dñi.gaudiū ⁊ leticia inueniet in ea.grārū actio ⁊ vox laudis. Nec mirū. Si enī ex quolibet pticulari actu vtutis inquātum pcedit ex habitu vtutis moralis vel etiā intellectualis causat delectatio vt pt̄z ex.ij.ethycox.q̄n tomagis counitio oīm opm bonox inq̄ntuz ex charitate simul referunt i deū ē marie delicioſa aie.plus enī delectāt oīa q̄z singula si possent sīl senturi oīa vt dicit Aug̃.uij.Pfeb.Exēplū de multis carbonib⁹ viuis sīl aggregatis q̄ feruere faciunt mutuo ⁊ inflāmant ex alterutro vt dicit Aug̃.xix.Pfeb. C Quātū ad secūdū sciēdū q̄ ad illud desertū bō nō cōpellit sicut ad pmū. desertū scz pnie sz volūtarie q̄s agit in ipm vt dicat cū ps.Volūtarie sacrificabo tibi.Volūtarie vt dicit Aug⁹.sacrificat.qui nō ex necessitate vt ppt aliq̄d aliud.sz soli⁹ dei ⁊ vtutis amore bōis opib⁹ deū laudat. Nec enī deo placēt coacta sacrificia. Vñ Lu.uij.c.de dño nostro dicit.q̄ agebat a spū in desertū.Agebat inquā.q̄tātū pualuit in eo motio spūsci q̄ plen⁹ erat vt ibidē scribit lucas.Vel etiā volūtas rōnalis in oīoda cōformitate volūtatis diuine ita eū rapuit vt bō ille exterior magis ageretur q̄z ageret.Sic bō q̄ in spiritu dei puehitur ad istud desertum i opib⁹ scīmonie pl⁹ agit q̄z agat.De talib⁹ dic aplūs Ro.viij.Qui spū dei aguntur hi filij dei sūt.Ubi dicit glo.Aguntur q̄dē nō vt nihil agāt.sz q̄ impetu grē aguntur vir tūs vt agant. Nec mirū.si sci viri impetu spūsci cū etiā mali impetu spūs maligni agi dicant dicēte eodē aplo.j.Cox.xv.Scitis q̄z gentes cū essetis quō ad idola muta agebamini.De cūdū aliā lrām. B Be istis q̄ sic aguntur impetu spūs pōt exponi illō qđ de aialib⁹ euangelicis dr Ezech.j.Ubi erat impet⁹ spūs illuc gradiebant aialia et rote.Et bene isti qui sic aguntur filij dei eē dicunt. Nā illi de pmo desto fuit dei appellati sūt.Illi enī acceperūt spūm seruitutis i timore.Isti aūt acceperunt spūm adoptiōis q̄ testimoniū pbibet spūi nostro quoniā sum⁹ filij dei vt dicit idē aplūs Ro.viij.Et bñ isti sūt filij dei vt dicit Orige.q̄ iā nihil timoris.i.ppt metū pene gerim⁹.sz ppter amorē patris cūcta pficim⁹.Quāuis aūt isti aguntur volūtarie vt dictū est.plerūq̄z tñ nesciūt sunt vñ vel q̄ spūs eos ducat.iuxta illō Job.xij.Spūs vbi vult spirat ⁊ vocē eius audis sed nescis vñ veniat aut q̄ vadat.Exēplū in btō petro q̄ cū erect⁹ eēt de carcere.ducebat pangelū nesciēs q̄ verē q̄ fieret pangelū Act.xij.Vñ etiā ipe paul⁹ act⁹ ⁊ rapt⁹ a spūsco dixit Ro.viij Quid orem⁹ sm q̄ oportz nescimus.sz ipe spūs pnob intpellat gemitib⁹ inenarrabilib⁹.Sup q̄ vbo dicit Orige.Magnū nescio qđ paul⁹ i gemitib⁹ sentit.Possum⁹ aūt in istis gemitibus multū fiducie ⁊ libertatis in cōspectu dei intelligere q̄ oro q̄ cū dolore ⁊ gemitu offert deo.accipit fiduciā a spūsco ascēdēdi in deū.Ipe etiā spūs sc̄us offert gemitus q̄b⁹ noster spūs doceatur ingemiscere vt reppiciet sibi deū Hec Origē. Vñ Aug⁹.viij.Pfeb.Scies q̄ nos nec scim⁹ qđ orem⁹ vel agam⁹ nec valem⁹ qđ debemus agere petit a deo sic.d.Age dñe ⁊ fac.excita ⁊ renoua nos accēde et rape.flagra et dulcesce.iā amem⁹ ⁊ curram⁹. E Quātū ad tertiū videamus qđ christ⁹ in deserto gesserit.Et quidē quātum ex euāgelio habet ipe ieunauit diabolū puocauit ⁊ ipm tēptatorē superauit.Sic et nos in isto deserto scīmonie positi debem⁹ pmo ieunare ieunio scz sobrietatis et abstinentie. Nā in pmo deserto ieunauim⁹ ieunio meroris ⁊ pnie qđē satisfactiuū p peccīs.q̄le fuit ieunīū niniuitarū. Istud ieunīū pficientiū ē pfectiuz ad vtutes q̄le fuit ieunīū danielis et socioz ei⁹.De q̄ habet Dan.j.Vñ de eis subdit ibidē. Pueris autē his dedit deus sciam ⁊ disciplinā.Sciaz qđē ad vtutes intellectuales.disciplinā ad vtutes morales ⁊ theologicas.Nā sic dicit Beri.Ieunū nō solum obtinet veniā sz ⁊ meret grāz.nō soluz delet pcta pterita q̄m⁹ sim⁹ sz etiā replit futa q̄ cōmittere poteram⁹.Tali mō ieunauerunt sci prēs in deserto.De q̄b⁹ in vitis patrū ⁊ i collatiōib⁹ patrū multa sūt ad ppositū. F Debem⁹ secūdo diabolū puocare sicut christ⁹ ipm puocauit pcedēdo ortra eū in locū desertū solitariū et aspez et ieiunādo ibidē et alia bona faciēdo.Sic et nos puocem⁹ eū pbona opa nrā. Per nihil enī intātū puocat q̄z p opa virtuosa.q̄ ipe a tota specie odit ex puersitate sue volūtatis. Cui⁹ rō ē q̄z virtutes exercent p cōuersionē ad deū a q̄ ipe auersus.q̄re act⁹ vtutis a tota specie ei cōtrariat. Et inde ē q̄ ipe marie cruciat ōpib⁹ nris vtuosis In quolibet enī actu virtutis diabol⁹ colaphizat.⁊ quāto pl⁹ pcussus fuerit tāto magis refrigescit ⁊ deficit vt dicit Chrys.sup Mat. Unde cū demones viderēt christū vtutes opantē. clamauerūt de obsessis corpibus.Quid tibi ⁊ nob iesu fili dei.venisti buc ante tēpus torquere nos Mat.viij.vbi dicit Chry.q̄ flagellabant inuisibiliter intolerabilia patiēte3 er christi pūtia ⁊ suis opibus.ō clamabāt.Q̄z vt etiā dic Hiero.p sentia saluatoris.tormenta sūt demonū. Q̄z ergo sci viri christū habēt in pectore suo.cui⁹ etiaz opa quātū ipe dederit satagūt imitari.debēt eo forti⁹ virtuosis actib⁹ insistere vt sicsp mag̃ ac

mag̃ diabolū torq̃ant ⁊ flagellēt ¶ Bebe
m⁹ etiã tertio diabolū in cõgressu tẽptationuz
suaz viriliẽ supare. Qz enī ipe cū pbona opa no
stra vt dictū ẽ fuerit puocat⁹ vt dicit petr⁹ Ra/
uẽneñ. laqueos tẽdit. lapsū parat. foueas fodit.
ruinas aptat. stimulat corpa. pūgit aias. cogita
tiones suggerit. ĩmittit iras. dat vtutes odio. vi/
cia addit amori. errores serit. discordiaz nutrit.
pacẽ turbat. affectus dissipat. Et breuit oĩa artif
fue machinamẽta ille mille artifex intẽtat. vt de
nobis eū colaphizãtibus se vindicet. ⁊ vt ō emi/
nẽtia vtutū ad ima vicioz nos p̃cipitet. Quod
apparet ex tẽptatiõib⁹ christi. Cū enī in pma tẽ/
ptatiõe diabol⁹ victꝰ fuisset pl⁹ seuiens nitebaẽ
christū p̃cipitare de pinna. ⁊ fecisset si a deo pmis
sus fuisset. Vñ Chrysō. sup illud vbū. ¶ Mitte te
deorsū. dicit. Nõ impulit nõ tetigit sz tãtū dixit.
¶ Mitte te dorsū. vt itelligam⁹ q̃ q̃ obedit diabo
lo ipe se d̃poit. Diabol⁹ ei suggerere põt. cogere
aũt nõ põt. Sic etiã quoties a nobis vincit acci
us seuiẽs nos a vtutū culmine p̃cipitare nitit. sz
nõ poterit nisi nos ipos deijciam⁹. Oportz ergo
pficientes vigilanter ⁊ fortiter diabolo resistere
¶ Qz sciẽdū q̃ pficiẽtes aliter reluctãt diabolo
⁊ aliter incipiẽtes. Illis enī sz incipientib⁹ suffi/
cit ita resistere q̃ nõ trahant ad cõsensū Vñ do
min⁹ adiudeã p quã incipiẽtes intelligi p̃t di
xit p hieremiã Hiere. iuj. Quousqz morabũtur
in te cogitatiões nocie. Nõ vbū ptractãs Gre.
xxvij. moral. dicit sic Neqz enī reprehendit cur ve/
nũt sed cur morent. In bonis enī cordib⁹ cogi/
tationes illicite venũt. sz tñ morari phibent. qa
recti quiqz ne captiuã dã domũ cõscie p̃beãt ab
ipo cordis lumine hostẽ fugãt q̃ ⁊ si q̃ repẽtinis
suggestiomb⁹ vsqz ad p̃mũ vestibulũ surrepit.
ad cõsensus tñ animã nõ ptingit. Et hoc sufficit
incipiẽtib⁹. Qz pficiẽtes vltra debẽt hostẽ eo
fortius p vtutũ exercitiũ ipugnare exẽplo chri/
sti q̃ nõ solũ tentatiõi nõ cõsensit in q̃ tipũ incipi
entiũ designauit. sz etiã ip̃m hostẽ in q̃libz tẽpta
tione vbis sacre scripture flagellauit Hec dubiũ
q̃n ipe in singulis allegatiõibus sensũ illius scri
pture scã meditatiõe i mẽte ruminauit. videlicz
q̃n dicebat verba illa. Nõ in solo pane ꝛc. Credi/
bile ẽ q̃ ipe tũc de efficacia verbi dei dulciter medi
tatus fuerit. Itẽ allegãdo illud. Nõ tẽptabis do
minũ deũ tuũ. Qz ipe tũc de dño deo patre suo
⁊ de bonore eius paterno amore se meditando
mẽtẽ suã exercitauerit. Itẽ allegãdo illã scriptu
rã. Dñm deũ tuũ adorabis ꝛc. Qz ipe tũc de pẽ
adorãdo et ei seruiẽdo alta cõtẽplatiõe aliqua i
mẽtẽ reuoluit. Hec ⁊ his silia inmanarũ vtutuz ex/
ercitia credibile ẽ ip̃m in allegando scripturas
habuisse. Nec mirũ cũ oĩs sensus scripture sibi
apti fuerint. Ipe enī est ille leo de tribu iuda qui
solus fuit dign⁹ aperire libꝝ mysterioz sacre scri
pture Apoc. v. Eius ergo exẽplo debẽt pficiẽtes
q̃n impugnant ab hoste nõ solũ ei nõ cõsentire
vt p̃mi. sed ⁊ vba sacre scripture tam vocaliter q̃z
mentaliter q̃z etiã actualiter et opponere. Et si ñ
assit materia vtutis exercende exteri⁹. exerceãt
se virtuosis meditatiõibus interius q̃ fugabũt
demonem. Quãuis enī diabolus internas aie
cogitatiões nõ videat. motu tñ corpis ⁊ affectõ
mũ indicijs eas colligit ſm Aug̃. Et sic etiã men
talib⁹ vtutib⁹ ipm supam⁹. sicut ⁊ mẽtalib⁹ vi/
cijs ab eo laqueamur. Quotiẽscũq̃z ãt nos dia
bolũ supam⁹ totiẽs vt dicit Bernñ. eum flagella
mus. angelos glorificamus. deũ honoram⁹. q̃
incitat vt pugnem⁹. adiuuat vt vincam⁹. cõso/
lidat ne deficiam⁹. Nõ nobis p̃stare ꝛ.

¶ Subsermo secundus. CLI

Ductus est iesus in
deserti. ¶ Premisso de dupli
ci deserto scz p̃nie q̃ occurrit incipiẽ/
tib⁹ ſm verba Marci. ⁊ scimonie q̃ occurrit pfi
ciẽtibus ſm vba Luce. Restat nũc de tertio de/
serto scz solitudinis intime q̃ occurrit pfectis ⁊ cõ
tẽplatiuis ſm vba mat. q̃b⁹ dr. Ductus ẽ iesus
in deserti a spũ Circa q̃ tria videnda occurrũt
Primo q̃ sit istud deserti. Secũdo q̃liter aia
in istud deserti veniat. Tertio q̃liter in eo se ha
bere debeat. ¶ Quãtũ ad p̃mũ sciendũ q̃ deser
tũ vocat hic intimũ mentis. a qua deserta sunt
vel ipa deseruit oĩa ad pegrinatiõez hui⁹ vite p
tinẽtia siue sint extra aiam sicut oĩa q̃ mũd⁹ ha/
bet. siue sint in aia sicut oĩa creata signa ⁊ q̃q̃d
trãseũdo fit vbi mens in seipam recollecta. tota
soli deo habz intẽdere. De quo deserto exponit
Aug⁹. illud q̃ scribit de moyse Exo. iij. Cũq̃z
minasset gregẽ ad iteriora deserti apparuit ei do
min⁹ in rubo ardente. Vbi p gregẽ intelligitur
collectio oĩm virtũ aiẽ que tũc minant ad interi
ora deserti q̃n ab oĩb⁹ formis exterioz⁹ ac etiã
a speciebus imaginabiliũ ⁊ intelligibiliũ ad mẽ
tis intima reuocant. ⁊ ibi circa solũ deũ trinum
⁊ vnũ vniformi fixione intelligẽtie vsant. Unde
mox moyses p⁹ verba p̃libata dicebat. Videã ⁊
videbo visionẽ hãc magnã. In istud deserti in/
trare cupiebat btus Aug⁹. cũ dixit in libro de cõ
tẽplatiõe dñi nostri iesu christi O dulcedo amo
ris ⁊ amor dulcedinis. tu es vita mea qua viuo
taceãt queso tumult⁹ carnalũ. conticescãt fãta
sie terraz et aquaz. aeris et poli. taceant somnia
⁊ imaginarie reuelatiões. oĩs lingua. oẽ signuz.

ꝛ q̄d q̄d trāseundo fit. sileat sibi ꝛ ipa aīa ꝛ trans
at se nō cogitādo se. sed te deus me⁹. Hoc deside
rio potit⁹ fuit idē Aug. qñ cū matre sua stabat
ad fenestrā vbi colloq̄bant valde dulcī de vita
eterna scōz et inhiabāt ore cordis in supna fluē
ta fontis vite. vt ipe dicit. ix. li. cōf. c. x. vbi ponit
q̄i cadē vba pmissa. Sileat inq̄t tumult⁹ carnis
sileāt fāta sie ꝛc. Et subdit. Sic nūc extēdim⁹ nos
ꝛ rapida cogitatōe attigim⁹ eēnā sapiaz supoia
manētē. ¶ B Quātū ad secū dū sciēdū q̄ ad
2 deserti aīa nō expellit ī vita. nec agit nescia
3 ducit libera ꝛ scia. Unde de christo put dabat
formā pfectis ꝛ pteplatiuis dic̄t Mat. q̄ ductus
est in deserti a spū. Spū inqz scō q̄ vniqz ē spūs li
bertatis. Oz vbi spūs dñi ibi libertas. j. Cor. iij.
Est etiā spūs scie. quia vnctio ei⁹ docet nos de
oīb⁹. Hoc itaqz spū viri pfecti ꝛ cōteplatiui du
cunt in hoc deserti cū pfecta libertate volūtatis
ꝛ reuelata facie intellect⁹. Istis q̄ sic a spū ducū
tur loq̄t aplus ad Gal. v. Si spū ducimini non
estis sub lege. s. sensuū ꝛ virtū aie naturaliū. imo
tales sūt longe supra talē legē. p quanto trāscen
dūt oēm cognitiōez que sensib⁹ corporeis ꝛ spe
cieb⁹ creatis possibilis ē haberi vt dictum ē per
Aug. Talis fuit ille scūs dauid cū dicebat in ps.
Ecce elongaui fugiēs ꝛ māsi in solitudine. Hō
vbū ptractās Bern. sup Cañ. ser. liij. Nō fuit in
quit ptent⁹ exire nisi ꝛ longe se faceret vt posset
q̄escere. Trāsiluisti carnis oblectamēta vt minie
tā obedias cōcupiscētijs ei⁹. nec tenearis illece
bris. pfecisti sepasti te. sz nō dū elōgasti. nisi et ir
ruētia et trem ētia vndiqz fāta smata corporea
silitudinū mētis puritate ꝓterire valeas. Hec il
le. Hmōi itaqz ductio spūs in deserti nō ē violē
ta nec penosa aie sz ē potius affectata ꝛ sūme si
bi deliciosa. ¶ C Be tali ductiōe dr̄ bester. ij.
Ducta est bester ad cubiculū assueri regis. ꝛ ada
mauit eā rex plusqz oēs mulieres. Per bester ī
telligit fidelis aīa. p cubiculū intelligit intimuz
mētis q̄dē deserti de q̄ loq̄mur. Ad hoc aūt cu
biculū siue deserti si aīa ītrare debeat. oportz eā
duci p triclinū femina. i. tres ordines siue gra
dus cōteplatiōis. q̄ etiā intelligūt p tres dietas
q̄bus puenit in deserti vt dicat cuz moyse illud
Exo. ij. Ibim⁹ viā trium dierū in solitudinē. Dies
q̄ndā illūinatiōez signat. Prima dieta est retra
ctio oīm sensuū a formis exterioꝛb⁹ pnūbus ad
interiora. i. collectio eorundē. Secūda est tran
situs oīm imaginabiliū ppt ꝓdiciones materia
les aīam detinentes. ad ulteriora pperantem. vt
sūt pondus. figura. situs. ordo. ꝛ alie ꝓdiciones
materiales. Tertia est trāsitus omniū intelligi
biliū ppter fantasmata impedientia ꝛ retardan
tia aīam ad ulteriora pperantē. Quib⁹ dictis p
agratis aīa ductu spūs puenit ad intimū deser
ti vbi sacrificat dño holocaustū totū incensū in
vniformi fixione intelligentie. oīo denudate ab
oīb⁹ spēbus creatis. in pmo vero ꝛ sūmo bono
quod est deus trinus ꝛ vn⁹. Be istarū triū dierꝝ
trāsitu loquit Aug. sic dicēs. Cōtemplatoꝛez ve
rū te iudico si sēs⁹ ab exterioꝛib⁹ reuocas. si ima
ginabilia felici motu ptrāseas. si rōnabilia vel ī
telligibilia celeri motu pcurras. Si in pmo vo
ꝛ summo bono intelligentiā tuaz totam figas.
sugens vñ teneritudinē tuā nutrias. bibas vñ
gaudeas. haurias vt nunqz deficias. Hec ille.
De hoc etiam acceptabili sacrificio p⁹ trāsitum
pmissarū dictarū in interne mentis solitudine
offerēdo dicit Aug. ix. cōf. p⁹ vba supius adduc
cta. Si cōtinuet inq̄t hoc. s. momētū intelligētie
ꝛ subꝛrabant. alie visiones longe imparis gene
ris ꝛ hec vna rapiat et absoꝛbeat ꝛ recōdat in in
terioꝛa gaudia spectatoꝛē suum. vt talis sit sem
piterna vita. q̄le fuit B momentū itelligentie cui
suspiraui⁹. Nōne hoc est. Intra in gaudium
dñi tui. ¶ B Quātū ad tertiū est sciendum
q̄ aīa ad istud deserti ducta debet ab oīb⁹ vaca
re. offendicula cauere. ꝛ in celestibus conuersa
ri. Et hec tria innuunt in tribus gestis que ī pti
te uangelio de christo explicātur. ¶ Debet in
quā pmo talis aīa ab oībus vacare. ab omnib⁹
inquā rebus ꝛ speciebus creatis. Et hec vacatō
innuit p ieiunū christi quo ieiunauit ab omni
cibo. Et istud ieiunium aie ē. ieiunuz gaudij et
exultatiōis interne. q̄ ex gustu diuine dulcedi
nis ei desipit oīs creatura. sicut dicit Aug. i pso
na illius scissime ieiunātis aie sc̄z marie magda
lene. Onerosi sūt mihi oēs ꝓsolatoꝛes. ego q̄ro
creatoꝛē et grauis est mihi oīs creatura ad vidē
dū. In hoc denīqz ieiunio obliuiscit homo cibi
coꝛporalis ꝛ oīm terrenoꝛ. Sicut in collationi
bus patꝝ legit de quibusdā antiq̄s patribus. q̄
nō nunqz obliuiscebant sumere cibū pluribus
dieb⁹. ꝛ interim sustentabant dulcedine diuine
cōteplatiōis. Quēadmodū et moyses ī mōte ie
iunans sustentabat colloq̄o diuino Exo. xxxiij.
Sic etiā paulus p triduū sui raptus nō māducā
uit neqz bibit Act. ix. ¶ C Debet secundo
offendicla cauere. Sunt aūt tria que solent tali
aīe offendiculū prebere. videlicet rigoris nimia
districtio. vane gloꝛie subreptio. fastigij reuela
tionū inordinata appetitio. Que tria in stemate
triplicis tēptationis christi innuunt. Naz pma
christi temptatio fuit de lapidibus. Secūda de
pinna templi. Tertia de monte excelso. ¶ Per
lapides intelligitur duricia nimie districtionis

ultra valitudinē nature.p quā sepe viri pfecti offendiculū incurrūt. Quia vt dicit in coll'.patruz Pernicios⁹ abstinētia immoderata q̄z saturitas remissa supplātat. Et sepe quos diabol⁹ per gulam decipe nō potuit.p immoderata ieiunia pstrauit. Et idē de immoderatis vigilijs et alijs castigatiōib⁹ Hz isti lapides tūc conuertunt in panes qñ de nimia duricia trāsit ad nimiā molliciē. Cū videlicet hō cōdescēdere volens necessitati incidit in voluptatem que se aduīgit necessitati tanq̄z pedissequa. Et plerūq̄z pire conat vt dicit Aug⁹ .x. ofeß. Unō q̄ hostis videbat christum p districtiōem ieunij nō deficere.tēptauit eū ad aliud extremū deflectere. petens lapides cōuerti in panes. Hz mediocritatis discretio tenenda est.vt nec corp⁹ ieunij nimia fatigatione ōficiat.nec mēs saturitate graueť vt dicit ī coll'. patrū. Sed dices cū hō existēs in statu pfectionis de qua hic loquimur. debeat esse abstractus a sensib⁹ ⁊ oīb⁹ reb⁹ creatis vt dictū ē. Quō potest talis aīa se occupare circa curā corporis. Ad ß dicēdū q̄ illa abstractio solū hz existere in actuali cōtemplatiōe ⁊ raptu q̄ non diu durat. Unū Aug⁹.eā vocat momentū intelligētie vt patuit in p̄missis. Et stante illa abstractiōe nullatenus posset hō circa necessitatē corpis occupari. Hz cū reddita fuerit sensib⁹ aīa.tunc debet excessiue districtiōis frena laxare. Hz exigēte necessitatis. Si tū ex spēali pulegio aliq̄b⁹ interdum datū sit tali abstractiōm diuti⁹ immorari hoc ad p̄sequētiā nō ē trahēdū. Et istos p tunc miraculose sustentat ille qui verbo cuncta creauit ⁊ pauit. Exemplū de scō paulo p̄mo heremita cui diuinitus puidebat de esca celica p corui⁹ne qñ p curā cibi distraberet a sua abstractione

Per pinnā vo tēpli intelligit vana glia vel supbia spūalis que plerū subrepit illis q̄ ad tam sublimē pfectionē attollunt. Qō etiā expertus erat in se ille sublimissim⁹ paul⁹ aplus. Ne inq̄t magnitudo reuelationū extollat me datus ē mihi stimul⁹. Cōtēplatiui ergo solerter cauere debēt.ne p offendiculū vane glorie. p̄cipitēt se ō alto cōtēplatiōis. Sic legit in vitis patrū ō quodā monacho.q̄ tanto pfectiōis fuit vt etiā cibo celico q̄tidie in deserto pasceret.q⁹ q̄ gloriabat ō meritis suis celestē cibū poidit ⁊ de alto cōtemplatiōis ruens in imo pinne saluari cōtēt⁹ fuit.

Per montē aūt excelsū in q̄ pspectabāt oia regna mūdi ⁊ gloria eoz. intelligit fastigiuz reuelationū. que plerūq̄z a talibus pfectis inordinate appetunt q̄i plus appetētib⁹ sape q̄z oportet Et isti similiter offendiculum incurrunt. iuxta illud Prouerb.xxv. Sicut qui mel comedit multū et non est ei bonum.sic qui pscrutator ē maiestatis oppimet a gloria.vt dicit glo. Cueit sepe vt qui maiorū p̄dū sciētia fulgebant ad vltimum plus volentes sapē q̄z humane fragilitati cōcessum est.in insipientie foueam decidūt. Dulcedo enim mellis si plus q̄z debet sumat. vñ delectat comedēs necat. Dulcis quoq̄z ē inquisitio maiestatis.sed qui vltra moduz inquirit ab eius gloria oppimit.quia vt mel immoderate sumptū pscrutantis sensum dum rapitur rūpit. Hecibi. Bebet terno in celestibus cōuersari. Et hoc innuit in eo q̄ dicit in euangelio.q̄ angeli accesserunt ⁊ ministrauerūt christo Sic etiam impio christi angeli qui omnes sūt administratorij spūs in ministerū missi ppter eos qui hereditatem capient eterne salutis vt dicit Heb.j. ministrantes istis viris sanctis ad istud desertum ductis.qui sicut filij dei hereditatem vtiq̄z capient salutis eterne. Istis enī ministrāt angeli.⁊ si nō semp visibiliter.interdum tamen Sicut legit de illa p̄templatrice sanctissima scz Maria magdalena veraciter in hoc deserto cōstituta.q̄ omni die septies eleuabat ministerio angelorū ad concentum angelicum. Ita et isti. et si non ita visibiliter.inuisibiliter tñ semp fungunt cōuersatione angelica.vt possint dicere cū aplo illud Phil'.iij. Nrā p̄uersatō in celis ē. Et bñ in celis ē. Qz sicut dicit glo.ibidē.licet corpore in terra sint mente tamen ab oīb⁹ terrenis abstracti viuēdo et intelligendo sunt similes angelis cum q̄bus cōuersant. Unde angeli cernētes tam sublimem pfectiōz talis anime ex ām̄iratione p̄rorū punt in hanc questionem Cañ.iij Que est ista que ascēdit p desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. Que est inquam aīa tante pfectionis que ascendit ascēsu contemplationis p desertum omnimode vacatiōis sicut virgula fumi altitudine celice conuersatiōis. Fumus sicut dicit glo.in igne natus in alta conscendens paulatim humanis subtrahit se aspectibus. Sic in hoc deserto anima igne sancti spūs in amorem dei accensa. ascēdere nō desinit donec a terrenis abstracta ad inuisibilia celi ⁊ conuersationem angelicā rapiat. Sic ista virgula fumi nasciur ex aromatib⁹ mirre carnalis mortificationis.et thuris mentalis deuotionis. et vniuersi generis pigmentarij virtutum totalis consūmationis. In quod desertū ducere dignetur nos iesus christus. Qui viuit ⁊ regnat ꝛc.

Expositio euāgelij secunde dominice in quadragesima.

Assumpsit iesus petrū et iacobū et iohānē fratrē eius.et duxit illos in montē excelsum seorsum. ¶ Sancta mater ecclesia nūc recolit tps in quo in opibus penitē tie ⁊ rigoris potissime se debet exercere militia christiana.Et q3 labor penitētie tūc delectabilit sustineat.qñ in aliqua suauitate diuine cōsolatōnis respiramus.eo q vita corpis nō pōt esse expers delectatiōis sic aīa non pōt esse expers amoris.Idcirco ne fideles desperatione.aut pusillā nimitate frangant vel tedio.in pñti euāgelio cōsolant et roborant p spem future glorie.qua corpus nostr3 quod nūc ieiunij et alijs opib9 penitētie attenit ⁊ tēptatiōibus affligit glorificabit i futuro.Quā glorīā saluator noster in suo corpe assūpsit ⁊ electis discipulis suis demōstrauit.cū corā eis trāsfigurabat in monte.Ūñ sicut in pcedenti euāgelio ducebamur in desertū afflictōis cū christo.ita in pñti euangelio ducimur cuz eo in desertū cōsolatōis.Quod desertū apte intelligit p montē istuz excelsum seorsum a turbe strepitu elongatū.Et habet hoc euāgelium tres ptes.In quaz pma pmittit electoz discipuloū assūptio.In scda describit christi trāsfiguratio. Ibi [Et transfiguratus ē ante eos] In tertia ponit eoū dē discipulorum timorosa pstratio. Ibi [Et audientes discipuli. In pma pte ponūt tria Primo pmittit discipuloz assūptio cum dicitur [Assūpsit iesus petruz ꝛc] Ubi tria signant aduertēda innuunt. Primū est de tpe. Secundū de psonis. Tertiū de loco. ¶ De tēpore scribit Mat.pmittēs aūt innumū pñtis euangelij [Et p9 dies inqt sex.assūpsit iesus petruz ꝛc.] Isti sex dies fluxerāt a die qua iesus loquēs discipulis de passiōe et morte sua.subiecerat. Būt quidaz de hic stantibus qui nō gustabūt mortē donec vidēant filiū hois in regno suo.i.in forma gloriosa i qua futur9 erat pacto mysterio passiōis. Et vt hanc pmissionem adimpleret.factū est qđ in presenti euāgelio legit // Sed videt cōtra. Quia lucas ponit dies octo.dicit enī sic. Factuz est post hec verba fere dies octo. Sed p̄m Hiero. ⁊ glo. Mat.tātū sex dies medios nūerat. Lucas etiaz duos extremos scz pmū quo pmissio facta est ⁊ vltimū quo pmissio cōpleta est cōnumerat. Et cōuenit mysterio p̄m glo. Nā sicut christ9 post sextā sabbati qua crucē ascēdit ⁊ post septimam sabbati qua i sepulcro quieuit octaua die resurrexit. Sic ⁊ nos p9 sex mundi etates qb9 p dño patimur ⁊ laboram9.⁊ p9 septimā q̄etis aīaruz que interim in alia vita gerit octaua etate resurgemus. ¶ Moraliter aūt i sex dieb9 intelligi dant sex gradus qb9 ptingim9 ad videndū dñi trāsfiguratiōez p cōtemplatiōis excessuz.q̄ gradus sibi succedunt sicut dies succedit diei. Quos exp̄mit Richard9 de pterplatiōe libro.j.cvj. Sex inqt sunt cōtēplatiōis genera. Primuz est in imaginatione ⁊ p̄m solā imaginationem. Secūdū in imaginatiōe p̄m rōnē. Tertiū est in rōne p̄m imaginationē. Quartū est in rōne p̄m rōnē. Quintū est supra rōnē sed nō pter rōnē. Sextū supra rōnē ⁊ videt esse pter rōnē. Duo itaq3 sūt in imaginatiōe.duo in rōne.duo in intelligētia. Prima duo sūt circa corpalia. Secūda circa spūalia. Tertia duo circa sempiternalia ⁊ incōpbensibilia. Hec āt sex genera p sex dies accepta intelligunt p sex grad9 qb9 ascēdebatur ad thronū salomonis.iij. Reg.x. Et hic numer9 pfectionī puenit cū sit p̄m9 numer9 pfector. ¶ Secūdū lucā aūt numerant fere octo dies q̄ sic accipi pñt p̄m Aug. in libro de quātitate aie in fine. Ascēdētib9 inqt surs̄ū. Primus grad9 dicē aīa vel aīatio. Secūd9 sēs9. Tertius ars Quartus vt9 Quint9 trāqllitas. Sext9 ingressio. Septim9 cōtēplatio.post nō restat nisi btā visio.et sic sūt fere octo dies. Et vt dicit Primus ē de corpore. Secūd9 p corp9. Tertius circa corp9 Quartus ad seip̄m. Quint9 in seip̄m. Sext9 ad deuz. Septim9 apud deū. Ex his septez dieb9 puenit vsqz ad diē octauā glorie sempiterne. ¶ De psonis vo assūptis dicē euāgelista q[assumpsit petrū ⁊ iacobuz ⁊ iohānē frem ei9] Circa qđ duplex incidit dubitatio. ¶ Prima ē qs fuerit iste iacob9. Et q̄dē p̄ma facie ex serie litere videt.q fuerit iacob9 maior filius zebedei qui fuit frater iohis. Et sic ego sentirem si nō magni sci doctores oppositū dicerēt. Nā Au. sup ep̄lam ad gal'.scribit.⁊ recitat magister i hist.fuisse hūc iacobū epm q̄ p̄m9 hierosolymitane ecclie epūs ab aplis ē ordīat9 Cui eī Amb.videt psētire sup lu.dicēs hūc ē iacobū q̄ p̄m9 sacerdotale solū ascēdit. Que etiā vba Amb.potit h̄ glo.sup luc. Hz iste iacob9 q̄ fuit epūs hierosolymitan9.⁊ q̄ p̄mo i pōtificalib9 celebrauit.fuit iacob9 mior filius alphei.q̄ dict9 ē frat dñi. Et tūc dicere potim9 etiā iacobū miorē fuisse frēz iohis hz morē iudorū.q̄ natos ex frib9 vl' sororib9 frēs appellāt. Ūñ q3 ābo iacobi fuerūt filij duaz sororuz.iō ābo dicti potant frēs iohis Primū tñ dictū q̄ vz fuerit iacob9 zebedei cōit tenet ppt lrāz mat.q3 mag ppe vocāt frēs gmāi q̄zp̄sobrini.ad aug.⁊ amb rndēt Uno mō q ipi p tūc qñ hz scpserūt.ñ respexerūt nisi euāgeliū lu.vbi non ē exp̄ssū quis iacobus fuerit. Vel si etiam in Matthēo respexerunt

forte mẽdosũ codicẽ habuerũt. Sz ꝑ dicere ꝺ tã tis doctoꝝb⁹ ẽ nimis absonũ. Nã si vn⁹ habuis set codicẽ mẽdosũ saltẽ alẽ habuisset veracez. Et ĩ alio mõ illud qꝺ dicũt de ẽpatu vel solio sacez dotali expõit de martirio vel solio regni celestis Et talis ꝓmus int̃ aplos fuit Jacob⁹ de q̃ Act. xij.ꝺz. Occidit herodes iacobũ fratrẽ ioꝺis gla/ dio. Sz ꝑ expositio nimis ẽ extorta. Ē Secũ da dubitatio ẽ quare hos tres assũpsit pot⁹ q̃z alios. Ad ꝑ assignaꝺ mltiplex rõ. Prima ẽ ꝓpt eoꝝ singularẽ dignitatẽ. Scimꝰ enĩ vt dicit Chry. meritoꝝ cognitoꝝ hos pfectoꝝes fuisse ceteris. ac ꝑ familiaꝝ⁹ eos diligebat. Vñ etiã in suscita/ tiõe filie archisynagogi Mar. v. Nõ admisit q̃z q̃z secũ introire nisi hos tres. Vilitẽ passione qñ oꝝauit assũpsit solos istos tres scz petꝝ cũ duob⁹ filijs zebedei vt ꝺz Mat. xxvj. Alta enĩ mysteria ñ sũt oĩb⁹ imediate exponẽda. sz ꝓ maioꝝes suo tpe ad alios debẽt deuenire. Et iõ assũpsit hos tres tãq̃z potioꝝes. Petr⁹ enĩ excellẽs fuit ĩ dile ctione quã habuit ad christũ. Et itez in ptate si/ bi cõmissa. Johes ꝯo in ꝓulegio amoꝝis quo a christo diligebat ꝓpt suã ỹginitatez. Et itez ꝓpt ꝓrogatiuã euãgelice doctrine. Jacob⁹ ãt ꝓroga tiua martirij q̃ntũ ad iacobũ maioꝝẽ vel ꝓroga tiua põtificalis honoris quãtũ ad iacobũ mio/ rẽ. Beda ẽ ꝑm Bedã ad signãdã fidẽ trinitatis ꝓ quã videbim⁹ gliaz dei. Tertia ẽ ꝑm hylariuz tres assũpsit ad signãdũ q̃ ꝺ triũ oꝝgine. s. Sem Cham z Japhet futura electio oñdit. Sz in his duab⁹ rõnb⁹ vltimis non oñdit q̃re potius hi tres q̃z alij tres. Quarta ẽ ꝑm glo. ad cõmẽdatõ nẽ oĩm statuũ ecclesie. Nã ꝓ petrũ signãt, iuga ti vel etiã plati. ꝓ iacobũ penitẽtes vel actuales. ꝓ ioꝺez ỹgines z theoꝝici. Quinta etiã ẽ ꝑm glo. ad signãdũ illos q̃ habẽt fidẽ spem z charitatẽ. Sexta ẽ ꝑm Amb. Jõ petꝝ assũpsit qꝝ claues re gni celoꝝ ei tradiderat. Joꝺez ꝯo qꝝ mrẽz in cru ce ei ỹgum ꝺmẽdãdã ꝓposuerat. Jacobũ aũt q̃a ꝑm⁹ soliũ sacerdotale ascẽdit. Septia ẽ ꝑz dam. Jõ petrũ assũpsit vt idẽ petr⁹ voce ꝓ̃s audiret suũ testimoniũ ꝓfirmari q̃ dixerat. Tu es chri/ st⁹ fili⁹ dei viui. Jacobũ ꝯo qꝝ añ oẽs discipl̃os erat moꝝtur⁹. Joꝺez vt visa dei gl̃ia q̃ nõ ꝓbiacz tpi resonaret illõ. In ꝓncipio erat ẏbũ ẽ. Octa/ ua posset eẽ. Qꝝ ei petr⁹ passiõz christi abhoꝝre/ bat. Vñ christo diceti se debere crucifigi. petrus rñdit Absit a te dñe. nõ erit tibi ꝓ Mat. xvj. Ut ergo eq̃nimit̃ toleraret christi passiõez. voluit il/ li gliaz resurrectiõis oñdere. Vñ Hiero. Times unq̃t ignominiã passiõis. audi gliaz trũphãtis. vereris crucẽ. audi culta ãgeloꝝ misteria. Duos ãt alios iõ assũpsit vt ꝑueniret coꝝ petitõez q̃ de sidera uezũt sedere ĩ regno christi. vn⁹ ad dexterã z ali⁹ ad sinistrã. existimãtes regnũ celoꝝ eẽ mun danũ. vt ergo oñderet illis cui⁹ regnũ desidera/ rẽt. iõ trãsfiguraꝺ⁹ ẽ añ eos. Nona rõ moraliẽ ꝑt assignari. vt ꝑ tres istas ꝑsonas tres dispositi ones necessarias aie ꝓ̃platie signent. s. industria disciplina z grã. Prima ĩ petro. Secꝺa ĩ iacobo Tertia ĩ ioẽ Oportz ergo ĩtelligentiã illũinari ꝓcupiaz domari z affectũ iflãmari vt possimus surrũ cũ dño ferri. Noꝝ aliq̃ deficiẽte cõtẽplatõ nis negociũ pit. Decima rõ sic ꝑt assignari. Qꝝ bos tres assũpsit ad designandũ q̃ q̃cũq̃z vult ad ꝓ̃platiõez diuie visiõis attingere. oportz q̃ sit petr⁹. i. agnoscẽs. s. suã fragilitatẽ. mũdi vani/ tatẽ. z rerũ labẽtiũ fluxibilitatẽ agnoscat z agni ta cõtẽnat. Vit etiã iacob⁹. i. luctatoꝝ vel supplã tatoꝝ. vt videlicz ꝑ ꝓcupias carnis mũdi z instiz gatiões diaboli fortiter lucteẽ. z eas deuictas sb plãta pternat. Vit etiã ioẽs q̃ ꝓulegio singu/ laris amoris dei dotaꝺ⁹ fuit. vt. s. bonũ diuinuz sup oĩa diligat z ĩoĩb⁹ trãsitorijs nihil nisi amo rẽ diuinũ ꝓcupiscat. Ē De loco ãt ad quẽ assũpti fuerũt sbdit euãgelista. ꝺ. Et duxit illos ĩ mõtẽ excelsũ seoꝝsũ Iste mõs ẽ tabor. vt dicit magister ĩ histo. q̃ distat a nazareth. uij. miliaria Ē Vi q̃rit q̃re hec oñsio nõ in valle facta ẽ. Ad ꝑ rñdet glo. vt discam⁹ gliaz nõ in ꝓfundo humi⁹ seculi sz in regno supnebitudinis q̃rẽdã eẽ. Vñ dicit Beda. Nõs in quẽ alcẽdit signat vt men te in excelsis habitẽt q̃ in decoꝝe suo christũ vi/ ꝺere desiderant. Alia rõ colligit ex textu luce q̃ ait. Duxit illos in mõtem vt oꝝaret Hec enĩ erat cõ suetuꝺo dñi vt oꝝatur⁹ ĩ mõtẽ ascẽderet. Ad de/ signãdũ q̃ z nos cũ oꝝam⁹ coꝝda sursũ habere ꝺ beam⁹. Vñ dicit glo. ĩ mõtẽ oꝝatur⁹ dñs ascen/ dit. vt ĩuiat q̃a q̃ resurrectionẽ expectãt mẽtẽ in excelsis eleuare z ꝓ̃tinuis ꝑcib⁹ debent insistere Vel põt dici q̃ hui⁹ montis sublimitas in quo trãsfiguratio facta ẽ designat celsitudinẽ diuine nature. ĩ q̃ sola claritas z gaudiuz bitudinis in uenit̃. Qꝝ sicut fruct⁹ qui crescũt in mõtib⁹ ꝑm ꝑm sunt aliꝰ dulciores in sapoꝝe. pulcrioꝝes ĩ coloꝝe z efficaciores in vigoꝝe. ita visio btudinis diuie eẽntie est dulcissima sua uitate. purissima claritate z efficacissima vtuositate. De ꝓmo scri bit Ecc. xxiiij. Spũs me⁹ sup mel dulcis. De se/ cũdo Ecc. xlij. Pulcritudinẽ cãdoris ei⁹ admi/ rabit ocul⁹ De tꝛio Jo. iiij. Qui biberit ex aqua quã ego dabo ñ sitiet itez. Ē Colligе ex ꝓmissis q̃ dñs añ trãsfiguratõz tria fecit qꝝ discipl̃os as sũpsit. mõtẽ ascẽdit. et oꝝõez ꝓmisit vt de his de ducit in sermone sequẽti.

Secũda ps expositõis euãgelij. CLIII

Et transfiguratus e ante eos. Et resplēduit facies ei⁹ sicut sol. vestimēta aūt ei⁹ facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses et helyas cū eo loquentes. Respōdens aūt petr⁹ dixit ad ieſum. Domine. bonū ē nos hic eē. Si vis. faciam⁹ hic tria tabernacula. tibi vnū. moysi vnū. et helye vnum. Adhuc eo loquēte. Ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic ē filiꝰ meꝰ dilectꝰ in quo mihi bene cōplacui. ipsum audite. ¶ Hec ē scda ps euāgelij in q̄ describit ipa christi trāſfiguratio. Circa quā tāgit B q̄nq; dicta pmittit actꝰ trāſfiguratiōis insinuatio. Secūdo ponit mōi explicatio Ibi. Et resplēduit. Tertō ponit ppbatio apparitio. Ibi. Et ecce. Quarto ponit q̄dā petri extacita rñsio. Ibi. Rñdēs aūt petr⁹. Quito subūgit diuine maiestatis reuelatio Ibi. Adhuc eo loquēte. ¶ Primo gᵒ actꝰ trāſfiguratiōis insinuat cū dicit. Et trāſfiguratus ē añ eos. Vbi occurrit dubiū. An decuerit christū trāſfigurari. Et videt q̄ nō. q⁹ nō cōpetebat vo corpi in diuersas figuras mutari. Bemꝫ cōpetit corpi fātaſtico. sz corpꝰ christi nō fuit fātaſticū imo verꝫ q̄re ꝛc. Rñsio dicēdū q̄ decuit et cōueniēs fuit ipm trāſfigurari ppt q̄tuor. Primo q⁹ Bz hiero. p̄dixerat eis ignominiā passiōis sue ne aduemēte tpe passiōis sue nimū turbarētur vel etiā scādalizarent. Secūdo fuit. vt gloriā suā in q̄ erat resurrecturꝰ eis oñderet. Secūdo ꝑm Hiero. ꝛ Chryſ. Q⁹ enī discipli audierant se debere mori p christo. timebāt mortem. vt ergo eos puocaret ad futurā btitudinē. p q̄ etiā mortem ꝓtenerēt. ipaz gloriā corpis eis oñdit. Tertō ꝑm Bedā ꝛ Remi. ad oñdēdū i q̄nta gloria erat vēturꝰ ad iudiciū. trāſfigurat⁹ ē eā gl̄iaz q̄ venturꝰ ē i die iudicij. Quarto ꝑm Ambꝝ. ꝛ theophi. vt oñderet vitatē futē btitudis quā eis pmiserat q̄ difficil̄ ē ad credēdū. io gl̄iaz corpis sui eis ōmō strauit. ¶ B Bz ppt obiectiōez ē sciēdū. Q⁹ ñ fuit trāſfiguratꝰ. q̄i amiserit figurā p̄ōē. sz trāſfiguratꝰ dr q⁹ i figura faciei supueit splēdor iustitat⁹. qō q̄uenienter pt vocari trāſfiguratio. q⁹ sic vocam⁹ q̄dq̄d circa corpis supficiē soleat accidere vñ si bō pallidꝰ vl̄ croceꝰ efficiat rubicūdꝰ. dicim⁹ eū trāſfiguratū. esto q⁹ figura q̄ē in lineamētis ꝛ effigie corpis p oia eadē pseueret. Vñ Hiero. sup Mat. Neo putz christū p B q⁹ trāſfiguratꝰ dr. pstinā formā ꝛ faciē potuisse vl̄ amisisse corporis vitatē. ꝛ assūpsisse corpꝰ spuale l̄ aereū. Bz quō trāſfiguratꝰ sit euāgelista demōstrat. d. Resplēduit facies eiꝰ sicut sol. vestimēta ūt ei⁹ fcā sūt alba sicut nix. Vbi splēdor faciei oñdit ꝛ cādor describit vestiū. ñ Ba tollit sz gl̄ia cōmutat. Bz ppt illō q⁹ nō simplr dicit euāgelista. trāſfiguratꝰ ē sz addit añ eos. mystice ē notādū ꝑm Greg. q⁹ diuersas hz vbū dei formas appēs vnicuiq; ꝑm q⁹ videti expediū cognouerit ꝛ nemi supq̄ capit se menꝑm oñdit. In euāgelijs enī ieſus simplr intelligit ab eis q̄ nō ascēdūt p exercitatiōez vboz spū aliū sup excellū sapie mōtē. eis ūt q̄ ascēdūt iā ñ ꝑm carnē cognoscit. sz de⁹ vbū intelligit. Corā his trāſfiguratꝰ ē ieſus ꝛ nō corā illis q̄ sūt dorsū i cōuersatiōe terrena viuētes. ¶ Secūdo cū dr. Et resplēduit ponit modi trāſfiguratiōis explicatio. Modꝰ ei trāſfiguratiōis attēdbat in duob⁹. sz i facie splēdore ꝛ vestimēti cādore. Quantuz ad pmū dicit. Et resplēduit facies eiꝰ sicut sol. Circa q̄ dubitat triplr. Primo i q̄ fuerit hmōi claritas subiectiue. Circa q̄ diuersi diuersa dixerūt. Quidā ei dixerūt illā claritatē fuisse i aere circūfuso. ñ ūt i corpe christi. Sz B videt repugnare euāgeliste. q⁹ nō dicit q⁹ aer resplēduerit sz facies eius. Alij dixerūt q⁹ christꝰ mortalitatē ad tps deposuerat ꝛ pillo tpe assūpserit corpꝰ ipassibile. ō potuit resplēdere p dotē claritatis sicut corpa aliorum scoz pꝰ resurrectōnē. Sz nec B videt. q⁹ dñs corpꝰ ipassibile nō habuit. nisi pꝰ resurrectiōez. Iuxta illō Ro. vj. Christꝰ resurgēs ex mortuis iā nō morit. pterea sicut pꝰ resurrectiōez i carne imortali cicatrices pmāserūt. ꝛ palpandū se pbuit atq; māducauit ꝛ bibit. q̄ oia videnť ptinere ad carnē mortalē. ita i carne adhuc mortali mortalitate manēte imortalē gl̄iaz oñdere potuit. Alij ūt dixerūt q⁹ corpꝰ p naturaz q̄dē erat imortale ꝛ splēdēs. sz p dispēsatoz fecerat illō mortale vt posset pati. vñ claritatē q̄ sibi naturaliter erat oñdit i trāſfiguratōe. Sz nec istō dictū vidē posse stare. q⁹ claritas trāſfiguratōis ñ fuit claritas corpis gl̄ificati añ mortē. Unde lu. xxiiij. dr. Oportuit xpm pati ꝛ sic intrare i gl̄iaz suā. q̄ gl̄ia Bz theo. intelligēda ē de gl̄ificatōe būaitatis. Et io. xvij. dr. q⁹ ñ dū erat spūscūsdat⁹ q⁹ nō dū erat ieſus glorificatꝰ. Dicēdum est q⁹ illa claritas subiectiue fuit in corpe christi. nō p depositionem mortalitatis sz ea manente nec añ trāſfiguratiōem illa claritas p̄eristebat. sed ꝑm q⁹ dicit Cirillus. non mutata figura ꝛ cōditione corpis. quedā splendida gloria supuenit in eū. ¶ B Et tūc emergit ꝑm dubiū quale videlicet fuerit illa splendida gloria vel claritas. Et dicendū q⁹ claritas illa fuit claritas glorie. id est corpis glorificati. Sed de mō quo ista claritas inerat corpi christi. dicūt quidā. q⁹ dñs diuersis tpibus diuersas assūpsit dotes sz subtilitatē

qñ de clauso vtero virginis exiuit. Agilitatem qñ sup̃a mare ambulauit. Impassibilitatez qñ de iudeoꝝ manib⁹ eũ vel p̃cipitare vel lapidare volentium illesus euasit. Claritatẽ qñ trãsfigu/ratus est vt hic. ⁊ hec est positio bugonis de sco victore. Sed nec hec positio cõmuniter tenetur q⁹ dotes corpis glorioſi non sunt aliud q̃z q̃dã refusiones et redundãtie glorie aĩe in corp⁹ ſm illas habitudines ſm q̃s aĩa cõparat ad corpus Et q̃mã aĩa christi abſtanti sue ꝛceptõis glori osa fuit ⁊ beata fruẽs verbo se assumente. oẽs do tes a p̃ncipio insimul habuit habitu sed nõ actu Et hoc factũ fuit diuina dispensatiõe vt glia aĩe non redundaret in corpus vsq⁹ post resurrecti/onem ppter mysterium passionis. Et quia ipe christus inter homines debebat eẽ ⁊ conuersari ⁊ p̃ q̃ñs eis similis apparere Jõ alij dicũt q⁹ domi nus oẽs alias dotes accepit simul cũ gloria aĩe a qua causant. Sed eas in diuersis tp̃ib⁹ manifestauit scz subtilitatem nascendo. claritatem se trãsfigurando ꝛc. Unde ſm istos hec claritas fuit claritas glorie talis p omnia qualis nunc est ista qua fulget humanitas christi. Quia sic̃ nũc p gloriã aĩe eius refulget eius caro. ita et tunc factũ fuit dño p̃mittente ad illud modicũ tempus ſm suũ modũ gloriã aĩe in corpus redũdare q̃ ad dotẽ claritatis. Sed hoc simpliciter asserere nõ videt̃ oĩo tutũ. licet consonet dicto Hierom. qui dicit. Q⁹ talis dñs tũc apparuit scz in trãsfi/guratione. qualis venturus est postea in regno suo tpe iudicãdi. Hoc etiã videt̃ consonare p⁹o missioni p dñm apl̃is facte qui p̃miserat eis q⁹ eẽnt eum visuri in gloria regni sui. Et idẽ viden tur sonare verba Chryso. Beda tñ in glo. hic et Lu. xx. dicit hãc nõ fuisse claritatez glorie ⁊ imor/talitatis sed quãdã ei⁹ imaginẽ. ¶ Ad con corãdũ dicta scõꝝ doctoꝝ dicere possum⁹. Q⁹ claritas illa quã christus in trãsfigutatione as/sumpsit fuit claritas glorie quãtũ ad essentiam nõ quãtum ad modũ essendi. Propt̃ quod sci/endum q⁹ claritas trãsfigurationis cõuenit cũ claritate glorie ⁊ differt ab ea i quiq⁹. Primo q̃ dem cõueniũt in substantia. Quia vtraq⁹ clari/tas substantialiter est eadẽ. sed differũt in perfe/ctione. quia claritas glorie ẽ maioꝝ claritate trãs figurationis. Quia tantam claritatẽ vt est glo/rie oculi apl̃oꝝ nõ potuisset pati. sicut filij isra/el nõ poterant intendere in faciez moysi que ta/men multo minus micuit. ¶ Secũdo cõueni/unt in existentia. quia vtraq⁹ existit in corpore bois et nõ alibi. Sed differũt inherentia. q⁹ cla/ritas glorie est inherens corpi p modũ habitus pmanenter. vel sicut quedam qualitas imanẽs ⁊ corpus afficiẽs. Sed claritas trãsfiguratiõis existebat in corpe christi p modũ passiõis trãseũtis sicut cuz aer illuminat̃ a sole. Sicut etiã visio q̃ paulus vidit deum in raptu fuit visio glorie q̃n tũ ad essentiam. quia vidit deum vt videt̃ in glo ria. sed nõ quãtũ ad inexñtiã. Nõ enĩ inhesit si/bi p modũ habitus pmanentis. sed p modum passionis raptim defluentis. ¶ Tertio cõueni unt ex pte subiecti quia neutra corpus hominis variat substantialiter sed vtraq⁹ vere est in cor/pore hominis. Differunt aũt quia corpus clari tatis trãsfigurationis erat corruptibile ⁊ morta le. sed claritas glorie est in corpe liberato ab om ni corruptiõe et morte. ¶ Quarto cõueniunt quo ad rõnẽ originis. quia vtraq⁹ claritas ẽ ad uenticia corpi. nec originaliter a corpore deriua ta. sed differũt quo ad causam originantẽ. Clari tas enĩ corpis glorioſi deriuat̃ ab aĩe claritate Sicut dicit Aug⁹. in epl̃a ad dyascoꝝ. Ex cla/ritas corpis christi in trãsfiguratione deriuata fuit a diuinitate ipius vt ait Bam. Et cum hoc etiã a gloria aĩe eius quia gloria aĩe eius redun dauit in corpus vt dictũ est. ¶ Quinto cõueni unt in excellentia fulgoris mirifici. quia vtraq⁹ claritas excellit oẽm sensũ humanũ. sed tñ diffe/rũt in rõe miraculi. Claritas enĩ trãsfiguratiõis miraculosa fuit. sed claritas glorie non dicit̃ mi raculosa. Nõ ei est miraculũ q⁹ mortu⁹ suscita/t⁹ ãbulet ex q̃ suscitat⁹ ẽ. Sic claritas corpis glo rioſi ñ ẽ miraculosa ex q̃ glificatũ ẽ. Ex claritas christi i trãsfiguratiõe miraculosa fuit. sic̃ ei⁹ ãbu latio sup mare. Nõ ei tũa effluebãt ab aĩa christi tãtũ i ei⁹ corp⁹ vt accideti ibũs ⁊ nũc ẽi christo. ſz pueniebãt ex vi sue diuitatis. Et ß ẽ q⁹ dicẽ dyo. i epl̃a. iiij. ad gayũ sup iob ez. Q⁹ pat in q̃t christus ea q̃ ñ sũt bois. ⁊ ß mõstrat vgo ꝛcipies ⁊ aq̃ in stabil materialiũ ⁊ irenoꝝ pedũ sustinẽs gũta/tẽ. Uñ ñ ẽ dicẽdũ sic̃ dicit bugo. q⁹ christ⁹ assũpse/rit dotes claritatis i trãsfiguratõe. ipassibilitatis i euasiõe de iudeoꝝ manib⁹ ipm p̃cipitare vl̃ la pidare volẽtiũ. agilitatis i ãbulatiõe sup mare. ⁊ ſbtilitatis egrediẽdo de clauso vtõ vgis. q⁹ dos noĩat q̃ndã q̃litatẽ remanẽtẽ corpi gliosoſz mi/raculose habuit ea que p̃tinẽt ad dotes. ¶ f Tertõ dubitat̃ q̃re hmõi claritas cõparat̃ soli q⁹ dꝝ. Resplẽduit facies ei⁹ sic̃ sol. cũ tñ ipe sit luci dioꝝ sole vt dꝝ Ecc. xlvij. Quoniã octi dñi multo pl⁹ lucidioꝝ es sup solẽ. Ad ß dicẽdũ ſm Remi. q⁹ nihil ẽ i corpalib⁹ lucidi⁹ sole. iõ claritas faci/ei christi dꝝ eẽ sic̃ sol ⁊ ß rõnabilit̃ ppter tria Primo q⁹ sic̃ i sole ẽ fons luminis corpalis ita i chri sto ẽ fõs lũis spũal̃. Secõ q⁹ sic̃ cetera sydera reci piũt lumẽ suũ a sole. ita a claritate corpis christi

glorificati fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum ℣ Matth.xiij. Tertio quia sicut lux solis est vnificatiua.ita claritas corpis glorificati vnificat corpa beatoꝝ.Et nota q̄ claritas solis obfuscat visum.ita vt nō possimus rotaꝝ solē ispicere.sed claritas faciei christi licet maior eēt claritate solis.nō tñ obfuscabat.sed miro mō delectabat.Ubi aduertendus quāta fuerit discipulorū istoꝝ cōsolatio.cū viderunt christum tāta fulgere claritate.Quia vt dicit sanctus effrem. duos soles oculi discipuloꝝ videbāt ibi in monte.vnū in firmamento totū mundū illuminātez ⁊ alterum in facie christi fulgentez. ¶ Deinde quātū ad secundum scz vestimentoꝝ candorem dicit Vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix Circa quod duo sūt consideranda ¶ Primo vñ puenerit ista vestimentoꝝ refulgentia.Ad hoc dicendū vno mō.q̄ sicut claritas corpis christi emanauit a claritate aīe ipsius.ita refulgentia vestimentoꝝ eius emanauit a claritate corpis christi.qđ nō tantum in facie. sed totum lucidum erat.Unde dicit sanctus effrem.In vestimentis christi ostensū est q̄ ex toto corpe suo emanabat gloria ei⁹ et de tota carne refulsit lumen eius et de ipo toto fluxerūt radij.Alio modo dicit̄ q̄ miraculose vestimenta sua dealbata sunt sup omnē industriaꝝ nature. vel artis.Et hoc expssius signare voluit ℣ Marcus qui ait.Q; vestimenta eius facta sūt splendentia et candida nimis velut nix qualia fullo nō pōt candida facere. ¶ Secūdo cōsiderādū quid spūaliter significet fulgoꝝ vestiū christi.Et quidem dici pōt vno modo q̄ splendoꝝ faciei significat claritatem diuinitatis.fulgoꝝ vero vestiuꝝ claritatem humanitatis ei⁹.Alio modo dicit̄ q̄ claritas faciei repsentabat futuram claritatem capitis christi.Fulgoꝝ aūt vestium ei⁹ designat futurā claritatem sanctorū scz mēbroꝝ ei⁹ que supabit̄ a claritate christi sicut candoꝝ nuis superat̄ a fulgore solis.Unde Gre.xxxij.moral.dicit.Q; vestimenta christi facta sunt splendentia quia in supne claritatis culmine sancti omnes ei luce iusticie fulgentes adherebūt.Uestiū enī noīe iustos quos sibi aduūget significat ꝑ illō Esa. xlix.His omnibus velut ornamento vestieris. Qui etiam nuui compant̄.Quia candidi erunt virtutibus ⁊ oīs vicioꝝ estus ab eis remot⁹ erit ꝑm glo.Uel aliter ꝑm Orige.Fulgoꝝ faciei designat christum solem iusticie.vestimēta quibus iesus est indut⁹ significāt sermones suos quos ipe dixit in euangelio.Sed ⁊ qui ab aplis dicūt de eo.Unde sicut vestitus eius alb⁹ refulsit.ita in oculis tue mentis diuinarum lectionuꝝ albescit.Inde apparet moyses ⁊ helyas. Hec est lex ⁊ pphetia cū verbo. Neq; enī lex pōt eē sine vbo. nec pphetia. ¶ Tertio cum dicit Et ecce apparuerūt ꝑponit pphetarum apparitio.Circa istam pticulam tria sunt videnda. ¶ Primo q̄re potius isti duo q̄; alij sanctoꝝ patrū apparuerunt.Ad hoc Chrysosto.assignat q̄nq; rationes Prima est quia enī quidā boies dicebant christum eē helyam.alij hieremiā.aut vnū ex pphetis ℣ Matth.xvj.capita pphetarū secuꝝ ducit vt saltem hinc videat̄ differentia seruoꝝ et domini Secūda est quia enī iudei accusabāt dñm de trāsgressione legis.iō moysen legislatoꝝ sibi voluit assistere.Accusabat etiam quia vsurpabat sibi diuinū honorē.iō helyam zelatoꝝ diuine gloie voluit apparere in sua glorificatione. Neq; enī illi duo sibi astitissent si legi aut deo ꝓrius fuisset.Tertia rō ē vt ostendat se habere potestatem mortis et vite.Et eē iudicē mortuoꝝ ⁊ viuoꝝ.Unde moysen iā mortuū ⁊ helyā adhuc viuentem secū ducit.Quarta est quia sicut dicit luc.loquebant̄ cū eo de excessu quem cōpleturus erat in hierusalem.i.de passione ⁊ morte. Et ideo vt sup hoc discipuloꝝ aīos cōfirmaret induxit eos in medū qui se morti exposuerunt ꝓ deo. Nam moyses cum piculo mortis se obtulit pharaoni.helyas vero regi achaz.Quinta est quia volebat vt discipuli eius emularentur moysi mansuetudinem et zelum helye. Sexta ē ꝑm hylarium et hieronimū vt ostēderet se ꝑ legem quam dedit moysi ⁊ pphetas inter qs sūmus fuit helyas fuisse ꝑdictus et pmissum.Et si quereret̄ quare vnus viuus ⁊ alter mortuus apparuerit.Rñdet Hiero.vt significēt christum morturū et iterum victurū.velut nos mortui sumus mundo viui aūt deo.Et hec pōt esse septima ratio.Octauam rōnē assignat Amb.d. Nō erat christus solus quia veritas suspecta ē que nō legis aut pphetarum aut euangelij autoritate firmat̄. Nona etiam ratio pōt addi.q; enī istis duobus pphetis reuelata fuit antiquitus gloria domini. Moysi quidem quādo apparuit cornuta facies eius Exo.xxxiij. Helye vō i mōte synai vt dicit̄.iij.Re.xix. Ipi ergo habebāt notitiam de gloria diuina ⁊ ideo quasi testes idonei adducunt̄ q̄ gloria corpis christi eēt a diuinitate. ¶ Secūdo videndum an moyses ⁊ helyas vere fuerint ibi.Ad hoc dicit quedam glo.Lu.ix.eos non vere ibi affuisse sed imaginarie vel in subiecta creatura illa corpora fuisse formata.vel etiam angelico ministerio hoc factuꝝ est vt angeli eorum personas assumerent.Sed hec glo.quasi suspecta punctata est a magistri

q̄ cōtra eā ē Hiero. sup Mat. sic. d. Cōsiderādē q̄ scribis & pharisei de celo signa poscentibus dare noluit. Hic vō vt ap'los augeat fidē dat si gna de celo. helya in deserētē q̄ cōscē derat et moyse ab inferis resurgente. Qd nō est sic intelligēdū ꝑm doctores q̄ aīa moysi suū corp' assūpserit. sz q̄ aīa ei' apparuit p aliq̄d corp' assumptū sicut angeli apparēt. helyas aūt apparuit in ꝓpꝛio corpe & aīa. nō quidē de celo empireo allatus sz de aliquo eminenti loco in quē fuerat raptus curru igneo vt 2. iij. Reg. ij. ¶ R Tertio videndū de hoc q̄ subdit [loquentes cū eo] De qua materia locuti fuerit moyses & helyas. & quidē ꝑ aperit lu. d. Qz loquebant secuz de excessu quē cōpletur' erat in hierusalē. i. de mysterio sue incarnatiōis & de sua passiōe & morte in cruce ꝑm Cirillū. In passione enim christi multiplex fuit excessus. Fuit enī excessus amoꝛis. Vñ Eꝑ. ij. Propter nimiā caritatē suā ꝛc. Et Joh. xv. Maiorē hac dilectiōe ꝛc. Item fuit excessus doloꝛis Treñ. j. O vos oēs q̄ trāsitis p viā ꝛc. Item excess' hūilitatis Phil. ij. Semetipz exinanivit formā serui accipiēs. Item fuit ibi excess' iniq̄tatis. q̄ illud fuit excessiuū peccatū q̄ iudei christū occiderūt. in quo excesserūt mēsurā patꝛū suoꝝ. vt dicit Chꝛyso. Item fuit ibi excessus vtilitatis q̄ntū ad passiōis effectū. Excessit enī oēm effectum creatū. habēs quādā vim infinitatis ex vnione ad verbū. Istū itaq̄z excessū cōpleuit in hierusalem vbi crucifix' ē. In q̄ fuit ꝑsūmatio nostre redemptiōis. Vñ ipe dixerat discipulis suis Lu. xviij. Mat. xx. Mar. x. Ecce ascēdim' hieroſolymā ꝛc. Et sicut dicit Oꝛige. sup libꝝ nūeꝝoꝝ. Moyses in hac apparitiōe oꝛauit p ꝓpꝛio suo petēs vt cū plenitudo gentiū introisset ois israel salu' fieret. Et notādū q̄ non loquebant de tali materia tanq̄z indicantes christo q̄ nescīret. sz vt dicit effrem eū adoꝛabāt & grās agebāt de aduētu in carnē. Et q̄ mysteriū passiōis q̄ ipi p̄dixerant viderūt q̄ in primo eēt cōplendū. Cōpatiebant nihilomin' christo q̄ tā gloꝛiosa facies ꝛubebat sic cōspui. & sic inuidiose tradi. & iudicari. & crucifigi. Notādū etiā q̄ gaudiū magnū factum est apīis & ꝓphetis nō solū de trāsfiguratione christi. sz etiā de mutua visiōe vt dicit effrem. Quia vtriusq̄z testamēti p̄ncipes cōgregati erāt cum deo abꝛaā. Videbat enī moyses duꝛ iudeoꝝ p̄ncipem christianoꝝ petrū. cōsiderabat helyas catholicus vginē ioh̄em. & vtq̄z i iacobo laudabat martiriū ꝓpulegiū. ¶ L Quarto cū dꝛ [Rndēs aūt petr' ponit quedā petri extatica rnsio. Sz ad q̄d rndit. Certe ad vba moysi & helye loquētiuz de excessu dñi. Dixit ad ihesū intēdēs ipedire moꝛtem ei'. Sed nō fuit ausus apte cōtra dicere. q̄a fuit de hoc aliaſ obiurgatus Mat. xvj. Sed idē occulte p alia signa insinuat vt dicit Chꝛysosto. [Bñe bonū ē nos hic eē] Sciebat enī ꝑm Theophilū petrus q̄ christ' volebat ire in hierusalē ad mortē. & audiebat moysen & helyaz de hoc loquētes. Cognoscebat etiā q̄ iudei cōspiraverāt interficere christū. Volēs ergo impedire mortē ei' sūpta occasiōe. cupiebat remanere ibi in mōte tanq̄z in loco securo & secreto. Cōsiderabat. n. q̄ si iudei obsedissent eos. aderat moyses q̄ pharaonē devicit. & in monte oꝛās amalech obtinuit. & legē i mōte accepit. & deū ꝓpꝛio placavit. Exo xxxiij. Aderat & helyas qui in mōte virtutes facere ꝓsueverat. q̄ i monte pluuias impetravit. iij. Re. xviij. Ignē sup p̄ncipes q̄nquagenarios descendere fecit. Reputavit ergo se securos ibi. Tum quia ibi in secreto montis latuerunt. Tū q̄ cū hominibus vꝛtuosis q̄s iudei reverent' munitī fuerūt. ¶ Sz sciendū q̄ petr' dicendo ꝑ verba nō sciebat q̄d diceret vt ait Marc'. Qd accidere potuit ex triplici cā. ¶ Primo pōt dici q̄ q̄dā zelo licet nō ꝑm sciam quā habuit ad pſonā christi obfuscat' prupuit i hec vba ad impediēdum mortē christi vt dictū ē ꝑm Chꝛyso. & Theophi. ¶ Sllio mō pōt dici ꝑm Oꝛige. q̄ spū q̄daz alieno mot' dixit hec vba. Vñ Oꝛig. sup Mat. dicit sic. Marc' ex pſona sua dicit. Nō enī sciebat q̄d diceret. Vbi ꝓsiderandū ne forte hoc per excessū mentis loquebat. mot' quodaz spū alieno. ne forte sez ille spūs q̄ voluit quātū ad se christū scādalizare vt recederet a passiōe oīb' hominib' salutari ipe opans etiaz hic seductoꝛie vult euellere christū sub coloꝛe vt nō cōdescēdat boībus. neq̄z veniat ad eos. neq̄z suscipiat moꝛtez ꝑ eis. Hec Oꝛige ¶ Tertia etiā causa assignat q̄re volebat in monte manere. Tāta ei erat petr' delectatiōe vise glorie absoꝛptus. q̄ nolebat descēdere de monte. Gustaverat enī quādā scintillulā diuine dulcedinis. Vñ Hiero. Qui ad mōtana conscēderat non vult ad terrena descēdere Mā vt dicit Raban' Quo ampli' q̄s degustat dulcedinē vite celestis eo ampli' fastidit oīa in infimis. Beda. Si tātū trāsfigurata hūanitas duoꝝūq̄z societas scōꝝ ad pūctū visa delectat vt eos ne discedāt etiā obsequio petr' sistere velit. quāta erit felicitas visiōis diuinitatis inter āgeloꝝ choꝛos adeē ꝑpetuo. Et ſm ꝑ petr' dixit ꝑ vba. nō tanq̄z delirus zelo iordinato ipuls'. nec q̄ spū malo instigat'. sz tanq̄z extatico stupore a sensu abstract'. Ducebat q̄pe aīa petri. vt ait Chꝛyso. ad quēdā diuinū affectū. q̄ ex diuīa visione ab humano sensu abstracta. Et ꝑ voluit sig

ficare. Marc⁹ dicēs. Nō enī sciebat q̄d diceret Ubi Beda. Et si petrus p̄ stupore hūane fragilitatis nesciat q̄d dicat. Insiti sibi tñ affect⁹ dat indiciū Nesciebat q̄pe q̄d diceret. Tū q̄ in via patriam req̄rebat. Tuz q̄ se ꝛ coapl̄os adhuc carne mortali circūseptos eē nō aduertebat. Tū q̄ in gloria tabernacula manufacta necessaria credebat ſm Bedā. Tū etiā q̄ suā ꝛ p̄ximoꝝ vtilitatē nō attēdebat. Vñ Aug⁹. Quid dicis scē petre. Audiūd⁹ perit ꝛ tu secretū q̄ris. Vides tot gētes in vnū cōuenire ꝛ tu q̄tē diligis Vides tenebras mūdi ꝛ tu lumen abscōdis. Nemo accēdit lucernā ꝛ ponit eā sub modio ꝛc. Hic etiaz dam. Nō ē inq̄t petre bonū tibi q̄ christ⁹ ibi moꝛetuꝛ quoniā si ibi mansisset neq̄z tibi facta p̄missio cōsequereꝛ effectū. neq̄z enīz claues obtinuisses regni. nec mortis tirānis abolita eēt.

Deinde subdit. Si vis faciam⁹ ꝛc. Ipē dicit. Si vis. nō enīz audebat absolute dicere faciamus. tumēs a christo reph̄ēdi sicut alias. Vel sz Remigi. In eo q̄ dicit. Si vis. deuotionē subditi ꝛ obedientis serui ostendit. faciamus hic tria tabernacla. Ubi Hiero. Erras petre. Et sicut alī⁹ euangelista testat. nescis q̄d dicas. noli tria tabernacula q̄rere cū vnū sit tabernaculuz euāgelij i q̄ lex et pphete recapitulāda sūt. Si ā t q̄ris tria tabernacula neq̄z seruos cū dño cōferas. Sed fac tria tabernacula imo vnū patri et filio ꝛ spūi sc̄o vt q̄z vna ē diuinitas vnū sit ꝛ in pectore tuo tabernaculū. Seq̄t. Tibi vnū. hic etiā errauit petr⁹. quia christ⁹ nō requirebat tabernaculū in terris. Moysi vnū. q̄ terrestri habitaculo nō indigebat cū eēt mortu⁹. nec istud corpus assūptū i q̄ moysi aīa apparuit req̄rebat habitaculū. Et helye vnū. Qui etiā tabernaculo tali quale petrus cōstruxisset. forte de ramis arboꝝ. nō indigebat. Sed queritur hic de duobus. Primo quare petr⁹ nō fecit mentionē p se ꝛ coapl̄is suis. Ad q̄ dici pōt duplicit. Primo mō q̄ illa visio ita eum rapuerat q̄ oblitus erat sui et oīm tpalium. Secūdo q̄ forte tātū cōfidebat de christo q̄ ipē eos in suū tabernaculū recepisset. Et aduertēdū q̄ nec etiā cōsiderauit petr⁹ q̄d deberēt comedere vel bibere. Ita enī satiatus erat q̄ nec credebat amplī⁹ esurire. Secūdo queritur quō petr⁹ cognouerit moysen ꝛ helyam quos nunq̄z viderat. Ad hoc dicēdū q̄ sicut lux solis exteri⁹ habet facere vt cognoscam⁹ omēs colores. Ita claritas glorificatōis habz hūc effectum vt ducat in noticiā oīm cognoscibilium. Unde in patria oēs mutuo se cognoscent qui nunq̄z se nouerūt. ꝛ sic vtute ist⁹ gloriose claritatis q̄ ea apparuit in trāsfiguratiōe dñi petrus cognouit moysen ꝛ helyam.

Quinto cuz dr. Adhuc eo loquente. ponit diuine maiestatis reuelatio que facta fuit in duob⁹ sc̄z in nube lucida ꝛ in voce paterna. Dicit ergo. Adhuc eo. sc̄z petro. loquēte. Et intelligas q̄ cū petrus loqueret interim aīq̄z verba cōpleret discesserunt moyses ꝛ helyas ꝛ mox nubes subsecuta ē. Unde dicit. Ecce. quasi subito. nubes lucida obūbrauit eos. Et nota ſm Amb. licet petrus loqueret ex feruore deuotōis nesciebat tñ quid diceret. nō rñsionē nō meret dñi sed quasi interrūpunt verba eius p obumbrationez nubis. Querebat petrus terrenū tabernaculū ꝛ celeste obumbrat lumen affuit. Et ſm Amb. ista nubes nō fuit cōtaxistis caliginosis vaporibus. Sed vt dicit Basilius ex vehementia lucis p̄cessit. Quia sicut fumus est ab igne. ita ista nubes fuit a luce.

Deinde oñdit qualiter manifestauit se deus pat̄. Et ecce vox de nube. Attēdēdū q̄ in ista reuelatione diuine maiestatis manifestabāt se oēs tres p̄sone. Quia filius in carne splēdente. spūs scūs i nube lucida. pater vō in voce magnifica. Apparuit aūt spūs scūs in illa nube sic apparuit in specie colūbe christo baptizato ꝛ in liguis igneis sup apl̄os in penthecosten. Et sicut cum christ⁹ baptizaret dicit vox venisse de celo. sic dr nūc vox venisse de nube. Nō q̄ de⁹ pat̄ habeat dentes ꝛ linguā ad formādā vocē sz vocē illam creauit de nube sicut p̄ius de celo. Dicit ē filius me⁹. non adoptione sed p naturam. dilect⁹. In marco dr. hic ē filius meus carissim⁹. Et vē dilectus q̄z ex suba patris genitus. Vere carissimus q̄z sol⁹ ē carissim⁹ ꝛ vnic⁹. Cui enī angelox dixit aliq̄n. Filius me⁹ es tu ego hodie genui te. In q̄ mihi bñ cōplacui. a ſm Chryso. in q̄ req̄escō. quē accepto. q̄z oīa que sūt patris cū diligētia exequit. ꝛ est voluntas vna ip̄i⁹ ꝛ patris Gilbert⁹. Certe si filī⁹ aliud eēt q̄z pat̄. pat in filio sibi cōplacere nō posset. Quid enī ē dicere. In q̄ mihi cōplacui. nisi sicut placui mihi in me. ita placui mihi in illo. Ip̄m audite. Hoc clamat pat̄ B. B clamat mat̄ Job. ij. Oīa quecūq̄z dixerit vob̄ fuate ꝛ facite. Hoc clamat legislator Deu. xviij. Prophetā suscitabit vobis dñs de fribus vr̄is ip̄m audietis. Dis enī q̄ nō audierit pphetā hūc. extermiabit̄ de pp̄lo suo. Hoc etiā clamat ip̄e filī⁹ dī p. pphaz Esa. lv. Audite audiētes me ꝛ comedite bonū ꝛc. Quis igit̄ poterit se excusare si ip̄m dei filiū auditu interiori noluerit audire. Dicit ergo. Ip̄m audite. q̄i dicat ſm Remi. Recedāt typi legales ꝛ vmbre pphaꝝ ꝛ solū corruptū lumē euāgelij seq̄mini Siue ō aut ipsum audite ſm eū dē. vt illū eē oñderet quez moyses

pdixerat.d.ppbetā suscitabit vobis dñs de fratrib⁹ vr̄is ipz audietis. Hic ergo dñs vndiqz habuit testes.ex celo vocē patris.ex padiso belyaz. ex inferis moysen.ex hoīb⁹ apl̄os.vt in nomine dñi oē genu flectat celestiū terrestriū z ifernoz.

¶ Tertia pars expositionis euangelij.

CLIIII

ET audientes discipuli ceciderūt in facies suas et timuerunt valde. Et accessit ies⁹ et tetigit eos dixitqz eis. Surgite et nolite timere. Leuātes aūt oculos suos neminē viderūt nisi solū iesuz. Et descendentib⁹ illis de monte precepit eis dicēs. Nemini dixeritis visionē. donec filius hois a mortuis resurgat. ¶ A

¶ Hec est tertia ps euāgelij hui⁹ in q̄ describit discipuloz timorosa trepidatio.z tanguī tria.

¶ Primo ponit discipuloz formidatio. vñ dic̄ Et audiētes discipuli scz vocē illā mirificā patris.hanc vocē testat petrus se audisse.ij. Pet.j. Hāc vocē scz patris audiuim⁹ de celo allatam cū essem⁹ cū ipo in monte scō. Ad hāc vocez vt dicit Effrez fugerūt ppbe.ceciderūt apli z timuerunt. Tonitruū quidē terribile fuit. Vñ de ipsa voce terra sub ipo contremuit. Vñ seq̄t cecide runt scz q̄rit hic Chrysо. Quare discipuli B timuerūt audita voce.cū nō legat aliquē timuisse christo baptizato qñ ea dē vox intonuit. Et respōdet q̄ multe dispositiōes hic erāt ad terroreꝫ q̄ ibi nō fuerūt scz solitudo z altitudo montis.locus sepat⁹ z occultus.silentiū magnū.trāsfiguratio stupore plena.lumen purū z nubes extensa. Item ꝑm Hiero. Q̄z se erasse cognouerūt.z vocem patris tam magnā audiuerūt.etiā q̄si attonitī de visiōe ppheta z.ex q̄b⁹ oīb⁹ stupor in eis cōgregabat et timor. Q̄z scz Hiero.hūana fragilitas ꝓspectū maioris glie ferre nō sustinet.acto/to aīo z corpe cōtremiscēs ad terrā cadit. Quanto enī q̄s amplioza q̄sierit.tāto magis ad inferioza collabit̄ si ignoraueritmēsurā suā. Ceciderūt aūt in facies suas scz ꝑm Remigiū. Impij dicunt cadere retroꝛsū.sancti vo antroꝛsū z in faciē Vñ j. Reg̃.iij.dicit̄ de belij.q̄ ceciditretroꝛsū. Sumiliter legit̄ de captiuatoꝛib⁹ christi. Benato vero ceco illūinato z iustificato dr̄ q̄ pcidēs adoraueritēū. Et Apoc̄.vij.dr̄ de angelis.q̄ ceciderūt in cōspectu throni in facies suas. ¶ Deinde ponitur aplōz ꝓfortatio. Et accessit ihesus scz ablata claritate trāsfiguratiōis z resoluta nube z iaz ꝑphetis regressis ad suas māsiones. z tetigit eos scz vt tactu fugeret timorē et debilitata mēbra solidē tur vt dicit Hiero. Dixitqz eis scz vt q̄s manu sanauerat etiam verbis cōsolatoꝛis confortaret. Surgite z nolite timere scz Bulcis amic⁹ ē christus q̄ pie cōsolat̄ z potent̄ adiuuat. Primo tiorē expellit vt postea doctrina tribuat̄. Seq̄t Leuātes aūt oculos suos neminē viderūt nisi solū iesū scz Viderūt aūt eū i cōsueta figura. Et nota q̄ ad vocē patris fugerūt ppbe. Et B rōnabiliter factū ē ꝑm Hiero. Ne si moyses z helyas pseuerassent cū dño.patris vox videret̄ incerta cui potissimū daret testimoniū. Videt etiā iesū stantē ablata nube z moysen z helyā euanuisse. Quia postq̄z legis z ppbaz vmbra discesserat.vtrūqz in euāgelio repiet̄. ¶ Deinde tertio ponit̄ q̄daz familiaris cōmonitio de tenendo secreto visionis b⁹ Et descēdēnt⁹ illis de mōte ꝑcepit eis.d. Nemī dixeritis visiōz donec filius ꝛc ¶ B Nota q̄ plures sūt cause q̄re ꝑcepit vt nemi dicerēt Primo ꝑm Hiero.ne dictuz eēt incredibile ppter magnitudinem. Secdo ꝑm Theo.ne scādalizarent hoīes q̄ visuri erāt eū crucifigi audientes tā gloriosa d̄ eo. Tertio ꝑm Remi.q̄z si maiestas illi⁹ fuisset diuulgata i ipl̄o plūi ipeduisset passionē ei⁹ resistēdo pncipib⁹ sacerdotū.z sic redēptio būana generis fuisset retardata Quarto scz Hyla.q̄z tūc debebāt eē testes diuinitatis christi cū eēnt spūsco repleti. Quinto ꝑm Bam.q̄a alij discipuli adducipfecti.fuissent tristati q̄ hāc visionē nō vidissent.z iudas fuisset magis icitat⁹. ad potionem saluatoꝛis. Sexto q̄z resurrectio christi multū fuit dubitabilis. iō reseruata fuit ista visio.illo tpe diuulgāda qñ maxime oportebat ipsi resurrectiōi testimoniuz perhibere. cui ꝑstabat argumētū nō modicū ipa gloria trāsfiguratiōis. Verba enī suo tpe dicta q̄si lingua argentea sūt plata Prouerb̄.xxv. Mala aurea i lectis argenteis q̄ loq̄t̄ ꝓbuz in tpe suo. Septio vt daret̄ nob exēplū ea q̄ ad laudē z gliaz nostrā spectāt eē occultāda q̄z diu sum⁹ in hac mortali vita.ne a ꝑpetit⁹ laudis surripiat ꝛc.vt dicit Gre. Ecc̄.x. Ne laudes hoīem in vita sua ꝛc.

¶ Sermo de eadē dominica. CLV

ASSumpsit ihesus petrū et iacobū et iohānē frēm ei⁹.et duxit illos in montē excelsū seoꝛsū. Mat.xvij. ¶ A

¶ Hic ie euāgelio ꝓcedētis dñice ducebamur cū christo z post christū i desertū. Hic pea q̄ describunt̄ euāgelio hodierno cū eo z p⁹ eū ducimur i mōtez q̄ z q̄ dā desertū fuit vtpote seoꝛsū situat⁹ et a ībe strepitu elōgat⁹. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū. q̄ tria sūt p q̄ disponimur z manuducimur ad videndū dñm

trāsfiguratiōez. siue hic p excessū ꝛēplatiōis. siue in futuro p effectū beate fruitiōis. Que tria intelliguntꝰ p tria istā trāsfiguratiōez añcedēcia in pmissoꝝ vboꝝ serie designata. Primū ē spūalis exercitij assūptio. Secūdū ē mētis exercitate ad supiora ꝓductio. Tertiū ē mentis subleuate ab oībꝰ rebꝰ creatis secessio. Primū significatī discipuloꝝ assūptione cū pmittit Assūpsit ihesꝰ petrū ꝛ iacobū ꝛ ioh̄em Secōm intelligit in montis ascēsiōe cū addit Et duxit illos in montē excelsū Tertiū innuit in loci oꝝonis seqstratiōe cuz subdit Seorsū ꝛ hoc causa oꝝādi put exꝑmit hic lucas Ascēdit inqt in mōtem vt oꝝaret Circa pmū est sciendū. q triplex est exercitiū spūale q manuducimur ad videndā dīi glorificatiōez. Primū attēdit in ppriorꝝ defectuū humili recognitiōe. Secōm in cōcupiarꝝ seu passionū siue et tēptationū virili reluctatiōe Tertiū in boni diuini supoīa dilectiōe. Et hec tria accipiunt in tribꝰ insignibꝰ discipulis a dño assūptis. Primū accipit in petro q interptat agnoscēs. Secōm in iacobo q interptatur supplātatoꝝ vel luctatoꝝ. Tertiū in ioh̄e q interptat in q est grā vt cui donatio a dño facta est. Nazꝑ priuilegiū amoris ꝓcipua a dño donatū fuit ei. Primū ptinet ad incipiētes Secundū ad pficiētes. Tertiū ad pfectos Primo ergo cupiēs videre glorificatiōez ihesu debet assumere petrū vt sit agnoscēs. s. defectꝰ suos p pniam. Pnia aūt vera iplicat tria sm tres ptes pnie q sūt ꝓtritio cōfessio ꝛ satisfactio. Debet aūt cōtritio eē amara. cōfessio clara. satisfactio plena Et hec tria innuunt in triplici interptatiōe nois petri Interptat enī petrus agnoscēs ꝛ hoc respicit cōtritionē. Interptat etiā agnitꝰ ꝛ hoc respicit confessionē. Interptat tertio discalceans q̄ respicit peccati satisfactionē Debet inquā cōtritio pctōrū eē amara ꝛ hoc indicat tā nomē petri q̄z actꝰ De facto enī ipe fleuit amare p pctō negatiōis vt habet Mat. xxvj. Vñ leo papa Felices o apl̄e lacrime tue q̄ ad diluendā culpā negatiōis virtutē sacri habuere baptismatis. Vñ etiaz fert q̄ sp̄i sinu sudariū portabat q̄ crebꝛo fluentes lacrimas tergebat. tā p pctō negatiōis q̄z p dulcedine amoris qñ videlicet dulcedinis allocutiōnis domī ꝛ pñtie memoꝛ fuit. Occasiōne cuiꝰ cadūt tres qstiōes. Prima quāta debeat eē amaritudo cōtritiōis. Ad q̄d dicūt quidā q tāta q̄nta fuit delectatio in pctō vt sic fiat recōpensatio pnie ꝛ delicti. Sz cōtra hoc ē q nō oīa pctā habēt delectatiōez annexā. sz magis afflictionē ꝛ penā. Sicut inuidia. ira. odiuz. tristicia et malicia ꝛ cetera talia. Unde Aug. j. cōfess Iustisti dñe et sic ē vt pena sibi sit oīs inordinatꝰ animꝰ Quare amaritudo siue doloꝝ cōtritiōis non tantā sm cōmēsuratiōez delectatōis pcti. q q̄z nulla ē. ꝛ si q̄ ē momētanea ē. Quāobrem p se loquēdo doloꝝ cōmēsuratus tali delectatiōi non sufficit. Imo dico q si totus hō resolueꝛet in lacrimas nō sufficeret abluere minimā maculā moꝛtalis pcti nisi accedēte merito passionis christi. Supposito ergo merito passiōis christi. dicēdū ad questionē q aut q̄rit de remissiōe culpe tātū aut de remissiōe culpe ꝛ pene simul. Si primo mō tūc sufficit simplex ꝓtritio q̄ mēs quertit ad deū a q̄ peccādo se auerterat. ꝛ auertit a pctō ad q̄ se cōuerterat. ita q̄ doleat de cōmisso cū pposito nō cōmittēdi. Per hāc enī simplicē cōtritionez q̄ nō ē aliud nisi pcti displicētia. remittit culpa ꝛ soluit reatus pene eterne. remanet tñ obligatio ad aliq̄z penā tpalē vt iusticia dei saluet sm quā p culpa pena debet. Si aūt secdo mō intelligat q stio. s. de culpa ꝛ pena sit. tūc vltra doloꝝ simplicis cōtritiōis q̄ in volūtate nostra ē ꝛ doloꝝ intellectualis. exigit etiā amaritudo doloris sensibilis. q̄ tātū pōt intēdi q nō solū culpa sed etiam tota pena dimittit. Nō pōt fieri duplicit. Uno mō ex pte caritatis q̄ displicētiā pcti causat. Cōtingit enī intātū intēdi caritatē in actu q̄ contritio inde sequēs merebit absolutiōez ab oī pena. Alio mō fit hoc ex pte doloris sensibilis quē voluntas in cōtritiōe cū grā dei extoꝝquet. Et q̄ille doloꝝ pena quedā ē. tātū pōt intēdi q̄ sufficit ad deletionē culpe ꝛ pene. Et de hac amaritudine cōtritiōis intelligi pōt illud Hiere. vj. Luctum vnigeniti fac tibi planctū amaꝛ Nā q̄libz hō exrōne magis debet velle nūq̄z peccasse se q̄z vnigenitū viuere. ꝛ B quātū ad simplicē ꝓtritionez. Volēt aūt hoīes doloꝝē maximū habere de perditiōe vnigeniti. Uñ glo. ibidē. Nihil doleꝛēt q̄z vnigenitū pdere filiū. Unigenita aūt nrā est nostra aīa q̄ nō habemꝰ nisi vnā. Si enī duas haberemꝰ pdita vna possemꝰ alia ꝓsolari. Igit q̄ peccādo mortaliter pdimꝰ vnigenitā nostrā plāctū tā amaꝛa nobis extoꝝqueamꝰ cū dei grā q̄ sufficiat ad expiatiōem oīs pene sit ꝛ culpe. Dicēfecit btūs petrꝰ cū fleuit amare. Secunda questio cadit circa idē. An hō sp de pctō etiā remisso dolere debeat sicut btūs petrus legit sp fleuisse. Ad q̄d dicēdū q sicut dicit Hugo. ō. S. vic. Deꝰ q̄n soluit hoīez a vinculo pcti. ligat euz vinculo ꝑpetue detestationis. sz ꝑpetua detestatio pcti duplex ē. Una in habitu. Ad hāc hō sp tenet etiā pꝰ pcti pfectā remissionē. De qua dicit Aug. loquēs de penitēte. Semp doleat ꝛ de doloꝛe gaudeat ꝛ nō sp doluisse doleat Alia est detestatio in actu. Ad hāc nō sp tenet. si q̄s tamen

faceret pfectiõis cẽt. Sicut in btõ petro. Unde ⁊ scũs dauid dicebat in ps. Peccatũ meũ coraz me ẽ sp. ¶ Tertia q̃stio ẽ vtrũ sufficiat contritio in corde absq; pfusiõe lacrimarũ. vel sint necessarie lacrime oculoz corpaliũ. cũ de petro legat q̃ fleuit amare. vtiq; fletu exteriori. ppter qd cũ flere vellet egressus ẽ foras ne videret. Et Aug⁹. in cõuersiõe sua sub ficu effudisse legitur imbrẽ lacrimaz. Dz dicẽd q̃ exteriores lacrime ex se nõ habẽt viz abluẽdi pctã nisi quaten⁹ ex interiori cordis compunctiõe pcedũt. Et iõ si aliq̃s eque habeat interiorẽ pũctionez sine lacrimis sicut alius cũ lacrimis. tãtũ valet. sicut accidit ĩ hoĩb⁹ duris ⁊ ĩmobilib⁹ ad fletũ. q̃ q̃z maiorẽ dolorẽ habent interius sine lacrimis q̃z aliq̃ alij molles ad fletũ. Unñ Aug⁹. in li. postulationuz sic orat. Da mihi dñe lacrimas internas q̃ pctõrum meoz possint soluere maculas. ⁊ celesti ioricũditate sp repleãt aiaz meã. Ut plũmũ tñ interioz pũctio excitat fletũ oculoz. Unñ Aug⁹. ibidẽ subdit. Rogo te iesu pillas benignissimas lacrimas tuas da mihi grãz lacrimaz. q̃ sine dono tuo nõ possũ eas habere. da mihi fontẽ irriguũ lacrimaz. vt sint mihi lacrime mee panes die ac nocte. Pparepara hãc mẽsam famulo tuo in pspectu tuo. ⁊ da mihi eã in ptãtẽ vt q̃tiẽs volo sanior ex ea. Qd etiã facit ad secundã q̃stionẽ. Et cõcludẽdo ꝑ mẽbrũ de amaritudine cõtritiõis q̃ntũ ad oẽs tres q̃stiões pmissas põt exponi illud qd dictũ ẽ ad captiuã filiam syon Treñ. ij. Magna velut mare cõtritio tua. Ubi dicit glo. Contritio cadentis aĩe si semel hostib⁹ subiecta fuerit. q̃i mare nunq̃z q̃escit sz q̃i vndaz fluctibus se indesinenter collidit. Hoc q̃ dicit q̃ cõtritio debeat ẽ magna velut mare qd ẽ amarũ facit ad pmã q̃stionẽ. Oz aũt sm glo. mare se indesinẽter collidit facit ad q̃stionẽ scdãz Dz q̃ mare fluidũ ẽ facit ad tertiã q̃stionẽ ¶ Dz q⁹ cõtritio ẽ inefficax si nõ comitet pfessio. vel in re q̃ habet opportunitaſ. vel in ꝓposito q̃ ea articul⁹ necessitatis excludit ⁊ nõ cõtempt⁹ religiõis Jõ volẽtes videre glorificatiõz iesu debem⁹ etiã assume re petrũ quãtũ ad ei⁹ scdaz interptatiõz q̃ petr⁹ idẽ est qd agnit⁹. Uder pfessionẽ aũt ppriã hõ facit se agnitũ pfessoꝛi suo q̃ ẽ iuder ĩ foro aĩe. Qd quidẽ iudiciũ cũ sit spontaneũ oportet pcedere ex pfessionib⁹ rei nõ ex alijs pbatiõib⁹. ⁊ sm pfessa iuder habet eũ iudicare. Et iõ oportz q̃ confessio sit clara. nuda ⁊ apta. nõ obscura. nõ velata. nõ subducta. Unñ cõfessio sic describit ab Aug⁹. ¶ Dz. d. q̃s. Nõne hõ deo ẽ agnit⁹ añ pfessiõez vt qd ergo req̃rit pfessio. Ad qd dicẽdũ vno mõ q̃ añ christi incarnatiõez sufficiebat pfessio mẽtalis soli deo facta. q⁹ de⁹ nõdũ erat hõ. sz postq̃z fact⁹ ẽ hõ req̃rit ab hoĩe q̃ pfessio sibi fiat tanq̃z hoĩ. Et q⁹ ipe in forma hũana nobiscũ vbiq; ꝓsens eẽ nõ põt. vicarios suos pstituit homines. Quoz pm⁹ fuit petr⁹ ⁊ ceteri apli ⁊ psequenter sacerdotes q̃b⁹ dixit. Quecũq; alligaueritis super terrã. erũt ligata ⁊ in celis ⁊ quecũq; solueritis sup terrã erũt ⁊c. ¶ Dat. xviij. Allio mõ dicendũ q̃ pfessio faciẽda ẽ hoĩ vt p ꝑ diabolo peccata nostra celent. Unñ Aug⁹. in q̃dã smone q̃ iscipit. In oĩb⁹ scripturis diuinis frẽs carissimi vtilit ac salubrit ãmonemuz vt pctã nostra debeã⁹ ingiter ac hũiliter. nõ solũ deo sz etiã scis hoĩb⁹ ⁊ deũ timẽtib⁹ pfiteri. Et subdit causaz. Nõ enĩ iõ vult de⁹ vt pfiteamur pctã nrã q̃ ipse ea scire nõ possit. sz q⁹ diabol⁹ ꝑ desiderat vt iueniat qd nobis añ tribunal eterni iudicis obiciat. Ideo vult vt magis defẽdere q̃z accusare pctã nrã velim⁹. Cõtrario de⁹ noster q⁹ pi⁹ ⁊ misericors est vult vt ea cõfiteamur in hoc seculo. vt pillis nõ confundamur in futuro. Legit in miraculis q̃ cũ qdã cleric⁹ suspect⁹ ꝺ adulterio ducereꝰ ad quẽdã demoniacũ q̃ solebat mala facta hoĩm ad se venientiũ ppalare. Iste aũt sibi pscⁱ timẽs pfũdi ꝓpũct⁹ intrans stabulũ cũ sacerdotẽ habere nõ posset famulo cõfessus fuit. Dicq; secur⁹ iuit ad demoniacũ. Qui cũ interrogareꝰ qd sibi vid reꝰ de isto clerico. Rñdit nihil. Et cũ ꝑ dixiss; lingua vulgari. subiũxit in latina lingua q⁹ sol⁹ clericus intellexit. In stabulo iustificat⁹ ẽ. Deciens ergo diabol⁹ vtutẽ pure pfessiõis vt dicit Aug⁹. vbi supra. toto nisu ipedire conat hoĩez ne pfiteatur. Et sicut suggessit pus vt hõ caderet. sic p⁹ casũ impedit ne resurgat. q⁹ scit nos nõ resurgere posse sine pfessiõe. ¶ Debem⁹ tertio assumere petrũ quãtũ ad tertiã ei⁹ interptatiõez. qua petr⁹ interpretat discalciãs. qd referri põt ad tertiã ptẽ pnie q̃ ẽ satisfactio. Dũt aũt q̃nq; q̃ bon⁹ pfessoꝛ debet iniũgere pfitẽti p modũ satisfactionis sm recordatiõez q̃nq; vulneꝝ christi q̃ ipe satisfaciẽdo p peccatis nris accepit. Primũ ẽ q⁹ de cetero nõ velit peccare. q⁹ q̃z diu ferrũ est in vulnere qd qd apponit vuln⁹ nõ sanat plene vt dicit Isido. Hãc christ⁹ innuit adultere cũ ait Jo. viij. Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare. Et sic Aug⁹. describit satisfactiõez dicẽs. Satisfactio est cãspctõꝝ excidere ⁊ eaꝝ suggestionib⁹ aditũ nõ indulgere. Et q̃ntũ ad ꝑ apte sacerdos vel etiã ipe penitẽs ꝺz discalciãs. Hã sm Orige. sup Josue discalciare ẽ vincula cure mortalis de pedibus affectuũ soluere. Calce⁹ enĩ ẽ de pellib⁹ mortuis Ille ergo se discalciat q̃ affectũ vel voluntatem

peccādi deponit. In cuius figura dictū ē moysi Exo.iij. Et etiā Josue Jos.v. Solue calciamētū de pedib⁹ tuis.terra enī in q̄ stas scā est. Quapfecto si q̄s ad sacramenta diuina vult accedere debet volūtatē peccādi deponere. Secūdus est vt alienū restituat. Quārm Aug. Nō dimittitur peccatū nisi restituat ablatū Et hoc ītelligēdū siue in rebus siue in psona siue ī fama primo aliq̄d abstulerit. Et quātū ad B etiā q̄s dicit discalciās p quāto calceū.i.pellem sibi alienā ꝓponit. Et sic pōt intelligi illud Mat.x. Nolite portare calciamēta.i.nolite alienis rebus aut negocijs implicari. Tertiū ē vt in se peccanti īdulgeat.q̄ alias de⁹ non indulget sibi iuxta illud. Dimitte nobis debita nostra ⁊c. Et quātū ad hoc q̄s etiā discalciat cor suū a rancore. Quartū ē vt q̄dā singularia sibi inūgat ꝓm q̄ntitatē peccatorum scz ieiunia.orōnes ⁊ elemosynas.ad q̄ tria oīm penitētiay genera reducunt. Et quātū ad B etiam q̄s dicit discalciās p quāto cōmodo corpali se exuit ⁊ afflictiua sibi assumit. Quintū ē vt sibi inūgat q̄ q̄dq̄d boni fecerit vl̄ mali sustinuerit totū sit p ppetis. G Circa q̄ ꝓsiderādū q̄ op⁹ q̄ō q̄s facit ex inūctiōe duplicit valet penitēti. Uno mō ex natura opis. Alio mō ex uis clauiū. In tali enī ope a cōfessore iniuncto opat vis clauiū.ita q̄ amplī⁹ valet q̄z si pp̄rio arbitrio faceret idē opus. Et similiter in patiēdo aduersa. Et quātū ad hoc q̄s sē discalciās se totū.p q̄nto omnia sua acta ⁊ passa subijcit deo p peccatis suis exuendo se de eis ad inūctionē sacerdotis vt dicat illud Job scdo Pellē p pelle ⁊ q̄dq̄d habz hō dabit p aīa sua De B mō satisfactōis dicit Aug̃.in sermone pallegato alloquēs pctōrē sic. Clama. Ego dixi dñe sana aīam meā quia ⁊c Sanat deus ꝓfitere tātū vuln⁹ tuū.tace sī manib⁹ medici patent.implora auxiliū.fouet. vrit secat.eē nimīt tolera.tātū noli attēdere nisi vt saneris. Sanaberis aūt si te oñderis medico.non q̄ ille nō videt sed ipa ꝓfessio initiū sanitatis est Hec Aug⁹. Et in p̄missis q̄nq̄z si bñ seruent attendit satisfactio plena G B Est aūt diligenter aduertēdū q̄ntū ad totū istū pcessum de magnitudine seu mēsura penitētie. q̄ ꝑm intētionez bti Aug̃.in ſmone de penis purgatorij. qui incipit Mīs arbor. Oportet aīaz vite eterne aptādā redire ad p̄mā puritatem diuine imaginis. Ita q̄ q̄dq̄d puritatē nobilis nature infecit ⁊ diuinaz imaginē obscurauit.hoc totū oportet expiari ⁊ ꝓsumi.siue B p pn̄iaz.siue in purgatorio p ignez Aūn dicit sic. Illic scz in purgatorio ſmones ociosi ⁊ cogitatiōes immunde ⁊ inique ⁊ sordide. Illic multitudo leuiū pctōr q̄ puritatē nobilis nate infecerāt exsudabunt. Illic stagnū vel plūbum diuersorū subrepentū delictorz. q̄ diuinaz imaginem obscurauerūt ꝓsument. Que omia hic ab aīa separi p elemosynas ⁊ lacrimas compendiosa trāsactiōe potuissent. Et iō fratres carissimi cōuertam⁹ nos ad meliora duz in ptāte nostra sūt remedia. Hec Aug⁹ Et hec de assumptione petri diffusius dicta sunt ppter cōueniētiam tpis. Et de alijs breuius.

Subsermo primus. CLVI

Iacobum ꝓ Secundo cupiens videre glorificationē iesu debet sibi assumere iacobum ꝓcupiscētiaz ⁊ passionū siue tēptationū reluctatorē ⁊ supplātatorē. Et hoc ꝓuenit ꝓficientibus ppter tria. Primo q̄ ipi plus tempatiōibus impugnant. ⁊ iō oportz eos eē in cōtinua lucta Quārm sic dicē Aug. sup ps. xxx. Tormēta aīi nō sentit. q̄ nō ꝓficit. putat enī q̄ pax est si incipiat ꝓficere. ⁊ tūc videt in q̄ ꝑssura est. q̄ cū creuisset herba ⁊ fructū fecisset. tūc apparuerūt zizania. Et hoc figuratū ē in iacob luctatore. q̄ quādiu mālsit in domo laban. in pace eē videbatur Sed cū recessisset ab eo ⁊ eēt in itinere redeundi ad pentes pp̄rios. tūc insequebat euz laban. Laban interp̄tat dealbatio et signat diabolū z q̄ cū sit tenebrosus. trāsfigurat se tī in angelū lucis. Quādiu aūt ē hō in ptāte istius laban. putat q̄ pax est. sed post q̄z recedit ab eo p pn̄iam ⁊ est in via ꝓficiscēdi ad patriā. vñ p peccatum digressi sum⁹. q̄ est via ꝓfectus spūalis tūc sentit plecutiones inimici G B Secūdo q̄ ꝓficientiuz nō solum ē luctari cōtra vicia. sed etiā ꝓficere in virtutib⁹. q̄ō nō solū ē sine luctamine. Quia sic dicit Ambr. sup. Beati imaculati. Nulla sine labore virtus. q̄ labor pcessū ē virtutis. Hoc etiā luctamē significatū est in ipo luctamine Jacob cū angelo de quo dicit Geñ. xxxij. Q̄ cū iacob ad parētes pp̄rios rediret. in via angelū inuenit cum q̄ luctando magnū certamen habuit. Per quod signat q̄ q̄ ardua ꝓtutū apprehendere voluerit. sepe ex ipa ardnitate ꝓtutū reuerberatus succumbit. Sed sicut demū victo⁹ angel⁹ tacto neruo femoris iacob. vno eū pede deinceps claudicare fecit. Sic hō cū de virtute difficultate trūphauerit. vno pede sinistri scz affectus claudicabit. Quia sicut dicit Greg. Necesse est vt debilitato amore hui⁹ seculi. solus in nobis amor cōualescat dei. Si ergo tenem⁹ angelū.i. virtutes in ptāte habemus. vno claudicamus pede. Q̄ dum crescit in nob vigor mētis. fortitudo mor deficit carnis. et cui desiderium terrenū iaz arefactum fuerit ī solo pede amoris dei tota ꝓtute

se sustinet. ⁊ stat. q̄ pedē amoris seculi quez po/
nere in terra cōsueuerat iam a terra suspēsū por
tat. ℂ Tertio q̄ pficiētū nō solū ē luctari
sed etiā supplātare. i. sub plantis ponere ⁊ cōcul/
care oīa videlicet delectabilia hui⁹ mūdi saltez
in desiderio ⁊ conatu in fieri. ℙfectoꝝ autē ℟
est in facto eē. Vñ apl̄s. Oīa arbitrat⁹ sū vt ster/
coꝛa. Nō importat̄ tam noīe Jacob q̄ interp̄tat̄
supplātatoꝛ q̄z eius facto p quātō ipe supplanta/
uit esau bis scz in p̄mogenitura ⁊ in bñdictione
paterna. Esau interp̄tat̄ van⁹. ⁊ signat mūdū q̄
totus vanus ē. q̄ vanitas vanitatuz et omnia
vanitas dixit eccl̄iastes. Hūc mundum in p̄/
mogenitura supplātāt pficiētes. Hā mund⁹ cū
oībus que in eo sūt añ boīem creatus fuit. scz bō
p pfectū spūalē ad pfectiōez tendēs. ipm mūdū
cū oībus suis attinēciis sub pedibus affectōnū
calcat. Jurta illud p̄s. Oīa subiecisti sub pedib⁹
eius ⁊c. Supplātant ipm etiā in benedictiōe pat̄
na. Hā deus pater in p̄ma rerū creatiōe oībus
animātibus q̄ sūt in mūdo bñdixerat añq̄z bō
crearet. dicens eis. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c.
Quā etiā benedictiōez licet bō postea format⁹
pstantius accepit. vltra hoc tñ bō p pfectū spūa
lem in grā multo abundantiꝝ ⁊ pfectius crescit
q̄z mūdus ⁊ oīa que in eo sūt. q̄ mūdus transit
⁊ cupīa eius. vt dicitur. j. Joh̄. j. Justoꝝ autem
boīm scz pficientiū semita quasi lux splēdēs pro
cedit ⁊ crescit vsq̄z in pfectū diē. i. vsq̄z ī vitā eter/
nā vt dicit ℙrouerb̄. iiij. Et hoc ē q̄ dicit Oriḡ.
omel. j. Si iam nos spūaliter facti sum⁹ terra scz fe
tida. si iam nō sum⁹ arida. afferam⁹ fruct⁹ vbe
res ꝺo ⁊ diuersos. vt nos benedicamur a patre
dicente. Ecce odoꝝ filij mei sicut odoꝝ agri pleni
cui bñdixit dñs Geñ. xxvij. Et in hac benedictio
ne bō pficiēs supgredit ⁊ supplātat oēm creatu/
ram mūdi. p quātō ille multiplicate repleuerit
terrā finaliter pitur. boies aūt pficiētes replēt
celum eternaliter victuri.

℔ Subsermo secund⁹ CLVII

Et iohannem fra
trem eius ℟ Tertio cupiēs
videre ieſū glorificatū in mōte. de/
qō ꝙuenit pfectis ⁊ ꝑplatiuis. Joh̄es enī inter
p̄tat̄ in q̄ grā vel cui donatio a dño facta ē. Fuit
aūt btō Joh̄i a dño facta donatio triplicis grē
q̄ in eo fuit. videlicet charitas spēalis. puritas ī/
tellectualis. ⁊ castitas virginalis ℂ Primū pa
ter. Hā ipe ꝑuilegio amoris p̄cipui ceteris alt⁹
a dño meruit honoꝝari. Et ē ꝓbabile q̄ ipe do/
minū pl⁹ ceteris redamauerit alias videret fu/
isse ingrat⁹. Licet cōiter dicat̄ q̄ petr⁹ plus dñm
amauerit. Nō videt̄ ex illa ī terrogatiōe dñi ℙde
tre diligis me plus his. Hz ℟ pōt ita intelligi sic̄
dicit Aug⁹. sup Joh̄ez. vt christ⁹ ioh̄ez ℟ loco q̄
speciali⁹ dilect⁹ ē ⁊ p hoc plus ceteris dñm dile/
xerit excipet. neq̄z eū in nūero illoꝝ quoꝝ charī/
tas sub interrogatione inferioꝝ signat̄ insereret
℔ magnitudo etiā amoris sui ad dñm ex ℟ patz
q̄ coꝛ ipi⁹ tanto amoꝛe diuino estuabat q̄ non
nisi de amoꝛe ⁊ charitate loq̄ poterat. vt patz in
eplīs suis. ℂ Secūdū patz q̄ ipe plenitudinez
ton⁹ sapie de ipo sacro dñici pectoris fonte po/
tauit. ⁊ q̄ ibi hausit nobis reseruit scripto. que
nunq̄z vllus vidit pur⁹ hō puri⁹ vt de ipo cāta
tur. Ipe enī in suo euāgelio cōprehēdit oīa q̄ pti
nent ad credēda. In suis eplīs omia q̄ ptinēt ad
agēda. Et in apoc. omia que ptinēt ad sperāda.
Et iō nō immerito ꝓpter puritatē intellectualē
⁊ altitudinē cōtēplatiōis aquile cōpar̄. Vñ ap⁹
ꝓpriate de eo eccl̄ia cāt at illud Eccl̄. In medio ec
clesie aperuit os ei⁹ ⁊ ipleuit eū dñs spū sapientie
⁊ intellect⁹. ℂ Tertiū patet. Hā ipe ab ineunte
etate castissim⁹ fuit ⁊ vocatus a nuptijs vgo in
euū pmānsit. Vñ etiā dñs ꝓpter p̄rogatiuaz vir/
ginalis castitatis matrē suā virginem ipi vgini
cōmendauit. Hūc itaq̄z Joh̄ez ad hec tria dona
ria. ascensuri in montem glorificatiōis iesu assu
mere debem⁹. Et bñ Joh̄es ꝺr frater iacobi. pro
quātō ab eo dē patre luminū ꝓcreata ē vita acti
uoꝝ ⁊ vita ꝑplatiuoꝝ. ℂ ℟ Primo ergo ī
ioh̄e attendim⁹ charitatē spēalē. Cui⁹ q̄dē assū/
ptio ⁊ si nō sit in nostra ptate scz soli⁹ donātis ꝺi
possum⁹ tñ cū dei adiutoꝛio ad ei⁹ assecutiōem
p desideriū ⁊ conatū nos disponere ⁊ ꝓparare.
Qꝛ vt dicit Anſ. in libꝛo de casu diaboli. Causa
quare de⁹ diabolo nō dedit grām ē. q̄ nō volu/
it accipe nec parat⁹ fuit. Charitas autē q̄dē ē oī/
bus electis cōmunis. cui⁹ effect⁹ ē q̄ oē peccatū
moꝛtale ab aīa expellit sicut lux fugat tenebꝛam
ab emisperio. ⁊ deū sup oēm creaturaz diligere
nos facit. Et hec charitas ē necessitatis vt domi
nus oñdit in euāgelio Mat. x. Qui amat p̄rem
aut matrē pl⁹ q̄z me. non ē me dign⁹. Deꝰ ergo
necessario diligēd⁹ ē sup oīa. Vñ Anſ. monol.
ca. xviij. dicit q̄ creatura rōnalis nihil debet dili
gere nisi sūmā bonitatē in oībus ⁊ sup omnia ⁊
ꝓpter seipaz. Cui⁹ rō est. Quia in q̄ est sūma di/
ligibilitas sūme ē diligendū. sed ℟ ē ī deo quare
⁊c. Alia est charitas spēalis quā deus spēaliter
cuiq̄z ad pfectiōez tendēti adiscit. que multiplex
est p̄m varia dona dei largiētis. Vñ apl̄s Eph̄.
iij. Unicuiq̄z nostꝝ data est grā p̄m mēsurā do
natiōis christi. Hāc spēalē charitatē desiꝺrauit

z petijt Aug⁹. in li. de cōtēplatōe d̄ñi nostri ihesu
christi sic. d. Te clemētissime de⁹ inuoco in aiaz
meā quā ꝓparas ad capiendū te desiderio qō i
spiras ei. Quesiui z inueni te dñe z amare desiō
ro. auge desiōrū. z da qō peto. quoniā si cūcta q̄
fecisti mihi dederis. non sufficit seruo tuo nisi te
ipm dederis. Da ergo te mihi de⁹ me⁹. redde te
mihi. te amo. z si parū ē. amem validius. nō pos
sum meturi vt sciam quantū desit mihi amoris
ad id qō satis est vt currat vita mea in amplex⁹
tuos. nec auertar donec absc̄ōdar in absc̄ōdito
vultus tui. ¶ Secūdo in iobāne attēdim⁹
purtatē intellectualem. que necessaria ē ascen
suris in montem ad glorificatiōez videndā ihesu
Uñ cū ps. q̄reret Quis ascendet in montē d̄ñi
aut q̄s stabit in loco sc̄o eius. Rñdit spūssanct⁹
Innocēs manibus z mūdo corde. Uñ dñs cuz
doceret discipulos sūmā pfectionez in sermone
suo in monte. ait Mat. v. Bti mūdo corde. quo
niā ipi deū videbunt. Hmōi aūt mundicia cor
dis vel puritas duplex est. Una ē depuratio af
fect⁹ ab inordinatis affectiōibus que fit p virtu
tes z dona. Et hec ē pambula et dispositiua ad
dei visionē. Alia est depuratio intellect⁹ a fan
thasmatib⁹ z errorib⁹. z hec dat̄ p donū intellect⁹
Unde mūdicie cordis coaptat̄ spūs intelligētie
fm glo. z intellect⁹ mētis ē oculus. Itaqz mūdi
cia cordis facit ad intelligētiā sicut puritas z cla
ritas pupille ad visionē oculi. Et vtraqz hec pu
ritas. ad videndū glorificatiōez ihesu necessaria ē
Siue enī affect⁹ siue intellect⁹ sit impur⁹. glori
ficatiōez ihesu homo nō videbit. Exemplū d̄ illo
ceco nato Joh. ix. Qui quādiu habuit lutū sup
oculos nō videbat. Sed postq̄z lauit oculos a
luto. clarificatus est visus eius. z meruit videre
ipm ihesū. Per lutū q̄ d̄ñs liniuit oculos isti⁹ ce
ci intelligi pōt ꝓsideratio impuritatis tazī affec
tu q̄z in itellectu. que impuritas q̄zdiu adhese
rit oculis. ad diuina videnda ceci sūt. Ex abluto
luto ab vtroqz oculo clarificat intelligētia Quā
clarificatiōem petijt Aug⁹. i speculo suo manu
ali sic. d. Illumina dñe cordis mei oculū intime
visiōis tue pspicua luce. Velatus enī est z cecus
caligie tetra pctōrū z ignorātie. Illumia eū luie
grē tue. vt sinceris fidei oculis z puro lūine cor
dis inspiciā mysteria regni tui. ¶ Tertio
in iobāne attendim⁹ castitatē v̄ginalē q̄ necessa
ria est ad ascēdēdū in montē visiōis dei. Quia
vt dicit Aug⁹. j. solilo. Nihil ē q magis exarte
deijciat animum virilē q̄z blandimēta feminea
corporūqz ille ꝓtact⁹ sine quo vxor haberi non
pōt. Unde hugo in libello ad sociū volentē nu
bere dicit sic. Nō est vxor ducēda sapiēti. q̄a stu
dia pbie impedit. nec posse q̄zq̄z libri z vxori pit
inseruire. Castitas aūt virginalis in ppōsito ne
gocio pōt accipi tripliciter. Uno mō ab integri
tate corpali que multū facit ad cōtēplandaz sa
pientiaz. Juxta illud Biony. in de angelica hie
rarchia Castus intellect⁹ est ocul⁹. Ex q̄ hec vir
ginalis castitas a paucissimis possidet̄ q̄ semel
pdita irrecupabilis ē ¶ Item alio mō accipi
tur castitas virginalis a puritate mētali. Be q̄
dicit Aug⁹. supra ps. Que est virginitas mētis
integra fides. solida spes. sincera charitas. Et hꝰ
retorquēdo ad castitatē mentalē simul z corpa
lem recupabilis est. Et sic illi censent v̄gines qui
facientes dignos fructus penitētie de depōsito p
fidem spem z charitatem firmāt se in ppōsito p
petue et pfecte continētie. obseruātes illud apli
Col. iij. Mortificate mēbra vestra q̄ sūt sup ter
ram. Qualis etiā virginitas fuit in cōiugio pa
triarcharū. sicut docet Orige. sup epla ad Ro.
iiij. ptractās illa verba apli. Q⁹ abraam habuit
corpus emortuū z sara vuluam emortuā. et tñ
inseruerunt filiorum generationi. Ubi dicit
Orige. Q⁹ illa emortificatio non fuit ex infirmi
tate nature. sed fm illam virtutē de qua ait apls
Mortificate mēbra vestra que sūt sup terram.
Nō enī incitabant luxuria. nō vrebant libidine
sz solum ppter pmissionē diuinā de posteritate
dederūt opam copule ꝓiugali. Et tale coꝝ ꝓiu
giū fuit officiosum. nō libidinosū vt dicit Aug⁹.
in li. de bono ꝓiugali. Uñ sicut ibidem dic aug⁹
Nō impar est meritū celibatus iobānis q̄ nul
las nuptias exptus est. ꝓtinētie abrae q̄ filios ge
nerauit Sicut nō impar est meritū patientie in
petro q̄ passus est. z in iobanne q̄ nō est passus.
Qd enī illi vtrobiqz habebāt in ope. hoc isti in
habitu. Sz q̄dq̄d fuerit in patriarchis illo tem
pore qui pōt cape capiat. Difficile est isto tem
pore tā castū repire ꝓnubiū vt dicit Aug⁹. ibid.
Quicūqz tñ siue in coniugio siue in celibatu ita
mortificauit mēbra sua vt dictū ē hmōi v̄ginita
tis statū censet attigisse. ¶ Tertio mō accu
pit castitas v̄ginalis ab īmunitate intentionali
p̄ q̄nto videlicet mēs rōnalis īmunis ē ab intē
tionib⁹ spēz corruptibiliū. Nā ois spēs a re cre
ata abstracta corruptiōi est obnoxia. ac p̄ mē
tem ad sublimia montis tendētē ipedit z abdu
cit. Oportet ergo talē mētē eē v̄gineā. i. ab hmōi
spēz corruptione īmunē. Juxta istud Bioni. in
li. de mystica theologya. Fortī ꝓtritiōe sens⁹ dre
linque z oia sensibilia z intelligibilia. z ad eius
vnitiōez ppera q̄ ē sup oēm substātiā. Hāc v̄gi
neā īmunitatē petijt Aug⁹. in li. de ꝓtēplatione
d̄ñi nostri ihesu christi sic. d. Taceāt q̄so tumult⁹

carnaliū.cōticescāt fantasie terraꝝ aquarū aeris ꝛ poli. Taceant somnia et imaginarie reuelationes.oīs lingua.oē signū.ꝛ q̄dq̄d transeundo fit sileat sibi ꝛ ipa aīa transeat senō cogitādo se sed te deus meus. Hos ergo tres discipulos nos assumere cōcedat. Qui ꝛc.

Sublermo tertius. CLVIII

Eduxit illos ī mōtem excelsum seorsuz. Visoqūo dispoīmur ad videda dñi trāsfiguratione ptrū discipuloꝝ assūptione. Sequitur nūc videre qualit ad ß māuducimur p mōtis ascensiones. In q̄ notat mentis exercitate ad supiora productio. Ubi sciedū q̄ p montē istuz excelsū signat celsitudo diuine ꝓtēplatiōis. Unde moysi cū ad cōtemplandū deū inuitaret aut ipe dñs. Ascende ad me in montē Exo.xxiij. Et bñ iste mons dict⁹ est thabor q̄ int̄pretat accessio lucis.q̄ oē q̄ manifestat in lumine manifestatur. Circa hūc ascēsum montis duo sūt videnda. Primo q̄s ꝛ p̄m quid bō istū montē ascēdere valeat. Secūdo q̄ ductore ad eius vertices p̄ueniat. Quātū ad p̄mū sciendū.q̄ mons ille excelsus ē ꝛ nemo pōt ascēdere nisi oporteat oīa onerosa deponere. Hmōi aūt sūt tria. videlicet res tpales.corp⁹ ppriū.ꝛ aīa ppria. Idcirco ergo oportet deponere sarcinam rerū tpaliuz. Q̄ vt dicit Gre.in.ij.moral. Sanctis viris rerū affluentia onerosa est. Q̄ ß ip̄m grauiter tolerāt q̄ festinantes ad patriā in itinere multa portant. Qua ppter sci viri volentes ad fastiguz contēplatiōis ascēdere.festinauerūt totū pond⁹ rerū tpaliū a se p pauptatem voluntariā abicere.vt sic cū christo tāq̄z electi discipuli possent in montem visiōis ascendere. Juxta illud Lu.xuij. Nisi q̄s renūciauerit omnib⁹ q̄ possidet.nō pōt meus eē discipulus. Secūdo oportz deponere corp⁹ ppriū. Corpus enī q̄d corrūpit aggrauat aīaz vt dr Sap.x. Propter q̄d ad sublimia cōtēplatiōis ascendentē oportet corpus deponere.ꝛ si nō quātū ad actualē ei⁹ sepatiōez.saltē quātū ad ei⁹ a sensib⁹ abstractionem. Tertio oportet deponere aīam ppriā.diuidēdo videlicet in ppōsito aīam a spū. Et accipim⁹ hic aīaz put ineſt corpi aīato vt forma. Et vt sic est onus spūi tendenti ad supna diuine ꝓtēplationis. Et hāc diuisionē aīe ꝛ spūs intēdit ap̄lus ad heb. iiij. Ubi dicit. Uiuus ē sermo dei ꝛ efficax et penetrabilior oī gladio ancipiti.ꝛ pingēs vsq̄z ad diuisionē anime ꝛ spūs. Q̄d vbū exponēs btūs Aug⁹.in li.de spū ꝛ aīa sic.d. Nibil in creaturis hac diuisione mirabili⁹. Ubi istud q̄d essentiali ter vnū atq̄z indiuisū est p̄m seip̄m quadaz partione diuidit. Neq̄z enī in bomie alia est aīe alia spūs essentia.sed vna eadēq̄z singularis nature substātia. Nō enīz in boc gemino vocabulo gemina intelligit substātia.sz ad distinctionē ptendit gemina vis eiusdē essentie.vna inferior aīa alia supior spūs designat. Et sequit. In hac autē diuisione aīa ꝛ aīale in imo remanent.ꝛ q̄d spiritus ꝛ spūale est.ad sūma euolat ꝛ ab infimis diuidit vt ad sūma subleuet.ab aīa scindit vt dño vniat.quoniā qui adheret dño vn⁹ spūs est. Felix diuisio ꝛ mirabilis sepatio vbi q̄d corpulentum et fetulentū ē in ceno remanet. Quod autē spūale ꝛ subtile est vsq̄z ad speculationem diuine glorie sublimat. Hec Aug⁹. Silia ponit Rich. in libro de exterminio mali Ex q̄b⁹ apparet quid sit illud in boie q̄d ad istū montē diuine visiōis ascēdere p̄ualet.quia solum mēs siue spūs q̄d ē sup̄mū ꝛ optimū in boie.p̄m quē sum⁹ ad imaginem ꝛ similitudinē dei et capaces ei⁹. vt dicit Aug⁹.xv.de trini. Quātū ad scōz sciedū q̄ ad sublimitatē hui⁹ montis nemo poterit p̄uenire nisi habeat ductorez ihesum vt dicit hic q̄ istos discipulos tres ihesus duxit in montē excelsum. Nō enī p seipos ascendere potuissent.nec viam sciuissent. Necesse est ergo habere ductorem illum qui de seipo dixit. Ego sū via veritas ꝛc. Job.xuij. Un Rich.in libro de.xij.patriarchis ca.lxxvij.sic dicit. Ducunt discipuli ihesu sursum ꝛ seorsū.vt possint apprehēdere montē istuz excelsum.via ardua.via secreta ꝛ multis incognita q̄ ducit ad mōtis isti⁹ fastigia. Illi soli.vt arbitror sine errore currūt.illi soli.sine impedimēto pueniunt.q̄ christū sequūt q̄ a veritate ducunt. Quis quis ad alta pperas.secur⁹ eas si te p̄cedat vitas Mā sine ipa frustra laboras.tā nō vult fallere q̄z non vult veritas falli. Christum ergo sequere si nō vis errare. Et subdit. Sed ne te pterreat vl retrahat labor itineris difficultas ascensionis. audi ꝛ attende quis sit fructus puentionis. In huius montis acumine ihesus trāsfiguratur. In ipso moyses cum belya videt ꝛ sine indice vtqz cognoscitur. In ipo vox patris ad filium audit. Hec ille. Restat tertiū p̄cipale quod ē mentis sublevate ab omnibus rebus creatis secessio.que innuitur in loci orōnis sequestratione cuz additur [Seorsum] Seorsum enim debet esse locus orationis.id ē a tumultu cuiuslibz rei create sequestratio.quod dñs ostendit in exemplo.qui frequent ad montem orād ū secessit. Et hoc idem facere nos docuit in euangelio cū dixit. Tu aūt cū oraueris intra in cubiculū tuū et clauso hostio ora patrē tuū in abscōdito Mat.

vj. Nō sic a nobis impleri debet ꝑm Joh. Cass. i li. collationū patrū collatiōe ꝑma Isaac abbatis Nā intra nostr cubiculū oram⁹. cuz ab oī stre/ pitu cogitationū z solicitudinū q̄eti ac liberi p/ ces nostras dño offerim⁹. Clauso vero hostio oramus cū in intimo mentis affectu stricius la/ bijs sub silentio dño supplicam⁹. q̄ nō vocuz sed corduū est scrutator. Quia igit mēs in orōe ita ōbe at eē recollecta in se vt oēz creaturā tpe orōis ex cludat. patet p beatū Anthoniū. Cui⁹ hec ē sup orōne nō būana sed celestis sentētia. Nō enī in/ qt pfecta orō. in q̄ se monach⁹ vel Xp̄m quod orat intelligit. Igit quicūq; supradictos tres di scipulos assumit z iesu ductore in montē ascen/ dit. ibiq; sic seorsū in orōe secedit. hic pcul du/ bio trāsfiguratiōez dñi iesu videbit. Nō nobis p̄stare dignet ipe iesus. qui cū patre et spūsācto vn⁹ de⁹ viuit z regnat in secula seculoz amen.

Expositio euāgelij tertie dominice i quadragesima. CLIX

Erat iesus eijciens demonium et illud erat mutū Et cū eiecisset demoniū locu/ tus est mutus Et admirate sunt turbe Quidam autē ex eis dixerunt. In beel zebub principe demonioz eijcit demo nia. Et alij tptantes signum de celo querebant ab eo. Al Secūdū philo/ sophū duo sūt opa sapientis scz non mentiri et mentiētē manifestare posse. Igit ad christum q̄ est dei sapiētia ꝓtinuit nō solū veritatē ꝓdica/ re quātū ad ꝑmū opus sapiētis. qō in oībus di ctis z factis exercuit. scz etiā ad eū ꝓtinuit calūni/ atores falsidicos z blasphemātes cōfutare Et ꝟ opus exercuit in p̄ti euāgelio. Qō habet tres ptes In quaz ꝑma describit boni opis christi in deoz falsa calūniatio. In secūda ponit false iuō oz calūnie a christo vera ꝓfutatio. Ibi Ipe āt vt vidit In tertia subiūgit aut oris veritatis di/ gna cōmēdatio. ibi Factū ē aūt cū hec diceret In ꝑma ptem tria describunt. Primo describitur miraculi opatio. Secūdo ponit turbe credētiū admiratio. ibi Et admirate sūt turbe Tertio ad dit iudeoz calūniātiū. blasphematio. Ibi Quidā aūt ex eis Dicit ergo quātū ad ꝑmū Erat iesus eijciēs demoniū Demoniū ꝑm Isid. viij. ethymo. dr a demonas grece qō idē ē qō ꝓvidus Sūt enī valde ꝓviti z rerū scij. Ꝓrescīt enī futa multa. Vñ z solēt rēsa aliqua dare. Inest enīz illis cognitio rerū pluſqz infirmitati būane ꝓtin ꝑ dei iussū angelica reuelatione. ipi etiā multis astutijs z cautelis et fraudib⁹ edocti sūt ab anti quo vt fallāt z decipiāt. Vñ dr Gen. iij. Serpēs erat callidior cūctis aiantib⁹ terre. Notāduz aūt q̄ demon eiect⁹ ē multiplicit. Primo eiect⁹ fuit de celo in q̄ stare nō potuit ꝓpt suā superbiaz Ezech. xxviij. Eieci te de monte scō meo. In qua eiectiōe cecidit huc ad terrā ad nostrā vexatiōez Ꝓpt q̄ in ipa eiectiōe audit⁹ est de celo cla/ mor angeloz Apoc. xij. Ve terre et mari q̄ dia/ bol⁹ descēdit ad vos habēs irā magnā sciens q̄ modicū tps habet. Secundēs igit diabol⁹ in mu dū istū. tria sibi vsurpauit a q̄b⁹ iterz eiecit eum christ⁹. Primo vsurpauit sibi diuinū honorez p cultū idolatrie. Vñ in hodierno euāgelio ma li iudei opa christi diabolo attribuūt. dr In be/ elzebub Hz ide eiecit eū christ⁹ merito sue pas/ siōis Joh. xij. Nūc ꝓnceps hui⁹ mūdi eijcietur foras. Item vsurpauit sibi domiciliū būani cor poris. q̄ corpaliter vexabat hoīes. Hz inde etiā eiecit eū christ⁹ diuinitatis impio Par. j. Cura uit multos q̄ vexabant varijs languoribus. z de/ monia multa eijciebat Item diabol⁹ vsurpa uit sibi corda hoīm peccātiū. habitās i eis p pec catū. Vñ aia peccatrix est illa babilon. de q̄ dici/ tur Apoc. xviij. Cecidit babilon magna z facta ē habitatio demonū. Hz ab ista sua habitatiōe christ⁹ eiecit etiā demonē. z eiecit eū illo sacro tē pore q̄dragesime p pniaz imittēdo grāz ꝓtritio nis q̄ ē fum⁹ de felle piscis dr Tho. vj. Fum⁹ eoz exterminat oē gen⁹ demoniorz. Eijcit etiaz de mon de corde p ꝓfessiōez q̄ exp̄ēdo. Et tūc aia nostra efficit q̄ sacratū tēplū q̄ inhabitat spūs scūs. j. Cor. iij. Tēplū estis dei z spūs scūs habitat i vob. B Deide oīdit ꝓdicōem demonij. Et illō erat mutū Dicit āt dēmoniū mutū vel surdū vt dic Tyt⁹ q̄ hāc igerit passiōez. vt ñ audi/ at diuinū ybū Nā dēmōes auferētes aptitudi nē būani affect⁹ obtūdūt aie nr̄ē auditū Et no ta q̄ dēmō dr mut⁹ trib⁹ mōis q̄b⁹ facit obmute scere hoīes pctōres. Ꝓdicit. n. mut⁹ dr diabol⁹ a laude dei z grāz actōe. Nā cū laudēt deū sil'a stre matutia z iubilēt omēs filij dei vt dr Job. xxxviij. Iste tñ p iuidiā obmutuit a laud dei Esa. xxxviij. Nūquid confitebit tibi. neqz mors laudabit te. Hō ēt mō plēs hoīes facit mutos q̄ ōbūficijs a do acceptis ñ reddūt ei grās laudis scz sic pōrē⁹ q̄ ñ reddit grās pascēti sei comedēdo sp murmu/ rat. Secūdo diabol⁹ mut⁹ ē ad loquēdū. vñ q̄ ipe ab ūtō i vitate ñ stetit z ē mēdax z pat mēdacij io. viij. Hō ēt mō mlti⁹ facit mutos q̄ vitatē ꝓfiti/ tā tacent z falsa mendacia loquūt Ecc. v. Tēpta uit satbanas cor tuum mētiri te spūi scō. Ter tio diabol⁹ mutus est ad venīā petendaz a deo de sua transgressione. Induratum est enim cor

eius.vt p pniaz molliri nō possit Job.xl. Cor ei⁹ indurabit̄ q̄si lapis. Hoc etiā mō facit boies mu tos ad pniam.ligādo linguas ne cōfiteant̄.z ne petant venīā de peccatis.Quidā enim obmute scunt pudore criminū.Quidā timore satisfacti onis.Quidā ex negligentia.Quidā ex ppōsito pseuerādi in pctō.Quidā ex spe vite longioris. Quidā ex ipfectiōe fidei ad virtutē sacramenti pfessionis. ¶ Notādū q̄ iste demoniacus nō solū erat mut⁹ sz z cecus vt dicūt Mat.xij.et Mar.iij. Imo vt dicit Theophi.z Chryso.etiaz erat surdus.Mut⁹ quidē lingua z surdus auditu.Mutitas enī cōcomitat̄ surditatē q̄ ea natiuitate. Vñ multi sūt muti q⁹ surdi. Nō enim loq̄ didicerūt. Sic fuit de isto. Et forte cū B etiaz ipedimentū habuit lingue. Unde Chryso. Magna et mirāda ē demonis neq̄cia vtrū qz ingressum oplauerat.p quē ille creditur⁹ erat scz auditū z visū. Istos itaqz duos sensus tollit diabol⁹ pctōrib⁹. Excecat enī eos interi⁹.q⁹ cū ocul⁹ mētis creatus sit ad spūalia cōtēplanda.excecat tñ pctōres malicia Sap.ij. Excecauit malicia cor eor. Magna cecitas est in supbo q̄ se in altū extollit z cras forte sepultus sub pedib⁹ boīm cōculcat̄. Magna cecitas in auaro.q̄ ppter vilem substātiā pdit aīam. Magna cecitas in luxurioso.q̄ nō ꝓsiderat quāta turpitudo est in voluptate carnali. z qz feda sit mulier quam amat. Imo iste carnalis excecauit sāpsonem deiecit dauid ifatuauit salomōz aristotelē z alios multos sapiētes. Vñ bene dixit q̄dā. Nulli bñ circumamor videt oīa lumine ceco. Credit amor cec⁹ dedec⁹ eē decus. Itē diabol⁹ facit boies pctōres eē surdos vt nō audiāt christū pulsantez ad cor volentē sibi aperire.vt demonē inde eiciat.ne audiāt pdicatorē corripientē.ne audiāt scripturam penas inferni cōminātē.ne audiāt deū celorē regnū pmittētē z dicētē. Penitētiā agite.appropinquabit enī regnū celorū Mat.iij. De oīb⁹ istis pōt dici illud ps. Aures habēt z nō audiēt. Qui facti sūt sicut aspis surda ad vocē incātantis obturātis aures suas. ¶ Deinde oñdit miraculi euidētia Et cū eiecisset demoniū locut⁹ ē mutus Nota q̄ q̄nqz miracula facta sūt i homine isto. Primū q⁹ curatus fuit a demōis vexatiōe vt B. Secūdū q⁹ illūinat⁹ ē a cecitate ꝑm Mat.z Mar. Tertiū q⁹ recepit auditū. ꝑm tyrū. Quartū q⁹ recepit facultatē loquēdi.vt B. Et q⁹ aliqs posset habere facultatē loquēdi qui adhuc nō loquer̄ si loq̄ nō didicisset. Jō quintus miraculū fuit q⁹ cū iste loq̄ nō didicerit.nec vnq̄z loq̄ audierit.statim locut⁹ est. Deinde secundo ponit turbe credentū admiratio Et admirate sūt turbe Admiratio ē incōsueti effectus occulta causa. Vñ q⁹ turbe ista mirabilia in aliq̄ō mai⁹ boīe referebāt.iō mirate sūt. Unde et i Mat.dr. Stupebāt oēs turbe et dicebāt. Numq̄d iste ē filius dauid. Glo. Ob miſicordiā z beneficia filiū dauid p̄dicant. ¶ Deinde tertio ponit phariseor calūniatio.quorū duplex erat dispositio. Q⁹ q̄dā eor calumnia opus dei blasphemabant de q̄bus dicit Quidā aūt ex eis dixerūt Hos Mat.z Mar.dicūt fuisse scribas z phariseos.q̄ facta dñi sp calūniari nitebantur vel negādo vel sinistre interp̄tādo ꝑm Bedam. Et q⁹ illud miraculū erat publicū.negare nō potuerūt sz puertere conati sūt dicētes Q⁹ vtute demonis facta esset electio In beelzebub principe demoniorū eiicit demonia Nota q̄ sicut ptz ex glo.z p magistr̄ in historijs z Jsi.viij.ethimo Primus conditor ciuitatis ninive vel potius reparator vt ptz p Aug̃.xviij.de ciui.dei.Belo patri suo q̄ fuit.vt ibidē dicit Aug̃.p̄m⁹ rex assiriorum.statuā post mortē cōsecrauit.ad quā cōfugientes q̄ fore fecerāt venīā merebant̄. Vñ ipaz statuā ceperūt venerari. Et tandē succedēte tpe instigāte diabolo diuini honores sūt ipi statue attributi.z sic incepit cult⁹ idolatrie.vt dr Sap. xiiij. Huic deum caldei beel.palestini baal.moabite beelpheg⁹.diuersis vocabulis ꝑm diuersitatē linguar vocabant. Sed iudei cultores vnius z veri dei.ppter gentū irrisiōnē hoc idolū beelzebub appellabāt.i.deū muscar. Et dr a beel q̄d est vir z zebub musca. Et sic vocabāt eū ppt̄ multitudinē muscaruz q̄ erāt in tēplo ei⁹ ppter sordes cruorū īmolati. In hoc simulacro dicebant iudei p̄ncipē demoniorū habitare. Tuz q̄a ineo fuerat idolatrie p̄ncipiū. Tū q⁹ nullū idolū inueniebat̄ efficaci⁹ illo. Tū q⁹ cultus ei⁹ erat generalis apud oēs gentes. Licet enim quelibz natio haberet alios sp̄ales deos. hūc tñ tanqz vniuersalem deum oēs venerabant̄. Itaqz i virtute p̄ncipis demoniorū.q̄ in hoc idolo habitabat dicebāt pharisei dñm facere miracula. In q̄ apparet quāta fuit cōtumelia z blasphemia iudeorū in christū.q⁹ eū tanqz magū z maleficum reputabāt. ¶ Sz q̄rit̄ vñ hoc iudei ō christo poterāt opinari. Et dicēdū est q⁹ iudei nō credebāt christū hoc fecisse in virtute demonis. Nullum enim signū apparebat.sed tñ agitati stimulis inuidie.nō ꝓsiderauerūt an dicer ēt verū vel falsū. dūmō possent aliq̄ mō viciare miraculū. Vñ ait Chry. Inuidia ñ q̄rit q̄d dicat.sz solū vt dicat. Inuidia ei nl'la ē malicia deteor. Adulē ei ī breui ꝓplet peccatū suū. Inuid⁹ āt nūq̄z q̄escit. Vñ isti vt dicit Remigius solo odio z inuidia

moti nihil inuenientes sordidi q̄ obijcerēt dño dicebāt q̄ in beelzebub eijceret dēmonia. Et nota q̄ in ista blasphemia peccauerūt pctō grauissimo scz in spūm sanctū. sm q̄ dr̄ Mar. iij. Qui blasphemauerit in spūm sanctū nō habebit remissionē in eternū. sed reus erit eterni delicti. Quoniam dicebāt spūm īmūdū habz. Qui ergo vt ait Chrysо. miracula z demonū eiectionē q̄ solum fūt ppria spūs cō demoni appropriat. nulla excusatio sibi de blasphemia relinquit. Deinde subijcit de alijs q̄ temptātes signū de celo q̄rebāt. Et alij temptātes Et isti nō tā mali. peccabāt tñ q̄ scriptū ē. Nō tēptabis dñm deū tuum. Signū de celo querebāt Quasi. d. Nescimus i qua vtute operis miracula sz si signū aliq̄d de celo feceris sicut moyses colūnam in aere Exo. xiij. Iosue qui fecit solē stare īmobilē Iosue. x. Helyas q̄ fecit ignē de celo descēdere. iiij. Reg. j. Ezechyas q̄ fecit solē retrocedere. iiij. Reg. xx. Si aliq̄d inquiūt hmōi simile feceris. tūc credem⁹ q̄ diuina vtute miracula facias. Sz q̄ ipi nō desiderabāt signū vt ex hoc crederēt sz magis vt delectarent in curiositate nouitatis operis mirabilis. ō nō dedit eis signū sz rndit eis vt sequit.

Secunda pars expositionis euangelij CLX

Ipse autem ut uidit cogitatiōes eor dixit eis. Omne regnū in se diuisū desolabitur. et dom⁹ supra domū cadet. Si aūt et sathanas in seipsum diuisus ē. quō stabit regnū ipsius. q̄ dicitis i beelzebub eijcere me demonia. Si aūt ego in beelzebub eijcio demōia. filij vestri i quo eijciūt. Jō ipsi iudices vestri erūt. Sor ro si in digito dei eijcio demonia. profecto peruenit in vos regnū dei. Cū fortis armatus custodit atriū suū. in pace sunt oia que possidet. Si aūt fortior eo superueniēs vicerit eū. vniuersa arma eius auferet in quib⁹ cōfidebat. et spolia eius distribuet. Qui nō est mecū cōtra me ē. et qui nō colligit mecū dispergit. Cū īmūd⁹ spūs exierit ab hoīe ambulat per loca inaquosa. querēs requiem. et nō inueniēs dicit. Reuertar i domū meā vnde exiui. Et cū venerit inuenit eā scopis mūdatā. Tūc vadit et assumit septē alios spūs secū nequiores se et ingressi habitāt ibi. Et fiunt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹.

Hec est scōa ps euāgelij in q̄ describit false iudeor calūnie a christo va ꝓfutatio. Sz ꝓfutatio q̄rentiū signū de celo nō ponit in pīti euāgelio. Sz p⁹ in textu luc. Ubi dic. Generatio hec neq̄z signū querit. Pōt tñ etiā eis satisfieri p illud q̄ dñs occulta cordiū manifestauit. q̄ō ē diuinitatis argumentū. Dicit enī Ipse aūt vt vidit cogitatiōes ipor Beda Nō ad dicta sz ad cogitata dñs rndit. vt vel sic cōpellerent credere potentie ei⁹ q̄ cordis occulta videbat. Hoc enī nō pōt demon nec aliq̄ creatura Ad hebre. iij. Oīa nuda z apta sūt oculis ei⁹ nec ē vlla creatura inuisibilis i ꝓspectu ei⁹. Cōfutat ergo illos q̄ dicebāt q̄ in beelzebub pncipe demoniorr expelleret demonia. Et primo ipbat hāc falsitatē duab⁹ rōnib⁹ Quarū prma deducit ad incōueniēs z ipossibile. Et itēdit talē rōnē. Dē regnū in se diuisū stare non pōt. Sed regnū sathane in se diuisū ē. ergo non. q̄ dicitis. q̄ vn⁹ demon aliū eijcit. ergo regnum sathane stare nō poterit. Sz h̄ ē incōueniēs z impossibile. ergo falsū ē illud ex q̄ h̄ seq̄t sz illō q̄ dicitis q̄ ego i beelzebub eijcio demonia. Hui⁹ rōnis primo ponit maiorē. d. Dē regnū i se diuisum desolabit. i. pibit z destruet. Et stati addit minorē dicēs Si aūt z sathanas si seipm diuisus ē sup. vt vos dicitis. q̄ō tñ falsū ē. vñ h̄ dic sub ꝓdicōe. Et tūc infert ꝓclusionē interrogatiue dicēs Quō stabit regnū ei⁹. quasi. d. nullo mō. Et subiungit pbationē minoris Quia dicitis in beelzebub eijcere me demonia Ad q̄ō ꝓñs ē regnū sathane in se diuisū. que erat minor Et nota q̄ maiorem supponit per se notam. q̄ causa predicandi est in subiecto Nam diuisio ē causa ruine. Unde hieronimus. Concordia parue res crescunt discordia maxime dilabuntur Unitas enim est causa saluationis. diuisio iteritus Osee. x. Diuisum est cor eorum nunc iteribunt Prouerb. xviij. Propter peccata terre multi principes eius. Exemplum bui⁹. j. Mach. j. Diuisit alexander regnum suum in quattuor dum adhuc viueret. qui postea regnauerunt z multiplicata sūt mala in terra Quia ergo maior ista sit vniuersaliter vera inducit dom⁹ in triplici communitate. Nam sm Philosophū primo politicorum tria sunt genera naturalium cōmunitatum scilicet domus. ciuitas et regnum. Et in harum qualibet inducit dñs. De regno et domo exprimit hic. De ciuitate addit in Mat. vbi dicitur. Dē regnū diuisū cōtra se desolabit z oīs ciuitas vel dom⁹ diuisa contra se nō stabit. Et accipit hic dom⁹ nō materialiter sed p cōuictu et societate simul cōuersantiū i domo q̄ ē cōitas iconomica. Similiter de ciuitate z regno in q̄bus consistit cōmunitas politica. Spualiter

notandū q̄ diabolus in q̄busdā habet regnum
In aljs est quasi in ciuitate In aljs q̄i in domo
Q̄n enī peccatū ē in volūtate tūc diabol⁹ est q̄si
in domo. i. in cōsciētia pctōris. De hac domo dr
Luc̄. xj. Reuertar in domū meā vñ exiui. Quā-
do vō peccatū est in actu. i. in manifestatiōe. tūc
dicit diabol⁹ q̄si eē in ciuitate De q̄ ciuitate dici
tur Luce. vij. Mulier erat in ciuitate peccatrix.
Q̄n aūt peccatū ē in ꝓsuetudine ⁊ excusat̄ ⁊ de-
fendit̄. tūc diabol⁹ regnat in pctōre De ℞ regno
dr Ro. v. Sicut regnauit peccatuz in mortē. ita
grā regnet p christū in vitā eternā Ro. vj. Non
regnet peccatum in vestro mortali corpe. No
ta etiā circa minorē ꝓmisse rōnis q̄ demones eē
diuisos inter se falsū ē ⁊ impossibile. Cum ꝓpter
eor obstinatiōez in malo. Et iō satbanas satba-
ne sp cōcordat in malo Job. xl. Corp⁹ illi⁹ q̄i scu-
ta fusilia ⁊ ꝓpactū squamis se se ꝓmentib⁹. vna
vni ꝓsuī gīt ⁊ vna alteri adherebit. Tū ꝓpter eor
ꝓspirationē ad nocēdū nobis. Nocere aūt nob
no possent si ab inuicē diuisi eēnt. q̄ ipi optime
cognoscūt. Q̄n vt ipor ꝓspiratio ꝓtra nos pos-
sit durare. inuicē pacez habent. nec se mutuo ex-
pellunt C Scīēdū tn̄ q̄ bn̄ diuidunt̄ dmo-
nes inter se z nō cōtra se. puta p legiones diuer-
sas. vt diuersos de diuersis vicijs tēptēt. sicut di
cit glo. sup illud Josue. xj. Josue oēs bellando ce
pit Diuersi sūt spūs q̄ diuersa pctōr genera mo
liunt. Est enī quidā spūs fornicationis. alj⁹ ire.
alius auaricie ⁊ ita de aljs. Et p singulos hoīes
diuersi sūt spūs diuisi sub vno ꝓncipe militātes
sed aduersus semetipos minime diuidunt̄ ut
quē vn⁹ obsidet alj⁹ liberet. C Circa cōclusiōez
etiā qua infert regnū satbane stare nō posse. du-
bitari pōt. quare ℞ reputet̄ incōuenīēs magnū
⁊ impossibile. cū nullū violentū sit ppetuū. Ipse
aūt violent̄ detinet regnū suū. Natura etiā ma-
li ē q̄ destruit̄ seipo. Et Ro. xvj. dr. Deus conteret
satbanā sub pedibus vestris. Ergo deijciet̄ a re
gno. Dicēdū ſm Chrysō. Qz regnū satbane ē in
malis hoīb⁹ ⁊ pctōrib⁹ p quātō ipsos sibi ſbdi-
tos tenet. Unō Job. xl. Ipe est rex sup oēs filios
supbie. Istud aūt regnū supbie satbane cessabit
in fine mūdi. q̄n cessabit oīs ꝓpiatio. vt habetur j
Cor. xv. Primus aūt ipm cessare incōuenīēs ē et
impossibile. Tū ꝓpt diuine iusticie ordinatiōez
⁊ hoc ad hoīm exercitatiōez. Tū ꝓpter demonū
ꝓspiratiōez ad hoīm deceptionē. Tū etiā ꝓpt ꝓ
phetiaz nō dū impletiōez. Sciebāt enī iudei q̄
mundus nō debebat statim finire q̄n nō implete
erāt ppbetie. ac p hoc impossibile ⁊ incōuenīens
reputabāt regnum satbane cito finiturū cū sci-
rēt ipm vsqz ad finē mūdi duraturz. Et p hec ptz
ad obiecta. B Deinde cū dic Si aūt ego i
beelzebub ponit̄ secūda rō ad idem q̄ ad falsuz
deducit ⁊ inopinabile. Et pōt formari rō ꝙz vnā
lecturā sic. Si ego i beelzebub ejcio dmonia. vt
vos dicitis. sequit̄ q̄ ⁊ filij vestri similiter in beel
zebub ejciēt demonia. ꝙz hoc est falsū ⁊ inopina
bile etiaz apud vos. ergo ⁊ istud q̄ ego in beelze-
bub ejcio demonia. Hui⁹ rōnis primo ꝓmittit
añcedēs. d. Si aūt ego i beelzebub ejcio demo
nia vt vos mihi imponitis. Deinde adiungit
ꝓsequēs sub interrogatiōe filij vestri in quo ejj
ciunt Certe nō alia virtute q̄z ego. Quos autē
appellat hic filios iudeoruz dupler est expositio.
C Uno mō ſm Hiero ⁊ cirillū Bedā ⁊ Chrys.
filij eor dicunt̄ discipuli christi. qui a iudeis ſm
carnē exorti sunt. q̄ frequēter demones ejciebāt
nec tn̄ iudei opus eor calūniabant. Federat ei
christ⁹ eis ptātē sup demonia vt ejcerent ea. vt
dr Mat. x. Quasi ergo argumentet̄ sic Vos ce
ditis q̄ apli mei ex vestra stirpe geniti diuīa vir
tute ejciāt demones. nunq̄z eni eis imposuistis
q̄ in beelzebub hoc facerēt. sed ipi habēt hāc ptā
tem a me q̄ nō sum minoris virtutis q̄z ipi imo
maioris. cum ipi a me acceperint. Multo ergo
min⁹ debetis imponere mihi q̄ in virtute beel-
zebub ejciā. Et nota ſm Chry. q̄ nō dixit discipli
mei sed filij vestri. volens p hoc ꝓmulcere eor fu
rorem. Deinde cū dicit Ideo ipi iudices vestri
erūt Subinfert eor redargutionez dupliciter
ſm duplicē sensū istor vboz. Uno mō p apl̄or
testificatiōez. Alio mō p futuri iudicij obtestati
onem. Dicit ergo Ideo qz videlicet mihi falsē
impoītis istā blasphemiā ipi iudices vri erūt
Et in hoc seculo. quia nō solum testes sūt huius
rei ꝓpter veritatis assertionem. sed et iudi-
ces ꝓpter veritatis perfectionem. quia videli
cet ego non operor in virtute beelzebub et q̄ ipi
nihil male artis didicerunt a me ſm Rabanuz.
Uel etiam in futuro seculo ipsi iudices vestri
erunt quoniam sedebunt sup sedes duodecim
iudicantes duodecim tribus israel C Matth. xix.
Tunc enim ipi apostoli iudicabunt istos speci
aliter de hac blasphemia. Quia sicut dicit Hy-
larius. Idcirco digne sunt in eos iudices consti
tuti quibus id dedisse christus aduersus dmo-
nes potestatis repitur quod ipse negatus ē ha-
buisse. Et bene in casu isto vbi mentio fit spēaliť
de ptāte eor sup demones. ipi ꝓstituunt̄ iudices
sup iudeos. Si ei apli habēt vtutē sup āgelicos
spūs. multo magis sup hoīes. Vñ. j. Cor. vj. Ne
scitis inqt apl̄us quoniā angelos iudicabim⁹.
q̄nto magis secularia C Alio mō ꝙz hiero.
⁊ Beda. filij iudeor dicunt̄ hic exortiste gētis il-

lius que expellebāt demones. Hāc salomō vt dicit Joseph⁹ p suā sapiaz adinuenit q̄dā carmia pauca vba continentia ⁊ quosdā caracteres q̄s faciebat sculpi in gēmis. Et si radix cuiusdā herbe supponebat ipi gēme, valebat ad expulsiones demonis. Uñ exorciste ex iudeis q̄ habebāt officiū curandi dēmoniacos. p dictā gēmā caracteribus sculptā radici dicte herbe suppositaz ponebant in aure arrepticij. ⁊ paucis illis vbis salomonis platis adiurabāt demonē. vt exiēs sbuerteret pelui aq̄ plenā i medio positā in signū sue eiectiōis. ⁊ sic fiebat. Et ß refert Joseph⁹ pprijs oculis se vidisse coram Tyto ⁊ vespasiano cuz capta eēt hierusalē. Jstis ergo exorcistis nō iponebāt iudei q̄ in vtute beelzebub demones eijcerēt sz in virtute dei. cū ad inuocatiōez diuini nois ß facerēt. ⁊ valde p falso ⁊ inopinabili habuissent. si q̄s dixisset eos ß facere in beelzebub Ergo ⁊ falsū ß ⁊ inopinabile debebāt credere de christo dī filio. q̄ oīa sua opa fecit p inuocatiōez ⁊ ad honorē dei patris. Et tūc istud q̄ subunfert ¶ Jō ipi iudices vestri erūt ¶ sm Hiero. et Bedā intelligendū ē sic. Judices nō ptāte sed cōpatiōe. dum illi expulsionē demonū assignāt deo. vos vo beelzebub pncipi demoniorz. Uñ illi q̄ boni vel saltez min⁹ mali habebūt iudicare vos magis malos sicut ¶ Minuite iudeos ¶ Mat. xij. Uel ipi exorciste erūt iudices iudeorz. p quanto ex ipis exorcistis sumit cā q̄re iudicādi ⁊ pdēnandi sunt iudei ¶ Deinde cū dic ¶ Porro si in digito dei ¶ ponit impbatiōez falsitatis instruit vitatē. Ar. n. nihil deest clemētie saluatoris sit etiā indignis instructio vitatis. Adducit aūt q̄ttuor vitates ex q̄z q̄libet apparet euz nō eijcere demonia in beelzebub. ¶ Prima vitas est q̄ ipe eijcit demōes in vtute spūsci. Uñ dic ¶ porro ¶ psz. Et ē cōiunctio aduersatiua i hoc loco. Nā supra ponebat ptē falsā qñ dicebat ¶ Si ego in beelzebub ꝛc. ¶ q̄ad plura inconuenientia ē deducta. ¶ Nō aūt agit de alia pte ꝓpleriōis vera vt dicit glo. ¶ Si in digito dei ¶ i. in spū dei vt habet in ¶ Mat. Et accipitur ß si p q̄. Uel posset eē meli⁹ hec cōclusio ex p̄missis. Quasi diceret. Ita oñdi vobis q̄ ego nō eijcio demonia in beelzebub. Ergo cū nō sit aliō mediū. relinq̄t q̄ ego eijcio demonia in spū dei. ¶ Si ergo ego in spū dei eijcio demonia. pfcō ¶ id ē absq̄z dubio ¶ puenit in vos regnū dei ¶ ⁊ cesset regnū diaboli. Qz vt dicit glo. interli. Incipit ptās diaboli destrui vt regnet deus i vobis. Et accipit ibi puenit pteritū p futuro. ¶ Nota q̄ spūsscūs dr digit⁹ dei ppter tria. Primo ꝑz ¶ Lu. ppt ptiōez donorz q̄ in eo dant vnicuiq̄z ppria siue hominū siue angelorū. In nullis enī mēbris nostris magis apparet ptitio q̄z in digitis. j. Corz xij. Diuidēs singulis put vult. Secūdo sm Cirillū ppter eius pcessionem qz sicut digit⁹ a manu vel brachio ⁊ a corpe deriuat. sic spūsscūs a patre ⁊ filio spirat. Tertio sm enundē Cirillum ppt virtutē operandi. Sicut enī man⁹ operat p digitos. sic filius p spūmsactū Uñ quātū ad vtrāq̄z adaptationem sic ait cirillus. Filius manus ⁊ brachiū patris dictus est. Operat enī cūcta pat p eum Sicut ergo nō est alien⁹ digit⁹ a manu sed ei ē naturaliter ⁊ p̄substātialiter insitus. sic spūsscūs cōsubstātialiter cōnex⁹ est filio ⁊ per eū filius oīa operat. j. Corz xij. Hec aūt oīa operat vn⁹ atq̄z idem spūs. Et spēaliē spūsscūs in operandis miraculis digit⁹ dei appellatus ē. Uñ magi pharaonis de miraculis moysi ⁊ aaron q̄ dei fiebāt virtute dixerūt. Digitus dei est hic Exo. viij. ¶ Gz querit q̄d hic appellet regnū dei. Nunq̄d eternā beatitudo. absit q̄ dō hoc regnū veniat infidelib⁹ pfidis ⁊ obstinatis. Propē q̄ō sciendum q̄ regnuz dei accipit hic quattuor modis. Uno mō sm Aug. p regno btitudinis. Et tūc ē sens⁹. Si in spū dei eijcio demonia pcul dubio sciatis aditū regni celestis credētib⁹ patefactū. Cū enī nō sit medium inter regnū dei ⁊ regnū diaboli necessario vno fugato aduenit reliquū. Secō ß regno dr ¶ Mat. vj. Adueniat regnū tuū Tertio mō sz Hiero. p regnū dei seipm dns signat. De quo in alio loco scptū ē. Regnū dei intra vos ē Lu. xvij Et medi⁹ stat intra vos quē vos nescitis Joh. j. Christ⁹ igit q̄ expellebat demones corpaliter q̄dē veniebat inter iudeos. sz spūaliē puenit in mentes aplorz. ⁊ ab ipo curatorz credētiū. Uñ pōt exponi ¶ pueit i vos ¶ i. aliq̄s vestrz scz credētiū Certo mō sm eundē Hiero. Regnū scripture scē de q̄ dr ¶ Mat. xxj. Auferet a vobis regnū dei ꝛc. Qz expulso demone. spūalis patefit intellect⁹ credētibus. Quarto mō sm Aug. ⁊ Hiero. Regnuz dei est ptās q̄ dānant impij ⁊ a fidelib⁹ secernūt De q̄ ¶ Mar. xiij. ¶ Penitētiā agite appropinq̄bit enī regnū celorz. Et tūc ē sens⁹ ¶ Si i digito dei ejcō demonia pfecto puenit i vos regnū dei ¶ i. aiaī aduersio diuīe sentētie. qz cū sim dei filius ⁊ demōes ejciatis in vtute spūsci. in me blasphematis et me tanq̄z magū ⁊ maleficū reputatis. Et tūc sm tytū exponit ¶ puenit in vos ¶ i. ꝑ vos. nō p vob Horrēdus est enī pfidis christi secūdo aduent⁹ Possz ⁊ q̄nto mō ß accipi dr regno ecclie dī. dr q̄ dr mat. xxij. Colliget de regno ei⁹ oīa scāndala Eo enim ipo q̄ dns expulit demonia regnare cepit in ecclesia. Igitur in quocunq̄z sensu accipiatur regnū dei. necessaria ꝓsequētia ē. Qz si i virtute dei ejciunt demonia aduenit eis regnuz dei. Et

cum neutra istarum nec cum ancedēte nec cuz
ꝓnte pōt stare eū in beelzebub eijcere demonia.
Et patet. Dicit aūt in vos ꝑz Chrysō. vt eos at
traheret. Quasi diceret. Si vobis aduenīt ꝓ
spera. cur vestra bona fastiditis. ¶ Hz Bein
de cū dicit Cū fortis armat⁹ adducit scōa ve
ritas q̄ est. q ipe christ⁹ est fortio⁹ diabolo. Hāc
deducit p exēplū vulgatū dicēs. Cū fortis arma
t⁹ Littera plana est quātū ad exēplū qđ ꝓponit
Ꝫz quātū ad allegoriā que intēdit pforte intelli
git diabolū. quē fortē vocat ꝑm Chrysō. nō quia
bmōi sit naturaliter sed antiquam ostendens
ei⁹ tyrānidē q ex nrā desidia nata ē. Arma ei⁹ ꝑz
Cirullum sūt astutie ⁊ doli ei⁹ nequicie spūalis.
Arma etiā ei⁹ sūt oēs species pctōꝝ. in qb⁹ con
fidēs inualuit ꝓtra hoies. Atriū aūt suū ꝑz Be
dā ē hic mūdus. in q̄ vsq; ad saluatoris aduētū
portebat impio. Quin cordibus infideliuz sine
vlla cōtradictiōe quiescebat. ⁊ iō in pace fuerūt
oīa sua. quia nemo sibi resistebat Ꝫz hec est pax
mala. ¶ Malū est enī facere pacē cū serpēte. q; ei⁹
cōuersatio piculosa est. ¶ Melior ē enī tuta guer
ra q̄z dubia pax. Talit ita q; dñabat diabol⁹ for
tio⁹ q̄ supuenit est christ⁹. j. Re. ij. Nō ē fortis sic
de⁹ noster. Hic supuenit. q; desup de celo īmū
dū venit Job. ij. Qui de celo venit sup oēs est.
Iste igit vicit illū Apoc. v. Ecce vicit leo ⁊ tribu
iuda. Imo ipm pncipē eoꝝ alligauit vt dicit in
Mat. Et domū ei⁹ diripuit. arma ei⁹ in quib⁹
cōfidebat abstulit. ⁊ sic inermē eum dimisit. Itē
spolia ei⁹ distribuit. Spolia eius sūt aie q̄s ra
puerat ꝑz Bedā. Ꝫz christ⁹ abstulit sibi ista spo
lia ⁊ distribuit ea in regno ecclesie tam militātis
q̄z triūphantis in diuersis dignitatib⁹ ⁊ pmijs
ꝑm Bedā. Q; q̄sdā quidē apl'os ⁊ euāgelistas.
quosdā martires. quosdā doctores. alios pphe
tas. alios pastores. alios vo ꝓtinētes. ⁊ sic diuer
sis mōis. post ascēdēs in altū captiuā duxit ca
ptiuitatē. dedit dona hoib⁹. Cuz ista etiā verita
te hic deducta stare nō pōt dictū iudeoꝝ. q ipse ī
beelzebub eijceret demonia. Cū enī christ⁹ forti
or sit diabolo. ꝓstat eū nō agere in vtute diaboli
sed ꝓpria. ¶ J Deinde cuz dicit Qui nō est
mecū adducit tertiā veritatē q̄ est q diabolus
cōtrariat christo. ⁊ hoc dupliciter scz volūtate et
actu. Quātū ad pmū dicit Qui nō est mecū. ꝙ
id est. qui nō habet mecum vnam intentionē vt
qđ ego volo ipe velit ꝓtra me est. Quantū ad se
cūdū subdit Et q̄ nō colligit mecū. dispergit. ꝙ
Venit enī christ⁹ dispersa colligere Joh. xj. ies⁹
moritur⁹ erat vt filios dei qui dispsi erāt cōgre
garet in vnū. Ꝫz diabol⁹ etiā collecta dispergit
Joh. x. Lup⁹ rapit et dispgit oues Hiero. Dia

bolus cupit animas hoim tenere captiuas. dñs li
berare. Ille ꝑdicat idola. iste vni⁹ dei noticiam
Ille trahit ad vicia. hic reuocat ad virtutes. Ille
ad discordiā incitat. hic ad dilectionē Quo ergo
inter se pñt habere concordiā quoꝝ opa sunt di
uersa. Cū ista etiā veritate stare nō pōt dictū in
deoꝝ quo dicebant christū in virtute beelzebub
eijcere demonia. Si enī diabol⁹ volūtate ⁊ actu
cōtrarius est christo. quo cooperaret sibi in expel
lendo demones. ¶ Ꝫz querit hic Chrys. Quo
hoc possit eē verū Qui nō est mecū ꝓtra me ē
Dic mihi inq̄t si oporuerit te cū aliquo pliari.
q̄ nō vult tibi auxiliari. hoc ipo est aduersum te
Itē videt ꝓtra lu. xi. vbi dñs ait. Qui nō ē aduer
sū vos p vobis est. Itē dicit Prouerb. xxj. Non
est sapia. nō est prudētia. nō est cōsiliū cōtra deū
Cui videt cōtrariū qđ hic dicit contra me est.
Itē secūdū hoc null⁹ act⁹ eēt indifferēs. cui⁹ cō
trariū dicit Aug⁹ in sermone dñi in monte. vbi
dicit. q aliqua media sunt que nec bona nec ma
la sunt. Et iō de eis iudicare temeritas ē cuz pos
sint bñ et male fieri. Ad ꝑmum dicēdū q in ma
teria ista vbi agit de deo indubitanter verū est qđ
hic dicit. q oīs creatura tenet se cōformare diui
ne volūtati. et iō ipm etiā nō velle est contraria
velle. Ad ꝑm rndet Chrys. q hic loquit de diabo
lo aduersario exīte. ibi aūt Lu. ix. de hoie q̄ ī pte
erat cum eis. De quo dictum erat. vidim⁹ quē
dam in nomine tuo eijcere demonia. Ad tertiū
dicendum q verum est q nulla machinatio dia
bolica vel humana potest venire ad effectum si
ne dei voluntate. Et sic intelligit istud Prouer
bi. xxj. bene tamē habet cōtrariā voluntatē deo
dyabolus. Ad quartum dicendum q bene sūt
aliqui actus morales indifferentes in sua specie
considerati sicut est ire ad forum. quod de se nec
est bonum nec malum. et sic intelligit Augusti.
Sed si actus iste cōsideretur quo ad individu
um. oportet necessario q sit vel bonus vel mal⁹
ꝑm intentionem voluntatis que actum illuz de
se indifferentē refert in finez aliquē. qui si est ra
tioni consonus aut conformis diuine voluntā
ti tunc est bonus. Si vero finis intentus repu
gnat rationi et contrariat diuine voluntati tūc
ē mal⁹ Verbi grā Ire ad foꝝ ppt dādā elemosy
nā bonū ē. ſz ire ad foꝝ ppt furari ⁊ bursas scinde
re malū ē Et ꝑz vult dicere btūs amb. sup lu. ptra
ctās illō vbi pallegatū. Qui nō ē aduersū vos p
vob⁹ ē. puto iqt q; si q̄s mētiū ꝓsidoret scrutatoꝝ.
dubitare nō debeat vni⁹ cuiusq; factū mentem
discerni. iurta istō. Quid qđ agāt hoies itēr iō iu
dicat oēs ¶ Deinde cū dicit Cū immūd⁹ spūs ad
ducit q̄rta vitas q̄ ē q diabol⁹ spōducit hoiez de

malo in pei⁹ ⁊ semel expuls⁹ peiorẽ societatẽ assumens reuerti conat̃. Et introducit̃ hec pticla vno mõ ad cõfirmatiõez vitatis p̃misse. Qz enĩ opa diaboli cõtrarient̃ opib⁹ christi. ꝓfirmat̃ B. q⁹ p̃m Bedã. christ⁹ semp polluta mũdare satagit. Satbanas vero mũdata grauioꝛib⁹ sordibus cõtaminare festinat. Allio mõ vt dñs ꝟ verba dixerit ad informãdũ demoniacuz liberatuz vt caueat sibi a recidiuo. Sic enim cõsueuit dominꝰ ãmonere quib⁹ miaz impẽdebat. vt patuit in palitico Joh̃.v. Et in adultera Joh̃.viij. Et in magdalena Lu.vij. Tertio mõ p̃m Cirillus põt sic introduci. vt pfecte disputatiõez teneret cum iudeis. oñdit eis vñ cõtigit eis tantus erroꝛ vt hoc sentirẽt de christo. ⁊ in hãc blasphemiã labereñ. vt dicerent eum eijcere demonia in virtute beelzebub. Et erit causa ista. q⁹ maioꝛe multitudine possidebant̃ nũc q̃z vnq̃z antea. ⁊ ipi demones incitabant eos vt talia ex inuidia loquerentur. Et quocũ q̃z istoꝝ modoꝝ introducat̃ hec veritas. planũ est cũ ea stare nõ posse q̃ christus in vtute beelzebub eijceret demonia. Si enim demones ad hoc se mutuo associãt ⁊ coadiuuant vt redeãt in hoiez. manifestum ẽ q̃ nõ se mutuo eijciũt. Proponit ergo dñs q̃dã exemplum q̃ tãgit iudeos insinuãs triplicẽ statuz eoꝝ p̃m triplicẽ opationẽ diaboli circa eos. Naz p̃mo diabol⁹ habitauit in eis p̃m Cirillũ. q̃ñ erant in egypto viuẽtes p̃m ritũ egyptioꝝ. q̃ expuls⁹ fuit ab eis q̃ñ mactauerũt agnũ in figura christi ⁊ linuit sint ei⁹ sanguine. Et q̃n legẽ acceperũt. Et iste fuit secũd⁹ stat⁹ iudaici ꝑpli. Expuls⁹ aũt diabol⁹ ab eis q̃siuit requiẽ in gentib⁹ ⁊ paganis. quoꝝ coꝛda designant̃ [ꝑ loca arida] q̃a pinguedine spũssancti carẽtia [⁊ in aquosa] q⁹ nullo ex̃at umbꝛe grẽ irrigata. Talia enĩ coꝛda pambulauit diabolus ritum idolatrie ⁊ maculas criminũ immittẽdo. Et ĩ his q̃siuit requez cũ nõ posset q̃escere in iudeis. Putabat enĩ diabolus vt dicit Remi. se ꝑpetuã posse habere q̃etẽ ĩ gẽtilu ꝑplo. Sed appente dei filio in carne. q⁹ gẽtilitas credidit. iõ in eis q̃escere non potuit. Vñ dixit [Reuertar ĩ domũ meã vñ exiui] .i. ĩ iudeos. ¶ Et cuz venerit inuenit eã scopis mũdatã ⁊ ornataz. In Mat.oꝛ. Inuenit eã vacãtẽ. Vacabat enĩ iudaicus ꝑplus. q⁹ tpe christi cessauit oĩs rit⁹ legis eoꝝ. circũcisio ⁊ sacrificia ⁊ ceta cerimonialia. Vacabat etiã p̃m Hiero. tẽplũ iudoꝝ. q⁹ christũ hospitẽ nõ habebat dicẽtẽ. Surgite abeam⁹ hinc Jo. xiij. Inuenit etiã diabol⁹ illã plebẽ scopis mundatã. i. supfluis obseruatiõib⁹ phariseoꝝ ⁊ cerimonijs legis q̃ iã nihil valẽt p⁹ aduentũ christi. Sic enĩ scopa nõ tollit tenaces sordes sz supficiales. ita obseruãtie cerimoniales sola exteriora mũdabãt. sz int⁹ remãserũt sordidi Mat.xxiij. Ve vobis scribe et pharisei ⁊ hypocrite q̃ mũdatis q̃ deforis est calicis ⁊ papidis. intus autez estis pleni rapina ⁊ immũdicia. Inuenit etiam eã ornatã scz extrinsec⁹ p hypocrisiz ⁊ sil'ationez Vñ Mat.xxiij. Ve vob scribe ⁊ pharisei. hypocrite qui sil'es estis sepulcris dealbatis. q̃ parẽt hoib⁹ a foris speciosa. int⁹ vero sũt plena ossib⁹ mortuoꝝ ⁊ oĩ spurcicia. Sic ⁊ vos a foris q̃dez petis hoib⁹ iusti. interi⁹ ãt plenj estis hypocrisi ⁊ iniquitate [Tũc vadit et assũit septẽ alios spiritꝰ secũ neq̃ores se [ꝑ q̃ intelligit p̃m glo. vniuersitatẽ oĩm demonũ [Et ingressi habitãt ibi.] Et sic cumulant̃ in eis oĩa vicia. Et ille ẽ terti⁹ stat⁹ iudeoꝝ p⁹ aduentũ christi Et hec nouissima eoꝝ rũ peiora sũt ꝓib⁹. Nã antiquit⁹ seuiebãt cõtra ꝓphas. postea dñm ꝑpetraꝝ occidebant. et nũc in synagogis et conuẽticulis suis blasphemãt christũ. ⁊ sic mõ deteriores sũt q̃z ꝓus añ legem susceptã. Qz maioꝛ infidelitas est venientẽ nõ suscipe. q̃z ventuꝝ nõ credere. Et q̃ omia ista ad lrãm intelligant̃ de iudeis patz ex Mat. vbi statim sequit̃ [Sic erit generatiõi huic pessime Et nõ dubiũ q̃n iudei fuerint peiores tpe christi q̃z ꝓus vnq̃z fuerũt. Et ideo p̃m Chrysо. peiora sustinuerũt sub tyto ⁊ vespasiano q̃z vnq̃z sustinuerũt in egypto et babilonia ⁊ sub antiocho. ⁊ nibilomin⁹ ab oĩ virtute desolati. demonũ actibus implicant̃ magis q̃z ante. ¶ Aliter exponit illud exẽplũ p̃m glo. ⁊ Bedã de quolibz baptizato q̃ p⁹ acceptã grãz nõ solũ bona opa negligit. sz etiam oꝛiginalibus peccata actualia adiicit. Diabolus ab homine exit quãdo in baptismo pompis illius homo abrenunciat et pcedentium peccatoꝝ illecebris. quez deserẽs [ambulat per loca inaquosa] quia coꝛda sancto rum ab omni malicia fluxarum cogitationum et humoꝛe libidinis immunia callidus tempta toꝛ explorat. si quis ibi sue nequicie gressus sefigere possit. Vnde subditur [querens requiez et non inuenit] quia qui p̃aquis cogitationib⁹ et actibus pascitur in mentibus fidelium omnia sua temptamenta cessare perpendit. Tunc dic̃. [Reuertar in domum meam vnde exiui. id est ad illius conscientiam vnde in baptismo eiect⁹ fuerã et pstinam possessionẽ meo impio subijciam [Et cũ venerit inuenit eã scopis mundatã] q⁹ cũ hmõi reꝛobũ delictis de gẽtib⁹ reperiꝛt inuenit ꝓsciam pcõꝛis a vicijs i baptismo mũdatã. sz nullo mõ ope cumulatam. Tũc assumit plenitudinẽ oĩm vicioꝝ. q̃ tles spũs neq̃oꝛes diabolo dicunt̃. q⁹ cuz diabol⁹ malus sit illi tamen

qui suis meritis impellẽtibus vicijs mãcipant. nõ solũ mali sunt. sed affectatis vtutib⁹ p hypocrisim ostẽtare nituntur. ⁊ Et sunt nouissima hoĩs illi⁹ peiora prioribus ⁊ ¶ Melius enĩ erat viã vitatis ignorare q̃z post agnitionẽ retrorsum ire. ¶ Notest etiã exponi. p gruẽtia hui⁹ tẽpis q̃dragesimalis de quolibet petiore existẽte in peccatis mortalib⁹ quẽ eo ipso spũs immundus credit possidere. ¶ Ab hoc hoĩe exit tũc imũdus spũs. qñ p pniam ⁊ cõfessionẽ homo a peccatis mũdat. q̃ eiectus ambulat p loca inaquosa et arida. i. corda iustorũ. que ꝑm Greg. xxxiij. moral. p discipline fortitudinez ab omni carnal⁹ cupiscẽtie humore siccãtur. ¶ Loca vo humentia sunt terrenoꝝ hominũ mẽtes. quas humor carnalis cõcupiscentie fluidas facit. ¶ In q̃b⁹ diabolus imq̃tatis sue vestigia tãto altius impmit quãto in eisdẽ mẽtibus pes trãsitus illi⁹ quasi ĩ fluxa terra descẽdit. cuz nõ inuenit requiẽ in eis tanq̃z p grãm dei solidatus dicit: Reuertar ire vt pus. Et cũ inuenit ꝓscientiã illius a quo erierat vacantẽ in bonis opibus scopatã quasi supficiali cõfessione ⁊ ornatã simulatis vtutib⁹ p hypocrisim q̃liq̃ enĩ ⁊ si videant mũdati p cõfessionẽ negligẽtes tũ sunt ad seruandã pniam. Et forte culpa quã in se extinctã credũt eos opprimit Ecclesiastici. v. ¶ De. ppciatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Et tũc vadit ⁊ assumit alios septẽ spiritus neq̃ores se. id est. vniuersitatẽ ⁊ plenitudinẽ omnium viciorũ secũ trahit. ¶ Et nota q̃ sũt tres septenarij spirituũ. ¶ Primus est bon⁹ q̃ cõtinet septẽ dona spũssancti. de q̃bus Esa. xj. Requiescet sup eũ spũs sapiẽtie ⁊ intellect⁹ ire. ¶ Secundus est mal⁹ cõtinẽs septẽ spũs neq̃cie scz septẽ capitalia vicia que septẽ donis obuiãt. ¶ Opponitur enĩ sapiẽtie superbia. intellectui auaricia. consilio inuidia. fortitudini gula. sciẽtie ira. pietati luxuria. timori accidia. Quaꝝ adaptationes declarauj in tractatu meo de expositiõe dñice oriõis. ¶ De his ꝺr ¶ Mar. xvj. q̃ de maria magdalena fuerunt eiecta septẽ demonia. ¶ Tertius septenarius cõtinet septẽ simulationes quas dñs hic vocat spũs neq̃ores se. Cũ enĩ quis ceciderit a iustitia. nõ solũz habet septẽ vicia q̃ septẽ donis obuiãt. sed p hypocrisim simulat se habere ipsas vtutes ⁊ ipsa septenaria simulatio q̃ se fingit septẽ vtutes habere est septẽ spũs neq̃ores se. quia occulta vicia sunt peiora seipsis. hypocrita enim in se mal⁹ et extra mal⁹ est. q̃ fallit alios dolosa imagine sanctitatis. Vñ dicit Aug⁹. Simulata eq̃tas nõ est eq̃tas sed geminata iniq̃tas. ¶ Si ergo neq̃ores spũs secure habitãt. q̃ quanto malicia minus apparet. tãto min⁹ arguit. ⁊ tãto quiescit securius diabol⁹ in talibo ĩe. ⁊ quoniaz quanto diabol⁹ securi⁹ ⁊ fortiꝰ habitat in hoĩe. tãto peius est homini. q̃ magis est seru⁹. Et iõ subdit: ⁊ Et sunt nouissima hoĩs illius peiora prioribus ⁊. Et hoc ꝓpter duo. ¶ Primo ꝓpter recidiuationẽ Job. vij. Ecce sanus factus es iã amplius noli peccare ne deteriꝰ tibi ꝓueniat. Chrysostom⁹. ¶ Difficilior est pena posterior viciorũ et vulnus iteratũ tardius sanat. ¶ Secundo ꝓpter iniq̃tatis duplicationẽ que fit ꝓpter simulationẽ vt dictuz ẽ. Vñ dicit Isidor⁹ de sũmo bono. ¶ Duplicit damnant hypocrite. vel p occulta iniquitate. vel p operta simulatione. Et illo enĩ damnant q̃ iniq̃ sunt. et isto q̃ ostendũt q̃d nõ sunt.

¶ Tertia pars expositiõis euãgelij.

CLXI

Factũ est aũt cũ hec diceret. extollens vocẽ quedã mulier de turba dixit illi Beatus vẽter qui te portauit. et vbera que suxisti. At ille dixit Quinimo beati qui audiũt verbum dei et custodiunt illud ¶ Hec est tertia ps ꝓncipalis ĩ qua describitur ipsius autoris vitatis digna cõmendatio Et habz duas ptiçulas ¶ Primo ponit christi a muliere cõmendatio. ⁊ Factũ est aũt cũ hec diceret. extollẽs vocẽ ⁊ Ubi apparet magna cõfidẽtia ⁊ audacia isti⁹ mulieris in duobus. ¶ Primo in eo ꝙm Beda q̃ scribis ⁊ phariseis dñm tẽptãtibus simul ⁊ blasphemãtib⁹ ipsa magna fiducia dei filiũ cõfitet. ¶ Secũdo in eo q̃ nõ silenter ⁊ in aure loquebat. sed extollẽs vocẽ in altum clamare nõ timuit. ¶ Accensa enĩ fuit hec mulier suauitate verboꝝ christi. vnde se ab ei⁹ laude cõtinere nõ potuit. ⁊ Quedã mulier ⁊ Dicit hec mulier fuisse marcella ancilla vel pedisseq̃ marthe. In hoc ⁊ in alijs apparet q̃ mulieres semp sunt viris deuotiores. Vñ Aug⁹. ad beatã virginez. Intercede p deuoto femineo sexu ¶ Nã viris christum blasphemãtib⁹ mulier hec eũ publice laudat vt hic. Viris eũ publice psequẽtibus mulieres ei de suis facultatib⁹ ministrabãt. Luce. viij Viris eũ ad crucifigẽdũ ducẽtib⁹. mulieres eũ lamẽtabiliter flebãt. Luc. xxiij. Viris eũ negantibus ⁊ derelinquẽtib⁹. sola mat immobiliter stabat Joh. xix. ⁊ De turba ⁊ Nõ erat de nobilibus sz de turbis ⁊ popularib⁹. Volent enĩ plebei deuotiores esse nobilib⁹. psal. ¶ Pauper ⁊ inops laudabũt nomẽ tuũ. ⁊ Dixit illi: Beat⁹ venter q̃ te portauit ⁊ Ubi ꝙm Bedã ⁊ pñtiũ caliũniã ⁊ futuroꝝ ꝓfundit hereticoꝝ pfidiã ¶ Nã sic tũc iudei blasphemãtes negabãt eũ eẽ filiũ dei. ita postea

quidã hereticí negabãt eũ esse verꝝ hoiem ⁊ dicebãt eũ corpꝰ ethereũ attulisse. nec mariã cẽ veracem matrẽ dei. Ex hac mulier ꝓfutat vtrosqꝫ. qꝝ verꝝ dei filiũ aduersus blasphemãtes iudeos cõfitet ⁊ verꝝ hoĩs filiũ attestat matri cõsubstãtialẽ. Nisi enĩ esset vna caro cũ matre. frustra vẽter ille vĩginis ⁊ vbera beatificarent. vt dicẽ glo. Quia enĩ christꝰ a vĩgine habuit carnis subam. qꝝ vbũ caro factũ est ex ipsa vĩgine. Jõ beatificat vẽter vĩginis. q̃ sine libidine eũ cõcepit. sine grauedine portauit. ⁊ sine dolore peperit. atqꝫ deũ ⁊ hoiem nobis pfudit. Vñ Bern. in quodã ꝑmone. O vẽter capacior celis. diffusior terris. latior elemẽtis. q̃ illũ ꝓtinere valuit quẽ totꝰ mũdus cõprehẽdere nõ potuit. ⁊ q̃ trib⁹ digitis molẽ terre appẽdit. Quia etiã christꝰ a vĩgine habuit lactis alimoniã. puo enĩ lacte pastꝰ est p quẽ nec cales esurit. ꝛõ beatificant vbera btẽ vĩginis. Nec eĩ ista vbera nisi celitus plena erãt lacte. Sola enĩ vĩgo lactabat vbere de celo pleno. ¶ Et nota ꝑm physicos ex eodẽ fonte ⁊ lac nutriẽdis pueris ⁊ semẽ procreãdis pueris emanat. Nã vt dicẽ Auicẽna tertio canoñ. capl̃o de generatione embrionis. Scias q̃ sanguis mẽstruus in pgnãte diuidit in tres ptes. s. in ptẽ que ꝓuertit in nutrimẽtũ. ⁊ in ptẽ q̃ eleuat ad mãmillas. ⁊ ptẽ que est superfluitas stãs vsqꝫ quo veniat hora ⁊ expellat. Hec Auicẽna Cum ergo de lacte vĩginis solũ nutrit⁹ fuit christꝰ. cõstat q̃ de carne eiꝰ. i. de sanguine q̃ in potẽtia est totũ fuit factꝰ. Vñ vt dicat glosa. De semine vĩginis potuit cõcipi q̃ de lacte eiꝰ potuit enutriri Et q̃ ꝺ lacte vĩginis solũ fuerit nutritꝰ. figuratũ fuit in moyse. de q̃ dicat magister i hist. ꝛis. q̃ cũ egyptie plures admouissẽt ei vbera ad lactãdum faciem auertebat. ⁊ ideo q̃sita sibi fuit mulier hebrea scz matꝝ ꝓpria. Jdeo autẽ hec mulier iunxit ista duo. s. ventrẽ ⁊ vbera. vt oñdat vĩgo Maria fuisse mater christi vã ⁊ pfecta. q̃ nõ solũ genuit sed etiã educauit. Et sicut vẽ educauit ita vẽ genuit. ¶ B Deinde ponit rñsio christi supplẽtis vba mulieris. ⁊ Ait ille dixit Quinimo ⁊ ꝑm Chrysꝰ. nõ fuit hoc rñsum repudiãtis matrẽ. scz oñdẽtis q̃ nihil ei ptius pfuisset nisi valde bona ⁊ fidelis fuisset. Vel li q̃nimo nõ est ꝓiunctio aduersitiua hic scz suppletiua. id est. potiꝰ. q̃si diceret Quid dicis mulier beatificãdo tantũ vẽtrẽ quime portauit corpaliter. quãuis verꝝ dicas. diminute tñ dicis. q̃ nõ solũ est beatificãda mater mea ex eo q̃ me in vtero portauit corpaliter. scz potius beatificãda est ipsa ⁊ alij ex eo q̃ audiũt vbũ dei ⁊ custodiũt illud. ac p hoc me portãt in corde spiritualiter. Vñ Beda. licet dei genitrix inde q̃dẽ sit beata. q̃ vbi incarnãdi ministra facta fuit ꝑ sed inde multo beatior q̃ eiusdẽ spãdi custos manebat eterna. Et Bmeliꝰ exꝑmit Augꝰ. in li. de bono vĩginitatis circa ꝓncipiũ. Beatior inq̃t maria cõcipiẽdo fidẽ christi q̃ cõcipiendo carnẽ christi. Nã materna ꝓpinq̃tas nil mariæ profuisset nisi felicius ipsum corde q̃ carne gestasset. Hec Augustinus.

¶ Sermo de eadem dominica

CLXII

Beati qui audiunt verbũ dei et custodiunt illud

¶ Beatissimus doctor Augustinꝰ volẽs instruere fideles qualiter in isto tpe quadragesimali debeãt se tenere i sermone. de tpe quadragesimali sic inq̃t. Quãuis frẽs charissimi oĩ tpe verbũ dei cũ grandi desiderio nos oporteat fideliter spaudire. Jn his tñ diebus spẽ aliter vbũ dei audire ⁊ lectioni diuine insistere ac de salute aĩe nostre debemꝰ attẽtius cogitare. Quia licet p totũ ãm spaciũ christianorũ ꝑplis multis viciorũ fluctib⁹ calliditate diaboli fatigẽt. Aduenĩẽte tñ paschali solẽnitate maiori petu ꝓtra fideles quoslibet se ꝓparare cõsueuit Hec Augustinꝰ. Et q̃nter cetera arma ꝓtra diabolum ⁊ vicia ꝓpriũ est verbũ dei dicẽte apostolo Ephe. vj. Et gladiũ spũs assumite q̃ ꝺ est vbũ dei. Vbi glosa. Hic gladiꝰ bis est acutꝰ. quia eũ quẽ ferit a mũdo diuidit. Jõ saluator noster in fine hodierni euãgelij vel bũ dei potissime ꝓmẽdat in eo q̃ ipsum etiã vltra maternã sui gestationẽ in vtero attollit. ꝺ. ⁊ Quinimo. Beati q̃ audiũt verbũ dei ⁊ custodiũt illud ⁊ In q̃bus q̃dam vbis p cõgruentia tpis tria denotant. Primus est verbi dei auditio studiosa. Secundũ est eius dem auditi custoditio operosa. Tertiũ ẽ eiusdem auditi ⁊ custoditi beatificatio fructuosa. Et hec tria in vbis ꝑmissis licet ordine ꝓpostero explicant. Primũ in eo q̃ dicit. ⁊ q̃ audiũt verbũ dei ⁊. Secundũ in eo q̃ addit. ⁊ et custodiunt illud ⁊. Tertiũ in eo q̃ ꝑmittit. ⁊ Beati ⁊ vt sit ordo vborum. ⁊ Qui audiũt vbũ dei ⁊ custodiũt illud beati ⁊ Et hic ordo est ꝓgruꝰ in executiõe. Sed saluator ꝓponit illud q̃d est ꝑmus in intentione vt magis nos alliciat quasi ꝑmũ pollicẽs aĩ laborem. Primo enĩ intẽdimꝰ beatitudinẽ vt finem scz vltimo eã ꝓsequmur. Vñ nos ordinẽ executionis psequemur. Nã ꝑmo verbũ dei audit. deinde opẽ custodit. ⁊ sic cõsequẽter eiꝰ effectũ vel ꝑmiũ q̃s sortit. Primũ ergo q̃d isto tpe sũmope nobis ꝓgruit est vbi dei audito studiosa. q̃ nota cũ dicit. ⁊ Qui audiũt vbũ dei ⁊ Vbi tria ꝓsiderãda occurrũt Primo q̃ sunt idonei ad audi

tionē verbi dei.circa ℔ q̄ dr. Qui Secūdo q̄liter verbū dei sit audiēdū circa ℔ q̄ dr. Audiūt Tertio cuiusmodi v̄bū cuiqz ꝓueniat audire circa hoc q̄ subiūgit. verbū dei ℔ Quātū ad p̄mū sciendū q̄ volēs audire v̄bū dei debz ad hoc esse dispositꝰ q̄ ad duo.videlicz q̄ ad affectū. z quo ad intellectū.vt affectū nō habeat depranatū.z intellectū nō habeat excecatū.quoꝝ plerūqz secundū ꝓuenit ex p̄mo. Nā ex malicia i affectu ꝓuenit cecitas in intellectu. Juxta illud qđ in libro sapiē de pctōrib⁹ dr. Quoniā excecauit eos malicia eoꝝ. Sap.ij. Sz sciendū q̄ hoies sunt in triplici differētia.Quidā nāqz sunt i malicia indurati.Alij sunt in fragilitate būana peccatis implicati .Sūt z alij boni spūalibus ꝓfecti bus intēti. Primi nequaq̄z ad auditionē verbi dei sunt idonei.imo talib⁹ nō est p̄dicandū ex prohibitione diuina Math℔.vij. Nolite sanctū dare canib⁹ neqz margaritas mittere ante porcos Ubi dic̄ Chrysō.Canes hic signāt hoies in impietate corruētes spemqz oīno ꝓuersionis in melius nō habētes Porcos v̄o in luto luxurie commorātes quos dñs in hmōi doctrina p̄nūciat indignos.Sūt q̄pe peiores dū veritatē auditā vel impugnāt vel vilipēdunt. Unū Aug⁹. super eodē v̄bo dicit. Per canes impugnatores vitatis intelligunt.per porcos ꝓtēptores z vtrumqz aīal immūdū est.Gialis aūt homo nō p̄cipit ea que sūt spūs dei.j.Cor.ij. Ubi dicit glosa. vt ptū vginis z resurrectionez. Nihil enī estimat posse fieri nisi qđ nouit quō fiat. Unū nec p̄t scire spūalia q̄ impr̄obat statim audita. Et ex ℔ deteriꝰ fit z amplius excecat z p̄cludit sibi viā intellectus Qđ p̄cedit ex aduersitate affectꝰ Juxta illud p̄s. Noluit intelligere vt bñ ageret. Et ponit exēplū Chrysō.sup illud Math℔.xxij. De resurrectione aūt mortuoꝝ nō legistis ꝛc. Quēadmodū inq̄t si aliq̄s agricole nō habēti volūtatez pugnandi exp̄oat bellicā disciplinā aut ecōtra viro bellatori nolēti colere terras agricolturā exponat.si tota die audiat v̄ba expositiōis nihil ītelligere aut cōprehēdere potest.Quia nec hz desiderium discipline illi⁹. Ubicūqz enī fuerit desiderū hoīs. illic dirigit̄ z sensus illius. Unū inq̄t Chrysō. Cecitas spūalis est malicia cordis. Sic aut̄ cec⁹ nō potest aspicere in splēdorē lumis. sic nō p̄t ītelligere hō malign⁹ mysteria pietatis. Juxta illd Sap.j. In maliuolā aīam nō introibit sapiētia nec habitabit in corpore subdito vitiis. Sz ubi enī passionum insecutor nō est idone⁹ audito:sciētie ciuilis.vt dr.j.ethicoꝝ. Quoniā vt dic ibidē Eustraci⁹ vinculo malaz cogitationuz ligatus z a passionib⁹ detētus z ad terrā aspicies ad bonū respicere nō p̄t.neqz in cognoscendo neqz in agendo. Multo min⁹ hō in malicia obduratus est idone⁹ auditor v̄bi dei Et ℔ signatū est in pharaone.cui⁹ cor legit̄ fuisse induratum. Et ideo q̄n moyses z aaron ei loq̄bant̄ v̄bū dei ad hrām.sp deterior factꝰ fuit z ꝑtīm dei plus affluxit. De hac materia habet̄ in vitis patrū pte secūda.c.xxiij. Et hoc de p̄mo genere hoīm. C Secūdi aūt possunt z debēt libēter audire v̄bum dei. Nā v̄bū dei est medicina ꝓtra morbū peccati. Sap.xvj. Neqz herba neqz malagma sanauit eos sz p̄mo tuus dñe.q̄ sanat oīa. Et id̄o vtile est pctōrib⁹ audire verbū dei. Quia vt dic cōmentator Eustraci⁹ sup p̄mū ethicoꝝ. Neqz enī p̄rauis oīno inutilis est sc̄z auditio scie moralis. Si enī nō ꝓfectum eis ex ipsa ꝓfect⁹ obueniat.cognoscētes tñ in quāto malo deprehensi sūt. z q̄z longe sunt a meliori nisi oīno sint sine intellectu.habebūt quendā appetitū ad directionez z ita paulatim addētes forte pfecte ad meli⁹ trāsponent̄. Videt enī incōuenies corpa ex medicina curatiua iuuari.aīas aūt rōes habētes ex p̄pria medicina nō iuuari.Et id̄ dicit Chrysō.sup illud Math℔.vj. Lucerna corpis tui oculꝰ tuus Te inq̄t ad vsum redire impossibile est nisi p̄us didiceris quō cecat⁹ es.Quō ergo es cecat⁹ de mala ꝓcupiscētia tua qua pupilla mētis tue q̄si malign⁹ quidā humor influxit densaqz nebula operuit. Sz z diminui atqz dispgi hāc nebulaz facile est.si radiū doctrine christi voluerim⁹ admittere.Et q̄d inquit p̄dest audire vocē huius. q̄n ꝓcupiscēte vinculis teneor astrict⁹. Sz z ipsā cōcupiscentiā dissoluere maxīe potest assiduus audit⁹ Et subdit. Nō p̄uus etiā est ex ipso audito ꝓfect⁹. Nam q̄ audit z semetipsum sepe reprehendit z alti⁹ ingemiscat.eo q̄nqz p̄ueniet vt studeat etiā adimplere qđ didicit. Qui v̄ero.nec q̄ peccauit agnoscit.quō a pctis recedet. quomō semetipsum culpabit.quō emēdare conabitur. Cū v̄o ex auditu verbi dī q̄ peccauit agnouerit tūc p̄mo corrigere se velle poterit. Unū dauid audito v̄bo dñi p nathan ppbetā.mox penitēs ait ℔peccaui.ij.Reg.xij. Et p̄m q̄ dicit Aug⁹.super Exo.omel.xj. Exq̄ loq̄ cepit moyses z aaron ad pharaonez magis affligit̄ pl̄s dei. Sic moraliter exquo in aīam tuā p̄mo dei,plat⁹ est. necessario certamē intra te aduersū vicia suscitat. Quia⁹ v̄o q̄z veniret sermo q̄ argueret vicia.intra te i pace durabāt Sz v̄bi sermo dei facere incepit z arguere vnūscuiusqz discrimē.tūc ptur̄batō magna cōsurgit z plerūqz pharao cuz egyptijs.i. diabolus cū vniuersis vicijs ꝓterit z dimergit̄ in pfundū. Ex q̄b⁹ apparet q̄z vtile sit pctōrib⁹ audire v̄bū dei. Nā vt etiā pb̄s dic in p̄dicamētis. prau⁹

ad meliores exercitationes deducet & ad doctrias vel modicū aliqd̄ pficiet vt melior fiat. Si autē sp vel modicū cremētū accepit palaz. q; aut pfecte mutabit aut satis multū cremētū sumet. Exemplū in beato Aug̃. q̄ q; frequēter p̄dicationes sancti Ambrosij audiuit. tādē fugatis errorib⁹ tot⁹ ad deū conuersus fuit. Et hec de secūdo genere hoīm. ¶ Tertij etiā sc̄z boni debent audire v̄bū dei. vt p hoc p̄seuerent in bono & ad meliora dirigant. Sic enī medicina corpalis p̄sideratur. Uno mō vt est curatiua egritudinis. Alio mō vt est p̄seruatiua sanitatis. Sic v̄buz qd̄ est medicina aīe vt dictū est. vno mō curat egritudines pcōz q̄ntū ad illos de sc̄do genere hominū vt dictū est. sz etiā habet p̄seruare bonos i bono & eos ad meliora dirigere. Isti aūt boni sunt in triplici statu. Quia quidā sunt incipiētes. q̄daz pficiētes. & quidā pfecti. Et oīb⁹ istis ō quolibz cōuenit audire v̄bū dei. Incipiētib⁹ enī ℞ cōuenit vt erudiant. Et illis v̄bū dei est lac. Sicut dicit ap̄l⁹ Hebre. v. de q̄busdā quib⁹ lacte op⁹ est nō solido cibo. Talibus etiā dr. j. Pet. ij. Quasi mō geniti infantes rōnabiles & sine dolo lac cōcupiscite. i. simplicē doctrinā. Cui⁹ p̄trariū faciunt q̄dā simplicē doctrinaz spernētes & subtilia audire querētes. Quib⁹ plerūqz accidit sicut infanti. cui si ministret cib⁹ solid⁹ & grossus strangulat eo poti⁹ q̄z nutrit. Un̄ dicit glosa sup illō Hebre. v. Quib⁹ lacte op⁹ est. Sic inqt puulus qui nō discernit cibos perit sumēdo noxios. Sic mdoct⁹ perit cū solida ei doctrina p̄ponit quā capere nō valet. ¶ Proficiētib⁹ aūt cōuenit audire v̄bū dei vt dirigant in via p̄fect⁹ spūalis Un̄ dicebat Dauid in p̄s. in p̄sona iusti proficientis. Ut una dirigant vie mee ad custodiēdas ⁊c. Un̄ Chrysō. sup illud matth. v. Uidēs ihesus turbas ascēdit in mōtē. Sup montē inqt sanctitatis ascēdit q̄ vult audire pietatis doctrinā. quoniā in via mor̄ p hāc dirigi nō p̄ot. nisi q̄ in ea inuētus. Et sic v̄bi dei auditio vtilis est istis ad directionē in via mor̄. Qui enī boni sūt bi audiēdo v̄bū dei accipiūt regulā artificialē & mensurā recte pficiēdi & bñ opandi Un̄ dicebat p̄s. Tūc nō confundar cū p̄spexero ⁊c. Sz sūt nōnulli q̄ nō curātes audire v̄bū dei p semetipsos pficere posse credūt. & tales decipiunt. q; nō solū nō pficiūt. sz ruētes deficiūt. Un̄ ille sanctissim⁹ pphet̄a nō in seipso sz in v̄bi dei directiōe fiduciā p̄gressus spūalis ponēs aut in p̄s. Lucerna pedib⁹ meis v̄bū tuū. Ubi Cass. Et cies inqt pphēta seculi huius noctē diuersis offensionib⁹ irretitā. vt alibi laqueos. alibi scopulos. alibi ⁊tineat p fundissimas vastitates. pedib⁹ suis v̄bū dei lucere testatur. ne p absentiā veri lumis incidat in ruinam

¶ Perfectis etiā q̄uenit audire v̄bū dei vt ampli⁹ pficiant. Perfector enī vt ait ap̄l⁹ vbi supra est solid⁹ cib⁹ q̄. p cōsuetudine exercitatos habēt sensus ad discretionē boni & mali. Et istorum p̄p̄rium est sp sedere ad pedes dñi cuz maria magdalena & audire v̄bū illi⁹ Luc. x. Nec isto cibo spūali vnq̄z satiari poterūt q̄z diu sunt in hac vita. Est enī verbū dei istis māna celeste vt dicit Greg̃. sup Exo. omel. vij. Post lōga inqt exercitia. post p̄fectū plurimū. tūc demū solidiores cibi capaces fieri possim⁹. Nūc ergo festinemus celeste māna suscipe. Istud enīz māna put vult q̄lqz talē sapor̄ reddit in ore ei⁹. Tu ergo si v̄bū dei q̄ō i ecclia p̄dicat̄ tota fide & tota deuotione suscipias fiet tibi ipsum v̄bū q̄cūqz desideras. Uerbi gratia. Si tribularis p̄solat̄ te dicēs: Cor cōtritū & humiliatū de⁹ nō despicies. Si letaris p̄spe futura. cumulat tibi gaudia dicēs Letamini in dño & exultate iusti. Si iracūd⁹ es mitigat te dicēs. Desine ab ira & derelinq furor̄. Si dolorib⁹ es sanat te dicēs: Bñs sanet oēs languores tuos. Si in paupt̄ate cōsumeris p̄solat̄ te dicēs. Bñs alleuat de terra inopē & de stercore erigit pauperē. Sic ergo māna v̄bi dei redderet ore tuo sapor̄ quēcunqz volueris. Hec Origenes. Sic excitat⁹ in v̄bo dei fuit ille p̄fectissim⁹ prophetar̄ dauid cū dicebat in p̄s. Renuit & solari aīa mea. memor fui dei & delectat⁹ sum & exercitat⁹ sum & defecit spūs me⁹. Ubi Cass. Ecce inqt quēadmodū refect⁹ est q̄ mūdanis reb⁹ animā suā p̄solatā fuisse denegauit. Nā cuz memores dei sum⁹ tot⁹ munere suauitatis satiamur. Et exercitat⁹ sum inqt in cōtēplatiōe diuina sc̄z. Et necesse erat vt intellect⁹ ei⁹ deficeret q̄ ad tā sublimia rapiebat. ¶ Et attēde q̄ iste eximius pphet̄ar̄ oīa ista q̄si p nihilo reputās p⁹ pauca subiūxit dicēs. Et dixi. Nūc cepi. Quasi diceret. Oīa que vl̄ audiēdo v̄bū dei vl̄ cōtemplādo didici. duco p nihilo. Et dixi in corde meo. Nūc p̄mo cepi q̄si sapere & intelligere Quo⁹ sunt nōnulli q̄ si ex lōgo vsu audiēdi p̄mones aliquaz forte scintillā spūalis intelligētie vel v̄baliter percepe rūt. videt eis fastigiū p̄fect⁹ attigisse. Un̄ v̄buz dei qd̄ coīter p̄dicat̄ in ecclia vl̄ audire despiciūt vel si audiūt vilipendūt. Et q; se d̄ alto spū reputāt. nō nisi de altissimis audire dignāt. Sz tib⁹ accidet sicut q̄busdā de filijs israel q̄b⁹ māna cōuertebat i v̄mes. q̄ videlicz ipsū ex auaricia vsq; in diē alterā seruauerūt. Sic accidet illis q̄ v̄buz dei audiēdo colligūt & vltra q̄z eis sufficiat p̄scrutari volūt p̄sumētes pl⁹ sapere q̄z oportet sapere. Roma. xij. Nō cōtēti mēsura gomor̄ q̄ debebat

sufficere cuiqz.vt habet Exo.xvj. Sodoma gomor nã qz intelligit mẽsura capacitatis intelligẽtie cuiq; qz homis. Talib⁹ pculdubio mãna ꝓuenit in vmes.vt dicit Orig.vbi supra. Sicut enĩ vbũ dei incarnatũ alijs fuit in resurrectionẽ.alijs in ruinam vt habet Luc.ij. Sic vbũ dei ꝓdicatũ ꝙbusdam est mãna et dulcedo mellis sicut ve pfectis. ꝙbusdã vo vmis efficit sicut illis q̃ sibi pfectiõez mentiunt de alto spũ gloriatel. Nõ sic ille pfectissimus dauid q̃ dixit. Nũc cepi. In cui⁹ etiam figura eundẽ iam senẽ abisac sunamitis ꝓquam amor sapiẽ intelligit calefacit.iij.Reg.j. Quia vt dicit Hugo dida scol'. Amor sapiẽtie imarcescẽte corpe dilectorẽ suũ nõ deserit. Vñ etiã sapiẽs ille vir grecie domostecles cũ expletis centum et septẽ annis se mori cerneret dixisse fert se dolere. q̃ egrederet de vita quando sapere cepisset. Hec Hugo.

Subsermo Primus CLXIII.

Audiunt sequit videre qualiter sit vbũ dei audiẽdum. Circa q̃d sciendũ .q. Hugo dida scol'.li.uj.ponit sex q̃ requirunt ad modũ et formam discẽdi q̃ nos reducim⁹ ad tria q̃ntũ faciũt ad ppositũ nostr. Primũ ẽ humilitas. Secundũ studiositas vl' diligẽtia. Tertium est qes Primũ igit q̃d attẽdit circa modũ et formã discẽdi vel audiẽdi verbũ dei est hũilitas.q̃ ꝑcipue attendit in trib⁹ ꝑm Hugonem Primũ est vt nullã sciam nullã scripturã vilez teneat. Secũdũ est vt a nemie discere erubescat Tertiũ vt cũ sciam adept⁹ fuerit. ceteros nõ cõtemnat. Hec adaptãdo ad auditiõez verbi dei.

Primũ q̃d requirit est vt nullũ ꝑmonẽ q̃ de sacra scriptura et alijs scripturis de deo et instructione vite et mor ꝓfert vilẽ teneas.q. dato q̃ idẽ ꝑpus audiueris.dato q. tu melius scias ꝑdicante. vtile tñ est audire. Quia vt dicit Chrysо. frequẽter eadẽ audire etiã sciẽtibus ꝑdest.q̃d enĩ nouimus si sepi⁹ audiam⁹ amplius ꝙpũgimur. Hec Chrysо.sup epl'am ad Heb. Vox etiã ꝑdicantis aliq̃d grẽ occulte in se habet dicẽte beato Hiero nymo inplogo biblie. Habet nescio q̃d latentis energie viue vocis act⁹. Et vt dicit Valerius li. viij. Pol⁹ ꝓfert docentẽ audire q̃z in libris studere.q. vehemẽtior fit impssio in mẽtib⁹ audiẽtiuz ex visu doctoris et auditu .q̃z ex studio et libro. Vñ vix esse poterit q̃n ex sermone audito emendatior fias.si attẽte audieris. Et si forte eadẽ prius scuisti nõ tñ aduertisti nec cordi apposuisti.

Et ad ß multũ facere credendũ ẽ grãm diuinã q̃ in ꝓncipio ßmonis ex ꝙsuetudine ipe/ trat. Et vix esse potest q̃n illa cõis oratio tantorum fideliũ effectũ aliquẽ opet in aliquo auditor. sicẽ oratio sancti stephani effectũ opabat in paulo. et si nõ in omnib⁹ lapidãtib⁹ eũ. Vñ dicit beat⁹ Aug⁹.xxij. ꝓfes.de beato anthonio.q. ipse audiens in quadã lectiõe vl' forte ꝓdicatiõe illud verbum euãgelicũ .Vade et vende oĩa que habes et da paupib⁹ et veni seqre me. Matth.xix. ipse reputãs ad se verbũ istud dirigi ꝓfectum ad deum ꝙuersus fuit. Licet enĩ pluries istud euãgelium audierit.nõ tñ cordi assũpserat sicut tũc. Item beat⁹ Aug⁹.ex illo vbo Roma.xiij. Induimini iesum christũ ꝛc.ꝙuersus et illuminat⁹ fuit et sepe sepi⁹ añ istud vbũ legerat. sz nõ eũ mouebat sicẽ nunc. Silr legit de beato fratre nicolao de tollentino.q. ipse dũ adhuc secularis esset audiuit vnũ frem ꝓdicantẽ.et inter cetera exhortatiõis verba dicentẽ illud verbũ q̃d habet in canonica ioãis .j. Joh.ij. Nolite diligere mundũ neq; ea que in mũdo sunt.q. mũdus trãsit et ꝙcupiscentia eius Verbũ istud cordi suo ita fuit impssum q̃ statim cõcepit religionẽ ingredi. Et finito ꝑmone mox frem accessit ꝓponẽs sibi estus cordis sui. Et ad idẽ plura alia sunt exẽpla. Nemo ergo vilipendat ꝑmones simplices et cões. q. in simplicitate verboz est edificatio aiaz. Vñ euãgeliũ et tota sacra scriptura in simplicitate vboz fundata est Propter q̃d etiã nõnulli scripturã sacrã vilipẽdentes appellauerũt eã fabulas ꝓpter simpliciz loquẽdi modũ. Et vt dicit Hugo vbi supra. Tales nõ intelligũt q. deo inuriaz faciũt cui⁹ vba pulcro quidẽ vocabulo simplicia.sed sensu praua insipida ꝓdicãt. Nõ enĩ elegit christ⁹ ꝓbos et rhetores sz simplices piscatores ĩ doctores fidei q̃ simplicitate vboz totũ mundũ illustrauerũt. Ut vbi ab hac scã simplicitate recidit ad hereziz q̃s facilius plabit. Propt q̃d docet apl's ad Hebreos.xiij.doctrinis varijs et pegrinis nolite abduci. Secũdo humilitas audiẽtis vbũ dei attendit in ß vt nullũ ꝑdicãtẽ audire erubescat aut despiciat. Q̃d intelligẽdũ est de his q̃ ex auctoritate ꝑdicare bñt siue ordinaria siue cõmissa Ordinaria in q̃z sicut prelati et curati q̃ ad subditos suos. Cõmissa vo vt religiosi ad ß p sedem aplicã pulegiati.et alij ad ß a plat⁹ missi. Quo enĩ ꝑdicabũt nisi mittant̃ Roma.x. Nec⁹ de predicãtib⁹ angularib⁹ et puate. Qualiẽ añt auditor in audiẽdo quoslibet se habere debeat docet Hugo ibidẽ.d. Prudẽs lector vl' auditor oẽs libenter audit.oĩa legit.nõ scripturã .nõ psonã. nõ doctrinã cuiusq; spmt. Indifferẽter ab omnib⁹ q̃d sibi deesse videt q̃rit.nec q̃ntũ sciat sz quantũ ignoret cõsiderat. Et subdit. Ab omnib⁹ libenter

dísce qđ tu nescis.q; hūílitas cōmūe facere pōt
qđ natura cuiq; ppriū fecit.sapiētior oībus eris
si ab omnib⁹ díscere volueris. Qui ab omnib⁹
accipiūt omnib⁹ díctores sūt. Et sunt nōnulli
qui ita afficiunt ad aliquē ordinē vel psonas.q
alios audire despiciūt.nō attendētes q; inter dū
meliora pocula bibūt de vase testeo q; ď cypho
aureo. Ūñ ptra tales idē Hugo. Multos inqt
noui.q cū primis adhuc elemētis indigeāt.non
nisi summis interesse dignant. Et ex hoc solūmo
do se magnos fieri putāt si magnor; et sapientū
vel scripta legerint vel audierint vba. Et subdit.
Rex post aurea pocula ď vase bibit testeo. Nō
ergo in audiēdo verbū dei habēda est psonarū
vel ordinū acceptio sz doctrina;. Ūñ bta Tecla
libētius audiuit pdicationes pauli q; barnabe.
Utrūq; tñ audiuit.nec ppter paulū barnabam
despexit. ℣ Tertio hūílitas audiētis vbū
dei attendit in hoc.q cū aliqđ sape cepit ceteros
nō cōtemnat. Hoc aūt tumoris vicū vt dicit bu/
go hinc quibusdā accidit.q suā sciam nimis di
ligent inspiciūt.et cū sibi aliqđ esse visi fuerint.ali
os quos nō nouerunt nec esse nec potuisse fieri
putāt. Et q̄cunq; talē elationē in se inuenerit.si/
gnum est eū verā sciam nullaten⁹ attigisse. Deꝰ
enī intellectū dat puulis.vt dicit in ps. Ūñ ait fi
lius dei ad prem. Abscōdisti hec a sapiētib⁹ et pru/
dentibus et reuelasti ea puulis ꝛc. Luc.x. Hinc
Johes Cass. in collatiōe patr;. Impossibile ē in/
qt eū qui pposito laudis acq̄rende studio lectio
nis vel auditioni vbi dei instituit donū ve sciētie
pmereri. Humilis enī magister nō nisi humilē
vult habere discipulū ℣ Secundū qđ req̄
ritur ad modū et formā discēdi est studiositas et
diligētia q̄ similiter attendit in trib⁹. ℣ Primo
in vehemēti aī applicatiōe ad ea videlicet q̄ legūt
vel pdicant. Ūñ Hugo vbi supra. Studium in
quit est vehemēs animi applicatio scrutās pene
trare occultū. Nō enī ociosis vel mēte vagis et
distractis se offert intelligētia pure vitatis. sz tā/
tum laboriosis. Ūñ Orig. sup Exo. Punge in/
quit oculū et dabit lachrymā.stringe mētez et da
bit intellectū Nihil enī taz incredibile qđ nō fiet
addiscēdo.pbabile. Cui⁹ exemplu; est in regina
saba.iij. Reg.iiij. Que de vltimis terre finib⁹ ve
nit audire sapiam salomōis.quaz vtiq; nullate
nus audiuisset si domi in torpore et ocio reman/
sisset ℣ Secūdo in alicui⁹ sñie certe recolle
ctione. Debem⁹ enī vt dicit Hugo ibidē. In oī
doctrina breue aliqđ et certū colligere qđ i arca
memorie recōdat. Et boc etiā sepe replicare et de
vētre memorie ad palatū reuocare necesse ē. Ex
emplū de aialib⁹ ruminātib⁹. Ūñ Greg. omel.
x. sup illud Ezech.iij. Uēter tu⁹ comedet. Mul/
ti inqt legūt et ab ipsa lectōe ieiuni sūt. Multi p
dicationis vocē audiunt sz post vocē vacui rece
dunt. Quor; et si vēter comedit.viscera nō replen
tur.q; et si mēte intellectū sacri vbi pcipiūt. obli/
uiscendo et nō seruādo q̄ audierūt hec i cordis vi
scerib⁹ nō reponūt. Et cōgruū modu; pficiēdi
docet Seneca epla.lxxxvij. Apes inqt debemus
imitari.que vagant et flores ad mel faciendum
idoneos carpūt.deinde q̄cqđ attulere disponūt
ac p fauos digerūt. Ita debem⁹ quecunq; ex di/
uersa lectiōe congessim⁹ separe. Melli⁹ enī; di/
stincta seruant Deinde ad debitā facultatē ingeni
j in vnū sapore varia illa licamēta cōfundere
℣ Tertio in mētis ad deū prorez erectiōe
Quia vt ait Hugo vbi supra. Ingenū hoīs ad
capescēda diuina infirmū est et inefficax sine di/
uino auxilio Oportet ergo audientē vbū dī mē
tem ad orōnem erigere. Unde sapiēs Sap.vij.
Optaui inqt et datꝰ est mihi sensus.inuocaui et
venit in me spūs sapie. Ūñ Aug. sup canonicā
Johis ptractās illud vbū.j. Joh.ij. Nō habetis
necessitatē vt aliq̄s doceat vos quoniaz vnctio
ipsi⁹ docet vos de oib⁹. Nolite inqt Aug. puta
re quēq; hominē addiscere ab homie.āmonere
possum⁹ p strepitū vocis nostre.si nō sit int⁹ q̄
doceat inanis fit strepit⁹ noster .cathedrā i celo
habet q̄ corda docet. ℣ Tertiū qđ requiri
tur ad modū et formā discēdi est qđ si ill' attēdi
tur in trib⁹ ℣ Primo in rep̄tu alīū de occupati
one. Ūñ Seneca i epla.xvij Studijs et diuinijs
piter vacare nō potes.nec aiam illā dignat iha/
bitare sapia.quā videt infectā desideri;s.et curis
tpalib⁹ inuoluta. Et subdit. Si vis vacare stu/
dio aut paup̄ies aut paupi fitis. Et Hugo vbi
supra Parcitatē tenere.i. superflua nō sectari ma
xime ad disciplinā spectat Pinguis enī vēter vt
ď; tenuē nō gignit sensū. Et subdit. Dis mūdus
philosophātib⁹ exiliū est Exēplū de pbis qui vt
possent vacare sapie.diuitias p̄tempserūt. De boc
in vitis patr; pte.iij.c.j. ℣ Secūdo in passi/
onū mentē in q̄etantiū sedatiōe Nā passiones in
nob⁹ sic̄ sunt ira.amor puersus.p̄cupiscentia car
nalis.et cetere passiones.ptur;bāt oculū intelligen
tie ne possit cernere ver;. Quare veri auditores
vbi dei debēt habere passiones sedatas. Exēplū fi
gurale Gen.j.in rachel. p quā aia cōtemplatrix
intelligit.q̄ idola patris sui subter stramēta aia/
liū deposuit et desup sedit. Per idola intelligūt
passiones naturales.q̄s ex paterna ppagine cō
traxim⁹.q̄ iō dicunt idola.q; carnales hoīes eas
deo pponūt.sz aia p̄templatrix et auditrix verbi di
talia idola sibi substernut et desup sedit eis oīmo/

de dñando ℟ Tertio in mētis a curis tpa lib⁹ vacatiõe. Uñ tali aīe dr Ecc xxxviij. Sapiẽ tiã scribe in tpe vacuitatis. i. oci ſm glo. Scribe inq̃z eã in tabulis cordis. Et tale scribere idẽ ẽ qd discere ſm glosaz. Et ℟ requrit vacationẽ a curis z actiõib⁹ secularib⁹. Uñ subdit ibidẽ. Et q̃ minora ꝑ actu sapiam ꝓcipiet. Ille dr minora ri actu q̃ subtrahit se ab actiõib⁹ exteriorib⁹ vt possit vacare sapiẽ. Hãc triplicẽ quietẽ elegit sapiẽs dicẽs Sap. iij. Intrãs in domũ meã ꝙquiescã cuz ea scz sapia. Uñ etiã cuilibz auditori vbi dei ꝑsuliẽ. Ecc. i. xxxij. Audi tacẽs z preuerẽtia accedet tibi bona grã. Bon⁹ enī auditor debet tacere oĩbus reb⁹ creatis. z tũc preuerẽtia verbi dei ꝓ q̃ se abstrahit ab oĩb⁹ distractuis accedet sibi bona gr̃a intelligẽtie videlicz pure vitatis. Tali q̃en devota fuit illa studiosa auditrix de q̃ dr Luc. x. Q̃z sedebat ad pedes dñi z audiebat verbum illius ℟ sedebat unquã quia ab omnibus exteriorib⁹ vacabat.

Subsermo Secundus.

CLXIIII.

Verbũ dei Ubi tertio restat videndũ cuiusmodi vbum cuiqz sit audiẽdũ. q̃ [verbũ dei]. Nõ ait ꝓbi vrbetoris seu alteri⁹ bũane sapiẽ doctoris. Qualia nõ fuerũt verba apli pauli vt ipse scribit. j. Cor. ij. Sermo inq̃t me⁹ z ꝓdicatio mea. nõ in ꝑsuasibilib⁹ bũane sapie vbis. sz in oñsione spũs. Qd est ꝙ illos q̃ plus philosophice studẽt ꝓdicare ꝓ aura bũane glie q̃z theologice ad edificationem aĩaz. Et tales nõ ꝓdicãt vba dei sz vba phi. In q̃ sibi reprehendunt q̃ talia libent audiunt. Ue q̃b⁹ apls. ij. Thi. iij. A vitate q̃dẽ auditũ auertẽt z ad fabulas ꝙuertẽt. Exẽplũ in beato hiero. q̃ in visiõe flagellat⁹ fuit ꝓ eo q̃ libros pfanoz legit. vt ipse scribit in epla ad Eustochiũ. Circa aũt vbũ dei tria ꝓsiderãda occurrũt. Primo q̃liter vbũ dei accipiat. Secdo q̃ le vbũ dei salubr⁹ ꝓdicet. Tertio q̃liter vbuz dei ad nos ꝓferat ¶ Quãtũ ad ꝑmũ sciẽdũ. q̃ vbũ dei accipit tripli. z ℞ q̃ntũ ad deũ dicentẽ. Uno mõ vbũ dei dr q̃cq̃d de⁹ ipse ore suo dixisse legit. sic sunt vba leḡ que ore dei dicta z digito dei scripta legunt. Itẽ vba euãgelij q̃ ipse christ⁹ de⁹ dixit. Alio mõ vbũ dei dr q̃cq̃d in sacra scriptura ꝙtinet. Quicq̃d enī de⁹ ꝓpꝓhas z apl̃os accetetros scriptores librorũ sacri canonis dixit. ꝑ semet ipsũ dixisse censet. Uñ. j. Pet. v. dr. Q̃z spũ sctõ i spirati locuti sũt scti dei hoies. Et i cãtico zacharie dr. Sic locut⁹ est ꝓ os sanctorũ. Lu. j. Nõ enī refert an ꝑ semetipsũ an ꝑ alios de⁹ locutus sit Tertio mõ dr vbũ dei q̃cq̃d de deo ad edificatio nẽ fidelium ꝓdicat. dũ tñ sacre scripture ĩmitat et ex ipsa cõprobet. Quo mõ vba ꝓdicatõis z doctrine catholicor doctor dicũt vba dei. Et oĩb⁹ bis modis vbũ dei acceptũ est a fidelib⁹ audiendũ. Nõ figuratũ ẽ Jeremie. viij. z. ij. Esdre. vlt. vbi dr q̃ cũ Esdras legeret legẽ coram vniuersa multitudine. a ſiterũt sibi scribe z leuite q̃ docebãt ꝓplm interptates illis legẽ. Sic z nũc nõ solũ audienda sũt vba legis. sz z doctor interptatiuũ q̃ etiã vba dei dicunt. ꝓ q̃nto fundãt sup vba sacre scripture ¶ Quãtũ ad secũdũ sciẽdũ q̃ vbũ dei ꝓ dicari ꝓt z audiri sub triplici differẽtia ¶ Quedã enī sunt plana z simplicia sic hist⁹ialia z exẽpla sctorũ. ¶ Quedã vo sũt subtilia z alta. sic de trinitate diuna ꝝ psona ꝝ z de mysterio icarnationis vbi. z cetera tlia q̃ exuperãt oĩm sensũ Et he due differẽtie vt dicit beat⁹ Greg. i plogo moral. in vno eodẽq̃z ſmõe sacre scripte inueniunt q̃ dũ narrat textũ ꝓdit mysteriũ. z sic mysterijs sapiẽtes exercet. sic superficie simplices refouz ¶ Habet enī in publico vñ puulos nutriat z seruat in secreto vñ mẽtes sublimũ in ãmiratiõe suspendat q̃si q̃dã fluui⁹. vt ita dixeriz. plan⁹ z altus. in q̃ z agn⁹ ambulet z elephas natet. ¶ Mirabil⁹ fluuius est iste q̃ est plan⁹ q̃ibi agn⁹. i. simplex z illiterat⁹ ꝓt siccis pedib⁹ trãsire. z elephas. i. magnus z subtilis ꝓt natare. imo posſz se submergere. Uñ nõ ẽ cautũ q̃buslibz se velle in tali fluuio nimiũ pfũdare. Q̃r vt dicit bugo vbi supra. ¶ Mosse te volo o lector vl̃ auditor sacre scripte ℞ studium. s. allegoriaz z mysteriorz ñ tardos z rebetes sensus. sz maxia expetere ingenia. q̃ sic inuestigãdo subtilitatẽ teneãt. vt ĩ discẽdo prudẽtiam nõ amittãt. solid⁹ cib⁹ est iste. z nisi masticet ñ ꝓt trãsglutiri. Tali ergo moderamĩe vti te oportet vt dũ inq̃rẽdo subtil⁹ fueris. i ꝑsumẽdo temerarius ñ ruenias recolẽs qd̃ ps ait. Arcũ suũ tetẽdit z paut illũ. z i eo paut vasa mortis ¶ Quedã aũt sũt mediocria. sic moralia ad edificatiõz vite spũal⁹ ptinẽtia. q̃ plerũq̃z etiã i eodẽ ſmone cũ duab⁹ ꝓcedẽtib⁹ repiũt. Et has tres differẽtias sensuũ sacre scripte describit bugo ꝑm silitudinẽ cui⁹dã edificij. Edificatur⁹ inq̃t ꝓmũ fũdamẽtũ hist⁹ie ponẽ. deinde ꝓ sig̃ficatiõz typicã iarcẽ fidei fabricã mẽtis erige. ℣ ad extremũ vo ꝓ moralitatis grãm. q̃si pulcerrimo superducto colore domũ pinge. Habes ĩ hist⁹ia q̃ fctã dei mireris. In allegoria q̃ eius sacramẽta credas. In moralitate q̃ pfectioz ei⁹ imiteris ¶ C Sz q̃s horz sensuũ ẽ salubrior. Certe ꝑm⁹ ꝙuenit icipiẽtibus z simplicib⁹. Secũd⁹ pfectis z subtilibus Tert⁹ vo mediocrib⁹ z pficiẽtib⁹ Et q̃ temerariũ est quẽq̃z reputare se de pfectis. Ideo tertius

sensus est omnib⁹ salubrior vt docet Hugo ibi dem referēs q̄dā exēplū de quodā ꝓbabilis vi te viro. q̄ tāto sanctar̄ scripturar̄ amore flagra bat. vt eis ꝓfectū impēderet studiū. Cū q3 indies crescēte scīa. cresceret ⁊ desiderīū ei⁹. cepit tandē sapīa elat⁹ imprudēter spretis simplicioribus scri pturis ꝓfunda queq3 ⁊ obscura rimari atq3 enig matib⁹ ꝓphetar̄ enodandis ⁊ mysticis sacra mētor̄ intellectib⁹ vehemēter insistere. ꝛ3 mens humana tantū nō sustinēs pōdus. cepit mor ⁊ rei magnitudine ⁊ intētionis iugitate deficere. tāta q3 hui⁹ importune occupatiōis cura ꝓfun di. vt nō solū iā ab vtilib⁹ sed etiā necessarijs actu bus cessaret. Verso siquidē in cōtrariū euētu. q̄ legere scripturas ad edificationē vite sue cepat. q̄a discretiōis moderamīe vti noluit. eas dē nūc occasionē errōris habebat. Ex miseratiōe diui na tandē preuelationē cōmonit⁹ ne ne ampli⁹ bar̄ scripturar̄ studijs incūberet. ꝛ3 sctōr̄ patrū vitas ⁊ martyrū triūphos. alias q3 tali simplici sti lo dictatas frequētare ꝓsueſceret. Sicq3 in breui ad statū ꝑstinū reduct⁹ tantā interne q̄etis gra tiā accipe meruit vt diuina ei ꝓsolatio crebrior ad esset ¶ Quantū ad tertiū sciendū q̄ vbuz dei triplici via venit ad nos. Primo via locuti onis p ora doctor̄ scz vel ꝓdicator̄. Secūdo via lectiōis p studiū scz sacror̄ libror̄. Et ō istis duo bus simul dr Apoc. j. Beat⁹ q̄ audit ⁊ q̄ legit vba ꝓphetie hui⁹. Tertio via occulte inspiratiōis de q̄ Job. iiij. Ꝓrorsū ad me dictū est vbum ab sconditū. Et quacūq3 via veniat ad nos vbū dī verū est vbū assumptū. Bti q̄ audiūt vbū dei.

Subsermo Tertius
CLXV.

Ut custodiunt illud.

Ubi tangit secūdum principale qd̄ est vbi dei auditi custoditio opōsa. Circa q̄d est aduertēduz q̄ custoditio vbi dei at tendit⁹ in trib⁹. In audiēdo. in memoria. ⁊ī vita. vl̄ in audiēdo meditādo ⁊ opando. Primo ergo custoditio vbi dei attēdit⁹ in audiendo. Ille enī verbū dei custodit q̄ se totum in audiēdo re colligit ⁊ cōpōit. cauēs ne q̄d sibi depeat. Ecōtra ille nō custodit q̄ int̄ audiēdū mēte ad alia diua gat̄. ⁊ sic vbū dei vacuū de corde suo decidere vl̄ nō intrare ꝑmittit. Et talis nō min⁹ re⁹ est q̄z si corp⁹ christi in terram cadere ꝑmitteret. vt dicit Aug⁹. in q̄dam ꝓmone. ⁊ ponit⁹ in decretis. j. q. j. Interrogo Ubi dr sic. Interrogo vos frēs vl̄ so rores. dicite mihi q̄d pl⁹ eē videt vob corp⁹ chri sti an vbū dei Si vultis vēr̄ndere ℞ dicere debe tis. q̄ nō sit min⁹ vbū dei q̄z corp⁹ christi. Et ideo quāta sollicitudine obseruam⁹ q̄n nob corpus christi ministrat̄ vt nihil ex ipso ō manib⁹ ad ter ram cadat. tāta sollicitudine obseruem⁹ ne vbū dei q̄d nobis erogat̄. dū aliud cogitam⁹ aut lo q̄mur de corde puro depeat. q̄ nō min⁹ re⁹ erit qui vbū dei negligenter audierit q̄z ille q̄ sua ne gligēcia corp⁹ christi in terrā cadere permittit. Hec Aug⁹. ¶ Ex aduertēdū circa ℞ q̄ di cit. nō minus esse verbū dei q̄z corp⁹ christi. q̄ il la compatio nō referat̄ ad ipsa collata. cū in creā turis nihil sit melius corpe christi. ꝛ3 referat̄ ad nos Vel q̄d idē est. compatio hec nō attendit penes dignitatē. sed penes efficaciā. quia corp⁹ christi maius est dignitate verbo ꝓdicationis. ꝛ3 ꝑm ef ficaciam quo ad nos verbū ꝓdicatiōis non mi nus est imo maius. ꝑ quātō verbū dei in ꝓdicati one plures cōuertit ⁊ plus facit cōpungi homi nem. ita vt omia peccata p eā tollant. Sed p cor pus christi venialia tantū tollunt. vt hec cū glo sa eodē capīo Interrogo. Sepe enī audita ꝓdi catione homo ꝙuertit̄ ⁊ cōpungit̄. et sic fidez su scipit vel penitentiā si iā habeat fidē. et sic dimit tuntur ei peccata etiā mortalia. Sicut ergo ꝓdi catio euāgelica nō ē nobis minor sed maior ad salutē cōsequendaz q̄z corpus christi. ita nec est leuioris culpe imo maioris si verbū dei negligē ter audimus et ipsum a corde nostro labi ꝑmit timus q̄z si corp⁹ christi nobis in terraz ꝓnegli gentiaz cadere dimittam⁹. Similē sententiā po nit Origenes sup Exo. omel. xuj. Quidā etiam hoc q̄d dictū est intelligunt de verbo natiuitatis ¶ Secūdo custoditio verbi dei attendit i memoria. vt videlicz vbū auditū quis fideliter i arca memorie recōdat. Unde Grego. in omel. Verba dei que aure ꝓcipitis mēte retinete Cib⁹ enī mētis est verbū dei. ⁊ quasi accept⁹ ab⁹ sto macho languēte reiicit̄. q̄n audit⁹ sermo i vētre memorie nō tenet̄. ꝛ3 quisquis alimēta ñ retinet de hui⁹ ꝓfecto vita desperat̄ Eterne ergo mortis piculū formidate. si cibū quidē sancte exhortatiō nis accipitis. ꝛ3 verba vite. id est. alimenta iusti cie in memoria nō tenetis. Hec Greg⁹ Un̄ dixit dn̄s ad Ezechielē. Comede volumen istud. vade ter tu⁹ comedet ⁊ viscera tua replebunt. Ezech. iij. Volumen est sacra doctrina quam tunc ho mo comedit. quādo vel legendo vel audiendo eā sibi incorporat assidua meditatione recōden do in thesauro memorie. vt dicit glosa. ꝛ3 sicut dicit Gregor⁹ super eodē passu. Multi legūt ⁊ ab ipsa lectiōe ieiuni sūt. Multi ꝓdicatiōis vo cem audiūt. sed post vocē vacui recedūt. quor̄ ⁊ si venter comedit viscera nō replent Quia ⁊ si mēte intellectū vbi sacri ꝓcipiūt. oblīuiscēdo ⁊ ñ

seruando que audierũt hec in cordis viscerib⁹ nõ reponũt. Qui aũt illud ī ventre memorie bñ reponũt ⁊ ꝓtinua meditatiõe ipsũ ruminãt. ma gnam dulcedinẽ inde ꝓcipiũt. Vñ subdit ds Eze chiele. Et comedi volumẽ ⁊ factũ est in ore meo tanq̃z mel dulce in ore ꝺz cordis ¶ B Tertio custodito vbi dei attẽdit in vita. Vñ ꝓpha ī ps. Cũ interrogaret se vel q̃si ꝑce peteret ꝓsiliũ a do dicẽs: In quo corrigit adolescẽtior viã suã Rñ dit sibi ipsi dei inspiratiõe. In custodiẽdo sermo nes tuos. Quo loco vt dicit Aug⁹. Custodito verbor dei intelligẽda est opatio ꝑceptorũ. Fru stra enī custodiunt memoria. si nõ custodiunt ⁊ vita. Nã quidã vba dei tenẽdo agunt ne obliui scant. nõ agũt viuẽdo vt corrigant. Nõ autẽ ait ꝓpheta In quo exercet adolescẽtior memoriam suã. ꝺz aut In quo corrigit adolescẽtior viã suã Et ad hoc rñdet In custodiẽdo sermones tuos Nec vllo mõ dicẽda est via correcta q̃z diu ē vi ta puersa. Hec Aug⁹. ¶ E Dz sunt nõnulli q̃ verba dei bñ recõdunt in memoria vt inde lo qui sciãt ⁊ oñtare se sapiẽtes Vñ hugo in dyda scol. Quãuis unq̃t magis expediat esse iustũ q̃z sapientẽ. scio tñ plures in studio sacre lectionis q̃ scien tiam magis appetere q̃z vtutẽ. ꝺz ꝺe sapiẽtis est nõ tantũ scire ⁊ audire. sz etiã opari. imo tales q̃ audiũt ⁊ nõ faciũt reputant stulti. sapiẽtes autẽ illi q̃ audiũt ⁊ faciunt. et hoc ex sñia ipsius met sal uatoris. q̃ cũ cõpleuisset sermonẽ suũ in monte. q̃ dicit Aug⁹. ꝑceptis q̃bus christiana vita for matur esse pfectũ. in fine ꝓcludit sic dicẽs Mat. vij. Omis ergo q̃ audit vba mea hec ⁊ facit ea assi milabit viro sapiẽti. q̃ edificauit domũ suam su pra petrã ⁊ descẽdit pluuia ⁊ venerũt flumina ⁊ flauerũt vẽti ⁊ irruerũt in domũ illã et non ceci dit. fũdata enī erat supra firmã petrã. Et omnis qui audit vba mea hec ⁊ nõ facit ea. silis erit hoī stulto q̃ edificauit domũ suã sup arenã et descẽ dit pluuia ⁊ venerũt flumia ⁊ flauerũt venti et irruerũt in domũ illã ⁊ cecidit ⁊ fuit ruina eius magna. Ecce ex ipso ore saluatoris q̃z vtile est au dire vbũ dei ⁊ facere. q̃z talis assimilat viro sapiẽti. id est. christo. q̃ est sapia patris. nec talis pot ob rui quibuscũq̃z tẽptationib⁹ Que sunt triplices ¶ F Quedã sunt temptatões voluptatis vt cõcupiscẽtie carnalis q̃ designãt in pluuia que guttatim cadit ⁊ emollit. Sic cõcupiscentia car nalis. Alie sũt aduersitatis ⁊ tribulatiõis Et be signant ꝑ flumina q̃ cũ impetu veniũt. Itez alie sunt temptatiões psuasiõis siue p minas siue p blãdicias bũanas. siue p suggestiones diaboli cas. q̃ dsignãt p ventos. Et ab oib⁹ his tẽptatio nibus isti qui audiũt verbũ dei ⁊ faciũt sũt secu ri. quia dom⁹ ꝓscientia eorũ firmata est supra pe tram. id est. christũ cui innituntur in obseruatiõe ꝑceptorũ ¶ G Ecõtra attẽde q̃z dãnosum sit audire ⁊ non facere. quia talis assimilat hominì stulto. id est. diabolo ꝑm Chrysо. Et talis impul sionibus quarũlibet tẽptationũ faciliter obrui tur. quia domus ꝓscientie sue fundata est super arenaz que sterilis est ⁊ fluida ⁊ innumerabilis ⁊ nõ coberet. p quã itelligit̃ instabilitas huius se culi Et taliũ ruina est magna. q̃ruent ī abyssuz eterne dãnationis. Eis enī dicit⁹ est domin⁹ illud Matth. xxv. Ite in ignem eternum qui pa ratus est diabolo cui vos assimilastis. ¶ Sed diceret aliq̃s. Ego nõ possum omia que ꝑdican tur facere. Ergo est ita piculosum audire ser mones ⁊ nõ facere. manebo domi ⁊ ad ꝑdicatio nes nõ ibo Huic ergo respõdco q̃ adhuc pei⁹ est verbũ dei ex ꝓposito nolle audire q̃z audire ⁊ nõ facere ¶ D Sunt enī q̃ttuor genera au diẽtiũ verbũ dei que habẽt se ꝑm grad⁹ ¶ Quidam volũt audire ⁊ scire ⁊ facere. Et hi boni sũt. quos assimilat de⁹ viro sapiẽti vt dictum est. De q̃bus Bernñ. in quadã epla. Auris bona ẽ que libẽter audit vtilia. prudẽt discernit audita. obe dienter operat̃ intellecta. ¶ Alij sunt qui volũt audire ⁊ scire ⁊ nõ facere. Et hi mali sunt. De q̃ bus Hugo dydascol. Sunt inquit nõnulli qui diuine scripture scientiaz appetũt vel vt diuitias cõgregent vel honorẽ obtineãt vel famã acqui rant. quorũ intẽtio quantũ puersa. tantũ est mi serãda. Sunt ⁊ alij inq̃t quos audire vba dei et opera ei⁹ discere delectat nõ quia salutifera sed quia mirabilia sicut scrutari archana et mãda ta agnoscere. volũt multa scire ⁊ nil facere. Nos ergo quid aliud agere dicã q̃z ꝑcoma diuina in fabulas cõmutare. Hec ille. Et isti omẽs de qui bus loquit Hugo sunt de secũdo gradu ¶ Ter tij sunt qui volũt audire sed nõ curãt scire nec fa cere. Et hi peiores sunt. De q̃bus dicit Seneca in epistola. cx. Quidã inquit veniunt ⁊ audiũt non vt discãt sicut in theatrũ voluptatis causa ad delectãdas aures. nõ id agunt vt aliqua illo vicia deponant. vt aliquã legem vite suscipiant qua mores suos corrigãt. sed vt oblectamenta auriũ perfruãtur. Et hec duo genera hominuz domin⁹ assimilat homini stulto. qui edificauit super arenã. vt dictũ est ¶ Quarti sunt qui nec audire nec scire nec facere volunt. Et isti sũt pes simi. Coherentes forte illo verbo Luce. xij. Ser uus sciens voluntatẽ domini ⁊ nõ faciẽs plagis vapulabit multis. De istis dicit Salomõ ꝓuer. xxviij. Qui auertit faciẽ suam ne audiat le legem oratio eius erit execrabilis. ¶ Igitur ad

aliq̄d valet audire verba dei et si non oīa possit quis implere. Ideo Beñ bō saltē oñdit se esse ex deo. secus q̄ audire nolūt. iuxta illud Job. viij. Qui ex deo est ūba dei audit. propterea vos ñ auditis. q2 ex deo nō estis. Cōparat enī verbuz dei imbri. iuxta illud Ecē. xxxix. Tāq̄z imbres mittet eloquia sapie. Imber enī ⁊ si nō sp fructificet, emollit tñ terrā ⁊ ad fructificādū suo tpe disponit. Hec sp audiēs ūbū dei ⁊ nō faciens cadit in illā piculosam ruinā silitudinis ꝓposite. Hz duplici distinctiōe opus est. Una ex pte audiētis. q2 is q̄ audit ūbū dei aut omittit facere ex cōtemptu. et tūc habet locuz silitudo ꝓposita aut ex fragilitate tūc nō. Alia distinctio ex pte ūbi dei. q2 ea ūba q̄ quis audit in ꝑdicatione. aut sunt ūba necessitatis ad salutē. sicut ꝑcepta euāgelica. ⁊ tūc silitudo dñi habet locū. Aut sunt ūba cōsilij aut superogatōis. ⁊ tūc nō nisi q̄ntum ad pfectos. Unde dicit Chryso. Beñs a pfectis nō solū exigit vt ūtutes obseruēt. sed supra mādata fructificēt. Nō significauit dñs maledicēdo ficulneā in qua añ tps fructū q̄siuit ⁊ nō inueniens maledixit. Mar. xj. Quia oīs q̄ mādata dei adimplet hic suo tpe fructificare d2. Sicut est illud mandatū nō mechaberis. Qui aūt nō solū non mechat sz pmanet ūgo hic ūtutib9 excedit. Hec Chrysostom9. Semp tñ q̄libet habeat in desiderio facere q̄ntū de9 dederit ⁊c.

Subsermo Quartus. CLXVI

Beati In q̄ verbo ponit tertiū pncipale ordine exequtiōis. licz sit b pmū ordine intētionis. q̄d est verbi dei auditi ⁊ custodiri beatificatio effectuosa. Circa q̄ tria sunt videnda. Primū q̄lis ista beatitudo intelligat. Secūdū ad quā octo beatitudinū reducat. Tertiū q̄s ūtutes ⁊ effect9 i se cōplectat. Quātū ad pmū sciendū q̄ beatitudo hic nō accipit p beatitudine eterna q̄ beatificant cōprehēsores. sz p quadā excellēti virtute q̄ beatificant sancti viatores. accipiēdo hic ūtutez generaliter nō distinguēdo eaz a donis ⁊ opatiōnib9 eaz. Sicut etiā ibi Matth. xvj. Beatus es simon bariona. q2 caro ⁊c. Et d2 talis ūtus beatitudo. vel q2 ducit ad beatitudinē. vl q2 dat securitatē eterne beatitudinis pm q̄ dicit Ambr. in li. de officijs. Dico inq̄t beatā vitaz ꝓsistere in altitudine sapie. suauitate ꝓscie. sublimitate ūtutis. Et describit a q̄busdā sic. Beatitudo ē grā ñ cui cūq̄z sz ve sapiēti nota. facies ad suauitatē ꝓscie. ppinq̄ glie. Secōm quē etiā sensuz accipiunt ille octo solennes beatitudines q̄s dñs ꝑdicauit in mōte. ad q̄s oēs alie bītudines reduci pñt

Quātū ad secūdū sciēdū q̄ hz beatitudo q̄ d2 beati q̄ audiūt ūbū dei ⁊c. reducit ad illā q̄ d2 Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā. Nō ptz. Esuries. n. iusticie coexigit famē ūbi dei. q̄ iusticia dei faciēda nob innotescit. Uñ oīs esuriēs iusticiā esurit ūbū dei q̄ discat iusticiā. Et ex ūbo dei cuz esurie ide. desiderio audito crescit esuries iusticie. Uñ Chryso. Esurit iusticiā q̄ hm iusticiā dei desiderat ꝙuersari. Sitit aūt iusticiā q̄ sciam ei9 acq̄rere cupit. Quātū ad tertiū sciendū. q̄ hec beatitudo cōplectit mltas ūtutes ⁊ efficacias. q̄rū. xiij. posite sūt supra in hmone de sexagesima Et tres alie ponunt infra in hmōe. Est puer vn9 hic ⁊c. ⁊ subhmone tertio. Ad pñs aūt possum9 dicere q̄ ūbū dei habet q̄ttuor ūtutes q̄b9 beati ficant sui sedulī auditores. Hz enī ūbū dei ūtutē purgatiuā. inflāmatiuā. illuminatiuā. ⁊ dispulatus christi causatiuā. Has q̄ttuor ūtutes tangit Ambr. sup Beati imaculati ptractās illō ūbū. Ignitū eloquiū tuū vehemēt. Uerbū inq̄t dei purgat corda vt fornax aur. accēdit ad amorē dei. illuminat etiā audiētes. Et hz tria sumūt ex ꝓprietate ignis. Et subdit Ambr. Hic ignis sup apl̄os die pētecostes celit9 descēdit. Ex q̄ colligitur q̄rtū. Primo ergo ūbū dei hz ūtutē purgatiuā. i. mudatiuā Job. xv. Jā vos mūdi estis ꝓpter hmonē quē locut9 sū vob. Et isti beatificātur ore ipsi9 saluatoris dicētis Mat. v. Beti mūdo corde. Et hz mūdicia attēdit tā in intellectu q̄z in affectu. In itellectu inq̄z. facit enī mūdicia cordis ad intelligētiā sic puritas pupille ad visionē oculi. Uñ glosa Mat. v. dic sic. Ꝑpūs itelligētie huic gradui adaptat. q2 itellect9 mētis oculus est ⁊ expletio mādatoz dei apit itellectū. Et hm hoc mūdicia cordis accipit ibi. p mētis depuratōe a fantasmatib9 ⁊ errorib9. vt sz ea q̄ de dō ꝑdicāt nō accipiant p modū corpaliū fantasmatū. neq̄z hm hereticas prauitates. Hāc enī mūdiciaz facit in nob ūbū di p donū intellect9. In affectu etiā attendit hec mūdicia cordis hm q̄ est depuratio affect9 ab inordinatis affectiōib9 Secūdo ūbū dei hz virtutē inflāmatiuā. Accēdit enim ad amorē dei vt dicit Ambro. Et iō ignitū dicitur. Hūc ignez venit dñs mittere in terrā ⁊ vult vt ardeat. Lu. xij. Hoc igne bieremias calefact9 dicit. Erat ignis flammigerās in ossibus meis. Hieremie. j. Hoc igne vrebatur rubus quē vidit Moyses ⁊ non exurebat. Exodi. iij. Urit enī sermo diuinus vt corrigat cōscientiā peccatoz. sed non exurit vt pdat. Hoc igne vaporati sunt cleophas ⁊ alius discipulus cum dicebant Nōne cor nostrū erat ardēs in nob dū ihesu dū loqret nob in via Lu. xxiiij. Hec Ambr. Isti beatificātur

vel beati dicunt Thob.xiij. Beati oēs q̄ diligūt te ¶ Tertio verbū dei habet vtutē illuminatiuā Prouer.vj. Mādatū dī lucerna ē & lex lux Vñ dicit ps. Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū & lumē semitis meis Ve ß pleni⁹ in pmone de sexagesi/ma. Isti beatificāt. Lu.x. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. ¶ Quarto verbu dei habet vtutē di scipulat⁹ christi causatiuā. q̄ facit hoiem discipulu christi. Joh.viij. Si māseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis Isti beatificant in ps. Beat⁹ quē elegisti & assumpsisti. ¶ Hz dicere. Si verbū dei habet has vtutes. vñ est ß q̄ taz multi pctis fedi. frigidi. tenebrosi & a christo alie/ni accedūt ad predicationē & tñ non mundant nec inflāmant. nec illuminant. nec fiūt discipuli christi. Ad q̄d dicendū q̄ ß nō ponunt ex defectu verbi dei. sz ex defectu audientiū. Sicut videm⁹ in igne materiali q̄ sp calefacit. quātū est in se. sz si calefactibile est nimū elongatū. vl aliq̄d inter positū. vel forte calefactibile est indispositū sic ō quodā lapide fert. tūc impedit actio ignis. sic in ppōsito trib⁹ modis accidit impedimētū ne au dito⁹ suscipiat vtutes verbi dei. Uno mō q̄n ali quis ad ignē verbi dei debite nō appropinquat sz vel corpe vl saltē corde se ab eo nimis elōgat Se cundo q̄n aliq̄s inter se & istū ignē ponit obstacu lum magnū scz pctūm mortale q̄d diuidit inter nos & deū Thren.iij. Opposuisti tibi nubē ne trā seat or̄o. Ubi p nubē intelligit tenebrositas pec/cati mortalis q̄d obnubilat cor ne in ipsum trā/seat verbū dei. Sicut dr in epla Jude. Nubes sine aqua q̄ a vētis circūferunt. Arciores enī humo re gratie carētes. tēptationū ventis agitant Vñ nō potest se in eis capere verbū dei. Tertio q̄n plon/gā consuetudinē peccādi homo est ita cōgelat⁹. q̄ ad ignē verbi dei liquefieri nō pōt. vt supra tactuz est de q̄busdā in pmo. pcessu pmi pncipal' eiusdē sermonis. Sciendū tñ q̄ si nō statim. paulatim tñ istos effect⁹ bō psequit. nec sp̄ pmo auditu sz plu/bus. Exēplū de medicina q̄ nō statim opat effe/ctū suū vt dicit Orig. Quicūq; vō absq; ipedi/mēto istis audiūt verbū dei & custodiūt illō sunt beati. Qđ nobis pstare dignet verbū dei do natū & p nob incarnatū. qđ cuz prē & spū sancto viuit & regnat in secula seculoz. Amē.

¶ Expositio euāgelij dominice quarte in quadragesima CLXVII

Ajit iesus trās ma/re galilee q̄ est tyberiadis Et sequebatur eū multitudo ma/gna. q̄ videbāt signa que faci/ebat super his qui infirmabātur. Subi it ergo in montē iesus et ibi sedebat cū discipulis suis. Erat aūt pascha dies festus iudeoz ¶ Sic corp⁹ būanū q̄ subiacet corruptiōi & indiget cibo corpali ad restauratiōz deperditi sine q̄ nō po test subsistere. Sic aīa que subiacet mutabilita/ti tribulatiōis & tristicie. presertiz isto tempe pe/nitētie. & nuare se nō posset ī vita pñti in corpe. nisi aliq̄b⁹ & solatiōib⁹ spūalib⁹ recrearet. Hinc est q̄ isto tpe quo sum⁹ in medio q̄dragesime ec clesia q̄uenienter ordinauit officiū misse totū & so latorū. & pcipue euāgelū. In q̄ dñs legit refecis se maximam multitudinē hoīm. ne ieiuni defi/cerent in via. De cui⁹ refectiōis miraculo est p/sens euāgelū. qđ habet tres ptes pncipales. In quaz pma pmittit circūstantiaruz ancedentiuz miraculū & gruitas In secūda ponit miraculi p petrādi oportunitas. Ibi. | Cū subleuasset ergo oculos iesus | In tertia describit diuinū bnficij ī miraculo abundās largitas. Ibi. | Dicit ergo ie sus. facite hoīes discūbere | ¶ Circa pmū circū stātie ancedētes miraculum fuerunt quattuor. ¶ Prima est regiōis in q̄ factū fuit miraculuz Vñ dic. | Abijt iesus trās mare galilee q̄ est ty beriadis | Ubi duo occurrūt & considerāda. Unuz circa lrām q̄ istō mare galilee nō est ppriuz ma re. sz est q̄dā lac⁹ ex influxu iordanis. et extendit centū quinq̄ginta q̄nqz stadia in longitudine & q̄draginta in latitudine. Hec habet aq̄m salsaz. sz dulcē. Dicit tñ mare iuxta morē iudeoz q̄ om nē congregationē aquaz vocāt mare. Sm illō Ge/nes.j. Congregationēq; aquaz appellauit maria Et or galilee ppr̄ adiacentē puncā quā influit Dicit etiā mare tyberiadis ppr̄ famosā ciuitatē ibidē situatā. quā herodes edificauit in honorē tiberij cesaris. Q̄ñq; etiā istud mare vocat stag/nū genezareth. vt .Luc.v. a ppr̄ietate loci q̄si ge/nerās aurā. q̄ crispātib⁹ aq̄s de se aurā emittit vt dicē glosa. Alīm alios ppr̄ quādā puā regio/nem ibi circa q̄ tpatissima est & q̄uenientissima oī generi arboz. Uñ interpretat orz vl pncipiū na/tiuitatis Quia vō illi mari multa loca adiacēt. vt certificaret ad quā ptez ripe dñs applicuit addit euāgelista. | q̄dē tyberiadis | .i. applicuit ad por tum q̄ est circa tyberiadē ciuitatē q̄ est ad ripam stagni. Et sicut dicit glosa. tyberiadis & caphar/naum ī eodē litore ex pte nostra sūt. & vltra ī alio litore opposito ē loc⁹ vbi miraculū istō factū est ¶ Secūdo considerādū est ß q̄ntū ad seriez historie. q̄ dñs audita morte iohānis. & q̄ hero/des querebat videre eum an forte ipse esset iohā/nes quem ipse decollari fecerat. Putabatur enim a quibusdā iohānes surrexisse a mortuis. q̄

virtutes illas christi opareť. Ideo secessit abiēs trans mare istud. vt hic dr̄ z Luc. ix. Nō timore mortis. sz pcens inimicis. ne homicidiū homicidio iungereť. vt dicit glosa. Etiā qz tūc ipsa hora reuersi sunt apli. quos miserat p̄dicare regnum dei. z curare infirmos. vbiqz renūciauerūt ei omnia que egerāt z docuerāt. Et qz tātus fuit p̄cursus turbe ad christū q nec spacū mād̄ucādi haberēt vt dicit ℣ Marc⁹. vj. ℟ Vit illis venite seorsū in desertū z requescite pusillus. Et hac duplici occasione trās fretauit mare istud. z iuit in desertū vicinū ciuitati bethsayde vnde erāt petr⁹. andreas z philippus ¶ Secūda circūstantia est honorabilis comitue. Vñ dicit: ⌊ Et sequebať eū multitudo magna ⌋ In q apparuit magna deuotio ipli. qz christ⁹ ab eis clam abscessit. eos tñ nō latuit. Et relictis ciuitatib⁹ secuti sunt eū pedestres vsqz in desertū. vt dr̄ in ℣ Mar. Causam autē quare sequebant eū adiūgit euā gelista ⌊ qz videbāt signa que faciebat sup bis q infirmabātur ⌋. Sciendū tñ q ista nō fuit tota causa q ad omnes. Sz etiā quidā seq̄bant ex deuotione z pter doctrinā. Unde cause q̄re turbe sequebantur dñm cōprehendūt in q busdā versib⁹ q ponūtur ī quadā glosa extrauagāti ℣ Matth. xxij. Signa cura ab⁹ blasphemia dogma fuere Cause cur dñm turba secuta fuit ¶ Tertia circūstātia tangit loca cū dicit: ⌊ Subijt ergo in montē ies⁹. Subijt ⌋ i. supius iuit. vt subijt. i. latēter iuit q̄si furādo se a multitudine. Et nota q locū quez iohānes vocat montē p̄pter altitudinē. matth⁹ z marc⁹ vocāt desertū p̄pter solitudinē. Et ille locus ad faciendū miraculū erat apt⁹. qz nō erat ibi cibus. Vñ ℣ Matth. xxiij. ⌊ Dixerūt discipuli dño. desert⁹ est loc⁹ dimitte turbas vt eūtes in castella emāt sibi escas. ⌋ Subdit aūt. ⌊ Et ibi sedebat cū discipulis suis ⌋ Scōm Bedā nō simpliciter z ociose sedebat. sz loquēs aliq̄d eis. eos ad se q̄uertebat. Reliq̄t aūt turbā in valle. z cū paucis familiarib⁹ scz discipulis ascēdebat in mōtē Mā p̄m Chrysо. ad vacandū cōtemplationi fugienda est multitudo z loc⁹ solitari⁹ eligendus ¶ Quarta circūstantia est tpis. Vñ dic̄ ⌊ Erat aūt p̄mum pasca dies sz fest⁹ iudeor̄ ⌋ Circa istud pasca vt ait Beda Johes baptista fuit decollat⁹. z post annū sequenti pasca crucifix⁹ est christus.

¶ Secūda pars expositiōis euāgelij.

CLXVIII

Cum subleuasset ergo oculos ihesus. et vidisz quia multitudo maxima venisset ad eū dicit ad philippuz. Unde emem⁹ panes vt manducent hi. Hoc aūt dicebat tēptāns eum. Ipse enī sciebat quid esset factur⁹. Respōdit ei philippus. Bucē torū denariorū panes non sufficiunt eis. vt vnusquisq modicū quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius andreas frater simonis petri. Est puer vn⁹ hic qui habet quinq panes ordeaceos et duos pisces. Sz hec quid sunt inter tantos. ¶ Secūda ps in qua ponit miracu li ppetrādi opportunitas. deficientib⁹ q̄pe būanis suffragijs opportunū est diuinū miraculum Et quoniā hic erat multitudo ip̄li magna indigens cibo. z discipuli erāt paupes quib⁹ ñ suppetebat facultas ministrādi. Loc⁹ etiā erat d̄sertus z carēs panib⁹ z hora tarda. Igit ex omni p te miraculū fuit opportunū Tāgunt enī in hac p te tria. ¶ Primo p̄mittit miseratio dñi cū dicit ⌊ Cū subleuasset ergo oculos ihesus ⌋ Beda. Q subleuasse oculos ihesus z venientē ad se multitudinem vidisse phibeť. diuine pietatis indiciū est quia cūctis ad se venire desiderātib⁹. grā misericordie celestis occurrere p̄sueuit. z ne querendo errare possint. lucē sui spūs aspirat ¶ Nota q oculi christi sunt speciosi. Unde dilectāt. Heñ. xlix. Pulciores sunt oculi ei⁹ vino. Itē sunt lucidi. Vñ illumināt. Ecc. xxv. Oculi dñi lucidiores sunt super solē. Itē sunt mūdi. Vñ sine infectiōe et infecta inspiciūt ℣ Habacuc. j. Mūdi sunt oculi tui domine ne videāt malū z ad iniquitatē respicere ne poteris. s. cū affectiōe z infectuose. Itē sunt cōtemplatiui. ita vt nulla creatura sit inuisibilis in cōspectu eius. ℣ Prouerb. xvj. In omni loco oculi dñi p̄templant bonos z malos. Itē sunt ardētes ℣ Dan. x. Oculi ei⁹ vt lampas ignis. Unde omē malū dissipat intuitu suo sicut glacies dissoluť intuitu solis. z sicut fluit cera a facie ignis. sic perit omne malū a facie dei. Itē oculi dñi sūt benigni z misericordes ad aspectū nostre indigentie ℣ Psal. Oculi eius in paupere respiciunt. Istos ita qz benignos z misericordes oculos subleuauit hic dñs. Vñ ℣ Matth. Vidit turbā magnaz z misert⁹ est eis. ¶ Notādū etiā p̄m Bedā. q p hoc q dicit subleuasse oculos ihesus datť intelligi q oculos nō erigebat huc atq illuc. sed pudice sedebat attent⁹ cū discipulis suis. nec ociose sedebat p̄m Chrysо. sz diligēter loquēs eis aliquid et eos ad seipsum q̄uertēs. Deinde respiciens ⌊ videt turbā ad se venientē ⌋. ¶ Secūdo tangit multitudo ip̄li cū dic̄ ⌊ Et vidisset q multitudo maxia venisz ad eū ⌋. Ista multitudo maxia quadruplici indigebat misericordia. Quia enz

int eos multi erãt infirmi.ñ vt dicit matthe⁹ curauit languidos eoꝝ Quia vo vt dicit marcus erãt sine ordine sic̃ oues nõ habẽtes pastorẽ.ido christ⁹ ordinauit istã multitudinẽ p ꝓtubernia cẽtenos ⁊ qnquagenos. Quia aũt erãt indocti ideo vt dicit Lucas.loquebat illis de regno dei. Ex q; longo erãt labore afflicti. ideo vt oẽs euãgeliste dicũt. ipsos etiã corpali cibo refecit Tertio tangit defect⁹ humani cõsilij.cũ dicit.|dic ad philippũ |Qui defect⁹ attẽdit in quattuor.vide licet in discipulorũ pauptate. In loci sterilitate. In materie ꝓsilij difficultate. Et in substãtie eoꝝ exiguitate ¶ Primũ in eo q dicit.|Unde eme/mus panes vt mãducẽt hi. Uñ |i.quõ habe/bimus pecuniã ad emendũ In q̃ innuit eorum pauptas. ¶ Secundũ etiã innuit in eisdẽ vbis sub alio sensu vt dicat|Unde |i. vbi habere poterim⁹ venales panes.cũ sim⁹ in deserto. quod magis alij euãgeliste tres exprimũt ¶ Attendẽdum ꝑm Matthеum.q turba expectauerat christũ tota die vsq; ad vesperã. Vespere aũtẽ facto accesserũt ad eũ apli dicẽtes: Desert⁹ est locus ⁊ hora iã ꝓterijt.dimitte turbas vt eũtes i castella emãt sibi escas. Et tũc rñdit christus. Nõ est necesse vt vadãt.date vos illis mãducare. Et statim interrogauit philippum vnde possent emere panes. ¶ Deinde subũgit euãgelista causam interrogatiõis dicẽs:|Hoc aũt dicebat tẽptãs eum |Nõ quidẽ tẽptabat sicut ignorãs. sz quẽadmodum magister temptat discipulũ quez scit ignorantẽ. vt ipsimet discipulo sua manifestet ignorãtia.⁊ ex hoc habeat occasionẽ querẽdi doctrinã. Uñ Aug⁹. Interrogam⁹ aliq̃ quõ nesciamus.audire volẽtes vt discam⁹. Aliq̃ interrogam⁹ scire volẽtes.vtrũ ille quẽ interrogamus agnoscat. Utrũq; tñ ℔ nouerat dñs. Nã qõ interrogabat sciebat.⁊ philippũ nescire cognoscebat. Tẽptauit ergo ꝑm Bedã .vt philipp⁹ tarditatem fidei quã magistro sciẽte ipse nesciebat temptatus cognoscat.⁊ facto miraculo castig; Nã vt dicit Chrysо. Si simplr factũ fuisset miraculum nõ tantũ appareret. Nunc aũt ꝑs cogit eum cõfiteri inopiã.vt certi⁹ discat miraculi magnitudinẽ ¶ Nota q multiplex est tẽptatio. Temptat nos de⁹ sed nõ vt aliq̃d occultũ nostrum cognoscat.q ipse nouit abscõdita cordiũ Nõ etiã nos tẽptat vt in pcũm alliciat. Deꝰ enĩ intẽptator malorũ est ⁊ neminẽ temptat.vt dicit Jaco.j. Temptat aũt de⁹ ꝓpter duo. Uel vt vite nostre cõdicio aliis pateat.sicut tẽptauit abrahã in imolatione filij Gen̄.xxij.vt videlicet obedientia ipsi⁹ esset aliis manifesta. Uel ideo tẽptat de⁹ vt hõ si ipsi⁹ innotescat quãte sit infirmitatis ⁊ nescientie. Et hoc modo vt dictũ est tẽptauit ℔ philippũ Item tẽptat nos diabol⁹.⁊ hoc vt decipiat Act̃. v. Temptauit sathanas cor tuũ mẽtiri te spiritui sancto. Item tẽptat caro.⁊ hoc vt inficiat Job.xiij Caro dũ viuet dolebit ⁊ aĩa ei⁹ sup ipso lugebit. scz ꝓpter tẽptatiões insurgẽtes. Item tẽptat mundus vt sua vanitate alliciat. Cõtra qõ hortatur Jobes apl's.j. Joh.ij. Nolite diligere mundum neq; ea q̃ in mũdo sunt.q̃niã mũdus trãsit ⁊ cõcupiscẽtia ei⁹. Item tẽptat hõ seipsum vt ꝓficiat ij. Cor.xiij. Uosmetipsos tẽptate: si estis in fide christi: ipsi vos ꝓbate. Item tẽptat hõ hominez. vt mores ei⁹ respiciat. Dañ.j. Tempta nos diebus decẽ ⁊ cõtemplare vult⁹ nostros Item tẽptat aliq̃n hõ deũ vt experimentũ ei⁹ accipiat.qõtamẽ nũq; faciendũ est.q; ꝓcedit ex infidelitate Quomodo tẽptauerũt iudei dñm in deserto. Psal. Temptauerũt dñm in cordib⁹ suis.vt peterent escas aĩabus suis. Ex ꝓtra hoc ꝑcipit Deut.vj. Nõ temptabis dñm deũ tuũ.sicut temptasti in loco tẽptationis ¶ Deinde ponit philippi rñsio.ex qua colligit tertiuz ꝓmissor scz materie cõsilij difficultas. dicit enĩ|Ducẽtor denariorũ panes nõ sufficiũt eis vt vnusq;q; modicũ q̃dacipiat |Et ita magnũ ꝑcũ requirebat.⁊ ipli nec etiã habebãt puũ.oĩa enĩ reliquerãt Matth.xix Et ideo deficiebat eis humanũ cõsiliuz ex materie difficultate. ¶ Item deficiebat ex subtie exiguitate q̃ est quartũ .Uñ subdit.|Dicit ei vn⁹ ex discipulis eius andreas frater symonis petri. Est puer vn⁹ hic q̃ habet q;q; panes ordeaceos et duos pisces. Ex hec quid sunt inter tãtos |Ecce exiguitas substãtie inter tot hoĩes. In quo notatur mira inopia christi ⁊ discipulorũ q̃ paucos panes habebãt ⁊ viles. Uñ ⁊ frequẽter cuz dño passi sunt famẽ Matth.xvj.⁊ Luc.vj. Abijt iesus p sata ⁊ discipuli ei⁹ esuriẽtes ceperũt vellere spicas. Uñ ꝑm Chrysо.cõsideranda est hic ꝓsymonia victus discipulorũ christi in duob⁹. Primo in qualitate.q; sicut mirabiles viri ⁊ magni pane ordeaceo vtebant qui est cibus iumẽtorum. Secũdo in quãtitate.q; duodecim viri ⁊ christ⁹ tredecim⁹.⁊ forte de alijs discipulis nõnulli commutabant eos.nõ nisi q;q; panes habebant In quo apparet quantũ escã carnalẽ ꝓtemserũt solis spũalibus intẽdentes. ¶ Ex querit hic quare hãc interrogationẽ fecit dñs ꝑ ceteris philippo cum philippus nõ fuerit dispẽsator sz iudas. Unde videt q; poti⁹ debuit a iuda querere q̃ a philippo. Ad hoc potest esse vna rõ lrãlis q; ipe a bethsayda erat.⁊ q; ibi multi erãt a bethsayda ptinebat ad eũ ꝑ cupue sollicitari de eis. Quia si quis suorũ maxime domesticorũ curã nõ habz.

fidē negauit ⁊ est infideli deteriorj. Thy. v. Et verisimile est q philipp⁹ p̄mo dīm de turbis sollicitauit. ⁊ post dīs ab ipso q̄siuit Et ex hac rōe eam potest dici. q andreas se ingessit nō interrogat⁹. q⁹ ⁊ ipse de bethsayda erat. Joh. j. Alia rō ē p̄m Chrysō. Quia quidā discipulorū ampliorē indigebāt doctrina. talis aūt erat philipp⁹ qui postea dixit. Pōne oīdenobis patrē ⁊ sufficit nobis Joh. xiiij ¶ Itē quer̄it hic de ꝓtrarietate euangelistaꝝ q⁹ matthe⁹ ⁊ marc⁹ ⁊ lucas dicunt q discipuli accesserūt ad dīm. ⁊ dixerūt ei q turbas dimitteret. ⁊ rñdit dīs. Nō habēt necesse ire. Hic dr̄ q petijt a philippo. Itē obijcit̄ q philipp⁹ dixit. ducentorū denariorū panes nō sufficiunt eis vt vnusquisq; modicū q̄d accipiat Ez in marco dicit̄ q discipuli dixerūt. Euntes emam⁹ ducentis denarijs panes ⁊ dem⁹ illis māducare. Rñ. p̄m Aug̃. Qr̄ ꝓtrarietas soluit̄ ex hoc q frequenter vn⁹ dicit q̄d alter obmittit. Et intelligēdū est q discipuli p̄mo iuerūt ad dīm ⁊ post dominꝰ inspexit turbas ⁊ allocutus est philippū. Et tunc philippus rñdit. ⁊ alⁱ euā gelista respōsionē philippi attribuit alijs p synodochen. Et demū dīs quesiuit. q̄t panes haberēt. ⁊ Ez Joh̄es omittit. et rñdit andreas q q̄nq;. Et hoc Joh̄es de andrea dicit spēaliter. Alij attribuunt plurib⁹. q⁹ in pso na plurū loquebat ¶ Et nota p̄m Theophilū ⁊ Chrysō. q andreas aliq̄d alt⁹ sentit de dīno nrō Nō enī sine causa dixit q essent inter eos quīq; panes ⁊ duo pisces. q⁹ credebat christū posse satiare multitudinē multiplicatis panib⁹. sic̄ olim Heliseus q̄ de. xx. panib⁹ pauit centū homines iiij. Reg̃. iiij. sed tñ eius credulitas vacillabat in eo q̄d subdidit. Ez hec q̄d sunt inter tātos Hoc vere dixit. quia nihil esset nisi diuina potētia supleret.

¶ Tertia pars expositiōis euangelij CLXIX

Dicit ergo ielus. Facite hoīes discumbere. Erat aūt fenū multū in loco. Discubuerūt ergo viri nūero quasi quinq; milia Accepit ergo ielus panes. et cū gratias egissz. distribuit discumbētibus. Similiter et ex piscib⁹ quantum volebat Ut aūt impleti sunt. dixit discipulis suis. Colligite que superauerūt fragmenta ne pereāt. Collegerūt ergo et impleuerunt duodecim cophinos fragmētorum ex quinq; panibus ordeaceis que superfuerūt his qui manducauerāt. Illi ergo hoīes cū vidissent q̄d fecerat signum dicebāt. Quia hic est vere pphēta. qui vēturus est in mundum ¶ Tertia ps in qua ponit diuini bñficij abundans largitas. Exquo enī oportunū erat subuenire turbe. nec ꝓsiliū humanū valebat. nec adiutorū aliqualit̄ sufficiebat. nō restabat nisi diuina virt⁹ q̄ subueniret indigētib⁹ Et quattuor facit ¶ Primo p̄mittit̄ turbe ad discumbendū ordinatio. Dicat ergo ielus Facite homīes discumbere Est aūt discūbere iacere ad comedēdū. q⁹ antiq̄tus comedētes solebāt iacere supcubitus. q̄ moderno tpe nō esset moris vrbani. Et ideo discūbere nunc generalit̄ accipit̄ p sedere ad comedendū. ¶ Et nota q ad apl̄os ptinebat facere hoīes discūbere sed a christo expectabat̄ vnde discumbētes reficerent. Signāt aūt apli platos gradus ecclesiasticos disponētes ⁊ efficaciā claruū applicātes. Apparet etiā hic apl̄or obediēta q⁹ nō interrogauerūt q̄d deberēt hoīes mandu care sz mandatū būuliter impleuerūt. cogitātes q qui pauerat olim mensaz in deserto. nūc etiaz in isto deserto turbas reficeret. ¶ Deinde ostēdit vbi discubuerūt q⁹ supfenū. vñ dr̄ Erat aūt fenū multū in loco Et nota q istud fenū ñ erat herba sicca ⁊ incisa quā coīter fenū vocam⁹. sed erat virēs herba que ꝓueunt in locis incultis et campestrib⁹ abūdare. Erat enī circa tps pascē i p̄mo mēse veris. vt dicit Theophil⁹ cū terra germinat ⁊ arbores florēt. Sup Ez ergo feno. i. gmūnibus virētib⁹ delectabiliē discubuerūt ¶ Deinde taxat discumbētiū numer⁹. Discubuerūt ergo viri numero q̄si q̄nq; milia exceptis mulieribus ⁊ puulis q̄ nō numerant̄ p̄m legalē ꝓsuetudinē vt dicit Theophil⁹ ¶ Et aduerte q tāta multitudo nō sine ordine discubuit Nā vt dicit Marc⁹. discubuerūt sup viride fenū p cōtubernia. i. seorsū distincti p societates centū ⁊ q̄nquagenas. Attēde etiā p̄m Hiero. q culibz millenario panis vn⁹ correspōdebat. ¶ Z Secūdo ponit miraculi opatio. Accepit ergo ielus panes illos scz q̄nq; q ibi erāt. Et cū grās egissz Egit enī grās deo patri p̄m naturā assumptā. q ꝟtute diuinitatis est omniū bonorū distributor In hac autē grāyactiōe. p̄mo christ⁹ suā humanitatē ⁊ patris reuerētiā innuit. Sicut dicebat Joh. viij. Ego gl̄iam meā nō quero sz bonorificō patrē meū Secūdo vt dicit Beda vt nos de ꝓceptis munerib⁹ grās sp agere doceret. ⁊ ipse q̄ntum de nostris pfectibus gratulet̄ intimaret Tertio p̄m Chrysō. vt nos eruditet nō p̄mo tangere mēsam donec grās egerim⁹ ei q̄ dat nobis escam in tpe opportuno ¶ Ez sciendū q alij trēs euāgeliste de grāyactiōe nō exp̄imunt sed tria

aplicant que chr̃ist⁹ fecit. Aspexit enī in celum. bñdixit panes ⁊ eos fregit. Quor duo ꝑma Jo hānes designat p grām actionē. tertiū cōprehendit sub distributiōe. Nō enī potuit distribui nisi di uideret̄ p fractionē. Predicta tr̄ia nō vacant mysterio. Aspexit inquā in celū. vt dicit Chrysostom⁹ ad deū p̄cem. a quo potēta diuinitatis ī filio est equalis patri ad opandū mirabilia. hor̄em referēs. Secūdo vt oñderet q̄ omne bonum nobis de celo emanat. Jac. j. Omne datum optimū ⁊c. Tertio vt nos doceꝛ deū laudare debere comesturi anq̄ ad mēsam accedam⁹. Bñ dixit etiā panes ad innuendū q̄ista multiplicatio panum erat spūalis. Benedictio q̄pe dei ꝑm Greg. nihil aliud est q̄ diuinor̄ donor̄ collatō ⁊ eor̄ multiplicatio. Sicut enī in p̄ncipio creationis rer̄ oēs creaturas bñdicēs p̄tulit illis naturalē virtutē vt ex seminicē naturaliter multiplicarent. ita nunc q̄ista multiplicatio panis erat spūalis. necessaria fuit singularis bñdictio. Et istā benedictionē chr̃ist⁹ forte aliq̄b⁹ verbis exp̄ssit quib⁹ ⁊ sanctificauit et multiplicauit creaturam. Sed q̄ fuerint illa verba euāgeliste nō ponunt. q̄ forte secrete ea p̄tulit. Jtē in eo q̄ bñdixit vt dicit Cyrill⁹ documentū habem⁹ q̄ nullum cibū sumam⁹ sine bñdictione. vt patebit ī sermone. Fregit etiā panes ad lr̄am vt frustatim p̄ho diuiderent̄. Secūdo vt dicit glosa Luc. ix. frāgēdo panes multiplicati sunt vt plurimos pascāt sic lex dū exponit̄ multos libros facit. Tertio vt nos doceret panē nostrū frangere debere et dare pauperib⁹. Jurta illud Esa. lviij. Frange esurienti panē tuū. ¶ Nota q̄ ter dñs legit̄ panem fregisse. In vna fractiōe panē in suū corpus mutauit Luc. xxiij. In secūda panē multiplicauit vt ꝟ dñm ī fractiōe panis. Et in qualibet ista tria intuit̄ Benedixit. fregit. ⁊ dedit discipul̄ suis ¶ Sequitur. distribuit discumbēt⁹ Alij tres euāgeliste dicūt q̄ distribuit discipulis suis. Vñ intelligendū est dñm distribuisse discūbentib⁹ nō immediate sz mediantib⁹ discipulis vt ptz ī Luca vbi magis distincte ponit̄. qualiter dñs egerit circa panes. Dicit̄ enī ibi q̄ ipse accepit quinq; panes ⁊ duos pisces ⁊ respiciens in celū bñdixit ac fregit eos ⁊ distribuit discipulis suis vt ponerent añ turbas. Quare aūt dñs nō immediate sed mediantibus discipulis distribuit panē mystica rō potest esse. vt oste̅dat q̄ ministri ecclesie ei obsequunt in cibo spūali sacramēta videlicet que sunt vasa grē ministrādo. j. Pet. iiij. Tanq; boni dispēsatores multiformis gratie. Sequitur. Similiter ⁊ ex piscib⁹ q̄ntū volebat vbi attēditur abundātia diuini bñficij. ¶ Querit hic quare chr̃ist⁹ nō creauit panes nouos potius q̄z multiplicaret istos q̄nq;. Ad hoc assignātur plures rōnes. Prima ꝑm Theophilū vt cōfundat manichei errorē dicēntis corpales substātiam esse malā. quia a malo deo sit creata. Si ei creatura ista mala esset nequaq̄z chr̃ist⁹ qui bonus est mala multiplicasset. Alias rōes ser assignat Chrysō. quarū prima est. Quia ideo creaturis ad miraculū vtit̄ ne aliene esse ab ei⁹ sapiētia viderent̄. Secūda est vt oste̅dat se victualiū esse largitorē. Psal. Qui dat escam omni carni Tertia q̄ rō panes multiplicat vt oste̅dat se esse eum q̄ in p̄ncipio dixit: Germinet terra herbaz virentē ⁊c. Pisces vo multiplicat vt se probet eē eum q̄ in p̄ncipio omne aial aquaticū produxit Quarta vt p hoc oste̅dat se esse dñm terre ⁊ maris Quinta vt det exemplū q̄ si etiā pauca habemus ea libēter indigētibus tribuam⁹. Tho. mj. Si multū tibi fuerit abundāter tribue. si exiguū tibi fuerit etiā exiguū libēter impārti stude. Sic hic fecerūt apli q̄ hoc ide̅ qđ pro necessitate sua ꝓpria vix sufficiebat. p refectione aliorū p̄mpte exponebāt. Certa ne putarēt esse fantasma qđ factū est. ideo ꝺ subiecta materia fecit Septima ratio ⁊ est octaua in numero. quia ꝑm sanctos cōmuniter omnia simul fuerunt creata a deo a p̄ncipio ad min⁹ in materia Et ideo nūc non est verisimile eū nouos panes creasse. Nona ratio est ꝑm Alcuinū. q̄ nouos panes nō creauit sed allatos cumulauit. signat q̄ veterē scripturā nō reprobauit sed aperiendo patefecit. Decima rō vt daret̄ forma p̄dicatorib⁹ vt nō noua ꝺ cordibus suis inuenīat. quia dñs nō creauit nouos panes. sed sicut dñs multiplicauit diuina bñdictione q̄nq; panes. sic omis abundātia veteris doctrine sumi debet ex fundamēto sacre scripture multiplicate p oratiōnē qua in celū respicit. etiā deuotionē q̄ benedicit ⁊ meditationē qua frāgitur ⁊ p̄dicationē qua distribuit̄ et explicat ¶ Jtē querit quō ista multiplicatio panū ⁊ piscium facta fuerit. Ad qđ respōdet Hiero. Q; frangēte dño panes facta est multiplicatio ptiū Jtē ꝑm Chrysō. panes ipsi etiā multiplicabātur in manib⁹ discipulor̄ ministrantiū. Jtē ꝑm Hilarium. In manib⁹ comedentiū ⁊ in mensa crescebat substātia panis ¶ Si quer̄at vnde aduenerunt ille ptes multiplicatiōis an aliquo exterior̄ addito. aut ipsa sola substātia q̄nq; panum in se multiplicata fuerit. Si dicat̄ q̄ p additionē alicui⁹ p̄existentis materie quā de⁹ cōuerterit ī substantiā panis. sicut butyr̄ terrestris conuertit̄ in substantiā segetis. ⁊ panis conuert̄ ī subaz

carnis.tūc deus nō satiauit istā multitudinē ex solum.q̄nq3 panib9 sed magis ex alia substātia supaddita.qđ videt̄ contrarū euāgelio. Et đo magister sñiaꝝ.ij.li.dis.xvij. Et hugo in libro đ sacramētis dicūt.q illa substātia panis diuīa v̄ tute multiplicabat nullo exteriori addito sicut ꝛ costa ade edificata est in mulierē nullo alio ad/ dito. Ez hoc dictū cōmuniter nō tenet nec đ co/ sta nec de panib9 sed cōmuni9 tenet a doctorib9 q tā costa q̄3 panes aucti fuerint paddition̄em alicui9 materie exteriorꝭ siue p̄existentis siue đ nouo create. Nec ex hoc sequit̄ q dñs nō pauc/ rit multitudinē de q̄nq3 panib9. Nā vt dic̄ Au/ gustin9. Illi q̄nq3 panes erāt quasi semina.non quidē terre mandata.sed ab eo qui terrā fec̄ mul tiplicata Unde sicut pauca grana semiata.mul tiplicant̄ p naturalē cōuersionem humoris ter/ restris in naturā semis.ita illi panes fuerūt mł/ tiplicati p cōuersionē miraculosam in illos qui q3 panes nō semiatos sz a dño bñdictos. Qđ q modo fieri potuit excedit omnē inuestigationē humani intellect9 Unđ Hyla.ij.đ trini.dic̄ q nec sēs9 nec visus opationē tā miraculi9 spicere p̄t quia est qđ nec erat.videt̄ qđ nō intelligit̄.vnuz supest q de9 oia posse credat. ¶ Tertio po/ nitur fragmētoꝝ recollectio. Ut aut̄ ipleti sunt dixit discipulis suis.Colligite q̄ supauerunt fra gmenta ꝛc. Non quidem hec oñtatio supflua fuit.vt dicit Chrysо. Ez ne fantasma estimarent qđ factū est. Propter qđ etiā ex subiecta materia miraculū fecit. Ez querit̄.q̄re nō turbe dedit fragmēta portāda sz discipulis Ad hoc respōdz Chrysо.quoniā hos maxie erudire volebat qui orbis terraꝝ debebāt esse magistri Ego autē nō solū miroꝝ multitudinē panū.sz etiā certitudinē supfluoꝝ.q̄ nec plus nec min9 supfluū fecit esse sed tantū q̄ntū volebat sc̄z duodecim cophinos p̄m numeꝝ apl̄oꝝ Hec Chrysо. Unđ etiā Aug9. dicat sic. Que sunt fragmēta nisi q̄ p̄ls nō potu/ it māducare. Quid ergo restat nisi vt secretioꝛa intelligētie q̄ nō potest capere multitudo. illis cre dant̄ qui idonei sunt ꝛ alios docere.sic̄ erāt apl̄i Unđ ꝛ duodecim cophini ꝑleti sunt. Est autē co phinus p̄m Isiđ.ij. Ethimo. vas ex virgultis fa/ ctum vt de iuncis vł viminib9.aut foliis palma rum cōtextū.aptū ad portandū purgamenta ꝛ ad alia seruilia opa Unđ de ioseph dr̄ in p̄s. Pa nus ei9 in cophino seruierūt. ¶ Itē querit̄ q̄re i collectiōe fragmentoꝝ nō fit mētio de piscibus. sed tantū de panib9. Ad ꝟ pōt assignari vna rō lr̄alis. Quia ꝓsuetudo est comedentib9 q plus re maneat de pane q̄3 de sapido q̄uis ferculo Et iō possibile est q pisces oēs comederūt tanq̄3 mag̃ sapidos Uel etiā si aliq̄d remāsit de piscib9.de ꝟ euāgelist̄e nō curauerūt scribere. sz de p̄cipali cibo tantū.in quo etiā intelligit̄ alter accessoriuꝰ Alia est rō mystica. Quia p̄m Bedā. panes illi q̄nq3 signāt q̄nq3 libroꝰ moysi.i.legē quā vulg9 nō capit totā sz tantū p̄cepta ꝛ dimittit consilia. ex q̄bus replent̄ cophini.i.viri aplici. Ez in duo bus piscib9 p̄m Aug̃.q quasi sapoꝛē suauē pani dabāt signant̄ due psone q̄b9 ꝑ ꝓphetās ille regebatuꝛ regia sc̄z ꝛ sacerdotal̄. Igit̄ veniēte christo de q̄n/ q3 panib9 legis multa remāserūt fragmēta itel/ ligentie.ꝛ multo plura q̄3 in q̄nq3 panib9 ap̄a/ rebat.sz de piscib9 nihil remāsit. qꝛ reges ꝛ sacer/ dotiū iudeoꝝ extūc cessauit. Matth̄.xj. Lex et p/ phete vsq3 ad Ioñem. Et Dañ.ix. Cū venerit sā ctus sanctoꝝ cessabit vnctio vr̄ā ¶ Quarto subiungit̄ turbe ad christū laus ꝛ deuotio. Illi ergo hoies Ubi sciendū q hoies nihil dignuz deo p̄t̄ tribuere p bñficijs receptis. nisi tantum laudare eū p̄m modulū nostr̄. Si enī volumuꝰ sibi bona nostra impēdere.omia bona nr̄ā ipsi/ us sūt.j. Paralip̄.xxix. Tua dñe sunt oīa. et que de manu tua accepim9 dedim9 tibi. Itē quia ip se bonoꝝ nostroꝝ nō eget Psal.xv. Itē quia ei9 beneficia excedūt nostrā facultatē. Psal. Quid retribuā dño p omnib9 q̄ retribuit mihi. Ez tā tum ꝟ a nobis exigit vt eū laudem9.in quo etiā non ipse sed nos ꝓficimus. Unđ oīs creatura ad laudandū deū inuitat in p̄s. laudate dñm de cel/ Hic est vē ꝓpheta Imo p̄m Aug̃.ipse est dñs ꝓpheta ꝛ hoc ꝓpter quattuoꝝ. Primo qꝛ oēs ꝓphete de ei9 spū acceperūt vt p̄uiderēt futura. Ipse vero in seipso habet omnē cognitionē Se cundo qꝛ illi quoꝝundā habebāt cognitionem. christ9 vero omniū. Joh̄.xvj. Nūc scimus quia omnia scis. Tertio qꝛ ꝓphete cognouerūt in tē/ poꝛe.cognitio autē christi est eterna. Quarto qꝛ omēs ꝓphetia terminat̄ ad christū. Act̄.x. Huic omēs ꝓphete testimoniū ꝑhibēt. Qui vēturus est in mundū .q.d. Hic est ille magn9 ꝓpheta p missus nob̄ a moyse dicēte Deut̄.xviij. Prophe tam de gēte tua ꝛ de fratrib9 tuis sic̄ me suscita/ bit tibi dñs de9 tuus tibi.ipsuz audies. Hoc im/ pletum esse in ipso cōfessi sunt. Et ꝟ ppter signa. Joh̄a.vj. Numquid christus cum venerit plura signa faciet.

¶ Sermo de eadem dominica CLXX

Erat puer unus hic qui habz quinq3 panes ordea/ ceos. Joh̄.vj. ¶ Quia ſm p̄m ꝓmo etbi. Sermones exq̄rēdi

sunt ꝑm datā materiā Et q; nunc sum⁹ ī medio quadragesime ī qua fideles debēt precipue actibus deuotiōis insistere. Actus autē q̄bus ꝓncipaliter est bis die⁹ insistendū sunt q̄nq; designatu ꝑ quinq; panes q̄bus dñs multitudinē sanauit. ꝑm q̄ dicit in euāgelio hodierno. vt sic de q̄libet nostrū possit dici veraciter illud verbū beati andree assumptū. Est puer vn⁹ hic qui habz quinq; panes ordeaceos Per puer intelligit fidelis anima a puritate innocētie. que in qualibet fideli aīma obnoxia peccatis debz isto sacro tpe ꝑ pniam repari. Ad q̄ assequendū requruntur q̄nq; panes. z q̄cunq; illos habet ille vere est puer euāgelicus. Primus panis est abstinētie corpalis. Secūdus penitētie luctualis. Tertius intelligētie salutaris. Quart⁹ eucharistie sacramentalis. Quint⁹ glorie eternalis. Q̄q; felix ē illa anima apud quā inuenti fuerint isti panes vt de ea dicat. Est puer vnus hic ꝛc. Prefati q̄ panes omēs isto tpe sunt opportuni Nā istō est tps ieunij z abstinētie. Est temp⁹ lucet⁹ et penitētie. Est tps vacādi verbo dei z spirituali doctrine vt supra sermone primo Est tps ꝑparandi nos ad cōmunionē sacre eucharistie in festo appropinquāte. Est nihilomin⁹ tps deuotiōis festinādi ad verū pascha celestis glorie. Ad q̄d q̄dem pascha. id est. transitū ab hac miseria ad gloriam celestē illi sine dubio ꝓtingunt q̄ bis q̄nq; panibus a dño refecti fuerint Sic enī legitur in euāgelio q̄ quādo illa refectio fiebat. tūc erat primū pascha. Per duos autē pisces q̄ omnibus istis q̄nq; panib⁹ dant sapor̄. intellect⁹ et opatio accipi possunt. quia sine illis nullus istor̄ panum sapid⁹ est vt patet inducēti. B Primus ergo panis est abstinentie corpalis qui bene cōgruit isto tpe quadragesimali quo prece teris diēb⁹ abstinētie vacandū est. Quia vt dicit Ambrosi⁹ in ꝑmone. Quāuis abstineat q̄s ceteris diebus. quāuis cibor̄ dulcia alimēta ñ sumat. nō tamē illius acceptū fert ieuniū. q̄ nō diebus quadragesimalib⁹ ieunat. Et hoc ieunū siue abstinētia bñ intelligit ꝑ panē quia q̄cunq; ab omni cibo in longū abstineret. nō vtiq; ieunaret sed deū temptaret z seipsum interimeret. Qui etiā cibos nimiū accuratos sumeret nō recte ieunaret. Quia vt dicit Aug⁹. in sermone. Qui sic se a carnib⁹ tpant vt alias escas et diffi/ciliorꝰ ꝑparationis z ꝑcij maioris inq̄rant. ml̄tum errāt. Nō enī est hoc suscipe abstinentiaz sz inuitare luxuriā Hec Aug⁹. Modicus autē z tpatus cib⁹ carni z aīe vtilis est. vt dicit Hiero. in epla ad rusticū monachū. Et talis req̄rit ad verū ieunū z cōgrue designat̄ per panē. q; inutium necessarie rei vite hominuz est panis inter alia que enumerat sapiēs. Ecc̄. xxxix. Et de ꝑ pane dicit Esa. xxx. Dabit tibi dñs panē artum et aquā breuē. Et loquit̄ ꝓpheta de cōuersis z ō cōuerti volētibus ad deū a via sua mala. q̄les omnes isto tempe esse debem⁹. quib⁹ indicit victus artus z breuis q̄ ꝑ panē artū z aquā breuē intelligitur. Istū panē omni die petim⁹ nobis dari ī oratione dñica cum dicim⁹ Panē nostr̄ū quotidianū da nobis hodie. C Ubi subtiliter ī sex verbis implicant̄ sex circūstantie in abstinētia sacri ieunij attēdende q̄ et innuunt̄ in euāgelio hodierno. C Prima est vt in victu superfluitas euitet̄. Que superfluitas attendit̄ in trib⁹. In quātitate. in qualitate. z in modo. In quātitate dupliciter. Uno modo ꝑm excessum. q̄n aliquis nimis multū sumit etiā de cibarijs grossis z vilibus. Ūñ Hieron⁹ in quadā epla. Mōnulli vitā pudicā appetētes. in medio itinere corruūt. dum solā abstinentiā carniū putāt. z legumib⁹ stomachū onerant. que moderate parceq; inocua sunt. Alio modo ꝑm defectū quādo quis nimis parū sumit. Quia ꝑm Grego. xxx. libro moraliū. Per abstinētiā carnis vicia extinguēda sunt. non caro Unde Hiero. in epla ad demetriadem Sic inquit debes ieunare vt nō palpites z respirare vix possis. z comitū tuaz vel posteris vel trabaris manib⁹. sed vt fracto corpis appetitu. nec in lectione. nec in oratiōe. nec in ope. nec ī vigilijs soluto q̄d minus facias. C Mediocritas ergo. id est. necessitas tenēda est in ieunio. que signatur ꝑ panē. Unde in oratiōe petimus panē. nō dicimus carnes vel pisces vel aliquid aliud. sz superfluū necessitati nature. sed solū panem. Unde inter apl̄os duodecim nō repiebant̄ nisi q̄nq; panes. Uerū quia non semp expedit nature ieunare in solo pane. ideo etiā inter apl̄os inuenti sunt duo pisces. Expedit enī ꝓ mediocritate seruāda aliquādo aliq̄d pani addi Ūñ glosa sup istud. j. Thy. v. Noli aquā bibere sz modico vino vtere. dicit sic. Prudēter sibi vult de⁹ ꝓuiri. vt nō nimietate debiles fiant z post medicorum suffragia requirāt. Temperādum enī est vt si fieri potest ceptū obsequiū gradatim proueniat. Potiꝰ q̄z ꝓ iēsideratiā minuat̄ In qualitate etiā attendit̄ superfluitas. Quia vt dicit Augustin⁹ in quodā sermone. Qui sic se a carnib⁹ temperāt ꝛc. vt supra. In modo nihilominus attendit̄ superfluitas. tam in ꝑparando q̄z in sumēdo. Unde Hugo in de claustro aīe dic̄ sic Superfluū quidā nimis ī ꝑpandis cibis studium adhibent. infinita decoctionū frixuraz z ꝓdimētorum genera excogitāt̄. modo mollia. modo

tura.modo calida.modo frigida.modo cocta.
modo assa.modo pipere.modo oleo.modo cy/
mino.modo sale condita ꝑm ꝓgnantiū mulier
consuetudinē desiderātes. Ita q̄ ibi desudāt co
quorū artes.⁊ fiunt questiones varie vtrū debe
ant fieri assata vel frixa vl elixa.⁊ tāta sollicitudi
ne ꝓparant vt deuotans quattuor vel q̄nq; fer/
culis ꝑma nō impediūt nouissima. Et cū iā sto/
machus crebris rucib⁹ repletū se indicat.non/
dum tamē curiositas satiat. Isti dicunt colere vē/
trem tanq; deū. Nō sic christus et aplī qui pāe
ordeaceo⁊ in quo numero fuerūt cōtenti.vt su/
pra in postillādo

B Secūda circūstantia
est vt non de aliquo alieno q̄s vescat.puta de ra
pina vel furtu vel alias illicite acquisito. Qđ no
tatur in eo q̄ dicit nostrū quasi nō alienū. Un/
Chrysostom⁹. Qui de iusticia panē acquisitum
manducat.suū panē manducat.qui aūt cū pec/
cato alienū. Unde in euangelio hodierno chri/
stus nō fecit sibi afferri panes alienos et pisces
vbicunq; ꝑ mundū ministerio angelorū qđ⁊ li
cite potuisset. Quia dñi ē terra et plenitudo ei⁹
Sed volēs nobis dare exemplū de panibus su
is⁊ discipulor⁹ dedit turbe ad comedendū. Ex
diceres.q̄d de pauperibus qui nō habēt panē ꝑp
um⁊ omni die vescunt de alieno Ad qđ dicēdū
q̄ nō est alienū qđ amore dei est datū. Un pau
per inuitatus ad mēsam diuitis panē suum co/
medit.⁊ q̄cquid comedit volūtate dantis suū ē.

E Tertia est vt in sumēdo cibum nō volu
ptas sed necessitas attendat. Qđ innuit in eo q̄
dicit ꝑm Matth. supsubstantialē. id est.supad/
ditum substātie nostre nature. Cibus enī dū cō
uertitur quasi substātie nostre supaddit. Et sic
ꝑ restaurationē depdit corpus sustentat. Ad il
lum ergo finē ieunās debet sumere cibū vt sub
stātia nature sue supteneat⁊ sustētetur. sicut di/
cebat Augustin⁹ .x. confessionū. Hoc me docui
sti domine vt quēadmodū medicamenta sic ali
menta sumptur⁹ accedā. Nō ergo nemo sumit
medicinā causa delectationis. sed causa sanita/
tis restaurāde vel cōseruāde. Sic recte ieunās
optare debet potius se posse subsistere sine cibo
qđ quia nō potest.ideo comedit solum vt subie/
ctum sustētetur. Ubi autez Matthe⁹ dicit sup/
substantialē.ibi Lucas dicit quotidianum. Et re/
fertur ad idem. Quia enī quotidie fit in nob de/
perditio. necesse est vt quotidie fiat restauratio
Un oportz q̄ pānis restauratiu⁹ ⁊ sustentatiu⁹
sit quotidianus.vt sit sensus Panem nostrum
quotidianum.id est.quo quotidie indigemus.
⁊ sine quo in vita ista subsistere nō valem⁹. Un/
de etiam dom⁹ cū vellet reficere multitudinē
dicebat Si dimisero eos ieiunos deficiēt in via
Ad hoc ergo refecit vt non deficerent.non vt in
gluuiarētur⁊ lasciuirent

F Quarta est vt
cibus sine benedictione nō accipiat⁊ quoda di
uino munere recognoscat. Et vtrūq; istorū no/
tatur in eo q̄ in oratione dñica dicim⁹ da. Quā
tum ad primū documentū sensus est cū dicim⁹
Panem nostrū quotidianum da.id est.benedic
et sanctifica. Unde Chrysostom⁹ .panē nostrum
quē iam habem⁹ a deo nobis dari petimus. vt
dum ab eo datur sanctificatus accipiatur. Si/
cut sacerdos accipiens panē a laicis sanctificat
⁊ porrigit eis Panis enī offerētium est.sz q̄ san
ctificatum est beneficiū est sacerdotis. Quātum
autē ad secundū documentū cū dicimus: Pa/
nem nostrū quotidianū da . sensus est.quasi di/
ceret.quia nec minimū granū ex nobis habere
possumus.igitur tu pater da nobis. Unde Gre
gorius in moral. Panis quē habemus dei est
ex munere.noster ꝓ vsum⁊ acceptionē. Et vter/
q; sensus iste significat⁹ in verbo da.explicatur
in benedictione mēse cū dicimus. Benedic dñe
dona tua que de tua largitate sumus sumpturi
In eo q̄ dicit bñdic tangit primus sensus In eo
q̄ additur dona tua ⁊c. tangit secundus sensus.
Tali igit mente debet homo deuotus sumere ci
buz ac si de manu dñi sibi ꝓpitialit ministretur
Et hoc significauit dominus in facto istius euan
gelij quādo ipe panē benedixit.fregit.⁊ distribu
it In eo q̄ benedixit significauit primū documē
tum.videlicet q̄ nullū cibū sumam⁹ sine benedi
ctione Unde dicit Cyrillus sup eo dē verbo Do
cumentū habemus hic.vt nihil sumam⁹ i cibuz
nisi creatura sanctificet verbo dei⁊ signo crucis.
Nā ppter peccatū homis diabolus vsurpauit
sibi in rebus istis corporalib⁹ ordinatis ad vsū
hominis vt p eas ipsi homini noceat. Un Chry
sostomus sup Matth. Causa inqt sanctificāda
rum rerz.scz escarz hec est.quia tot⁹ mūdus est in
maligno positus. Unde⁊ res corpales que sūt
magna ps mundi in maligno posite sunt. cōse/
quenter⁊ infantes quādo nascunt.q̄ntū ad car
nem in maligno sunt positi.⁊ ideo oportet et in/
fantes⁊ res corpales bñdicere vt expellatur no/
cumentū diaboli. Et hec est rō quare infantes⁊
cibi ad hominū vsum spectātes bñdicunt tem/
pore paschali.q; tūc diabol⁹ magis est homibus
infestus vt supra habitū est. Exemplū de beato
Johe euāgelista cui venenū nullū nocumentū
prestitit.q; ꝑus bñdixerat. Itē exēplū de scō bñ/
dicto cui cū porrectū esset vas in q̄ erat venenus
mixtū vino bñdixit⁊ ecce vas ꝛfractū est. Item
exemplū de sanctimoniali comedēte lactucā si

ne bñdictione quã obsedit diabol⁹. Itẽ exẽplus de fratre comedẽte frixuras sine bñdictiõe quez inuasit tãta temptatio carnis qualẽ nunq̃z fuerat exptus. Mã post buccellã furtiue ⁊ sine benedictione comestã inuasit eũ illa turpis tẽptatio Sicut post buccellaz legit in iudã sathanas intrasse. Qz aũt dñs panes fregit ⁊ distribuit. in ℞ dedit nobis secundũ documẽtũ q̃ omne qđ in cibũ sumim⁹ ab ipso nos accipere cognoscam⁹

¶ Quinta circũstantia ẽ q̃ qñ hõ comedit pauperũ recordetur. Juxta istud. Mittite partes eis q̃ nõ ꝓparauerũt sibi Neemie. viij. Et ℞ notat in eo qđ in oratiõe dicit nobis. nõ dicim⁹ mihi. ad innuendũ q̃ null⁹ sibi cibũ debet sic apropriare q̃n etiã velit indigẽtib⁹ coicare. Unde Chrysо. Mia que nobis de⁹ dat p nos alijs dat. vt de eo q̃ accipim⁹ ptẽ indigẽtib⁹ faciam⁹ Augustin⁹. Dicit inq̃t tibi christ⁹. da mihi ex eo qđ dedi tibi. habuisti largitorẽ. habe debitorẽ. habe feneratorẽ. Uñ Tho. iij. Panẽ tuũ cũ esurientibus ⁊ egẽtib⁹ comede. Et licet oĩ tpe hõ ℞ facere debeat. maxime tñ tpe ieunij. q̃ ieunium elemosynis multũ adiuuat. Quia vt dicit Cesari⁹. Tale est ieunium sine elemosyna qualis sine oleo lucerna. Uñ Esa. lviij. Cũ ꝓpheta multas abusiones ieuniorum iudeis exprobrasset subiũxit Nonne hoc est ieunium qđ elegi. Et subiungit. Frãge esurienti panẽ tuũ ẽ. Qđ verbũ ptractãs Gregori⁹ in omel. dicit sic. Illud ieunium de⁹ aꝑpobat qđ ad dei⁹ oculos man⁹ elemosynarum leuat Hoc ergo qđ tibi subtrahis alteri largiaris. vt vñ tua caro affligit inde egẽtis ꝑmi caro repareſ. Et hoc etiam oñdit christ⁹ in facto euãgelij hodierni. quia nõ solũ sibi ⁊ suis dedit ad comedendũ. sed ⁊ toti multitudini. Inter q̃s nõ dubium q̃n multi pauꝑes fuerunt. imo omẽs fuerũt pauꝑes ꝑ quãto nõ habebãt ad comedendũ Et qđ plus est ad ꝓpositũ. fecit colligi de fragmẽtis duodecim copbinos nolẽs q̃ perirent sz p pauꝑibus ꝑseruarent. Mã fragmẽta mẽsarum diuitum ad pauꝑes ptinẽt. Qz vt dic̃ Aug⁹. in li. de vbo dñi loquẽs diuitib⁹ q̃ in ꝑsuetudine habẽt accurati⁹ viuere. Utere inquit cibis necessarijs. ⁊ da pauꝑib⁹ supflua. vtere ꝑciosis ⁊ da pauꝑib⁹ vilia

¶ Sexta circũstantia est vt solicitudo nimia caueat. Juxta istud Mat. vj. Nolite solliciti esse ĩ crastinũ. Crastin⁹ enĩ dies sollicit⁹ erit sibiipsi. Et ℞ innuit in oratiõe dñica cũ dicim⁹ hodie. nõ p. xxx. vel. lx. annos. imo nec p cras. q̃ nescim⁹ an ĩ crastinũ pueniam⁹. Ad eũdẽ etiã sensum ꝑt referri qđ lucas dic̃ quotidianũ vbi matthe⁹ dicit supsubstãtialẽ. Uñ dicit Chrysostom⁹ Pro cibo qtidiano oramus. vt neq̃a q̃z vltrioris diei cura concurrat. Crastine enim diei spacium te visuz nescis. quã ob causaz in illius sollicitudine torqueris. Et ℞ est ꝑceptor⁹ quos cupiẽtes dissolui petũt regnũ dei vt de vita ꝑsenti nõ sollicitent. Unde Cyprian⁹. Diurnus cibũ discipulus christi debet petere. Qtaruz enĩ esset ⁊ repugnãs si nos q̃ petim⁹ regnũ dei velociter aduenire q̃rerem⁹ in ℞ seculo diu ꝑmanere. Et ℞ etiã oñsum est ĩ euangelio hodierno. ex eo q̃ christ⁹ ⁊ discipuli cũ exissent ĩ desertũ locuz nec dũ etiã puiderãt sibi de cibo vni⁹ diei sufficienter. vt ꝑz supra ĩ postillãdo sup eodẽ vbo themat⁹. Est puer vn⁹ hic ẽ.

¶ Subsermo Primus CLXXI

Et puer un⁹ hic qui

ẽ ¶ Secũdus panis est penitẽtie luctualis. De quo pane est istud ꝑs Cibabis nos pane lachrymaz ⁊ potũ dabis nobis in mẽsura. id est. ꝓ modo culparũ sm glo. Vere enĩ penitẽtibus ipse lachryme panes sunt et potus. quia eis reficit spũs cõmbulat⁹. Hũc panẽ petebat Augustin⁹ cũ dicebat in oratiõe. Sint mihi dñe lachryme mee panes die ac nocte. da mihi lachrymas ex toto affectu q̃ peccatorum meoz possint dissoluere vincula Circa istũ panẽ cadũt tres ꝓsideratiões q̃ tãgunt in euangelio eodẽ. ꝑ q̃s accipi pũt tres circũstãtie in vã pnĩa attendẽde ¶ Prima ẽ q̃ pnĩa nõ sit nimis sera. Nã licet pnĩa ad vltimũ vite momẽtũ dilata possit esse vtilis. Exemplũ de latrõe. Est tamẽ multũ dubia ⁊ incerta. Quia vt dic̃ Aug⁹. in q̃dam ℞mone. Si q̃s posit⁹ in vltima necessitate sue egritudis voluerit accipe pnĩam ⁊ accipit ⁊ mox recõciliabit ⁊ hinc vadit. fateor vob̃ non illi negam⁹ qđ petit. sz nõ ꝓmittim⁹ q̃ bñ hic erit. si secur⁹ hinc exit ego nescio. pnĩam dare possumus. securitatẽ dare nõ possum⁹. Nunq̃d dico dãnabit. sed nec dico liberabit. vis ergo a dubio liberari. vis qđ est incertũ euadere. age penitẽtiam dũ san⁹ es. Si sic agis dico tibi quia securus es. quia penitentiã egisti eo tempe quo peccare potuisti. Si autẽ vis agere pnĩam quando peccare nõ potes. pcta dimiserunt te nõ tu illa. Hec Augustin⁹. Et istud notat in facto hui⁹ euãgelij vbi legit ℞m matthei ⁊ marci. q̃a duo ꝑsante die discipuli accesserũt ad dñm dicentes. Dimitte turbam vt euntes in villas vicinas emãt sibi escas. quia hic in deserto sumus ⁊ hora ꝑteriit Ubi aꝑparet q̃ discipuli sollicitabant̃ de turba. ne nimis sero posset habere escas. Et sine dubio sic euenisset si non miraculũ superuenisset. Sic potest dici. q̃ si isti sero penitentes saluantur.

magis ascribi debet miraculo q3 solito cursui. sicut etiã penitẽtia latronis valde miraculosa fuit

¶ B Secunda est vt penitẽtia sit austera et aspera. Unde olim penitẽtia agebat in cinere et cilicio ꝓpter asperitatẽ. et hoc cõuenienter vt delectationi peccati correspõdeat asperitas penitẽtie. Aspera enĩ penitẽtia melio curat peccata q3 leuis. Et ponit Chrysos. sup Matth. tria exempla Primũ est quia medicina aspera z amara melius curat malos humores q3 lenis atq3 dulcis Secundũ quia malas herbas melius eradicat rastrũ ferreũ q3 ligneũ. Tertiũ quia malos nodos vel nexus melio soluit malleus ferreo q3 plũbeus. Unde dicit Augustinus. Maiorẽ in se qsq3 debet seueritatẽ exercere vt a seiudicatus minus iudicet. dicẽs cum psal. Quoniã ego in flagella paratus sum. Et hec asperitas innuit in eo q illi panes fuerũt ordeacei de qbus dominus pauit turbã. Ordeũ enĩ asperũ est. z panis qui ex eo fit est grossus z cũ difficultate comedit. Unde ẽ potius abusiumentorũ q3 hominũ Sic hõ penitens tã asperã penitentiã faciat vt possit dicere cũ ps. Ut iumentũ factus sum apud te. Quantumcũq3 tamen ordeũ sit exterio asperũ. medulla tamẽ eius est medicinalis ꝑm Plinũ. Nam vt dicit pect9 mũdificat. corpus nutrit z restaurat. spiritualia mẽbra recreat. Sic penitẽtia cõscientiã sordidã mũdificat. animã infirmam sanat. spũm mentis sauciũ recreat z roborat

¶ C Has z qualdã alias vtutes penitentie explicat Augustinus in libro de penitẽtia sic dicens Penitẽtia lãguores sanat. leprosos curat. mortuos suscitat. sanitatẽ auget. grãm ꝓseruat. claudis gressum. cecis restituit visum. vicia fugat. vtutes exornat. mentẽ munit z roborat. Ecce quo modo panis iste penitẽtie si sit asper in cortice. medicinalis est tamẽ in medulla. Unde apte panis iste figurat9 est Judicũ. vij. vbi legit q gedeone auscultante hostes. audiuit q quidã narrauit somniũ suũ in hec verba. Vidi somniũ et videbatur mihi quasi subcinerici9 panis ex ordeo volui z in castra madian descẽdere. Cũq3 peruenisset ad tabernaculũ. pcussit istud atq3 subuertit et terre fundit9 coequauit. Iste panis significat panẽ penitẽtie qui est ex ordeo vt dictum est Est etiã subcinerici9. quia cineres signãt penitẽtiam. Unde Job. xvj. Operui cinere carnẽ meã. id est. penitẽtia cooperui z deleui peccata mea. Unde etiã de anima penitẽte dicit Osee. vij. Effraim fact9 est panis subcinerici9. Ad qõ repzesentandũ in principio hui9 tpis cineres capitibus nostris supponim9. Per castra autẽ madian intelligitur exercit9 peccatorũ. Madian interpretat iniquitas vel cõtradictio. Et quid iniquius q3 peccatũ qđ contradicit z aduersat animẽ. Panis ergo in castra madian descẽdit z tabernaculũ subuertit. quando penitẽtia impetu spũs sup multitudinẽ peccatorũ descendẽs corpeccatoris p cõpunctionẽ cõterit z subuertit. et sic totũ exercitũ peccatorũ in fugã cõuertit. Tũc vero tabernaculũ cordis terre fundit9 coequat qñ expulsa culpa supabundãte gratia in aĩma imago mẽtis reformat ꝑm illud apli ad Col. iij. Expoliãtes vos veterẽ hominẽ cũ actibus suis z hoc quantũ ad expulsionẽ culpe. z induentes nouũ hominẽ qui renouat in agnitione dei ꝑm imaginẽ eius qui creauit eũ

¶ B Tertia cũ cum stãtia penitẽtie est vt penitẽs a peccando q escat. Juxta illud. Peccasti qesce. Sic enĩ christus ꝓcipere cõsueuit eis quib9 peccata dimisit Jã amplio noli peccare. Joh. viij. Et hoc innuit in eo q dñs multitudinẽ comesturaz discũbere siue sedere fecit Quid ẽ sedere nisi a peccãdi mobilitate quiescere Ũñ de rege niniuita dr Jone iij. Qz indut9 sacco sedit in cinere. Quicũq3 enĩ induitur sacco debet sedere. id est. a peccãdo desistere z hoc in cinere recognoscẽdo vilitatẽ priã p verã humiliationẽ. Dicit Aug9 in solilo quiis Inanis est penitẽtia quã sequẽs culpa coinquinat. Nihil ꝑsunt lamẽta si replicant pecca ta. Nihil valet malis veniaz poscere z mala denuo iterare. Iaz quoniã ꝑm Greg. Omnis ẽ mala nõ agere nisi etiã quisq3 studeat bonis opib9 insudare. Ideo isti comedẽtes nõ simpliciter sedere sed sup fenũ viride sedere iubebant Per fenum viride germẽ bone actionis intelligit ꝑm illud Geñ. j. Germinet terra herbã virentem. vbi alia littera habet fenũ viride. Quid est terraz fenum viride germinare. nisi animã penitentez q prius fuerat arida nunc bonas actiões fructificare Unde Augustinus in libro de penitẽtia Ad agendã pniam nõ sufficit mores ĩ melio cõmutare z a malis factis recedere. nisi z de bis que facta sunt satisfaciat dño p pnĩe dolorez. p humilitatis gemitũ. p ꝓtriti cordis sacrificiũ. coopantibus elemosynis z alijs bonis opib9 Sicut ergo ad iussũ dñi discipuli fecerũt turbã sup fenũ viride discũbere. sic boni ꝓfessores q̃ sũt imitatores discipl'oz iniũ gãt sibi ꝓfitẽtib9 vt a peccãdo ꝏbeant qescere z se ĩ bonis actiõib9 exercere ꝛc

Subsermo Secundus. CLXXII.

Ut puer un9 hic ꝛc. Qz nũc est tps pnĩe lati9 est loquẽdum de pane pnie. Sciẽdũ ergo q ad esum

pantis spiritualis nō abrupte sed ordinate pue/
nitur. Ad verā pniam requrunt nouez q̄ i pcessu
pītis euāgelij inuīt Primū ē diuine pietatis
attractio. Unde Hiere.xxxj. loquit deus ad pec
catorē In charitate ppetua dilexi te/ideo attraxi
te miseransq tui Nō enī est volētis velle neq cur
rentis currere. sed miserētis dei. Ante omnia er
go vt recedam⁹ a malo q accedam⁹ ad bonum
requirit motio diuina. qua de⁹ interi⁹ animaz
mouet siue inspirat ppositū. De hac attractiōe
dicit Joh.vj. Nemo potest venire ad me nisi pa
ter meus q̄ misit me traxerit illuz. Et h attractio
dei ad penitentiā innuit in pncipio euāgelij vbi
dicit. Oz sequebat ieluz multitudo magna. qz
videbant signa que faciebat per hmōi autez si/
gna q pinstinctus internos attraxit eos vt veni
rent ad se. Sic deus adhuc p aliqua signa intri/
seca mouet corda peccatorz B Secundū
est homis p liberū arbitriū ad deū cōuersio. nō
enī sufficit instinct⁹ diuinus. nisi homo aliquid
apponat de suo. hoc est liberū arbitriū. qđ maxi/
me est ppriū homis Unde Aug⁹. Qui creauit
te sine te. nō iustificabit te sine te. Et huiusmodi
cōuersio est quedā pparatio ad gratiā. qual' p/
paratio requirit ex pte nostra. quia homis est ani
mum pparare. vt dicit Prouerb.xvj. Sicut ciz
ille qui habet oculū auersuz a lumīe solis p hoc
se pparat ad recipiendū lumē solis q oculos su
os cōuertat versus solē. Sic in ppsito Nectī
homo se ad deū cōuertere potest sine auxilio dei
interius mouētis. Unde Hiere.xxxj. Conuerte
me domine q cōuertar. Primū ergo est q deus
nos moueat ad cōuertendū ad se. q tunc secun/
do requirit q nos cōuertamur ad deū. Et h cō/
uersio innuit in hoc q turba mota ab eo vt dictū
est arripuit iter eundi ad deuz. q sic in tota via illa
cōuertebant facies suas versus eū C Ter/
tium est gratie infusio. Cū enī homo peccando
cōtrahat maculā inquantuz priuat decore gra/
tie ex deformitate peccati. si debet aīma reforma
ri ad decorē suū pristinū. requirit q a deo sibi in
fundat habituale donū gratie. Unde Aug⁹. su
per illud ps. vt exhilaret faciē in oleo. dic. Oz gr̄
tia est nitor anime sanctū cōciliās amorē. In h
oleo gratie facies mētis exhilarat quādo ad ei⁹
pristinā pulcritudinē reformat. Unō subdit Et
panis cor hominis cōfirmet. qđ ad panē peniten/
tialem referri pōt. Et hec infusio grē designat in
eo q christus subleuatis oculis suis multitudi
nem venientē ad se respexit q miser⁹ est sui vt di
cit Marc⁹. Adaptatio patz. D Quartuz
est liberi arbitrij in deū motio. Gratia enim dei
vbicūqz est vacua nō est. Unde mox infusa mo
uet liberū arbitriū in deū p fidē. Juxta istud ad
Hebre.xj. Credere oportet accedentē ad deuz q̄a
est q inquirentibus se remuneratoz sit. Ita q hō i
genere credat eū ee iustificatorē et remūeratorē
nostrū per mysteriū christi Et hec motio in deū
innuit in eo q turba intenta erat sermonib⁹ ei⁹.
docebat enī eos multa vt dicit Marc⁹ E
Quintum est peccati detestatio Nam liber
arbitriū cum motū fuerit in deū vt dictū ē. mox
mouetur in peccatū detestando ipsum. quia est
contra deū. Unde motus liberi arbitrij in deuz
precedit naturaliter motū liberi arbitrij in pec/
catum. cū sit causa q ratio eius. Et iste motus li/
beri arbitrij in peccatū innuitur i eo q illi homi/
nes de turba obtulerūt ei languidos q infirmos
eorum. vt dicit in Matthēo q Luca. Sicut enim
homīes naturaliter detestātur infirmitates coz/
poris. Sic multo magis detestari debent egritu
dines anime et earū remedia querere. F
Sextū est culpe remissio Nā post duplicem
motū liberi arbitrij predictū. deus immediate re
mittit culpā. quia deus pmo⁹ est ad prestandaz
veniam q̄z homo ad petendā. eā. Et hoc notat i
eo q dom⁹ dixit discipulis. Vate vos illuc mā
ducare p̄m tres alios euangelistas. Antequ enī
turba ab eo peteret escā ipse pronus fuit reficere
eam Et nota q licet ser predicta distinguātur
sic gradatim ordine nature. omia tamē cōcurre
re possunt in vno instanti. quia agens diuinuz
cum sit virtutis infinite. non indiget tempore in
actione sua G Sed omnibus istis sex per
transitis. adhuc remanet reat⁹ ad penā. Ad cu/
ius expiationē requrūtur adhuc tria ex pte no/
stri. scilicet contritio. cōfessio. q satisfactio q̄ sunt
partes penitentie. Sed diceret aliquis. Postq̄z
remissa sunt peccata p prima sex. ad quid tūc ne
cessaria est penitētia. Ad quod dicēdum. q ad
solū propositū confitendi q satisfaciendi deus di/
mittit peccata. Juxta illud psal. Dixi. id est. i cor
de meo proposui cōfitebor aduersuz me inusti
am meā domino ꝛc. Obligatur tamē homo ad
huc ex ordinatione dei et ex precepto ecclesie ad
penitentiā sacramentalē. que cōsistit in istis tri/
bus. que si homo ex cōtemptu dimitteret. cōtra
heret nouū peccatū ingratitudinis. quod soluz
sufficeret ad damnationez. Valent enī ista tria
ad reatus pene expiationē H Primuz er
go istorū triū quod est septimuz in ordine pmi
sorum est cōtritio. Est autē contritio dolor assū
ptus pro peccatis cum proposito cōfitendi q sa
tisfaciendi. Et hec cōtritio posset esse tanta q̄ suf/
ficeret ad abolitiōz pene q culpe Et ista ꝓtritio i/
nuit i eo q dns accepit panes. benedixit q fregit

Panē pnīe nrē dē⁹ accipit ⁊ bñdicit. qñ p grāz suā penitentiā nostrā admittit ⁊ eā bñdictā nobis efficit. Tunc vero panez frangit. qñ p minutas partes de qbus penitēdū sit nobis oñdit. Licet enī ex sola displicentia ⁊ detestatiōe pctōrum in generali cum pmissis alijs remittatur culpa. vt dictū est. oportet tñ q tota massa peccatorum postea frangat ⁊ in ptes diuidat. et sic minutati homo de singulis cōteret ⁊ cōfiteat. Et hanc fractionē ipse deus facit p quāto actū ☧ritionis inspirādo efficit. In qua qdē ☧ritione homo sigillatim omīa peccata sua añ tribunal ☧scientie sue adducit. ⁊ ibi seipsum accusans in amaritudine aīe sue de singulis ☧terit ⁊ postea cōfitet. ℣

¶ Octauū est ☧fessio. Cōtritio enī inualida est si ñ sequat cōfessio suppositā oportunitate. ☧fessionē nāq hō se subijcit arbitrio sacerdotis loco dei. Et ℟ innuit in eo q dñs panē ab eo fractū porrexit discipulis suis vt ipsi vlteri⁹ porrigerent turbe. ☧ dotuisset qdē p seipsū distribuisse turbe. sz voluit vt interueniret ministerū discipulorum. qz vices in ecclia tenent sacerdotes. In q facto significauit se claues cōmittere ministris. ligādi atq soluēdi. Deus enim frāgit cor pctōris ad pniam. sz executionez cōmittit sacerdotibus. ℣

¶ Nonū est satisfactio q notat in distributione fractionum panis p discipulos facta. In q distributiōe signant sūt qttuor attendēda. ☧primū est q discipuli fecerūt turbā sedere ⁊ ℟ exiussu dñi dicētis. Facite hoīes discūbere. In q notatur q in satisfactiōe imungenda a sacerdotibus ☧primū debz esse q sacerdos cōfitēti dicat ☧decasti. q̄esce ⁊ amplius noli peccare. vt de ℟ dictū ē supra. Secūdū vt faciat eos sedere i feno viridi. id est. germīe bonorum operum. Tertiū vt det eis fracturā panis ordeacei. i. vt īponat eis pnias satisfactorias. vt hec tria supra deducta sūt. Quartus est collectio fragmētorum. in q notat q penitēs quādiu vixit reliquias pctōrum debz habere i memoria ac p hoc reliquias pnie sp retinere. Hic de btō petro legit. Nō quis pctum negatiōis sibi dīs diu dimiserit. ipse tñ q̄diu fuit in hac vita pctum istō defleuit. Vñ vtile ē q sacerdos aliquā pniaz qñ tū cūq; puā ppetuā iniūgat vt reliq̄e pnie reliquias pctorum abstergāt. ⁊ vt hō p ℟ pctorum suorum ptem aliquā in ☧ritiōis spū rememoret. Naz ex ℟ sordes reliquiarum pcti melius depurant. vires aīe excitāt. spūs hūliat. ⁊ feruor deuotiōis accēditur. Vñ ps. cū dixisset. Dolor me⁹ renouat⁹ ē. subiūxit. Cōcaluit cor meū intra me. Vñ Greg⁹. vuj. moral⁹. Sepe qd tormētes latuit. flētib⁹ inotescit ⁊ afflicta mēs certi⁹ iuenit malū qđ fecerat ⁊ reatū suū ce⁹ secura ñ meminit būci se ☧mota ☧phēdit

¶ Subsermo Tertius CLXXIII

Et puer un⁹ hic ⁊c.

Tertiꝰ panis ē intelligēte salutaris siue panis intellectual⁹ q̄ est vbū dei. Be q̄ pane dr Ecc. xv. Cibabit illū pane vite ⁊ intellectus. De isto pane q̄ttuor ℟ documēta innuit. ☧primū ē q vbū dei ē cib⁹ aie. Vñ Mat. iij. Nō in solo pane viuit hō sz in omi vbo qđ p. de ore dei. Quappter sic corp⁹ ñ pt viuere sine pane materiali. sic aīa ñ pt viuere absq; pane intellectuali. perfecto q maior ē refectio mētis q̄z vētris. Et ℟ innuit in eo q dicebat. Si dimisero eos ieiunos deficiēt i via. Mar. viij. Et ea dē rō fuit ℟. Si ei dñs pane vbi dei nos ñ reficeret absq; dubio deficeremꝰ i via mor. ¶ ℟ Secōm ē q̄ intelligētia vbi dei ñ nisi illūiatōe diuīa acq̄rit. Vñ Aug. sup canonicā Ioh. Nolite inq̄t putare quēq; hoīm aliqđ discere ab hoīe. ām onere possum⁹ p strepitū vocis nrē. si non sit int⁹ q̄ doceat manus fit strepit⁹ noster. Et ℟ notat i eo q dñs fregit pānem a turba comedēdos. Nō nisi dñs frāgat nobis ⁊ aperiat intellectū sacre scripte. ñ intelligē⁹. Vñ discipuli cognouerūt dñm i fractiōe panis. Erāt ād isti pānes qs dñs fregit ordeacei ⁊ q̄nq; per qs ℟m Beda signat lex q̄ tinet in q̄nq; libris moysi. Qui añq; a dño frāgerēt ⁊ exponerētur ñ pascebāt sz onerabāt. Aperti vo p⁹ q̄z apti sūt ⁊ explicati p succedētē lucē noui testamēti totū inuolutū q̄ in q̄nq; milib⁹ hoīz sigt copiosissime refecerūt. Nō aūt isti panes ordeacei fuerūt sigt legē asperā et velatā. Sic ei ordeū aspez ē ⁊ tenacissima palea tegit. sic lex aspera erat nemini parcens. ⁊ velata enigmatibus ⁊ figuris. Necesse ergo erat a domino panē frangi. quia ante suū aduentum nemo erat qui istum panē frangeret. Et hoc lamētabatur Hieremias Thre. iij. Paruuli petierūt panem ⁊ non erat qui frangeret eis. Sic adhuc hodie quātumcūq; doctores ⁊ predicatores frāgant panem auditorib⁹. nisi deus intus audientes illuminet. sine intellectu erūt. Et ideo laudabilis consuetudo est semp in sermōis principio facere orationē. Sic sapiens Sap. vij. Optaui ⁊ datus est mihi sensus. inuocaui et venit in me spiritus. ¶ C Tertium documētum est q intelligentia verbi dei ad plenū a popularibus non capitur. sed tantus ab his qui sunt perfectionis apostolice sectatores. Et hoc notat in eo q multa fragmenta remāserunt q̄ turbe cape non potuerunt. Cupfuerunt enī. xij. cophini fragmētorum p̄m numerū apl̄orū ad insinuandum. q̄ soli viri apostolici illa intelligunt atq; seruant ad

que intellect⁹ populariū non attingit. ¶ B
¶ Quartū documētū est q verbū dei etiā si nō intelligat ab audiēte. nihilomin⁹ hz salubres effectus in cordib⁹ auditorz generare. Et ℞ innuitur in eo q iste turbe nō intellexerūt mysterium panū. imo etiā ꝺ discipulis dr. q nō intellexerūt de panib⁹. Ad ar. vj. Et tñ effectū saturatiōis in se expti fuerūt. Sic in ꝓposito ꝺba dei siue ꝺba sacre scripture audita. occultos effect⁹ opant in auditorib⁹ etiā si non intelligant ab eis. ℞ declarat valde pulcre Orig. sup ihesu naue omet. xx Si enī vt dicit ad ꝺba q̄dā incātatorū q etiā ipsi met incātantes nō intelligūt. serpentes de cauernis extrahunt. z in manib⁹ portant. z ita sopiuntur q venenis nocere ñ valeāt. Sepe etiā tumores in corpib⁹ būanis solis ꝺbis repmunt. Et interdū etiā aīe stupore quodā sensus ad ꝺba alienant. quātomagis credendū est q ꝺba dei et sacre scripture habēt effect⁹ suos etiā si non intelligant a nobis. Sicut enī apud infideles demōes audiētes illa carmīa incātationū assunt et exhibent famulatū. z dāt in boc ad q̄d ꝑ ꝺba illa īuocati sunt. Sic multo magis angeli dei q̄ nobiscū sunt. z q̄ ad nostrā custodiā sunt deputati libenter. z grate accipiūt q̄n ꝺba sacre scripture velut carmīa. z ꝓcantatiōes ex ore nostro ꝓmimus. q. si nos nō intelligam⁹ q̄ ore ꝓferim⁹. ille tamē celestes ꝑtutes q̄ nobis assistūt intelligūt. et velut carmine quodā inuitate adesse nobis. z ferre auxiliū delectant. ¶ Q. aūt sint nō solū circa nos sed etiā intra nos indicat ꝓpha in ps. B. ℞ dic aīa mea dñm. z oīa interiora mea nomē sanctū eius boc est. oīa q̄ intra me sunt. Cōstat ergo eē virtutes quib⁹ vel aīaz vel corporū cura cōmissa est. Que vtiqz cuz scriptura legit a nobis vel audit delectant. z validiores erga nostrā diligentiam fiunt. ¶ Pascunt enī. z reficiunt ex auditu scripture sancte velut. z diuis. z rōnabilib⁹ cibis. imo ipse dñs noster ihesus christ⁹ si nos inueniat in bis vacātes. nō solū pasci. z refici dignat in nob. verz etiā si illas epulas apud nos videret apparatas patrē secū dignatur adducere. sicut ipsemet ait: Amen dico vobis. q ego. z pater veniem⁹. z mānsionē faciem⁹. z cenabim⁹ apud eū. ¶ Apud quē. apud illū q̄ ꝺba sua audit. z custodit. Sicut aūt ex hmōi auditiōib⁹. lectiōib⁹. vl̄ meditatiōibus diuinar scripturar erga nos anglorz cōsortia. z officia ꝓuocam⁹. Sic ecōuerso malignorz spiritū insidias ac pessimorz demonū incursiones ex hmōi verborz. z noīm appellatiōib⁹ effugamus ¶ Hos itaqz tres effect⁹ ꝺbi dei videlicz. q demonū pēna depellit. z angelorz sanctorz assistētia prouocat. z nihilomin⁹ ipi christo cū deo pacē iocunda refectio prepat. Silr. z alios effect⁹ supra descriptos. z si imediate nō exprimur in nob. aliquali tñ tpe succedēte absqz dubio sentiemus. Et ponit exemplū Orig. Quia nō statiz hō exprit effectū medicine sz paulatim tpe succedēte. Sic hic

¶ Subsermo Quartus
CLXXIIII ℣

Et puer un⁹ hic ꝛc.

e Quart⁹ panis est eukaristie sacramētalis. De quo Joh. vj. Ego sum panis viuus q̄ de celo descēdi. Si q̄s mānducauerit ex hoc pane viuet in eternū. De isto pane colligere possum⁹ ex pñti euāgelio quattuor documēta.
¶ Primū est q ad hūc panē sumendū quilibz fidelis debet se ꝑparare saltē in stāte tēpe paschali iuxta statutū cōcilij generalis. Extra. de pe. et re. Dis vtriusqz sex⁹. Et hoc notat in eo q erat proximū pasca q̄n reficiebatur multitudo a christo
¶ Secundū est q licet iste panis sit velat⁹ accidētibus. substātia tñ diuinitatis ꝺe est ibi latēs. ℞ signat in hoc q isti panes dicunt fuisse orde acei. z virtute diuina in eis opante fuerūt multiplicati. vt de eis satiarent tota multitudo. ¶ Tertium documētū est q mānducaturi hūc panē debent sedere sup fenū viride ꝑ q̄ signāt delectamēta carnis iuxta illud Esa. j. Dis caro fenum Cōicaturi ergo ℞ pane dñt calcare. z ꝓculcare fenū delectatiōis carnalis. z desup sedere vt quasi a toti⁹ corpis mēbris suppriman. Hunc est sm Aug. q iste panis ꝺr hostia rōnabilis. ꝑ q̄nto ꝑ eā bestiales sensus. z carnalia desideria subiugatur ¶ Quartū documētū est q sm christi ordinationē ille panis ꝑ ministrorz man⁹ dz ꝑpl̄o ministrari. q̄d signatū est in eo q dñs panē a se fractū discipulis cōmisit dispēsandū turbis.

¶ Subsermo Quintus
CLXXV. ℣

Et puer un⁹ hic ꝛc.

e Quint⁹ panis ē glie eternal. De q̄ Lu. xiij. Beat⁹ q̄ mānducabit panē in regno celorz. Et bñ illa beata fruitio ꝺr panis Quia sic panis corpalis replet. z satiat appetitū edētis. sic fruitio illa satiat desiderū ꝓplātis. ¶ Psal. Satiabor cū apparuerit glia tua. Reficiūt aūt illi beati nō solū visiōe diuinitatis sz etiā pascunt deliciosa ꝓplatione būanitatis i christo ¶ Propter q̄d sciendū q sm beatuz Bern. christ⁹ ꝺr triplex panis. Ipse enī est panis subcinericij incarnationē et reuersatus in resurrectiōe. z trutice⁹ in nude diuinitatis ostēsione ¶ Panis subcinericius est de⁹ homo. Quid enī vt ait Bernard⁹. est

deus. nisi vita ⁊ panis Et q̄d est hō nisi puluis ⁊ cinis. Et q̄d est in vna ꝑsona deꝰ latēs et homo patēs. nisi panis subcinericiꝰ. Panis ergo subcinericius est panis sub cinere. deꝰ latēs sub homine. Et hoc erat christꝰ añ resurrectionē. Panis reuersatꝰ est ecōuerso hō deus. s. post resurrectionē. Prius enī quasi cinis panē occultauit post v̄o quasi panis cinerē celauit. Qñ enī christus habuit corpꝰ glorificatū. tūc humanitas q̄si in eo celata fuit. Uñ añ passionē humanitas i eo manifesta fuit. diuinitas latebat. Et ideo tunc ꝑ miracula ⁊ ꝑdicationē diuinitatē ꝓbare ⁊ mūdo oñdere oportebat. Post resurrectiōz v̄o magis ꝓbatiōi hūanitatis q̄z diuinitatis insistebat Uñ tūc visu. tactu. esu ⁊ multis argumētis alijs se verū hominē ꝓbabat. Panis triticeus sine oī cinere est. sine furfure. sine enigmate. sz de simila purissima. Hec est nuda diuinitas Hic panis ē deus deꝰ Nam vt dicit Bern̄. Deuotioni non sufficit semel dicere deꝰ. Vox enī deuota est deꝰ deus meus. Hoc faciat mihi deꝰ. ⁊ hec addat vt sit deꝰ deus meꝰ. Quid enī mihi ꝓderit deus si nō sit deꝰ meꝰ. Christꝰ ergo est panis beatoruz subcinericiꝰ inquantū reficit eos sue hūanitatis passibilitate. que ibi apparz in cicatricū oñsione. Hec est enī vna causaꝝ quare dñs cicatrices in suo corpe reseruauit. vt videlicet beati de eis habeant gaudiū singulare. Est etiā panis reuersatus inq̄ntū reficit eos eiusdē humanitatis glorificatione ⁊ sublimatiōe. Ex hoc nempe beati habent gaudiū singulare ꝙ vidēt suaz naturā tāta claritate dotatā ⁊ sublimatā. ac idētitate suppositi verbi q̄si in sinu trinitatis collocatā. Uñ Bernardꝰ sup Cañ. Plenuz est suauitatis dulcedine videre ibi hominē hoīs ꝯditorē. Est preterea panis triticeꝰ inq̄ntū ipsos reficit nude diuīitatis oñsione. quā in ipso clare ⁊ nude cōtemplāt Et sic siue ingrediant ꝑ diuinitatis cōtemplatōnem siue egrediant ꝑ hūanitatis intuitionē. sꝑ pascua inueniēt ꝑ noue dulcedinis degustationem. B Et iste triplex panis in christo īnuitur in p̄nti euāgelio Nā natura passibilis quā habuit ꝑ incarnationē signat ꝑ hoc ꝙ isti panes scribunt fuisse ordeacei. Et forte etiā ad lrām fuerunt subcinericei vtpote panes pauperꝝ. Et s̄m hoc ꝯueniēter christus ꝓut habuit naturā passibilē figuratꝰ ē ꝑ illū panē ordeaceū ⁊ subcinericium. de quo dr̄ Iud. vij. ꝙ voluebat ī castra madian ⁊ subuertit tabernaculū. qz christꝰ ꝑ passionem suā irruit in castra diaboli ⁊ claustra inferni destruxit. Qꝫ aūt dñs respiciēs in celū. panes acceptos benedixit signat ꝙ naturā assumptā ꝑ diuinā potentiā benedixit. glorificauit. ⁊ in celo collocauit. Et sic fuit q̄si panis reuersatus. qz super cinerē corruptibilitatis oīs creature eleuatus. Qꝫ vero panes fregit significat ꝙ diuinitatem latentē in carne humana aperuit ⁊ patefec̄. Quādiu enī panis integer est latet q̄d intus est sed hoc fractione manifestat̄. Sic hic. Luc. xxiiij Cognouerūt discipuli dñm in fractione panis. Isto itaqz pane ordeaceo ⁊ subcinericio q̄ntuz ad primū. benedicto quantū ad secundū. et fracto quantū ad tertiū. christꝰ dñs noster reficiet multitudinē fideliū suoꝝ. ⁊ hoc sup feno viridi ī regno celoꝝ. vbi sancti requiescent ī herbis virētibꝰ ⁊ in pascuis pinguibꝰ pascent̄. Ezech. xxxiiij De quibus pascuis dicit Gregꝰ. Que sunt illa pascua nisi interna semp virētis ꝑadisi gaudia. Pascua nanqz electoꝝ sunt p̄ns vultꝰ dei. quidum sine defectu cōspicit̄ sine fine mens cibo satiatur. Quibus pascuis nos satiare dignet̄ ipse panis angeloꝝ. qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Explicit Secūda pars

huius operis que respicit tempus cōuersionis hominū et vocationis ad fidē. Et durat hoc tp̄s a dominica post octauā epiphanie vsqz ad dñicam in passione domini.

Incipit tertia pars huius operis que respicit tempus nostre redemptiõis facte per christi passionẽ. Et durat hoc tempus a dominica ī passione domini vsqz ad octauam pentecostes.

CLXXVI.

Postquã in pma parte operis actũ est de euãgelijs ptempe aduẽtus christi z incarnatiõis. et pñter in secũda pte de euangelijs ptinẽtib9 ad tps nostre cõuersionis. Nũc in tertia pte agendũ est de euãgelijs respicientibus tẽpus nostre redemptiõis. Tẽpus aũt nostre redẽptionis cõplectit dñi passionẽ. resurrectionẽ. ascensionẽ. z spũssancti missionez. z ꝑm hoc ista ps totaliter diuidit principaliter in ꝗttuor ptes. In pma agit de christi passione. In secũda de eius resurrectiõe. In tertia de ei9 ascẽsione. In quarta de spũssancti missione. Patentes partes patent. Circa primã ptẽ est sciendũ. q christ9 passus est dupliciter videlicet vbis ꝓtumeliosis. z factis iniuriosis. Primo agit de passione dñi vbali. z hoc in euãgelio dominice pñtis q ꝓ hoc dicit dominica in passione dñi Ibi. Dicebat ihesus turbis iudeoz ẽc. Secũdo agit de passione dñi reali. z ꝑ in dominica palmaz qñ passio legit ꝑm Matheũ. Et tũc sequit secũda ps principalis in q agit de christi resurrectiõe. z hoc in euãgelio dicit pasce. Ibi. Maria magdalene ẽc. Et ex tũc diuisiones alias put de9 dederit ꝓsequemur.

Expositio euangelij dominice ī passione domini CLXXVII

Dicebat ies9 turbis t iudeoz et principib9 sacerdotũ. Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatem dico vobis quare nõ creditis mihi. Qui ex deo est. verba dei audit. Propterea vos nõ auditis. quia ex deo nõ estis. Solẽt innocẽtes anteqz subeãt iudicũ passionis expetere iudicũ examinatiõis. Vñ dominus noster sciẽs iudeos in mortẽ suã cõspirasse iudicũ examinatiõis ab eis expetijt. ad ostẽdendam suã innocentiã z iudeoz maliciã ac eoz iudiciariã iniusticiã a ptius cõuincendã. Ad cui9 euidentiã est sciendũ q post Lazari resuscitatio nẽ de qua legit in euãgelio ferie sexte ꝓxime ꝓcedenti. iudei inuidia ꝓtra christũ incitati cõspirauerũt eũ interficere. Et tõ ecclia in hac dñica incipit officiũ passiõis. Resuscitatio q̃ ꝑ lazari fuisse facta creditur ꝑma luna martij. cui9 .xv. luna domin9 passus fuit. Cõuenient ergo pñs euãgeliũ in dñica passionis legit. z ꝓpter duas causas. Prima q in hoc euangelio dñs añqz plecteret ad mortẽ iudicium exegit examinatiõis a iudeis dicens. Quis ex vob arguet me de pctõ. Secunda q in eodẽ euãgelio dñs passus legit iniurias tã verboz q̃z factoz. Vñ ꝑs euãgelij hz tres ptes ꝓncipales. In quaz ꝑma describit q̃liter dñs a iudeis expetijt iudiciũ examinationis cũ premittit. Quis ex vob arguet me de pctõ. In secũda oñdit qualit dñs a iudeis passus est ꝟba cõtumelie z false criminationis. Ibi. Rñderunt ergo iudei z dixerũt ẽc. In tertia ponit q̃liter ab eis passus est facta intentate lapidatiõis Ibi. Tulerũt ergo lapides ẽc. Quãtũ ad ꝑmã ptẽ est sciendũ q quãuis dñs vltro mortem pati voluerit. ipse tñ suã innocẽtiã omnib9 manifestã esse voluit. Quã declarat ex trib9 Primo q omnib9 se ad examẽ obtulit. q. dicebat voce publica. turbis iudeoz. tãqz cõmunib9 z popularib9. z ꝓncipib9 sacerdotũ. tãqz maioribus Notandũ q iudei turbaz noie nuncupant. Nã ꝑm Papiã. Turbe dicte sunt a turbãdo. z q iudei turbidi erãt q̃si obscurati intellectu. vt ꝟba christi loquẽtis nõ intelligerẽt Johã. viij. Loquelã meã nõ cognoscitis. q nõ potestis audire sermonẽ meũ. Erãt aũt turbidi z turbati quia inflãmati ira. inuidia. z indignatiõe cõtra christũ. Psal. Turbati sunt z moti sunt sicut ebrius z oĩs sapia eoz deuorata est. Quibus tñ christ9 loquebat vt furorẽ eoz mitigaret z turbulentiã ab intellectu tolleret. declarãdo innocẽtiã suã dicẽs. Quis ex vobis arguet me de pctõ. quasi diceret. Vos vultis me interficere. oñdite peccatũ quo meruerim mortẽ. q si nõ poteritis manifestũ erit me innocẽter moriturũ Et cõsidera ꝑm Chrysо. q magna est fiducia iusticie vbi causa aduersario cõmittit Deut. xxxij. Et inimici nostri sũt iudices. Magna est etiã humilitas ponere se in discussiõe seruoꝝ. Job. xxxj. Nõ ꝓtempsi subire iudiciũ cũ seruo meo et ancilla mea cũ disceptaret aduersũ me. Et nota ꝑm Orig. q hoc ꝟbũ christi tãte fiducie est q nullus vnq̃z hominũ ꝑ dicere potuerit. nisi sol9 dominus noster q peccatũ nõ fecit Nota etiã ꝑm Greg. q pensat hic mãsuetudo dei. q nõ dedignatur ex rõe oñdere se nõ esse peccatorẽ. q ex vtute diuinitatis poterat pctõres iustificare. Ꝑ

Secūdo declarat innocētiā suā ex eo q̄ vitati sp inmīsus fuit. Unū ait. Si vītatē dico vob̄ q̄re nō creditis mihi Et accipīt ibi si p q̄. Joh̄. xviij. Ego nat⁹ sum ⁊ ad h̄ veni in mundū. vt testimoniū phibeā vītati. Quare nō creditis mihi q̄si dicat. Nō potestis arguere pc̄m meū in vita mea. nec falsitatē doctrina. ergo ex vicio vestro est q̄ nō creditis mihi. Notandū q̄ pl̄a sunt q̄ debēt allicere hoīem ad credēdū deo. Primus ē cognitio diuinor. Joh̄. xij. Ego lux veni in mūdum vt oīs q̄ credit in me nō maneat in tenebris. Esa. vij. Nisi crediderit⁊ nō intelligetis. sm trāslationē. lxx. Secūm est defensio cognitor. Psal. Credidi ppter q̄d locutus sum. ij. ad Corinth. iiij Et nos credim⁹ ppter q̄d ⁊ loq̄mur. Tertiū est impetratio petitor. Joh̄. x. Nōne dixi tibi. si crediderīs videbis gloriā dei. Matth̄. ix. Si credis oīa possibilia sunt credēti. Quartū est toleratō aduersor. Sap̄. xvj. Sermo tu⁹ eos q̄ in te credunt suat. j. ad Thy. v. Ob quā cām ego patior sed nō pfundor. scio enī cui credidi. Quintū est viuere in grā Joh̄. viij. Qui credit in me sic dicit scriptura flumia de vētre ei⁹ fluēt aque viue Jacobi. ij. Credidit abrahā deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā ⁊ amic⁹ dei appellat⁹ est. Sextū est vitare picula. Joh̄. xj. Dis q̄ viuit ⁊ credit in me non morīet in eternū Ro. x. Dis q̄ credit illū nō pfūdet. Septimū est lucrari eterna gaudia. Joh̄. iij Sic dil⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. vt oīs q̄ credit in eū nō pereat sz habeat vitā eternā. ij. Pet. ij. Vobis igit̄ honor credētib⁹ ⁊c

¶ Tertio declarat innocentiā suā ex vicio aduersarior de q̄ eos puincit cum dic̄. Qui ex deo est vba dei audit Quia enī ipsi q̄ christū crucifigere moliebāt. nō potuerūt eū arguere de pcto vite nec falsitate doctrine. relinquit q̄ h̄ processit ex eor vicio. q̄ vītatē audire noluerūt. ac p hoc a vītate ⁊ a deo alienos se eē demōstrauerūt. Vel aliter pōt introduci hec pticula vt sit q̄si solutio q̄stionis sue pmisse q̄ dixerat. Quare nō creditis mihi Quia enī ipsi ad h̄ rōnabiliter rīndere nescuerūt. iō ipse eis hmōi cām assignat dicēs. Qui ex deo est vba dei audit . Ista ppositio dat intelligere ptrariā. s. q̄ nō est ex deo vba dī nō audit. Unū subdit. Propterea vos nō auditis q̄d est oppositū pntis. q̄ ex deo nō estis . q̄d ē destructio añcedētis. Et est efficax argumētū in materia puertibili a destructiōe psequētis ad destructionē añcedētis. sz in alia materia nō valet. Et sic soluta est q̄stio q̄re iudei nō audiebāt vba dñi vītate plena. vel q̄re sibi nō credebāt. q̄ videlicet ex deo nō erāt. Et h̄ fuit figuratū i Ezechiele cui dñs ait: Dom⁹ israel exasperās ē. nor lunt enī audire te. q̄ nolunt audire me

Notandū sm Greg. q̄ ad vbū dei diuersi diuerlimode opant. Quidā enī sunt q̄ nec aure vba dei dignant audire. sz magis delectant in fabulis ⁊ vanis hmōi⁹. ij. Thy. iiij. A vītate quidem auditū auertēt. ad fabulas aūt puertētur. De salute istor despandū est. q̄ nō est spes sanitatis infirmi nullā medicinā volentis accipere Alij sunt q̄ vba dei aure q̄dē corpis audiūt. sed mētis delectatiōe nō suscipiūt. Qui sunt silēs fe bricitātibus. q̄ manducātes dulcia nō pcipiunt sapor ē ex infectiōe colere. Quidā aūt ē sunt q̄ sic in audiēdo vbū dei delectant. vt etiā fletib⁹ ppū gant. sz vba nō retinēt. ⁊ post paululū ad pcta dilabunt. Qui silēs sunt cribror q̄d madefit recipiēdo aquā. tū nō retinet ipsam. Quarti vō sunt q̄ delectabilit audiūt ⁊ memorit retinēt. nō vt fm ea operent sz vt sciāt de eis loq̄. Et q̄ in hoc tā in fe ipsis delectant q̄z apud alios gloriātur. sic illi de spiritu becardico Qui sūt silēs boī hītu mor bū q̄ dicit canin⁹ appetit⁹ intēsus ⁊ insatiabilis sic canis nūq̄z satiat̄ timo reuertit ad vomitu. Sic isti q̄b⁹ nō pficit cibus vbi dei. sz deuorādo ⁊ vomendo vt canis ptinue laborāt ad mortē. Et tales cōpant etiā viro psiderāti vultū nativitatis sue in speculo. Jac. j. Sūt pterea q̄nti q̄ vba dei tali intētione suscipiūt vt ea retineāt. nō tantuz memoria sz etiā opatiōe. Et isti sūt sapiētes De q̄bus dr Matth̄. vij. Dis q̄ audit vba mea ⁊ seruat ea assimilat viro sapiēti q̄ edificauit domuz suā supra firmā petrā Cōsideret ergo vnusq̄sq̄z in corde suo vt dic̄ Greg. si ex deo sit. Si enīz ille vba dei audit q̄ ex deo est. ⁊ audire vba ei⁹ nō pōt q̄squis ex illo nō est. Interroget se ergo vn⁹ q̄sq̄z si vba dei aure cordis pcipit ⁊ intelliget vtī sit. Celestē patriaz vītas desiderare iubet. desiderīa carnis ptēnere. mūdi gliam declinare. aliena nō appetere. ppria largiri. Pensет ergo apud se vnusq̄sq̄z vestrz si hec vox dei i aure cordis eius cōualuit ⁊ q̄ riā ex deo sit cognoscit. Bubitaret aūt aliq̄s circa h̄ q̄ hic dr. q̄ ex deo non estis cū oīa pipsū facta sint. quō isti dicunt nō esse ex deo. Ad q̄d dicendū sm Aug. Dr omnis creatura q̄ntū ad naturā ex deo ē. q̄ p ipsum facta sunt oīa. Sz repit q̄daz alt⁹ mod⁹ essendi ex deo sz sm esse gratuitū. de q̄ habet Joh̄. i. Qui nō ex sanguinib⁹ neq̄z ex vo. car. ⁊c. sz ex deo nati sūt. Et hoc mō nō oēs sunt ex deo imo q̄dā sunt ex diabolo. Quales sūt illi q̄ p peccatū mortale auersi sunt a deo. Argumētū est igit̄ q̄ aliq̄s sit ex dō p grām ⁊ amorē q̄n audit vba dei. q̄ libenter vba illi⁹ audim⁹ quē diligim⁹. Et nota q̄ ex hoc q̄ hic dicit. q̄ ex deo est q̄dā suppleūt occasiōz

dicendi.q; boni spūs sint ex deo materialit. Sed erroneū est dicere q; de⁹ sit alicui⁹ materia.cum sit simplicissim⁹. ¶ Ex tūc obiecit. Si ex dīc originē ⁊ causam efficientē tūc oēs sum⁹ ex deo.ergo oēs audim⁹ vba dei. Itē nōne iudei audiebant eū. Ad hoc dicendū ꝑm ꝓdicta ꝑm Augu. q; ex dicit hic originē nō q̄ntū ad esse ꝑmū.qđ est esse nature.sed q̄ntū ad esse ſcdum qđ est esse grē vel culpe. Et hoc qđē ꝑm cōformitatē ⁊ imitationem. Vñ sensus est. ¶ Qui ex deo est ¶ ꝓformitatē volūtatis ¶ vba dei audit ¶ ⁊ hoc aure cordis nō solū corpis.q; sicetiā mali audiūt

¶ Secūda pars expositiōis euāgelij

CLXXVIII

Responderunt ergo iudei et dixerunt. Nonne bene dicimus nos q; samaritan⁹ es tu et demoniū habes. Respōdit iesus et dixit. Ego demoniū non habeo. sed honorifico patrē meū et vos inhonorastis me. Ego aūt non quero gloriā meam. Est qui querat et iudicet. Amē amē dico vobis. Si quis sermonē meū seruauerit. mortē non videbit in eternū. Dixerūt ergo iudei Nūc cognouimus quia demoniū habes. Abraā mortuus est et pphete. et tu dicis. Si quis sermonem meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. Nunquid tu maior es patre nostro abraā qui mortuus est Et pphete mortui sunt. Quē teipsum facis. Respōdit iesus. Si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil ē. Est pater meus qui glorificat me. quem vos dicitis quia deus noster est. et nō cognouistis eum. Ego aūt noui eum. Et si dixero q; nescio eū. ero similis vobis mēdax. Sed scio eum. et sermonē eius seruo. Abraam pater vester exultauit vt videret diem meū. vidit et gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eū. Quinquaginta ānos nondū habes et abraā vidisti. Dixit ergo eis iesus Amen amē dico vobis. antequā abraā fieret ego sum ¶ Hec est secūda ps principalis euāgelij. in q̄ ondit qualiter dñs a iudeis passus ē verba ꝓtumelie ⁊ false criminatiōis. ⁊ diuidit in tres ptes ꝑm triplicē dyalogū inter christū ⁊ iudeos. Ter enī iudei ꝓtumelioſe locuti sunt ꝓtra christū. ⁊ ter ipse eis respondit. Secūda ps ibi. ¶ Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouim⁹ ¶ Tertia ibi. ¶ Dixerunt ergo iudei ad eū. Quinquaginta annos ⁊c ¶. In ꝑmo ergo dyalogo ꝑmo ponit iudeorū calūnioſa imꝓperatio. Imꝓperabāt enī sibi duo. Vnū q; samaritanus esset. Aliud q; demoniū haberet. Vñ dicit. ¶ Rñderunt ergo iudei ⁊ dixerūt ¶ nō cōsiderātes q̄d dicerēt. ſz solū vt dicerēt sicut homines ira ⁊ indignatiōe cōmoti. in cōtumeliā prūpūt. Juxta illud Apoc. xvj. Blaſphemauerūt deū celi ꝓ doloribus ⁊ vulneribus suis ⁊ nō egerūt pniaz ¶ Nōne bñ dicim⁹ nos ¶ Ex q̄ modo loquendi innuit q; hāc ꝓtumeliā frequēter obiciebāt christo. ¶ Quia samaritan⁹ es tu ¶ Et ꝑ obiciūt cōtra illd̄ q; dixerat ¶ Quis ex vob arguet me de peccato Et demoniū habes ¶ hoc ꝓtra illud qđ dixerat. ¶ Si vitatē dico vobis q̄re nō creditis mihi ¶. q. d. q; demoniū habes iō fallax es nec vitatem loq̄ris ¶ Dubitari pōt hic de istis duobus Et ꝑmo q̄re dicebāt saluatorē samaritanum eē. Et ſecūdo q̄re reputauerūt eū demoniū hītem Ad ꝑmū dicendū q; possūt assignari q̄ttuor rōnes q̄re iudei christū samaritanū esse dicebant. ¶ Prima rō est ꝑm Alcuinū. Quia samaritani erāt valde odiosi iudeis. Cui⁹ causa habet ex iij. Reg. xvij. vbi legit. ⁊ magister i historijs tradit. qualiter tpe Ezechie regis iuda venit salmanazar rex assiriorū decē tribus⁹ in captiuitatem ductis ⁊ trāslatis ad assirios. Et posuit gentes habitatores in terra israel. Qui cū legē dei ñ seruarent immisit in eos dñs leones q̄ eos deuorabant. Vnde misso eis vno sacerdote iudeorū receperūt circūcisionē. ⁊ ceperūt ex pte iudaizare ⁊ ex pte idolis seruiebāt. ⁊ isti vocabant samarite vel samaritani a ꝓncipali ciuitate quā inhabitabant q̄ dicebat samaria ¶ Propt̄ q; ista gens erat maxīe odiosa iudeis. ⁊ ex eo q; inhabitabāt ītra eos. ⁊ ex eo q; ritū iudeorū fedabāt gētilitatis cōsuetudine. Vñ q; christū odio habebant ac si samaritan⁹ esset. ipsū dicebāt samaritanū ¶ Alia rō ꝑm Orig. q; hoc dicebāt imꝓperantes sibi q; nō docuit q̄ ipsi senserūt. ¶ Tertia ratio ꝑm Theophilū. q; eis videbat q; christ⁹ nō pfecte iudaizaret. vtpote q; sabbatuz nō custodiret. iō dicebant eū samaritanū tāq̄z ritus hebraicos dissoluentē. ¶ Quarta rō pōt esse. q; pctōres apō eos samaritani reputabāt. ⁊ ꝓtrarij iudeis. iō natio illa erat eis valde ꝓtēptibilis. Christ⁹ aūt erat iudeis ꝓtrari⁹ vtpote eorū vicia rep̄hendens. iō obiciūt ei q; sit samaritan⁹. In quo nituntur eum oñdere pctōrē ꝓtra illud q; dixerat. ¶ Quis ex vobis arguet me de pctō ¶. Quāuis bñ nouerint natione eū nō esse samaritanū sed iudeū ¶ B ¶ Ad secundū dubiū dicendū q; iudei dixerūt christū esse demoniacum ꝓpter tria. Primo ꝑm Theophilū. quia reuelabat cogitationes eorum.

qđ demoni attribuebāt. ⁊ tñ demoni sūt abscondita occulta coꝛduū. Hecūdo ꝓm Aug̃. qꝛ credebant q in ꝓncipe demoniоꝛ eiecerꝫ demōia Lu. xj. In beelzebub ꝓncipe ꝛc Tertō ꝓm eūdē Aug̃. ⁊ Chryso. ꝓpter sermones eiꝰ transcēdentes capacitatē humanā. qbus deū patrē suū asserebat ⁊ q descēderit de celo. ⁊ q erat panis viuus. et similia. reputabāt eū esse demoniacū. ⁊ sic suā potentiā ⁊ sapientiā demoni ascribebāt Igit̄ per ℞ instabāt cōtra id qđ dixerat. ℣ Si veritatez dico vobis quare nō creditis mihi ℟ Demoniaci enī loquūtur a diabolo in quo vitaſ nō est. qꝛ menda ꝛ est. ⁊ pater mēdacij. Joh. viij. ¶ C Deinde ponit̄ christi māsueta reſpōsio. ℣ Respōdit ihesus ⁊ dixit: Ego demoniū nō habeo ℟ In qua responsione tria facit. Primo refellit eoꝛum ꝓperium p interemptionē. Hecūdo assignat sui dicti rōnem. Ibi. ℣ Sed honoꝛifico patrē meum ℟ Tertio redit ad suā principalē ꝛclusionem. Ibi. ℣ Amen amē dico vob ℟ ¶ Dicit ergo ꝓmo interimēdo eoꝛ obiurgationē. ℣ Ego demonium nō habeo ℟ Vide quō modeste ⁊ māsuete ⁊ simplici verbo negauit quod illi obiecerūt. Vbi ꝓm Greg̃. pēsanda est saluatoꝛis nostri māsuetudo ⁊ patiētia. qꝛ nos etiā sine causa aliqñ inferimuſ cōtumelias. ⁊ illatas etiā iuste sufferre nō possumus. sed ꝓ quis iniurijs in maioꝛa prūpimus ī properia. Sed saluatoꝛ noster cessauit a vindicta ⁊ verbo ⁊ ope. licet ꝛe dicere potuisset. Vos iuste habetis demoniū. ⁊ iuste in vexationez demonū eos tradere potuisset. Ex māsueto igitur modo sue reſpōsionis apparet rñsio sua eē vera Nō enī est demoniū habētis tantaz monstrare mansuetudinē. ¶ Hz querit̄ cū duo ei fuissent obiecta. quare dñs ad vnū reſpōdit ⁊ nō ad alterum. Ad hoc rñdetur. Uno mō q certū erat eū ō iudeis natū. ideo nō oportuit eū ad hoc rñdere. quia eu dēter erat falsum. Hecūdo mō rñdetur sic. qꝛ illud de samaritano tāgebat suuz vituperium. sz illō ō demonio tangebat diuinuz bonoꝛē. quia blasphemia erat in spūm sanctū. sicut dicit Matth̄. xij. Et derogabat glie patris. Jō docuit nos dominus sustinere patienter nostra impꝛoperia. sz nō diuina. Et ℞ patet exrōne sua quā subdit. ℣ Hz honoꝛifico ꝛc ℟ Tertio rñdetur ꝓm Greg̃. Nꝛ alteꝛ negauit alteꝛ tacēdo ꝛcessit Samaritanꝰ enī interp̄tat̄ custoſ. ⁊ ipse est qui custodit nos. sine cuiꝰ custodia frustra vigilāt qui custodiūt ciuitatē vt ꝺñi ps. cxxvj. ¶ Quarto rñdetur. qꝛ apud deū nō est diuersitas nationum sz solū distinguit̄ varietas meritoꝛ. Ipse ē samaritanꝰ cū samaritanis bñ faciētibꝰ. grecuſ cū grecis. iudeꝰ cū iudeis. latinꝰ cū latinis. theutonicus cū theutonicis. Ro. x. Nō enī est distinctio iudei ⁊ greci. nā idē dñs oīum. Et col. iij. Induite vos nouū hominē q ꝓm deū creatꝰ est In quo nouo hoīe nō est masculꝰ neqz femia. i. nō est distinctio maris ⁊ femie. nec est ibi gētilis neqz iudeꝰ. circūcisio ⁊ ꝓpucū. barbarꝰ ⁊ scita. seruus ⁊ liber. sz oīa in omnibꝰ christuſ ¶ Quinto pōt dici q qꝛ christuſ appellat se samaritanū i parabola hois spoliati ⁊ vulnerati a latronibꝰ. iuxta q̄ misertꝰ est samaritanꝰ. ⁊ alligauit vulnera eiꝰ. Jō dñs nō negauit se eē samaritanū sz tacendo ꝛcessit. vt extra de ꝓsumptōibꝰ ℣ Nonne ¶ B Moraliē notandū hic sup illud ℣ Ego demoniū nō habeo ℟ Nz demoniū hz plura nomina qbꝰ designāt vniuersa vicia. ¶ Primuz nomē est diabolꝰ. de quo Apoc. xij. Et interp̄tatur deoꝛsum fluēs. ⁊ iō signat supbiā p quā lucifer cū suis de celo cecidit ⁊ adā expulsus de paradiso. Hoc demoniū nō habuit christuſ. Diabolꝰ enī est rex sup oēs filios supbie. christuſ fuit ꝓfundissime hūilitatis. Matth̄. xj. Discite a me quia mitis sum ⁊ hūilis coꝛde ¶ Hecundū nomen est māmona. de q Matth̄. vj. qđ interp̄tat̄ cupiditas diuitiaꝝ ⁊ signat auariciā. qđ etiā vocatur leuiathan. Job. xij. ⁊ interp̄tat̄ additamētū eoꝛum. ⁊ auaricia spūtū addere domū domui. et agro agrū. Esa. v. Ue q ꝛiungitis domū ad domū ⁊ agrū agro copulatis ꝛc. Hoc demoniū enī am nō habuit christuſ. qꝛ ipse fuit extreme paupertatis. Luc. xj. Vulpes foueas ꝛc ¶ Tertiū nomē est beelzebub. de quo Luc. xj. Et interp̄tat̄ princeps muscaꝝ. ⁊ pēst luxuriosis. Musce enī maiaꝝ cogitationū luxuriosoꝛ coꝛda sp inquietāt. Qđ etiā demoniū vocat̄ aſmodeꝰ. de quo Thobie. iij. Qđ interp̄tat̄ factura iudiciū. qꝛ ꝓpt ℞ vicium deꝰ iudicauit mūdū p diluuiū. Dis q̄pe caro coꝛruperat viā suā. Gen̄. vj. Vocatur etiā istud demoniū aſcaroth. Jud. ij. qđ interp̄tatur cubiculū. Hoc etiā demoniū christuſ nō habuit. quia caro sua nūq̄z vidit coꝛruptionē. nec in cōceptione. nec ī natiuitate. nec in ꝛuersatiōe. nec ī sepulture incineratiōe. ¶ Quartū nomē est sathanas. de q Matth̄. iiij. Qđ interp̄tat̄ aduersarius. ⁊ signat inuidiā cui pēst. qua vnuſ alteri aduersat̄. Job. v. Paruulū occidit inuidia. Hoc etiā christuſ nō habuit qꝛ in eo sp incaluit ardoꝛ charitatis. Hiere. xxxj. In charitate ppetua dilexi te. ¶ Quintū nomē est exterminās. de quo Apoc. ix. Dꝛ. Et signat irā que nulli pcit sz omēs ꝛtra qs insurgit conat̄ exterminare. Prouerb. xxvij. Ira nō hz misericoꝛdiā neqz erūpēs furoꝛ. Hoc etiā demoniū qđ pēst iracūdis christuſ nō habuit. quia ipse māsuetissimꝰ fuit. Joh. j. Ecce

agnus dei ¶ Sextū nomē est behemoth. Be q̄ Job.xl. Et interp̄tat animal vel aialis seu bestia vel bestialis. Et istud p̄est gulosis. q; gula facit homiem q̄si bestiā effundere se sup escaz. Hiere. xv. Effusi estis sicut vituli sup herbā. Istud etiā demoniū christ⁹ nō habuit q; sūme abstinentie fuit. ¶ Matth. iiij. Jeiunauit q̄draginta dieb⁹ z q̄ draginta noctib⁹. ¶ Septimū nomē est demō. Be quo Luc. xvj. qđ interp̄tat sufficiēs. z signat accidiaz cui p̄est. qua hō reputat se sibi sufficere. ac p hoc torpet ab omnib⁹ opibus bonis. Eccl. iij. ¶ Multos occidit tristicia Hoc etiā demoniū christus non habuit. q; ipse fuit mire opositatis ps. Ego in laborib⁹ a iuuēt ute mea. Ūñ fatigatus ex itinere sedebat sup fontē Joh. iiij ¶ Octauum nomē est demoniū. Be q̄ hic. z interp̄tatur pitus. z signat vanaz gliam. q̄ nascit de pitia sciētie. j. Cor. viij. Scientia inflat Hoc etiā christ⁹ nō habuit. q; in omnib⁹ factis z dictis suis ñ suam sz dei patris gliam q̄siuit. Vel etiā nomē demonij p̄t eē cōmune ad omīa ista sup̄adicta. Jgit cuilibet boī aliquo istor vicior irretito cū vitate dici potest ⌊demoniū habes⌋ sz sol⁹ dñs erat expers pcti. j. Pet. ij. Qui pcm̄ non fecit. Ergo ipse bñ dicere potuit ⌊Ego demoniuz nō habeo⌋ ¶ Deinde cū dicit. ⌊Sz honorifico patrē meū⌋ dñs assignat sui dicti rōem. Adducit aūt breuiter q̄tuor rōes. quib⁹ oñdit se ñ habere demoniū ¶ Prima est q; diabol⁹ nō q̄rit gliam z honorē dei sz conat illum extinguere Sz ego inq̄t christ⁹ honorifico p̄em meū deuz. ergo demoniū nō habeo. Honorificat aūt christus deū patrē. q; subam. potentiā. z sapientiaz. z cūcta que ipsi⁹ sunt dicebat sibi a patre tradita z ideo ad honorē patris cūcta opabat. Ūñ Hylarius. iiij. de trini. Nihil inq̄t habet filius nisi qđ nascēdo accepit. et admiratio bonorus geniti in honore honorātis est. ¶ Magn⁹ igit honorē dō patri talē filiū generasse. Cōsequēter aūt ꝓqueritur dñs. ⌊Et vos inq̄t inhonorastis me⌋ Ro. ij. Qui in lege gloriaris p̄ p̄uaricationē legis deū inhonoras. Et reuera multiplicit deū iudei inhonorauerūt. Inhonorauerūt ei⁹ diuinitatē dicētes eū esse demoniacuz vt hic. Inhonorauerunt eius hūanitatē q̄ntū ad originē dicētes Hūc autem nescim⁹ vñ sit. Joh. ix. Inhonorauerūt eius dignitatē. ¶ Matth. xiij. Nōne hic est filius fabri. Inhonorauerūt ei⁹ potentiā q̄ñ opa sua beelzebub attribuebāt. Luc. xj. Inhonorauerūt ei⁹ vitatē. Joh. viij. Tu ō te testimoniū dicis. testimoniū tuū nō est verū. Inhonorauerūt ei⁹ sanctitatem. ¶ Matth. xj. Ecce hō vorax z potator vini. peccatorū z publicanorū amic⁹. Inhonorauerūt eū insup imp̄operijs plurimis. z tādē morte ignominiosa eū occiderunt. vt patet ex sua passione.

¶ Et notandū q; rex inhonorat̄ p multa in q̄bus omnib⁹ iudei inhonorauerūt christuz regē glie ¶ Primo rex inhonorat̄ p legis sue p̄uaricationē. Ro. ij. ¶ Per legis p̄uaricationē deuz inhonoras. Et certe iudei legē dei. i. sanctum euāgeliū repulerūt Act. xiij. Vobis oportebat p̄mū annūciari v̄bū dei. sz q̄niā repellitis illud. cōuertimur ad gētes. Secūdo p sue familie p̄temptū z abiectionē. exemplum. ij. Reg. x. de dauid. Qui reputauit se valde inhonorat̄ a rege mo ab q̄ nuncios decaluauit z irrisit Et certe iudei ap̄los christi nō solū decaluauerunt sz z excoriauerūt decapitauerūt z occiderūt. ¶ Matth. xxiij. Ecce mitto ad vos. Et infra. Hierusalē hierusalē q̄ occidis pphetas z lapidas eos ꝛc. Tertio p sue imaginis deturpationē. Sap. ij. Nō iudicauerunt bonorē sanctaz aiaz in q̄b⁹ est imago celestis regis. Et certe iudei imaginē dei i christo deturpauerūt. q̄ñ in passiōe ei tot flagella z verbera intulerūt. z faciē eius ꝓspuerūt. vt nō esset i eo spēs neqz decor. vt dr Esa. liij. Quarto p sue dignitatis vsurpationē. exemplū in salomone qui occidit adoniam suspicās eū ambire regnū. ij. Reg. ij. Et in herode quē de⁹ occidit. q; sibi diuinos vsurpabat honorē. Actu. xij. Et certe iudei q̄ntū in eis fuit christi dignitatē extinxerūt z anihilauerūt Ūñ dicebāt hiere. xj. Venite mittam⁹ lignū in panē ei⁹. z eradam⁹ eū de terra. z nomē eius nō memoret ampli⁹ Eius etiā dignitatem alteri attribuebāt quē maiorez credebāt. Ūñ dixerūt in isto eodē euāgelio. Nunq̄d tu maior es patre nostro abraā q̄ mortu⁹ est. quē teipsuz facis. Quinto p. p̄p̄ie p̄sone vilificationē m vt hic ⌊Vos inhonorastis me⌋ vbis sz cōtumeliosis Et Joh. ix. vbi dicebant. Nos scim⁹ q; moysi locutus est de⁹. hūc aūt nescim⁹ vñ sit. ¶ Merito ergo potuit dicere christ⁹ ⌊vos inhonorastis me⌋

¶ Secundā rōnem adducit q; nō habeat demoniū. que est talis. Diabol⁹ in oib⁹ opibus suis q̄rit p̄p̄riā gliam ⌊Ego aūt nō quero gloriam meā ⌋ q̄re demoniū ñ habeo. Nō enī quesiuit in mūdo isto christ⁹ nec vllā magnificentiā. Venit enī vt doceret oēm mūdi gliam ꝓtemnēdā. vt dicit Greg. ¶ Tertia rō talis est. Ille non habet demoniū quē de⁹ glificat. sz de⁹ pater q̄rit gliam meā. Et hec est q; dicit ⌊Est ⌋ sz deus pater ⌊qui q̄rat ⌋ gliam filij. vt glorificet ab oi creatura. Dedit nāq; de⁹ pat filio glorificationē in baptismo z in trāsfiguratiōe. ij. Pe. j. Accipiens a deo patre honorē z gliam voce delapsa ad eum hui⁹ cemodi a magnifica glia. Hic est fili⁹ me⁹

dilectus in quo mihi cõplacui. Sequit̃ ergo q̃ nõ habeat demoniũ. Quarta rõ talis est. Ille nõ habet demoniũ cui⁹ iniuriaz de⁹ pater iudicat ⁊ punit. ſz de⁹ iudicabit vos de eo q̃ dicitis q̃ habeã demoniũ. Et ꝑ est q̃d dicit [Est] deus pater [q̃ iudicet] inter me ⁊ vos de illatis cõtumelijs. Psal. Judica me de⁹ ⁊ discerne causam meã ⁊c. quare demoniũ ñ habeo ⁊c. Inde cũ dicit [Amẽ amẽ dico vobis] reuertitur ad ꝓpositũ suũ more boni rñdentis fortificãdo cõclusionẽ suã ꝓncipalẽ. Fuit autẽ ꝓncipalis intentio sua in isto toto capl̃o ꝑsuadere iudeis q̃ audirẽt doctrinaz suã ⁊ seruarẽt. Unde dixerat supius. Ego sum lux mũdi. Et post. Qui misit me verax est ⁊ ego que audiui ab eo hec loquor. Et post. Si vos mãseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis. Et post. Sermo me⁹ nõ capit in vobis qui veritatẽ vobis locut⁹ sũ. Et p⁹ Loquelã meã nõ cognoscitis q⁹ nõ potestis audire sermonẽ meũ Et post. Si vitatẽ dico vobis quare nõ creditis mihi. Patet ergo q̃ in toto ꝓcessu huius capituli eos intẽdebat inducere ad audiendã doctrinã suã. Nũc aũt postq̃z rñdit verbis cõtumelie sibi illate. reuertit ad ostẽdendaz efficaciã sue doctrine quã ipsi mendacijs vicauerũt. Dicit igit̃. [Amẽ amẽ dico vobis] Amẽ vt dicit Aug⁹ sup Jobem interptat̃ vey. Et tñ ñ est interptatũ. cuz potuisset dixisse. verũ dico vobis. nec grec⁹ interpres ausus est hoc facere. nec latinus. Nã hoc verbũ q̃d est amẽ. nec grecũ est nec latinũ sed hebreũ est. Sic mãsit nõ interpretatũ vt honorẽ haberet vela mẽto secreti. non vt esset negatũ sed ne vilesceret nudatũ. [Si quis sermonẽ meũ seruauerit] nõ soluz in memoria retinẽdo. ſz etiã in corde meditãdo ⁊ ope implendo. [mortẽ nõ gustabit in eternũ] Vel [non videbit] Ubi ꝑm Aug̃. videbit dictũ est ꝓ eo q̃d expietur ¶ Jz hic obijceret aliq̃s. In psal. dicit. Quis est hõ qui viuit ⁊ nõ videbit mortẽ. q̃si dicat nullus. Itẽ. Nõne christ⁹ met loquẽs ista moritur⁹ erat. Dicendũ q̃ triplex est mors. ſz nature que sepat aiam a corpe. Et hanc oportet oẽm hoiem expiri. ſz tamẽ ꝑmo dei facit q̃ illa mors ꝓtemnat̃. imo vt in desiderio habeatur. ſicut aplus. Cupio inq̃t dissolui ⁊ esse cuz christo. Et aliq̃n etiã vtute ꝑmonis christi ista mors totaliter dissoluet̃ q̃n in resurrectiõe oẽs homines resurgẽt Esa. xxv. Precipitabit dñs mortẽ in sempiternũ. Secũda mors est culpe ꝑ quã aia separatur a deo. Ab ista liberat ꝑmo dei. Quia quicũq̃z seruauerit ꝑmones ei⁹ nũq̃z peccare poterit. Cui morti corresp̃odet vita grẽ. Ubi sicut aia infusa corpi p̃stat illi vitã. ⁊ sicut ros florez viuificat aiam. imo etiã sua viuacitate mortuos resuscitat. Heb. iiij Uiuus est ꝑmo dei ⁊ efficax ⁊c. Tertia mors est eterne miserie dãnationis ſcz cũ diabolo ⁊ angelis ei⁹. Ab hac morte ꝑseruat ꝑmo dei vt hic dr. Cũ ergo dicit christ⁹. [Si q̃s ꝑmonẽ meũ seruauerit mortẽ non videbit in eternũ] intelligendũ est de morte culpe ⁊ dãnatiõis. nõ de morte nature. Ubi q̃ntũ ad illas duas mortes q̃ñ q̃rit ꝑs. Quis est hõ qui viuit ⁊ nõ videbit mortez. Rñdendũ est ꝑm Greg̃. Qui custodit vbũ christi. vt hic ipse christ⁹ dicit. ¶ Sequit̃. [Dixerũt ergo iudei] Ubi ponit̃ secũdus dyalog⁹ Nam ꝑm Greg̃. Dicboni ꝓ contumelias sibi illatas efficiunt meliores. Ita reprobi fiũt bñficio peiores Ubi hic iudei bñficio rñsionis christi facti sunt peiores. Ipsi enĩ impudici ⁊ attrita frõte nõ poterãt sustinere vba christi ſz statiz ꝓtradicere volentes ab imꝑperijs incipiũt. [Nunc cognouimus q⁹ demoniũ habes] Sufficienter amouerat christ⁹ hãc cõtumeliã. ſz tñ eã replicãt ne succũbere videant̃. Et postea arguũt cõtra dicta a christo tali rõne Nõ est maioris efficacie sermo tuus q̃z ꝑmo dei. ſz obseruatores diuini ꝑmonis mortui sunt. quales fuerũt abraã ⁊ ceteri ꝓphete. ergo sermo tu⁹ a morte nõ liberat. Ut ꝓtest formari rõ magis ꝑm lrãm sic. Si ꝑ uare sermones tuos facit alios a morte liberos. multo magis sermo tu⁹ liberet teipsum a morte. ſz cõstat q̃ sermo tu⁹ nõ liberet te a morte. cũ nõ sit maioris efficacie ꝑmone abrae ⁊ alioꝝ ꝓphetarũ qui mortui sunt. ergo si sermo tu⁹ non liberabit te a morte. ꝑ ꝓsequẽs multo min⁹ alios. Et hoc est q̃d dicũt. [Abraã mortu⁹ est] qui ꝑmonẽ dei in omnib⁹ obseruauit. ad iussum dñi sui egredies de terra sua ⁊ de cognatione sua. ⁊ paratus fuit ĩmolare filiũ. Sermo etiã su⁹ fuit tãte efficacie. vt inclinaret deũ ad pcendũ sodomis si int eos essent decẽ iusti. [Et ꝓphete mortui sũt] qui seruauerunt sermonẽ dei. ⁊ in suo ꝑmone potentes fuerũt. sic̃ Moyses. Daniel. Helias. Heliseus. Esaias. Hieremias. Ezechiel ⁊c. [Et tu dicis] q̃si mẽtiẽdo [Si q̃s ꝑmonẽ meũ seruauerit mortem nõ gustabit in eternũ] Nõ dixerat dñs nõ gustabit. ſz nõ videbit Sed ipsi infideliter more sophistaz sua vba repetebãt. licet ꝑm eoꝝ intentionem nulla esset in vbis differẽtia. cũ ꝓ vtrũq̃z intelligerent p̃seruationẽ mortis ꝓpalis. vt patet ꝓ instantiã eoꝝ. Dñs aũt nõ de morte corpis quã oẽs gustãt sed de morte eterne dãnationis quã sancti nõ vident intellexit. q̃d ipsi tã q̃z carnales nõ intelligebãt. quia animalis hõ nõ pcipit ea q̃ sunt dei. j. Cor. ij Et iõ hec vba diabolice doctri-

imputabāt. Ñ insultādo ꝓponūt ex dictis christo duas q̄stiones. Prīa q̄stio. Nunq̄d tu maior es patre nostro abraā. Pater fuit abraā iudaici populi q̄ ei facta fuit rep̄omissio futuri seminis ⁊ ab eo incepit circūcisio. Ñ omēs iudei ꝑm carnē ab eo descenderūt. q̄ mortuꝰ est. qđ falsum est q̄ sit mortuꝰ illa morte de qua locutꝰ fuit dñs. Et ꝓphete mortui sunt. Sz ⁊ hoc ē falsum sicut ꝑmū. quia tā abraā q̄z ꝓphete verbuz dei seruauerūt. Et sicut dicit Origē. nō discernūt quia nō solū maior abraā est christꝰ. Sz etiā oīm. quia quolibet nato ex muliere maior est natus ex ṽgine.

Secūda q̄stio est. Quē teipsuz facis. Ille seipsum facere dr. q̄ cū nihil sit. reputatione tñ sui magnus est ⁊ extollit se. q. d. ꝑm Theophilū. Cū tu nihil sis. ⁊ abiectꝰ carpētarij filiꝰ de galilea. quaz tibi subripis gl̄iam. cuiꝰ ve meriti aut dignitatis vis credi. qđ de te sentis ⁊ quē te reputas.

Deinde ponit rñsio. Respondit iesus. Et attēde q̄ nō respōdit ad illud imperium. Nūc cognouimꝰ q̄ demoniū habes. q̄ huic dicto p̄ius sufficiēter rñderat. Videbat enī eos patos ad cōuicia inferēda. Itē nō respōdit ad rōem illoꝝ qua nitebant̄ ꝓbare q̄ sermo christi nō liberat a morte. Eoz enī rō nō erat ad ꝓpositū. quia christꝰ intelligebat q̄ sermo eius liberaret a morte culpe ⁊ miserie. ⁊ ipsi arguebāt de morte carnis. Sz rñdit illi duplici questioni sibi ꝓpposite. Et ꝑmo ad secundā. Et secūdo ad ꝑmā.

Fuit aūt secūda questio. Quē teipsum facis. Dicit ergo. Rñdit iesus. In qua rñsione intēdit ostēdere q̄ ipsi nō sunt dispositi ad intelligendū qđ ipse sit. Et ꝓcedit subtili ⁊ artificioso cōtextu rationū. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est. Quasi diceret. Queritis a me quē meipsum faciā. Rñdeo. q̄ si ego dixero vobis gl̄iam meā nō creditis mihi. Unde dicit: Si ego glorifico meipsum. i. si ꝑ ṽba mea gloriosum me fecero. gloria mea nihil est. reputatiōne vestra. Quia obiciebāt sibi. Tu de teipso testimoniū dicis. testimoniū tuū nō est verum. Nō estis igit̄ idonei audire a me quid ego sum nec etiā estis dispositi hoc scire ꝑ aliū. Nullꝰ enī aliuꝰ scit qđ ego sum. nisi pater meꝰ celestis qui me glorificat quē vos dicitis deū vestrū. Et ab ipso nō potestis hoc scire qđ videlicet ego sū. q̄ eius notitiā nō habetis. ergo nec a q̄cunq̄ alio hoc scire potestis. Et ꝫ est q̄ dicit. Et pater meus q̄ glorificat me. i. gloriosum me reddit. s. in voce de celo lapsa. in miraculis ⁊ in virtute ꝑmonis. Nec iste glorificatoꝝ meꝰ est alienꝰ a vobis quē vos dicitis q̄ deꝰ noster ē. Ñ testimonio eius de me credere deberetis. Sz nō potestis. quia nō cognouistis eū. q. d. ꝑm Alcuinum. Vos carnaliter illū deū vestrū vocatis ⁊ ꝓpꝓ talibus ei seruitis. ⁊ nō cognoscitis eū sicut intelligendꝰ est. et ideo sp̄ualiter ei seruire nescitis. Si enī vere patrē cognoscerētis filiū eius venerarēmini. Subdit. Ego aūt noui eum. q. d. Si non vultis mihi credere testimoniū de meipso ꝓhibenti. nō potestis scire q̄d ego sum nisi ꝑ eū qui me glorificat. sed ꝑ eū hoc scire nō potestis. quia eū nō cognoscitis. Igit̄ oportet vos ab hoc incipe. vt deueniatis i cognitionē glorificatoris mei vt tandem me cognoscatis. Sz in cognitionē eius nō potestis venire nisi ꝑ me. q̄ ego solꝰ noui eū Matth. xi. Neq̄z patrē q̄s nouit nisi filius ⁊ cui voluerit filiꝰ reuelare. j. Joh. j. Deū nemo vidit vnq̄z nisi vnigenitus qui est in sinu patris. ipse enarrabit vobis. Et ex ꝫ est q̄ dicit. Ego autez noui eum. ⁊ ideo a me deberetis q̄rere. de eo vt tandē ꝑ eū in mei noticiā veniretis. Et si dixero quia nescio eū. ero similis vobis mēdax. Chrysostomus. Sicut vos dicētes eū scire mentimini. ita ego ero mēdax si dixero me eū nescire. Sz scio eum. q̄ naturali cognitionē eiꝰ habeo. vt dicit Theophilꝰ. Qualis enī ego suz talis ⁊ pat̄ quoniā igit̄ meipsum cognosco ⁊ illū cognosco Et ꝓbat q̄ illius habeat cognitionē ꝑ illud qđ seq̄it. et sermonē eiꝰ seruo.

Ubi nota q̄ christꝰ dicit̄ seruare sermonē patris triplici ter. Uno modo substātialiter ꝑm Theophilum. Quia eadē ratio substātie patris ⁊ filij est. ideo q̄z q̄ filius patrē cognoscit. Ñ sensus est. Et sermonē eius seruo. i. quia rōem substantie patris habeo. ⁊ accipit̄ ibi li. ⁊ ꝓ q̄ vt dic̄ Theophilus. Alio modo dicit̄ filius sermonē patris ꝑua re ꝑm eundē Theophilū in ope. Et tūc sumit̄ seruare quasi mādata eiꝰ ope adimplerē. qđ nō esset nisi ex toto p̄rem cognosceret. Tertio mō ꝑm Augustinū filiꝰ est verbū patris. iō cū christus loquit̄ verbū diuinū loquit̄. Ergo christꝰ etiaz ṽbo locutiōis sermonē patris. i. ṽbū patris ꝑuat quia ipse verbū ipsum est. Et iō habet patris ꝑfectā noticiā. imo verbū est ipsa noticia declaratiua patris.

Deinde rñdet ad ꝑmā q̄stionez q̄ querebat. Nunq̄d ipse maior esset q̄z abraā. Et ꝓbat se esse maiorem eo. ⁊ hoc tali rōe. Ille q̄ aliuꝝ beatificat est maior eo quē beatificat. Sz ego beatificaui abraā. Qđ ꝓbat. Quia totū gaudiū qđ habuit abraā ⁊ qđ maxime desiderabat fuit. vt me videret. ergo ego sum maior eo Et hoc est q̄ dicit. Abraā pater vester exultauit. s. sperando ꝑm Aug̃. vt videret intelligēdo die meū desiderabilē ⁊ leticia plenuz. ꝓ sal. Hec est dies quā fecit dñs ⁊c.

Et nota q̄ ista dies ꝓ

intelligi de die natiuitatis eterne De quo i psal. Ego hodie genui te Ista dies nec habet pncipi/ um nec occasum. Hūc diē cognouit abrāā vt di cit Greg. qñ in figura summe trinitatis tres an gelos hospitio suscepit. Vel p diez hūc intelligit dies natiuitatis tpalis. De q Luc. ij. Natus est vobis hodie saluator. Quē diē vt dicit Aug. co/ gnouit abrāā. q pscuit christū ex suo semine na sciturū. Mit eni seruo suo quez mittebat. Pone manū sub femore meo. z iura mihi p deum celi. Gen. xxiiij. Et que fuit illa iuratio. nisi q signifi/ cabat de genere abrae ventuz in carnē deū celi. Vel p diē pm Chryso. intelligit dies passiōis chri sti quē puidit abrāā in imolatiōe arietis p filio. Vel forte p diē intelligit claritas diuina. Naz dz dies a dian qđ est clarz. vel a dijs. Et hec omia qt tuor scz eternā generationē christi. z tēpalē nati/ uitatē. atqz passionē. necnō z claritatē diuitatis vidit abrāā in figuris z fide. z si nō aperta specie [et gauisus est] Aug⁹. Quale gaudiū fuit cor/ dis videtis verbū manēs splendorē pijs mētib⁹ refulgentē apud patrē manentē deū z aliquan/ do in carnē venturū. nō de patris gremio recef/ surū. ¶ Tūc sequit tertiꝰ dyalogꝰ. [Dixe runt ergo iudei ad eū]. Et aduerte q non oppo/ nunt cōtra rnsionē secū de qstionis. q forte ipsā rnsionē nō intelligebāt. sed opponūt cōtra rnsio/ nē ad pmā questionē an ipse esset abrāā. [Quī qua ginta annos nōdū habes z abrāā vidisti]. Quasi dicerēt pm Greg. ¶ Multa sūt annorum curricula exq̄ mortuꝰ est abrāā. quia erāt vltra duo milia annoz. quō ergo tu vidisti abrāā. Et tñ nō dixerat dñs se vidisse abrāā. sz ecōuerso q abrāā vidisset diē christi. Ez ea dē difficultas erat vtrobiqz pm intellectū eoz. ¶ Valuerūt aūt dice re. tu abrāā vidisti. q̄z abrāā ne te vidit. q̄si semp maiorē reputātes abrāā. In q etiā vbo prioꝛem cōtumeliā ꝓfirmare nitebant. q̄si vba sua essent incredibilia. p se z mēdosa ac p hoc loquerēt a diabolo ¶ Ez dubitari pōt cum dñs habuerit circiter. xxxij. annos ad plꝰ. vñ moti sūt iudei eū estumare circa annos q̄nquaginta. Ad q̄d dicē/ dum pm quosdā q dñs videbat forte magis an nosus q̄z esset. ppter moz gravitatē z vitā tenu/ em z asperā quā ducebat. Alij dicūt q annꝰ q̄n quagesimꝰ qz erat iubileꝰ. multum a iudeis fre quētabat. z eo quasi oia tpa metiebant dicētes. vsqz ad vnū iubileū sic erit. vel dimidiꝰ iubileus est q hoc factū est. z sic de alijs. Audiētes q dñs dicebat abrāā vidisse diē suū dixerūt. [Quinq/ ginta zc] Quasi dicerēt. Tot sunt iubilei q abra am mortuꝰ est. quō ergo tu ipsum vidisti q nō dū habes tps vniꝰ iubilei. Ez Theophilꝰ dicit. q supuacua est hmōi qstio. simplici eni put eis occurrebat dixerūt ¶ Vnde Deinde ponit chri sti rnsio. [Dixit ergo eis ihesus] Rndit aut ē eis male intelligētibus. q abrāā nunq̄z viderat chri stū corporeis oculis. nec christꝰ abrāā. q pm na turā assumptā christꝰ fuit post abrāā. Ez tñ q̄n tum ad subam diuinitatis christꝰ est añ abrāā. Vñ christꝰ oculo diuinitatis vidit abrāā. z abra am vidit eū oculo cordis fide videlicz illumiatꝰ Et B est q dicit. [Amē amē dico vob] Bene ex pediebat repetere iuramētū. q rē arduā z incre/ dibilē iudeis erat dicturꝰ. [Anteq̄z abrāā fieret ego sum] Hoc verz est pm diuinitatis subaz. q in pncipio erat vbū z vbum erat apud deum zc Et nota pm Greg. Q, volēs christꝰ diuinitatis sue durationē oñdere nō dixit. Anteq̄z abrāā fi/ eret ego fui sz ego sum Quia fui signat eē cū pte rito. diuinitas aūt nō habet pteritū nec futurum sed pns tantū. Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Et ideo christꝰ dixit de se. [Ego sum]. Itē nota pm au/ gustinū q christꝰ loquēs de abrae exñtia sicut ō creatura signauit eā p fieri. d. [Añq̄z abraaz fie/ ret] Voli eni creature cōpetit fieri. deo aūt ñ cō petit fieri sed esse tantū Vñ suā existētiā signare volēs dixit. [Ego sum] Differt aūt hoc verbum sum ab B verbo fieri in significato z cōsignifica to. qua ppter deo z̄uenit esse sz nō esse factum

Tertia pars expositiōis euāgelij. CLXXIX

Tulerunt ergo lapi des iudei vt iacerēt in eum. Je sus aūt abscondit se et exiuit de templo. ¶ Hec est tertia ps pncipal euāgelij. In qua describit qualiter passus est a iudeis facta intētate lapidationis. Et duo facit. Quia pmo ponit extrema iudeoz pfidia. q̄ do/ minum lapidare voluerūt p pmio sue doctrine Et nō solū volūtate z vbis sibi iniuriā intulerūt sed etiā in facto. qz de facto tulerūt lapides. Nō leuis iniuria est lapides colligere ad lapidādū aliquē. vel euaginare gladiū sup aliquē. etiam si nō pcedat ad actū lapidatiōis vel vulneratiōis Quia eni defecerūt eis vba q̄bus sibi impro/ rabāt recurrerūt ad lapides. Augꝰ. Tanta du/ ricia quo curreret nisi ad similes scz ad lapides. ¶ Secūdo ponit humilitas christi. q̄ dignatus est se ab eis occultare. [Jesus aūt absconditse] Augꝰ. Nō abscōdit se in angulo tēpli q̄si timēs aut in domūculā fugiēs. vl̄ post murū aut colū/ nam diuertēs. sz celica potestate se inuisibilē cō/ stituēs in sidiantiū p mediū illoz exiuit. [Et exi/

uit de templo ¶ In quo iudeorũ furia insinuat. quia etiã in ipso templo dñm lapidare intẽtauerunt Cõsidera vt dicit Greg⁹. saluatoris nostri mansuetudinẽ ⁊ humilitatẽ. q̃ cum potentia diuinitatis nutu tacito mẽtis suos psecutores posset subito in penas mortis obruere. tanq̃z pauidus humiliter se abscõdit. Et hoc ppt̃ria. ¶ Primo ꝓm Alcuinũ. quia nõdum aduenerat tpus mortis sue Secũdo ꝓm Augustinũ. q̃ non eligerat tale gen⁹ mortis. Tertio ꝓm Aug̃. vt darz nobis intelligere. q̃ liceat psecutores declinare. quãdo est psecutio psonalis. ¶ Mat. iij. Si vos psecuti fuerint i vna ciuitate. fugite in aliã. Vñ Greg⁹ Quid ℞ exemplo nobis loquit nisi vt etiam cũ resistere possum⁹. irã superbientiũ humilit̃ declinem⁹. Vñ ⁊ p paulũ dicit. Date locum ire Secus est q̃n nõ est psecutio psonalis. ⁊ tũc plagis nõ licet fugere. vt patet Joh̃. x. de mercenario ⁊ pastore. Quarto ꝓm eundẽ Greg̃. ad insinuãdum q̃ eis ipsa vitas abscondit. qui eius verba loqui cõtemnũt. eã quippe quã nõ inuenit hũilem. vitas fugit mentẽ. ✦ Gz querit circa ꝑmissa cũ iudei scandalizati essent ⁊ ñ intelligerẽt dominũ. quia solũ carnaliter sapiebãt. vnde est q̃ dom⁹ nõ cessauit a predicatiõe ¶ Ad ℞ dicẽdũ. q̃ dñs sic loquebat q̃ ipsi poterãt spiritaliter intelligere. sed iusto iudicio dei excecati erant. nec tamẽ a p̃dicatione dñs cessauit Quia sicut dicit Greg⁹. Cum puersitas malor̃ crescit predicatõ nõ debet minui sz augeri.

Sermo de eadem dominica CLXXX.

¶ Alerũt lapides iudei vt iacerẽt in eum. Joh̃. viij. In sacra scriptura lapides aliq̃n accipiunt̃ in malo. aliq̃n in bono. Silr iudei aliq̃ sunt mali ⁊ falsi iudei. aliq̃ sunt boni ⁊ veri iudei. ¶ Mali ⁊ falsi iudei de solo noĩe gloriãtes ⁊ in circũcisione carnali ⁊ in lrã legis ꝓfidentes. Alij sunt veri iudei ⁊ in spũ nõ in lrã fiduciam babẽtes. Et hi sũt iudei in occulto. alij vo in manifesto Vñ apl's ad Ro. ij. Nõ inq̃t qui in manifesto est iud⁹ scz ver⁹. neqz q̃ in manifesto in carne est circũcisio scz va. sz qui i abscondito iud⁹ est ẽ. Nã vt dicit glosa ibidẽ. Jud⁹ confitens interp̃tat. Qui ergo vẽ credit. ⁊ recte cõfitetur. vẽ iud⁹ est. cui⁹ circũcisio nõ in carne. sed i corde est. Circũcisio aũt cordis est. q̃ illicita ꝓcuiscẽtia amputat̃. Hec ibi. Igit̃ sunt iudei mali ⁊ lapides mali. Sunt etiã iudei boni ⁊ lapides boni. Et ꝓm hoc assumpta autoritas dupliciter exponi potest. In vno sensu de malis iudeis et malis lapidib⁹ quos tollũt vt crudeliter lapidẽt christũ. In alio sensu de bonis ⁊ veris iudeis q̃ tollunt bonos ⁊ p̃cios lapides q̃s dulciter iaciant in christũ ¶ Quantũ ad primũ sensũ qui magis ẽ ꝓformis littere est sciẽdũ q̃ mali iudei sunt. non solũ illi qui littere legis ⁊ circumcisiõi carnis inuitẽtes christũ blasphemãt. sicut isti de quib⁹ legit̃ in p̃nti euãgelio. Sed etiã oẽs mali christiani qui solo noĩe christiani sunt. q̃ verbis cõfitentur christũ. factis aũt negãt. Ve quibus ad hoc verificat̃ vbũ assumptũ. q̃ tulerunt lapides vt iacerẽt in ihesum. Vñ Ambr̃. in ꝑmone dominice passiõis. Qđ fecerũt tũc iudei psequẽtes hoc vere faciũt hodie mali christiani male viuẽtes. christũ lapidãt ⁊ occidũt. q̃ qđ aliud est christus q̃z vitas par ⁊ iusticia. Qui ergo p falsitate veritatẽ derelinquũt. p discordia oditur pacem. p̃o temporali p̃cio relinquũt iusticiã. nihil aliud facere vident̃ q̃z lapidare crucifigere ⁊ occidere christũ. quia ipsi⁹ dona extinguũt i seipsis. Hec Ambr̃. Et tales sunt in triplici genere. Quidam enĩ lapidant ihesuz corde. quidã ore. et quidã manu. Primi sunt corda sua prauis cogitatiõib⁹ et malis volũtatibus indurãtes. Secundi sunt verba blasphemie in deũ ⁊ sanctos proferẽtes. vl etiã preceptis maior̃ ⁊ p̃latis suis recalcitrãtes Tertij sunt p oꝓpressionẽ violẽte primos ledentes. ¶ Ꝑ Ve ꝑmissis exponi potest illud Job. xxviij. In similitudinẽ lapidis aque indurãtur Per aquas intelligit̃ fluxibilitas cogitationuz a quibus se liberari petijt ꝓpheta cũ in psal. dic̃. Libera me de aquis multis. Iste aque quando multiplicãtur in corde ⁊ nõ effunduñt p confessiõz ⁊ mẽtis reluctationẽ. tũc tandẽ indurãtur in silitudinẽ lapidis vt homo difficulter possit eas dimittere. Imo totũ cor plerũq̃z ita induratur. vt emolliri non possit ad penitentiã. sicut lapis cristallinus ex aqua cõgelatus ita indurat̃ q̃ non resoluit̃ nec emollitur. Unde Job. xlj. Cor ei⁹ indurabitur quasi lapis. Cum talib⁹ lapidib⁹ isti lapidant dominũ ihesum. Quelibet enĩ mala cogitatio ⁊ mala voluntas est vnus lapis qui iacitur contra ihesum Unde Beda. Quotquot inq̃t malas cogitationes quis assumit quasi tot lapides in christum mittit. Et ideo beatus Ambr̃osius in sermone hodierno nos ãmonet dicens: Videte fratres ne p opera vel cogitationes malas lapidetis dominũ ihesum ¶ Gz dicere⁹ quõ tã gue iudicat pctũm cogitatiõis si ad op⁹ nõ pcedat. Ad ℞ dico q̃ tota ratio pcti ẽ i corde. Act⁹ aũt exterior̃ nõ aggũat pctũz nisi extẽsiue. Et q̃ christ⁹ habet domicilũ suũ i corde nrõ dicẽte apl'o. ij. cor. vj. Vos estis tẽplũ di viui. Hic

est q sicut christus inuitatur ad templum suum p bonas cogitationes 7 voluntates. ita expellit p malas. Et p̄m hoc quelibet mala cogitatio 7 mala volūtas est quasi q̄dam lapis q̄ dñs iesus lapidatur 7 expellitur de tēplo suo. Q̄q detestabile est dñm dom⁹ lapidare de hospitio suo. Naz sicut dicit aplūs ibidē. Qui cōsensus tēplo dei cū idolis. Quid aliud sunt cogitationes quas q̄s format in corde quasi quandā imaginē p̄tra honorem dei. nisi quedā idola. 7 cū talib⁹ idol' christus in eodē templo habitare dedignat. Uñ ad cōseruandaz christi p̄sentiam in tēplo suo hortat nos aplūs petr⁹. j. Pet. iij. Dñm inq̄t iesuz sanctificate in cordib⁹ vestris. Ille dñm iesum i corde suo sanctificat. qui nihil nisi qđ sanctū et deo placitū est in corde versat. Sed sicut dr in collationib⁹ patrū. Mente nō interpellari cogitationibus impossibile est. suscipe vo eas vel respuere omni studēti p grām dei est possibile. Et dō anteq̄z aliqua cogitatio fluida 7 mala ualescat 7 indurescat in corde. debet eaz homo manu coāminis retūdere. sicut docet beat⁹ Hiero. i epistola ad demetriadē virginē. Est inq̄t tutissimū atq̄z p̄fectū vt assuescat anim⁹ soluta sp et puigili custodia discernere cogitationes suas. 7 ad p̄mū animi motū vel approbare vl reprobare qđ cogitat. vt bonas cogitationes alat. vt statum malas extinguat. 7 sic pusulos babilonis allidat ad petrā scz christū. Et sic faciēdo cogitationes hmōi nō indurabunt in lapides q̄bus lapidibus⁹ christus lapidet. ¶ Be secūdis pōt expōi qđ legit in figura. ij. Reg. xvj. de semey q̄ mittebat lapides cōtra dauid 7 cōtra vniuersos suos dauid dicēs: Egredere vir sanguinum 7 vir belial. Tales lapides blasphemie frequēter p̄iecerunt in dñm iesum sic in hodierno euāgelio cuz dicebant. Demonū habes. Et Luce. xj. In beelzebub p̄ncipe demoniorz eijcis demonia. Et mlta similia. Sicut 7 hodierna die nōnulli mali christiani faciunt signati p semey q̄ interp̄tat nomē meū. Et signat malos christianos q̄ solo nomine habēt nomē christi a q̄ christiani appellantur Cōmittit aūt blasphemia in deū multis modis ¶ Primo q̄n deo negat qđ sibi cōuenit. Sic q̄ negaret i deo omnipotētiā 7 oīm scientiā l' oīm puidentiā. Sicut qđā p̄bi qui dixerūt. deū non habere cognitionē p̄ticulariū. nec euz habere puidentiā p̄ticulariū. q̄les fuerūt illi qui dicebāt. Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nrā cōsiderat. Et ad hāc spēm blasphemie ptinēt illi q̄ in aduersis successib⁹ dicunt in aīo suo. Uere de⁹ nō curat res hūanas. De q̄bus dicit Aug⁹ sup psal. xxxj. Uel si lia. Itē illi de q̄bus dic Bernū. sup Cañ. p̄mone. lxxij. Qui vellet deuz pctā sua vel vindicare non posse aut nolle. aut ea nescire Vult ergo eū nō esse deū. q̄ q̄ntū in ipso est vult eū aut impotentē aut iniustū aut insipientē ee. Crudelis plane 7 oīno extranea malicia que dei potentiā. iusticiam. sapiam pire desiderat Qui aut vult deum esse iniustū. vult deū nō esse deum. 7 q̄ deū desiderat nō esse. nōne q̄ntū in se est deū lapidat 7 occidit. Hec Bernū. ¶ Scdo modo q̄n deo attribuit qđ sibi nō cōuenit. Sic illi q̄ dicunt deū esse auctorē pcti. Ad quaz spēm pcti et blasphemie ptinēt illi q̄ pctā sua in deū retorq̄nt dicētes. Deus sic voluit vt adulterer. furarer. vel occiderē. 7 vt sic cōfunderer 7 turbarer. 7 ita oia fato ascribunt. Ad hāc etiā ptinēt lusores. q̄ cuz non p̄sperātur deo maledicunt 7 cōuicia in sanctos p̄oferunt. Similiter illi qui iurant p deuz verbis exercabilibus 7 vituperosis. Uerbi gratia. Per bracale dei. p nares dei. p iecur dei. et similia que exercabilia sunt auditu ¶ Tertio modo blasphemia in deuz cōmittitur quādo illud qđ dei est aliquis sibi vel alteri creature attribuit. Sicut illi qui sibi diuinū honorē vsurpare p̄sumpserunt. vt Symon magus 7 omnes idolatre. Et ad istam spēm pertinēt superbi et vanigloriosi. qui sibi attribuunt gloriā. quasi eam ex seipsis et meritis suis habeant. cū tamen gloria sit p̄opria dei. Esa. xlviij. Gloriam meā alteri nō dabo. Unde p̄udēter petijt psal. Non nob̄ domine non nobis. sed nomini tuo da gloriā. Itez ad hanc pertinēt iracundi qui sibi vsurpāt vindictam que est p̄pria deo. Ro. xij. Mihi vindictam 7 ego retribuaz. Similiter illi temerarij q̄ volunt de aliorū cordibus iudicare cum hoc sit p̄priū dei. j. Corinth. iiij. Nolite ante temp⁹ iudicare. Omnes isti blasphemi lapidant dominum iesum. 7 colligūt p̄prios lapides quibus ipsi lapidandi essent. Leuit. xxiij. Educ blasphemum extra castra et lapidet eū vniuersus populus. Ex isti blasphemi christiani peiores sūt iudeis. Nos enī erat iudeis. vt dicit Raban⁹. cū aliquid blasphemie audiebant. scindere vestes suas sicut paulus 7 barnabas fecerunt cum cultu diuino honorarētur. Et Actuuz. vij. dicitur. q̄ continuerūt aures suas ne blasphemiā audirent. Isti autē non solū audire sed et metirroga re blasphemias non verētur. imo etiā in hoc sūt deteriores canibus. qui 7 si rabidi sunt proprium tamen dominum non mordent. Quā graue autem sit peccatum blasphemie patuit in castris Sennacherib regis assiriorum. in quibus angelus domini percussit centum octuaginta quinqz milia hominum p̄opter blasphemiaz

rapsacis.vt habet.iiij.Re.xix.Et Esa.xxxvij.Vñ dicit Aug.sup istud ps. Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi. Q3 iudei blasphemātes christū negādo filiū dei 7 dicendo.q in pncipe dēmoniorum eiecit demonia.7 demoniū habet 7 insanit.quid eum auditis.7 cetera similia.p hec intēdentes retrahere q conuertēdi erāt ad christum. plus nocebāt in mēbris detrahēdo christo.quia aīmas credentiū interfecerūt.q3 qui eius carnē mor7 resurrecturā interemerūt. ¶ Preterhec est 7 aliud blasphemie gen9 qđ cōmittitur īsanctos. Vñ seme y de q iā dictū est nō solum dixit blasphemiā in dauid sz etiā in suos suos.per quos intelligūt sancti regnātes cū christo 7 in q̄bus regnat christ9. Vñ in eis de9 laudat ac etiā blasphemat. Possunt etiā nō incōgrue p suos dauid intelligi plati in ecclesia dei.qui seruiunt deo in subditis 7 vice dei supra capita subditor7 positi sunt.ac p hoc deus in eis honorat 7 etiam blasphemat. Vñ nolle obedire sed cōtra platus pteruire.7 se ptinaciter ptra eū erigere 7 puncia/re est quoddā blasphemare Vñ dicit beat9 Bernardus in libro de dispēsatione 7 pcepto. Non est ipsum nolle obedire 7 nō obedire hoc quippe q̄q3 errōis nōnunq̄z 7 infirmitatis. Illō vero aut odiose ptinacie aut cōtumacie non ferende qđ 7 ipsum repugnare est 7 resistere spiritui sancto. Et si vsq3 ad mortē pduraverit blasphemia est.nō remittēda in hoc seculo nec in futo. Hec Bern. Unde.j.Reg.xv.dr. Melior est obediētia q3 victime.aut auscultare mag q3 offerre adipem arietū.quoniā quasi peccatū ariolādi est repugnare.7 quasi scel9 idolatrie nolle acq̄escere. Illi ergo inobediētes 7 repugnātes lapidāt prelatos lapidib9 pteritie sue.7 colligunt ppos lapides quib9 ipsi lapidādi essent p̄m legez. Sic enī dicit Deut.xxj. Si genuerit homo filiū cōtumacē 7 proterū qui non audierit patris et matris imperiuz.7 coercit9 obedire cōtempserit lapidibus eū obruet ptūs ciuitatis ¶ De tertijs lapidātibus dñm iesum dr Act.vij.q iudei lapidauerūt stephanū Sic mali christiani spūaliter tūc lapidāt stephanū .imo ipsum christū q̄n vi oppimūt 7 affligūt primū. Lapis enī dicitur a ledēdo.7 iō cū prim9 q̄ est christi ledit ipse christus in mēbro suo lapidat. De istis lapidib9 dr Ecc.xlvij. Cōfracti sūt lapides grādinis. Grādo i calidissimis tpib9 generat. Et certe isti lapides offensiōis 7 lesiōis ex ardētissimo appetitu ambitionis vl auaricie.ire vel inuidie pcreant. 7 veritur vt plurimuz ista lapidatio circa paupes 7 min9 potētes. Sicut enī grādo destruit vinētia Vñ Exo.ix.legit q lunū 7 oleū lesa sūt in egypto 7 hmōi pmitua.triticū aūt 7 far nō sunt lesa Die in pposito. Sed isti lapides sepe diuina virtute frangūtur.vt nō tantū ledere possint quantum oppressores vellēt. Et naturaliter lapides grādinis magni sunt in loco generatiōis sue.sz descēdentes ex caliditate aeris resoluūtur 7 minorāt anteq̄z veniāt ad terrā.imo etiā sepe calore solis resoluūtur in aquā 7 humectāt terraz. Sic sepe tristicia taliter oppressor7 pueritie in eis in gaudium sicut lapides quos mittebāt iudei cōtra stephanū ad afflictionē carnis.conuertebātur in lapides pciosos ad coronā capitis. Psal. Posuisti in capite ei9 coronā de lapide pretioso ¶ Posset etiā dici q vnuersalit homo christianus in oi peccato mortali lapidat christū. Unde Ambro.vbi supra. Q3 pauci sunt in tāta multitudine christiano7 q iesum nō psequant et lapident 7 occidāt. Sed vellus.quia iesus abscondit noticiā suā talibus 7 exit de templo cordium eor7 manifestat se amatorib9 suis 7 habitat in illis. Huiusmodi aūt lapidatio christi alio modo declarat sic. Cū enī christus sit aduocatus noster 7 ppiciatio p peccatis nostris qui interpellat pnobis apud patrē.vt dicit.j.Joh.ij. Idcirco ipse de peccatis nostris dolet 7 luget.sicut econuerso gaudet de nostra puersiōe. Quotiēscūq3 enī peccam9 christū cōtristamus et ledimus.ac p hoc eū qđammō lapidam9. Et hūc sensū valde pulcre deducit Aug.sup Leuit. omel.vij. pertractās istud vbū christi in euāgelio Mat.xxvi Nō bibā ammodo de h genimine vitis.donec bibā illud vobiscū nouum in regno patris mei Videam9 iqt quō saluator noster ñ bibit vinū leticie vsq3 q illud bibat cū sanctis nouū i regno dei Saluator me9 luget etiā mecū peccata mea Saluator me9 letari nō pōt donec ego i iniq̄tate pmaneo. Quō pōt ille q̄ aduocat9 est p pctis meis bibere vinū leticie quē ego peccādo contristo Quādiu nos nō ita agimus vt ascēdamus ad regnū.nō potest ille vinū bibere solus q̄d nobiscū se bibere pmisit. Expectat ergo vt cōuertamur vt ipsi9 imitemur exēplū.et sequamur vestigia ei9 7 letet nobiscū 7 bibat vinū nobiscū in regno patris sui. Hec Origenes. Et intelligēda sunt hec sane.nō q christ9 in corpe suo iā glorioso ledatur sensibiliter cū corpus illud sit impassibile.vel q in ipsum cadant passiones animi vl ptem sensitiuā 7 quasi sic peccatis nostris lapidetur. Sed huiusmodi lapidatio est metaphorica sicut et crucifixio. Quemadmodū dicit apostolus de quibusdā baptizatis 7 prolapsis. Hebreoꝝ.vj. Rursum crucifigentes in semetipsis filium dei. Ubi glosa .non q recrucifigant

filiū dei.sed q; simules sunt crucifixoꝝ. Crucifigunt aūt in semetipsis.i.q̄ntū in ipsis est. Sic in ꝓposito quādo mortaliter peccam⁹ christum lapidam⁹ ledim⁹ ⁊ cōtristam⁹. Quia q̄ntū in nobis est eū gaudio q̄ ipse expectat de nob⁹ ꝓmuamus. In q̄ etiā sensu loquit̄ Bern̄. in ꝑsona christi sic alloquēs peccatorē in quodā ꝑmone dicit. Nōne satis ꝓpter te vulnerat⁹ sum. nūquid nō p iniquitate tua afflict⁹ sum. vt q̄d addis afflictionem afflicto. Quid magis aggrauāt me vulnera peccati tui q̄; vulnera corꝑis mei.

Subsermo Primus CLXXXI.

Tulerunt lapides ut deī vt iacerēt in eum. Alt Exposita aut̄ autoritate ꝑmissa de malis iudeis ⁊ malis lapidib⁹. nūc exponēda est de bonis iudeis ⁊ bonis lapidib⁹. Qui aūt sint boni ⁊ veri iudei dictū est supra. Isti tollūt lapides bonos. ⁊ hoc ad duplicē finē. Primo vt cum eis lapident diabolū. Secūdo vt eos iaciāt in ieſum. Quantū ad primū sensum boni ⁊ veri iudei id est. boni fideles christiani debēt tollere quilibet lapides ad lapidandū cū eis diabolū. q̄ figurati sunt. j. Reg. xvij. Ubi legit̄ q̄ dauid dimicaturus cōtra goliā elegit q̄nq; lapides limpidissimos de torrente. ⁊ misit eos in perā pastoralē quam habebat secū. ⁊ fundā manu tulit ⁊ baculū suum quē semp habebat in manib⁹. ⁊ sic inermis processit aduersus goliā. Et mittēs manū in peram tulit vnū lapidē. ⁊ funda iecit. ⁊ ꝑcussit eū in frōte eius. ⁊ infixus est lapis in fronte ei⁹. ⁊ cecidit in faciē suā sup terrā. ⁊ interfecit eū dauid ꝓprio gladio eius. Allegorice p dauid intelligit̄ christ⁹ qui est tot⁹ desiderabilis atq; manu fortis. Per goliam siue p galiā d q̄ idē est interꝑtatiōe ītelligitur diabol⁹. Interꝑtat enī golias vel goliad trāsmigrans. ⁊ diabol⁹ de alto celo cadens trāsmigrauit in ꝓfundū inferni. Igit̄ ad euidentiā; propositi nostri duo sunt notāda siue videnda. Primo q̄liter et quos lapides christ⁹ elegit q̄; bus diabolū ꝓstrauit. Secōdo qualit̄ nos eosdē lapides colligere debeam⁹ ⁊ cū eis diabolū lapidare. Quātū ad ꝓmū sciēdū q̄ filius dei in eternitate sua salutē būanī generis ꝓdinās elegit q̄nq; lapides infra scriptos de torrente sapiētie diuine. q̄ bñ torrēs dr. q; ⁊ subita est et ita rapida vt ad finē quē vult sine aliq̄ tarditate peruenīat. vt dic̄ Cass̄. sup illud ps̄. Torrēte voluptatis tue potabis eos. Primus lapis est charitas que ipsū de celo ad terrā deposuit. Hūc lapidē ab eterno elegit. Juxta illud Hiere. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexite. Ex eū in tpe actualit̄ in facto oñdit cū naturā nostrā assūpsit. Unde ap̄lus. Ephe. j. Propt̄ nimiā charitatē qua dilexit nos deus. filiū suū vnigenitū misit in similitudinē carnis pcti. Secūdus est pietas. q̄ importat cultū ⁊ religionē omnipotentis ⁊ opa misericordie vt dicit glosa. j. Thi. iiij. Hunc lapidē elegit q̄n se ipsum nobis in elemosynā tribuit. Que maior ⁊ largior elemosyna q̄; seipsum largiri. Job. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt aiam suam ꝛc. Ipse aūt dedit semetipsum p nob⁹ ꝛc. ad Thy. ij. Tertius lapis est operis fructuositas. Hūc elegit q̄n hic in terra nob⁹ exēpla pfectissimoꝝ operis p semetipsū ꝓbuit. q̄d p nullū aliū sufficaēt fieri potuit. Unde ꝓpha in psal. loquēs ad christū ait. De fructu operis tui sat̄abit terra. Licz enī ꝑ pphetas ⁊ patriarchas pus terra fuerit ad fructificandū q̄dāmodo cōpluta. nondū tñ fructu bonoꝝ operis fuit sat̄iata. Quartus lapis est pnie austeritas. Hūc lapidē elegit p nob⁹ nō vtiq; p se. q̄ peccatū nō fecit nec eguit pnīa. dum q̄draginta dieb⁹ ⁊ q̄draginta noctib⁹ in deserto ieiunauit. ⁊ deinceps sp asperrimā vitaz i Bmudo gessit. Unde Bern̄. in tractatu de scala Jacob. Christ⁹ inq̄t nō est ꝓsperat⁹ in B seculo. Sz a die natiuitatis sue seipsū p nobis impēdit dū i paupertate nat⁹. in hūilitate ꝙuersat⁹. in ꝓsecutōe fatigat⁹. Quintus lapis est passiōis volūtarie ꝑciositas. Hūc lapidē ꝑciosissimū elegit q̄ndo crucē subijt. ⁊ in ea mortē exꝓbratissimaz p nob⁹ sustinuit. Hūc lapidez vltimo collegit ⁊ eo ꝓmo ⁊ solo ꝓiecto aduersariū ꝓstrauit. Isti q̄nq; lapides dicūt lapides rōe firmitatis. Sz dicūt limpidissimi. q; nihil ineq̄litatis ⁊ tortuositatis ꝓtinēt Sz plani ⁊ artificio diuine sapiē bñ politi ad ꝓsternēdū diabolū sūt ꝓpti. Unde dr q; eos misit in perā pastoralē. Et certe christ⁹ q̄nq; lapides electos reposuit ī pera sua pastorali. i. ī puidētia eternali. Et iō dr q; secū habebat perā q; hāc nō assumpsit sic lapides Sz hāc perā Scz ꝓuidentiā secū habuit ab eterno. Sic enī pastor ī pera ponit victualia ꝓuidēdo sibi de vita diurna. sic pastor noster bon⁹ ieſus christ⁹ ī eternali puidētia sua reposuit victualia sua. i. mandata celestia ad restaurationē generis humani. De q̄bus victualib⁹ ipse ait Joh̄. vij. Cib⁹ meus est vt faciam voluntatē eius qui misit me ⁊ perficiam opus ei⁹. op⁹ Scz restaurationis humane. Et ob hoc necessarij erāt lapides ꝑmissi. Quilicēt q̄nq; essent collecti. vnus tñ est ꝓiectus q̄ diabolus est ꝓstratus reliq̄s remanētibus in pera. Hā q̄tuor ꝓmos lapides christ⁹ reseruauit. Sz passionem et mortem ꝓtecit. quia resurgens

ex mortuis iã nõ moritᵉ. mors illi vltra nõ dñabitur. Ro. vj. Vel sicut dicit Aug⁹. super psal. cxliij. Quinq; lapides mulsit sz vnitas vincit. Plenitudo enī legis est charitas. Projectᵘˢ est aũt iste lapis funda. p quã intelligi põt suppositũ diuinuz. Habet enī funda duo brachia. z in fũdo vbi brachia ꝯiunguñt lapis iaciẽdus ponit. Duo brachia sunt due nature. s. diuina z hũana. q̃ in vno suppposito ꝯiunguñt in christo. Diabolus ergo nõ cauẽs sibi a funda. putauit purũ hoiem iuadere sed vtute funde pcussus ẽ. Quia vt dicit gregorius In christo escã corpis diabolus momordit. diuinitatis eũ aculeᵘˢ q̃ in humanitate latuit trãsfixit. Dicit aũt lapis iste infixus in frõte eius quia signũ crucis infixũ frõti christiano; q̃ fuerant mẽbra diaboli efficit mẽbra christi. Vñ glosa. Golias in frõte pcussus ruit. z subdit ipsi dauid. q; diabolᵘˢ in frõte mẽbroz suoz ferit cum signũ crucis eo in loco infigit z fiũt mẽbra christi z sic diabolᵘˢ eis subijcit. ¶ Quantũ ad secundũ sciẽdũ q̃ pdictos q̃nq; lapides nos debemus colligere de torrẽte sanguinis iesu christi. de quo in ps. Be torrẽte in via bibet. Iste torrens fuit ita inundãs q; vadũ corpis rupit in quinq; locis. pter q̃ etiã p totũ corpᵘˢ exundauit. Nã ex q̃nq; vulneribᵘˢ supefluẽter erupit torrẽs iste ꝺ quo nos q̃nq; lapides collegisse debemus. Ex vulnere q̃ppe cordis vl lateris colligit lapis charitatis. Ex vulnere manᵘˢ vniᵘˢ colligit lapis pietatis. Ex vulnere manᵘˢ alteriᵘˢ lapis opositatis Ex vulnere pedis vniᵘˢ lapis austeritatis. Ex vulnere pedis alteriᵘˢ lapis passionabilitatis. ¶ Primᵘˢ ergo lapis ẽ charitas q̃ erupit de vulnere cordis christi. Iõ enī lãcea cor ei⁹ apiri voluit. vt ad nos copiose erumpet supefluẽtia sue charitatis Vñ Augᵘˢ. in li. de ẽplatiõe dñi nostri iesu christi. Per vulnera inq̃t christi patẽt mihi viscera. Quicq̃d ex me mihi deest. vsurpo mihi ex viscerib⁹ dñi mei. q̃nã misericordia affluit. nec desunt foramĩa p q̃ affluat. Per foramĩa corpis patet archanũ cordis Per has rimas licet mihi gustare q̃z suauis ẽ dominus deᵘˢ meᵘˢ Et subdit Longinᵘˢ aperuit latᵘˢ christi z ego intraui. z ego ibi reẽsco securᵘˢ. q; charitas foris mittit timorẽ. Hũc ergo lapidẽ nos de torrente eligimᵘˢ. q̃ñ de corde christi charitas ĩ cordibus nostris diffũditᵉ. sic ait aplᵘˢ Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibᵘˢ nostris pinhabitãtẽ spiritũ sanctũ in nob Hoc lapide diabolũ lapidamᵘˢ quotiẽscũq; p charitatẽ ad deũ aproximamᵘˢ a q̃ ipse discessit. Vñ Augᵘˢ. de moribus. ij. ca. xix. Charitas est ĩ via dei ad hoies. z via hoium ad deũ. Per charitatẽ nãq; venit deᵘˢ ad hominẽ venit in hominẽ. factᵘˢ est hõ. Per charitatẽ deum diligũt hoies. ad deuz currũt. ad deũ pueniunt. Quia ergo diabolᵘˢ odit deũ iõ valde dolet z torquet ex eo q̃ videt hoiem q̃ũgi deo p amorem quẽ ipse fugit p odiũ ¶ Secũdᵘˢ lapis est pietas. que cõsistit in cultu z religiõe omipotentis z in opibᵘˢ misericordie. vt dicit glo. j. Thimo. iiij. Hic lapis colligit de vulnere dextre manus christi. Lapis vo opositatis de quo sequit. colligit ex manu sinistra. Quia vt dicit aplᵘˢ j. Thy. iiij. Corpalis exercitatio ad modicũ vtilis est. pietas autẽ ad omĩa vtilis est. Et ideo signatur p manũ dextrã. illa vero p sinistrã. Christus ergo pendẽs in cruce maximã pietatẽ suã quaz habet ad nos ostẽdere volẽs. manus suas aperuit z palmas extẽdit ad nos paupes piũ se esse largitorẽ p hoc demonstrãs. Psal. Aperi tu manum tuã z imples omne ẽ. Et ibi lapidez pietatis de torrẽte vulneris manus dextre a nob colligendum edidit. Quẽ quidẽ lapidẽ tũc nos tollimus quãdo recogitantes quomõ totũ qõ sumus z qõ habemᵘˢ de manu dñi suscepimus. de his que ab eo accepimᵘˢ ad manus suas ex misericordia reponimᵘˢ. Quia vt dicit Petrus raueñ. in quodã sermone. Manus pauper est gazophilatiũ christi. z q̃cquid pauper accipit christus acceptat. Exemplũ de sancto martino de q̃ christus in visione dicebat. Martinᵘˢ adhuc catbecumenᵘˢ hac veste me cõtexit. ¶ Hoc lapide diabolus multũ lapidatur. quia grauiter leditur ꝺ opere pietatis Vnde glosa sup psal. cxl. qui psalmus totus est de isto plio dauid cõtra goliaz dicit. Q; de nullo sic vincitur diabolᵘˢ sicut ꝺ misericordia. que in duobᵘˢ consistit. in dando z ĩ dimittẽdo. Vnde quotiẽscũq; homo dat elemosynam paupi. vel dimittit iniuriaz. vel alias pietatem facit erga proximũ. totiẽs lapidẽ proijcit cõtra diabolũ. Est enī elemosyna ſm Augustinũ via celi p quã venitur illuc vnde diabolᵘˢ cecidit ¶ Tertius lapis est operositas. que consistit in corporali exercitatione z colligitur de vulnere manus christi sinistre Per manus quippe opera designãtur Sed quedã sunt opa que per se ordinãtur ad deũ et ad salutẽ proximoz. z hec signãtur p dextrã sub nomine pietatis vt dictuz est. Alia sunt opa que ordinãtur ad restrictiõez viciorũ. sic ieunia. abstinẽtie. vigilie. labor. peregrinatio. fatigatio. castigatio. z cetere exercitationes corporales. de q̃bus ait apostolus. Corporalis exercitatio ad modicũ vtilis est. Et hoc ſm glosam. si sit sine pietate. Si vo addit ei pietas multũ vtilis ẽ. Et iõ hec icõpatiõe ad pietatẽ p manũ sinistraz sigt. Nõ q̃ opositas sinistra

sit ꝛ ideo mala. Quia vt dicit Hiero. sup Mat. Justus in se sinistr̃ nō habz. Iz totū in eo dextrū est. Uñ q̃ pcutit in maxillā dextrā. nō p̃cipit sinistrā genā p̃bere Iz alterā. Ex hic manū opositatis dicim⁹ sinistrā in cōpatione pietatis q̃ pstātior est. vtraqz tñ bona. Uñ dr Cañ. ij. Leua eius sub capite meo. ꝛ B quantū ad operositatē. ꝛ dextra illi⁹ amplexabit me. q̃ntū ad pietatē. Istuz itaqz lapidē de torrēte vulneris man⁹ christi sinistre tūc tollim⁹. qñ opa nrā p̃m exēplar operū christi regulam⁹. Dis enī actio christi nrā debz esse instructio. Qr vt dicit Aug⁹. in de vā religione. Tota vita christi in terris phoiem quē gessit disciplina mor fuit. Et iō dicit Amb. Si bon⁹ operarius es. man⁹ christi es. Hoc lapide multuz lapidat diabol⁹. Cuz enī opa christi oia sint sibi ꝓtraria q̃ eis expugnat⁹ est. ꝓstat q̃ in quolibet bono ope p̃m exēplar christi facto diabol⁹ ledit ꝛ qōāmodo lapidat. Si enīz diabol⁹ fugit imaginē beate vginis vt scribit in legēda de sctō gregorio. Uel imaginē alicui⁹ sancti vt legit de sancto hieronymo q̃ pīntā imaginis ei⁹ diabolus sufferre nō potuit sed cruciatus ex ea clamauit. Quāto magᷣ fugiet imaginē christi q̃ pl⁹ in opibus suis viuis q̃z in tabulis ligneis repñtat Unde Hiero. ad rusticū monachū. Semp aliquid boni opis facito. vt te diabol⁹ inueniat occupatū Nō enī facile capit a diabolo q̃ bono vacat exercitio. imo talis facile capit diabolū. ꝛ eū vincit ꝛ cruciat. vt dictū est Quart⁹ lapis ē penitētie austeritas. Hic colligit de torrēte vulneris pedis sinistri. Pdes dexter dr q̃ nō nutat. sinister vo q̃ nutat. Per pedē aūt in scriptura intelligit affectio vel arbitrū mētis vt dic Cassi. Et licet in christo nulla nutatio mentis vnq̃z fuerit rōe tñ mēbror suor q̃ nos sum⁹ est in eo cōsiderare pedē sinistrū. Be q̃ est illud ps. Si dicebaz mot⁹ ē pes me⁹. miſicordia tua dñe adiuuabit me. Dor enī vt nos dicim⁹ ꝛ recognoscim⁹ pedē nostr̃ motū in pctūm adest nob mia dei liberans Exēplū in dauid. q̃ cū dixisset peccaui. mox ppha adiecit. Dñs trāstulit pctūm tuū. Itē beatus petr⁹ cū cepisz mergi exclamauit: Dñe adiuua me. Et dñs extēdit manū ꝛ eripuit eū vt dicit Cassi. sup eodē ps. Itē de torrente pedis sinistri christi colligit lapis pnie. Nisi enī pes noster laberet in pctūm nō indigerem⁹ isto lapide Iz quoniā nullo mō sine pctō esse possum⁹ in hac vita testāte apl̃o christi carissimo. Si dixerim⁹ inq̃t. q̃r pctūm nō habem⁹. nosipsos seducimus ꝛ vitas i nob nō est Iō iste lapis nob necessari⁹ est q̃ fortissime diabolus lapidat. q̃r cū ipe obstinat⁹ sit in malo. pniam oīno detestat. ac p hoc ō nostra pnia cruciat. Uñ q̃n hō cōfitet pctā sua diabolū cola phizat ꝛ lapidat. Quint⁹ lapis est passionalitas. q̃ est spōtanea patiendi volūtas. Hic lapis colligit de torrente pedis dextri. Pdes dexter dr q̃ sp firme stat. De q̃ ps. Pes me⁹ stetit i directo. Sup B pede stat q̃cunqz est ita fix⁹ in fide ꝛ amore dei. q̃ ppt̃ nullā passionē de mūdo vellet declinare a via rectitudinis. sed poti⁹ vellet oia mala sustinere q̃z malo ꝓsentire Hāc aut̃ virtutē a nob habere nō possum⁹ sed eā de pede passionis christi acq̃rim⁹ Qr vt dicit Aug⁹. in libro de ꝓflictu vicior ꝛ vtutū. Si passio redēptoris ad memoriā reducit. nihil tā durz q̃ nō equo aīo tolerēt. Hoc lapide multū atrociter lapidat diabol⁹. q̃ crucez qua vict⁹ est a tota specie phorrescit. Crux aut̃ christi est exēplar nostre crucis. Juxta illud. j. Pe. ij. Christ⁹ pass⁹ est p nob. vobis relinquēs exēplū vt seq̃mini vestigia ei⁹. Et iō q̃ncūq̃z p christo aliq̃d patimur crucē christi accipim⁹. q̃ diabol⁹ lapidat ad instar ei⁹ q̃ proverbialiter dr Q̃n aliq̃s videt vl audit aliq̃d maxime sibi ꝓtrariū q̃ est ei ac si lapis p̃icerēt in fronte. Vestigia aūt crucis ꝛ passionis christi. nō solū sunt in corpali sustinēda passioīs sed sicut dic Aug⁹. in p̃mone de sancto laurentio Quotiēscūq̃z bonis actib⁹ mādatū christi facimus. totiēs christo testimoniū phibem⁹ et martyres sum⁹. i. testes. Uñ ꝛ crux dñi nō tantū illa dr q̃ passionis tpe ligni affixiōe ꝓstruit. Iz et illa q̃ tot⁹ vite curriculo cūcta ꝛ disciplinar ꝛ vtutibus coaptat. De qua dr. Qui vult venire p⁹ me abneget semetipsū ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequatur me Et subdit. Tota vita christiani debis si p̃m euangeliū viuat crux est atqz martyrū

Subsermo Secundus CLXXXII

Tulerunt lapides iu|dei vt iacerēt in eum. Ista Visio quō viri iudei. id est. boni christiani tollunt bonos lapides q̃bus fortiter ledūt et lapidant diabolū. restat nūc videre q̃liter electissimi iudei scz viri religiosi euāgelice pfectionis spectatores tollūt lapides p̃ciosissimos q̃s dulciter iaciunt in dominū iesum. Ad cui⁹ euidentiam est sciendū q̃ iudei vt dictū est interp̃etātur cōfitentes. Confessio autez p̃m Cassi. super psal. duplex est. Uno modo confitētes sunt qui peccata deplorant. Alio modo dicunt confitētes qui deum laudant ꝛ ei gratias referūt. Prima confessio est in lachrymis ꝛ spūs afflictione. q̃ omnib⁹ christianis necessaria est q̃r null⁹ ē sine pctō De q̃ Ecc. iij. Nō ꝓfūdaris ꝓfiteri p̃ctā tua. Alia est

in gaudio ⁊ mētis exultatiōe. ⁊ puenit spēaliter religiosis ⁊ pfectis. De qua istud ps. Cōfessio et pulcritudo in cōspectu ei⁹. Isti igit in dei id est. viri religiosi spēaliter p alios christianis ore ⁊ vita deū cōfitentes ⁊ laudātes tollere debēt. xij. lapides quos iaciāt in iesum. Qui figurati sunt Josue. xiij. In illis duodecim lapidib⁹ qs iosue ex p̄cepto dñi iussit tolli de medio iordanis alueo. p quos accipe possum⁹ duodecim ꝓfilia euāgelica que vltra coīa p̄cepta christiane religiōis viri religiosi ⁊ spēaliter diuino obsequio mācipati tollere debent ⁊ in suis humeris eos portare. Et tollunt isti lapides de medio iordanis alueo id est. de pfundo fluēto sacri eloquij. Et isti ij dē lapides duodecim signati sūt Exo. xxviij. per duodecim lapides p̄ciosos quos portabat aaron in pectore ⁊ humeris suis in rōnali. ad designādum q̄ sacerdos ⁊ qlibet deo spēaliter deuotus debet istos lapides portare in corde et in operibus suis. ℣ Primus lapis est saphirus Et nota q̄ hic nō psequimur ordinē lapidum sicut in Exo. ordinātur. sed ordinē cōsiliorū euāgelicorū ad que ipsi lapides adaptant. Per hūc lapidez saphirum signat p̄mū consiliū q̄d est pauptas Unū Matth. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vende omia que habes ⁊ da paupib⁹ ⁊ veni sequere me. Item Matth. Omis qui reliquerit domū vl fratres ꝛc. ppter nomen meū. centuplū accipiet. Et Luc. xiij. Qui nō renūciauerit omnib⁹ que possidet. nō potest me⁹ esse discipulus. De istis sanctis paupibus dicit Threñ. iij. Candidiores nazarei ei⁹ ꝛc. Et sequit. Saphiro pulciores Isti nāq; nazarei. id est. paupes deo cōsecrati. bñ dicuntur saphiro pulciores. Saphirus enim⁹ flaui coloris est sic celū serenatū. Sic isti colorez celestem habēt. p quāto a terrenis totaliter elōgati. solis celestib⁹ intendūt. Item Chrysostomus Pauptas est manuductrix quedā in via q̄ ducit ad celū. Et ipsa pauptate vt dicit Bernh. emit celum. Item quod excellētius est isti paupes spiritu iam inducti sunt in pprietatē celi saluatore dicente Matth. v. Beati paupes spiritu. quoniā ipsoz est regnū celoz. Nō dicit erit sicut in alijs beatitudinib⁹ p̄mittit tantūmodo in futuro. nec solū ad habēdū sz etiā ad cōmunicādū alijs quibus amici facti sunt. Juxta istud Luc. xvj. Facite vobis amicos de māmona iniq. vt cū defe. v. in eter. tabernacula. Item saphir⁹ dicit ardorē interiorem refrigerare ⁊ oculos purgare. Sic sancta pauptas ardorē cupiditatis rez tempaliū qua cōmuniter estuāt hoīes mūdani. ita in animo istorū pauperuz refrigerat. vt oīa terrena bona arbitrent vt stercora cuz apl̄o ad Philip. iij. Et iō facit eos habere oculos mūdos ⁊ limpidos ad cōtemplandū celestia. quia nō sunt terreno⁹uz puluere obfuscati. Item saphir⁹ fugat squinanciam ⁊ morbū qui dicit Noli me tāgere. ⁊ vniuersaliter valet ad apostemata calida. Sic pauptas spūs tumorē ⁊ infectiōes vicioꝝ nō cōpatit sed ea sedat ⁊ fugat. Cū enī isti paupes christi in camino pauptatis ⁊ in frixorio spūs cōtribulati quotidie examinētur ⁊ depurent. non potest in eis aliqua peccati infectio vl tumefactio remanere. sed statim sedat. Nimiꝝ q̄ ipsi regnū celorum iā in p̄senti apprehendūt. Luc. xvij. Regnuz dei intra vos est. ¶ Secūdus lapis ē thopasius p quē signat secundū cōsiliū euāgelicuz. q̄d est obediētia. De quo Luc. ix. Si q̄s vult p⁹ me venire abneget semetipsū. Et istud Matth. xxiij. Sup cathedrā moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. que dicūt facite. Thopasius in colore ē auro similis. Sic obediētia. Color enī auri nobilissimus est sine quo nulla pictura pfecta. Et certe sine obediētia nulla pfecta vtus. Quia vt dicit Augustin⁹ in sermone ad p̄lbiteros byponen. Sine obediētia oīa vacua ⁊ cū obediētia omia plena charitate repiunt. Et Greg⁹. xxxv. moral. Obediētia unāt sola vtus est que mēti ceteras vtutes inserit. inserta sqz custodit. Item thopasius bulliētes aquas cōpescit. sic obediētia bulliētes aquas hūane fluxibilitatis cōpescit. Naz ex naturali fomite in nobis incētiua ebulliūt vicioꝝ q̄bus obediētia frenū imponit. Et iō ipsa victimis iure p̄ponit. vt dic Greg. q̄ p victimas alienā caro. p obediētiā vo voluntas ppria mactatur Item thopasi⁹ irā restringit. Et certe obediētia irā ⁊ oēm passionē animi mitigat. Quēcūq; passio vel tēptatio in aīmo irrepserit supueniēte maioris obediētia refrānat in hoīe obediēte. Unū puer bioz. xxj. Vir obediēs loq̄t victorias. Ubi glosa. Qui ipletobediētiā vt p̄mittit h⁹ loq̄la ad victoriā puenit. Quod p obediētiā sua desideria vincere satagit. p iusticiā iudicis p⁹ victoriā palmā p̄cipit. De tali obediēte q̄ sic oēs passiōes vincit dic Bernh. Uer⁹ obediēs mādatū ī p̄ceptū natz. sz statim pataures auditu. linguā voci. pedes itineri. man⁹ opi. ⁊ se totū int⁹ colligit vt mādatum pagat impanitus. ℣ Tertius lapis est smaragdus p quē designat tertū cōsiliū euāgelicum quod est castitas Unū Matth. xix. Sunt eunuchi q̄ seipsos castrauerunt ppter regnū celorum. Idē pertinet istud Matth. v. Audistis q̄ dictū est antiq⁹ Nō mechaberis. Ego aūt dico vobis. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū eam. iam mechatus est eam in corde suo. Ubi prohibetur nō solum actus mechie. sed etiam

consensus cōcupiscētie. Qđ consiliū paul⁹ apostolus eodē euāgelico spū inspirat⁹ magis expsit dicēs. j. Cor. vij. De virginib⁹ pceptū dñi nō habeo. ꝓsiliū aūt do. quoniā bonū est hoī sic esse id est. in ỽginitate ⁊ castitate ꝑm glosā ¶ Smaragdus est a tota specie amator castitatis et nullo modo sustinet coitū nisi rūpat vt expertū est. Uñ ⁊ gestantē se ad castitatem inclinat. Quare bene ⁊ appropriate lapis iste castitatē sigt. ¶ Itē smaragd⁹ est viridis p̄ omnib⁹ reb⁹ virētibus. cui⁹ etiā fulgore vicin⁹ aer virere cernit. nec eius viror obscurat sole vel lucerna vl vmbra vt aiūt autores. Sic castitas inter oēs ỽtutes viret Unde ⁊ virgo dicta est a virore ⁊ ipsa castitas est virtor omniū virtutū. Ita vt etiā primas exēplariē ⁊ ỽtualiter virere facit. Nec obfuscat sole. id est. estu temptationis Apoc. vij. Neq; cadet sup illos sol neq; vllus estus. Nec obscurat lucerna mūdane gloriatiōis. Job. xviij. Lucerna impiorum extinguet Nec obtenebrat vmbra carnalis delectationis. Psal. Coopuit nos vmbra mortis ¶ Itē smaragd⁹ motus lasciuos cōpescit. visum refocillat. gratū hominē in ỽbis reddit. Et hec tria ad lrām efficit castitas. Et ptz. ¶ Item smaragdus tempestatē auertit ⁊ caducum morbum curare dr. Sic castitas tempestatē carnal impugnatiōis repmit. Uñ dicit Aug⁹. Est virtus sub iugo rōis impetū libidinis refrenās. Et exinde etiā habet curare morbū illū ꝓtagiosum in nobis quo ꝓni sum⁹ cadere in peccatū. Igit ꝓpter has ⁊ plures alias laudabiles ꝓditiones castitatis. ipsa castitas ⁊ maxime ỽginalis vt dicit glosa sup ỽbo ꝑallegato apli. supgredit cōditionē humane nature. p quā boies angelis similantur. Uñ ỽtutes h⁹ mōi lapidis scz castitatis enumerās beat⁹ Hiero. in libro de. xij. abusiuis dicit sic. Castitas auariciā refrenat. lites deuitat iram mitigat. lasciuiā castigat. ebrietatez cauet. verba nō multiplicat. gule cōcupiscētias obiurgat. furtū damnat. Quid plura. oīa vicia restringit. oēs ỽtutes ⁊ q̄cquid coīā deo et bonis hominib⁹ laudabile est nutrit. Uñ bene dr Ecc. vj. Mō est ponderatio digna cōtinentis aīe ¶ E

¶ Quartus lapis est carbunculus. Et deligt quartū cōsiliū euangelicū qđ est charitas. put extendit ad dilectionē inimicor. De quo Mat thei. v. Diligite inimicos vestros. bñfacite his qui vos oderūt ⁊ orate p ꝓsequētibus vos Istō quantū ad dilectionē affect⁹ est ꝑceptū sz q̄ntuz ad dilectionē effect⁹ est cōsiliuz. q⁹ inimico velle grām ⁊ gloriā necessitatis est. sed impēdere sibi opa beneficētie ⁊ signa beniuolētie hoc est pfectionis ⁊ cōsilij. ad qđ nō oēs tenent. Et bñ hoc cōsilium adaptat carbunculo. q̄ se habet ad alios lapides sicut aurū ad cetera metalla. Et dicitur omniū alior lapidū ỽtutē habere. Sic charitas excellit oēs ỽtutes. ⁊ cōplectit in se omēs ỽtutes. Unde dr esse forma ỽtutū. Tū quia mouet omnes ỽtutes ad opa sua. Tū quia oēs ỽtutes mouent ad finē charitatis. Uñ apls. j. Thy. j. Finis ꝑcepti est charitas. Tū q⁹ in charitate virtutes cetere solidant. Uñ Greg. Omia ꝑcepta vnum sunt. q⁹ q̄cquid ꝑcipit in sola charitate solidatur. Itē carbūculus est in colore igneus sicut carbo viuus. nocte magis lucet q̄z die. ⁊ circa se noctez quasi in diē mutat. Sic charitas ignis est. Uñ spūssanctus in igne venit sup apl̄os. Et magis lucet charitas in nocte aduersitatis q̄z in die psperitatis. imo etiā noctē aduersitatis et tribulationis ꝑtit in die ꝓsolatiōis. Job. xvij. Noctē verterunt in diē. Qđ est. Sancti ex feruore charitatis gaudēt in aduersis. Itē carbūculus fugat venenū aereū ⁊ vaporosum. sic charitas sua benignitate oēm malicā infectiuā vincit. j. Cor. xiij. Charitas patiēs est. benigna est. non emulat̄ ⁊c.

¶ Quint⁹ lapis est amethistus p quem sigtur q̄ntū cōsiliū scz māsuetudo. De quo Mat. v. Si q̄s te pcusserit in vnā maxillā. ꝓbe ei ⁊ alteram. Hoc sic intelligit quasi patus sis sustinere ⁊ aliā pcussionē patienter. Et istud est cōsilium patiētie respectu lesionis corpor. Et ad idem ptinet aliud qđ est patiētie respectu iniuriar ⁊ ablationis rer. Sicut est istud Matth. v. Qui tecum vult in iudicio contendere ⁊ tunicā tollere. relinque ei ⁊ palliū. Et vtraq; hec māsuetudo pfectionis est ⁊ cōsilij. Et bñ signat̄ p amethistū q̄ē coloris violacei ⁊ habet virtutē refrigerādi et leniendi. Uñ opat̄ cōtra ebrietatē Sic mansuetudo refrigerat calorē iracūdie ⁊ lenit aꝑtitū vindicte. Unde ⁊ ebrietatē mētis qua aliqui rapiūt extra moderamē rōnis ex crapula animi sedat ⁊ reddit hominē tranq̄llum. Uñ māsuetudo describit q̄ est modesti animi trā quillitas q̄ nulla i currentiū rerū tribulatiōe agitat̄. Inter virtutes etiā amethisti tradūt autores q̄ repmit malas cogitationes ⁊ ꝓfert in scibilib⁹ intellectū. Sic māsuetudo. Uñ Ambro. ad vercelleñ. dicit. q⁹ mansuetus bō cordis est medic⁹. Psal. Docebit mites vias suas ¶ Sext⁹ lapis est onichin⁹ p quē accipim⁹ sextū cōsiliū euangelicuz. qđ est misericordia. De quo Luc. vj. Omni petenti te tribue. Et Matth. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vende omnia q̄ habes ⁊ da paupib⁹. Ut autē bene intelligat istud consiliū est sciendū. q⁹ dare sup fluū in extrema necessitate necessitatis est. sz dare quib⁹ egem⁹ cōsilij est. Unde Augustin⁹

Melius est minus egere q̃z plus habere. Onichin⁹ in colore ⁊ magnitudine est ad similitudinem vnguis humani. Per vngues aũt in scriptura vltimate opationes designant Exo.x. Nõ remanebit nec vngula. Et certa mia siue consilium misericordie extendit se etiaz vsqz ad vltimũ possibilitatis nostre.imo pfecta misericordia nõ habet vltimũ. Quia vt dicit glo. Leuit.ij. Misericordia nunq̃z implet̃.quia si misereris q̃ntũ potes.plus tñ velle debes. Itẽ onichin⁹ appositus oculo infirmo sponte sua quasi res sensata intrat sine lesione.⁊ circuit oculũ ⁊ penetrat interius oẽs ptes quousqz eius cõtrarios hũores prors⁹ excusserit. Sic mia naturaliter seipa oculum cordis subintrat. Quia vt dicit Hiero.in q̃dam epla. Misericordia affectio est.que nec voluntate coercet̃.nec rõni subijcit̃.sed ipsas pias mentes ad compassionẽ dolentiũ necessario cogit affectu. Ita etiam vt si peccatũ eẽt misereri ⁊ si multũ vellem non possem tñ nõ misereri. Hec Hiero. Cũ ergo misericordia cor piũ intrauerit emũdat ipm ab humoribus viciosis Luc̃.xj. Date elemosynã ⁊ ecce omnia munda sunt vobis. Onichinus etiã valet cõtra scabiem ⁊ dealbat faciẽ. Sic misericordia scabiẽ pcõz abstergit ⁊ faciẽ aie dalbat. Quia sicut aqua extinguit ignẽ ita elemosyna extinguit peccatũ. Ita dic̃ Chrys. Qz elemosyna illustrat animã ⁊ eam bonam efficit ⁊ decorã.

Septimus lapis ẽ aspis. p quẽ signat̃ septimũ cõsiliũ euãgelicũ qõ ẽ simplicitas vborũ. De quo Mat.v. Sit aũt sermo vester ẽ est.nõ nõ. Cui⁹ sensus ẽ. Si affirmatio vel negatio ẽ in ore sit etiã in corde. Ad illud cõsiliũ reducit̃ ⁊ illud Mat.v. Audistis q̃ dictum ẽ antiquis nõ pmirabis Ego aũt dico vobis nõ iurare oĩo. Aspis q̃ bonus est.ẽ viridis.translucens ⁊ rubeas habẽs venas. Sic ꝑmo noster debet esse virens vt sp aliq̃d boni germinet. qõ est cõtra vanilocas. Debet eẽ trãsparens.vt in verbis trãspareat intentio cordis.qõ est cõtra dolosos ⁊ mẽdaces. Debet etiã habere venas rubeas charitatis ad ꝓximũ ad quẽ ⁊ de quo ẽ ꝑmo. qõ ẽ cõtra susurratores.detractores.cõuiciatores.⁊ calũniatores. Itẽ aspis fugat febrez et hydropisim ⁊ stringit fluxũ sanguinis Sic simplicitas verborũ fugat febrem iracũdie.qz respondens mollis frangit iram Prouerb.xv. Curat hydropisim auaricie. Nã apud mercatores campsores ⁊ alios tpalibus lucris intendẽtes vboz simplicitas reputat̃ fatuitas.quia maluz est dic̃ oĩs emptor Prouerb.x. Stringit etiam fluxuz sanguinis carnalis videlicet cõcupiscentie.que ex sillatis colloquijs sepe excitatur. qz corrũpũt mores bonos colloquia mala.j.Cor.xv.

Octauus lapis ẽ crisolitus.p quẽ accipit̃.vij cõsilium euãgelicũ qõ est vitatio occasiõis peccandi. De quo Mat.v. Si oculus tuus scandalizaverit te.erue eũ ⁊ pjce abs te Ubi sm Aug̃.nõ ꝑcipit̃ aliq̃d mẽbrorum ad ĩram erui.sed occasio peccãdi. Pot enim esse occasio ex aspectu. ⁊ tunc oculus scãdalizat.⁊ cum bona fit intentiõe tũc oculus scandalizat dexter. Vel põt eẽ occasio ex cõtactu ⁊ cũ bona intentiõe ⁊ tunc scandalizat manus dextera. Pot etiã eẽ occasio ex alio. ⁊ ꝑ a cõsiliario q̃ dicit̃ oculus.vel a socio vl ab adiutore qui dicit̃ manus. Et si est cõsiliarius vel socius vel adiutor in spualib⁹ tũc est man⁹ dextera. Similiter suo mõ est de pede. Hmõi ergo si scandalizãt abijcienda sunt.quia fugiende sunt occasiones peccandi. Crisolitus est lapis preciosus micãs ad solem q̃ stella aurea. Sic cautela occasiõis peccandi micat in anima quasi stella aurea dirigens hominẽ in factis suis ad istar stelle maris.vt sine offensiõe peccati ptingat ad ptũ. Itẽ crisolitus si ponit̃ in igne.resilit ab igne Sic ꝑ hãc cautelaz mox vt homo aduertit se eẽ in piculo ⁊ oportunitate peccãdi resilit fugiẽdo a tali oportunitate quasi ab igne Ecc̃.xxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Item Crisolit⁹ repellit stulticiã ⁊ cõfert sapiẽtiã. Sic vitare occasiones peccandi est magne sapientie. Sicut ecõuerso querere oportunitates peccãdi stulticie est Ecc.xxj. Stultus a fenestra respiciet ĩ domuz.vir aũt eruditus foris stabit.

Nonus lapis est berillus.p quẽ intelligit̃ nonũ consilium q̃ est recitudo intentiõis ac simplicitas finis. De quo dicit̃ Mat.v. Attendite ne iusticiam vestrã faciatis coram hoĩbus vt videamini ab eis. Itẽ ibi dicit̃ Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Item illud ibidẽ Sic luceant opa vestra bona coram hoĩbus.vt glorificent patrem vestz qui in celis est. Item illud Mat.viij Si oculus tuus fuerit simplex totũ corp⁹ tuuz lucidum erit. Berillus est lapis coloris pallidi ⁊ transparentis.⁊ illi optimi sunt qui maculas interius nõ habent Sic opa nostra bona debẽt eẽ pallida.i.spualia.⁊ trãsparẽtia vt videãtur ab hoĩbus p gliã dei ⁊ bono exẽplo.⁊ hoc tũc solũ laudabile q̃n intentio est pura int⁹ in corde.ita q̃ nõ sint macule sinistre intentiõis. Itẽ berill⁹ si sit rotund⁹ ⁊ opponat̃ soli.ignẽ accẽdit ĩ carbone mortuo. Sic bonũ opus si sit bene rotundũ id est ex omni pte debitis circũstantijs coeq̃tuz et obliquatum vel distortũ a debito fine.⁊ si directe opponat̃ soli ita vt tota intentio dirigat̃ ad diuinũ lumen.tũc accẽdit carbones mortuos.i.

opa nostra pus p peccatum mortale mortifica/ ta reuiuiscere facit. Vel etiã quia ei⁹ ardor accẽ dit primos mortuos pctis. qui ei⁹ exemplo ac/ cendunt ad pniam. Itẽ berillus valet ctra ſqui nantiã et glandes. sic rectitudo intentiõis va/ let cõtra tumefactões. hypocrisis et vane glori/ ationis. Item berillus valet cõtra picula hosti/ um ⁊ reddit hoiez inuictũ. Sic quia hostes no/ stri demones nituntur bona opa nostra vitiare p inanẽ gloriam ⁊ ſupbiam ſpualem. q̃ bonis ope ribus insidiãt vt peant vt dicit btus Aug⁹. con tra hoc berillus recte intentiõis reddit hominẽ inuictũ. Itẽ berillus amorẽ inter cõiuges recõ/ ciliat. Et certe bona opa nostra recta intentione ſimpliciter in deũ directa recõciliãt aiam cũ dõ ſponſo ſuo. ij. Cor. xj. Despondi vos vni viro. vgi/ nẽ castam exhibere christo. Virgo casta ẽ aia ſoli deo intendẽs. Igit hõ portãs apud ſe istum berillum in omnib⁹ opib⁹ suis lucidus erit. Ju xta illud Mat. vj. Si oculus tuus ſimplex fuerit totũ corpus tuũ lucidũ erit ⁊c. ¶ Decim⁹ lapis est ligurius p quẽ designat decimũ ꝓfluz quod est ꝓfectus opm ad doctrinaz. Unde Mat. v. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magn⁹ erit i regno celoz. Itẽ illud Mat. xxiij. Alligant one/ ra grauia ⁊ digito nolunt ea mouere. dicũt enim ⁊ non faciunt. Item illud Mat. vij. Hypocrita eijce primũ trabẽ de oculo tuo. ⁊ post videbis eij/ cere festucam de oculo fratris tui. Ligur⁹ est lapis q̃ fit ex vrina lincis. Nam vt dicit plinius. Vrina bui⁹ aialis durescit in lapidẽ. Et natura li idustria sciẽtes iste bestie egestũ vrine pciosũ liq̃ẽ sub arenis obruũt quasi inuidentes bono nostro. Sed ex hoc citius in lapidẽ solidat. Lin ci cõpat doctor vel pdicator ppter acumẽ visus intellectualis. cui⁹ doctrina pus debet eẽ in seip so digesta ⁊ p opatiõez sibi incorpata. ⁊ tũc qua/ si ex supabũdantia vite sue stillare pciosum liq̃/ rem doctrine ad pfectũ aliorum. sed ipe debet pri us id qõ purus est sibi incorpasse. sicut p⁹ q̃z id qõ pur⁹ est in vrina. que ẽm phicos ẽ colamen tum sanguinis ⁊ supfluum scẽde digestiõis. con uersum ẽ in substãtiam aluti. ex tũc liq̃r vrinalis egerit. Sic in ppositio. Vide sicut malũ signum est in natura. qñ liquor vrinalis indigest⁹ ⁊ cru dus emittit. Sic malũ indiciũ est in morib⁹ qñ io qõ docet pus ope nõ impletur. Vñ Chryso. in libro de cõpunctiõe cordis. Docere inquit ⁊ nõ facere nõ solũ lucri nihil sed ⁊ damni vt plu/ rimũ ꝓfert. Grãdis enim cõdemnatio est compo nenti qõdẽ sermonẽ suũ. vitaz vero suã atq; opaz negligẽti. Hz sũt qdã q̃ doctrinã suã qi sb arena obruũt. q̃ subtilitate vboz vel obscuritate vbo rum sensum suũ contegunt ⁊ obuoluũt vt capi vix possint. Sed nõ nunq̃z hoc cedit in meli⁹ p/ ter eorum intentionem. qñ dicta obscura eoruz p aliorũ disputationẽ ventilant ⁊ cõfutant vel declinant. Item ligur⁹ ꝓfert cõstipatis ⁊ soluit ventrẽ. sic cũ aliqui pleni malis humoribus pctõ rum p cõfessionẽ eos egerere nequeunt. sepe ta/ les ex pdicatiõe exemplaris viri cui⁹ vita pli⁹ pri dicat q̃z doctrina. remediũ cõsequẽt. ¶ Un

¶ Undecim⁹ lapis ẽ achates p quẽ accipitur xj. cõsiliũ qõ est vitatio solicitudinis. Und dicit Mat. vj. Ne soliciti sitis anime vestre qõ man/ ducetis aut corpi vestro qõ induamini ⁊c. Et in fra. Nolite soliciti eẽ in crastinum. Achates est nigri coloris cuz albis venis intermixtis. In ni gro colore designat humilitas ⁊ despectus mũ/ di que sunt in istis qui abstracti sũt a solicitudi ne tpalium. Nam ipi despiciunt ⁊ despecti sunt a mundo. Sed quia in hac vita nõ pot eẽ oĩoda abstractio ab omni solicitudine. sed semp necessitates corpis. pua solicitudo pmittit etiã perfe ctis. Et hoc signatur p venas albas. Ubi sciẽdũ q̃ est quadruplex solicitudo. Prima est lauda/ bilis et est prudentie spualis. De qua aplus i. Co rinth. vij. Qui sine vxore est solicitus est que sunt dei qõ deo placeat. Et hoc cõpetit abstractis ⁊ pfectis. Quibus dicit. j. Pet. v. Oẽm solicitudi nem vestrã proicientes in eum. Secũda est etiaz laudabilis. ⁊ est prudẽtie tpalis ex charitate fra tna. qualis cõpetit platis et religiosis officiatis. De qua aplus Ro. xij. Qui pest in solicitudine Tertia est tolerabilis. et est ista solicitudo tpal cure quo ad corpus. De q̃ Lu. x. Martha mar tha solicita es et turbaris ⁊c. Quarta est repbẽ/ sibilis et est ista solicitudo supflue thesaurizati/ onis quo ad auariciã. De qua Ecc. ij. Peccato ri dedit deus afflictionem vt addat et cõgreget Et hoc vanitas est ⁊ cassa solicitudo mẽtis. Pri ma solicitudo consulit cõsilio illo. Secũda pci pit. Tertia pmittit. Quarta phibet. Item acha/ tes venena fugat. sitim sedat. visum fouet. Sic vitatio solicitudinis venena mundani contagii fugat. Nã oĩa ista mundana venenosa sunt et vix absq; contagio anime tractari pñt Ecc. xij. Qui tetigerit picẽ inquinabit ab ea. Et mũdus totus in maligno positus est. j. Joh. v. Item soli citudo tpalium sitim puocat. quia multũ attra hit. et auarus nõ saciat sicut ignis qui nunq̃z di cit sufficit. Prouerb. xxx. Sed ab istis veneno. s. et siti vitatio solicitudinis p oppositum pseruat. Que etiam fouet visum intellectualem qui qñ/ to minus disgregat ad tpalia tanto fortificatur ad spualia. ¶ Duodecim⁹ lapis ẽ sardi⁹

pquẽ signat.xij.pfilium euangelicum qđ est fra terna correctio. Añ dicit Mat.xviij. Si peccauerit in te frater tuus.vade & corripe eum int̃ te et ipm̃ solum ꝛc. Sardius est colorus rubei sed atri sicut rubea terra. Sic fraterna correctio debet eẽ rubea ex charitate q̃ fieri debet.ij.Thes.iij Corripite eũ vt fratrẽ. Sed qr charitas ista semper est cũ dolore & cõpassiõe ppter delictuz fris rubor ille ẽ turbulentus. Item sardi⁹ restringit fluxũ sanguinis. Sic correctio fraterna restringit fluxibilitatem peccandi.p quãto p hmõi correptionẽ multi restringunt a peccando Ecc̃.xix Corripe primũ ne forte iteret. Itẽ sardius accendit animũ ad gaudiũ & acuit ingenium. Sic correptio fraterna fratrẽ bonũ ex post facto gaudẽ tẽ facit Pdouerb̃.xv. Añ amat pestilens euz q̃ se corripit Cor aũt sapiẽtis gaudẽs exhylarat faciẽ. Et Pdouerb̃.ix. Argue sapientẽ & diliget te Acuit etiam ingenũ.quia oĩa que arguuntur a lũine manifestant Epẽ.v. Et nota q̃ correpere fratrẽ aliq̃n est p̃ceptũ.sicut de mortalibus & hoc ptinet ad oẽs.& obligat semp.sed nõ ad sp quia p loco & tpe scz q̃n vacat & licet & credit pro desse correptio.& sic de alijs circũstantijs. Et ad hoc p̃ceptum maxime tenent plati quo ad eos quoz curam gerũt. Aliq̃n vero est cõsilium.vt q̃n qs corripit fratrẽ super venialibus.& illũ cuz quo nihil habet facere nisi cõmunẽ charitatem & hoc est consiliũ superogatiõis.sicut & alia premissa ✠ Hos igit̃.xij.lapides p̃ciosissimos veri iudei scz euãgelice pfectionis sectatores debent iacere i iesum Et hec iactura nõ est penalis & dolorosa vel etiam odiosa.sed est ipi dño iesu valde delectabilis amorosa ac etiã sũme delicõsa. Quẽadmodũ in ludo castri paschalis vbi puelle & delicate dñe iaciũt loco lapidum muscatarosas & violas in tyrones.que reuera iactio est ipis tyronibus valde deliciosa. Sic suo mõ i.p̃posito iesus saluator noster sũme deliciat in iactura lapidum p̃dictoz. Si enĩ lapides torrentis dulces fuerũt beato Stephano.quanto putas dulciores sunt isti lapides christo si in eum fuerint iactati a fideli aĩa quã ipe tam caram habuit & habet q̃ eam sanguine suo redemit.& pro qua mortu⁹ fuit quãqz in sponsam carissimam sibi desponsauit.et cũ qua ipe vnum corpus effici dignabit̃ cum mẽbra capiti vniant̃ & ipe erit oĩa in omnib⁹. Añ dubium q̃n ipe plus delicietur de spũali pfectu talis anime q̃z beatus Stephanus de martirio suo.pfecto cũ gaudiũ christi in infinitum excedat gaudium cuiuslibz sancti. Añ ipe dicit Pdouerb̃.viij. Delectabar per singulos dies scz eternitatis. ludens coram eo oĩ tpe & ludens in orbe terrarum. Et subdit ad pro positum. Et delicie mee eẽ cum filijs hominum Quarum deliciarum nos ptices faciat ipe ie sus christus qui cum patre & scõspũ viuit et regnat in secula seculoz amẽ.

Expositio euangelij in dominica palmarum. CLXXXIII

Cum appropin quasset iesus hierosolymis et venisset bethfage ad montem oliueti.tunc misit duos discipulos dicens eis. Ite i castellum quod contra vos est.et statim inuenietis asinã alligatam et pullũ cuz ea. Soluite et adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit.dicite quia dominus his opus habet. et confesti dimittet eos. Hoc autem totum factum est vt impleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syõ. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filiũ subiugalis. Solẽt reges bellum intraturi p̃ portatioẽ & aiationẽ milituz se prius in glia regia oñtare. Sic saluator noster rex regũ & dominus dñantiũ ad locũ passionis vbi belluz cõtra diabolum erat ingressurus accedẽs.honorẽ regalem hodie ostẽtauit in eo q̃ equitando iceſſit.q̃ alias semp p pedes ambulare cõsueuit. Et q̃ turbarũ acclamantiũ p̃conio honorari voluit.occurrentiũ sibi cum floribus et palmis.& vestimenta sua in via in qua incedebat p̃sternẽtium atqz clamantium. Osanna filio dauid. rex israel.bñdictus qui venit in noĩe dñi. Qđ totuz fieri voluit ad cõfortationem discipulorũ suoz & credentium qui paulo post erãt ipsum visuri in ignominia tã exprobabilissime passiõis. Et de hoc est pñs euãgelium. Qđ habet tres ptes p̃cipales. In quarũ p̃ma ponit̃ duobus discipul⁹ a christo facta cõmissio. Secũdo adiungit̃ eorũdem discipuloz fida executio. Ibi [Euntes ãt] Tertio describit̃ honoris & reuerẽtie digna exhibitio. Ibi [Et imposuerũt] Prima in tres.qr p̃mo ponit̃ christi ad hierusalẽ appropinquatio. Añ ait euãgelista [Cũ appropinq̃sset ies⁹ hierosolimis] Vbi sciendũ q̃ sicut legit̃ Job̃.xij. Ante sex dies pasce.i.sabbato añ diẽ palmarũ.christ⁹ fuit bethanie.qđ erat castrũ marie magdalene & marthe.distans a hierusalẽ stadijs.xv. Vbi fecerũt christo cenã.& martha ministrabat.lazar⁹ vo vnus erat ex discũbentibus. Qui vt ait Au. de verbis dñi.conuiuis interrogantibus loca

penarū ⁊ sedes inferni diligenti narratiõe in di/
cauit.ita vt inferi longis tpibus ignorati tãdez
inuenerãt pditorem lazarū. Maria vero apuit
pixidẽ de alabastro vngenti nardipistici pciosi
⁊ vnxit pedes ⁊ caput domini. ⁊ extersit capillis
suis. ⁊ domus impleta ẽ ex odore vnguenti. Cõ/
uenerũt aũt bethaniã multi. nõ tãtũ ppter ieſũ.
sed vt lazarũ viderẽt resuscitatũ a mortuis. Re
quẽti vero die sicut est hodie mane facto chriſt⁹
de bethania recessit vt veniret hierusalez. Et cũ
appropinquasset hierolimis ⁊ venisset bethfage
qui erat vicus sacerdotũ distãs a bethania fere
ad vnũ miliare lombardicũ ⁊ a hierusalez dista
bat vnũ miliare. ad montẽ oliueti. In quo a la
tere sita ẽ villa illa. Dicit aũt mõs oliueti ppter
multitudinẽ oliuarũ que ibi nascebant.

Secũdo ponit discipulorũ destinatio cum dicit
Tũc misit duos discipulos qui fuerũt petrus
⁊ philipp⁹ vt dicũt Ambr. ⁊ Hylari⁹ ⁊ magister i
historijs dicẽs eis. Ite in castellum qđ contra
vos est. Castellũ appellat hierusalẽ qđ erat eis
ecõtra ad radices alterius montis. s. montis sy
on. Et nota q hierusalẽ nõ noiat ciuitatẽ sed
castellum. Tũ quia de libertate in seruitutẽ deue
nerat romanorũ. Treñ. j. Princeps prouinciarũ
facta est sub tributo. Tũ q⁹ ppter iniquũ ꝓsiliũ
habitũ ibidẽ ỏ morte christi ipa hierusalẽ digne
pderat dignitatẽ ciuitatis. sicut etiã quecũq;
ciuitas suam dignitatẽ pderet. si aduersus ipa/
torem cõspiraret. vel etiaz si suum epm necaret.
Et iõ dñs dicit quasi despective. Ite in castellũ
qđ cõtra vos est. Erat enĩ illud castellũ contra
discipulos. nõ solũ oppositiõe situs. sed etiaz op/
positiõe animi. Cõspirauerat enĩ ciuitas illa nõ
solũ cõtra dñm. sed etiã cõtra oẽs qui ꝓfiterẽt eũ
eẽ christũ Joh. ix. Deinde ostẽdit ad qđ eos
miserit. Et statim inuenietis asinam. Ista asi/
na erat ad portã ciuitatis deputata vsui paupe
rum qui ppria iumenta nõ habebãt. Cũq; aliq⁹
opat⁹ fuisset in ea dabat ei pabulũ. Et pullũ cuz
ea qui piter cũ ea nutriebat ad simile opus. sup
quo adhuc nemo hoim sederat vt dr Marci. xj.
Soluite taz asinã q; pullũ ⁊ adducite mihi
Ecce igit vt ait Chrysо. q; humile et q; ꝓtẽptibi/
le aial christus rex regũ elegit ad insedendũ cuz
hierusalẽ ingredieret. Et si q⁹ vobis aliquid di/
xerit quasi phibẽs soluere aial. aut inq̃rens ad
qđ ⁊ p quo soluat dicite. q⁹ dñs his opus hz.
Dñs nomen potestatiuũ est cui nemo resistere
põt. Unde Ambr. sup Lucã. Cũ dñs dicit. vnus
agnoscit Pã et multi dij ⁊ multi dñi. sed genera
liter vnus deus et vnus dñs. Itaq; si nõ exprimi/
tur dñs definit nõ p aduictionẽ psone sed p vni
uersitatẽ nature. Et cõfestim dimittet eos. Hoc
duobus mõis intelligi põt. Uno mõ q⁹ referat
ad christũ sic. Dicite quia dñs his op⁹ habet
et cũ opatus fuerit statim dimittet eos. Alo do
minus statim qñ ingressus fuit hierusalẽ remi/
sit aialia ad dñm suũ. Alio mõ vt referat ad do/
minũ aialis quasi dicat. Ipe dñs aialiũ statiz di
mittet eos vobis. qñ dixeritis. quonia dñs his
opus habet. Dicit enĩ Chrysо. Qz virt⁹ christi
mouit intus a sine custodes. vt mox ad verbuz
eoz darent eam quãuis eis ignotis. ◆ Et nota
ſm Bedã q⁹ hic mystice doctoribus ꝓcipit vt si
quid obstiterit aduersitatis. si q⁹ phibuerit pec/
catores a laqueis diaboli solui. ⁊ p ꝓfessionez fi
dei dño adduci. nõ tñ a ꝓdicando desistãt sz cõ/
stanter insinuent. q⁹ dñs talib⁹ ad edificandam
ecclĩaz op⁹ habet. Tertio ponit hui⁹ fei ꝓ
scripture testimoniũ ꝓfirmatio cũ dicit. Hoc
aũt totũ factũ est. Et duo facit. Primo pmit
tit rationem rei facte. Hoc aũt totũ qđ dictuz
est de legatiõe aplis cõmissa. factũ ẽ non casu.
nec inaniter sine rõe sz. vt adimpleret hicly vt
non teneat causatiue sed ꝓsecutiue. Nõ enĩ dñs
hoc ideo fecit. quia hoc ppheta dixerat. sed pote
us ecõuerso hoc ppheta dixit quia hoc facturũ
dñm in spũ puidit Lu. xxiij. Oportet impleri q̃
scripta sunt in lege moysi et ppbetis ⁊ psalmis
de me. Et sic ad ppbetiã illam ꝓsecutiũ est ista fie
ri. quod dictũ est p ppbetã dicẽtẽ Zach. ix. ſm
glo. Huic facto adhibet ppbetie testimoniũ vt
ap̃areat q⁹ oia sũt cõpleta que de xp̃o erãt scpta
Sed scribe ⁊ pharisei cecati inuidia nõ intellige
bãt que legebãt. Secũdo adducit verba pro
phetie. Dicite filie syon. Syon ẽ mons ad cui⁹
radicem sita est hierusalẽ. In sũmitate vo mon/
tis erat arx et turris dauid. ad quã mille clipei
pendebãt. oĩmqz fortiũ armatura. Propter qđ
hierusalez dicit filia syon. quia inde erat defelio
⁊ regnũ regale ⁊ templũ sacerdotale. Et exponit
hec lrã dupliciter. Uno mõ vt filie syon sterp⁹o
plurali nũero ⁊ vti casus. Quasi diceret. Dici/
te vos o filie syon. Sciebat enĩ ppheta zacharias
se morturũ. vñ timẽs ne iudei obliuiscerent
hmõi ppbetie. omẽs posteros rogat ⁊ hortat vt
ꝓtinue ⁊ instanter annũciẽt hãc ppbetiã cũ ma
gno desiderio. Dicite o filie syon. Alio mõ vt
ly filie sit dñi casus ⁊ singularis numeri. Quasi
d. Dicite filie syon id ẽ annũciate mundo. qui
pfiliã syon itelligit. Sed sciendũ q⁹ in Johan
ne. xij. c. eo loco quo hic dicit. Dicite filie syon
scriptũ est Noli timere filia syon. Qđ exponit
ſm Aug̃. Noli timere hierusalẽ. sz illũ cognosce
q⁹ te laudat. ⁊ noli trepidare dũ patitur. q⁹ ille

sanguis fundit p quē tuū delictum deleat ⁊ vita redimat. Uel aliter ꝑm Chrysō. Cōsueuerūt homines timere reges venientes ꝓpter nouitates bellorū ⁊ exactiōes ⁊ seruitutes atq; iniusta grauamina. Iz noli timere hierusalē. quia iste rex veniens nō est talis. sed mansuetus ⁊ humilis. nō in multitudine exercitus ⁊ equorū ingrediēs. Iz cum humili turba asine insedens. ¶ Nostra autē trāslatio ꝑm hebraycā veritatē qua vtimur dicit. Exulta satis filia syon. iubila filia hierusalē. ecce rex tuus ⁊c. Ubi ꝓpheta implicat seq; dictiones regis istius venientis. Ecce. pñtialit. rex. potētialiter. tuus. singulariter. venit tibi. vtiliter. mansuetus. misericorditer. sedēs sup asinam ⁊c. humiliter.

Secunda pars expositionis euangelij.

¶ Antes autem discipuli fecerunt sicut precepit illis ihesus. Et adduxerunt asinam et pullum. ¶ Hic secundo ponit eorundē discipulorū fidelis executio. Et primo tangit obedientie actū. d. Cūtes aūt discipuli fecerūt sicut p̄cepat illis ihesus. Sicut fideles legati qui nō facūt plus aut minꝰ q̄z eis cōmittitur. Prouerb. xxv. Sicut frigꝰ nuis in die messis. ita legatus fidelis ei qui misit illū. aīaz eiꝰ requiescere facit. Tytus dicit q discipuli missi adducere pullū nō refutauerūt hoc officiuz. quasi puū aut despectū. sed humiliter obediuerūt. In marco scribit q inuenerūt pullū ligatū añ ianuam foris in biuio. Et soluentibus illis pullus vt dicit Lu. xix. dixerunt dñi eius ad illos. Quid soluitis pullū. Dixerūt. quia dñs necessarius eum habet. Et statim ꝑm marcū dimiserūt illis pullum. Quia vt dicit Tytus statim obmutuerūt nō potētes resistere saluatoris eloquijs. Dare statis enī nomē est dñs. Uñ Beda. Qui soluēdo pullo cōtradixerant. audito nomie dñi quieuerant. Quia magistri erroꝝ qui venientibus ad salutem gentium doctoribus resistebāt eatenus suas tenebras defendētes donec miraculis attestantibus veri possessoris ac dñi virtus dñi emicuit. ¶ Secūdo euangelista tangit obediētie affectum. Et adduxerūt asinā et pullū. Fecerunt enī illud ad quod missi fuerunt sicut boni legati. Prouerb. xiij. legatus fidelis sanitas.

Tertia pars expositionis euangelij.

¶ Et imposuerunt sue per eos vestimenta sua. et eū desuper sedere fecerunt. Plurim aūt turba strauerūt vestimenta sua in via. Alij aūt cedebāt ramos de arboribus. et sternebant in via. Turbe aūt que precedebant et que sequebantur. clamabant dicentes. Osanna filio dauid. benedictus qui venit in nomīe domini. ¶ Hic tertio describit bonoris ⁊ reuerentie digna exhibitio. Et habet duas ptes. Quia primo ponit reuerētia sibi exhibita a discipulis. Secūdo reuerētia sibi īpensa a turba. Ibi. Plurima aūt turba. Reuerentia discipuloꝝ generaliter oīm fuit in hoc q dñm non p̄miserūt equitare sup nudo asino sed ei loco sellē vestimēta sua supposuerūt. Et q eū sup asinam imposuerunt vt dicit Lu. Et q etiā simul cū turba vestimenta sua in via strauerūt. ⁊ cuz alijs p̄cipui acclamauerūt. Osanna ⁊c. vt patet i sequētibus. Unde dicit. Et imposuerūt sup eos vestimēta sua et eū desup sedere fecerūt. ¶ Rubi tari pōt hic an dñs sederit tātum sup pullo aut etiā sup asina. Et videt q solus sup pullo. q alij tres euāgeliste. s. Lu. xix. Mar. xi. ⁊ Joh. xij. c. nō dicūt nisi de pullo. Et Ꝟ videt tenure hiero. ppt vie breuitatez ⁊ ppter mysterū significationem. Per asinā enī signat synagoga iudeoꝝ iugo legis onerata Act. xv. Hoc ē onꝰ qđ nec vos nec patres vestri portare potuerunt. Uñ etiā asina latine. grece subiugalis dicit. Et vtrūq; nomen ob eandem tamē impositū est. Hoc enī iumētū ꝑmū insedit bō. ⁊ a sedēdo latinꝰ asinū ⁊ grecꝰ a iugo oneris subiugalē dixit. vt dicit magister in hist. Per pullū aūt signat ꝑplus gētilis. q̄si sine lege lasciu⁹ ⁊ indomitus. Ihūs ergo insedit pullo ⁊ nō asine. ad innuendū p hoc q ipe a gentibus eēt recipiendus ⁊ a iudeis abijciēdus Jo. j. In ppria venit ⁊ sui eū non receperūt Act. xiij. Uz quoniā repulistis illud. ecce cōuertimur ad gentes. Nec obstat ꝑm istos q matthe⁹ vtrūq; ponit licet alteri ī sederit. ⁊ hoc ppt mysterium. Nec Ambr. dicit q vtriq; insederit. Licz enī dicatur pluraliter q imposuerūt sup eos vestimēta addit tñ indefinite ⁊ desup eū sedere fecerūt. Alij aūt dicūt q vtriq; īsedit. ⁊ ꝑmo pullo. Iz q nō dū domitus ⁊ lasciu⁹. inde descēdit et asinā ascēdit vt dicit Remi. ⁊ magister in histo. Et hoc videt Ambr. insinuare. Uñ etiā ꝓpha zacharias vtrūq; posuit. Nec obstat q alij tres euāgeliste Ꝟ nō exꝑsserūt. nec tñ negāt Iz omittunt de asina ⁊ dicūt de pullo tantū. Nulla q̄dē inter euāgelistas

inuenit contradictio. sed aliqñ vnus vel plures omittũt. qđ dictũ est ab vno vel plurib⁹. aliquãdo vero supplẽt. Et iõ qđ dicit Mat. de asina ceteri omiserũt. Cui⁹ omissionis causam assignat Aug⁹. in de cõsensu euãgelistarũ. Quia Mat. scripsit euãgeliũ iudeis etiã lingua hebrayca. ceteri aũt scripserũt grecis. z in lingua greca. Nũc aũt in trãslatiõe greca scz. lxx. interptũ nõ fit mẽtio i zacharia ppheta de asino sz tãtũ de pullo. in hebrayca aũt veritate vtrũqz exprimit. ppheta Et iõ alij tres euãgeliste cõformãtes se trãslationi vsitate apud illos quibus scripserunt. de pullo tantũ mentionẽ fecerũt. Mat. vo tam asinã qz pullum exprimit. z q vtrũqz dñs insederit. Cõgruit etiã mysterio. quia in fine mundi asina. i. synagoga etiã dñm portabit. z ad eius fidem veniet. Ro. xj. Cũ intrauerit plenitudo gentiũ tunc omis israel saluus erit. Et Esa. Dẽs reliqe salue erũt. Sed nõ credo q pullus dño insedente recalcitraret. z pter hoc descẽderet. sed vtrũqz insedit pter mysterũ. Primo sup asinam postea sup pullũ. vt significaret q vtrũqz pplm debeat adducere ad fidem q primo ncepit in iudeis deinõ in gentibus. B Quare aũt dñs sup asinã equitare voluerit pter rõnẽ mysticã pdictã plures assignant rõnes. Prima. pter pphetie ipletionem Lu. vlo. Oportet impleri que scripta sũt zc. Secũda pter pauptatis cõmendationem. Zach. ix. Ipe paup z ascẽdẽs sup asinam et sup pullũ asine. Hic eni ibi tinet pm nostrã trãslationem. Tertia ad docendũ humilitatem Mat. xj. Discite a me q2 mitis sũ z hũilis corde. Quarta ad cõfundendã platorũ z magnatũ pompositatẽ. qui magnã pompã pinguiũ equorũ ostẽdunt. Cõtra illud Deut. xvij. Cũ fuerit rex cõstitutus nõ multiplicabit sibi eqs. Si nõ licet hoc regi. multo min⁹ pontifici. Si nõ layco. multo minus clerico Si nõ de redditibus pprijs. multo min⁹ de rebus ecclesiasticis z patrimonio iesu christo Chryso. Nõ sedit dñs in curru aureo pcioso. purpura fulgens. nec ascẽdit sup feruidũ equũ discordie amatorem z litis. sed sup asinaz trãquillitatis z pacis amicã. Quita ad insinuãdam eor in qbus libenter sedet ppietatẽ. Est eniz aial simplex. graue. onerifex. nõ delicatũ. sz et rudituũ vel rugituũ z in dorso cruce signatũ Tales debemus nos eẽ. si volum⁹ q dñs in nob requiescat. Simus eniz simplices sine dolositate Sap. i. In simplicitate cordis querite illũ. Graues in mor gravitate. ps. In plo graui laudabo te. Onerifer in onerosorũ prior suportatõne Gal. vj. Alter alter⁹ onera portate zc. Nõ delicati in deliciarũ aspnatiõe Hiere. xxxj. Usqz q delicijs dissolueris filia vaga. Rugientes in nostror peccatorũ recordatione. ps. xxxvij. Rugiebã a gemitu cordis mei. Cruce signati aspitatis crucis christi imitatiõe Gal. vj. Ego. n. stigmata dñi iesu in corpe meo porto. C Deinde cũ dicit Plurima aũt turba ponit reuerẽtia sibi impensa a turbis. Et primo ponit reuerẽtia sibi exhibita gestis. que fuit triplex. Una qa vestimenta sua in via sternebãt Unde dicit Plurima aũt turba Pluruma suplatiuũ est et iõ signat ingẽtẽ multitudinẽ Joh. xij. Ecce tot⁹ mundus post eum vadit Sternebãt vestimẽta sua in via Qđ etiã apli fecerũt qui vestimenta sua nõ tãtũ strauerũt sup asinã vel pullum. Vñ lucas nõ distinguẽdo inter aplos et turbã. dic absolute Eunte aũt illo substernebãt vestimenta sua in via Substrauerũt autẽ vestimenta sua pedibus asini ne offenderet ad lapidem vel calcaret spinas. et ne caderet ad foueã Vel pot⁹ totũ B importabat reuerẽtiam z deuotionem magnã quã habebãt ad christũ. quia nõ solũ reputabãt indignũ q christus pedibus suis terram tangeret sed nedũ asina que portabat eũ. C Secunda reuerentia fuit. quia ramos de arbor⁹ cedebãt z sternebant in via. qđ erat alacritatis z gaudij signũ vt dicit Hiero. De qbus aũt arboribus succiderint ramos. nõ exprimũt euãgeliste nisi solus Joh. q exprimit ramos palmarũ. qñ tũ ad illos qui pcesserũt ei obuiã. Sz verisile est q de omni genere arbor pulcrarũ z pcipue oliuarũ q in eodẽ mõte oliueti abundabãt. Unde ecclia cãtat Pueri hebreorũ tollẽtes ramos oliuarũ. Cãtat etiã de floribus z palmis. Occurrerũt turbe cũ floribus z palmis zc. Hr eni illo tẽpore arbores floret maxime in illa calida regione credibile est q pulcriores frondes cũ flor⁹ suis cedebãt. vel etiã flores alios de terra carpebant pro amenitate et iocunditate ostendenda C Tertia reuerentia fuit q ei obuiã pcedebant cũ ramis palmarũ vt scribit in Joh. Cũ eni christus eẽt in descensu montis oliueti. audituũ ẽ hierosolimis de aduentu ei⁹. z tũc turba plurima que cõuenerat ad diẽ festũ pcessit ei obuiã cum floribus z palmis. quia audierãt miraculũ de resuscitatiõe lazari. Multa aũt turba comitabat eum de bethania veniendo. qui ei strauerũt vestimenta. Et sic oes simul obuiãtes sz z comitãtes fecerũt ei reuerentiã in gestis vt dictum est. B Et tũc seqt. quarta reuerẽtia que fuit i verbis z laudibus oris. Unde dic Turbe autẽ que pcedebãt z que seqbant Cũ eniz obuiãtes puenissent ad christũ facta reuerẽtia pcesserunt eũ alijs sequẽtib⁹. z sic erat i medio clamabãt

voce magna iocūda ⁊ alacri. Nō dubiū q̄n discipuli p̄ alijs p̄stantius ⁊ alacri⁹ clamauerūt illas voces laudis. Qđ patet ex luca q̄ dicit. Q⁹ q̄dā pharisei⁹ de turbis dixerūt ei. Magister increpa discipulos tuos. Quib⁹ ip̄e ait. Q⁹ si hi tacuerint. lapides clamabūt _ dicētes. Osanna filio dauid _ Osanna vt dicit Hiero. hebrū hebreū ē cōpositū ex corrupto ⁊ integro. Nā osi idē est q̄ salua. sed anna est interiectio hebraica obsecrantis. Vñ anna nō signat rem aliquā sz affectū. Quicunq; ergo dicit in lingua hebraica osanna dicit salua cū aliquo mō vocis obsecrātis affectū. Et ideo osanna idez est q̄ salua me obsecro. Et patet q̄ ē dictio composita ex corrupto et integro ꝓm Remigiū. Cū enī deberet ꝓferri osianna p̄ syncopā dicit osanna. Pōt aūt dupliciter ꝓstrui ista dictio filio. Vel pōt eē vna vel due ptes. Uno mō sic _ Turbe clamabāt filio dauid _ scz christo. tūc est dñi casus. Vel aliter _ turbe clamabāt dicētes o fili dauid _ vocatiui casus _ osanna _ i. obsecro salua. Et postea cōuertebāt ad inuicē sermonez d. _ B̄ndictus q̄ venit in noīe dñi. _ Et sumpta ē hec laus sz Hiero de ps. cxvij. vbi sic dicit. O domine saluū me fac. Ubi in hebreo habet sic. Anna adonay osianna. O dñe bñ ꝓspare. bñdictus qui venit in noīe dñi. Et est sensus ꝓm glo. _ Benedictus. i. gloriosus sit _ qui venit _ p̄ carnis assumptionem _ in noīe dñi _ i. tanq̄z dñs. ps. Dominus nomē illi. Item vt cognoscāt q̄ nomē tibi dñs. tu solus altissim⁹ sup oēm terrā. Vel _ in nomine dñi _ i. in noīe patris Joh. v. Ego veni in nomine patris mei. Item ꝓm istud qđ dicit in marco adhuc turbe adiūxerūt sciaz laudē. B̄ndictū regnū patris nostri dauid. Quasi dicerēt. Benedictū sit regnū patris nostri dauid. qđ restitutū est nūc in aduentu tuo. Vñ angelus ad v̄ginez de christo. Dabit illi dñs deus sedē dauid patris eius ⁊ regnabit in domo iacob in eternū. ⁊ regni eius nō erit finis. Item ꝓm Lucā tertiā laudē addiderunt dicentes. Pax in celo ⁊ gloria in excelsis. Quasi dicerēt. Facta est in celo pax hoīs ad deuz vñ sit deo gloria in excelsis. Et iterū cōuertētes v̄ba ad christū dicebāt. Osanna. i. salua obsecro in altissimis. q̄ nō querim⁹ salutez terrenaz sed celestem. ⁊ hoc cōuenienter. q̄ p̄ christū venit totius mūdi salus in celis ⁊ in terris. Item ꝓm Joh. addiderūt. B̄ndictus rex israel q̄ venit in nomine dñi. ⁊ sic receperūt eū p̄ rege. ¶ Sed q̄ritur hic quare dñs p̄misit sibi nūc impēdi regias laudes imminente sua passiōe q̄ p̄us oblatuz sibi regnū Joh. vj. fugiēdo declinauit. Ad ꝟ rñdet Beda sup Mat. vt doceret q̄ nō tp̄alis ⁊ terreni regni sz celestis et eterni rex eēt imperij ad qđ p̄fecto regnū triūpho passiōis ⁊ gloria resurrectionis puenit. Vñ post resurrectionem dicebat Mat. vlt. discipulis. Data ē mihi oīs p̄tās in celo et in terra. Alia ratio ē vt oñderet q̄ hi q̄ multū honorant̄ sp̄ debeant memoriā mortis habere si nō velint subire. Unde christus vadēs ad mortē acceptauit honorē quē p⁹ fugiebat. ¶ Hz nūc videam⁹ qualiter christus se habuit in tāta gloria. Certe videz ciuitatem fleuit. ⁊ hoc ꝓpter q̄tuor. Primo ex cōpassiōe. Sciebat enī q̄ hi q̄ cū tanta gloria eū recipiebāt in primo erāt eius occisuri. p̄ cui⁹ mortem ciuitas erat euertēda ⁊ cūcti iudei dispergēdi. Cōpatiebat enī nō solum de excidio ciuitatis. sz plus de eruno infidelitatis ⁊ damnatiōis aiaz illoz q̄ eum erāt crucifixuri. ¶ Secūdo ad ostendēdum q̄ oīa gaudia ⁊ honora bilia mūdi lacrimis ⁊ doloribus sunt admixta. ¶ Tertiō ad dandū exēplū p̄latis q̄ q̄n assumūt ad magnos honores p̄ cura p̄lī. poti⁹ dēnt flere suā imp̄fectionez ⁊ p̄lī defectionē. q̄z gaudere de tp̄ali sublimatiōe. ¶ Quarto etiā fleuit sciens post tantū honorē tantā se passurū in primo cōtumeliā. Habebat enī christ⁹ corpus passibile. Et iō ex imaginatiōe nocui naturaliter ī eo potuit eē passio tristicie ⁊ fletus. licet sp̄ cuz rōne et volūtate p̄cedēte. sicut dicit Gam. iij. li. Praecedebat inquit in christo volūtas passiōis. Unde volēs esurire. volēs turbatus ē ⁊ fleuit ꝛc.

¶ Sermo de eadem dominica.

CLXXXVI

Qurima autem turba strauerūt vestimēta sua in via ꝛc. ¶ Quia ꝓpter cōmemoratiōnē hui⁹ solēnis p̄cessionis q̄ dñs hodie cū magno honore ⁊ innūerabili comitiua p̄lī deduct⁹ est hierusalē. ecclia instituit hodierna die p̄cessionem solēnē hēdā saltē apud ecclias collegiatas. In q̄ p̄cessiōe pōt̄ fer si adest vel p̄sbit̄ p̄sonaz christi repñtās cū magna solēnitate ⁊ cruce discoopta ꝓducit̄ in ecclias. Hos cōuertēdo singula ad moralitates. sp̄ualem p̄cessionē ordinabimus. q̄ christ⁹ dñs noster q̄tidie dignat̄ venire ī hierusalē. i. in aiaz fidelē et deuotā. Fuerūt autē ī ista hodierna p̄cessiōe ad hrām q̄ttuor signāter aduertēda. Primū q̄ dñs in asina eq̄tauit. Secūdū q̄ turba vestimētis suis ⁊ ramis arborez viā dño strauit. Tertiū q̄ alia turba cū floribus ⁊ palmis ei obuiauit. Quartū q̄ oīs cetus osanna clamās glorificauit. Et hec q̄ttuor ī aīa fideli sp̄ualit̄ pagunt̄. sz aliter in ī̄cipiēt̄b⁹. aliter pficiēt̄b⁹. ⁊ aliter ꝑfectis. Et ꝓm B ordinabim⁹ triplicez p̄cessionē. Prima ꝓuenit incipiēt̄b⁹. Secūda

dicat Greg. Alinas possidere est cogitationes simplices intra nos regere. que dū in subtiliori intellectu currere nō valēt quo q̄i pigri⁹ ambulant eo fraterna onera māsuetius portāt. Sunt nāq; nōnulli qui dū alta nō intelligūt ad exteriorus quersationis opa se bumili⁹ p̄mūt ū. ¶ E

¶ Secūdo pficientes vestimēta sua et ramos arborū in via dño substernūt. Per vestimenta intelliguntur bona opa q̄bus interior hō vestitur Apoc. xvij. Beatus q̄ vigilat et custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Ista vestimēta aliq̄n sordidant p vicū spūalis superbie. que sp opibus bonis insidiat. vel p lucrū p̄aue cupie. vel p pulueres intētiōis sinistre. Jō oportet ea frequenter lauari Job. ix. Si lotus fuero q̄ aquis nuis et fulserint q̄ mūdissime man⁹ mee. tū sordib⁹ intinges me et abominabunt me vestimenta mea Quasi. d. Quādiu lucrū corruptiōis nostre curcūferim⁹ quātūcūq; bonis opib⁹ insistam⁹. p fectā mūdiciā nō habem⁹. Quia in ꝓspectu dei nostra mūdicia est immūdicia. Unde hortat sap. Ecc. Omni tpe sint vestimēta tua cādida. Tales fuerūt illi de q̄b⁹ dicit Apoc. vij. Hi sūt qui nō inquinauerūt vestimēta sua. Ista igit vestimenta substernēda sūt pedib⁹ saluatoris. vt nō attribuamus nobis aliq̄d de bonis opibus nostris sz deo cui⁹ sūt. Dia enī bona que facim⁹. q̄i a pedibus diuine miserationis in nos pfluūt. et iō ea sibi subijcere debem⁹ tāq; sua. Qđ figuratur est j. Reg. xviij. vbi dr q̄ Jonathas expoliauit se tunica q̄ ipe erat indutus et dedit eā dauid. Jonathas iterp̄tat colūba venēs et signat fidelē aiaz in statu pficiendi. Dauid q̄ interp̄tat desidērabilis signat christū. Et signanter dicit scripta q̄ Jonathas tunicā q̄ ipe erat indutus dedit dauid. nō dicit tunicā suam. vestimēta enī ista .i. bona opa nō sūt nostra sz nos eis induti sumus a deo Qđ recognoscens Esa. dicit. Induit me dñs vestimēto salutis Esa. lxj. Nō solus aūt vestimēta bui⁹cemodi sed cū hoc etiā ramos arborū diuinis pedibus debemus substernere. i. voluntatum nostrarū exordia. neq; enī voluntatem bonam munimā ex nobis habere possum⁹. quare oportet nos etiā recognoscere bonas volūtates a christi pedib⁹ habere sicut ipe volūtatē suā patri substrauit. d. Pater nō mea volūtas sed tua fiat. Unde Aug⁹ in solilo. aie. Scio dñe et cōfiteor q̄ nō est bois velle q̄d possit. nec posse q̄d velit. nec scire q̄d velit et possit. sed post te gressus boīs diriguntur. ¶ F Tertio pficientes cuz palmis oluis et flor⁹ dño obuiant. p que tria accipiūtur tria q̄ specialiter ptinēt ad pficientes si velint digne occurrere christo venienti ad se. Primum est victoria cōtra difficultatē virtutū. Naz post victoriā habitā de vicijs p qua certāt incipientes restat adhuc certamen cōtra difficultatē ad vtutes. et hoc ptinet ad pficientes Quia vt dicit Amb. sup Beati imaculati. Nulla sine labore virtus. Et hec victoria signat in palmis. Unde xij. Reg. vj dicit q̄ salomon i hostijs oraculi sculpsit cherubin et palmas. designans q̄ non puenit ad diuinū secretū ad q̄d tendūt pficientes nisi p plenitudinem scientie et palmā spūalis victorie. ¶ G

¶ Secūdū est misericordia cōsequēs charitatem. Et hec misericordia ad plura se extēdit q̄z illa incipientiū. quia illa solum elemosinaz corpalium largitionē exposcit. Ista autē ad plures effectus charitatis se extendit. Et hec designant in oliua. Habet enī oliua in radice amaritudinez. in foliis viroris pulcritudinē. in fructu dulcedinem. in oleo pinguedinē. Et hec quattuor ad effectum misericordie q̄ debet eē in pficientib⁹ ptinent. Habet nāq; misericordia cōpassionē in aio Est enī misericordia cōpassio sup miseria aliena. inquātū. s. aliq̄s miseriā alienā apprehendit vt suam. q̄d ex radice charitatis p̄cedit. Habet etiam ꝓsolationē in vbo inquātuz ꝓsolat afflictos q̄d p̄cedit de latitudine charitatis. Et hec vba cōsolatoria signant p folia. Habet etiā miserationes in facto quātū ad erogatiōez elemosynaz. tam corpaliū q̄z spūaliū. Et hic est fructus oliue Habet p̄terea deuotionē in affectu ad deū. Et hec ē pinguedo olei. Unde ps. Unxit te deus deus tuus oleo leticie Tali aie cui exuberat ista misericordia appropriate pōt dici illud Hiere. xj. Oliuā viridē pulcrā fructiferā speciosam. vocauit dñs nomē tuū. ¶ H Tertiū est delectatio spūalis excludens torporē. Pficientes enī p cōtinuū exercitium ita habituant in actib⁹ virtuosis. vt ipsuz opari sit eis delectabile et vacare ab opere sit eis penale. Et hec delectatio q̄ ē in actib⁹ virtutū signat p flores ppt delectabilitatē et amenitatem. Unde sponsa vtutū actib⁹ delectata ampli⁹ pficere desiderās dicit ad sodales Cañ. ij. Fulcite me floribus stipate me malis. q. amore lāgueo. Fulcite me floribus. Quasi. d. Prebete mihi miaz ampli⁹ me exercitādi in opib⁹ vtuosis i q̄b⁹ mihi sūma est delectatio. Stipate me malis et exemplis pfectorum vt eos imitando semp in meli⁹ pficiam. Quia amore langueo. vnde quiescere nō possum sed in ꝓtinuo exercitio ero donec appbendam dilectū. ¶ I Quarto pficientes clamare habent osanna sed aliter q̄z incipientes. Illi enī clamauerunt recordatione peccatorum p̄terito⁹ tribulati. penitentie sarcina grauati. et recidiuo periculo expositi. Et ideo clamabant

osanna.id est.salua obsecro. Isti aũt clamãt pro pter alia tria.videlicet ppter adiutorij indigen tiam.ppter adiuuãtis beniuolẽtiã.7 ppter intẽ ti excellentiam. Primo inquã ppter adiuto rij indigentiam. Quia enim salus pficientiũz at tendit circa exercitium bonoꝝ opm que ex seip sis pficere nõ possunt. Quia vt dicit Bernũ.in li. de libero arbitrio Conatus liberi arbitrij.ad bo num cassi sũt.sia grã nõ adiuuẽtur.nulli si non excitent. Jõ pficere volentes semp debẽt inuoca re diuinũ adiutoriũ clamãtes osanna Secũdo ppter adiuuãtis beniuolẽtiã. Tã ta est enim diuina beniuolentia circa nos vt ipse pnior sit ad dandũ qz nos ad petẽdũ. Sed vult orari a nobis p beneficijs suis. Vñ ipe dicebat Lu.xviij. Oportet semp orare 7 nõ deficere. Su per quo verbo dicit Chryso. Qui te redemit.qd te facere voluit demõstrauit. Nõ vult te cessare in pcibus.vult te beneficia meditari dum petis vult te rogando accipe qõ sua benignitas desi derat impiri. Vñ nec vnq̃z orãti beneficia õne gat.qui vt orãtes non deficiãt sua pietate instiz gat. Et iõ pficiẽtes cũ clamant Osanna.addere debent. Benedictus qui venit in noĩe dñi. Ubi duo implicant que nos excitãt ad orãdũ. Pri mũ est dei benignitas qua ipse offert nobis qd petamꝰ. In eo qd dicit. Qui venit. Ipe enim ve nit ad nos portãdo nobis obuiam qd petere de beamus. Vñ Exo.xx. dixit dñs ad israel. Uenã ad te 7 bñdicã tibi. Secũdũ est eiusdem ptãs q potẽs est dare qd petimus. In eo q dicit venire in noĩe dñi.qd est nomen potestatiuũ Et qz con sideratio boni duoꝝ magnã pbet fiduciã pficiẽ di. Ideo de his deus benedicit 7 laudat dicẽdo Bñdictus q̃ venit in nomĩe dñi. Tertio isti clamãt ppter eius ad qd tendũt excellentiaz. Per exercitiũ nãqz actiõis tendit ad fastigiuz ꝓtemplatiõis.qd tante excellentie est q ad eius pfectionem in hac vita nũq̃z puenit. Sed sicut dicit Augie.sup nũeri omel.xvij. Semp ambu lant.semp pficiunt.7 quanto pficiunt tanto eis via pficiẽdi auget.7 in ĩmẽsũ tendit. Alia enim sci entie igniculo succẽsa.nunq̃z põt otiari 7 q̃esce re.sed semp a bonis ad meliora.7 a melioribꝰ ad supiora itez puocat. Hec Augie. Et istud est qd dam regnum sine fine in nobis agendum. quo ille desiderabilis 7 verus dauid in nobis regna re phibeat.cum dicit Lu.ij. Dabit ei dñs sedez da uid patris eius.7 regnabit in domo patris eius ineternum.id est in aĩa deuota. Et ad istud re gnum cõsiderationem habẽtes isti pficientes. addunt in laudem saluatoris illud qd scribit in marco. Et benedictum qd venit regnuz patris nostri dauid.

Subsermo secundus.

CLXXXVIII

Lurima autem tur

p ba. Post duas pcessiones pcedẽtes scz incipientiũ 7 pficiẽtiuz. sequit pcessio pfectoꝝ et contemplatiuoꝝ. In q plibata quattuor aliter tñ 7 aliter sunt ordinan da. Primo nãqz in ista pcessiõe christus isedet a sine.p quã intelligi põt fidelis aĩa in statu pfectiõis cõstituta.ppter tres cõditiões bonas quas natura ingeniauit in asina. Prima est quia in hũeris suis stigmata crucis christi por tat. Sic pfecte aie christũ pfecte sequẽtes stigma ta crucis in corpore suo semper portant. Talis fuit ille qui dicebat Gal.vj. Ego stigmata domi ni iesu in corpe meo porto. Ubi sm glo.stigma ta intelligit aplõs notas penarũ de pfecutiõibꝰ quas patiebat. Et sm hoc ille stigmata crucis christi portat in humeris qui sp paratꝰ est oẽm penam p christi gloria sustinere. Et tali homini totꝰ mũdus crux ẽ.7 põt dicere cũ aplo ibidem. Mihi mũdus crucifixꝰ ẽ 7 ego mũdo. Unde Bernũ. Mũdus ubi crucifixus sit.vt q mũdus appetit crucẽ reputet.7 tu crucifixus sis mundo vt illis que mũdus crucẽ reputat toto amore in bereas Talis asinus fuit scũs lucas de q legit q crucis mortificationez in gĩe in suo corpe p chri sti amore portauit. Secũda ꝓdicio asi ne ẽ.q ẽ aĩal mansuetũ.pacis amicũ.7 discordie nescium.ac p hoc est inter verbera durissimum Sustinet enim verbera durissima potiꝰ q̃z recal citret.7 vt solũ caput illesum cõseruet caput ad rubũ ponit 7 reliquũ corpꝰ ꝓberibꝰ expõit Sic viri pfecti p pacem mentis cõseruãda sustinent q cũq̃z dura.sicut illi de quibus dicit apostolus ij.Cor.xj. Sustinetis enim si quis vos in seruitutez redigit.si quis deuorat.si qs accipit.si qs extollit si qs in faciẽ vos cedit. Talis fuit ille scũs pat ꝺ q legit in vitis patrũ. Aq cũ eẽt qslitũ q̃libt acquisi set tãtã virtutẽ patiẽtie q cũ in monasterio emerge bat q̃cũq̃z tribulatio nũq̃z loqbat. Rñdit. Qñ in traui dixi aio meo. Tu 7 asin9 vnũ estote. Sic ergo ille vapulat 7 ñ loqt.iniuriã patit 7 nõ rñdet sic 7 tu facias.put ait psalmista psalmo.lxxij. Ut iumẽtũ factꝰ sũ apud te.7 ego sptecũ Tertia ꝓdicio asine ẽ q ñ bibit nisi bonas aq̃s lac q̃z ei9 cãdidissimũ est sm plinĩ 7 cõferre dꝛ can dorem in cute. Vñ legit q põpea ꝓpter neronis balneabat in lacte asine Sic viri pfecti ñ curãt do ctrinas sectares q̃ sũt q̃ aq̃ turbide.sed ad fontes optimos sacri eloquij sitiunt et eos exquirunt

dicit Greg. Animas possidere est cogitationes simplices intra nos regere. que dū insubtiliori intellectu currere nō valēt quo q̄ pigri⁹ ambulant eo fraterna onera māsuetius portāt Sunt nāq; nōnulli qui dū alta nō intelligūt ad exteriorus quersationis opa se bumili⁹ p̄mūt ū. ¶ Secūdo pficientes vestimēta sua et ramos arborū in via dño substernūt. Per vestimenta intelligunt bona opa q̄bus interior hō vestitur Apoc. xvij. Beatus q̄ vigilat et custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Ista vestimēta aliq̄n sordidant p vicū spūalis superbie. que sp opibus bonis insidiat. vel p lucrū prauo cupie. vel p pulueres intentiōis sinistre. Jō oportet ea frequenter lauari Job. ix. Si lotus fuero q̄ aquis niuis et fulserint q̄ mūdissime man⁹ mee. tū sordib⁹ intinges me et abominabunt me vestimenta mea Quasi. d. Quādiu lutū corruptiōis nostre circūferim⁹ quātūcūq; bonis opib⁹ insistam⁹. p fectā mūdiciā nō habem⁹. Quia in ꝓspectu dei nostra mūdicia est immūdicia. Vñ hortat sap. Eccl. Omni tpe sint vestimēta tua cādida. Tres fuerūt illi de q̄b⁹ dicit Apoc. iij. Hi sūt qui nō inquinauerūt vestimēta sua. Ista igit vestimenta substernēda sūt pedib⁹ saluatoris. vt nō attribuamus nobis aliq̄d de bonis opibus nostris sz deo cui⁹ sūt. Dia enī bona que facim⁹. q̄ a pedibus diuine miserationis in nos pfluūt. et iō ea sibi subijcere debem⁹ tāq; sua. Qō figuratur est i. Reg. xvij. vbi dr q̄ Jonathas expoliauit se tunica q̄ ipe erat indutus et dedit ea dauid. Jonathas interptat colūba venēs et signat fidelē aiaz in statu pficiendi. Dauid q̄ interptat desiderabilis signat christū. Et signanter dicit scripta q̄ Jonathas tunicā q̄ ipe erat indutus dedit dauid. nō dicit tunicā suam. vestimēta enī ista .i. bona opa nō sūt nostra sz nos eis induti sumus a deo Qō recognoscens Esa. dicit. Induit me dñs vestimēto salutis Esa. lxj. Nō soluz aūt vestimēta bui⁹cemodi sed cū boc etiā ramos arborū diuinis pedibus debemus substernere. i. voluntatum nostrarū exordia. neq; enī voluntatem bonam minimā ex nobis babere possum⁹. quare oportet nos etiā recognoscere bonas volūtates a christi pedib⁹ babere sicut ipe volūtatē suā patri substraxit. d. Pater nō mea volūtas sed tua fiat. Vñ Aug⁹ in solilo. aīe. Scio dñe et cōfiteor q̄ nō est bois velle q̄d possit. nec posse q̄d velit. nec scire q̄d velit et possit. sed post te gressus bois dirigunt. ¶ F Tertio pficientes cum palmis olivis et flor⁹ dño obviant. p que tria accipiūtur tria q̄ specialit ptinēt ad pficiētes si velint digne occurrere christo venienti ad se. Primum est victoria cōtra difficultatē virtutū. Paz post victoriā habitā de vicijs p qua certāt incipiētes restat adhuc certamen cōtra difficultatē ad vtutes. et hoc ptinet ad pficiētes Quia vt dicit Amb. sup Beati imaculati. Nulla sine labore virtus. Et bec victoria signat in palmis. Vñ. xj. Reg. vj dicit q̄ salomon i hostijs oraculi sculpsit cherubin et palmas. designans q̄ non pueniat ad diuinū secretū ad q̄d tendūt pficientes nisi p plenitudinem sciētie et palmā spūalis victorie. ¶ G Secūdū est misericordia cōsequēs charitatem. Et bec misericordia ad plura se extēdit q̄z illa incipientiū. quia illa solum elemosinaz corpalium largitionē exposcit. Ista autē ad plures effectus charitatis se extendit. Et bec designant in oliua. Habet enī oliua in radice amaritudinez. in foljs viroris pulcritudinē. in fructu dulcedinem. in oleo pinguedinē. Et bec quattuor ad effectum misericordie q̄ debet eē in pficiētib⁹ pertinent. Habet nāq; misericordia cōpassionē in aio Est enī misericordia cōpassio sup miseria aliena. inquātū. s. aliq̄s miseriā alienā a⁹ prebēdit vt suam. q̄d ex radice charitatis procedit. Habet etiam ꝓsolationē in vbo inquātuz ꝓsolat afflictos q̄d procedit de latitudine charitatis. Et bec vba cōsolatoria signant p folia. Habet etiā miserationes in facto quātū ad erogatiōes elemosynaz. tam corpalium q̄z spūaliū. Et bic est fructus olive Habet pterea devotionē in affectu ad deū. Et bec ē pinguedo olei. Vñ ps. Unxit te deus deus tuus oleo leticie Tali aīe cui exuberat ista misericordia appropriate pōt dici illud Hiere. xj. Oliuā viridē pulcrā fructiferā speciosam. vocauit dñs nomē tuū ¶ H Tertiū est delectatio spūalis excludens torporē. Proficiētes enī p cōtinuū exercitium ita habituant in actib⁹ virtuosis. vt ipsuz opari sit eis delectabile et vacare ab opere sit eis penale. Et bec delectatio q̄ ē in actib⁹ virtutū signat p flores propt delectabilitatē et amenitatem. Vñ sponsa vtutū actib⁹ delectata ampli⁹ proficere desiderās dicit ad sodales Cañ. ij. Fulcite me floribus stipate me malis. q⁹ amore lāgueo. Fulcite me floribus. Quasi. d. Prebete mibi miaz ampli⁹ me exercitādi i opib⁹ vtuosis i q̄b⁹ mibi sūma est delectatio. Et pate me malis et exemplis pfectorum vt eos imitando semp in melius proficiam. Quia amore langueo. vnde quiescere nō possum sed in continuo exercitio ero donec appbendam dilectū. ¶ J Quarto pficiētes clamare babent osanna sed aliter q̄z incipiētes. Illi enī clamauerunt recordatione peccatorum preteritorum tribulati. penitentie sarcina grauati. et recidiuo periculo exposiri. Et ideo clamabant

osanna.id est.salua obsecro. Isti aũt clamãt pro pter alia tria.videlicet ppter adiutorij indigen tiam.ppter adiuuãtis benuolẽtiã.7 ppter intẽ ti excellentiam. Primo inquã.ppter adiuto rij indigentiam. Quia enim salus pficientium at tendit circa exercitium bonoꝝ opm que ex seip sis pficere nõ possunt. Quia vt dicit Bernn. in li. de libero arbitrio Conatus liberi arbitrij.ad bo num cassi sũt.si a grã nõ adiuuẽtur.nulli si non excitent. Jõ pficere volentes semp debẽt inuoca re diuinũ adiutoriũ clamãtes osanna Secũdo ppter adiuuãtis benuolẽtiã. Tãta est enim diuina benuolentia circa nos vt ipse pmior sit ad dandũ qz nos ad petẽdũ. Sed vult orari a nobis p beneficijs suis. Vñ ipe dicebat Lu.xviij. Oportet semp orare 7 nõ deficere. Su per quo verbo dicit Chryso. Qui te redemit.qd te facere voluit demõstrauit. Nõ vult te cessare in pcibus.vult te beneficia meditari dum petis vult te rogando accipe qđ sua benignitas desi derat impiri. Vñ nec vnq̃z orãti beneficia dẽne gat.qui vt orãtes non deficiãt sua pietate instiꝝ gat. Et iõ pficiẽtes cũ clamant Osanna.addere debent. Benedictus qui venit in noĩe dñi. Ubi duo implicant que nos excitãt ad orãdũ. Primũ est dei benignitas qua ipse offert nobis qđ petamꝰ. In eo qđ dicit. Qui venit. Ipe enim ve nit ad nos portãdo nobis obuiam qđ petere de beamus. Vñ Exo.xx. dixit dñs ad israel. Uenã ad te 7 bñdicã tibi. Secũdũ est eiusdem ptãs q potẽs est dare qđ petimus. In eo q dicit venire in noĩe dñi.qđ est nomen potestatiuũ Et qz con sideratio borũ duoꝝ magnã pbet fiduciã pficiẽ di. Ideo de his deus benedicit 7 laudat dicẽdo Bñdictus q̃ venit in nomĩe dñi. Tertõ isti clamãt ppter eius ad qđ tendũt excellentiaz. Per exercitiũ nãqz actiõis tendit ad fastigiuz ꝓtemplatiõis.qđ tante excellentie est q ad eius pfectionem in hac vita nũq̃z puenit. Sed sicut dicit Ugo.sup nũeri omel.xvij. Semp ambuꝝ lant.semp pficiunt.7 quanto pficiunt tanto eis via pficiẽdi auget.7 in ĩmẽsũ tendit. Nia enim sci entie igniculo succesa.nunq̃z põt otiari 7 q̃esceꝝ re.sed semp a bonis ad meliora.7 a melioribꝰ ad supiora itez puocat. Hec Ugo. Et istud est qđ dam regnum sine fine in nobis agendum. quo ille desiderabilis 7 verus dauid in nobis regna re phibet.cum dicit Lu.ij. Habitet dñs sedez da uid patris eius.7 regnabit in domo patris eius in eternum.id est in aĩa deuota. Et ad istud re gnum cõsiderationem habẽtes isti pficientes. addunt in laudem saluatoris illud qđ scribit in marco. Et benedictum qđ venit regnuz patris nostri dauid.

Subsermo secundus.

CLXXXVIII

Lurima autem tur ba. Post duas pcessiones pcedẽtes scz incipientiũ 7 pficiẽtiuz. sequit pcessio pfectoꝝ et contemplatiuoꝝ. In q̃ plibata quattuor aliter tñ 7 aliter sunt ordinan da Primo nãqz in ista pcessiõe christus isedet a sine.p quã intelligi põt fidelis aĩa in statu pfectiõis cõstituta.ppter tres cõditiones bonas quas natura ingeniauit in asina. Prima est quia in hũeris suis stigmata crucis christi portat. Sic pfecte aie christũ pfecte sequẽtes stigmata crucis in corpore suo semper portant. Talis fuit ille qui dicebat Gal.vj. Ego stigmata domini ihesu in corpe meo porto. Ubi sm glo.stigmata intelligit aplis notas penarũ de plecutiõibꝰ quas patiebat. Et sm hoc ille stigmata crucis christi portat in humeris qui sp paratꝰ est oẽm penam p christi gloria sustinere. Et tali homini totꝰ mũdus crux ẽ.7 põt dicere cũ aplo ibidem. Mihi mũdus crucifixꝰ ẽ 7 ego mũdo. Unde Bernn. Mũdus ubi crucifixus sit.vt q̃ mũdus appetit crucẽ reputet.7 tu crucifixus sis mundo vt illis que mũdus crucẽ reputat toto amore in bereas Talis asinus fuit scũs lucas de q̃ legit q crucis mortificationez iugit in suo corpe p chriꝝ sti amore portauit. Secũda ꝓdicio asiꝝ nee.q ẽ aĩal mansuetũ.pacis amicũ.7 discordie nescium.ac p boc est inter verba durissimum Sustinet enim verba durissima potiꝰ q̃z recalꝝ citret.7 vt solũ caput illesum cõseruet caput ad rubũ ponit 7 reliquũ corpꝰ ꝑberibꝰ expõit Sic viri pfecti p pace mentis cõseruãda sustinent q̃ cũq̃z dura.sicut illi de quibus dicit apostolus ij.Cor.xj. Sustinetis enim si quis vos in seruitutez redigit.si quis devorat.si q̃s accipit.si q̃s extollit si q̃s in faciẽ vos cedit. Talis fuit ille scũs pat õ q̃ legit ĩ vitis patꝝ. A q̃ cũ eẽt q̃sitũ q̃ liẽt acq̃siuiꝝ set tãtã virtutẽ patiẽtie q cũ i monasterio emergebat q̃cũq̃z tribulatio nũq̃z loq̃batꝰ. Rñdit. Qñ ĩ traui dixi aĩo meo. Tu 7 asinꝰ vnũ estote. Sic ergo ille vapulat 7 ñ loq̃t. tãuiã patit 7 nõ rñdet sic 7 tu facias.put ait psalmista psalmo.lxxij. Ut iumẽtũ factꝰ sũ apõte.7 ego sptecũ Tertia ꝓdicio asine ẽ q ñ bibit nisi bonas aq̃s lac q̃z eiꝰ cãdidissimũ est sm plinũ 7 cõferre ocan dorem in cute. Vñ legit q põpea ꝓtor neronis balneabat ĩ lacte asine Sic viri pfecti ñ curãt doctrinas sectares q̃ sũt q̃ aq̃ turbide.sed ad fõtes optimos sacri eloquij sitiunt et eos exquirunt

Per lacaũt intelligit mũdicia vite ⁊ cãdor doctrine que requirunt in viris pfectis. Unde in Cañ. Oculi sponsi. p quos accipiunt viri ꝓtemplatiui. dicunt sicut colũbe que lacte sũt lote. ⁊ ꝓpter vite nitorem ⁊ doctrine candorẽ. De talibus pfectis dicit Treñ. iij. Cãdidiores nazarei eius vino ⁊ nitidiores lacte. ¶ Iste felices asine figurate sunt in asina balaam que sup naturam angelum vidit ⁊ loquendi officiũ accepit. Quia reuera iste sãcte aie angelos ⁊ plerũq; ipsum deũ p aliquã speciem ministerio angelorũ in cõtemplatiõe ꝓspiciunt. ⁊ docendi sciam ⁊ officium nõnũq; ꝓrevelatiõez assumunt. Cuius exemplũ ẽ in paulo asino vtiq; elegantissimo. q̃ in raptu euangeliũ didicit ⁊ euãgelizandi officium accepit. Sicut ipe scribit ad Gal. i. Notum inq̃t vobis facio euãgeliũ qđ euangelizatum est a me. q̃r nõ est ꝑm hoiem neq; eni ego ab homine accepi illud neq; didici. sz ꝓ revelatiõez iesu christi. Item legit de btõ Anthonio q̃ sine lris sciuit sacrã scripturã. ⁊ ꝓdicauit inspiratione diuina. vt dicit Au. in de doctrina christiana. Iste sunt electissime asine quib⁹ libenter insedet dñs. ⁊ nõ tãtũ asine sz et pullo. vtrũq; eni dñs dr insedisse vt supra in postillis. Talis enim aia ⁊ asina ẽ et pullus. Asina ꝓpter fecũditatem opm ⁊ doctrine q̃ exuberat ex pfectionis plenitudine. pullus vo ꝓpter immunitatẽ innocẽtie q̃ exultat ex diuine ꝓsolationis magnitudine. Un̄ de illo pullo in marco dr. q̃ sup eũ adhuc null⁹ hoim sederat. qđ innocẽtiã indicat. ¶ De tali aia vacissime verificat illa ꝑclara ꝓphetia Jacob q̃ cũ filios benediceret. ⁊ venisset ad isachar. ait. Isachar asinus fortis. accubãs inter terminos. vidit requiẽ q̃ eẽt bona ⁊ terrã q̃ eẽt optima ⁊ supposuit humerũ suum ad portãdum Geñ. xlix. Isachar interꝑtat merces. ⁊ signat aiam cõtemplatiuam. que ꝑm Rich. totiẽs future mercedis arram accipit. q̃tiẽs internũ dñi nostri gaudiũ intrat ⁊ ex aliqua pte degustat. Iste isachar recte asinus fortis dr. ppt tres ꝓditiões de asino ꝑmissas. qui inter ĩmios accubare dr. Inter ĩmios accubare ꝑm Gre. i. Mor. at. ẽ pstolato mũdi fine requiescere. nihilq; de his que nũc in medio versant querere. sz vltima desiderare. Iste iquã asinus vidit requiẽ q̃ eẽt bona. In oib⁹ nãq; rebus creatis mutabilitatis ih stabilitatem reperit. sz in solo deo quietem eẽ mentis oculo vidit ps. Videte quoniam suauis est dñs. Vidit etiã terram q̃ eẽt optima. Per terraz hic ꝑm Rich. mentis stabilitas tranquilla intelligitur. q̃n videlicet mẽs in seipa tota colligitur. ⁊ in vno eternitatis desiderio immobiliter figit. Terra enim ineternuz stat ceteris oĩbus motis. Hec est illa beata terra quã vitas pmittit cum dicit. Beati mites quoniã ipi possidebunt terram. Ad hui⁹ itaq; terre possessionem habendã isti elegantes asini supponũt humeros ad portãduz. Quia vt dicit Gre. Conspecta supna requie. ꝓceptis etiã gravibus in opatione se subiciũt. ⁊ qđqđ intolerabile pusillanimitas asserit. hoc ei leue ac facile spes remuneratiõis ostendit. Talis asin⁹ fortissimus fuit aplus paulus. q̃ suppositus bũeros suos ad portandum q̃i totũ mundũ. ppter zelũ euangelij. ppt qđ dicebat. j. Cor. ix. Omnib⁹ oĩa factus sum vt omnes facerẽ saluos. iudeis tanq̃z iudeus. his qui sub lege q̃i sub lege. his qui sine lege tanq̃z sine lege. infirmus infirmis z̃. Et. j Cor. xi. dicebat. Instantia mea quotidiana solicitudo omniũ eccliaz. Quis infirmat ⁊ ego nõ infirmor. q̃s scandelizat ⁊ ego non vror. ¶ Secũdo in ista pcessiõe pfectoz vestimenta christo substernunt tam sup asina ⁊ pullo. q̃z etiam sub pedibus in via. Et hoc est specialiter in ista pcessione. In alijs enim pcessionibus solum fiebant stramenta vie nõ aũt asine. Ista enim pcessio specialiter cõuenit aplis q̃ vestimẽta sua posuerunt sup asina ⁊ pullo. et nihilomin⁹ alia vestimenta sua residua sternebant in via cuz reliq̃ turba. Per vestimẽta aplorz itelliguntur opa electa. Modus aũt euidẽtiã est sciendum q̃m distinctiõez statuũ distinguunt eorũ vestimenta. ¶ Sũt aũt quedã vestimenta que soluz tegũt. Et hec sunt incipientiũ. qui reiecta veteri tunica habent aliq̃d boni opis quod tegit turpitudinẽ peccatorum. Sed nihil vel parum calefacit ppt frigiditatem charitatis in eis. Unde licet pentitentes non sint nudi. male tamen vestiti sunt. Un̄ de Muniutis dicitur Jone. iij. Q̃ induti erant saccis a maiore vsq; ad minorem. ¶ Alia sunt vestimenta que non solum tegunt sed etiam calefaciunt sed non ornant. Et hec sunt opa profitientium in quibus est feruor charitatis Prouerb. vlt. Non timebit domui sue a frigoribus nivis. Oẽs enim domestici eius vestiti sunt duplicibus vestibus sz taz tegentibus q̃z calefacientibus. ¶ Alia preterea sunt vestimenta q̃ tegunt calefaciunt et cuz hoc ornant. Et hec sũt opera perfectorum. opera scilicet electa puta supreme perfectiones operum virtutum ⁊ donorum erũpentium in beatitudines ⁊ fruct⁹. Hec vestimẽta miro mõ ornãt aiam ⁊ delicijs eã affluere faciũt. Un̄ Cañ. viij. sup illo vbo. Que ẽ ista que ascendit de deserto delicijs affluens in nixa sup dilectũ suũ. Dicit glo. Delicijs. i. opib⁹ electis. De istis vestib⁹ dicit Prouerb. vlt. In

laude mulieris fortis p quam anima pfecta ī
telligīt ꝑm glosam. Stragulatam vestem fecit
sibi. Stragulata vestis est que manu artificis
diuersa varietate ꝓtexīt. Et ꝑm glo. signat firmis
sima ⁊ fortia opa aīe pfecte et diuersa vtutū eius
ornamēta. Be qb⁹ in ps. xliij. Astitit regina a
dextris tuis in vestitu deaurato circūdata vari
etate. Talia fuerunt vestimenta aplica q̄ digna
erāt christo ī asina substerni. Neq; enīz sup alia
vestimēta sedere dignat⁹ est dñs q̄z que electis
opibus aplicis sunt cōtexta Que tñ apostolica
opa quātūcūq; electa p̄ciosa et alta. quia ex sola
diuina grā sūt elicita. debēt nō solū sup asinam
sed et subter asinā christi pedibus substerni pi
cum ramis arborū electissimarū videlicet volū
tatū. nihil sibi penitus attribuēdo. sed totū chri
sti pedibus submittēdo. imo etiam ipius asine
pedibus ꝓculcanda psternēdo. Ita q ipa mens
pfecta. que pasinā intelligīt. quidq̄d sui est ⁊ h⁹
mōi opibus ⁊ volūtatibus nihil oīo reputet. sci
ens q; vniuerse iusticie nostre sūt sicut pān⁹ mē
struate Esa. lxiiij. Ac p hoc etiā pp̄ijs pedibus
cōculcāde. Qua sicut dr in collatiōib⁹ patruz.
Quātomagis mens hūana pfecerit et ad iteri
orez puritatez ꝓtēplatiōis puenerit. tāto se īmū
diorē quasi p speculū sue puritatis inspiciet. Et
quia necesse est vt cū ad sublimiorē animꝰ se ex
tēdit intuitu. alia in quibus ē vt inferiora semp
ac viliora despiciat. Nemo enī illo in quo pfece
rit gradu pōt eē cōtent⁹. ⁊ quāto q̄s fuerit mēte
purgatior. tāto se fordidiorē vidēs magis hūili
tatis q̄z elatiōis cās inuenit. quātoq; amplius
ad sublimiora cōscendit. tanto magis videt sibi
supeē quo tendit ¶ Tertio isti pfecti in p
cessiōe sua cū palmis oliuis ⁊ floribꝰ christo ob
uiā pcedūt. In quib⁹ tribus insignijs tria ma
xime pfectionis insignia declarant. Primū est
oīm mūdanoz etiā suiipsi⁹ pfecta victoria. Isti
enīz totū mūdū vicerunt. qui oīa que mūdi sūt
arbitrātes vt sterco. Phil. iij. Be seipis etiā p
fecte triūphauerūt intātū. q nec ignis. nec gladi
us. nec tribulatio neq; angustia. neq; fames ꝛc
poterūt eas separe a charitate que est in christo
iesu Ro. viij. Et hec pfecta victoria designat in
palma. Vñ talis aīa dicere pōt cū sponsa Cant.
vij. Ascēdā in palmā et apprehendā fructꝰ eius.
Quid ē in palmā ascēdere. nisi toto mentis ni
su ad martiriū suspirare. Et talis sine dubio ap
p̄hendit fructus martirij etiā si ad factū nō pue
niat. Quia vt dicit Gre. in omel. Duo sūt mar
tirij genera. vnū in publico. aliud in mente sit et
actiōe. Itaq; martires eē possum⁹. ⁊ si nullo fer
ro pcutientiū trucidemur. ¶ Secūdū est
interioris hoīs pax serena. Ista pax ista tūc est quā
do mēs in diuino amore sic fuerit firmata. q nī
hil ipam extrinsecus pturbare pōt. nec interius
desiderū fluctuat circa diuersa. sed omēs vires
sūt recollecte ad ītēdēdū vni et sūmo bono. De
qua pace dicit leo papa. Hec est vera pax a dei
voluntate nō diuidi. ⁊ in his que solius dei sūt
delectari. Et hec pax designat in ramis oliue q̄
portant in signū pacis. Unde colūba rediēs ad
noe portabat in ore ramū oliue virētibus folijs
vtiq; in signū pacis et tranquillitatis reddite in
mūdo a facie aquarum. Gen. viij. Per colūbaz
q̄uenient intelligīt aīa cōtēplatiua ꝑm Orige. q̄
capax spūsscī volatu celeri cupit puenire ad q̄
tem contemplatiōis dicēs illō ps. Quis dabit
mihi pennas sicut colūbe ⁊ volabo ⁊ re. ꝛc. De q̄
colūba loq̄t sp̄s⁹ Can. ij. Surge amica mea. co
lūba mea. formosa mea ⁊ veni. iā enī hyems trā
sijt. imber abijt ⁊ recessit Ubi oīa pturbatiua h⁹
interne pacis remouent vt dicit Orige. Nō enī
añ oīa verbo dei sociaī. nisi oīs ex ea hyems per
turbationū viciorz pcella discesserit. vt vltra nō
fluctuet ⁊ circūferaī oī vēto doctrie. desiderioz
q̄z tēpestas effugerit. Ulī nō p⁹ colūba ramum
oliue portauit q̄z aq̄ cessassent sup trā. Ex q̄ colli
gīt q illa pax nullo mō pōt haberi ī vita actiua.
q̄ sp fluctuat in aq̄s. ⁊ circa multa occupaī cum
martha. sz solū obtineī in vita ꝓtēplatiua q̄ vni
soli bono intendit cum maria. Postro vnuz est
necessarium Luce decimo ¶ Tertium
est future beatitudinis inchoatio prelibatoria.
Futura quippe beatitudo nostra consistit in vi
sione dei. Juxta illud Johānis decimoseptimo.
Hec ē vita eterna vt cognoscāt ꝛc. Hec autez co
gnitio hic inchoatur in contemplatione p quā
dam diuine suauitatis p̄libatoriam degustatō
nem. Et hec inchoatio ī floribꝰ designat. Flores
enim sunt initium fructus. Sic et hec p̄libatio
ī ꝓtēplatōe ē initiū beatitudis etne. De istis flo
ribꝰ dr Can. ij. statī post vba p̄missa. Flores ap
paruerūt ī tra nrā. Terra aīe est habitatio eiꝰ ī
carne. vñ aīa tādiu dr eē ī tra q̄z diu fuerit ī carne
In hac tra posita aīa nullo mō fructū etne bea
titudis carpe poterit. sz tñ bñ flores eiꝰ apparēt
i terra nrā. Vñ greg. sup Ezechielē ptractāsidē
verbū dicit sic. Tūc apparēt flores in terra. q̄n de
eterne bītudis vita. q̄dam suauitatis p̄mordia
pie gustare aīa cepit. q̄si iā in floribꝰ odoratus
exiens quem postq̄z egressa fuerit ī fructu vbe
rius habebit. qui fructus erit nobis vberrimꝰ
visio vnius. Hec Greg. Isti flores apparuerunt
Augustino cū dicebat. r. ꝓfessi. Aliq̄n intromit
tis me in affectū insolitū multū introrsꝰ ad ne

ſcio quã dulcedinẽ. que ſi pficit in me neſcio q̃d erit. vnũ ſcio q̃ vita iſta nõ erit ¶ Quarto iſti pfecti in pceſſione ſua decãtãt oſanna ꝛc. In quo himno quẽ decantauerũt pueri hebreoꝝ in q̃bus iſti pfecti pueri ꝛ immaculati repſentati ſũt. implicant q̃nq; clauſule quibus ipi pfecti habent laudare deum vltra alios in poꝛibus pceſſionibus deſcriptos. ¶ Prima eſt. Oſanna Quia enim iſtis magna pena ẽ remanere i carne reputãtes ſe quaſi in carcere incluſos in corpoꝛe. Cupiunt eni diſſolui et eẽ cũ chriſto. Jõ q̃ti die gementes clamant. Oſanna. Quaſi diceret ſalua liberãdo de boc carcere. Sic ingemuit ꝛ clamauit dauid. Heu mibi inq̃ens. quia incolatus meus plongat⁹ eſt. Sic etiã clamauit apl's gemens cum dixit. Infelix ego q̃s me liberabit de coꝛpe moꝛtis hui⁹ Ro. vij. ¶ Secũda eſt benedictus qui venit in noie dñi. Quia enim iſti ſentiũt in ſe diuinã pñtiã. ideo euꝝ p ſuo iocũdo aduentu benedicẽtes ꝛ laudantes clamãt. Bñdictus qui venit in nomie dñi. ¶ Tertia eſt ſm Marcũ. Benedictũ regnum patris noſtri dauid. Quia enĩ iſti expiunt intra ſe regnũ dei iam dicẽtes iſtud ps. xvij. cũ dauid. Bñs regit me et nibil mibi deerit. Jõ de boc laudãt deũ clamantes. Benedictum regnum patris noſtri dauid. ¶ Quarta clauſula eſt ſm Lucã. Pax in celo. Quia eĩ iſti pfecti potiunt pace interna vt dictũ eſt. Jõ pulcre ipi iã velut in angelicã vitã tranſformati coꝛrñdent himno angelico iubilãt. Angeli enĩ chriſto nato nũciauerũt pacẽ boibus i terra dicẽtes. Et in terra paꝛ boib⁹ Nũc vo chriſto eunte ad locũ paſſionis. homines nunciant pacem in celo. ꝛ Pax ſiquidẽ in celo fuerat pturbata i ruina angeloꝝ. que paꝛ p chriſti paſſiõez eſt reformata p reſtaurationẽ boim in locũ ãgeloꝝum. Et qui vel quales boies nunciauerũt pacem in celo. certe pueri hebreoꝝ. i. vincentium et trãſeuntiũ. quales pueri ſoli ſũt pfecti. Iſtoꝝ inq̃z pueroꝝ ẽ clamare paꝛ in celo. q̃ ipi ſoli pacez internã mentis nouerũt vt ſupꝛa dictũ ẽ. Quaſi. d. Si tãta pax nobis in terra bic pceſſa ẽ p gratiã. quãta putas paꝛ in celis ẽ p gloriã. ¶ Quinta clauſula eſt hui⁹ himni Gloria in excelſis ſm Lu. Quia enĩ iſti pueri hebreoꝝ viri ſcz pfectiſſimi reuelata facie cũ apl'o gloriã dñi ſpeculãtur cui⁹ etiam glorie ſuauitatez iã plibatorie guſtauerũt vt ẽ dictũ. Jõ ipi pñt dicere. Gloria i excelſis deo. ¶ Ad In qua vltima clauſula ipi reſumunt pncipiũ himni angelici. ita q̃ vbi angeli inceperũt ſuũ himnũ. Jbi iſti angelici boies ſuũ himnũ finiunt. vt inſinuet q̃ finis noſter eſt coſoꝛtium angeloꝝ. Eſt aũt himn⁹ iſte ſm conſonantiã oĩm euangeliſtaruꝝ talis. Oſanna. bñ dictus qui venit in noie dñi. Et benedictum q̃ venit regnũ patris noſtri dauid. paxĩ celo ꝛ gloria in excelſis. Igit̃ himn⁹ iſte pueroꝝ hebreoꝝ ẽ laus ꝛ iubilus boĩm pfectoꝝ. q̃ in ℞ipo admittunt q̃dammõ ad cõcentũ angeloꝝ. Et bincẽ q̃ himn⁹ iſte cantat̃ in miſſa p⁹ pfatiõez ꝛ añ myſteria canonis. q̃n ſacerdos repſentãs ibi locuꝝ pfectoꝝẽ in maiori deuotiõe ꝛ mẽtis eleuatõne ad deũ. q̃ iã vltra boies angelis ſociat⁹. ꝛ cãtat ita dicens. Et iõ cũ angelis ꝛ archangelis. cum thronis et dñatiõib⁹. cũ q̃z oĩ militia celeſtis exercitus ꝛc. Et ſeq̃t. Sãctus ſcũs ſcũs ſ̃. Et iſte ẽ cantus angelic⁹ vt habet Eſa. vj. ꝛ Apoc. iiij. Et p⁹. Oſanna in excelſis. Bñdict⁹ q̃ venit in noie dñi ꝛc. Et bic ẽ cant⁹ bũan⁹ iſtoꝝ ſcz pueroꝝ vt ℞ Et in alia pfatiõe dr. Per quẽ maieſtatẽ tuam laudãt angeli ꝛc. Et ſubdit. Socia exultatiõe cõ celebrant. Cũ q̃b⁹ ꝛ noſtras voces vt admitti ꝛc Scũs ſcũs ſcũs ꝛc. Ex quib⁹ patz q̃ iſte himnus hebreoꝝ cõpetit boib⁹ pfectiſſimis ꝛ iã in angelicã vitã q̃dammõ trãſformatis. Intra quoꝝ nũeꝝ nos ponere dignet̃ merito paſſiõis ſue ieſus chriſt⁹ dñs noſter. Qui cũ patre ꝛ ſpũſcto viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝝ amen.

¶ In paraſceue de paſſiõe domini ſermo et tractat⁹ habes ſexagitaſex partes et ſexagintaquiq; theoꝛemata de ſexagintaquiq; articulis dominice paſſionis. ¶ A

Aſpice et fac ſe

cũdũ exẽplar q̃tibi i mõte mõſtratũ ẽ Exo. xxv. Et ſi chriſtus vbiq; i ſcꝑtura dicat̃ mõs rõne ſũmitatis ſue excellentiſſime pfectiõis. marie tñ exaltat⁹ i cruce mõs ꝺr rõne ſ̃blimitatis meriti ſue ſacratiſſime paſſiõis In ℞ g⁹ mõte chriſto vꝛ crucifixo bodie mrãtũ ẽ nob exẽplar. diligẽt iſpiciẽdũ ꝛ efficaciť imitãꝺ. Nõ. n. ſufficit chriſtião. chriſtũ paſſũ inſpicẽ. nã ꝛ ℞ fecerũt ꝛ iudei ꝛ gẽtiles ſui crucifixores. ſz exigit̃ et ℞ exẽplar mrãtũ opari ꝛ facere. ꝛ ℞ ẽ q̃ꝺ ꝺr cuilibz fiꝺli i vbis ꝓpoſitus. ¶ Inſpice ꝛ fac ſz exẽplar ꝛc ¶ q. d. iſpice exẽplar dñice paſſiõis ipſa tibi p ũtimã ꝓpaſſiõz bodie viſceraliť ĩcoꝛpãdo ꝛ fac ℞ illꝺ exẽplar. ipz efficaciť imitãꝺo. ꝛ vtq; boꝝ doctz btus petr⁹ j. pe. ij. Chriſt⁹ iãt p nobis paſſ⁹ ẽ. ecce pmũ q̃ ẽ diligẽt coꝛdis ocłꝺ iſpiciẽꝺũ. vob reliq̃s exẽplũ vt ſeq̃mi veſtigia ei⁹. ecce ℞ q̃ ẽ efficaciť i ſcõ imitandum. Igitur circa hec ꝺuo verſabitur noſtra cõſideratio in toto ꝓceſſu iſtius btẽ paſſiõis. ita q̃ circa q̃ libz ar

ticulum. Primo q̄ christus passus est inspiciemus. Secūdo quid nos p̄m illud exemplar ꝺbeamus facere documenta subijciemus. ℣

¶ Circa p̄mū est sciendū q̄ si nos oīa q̄ christus in mundo passus est vellemus enarrare. innūerabilia vtiq; eēnt. Et si singula scriberent. totus mundus capere nō posset eos q̄ scribendi eēnt libros. vt Joh̄s dicit in fine euangelij sui. p̄sertim cum tota vita christi in terris quedā passio fuerit. Mirū cū etiam tota vita cuiuslibet christiani hominis si p̄m euāgelū viuat quedam cruciatq; martyriū sit. vt dicit Aug̃. Quāto magis ℣ ꝺubitabile est de ꝺño nostro iesu christo q̄ euāgelū condidit. & in seipo p̄fectissime adimpleuit. Exordiendo enī a p̄mordio natiuitatis sue ispice q̄ pauper natus fuit qui nec domicilīū habuit neq; vestes sed in vili diuersorio natus. in p̄sepe sup feno exiguo añ bruta aīalia reclinat⁹. pānis vilibus inuolutus. octaua die circūcisus. iam p nobis sanguinē suū fundere cepit. Deinde persecutionem herodis fugiēs in egyptū deportatus & inde denuo rediens p totā puericiā & adolescētiā suā parētibus subiectus. Et nō ꝺubium si magna pauptate educat⁹ fuit. Deinde veniēte tpe ostētatiōis sue inspice. quō ieiunio. xl. diez continuato macera⁹ fuit. & quātas et tūc a diabolo tētatiōes sustinuit. Quātas et iniurias & p̄tumelias a iudeis frequenter passus fuit. nūc dicētibus eū a demone obsessum. nunc samaritanū. nunc vorato:em carnū & potato:ē vim. nūc de fornicatione natum. nūc blasphemū. nunc seductorē ꝓpli. & alia multa blasphemātes dicebāt in eum. Lu. xvij. Et nihilomin⁹ ad facta iniuriosa sepe p̄cedere attēptabāt. Nūc volentes eum lapidare. nunc de montis supcilio p̄cipitare. Inspiciamus etiā cum quāto labore vixerit. q: quotidie erat p̄dicans in templo & in synagogis & de ciuitate in ciuitatem. de terra in terram ambulauit In oratōne sepe pnoctauit. Infirmos multos curauit. Obsessos a demone liberauit. Mortuos suscitauit. Multitudinē esurientē pauit. Et nihilomin⁹ in his oībus nature legib⁹ subiectus fame. siti. frigori. estui. ventis. imbribus. vigilijs ieunijs. ceteris q̄z infirmitatib⁹ homīs. absq; tñ peccato expositus fuit. Ecce quō vita sua tota i laboribus et passiōib⁹ fuit. Ex oībus talib⁹ passionem hodierne diei añcedētibus obmissis. Incipiemus ab eo loco vbi iob̄s passionē christi inchoat. oīm nihilomin⁹ quattuor euāgelistaruz dicta de ea dē passione simul ad seriē historie cōtexendo. Nec est intentētiōis mee circa singula gesta historie passiōis immorari. sed circa illa p̄cipue puncta in quib⁹ singulis christ⁹ aliq̄d notabiliter passus fuit que oīa ad. lxv. articulos reducunt. ¶ Sane licet plage vulnerū christi fuerint multo plures. fuerūt q̄ppe q̄nq; milia quadringenta septuagintaq̄nq; vt habet ex revelatione facta aliq̄bus deuotis p̄sonis Accipiendo videlicet quālibet plagā flagellatiōis pro vno vulnere & p̄cturā cuiuslibet spine p vulnere vno. Añ quicūq; dixerit q̄tidie. xv. pat̄ noster in memoriā passiōis christi p vnū annū cōtinuum. hic completo anno cuilibet vulneri dixit vnū pater noster. ita q̄ tot sunt vulnera q̄t dies in anno q̄ndecies. & inde resultat numer⁹ p̄taxatus. Que quidē oratiō multū eē efficax p̄hibet. Vt si quis singulis sextis feriis q̄i vice horaz septies legerit psalmū. xxix. i. Exaltabo te ꝺñe. Hic p⁹ carculum anni habebit tot versus q̄t christ⁹ vulnera habuit. Ex nos ad p̄ñs flagellationē totā accipiemus p vno articulo Et oīm spinarū p̄cturas p vno articulo. Et hoc mō oēs ptes passionis christi reducent ad articulos. lxv. ℣

¶ Qui quidem numer⁹ bñ cōgruit mysterio ꝺñice passiōis. Senarius enī cōstat ex ductu senarij in denarū. Est aūt senarius numerorū p̄fectoz p̄m⁹ & denarius est numer⁹ decalogi p̄ceptoz. Añ senarium⁹ p̄fectā decalogi iportat obseruātiam. quā vtiq; christ⁹ in sua passione p antbonomasiā adimpleuit. Quinari⁹ vo q̄ supest refert ad vulnera christi p̄cipalia q̄ fuerūt q̄nq;. imo etiā tota vniuersitas vulnerum passionis christi p̄m numeꝝ p̄taxatū resoluit i quinariū. Qō ptz Nā q̄nq; milia quadringēta septuaginta q̄nq; resoluēdo p q̄nq; inueniem⁹ q̄ mille sies nonagesies q̄nq; reꝺꝺūt nūerū p̄notatū. Cui⁹ etiā nūeri ptes singule congruūt mysterio ꝺñice passiōis Millenari⁹ enī qui ē vltim⁹ limes nūeroz. vltimā & sup̄maz p̄fectiōez in hac vita homini possibilē insinuat. quā vtiq; christus in passiōe sua in sūmo adimpleuit. Nonagenarius vo q̄ cōstat ex ductu denarij in nouenarū designat nouē ordines angeloz intra quos ducimur p obseruātiā decalogi p̄ceptoz Et ℣ non nisi p meritū passiōis christi. Quinari⁹ aūt ad q̄nq; sens⁹ referī i q̄b⁹ oīb⁹ christ⁹ pass⁹ fuit. vt sensus nostros peccatis coruptos reintegraret ¶ Circa secundū ē sciendū qō sic dicit Aug̃. in li. de vā religiōe. Nō solū q̄ꝺq̄ꝺ christ⁹ bonī gessit i ꝺñis sz & q̄ꝺq̄ꝺ mali sustinuit totū ꝺt scriptura mox fuit. Añ passio ꝺñi in se cōplectit oēm p̄fectionē homī possibilez in hac vita. q̄nā oīa opa p̄fectionis que christ⁹ vnq̄z in euāgelio docuit. ipe in seipo in sua passiōe p̄fectissime adimpleuit. Ita q̄ in cruce ꝺomini est finis legis & scripture. In passione eius est summa omnis

pfectiõis. ¶In morte ipi⁹ est cõsũmatio omis sermonis. Vñ aplus .j. Cor.ij. dicebat. ¶Nõ iudicaui me aliq̃d scire inter vos nisi iesum christum et hũc crucifixũ. ¶Nempe q̃ hoc scire est oĩa scire q̃ spectãt ad salutẽ. ¶Nã si de pauptate voluntaria loq̃mur. q̃s vnq̃z pauptior christo nudo pẽdẽte in cruce. vbi nec habebat vbi caput suũ reclinaret. ¶Si de obedientia z humilitate loq̃mur. q̃s vnq̃z intãtũ se humiliauit z exinaniuit sicut christus qui factus est obediẽs vsq̃z ad mortẽ. mortem aũt crucis. ¶Phil.ij. ¶Si de castitate virginali mentio fit. quis castior eo. cui⁹ mater virgo et cui⁹ pater feminã nescit. ¶Si de charitate sermo fuerit. q̃s vnq̃z maiorẽ vel tantã charitatem habuit q̃z christus. qui in passione sua posuit aiaz suaz pamicis suis. ¶Denicz si de patiẽtia agit̃ tota passio excellentissimam christi patiẽtiã ostendit. ¶Si de ptemptu mũdi z abstractiõe a rebꝰ mũdialibus loq̃mur. q̃s vnq̃z elongatior et abstractior ab oĩbus terrenis q̃z christus in cruce sup terrã z supza omnia trena eleuat⁹ et abstractus. ¶Si de abstinẽtia z ieiunio seu victꝰ inedia fiat mentio. christ⁹ nil gustauit in passione sua nisi fel z acetũ l'mirratũ vinũ. ¶Si de corpis castigatione agit̃. cui⁹ vnq̃z corp⁹ fuit intantũ castigatũ quãtũ corpus dñi in cruce. ¶Si de efficacia oriõis ꝑmo fiat. q̃s vnq̃z efficaci⁹ orauit christo. qui ex vehemẽti attẽtione oriõis guttas sanguineas sudauit. ¶Si de elemosyna z largitõe z aliis mĩe opibus loq̃mur. q̃s vnq̃z maiorez elemosynam dedit q̃z ipe christus q̃ ppriũ corpus suuz ĩ cibum et sanguinem suum in potuz nobis pauperibus in ppetuã elemosynã dedit. ¶Infirmos etiã visitauit dum infirma discipulorꝝ corda cõforauit z egros mltos curauit. Captiuos multos in limbo redemit. ¶Mortuos ꝺ sepulcris suscitauit. ¶Si de dilectiõe inimicorũ agit̃. in cruce pendens p suis crucifixoribus orauit. ¶Si de dimissiõe offensaz loq̃mur. quis vnq̃z liberalius dimisit debita debitoribus suis q̃z christus. q̃ latroni nõ solum debita dimisit. sed z paradisuz sibi promisit. Et sic de similibus inducendo p singula opa superogationis. q̃ oĩa in passione christi si bene aduertimus superoganter adimpleta ĩuenim⁹. ¶Que z nos si pfecti imitatores christi esse volumus adimplere debem⁹ vel in facto vel in desiderio vel in mysterio. ¶Nã sicut dicit Hiero. sup ¶Mat. ¶Singula ea que circa dñm in passione sua gesta sunt. quãuis iudei z alij quecũq̃z fecerũt alia mente fecerũt. nobis tñ credentibus mystica afferũt sacramẽta. ¶Sicut etiã caypbas qñ dixit ¶Expedit vnũ hominẽ mori p pplo. nescit quid diceret. z tñ ppbetauit. ¶Similiter ẽ de singulis gestis dñice passionis. que nos inspicere debemus z ꝑm exemplar eorꝝ facere. ¶Inspice igit̃ z fac ꝑm exemplar ꝛc. ¶F ¶Notandũ aũt q̃ infra scripti .lxv. articuli distinguunt̃ in septez ptes ꝑm septem horas canonicas. ¶Nec hic accipiunt̃ horę diei pũctualiter sed large. put dicitur aliq̃d factũ hora sexta. quia fuit ppe horã sextaz sicut etiã Joh. dicit. ¶Erat aũt hora q̃si sexta. Joh. xix. ¶Et ꝑm hũc modũ loquẽdi ꝑmus articul⁹ respicit horã matutinalem. ꝓ eo q̃ accidit in pfunda nocte. nam diu añq̃z egressi eẽnt trãs torrẽtez cedron ꝑmiserat ihs. ¶Erat aũt nox Joh. xiij. q̃n scz iudas accepta buccella exiuit z ex post iesꝰ fecit sermonẽ longũ altum z pfundum. ¶Et orauit ꝓ discipulis suis ad patrem. ¶Et post hec omnia egressi fuerũt trãs torrentẽ cedron. ¶Et tũc q̃n cepit contristari. erat iam ppe mediam noctem. ¶Quare non inconuenienter ille articulus refert ad horam matutinalem. ¶Horro ꝑm istum modum hora matutina habet .xx. articulos. ¶Hora prima .viij. ¶Hora tertia .xij. ¶Hora sexta .xviij. ¶Hora nona .v. ¶Hora vesptina vnũ. ¶Hora cõpletorij vnũ. ¶Ut aũt de eisdem articulis planior euidentia habeat̃. cuilibet articulo ꝑmittit̃ vnũ theorema ꝓ modum oriõis. in quo vtrũq̃z ꝑmissorum scz tam articulus passiõis q̃z exemplar imitationis substantialit̃ implicant̃. Et hec theoremata deseruiunt nobis ad duo. videlicet ad sui⁹ mariam recollectionẽ illoꝝ que sub illo articulo cõtinent̃. Et ad legentium deuotionez si q̃ forte easdem oriones legere velint ꝓ horis dñice passionis. Quicũq̃z enĩ istas .lxv. oriones dixerit q̃ die cõtinuando hoc p .xiij. septimanas cuz vna die. hic pficiet nũez plagarum christi supra notatum. Et superabũt .xlv. oriones ꝑ maiori cõplemento. semp vnã orionẽ ad vnũ vulnus vel plagam christi referendo. Legent̃ aũt he oriones cũ ps. ¶Deus de⁹ meus. respice in me. semp quinq̃z vsus ad quãlibet horam cũ gloria patri. Et tũc vltimus q̃narius versuũ scz ad completorium manebit impfectus. quia sunt solum quattuor versus ad designanduz q̃ effectus passiõis christi nunq̃z complebit̃ in hac vita. sed in resurrectione futura. Et vt in recolendo istos articulos dominice passionis deuotio magis augeatur. oĩa que christus passus est ita debẽt homini eẽ accepta z grata ac si ꝓ ipso solummodo salute ea sit passus. Et propter hoc orationes iste omnes in singulari numero sunt formate.

¶Prima pars de hora matutinali et habet articulos .xx.

Theorema CXC

Domine ihesu christe

Domine ihesu christe fili dei viui. q̄ hora matutinali p̄ me misero peccatore ⁊ p̄ totius mūdi redemptione imminēte hora passiōis tue tristari. pauere. ⁊ mest⁹ eē voluisti. doce me omnē trīsticiā ad te deum cordis mei sp̄ referre. atq; in vnione tue tristicie in te eaz vincere. ⁊ tecum amāter sufferre. ¶ Prim⁹ articulus dñice passionis est pauoris ⁊ tristicie assumptō. Nā vt dicit Aug⁹. Cena dñi facta. ⁊ pedū lotione celebrata. terminato p̄mone p̄claro quē post cenā ad discipulos fecit. aduīcta oratiōe ad patrez. Iohes passionē suā sic exorsus est. ¶ Egressus ihesus cū discipulis suis trās torrentē cedron. venit in villā montis oliueti q̄ dicit gethsemani. et erat ibi ort⁹ in quē introiuit ipse ⁊ discipuli eius. Et ait illis. Sedete hic donec vadā illuc ⁊ orem. vosq; orate vt nō intretis in temptationē. Et assumpto petro ⁊ duob⁹ filijs zebedei. sc̄z iacobo ⁊ iohāne tanq; secretiorib⁹. q̄ etiā viderāt i mōte gl'iam trāsformati. cepit cōtristari et mestus esse. ¶ Marc⁹ dicit. cepit pauere ⁊ tedere. et iterū redit. Tūc ait illis. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. ¶ Hic est p̄mus punctus passionis christi. videlicet pauor ⁊ trīsticia quā p̄ nob⁹ passus est. Assumpsit aūt istā trīsticiam p̄pter tria. Primo p̄m Hieronymū. vt vitatē assūpti hoīs p̄baret. Naturale q̄pe est hoī timere mortem. Quia vt dicit Damas. Est timor naturalis nolente aīa diuidi a corpe. p̄pter eā que ex p̄ncipio est a cōditore imposita naturalē familiaritatez. Ex hac naturali trīsticia vere cōtristat⁹ est dñs. ¶ B Sz sciendū q̄ quedā est trīsticia ⁊ q̄dā timor rōem submergēs ⁊ ducēs hoīem in peccatum. sicut petr⁹ timore negauit christū. Et tali timore nō timuit christ⁹. Est ⁊ alius timor moderatus q̄ naturaliter ineest hoī. et est sine pcō. sic fames ⁊ sitis. Et tales passiōes fuerunt in christo. Vñ ipse naturaliter horruit mortē ⁊ penas acerbissimas q̄s p̄scuit se passurz. Aliter tñ hmōi passiones fuerūt in christo q̄z in nob. In nobis enim plerūq; passiōes hmōi p̄ueniūt iudiciū rōis et imperiū volūtatis. in christo aūt sp̄ sequebāt rationē ⁊ volūtatē. Vñ volēs esuriuit. volēs timuit. ⁊ volēs cōtristat⁹ est. Ista igit̄ trīsticia ita fuit naturalis. q̄ tñ fuit volūtaria ⁊ rōnalis. Et ideo signāter dicit̄ ewāgeliste hic q̄ cepit cōtristari et q̄ cepit pauere. nō dicit. fuit p̄tristat⁹ vl' pauefactus. Et hoc iō. q̄z passio in ei⁹ aīo nō dñabat. sz ipse latim eā suppressit. Aliud est enī cōtristari. ⁊ aliud incipe p̄tristari. vt dicit Hiero. Vñ etiaz signāter dñs dixit. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. Vbi aīa accipit̄ p̄ pte sensitiua in q̄ sunt passiones nō aūt in rōe. Quia ergo timor et trīsticia inceperūt surgere in pte sensitiua. sz nōdū puenerūt ad eius animū siue mentē. Ideo dixit. Tristis est aīa mea. Sicut etiaz alibi dixerat. Job. xij. Nūc aīma mea turbata est. Dixit etiaz signāter. vsq; ad mortē. Nō dixit. p̄pt mortez. Quia vt dicit Hiero. Cōtristabat dñs nō pati endi timore sc̄z dñante in ei⁹ aīmo. q̄pe qui ad hoc venerat vt pateret. ⁊ petrū temeritatis arguerat cū vellet eū auertere a passione dicēs. Absit a te dñe. nō erit tibi hoc. ¶ Matth. xvj. Item dicit: ad mortē. p̄m Orig. q.d. Trīsticia cepit in me nō semp. sz vsq; ad tps mortis. vt cū mortu⁹ fuero peccato morar ⁊ vniuerse trīsticie. cui⁹ p̄ncipium tantū fuit in me. Vel vsq; ad mortē exclusiue. Quasi diceret. Tristis est aīa mea. non propter mortē quā sustinere volo. ¶ Et si q̄ritur. q̄re ergo tristabat. ¶ Rñdet Hiero. p̄pter infirma mēbra sua. videlicet p̄pter infelicissimū iudam. ⁊ scandalū omniū discipuloriū. ⁊ detectionē p̄lii iudeoz. ⁊ euersionē miserē bierusalem. Et possumus addere q̄ iō p̄tristabat. q̄z p̄sciuit q̄ tā acerbe passionis sue morsa marissima in multis adhuc hodie miseris ⁊ obstinatis pctōrib⁹ frustrari deberet. ¶ Secūdo assumpsit pauorē ⁊ trīsticiam p̄ nobis mēbris suis vt ipse nostras trīsticias in se vinceret. sicut ⁊ mortē nostrā sua morte destruxit. Vñ Ambro. Debuit inq̄t christus trīsticiā meā suscipe vt eā vinceret. Neq; enī fortitudinis habet laudē q̄ stupore vulnez magis q̄z dolore tulerit. ¶ Tertio hmōi pauorē ⁊ trīsticiā assumpsit nob̄ in exemplū et doctrinā moralez vt sequit̄. ¶ C Documenta. ¶ Ex B articulo plura habem⁹ documēta. ¶ Primū ē vt nos exemplo christi discam⁹ timores ⁊ trīsticias ac passiones alias in nobis insurgētes freno rōis cohibere. ne vsq; ad aīm ptingāt. sz in inferiori p̄te aīe sub volūtatis impio p̄stringant. vt dictuz est de christo. ¶ Secundū est vt ei⁹ exēplo discamus nos desperare nō debere si aliq̄n nobis sb̄ripiat trīsticia timor vl' pusillanimitas in obsequio diuino. Vñ Aug⁹. ¶ Doctur⁹ tristat⁹ est christ⁹. vt doceret martyres suos nō debere desperare si in hora passiōis subripiat trīsticia quā tñ vincāt. ¶ Tertiū est vt nos discam⁹ p̄tristari p̄ primis in necessitatib⁹ eoz. sic christ⁹ tristat⁹ fuit. nō p̄ se sz p̄ alijs vt dictū est p̄m vnuz intellectum. Vñ Hylari⁹. Assūptis petro iacobo ⁊ iohāne cepit mest⁹ esse. ergo nō añ tristis est q̄z assumat illos. sz oīs met⁹ cepit illis assūptis atq; ideo nō de se sz de eis quos assumpserat orta est

mestitudo. ¶ Quartū documētū est vt exēplo christi discam⁹ tristicias ⁊ turbatiōes nrās ad deū cū oꝛōe referre. Sic fecē ipse. Qui cū dixisset Joh.xij. ¶Nunc aīa mea turbata est.mox adiecit Et qđ dicā ꝓpat saluifica me ex hac hoꝛa Et sic ī sua turbatiōe ꝓfugit ad oꝛōez. Silr etiā fecerat hic ¶Mā statim vt dixerat istud vbū.⁊ Tristis est aīa mea ⁊ iuit ad oꝛādū. Uñ subdit ¶Matheus euāgelista.⁊ Sustinete hic ⁊ vigilate Et pgress⁹ pusillū q̄ntū iact⁹ est lapidis.pcidit in faciē suā sup̄ terrā oꝛās ⁊ dixit. ¶Mi pat si possibile est trā seat a me calix iste ⁊ i.experimentū passiōis.⁊ Uerūtamē nō sicut ego ſz sicut tu ⁊. Et sic ter orauit eundē sermonē.interpolate ter eūdo ad discipulos.⁊ Et inuenit eos dormiētes p̄ tristicia ⁊ qb⁹ dixit sic.⁊ ¶Nō potestis vna hoꝛa vigilare mecuz. Uigilate ⁊ oꝛate ne intretis in tēptationē ⁊ ¶Sed p secunda vice oꝛauit anxi⁹.qñ factus est sudoꝛ ei⁹ sicut gutte sanḡnis vt in sequēti articulo habebē ¶B Et ex his trabunt documēta que sequunt ¶Quintū documētum est q nos oꝛare volētes debem⁹ secedere ab hoīb⁹ ad aliquē locuz secretū sicut fecit christ⁹ ¶Sextū documētum est q oēs tristicias tribulatiōes ⁊ infirmitates nrās.⁊ si petam⁹ ab eis liberari sicut fecē christus.sp post oꝛōem cōmittam⁹ volūtati diuine ac p hoc eas quasi in coꝛ christi reponam⁹ oꝛantes vt ipse eas ī vnione sue passiōis pficiat ⁊ offerat eas deo patri ad laudē ⁊ gliam suā Et ex hoc nostre tribulatiōes ⁊ passiōes multū nobilitantur. ¶Nā sicut passio christi in celo ⁊ in terra infinitū attulit fructū. Sic pene ⁊ quecūq; tribulationes nostre hoc modo christo cōmisse in vnione passiōis sue tā fructifere erūt.vt angel' in celo gliam.iustis in terra meritū .pcōrib⁹ veniaz ⁊ purgādis aīabus cōferāt releuamē. ¶Mirū cū ipse dñs oīa q̄ fiunt vnicuiq; fideli siue bona siue mala reputet sibi facta Juxta illud ¶Matth. xxv. Qđ vni ex mīmis meis fecistis mihi fecistis Jtē. Qui vos recipit me recipit et q̄ vos spernit me spernit. Sic p hoc oēs passiōes nostras p̄sertim taliter vt dictū est sibi cōmissas. christ⁹ tāq; suas offert deo patri eo effectu ⁊ fructu vt dictū est. ¶Multū ergo gaudere dz bon⁹ fidelis i suis tribulationib⁹ ⁊ penis.qz q̄cquid patit christus in eo se pati fatet Uñ legit đ beata felicitate q cū recluſa esset in carcere ⁊ dolores ptus subito in eā irruerēt.qdam de custodib⁹ dixerūt ad eam. Quid facies cū aīa pfectū veneris si mō tā graviter cruciaris. Rñdit felicitas. Hic ego p me patioꝛ.ibi p me de⁹ patiet ¶E Conformatio. ¶Si q̄s aūt in deuotiōe sua passiom dñice in singulis istis articulis.actu et gestu se voluerit cōformare q̄ntū possibile est in ista morula deuotiōis in recogitādo istū articulum studeat semetipsum ꝓtristare cū gemitib⁹ cōpatiēdo christo de sua tristicia ꝓpter nos assumpta. Etsi in aliqua turbatiōe sit.illā turbationē suā huic tristicie christi vniat vt dictū est Uel alias vt deuotio ministrabit ⁊c

Theoꝛema CXCI

Esu qui in oꝛatione

tua posit⁹ ab angelo ꝓfortari voluisti ⁊ fact⁹ in agonia oꝛās guttas sanguinis decurrētis in terrā sudasti.pstа mihi p virtutez oꝛatiōis tue.vt quotiēs ad te oꝛo assit mihi āgelus tu⁹ sanct⁹ ꝓfortās me Quatenꝰ recordatione tue passiōis feruoꝛe deuotiōis accēsus ⁊ amoris tui dulcedine soꝛoꝛat⁹. lachrymarū guttas p sanguine in ꝓspectu tuo deleāt.⁊ habeā spiritū sp ad te pmptū ¶A Secūdus articulus ¶Secūdus articul⁹ est sudoꝛis sanguinei in terram deflux⁹.de q̄ Lucas.xxij.sic dicit.⁊ Oꝛāte ne ꝛsu apparuit ei angel⁹ ꝓfortās eū.⁊ factus in agonia plꝛi⁹ oꝛabat.⁊ fact⁹ est sudoꝛ eius sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā ✦ In Hartículo sunt tria dicta. ¶Primū q apparuit ei angelus de celo ꝓfortās eū. Circa hoc queritur ad qđ ipse dñs cū esset deus indiguit ꝓfortatōe angeli ¶Ad qđ dicendū ꝑm Bedā.q creatoꝛ nō indigebat creature subsidio.ſz hō factus sicut nob.id ē ꝓpter nos.est ꝓtristat⁹.sic ꝓpter nos ⁊ nob ē cōfortatus. Uel etiā ꝑm quosdā vt dicē Theophil⁹ Jsta angeli ꝓfortatio fuit christi glificatio. Dicebat enī angel⁹.Hñe tua est vꝛtus.tu potes ꝓtra mortē gen⁹ humanū liberare.et sīlia. ¶Alibi legitur q accesserūt angeli ⁊ ministrabāt ei. Hic dꝛ q angel⁹ cōfortabat eū.vt vtraq; designet natura. ¶Nā diuine nature angeli ministrāt.hūanaz vo cōfortāt ¶B Secundū dictū est q factus in agonia plꝛius oꝛabat. Agonia est certamē cōtra mortē.quā agoniā etiā assumpsit ꝓpter nos. Uñ glosa. ¶Ap̄ropinq̄nte morte certamen mētis nostre in se dñs exp̄sit.q̄ merito q̄ndam vim terꝛoꝛis patimur morituri cū post paululū simus ibi vēturi q in eternū non possit mutari. Si enī cōsideremꝰ q via vite p̄tis nequaq̄z sine culpa trāsire potuim⁹. Et q nec hoc ipsum sine reatu nostro est qđ laudabilit̄ gessimus.si remota pietate iudicemur.merito i agonia cōstituimur ¶C Tertū dictū est q fact⁹ est sudoꝛ ei⁹ sicut gutte sanguis decurrēntis in terraz. De sanguine isto dubitaret forte aliq̄s an fuerit realis ⁊ ver⁹ sanguis christi.cum Beda dicat contra naturā esse sanguinē sudare ꝓpter quod

quidã dicũt vt ait Theophil⁹. ℞ ita dictũ esse ab euãgelista. sicut puerbialiẽ dicit de eo qui vehemẽter sudauit. q sudauit sanguinẽ. sicut etiã vehemẽter ploraũ aliqs dr sanguineas lachrymas plorare. Volẽs ergo ꝑm istos euãgelista innuere q grossis sudoris guttis madebat sumit guttas sanguinis ad exẽplũ. Et ideo non dicit q sudauit sanguinẽ. sz q factꝰ est sudor eiꝰ sicut gutte sanguinis. vt hic li sicut sit exꝑssiuũ silitudinis nõ ꝓprietatis. Sz ego credo euãgelistas nihil puerbiale z similitudinariũ q̃d nõ ita fuerit in re scripsisse de dñi passione. Alioq̃n tota passio christi posset caluniari p puerbiales z similitudinarias locutiões. z sic mysteriũ redẽptiõis nostre in ludibriũ vteret. qd̃ absit. Ideo dico istas guttas sudoris fuisse vez z naturalẽ sanguinẽ de purissima christi carne. sz nõ naturali mõ pfusum. qr cõtra naturã est sudare sanguinẽ. vt beda dicit. Vñ sanguis iste fuit miraculosus. q̃ntuz ad modũ pfluẽtie. sed fuit natural⁹. q̃ntũ ad vitatez sue existẽtie. Sicut etiã oportet dicere de sanguine z aqua q̃ fluxerũt de latere christi iaz mortui. q fuit verꝰ sanguis z vera aqua. sed miraculose efluxerũt de mortuo corpe. Et ℞ est qd̃ dicit Augustinꝰ. Qr añ passionẽ sudor christi factꝰ est sicut gutte sanguinis decurrẽtis in terraz. ostẽdit vitatẽ carnis eiꝰ. sz hoc q de latere eiꝰ iaz mortui contra naturã aqua veraciꝫ z sanguis fluxit. testabaꝫ q corpꝰ dñi post mortẽ erat victurum. et mors eiꝰ vitã nobis daret. Hec Augꝰ. Vñ cõmuniter dr q christꝰ q̃nqz viasꝫ sanguinẽ suuz fudit. Primo in circũcisione. Secũdo in sudatione. Tertio in flagellatiõe. Quarto in coronatione. Quinto in q̃nqz vulnerũ aptione. Dicit ergo sanguis q effundebaꝫ in circũcisione fuit verus sanguis nõ similitudinariꝰ vel puerbialis. z sili⁹ in flagellatiõe. coronatõe. vel vulneratiõe sic hic ℞ Sz tunc vlteriꝰ queritꝫ qre voluit dñs sudare sanguinẽ. Ad hoc pñt adduci q̃nqz rões. Prima est ꝑm Aug⁹. ad figurãdũ q de corpe suo toto qd̃ est ecclesia manatura erãt sãctoz martyria. Secũda est ꝑm Bedã vt per terrã sanguine irrigatã declararet terrenos homines sanguine suo redimẽdos. Tertia est ꝑm glosam. qr oraũs ꝑ aplis sanguinẽ sudauit vt declararet se effectũ sue pcis obtinuisse vt fidẽ discipulorꝫ quaz terrena adhuc fragilitas arguebat suo sanguine purgaret. z q̃cq̃d illi scãdali d̃ mor te eiꝰ ptulissent hoc totum ipse morẽdo deleret. Quarta est ꝑm glosam. vt totũ mundũ peccatis mortuũ ad vitã resuscitaret. nõ sudorẽ suũ sanguineũ ad terraz decurrere volebat. E Quinta rõ põt esse ꝓpter excessiuũ amorẽ et ardentissimũ desiderũ q̃ estuauit pati p nostra salute. Juxta istud qd̃ ipse ꝑus dixerat Luc. xxij. Desiderio desideraui ℞ pascha ꝛc. Et econtra timor humanꝰ horrescẽs mortẽ aduersus amorẽ certabat. Propt̃ qd̃ dicebat dñs Xꝑus quidez ꝓmptus est. s. ex amore vt patiar. Caro aũt infirma. z inde timor passiõis. In illa ergo agonia q̃ amor diuinꝰ in corde christi excitat timorem humanuz. totꝰ sanguis christi exhilaratꝰ cõmouebaꝫ. quasi ꝑnus effluere ex vi amoris impellentis. ac si nõ posset expectare tps q̃ effunderet. Et in illa vehemẽtia supefluẽtis amoris euaporare potuerũt gutte sudoris sanguinei p corporis poros. Dic enim ꝑm phisicos causa intrinseca sudoris est calor naturalis dissoluẽs vaporez humidũ. sic hmõi sudoris supnaturalis causa potuit esse ardor excessiuꝰ amoris reduũdãs de corde christi in totũ corpꝰ suũ. q̃ dissoluebat istud humidum vaporosum. Sicut etiã ex vehementia amoris possibile esset hoiem naturaliter sudare Sz q istud humidũ in ꝓposito fuit sanguis. z q fuit in tãta copia q decurrebat in terrã. hoc erat miraculosum. vt est dictũ ¶ Documẽta Ex isto aũt articlo hñt tria documẽta salutifera Nã ex ꝑmo dicto instruimur q sãcti angeli assistũt nob oraũtib⁹ ꝓfortãtes nos in oraõe. z ideo dictũ est q nõ ppter se sz ppter nos z nobis oraũs dñs ꝓfortat⁹ est ab angelo. Vñ Bernũ. sup Cañ. Angeli psallẽtib⁹ dignãter admiscerꝫ solẽt. Unde i psal. dicit. Preuenerũt pncipes ꝓiuncti psallẽtibus. Et alibi. In ꝓspectu angeloruz psallam tibi Boleo pinde aliqs vestrũ i sacris vigilijs somno deprimi. nec ciues celi veneraꝫ. sz in ꝑsentia pncipũ tanqz mortuos apparere. Cũ ipsi vestra alacritate pmoti. vestris interesse solemnijs delectent. Uereor ne vestrã desidiã abominãtes cũ indignatiõe recedãt. z incipiat vnusquisqz vestrũ cũ gemitu dicere. Lõge feciſti notos meos a me posuerũt me abominationẽ sibi. Pro certo eĩ si se a nob boni spũs elõgauerint. ipet⁹ malorꝫ qs sustinebit. G Ex secũdo vo dicto trahitur documentũ q nos in agonia vel quacũq̃z necessitate ꝓstituti debem⁹ ꝓfugere ad oraõem. Et q̃nto necessitas maior. tanto oraõ debet esse longior Vñ ad ℞ docendũ dñs factꝰ in agonia plixius orabat ℞ Ex tertio aũt dicto qd̃ est pncipale isti⁹ articuli habeẽ documẽtũ q z nos i oratione ita debem⁹ esse intenti z feruidi. vt ex vehemẽtia intẽtionis z feruore deuotiõis sudemus q̃si sanguinẽ p ꝓfiguratiõnẽ passiõis christi z ardorẽ dilectiõis ad deũ. Vñ glosa Ro. viij. dicit: Qr charitas q̃ in nob p spũm sanctũ facta ẽ. ipa gemit. ipsa orat. cõtra quã aures claudere non

nouit q̄ eā dedit. imo etiā ipsa charitas gemit et orat vsq; ad guttas sanguis. qđ fit dū q̄s orans tāto ardore deuotiōis accendit. q; p amore dei si oporteat sanguinē suū fundere nō vereť Et talis sic incalescit spū vt tot⁹ sanguis in corpe q̄si spiritui alludēs pnū z pmptū se exhibeat ad exudā dū. Et hoc in se psentiēs dns dicebat. ⌊ Spūs q̄dem pmpt⁹ est caro aūt infirma ⌋. Ex eni caro ex infirmitate sua tā vehemēte ardorē deuotiōis sufferre nō pualet. ideo q̄si sanguinē euaporat. vel saltē p sanguīe ardētes lachrymas p oculos effundit. Exēplū de sancta maria magdalena et de beata monica matre beati augustini ¶ Et quoniā nos tā vigorosam orōem effūdere nō valem⁹. adiūgam⁹ orōem nostrā oratiōi christi q̄ est aduocat⁹ noster apud pr̄em. et ipe interpellat p nob. imo orat nobiscū. Et illa orō est efficacissima. z deo patri accepta q̄ scz in vnione orōis christi offertur. Quā efficaces etiā sint lachryme orōnis z maxime ille q̄ in recordatione passiōis christi fundūť. ptz ex quadaz reuelatiōe facta cuidā psone sancte. de q̄ legit q; apparens ei dns in spū ait. Vico tibi. Si q̄s in recordatione mee passiōis lachrymas cū deuotiōe fuderit. suscipe volo ac si ipe p me sit passus. ¶ Conformatio. ¶ In recolēdo istū articulū pcedat hō in faciē in terrā orādo intēte. Et cogitet angelicā pñtiā sibi tūc adesse. Recogitet etiā agonez suū futurū z conet q̄ntū pōt habere lachrymas ex cōpassiōe z amore christi. q̄s si habere nō valeat p oculos. fundat lachrymas saltez cordis. Vel alias ⁊c.

Theorema CXCII

Esu qui ab uno discipu

lorū tuorū iuda vēdi z p vili pcio vilipendi voluisti. da mihi te p nulla re trāsitoria neq̄ter cōmutare. z vilipēsiones meas p tui noīs glia eq̄nimiter tolerare ¶ Al Terti⁹ articul⁹ ¶ Tertius articul⁹ est vēditio. Et q̄dē licet hmōi venditio duos articulos pmissos pcesserit tpe q̄ntum ad ei⁹ initiū. subsecuta tñ ē q̄ztū ad ei⁹ effectū Q; eni iudas abiit ad pncipes sacerdotū dicēs illis ⌊ Quid vultis mihi dare ⁊c ⌋. Hoc accidit feria q̄rta pcedēte. z tūc initiabať ptract⁹. scz nō pficiebať. Vñ marc⁹ dicit Q; promiserūt ei pecuniaz se daturos z iudas spopōdit. z sic promissiōes hinc inde facte sunt p q̄s initiat⁹ fuit ptract⁹. scz p⁹ ea pacta cena cū dixisset dns iude. Q̄ facis fac citius. tūc ille ptinuo exiuit ad psūmandū forū suuz Et extūc egresso iesu cū discipulis suis in mōtē oliueti interim q̄ illa q̄ in duob⁹ articul' pcedētibus dicta sūt agebant. iudas psūmato cōtractu

z receptis. xxx. argēteis accepit cohortē. z tūc vēditio apparuit in effectu. Beinqz bñ iste articulus ānumerať inter pūcta dñice passiōis. q; p3 passus est maximā vilipēsionē. cū ipse q̄ est summū bonū z infinite bonitatis in q̄ sūt omēs thesauri recōditi tā vili fuit pcio estimat⁹ Vñ Hieronym⁹. Infelix iudas damnuz q̄ dō ex effusione vnguēti se habuisse credebat vult magistri pcio cōpensare Certā aūt nō postulabat sūmā vt saltem lucrosa videreť pditio. sz q̄si vile tradēs mācipiū in potestate emētū posuit q̄ntū vellēt dare. ¶ Et nota q; multuz augebat dolorē christo q; a suo discipulo z vno ex duodecim ō toto mūdo electis intantū vilipēsus fuit Unde in psona christi q̄reritur ps. Si inimic⁹ me⁹ maledixisset mihi. sustinuissez vtiq; ⁊c. Hinc exclamat Chrysostom⁹. O demētiā o cupiditatē proditoriā. Cūcta eni mala cupiditas procreauit. ab hac iudas captiu⁹ cupiditatis insania. cōtionis mense discipulat⁹ admonitiōis suasiōisq; oblitus est

¶ Documēta ¶ Ex articulo trahuntur tria moralia documēta. ¶ Primū est vt caueam⁹ nob ne z nos tā detestādū facin⁹ scz venditionis christi vnq; ppetrem⁹ Dic eni Beda q; multi vsq; hodie scel⁹ iude q; dñm ac magistrum deūq; suū pecunia vendiderit velut ymane z nepharū exhorrēt. neq; tñ cauēt. Nā cū p munerib⁹ falsum testimoniū aut iniquū iudiciū pferunt. pfecto vitatē negādo dñm q̄ vitas est pro pecunia vendūt. Imo vniuersaliť sic dic Origenes q; p tpalib⁹ z mūdialib⁹ reb⁹ iusticiā deserunt. deū q̄ iusticia est vendūt Itē deū vendunt symoniaci. q̄ grām dei q̄ in sacramētis z in aliis sacratis z in spūalib⁹ reb⁹ opať p tpalib⁹ rebus cōmutāt. Et nota q; sic̄ symonia p cūm est tā in dāte q̄z in recipiēte. Sic nō solū peccauit iudas i vēdēdo christū. sz etiā iudi in emēdo ipsū Emit aūt a me christū q̄ dādo mihi aliq̄d tpale aufert mihi christū. Verbi grā. Si adulator dat mihi laudē falsam ex q̄ mihi coz meuz extolliť. aufert mihi christū z ego psentiēs vēdo christū pro vana laude. Itē dās mihi pecuniā q̄ allicit me ad pcūm mortale. aufert mihi christū z ego psentiendo vēdo ipsū. Nec tñ ille emēdo retinet euz sz nec mihi nec tibi. Sicut fuit de iuda z iudeis q; neuter christū retinuit sz acq̄sit⁹ est nob christianis. Vñ Raban⁹. Exulta christiane. in cōmertio inimicoz tuoz vicisti. qđ iudas vēdidit z iude⁹ emit ꝑ tu acq̄siuisti. Noster eni est christus nō iudeoz q̄ eū emerūt ¶ C Secundū est vt etiā z nos vēdi z vilipēdi p laude dei patiamur. Qui eni rē aliquā vēdit id p q̄ rē vēdit plus appciať q̄z rē ipsaz. Vñ si q̄s te minoris valoris in

cordē suo ⁊ factis suis estimet q̄z forte sis. ñ turberis. maxime ī causa dei. Si enī ipse dñs et saluator noster p nobis dignat⁹ est exiguo precio vēdi ⁊ vilipēdi inuste. nos q̄ iuste vilipēsibiles sum⁹. q⁹ veraciter vles exīstim⁹. si ꝓditionis nostre miserīā aspicere volum⁹. cur non p christo vilipēdi imo nihilipēdi patiamur. Psal. lxviij. Ego ꝓpter te sustinui oppróbriū ⁊c. Exēplum de sancto Marcello papa ⁊ de bō Paulino epō

B Tertiū documētū est q bō dz seipsum vēdere p regno celoz. Si enī regnū celoz venale est ⁊ tantū valet q̄ntū habes. vt dicit Greg⁹. sz tu nihil habes melius teipso. vēde ergo teipsum p celoz regno. sic christ⁹ voluit vēdi vt nob acquireret regnū celoz C Conformatio In recolēdo istū articulū recogitet bō vilitatē suaz. q⁹ si iusto pcio estimari deberet vir vnū obolum valeret. imo nihil in cōpatione christi q̄ tam exiguo pcio venditus⁹ est. Itē recogitet an ipse vnq̄z christū vēdiderit ipsum ⁊ māndata ei⁹ p re t ꝑali vel p delectatiōe trāsitoria deserēdo. Itē recogitet qualiter ipse christū sic venditū gratis acq̄sierit sua mera bonitate. Itē q⁹ christus adhuc bodie venalis est. eme tu eū cū elemosyna. vt si nō habes aliud. da p eo cor tuū. Pb enī ipse desiderat p omni re mū di Prouer. xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi. Vel alias ⁊c.

Theorema CXCIII.

Esu qui a discipulo tuo

iuda osculo tradi voluisti et ptuliſti. da mihi tenum q̄z tradere. nec in primo nec i meipso. calūniatoribus q̄z meis amoris officium nō negare.

A Quartus articul⁹ C Quart⁹ articulus ē traditio. Cū enī fortr vēditiōis ꝓsūmatuz essz cū effectu. interī oráte dño ⁊ ad discipl'os ter veniēte vltima vice dixit illis. Surgite eamus Ecce appropinq̄t q̄ me tradet. Et adhuc eo loq̄nte. ecce iudas vn⁹ de duodecim cū accepissz cohorte venit. ⁊ cū eo turba multa cū laternis facib⁹ ⁊ armis. gladijs ⁊ fustib⁹. missi a pncipib⁹ sacerdotū ⁊ scribis ⁊ seniorib⁹ ꝑpli. Qui aūt tradebat eū dedit eis signū dicēs. Quēcūq̄z osculatus fuero ipse est. tenete eū ⁊ ducite caute. Jesus aūt obuiā pcessit eis. Et ꝓfectus iudas accedens ad iesum dixit: Aue rabi. Et approp̄inquit Jesu vt oscularet eū. Jesus āt dixit ei. Juda osculo filiuz hois tradis. Et iterū. Amice ad quid venisti. Et osculat⁹ est eū B In isto articulo exp̄mūtur tria q̄ spēaliter traditionē istā reddebāt christo multū dolorosam. Unū est q facta a suo discipulo vno de xij. nūero q̄dē nō merito. Unde glosa. Dolebat dñs de eo q discipul⁹ su⁹ quem ipse dñs ad tāta dignitatē apostolatus accepat fact⁹ ē ꝓditor. Secūdū est q signo pacis ⁊ amicicie scz osculo tā fraudulēter tradebat. Uñ ambrosi⁹ sup lucā. duo ista aggrauās dicit sic Juda amoris pignore vuln⁹ infligis ⁊ pacis instrumēto morte irrogas. seru⁹ dñm. discipul⁹ magistrū. elect⁹ auctorē ꝓdis. Tertiuz nō minus peno sum est. q istud fedū os ꝓditoris ꝓtingere audebat tā amoroſū ⁊ melliflui⁹ os vbi eterni. Si. n. nauseabile ē cuiq3 boi suscipe osculū ab aliq̄ habente os fetidū. q̄nto magis fuit penale christo suscipe osculū ab ore tāte feditatis. vtpote cui⁹ cor sathanas ⁊ omī spurcicia eū repleuerat C Sz queritur ad q̄d indigebāt signo osculi. cum facies christi nota fuerit p totā iudeā. Ad B pōt dici dupliciter ꝑm Aug. Uno mō q⁹ due forme fuerūt in christo. vna ꝑm quā eū oēs videbant. altera ꝑm quā trāsfigurat⁹ fuit in mōte coram discipulis. Alio mō q⁹ vnicuiq3 apparuit christ⁹ ꝑm q erat dign⁹. sic ⁊ de mānā scriptū ē. q habebat sapore ad omnē vsum queniētē. Sic ⁊ vbuz dei nō sili' omnib⁹ apparebat. sz dignis melliflue. indignis mortifere put singuli afficiunt in ipsum vbū eternū. Tertio mō ꝑm Chrysō. magis ad trāz dz. q q⁹ multotiēs detētus ab ipsis ptrāsijt nescientibus eis ⁊ iō indigebāt signo. Quarto dici pōt q⁹ iacob⁹ minor multū erat silis dño i facie. q̄re ad discernēdum inter eos dedit eis signū B

Documenta. Ex isto articulo habem⁹ tria documēta Primū est vt caveam⁹ ne et nos christi traditores efficiamur. Q⁹ sicut dicit Beda. Qui societatē fraternitatis discordie peste maculāt. dñm q̄ charitas ē pdūt. Uñ sic Johānes baptista p vitate ⁊ iō p christo q̄ vitas ē martyriū suscepit. ita ecōtrario q̄ veritatis iura spernit. christū vtiq3 pdit. Itē vt dic̄ Aug. Oēs ꝓditores vitatis. amare vitatē fingētes. osculi signo vtunt̄. Itē oēs etiā heretici sicut iudas iesu dicūt Aue rabi. Itē christuz q̄s tradit in primo. vel etiā in seipso. In primo q̄dē dū q̄s primū diligere se simulat ⁊ malū ꝓximū machinat. quaz traditiōz christ⁹ sibi assumit. iuxta istud Mat. xxv. Q̄d vni ex mīmis meis fecistis mihi fecistis Itē i. Joh. iij. Qui dic̄ se diligere deū ⁊ frēm suū odit mēdax est. In seipso etiā deū osculo tradit. q̄ ore se dicit nosse deū ⁊ credere in eū. factis aut negat. Pe talib⁹ dz Esa. xxix. ꝓpls Pb labijs me honorat. cor aūt eoz lōge est a me. Exēplū d' toz q̄to in legēda de sancto tiburtio E Secūdū est vt discam⁹ patiēter ferre fraudulētias malorum boīm. Q⁹ vt dic̄ Amb. sup illo vbo. Juda osculo filiū hois tradis. Magna inq̄to dñe signatō pietatis. magis disciplina vtutis. ⁊ ꝑfiliū ꝓditōis

apitur. ⁊ adhuc patia nō negaſ. ¶ Tertiū eſt vt calūniatores nr̄os nō odiam⁹ ſz amāti⁊ affectu eos corripiam⁹. ſicut fecit chriſt⁹ ī eo q̄ dicebat. ⌊Amice ad q̄d venisti⌋ Vbi dicit Amb. Amā⁊ affectu corripuit p̄ditorē. ⁊ iō etiā pp̄riuz no⁊ mē posuit dicēs: Juda oſculo ꝛc. Q̄ nō dolēs erat ſz reuocātis vt dic̄ Chryſo. Uñ etiā dñs ab eo ſuſcepit oſculū vt dic̄ gloſa. vt pl⁹ afficeret p⁊ditorē cui amoris officiū nō negaret. Timul et iſtud cōplēs pſal. Cū his q̄ oderūt pacē. eraz pa⁊cificus. ¶ F Cōformatio ¶ In recolendo hūc articulū de falſo oſculo iude poterit hō per cōtrariū cū ſincera fide ⁊ deuotione oſculari pe dē crucifixi. indignū ſe reputans oſculo oris ad q̄ ille infelix iudas accedere p̄ſumpſit. Q⁊ ſi ima ginē crucifixi coꝛā ſe nō habeat oſculet terrā rep ſentādo ℔ idē Vel alias p⁊out ſibi deus inſpira uerit.

Theorema CXCIIII

Eſu qui a iudeis ſponte capi ⁊ teneri voluiſti. doce me oēs ſenſus meos intellectū piter ⁊ volūtatē. in obſequiū tuū iugi⁊ter captiuare vt tua merear bonitate a morte p⁊petua p̄ſeruari ¶ Quint⁹ articulus

¶ Quint⁹ articul⁹ ē captiuatio. Que ℔ mō fa⁊cta eſt. Cū enī infelix iudas oſculatus eſſet dñm vt dictū eſt. ⌊Ihēs ieſus q̄ ventura erāt ſup eū p̄ceſſit obuiā dicēs. Quē q̄ritis. Ait illi dixerunt Jeſum nazarenū. Dixit eis ieſus. Ego ſum Ad q̄d ꝗbū oēs abierūt retroꝛſū ⁊ ceciderūt ī terrā⌋ Uñ Aug⁹. Quid iudicatur⁹ faciet q̄ iudicād⁹ ℔ fecit. Quid regnatur⁹ poterit q̄ moꝛitur⁹ ℔ fe cit ⌊Et cū tremuli ſurrexiſſent iterꝫ interrogat eos Quē q̄ritis. Ait illi dixerūt. ieſū nazarenū. Dixit aūt illis. Dixi vob̄ q⁊ ego ſū. Si ergo me q̄ritis ſ. mite illos abire q̄ mecū ſūt. Uidētes āt diſcipu⁊li q̄d futuꝛ erat q̄d p̄dixerat dixerūt. Dñe ſi pcu⁊tim⁹ in gladio. Neqz expectat petr⁹ rīſum. ſed ex duob⁹ gladijs diſcipuloꝛ vnuz exuēs. pcuſſit ſeruū p̄tificis noie malch⁹. ⁊ amputauit auri⁊culā ei⁹ dextrā ¶ ℔ Jeſus aūt rñdēs diſcipu⁊lis ait. Sinite vſqz huc⌋. i. pmittatis iudeos pce dere. i. vſqz dū me cōp̄hendāt⌋ Et ait petro. Cō⁊uerte gladiū tuū in locū ſuū⌋ q⁊ nō licz viri ſ apo ſtolicis gladio materiali vti. Dic tñ gladius ōꝛ eſſe petri. Uñ ait⌋ gladiū tuū⌋ Quia vt dic̄ ber nard⁹ ad eu geniū papā. Tu⁹ eſt gladi⁹. tuo foꝛ⁊ſitan nutu ⁊ ſi nō manu tua eu agināð⁹. Ad nu tum enī p̄tificis p manū p̄ncipis ſecularis ex⁊imend⁹ eſt. Jō loc⁹ illi⁹ gladij ptās eſt ſecularis Et adiecit⌋ Ihēs q̄ acceperint gladiū gladio per ibūt⌋. Gladiū accipit cui lex nō dat. ⁊ ſi eo vtit⁊ gladio pibit. q⁊ dign⁹ eſt gladiari vl' etiā gladio illo igneo q̄ erat añ paradiſuz. Et ſubdit. ⌊An pu⁊tas q⁊ ñ poſſū rogare p̄rem meū. ⁊ exhibebit mi⁊hi mō pl⁹ q̄z duodecim legiões angloꝛ. Calicez quē dedit mihi paſ non vis vt bibā illū Quō er go implebunt̄ ſcripture. q⁊ ſic opoꝛtz fieri. Et cuz tetigiſſet p̄ui auriculā ſanauit eū⌋ ⁊ ℔ ppī viden tiū ⁊ aſtantiū ꝙuerſionē. ⁊ diſcipuloꝛ in fide cō⁊firmationē. ⁊ ad noſtrā inſtructionez. q⁊ noluit aliquē ppter ſe ledi. Et iō moꝛ illuz reſtituit p̄ſti ne ſanitati. In illa hoꝛa dixit ieſus turbis lamen tabili⌋ Tanq̄z ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fu ſtib⁹ cōp̄hēdere me⌋. q. d. q̄re ſine violēcia hoc nō feciſtis⌋ cū quotidie eſſem apud vos docēs in tēplo. Ex hec ē hoꝛa vrā ⁊ poteſtas tenebraꝛ. Cohoꝛs ergo ⁊ tribun⁹ ⁊ miniſtri iudeoꝛ man⁹ iniecerūt in ieſū ⁊ tenuerūt. ⁊ ſic fuit captiuat⁹⌋

¶ C In q̄ captiōe tria ſunt notabilia attēdē⁊da. ¶ Primū eſt q̄ ipſe volūtate p̄pria captus fuit. Quia vt dicit Remig⁹. freq̄nter eū cōp̄hē⁊dere voluerūt ſz nō potuerūt. ſic nec nūc potuiſ⁊ſent ſi ipſe noluiſſz. Sicut eos ſolo vꝺbo p⁊ſtrauit ſic ſolo vꝺbo eos fugare vl' etiā anihilare potuiſſz ſi voluiſſet. ¶ Secūdū notabile eſt q̄ in hac ca⁊ptiuatiōe p̄bauit ſe habere ver̄ coꝛp⁹ cōtra futu⁊ros hereticoſ. q⁊ coꝛp⁹ habebat q̄ tenēri potuit ⁊ cōp̄hēdi. Nō enī tenereī niſi hō aut videreī niſi hō aut occidereī niſi hō aut crucifigereī niſi hō aut moꝛereī niſi hō. vt dic̄ Aug⁹ Uñ Amb. Cū legim⁹ teneri ieſū. caueam⁹ ne putem⁹ eum teneri ℔m diuinitatē ⁊ inuitū. q̄ſi infirmuz. teneī enī ℔m coꝛpis vitatē ¶ Tertiū notabile eſt q̄ cō uenienter iſta captiuatio aſſignat̄ p ſpēali articu⁊lo paſſiōis chriſti. Si enī penale eſt cuilibet hoī capi p eo q̄ p captiuitatē adimit̄ hoī libertas tā p̄dicionis q̄z actiōis cōdicionis inq̄z q⁊ redigit in ſeruitutē captiuatoꝛis ℔m legē ciuilē. Actiōis etiā q⁊ capt⁹ nō p̄t facere q̄d vult. q̄nto mag⁹ pe nale fuit chriſto q̄ eſt dñs celi ⁊ terꝛe ⁊ quē celi et terra cape nō poterāt. q̄ ipſe violētoꝛuz mānibus⁊ tenebat ¶ ℔ Documentū ¶ Ex ℔ articlo habem⁹ moꝛale documētū. Q⁊ ſic chriſt⁹ amo⁊re noſtri ſemetipſū volūtarie tradidit captiuuz iudeis. ſic ⁊ nos p ei⁹ amoꝛe noſipſos. id eſt. om nes ſenſus nr̄os dēm⁹ captiuare ī obſeq̄uz chri ſti. ſcz vt oculi captiuent̄ ab illicito viſu. aures a noxio auditu. lingua a noxijs ⁊ nociuis locutio nib⁹. man⁹ a maliſopib⁹. pedes a vano ⁊ vago inceſſu ſcz ad peccādū. Coꝛ etiā captiuet̄ a maliſ cogitatiōib⁹. intellect⁹ captiuet̄ ab erroneis ſen ſibus ⁊ falſis dogmatibus. volūtas captiuet̄ ab omnib⁹ diſcrepātib⁹ a diuīa volūtate. Uñ apo ſtol⁹. ij. ad Coꝛ. x. In captiuitatē redigētes oēm

intellectū in obsequiū christi. Ubi p oēm intellectū possunt intelligi oēs sensus ⁊ vires aīe deseruiētes ad opationē intellect⁹ ¶ Aliud documētū est cōexū ꝑmo q hō libenter dz esse captiu⁹ christi vt mortē euadat eternā. Sic enim hō in bello ꝓstitut⁹ libēter dat se alicui nobili ⁊ benigno dño captiuū ne ab alijs ferocib⁹ occidat. sic in ꝓposito nos sum⁹ in hac vita sicī bello ꝓstituti. q militia est vita hois sup terram Job. vij. Me ergo ab hostib⁹ eterna morte ferociter occidamur. tradam⁹ nos benigno dño nrō captiuos. q̄ non est de⁹ mortuoꝝ sed viuorum ¶ Conformatio. ¶ In recolēdo hūc articulū recogitet hō se q̄si in campo bellico cuz hostibus ꝓclusum. nec posse euadere potentiā aduersarioꝝ. i. demonū nisi tradat se captiuuz christo benignissimo dño in p̄tutē Et sic aliquo gestu corꝑis cū oꝝōe eiusdem articuli seu sensu ci⁹ tradat se totū christo captiuū cū intentiōe quā de⁹ dederit ꝛc.

Theorema CXCV

Iesu qui inimicoꝝ tuoꝝ manib⁹ ligari voluisti. absolue q̄so meoꝝ ligamina pcātoꝝ. atq; charitatis vinculo p̄ceptoꝝq; tuoꝝ sumib⁹ sic me ꝓstringe. ne vlq; mēbra corporis aut aīe mee vires lareñt ad aliq tue cōtraria sanctissime volūtati

¶ Text⁹ articulus ¶ Text⁹ articul⁹ est ligatio. Tenētes enī ligauerūt eū. Et hec ligatio addit spēalē articulū passiōis vltra captionē. q̄ ñ oēs captiui ligātur Be hac ligatōe locū etiā habere p̄t illa tria notabilia q̄ sunt dicta de captiuatōe suo mō ¶ Bz q̄rit̄ cur ligauerūt eū. cū ipse nullo mō resisteret sz q̄si agn⁹ spōte se fecit duci ad victimā. Ad Bm dicendū q ligauerūt eū ꝓpt̄ tria Primo ne man⁹ eoꝝ effugeret. Dixerat enī eis iudas. q tenerēt eū ⁊ ducerēt caute. Secundo q intendebāt eū occidere. Nos enī erat iudeis vt dic̄ glosa. vt quē morte dignū iudicarēt. vinctū p̄sidi traderēt. Tertio ꝓpt̄ mysteriuz. Ne enī christus nos p̄cātis ligatos ⁊ in limbo vinculatos soluere debebat. iō ipsū ꝑ nob ligari oportebat. Aug⁹. ligauerūt a q̄ poti⁹ solui velle debuerūt. Et erāt forte in eis q̄ postea liberati ab eo dixerunt psal. cxv. Dirrupisti vincula mea. Et Bm mysteriuz iudei nesciū ip̄lebant sic̄ ⁊ alia oīa q̄ de ipso scripta erāt ¶ Et nota q ter legit̄ dñs ligat⁹ ī cuāgelio. Primo stati cū capt⁹ est Joh. xviij. [Cōprehēderūt ihesū ⁊ ligauerūt eū ⁊ adduxerunt eū ad annā ꝓmū] Secō cū d̄ anna duceretur ad caypha. Joh. xviij. [Misit eū annas ad caypha ligatū] Tertio cū duceret añ pilatū Mat. xxvij. [Vinctū adduxerūt eū ⁊ tradiderūt pōtio pilato p̄sidi] Et forte ꝓtinue tenuerūt eū vinctū ab hora captiōis vsq; ad crucifixionē. vbi etiā ip̄m clauis vinxerūt. ⁊ sic ꝑ vinct⁹ fuisset vsq; ad ꝓpositionē de cruce. Ult̄ Bm Beda potuit fieri vt ad horā solueret̄ q̄ten⁹ discuteret̄. ⁊ p⁹ hec discussus ite ligaret̄. Et Bs videt̄ sonare ihā Mar. q̄ dicit: [vinciētes ihesū duxerūt ⁊ tradiderūt eū pilato]. Ex q̄ videt̄ q ꝓius fuerit ad horā solut⁹ Quarto p̄t addi q etiā ligat⁹ fuit cū flagellaret̄. licet Bs in euāgelio nō exp̄mat̄. Credit̄ tñ tūc fuisse ligatus ad colūnā vt infra suo loco dicet̄. ¶ Bo documēta ¶ Ex Bo articulo trahūtur q̄nq; documēta ¶ Primū q̄ sicut dictū ē. iō dñs voluit ligari vt ip̄le nrōꝝ vincula solueret pcātōꝝ Jō nos debem⁹ eē grati de solutiōe nrā ⁊ cauere ne rursus eū pcātis nostris ligem⁹ Ꝑm sensū quē habes infra articulo. xxxj. ¶ Dcōm ē q christus ligari voluit vt nos sibi alligaret vinculo charitatis. Un̄ studeam⁹ ⁊ nos sibi tā fortit̄ astringi charitate ne leuit̄ ab ipso possim⁹ separi. Ipsa ei charitas est vinculū q̄ aīa deo alligat̄. Eccli. vj. Vincula illi⁹ alligatura salutaris. Un̄ ipsa ē funiculus ille coccine⁹ quē raab habebat ligatū ī fenestra dom⁹ iterioris sue ī signū certū saluationis sue. Josue. ij. Et certe q̄cūq; fidelis aīa olim q̄dē ex vetusta origine meretrix p̄aab sīficata. sed nūc p fidē christi regenerata si habeat funiculuz coccineū charitatis ligatū in fenestra dom⁹ iterioris. q̄ diuinū lumē ꝓtēplatiōis intrat ī aīam. talis pculdubio aīa hz certū signū salutis sue. q; niā sic est deo alligata ⁊ de⁹ illi q nō de facili potest ab eo separi Hic est ille funicul⁹ q̄ christ⁹ ligatus fuit ad columnā. qui vē erat coccine⁹. q totus sacro sanguine rubricat⁹. Hic est etiaz funiculus ille qui paulū ita fortiter alligauit christo q nullo mō ab eo separi potuit. Roma. viij. Quis nos sepabit a charitate christi tribulatio an angustia. an psecutio. an fames. an nuditas. an piculū. an gladi⁹. Et infra. Cert⁹ sum q neq; mors. neq; vita ꝛc. neq; aliqua creatura poterit nos separa a charitate dei que est in christo ihesu ¶ Tertiū documentū ē vt nos ligem⁹ oīa mēbra nrā etiā linguā nrām fumib⁹ p̄ceptoꝝ dine lareñt ad aliq ꝓtraria diuīs p̄ceptis vl̄ diuīe volūtati. Exemplū in christo q cū seipsuz tradidisset in manib⁹ iniquoꝝ ligauerūt man⁹ eius et fecerūt in eo quecūq; voluerūt. Linguā vero ei⁹ ligare nō poterāt. Ipsemet aūt linguā suam ita ligabat q nullū verbū nisi q̄ vtile ē loq̄ vellz nec coram iudeis nec coꝝā p̄side. Sic et nos licet potestatē habeamus loquēdi vl̄ etiā opandi bonū vl̄ malū linguā nrām ⁊ cetera mēbra sic li

gare dēm⁹. vt nullū vbū loq̄mur aut aliq̄d ope
mur q̄ prim⁹ ledat. aut de⁹ offendat Job. xl. Fu
ne ligab lingua ei⁹ Nr funes fidei ⁊ pceptorū di
lingua ⁊ cetera mēbra ligāt ⁊ refrenant a malo.
¶ F Quartū est vt sim⁹ vinculo fraterne cha
ritatis primis colligati. ita vt oēm grām diuini
tus acceptā eis impturi studeam⁹. Ap̄lis paul⁹
hoc vinculo sibi colligatos habuit oēs fideles cū
dicebat Phil. j. Eo q̄ habeā vos in corde ⁊ in vin
culis meis ⁊ in defensione ⁊ confirmatōe euāgelij
socios gaudij mei oēs vos eē. Testis. n. mihi est
de⁹ quō cupiā oēs vos in visceribꝰ Jesu christi.
Et. j. Cor. ix. Cū essem inḡt liber oīm me seruū fe
ci vt plures lucrifacerē. ¶ G Quintū docu
mētum ē q̄ nos volētes seq̄ christū ad subeūdā
crucē religiōis. dēm⁹ nosmetipsos ligare vincu
lo pfessiōis obedientie ppter eum q̄ p nobis ligari
voluit. Nō enī sufficit ad pfectiōem nos cē captu
atos p obedientie subiectiōem. nisi sim⁹ ad hāc li
gati p votū ⁊ pfessionē. videlicet vt nō valeamus
etiā si forsitan interdū vellem⁹ a iugo obedientie
collū excutere. In cui⁹ figura Isaac immolan
dus ex obedientia colligat⁹ fuit ⁊ posit⁹ in altari
sup struē ligno. vt legit Gen. xxij. Sic boni re
ligiosi q̄ in introitu religiōis dāt se captuos in
manib⁹ plati p votū ⁊ pfessionē obedientie colli
gant ita vt ampli⁹ p suo velle se mouere nō pos
sint. ⁊ sic in altari mactatōis ppter volūtatis posi
ti q̄tidie in olocaustū viuū dō immolant ¶ H
¶ Cōformatio ¶ In recolēdo istū articulū
recogitet hō qualit dēs ligatus fuit ppt vincula
pctōr nostror soluēda. Itē quō ligat⁹ ē vt nos
vinculo charitatis sibi alligaret Poterit etiam
hō in recōpēsam aliqualē seipsū deo ligare aliq̄
bono ppōsito vl etiā voto. Quo si iā ligat⁹ sit in
religione vl alias. desideret a deo adiuuari ad p
ficiendū hmōi obligatiōr ad laudē suā

Theorema CXCVI

Jesu qui electos discipu

los tuos a te fugere pmisisti. suscipe me fugitiuū
seruū tuū. ⁊ tene me vtute omīpotētie tue. nec si
nas me abs te ppr̄ie volūtatis arbitrio euagari
¶ A Septim⁹ articul⁹ ¶ Septim⁹ articu
cul⁹ est discipulor fuga vl discessio. de q̄ Mat.
⁊ Mar. dicūt sic. ⌊ Tūc ⌋ i. cōprehenso iesu ⌊ disci
puli oēs relicto eo fugerūt ⌋ Et in pm Bedā im
plet sermo dīnus quē dixerat ⌊ Oēs vos scādaliza
bimini in me ista nocte. Scriptū est enī percutiā
pastorē ⁊ dispgent oues gregis ⌋ Sed videt q̄ nō
oēs fugerint. q̄ petr⁹ seq̄bat ⁊ ali⁹ discipul⁹ vsq̄
intro in atriū pncipis sacerdotū. Rn. fugerunt si
mul oēs. ⁊ postea petr⁹ reuers⁹ seq̄bat a lōge Et
discipul⁹ ille q̄ relicta syndone aufugerat. recu
perata veste forte imiscuit se turbe q̄si vn⁹ ex
illis. ⁊ sic introiuit in atriū pncipis. q̄ notus erat
pōtifici q̄ postea intromisit petr⁹ ¶ Et nota q̄ ꝑ
fuga nō modicū penā fuit christo. Vñ ipse oēs
dolores suos spāliē de ꝑ q̄uest⁹ fuit. Vñ Job
xix. in pſona christi dr. Fratres meos lōge fecit a
me ⁊ noti mei q̄si alieni recesserūt a me ⁊c. In cu
ius signū nudāt hodie altaria. vt dic magister i
historijs. Volebat aūt dñs de fuga discipulorū
nō ppter se ꝑ ppter eos. Vñ etiā dictū est supra
q̄ tristabat ppt scandalū discipulor q̄ sciebat
futur nō propter suā passionē. ¶ B Docu
mēta ¶ Ex Articulo trabū q̄tuor documē
ta. ¶ Primus est q̄ nos caueam⁹ ne nos vnq̄
a christo fugiam⁹. Fugit āt a christo oīs q̄ pper
timorē hūanū vl ex tēptatiōe diabolica vl alias
ppt quā cūq̄ ꝑ passiōr aut affectiōr corruptā reli
quit iusticiā facere aut vitatē. Nā christ⁹ est iu
sticia ⁊ vitas. Et vniuersaliē in oī pctō mortali
fugit hō a deo ¶ C Secōm ē q̄ si nos aliq̄n ex
fragilitate ad horā recedam⁹ a christo peccādo
nō iō despare dēm⁹ Nr sic dicit Remig⁹ San
cti ap̄li q̄ ex ardore fidei pmiserāt se mori p chri
sto. timore fugerūt īmemores suę pmissiōis Qō
etiā quotidie videm⁹ ipleri in his. q̄ p amore dei
ma g̃ se pmittūt facturos. ⁊ postmodū ñ implēt
q̄ tamē ppter ea despare ñ debēt. ꝑ cū ap̄lis resur
gere ⁊ pnīam resipiscere ¶ Tertū documen
tū est. q̄ ex hac fuga docet cautela fugiēdi imin⁹
pfectis. Vñ Raba. dic hic mystice. Sic petr⁹ q̄
culpā negatiōis pnīe lachrymis abluit recupa
tionē eor oñdit q̄ in martyrio labunt. Ita ceteri
discipuli fugiētes cautelā fugiēdi docēt q̄ se mi
nus idoneos ad toleranda supplicia agnoscūt.
¶ Quartū documētū ē q̄ si interdū bi q̄ videntur
amici ⁊ primi nostri recedunt a nob tpe necessi
tatis vl aduersitatis eq̄nimit ꝑ feram⁹. meōres
q̄ ⁊ ap̄li in necessitate recesserūt a christo Ecc. vj.
Est amic⁹ socio⁹ mēse et ñ pmanebit i die necessi
tatis ¶ Cōformatio ¶ In formādo se isti ar
ticulo recogitet hō q̄ntū se elōgauerit a deo pec
cādo. ⁊ dicat orōem eiusdē articuli vl ei⁹ sensū in
mēte habeat. ⁊ ruminet istō ꝑ. Quoniā q̄ se elō
gāt a te pibūt. pdidisti oēs q̄ fornicāt abste Mi
hi aūt adherere deo bonū est

Theorema CXCVII

Jesu qui uinct⁹ arma

ta manu tāq̄ malefactor de loco ad locū
exp̄brabilit duci voluisti. da mihi banc vtutem
vt ad nullū a maligno spū aut hoīe malo sedu
car pctūm. sed spū tuo bono deducar ad oīa tue

bñplacita volũtati. ¶ Octauꝰ articulꝰ

Octauꝰ articulꝰ est ductio. Vbi ꝓsiderandũz qꝫ chriſtꝰ in ꝓcessu passiõis sue nonies hodie ductus fuit sic colligit ex euãgelijs Primo ei mox vt captꝰ fuit ꝫ ligatꝰ duxerũt eũ ad annã ꝑmuz. Joh.xviij. Secũdo duxerũt eũ ab anna ad cayphã. ¶Matth.xxvj.ꝫ ¶Marc.xiiij. Tertio duxerunt eũ a caypha ad pilatũ. ¶Mat.xxvij. ¶Marc. xv. Joh.xviij. Quarto duxerũt eũ a pilato ad herodẽ. Luc.xxiij. Quinto ab herode reductꝰ fuit ad pilatũ. Luc.xxiij. Sexto milites duxerunt eũ intro in atriũ ꝓtorij vbi illuserũt ei. ¶Mat.xxvij. ¶Mar.xv. Septimo pilatꝰ duxit eũ foras deꝑ torio indutũ veste purpurea cuz corona spinea Joh.xix. Octauo idẽ pilatꝰ duxit eũ foras ꝓtorium ad locũ q̃ dicit̃ licostratos hebraice gabatha vbi sedit ꝓ tribunali Joh.xix. Nono duxerũt eũ ad patibulũ crucis. Ḃ ptz ꝑ oẽs euãgelistas. Et ĩ qualibet istaꝝ ductionũ sp singlaꝛ penas ꝫ cõtumelias passus ẽ sicut de singul' in suis locis patebit. Fuerũt aũt be nouem ductiões facte infra vnã mediã diẽ naturalẽ. videlicz a media nocte vsqz ad meridiẽ. Et Ḃ repñtãt fideles q̃ hodie ab hora matutina vsqz ad horã nonã circũeuntes visitãt nouẽ ecclesias in memoriã qꝫ chriſtꝰ ꝑ qꝫ captꝰ fuit ductꝰ est ad nouẽ loca. Ꝫ q̃ntũ ad ꝓsentẽ articulũ attẽdim⁹ solũ ipm actũ ductiõis ise cũ suis circũstãtijs ¶ Ḃ Sciendũ ergo qꝫ ductio chriſti fuit violẽta. ignominiosa. ꝫ dolorosa. Violẽta quidẽ. qz armata manu cũ cohorte ꝫ tribuno. vt ptz Joh.xviij. Ignominiosa qz ducebat̃ vinctꝰ sicut malefactor. vñ dicebãt iudei pilato ¶ Si nõ esset hic malefactor nõ tibi tradidissemꝰ eũ Joh.xviij. Dolorosa etiã fuit tã dolore cordiali qꝫ corpali. Cordiali inqz. Quis enĩ hominũ ex corde nõ doleret duci manibꝰ ĩmicorꝝ suorꝝ tã crudeliꝛ. cũ tali strepitu armorꝝ ꝫ cũ tantis oꝓbrijs ꝫ obiurgatiõibꝰ realibꝰ ꝫ v̈balibꝰ q̃les nõ est dubiũ iudeos in illa via sibi irrogasse. Nõ etiã sine corpali dolore fuit illa ductio. qz quãtũ cũqz ipse volũtarie cũ eis iret. trahebãt tñ eũ in fune. trudebãt. impellebãt. ꝫ ꝑcussus ipsum obruebãt. Ita vt dicere posset istud. j. Paralip. xxi. Ex oĩ pte angustie me ꝑmũt. ¶ Ḃ Documenta. ¶ Ex hoc articulo habẽt q̃ttuor documẽta ¶ Primũ est qꝫ fideles ĩ die pasceues visitãtes nouez ecclias ꝑm nouẽ ductiões. In ꝑma ecclia rememorari debẽt qd chriſtꝰ passꝰ fuit corã anna ad quẽ ꝑmo ductꝰ fuit. In secunda qd passus corã caypha vbi secũdo ductꝰ fuit In tertia qd corã pilato. ꝫ sic deinceps. vt videre potes in ordine articulorꝝ. ¶ Secundũ est qꝫ si qñ forsan cã deo ducamur ad penã cũ patiã toleremus amore ꝫ exẽplo eiꝰ q̃ ꝓ nobꝭ ductꝰ est innocẽs sic ouis ad occisionẽ. Et ad Ḃ hortatꝰ ẽ ipe discipulos suos dicẽs ¶Mat.x. Ecñ reges ꝫ ꝓsides ducemini ꝓpter me. Et infra. Gaudete in illa die ꝫ exultate. qñã merces vestra copiosa ẽ in ceꝛ ¶ Ḃ ¶ Tertiũ est qꝫ licet aliqñ nos ducamur ad malũ pene. nũq̃z tñ patiamur nos duci ad malum culpe. sic illi qbꝰ dicebat apls. j. Corꝝ. xij. Ad simulacra muta. put ducebamiĩ eũtes. Talibꝰ ductionibꝰ nullatenꝰ ꝓsentire dẽmꝰ. imo nec ad hmõi inuiti trahi vl' duci possumꝰ Duci q̃dẽ ad simulacra possumꝰ inuiti. sz ad adorãdũ nequaq̃z duci possumꝰ inuiti. Ecñ chriſtꝰ duci se a diabolo in montẽ ꝑmisit. sz ad adorãdũ diabolũ induci nõ potuit qñ ei dixit. Hec oĩa tibi dabo si cadẽs adoraueris me. Silr ꝫ ad alia pcõz genera de qbꝰ tẽptabaẽ. chriſtꝰ duci q̃dẽ se ꝑmisit ad loca ꝫ ad opportunitates tẽptationũ. tẽptatiõibꝰ tamẽ nullatenꝰ ꝓsensit. Sic ꝫ nos si qñ ducamur ad tẽptationẽ. neq̃q̃z tñ ducamur in tẽptationez ꝑ ꝓsensũ pcĩ. Exẽplũ de beata lucia q̃ ad locuz penaz duci potuit. sed ad lupanar nequaq̃z duci potuit ¶ Ḃ Quartũ documẽtũ est vt nos simꝰ de facili ducibiles ad viã iusticie. sic chriſtus valde facilẽtimo desiderãt ducebaẽ ad passionẽ nõ repugnãs nec renitẽs nec remurmurãs sic ouis ñ apiens os suũ ꝛc. Esa. liij. ¶ Cõformatio ¶ In ꝓformãdo se isti articulo recogitz hõ zq̃ exꝓbrabilẽ chriſtus ductꝰ fuit sic fur ꝫ latro. Poterit etiã mẽtalẽ visitare nouẽ ecclias sic deuotio dabit. Itẽ formet hõ sibi ꝓpositũ cũ gratia dei se velle ducibilẽ eẽ ad oẽ diuinũ bñplacitũ. ꝫ oret dicẽdo theorema isti⁹ articuli vl' ei⁹ sensuz gerat. vl' illõ ps. Ꝑpũs tuꝰ bonꝰ deducet me in terrã rectã. Vl' istõ Deduc me dñe ĩ semita mãdatorꝝ tuorꝝ. Vl' aliud sibi sic deuotõ dictabit ꝛc

Theorema CXCVIII

Esu qui ad annã primũ adduci eiqz ꝑntari voluisti. dñe t̃ qso in me rõ et rõi grã tua. vt discã oẽs actꝰ meos volũtates et desideria ꝑ ipsũ ꝓpꝰ eꝛeãt ad eꝛamẽ recte rõnis duce grã ꝑntare.

¶ Nonꝰ articulꝰ

Nonꝰ articulꝰ ẽ ꝑntatio ãne Qz. n. vt dic̃ magister in hist. dom⁹ ãne erat ĩ via aũposita turpe fuisseꝫ si eũ ꝑterissent Tũ qz erat socer caypbe q̃ fuit põtifex ãni illi⁹. ꝫ iõ volebãt socerꝝ suum honorare. Tũ qz ipe ãnas fuerat põtifex ãni ꝑteriti Et ꝑm q̃sdã hi duo alĩnis ãnis tenebãt põtificatũ. Jocirco adducille ãnas vocabaẽ põtifex. Vñ dicebat ille. Sic rñdes pontifici. vt infra articulo xj. Et iõ volebãt eiꝰ assensũ habere ¶ Ꝑntabãt ergo eũ ꝑmo ãne Que ꝑntatio ñumerto int articlos

passiõis annumerat. Qz cuilibz boi graue est et penale ꝓspectui iudicis tãqz malefactor pnitari. quãtũcũqz se sentiat innocẽtẽ. Licet enĩ isti pontifices iudeorũ nõ habuerint iudiciũ sanguis. vñ dicebãt iudei. Nob nõ licet interficere quemqz. habebãt tñ iudiciuz examis. qz ipsi examinabãt causas ꝓspectãtes ad ritus iudeorum. Et postea remiserunt ad ꝓsidẽ cesaris causas instructas

¶ B Documenta ◆ Ex B articulo trabũtur duo documẽta ◆ Unũ est q nos ñ debem⁹ multũ formidare pnitari ptãn tpali ppt̃ christuz Qz ibi dat̃ hoi a deo magna grã. Un dñs dixit discipulis suis Matth. x. Cũ aũt tradẽt vos. nolite cogitare quõ aut qd loqmini. dabit̃ enĩ vob ꝛc. Et B signat̃ in anna q interptat̃ grã vel donatio. Nõ q annas vl iudex qlibet tpalis donet gtiã ei quẽ iudicat. sz occasiõe sui dat̃ sanctis q̃ ab eo iudicant̃ grã a deo Un est illud Ecc. xxxij. Audi tacẽs z p reuerentia accedet tibi bona gratia.

¶ Secũdũ est q nos oẽs act⁹ volũtatis z desideria nrã anteqz eas pficiam⁹. debem⁹ cuz grã dei ad examẽ recte rõis q ꝓpontificẽ intelligit̃ ꝓsentare et nihil pcipitãter agere ¶ Cõformatio ¶ In pformãdo se isti articulo recogitet bõ q̃liẽ dñs noster ibi stetit corã anna z iudeis z oret mente sic in theoremate ꝛc

Theorema CXCIX

Esu qui a petro apostolorz tuorz ꝓncipe ter negari passus es. quiqz euz miserico rdiẽ respiciẽs reatũ suũ deflere fecisti. respice me oculo clemẽtie tue. z da mihi vbis vl facti ste nũqz negare. z peccata mea digne deflere in eternũ ꝛc ¶ Decim⁹ articul⁹ ¶ Decim⁹ articul⁹ ẽ petri trina negatio. Cũ enĩ iesus duceret̃ ad domũ anne. tũc petr⁹ seqbat̃ a longe vt videret finẽ. Seqbat̃ z adolescẽs amictus syndone sup nudo .s. corpe Nõ enĩ habebat aliud vestimẽtũ qz syndonẽ. quẽ apprehẽderũt. sz ipse relicta syndone nud⁹ pfugit ab eis Hunc quidã dicũt fuisse ioẽz alĩ iacobũ. sz de ioẽ cõmuni⁹ tenet̃. Joẽs ergo recupata veste q notus erat pontifici vt dictũ est introiuit cũ alijs in atriũ. Petr⁹ ãt mãsit ad atriũ foras. Qz ioẽs dixit hostiarie z introduxit petz. Quẽ cũ ad lumẽ intuita esset ancilla hostiaria dixit. Nunqd z tu ex discipulis es hoĩs isti⁹ Dixit ei. Nõ noui hoĩem. neqz scio qd dicis. Stabãt ãt hui z ministri ad prunas. q frigus erat z calefaciebant se. Erat aũt z petr⁹ stãs i atrio z calefaciẽs se. Rursus dicẽte alia ancilla Et hic cũ iesu erat. dixerũt q astabãt. vẽ ex illis es nã z galile⁹ es z loqla tua manifestũ te facit. Tũc negauit cũ iuramento .

Et añ hãc negatiõz exierat z gall⁹ cãtauerat z eo reuerso q̃si post horam. ali⁹ qdã de astantib⁹ affirmabat dicẽs: Uere z B cũ illo erat. Et ceperũt astãtes dicere petro. Uere tu ex illis es Petr⁹ me ãt vrgebat vn⁹ ex suis pontificis cognatus malchi q̃ dicebat se eũ vidisse ĩ orto cũ iesu Et tc petr⁹ cepit detestari z anathẽatizare z iurare q nõ noui hoĩem quẽ dicis. Et statĩ gall⁹ cãtauit.

¶ B Et ꝓuersus dñs respexit petz Qd̃ intelligi põt tã de respectu corpali q̃z spũali. Qz au ẽ. dicit q illa respectio fuit spũal̃ z diuinit⁹ fcta. vt ei veniret ad mẽtẽ quotiẽs iã negasset. z qd ei dom⁹ pdixisset. atqz ita dño mirico rdiẽ respiciente peniterz z salubriter fleret. sic̃ qtidie dicim⁹ Domine respice me. z respexit eũ dñs q de aliq̃ piculo diuina mia liberat⁹ ẽ. Seq̃t. Et recordatus petr⁹ vbi qd pdixerat ei dñs. egress⁹ foras fleuit amare fugiẽs in caueã q mõ gallicãt⁹ appellat̃. vt dic̃ magister in bistorijs. ¶ Cõsiderãdũ q hec trina negatio petri bñ cõputat̃ inẽ ptĩas passiõis christi Nõ erat enĩ modica pena sibi q̃ille dilect⁹ discipul⁹ quẽ ipe petrã statuerat supra quã fũdata erat ecclia dicẽte ei dño Matth xvj. Tu es petr⁹ z sup hãc petrã edificabo ecclesiam meã. Qui enĩ pri⁹ ptestat⁹ fuit se patĩ ẽ se cũ in carcerẽ z in mortẽ ire poti⁹ q̃z vellet euz negare. Qz inquã ille tã turpit̃ z publice eũ ter negauit ad vocẽ vni⁹ muliercule. Nõ dubiũ quin magn⁹ ex B fuerit christo dolor. Un etiaz interarma passiõis christi depingit̃ gall⁹ ad designãdũ negatiõz petri ¶ B Documenta Ex hoc articulo pl̃a habent̃ documẽta. ¶ Primũ est q ꝓlat⁹ ecclie dz esse talis q̃ sciat cõpati infirmitatib⁹ subditoz. Qz vt dicit Greg. z ponit̃ in decre. dis. l. Cõsiderandũ. Ideo dñs petrũ cadere pmisit vt z forcior post casum resurgeret. et ex culpa sua disceret q̃liter cadẽtib⁹ misereri deberet. ¶ Secundũ est q null⁹ debet psumere de sua vtute z viribus Un de his duob⁹ documẽtis simul dicit Leo papa. Ob hoc belitare pmissus est vt in ecclesie pncipe remediũ pnie ꝓderet Et nemo auderet de sua vtute ꝓfidere q̃n mutabilitatis piculũ neqz beat⁹ petr⁹ potuisset euadere ¶ Tertiũ est q in pncipio obstandum est pctis. Qz vnũ sp trahit ad se aliud grauius Dic̃ i ꝓposito pmo fuit nuda negatio. Secũdo negatiõi accessit piurium Tertio piurio accessit anathematizatio. i. maledictio. Uel sic̃ dic̃ Hiero. sup mar. Prima ancilla tyrubatio. Secunda consensio Tertia vera actio Hec est trina negatio quã abluit per fletus verbi christi recordatio. ¶ G ¶ Quartũ documẽtũ ẽ q si nos q̃z ex fragilitate peccem⁹. nullo mõ i pctõ pseueremus Qz vt

dicit glosa sup ℔. Patt℞. pseuerare in pctō dat in cremēta scelerū. Qui enī spernit mūma. cadit in maiora. Ecce enī beatū petrū ad pmā negatiōz impulit vna tātū ancilla. ℣ Ad secundā duo. s. ancilla ⁊ vir. ℣ Ad tertiā plēs ℟ Quintū est q̄ null⁹ pctōr dz desperare q̄ntūcūq; pctā sua sint grauia. sz debet p pctis suis flere exēplo beati petri q̄ culpā negatōis pnīe lachrymis abluit. Vñ Leo papa. Felices inq̄t o ap̄le sancte lachryme tue. q̄ ad abluendā culpaz negatiōis. vtutē sacri habuere baptismatis ℣ ℟ Tertū est q̄ nos caueam⁹ ne vnq̄z christū negem⁹ Christū namq; negat q̄s in oī pctō mortali. Quia psentēdo diabolo abnegam⁹ christū ℣ ℟ Et nota ordinē pnīe petri. Ps dīo gall⁹ cātauit. Deinde dño respexit petrū. Tertio petr⁹ flere cepit. Et tunc egressus foras fleuit amare. Hic hodie fit. Qr vt dicit Greg̃. Gall⁹ tūc nob cātat. q̄n p̄dicator quisq; corda ad cōpunctionē excitat. Sz cātus galli nō sufficat. nisi dñs oculo pietatis peccatorem respiciat. Quia vt dicit Hiero. fieri nō potest vt in negatiōis tenebris pmaneat. quez lux respexerit mūdi. Tūc aūt tertio incipimus flere ꝑm Greg̃. q̄n ignumur int⁹ p scintillā cōscientie Et extūc foris exim⁹ cum extra q̄d fuum⁹ egredimur ¶ Cōformatio ¶ In cōformādo se isti articulo cogitet hō q̄z pie ipsū deus respiciat. Et tūc ad instar beati petri rememorēt pctā sua breuiter ⁊ sūmarie. Et ea q̄stū pōt defleat lachrimis saltem cordis.

Theorema CC.

Esu qui a ministro anne

alapa cedi voluisti. da mihi q̄so grām que me a laude tua nūq̄z cessare faciat ⁊ ab ocioso sermone cōpescat. ¶ ℣ Undecim⁹ articul⁹

¶ Undecim⁹ articul⁹ ē alapizatio. Interiz enī q̄ talia agebant foris in atrio circa petruz iesus erat int⁹ in auditorio. [Tūc pontifex interrogauit iesū de discipulis ⁊ de doctrina ei⁹. Cui rndit iesus. Ego palā locut⁹ suz mūdo. Ego sp docui in tēplo ⁊ in sinagoga q̄ oēs iudei ꝓueniūt. Inē roga eos q̄ audierūt q̄d locut⁹ sim ipsis. Tunc vn⁹ assistēs ministroz dedit ei alapā dicēs. Sic rndes pōtifici] In hac alapa īpleta est ppheta illa Thre. iij. Dabit pcutiēti se maxillā. saturabit opprobriis ℟ Est enī alapa pcussio in maxilla sic̄ colaph⁹ est pcussio in collu. Vñ Job. xvi. dr in pſona christi. Expbrātes pcusserūt maxillā meā. saturati sūt penis meis. Solet āt vt plimū alapa dari p vindicādis offensiōib⁹ vbor. Vñ iij. Reg̃. xxij. dr. Q, sedechias pcussit micheaz p̄phetā i maxillā. p eo q̄ pphetauerat regi maluz. Sic ℞. Qr dñs nō rndebat pōtifici placabiliē. ℞ minister pōtificis vindicare volens dedit ei alapā. d. [Sic rndes pōtifici] Ipse vo dñs hāc cōtumeliā sic̄ ⁊ mltas alias q̄ sequūt p nob cuz oī patīa ⁊ māsuetudie tolerauit. Vñ etiā tā modeste pcutiēti serndit. [Si male inq̄t locut⁹ sū. testimoniū phibe de malo. si aūt bñ cur me cedis.

¶ Documēta ¶ Ex ℞ articulo hñt tria documēta ¶ Primū ēm hiero. vt nos vbis et opib⁹ do plaudam⁹ ¶ Maxille siq̄dē piungūtur ori ⁊ labijs q̄ dētes opūt q̄b⁹ loq̄la format ¶ Alapā aūt manu dat ad maxillaz vt i plausu spūali opa etiā mala alioz nob coopent in bonū Christus ergo p nob alapizari voluit vt nos oza nrā cōpescam⁹ ne q̄d ꝓ diuinū bonorē loq̄nt Et etiam vt ad bonū loq̄ndū vl̄ agēdū excitemur. sic aliq̄n aliq̄s pcutit vt a torpore excitet. ℣ ℟ Secōm ē vt ⁊ nos discam⁹ i iuuris ⁊ ptumeliis nob illatis patīaz habere. Vñ aug̃. sup istū locū Quid inq̄t ista rnsiōe veri⁹ māsueti⁹ ⁊ iustius. Potuisz enī dñs facere illū q̄ euz pcussit celesti igne ꝓsumi. aut a terra absorberi. aut arreptum demonio vexari. aut aliq̄ alia pena etiā grauiori puniri Quid horz p potētiā iubere ñ potuisz p quē fact⁹ ē mūd⁹. nisi patiam nos docere maluisset q̄ vincit mūd⁹. Hec Aug̃. ¶ ℟ Tertiū documētū habet ℞ q̄ filia euāgelica nō oportz sp̄uare ad lrām sz ꝑm ppationē ai. Vñ licz ipse dñs p̄cepit. Si q̄s te pcusserit i vnā maxillā pbe ei ⁊ alterā. ℞ tñ ipsemet ℞ nō p̄uauit. demōstrās p ℞ ꝑm Aug̃. q̄ sua mag̃ illa p̄cepta patiendo nō in oñtatiōe corpis. sz cordis ppatiōe sūt faciēda. Fieri enī pōt vt alterā maxillā bō vsibiliter pbeat et irat⁹. Quāto ergo melius dñs rndit va placatus ⁊ ad pferēda grauiora trāquillo aio fuit. q̄ non solū alterā maxillā itez pcusturo. sz et totum corpus figendū ꝓpauit i ligno ¶ ℣ Cōformatio ¶ Ad cōformādū se isti articulo poterit hō sibi ipsi dare alapā moderatā ad repīmendū alapā christi. p oib⁹ vbis nostris ociosis. Vl̄ etiaz prauis ⁊ mēdosis. orās vt i theoremate.

Theorema CCI

Esu qui ab anna ad

caypham pontificē duci ⁊ coram eo examinari voluisti. da mihi p amore tuo malorū iudicū vsutias ñ metuere. ⁊ in ꝓspectu tuo me tuta ꝓscientia appere ¶ ℣ Duodecim⁹ articul⁹

¶ Duodecim⁹ articul⁹ ē pīmatō cayphe. Cū enī dñs accepisz alapā. tūc misit euz annas ligatū ad caypham apō quē sacerdotes ⁊ scribe ⁊ seniores ꝓuenerāt. Et h̄ pīmatio adhuc erat magis grauis q̄z prima facta anne. Quia iste

actu erat pontifex anni illi⁹ ⁊ plus malicios⁹. qđ etiã interpretatio nomis ei⁹ indicat. Caypbas enĩ interpꝛatãr sagax vel inuestigatoꝛ. Ipse ei magis sagaciter de falsis testimonijs cõtra christũ inuestigauit. Et cũ nõ inueniret ꝓuenientia testimonia. ipse sagaciter malicios⁹ ⁊ captios⁹ ab oꝛe christi mel sumpsit cõdemnatõis occasionẽ. vt patet infra articulo. xuij. Valde aũt graue ẽ homini tã malicioso captioso ⁊ inuidia repleto iudici pñtari ¶ Documenta Ex hoc articulo habent duo documẽta ¶ Primũ q non debet multũ terrere sanctos trahi ad malos iudices. quia quãto iudices neqꝛores tãto faciunt martyres gloꝛiosioꝛes. Exemplũ in apl̃is petro ⁊ paulo q̃ sub impudẽtissimo nerone passi sunt ⁊ beato laurẽtio q̃ sub neqssimo decio cõsũmauit agonẽ. Et sic de multis alijs ¶ Secundũ est q nos oĩa mala nostra q̃ facim⁹ debem⁹ cõspectui cõsciẽtie nostre pñtare. ⁊ sic ea coꝛam christo iudice examinãda statuere. sic christ⁹ nõ dedignabat coꝛã pncipib⁹ sacerdotũ scribis ⁊ senioribus iudeoꝛ de omnib⁹ factis ⁊ dictis suis examinari. Ez caueam⁹ ne cõsciẽtia nostra falsum testimoniũ nobis pbibeat sic iudei christo ¶ Conformatio Ad cõformanduz se isti articulo formet sibi homo imaginẽ christi in mẽte sua. statuẽs coꝛã eo cõscientiã suã miseꝛicoꝛditer examinandã p eo q christ⁹ coꝛaz caypha malicios⁹ fuit examinat⁹. Vl̃ alias ꝛc.

Theoꝛema CCII

Esu qui a iudeis falsis testimonijs accusari voluisti. da mihi calumnias nemini inferre. ⁊ illatas p tui nois bonoꝛe sufferre.

¶ Tredecimus articul⁹ ¶ Tertiusdecimus articul⁹ est falsi testimonii delatio. Cũ enĩ christ⁹ staꝛz coꝛã caypha ⌊ principes sacerdotũ ⁊ omne cõsiliũ quereꝛebãt falsum testimonium cõtra iesum. vt eũ morti traderẽt ⁊ nõ inueꝛnerunt cũ multi falsi testes accessissent. Nouissime aũt duo falsi testes surrexerũt in eũ dicẽtes: Nos audiuim⁹ eũ dicentẽ. Possum destruere templũ dei hoc manu factũ ⁊ post triduũ aliud nõ manu factũ reedificare ⌋ Ex hoc aũt conabant̃ pbare q ipse diuinã potentiã quasi de⁹ sibi vsuꝛparet. Ez erãt falsi testes. qꝛ sensum ⁊ vba christi mutabãt. Nec enĩ fuerãt vba christi. Soluite tẽplũ hoc ⁊ in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud. Ez ipi apponũt de tẽplo manu facto. christ⁹ aũt dicebat de tẽplo coꝛpis sui. Hmõi aũt falsa testimonia nõ modicũ ledebãt christuz Si enĩ quilibet hominũ mlt̃ũ dolet si falso testimonio calũnietur. cũ tamẽ ipse ⁊ ois hõ mẽdax. Quãto magis christus dolebat q̃ est ipsa vitas q sic falsitate obiurgabat̃ ¶ Documẽta Ex hoc articulo sumunt tria documẽta ¶ Primũ est q nos falsum testimoniũ imo oẽm falsitatẽ ⁊ mẽdacium sũme detestemur. qꝛ mẽdacijs ⁊ fallacijs christ⁹ morti addict⁹ ẽ. Et nos quotiẽscũq falsuz testimoniũ ⁊ mẽdaciũ cõtra pximũ pferim⁹. christũ morti addicim⁹ q̃ntũ in nob est. Vñ q̃z detestabile sit istud crimẽ Isid. in li. de sũmo bono sic dicit. Testis falsidic⁹ tribus pẽnis est obnoxius. Primo deo quẽ piurãdo ꝓtemnit. Cõsequent iudici quẽ mentiẽdo fallit. Postremo innocẽtiq̃ falso testimonio ledit. ¶ Secũdũ est q nos discam⁹ falsas incriminatiões si nob inferatur amoꝛe dei patiẽter sustinere. sic christ⁹ pro nob ad oẽs falsas incriminatiões simpliciter tacuit Et ipse discipulos suos facturos Ipsum docuerat dicẽs Beati. v. Beati critis cuz maledixeꝛint vob hoĩes ⁊ psecuti vos fuerint et dixerint omne malũ aduersũ vos mẽtientes ꝓpter me ꝛc ¶ Tertiũ est vt nos fallacias studeam⁹ q̃ntuz cũ deo possum⁹ declinare. Ad Heniãos noster sustinuit testes falsos vt nos ab eis eripet. sic et mortẽ sustinuit vt nos a morte liberaret ¶ Conformatio Ad cõformanduz se isti articulo gratias homo referat christo q falsos testes cõtra se admisit. vt nos veritate fulciret. Vl̃ alit ꝛc.

Theoꝛema CCIII.

Esu qui blasphemie crimẽ tibi falso imponi ptulisti. custodi me ne vnq̃z nomen tuũ p me vbo vel facto blasphemet. nec maledictũ aut blasphemia pos meũ cõtra aliquem pferat̃.

¶ Decimusquartus articul⁹ ¶ Quartusdecimus articul⁹ est blasphemie falsa impositio. Videẽs enĩ pnceps sacerdotũ q testimonia ꝓducta cõtra iesum nõ sufficiebãt ad ei⁹ dãnationẽ. ꝑturbatus qꝛ nõ inueniebat calũnie locũ ⌊ Surgẽs in medio dixit ad iesũ. Non rñdes q̃ cõz ad ea q obijciunt̃ tibi ab his. Ipse aũt tacebat Et rursus pnceps sacerdotũ ait illi. Adiuro te p deũ viuũ. vt dicas nobis. si tu es christ⁹ filius dei benedicti. Ait illi iesus: Tu dixisti. Quia ego suz. Verumtamẽ dico vob. videbitis filiũ hois ⌊ sin die iudicij. ⌋ sedentẽ a dextris vtutis dei ⁊ venientẽ in nubib⁹ celi ⌋ sez ad iudiciũ ⌊ Tunc pnceps sacerdotũ scidit vestimẽta sua dicẽs: Blasphemauit Quid adhuc egem⁹ testibus. Ecce nũc audistis blasphemiã ⌋ Ecce quõ imposuerũt christo blasphemiã q̃ est maximũ pctõꝛ q̃n fit ꝓtra deuz. sic isti christo impingebãt ¶ Vñ in detestatiõnẽ tã enoꝛmis crimis. mos erat iudeis cũ aliq̃d

blasphemie audiebãt scindere vestes.sic̃ paulus ⁊ barnabas cũ cultu diuino honorarent̃ sciderũt vestes suas.Actu.xiij. Et in hoc facto caypbas pphetauit. Bis enĩ pphetauit caypbas. Semel vbo qñ dixit.Expedit vt vn⁹ moriat̃ bõ p populo.Altera vice facto qñ scidit vestimẽta sua. Altiori enĩ cõsilio factũ est vt in passiõe dñi poniter iudeoꝝ sua vestimẽta scinderet.cũ tunica domini nec ab ipsis inimicis scindi potuerit. desygnans q̃ sacerdotiũ iudeoꝝ p scelerib⁹ põtificũ esset scindendũ Ecclia vero nunq̃z potuit scindi

¶ Documẽtũ ¶ Ex hoc articulo sumit̃ documẽtum q̃ nos debem⁹ esse puri ⁊ ĩmunes ab oi blasphemia tã quo ad nos q̃z q̃ ad alios.

¶ Quo ad nos q̃dẽ.vt nos nihil cõmittamus vel dicam⁹ q̃ nomẽ dei blasphemet̃. Qõ fit multipliciter.vt siue q̃s exp̃sse maledicat deo vl̃ sanctis.vt extra de maledicis.c.ij. Siue q̃s blasphemet baptismũ vl̃ alia sacramẽta ecclie vt dic̃ augustin⁹ sup ioẽm. Blasphemat etiã verbũ dei qui cõtemnit. Itẽ spũm sanctũ blasphemat q̃ sacris canonib⁹ derogat.xxv.q.j. Violatores Christus igit̃ licet ñ solũ a blasphemia ſz ⁊ ab oi pcõ puriſſim⁹ fuerit.blasphemiaꝝ tñ sibi imponi ptulit.vt nos puros a blasphemia custodiamus

¶ Quo ad alios etiã.vt nos alijs blasphemiaꝝ nõ inferam⁹. Ita q̃ p os nostruz nũq̃z vbũ blasphemie vl̃ maledicti exeat contra aliquẽ etiam maledictiõe dignũ . Sicut iste caypbas eoipso blasphem⁹ fuit.q⁹ blasphemiã imposuit creatori. Potuisset q̃dẽ christ⁹ rñdisse. Nõ ego sed tu blasphemas. Qz noluit dñs p os suũ aliq̃d verbum exire blasphemie nob in exemplũ De quo etiã pulcrã doctrinã habem⁹ in epla iude vbi dr Q⁹ michael archangel⁹ cũ altercaret̃ cũ diabolo demoysi corpe.nõ est ausus iudiciũ blasphemie inferre diabolo.ſz dixit. Impet tibi de⁹. Tu per quo vbo dicit Hiero.⁊ ponit̃.xxiij.q.iij.ca. Si igit̃.q̃ cũ michael cũ diabolo altercaretur d moysi corpe.nõ fuit ausus diabolo certe maledictionis dignissimo iudiciũ inferre blasphemie. q̃nto magis nos ab oi maledicto puri esse debemus. Verebat̃ diabol⁹ maledictũ.ſz p os archangeli blasphemia exire nõ debuit. Nec Hiero. Si igit̃ archangel⁹ diabolo sibi aduersanti blasphemiã dicere noluit ſz modesto ꝑmone euz coercuit.quãto magis ab hominib⁹ blasphemia est cauẽda ⁊ maxime in creatorẽ. Diabolus enĩ quãuis volũtate mal⁹ sit.in substãtia tñ bon⁹ ẽ Et ideo ab angelo nõ blasphemat̃.q⁹ aliq̃d proferret aduersus bonaz naturã que creatura dei est.⁊ omnis creatura dei bona est vt dicit apl̃s.

¶ Cõformatio ¶ Ad cõformãdũ se isti articulo p̃trariũ bñdicathõ deo dicens illud. Sit nomẽ dñi bñdictũ in secula.vel aliq̃d hmõi.

Theorema CCIIII.

Iesu qui ab impijs

iudeis reũ te esse mortis pphanã vocem audire nõ timuisti.conserua me ne re⁹ eterne mortis ĩueniar ĩ oculis tuis ¶ Al

¶ Quintus decim⁹ articul⁹ ¶ Quintus decimus articul⁹ est ad mortẽ ꝺdẽnatio. Cum enĩ ꝓnceps sacerdotuz dixisset.⌊ Ecce audistis blasphemiã ⌋ adiecit ⌊ Quid vob videt̃ ⌋ expetẽs ab eis q̃d ipsi de eo senturẽt.⌊ Tũc illi oẽs rñdentes dixerũt. Re⁹ est mortis ⌋ Et q̃dẽ in hoc vere errassent suppositi vitate facti. Omis enĩ qui blasphemat nomẽ dei ꝑm legẽ re⁹ est mortis.q⁹ debz lapidari Leuit.xxiiij. Qz q⁹ factũ sup q̃ fundabatur q̃stio fuit falsum.iõ relpõsio fuit falsa ppbana ⁊ iniqua. Et bñ ista ꝺdẽnatio ad mortẽ ponitur inter pũcta passiõis.q⁹ valde affligit coꝝ hominis cuiuscũq⁹z dãnari ad mortẽ. q̃nto magis illum affligere potuit q̃ oĩno innocẽs mortẽ nullaten⁹ meruit.⁊ q̃ est vita oĩum viuentiuz q̃ ad mortẽ turpissimã ꝺdẽnabat̃.⁊ p eos q̃s ipse viuificare venit ¶ Bocumenta. ¶ Ex Barticulo habem⁹ duo documẽta ¶ Primũ est vt caueam⁹ ne vnq̃z illa vox iudeoꝝ⌊ re⁹ est mortis ⌋ que christi auribus innocẽter insonuit nostris mẽtalib⁹ auribus veracit̃ insonet. Nã de q̃cunq̃z existẽte in pctõ mortali verꝝ est dicere⌊ reus est mortis ⌋ ¶ Secundũ est vt si q̃ñ ppt̃ christum nos a psecutorib⁹ ꝺpẽnemur ad mortem. nõ pturbemur.ſz potiꝰ gaudeam⁹. Sic̃ christ⁹ hortat̃ discipulos suos Luc̃.vj.d. Cũ vos oderit ꝛc̃. Et sequit̃. Gaudete in illa die ⁊ exultate Ecce enĩ merces vestra copiosa ẽ in cel̃ ¶ Cõformatio ¶ Ad cõformãdũ se huic articulo recogitet hõ qualit̃ ipse sepe ppter demerita sua reũ mortis se fecerit.ſz dei mĩa concordia sit hactenꝰ pseruatus p sua emẽdatione. Vel alias ꝛc̃.

Theorema CCV.

Iesu qui a iudeis co

laphis cedi voluisti . concede me sic teoꝛe ꝓsiteri. vt opib⁹ ꝓtrarijs te nullatenus colaphizem Amẽ ¶ Decim⁹ sext⁹ articul⁹ ¶ Sext⁹ decim⁹ articulus ẽ colaphizatio q̃ est pcussio in collo. De q̃ ait euangelista q⁹ colaphis eũ cedebãt. Solẽt aũt in collo pcussi fatui ⁊ despectabiles psone. Vñ in hoc q̃ iudei christũ colaphizabãt.nõ tã attẽdit lesio pcussionis q̃z maxima ꝓtumelia despectionis ¶ Bocumentũ. ¶ Ex Barticulo tle habetur

documẽtũ q̃ caueam⁹ ne ⁊ nos aliq̃n christũ co laphizem⁹. Qz vt dicit Beda. Colaphizant chri/ stũ oẽs falsi christiani q̃ ore ꝓfitent christũ. factis aũt negãt. Colaph⁹ ei dat a retro. Illi ergo cola/ phizant dñm ieſũ christũ q̃ añ eũ blandiunt ore ꝓfitẽdo. ſz retro q̃ eũ ſeq̃ deberẽt p bonã vitã. co/ laphizant eũ malis opibus christo cõtrarijs Et taliũ fides ꝑm Augustinũ. ſimilis ẽ fidei demo/ nioz. Nã ⁊ demones credũt ⁊ tremiſcũt Jac. ij ⁊ tñ malis actib⁹ ⁊ ſuggeſtionib⁹ colaphizant q̃ tidie christũ in mẽbris ſuis. Item ꝑm Aug. cola phizant christũ q̃ ei bonoꝛes ſuos pferũt. ¶ C ¶ Itẽ eſt documentũ q̃ ſic christ⁹ p nobis cola phizat⁹ eſt. Sic ⁊ nos colaphizationes ſuas ſpi/ ales quas plerũq; nob infligit. nõ ſolũ patient. ſz ⁊ prudẽter portem⁹. Sic fecit apl's q̃ dicebat. ij Coꝛ. xij. Dat⁹ eſt mihi ſtimul⁹ carnis mee an ge lus ſatbane q̃ me colaphizet ¶ Conformatio ¶ Ad conformãdum ſe huic articulo poterit hõ ſibi ipſi dare colaphũ i cõmemoratiõez cola/ phoꝛ christi. ⁊ reuoluat i mẽte theoꝛema iſtius articuli ꝛc.

Theoꝛema CCVI

Eſu qui ſputis immũdiſ

iudeoꝛ faciẽ tuã pulcerrimã pollui ⁊ ſpecioſam formã tuã maculari ptuliſti. da mihi faciẽ ima/ gnis tue in me nũq; meis fedis actib⁹ aut cogi tationib⁹ inquinare ¶ Decimuſſeptimus articulus Septim⁹ deam⁹ articulus eſt ꝓſputio faciei. Cũ enĩ iudei oẽs acclamaue/ rũt eũ reũ eſſe moꝛtis. tũc expuerũt in faciẽ eius. Propriũ enĩ erat iudeoꝛ cõſpuere in faciẽ eius quẽ abijciebãt. ⁊ h̃ i magnũ vitupriũ ⁊ deſpectũ Vñ etiã in lege Si pat alicui⁹ puelle ſpuiſſet in faciẽ ei⁹ ita abominabil' reddebat. q̃ ad min⁹ ſe ptẽ dieb⁹ oportebat eã eſſe ſequeſtratã a cõione boĩm. vt habet numeri. xij. Quid enĩ turpi⁹. q̃d deſpecti⁹. q̃d ignominioſi⁹ ⁊ vitupoſi⁹ q̃z expui in faciẽ. ⁊ maxime in illã faciẽ ſpecioſiſſimam in quã deſiderãt angeli ꝓſpicere q̃ plena eſt grãz ⁊ deſiderata cũctis gẽtib⁹. q̃ ſal⁹ eſt aſpicientiuz Q̃z ceca emulatio infeliciũ iudeoꝛ. q̃ nõ exhor ruerũt turpiſſimis ſputis ſuis maculare ⁊ detur pare tã amabilẽ faciẽ. Et nõ tantuz ſimplicibus ſputis ſalue. ſz veriſimile eſt q̃ excreationes ſuas fe diſſimas in faciẽ ei⁹ fecerũt. Vñ matthe⁹ ñ dic ſpuerũt ſz expuerũt q̃ſi excreãdo ſpuerũt. Marcus aũt dic ꝓſpuerũt. q̃ nõ tantũ vn⁹ ſz plures ſimul ꝓſpuerũt. Et ſic facies illa bñdicta facta ẽ ita abominabilis q̃ſi eſſet lepꝛoſa. ex ſputis ⁊ ver beribus q̃ ei in faciẽ dederũt vt ſequit Vñ imple tum eſt in eo illud Eſa. liij. Nõ eſt ei ſpecies neq; decoꝛ. Vidim⁹ eũ ⁊ nõ erat aſpect⁹. Et nos repu tauim⁹ eũ quaſi lepꝛoſũ ⁊ pcuſſum a deo ⁊ humi liatum. Et ſubdit. Ipſe aũt vulnerat⁹ ẽ ꝓpter iniq tates nrãs. attrit⁹ eſt ꝓpter ſcelera nrã. ¶ B ¶ Documenta ✦ Ex Articulo ſumũt duo documẽta ¶ Primũ eſt q̃ nos diligẽter caue am⁹ ne ⁊ nos vnq; cũ iudeis christi faciẽ cõſpua muſ. Qñ fit q̃ntũ ad pñs quadruplr ¶ Primo nãq; ꝑm Hiero. faciẽ christi ꝓſpuũt q̃ ꝓſciam ſu am fedis cogitatiõib⁹ ⁊ actiõib⁹ polluũt. Quia enĩ christ⁹ ꝓſciam ſanctã inhabitat in q̃ dei faci/ es. i. ima go relucet. hinc eſt q̃ q̃cũq; ꝓſciam ſuã pctis polluit q̃ſi ſputũ in christi faciem ꝓjcit. Et ideo dicit Hiero. q̃ dñs noſter in faciẽ ſuã ꝓſpui voluit. vt nos lauaret. ¶ Scõo ꝑm Aug. illi in faciẽ christi ꝓſpuũt q̃ pñtiã grẽ eius execrãdis v/ bis ex interna cece mẽtis inſania ꝓceptis reſpu/ unt ⁊ eũ in carne venijſſe negãt ¶ Tertio ꝑm gre goꝛii faciẽ christi ꝓſpuũt. q̃ iuſtos ⁊ ſctos in pñ/ ti vita ꝓtumelijs afficiũt Job. xxx. Faciẽ meã cõ/ ſpuere nõ verent. Vbi Greg⁹. Faciẽ ei⁹ ꝓſpuere eſt iuſtos ⁊ ſanctos etiã in pñtia ꝓfutare ⁊ ieoꝛ ꝓtumelias fluxa vba q̃ſi fluẽtes ſaliuas mittere ¶ Quarto põt dici q̃ ad hrãm christũ in faciẽ il li ꝓſpuũt q̃ euchariſtiã indigne ſumũt Quicun q; polluta ꝓſcia corp⁹ christi in os ſuũ accipiũt hi ſaliua ſua pctõ infecta ſacramentũ ꝓtingunt. ma defaciũt ⁊ deglutiũt. ac p Hã q̃ dixiſti faci/ unt q̃z q̃ in faciẽ christi ꝓſpuũt. vtſic etiã de his indigne cõmunicãtib⁹ intelligat vbuz ꝓallega/ tũ Job. Faciẽ meã cõſpuere nõ verent ¶ Itẽ q̃n to in faciẽ christi ꝓſpuũt q̃ ꝓlatos ſuos ꝓtemnunt ¶ C ¶ Secũdũ documẽtum eſt ꝑm Chryſo. vt nos ſputa iſta turpiſſima ⁊ alia facta exprobra/ bilia paſſiõis christi nob ad maximã gliam re/ putem⁹. Qz vt dicit Chryſo. ſup Matth. Atten de q̃ eũ ãgeliſta cũ ſũma diligẽtia ea q̃ vident ee exprobratiſſima exponit. nihil omittẽs aut vere/ cundãs. ſz gliam exiſtimãs maximã. dñatoꝛem oꝛbis terraꝛ p nob talia ſuſtinere. hec nrẽ mẽti inſcribam⁹ ⁊ i bis gliemur. Et ſiq̃dẽ iſtud docu mentũ poſſet referri ad ſingla pũcta dñice paſſi onis. ꝓcipue tñ ad iſtũ q̃d ſic exprobratiſſimũ fuit ¶ Conformatio Ad ꝓformãdũ ſe huic ar ticulo formet hõ in mẽte ſua christũ tã horribili/ ter ſputis i facie deturpatũ. ⁊ regñet ſibi p maĝ gliã nrã Recogitet etiã q̃tiẽs ipſe faciẽ illã ſpeci oſiſſimã in ꝓſciẽtia ſua polluerit. Itẽ quotiẽs in digne coicando ſputi ſui ꝓtactu ipm christũ ſor didauerit. Vel alias ꝛc.

Theoꝛema CCVII

Eſu qui faciem tuã ſpeci

osissimã iudeoꝝ manib⁹ cedi ptulisti. da mihi q̃ so imaginis tue faciẽ in me sp illesaz illibatam qz ꝓseruare ne qñ iniq̃tatũ meaꝝ sceleratis mãib⁹ offendat. ¶ Decimusoctau⁹ articul⁹

Octau⁹ decim⁹ articulus est in faciẽ pcussio de q̃ euãgelista dic̃. Et palmas ei in faciez dederũt. pcutiẽtes faciẽ ei⁹. Dicit aũt palma ꝑm papiã man⁹ extẽsa vl̃ explicata. sic̃ pugn⁹ dr manus cõplosa. Manib⁹ ergo extẽsis ⁊ palmis eũ in faciẽ pcusserũt. Et ista pcussio bñ facit spẽcialẽ articulũ. Nã ex tali pcussione pl⁹ bõ dolet q̃z de pcussione in genis vl̃ collo. In facie enĩ sũt omẽs sensus. ⁊ sunt ibi mẽbra tenera facile lesibilia. Vñ verisimile est q ex tali pcussiõe pfluxerit sanguis pnares ⁊ pos. licet ꝑ hab euãgelistas nõ exꝑmat. Q̃z horrendũ scel⁹ impiissimoꝝ iudeoꝝ. q faciem tã formosaz tã crudeliter vberib⁹ affecerunt

¶ Documenta

Ex ꝑ articulo habẽt plura documẽta. Primũ q nos exẽplo christi discam⁹ patiẽter sustinere si q̃s in faciez r os cedat. Sicut aplus q̃sdam de ꝑ cõmẽdat. ij. Corinth. xj. d. Sustinetis enĩ si q̃s vos in futurũ redigit ꝛc. Si q̃s in faciẽ vos cedit. q̃ nõ solũ accipiendũ est ad lrãm sic̃ in ꝓposito christ⁹ ad lrãz cesus fuit in faciẽ sz etiã mystice. Ideo sic̃ dic̃ glosa ibidẽ. In faciẽ cedit i cui⁹ os iniuria irrogat. Nã ⁊ isto mõ christ⁹ in faciẽ cesus fuit. p q̃nto mlt̃as iniurias ⁊ improperia ei in faciẽ obiecerũt. Vñ Esa. l. in ꝑsona christi ait. Faciẽ meã nõ auerti ab increpãtib⁹ ⁊ ꝓspuẽtib⁹ i me. Judei nãq̃z cũ hoc qđ in faciẽ ꝓspuebãt ⁊ in faciem ei realiter pcutiebãt. etiã multas increpatiões ⁊ blasphemias in faciẽ ei dicebãt. que nõ oĩa ptialiter ab euãgelistis exꝑmunt. Ideo lucas tãgit ea in generesic dicẽs. Et multa alia blasphemãtes dicebãt in eũ. Sic ergo christ⁹ dñs noster ab oĩb⁹ tlib⁹ increpatoĩb⁹. blasphemijs. pſecutoĩb⁹ ⁊ sputis faciẽ nũq̃z auertebat. animo volũtarie ad oĩa illa faciez suã eis ꝓ nob⁹ offerebat. sic ⁊ nos casu ingruente sustinere si lia ꝓ christo nõ recusem⁹.

¶ Secundũ documẽtũ est vt caueamus ne ⁊ nos demus palmas i faciẽ christi. Q̃ vt dic̃ Aug⁹. Illi palmas in faciẽ christi dãt. q̃ pfidia cecati eũ nõ venisse affirmãt. tãq̃z pñtiã ei⁹ exterminantes ⁊ repellẽtes. Item illi dãt palmas in faciẽ christi. q̃ integritatẽ diuine imaginis in mẽte sua ledũt ⁊ offendũt.

¶ Ad cui⁹ euidẽtiã est sciendũ. q imago dei in mẽte tres habet cõditiones nobilissimas. Primo bz puritatẽ. Nã imago i mẽte in oĩmoda puritate creata est ⁊ mẽti impressa. Et hec puritas maculat̃ sordib⁹ pcatoꝝ tãq̃z sputis sordidissimis q̃b⁹ facies christi ꝓspuit̃ vt in articulo p̃cedẽti habet.

¶ Secũdo bz imago dei q̃ p christi faciẽ intelligit̃ integritatẽ. q nõ solum p̃ẽm vl̃ solũ filiũ nec solũ spũm sanctuz. sed oẽs tres ꝑsonas assil̃at. Nã p memoriã est similit̃ do patri. p intelligẽtiã filio. p amoreẽ spũi sancto. Et hec integritas imaginis violat̃ ⁊ offendit̃ peccatũm. Nã hõ existẽs i pcto mortali ⁊ si memoretur vl̃ intelligat aliq̃d de deo nõ tñ amat deũ. Et sic violata est integritas imaginis. q deest tertia ꝑsona. Rursus si memoret̃ ⁊ ñ intelligat nec amet violata est imago q̃ntũ ad duas personas. Et maxime hec vã. ponẽdo vitatẽ imaginis nõ ꝑm naturalẽ aptitudinẽ ad memorandũ intelligendũ ⁊ amãdũ. sz ꝑm q hõ actu vl̃ habitu deuz meminit. intelligit ⁊ amat. qđ hz eẽ ꝓꝓ formitatẽ grẽ. ꝑm hoc enĩ magis ꝓprie attendit̃ rõ imagis ꝑm Aug. Hõ igit̃ cadens a grã p pcũm manu praui opis christũ quasi in faciẽ pcutit. ac p hoc integritatez imaginis dei in se offendit.

¶ Tertio facies dei vel imago in mẽte hz lumi nositatẽ a diuio ei lumĩe influxã. Vñ in ps. Signatũ est sup nos lumẽ vult⁹ tui dñe ꝛc. Hec etiam lumĩositas imaginis ꝓpcũm obscurat̃. Et hoc est christi faciẽ velare. qđ ptinet ad sequentẽ articulũ. Igit̃ christ⁹ voluit faciez suã spuis cõspui vt imaginẽ suã i nob⁹ pol̃utã lauarz. Voluit i faciẽ suã pcuti. vt imaginẽ suã in nob⁹ lesaz reintegraret. Voluit faciẽ suã velari. vt imaginez suã in nob⁹ velatã ⁊ obscuratam detegeret ⁊ illustraret.

¶ Itẽ in faciẽ christi palmas dant illi sacerdotes q pollutis manib⁹ corp⁹ christi tãgũt ⁊ ꝓtractãt.

¶ Documentio ad conformandũ se huic articulo recogitet hõ quotiẽs ip se integritatẽ imaginis dei in se offenderit vel violauerit. Et patus sit ꝑm ꝓparatoꝝ animi p christo libẽter velle in faciẽ cedi. nõ solũ vbalit̃ sz etiã realiter casu opportuno. Itẽ recogitet sacerdotes q tiẽs man⁹ suas pollutas in faciẽ christi iniecerit corp⁹ suũ indigne tractãdo. Vel alias ꝛc.

Theorema CCVIII

Iesu bone qui faciez tuã gracios̃issimã in quã desiderãt ãgeli ꝑspicere velari ꝑmisisti. illustra me q̃ so luce celestis grẽ. ⁊ imaginẽ tuã in me ñ sinas aliquatenꝰ obscurari velamenq̃z culpe ⁊ ignorãtie a corde meo digneris auferre.

¶ Decimusnon⁹ articul⁹

Non⁹ decimus articul⁹ est faciei velatio. Velauerũt enĩ faciẽ suam Q̃ insana cecitas ⁊ ceca insania infeliciũ iudeorum q illã desiderabilẽ faciẽ quã aduẽturaz patres eoꝝ ⁊ ppbe diu cũ lõgo suspirio desiderauerãt. ipsi infelices cũ pñtem habuerũt tã ignominiose velauerũt. Vnde q̃ꝑ benedictã faciem ille

pphetaꝝ eximi⁹ ⁊ legifer moyses inſpicere deſi
derauerat cū dicebat. Oſtende mihi dñe faciē tuā
vt ſciā te ⁊ inueniā grām añ oculos tuos. Exo. xxxiij. Itē dauid in ps. lxxix Oſtende nob dñe faciē
tuā ⁊ ſalui erim⁹. Item Salomō Cañ. ij. Oſtende
mihi faciē tuā. facies enī tua decoꝛa. Itē oēs pꝛo
phete ⁊ pres cū magno deſiderio clamabāt Ve
ni ⁊ oſtende nob faciē tuā dñe. q̄ ſedes ſup cheꝛubi
Venit tandē ille deſideratꝰ cūctis gentib⁹. venit ⁊
iudeis faciē ſuā oſtendit. ⁊ ipſi ſceleratiſſimi faciez
ei⁹ velauerūt. Velauerūt inq̄z vt dic̄ beda. Nō
vt ille illoꝝ ſcelera nō videat. ſed vt a ſeipſis faci
em ei⁹ abſcondāt. Nec mirū. q̄ eoꝝ cecumentes
oculi nec faciē moyſi poterāt intueri niſi velamē
ſup faciē ei⁹ poneret. vt habet Exo. xxxiij. Hꝫ ec
ce plus q̄z moyſes hic. Cui⁹ vtiq̄z facies ſine cō
patione gloꝛioſioꝛ erat faciei moyſi. licet glia ei⁹
eſſet ab int⁹ ⁊ nube carnis mortalis obtecta. Ali
qua tñ vis glorie reſplēduit er facie ei⁹. iudeoꝝ
oculos ita verberās vt faciē illā equo aio tolera
re nō poſſent inuidia excecati. Et iō infelices faci
em ei⁹ velauerūt. Oſtendentes p hoc etiā neſciēter q̄
in faciē chriſti null⁹ infidelis ⁊ auerſus a deo in
tueri pōt. q̄ eſt eis velata. Et ſilis rō eſt de falſis
chriſtianis. Hꝫ ſic apl's. ij. Coꝝ. iij. dicit. Cū q̄s cō
uerſus fuerit ad deū tūc auferet velamen.

¶ Documēta Ex hoc articulo plura habē
tur documēta. Primū q̄ nos ſumme caueaꝝ
mus ne velamē añ chriſti faciē ponam⁹. Ipe q̄p
pe nob chriſtianis faciē ſuā gratioſe exhibuit. ſ.
in baptiſmo. In cuiꝰ ſignū cū ipſū baptiſmū cō
ſecrauit tota trinitas ſe ibi oſtendit. Pater i voce.
ſpūſſanctus in ſpecie colūbe. filiꝰ in hūana facie
Et nō dubiuz q̄n adhuc ſup eos q̄ baptizant̄ to
ta trinitas pſentiam ſuā licet inuiſibiliter exhibeat.
cū ibi fiat inuocatio trinitatis. Hꝫ heu multi chri
ſtiani velamē añ chriſti faciez ponūt quales ſūt
qui in frōte peccāt. q̄ſi deꝰ eos nō videat. Hīc illi
de q̄bus dꝛ Ezech. viij. Certe vides fili hois que
ſenioꝛes dom⁹ iſrael facūt in tenebꝛis vnuſq̄ſq̄z
in abſcōdito cubilis ſui. dicūt enī. nō videt dñs
nos. Quales etiā ſūt q̄ ſub velamīe cuiuſdam li
bertatis libere peccāt. Cōtra q̄s dicit .j. Pet. ij.
Quaſi liberi. ⁊ nō quaſi velamē habentes mali
cie libertatē.

¶ Itē velamen añ chriſti faciē
ponūt q̄ imaginē dei in ſe velamīe culpe ⁊ igno
rātie obtegūt ⁊ obſcurāt. vt tactū fuit in articlo
pcedēte. Hīc enī Hiero. chriſtꝰ iō p nobis vela
ri voluit vt velamē culpe ⁊ ignorātie a coꝛdibus
noſtris auferret. Et iſtud velamē repñtat veluz
q̄drageſimale q̄d in chriſti paſſione ſaſſum ē. Et
er tūc quaſi abducto velo. veri chriſtiani dicere
habebāt cū aplo vbi ſupꝛa Nos aūt reuelata fa
cie gl̄iam dñi ſpeculāte. Sili⁹ ⁊ nūc q̄ iſto ſacro
tpe fideles p pniam cōuerſi ſūt ad deū. ideo in ſi
gnū q̄ reuelata ſit nob facies dei. q̄ ad illos q̄ di
gnos pnie fructꝰ fecerūt ablatū eſt velū in eccle
ſia. q̄d pus nos tāq̄z pcōꝛes phibebat a facie ſan
ctuarij ⁊ altaris.

¶ Itē hic eſt documētum
aliud q̄ ⁊ nos interdū debem⁹ facies nrās vela
re. ne ſcz videamur ab hoīb⁹. ⁊ p hoc q̄q̄z ppter in
anem gl̄iam euitādaz. ſic cū bona opa facimus
q̄q̄z ppter ſcādalū pximoꝝ vitandū ſic cū ma
le agim⁹. q̄q̄z vo p cuſtodia caſtitatis. ſic muli
eres in aſpectu viroꝝ habere debēt oculos defi
xos in terrā. ⁊ ſic faciē q̄ſi habere velatā ne capiā
tur eoꝝ aſpectu. Vñ Geñ. xx. legit̄ q̄ abymelech
poſtq̄z captā ſaꝛā reſtituit abꝛae. dixit ad ſaram
Ecce dedi fratri tuo mille argēteos ⁊ p hoc erit vela
men oculoꝝ tuoꝝ. i. ad cōpanda tibi capatogia
ad velandū oculos ⁊ faciē ne iterato ab aliquo
ex concupiſcentia pulcritudinis tue capiaris.

¶ Conformatio ¶ Ad cōformandū ſe huic
articulo recogitet hō quō oīa nuda ⁊ apta ſunt
oculis dei. vt ex p hoc retrahat a peccādo. Item me
moret quō ipſe luminoſam faciē imaginis dei ⁊
ſe obtexit ⁊ obſcuraut pctis Vel alias ꝛc

Theozema CCIX

Eſu qui ludibꝛioſe iii

deoꝝ pphetizare iuſſus fuiſti. pphetiza
mihi obſecro vt ſciam q̄s ⁊ qualis ego
miſer ſim q̄ totiēs manu pꝛaui opis pcuſſoꝛ
te pcuſſi.

¶ Vicesimus articulus.

¶ Vicesimus articul⁹ eſt pphetādi ludibꝛioſa
expetitio. In eo videlicz q̄ eū velata eēt ei⁹ facies
pcutiebāt eū in capite dicētes: ¶ Pꝛophetiza no
bis chriſte q̄s eſt q̄ te pcuſſit ¶ Hꝫ in q̄ pte capitis
pcuſſerūt eū tūc q̄ñ hoc dicebāt. ō beuangeliſte
diuerſimode loquūtur. Nā ¶ Matheus dicit q̄
tūc colaphis eū ceciderūt. alij aūt palmas i faciē
ei⁹ dederūt. Hcōm ¶ Marcū aūt colaphis ⁊ ala
pis eū ceciderūt. Hcōm Lucā vo pcutiebāt faci
em ei⁹. Vñ pōt dici q̄ cū velaſſent faciē ſuā qui
libet eoꝝ eū pcuſſit vbi voluit. Quidā in collum
alij in marillas. alij in faciē. Et ſic pcutiētes inter
rogauerūt eū dicētes. ¶ Pꝛophetiza ꝛc ¶. Et p iꝛ
riſorie dicebāt p̄m glo. in ꝛtumeliā ei⁹ q̄ ſe pphaz
baberi voluit a pplis. Et q̄niā ipſi eū illis vbis ir
ridebāt ⁊ quaſi ludibriū de eo faciebant. idcirco
nichil eis rñdit.

¶ Documēta ¶ Ex hoc
articulo habent̄ tria documēta. ¶ Primuz ē q̄
ꝓſiderem⁹ noſmetipos ſi vnq̄z mālu praui opis
chriſtū pcuſſerim⁹. q̄d ſi neſcim⁹ experiam⁹ hoc
pia fide a chriſto q̄d iuꝺi exegerūt ab eo irriſorie
vt ipſe pphetizet nob docendo nos cognoſcere

culpas nostras ¶ Secundū est q nos ca/uere debem⁹ ne a christo ppbetiā vel miraculū temptatiue expetam⁹. Vñ Aug⁹ .x. pfess. dic sic Quātis mecū suggestionuz machinationibus agit inimic⁹ vt signuz aliqd petā. Ez obsecro te dñe p regē nostrū z patriā hierlm simplicē et casta. vt quēadmodū a me lōge est ista psensio. ita sit sp longe atqz lōgius ¶ B Tertiū documētum est q indignis nō est effundendū donū dei Iuxta istud Matth. vij. Nolite sanctū dare canib⁹. neqz mittatis margaritas añ porcos. Vñ licet christ⁹ esset ver⁹ ppbeta. imo dñs z auctor ppbetaz. noluit tñ ppbetizare irrisoribus suis. Sic z doctores z pdicatores p tpe z loco debēt indignis auditoribus subtrahere verbum dei

¶ Cōformatio ¶ Ad conformandū se huic articulo recogitet hō q̄ntā irrisionē z infatuationē dñs noster in hoc facto passus est. z quō iudei ludū de eo fecerunt quasi pueroz. Et oret deuotus hō sicut in theoremate. vel alias sicut deuotio ministrabit ꝛc.

¶ Secunda pars de hora prima. Et habet octo articulos

Theorema CCX

O Domine iesu christe

fili dei viui q hora diei prima p humana salute pilato iudicā pītari voluisti. da mihi amore tui noīs nullaz potestatē despicere. sz omnib⁹ maioribus meis digniū honorē deferre. ¶ A Vicesimus primus articul⁹ ¶ Vicesimus prim⁹ articulus est pītatio coraz pilato. Hia pmissa p Aug⁹. intelligit dñs passus vsqz mane. Nā ea q̄ pass⁹ fuit coraz anna nocte acta sūt. Que vo coram caypha ptim de nocte z ptim illuc esce tē die fuerunt gesta. Ez postea facto claro mane q̄si hora prima ⌊ surgēs oīs multitudo iudeoz de domo cayphe adduxerūt christū vinctū in ptoriū et tradiderūt eū pōtio pilato pāsidi ¶ B Et hec pāsentatio fuit inter oēs grauissima. Tū ex pte iudeoz plenariā potestatē habētis damnandi ad mortē sic ipse ptestabat. d. ⌊ Nescis q2 po. h. ꝛc ⌋. Tū ex pte iudeoz pītantiū eū tanqz iā cōuictū reū. Vñ nō solū pītauerūt eū q̄si examinandū sed tradiderūt eū tanqz ab eis examinatū et sine mora absqz alia examinatiōe sup vbis eoruz occidendū. Dicebāt enī ⌊ Si non esset hic malefactor nō tibi tradidissem⁹ eū ⌋ Tū etiā ex pte ipsius christi. q̄ iā tota nocte fatigat⁹ fuerat a iudeis z nūc pmo sistebat iudicio homis gētilis ¶ C

¶ Documentū ¶ Ex B articulo habet documentū q pātās secularis nō est despicienda sed honorāda. Ro. xiij. Omis aīa ptātib⁹ sublimioribus subdita sit. Cui⁹ cām subdit ibi apl's. Nō enī est potestas nisi a deo. Itaqz q̄ ptāti resistit. dei ordinationi resistit. dei enī minister ē tibi in bonum. Vñ dñs dixit ad pilatū ⌊ Nō haberes īme ptātem nisi tibi datū esset desup ⌋ Recognouit ergo christ⁹ pilatū habere potestatē sibi datā desuper q̄ntūcūqz mal⁹. Nā vt dicit glosa. ¶ Mali cupiditatē nocēdi habere pūt a seipsis. sz ptātē nō būt nisi a deo. Vñ diabol⁹ añqz tolleret aliqd iob dicebat dño. ¶ Mitte manū tuā. i. da ptātē. Ex etiā nocentiū ptās non est nisi a deo. sic scriptū est p uerb. viij. Per me reges regnāt. p me tyranni tenent terrā. Potestas aūt a deo dat malis vt bonoz patiētia pbet z malor uniqtas puniat. Nā p potestatē diabolo a deo datā. z iob pbatus est vt iust⁹ appareret. z petr⁹ tēptat⁹ est ne de se presumeret. z paul⁹ colaphizat⁹ ne se extolleret. z iudas dānatus vt se suspēderet. Hec glosa. z ē augustini. Sic in ppōsito p potestatē pilato datā a deo christ⁹ occisus ē vt totū gen⁹ humanū redimeret. Bona est ergo ptās ac p B honorāda. j. Pet. ij. Deū timete. regē honorificate. Vñ dic Aug⁹. De⁹ hō stabat añ hoiem pilatū z nullū verbū irreuerēter est locut⁹. Sic z nos cuz reuerētia stare debem⁹ coraz plātis nostris z iudicibus etiā malis ¶ B Conformatio ¶ Ad cōformādū se isti articulo recogitet hō quō p maiorē oportet nos oēs exhiberi añ tribunal iesu christi. Et idcirco ipse pi⁹ p nob impius exhiberi voluit añ tribunal iniqui iudicis. vt nos iusti añ tribunal iusti iudicis possem⁹ fiduciali⁹ cōparere Vel alias sic deuotio mīstrabit.

Theorema CCXI.

Iesu qui coram pilato de multis falsis accusari voluisti.

custodi me a fallacijs iniquoz. z da mihi fidē christianā nō fallacē sz cū bonis opib⁹ vaciter pfiteri ¶ A Vicesimus secūdus articulus ¶ Vicesimus secūdus articul⁹ est accusatio de falsis. Cū enī christ⁹ introduct⁹ esset īpatoriū z vinct⁹ staret coraz pside. iudei nō introierunt in ptoriū. vt nō cōtaminarēt sz māducarēt pasca. Reputassent enī se immūdos si intrassēt alienigene domū. Aug⁹. O impia cecitas. alienigene iudicis ptorio ꝛaminari timebāt et fratris innocētis saluatoris occidere nō timebāt. ⌊ Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras z dixit iudeis. Quā accusationē afferti⁹ aduersus hoiez hūc ⌋ Legib⁹ enī romanoz nemo ꝛdēnat nisi accusat. ⌊ Rñderunt. Si nō esset hic malefactor nō tibi tradidis/

semus eũ] ¶ Pilat⁹ aũt putãs ipsos tacere accu
sationẽ q̃ in legalib⁹ eoz aliq̃d cõmisisset. ⁊ iõ le
ge eoz vbere puniẽdus esset. recusaunt cãm. ⁊ iu
diciũ eius ad ipsos remisit. d. ⁊ Accipite eũ vos
⁊ p̃m legẽ vestrã iudicate illũ. ¶ Dixerunt ergo iu
dei. ¶ Nob nõ licet interficere quẽq̃] ¶ Pilat⁹ er
go ex vbis eoz intelligẽs q̃ nõ penã legalẽ sed i
terfectiõz christi peterẽt. volut interfectiõis cau
sam audire ¶ B Ceperunt ergo eũ accusare
q̃ esset ꝓtrar⁹ publico p̃ncipatui in trib⁹. dicen
tes. ⁊ ¶ Hũc inuenim⁹ subuertentẽ gẽtez nostrã]
qđ est p̃mũ ⁊ phibentẽ tributa dari cesari] . qđ
est secundũ ⁊ dicentẽ se christũ regẽ esse] qđ est
tertiũ. Quartũ addit infra articulo. xl. ⁊ Et cum
accusaret a p̃ncipib⁹ sacerdotũ ⁊ seniorib⁹ nihil
rñdit. Et dicit illi pilat⁹. ¶ Nõ audis q̃nta aduer
sum te dicũt testimonia. Et nõ rñdit ei ad vnuz
verbũ] . s. in p̃ntia iudeoz ⁊ ita vt miraret̃ p̃ses
vehemẽter] ¶ Intrãs ergo pilat⁹ p̃toziũ p̃mas
duas accusatiões nullas reputãs. q̃si mãifeste
falsas. Quia forte audierat iesum dixisse ¶ Reddi
te que sũt cesaris cesari. ¶ Be tertia dixit ad iesum
⁊ Tu es rex iudeoz. Cui rñdit. ¶ Dicis ne hoc a te
ipso an tibi alij dixerũt de me. ¶ Dixit pilat⁹] cau
sam istã se didicisse a iudeis. ⁊ ¶ Nunq̃d inq̃t ego
iude⁹ sum] . q. d. Ego nõ sum iude⁹ ⁊ ita a me B
nõ dico. ⁊ sed gens tua ⁊ põtifices tradiderũt te
mihi] . s. p̃ista causa te puniendũ. ⁊ Tũc ait iesus
Regnũ meũ nõ est de hoc mũdo. ¶ Si ex B mun
do esset regnũ meuz. ministri mei vtiq̃z decerta
rent vt nõ traderer iudeis. ¶ Nũc aũt regnũ meũ
nõ est hinc. Cui pilat⁹ Ergo rex es tu. Respõdit
iesus: tu dicis] . q. d. verꝫ dicis ⁊ q̃z rex ego sũ Ego
ad hoc nat⁹ veni in mundũ vt testimoniuz phi
beã vitati. Cui pilat⁹. Quid est vitas. Et cum B
dixisset iterꝫ iuit ad iudeos ⁊ dixit eis. Ego nullã
inuenio cãm in hoiẽ isto] . Tũc illi aggrauauerũt
eas dẽ duas accusatiões dicẽtes. ⁊ Cõmouit vni
uersum ꝓplin incipiẽs a galilea vsq̃z huc] cõmo
uit inquã pilla tria obiecta p̃missa Quoz tamẽ
duo p̃ma erãt falsa. q̃z publice docuerat oppositi
tum. videlicz tributa eẽ dãda cesari. Tertiũ autẽ
fuit verꝫ sed ipsi falso obiciebãt Vere enim rex fuit
⁊ nõ solũ iudeoz ꝫ ⁊ tot⁹ celi ⁊ terre ¶ Ipsi aũt ob
iciebãt hoc tanq̃z crimẽ qđ nullũ crimẽ erat. er
go falsi. ¶ C Et nota q̃ totã accusationẽ suã
retoꝛquebãt in offensam cesaris cui⁹ officiatus
erat pilat⁹. vt p hoc eũ magis ꝓcitarẽt aduersus
iesum. ◆ ¶ Vel quere quare pilat⁹ postq̃z q̃sierat
⁊ Quid est vitas] nõ expectauit rñsionẽ sed sta
tim eruit. ¶ Cui⁹ rñsionẽ habes infra articulo. xl.
¶ B Documẽta. ¶ Ex B articulo dat̃ do
cumentũ q̃ caueam⁹ ne ⁊ nos accusem⁹ christũ
de falso vel false. ¶ Illi enim accusant christũ ꝺ falso.
q̃ sibi imponũt falsum. sicut iudei pagani ⁊ here
tici imposuerũt ei q̃ esset filius fabri ꝛz ioseph ¶ Itẽ
q̃ demoniũ haberet ¶ Itẽ q̃ erat vorator carnũ ⁊
potator vini. ¶ Itẽ q̃ esset subuersor p̃pli vt B. Sed
hec oĩa falsa. ¶ Pagani imponũt sibi q̃ fuerit pu
rus hõ ⁊ nõ de⁹. ⁊ impossibile esse dicũt deum i
carnari. ¶ Heretici q̃dã imponũt sibi q̃ nõ habu
erit verũ corp⁹ ꝛz fantasticũ. ⁊ q̃ nõ fuerit verus
homo ꝛz apparẽs. ¶ Alij imponũt sibi q̃ ñ habeat
aiam ꝛz diuinitas sit pro aia. ¶ Hẽsi sti ⁊ cõsimiles
accusant christũ de falso. ¶ Sunt ⁊ alij q̃ accusant
eũ de vo ꝛz falso. sicut mali christiani. q̃ p̃m Au
gustinũ sup p̃s. xxxj. retoꝛquẽt pctã sua in deum
dicẽtes. ¶ Deꝰ B voluit vel stelle fecerũt me pecca
re. ⁊ deꝰ fecit stellas. ⁊ sic deꝰ fecit me peccare ¶ Fal
se imponis peccatũ tuũ deo. ¶ Vez q̃dẽ est q̃ deꝰ
fecit ⁊ te ⁊ stellas ⁊ hec oĩa bona. ꝛz hoc qđ deꝰ cre
auit nõ te cogit ad peccandũ. ꝛz malicia volũta
tis tue. ergo imputãdo deo pctũm tuuz tu accu
sas deũ falso. ¶ Itẽ alio mõ quidã accusãt deuz fal
se mali ꝛz christiani habẽtes q̃dẽ fidez christi ve
ram ꝛz informẽ. ¶ Be quib⁹ p̃m Orig̃. ꝓt intelligi
istud verbũ apli Ro. j. Qui cũ cognouissent de
um. nõ sicut deũ glorificauerũt. aut gratias ege
runt. Et paulo post. Qui cõmutauerũt vitatez
in mendaciũ ⁊ seruierũt creature potiꝰ q̃z crea
toꝛi. ꝓpter qđ tradidit illos deus in desideria coꝛ
dis eoz ꝛc. Que verba licet aplus dicat de mũdi
pbis. p̃ntiñ accipiẽs Orig̃. etiaz de malis chri
stianis q̃ cognoscũt christũ p fidẽ ꝛz nõ glificant
eũ p vitã. ¶ Conformatio ◆ ad ꝓformãdũ
se huic articulo recogitet hõ quõ ille q̃ est ipa ve
ritas ꝓpter nos falsitatib⁹ calũniari dignat⁹ est
vt nos in vitate fundaret. et oꝛet sic ĩ theoꝛemate

Theoꝛema CCXII

IEsu qui a pilato ad
herodẽ mittit nõ renuisti. concede mihi
q̃so bono aio ꝓpter te maioꝛum subdi
imperijs et alacri coꝛde ad obediẽtiã sine moꝛa
ꝓcurrere ¶ Vicesimusterti⁹ articul⁹
¶ Vicesimusterti⁹ articul⁹ est missio ad hero
dem. Cũ enim audisset pilatus q̃ iesus hõ galile⁹
esset de herodis potestate. q̃ tetrarcha galilee fu
it. qui ⁊ his dieb⁹ hierosolymis erat ¶ Misit pila
tus iesum ad herodẽ. volẽs deferre ei vt ipse dñs
galilee hoiem galileũ vel absolueret vl dãnaret
⁊ Et gauisus est herodes. q̃z ex multo tpe cupie
bat videre iesum] . s. a decollatione Johis bapti
ste q̃ñ dñs incepit publice p̃dicare ⁊ miracla fa
cere. ⁊ quia multa audiebat de eo ⁊ sperabat ali
q̃d signũ videre ab eo] ¶ Hec aũt missio bñ inter

articulos passionis dñice cōputaf. Quia spēal' est pena cuilibet boi mitti de vno iudice ad aliū

¶ Documentū. Ex hoc articulo est documentū q religiosi q spēaliter debēt esse imitatores christi. nō dēt turbari si in dū sb obediē tia mittāf de loco ad locū. de plato ad platū. Nr christ⁹ ppter nos sub obedictia patris dignatus est mitti de iudice ad iudices ¶ Cōformatio.

¶ Ad pformandū se huic articulo rememorēt hō breuit substantiā articuli r ordet sicut in theoremate. Vel alias ꝛc.

Theorema CCXIII

Esu qui ab herode mul

tis sermonib⁹ derisorie interrogari voluisti. nec ei ad vllū verbū rñdere curauisti. doce me quādo oportet. ppter tē mones derisorios patent audire. r meā iactantiā cū silētio deuitare. ¶ Vicesim⁹ quart⁹ articulus. ¶ Vicesimus quart⁹ articul⁹ est derisio ab herode. Cuz enī iesus pſentat⁹ esset herodi interrogabat illū herodes multis pmonib⁹. Interrogabat inq̄z nō sicut studiosus sz sic curiosus. nō sicut veritatis amator sz sicut tēptator. nō tanq̄z lucratiuus q̄cq̄z vtilitatis sz patiēs nouor cupidinem. Volebat etiā ab ipso audire q̄d diceret r tō interrogabat eū quasi derisorie se habēs ad ipsū. r ei sb sannās vt dic̄ Theophil⁹. r ppter ꝑ nihil sibi rñdit ¶ Documentū. Ex hoc articulo habet documētū ꝑm Greg. vt quotiēs auditores nostri. nostra volūt quasi laudāda cognoscere. nō aūt sua puersa mutare oīno taceam⁹. ne si ostētationis studio vbū dei loq̄mur. r illor quę erat culpa esse nō desinat. r nostra q̄ non erat culpa fiat ¶ Conformatio. Ad cōformandū se huic articlo rememorēt hō factū articuli et ordet sicut in theoremate.

Theorema CCXIIII

Esu qui corā herode fal

sas pstra te accusatiōes nec vbo refellere voluisti doce me iniquor nō frāgi iniurijs. sacra q̄z mysteria nō ppalare indignis ¶ Vicesim⁹ quintus articul⁹ ¶ Vicesimus quintus articul⁹ est accusatio delata corā herode. Stabāt enī principes sacerdotū r scribe pstāter accusantes eū. De q̄b⁹ vo eū ibi accusauerūt euangelista nō exprimit sz forte de eisdē duob⁹ de q̄b⁹ corā pilato accusauerūt eū r nūc accusant corā herode. Maxime ꝑ aggrauātes quō cōmouisset vniuersum pplm incipiēs a galilea scz dominio herodis. vt ex hoc sibi magis assumeret ratio q̄ in suo dominio cōmotionē suscitasset. Quāuis igitur

eedem fuerint accusatiōes hic r ibi. hic tñ fuit coram alio iudice. r tō noua vexatiōis pena sibi infligebaf. Et p tāto ille articul⁹ diuersus ē ab illo xxu. Vñ ad istas accusatiōes nihil rñdit. nec herodi nec accusatorib⁹. sz tacuit ꝑm ꝓmb. Quia ipsor incredulitas nō merebaf audire diuina Et dñs declinabat iactantiā cū noluit facere miraculū in spectu herodis. vt libēter vidisset ne passionē suā impediret ¶ Documentū

¶ Ex hoc articulo trahit documētū q nō oi loco r tpe et corā q̄busl̄z vitas ē manifestāda. sz plerūq̄z silentiū tenendū est ¶ Conformatio

¶ Ad pformādū se isti articulo memorēt hō gūitatē articuli r ordet theorema. Vel alias prout sibi deus dederit ꝛc.

Theorema CCXV

Esu qui ab herode et ex

ercitu suo sperni nō spreuisti. da mihi mūdanū fastū despicere r malor despect⁹ p iusticia non curare ¶ Vicesim⁹ sextus articul⁹.

¶ Vicesimus sext⁹ articul⁹ est delpectō herodis Videbēs enī herodes q christ⁹ nullū signū faceret nec verbū aliq̄d ad interrogata rñderet nec pstra accusatores suos aliq̄b⁹ rñsionib⁹ se defenderet reputauit eū fatuū r insane mētis. ac p ꝑ spreuit eū cū exercitu suo. Que delpectio nō incōuenienter spēalē articulū in passiōe facit. q̄ valde q̄libz hō dolet q̄n videt se delpectum ¶ Documētum

¶ Ex ꝑ articulo trahit documētuz. q nos potius velle debemus a malis despici q̄z ab adulatorib⁹ laudari. Sic dñs noster vt dic̄ gregor⁹. magis eligebat apte a supbientib⁹ despici q̄z a nō credētib⁹ vacua voce laudari ¶ Conformatio

¶ Ad ediscendū hō q̄nt⁹ fuit iste despectus r ordet theorema. Vel alias sic̄ deuotio dabit ꝛc.

Theorema CCXVI

Esu qui veste alba ī

dui r tāq̄z stult⁹ ab herode illudi voluisti. da mihi mūdi huius prudentiā que apud te stultitia ē cauti⁹ declinare. r ad te q̄ vadens sapia puenire. ¶ xxvii. articulus

¶ Vicesimus septim⁹ articul⁹ ē illusio vestis albe. Nō solū enī herodes eū spreuit. sz etiā eū illusit induēdo eū veste alba. r ꝑ in derisionē. Sic ī dui solēt fatui aliq̄ veste ludrica q̄ cognoscātur. Et forte tūc tpis derisoriū fuit portare delup vestē albā. Sz quātūcūq̄z herodes ꝑ feceriti illusionē. non tñ vacabat misterio. sic r oīa alia gesta circa christi passionē. Vñ ꝓmb. sup Lucā. Nō ociosū q̄ veste alba induit dñs ab herode. immaculate tribuēs indicia passiōis. q̄ agn⁹ dei sine

macula cū glia mūdi pcta suscipet. Et hāc vestē albā repñtat hodie alba sacerdotal. ℣ Un nota q̄ pōtifex noster i sua passiōe habuit omia pōtificalia. Amictā suscepit cū velat⁹ ē a iudeis coā caypha. Albā induit cū veste alba indutus est ab herode vt ℟. Casulā accepit cū milites circūderūt ei purpureum vestimētū coā pilato. ⁊ ne q̄d deesset stolā ⁊ cingulū habuit dū ligat⁹ ē ad columnā. Manipulū habuit q̄n cū fune man⁹ ei⁹ ligauerūt. Sz hūc soluerūt q̄n ei arundinē i dextera dederūt. ⁊ tūc funis ille remāsit pendēs i sinistra. Ad ℟ signandū manipul⁹ portat in brachio sinistro. Coronā spineaz habuit p mitra et arundinē in manu p baculo pastorali. Cyrotecas aūt ⁊ sandalia cū man⁹ ⁊ pedes coopiebantur sacco vl'etiā cū man⁹ ei⁹ ⁊ pedes toti fuerūt sanguie rubricati. Ad q̄d designandū sandalia debēt habere aptura cū aliquo rubro sericeo pāno. Cyrotece etiā habēt desup manū aliq̄d monile rotundū. q̄d debet silr habere aliq̄d ō rubro ad designādū stigmata christi. Hec oia sunt insignia pōtificalia. q̄ in memoriā passiōis christi gestat pōtifex in ꝓsecratiōe ecclie vl'altaris. In cuius etiā memoriale ꝓficitur sacramētum altaris

¶ Documenta ◆ Ex ℟ articulo sumūt tria documēta. Primū q̄ oēs q̄ pie volūt viuere ꝑm nouū hoiem. illudunt ab his q̄ viuunt ꝑm veterē hoiem. Videm⁹ enī q̄ hoies mūdani ꝓcupiscētias suas insectātes. deridēt religiosos ꝓtinētes ⁊ ꝑm spūm viuētes. ⁊ habēt eos p fatuis q̄ sapiēta hui⁹ mūdi stultitia ē apud deū ⁊ ecōuerso. j. Cor. j. Hinc est q̄ nouus hō noster christus indut⁹ alba veste. q̄ innocētiā ⁊ mundiciaz signat. illusus ē ⁊ derisus a filijs hui⁹ seculi. apō quos alba vestis exprobrabilis ē. Sz sicut crux ān passionez christi exprobrabil fuerat q̄ postea facta est honorabilis. ita vt etiā portēt in frontibus regū. Sic alba vestis p⁹ christi passionē facta est valde honorabil. Un q̄libet p baptismuz renouat⁹ induit veste alba. in signū innocētie ⁊ totī⁹ mūdicie quā ꝓfert baptism⁹. In cui⁹ etiaz signū christo passo in ei⁹ resurrectiōe angli i vestimētis albis apparuerūt ad monumētū. Et similiter in eius ascēsione. Nō ergo turbari debēt viri spūales si p cādore vite sue illudant ab hoibus mūdanis. Sz poti⁹ gaudeāt. q̄ ⁊ christ⁹ p nob in alba veste illusus ē ℣ Secūdū documentū est q̄ p loco ⁊ tpe expedit stulticiā simulare. iuxta illō catholicū. Stulticiā simulare loco prudētia sūma est. Exēplū de dauid. j. Regū. xxj. q̄ insaniā simulabat coā rege. Un q̄ dñs ipe q̄ est fons sapie i excelsis coā herode se p stulto haberi dignat⁹ est. ex inc̄ prebēsibili sapia sua p

cessit. q̄ si sapiente vbis vel factus se oñdisset. herodes passionē ei⁹ vtiq̄ impediuisset. ℣ Tertiuz ē q̄ hō mbil q̄rat in vestib⁹. non ornatū. nō pciositatē. sz solū necessitatē. q̄ saluator noster in veste velut fatu⁹ illusus est. ¶ Cōformatō

¶ Ad ꝓformāduz se huic articulo regratiet hō deo q̄ ipse nob cū sua illusiōe vestē innocētie cōferre dignat⁹ est. Item recogitet q̄liter ipse sepe candidā vestē baptismal innocētie quā christus nob ꝓtulit sepe pcōr maculis ōnigrauit. ⁊ oret sicut in theorema ꝛc

Theorema CCXVII.

Esu bone qui ab herode ad pilatū remitti ac p ℟ amicicia inter eos fieri voluisti. da mihi iniq̄uz aduersum me colligātiā nō timere. sz eoz exercitatiōe sic me ꝓficere. vt ibi merear conformari.

¶ xxviij. articul⁹ ¶ Uicesim⁹ octauus articul⁹ est remissio ad pilatū. Herodes enī cuz nō inueniret in christo cām mortis. induxz veste alba remisit ad pilatū. In q̄ ipse ꝓsensisse pbatur in necē dñi. Quia ei fuit sibi missus tāq̄z hō sue dicionis cuz nō inuenit in eo cām. debuisset eū absoluisse ⁊ nō alieno iudicio eū remisisse. Et hec remissio bñ facit spēalē articulū. Tū quia nouā fatigā christo adducit. Tū q̄ cū nota illusionis portādo vestē albā redijt. Tū q̄ herodis cōsensum de sua nece secū detulit. Qō apparuit signo ⁊ facto. Signo q̄dez in vestis albe illusione facto in amicicie ꝓfederatiōe. Hazipsa die facti sunt amici herodes ⁊ pilat⁹. Hazantea erāt inimici ad inuicē. ꝓpter necē q̄rundā galileorum q̄s pilat⁹ occiderat. Ꝓro bono siq̄dē habuit herodes q̄ pilat⁹ sibi detulerat mittēdo sibi hominē sue iurisdicionis. ⁊ p̄sertim talē hominē quē ipe videre diu desideraverat. Remisit ergo eum herodes pilato. quasi diceret. fac de eo q̄cquid voluerīs. ⁊ forte filia vba sibi remandauit ℣

¶ Documentum ¶ Ex hoc articulo habet documētū q̄ tantā vim habet natura boni q̄ respectu sui cōfederat etiā malos. Inimicicia enīz respectu boni pauit amicicia inter malos. Unde malus designātur p vulpes sampsonis q̄ caudas habebāt colligatas quia oēs cōueniunt aduersus dominū ⁊ aduersus christū ei⁹. Unde sicut dicit Theophil⁹. diabol⁹ vbiq̄z ꝓiungit disiuncta. vt christi pagat necē. Nō timeat ergo iustus si viderit malos cōtra se colligari. quia hoc testat in eo esse aliq̄d boni. ⁊ p ℟ ꝓformat christo

¶ Conformatio ¶ Ad ꝓformandum se huic articulo recogitet hō quāta fatiga fuerit christo sic duci ⁊ reduci ō iudice ad iudicē. Et si habeat

cuz aliquo inimicicią dimittat eą de corde amore christi qui p nobis in passiõe sua etiaz malos aduersum se pcordauit. Vel alias ꝛc.

¶ Tertia pars de hora tertia Et habz duodecim articulos

Theorema CCXVIII.

Omine iesu christe

fili dei viui q̃ hora diei tertia p salute būana nõ dedignabaris a iudeis reprobari. petẽtibꝫ eis barrabã latronẽ dimitti. te vo auctorem vite crucifigi. da mihi te creatorẽ meũ põibus sp eligere ꝛ p nulla re creata te vnq̃z reprobare. ¶ xix. articulꝰ.

¶ Undecimꝰ nonꝰ articulꝰ est christi reprobatõ ꝛ barnabe latronis liberatio. Cũ enĩ christus reductꝰ esset ad pilatũ. ⌊ Pilatꝰ ꝙuocatis pncipibus sacerdotũ ꝛ magistratibꝰ ꝛ plebe. exiens ad eos foras dixit eis. Obtulistis mihi hoiem hũc quasi auertẽtẽ pplm. Et ecce ego corã vob interrogans nõ inueni i eo cãm in his q̃bꝰ eum accusatis. sz neq̃z herodes. Mã remisit illũ ad nos Per diẽ autẽ solennẽ cõsueuerat pses dimittere pplo vnũ vinctũ quẽ voluissent ⌋ in memoriã populi liberati a seruitute egyptiaca. ⌊ habebãt aũt tũc vnũ vinctũ insignẽ qui dicebãt barrabaſ. q̃ propter seditionẽ ꝛ homicidium q̃ latro erat positus fuerat in carcerẽ. Et dedit pilatꝰ optionẽ populo quẽ vellẽt dimitti iesum an barrabã. Sciebat enĩ q̃ ppter inuidiã tradidissent eũ. Principes autẽ sacerdotũ ꝛ seniores psuaserũt pplis vt peterẽt barrabã. iesum vo perderent. Et exclamabat simul vniuersa turba dicẽs. Tolle hunc ꝛ dimitte nobis barrabã ⌋ In hac clamore pfistit articulus iste. q̃ impij iudei data eis optiõe petebãt iesum tolli sz de medio ꝛ dãnari ad mortẽ. barrabam vo petebãt dimitti eis ꝛ saluari i vita O quãta infelicitũ iudeoꝝ iniq̃tas. ptulerunt sedicios um ꝛ homicidã autorã vite. Qđ imperans eis postea beatꝰ petrꝰ dicebat Act. iij. Vos sanctum ꝛ iustũ negastis. ꝛ petistis virũ homicidã donari vobis. auctorẽ vo vite interfeciſtis. Et sumit sũma puersitas vitã reddere homicide. ꝛ fontẽ totꝰ vite auferre vitã. Hec lex est articulus iste inter articulos passionis. Si enĩ dolet quilibet quẽuis indigniorẽ sibi pferri. q̃nto plus animũ christi sauciare potuit. q̃ tã scelerat⁹ et vilis homo pferebat sibi homini deo. ꝛ intantũ prefe rebatur vt illꝰ vitã peterẽt ꝛ istꝰ necez ¶ B

¶ Et nota p̃m Bedã q̃ hec petitio vsq̃z hodie i/ heret iudeis. qui enĩ p iesu latronẽ. p saluatore interfectorẽ. p datore vite ademptorẽ elegerũt. me/rito salutẽ ꝛ vitã pdiderũt. ꝛ latrocinijs ac seditionibus intantũ se subuerterũt. q̃ ꝛ patriam ꝛ regnum suũ pdiderũt. Qđ maxie claruit cũ a Tyto ꝛ vespasiano occisi trucidati capti vẽditi ꝛ dispersi fuerũt. ¶ Est autẽ aduertendũ q̃ duz hec agerẽtur de petẽdo iesu vel barraba iã erat hora quasi tertia. Et iã ceperunt iudei linguis crucifigere iesum. Querẽte enĩz pilato ⌊ Quid ergo faciam de iesu qui dicit christꝰ. dicũt omnes. Crucifigatur ⌋ qui paulo ante corã caypha dixerũt: reus est mortis. nũc corã iudice genus mortis determinãt dicẽtes ⌊ Crucifigatur ⌋. Quã etiaz vocẽ paulo post cũ clamoribꝰ ingeminãt dicẽtes. Crucifige crucifige eum. Infra articulo. xl.

¶ C Documẽta ¶ Exisio articulo trahuntur duo documẽta ¶ Primũ est q̃ nos equanimiter tolerem⁹. si aliquãdo pferãtur nobis persone infirmiores ꝛ humiliores cõdicionis. quia christo platus fuit latro. ¶ Secundũ est vt caueamus ne nos barrabã christo pferam⁹ ¶ Velit enim adhuc hodie desiderant barrabã sibi solui ꝛ christũ vinctũ esse Qua vt dicit Aug. Omnes qui sunt iudeis similes siue in dogmate siue i vita. barrabã sibi solui desiderãt. Quicunq̃z enĩ mala agit solutus est in corpore eius barrabas christus aũt vinctus. qui aut ẽbona agit christũ habet solutũ barrabã vinctũ. Et ideo sicut iudei postq̃z p christo elegerunt barrabã latronez. latrocinijs ꝛ seditionibꝰ sunt subuersi vt dictũ est Sic et nunc quecũq̃z anima pelegit barrabam illa semp latrocinijs diabolicis exterminat Vbi enim nõ est iesus illic sunt lites et prelia. vbi aũt est iesus illic sunt omnia bona ꝛ pax. Hec Origenes. Recogitet hic homo si ipse vnq̃z barrabã preelegit christo et doleat corãs theorema. Vel alias sicut deus dederit ꝛc

Theorema CCXIX

Esu qui uestimentis tuis

exui ꝛ ad flagella pparari voluisti. da mihi vetere hominẽ nuda peccatorũ meoꝝ cõfessiõe exuere cũ actibꝰ suis ꝛ nouũ induere. ꝛ in cõspectu tuo me nudũ a virtutibus nullatenus q̃ parere ¶ A Triceſimus articulus. ¶ Tricesimus articulus est vestimentoꝝ exuuio. Cum enĩ audisset pilatus q̃ iudei peterent barrabã dimitti. christum vero crucifigi. dixit illis pilatus. ⌊ Quid enĩ mali fecit Ego nullã causam mortis inuenio in illo Corripiã igit illũ ꝛ dimittã ⌋. q. d. Si q̃ cõmisit i vestris cerimonialibꝰ. p ipsis eũ corrigam et dimittam. Et statim ingressus apprehendit iesum ꝛ cepit eum corripe cũ flagellis

ꝛ illusionib⁹ vt sequit̄. Ex ꝓpus fecit eū exui vesti
bus q̄bus indut⁹ erat. Est aūt intelligendū q⁹ si
cut sibi remissus fuerat ab herode cū alba veste
sic remāsit in eadē veste vsq; ad flagellationē .et
tūc eū exuerūt vt dicit articul⁹ iste Nec modica
iniuria est ꝛ tumelia hoīem exui vestibus suis
ꝛ denudari. Licet enī dñs nō fuerit nat⁹ ex illa ī
fecta radice ade ex qua erubescabilis facta ē nu
ditas nostra. dicēte ꝓmo parēte Timui eo q⁹ nu
dus essem ꝛ abscōdi me. Gen̄.iij. Ipse tñ q; suſce
pit infirmitatē nr̄ās sine pcō denudari erubu
it. ꝛ tāto pl⁹ alijs pudicis ỹginib⁹ q̄nto sua pu
dicicia castissima incōparabilis fuit oīb⁹ ỹginib⁹
imo etiā pudicicie vt sic loq̄ liceat ā gelor̄. B
Documēta. Ex isto articulo habemus
duo documēta Primū est vt caueam⁹ nob
a nuditate tā corpali q̄; spūali. ne forte vn̄q; nu
di appeream⁹ corā deo ꝛ angelis ꝛ hoīb⁹. Nā et
si hō interdū nō videat ab homīb⁹. erubescat tñ
nuditatē suā corā deo ꝛ angelis Vñ ꝓmi pen̄t
erubuerūt a facie dei q̄ vbiq; apud nos est cum
angelis suis. Be nuditate vo spūali est illud .ij.
Cor.v. Si tñ vestiti ꝛ nō nudi inuemamur Itē
est illud Apoc̄.iij. Vestimētis albis induaris ne
appareat confusio nuditatis tue. Ubi p vestimēta
alba intelligit̄ cādor sancte conuersatiōis. q̄ ad in
star vestimēti multis filis debz esse ꝛtexta. His
vestimētis spūinduta dz esse fidelis aīa ne confusio
nuditatis ei⁹ a vtutib⁹ appareat corā deo ꝛ ang̃el⁹
ꝛ hominib⁹ C Secūdū documētū est q⁹ sic
christ⁹ fuit exutus vestimētis. sic ꝛ nos exuam⁹
veterē tunicā. ꝛ nudem⁹ pscientias nr̄ās corā do.
p purā ꝛ nudā confessionē pcōr̄. Be ponētes om
ne palliū excusatiōis. q⁹ nuda ꝛ apta sunt omia
oculis ei⁹. Hebr̄.iiij. C Conformatio C Re
cogitet hō q̄; miserabiliter fuerit christ⁹ denudat⁹
p nob⁹. vt nos vestiret vtutib⁹. et oret theorema
Vel alias ꝛc̄.

Theorema CCXX.

Esu bone qui ad statuā

ligari ꝛ flagellis cedi voluisti. ita vt in corpe tuo
a plāta pedis vsq; ad verticē capitis in te ñ erat
sanitas. da mihi flagella tue paterne correctiōis
libēter suscipe ꝛ te meis pcīs nūq; denuo flagel
lare A xxxj. articul⁹ C Tricesimus ꝓm⁹
articul⁹ est flagellatio. Cū enī iesus nudat⁹ esset
tūc vt dr̄ Job.xxv. Pilat⁹ eū apprehēdit ꝛ flagel
lauit. ꝛ B vel p se vl̄ p ministros. Jō aūt flagella
uit eū ꝓm Aug̃. vt nudi sanati penis ꝛ opprobri
is ei⁹. mortē ipsi⁹ vltra sitire desisterēt. Eadē etiā
cā p̄misit vl̄ etiā iussit milites ꝛ cohortē sibi infer
re illusiōes q̄ sequūtur. Et iste articul⁹ flagella
tionis est vnus de p̄cipalib⁹ articulis passiōis
citra crucē. Et cōplectit̄ in se articulū ligationis
de quo supra articulo sexto B Quia vt cō
muniter tenet ligatus fuit ad statuā dum flagel
laretur Cui⁹ columne aliqua ps ostenditr̄ rome
in ecclesia sancte Praxedis. C Dator autē ps fer
tur esse in ecclesia mōtis syon que dñici cruoris
vsq; hodie cernētibus vestigia certa demōstrat
vt dicit Beda sup Lucā. Sed Augustin⁹ ī quo
dam sermone ō passione dñi videt dicere q⁹ chri
stus in flagellatione iacuit ante pilatū dicēs sic.
Ecce iā domin⁹ aptatur ad verbera. ecce iaz ce
ditur. rumpit sanctā cutē violentia flagellor̄. re
petitis ictib⁹ crudelia verba scapularuz terga
cōscindunt. pchdolor ia cet extensus ante homi
nem de⁹. ꝛ luppliciū pariē rei in quo nullū pecca
ti vestigiū potuit inueniri. Hec Augustinus.
C Ideo autē vt dicit Hiero. voluit dñs fla
gellari. vt quia scriptū est Vulta flagella pecca
toris. Illo flagello nos a pcussis flagellis libe
raremur. Quot aūt ꝛ quāte plage vel vulnera
sint in hac flagellatiōe sibi inflicta. p certo sciri ñ
potest nisi p reuelationez vt supra in ꝓncipio dic
tū est. Sed oportuit ea esse q̄si innumerabilia.
Si enī scriptura teste p mēsura peccati erit pla
garū mod⁹. Deut̄.xxv. christ⁹ aūt flagellabat̄ p
nostris peccatis. q̄ vtiq; sunt innumerabilia. q̄
re ꝛ plage innumerabiles. Et hoc est q⁹ dr̄ Esa.j.
A planta pedis vsq; ad verticē nō est in eo sani
tas B Documenta C Ex hoc articulo
habent duo documēta Primū q⁹ nos flagel
la dei libēter sufferre debem⁹ vt vnusq̄sq; nost̄r
possit dicere illud ps.xxxvij. Quoniā ego in fla
gella patus sum. Et merito. quia si vnic⁹ dei fili
us patus fuit in se suscipe nostra flagella ex obe
dientia patris. Cur ꝛ nos adoptiui nō essemus
pati sufferre flagella eiusdē patris. que ipse vl̄ p
se vel p ministros seu instrumēta sua media no
bis misericordit̄ infligere dignat̄ ad emēdatiōz
nostrā. Quē enī diligit de⁹ castigat. flagellat aūt
omnē filiū quē recipit. Et q̄s est filius quez non
corripit pater Prouer.iij. et ad Hebr̄.xij. C E
C Secūdū est q⁹ libēter caueam⁹ ne ꝛ nos chri
stuz iterato flagellem⁹. Q̄ō fit quotidiē cū q; pec
camus mortaliter. Cū enī christ⁹ flagellatus sit
p peccatis nostris. Esa.luj. Ipse vulnerat⁹ est p
pter iniq̄tates nr̄ās attrit⁹ ē ppt̄ scelera nostra.
Q̄ñcūq; peccam⁹ tūc christo vnū ictū flagelli i
cutim⁹ q̄ntū in nob̄ē. Dic̄ apls de q̄busdā dicit
ad Heb.vj. Rursū crucifigētes ī semetipsis fili
um dei. Cui⁹ sens⁹ itellectū habes supra ī dñica
ō passiōe p̄mōe p̄mo in fine Cōformatio
Ad ꝓformādū se huic articlo potūt bō flagello

vel virga seipsum corpalit cedere si hz grām. vel saltē cōpatiēdo flagellato christo mentaliter se flagellet 7 oret sensum theorematis

Theorema CCXXI.

Esu qui veste purpurea

illusorie indui voluisti. da mihi iugē memoriaz passionis tue indueze. 7 pctā mea charitatis purpura opiri ¶ Al Tricesimusseczūd articulus. ¶ Tricesimusseczūd articuld est vestis purpuree indutio. Post qz enī dñs flagellatus fuit milites. s. satellites 7 seruiētes psidis q erant gētiles. illuserūt ei in multis. forte iubēte pilato. vel saltē pmittēte ad mitigādū furorē iudeorūz. Vel etiā vt dic̄ Chryso. Isti milites talia fecerūt volētes cōplacere iudeis amore pecunie. Igit q christd rex iudeorz fuit appellatd. 7 ipsemet coram pilato B fuit confessus. d. Tu dicis. q rex suz ego. Idcirco illusorie insignia regalia ei adhibebāt. congregātes ad B totā cohortē. Et primo induebāt eū veste purpurea q est vestis regal. Hz vbi Johes 7 Marcd dicūt. veste purpuream Matthed dic̄ clamide coccineā 7 rediti idez. q vtraqz rubea est. Et fit eius dē materie. Inuenitur etiā quedā purpura cocco simillima vt dicit Aug. ¶ B Hāc ergo veste circūdederūt ei p clamide regali. Et bñ cōueniebat vestis rubea tali corpi vtpote toto sanguie rubricato ex vberibd flagellorz. vt ipleret istud Esa. lxiij. Quare rubz est indumētū tuū. Et hec q̄stio fuit āgeloz p̄m glosam. vidētiū 7 mirantiū q christi corpus qd de vtero vginali tantū cādorem habuit q̄ntū fullo nō pōt facere sup terraz. intātuz fuit sanguie rubricatū. Ad quā q̄stionē ipsemet tibidem rndit dicēs. Torcular calcaui solus. Q. d. p̄m glosam. Ego solus sustinui pssuraz crucis. flagelloz̄. 7 oīm tormētoz passioīs. in q̄bus q̄si prelo pssus sanguie ppio p totū corpus meū p mundi salute sū aspsus. Jō etiā sibi bñ cōueniebat purpura. q purpura fit ex sanguie conchilij vl muricis vt sic nihil in eo esset nisi sanguie tinctum 7 colore sāguineo coloratū ¶ C Documenta ◆ Ex B articulo trabūtur duo documenta.

¶ Primuz est q nos pctā nrā opire debemus opibd charitatis. Qz sic̄ christus nrōz peccatorū flagellis cruētatus purpura cooperiri voluit. Sic 7 nos mala opa nostra cruētata. i. pctā opiamus purpura vernātis charitatis. q charitas operit multitudinē pctōz. j. Pet. iiij. Vl etiā p purpurā signat dñice passioīs mēoria. Vñ come capitis spōse. i. aie fidelis dicūt esse sicut purpura regis. Can. vij. Quia cogitatōes mētis nrē q p comas capitis intelligunt. vsari debēt assidue circa passionē redēptoris vel etiā circa opera charitatis.

¶ B Secūd dū documētū est q p hoc q dñs noster veste regali indui voluit p̄m Theophilum docemur q 7 nos habitu mētis veste regia induamur 7 simus vē reges calcātes sup pp̄ētes 7 scorpiones. i. suppeditantes oīa vicia. Vñ dicimur christiani. i. vncti q̄si reges. Et nota q oēs iste illusiones militū 7 ptumelie iudeorz christo illate nob afferūt mysteria vt supra dictū est in principio p̄m Hiero. ¶ C Ōformatō ◆ Ad pformā dū se huic articulo 7 septē sequētib illusionū articulis. recogitet hō factū cuius ubz articuli cum aggrauatiōibd suis 7 oret theorema. Vl alias sicut in q̄libet articulo sibi deuotio mistrabit.

Theorema CCXXII

Esu qui corona spinea

coronari voluisti. fac me digne pnīe spinis sic cōpungi vt a te merear cōi celestib coronari ¶ Al ¶ Tricesimus terti articulus ¶ Tricesimus terti articuld est corone spinee capiti impositio. plectebāt enī coronā de spinis 7 ip̄osuerūt sup caput eius. p dyademate regali Et fuit illa corona fuisse de uicis marinis q̄ aculei sūt acuti duri 7 bñ penetratiui. Vñ p̄m Bern. Caput illud diuinū densitate illaz spinarū vsq ad cerebrū cōfixum fuit. ita vt sanguis ex capite extract frontem genas 7 collū pfunderet 7 rubricaret. ¶ B Documenta ◆ Ex isto articulo habentur duo documēta. ¶ Unū q nos peccata nostra p recordationē semp in mēte portemus sic̄ christus spinas peccatorz nostrorz in suo capite portauit. De q̄bus spinis dictū erat primo hominiTerra spinas et tribulos germinabit tibi. Quia cōscientia nostra punctiones et aculeos carnalium desiderioz p̄crare non desistit quādiu cuz vomere crucifixi memorie non fuerint exarata. 7 in timore domini nō fuerīt disciplinata ¶ C Has ergo spinas christus suscepit portādas p̄ corona victorie p̄m Hylariū. Volent enī victores arma deuictorū hostiū p̄ signo victoriali gestare. et de his gloriari. Arma diaboli sunt peccata nostra quibus armat contra nos que dominus in passione sua abstulit. Ipse enī est agnus qui abstulit peccata mundi. Idcirco spineam coronā vtpote victorialem in suo capite gestare dignatus est In ista corona videre regē nostrum desiderabile est omni anime amanti. Unde ad hoc sponsa in Cant. omēs fideles animas euocat dicens Canticorū. iij. Egredimini filie syon et videte regem Salomonem in dyademate quo coronauit eum mater sua. s. synagoga ad hraz. vl mat sua. i. charitas q̄stū ad tropū pūtē

¶B Aliud documētū est ꝑm Theo. vt ⁊ nos sumam⁹ coronā spineā. i. festinem⁹ coronari vita arta abstinētijs ⁊ puritate ꝑscientie. Ille enī sūt quedā spine ꝓpt austeritatē quā hūt ¶Tertiū documētū vt ⁊ nos conemur coronari spinis tēptationū. Quelibz enī tēptatio nos impugnās est q̄si quedā spina capitis mētis nrē. quā dum hō supat spina illa cedit sibi ad coronaz. Vñ q̄t spinas tēptationū hō in hac vita sustinet ⁊ superat tot gēmas p̄ciosas ad coronaz suā compat. Cañ. ij. Sicut lilium inter spinas ⁊c

Theorema CCXXIII

Esu qui arundinem pro

sceptro in dextra tibi dari voluisti. obsecro te vt imbecillitatē meā dextera tue potētie sustentare digneris. vt regnū tuū intra me iugit cōfirmet.

¶A Tricesimusquart⁹ articul⁹ ¶Tricesimusquart⁹ articul⁹ est arūdinis in dextera traditio. Vnde enī arundinē in dextera eius p sceptro regali. p q̄ signātes regnū q̄d sibi vsurpasse dicebat dicēdo se regē eē vacuū ⁊ infirmū ad modū arūdinis. nō attēdentes q̄ ipe dixerat regnū suū nō esse de hoc mūdo sz de alio mūdo. s. eternitatis. vbi regnū est firmissimum. Et ꝑ fuit tertius⁹ act⁹ illusiōis militū ¶B Documentū ¶Ex B articulo trahit documētū q̄ nos attendere d̄em⁹ nos ex nob esse infirmos et fragiles. ac oī bono vacuos. nisi dextera dei nos manuteneat. sic arūdo in se hz vacuitatē ⁊ ibecillitatez. sz manu christi aptrebēsa firmat vt dic Hylarius Idcirco ergo dñs noster arūdinē in dextera sua tenere voluit vt p B ostēderet se nos fragiles vacuos ⁊ infirmos manutenere ⁊ oīb⁹ bonis ipletre. Itē arūdo siue calam⁹ ē instrumētū scribēdi Idcirco ergo christ⁹ calamū in manu tenere voluit ꝑm Hiero. vt sacrilegiū scriberet iudeoꝝ. et oīderet se eē illū q̄ electos suos scriberet in libro vite.

Theorema CCXXIIII

Esu qui a militib⁹ genu

flexo dicētib⁹. aue rex iudeoꝝ. irrisorie adorari ⁊ salutari voluisti. p̄sta mihi te deū meū in spū et vitate adorare. ⁊ te regē regū venerabili salutare ⁊ magnificare. ¶A Tricesimusquintus articul⁹ ¶Tricesim⁹ q̄nt⁹ articul⁹ ē adoratō ⁊ salutatio irrisoria. Cū ei milites insignia regalia ei adhibuissent genu flexo añ eū illudebāt ei dicētes: ¶Aue rex iudeoꝝ ¶ ⁊ sic adorabāt eū vt dic Beda. q̄si q̄ deū seipsū falso dixisset. ⁊ salutabāt eū tāq̄z q̄ seipsū falso regē fecisset. Et ꝺ vtroq̄z istoꝝ accusabat a iudeis. Et iste fuit q̄rt⁹ act⁹ illusionis militū ¶B Documentū Ex B articulo habet documētum q̄ nos caveam⁹ ne christū false adorem⁹ vl salutem⁹. False āt christū adorāt vt dic Raba. q̄ in eū credūt sz puersis actib⁹ despiciūt. Itē false christū adorāt vel salutāt q̄ inē orādu z aliq̄d q̄ est ꝺ diuinū honorem ptractāt Verbi grā. Si q̄s genu flectat añ altare ⁊ interī cogitz q̄lit calicē fureī vl aliud sile Itē false christū adorāt ⁊ salutāt oēs pseudo christiani

Theorema CCXXV

Esu qui a militib⁹ alapis

cedi voluisti. fac me vbis ⁊ opib⁹ tibi sp plaudere ⁊ alioꝝ opa etiā mala mihi in bonū coopari cōcede ¶Tricesim⁹ sext⁹ articulus ¶Tricesim⁹ sext⁹ articul⁹ ē a militib⁹ alapizato. Milites ei genu flectēdo ⁊ salutādo dabāt ei alapas. In q̄ illusionē sua mag despectiua fecerūt. q̄ vt salutātes deū. ⁊ salutātes regē eū alapizauerūt. De alapizatōe habitū ē supra articlo. xj. Sz differt illa alapizatio ab ista i q̄ttuoꝝ. Primo q̄ illa fuit in domo anne. ista in ptorio pilati. Secdo q̄ ibi dr de vna alapa quā dabat ei vn⁹ ministroꝝ. In aūt plures alape sibi a diuersis dabāt. Tertio q̄ illā alapā dedit vn⁹ iudeus. sz istas dederūt milites gētiles. Quarto q̄ illa alapa dabat cā vltionis. ista āt cā illusiōis. Qua ꝓpt nō imerito illa alapizatio facit articulū spēalē distinctū ab illo. Bona cumēta aūt hic p̄nt accipi sicut ibi ⁊c

Theorema CCXXVI

Esu qui a militib⁹ pilati

in ōlicio sissimā facie tuā ꝑspui voluisti. p̄sta mihi faciē tuā in sacramēto eucharistie sīrptuōe indigna ñ polluere. ⁊ pscia z meā imūdis cogitationib⁹ ñ fedare ¶A xxxvij. articul⁹ Tricesim⁹ septim⁹ articul⁹ ē a militib⁹ ꝑspuitō Illudētes ei milites ꝑspuebāt i faciē ei. Q̄ q̄z vilis act⁹ militū. Ex B appet q̄ isti dicūt milites ñ ꝑm nomē milicie p̄ntis tp̄is. q̄ generosi ⁊ nobiles q̄ eq̄tes nolant ō calcarib⁹ deaurat⁹ Tles eui nobiles ꝑsone ñ illuderēt. ñ ꝑspuerēt. ñ crucifigerēt nec vestes crucifixi diuiderēt sibi. q̄ ad carnifices pot⁹ ptinet. Sz dicūt milites ꝑm ātiquā cōsuetudinē stipēdiarij ⁊ p̄uētes pedites. Hic ptz i gestis iulij cesaris. vbi milites ab eq̄tib⁹ distinguunt. Hoc etiā pz i actib⁹ ap̄loꝝ ¶Act. xxiij. Vbi dr q̄ paul⁹ cū militib⁹ ducētis. eq̄tib⁹ septuagīta. ⁊ lācearijs ducentis de hiericm missus ē cesaream. Ergo milites in hoc loco intelligim⁹ viles stipendiarios carnifices. q̄les nullā insolentiā p̄ horresc̄unt. De q̄bus dicit Theop hil⁹. q̄ in istis

illusiõib⁹ militaris vana gl̃ia sp̃ inordinatis gaudens ⁊ opprobrijs sibi ppria oñdebat. Differt ãt iste articul⁹ ab articulo .xvij. q̃ istud fuit in domo cayphe corã iudeis ⁊ a iudeis. Istud aũt fiebat in p̃torio pilati a militibus corã pilato ⁊ cohorte. Itẽ q̃ illa fuerũt sputa iudeorũ. Ista vero sputa gẽtiliũ. ¶ Documẽta ⁊ pformatio eadez ibi dicta p̃nt ⁊ hic sumi.

Theorema CCXXVII

Esu qui arundine caput

tuũ pcuti voluisti. p̃sta q̃so mihi p̃manẽ vitam meã te caput nostrũ nõ offendere sz tibi placitis moribꝰ deseruire. ¶ Tricesimusoctauus articul⁹ ¶ Tricesim⁹ octau⁹ articul⁹ est capitis cũ arũdine pcussio Acceperũt enĩ arundinẽ ⁊ pcusserũt caput eiꝰ. vt spine capiti fortius infigerent. In illis enĩ ptibꝰ sunt arundines magne ⁊ grosse ad modũ baculoz. Et iste fuit septimus actꝰ illusionis miliũ. quẽ fecerũt nõ tãtuz causa ledẽdi eũ p p̃cturas spinaz ⁊ pictꝰ baculi q̃ntũ cã illudẽdi. Nã viles psone solẽt baculis pcuti sic bestie. ad magnã ergo vilificationez ꝟ fecerũt. N.d. O tu vilis homo q̃re te facis regez. ¶ Documentũ ¶ Existo articulo trahit̃ documẽtũ q̃ caueamꝰ ne ⁊ nos caput christi cum arũdine pcutiamꝰ. Caput christi q̃ppe pcutiunt q̃ diuinitatẽ eiꝰ impugnãt. Caput enĩ christi estꝺeꝰ vt ꝺr. j. Coz. xj. i. diuinitas creãs ẽ caput creature assũpte. Arũdo aũt calamꝰ signat scripturã diuinã calamo spũssancti scriptã. de q̃ in psalmo .xliij. Lingua mea calamꝰ scribe. Calamo ergo vt dicẽ Rabanꝰ caput christi pcutiũt q̃ diuinitati eiꝰ ꝓtradicentes. errorẽ suũ autoritate sacre scripture q̃ calamo scribit̃ falso ꝓfirmare conãt. Quales sunt q̃ dicũt eũ purũ hoiez fuisse. sic iudei ⁊ multi heretici. Itẽ arũdine caput christi calamo pcutiũt. qñ p aurã mũdani fauoris que p arundinẽ signat̃ deus offendit̃. Itẽ caput christi calamo pcutiũt. q̃ ex scriptura diuinitatẽ magis q̃z oportet indagare satagũt. Vñ ⁊ interdũ sanguinẽ cruoris eliciũt. sic isti milites gẽtiles pcutientes sanguinẽ de christi capite emũxerũt Item cũ arũdine christũ i capite pcutiũt. q̃ p vacuã. id est. ociosam vitã suã christũ offendũt. q̃ ẽ caput nostrũ a q̃ in oẽs sensus nrõs vitales opationes defluũt. ⁊ ipse opez nrõz exẽpla nob̃ pbuit. Vñ in quolibet ocio cũ adest nob̃ oportunitas faciendi bonũ bõ ociosus christũ q̃si in capite pcutit. Ita vt ex tali percussiõe ⁊ spinaz pũctiõe sanguis de christi capite emũgat. ꝟ est q̃ christ⁹ dolet ⁊ pũgit vsq̃z ad sanḡnẽ de ocio nrõ. q̃ videt q̃ exẽpla sua nõ fructificãt i nob. Q̃ intelligẽ vt babes p Orig. supra. clxxviij. ⁊c.

Theorema CCXXVIII

Esu qui cũ insignijs illu

sionis a pilato iudeis ostẽtari voluisti. da mihi oñtationẽ vane glorie deuitare ⁊ ante ꝓspectuz tuũ cum eisdẽ insignijs mysticis cõpere ¶ A ¶ Tricesimusnonus articulus. ¶ Tricesimusnonus articul⁹ est flagellati ⁊ illusi ostentatio. Cũ enĩ milites eũ taliter adaptassent. Exiuit iterũ pilatꝰ foras ad populuz iudeoz et dixit eis. Ecce adduco eũ vob̃ vt cognoscatis q̃ in eo nullã inuenio causam. Emendatũ ergo eum dimittã Hãc aũt oñsionẽ ideo fecit pilatꝰ sciens q̃ inimici eiꝰ hec ludibria libẽter viderẽt. ac p ꝟ eius sanguinẽ vlteriꝰ nõ sitirent. Unde dixit eũ iã quasi p hmõi emẽdatũ. et sic velle eum dimittere. Exiuit ergo iesus portãs spineã coronam ⁊ vestẽ purpureã cũ sceptro arundineo Ecce q̃z lamẽtabile spectaculũ. Exiuit inq̃z vt dicẽ Augꝰ nõ clarꝰ impio sz plenꝰ opprobrio. Et dixit eis pilatus Ecce hõ Quasi dicerez sm Augꝰ. Si regi inuidetis. iã pcite q̃ delectum videtis. Feruet ignominia frigescat iuuidia. Et iste fuit octauꝰ actꝰ illusiõis. Licet nãq̃z pilatꝰ hãc oñsionẽ animo liberãdi eũ fecerit. maiorẽ inter oẽs illusiones ista fuit q̃ inimici sui talia i eo ludibria ꝓsperẽrũt. de q̃ nõ puũ gaudiũ habuerunt. ¶ B ¶ Documentũ ¶ Existo articulo sumitur documentũ q̃ nos christũ illusum ante mentis nrẽ oculos habeamus. ⁊ in vestitu ⁊ in exteriori apparatu nõ vane gloriemur Quoniam dñs noster in vestitu illusus fuit. Et maxie in hoc sequi christũ debẽt religiosi ⁊ monachi. q̃ christũ illusum in habitu tõsura ⁊ ferulis repñtãt. Habitus enĩ monachalis despectibilis est. et quasi illusorꝰ hominibꝰ mũdanis. Corona aũt capitis monachalis coronã spineã repñtat. Baculi vel ferule quas antiquiꝰ monachi portare consueuerũt repñtant arundinẽ. Et sic sic̃ christꝰ nõ dedignabat̃ habitu illusorio ꝓpter iudeorũ ostendi. Sic nõ erubescãt monachi ⁊ alij mũdi ꝓtemptores. qui spectaculũ facti sũt mũdo sm apm in ꝓtemptibili habitu ⁊ insignijs regalibꝰ illusorijs p̃dictis christũ regẽ imitari ¶ Itẽ ꝟ ẽ documẽtũ q̃ istã ostensionẽ christi repñtat sacerdos in eleuatiõe hostie. Quasi diceret sacerdos. Ecce homo. Qz enĩ sacramẽtũ altaris est memoriale dñice passionis. Et christꝰ est passus sm humanitatem. sm vero diuinitatem est impassibilis. Quare sacerdos ostendens ibi christum congruentius dicit. ecce homo. q̃z ecce deus. licet ipse sit et homo et deus. sed homo patens

fuit in ista oñsione ⁊ de⁹ latēs. ¶ Item est docu mentū q nos debeam⁹ cū eisdē insignijs mysti ce acceptis put dictū est suis locis añ cōspectu⁹ christi regis nostri ī iudicio apparere cū qb⁹ ipse dignat⁹ fuit oñtari iudeis

Theorema CCXXIX.

Esu qui terribiles uocef

iudeor⁹ clamātiū crucifige crucifige au dire ñ ex pauisti. da mihi inimicor⁹ meor⁹ vbis execrabi lib⁹ nō terreri ⁊ lingua mea nocumētū primo ñ inferre ¶ Quadragesim⁹ articul⁹

¶ Quadragesim⁹ articul⁹ est iudeor⁹ aclama tio Crucifige crucifige. Cū enī pōtifices et mini stri vidissent sic indutū. sic illusum flagellatiōis correptiōe. ⁊ illusionū opprobrio nō pōtēti. nec pi lati excusatiōe placati clamabāt dicētes | Cruci fige crucifige eū | Erat āt hora diei tertia qñ ꝑ acclamabāt. Ettūc iudei linguis eū crucifixerūt ꝑm ⁊ Aug̃. Et ꝑm ꝑ intelligendū est q̄d dicit mar cus. xv. hora tertia crucifixū esse dñm. verissime oñdens magis fuisse christi necatrices linguas iudeor⁹ q̄z man⁹ milituū. Vñ bñ iste clamor facit articulū passionis spēalē. ¶ Sz sicut legit in euāgelio nicodemi. Nō oēs de pp̄lo hoc cla mauerūt. sz q̄dā cōpassi fleuerūt. Nā vt ibi dici tur. Intuit⁹ ꝑses pp̄lm circūstantē. ⁊ plures eor⁹ videret lachrymātes dixit. Nō ois pp̄s vult eu⁹ mori. Inter q̄s erat nicodem⁹ q̄ ꝓfulucrat eū di mitti. Ex iudeis etiā q̄dā pharisēi dixit. Triginta octo annis in lecto iacui incidi pl̄a picula in pu rītione dolor⁹. Et veniēte iesu delat⁹ sum coram eo ⁊ dicēte eo vbi Surge tolle grabatū tuum ⁊ ambula. surrexi statim ⁊ ābulaui. Alius etiā pharisēus ait. Cec⁹ nat⁹ fui. vocē audiebā. neminē vi di. Et trāseūte iesu clamaui voce magna. Miserere mei fili dauid. Qui misert⁹ mei posuit ma nus suas sup oculos meos ⁊ statī vidi. Et alius dixit. Leprosus fui ⁊ vbo me curauit. Mulier āt quedā veronica noīe sūr dixit. Sanguīe fluens erā annis duodecim. ⁊ tetigi fimbriaz vestimēti ei⁹ ⁊ curata sū. Alij aūt dixerūt. Lazar⁹ q̄driduanus suscitauit. Qd audiēs ꝑses tremefactus ad oēm pp̄lm dixit. Quid vultis effundere sanguinē innocentē. Hec ibi. Et ꝑm ꝑ istud qd matheus dicit | Dicūt oēs crucifigat̄ | accipiēdum est ꝑm modificationē quam ponūt iohes ⁊ lucas. | Oēs | .s. pōtifices ⁊ ministri. ⁊ ꝑ ꝑm Johez. Vl̄ | oēs | .s. p̄ncipes sacerdotū ⁊ magistrat⁹ plebis ꝑm lucā. Nō aūt ois pp̄s. maior tñ ps pp̄li ꝓclamabat crucifige. | Dicebat aūt ill̄ pilat⁹. Quid enī mali fecit Ego nullā cām mortis inueniō in eo. At illi magnis vocib⁹ clamabāt Crucifigat̄ pilat⁹ vo ꝑ ñ recusauit dicēs: Accipite eū vos ⁊ crucifigite. Ego enī in eo nō inuenio cām |. Vr dixit Crucifigite ꝑm Chrysō. execrātis fuit ꝑ verbū ⁊ ad rē nō ꝓcessaz illius impellētis ¶ Tūc iudei q̄rtā accusatiōz vltra illas tres supra arti culo. xxij. apposuerūt dicētes. | Nos legē hēmus ⁊ ꝑm hāc legē dz mori. q⁹ filiū dei se fecit. Cuz au disset pilat⁹ hūc ꝑmonē magis timuit | Tertiz au gustinū nō timuit legē eor⁹ vt occideret eū. sed magis timuit ne filiuz dei occideret. Et attēde q̄ in tota illa disputatiōe inē pilatū ⁊ iudeos iesus sta bat foris cuz pilato indut⁹ regalib⁹ illusorijs vt dictū est ⁊ ad oīa silebat. implēs illud ꝓphetic⁹ Sic ouis nō aperuit os suū. | Ingressus ergo ite rū ꝓtor⁹ pilat⁹ vocato iesu dixit ad eū Unde es tu |. .i. vñ duxisti originez. Vr volebat scire ab eo si ipse esset fili⁹ dei vl̄ de genere deor⁹. Facile enī ei ꝑsuaderi potuit credere eū esse filiū dei cū eēt gē tilis. Vr gētiles multos boies deor⁹ filios arbi trabant. Vñ cor suū dictauerat sibi q̄ reuera fili us dei esset. vt apparet in q̄dā epl̄a pilati. quā ipe misit claudio. In q̄ mīta de eius diuītate narrat | Jesus aūt rñsum ñ dedit ei ¶ D Nota q̄ sex vicib⁹ christ⁹ in sua passiōe interrogat⁹ tacu it. nolēs q̄cq̄z rñdere q̄stioni vl̄ ꝑsone querenti. Primo tacuit corā pōtifice a falsis testib⁹ accu sat⁹. Secō tacuit corā ꝑside a pōtificib⁹ accusa tus Tertio tacuit corā herode iterrogat⁹ Quar to tacuit de sua origine a pilato req̄sit⁹. Rō enī de trib⁹ ꝑmis fuit. ne p excusationes suas mors ipsi⁹ ipedir̄et. De q̄rto rō fuit q⁹ gētilis ꝑses rñ sionis capax nō fuit. Quīto tacuit ad q̄stionez. Quid ē vitas. Cui⁹ rōem reddit Aug⁹. q⁹ subi to illi in mētē venit ꝓsuetudo iudeor⁹ ꝙ solebat vn⁹ illius dimitti ī pasca. Vñ q⁹ volebat eū libera re. iō statī exijt nō expectās rñsuz. Alii dic̄ Chry. Qr sciebat q̄ q̄stio illa indigebat mlīo tpe. ⁊ ipse ꝓperabat ad liberatiōz christi. iō statī exijt. Alii etiā ōr ꝑm Alcuinū. Qz q⁹ pilat⁹ iudiciū a vita te inchoauit sed in veritate nō perseuerauit. iō de veritate questionē meruit inchoare. sed ñ me ruit eius solutionē audire. Legitur tamē in euā gelio nicodemi q̄ cum pilat⁹ iesum interrogas set. Quid est veritas. Respondit iesus. Veritas de celo est. Et pilatus. In terris non est veritas. Dicit ei iesus. Quomodo potest esse veritas in terris que iudicatur ab his qui potestatem ha bent in terris. Sexto tacuit etiam ante tribunal sententiatus. ne sententiam mortis sue suis re sponsionibus ꝓtraheret. ¶ E Sequitur | Dixit ergo illi pilat⁹ Mihi non loqueris Me scis quia potestatem habeo crucifigere te et di mittere te |. Vide qualiter cōtra seipsum pilat⁹

allegauit. Si enī banc potestatē habuit. q̄re īn/
nocentē nō absoluit quē ipsemet pnūciauit īno
centē. ℣ Rñdit iesus. Nō haberes aduersuz me
ptātē vllā nisi tibi datū esset desup ℟. scz a deo a q̄
ois potestas est vl etiā a cesare. Et q̄ iudex es c̄
officiū est ꝑm allegata iudicare. ℣ Ideo q̄ tradidit
me tibi occidendū maī pctūm hz ℟ Et bñ maī
q̄ pōtifices ex inuidia ⁊ odio tradiderūt eū. Hz
pilat⁹ q̄cq̄d fecit. timore superioris ptātis fecit.
℣ Et exinde pilat⁹ q̄rebat dimittere eū ℟ ⁊ ℣ ne ha
beret pctūm occidēdo innocētē. Nō q̄ tūc pmū
ꝛcepit eū dimittere. sz si ꝑus volebat mō q̄rebat
Vñ etiā sic̄ legit in euangelio nicodemi ab ipso
christo seorsū ꝑsiliū q̄rebat. d. Quid faciam tibi
Rñdit iesus. Sic̄ datū est. Dic̄ ei pilat⁹. Quō
est datū. Rñdit iesus. Moyses ⁊ ꝓphete ꝑconi
zati sunt de passiōe ista ⁊ resurrectiōe mea. Hec
ibi. ¶ Documentū ¶ Ex isto articulo q̄
ꝑsistit i isto clamore iudeoꝝ Crucifige Reliqua
enī oīa hic ꝓtēta facūt ad ꝓtinuationē passiōis
Et nihil ponit spēalr penale ꝑter clamorē illuz.
trabit documētū q̄ nō refert q̄ntū ad culpe intē
siōnē occidere hoīem lingua vl gladio Vñ psal.
Lingua eoꝝ gladi⁹ acut⁹. Et loquit ad lrām de
iudeis clamātib⁹ Crucifige Crucifige. Super q̄
Aug⁹. Noli attēdere ī ermes man⁹. sz os arma
tū. inde gladi⁹ pcessit q̄ christ⁹ occideret. Caueāt
ergo sibi detractores ⁊ primoꝝ infamatores ne
exacuant vt gladiū linguas suas. Nz sic̄ gladio
corp⁹ sic lingua fama hoīs pimit ℣ Prouer. xviij
Mors ⁊ vita in manib⁹ lingue. Itē est documē
tum q̄ nō sp respondendū ē ad q̄libz interroga/
ta. ¶ Cōformatio ¶ Recogitet hō q̄z terribi
les fuerunt illi clamores iudeoꝝ. rememoret an
ipse vnq̄zinq̄s hoīm iudicijs aut oblocutōib⁹
seu detractiōib⁹ ꝓxīa primū ꝑsensuz exclama/
uerit Vel alias ⁊c.

¶ Quarta pars de hora sexta. Et con/
tinet decē et octo articulos

Theorema CCXXX

O Domine iesu christe
fili dei viui q̄ hora diei sexta ꝑ salute
hūana añ tribunal pilati adduci ⁊ iu
dicio sisti voluisti. da mihi añ tribūal
mētis mee ꝓcēdere ⁊ meipsū de culpis meis cō/
scientie testimonio districti⁹ iudicare. iudiciū q̄z
tuū in aduersis tā patiēter hic subire vt iudicio
tuo extremo valeā secur⁹ astare. ¶ Qua
dragesimus prim⁹ articulus. ¶ Quadra/
gesimus prim⁹ articulus ē ad tribunal adductio
Cū enī iudei ꝓcepissent q̄ pilat⁹ q̄reret dimitte/
re eū ad pmā accusatiōz redeūtes vrgebāt ⁊ cla/
mabāt. ℣ Si hūc dimittis non es amic⁹ cesaris
Qīs enī qui se regē facit ꝓtradicit cesari ℟ Pilat⁹
aūt cū audisset minas sibi inferri a ꝑl'o d̄ō cesaris
indignatiōe adhuc pl⁹ timuit. Nō enī sic potu/
it ptenere cesarē auctorē ptātis sue quēadmodū
legē gētis aliene. vt dic̄ Aug⁹. Adduxit ergo fo/
ras iesū ⁊ sedit p tribunali. ℣ Locus ei sine forma
iudicij ꝓcessū fuerat. nūc aūt iudicatur⁹ sedit p
tribunali in loco q̄ dr lycostratos hebraice gaba
tha. i. collis vel sublimitas q̄ locus fuit sublimis
iuxta ptoriū. ¶ B ℣ Erat autē tūc hora quasi
sexta. Sedēte aūt pilato p tribunali misit ad eū
vxor sua dicēs: Nihil tibi ⁊ iusto illi ℟. q. d. Non
intromittas te de morte ei⁹. ℣ Multa enī passa
sum p visum hodie ꝓpter eū ℟ Vbi dicit glosa q̄
diobolus aduertēs p christi mortē se ꝓditurum
imperū suū penituit q̄ euz cōprehendi fecerat.
Et ideo immisit visiones huic mulieri. vt p eam
mors christi impediret sicut ꝑus p mulierē mor
tem intulerat mundo. ℣ Tūc pilatus iussit iudi/
cio sisti iesum. Et dixit iudeis. Ecce rex vester ℟.
ꝑus dixerat ℣ ecce homo ℟ ignominiā suā demō
strans vt eos ad miserendū moueret. Nunc ve
ro vt eos magis moueat ironice eis insultat di/
cens. ℣ Ecce rex vester ℟. quasi diceret. Erubesce/
re debetis q̄ flagellatū hūc illusum ⁊ abiectū for
midatis esse regē. ℣ Illi autē clamabāt dicentes:
Tolle tolle crucifige eū ℟. Quasi diceret. Abijci/
as eum a cōspectu nostro. grauis est enī nobis
ad videndū. vt dicit Bap. ij. Vel tolle. id ē. aufer
eum de medio ⁊ interfice. Et explicantes genus
mortis addiderunt. ℣ Crucifige eū. Dixit illis pi
latus. Regē vestrū crucifigā ℟ Et hoc dixit qua/
si eis subsanādo ℣ Responderūt pōtifices Non
regē nō habemus nisi cesarez ℟ Et nota q̄ hoc q̄
dñs noster ducebat ad tribunal ⁊ sistebat tibi iu
dicio vbi et accusatores sui inualuerūt vocibus
clamantes. Tolle tolle crucifige eum. Grauius
erat omnib⁹ precedētibus que extra figuraz iu/
dicij agebātur. Et ideo merito de hoc est articu/
lus specialis ¶ Documēta ¶ Ex hoc ar
ticulo trahūtur duo documēta. Primū q̄ nos
debemus tribunal in mēte nostra cōstituere. et
ibi astare iudicio sicut christus stetit ante tribu/
nal ꝓpter nos. vt nos districtū dei iudiciū decli/
nare possimus. iuxta illud apostoli. j. Corinth. xj.
Si nosmetipsos diiudicaremus. nō vtiqz iudi/
caremur. Quod verbū pertractās beatus Au/
gustinus in libro de penitētia dicit sic. Versetur
ante oculos imago iudicij futuri. et ascendat
homo aduersum se. tribunal mentis sue. con/
stituat se ante faciem suam. atq̄z constituto iu

corde suo iudicio assit accusatrix cogitatio et testis cōscientia et carnifex timor. Inde quidē sanguis aie cōfitentis plachrymas pfluat. Postremo ab ipsa mēte talis sñia pferat vt se indignuz homo iudicet pticipatiōe corpis et sanguis dñi. vel etiā penā sibi ipsi iudicet vindicās culpas p̄ prias ℣ Aliud documentū est q̄ nos tpe aduersitatis iudiciū dei cū patia subeam⁹ sicut dñs noster p nobis duct⁹ ad tribunal hois obmutuit et nō aperuit os suū. cū oī patiētia subiēs iudiciū. Nos q̄ppe tpe aduersitatis quasi añ dei tribunal sistimur. Añ aplus post vba allegata subdit. Cū aūt iudicamur scz tpalib⁹ penis a domino corripimur. Quia vt dic̄ glosa. Pdena ipsa ppria nobis est purgatio. vt nō cū ℟ mundo dānemur. q.d. Ideo bonū est nobis hic iudicari a deo p punitionē tpalem. vt ℟ correpti ñ dānemur i iudicio futuro ¶ Conformatio ¶ Ad cōformandū se huic articulo attēdat hō diligēt documenta iā premissa et corde mente theorema. Vel alias ꝛc.

Theorema CCXXXI.

Esu qui sententiam con

demnatiōis ad mortē. mortē aūt crucis innocēter subire voluisti. fac me iustam mortis sñiam siue in corpe siue in aia nō mereri. et tui amore iniqua hominū iudicia nō timere. ¶ Quadragesimus secūdus articul⁹ ¶ Quadragesimus secūdus articul⁹ est ad mortē p sñiam cōdemnatio. Videēs enī pilatus q̄ nihil pficeret laborādo p christi liberatiōe scz magis tumult⁹ fieret. q̄ vt dicit glosa. rebellionis crimē cōtra cesarem pl̄us ei impingebat ⌊ accepta aq̄ lauit manus suas corā populo dicēs. Innocēs ego sum a sanguine iusti hui⁹ ⌋ .q.d. p̄m Hiero. Ego q̄dem innocentē volui liberare scz quonia seditio orit. et rebellionis crimē p̄tra cesarē mihi impingit. sicut lauo man⁹ licet p̄sciam. ¶ Nos enī erat apō antiquos vt cū aliq̄s vellet se oñdere immunez ab aliq̄ crimine accepta aq̄ lauabat man⁹ suas corā pl̄o. ¶ ℟ Pilat⁹ ergo q̄ cogit ferre sententiā p̄tra dñm dānat oblatū. scz arguit offerentes. iustū esse. pnuncians q̄ crucifigēdus est. Et adiecit. ⌊ Vos videritis ⌋ .q.d. p̄m Hieron ymū. Ego minister legis sum. vox vestra sanguinem fundit. ⌊ Et rñdens vniuersus pl̄us dixit. Sanguis ei⁹ sup nos et sup filios nostros ⌋ Hec imprecatio sup iudeos pseverat vsq; in pñtem diē et sanguis dñi nō auferet ab eis. vt dic̄ Hiero. Ita q; pilat⁹ quāq; pnūciasset christū innocentem. ac phoceū dimittendū. volēs tñ clamorib⁹ pl̄i satisfacere. timēsq; ne accusaret de rebellione cesaris. cū hoc etiā nullū suspicās piculū si innocentem pauperē et abiectū adiudicaret morti. maxime q; nō apparebat aliq̄s p̄tradictor. ptulit sententiā et iudicauit euz ob culpā affectati regni eē crucifigendū. Que aūt fuerit forma sñie nō ē expssum ab euāgelistis. In euāgelio tñ nicodemi scribit q̄ pilat⁹ ptulerit sñiaz sub his vbis. Gens tua cōprobauit te regē. pterea p̄cipio te p̄muz flagellari ꝛm p̄cipū statuta. deinde in cruce eleuari. Et in ℟ cōsistit articulus iste q; p sñiam dānatus est ad crucē ¶ Documentū ¶ Ex ℟ articulo trahit documētū q̄ nos caueam⁹ ne vnq; iustā mortis sñiam aime vl corpis mereamur. Item sicut saluator noster sustinuit p nob⁹ iniquā ab hoie cōtra se ferri sñiam. Sic et nos p deo curare nō debem⁹ iniqua hoim iudicia. Añ aplus .j. Cor. iij. Mihi inq̄t p̄mimo est vt a vob⁹ iudicer aut ab hūano die ¶ Conformatio hui⁹ articuli accipi pōt ex theoremate. Vel alias ꝛc.

Theorema CCXXXII

Esu qui crucem tuā p2o

prijs humeris baiulare voluisti. fac me crucem artioris pātie spōte ap̄rehēdere eāq; p⁹ tecō tinue baiulare ¶ Quadragesimus tertius articul⁹ ¶ Quadragesimus tertius articulus est crucis baiulatio. Postq; enī sentētialit dānatus fuit. tūc milites p̄fidis suscipientes eū exuerūt cuz purpura et induerūt eū vestimentis suis et imposuerūt sibi crucē portandā ad locuz passionis. Erat enī lignū illud crucis reputabat ꝑphanū. null⁹ illoz illō nedū portare. scz nec tangere voluit. Et iō imposuerūt eā iesu vt tā dānato. Añ glosa. Portat crucē suā iesus. grande lubriū impijs. grāde mysteriū est pijs gloriantibus q̄si in sceptro regni Portauit aūt iesus crucem suā sup humeris sic̄ dicit glosa. vt adimpleret illud Esa. ix. Cui⁹ p̄incipat⁹ sup humerū eius Hoc figuratū fuit in Isaac portāte ignē et ligna p sui īmolatiōe. Gen. xxij. Sic christ⁹ portauit lignū crucis cū igne charitatis. Et quō isaac dimissus est et mactat⁹ est aries. sic et hic ꝑm Chrysostomū diuina natura manet ipassibilis scz mactata est hūanitas. berēs cornib⁹ inhep̄es. i. inter retiacula pctōr q̄b⁹ natura hūana detinebatur ¶ ℟ Baiulabat aūt dñs crucē suā donec inuenerūt symonē q̄ndā cyreneū. p̄ēm alexandri et rufi discipulorz christi. qui veniebat a villa vadēs ad ciuitatē. hūc angariauerūt. i. coegerūt vt portaret crucē post iesum. vt dic̄ lucas. Et q̄ dicit post iesum intelligi pōt dupliciter. Uno mō vt li post dicat posterioritatē tpis. Ita q̄ iesus p⁹ius portauerit crucē illā et postea symon. Et iste

intellect⁹ est magis cōmunis. Alio mō vt li p⁹ dicat posteriozitatē loci vl' positionis. ita q; chri/ stus p̄cesserit portādo crucē in pte anteriozi ⁊ sy mon subsecutus sit portando eiusdem crucis p tē posteriozē. q; nimis grauis fuit ad portandū vni soli ⁊ maxime iesu iā debilitato exhausto et plurimū afflicto ex fatigatiōib⁹ Et hūc intellectū videt lucas innuere cū dicit: Imposuerunt sibi crucez portare post iesum. Et ꝑ magis explicat euāgelū nicodemi vbi dr sic. Hunc angariauerunt vt tolleret crucē cuz iesu. Et sic magnū p̄conium fuisset symoni q; ipse merebat simul cū christo portare lignū p̄ciosissimū in q̄ sal⁹ mūdi appendēda fuit licet ꝑ sibi ī vitupiū fecerūt Et nota q; iste symon nō fuit israelita sz pegrin⁹ ⁊ ad/ uena de cyrenis que est ciuitas libie. Et licet ipi huic tanq̄z ꝓtēptibili imposuerūt crucē iesu. hoc tñ nō vacat mysterio. Quia vt dicit glosa. Ecce nō bebr⁹ sz alienigena ⁊ gētilis opprobrio christi subdit. vt plenitudo sacramētorū trāsire a iudeis ad gētes oñdat. Symon q; ipe obediētia interp̄tat. Cyrene⁹ beres Vñ bñ designant p eum christiani ex gētib⁹ conuersi. q; pegrini erant testamentoz dei. sz credēdo ⁊ obediēdo diuinis mandatis facti sunt ciues sanctorū ⁊ domestici atq; heredes dei. ¶ Documenta. ¶ Ex isto articulo sumunt duo documēta ¶ Primuz q; nos christiani crucē portare dēm⁹ post Jesum. Vñ dicit glosa. Ideo dñs crucē portat. q; prior passus est. postea imposita est symoni cyreneo post christū portāda. q; debem⁹ seq̄ vestigia ei⁹ Vñ nō ꝑcessit symon sz sequebat vt dicē Ambro si⁹ Hinc dicit dñs in euāgelio Luc. xiv. Mat. xvj. Si q̄s vult post me venire abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā quotidie ⁊ sequat me. Vbi duo innuit necessaria portāti crucē post iesum. videlicet q; portet eā volūtarie ⁊ nō angariat⁹ sic iste symon. Vñ dicit. Si q̄s vult. Ite q; portet crucē suā sz ppriā nō alienā. sic etiā iste symon Unde dicit crucē suā. Et merito christian⁹ debz tollere crucē. cui⁹ documentuz habem⁹ tā a natura q̄z ab arte Ut enī dicit Hiero. sup Mar. Aues q̄n volāt ad ethera formā crucis assumūt. hō natās vel oriās ꝑm formā crucis vehit. Nauis p maria antemna cruci similata inflat. Thau lrā signū salutis ⁊ crucis demōstrat. Hec Hieronymus. ¶ Notādū ātē ꝑm Aug. in ꝑmone d̄ sancto laurētio. Q̄z crux dñi nō tantū illa dr q̄ tpe passionis christi ligni affixione ꝑstruit. sz illa q̄ totius vite curriculo cūctaz disciplinaz ⁊ vtutib⁹ coaptat. Intelligendū ergo crucē esse nō ligni patibulum sz vite virtutisq; ꝓpositū. Tota igit vita christiani boīs si ꝑm euangelū viuat. crux atq; martyriū est. Hec Aug⁹. Similē habet in legē/ da omnū sanctoz Et ista est crux q̄ quotidie est portāda. Itaq; hāc crucē quidā portāt voluntarie vt viri pfecti imitatores christi. Quidā vero portāt eā in angaria sicut q̄ cū murmure coacti ⁊ metu pene se alicui districti⁹ subijcuūt Ut' ꝑm Chrysō. q; p abstinentiā quidē carnē afficiūt. sed fructū abstinētie interi⁹ nō requirūt. Vñ iste symon crucē portat sz nō moritur. sic isti non mortificant. sz mūdo adhuc viuūt. Quidā etiā portant crucē alienā. nō suā. Sicut q; abstinētiā ⁊ districtionē ⁊ fidē sanctoz p̄dicāt sed in se nō seruant. vel q; fugiūt frequētiā hominū ⁊ petūt desertuz. ⁊ vitā carnalē ducūt in solitudine in occulto. vl' qui sub regula artissima se militare gloriant sz p eius obseruantiā nō mortificāt sicut symō crucem portās nō moriebat. Cōtra tales dicit Bern. Ue portātib⁹ crucē nō sicut saluator suā sed sicē ille cyrene⁹ alienā ¶ Aliud documētū est hic ꝑm Theophilū. q; qui ad modū christi magister est. debet ipse ꝓmo tollere crucez. ⁊ timore dei. ppriā carnē ꝓfigere. ⁊ sic subditis ⁊ obediētibus salutari eā angaria imponere. ¶ Cōformatio ¶ Ad ꝓformandū se huic articulo rememoret hō quāta charitate christ⁹ crucē portauit. ⁊ quāti pōderis crux illa fuerit. cui omnia peccata toti⁹ mūdi erāt imposita. q; omīa agn⁹ immolādus in humeris suis portauit ꝓterit etiā homo p imaginationē recolere q̄ si ipse portet crucē post iesum ⁊ cū iesu ad instar symonis cyrenei. Uel alias ꝛc.

Theorema CCXXXIII.

Esu qui ad crucifi

gendum in golgatha deduci voluisti duc me in semita mādatorū tuoz vt cum sanctis mulierib⁹ tue sequar vestigia passionis. ⁊ sup me metipsū fleā miseriā ppriē cōditionis. ¶ Quadragesim⁹ quartus articul⁹ ¶ Quadragesimus quart⁹ articul⁹ ē ad crucifigendum in golgatha deductio. Imposita enī sibi cruce ⁊ ligata sup humerū suū eduxerūt eū extra ciuitatē Et ista ductio fuit exprobriozi ⁊ penosioz inter oēs nouē de q̄bus supra articulo octauo. Fuit aūt hec eductio christo multum penalis ex plurib⁹ causis. Iō merito facit articulum spēalē. Primo rōe ignominie. Valde enim ignominiosum ē duci ad patibulū. Secōo rōne societatis. q; ducebant cū eo ⁊ alij duo nequā vt interficerent. Nō spēaliter diabol⁹ procurauit ad maiorē suā confusionē. vt nō videret esse distinctō inter christū ⁊ alios nequā. ¶ Tertio rōe comitiue Et hoc duplicat Sequebat enim eum

turba magna inter qs multi erāt gaudentes. sic̄ plus iudeor Et nō modicū penale ē hoī videre hoies gaudētes de afflictiōe sua Interfuerunt ⁊ quidā flētes sicut sancte mulieres. ⁊ idipsū pena le est videre amicos ppī se flētes. Unde Beda. Multa inqt turba crucē dñi seqbaī. sz non vna eadēqz mēte. qz plus q ei⁹ mortē impetrauerat vt morientē let⁹ aspiceret. Mulieres vo vt mo/ riturū ploraret. Interfuerūt ⁊ multi viri de eius passione mestissimi. sz fletū cohibebāt ppī metū iudeor. Femine⁹ vo sex⁹ fragilior ⁊ ad fletū pni or nec nō ⁊ rēpublicor liber⁹ poterat mestitiā animi lachrymis oītare. ⌊ Et p̄uersus iesus ad illas dixit: Filie hierlm nolite flere sup me ⌋. Nō enī oportet flere sup eū q̄ ppria spōte patit. sz sup vosipsas flete ⁊ sup filios vestros. ⌊ Quoniā ec/ ce venīēt dies ⌋ .s. obsidionis ciuitatis hierlm q̄ fīēda erat a tyto ⁊ vespasiano. ⌊ in qb⁹ dicet Be ate steriles ⁊ vētres que nō genuerūt ⌋ cū .s. femi ne crudeliter filios suos assabūt. ⁊ venter q̄ pdu xerat flebilit iterato recipiet gemitū vt dic̄ Theo philus. Quarto rōe loci q̄ horror ē p̄stabat pari ter ⁊ fetor ē. deduxerūt enī eū in golgatha qō ter ptatur caluarie loc⁹. nō ppter caluarias capitis ade quē ferūt quidā ibi sepultū. sz ppī decollati/ ones ⁊ suspēsiones dānator. quor ibi erant cal/ uarie. Adā aūt sepult⁹ fuit iuxta ebron fm Hie ronymus. vt habet Josue. xiij. Illuc ergo duxe/ runt eū vt quasi noxi⁹ circa noxios puniret. Et q̄ ibi multa ossa corpor hūanor ⁊ marie capi/ tum erāt sparsa. ex qbus loc⁹ fuit horrid⁹ et abo/ minabilis ⁊ fetid⁹. vñ ⁊ ex tali loco deductio ista fuit christo magē penal. ¶ C Documēta ¶ Ex isto articulo trahunt̄ q̄tuor documenta. ¶ Primū est sicut christ⁹ volūtarie ductus est ad patibulū tāqz ouis ad victimā. sic ⁊ nos vo/ luntarie ducamur ad obediētiā mādator dei et plator vice dei. qua ppria volūtas mactat̄ Hoc petijt ps. Deduc me in semita mādator tuor. q̄ ipsam volut ¶ B Secundū est q⁹ ⁊ nos se qui debem⁹ christū ad locū passiōis sue sup nos metipsos flētes cū mulierib⁹ miserā nostre fra gilis p̄dicionis. Quia vt dic̄ Theo. Mens infir ma que signat̄ p feminā si sumpta cordis p̄triti/ one p pniam flet sequit̄ christū. Vñ hāc pcessio/ nē lugentiū post dñm repñtam⁹. q̄ñ pcessionel ⁊ letanias facim⁹ sequētes crucē q̄ añ pcessiōes baculat̄ paliq̄b⁹ imminētibus piculis. q̄si dica/ mus illud Hebre. xiij. Exeam⁹ ad eū extra castra improperiū ei⁹ portātes. Et sic iuxta mādatum dñi plāgim⁹ sup nos ⁊ sup filios nrōs. ¶ E ¶ Tertiū est q̄ pegrini p pnia ⁊ religiosi sb obe dientia p vias eūtes si aliq̄n lassant̄ rememorari

debēt isti⁹ itineris christi q̄ ducebat̄ ad patibulū q̄n ita lassus fuit q⁹ crucē p se ampli⁹ ferre nequi uit. nec mirū cū p totā noctē ⁊ diē illū multiplici ter fatigat⁹ fuerit. Sic igit̄ saluator noster tantā lassitudinē cū tāta ignominia. p nob⁹ sufferre di gnatus est. cur ⁊ nos ppter eū modicū laborem vie ⁊ cū honore nostro nō sustinerem⁹ ¶ F ¶ Quartū documentū q̄ nos decaluari debe mus ppter christū q̄ p nobis decaluat⁹ fuit. In cui⁹ signū in loco caluarie denudatus fuit. Cal uaries ppriē fm magistrū in historijs dr os ca/ pitis humani nudū. Et vide quō christ⁹ caput nostr decaluat⁹ ⁊ denudat⁹ fuit. nō ei habebat vbi caput suū reclinaret. Itē decaluat⁹ fuit q̄n de sepulchri ei⁹ relicto eo oēs fugerūt. Itē decaluat⁹ q̄n fuit vestibus exutus. Sic ⁊ nos decaluamur q̄n p pauptatē voluntariā ab oī p̄prietate tpali um denudamur. Esa. xij. Decaluauit dñs vncē filiar sion. Per verticē intelligit̄ superior rō mētis que tūc in aīa fideli decaluat̄. q̄n reb⁹ tpalib⁹ exi/ uitur ⁊ denudat̄ ¶ Conformatio ¶ Ad con/ formādū se huic articulo recogitet hō cū quāta ignominia dñs noster ducebat̄ ad patibulū. p nostra magna gloria. ⁊ fleat cum sanctis mulie rib⁹ fundēdo lachrymas salutm corāis orans vt in theoremate.

Theorema CCXXXIIII

Esu qui ante crucem ue stibus expoliari ⁊ nudari voluisti. fac me ab oi/ bus mūdanis reb⁹ inquātū sunt ⁊tra salutē me am denudari. q̄tenus nudā crucē nud⁹ sequar.

¶ A Quadragesim⁹ quint⁹ articulus ¶ Quadragesimus quint⁹ articul⁹ est añ crucē expoliatio. Deuenientes enī ad locū passiōis p mo expoliauerūt eū vestib⁹ suis añ crucē. ⁊ p̄cin xerunt eū lintheo. vt legit̄ in euāgelio nicodemi q̄ etiā verisimiliter fecerūt in flagellatiōe Et be ne iste pūctus facit articulū spēalem. qr nō est p/ ua pena hoiem expoliari corā omī ppl̄o. Vñ dif fert iste articul⁹ a tricesimo supra. q⁹ ibi exercebat in p̄torio corā p̄side ⁊ suis ministris. hic autē in publico corā oī populo Itē ibi exercebat veste al ba in qua eū illuserat herodes hic aūt veste p̄o/ pria. Itē ibi exercebat flagellādus. hic autē crucifigēdus. Itē ibi exercebat reinduēdus. hic autem nūqz reinduēdus. Et iō signāter ibi dictum est q̄ exuerunt eum. hic autem dicitur q̄ expoliaue runt eum. quasi nunqz vestes amplius rehabi turū. Ve ista denudatiōe dicit Ambros⁹. Nu dus crucē ascēdit ⁊ talis ascēdit q̄les nos aucto re deo natura forma ut Talis ascēdit q̄lis p̄m⁹ hō in paradiso habitauit. ⁊ talis secūdus hō paradi/

sum introiuit. ¶ B Documenta Ex B articulo documēta pñt accipi sicut articulo tertio. Itē est documētū q debem⁹ denudari ab oībus reb⁹ z actib⁹ mūdanis saluti nostre ptrariis vt nudā crucē nudi sequamur. vt ait Hiero. Itē est documētū q si quē christianuz ptingat a pdonibus vestib⁹ suis spoliari. recordet et christum a suis crucifixorib⁹ spoliatū z erit sibi materia patiētie ¶ Cōformatio Ad pformandū se huic articulo rememorēt hō subam actus articuli z oret theorema ꝛc.

Theorema CCXXXV

Esu qui in cruce extendi

voluisti ita atrociter vt oīa ossa tua nūerari potuissent. fac me oīa mēbra mea vireſq corpis et aie mee ad laudē tuam extēdere z ad amorosos amplexus tuos dulciꝰ aspirare. ¶ Quadragesimus sextus articul⁹ ¶ Quadragesimus sext⁹ articul⁹ est in cruce extēsio. Cū enī expoliassent eū. pata iā cruce extenderūt eū i ea ita atrociter vt oīa ossa ei⁹ numerari possent Juxta illud ps. xxj. dinumerauerūt oīa ossa mea. id est. dinumerabilia fecerūt Ubi ad lrām describit extensio corpis christi in ligno. nec poterat meliꝰ hmōi extēsio describi p̄m Aug. Que reuera extēsio merito singularē habet articulū q maximaz penā christo intulit. Uñ est illud hymni. Flectamos arbor alta tensa lara viscera ꝛc. ¶ B Uñ legit q cū quedā deuota pſona i quadaz revelatiōe interrogaret a dño qd in oīb⁹ q p nob ptulit maxime voluisset. Rñdit. q in cruce extēsus fui ita q oīa mēbra mea numerari poterāt. Et quicūqz p illo dolore grās mibi egerit. ita gratū mibi obsequiū pstabit ac si oīa vulnera mea vnguento suauissimo deliniret ¶ C Documēta ¶ Ex B articulo sumunt duo documēta ¶ Primū est q z nos oīa mēbra z organa corporis nostri extēdere dēm⁹ in obsequiuz christi ¶ Manus videlicz z brachia ad operationē. pedes ad ambulationē. genua ad orōem. oēs q̄z sensus ad suor actuū sanctā z castā exercitatiōz vt possimus dicere cū ps. Oīa ossa mea dicēt. Uñe qs filius tui. Uñ Johes Cass. in collatiōib⁹ patrum docet q religiose z deuote pſone debēt oīuz mēbroz suor pmittas offerre dño ¶ Sor enim vt a somno excitati a lectulo surrexerint. debēt primo oris z lingue motu orādo laudes deo offerre et pus q̄z mēbra aliq̄ suo fungant officio circa curam rei familiaris debēt ea ad diuīa obsequia extēdere. Caput z faciē cū oīb⁹ sensib⁹ ad celum leuādo. Manꝰ ad deū in orōe eleuādo. Brachia ad modū crucis expandēdo. Genua ad orōem incuruādo. Totuz corp⁹ nūc stādo nūc in terra pſternēdo ad venīā cū honesta z reuerēte oīuz mēbroz z viriū tot⁹ corpis extēsione z spūalū viriū intēsione in sacrificiū iusticie deo offerēdo ¶ Ad B hortat apl's Ro. xij. ¶ Obsecro vos vt exhibeatis corpa vrā hostiā viuētē sāctā deo placētē rōnabile obsequiū vestr. ¶ De hac extēsione ē exemplū in cordis psalterij q̄ nō reddūt bonuz sonum nisi sint bñ extēse. ¶ B Aliud documētū est q cordis oculis aspiciam⁹ saluatorem nostrū in cruce extēsum expānsis brachijs. q̄si patuz nos recipe ad amorosum amplexū suuz. Unde Aug⁹. in li. 8 ptēplatōe dñi nostri iesu christi sic ait: Christ⁹ extēdit brachia sua i cruce et expādit man⁹ suas patas in amplex⁹ pctōr. Inter brachia saluatoris mei z viuere volo z mori cupio ibi secur⁹ decantabo. Exaltabo te dñe quoniaz suscepisti me. ¶ Cōformatō Ad pformandum se huic articulo poterit hō brachia z omia mēbra sua siue stādo siue pcūbendo ad moduz crucis etiā corpaliter z vires spūales intētionaliter ad laudē dei extēdere. rememorādo illos amorosos amplex⁹ extēsionis christicū angustijs. Ut alias ꝛc.

Theorema CCXXXVI

Esu qui durissimis

clauis cruci affigi voluisti. ac p B cyrographū pctōr nrōr z mortis eidē cruci affixisti. cōfige q̄so timore tuo carnes meas. vt p̄ceptis tuis firmit inhērēs sp tibi pfixus sim in cruce. ¶ Al xlvij. articulus ¶ Quadragesimus septim⁹ articul⁹ ē crucifixio. Ipse enī dñs noster nō solū dignat⁹ ē in cruce extēdi sz z voluit cruci affigi. vt cōmēdaret nob indissolubilem charitatē suā qua salutē nostrā firmauit ¶ Affix⁹ aūt fuit cruci in manib⁹ z pedib⁹ cuz clauis durissimis. Quē enī p̄mus hō ad lignū puaricatiōis man⁹ extēdendo z pedib⁹ accedědo cyrogphū dānationis nrē diabolo pfecerat. ideo saluator noster vt cyrographū illud deleret. manib⁹ z pedibus ligno salutifere crucis affigi voluit. clauis inuictissime charitatis. delēs p B cyrographum decreti q̄d erat ptrariū nob. et ipsū tulit de medio affigēs illud cruci. vt dr Col. ij. ¶ B Alie tres rōes assignāt q̄re dñs voluit crucifigi. Prima est vt in cruce pendēs in aere se inter deum z hoiem mediatorē oñderet. z hec habet ex glosa. j. Thymoth. ij. Secūda est vt diabolū q p lignuz vincebat p lignuz superaret. Uñ in pfatiōe de sancta cruce. Qui salutē būani generis ꝛc. Tertia ē vt eu idēter oñderet p q̄b⁹ restaurādis patiebatur. s. p supmis angloz ruinis replēdis. p iustis

de limbo educēdis. p amicis colligēdis ⁊ adiuuādis. p̄ inimicis reconciliādis. Primū designat p brachiū supi⁹. secundū p inferi⁹. tertiū p dexterā. quartū p sinistrā. Ferē autē crux q̄ttuor lignorū genera habuisse. s. cedrū in stipite. palmā in palo. p longū. cypressū in ligno ex transuerso. oliuā in tabula sup crucē loco q̄rti brachij. Vñ ysus. Ligna crucis palma cedrus cypressus oliua

Documentū Ex ℔ articulo trahit documentū q⁹ nos crucifigere debem⁹ carnē nrām cū vicijs ⁊ concupiscētijs vt docet apl's Gal'. v. qđ vbū p tractāt Aug⁹. in p̄mone de q̄dragesima ⁊ ponit in glosa. dicit sic. Cōgruit nrē deuotiōi vt q̄ dñi crucifixi passionē celebram⁹. repmenda carnalū voluptatū nob crucē faciam⁹. In hac quidē cruce sp in hac vita pēdere dz christianus vt sit fix⁹ clauis. i. p̄ceptis iusticie. sic christ⁹ i cruce clauis p̄fixus fuit. Sic fecit ipse apl⁹ q̄ dicebat Gal'. ij. Christo confix⁹ sum cruci. glo. id est crux christi extinxit in me ardorē peccati timore dei q̄si clauis affixas hñs carnes. Et ℔ ē qđ orat p̄s. Cōfige clauis a timore tuo carnes meas p̄m trāslationē q̄ vtit Aug⁹

Conformatio

Ad p̄formādū se huic articulo rememoretur bōbñ p̄tinentiā theorematis ⁊ oret sic ibi p̄tinet Vel alias ꝛc.

Theorema CCXXXVII.

Esu qui manū tuam sinistrā clauo pforari. crucique affigi voluisti. da mihi cū cta mala aduersantia in eiusdē manus tue dulcissimo vulnere reponere. ⁊ in eo p̄tra singula remediū salutiferū inuenire.

Al xlviij. articul⁹

Quadragesim⁹ octau⁹ articul⁹ est pforatio manuū ⁊ pedū. Et distinguit iste articulus a primo p̄cedēte. q⁹ potuisset alio mō cruci affigi q̄z in manib⁹ ⁊ pedib⁹. Potuisset etiaz affixio manuū ⁊ pedū zad crucē alio mō fieri q̄z pforatiōe vulner. Quia etiā hmōi pforatio speciale ⁊ distinctū causauit dolorē. igit̄ q̄uenienter distinctū facit articulū. Vñ p̄s. in p̄sona christi Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos. Nec quia ex tali pforatiōe q̄ttuor seua ei fuerūt inflicta vulnera quoz vulner singulū singulare ⁊ distinctū in se habuit tormētū. iō nō immerito iste articulus habz in se q̄ttuor articulos p̄m q̄ttuor vulnera vt p̄mus articul⁹ hoz. s. p̄ñs respiciat pforationē man⁹ p̄me.

℔ Ad cui⁹ euidentiaz est sciendū q⁹ dextrū in scriptura frequēter accipit i bonā ptē. ⁊ sinistrū in malā. Hoc tñ fallit in christo in q̄ totū qđ in eo fuit dextrū fuit. Vñ figuratus est p illuz Iuđ. iij. q̄ ambidexter erat. vtraq; enī manu vtebat̄ p dextra. Sic christ⁹ vt dic⁹ or⁹ genes. nihil in se sinistrum habuit sz totū dextrū. Vñ ambidexter est. ⁊ manib⁹ ⁊ pedib⁹ dexter ē. Propt̄ qđ Hiero. loquēs de crucifixiōe manuum christi nō distinguit eas p dextrā ⁊ sinistrā sz p p̄mā ⁊ secundā. Aut enī Extēsio manus p̄me ad lignū mortē apprehēdit. extēsio aūt secūde vitā q̄ p̄erat inuenit. Et p̄ō manus p̄ma dicit illa quā p̄ius pforauerūt. q̄ forte potuit esse illa q̄ in nobis est sinistra. q⁹ cordi p̄pinq̄or. Vel etiaz p̄pter mysteriū. ad qđ tñ crucifixor el mūe attenderūt vt supra dictū est Remotio nāq; mali qđ se tenet ad ptē sinistrā. p̄or est collatiōe boni. qđ se habet ad ptē dextrā

C Primū ergo vulnus fuit in pforatiōe man⁹ p̄me sz sinistre Per man⁹ signāt opa. Ille q̄ppe man⁹ q̄ ab inicio fabricauerūt celos nūc in cruce op⁹ saluatiōis nostre fecerūt. Qđ quidē op⁹ attēdit in duob⁹. videlicet in destructiōe mortis. ⁊ in repatiōe vite. Ex p̄ius fuit destruere mortē p quā intelligim⁹ pctūm cū oīb⁹ suis seq̄lis. Et ℔ est qđ dic hieronym⁹. Q⁹ extēsio man⁹ p̄me ad lignū mortem apprehēdit. ⁊ apprehēsam cruci affixit. Et in sup i ipsa manu q̄si i mēbrana trophei sui cyrogr̄phū suo ppio sanguīe scripsit. ⁊ vt scriptura essz indelibilis totā manū exarando trāsfodit.

℔ Documentū. Ex ℔ articulo trahit̄ doc̄umētū q⁹ nos oīa mala nob aduersantia sz tribulatiōes. tēptatiōes. infirmitates. culpas et penas quaslibet dulcissimo vulnere istius p̄me man⁹. q⁹ christ⁹ mortē ⁊ oēm miseriā nrām apprehēdit reponere dēam⁹ Sic fecit beat⁹ Aug⁹. in libro de p̄tēplatiōe dñi nostri iesu christi. vbi sic dicit. Cuz me pulsat aliq̄ turpis cogitatio recurro ad vulnera christi. Cū me p̄mit caro recordatōe vulner dñi mei resurgo. Cū diabol⁹ pat mihi insidias fugio ad viscera dñi mei ⁊ recedit a me. Si ardor libidinis mouear mēbra mea recordatione filij dei extinguit̄. In oīb⁹ aduersitatibus meis nō inuenio tā efficax remediū q̄z vulnera christi. In illis dormio secur⁹ ⁊ req̄esco intrepid⁹ Hec ibi. Et licet Aug⁹. indistincte loquat̄ ibi de christi vulneribus. magis tñ appropate hec efficacia refert̄ ad vuln⁹ man⁹ p̄me sz sinistre. Ad illud vuln⁹ etiā p̄tinet q⁹ oīa opa mala deuitem⁹ amore dei

Conformatio

Ad p̄formandū se huic articulo poterit bō osculari vulnus man⁹ sinistre crucifixi ⁊ reuoluere mēte theorema ⁊ vba augustini iā dicta. vel alias sic de⁹ deberit deuotiōi oratis ꝛc.

Theorema CCXXXVIII

Esu qui manuz tuam dextram clauo pforari. crucique affigi voluisti. da

mihi oĩa opa mea bona q̃ tu oparis in me ĩ eiusdem manꝰ tue sacratissimo vulnere cũ gratiaꝝ actione recõdere cũctaqꝫ neglecta ⁊ imperfecta mea exinde supleri. ¶ xlix. articulus

¶ Quadragesimꝰ nonꝰ articulus est pforatio manꝰ secũde scꝫ dextre. Quia ꝑm Hiero. christꝰ vitã que perierat inuenit. vbi p vitã oĩa bona pticipantia ad salutẽ nostrã accipi pñt. sicut prius p mortẽ accipiebamꝰ pctũm cũ suis malis seq̃lis. Hãc itaqꝫ vitã manu secũda christꝰ nob donauit. Et sup hac donatiõe pulegiũ copiosũ ĩ mẽbrana eiusdẽ manꝰ sanguine suo roseo nob scripsit. Nõ etiã sacri vulneris ꝓfossione velut sigilli impssione ad ꝑpetuã rei memoriã cõsignauit Vñ. ij. Pet. j. ¶ Maxima ⁊ preciosa nob ꝑmissa donauit deꝰ vt p hoc efficiamini diuine ꝓsortes nature ¶ Documẽtum ¶ Ex hoc articlo habetur documẽtũ q̃ nos oĩa bona opa q̃ deꝰ operat in nob in vulnere istiꝰ secũde manꝰ recõdamus ea oĩa nõ nob ꝫ diuino muneri attribuendo. Ꝓrates vt omĩa neglecta ⁊ impfecta nrã ex suo dulcifluo vulnere restaurent ꝑficiant ⁊ supleat. Sic fecit aug. dicẽs vbi supra. Quicqd ex me mihi deest vsurpo mihi ex viscerib dñi mei quoniã misericordia affluit. nec desunt foramĩa per que affluat. Et subdit Vulnera Jesu christi plena sunt misericordia. plena pietate. plena dulcedine ⁊ charitate. per has rimas licet mihi gustare q̃ suauis est dñs deꝰ meꝰ. Hec ibi. Et ꝑspecialiter respicit efficaciaꝫ manꝰ secũde cum suo vulnere ¶ Conformatio. ¶ Ad ꝓformãdũ fieisti articulo osculet hõ vulnꝰ manꝰ dextre crucifixi ⁊ mente reuoluat theorema cũ ꝓbis augustini ꝑlibatis. Vel alias ꝛc.

Theorema CCXXXIX

Esu qui sacratissimos pedes tuos clauo durissimo pforari cruciq̃ affigi voluisti. da mihi quotiẽscũqꝫ cogitatiõib affectionib seu desiderijs malis infestor. ad vulnꝰ pedis tui sinistri recurrere ⁊ exinde salubria medica mẽta haurire ¶ Quinquagesimꝰ articulꝰ ¶ Quinquagesimꝰ articulꝰ est pforatio pedis ꝑmi scꝫ sinistri. Per pedes ĩ scripta accipiũt affectões ⁊ desideria qb aĩa gdiẽ. Que in nob vt plurimũ sunt sinistra. in christo autez oĩa dextra. Per vulnꝰ ergo ꝑmi pedis christus sanauit cogitatiões ⁊ affectões nostras prauas Hã de veteri hoie dictũ est Geñ. vj. ⁊. viij. Sensus ⁊ cogitatio cordis humani ꝓna sunt oĩ tpe ad malũ. Ꝫ nũc de hoie renouato ⁊ sanato per christũ verificat istud Prouerb. xj. Desiderium iustoꝝ omne bonũ. Et de talib dicitur Ezech. j. Pedes eoꝝ pedes recti. qꝝ desideria eoꝝ sancto rum nõ sunt ad maluꝫ retorta. Et ℟ est efficacia vulneris pedis ꝑmi quẽ dicimꝰ sinistrum ꝓpter mysteriũ. ¶ Documentum ✦ Ex ℟ articulo habet documẽtũ q̃ nos quotiẽscũqꝫ malus cogitatiõib vel prauis affectionib ⁊ desideriis ĩpugnamur. mox ad vulnꝰ istiꝰ pedis sinistri christi ꝓfugiamꝰ. Exinde nãqꝫ tãqꝫ de fonte lipidissimo ꝑfluit nobis lauacrũ q̃ abluũt ⁊ purificant sordes cogitationũ ⁊ affectionũ malaꝝ. imo etiã omniũ pctoꝝ. Nõ exptus in se ¶ Augustinꝰ dicebat. Cũ me pulsat aliqua turpis cogitatio recurro ad vulnera christi. vt supra articulo. xlviij. ¶ Cõformatio ✦ Ad ꝓformãdum se huic articulo poterit hõ osculari vulnus sinistri pedis intẽtione documenti iam dicti et oret theorema ꝛc

Theorema CCXL

Esu qui ex salutifico vulnere pedis tui dextri fontẽ nobis gratie scaturire fecisti. da mihi omĩa bona mea desideria eidẽ vulneri tuo osculo amoroso infigere. ⁊ sic ea tuis diuinis desiderijs coaptare

¶ Quinquagesimꝰ primꝰ articulꝰ

¶ Quinquagesimꝰ primꝰ articulꝰ est pforatõ pedis secũdi scꝫ dextri. Per vulnꝰ huiꝰ pedis bona nostra desideria q̃ ex se sunt oĩno ĩualida roborant ⁊ ꝑficiunt. Nõ enĩ sufficiẽtes sumꝰ ex nobis cogitare aliqd boni tãqꝫ ex nob. ꝫ sufficiẽtia nostra ex deo est. ij. Coꝝ. iij. Vñ quãtũcũqꝫ desideria. cogitatões. affectões. ac etiã volũtates nostre interdũ forsitan de suo genere sũt bone. nullus tñ valoris sũt in rõe meriti. nisi intingant ĩ sanguine pedis iesu christi. Psal. Vt intingat pes tuꝰ in sanguĩe. Pes inquã tuus. i. tua affectio intingat in sanguĩe pedis christi. alias enim totũ erit sine fructu. Vñ glosa sup illud psal. Foderũt manꝰ meas ⁊ pedes meos. dic sic. Nõ ait trãsfixerũt vel vulnerauerũt ꝫ foderũt. Qꝝ sicut terra fossa facit fructũ. sic fructuꝫ vite dedit christus vulneratꝰ ĩ manibꝰ ⁊ pedib. Nec mirũ qꝝ ipse omnib dieb vite sue post nos cucurrit in sitiferuẽtissimi desiderij salutis nostre. ¶ ℟

¶ Documentũ ¶ Ex ℟ articulo habet documentũ q̃ nos oĩa bona desideria nrã cogitationes affectiões ⁊ volũtates bonas refũdere debemus cũ grãꝝ actiõe in fructifeꝝ vulnus istiꝰ pedis. nostra desideria suis desiderijs ꝓ oĩa q̃si per osculũ infigẽtes vt exinde ꝑficiant ⁊ fructificent Exẽplũ ĩ maria magdalena q̃ osculabat pedes iesu. ⁊ ex ℟ tã vberẽ fructũ recepit q totꝰ eius affectus resolutꝰ fuit in lachrymas. Et si qñqꝫ non

valeam⁹ habere desideria bona. saltē habeam⁹ voluntatē habēdi desideriū. Juxta illud ps. Cō/cupiuit aīa mea desiderare iustificatiões tuas in oī tpe. Ettūc deus accipiet voluntatē p facto.

¶ Cōformatō Ad pformandum nos huic articulo osculet̄ bō vulnus pedis dextri in crucifixo in mēte habēs documētum iā dictū. 7 oret theorema. vel alias sic deuotio dictat Sciendum q licet exp̄ssum nō sit in euāgelio qđ pus pforauerūt. man⁹ an pedes. aut quā manū aut quē pedē. Quia tñ vbiq3 in scriptura manus p ponunt̄ pedib⁹. vt ibi foderūt man⁹ meas et pedes meos. Jtē ibi. Videte man⁹ meas et pedes meos. Jō verisimile est q pus man⁹ q3 pedes pforauerint. Jtē q3 sp dextrū pferēt sinistro. Credibile est q pus manū dextrā trāsfoderint. 7 postea sinistrā. deinde pus pedē dextrū 7 postea sinistr trāsfixerint vno clauo. Vñ pes dexter est supior in imagine crucifixi. Ex nos in cōmemorādo 7 pformādo nos articulis passiōis possum⁹ incedere ordine scz resolutorio. vt in adorādo crucez pus osculemur pedē sinistrū. secūdo pedē dextr tertio manū sinistrā. q̄rto manū dextrā. Et ꝑ ordo magis pgruit mysterio ꝑm p̄missa. Nā pus est dimittere affectiões prauas. 7 postea cōcipe bonas. Exēplū de maria magdalena q̄ incepit i pedib⁹ iesu. Deinde pquenit emēdare opa mala 7 post ꝑ supest facere opa bona. Et ꝑm ꝑ isti q̄tuor articuli de pforatōe manuū 7 pedū ordinarent̄ sic. vt iste articul⁹ de vulnere pedis sinistri esset. xlviij. 7 ille de vulnere pedis dextri esset. xlix. Ille vo de vulnere man⁹ sinistre esset. l. Ex ille ō vulnere man⁹ dextre esset. lj.

Theorema CCXLI

Esu qui in cruce leuari et sic a terra exaltari voluisti. fac me q̄so a terrenis affectib⁹ subleuari. 7 mēte in celestib⁹ conuersari.

¶ lij. articul⁹ ¶ Quinquagesim⁹ secundus articul⁹ est in cruce leuatio. Nā ꝑm q̄s/dam crucifixio facta est cruce iacente in terra. et p⁹ ea eo affixo leuauerūt eū cū cruce. Et ꝑ videt̄ sētur biero. Et innocēti⁹ papa tertiꝰ ꝑ exp̄sse dic̄ in quadā orōe. Et ꝑ forte repūtat ecclia in eo q̄ in die pascues crux iacz appodiata ad terraz ad deosculandū. Jsta aūt leuatio nō dubiū q̄n maximi doloris fuerit. eo q ex pōderositate corpis tūc lacerabāt̄ vulnera manuū 7 pedū. qđ sine magno dolore neq̄q3 esse potuit. Deō3 alios ām 7 est cōmūior existimatio crux pus erecta fuit 7 terre infixa. 7 postea fecerūt eū ascēdere forte per scalā. Et sic applicātes eū cruci affixerūt eu3. Et si sic tūc articul⁹ iste deberet p̄cedere sex immediate p̄missos. Necilla crucis ascensio 7 applicatio potuit esse sine singulari pena. Vñ qualitercunq3 accipiat planū est q leuatio in cruce. vel ascēsio 7 applicatio ad crucē fuit penalis. Quare nō immerito facit articulū spēalem ¶ ꝑ Et q̄ritur q̄re dñs voluit in alto eleuari. 7 non subtecto pati. Ad ꝑ rñdet Aug⁹ Q3 hoc ō voluit vt etiā ipsi⁹ aeris natura mūdaret̄ scz a demōibus 7 ab infectiōe pctōr sicut et terra p sanguinē decurrentē sibi mūdabat̄. Vel ꝑm Hylarū. In excelso ligno 7 in medio terre loco infixo pati voluit. vt ad capescendā dei cognitionē omnibus gētibus esset equalis. Vñ ipse hāc suā exaltationem p̄nunciās dixerat. Et ego si exaltat⁹ fuero a terra. oīa trahā ad meipsum. Hoc aūt dicebat significās qua morte esset moriturꝰ. Joh. xij. Ex quo ptz exp̄sse q ꝑ dixit de ista exaltatiōe sua in cruce. Tunc enī traxit ad se oīa. omnia scz hoīm genera. nō solū iudeos sz et gētiles ꝑm diuersas eor distinctiões ¶ Siue ergo dicat leuat⁹ cum cruce. siue cruce erecta subleuat⁹. certū est hmōi exaltationē sine pena notabili. 7 sine noua cōtumelia nō extitisse. ¶ Documenta. ¶ Ex hoc articulo habent̄ duo documēta ¶ Primū est q nos passionē dñi recolētes debem⁹ exaltari a terra. i. a terrenis affectib⁹. vel etiā a terrena pversatione saltē ad mometū. Q3 et si nō oīb⁹ det̄ quo ad corpalē subleuationē. sicut q̄busdam sanctis datū esse legim⁹. sic beate marie magdalene. 7 beate monice matri beati Augustini. 7 q̄busdā alijs. ꝑ tñ cōseq̄ concemur cū grā dei q̄ ad mentalē abstractionē. vt vel sic a terra sursū trahamur ad christū pendētē in cruce. q̄ten⁹ simul de illor numero de q̄bus ipse pollicens dixerat Oīa trahā ad meipsum. ¶ ꝑ Et nota q cum christus sic eleuat⁹ et exaltat⁹ pēderet in cruce tūc pmā vocē suā de cruce emisit. dicēs. Pater dimitte illis nō cnī sciunt qđ faciūt. Ad quam vocem multi de turba iudeor astantiū compūcti sunt corde 7 penituerūt vt dr in euāgelio nazarenor. 7 ponit̄ in glosa Esa. lvi. sup illo vbo Et p trāsgressoribus exorauit. Et Act. ij. dr. Q3 conuersi sunt vna die tria milia. Et alio die quinq3 milia. Act. viij. Nō dubiū q̄n hoc pueneriteꝝ vtute orōis christi. Nec mirū. q ipse tantā man/suetudinē seruās in ꝓtumelijs. tantā patientiam oñdens in tormētis. sic mirā benignitatem exhibens crucifixor ab⁹. euidētius declarauit se filiu3 esse patris. quē orabat sanādo languidos. suscitando mortuos. Quid enī mai⁹ miraculū hac benigna pietate. Hinc ergo discamus q ipse est filiꝰ patris celestis Et ad vba tāte pietatis emolliat̄ cor nostrū. vt dimittam⁹ offēsas debitor ab⁹

nostris eius intuitu q̄ p̄secutor̄ patrē orauit. Sicut dicit̄ in p̄s. Hodie si vocē dñi audieritis nolite obdurare corda vestra ¶ Ex quo habet̄ secundū documētū q̄ nos exēplo christi nostris debitor̄ iniuriator̄ nō solum dimittam⁹ offensas. sz etiā p̄ ipsis orem⁹ sic̄ christus p̄ suis crucifixor̄ exorauit. ¶ Conformatio ¶ Ad p̄formandū se huic articulo poterit hō ex deuotiōe sua mentē sursum erigere. q̄si christo corā eo pendēte in cruce. z poterit ℞ etiam aliquo gestu corpis repp̄tare. gerēs mente theorema cū documēto p̄mo ꝛc

Theorema CCXLII

Esu qui inter duos latrones crucifigi z cum sceleratis reputari voluisti da spūm meū in medio carnis z mūdi crucifigi quatenus extremis mihi crucifixis in te medio conquiescam. ¶ Al liij. articul⁹ ¶ Quinquagesim⁹ tertⁱ articul⁹ est latronū cū eo crucifixo. Qō sine dubio fecerūt p̄curāte diabolo ad ei⁹ magnū opprobriū z p̄fusionē p̄m augustinū. z in euidentiā incriminati sibi sceleris vt impleret scriptura Esa. liij. Et cū sceleratis reputatus est Ecce q̄r cū p̄cor̄ voluit crucifigi vt oīs deret q̄ p̄ peccatoribus moriebat̄. ℨz sicut dicit Chrysо. volebat demon qō fiebat obumbrare. sz nō valuit. quia miracula ibi facta soli christo attribuebant̄. z ita q̄ demon ordinauerat sibi in p̄tumeliā cedebat ei in gl̄iam. Nā z latronē in cruce p̄uertere z in padisum inducere nō min⁹ fuit q̄z p̄cutere petras. ¶ ℞ Documēta. ¶ Ex ℞ articulo trahunt̄ duo documēta ¶ Primū est q̄ z nos cū christo crucifigi debem⁹ in medio latronū. Nā sicut ibi tres crucifixi. duo latrones z medi⁹ iesus. Sic in nob moraliter crucifigēda sunt tria. s. caro z mundus q̄ p̄ duos latrones. et spūs noster q̄ p̄ iesum designat̄. Caro crucifigēda est sicut latro dexter Gal'. v. Qui aut̄ sūt christi carnē suā crucifixerūt cū vicijs z cōcupiscentijs. ¶ Mūdus sicut latro sinister Gal'. vi. ¶ Mihi mūdus crucifixus est z ego mūdo. ¶ Istis latronibus in nob crucifixis spūs in medio crucifigit̄ cū christo vt dicat cū ap̄lo illud Gal'. ij. Christo confixus sum cruci. viuo aut̄ iā non ego. viuit vō in me christ⁹. ¶ Est aut̄ sciendū q̄ latro sinister crucifix⁹ quidē fuit nō tamē saluat⁹. sz p̄mā sit in p̄fidia sua. sic mūdus licet crucifigat̄ mihi. remanet tamē mund⁹ i immundicia sua. Caro aut̄ crucifixa saluat̄ cuius spū. quia in resurrectiōe sua glorificabit̄. Unde latroni dextro dixit iesus Hodie mecū eris in padiso ¶ Ad maiorē ergo euidentiā p̄dictor̄ est sciendū q̄ crux carnis est trigor̄ discipline. cui⁹ q̄tuor sunt brachia sc̄z vigilia. abstinētia. asperitas vestiū. z disciplina verbor̄. Crux aut̄ q̄ mund⁹ crucifigit̄ est paupertas spūs. cui⁹ etiā q̄tuor sunt brachia. s. contempt⁹ glie. pecunie. patrie. z pentele. Crux vero spūs est feruor̄ deuotiōis. cui⁹ siti sunt quattuor brachia. s. amor. spes. timor. z dolor. Spes sursum. timor deorsum. amor a dextris. dolor a sinistris. Radix aut̄ ex qua hec oīa pullulāt est charitas. Ad hbis Ephe. iij. In charitate radicati. vt possitis cōprehēdere cū omnib⁹ sanctis q̄ sit lōgitudo. latitudo. sublimitas. z p̄funditas. Ubi figurā crucis z ei⁹ mysteriū aptissime exprimit aplus p̄m augustinū z glosam ¶ ℞ Secundū documentū est q̄ nos nō debem⁹ esse deteriores p̄ditionis q̄z latrones q̄ crucifixi sunt cum dño. Per istos enī duos latrones signāt̄ vt dic̄ Remigi⁹ oēs q̄ artiores vite p̄mentiā apprehēdunt. Quicūq; enī hoc faciūt sola intētione placendi deo hi imitant̄ illū q̄ a dextris. Qui vero p̄ appetitu humane laudis vel aliq̄ alia intētiōe sinistra hoc faciūt. illi imitant̄ latronē illū q̄ a sinistris crucifixus est. ¶ Iste est documētū spēaliter i latrone dextro q̄ z nos saltē sero in fine vite nostre penitea⁹ vt cū illo latrone venerabili portionē habeam⁹ ¶ Conformatio ¶ Ad p̄formandum se huic articulo recogitet hō quō christus p̄debat i medio latronū. z reuoluat in mente sensum theorematis vt i documēto p̄mo Uel alias ꝛc

Theorema CCXLIII

Esu qui uestimenta tua inter crucifixores tuos diuidi. sup tunicā aut̄ tuā inconsutilē sortē mitti voluisti. da mihi sanctor̄ tuor̄ exēpla cū māda tor̄ tuor̄ obseruātia p̄ticipare. z charitatē spūalē integrā p̄seruare ¶ Al liiij. articul⁹ ¶ Quinquagesimus quart⁹ articul⁹ est vestimētor̄ eius diuisio. ¶ Cū enī milites crucifixissent eū acceperunt vestimēta eius z fecerūt q̄tuor ptes vnicuiq; tunicā p̄ pte ¶ Ūn ptz q̄tuor eos fuisse. Erat aut̄ supior tunica christi incōsutilis. i. ñ consuta acu. sed desup p totū p̄texta ad modū palestinorum. de qua direrūt. ¶ Nō scindam⁹ eā. sz sortiamur de ea cui⁹ sit ¶ Et notandū p̄m Chrysо. q̄ nō pua hec abiectio christi erat. Quasi enim circa deonoratū z oīm vilissimū in christo ℞ agebant. In latronib⁹ aut̄ nihil tale opati sunt. Uidere enī vestimēta in p̄dēnatis valde vilibus z abiectis fit z nihil aliud habētibus. Dicit enim Theo. q̄ ad opprobriū hoc faciebāt et er quadam lasciua quasi subsannatiue dicerent. Quia iste

dixit ſe regē. habeam⁹ ſinguli aliq̄d de regalib⁹ veſtimētis ei⁹. ¶ B Documēta ✦ Exſto articulo habent plura documēta ✦ Primū eſt q̄ libēter debem⁹ ptic̄pare exēpla ſanctor̄ q̄ per veſtimēta dñi ſignant. ¶ Itē eſt documētū ſm Hiero. ſup marcū. q̄ obſeruantia mādator̄ dei eſt diuidēda inter chriſtianos ſm diuerſos ſtat⁹ hominū. Veſtimēta enī dñi vt dic̄ Hieronym⁹ eius mādata ſunt. q̄bus tegit corp⁹ ei⁹ q̄ eſt eccleſia. q̄ diuidunt inter milites gentiū vt ſint q̄t tuor ordines cū vna fide. i. p̄iugati. viduati. p̄poſiti. ⁊ ſepati. p quos intelligere poſſum⁹ ⁊ p̄tinentes ⁊ ſepatos a mūdo. vt ſunt monachi ⁊ religioſi. ¶ Itē eſt documentū q̄ bonū eſt diuidere reliquias ſanctor̄ p deuotiōe ad eor̄ honorē ampliandū. Q̄ enī iſti milites pagani fecerūt in derisionē ⁊ opp̄obriū chriſto. hoc bom chriſtiani q̄uertere debēt ad chriſti ⁊ ſanctor̄ p̄conium ⁊ honorē. ſicut multos rut⁹ paganicos chriſtiani cōuertūt ad cultū dei ¶ B Itē eſt documētū q̄ charitas que ſm Aug̃. ſignat p tunicā inconſutilē diuidi nō poteſt. cū ipſa ceteras v̄tutes cōnectat. Etiā p tunicā incōſutilē ſignat vna ſācta catholica eccleſia q̄ in vnū oēs colligit. quam nemo debet ſciſmate diſſuere. Vñ Cant. vi. Una ē colūba mea. vna pfecta mea ¶ Conformatō ¶ Ad pformandū ſe huic articulo imaginetur hō exempla ſancti ⁊ ſanctor̄ q̄ ſi quedā p̄ciosa veſtimēta q̄ ptic̄pare q̄ztū poſſum⁹ ſtudeā⁹. et caueat oīno ne charitas vnq̄z i eo diſſuat or̄ās mēte theorema Vel alias ⁊c.

Theorema CCXLIIII

Eſu qui tituli triumpha

lis ſupſcriptione illuſorie diffamari voluiſti. da mihi ſub eodē titulo tuo ſic ſtrenue militare: vt tropheo tuo hoſtis pterrit⁹ mihi nō audeat appropinquare ¶ Al lv. articulus ¶ Quinquagelim⁹ q̄ntus articul⁹ eſt tytuli ſupſcriptō Scripſit enī pilat⁹ ad p̄curationē iudeor̄ titulum cauſe mortis ei⁹. ⌊ Jeſus nazarenus rex iudeor̄ ⌋. q. d. Jō crucifixus eſt q⁹ rex iudeor̄. Et hoc ad diſtinctionē alior̄ duor̄ q̄ p ſuis exceſſibus ⁊ maleficijs crucifixi erāt. Intendebāt autē iudei ſm Theo. p hūc titulum illuſorie vituperare opinionē ei⁹ q̄ regē ſeipſum faciebat. vt ſic p̄tereuntes ſui miſereri nō valerēt. ſz mag̃ ei⁹ imperarēt tanq̄z tyrāno ¶ B Ez pilat⁹ nō ſcripſit ſicut ipſi Vñ dicit Hieronym⁹ Judei illudētes ⁊ irridētes B fecerūt. ſz i intētione pilati aliud fuit. Q̄ pabatur enī diuina v̄tus in corde neſciētis vt dicit gloſa. Diuinit⁹ nāq̄z hoc p̄curatum fuit vt talis titul⁹ ſup caput ei⁹ poneret. vt p hoc iudei agnoſcerēt. q⁹ neq̄z etiā occidēdo facere potuerunt vt eū regē nō haberēt. Per mortis enīz patibulū nō amiſit imperiū. ſz poti⁹ corroborauit. vt dicit Remig⁹. Poncbat enī iſte titulus vt dicit Raban⁹ in tabula ſupra crucē nō infra. Quia licet in cruce p noīb⁹ omnib⁹ hoīs infirmitate dolebat. ſup crucez tñ regis maieſtas fulgebat. Et ſm ambro. bñ ponit ſup caput ieſu. q⁹ caput chriſti de⁹ ¶ Ad Irām nota vt dic̄ magiſter in hiſtorijs. q⁹ crux nō habebat ſup lignū tranſuerſum aliq̄d. ſz pilatus ſuppoſuit cauillā et tabulam affixā ei. Et in tabula ſcript⁹ erat titulus ¶ C Scripſit ergo titulū illū in trib⁹ linguis famoſis. hebraice. grece. et latine. vt diuerſarum linguarū homines q̄ ad diē feſtū venerāt poſſent legere. Cōmendauit aūt eū pilatus licet neſciēs in hoc titulo in tribus. Q̄ Dors enī chriſti cā erat remiſſionis culpe. quia ieſus. Collatiōis gratie. quia nazarenus. Adeptionis glorie. q⁹ rex iudeorum. In quo oēs erimus reges. Et legit̄ ſic latine. Saluator ſanct⁹ rex cōfitentū. Hebraice ſic. Jeſu anazore malchi iudun. Grece ſic. Soter baſileos exomoſoleon. ⌊ Quē titulum cum legiſſent pontifices iudeor̄ dicebant. Noli ſcribere. rex iudeor̄. ſed quia ipſe dixit. Rex ſum iudeorū Rñdit pilatus. Q⁹ ſcripſi ſcripſi ⌋. q. d. Hoc eſt verū q⁹ ſcripſi. ideo nō mutabo. Fuit aūt titul⁹ iſte immutabilis ſm Auguſtinū. nō q⁹ pilatus ſcripſit. ſed q⁹ veritas dixit. Rex inquit ſū iudeorum. Ideo enī pilatus q⁹ ſcripſit ſcripſit q⁹ dñs dixit Unde exclamat Auguſtin⁹ O ineffabilez vim diuine opationis in cordibus ignorantiuz Nōne occulta vox quedā pilato intus ſi dici pt clamoroſo ſilentio ſonabat. Ne corrūpas titulū inſcriptionē. ¶ B Documētum. ¶ Ex hoc articulo habet documentū q⁹ q̄ncunq⁹ impugnamur a demone. opponam⁹ ei titulū iſtū. Jeſus nazarenus rex iudeor̄. Qui ideo dic̄t titulus triumphalis. q⁹ triumphū chriſti cōtra diabolum euidēter exprimit. Q⁹ ſentiēs diabolus mox affixo titulo cruci iudeos inſtigauit vt peterent tituli mutationē a pilato. Sed pilat⁹ diuino inſtinctu quo in hoc facto mouebat immutabilē eſſe titulū aſſeruit. In omni ergo diabolica impugnatiōe chriſtian⁹ hunc titulū in corde ⁊ ore gerat. vel etiā ſcripto. quia inter omnia arma paſſionis dūce diabol⁹ hūc titulū triūphalem maxime phorreſcit. prout ipſemet diabolus cuidā perſone nō infimi ſtatus in quadā viſiōe exactus aſſeruit. ſicut eadem p̄ſona mihi certiſſime indicauit. ¶ Cōformatio Cōformatio accipiat ex theoremate ⁊ documēto ſicut de⁹ deuotionem dederit ⁊c.

Theorema CCXLV.

Iesu qui in cruce positus

exprobrabilibus verbis vt de cruce descenderes illudi voluisti. da mihi p nulla diabolica vel humana suggestione de sublimi sancte religionis descendere. sed in tui amoris amplexu fixū iugiter pmanere. ¶ Quinquagesim⁹ sext⁹ articul⁹. Quinquagesim⁹ sextus articulus est crucifixi illusio. Vbi notandū q octies illus⁹ est dñs illa die. Prima illusio fuit in domo cayphe a iudeis. vt. xvj. xvij. xviij. xix. ⁊. xx. articul⁹. Secunda facta fuit in domo herodis ab ipso herode ⁊ exercitu suo. vt. xxiiij. articulo. Tertia fuit in ptorio pilati a militib⁹. vt. xxxij. xxxvij. xxxiiij. xxxv xxxvj. xxxvij. xxxviij. ⁊. xxxix. articulis. Reliquę q̄n q̄ facte sunt eo pendēte in cruce. Quar⁹ vna facta fuit in titulo supscriptiōe. q̄ titulus fuit illusorius ex intētione iudeor⁹. Et de hoc supra articulo primo. Alia fuit a p̄tereuntib⁹. Alia a pncipibus sacerdotū ⁊ scribis ⁊ seniorib⁹. Alia a militibus. Et be tres stant sub vno articulo p̄sente. De quarū pma dicit ⌊ Q⁹ p̄tereūtes ⌋ scz p viaz iuxta ⌊ blasphemabāt eū mouētes capita sua et dicentes vae ⌋ qđ est interiectio insultātis ⌊ q̄ destruis templū dei ⁊ in tribus diebus illud reedificas. salua teipsum. si filius dei es descēde nunc de cruce ⌋ De secūda dr ⌊ Q⁹ pncipes sacerdotum illudētes cū scribis ⁊ senioribus dicebant. Alios saluos fecit seipsum nō potest saluū facere. Si rex israel est. descendat nūc de cruce ⁊ credimus ei. Cōfidit in deū. liberet eū nunc si vult. dixit enī quia filius dei sum ⌋ De tertia dr. ⌊ Illudebant aūt ei ⁊ milites accedētes ⁊ acetū offerentes illi dicētes. Si tu es rex iudeor⁹ saluū te fac ⌋ ℞ Et nota p̄m Hiero. q̄ oēs iste illusiones facte sunt ex immissione demonū. q̄ statiz vt crucifixus est dñs senserūt vtutez crucis. ⁊ intellexerunt fractas vtutes suas esse. Ideo ℟ agunt vt de cruce descēdat. Sed dñs sciens aduersarioū insidias pmanet in patibulo vt diabolū destruat. Vide etiā p̄m Aug⁹. in p̄mōe d̄ cruce ⁊ latrone. In vbis istis vocē filioz diaboli. quō imitātur vocē paternā. Diabol⁹ dicebat. Si filius dei es mitte te deorsum. Et iudei dicūt. Si filius dei es descēde de cruce. Itē aduerte p̄m Hieronymuz. q̄z fraudulēta erat pmissio iudeor⁹. Descendat ⁊ quiunt ⁊ credemus. Maiora enī miracula fecerat. quia plus est mortuos de sepulcris resurgere q̄z viuū de cruce descēdere. Christ⁹ aūt plures mortuos suscitauerat ⁊ ipsemet de sepulcro resurrexit tertia die. nec adhuc crediderunt ei.

Documentū ¶ Ex ℟ articulo est documētum q̄ nos q̄n fuerim⁹ in sublimi ⁊ēplationis vel sacre actiōis aut sancte religionis posito. nō debemus ad vba subsannantiū descēdere ad occupationes mūdanas. sz pot⁹ sustinere subsannationes puerorū. sicut christ⁹ ad iudeor⁹ insultationē ⁊ tēptatiuā exprobrationē noluit descēdere d̄ cruce. sz pseuerauit ibi vsq; ad mortē. Vñ dicebat vitis ⌊ Iud. xv. Nunqđ possum deserere vinū meū qđ letificat deuz ⁊ boies ⁊ inter cetera ligna pmoueri. Similiter ⁊ oliua ⁊ ficus dicebāt. Sic in ppōsito. ¶ Conformatio. Conformatio hic colligat ex theoremate ⁊ documento sicut deuotio dono diuine grē ministrabit ẽ.

Theorema CCXLVI

Iesu qui tibi ab uno

latronū illusorie exprobrari ⁊ ab altero venerabiliter p̄fiteri voluisti. fac me p tui nomis gr̄ia malignoz⁹ improperia equanimit sustinere. ⁊ cū illo latrone venerabili padisi gaudia possidere. ¶ Lvij. articul⁹. ¶ Quinquagesimus septim⁹ articul⁹ est latronis exprobratio. Vn⁹ enī de his q̄ pendebāt cū eo latronibus. scz siniſter. cepit illi exprobrare dicens ⌊ Si tu es christ⁹ saluū fac temetipsum et nos ⌋ Et hꝫ fuit octaua illusio. q̄ fuit amplioris despect⁹ q̄z alie tres p̄cedētes. eo q̄ tā vilis ⁊ scelerat⁹ hō. ⁊ iā ad mortē dānatus ⁊ mor p suis scelerib⁹ moriturus insultauit vite auctori. Et ideo merito de hoc fit articul⁹ spēalis. Sed rñdens alter increpauit eū dicēs. ⌊ Neq; tu times deū q̄ in eadem dānatione es. Et nos quidē iuste. Nā digna factis recipim⁹. hic vo nihil mali fecit ⌋. Vbi querit Aug⁹. Quis inq̄t illū docebat nisi q̄ iuxta illum pendebat. Erat enī illu fixus in latere sz habebat in corde ℟ ⌊ Vñ conuersus ad iesum dicebat. Memēto mei dñe dū veneris in regnum tuū ⌋ Et tunc iesus secundū vbū p̄tulit de cruce dicens ad latronē. ⌊ Amen dico tibi hodie mecum eris in padiso ⌋ Ecce q̄z liberalis imo q̄z prodigus hodie fact⁹ est christus. Quia latroni regnum. crucifixo celū. damnato padisum p brevi petitione largit̄. ⁊ plus ei cōtulit q̄z petierat sicut semp diuina largitas solet. ¶ Documentū ¶ Ex ℟ articulo habet documentū q̄ discamus exemplo christi calūnias etiā a vilib⁹ psonis patienter supportare. ¶ Itē est documētum in latrone dextro. q̄ iniurias dei nullatenꝰ tolerare debem⁹ sed reprehēdere. sicut iste latro fecit. ¶ Itē est documentū q̄ quātūcūq; simus peccatores sceleratꝰ de dei tamē misericordia nullatenus desperem⁹ exemplo istius latronis q̄ p vnuz verbū factus est heres padisi. vt dic⁹ aug⁹.

Conformatio Conformatio h colligat̃ ⁊ sumat̃ ex theoremate et documento ꝑm deuotionem orãtis ꝛc.

Theorema CCXLVII.

Iesu qui in cruce materne cõpassioni compatiẽs eã tuo dilecto discipulo cõmendare curauisti. ꝯmendo tibi hodie animã meã ⁊ corpus meũ in illa fide ⁊ dilectione q̃ tu matrẽ tuã virginẽ discipulo virgini cõmẽdasti. A Quinquagesimusoctauus articulus Quinquagesimusoctauꝰ articulus est materni doloris cõpassio. Cum enim iesus pendens in cruce vidisset matrẽ stantẽ iuxta crucem. Matrẽ inquã tam singularẽ ꝑ ceteris matribus. matrẽ virginẽ. matrẽ humilẽ. matrem ꝑ omnibꝰ matribus filiũ diligentẽ. nec mirum qꝛ mater dei vnigeniti. matrẽ pre omnibus matribus ꝓ filio amplius dolentẽ. Cuius iam felicissimam animã doloris gladiꝰ transuerberauerat Hanc ergo matrẽ cũ videret iesus cõmota sunt omnia viscera eius sup̃ matre sua. Cõpatiebat̃ quippe ⁊ ipse filius matri cõpatienti sibi. B Sciebat enĩ ipse angustias materni cordis. nouerat dolorẽ anime eius. Et q̃ dolores quos in sua ꝑturitiõe nõ senserat nunc geminabãtur sibi in eius passione. vt dicit Damas. Ideoqꝫ et ipse geminũ dolorẽ patiebat̃ crucis et matris Et iste dolor nõ fuit minimꝰ. ideo merito facit articulum specialẽ. Cũ ergo vidisset iesus hanc suam matrẽ et discipulũ stantẽ quem diligebat. scꝫ Iohẽm euangelistã qui cõsanguinitatis iure cum matertera sua matre christi. et ꝓpria matre. Et quia adolescẽtior absqꝫ periculo poterat stare iuxta crucẽ consobrini morientis. C Tũc cõmendans matrẽ discipulo dixit matri sue Et istud erat tertiũ verbũ q̃d emisit in cruce. Mulier ecce filius tuꝰ. Nõ dicit mater ne nomen matris auditũ amplius viscera cruciaret. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eã discipulus in sua. scꝫ officia. vel ꝑm aliã lrãm in suã scꝫ matrẽ. vel in suaꝫ curam B Documentum Ex hoc articulo habet̃ documẽtũ q̃ nos debemꝰ compati parentibus nostris afflictis ⁊ nihilominꝰ curã eis impendere quãdo indigent iuxta mandatũ domini dicẽtis. Honora patrẽ ⁊ matrẽ. Q̃d docuit nos christus hic suo exemplo ꝑm Aug̃. tanq̃ꝫ lignum illud vbi erant fixa membra morientis etiã cathedra fuerit magistri docentis. E Et si querit̃ cur nõ sic pie se habuerit ad matrem quãdo in nuptijs ea dicẽte. vinũ nõ habẽt ipse eam velut extraneã repulit dicẽs. Quid mihi ⁊ tibi est mulier. nondũ venit hora mea. Ad hoc respondet Augustinꝰ. q̃ tũc ostẽsurus erat diuinã potentiaꝫ de qua nihil habuit facere cũ matre Nunc autẽ humana iã patiens recognoscit eam matrẽ. de qua natus passibilitatẽ ⁊ mortabilitatem cõtraxit. Et hec est illa hora de q̃ tũc predixerat Et ideo eã tunc repulit quasi extraneam. nunc affectu cõmendat eã humano exẽplo nos instruens vt a pijs filijs impendat̃ cura parentibus. Hec Augustinꝰ. Unde apostolus. j. Thy. v. Si quis curã suoꝝ non habet fidẽ negauit ꝛc. Cõformatio Ad ꝯformãdum nos huic articulo meditemur quantus fuerit dolor pie matris. ⁊ talis matris ꝓ tali filio quem videbat tã crudeliter tractari. ⁊ tam miserabiliter mori. Pensemꝰ etiã quãtus fuerit dolor compassiuus filij ad matrẽ sibi cõpatientẽ. quãtus amor filij ad matrẽ tam cordialiter eã discipulo cõmẽdantis. Pensemꝰ insup̃ qualiter in illa cõmendatione cor virgineũ anxiebat̃ cum audiret filium dicentẽ. Mulier ecce filius tuꝰ. O sagitta verbi penetrans intima virginei cordis. O gladius ꝑtingens vsqꝫ ad diuisionẽ anime et spũs. Cum enĩ ei ꝓ filio ꝓprio dabat̃ alienus. pro magistro discipulus. pro creatore piscator. pro hoĩe deo homo purus. O q̃ꝫ miserabilis cõmutatio Omne quippe gaudiũ q̃d prius habuerat ĩ eius cõceptione ⁊ iocundissima ꝑturitione cõmutatum est in merorẽ Ubi est nũc illud aue dulcissimum q̃d audiuit in angelica salutatiõe. Certe v̄sum est ĩ ve. Aue mutatũ est in ha ve aiue oiue. Ubi est etiã nunc ille cãtus gaudiosissimus angelorum in sua ꝑturitione nato suo canentium Gloria in excelsis deo. Utiqꝫ cãtus versus est ĩ planctũ. quia nato suo iã non erat gloria sed cõtumelia. nõ apparuit iam laudatio eius in excelsis sed ingloriatio ⁊ ignominia in patibulo crucis. Unde cythara versa ẽ ei in luctũ Quis itaqꝫ ista deuota meditatione pẽsans poterit se continere a lachrymis Quis nõ compatiat̃ matri totius pietatis. Quis nõ misereat̃ matri misericordie. Si ergo nos volumꝰ conformare christo q̃ ad hunc articulum cõpatiamur matri sue dolẽti. quia cõpassus est et ipse.

Quinta pars de hora nona Et cõtinet quinqꝫ articulos

Theorema CCXLVIII.

Domine iesu christe fili dei viui qui hora diei nona pro salute humana pendens in cruce voce magna clamasti hely hely lama esebthani. hoc

est. deus me⁹ deus me⁹ vt quid dereliquisti me da mihi in omni tribulatõe ⁊ angustia mea ad te voce magna cordis mei clamare. nec tu me patiaris velut derelictũ a tua misericordia repbari

¶ Quinquagesimusnonus articulus.

¶ Quinquagesimusnon⁹ articulus ẽ sui a deo derelictio. ⌊ Cum enĩ iã esset circa horã nonam. Tenebre quippe erãt super terrã vniuersã. a sexta vsq; ad horã nonã ⁊ obscuratus est sol ⌋ patiens eclipsim vniuersalem ⁊ miraculosam. ⌊ Tunc ergo circa horã nonã clamauit iesus voce magñ. dicẽs. Hely hely lama esebthani. Hoc est. ¶ Deus me⁹ deus me⁹ vt quid dereliq̃sti me ⌋ Et hoc fuit quartũ verbum eius de cruce. Quod tñ nõ sic itelligendũ ẽ q; diuĩtas hũanitatẽ dẽseruerit. quia nunq; desinebat esse deus siue aĩa conĩcta corpi siue sepata. Nã ⁊ tũc aĩa illa erat de⁹ ⁊ corp⁹ mortuũ erat de⁹. Ex intelligẽdũ ẽ vbũ illud vno mõ ꝑm glosam ⁊ Augustinũ. q; hoc vbum dixit in psona mẽbroꝝ vel corporis sui mystici sc; humane nature. cui⁹ miseriam deplorauit. que ꝓpter peccatũ primoꝝ parentũ derelicta erat a deo. Et vere peccantẽ hominẽ derelq̃rat deus in peccato nõ iustificans. dereliquerat eum ꝓprio arbitrio nõ adiuuans. dereliquerat eum casui mortis nõ subleuãs. dereliquerat eũ propue potestati imo fragilitati nõ sustentans. De tali peccatore dicit in psal. ¶ Deus dereliquit eum psequimini ⁊ cõprehendite eũ. q; non est q; eripiat. ¶ Alio modo potest intelligi hoc esse dictũ more locutiõis humane. Nã ꝑm Gregoriũ. nõnunq; cõditor hominũ vocẽ in se passionis humane sumit. vt ibi penitz me fecisse hominẽ. Sic enĩ deũ penitere est ad modũ penitẽtis se habere. Ita hic deũ aliquẽ derelinquere est ad modũ derelinquentis se habere. Quẽadmodum cũ deus tantis doloꝝ ⁊ penis hominez exponit q; videt suã ꝓtectionez subtraxisse ac ꝓ hoc dicit eum deseruisse. Ita homo christ⁹ i sua passione tam intolerabilibus penis expositus fuit vt putaret a deo derelictus Unde Esa. luj. Et nos reputauim⁹ eum quasi pcussuz a deo ⁊ humiliatũ. Et ꝑm hoc quãdo dixit. ⌊ deus meus vt quid dereliq̃sti me ⌋ sensus est vt q̃d tantis calamitatib⁹ me exposuisti ac si me dereliqueris Et ĩ hoc sensu loquit Hiero. dicẽs sup eodẽ vbo Memureris verboꝝ humilitatẽ ⁊ querimonijs derelicti. cum formã serui sciens scandalũ crucis videas ¶ Tertio modo hoc itelligit ꝑm q; veraciter i homine christo sensualitas derelicta fuit totaliter passioni. suspensa videlicet diuinitus redundantia gaudij a supiore portione ratiõis in sensualitatẽ. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendum q; anima christi semp fuit beata ꝑm superiorem portionẽ fruens deo. ex cuius beatitudinis gaudio si nõ diuina virtute redundtia in sensualitatem fuisset suspensa. absorptus fuisset omnis dolor in inferiori portione sicut in pluribus martyribus factũ legimus. q; quãto fuerũt duriora pertessi. tanto magis deus illis affuit interius consolans eos. Unde sanct⁹ Laurentius super cratem assatus dicebat. Carbones hi mihi refrigerium prestant. Et beatus tyburtius dũ nudis plãtis super carbones duceret ait Videor mihi super roseos flores incedere. In christi autem passione miraculose factũ fuit vt redundãtia gaudij interioris suspẽderetur. ita q; in nullo remisit dolorem exteriorem. Et ideo clamabat a deo se derelictum. Et hunc sensum tangit glosa Leuit. xvj. loquens de hirco emisso in solitudinem. Tempore inquit passionis christi diuinitas in celum abisse dicitur. non quidẽ locum mutans sed virtutem cohibens. vt impij possent cõsummare passionem. vt sic veraciter diceretur istud Esaie. luj. Vere dolores nros ipse tulit ¶ Itaq; ista derelictio quocunq; modo intelligatur multum fuit dolorosa christo. Nam ꝑm primum sensum recogitante eo quomodo membra sua quorũ ipse est caput a diuina gratia fuerunt derelicta. ꝓ quorum restauratõe ipse dolores illos sustinuit. bene lamentari poterat in persona corpis sui mystici se derelictũ esse a deo. Rursus ꝑm aliũ sensum sentiens se tam ĩmanibus ⁊ intolerabilibus penis expositum. ac si esset a deo derelictus bene clamare potuit ꝑ maximis doloꝝ⁹. Amplius ꝑm tertium sensum ipse videns diuinitatem in nullo suffragari sensualitati sue. in alleuiatione penarum. bene conqueri poterat se a deo derelictuz. Et hec pena derelictionis fuit maior omnibus penis suis. imo sine hac nulla fuisset ei pena. Unde iste articulus potest dici articulus articulorum passionis christi ꝓ quanto sine eo nulla fuisset ei pena. ¶ Documentum. ¶ Ex hoc articulo habetur documẽtum q; in nostris tribulationib⁹ debemus ad deũ recurrere et ei conqueri desolationẽ nostrã. orando vt ipse tribulationem nostraz respiciat. sicut christus qui in angustia tribulationis positus clamauit ad deum patrẽ dicens. ⌊ Deus meus deus meus. vt quid dereliquisti me ⌋ Quod nõ solum fuit verbũ cõquestionis sed et orationis ꝑm glosam. Que quidẽ oratio hic subintelligit. sed in psal. xxj. ex quo christ⁹ hoc assũpsit exꝑmit vbi dicit. deus de⁹ me⁹ respice in me. quare me

dereliquisti. Ubi hoc q̄ dr. Respice in me ē oro. ⁊ nō est in hebreo. sed additū a. lxx. interpretibus magis sensum q̄z vba sequētibus. vt dicit glosa. Q; vo sequit. quare me dereliq̄sti. est cōquestio In hoc ergo verbo christi fuit oratō implicita. ⁊ cōquestio explicita. De qua oroē videt loq̄ apostolus ad Hebre. v. vbi dicit de christo. Qui ī diebꝰ carnis sue p̄ces cū clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exaudit⁹ est p̄ sua reuerēcia. Igitur ⁊ nos cōquerētes deo tribulationē nostrā semper subintēdamus oroēm vt ipse in nos respiciat ⁊ adiuuet. Exp̄mit ergo hic dñs formā tēptati ⁊ tribulati. q̄ dū est in tribulatiōe putat se quasi a deo derelictū. cū tñ p̄ior sit dñs boi quē videt in tribulatiōe. Juxta illud ps. Cū ipso sum in tribulatione Berelinq̄t ergo tūc dñs amicos suos dū tribulationibꝰ eos exponit ad tps vt in eīnū misereat. Vñ Esa. lviij. Ad punctū in momentū dereliq̄ te Conformatio Ad p̄formādū se huic articulo meditet hō q̄z attrocibus penis expositꝰ fuerit christꝰ q̄n sic clamauit ad patrez. ⁊ recolligat hō omnes passiones ⁊ tribulatiōes suas ⁊ cōquerat eas deo patri in vnione passionum christi clamans in toto corde simul cū christo vba hec. Deꝰ meꝰ deꝰ meus respice in me vt q̄d me dereliquisti ꝛc

Theorema CCXLIX.

Jesu qui nostram salutez

sitiens aceto ⁊ vino mirrato cū felle potari voluisti. fac me vinū deuotiōis cū mirra carnis mortificationis ac felle p̄nialis cōpunctionis tibi digne offerre. acetū aūt infidelitatis vl scandali ne quā q̄z bibere sz gustare. Al lx. articulꝰ

Sexagesimꝰ articulꝰ est aceti potatio. Post p̄dicta eni sciēs iesus q̄ oīa cōsūmata sunt q̄ lex et p̄phete de eo p̄dixerāt. vnū aūt adhuc superat quia videlicz de eo scriptū est. In siti mea potauerūt me aceto. vt p̄fūmaret scriptura dixit Sitio q̄d fuit q̄ntū vbū q̄ de cruce ptulit. Ubi ē aduertendū q̄ molestiā sitis christꝰ exp̄ssit nō sine grandi mysterio. Nō eni sitiebat vinum aut acetū q̄ sciuit eos sibi p̄parare nos Bz quē potum sitiebat fons aq̄ salutaris. vena vite torrēs voluptatis. fluui⁹ irrigās celestē paradisū. nō vtiq̄z potū aliquē sensibilē. Sitiebat autē nostrā salutē. nostrā sz sitim sitiēs. i. desiderans vt nos sitirem⁹ fontē viuū. Erat ergo vas positū aceto plenū Illud acetū p̄ Aug̃. potuit esse vinū acetosū mixtū cū mirra ⁊ felle q̄lit sibi etiā ante q̄z crucē ascēderat p̄parauerāt. vt Matthe⁹ ⁊ Marc⁹ dicūt. Et cōtinuo accurrēs vn⁹ ex eis accepta spōgia impleuit aceto quā circumponēs isopo cū arūdine obtulit ori ei⁹. Ut ipse acetū quidē accepit nō vt biberet sz gustaut vt scriptura impleret p̄ Aug̃. C Documenta Ex h̄ articulo trahunt plura documenta. Primū accipiēdo ista mystice i bono sensu. sic iudei ⁊ milites mlta fecerūt mala intētione q̄ tñ mysteriū boni nob̄ importāt. Et p̄ Bz docemur hic q̄ ⁊ nos vinū deuotiōis admixtuz mirra mortificatiōis carnis et felle amare compunctionis christo propinare debemus Tale enim vinū mirratum ⁊ fellicū christꝰ a nob̄ sitit ⁊ oblatū libēter gustat. Sz nō vult bibere ⁊ in se trahere. q̄ ipse bonoz nostroz nō eget. Quid enim christo de nostra deuotiōe. mortificatiōe ⁊ compunctiōe accrescit. Sz talia ab eo gratanter gustata nob̄ relinq̄t q̄bus illa oīa coopant ī bonū imo ⁊ amara fiūt nob̄ dulcia meruo sue passionis B Illud documētū est accipiēdo ista in malo sensu. Q; nos caueam⁹ ne vinū mirratum vl fellicū christo bibendū offeram⁹. Quia vt dicit Aug̃ Sicut tūc iudei ita etiā hodie mali christiani dāt deo bibendū amarū potū Quicunq̄z enim recte credūt sz male viuunt. hi christo dant bibere vinū cū mirra ⁊ felle mixtū. q; vinum christiane p̄fessionis vel deuotiōis miscēt cū mirra et felle scādalose p̄uersatiōis inq̄ntum male viuēdo scādalizant eccl̄iam. Quales sunt p̄cipue mali p̄lati. sacerdotes ⁊ monachi. et alie p̄sone religionis spēm p̄tendētes. q̄ spēcialit se deuouerunt ad cultū dei. q̄ p̄ ceteris christianis vinum deuotiōis q̄ letificat deū ⁊ hoīes dō offerre deberēt. p eorū scandalosam p̄uersationez vinum eoz admiscēt mirra et felle maloz exēploz hoc offerūt deo. Quibus exprobrat dñs dicēs ⁊ sumit ex Esa. v. Vinea mea electa. ego te plātaui. quomō cōuersa es in amaritudinez. E Alij sunt p̄ Origenē qui acetū in spongia cum calamo dño offerūt. qui extraneas sententias ex scriptura applicāt christo quasi eas dicēti. Quales sunt qui singulares sensus a cōmuni eccl̄ie doctrina extraneos ex scriptīa trahere moliunt. ⁊ sic in errores hoīes mittūt. Est aūt acetū vinū q̄ p̄ vicū aut incurie aut vasis. accedente calore accidentali extinguente naturalē calorez vini acescit. Sic plerūq̄z vinum vaporosuz q̄ ex botris sacre scripture exp̄mit. vicio incurie siue defectu intelligētie. accedēte nihilomin⁹ calore curiositatis ⁊ excellētie cōuertit in acetum errorus. dum tales volunt plus sapē q̄z oportet sapere. Et talis potus est christo insipidus Unde Matth. xxvj. Quod cū gustasset noluit bibere. F Ex quo etiā nob̄ dat documētū p̄ Aug̃. q̄ licut christꝰ nō dedignat⁹ fuit p̄ nob̄ acetum

gustare. sz non bibit. Sic z nos suo exẽplo discamus ꝑdictos acados boies tã scãdolosos i vita qz supstitiosos in doctrina gustare q̃dẽ. i. pati z tolerare. sz nequaq̃z bibere. i. coꝛ vitã z exempla nob̃ unꝯpare. quẽadmodũ dñs noster acetuz nõ bibit. q; tales nõ pñt in corp⁹ ei⁹ traisci. Itẽ est documẽtũ ꝓ religiosis z penitẽtib⁹. q; si quãdo eis apponit cib⁹ vel pot⁹ penitẽtialis z mun⁹ sapid⁹. recogitẽt christũ felle z aceto ꝓ nob̃ potatum. ¶ Conformatio ¶ Ad ꝓformãdũ se buic articulo recogitz hõ quãto desiderio saluatoꝛ noster sitiuit salutẽ nrãm. ꝓ qua etiam acetũ cũ murra z felle accipe nõ dedignabat. ad oñendũ q; nos salutẽ q̃ est vita eterna cõseq̃ ñ valeam⁹. nisi ꝑ pus amaritudinẽ vite pñtis gustemus. Vel alias ꝛc.

Theoꝛema CCL.

Esu qui consũmationez

totius passionis tue in sũma deo patri offerens dixisti. cõsummatũ est. da mihi oĩa ꝓ me te operante bñ acta z passa ad tuã laudẽ ꝓsũmare z cõsummata ꝓ te deo patri offerre. ¶ Al lxj. articulus ¶ Vexagesim⁹ ꝑmus articul⁹ est totius passionis ꝓsũmatio. Cũ enĩ accepisz acetuz tũc sertũ verbũ de cruce ꝓferẽs dixit. Consũmatum est. i. totũ qd̃ lex z ꝓphete ꝑdixerãt ꝺ me cõsummatũ est. nec quicq̃z iã restat qd̃ a mortez fieri oporteat ꝑm Aug̃. Et hãc ꝓsũmationẽ ipse ꝑdixerat Luc. xviij. Consũmabunt oĩa q̃ scripta sunt ꝑ pphetas de filio hois. ¶ B Est aũt advertendũ q; licet oĩa vba que vnq̃z christ⁹ i tota vita sua locutus est sint multũ sentẽtiosa z ponderosa. ꝑcipue tamẽ vba que in cruce emisit absq̃z dubio fuerũt magni pond̃eris. vtpote ꝓfunda mysteria importãtia. Et idcirco nõ est verisimile q; christ⁹ in isto verbo nõ plus signare voluerit q̃z q; pphetie essent implete. Sciendum ergo q; ꝓsũmare idẽ est qd̃ simul sũmare. Vñ tũc aliquid ꝓsũmat. qñ oĩa singillatim acta vel passa simul sũmant. i. in sũma recolligunt. Sic fuit ĩ ꝓposito. Nã postq̃z christ⁹ oẽs penas passionis sue in lxj. articulis ꝑlibatis singillatim ptulerat z nihil amplius cura morte patiendũz restaret. Tũc demũ oĩa ppessa rememorãs recolligit ea simul ĩ vnã summã z obtulit ea deo patri dicẽs Cõsummatũ est. q. d. Cõsummatuz est q̃cq̃d pphete dixerũt de me. Consũmatũ est op⁹ obedientie quã assumpsi. Consũmatũ est op⁹ totius passionis mee qd̃ tibi deo patri meo offero. ꝓ salute humani generis. ¶ B Aplus ad Hebre. v. Consũmat⁹ fact⁹ ẽ oĩb⁹ obtpantib⁹ sibi cã salutis eterne. ¶ C Et aduerte q; hec ꝓsummatio nõ fuit sine notabili pena. Sicut q̃s qui ptransiuit multa picula vl' grauia supplicia nõ sine magno horꝛore ꝓ test ea recogitare. licet ex alia pte gaudeat ea in ꝑpetuũ trãsiuisse. Talẽ horꝛorem doloꝛosum nõ dubiũ q̃n habuerit christ⁹ in cõsũmando oĩa ppessa. Nec mirũ. q; talis ꝓsũmatio vtualiter vel etiã integraliter cõtinebat i se oẽs ptes passionis quas simul in sũma significabat cum dicebat. Cõsũmatũ est. ¶ Q̃ vbũ magne efficacie esse in piculis pbibẽt ab exptis. z spẽaliter valere ꝺ in immoderato fluxu sanguis ꝺ naribus. si cũ eodẽ sanguĩe scribat idẽ vbũ in fronte patiẽtis. Et nõ mirũ si magne efficacie sit ist⁹ verbũ in quo tota sũma passiõis christi cõtinet quare merito facit articulũ spẽalem. ¶ Documentum ¶ Ex B articulo habet documentũ. q; nos in fine cuiuslibet boni opis habẽtis ptes debemus facere summã vel epylogũ z sic in sũma illud offerre deo. Verbi grã. Si q̃s pro deo vadat romã. ꝓueniens ad terminũ. oẽs pass⁹ et omnia vestigia sua offerat deo z beato petro dicens. Consũmatũ est. Item si quis legat psalterium. ĩ fine oẽs psalmos vsus z vba tot⁹ psalterij in sũma offerat deo. Et sic de similibus. Ita etiã facimus in officio ecclesiastico qñ ꝺ in fine ꝓcludit cũ collecta Que z idcirco collecta ꝺ. q; in illa oꝛõe tota vis illi⁹ officij q̃si in sũma est collecta. Eodẽ mõ hoc verbũ consummatũ est. fuit collecta totius passionis christi citra mortem.

¶ Cõformatio ¶ Ad ꝓformandum se huic articulo recolligat hõ breuiter in sũma omnes articulos passiõis ꝑlibatos z agat ꝓ eis gratias christo et deo patri dicens. Consummatũ ẽ. Vel alias ꝛc.

Theoꝛema CCLI

Esu qui in cruce moriens

aiam tuã deo patri cõmẽdasti. da mihi hac vita tibi spũaliter sic cõmori. q̃ten⁹ tu ĩ hora mortis mee digneris aiaz meã miserã tibi habere ꝓmẽdatã. ¶ Al lxij. articul⁹ ¶ Vexagesimusse cũdus articul⁹ ẽ expiratio vl' mors. Cũ enĩ dixisset ꝓsũmatũ est. tũc itez clamãs voce magna ait. Pat in man⁹ tuas cõmẽdo spũz meũ. Q̃ fuit septimũ z vltimũ vbũ suũ. ꝓ qd̃ voluit nob̃ declarare q; sctõꝛ aĩe extũc ĩ manu dei ascẽdũt. nazpus mãu inferi oĩm aĩe tenebãt. Et ꝺ vbo dicto inclinato capite tradidit spũm. ¶ Et nota q; ꝑpus clamauerat bely bely Et mõ clamat pat in man⁹ tuas cõmẽdo spũm meũ. Vñ q̃dã dicũt. vt biero. q; ab illo ps. xxj. Deꝰ deꝰ me⁹ respice in me. vsq; ad istũ vsũ In man⁹ tuas. sũt psalmi. x. et versus. cl. et q; christus dixerit ipsos omnes.

primū videlicet & vltimū cū clamore ſz inter medios ſub ſilentio ¶ B Nota q̄ de iſto clamore dicit aplūs ad Hebre.v. Qui in diebus carnis ſue p̄ces cū clamore valido & lachrymis offerēs ꝛc. Et ex hoc videt q̄ chriſtus tā in illis vbis bely bely ꝛc. q̄z in illis lachrymat⁹ fuerit. licet ℔ in euāgelio nō habeat. Auctoritas tñ aplī eſt ſufficiēs euāgelū. Ex quo apparet q̄ chriſt⁹ tradidit ſpiritum clamādo. orādo. & lachrymādo. In p̄mis duob⁹ ſcz in tradēdo ſpūm & in clamando apparuit diuinitas. Tradere enī vel emittere ſpūm p̄pria vt ute nemini cōuenit niſi deo. Ūñ ipſe dicebat Job.x. Potestatē habeo ponēdi aiam meaz & iterū ſumēdi eā. Null⁹ enī hō mortēs p̄ot clamare. Nā vt dicit gloſa. Nos cū nulla voce vel cum ima morimur q̄ de terra. ille aūt cuz exalta ta voce expirauit q̄ de celo deſcenderat. In alijs aūt duob⁹ ſcz in orōe & lachrymatiōe humanitas apparuit. ¶ C Itē nota q̄ eadē hora q̄ primus adā peccauit ſecūdus expirauit. Primus enī peccauit poſt meridiem. q̄ mox vt peccauit vocē dñi ambulātis in paradiſo ad aurā poſt meridiē audiuit. Geñ.iij. Et tūc circa horā nonā ſecūdus adā expirauit. Unde qua hora p̄m⁹ adā peccando mortē huic mūdo induxit. eadē hora ſecūdus adā mortē moriēdo deſtruxit. & qua hora paradiſus illi eſt cōcluſus. eadē hora iſte paradiſum aperuit. ¶ B Notandū q̄ ſicut dicit in gloſa Thob.v. dño in cruce paſſo diabolus q̄ procurāte crucifixus erat aduenit querēs ſi q̄d peccati in ipſo inueniret. Et dicit magiſter in hiſtorijs. q̄ ſtabat ſupra brachiū crucif donec chriſt⁹ expirauit. Et tūc videns ſe ꝓfuſum receſſit. Et tūc veniens ad tartara inuenit ibi aiam chriſti portas & ſeras ꝓfringentē. & iuſtoz aias inde educentem. Et tūc mox remotū eſt impedimentū diuine viſionis. Unde f. gurauit gladi⁹ flāmeus et vibratilis poſitus añ paradiſum. vt dicitur Geñ.iij.

¶ E Sciendū aūt q̄ inter oēs penas paſſionis chriſti iſta pena mortis fuit acerbiſſima. q̄ inter oīa terribilia terribiliſſimū eſt mors. vt dz tertio Ethicoz. Et hoc eſt ꝓpter naturalem inclinationē aīe ad corp⁹ ſm Damaſ. Et fuit ſpēalis rō in chriſto de tali aīa & tali corpe cui vtriq̄z diuinitas vnita fuit in vnitate ſuppoſiti. Ūñ oportuit q̄ illa ſeparatio eſſz maxīe penalis. ¶ F

¶ Documenta ¶ Ex ℔ articulo habentī plura documēta. ¶ Primū eſt q̄ nos dēm⁹ ꝓmori chriſto. moriēdo videlicet mūdo & peccatis ſi cuz chriſto in vita eterna viuere voluerim⁹. Unde aplūs.ij.Thy.ij. Si cōmortui ſum⁹ chriſto & conviuemuſ. Et de talib⁹ idē aplūs ad Col.iij. aut ¶ Mortui enī eſtis. gloſa. mūdanis & caducis. & vita veſtra abſcōdita eſt cū chriſto in deo ¶ G Secundūz eſt. quia enī chriſt⁹ in angustia mortis alta voce clamauit ad patrē. in hoc docuit nos ipſe bon⁹ magiſter q̄d nos in articulo tēptationis. & ſpēaliter in agone mortis poſiti facere debeamus. Tūc enī pater vocādus eſt de⁹ & invocādus. Tūc ei p̄cipue filiali amore medullitus adherendū eſt. Tūc poſſimū ſpūs ei cōmendādus eſt. quia tūc maxime demōes verſant circa nos ſicut leones rugiētes p̄parati ad eſcaz. Ecc.ij. ¶ Sed diceret q̄s. Quō tūc patrē vocabit qui nunq̄z vixit vt filius. Ad q̄d ego. Noli deſperare. Ipſe enī pius pater te quāuis peccatorē audire non reſpuit. nec dedignat a pctōre vocari pater imo ipſe monet te ſic clamare. Audi q̄d ipſe dicit Iere.iij. alloquēs peccatricē aiam. Frons mulieris meretricis facta eſt tibi. noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltē amodo voca me. pater meus. Tu ergo dic cōfidenter. Pater in manus tuas dñe cōmendo ſpūm meū ¶ D Tertiū documentum ſpēaliter p religioſis q̄ moriunt mūdo religionis ingreſſu vel ſaltē in pfeſſione. eſt q̄ ipi debent ſpūm. id eſt. voluntatē & ſenſum ſuū tradere in manus ſpūalis patris ſcz plāti ſic q̄ amplius nō reſumāt vſq̄z ad diē reſurrectiōis. Exemplo chriſti q̄ ſpūm ſuū quē morieſ in manus patris cōmēdauerat vlter⁹ nō reſūpſit niſi in reſurrectiōe ſua. Illi ergo religioſi q̄ nunq̄z depoſuerunt ſpūm ſuū. puta q̄ volūt facere ſm ſuā voluntatē & ſequi ſenſū ſuū. mēdaces ſunt & p̄ueniunt reſurrectionem. & ideo antichriſti ſunt. ¶ J

¶ Quartū documentū eſt q̄ valde vtile et laudabile eſt legere illos decē pſalmos q̄s chriſtus orauit in cruce. q̄ nulli dubiū q̄n devotiōis effectū legēti eos ꝓferāt ſalutarē. Et dz q̄ ſpēaliter valeāt ad expiationē negligētiaz in horis canonicis negligēt dictus. ¶ K Quintū documētū eſt q̄ quilibet cuiq̄z alteri ſint iuſti & ſancti nunq̄z in ſe putent ſecuros ꝺ diabolo. cū ipſe nec chriſtū in cruce dimiſerit q̄n eū obp̄uaret. Quid ergo p̄ſumere poterit hō miſer & fragilis. certe de nullo niſi ſolū de morte chriſti. Unde Aug⁹ in li. de p̄ſeuerātia one dñi noſtri ieſu chriſti ſic ait. Tota ſpes mea eſt in morte dñi mei. Mors enī meritum meum. refugiū meū. ſalus mea. & reſurrectio mea. Et ſb dit. Nō poſſum terreri multitudine peccatorū. ſi mors dñi in mētē venerit. q̄niaz pcta mea illam vincere nō p̄nt ¶ L Sextū documentū eſt q̄ nos mlti tenemur amare chriſtū. q̄ poſuit aiaz ſuā p nob & caput ſuū inclinauit ad nos i mortē. Unde Aug⁹ vbi ſupra. Saluator noſter caput ſuum inclinauit i morte vt oſcula daret diſcipulis ſuis. Et nos totiēs dñm oſculamur q̄tiens

in eius amore cõpũgimur. ¶ Septimũ documẽtũ est q̃ libet christian⁹ moriẽs debz ilꝛla q̃nqz supꝛadicta suare q̃ntũ põt q̃ christ⁹ moriens suauit. Ipse enĩ oꝛauit. clamauit. ploꝛauit aiam patri cõmẽdauit. ⁊ spũm tradidit. Patẽt hec exp̃dictis. Sic ⁊ nos in extremis positi debemus oꝛare. patz. Clamare saltẽ coꝛde. Psal. Clamaui in toto coꝛde meo. Ploꝛare p pctis p veꝛã pniaz. Aiam deo cõmẽdare dicẽdo ea dẽ verba christi. In manꝰ tuas cõmẽdo spũm meum. Itẽ spũz tradere volũtarie scz moꝛiẽdo ⁊ voluntatẽ nostrã diuine volũtati pformãdo ¶ Conformatio ¶ Ad cõformandũ se huic articulo recogitet bõ quãto amoꝛe saluatoꝛ noster mortem ptulerit vt nos viuificaret. ⁊ reuoluat ĩ mẽte ẏba Aug̃stini iã p̃missa in penultimis duobus documẽtis. Vel alias ꝛc.

Theoꝛema CCLII

Esu qui latus coꝛporis tui moꝛtui lãcea apiri ⁊ exinde sanguinẽ ⁊ aquã exire voluisti. vulnera q̃so coꝛ meũ lancea charitatis vt tuis dignꝰ efficiar sacramẽtis q̃ ꝺ eodez sacratissimo latere pfluxerũt ¶ Ad lxiij. articulus ¶ Sexagesimꝰ tertiꝰ articulꝰ est lateris lanceatio. ¶ Moꝛtuo enĩ christo cũ iã ibi apparuissent plura miracula euidentissima. Nã sol obscuratꝰ est. velũ tẽpli scissum est. terra mota ẽ. petre scisse sunt. monumẽta apta sunt. centurio et q̃ cũ eo erãt ꝓuersi sunt. latro quoq̃z cõuersus ẽ. Quz ⁊ iudei plurimi vidẽtes hec q̃ fiebãt. pcutiẽtes pectoꝛa sua cũ silẽtio reuertebant. ¶ Et q̃nia pasceue erat vt nõ remanerẽt in cruce coꝛpa. rogauerũt iudei pilatũ vt frangerent crura eoꝛuz et taliter moꝛtui tollerẽt de cruce Venerũt ergo milites ⁊ vtriusq̃z latronis fregerũt crura. Ad iesum aũt cũ venissent vidẽtes eũ iã moꝛtuũ nõ fregerũt eiꝰ crura. Quz vnꝰ militũ lancea latꝰ eiꝰ aperuit ⁊ ꝓtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. ¶ Et iste sanguis erat verꝰ ⁊ purus sanguis. ⁊ aqua ẏa ⁊ pura. ⁊ nõ humoꝛ aquaticus siue flegma. vt q̃dã dixerũt. Et ℔ fuit miraculosum eo mõ vt dictũ est supꝛa articulo secũdo. ¶ Et notandũ q̃ iste miles ℔ fecit ad cõplacentiã iudeoꝛum volẽtiũ certificari de moꝛte sua. Vñ Theophilꝰ. Vt iudeis inq̃t cõplaceãt lanceãt christũ. circa coꝛpꝰ exanime ꝓtumelias inferẽtes. Sed ꝓtumelia in signũ ꝓdijt. Sanguinẽ enĩ ꝺ coꝛpe extincto manare miraculosũ est Et iste miles ꝺꝛ fuisse longinꝰ. cuiꝰ oculi caligauerũt. ⁊ cuz casu vel potiꝰ nutu diuino. sicut ⁊ lãceauit. licet nesciẽs sanguine christi defluẽte p lanceã oculos tangeret clare vidit. ¶ Cz diceret aliquis. Quõ iste articulꝰ cõputat int̃ articulos passiõis christi. cũ illud vulnꝰ lateris christꝰ nõ senserit cum fuerit moꝛtuũ coꝛpꝰ. Ad q̃ ꝺ dicendum q̃ in istis articulis nõ solũ attenditꝝ pena ex pte christi. sed etiã malicia ⁊ ꝓtumelia ex pte iudeoꝛum. qui ad huc nõ fuerũt saturati oꝛꝓbꝛijs ⁊ penis in eius vita sibi illatis. q̃n etiã plequerent eũ moꝛtuum Itẽ omẽs ꝓtumelie ⁊ crudelitates illate moꝛtuoꝛum coꝛpoꝛibꝰ. reputant ac si inferrent viuis Verbi gratia. De coꝛpoꝛibus que moꝛtua interdũ cremant vel decapitant vel suspẽdunt vel etiã in pꝛtes scindunt ⁊ secant ad maioꝛẽ vindictaz in eis oñendã. Itẽ est spẽalis rõ de coꝛpe christi moꝛtuo plꝰ q̃z de aliis moꝛtuis. q̃ coꝛpꝰ christi moꝛtuũ fuit idẽ nũero qõ fuerat viuuz ꝓpteꝛ vnionẽ ipostaticã cũ ẏbo. Vñ coꝛpꝰ illud fuit verꝰ deꝰ Nec⁹ in aliis hoĩbꝰ moꝛtuis. q̃ coꝛpꝰ moꝛtuuz nõ est bõ. nec manꝰ moꝛtua est manꝰ nisi eq̃uoce. Igit̃ quicq̃ oꝛꝓbꝛijs vel irreuerẽtie exhibitũ fuit coꝛpi illi moꝛtuo christi. pinde est ac si exhibitum fuisset viuo. Et eadẽ ratio est de duobus reliquis articulis sequẽtibus ¶ Et nota q̃ licet illud vulnꝰ lateris nõ senserit christus. q̃ moꝛtuus. beata tamẽ virgo bñ sensit. cuiꝰ felicissimaz animã crudelis illa lancea tũc trãsfixit. Et tunc pfecte verificata est ꝓphetia simeonis. Lu. ij. Tuam ipsi⁹ animã ptransibit gladius ¶ Documenta ◆ Ex hoc articulo habentur tria documẽta. ¶ Primũ est q̃ nos cũ moꝛtui fuerimus cũ christo eo modo vt dictũ est in pcedẽti articulo. tũc debemus etiã lanceari cũ christo cuspide videlicet charitatis. sicut aĩma illa se lãceatam gloriabat̃ que dicebat Vulnerata charitate ego sum. Vnde est in signuz supefluentissimi amoꝛis christi ad nos. Ita grande fuit illud vulnus lancee vt latꝰ eius aptũ videreꝝ etiã vsq̃z ad coꝛ. Vnde Aug̃stinꝰ in libꝛo de ꝓtemplatione dñi nostri iesu christi. Vulneratꝰ est inq̃t ꝓpter delicta nostra. Tuta et firma requies est infirmis peccatoꝛibus ĩ vulneribus saluatoꝛis Patẽt p vulnera mihi ⁊ viscera. Quicq̃d ex me mihi deest vsurpo mihi ex visceribus dñi mei q̃ niam misericoꝛdia affluit. nec desunt foꝛamina p que affluat. Per foꝛamina coꝛpis mihi patz archanuz coꝛdis. Vulnera iesu christi plena sũt misericoꝛdia. plena pietate. plẽa dulcedine ⁊ charitate. Foderunt manus eiꝰ ⁊ pedes. et latꝰ lancea pfoꝛauit. Per has rimas licet mihi gustaꝛe q̃z suauis est dñs deus meus. Hac etiã amoꝛis lancea coꝛ suum perfoꝛari idem Aug̃stinus petijt in li. suꝓplationũ sic dicens. Rogo te domine per illa salutifera vulnera tua. que passus es pꝛo salute nostra in cruce. Ex quibus

emanauit ꝑciosus ille sāguis q̄ sum⁹ redempti. vulnera hāc aiaz meā peccatricē ꝑ qua etiā mo/ri dignatus es. vulnera etiā igneo ⁊ potētissimo telo tue potētissime charitatis. Cōfige coꝛ meuz iaculo tui amoꝛis vt dicat tibi aīa mea. Charita te tua vulnerata suz. Ita vt ex ipso vulnere amo/ris tui vberrime fluant lachꝛyme die ac nocte. Pdercute obsecro dñe hāc durissimā mentē me am valida cuspide pie dilectiōis. vt altiꝰ ad inti ma penetret vtute potenti. Hec Augꝰ. ¶ E

¶ Aliud documētū est ꝑm Chꝛysо. q̄ nos per/ci pere dēm⁹ sacramēta ecclie ea intētiōe ac deuo/tione ac si nob de latere christi ꝑfluerēt. Vulnus enī lateris christi fuit hostiū sacramētoꝝ. Qꝛ si/cut ō latere ꝑmi ade dormiētis in paradiso forma/ta est eua. ita de latere secūdi ade dormiētis in cru/ce formata est ecclia. Vñ Augꝰ. sup Johez. Vi/gilāti inq̄t vbo euāgelista vsus est. vt nō diceret latus eiꝰ pcussit aut vulnerauit aut q̄d aliud. sz aperuit. vt illic q̄dāmodo vite hostiū panderet vñ sacramēta manauerūt sine q̄bꝰ ad vitā qui/ va vita est nō intrat. ¶ F Et nota q̄ ꝓpꝛie q̄ꝛ sa/cramēta manasse de latere christi spēaliter intel ligendū est de duobꝰ ꝑcipuis sacramētis sine q̄ bus nō intrat ad vitā. videlicet de sacramēto re/demptiōis ⁊ sacramēto ablutiōis. Quoꝝ ꝑmū ptinet ad sacramentū eucharistie ⁊ signat ꝑ san guinē. imo est ipse idē sanguis quē quotidie su/mim⁹ ⁊ q̄ fluxit de latere christi. Secūdū vo ꝑti net ad sacramentuz baptismatis. qō signatur ꝑ aquā. Vñ Augꝰ. ibidē. Ille inq̄t sanguis q̄ effu sus est. in remissionē fusus est pcōꝝ. Aqua illa salutare et pat poculū. hec ⁊ lauacruz ꝑstat et po/tum. Be istis etiā sanguīe ⁊ aqua dic idē Augꝰ libꝛo ꝑmo de oꝛigine aīe ad vincentiū victoꝛem q̄ credibile est q̄ latro ille cui ꝑmisit dñs paradisū aspersus fuerit aqua et sanguīe de christi latere exiliētibus. ⁊ tali sanctissimo baptismate saluatꝰ sit. cuz sine baptismo nemo saluet vel martyrio. Idē dicat Augꝰ. in quodā ꝑmone de duobus la tronibꝰ q̄ incipit. In cruce dñs christus. ¶ G

¶ Tertiū documentū est q̄ nos oēm volūtatē nostrā ꝓpꝛie debemꝰ voluntati diuie. Et q̄ volūtas dei in omnibꝰ ⁊ sup oīa sit nob accepta eo q̄ coꝛ christi vulneratū est amoꝛis vulnere ꝑ pter nos. q̄tenꝰ nos ꝑ amoꝛē recipꝛocuz intrare possimꝰ ꝑ hostiū lateris ad coꝛ eiꝰ. ⁊ ibi omnem amoꝛē nostꝝ ad suū amoꝛē diuinū counire. vt si cut ferrū candēs cū igne in vnū redigat amoꝛez vt dicit Bernꝰ. Pder illō vulnꝰ q̄si ꝑ hostiū amo ris augustinꝰ intrauerat cū dicebat in libꝛo de ꝓpꝛēplatione. Longinus inq̄t aperuit mihi latus christi. ⁊ ego intraui ⁊ ibi reqescо securꝰ. Claui ⁊ lancea clamāt mihi q̄ vere cōciliatꝰ sum christo si eū amauero. Hec ibi. ¶ Conformatio.

¶ Ad ꝑformandū se huic articulo rememoret hō q̄z supexcellētissimū amoꝛē christus in aptio ne lateris sui nobis oñderit. in quo nobis dedit aditū patulū ad coꝛ eiꝰ. Festinet ergo hō intrare ad coꝛ christi. ⁊ recolligat oēm amoꝛē suū et cou niat amoꝛi diuino reuoluēdo in mēte vba melli flua Augꝰ. in ꝑmo ⁊ tertio documētis Recogi/tet etiā homo quāta charitate christus ex latere suo nobis ꝑfuderit sacramēta. q̄bus intremus ad vitā eternā Vel alias sicut deus meditanti ⁊ oꝛanti deuotionem ministrabit ꝛc

¶ Sexta pars de hoza vespertina con tinens vnum articulum

Theoꝛema CCLIII

O Dmune iesu christe fili dei viui qui hoza diei vespertina ꝑ salute humana moꝛtuꝰ deponi ō cru ce. ⁊ a ioseph ⁊ nicodemo aromatibꝰ condiri ⁊ syndone munda inuolui voluisti. da mihi de sacro altari tuo. ac si ō ara crucis coꝛpꝰ tuum verū digne suscipe. et virtutū aromatibꝰ condire. mūdoq̄z coꝛde ⁊ coꝛpe ipsum iugi con seruare ¶ Sexagesimus quartus ar/ticulus ¶ Sexagesimus quartꝰ articulꝰ est de cruce depositō. Postq̄z eni dominꝰ i cruce emi serat spūm circa hozā nonā vt dictū est. Et tunc coꝛpus eiꝰ moꝛtuū mansit in cruce ꝑ quattuor hoꝛas vsq̄z ad vesperas. ⁊ tunc venit quidā ho/mo nomie ioseph ab arimathia ciuitate iudee. que quondā fuerat helchane patris samuel. Et hunc virū euāgeliste multū cōmendāt Erat eni nobilis genere ⁊ decurio. id est. officiū curie im/perij romanoꝝ administrās. et magne dignita tis apud seculū. Erat diues ⁊ vir bonus ⁊ iust⁹ ⁊ erat discipulus christi occultꝰ tamē ꝑpter me tum iudeoꝝ. expectās ⁊ ipse regnū dei. Qui nul lo modo cōsenserat cōsilio ⁊ actibus iudeoꝝ Hic audacter ītrouit ad pilatū nec iudeoꝝ ti mens inimicias. nec pilati potestatē et petijt coꝛpus iesu. Pdilatus autē mirabat si iam moꝛ/tuus esset. Et accersito centurione interrogauit eum si iam obijsset. Et cum cognouisset a centu/rione donauit coꝛpus Jesu ioseph. Joseph autē mercatus est syndonem mundam ꝓ christi coꝛpoꝛe voluendo. Venit autē et Nicodemus se illi associans qui etiam erat discipulus christi occultus ferens mixturam murre ⁊ aloes libras quasi centum. ꝑ coꝛpoꝛe christi cōdiendo. Et de/posuerunt eum de cruce. De hac depositione

est articul⁹ pñs ¶ Ex hᵒ dicere tales vt qđ ponit iste articul⁹ int articulos passiõis. cuz deposito ista nõ fuerit sibi in penã. q⁹ corp⁹ erat exanime. nec fieret ei in ꝓtu melia sz poti⁹ in honorem ⁊ reuerẽtiã pẽrtim cuz nõ fieret a iudeis seuiẽtib⁹. sz a deuotis fidelib⁹ eũ multũ diligẽtib⁹ imo etiã iudeis de hᵒ dolẽtib⁹. q cũ tãta solẽnitate deponebat. cõdiebat. ⁊ sepeliebat. ¶ Ad qđ dicẽdũ q factũ istud depositionis in se valde miserabile fuit ⁊ lamẽtabile. q videlicz corp⁹ tãte nobilitatis tractabat tanqz qđã vile cadauer. licz in vitate cadauer nõ fuerit ꝓpter diuinum suppositum in q corp⁹ istud imputribiliter subsistebat. Et si corp⁹ istud ex hᵒ nõ sensit penã. beata tñ virgo maria maximã in hᵒ facto penã sensit. que ibi aderat cũ alijs mulierib⁹ deuotis. ⁊ deosculabatur plagas sacratissimi corpis pfundens eas lachrymis. ⁊ vnici filij corp⁹ amplectẽs. Quãtas aũt lamẽtatiões vlulat⁹ flet⁹ ⁊ planct⁹ supidez corp⁹ btã vgo tũc fecerit. nõ est vbis explicabile Credẽdũ est tñ q nullos planct⁹ irrationabiles fecerit. q⁹ dolor ei⁹ nõ ptingebat ad rõem supiorem vt supra dictũ est. lxxxj. in expositiõe euãgelij dñice infra octauã natiuitatis dñi pte scõa. vide ibi. Cũ qz oẽs lamẽta vginis plangerẽt. vix qz eã a filij corpe possent diuellere. tandẽ cũ difficultate alie sancte matrone traxerũt eã a filij corpe. ⁊ interim vnxerũt corp⁹ dñi aromatib⁹. ⁊ sindone mũda iuoluerũt cũ lintheaminib⁹. ⁊ postea faciẽ ei⁹ ligauerũt sic ꝓsuetudo erat apũd iudeos

¶ Documẽta. Ex hᵒ articulo habẽtur tria documẽta ¶ Primũ est q fideles cõmunicantes corp⁹ dñi de altari equipant illis qui eũ deposuerũt de cruce. ¶ Per inde est ac si plus corpus christi sumere de ara altaris qz de ara crucis Illi enĩ acceperũt eũ in brachijs ⁊ manibus. sed isti sumũt eũ in ore ⁊ cordib⁹. Vñ sicut isti iuoluerũt eũ in syndone mũda. sic isti suscipere euz debent in corpe mũdo ⁊ pura ꝓsciẽtia ¶ Itẽ documẽtum est si nõ accipiat corp⁹ christi sacramẽtaliter sed mẽtaliter sicut in ꝓceptiõe vbi eterni. Vñ dicit Theophil⁹. Qz nos dẽm⁹ imitari ioseph. qñ corpus christi suscipim⁹. vt suscipiam⁹ eum in syndone mũda. id est. conscientia pura ⁊ etiam corpore puro. Syndon enĩ signat corpus qđ est indumentũ aĩme. decet nãqz non solũ pura anima sed ⁊ corpe puro corp⁹ christi suscipe. Inuoluere autẽ oportet quia mysteriũ eius clausũ est ⁊ occultũ. Sacramẽtum enĩ regis abscõdere bonum est. Thob. xij. ¶ Secundũ documẽtum est q ⁊ nos quãdo ad talẽ pfectiõis statũ peuenerimus vt mortui iã sum⁹ mũdo et peccatis ⁊ corpus habeam⁹ emortuũ. sicut dicit apostolus de abraã ⁊ sara Roma. iiij. Tunc laxare poterimus rigorẽ crucis. sicut dom⁹ qui viuus noluit de cruce descendere. sed se mortuũ pmisit deponi. Et hoc est qđ dicit in collationib⁹ patrũ coll'. xxj. Quicũqz euãgelice pfectiõis culmẽ ascẽdit. hic sup ômnẽ talẽ obligationẽ scz ieiuniorz ⁊ castigationũ. virtutũ meritis sublimat⁹. ⁊ vniuersa legis ꝓcepta quasi parua despiciens tantum sub gratia saluatoris se esse cognoscit. Hec ibi. Et plura alia ad idẽ. que tamẽ sane sunt itelligenda. nec faciliter quis debet psumere statũ illius pfectionis se attigisse. ¶ Tertiuz documentũ est q ⁊ nos libẽter debemus christũ cum ioseph de cruce deponere. Quãdiu enim peccator in peccatis est christũ in cruce distentũ qntũ in se est vinculat ⁊ crucifigit. Peccata ei⁹ nostra sunt in causa q christ⁹ crucifixus est. Sed mor dũ p penitentiã ad deũ cõuertit ipsum de cruce soluit ⁊ deponit. ⁊ inter brachia sua eum recipit Sicut fecit ioseph qui in deponendo christum de cruce inter brachia sua eũ cõplectebat. Unde sicut quis cõplectens aliquẽ inter brachia potest ad eo facere quicqđ vult. maxime si ille non repugnet. Sic peccator cõuersus per penitentiaz constringẽs iã christũ brachijs amoris. potens est de eo omnia que voluerit obtinere. Nequaqz enim christ⁹ repugnat penitẽti. sed paratior est ad dandũ gratiã qz iste ad recipiendũz. ¶ F

¶ Conformatio ¶ Ad cõformandũ se huic articulo recogitet homo qz lamẽtabile factuz fuit q tale corpus qđ erat de⁹ sic tractabat ad modum cadaueris. ⁊ q corona glorie iacuit sic prostrata. Qualẽ etiã planctũ tunc beata virgo verisimiliter fecerit sup corpus tam dilecti ⁊ dulcis filij sui. Vel alias sicut de⁹ dederit meditãti

¶ Septima pars de hora completorij habens vnum articulum

Theorema CCLIIII.

O Domine iesu christe fili dei viui q hora cõpletorij pro salute humana in monumẽto nouo exciso in petra sepeliri lamentari ⁊ custodiri voluisti. da mihi ĩ cord meo te spiritualiẽ sepelire. lamentari. ⁊ diligẽter custodire. vt et ego tibi cõsepultus tecũ merear ad resurrectiõis gloriam puenire ¶ Sexagesimus quint⁹ articulus ¶ Sexagesimus quintus articulus est sepultura. Cũ enĩ corpus fuisset deposituz de cruce ⁊ aromatib⁹ cõditũ ⁊ inuolutũ. agebãt de sepultura sua. Erat autẽ in loco vbi crucifix⁹ est dñs ort⁹ ⁊ ĩ orto monumẽtũ nouũ ipsi⁹ ioseph.

excisum in petra in q̄ nōdū q̄sqūz positus fuerat ibi ergo sepelierūt corp⁹ iesu. qz loc⁹ ꝓpinquus erat ciuitati. Et aduoluit ioseph saxū magnum ad hostiū monumēti z abiit ¶ B Si quera tur vt q̄d iste articul⁹ ponit int articulos passio nis. cū in ℞ christ⁹ nihil fuerit passus qz mortu⁹ Ad ℞ ꝑter dicta in p̄cedēt⁹ duob⁹ articul' dici pōt q vna miseriaz hūane ꝓditiōis est mortua corpa sepeliri ppt̄ putrefactionē. Et licet illa pu trefactiōis rō nō haberet locū in christo. iuxt tñ corp⁹ istud ad talē ꝓditionē pduxerāt vt op⁹ vi deret sepultura. Et ex eoz facto occasionaliter se pult⁹ fuit. Qui aūt occasionē dāni dat damnū fecisse videt ꝑm regulaz iuris. Itē sepultura ē ac cessoria ad mortē. neqz enī ipsi iudei credidissent eū ve mortuū si nō fuissz sepult⁹. Null⁹ enī in se pulcro ponit nisi postq̄z cōstat de vitate mortis Vñ etiā pilat⁹ añq̄z ꝓcederet christū sepeliri dili gēti inq̄sitione cognouit illū esse mortuū. Qua re ad ꝓbandū vitatē mortis quā iudei intulerāt ꝓsequēs fuit sepultura. ac p ℞ imputabat eis sic z moz. ¶ C Et notādū q sepulturā dñi con comitabāt duo. videlicz lamētatio z custoditio Fuit enī dñs lamētat⁹ z p̄cipue a mulierib⁹ q̄ se debāt ad monumētū z lamētabāt flentes dñm Et maxīe tūc verisimile ē lamētasse matrem dñi ita vt adimplete viderēt in ea oēs lamētatōes hie remie quas descripsit sup morte iosie. Poterat enī ipsa mat̄ dñi ꝑmo dirigere vbū suū ad p̄em celestē z dicere Heu me dñe mi. cur mihi dedisti filiū exq̄ cū tāto dolore dz me desolataz relinq̄re sup terrā. Secūdo poterat loq̄ archangelo gabrie li. Vbi est illa leticia quā denūciasti mihi. cū iā i me non regnet nisi amara tristicia. Tertio pote rat dicere ioh̄i euāgeliste z sanctis mulieribus q̄ cū ipsa erāt. Si me diligitis. si mihi desolate cō pati voluerītis. adiuro vos vt me adiuuetis ape rire hostiū monumēti. z recludere me ibidez. vt nunq̄z recedā a corpe vnigeniti mei. Talib⁹ vel his silib⁹ vbis verisile est eā cū magna amaritu dine aīe sue lamētasse. sp tñ cū rōe vt supra dictū est ¶ B Fuit etiā dñs in sepulcro custodit⁹. [Altera enī die q̄ est post ꝑasceuē]. i. die sabbati [dixerūt p̄ncipes sacerdotum z pharisei pilato. Recordati sumus q seductor ille dixit adhuc vi uēs. post tres dies resurgā Iube ergo custodiri sepulcrū ne forte discipuli ei⁹ furent corp⁹ ipsi⁹ et dicāt plebi surrexit a mortuis. Et erit nouissi m⁹ error peior priore. Et dixit illis pilat⁹ Habetis custodiā ite z custodite sic vultis] Et illi abeun tes inspexerūt p̄mo corp⁹ ipsi⁹. z postmodum si gnauerūt sepulcrū mītis sigillis z posuerunt cu stodes. Qđ totū voluit dñs fieri ꝑpt̄ maiorē cer titudinē sue resurrectiōis ¶ E Documen ta ¶ Ex ℞ articulo trahunt q̄nq̄z documenta. ¶ Primū est ꝑm Theo. Qz nos simꝰ imita tores ioseph in ℞. q qñ corp⁹ christi susceptū fu erit a nob̄ z inuolutū vt dictū est. tūc dēm⁹ ipsū ponere in monumēto nouo excuso i petra. i. i mē te nrā dei imagine insignita renouata et firma ta in christo q̄ est petra. vt dicat illō Can̄. Tenui eū nec dimittā ꝛc ¶ Secūdū documētū est q sicut dñs passus mortu⁹ z sepult⁹ z lamētat⁹ fuit. sic z nos lamētari eū dēm⁹ p cōpassionē z verā cō punctionē ¶ Tertiū est q sic christ⁹ sepult⁹ z cu stodit⁹ fuit. sic z nos eū in mēte nrā vt dictuz est sepultū firmit̄ custodire dēm⁹. ne latrūculi. i. de mones sepulcrū cordis nostri subintrēt z furen tur nob̄ iesum ¶ F Quartū documētū est q z nos q̄ spūaliter mortui sum⁹ pctis vt p̄dictū est ꝓsepeliamur etiā cū christo. ita vt abscōdamur z q̄escam⁹ a pctis. sic q vet⁹ hō in nob̄ amplius nō resurgat. Vñ ap̄ls ad Ro. vj. Cōsepulti inq̄t sum⁹ cū christo p baptismū in mortē Vbi glosa Christ⁹ i ꝑsona veteris hois habebat mēbra cō fixa in cruce ne ad p̄ores act⁹ mouerent. a q̄bus etiā mortu⁹ z sepult⁹ q̄euit. hūanis subtractus aspectib⁹. p ℞ exigēs a nob̄ vt mēbra nostra pri nētie z iusticie clauis cōfixa habeam⁹ ne ad p̄o ra mala redeam⁹. a q̄b⁹ etiā ita pfecte q̄escam⁹. vt nec eoz visio nec memoria habeat. Et sic ve teri hoīe in nob̄ crucifixo mortuo et sepulto. ad bona resurgentes in nouitate vite ambulemus Hec ibi. Quintū documētū ē p diuitib⁹. q exē plo ioseph debēt tegere christi nuditatē i paupe. z sic christū cū aromatib⁹ bonoz opeꝝ in sepul cro cordis sui sepelire ¶ G Conformatio. ¶ Ad conformandū se huic articulo imaginetur hō quasi coz suū sit christi sepulcrū. z in ibi ipsuz venerabiliter recōdat. reconditū lamētabiliter de fleat. z diligēter custodiat ne ipsū amittat. Cōse peliat etiā seipsum in eodē sepulcro cum iesu Et ruminet theorema in sensu documentoꝝ quat tuor p̄moꝝ. Vel alias sicut deꝰ oꝛāti et medi tanti deuotionem ministrabit.

Explicit expositio do

minice pssionis cū suis theorematib⁹ z exēplari bus documentis ad honorē eiusdē domini no stri Iesu christi qui pro nobis passus mortuus z sepultus resurrexit z viuit z regnat cum patre et spiritu sancto vn⁹ deus p infinita secula secu lorum Amen.

Tabula

Abbas bona monasterij dissipãs.ccclxiij. E
Abnegatio suijpsius ⁊ omniũ rerum. cccxliiij. A cccxcv. F G.cccxcvj. A
Abominatio desolatiõis q̃d sit.ccccliiij. B
Absolutio sacerdotis mali an valeat.cclxj. M.
Abstractio ab oĩb⁹ reb⁹ creatis.cclxvij. H.ccc. vij. B.ccclxxxij. B.ccclxxxviij. B.ccccxxv. B
Accidia cũ suis spẽbus ⁊ filiab⁹.ccccxlj. E
Actiua vita.cclxxxiiij. F.cccxlv. C
Ibidem contemplatiua
Actiue vite ⁊ contemplatiue vite comparatio. cccxlix. E
Actionis ⁊ cõtemplationis vicissitudo.cclxxiij. B.cccxlix. F.ccclx. C.ccccxxv. C.cccxlix. B.cccclx. B
Adducit̃ ad deũ pctõr multipliciter.ccclxxxij. B
Adorant aliqui homines diuersimode. ccccxl viij. B
Aduẽtus spũssancti in aĩam signa.cccxix. E.
Aduẽtus filij in mentẽ ꝙ desiderabilior est q̃z in carnem.cccxix. B
Aduẽtus antichristi qñ erit.cccclv. C
Aduersitates ciuitatis hierl̃m.ccclxix. A
Adulterini filij quõ ad coit⁹ illicitos inclinati cccxcj. B
Aduocatus spũssanctus.cccxij. C
Alienatio aĩe a seipsa.cccvij. B
Aloe quid significet.cclviij. E
Ambulare corã deo q̃d sit.cccxcv. C
Amen quid significet.ccxcviij. A.
Amicos q̃les nos facere debem⁹.ccclxvj. A
Amicus vocatur a deo etiam peccator propter hec.ccccxxiij. B
Amicicia attendit̃ inter equales.ccccxxiiij. A.
Amice quomodo huc ĩtrasti queri potest a mł tis.ccccxxiij. C
Amiciciã quare hoĩes nõ habẽt cũ deo poti⁹ q̃z cũ hominib⁹.ccccxxiiij. B
Amico nostro deo debem⁹ hec.cccx. B
Amicicie v̄e effect⁹ quadruplex.ccccx. A.
Amicia dei excellit omnes alias amicicias.cccc xxiiij. B
Amor dei quintuplex.ccclxxxv. E
Amoris vis.cclv. F G.cccxiiij. C.cccvij. B
Amoris effect⁹ sunt hi.ccccxxxix. E.cccxiiij. E
Amoris trãsformatõ.cccxiiij. C.ccccxj. C.cccvij. e
Amoris diuini interna delectatio.cccvij. C.cccc xlvj. B
Amor dei naturalis relinquendus.cccxliiij. B. ccclxxxv. E
Amor dei castus q̃s sit.ccclxxxix. B
Amor dilectio charitas quomodo se habeãt inter se.ccccxxxix. E
Angelus quomodo apparuit apud sepulcrum domini.cclvj. B
Angelus quõ d̃r christus.cccxxxix. F
Angeli apparentes ad sepulcrum an vn⁹ an plures.cclvj. B
Angeli sub forma quomodo aliqñ apparz dñs cclx. B
Angelus exẽplo sue apparitiõis gl̃iam resurgẽtis declarat.cclvj. C
Angelor̃ hierarchie.cccxxxix. B
Angeli triplices.cccxxxix. B
Angelor̃ gaudium. Ibidẽ. C
Angelor̃ multitudo sub cẽtenario numero cõprehenditur.cccxxxvij. A
Angeli quõ se hñt ad hoĩes.cccxl. A
Angelorum ruina quõ ꝑ homĩes restauratur. cccxxxvij. B
Aĩa quare d̃r celũ.ccxc. B E.cccxxij. A
Anima quõ redit ad suũ principiuz.cclxxxiij. A cccxcvj. B E
Anime p̃paratio ad christi aduẽtũ.cclxvij. A
Aĩme cũ deo vnio.cccxj. E.cccxcvj. B.cccxxxiiij J K.ccccj. C.ccclxij. B
Aĩe alienatio a seipsa.cccvij. B
Anima nostra recta quomõ ꝑ peccatũ est obliquata.ccccxj. B
Aĩe in deũ trãsformatõ.cccvij. B.cccxcvj. E.
Anime sancte quomodo cõparantur angelis. cccxxxix. B.cccxl. A
Anima quare dicit̃ domus dei ⁊ domus orõis ccclxxij. A
Aĩa quõ ab eterno fuit in deo.cccxcv. B
Anima qualiter intra se ad deũ se habere debeat.ccccij. B.ccclxxij. B
Anima q̃z nobilis.ccccxxxvij. B.ccccxlv. C.cc. lxxxij. B.ccclxxij. A.ccccxj. C
Aĩa an s̃m aliq̃d sui sit increata.ccccxj. C
Aĩe quõ se de⁹ interdũ subtrahit.cclxxxv. A.
Anim⁹ quõ capax eternor̃.ccccvj. B
Anim⁹ quõ magn⁹ ⁊ rect⁹.ibidẽ B.ccccxj. A
Anna q̃t filios ⁊ filias habuit.cclv. B.
Antichristi aduẽtus.cccclv. C
Antichrist⁹ cui⁹ ꝯdicionis erit. Ibidẽ A B.
Apparuit xp̃s p⁹ resurrectiõz suã tl̃ib⁹ ⁊ talit̃ et totiẽs.cclvij. J.cclxj. A B.cclxxxiij. E.cccij. A B.
Apparuit christ⁹ mulierib⁹ mane. discipul̃ aũt sero.cclxj. B.
Apparuit dñs petro qñ ⁊ vbi.cccij. B.
Apparet dñs diuersimode s̃m diuersos status

hominum.cclx.A B
Apparēs deꝰ aīe quō nunq̄z sine ꝯsolatiōe eam dimittit.cclx.F.cccxviij.C
Apparitio supnaturalis quō in p̄ncipio terret. sed post cōsolatur.cccxviij.C
Apostolatꝰ officij impositio quādo ⁊ qualiter. cccij.J M
Appropinquāt d̄o diuersi diuersimod̄.ccclxxvij B.cccxxxvj.A
Arbor homo.ccclviij.C
Argentū quid significet.ccccxxvj.B
Arguit̄ mūdus de pctō sic.cclxxxj.B
Aromata ⁊ vnguēta spūalia sunt hec.cclviij. E. F.G
Aromata ex q̄bus ꝯficit̄ vnguentū penitentiū sunt hec.cclviij.E
Aromata ex q̄bus cōficit̄ vnguentū ꝓficientiū sunt hec.cclviij.F
Aromata ex q̄bus cōficit̄ vnguentū ꝑfectorum sunt hec.cclviij.G
Ascendit christus in celum taliter.cccij.A.ccciiij A.cccv.A
Ascēsio spūal' aīe duodecī gradꝰ.ccccj.B
Ascēsionis christi glīa.ccciij.F.cccv.E
Ascēsionis christi octo p̄ambula.cccv.B
Auaricia cū suis spēbus ⁊ filiabꝰ ⁊ ꝑtibꝰ potentialibus.ccccxlj.F
Augustini ꝯuersio.cccclix.B
Aures quō debēt esse ad aliq̄d aperte ⁊ ad aliq̄d clause.ccclxxx.E F
Aurum quid significet.ccccxxvj.C

Balsamum charitas ꝑfecta.cclviij.G
Baptizati pueri quomō fidē habeant. cccij.J
Beatus dicit̄ aliq̄s multipliciter.ccclxxxiiij.B
Beati apostoli ex hoc. Ibidem B
Beatiꝰ dare q̄z accipe quō ītelligit̄.ccclxvij.B
Beatitudo celestis.ccclxxiij.A
Beatitudo quadruplex ꝑm quadruplicē visiōz christi.ccclxxxvij.B
Bn̄ficij impēsio quō ad mīam.cccxxvij.A B.
Bn̄ficia sua celari q̄re p̄cepit christꝰ.ccclxxxj.A.
Beneficiorꝫ grata recognitio.cclxxxiij.E F
Bonorꝫ hominū statꝰ q̄z securus.ccclviij.B
Bona triplicia accipimꝰ a deo.ccccxxxvj.B
Bona monasterij dissipātes quō iudicantur a deo.ccclxiij.E
Boni nostri totiꝰ a deo g̃ta recognitio.cclxxxiij E.ccccij.A

Capax est animꝰ eternorꝫ quō ⁊ vn̄ sibi hoc.ccccvj.B C
Charitas d̄r deꝰ quō.cccxiiij.B
Charitatis effectꝰ q̄ sūt.ccccxxxix. E.ccccxj.B.E. ccccxxiiij.B
Charitas q̄ nullo alio compatur nisi charitate. ccccxxvj.A
Charitas amor dilectio quō se ad inuicez habeant.ccccxxxix.E
Caro quō subijci debet spiritui.ccccxxx.E
Carnis mortificatio.cclviij.G
Cassia quid significet.cclviij.F
Cautele ꝯtra tēptatiōes carnales.cclxv.E
Celū d̄r aīa ꝓpter hec.ccxc.B.E.cccxxij.A
Celum triplex.ccxc.B ꝛc
Celestis māsio domꝰ dei.ccclxxiij.A
Cenā celestē merēt̄ q̄ttuor genera.cccxxxij.C.
Cenā duplicē ꝑauit nob̄ christꝰ.cccxxxiij.A.ccc. lxxxiij.C
Cene celestis magnificētia.cccxxxiij.B
Cena sacramētalis q̄z magna.cccxxxiiij.A
Clauis ecclie potestas que sit.cclxj.A
Claues an tradite oībꝰ sacerdotibꝰ.cclxj.O.
Clausa debent esse ostia anime ꝓpter hec.cclxv. H.cclxv.B
Cogitationes quō sunt fons boni ⁊ origo mali. ccccxix.A
Cogitatōes male vn̄ ortū habeāt.ccccxix.B.
Cogitatōes male q̄re ꝓniores q̄z bōe.ccccxix.B
Cogitationes male quanta mala boī inferant. Ibidem C B E
Cogitatiōes ne subintrēt in cor quomō caueat̄. ccccxx.A.cclxv.B
Cogitatiōes male postq̄z subintrauerūt qualit̄ expellant̄.ccccxx.B
Cogitationū tumultus in corde ꝯsurgit ex his. cccclij.A B
Cognitō suijpsiꝰ q̄z vtil'.ccclxxvij.B.cccxcv.E
Cognitō dei ꝑ sex acq̄rit̄.cclxviij.E.cclxix.E.
Cognoscere deū sicuti ē ī hac vita n̄ possumꝰ. diligere aūt sicuti est possumꝰ.ccclxxxix.A
Cōcordie quāta v̄tus.cccxlviij.A
Cōfessio dz habere q̄ttuor ꝯdiciōes.cccxcij.B.
Cōfessio necessaria ꝓpter hec. Ibidem C
Cōfessio pctōꝝ duplex.ccclxxviij.C B
Confessio triplex.ccclxxxij.C
Cōfidētia de seipso oīs fallax.ccclxxiiij.A
Conformat̄ anima deo sic.cccxj.J
Cōgregatio fideliū triplex.cclxvj.A.cclxvij.E.
Cōgregari fideles ī ecclia vtile ꝓpt̄ h̄.cclxvj.C.
Comestio christi pꝰ resurrectōz q̄l' fuit.cccij.B.
Consensus in pctūm duplex.ccccli.A
Conserui nostri qui.ccccxxxv.A

Tabula

Consolatur nos spūssanctus multipliciter .ccc. viij. G.cccxij. B
Consilia euāgelica q̄s obligēt.cccl. A.ccclxj. B.
Cōtemplatiui.cclviij. G.cclxiiij. B.cclxv. C.ccc xcvj. B.ccccxv. A.cclxxiij. A. Req̄re pfecti
Cōtemplatiue vite act⁹ q̄nq3.cccxlv. B
Cōtemplatiōis ⁊ actiōis vicissitudo.cclxxiij. B. cccxlix. F.ccclx. C.ccccxxv. C.cccxciiij. B.cccclx. B
Contemplatur anima deum q̄nq3 vno tātum oculo q̄nq3 vtroq3.ccclxxxix. C
Cōtemptus terrenoꝝ.ccccvj. B
Cōuersatio exemplaris.ccccxlvij. A
Cōtritio peccatoꝝ.cclviij. E
Cordis mūdicia attenditur in his.ccccxv. B.ccc lxij. B
Cordis ad deū ꝯtinua directio.cclxxxiij. B.
Cor ad quod christus ingredit debet se habere sic.ccxcj. B
Corde ex toto quō diligēd⁹ de⁹.ccccxiiij. A
Cor quō sit infern⁹.ccccxix. E
Corpus verum quomodo potuit intrare ianuis clausis.cclxj. E
Corpus christi digne ꝑcipiēs septuplicez habet fructum.cccxxxiiij. B
Corpus indigne ꝑcipiens septem mala īcurrit. cccxxxv. K
Chor⁹ eq̄uocū ad q̄ttuor.ccclxiiij. C
Creature omnes quō manuducunt in deum. ccccvj. E
Creatura oīs quō d̄r hō.cccij. K
Cupiunt sancti dissolui.cccxix. J.

Dare an beati⁹ quaz accipe ⁊ quō.ccclxvij. B
Dat de⁹ taliter.cclxxxvj. K
Debita debem⁹ talib⁹ ⁊ talia.ccxcv C B E cccc xxxvj. A.ccccxxxvij. A
Debitoribus nostris dimittere debemus sic.cc xcv. F.cccxxxv. E
Debita reddenda.ccccxxxvj A.ccccxxxix. A.cccc xl. A.ccccxliiij. B C
Delicie corporales ⁊ spirituales q̄z differentes. cccxxxj. A
Desertū quō d̄r celū.cccxxxvij. C
Desiderāt sancti dissolui.cccxix. J
Detractio.ccccxlj. C
Deuotio.ccccxl. C.ccccli. B
Deuotio ad sacramentum qualis esse debeat. cccxxxv. H J
Deum esse vnū ⁊ trinum quomodo probatur. cccxxj. A B
De⁹ pater solus ꝓprie est.cccviij. C
Deū oportet manere in aīa sic.ccclxxij. C
Deus quō est intra nos.ccccxxiij. A
Deus sedens in throno anime quid agat ibi. ccccij. A
Deiformis efficit aīa sic.ccccvj. A
Dextra dei quomodo accipitur.ccciij F.cccv. E cccvij. F
Diabolus q̄re d̄r p̄nceps mūdi.cccxvj. A
Diabolum quomodo nemo diligit ⁊ deum nemo odit.cccxcvij. B
Dioboli regnum quale.ccccxxxij. B
Diabolo quō sit resistendū.ccccxxxvij. B
Dieb⁹ trib⁹ christ⁹ expectād⁹.ccclj. B C.
Dilectio dei ad nos ineffabilis.cccxxix. B
Dilectionis dei gradus quattuor.cccxiiij. B. ccccxiiij. A
Dilectiōis dei effect⁹.cccxiiij. E.cccxv. H
Dilectio dei vexillū spūssctī.cccxiiij. A B
Diligēdus est de⁹ totaliter.cccxiiij. C.cccxvij. C ccclxxxv. F.ccccxij. B.ccccxiiij. A
Diligēdus de⁹ ꝓpter hec.ccclxxxv. C B
Diligendus deus sine modo sed nō cognoscit hic sine modo.ccclxxxix. A
Dilectio dei naturalis q̄ sit.cccxliiij. B.ccclxxxv E.ccccxj. B E
Diligēd⁹ de⁹ tā affectu q̄z effectu.ccccxij. C.
Dilectio cōprehensorum quō excedit dilectiōz viatorum.ccccxiiij. C B
Dilictionis dei gradus minim⁹ de necessitate salutis.ccccxiiij. A
Dilectio dei ⁊ ꝓximi quō sit īplēda.cccxvij. C.
Dilectio ꝓximi quō includitur in dilectione dei cccxvij. B.ccccxij. B
Dilectio ꝓximi quomō cōprehēdit totam legez cccxvij. B.ccccxij B
Dilectio amor charitas quomodo se habēt ad inuicem.ccccxxxix. E
Dimittere iniuriaz quomō q̄s teneat. cccxlviij. A.ccccxxxv. E
Disciplinat⁹ christi duplex.cccxliiij. A
Discipuloꝝ christi tres ordines.cclxvj. A
Diues est deus multipliciter.ccclxiij. A
Diuitiaꝝ nr̄ārū sex genera.ccclxiij. B.ccclxv. e
Dolor de peccatis.ccccij. B
Dn̄s vn̄ quis dicatur.ccclxxxv. C
Dn̄e dn̄e q̄z differēter d̄r a diuersis.ccclix. A
Domus orationis templum nō negociatiōis ccclxx. A
Dom⁹ dei d̄r ecclia talis.ccclxxj. A
Domus dei anima fidelis ꝓpter hec.ccclxxij. A
Domus dei mansio celestis.ccclxxiij. A
Domum in mundo propriā nō habuit christ⁹

ccclxx.A.ccccvij.A
Bona spūssancti.ccclvj.A
Botes corpis q̄ttuor he.cclvj.C.cccj.E
Brachma quid sit.cccxxxviij.A
Bucere in altum quō solo summo pontifici cō uenit.cccxlij.A

Ecclesia dicitur domus orōis ꝓpter hec.ccclxxj.B
Eccl̄ie regnū attēdit̄ in his.cccc.A
Effeta quāte efficacie h̄ v̄bū.ccclxxxiij.A
Elemosyna vnde d̄r.cccxxiiij.G
Elemosyne duplex gen⁹.Ibidē H
Elemosyne fruct⁹ multiplex.Ibidē I.ccclxiiij B ccclxvj.E.ccclxvij.C.ccclxxxij.B.cccxcvij.C
Elemosyna danda est pauꝑibus talib⁹.ccclxvj.B.ccclxvij.A
Elemosyna de q̄bus rebus fieri debeat.ccclxvj.C.ccclxvij.B
Elemosyne effect⁹ q̄ntū ad accipiētes.ccclxvij.C
Emanatio diuinaꝝ ꝑsonaꝝ q̄lit̄.cccxj.C B
Emanatiōis diuinaꝝ ꝑsonaꝝ v̄itates tres cum triplici fructu.cccxj.B
Emorroissa peccatrix aīa.ccccxlix.C
Emuntur virtutū aromata taliter.cclviij.H
Euāgeliū quare legit̄ ad aq̄lonē.cccij.K.
Euangelij p̄eminentia.Ibidem
Eucharistie sacramētū q̄ꝫte efficacie.cccxxxiiij.D
Eucharistie digna ꝑceptō req̄rit h̄.cccxxxv.A.b
Eucharistie indigna ꝑceptio mala hec inducit Ibidem K
Exaudiunt̄ sancti orātes ꝑ seipsis sed nō sꝑ pro alijs.cclxxxvj.L
Exauditiōis fiducia ex his.ccc.A B
Exaudit deus nō ad voluntatē sꝫ ad vtilitatem ccccxxviij.C
Excusatiōes friuole sunt he.cccxxxj.A
Exercitatio corꝑalis duplex.ccccxxxvij.A
Exiuit fili⁹ a patre talit̄.cclxxxvij.B E
Exiuit christ⁹ ꝓpt̄ nos de locis mlt̄is.ccclxxix B
Exprobrauit dominus incredulitatē discipulorum sic.cccij.E

Facies christi quā desiderabilis.cccvij.B
Falsi ꝓphe q̄ sint.ccclvij.A
Fames v̄bi dei.cccxlj.A
Febricitātes sūt pctōres.ccccxxvij.C.ccccxxix.B
Fercula duo aīa p̄parat deo.ccclxxxiij.C
Fercula tria de⁹ apponit aīe.Ibidē B
Fercula patris ī celesti cena tria.cccxxxiij.B.
Fercula filij tria.cccxxxiij.C
Feria q̄nta olim celebris.ccciiij.B
Fides q̄ꝫ necessaria ad salutē.cccij.L
Fidei christiane quanta autoritas.cccviij.M.cccix.B
Fides formata que sit.ccclx.A B
Fidei quāta v̄tus.ccccxxix.A.ccccxj.E
Fidei vnitas.cccc.B.ccccxlviij.C
Fides quō multiplicit̄ accipit̄.ccccxxxix.A.
Fidei articuli q̄ sint.ccccxxxix.B
Fiducia exauditionis ex his.ccc.A B
Filij quō signāt opa nrā.ccccxxxj.A.ccccxxxiij.e.
Filij hui⁹ seculi quomodo prudētiores filijs lucis.ccclxv.C
Fimbria vestimēti christi q̄d signat.ccccxlix.E
Flatus christi quid signat.cclxvij.K
Fleuit christus quater.ccclxviij.B
Flere debem⁹ nos ex q̄ttuor causis.ccclxviij.B.
Flendi cause quattuor.cclxxvij.B.cclxxv.B.ccclxviij.B C
Flendū in quolibet statu hoīm.cclxxv.F
Flere plorare ꝯtristari quō differāt.cclxxvij.B.
Flores aīe triplices.cclxv.A
Fortitudo quō multipl̄r accipit̄.ccccxl.G
Fortitudo qualis v̄tus cū suis ꝑtib⁹.Ibidē.
Fratrem aliquid habere cōtra fratrē quō intelligitur.cccxlviij.A
Fructus bonorum ⁊ malorum q̄ꝫ differentes.ccclviij.A
Fructum non facere in religione minus tolerabile.ccclviij.G

Gaudium quadruplex.cclxxxvj.O
Gaudiū triplex.cccj.A
Gaudiū plenuꝫ q̄d sit.Ibidē.D E.cclxxxvj.O cccxxxix.E F.cccxxxiij.E F
Gaudiū mūdiale quale sit ⁊ quare ꝯtemnēduꝫ cclxxviij.B C
Gaudiuꝫ spūale vnde innascitur in aīa.cclxxix.B C.cccj.C
Gaudiuꝫ sup vno pctōre penitēte quare maius cccxxxvij.E.cccxl ꝑ totū
Gaudiū triplex tripliciū angl̄oꝝ.cccxxxix.C.
Gaudiū christi de ꝯuersiōe pctōris.cccxl.D E cccxxxvij.B.cccxxxix.F
Gaudij celestis magnitudo.cccxxxiij.E F.
Gaudet mūdus multipl̄r.cclxxv.H
Gaudēt iusti etiā ī hac vita d̄ mlt̄is.cclxxv.I
Gaudēt sancti in celo de multis.Ibidem K.
Gaudēt sup pctōre penitēte hoīes boni ī mundo angeli in celo ⁊ ipse christus.cccxl.A
Gloria humana nō querēda.ccccix.C

Tabula

Glorie celestis dilatio deflenda.cclxxvij.G
Grāyactio deo reddenda.cclxxxiij.E F.ccccxxvj.C
Grāyactio dz habere sex comites.cccxcij.A
Grē dei nō debēt esse vacue.ccccxxxvj.C
Gratia dei p̄ueniens.cccclviij.B C
Gratitudo.cclxxxiij.E
Gula q̄le pc̄ūm ꝛ q̄ ei⁹ spēs ꝛ filie.ccccxlj.G
Gutta aromatica q̄d significet.cclviij.F.

Habundare debz iu
stitia pl⁹ ī vno q̄z ī alio.cccxlix.A B
Hō quare dr ois creatura.ccciij.K
Hois pp̄rietates hec.ccccxxxiij.B
Hō quō assimilat arbori.ccclviij.C
Hō dr ipse de⁹ pp̄ter hec.ccclxxij.A
Hois integritas p̄sistit in hoc.ccclxij.A
Hoies quō supplebūt ruinā an gl̄oz.cccxxxvij.b
Homicidij spūalis tres grad⁹.cccxlvij.B
Hostiū q̄d significet.cclx.B
Humilitas.cclviij.F
Humilitas meret exaltationē.cccxliij. C.ccclxxvi.B.ccccix.C
Hūilitatis grad⁹ septē.ccclxxvij.a.ccclxxviij.A
Humilitas v̄a debet esse subiecta deo ꝛ hoi p̄o pter deū.ccclxxvij.A
Humilitas hoiem quertit a deo vt plus a p̄ximo pinquet ei.cccxcv.B
Hūilitas quō req̄rit in coīcante.cccxxxv.F

Innuis clausis quō chri
stus intrare potuit.cclxj.E
Gehēna quō habet differentiā pene.cccxlvij.E ccclxviij.C
Hierusalē ciuitatis p̄dicionel ꝛ excidiū.ccclxviij A B.ccclxix A cccclxxj.A
Imitari debem⁹ christū sic. Req̄re Vegla
Inanis gl̄ia quō viciū capitale ortū ex superbia ccccxlj.B
Inanis gl̄ie spēs ꝛ filie. Ibidem
Incipiētes.cclviij.B.ccxiij.E.cclxxxiij.B.cccxij E.ccccxvj.B.ccccxxv.A.ccccxiiij.A
Increatū an aliq̄d in anima.ccccxj.C
Infirmitates corpis quō venūt ex multis cau sis.ccccxvij.C
Ingratitudo q̄z graue peccatuz.ccccxxxv.B B cccclvj.B
Inimici dei q̄ sint.ccccxij.B.ccclxix.b.ccclviij.d.
Iniuriā dimittere fratri nō rogāti an bō teneat ccccxxxv.E.cccxlviij.A
Innocētia amissa an valeat p̄priam repari ꝛ q̄ luter.cclxxij.A B

Innocētie septē gradus.cclxxj.B
Innocētie pedissequetres.cclxxij.B
Innocētia an excellat penitentiā vel econuerso. cccxxxvij.E
Inspiratio dei occulta.cclxxxiiij.B
Integritas stat⁹ hois.ccclxij.A
Interficere sanctū an quis possit bona intētiōe cccix.B C
Intrat deus in animaz hoc ordine.ccclxxxiij.B ccccliij.A
Intueri aiam delectat spōsus sic.cccxcvj.C.
Inuitati ad p̄uium caueant sibi a confusione ccccxxiij.A B
Inuidia pessima passio p oēs sensus.ccccvij.b.C
Inuidie spēs ꝛ filie.ccccxlj.C
Ira multiplex.cccxlvij.B
Ire gradus tres.cccxlvij.B
Ira mala q̄z multa fac̄ mala. Ibidem C
Ira quō multiplic̄ accipit ꝛ q̄ ei⁹ spēs gradus et filie.ccccxlj.B
Ira scit deus taliter.cccxxxij.A
Irruere quō debēt fideles ad audiendū verbuz dei.cccxlj.A
Itinera eternitatis nouē sūt hec.cccxcv.A
Judeos q̄re christianos ñ p̄sequūt.ccclxix.B
Judei q⁹ sp signa req̄rūt.ccccxxvij.B
Judiciū quid sit.cccxlvij.C
Judiciū duplex.cccxxiij.B
Judiciū multiplex p̄hibet.cccxxiiij.B
Judiciū nostri triplex.ccccxxxviij.A.ccccxxiij B
Judiciū dei q̄re differtur ad diem nouissimum ccccxxxvij.B
Judiciū extremū q̄z horribile.ccccxxiij.C.ccclxiij B E.ccccliij.A.cccclix.B
Judicij extremi locus.ccccljj.B
Judicij tps quare nobis celatū esse deus voluit ccccliij.E
Judicare de p̄ximo potest quis multipliciter cccxxiiij.C.ccclxxiiij.C
Judicare corda alior temerariū.ccclxxiiij.C.
Judicans alium p̄siderare debet hec.cccxxiiij.F cccxxvj.A B.ccclxxiiij.C
Juga boum sensus gemini.cccxxxj.C
Justicia scribarum ꝛ p̄hariseor quō diminuta cccxlvj.B
Justicia vn⁹ quō abūdare dz pl⁹ q̄z alter⁹ sm diuersos stat⁹ ꝛ p̄dicōes hominū.cccxlix.A.B ccci.A
Justicie due ptes.cccxlix.A
Justicia quō necessaria ī regno.cccxcix.A
Justicia regni dei p̄sistit in his.cccxcix.A
Justicia q̄z multiplic̄ dr.ccccxl.A

Tabula

Justicia ḡlis ỽt⁹ ⁊ de suis ptib⁹.cccxl.A B.C
Justicie nostre q̄z incerte ⁊ um mū de.ccclxxiij.b.
Justicia ⁊ mia i oi ope dei simul.cccxxv.B
Justificatio impij req̄rit hec.ccccl vij.B
Juuētus anime talis.cclx.C

Laborare manibus

an suis dei ꝓueniat.cccxcvij.C
Lachryme oratiū q̄z salubres.ccliiij.b
Lapis q̄liter reuolut⁹ a monumēto.cclvj.A
Lapis monumēti moralit q̄d sig̃ficet.cclx.B.
Lapis a corde remouēdus q̄s.cclx.B
Latria.cccxxxvj.A.cccxl.C
Laudauerūt chr̄stū iudei in dolo.cccxlij.B.
Lepra mortale pctūm.cccxcj.B
Lepra pluribus modis legitur a chr̄sto mūdata.cccxcij.B
Lepra spūalis mūdat q̄nq; remedijs.cccxcij.b.
Leprosi decē moralit sunt bi.cccxcj.B
Leprosos chr̄st⁹ ad sacerdotes misit ꝓpt bec.cccxcij.A
Liber an aliq̄s sit vel exemptus ab opib⁹ charitatis.cclx.C
Liber arbitriū quō de⁹ coercigit.ccclxxxiij.A
Lingua dei chr̄stus.cccxx.A
Loc⁹ extremi iudicij vbi erit.ccccl vj.B
Loc⁹ sacer quō aggrauat pctūm.cccclx.C
Lumē quo videt chr̄st⁹ q̄druplex.ccclxxxvj.B.
Lupi rapaces q̄ sint.ccclvj.B.ccclvij.A
Luxuria quale viciū sit ⁊ que eius species ⁊ filie cccxlj.B

Magister chr̄st⁹

cccxlij.C
Magnificētia dei ostēditur in bis.cccxxx.B.cccxxxij.B.
Magnitudo aī attēdit in bis.ccccvj.A
Magnū ⁊ rectū quō pficiūt aīam. Ibidem.
Mala supuentura pctōri.ccclxvij.C
Malū multiplex a q̄ petim⁹ liberari.ccxcvj.A
Malū nō facere nō sufficit ad salutē sz req̄ritur bona facere.ccccl x.A
Mām one puire q̄z laborioſum.cccxcvij.B C
Mām ona iniq̄tatis q̄d sit.ccclxvj.C.cccxcvij.C
Mandata de necessitate salutis ꝓuanda q̄ sunt ccclxj.A
Mandatoꝝ dei distinctio.ccclxj.A
Mādatū magnū in lege ⁊ ꝑmū q̄d sit.cccxcij.b
Mādata dei absq; dilectiōe seruari non posse. cccxiij.B
Mane quō accipit in scriptura diuersimode. cclix.A.B
Mane veniēdū ad chr̄stū.cclix.B
Mām siones celestes quō pauperꝝ sūt.ccclxiij.b.
Mām sio chr̄sti cū discipl̄is duplex.cccxiij.A
Mansionem in anima facit deus talit. cccxiij. R.cccxix.C
Maria mater domini an fuerit ad monumentum cum alijs.cclv.B
Marie tres quō tres stat⁹ sig̃ficāt.cclvij.B
Maria magdalena quō gerit tipū penitentiuꝫ cclvij.B
Maria iacobi quō gerit tipū pficiētiū.cclvij.C
Maria salome quō gerit tipū pfectoꝝ.cclviij.D
Marie tres que ⁊ quales.cdv.A
Medijū quō chr̄st⁹ sp dilexit.cclxj.B
Mediare inter deum ⁊ aīam nō potest aliqua creatura.cccxj.E
Meditatio diuinoꝝ.ccclxiij.C.ccccv.F.cccxlvj.b
Mentis in deo firma stabilitio.ccclxij.C.
Mercēnarij q̄ sint.cclxvij.J
Meretrix q̄z detestāda.
Miracula sua occultare ꝑcepit chr̄st⁹.ccclxxxi A.B
Mirra quid significet.cclviij.E F G
Misericordia pfecta ꝓsistit i trib⁹.cccxxvij.A.
Misericordie descriptio.cccxxvij.B
Misericordia dei ad nos superexcessiua q̄ ad quē libet statū.cccxxviij.A.B
Misericordie dei multe erga nos. cccxxviij.C. ccclv.A
Miserer chr̄st⁹ dupl̄r.ccclj.B
Misericordes eē debem⁹ ꝓpter hec.cccxxiiij.A.
Misereri dz hō sibijpsi in bis.cccxxvij.C
Miserie humane.cclxxvj.C
Missio diuinaꝝ psonaꝝ quō.cccviij.B
Missio diuinaꝝ psonarū visibilis ⁊ inuisibilis. cccviij.B.cccxvj.A
Misit pat filiū ⁊ fili⁹ ap̄los sic.cclxj.b
Monumēti chr̄sti descriptio sic.cclvj.B
Monumentū chr̄sti coꝝ humanū.cclix.C
Mors triplex.cccciij.B.ccccl j.C
Mortificare dēm⁹ i nobis q̄nq;.ccccl j.B
Mortificatio carnis.cclviij.G
Mortui suscitatio spūal.cccciij.B C
Mot⁹ ꝑmi suggestionis ⁊ ꝑmo ꝑmi ⁊ secūdo ꝑmi quō distinguunt.cccexix.C
Mulieꝝ aduēt⁹ ad monumētū q̄ hoꝝ.cclv.G
Mulieri pienti cōpat ecclia.cclxvij.B
Mūdicie coꝝdis gradus sex.cccxv.B
Mūdus quō arguit de pctō.cclxxxj.B
Mūdus gaudet multiplr.cclxxviij.B
Mūdi gaudiū q̄z vanū.cclxxviij.A.cclxxxj.B
Mūdane ꝓsperitatis vanitas.cclxvij.B
Mun⁹ triplex a coꝝde ab oꝝa manu.cccexxxi.b

Muti sunt pctōres taliter.ccclxxx.C

Naues mistice due. cccxlij.B.cccxlj.B
Nauicula quō pnīaz sigt.ccccxvj.A.
Nomen dei triplex.ccxcj.G
Nouitas q̄liter inducit stuporē.cclx.E
Nūer⁹ cētenari⁹ q̄re adaptat angel.cccxxxvij.a
Nūmisma census q̄d fuerit.ccccxliiij.B
Nuptie int christū ⁊ eccl̄iaz q̄les sint.ccccxxj.A
Nuptialis vestis q̄.ccccxxv.B.ccccxxvj.A

Obedientia. ccclxj.A.ccc.liiij.C.ccclx.a ccclxxviij.A.ccccxxxvj.A
Obstaculū ꝓhibēs ne de⁹ ītrare possit aīam.cclxvij.G.ccclxxxiij.A
Ocium vitandum.ccccxxxvij.A
Oculi ꝑm quid accipiant ī viris cōtemplatiuis ccclxxxviij.A
Oculi mētis duo dexter et sinister. ccclxxxix.A. ccccij.B.ccccxv.E
Ocul⁹ amoris hz ꝑrogatiuas has.ccclxxxix.B.
Ocul⁹ aīe q̄druplex q̄ christ⁹ videt.ccclxxxvij.B
Oculi mētis satiant sic.cccclviij.B
Occulta dei inspiratio.cclxxxiiij.B
Oleū suauitas diuīe dulcedīs.cclviij.G
Opa mīe.cccxxiiij.A.cccxxvij.a B.cccxlv.C D
Opa charitatis quō necessaria sunt in oī statu ccclx.B
Opa nrā q̄re dicunt filij nostri.ccccxxxj.A.cccc.xxxiij.E
Opa nrā q̄ infirma sūt omīa ⁊ q̄liter curentur. ccccxxxj.A B C
Opa dei in aīa.ccccij.A
Opatur deus in aīa hec.cclxvij.J
Opari boni nihil possum⁹ ī alia vita.ccclxiiij.a.
Orō req̄rit h̄.ccxcix.B.cclxxxvj.E.
Orōis dn̄ice efficacia.cclxxxix.B
Orōis dom⁹ eccl̄ia aīa ⁊ celestis patria.ccclxxj.a
Orō cōmendabilis q̄ ad q̄ttuor.cclxxv.C
Orōis intētio q̄lis esse debeat.ccc.B
Orōis intētio quō recolligēda. Ibidē.C
Orātes debēt esse dispositi sic.cccxcix.A
Orantiū lachryme q̄z salubres.cccliiij.B
Orō quid sit ⁊ que ei⁹ spēs.ccccxl.C
Oratio vt sit exaudibilis ad hoc req̄runt decem hec.ccccxlviij.B
Orādi fiducia dat ex his.ccc.A
Orare vocalit an oēs teneāt vl an ab h̄ aliq̄ sint exempti.ccxcix.E
Ostium christus.cclx.b
Ostiū mentis triplex.ccclxv.A
Oues quō dicunt fideles.cclxx.A B.cclxxiiij.A cccxxxvij.A
Oues suas quomodo debent ꝑlati cognoscere cclxix.B ꝛc

Patientia. ccclxxviij.b.ccccxxxvij.A.ccccxxvj.b.
Panē ociose nō comedēdū.ccccvij.A
Panis q̄ntuplex.ccxciiij.A.ccclij.b
Panes septē allegorice.cccliij.A
Panes mystici septē incipiētiū.cccliiij.b
Panes septē ꝓficientiū.ccclv.A.
Panes septē ꝑfectoꝝ.ccclvj.A
Panib⁹ christi nō satiant sex genera hominuz. cccliij.B
Panis anime cognitō veri ⁊ amor boni.ccclij. b.cccliiij.b
Paraclit⁹ q̄re dr spūs.cccviij.G.cccxij.C
Paralisis voluptatē sigt.ccccxvj.b.ccccxvij.C
Parētes q̄re magis diligāt filios q̄z diligāt ab eis.ccccxxvij.b
Pharise⁹ ceteris homībus tria mala imponit ccclxxv.b
Pascale gaudiū quale.cclv.A
Pascalis dies quō tota letabūda.cclviij.A
Pascit nos christ⁹ q̄druplici alimēto.cclxviij C
Pascit de⁹ oues suas in tali prato.cclxxj.E
Pascit de⁹ volatilia.cccxcviij.B E
Pascere debēt ꝑlati subditos.cclxviij.B E.
Pastoris officium tale. Ibidem b C
Pastores debent oues suas cognoscere.ccclx-ix.b
Pastores ecclesie quō multas oues habēt que nō sunt ex hoc ouili.cclxx.B
Pastoralis cura q̄z onerosa.cclxviij.A
Passionis dominice memoria habēda taliter. ccclxxxiiij.E.ccccli.B
Passiones aī quot ⁊ que.ccccxxxix.G
Pater noster dicitur deus ꝓpter hec.cclxxxix.E F.cccxxix.B
Pater dicitur deus substātialiter ⁊ ꝑsonaliter cccxxix.A.cclxxxix.B
Pater amat nos taliter.cclxxxvij.C
Pater deus est nobis sūme venerādus ⁊ amādus ꝓpter hec.cccxxix.B
Pati volūtarie ꝑ christo. ccclxxviij.b.ccccxvij. A.ccccxxvj.b C.ccccxxxvij.A
Pauptas spūs.ccccj.b.ccccvj.B
Pauptas v̄a ꝯsistit in his.cccxliiij.A
Pax quantum bonum est.cclxj.F J.cclxij.A. cccxv.E
Pax triplex.cclxij.A.cccxv.E F
Peccata q̄re dicunt debita.ccxcv.b

Peccata venialia dimittūt̄ his octo.ccclxxvij.d
Peccata capitalia q̄ ⁊ q̄t sint.ccccxlj.ꝑ totū
Peccata an aliqua dimittātur sine vltiōe.cccc
xxxvj.B
Peccatū quō obscurat ocl'os mētis.cccclviij.b.
Peccatum sodomiticum quomō vix curabile
cccxcj.B
Peccati abominatio.cccclix.A
Peccati ꝓgressus.ccccxix.B.ccccli.A
Peccatū nullū impunitū.ccccxxxvj.B
Peccati gradus tres.ccccli.A
Peccati differētie tres. Ibidem C
Peccatum mortale quinq3 mala inducit.cccc
lviij.A B
Peccator multa bona dissipat.ccclxiij.C
Peccator penitēs facere debet h̄.ccclxxvij.A.
ccclxxvij.B.ccclxxxij.A.cccclx.A
Peccatores quomodo ꝑ spinas ⁊ tribulos de
signantur.ccclviij.B
Peccator curandus hoc ordine procedat. ccc
lxxxij.A
Peccator humilis melior iusto superbo.ccclxx
vj.A
Peccator surdus et mutus.ccclxxx.A B C.ccc
lxxxij.A
Peccatoris ad pn̄iam ꝓcessus.cccclx.A
Peccatores quō se hn̄t ad deū.cccxxxvj.B
Peccator petens sanari qualiter se habere debe
at.cccxcj.C
Peccator mortuo cōpatur.cccciij.B C
Peccator quō a morte pctī suscitat̄ ad q̄d q̄ttu
or ꝯcurrūt.cccciij.C
Pctōr vt suscitet̄ ad vitā grē ad h̄ req̄runtur h̄
cccclij.A.ccclxxxij.A
Peccare in deū ꝙ graui⁹ q̄3 in proximum.cccc.
xxxiiij.A
Pena debet esse ꝑm mensurā delicti.cccxxv.B
Pena pctōꝝ futura duplex.ccclviij.E
Pena dānatoꝝ.ccccxxiij.F.ccclviij.E F
Pena eterna an iuste infligat̄ ꝑ pctō trāsitorio
ccccxxxv.B.cccxxv.B
Penitētia an aliq̄s indigeat.cccxxxvij.G
Penitētis q̄nq3 bona.cccclij.A
Penitētie labor.cccliij.B
Penitētie pedisseque tres.cclxxij.C
Penitentia cōparatur bone morti.pctūm aūt
male morti.ccccli.B
Penitētes qua herba pascāt̄.cclxxij.F
Penitentes. Req̄re Incipiētes
Penuriam in vite necessarijs patimur ex septē
cccxcviij.H
Pentecostes significatio.cccxvij.B
Perfecti qui sunt.cclviij.B.cclxxv.F.cclx.B.cc
lxvj.E.cccxij.G.cccxix.G.cccxxviij.F.ccccxxvj.C
cccl.A Require ꝯtemplatiui
Perfectorum triplex differētia.cccl.A B
Perfecti ꝙ teneātur ad omnia ꝯsilia euāgelica
cccl.A
Perfectionis gradus duodecim.ccccj.B
Persone diuine an ꝯueniat mitti.cccviij.B C
Petere a deo prouocamur ex quattuor.cclxxx
vj.A B
Petere veniam a leso quando tenetur quis.ccc
xlviij.A
Petitiones nostre an ad solū patrem dirigēde
cclxxxvj.G.cclxxxix.G
Petenda a deo sunt et q̄liter et q̄re.cclxxxvj.B.
Petens temporalia non meretur accipere pro
pter hec.cccj.B
Petro soli ⁊ non alijs dictum est duc in altum
cccxlij.A
Petro cōmissa ecclesia ꝓpter h̄.cccxliij.C
Pietas.ccclvj.B.ccccvij.B.ccccxl.B
Porte aīe rōnalis q̄ sint.ccclxxxiij.A
Porte anime claudūtur duplici repagulo.ccc.
lxxxiij.A
Potentia diuina in sacramento altaris quāta
opatur.cccxxxiiij.B
Potētia quō requirit̄ in regno.ccccxxx.G
Potestas duplex tēpalis ⁊ spūalis.ccccxliiij.B
Potestas clauium.cclxj.A
Predicādū euāgeliū oī creature.cccij.K
Predicatores piscatores.cccxlij.B
Predicatores debēt eē missi.cccxxx.C.cccxxxij.a
Predixit christus apostolis ꝑsecutōes propter
h̄.cccx.B.cccxvj.A
Prelat⁹ an teneat̄ mori ꝑ subditis.cclxviij.H.
Prelat⁹ nō debet esse hypocrita.cclxix B
Prelatis deus faciet tres questiones in die iu
dicij.ccccxxiij.B
Preparari ad suscipiendum christum debz hō
taliter.cclxvij.A
Presumēdū neq̄q̄3 d̄ nr̄is iusticijs.ccclxxiiij.B.
Primicias offerre deo dēm⁹ tl̄es.ccccxxxvj.b C
Processio spūssctī gemina.cccxj.A
Processio spūssancti temporalis duplex visibi
lis ⁊ inuisibilis.cccxij.A
Proficiētes.cclviij.B.cclxxv.F.cccxij.F.cccxix F
cccxxviij.E.ccccxiiij b.cclxxxiiij F.ccccxvj.B.cccc
xxv..A Ibidem actiui
Propheta magnus quō d̄r anim⁹.ccccvj.A
Prophete falsi qui sint.ccclvij.A
Prophetie quare tā obscure.ccccliiij.F.
Prouidentia dei.cccxcix.B

Tabula

Proximus dr qs multiplr.cclxxxv.G
Proximꝰ diligēdꝰ ppt hec.cclxxxv.G.ccccxxxvij.C
Proximo cōpatiendū.cclxxvij.F
Proxio dimittēdū.cccxlviij.A.ccccxxxij.A ccccxxxv.E
Prudētia qlis ꝑt ꝛ q eꝰ ptes.ccccxxxix.B
Prudētia dupler.s.ībono ꝛ malo.ccclxv.B C.
Publicani qui dicantur.ccccxxxvj.A
Puteus cōcupiscētie qualis.ccccviij.A

Querere debemus ie

sū ppt hꝫ ꝛ tlr.cclvij.b.cclx.C.cclxxxiiij.b
Querere tpalia an ꝛ quomodo liceat. cccxcviij.C
Querere dēmꝰ regnū dei añ oia taliť.cccc.C
Querendū est regnū dei ppter hec.cccxcix.A.
Querētibus ꝑmū regnū dei quō oia alia adijciuntur eis.cccxcix.B

Ratio superior et in

ferior.ccccxj.A
Rationis dominiū.cclxv.F
Ratiōi quō sensualitas subijciť.ccccxxx.E
Rationē ponere cū boīe qđ sit.ccccxxxiij.B.
Ratio reddēda est de bis.ccccxxxiij.B
Retia quō sūt ꝑmones ꝓdicatoꝝ.cccxlij.C B
Recōciliatio fratris offensi qualiť fieri debeat. cccxlviij.C.ccccxxxv.E
Rectū i aīa qđ sit creatū an increatū.ccccxj.C
Rectitudo aī attendiť in hoc.Ibidē A
Rectitudo aī quō innouať ꝛ ꝓficiť.ccccxj.E
Rectitudo aī ꝑ pctūm incuruata.Ibidem B
Reddendum cuilibet qđ suum est.ccccxxxvj.A ccccxl.A.ccccxliij.C B
Regnū dei triplex.cccc.A
Regnū ecclie militātis ī q ꝓsistit.Ibidē B C
Regnū ecclie añ oia qrendū.Ibidē C
Regnū grē ī aīa in qbꝰ attēdať.cccj.A
Regnū glie añ oia querendū.ccccij.C
Regnū celoꝝ quō quidā violēter rapūt qđam furanť.cccxxxij.C
Regni dei iusticia ꝓsistit in bis.cccxcix.A
Regni celoꝝ introitꝰ exigit hꝫ.ccclx.B
Regni cuiuslibꝫ gubernatio req̄rit hꝫ.ccccxxx C
Regnū aīe qualiť gubernari debeat.Ibidē B
Regnū epicureoꝝ tale.ccccxxxij.B
Rex vl regulꝰ quō dr mēs rōnalis.ccccxxx.B
Religio diuini obseq̄i.ccccxxxvj.A.ccccxl.C
Religiosoꝝ pfessio.cccxliij.E
Relinquenda ppter deū sunt hec.cccxliij.A.cclxvj.B.cccxcv.G
Renunciare omnibꝰ ppter deum.cclxvj.B.cccxliij.A.cclxxviij.C B E F
Resurrectionis dominice modus tempꝰ ꝛ boꝛa.cclvij.C B E
Resurrecto dñi an denūciari debuerit ꝑ mulieres.cclvij.G
Resurrecto dñi an ꝑ angelos debuerit denūciari.cclvij.F
Reuelatō diuinoꝝ archanoꝝ.cccvij.A.ccclj G ccccxlvj.B
Rogari vult deus ppter hec.ccclxxxj.B

Sabbatum quodda

malū ꝛ qđdā bonū.cclxiij.B
Sabbatū triplex.Ibidem
Sacerdos malꝰ an absoluat.cclxj.G
Sacerdos an ꝑ potestatē clauiū possit claudere celum.Ibidem A
Sacramentū altaris quāte dignitatis ꝛ efficacie.ccclxxxiij.C B
Sacramentoꝝ reuerētia.ccccxxxvj.A
Samaritanos christꝰ ꝑmēdat ꝑ plibꝰ.cccxciij.b
Sanatio pctōris nouē hꝫ exigit.cclxxxij.A B ꝛc
Sanauit ne christꝰ in aia oēs qs sanauit in corpore.cccxciij.B
Sanare animā an maius sit qꝫ sanare corpus. ccccxvj.A
Sanauit christꝰ aliqñ ꝑsentes aliqñ absentes. ccccxxvij.E.ccccxxviij.A C
Sanať pctōr ꝑ mō.ccclxxxij.A ꝛc.cccxcj.C
Sanctificatio nrā ꝓsistit ī bis.ccclxij.A ꝛc
Sanctitas.cxcj.F G.ccclxij.A ꝛc.ccccxl.C
Sapiētia necessaria regenti.ccccxxx.C
Scintilla diuīe nature ī aīa qđ sit.ccccxj.A C
Scripta sunt nobis multa vulia.ccclxxxv.B
Sensuū custodia.cclxv.A B
Sensualitatis nostre coꝛruptio.ccccxxxij.A
Sequela christi attēdiť in bis.cccxlv.A.cclxvj. E.cclxxxv.B.cccxcvj.A.cccc.C
Sermoni christi merito credendū.ccccxxix.C
Sero deus venit ad aīam.cclxiiij.F
Serui dei sūt boīes triplici iure.ccccxxxiij.C
Seruire deo libēter et fideliter debemus ppter hec.ccccxxxiij.C
Seruire deo possumꝰ cū diuitijs.cccxcvij.C
Signa facere q̄bus cōpetit.cccij.A B
Sig̃ aduēt ꝰ spūssti bec.cccxix.A E.cccxviij.B
Signa credentū sunt bec.cccij.A
Signū ꝛ ꝓdigiū quō differūt.ccccxxviij.B
Silent oia ꝓemplatiue anime.ccclxxxviij.E
Similitudo dei in nobis in quo attenditur.ccccxlvj.A

Symonia.cccxcj.B
Simplicitas sancta.ccclxxxix.B.ccccxv.A B
Synderesis.cclxv.F.ccccxj.A E
Sodomiticū pctūz q̄ difficulter curat̄.cccxcj.b.
Sollicitudo multiplex.cccxcviij.A
Sollicitudo supflua ꝓhibet̄.Ibidē C.
Sollicitudo.Ibidē B.cccxxxviij.B
Son⁹ vehemēs q̄d sig̃ficet.cccxviij.A B
Spei efficacia.ccccxj.E
Spes accipit̄ multiplr̄.ccccxxxix.B
Spei obiectum.ccccxxxix.B
Spina pctōr.ccclviij.B
Spūssanctus quare d̄r paclitus.id est.ꝯsolator
cccviij.F G.cccxij.C B
Spiritussanctus an procedat a filio.cccviij.E.
J L.cccxv.B
Spūssanctus bis dat⁹ aplis.cclxj.L
Spūssancti ꝓcessio.cccxj.A.cccxxix.B
Spūssancti digna susceptio qualiter.cccxij.A.
B ꝛc.cccxvij.A.cccxiij.E ꝛc
Spūssancti effectus in aīma.cccxij.B.cccxv.A
cccxix.E.cccxiij.A
Spūssancti aduētus signa.cccxix.A E.cccxix.b
Spūssanctus amor.cccxxj.E F
Spūssanctus quomodo adiuuat infirmitatē
nostram.cccxv.B
Spūssancti dona.ccclvj.ꝑ totum
Spūssanctus an requiratur in ministro ad re-
mittendum pctā.cclxj.M
Spūssctūs quō hz multa noīa.cccxv.A
Spūssanct⁹ quō docet oīa.cccxv.C
Spūs noster qualiter eleuat̄ inter celū ⁊ terraz.
ccclxxxviij.b
Spūs noster qualiter ad eleuationez sui dispo-
natur.Ibidem C
Spūs in spū spūs supra spiritum spūs sine spi-
ritu quō intelligat̄.Ibidē B E
Stat⁹ diuersi in lege christiana.cccxlix.A
Status hominū tres.cclxxv.F
Stragulata vestis que.ccccxxvj.A
Stigmata vulnerum quare christ⁹ reseruaue-
rit.cclxj.G
Stupor vnde causat̄.cclx.E
Subtrahit se de⁹ aīe ꝓpter hec.cclxxxv.B
Supbiā comitant̄ q̄nqz mala.ccclxxv.b
Supbie quattuor species.ccccxlj.A
Supbia quō est regina ⁊ mater omniū vicior.
ccccxlj.A
Surdi sunt pctōres talit̄.ccclxxx.A B
Surgere quō debēt iacētes in pctis.cccxciiij.a b
Surgere quomodo debēt a bono opere torpē-
tes.cccxciiij.C
Surgere quomodo debēt ꝯtemplationi vacā-
tes.cccxciiij.B
Surgendū est a tribus.ccccliij.b.
Surge h̄ v̄bū quē habet effectū.ccccliij.C
Taciturnitas.ccccli.B
Talentum q̄d sit.ccccxxxiij.B
Temperantia quomodo sumitur mul-
tipliciter.ccccxl.J
Tpantia q̄lis v̄tus ⁊ que ei⁹ ꝑtes.Ibidem
Tpalium rerū obliuio.ccccj.b
Templum quō est dom⁹ orōis ⁊ nō negociati-
onis.ccclxx.A.b.
Temptatio multiplex.ccxcvj.A
Tēptauerūt deū iudei multiplr̄.ccccxij.A
Testimoniū dant pater ⁊ fili⁹ et spūssanct⁹ talit̄
cccxxj.G
Testimonia fidei nostre q̄z valida.cccviij.M.
cccix.B
Timor dñi.ccclxxvij.A
Thomas an tetigerit christū.cclxij.b.C
Torpor aīe vñ ꝓueniat.cclxiiij.b.cclxxxiiij.G H
Trāsformatio aīe in deū.cccvij.B.cccxcvj.E
Tribulatio gaudiosa.ccclxxviij.b.ccccj.C
Tribulatōis vtilitates he.cclxxxv.H.ccccj.C
Tribulationis tpe qualiter se homo habere de-
beat.cclxxxv.B
Tribunal mentis.ccccxxxviij.A
Tributū an dandū.ccccxliij.A.ccccxliiij.C.
Trinitas ꝑsonaꝝ in diuinis.cccxx.A.cccxxj.A.
cccxxix.A b
Trinitas ꝑsonaꝝ quō veniat ī aīaz.cccxix.C
Tristari q̄n bonū ⁊ q̄n malū.cclxxv.B
Tristicia aplor̄ d̄ absentatōe christi ⁊ ei⁹ passio
ne an fuerit meritoria.cclxxv.C B
Tristicia quomodo vertitur in gaudiū.cclxxix.
A.cccxv.H J
Tristicia vñ habeat ortū.cclxxv.B
Tristāt̄ iusti ī hac vita ꝓpt̄ multa.cclxxv.G
Thron⁹ dei in aīa quis sit.ccccj.A
Throni aīe gradus sex ⁊ sex.ccccj.A b C B
Thus sig̃ficat opa satisfactiōis.cclviij.E
Vacatio duplex.s.ma
la ⁊ bona ⁊ h̄ triplex.cclxiiij.b
Vade cōplēdo cursum tuū mltiplicem
cccxcv.A
Vendentes ⁊ ementes in templo q̄re christ⁹ eie
cerit.ccclxx.A
Venit iesus ad tales et taliter.cclxvij.A ꝛc.ccc.
xiiij.G H
Veniēs iesus ad aīaz nō nisi sero.cclxiiij.F

Tabula

Uenit ad aiaz pat̃ z filiꝰ z spūsſctūs tlr.cccxix.C.
Uenit aia post deū ad deū z ī deum sic.cccxcvj. Al B B
Ueniã petere a leſo ī q̃ casu q̃s teneat̃.cccxlviij.a
Uenialia pcta dimittūt̃ exbis.ccclxxvij.B
Uerbum dei.ccclxiij.B
Ueritas triplex.cccvij.B.cccxiij.Al.ccccxlj.B.
Uerecūdia ſoz̃ hūlitatis ē duplex.ccclxxvij.C
Uestis aīe corpus.cccxcviij.B
Uestis nuptialis que ſit.ccccxxv.B
Uestis triplex ꝑm triplicē ſtatū ſcz ſtragulata de argẽtata z deaurata.cccxxvj.Al B
Uexillū spūssancti q̃d ſit.cccxiiij.Al B
Uia q̃rẽdi z inuenẽdi deū q̃.cclxxxiiij.Al B C.
Uia triplici christus rediit ad patrẽ.cclxxxiiij.C. cclxxx.B
Uias q̃nqz iuit christꝰ.cccxxxvij.C
Uia spūs quō occulta.cclxxxiiij.B
Uia triplex q̃ aīa vadit ad deū. Ibidẽ C
Uicia capitalia q̃ z q̃t ſint.cccxlj.p totum
Uidere ieſū pñt tales z taliť.cclx.Al B C B.
Uideť christꝰ quadruplici oculo z quadruplꝯ ci viſione.ccclxxxvij.B ẽ.cccxv.B
Uiderũt apli de christo multa.cccxc.Al
Uidẽt deuoti fideles christũ diuerſimode. cccxc p totū.cccj.B.cclx.Al
Uiderũt apli plã de xp̃o ex q̃bꝰ bti.ccclxxxiiij.B
Uiſio dei multipler.cccj.B
Uiſio christi q̃z gaudioſa.cclxj.H
Uiſio quelibet req̃rit hec.ccclxxxvij.Al
Uiſio dei clara.cccxxxiij.B
Uiſionis diuine gradus ſex.cccxcv.B
Uiſitatio quadruplex.cccxcv.Al.
Ulla triplex boī cõmiſſa.ccclxiij.C.ccclxiiij.B.
Ullici dei sumꝰ oẽs exbis.ccclxiij.C.ccclxiiij.B
Uirtutes theologice sũt he.ccccxxxix.Al B ẽ.
Uirtutes cardinales cũ suis ptibꝰ q̃ sint.ccccxxx ix.I G H.ccccxl.p totum
Uita pñs flebilis.cclxxv.E F
Uita boīs tps modicũ.cclxxv.Al B
Uita nostra moꝛs.ccccxxvij.E
Uita triplex cui coꝛrespõdet triplex moꝛs.ccccij B.ccccxxx.E
Unanimitas socialis in bono optima et iocunda.ccclxij.E
Unio aīe ī deo.cccxj.E.J.cccxxxiij.J K.cccxcvj B.cccxj.C.ccclxij.B
Unguentũ penitentiũ ad vngendũ christũ tale cclviij.E
Unguentũ pficientiũ tale.cclviij.F.
Unguentũ pfectoꝛ tale ad vngendũ christum cclviij.G.

Uocatio discipuloꝛ triplex.cccxliij.B
Uocatio iudeoꝛ z gẽtiliũ.ccccxxj.B.ccccxxij.Al.
Uocat nos deꝰ ad suũ ꝓuiniũ mltiplr.cccxxx B
Uolũtas cõpat̃ arboꝛ ppter hec.ccclviij.C.
Uolũtas dei erga nos attẽditꝰ ī tribꝰ.ccclx.Al
Uſurarij.cccxcj.B
Uulnera q̃nqz q̃re christꝰ reſuauit.cclxj.G

Christus dictꝰ est magister ppter hec.ccccxlij.C
Christꝰ nõ habuit ppriã domũ in hoc mundo.ccccvij.Al.ccclxx.Al
Christꝰ pꝰ resurrectiõem an vaciter comederit cccij.B
Christus quõ sedeat ad dextram patris. Reqre Bextra dei.
Christꝰ quõ ianuis clausis ītrare potuit.cclxj.E
Christꝰ q̃re sero venit ad discipl̃os.cclxiiij.F.
Christiani gre nõ pſequũt̃ iudeos.ccclxix.B
Christꝰ quõ potuerit ire ad patrẽ a quo non diſtabat.cclxxx.C
Christus p̃cessit nos in his quem sequi dẽmus cccxlv.Al

Dee quõ ab eterno. in verbo.cccxcv.B.ccccvj.C
Dydropici ppietates moralit.ccccvij. B C
Imago dei in aīa.cccxxij.Al B ẽ.ccclxxxiij.Al. ccccvj.Al.ccccxj.B
Imago dei ī aīa q̃lit̃ dꝛ eẽ vestita.cccxxij.E
Imago patris ñ dꝛ spūsſctūs sic̃ filiꝰ.cccxj.H
Imago dei an expꝛessioꝛ in aīma vel in angelo. ccclxxj.B.cccxxix.B
Imago dei in aīa vt ī sua puritate ꝓseruet̃ req̃rũtur tria.ccccxxxvij.B
Imago dei in aīa oꝛnãda taliter.cccxxij.E.cccc. xxxvij B.ccccxlvj.Al
Imago silitudinis dei q̃ sit ī nob.ccccxlvj.Al
Imago dei in nobis triplex.ccccxlv.Al
Imago dei añ oculos ſp habenda ppter quatꝛuoꝛ.ccccxlv.C
Imago dei in nobis quõ pficiatur.cccxxij.C B ccccxlvj.Al B
Imago dei ī aīa quõ p peccatum deturpat̃.cccc lix.Al.ccccxlvij.B C
Imagines idoloꝛ quõ mlti sibi faciũt.ccccxlvij.b
Imago abominatiõis q̃ fuerit.cccclviij.B
Hypocrita nõ debet esse platus.cclxix.B
Hypocrite quõ cognoſcãt̃.ccclvij.Al
Hypocrisis q̃z detestãda.ccccxliij.B.ccccvij.C ccccxlij.B

Contenta huius operis

Hec sunt contenta huius operis in generali

In die pasce

Maria magdalene et

maria iacobi ⁊ salome emerũt aromata. Marci.xvj.

In die pasce expositio euãgelij ⁊ habet tres ptes distinctiuas.ccl v.

Maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerũt aromata vt venientes vngerent iesum. Ubi supra

Sermo de eodẽ hñs subpmões duos. cclviij.

Dominica pma post pasca

Cũ esset sero die illo vna sabbatoꝝ. Joh.xx.

Expositio euãgelij dñice pme post pasca. Et habet tres ptes.cclxj.

Cũ esset sero die illo vna sabbatorũ ⁊ fores essent clause vbi erãt discipli congregati. venit iesus ⁊ stetit in medio eoꝝ. Ubi supra

Sermo de eadem dñica hñs subpmões duos. cclxiij.

Cũ esset sero die illo ꝛc. Ubi supra

Sermo alius de eodem.cclxvij

Dominica secũda post pasca

Ego sum pastor bonus Joh.x.

Expositio euãgelij dominice secunde. Et habet tres ptes.cclxviij.

Ego sum pastor bonus. Ubi supra.

Sermo de eadẽ domunica habẽs subsermones duos.cclxxj.

Dominica tertia post pasca

Modicũ ⁊ iã nõ videbitis me. Joh.xvj.

Expositio euangelij dominice tertie. Et hz tres partes.cclxxiiij.

Plorabitis et flebitis vos.mũdꝰ aũt gaudebit. Vos aũt cõtristabimi.sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Ubi supra

Sermo de eadem dominica habens subsermones duos.cclxxvij.

Dominica quarta post pasca

Vado ad eũ q̃ misit me. Joh.xvj.

Expositio euãgelij dominice quarte. Et hz tres partes.cclxxx.

Vado ad eũ q̃ misit me. ⁊ nemo ex vob interrogat me q̃ vadis. Sz q⁊ hec locutꝰ sum vobis. tristicia impleuit cor vestrũ. Ubi supra

Sermo de eadem dominica habens subsermones duos.cclxxxiij.

Dominica q̃nta post pasca

Amen amẽ dico vob si q̃d petieritis patrem in nõie meo dabit vobis. Joh.xvj.

Expositio euangelij dominice quinte. Et habet tres ptes.cclxxxvj.

Pater noster

Expositio dominice orationis habens decẽ partes.cclxxxix.

Petite ⁊ accipietis. vt gaudiũ vestr plenus sit. Joh.xvj.

Sermo de eadem dominica habens subsermones duos.ccxcix.

De ascẽsione domini

Recumbentib⁹ vndecim discipulis apparuit illis iesus. Marci.xvj.

Expositio euangelij de ascẽsione domini Et habet tres ptes.cccj.

Dñs iesus postq̃z locutꝰ ẽ eis assumptꝰ est in celũ ⁊ sedet a dextris dei. Ubi supra.

Sermo de eodẽ hñs subpmões duos.cccv.

Dominica infra octauã ascensionis.

Cum venerit paclitus. Joh.xv.

Expositio euãgelij dñice infra octauã ascensionis. Et habet tres ptes.cccviij.

Cũ venerit paraclutꝰ quẽ ego mittã vob a patre spũm veritatis q̃ a patre pcedit. ille testimonium phibebit de me Ubi supra

Sermo de eadem dominica habens subsermones duos.cccxj.

In die pentecostes

Si quis diligit me sermonẽ meum seruabit. Joh.xiiij.

Expositio euãgelij in die pentecostes. Et habet tres ptes.cccxiiij.

Si q̃s diligit me pmonẽ meũ seruabit. ⁊ pat meus diliget eum. ⁊ ad eũ veniemꝰ ⁊ mãsionẽ apud eum faciemꝰ. Ubi supra

Sermo de eodẽ hñs subpmões duos. cccxvij.

De sancta trinitate

Cũ venerit paclutꝰ quẽ ego mittã vobis a patre spũm veritatis q̃ a patre pcedit. ille testimonium phibebit de me. Joh.xv.

Sermo de sancta trinitate.cccxx.

Tres sunt qui testimoniũ dant in celo.pater verbum.et spiritussanctus. Et hi tres vnũ sunt. .i. Joh.v.

Alius sermo de sancta trinitate hñs subsermonem vnum.cccxxi.

Dominica pma post pentecosten

fm cõsuetudinem romane curie

Estote misericordes sicut ⁊ pater vester misericors est. Luc.vj.

Expositio euãgelij dominice pme post pentecosten Et habet tres ptes.cccxxiiij.

Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Ubi supra

Contenta huius operis

Sermo de eadē dñica habēs subsermōes duos quoz vn9 ē de sancta trinitate.cccxxvij.

Dominica secunda

Hō quidā fecit cenā magnā.Luc.xiiij.
Expositio euāgelij dominice secunde. Et hz tres partes.cccxxx.

Homo quidā fecit cenā magnaz ⁊ vocauit multos.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs duos subsmones de corpe christi.cccxxxiij.

Dominica tertia

Erāt appropinquātes ad iesum publicani et peccatores vt audirēt illū.Luc.xv.
Expositio euangelij dominice tertie. Et hz tres partes.cccxxxvj.

Gaudiū erit coza angelis dei sup vno peccatore pniam agente.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnum subsermonem.cccxxxix.

Dominica quarta.

Cum turbe irruerent in iesum vt audirent vbum dei.Luce.v.
Expositio euangelij dominice quarte.Et habet tres partes.cccxlj.

Relictis oib9 secuti sunt eum.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnum subsermonem.cccxliij.

Dominica quinta

Amen dico vobis quia nisi abundauerit iustitia vestra plus q̄z scribarum ⁊ phariseorum. Matthei.v.
Expositio euangelij dominice quinte.Et habet tres partes.cccxlvj.

Nisi abundauerit iustitia vestra pl9 q̄z scribarum ⁊ phariseorū nō intrabitis in regnuz celoꝝ.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnum subsermonem.cccxlix.

Dominica sexta

Cum turba multa esset cū iesu nec haberent quod manducarēt Marci.viij.
Expositio euāgelij dominice sexte Et habz tres partes.ccclj.

Quod panes habetis.Ubi supza
Sermo de eadem dominica hñs subsermones duos.cccliij.

Dominica septima

Attendite a falsis pphetis.Matth.vij.
Expositio euangelij dominice septime. Et habz tres ptes.ccclvij.

Qui facit volūtatē patris mei q̄ in celis ē ipe intrabit in regnū celoꝝ.Ubi supza.

Sermo de eadem dominica hñs subsermones duos.ccclx.

Dominica octaua

Homo quidam erat diues qui habebat villicum.Luce.xvj.
Expositio euangelij dominice octaue Et habet tres partes.ccclxij.

Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnum subsermonem.ccclxvj.

Dominica nona

Cum appropinquaret iesus hierusalē videns ciuitatē fleuit sup illā.Luc.xix.
Expositio euangelij dominice none.Et hz tres partes.ccclxviij.

Dom9 mea dom9 oꝝōis est.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habens subsermones duos.ccclxxj.

Dominica decima

Exiit iesus ad quosdā q̄ in se cōfidebāt tāq̄z iusti ⁊ aspernabāt ceteros.Luc.xviij.
Expositio euāgelij dominice decime.Et hz tres partes.ccclxxiij.

Qui se humiliat exaltabit.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnum subsermonem.ccclxxvij.

Dominica vndecima

Exiens iesus de finib9 tyri venit p sydonē ad mare galilee.Marci.vij.
Expositio euangelij dominice vndecime.Et habet tres ptes.ccclxxix.

Effeta.Ubi supza
Sermo de eadem dominica habēs vnū subsermonem.ccclxxxij.

Dominica duodecima

Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis.Luc.x.
Expositio euāgelij dominice duodecime.Et habet tres ptes.ccclxxxiij.

Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos videtis.Ubi supza
Sermo de eadem dominica.ccclxxxvij.

Itē alius sermo de eadem dominica habens subsermones duos.ccclxxxviij.

Dominica decimatertia

Dū iret iesus in hierusalē trāsibat p mediaz samariā ⁊ galileā.Luc.xvij.
Expositio euāgelij dominice tredecime. Et habet tres ptes.cccxcj.

Surge vade.Ubi supza.
Sermo de eadē dñica habens subsermones duos.cccxciij.

Contenta huius operis

¶ Dominica decimaquarta.
¶ Nemo pōt duob⁹ dñis seruire. Matth.vj.
Expositio euāgelij dñice decimeq̄rte. Et hz tres partes.cccxcvij.
¶ Querite p̄mū regnū dei ⁊ iusticiā ei⁹. et hec oīa adijcient vobis. Ubi supra
Sermo de eadez dominica habēs subsermōes duos.cccc.
¶ Dominica decimaquinta
¶ Ibat iesus in ciuitatem que vocatur naym. Luce.vij.
Expositio euangelij dominice decimequite. Et habet tres ptes.ccccij.
¶ Prophēta magn⁹ surrexit ī nob. Ubi supra
Sermo de eadem dominica.ccccvj.
¶ Dominica decimasexta
¶ Cum intraret iesus in domum cuiusdā p̄n cipis pharisēorum sabbato māducare panem. Luc.xiiij.
Expositio euangelij dñice decimesexte. Et habet tres ptes.ccccvij.
¶ Amice ascende superius. Ubi supra
Sermo de eadē dominica habēs vnū subp̄mo nem.ccccx.
¶ Dominica decimaseptima
¶ Accesserunt ad iesuz pharisei ⁊ interrogauit eum vnus ex eis legis doctor temptans eum. Matth.xxij.
Expositio euangelij dominice decimeseptime. Et habet duas ptes.ccccxij.
¶ Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo. Ubi supra.
Sermo de eadem dominica habēs vnū subser monem.ccccxiiij.
¶ Dominica decimaoctaua
¶ Ascendēs iesus in nauiculā transfretauit et venit in ciuitatē suā. Matth.ix.
Expositio euāgelij dominice decimeoctaue Et habet tres ptes.ccccxvj.
¶ Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris Ubi supra
Sermo de eadem dñica habēs vnū subsermo nem.ccccxix.
¶ Dominica decimanona
¶ Simile factū est regnū celoz homini regi q̄ fecit nuptias filio suo. Matth.xxij.
Expositio euangelij dominice decimenone. Et habet tres ptes.ccccxxj.
¶ Amice quō huc intrasti nō habens vestē nu ptialem. Ubi supra
Sermo de eadem dominica habens subsermo nes duos.ccccxxiij.
¶ Dominica vicesima
¶ Erat quidaz regulus cui⁹ filius infirmabat capharnaum. Joh.iiij.
Expositio euangelij dominice vicesime. Et ha bet tres ptes.ccccxxvij.
¶ Erat quidā regulus cuius filius infirmaba tur capharnaum. Ubi supra.
Sermo de eadem dominica bñs subsermones duos.ccccxxx.
¶ Dominica vicesimaprima
¶ Simile est regnū celorum homini regi q̄ vo luit rationem ponere cum seruis suis. Matth. xviij.
Expositio euangelij dominice vicesimeprime. Et habet tres partes.ccccxxxiij.
¶ Redde quod debes. Ubi supra
Sermo de eadez dominica bñs subsermones duos.ccccxxxvj.
¶ Redde quod debes. Ubi supra
Alia deductio eiusdem thematis cōtinens tra ctatum virtutum ⁊ viciorum. Et habz tres ptes ccccxxxix.
¶ Dominica vicesimasecunda
¶ Abeuntes pharisei cōsiliū inierūt vt caperēt telum in sermone. Matth.xxij.
Expositio euāgelij dominice vicesimesecunde. Et habet tres ptes.ccccxlij.
¶ Cuius est imago hec ⁊ superscriptio. Ubi su pra.
Sermo d̄ eadem dominica bñs subsermones duos.ccccxlv.
¶ Dominica vicesimatertia
¶ Loquēte iesu ad turbas ecce p̄nceps vnus accessit. Matth.ix.
Expositio euāgelij dominice vicesimetertie. Et habet tres ptes.ccccxlviij.
¶ Cū eiecta esset turba intrauit ⁊ tenuit manuz eius. ⁊ surrexit puella. Ubi supra
Sermo de eadem dominica bñs subsermones duos.ccccl.
¶ Dominica vicesimaquarta.
¶ Cuz videritis abominationē desolationis q̄ dicta est a daniele. Matth.xxiij.
Expositio euangelij dominice vicesimequarte. Et habet tres ptes.ccccliiij.
¶ Cum videritis abominationem desolatiōis que dicta est a daniele pphēta stantem in loco sancto. Qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiāt ad montes ꝛc. Ubi supra
Sermo de eadem dominica habēs subsermōes duos.ccccliij.

Expedita prima pte tertie ptis opis que fuit de christi passiõe. Sequit secũda ps eiusdez tertie ptis q̃ tractat de eius resurrectiõe. que diuidit in tres. In prima describit resurrectiõis dñice p angelũ annũciatio 7 hoc in euãgelio diei pasce Ibi ¶ Maria magdalene ‖ In scõa ostẽdit eiusdẽ resurrectionis p ipsũ christũ pbatio 7 declaratio 7 ℞ in euangelio octaue pasce. Ibi ¶ Cũ eẽt sero ‖ In tertia describit christi resurgẽtis erga nos pastoralis dignatio. 7 hoc in euãgelio scõde dñice Ibi ¶ Ego sũ pastor bonus ‖ Et tũc sequit tertia ps p̃cipalis tertie ptis opis in qua agit de christi ascẽsione 7 hec incipit in euãgelio tertie dñice. Ibi ¶ Modicum 7 iam nõ videbitis me ‖ Que diuidit in duas. q3 p̃mo p̃mittit christi ascẽsiõis enigmatica p̃nunciatio discipulis dolorosa. 7 hoc in pte p̃dicta. Ibi ¶ Modicũ ‖ Secũdo describit ipa christi manifesta ascẽsio discipulis gaudiosa 7 ℞ in euãgelio diei ascẽsiõis. Ibi ¶ Recũbentib⁹ vnde cim discipulis ‖ Prima harũ in tres scõm tria q̃ de ascẽsiõe dñi p̃nũciat ‖ Dño p̃nũciat discipulor de christi absessu tristicia affuta. ibi ¶ Modicũ ‖ Secũdo p̃dicit fut absessus vtilitas pfutura. 7 hoc in euangelio quarte dñice. Ibi ¶ Vado ad eũ qui misit me ‖ Tertio erigit nobis spes petitiões nostras ad deũ puecturas. q3 fit vtile ascensiõis christi. 7 hoc in euãgelio ãnte dñice ¶ Amẽ amẽ dico vobis. si q̃d petieritis patrez in nomine meo ẽ ‖ Et inde sequit illa vs ¶ Recũbẽtibus ‖ vbi agit de ipa christi manifesta ascensione. Et ꝓsequent sequit quarta ps tertie ptis operis. In qua agit de spũssci missiõe. Et hec incipit in euãgelio dñice infra octauam ascensiõis. Ibi ¶ Cũ venerit paclitus ‖ Et hec diuidit in tres In ꝑma pte spũssc̃us discipulis pmittit. vt testificator idoneus ad fidei corroboratiõez. Ibi ¶ Cũ venerit paclitus ‖ In scõa ipe spũssc̃us cõmendat 7 attollit vt doctor autẽticus ad fidei p̃dicationem. 7 hoc in euãgelio diei pẽtecostes. Ibi ¶ Si quis diligit me ‖ vbi infra ¶ Paraclitus aũt spiritusscũs quẽ mittet pater in noie meo. ille vos docebit oia ‖ In tertia pte spũssc̃us describit vt vnus deus a patre 7 filio indiuidu⁹ ad fidei trinitatis cõfessiõez. 7 hoc in euãgelio dñice trinitatis p quãto facit ad ppositũ ¶ Cũ venerit paraclitus ‖ Et hec est sũma in generali totius tertie ptis opis. ¶ Dorro ppter pfecutiõez opis est sciẽdum. q̃ licet in p̃cedentibus venerabilem magistrũ meũ sub quo siq̃d scire videar. in magna pte studendo pfeci. q3 tam in lectoratu q̃z in baccalariatu q̃z etiã in magisterio suo adepto p̃cipuus doctor me⁹ extitit magistr videlicet albertũ de padua recolende mẽorie. in postillãdo hactenus secutus fuerim cũ additiõibus 7 variationibus plurimis doctor corrasis. Quia tñ amõ etatis pcessu sensuũ acumine naturali decursu recuso. nõ quero diuersor doctorũ dicta sicut hactenus de suis haurire fontibus. ne op⁹ vsq3quaq3 remaneat imp̃fectũ. p̃fatũ magistrũ meũ albertũ quãtũ ad postillam adhuc formaliter in aliquibus sequi nullatenus erubesco. In sermonibus aũt sicut hucusq3 illuz sequar magistr qui dat puulis intellectum.

¶ Expositio euãgelij in die pasce.

CCLV

Maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata. vt venientes vngerent ieſuz. Et valde mane vna sabbator veniunt ad monumentũ orto iam sole. Et dicebant ad inuicẽ Quis reuoluet nobis lapidem ab hostio monumenti. ¶ Licet magna leticia sit rem desideratã inuenire. maxime tñ cumulat leticia cũ inuenit res melior q̃z eẽt desiderata. Ecce igitur quãte sit leticie p̃ns dies de quo p̃s. Hec dies quã fecit dñs exultem⁹ 7 letemur in ea. Quia cũ sancte mulieres desiderarẽt inuenire corpus christi mortuũ vt illud vngerẽt. multo mel⁹ inuenerãt q̃z sperauerãt. q3 annũciante angelo inuenerũt eũ a mortuis resurrexisse. 7 cũcta illata christo in passione mutata sũt in gloriã resurgẽtis. Vñ Aug⁹. in sermone de resurrectiõe dicit sic ¶ Post illusiões et vbera. post aceti 7 fellis poculã. post supplicia crucis 7 vulnera. postremo p⁹ ipsam mortẽ. Et infra. Surrexit de suo funere caro noua. redit ab occiso latẽs vita 7 ꝺ mortesalus reserata. resurgit pulcrior redituza p⁹ funus. De ista itaq3 sanctarũ mulierũ inquisitione 7 annũciatiõe resurrectiõis. agit in p̃nti euãgelio. In quo tria tanguñ. ¶ Primũ est deuotũ desideriũ dilectiõez inflãmãs. Secũdũ ẽ signũ eundẽs resurrectiõez insinuãs. Ibi ¶ Et respicientes viderũt ‖ Tertiũ est colloquiũ angelicuz ipsam resurrectiõez affirmãs. Ibi ¶ Qui dic̃ illis] In ꝑma pte tãgit quõ iste scẽ mulieres venerũt ad monumẽtũ desiderãtes vngere corpus ieſu Quarũ desideriuz ex magno pcessit amore. Et earũ amor triplicit ꝓsiderat. ¶ ¶ Primo ab obsequio deuotiõis. Fã vt dicit Gre. ¶ Probatio dilectiõis exhibitio ẽ opis. Iste vo mulieres tãtũ amauerãt christũ. q etiã ipi mortuo ꝺsiderabãt

impẽdere seruitutis obsequa. Unde dicit [Maria magdalene] Ista ceteris pmittit quasi ductrix aliarũ. quia feruẽtius amabat. diligentius inquirebat & ceteras socias ad hoc ĩcitabat [Et maria] sup. mater [Jacobi] minoris qui fuit cognominatus frater dñi. Alias appellat marcus istã mariam ioseph. quia reuera ista fuit mater iacobi minoris & ioseph atq; symonis & iude. cui maritus fuit alpheus. pat̃ vo cleophas [Et] maria sup. [salome] Denomiat ista maria a patre suo. Ista ex marito zebedeo duos genuit filios. iacobũ maiorẽ & iohẽm euangelistã. Unde iste due marie fuerũt matertere christi. sorores. f. beate virginis. ¶ Propter qđ est aduertendum sicut dicit in glo. sup illo verbo Gal. j. aliorum apl̃oz vidi neminẽ nisi iacobũ fratrez dñi. q maria mater dñi ioachim & ãne filia fuit. que nupsit ioseph. & sic ioseph fuit putatiu⁹ pat̃ christi. Mortuo aũt ioachim. cleophas frat ioseph eandem annã accepit vxorem. & genuit ex ea filiam que nupsit alpheo. & genuit ex ea quattuor filios scz iacobũ. ioseph. symonẽ. & iudã. Jacob⁹ symon & iudas apli fuerunt vt patet. Joseph vo fuit vn⁹ de septuaginta duob⁹ discipulis. & fuit ille quẽ statuerũt apli simul cũ matthia quãdo matthias fuit electus in apl̃atũ. Sicut enĩ dicit Act. j. Statuerunt duos ioseph qui vocabatur barsabas q̃ cognoiat⁹ est iust⁹. vt dicit Magister in hist̃oriis. Iste est ioseph qui fuit frater trium apl̃oz scz filioz alphei. Mortuo autẽ cleophã qdam noie salome eãdẽ annã duxit. et genuit ex ea filiã noie mariã. que nupsit zebedeo. & habuit ex ea filios scz iacobum qui dictus est maior & iohãnem euãgelistã. Jacob⁹ alphei dictus est minor. q̃ posterius iacobo zebedei adhesit christo. Itẽ dicit frat dñi pcipue. q̃ sic christus & iacobus a duab⁹ sororibus descẽderunt. & sic a duobus fratribus scz ioseph & cleophã descẽdere putabant. Nam cleophas pat̃ matris istius iacobi frater fuit ioseph putatiui patris christi. ¶ Hic querit̃ de nũero istarũ mulierum an fuerit plures vel pauciores Et dicẽdũ sm rei veritatẽ q̃ plures fuerãt q̃z tres. Naz lucas dicit q̃ cũ eis fuit iohanna vxor cuse procuratoris herodis que christo crediderat & alie q̃ cum iesu de galilea venerãt ministrãtes christo Sed tñ marc⁹ alios tacitis solas tres noiat. quia iste sicut cõueniebant in nomie & differebãt ab aliis ita singularem deuotionez habebãt ad christum pter alias. Matthẽus aũt solũ nomiat duas. scz mariã magdalenã & alterã mariã. hoc ẽ matrem iacobi. Sed licet istas solũ noiet. nõ tñ negat alias ibi fuisse. Dz iohes dicit q̃ maria magdalena venit ad monumentũ oĩbus aliis tacitis. Quia vt dicit Aug⁹. licet ipsa sola nõ venerit. tñ ppter feruentẽ amorẽ iohes eã solaz noiauit. Et hec est etiã causa quare euãgeliste licz alias taceant. omnes tñ de ea mentionem faciunt ¶ Mystice be tres marie significãt tres mundi ptes in quibus resurrectio dñica pdicata fuit. scz asiam. africam & europã. Et hoc est qđ ait dñs Act. j. Eritis mihi testes in hierusalem & in omni iudea & samaria & vsq; ad vltimum terre. Sed moraliter iste tres marie signant tres anie vires. scz rõnalem irascibilem & ꝯcupiscibilẽ Rõnalis vnguentũ portat fidei recte de dõ sentiendo. Irascibilis vnguẽtũ humilitatis nõ superbiendo. Concupiscibilis vnguẽtum cõtinẽtie se ab illicitis pseruãdo. Uel aliter p istas tres marias intelligit triplex stat⁹ hoĩm saluandorũ. scz penitentium actiuoz & cõtemplatiuorũ. de quibus ptz in sermõe sequẽti. ¶ Sed queritur de beata virgine quare non sociauit se istis mulieribus ad vngendum corpus filij. Et dicpõt q̃ iam cõstabat ei de resurrectione filij. Credendum est enĩ q̃ resurgẽs christus pmo ei apparuit. licet scriptura hoc taceat. qđ ideo tacuit. quia matris testimoniũ de filio nõ cõsueuit audiri. & ideo nõ associauit se querentibus mortuum. quia iam sciebat eũ viuere. Dicit enĩ sanct⁹ ignatius q̃ pmo dñs apparuit matri sue post resurrectionem et cõsolabat̃ eam. Ex quo tãto repleta fuit gaudio q̃ oblita fuit oĩs doloris quẽ habuerat de sua passione. Alia etiã causa potuit eẽ. quia ipa diebus pcedẽtib⁹ tantuz se afflixerat & adeo fatigata erat q̃ se sustentare nõ poterat. Ideo iohes nõ pmisit eam venire. Ipa autez quia ei cõmendata fuerat et⁹ pcepta pterire nolebat. alias ex quadam deuotione bene venisset cum aliis. licet sciret filiũ ibi nõ eẽ. Credulus tñ videt sentire q̃ beata virgo maria cuz istis mulieribus venerit ad monumentuz sic. d. Virgo parẽs. alieq; simul cum munere matres. messis aromatice mane venere gemẽtes. Ad tumulu vacuũq; vident iam corpe factum Sed plenu virtute locu [Emerunt aromata] Mos erat iudeoz defunctorũ corpa condere aromatibus vt diu absq; omni corruptiõe seruarent. Dz videtur repugnãtia inter marcũ & lucam. Quia dicit lucas q̃ ipo die pasceue parauerũt vnguẽta. & sabbato iuxta legis mandatũ noluerunt se occupare vnctione corporis christi. Sed transacto sabbato. aromata prius parata detulerũt ad monumentum. Et dicendum sm Bedaz. q̃ vtrũq; verũ est [Aromata pparata i pasceue

nō sufficiebant. Ideo transacto sabbato anteq̄z venirent ad monumentū alia aromata emerūt ⁊ adduerūt p̄oribus. Uel posset dici q̄ Marc⁹ dicit hec repetēdo. vt sit sensus. Emerūt aromata p̄us. Et cum trāsisset sabbatū cuz aromatib⁹ emptis venerunt vt vngerēt corpus iesu. ¶ Ut venientes vngerēt iesuz ¶ Sic enī dilexerūt vitā eius. q̄ etiaz remediū adhibebant. q̄ corp⁹ mortuū ābsq̄z putrefactiōe seruaret illesum. ¶ E

¶ Sed cōsiderandus est feruēs amor ⁊ deuotus istaz mulierū in quattuor. ¶ Primo q̄dē vt dicit Jo. xix. q̄ ioseph ab arimathia. ⁊ nicodemus sepelierunt corpus iesu. et condierūt illud aromatibus. Un̄ dicit q̄ nicodem⁹ venit ferēs mixturam mirre ⁊ aloes q̄si libras centū. ⁊ sepeliuit corpus iesu. Superfluū ergo erat vt videtur q̄ iste mulieres vngere vellent dn̄m. Et dicēduz q̄ ista est cōditio veri amantis. vt magis eligat p̄priū obsequiū rei amate impendere. q̄z vt alī⁹ impendat. Uis igit̄ amoris agebat in istis scis mulieribus. vt vellent vngere corpus christi q̄z q̄z iam aromatibus conditū fuerat. quia q̄d q̄d actū erat ab alijs sine eis minus caruz erat illis. ¶ Item secūdo attende earū amorem. Naturaliter enī est horribile videre mortuū. ⁊ ptractare illum in monumento. ⁊ maxime in morte. ita q̄ mater timeat filium mortuū Sed amor in istis mulieribus vincebat fragilitatem nature. quia nō solū nō timebāt verum etiā desiderabāt corpus christi videre ⁊ vngere. Tantū dilexerāt eū viuū. q̄ nō credebant se posse timere de mortuo ¶ Item tertio non retraxit eas suspicio fetoris corpis mortui. quia sic erant delectate in amore viuentis. q̄ fastidium nō credebant posse pcipere a mortuo. ¶ Itē quarto quoniā non putabant q̄ tam magnū sarum erat ad hostiū sepulcri apositū. q̄d vix viginti hoīes vt dicūt doctores ptractare potuissent. Adhuc nunq̄d nescie bant ibi milites armatos eē qui eas ingredi nō pmisissent. ergo q̄o veniebāt vt ip̄m vngerent Ad hec oīa eadem est resp̄sio. Quia tāta erat vis dilectiōis q̄ de eis oībus nihil cogitabant. Un̄ cōmuniter dicitur. q̄ amor nō habet oculos Und̄ ait poeta. Nil bene cernit amor. videt oīa lumine ceco. Dicit amor cecus dedecus eē dec⁹ Uel et̄ forte credebant diuinit⁹ fieri possibile q̄d hu mane fragilitati videbāt impossibile ¶ F

¶ Secūdo cōmendat̄ amor istarū mulierum a solicitudine veniendi. Sic enī fuerūt sollicite q̄ nō expectauerunt plene diem ¶ Et valde mane ¶ Uere valde mane erat. quia vt dicit̄ in iohāne venerūt ita mane q̄ adhuc tenebre erant. In luca aūt scriptum ē. Valde diluculo venerunt ad monumentum. Est aūt diluculū illa claritas que media est inter noctis tenebras ⁊ diei claritatem. Que claritas vt dicit Aug⁹. Aurora solet appellari. ¶ vna sabbatoruū ¶ id est p̄ma die p⁹ sabbatum. vel p̄ma sabbatoruū die. id est in p̄ma die septimane. Et vtroq̄z mō significat̄ dies hodiernus ¶ venerunt ad monumētū ¶ quod erat iuxta ciuitatem edificatū in orto ¶ orto iaz sole. ¶ Si valde mane erat. vt dicit ip̄e marcus. ità vt adhuc eēnt tenebre vt dicit Johēs. non videt̄ q̄ venerūt orto sole. Et patz p̄m Aug. q̄ valde mane venerūt. cuz adhuc tenebre eēnt. nihilominus orto iam sole cum celū ab oriente iam albesceret quod q̄ nō fit nisi affinitate solis orientis. Ideo sic dicunt venisse valde mane. cū adhuc eēnt aliquetenebrarū reliquie. q̄ etiā orto iaz sole. quaz horam lucas exp̄ssius noīauit diluculū. in quo est claritas cum aliqua pretenebrarū. Uel pōt dici q̄ valde mane. cū adhuc tenebre essent ceperunt venire ad monumentū. sed orto iaz sole venerunt ad monumentū In quibus oīb⁹ feruēs earum amor exp̄mit̄. Cum enī indecēs sit mulieres egredi foras valde mane. impetus tñ et vis amoris postposuit oēm que videbat̄ indecentiam. ¶ G Quer̄t de hora aduent⁹ mulieruz ad monumentū. Quia licet satis cōcorditer dicant Marcus lucas ⁊ iohēs. diluculo in aurora. Matthe⁹ tñ ab oīb⁹ dissentire videt̄ Ait dicit ¶ Uespe aūt sabbati venit maria magdalena ⁊ altera maria videre sepulcrum ¶ Et dicenduz q̄ illud quod dictū est tenendū est p̄ veritate. q̄ in aurora venerūt. Et hoc idē dicit Matthe⁹ p verba magis obscura. Un̄ verba eius sūt exponenda Quia vespe p̄t accipi tripliciter ¶ Primo p̄m Aug̃. p vespe q̄d est noctis p̄ncipiū ip̄a tota nox p̄t intelligi p synodochen. a pte totuz quā noctem iō noīauit a p̄ma pte. quia in p̄ncipio hui⁹ noctis incipiebat eē licitū opari quod in die nō licebat. In hoc igit̄ vespe. hoc est in nocte venerunt. In qua vero noctis hora venerūt subiūgit ¶ que lucescit in p̄ma sabbati ¶ nocte p⁹ sabbatuz. quia in diluculo p̄mi sabbati. Sic igitur cōstruendum est ¶ Uespe aūt sabbati ¶ id est nocte post sabbatuz ¶ que ¶ scz nox. vt hoc relatiuum que referat̄ non quidē ad vocem. q̄ vespe est neutri generis. sed ad sensum ¶ lucescit ¶ id est cepit lucere ¶ in p̄ma die sabbati ¶ q̄d quidem lucescere idem est q̄d diluculum. tunc certe venit maria magdalena ¶ Secūdo vt dicit Beda p vespe potest accipi fere ip̄a vltima hora diei sabbati. que erat p̄incipium noctis sequentis. Uespere enim hui⁹ sabbati venerunt mulieres. q̄a parauerāt se ad veniendum. Ceperūt enī pare

vnguenta quibus venientes vngerent iesum. ⁊ hoc expsse dicit in marco. sed tñ nō venerunt ad monumentū corpali pñtia. nisi illa hora qñ vespere lucescit in ꝑma sabbati. i. diluculo. ¶ Tertio ꝑm Amb. p vespe pōt intelligi ipm diluculū quod est finis noctis et sabbati ꝓncipiū. Uespe enī idem ē quod sero. ⁊ pōt significare tarditatē vnuscuiusq; rei sicut Aug⁹. in li. confessio. loquitur de sero. Sero te cognoui pulcritudo mea dñe. Secūdū hoc ergo nō tantū finis diei sz etiam finis noctis vespe pōt appellari. Erit āt sensus_ Uespe aūt sabbati_ id est terminata nocte sequēte sabbatum. Nam etiā nox habet suū vespere quod est diluculum. Et hoc est q̄ dicit._ q̄ lucescit in ꝑma sabbati. venit maria magdalēa ⁊ altera maria videre sepulcrū_ Patet igit q̄ p istas expositiōes Matthеus nō dissentit a ceteris euāgelistis ¶ Tertio cōmendat istaꝝ mulieruz amora feruore. quia nullum impedimentum nec aliquod piculum retrahebat eas ab obseq̄o christi. cum tñ lapis magn⁹ apposit⁹ eēt monumento ⁊ milites custodirent illud_ Et dicebant ad inuicē_ id est colloquētes iterroga bant se mutuo_ Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti_ Et mirū est q̄ nō assūpserunt petrum iacobū et iohem vel aliquos apl̄oꝝ qui lapidem reuoluerent. Et forte nullus discipuloꝝ ꝑsumebat accedere ad monumentū Timebant enim ne capent̄ a militibus. dicentibus q̄ voluissent furari corpus christi. Attēde feruorem sanctarū mulierum. quia nō timebāt custodes armatos. Uis enim amoris fecit eas fortes vt nihil timerēt Can̄. viij. Fortis ē vt mors dilectō. Attende etiā q̄ nō destiterūt ab incepto ex hoc q̄ dubitabant quis reuolueret eis lapidē monumenti. Neqz enī vir ꝑsumpsisset accedere ꝑpter custodiam militū. Sed nec ipi milites attēptassent reserare sepulcrum. q̄ vt dicitur in matthеo. lapis sepulcri signatus erat sigillis ꝑncipis sacerdotū et phariseoꝝ. His tñ non obstātibus sancte mulieres nihilomin⁹ sperabāt vngere corpus dñi. Aut⁹ amoris christi facit amātem bone spei. vt nihil reputet impossibile. sz credat eē pata que suffragantur amoris desiderio. ¶ Aliter hic lapis designat pnīe pondus. ad quod aspicientes ad deū conuerti. timere incipiunt ne possint inchoatā penitentiā cōsūmare. Ideo dicunt ingemiscētes._ Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti_ id ē a corde in quo christus sepeliri affectat. Sed non debent diffidere ⁊ retrocedere. sed ꝓcedere comin⁹ cum his mulieribus. et videbunt quātoti⁹ lapidem reuolutum. Descēdet enī angelus de celo. id est gratia spūssancti que lapidem amouebit quia totum pond⁹ penitētie subleuabit Spe. n. aut Matth. xj. Jugum enī meū suaue est ⁊ onus meum leue. sez gratia dei. De hac alleuatione Prouerb. xxj. Equus parat̄ ad diem belli. dñs aūt salutem dabit. Unde Bern̄. Subito ꝓcedēti de vmbra ad solem. de otio ad laborē graue videtur eē quod icipit sed postq̄z ab his dissuescere ⁊ ad alia se paulisper assuescere cepit. vsus tollit difficultatem. ⁊ inueniat facile quod impossibile eē putabat.

¶ Secūda pars expositionis euāgelij CCLVI

Aspicientes uiderunt reuolutum lapidez Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentuz viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstupuerunt. ¶ Secunda ps in qua tangit duplex signū resurrectiōez christi insinuās. ¶ Primum est reuolutio lapidis a monumento. Si enī eēt sublatus ⁊ corpus dñi non erat in monumento. satis erat ꝓbabile signum q̄ resurrexerit Neqz enī quisq̄z aut violenter aut latenter corpus potuisset auferre ꝑpter custodiam militū. Hoc est enī quod ꝓmo dicit_ Et respicientes viderūt reuolutū lapidez_ de quo ꝓmo dubitauerant dicentes_ Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti_ Unde iste mulieres admirate fuerunt simul ⁊ gauise et timide. Admirate quidem. quia nesciebāt a quibus lapis eēt reuolutus. Gauise aut̄. quia videbant reuolutum lapidem ꝑpter quē crediderant impediri ab vnctione dñi. Timide aūt suspicantes ne corpus dñi eēt in monumento. aut q̄ aliquid indecens in illud iudei eēnt opati. Talis enim ē condiuo amantis. Juxta illō poetici Q̄ñ nō timui graviora picula veris. Res est solliciti plena timoris amor. Qualiter aūt lapis iste reuolutus fuerit Mat. dicit_ Et ecce terre motus factus ē magnus. Angelus aūt dñi descendit de celo et accedens reuoluit lapidem ¶ Non quidē reuoluit lapidez vt dicit Beda quatenꝰ egressuro domino ianuam panderet. sed vt darē suē resurrectionis indicium. Ante enīz q̄z angel⁹ reuoluit lapidem iam dñs clauso sepulcro exierat. Qui enim mortalis clauso virginis vtero nascendo potuit mundum ingredi. non est miruz si factꝰ immortalis potuit resurgēdo exire de sepulcro Unde cuidā monacho sancti laurētij extra muros admirāti. qūo christ⁹ clauso sepulcro exire

potuerit. cingulus quo cinctus erat insolut⁹ di lapsus est. ⁊ vox in aere facta est. Sic potuit christ⁹ clauso ꝓdire sepulcro. Erat quippe magn⁹ valde. Unde mulieres nullatenus reuoluere potuissent absq; plurimarū auxilio. B

Secūdū signum resurrectōis christi fuit habitus angeli apparētis. Cōdicio nuncij debet legatiōis insinuare materiam. Sicut videm⁹ ꝙ nuncij pacis portāt oliuam. nuncij belli dant cirotecam. nuncij victorie lanceam deferūt. ⁊ ſm ꝙ res est tristicie vel gaudij diuersum habēt habitū. Quia vero ammiratō resurrectionis erat materia plurime exultatiōis. Jō nō q̄libet ſz angelus mittit̄. nō qualitercūq;. sed totus hilaris ⁊ resplendens. Unde dicit. Et introeuntes i monumentū. Monumentū appellat domūculā illam in qua erat sepultus. Nā añ hostiū domūcule eiusdē fuerat posit⁹ lapis ille magn⁹. Und nota ſm ꝙ dicit Beda ꝙ monumentuz dñi fuit domus rotunda excisa de rupe subiacente. Tamen vt dicit Remigius ambitus erat vt vix caperet. x. hoīes. ⁊ tante altitudinis ꝙ hō erect⁹ existens in pauimento vix potuisset culmen attingere. Ab oriente aūt habebat introitū cui lapis magn⁹ erat supposit⁹ ꝓ hostio. Ad dexterā v̄o ingredientium. i. a pte aq̄lonari erat excisū sepulcrum dñi de ipa petra. habēs in longitudine septem pedes. ⁊ erat eminēs a pauimento tribus palmis. cui⁹ patulū nō desup sed ex latere v̄sus meridiem erat. sicut fit in muris domoꝝ ad deponendū vtensilia. Color aūt monumenti et loculi albo ⁊ rubeo dicit̄ eē ꝑmixtus. Deinde ostendit qualitatem angeli apparētis dicēs. Viderunt iuuenem. i. angelum in forma iuuenili. sedentē in dextris. id est. a dextris ingrediētiuz vbi erat loculus sepulcri ex latere aq̄lonari. Vl̄ sedebat angelus ſm Bedā ad meridianam ꝑtē loci illius vbi positū erat corpus. quia si ipm iacens caput habebat ad occasū necesse erat dextrā habere ad austrū. Cooptuz stola candida. stola candida. i. candidū vestimentū. Unde Mat. dicit. Q; vestimenta eius erāt sicut nix. C

Notandū ꝙ iste angelus ex mō sue apitiōis gloriā resurgentis declarat. Quīq; enim dicunt̄ Primo enī apparuit in etate iuuenili. Hec aūt florida ⁊ iocūda etas est. Et ideo resurrectionē dñi insinuat. in qua caro ipius refloruerat vt dicit ps. In quo etiā vt dicit Seuerian⁹ in ſmōe de pasca ostēdit̄. ꝙ oēs in etate iuuenili resurgemus. Nescit enī resurrectio senectutē aut infantiam. sed etatem floridā ⁊ iocūdaz. In quattuor aūt reliquis dotes corpis ostendunt̄. Nā ꝑ hoc ꝙ sedebat sup lapidem monumēti vt dic̄ Mat. dos leuitatis ⁊ agilitatis intelligunt̄. quia illuz nunciabat. qui sua resurrectione ꝑ dotez leuitatis omni grauitati ⁊ grossiciei supeminebat. Secūda dos est īmortalitas. que dat̄ ītelligi ꝑ hoc ꝙ sedebat a dextris. Unde Greg. dicit ꝙ ꝑ dextraz vita ꝑpetua intelligit̄. Recte angelus in dextera sedebat. quia redemptor noster pñtis vite corruptionem transierat. Tertia dos est subtilitas. q̄ signat̄ ꝑ hoc. Quia vt dicit Mat. facies angeli erat sicut fulgor. Fulgor enī est velocissimū et sb̄tilissimum. quia subito mouet̄ ab oriēte in occidens ⁊ omnia penetrat. Quarta dos est corpis claritas que insinuat̄ ꝑ hoc ꝙ angelus cooptus erat stola candida. Illū enī designat de quo dic̄ ps. Amictus lumine sicut vestimēto. Hic ergo iuuenis talis apparēs vt dicit Hiero. formaz resurrectiōis oñdit. B Notandū ꝙ Mat. xxviij. dicit̄ angeluz eē vnum qui sedebat sup lapidem. Hic vero dicit̄ ꝙ introeūtes in monumētum viderūt iuuenē sedentē in dextris. Lu. xxiiij. dicit̄. Ecce duo viri steterunt sec⁹ illas. Joh. xx. dicit̄. Vidit duos angelos in albis sedentes vnuz ad caput ⁊ vnum ad pedes. Ubi sciendū ꝙ mattheus qui dicit angelū sedere sup lapidē reuolutum a monumento. forte tacuit de angelo quez mulieres intrantes viderunt vt marcus h̄ dicit. Ita ꝙ forte Marcus tacuit de illo quē viderūt sedere sup lapidem. sicut dicit Matthe⁹. Ita scz vt mulieres viderint duos angelos ⁊ sigillatim a duobus audierint que dixerāt angeli de iesu. Vel possumus dicere mulieres vidisse angeluz in domūcula vel spelunca ante sepulcruz dñici corpis sedētē a dextris. id est. ad meridiē ad quā dñici corpis dextra extendebat̄ in sepulcro. Quē angelum dicit Mattheus sedentē sup lapidem. Forte enī p̄mo sedit sup lapidē ⁊ transtulit se ad dextrā illius loculi. Q; aūt dicit lucas angelos stetisse. ⁊ alij euāgeliste dicūt angelos sedere. Dici pōt ꝙ angeli p̄mo sedebant. sed mulieribus q̄rentibus iesum assurrexerunt et steterunt iuxta illas.

Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCLVII

Qui dicit illis Nolite expauescere. Jesum queritis nazarenum crucifixum. surrexit non est hic. Ecce locus. vbi posuerūt eū. Sedite dicite discipulis eius ⁊ petro. quia p̄cedet vos in galileam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis. A

Tertia ps in qua tangit̄ ꝙ nō sufficit ꝑ signa ista resurrectionez credere. Ideo cū dixit. Qui dicit illis. ostēdit̄ q̄uo angelus qui christi gl̄iaz

habitu ōmōstrabat.eandē vero verbo affirma uerit.Et quattuor facit Primo ei angelus pa uorem remouet a mentibus mulierū vt gloriaz resurrectiōis intelligant|Qui dicit illis|sermo ne blando et cōsolatorio|Nolite expauescere| Quasi.d.ſm Greg.paueant custodes qui non amant aduētū supnorū ciuiū.Vos autē nolite timere meaz pītiam.q; vestr cōcuem videtis. Secundo vt mulieres magis confidant. ostendit se scire quid scilicet ipse querant|Jesū queritis|Erat inq̄sitio salutaris.Tūc enī pe sa/ lus humani generis erat cōpleta.ps.Deꝰ autē rex noster añ secula opat⁹ est salutē ī medio ter/ re|Nazarenum|qui interptat floridus vel san ctificat⁹.Ecce enī inq̄sitio debita.ps.Supi pm aūt efflorebit sanctificatio|crucifixū|Ūn inq̄si tio ista gloriosa Gal.vi.Michi aūt absit gloria ri nisi ī cruce dñi nostri iesu christi.Ūn ſm The, ophilū.Angel⁹ crucē nō erubescit.in ipa enī est salus hoim et btōr spirituū. Notandū sup illō|iesū q̄rit|q; iesū q̄rere cū istis mlierib⁹ mīta suadēt. Primū ē.dānū qđ incurri⁹ ppt ei⁹ amissionē.Et hoc mō q̄rūt eū penitētes Hiere. xxix.Cū quesieritis me in toto corde vestro inue niar a vobis et reducā captiuitatē vestrā de cū/ ctis locis ⁊ congregabo vos ⁊c Ubi enumerat ma la in que deuenerāt ex amissione dei. Secū duz dolor quo agimur ppter eius absentiā.Et hoc mō eum querūt aduersa patientes.ps.Imple fa cies eorū ignominia ⁊ querēt nomen tuū domi ne Idem Cū occideret eos querebāt eū. Tertiū piculum qđ incurrit ppter eius dimissionez.Et hoc mō debēt ipm querere dispōati.ps.Querite dñm ⁊ confirmamini.Et.ij.paralip.xvj.In tota voluntate sua quesierūt dñm.⁊ dedit eis req̄m ab oībus hostibus eorū.Quartū quesiti amor Can.iij.Quesiui p noctē quē diligit anima mea Sic quesiuit maria magdalena Joh.xx.Mulier quid ploras quē queris.Quintū est commo di valor Treno.iij.Bonus est dñs sperātibus in eum.aie querēti illum.Sextū est inueniendi fa cultas.Esa.lv.Querite dñm dū inueniri pōt Sap.vj.Facile enī inuenit ab his qui querūt eū Septimū est possidendi securitas Jo.xvj.Gau dium vestrū nemo tollet a vobis Octauū est in uenti vtilitas.ps.Querite dñm ⁊ viuet aīa vrā. C Tertio christi resurrectionem insinuat. Surrexit|Quasi.d.Nolite querere crucifixū ⁊ mortuū.sed querite resurgentē a mortuis.Nz vt dicit Hierom.Radix amara crucis euanuit Flos vite cū fructibus erupit.⁊ qui iacuit ī mor te resurrexit in gloria|Nō est hic|in monumē/ to,iō eum hic nō querite sed sursum querite.vbi christus est in dextera dei sedēs Greg.Non est hic pītia carnis qui nusq̄z deest p pītiam ma iestatis.Et vt probet se verū dicere q surrexit et nō est ibi.subiūxit|Ecce locus vbi posuerūt eū| vt si meis sermonibus nō creditis vacuo creda tis sepulcro Hic querunt tria.Primo de ite gritate corpis christi resurgentis.Et dicendum q corpus christi resurrexit.quia ania vnita fuit corpi quod in morte reliquerat.nec illud corpꝰ vllam habuit diminutionē.sed cū oībus mēbris et ceteris corporis lineamentis surrexit viuuz. B Item in ipa resurrectione sanguinē fu sum in cruce resumpsit et omnia que sūt de veri tate humane nature.Sup addite sūt quattuor dotes que naturā pficunt nō transmutāt.Pri ma incorruptibilitas.q; christ⁹ resurgēs a mor tuis iaz nō morit̄ mors illi vltra nō dñabit Ro. vj.Unde nullā passionem sustinere pōt.nec ca/ loris.nec frigoris.nec famis.nec sitis.nec aliquā quamcūq; necessitatem corpus eius. Secū da dos est corpis claritas Joh.xvij.Nūc clarificat⁹ est filius hoīs et deus clarificatus est in illo.Et ppter hoc corpus eius nullo vestimēto indiget Tertia dos est corpis agilitas.quia corpus ei⁹ nulla gūtate tardat̄ q̄n libere possit eē vbi vult. Quarta est subtilitas quia ei nihil resistere pōt sed oīa corpa quātūcūq; grossa sine dimensiōe penetrat. E Secūdo querit de tpe resurre ctiōis dñi.Et dicendū q dñs surrexit tertia die a mortuis.Sed oportet dies aliq̄s ⁊ noctes acci/ pere p sinodochen et hoc duobus modis.Pri/ mo vt dicit Beda vt extrema ptē pasceuen ac/ cipias p vna die cum nocte sequēte.Secūda ve ro dies fuit sabbatū cum nocte sequēte.Nz vōi ipa nocte mutatus est ordo dierū ⁊ noctiū.Cū enim a pncipio mūdi dies pcederēt noctē.in ip/ sa nocte resurrectiōis incepit nox diez pcedere. Nox igit̄ illa fuit cōmunis dñice et sabbato.vt igit̄ ipa sequit̄ sabbatū cōnumerat̄ cum secūda die Secūdū vero q pcessit dñicā cōnumerat̄ di ei tertie.⁊ accipiendo tertiā diem p pma pte ipsi us diei in qua dñs surrexit.Sed secūdo mō ali ter ordinat Aug⁹.sic scz q iste ordo dieruz et no/ ctium cepit in nocte pcedente pasceuē.Secūdū hec igit̄ nox pcedēs pasceuē cū ipa die sequēn fu it vna dies naturalis.nox aūt pcedēs sabbatuz cū ipo sabbato fuit scda dies. Nox vero prece/ dens dñicam cū prima pte diei ipius dñice fuit tia dies. Quocūq; aūt accipiat̄ iste ordo B pti quo christus fuit mortuus.xl.horis.vt dic̄ Aug. C Be hora vero resurrectiōis varie loquūtur sancti Hiero.enī in li.xij.questionū dicit q surre xit ad vesperaz sabbati Amb vero sup lucaz dicit

q̄ surrexit diluculo.qō magis tenet ecclesia.qa ī memoriam resurrectōis cantat matutinas laudes.Cui cōsentit illud p̄s.Exurge gloria mea.exurge diluculo.Ipa aūt hora qua christus resurrexit multa corpa sc̄oz surrexerunt cum eo vt essent testes resurrectionis christi ¶ Item qz angelus dixit[surrexit non est hic]. Ideo querit tertio vbi eēt christus post resurrectōez aīq̄z celum ascēderet p̄m corpalem p̄sentiam.Et dici pōt q̄ corpore glorificato nō debetur locus determinatus hic inferi⁹. Unde ip̄e erat vbi volebat.z forte cum sanctis qui cuz ip̄o resurrexerāt erat in extremis marisid est sup amplissimos fines orbis.aut forte habitabant in paradiso deliciarum. Item quarto dubitari pōt an debuerit dñica resurrectio p angelos nūciari.Dicendum q̄ ita.quia q̄ a deo sūt ordinata sūt Ro.xiij. Rerum aūt ordinatio exigit vt que fūt a deo sup humanā facultatez se extollentia p angelos hominibus nuncient.vt aut Dionysius de celesti hierar. hōi aūt erat resurrectō dñica.iuxta illō Ro. vj. Quod aūt viuit viuit do.glosa.id est.vita diuina z immortali. Cum igit̄ christi resurrectio sup humanā facultatez fuerit.vt pote que ad vitam nō humanā sed ad diuinā ordinabat.decuit vt p angelos debuerit hominib⁹ nūciari.Assignant ad idem alie rōnes.Quarū p̄ma est.vt ostēderet angelos subditos eē dño iesu.Jō eoz satellitio vsus est in ingressu z hic z Act.j. quādo in eius ascensione angeli visi sunt.Secunda vt sciremus q̄ angeli de bonis nostris gratulātur. Ideo nato dño cōcinerūt Lu.ij.Et eo resurgente apparuerunt et suam resurrectionem nūciauerunt vt hic Luc.xv.Gaudium est angelis dei sup vno peccatore ꝛc.Tertia vt daret intelligi q̄ etiam angeli p dñicam passionez z resuscitationem repandi erant.iuxta illud aplī Col.j. Complacuit instaurare.siue que in celis siue q̄ in terris sunt p sanguinem crucis eius.Quarta ppter sue resurrectionis certificationem.Habebat enim sua resurrectio testimoniū humanuz scz a ppbetis qui eam p̄dixerant Osee.vj. Vulsitabit nos p⁹ duos dies.z in die tertia suscitabit nos.Et quoniā in ore duorū vel trium testium stabit omne verbū Matth.xviij. Voluit dñs testimonio humano angelicum adhibere.Quīta ppter peccati ade deletionem quod fuit commissum diabolo instigāte.quod fundit⁹ deletū dinosc̄i etiam quo ad reatum.resurrectionem dñicam angelo nūciante.Nam iam adam cuz alijs patribus de limbo resurrexerat. ¶ Quarto angelus impositum mulierib⁹ vt christi resurrectionem annūcient.[Sed ite][festinanter][et dicite discipulis eius][cōmuniter][et petro][specialiter].Petruz specialiter nominauit.quia ppē verecundiam negationis christi erat confusus vt nisi fuisset spēaliter noīatus.nō fuisset ausus venisse inter discipulos vt dicit Greg. Vel hoc ideo.quia mortem christi petrus specialiter ebhorruerat Matth.xvj.vt de resurrectione maxime gauderet[Quia precedet vos in galileaz.] Et ideo sequimini eum ibidem[Ibi eum videbitis][non quidem][crucifixum z mortuum.sed iam resurrexisse viuum.][sicut dixit vobis] hoc iesus p̄dixit discipulis suis Matth.xxvj. Postq̄z aūt resurrexero p̄cedam vos in galileā. Precedit dux vite.mortis z glorie trūphuz deferēs Et viderunt euz discipuli in monte thabor vt dicitur Matth.xxviij. Ubi ante passionem future resurrectionis gloriā in suo corpe tribus aplis demonstrauit.Eamus igit̄ z nos ad galileam. id est.a terrenis ad celestia trāsmigrem⁹ vt christi gloriā videre possim⁹ Col.iij. Si consurrexistis cū christo que sursum sunt querite vbi christus est in dextera dei sedens.que sursum sūt sapite non que sup terraz. ¶ Sed hic occurrit multiplex questio ¶ Primo an debuerit dominica resurrectio p mulieres nūciari.Et videtur q̄ nō.quia dicit aplus.j.Thymo.ij. Mulieres in ecclesia loqui nō permitto.Non est ergo mulieris officium predicare christū.Respōsio. Hoc decuit multiplici ratione. Primo vt sicut mulier fuit nuncia delicti Gen.iij. vbi temptatio serpentis trāsiuit ad virum p mulierez.Sic nunc fieret nuncia gaudij.Et hanc rationez tangit Chrysostom⁹.Secūdo hoc voluit dñs vt q̄ precesserat in merito p̄cederet in p̄mio.Et quoniam mulieres plus amauerāt.que discipulis recedentibus nō recedebant.min⁹ etiā peccauerant.quia mulieres nō occiderūt christū.sed viri.ideo voluit dñs se eis p̄mo manifestare.Et vt sic pateret q̄ in christo iesu nō est masculus aut femina.dñs aut seruus.barbarus aut scita.sed fides p dilectionem opāt Col.iij. Tertio decuit ppter bonor̄ femineī sexus. Nam sexus virilis decorabat in christo resurgendo.mulieribus aūt in muliere nūciante. Nisi ergo mulier nūciasset a portione debiti honoris in dñica resurrectōe exclusa fuisset.quod non conuenit diuine iustitie.qui nō accipit p̄sonas hominū Act.x. Quarationem aūt in oppositum respōdet Ambr. dicēs Q̄z licet in ecclesia mulier nō p̄mittat loqui.nō tamē p̄hibet a doctrina domestica.que fit p familiarem et priuatam allocutionem. Et ꝫ modo cōmissa est mulieribus denunciatio dominice resurrectionis.scilicet vt apostolis earum

domesticis eā referrēt puata ⁊ domestica allocutiōe. ei⁹ ad pl'm diffamatōe aplis refuata ℞

Secūda q̄stio ē de eo q̄ in lrā dr. p̄cedet in q̄t vos in galileam. ibi eū videbitis ⁊c. q̄re ipe p̄mūiuit hier'm vt patet in luca. xxiiij. ⁊ Jo. xx. Et dicē dū p̄m Chrysp. sup istud Mat. xxvj. Postq̄z aūt resurrexero p̄cedā vos i galileā Alob se dñs i galileā se p̄cessurū p̄dixit. vt discipl'os lib̄aret a metu iudeor. ⁊ vt oñderet seipsū eundē eē q̄ resurrexerat. ⁊ sepe cū eis i galilea ꝓuersat⁹ fuerat. Sed q̄ apli se clauserāt in domo. nec tñ p̄sumebant egredi. ppter metū iudeor. dñs accelerauit promissionē. ⁊ apparuit eis semel. ⁊ bis. a ñq̄z de hierusalem exirent. vt ait Almb. sup lucā. Eusebius enī videt velle q̄ soli vndecim remāserūt in vrbe de quibus facit mētionem q̄ dñs eis appuit lucas ⁊ Joh⁹. Alij aūt multi p'ces in galileā pfecti sūt. ⁊ ibi dñm viderūt sicut Mat. dicit ⁊ Mar. ℞ oñdit. Añ p̄m Eusebiū illi q̄ in hier'm remāserāt nō vident fuisse cū alijs in mōte q̄ñ eis appauit dñs. Sz p̄mū melⁱ⁹ ē. scz q̄ p̄mo cū vndecim viderūt in hier'm. postea cū alijs multis iuerūt in galileā. Aug⁹ aūt de ꝓcordia euāgelistarum exponit hoc mystice. d. q̄ galilea signat cordā gētiū. cū interp̄tet trāsmigratio. vbi discipuli viderunt dñm p̄cedentē. q̄ nisi ipe p̄cessisset corda disponendo nihil ipi pfecissent fidē catholicam eos docēdo. Vel aliter vt ipe dicit. Galilea interp̄tat revelatio et signat p̄ns equalitatē ad quaz dñm ascendentē. ⁊ nos p̄cedentē videm⁹. ⁊ videbim⁹ p effectū opis. q̄ licet ipe ascēderit nobiscū est vsq̄z ad ꝓsūmatōez seculi. vt ipe pollicitus est. Mat. xxviij.

Tertia q̄stio ē de nūero apparitionū ⁊ dicēdū q̄ de⁹. x. vicib⁹ appuisse legitur añ suā ascēsionē. Primo marie magdalene Mar. xvj. Secūdo mulieribus redeūtib⁹ a monumēto Mat. xxviij. Tertio duob⁹ discipulis eūtib⁹ i emaus Lu. xxiiij. Quarto simoni petro Ibidē. Quīto. xj. aplis Jo. xx. Et he appitōes hodie facte sūt. Sexto aplis p̄nte thoma. ibidē. Septimo i galilea ad mare tiberiadis Jo. xx. Octauo in ea dē galilea Mat. xxviij. Nono aplis i cenaculo Mar. vlt. Decimo. ad montem oliueti Ibidē. ⁊ Act. j. Alias aūt apparitōes tangit apostol⁹ j. Cor. xv. Una q̄ vis⁹ ē iacobo. Alia q̄ vis⁹ ē pl⁹ q̄z q̄ngentis frib⁹ sil'. Alia aūt apparitio tāgit i euāgelio nichodemi. Sz nō ē autēticū. In q̄ dr christū apparuisse ioseph ab arimathia quē iudei incarcerauerāt. q̄ dñm sepelierat.

Sz Boccurrit dubiū circa apparitiōem factā marie magdalene q̄ dr p̄ma mar. xvj. Cui⁹ oppositū videt haberi Mat. xxviij. Ubi dr q̄ mulieres rede

untes a sepulcro viderūt dñm i via cuz q̄b⁹ magdalena erat. Et tñ Joh. xx. habet q̄ ipa vidit euz sola ⁊ p̄us nō viderat eū. cū añ apparitiōez recesserit cū alijs marijs q̄b⁹ in via dñs apparuit vt videt Mat. xxviij. ℞ Et idō vt h̄ ꝓuersia tollat notādū q̄ oēs tres marie. s. magdalēa cū alijs duab⁹ venerāt simul ad monumētū. et angelo annūciāte dñm resurrexisse discesserunt vt patet in euangelio. Recedētes vo a sepulcro iuerūt ad apl'os ⁊ renūciauerūt que audierant ab angelo. ⁊ in hac reuersiōe nihil viderūt Apli aūt hec audiētes. mirati sūt. ⁊ tūc petr⁹ et ioh̄es venerūt ad monumētū ⁊ magdalena post eos. alijs duabus redeuntibus ad pp̄ria. Recedētibus petro ⁊ ioh̄e magdalena ibi remānsit. ⁊ tunc p̄mo dñm vidit. mō quo ptz Jo. xx. Beniqz alie due marie scire gestiētes an magdalena q̄ reuersa fuerat aliq̄d videre potuisset. reuerse sūt ad ipsam. Quib⁹ ipa narrauit qūo ipsū viderat ℞ hec inde oēs tres cū gaudio recedētes venerūt ad apl'os. ⁊ in hac via ipm viderūt. ⁊ pedes eius tenuerūt. Quib⁹ ipe ait. Aluete vt ptz Mat. xxviij. Procedit ergo dubiū ex falsa imaginatiōe q̄ he mulieres viderūt dñm i p̄ma reuersiōe cū tñ hoc fuerit in secunda.

Sermo de eodem. CCLVIII

Maria magdalene et maria iacobi et salome emerūt aromata vt venientes vngerent ieſū. Marci vlt.

Sicut dicit b̄tus Aug⁹. sup p̄s. ciij. Nō difficilius querit solet dulci⁹ inueniri. Quare ergo iste sācte mulieres habebāt difficultatē i q̄rēdo christū. tū ppt metū iudeor. tū ppt vallatōez custodū añ sepulcrū. tū ppt magnitudinē lapidis advoluti ad ostium monumēti. iō p̄uenientes ⁊ pl⁹ q̄z quesierāt inuenientes. Quesierūt enī mortuū. ⁊ nūciante angelo inuenūt eū eē viuū ℞ Nō mirū si magna dulcedine gaudij ⁊ lencie sunt p̄fuse. Qua ppt p̄ns dies tota ē dies lencie. Unde recte hodie cantat illō p̄s. cxvij. Hec dies quā fecit dñs exultem⁹ et letemur in ea. Nos ergo hodie letemur imitātes istas tres marias sm mysticū sensū p̄ntis euangelij. In quo moralit̄ tria denotant. Primū ē q̄rentiū dñm varia cōditio q̄ signat in istis trib⁹ scis mulieribus noie maria. Secūdū ē p̄uenientiū ad dñm idonea dispositio. q̄ notatur in eo q̄ valde mane venūt ad

monumentū ¶ Tertiū est inuēti dñi stupida cognitio. qđ designat in eo| q̄ in troeūtes in monumētū viderūt iuuenē ꝛc ¶ B Quātū ad primū sciēdū q tres sūt stat⁹ boīm saluādoꝝ. q̄ꝝ q̄libet q̄rit chr̄istū. ⁊ extra hos nemo saluat. scz̄ iciēntiū. pficiētiū ⁊ pfectoꝝ. Siue penitētiū actiuoꝝ ⁊ ꝓtēplatiuoꝝ. Et hi tres stat⁹ signāt p tres marias q̄ q̄rebāt dñm quātū ad triplicē interp̄tatiōez nois maria. Stat⁹ penitētiū signat i maria magdalēa q̄ famosa peccatrix fuerat ⁊ penituit. Et licet alibi p ipam accipiat vita cōtēplatiua. vt tñ Marcus de ea hic loquit in ꝓ penitētes reputat. Subdit enī statim dicens. Maria aūt erat de qua eiecerat septem demonia. imo ipsa p̄micia penitentiū extitit in euangelio. Et s̄m hoc bñ cōuenit ei nomen maria. put interp̄tat mare amarū s̄m etymologiā latinā. vel s̄m derivationē hebraicā a mara qđ est amara latine. Unde Ruth. j. Nō vocetis me noemi. i. pulcrā sed vocate me mara. i. amarā. quia amaritudie valde repleuit me dñs. Qđ verificabat in maria magdalena q̄ ātē pedes dñi lacrimis lauit maculas criminis. Hic ⁊ petr⁹ penitēs fleuit amare. Unde cuilibet aīe vere penitēti dicitur istud Treno. ij. Magna est velut mare cōtritio tua filia syon ¶ C Status vero pficientiū et actiuoꝝ signat in maria iacobi que fuit mater iacobi minoris. Ad pficientes enī ptinet supplantare tucia ⁊ luctari in exercitio spūali virtutū. Cui cōuenit alia interp̄tatio marie put interp̄tatur dña syriace. Quia enim pficere volentes sūt in cōtinuo conflictu ꝓpter p̄nitatem ad malum ⁊ difficultatem ad bonum. necesse est pficiētes dominari passionib⁹ p rationē. ne temptationib⁹ cedant. ex qua lucta quādo videlicet ratio p̄dominatur sensualitati generant virtutes. Hā vir⁹ tus in infirmitate pficitur Coꝝ. xj ¶ B Status aūt pfectoꝝ ⁊ cōtemplatiuoꝝ signāt in maria salome que fuit mater filioꝝ Zebedei scz̄ iacobi maioris ⁊ iohannis. Hec postulauit filijs regnū Matth̄. xx. ⁊ Mar. x. Sic perfecti ⁊ cōtemplatiui nō occupantur nisi circa regnum dei. imo ipsi in se habent regnum dei. ⁊ hic p̄gustant quodammō regnum celoꝝ. Unde etiam salome interp̄tat pacificans. Nam in hac vita nulla pax est homini nisi in actu contemplationis. Et huic consonat tertia interp̄tatio nois maria ꝓut interp̄retat illuminata. Unde anime contemplatrici dicitur Esa. lx. Surge illuminare hierusalem quia venit lumen tuum ¶ E Quelibet istarum mariarum habet sua aromata seu vnguenta ¶ Penitentium aromata sunt dolor contritionis. pudor confessionis. ⁊ labor satisfactionis Ex his conficit vnguentum q̄ libenter vngitur dom⁹. Conficitur enim hoc vnguentum ex mirra aloes ⁊ thure. Unde Nicodem⁹ qui adhuc fuit in statu incipientiuz. q̄ discipulus occultus venit ferens mixturaz mirre et aloes vt dicitur Joh̄is. xix quibus cōuenienter additur thus. Per mirram que valde amara est signatur amaritudo contritiōis Per aloes quod etiam amarum est ⁊ valet cōtra retentionem menstruoꝝ. id est. peccatoꝝz signatur verecundia confessiōis. Per thus cuius odor cum fumo ascendit signantur opa satisfactiōis que per rectam intentionem in deum diriguntur Unde super illud Cañ. iij. Odor vestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris dicit glo. q̄ fidelis q̄libet in omnibus operibus suis orat cum intentione perueniendi ad deum. Sed ex his tribus nō bene conficitur vnguentum nisi apponatur oleum misericordie diuine. sine qua omnis penitentia est inefficax. Admixto autem oleo optimum vnguentum efficitur. Et tale fuit vnguentum Marie magdalene que omnes partes penitentie perfectissime impleuit. assistente sibi misericordia saluatoris. vt patet in euangelio Lu. vij. Ipsa enim lacrimas copiose effudit ex amaritudine contritionis Conuiuantes non erubuit ex pia impudentia confessionis. Pedes domini lacrimis lauit. capillis tersit. osculabatur. vnxit et se totam christi obsequio deuouit ⁊ impēdit. et hoc ex immenso affectu satisfactionis. ¶ F Proficientium aromata sunt patiētia humilitas et perseuerātia vel longanimitas Ex quibus conficitur vnguentum actuoꝝ. Et hoc vnguentum intrant mirra. gutta et casia. que simul ponunt̄. ps. xliij. q̄ fluunt a veste vite christi. Mirra bona est in omni vnguēto. Et ideo licet posuerimus eam in vngento penitentium. conuenienter etiam ponitur in vnguento proficientiuz. et ponetur etiam in vnguēto perfectoꝝ. Mirra enim s̄m glosaz p̄s. eodem arcet vermes. Sic patientia arcet vermes qui mordere solent coꝝ patientis Quia s̄m Gregorium in omel'. Patientia est equanimiter alia mala perpeti. contra eum quoq; qui mala irrogat nullo dolore morderi. Et hac patientia maxime opus est proficere volentibus in exercitio spirituali. Quia vt dicit Gregorius in moral'. Sicut in tritura palee grana premuntur sicut flores inter spinas pdeūt. ⁊ rosa q̄ redolet crescit cū spina que pungit. Sic virtutes inter pressuras passionū ⁊ pūcturas temptationum cre-

scūt ꝑ guttā aūt q̄ amonica dicit signatur humilitas. Qua vt dicit glo. vbi supra. Gutta pellit oēs inflaturas et tumores. Sic būlitas curat duricias cordiū. Hac etiā op⁹ est ꝓficientib⁹. Qr vt dicit Gre. Qrigo vtutis būilitas ē. illa in nobis virt⁹ vaciter pullulat q̄ in radice ppria ⁊ in humilitate pdurat. a qua nimiruz si abscidit arescat. qr viuificantē se in infimis būorē charitatis pdit. Et alibi. Qui sine būlitate vtutes cōgregat quasi in vētū puluerē spgit. Ꝑ cassiam vo q̄ et fistula dicit signat pseuerātia siue longanimitas. vt videlicet qs in exercitio spirituali nō frangat desperatione aut tedio. nec statuat sibi ēminū in pfectu. sed sp tēdat ad melius sine termino. Qr in spūali pfectu nō ē stat⁹. Cassia enī vt dicit glo. vbi supra in aquosis locis nascit ⁊ crescit in ūmensū. Sic bon⁹ pficiēs aqs diuinarū gratiarū fecundat⁹ crescit in ūmensū de virtute in virtutē. ⁊ nūq̄z cessat donec videat deum deoz in syon. Et hec aromata nō bñ ꝓficiūt si nō apponat oleū leticie. vt videlicet bō leticiaz spūalē habeat in bonis opibus suis. Et illā ponat in corde atq̄z cōscia sua. nō in laudib⁹ hoim ꝑm Aug̃. Et illud ē vnguētū marie iacobi q̄ habuit q̄tuor filios. scz iacobū q̄ interptat supplātans scz passiōes p patiētiā. Symonē q̄ interptat obediēs p būlitatē. Ioseph q̄ interptat augmētū vel apositio p longanimitatē. Et iudā q̄ interptat gloificās. s. deū p spūalē leticiam. ¶ G

¶ Perfectoz vel ꝓtēplatiuoz aromata sūt carnis oīmoda mortificatio. deifica conuersatio ⁊ charitatis pfectio. Ex q̄b⁹ fit vnguentū suauissimi odoris. in qō intrat mirra cinamomū ⁊ balsamū q̄ simul ponunt Ecc. xxiiij. vbi dicit in psona diuine aie. ad būc statū pfectoz sblimate. Sicut cinamomū ⁊ balsamū aromatizās odorem dedi q̄ mirra electa. Vbi p mirrā accipit totalis mortificatio carnis q̄ ꝓuenit pfectis. Ná penitētib⁹ ꝓueniebat mirra mortificās pctā p amaritudinē ꝓtritiōis. pficiētib⁹ ꝓueiebat mirra mortificās passiones vīmē. s. remordētē ꝑ tolerantiā passionū. Ex pfectis ꝓuenit mirra mortificans carnē a petulātia rebellionis. ne videlicet caro ī aliq̄ rebellet spū. Vñ Col. iij. Mortificate mēbra vra q̄ sūt sup trā. Et hē mirra electa ꝓma ⁊ pbatissima de qua Cañ. v. Manus mee distillaue rūt mirrā. ⁊ digiti mei sunt pleni mirra pbatissima. Manus. n. i. opa penitētū ⁊ actiuoz distillāt q̄dē mirrā vt dictū ē. Ex digiti. i. subtiles ⁊ spūales exercitatiōes ꝓtēplatiuoz sūt pleni mirra pbatissima. Probata q̄dē mirra penitētiū. pbatioz pficiētū sz pbatissima ē ꝓtēplatiuoz ⁊ pfectoz. ¶ Per cinnamomū accipit deifica ꝓuersatio. Cinamomi. n. cortex cū frangit spiramētuz visibile reddit. ad modū nebule vel pulueris. Sic pfectus si frangit aliq̄ vitupatiōe emittit odorem dulcis rīsiois. Vñ etiā cinnamomū valz ad bonū odorē oris. si frangit corpali molestia. in edia ūuria. labor frequētia vel q̄dq̄d sibi accidit sem per spirat visibilit odorem deifice cōuersatiōis. Per balsamū caritas pfecta itelligit q̄ foris mittit timorē ⁊ oēs cū q̄ ipa stare nō pōt. Vñ Ecc. vbi supra. dicit sapia in tali aia. Quasi balsamū nō mixtū odor meus. Balsamū enī si purz sit ⁊ non adulteratū sole ardēte manū penetrat. laneam vestē nō maculat. corpa sine corruptiōe ꝓseruat. Sic charitas pura ⁊ pfecta accedente ardore diuini solis oīa opa nrā penetrat et ea deificat. Itē nullū op⁹ caritate īformatū maculā ꝓtrahit. qa charitas nō emulat ñ agit pperā. i. Cor. xiij. Itē vbi charitas ibi nulla corruptio bois iterioris. Qr vt dicit Aug̃. ī de laude charitatis. Hrēoia sacramēta et mal⁹ eē q̄s pt. habere aūt charitatez ⁊ mal⁹ eē nō pōt. Ex istis pfectoz aromatib⁹ nō fit vnguētū sine admixtione olei diuine dulcedinis q̄ sp cōcomitat dicta tria Vñ ips. Impinguasti in oleo caput meū. i. mētē. Qd oleuz degustau erat idē ppha cū dicebat. Quam magna multitudo dulcedīs tue ꝛc. Et istō ē vnguentū marie salome q̄ fuit filia salome vroris zebedei ⁊ mat iacobi maioris ⁊ iohis. Per iacobū maiorē itelligit total⁹ supplātatio vt mortificatio hominis exterioris. Per salome itelligit deifica ꝓuersatio q̄ ñ ē nisi ī boie bñ itra se pacificato. Per iohānē charitas itelligit q̄ erat p ceteris a christo dilect⁹. Ex ꝓzebedeū q̄ interpretat fluitio itelligit pt diuīa dulcedo q̄ tlis aia fluit ⁊ affluit ōlicijs iternis. Itaq̄z cū istis vngētis q̄libz aia p statu suo oz vngere iesū. ¶ Oz q̄ vult p̄dicta aromata brē oportz ea emere. Ille. n. q̄ emit dat ō suo et accipit ō alieo. Sic ī opib⁹ vt uosis aliq̄d oportz ponere de nrō conatū ⁊ volūtatē. ⁊ aliq̄d recipe a do. s. opandi facultatez. Vñ ad Ro. vij. Velle adiacz mihi. pficere āt ñ valeo. Et j. Cor. xv. Nō āt ego sz grā dei mecū. Aut a deo recipim⁹ grāz p ueniētē. de nrō apponim⁹ volūtatē sbsequētem. Vñ. gre. Bona q̄pe q̄ agim⁹ ⁊ dei sūt ⁊ nrā. dei p grāz ꝓueniētē. nrā p sbsequētē liberā volūtatē.

¶ Subsermo primus. CCLIX

Tualde mane una sabbatoz veniūt ad monumētū ortoiā sole ꝛc. ¶ Secunda pars in qua describitur peruenientiū ad dominum idonea dispositio. Que attenditur in tribus. videlicet vt mane iter arripiat. vt ad monumētuz

vadat ⁊ vt obstacula remoueri ꝓcuret. ℙrimū innuit in eo q̄ iste mulieres valde mane orto iam sole venerūt. Secūdū in eo q̄ ad monumentū venerunt. Tertiuz in eo q̄ de remouēdo lapide solicite fuerunt ⁊c. Quātū ad ꝑmuz sciendum q̄ iste sc̄e mulieres venerūt ita mane q̄ adhuc tenebre erāt vt dicit Joh. Secūdū lucā aūt venerūt diluculo q̄ est claritas media inter noctis tenebras ⁊ diei claritatē q̄ aurora appellari solet vt dicit Aug⁹. Sed ꝑm marcū hic venerūt orto iam sole. ⁊ potuit eē ad hrām. q̄ valde mane cū adhuc tenebre eēnt ceperūt venire. diluculo aūt venerūt. sed ad monumētū orto iā sole puenerūt. ¶ B Et nota q̄ nō sine mysterio cuāgeliste diuersimode sic loquunt̄ de isto mane. sz oēs concordāt in hoc q̄ fuit mane. Mā vt patet ex p̄missis illud euāgeliū mystice ꝓcedit sz tres status ꝑm q̄ fuerūt tres marie. Huc aūt q̄ Joh. dicit. Cum adhuc tenebre eēnt respicit statum incipientiū. Q, vo lucas dicit. diluculo respicit statum ꝓficientiū. sz q̄ Mat. dicit. orto iaz sole respicit statū ꝑfectoꝝ. Et huic sensui alludit glo. sup illo verbo ps. v. Mane astabo tibi et videbo. Mane inq̄t glo. est finis tenebrarū ⁊ inuitium lucis. q̄ sp crescat vt neqz incipientes excludātur q̄ ꝓsuetudine ⁊ amore peccādi discedentibus q̄ tenebris incipiūt deū videre. B quātū ad incipientes. Et subdit. Et inde paulatim ꝓficiunt. B quātū ad ꝓficientes. Et q̄ subdit. Mane astabo tibi ⁊ videbo. B de mane ꝓtēplatiuoꝝ q̄ē orto iā sole. q̄n iā clare videri pōt. Debēt ergo fideles q̄rentes chr̄m q̄libet p statu suo mane venire Esa. xxvj. Mane euigilabo ad te. q̄ est cōtra pigros. Debent etiam venire vna sabbatoꝝ p q̄ quies ⁊ pax cordis signat̄. Sabbatū enī req es interp̄tat̄. ij. Thymo. uj. Quietā ⁊ trāquillaz agim⁹ vitā. Nō enī nisi pacis in tpe bene colit pacis auctor. Q̄ē cōtra discolos et discordes Quibus dicit̄ Lu. vj. Si offers munus tuuz ⁊c. ¶ C Quātū ad secūdū querentes chr̄m debent venire ad monumentū ⁊ ibi eū querere. sic iste sancte mulieres fecerūt. Monumētū ē mēs bn̄a quātū ad q̄libet statū. Mā cor penitētium dicit̄ monumētū rone luctus q̄ circa monumenta fieri solet. Unde etiā iste mulieres sedentes ad monumentū lamētabant̄ flentes dominū. Et reuera vere penitēs quotiēscūqz reuoluerit cor suū. nō inuenit nisi q̄dā sepulcrū cuz ossib⁹ mortuoꝝ. s. opeꝝ. Uñ q̄busdā dr Mat. xxiij. Similes estis sepulcris dealbatis q̄ a foris apparēt hoib⁹ speciosa. intus vo sūt plena ossibus mortuoꝝ ⁊ omi spurcicia. Q̄n igit̄ hoc inspiciunt vi penitētes nō p̄sumunt nisi lugere ⁊ flere sup seipsos. ℙroficientiū aūt cor dicit̄ monumentū rone opis mie. q̄ in sepeliendo mortuos exercet̄ ⁊ certe actiuoꝝ est insistere opibus mie. Cōtēplatiuoꝝ vero cor monumentuz dicit̄ rone quietis. Decunt enī corpa in monumentis quiescere. ⁊ quies maxime ꝓmouet ad cōtemplatiuos. In tali ergo monumento p quolibet statu rone q̄rit chr̄m⁹. Uñ Aug⁹. x. ꝓfess̄. Cū q̄siuissem deū in celo ⁊ in tra poēs creaturas interrogādo de vo. Rñdebāt sibi oēs creature. Nō sum⁹ de⁹ tu⁹. q̄re supnos. Demū quesiuit ipm in mēte sua ⁊ ibi inuenit vestigiū de deo ⁊ imaginē ipi⁹. Dicetiaz iste sc̄e mlieres. ⁊ si nō inuenerūt eū in monumēto corporaliter. inuenerūt tū vestigia resurrectōis ei⁹ ⁊ viderūt ac audiuerūt angelos nūciantes eis vbi ipm inuenire deberēt. vt patebit in ꝓcessu sequēti. ¶ B Quātū ad tertiū q̄rētes chr̄m vt ad ipm puenire valeāt dīt obstacula ipedīētia remouere q̄ intelligūt ꝑ lapidē magnuz aduolutū ad hostū monumēti. q̄ obsistente iste mulieres nō poterāt intrare monumentū. Sicī q̄libet statu ē aliq̄s lapis obstās ne q̄s possit intrare in ī tima mētis ⁊ exercere act⁹ suo statui cōpetētes. Lapis obstās penitētib⁹ ē pnitas ad malū. Lapis obstās ꝓficientib⁹ ē difficultas ad bonū. Sed lapis obstās ꝓtēplatis ē materialitas spēi. Sed iste lapis p q̄libz statu plerūqz remouet̄ ad solū dīoꝝ aie pie q̄rētis. Uñ dicēt̄ b⁹ istis mlieb⁹ adiunctē. Quis reuoluet nob lapidez ab hostio monumēti. ⁊ respicientes viderūt reuolutū lapidē. Nō dubiū q̄n ab āgelo vt Mat. dicit. Sicī ꝓposito. Et patz.

¶ Subsermo secundus.

CCLX

Introeuntes in

monumentū. ¶ A Tertiaps in q̄ describit̄ inuenti dñi enigmatica visio. Circa q̄ tria tanguntur. ℙrimū in qua forma dñs in statu quolibet videat̄. Secūdū q̄liter homo videndo deū in stupore ducat̄. Tertium q̄o in tali ammiratione mēs diuinit⁹ consolat̄. Et hec tria in hac ꝑicula euāgelij designātur. ℙrimū notat̄ in iuuenis visione. Secūdum in mulierū obstupefactione. Ibi Et obstupuerunt. Tertiū in angeli annūciatione. Ibi Qui dicit illis. ¶ Quantū ad ꝑmū sciendū. q̄ in hac vita videre deū nude sicut ē non possum⁹ iurta illd ō Exo. xxxiij. Nō videbit me hō et viuet. Unde dicit apostolus. j. Cor. xiij. Videmus nunc p speculum in enigmate. tunc autem facie ad faciem. Unde sicut in speculo non nisi imago cernit̄ vt dicit Augustin. Sic quidquid in hac vita

de eo cognoscimus quasi in imagine videmus Uñ iste mulieres nō viderūt ipm ihesū. sed viderūt p̄mo hostiū monumēti aptū. deinde introeūtes viderunt ibi iuuenē. q̄ in Mat. scribit fuisse angelus. In quib⁹ innuit q̄ nō sub eadē forma videt deus a quibuslibz sed differenter ꝑm diuersitatem statuum. ¶ Nam incipientib⁹ apparet dñs in forma hostij apti. proficientibus i forma iuuenis. sed p̄fectis et cōtemplatiuis in forma angeli. Peccatoribus nāq̄z quia habēt velamē añ oculos scz p̄fidie vel p̄ctōrum nequaq̄z deus videre possunt. sed cū cōuersus quisq̄z fuerit ad deū p̄ fidē z pniam. tūc auferet velamen vt dic̄ apls ij. Cor. iij. Et tūc incipit videre deū sz in enigmate z valde obscure in imagine scz sub forma hostij sibi tūc p̄mo apti p grām iustificatōis. Hoc hostiū christus est quo intrat ad salutē. Uñ ipe ait Johis. x. Ego sum hostiū p me si q̄s introierit saluabit. In eo igit̄ q̄ istis mulieribus lapide reuoluto patefactū est hostiū monumenti. data ē forma incipientibus. q̄ ablato velamine p̄fidie quātū ad infideles. vel p̄ctōr quātū ad credentes malos. dñs apparet eis p grām iustificatōis. Hō signatū est Apoc. iij. vbi dicit aie incipienti Ecce dedi cora te hostiū aptū. quia modicā habes virtutem. Ubi p hostiū sm glo. intelligitur christus p quem intrat ad vitā. Incipientib⁹ igit̄ qui adhuc modicā habēt virtutē istud hostiuz dat aptū. Et bñ dicit̄ q̄ dat. q̄ ex se aperire nō p̄nt. nec attingere hostiuz nisi diuinit⁹ eis det. In ꝯ figuram dñs apparuit abrae sedēti in hostio tabernaculi in cōualle mābre Gen. xviij. ¶ Proficientes vero quia iā intrauerūt p hostium distinct⁹ videt dñm. quia in forma iuuenis Unde hic dicit̄ q̄ introeuntes p̄cedendo videlicet p hostiuz q̄ō p̄ficientib⁹ cōuenit. tūc viderūt iuuenem ꝛc. Et cōuenienter dñs apparet p̄ficientib⁹ in forma iuuenis. Iuuenis enī est in continuo cremento. Hic p̄ficientes sūt in cōtinuo cremento de virtute in virtutē. Interior q̄pe homo nunq̄z senescit sed sp renouat de die in diez Uñ semp christus crescit in cordibus eor. vt supra i ꝑmone de etate spūali. Iste aūt iuuenis dicit sedere a dexteris. Virtuosis enī membris semp dñs a dextris est. Ipse enī habent dicere cuz ps. Quoniam a dexteris est mihi ne commouear. Propter hoc dilatatum est cor meuz. Quanto enim homo in virtutibus crescit tanto amplius cor eius dilatat̄ ad amplius crescenduz. Unde Rich. v. de cōtemplatione ca. ix. Quanto iquit mens ad altiora ducit̄. tanto amplius dilatatur vt crescat. z vndeinfimis remotior inde in seipsa purior z ad sublimia subtilior inuenit̄. Dicit̄ etiam iuuenis iste cooptus stola candida. Cooptus inquaz quia aliqua specie semp velatus hic apparet. stola candida q̄ candore mūdicie decoratus. Candor eteni vestis candorem indicat mentis. Quo instruimur q̄ si deū volum⁹ videre oportet nos eē mūdicia candidos. Beati enī mūdo corde quoniā ipi deū videbunt Mat. v. ¶ Perfecti vero z contemplatiui adhuc clarius vident deū. quia in specie angeli. Unde Mat. dicit angelum dñi descendisse de celo z locutum mulieribus. In hui⁹ figura iacob cū angelum vidisset z cum eo luctat⁹ fuisset dixit. Vidi dñm facie ad faciem. quia formam illam angeli viderat in qua se ei dñs ostenderat vt dicit glo. ¶ Quantū ad secundū est sciendum q̄ nouitas rei insolite z supra naturam inducit stupore. quia vires naturales absq̄z tremulētia sufferre nō possūt quidquid supra ipas accidit. Unde Rich. vbi supra. Quis inquit nesciat inde fieri ammirationem cum aliquid cernimus p̄ter spem z supra estimationez. Nouitas itaq̄z visionis z rei vix credibilis adducere solet ammirationē mentis et stupore. q̄n aliquid incipit vidri quod vix credi possit. Hec ibi. Et idō bene dicit̄ hic de istis mulieribus. q̄ ad visionē angeli obstupuerunt. Hic mens videns deum in qua cūq̄z specie merito obstupescit. Et h̄ stupor cōsurgit ex innouatiōe boīs p gratiā. quantū ad incipientes. vel ex feruore deuotiōis et exhilaratione spūs quātū ad p̄ficientes. vel ex dulcedine contemplationis quātū ad cōtemplatiuos. Quia vt dicit Rich. vbi supra. Mens humana dum in eius subleuatiōe semp ad altiora crescit. dum diu crescendo tandem aliq̄n humane capacitatis metas transcēdit. fit demū vt a seipa penitus deficiat z sup mundanū quendaz trāsformata affectuz. tota supra semetipam eat. Exemplum ad hoc familiare est in alauda. que in ascensu suo dulcissima modulatione iubilat sed cum in supremo fuerit quasi stupefacta. deficit a seipa et cadit in terram. Sic in proposito De isto etiam stupore est exemplum in pisce q̄ stupor dicit̄ quia facit stupere manū piscatoris ꝓpter aliquam virtutem occultam in illo pisce alterantem neruos manus. Sic in proposito adapta. ¶ Quantum ad tertium sciendum q̄ animam cui se domin⁹ in quacūq̄z specie dignatur ostendere nunq̄z dimittit sine consolatione et aliqua salubri reuelatione. Quod patet in omnibus apparitionibus suis post resurrectiōez. Nam mariaz magdalenā cui p̄mo apparuit in specie ortulani plorantē consolabat. vocās eam ꝓpio nomine dicēs Maria. Quo

verbo statim cõuersa cõsolata ⁊ edocta cognouit dñm cum gaudio magno. d. Rabboni. Reuelauitq; ei mysteriũ sue voluntatis. d. vade ad fratres meos ⁊ dic eis. Ascẽdo ad patrẽ meum Item duobus discipulis euntibus in emaus ĩ via apparuit in spẽ pegrini. quibus apuit sensũ scripture ⁊ eoꝝ corda fecit ardẽtia ⁊ demũ noticia sui eos plene ꝯsolabat̃ in fractiõe panis. Itẽ cũ appareret vndecim ꝯgregatis in vnũ ĩ ꝓpria specie ꝯsolabat̃ eos dicẽs. Pax vobis q̃d turbati estis. ego sum. videte manꝰ meas ⁊ pedes meos. Et apuit illis sensũ vt intelligerẽt scripturas Ecce quõ semp deus in apparitiõe sua consolatus est videntes se cuz aliqua reuelatiõe. Sic et istas mulieres angelus vice dñi eis apparẽs cõsolatus est dicens [Nolite expauescere] Et nũciauit eis gaudiosa noua. d. [Jesuz queritis nazarenum crucifixum. Nõ est hic surrexit. Sed ite dicite ꝛc̃] Signant̃ dixit nõ ẽ hic. Quia reuera deus qui a nobis querit̃ in quolibet statu. nõ inuenit̃ hic nuda ⁊ apta visiõe. sed quia ipe p̃cessit nos in galileam transmigrando de mortalitate ad immortalitatem. Si enĩ nude ⁊ aperte videre volumus. oportet nos eũ seq̃ in galileam quod trãsmigratio interp̃tat̃. trãsmigrando videlicz ab h̃ corruptibili corpe ad statum patrie. Ibi eũ clare videbimꝰ regnantem cum patre et spũ scõ. Per infinita secula seculorum amen.

Expositio euangelij dominice prime post pasca CCLXI

A

Cum esset sero die illa vna sabbatorũ et fores essent clause vbi erãt discipuli congregati propter metũ iudeoꝝ veĩt iesus et stetit ĩ medio. et dixit eis Pax vobis Et cũ hec dixisset ostẽdit eis manus et latꝰ. Gauisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iteꝝ. Pax vobis. Sicut misit me pater. et ego mitto vos. Hec cuz dixisset insufflauit et dixit eis. Accipite spũm sanctũ Quorũ remiseritis pctã remittũtur eis. Et quoꝝ retinueritis retẽta sũt. Thomas aũt vnus ex duodecim qui dicitur didimus nõ erat cũ eis quãdo venit iesꝰ Dixerũt ergo ei alij discipuli. Vidimus dominũ. Ille ãt dixit eis. Nisi videro ĩ manibus eius fixurã clauoꝝ. et mittã digitũ meũ in locũ clauoꝝ. et mittam manũ meam in latus eius nõ credam

Solet dñs ⁊ saluator noster libent̃ interesse cõgregationi fideliuz dicente eo Mat. xviij. Vbi duo vel tres ꝯgregati fuerint in noĩe meo ibi in medio eorum sum. Si ergo hoc dicit de duobꝰ vel tribus quãto magis vbi sunt plures. Hinc est q̃ discipulis cõgregatis in vnum nõ dubiuz q̃n in noĩe eius. q̃r de deo loquẽtibꝰ Audierant enĩ de mulieribus et a duobus discipulis iaz reuersis de emaus eum resurrexisse. Vnde cõferebant de eo dolentes. quia reputabãt se seu credebant se reputari indignos christi visiõe. Sic ergo cõgregatis eis in vnũ de christo loquẽtibus p̃ntiaz eis suã exhibuit. Quẽ tũc thomas vidre nõ meruit quia cũ alijs in congregatõe nõ fuit. sed postea in cõgregatiõe eo existẽte. nõ solũ videre. sed ⁊ palpare ip̃m dñm meruit. Et de h̃ est p̃ns euãgelium. q̃d in tres ꝑtes diuidit̃. In quarum p̃ma agit̃ de diuina christi apparitiõe ad ꝓbandam resurrectiõis v̄itatem. In scd̃a v̄o subiungit̃ altera apparitio ad tollendã discipuli dubitationẽ. Ibi [Et post dies octo] In tertia aũt describit̃ multitudo signorũ christi ad cõfirmãdam fidei sinceritatẽ. Ibi [Multa quidẽ. In p̃ma ꝑte circa christi apparitiõez sex tanguntur. Quoꝝ p̃mũ est. Quam mira fuit ista apparitio quia videlicet ianuis clausis ad discipulos est ingressus. Vnde dicit [Cũ eẽt sero ꝛc̃] B

Nota q̃ mulieribus mane apparuit. discipulis vero sero. Et hoc ꝓpter quattuor cãs Primo quia voluit venire in hora qua eos omnes simul inueniret. iõ venit sero. quia de die dispergebant̃ ad diuersa negocia. p̃s. Exibit homo ad opus suũ ⁊ ad opationem suã vsq; ad vesperaz De sero aũt ad inuicem morabant̃ ⁊ ꝑ noctem. Secũdo quia tempus serotinũ ⁊ nocturnũ est magis pauidum. Vñ p̃s. A timore nocturno. Ideo tunc voluit venire vt eos assecuraret. p̃s. Adiutor in tribulatione. Tertio vt ostenderet q̃ ipse sero. id est. in fine seculorum apparere deberet. dilectis suis. ad retribuendum eis p̃mia ꝓ meritis eorundum Matth. xx. Cuz sero autem factum esset. dicit dominus vinee ꝓcuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedẽ suam. Quarto vt tempore apparitionis reformaretur in cordibus eorum quibus apparebat. Ipsi enim tenebrosi erant et increduli. vt patet Luc. xxiiij. Vbi de hac apparitiõe agitur. Vnde ibi dicitur. Quod videntes eum turbati sũt et conterriti. existimãtes se spiritum videre. Iõ decuit vt per tempus nocturnum ad eos veniret. Sicut Luc. xxiiij. se exhibuit ĩ forma pegrini duobꝰ discipulis eũtibꝰ ĩ emaus. Et q̃si alia effigie se ostendit. q̃r alienus in eorũ cordibꝰ factus

erat. Bue aũt ṗme rões lr̃ales sũt. Bue autez sequẽtes magis mystice. ¶ Secundo subdit apparitiõis diẽ. die illa. scz qua resurrexit q̃ fuit. vna. id ẽ ṗma ℞ Bat. xxviij. ℣ Prima autez sabbati. sabbatoz. i. p⁹ sabbatũ dies dñica est Et aduertẽdũ. q romani dies septimane denominabãt a suis dijs dicẽdo die lune die martis. & hmõi. iudei vero a sabbato tãq̃a digniozi oĩ alios dies denoiant. dicẽdo ṗma sabbati. i. ṗma dies p⁹ sabbatũ. Ecclesia vero dies vocat feriales vt secũda feria. tertia feria. a feriando. i. cessãdo. quia oĩ die a malo cessare. i. feriare debem⁹. Et nota q̃ noluit christus. q̃ dies ista sue resurrectionis trãsiret q̃n demõstraret se apl̃is ppter hoc q̃ ipa die iam dudũ fuerat int̃ apl̃os colloquiũ resurrectiõis sue. ppter vba marie magdalene & aliarũ mulierum. vñ nimiũ desiderabãt eum apl̃i videre. & nõ min⁹ desiderabat se christus illis ostendere. Vñ ipam ṗterire nõ pmisit q̃n ipsis appareret. Et fores eẽnt clause. Clause erant ppter duo. Tũ q̃ iã erat hora tarda. Tũ quia timebant iudeos ne aptis foribus eos capent. ℣ Hystice p discipulos stantes in domo clausa designant̃ deuoti hoies in secreto cubili orõi vacãtes. ℞ Bat. vj. Tu autem cum oraueris intra cubiculũ tuũ. & clauso hostio ora patrẽ tuum in abscondito. Ubi erant discipuli cõgregati. Congregati erant in monte syon. i. cenaculo vbi christ⁹ añ passiõez cenã fecerat cum discipulis suis Tres aũt sunt cause quare ꝓgregabant̃ Una q̃ ppter memoriã christi adhuc conueniebant ad locum vbi cũ ipso i vltima cena mãducauerũt Alia q̃ discipuli viuẽte christo sp fuerãt sil̃ conuersati. Vñ amore societatis antiq̃ adhuc congregabant̃ in vnũ locũ. Tertia q̃ metuebãt iudeos. & iõ ppt̃ securitatẽ ꝓueniebãt in vnũ. ℣ Pro uerb. xviij. Frat̃ q̃ adiuuat̃ a fratre q̃i ciuitas firma. Propter metũ iudeoz. Duo sũt ppt̃ que timebãt iudeos. Tũ q̃ fuerũt discipuli eius quẽ psequebant̃ Johis. xv. Si cẽ psecuti sũt me & vos psequent̃. Tũ q̃ imponebatur eis q̃ eẽnt furati corpus iesu de sepulcro. Venit iesus. Et cum erãt fores clause. vt oñdat ſm Theophi. q̃ eodẽ mõ resurrexit a dia cẽte lapide sup monumẽtuz Et attẽde vt dicit lucas q̃ tũc christus venit ad discipulos. q̃n illi duo discipuli q̃b⁹ christ⁹ apparuit eũtib⁹ in emaus regressi sũt in hierusalez. et renũciabãt apl̃is ꝓgregatis quoniã viderãt christũ dñm & eũ cognouerũt in fractiõe panis. q̃a vo ex alĩa pte alij dixerũt q̃ resurrexit dñs vere & appuit symoni. vt vex oñderet vtrũq3 dictũ. venit ies⁹ & stetit in medio discipuloz suoz. ¶ B ¶ In medio q̃dẽ stetit. q̃ ipe ẽ mediũ in q̃ diuina & hũana nãa vnita sũt. Duo videlicet extrema maxime vnita sũt. ℣ Propt̃ q̃ ipe mediator ẽ dei & hoim̃ hõ christ⁹ ies⁹. ¶ Et nota q̃ dicit salutis⁹ q̃ medi⁹ loc⁹ est dignitatis. & debeĩ honorabiliorib⁹. ppt̃ q̃ christ⁹ stetit in medio discipulorũ. sicut sol inter sydera. vt eos illuminaret. sic flos inter lilia. vt eos decoraret. sicut ṗceps inter milites. vt eos roboraret. Sicut magister inter discipulos. vt eos informaret. sicut pater inter filios. vt eos concordaret. sicut cor inter mẽbra vt eos viuificaret. & sicut cõmunis amicus. vt omnibus se cõmunicaret. Vñ q̃n sum⁹ plures aliquẽ diligentes. si supuenit. eũ statuimus in medio vt singuli possimus ei⁹ frui pñtia. Item nota q̃ dñs semp dilexit mediuz. In medio trinitatis eternaliter gignit̃. Vñ Daniel. xiij. dicit̃. Sede in medio nostr̃. dicit pater & spũsscũs. In medio tẽpoz cõcipit̃ Gal̃. iiij. Ut vbi venit plenitudo tpis. id est. mediũ. si sit vas dicere. sicut luna est media q̃n plena est. In medio noctis nascit̃. Sap̃. xviij. Dum mediũ silentiũ teneret omia & nox in suo cursu mediũ iter pageret ꝛc. In medio duũ animalium reclinat̃ Abbac. iij. In medio duum aĩaliuz innotescetis Esa. j. Cognouit bos possessorem suũ et asinus ꝓsepe dñi sui. In medio discipulorum eius ministrando sollicitatur Lu. xxij. Ego aũt in medio vestrum sum tanq̃z qui ministrat. In medio doctorum disputãs repit̃ Lu. ij. Inuenerunt eum post triduum in medio doctorum. In medio latronum crucifigitur Joh. xix. ¶ Mediũ aũt iesum. In medio discipulorum post resurrectionem manifestat̃ vt hic. Et Luc̃. xxiiij. Stetit ies⁹ in medio eorum. In medio candelabrorum aureoz post ascensionem adorat̃ Apoc̃. j. ¶ E Querit hic Gre. quo post resurrectionem corpus dñicum si verum corpus fuit ianuis clausis ad discipulos introiuit. Si verum corpus erat duriciam et corpulentiam habet. omne autem tale corpus aliud non pertranſit nisi illud diuidendo. Quare videtur q̃ corpus christi non erat verum corp⁹ Si erat. ianuis clausis ingredi non poterat. Ite paliam rationem hoc idem probat. Nihil enim palpatur nisi palpanti resistat. et quia aer non resistit nobis ideo impalpabilis est. Quando vero inter duo est resistentia vnum non intrat alterum nisi diuisione illius. Cum igitur corpus christi eẽt palpabile videtur q̃ ianuis clausis ingredi non potuerit. Et dicendum q̃ propter primum argumentum aliqui heretici dixerunt. q̃ post christi resurrectionẽ corpus eius verũ nõ fuit. sed fantasticũ. Unde ad discipulos ianuis clausis ingredi potuit. Sed contra hoc

arguit Augustinus de agone christiano. d. q ex eo q christus ianuis clausis subito apparuit nō putandū est q corpus fantasticū habuerit. Be corpe en ī ista facere potuit q voluit. Ante passi onem enī tātū illud clarificauit in trāsfiguratio ne vt splendorē solis excederet. z in resurrectiōe ad quātā voluit potuit subtilitatē redigere. Si cut igit clarificatū fuit illud corp⁹ supueniente gloria z pmanente natura. Ita subtilitatez assū; pſit suo corpi vt ianuis clausis intraret veritate tū corpis pmanente. Nō igit christus deposuit ppriam corpulentiā z magnitudinē atq3 dimē; sionē corpis. vt ianuis clausis trāsiret. sed oībus istis pmanentibus vtute subtilitatis gloriose. q non repugnat nature. ianuis clausis itrauit Ez d. bñ video q vtute assūpte sbtilitatis gliose itra re potuit ianuis clausis. sed tamē ponatur ma; nere veritas corporalis nature videtur q illa impedire debuerit virtutē subtilitatis. Adhoc rñdet Aug⁹. in sermone q christus ambulauit supra mare. z tū corpus eius erat ponderosū. Ez hoc ō q virtute diuinitatis impediebat actus ponderositatis. ne deorsū traheret. Ita in ppositō vtus subtilitatis corpis christi nō destruxit q dem naturā corpis christi. sed gū voluit retraxit actū resistendi. Propter tertiū argumentum p me questiōis dixit Eutic⁹ vt recitat Gre. ij. mo ral. q corpus christi glorioſū verū q̄dē fuit. sed ī passibile plus ventis z aere. q subtilius. Quod aūt christus resurgēs palpabilē exhibuit se discī pulis suis. d. palpate z videte. q spūs carnem z ossa nō habet sicut me videtis habere. hoc nō fe cit p effectū sue potētie. sed p virtutē sue nature. Ad dicēdū sm Greg. q corpus q̄dē subtile fuit p effectū potētie. palpabile aūt p virtutē nature In ipo igit corpe duo erāt scz palpabilitas cor; pulentie. z subtilitas gloze. z qū voluit vsus est vna sine altera. Nā ingrediēdo ianuis clausis. vsus est subtilitate sine actu palpabilitatis. ipa tū palpabilitate pmanente. Cū vero palpandū se exhibuit. vsus ē actu palpabilitatis sine actu subtilitatis ipa tū subtilitate inexistēte. Sed d. qūo pōt hec fieri. Audi quid respōdeat Aug. in sermone de passiōe. Si cōprehēdis inq̄t mo dum nō est miraculuz. vbi deficit rō. ibi est fidei edificatio. Item eodē mō respōdet Gre. Diuina inq̄t opatio. si rōne cōprehendit. nō est mirabil. nec fides habet meritū. vbi humana ratio pbet experimentū. Trāsiuit ergo corp⁹ vez ad discipu los ianuis clausis. quēadmodū radi⁹ solis trā sit vitrū clausū Ite quēadmodū tota imago trā sit vitrū absq3 eius diuisiōe. Ite quēadmodum spūs trāsit corpus q̄cūq3 sine diuisione. ita cor pus christi gloriosum nō q̄dem spūale p subtra ctionē nature sed spūale p assūptionē glorie. ma teriale corpus absq3 diuisiōe potuit trāsire. q3 oīa quecūq3 voluit fecit in celo et in terra Secūdo tangit quātū ista apparitō domini fuit grata. quia pacē annūciauit que est sūmuz bonū Et dixit eis. Pax vob Glo. Qui pacez dicit vno vbo. omnia bona annūciat z cōprehē dit. Unde erat aplis necessaria pax quia erāt ex positi piculis undeoz Nota q loquēdo d pa ce virtuosa z honesta. ipa est excellentissimū bo num. Quod patet ex quattuor. Primo quidez quia pax est bonū cū quo sunt omnia. In pace enī oīa bona euenīt homini. siue sint bona cor poris vt sanitas corpoz vt robur. z pulcritudo. siue sint bona aīe vt virtus et scīēta. In quiescē; do enī fit anima prudēs z sciens. siue sint exterio ra bona vt bonoz amici z diuitie Job. xxij. Ha beto pacē z p hoc habebis fructus optimos Et ppter hoc hortat ps. dicēs. Quis est hō q̄ vult vitā. diligit dies videre bonos. Et p⁹ pauca sub dit. Inquire pacē z psequere eā. Imo etiam pax ita cōtinet oīa bona z tātū bonū est q etiā si ho; mo incidat in aliqua infortunia nihilomin⁹ vi tam ducit delectabilē. Nā z si paup sit content⁹ in his que habet si psecutiōes infirmitates et q; libet tristabilia patiat exterius semp intus habz pacem Bap. iij. Illi autem sunt in pace Esa. xxx viij. In pace amaritudo mea amarissima Se cundo pax est bonum sine qua nihil est bonum sine pace enī omnia bona hominis sunt in per; ditione. que tamen si ad tempus maneant non sunt homini bona. Quamuis enim homo diui; tijs sit plenus. quāuis sit sublimatus honorib⁹ quāuis multis sit vallatus amicis. sine pace aie nihil pficiunt Treñ. iij. Repulsa est a pace ani; ma mea. ideo oblitus sum bonorum. Tertiō pax est bona. Nam vt dicit quidā doctor grec⁹ diuinitas ipa et natura dei in vnitate pacis sub sistit Et exinde trāsumit ab angelis z diuinis po testatibus. vt ad inuicē se habeāt pacifice. Su pernis vero spiritib⁹ diffundit pax in terram. z in totā creaturam. z tota pulchritudo vniuersi in pace cōsistit. Ipa denīq3 pax in nobis est sm animā z sm corpus. Secundū animā q̄dez. vt in cōmensuratione virtutum. Secūdū corpus vo in cōmensuratiōe mēbroz z elementoz. q̄ruz alter pulcritudo. alter sanitas appellat. Quar to pax est oībus optata Hest. xij. Optata cun; ctis mortalibus pace fruat. Qō q̄dē bonū tan; tum est desiderabile. vt etiā suū contrarium scz bellum et pugna gloriosam pacem intendant. Nō enī pugnant boies vt semp in pugna sint.

sed vt devictis inimicis trãquilla ⁊ gloriosa pace fruant. Vñ Aug⁹ ad bonifaciũ. Bellũ iquit debet eẽ necessitatis vt liberet domesticos a necessitate ⁊ cõseruet in pace. Non enĩ pax queritur vt bellum exerceat. sed bellum geritur vt pax acquirat. Est enĩ pugnandũ pacifice. vt eos qs expugnant ad pacis portã vincẽdo pducãt. Ex quo patet q̃ bellare aliq̃n licitũ ⁊ iustũ ẽ. Qñ videlicet illi debellant q̃ tantũ pacis bonũ impediũt ⁊ ptũrbãt. Multo enĩ melius ẽ talibus resistere q̃z in sua pteruitate manere. Et nota q̃ licz pacis bonũ deus nõ tribuat quibuscũq; q̃ nõ dat illud malis boĩbus Esa. xlviij. Nõ est pax ĩpijs dicit dñs. Et si aliq̃n videant frui pace mũdana. illa nõ ẽ vera pax Hiere. vij. Dicẽtes pax cum non eẽt pax. cõfusi sunt. qui aliq̃n supuenientibus aduersitatib⁹ pacẽ querũt verã tñ non inuenũt quia non ex corde querunt Ezech. vij. Angustia supueniente requret pacem. ⁊ nõ erit. Imo tales cõtrariũ vere pacis inuenũt. etnaz videlicet damnatiõez. j. Thess. v. Cũ dixerit pax ⁊ securitas. tunc repentinus eis supueniet interitus. sicut dolor in vtero habẽtis ⁊ nõ effugiẽt. Hoc igit bonũ penit⁹ nõ cõsequunt mali sz boni tantũ. Vñ dixit Pax vobis scz quibuscũq; bonis Lu. ij. Pax in terra boĩbus bone volũtatis. Tertio ostenditur qũo illa apparitio fuit certa. Et cũ hec dixisset ostendit eis manus ⁊ latus in q̃bus erant vestigia vulnez ⁊ lancee Querit ergo christ⁹ resurgẽs a mortuis vulnera sue passiõis reseruauerit. Dicẽduz q̃ buĩ multe sũt cause. Prima ad pbandũz suaz resurrectiõez. In eo. n. q̃ vulnera oñdebat manifestabat. q̃ idem resurrexerat qui in cruce pepẽderat Lu. xxiij. Videte manus pedesq; meos q̃a ego ipe sum. Secũda ad cõmendandũ eius dilectionẽ. Si quis enĩ domicellus cẽt vulneratus amore sue dilecte. sic vellet sanari. vt cicatrix vulnez appareret in signũ amoris Apoc. i. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nõstris in sanguine suo. Tertia ad ostẽdẽdũ nostrã redẽptionem. quia illa vulnera fuerũt nostre redemptõnis signũ Esa. liij. Ipse vulneratus est ppt iniq̃tates nostras. attritus est ppter scelera nostra. Quarta ppter nostrã edificationẽ. Si enĩz in corpe christi glorioso etiã manebãt signa sue passionis. ⁊ nos eadẽ vulnera cõtinue in mente portem⁹ Phil. ij. Hoc enĩ sentite in vobis qõ et in christo iesu. Et ad Gal. vj. Michi autez absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi. Vñ cantat in hymno passiõis. Portem⁹ in memoria. penas ⁊ oppbria christi coronã spineaz. crucem clauos ⁊ lanceam. ⁊ plagas sacratissimas omni laude dignissimas. acetũ fel arũdinẽ. mortis amaritudinem. Quinta ppter nostri redemptiõez. Nequaq̃z enĩz christus nostri oblitus erat p quibus sic crudeliter fuit plagat⁹. Unde tãq̃z signũ memoratiuũ easdem plagas in suo corpe seruauit. vt eas intuẽdo nostri recordaretur Esa. lj. Ego tui nõ obliuiscar. Et subdit cãm Ecce in manib⁹ meis descripsi te. i. in manibus meis ẽ descriptio tua. que descriptio sunt plage crucifixi. Sexta ppter dei patris reconciliatõnem. vt deus pater ignoscat humano generi. filius ostendit vulneribus suis quãm pci sit ipsũ genus humanũ. p quo sic est plagatus ⁊ sic patrem nobis reconciliat Heb. vij. Saluare imppetuũ põt filius accedens p seipm ad deũ semp viuens ad interpellandũ p nobis. Et. j. Joh. j. Advocatũ habem⁹ apud patrẽ christũ iesũ iustuz. ⁊ ipe ẽ ppiatio p peccatis nostris. Unde dicit Bern. Securũ habes o bõ accessũ ad deuz. vbi mater ostendit filio pectus. ⁊ vbera. filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nihil dubium est. vbi sunt tot dilectiõis insignia. Septima ad impioz confusionẽ. Vñ dicit Aug⁹. Ipa vulnera ostendet christ⁹ pctõribus. d. Ecce bõ qualiter crucifixistis. videtis vulnera q̃ infixistis. agnoscitis latꝰ qõ pupugistis. quoniã p vos ⁊ ppter vos aptũ est. nec intrare voluistis. Octaua ad electoz exultatiõem. Nam dicit Beda. Magnũ gaudium erit sanctis videre vulnera in carne christi fulgida. p que victoz triumphauit de morte ⁊ saluauit electos. Et attẽde vt dicit Aug⁹ q̃ etiã in corpe martirũ apparebũt cicatrices vulnerum. q̃ p christi noĩe sunt passi. Si tñ aliq̃ membra ab eis ablata fuerint non erunt sine illis membris. sed cicatrices in membris relictis apparebũt. nec ista vulnera erũt alicui⁹ deformitatis vel indecentie sed erũt dignitatis ⁊ pulcritudinis. sicut stella in celo. sicut lapis pciosus in annulo. sicut flos in stipite. ⁊ sicut rubeus color in rosa. Nona Quarto ostenditur qũo ista apparitio fuerit leta. Gauisi sunt discipuli Ju. repleti gaudio. Viso domiõ Jo. xvj. Iteruz videbo vos. ⁊ gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et nota q̃ visio christi replet animum gaudio. primo quidem quia est rei pulcre ⁊ delectabilis. ps. Speciosus forma prefilijs hominuz. Item est rei care ⁊ amabilis. Si enĩ gaudemus videre amicũ post longã pegrinationem. magis tũ gaudem⁹ videre liberatuz a languore graui quo timebat de morte. sed maximum est gaudium si cũ eẽt mortuus resurgeret. Christus aũt est amicus carissim⁹ discipulorum qui omnia secreta sua eis reuelauit. sicut

ipe dicit Joh.xv. Quia etiam pro eisdem mortise exposuit. Unde nō est mirū.si eo viso sūt gauisi. Item visio christi est gratiose rei ⁊ vtilis. libenter enī videm⁹ eū qui nobis est gratiosus ⁊ vtilis Act.xv. Valde amabilis es ⁊ facies tua plena est grā. Sed dubiū est quō discipuli fuerūt gauisi viso dño cū lucas dicat eos cōturbatos fuisse ⁊ exterritos.estimantes se spūm videre. Propt quō quidaz vident velle.q ista fuit alia apparitio ab illa quā recitat lucas. Sed sustinendo q ea dē fuerit.dicēdū sm Ambr.primo discipulos fuisse exterritos. Deinde vero loquēte christo ⁊ se illis ostendente gauisi sunt.

Quinto ponit quid christus mādauerit discipulis sed mādato pacis donū pmittit. Dixit ergo eis iteruz. Pax vobis. Glosa Iteratio pacis est pacis confirmatio. dat enī deus pacez super pacem.quia par hic est ⁊ in futuro Esa.xxvj. Seruabit pacē pacem seruabit quia in te speram⁹. Et nota q die resurrectiōis apparēs christus discipulis bis eis annūciauit pacē scz in ingressu ad eos.⁊ añq̄z manducaret cū eis. Nam post secūdam pacis denūciatiōez ipe manducauit cum eis fauū mellis ⁊ ptē piscis assi vt dicit lucas. Et hinc est q pontifex qui gerit vicē christi in solennitate missarū in pncipio salutat populū dicēs.pax vobis. Similiter añ sūptionem eucaristie. Pace denūciata imponit eis officiū. Sicut misit me pater. id est ad ea que pat me⁹ misit me. ⁊ ego mitto vos. vt illa p me ipleatis. Et nota q pater misit filiū vt viam salutis euangelizaret Esa.xl. Euāgelizare pauperib⁹ misit me. Item misit eū vt p redemptiōe humani generis viam mortis subiret. Quia vo iam christus suū officiū sibi a patre impositū cōpleuerat ⁊ a mortuis resurrexerat. nō erat cōueniens vt vlterius cū mortalibus vitā ageret.sed ascensurus erat in celuz. Et iō aplos misit sicut missus fuerat. Misit quidē eos euangelizare Mar.xvj. Euntes in mūdū vniuersū predicate euāgelū omni creature. Itē misit eos vt p veritate sustinēda morti se exponerēt Mat.x. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporū tradēt enī vos in conciliis ⁊ synagogis suis flagellabūt vos ⁊c. Quia vo hoc officiū nō pōt pagere sine gratia spūsci Jō seq̄t collatio diuni amoris.i. spūsancti. Hec cū dixisset insufflauit ⁊ dixit eis. Accipite spūmsanctū. Scōm q dic̄ Aug⁹.xv.de trinitate ille flatus corporeus christi non fuit substantia spūsci sz congruum sue missionis signū.quātū ad duo vt idē dicit. Primo quia ibi ostensum fuit spūmsanctū nō tantū a patre sed etiā a filio pcedere. Secūdo quia ista donatio spūsci ordinabat ad dilectionez et curam proximi habendā.⁊ hic est homo in cuius faciē deus insp̄rauit spiraculū vite.

Nota sm Greg. q spūsc̄us bis datus fuit apostol. Primo in terra die videlicet resurrectiōis de q̄ nūc agit. Secūdo de celo die pentecostes. Duo enī sūt charitatis pcepta dei videlicet dilectio et proximi. In era igit dat spūsc̄us vt diligat proxim⁹ de celo autē dat vt diligat deus. Vel pōt dici q ministri ecclesie ad duo ordinant.quoz primum est vt pximū pficiāt p intellectū tollendo ignorantiam ⁊ salutarē doctrinā annūciando. Alterū ē vt pficiāt sm effectū purgādo a culpa ⁊ grē pulcritudinē ministrando. Neutz aūt horū facere pūt nisi adiuuante spūsc̄o. Ideo in die penteco stes datus eis fuit spūsc̄us in linguis igneis vt eoz doctrina haberet vim illuminatiuā. In die vo resurrectiōis datus fuit in flatu vt eoz ministerū expelleret culpā ⁊ vitam grē retribueret. Uñ q ista donatio spūsci ordinaret etiā ad culpam.patz p illud qō sequit. Quoz remiseritis peccata remittunt eis. Ubi Itē queri de hoc q dicit. Accipite spūmsanctū. Hoc dicit Jo.xvj. Si nō abiero paclitus nō veniet ad vos. Ergo si dū nō ascēderat nō dū debebat dare spūmsanctū. Rñdeo q spūsc̄us dicit accipi vel dari nō ratione eēntie sed effectus. Habuerunt ergo discipuli spūmsanctū añ passionē scz ad salutis opationē que ē p gratiā. Habuerūt post passionez añ ascēsiōez ad peccatoz remissionum. Habuerunt post ascēsiōez ad fidei nostre publicationē Jō aūt cōfirmati fuerūt ⁊ in linguis igneis spiritussanctus descēdit. Itē dubitat an in ministro req̄rat spūsc̄us ad hoc q pctā remittere possit. Et dicendū q spūsc̄us nō req̄rit nisi q̄ ad illa dona que gratū faciūt habētē.sicut est charitas.quia etiā p malū ministz sacramēta cōferri pūt.cū ipe nō sit autor pncipalis sz instrumētal. Req̄rit tn in eo spūsc̄us hoc mō scz si velit sine pctō sacramēta ptractare.q minister mal⁹ criminaliter peccat sacramēta exhibēdo si sit criminibus irretitus Jō mandat apostolus.j.Thymo.iij. ordinādos sine crimine eē debere Et sibi ipi q talis sit pgratulat.j.Thymo.j.dicēs. Fidelem me existimauit ponēs in ministerio. Req̄rit tn cū ministro spūsc̄us q̄ ad q̄dā dona gratuita.q oportet q habeat ordinē ⁊ institutionē sup illos q̄bus pctā remittit.q̄ sūt quedā dona spūsci. Itē queri hic de ptāte discipul' collata.dicit enī. q̄z remiseritis pctā remittunt eis ⁊c Esa.xlvij. Ego sū q deleo iniq̄tates tuas p ter me. Ergo solius dei est pctā dimittere. Itez Mat.ix. Ut aūt sciatis q filius hois hz ptātez in

terra dimittēdi pctā tunc ait palitico. Surge ⁊c. Ergo. Item eiusdē est ptātis remittere ⁊ curare incurabilē sed illud ē potētie infinite ⁊ soli⁹ chri sti ⁊ hoīs dei. ergo remittere pctā. Queri ergo qūo differeāt sit dei ⁊ hoīs ⁊ sacerdotis. Itez de hoc q̄ subdit|Quoz retinueritis retēta sunt.| ergo videt q̄ sacerdotes possint nobis claudere ingressū regni. Rñsio dicēdū q̄ in pctō duo cō; sideranť scz culpa ⁊ reat⁹ pene. Culpā remittere soli⁹ dei est effectiue. Quia solus est ei⁹ dare gr̄; tiā q̄ delet culpā. meritorie est christi hoīs. dispo sitiue vero sacerdotis ē. quia facit. quo facto de; us remittit. cōferēdo scz sacramēta puta ba ptis; mū cōtra originale. pniam cōtra mortale. extre; mā vnctiōez cōtra veniale. Est aūt alia remissio quātū ad penā. ⁊ sup hāc habet ptātē sacerdos suppositā remissione culpe ⁊ christ⁹ hō. Hz ptās christi hoīs est excellentie ⁊ vtis|ptās vo sacer; dotis est ministerialis ⁊ pticularis Et sūt he po testates ordinate. qz sacerdos nō habet effectuz in remittēdo penā nisi p passiōez christi. nec rur; sus passio christi alicui cōfert nisi cui de⁹ remit; tit culpā. Q Ō Ob objicit q̄ sal⁹ ē i manu sa; cerdotis. Dicēdū q̄ ptās ista intelligēda est cla ue nō errante. Tūc aūt errat. vel q̄n̄ soluit quez deus nō viuificauit. vel q̄n̄ min⁹ ligat q̄z sit ligā dū. Añ Gre. Istū discipuli viuētē soluūt quem magister resuscitauerat mortuū. Si enī discipu li soluerēt mortuū. fetorē magis ostenderent q̄z viutē Q Itē obijcit q̄bus pluraliter dicat|Acci pite spūm sāctū |Videt q̄ plurib⁹. Cōtra Mat. xvj. Tibi dabo claues regni celoruz. dixit dñs pe tro. ergo videt q̄ ptās relaxandi pctā fuerit spēa liter data petro. hic aūt videt q̄ oīb⁹. Et dicēduz q̄ ptās dimittēdi siue ptās soluēdi data ē oībus ap̄lis. n̄ spēalius data ē petro plenitudo ptātis ⁊ eius successoruⁿ⁹ tanq̄z p̄ncipi et capiti omniū ap̄lorz. Hz ergo caput erat dicit in Mat⁹. Ti; bi dabo. Hz vero n̄ alij sue ptātis erāt ptcipes iō dicit|Accipite ⁊c |Itē cuz dñs nō dixerit nisi xj.|Accipite spūm sanctum q̄z remiseritis pctā ⁊c. |videt q̄ n̄ oēs sacerdotes hāc ptātē habeāt sz solū illi q̄ tenēt locū ap̄lorz q̄les sunt epi nō sum; plices sacerdotes. Itē videt Gre. hic dicere q̄ sol uendi ⁊ ligādi autoritatē accipiūt q̄ locū regen; di sortiunť. Ad hoc dicēdū q̄ dupler est ligare ⁊ soluere. vel in foro pniali vel i foro iudiciali |Pri mo mō cōuenit p̄biteris curatis rōne ordinis. Secūdo mō cōuenit epis et ceteris supioruⁿ⁹ rōe dignitatis. Añ hugo de scō victore. Alia ē liga tio qua ligāt ministri ecclie veraciter penitētes debito inū cte satisfactiōis. ⁊ alia qua liganť in; tolerabiliter delinquētes vinculo anathematis

Item objciūt heretici de hoc q̄ pus dr|Acci pite spūm sanctū |⁊ p⁹|quoz remiseritis pecca ta ⁊c |Ex hoc videt q̄ null⁹ sacerdos habeat po testatē ligandi atq̄z soluēdi nisi habeat spūm sā; ctū inhabitātē. ergo mali sacerdotes non absol; uunt. nec etiā sūm⁹ pontifex. si malus est. q̄ si hz tūc in pculo ē nostra salus. Ad hz multipliciter dicit. Quidā enī dicūt q̄ pus dat spūm sctūs. ⁊ p⁹ exercitio ptātis soluendi. quia solutio vel remis sio nō fit nisi i charitate ecclesie. Añ dicūt q̄ nō ē necesse q̄ sacerdos habeat charitatē sed sufficit q̄ saltē sit in ecclesia. Aliter rñdet q̄ dupler ē sol; uere scz merito ⁊ officio. ⁊ officio tantū. Ad hoc q̄ merito soluat necesse est q̄ habeat spūm sāctū Hz ad hoc q̄ soluat officio nō oportet. Qz ergo dñs dat pus spūm sanctū. hoc ē vt digne exeq̄nť q̄ sine grā spūs sancti nō dat remissio pctōz. hz n̄ oportet q̄ illa grā sit in sacerdote. sed in sacramē tis. Dōt etiā ⁊ aliter dici. q̄ spūs sctūs dicit dari q̄n̄ dant dona sua. Sūt igit dona quedā q̄ sunt a spūs cō ⁊ cum spūs cō ⁊ nūq̄z sine vt charitas Sūt et alia que sūt a spūs cō ⁊ nunq̄z cū spūs cō. vt timor seruilis. Sūt et alia que sūt a spūs cō ⁊ pūt eē cū spūs cō ⁊ sine. et tles sūt caracteres. Et qz ptās cōficiēdi ligādi atq̄z soluēdi sūt tles. ma nent in iustis et in inustis. et hoc diuina dispen satiōe actū est vt peccatū plato subdito nō pīudi cet. Verto ponit qūo ista apparitio absente discipl'o thoma facta fuerit|Thomas aūt |q̄ int ptat abyss⁹. Fuit aūt abiss⁹ vt dicit alcuin⁹ qz diui; nitatis altitudinē certa fide penetrauit Unde di xit. Dñs me⁹ ⁊ de⁹ me⁹.|Un⁹ ex xij |Jā n̄ erat nisi. vnūcī sed tamen dicitur fuisse vnus ex duo deciz intelligē vel q̄ de⁹ tot dispoſuerat. vel q̄ xij fuerūt ante p̄ditiōez Jude. vel q̄ futurū erat in ele; ctōne Mathie|q̄ dr didim⁹ |didim⁹ grece latī ne dr gemin⁹ qđ cognomē cōuenit thome ppt dubiū cor in credendo|nō erat cū eis |i. cū disci pulis|q̄n̄ venit ies⁹ |Multū nocet abeē cōgre; gatiōi iustoz et bonoz ⁊ societati. multa. n. ma; la ⁊ picula eueniūt Hz queri hic sm Bedaz Cōstat. n. q̄ tunc appuit discipulis q̄n̄ duo disci puli reuersi sūt de emaus ⁊ inuenerūt cōgrega; tos. xj. dicētes q̄ surrexit dñs vē. ⁊ ip̄i narrabant quō cognouerūt eū in fractiōe panis. Et cū hec dicerēt. Venit ies⁹ ⁊ stetit in medio eoz. vt dr lu. xxiiij. Igit videt q̄ ibi fuerit. Et dicēdū aliq̄ fuis se iterū allū a narratiōe discipuloz ad apparitiōz dñi. q̄ medio thomas nō credēs vbis disciplo'ū egress⁹ ē cenaculū. q̄ egresso christ⁹ reliq̄s appa uit. Deinde ponit discipuloz narratio|dixe; rūt ergo ei alij discipuli |cū int eos affuit q̄; gau dētes de visiōe dñi ⁊ dolētes de absentia thome

Vidim⁹ dñm Sicut audiuimus a petro et a discipulis et mulieribꝰ ita et vidim⁹. Deinde ponit ihesio Thome Ille aũt dixit eis. Nisi videro in manibus eius fixurã clauoꝝ .q.d. Vos dicitis vidisse. Sed nõ sufficit mihi testimonium p visũ nisi etiã tangã Vñ subdit Et mittã digitũ meũ in locũ clauoꝝ ita vt ad digitũ pquãs vulnera eius Et mittã manũ meũ in latus eius Magnũ certe fuit vulnꝰ illud sacratissimi lateris in q̃ nõ digitũ sz manũ cupiebat apls mittere. Vñ Johs nõ dicit q lat⁹ dñi pcussũ fuit lancea. sz q vnꝰ militũ lancea latus eius aperuit Joh. xix. vt ostenderet plage magnitudinẽ Non credã Et attẽdẽdũ ẽ q dñs obtulit se discipulis ad palpãdũ et vidẽdũ Lu. xxiiij. Palpate et videte q spũs carnẽ et ossa nõ habz. sicut me videtis habere. Apli tñ ppter reuerẽtiã nõ tetigerũt eum. sz sufficiebat eis ad credendũ sola visio. Thomas vo aplus desiderauit eum tangere vt crederet.

Querit q̃re christꝰ istũ suũ discipulũ pmisit extra cõsortiũ aliorꝝ cũ illis apparuit atq; sustinuerit eũ sic dubitare. Dicẽdũ q̃ hoc totuz ppt nos factũ ẽ. Nã vt dicit Aug⁹. in enchendion. Nullo mõdo pmitteret mala venire. nisi adeo potẽs eẽt q ex eis bona eliceret. Dubitatio aũt thome nõ ẽ dubiũ q̃n fuerit mala. sz ex ea veit firmitas fidei. Cũ enĩ audim⁹ eũ dubitasse de resurrectiõe christi eo mõ q̃ aliq̃s nostrꝝ dubitare posset. et cũ hoc vlteri⁹ legim⁹ q̃ĩ fide solidat⁹ fuit. tũc nõ remanet in nobis dubitatiõis locꝰ. Dubitauit ergo thomas p nobis et in fide fuit cõfirmat⁹ ne et nos ampli⁹ dubitem⁹ ẽ.

Secũda pars expositiõis euãgelij.

CCLXII

Et post dies octo iterũ erãt discipuli eiꝰ intꝰ et thomas cũ eis. Venit ihesus ianuis clausis. et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis Deinde dicit thome Infer digitũ tuũ huc. et vide manꝰ meas. et affer manũ tuã et mitte in latus meũ et noli esse incredulꝰ sz fidelis Respondit thomas et dixit Dominus meꝰ et deꝰ meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma credidisti. Bti qui non viderũt et crediderũt. Secunda ps in q̃ ponit altera dñi apparitio ad tollendam thome dubitatiõez vbi q̃nq; tanguñ. Adrimũ ẽ discipulorꝝ cõuentus Et post dies octo a die resurrectiõis. tali die sicut est hodie. Forte tot diebꝰ distulit christꝰ apparere si forte medio tpe amoueret incredulitas thome. vt dicit Hie-ro. Nõ ponit aũt hora istius apparitõis. et forte fuit eadẽ hora q̃ pus Iterũ erãt discipuli eius intus in eodẽ forte cenaculo q̃ pus christꝰ illis apparuerat Et thomas cũ eis nõ enĩ recitabat thomas aliis discipulis si forte ei dñs apparet.

Secũdo ponit christi aduẽtꝰ Venit ihesꝰ ianuis clausis eodẽ mõ q̃ prius. Ubi sin Hiero. ꝓsiderãda ẽ clemẽtia saluatoris. q̃ solicite firmat aĩam. ne in errore pmaneat seipm vulneratum ostẽdit Et stetit in medio Quot oculis vtus ẽ in medio Et dixit eis. Pax vobis sp pacẽ annũciat q̃ pacis federa dei et hoĩs fecerat. cuiꝰ etiã pacis ipe est fideiussor. Et attendẽdũ q̃ tribꝰ vicibꝰ in hoc euãgelio a christo pax ẽ annunciata discipulis. Est enĩ triplex pax. Primo hoĩs ad seipsum q̃ tollit oẽm mẽtis anxietatẽ. De q̃ Judi. vi Pax tibi gedeon. ne timeas. nõ morieris. Hãc pacẽ christus pmiꝰ annũciauit discipulis qui erãt clausi in cenaculo timore iudeorũ. vt omnẽ fugaret ab eis timorẽ. Secũda ẽ pax hoĩs ad proximũ de q̃ Ro. xij. Si fieri põt quãtũ ex vobis ẽ cũ oĩbꝰ hoĩbꝰ pacẽ habẽtes. Hãc pacẽ christus secõdo nũciauit. Vñ statim ad miam eos ordinauit primoꝝ. mittẽs eos ad pctã remittendũ. Tertia ẽ pax hoĩs ad deũ. q̃ consistit in vera fide. et q̃ nihil eoꝝ q̃ facit deus displicet hoĩ. De q̃ Joh. xvij Hec locutꝰ sũ vobis vt in me solũ pacẽ habeatis Ro. v. Justificati ex fide pacẽ habeam⁹ ad deum Hãc pacẽ tertio loco christꝰ discipulis annũciauit. vt firmã in eo fidẽ haberẽt. Vñ statim locutus ẽ thome vt pbaret eũ eẽ christũ Et q̃ nõ solũ thomas sz reliq̃ etiã discipuli magis fuerũt in fide solidati Tertio ponit christi oñsio ad thomã Deinde dicit thome. Infer digitũ tuũ huc in locũ clauorum et vide manus meas Hoc enĩ desiderauerat thomas et tãgere et videre Et affer manũ tuã et mitte in latꝰ meũ Quasi ea dez ꝑba dixit christꝰ q̃ꝰ thomas vsus fuerat. vt oĩderet q̃ dũ ad discipulos loq̃batur ipe ibi erat

Et nota q̃ xp̃s noluit sibi thome clã appere. sz sicut ipe palã coram oĩbus discipulis suis suã dubitatiõez exp̃sserat. ita coram oĩbꝰ discipulis suis. quasi increpando se illi manifestabat. vt exẽplo eius nemo dubitaret vlteri⁹. Attẽdẽdum q̃ nõ dolebat christꝰ cũ vulnera corpis ptractauerat licet recẽtia facta eẽnt. Erãt enĩ vulnera illa in corpore glorioso q̃ impassibile videt eẽ Deinde q̃ thomas dixit Non credã Hic monet eũ christꝰ. Noli eẽ incredulus Magnũ malũ incredulitas que tollit vite eterne aditũ Joh. iij. Qui incredulus ẽ filio nõ videbit vitã eternã sed ira dimanet sup eũ. Nã vt dicit Heb. iij. Incredulis iurauit deꝰ q̃ nõ intrẽt in requez suã ppt incredulitatẽ

eorũ. sed fidelis. fides enī est. q̄si annul⁹ q̄ aīa desponsat deo Osee.v. Desponsabo te mihi in fide. Quā fidē vsq; ad mortē seruare oportz. Jo.i Apoc.c.ij. Esto fidelis vsq; ad mortez z dabo tibi coronā vite. ¶ Quarto aduīgit thome cōfessio. Ubi ꝓsiderandū ē q̄ timuerat atq; eruberat gloriosus iste aplus audiēs saluatorem z audiēs eū repetētē sue infidelitatis verba. Respondit thomas z dixit. verecūd⁹ et trepid⁹ sz iā fidelis. Dñs meus. In q̄ būane nature veritatē exp̄mit. Cui datū ē tot⁹ creature dominiū. quasi diceret. Cōfiteor te illū eē qui dixisti Jo.x ij. Vos vocatis me magister z dñe. z bñ dicitis sū etenī. et de⁹ me⁹. In q̄ diuinā ip̄i⁹ ꝓfitet naturā. q.d. Cōfiteor te eū eē quē petr⁹ ꝓfessus ē dicens Jo.vj. Tu es christ⁹ filius dei viui. ¶ Queritī an thomas tetigit christū. Et forte ꝑ glo. dicē dū q̄ nō fuerit eū ausus tangere ꝓpter hoc ne faceret ei violētiā. Et q̄ mēte erat attonit⁹. ꝑ dicit alia glo. Aug. Videbat thomas z tangebat hoīem. z cōfitebat deū. Et Amb. in li. de vita seculi. Mitte manū tuā in latus meū z noli eē incredulus sed fidelis. Misit manū q̄ nō credēbat z dñm z deū repit. Hoc aūt videt ꝓbabili⁹. q; et si noluisset cognosset eū christ⁹ se tangere. ne forte postea relapsus i dubiū penderet eū q̄ eū nō tetigisset. ¶ Quīto ponit christi rñsio. Dicit ei ihesus. q; vidisti me thoma credidisti. Nō dicit. quia tetigisti. nō q̄ eū nō tetigerit. Sed q; vt dicit Aug⁹. nomīe visus generaliter alij q̄ttuor sensus cōsueuerūt notiari. Credidisti. nō credidisset nisi vidisset. Cū igit ea q̄ videnī fidez nō habeāt sed agnitiōem. ergo q; btūs thomas vidit nō credidit. sz q̄i certus fuit. Fides enī vt dicitur Heb.xj. Est substātia sperādarū rerū argumētū nō apparētiū. Et soluit Gre. quia thomas aliud vidit aliud credidit. Videt enī hoīez. credidit deum quē nō vidit. Nō enī fides de christo ē de sola būanitate sed de hoīe deo. puta q; natus ē de hoīe hō deus. passꝰ ē hō deus. resurrexit hō deus ascēdit in celū z venturus ē iudicare mūdū de⁹ z hō. Deinde fidē cōmēdat gentiū qui credunt i christū quē nō viderūt in carne. Beati q̄ nō viderūt et crediderūt. Utiq; vbi ꝑteritis ꝓ futuris Quia vt dicit Aug⁹. Nō futurū erat ia mī sua ꝓdestinatiōe noverat factū. Cū igit vt dicit Chrysost⁹. aliq̄s dixerit tempore isto. Utinam fuissē in temporibus illis z vidissem christuz miracula facientē tūc cogitet q;. Beati qui nō viderūt z crediderunt.

¶ Tertia pars expositiōis euangelij.

CCLXIII

¶ Multa quidem et alia signa fecit ihesus in cōspectu discipulorz suorum que non sunt scripta in libro hoc. Hec aūt scripta sunt vt credatis. q; ihesus ē filius dei et vt credentes vitā habeatis in noīe eius. ¶ Tetia ps in q̄ significatur multitudo signorz ad cōfirmādā fidei securitatē. Ubi tria tanguntur. Primū ē omissio scripture multorz signorz. Multa q̄dē. Nota qui dē in virtute magna. z alia signa. ꝓter ea q̄ scripserūt euāgeliste. fecit ihesus. añ resurrectiōez z p⁹ in ꝓspectu discipulorz suorz. Nō fecit ea clazsz manifeste. vt oīb⁹ constaret q̄ eēnt noua signa. Que nō sūt scripta in libro hoc. i. euangelio Joh. Sed nec in aliis euāgelijs. dicit. n. Joh⁹ i fine euāgelij sui. Sūt āt et alia multa q̄ fecit ihes⁹. q̄ si scribant p singula. nec ip̄m arbitror mūdū capere posse eos q̄ scribēdi sūt libros. ¶ Nota ō bis signis q̄ fecit dñs nō oīa sed pauca scripta sunt Uel q; incōprehēsibiles fuissent rōnes omniuz eorz aut multorz q̄ fecit. aut q; intellect⁹ būanus ꝑ se ipsus ad multa nō pōt ꝓfecte singula intelligere Ut vt fides eēt maioris meriti ex paucis credēs dei filiū. ¶ Secdo ponit q̄d intēdat p illa pauca q̄ scripta sūt. Hec aūt. que ad vos dicunt. scripta sūt. ut istigāte spūsco. docēte z memorāte. vt credatis. corde ad iusticiā z ore cōfiteamini ad salutē. ope ostendētes ad fructū vite. q; fides sine opibus mortua ē. q; ihesus est filius dei. Ad Heb⁹. n. oīs scriptura ordinat Jo.v. Scrutamini scripturas in q̄bus putatis vitā habere. z ille sūt q̄ testimoniū phibēt de me

¶ Tertio ponit credentiū vtilitas. Ut credentes vitā habeatis. Fides enī ē spūalis vite p̄ciū Abacuc.ij. Justꝰ me⁹ ex fide viuit. Bū tñ fides nō mortificet malis opibus Quēadmodū de q̄busdā dicit ap̄l⁹. Cōfitent se nosse deum factis āt negāt. In noīe ei⁹. virtute noīs christi saluatoris habet vita eterna Joh.xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te verū deū z quē misisti ihesū christū. ad quā vitā nos ꝓducat.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCLXIIII

¶ Cum sero esset die illo vna sabbatorz et fores essent clause vbi erant discipuli cōgregati. venit ihesus et stetit in medio eorum Joh.xx. ¶ Quia dñs z re

demptor noster libenter ei congregatione iustor dicente eo Sabbat. xviij. Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo ibi in medio eor sum. Dicit ergo discipulis congregatis in unum ipso die resurrectionis pacem suam exhibere dns dignat. vt legit in euangelio hodierno. Et quoniam in oib factis christi aliqd nobis tacite innuit qd nos facere debeam. quoties christi actio nostra instructio. vt dicit Aug. In hac facto apparitionis dnm docemur in q statu debeat ee fidelis aia cui vbm eius suam pacem dignat meritis exhibere. Nam sic discipulis de christi passione desolatis et mestis. sic de resurrectione anxijs et dubijs. audierat ei tam de maria magdalena et alijs mulieribus quam petro quam etiam ab illis duob discipulis reuersis de emaus qui eis dominus appuerit. vñ anxij et stupidi et adhuc dubij de illo colloquio fit. ad eor consolationem et corroborationem in fide pacem suam corporalem exhibuit. Ita ad huc cuilibz fideli aie de deo sollicite vbm eternum suam nolit dedignat exhibere pacem spualem. Sit ergo mens ad hoc sit disposita spualiter. sicut illi discipli dispositi fuerunt corporaliter.

Tria aut de vbis premissis de dispositione discipulor ad literam describit. Primo describit ipsis opportunitas quia erat sero vna sabbator. Secdo loci congruitas quia fores. scenaculi erat clause. Tertio describit congregationis vnitas quia erat discipuli congregati in vnum.

Per hoc tribus accipim spualiter et mystice tria que exigunt in aia fideli appitionem vbi etiam meritis flagitate. Primum ergo ab oi opere exteriori vacatio. qd notat ibi vna die sabbator. per sabbatum enim reges signat quia iudei ab oi opere vacabat. Secundum virum ab oi specie extranea cauta custodicio. qd notat in eo quia fores eent clause. Fores. n. aie sunt corpis sens et vires alie. Tertium est virium omnium ad itum a recollectio. qd notat in discipulorum in vnum congregatione. Aures. n. aie oes sunt qui qda discipuli sub magisterio vbi erant.

Quantum ad primum sciendum q qda est vacatio mala et qdaz bona. sic et sabbatum qdam est detestabile et qdaz laudabile. Sabbatum detestabile est qn qs vacat ocio vano. Qd fit duplicit. Uno mo per fit ex torpore et desidia qn qs ex sola pigricia negligit bonum operari. Secdo mo per fit ex plum ptione et phidia. sic illi qui plumunt se ad tantum culmen perfectionis deuenisse. q sint liberi et exempti ab opib charitatis et actibus virtuosis. Quor errorem alibi repbaui. Et contra vtroqz taliter vacantes loquit dns per ppbetam Esa. j Sabbatum vestrum et festiuitates vras odiuit anima mea. Item lib et dor per Hiere. Treno. iij. Uidorum ea hostes et derisum sabbata eius. Quia malignus spus aiam quam torpore vel erronea plusptione ocio vacare perspicuit deridet. et immunda quam cogitationib et ingerunt. quocia dant vicia. Et de ista vacatione vel sabbato malo nihil ad ppositum nostrum.

Est aut alia vacatio vel sabbatum bonum et laudabile qd est triplex sm triplicem statum hoim quibus dns apparet. Primum sabbatum est vacatio ab opib illicitis. qd quenit penitentib siue incipientib. Secundum est vacatio ab opib corpalib ipedientib vacationem ad deum ploco et tpe. et quenit proficientib et actiuis. Tertium sabbatum est vacatio ab oib actib ppriis vt bo soli deo vacet. Et hoc est sabbatum pfector et peplatiuor. Prima vacatio est necessaria. secda debita. tria pfca

Primum genus sabbati est vacatio ab oi culpabili opere. i. a pctis. Nam qfacit peccatum seruus est pcti. Et sic opa seruilia dicunt qcunqz peccatum implicat. Et sic est sabbatum requietionis. Leuit. xvj. Sabbatum requietionis est affligetis qz animas vras religione ppetua. Ubi tanguit duo ad istud sabbatum necessaria. Primum est vt penitens requiescat a peccando et ideo die sabbatum requietionis. iuxta illud. Peccasti quiesce. Secundum est vt penitens de peccatis suis doleat. Propter qd dicit Affligetis animas vras religione ppetua. Et hec duo explicat Aug. in descriptione pnie dicens. Pnia ita est penitenda non committere. et admissa deflere. Sz ppter id qd dor religione ppetua. Incidit qstio vtrum homo teneat ppetue. i. qdiu vixerit de pctis suis preteritis penitere. Ad qd dicendum sm hugo. de scto victore. Quis deus qui soluit homines a vinculo pcti ligat eum vinculo ppetue detestationis. Sz detestatio pcti dupler est. Quedam. s. habitu ad quam homo sptenet. etiam post pcti pfectam remissionem. Vel qd dicit Aug. loquens de penitente. Sp doleat et de dolore gaudeat et non sp doluisse doleat. Alia est detestatio in actu. Ad hanc non tenetur homo sp.

Secundum sabbatum est vacatio ab opib corpalib quibus impediunt vacationem ad deum qd potest dici sabbatum sanctificationis. vel qd dor exo. xx. Memento vt die sabbati sanctifices. Sanctum in greco dicit agyos. i. sine tra. Sabbatum ergo sanctificare est a terrenis et corpalib opib quescere et deo vacare orando meditando peplando predicationes audiendo etc. Opa tm charitatis et corpalia exerceri pnt et debent. vt infirmis et curare eos. resuscitare mortuos. expellere demones etc. quia et xps fecit in sabbato quia est dns sabbati. Et in sabbato licet bnfacere vt ipse dicebat mat. xij. In his gradibus ad honorem dei et ad edificationem proximi et quantum ad cultum diuinum pertinent oi tpe boni actui se exercere debent. qui pertinet ad sabbatum eorum. In oib. n. tribus opib intelligunt vacare tanquam si orarent. Unde supra xviij. Oportet semper orare et non deficere dicit glo. Quo desinit orare qui non desinit bnfacere.

Tertium sabbm est vacatio ab oib actib ppriis tam corpalibus quam spualibus. vt homo totus ad solum deum sit suspensus. qui vero homo per quos tor

to conatu suo cū adiutorio diuīe grē se p sue facultatis modulo exercitauit. qi vltro pgredi nō valēs se totū cū oīb⁹ actib⁹ suis naturalib⁹ ⁊ gētuitis deserit ⁊ ī illo ocio supmā mentis aciez diuine influētie submittit. expectās qđ de⁹ dignet ī ipo opari. qi. d. cū ppha. Audiā qđ loq̄t ī me dñs de⁹. Et istud ē sabbatū illud delicatū de q̄ dr Esa. lviij. Si vocaberis sabbatū delicatū. duz nō facis vias tuas. ⁊ nō iuenīt voluntas tua vt loq̄ris pmonē. tunc delectaberis sup dñm. ⁊ sustollā te sup altitudinē terre. ⁊ cibabo te hereditate iacob patris tui. Et reuera q̄n hō se ōderit ad istā vacatiōez. q̄ vias suas. i. act⁹ suos ⁊ polūtatē suā cū oīb⁹ viribus suis ⁊ desideriis suis dō totaliter submittit. tūc ē sabbatū delicatū. q̄n illo ocio de⁹ deliciat. c⁹ delicie eē cū filijs hoim. Deliciat etiā spūs creat⁹ Añ subdit. Tūc delectabitur sup deū. q̄ totā delectatiōez suā ponit super deū. q̄ sustollet eū ad cōtēplatiōez diuinoz secretoz. ⁊ cibabit eū z suauitate diuine dulcedinis. ℟ in pgustatiōe. ⁊ postea in fruitiōe btā. Hec enī duo largīt de⁹ mētī in cōtēplatiōis vacatiōe vt delicet pgnitiōez limpide vitatis. ⁊ gustū inme suauitatis. Ad hāc vacatiōez isti⁹ sabbati inuitat nos ppha dicēs. Vacate ⁊ videte q̄niam suauis ē dñs. Vbi ea dē duo iplicāt. vt patet. Hunc vacatōi se ōderat spōsa ī Cañ. d. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. Dormio p sensuū ⁊ oīm viriuz ab actib⁹ pprijs vacatiōez. Iz cor vigilat p diuine influētie expectatiōez. Igit q̄cūq̄z aīa ℟ triplici sabbato vacauerit. cuilibz p statu suo dñs suā p sentiā exhibebit. ¶ Iz sciēdū q̄ dñs nō venit ad aīaz nisi de sero. Propt qđ in vbis ppositis dicit eu ā gelio. Cū eēt sero. Per sero intelligīt pfectio boni opis ſm glo. sup illud Geñ. i. Factū ē vespe ⁊ mane. Nō. n. initio boni opis dñs apparet. Iz sero postq̄z sol diuine grē cursū suum pegit in pfectiōe opis. tunc de⁹ boī se oñdit. Exēplū Geñ. viij. de colūba q̄ venit ad noe ad vesperā portās in ore suo ramuz oliue virētib⁹ foliis. Per colūbā spūs scūs intelligīt. q̄ ad vesperam pfecto scz boni opis exercitio venit ad aīaz quālibet ſm merita sui stat⁹ portās signū pacis et gētiarū. quēadmodum ⁊ ℟ christ⁹ discipulis suis portauit signū pacis in ore suo dicens Pax vobis ⁊ ostēdit eis man⁹ ⁊ lat⁹ cū cicatricib⁹ vulnez in signum gratiarum.

¶ Subsermo primus. CCLXV

Et fores essent clause. Secūdo notat hic viriū ab oī specie extranea custoditō. Vbi vidēda sūt tria. Primo q̄ ⁊ q̄les sint iste fores. q. d. ℟ fores. Secūdo q̄lit ⁊ q̄b⁹ seris be fores debeāt claudi. q. d. clause. Tertio ad quē finē ⁊ ppter q̄s vtilitates debeāt eē clause. q. d. eēnt. ¶ A Quātū ad pmū sciēdū q fores aie sūt triplices. q̄a q̄dā exteriores. q̄dā interiores. ⁊ q̄dā intime ad instar curie vel castri vni⁹ regis vel pncipis. vbi plura sūt hostia p q̄ intrat añq̄z pueniat ad pñtiam pncipis. Etenim vnū hostiū exteri⁹ p qđ intrat ad castr̄z vel curiā. Aliud interi⁹ p qđ intrat ad aulā vel pallaciū. Itē aliud magis intimū q̄ intrat in cubiculū vbi inuenīt pnceps. Sic in pposito añq̄z aliq̄ res veniat in mētē q̄ē intimuz aīe oportz pmo q̄ trāseat p fores vel hostia exteriora que sūt ī hoīe q̄nq̄z sens⁹ exteriores. Deide p hostia interiora q̄ sūt vires sensuū iteriorz. q̄s oēs accipim⁹ p vno hostio aie. Postea venit ad ītimū hostiū aie q̄ intrat in cubiculū intrisec⁹ aie. Istud hostiū ē rō. Fores ergo pme ⁊ exteriores sūt q̄nq̄z sens⁹ corpis. Per has enī oportz pmo ingredi qđqđ dz venire ī aīaz. q. nihil ē in intellectu nisi pius fuerit ī sensu. Et p has fores nō intromittūt nisi form̄. vel similitudines rerum corporaliū pñtiū. Et q̄n iste fores fuerint bñ custodite tūc totū castr̄z aie ē in pace. ⁊ si male tūc irrat latrūculi q̄ depdant animā. Qđ cōquest⁹ ē ille q̄ aicebat Oculus me⁹ depdat⁹ ē aīam meā Treno. iij. Et idē de alijs sensib⁹. ¶ B Alie fores aie sūt potētie sensitiue interiores. q̄ singulariter sūt q̄nq̄z ſm Auicēnā. vj. naturaliū scz sensus cōmunis. imaginatio. fantasia. estimatiua. et memoria. Quarū pprietates ⁊ differētias declarare nō ē pñtis negocij. Iz Aug⁹. de spū ⁊ aīa oēs has q̄nq̄z potētias cōprehendit sub vna. scz sub imaginatiōe. q̄ ſm eundē ē ea vis nature q̄ rerū corpoream recipit formas scz absētes et extra materiā. Sensus aūt exteriores recipiūt formas p sentes ⁊ in materia. Act⁹ isti⁹ potētie q̄ dr imaginatio vulgariter vocat cogitatio. ⁊ nos vulgari vocabulo eā dē potētiā noīe cordis possum⁹ appellare. q. cogitationes cōit in scriptura cordi a scribūt. vt ibi. Cogitatio cordis hūani pna ē ad malū ab adolescētia sua Geñ. viij. Vñ dixit saluator Matt. xv. De corde exeūt cogitatiōes male ⁊c. etiā bone. Sic ergo cor ē ſm hostiū q̄ intrat in aīam. Nā postq̄z species alicui⁹ rei intrauit poculos vel p aliū sensū exteriorē. adhuc habet stare añ hostiū cordis. ⁊ si hō speciē illam cordi nō recipit nihil obest. Vñ Bap. hortat animaz Prouerb. iiij. Omni custodia serua cor tuum. Vñ qñ quis videt mulierē vel aliā speciem alle ctiuam. si cor auertit ne de ea cogitet. tūc licz ap-

tū fuerit hostiū sensus. hostiuz tū cordis manet clausū. Si aūt bō aperit hostiū cordis z pmittit spēm illā intrare. piculosū est. Quia vt dicit Hie. Species forme semel cordi per oculos illigata manet. z vix magni luctamis manu soluit. Sed distinguendū ē de pfectis z ipfectis. Quia pfecti per exercitio luctaminis vt magis ī eis vt⁹ pficiat interdū pūt aperire cor. z pmittere spēz concupiscibilē intrare. Sed nullo mō hoc facere debēt ipfecti. Exemplū in vitis patrū. Abbas pastor interrogauit abbem ioseph dicēs. Quid faciaz qū mihi apprimāt alique tēptatiōes. resistaz illis. an pmittā intrare. Rndit dimitte intrare et pugna cū illis. Postea veniēs ad eundē abbez ioseph alius frater interrogauit ab eo boc idez. an videlicet deberet tēptatiōi in pmo cursu per sensus resistere. aut pmittere eā intrare cor. Cui rndit. Omnino nō pmittas intrare in cor. sz statim abscide eā Cuz aūt peruenisset hic sermo ad abbem pastorem. quia aliter respondisset senex illi fratri qz sibi. reuersus est ad eum. interrogās causaz diuersitatis sermonis sui. Ad quē senex. Dixi tibi sicut z mihi ipi. Etenim si intrauerint in te temptationes et dederis eis locū. atqz acceperis eas. pbatiorē te faciunt. sunt et alij quibus nec apprimare expedit sed statim debēt abscidere eas

¶ Tertiū est hostium mentis. p boc res sensate perueniunt ad cubiculum. id est. intrinsecum aie. z hoc hostiū est angustū z firmū. Nam postqz spēs rei delectabilis intrauit p hostium sensus. ac etiam per hostiuz cordis vt dictum est de viris perfectis. nibil nocet sed pdest si non aperiāt ei hostium mentis. Purus enim ratio discutit. z discernit an species illa sit bona vl mala. Si mala tunc hostium illud ei obfirmat z tunc secure exinde luctari pūt pfecti in hostio cordis vt dictum est. Si autem ratio iudicauerit rem ē bonam tūc sine difficultate hostium apiāt. Unde pulcre istud hostiū mētis significatum ē in illa porta ferrea p quā angel⁹ duxit petrum Act. xij. Ubi legit q transeūtes pmā et secūdā custodiā venerūt ad portā ferreā que ducit ad ciuitatē que vltro apta ē eis. Sic hic pp mā z secūdā custodiā accipe possum⁹ pma duo hostia scz sensus et imaginatiōis vl cordis. que duo hostia faciliter transeunt. Sed tertium hostiuz scz mentis est ferreū. z ibi est difficultas. nisi angelus. id est. instinctus diuin⁹ assit. z tunc vltro apiāt quādo ex instinctu diuino ratō iudicat eē bonum.

¶ Sed qbus seris vel cautelis hec hostia sūt claudenda z custodienda videndum est cōsequenter. Et quidem hostia sensuum exteriorz sine magna difficultate possunt serari. quia eorum obiecta sunt extra. quare faciliter possunt excludi et hostia custodiri. videlicz oculos claudendo. aures obstruendo. et sic de alijs sensibus. vel se auertēdo ab obiecto aut etiam fugiendo.

¶ Exemplum in vitis patruz de quodam sene qui noluit videre mulieres. De quo cū quereret qre Respōdit. quia cogitationes sunt sicut pictores inquietantes ex memoratione rerum visarum. Item de alio qui noluit sororem suam alloqui nisi clausis oculis. Itez de Joseph qui fugit a facie mulieris relicto pallio Gen. xxxix. Item legitur de democrito philosopho qui eruit sibi oculos eo q mulieres sine concupiscentia aspicere non poterat. Sed hāc cautelam non commendo nisi spiritualiter accipiatur. Sicut illud Matthei quito. Si scandalizauerit te oculus tuus erue eum et proijce abs te. Eruendus est enim oculus peccati non oculus nature.

¶ Secundum autem hostium scilicet imaginationis vel cordis non sic faciliter custoditur. quia habet obiectum suum presens omni tempore. Sunt tamē alique sere seu cautele quibus istud hostiuz cordis custoditi potest

¶ Prima est capitis abscisio vt videlicet homo ferro conamis sui abscidat caput suum malarum cogitationum. Quia sicut dixit quidam senex in vitis patruz. Omnes cogitationes infestantes hominem vnum habēt caput. Considera ergo qualis sit illa et aduers⁹ illam renitaris qua abscisa reliqua humiliātur Si autem homo illi condelectatur impossibile est discedere ab eo spiritum fornicationis. Unde legitur de sancto Arsenio q cum quedaz nobilis mulier rogaret eum vt sui memoriam haberet in suis orationibus. Respondit. Ego oro deum vt deleat memoriam tui de corde meo

¶ Secunda est bona meditatio Contraria enī mutuo se expellunt. Unde si vis malas cogitationes expellere de corde. vel ne intrent eis aditum precludere. aduoca bonas cogitationes. Unde Cassiodor⁹ Incipiam⁹ cogitationes bonas diligere. et statim ab his que male sunt dignabitur dominus liberare Et Hieronim⁹ in quadam epistola. Carnalis inquit amor spiritus amore supatur desiderium desiderio resubigit. z similiter cogitatio cogitatione expellitur.

Tertia cautela ē cordis ad alia distractio. vt videlicet bō iueniat materiā alicui⁹ occupatiōis circa quā cor suū versēt

¶ Tertium vō hostium scilicet mentis quia angustuz est et ferreum optime custodiri potest Potens enī est trō

dirigere et ordinare oēs vires inferiores. Per hāc portā q̄ intrat in cubiculū nihil intrare permittit nisi qō rō bonū eē iudicauerit. Et hz bec porta tres custodes scz sinderesim rōnē z voluntatē. Sinderesis sp clamat nullū malū eē admittendū. Et cū rō cuiꝰ ē discernere inē bonū z malū iudicauerit. Tale q̄d qō ēañ hostū eē bonuz. Mox volūtas cꝰ pp̄riū obiectū ē bonū impat. hoc intromittēdum. Ecōtra si malum. Unde Gre. li. xxvij. Moral. ptractās illud qō ad iudeam dñs p Hiere. dicit. Quousq; morabuntur inte cogitatiōes noxie. Neq; inq̄t rep̄bēdit cur venīūt sz cur morent. In bonis enī cordibꝰ cogitatiōes illicite veniūt. sz tñ morari phibent. q̄ recti quiq; ne captiuā dā domū ꝑscie p̄beāt ab ipso cordis lumine hostē fugāt. q̄ z si repētinis suggestiōibꝰ vsq; ad p̄mū vestibulū subrepit. ad cōsensus tñ ianuā nō ptingit. ¶ G Verum qz rō quātū cū q; fortis z potēs relpectu aliarū virtū inferioꝝ z maxie quātū ad portiōez supioꝝ q̄ negociat circa res etnas p leges diuinas. et vt sic est porta tota ferrea z dicit vir. Quātū tñ ad portiōez iferioꝝ ē q̄ ꝓtegit sensualitati et vsat circa res corpales p legesbūanas. ex q̄ pte dr mlier sepe allicit iudicare siniſtre, vellet enī sp sibi porrigi pomū. i. illecebrā vicinā. Et q̄ntū ad hoc idiget etiā aliqb⁹ seris cautelarū. q̄ sūt orō. diuina lectio. cōsideratio nobilitatis aīe z vilitatis peccati. meditatio qūo sponsus dilectꝰ ē ibi p̄ns in cubiculo. Be qbꝰ req̄re in vitis patrū. Et vt iste sere singularū portaꝝ sint firme ē opꝰ grā diuina Jurta illud ps Quoniā ꝓfortauit seras portarum tuarū. ¶ H Quātū ad tertiū ꝑncipale huiꝰ sub sermonis ppt̄ q̄d videlicet iste fores debeant eē clause. Sciendū q; ppter quattuor vtilitates. Prima vt pctā euitent. Unde q; dauid oculos nō clausit peccatū nō vitauit. ij. Reg̃. xi. Secūda vt grā habita augeat. Uñ mulieri que ad iussū p̄phe clausit hostium sup se z filios, creuit oleū. i. grā. iij. Reg̃. iij. Tertia vt orō nrā efficacior reddat. Mat. vj. Cū oraueris intra cubiculū. i. ad intrinsecū aīe z clauso hostio ora patrez tuū. Quarta vt deꝰ ad aīaz libentiꝰ ingrediat. sicut hic. Cū fores eēnt clause ingressus ē ad discipulos. Si vis ergo christū ingredi ad te claude fores has triplices.

¶ Subsermo secundus

CCLXVI

Ubi erant discipuli

cōgregati ¶ A Hic tertio notat discipulorū ihesu moralis ꝓgregatio. Ubi sciēdū q; discipulorꝝ christi erāt tres ordines. Primꝰ erat cōit oīm fideliū. Nā i p̄mitiua ecclia oēs fideles dicebāt discipuli sic nūc dicūt christiani q̄ seq̄bant̄ christū audiēdo doctrinaz eiꝰ. Secūdꝰ erat eorꝝ q̄ doctrīa christi tā ita erāt ībuti vt mitterent̄ etnā ad p̄dicādū alijs. Be quibus dr Lu. x. Designauit dñs z alios lxx. duos z misit illos ꝛc. Tertius ordo erat. xij. aplorꝝ. q̄ singulari ꝓgatiua electi instruebant̄ de pfundioribꝰ sensibꝰ. qbꝰ dixit. Uobis datuz ē nosce mysterū regni dei. ceteris āt in pabolis. Et sm hūc triplicē ordinē discipulorꝝ ē triplex congregatio Una ē oīm cōuter fideliū. Et hec dicit ecclia. qō dē ē q̄ congregatio fideliū. Ps̄o hac cōgregatioe orat ppha in p̄s. in psona fideliū. Memor esto cōgregatiōis tue quā possedisti ab initio. Et ista congregatio respicit statū incipientiū. cū multi int eos fidē habeāt informē quātū ad hoies mūdanos. et iō indiget vt p eis oret. Alia ē congregatio religiosorꝝ in monasterijs deo famulantiū. q̄ sūt imitatores discipulorꝝ secūdi ordinis. Et hi habent statū pficientiū tēdentiū ad pfectiōez. Be q̄ dicit in p̄s. Hec ē generatio q̄rentiū dñm. Tertia cōgregatio ē maiorꝝ platorꝝ in ecclia scz epiorꝝ z supiorū. q̄ sūt successores aplorꝝ vt dicit in decretis. xxi dist. In nouo testamēto Et hi gerūt typū pfectorꝝ. Nā eorꝝ statꝰ ē pfectiōis acq̄site nō solū acq̄rendo. sic illorꝝ de secundo ordine discipulorꝝ. Et de hac congregatiōe dr in p̄s. in psona cuiuslibz eorꝝ. Cōfitebor tibi in toto corde meo in cōsilio iustorū z congregatiōe. Solꝰ. n. pfecti est cōfiteri dño in toto corde. Uñ Aug̃. sup illō p̄s. Clamaui in toto corde. dic̄ sic. Cū in toto corde clamat q̄n nō aliūde cogitat. Tales orōes raro multis crebro paucis. vtrū vo cuiq; nesciō. Ad quālibz vo istarū congregationū si discipuli sint congregati vult venire dominꝰ ihesus. ¶ B Prima ergo discipulorꝝ congregatio est cōmuniter omniū fidelium. Et hec attenditur penes cōmunioz charitatis. sicut dicitur in actibꝰ apostolorū. iiij. ca. q̄ multitudinis credentium erat cor vnum z anima vna. et hoc per vnionem charitatis. Iceteriam cum hoc in p̄mitiuo tempore fidei fideles omnes congregari potuerunt in vnum locum ꝓpter paucitatem credentium Sicut legitur q̄ in die pentecostes centum uiginti discipulis congregatis superuenit spiritussanctus. Nunc autem per totum orbē fidelibus multiplicatis non possent omnes discipuli localiter cōgregari in vnū locū sed charitas eos vnit quātūcūq; per orbē diuisos. Et de istis discipulis dicit dñs Joh̄. xiij. In hoc cognoscēt oēs. q̄ mei estis discipuli si dilectiōez habueritis adinuicē. ¶ C Unde tñ ē multitudinē fidelium ꝑ tempore

cōgregari in ecclesia ppē tria. Primo ppter oratiōnis exaudibilitatē. Unō dicebat eis saluator Mat.xviij. Si duo ex vobis cōsenserint super terrā de oī re quācūqz petierint fiet illis a patre meo. Qō vbū ptractās leo papa sup Cañ. dicit sic. Plenissima obtinet pcōz absolutio qñ totius ecclesie vna est oratiō. Si enī duoz vel triū scōrum pio cōsensu oīa que poposcerint dñs pstāda pmittit. qd negabit multoz miliū plebi vnaz observantiā piter exequēti p vnū spūm concordit supplicāti. Secūdo ppter mutue charitatis cōmunitatē. Fideles enī cū simul fuerint ad dei laudē cōgregati mutuo cōcalescūt. z defect vni⁹ p alios supplet Exēplū naturale in carbone vno q si extra cōgeriē segregat⁹ fuerit tabescet z extinguit in seipso. Si vo in cōgerie plurū fuerit bñ ardet cū alijs vt dicit Aug. ir. psal. Sic in ppōsito applica. Tertio ppter dei desiderabilez pñtialitatē. Unde p vba pdicta subdit Mat.xviij. Ubi duo vel tres cōgregati fuerint in nomie meo ibi in medio eoz sū. Et si boc de duob⁹ vel tribus quāto magis de multis. Hui⁹ rei exēplū ē in scō thoma q ꝑma vice nō meruit dñm videre vt in pñti euāgelio. qz in congregatiōe discipulorū nō fuit. sz postea eo in congregatiōe exīte nō solū videre sz z tangere meruit. Secūda cōgregatio secūdi ordinis discipulorū ē religiosorū. quoz discipulat⁹ attēdit in oīm terrenorū renūciatiōe. Nō enī sufficit eis illa cōmunis cōmunio charitatis de q dictū ē de discipulis pmi ordinis. quāuis z illā habere ꝺbeant longe eminētius qz pmi. sz vltra etiā requirit q oīb⁹ terrenis renūcient si volūt eē discipuli isti⁹ secūdi ordinis. Unde dicebat dñs Lu.xviij. Nisi qs renunciauerit oīb⁹ q possidet. nō pōt me⁹ eē discipulus. Ubi sciēdū q oīa q possidem⁹ cōprehēduntur sub trib⁹. s. res exteriores corpus z aīa q̄bus oīb⁹ renūciare oportz volētē esse de discipulatu isto secūdo. ita q nihil sibi remaneat ppriuz sed sint eis oīa cōmunia. declara. Sub isto aūt discipulatu cōprehēdo nō solū ordines religiosos ordinū appbatoz in eccl̄ia. sz etiā eos q̄ aliqua cōgregatiōe licita se diuino obsequio mancipauerūt renūciādo trib⁹ pdictis p pauptatē voluntariā quātū ad renūciatiōez rerū. p castitatē qntū ad abdicatiōez oīs voluptatis corpalis inordinate. z p obediētiam sub aliq̄ prē spūali ibis q̄ sūt ad deū qntū ad renūciatiōez ppriē volūtatis q̄ ē nobil⁹ aīe. Isti igit sūt in statu pficiētiuz. Isti enī ex illa renūciatiōe nō statim sūt pfecti. sed tenent tēdere ad pfectiōez. q̄ quenit bis de tertio ordine discipuloz de q̄b⁹ seqt. Et Tertia congregatio tertij scilicet ordinis discipuloz que est ad istar apl̄oz attēdit in pfecta seqla vite z doctrīe christi. in q̄ pfistit oīoda pfectio. Unde ꝑm Hieroni. cū petr⁹ dixerat. Ecce nos reliq̄m⁹ oīa. ibi non sistebat sz adiūxit. qō pfectum ē z secuti sum⁹ te. Ista enī sequela facit veros z pfectos discipl̄os Juxta illō Jo.viij. Si ꝑmonē meū seruaueritis veri discipuli mei eritis. Et Lu.xviij. Qui nō baiulat crucē suā z venit p⁹ me nō pōt me⁹ eē discipulus. In q̄b⁹ aūt hec seqla pfistat longioreꝝ deductiōeꝝ exposcit. Sz breuit q̄ntū ad pñs posse sum⁹ dicere q pfectio isti⁹ congregatiōis tertie ē in boc q q̄d q̄d ē in boīe quātū ad oēs ptes ei⁹ sit bñ congregatū z connitū. ita vt nulla sit repugnātia varij appetit⁹. Juxta illud Job. Bestie trē pacifice erūt tibi z scies q pacē habet tabernaculū tuū. Hō autē cōstat ex trib⁹ ptib⁹ in q̄b⁹ oēs vires z potētie cōsistūt sc̄z spūs aīa z corp⁹. Quādo hec tria in ordine suo sūt bene ordinata. tūc totus hō ē in pace i q̄ pace pfistit pfectio istoz discipuloz. Et hāc pacē docuit christ⁹ discipl̄os suos vbo z exēplo. sicut patet in euāgelio hodierno. Hūc sensū tangit Hiero. sup illo pallegato. Mat.xviij. Ubi duo vel tres congregati fuerit in noīe meo ꝛc. Possum⁹ inq̄t boc spūaliter intelligere q vbi spūs aīa z corpus pfenserint et nō inter se bellū diuersarū habuerint volūtatuz de omni re quā petierit impetrant a patre. Nisi enī dubiū ē q̄n bonaꝝ rerū postulatō sit vbi corpus vult habere ea q̄ spūs Hec Hieronimus.

Sermo alius de eodē. CCLXVII

Cum esset sero die illoz ꝛc. Ubi supra. Qui boc euāgelio docet nob̄ quō de⁹ venit corporaliter ad discipl̄os suos. Et q̄nā q̄d q̄d gessit in tra discipl̄a moz fuit ꝑm Aug. Potest ergo tot⁹ passus iste q̄ntū ad ꝑmā ꝓtē euāgelij moraliter exponi. In q̄ ꝓtextu docet q̄lis ꝺbeat eē aīa ad quā venire dignet spūaliter dñs iesus. Circa q̄ tria sūt videnda. Primū ē q̄lis fidelis aīa iesū. i. salutez suscepta ad ꝺ digne ꝑparet. Secūdū q̄lis veniat Tertiū q̄ dipe veniēs iesus in illā aīa operet. Quātū ad ꝑmū sciēdū q ad ꝺ q aīa ad suscipiēdū dñm iesū digne sit disposita req̄rit q̄nqz. Primo requirit q sit sero videlz p⁹ occasū solis. i. p⁹ occasuz feruoris ꝓcupie mūdialis. cū i aīa iā sint tenebre ignorātie z oblitiōis rerū tpaliū z affectionuz mūdialiū. Sic dic Aug. i ꝑmōe. de scō paulo q q̄n ira nō videbat deū videbat. Unde ꝺ iacob. Genē. q cū dormiret p⁹ solis occasū vidit scalā z dñm innixū scale. ps. Quis ascendit sup occasū dñs nomē illi. Ut sit ses⁹ Quicūqz ascēdit sup occasū altioz fact⁹ oībus q occasum z defectum

patiunt.ipe ve ẽ ⁊ noiat dñs.q; dñat mũdo ⁊ cõ cupiscẽtijs ei⁹.ps. Tu dñaris ptãti maris. motũ ãt fluctuũ ei⁹ tu mittigas. Hoc ẽ ergo ꝓmuz disponẽs aiaz vt in ipaz veniat dñs ihesus. ¶ B ¶ Secũdo reqrit q; sit dies. lux. s. grẽ vt videlicet aia iã obtenebrata p ignorãtiã ⁊ obliuionẽ tpaliũ illustret p grãz desiderio eterno;. Añ dicit B [die illo] ¶ Ez dicere et aliqs. Cũ B accipiat sero qõ ẽ tenebrosũ ⁊ p⁹ occasũ solis vt dictũ est quo cũ hoc dr eẽ dies. Dicẽdũ q; i moralib⁹ bñ se cõpatiunt nor et dies respectu diuersoz. Sic etiaz in mũdo bñ sũt nox et dies sz in diuersis emispherijs. Sic in ꝓposito affectu tpaliũ obtenebrescẽte simul grã illucescit in mẽte Job. j. Lux in tenebris lucet. Añ Job. xvij. de scis viris dr. Noctez verterũt in diẽ. Oz ꝑm Gre. Electi quiqz noctez aduersitatis i diẽ vtũt ꝓsolatiõis. qñ videlz gaudent i tribulatiõib⁹. Sic in ꝓposito sci viri tenebrã ꝓcupiscẽte mũdanoz vtũt i diẽ desiderij eteznoz. Et q; sci viri nõ pñt sp eẽ ad eina suspensi. sz oportz eos plerũqz terrenis etiã occupari a qb⁹ tñ q̃z citi⁹ se expedire nitũt. Jõ bñ addit Jn Job Et rursum p⁹ tenebras spero lucez. Añ de scis aialib⁹ dr Ezech. Ibãt ⁊ reuertebantur ¶ C ¶ Tertio reqrit q; vna sabbatoz. Sabbatũ req em signat. q; sabbato req̃euit de⁹ ab ope. Quiescat ergo aia ab oĩ tumultu tpaliũ. Sic sabbatizauit scũs Aug⁹. cũ dixit. xxj. ꝓsb. Intrẽ ad cubile meũ. i. ĩ itimũ mẽtis mee. qđ p tãto cubile dr. qa ibi ẽ pfecta q̃es ab oĩ tumultu cogitationũ ⁊ volubiliũ fantasmatũ. ⁊ cãtẽ tibi amatoria cantica p q̃ si coz meũ i amoze tuo pfecte accẽdit. nec vnq̃z auertar donec ĩ pfcã pacẽ fiã. ¶ B Quarto reqrit q; fores sint clause p custodiã sensuum Mat. vj. Intra in cubiculũ tuũ ⁊ clauso hostio ora patrẽ tuũ. In c⁹ figura mulier illa de vxore b⁹ ꝓpha; de q̃ legit. iiij. Reg. iiij. ad vbuz belisei clausit hostiũ sup se ⁊ sup filios suos. ⁊ sic ipleta sũt eis oĩa vasa de oleo. Sici aĩa clausis foribus sensuũ supabũdat grã diuina replẽs oĩa recepta cula aĩe. Oz oẽ aĩe receptaculũ largitas diuina replebit. Exẽplũ etiã ẽ in noe q̃ diligẽt clausit hostiũ ⁊ fenestrã arche ne aq̃ diluuij ĩtrare posset. Sic etiã aĩa dz hostia sensuũ ⁊ fenestras viriuz suaz diligẽt claudere. ne aq̃ fluxibilitatis spẽrũ mũdialiũ ĩtrare possint. Ez sic totaliter claudere ses⁹ ⁊ vires ẽ hoĩ ipossibile sine adiutorio diuino. Sic nec noe sufficiebat sibijp̃i ad claudendũ hostiũ arche nisi de⁹ coadiuuaret. Añ legit q; clausit a foris hostiũ dñs Gen. vij. Hoc scies Aug⁹ orat deũ p hmõi adiutorio in li. soliloquio. sic dicens Obsecro te sũma vitas ne pmittas me in aliq̃ re delectari q̃z ĩ te. sz peto vt oĩa mihi marcescãt vt tu sol⁹ dulcescas aĩe mee. ¶ E Quito req rit q; discipuli sint ꝓgregati in vnũ. Discipli sũt vires ⁊ affectiões aĩe q̃ dñt eẽ ꝓgregate ⁊ recollecte vt tota vtute ⁊ tota aĩa ameẽt de⁹ Et vt B fiat oportz aiaz ĩtrare i seipaz ⁊ colligere se totam. vt docet Ricb. iiij. d ꝓplatiõe. Aiaz ad seipaz ĩtrare. ẽ se totã in se totã recolligere. ⁊ exteriorum oũm obliuisci. ⁊ ĩ solu⁹ dei dilectiõe sũme ⁊ ĩtime delectari ꝑ q̃z igit aia bis q̃ngz fuerit bñ dispositata tũc venit ihesus. Et B quãtũ ad ꝑmum. ¶ F ¶ Quãtũ ad scdm videdũ q̃lit veniat. Et q̃dez venit ianuis clausis Quipe licet difficile sit vid reqrẽ cozp⁹ qđ añ pepẽdit in cruce ⁊ iacuit in sepulcro potuerit ĩtrare p hostia clausa Nõ tñ difficile ẽ ĩtelligere qũo de⁹ intrat in aiaz. foꝛb⁹ aĩe eo mõ q̃ dictũ ẽ clausis. Cũ ꝓpriũ domiciliũ dei sit intimum aĩe Aug⁹. iij. ꝓsb. Tu dñe es ĩtimo; ĩtimo meo. ⁊ supioz sũmo meo. vita aĩe mee ¶ G ¶ Notãdũ tñ q; sũt q̃dã repagula qb⁹ ita excludit de⁹ extra aiaz q̃ ĩtrare nõ põt clausis ianuis cũ bmõi repagulis. q̃ sũt pctã mortalia cũ obstinatione voluntatis. Nã facilius est corp⁹ tale quale erat christi ĩtrare in domũ ferreis vectibus clausam. q̃z intrare deũ in animã obstinata voluntate seratam. Nihil est q; ita resistat dõ sicut voluntas puersa. ⁊ hoc dico resistentia formali que est cõtrarij ad contrarium. sed resistẽtia effectiua qua aliquid resistit agenti virtuti dei nihil est cõtrariũ. Unde de potentia absoluta deus etiam posset saluare diabolũ. sed nõ potest. id est. nõ vult de potẽtia ordinata in animã intrare nisi volentem. Qui creauit te sine tenõ iustificabit te sine te. Nã ad iustificatiõez impij reqrit motus liberi arbitrij et consensus voluntatis. Propter quod sponsus Cant. v. Pulsat ad ostiũ sponse. d. Aperi mihi soror mea ⁊c Qđ licet exponat de anima cõtemplatrice. põt tñ etiam accipi de anima peccatrice ad thoꝛũ tñ spõsi ꝑdestinata quam nihilomin⁹ appellat sorores ⁊ sponsam. Ad hui⁹ anime hostium pulsat de⁹ velut ꝓmus motor ad penitentiam. sed requiritur consens⁹ volũtatis. qđ est pulsare ad hostiũ requirendo sibi aperiri per cõsensuz liberi arbitrij. ¶ H ¶ Verũ quia isti discipuli de q̃bus hic agitur habebant voluntatem paratã. quia desiderabant dominũ videre. iõ ex pte voluntatis eorum nullum obstaculum fuit. Añ ingressus est ad eos non obstãte q; fores eẽnt clause cõtra oẽs res creatas que possent inq̃etare talem aĩam de qua hic loquimur. Talẽ introitũ dei in aiaz suã cũ exclusiõe oĩm rerũ inquietantiũ petijt Aug. in li. de cõtẽplatiõe dñi nostri ihesu christi. Taceãt q̃so tumultus carnaliũ. cõticescãt fã

tasie terrarū ⁊ aquaꝝ aeris ⁊ poli. taceāt somnia ⁊ imaginarie reuelatiōes. oīs lingua. oē signuꝫ. ⁊ quidq̄d trāseūdo fit sileat sibi ⁊ ipa aīa ⁊ trāseat se nō cogitādo se sz te deus meꝰ. Hec Augꝰ.

¶ Quātū ad tertiū videndū q̄d iesus veniens in aiam opet. Opat nāqz q̄nqz ¶ Dominus stat in medio discipulorꝫ oīm videlicet viriū. i. i intimo aie quā inhabitat. ⁊ ipaz eēntiā aie q̄ me diū ē oīm potentiaꝝ p gratiā pficit et fecūdat cōferendo sibi eē diuinū. j. Corꝝ. xv. Gratia dei sum id q̄d sū. ¶ Secūdo annūciat discipulis pacez Pax inquit vobis. ps. Loquetur dñs pacem in plebē suā. ⁊ sup scōs suos. ⁊ in eos q̄ cōuertūt ad coꝛ. Ecce q̄bus dñs loq̄t pacē. q: discipulis. Esto tu discipulus discipline christi capax. ⁊ audies. Loquit̄ q̄dē in plebē suā. loquit̄ sup scōs suos. ⁊ loquit̄ in eos qui cōuertunt̄ ad coꝛ Esto tu talis ⁊ audies. Terno ostendit eis manꝰ ⁊ latꝰ. cōferendo scz eis ⁊ diuinas opatiōes q̄ p manꝰ ⁊ thearchicas affectiōes que platus. vbi coꝛ hortet designant̄ Jesus enī in aīa opat magna si ibi ē. si aūt opari renuit ibi nō ē vt dicit Gre. i simili de spūscō. j. Corꝝ. xv. Grā dei in me vacua nō fuit. Vbi sequit̄. Abundantiꝰ illis oībꝰ laboraui. Quarto facit gaudere discipulos excitādo vidēlicet eis gaudiū internū. ps. Coꝛ meum ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū Et hoc ē q̄d dꝛ Gauisi sunt discipuli viso dño Qd aūt seq̄t. Dixit ergo eis iterꝫ Pax vobis signat q̄ talis anima ad quā iesꝰ venire dignat̄ hz pacē nō solū intus in seipa sed etiā ad alios q̄ foris sunt. vel q̄ nō solum in pñti sed etiā in futuro. ¶ Quinto insufflat eis dando spūm vuificatiōis ad nouaz vitam. Et hoc est q̄d dꝛ Insufflauit ⁊ dixit eis. Accipite spūm sanctū ꝛc Jn quo flatu ddit eis spiritū vuificantē cuiꝰ spiramine viuerēt tā sibi q̄z alijs ad salutē. Vñ adiecit Quoꝝ remiseritis pcta ꝛc. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciendū q̄ in pncipio mudi deus inspirauerat in faciē pmi hoīs spiraculū vite. vt legit Geñ. ij. Que q̄dē vita q̄a fuit multū sauciata. oīs enī caro coꝛrupat viam suā. iō christꝰ nouꝰ hō ⁊ nūc spēaliter in resurrectiōe innouatus nouitatē vite sue volēs cōicare discipulis suis. Jnsufflauit eis de nouo spiraculum vite spūalis. Jn cuiꝰ flatus vigoꝛe ipsi spū innouati innouarent vlterius alios vetustatez pcatoꝝ ab eis abstergētes. Et hꝫ ē q̄ sbdit Quoꝝ remiseritis pcta ꝛc Similiter ⁊ adhuc in quancūq̄z aiaz dignat̄ venire iesus insufflat ei spiritū noue scificatiōis q̄ refocillatꝰ spūs eiꝰ renouat̄ ad seruiendū deo vita spūali ad gliaz dei et edificatiōez primoꝝ. ¶ Ad quā nouitatē hortat̄ nos aplus Ro. vj. Seruiamꝰ inq̄t deo in nouitate spūs. Vbi dicit glo. Seruiamꝰ in opibus noui hoīs christi que nō nostris viribꝰ attingimus. sz grā spūsci. Cuiꝰ lex est in aīo innouato q̄ etiā hoīez facit spūalē. Vñ etiā Augꝰ. li. de ciui. dei loquēs de imagine dei in hoīe in quā deꝰ inspirauerat spiraculū vite. sed deformata pꝰ ea peccato. debet inquit Augꝰ. illa imago ab illo renouari a quo formata ē. Nō enī seipam reformare pōt sicut potuit deformare. Et hec rō quare christus insufflauerit i discipl̄os vt videlicet p spiritū sanctū renouaret in eis imaginē deformataz ⁊ vt sic possent attingere opera noui hoīs christi. Ad q̄d etiā nos inuitat aplus Ro. vj. Quō christus ambulauit ⁊ nos in nouitate vite ābulemus.

¶ Expositio euangelij dominice secunde post pasca. CCLXVIII

Ego sum pastor bonus. Bonus pastoꝛ animā suā dat pro ouibus suis. Mercennarius aūt et qui nō est pastoꝛ cuiꝰ nō sunt oues pro prie videt lupū venientem et dimittit oues et fugit. et lupus rapit et dispergit oues. Mercennarius aūt fugit. q: mercennarius ē. et non pertinet ad eū de ouibus. ¶ Naturale ē hoīb9 ad hoꝛnores ⁊ dignitates aspirare. Sz si attēderēt onera ⁊ picula ipis bonoꝛibus ⁊ marīe eccliasticis annexa nō ita affectarēt fieri pastoꝛes eccliaruꝫ Qꝛ vt dicit Augꝰ. i q̄dā ṗmōe. Nihil ē i hac vita. et maxime hꝫ tpe. difficiliꝰ laboꝛiosiꝰ ⁊ piculosiꝰ epi vel p̄sbiteri officio. sz apō deū nihil beatius si eo mō militet̄ q̄ noster ipatoꝛ iubet. Quāti āt oneris sit curā pastoꝛalē habere. docet dñs in pñti euāgelio. oñdēs i seipo q̄d er eoꝝ officio icūbat pastoꝛib9 eccliē. Que tria sūt. Debet. n. p̄latꝰ ita sibi cōmissū gregē diligere vt p ei9 salute ꝓpriaz vitā exponat. Scōo sic dꝛi eū attēdere vt diligēter sibi cōmissos agnoscat. q̄ ibi notat̄ Ego sū pastoꝛ bonꝰ ⁊ cognosco oues meas Tertio sic dꝛ isistere vt errātes ad eccliē vnitatem reducat q̄ notat̄ ibi Et alias oues habeo Jn ṗma igit̄ pte euāgelij oñdit dñs se eē bonū pastoꝛē Et tria facit. ¶ Primo. n. totā bonitatē i se ⁊ a se eē oñdit dicēs Ego ⁊ ñ aliꝰ sū pastoꝛ bonꝰ Qꝛ vt dicit Jo. iij. Oēs q̄tq̄t venerūt p̄ christū fures sūt et latrones. ¶ Nota q̄ hꝫ q̄ttuoꝛ vba do. ṗpe cōpetūt. Ego. n. merā sbam sigt quā ñ ē ī uenire i hoc mundo. Item secundo eo meram. quia non dependet ab alio sed per se et in seipsa stans. et ab ipsa et per ipsam stant omnia. Item tertio

merā quia sine qualitate sine accidente sine spe cie sine genere pelagus substātie infinite. Nihil enī pt̄ deū mera ē substāna. ps. Singularit̄ suz ego. Hoc ē ergo qō chr̄ist⁹ ihesus hic dic̄ Ego Secūdo dicit sum. Hoc utez deo ppr̄ū est ſm illud. Sum q̄ sū. qui est misit me Exo. iij. Et ℟ est qō dicit̄ in ps quo pus ait chr̄ist⁹. singularit̄ sū. Quod aūt tertio dicit pastor. similiter deo ppr̄ium est. Jpe enī est z solus ē qui pascit oēs et oia. ps. Oia a te expectant vt des illis escam. Qō āt quarto sequit̄ bonus. deo ppr̄ium est. patz Lu. xviij. Nemo bonus nisi solus deus. Nullus est ergo bonus pastor qui p̄ter chr̄isti dispēsatiōez regimē sumit animaz. Jpe enī p̄nceps est pastorum. vt dicit̄. j. Pet. v. Et ideo ad euz ptinet pastores dare in ecclesia Eph̄. iiij. Jpe dedit q̄sdaz ap̄los. quosdam ppheras. alios vero euangelistas. alios pastores z doctores ℟ Nota etiam q̄ chr̄istus duo dicit. Dicit nāqz se eē pastorem. et dicit q̄ pastor bonus sit. Pastoris nāqz officium est oues pascere. Vñ pastor dicit̄ a pascendo. Pascit enī chr̄istus nos qui sum⁹ oues pascue eius Esa. xl. Sicut pastor Gregē suū pascet. Et Ezech̄. xxxiij. Greges pascue mee oēs estis. ¶ Est aūt considerandū q̄ quadruplici alimēto pascit nos chr̄ist⁹. Primuz est corpalis alimonie. Hunc cibuz corpalem p̄stat deus omni carni etiā irrōnabilib⁹. ps. Qui dat escam oī carni cōfitemini deo celi. Itē oculi omniū in te sperant dñe z tu das escā illis ꝛc. ¶ Secundū alimentū est spūalis intelligentie. Cibus enī spūalis est verbū dei quo aīa pascit̄ p̄recta intelligentiaz eius. ps. Dñs regit me z nihil mihi deerit̄ loco pascue ibi me collocauit. Super aquā refectiōis educauit me ꝛc. ¶ Tertiū alimētum est sacramentalis eucaristie. Reficimur. n. corpe et sanguine chr̄isti Johis. vj. Caro mea vere est cibus z sanguis me⁹ vere ē pot⁹. ¶ Quartum alimentū est supcelestis glorie. quo nō pascunt̄ nisi electi. Unde Aug⁹. in libro meditatiōnū. Pascua electoz sūt vultus pñs dei patris. ibi eterna gaudia sempiterne veritatis. ibi hymnidici angelorū chori. ibi societas supnoz ciuiū ibi dulcis solennitas a pegrinatōis hui⁹ tristis seculi labore redeuntiū. Hec sūt illa pascua que firmiter dñs omnibus electis p̄mittit Ezech̄. xxxiij. In pascuis yberrimis pascā eas. in montibus excelsis israel erunt pascue earū. ibi requiescent in herbis virentibus. z in pascuis pinguibus pascent̄. ℟ Sed attendēdū q̄ chr̄ist⁹ ascendens in celum pastores in ecclesia cōstituit qui gregem dñi etiā ip̄i pascerent. Unde in p̄sona oīm pastoz petro dixit post resurrectionē suam. Pasce oues meas Joh̄. xxj. Et ideo idem pastor ecclesie ceteros hortat̄ pastor el. j. Pet. v. Pascite q̄ in vobis est gregē dñi. Debēt aūt pastores ecclesie pascere p̄lm dei triplici cibo. scilicet corpali. Ad hoc enī habet ecclesia possessiōes z diuitias vt subueniant indigentib⁹. Unde Ambros⁹ li. j. de offi. z habet̄ in decretis. xvij. q. ij. auz. Quruz ecclesia habet sed nō vt seruet sed vt erogēt in necessitatibus. Et vt idem dicit in eodem capitulo. Pro alimonia pauperz. predemptiōe captiuoz. p̄ sepultura mortuoz licet vasa ecclie sacra confringere et in necessitatib⁹ distribuere Nā vt dicit Aug⁹. in li. de vita clericoz cōmuni Nō est ep̄i a se remouere mendicātis manum. Et Hieronim⁹. Gloria ep̄i est necessitatib⁹ pauperum p̄uidere. Unde dicebat Ambr̄. Oia q̄ mea sunt pauperuz sunt. Itaqz ſm q̄ dicit leo papa. Episcopus rebus eccl̄ie tāqz commendatus nō nobis est exteriora nostra misericorditer oīb⁹ impēdere. postremo vero si necesse sit etiaz mortem nostrā p eisdem oīb⁹ ministrare. Qui autem nō dat p ouibus suis substātiā suaz. quo p bis daturus est aīam suaz. De hoc. xvj. q. j. Nulli ep̄oz. ¶ Sed heu valde dolendum est q̄ tot bona ecclesie que pauperibus essent erogāda multi pastores altero triū modoz distribuunt Quidā superflue in cōuiuijs z lasciuijs Ezech̄. xxxiij. Nōne greges a pastoribus pascunt̄. pastores israel pascunt semetip̄os. Quidaz vane donantes diuitias ecclesie histrionib⁹. aut in eq̄rū aparatu. in seruientiuz multitudine. in ornatu aureo equoz. in edificijs altis et latis palatioz. Quibus obtrijebat Bern̄. illud poeticū Dicite pontifices in freno quid facit aurū. Quidam inique distribuunt bona ecclesie vt ditent p̄rios z cōsanguineos. Nō fuit talis pastor b̄tus paulinus nolane vrbis ep̄us. De quo recitat Gre. in libro dialogoz. Q̄z dū italia in p̄trib⁹ cāpanie fuisset a wandalis depopulata. paulinus nolane vrbis episcopus omia que habere potuit ad ep̄atū p̄tinentia captiuis et indigentibus largitus est. Et cū nihil sibi remāsisset ad redimēduz filiū cuiusdā vidue seruū se fecit regi wandaloz cui p̄dixit mortē soceri z agnit⁹ q̄s eēt ad suam petitionez oēs ciuitates et ciues relaxati et omnis naub⁹ frumēto ex africa ad p̄dicta redierūt ¶ Secūdus cibus quē debēt pastores ministrare fidelibus est spūalis doctrina z scia verbi dei Hiere. iij. Dabo vobis pastores iuxta cor meū. z pascent vos scientia z doctrina. Scientia p̄tinet ad rectā intelligētiā. doctrina vo ad bonam opatiōez. Sed in rei veritate frequent̄ q̄ p̄ficiūt

pastores ecclesie sic rudes existūt ꝙ docti vt magis sit eis opus pasci doctrina ꝙ sciētia. ꝙz vt alios possint instruere. Tales deberēt illā sniam timere Osee.iiij. Quia tu sciētiā repulisti repellā ego ꝙ te ne sacerdotio fungaris mihi. Sed non sufficit oues pascere vbo nisi ꝙ pascāt cōuersationis exemplo. De hoc.xj.q.j.pcipue. ¶ Tertius cibus q̄ ministrat a pastoribꝰ ecclesie ē sacramē talis. corpus videlicet et sanguis dñi nostri iesu christi. q̄ dispēsanda reliqt christꝰ platis Matt. xxiiij. Fidelis seruus ꝙ prudēs quē pstituit dñs sup familiā suā vt det illis cibū in tpe. ¶ G ¶ Secū do pbat christus se eē bonū pastorem Bonus pastor aiam suā. i. vitā suam dat pcuꝛlis ꝙ morti p ouibꝰ suis ne peant Hoc aūt pbat bonuz pastorē cuz bonitas pastoris sit diligere gregē. Nullus aūt maior amor est vt aiam suā ponat q̄s p amicis suis Joh.xv. Christꝰ igit̄ boꝛnus pastor q̄ ex dilectiōe sue gregis dedit aiam suā. Et.j. Joh.iij. In boc cognouimꝰ charitatez dei q̄niā ille aiaz suā p nobis posuit Est aūt diligenter notādū q̄ sicut dicit Bern. in q̄daz epla. Tāta debet eē dilectio pastoris ad gregez vt etiam paratꝰ sit si expediret intrare in gehennā p salute gregis. Vñ dauid cantās dño ps.xxij. dicit. Si ambulauero in medio vmbre mortis nō timebo mala quoniā tu mecū es dñe. Mā ꝙ aīa christi ad inferna descēdit p nobis. Ecce igit̄ in quāto charitatis culmine debet pastor existere q̄ substātiā mū di distribuat. qđ est minimū inꝺoia. q̄ afflictus cōmunicet. fugatis assistat. morti cōtempnat. salutē pximā p alioꝝ exponat salutē. ꝙ vltimo etiā ipas inferni penas nō timeat. Vñ moyses rogās p offensa pꝑi israel deo dicebat. Aut dimitte eis hāc noxā aut dele me de libro tuo quo me scripsisti Exo.xxxij.g. Similiter ꝙ paulꝰ aplūs cupiebat anathema fieri. i. supnā maledictionē incurrere vt saluarent fratres. Imaz christus vt dicit aplūs p nobis maledictionē suscepit. quia maledictꝰ erat oīs q̄ pendebat i ligno. Sz istō sāctū desideriuz faciebat eos magꝝ gtos deo. ¶ Dubitaret aūt hic aliq̄s. Utrum platus teneat mori p subditis suis. Et videt q̄ nō quia pati martiriū est superogatiōis. sz ad opꝰ superogatiōis nullus tenet nisi voto se cōstrinxerit. ergo videt q̄ platus ad hoc nō teneat. Sz cōtra hic. q̄ dicit dñs. Bonus pastor aiam suā ponit p ouibus suis Itē videt q̄ oēs teneant ad hoc. j. Joh.iij. Nos debemꝰ animas p fratribꝰ ponere. Ad hoc dicēdū q̄ mori p grege dñico pōt eē tripliciter. Aut pīpo de bono in melꝰ pmouēdo. ꝙ sic est superogatiōis quātū ad oēs plātos. Aut pīpo ab imminēti piculo liberando ꝙ sic tenet q̄libet platus. quia suscepit curā gregis dñici. ꝙ de manu eius requiret eius sanguis. Aut pīpo in extremo necessitatis articulo cōstituto qui nō pōt euadere damnatiōez nisi bō morti se exponat. Sic dico q̄ est necessitatis quātum ad oēs. sicut vendere sua ꝙ dare pauꝑibꝰ q̄ sunt i extrema necessitate pstituti. Et hz bas vias currūt rōnes. ¶ Hz sciendū q̄ aut ē psecutio generalis aut psonalis. Si generalis tūc debet pastor animā suā nedispgat̄ totus grex ponere. vt dictū ē Si vo ē psonalis psecutio tunc licet declinare psecutionem. exemplo christi q̄ a facie herodis fugit in egyptū. Et exēplo pauli. q̄ a fratribus per murū submissus fuit in sporta. Uñ Augꝰ. Fugiat minister christi sicut christꝰ in egyptum fugit. Fugiat q̄ spēaliter queriē dū paliū firma est ecclie salus. Hinc ait dñs Mathē.x. Si vos pꝛsecuti fuerint de vna ciuitate fugite in aliā. De hac materia legit̄ ꝙ notat̄. vij. q.j. Scisciatis. ꝙ c. Cū vero. In tali etiā casu vbi solꝰ queriē pastor. debēt oues p pastore aiaz ponere. ne pcussō pastore dispgant̄ oues gregis. Quēadmodū dicit Augꝰ. j. pfess. q̄ dū in ciuitate mediolanensi iustina arriana mater valentini regis insequeret̄ beatū Amb. plures fideliū excubabāt in eccliā. ꝙ pati erāt cū epo mori ¶ Tertio ponit̄ distinctio veri pastoris ꝙ mercēnarij. Ibi Mercēnarius aūt Dicit̄ mercēnarius. vel q̄ mercede cōductꝰ ē. ꝙ hic ē symoniacus. vel q̄ mercedez sperat. Neuter ergo istoꝝ verus est pastor. Unde subdit Et qui nō est pastor Be eo q̄dez qui symoniace ordinatus ē. nō est dubiū. quia pastor nō ē. nec pōt ministrare vt dicit̄. j.q.j. c. vlt̄. Hz de eo q̄ nō est symoniace ordinatꝰ mercēnarius tñ est quoniā terrene substātie ministrat. dicendum ꝑm Greg. q̄ talis merito nomen pastoris pdit eo q̄ terrenā substātiā plusq̄z oues diligat. Cuꝰ nō sunt oues ppꝛie sed potius q̄rit tempoꝛale cōmodū cuꝰ intentione seruit in eccliā Videt lupū venientē Per lupū pōt diabolus intelligi Diere. v. Lupus ad vesperā vastauit eos. Quia enī diabolꝰ cecidit a claritate lucis eterne. iō ad vesperā vastare dicit̄ Ecce lupꝰ venit ad oues vt eas recipiat. Unde Augꝰ. Ecce lupus ouis guttur apꝛehēdit cum diabolus fideli adulterium pſuasit. Vel p lupū hereticus pōt intelligi Mat.vij. Attēdite a falsis pphetis qui veniūt ad vos in vestimētis ouiū intrinsecꝰ aūt sunt lupi rapaces. Iste lupus venit ad gregem vt decipiat p falsam doctrinā. Vel p lupū pōt intelligi quicūq̄z tyrannus ꝙ pꝛsecutoꝛ fideliū Ezech.xxij.g. Principes in medio eꝰ quasi lupi rapiētes pdam. Iste lupus venit vt coꝛpoꝛ

raliter affligat oues. Aduersꝰ oēs istos lupos bonus pastor aiam suā ponit. Resistit tēptatō nibus demonis arguēdo ⁊ increpando vicia q̄ si viderit quēq̄z obstinatū exerceat .ij. Coꝛ.vj. Insta opoꝛtune iꝑtune. obsecra increpa. Resistit fallacijs hereticoꝝ vera p̄dicādo .ij. Thymo.iiij. Laboꝛa. opus fac euāgeliste. ministeriū tuū impple. Resistit pſecutionib⁹ maloꝝ oꝛando ⁊ iplorando celeste beneficiū. vt Ambꝝ. et legit in ðcretis .xxiij. q. viij. Conueniꝛ aduersus milites gothos ⁊ arma eoꝝ. lacrime mee arma mea sunt. talia enī sūt munimēta sacerdotis. aliter nec possum nec debeo resistere. Ꝟz audiam⁹ q̄d ī casu isto faciat mercennarius ¶ videt lupū venientez ⁊ dimittit oues ¶ lupoꝝ morsibus lacerandas. ¶ ⁊ fugit ¶ vt saluet seipsum. dimittit oues dāno ⁊ ipe fugit damnū. ¶ R Notandum q̄ non sine vtilitate mercēnarij tolerant in ecclesia. Ꝟz cit enī Aug⁹. Diligend⁹ est pastor. cauend⁹ latro. tolerādus mercennarius. Tam diu enī nil ē mercennari⁹ q̄z diu ñ videt lupū fugē vel latronem. Cum aūt viderit fugit. Nec enī mercēnarius diceret nisi acciperet a conducēte mercedē filij eternā patris hereditatē patienter expectāt. Mercennarij tpalem mercedē conducti festinanter exoptant. Et tū p linguas vtroꝝ q̄z diuina christi gloria diffamat. Inde ergo ledit vnō mala facit nō vnde bona dicit. Botrū carpe. spinam caue. quia botrus aliq̄n de radice vitis exoꝛtus pēdet in spinis. Multi q̄ppe in ecclesia commoda terrena sectantes christū p̄dicāt. ⁊ p eos voꝛ christi audit ⁊ sequunt oues nō mercennariū sed vocē pastoꝛis p mercennariū. Hec Aug⁹. ¶ I ¶ Attendendū etiā ſm Aug⁹. Q, mercēnari⁹ aliq̄n resistit coꝛpe. aīo tñ fugit. Esto tñ q̄ ad vltimum nō timeat increpare et extoꝛquere. ad vltimū fugit aīo licet pſistat coꝛpe. Item si cōtenit p̄dicare veritatē vt eligat errores. aut etiā p gregē nō obiciat se tyranno volēs ipsi⁹ captiuare beniuolentiā dimittit oues curā eis nō impendendo ⁊ fugit coꝛpe ab eis. Considerandū est in hoc differētia veri pastoris ⁊ mercēnarij. Ver⁹ enī pastoꝛ fuit saluatoꝛ noster qui vidēs in passione sua nō lupū vnū sed multitudinē lupoꝝ venientū p̄misit se gregi discipuloꝝ dicēs. Quē queritis. At illi dixerūt. Iesum nazarenum. Ipse nō fugit discipulos relinquēs. sed ait. Ego sū. Si ergo me queritis sinite hos abire ¶ Et lup⁹ rapit ¶ vel in peccatū vel in erroꝛem. vel in fuiutem ¶ ⁊ dispgit oues ¶ Dispgūt hinc ide. ⁊ sic gregē dispgit ⁊ dissipat. qō totū euenit. quia oues nō habēt pastoꝛē sed mercennarium Ezech .xxxiij. Ipse sūt oues mee eo q̄ nō eēt pastoꝛ ¶ Mercēnarius aūt fugit quia mercennarius est ¶ Gre. Utrum aliquis mercēnarius vel pastoꝛ sit vel locioꝛ cognosci non potest si occasio desit necessitatis. Tpe enī trāquillitatis nō cognoscit naufragium. ita mercennarius sicut ver⁹ pastoꝛ videt habere curā gregis. Ꝟz lupus venientes īdicat vtrūq̄z. Fugit enī mercennarius quia mercēnarius est. nō enī querit nisi mercedē lucri tpalis. iō fugit ne illud pdat ¶ q, nō ptinet ad euz ō ouibus ¶ Cū quidē fuerit symoniacus. nō est dubium q̄ nō ptinet ad eum de oubus Ꝟi vō lucra querit terrena patz q̄ dū solū querit substantiā nihil est sibi cure de gregis dispoſiōe. dū mō non perdat quod p̄ncipaliter amat.

¶ Secunda pars expositionis euāgelij CCLXIX

Ego sum pastoꝛ bonus. et cognosco oues meas. et cognoscunt me mee Sicut nouit me pat̄. et ego agnosco p̄z et animā meam pono pro ouib⁹ meis.

¶ Secūda ps in qua scō ꝓbat dñs se eē bonū pastorē. ex alio medio. puta q, ipse conoscit oues suas ⁊ cognoscit ab eis Et quattuoꝛ facit. Primo p̄mittēs ꝓclusionē intentā assignat mediū. pbandi q̄d est noticia ouiū ¶ Ego sum inquit pastoꝛ bonus ¶ nō ex accidēti bono sz essentialiter bonus. vt dicit Gre. Causam sue bonitatis assignat ouiū noticiā ¶ Et cognosco oues meas ¶ .ij. Thymo .ij. Nouit deus q̄ sūt ei⁹. Ille vō sole oues sunt christi que vocē ei⁹ audiūt credēdo doctrine ipsi⁹. ⁊ ipm sequūt p rectā opatiōz oues illum sequunt qui sciunt vocē eius Job .x.

¶ B Nota q̄ noticiā ouiū debet baberi quilibet pastoꝛ alis plat⁹ ⁊ inuigilare suo gregi. qa opoꝛtet eū reddere rationē de oubus sibi commissis ¶ Heb .xiij. Obedite ꝓpositis vestris ⁊ subiacete eis. ipi enī puigilāt quasi rōnē reddituri p aīabus vestris. Debet aūt pastoꝛ vitā ⁊ scientiā subditoꝝ cognoscere vt distinguat oues ab edis ¶ Prouerb .xxvij. Diligenter agnosce vultū pecoꝛis tui tuosq̄z greges cōsidera. Debet ām pastoꝛ cognoscere si sint aliqui pctōres notoꝛij vt eos arguat .j. Thymo .v. Peccatoꝛē coꝛā oībus argue vt et ceteri terreant. Itē debet sciri qui sūt pupilli et paupes vt eis puideat. qui etiā patiūtur iniuriam. si eis nō subueniat Ecc̄. v. Pecoꝛa tibi sūt attēde ¶ C Sed heu q, multi pastoꝛes suas oues nō cognoscunt. possessiōes q̄dez ecclesie diligenter cōsiderāt. redditus sine diminutiōe exigunt. ⁊ expēsas subtili examinatione cōputāt. Utruz aūt aliquis relicta ꝓpria vꝛoꝛe

tenear [illegible] de fold

vide locum CCLXX

que pierunt domus ysrael. ergo nō debebat nisi illas adducere. Rñsio dicēdū q illas oues ō gētibus nōdū vocatas ꝑm pñtem iusticiam suas dicit. quia electe ꝑm ꝓdestinationē eternaz. illas adduxit merito passionis z vbo ꝓdicationis non suo sed apl̄oꝝ. quia ipe in ppria pſona spāliē z pncipaliter venerat pl̄o ysraelitico ꝓdicare. qb9 pmissus erat z a quibus occidend9 erat. Et ꝑm hoc intelligendum illud ℳat. xv. Nō sū miss9 ꝛc. ¶ Tertio tangitur vnitas ecclie. et fiet vnum ouile. quod est in vnitate fidei Eph. iij. Una fides z vnū baptisma. Uñ nō est istō ouile iudaicū vel gentile. licet in ipo cōgregent iudei z gentiles. sed est ouile christi. vbi non est distinctio iudei z gentilis. Et vnus pastor. Un9 pastor est christus Ezech. xxxiij. f. Suscitabo sup pecora mea pastorē vnū qui pascat ea. ij. Re. iij. Seruus me9 dauid rex erit super eos. z pastor vnus erit ouiū eoꝝ. ¶ Nota q pastores ecclie multas habent oues que non sunt de hoc ouili Omnis. n. peccator licet numero cōputet inter oues ouilis pastoris merito tñ nō est de ouili ecclesie. sed de ouili infernali. Nā etiā diabolus suū habet ouile. Be q dicit in ps. Sicut oues in iferno positi sūt mors depascet eos. Istas oues debet bonus pastor reducere ꝓdicādo āmonendo z hortando ad penitētiā. Sed de quibusdaz cōqrit dñs Ezech. xxxiij. a. Ue pastoribus ysrael. quia gregē meū nō pascebatis. qō infirmum fuit nō cōsolidastis z qō egrotū nō sanastis. qō cōfractū erat nō alligastis. z qō abiectū erat nō reduxistis. z qō pierat nō quesistis. sed cū austeritate impabatis eis z cū potētia. Et infra. Hec dicit dñs de9. Ecce ego ipse sup pastores. reqrā gregem meū de manu eoꝝ. Si vero pastor ad penitētiā errantes reduxerit. tūc nō erunt in ecclesia sua duo ouilia ecclesiasticū scz z infernale nec duo pastores episcop9 scz z diabolus. sed fiet vnum ouile z vnus pastor. p quo ope vt dicitur. i. Pet. v. Cum apparuerit pnceps pastoꝝ pastor ecclesie pticipent immarcessibilem glorie coronam. quā nobis pstare dignet.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCLXXI

Ego sum pastor bonus Joh. x. Sicut dicit btūs Aug9 sup illo verbo loquēs dñs ouib9 suis z pñtibus que tūc aderāt. z futuris scz nobis. et quotqt post nos oues fuerint magnā spem oībus dedit. Oēs greges audiāt vocē pastoris dicentis. Ego sum pastor bonus. Licet enī pascat deus oēz creaturā bonitate sua essentiali Juxta illō ℳat. vj. Respicite volatilia celi quoniā nō serunt neqz metunt neqz cōgregant in horrea z pater vester celestis pascit illa Spāliter tñ fidelem aiam pascit bonitate sua gratuita z supsubstantiali. Quē pastū ab eo petimus cū in oratione dominica dicim9. Panem nostrū supsubstātialem ꝛc. ꝑm ℳatth. vj. c. scz ꝑm lucā dicit. Panē nostr̄ quotidianū. Luc. xj. Et hoc ipe enī pollicitus fuit p ppbetaz Ezech. xxxiij. Ecce ego pascā oues meas. q. d. ꝑm glo. Nō cōmittā alienis pastoribus scz ego p meipsū pascā eas. Secure ergo sunt oues que habēt tam bonum pastorem ¶ Sciēdū aūt q oues sunt in triplici differentia. Et ꝑm hoc iste bonus pastor triplicit pascit eas. Nam quedā sūt agne. Quedā pdite z reinuente. Quedā vo sūt fete. Sic inter fideles qui sunt oues pascue dei. Quidā sunt agni p innocentie puritatem. Quidā reinuenti p penitētie veritatē. Quidā vero feti l' fecundi p operuz fecunditatem. Has triplices oues suas dñs pascit in triplici prato z triplici genere herbarum. Primas pascit in prato nature herba originalis iusticie. Secūdas in prato creature herba penitētialis acrimonie. Tertias pascit in prato scripture herba virtualis sermonie. vt accedat qō dicit Prouerb. xxvij. Apta sunt prata z apparuerunt virentes herbe. Ubi dicit glo. Apta sunt mō pascua sacramētoꝝ celestiū que diu fuerāt figuris legalibus clausa. apparuit nouitas euāgelice veritatis z gratie ouibus diuine pascue. ¶ Prime ergo oues sunt agne vel agni p innocentie puritatē quātū ad statū innocentiū. Nulli enī pñt eē in statu innocentiū. q tñ nō sunt in statu innocētie. Status enī innocentie fuit i paradiso ante peccatum. sed post peccatum stat9 ille anullatus est. Christus aūt ver9 agnus in nocētiam quidē in se et in suis agnis repauit. Sed statū innocētie qui fuit in paradiso nō reformauit. Et isti agni possūt quidem eē in statu innocentium. sed nō sunt in statu innocentie. Rursus plures pñt innocentes eē qui tñ nō sunt in statu innocentium. Status enī quādā immobilitatez importat. Jō dicit status a stando. ¶ Ad cui9 plenioꝝ noticiam est sciendū q inter istos agnos siue innocētes est dare gradus. Sūt. n. vij gradus innocentie. ¶ Primū gradū et supremū tenet ipse verus agnus christus q est pastor aliorum agnoꝝ. Ipse nāqz pfectissimaz innocētiam habuit. qui nec peccato originali nec actuali cōtaminatus fuit. nec cōtaminari potuit. ¶ Secūdus gradus fuit p̄moꝝ parentum quos deus in statu innocētie posuit. Qui stat9 licet multas pulegiatas pfectiones includat. ad

pfectionem tñ innocentie christi nõ attigerunt. Christꝰ enĩ nõ potuit peccare. quia bõ deus. sed adam potuit nõ peccare. potuit et peccare. quia bõ purꝰ. Christus etiã oẽs illas ꝓuilegiatas cõditiones nature humane quas habuit homo in statu innocentie in se ex nature sue ꝓditione habuit. qz natura humana in eo in oĩoda perfectione ꝑstuni status reposita fuit. licet penalitates passibilitates ⁊ mortalitatez dispensatiue in se assũpsit. nõ nature sue auctoritate sz nrĩ amoris ĩmensitate. De hoc supra AB. ¶ Tertius gradus innocẽtie fuit in illa candidissima agna scz btã maria virgine. que licet originali ꝓcepta in vtero tñ matris depurata ⁊ sanctificata. nunq̃z aliqõ peccatũ actuale cõmisit. imo pꝰ christi cõceptionem omnino impeccabilis fuit. Unõ et dicit sponsus ĩ Cañ. iiij. c. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nõ est in te. ¶ Post istã agnã in quarto gradu innocẽtie fuit Johes baptista qui ꝓmus post Mariam virginitatem elegit. Qui etiã teneris sub annis ad heremũ cõfugit ne leui saltẽ ⁊c. Jõ et ipe agnus meruit ipm vere agnũ dei filiũ digito suo õmõstrare dicẽs. Ecce agnus dei ⁊c. Joh. j. Sup quo ẏbo dicit Augꝰ Si agnus innocẽs ⁊ Johes agnꝰ an nõ ⁊ ipe innocens. Sed et qd innocẽs. aut quãtuz innocens. oẽs enĩ ex illa radice ⁊c. ¶ Quintꝰ gradꝰ est sanctarũ virginũ. que ꝓ christi amore virginitatez suam carne ⁊ mente illibatã custodierunt. et ab omni pctõ saltem mortali se cõtinuerunt. ⁊ christo agno ⁊ sponso cũ bonorũ opm lampadibus obuiam exiuerũt Mat. xxv. a. Harum agnarũ ꝓmicerius fuit Johes euangelista. cui virgini. ẏgo mater agni in cruce fuit commendata. Inde agnes que ab agno nomẽ sortita. katherina. cecilia. agata. ⁊ cetere virgines agnũ in albis seqntes Apoc. xiiij. ¶ Sextus gradꝰ innocẽtie ẽ puerorũ. qui vel vnda ꝓpꝛij sanguinis ꝓ christo abluti. sicut innocẽtes ab herode interfecti. vel fõte baptismatis in christo regenerati in sua innocẽtia decesserũt. Qui oẽs licet magnũ gradũ innocentie apud deũ obtineãt. nõ tñ vt ille agne ĩmediate ꝓdicte cõtra tẽptationũ insultus certamina ꝓpessi sunt. et tõ ille istis nõ ĩmerito ꝓponũt Uerũtñ tam bi q̃z illi sequunt agnũ immaculatum quocũq̃z ierit. virgines enĩ ꝓmanserũt. Jõ regnãt cũ deo et agnus dei cuz illis Apoc. xiiij. ¶ Septimus gradus est eorum qui ab innocentie fastigio ceciderunt. ⁊ ꝓ pniam eã recuperuerũt. De quibus patebit in sequẽti subꝫmone ¶ B Hi septẽ innocẽtie gradus figurati sũt ꝑ. vij. agnas quas abraã statuit seorsuz a grege in testimoniuz federis qõ iunxit cum abimelech. Geñ. xxi. Iste abimelech fuit rex gerare q̃ rapuerat saram vxorem abrae quã dixerat eẽ sororem suã Geñ. xx. Cuiꝰ etiã serui abstulerãt abrae puteum suũ. ¶ Moraliter ꝑ abraã spũs. ꝑ sarã aia. ꝑ abimelech caro vel corpus intelligit. hec enim tria sũt in hoĩe ſm qõ dicit sup epla ad Ro. Cũ enĩ dicit q caro ꝓcupiscit aduersus spũm ⁊ spũs aduersus carnẽ. media ponit aĩa. que vel delide rijs spũs acq̃escat vel ad carnis ꝓcupiscẽtias in clinet. Hec Orig. Tũc enĩ abimelech rapit sarã cũ caro in regno suo ꝓualẽs innocẽtẽ aiaz ad carnis cõcupiscẽtiã trahit. Habet. n. caro etiã regnũ suũ in homine. sicut spũs habet regnũ suũ. Sed abimelech diuinitꝰ correptus sarã dimisit intacta. Sic fidelis aĩa licet plerũq̃z a carnis ꝓcupiscentia rapiat. diuino tñ nutu in puritate sue innocẽtie cõseruat. Tũc aũt abraaz iniuit fedus cũ abimelech. q̃n spũs regnãs tali federe carnẽ stringit ne aĩe innocẽtiam violet aut perturbet. Et extũc spũs absq̃z impedimẽto carnis diuinarum gratiarũ puteũ pacifice possidebit. Qz autem abraam seorsum a grege. vij. agnas statuit signat q innocẽtes aĩe segregãde sunt a turbis. Quia sicut dicit Bernñ. sup cantica Difficile est inter turbas viuere ⁊ innocẽtie retinere candorem. ¶ Has agnas oẽs quãlibet in suo gradu pastor noster bonus pascit in prato nature. nature videlicet ipius aie. Est enĩ natura aie rõnalis quasi qõdã pratũ speciosissimũ ⁊ spatiosissimum. Speciosissimũ quidẽ. quia imagine et similitudine dei formatum. vnde et dei suscipere potuit etiã ad vnionẽ psonalẽ. vt dictum de spũ et aĩa. Spatiosissimũ etiaz. quia ẽ capax totius trinitatis deifice ⁊ omnis creature. Uñ aĩa rõnalis dicit eẽ omnia ẽz pßm. In hoc ergo nature prato deus pascit agnas suas aias videlicet innocẽtes. herba originalis iusticie. ꝑ quã to imagine dei existẽte in sua rectitudine ⁊ similitudie deiformi. sensualitas pfecte subijcit spũi. ⁊ spũs deo. In hoc enĩ cõsistit originalis iusticia ex quo ẏtutes pullulant in aĩa. ⁊ mens rõnalis maximis delectatiõibus exuberantiũ pascit voluptatiũ. vt dicit Amb. De tali prato vl agro dicit Orige. sup Cant. Omnis aia ẽ capue que est filia hieru salẽ habet aliquẽ agrũ ꝓpꝛiũ. sicut fuit ille ager iacob cuiꝰ suauitate ꝓmotus isaac dicebat. Ecce odor filij mei sic odor agri pleni cui benedixit deus. In hoc ergo agro vel prato aĩa diligẽs studet plantare oẽs bonos sensus ⁊ oẽs animi virtutes sed ⁊ vires operũ ercolere. Hec Orige. Ecõtra alij innocẽtiã nõ habẽtes cũ imago dei in eis sit a sua rectitudine retorta et deformata nõ pascent talibus delectationibꝰ iternis

teneat cōcubinā.qualiter reg3 ē plūs.qualiē cō/
uersē clericus.hoc nō attendūt.qui ꝓpter aua/
ritiā speculatores ceci facti sunt Esa.lvj.Ipsi pa
stores ignorauerūt intelligentiā oēs in viā suā
declinauerunt.vnusquisq3 ad auariciam suaz.
Unde quantū ex eis est illi tot animaz sunt cā
dā natiōis quot sunt eis cōmisse.Quid ergo fa
ciet talis pastor in die nouissimo cuz dicetur ei.
Quid hoc audio de te. Redde rationem villi/
cationis tue. Jam enim vlterius non poteris
villicare. Redde inquit rationem ꝗbus tradidi
sti bona ecclesie,ꝗbus dispensasti sacramēta dei
qualem habueris curā de ouibus christi sāgui/
ne redemptis.Tūc paupes dabunt voces q fa/
me pierunt.tūc multe oues lamētabunt q eoꝝ
causa sūt damnate. ¶ B Secundo ponit q
etiā oues christū agnoscunt_Et cognoscūt me
mee_oues christuz agnoscunt noticia que dile/
ctionē opat.Et iō nō pūt decipi in eo nec in mē/
bris.distinguit enī pseudo christi z pseudo pro/
phetas.A fructibus inqt eoꝝ cognoscetis eos
¶ Nota q pastor nō debz eē puata psona sz
pala omnib⁹ debet se demonstrare.vt lit lucer/
na nō submodio abscondita sed lucerna ardens
sup candela bzum.cui⁹ lumine fideles illuminē
tur Matth.v.Sic luceat lux vestra coā homi/
nib⁹ vt videant vestra bona opa.Quatenus vi
ta cōuersatiōe z moꝝb⁹ det subditis bonū exem
plū.j.Thymo.iiij.Esto exemplū fideliuz in vbo.
in cōuersatione in charitate in fide.in castitate.
Sed diligēt attendendū q exquo debēt oues
ppzium pastorem agnoscere sūopte cauendum
est ipi pastori hypocrisis vicū Aū Amb.libro
de offi.Forma debem⁹ eē ceteris nō solū in ope
sed etiā in sermone castitate ac fide.Quales vi/
deri volum⁹ tales sim⁹.et qualē affectum habe
mus tales appream⁹.Itē Amb.in suo pasto/
rali.Habeat in ecclesia cathedra sublimioꝝ.z cō/
scientia sacerdotis humiliorē repiat.nec locutio
nem simulem⁹ colūbinaz z mentē habeam⁹ ca/
ninā.nec pfessionem inferem⁹ ouinā z ferocita/
tem habeam⁹ lupinā.ne digne ꝓphetaz dicat
Populus hic labijs me honorat coꝝ aūt coꝝ
longe est a me. ¶ E Notādū ꝓpter illud qō
hic dicit_Cognoscūt me mee_q in dei cognitio
nem multis modis puenit vt habet in quadaz
magistrali glo.sup illud Ro.j. Qō notuz est dei
manifestū ē in illis. Primo p naturalē cognitō
nem.ps.xviij.Signatū est sup nos lumen vultus
tui dñe.Heu esa.j.Cognouit bos possessorē suū
z asin⁹ psepe dñi sui israel aūt me nō cognouit.
Secūdo p gratie infusionē ps. Illuminet vul/
tum suū sup nos Heu esa.xlv.Accingi te grā et
nō cognouisti me.Tertio p angelicam reuelati
onem Gen.xxij. Nūc cognoui q timeas dom⁹/
nū.idē.cognoscere te feci.Heu leuitici.iiij.Stul
tus ꝓplus me⁹ nō cognouit filij enim insipientes
sūt z vecordes.Quarto p hūanā eruditionem.
ps.Quanta audiuim⁹ z cognouim⁹ ea z prēs
nostri narrauerunt.Heu Esa.vj.Videte visio/
nem z nolite cognoscere.Quinto p creaturarū
inspectiōz Sap.xiij.A magnitudine enī speciei
z creature cognoscibiliter poterit creator horuz
videri ꝛc.Heu Job.j.Mūd⁹ p ipm factus est z
mund⁹ eū nō cognouit.Sexto p scripturaz le/
ctionē Job.vij. Nunquid vē pncipes cognoue
runt quia hic est christ⁹ ꝛc.Ibidē.v. Scrutami/
ni scripturas quia vos putatis in illis vitā eter
nam habere z ille sūt q testimoniū phibēt de me/
ꝛc.j.Coz.Et sapiētiā loq̄mur quā nemo pncipū
huj⁹ seculi nouit. ¶ F Tertio regredit dñs ad p/
bandum q ipe suarū ouiū habeat noticiā. Ubi
cōsiderandum ē.quia vt dicit Aug⁹. Oues sunt
omnes electi et pdestinati ad vitā eternam. Co/
gnoscere aūt q̄t sūt pdestinati nobis impossibi/
le est. Unū aplus Ro.xj. diffuse de pdestinatio/
ne disputans tandem de re abscondita sic termi
nat sermōe. O altitudo diuitiaz sapie z scie dei
q̄z incōprehensibilia sunt iudicia eius z inuesti
gabiles vie eius.Quis enī cognouit sensū dñi
aut quis cōsiliari⁹ eius fuit.Solus autem de⁹
nouit hoc secretū. Nūc aūt sic est q christus to/
tā noticiam habet dei patris. Ita vt patrem nō
lateat aliquid in filio.Cōsequēs igit est q omēs
rationes creationis z pdestinatiōis que sūt in pa/
tre ꝑm rationē pncipij nouerit filius.ac p hoc co
gnoscit oues suas. Hoc est ergo q dicit_Sicut
nouit me pater_Cognoscit aūt filiū pater totali
ter.quia nihil est in filio nisi genitū ex substāna
patris vel quod nascēdo accepit.eodem aūt mō
filius agnoscit patrē_Et ego cognosco patrē._
Unde cōsequēs est q filius ouiū suarū.id ē.ele/
ctorum et pdestinatorū habeat noticiā Job.xiij,
Ego scio quos elegerim Eph.j. Elegit nos in ip/
so aū mundi cōstitutionem. ¶ G Sed dice/
ret aliquis ꝑm banc deductionē bñ phaī q chri
stus habeat pfectam noticiā ouiuz.sed nō phaī
qualiter oues cognoscunt eum Sic enim con
binaī verba christi.Cognosco oues meas sicut
nouit me pater.et cognoscunt me mee sicut ego
cognosco patrez. Prima simlitudo apparet ex
deductione facta.sed secūda nō. Patet enim q
pater pfecte cognoscit filiū z ecōuerso.et q filius
pfecte cognoscit oues.sed qualiter oues cogno
scant pastorem nō est clarum. Propter qō dicē
dum ꝑm Chrysostō.q quādo dicit. Cognoscūt

me mee sicut ego cognosco patrem.ubi ly sicut ē rō ſimilitudinis non equalitatis.sicut alibi Jo. xvij.filiꝰ oraās patrem p discipulis dicit.Ut sint vnū in nobis sicut et nos.Sic enī dicit Chryso. Ut nō estimes parē mēsuram cognitiōis chri sti ⁊ ouiū.subdit.⌊Sicut nouit me pater et ego agnosco patrē⌋quasi diceret.Inter me ⁊ patrez est equalis cognitio nō aūt inter me ⁊ oues. licz ego eas et ipe me cognoscant.Sciendū ergo q pastor noster christꝰ cognoscit nos oues suas certissime certitudine rei.Nos aūt eum agnosci mus certitudine fidei. ℣ Quarto regredi tur ad pbandū se eē bonū pastorem.Dixerat.n. q bonus pastor aiaz suā dat p ouibꝰ suis.⁊ hec fuit maior nūc subinfert minorem.Ipe enī hoc fecit⌊Et aiam meā inquit pono⌋nō coactus sz sponte.Joh.x.Potestatē habeo ponendi eam. ⁊ potestatem habeo iterum sumendi eam⌊pro ouibus meis⌋Solis enī ouibus christi pfecit passio eius. Nota q vt remitteretur nob de bitum peccati christus fuit quasi fideiussor hu mani generis tradens aiam suā predemptio ne peccati debiti Matth.xx.Venit filiꝰ hominis aiam suā dare redēptionē p multis.Et hoc fuit magna charitas.Sed attendenda ē maior cha ritas quia aiaz suā tradidit p nobis nō quibus cūqz sed etiā inimicis Hiere.xij.Bedi aiaz meā dilectā in manu inimicorū. Et nota q̄z excel lentissime cōmendat hanc charitatis grāz quia etiā aiaz suā exposuit morti Esa.liij.g.Tradidit in mortē aiaz suā et cū sceleratis reputatus est. Hec tanta grā fideiussoris nostri nunqz debet nobis decidere a mente.quia nihil maius p no bis facere potuit Ecc.ij.Gratiaz fideiussoris nō obliuiscaris.dedit enī p te aiaz suā.

Tertia pars expositionis euangelij.

CCLXX

Et alias oues ha beo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et vocē meā audient. et fiet vnū ouile et vnus pastor. ℣ Tertia ps principalis in qua ostendit q christus diuer sas oues reduxerit ad vnum ouile.Et tria facit. Primo enī designat se habere alias oues sz di sperſas⌊Et alias oues habeo⌋predestinatas salu cet ex gentibus⌊que nō sunt ex hoc ouili⌋popu li iudeorū. Predestinati quidem erāt multi ex gentibus qui nō erant de ouili populi israel.sed nōdū erāt isti vocati.⁊ ppter hoc nōdū erant in ouile dñi cōgregati. Secūdo ponit christi so licitudo intendentis ouibꝰ⌊Et illas oportet me adducere⌋Hoc q̄ dicit oportet ſm Chrysosto. nō est necessitatis demōstratiuū.sed cōfirmati uum ei q̄ oēs oues suas saluas faceret. Mo ta christꝰ vt dispsas oues cōgregaret in vnuz q siunt eas in hoc mūdo clamādo pegrinādo.pa sus laborē.sudorem.famē.sitim.vigilias.⁊ mo lestias plurimas.⁊ tandē etiam mortez Joh.xj. Christus moriturus erat p gente sez iudeorum ⁊ nō tantū p gente.sed vt filios dei qui erant di sperſi in gentibus cōgregaret in vnum⌊Et vo cem meā audiēt⌋Hoc enī mō nō sunt errantes quia audierunt vocē pastoris credētes euange lio ⁊ obedientes fidei Esa.xxvij.Attendite q̄ lon ge estis quid fecerim.Et ps.Popul⁹ quē non cognoui seruiuit mihi in auditu auris obediuit mihi.Audientes igit oues errātes voceꝫ ppriꝫ pastoris ad eum se cōuertunt.j.Pet.ij.g.Era tis sicut oues errantes sed cōuersi estis nūc ad pastorem ⁊ epm animarū vestrarum. ℣ Nota q fideles valde cōuenienter ouibus assi milant. Primo ppter innocētie simplicitatem ij.Reg.vlt.Isti qui oues sunt quid fecerūt. Se cundo ppter īmolandi p martirio voluntatez ps.xlvj.Deus auribꝰ.g.Estimati sumꝰ sic oues occisionis.Tertio ppter patiētie tranq̄llitatem Esa.liij.Sicut ouis ad occisionē ductꝰ ē.Quar to ppter lactis doctrine fertilitatem Esa.vij.In illa die nutriet homo duas oues ⁊ p multitudi ne lactis comedet butyrum.Quinto ppter velle ris.id ē.cōuersationis fomentū ⁊ caliditatē Job. xxxj.De velleribus ouiū mearū calefactus est. Sexto ppter lupoꝝ.id est tyrannoꝝ odium et psecutionem Matth.x.Ecce ego mitto vos sic oues in medio lupoꝝ.Septimo ppter vberem fructificationē Can.iiij.Omnes cū gemellis fe tibus.ps.Oues eorum fetose.Octauo ppē pa storis eterni agnitionē Joh.x.Oues mee vocez meā audiunt.Et hic⌊Vocē meā audiēt⌋ ℣ C Notandū secundo sup illud⌊vocem meaz audient⌋q̄ vox christi est audienda.quia ē dul cis ad demulcendū Can.ij.Vox enī tua dulcis Currentia ad cōpescendū.ps.Vox dñi confrin gentis cedros Sen.iij.Audiui vocem tuam et timui.Suauis ada audiēdū.ps.In voce exultatō nis ⁊ cōfessionis sonus epulantis.Potēs ad re munerandū Joh.x.Oues mee vocem meaz au diunt ⁊ ego vitam eternam do eis.Et efficax ad erudiendum Job.iiij.Vocē quasi aure lenis au diui ⁊c. ℣ Queritꝰ de hoc q̄ dicit⌊alias oues ha beo que non sunt ex hoc ouili⌋quia nulla ouis est ouis cum est extra ecclesiam.quia nulla ē in nocens.Ite q̄ dicit⌊illas oportet me adducere.⌋ quia Matthei.xv.Non sū missus nisi ad oues

que peccat ex vestre dni fides

Sed hec herba originalis iusticie nō pullulat̄ i prato aie nisi verbo dei irroret̄. Unde dicit deus Gen̄.j. Germinet terra herbam virentem. Ubi ꝑm glo. p terram intelligit̄ anīa fructifera. p herbam vo virentem bonoꝝ opm fructus accipiunt̄. Tūc ergo terra virentē herbā germinet. qñ fidelis anima in illis viribꝫ in qbꝫ imago dī attendit̄ p effectū originalis iusticie fructꝫ bonoꝝ operū pfert. Unde mox subdit̄. Et ptulit terra herbam virentē id est actus ⁊ habitꝫ virtuosos quibus imago dei in aīa pficit̄. Veritas enī imaginis magis ꝑpꝛie attēdit̄ in illis viribus aie scz memoria intelligentia ⁊ voluntate inquātū sūt pfecte p actus ⁊ habitus q̄z si nude accipiantur In cuius signū dñs noluit insedere asine nude nisi vestiretur.

¶ Subsermo primus.

CCLXXII

Ego sum pastor bonus. ¶ Secunde oues sunt q̄ aliqñ pdite postea sunt reinuēte. De quibus est pabola illa Luc̄.xv. ⁊ Matth̄.xviij. De centū ouibus. ⁊ vna pdita ⁊ inuenta. p quas intelligunt̄ ille aie fideles que ab innocētia ceciderunt sed p penitentiā ad caulas innocētiū redierunt Et hi ptim sunt in septimo gradu innocentie vt pdictū est. ¶ Sed circa hoc cadit dubitatio vtrū innocētia amissa semel valeat recuperari. Et videt̄ q nō p Hiero. ad Eustochium qui sic dicit. Audenter loquar. cū oīa possit deꝰ suscitare virginem post ruinā nō pōt. Sed contra Greg. in quadā collecta qua vtit̄ eccl̄ia. in q̄ dicit̄. Deus innocentie restitutor. Dicendū q̄ innocētia sumit̄ dupliciter. Uno mō put negat actum. sicut dicit̄ innocēs q̄ nunq̄z cōmisit aliq̄d quo fieret nocens vel reus. ⁊ sic innocētia pdita recuperari nō pōt. quia hoc solo ꝑuat̄. deus gentā facere ingenuta ꝑm pH̄m in li. etbicoꝝ. Et sic ē intelligendum verbū hieronimi. q. deus nō pt facere q̄n corrupta fuerit corrupta quātum ad actū pteritū. Alio mō sumit̄ innocentia put negat culpā. sicut etiā sonat vulgare vnschult. ⁊ sic pōt recuperari. quia deus pōt omnē maculā culpe abolere ⁊ signaculū effractū reintegrare. vt aīa tanta puritate niteat ⁊ caro tanta integritate floreat sicut ꝑus añ oē peccatū. Et sic intelligendum est verbū gregorij. Exemplū de vtroq̄z. in panno nitido ⁊ ī lutū ꝓiecto fieri nō pōt q̄cūq̄z virtute quin ꝓiectio ⁊ sordidatio facta sit. Sordes tñ ablui pñt vt recipiat nitorē ⁊ mundiciaz ꝑstinā vel etiā maiorē. Ex q̄ patet corrolariū q̄ ꝑmiū quod debet actui vel operi recuperari nō ꝑt. vt aureola v̄ginū Nō vo debet̄ merito ꝑm radicem charitatis recuperari pōt etiā in gradu amplioꝝ. sic ō petro dic̄ amb. ⁊ ponit̄ l. dist. c. fidelioꝝ inq̄t factus ē petrus postq̄z fidē pdidit se defleuit. atq̄z ideō maiorem gratiam reperit q̄z amisit. ¶ Qualiter aūt ꝑ penitentiam recuperetur innocentia perdita sic est videre ꝑm Orige. super cantica. Nam etiā innocētia tres habet pedissequas. id est. tres nobiles ꝓgatiuas que p peccatū pdunt̄ sed p penitētiam recuperant̄. ¶ Prima est bona fama. Si enī fama est illese dignitatis status. pfecto non leditur dignitatis status nisi mortali peccato notorio. cōsequens est famaz ibi ee bonam vbi veram est inuenire innocentiā. ¶ Secunda est secura et suauis cōscientia Orige. Hec habet felicitatis rara in puerīs innocentia. q remorsum mortiferum nunq̄z sentit. quia peccatum quod morsu anime est nunq̄z admisit. Et ecōtra semp presumit seua pturbata cōscientia Sap̄.xvij. Ez vbi nullum peccatū mortale ibi est nulla pturbatio vbi nulla pturbatio ibi nulla ꝓsumptio seua. vbi nulla seua presumptio ibi sūme suauitatis delectatio. ergo vbi innocentia ibi suauis cōscientia. Verus est ergo q̄ Prouerb̄.xv. dicit̄. Secura mens iuge cōuiuium. ¶ Tertia pedisseq̄ innocentie est pudica verecūdia Origenes. Inuerecūdie ni fallor infronite male ⁊ pessime prolis pestilens mater est cōsuetudo peccandi. qō enim frequēter male cōmittit̄ eo credit̄ cōmitti licentius quo frequētius sed sancte innocētie semobilis associat verecundia. in qua p totā innocentis faciē fit rubra pfusio de peccato etiaz aliquo. ¶ Sed pedisseque iste p peccatum fugantur. ⁊ per tres alias vere penitentie pedissequas reuocantur. ¶ Prima pedissequa v̄e penitentie est peccati abominatio. que pulcrificat bonam famam.. Unde Origenes. Ad recipiendam famam nihil adeo efficax puto q̄z id perfecte abominari per quod maxime contingit famam maculare. Sic enim fit regressio ad bonū si plene detestaris causam infamie. Unde Hester.xiij. Tu scis domine necessitatem meam q̄ abomineꝝ signū superbie et glorie mee et detesterillud quasi pannum mēstruate. ¶ Secūda pedissequa vere penitentie est dolor de pctō q̄ dulcorat conscientiam Oriḡ. Quanto magis in se sensitiua p peccato commisso vim veri doloris excipit tanto iocundius in se ratō tota dulcescit Unde Hest. vbi supra. Omnia loca in quibus antea letari consueuerat crinium laceratiōe cōpleuit. Tertia pedissequa vere penitētie est verecundia cōfessionis que reducit pudiciciā Añ

Greg. Bona est verecūdia quā in cōfessiōe penitēs suscipit. Nam ꝛ morū gignit pudicicias et verā cōplet penitētiam. ¶ Bene igit̄ qñ sic pedisseque innocentie reducte fuerint per pedisse quas penitentie. tunc ouis pdita reponit̄ inter agnos. sed tñ ñ fit agn9 ppter irreuocabilitatez actus vt dictū est. fit tñ prima agnis. Juxta illō ps. Adducent̄ regi virgines post eā prime eius offerent̄ tibi. Ubi fm glo. p primas intelligūtur vidue et caste que ꝛ si nō vgines prime tñ virginibus. sed nō pñt dicere Canticū illud qđ solis nocentib9 ē appriatū Apoc. xiij. Nemo potest dicere canticū nisi illa centū quadraginta qtuor milia ꝛc. Sicut etiā qlibet vere innocēs dicere pōt illud ps. xxv. Judica me dñe quoniam ego i innocētia mea ingressus sū. Et quia innocentiam custodire nō pōt sine dei adiutorio. qa nemo pōt eē cōtinēs nisi deus dederit. Jō addit. Et in dño sperās nō infirmabor. Alij aūt q̄ pdiderūt innocētiā. quātūcūq3 eā recupauerint illud canticum dicere nō pñt. Sed pōt qlibet eorū dicere illud qđ sequit̄ in eodē ps. Lauabo inter innocētes manꝰ meas. q. d. fm glo. Et si nō sim vere innocens. lauabo tñ manꝰ meas id est munda faciam opa mea penitendo ꝛ cōfitendo. ꝛ sic inter innocētes conuersabor. Ad banc innocentiam puenerunt omnes apli post suscepionē spūssci ꝛ maria magdalena. ꝛ plures magni sancti. q̄ vgines ꝛ innocentes plures multū superexcellunt. ꝛ boc pmio essentiali. Hec de ouib9 pditis ꝛ ad caulā agnorū reductis. que pascunt̄ in eodem prato et eadem herba cū agnis. quia virtute vere penitētie reducit̄ aīa ad pmā puritatē diuine imaginis pm Aug̃. ¶ Sed quia non oēs penitentes ad statum innocētie in tanta excellēcia reponunt̄. sequit̄ videre in quo prato ꝛ q̄ herba cōmuniter penitentes pascant̄. Et q3 pascuntur in prato creature. Propter qđ sciendū qđ sicut bō peccauit abutendo creaturis ad inordinatam delectationem. ita oportet eum vti ministerio creaturarū ad pcti expiatiōez. Deus enim post peccatū pmorū pentū ad boc armauit oēs creaturas. vt vlciscant̄ peccata nostra quei ea3 abusu cōmisimus. Juxta illud Sap̃. v. Armabit creaturā in vltionem inimicor. Item Sap̃. xvj. f. Creatura tua dñe tibi factori deseruiens excandescit in tormentū aduersus iniustos. Et inde est vt dicit Aug9. de cōtemplatiōe dñi nri ihesu christi. Q3 tot mala nobis a creaturis mūdi inferunt̄ in vita pñti q3 humores tumidāt. dolores extenuant. aera morbidant. esce inflant. ieiunia macerāt. ioci dissoluūt. tristicie psumūt solicitudines coartant. securitas ebetat. diuitie iactant. pauptas deiicit. iuuentus extollit. senectus incuruat. infirmitas frangit. meror deprimit. diabolus insidiat̄. mūdus adulat̄. caro delectat̄. aīa excecat̄. totus bō ꝓturbat̄. ꝛ post omnia mors furibunda succedit. que mille modis qtidie miseros boīes rapit. hunc nāq3 febribus. illū oppimit doloribus. hūc consumit fame. illū sitis extinguit. illum suffocat aquis. hūc interimit laqueo. illum pmit flāmis. aliū vero dētib9 bestiarū vorat ferociū. hūc trucidat ferro. illuz venenо corrūpit. ꝛ vniuersis gaudijs imponit finez. Hec Aug9. Que omnia mala a creaturis non acciderēt si peccatū nō eēt. Ecce latū prati creaturarū in q̄ penitēs pascit̄. siue iste penalitates imittant̄ a deo ꝛ cū patiētia sufferant̄. siue sponte assumant̄ p emēda peccator qđ salubrius est ¶ Sed videam9 qua berba in boc prato pascunt̄ isti penitētes. Et quidē berba penitentialis acrimonie. Hec berba in principio amara ē sed accedēte grā dei dulcescit aīe penitēti. Unde Amb. in quodaz sermone. Qñ sic penites vt tibi amarū sapiat in anima. ꝛ qđ ante te oblectabat in corpe te cruciat in corde tūc bene ingemiscis ad deuz. Qđ bene figuratū est. iiij. Reg. iiij g. Ubi legit̄ q egressus quidā in agruz collegit herbas agrestes. quas decoctas dum socij gustassent p amaritudine nō poterant comedere clamātes. Mors in olla vir dei. Sed cū helisеus misisset farinā in ollā nō fuit amplius qđq̄d amaritudinis in olla. Herbe agrestes sunt acrimonie pniales. que in principio sunt acres. sz decocte in olla cordis igne vere cōtritōis ꝛ immissa farina munde cogitatiōis de pmio vite eterne. tota amaritudo vertit̄ in dulcedinē. Un hieronimꝰ sup marcū sup illud. Penitemini ꝛ credite euāgelio. dic̃ sic. Amaritudinē radicis dulcedo pomi cōpescit. picula maris spes lucri delectat. dolorē medicine spes salutis mitigat. q̄ desiderat nucleū frangit nucem. penitētia agat q̄ vult eterno adherere bono. Hec ille.

¶ Subsermo secundus.

CCLXXIII

Ego sum pastor bonus. ¶ Tertie oues q̄s pascit iste pastor bonus sūt fete. p quas significant fideles aie virtutū ꝛ bonorū operū fetu fecunde. Circa qđ tria sūt videnda. Primo in q̄ fetuositas istarū ouiū attendat̄ Secūdo in q̄ prato pascant̄. Tertio qua berba nutriant Quātū ad primū sciendū q fetuositas istarū ouiū attendit̄ tā in opibus vite actiue q̄z in opib9 vite con-

tēplatiue. Fidelis eī aīa virtutib⁹ fetosa ī vtraq3 vita pascit̄ a deo vt nūc vacet deo p cōtēplatōez nūc redeat ad actionez. Sicut de istis aīalibus euāgelicis dicit̄ Ezech.j. q̄bāt et reuertebātur Sic et moyses nunc ascēdit in mōtē vt gloriam dei videret. nūc descēdit ad castra vt necessitatib⁹ ꝑpl̄i puideret. Et hec gemīatio signat̄ Cañ. iij. in grege ouiū tonsarū que ascenderūt de lauacro. de q̄b⁹ subdit̄ ibi. Oēs gemellis fetib⁹ et sterilis nō erat inter eas. Oues enī sponsi oēs d̄bent teē tonse p polūtariā pauptatē ascēdētes de lauacro ꝓbaptismalem vl̄ penitētialē puritatē Oēs gemellis fetib⁹ p gemie vite actiue scz ⁊ cōtēplatiue fecūditatē. Et ista gemellor̄ fetuū alternatio ad lr̄ā designat̄ in natura ouiū. q̄ ꝑiteris3 q3 tris bis in āno fetificāt. Et vt d̄r i li. de ꝓpietatib⁹ rerū. Quis p dimidiū ānū sup vnū lat⁹ iacet ⁊ p dimidiū sup aliū. Nō attestat̄ ꝓdicte alīnationi fet⁹ gemī Quiste sacre oues nūc p tps aliq̄d incūbūt actiōi. nūc p tps aliū vacāt cōtēplationi Vñ q̄d q̄d tales agūt totū ē vtile. Sic de oue d̄r q̄ oīa q̄ in ipa sūt vtilia vocant̄. lana. pellis. caro lac. digestiones. et ipse fimus in q̄ quiescit. Sic istis sanctis ouibus omnia coopant̄ in bonū etiam ipsa peccata ſm Aug̃. Unde apl's. j. Thymo. iij. Pietas ad omnia vtilis ē Quia ſm glosam p pietatem aliq̄s exercet se ad cultū dei q̄ntū ad opa cōtemplatiue. ⁊ ad opa misericordie quātū ad exercitiū vite actiue. Vñ hec pietas p missionē habet vite actiue que nūc ē ⁊ future. vt ibidē dicit apl's. B Qualit̄ aūt isti gemelli fet⁹ vtriusq3 vite adinuicē se habeant pulcre docet ꝑsp in de vita cōtēplatiua li. ꝑmo sic dicens. Ad actiuā vitā ptinet inēt humana ꝓficere ⁊ rebelles corpis mot⁹ rōis impio tpare. Ad ꝓtemplatiuā supra hūana desiderio pfectiōis ascēdere. idesinenter augēdis vtutib⁹ icubare. Hui⁹ vita ē nulli prorsus iniurias irrogare. Illius eq̄nimit̄ illatas sustinere. Iste scz actiu⁹ irā pacie vtute cōpescit. immoderatis cupiditatibus psymonie frenos imponit. Tangit̄ d̄siderijs carnalibus nec cōsentit. pulsat̄ hui⁹ mūdi curiositate nec rapit̄. quatit̄ diabolica ipugnatiōe nec vincitur. ⁊ deo suo deuota mēte subiectus nō atterit̄ diuersis tēptatiōib⁹ sz ꝑbat̄. Ille. s. ꝓtēplatiu⁹ oēs affectiones q̄b⁹ vita mortaliū variat̄ scīs vtutib⁹ vincit. cupiditatū ac ꝑturbationū oīm liber beata quiete pfruit̄. ⁊ illecebris ac voluptatibus fact⁹ expedita mēte supior ineffabili gaudio diuine ꝓtēplatiōis afficit̄. Iste. s. actiu⁹ suscipiēdo pegrinuz vestiendo nudū. gubernādo subiectū redimēdo captiuū. tuendo violent̄ oppressum. iugiter se ab oibus iniquitatibus suis emaculat. ⁊ vitam suam bonorū operum fructib⁹ ditat Ille scilicet cōtēplatiuus facultatibus suis in vs⁹ pauperum distributis simul se expoliauit mundo. et admouit totis viribus celo. Res mundi mundo proiecit et seipsum deuota mente christo restituit. a quo immortales diuitias dari sibi orat vt pauper. protegi se postulat quotidie vt infirmus. immortalitatis vestimento vestiri cupit vt nudus. defendi se ab impugnatione inuisibilium hostium supplicat vt fragilitate carnis oppressus. celestem patriam sibi dari desiderat vt peregrinus. Actiua vita habet solicitum cursum. contemplatiua gaudium sempiternuz In hac acquirtur regnum. in illa percipit̄. Hec ibi. Ecce q3 felix geminatio gemellorum fetuū ⁊ felices oues que siue ingrediantur per contemplationem siue egrediant̄ ad actionem semper pascua inuenient Johannis decimo. C Quantum ad ꝑ secundum sciendum q̄ iste benedicte oues pascunt̄ in prato scripture. Quod quidem pratum valde latum ⁊ amplum est Et accipio hic scripturam non solum in sacris codicibus scriptam. ⁊ studio lectiōis menti impressam. vel sacra predicatione auditorum cordib⁹ instillatam. vel sancta meditatiōe mente commendatam. sed et in cordibus deuotorum digito dei scriptam. Quemadmodum dicit ap's Stolus Roma. xij. de quibusdam qui habent legem dei scriptam in cordibus suis. Unde legit̄ in decretis. xix. q. ij. c. Due auctoritate vrbani pape. Due inquit sunt leges. Una publica alia ꝓuata. Publica lex est que a sanctis patrib⁹ scriptis est confirmata vt est lex canonum. Lex vo ꝓuata que instinctu spūssancti in corde scribitur. Sed hoc pratum ppter sui amplitudinem oues iste fete ⁊ graues nō bene pertransire possunt nisi a postore iuuentur. Unde Esa. xl. prophet̄a loquens de isto nostro pastore sic ait. Sicut pastor gregem suum pascet. in brachio suo congregabit agnos. ⁊ in sinu suo leuabit. fetas ipse portabit. Ubi tangit omnia tria ouium genera predicta. videlicet agnas quas tanq̄z tenellas in brachio suo congregat. Item reinuentas per penitentiam quas in sinu sue miserationis leuat. quia per se surgere nequeūt. Item fetas quas ipe pastor portat quia ꝑ amplitudinē prati ⁊ grauitatem fetus per se ire nō possūt. Et ad lr̄ām oues fete interdum indigent a pastore portari ne grauentur in transitu. Ita iste mentes ita plene fetibus gemellis vtriusq3 vite nequaq3 possent portare seipas nisi bonus pastor ipsas per gratiam supportaret. Talis ouis erat ille gloriosus paulus totus plenus geme

lis fetibus.qui cū in humilitatis spū ad dei glo/riam multas suas virtutes numerasset.atq3 in ter cetera dixisset abundātius omnib9 labo2aui subiecit. Nō aūt ego sed grā dei mecū.j.Cor.xv

℣ Quantū ad tertium qua videlicet ber ba ille oues pascant. Et quidez herba virtualis sanctimonie.que cōsistit in pfectiōe operuz elec/toz.que sunt supme pfectiones opm virtutum z donoz̄ erū pentiū in beatitudines z in fructus spūs. Hec herba crescit in prato diuine scriptu/re.put large scripturam accipimus vt dictū est Ex quo prato omnis amenitas z viroz virtua/lis sanctimonie exuberant in anima fetosa. Un de Moyses legislator in Cantico suo Deut.xx xij.cum dixisset.Concrescat in pluuia doctrina mea.fluat vtros eloquiū meum.subiecit.Qua si imber sup herbam z quasi stille sup gramina. Quia sicut imber facit virere herbam et stille gmina crescere.sic doctrīa sacri eloq̄i virere facit z crescere scīmoniā i coꝛdib9 pfectoꝛ vt pferāt vtutū gmia vt dic glo.ibidē. Uñ hiero.sup illō ps. Et adipe frumenti saciat te.dicit.q eloquiū diui num omnes habet in se delicias.sicut māna fm voluntatem vniuscuiusq3 sapiebat. Et Hugo i libro suo de anima dicit sic. Nihil in hac vita dul cius sentit.nihil auidius sumit.nihil ita mentez ab amore mundi sepat.nihil sic animuz contra temptationes roboꝛat.nihil ita hominē excitat z adiuuat ad omne opus et ad omnem laboꝛez sicut studiū sacre scripture. Ecce q3 iocū dū pa/tum qō berbas totius sanctimonie pducit. De quibus herbis dicit Ezech.xxxiij. Ibi requescent in herbis virentibus. Quia ille sancte oues per virtualem sanctimoniaz omnibus delicijs spi/ritalibus pfruunt.quasi celestem vitā ducētes in terra. Ad viroꝛem aūt istarū herbarū et ouz/ium sacraꝝ fetositatez multū adiuuant exem pla sanctoꝛū.ad quoꝛū aspectū oues cōcipiunt fetus varios operū electoꝛ. Quod pulcre figu/ratū est Gen.xxx.in iacob.qui virgas decoꝛtica/tas posuit in cānalibus vñ bibebāt oues.ad q̄z aspectum oues cōcipiebant fetus varij colo2is Per vgas varias fm Gre.xxxj.moral.intelligū tur exempla sanctoꝛū patz̄ pcedentū.que aspi/cientes nostri rōnales spūs dū in eoꝛum inten/tiōe defixi sunt.singulis quibusq3 actiōibus pez/miscentur.vt tales fetus operū pcreent qualia exempla pcedentium vident.et diuersum colo/rem.plesboni opis habeat.dum in se varietatē exemploꝛū scoꝛ̄ foꝛmat. Exemploꝛū inquaz nō solū scoꝛ̄ viroꝛ̄ sed etiaz ipsius christi pastoꝛis cui9 iste sunt oues ppie. quas ipe vocat nomi natim z a ñ eas vadit z oues illum sequunt. qa sciunt vocem eius vt dicit Jo.x.parū aī pposi/tum thema. Hec est illa sancta varietas virtual sanctimonie qua regina.id est.anima electa est circundata.ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato id est opibus charitatis.circū data varietate scilicet virtutū donoꝛuz beatitu/dinū fructuū et meritoꝛum. Qua varietate nos circū dare z oꝛnare dignet pastoꝛ noster sua bo nitate q̄ viuit z regnat in secula seculoꝛ amen.

℣ Expositio euangelij dominice tertie pōst pasca.

CCLXXIIII

Modicum et iam non videbitis me et iterz modicuz et videbitis me quia vado ad patrez. Di/xerunt ergo ex discipulis eius ad inui cē. Quid est hoc quod dicit nobis.mo dicum et nō videbitis me et iterū mo/dicū et videbitis me.et q2 vado ad pa/trem. Dicebāt ergo Quid est hoc q9 di cit nobis modicū. Nescim9 quid loqui/tur. ℣ Proverbialiē dicitur. Dulcia nō meminit q̄ nō gustauit amara. Leticia aūt z tri sticia se habent sicut dulcis cib9 et amarus. Sic dicit Aug̃.in libro pfess. Volens ergo dñs disci pulos suos finaliter multū letificare.premisit eos i hāc mūdo aliqualiter cōtristari.tam de sue pēsen tie subtractione.q̄z de sustinēda aduersarioꝛ̄ p/secutiōe. Et vt hec tolerabilius sustinerent. p̄mit eis z sue tristicie breuitatē z securi gaudij īmēsi/tatē. Et de hac agit in pñti euāgelio. qō diuidit in tres ptes. In q̄z pma christ9 denūciauit futuro rū euētū. s. tribulatiōis z leticie In scda soluit dis cipuloꝛ dubiū obscure snie. Ibi ℣ Cognouit aūt ies9 ℟ In tria adducit dictoꝛ exēplū recte itelligē/tie. Ibi ℣ Mulier cū parit ℟ Circa primū tria facit. Primo.n.pdicit aplis licz vbis obscuris sue passiōis resurrectōis z ascēsiōis tps istare. vñ oꝛi ebat discipulis materia tribulatiōis z leticie. Di cit ergo denūciās tps passiōis ℣ Modicū ℟ scili/cet erit tps ℣ z iā ℟ istat q̄ ℣ nō videbitis me ℟ Mo dicū q̄dē fuit tps in q̄ aplī nō viderunt christū p triduū videlicz mortis ei9. sz visū ē aplis illō tps satis longū Esa.lviij.loq̄t de9 pat ad filiū. Jn mo dico dereliq̄ te. Unus9 ē enī dei fili9 derelict9 i cru ce. Uñ clamauit. Deus meus deus meus vt q̄d dere/liq̄sti me. Deinde tps resurrectōis sue denūciat Ibi ℣ Et iteruz modicum ℟ erit tempus ℣ z vide/bitis me ℟ cum a mortuis resurrexero Uere mo dicum fuit illud tempus.quia diebus.xl. visus ē ab aplis post resurrectionem vt dicitur Act.j.

vertetur in gaudium. ¶ Secunda pars in qua dñs soluit dubium discipulor ob scure sentētie. Et tria facit. ¶ Primo enī christ⁹ respondet dubitationi eorum vt melius soluat. Cognouit aūt ies⁹ quia volebāt eū interroga re tanq̄z magistruz. Solus deus est qui nrās cognoscit volūtates ⁊ scit quid cogitet itellect⁹. ⁊ quid velit affectus. Et dixit eis De hoc que ritis inē vos. Et nullus vestruz scit respondere. quia dixi vobis. modicū et nō videbitis me et iterum modicum ⁊ videbitis me. ¶ Cōsiderā dū est ad euidētiā solutiōis quā christus dedit q̄ ista verba aliter exponi p̄nt ꝑm Elug. ꝓter duos modos p̄dictos. hoc scz mō. Modicuz tpis sup̄. est vsq̄z ad ascensionē ⁊ ex tūc iam nō videbitis me. q⁹ exquo christus ascēdit in celuz non viderūt eum apli. Et iterū modicū tps erit vita cuiusq̄z apl'or. Vita enī p̄ns modica est. ⁊ post illud modicū videbitis me in regno Esa. xxxiij. Regem in decore suo videbunt. Ideo enīz christus ista verba aplis dixit quia modicū erat tē poris. Et ex tunc nō erant eum visuri q̄z diu viuebant carne mortali. Sed quia temp⁹ vite hominis est modicum. Ideo post istud modicuz viderunt eū in celo. Quod totū contigit ꝓpter illud qđ sequit. quia vado ad patrem. q⁹ die. xl. ascensurus sum ad patrem. Ideo post modicū nō erāt eum visuri. Itē ꝓpter hoc idē. quia quā do uerat ad patrē. ideo post modicū vite p̄ntis visuri erāt ip̄m in regno celorū. Istaz aūt expositionē satis innuit dñs in his que sequūt. d. apostolos debere plangere ⁊ tristari in modico vite p̄ntis ad modum pientis mulieris. sed postea gauisi sunt in eterno gaudio. ¶ B Nota q̄ in rei veritate modicū est tps vite hominis. ⁊ ip sum in transitu modicum est Jaco. iiij. Que enī est vita vestra. vapor est ad modicū parēs. ⁊ deinceps exterminabit. Vita enī nostra ē ad plus centū annorū. licet pauci tantū viuāt. ⁊ tñ centū anni respectu eternitatis min⁹ sunt q̄z gutta aq̄ respectu maris. aut calcul⁹ respectu arene. aut momentū respectu tpis Ecc. xviij. Numer⁹ dierum vite hoīm vt multū centum anni. q̄si gutte aque a mari deputati sunt. ⁊ sicut calcul⁹ respectu arene. sic exigui anni respectu eui. ¶ Voluit aūt deus vt modicū eēt tps vite hoīs. ¶ Primo quidem vt hoīes vitam p̄ntem cōtemnerēt ⁊ celestem patriā desiderarēt. Quia vt dicitur ī philosophicis. qđ modicum est. p nihilo accipit intellectus vere nihil est vite presentis Job. vij. Nihil enim sunt dies mei. ps. Que p nihilo habentur eorum anni erunt. Sed aliqui cogitant ac si vita p̄ns sit magni p̄cij. procurant sibi in hoc mūdo eternitatem congregando diuitias. appetendo dignitates. ⁊ pallacia edificādo. ac si nunq̄z essent morituri. Isti tales cum deberent contemnere quod nihil est in p̄senti et appetere eternitatem celestis vite. contrarium facūt. qa pro nihilo habent terram desiderabilem. Sed audiamus quem habent fructum de multis diuitijs quas congregant Deut. xxviij. Semen tem multam iacies et modicum congregabis. ¶ Secundo est modicum temp⁹ vite p̄sentis. vt id modicum homines ad opus dei expēdāt. Si enim longa eēt vita nostra forte tederet aliquem diu bene opari. nunc vero breuis est. idō tota deo attribuat. Quia vt dicit Luc. xvj. Qui in momento tpe iniqu⁹ est nō est dubium q̄ in maiori tempore eēt magis iniquus. ¶ Tertio vita vel p̄ns temp⁹ momentuz est vt homines citius vite pericula et temptamenta euadant Tota enim p̄sens vita periculis et tēptamentis est exposita. Tetendit enī diabolus laqueos temptationum. quasi in omni creatura. Et q̄ magis p uocat diabolum ad temptandū est. quia scit q̄ est modicū tempus vite nostre ⁊ q̄ cito euademus man⁹ ei⁹ Apoc. xij. Ue terre ⁊ mari quia descendit diabolus ad vos habens irā magnā sciens q̄ modicum habet tempus. Bonuz est ergo homini vt modica sit vita ei⁹. Difficile enī eēt euadere temptationes si longo viueret tempore. quēadmodum difficile est persistere diu ī cogitatiōe temptationis q̄n animus p̄sentiat. Sap. iiij. Raptus est ne malicia mutaret itellectum eius. aut ne fictio īmutaret animam eius. ¶ Quarto voluit deus modicam eē vitam p̄sentem vt homines cito ad se reduceret. Sic enī illi qui aliquos diligunt non diu sine eis eē volunt Job. xvij. Pater quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint mecum. ¶ Quinto voluit deus momentum tempus esse vite vt homines modicum laborent. et tamen pro modico labore ipse multum premium tribueret Ecc. ij. Modicum laboraui et inueni mihi multaz requiem. Vere labor est modicus. quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futurā gloriam que reuelabitur in nobis Roma. viij. ¶ C Secundo ponitur christi responsio et quid sit modicum et non videbitis me. et iterū modicum et videbitis me non declarat in ipis verbis. sed in ipso quod futurum erat ex absentia. et iterum ex presentia christi. Ex absentia passuri erant discipuli tristiciam. Ex presentia vero gaudiuz. Hoc igit ē q̄ dicit Amen amen dico vob. i. vē. vē dico vob. q̄ gemiatō ifallibilitatē signat quia plorabitis ⁊ flebitis vos hoc ō. q⁹

modicum ⁊ non videbitis me in triduo mortis mee. Est aũt differẽtia inter plorare et flere. Ille enĩ flet cui lacrime ab oculis fluũt. Iste plorat qui etiã ab ore plorãdo vocẽ emittit. Nõ ẽ autẽ dubium q̃n apli ploraverũt in triduo mortis. in q̃ eum ñ viderũt. vñ mar. xvj. dr q̃ maria magdalena nunciauit christi resurrectiõem lugentibus ⁊ flentibus discipulis. Mundus aũt gaudebit. Gaudium est mũdus de morte christi. boies scz mũdani a quibus fuerat occisus. q̃ letant cum malefecerint ⁊ exultãt in rebus pessimis. Vos aũt cõtristabimini. Tristes enĩ erãt apli de nece sui dñi Job. xvj. Quia hec locutus sum vob me scz morturũ tristicia impleuit cor vestrum. Nec mirũ si tristes erãt. quia ablat⁹ fuit eis cõsolator. Sed tristicia vestra vertet̃ in gaudiũ. Q̃ uterũ modicũ ⁊ videbitis me a mortuis resurgentẽ Jo. xx. Gauisi sũt discipuli viso domino Hest. ix. Luctus atq; tristicia in hilaritatem gaudiũq; cõversa sunt. Notãdũ si cui p̃mitteret ab eo q̃ verax eẽt ⁊ potẽs facere p̃missuz q̃ oẽs illius lapides verteret in aurũ. certe congregaret binc inde lapides quantũ posset plures ⁊ maiores. Nũc igit̃ p̃mittit̃ nobis ab ipo qui est veritas. ⁊ potẽs sup oẽ q̃ est. q̃ tristicia nostra vertet̃ in gaudiũ. ergo multũ libenter debem⁹ sustinere tristicias ⁊ p̃ssuras hui⁹ mũdi. Q

Queritur de hoc q̃ dicit. plorabitis et flebitis vos. vtrũ apli in ista tristicia meruerũt vel demeruerũt. Q̃ meruerũt videt. quia dr. ij. Thymo. ij. Si cõpatimur ⁊ cõregnabim⁹. ergo compati erat eis meritoriũ. Itẽ tristicia mala cõvertitur in maiorez tristiciã. sed illa q̃ conuertit̃ in gaudiũ illa inquã bona tristicia est. Ex tristicia aplor cõversa est in gaudiũ. sicut dr in lrã. Tristicia vestra vertet̃ in gaudiũ. ergo fuit bona et meritoria. Contra hoc ẽ. Quia aut volebant q̃ morerẽt aut nõ. Si nõ tũc peccabãt. Vñ petrus erat de hoc repbensus. Mat. xvj. Si vo volebãt ergo nõ dolebãt. Itẽ videt̃ p̃tertiũ q̃ dñs hortat̃ eos vt nõ turbent̃. sed dñs nõ deberet̃ hortat̃ bonum ergo turbari nõ ẽ bonũ. Item Job. xvij. Si diligeretis me gauderetis vtiq;. ergo gaudẽdũ erat de passione. Sed q̃ tristat̃ vñ gaudendũ ẽ de ipa cũditate tristat̃. ergo apli inordinate ⁊ culpabiliter turbabant̃. Rñsio dicẽdũ q̃ duo cõsideranda sũt dr tristicia cui⁹ sit. s. ex pte originis ⁊ ex pte modi. Ex pte originis tristicia habet ortũ ex dilectiõe. Quedã igit̃ tristicia est ex dilectione voluptuosa ⁊ carnali. vt gulosus tristat̃ in amissione boni morselli. Quedã ex naturali vt aĩa in separatione a corpe. aut mater in morte filij. Quedam ex sociali. vt amicus q̃n corpaliter separat̃ ab amico cui⁹ cõversatio placet. Quedam ex spũali vt q̃n aliquis diligit ex charitate ⁊ compatit̃ patienti. Prima tristicia est culpabilis. secda ⁊ tertia supportabilis. sed quarta laudabilis. Intelligendũ est ergo q̃ apli dñm duplicit̃ diligebant. s. amore sociali. quo diligit aliquis socium quia nõ vult ab eo separari. ⁊ amore spũali. Ideo fuit in eis tristicia queda laudabilis qua cõpatiebant̃ christo. ⁊ quedam supportabilis qua nolebãt separari a christo. Exprte modi tristandi intelligendus est q̃ modus habẽd⁹ est in tristicia. Unde dicat aplus. Nõ cõtristemini sicut ⁊ ceteri q̃ spem nõ habẽt ⁊c. Unde debet tristicia tpari gaudio. Et quãtũ ad hoc excesserũt apli ⁊ reprehensibiles fuerũt. quia nullo modo gaudebãt. Imo vt desperãtes dolebãt. Et quãtũ adhunc modũ siue immoderantiam dñs vt nõ tristarent̃ hortabatur vt gauderent. Unde Chrysosto. Magna est tristicia tyrannis ⁊ multa nobis vtilitate op⁹ est. vt resistamus huic passiõi. ⁊ q̃ vtile est eligẽtes quod est supfluũ dimittam⁹. Ideo laudabiles erãt in tristicia sed vitupabiles in modo. E

Notandũ licet modicũ sit tps vite p̃ntis. cũ fletu tñ ⁊ planctu ptranseũt fideles boies. q̃ sũt pegrinantes a christo. ⁊ nõ dũ sibi cõiũcti. Primo videlicet plorãt quia a celesti hierusalẽ trusi sunt in vallem miserie et tenebrarum pamorus parentũ Treno. j. Plorans plorauit in nocte in qua sunt tenebre. Propter quã causam omne q̃ nascit̃ in mundo plorãdo ingredit̃ in mundum Sap. vij. Plorimã vocem simlem omnib⁹ emisi plorans. Item flent recordationez patrie celestis a qua sunt adhuc exules. ps. Super flumina babilonis illic sedimus ⁊ fleuimus dum recordaremur syon. Item flent ppter plongationem p̃sentis vite vnde retardantur a gloria. primo Reg. ij. Dauid ascendebat cliuum oliuar montẽ scilicet celestis ascensionis. in quo plantate sunt oliue fructus videlicet eterne viriditatis. ⁊ ascendunt scandendo de virtute in virtutẽ flentes tamen quia sũt in valle lacrimarum nimio tempore. Item flent pro cõmissis peccatis. Joelis. ij. Conuertimini ad me in toto corde vestro. In ieiunio et fletu et planctu et scindite corda vestra et non vestimẽta vestra. Itez flent ppter spũalia ꝑdita Geñ. xxvij. de esau legitur q̃ eiulatu magno flebat ante Isaac pro ꝑditis donis primogeniture. Item flent p afflictione primorũ Job. xxx. Flebam quondam super eo qui afflictus erat et compatiebat̃ anima mea pauperi. Item plorant persecutiones in ecclesia. Hieremie. xvij. Plorans plorauit et oculus meus deducit lacrimas. quia capta est gens domi

Item quia eisdē diebus nō frequēter sed certis tantū vicib⁹ illis appuit. Itē cū illis appebat nō multū stabat cum eis sz cito absētabat se ab eis Itē et si christus multū cū aplis fuisset. modicū tamē videbat eis ppter desideriū et dilectionez manendi cū eo. Deinde vltimo annunciat suā ascensionē quia vado ad patrē Joh. xvj. Nūc vado ad eū qui misit me. Ideo enī christus fuit modico tpe mortuus. et ido modico tpe p⁹ resurrectionem fuit cū discipulis. quia certe itur⁹ erat ad patrem ascendēs in celū Jo. xiij. Sciens iesus quia venit hora eius. scz mortis ⁊ resurrectionis vt transeat ex hoc mūdo ad patrē. B

Sed querit hic pmo de hoc q dicit modicuz ⁊ nō videbitis me. quia vado ad patrem. Quia dicit Matth. vlt. Ecce ego vobiscū sum vsqz ad cōsūmationē seculi. Itē quid est q dicit modicū et videbitis me. quia dicit supra. Ego ad patrez vado. et iā nō videbitis me. quō recedit ⁊ manet videt et nō videt. Rñsio intelligendū q ī christo est eē diuinū et eē humanū. ⁊ visibile et inuisibile. miserū ⁊ gloriosum. Quātū igit ad eē diuinū nunqz recedit ab electis. Quātuz ad eē hūanuz ⁊ inuisibile sub sacramēto nō relinquet vsqz ad cōsūmatiōez seculi. Quātū ad eē humanū visibile reliquit in passione. quia nō fuit visus passibilis. nec cū eis vt passibilis postea cōuersatus

C Item cadit hic duplex questio circa modicū tps mortis ⁊ resurrectiōis christi. Prima questio est quare christus suā resurrectiōez nō distulit vsqz ad resurrectionez cōmunē oīm in fine mūdi. Dicēdū q christus suā resurrectōnem nō distulit vsqz ad finem mundi ppter sex.

Primo quia nō erat decens manere eū tanto tpe mortuū. tū rōne puritatis corpis sui. tum rōne scitatis eius. ps. Nō dabis sanctū tuū vid re corruptionē. Secūda cā est quia nō fuissz cōueniēs q christ⁹ aliqd dānū reportaret ex bñficio redemptōis humano generi collato ī morte sua. Si vero resurrectio sua fuissz dilata vsqz ad finē mūdi. longam impfectionē et magnum damnū sustinuisset christus videlicet sepatiōez aīe a corpe. Tertia qr nō erat expediēs. Christus enī licet fuerit sine pctō penas tñ peccati p nobis assumpsit ⁊ solas illas penas assumpsit que pficerēt ad nostra delicta delenda. j. Pet. ij. Peccata nostra id est penā pctōr nostrorz ipe ptulit in corpe suo sup lignū. Una vo pcti pena maxima ē mors. quā christus assumpsit. qr erat nobis expediēs ad salutē Jo. xj. Expedit vt vn⁹ moriat hō p ipl'o. ⁊ nō tota gens peat. Mortem igit christus assumpsit. quia nobis expediebat. Q vo ipe mortuus māsisset vsqz ad diem iudicij. ad nihil erat nobis vtile. Et iō hāc penā portare nō debuit. Quarta qr fides non fuisset. si enī christ⁹ mortuus fuisset sic q nō resurrexisset perisset fides. Null⁹ enī credidisset eū eē filiū di aut natū de virgine aut humani generis redēptorem. Añ enī qz surgeret in sola btā virgīe fides manebat. Añ duo apli euntes in emaus q̄bus nōdū cōstabat de resurrectione dicebāt. q añ mortem christi sperauerūt eū redēpturū israel quasi vlterius hoc nō sperantes ex quo mortuus erat. Propter hoc dicitur. j. Cor. xv. b. Si christus nō resurrexisset vana eēt fides nostra. Quinta quia oēm effectuz oportet p̄existere in sua causa vt dicit Diony. in libro de di. noībus Virtute aūt christi fiet resurrectio ī nouissimo die Joh. vj. Oīs qui videt filium et credit in euz habet vitā eternam. ⁊ ego resuscitabo eū in nouissimo die. Unde oportuit p̄existere resurrectionem in christo ad hoc vt ipse alios suscitaret.

Sexta quia christus iudicaturus est oēs resurgentes Act. x. g. Ipe est cōstitut⁹ a deo iudex viuorū et mortuorz. Iudicabit aūt oēs in forma humana Joh. v. Potestatē dedit ei iudiciuz facere. quia filius hoīs est. Et iō tanqz iudex resurgentiū debet resurgēdo ceteros p̄uenire. D

Secūda questio est quare christus suam resurrectionem accelerauit vt in die tertia resurgeret. Dicēdū q christus suam resurrectionez accelerauit ppter quattuor causas. Primo q̄dem ad pbandum veritatem sue mortis. Dictū est enim supra q mori christuz ita fuit nobis expediens q tamen pmanere eum mortuū longo tpe ad nihil erat nobis vtile nisi forte vt longeuitas tpis p̄beret fidem mortis ei⁹ Si igit christ⁹ resurrexisset ante tertiam diem forte credidisset eum aliquis non vere fuisse mortuum. Tertia vero dies sufficiens erat argumentuz vere mortis. Manere vero vltra tertiam diem mortuuz erat superfluum. Ideo ante nec post sed tertia die resurgere debuit. Secundo ad probandum resurrectionis veritatem. Exigit enim veritas resurrectionis vt idem numero resurgat qui mortuus est. q̄z diu enim recens erat memoria christi et mortis eius in cordib⁹ discipulorū tunc ipse resurgere debuit. quod erat adhuc tertia die. Quia forte si recessisset a memoria eorū. non putassent eum esse christum cum resurrexisset. sed alium ei similem. Unde Prouerbiorz .iij. Ferro adhibe malleum dum caliduz est Versus Duz fuerit calidum debes percutere ferrū.

Tertio resurgere festinauit anteqz apostoli dispgerent ⁊ veniret vnusquisqz ad ppria. quia tūc corā omnibus non potuisset se manifestare

Quarto festiãuit se manifestare vt plangẽtes et gementes se cõsolarent. ps. Propter miseriã inopũ & gemitũ pauperũ nũc exurgã dic dñs. Ezech. lviij. Consolatus est lugentẽ in syon vsq3 in sempiternũ. ¶ Circa modicũ temp9 apparitionis resurgentis tria querunt. Primo q̃ re solum diebus xl. apparuit. Secundo q̃ tot dies sufficiebant ad pbandũ q̃ vere resurrexerat. Quadraginta eni horis christ9 fuit mortu9 scz ab hora nona veneris diei vsq3 ad horam p̃mã diei dñice. quia vero difficile erat credere eu3 resurrexisse ideo p qualibet hora mortis sue voluit die esse vnũ signũ sue resurrectiõis. vt in vita te vnus crederet. Act. j. Debuit seipm viuum aplis post passionẽ suam p dies xl. apparens eis Itẽ querit quare eisdẽ dieb9 nõ q̃ndie christ9 cũ aplis fuerit cõuersat9 sed certis tãtũ horis ill' apparuit. Secundũ q̃ ido. ne crederẽt a postoli adhuc eũ habere mortalem vitã & deberet cum eis quotidie eẽ sicut añ passionẽ. ¶ Item querit quare modico tpe stabat cũ eis q̃n illis appa rebat. Secundũ q̃ hoc ideo. vt eos magis accenderet ad amorẽ resurgentis. quẽadmodu3 delectabile magis desideramus quo modico gustato statim subtrahit. Vñ duo discipuli euntes in emaus cũ ab eis dispuisset christus dixerunt ad inuicẽ. Nõne cor nostru3 ardens erat in nobis de iesu dũ nobis loqueret in via & aperiret scripturam. Licet aũt discipuli modica hora viderint christũ. istud tñ modicum pualebat cũctis delectationibus seculi. ps. Deli9 est modicũ iusto sup diuitias pcõr multas. ¶ Nota p̃missa domini vba. Modicũ & iã nõ videbitis me. p̃nt aliter exponi. Exposita eni sũt hoc mõ. q2 p p̃mũ modicũ intelligit̃ tps mortis christi. in quo apli nõ viderunt christũ. p 2m vo modicũ intelligit̃ tps xl. dier post resurrectionẽ in q̃ apli viderũt christũ. ¶ Ex 3m Bedã alit exponit. qa p p̃mũ modicũ itelligit̃ tps in q̃ christ9 h3 vba dixit discipulis suis vsq3 ad eã horã q̃ scz resurrecturus fuit. quia reuera modicũ fuit. q2 ista vba dixit ihesus in vltima cena et ipa nocte capt9ẽ. & nõ viderũt eũ apli. post aliud modicũ post tres dies scz mortis sue viderũt christum apli. Dicit ergo. Modicũ tps ẽ vsq3 q̃ & iã p9 illud modicũ nõ videbitis me Jo. xvj. Filioli mei adhuc modicũ vobiscũ sũ. Et Jo. xiiij. Adhuc modicũ & mũdus me iã nõ videt. Et iterũ erit modicũ tps q̃a triũ dier tãtũ. vel p9 tres dies et videbitis me a mortuis resurgẽtẽ. ¶ Possũt vlteri9 dicta verba aliter exponi put infra dicet in scda pte euangelij.

¶ Tertio ponit discipl'or dubitatio. Dixerũt ergo ex discipulis ei9 ad inuicẽ. Nõ q̃dem dixerunt oẽs sz aliq̃ ex eis. Quid ẽ h. i. q̃d vult signare h q dicit nobis. Modicum et nõ videbitis me & iterũ modicũ & videbitis me quia vado ad patrẽ. Hec vba dñi obscura erãt discipl'is añq3 eẽnt ipleta q̃ dixerat. Cui9 obscuritatis 3m Chrysо. duplex erat causa. Una quia tristicia mortis christi a mouebat intelligẽtiã a mente discipl'or. Altera q2 videbat christ9 iplicare cõtraria. Si eũ visuri erãt qũo dic vado ad patrẽ. Si vo ad patrẽ erat iturus qũo dic. & videbitis me. ¶ Deinde ponit illud in q̃ erat tota difficultas dubitatiõis. Dicebãt ergo. Quid ẽ h q dic nobis modicũ. i. quid itelligit p modicũ. Nescimus quid loquit. Sua pfitent impitiã. q̃ ppt meruerũt doceri a christo. ¶ Vel 3m Chrysо. hoc nõ itelligebãt ppt tristiciã que amouebat a mẽte eorũ ea q̃ dicebant. Idcirco videbat ipsis duo cõtraria ponere nõ existentia cõtraria. Si eni3 videbimus te aiunt quo vadis. si vo vadis q̃re te videbim9. ppterea dicũt. Nescim9 q̃d loq̃t. ¶ Notãdũ sup illo vbo. nescim9 q̃d loq̃t. q ad bene sciendũ vt scire oportet bonũ discipulum. multa requirunt que enumerant in quadã magistrali glo. sup illud. Nondũ cognouit quẽadmodũ oporteat eũ scire. j. Cor. viij. Primu3 ẽ q sciat humiliter sine inflatiõe. Sbil'. iij. Scio humiliari. ps. Si nõ humiliter sentiebã. Secũdo sobrie sine p̃sũptiõe. j. Cor. j. Nõ iudicaui me scire aliquid inẽ vos Ro. xij. Sed sapere ad sobrietatẽ. Tertio certitudinaliter sine hesitatiõe. ij Thymo. j. Scio cui credidi & certus sũ. Quarto vaciter sine deceptiõe. ij. Thy. iij. Semp discentes & nũq3 ad sciaz veritatis pueniẽtes. Quito simpliciter sine sophisticatiõe. j. Thy. vj. Oppositiones falsi nois scie. Sexto vtiliter cũ primorum edificatiõe. j. Cor. xij. Alii vo 5mo scie i eodẽ spũ. s. ad p̃fior vtilitatẽ. Septio liberaliter cũ gratuita cõicatiõe Sap. vij. Omnã i luce sciaz ei9 & sacramẽta di ñ abscõdã. Octauo efficiẽter cũ bõa operatione Ja. iiij. Scienti bonũ facere & nõ facienti peccatum est illi.

¶ Secunda pars expositiõis euãgelij.

CCLXXV

Cognouit autem ihesus quia volebãt eu3 interrogare. et dixit eis. De hoc queritis inter vos. quia dixi. modicum et non videbitis me. et iterum modicu3 et videbitis me. Amen amen dico vobis. quia plorabitis et flebitis vos. mundus autem gaudebit. Vos autez contristabimini. sed tristicia vestra

Item ploꝛant perditionemet peccata multoꝛū Ecc̄.xxij. Supꝛa moꝛtuū ploꝛa deficit enim lux eius.et super fatuum ploꝛa defecit enim sensu. Hiere.ix.a. Quis dabit capiti meo aquā.7 oculis meis fontē lacrimarū.7 ploꝛabo die ac nocte iterfectos filie ꝑpli mei. Itē ploꝛāt q7 adhuc̄ tantis tristicijs distāt a cōsolatoꝛe christo Hiere.j. Ego ploꝛās 7 ocul⁹ me⁹ deducēs fontē lacriaꝝ q7 longe fact⁹ ē a me ꝓsolatoꝛ cōuertēs aīaz meam. Itē flent oꝛādo vt ab oīb⁹ dictis miseriis liberent scientes q ꝛō lacrimosa exaudiī.ps. Exaudiuit dñs vocē flet⁹ mei. Exaudiuit dñs depcatiōez meā.dñs oꝛōnē meā suscepit. ¶ F

¶ Aliter tria sūt genera boīm sm tres status 7 in qlibet statu ē ploꝛat⁹ et fletus.7 sm ꝟ multiplex fletus siue luctus seu gemit⁹ ¶ Primo⁹ est penitētiuz. Et hic triplex. ¶ Primo⁹ cōtritiōis.ps. Rugiebā a gemitu coꝛdis mei. Secūdo⁹ confessionis Ecc̄.xxxv. Nō dispiciet pces vidue si effūdat loquelam gemit⁹. Tertius satisfactionis.ps. laboꝛaui in gemitu meo. ¶ Secūdo⁹ pficientiuz. Et hic multiplex.primo⁹ studij meditatiōis Esa.xxix. Sicut colūbe meditātes gemem⁹. Secundus deuote oratiōis Ro.viij. ¶ Postulat ꝓnob gemitib⁹ ineꝛrabilib⁹.i.nos postulare facit vt dicit glo. Tertio⁹ fraterne cōpassiōis Hiere.xxxj Addidit dñs dolorē dolori meo laboꝛaui in gemitu meo 7 reꝙem nō inueni ¶ Tertio⁹ pfectoꝛ Et hic multiplex. ¶ Primo⁹ desiderij diuine visionis Ro.viij. Spūs ita nos in gemiscim⁹ adoptiōz filioꝛū dei. Secūdo⁹ zeli 7 emulatiōis q̄ ad primū Ezech.ix. Signa thau sup frontē gemētiū et dolentiū sup iniq̄tatib⁹ dom⁹ israel. Tertius tedij vite ꝑntis quo ad seipos.ps.ꝓpter miseriam inopū et gemitū pauꝛ ¶ Quartus platoꝛ. Et hic multiplex. ¶ Primo⁹ solicitudinis interioꝛis. Treno.j. Multi gemitus mei 7 coꝛ meū merēs Secūdo⁹ cure exterioꝛis Job.xxvj. Ecce gigātes sup aq̄s gemūt. Tertio⁹ piculi dispersi greg̃ Treno.j. Spa aūt gemēs scz synagoga p dispsiōe filioꝛū ¶ G Itē ꝓpt illō q ꝟ dꝛ [Vos vero ꝓtristabimini]. Notāđ q multi in hac vita cōstant ꝓpter mlta ¶ Primo ꝓpt recoꝛdatiōez pctoꝝ.j. Corinē.vij. Gaudeo nō quia cōtristati estis sz q cōtristati estis ad pniam. Secūdo ꝓpt ꝓsideratiōnē quotidianoꝝ incōmodoꝝ.ps. Tota die cōtristat⁹ ingrediebar. Tertio ꝓpter formidinem futuroꝝ Abac.xiij. Et illi ceperūt cōtristari sz de futura dñi ꝓditiōe. Quarto ꝓpter aduersitates amicoꝝ ¶ Job.j. dominus misertus est ꝛc. ne tristiciā sup tristiciā habere sz de moꝛte epafroditi. Et hic [Vos vo ꝓtristabimi] sz de moꝛte dñi Quinto ꝓpter damnationez peccatoꝝ.

Ro.ix.a. Tristicia mihi magna est 7 cōtinuus doloꝛ coꝛdi meo ꝛc.scz de frat ꝝ ꝓditiōe ¶ H

¶ Est etiā sciēdū q dū sic tristantur viri sancti. mundus tū gaudet 7 exultat multiplicit. Gaudent quippe amatoꝛes hui⁹ mūdi comesationibus et ebꝛietatib⁹ Esa.xxij. Ecce gaudiuz et letitia occidere vitulos 7 iugulare arietes 7 comedere carnes 7 bibere vinū. In quoꝝ ꝑsona dꝛ Ecc̄. viij. Laudaui ergo leticiā q nō est bomi bonuz sub sole nisi q comederet 7 biberet atq̄z gaudeꝛet. Item gaudiū eoꝝ est in cubilibus et impudicijs Judith.xv.g. Qēs ꝓpli gaudebāt cū mulieribus 7 virginibus 7 iuuenibus. Item eoꝝ gaudiū est in sonis et melodijs Job.xxj. Tenent timpanū et cithara 7 gaudent ad sonitū oꝛgani. ducunt in bonis dies suos 7 in pūcto ad iferna descendunt. Item eoꝝ gaudiū est in solacijs 7 vanitatibus sicut in coreis 7 histrionib⁹ et fabulis nouis Ecc̄.xxv. ¶ Plausisti manu 7 pcussisti. 7 gauisus es ex toto coꝛde tuo.et ex toto affectu. Item eoꝝ gaudium est in rapinis bona ꝓximoꝝ auferendo Esa.xxiij. Gaudiū onagroꝝ pascua gregū. In hoc enī gaudent vt depascantur greges pauperꝝ Itē eoꝝ gaudiū est de infoꝛtunijs 7 aduersitatib⁹ aliorū. Isti sunt qui gaudent i iniq̄tate.vt dicit Ecc̄.j. Gaudiū igit mūdi est tale sic falsū et vacuū.sic iniquū. Est enī simile gaudio pueroꝝ qui potius gaudēt accipe pomū q̄z auꝝ. Et est simile gaudio freneticoꝝ. qui gaudent in suis fantasijs Et est simile gaudio irrationabilium animaliū que gaudent potius esse in luto q̄z in serico. Tale gaudiū sicut fum⁹ cito deficiet Job.xx. Laus impioꝝ breuis.et gaudium hypocrite ad instar puncti. ¶ I

¶ Considerandum etiā q iusti in hac vita gaudent de multis ¶ Primo de beneficijs dei.ps. In conuertendo.vlq̄z.gaudio os nostrum. De incarnatiōe filij Hiere.xv. Factum est verbum tuum i gaudium. De natiuitate Luc̄.secundo. Ecce enim annuncio vobis gaudium magnum. De eius apparitione Matthei.ij. Gauisi sunt gaudio magno valde. De eius predicatione Hiere.iij. Amicus gaudet ꝓpter vocem sponsi. De victoria in passione Abacuc.iij. In domino gaudebo et exultabo. De resurrectione Johānis.xx Gauisi sunt discipuli viso domino. De ascensione domini Johannis.xiiij. Gauderetis vtiq̄z quia vado ad patrem. ¶ Secūdo de aduersis mundi Matth.v. Gaudete et exultate. ¶ Tertio gaudent de ꝓsperitatibus pri Job.xxxij. Si gauisus sum ad ruinam. ¶ R Sci vo i celo q nō curāt o gaudijs ꝑntis vite gaudebūt in celestib⁹ de multis. ¶ Primo quidem de visione

darıtatis vultus dei.ps.letificabis eū ī gaudio cū vultu tuo delectatiões in dextera tua vsq; in finem. Itez gaudebūt qz euaserūt pñtis vite miserias p quibus plorabāt. ps.xxix. Conuertisti planctū meū in gaudium mihi.cōcidisti saccuz meum ⁊ tu circūdedisti me leticia. Item gaudebūt qz vicerūt inimicos hūani generis carnem mundū demonia.ij. Parilip.ij. Reuersi sunt in hierusalem cū leticia eo q dedisset eis dñs salutem de inimicis suis. Itē gaudebunt de cōuersione peccatoz Lu.xv. Gaudiū erit in celo super vno peccatore penitētiā agente. Item gaudebit vnusquisq; de beatitudine ⁊ gaudio alterius.j. Coz.xij. Si gloriaī vnū mēbrū ⁊ gaudēt omnia mēbra. Sic igit gaudēt sancti ⁊ gaudiū eoruz nō est momentaneū sed eternuz Esa.v. Qui redempti sūt a dño reuertent ⁊ venīēt in syon laudantes ⁊ leticia sempiterna sup capita eoruz. gaudium ⁊ leticiam obtinebunt.

¶ Tertia pars exposītiōis euāgelij.

CCLXXVI

¶ Mulier cū parit tristiciā habet.quia venit hora eius.Cum autem peperit puerum iaz nō meminit pressure propter gaudium.quia natus est homo in mūdum.Et vos igitur nūc quidē tristiciā habetis.Iteruz aūt videbo vos.et gaudebit coz vestrum.et gaudium vestruz nemo tollet a vobis ¶ Tertia ps pncipalis in qua dñs adducit cōgruū dictoruz exemplū.Et duo facit. ¶ Primo nāqz pmittit similitudinē mulieris parientis. Mulier cū parit tristiciā habet. Nam aīalia etiā dolent ī ptu sicut mulier put dicit in libro de generatiōe aīalium. quia venit hora eius. hora videlicet q eā pati oportet. Cū aūt peperit pueruz. maiº gaudiū est de puero qz de puella. iam nō meminit pressure. doloris. ppter gaudiū.qz natº est hōi mundū. Dicit mulier non recordari pssure. qz actu nō cōsiderat de ea.Et si cōsiderat nō tñ cū tristicia.Ideo vo nō meminit quia maiº ē gaudium de nato puero qz fuerit tristicia in partu ¶ Secūdo similitudinē applicat ad ppositum. Et vos igit nūc qdē. tpe pñtis vite. Nō quidē tps recte nūc dicit.quia cōparatū ad eternitatē est sicut momentū ⁊ instās qđ ē breuissimū. tristiciam habetis. ad modū mulieris pientis qa isto modico tpe nō videbitis me. Iterū aūt videbo vos. id ē ſm alcuinū me vobis visibilē demōstrabo.Iterū igit modicū ⁊ videbitis me resurgentem a mortuis in regno celoruz. Et gaudebit coz vestrū. Sicut mulier gaudet nato puero. Nec hoc gaudiū erit sensibile quale est gaudium pctoz.nec erit gaudiū imaginariū quale est dormientiū.nec gaudiū fantasticū quale est stultoruz.sz erit gaudiū cordis intelligibile. scz q̄le est spūale gaudiū angeloruz. Et gaudiū vestrum nemo tollet a vobis. Stabile igit ⁊ perpetuū illud gaudiū erit.quia nec hō nec angel⁹ sz nec ipe deus tollet illud a sanctis. Job.xxvj. Nō auferet a iusto oculos suos.⁊ reges in solio collocat in ppetuū ⁊ illic erigunt. ¶ Nota qz ecclesia.id est.tota cōgregatio fidelium mulieri parienti cōparat. Nō quidē rōne sexus qua vita ſm carnem intelligit.sed rōe fecūditatis. Nō enī sunt viri sancti steriles sz fecundi Deut.vij. Nō erit apud te sterilis vtriusq; sexº Cant.iiij. Ascendūt de lauacro oēs gemellis fetibº et sterilis nō ē in eis. Pariūt aūt triplicem fructum scz opatiōis. Suscipiētes enī semina verbi celestis concipiunt virtute spūssci desideria sancta tandem verbo ⁊ ope fructificant. Verbo qdem Os iusti pturiet sapiētiā. Ope vo Cant.vij. Videamus si floruit vinea si flores fructº pturiūt. Itē qđā qdē fideluz sancte ecclie ita sunt pfecti vt nouellos filios christo faciant spūaliter p veram doctrinā ⁊ exemplo scē opatiōis.de quoruz numero fuit aplus Gal.iiij. Filioli mei quos iterum pturio donec christus reformet ī vobis.j. Coz.iiij. In iesu christo p euāgeliū.ego vos genui. De numero etiā istoz fuit maī bī Aug. de qua dicit.q maiori solicitudine piebat euz spiritu qz carne.peperat qtidie lacrimas. qtidie elemosynas.quotidie gemitus p eo fundēs ad dominū. Item viri scī ī tota vita pñti dolores sentiūt mulieris parientis.quia multis pmunt aduersitatibus Job.xvj. In mūdo pssuram habebitis. Tota enī pssura ē qi hora pientis Ro.viij. Omis creatura.id est omis homo ingemiscit ⁊ parturit vsq; adhuc. Sed tandem in fine viri sancti ptu de hoc mundo transeūt.qñ enī qđā ptus est cū anima exit a corpe. Unde scōz trāslatus ſm Bedam natalicia noiant. Cū enī homo nouus natus est in celo tantū est gaudiū vt nō sit memoria passionum pcedentiū.nō erunt quidē in memoria ita q dolore afficiāt. Recordabunt enim sancti tribulationū quas passi sunt.sed cuz gaudio. Esa.lxv. Obliuioni tradite sūt pores angustie.⁊ absondite sūt ab oculis nostris Ecce ego dñs creo celos nouos ⁊ terram nouā.⁊ nō erunt in memoria pora ⁊ nō ascēdent sup coz.sed gaudebitis et exultabitis vsq; in sempiternum. Ad quod gaudium ꝛc.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCLXXVII

Plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit

Vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Jo. xvj. ¶ Verba premissa licz ad Iudeos accipi possint per Aug. put discipli tristati sunt de morte domini. et consequenter de eius resurrectione letati. Mundus autem. id est. homines mundani a quibus christus crucifixus est letati sunt occiso christo qui discipuli sunt contristati. ¶ Potest tn autem hec verba per Aug. cuilibet conuenienter accipi de cunctis fidelibus qui per lacrimas pessuras quoquo penites ad gaudia eterna conscendunt. Flentibus autem iustis gaudet mundus. quia in penitibus delectant. alterius vite nulla gaudia sperates. Volens ergo saluator noster filios regni a filijs perditionis secernere. et electorum metes ad sufferendas penitis vite molestias aiare. multas eos perturbationes taliter passuros sed postea eternaliter gaudisuros denunciat. Econtra amatores huius mundi hic gaudere sed postea in etnum flere debere insinuat. d. ¶ Plorabitis et flebitis etc. In quibus verbis tria per ordinem innuunt. Primum est iustorum in peniti vita luctus et tribulatio. Secundum est impiorum in peniti vita gaudium et delectatio. Tertium est electorum post hanc vitam plena consolatio. ¶ Primum notat cum premittit. ¶ Plorabitis et flebitis vos. Item statim infra. Vos autem contristabimini. Secundum innuit cum interponit. Mundus autem gaudebit. Supra. in hac vita. Tertium designat cum adiungit. Sed tristicia vra vertet in gaudium. ¶ B Quantum ad primum est attendendum quod hic ponunt tria verba tristiciam iustorum indicantia. videlicet plorare. flere. et contristari. que sic distinguunt secundum papiam. Quia plorare est cum voce ploratum exprimere. flere est cum lacrimis fluere. Contristari est corde et tristari etiam sine lacrimis. Lugere autem est cum dictis lacrimari. Que omnia quo ad penas accipimus per illa turbatione et tristicia qua sancti in penitenti vita variis tribulationibus afflugunt. secundum quod aliquis plorare. aliquis flere. aliquando lacrimari. aliquis contristari. aliquis turbari. aliquis mesti ee. aliquis tribulari. aliquis angustiari. aliquis affligi. aliquis dolere. aliquis gemere dicunt. Quibuscunque igitur verbis hmoi iustorum tristicia exprimat non refert ad penas. Circa hmoi ergo tristiciam siue fletum est sciendum quod licet plures cause fletus sint tacte in postillando. specialiter tn quattuor cause debent nos mouere ad flendum propter quas etiam ipse christus legitur fleuisse. Quia enim ipse qui est exemplar et regula nostra fleuit. ideo imitatoribus suis apte hic dicit. Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos. ¶ C Prima ergo causa flendi est ex miseriarum multimoda inuolutione. quibus inuoluimur in hoc mundo Esa. xxvj. Recedite a me. amare flebo nolite incumbere vt consolemini me super vastitate filie populi mei. ide est generis humani. quod ita deuastatum est genus humanum quod consolari non possum. Nec mirum quia homo in statu innocentie nullas patiebat miserias. nullas penas. nullos defectus. Nam vt dicit Isido. Si homo in paradiso innocens virisset. nec ignis eum vreret. nec aqua mergeret. nec absentia aeris suffocaret. nec omnia que nocent mortalibus impedirent. Postquam autem homo peccauit repletus est miseriis Job. xiiij. Repletus est enim homo miseriis tam in aia quam in corpe quam a creaturis ab extra. In aia quidem habet impotentiam ad bonum faciendum. concupiscentiam ad malum appetendum. ignorantiam ad discernendum Gen. vj. b. et viij. g Sensus et cogitatio cordis humani prona sunt ad malum ab adolescentia sua. In corpore etiam patit famem sitim frigus estum morbum et multas miserias alias. et demum mortem. Unde Innocentius in libro de miseria hois sic dicit. Quis det oculis meis fontem lacrimarum vt fleam miserabile conditionis humane ingressum. Considerandum ergo cum lacrimis de quo factus est homo. quid faciat homo. quid facturus sit homo. Vane formatus de terra. conceptus in culpa. natus ad penam. agit prauа que non licent. turpia que non decent. vana que non expediunt. Et multas alias miserias ponit ibidem Innocentius. Item ab extra a creaturis homo patit multa incommoda. Armauit enim deus creaturas in vltionem inimicorum etc. Require supra in sermone precedente subsimoe primo. Quanta etiam mala boni homines patiant a malis in hac vita experientia docet. quia omnes qui pie volunt viuere in christo iesu persecutiones patient. Vnum vt breuiter concludam tota vita hominis plena est miseriis Ecc. Cuncti dies doloribus et erumpnis pleni sunt. Unde et dicit vallis lacrimarum in ps. Has autem miserias naturali instinctu presentit homo cum nascendo ingredit in hunc mundum. et ideo statim incipit plorare Sap. vij. Primam vocem similem omnibus emisi ploratus Aug. Puer qui nascit incipit a ploratu. lacrime testes sunt miserie. nodum loquitur et iam ppbetat quasi diceret infans. Jo nunc ploro. quia statum miseriarum intro. Ex hac causa plorauit christus infans in presepio. Juxta illud quod canit ecclesia. Vagit infans inter arta conditus presepia. Et verisimile est quod mox natus primam vocem similem omnibus emiserit ploratus vt auctoritas sapientis pallegata etiam in persona christi dicta sit. Ad quod facit glo. ibidem que omnia quibus

dicunt̃ adaptat christo ꝓter q̃ nō de semine hominis natꝰ ẽ. ¶ Secūda causa flendi est ex pctōrum recordatiōe Jobel̃.ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro in ieunio et fletu et planctu ⁊c. Sic fecit petrꝰ q̃ recolens peccatum suū negatiōis fleuit amare Lu.xxij. Si peccator attēderet mala que ꝑ peccatū incurrit.fleret vtiq; cū petro ꝓ peccatis. Mā ꝑ peccata hō deū offendit.cōsortiū scōꝝ ⁊ angelorū amittit.suffragia ecclesie pdit.aiaꝫ interficit.diabolo se subicit et in infernum se submergit. Quis peccator habet adeo durū cor q̃ possit se ꝓtinere a fletu q̃ aduertit hec mala que peccatum inducit Circūspice vndiq; ⁊ ex omni pte inuenies dāna que peccatū tibi intulit. Si respicis sursū inuenies tibi deū offensum ⁊ celū tibi clausū. Si deorsum infernū aptū. A dextris consortiū bonorū pditū. A sinistris sociū malorū effectum. Ante te mortem quia si tu mortuus fueris in pctis dānaberis. Ꝓdest te damnū quia suffragia ecclie ⁊ amicorū nunq̃ tibi pdesse poterūt ꝓm illud Aug̃.d ciuitate dei. Si scirē aiam patris mei eē in inferno nō orarem ꝓ eo sicut nec ꝓ diabolo. Et sup ꝓ oīa hanc cām flendi aggrauat q̃ licet hō cōtera tur cōfiteat̃ ⁊ satisfaciat nescit tñ vtꝝ deo sufficiat. Vñ aplus.j.Cor.iij. Nihil mihi cōscius sum sed nō in hoc iustificatus sum. Et si hoc sciret. nescit tñ quid sibi in futurū cōtingat si noua pcta incidat. Et nemo scit vtrū odio vel amore dignꝰ sit. Quare etiā cuilibet scō in hac vita flendum ẽ. quia si dixerimꝰ quoniā peccatū nō habemꝰ ⁊c. j.Job.j. ¶ Ꝑ remissa oīa mala euadere ꝑt homo ꝑ fletum vere cōpūctiōis. Exemplū i maria magdalena cui lacrimanti dictum ẽ. Fides tua te saluum facit Luc̃.vij.g. Ex hac etiā cā fleuit christus in resuscitatiōe lazari ꝑ quez signati sūt pctōres. licet ipe non fuerit singularis peccator Unde ꝑ suā resuscitationē a morte corpis signatur suscitatio pctōrꝝ a morte aie. Et ibi christus defleuit nō sua sed nostra peccata.cū ipe sit caput nostrū nosq; membra eius.⁊ iō defleuit peccata mēbrorꝝ. Unde Amb.in sermone. Boles dñe nō tua sed mea vulnera.id est.ppt̃ tua vulnera quibus vulneratus es in corpe nō ploras sed ppter mea vulnera quibus vulneratus sum in aia Esa.liij. Vulneratus est ꝓpter ūquitates nostras. ¶ Tertia causa flendi est ex prīorum cōpassione Job.xij. Flebā quondā sup eo q̃ afflictus erat ⁊ cōpatiebat̃ anima mea pauperi. Hec aūt cōpassio attendit̃ nō solū sup inopia rerū.sed etiā sup calamitatibus corpis.⁊ qō plꝰ est sup pditiōe anime. Unde Augꝰ. Sūt ne in te viscera christiane cōpassiōis qui plangis corpus a quo recessit anima.⁊ nō plangis aiam a qua recessit deus. Unde legit̃ de bō Job̃.q; ipse tante cōpassionis fuit.vt cum aliqs lapsū suū cōfiteba t sibi.sic amarissime flebat q; illuz si liter flere cōpellebat Deflere ergo debemꝰ calamitates primorū.⁊ flere cū flentibꝰ.sicut dicit aplus Ro.xij. Quis infirmatur inq̃t ⁊ ego nō infirmor quis scādalizat̃ ⁊ ego nō vror.ij.Cor.xj. Unde beatus Greg̃.xx.moral̃.sup ꝓallegato verbo Job Flebam quondam ⁊c.dicit sic.Exteriora largiēs rem extra semetipm ꝓbuit. qui aūt fletū ⁊ compassionem primo tribuit ei aliquid etiā de seipo dedit. Idcirco aūt plꝰ cōpassiōez q̃z datum dicimus.quia rem q̃libet plenū q̃z dat etiā qui nō cōpatit̃.nunq̃z aūt qui vere cōpatit̃ quod necessarū primo cōspicit negat Sed heu multi hāc cōpassionē ad ꝓximos nō habent. Et ad illos christus in iudicio cōpassionem nō habebit Jaco. ij. Judiciū sine mia fiet ei qui hic nō fecerit misericordiam. Qui aūt hic cōpatit̃ primo illi mi serebit̃ christus in iudicio Matth̃.v. Beati misericordes quoniā ipsi misericordiam cōsequēt Ex hac etiam causa christus fleuit sup ciuitatez hierusalem Lu.xix.ex pia compassione sup calamitatibꝰ ⁊ miseriis ciuitati et eius inhabitantibus uncūbentibus. Sup quibus etiā pus lamētatio fuerat Hiere.dicēns Treno.j. Quomodo sedet sola ciuitas ⁊c. Et infra. Ploratus ploravit in nocte ⁊c. Nō solū aūt defleuit tūc christꝰ calamitates huiꝰ ꝓpli in hierusalem.sed ⁊ nostraruz oīm aiarū miserias.quas vidit futuras si nō cognouerimus tps visitatiōis nrē scz incarnationis christi ⁊ extremi iudicij. Sic ergo christꝰ ex cōpassione nostra fleuit.⁊ nos cōpatientes sue passioni flere debemꝰ. Cū enim ipe sit caput cuius nos mēbra sumus flere debemꝰ memorando passionē capitis nostri quā ꝓ nobis sustinuit. Ad quā passionē nos inuitat ꝑ ppheta m.d. O vos omnes qui transitis p viā attendite ⁊c. Treno.j. ¶ Quarta causa flendi est ex celestis patrie dilatione.ps. Sup flumina babilonis illic sedimꝰ ⁊ fleuimꝰ dū recordaremur syon. Nos qui sedemꝰ sup flumina babilonis.id est.fluxibilitate pūtis incolatꝰ.quādo recordaremur de syon.id est.de patria celesti.vbi specu labimur vultum dei.tunc nō possumus non flere ex desiderio videndi illius pulcritudinis. Sic flebat idem.ps.qui cum dixisset.Quēadmodū desiderat ceruus ⁊c.subiecit. Fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte ⁊c. Unde Gregoriꝰ .v.moral̃.sup illud Job.iij. Añq; comedā suspiro.dicit sic. Luctu suo pascatur anima cuz ad superna gaudia flendo subleuat̃.⁊ intus quidem

doloris sui gemitum tolerat. sz eo refectiōis pabulū p̄parat quo vis amoris lacrimose manat Ex hac etiā causa christus fleuit in cruce. qñ cuz clamore valido et lacrimis deo patri p̄ces supplicationesqz obtulit. vt dicit apl's Heb. v. Nō quidē p se. qui iā erat cōp̄hensor. sed p nobis mēbris suis. qui multū elongati fuim⁹ a patria. vt ⁊ nos secū ad patriam tenderem⁹ Vel s̄m glo. Illas lacrimas fudit in illa orōne plixa īminēte passiōe sua. qñ guttas sanguineas sudauit. qd̄ fuit nō. ex timore mortis. sed ex ingenti desid̄rio nostre saluationis. et illud ingens desideriū cū intentione efficacissima apl'us appellat clamorē validum s̄m glosam.

¶ Subsermo primus.

CCLXXVIII

Mundus autem gaudebit. ¶ A Ubi supra Hugo. s̄m glo. sup Eccs. discernens inter reprobos ⁊ electos dicit sic. Reprobi qui vitā diligunt tpalez. ⁊ ei⁹ iocūditatē gaudio vite ppetue añferunt. vite p̄ñtia toto desiderio amplectunt̄ atqz in eis oēm felicitatem suā constituunt. Electi vero tpales dolores patient̄ sustinēt vt ad ea que pmissa sūt gaudia eternitatis possint puenire et in eoruz respectu q̄dq̄d transitoriuz est si amarū videt̄ nō metuunt si dulce nō cōcupiscunt vnde accidit vt tēporalis vite amatores p̄us habeant bona deinde mala accipiant. Spūalis vero p̄us aduersitatibus exerceant̄. deinde ad bona ptingant. Illis p̄mo bona vltimo mala. Istis p̄mo mala vltimo bona. Hec ille. Et hanc differētiam saluator noster in verbis ppositis innuit qui cū dixisset electis plorabitis et flebitis vos. mox adiecit de reprobis. Mundus aūt gaudebit. Viso ergo de fletu electorum nunc videnduz est ē de gaudio reproborz. Circa qd̄ tria sunt videnda. Primo quale sit illud gaudium mundiale ⁊ qualit̄ pagatur. Secūdo vñ radicaliter oriatur Tertō qz salubriter cōtemnat̄. ¶ Quātū ad primum patet ex auctoritate Hugonis iam inducta ibi. Reprobi ꝛc. quia est eorum qui delectabilia huius mundi inordinate querūt in eis felicitatem suā constituentes vt si in eternum viuerent h⁹mōi gaudio frui optarent. de q̄bus dicitur Job xxj. Ducunt in bonis dies suos ꝛc. Quales sūt in quorum psonis dicit̄ Sap. ij. Venite et fruamur bonis que sunt ⁊ vtamur creatura tāquā ī iuuētute celeriter. vino p̄cioso ⁊ vnguētis nos impleamus vt nō p̄tereat nos flos tpis. Coronemus nos rosis añq̄z marcescant. nullum pratum sit quod nō ptrāseat luxuria nostra. nemo vestrum exors sit luxurie nostre. vbiqz reliquamus signū leticie. quoniā hec est ps nostra. ⁊ h̄ est sors nostra. Hec ibi. ¶ B Quantuz ad secundū sciendū q gaudium istud mūdiale radicaliter ortum habet ex tribus que sūt in mūdo. in quibus delectant̄ homines mūdani. que ponunt̄. j. Joh. ij. vbi cū dixisset apl'us Johes. Nolite diligere mundū neqz ea que in mundo sunt. subiecit. Quoniā aut omne quod est in mūdo. cōcupiscētia carnis est. ⁊ cōcupiscentia oculorz. ⁊ supbia vite. In quibus tribus oīa delectabilia mundi cōprehendunt̄. Sub cōcupiscentia carnis cōprehendunt̄ oēs voluptates carnales in cibis potibus ⁊ venereis. Sub concupiscentia oculorum cōprehendunt̄ omnia vicia cupiditatis et auaricie rerū mundanarū. que cum videntur oculis concupiscunt̄ corde. videlicet auruz. argentū. gemme. vestes p̄ciose. ⁊ cetera pulcra ī quibus hoīes delectant̄. Sub supbia vite q̄ est appetitus inanis glorie cōprehendunt̄ ambitō honorū ⁊ dignitatum cū omnibus filiabus inanis glorie. Ex hac igit̄ triplici radice oritur omne gaudiū mūdiale Et accipiunt̄ h̄ tria bona penes tria bōa q̄ oīa appetūt s̄m ph̄m. Nā ꝯcupīa carnis respicit bonū delectabile. Concupiscētia oculorum bonū vtile. Supbia vite bonū honorabile. Que tria bona qñ ordīate appetunt̄ causant virtutem. Quādo aūt inordinate vicium. Unde etiā in his tribus vel altero eorū quidaz antiquorū posuerunt felicitatem. Quidā ī voluptatibus vel delicijs. Quidā in diuitijs Quidam in honoribus. Ex hac etiam triplici radice gaudij mūdialis corruptū est genus humanū in padiso. vbi p̄mo hec tria habuerunt ortum. Fuit enī ibi concupiscentia carnis in esu pomi. Concupiscentia oculorz in aspectu ligni pomiferi. Videns enī mulier q pulcrū esset lignum. et aspectu delectabile. ⁊ suaue ad comedenduz. tulit de fructu ⁊ comedit. Item fuit ibi superbia vite qñ appetebāt eē sicut dij ¶ C Quātū ad tertium est sciendum q gaudium mundiale est cōtemnēdū ppt̄ plura. ¶ Primo qr expellit gaudium spiritale quod habet̄ de deo Unde. j. Joh. ij. Si quis diligit mundū nō ē charitas patris in eo. Sup quo Beda. Unū cor diuersos amores nō capit. similiter nec diuersa gaudia sibi īuicem repugnātia. Gaudium enim mundiale ⁊ spiritale se nō cōpatiunt̄ ī vno corde. sicut nec lux ⁊ tenebre in eodem emisperio. sed mutuo se expellunt Matth. vj. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. Secundo quia nō est purum sed p mixtum tristicia Prouerb. xiiij. Risus dolore

miscebit. Unde Basilius in exameron Mixta sunt gaudia seculi felle multiplicis amaritudis Quod pulcre deducit Boetius in de cōsolatōne phie quātū ad omnia tria p̄missa. Si enim gaudium tuum ponis in voluptatibus corporis. harū appetentia plena est anxietatis. satietas vo penitētie. Multos denīq; morbos et dolores afferunt corpibus. Et siq̄dez voluptates corporis beatos efficere p̄nt nihil cause est quin pecudes quoq; beate eē dicant. quarū ois intētio ad explendam corpis lasciviaz festinat. Si gaudium tuū est in diuitijs. quantū cūq; cōgreges auruz argentū ꝛc. nunq; auaricie sufficit. nec solutudo conseruādi. nec metus amittēdi mordere desinit hic viuētē. nec p̄sequunt beneficio morientem. Si gaudium tuū ponis in honoribus ꝛ dignitatibus. fallax gloria ē ꝛ vana. ꝛ ñ nisi q̄dam inflatio. Aurū quoq; impboꝝ cōtagiōe sepe sordescit quando videlicet aliq̄s improbꝰ honorat ꝛ indignus. ꝛ mutatione tpm splendere desinit. vnde semp timor est admixtꝰ ne dignitatem amittat. ¶ Tertio quia semp caudaz habet venenosam. quia vt plurimū desinit cuz pecato ¶ Prouerb. xiij. Extrema gaudij luctus occupat. Uñ Boetius vbi supra. Tristes eē voluptatum exitus. quisquis reminisci libidinū suarum volet intelliget. Habet q̄ppe hoc omnis voluptas q̄ ad ipam voluptuosi inquietis desiderioꝝ stimulis agitant. Finis aūt istius tristicie aculeo cor cōfigit. Et ponit exemplum de apibus. que gratum mel fundunt et in hoc delectāt sed postea tangentibus aculeos mordaces infigunt. Sic voluptas cum pagit delectat. sz peracta contristat. ꝛ remorsu conscientie stimulat. Quarto. quia prodit nos hostibus. ad est. tēptationibus Gre. xxviij. moral. Volet letitia archana mentis apire. atq; aperiendo amittere. Adversa vero cum nos exterius deprimūt. interiꝰ cautiores reddunt. ¶ Quīto q; breuē delectatiōez affert ꝛ incboat longam penam Job. xxx. Gaudium hypocrite ad instar puncti. Et post ca. xxi. Ducūt in bonis dies suos. ꝛ in puncto descendunt ad inferna. Ubi p̄m Gre. xv. moral. p punctum intelligit̄ breuitas vite p̄ntis que respectu eternitatis vix puncto compat̄. quia de tota vita nostra nihil habemꝰ nisi vnū nūc p̄ns. Dīs inquit longitudo vite p̄ntis punctus eē cognoscitur. quia de p̄terito nihil habet cuz sit dilapsū de futuro nōdū habet cum sit incertum. Igit̄ vita que sic angustiari potuit punctꝰ fuit. Unde elegāter respōdit socrates ministro regis alexandri vt legit̄ in gestis philosophoꝝ. Cū enī socrates cupiditatem alexandri grauiter argueret q̄ fuit vnus quare nō timuerit eius maiestatem offendere. at ille. Dīs eius ptās aut est p̄terita quā pdidit. aut futura que nōdū venit. aut p̄ns que statum transibit. Unde magis vereor iusticiā quā eiꝰ potentiā ¶ De brevitate etiā istius gaudij mundialis ꝛ inchoatiōe tristicie future dicit Seneca epla. lxvij. Dicimꝰ nos magnum gaudiū quod nō est gaudium sed initiū vt sepe future tristicie. Gaudio enim iūctū est nō desinere nec in contrariū verti. Omnes tendunt ad gaudium. sed vñ stabile ꝛ magnū consequātur ignorant. Ille cōuiuij set luxuria. ille ex ambitione ꝛ circūfusa clientum turba. ille ex amicis. alius ex studiorū liberaliū vana ostentatiōe et nil sonantibus lris. Omnes istos oblectamēta falsa ꝛ breuia decipiunt. sicut ebrietas que vnīꝰ hore hilarem insaniā longi tpis tedio pēsat. ¶ De hoc etiam valde pulcre tractat Hugo in libello suo de vanitate rerum mūdanarū p modum dialogi. Ubi cū discipulꝰ diceret se videre nauigantes in mari in magna tranquilitate et aeris serenitate. homines q; p̄ nauim discūbētes ad epulas. ꝛ canētes in liris et tibijs ꝛ citharis in omni genere dulcis cantilene audiū mulcētes pisces q; in omni leticia alludentes. Hugo dixit Quid tibi videt. Discipulꝰ rñdit. Quid nisi magnū gaudium. magna q; iocunditas ꝛ si posset esse diuturna felicitas Hugo. Istud ergo est propter quod tibi mūdus placet. Discipulus. Cur mihi displicere debeat ignoro Hugo. Fige paulisper oculū donec videas finez. Et post paululum. Quid inquit vides. Discipulꝰ. Video vndiq; nigrescere celum. nubes vētis agitari. mare cōturbari. fluctus intumescere. ꝛ nauim quasi a fundo euerti Hugo. Quid tibi videt. Discipulus. Heu quid laudaui. O miseri quid vobcuz mari. O infelices ecce illa letitia vestra quō tam cito immutata est. ꝛ vita vestra ad quā miseriam deuoluta est. p̄us vobis exultantibꝰ pisces maris alluserunt. nūc vos naufragos ꝛ submersos miserabiliter pisces maris in pascuū accipiunt Hugo. Quid tibi videt. quale gaudiuz boīm. Discipulus. Uanitas est ꝛ vanitas vanitatū ¶ Simile dialogū facit de mercatoribus p̄gentibus p viā cū multis ꝛ magnis mercibus de omni genere p̄ciosaꝝ rerum. Quibus p̄spere cum magno gaudio incedentibus supuenit cuneus armatoruz. qui omnia rapuerūt. ꝛ viros qui effugere nō potuerunt occiderunt. Que videns discipulus exclamauit. O miserū gaudium mundi. vanitas ꝛ vanitas vanitatū. Similes dialogos facit de diuitib. de nuptijs de scolasticis p̄ponens multa ꝛ varia eoꝝ gau-

dia.sed oīa in fine cū tristicia cōcludunt. In fine ergo subinfert hugo loquēs ad discipulū. Respice g⁹ hū c miseꝛ mūdū.ꝛ magꝫ mꝰros q̄ dilgūt eū. Iste ē quē putabam⁹ aliqñ nob eē amicum.in quo nobis tpa longa pmsimus.vitā q̄ etā.tranquillam pacē.felicitatē ppetuaꝫ. Iste est cui⁹ pulcritudinē dilexim⁹ cui⁹ speciem laudauim⁹.cui⁹ iocūditatē cōcupiuim⁹.cui⁹ gloriam desideraui⁹.cui⁹ gaudiū certe amplexi sum⁹. Certe video nūc q̄ꝫ sint vana oīa hec.et nūq̄ꝫ sapiētibus aut virtutis amatoꝛibus appetenda. Vbi enī sūt patres nostri. Vbi sūt illi diuites ꝛ potētes quos olim huius mūdi gloria elatos vidimus. Vbi postremo sunt omnes de quoꝝ amicicia ꝛ familiaritate pſumebamus. Ecce transierunt vniuersi añ nos.ꝛ nos solum relicti sum⁹ post eos. Hec hugo.

¶ Sexto gaudiū mundiale est cōtēnendū.quia moꝛs in fine oīa ista gaudia pturbat Ecc. viij. Dēs moꝛimur ꝛ in gaudiū volumus venire Jacobi. iiij Que est vita nostra.vapoꝛ est ad modicū parēs Sup quo ꝛbo dicit Aug⁹. Vita pñs ē vita dubia.vita ceca.vita erūnosa quā ad vltimū moꝛs interimit.que oīb⁹ gaudijs finē imponit. Exemplum de alexandꝛo magno.q̄ cū fuisset toti⁹ mūdi dñs.ꝛ eius ossa in vase aureo recōdita fuissent.cōuenerūt pīi de diuersis ptibus. Unus igit volens ostendere suū dominū ee vanū ait Heri iste nō sufficiebat totus mūdus.hodie aut ꝛ thesaurum fecit de ipo. Tertius volēs oñdere vanum ē coꝛpus nutrire voluptuose ꝛ delicate. dixit. Heri iste nutriebat coꝛpus suū diuersis ōlicijs hodie comedit a vermib⁹ infinitis.

¶ Subsermo secundus.

CCLXXIX

Tristicia uestra uertet in gaudiū.vbi supꝛa

¶ Q̄ sicut dicit Cassiodoꝛ⁹ li.j. ep̄lay. Sequēti gaudio cōfert dulcedinē pmissa tristicia. Ita q̄ tristicia p̄cedens adauget gaudiū sequēs Hinc est q̄ saluatoꝛ in verbo pmisso nō dixit p⁹ tristiciā vestrā erit vobis gaudiū sed ait. Tristicia vestra vertet in gaudiū.ita q̄ hoc ipm quod est tristiciā habere in cumulū gaudij conuertet Ūñ Aug⁹. in li. ꝯfess. Gaudeamus in q̄t de luctu ꝛ vera tristicia. Numirū cuꝫ ꝛ ipi angeli dei pl⁹ gaudeāt sup vno pctōꝛe cōuerso q̄ꝫ sup. xcix iustis Quare. Nisi q̄ ꝑ pius de ipius pctōꝛis erūnis tristiciā habuere. Unde Ambꝝ. ad oꝛosium.

An nō in q̄t angelos ingemiscere credim⁹ cum adhibent penarū ministri. Etenim q̄ꝫ gaudent vni⁹ pctōꝛis cōuersiōe.multoꝝ utiq̄ꝫ pctoꝝ ingemiscunt erūnis Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. Circa istud ergo gaudiuꝫ in quod tristicia nostra cōuertet duo sunt cōsideranda Primo quale sit istud gaudiū Secūdo vñ ꝛ exq̄b⁹ cāis cāt.

¶ Quātū ad pmū sciendū q̄ istud gaudiū p omnia se habet p contrarium ad gaudium mūdiale pmissum. Illud.n. nullo mō potest stare simul cū gaudio spiritali qđ est ō deo Unde Aug⁹. x. cōfess. Est gaudiū qđ nō datur impijs sed eis qui gratis colunt te.quoꝝ gaudiuꝫ tu ipe es.ꝛ ipa est btā vita gaudere ad te.de te et ꝑter te.ipa est ꝛ nō altera. Et Bernū. in sermōe Illud est verū ꝛ solum gaudiū quod nō de creatura.sed de creatoꝛe cōcipit Item illud est ipurum ꝛ pmixtū. Istud est purissimū. Uñ fulgentius in sermone. Huma gaudia purissima sunt ꝛ lucidissima.quia de fonte purissimo ꝛ lucidissimo hauriunt Apoc. xxj. Nō erit amplius neqꝫ luctus neqꝫ clamoꝛ.sed nec vllus doloꝛ.quoniā ꝑa trāsierūt. Item illud habet caudā venenosaꝫ istud aūt nullā habꝫ caudā.quia caret fine Augustin⁹. Quis alius noster est finis nisi puenire ad regnū istud cui⁹ nō est finis. Item illud prodit nos hostibus.illud nullū hostem admittit. Nec mirū cū inde hostis noster cū omnib⁹ cōplicibus suis sit deiectus. Item illud habet breuꝫ delectationem.istud aūt sempiternā Esa. lj. Letitia sempiterna sup capita eoꝝ gaudiū ꝛ leticiā obtinebūt. Postremo illud turbat ꝛ extinguit moꝛte.istud nō capit moꝛtē Apoc. xxj. Nec moꝛs vltra nō erit

¶ Quātū ad secundū sciendū q̄ istud gaudiū spirituale electoꝝ ex eisdem causis innascit ex quibus nascebat eoꝝ tristicia ſm p̄missa in p̄mo ꝓcessu vt sic ea oīa que fuerunt eis causa tristicie cōuertant eis in causā gaudij vt vere dicat. Tristicia vestra vertet in gaudiū. Habēt aūt electoꝝ aīe quadꝝplex gaudiuꝫ coꝝrespōdens quadꝝplici tristicie vel fletui supradictis. Primū gaudium innascit ex miseriarū hui⁹ mundi euasiōe.sicut aliquis captiuus gaudet de liberatiōe sua ꝛ vinculoꝝ diruptione dicens cū ps. Dirupisti vincula mea ꝛc Et illud. Trāsiuimus p ignem ꝛ aquā et eduxisti nos in refrigeriū. Ubi p ignem ꝛ aquā oīs aꝛdoꝛ cōcupiscētiarū ꝛ fluxibilitas miseriaꝝ hui⁹ vite intelligit

¶ Secundū gaudiū inascitur ex pctōꝝ extinctiōe ꝛ virtutū inductiōe. Unde quilibet eoꝝ habet dicere illud ps. Cōuertisti planctū meū in gaudiū mihi.cōscidisti saccum meum ꝛ circūdedisti me leticia. Sacc⁹ est

indumētū penitētiū Job.xvj. Saccuz cōsui sup cutez meā.7 operui cinere carnē meā. Super q Gre. Saccus sup cute cōsuit7 caro cinere tegi tur.qñ culpa carnis p pnīaz tegit ne in districto examine videat. Ez tūc saccus pcidit qñ dimis sa culpa in illa celesti gloria electis oīa coopant in bonum etiā ipa pctā.de q habebūt singulare gaudiū nimirū cū et angeli in hoc eis cōgaude ant vt dictū ē. Exemplū de pbo milite qui in di uersis bellis gloriose triūphans multas cicatri ces reportauit que ei cedunt in gloriaz. Sed qa nō sufficeret scīs p acceptationez pnie a deo sac cum eē cōscissum.si nō eēnt vtutib9 supinduti. Jō addit. Et circūdedisti me leticia.que leticia ē ex cōfirmatiōe vtuosoꝝ opm. De q leticia dici tur.j. Pet.j. Exultabitis leticia ienarrabili7 glo rificata. In illa.n.beatitudine oēs7 singule vtu tes electoꝝ glorificant7 coronāt vt qlibz virtus habeat coronā siue insigne glorie sue. ¶ E

¶ Uñ legit in vitis patrū de quodaz sene q tē ptabat a quodā sene guit p decē annos ita vt iā desperaret.d. Perdidi iā aiam meā reuertar er go ad seculū. Cū aūt pficisceret venit ad eū vox dicēs. Illi.x.anni in quib9 certat9 es corone tue erūt. Reuertere in locū tuū7 ab oi malo cogita tiōis tue liberabo te. Hic semp induta7 circun data virtutib9 fiunt scā Agnes que dicebat Chri stus circūdedit me virtutib9 atqz corruscantib9 gēmis pciosis. Induit me dñs cyclade auro tex ta.et immensis monilib9 ornauit me et tanq̄z sponsā decorauit me corona. De isto itaqz gau dio qđ innascit ex puritiōe virtutū loquit dñs in pūti euāgelio ponens exempla ad verba the matis.d. ¶ Mulier cū parit ꝛc ¶ Mulier hec sm alcuinū est scā aīa ppter fecunditatē bonoꝝ opm. Hec cū parit id ē cū vtutū pfectib9 instituit dū vndiqz temptat7 affligit tristiciā habet. de Q quia venit hora eius vt patiat7. q2 nemo carnez suā odio habuit. Sed cū pepit. id est. deuicto la boꝝ certamine ad palmā puenerit. iam nō me menit pssure p̄cedētis ppter gaudiū pcepte re tributionis qđ absorbet tristiciā p̄cedentē. quia natus est hō in mūdū. Sicut enī mulier nato i hoc mūdo hoīe letat7. ita scā aīa nato fructu ope rum suoꝝ in eternā vitā gaudio replet7 nō so lum ipa aīa. sed et totus cetus celestis gaudz. cū hō nouus nat9 est in celo. Et nota q sancti non recordant pssure laboꝝ suoꝝ ad tristiciā. sz be ne recordant ad glorīā. ¶ F Tertiū gaudiuz innascit ex primoꝝ cōgratulatiōe. q2 ibi vnus quisqz gaudet de beatitudine7 gaudio alterius7 tantū de altero quātū de seipo. quod tñ nō est intelligendū de intensione gaudij. sed extensiue de numero gaudioꝝ. De hac cōgratulatiōe sā ctoꝝ dicit aplus.j. Cor.xij. Si gloriat vnum mēbrū cōgaudent oīa mēbra. Sicut enī hic sibi mutuo cōpatiebant mēbra. sic ibi cōgratulant nec vllus inferior vllu superior inuidebit. vt dicit Aug9 in de ciuitate dei circa finē. Et ponit exē pluz de oculo7 digito. quia digit9 nollet eē ocu lus nec ecōuerso. et sic de alijs mēbris. Ratō āt quare tanta est pgratulatō mīmoꝝ gaudioꝝ est ista. Cū enī in beatis sit charitas pfecta. quilibet eoꝝ plus diligit deum q̄z seipm.7 iō magis vo let quod ē cōuenienti9 deo q̄z illud qđ eēt meli9 sibi. Quare magis volet diuinā iusticiā saluari in hoc q ipe minus habeat q minus meruit. qđ est deo cōueniens q̄z in hoc q ipse plus habeat quod sibi eēt melius. ¶ G Quartū gaudiū innascit ex celestis patrie adeptiōe. de cui9 dila tione diu fluxerant. De quo Matth.xxv. Intra in gaudium dñi tui. Hoc gaudiū est de faciali visione dei. ps. Et implebis me leticia cū vultu tuo. De hoc gaudio dicit Aug9. xij. de libero ar bitrio in fine. Tanta inq̄t iocunditas est eterne lucis vt etiā si nō liceret in ea ampli9 manere q̄z vnius diei mora. ppter hoc solū innumerabiles dies hui9 vite plem delicijs7 circūfluentia tpa lium recte meritoqz cōtemnerent. Uñ legit de q dam religioso qui rogauit deum vt ostēderet ei minimū gaudium paradisi.7 statim pua auicula cepit mirabiliter corā eo cantare. Et cum vellet eam capere secutus ē eā in siluam.7 auscultando eā stetit sub arbore trecentis annis. Que cū auo lasset. frater pperauit ad portā. Et videns totuz claustrū mutatum. vix pmissus ē intrare. q2 nō poterat cognosci ab aliq. Cum ergo oēs de illo q ipe de oībus miraret. quesiuit abbas sub quo abbate exiuisset. inuenerunt in cronica abbatū. ccc. annos trāsiuisse. Et ille dixit se nō defuisse ni si p vnam horā rōne magne dulcedinis cantus cui intenderat. Bene ergo ppba dixit. Q2 melior est dies vna in atriis tuis sup milia. Ad quod gaudiū nos perducat. q̄ sine ꝛc.

¶ Expositio euangelij dominice quar te post pasca. CCLXXX

Modo ad eum qui misit me. et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis. tristicia impleuit cor vestr̄. Sed ego veritatem dico vobis. expedit vo bis vt ego vadam. Si enim nō abiero paraclit9 nō veniet ad vos. Si āt abie ro mittam eum ad vos. ¶ A Cōsuetu

do est laudabilis q magnus hō volēs abire in longinquā regionem amicos suos de eius absentia dolentes alloquit. ipsosq3 cōsolat spēaliter dicēdo eis vtilitatē sui recessus. 7 q illis expediat q ipe recedat. Hinc est q ipse dñs et saluator noster discipulos quibus pus dixerat. vos diligam amicos. relicturus. 7 ad patrē iturꝰ. sciens ipos de suo recessu tristari. cōsolatur eos dicēdo hoc ipis expedire q vadat. Et de hoc est pūs eūs gelium. qđ diuidit in tres ptes. In pma quia apostoli tristes erant de recessu christi. ideo promittit eis spūs scī cōsolatio. In secunda vero q2 boies mūdani christū nō receperūt. ideo addit ipsius mūdi reprehensio. Ibi. Et cū venerit ille. In tia aūt. quia discipuli verba christi cōprehendere nō poterāt adducit spūs scī instructio. Ibi. Adhuc multa. Circa pmū tria facit. Primo nāq3 denūciat aplis suū recessū. Vado. Dicē vado in pūcto. q2 iā agebat de passione sua cū ista vba dixit. Exierat. n. iudas de cenaculo et tractabat cū eis. s. iudeis vt traderet eū illis. 7 ipse christus post modicū tpis captus est. Ad eū. idē. ad deū patrē. qui misit me. Missio filij fuit ipsius icarnatio Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū factū ex muliere. Nota q triplici via saluator noster rediit ad patrē. s. via passionis resurrectiōis 7 ascensiōis Via quidē passionis fuit tristis 7 amara plena doloribꝰ Thar. xiij. Cepit iesus pauere 7 tedere. Et discipulis suis dixit Tristis est aīa mea vsq3 ad mortē. Via aūt resurrectiōis fuit dulcis 7 iocunda plena delicijs. ps. Letatū est cor meū. 7 exultauit lingua mea. insup 7 caro mea requiescet in spe. Quoniā nō derelinques aīam meā in inferno. nec dabis sanctū tuū videre corruptiōez. Notas mihi fecisti vias vite. Via ascensiōis fuit mira 7 gloriosa plena delicijs. ps. Admirabile est nomē tuū in vniuersa terra. Quoniā eleuata ē magnificētia tua sup celos. Sed dubiū est hic quō christus potuit ire ad eum. Videt. n. q nō vadit q3 misi ad eū cū quo nō est 7 a quo distat. christus aūt nō distabat a patre localiter. Deni mō nulla creatura distat a dō. Itē nec distat ab eo natura imo rōne vnitatis nature. pater ē in filio 7 filius in patre vt dicit hilarius. Item nec natura humanitatis distabat a deo p gratiam. quia aīa christi sp fuit plena gratia 7 glia. Videt ergo q nec christus sm diuinā naturam nec sm humanā iuerit ad patrē. Dicendū q sicut filius fuit missus nō deserendo patrē a quo mittebat. Juxta illud Jo. viij. Qui misit me mecū est. Ita ipe filius dr redire ad patrē cū quo sp fuit. Missus igit fuit filius nō distans a patre. 7 similiter redierat absq3 eo q distabat. Et nēo ex vobis interrogat me quo vadis. Jō nō interrogabant vt dicit Chrysо. Quia ita tristes erāt de recessu eius q dimissis in terrā vultuⁱ nihil ei loquebant. Vel ideo nō interrogabant. q iā sciebant eum ire ad patrē Circa pncipiū sermonis dixerat eis christus Joh. xiij. f. Filioli adhuc modicū vobiscū sum quereris me. 7 sicut dixi iudeis quo ego vado vos nō potestis venire. Et tūc petrus interrogauit eū. Dñe quo vadis Et dixit illi dñs. Quo ego vado nō potes me modo sequi. sequeris aūt postea. Et infra Joh. xiij. a. dixit christus q vadit parare locū discipulis apd patrē. Et sbdit. q ego vado scitis 7 viā scitis Thomas vero nō intelligens verba christi dixit. Dñe nescimus quo vadis. 7 qđo possumus viam scire. Et tūc se dixit ire ad patrē. Philippus vero volens certius scire quo ibat iesus petijt. d. Domine ostende nobis patrē 7 sufficit nobis. Christus rndit. Qui videt me videt 7 patrē meum. Jgit discipuli ppter sic longā collationē habitaz de via cū christo iaz sciebāt quo ibat 7 iō de hoc amplius nō interrogabant. Sed Chrysostо. aliter hanc ptez introducit. Dicit enī q discipuli adeo a tristicia absorpti ppter verba q eis dñs dixerat paulo supra scz venit hora vt omis q occidērit vos arbitret obsequiz se pstare deo. 7 absq3 synagogis faciēt vos. q nūc audiētes q dñs sbiūxerit scz vado ad eū qui me misit. nō fuerunt mētes vtpote attoniti 7 tristicia pleni de hac p positiōe solutiōez querere 7 interrogare q dñs ire debuisset vel qđ p hoc intelligi deberet. Ideo dñs quasi obiurgādo subiūxit. Et nemo ex vobis ꝛc. ac si dicat. In dubijs cōsueuistis querere 7 me interrogare. nūc aūt siletis. Et nemo vestrꝝ me interrogat. videt q amiseritis desideriuz addiscēdi. vñ valde estis reprehendendi. Secundo ponit discipulorꝝ tristicia. Sed q2 hec locutus sum vobis tristicia impleuit cor vestrū. Videbat christus corda discipulorꝝ ex vbis suis nō solum tristia sed etiam plena ēē tristicie. Tristia quidē erant corda eorū. q2 pdixerat eis q ppter eū ejciendi erant extra synagogā iudeorū. Itē pdixerat eis psecutionē. Itē q totus mūdꝰ habiturus eēt eos odio. 7 tātū q q cū q3 eos occideret crederet obsequiū et sacrificiū facere deo. Sed illud qđ magis implebat corda eorum tristia. est. q cū oia ista passuri erāt ppter eū. ipe tñ recedebat 7 absentabat se ab eis. Tertio ponit vtilitas recessus christi. Sed ego. q sum veritas Joh. xiij. veritatez dico vobis. expedit vobis vt ego vadā. q. d. sm Chrysо. Sustinete eū modicū. 7 non cōtristemini. oportet tū vos

audire quia vado.ire ei meū vtilitatē vobis cō/
fert.z manere vobiscū nō eēt vtile vobis.Unde
ſbdit ⁊ Si.n.nō abiero paclit⁹ nō veīet ad vos ⁊
Paraclitus interp̄tat⁹ ꝓsolato⁹.z ē spūsscūs qui
rōne sue bonitatis consolat⁹ in tribulatiōe posi/
tos.Cū enī discipuli multas erāt passuri aduer/
sitates magnū habuissent detrimentū si spūssā/
ctus nō venisset.Sed queritur quare spūssan
ctus non venisset ad discipulos si christ⁹ nō iuis
set.Dicēdū put magister vult in lrā di.xvij.pmi
q̄ nīc debet nobis mitti spūssanct⁹ cū facit nos
dilectores dei z p̄rimi.Ipe enī spūssanct⁹ amor
noster est quo deū z p̄rimū diligim⁹.Iste aut̄
amor nō cōpatit vllū carnalē aut sensibilē amo
rem.Discipuli vero diligebāt christū carnalit̄ z
sensibiliter.q̄ fuit pulcer aspectu.suauis collo/
quio.dulcis cōsilio.cōuersatiōe benign⁹.Unō
p̄ntia ei⁹ carnalis sic aīos eorū sensibili amore
affecerat.vt nō erigerent animū ad diuinitatez
ipius.Si ergo christ⁹ suā p̄ntiā nō subtraxisset
ad eos spūsscūs non venisset.q̄ spūalis z intelli
gibilis amor ē ⁊ Si āt abiero mittā eū ad vos ⁊
vt cōsolet vos in tribulatiōibus q̄s passuri estis
z de absentia mea.Sz nōne poterat eis dare spi
ritum sanctū hic positus.Dicēdū ſm Aug̃.Q⁹
poterat quidē dare.sz ipi nō erāt capaces eius re
cipere q̄diu ſm carnē manebat apud eos.

Secūda pars expositionis euāgelij.

CCLXXXI

Et cum venerit ille arguet mundū de peccato.et de iusticia et de iudicio.De peccato quidem.quia nō crediderunt in me.De iusticia vero.quia ad patrez vado.et iam nō videbitis me.De iudi/cio aūt.quia princeps mundi hui⁹ iam iudicatus est. ¶ Secūda ps p̄ncipalis in q̄ ponit mūdi rep̄hensio facienda p spūm san ctum.p eo q̄ hoīes mūdi christū nō receperunt Et duo facit.Primo p̄mittit tria de q̄b⁹ mūd⁹ arguendus ē ⁊ Et cū venerit ille spūs paclitus q̄ benign⁹ ē amicis.erit tñ auster⁹ inimicis ⁊ ar guet p linguā ap̄lor̄ martirū z doctor̄.Mat. x.d. Nō enī vos estis q̄ loq̄mini sz spūs p̄tis ve/stri q̄ loq̄t̄ in vobis Act̄.ij. Loq̄bāt varijs linguis ap̄li put spūsscūs dabat eloq̄ illis ⁊ Mūdū hoc hoīes mūdanos mūdi amatores ⁊ de pcto z de iusticia z de iudicio. Hec enī tria sūt de quibus mūdus dign⁹ est argui.Arguit̄.n.aliq̄s vel de cōmisso quod est peccatū vel de obmisso q̄d est iusticia.vel de contēptu q̄d est iudiciū.Inducit enī aliq̄s ad bonū trib⁹ modis.Uel ostēdendo pcū turpitudinē z iō fugiendū est.Unō seneca Si scirem hoīes nō morituros.z deos non co/gnoscituros.nec tñ peccarez.ppter peccati tur/pitudinē.Illi vo q̄ male agūt nō abhorrētes pec cati ẽpitudinē arguent de pcto.Alio mō ītucī tur ad bonū psuasiōib⁹ z aliorū exemplis.Qui vo istis nō obstātibus peccāt arguunt de iusti/cia.Tertio mō aliq̄ mala dimittūt z bona opan tur timore pene extremi iudicij.Sed q̄ iudicio dei nō obstāte peccāt vel male agunt arguūtur de iudicio. ¶ Secūdo explicat singillati quare de istis tribus arguēd⁹ sit mūd⁹.De pec cato quidē arguet mūdus ⁊ q̄ mūdani hoies ⁊ nō credūt in me ⁊ Sz vt dicit Aug̃.Aliud ē ip̄s credere eē christū.Aliud vo credere i christum. Nā demones credūt ipm eē christū Jac.ij. Sz iste credit in christū qui sperat i christū z diligit Et hoc solū peccatū p̄ ceteris posuit Quia vt di cit Aug⁹.hoc manēte cetera detinent pcā.z co dimisso cetera dimittunt. ¶ Nota q̄ merito q̄i tot⁹ mūd⁹ arguit q̄ i christum nō credit.Argu untur iudei vocib⁹ pphar̄.arguunt saraceni z pagani p̄dicatiōib⁹ ap̄lor̄.Facta enī sūt p filiū dei tot z tāta miracula in mundo isto q̄ merito arguunt q̄ in ipm nō crediderūt Joh.j. In mun do erat z mūdus p ipm fact⁹ ē z mūdus eū non cognouit.Ecce magna cecitas.q̄ mūdus non cognoscit opificē.Item nō cognouit eius q̄ in ipso erat gubernās z ꝓseruās mūdū.Q⁹ vt dr Bap. xiij.Ā magnitudine spēi z creature cognoscibi/liter potuit creator hor videri Sz ad ℔ dei filiū vt cognosceret fecit inusitata opa in carne hūana. illūinauit cecos.sanauit infirmos.mūdauit le/prosos.suscitauit mortuos.z alia innūerabilia fecit.q̄ nunq̄z aliq̄s facere potuit.quare merito arguent qui nō crediderūt in eū Joh.xv.g. Si opa nō fecissem in eis q̄ nemo alius fecit.peccatus nō haberēt.Nūc vero excusatiōez nō habent de pcto suo.Nec p̄nt se excusare gentiles q̄ opera christi nescierūt.q̄ i oēz trā exiuit son⁹ eor̄.z in fines orbis tre vba eor̄. ¶ Deīde explicat quare arguēd⁹ sit mūdus de iusticia ⁊ De iusti cia vero ⁊ arguit mūd⁹ ⁊ q̄ ad patrē vado z iam nō videbitis me ⁊ Hec aūt vba quattuor mōis i telligi p̄nt.Primo ſm Aug̃.Q⁹ iusticia credē/tium ē.q̄ credūt in christū quē nō vidēt.Mul/ti igit̄ sunt iusti credētes Ro.iij.g. Arbitramur iustificari hoīem p fidē sine opib⁹ legis. Et infra. Ro.iij.a. Credidit abraā deo z reputatū ē ei ad iusticiā.Q⁹ igit̄ fidelium iusticia ē vituperatio infi/delium.iō mūd⁹ arguet si cōparet fidelib⁹ credēti

bꝰ ī eū quē nō vidēt.qz nolunt infideles credere nisi ea q̄ vidēt. Alio mō exponit Chrysо. Qz dei filio ire ad patrē fuit argumētū q̄ irreph̄ēsibiles vitā egerit z oēs fuauerit iusticiā. Ūñ dixit mat. iij.f. Sic decet nos ip̄lere oēs iusticiaz. Arguēdi igit̄ erāt mūdani boies q̄ ꝓtra iusticiā de christo dixerāt.s.hō pctōr ē.z nō ē h̄ hō a deo Joh.ix. Itē alio mō p̄t itelligi.s.q̄ arguit̄ mūdꝰ de iusticia quā nō fuauit dando sentētiā mortis christi.eꝰ cā ip̄e christꝰ iuit ad patrē.z nō ē vis ꝰ vlterius. Vel arguet̄ mūdus de eo q̄ nulla fuat̄ iusticia. Videm⁹ enim q̄ alteri supputat alter Impij iustificant̄ p̄ muneribꝰ.tollit̄ iusticia ab his q̄ patiūtur iniuriā.z hodie currit vno passu potētia cū iusticia.imo idē sūt iusticia cū potētia. Qđ totū ex h̄ ꝓtingit qz christꝰ iuit ad p̄ez.z nō videt eum boies. Si.n.stetisset in mūdo.vnicuiq; suasset iusticiā.z timuisset q̄libet ī p̄ntia eiꝰ aliq̄d facere iniustū. Arguit̄ mūdꝰ ꝺ iusta iusticia.qz si christus iuit ad p̄ez iustū erat vt toto corꝺ q̄libz ad deū aſcēderet.celestia appeteret.z p̄tēneret terrena Col.iij. Que sursū sūt querite vbi christꝰ ē in dextera dei sedēs.q̄ sursū sūt sapite.nō q̄ sup̄ terrā. Qz vero boies magis ista terrena diligūt. Jo merito mundꝰ arguit̄ de iusticia quā nō fuat. Itē quarto p̄t̄ ista vba sic itelligi. Arguit̄ ei mūdꝰ de iusticia.qz psequēdo christū iuste p̄uatꝰ ē p̄ sentia christi.ip̄e enī iuit ad patrē z nō cōparuit

¶ Deinde explicat q̄re Arguēdꝰ ē mundus de iudicio. De iudicio aūt ſpūſſcūs arguet mūdū. qz p̄nceps mūdi hꝰ .i.diabolꝰ q̄ dicit̄ p̄nceps q̄i ptē capiēs.ptē.n.hoīm z angeloz sua ſuggestiōe cepit Apoc.xij. Cauda eiꝰ trahebat tertiā ptē stellaz celi z misit eas in t̄rā. Jā iudicatus ē. Tripliciter iudicatꝰ ē. Primo ꝑm Aug. de q̄stionibꝰ veteris z noue legis iudicatꝰ ē diabolꝰ reus in cā saluatoris.qz pcurauit eiꝰ mortē q̄ sine crimine erat. Itē ꝑm eūdē in li. de vbis dñi exq̄ diabolꝰ electꝰ ē de corde credētiū in christū Jo iudicatꝰ ē vt nō sit amplius p̄nceps. Itez ꝑm eūdē sup̄ Joh̄ez. Princeps huius mūdi iudicio ignis eterni irrevocabiliter iudicatꝰ ē. Si igit̄ princeps huius mūdi iudicatꝰ ē reus ī cā saluatoris. argumētū ē a maiori.qz mūdani boies q̄ occidere iudicabunt̄ rei. Itē si p̄nceps mūdi dei iudicio electꝰ ē de dñio hoīm.arguit̄ pctōres q̄ eidē adherēt z eū itato p̄ficiūt p̄ncipē Jo si p̄nceps iudicatꝰ ē gehēne ifernali.merito q̄ eū sequūt iudicabunt̄.merito gꝰ arguit̄ q̄ ita t̄ribile dei iudiciū timēt.ij. Deu.ij. Si.n.deꝰ āgelis peccātibꝰ nō pepcit.sz rudēntibꝰ ifernī detractos in tartaz tradidit cruciādos ī iudiciū reſuari.qđ credibile ē vt nō iudicet pctōres. Qz iudiciū ē tale.vt dz ī ea dē canonica.q̄ angeli fortiores z virtute maiores illud portare nō poterūt. Premissas igit̄ expositiones breuit̄ recolligit Augꝰ sup̄ Joh̄.sic.ꝺ. Credāt itaq; boies in christū ne arguant̄ de peccato infidelitatis. Trāseāt ī numerū fideliū ne arguant̄ de iusticia illoz q̄s iustificatos nō imitant̄. Caueāt futurū iudiciū ne cū mūdi p̄ncipe iudicent̄.quē iudicatū imitant̄. ¶ Ē Potest̄ aliter expōi accipiēdo arguere p manifestare mūdo. Ad cuius euidētiā sciendū q̄ licz vbiq; ly arguet accipiat̄ q̄i redarguet z reprehendet.videt̄ tū cōuenienter posse accipi p illuminare vel docere.ſm illud Eph̄.v. Oia q̄ arguunt̄ a lumine manifestant̄. Dē enim qđ manifestat̄ lumen est. Heb.xj. Fides ē substātia sperādarū rerū argumentū nō apparentiū. Unde etiam apud logicos. Argumentum est ratio rei dubie faciens fidem. Secundū hoc ergo accipiendo ly arguet id est docebit vel manifestabit apte dicitur hic de spiritusancto. Ille arguet mundum de peccato.de iusticia.z de iudicio. Ider aduentum nāqz spiritussancti tria sunt manifestata mundo scilicet peccatum iusticia z iudicium. Peccatum mundi.iusticia christi.iudicium diaboli. Et ratio horum trium est.quia christus redemptor erat mundi.diabolus deceptor.z mūdus detinebat̄ a diabolo.pter peccatum infidelitatis Eph̄.vj. Aduersus mundi rectores tenebrarū harum. Et de hoc peccato spūſſanctus arguit mundū.dum ondit ei suā infidelitatem Et huic concordat lra dicens. de peccato quia nō crediderunt. Christus enim mundum redemit sua iusticia.quia enim iustus fuit z pati nō meruit patiendo pro mundo ipsū saluauit. In cuius iusticie attestationem sublimatus est ad dexteram patris. Et huic concordat lra. de iusticia. scilicet mea. quia vado a patrem. per sublimationem.et hoc merito iusticie. Phil.ij. Humiliauit semetipsum ꝛc.propter quod et deus exaltauit illum et donauit illi nomen quod ē super omne nomen ꝛc. Diabolus vero mundum iniuste detinebat et iniuste contra christum pugnauit ideo iudicatus est. quia amisit dominium in genus humanum. Et huic consonat sequēs littera. de iudicio autem quia p̄nceps mundi huius iam iudicatus est. id est in causa saluatoris reus factus est. Legitur ergo sic littera. Arguet mundum de pctō. scz suo. qz non crediderunt in me. De iusticia. scz mea. qz ad patrē vado. in huius testimoniū. De iudicio. scz dia boli. qz p̄nceps mundi huius iā iudicatus est.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCLXXXII

Adhuc multa habeo vobis dicere, sed nō potestis portare mō. Cū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos omnē veritatem. Non enim loquetur a semetipso, sed quecūqz audiet loquetur, et que ventura sunt annūciabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et ānūciabit vob ¶ Tertia ps pncipalis in q̄ quia discipuli verborū christi capaces nō erāt pmittit eis spūssancti instructō Et quattuor facit ¶ Primo enī tangit discipulorū indispositio ad capiēda verba christi. Adhuc multa habeo vobis dicere. infinita enim est sciētia christi. sz nō potestis portare modo Nō est dubiū vt dicit Aug⁹ q̄ oīs vītas in pnti vita nō cognoscit cū dicat aplūs. Ex pte cognoscimus ẽc. j. Cor. xiij. Quādiu igit̄ sum⁹ in pnti vita nō possumus portare illa multa que dicit nobis christus. sed cū viderim⁹ eū sicut est facie ad faciē. erit̄ sikes ei erimus tunc pfecte cognoscemus. Vel dicēdū q̄ christus multa habebat dicere aplis exponēdo et declarādo vītatē diuinitatis sue. que postea cognouerūt p spūmsanctū que nō potuerūt portare, ptūc quia adhuc carnales erant. sz ista carnalitas amouenda erat p aduētū spūssci. ¶ Secūdo tangit doctrīa spūssancti. Ibi. Cū āt venerit ille spūs vītatis Spūssctūs dr spūs veritatis. qa procedit a filio q̄ veritas ē. Itē q̄ ē ipm eē vītatis. Itē ab ipo ē veritas dis. Vñ Amb. Veritas a q̄cunqz dicat a spūsctō ē. Docebit vos omnē veritatē Omnē quidē veritatē docet spūssctūs. et in oēm vītatem deducit q̄ vtilis et saluti pficua est. Propt̄ qd̄ p spūmsanctū sancta ecclesia vincit oē mendaciū Vel deducet in oēm veritatē in futura vita vbi tota veritas replebit intellectū btōr. Deinde probat q̄ spūssctūs doceat oēm veritatē. Nō enim loquet a semetipo sed pm q̄ dicit Biony. loqui in trinitate nō est accipiendū pm nostrā psuetudinē. sz pm intellectū iuxta formā icorpalis nature. Secūdū igit̄ q̄ dicat Aug⁹. Loq̄ spūmsāctus ē spūssci eē. et q̄ nō ē spūssctūs a semetipo sz a prē et filio. nō a semetipo nō loqt̄. Sz pm Aug. spūssci audire nō ē ei⁹ eē. Et licz origo spūssci sit eterna et sine tpe tñ significat̄ p tps futuro. et q̄ oī tpe ē talis origo noticia ist⁹ originis erit in futura cognitiōe fideliū ¶ Est aūt attendendū q̄ sicut spūssctūs nō loqt̄ a semetipo q̄a semetipo nō ē. sz q̄cūqz audit. q̄ auditus ē ab alio. Itē spūales boies a semetipsis nō loquunt̄ sed a gunt̄ instinctu spūssci Act. ij. Repleti sunt oēs spūsctō. et loq̄bant put spūssctūs dabat eloq̄ illis. ¶ Tertio ponit̄ futuror denunciatio. p q̄d vt dicit Chrysso. eleuauit mentē discipulorū. q̄ nihil est audius generi hūano q̄z scire futura Et q̄ futura sūt annūciabit vobis. Hoc est impletū in ppbetis veteris et noui testamenti qui p spūssci grām futura annūciauerūt Et hec futura. vel sunt statꝰ ecclesie quos pūiderunt aplī. et maxime Joh. in Apoc. qui de psecutiōe et exaltatiōe ecclie pphauit. Vel ista futura sūt gaudia celestis patrie q̄ spūssctūs reduxit in memoriā aplis cū patiebāt p cōfessione nois christi. ¶ Quarto ponit̄ christi clarificatio. Ille me clarificabit. Ille aliquē clarificat qui claritatē ipius manifestat. Christ⁹ aūt ānq̄z veniret spūssctūs nō erat apd boies in claritate deitatis. quia solum hō credebat. Sed veniens spūssctūs illuminabat mētes discipulorū ostendēs eis claritatē christi in q̄ est equalis deo patri. Et vlteri⁹ fecit vt ipi aplī clarificarent̄ p christū laudes eius et gloriā totī mūdo prdicantes. Be q̄bus dr Prouerb. viij. Qui elucidant me vitā eternam habebūt. Quia de meo accipiet. Spūssctūs accipiet a filio omnia neq̄z enī pōt accipe spūssctūs accidēs vllū vel aliud qd̄ ipe nō sit. Oder q̄d̄ dat̄ intelligi q̄ procedat a filio. Et hec causa quare spūssctūs clarificat filiū quia ipam claritatē filij tpaliter nō accepit. cuz sit ei equalis in vnitate diuine nature. nec accipit spūssctūs tpaliter aliquid a filio. sz ab eterno. ipm tñ qd̄ accepit ab eterno tpaliter nunciauit aplis. Unde ait. Et annunciabit vobis. Illud enī qd̄ accipit spūssctūs a filio. s. diuinitatis naturam sic ē alīū et supra oēz intellectū q̄ nisi nūciaret spūssctūs ad noticiā ipsius null⁹ possz attingere.

Sermo de eadem dominica.

CCLXXXIII

Vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sz q̄a hec locut⁹ sū vob. tristicia ipleuit cor vestr. Jo. xvj. ¶ Hec vba ad lrās fuerūt christi saluatoris nri volētis reuerti ad prēz a q̄ miss⁹ fuerat in carnē. Sz sz moralē intelligētiā pnt eē c⁹libz fidel aīe ad suū pncipū a q̄ effluxit redire satagētis. In q̄b⁹ vbis notāt̄ tria fidēl aīaz pficiētia. Primū ē fidelis aīe ad suū pncipū redicō amorosa q̄ notat̄ in eo q̄ pmittit. Vado ad eū q̄ me misit. Secundum ē diuini instinctus in tali anima opatio gratiosa. q̄ innuit̄ in eo q̄ addit̄ Et nemo ex vob interrogat me quo vadis Tertium est amorose anime de absentia dilecti

cõtristatio dolorosa.qõ designat ī eo q subiũgit [Ez qz he locutus sũ vobis tristicia ipleuit cor vestr̃ ¶ Circa pmũ ē sciẽdũ q cũ q̃libet res appetat suã pfectionẽ.pficit aũt in vnione sui ad suum pncipium.hinc est q quelibz res appetut naturaliter deo a q̃ pfluxit vnirī mõ possibili. Et cũ talem vnionẽ ad suũ pncipiũ appetãt creature etiã insensibiles.Sicut patz q aqua nũq̃z quescit quo vsqz ad mare decurrat.Juxta illõ Eccĕ. j.Omia flumina ītrãt mare ⁊ ad locũ vnde exeũt flumina reuertunt.Itẽ sol nũq̃z quiescit q̃ vsqz ad pũctũ sui ortus deueiat.Juxta illud ibidem Oritur sol ⁊ occidit.⁊ ad locũ suũ reuertit.Multo fortius ꝫappetere debet natura rõnalis que illius vnionis sublimius nosc̃t alijs eẽ capax.Ad quã vnionem assequẽdã tria req̃runt.q ī pmissorũ verboꝝ pmia pticula denotant.Primũ est fidelis aĩe in virtuali exercitio cõtinua pfectio. [vado]Secũdũ mentis ad deũ sedula directõ [ad eũ.Tertiũ ē totius boni nostri a deo grata recognitio [q̃ misit me ¶ B Quantũ ad pmũ sciendũ q aĩa ad suũ pncipiũ reditura debz in via virtualis exercitij cõtinue pficisci.vt semper vadat ⁊ nũq̃z quiescat donec ad suã originẽ ptingat.Qõ pulcre figuratuz est in colũba noe. Geñ.viij.Ubi dicit̃ q noe emisit colũbã p fenestram.que cũ nõ inuenisset vbi requiesceret pes eius reuersa ē ad eũ in archam.Noe intꝛetat quiescẽs.⁊ signat deũ patrem q̃ sp ab eterno q̃euit in seipo.⁊ sine sua mutabilitate oĩa mutabilia pduxit..Archa in qua sũt oĩa genera aĩaliuz viuẽtiũ.signat mẽtẽ paternã in qua oĩa generantiũ ꝑm rõnes suas ideales causales ⁊ vitales ab eterno ꝓextiterũt.a quib⁹ postmodũ ineẽ pfluxerũt.Fenestra q̃ ē ps supioꝛ arche designat rõnẽ illã idealẽ ceteris pfectioꝛẽ.ꝑm quã aĩa ceteriqz spũs intellectuales ineẽ pfluxerũt.Ab hac fenestra colũba emissa.i.spũs rõnalis nõ inuenit vbi pes eius requiescat.vñ iterũ in archã reuertit̃.quia spũs rõnalis in nulla re creata quietat̃ quo vsqz ad exemplar suũ reuertat̃ a q̃ originaliter est deductus.Unde Aug̃.li.pfess̃.Fecisti nos dñe ad te ⁊ inquietũ est coꝛ nostrũ donec requiescat in te. ¶ C Qualit̃ aũt aĩa pficisci debeat vt veniat ad suũ originale pncipiũ docz.ps.qui cũ dixisset.Cõcupiscit aĩa mea in atria dñi.aliq̃bus interpositis subiecit.Ibũt de virtute in virtutẽ.Ecce virtualis exercicij pfectio.Uidebit̃ deus deoꝝ ī syon.Ecce originalis pncipij assecutõ Hãc cõtinuã pfectiõez aĩe vtuose cõmẽdat spõsus in Cant.viij.a.Quã pulcri sũt gressus tui ī calciamentis filia pncipis.i.dei ꝑm glo.Ubi nobilitatẽ talis aĩe insinuat que ad patrẽ suũ redire festinat.cuiꝰ gressus dicunt̃ eẽ in calciamẽtis q̃z diu est in coꝛpe posita.Dicunt̃ etiã gressꝰ eiꝰ pulcri ex pulcritudine virtutũ.Quia ꝑm Orig. semp talis anima pficisc̃t de bono in melius nõ retrocedat.Unde etiã Orige.ptractãs illud Cañ. viij.Que est ista que ascẽdit de deserto delicijs affluens.innixa sup dilectũ suuz.dicit sic.Multum buic sponse donatũ est.Primũ quidẽ de erroꝛe peccati educta est.q̃ de deserto.Unde de nemine desperãdũ est.Secũdo ad eminẽtiã virtutum deducta est.quia ascẽdit.Undẽ pusillanimitas abijciẽda est.Tertio delicijs tota infusa est.Illoꝝ ergo sententia repꝛobãda est.q̃ standum eẽ in virtutũ eminentijs putauerũt.⁊ non sp ad pfectus maioꝛes quotidianis innouationibus pcedendũ.Eteñ si hec felicissima sponsa in vꝛtutibus stare et nõ pcedere voluisset.nunq̃z istas de qb⁹ hic agit̃ delicias pcepisz.q̃ tantũ pfectissimis cõcedunt̃.Nunq̃z etiã dilecto suo tantum appꝛpinquasset vt sup eũ innixa fuisz.Hec Orige.Talis ergo aĩa sic cõtinuo virtutũ pcessu pficiscens.bene põt dicere cũ sponso verbum istud [vado ¶ B Sequit̃ ad eũ scz deũ patrem Jo.viij.[Uado ad patrẽ q̃ misit me.]Ubi secundo innuit̃ mentis ad deũ sedula directio. vt videlicet aĩa in oĩ actu suo intentiõez habeat erectam ad deum.Juxta q̃ dicit de iusto sapiens Eccĕ.xxxix.Coꝛ suũ tradidit ad vigilandũ diluculo ad deũ qui fecit illũ.Exẽplũ de viatoꝛe q̃ semp habet coꝛ ad terminũ vie quo tẽdit.Qualiter autem hoc fieri debeat docet sanctus patꝛ Basili⁹ sic dicẽs.Oportet q assidua recoꝛdatõne ⁊ memoꝛia dei formã ⁊ figurã quodãmõ ipsius dei aĩe nostre singuli infigam⁹.vt tãq̃z speculũ q̃dã ipm habẽtes ⁊ sp ad ipm respiciẽtes opus nostꝝ fixo ad ipm coꝛdis oculo diꝛigam⁹ Sic.n.artificia q̃ in hac vita sũt pspectũ quẽdã animi gerũt.⁊ ita ꝑm hoc q animo cõceperunt etiã in ope vtuntur manuũ ministerio. Sic et nos ī q̃libet actu nrõ pspectũ vnũ habere debem⁹ fixũ ad deũ.quo placeam⁹ deo Impossibile nãq̃z ē aliẽ pstare posse opis nrī formã nisi voluntas ei⁹ q̃ iniũxit op⁹ sp ī mẽoꝛia habeat̃.vt ei⁹ voluntate ꝓuata.⁊ laboꝛis diligẽtia ꝓpetentẽ expleta sp iũgamur deo dũ sp ei⁹ mẽoꝛes sum⁹.Et põt exẽplũ ꝺ fabꝛo faciẽte securim vl̃ q̃dã aliꝺ. q̃ sp meminit ei⁹ q̃ iũxit op⁹.et retinet ī coꝛde suo cũ magnitudinis vl̃ q̃litatis l̃ forme ille iũxerit fieri securi.⁊ ī illõ sp itẽdẽs qõ sibi memita dño opis iũctũ.ad Ꝺirigit manuũ ministeriũ vt forma opis ẽũ e⁹ q̃ iũxit aĩo ⁊ voluntate ꝓueiat.sic ⁊ nos oẽz conatũ ⁊ oẽ studiũ i actib⁹ nrīs habere debẽ⁹.vt ꝑm voluntatẽ dei q̃ opus iniũxit nostꝝ diꝛigam⁹

opus.et tūc poterim⁹ implere illud apli.j.Cor. x. Siue māducatis siue bibitis siue aliud quid faciatis oīa in glorīā dei facite. Talem directionem mētis ad deum petijt hugo cuz dicebat in li.de charitate. Ad te me conuerto dulcis amor iesu.in q̄ totū bonū aīe mee dependet. In q̄cunq; tu es dulcis amor sp cogitat qñ mūdū exeat sp cogitat qñ verā pacē ueniat.si qñ ambulet.si qñ sedat.si qñ q̄d agat.si qñ q̄escat vt q̄dq̄ dī corde gerat cor a deo nō recedat.sp cor sursuz habz z desiderīū in supna eleuat. Ta cēs deū cogitat. loquens nil p̄ter deū z qđ ad dei amorez ptinet loq̄ dēsīderat. ℔ ille ¶ Et q̄t [Qui misit me] quod est tertiū. Vbi notāt totius boni nostri a deo grata recognitio. Qui enī fatet se missuz recognoscit se totā legatiōez suā habere a mittēte. Sicut ipe filius dei missus in hunc mundū totam legationē suā attribuit deo patri quātum ad esse z quātū ad posse z quātū ad nosse z q̄ntū ad dre z quantū ad agere. Vnde dicebat Mat. xj.g. Oīa mihi tradita sunt a patre meo. Sup q̄ vbo dicit Aug⁹. Gignendo dedit pat potentiā filio.sicut oīa que habet dedit ei quez genuit de substātia sua. Hinc est q̄ in omī verbo vel facto suo fatet se missum Joh.xiiij. Sermonē quē audistis nō est me⁹ sed ei⁹ q̄ misit me patris. Et iterum. A meipo nō facio q̄cq̄z sz sicut dedit mihi pat sic facio. Et plura talia inuenies in euāgelio Ita q̄ ipe filius dei oīa sua attribuit pat q̄ eū misit. Humilit Jo.baptista dixit Joh.iij. Non sum ego chr⁹ sz missus sū añ illū. Apte ergo p hoc q̄ aliquis se dicit missū ab aliq̄ totā suā legationem attribuit mittēti. Cū ergo aīa q̄ ab etno fuit in mēte diuina eo mō q̄ dictuz ē in tpe creata missa in carnē z corpi cōiūcta .merito totū suuz eē viuere posse z agere attribuit deo a quo effluxit. Et hoc cōuenienter fatet in vbo ppōsito cū dī [q̄ misit me]. ¶ Sciendū aūt q̄ nō sufficit bona a deo accepta recognoscere.sz debet fidelis aīa etiā ea dē bona p gratitudinē z gratiarūactionē in fontale pncipiū refundere dicēte Aug⁹.in q̄dā epla. Ex his q̄ habes grās age deo tāquaz antifonti bonitatis vñ habes.atq; in oībus actibus tuis bonis illi da claritatē.tibi hūilitatē.exemplo ipi⁹ dñi saluatoris.q; oīa sua q̄ naturali origine z iure naturali nō volūtate gratuita a prē recepat.refudit in patrē.quātomagis bō fragil' dona gratuita z miīcordia a deo accepta p gratiarūactiōez dz in deū refūdere. Et hoc ppt tria. ¶ Primo ppt accepte gratie cōseruationem. Ex vt dicit Chrysо.sup Mat.omel'.xxv. Optima bñficiorū custos est ipa memoria bñficiorū z ppetua cōfessio grārū. Sicut etiā ecōtra sepe ppter ingratitudinem dona habita subtrahuntur. Ex vt dicit Bern̄. Ingratitudo ē vēt⁹ vēs desiccans fontem pietatis. Vñ aplus Ro.j.loquens de q̄busdā dei dona p gratiarūactionez in deū nō referētibus dicit sic. Qui cū cognouissent deū nō sicut deū glorificauerūt.nec gratias egerūt.sz sibi attribuerūt. Propter q̄ subdit q̄ euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis reputātes se aliq̄d eē cū nihil sint. ¶ Secūdo ppter habite gratie augmētatiōem Vñ Aug⁹ in li.de medicina. Gratias agam⁹ de acceptis.z si ingrati nō fuerim⁹ maiora nos accepturos eē cōfidam⁹. Exemplū de illo q̄ de aqua hausta de fonte desiderat pl⁹ habere q̄z necesse ē ad fontē recurrere. Fons aūt oīm bonorū est fecūditas patria ad quē cuz sitiens quisq; cū gratiarūactione recurrit plura dona absq; dubio obtinebit. Vñ dñs Jo.iiij. ait. Qui biberit sez cū gratiarūactōe aquā quā ego dabo ei fiet in eo fons aque viue salientis in vitā etnā. Sicut.n.sm Chrysо. Qui habet fōtē intra se positū neq̄q̄z siti afficit. Ita q̄ aquā diuine grē cū gratiarūactiōe biberit.in eo sp aq̄ gratiarū mltiplicat. Femina enī z pncipia boni facti bō sumit p grāz.ipe vero negociat z opat ad eius augmentuz.z sic grā attrahit grām Joh.j. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹ grām p grām. Vñ Cassiodo.sup ps. Maiora inq̄t meret acci pere q̄ collata bona de corde nō pbatur amittere. ¶ Tertio ppt supnor spirituū ꝓformatiōez. Supni enī spūs in git gratiarūactiōi insistunt. Juxta illud Esa.lj. In illa ciuitate incessanter grāz actio inuenit. Et Apoc.vij. Adorauerūt deū dicētes. Benedictio z claritas z sapia et grārūactio bonor vt⁹ z fortitudo deo nrō i secula seculorū amē. Per ℟.n. q̄ nos de pceptis bñficijs sp deo grās agim⁹ .supnis spiritib⁹ ꝓformamur Vnd Aug⁹.in epla ad marcellinū. Quid mel⁹ et aio geram⁹ z ore p̄man⁹ z calamo exp̄mā⁹ q̄z deo grās.bō nec dicabrei⁹ nec audiri let⁹ nec itelligi grati⁹ nec agi fructuosi⁹ p̄t. Qualr aūt ōbeat eē hmōi grārūactio docet Bern̄.in q̄dā sermone. Nō tātū vbo z lingua sz ope z vtute exhibeam⁹ nosmetipos gtos. Nō.n. gtiaz dictōez sz gtiaz actiōez exigit a nobis dñs de⁹ noster.

¶ Subsermo primus

CCLXXXIIII

Nemo ex uobis interrogat me q̄ vadis. ¶ Vnde q̄litē fidelis aīa i suū pncipiū redita sebrē debeat vt suū desiderū compleat.vt sic vere possit dicere.vado ad eū q̄ me misit. Sciēti videre q̄litē diuīa īspiratio i tali aīa occlte opat.vt dicat

ceteris adhuc ipfectis ⁊ quasi adolescentulis ꝺ tali itinere inexptis. Nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Ad cui⁹ euidentiã est sciẽdũ q̃ qñ dñs ista ẏba aplis dixit. ipsi adhuc fuerũt impfecti ⁊ ad christuz carnaliter affecti. vt dicit Aug⁹. Et ideo audiẽtes q̃ erat recessur⁹ ab eis fuerũt aĩo consternati. Vnde nõ interrogauerũt eum quo ire vellet Et hoc dñs reprehẽdit in eis q̃ nõ interrogabãt de eo qꝺ ignorabãt. Interrogare enĩ est nescienti. Pou⁹ nãq̃z dixerãt discipuli Bñe nescimus quo vadis ⁊ qõ possum⁹ viam scire Joh.xiij. Igĩt fidelis aĩa sponsa christi ꝺ hmõi ꝺsiderabili reditu in suũ p̃ncipiũ exp⁹ta. põt dicere ceteris adolescẽtulis. Nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Quasi diceret, Vos auditis q̃ anima debet redire ad suũ p̃ncipiũ. ⁊ nescitis viaz neq̃z modũ. ⁊ tñ interrogare negligitis. Sed adolescentule. id est. filie fideles adhuc impfecte ⁊ ꝺ itinere eternitatis inexpte hac ammonitõe p̃ inẽnã ispiratiõnẽ accepta deinceps accẽse interrogant sponsaz ꝺ via dicentes Cañ.v. Quo abiit dilect⁹ tu⁹ o pulcerrima mulierũ. q̃ ꝺclinauit dilectus tu⁹. ⁊ q̃remus euz tecum. De hac ergo via qua sponsa dilectũ suũ querens et inueniens ei sicut suo fontali p̃ncipio delectabiliter reuniẽ duo sũt videnda. Primo quõ hmõi via est occulta ⁊ quãplurimis ignota. Secũdo que sit hec via et qualiter possit fieri nota. Quãtũ ad p̃mum sciendũ q̃ sicut dicit ap̃lus.j.Cor.ij. Nullus scit quid agat ĩ homine nisi spũs hois qui est in ipo. Sicut enim nemo põt scire cogitationes cordis ⁊ voluntates hois que naturaliter agunt in hoĩe nisi ipe spiritus hois. i. anim⁹ sm glo. Sic multo min⁹ q̃s scire põt q̃ ꝺuinit⁹ p̃ inẽnã inspiratiõez agunt ĩ hoĩe nisi ipemet qui hoc exp̃it. Et quoniã hec via de qua loquimur solũ est in intimo hois. hinc ẽ q̃ nemo eã scire põt nisi p̃ experientiam ab intra eaz discat. Hec aũt via quãtũcũq̃z occulta optime fuit nota illi scõ iob qui dicebat Job.xiij.ꝺ. Pdoro ad me dictũ est verbũ absconditũ. Sup q̃ dicit Gre. Per verbũ absconditaz allocutio intime inspiratiõis põt intelligi. Absconditũ ergo verbũ audire est locutiõem sanctispirit⁹ corde cõcipe. que pfecto sciri nõ p̃t nisi a q̃ haberi põt Et subdit. Et q̃niã valde in hũano genere pauci sunt q̃ tpaliũ ꝺsideriox sorde purgati ad pceptionẽ inspirationis sanctispũs ipa hac purgatione ꝺlatant. Verbũ ergo absconditũ ꝺ. q̃ illud pcul dubio a quibusdã in corde cõcipit q̃ꝺ a maxima hoĩm pte nescit. Q̃ aũt adolescentule de hac via sponsã interrogãt. ꝺsideriũ q̃dem suuz exp̃mũt. ⁊ a sponso aliq̃lẽ instrui p̃ñt. Sz ad plenũ expediri nõ p̃ñt. Q̃r vt ibidẽ dicit Grego. Vel certe ipa afflatio scispũs verbũ absconditũ est. q̃ꝺ sentiri põt. sed strepitu locutiõis exprimi nõ põt. Quãtũ ad secũ ꝺũ sciendũ q̃ hec via de q̃ loq̃mur generaliter dicẽꝺo christ⁹ est. qui dicit. Ego sum via veritas ⁊ vita Nemo venit ad patrẽ nisi p̃ me Joh.xiiij. Ita q̃ via q̃ aĩa redit ad patrẽ. qui ẽ fontale p̃ncipiũ. ẽ ipe christus. Sed intimius speculãꝺo dicere possum⁹ q̃ẽ tripler via q̃ ipe christ⁹ rediit ad patrẽ. videlicet via passiõis. via resurrectionis. ⁊ via ascensionis. Et hac eaꝺẽ triplici via oportet aĩaz incedere q̃ cupit ad patrẽ redire Et hec tripler via accipit̃ p̃m triplicẽ viã q̃ p̃formamur christo qui ẽ nobis nõ solũ via sz ⁊ vita. videlicet vita passiua. vita actiua. ⁊ vita cõtẽplatiua. Prima ergo via ẽ via passiõis. Per hãc viã iuit christus ĩ tota vita sua ab infantia sua vsq̃z ad mortem. Oportebat enĩ christũ pati ⁊ ita intrare in gloriam suã Lu.xxiiij. Sic ⁊ nos oportz ire per eandẽ viam si volum⁹ venire in gloriã q̃ venimur p̃ncipio nostro. Vñ Gre. xxiij. moral. Electis suis ad se pgentibus dñs huius mũꝺi iter asperũ facit. ne ꝺũ q̃sq̃z vite p̃ntis req̃e q̃ vite p̃sentis amenitate pascat. magis ꝺiu pgere q̃z citius puenire delectet. ne ꝺũ oblectat in via obliuiscat q̃ꝺ ꝺsiderat in patria. Per hãc viã iuit spõsa in cãticis Cañ.iiij. Vado ad montem mirre. Q̃ꝺ verbũ ⁊ si sit spõsi eũntis ad sblimitatẽ amarissime passiõis sue. Cõuenit tñ ⁊ spõse eaꝺez via p⁹ ipz eũnti p̃ cõpassiõz. ⁊ ĩ semetipa p̃amore spõsi q̃rulibz aduersitatũ volũtariã passiõz. Vñ ipsa dixit Cañ.j. Fasciculus⁹ mirre dilect⁹ me⁹ mihi ĩ vbera mea cõmorabit. Fasciculus⁹ mirre ẽ p̃ogeries passionũ ex mltis colligata Qualẽ fasciculũ spõsa christi colligat q̃ñ singla q̃ christ⁹ pass⁹ ẽ recolligit ĩ vbera sua. i. ĩ cordis sui mẽoria reponit. ne a mẽoria exciꝺãt Talẽ fasciculũ colligauit sibi Bern̄. sup Cañ. smo.xliij.ꝺ. Ego frẽs ab ieunte mea ꝙuersatõe p̃ aceruo meritoz q̃ mihi ꝺeẽsse, tiebã. hũc mihi fasciculũ colligare ⁊ ĩ vba mea collocare curaui. collectũ ex oĩb⁹ anxietatib⁹ et amaritudinib⁹ dñi mei. Pdrumũ vz ifãtiliũ illarũ necessitatũ. deiꝺe labor q̃s ptulit p̃ꝺicãꝺo. fatigationũ ĩ discurrẽꝺo. vigiliaz ĩ orãꝺo. tẽptatõnũ ĩ ieiunãꝺo. lacrimaz p̃patiẽꝺo. ĩsidiaz ĩ colloquẽꝺo. piculoz ĩ falsis fratrib⁹. cõuicioz. sputoz. collapoz. sbsannationũ. exprobrationũ. clauoz. horũq̃z sillia. q̃ ĩ salutẽ nri generis hũani silua euãgelica copiosissime noscit ptulisse. Ꝺ ecibi. Ez nõ sufficit passiones dñi mem orari. nisi ⁊ anima sponsa christi velit eas o pere imitari. Ideo cum diceret sponsa. fasciculus

mirre dilectus meus.addit.mihi .s.ad imitatio-
nez. Unde Bern̄.vbi supra. Murra amara res
dura .z aspera.tribulatiōez signat. Unde spōsa
ea sibi dilecti cā im minere pspiciēs gratulabun
da id loquit cōfidēs se virilit oia subitura. Ibāt
inquit gaudētes a pspectu cōcilij quoniā digni
habiti sūt p noīe iesu cōtumeliā pati Act.v.g Et
subdit. Propterea deniqz nō fascem sed fasciculum dilectū dicit.que leue p amore illius ducat
qđqđ laboris īmineat et doloris. Et bene fasci-
culus.qz puulus nat⁹ est nobis. Bñ fasciculus
quia nō sunt cōdigne passiones hui⁹ tpis ad futurā gloriā que reuelabit in nobis Ro.viij. Idē
inquit qđ in pñti est momētaneū z leue tribulationis nostre.supra momētū in sublimitate eter-
nū ponderis glorie opat in nobis. Erit ergo qñq
noīb ingens cumul⁹ glorie.q nō est fasciculus
mirre. An nō fasicul⁹ est iugū suaue ē .z onus leue
Matth.xj. Nō qz leue i se.nec enī leuis passiōis
aspitas.mortis amaritudo sz leuis tñ amanti Et
iō etiā nō ait tantū.fasicul⁹ mirre dilectus me⁹.
sed mihi in qt qui diligo fasciculus est. Uñ dilectum noīat monstrās dilectiōis vim oēm amaritudinum superare molestiā. Hec ille. ¶ F
Secūda est via actionis. Per hanc etiam iuit
christus in tota vita sua.z spēaliter a tpe p̄dicationis sue.quātū habet ex euāgelio.et nō dubium
qn z añ multa bona opa fecerit quāuis nō sunt
scripta. Juxta illud Joh.vlt. Multa quidem et
alia signa.et non dubiū qn z facta. fecit ies⁹ que
nō sunt scripta in libro hoc.que si oia scriberent
nō posset ea capere totus mūd⁹. Fuit aūt p viam
actiōis infirmos curādo mortuos suscitando.
esurientes reficiendo.paupes recreando.q ad
hoc iudas portauit loculos. Jeiunādo.tēptatori reluctando.parētibus obediendo.de loco ad
locum ambulando.p̄dicādo.afflictos consolā-
do.pctōres recipiēdo.z cetera hm̄oi q ad vitam
actiuā ptinent opando. Post resurrectionem
etiā discipulos in fide infirmos visitādo.z i fide
cōfortādo.mestos cōsolādo.ignaros docendo
cū discipulis comedendo multitudinē piscium
piscantib⁹ largiēdo.z demū ascensur⁹ pferēdo
discipulis ptātem infirmos curādi. demones
expellendi ꝛc. ¶ G Per eandē etiā viā actionis z nos incedere debem⁹ si volum⁹ redire ad
patrē p̄ncipiū nostrū. Ad hoc ipe dñs inuitat
sponsam fidelē sz aīaz Cañ.ij. dicēs ad eā. Surge ppera amica mea z veni. Surge iquā a torpore z desidia.ppera p actiōis viā ad opm exercicia.z veni sequendo mea vestigia. Et spōsa sic
monita z a sponso suscitata torporē suū deprehē
dēs.dicit parum p⁹ Cañ.vj.in p̄nci. In lectulo
meo p noctē quesiui quē diligit aīa mea. q̄siui z
nō inueni. Nec mirū.qz in lecto q̄etis corpis et
cōmodi corpalis neq̄quā sponsus se facit inueniri. Sapiēti ergo vsa pfilio subdit. Surgam z
circūibo ciuitatē p vicos z plateas. Surgaz in-
quā a lectulo corpis z cōmodi corpalis. z circūibo ciuitatē eundo p viā pie actiōis. z sic tandē
inueniens dilectū. dixit. Tenui eū nec dimittam
¶ H Sed hic incidit dubiū. Cū enī sponsa
ista designat aīam pfectā amplexib⁹ sponsi iaz
idoneā. qđ est q talis aīa.quaz ipe appellat amicam.colūbā.z formosam suā.affici dicit torpore z desidia. Simlē huic questioni Joh. Cassianus in collationibus patrum mouit abbati Daniel querēs. Que cā sit q mēs diuinis meditationibus intenta qñq tāto gaudio repleat z tātis diuinis carismatib⁹ exuberet q oro pmpta.
actio expedita.z meditatio feruida ad deū emittat.z subito tam irrōnabili torpore deprimatur
q nec oro. nec lectio. nec meditatio sapiat. Sz oēs
actus spirituales deliquiant. Ad qđ respondit ab
bas daniel q sup hac mētis subtilitate sancti patres tradūt triplicem rōnē. Aut enim iste torpor
aut sterilitas descēdit de nostra negligētia. aut
de impugnatione diaboli. aut de dispensatione
dei p nostra pbatione. ¶ De negligentia qđez
cum tpe p̄cedēte min⁹ circūspecti z ignauiaz et
desidiā noxijs cogitatiōib⁹ pascimur. z terram
cordis nostri spinas z tribulos facim⁹ germinare. quibus in ea pullulātib⁹ p̄sequent efficimur
steriles z ab omni fructu spūali vacui z inanes
¶ De impugnatiōe vero diaboli quoniā qñqz bonis actibus dediti calidus hostis mētē nrāz
distrahēs. nos a bonis intentionibus ignorantes abstrahit vel inuitos. ¶ Dispēsatiōis autē
dei z pbationis duplex est cā. ¶ Prima vt cuz
a deo parū per derelinq̄mur fragilitatem mētis
nostre humiliter intuētes. de p̄cedēte cordis puritate que nobis suo munere donata fuit neq̄qz
extollamur. z p̄teritā cordis alacritatē nō merito nostro obtinuisse. sz diuino munere accepisse
agnoscamus. z p eius recupatiōe feruēti⁹ ero-
r⁹ ¶ Secūda causa pbatiōis est. vt mentis nostre delideriū cōpbet. cū quāta sz deuotiōis instantia gratiā p̄ditam req̄ramus. Et cum boc
cognoscentes. q amissam gratiam cū tāto labore recupare oportet. rursus inuētā solicitius custodire. ac tenere attentius studeamus. Nam
illō qđ facile credit recupari plerūqz solet negligentius custodiri. Hec ibi Et p hoc patz respon
sio ad dubium de sponsa. ¶ J Tertia est
via contemplationis. Per hanc christus iuit
ab instanti sue conceptionis. quia fuit statim

nō solum cōtemplatoꝛ.sed etiā cōpbensoꝛ.In q̄ etiā via positus sepe in oꝛōne pnoctauit in mō te ab omni hoīm ſtrepitu semotus. Et bāc viā in aſcensiōe cōsū mauit veniēdo ad ēminum sui motꝰ. ¶ Per bāc etiā viā felix aīa debet incedere que ad suū p̄ncipiū desiderat puenire. ¶ Est āt hec via expeditioꝛ z eligibilioꝛ ꝑm Oꝛige. et quiꝛ q3. ¶ Vltimo q; fini ppinq̄oꝛ.nā deo imediate i tendit nō pgēs p vias medias sicut actiua. Aū Iſido. in li. de sūmo bono. Actiua vita mundaꝛ nis rebus bene vtitur. Cōtemplatiua vo mūdo renūciās soli deo viuere delectatur ¶ Secundo q; luminosioꝛ.habet enim limpidiſſimos obtutus in genere cognitiōis. ¶ Hec eni est lūpa sic lya. Aū Gre. ¶ Mens que in cōtemplando ocia appetit clare videt sed paucioꝛes filios generat. ¶ Tertio q; q̄tioꝛ. Aū glo. sup lucā. iij. ¶ Maꝛia sedet.q; cōtemplatiua negocioꝛ tumultibꝰ poꝰ positis optata in cḣristo mētis quiete fruit. ¶ Marthā stat et curꝛit.quia actiua in laboꝛioꝛso certamine desudat. ¶ Quarto q; iocundioꝛ Unde Gre.in moral. ¶ Maioꝛ est cōtemplatiua q3 actiua.quia hec ad vsum p̄ntis tpis laboꝛat illa vero sapoꝛe interno venturā requiē iaz p̄gustat. ¶ Quito quia durabilioꝛ. Aū glo. sup Lu. ir. Cōtemplatiua hic incipit z in celesti patria p ficit.quia amoꝛ ignis ē qui ardere incipit.sz cū ipsū quē amat vidēbit.ampliꝰ in amoꝛe igneſcit Actiua vero in coꝛpe deficit. ¶ Hec q̄nq3 breuiteꝛ cōprehendit Oꝛig. sup illo Cañ. iij. Adiuro vos filie hieruſalem ꝛc. Cōiurationes inq̄t audiui dñe quā nisi fallar sponse tue statꝰ causabit z actus statꝰ optimꝰ.actꝰ p̄cellentiſſimꝰ.tibi incūbens ſine medio.quātū ad p̄mū.te videns ſine nubilo q̄ntū ad ſcām.in te q̄eſcēs ſine tedio.q̄ntū ad tertiū.de te bilareſcēs ſine mō.q̄ntū ad q̄rtū. a te p manētiā accipiēs ſine ēmino.q̄ntū ad quintum

¶ R Per hanc viam iuit imo in altū aſcendit sponſa illa foꝛmoſiſſima de qua āmirantes sancti angeli dicebāt Cañ. iij. Que ē iſta q̄ aſcendit p deſtū sic vgula fumi ex aromatibꝰ mirre z thuris z vniuerſi pluueris pigmētarij. ¶ Nā ista felix aīa sponſa dei adhuc in deſerto huiꝰ mundi ſtituta aſcēdit p viā cōtēplationis sicut virgula tenera ex moꝛtificatiōe oīm carnalium voluptatū attenuata. Virgula unq̄ fumi ex aromatibus p̄redolentiā fame et scōꝝ exemploꝝ. Ex aromatibꝰ dico mirre et thuris.quātū ad amaritudinē et aſperitatē vie paſſionis. Et vniuerſi pluueris pigmētarij.quātū ad vniuerſitatē virtutuꝝ in via actionis. Et sic cōmendat hic sponſa de omnibus tribus viis p quas vadit ad dilectum.quia per gratis viis duabus paſſiōis videlicet et actionis aſcendit per viam contemplationis.et sic attingit dilectum suum fontale scz p̄ncipium.a quo effluxit. attingit inquam modice toto ictu coꝛdis vt dicit Augꝰ.xiij.confeſſ.quod perficietur in via eterna. ¶ Per bāc viam aſcenderat Augꝰ. cum dicebat.x. confeſſio. Aliquādo intromittis me in affectum multuꝝ inuſitatum.introꝛsus ad neſcio quam dulcedinem.que ſi p̄ficiatur in me.neſcio q̄d erit ſcio q̄ vita iſta non erit.

¶ Subſermo ſecundus.

CCCLXXXV

Sed quia hec locutus sum vobis.triſticia ipleuit coꝛ vestrū. ¶ A Bi designat tertiū p̄ncipale q̄d est deuote aīe de absentia dilecti cōtriſtatio doloꝛoſa. Quia eni dictū est in p̄ceſſu p̄cedēti p quā viā fidelis aīa ire d̄beat vt ad suū dilectū venire et ad p̄ncipiū a quo effluxit puenire queat. Et q; plerūq3 deꝰ p̄ntiā suā aīe d̄uote subtrahit.vñ aīa magnā triſticiā ic̄idit. ¶ Hoc sciēs saluatoꝛ diſcipulis suis receſſuꝝ suū p̄dixit z cōſolatiōez eis p̄mittēs vt triſticiā suā leuius suꝑtaꝛent. ¶ Et p̄mo exp̄mit eis triſticie sue cāz in vbis p̄miſſis dicens. Sed quia hec locutus suꝝ vobis .ſ. de receſſu meo. ideo triſticia ipleuit coꝛ vestꝝ. Deinde subiecit cōſolatiōis affectū i vbꝫ ſbſeq̄ntibꝰ cū dic. Expedit vob vt ego vadā. Si.n. nō abiero paclitꝰ nō veniet ad vos. Si āt abiero mittā eū ad vos ꝛc. Sic et q̄ntū ad p̄positū noſtꝝ plerūq3 deꝰ aīe d̄uote grām suā ſbtrahit z q̄ ab ea recedere ſe oñdit. Sz tñ pꝰ ea maioꝛē p̄ſolatiōez ei imittit. Circa que ſenſū ad p̄ns duo sūt vidēda. ¶ Primo q̄re deꝰ aīe deuote p̄ſentiā suā ſbtrahat q̄ntū ad id q̄d dic. q; ꝫ locutus sū vob .ſ. ō ſubtractiōe p̄ntie mee. Secō q̄; lic̄ fideliter aīa i ſua triſticia ſe habere debeat q̄ntuꝝ ad id q̄d addit. Triſticia ipleuit coꝛ vestruꝝ.

¶ B Quātū ad p̄mū sciēd q; deꝰ aīe sibi d̄uote q3diu deuota ē nūq3 ſe vacat ſbtrahit. Sz sic illi duobꝰ diſcipulis q̄bꝰ finxit ſe lōgiꝰ ire certe p̄meliꝰ eoꝝ. Sic adhuc deꝰ nūq3 ſe abſentat ab aīa d̄uota.p ſbtractoꝝ grē niſi p melioꝛi suo. Aū z ꝫ dicebat diſcipl̄is. Ego vitatē dico vob Expedit vob vt ego vadā. Quare āt deꝰ ſe ab aīa d̄uota ſbtrahere vidēat z q̄liter ꝫ aīe expediat pl̄es sunt cē. ¶ Poꝛia ē ad maioꝛis dilectiōis ad deū excitatiōez. Et ꝫ tāgit i eodē euangelio vbi dic. Expedit vob vt ego vadāz. Diſcipl̄i.n. carnaliter z ſēſibiliter diligebāt xp̄m in humanitate q̄ eis erat placibil̄ vt dictū ē i postillādo vñ aīm suū ad ei⁹ diuinitatez erigere ñ valebāt ſm Augꝰ. Io expediebat

eis vt pñtia corpalis christi eis sꝫtraheret. vt ad
ueniẽte spũscõ animꝰ eoꝝ ad diuinitatẽ eleuare
tur. Sic adhuc q̃dã gratijs dei quasi carnaliter
sensibiliter vtunt ad cõmodũ corpale. qbꝰ expedit
vt eis ad tps gratia subtrahat. Secũda ẽ ad
sui humiliationẽ. Ex hoc enĩ q aĩa deuota expe
rit q̃ꝫ penale est cõsolatoria sponsi pñtia ad tps
carere. fragilitatẽ suã cognoscẽs z nõ a se sꝫ diui
no munere se habuisse qõ potidit agnoscens. hu
miliat. z p eius recuperatiõe z custodia solicitꝰ la
borare conat. Exemplũ de virginibus supbis q̃
ppꝛie virtuti sue cas̃titatẽ attribuũt. De quibus
dicit Augꝰ sup Mat. omel. r. Audeo dicere. su
perbis cõtinentibus expedit cadere vt in eo ipo
in quo se extollũt humilient. Quid enĩ pdest cõ
tinentia si dñet supbia. Similiter de alijs virtu
tibus. Tertia est ad negligentie z desidie sue
excussionem. Qz enĩ plerũq̃ mens in gratia ac
cepta negligenter se habet. nõ se in ea exercitãdo
vt deberet. ideo expedit ei vt parumper a deo ꝺ
relinquat. vt auidius querat z post eꝰ recupera
one feruentioꝝ z solicitioꝝ reddat. Unde Cant.
v. cũ sponsa diceret. Dessulũ hostij mei aperui di
lecto meo. addit. At ille declinauerat atq̃ transi
erta. Unde Greg. dicit. Nõ sponsus dilectam
tangit. mõ declinat. quia q̃n nos torpẽtes cõspi
cit ad amorẽ excitat. q̃n vero laborãtibus nobis
posse apprehẽdi videt tunc ne apprehendat trãsit
z declinat. Qõ maxime eius gratia in nob agit
vt videlicet nec in torpore iacentes eũ omnino
amittam. nec de eꝰ plena vt nobis videt appre
hensione supbiam. Quarta ẽ ad desideriũ
maioris puocationẽ z eiꝰ dilatationẽ. Ex ipa. n.
subtractiõe solacij crescit desiderium. z capatioꝝ
reddit sinus aĩe ad maioris boni susceptionem.
Quia sic̃ scã desideria dilatiõe crescũt ꝑm Gre.
Ita dilatata capacioꝝ ẽ reddũt aĩaꝫ. Un Bern
ptractãs illõ ps. Extẽdẽs celũ sic̃ pellẽ. Pellis in
q̃t cũ vngit dilatat. sic scã ania q̃ p celũ intelligit
cũ scis ꝺsideriis pungit dilatat atꝫ capacioꝝ red
dit ad maiorẽ gratiã adipiscẽdã. Qui ergo im
pleri vult bonis celestibꝰ dilatet desideriũ iuxta
illõ ps. Dilata os tuũ et iplebo illõ. Ubi Cassio
doꝝ. Dilata desiderio os tuũ. i. cor. z tũc ego im
plebo illõ pane vite z intellectꝰ z aq̃ sapie. quia
apud me ẽ fõs vite. Sciẽdũ tñ q̃ ex ista
dilecti declinatiõe vel sꝫtractiõe ẽntũ cũq̃ mo
dica aĩa scã itolerabilia sentit incõmoda. sicut i
eclipsi solis ẽre na scentia maxia sentiũt detrimẽ
ta. Declinante enĩ sponso aĩa scã egestate depri
mit. tristicia deiicit. instabilitate constringit. Et
rõ ẽ. qz ab ea declinat via vitas et etnitas. Un di
cit Orige. sup pallegato vbo Can. v. Deu qz ꝺcli
nauerat egestate depmoꝝ. qz declinauerat vbi ẽ
via. vbi vitas. vbi etnitas. oia secũ tulit quia ipe
solus est oia. Quãtũ ad pm. doctrinaꝫ
habemꝰ in ipo dño saluatore nostro q̃ est regu
la actuũ nostroꝝ. ipe enim tristabat ppter nos
vt nobis regulam daret pm quaꝫ in nostris tri
bulationibus nos regere debemꝰ. Alit enĩ Job.
xij. Nũc aĩa mea turbata est. Et quid dicã. Pa
ter saluifica me ex hac hora. Sed ppterea veni
in hãc horã. Pater clarifica nomẽ tuũ. Ex qbꝰ
vbis habere possumꝰ septez doctrinas quas in
tribulatione sequi debemus. Prima ẽ q̃ añ
oia homo causam sue tribulatiõis discutiat an
sit ratione digna vel nõ. Qñqz enĩ bõ turbat ex
causa vili vel leui que nõ est rõe digna de ea tur
bari. Sicut de quibusdam dicit in ps. Turbati
sunt z moti sũt sicut ebꝛiꝰ z oĩs sapia eoꝝ deuo
rata ẽ. Sicut ebꝛij ploratꝰ aliq̃n ex abundãtia bu
moꝝ z tristant z passionant nullã habẽtes cau
sam. sic isti. Ex christꝰ nunq̃ fuit turbatꝰ nisi ex
rõne. ita q̃ rõ in eo mouit sensualitatẽ ad turbã
dũ se. Qõ in eo signat q̃ dixit. Nũc aĩa mea tur
bata ẽ. nũc scz rõne suadente. Per aĩaꝫ intelligi
tur sensualitas rõne regulata. Sic bõ ex ratiõe
discutere debet causã turbatiõis sue. quã si inue
nerit friuolam z vanam abiciat z auellat eam a
corde suo. ps. Uerũtñ in imagine ptransit bõ sꝫ
z frustra conturbatur. Sic enĩ imago in specu
lo cito apparet z cito euanescit sic est de turbatio
one istoꝝ. Christꝰ aũt habuit rõnalẽ cãm turba
tionis quãtũ ad sensualitatẽ. qz timore mortis i
minẽtis. Secunda doctria est. qz si inue
niat homo turbationẽ suam ratiõe dignam. de
liberet cõsiliando intra se quid agat. et qualit eã
patienter supportet. Hoc innuitur in eo q̃ domi
nus adiũxit. Et qd dicã. Quasi diceret. Quid
faciam. quo cõfugiã. nõ restat aliud nisi q̃ pati
enter ferã. Sic fecerũt filij Jacob q̃ dixerũt. De
rito hec patimur qz peccauimꝰ in fratrẽ nostꝝ.
Geñ. xlij. d. Sic z ille venerabil latro cũ dicebat
Nos q̃dẽ digna factis recipimꝰ lu. xxiij. Ecõtra
facũt illi q̃ prũpũt in maledicta dicẽtes. Ue mihi
qz natꝰ sũ. Maledicãt ibatores mei. l. filia. De q̃
bꝰ dic̃ Gre. i pasto. Impatiẽtes dũ pbationi sue
minie obsistũt. et si q̃a se trãq̃lla mẽte fuerãt bñ
gesta ꝓfũdũt. z i puiso ipulsu ꝺstruũt q̃d q̃d diu
forsitã labore puido ꝓstruerũt. Tertia
doctria ẽ q̃ bõ i tribulatiõe ad deũ recurrat. qđ oñ
dit dñs i eo q̃ dixit. Pater saluifica me ex hac ho
ra. s. passiõis z mortis ne sbeã. qđ ẽ sile illi q̃ dixit
pat trãfer calicẽ bũc a me maꝛ. xxiij. Ihꝰ aũt oranit
dñs iduens formã infirmitatis nrẽ docẽdo qũo
nos i tribulatiõe debemꝰ ad deũ oratio ꝓfugere

Juxta illud Osee.vj. In tribulatõe mane cõsurgent ad me scz orando. Sic fecit ps.d. Ad dñm cũ tribularer clamaui. Sic anna.j. Regũ.j. Sic susanna Dañ.xiij. Et sic breuit fecerũt omẽs sancti vtriusqz testamẽti. Be⁹ enĩ vult rogari. z nõ oplerũ qz pmittit nos in tribulationẽ incidere. vt excitemur ad rogandũ eũ de q tẽpe pspitatis oblit fuimus. Ps al. Oblti sunt deũ q saluauit eos. Un Aug⁹. sup psal. ptractãs illud ps. Esurientes z sitiẽtes aĩa eorũ in ipsis defecit. Dic sic. Deficim⁹ enĩ vt rogem⁹. z vt subueniẽtẽ amemus. Un sequit. Et clamauerũt ad dñm cũ tribularent z de necessitatib⁹ eor eripuit eos. Rõ ait quare in tribulatõe recurrendũ est ad dñm est ista pm Hugo. in li. de vtute orãdi. Territus enĩ multitudine malor suor animꝰ diffidẽs de ppijs viribꝰ ad deũ se puertit. z tãto ardẽtiꝰ patrocinũ eius expetit. qnto sibi nihil extra deũ rectũ esse videt in q confidere possit. G Quarta doctrina est q hõ penset vtilitatẽ tribulatõis et ex hoc armat z animat hõ ad patiam. vt etiaz si de⁹ nõ exaudiat patiẽter z volũtarie tribulationem sufferat. Hec innuit in eo q dñs dixit. Ez ppterea veni in hãc horã scz vt patiar et moriar p salute totꝰ mũdi. Ecce quanta vtilitas tribulationis sue. quã ipse pensans nolut exaudiri i eo q trãsiret ab eo calix passionis. licet vt hõ orauerit nob in exemplũ. Sic z nos si pẽsaremꝰ bene vtilitatẽ tribulatõis nrẽ equanimit tolerarem⁹ si nõ exaudiremur a deo i eripiẽdo a tribulatõe. H Si quaerat q sit vtilitas tribulatõis Rñ. nõ vna sz multe. Primo enĩ tribulatio est nobis vtilis. qz medicinal. Un Aug. sup ps. Intelligat hõ deũ eẽ medicũ. z tribulatiõz medicamẽtum. ad salutẽ esse penã nõ ad dãnationẽ. sic medico vteris. secaris. clamas. nõ audit medicꝰ ad voluntatẽ sz ad sanitatẽ. Secõdo qz purgat Un Aug⁹. sup ps. In fornace ardet palea et purgat aurũ. illa in cinerẽ vertit z illud sordib⁹ exuit. fornax mũdus. palea iniq. aurũ iusti. ignis tribulatio. artifex de⁹. qõ vult ergo artifex facio. vbi me ponit aurifabrũ tolero. iubeor ego tolerare. nouit ille purgare. Tertio qz pbat te an sis verus christianꝰ Un Aug⁹. in qda pmone. Nullꝰ seruus christi sine tribulatõe est. si putas te ñ habere pssecutiones nõdum cepisti esse christianus. Quarto qz stimulat ad patriã desiderandã. Un greg. xxxj. moral. Electis suis ad se pgentib⁹ dñs hꝰ mõdi iter aspex facit. ne dũ q slqz vite pñtis requa quasi vie pñtis amenitate pascit magis eũ diu pgere qz citius puenire delectet. nec dũ oblectet in via obliuiscatur qõ desiderabat in patria. Quinto qz superbiã in nob hũiliat. Sexto qz meritũ auget. Septimo qz deũ glorificat.

H Bas z quasdã alias vtilitates tribulationis recolligẽs Aug⁹. sup ps. dicit. Flagellus interius z exteriꝰ glificat creatorẽ. cõpellit nolẽtez. erudit ignorantẽ. custodit vtẽ. ptegit infirmitatẽ. excitat torporẽ. hũliat superbiẽtẽ. purgat permitentẽ. coronat innocẽtẽ. incitat ad mortẽ sp⁹ venientẽ. Beda sup matthẽũ quasdã istaz vtilitatũ exprimẽs dicit sic. Quinqz de causis affligunt boies molestijs. Aut ppter merita augenda. vt iob z martyres. Aut ppter hũilitatẽ cõseruãdã vt paul⁹ ab anglis saxone. Aut ppter pctã itelligenda z corrigẽda. vt maria sororꝰ moysi. z palitic⁹ q nõ nisi pctis dimissis potuit curari. Aut ad gliam dei. sic cec⁹ de quo dr. Neqz hic peccauit neqz pentes ei⁹. sz vt mãifestet glia dei p ipsũ z lazari infirmitas nõ fuit ad mortẽ sz p glia dei. Aut ad indiciũ eterne dãnatiõis sicut herodes. Un vsus. Ut pbet aut purget aut puniat aut tueat. Aut christo det glia pena dat. Igitur pm Chry. sup Job. q has vtilitates tribulatõis pensauerit. et tali psideratiõe cito effugiet passio perturbatiõis. H Quita doctrina ẽ q hõ turbationẽ suã totã deo cõmittat. q melꝰ nouit qd nob expediat. Hoc docuit cũ subiũxit. Pater clarifica nomẽ tuũ. q.d. Fac qcqd sit ad gliam nois tui. Qd est sile ei qd dixit Mat. xxvj. Uerũtamẽ nõ sicut ego volo sz sic tu. Aug⁹. Docuit te quez inuoces. cuiꝰ volũtatẽ tue volũtati pponas. hominis suscepit infirmitatez vt doceat pristinatuz dicere. Nõ qd ego volo sz qd tu vis ꝛc. Ex hac tat supportatiõe turbatiõis hois in deũ hõ triplicez vtilitatẽ psequit. Prima q turbatio alleuiat. Si enĩ ex eo q ds amico pquerit turbationẽ suã animꝰ alleuatiõz recepit. ppter mutuã cõpassionẽ. qnto magis a deo i vnioe passiõis sue. Psal. In tribulatõe dilatasti mihi. Secda q ex hoc turbatio meritoria efficit. Si enĩ meritoriũ ẽ do offerre rẽ tpalẽ quã portas i bursa. multo magis offers id qd geris in aio. Psal. Utiqz holocaustis nõ delectaberis. sacrificiũ deo spũs ptribulat⁹. Tertia q postea hõ notabilẽ psolatiõz recipit. Exẽplũ de iona. q in tribulatõe inuocauit dñm. z mox euomuit eũ piscis. Sic b. Un statiz venit vox de celo q si p psolatõe. Et clarificaui. z iterz clarificabo. Ex q psolatõe hõ portat⁹. vltra pmissas qnqz doctrinas. adhuc in duab⁹ alijs pficit videlicz vt gaudẽter pturbatiõz sustineat. z p ea deo grãs agat. Be pmo Jac. j. Oẽ gaudiũ existimate frẽs mei cũ in tẽptatiões varias incideritis ꝛc. Sup q Beda. Spe inq illi⁹ boni celestis ad qd tẽditis qcqd in via cõtigerit gaudere debetis. Un apl̃s ibãt gaudẽtes ꝛc. Be secundo

Cassiodor⁹ sup illud ps. Uolūtarie sacrificabo tibi. Uolūtarie inqt deo sacrificāt. q̄ int angustias passionū deo grās agūt. Exēplū de vtroq; ī christo aplis ⁊ martyrib⁹. Nō ⁊ nob ꝓcedat ⁊c

Expositio euāgelij dominice quinte post pasca. CCLXXXVI.

AMen amen dico vob. si quid petieritis ꝑē in noīe meo dabit vobis Usq; mō nō petistis quicquā ī nomine meo Petite et accipietis. vt gaudium vestr̄ sit plenū. Solēt aduocati ituri ad curiā romanā clientulos suos hortari vt petiões suas formēt ⁊ sibi exhibeāt deferendas. Cū igit̄ ꝑm pñtationē eccl̄ie aduocatus noster dñs ihesus in primo situr⁹ ad curiā celestē ipse sic fidelis aduocat⁹ fidelib⁹ suis trāsitū suū insinuās hortat eos ad petendū. dās cū ℟ fiducia impetrādi. vt habeāt in pñti euāgelio. Nō in tres ptes diuidit. In quar⁹ ꝑma agit ō securā exauditione nr̄ar⁹ pcū. In scda vo promittit apta cognitio diuinor⁹. ibi. Hec in puerbijs. Ex i tertia exꝑmit̄ deuota ꝓfessio fidei discipulor⁹. ibi. Dicūt ei discipuli. De oīōe igit̄ ⁊ cognitiōe et ꝓfessione fidei pñs euāgeliū loquit. Circa primū q̄ttuor inducit q̄b⁹ puocamur petitiões nostras deo porrigere. Primū est vitas pollicētis p quē certificamur ꝓseq; postulata. Iurauit enī christ⁹ q̄ mētiri nō pōt q̄ dabit de⁹ pat̄ q̄cq̄d petierim⁹ in noīe ei⁹. Uñ dicit. Amē amē ad est. vere vē dico vob. Per vitatē ei iurat christus q̄ vitas est. Uñ aplus dic̄ Heb. vj. Oēs homines p maiores suos iurāt. christ⁹ vo q̄ nō habet maiorē ꝑ semetipsū iurat Gen. xxij. Per memetipsū iurauī dic̄ dñs. Et assumit̄ ad ꝓfirmationē ei⁹ qđ incredibile posset videri a sui magnitudine. Ex q⁹a q̄busdā posset esse dubiū deū ꝑēm oīa vota nr̄a exaudire. Jō sub iuramento christ⁹ ℟ repmisit. ⁊ nō semel tantū sz bis iurauit. Amen amē vt in vitate iuramēti stet oē vbū. Nec iurauit p oīpotentiā ⁊ maiestatē suā. sed p vitatē suā. Uñ tale iuramētū infallibilē dicti veritatē oñdit. ℟ Deinde ponit q̄ttuor ꝓditiones obseruādas ī petitiōib⁹ nostris. Prīa est q̄ntū ad id qđ petit̄ vt sit aliq̄d ⁊ non sit nihil. Quid enī est relatiuū sine. iō denotat bōa spūalia. q̄ vebona sunt. sic̄ suba est vē qđ est. vt dr̄. j. phy. Sap. vij. Diuitias nihil dixi in cōpatiōe illius ⁊c. Habere. iiij. Aspexi terrā ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil. Uñ dic̄ si q̄d. i. si aliq̄d petieritis qđ sit vere ens. Quidā. n. petūt vana ⁊ inutilia. ⁊ talia deo loquūt. q̄ etiā nollēt hoies audire. Cōtra q̄s Seneca ad Lucillū. j. li. epl̄a. x. Sic viue cū hoīb⁹ q̄si de⁹ videat. Sic loq̄re cū deo in oīōne q̄si hoies audiāt. Quidā vo petūt bona sed superflua. vt diuitias ⁊ honores ⁊ ptates. Quales fuerunt filij zebedei. q̄ petebāt sedere a dextris dei ⁊ sinistris. Et rndit eis. Nescitis qđ petatis Quidā aūt petūt mala ⁊ pnciosa vt morte ⁊ damna ⁊ mala primor. aut etiaz vt det eis facultas peccandi. Jac. iij. Petitis ⁊ nō accipietis eo q̄ male petatis. vt in ꝓcupiscentijs vestris insumatis Hec oīa cū nō sint vā nō cadūt sub petitiōe Illa aūt vā sunt bona que sūt nostre salutis. Uñ augustin⁹. Licet hec mūdana aliq̄d sint. in cōparatōne tñ beate vite q̄ petēda est nihil sūt. Que autez sint illa q̄ vt aliq̄d sunt nob a deo petenda salvator noster nos docuit in oīōe dñica. cui⁹ expositio subiciet infra ī fine expositōis isti⁹ euāgelij. C Ex dubitat hic de trib⁹. Primo an debeam⁹ aliq̄d determiate petere. Secdo an tpale bonum. Tertio an alienū cōmodū. Et q̄dē q̄ ad ꝓmuz si ꝓsideram⁹ illū quē oram⁹. non est necessariū aliq̄d determiate petere. q⁹ ipse nouit q̄ egemus Jō dr̄. j. Petet. v. Oēm solicitudinē vr̄am pjicientes in eū. q⁹ ipsi cura erit de vob. Ex si ꝓsideremus oīōem ex pte nostri q̄ oramus. vtile est aliq̄d determinate petere ppt tria. vt pōt colligi ex dictis Aug⁹. in li. de oīōe deū. Primo ppt maiorē attentionē. q⁹ cū aliq̄d determiate petim⁹ magis nostrā attentionē ad aliq̄d applicamus. Secdo ppt nostri ꝓfect⁹ agnitionē. Illā si aliq̄d determiate petim⁹. iā nobis ipsis in ꝓcessu oīōis innotescit q̄ntū ꝓfecim⁹ in desiderio illius rei p q̄ rogam⁹ Tertio ppter maiorē feruorē. q⁹ bona determiata magis mouēt desideriū. ⁊ q⁹ magis desiderāt fervent⁹ postulant Uñ Aug⁹ ait in libro p̄dicto. Jō p certa interualla deū etiā vbis determiatis oram⁹ vt illis rei⁹ signis nosipsos āmoneamus q̄ ad ꝓmū. Et q̄ntū in ipso desiderio ꝓfecerimus nob̄ innotescam⁹. q̄ ad scōm. Et ad ℟ agēdū nos ipsos acri⁹ excitem⁹. q̄ ad tertiū. ℟ Ex q̄ntū ad secundū. s. an sint tpalia petēda Dicēdū q̄ istud qđ licet desiderare. licet etiā postulare. Cū postulatio sit petitio desiderij. Licet aūt desidera re tpalia bona sz moderate ⁊ i ordine ad eterna. ⁊ ℟ mō licet ea in oīōe petere ab oīm largitore. q̄ oīōem nob̄ dictauit. ⁊ ℟ docuit petere. q̄n ait Luce. xj. Panē nostr̄ q̄tidianū da nob̄ hodie. Et vo q̄ ad tertiū an sz licet alienū cōmodū in oīōe petere. Dicēdū q̄ licz. imo in p̄cepto cadit. q⁹ hō debet diligere primuz sic̄ se. iō licet. et tenet̄ hō illa q̄ sibi dari orat. etiā vt det̄ primo eor⁹ orare Jō ait dñs Mat. v. Orate p psequēt̄b⁹ vos ⁊c. Ergo mīto fort⁹ p alijs. Et Jac. v. dr̄. Orate piuicē

vt saluemini. ¶ Secda ꝓdicio est q̄ntuz ad circūstātias petitiōis. Añ dic̄ ⌊petieritis⌋ In q̄ signāt tria q̄ debēt oꝛōem ꝓcomitari ¶ Primū est ꝓtinuatio. vt sit sens⁹. ⌊petieritis⌋ cū ꝓtinuatione. Luce.xviij. Oportet oꝛare sp. ⁊ nō deficere .j. Thes.v. Sine intermissione oꝛate. ¶ Secōm ē ꝓcordia. vt sit sens⁹ ⌊petieritis⌋ .s. ꝓcordit. Actor. xvij. Si duo ꝓsenserīt sup terrā ꝛc. Et ecc̄. xxxiij. Añ⁹ oꝛās ⁊ alter maledicēs cui⁹ oꝛōem exaudiet dñs. Añ ipe dñs oꝛās p nob oꝛauit p vnitate nrā dicēs Joh.xvij. Pat sic̄ tu in me ⁊ ego in te ita ⁊ ipsi in nob vnū sint. q̄si alias oꝛōes nrē non essent exaudibiles ¶ Tertiū est intēcio vt sit sens⁹ ⌊petieritis⌋ .s. cū intēcione. Petere. n. ē actus a petit⁹ vt aliq̄d intēdat. tō petitiōes nrē dīt esse cū intēcione. vt nō solū labijs loq̄mur sz coꝛde. sicut dꝛ Esa.xxix. Popul⁹ hic labijs me honoꝛat. coꝛ aūt eoꝛ lōge est a me. Añ Cypan⁹ sup oꝛōz dñicā dicit sic. Añ stam⁹ ad oꝛōem frēs dilectissimi vigilāter incūbere ad ꝑces toto coꝛde dēm⁹ Cogitatio oīs carnalis et secularis abscedat. nec q̄q̄z tūc animꝰ q̄z id solū cogitet q̄d ꝑcat. Jdo ⁊ sacerdos añ oꝛōem ꝑfatiōe ꝑmissa pabit fratrū mētes dicēdo Surs̄ū coꝛda. Et dū rn̄det plebs. Habem⁹ ad dñm. ām̄onet nil aliud q̄z deuz cogitare debere. Claudat coꝛ aduersario. pect⁹ soli deo pateat. nec ad se hostē dei tpe oꝛōis aduꝛe patiat. vt aliud habeam⁹ in coꝛde. aliud in voce. q̄n intentiōe sincera. deū debet nō vocis son⁹. sz animꝰ ⁊ sens⁹ oꝛare ¶ Tertia ꝓdicio ē respectu eius q̄ petit. q̄ dꝛ pater. Añ dic̄ ꝑēm. Noīe patris tota trinitas intelligi pōt. a q̄ sum⁹. gubernamur ⁊ ꝓseruamur. Cui etiā in oꝛōne dñica dicimus. Pat noster q̄ es in cel̄. Ubi vt dic̄ Aug. li. de tri. Tota trinitas intelligit. pat ⁊ filius ⁊ spūssctūs Añ dici pt q ad deū ꝑēm oꝛōnuz petitiōes referēde sunt. eo q ipe sit oꝛigo ⁊ fontana bonitas oīs influxꝰ diuini ⁊ spiritalis. vt dic̄ Dion y. de di. no. Jac̄.j. Oē datū optimū ⁊ oē donū ꝓfectuz desursum est descēdēs a ꝑē luminū. apd quē ñ ē trās mutatio. nec vicissitudinis obūbꝛatio. ¶ G Sz ꝑm hec videt q nulla petitō sit fienda filio vl spūssanctō ⁊ angelis ⁊ sanctis dei Et tñ ad filiū loquēs beat⁹ stephan⁹. d. Dñe ihesu accipe spiritū meū. Ad spūmsctūm Ezech.xxxvij. dꝛ. Veni sctē spūs ⁊ insuffla sup interfectos istos vt reuiuiscāt Ad alios vo sctōs eccl̄ia loq̄t. Oēs sancti et sancte dei intercedite p nob. Et dicēdū q duplr fit alicui petitio. Vl tāq̄z datori. vl tanq̄z intercessori. Si tāq̄z datori. ꝑ mō soli do oīs fit oꝛō ⁊ petitio q ipe sol⁹ dat vltimū bonū q̄d petim⁹. ⁊ q̄cūq̄z alia q̄ ad tale bonū ordināt. Per mō aūt petitiōes fiūt ꝑcipue ad ꝑēm. q licet oē nostꝝ bonū eq̄lit ⁊ ꝑm eande vtutē sit a ꝑē ⁊ filio ⁊ spūsctō. tñ q ꝑ bonū sit a filio ⁊ spūsancto bz filius a patre. spiritꝰ sanctꝰ a patre ⁊ filio Pat vo q est ꝓncipiū ñ de ꝓncipio. tō q̄cq̄d bz a semetipso bz. Secdo mō fit alicui petitio tāq̄z intercessori vt nrē petitiones exaudiāt. ⁊ ꝑ mō oꝛam⁹ sctōs ⁊ eoꝛ patrocinia implozam⁹ ¶ Quarta ꝓdicio petitiōis ē vt attēdat in q̄ forma fiat. ⁊ est forma et⁹ vt petamus cū inuocatiōe noīs christi. Añ dic̄ ⌊i noīe meo⌋ In noīe enī christi fit omis oꝛō directa ad ꝑēm Añ vsus Per dñm dicas ꝑēm dū presbiter oꝛas Ex q̄ ꝑm Chrys. ptz quāta sit vtus noīs christi. q nō vtsus. neq; rogat⁹. sz noīatus soluz apud ꝑēm fac̄ mirabilia ¶ Et ē sciendū q q̄ttuoꝛ sunt cause q̄re in noīe filij dei facim⁹ petitiōes deo patri. Pꝛima rō dilectiōis quā pat habet ad filiū. q tāta est vt q̄cq̄d in ipsi⁹ noīe petat pat exaudiat. Secda cā est. q dei filius remouit cām q̄re petitiōes nostre erāt inexaudibiles. ppt qd in cūctis petitiōib⁹ nostris inuocād⁹ ē. Tertia cā est. q ipe p nob rogauit ꝑēm vt nrē petitiōes exaudiant Joh.xvij. Quarta cā est. q p christū patū est nob oē bonū postulādū. qd est grā ⁊ vita eterna Joh.j. Grā ⁊ vitas p ihesū christū fcta ē ¶ Sz ab ista forma petitiōis non excludit spūssanct⁹. Pꝛimo q dē rōe ꝑmi. Spūssanctus enī est charitas ⁊ diuin⁹ amoꝛ q pat ⁊ filius mutuo se diligūt. Et tō cū aliq̄s petit etiā in nomine spūssctī petit. Itē q petit in noīe filij rōe remotōis impedimēti. petit etiā in noīe spūssctī. q̄ ñ fuit amotū tale impedimētū pcī nisi p spūmsctūm. q emē dat sua sanctitate oēm pcī maculā. ad Thitū. iij Saluos nos fec̄ p lauacꝝ regenerationis ⁊ renouationis spūssctī. quē effudit in nos abūde p ihesū christū saluatoꝛē nostꝝ. Itē rōe tertij. Qui petit in noīe filij includit spūmsctūm. q ipe spūssctūs postulat p nob oꝛāntib⁹. Roma. viij. Et Gal. iiij Misit de⁹ spūm filij sui in coꝛda nrā clamātē abba pat. Itē rōe q̄rti. q licet christus nob meruit spūalia dona. tñ accipim⁹ ea benignitate spūssctī. Eph̄.j. Signati estis spū ꝓmissiōis sctō q est pignus hereditatis nrē in redēptiōz acq̄sitionis in laudē glie ipsi⁹ ¶ Ex Deinde ponit petitiōis ꝓsecutō ⌊dabit vob⌋ ipe enī sol⁹ datoꝛ. q q̄cūq̄z ali⁹ dat. ab ipo hz q̄d dare ꝑt Neq; ei ipe ab alio accepit q̄d dat. Ro.xj. Quis poꝛ dedit illi ⁊ retribuet ei. q. d. null⁹. Pat tāt de⁹ liberalit. q sine spe retributiōis fuit dādo būficia. q bonoꝛ nrō nō eget. Itē magnifice dat. q nō pua sz maxīa bona. vt esse. viuere. vtutes ⁊ beatitudinē. ij. Pet.j. Maxima ⁊ pciosa nob ꝓmissa donauit vt p ea efficiami ꝓsortes diuine nat̄e. Itē abūdāti⁹ q̄z petam⁹ Eph̄e.iij. Potēs ē oīa facere supabūdant

q̃z petim⁹ aut intelligim⁹ ꝑm vtutẽ q̃ opat̃ i no/
bis. Jac.j. Bat oĩb⁹ affluenť ⁊ ñ umpperat. Jtez
dat oportune. Jō dr. ⌊dabit⌋ i fuťo. q̃z sepe exau/
ditio differť diuia dispẽsatiõe. Q̃z vt dic̃ Aug⁹
Quedã petẽtib⁹ ñ negãť. sz vt ꝓgruo dentť tpe dif
ferunť. ℣ psal. Tu das escã illoꝝ i tẽpe oportuno
Hec etiã iō differūť vt petẽtis anim⁹ magis ea de
sideret. ⁊ habita auidi⁹ ea custodiat. ¶ I. Et
sciendū vt dic̃ Aug. q̃ oẽs sancti exaudiūť ꝑ seip
sis. nō aūt sp exaudiūť ꝑ alijs. q̃z nō absolute di
ctū est ⌊dabit⌋ sz ⌊dabit vob⌋ Legim⁹ enī j. Re
gū. xxj. Samuelis lachrymas q̃s faciebat ꝑ saul
rege nō fuisse exauditas. Ezn nec q̃cq̃d petierint
sancti ꝑ seipsis datū ẽ illis. Hã petiſt ap̃ls a sere
moueri stimulū carnis. nec audit⁹ ẽ. ij. Cor. xij.
q̃z stimul⁹ ille erat illi ꝓfectiõz vtutis. Ũñ ex oĩ
b⁹ dictis illō retinẽdū est q̃ oẽs scti sp exaudiūť
ꝑ seipsis ꝺ his q̃ salutaria sūt. ¶ Ecom q̃ puo/
camur a ꝺo petere ẽ necessitas postulatiſ. Quã
diu enī fuit chriſt⁹ cū ap̃lis nō erat eis necesse pe
tere. eo ꝺo ad prẽz aſcẽdẽte oportebat postulare
necessaria. Ũñ ſbdit. ⌊Usqz mō⌋ q̃zdiu corpali
p̃ntia fui vobiſcū ⌊nō petiſtis q̃cq̃z i noĩe meo⌋
q̃z nihil vob̃ defecit. Luce. xxij. Ex̃ inisi vos sine
sacculo ⁊ pera ⁊ calciamẽtis. nũq̃d aliq̃d defuit
vob̃. At illi dixerũt. Nihil. Cõueniens ergo erat
vt chriſto corpali aſcẽdẽte incaperẽt petere a ꝺo
prẽ. cui eos chriſt⁹ cõmiserat Joh. xvj. Pat̃ san
cte ſua eos in noĩe tuo q̃s dediſti mi. vt sint vnũ
sic̃ ⁊ nos. cū essem cū eis ego ſuabã eos i nomie
tuo q̃s dediſti mihi. ego custodiui. nũc aūt ad te
venio ¶ II. Tertiũ q̃re petere dẽm⁹ ẽ largi/
tas tribuentis. q̃ tãta est vt ñ solũ pat⁹ sit petita
tribuere. sz etiã rogat vt petam⁹ ⌊℣ petite⌋ s. ꝺr̃ã
do ⌊⁊ accipietis⌋ ℣ Mar. xi. Quecũq̃z ꝺr̃ates pe/
titis credite q̃r accipietiſ. Cũ ei tria sint bona me
ritoria. s. elemosyna. ieiunium. ⁊ oro. Oratõ tñ illa
duo in q̃nq̃z p̃cellit Est enī facilioꝝ. velocioꝝ. dele
ctabilioꝝ. deo ꝓpinq̃oꝝ. ⁊ efficacioꝝ. Facilioꝝ enī ẽ
esto q̃dẽ q̃ debilis aut egrot⁹ ñ posset ieiunare.
aut paup elemosynã dare. q̃libz tñ ꝑtoꝝare. Ũñ
glo. supiſtud p̃s. Just⁹ miseret ⁊ tribuet. dic̃ Pẽ
per est q̃ dz iust⁹ saltẽ oroẽz. ⁊ si non' oꝛe fruit̃ sit
tñ corde iust⁹. Jtẽ est velocioꝝ. q̃ ipa celũ statim
ptrãsit vsq̃z ad cognitiõz dei. ℣ psal. Intret in cõ
spectu tuo oro mea. Ubi glo. Hoc ag̃ inq̃t petiť.
oroĩs vt⁹ hic notať. q̃ q̃si ꝑsona ad deuz intrat et
mãdatũ pagit q̃ caro puenire neq̃t. Jtẽ delecta/
bilioꝝ. Ũñ Cass. sup p̃s. Suauiſſima ẽ oroĩs ar/
monia. cũ qua q̃dãmodo cuz deo loq̃mur. Ũñ
Aug⁹. sup p̃s. Oro tua locutio ẽ ad deuz. q̃n leg̃
de⁹ tibi loq̃t. q̃n oras tu cũ deo loq̃ris. Jtẽ est ꝺo
ꝓpinq̃oꝝ Qui enī orat q̃si facie ad faciẽ deũ sibi
p̃ntẽ ꝓstituit. Ecc. xxxv. Oro hũiliantis se nubes
penetrabit ⁊ donec ap̃piquet ñ ꝓsolabiť Und̃
Cass. Oro sibi p̃ntẽ facit quẽ videre ñ ꝑualet. ad
penetralia iudicis p̃cato⁹ admittiť. ⁊ null⁹ respu
itur nisi q̃ in ea tepiꝺ⁹ iuenit. Jtẽ est efficacioꝝ q̃
oĩa in oroẽ ipetrãt. Ecc. xxxv. Aõ discedet oro a
cõspectu dñi donec aspiciat altiſſim⁹ Ũñ Aug.
Oratõ si pura ⁊ recta fuerit celos penetrat. ⁊ va
cua ñ redibit. ¶ A Quartũ q̃ puocamur a
ꝺo petere ẽ strenuitas aī estuãtis. Oẽs eī desideꝛ/
rãt gaudiũ. ⁊ tã strenu⁹ ẽ anim⁹ boĩs q̃ desideri
um estuãs ad gaudiũ nunq̃z sattať donec ei⁹ to
ta capacitas gaudio repleať. Ũñ cũ dixit. ⌊peti/
te ⁊ accipietis⌋ subdit. ⌊vt gaudiũ vestr̃ plenuz
sit⌋. Q. d. Ad hũc finẽ petere debetis vt gaudiũ
vestr̃ plenũ sit. Joh. xv. Hec locut⁹ sum vob̃ vt
gaudiũ meũ in vob̃ sit ⁊ gaudiũ vestrũ impleať
¶ Circa q̃d notãdũ q̃ vt dic̃ seneca in epl̃a. lxvij
ad lucilũ. Oẽs hoĩes tẽdũt ad gaudiũ. sz ñ ma
gnũ ⁊ stabile ꝓsequãť ignorant. ¶ Q Qua/
druplex. n. est gaudiũ. s. vacuũ q̃d est tpal'affluẽ/
tie. Quidã eī gaudẽt i ꝓuentijs ⁊ affluẽtijs. Qui/
dã ꝺo in acq̃sitiõe pecunie vt auari. sz vacui sūt.
q̃z corꝛsp remanet vacuũ. q̃nto enī pl⁹ hñt tanto
pl⁹ indigẽt. Ũñ vsus. Antea siccari mare possz
aut numerari Qis arena maris q̃z cẽsus abun
dat auaris. Quidã ꝺo gaudẽt i potẽtia ⁊ bono/
rib⁹. sic ambicioſi ⁊ supbi. Jſti videnť pleni gau/
dij. sz in rei vitate sil'es sunt vesice plene vẽto q̃ tñ
vacua est. Oẽs isti tã auari q̃z luxurioſi ⁊ supbi
istis mũdanis se putãt eẽ plenos. vacui sūt. Be
cipiuntˇ enī vt dic̃ Bene. p oblectamẽta breuia ⁊
falsa. Dic̃ ebrietas q̃ vna boꝛa hilarẽ insaniã lõ/
gi tpis tedio cõpẽsat. Esa. xxix. Dic̃ somniat siti/
ens ⁊ bibit. ⁊ postq̃z fuerit exp̃gefact⁹ lass⁹ ad huc
sitit. ⁊ aīa ei⁹ vacua est. sic erit oĩs plenitudo eoꝛ
¶ Hecũdũ gaudiũ est ver̃ gaudiũ. et est
gaudiũ sctoꝝ in p̃nti vita q̃ hñt de deo in ꝓgni
tiõe fidei spei ⁊ dilectiõis. Gaudẽt enī in cogniti
one dñi. Joh. xx. Gauisi sunt discipuli viso dño.
Ez hoc gaudiũ nodũ plenũ ẽ sz ꝑ dici semiple/
nũ. q̃z ñ videm⁹ apte facie sz p speculũ ⁊ enigma
⁊ ita nob̃ lucet diuina claritas tñ velata ⁊ obscura
Jtẽ gaudẽt sancti in spe puenientia ad clarã visio/
nẽ. Ro. xij. Spe gaudẽtes. Ez ℔ gaudiuz nō est
plenũ ꝓpter duo. Tũ q̃z ista spes differť ℣ roꝛuer.
xij. Spes q̃ differť affligit aīaz Tũ etiã. q̃z sic spe
rãt q̃ nō sunt ꝺ sua beatitudine securi Jtem gau
dẽt scti ⁊ delectanť in charitate ⁊ dilectione dei.
Gal. v. Fructꝰ spũs est charitas ⁊ gaudiuz. Hu
ic gaudio nihil iocũditatiſ p̃nte vite ẽ cõpabile.
sz respectu intime dilectiõis eine patrie iſtꝺ gau/
diũ pax est. Ũñ Rich. de ꝓtẽplatiõe libꝛo de. xij.

patriarchis.c.xxxvij. O dulcedo mirãda. O dulcedo tã mag̃. O dulcedo tã pua quõ nõ mag̃ q̃ mũdanus oẽ excedit. quõ nõ pua q̃ de illa plenitudine vir stillã modicã decerpit. Ista dulcedo si aliqñ p raptũ ꝓcipiat. sic mẽtẽ inebriat vt totũ boiẽz extra se rapiat. Ad quã cũ rapt⁹ eẽt aplus dixit. siue in corpe siue extra corp⁹ nescio. de⁹ scit Et aug̃. de ꝓpla. xlv. Aliqñ intromittis me dñe i affectũ multũ inusitatũ intro⁹ ad nescio quã dulcedinẽ. q̃ si pficiat in me nescio qd erit. scio q vita ista nõ erit Q Tertiũ gaudiũ ẽ plenũ sez celestis patrie. qđ est btõrũ clara vitas diuina de pfecta retẽtiõe de suaui dilectiõe. Aug⁹. x. cõfess. Beata vita ẽ gaudiũ de vitate. Hoc gaudiũ dico de te q̃ vitas es. Ꝫ gaudiũ erit plenũ Prio mo qđ de capacitate. q⁹ oẽs vires aie q̃ntus potẽrũt gaudij capere tãtũ obtinebunt ⁊ possidebunt Plena gaudio capacitas erit intellectus exapta visione vult⁹ dei. Psal. Adimplebis me leticia cũ vultu tuo. Plena erit memoria ex pñtia dei. Baruch. iij. In vbo dei sancti gaudẽtes sũt memoria Plena erit voluntas gaudio ex intima dilectiõe. Psal. cxxv. Repletũ est gaudio os nostrũ ⁊ lingua nra exultatõe Itẽ Ꝫ gaudiũ plenũ erit puritate. Nulla enĩ tristicia miscebitur i gaudio exultatiõis ei⁹. nemo miscebit extraneꝰ ⁊ Ꝫ iõ. q⁹ aia extra se pẽdet tota i deum. ita vt nihil ei⁹ gaudiũ possit diminuere. Aug⁹. x. ꝓfes. xxvij Cũ inhesero tibi extra me nusq̃z mihi erit labor ⁊ dolor. Itẽ Ꝫ gaudiũ erit plenũ securitate. q⁹ nec p inuidiã nec p potentiã alicui⁹ poterit tolli Joh. xvj. Gaudiũ vestrũ nemo tollet a vob Itẽ Ꝫ gaudiũ erit plenũ etnitate. Nõ enĩ erit momẽtaneũ. sz stabile ⁊ etnũ Esa. lx. Ponã te i gaudiũ in generatiõz ⁊ generatiõz ⁊ suges lac gentiũ et mãmilla regũ lactaberis R Quartũ gaudiũ est supplenũ ⁊ supefluẽs. s. diuine nate. Gaudet enĩ de⁹ pat in filio ⁊ spũsctõ. ⁊ filiꝰ i pr̃e ⁊ spũ sancto. ⁊ spũsctus i patre ⁊ filio. Quor gaudiũ vnũ est vna beatitudo q̃ ñ est aliud ab eis. Idez est eis gaudere qđ eẽ. q⁹ gaudiũ cũ infinitũ sit ñ est dubiũ q̃n supefluat ⁊ supabũdet oĩ creature a q̃ gaudio gaudiũ anglis ⁊ sctis emanat. s. gaudiũ bitudinis iporz. q⁹ pticipatõe supefluentis gaudij oẽs sũt beati. Mat. xxv. Serue bone ⁊ fidelis intra i gaudiũ dñi tui. q⁹ intra gaudiũ dei oẽ creature gaudiũ ꝓtinet.

Secũda pars expositioñis euãgelij CCLXXXVII

Hec in prouerbijs locut⁹ sum vobis. Venit hora cũ iã nõ in puerbijs loquar vobis sz palã de patre meo annũciabo vobis Illo die i noie meo petetis Et non dico vobis. q⁹ ego rogabo pr̃em ꝺ vobis Ipse enĩ pater amat vos. quia vos me amastis. et credidistis quia a deo exiui Exiui a patre et veni in mũdũ. Iterꝝ relinquo mundũ et vado ad pr̃em. Al

Secũda ps in q̃ pmittit apta cognitio diuinorũ. Et tria fac̃. Prio oñdit quõ diuinitatez esset manifestatur⁹ [Hec] s. q̃ de oĩb⁹ locut⁹ sũ vsq̃z mõ. [in puerbijs locut⁹ sũ vob] Est ãt puerbiũ locutio q̃ aliud dr aliud itelligit ⁊ tũc dr puerbiũ q̃si positũ p vbo ⁊ loco alteri⁹ locutiõis Prio ope aũt puerbiũ sẽ q̃n sic aliꝺ dr ⁊ aliud itelligit. q⁹ tñ vnũ dictũ est ppe ⁊ iuxta itelligẽtiã alteri⁹ Et tũc puerbiũ idẽ est q⁹ pabola. Et Ꝫ mõ dr puerbiũ q̃ si ppe vbiũ. Ex q̃ pz q⁹ oĩs pabola puerbiũ ẽ. sz nõ oẽ puerbiũ pabola est. Manifestũ est aũt q⁹ christ⁹ multa locut⁹ ẽ de vitate i puerbijs ⁊ pabolis q⁹ discipulꝰ adhuc carnales sine silitudinib⁹ corporalib⁹ nõ poterãt intelligere. Mat. x. Sed q⁹ qđ datũ erat alijs nosce pabolice hoc erat datus aplis recte intelligere. Vñ subdit Venit hora cũ iã nõ in puerbijs logr vob. Hec hora p illo modico ꝓt accipit pe q̃ dictis vbis bis christus fuit cũ aplis. statim ei annũciaut eis clare ꝺ pr̃e diuino. ꝺ Ipe pat amat vos. Et iterꝝ Exiui a patre ⁊ veni i mũdũ ⁊ multa alia ponit statim i seqnti capl'o ⁊ ppt Ꝫ dic̃. sz palã de pr̃e meo annũciabo vob Joh. xvj. Pater manifestaui nomẽ tuũ hoib⁹ q̃s dedisti mihi. Et p Ꝫ sensu ẽ qđ post subdit. Ecce nũc palã loqris ⁊ puerbiũ nullũ dicis ꝛc. Alio mõ ꝑm Chry. hora illa q̃ christ⁹ palã annũciauit diuina aplis fuit tpe resurrectõnis. q⁹ p. xl. dies disputauit cũ eis loqns ꝺ regno dei. Alio mõ ꝑm greg. ista hora in q̃ manifestat diuinitas ẽ q̃ñ videbim⁹ eũ sicuti ẽ in vita etna. Vñ q̃z diu sum⁹ in vita pñti solũ in puerbijs loquit nob christ⁹. Ex istũ sensũ sic dic̃ aug̃. videt impedire qđ seq̃t. [Illo die i noie meo petetis]. In futuro enĩ seculo qđ petituri sum⁹ q̃ndo satiabit desideriũ nostrũ bonis. petitio ita q⁹ alicui⁹ indigẽtie est. q̃ ibi nulla erit vbi hec satietas erit. Relinq̃t ergo vt intelligat ihesus discipl'os suos de carnalib⁹ spũales se pmisisse factuꝝ in dato spũsctõ. Et nota q⁹ illa q̃ faciet spũsctus christ⁹ dic̃ se factuꝝ. q⁹ nq̃ntũ de⁹ sil' cuz ipso faciet. cũ triũ diuinarũ psonarũ vna sit volũtas ⁊ inseparabilis operatio. Vñ dic̃. palã de pr̃e meo annũciabo vob Et iste ẽ q⁹rt⁹ sensus cui adheret Aug⁹ sup ioh. tr. xcvij. B Secdo ponũt duo ꝓsequẽtia ad illã aptã annũciatiõz. Primũ ibi. [In illo die]. i. in Ꝫ tpe. [i noie meo petetis].

qz tūc prēz z me cognoscetis. Et ℞ fuit ī tpe post acceptōez spūssācti. q spūssanct⁹ ñ tātū docebat sz z petere cōpellebat Ro. viij. Spūs postulat p nob gemitib⁹ ienarrabilib⁹. i. postulare facit Et ℞ ꝑm aug̃. Uel aliter ꝑm Greg̃. [ī illo die] Qñ ꝓmo appellauerat bonā rōe etnitatis pmanētis nūc die appellat rōne lucis z claritatis. Petere vno mō idē ē qñ iterrogare vł q̄rere. Illo igitur die etne claritatis sācti interrogabūt ī noie christi. q ñ ī sono vboz. sz ī ipa re vbi dei cōspiciēt q cūq; iterrogauerit. In dei ei filio sūt oēs thesauri sapie z scie absconditi. Nec aliqd iterrogari sācti dicūt qz nesciūt. sz qz cognitō eoz q̄ videt in vbo nō est naturalis sz p gliaz. nec ē eis a seipsis sz a vbo. Uñ in vtute ei⁹ iterrogare dicūt. Qis. n. illa res aliq̄liter cadit ī q̄stiōe cui⁹ notitia ex verbis ñ est. Licet etiā dici possz q ꝓia scīt nō ꝓgnoscūt in vbo. z iō in noie ipi⁹ cognitōz petūt ℞ Inde ponit aliud ꝓsequēs ad hāc cognitōez. Ibi [Et ñ dico vob: qz rogabo pr̄em ō vob] Qñ triplicit̄ pt intelligi. Primo ꝑm aug̃. qz ipe christ⁹ ꝑm q hō licet oret p nob pr̄em. Iuxta illud Heb. vij. Saluare ī ppetuū pōt accedēs p semetipm ad deū sp viuēs ad interpellandū p nob. Sc̄dz tūc q ipe est filius dei eius dē maiestatis cū pr̄e. ꝓsequens erit vt inq̄ntū de⁹ nō roget p nob pr̄em sz sit cū pr̄e orātes exaudiat Uñ glo. dicit ℞. Quebuc vsq; dixi q̄si in puerbijs q̄ solēt hoies audire. sz ñ intelligere dixi. qz ałes estis. sz venit hora q̄ dato spūs facā vos spūales. z tūc ī noie meo petetis. qz tūc vē scietis q si vt hō rogo pr̄ez vt de⁹ exaudio cū pr̄e. Alio mō pōt intelligi q scīs cū erūt in vita etna cū christo ñ erit opz tunū q christus p eis oret pr̄em. qz nulla erit ibi indigētia Tertio mō sic. dū sancti sūt in pñti vita ñ oportet q christus p eis roget. qz sine christi rogamine ex dilectione ad ipm meret a patre exaudiri. Et ē silis modus loq̄ndi ac si dixisset christ⁹ apl̄is. Tāta familiaritatē habebitis ad deū q p vos poteritis accedere ad deū z ipetrare. Nō tñ p ℞ excludit adiutoriū suū sz exp̄mit cū q̄nta securitate potez interare deū. Cōsilī mō loq̄bat scīa agatha iā gliosa in celis btē lucie existēti ī terris. Bonz mea lucia vgo deo devota qd a me petis ꝛc. Nō enim excludebat a btā lucia suū adiutoriū. sz exp̄mebat cū q̄nta securitate possz rogare deū. Et ℞ mō loquebat christ⁹ apl̄is ad exp̄mendū erga nos amicitiā dei patris. Uñ subdit [Ipe pat amat vos] Qz vt dic apl̄s. Dilexit vos añ mūdi ꝓstitutionēz

Et duas tāgit rōes isti⁹ amoris Prima [qz vos me amastis] Sz q̄rit Aug̃. quō verz sit q iō pat amat nos q filiū dilexerim⁹. cuz j. Jo. iij. dicat Diligam⁹ deū q̄nā ipe ꝓ⁹ dilexit nos. Et dicēdū in rei vitate q nō ideo dilexit nos de⁹ qz eū diligim⁹. Sz eō iō eū diligimus quia ipe nos diligit. Uerūtñ qz a pr̄e z filio bēmus q pr̄em z filiū diligam⁹. z diligit opa sua de⁹. ideo nos suos dilectores amat. Sz tñ ℞ ipm q nos diligit amatores suos ī nob ñ faceret nisi añ nos amatores faceret Alterā rōem dilectōis assignat ex fiō [Et credidistis qz a dō exiui] Christo. Caret apō pr̄em deū intercessionis necessitate cui pfecta de filio fides ē. q q a deo exierit credit atqz amat ℞ p seipm videt audiri. exauditōis enī pncipiū est fides Uñ saluator. Oia possibilia sunt credēti

℞ Tertio ponit̄ suma fidei q ad eī nā christi generatiōz. z tpalē christi incarnatiōz. ac mortis ipi⁹ resurrectiōz z ascēsionē. [Exiui a pr̄e] p eternā generatiōz. Qui exit⁹ ē eternus absqz vlla innouatōe. neqz enī pat p̄cessit filiū. Itez exiui a pr̄e absqz sepatiōe. Ita ei a pr̄e exijt q pat est in filio z filius ī pr̄e. Itē exiui absqz diminutōne. Nō enī sic exijt filius a pr̄e q aliqd diminuat ō patris suba. sz tota suba q est ī pr̄e tota est ī filio. nec amplius ī duob⁹ q̄z ī vno Uñ hylari⁹. vj. ō trini. Nō p̄suetudinē hūani generis de⁹ ex dō nascit. cui⁹ a deo potius exitno q̄z ptus ē. Est. n. vnus ex vno. nō ē portio. nō ē sectio. nō est diminutio nō deriuatio. nō ptēsio. nō passio. sz viuētis nate ex viuēte natiuitas. de⁹ ex dō exiēs ē. nō creata ī dei noie electa. nō vt essz cepit ex nihilo. sed exijt a manēte. z exisse sīficatiōz hz natiuitatis ñ hz inchoatiōis. Circa qō notādū q aliqd ab aliq̄ pōt exire vt ꝓtentū a ꝓtinēte. ꝓtinēs a ꝓtēto Sic vbi grā vinū a doleo. Sz ℞ mō nō exijt filius a pr̄e. qz tūc seq̄ret q essent distincti essentialiter. q est impietas arriana. Sc̄dō pōt etiā aliqd ab aliq̄ exire vt ps a toto. Sz nec ℞ mō exijt filius a patre. qz i dō non est ps z totū. cū ipe sū me simplex sit. Pars etiā a toto sepata hz aliā essentiaz q̄z habeat totū. qđ de filio z pr̄e nō accidit. Pōt etiā tertio aliqd ab aliq̄ exire sic effect⁹ a cā. Sz nec ℞ mō ꝓprie exijt filius a pr̄e. qz pat ꝓprie nō est cā filij. cū cā sit ad cui⁹ ee seq̄t aliud. filius āt nō est aliud a pr̄e. Exit⁹ āt q̄ filius a pr̄e exit differēs ē ab oī exitu naturali. Uñ vt pateat q̄lit exit a duertē, dū q exit⁹ duo iportat. s. ꝓuctionē z emanatiōz Nā nihil ab alio exit nisi p̄⁹ ī eo fuerit Itez si ī eo maneret nec inde aliq̄ mō manaret ñ diceret exire ab illo. ergo exit⁹ dic ꝓuctōz z emanatōz. Jō noie exit⁹ filius dei suā etnā generatōz ꝓuenientē ex ꝑmut. in q̄ manēs ꝓuct⁹ patri essetialit. distinguitur z manat psonalit. Dic ergo. [Exiui a pr̄e] s. p eternā generatiōz. exiui inq̄z p distinctōez psonalē. manēs ī essentia idiuisus. Uñ seq̄t. exiui ab eo. q etiā sim ī ipo z ipe ī me. cū tota essentia vni-

us sit in alio Joh.xv. Nō creditis q̄ ego ī p̄ē et pat in me ē. Hic ē ext⁹ dō q̄ in p̄s.xviij. A sūmo celo. i. p̄ē. egressio ei⁹. Et Mich.v. Egress⁹ ei⁹ ab ī tio a dieb⁹ eīnitatis ¶ Deinde ponit incarnatiōis fides ⌊ Et veni ī mūdū ⌋ carnē assumendo ex vgine Joh.j. In pp̄ria venit. Deinde ponit resurrectōis ⁊ ascēsiōis fides ⌊ Iterꝝ relinq̄ mundū ⌋ Mortēs reliqt mūdū. q̄ vitā hūanā ñ habuit Resurgēs ā reliqt mōm. q̄ licz habuerit vtā corp̄alē. vita tñ illa erat sepata a coī vita hoīz. Deinde tāgit fidē ascēsiōis ⌊ ⁊ vado ad patrē ⌋. Iuit. n. ad p̄ēm ī ascēsiōe q̄ñ sunt assūpt⁹ in celū. ⁊ sedet a dextris dei Mar.xvj.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCLXXXVIII

Dicūt ei discipuli ei⁹ Ecce nūc palā loqueris. et puerbiū nullū dicis. Nūc scimus q̄ scis oīa. et nō est op⁹ tibi vt quis te interroget In hoc credim⁹ q̄ a dō existi

¶ Tertia ps in q̄ tāgit deuota fidei discipulorꝝ p̄fessio. Ubi tria fac̄. Pmō. n. ponit rñsio discipulorꝝ ⌊ Dicūt ei discipli ei⁹ Ecce nūc palā loq̄ris ⌋ Primo q̄dē locut⁹ fuerat palā. i. publice Joh.xviij. Ego palā locut⁹ sum mūdo. ego sp̄ docui ī synagoga ⁊ ī tēplo vbi iudei conuenūt ⁊ in occulto locut⁹ sū nihil. Nūc vō loq̄bat palā. i. claue ⁊ apte. Ecc.xxxix. Palā faciet disciplinā doctrīe sue. ⌊ Et puerbiū nullū dicis ⌋ Cōsuetudo ē amicoꝝ ab iuicē recedēnū q̄ absq̄ vlla vboꝝ duplicitate sibi mutuo corda mānifestēt Qđ obseruauit chr̄ist⁹ recedēs a discipul⁹. vñ sine puerbio eis loq̄bat. in ℞ q̄ palā dixit deū p̄ēz discipulos amare. ⁊ q̄a dō erierat ⁊ venerati mūdū ¶ Hcđo p̄fitent̄ sapiam chr̄isti q̄ dei filio app̄ropriat. ⌊ Nūc scim⁹ q̄ scis oīa ⌋. Reuera sciētis signū ē clare et lucidō loq̄ vt possit alios docere. Sap.x. Emitte sapiaz tuā de cel̄ sanctis tuis ⁊ a sede magtudis tue vt mecū sit ⁊ mecū laboret vt sciā q̄d acceptū sit coꝝā te. scit enī oīa ⁊ itelligit. ⌊ Et nō ē op⁹ tibi vt q̄s te iterroget ⌋ q̄ a ñq̄z interrogat nouit q̄d interrogare voluit. neq̄z iterrogatōibus fūt nota et corda hoīm. q̄ etiā scit oīa a ñq̄z fiāt ¶ Tertō p̄fitēt chr̄isti diuinā generatōz ⌊ In ℞ credim⁹ q̄ a dō existi ⌋ q̄ de⁹ sol⁹ scit occulta corduū. ⁊ ppria ista noticia filio app̄ropriat. q̄ ē sapia dei patris

Quia ī p̄cedēti p̄rimo euāgelio ⁊ ℞mōe subsequente pl̄a dicūt de orōib⁹. Nōnulla etiā ibi tāgūt dō orōe dñica q̄ē omniū orōnū p̄miceria. Et q̄ etiā mō ē tps rogationū. Io papa dātiocen⁹ isti⁹ materie deductōe decreui expositōz orōis dñice alias auctore dño p me edi-

tā ℞ inserere ad instructōz legētiū posteroꝝ.

¶ Expositio dominice orōis.

CCLXXXIX.

Pater noster Huic dñice orōi beatus greg̃. p̄mittit p̄fatōz siue plogū ī officio misse q̄ talis est. Pceptis salutarib⁹ moniti. ⁊ diuīa institutiōe formati audem⁹ dicere In q̄ plogo beat⁹ Greg. duo fac̄ Pmō inuit isti⁹ sanctissime orōis dignitatē ⁊ eminētiā cū p̄mittit. Pceptis salutaribus moniti ⁊ diuīa institutiōe formati. Hcđo induc̄ nob orādi audaciā dās ipetrādi p̄fidētiā. Cū ℞ iungit Audem⁹ dicere ¶ Dignitas āt cuiuslibet rei ex suis causis colligit. Et tāgūt in ℞ plogo q̄t tuor cause ipi⁹ orōis Materialis in ℞ q̄ dr. p̄ceptis salutarib⁹. Nā oēs ille petitōes sūt de p̄ceptis dñicis. vtpote de bis q̄ sunt d necessitate salutis. Sañ Cypan⁹ in libro de orōne dñica. dicit istā orōem esse cōpendiū p̄ceptoꝝ diuinorū. vt patet in q̄dā autoritate posita in fine p̄ñtis opusculi. ¶ Cā finalis tāgit in ℞ cū dr. moniti. Admonitio enī fit vel vt adipiscamur finē. vl̄ ne decidamus a fine. In hac aūt orōne vtrūq̄z monemur petere. ⁊ vt ptingam⁹ ad finē beatitudinis eīne. ⁊ vt remoueant impeditiua ipsius finis. vt patebit infra lectiōe tertia. ¶ Efficiēs causa tāgit cū dicit. institutiōe. Hec enī orātō diuinit⁹ est instituta puta ab ipso chr̄isto dictata. vt patet Mat thei. vi. et Luce. xi. Propter q̄d dñica oratio dicitur. Et ob hoc merito ista orātō efficacissima est ⁊ maxime exaudibilis. Quia vt dicit Chr̄yso. super Mat. ℞. pater nō libēter orōez exaudit quā filius nō dictauit. Cognoscit enī pater sensus et verba. non recipit q̄ vsurpatio humana cogitauit. sed ea q̄ chr̄ist⁹ sapiēcia patris exposuit. Et Cypian⁹ de orātiōe dñica sic dicit. Cū ipsum filium apud patrē aduocatū habeam⁹. quando peccatores p delictis nostris petim⁹. aduocati nostri p̄mam⁹ verba. Nec mirū si ista orātio ē singulari efficacia a chr̄isto dotata. Si eī papa vel episcop⁹ dictās aliquā orōem. eā spēali dotat gratia. puta certā dando indulgentiā dicentibus eā. Sicut est de quadaz oratione domini Johānis pape. xxij. de passione dñi. Quāto magis credendū est chr̄istū suā orationē singlaris dotasse gratie p̄uilegio. Unde impossibile est ceteris pibus aliquā orationem esse vberiorem et magis exaudibilem q̄z sit ista. imo nec eque.

¶ ℞ Sciēdū ergo q̄ ℞ sanctissima orō spēaliter sup oēm orōz triplicē hz effectū seu efficaciā Est. n. hec orō p oībus exaudibil⁹ ⁊ ipetratiua. vt patz ex autoritatib⁹ Chr̄ysostomi ⁊ cypani p̄mis

sis Est scdo mẽtis surſũ puectiua. Ipa. n. ſz cassꝫ. puehit ad illã igneã ꝛ ppaucis exptã orõz q oẽz trãscendit bũ anũ sensũ. Quã autoritatẽ habes infra pꝰ amẽ in fine Est etiã tertio pctõr venialium expiatiua ꝑm aug. ꝛ alios doctores sanctos Nec dubiũ qn plẽs alios salubr̃ effectꝰ licz nos latẽtes habeat qs diuĩa clemẽtia ꝑm vniꝰ cuiꝰ qz oratis deuotiõz ꝛ affectũ mistico ordiẽ influit ꝛ dispẽsat. Cã vo formal'tãgit in eo q dr. formati. Hec. n. orõ est nob forma orãdi. ꝛ qntũ ad rem petẽdas. ꝛ qntũ ad ordinẽ petẽdoꝝ. Propt̃ qd ipa est totiꝰ nostri affectꝰ informatiua. Quãtuz ad res petẽdas sqdẽ. Qr vt dic glo. sup mat. huic orõi nihil deest qbus septẽ petitionib9 ĩ ꝓtineat. siue ad pntẽ siue ad futurã ꝓtineat vitã. Et aug9. ad pbã. Si recte inqt ꝛ pgruẽt oram9. nihil aliud dicere possum9 nisi qd orõe dñica positũ ẽ. Qõ p pla exẽpla deducit. vt pz infra pꝰ amẽ. Quãtũ etiã ad ordinẽ postulãdoꝝ. qr eo ordie q hic porrũ postulãda sũt. vt pz infra lectõe tertia C Scdo inducẽ nob audaciã petẽdi dãs ĩpetrandi ꝓfidẽtiã. Cũ subiũgit. Audẽ9 dicere. Qnta fiducia ꝛ fiducial'audacia q factura factorẽ. seruꝰ dñz. hõ deũ. audz nũcupare pẽz suũ. ꝛ regnũ eiꝰ postulare Quis vnqz ausꝰ ẽi veteri lege tlia ꝑsumere. Nemo vtiqz. Qr vt dicit glo. sup mat. Beꝰ ãtiqs vt puis dicebat dñs. Nũc dr pat. cui ñ timore sz amore puum9. Et aug. i ꝑmo. dñi i mõte sic inqt. Pusqz iuenit ꝓpl'o israel ꝓceptuz vt diceret. pat noster. sz eis ẽ insinuat9 tãqz dñs puis Nos igit̃ p sanguẽ christi ihesu adoptõis filij effectꝰ ꝓfidẽi clamam9 Abba pat. ꝑm apl'm ad gal'. iiij. Audẽt ergo dicere possum9. pat noster Bene vidit ãt hec orõ i exordiũ tractatũ. ꝛ ꝓclusiõz In exordio beniuolẽtia captat cũ dr. Pater noster q es in cel'. In tractatu petitões ordinãt. cũ subiũgit. Sanctificet nomẽ tuũ ꝛc. In ꝓclusiõe ꝓfirmatio petitionũ optat. cũ i fine subnectit amẽ. C B Circa pmũ dubitaret aliqs qr iuanũ videmur captare beniuolẽtiã eꝰ q sua nos beniuolẽtia ꝓuenit. sz deꝰ nos sua beniuolẽtia ꝓuenit. qr ipe ꝓ or dilexit nos. vt dr. j. Joh. iij. Supflue ergo premittit captatõ beniuolẽtie vt videt. Dicendũ q captatõ beniuolẽtie ꝑmittit ñ ppt deũ vt ipe flectat̃ sz ppt nos vt fiducia petẽdi i nobipsis excitetur. Qr ꝑm aug. deꝰ sp patꝰ ẽ nob dare lucẽ suã. sz nos ñ sumꝰ sp pati recipe. Uñ ex pte nri requirit deuotõis excitatõ q ẽ qdaz diuĩe beniuolẽtie captatio. Igit̃ q aliqs ñ habeat fiduciaz petẽdi aliquẽ ꝓcigit ex duob9. aut q ꝑsumit illũ dare nolle. aut dare ñ posse. ecõtrario fiducia petẽdi excitat̃. aut ꝓsiderãdo ei quẽ petum9 erga nos dilectiõz q bonũ nostr̃ vult. aut ꝓsiderãdo eꝰ potiã ꝛ maiestatẽ q id qõ petum9 dare ꝑt. Et ꝟ duo in ꝟ exordio ꝓsiderãda ꝓponũt. rõe ꝑmi dicim9 pat noster. rõe scdi q es i cel'. Propt̃ ꝓsideratiõz ꝑmi dicẽ aug. i li. õ ꝑmo. dñi i mõte. Quid nã nõ det filij petentib9. cũ ꝟ ipm añ dederit vt filij esset

E C Est ãt notãdũ q ipe deꝰ ẽ pat noster triplicit. ꝑm triplex eẽ qõ ab eo accepim9. s. nate grẽ ꝛ glie. Esse nate dedit nob i creatõe. eẽ grẽi recreatõe seu redẽptõe. eẽ glie dabit i regni coicatõe Be ꝑmo deut. xxxij. Nũ qd nõ ipe est pat tu9 q possedit fecit ꝛ creauit te Fec inqz ꝑm corp9. ꝛ creauit ꝑm aiaz. possedit ꝑm vtrqz. Be scdo esa. lxij Tu dñe pat noster. redẽptor noster a seculo nomẽ tuũ Ipe. n. volũtarie genuit nos verbo veritatis Ja. ij. Be tertõ Gal'. iiij. Itaqz iã nõ est puꝰ ſz filiꝰ. q si filiꝰ ꝛ heres p deũ. ꝛ ro. viij. Heredes qdẽ di coheredes ãt christi. Hoc triplex eẽ qõ a do accepim9 corrñdet triꝑ bñficijs q filiꝰ carnal'a pẽ accipit. Primũ bñficiũ ẽ generatiõis. q in eẽ nate producit. qntũ ad ꝑmũ. Secõm ẽ bñficiũ educatõnis q nutrit̃ ꝛ alit̃. qntũ ad scdz. Tertiũ ẽ bñficiũ hereditatõis q vite solatiũ ducit̃. qntũ ad tertiũ. Et ꝟ tria ꝓphẽdũt̃ i illo dicto apli. In ipo sz do viuim9 mouemur ꝛ sum9. Eum9 inqz in nata. mouemur i grã. viuim9 i glia. Rõe ꝑmi deꝰ est a nob sũme laudabil'. Rõne tertij maxie desiderabil'. C F Notãdũ ãt q in ꝟ triplici bñficio oĩa diuina bñficia erga nos exhibita ꝓphẽdunt. vt pz iducẽti. In ꝟ ergo q dicim9 pat remẽoramur oiz bñficioꝝ dei. ꝛ ex ꝟ mẽs oratis surgit ad deuotas ꝛ intimas grãrum actões. Ex qbꝰ vlteriꝰ mẽs i orõe erigit̃. ꝛ ad deuotiõz feruẽtiꝰ excitat̃. Juxta illõ ps. In meditatiõe mea exardescet ignis Cuplr igit̃ in ꝟ verbo pat. mẽs ad orãdũ bñ disponit̃. Tũ q ex affectu patno di quẽ hz ad nos fiducia petẽdi excitat̃. ex ea pte q vult dare qõ petum9 vt dictũ ẽ statim supra autoritate aug. ꝛ patebit infra i scda dubitatiõe Tũ q ex bñficioꝝ dei remẽoratõe mens ad deuotiõz maxie inflãmat̃. Et ꝟ est qõ dicẽ Christy. Qz ꝟ verbo pat. mẽs orãtis duplr erigit̃. Et dignate eiꝰ q inuocat̃. ꝛ magnitudine bñficioꝝ qbꝰ orãs potiꝰ est. Dicim9 ergo pat noster. Exorabil'ex patna dilectiõe qntũ ad ꝑmũ dispositiuũ mẽtis ꝟ qztũ ad secũdũ dispositiuũ pdictoꝝ triũ ꝛ p ꝓseqns oĩm bñficioꝝ dei gratã recognitionem. dicamus sic. pater noster laudabil'in creatione amabil'in redẽptiõe. desiderabil'in regni coicatione C G Cadũt ãt sup hac ptcula tres dubitatões Primã ẽ qre xps nõ docuit nos dirigere orõz ad se. vt dicerem9 Christe fili dei q es i cel' ꝛc. vl'aliqõ bmõi. Qõ tñ videt eẽ ꝓueniẽs cũ persona filij sit nob magis familiarit̃ ꝙuncta p susce-

ptionē nature nrē. i. gūt ꝛc. Ad ꝟ dicēdū q̄ q̄ filiꝰ est a patre ꝛ q̄cq̄d hꝫ nascēdo accepit. vt dic̄ aug. iō bonoꝛē semp patri attribuit. Iuxta illud Job viij. Ego gl̄ificabo meā nō q̄ro. sꝫ honorifico pr̄em ꝛc. Nec obstat q̄ filiꝰ magꝝ nob ūct⁹ est. ꝛ q̄ un ipso redempti sum⁹. q̄ nostra redēptio originaliter a pr̄e fuit. q̄ vt nos redimeret. filiū suū in mūdū misit. Et oēs tres psone sil'r vna adoratiōe adorātur ꝛ ergo nō refert. Nuncupātiū tñ oꝛō dirigit ad pr̄em ppt̄ cām iā dictā. Uel dici pōt q̄ ꝟ nomē pater nō accipit̄ hic psonaliter sꝫ essentialit̄. put oībus psonis simul ꝙuenit. Nō ia enī illa tria essē in nob tota trinitas opat̄ ꝛ dat. cum opa trinitatis ad extra sint ī diuisa. ¶ ꝟ Secūda dubitatō q̄re dixit poti⁹ pat̄ noster. q̄ꝫ dñe noster. vel deꝰ aut aliq̄d ꝙsilē. q̄d tñ magꝝ sonaret ī reuerētiā Nā ꝛ filij nobilīū pr̄es suos dños vocāt ꝑm mores q̄rundā terrarū. Ad q̄d dicēdū q̄ iō nō dicit dñs sed pat̄. vt ꝑbeat nob fiduciā petēdi vt dictū ē. Seruus enī nō facilit̄ exaudit̄ a dño. Filiꝰ āt a pr̄e facillime. vt dꝛ. Luc. xj. Si vos bona data nostis dare filijs vestris. q̄nto magꝝ pat̄ celestis dabit spiritū bonum petētibꝰ se. Nec obstat si nomē dñi magꝝ in reuerētiā sonat. nomē tñ patris magꝝ sonat in amoꝛē ꝛ ꝙfidētiā ¶ Tertia dubitatō q̄re nō dicit meꝰ sꝫ noster. q̄d tñ videt̄ ꝙgruū. cum sim⁹ ꝙsone ꝑuate q̄bꝰ locutio plꝰalis videt̄ sonare in pompā. Ad q̄d dicēdū q̄ dic̄ noster. Primo ad designādū differētiā filiatōis nrē ꝛ christi. christꝰ enī filiꝰ dei ē ꝑ naturā. q̄d sibi ē singl'are. ꝛ iō cōpetit sibi dicere Pat̄ meꝰ Nos āt sumus filij dei p adoptiōis grām. q̄d ē cōe. Hāc filiationis differētiā ipse christꝰ sigūit cū dixit Joh. xx. Ascēdo ad pr̄em meū ꝛ ad pr̄em vestꝝ. Deū inq̄ꝫ ꝑ gliam singulār. vestꝝ āt ꝑ grām coīter. Secō ad insinuādū q̄ ñ dēmꝰ tātū orare ꝑ nob sꝫ etiā ꝑ ꝓximis. Unde Cypan⁹ ī oꝛōe dñica pacis ꝛ vnitatis magister voluit singillatī ꝛ ꝑuatim pcēfieri. vt q̄s cū ꝑcat̄ tantū ꝑ se ꝑceī. Est. n. nob coīs oratō Unus eī vnū ꝓ oībꝰ orare voluit. q̄ ī vno ipe oēs portauit Unde ꝛ dic̄ Chꝝ. Pro se orare necessitas cogit. ꝑ altero fraternitatis charitas hortat̄. Bulcioꝛ est eī an deū oꝛō nō quā necessitas trāsmittit sꝫ quā charitas fraternitatis cōmēdat. Ex q̄ habeī q̄ q̄nto oꝛō coīoꝛ tāto efficacioꝛ. Tertio ad innuēdū nos oēs eē frēs tā diuites q̄ꝫ paupes. nobiles ꝛ ignobiles. Unde aug. ī li. de ꝑmo. dñi ī mōte. Admonēt hic diuites ꝛ genere nobiles nō superbire aduersus paupes ꝛ ignobiles. q̄niā simul dicūt oō pat̄ noster. q̄d non pñt ꝛē ac pie dicere. nisi se frēs esse cognoscāt. Unde christꝰ dic̄ Mat. xxiij. Oēs aūt vos frēs estis ꝛc. Has duas vltias rōes ꝛ q̄sdā duas alias tangit Chꝝ. sup mat. sic dicēs. Dicēdo inq̄t noster docet generalē oꝛōez ꝑ fratrib⁹ facere. ꝛ vbiq̄ꝫ non tā ꝑ ꝓpria cōmoda. q̄ꝫ ꝑ ꝓximoꝝ rēq̄rere. Hoc etiā ipō inimicicias interimit. superbiā repmit ꝛ inuidiā expellit. Quis oīm bonoꝝ charitatē introducit Humanaruꝫ rerū ineq̄litatē ꝑ ipsus excludit. ꝛ mutuā regē cum paupe eq̄litatē habere oñdit. Et ꝑ ꝟ ptꝫ ad obiectū. ¶ ꝟ Scīendū āt q̄ ex pmissis elici pt̄ q̄ sic ꝑ ꝟ nomē pat̄. mēs duplr ad oꝛādū disponit̄. sic ꝑ ꝟ nomē noster sil'r dispōit̄ q̄ ad alia duo. Primū est q̄ ꝑ ꝟ mēs oꝛdinat̄ ad dilectionē ꝓximi vt secūda rō implicat q̄stiōis pmisse. Secūdū ē q̄ mēs depmit̄ ad hūilitatē sui vt tertia rō ōmōstrat. Que duo ad purā oꝛōz necessario pertinūt vt ptꝫ. De ꝑmo Mat. xviij. vbi saluatoꝛ dic̄. Si duo ex vob ꝙsenserīt sup terrā de oī re quācūq̄ꝫ petierint fiet illis a pr̄e meo. Sup q̄ dic̄ Origenes Ista est cā ppt̄ q̄ nō exaudimur. q̄ ñ ꝙsentimus nob ꝓia sup terrā mutua charitate Dic̄ enꝫ ī musicis nisi fuerit ꝙuenientia vocū ñ delectat audiētem. Sic ī eccl'ia nisi ꝙsensum habuerīt per charitatē videlicꝫ ꝑcū coīcatiōz. ñ delectat deꝰ ī ea. nec audit voces eoꝝ. Hec Orig. De scō ptꝫ p illō. Bañ. ij. In aīo ꝓtrito ꝛ spū hūilitatis suscipiamur. Et ī ꝑs. Coꝛ ꝓtritū et hūiliatū deꝰ nō despicies. Et q̄ntuꝫ ad ꝟ duo dicam⁹. Pat̄ noster. i. oīm nostꝝ coīter. vt ꝑces nrās oīb⁹ coīcem⁹ eq̄lit̄. vt nos oēs eq̄les eē cogitem⁹

CCXC

Qui es ī celis Hic dat̄ nob fiducia petendi ex eo q̄ ille quē oram⁹ potēs est dare q̄d petim⁹. Tā gūt aūt ꝟ tria q̄ ad potētiā ptinēt ꝛ excellētiā. s. infinitas. ēternitas. ꝛ maiestas. Que tria sūt oīb⁹ trib⁹ ꝙsonis coīa. nec alicui alteri a dō possibilia attribui. Propt̄ q̄d ipsius vbis q̄ es in cel'is magꝝ ppe noīam⁹ deū q̄ꝫ ꝑdictis. s. pat̄ noster. Ex cū dicim⁹ pat̄ noster. noīam⁹ eū ꝑ oppatiōz ad nos. Cū vo dicim⁹. q̄ es ī cel'. noīam⁹ ipꝫ ꝑ ꝙsideratōz eⁱ ī se Infinitas tāgit̄ ī eo q̄d dꝛ Qui. quod ꝑm grāmaticos ē nomē infiniti. Eternitas notat̄ cū dꝛ. Es. q̄d ꝑm grāmaticos ē vbū substātiui sīficatiōe. pñs ꝙsīficatiōe. ꝑmum resolutiōe. q̄ ī ipm oīa alia vba resoluūt̄. q̄ tria eēntiali ꝓgruūt. Ille. n. vē ē eternꝰ q̄ ꝑ se ipsū subsistit a nullo dependēs. q̄ sp pñs īcōmutabiliter ꝙsistit ꝛ q̄ nihil pꝰ exīstit. Maiestas notat̄ in ꝟ q̄d dicit Qui in cel'is q̄ sūt corpa ꝛtute potētissima ¶ ꝟ

Be ꝑmus duoꝝ sil'r ē sciēdū q̄ iste due dictiōes q̄ es simul accepte cōgruentissime deo cōueniūt ī tantū q̄ peas deꝰ qui innomiabilis ē ꝑ ꝓpꝛio nomine explicat̄. Unde Exo. iij. cuꝫ moyses q̄reret de nomie dei. Si querūt inq̄t. quod est nomen

eius q̄ misit te. q̄d dicam. Rñdit dominus. Sic
inquit dices filijs israel. Qui est misit me. Et cō
gruētissime. vt ipe q̄ est infinite essentie. z eterne
subsistētie noīe infinito z v̄bo substātiuo explice
tur. Propt̄ q̄d dic̄ damas. li. ij. c. xij. Q3 B nomē.
q̄ es. est q̄dā sube pelag⁹ infinitū Et B pulcre d̄
clarat beat⁹ Berñ. in li. d̄ cōsideratōe ad eu gentū
dicēs. Merito de⁹ p q̄ es exp̄mit nil reuera ppe
tētius eternitati q̄ de⁹ ē. Si. n. iustū bonū pulcz
vl̄ q̄cq̄d tale dixeris in B v̄bo restaurat q̄ es. Rē
pe B est ei eē q̄ esse q̄ hec oīa eē. Et si centū tlia ad
ideris ab esse nō recessisti. si ea dixeris nil addi
disti. si nō dixeris nihil minuisti. C Dubi
taret ād q̄s. vtz B nomē q̄ es ppie possit puenī
re cuilibz diuinaz psonaz. Et videt q̄ nō. q̄ sm
p̄dicta B nomē nō puenit nisi ei q̄ p seipm subsi
stit nō dependēs ab aliq̄. nec hñs aliud pus se. Q3
B solū videt puenire patri q̄ sol⁹ a nullo. nō hñs
aliud pus se. Alie āt psone sūt ab eo z ipe eis p̄or
est. ergo ꝛc. In ptrariū est. q̄ dictū ē supra. q̄ hec
or̄ ad totā trinitatē dirigit. q̄re ꝛc. Dicēdū q̄ B
nomē q̄ es puenit oib⁹ trib⁹ psonis sil̄ generalit
z singule psone singularit. Primū pz. q̄ cū i ēs
sentia diuina nulla sit distinctō realis. et B ñ sig̃ficet
essentiā. q̄d de se pz. planū est q̄ puenit sil̄ oīb⁹
trib⁹. Cōm etiā pz. nā cū q̄libet psona p seipaz
subsistit. q̄ d̄ Job. v. Sic enī pat vitā hz i semet
ipso. sic dedit z filio vitā habere i semetipso. z sil̄r
de spūsctō. z sic de vita sic ea dēr̄ōe est d̄ eē. Que
libet ergo psona hz esse i seipsa z p seipaz Ūñ nul
la earz dependz ab alia. licet vna sit ab alia. Aliud
enī est dependere ab alio z aliud ē esse ab alio. q̄ d̄
pendere sig̃t impfectōz. eē ātem ab alio notat or̄gis
relatiōz. Nulla q̄d ē psonarz hz aliud pus se licet
bñ habeat aliū por̄ se. Et nec illa ē ponitas dura
tiōis q̄lis derogat eternitati. sz est ponitas originis
q̄ nō repugnat coeternis z coeuis. vt pz i exēplo d̄
l. le z splēdore. d̄ pede i puluere z vestigio p̄m au
gustinū. Et p ista pz rñsio ad obiectū • B • Ter
tiū ptinēs ad potētiā z excellētiā est maiestas. q̄
notat p B q̄ d̄ in cel̄. Possum⁹ ātem B p celos itel
ligere vl̄ celos corpales corpa scz supcelestia. vel
celos spūales. aias scz sctās. vl̄ etiā celos supna
turales eīne btūtudinis P̄ro ꝛio mō accipiēdo
celos statī cadit dubiū q̄re z q̄lit̄ de⁹ dicat eē i cel̄
poti⁹ q̄z in alijs locis cū tñ de⁹ sit vbiq̄z z ñ clau
dat aliq̄ loco. Ad B dicēdū q̄ de⁹ d̄r eē in cel̄ ñ q̄
localit̄ ibi moret. Q3 vt dic̄ aug̃. De⁹ ñ spacio lo
cor̄ ptinet. Si enī in cel̄ loc⁹ dei eē credat melio
ris meriti sūt aues q̄z vita est d̄ vicinio⁹. Dicit
tñ de⁹ esse i celis poti⁹ q̄z i alijs locis ppt̄. v. rōes
Pria est q̄ i eis mag̃ relucet maiestas opatiōis
diuine. Scd̄a ppt̄ rudes hoies. q̄ sm aug̃. puemt
vt oīm sensib⁹ q̄z magnor̄ q̄z puor̄ bñ sentiat d̄
deo. Et ideo q̄ nondū bñ p̄ntaliq̄d incorporeuz
cogitare tolerabilior est eor̄ opinio. si deū in cel̄
poti⁹ esse credūt q̄z i terra Tertia vt inuitet q̄ pat
celestis celestes vult habere filios. Ūñ dic̄ Chry.
Erubescāt se terrenis reb⁹ substernere sibi icere q̄
p̄cēm habēt i celis Quarta vt orantes celestia pe
tam⁹ Ūñ Chrys. in omel̄. In celis deū esse dicit
nō illic eū includēs. sz a terra abducēs mētē or̄āz
tis. z celestib⁹ affigēs. Quīta vt hereditatē nrāz
in celis q̄ram⁹. Ūñ Cass. in colla. patrū. Ad illā
inq̄t regionē in q̄ patrē nostrū mozari fatemur.
sūmo desiderio pperem⁹. Propt̄ p̄dictas etiaz
rōes or̄ātes ad or̄entē nos cōuertim⁹ p̄ñ celuz
surgit sm Aug̃. Dicam⁹ ergo. q̄ es in celis. pela
gus infinitatis. speculū eternitatis. speculuz ma
iestatis. C Potētiā secūdo exponi illō de
celis spūalib⁹. id est. viris sanctis. De q̄b⁹ celis
dicit in ps. Celi enarrāt gliam dei ꝛc. Dicūt autē
viri sancti celi ppt̄ tria Primo ppter spūalis or
nat⁹ pulcritudinē z speciositatē. Scōo ppter ce
lestis cōuersatiōis celsitudinē z puritatē Tertio
ppter diuine inhabitatiōis sanctitudinē z digni
tatē C Primū pz. q̄ sic celū corpale est ornatū
sole z luna z stellis. Sic illō Ūñ Berñ. sup Cañ.
sermone. xxvij. In celo inq̄t spūali scz aīa sancta
sol est intellect⁹. luna fides. z stelle vtutes. Et sic
stelle in nocte lucēt in die latēt. sic v̄a virt⁹ q̄n p
speris nō apparet eminet i aduersis. C Secūdi
pat pz Aug̃. in libro de p̄mōe dñi in mōte. vbi di
cit. q̄ tantū spūalit̄ interesse videt inter iustos et
petōres. q̄ztū corpalit̄ inter celū z terrā Et hoc acci
dit ex diuersitate affectuū. Nā affect⁹ iusti ē cir
ca celestia. Juxta illud Ps. lxij. Mea cōuersatō
in celis est Peccatorū aūt affect⁹ circa terrena
versat. De q̄b⁹ dicit in ps. Oculos suos statue
rūt declinare in terrā. C De tertio pz. q̄ aīa iu
sti est sedes sapiētie. sedes aūt dei celuz d̄r. Juxta
illud Esa. xxvj. Celū mihi sedes est. Nec mirū vt
dicit Berñ. vbi supra. si lib̄ter in habitat celuz B
dñs iesus. q̄ vtiq̄z nō quō ceteros dixit tantū vt
fieret. sz pugnauit vt acq̄reret. occubuit vt redi
meret. Jo post laborē voto potit⁹ ait. Hec req̄es
mea in seculū seculi hic habi. q̄nī elegi eā. De
ata illa aīa cui d̄r. Veni electa mea z ponaz in te
thronū meū. Ut autē aīma semp magis ac ma
gis sit capax dei. oportet eā p gratiā et charitatē
dilatari z extendi dicente apostolo. ij. Corinth. vi
Dilatamini i charitate. De hac dilatatiōe et ex
tēsione d̄r in ps. Extendēs celū sic pelle. Q3 vbi
ptractās Berñ. vbi supra dic̄. Pellis cuz ungit̄
dilatat̄. sic aīa mia dei dirigit̄ z grā dilatat̄. Di
latat̄ aūt nō in suba sz in vtute. q̄ etiā mō crescit

tēplū sanctū in dño. Epß.ij. In istis celis.s.sācti ab⁹ de⁹ tria opa accepta p̄m tria q̄ videm⁹ in celis corpalib⁹.i.q̄b⁹ marie maiestas diuīe opationis relucet. Hñt enī celi in lumīe claritatē. In motu regularitatē. In vtute caliditatē. His corrñdent in sanctis tria q̄ opat de⁹ in eis. Be⁹ enī illumīat intellectū remouēdo errorē. Regīat affectū ordinādo amorē. Accēdit ad pfectū mīstrādo vigorē. Be p̄mo ps. Quoniā tu illumīas lucernā meā.i.intellectū meū dñe. Be scdo Cañ.ij Ordīauit in me charitatē.q̄ q̄dē ordiatio in ß attendit vt diligant diligēda. ⁊ eo ordine q̄ diligēda sunt. Etiā p ß oēs mot⁹ affectuuz nrōr regulariter ordināt. Be tertio ps. Eteni celi distillauerūt a facie dei si.a.f.d.israel. Isti celi sūt sancti q̄ distillāt diffundēdo opa charitatis.l. q̄ q̄dē diffusio apte dr distillatio. Distillare enī est guttatim stillas diffūdere. Hic est i pfectu spūali q̄ paulatim ⁊ guttatim de vna vtute ad aliā pcedit. Nemo.n. repēte fit sūm⁹. Et cū q̄s oēs vtutes q̄si iā pfect⁹ habuerit. diffūdat cuiuslibz vtutis stillā p opis exercitiū p̄m oportūitatē tpis. vt nūc distillz mirrā amaritudīs p carnis mortificatōz. Hz illō Cañ. v. Manꝰ mee distillauerūt mirrā. Nūc distillet fauū dulcedinis p doctrinā ⁊ pēplatiōz. Juxta illud Cañ.iij. Fauꝰ distillās labia tua. Et sic discurrēdo p singl̄as vtutes q̄libz vt⁹ stillā sui act⁹ suo tpe diffūdat. Hec āt distillatio ē a facie di Synai ⁊ israel. Synai iterp̄tat mādatū meū. ⁊ sīgt vitam actiuam. q̄ sistit in mādatoꝝ dei obſuatione. Israel q̄dē interp̄tat pnceps cū deo videns deū. ⁊ sīgt vitā pēplatiuā. Utraq; n. vita a facie dei est a q̄ oīs distillatio nrā sumit meritū ⁊ pfectū. Dicam⁹ igit. q̄ es in cel̄ illuminās intellectū ordinās affectū. accendēs ad pfectū.

¶ f Tertio p̄t exponi de cel̄ beatitudīs eterne. ex q̄ra p̄sideratiōe maxīe mēs ad orādū excitat. Proponit aūt i hac exordiali pticula de⁹ ee in celis vt ad illud pueniēdū tā q̄ ad patriā tota nrā figat intētio vbi p̄ēm nostruz morari mēoramur. vt dic Cañ. vbi sup̄a. Dicit aūt in cel̄ pl̄aliē ppt distinctionē p̄mioꝝ. Juxta illō Job.xxiij. In domo pa. mei mā. ml̄. sūt. In his cel̄ de⁹ dr ee tā q̄ obiectū nrē felicitatis. gaudiū etne iocūditatis. thesaur⁹ plene satietatis.

Scdm ß tria aīa btā p̄m oē sui pfectibile pficit. Sūt enī tres p̄cipue pfectiones. s. beatoꝝ visio inobfuscabil̄ q̄ succedit fidei ⁊ pficit rōnalē. Scda est tentio inamissibilis. q̄ succedit spei ⁊ pficit irascibilē. Tertia ē fruitio infastidibil̄ q̄ rñdet charitati ⁊ satiat p̄cupiscibilē. Be p̄mo Job.xxxiij. Quis mihi dat vt cognoscā ⁊ iueniā illū ⁊ veniā vsq; ad solū ei⁹. Hāc etiā pfectiōez petijt moyses cū dicebat. Deut.xxxiij. Ostende mihi gliam tuā. Cui dñs rñdit Ego oīdā tibi omē bonū. Hec ē pfectio rōnal̄. Psal. Dic audiam⁹ sic vidim⁹ ⁊c. Be scdo Exo.xv. Introduces eos ⁊ plātabis i mōte hereditatis tue ⁊c. Introduces in q̄z p̄tialē q̄ntū ad spei successiōz q̄ ē futoꝝ ⁊ plātabis ia missibilē q̄ntū ad firmā ⁊ securā tē tionē. Aū Aug. vl̄. de ciui. dei. Ibi vacabim⁹ et videbim⁹ amabim⁹ ⁊ laudabim⁹. Ecce erit q̄ erit i fine sine fine. Nā q̄s ē alius noster finis nisi venire ad regnū c⁹ null⁹ ē finis. Be tertō ps. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua. Hec satietas ē infastibil̄. Qz vt dic aug. ij. li. de libero arbi. c. xliij. Tenta est tocūditas lucis etne vt etiā si nō liceret i ea amplius manere nisi vni⁹ diei mora. ppt ß solū innūerabiles h⁹ vite dies plenī delicijs ⁊ circūfluētia tpalū bonoꝝ recte meritoq; p̄tēncrēt. Dicam⁹ ergo. q̄ es in cel̄ obiectū nrē felicitatis. gaudium etne iocūditatis. thesaur⁹ plene satietatis.

¶ Petitio Prima CCXCI

Sanctificetur nomen tuū. Posito exordio. seq̄t tractat⁹. in q̄ ordinā petiones. Et hz septē ptes p̄m septē petitones q̄ in hac oōe p̄tinēt. Partes dr septē. Hic p̄t dubitari multipl̄. Prio de brevitate q̄re ß oō tā pauca vba p̄plectat. Ad q̄d dicēdū. q̄ ei⁹ p̄ntā assignāri. vij. rōes. Prima vt citi⁹ addiscat. Scda vt meli⁹ retineat. Tertia vt null⁹ de ei⁹ ignorātia excusēt. Quarta vt freq̄nti⁹ dicat. Quinta vt tediū in dicēdo removeat. Sexta vt fiducia cicumpetrādi tribuat. Septima vt in deuotōe mētis nō in multiplicitate vboꝝ vt⁹ orōnis ee oīdat. Predicte rōes ex dictis diuersoꝝ sctōꝝ doctoꝝ breuit sūt collecte. q̄ra autoritates q̄dā ponūt infra i fine opis.

¶ b Secdo dubitat de dissēsu ⁊ diuersitate matth. ⁊ luc. Nā mat. pōit.vij. petitōes. lucas tātū. v. Aū videt q̄ vl̄ille sit superflu⁹. vl̄iste diminut⁹. Ad ß rñ. dicēdo q̄ lucas ealdē petitiones cōplex⁹ ē implicite q̄s matthe⁹ ponit explicite. Tertiā ei petitōz. s. fiat volūtas tua q̄m matthe⁹ pōit explicite lucas sb duab⁹ p̄mis intelligit. q̄ scz ad ß p̄cipue dei volūtas tēdit. vt e⁹ sanctitatē cognoscam⁹ ⁊ cū ipo regnem⁹. Silr septima q̄ est. libera nos a malo. lucas intelligit sub p̄cedēti q̄ dr. Ne nos induc as i tēptatiōz. Et sic iste nō ē superflu⁹ nec ille diminut⁹. Qz q̄d iste dic explicite ß ille intelligit implicite.

¶ c Tertio dubitat dnūero q̄re oēs be petitōes sb septenario nūero cōphendūt. Ad q̄d dicēdū. q̄ q̄ septenari⁹ nūer⁹ est vniuersitatis ⁊ q̄nia vniuersitas omnū recte desiderabiliū in his petitionib⁹ cōprehenditur p̄m Augustinū ad pbam. ⁊ ponit i fine infra post Amē. Et patebit i questione sequēti. Ideo

rationabilit oẽs petitiões sub septenario numero sunt cõplexe. Et ꝓterea quia p has petitiões excludunt septẽ vicia capitalia. ⁊ introducunt septem vtutes ꝓncipales. septẽ dona spũssancti. ⁊ septẽ beatitudinis. vt patebit de singulis pseqndo. Queniens ergo fuit has petitiões sub numero septenario cõprehẽdi ¶ B Quarto dubitatur de ordine q̃re sic ordinant. Cũ enĩ prius sit declinare a malo ⁊ deinde facere bonũ. ⁊ postea cõfirmari in vtroq; videt hũc puertere ordinez Ad B dicendũ q; hic ꝑuat ordinẽ dignitatis. Dignius enĩ est bonũ cõfirmatũ q̃ petit in prima petitione. Deinde est bonũ simplicit q̃ respicit nt tres immediate sequẽtes petitiões Ultimo vo est amotio mali quaz respiciunt tres vltime petitiões. ¶ E Et quoniam vt dictuz est supra in plogo. hec ꝑclara oratio est nobis forma ⁊ regula oradi nos informãs ⁊ regulãs nõ solũ quãtũ ad petẽda sz etiã quãtũ ad ordinẽ petẽdorum ⁊ desiderãdoz. Ideo queniẽter hoc ordine petitiões sunt posite. Dia enĩ que hic petunt eo ordine lũt desiderãda quo ponũt Primo ergo cadit in desiderio finis. Deinde ea q̃ sunt ad finez Finis aũt noster de⁹ est in quẽ noster affect⁹ tendit dupliciter. Uno quidem mõ put volumus gliam deo. Alio mõ put volum⁹ frui glia eius. Quoz ꝓmũ ptinet ad dilectionẽ qua deuz in seipso diligimus. Secundũ vo ptinet ad dilectionem q̃ nos diligim⁹ in deo Et ideo ꝓma petitio ponit. Sanctificet nomẽ tuũ. p quã petim⁹ gloriam deo Secũda vo ponit. Adueniat regnuz tuũ. p quã nos petim⁹ nos ad gliam regni eius venire. Ad finẽ aũt ꝓdictũ ordinat nos aliquid dupliciter. Uno mõ ꝑ se. Alio modo paccidẽs. Per se quidẽ: bonũ q̃d est vtile in finẽ. Est autẽ aliq̃d vtile in finẽ beatitudinis dupliciter. Uno mõ directe ⁊ ꝓncipalit ꝑm meritũ quo beatitudinez meremur deo obediẽdo. Et q̃ntũ ad B ponitur. Fiat volũtas tua. Alio mõ instrumẽtalit ⁊ quasi coadiuuãs nos ad merẽdũ. Et ad B ptinet q̃d dicit. Panẽ nostz q̃tidianũ. Per accidẽs autẽ ordinamur in beatitudinẽ p remotionẽz phibẽtis Tria aũt sunt q̃ nos a beatitudine phibẽt. Primo quidẽ peccatũ. q̃d directe nos phibet. Et ad hoc ptinet q̃d dz. Dimitte nobis debita nrã Secundo tẽptatio q̃ nos impedit ab obseruãtia diuine volũtatis. Et ad B ptinet q̃d dicit. Et ne nos inducas in tẽptationẽ. Tertio penalitas pñs q̃ impedit sufficientiã vite. Et q̃ntũ ad B dz. Sz libera nos a malo. Et his ptz ordinis cõgruẽtia. ⁊ petitionũ sufficiẽtia Et nihilomi⁹ totalt diuisio hanz petitionũ in suas ptes. Et sic ptz ad obiectũ ¶ F Prima igit petitio est. Sãctificet nomẽ tuũ. ¶ Circa quã ꝓma facie dubitaret aliq̃s. q; nuanũ videt petere illud q̃d sp est. sz nomen dei sp est sanctũ. Juxta illud Luc. j. Et sanctũ nomẽ ei⁹. q̃re ẽc. Rñ. sicut dicit Aug. in li. de ꝓmone dñi in mõte Nõ hoc petit quasi nõ sit sanctũ dei nomen. sz vt sanctũ ab hoib⁹ habeat. Uñ hec locutio est filiis illi ī ps Not⁹ ī iudea de⁹. in israel magnũ nomẽ eius. Nõ ideo dz nomẽ ei⁹ magnũ i israel quasi intelligat de⁹ alibi esse maior ⁊ alibi esse minoz. Sed ibi nomẽ dei dz esse magnũ vbi deus magn⁹ agnoscit. Et ibi sanctũ nomẽ dicit vbi de⁹ agnoscit sanctus. Sz diceres ꝑm B hec ꝓma petitio nõ respicit gliam dei in se sz prespectũ ad nos. q̃d est cõtra ꝓdicta Dicendũ q; B idez q̃d est nomẽ dei sanctũ agnoscere ptinet ad gliaz dei in hoib⁹ ppagandã. sic q; dei gliam petimus in nob nõ ꝓncipaliter ꝓpter nostrã vtilitatẽ sz in hoc attẽdim⁹ ꝓncipaliter dei gliaz. Uñ Chryso. in vna omel. Sanctificet. hoc idẽ est q̃d glorificet. Ac si dicat. Ita fac nos viuere vt p nos viuentes glorificet. ¶ G Est aũt notãduz q; nomẽ dei trib⁹ modis ad pñs accipit cui correspõdet triplex sanctificatio sũpta ex triplici eiby; mologia sanctitatis ¶ Primo mõ nomen dei dicit mysteriuz nostre redẽptionis. Et sic sumit Esa. ix. Uocabit nomẽ ei⁹ admirabilis cõsiliarius. de⁹. fortis. pater futuri seculi. ꝓnceps pacis. Mirabilis inq̃z incarnatiõe. que erat oĩum mirabiliorũ mirabilissimũ. Cõsiliari⁹ in ꝓdicatiõe Deus in miraculoz opatiõe. Fortis in passiõe. Pater futuri seculi in resurrectiõe. Princeps pacis in ascẽsione. Ista ergo sacramẽtalis ꝓplexio nostre redẽptionis vocat nomẽ. Hoc nomẽ sanctificari petim⁹ in nob vt fructũ redẽptiõis in nobis sentiam⁹ vt sic vere sim⁹ sancti q̃si sanguine tincti Quales sunt illi de q̃bus dz Ap. oẽ. vij. Isti sunt sancti q̃ venerũt ex magna tribulatiõe ⁊ lauerũt stolas suas ī sanguĩe agni Et apocalip. j. Lauit in sanguĩe suo nos a pcis nostris Et sic est sensus Sanctificet nomẽ tuũ. i. fructificet in nob redẽptio tua. ¶ Secũdo modo nomẽ dei dicit ꝓuilegiũ filialis adoptiõis. Juxta illud Joh. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri bis q̃ credũt in noĩe eius. Et in hoc sensu spẽaliter accipit hic. Illud nomẽ. tunc sanctificat in nob q̃n sicut noĩe dicimur filij ꝺiuta sum⁹ ⁊ re. Et sic dicimur sancti q̃si sine terra. i. terrenis affectibus eruti. Nã sanct⁹ latine dicit a gyos grece. q̃d dz ab a q̃d est sine ⁊ geos terra quasi sine terra Et B est ꝓprium filioz dei. vt qui patrẽ habẽt in celis affectu nõ ambulẽt in terris Et hoc est q̃d dicit dñs p ꝓphetã Sancti estote quoniã ego sanct⁹ sum Leuit. xj. Et B mõ est sensus. Sanctificet nomẽ

tuum.i.immaculata in nob̃ ꝓseruet̃ filiatio tua. vt vere sim⁹ filij tui quoꝝ tu pater esse dignaris.
¶ Tertio mõ dicit̃ nomẽ dei ꝑconiũ diuini honoris ⁊ glorificatõis. Et sic accipit̃ in ꝑs. Ꝯ nomẽ tuũ de⁹ sit ⁊ laus tua ⁊c. Hoc nomẽ sanctificat̃ in nob̃ qñ de⁹ iugiter a nobis ⁊ in nob̃ honorificat̃ ⁊ glificatur. Et ꝑm hoc dicimur sanctificati quasi sanctificati.i.firmati vt a laude dei nunq̃ cessemus. Et tũc est sensus. Sanctificet̃ nomẽ tuum id est.firmet̃ ita in nobis glia ⁊ honoꝝ tu⁹ vt semper te glorificem⁹. Et hec tertia ethymologia sanctificatiõis posset etiã referri ad duas ꝓmas acceptiões nois. vt diceret̃ ꝑm ꝓmũ modũ sic Sanctificet̃ nomẽ tuũ.i.firmet̃ in nob̃ redemptio tua vt ei⁹ fructũ nunq̃z amittam⁹. Ex ꝑm secundũ modũ sic. Sanctificet̃ nomẽ tuũ.i.firmet̃ in nobis filiatio tua.vt esse filij tui in nunq̃z desistamus
¶ Dicam⁹ ergo sanctificet̃ nomẽ tuũ mysteriũ nostre redẽptionis.ꝓ ⁊ legum filialis adoptionis.ꝑconiũ tue glorificatõis. Rõe ꝓmi illud sanctũ nomẽ vocat̃ ihesus.i.saluator. Mat.j Vocabis nomẽ ei⁹ ihesum. Ipse enĩ saluum facet ꝑm suũ a peccatis eoꝝ. Rõe secundi vocat̃ pat̃ vt hic. Et Matth.xxiij. Unus est pater vester q̃ in celis est. Rõne tertij vocat̃ christus.i.unctus. Matth.j. De qua natus est ihesus qui vocatur christ⁹. Hoc inq̃z triplex nomẽ sanctificet̃ in nobis scz ꝓbenuolẽtiã in corde.ꝓ reuerentiã in ore ꝑ efficaciã in ope vt sit nob̃ ꝑm Berñ.ubilus in corde.mel in ore.exemplar in opere
¶ Per hãc ꝓmã petitionẽ excludit̃ ꝓmũ vicium qđ ẽ superbia. Supbia enĩ tria mala facit q̃bus sanctificatio triplicis nois ꝑdicti cõtraria est. Contra ꝓmũ ipsa meritũ christi euacuat. Cõtra secundum diaboli filios generat. Cõtra tertium deũ blasphemat
¶ De ꝓmo Hiere.xuij. Sic computrescere faciã supbiã iuda ⁊ supbiã hierlm multam.sicut videlicz lũbare.vide visionẽ. Noꝝalit lumbare illud qđ absconditũ fuerat in foramine petre iuxta eufratẽ vbi cõputruerat signat hũanam naturã.vel quẽlibet hoĩem christianũ qui sicut lũbare lumbis sic christo ꝓ meritũ passiõis est cõiunctus. Uñ ibidẽ subdit. Sicut adheret lumbare ad lũbos viri.sic agglutinaui mihi omnẽ domũ israel ⁊ omnẽ domũ iuda. Hoc lũbare iuxta eufraten in foramine petre tũc abscõdit̃ qñ homo in duricia mẽtis ꝑ supbiã a deo auertitur ⁊ ab aspectu diuine gratie occultat̃ Eufraten aũt interꝑtat̃ puluerulẽtus. ⁊ signat hoĩem supbũ qui ad modũ pulueris a vento elatõis rapit̃ ⁊ agitat̃. Foramen petre est coꝝ mundanũ supbia induratũ Istud enĩ lumbare tũc dñs cõputrescere facit.qñ talẽ hoĩem velut ꝑcio sui sanguinis expertez in peccatis ꝑseuerare permittit.
¶ De scdo Job.xlj. Ipse est rex sup oẽs filios superbie. Unde q̃busdã dicit̃ Job.xuij. Vos ex ꝓrẽ võ diabolo estis.
¶ De tertio Sophõ.iij. dr de q̃busdam.q⁹ supbia sua blasphemauerũt deũ. Et Hiereme.iij.dr. Uerbis supbie blasphemasti Hiis tribus malis supbie contrariat̃ sanctificatio triplicis nois dei ꝑdicti.vt de se patet Propter qđ bene dicat̃ ꝓ hãc petitionẽ Hinc vicium excludi
¶ Introducat̃ aũt ꝓ hãc petitionẽ de vtutib⁹ fides que est ꝓma vtus catholica. Habet.n. fides tres effect⁹ correspõdentes sanctificatõi triplicis nois dei ꝑdicti Per fidẽ enĩ in sanguine christi abluimur q̃ntũ ad ꝓmum. Uere filij dei efficimur q̃ntũ ad secundũ Gliam dei prosequimur q̃ntũ ad tertium. De ꝓmo Roma.iij. Justificati gratis ꝑ gratiã ipsius ꝑ redemptionẽ que est in christo ihesu quẽ ꝓposuit de⁹ ꝓpiationẽ ꝑ fidẽ in sanguine ipsius. De secũdo Joh.j. Dedit eis potestatẽ filios dei fieri his qui credunt in noie eius. De tertio Hebre.xj.ꝑ totũ. vbi apostolus magnifica gesta antiquoꝝ patrũ cõmemorat q̃ omnia ad dei gloriã fide dicit operata.
¶ Introducit̃ etiã ꝑ hanc petitionẽ donũ sapiẽtie.qꝝ dicit glosa sup matthеum. Dicẽdo sanctificetur nomẽ tuũ spũm sapiẽtie postulam⁹. ne a sanctificatione nois tui in aliquo discrepemus sed patris nomen in nobis tanq̃z in filijs vita ⁊ moꝛib⁹ ostẽdamus. Est aũt sapiẽtia ꝓprie vt ꝑ dono accipit̃ cognitio suauitatis diuine ꝑ experientiã habita. Unde dicta est sapiẽtia quasi sapida scientia. Cognitio aũt ⁊ experientia suauitatis diuine habet̃ ex sanctificatõe triplicis nois ꝑdicti. Surgit enĩ mẽtis suauitas in nobis ad pñs ex tribus. Ex passionis christi deuota meditatõne. Ex dilectiõis dei erga nos memoratione. Ex diuine laudis iugi modulatiõe
¶ De ꝓmo ecc. xuiij. dicit sapiẽtia increata. Quasi mirra electa dedi suauitatẽ odoris. Christ⁹ ei in passione cõparatur mirre ꝓpter mortis amaritudinẽ et penarum acerbitatẽ Et licet sibi passio fuerit amara. nobis tamẽ dat suauitatez odoris ꝑ quanto mens spũalibus delectatõib⁹ reficit̃ que deo deuote meditat̃.
¶ De secũdo dicit Hugo in dar ra anime. Dulcedo vite mee ⁊ lumẽ oculoꝝ meoꝝ qđ retribuã tibi.ꝓ omnib⁹ que retribuisti mihi. de q̃bus mihi dulce est cogitare semp loq̃ semp grãs agere.vt te laudẽ ⁊ amem Et subdit. Certe mihi videt̃ cũ eius miseratões circa me attendo.qꝝ si fas est dicere qđammodo nihil agat deus nisi vt mee saluti ꝓuideat. Et si memoria q̃rumlibet beneficioꝝ diuinoꝝ homini dulcis sit. maxime tamẽ beneficiũ filiatiõis q⁹ ipse sic pie

nos tanq̃z filios psequit atq; fouet. Añ scribit Sap̃.xvj.de sapiẽtia increata. Dulcedinẽ tuam quã in filios habes ostẽdisti. Be tertio dic̃ spõ sus sapiẽtia increata Cañ.ij. Sonet vox tua in auribus meis.vox enĩ tua dulcis. Vox enĩ anime in modulatiõe laudis diuine dulcis est.7 ipi dõ audienti 7 animẽ pmenti. Ad hãc dulcedinẽ et suauitatẽ inuitat sapia increata Prouer.xxiij. Comede fili mi mel.q; bonũ est 7 fauus dulcissimum gutturi tuo.sic 7 doctrina sapiẽtie aie tue.

Ad Introducit nihilominus hic beatitudo pacis.de qua dicit Matth.v. Beati pacifici Que ꝑm Aug̃.adaptat dono sapiẽtie.dicit enim quendã statũ virtutis in quo est delectatio in dõ sine cõtradictione carnis mũdi 7 diaboli.vel si ẽ aliqua ĩefficax est. In hoc statu quiete 7 sine cõtradictione seu repugnantia nomẽ dei in nobis sanctificat Includit enĩ hec beatitudo triplicem sanctificationẽ triplicis nominis dei ꝑm tres eius effectus. Pax enĩ aiam redimit.filios dei efficit. honorẽ deo tribuit. Primo inquã animã redimit vel potius redemptã ostẽdit. Unde psal. Redimet in pace animã meã. Et sic pax est effectus nostre redẽptionis. Per redẽptionẽ enim sumus in pace positi. Aliter pax potest eẽ causa redemptiõis inquãtũ p pacẽ meremur esse participes redẽptionis. Et talẽ pacẽ nõ habent impij. Juxta illud Esa.xlvij. Nõ est pax impijs dic̃ dñs. Secũdo etiã pax filios dei efficit. Matthei.v. Beati pacifici q̃nia filij dei vocabunt Et hoc merito quia facũt effectũ filij di qui ad hoc venit in mundũ vt pacẽ faceret inter deum 7 hominẽ. Hõ officiũ gerunt pacifici in seipsis et aliis pacẽ faciẽtes. Tertio pax deo gloriã tribuit. Unde aplus Col.iij. Et pax dei exultet in cordibus vestris Et sequit ad ꝓpositũ Cõmonẽtes vosmetipsos in psalmis 7 hymnis 7 cãticis spũalibus in gratia cantãtes in cordib9 vestris deo

Introducunt preterea p hanc petitiõez duo fructus.s.fides 7 pax.quoz adaptatio patz ex dictis. Qualiter aũt differẽter fides est vtus 7 fructus haberi potest ex his que habent in fine vltime petitionis infra añ Amẽ.sed hic supponatur ad presens.

Secũda Petitio CCXCII

Adueniat regnũ tuũ

Hec est secũda petitio que ꝓuenienter sequit primã vt post adoptionẽ filiorũ petam9 regnũ qõ filijs debet. Iz hic incidit duplex dubitatio. Prima est q; vanũ est petere aduenire regnũ ei qui semp regnat Iz regnũ dei semp est.quare ꝛc. Dicendũ est q; non est intelligendũ q; hic petam9 q; regnũ deo adueniat Añ dicit Aug9 ad pbã Regnũ dei aduenier siue velimus siue nolim9.sed desideriũ nostrũ excitam9 ad illud vt nob adueniat atq; in ipso regnem9. Est igit sensus. Adueniat. id est. ad nos veniat regnũ tuũ. Secũda dubitatio est quare non dicit. Veniamus ad regnũ tuum. qõ tamẽ videt cõuenienti9.quia poti9 nos venim9 ad regnum q̃z regnũ ad nos. Ad hoc dicendũ est.q; nos ad deum venire non possum9 nisi ꝑus de9 veniat ad nos ꝑm illõ Joh. Nemo venit ad me nisi pater me9 traxerit eum. Et ideo quia venire ad regnũ nõ est in potestate nostra.sed ex diuina gratia 7 voluntate.ideo potius petimus regnũ dei venire ad nos q̃z nos venire ad regnũ dei

Notandũ autẽ q; regnũ dei triplex est Primũ regnũ dei dicit ecclesia militãs. Be q̃ regno Matth.xiij. Mittet filius hominis angelos suos 7 colliget de regno eius oia scandala. Cuy quo verbo Greg9. Regnũ celoz pñtis tpis ecclesia dicit. Et Aug9.j.de trinitate.cap̃.x.dicit. Fideles christi quos redemit sanguine suo dicti sunt regnũ.qõ regnũ christus tũc tradet patri qñ perducet credentes ad cõtemplatiõz dei vbi est finis 7 requies sempiterna Secundũ regnũ dei est in aia.qõ est regnũ gratie. De quo Luc̃.xvij. Regnum dei intra vos est. Et hoc est quãdo omẽs vires 7 mot9 in homĩe diuine gubernatiõi obediunt. Nec9 quãdo ibi est rebellio Tertiũ regnum dei est in vita eterna. qõ est regnũ glorie. De quo Matth̃.xxv Venite bñdicti patris mei possidete patũ vobis regnũ. Huic autez triplici regno dei opponit triplex regnũ diaboli. Primũ est regnũ sinagoge sathane. Nõ opponit regno ecclie. De hoc regno dicit Apoc.ij. de quibus dã q̃ sunt sinagoga sathane. Sic enim ecclesia est congregatio christifideliũ in bono Sic sinagoga sathane est congregatio diaboli 7 suorũ malorz Secundũ est regnũ peccati. De quo Roma.vj. Nõ regnet peccatũ in vestro mortali corpore. Et illud opponit regno gratie. Nã sic deus regnat in aia p gratiã sic diabol9 ꝑ peccatum Añ Ro.v.dicit apls. Sicut regnauit peccatus in mortẽ ita 7 gratia regnat p iusticiã in vitam eternã. Tertiũ regnũ diaboli est regnũ miserie 7 dãnatiõis eterne. Nõ opponit regno glorie De hoc regno dz Apoc.xvj. Quint9 angel9 effudit fialã suã sup sedẽ bestie 7 factũ est regnũ eius tenebrosum. Iste angel9 est filius dei q̃ est magni cõsilij angel9. Bestia est diabol9. Cui9 sedes est infern9. Fiala sup sedẽ bestie effusa est sinia diuine iusticie puta dãnatiõis extreme. Fiala enĩ dz orificiũ artũ 7 longũ.sz ventrẽ largũ.ꝓpter quod ẽ

magne capacitatis ſz tarde effuſionis. Sic deꝰ diu tolerat ⁊ expectat in effundẽdo irã ſuã ⁊ ſententiã extremã. ſz finaliter eã plene effundit. De qua effuſione ps. Effunde dñe irã tuã in gentes que te nõ nouerũt. Vñ deus habet ſe ad inſtar molẽdinarij q̃ diu aquas congregat. ⁊ demũ cum impetu dimittit Cum ergo dicim⁹. adueniat regnum tuũ. petim⁹ vt adueniat triplex regnũ di. ac poſpoſitũ ꝺſtruat triplex regnũ diaboli. De ꝑmis duob⁹ dicit Hiero. Generaliter ꝑ totius mũdi petim⁹ regno. vt diabol⁹ in mũdo regẽre deſiſtat q̃ntũ ad ꝑmuz. Vel vt in vnoquoq; homine regnet deꝰ p grãm. ⁊ nõ regnet peccatũ in mortali homis corpe. q̃ntũ ad ſecundũ. De tertio dicit Cyprianꝰ in libro de oratõne dñica. Regnum noſtrũ petim⁹ aduenire a deo nob⁹ repromiſſum ⁊ chriſti ſanguine acquiſitũ. vt quoniaz in ſeculo añ ſeruiuim⁹ chriſto dominante regnemus Dicam⁹ ergo. adueniat regnũ tuuz. ecclie gratie ⁊ glie. vt deſtruat regnuz ſinagoge ſatbane. peccati ⁊ malicie. tenebraz ⁊ miſerie Et ſciendum q̃ in hac vltima cõbinatiõe nõ petim⁹ ita deſtrui regnũ tenebraz ne diabol⁹ ibi ſit. ſed ne ipſe habeat ibi regnare ſup noſ. i. ne nos illuc veniamus in regnũ ſuũ. Ipſe eĩ regnat ſup omẽs dãnatos. Juxta illud Job. xli. Ipſe eſt rex ſuper omẽs filios ſuꝑbie. ¶ B Per hãc petitionẽ excludit auaricia Auari enĩ nõ regnũ celi ſed regnum querũt terre. Contrariat aũt auaricia triplici regno dei ⁊ cõformat triplici regno diaboli. Q; aũt cõtrarietur ꝓmo regno dei ⁊ conformetur ꝓmo regno diaboli plane dicit apls ad Ephe. v. vbi dicit. Q; auaricia eſt idolozz ſeruitus Sed ꝓſtat q̃ idoloz ſeruꝰ repugnat fidei in q̃ conſiſtit regnũ ecclie. igit ꝛc. Q; etiã ꝓtrarietur ſecundo patet Ecci. x. Auaro nibil eſt ſceleſti⁹. ſcelus autẽ ⁊ peccatũ repugnant gratie. igit ꝛc. Q; vo cõtrarietur tertio regno dei ⁊ cõformetur tertio regno diaboli manifeſtũ eſt. ij. Pet. ij. vbi loq̃ns de q̃buſdã habẽtibus cor excecatũ auaricia dic̃ q̃ ſint maledictiõis filij ¶ Petẽdo ergo regnũ dei excludit auaricia. q; p aduentũ vni⁹ ꝓtrioruz excludit reliquũ. ¶ Nec aliquis moueat q̃ nõ ſolũ auaricia ſed ⁊ q̃libet peccatũ mortale cõtrariatur regno dei. ⁊ ſibi ſanctificationi nõis dei ac etiam volũtati dei. Licet enĩ p quãlibet iſtaz petitionũ oĩa peccata excludant. vnũ tamẽ vicium magis directe oꝓponit alicui petitiõi q̃z aliud. Et ſimiliter eſt de introductiõe vtutũ donoz ⁊ aliozz

¶ E Introducat aũt p hãc petitionẽ de vtutibus ſpes p quã regnũ expectam⁹ Deſcribit enĩ ſpes a magiſtro in ſentẽtijs li. iij. diſ. xxvj. Spes eſt certa expectatio future beatitudinis veniens ex dei gratia ⁊ ex meritis pcedẽtibus In qua deſcriptione ponunt tria coꝛreſpondentia triplici regno dei ꝓdicto. Nã q̃ dicit certa expectatio reſpicit regnũ ecclie. qđ in fidei firmitate conſiſtit. Vñ certitudo ſpei certitudini fidei innitit. Spes enĩ que videt nõ eſt ſpes. Ro. viij. Q; aũt dic̃ futurę beatitudinis reſpicit regnũ glorie. Q; vero addit ex grã dei reſpicit regnũ gratie. ⁊ patz. Ut igit expectatio ſit certa indigem⁹ regno eccleſie. Ut aũt talis expectatio ex gratia dei ⁊ noſtris meritis pueniat. opus eſt regno gratie Ut vo futuram beatitudinẽ pñtialiter habeam⁹ requirit regnum glorie. Sic ergo p hoc q̃ petimus regnũ dei introducit ſpes. ¶ F Introducit etiã donũ intellectus. Vñ glo. ſup Matth. Cũ dicitur. adueniat regnũ tuũ. ſpũs intelligẽtie petit. quo mundi cor vt deꝰ videat. Hoc enĩ donũ tria facit in nobis ꝓmouẽtia nos ad triplex regnũ dei Inſtruit ad recte credendũ. Illuſtrat ad ſane intelligẽdũ Purgat ad pure ꝛẽdẽdũ Recte credẽdo adueniat regnũ tuũ eccleſie. Sane intelligẽdo adueniat regnũ tuũ gratie Sed pure intendendo adueniat regnũ tuũ glie. ¶ De ꝓmo ps. Intellectũ tibi dabo ⁊ inſtruã te in via hac qua gradieris. Regnũ enĩ ecclie mutãtis nõ eſt niſi quedã via qua ad regnum ſcz glorie gradimur Et q; ambulam⁹ p fidẽ vt ait ap̃lus. ideo indigemus dono intellect⁹ vt inſtruat nos in credẽdis Et hoc donũ deꝰ cuilibet iuſto ꝓmittit p ꝓpꝫaz cũ dic̃ Intellectũ tibi dabo ⁊ inſtruã te ꝛc ¶ De ſecũdo Matth. xv. chriſt⁹ increpans ſuos diſcipulos dixit. Adhuc vos ſine ĩtellectu eſtis ¶ G Circa q̃d ſciendũ q̃ donũ intellectus eſt grã intelligendi ſalubres ſignificatões. Dñs ergo cuz dicebat. Nõ q̃d intrat in os coinq̃nat hominẽ. ſed q̃d ꝓcedit de ore. diſcipulis petẽtibus vt ediſceret eis illã pabolã dixit Adhuc vos ſine intellectu eſtis Credebãt enĩ myſticũ q̃d erat ꝛẽdendũ ad lrãm dictũ Ex hoc patet q; ipi adhuc nõ erant illuſtrati dono intellectus. Vicioſus enĩ eſt auditor vt dicit Hiero. q̃ aut obſcura manifeſte aut manifeſte dicta obſcure velit ĩtelligere. Hoc dono ꝓpheta petijt illuſtrari dicẽs in ps. Illuſtra faciẽ tuã ſup ſeruũ tuũ ⁊ doce me iuſtificatiões tuas. ¶ De tertio in ps. Intellectib⁹ manuũ ſuarum deduxit eos Donũ ſiquidẽ intellect⁹ non ſolũ illuſtrat intellectũ. ſed etiã depurat affectuz vt dicit Aug⁹. in quodã ſermone de timore dei. Tertius inq̃t gradus eſt intellect⁹ vbi ab oĩ falſitate carnalis vanitatis corda mũdant vt pura intẽtio dirigat in deũ. Et differt illud donum a dono ſapiẽtie. quia ſapiẽtia eſt circa res diuinas Intellectus vero circa res creatas. put per eas

mouet in deu. Et quia he multe sunt ⁊ diuerse. ideo dicit pluraliter intellectib⁹. qō de sapia nusq̄ inuenit in sacra scriptura. Quia etiā donum intellectus est qōdā iuuamentū ꝓmouēs et dirigens opa nostra in finē cognitū ⁊ intentū. ideo nō solū intellectus assil'atur oculo sed etiaz manui ppter qōd dr Intellectib⁹ manuū sua⁹ deduxit eos ¶ Be beatitudinib⁹ aūt introducitur pistā petitionē mūdicia cordis. q̄ ꝓsequit donū intellect⁹ ꝑm beatū Aug̃. ⁊ glo. vt patet ex dictis. Facit enī mūdicia cordis ad intelligentiam sicut puritas ⁊ claritas pupille ad visionez oculi. vt dicit glosa Matth̄. v. Est aūt mūdicia cordis duplex. Una est depuratio mētis ab erroribus vt ea q̄ de deo ꝓponunt sane ⁊ pure capiant. qō ptinet ad donū intellect⁹. vt dictuz est Et in hac mūdicia cōsistit regnū ecclesie. Alia ē depuratio affect⁹ ab inordinatis affectōib⁹. qō etiā ptinet ad donū intellect⁹. Et in hac mundicia cōsistit regnuz gratie. Et quoniā hec duplex mūdicia hic habet impfecte. pficiet aūt ī patria. hinc est q̄ in tali pfectione ⁊ cōsūmatiōe cōsistit regnū glorie. Ex q̄bus etiā patet q̄ ꝓuenient huic beatitudini rñdet p̄ p̄mio visio dei. que si pfecta sit ꝑm q̄ videt deus ꝑ essentiā ptinet ad donū intellectus ⁊ mundiciā cordis cōsūmatā. Si vero sit impfecta ptinet ad ea put habent in via. et sic semp visio mundiciam coexigit. ¶ Be fructibus etiā introducunt hic duo scz gaudiuz ⁊ longanimitas. Gaudiū quidē. quia petendo regnū ex magnitudine desiderij mēs dilatatur. ⁊ sic gaudiū generat. Longanimitas etiā q̄ nō statim cū postulat regnuz possidetur. sz plerūq̄z differt maxime regnū glorie. ⁊ ideo opus est longanimitate qua mēs interim delectata expectet Est enī longanimitas diuturna expectatio boni desiderati cum delectatiōe spei certitudinem cōsequente

¶ Tertia ꝓpetitio CCXCIII. Fiat uolūtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Hec tertia petitio rōnabiliter sequit secundaz. Quia ꝑm Chryso. in omel'. ꝓpositq̄z dñs docuit cōcupiscere celestia dicēdo. Adueniat regnum tuū. añq̄z ad celos pueniat in ipsa terra docet fieri celuz p hoc q̄ dicit. Fiat volūtas tua. Est etiā cōgruū vt a quo regnū postulam⁹ ei⁹ volūtati totaliter nos cōformemus. ideo rōnabiliter hec petitio sequitur p̄missam Et q⁹ voluntatē dei nostris viribꝰ pficere nō valem⁹. dicēte ap'lo. Ro. vij. Velle q̄dem adiacet mihi pficere aūt bonū non inuenio. Ideo hic petim⁹ a deo quatenꝰ ipse det nob gti am vt sicut volūtas sua pfecte fit ab angelis ⁊ sanctis in celo. sic fiat a nob q̄ sumus in terra. Nec putet aliq⁹ nos hic petere vt de⁹ faciat voluntatem suā. quia hoc potest ⁊ facit absq̄z nostra petitione. sed petimus vt sua volūtas a nobis fiat ⁊ impleat. Vñ dicit Cypianus. Nō petimus vt deus faciat qō vult. sed vt nos possimus facere qō deus vult. qō vt fiat in nob opus est dei volūtate. i. opa ei⁹ ⁊ ptectiōe. quia nemo suis viribꝰ fortis est. sz dei misericordia tutus ¶ Nota ꝫ dum aūt ē q̄ volūtas dei fit a nobis generaliter in mādator⁹ suor⁹ obseruatiōe. Vñ dr Micheee vj. Indicabo tibi o hō q̄d sit bonū ⁊ q̄d dñs req̄rat a te. vtiq̄z facere iudiciuz ⁊ diligere misericordiam. ⁊ sollicitū ambulare coram deo tuo. Ubi tria dicit ad que oīa mandata diuina reducunt si bene ꝓsiderent. Spēaliter tamē voluntas dei circa nos est triplex. ꝑm q̄ ipse spēaliter a nobis vult tria. Vult enī deus peccator⁹ cōuersiones. cōuersor⁹ sanctificationē. sanctificator⁹ glorificationē. De ꝑmo Ezech̄. xvj. Nolo mortē peccatoris sed magis vt ꝓuertat⁹ ⁊ viuat. De secundo. j. Thess̄. iiij. Hec est volūtas dei sanctificatio vra. De tertio Joh̄. vj. Hec est volūtas patris mei q̄ misit me vt omis qui videt filiū ⁊ credit in eū habeat vitā eternā. Hanc ergo triplicē voluntatez in nobis fieri petimus cū dicim⁹. Fiat volūtas tua. Illud vo q̄ addit. sicut in celo ⁊ in terra. pōt tripliciter exponi vt rñdeat isti triplici volūtati dei ¶ Uno mō vt p celū intelligant iusti. et p terrā peccatores. Et hoc rñdet ꝑme voluntati dei. vt sit sensus. Sicut volūtas tua fit in iustis. ita in peccatoribꝰ vt ad te ꝓuertant ¶ Secūdo modo vt p celū intelligat spūs. p terraz caro. Et sic rñdet secū de volūtati dei. vt sit sensus. Sicut volūtas tua fit in spū q̄ non resistit tibi. Ita ⁊ in corpe vt nō resistat spiritui. et p ꝓsequēs nec tibi Spūs nāq̄z iusto⁹ deo nō resistit sed caro. Q̄ dicit ap'lus Ro. vij. Mente inquit ꝑuo legi dei carne aūt legi peccati Et iterꝝ Cōdelector legi dei ꝑm interiorē hoiem. video aūt aliā legē ī mēbris meis repugnantē legi mētis mee ⁊c. Et ꝑm ℟ hic petimus vt caro nō resistat spūi. vel si resistat et rebellet q̄ tū nō ꝓualeat. qō ptinet ad sanctificationē hois cōuersi. ¶ Tertio mō pōt exponi vt p celū intelligant angeli ⁊ sancti in celo. p terraz vero homies degētes in terra Et hec expositiō respondet tertie volūtati dei. Et vt sic est sens⁹. Sicut volūtas tua fit in angelis ⁊ sanctis in celo q̄ pfecte sunt volūtati tue ꝓformati. Ita etiam fiat voluntas tua in nobis hominibus in tra vt scz ita voluntatē tuā hic faciamus q̄ ⁊ nos ī gloria tue voluntati pfecte conformemur. Et ℔ triplex

expositio tangit ab Aug. in libro de ꝑmone dñi in mõte sup hoc loco. Dicam⁹ ergo. Fiat voluntas tua. In peccatoꝝ cõuersione. In cõuersoꝝ sanctificatiõe. In sanctificatoꝝ glorificatiõe Sicut in celo ⁊ in terra .i. Sicut in iustis. ita et in peccatorib⁹. Sicut in spũ ita ⁊ in carne. Sicut in angelis .ita ⁊ in hominib⁹ ¶ B Notãdũ autem ꝑm Chryso. q̃hec clausula. Sicut in celo ⁊ in terra. referri debet sup oẽs tres petitiões premissas. Verbi grã. Sanctificet nomẽ tuũ sicut in celo ⁊ in terra. Adueniat regnũ tuũ sicut in celo ⁊ in terra. Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Ad designandũ q̃ hec tres petitiões pfecte complebunt in vita futura. sed in hac vita cõplent imꝑfecte ꝑm modũ nobis possibilẽ. Petim⁹ ergo in ipsis trib⁹ petitionibus vt illa que in eis petimus ⁊ hic ꝑm modũ possibilẽ nobis donent. ⁊ illic q̃ueniam⁹ vbi pfecte cõpleant Vñ ꝑm Aug. hec tres petitiones in vita futura cõplent. q̃ttuor vero sequẽtes petitiões ptinẽt ad necessitatez vite pñtis. ¶ E Dubitaret aũt aliq̃s circa tres p̃dictas petitiones. cũ in qualibet earꝝ subaudiat. nob. vt sanctificet nomẽ tuũ in nob. Adueniat regnũ tuũ nobis. Similiter fiat volũtas tua in nobis ⁊ a nobis. Quare saluator hoc nõ expressit. sz sic impsonaliter est locutus. Ad hanc dubitationẽ rñdens Chryso. dicit. Aide inq̃t q̃z caute locut⁹ ẽ. nõ dixit pater sãctifica nomẽ tuũ in nobis. adduc regnũ tuũ sup nos. fac volũtatem tuã in nobis. Nec iterꝝ dixit. Sanctificem⁹ nomẽ tuũ. suscipiam⁹ regnũ tuũ. faciam⁹ volũtatẽ tuã Ne hoc aut dei tantũ aut hoĩs tantũ ee videat. Vz medie dixit ⁊ impsonaliter. Nã sic homo nõ potest facere bonũ nisi habeat adiutoriũ dei. Sic nec de⁹ opat bonũ in homĩe nisi bõ voluerit. Hec Chrysostom⁹. ¶ F Per hãc petitionẽ excludit inuidia que inter cetera vicia magis cõtrariat volũtati diuine. Nã dei voluntati placet bonũ boĩs ⁊ malũ displicet. Inuido aut ecõuerso placet malũ alteri⁹ ⁊ displicet bonũ Dei aũt bonitas tãta est q̃ etiã de malo scit bonũ elicere ꝑm Aug. Inuidi aũt malicia tanta est q̃ de bono malũ elicit. Est aũt inuidia ꝑm Aug. odium alicne felicitatis. Et licet hoc noĩe felicitatis intelligat psperitatis successus in bono siue tpali siue spũali. pcipue tamen felicitas attenditꝝ penes bonũ spũale. Bonũ aut nostrũ spirituale triplex est ꝑm triplicẽ voluntatẽ dei qua ipse bonum nostrũ vult. s. bonũ cõuersionis. sanctificationis ⁊ glorificatiõis. Hoc triplex bonũ inuid⁹ vellet auferre primo si posset. imo ⁊ venã totu⁹ boni vellet aliis obstruere. Qđ figuratũ est Gene. xxvj. vbi legit. Q, inuidẽtes palestini omẽs puteos Isaac obstruxerũt. Sic inuidi qui per palestinos intelligũt vellẽt omnes obstruere puteos de q̃bus primi bonũ haurire possent vt ipsi soli felices existerẽt ¶ G Introducit aut ꝑ hanc petitionẽ de virtutibus charitas cui⁹ est diuine voluntati hominẽ cõformare. Juxta illud Job. xj. Si quis diligit me sermonẽ meũ ꝓuabit Nec mirũ. Si enĩ amicicia naturalis facit aios amicoꝝ idẽ velle ꝑm ꝓm. viij. ethicoꝝ. quanto magis charitas que est virtus diuina habz volũtatem hoĩs voluntati dei cõformare. Unde ipsa ꝑm dionysiũ transformat amantẽ in amatuz qđ intelligendũ est ꝑm cõformitatẽ affectuuz et voluntatũ. Impleť autẽ voluntas dei in nobis ꝑ charitatẽ spẽaliter quantũ ad triplicẽ dei volũtatem p̃dictã. Per charitatẽ nãqz ad deũ trahimur in cõuersione. deo vnimur in sanctificatiõe ⁊ a deo coronamur in glorificatiõe. Prumũ patet Osee. xj. Trahã eos in vinculo charitatis Secundum patet Job. xiij. Si quis diligit me ꝛc. ⁊ ad eũ veniemus ⁊ mãsionẽ apud eũ faciemus. Ubi Aug⁹. Charitas nos sepat a mũdo et ipsa nos vnit deo. Tertiũ patet Jac. j. Beatus vir ꝛc Et sequit. Accipiet coronã vite quã repromisit deus diligentib⁹ se. ¶ H Be donis introducitur donũ cõsilij. Unde glosa. Hic spiritus cõsilij postulat quo ipsa dei voluntas inquiritur. vt a nobis impleat. Per donũ enĩ cõsilij homo dirigit quasi consilio a deo accepto in his ad q̃ humana ratio nõ sufficit. Cum ergo dicimus. fiat voluntas tua. petimus a deo cõsilium vt ipse suam voluntatẽ nobis insinuet ⁊ ꝑm eam nobis viuere donet. Itaqz donũ consilij facit nos ipplere triplicẽ voluntatẽ dei predictã. Nam ꝑ donũ consilij pctũz remittit. gratia infundit. gloria acquiritur Primũ patet Miere. l. Audite cõsiliuz dei. Et sequit. Hec dicit dom⁹. Ecce ego suscitabo sup babilonẽ ⁊ habitatores eius qui coꝛsurrexerunt contra me quasi ventũ pestilentem. ⁊ mittã in babilonẽ ventilatores ⁊ ventilabunt eam Babilon interpretat cõfusio. ⁊ signat animã peccantẽ. cui⁹ habitatores sunt vicia. vẽtus pestilens est spũs sanctus peccata remouẽs ⁊ consumens. ventilatores sunt diuine correptiones infirmitatũ tribulationũ ⁊ penalitatũ. quibus deus peccatores ventilat vt peccatoꝝ paleas excuciat De secũdo ⁊ tertio simul potest sumi qđ scribitur Eccli. xxj. Consiliũ eius sz sapiẽtie increate sicut fons vite ꝑmanet. Bonũ siquidem cõsilij est sicut fons vite. de quo haurit gratia in presenti ⁊ gloria in futuro. De quo fonte dicit ꝓpheta. Quia apud te est fons vite. ¶ I ¶ Introducit autẽ ꝑ hanc petitionẽ beatitudo

misericordie que ꝑm Aug. sequit donū consilij Dicit enī in libro de ꝑmone dñi in monte Consilium cōuenit misericordib⁹. q⁹ vnicū remediuz est de tātis malis erui dimittere z dare. Implet aūt in misericordib⁹ triplex volūtas dei ꝓdicta. Nā misericordib⁹ peccatuz dimittit. Gratia infundit. Beatitudo pmittit. Primū patet. q⁹ sic aqua extinguit ignē. ita elemosyna extīguit peccatum. Be secūdo ps. Jocūdus bō qui miseret z cōmodat. Spūalis aūt iocūditas nō est sine gratia. Be tertio Prouerb. iij. Qui miseretur pauperi beatus erit. Et Matth. v. Beati misericordes q̄bus p̄mio pmittit misericordia. Añ dr. quoniā ipsi misericordiā ꝓsequent. Dignuz est enī vt q̄ aliis ꝓpter deū impendūt hoc ipsi a deo recipiant. ¶ R Be fructib⁹ etiā introducūt hic tres. s. charitas. benignitas. z bonitas. Charitas quidē ꝑm eandē cōrespōdentiā z adaptiōz que dicta est de vtute charitatis. Bonitas autē importat bonā voluntatē bene faciēdi ꝑm ꝓformitatē volūtatis diuine. Benignitas etiaz quaquis voluntatē dei feruēti desiderio implere satagit. Unde hec duo differūt. q⁹ bonitas magis importat ꝓpositū volūtatis. benignitas vo magis executionē opis. Dicit enī benignus quem bon⁹ ignis amoris feruere facit ad bñ faciēdū

¶ Quarta Petitio.

CCXCIIII

Panem nostrū super substantialē da nob hodie Postq̄z petiuim⁹ illa que respiciūt vitā futuram Hūc descēdamus ad ea que respiciūt vitā ꝓsentem seu necessitatē vite pñtis. Quoz ꝓmū est sustentatio nature quā hic nomīe panis petimus Unde dicit Aug⁹. in ench. Tria inq̄t que in primis trib⁹ petitionib⁹ petunt hic inchoant. z q̄ntumcūq̄z ꝓficimus augent in nob. ꝓfecte vero i alia vita possident. Reliqs vo quattuor que sequunt. petūt tpalia que ꝓpter eterna ꝓsequēda sunt necessaria. Panis enī qui ꝓsequēter petit. hic est necessari⁹. z ita de alijs. Exponit autē hec ptcula dupliciter. Primo de pane materiali. Secundo de pane mystico z spūali. Exponēdo de pane materiali sciendū q⁹ hic in sex dictiōib⁹ sex includunt circūstantie circa sumptionē cibi corporalis attendēde. ¶ Primo nāq̄z resecat superfluitas p hoc q⁹ dicit. panē. nō dicit carnes vel pisces vl aliq̄d supfluū sz solū q̄ necessariū est nature. q⁹ signat ꝑ panē. Ecc. xxix. Initiū vite hois aqua z panis. ¶ B Secūdo resecatur rapacitas vt hō nō rapiat nec alias cibuz illicitū sibi vsurpet vel illicite acq̄rat. p hoc q⁹ dicit. nostruz. nō alienū. Unde Chrysostom⁹ Qui de iusticia panē acquisitū manducat suū panē manducat qui aut̄ cū peccato alienū ¶ Tertio resecat̄ gulositas vel voracitas seu leccacitas. vt sc̄z i sumēdo homo nō querat leccacitatē z delectationē. sz nature sustentationē. p hoc q⁹ dr. supsubstantialem. id est. supadditū substātie. Cibus enī cuz in carnē cōuertit̄. quasi substātie nostre supaddit̄. z sic p restauratiōnē deperditi corpus sustentatur. Ad istū ergo finē cib⁹ debet sumi vt suba nature nostre supleneat̄ z sustentet̄. Añ dicit Aug⁹. x. cōfess. Hoc me docuisti dñe vt quēadmodum medicamēta sic alimēta sumptur⁹ accedā. Ubi aūt Matthe⁹ dicit supsubstātiale. Lucas dicit quotidianū. z refert ad idē. q⁹ enī quotidie in nobis fit deperditio nature necesse est vt quotidie in nobis fiat restauratio Añ oportet q⁹ panis restauratiuus z substātiu⁹ sit quotidian⁹. vt sit sensus Panē nostrū quotidianū. i. quo q̄tidie indigemus z sine quo in vita ista subsistere non valemus. Uel etiā quotidianū potest referri ad idē cū eo q⁹ subdit. hodie. vt patebit. ¶ C Quarto resecat ingratitudo. ne sc̄z homo ꝓsumat⁹ se posse habere sustentationē. p hoc q⁹ dr. da. quasi dicat. q⁹ nec minimū granuz ex nob habere possumus nisi tu des. Psal. Qui dat escaz oi carni.

¶ Sed diceres. si panis noster est. quō petim⁹ eum nob dari. q⁹ enī nostrū est iā habem⁹. Ite z videt̄ q⁹ diues nō habeat dicere hāc petitionē. cui iam habeat panē sufficientē. Dicendū q⁹ Greg. in moral. dicit. panis quē habem⁹ dei est ex munere nostro p vsū z acceptionē. Uel ꝑm Chrysostomum panē nostrū quē iā habem⁹ a deo nobis dari petimus. vt dū ab eo dat̄ sanctificat⁹ accipiatur panē ergo nostrū. i. quē nos iā habem⁹ paratū de tuo munere. da nobis vt a te sanctificet̄. Hic sacerdos accipiēs panē a laico sanctificat z porrigit ei. Panis ei offerētis est. sz q⁹ sanctificatū est beneficiū est sacerdotis. Et ꝑm hoc est sensus Panē nostrū quotidianū da. i. bñdic z sanctifica. In quo docemur q⁹ cibus absq̄z bñdictione nō est sumēdus. Et ꝑm hūc modū exponēdi cuz dicimus. panē nostrū q̄tidianū da. Idē sensus ē cum dicim⁹ in bñdictiōe mense. Bñdic dñe hec dona tua que de tua largitate sumus sumpturi Añ homo deuot⁹ tali mēte debet sumere cibuz ac si sibi de manu dñi pñtialiter ministret̄ ¶ B Quinto resecat incōmūitas vt sc̄z hō ita sibi cibū nō appropet q̄n etiā alijs indigētibus ꝓmunicet. p hoc q⁹ dr. nobis. nō mihi soli. Añ Chrysostomus. Omia que nobis deus dat ꝓ nos alijs dat. vt de eo q⁹ accepim⁹ ꝓtem inde petētib⁹ faciam⁹ Juxta illō Mittite ꝓtes eis q̄ n ꝓpauerūt

sibi. Et ideo dicit Aug⁹. Inq̃t tibi christus. Da mihi ex eo q̃ dedi tibi. habuisti largitorem. habe debitorẽ. habe feneratorẽ. ¶ Certo resecatur nimia sollicitudo. ne scz hõ nimis sollicitet ĩ puidendo sibi in futurũ. p hoc q̃ dr. hodie. nõ p triginta vel quadraginta annos. imo nec p crastinum q̃ nescimus si in crastinũ pueniam⁹. Ex qua etiam rõne dicit dñs Matth. vj. Nolite solliciti eẽ in crastinũ. Crastin⁹ enĩ dies sollicitus erit sibi ipsi. sufficit enĩ diei malicia sua. ¶ Ad hoc etiaz potest referri q̃ Lucas dicit quotidianũ nõ annuũ vel decẽ annis puisum z in horreis reseruatum. Unde dicit Chrysostom⁹. Pro cibo quotidiano oramus vt nequaq̃z vlteriorus diei cura concurrat. Crastine enĩ diei spaciũ te visurũ esse nescis. quã ob causam illi⁹ sollicitudine torqueris. Et hoc est. ppter pfectorz. qui cupientes dissolui petunt regnũ dei vt de pñti vita non sollicitẽtur. Unde dicit Cyprian⁹. Burnũ cibũ discipulus christi debet petere. cõtrariũ enĩ esset z repugnãs si nos qui petim⁹ regnũ dei velociter aduenire quereremus in hoc seculo diu pmanere. Et notãdum q̃ nõ dicit cibus diurnus vel quotidian⁹. qui vna die potest cõsumi. sed qui sufficit ad sustentationẽ nature. p vna die pm moderamẽ rationis. Et hoc est q̃d dicit Cyprian⁹. Panem q̃tidianũ petere instruimur. vt tantũ q̃s manducet quantũ ratio naturalis exigit nõ quãtũ lascitua carnis impellit. Si enĩ in vno cõuiuio tãtũ expendas quantũ tibi sufficere potest centũ diebus. tã nõ quotidianũ cibũ manducas sed multorum dierũ. ¶ Secundo modo potest exponi hec clausula de pane mystico z spũali. Et sic exponẽdo possumus dicere q̃ est quadruplex panis. Panis doctrinalis. Panis luctualis. Panis sacramẽtalis. Et panis celestis. Vel sic. Panis intelligẽtie. Panis mestitie. Panis eucharistie. Et panis glorie. Panis⁹ panis repellit famẽ erroris. Secund⁹ est incitamentũ doloris. Tertius est nutrimentũ amoris. Quart⁹ prebet delectamentũ saporis. ¶ De pmo pane dicitur Eccĩ. xv. Cibauit illũ pane vite z intellect⁹. Et Matth. iij. Nõ in solo pane viuit homo ꝛc. Iste panis dicit supsubstãtialis. quia supaddit substãtie aĩe nostre informãs ipsam habitibus nobilib⁹ puta scientijs. virtutibus. z spũalib⁹ charismatibus. Unde dicit Aug⁹. in de verbis dñi Panis supsubstãtialis dicit eo q̃ aĩme nostre substãtiam fulcit. Dicit etiã quotidian⁹. quia quotidie necesse est vt nobis ab ore doctorũ admistretur. vt dicit Chrysostom⁹. Hunc panẽ petimus nobis dari hodie. id est. q̃diu sumus in hac vita. Tota enĩ pñs vita est quasi q̃dã hodie. di

cẽte apostolo ad Hebre. iij. Hortamini vosmet ipsos p singulos dies donec hodie cognominatur. In vita vero futura iste panis nõ erit necessarius. quia null⁹ ibi erit ignorãs. sed erunt omnes docibiles dei Joh. vj. ¶ De secundo pane scz luctus siue mestitie dicit̃ in ps. Cibabis nos pane lachrymarũ. Et alibi Surgite postq̃z sederitis qui mãducatis panẽ doloris. Iste panis dicit̃ supsubstãtialis. quia supaddit̃ vite presenti que tota misera est. Et ideo eã deflemus dicentes: Heu mihi quia incolat⁹ meus plongatus est. Dicit̃ etiaz quotidianus. quia quotidie lugere debem⁹ pre amore dei. z desiderio patrie dicente apl̃o Cupio dissolui z esse cũ christo. Unde ps. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte. ¶ De tertio pane scz sacramẽtali siue eucharistie dicit̃ Joh. vj. Ego suz panis viu⁹ ꝛc. Unde Hiero. sup Matth. Cum petimus vt panẽ nobis tribuat. panem illũ petimus qui dicit in euangelio. Ego sum panis viuus. Iste panis dicit̃ supsubstãtialis. quia ꝑm Hieronymũ in greco epinsion dicit̃. q̃d quidez interpretatur egregiũ vl peculiare. Et reuera ille benedict⁹ panis est sume egregi⁹ z nobis maxime peculiaris. Nõ ei est tã grandis natio q̃ habeat deos appropinquantes sibi. sicut nobis deus noster. Ex eo scz quia manducam⁹ illũ sanctissimũ panẽ quo deo vnimur. ppt̃ q̃d dicit̃ eẽ sacramẽtũ vnitatis. Unde dicit̃ Joh. vj. Qui manducat carnẽ meã ꝛc. in me manet z ego in eo. Dicit̃ etiã panis iste quotidianus. quia quotidie. id est. omni die sumendus. Unde Augustin⁹ in de vbis dñi. Accipe quotidie q̃d tibi quotidie ꝓfit. sic viue vt q̃tidie merearis accipere. qui nõ meret̃ quotidie accipere nõ meret̃ post annũ accipere. Si ergo iste panis quotidianus est. cur post annũ istuz sumis. Et subdit Augustin⁹ ibidẽ. Si quotidie accipis quotidie est tibi hodie. christus enĩ quotidie resurgit. hodie ei ẽ q̃n christ⁹ resurgit. Hũc etiam panẽ petimus nobis dari hodie. id est. in vita pñti vt supra. quia in vita futura nõ accipiemus deũ sub sacramẽti accedentib⁹ velatuz sed ꝑm apostolorũ reuelata facie gloriã dñi speculantes in eandẽ imaginẽ trãsformabimur a claritate in claritatẽ tanq̃z a domini spiritu. ij. Cor iij. ¶ De quarto pane scz celesti siue glorie dicit̃ Luce. xiij. Beatus qui manducat panem in regno dei. Et bene illa beata fruitio dicit̃ panis. quia sicut panis corpalis satiat appetitũ edentis sic fruitio illa satiat desiderium cõtemplantis Ps. Sal. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Reficimur autẽ ibi non solũ visione diuinitatis sed etiã pascimur deliciosa contemplatione humanitatis

christi. ¶ L. Propter quod sciendū ſm Ber-
nardū. q̄ christus triplex dicit̄ panis. Ipse enim
est panis subcinerice⁹ in incarnatione. Reuer-
satus in resurrectiōe. Tritice⁹ in nude deitatis
ostēsione. Panis subcinerice⁹ est de⁹ et homo
Quid eī ait Bern̄. est deus nisi vita ⁊ panis. q̄d
est homo nisi puluis ⁊ cinis. ⁊ quid est in vna p̄-
sona de⁹ latens ⁊ hō patens nisi panis subcine
riceus. Panis ergo subcinerice⁹ est panis sub
cinere deus latens sub homine. Et hoc erat chri
stus ante resurrectionez. Panis reuersatus est
ecōuerso homo de⁹ scz post resurrectionē Pri⁹
enī quasi cinis panē occultauit Post vero qua
si panis cinerē celauit. Quādo enī christ⁹ habu
it corpus glorificatū tūc humanitas in eo qua-
si celata fuit. Unde añ passionē humanitas ma
nifestata fuit ⁊ diuinitas latebat. Et ideo tunc p̄
miracula ⁊ p̄dicationē deitatē p̄bare ⁊ mundo
ostēdere oportebat. Post resurrectionē v̄o ma-
gis p̄bationi humanitatis q̄z diuinitatis insiste-
bat. Unde tūc tactu esu ⁊ multis alijs argumē-
tis se verū hominē esse p̄babat. Panis triticeus
sine omni cinere est sine furfure sine enigmate.
sed de simila purissima. hec est nuda deitas. Hic
panis est deus Nā ſm Bern̄. Deuotioni non
sufficit semel dicere deus. vox enī deuota est de⁹
deus meus. Hoc faciat mihi deus ⁊ hoc addat
vt sit deus de⁹ me⁹. Quid enī mihi p̄derit deus
si nō sit deus meus. Christ⁹ ergo est panis bea-
torum subcinericeus inquātū reficit eos sue hu
manitatis passibilitate. que ibi apparet in cicatri
cum ostensione. Hec est enī vna causarū quare
domin⁹ noster cicatrices ī suo corpe reseruaue-
rit. vt videlicet beati habeāt gaudiū singulare d̄
eis. Est autē panis reuersatus inquantū reficit
eos eiusdē humanitatis glorificatōe ⁊ sublima
tione. Ex hoc nempe beati habēt gaudiū singu-
lare q̄ vident suā naturā tanta claritate dotataz
⁊ sublimatā ac idēptitate suppositi verbi quasi ī
sinu trinitatis collocatā. Unde Bernard⁹ sup̄
Cant̄. Plenū est suauitatis dulcedine videre ho
minem homīs conditorē. Est preterea panis tri
ticeus inquantuz reficit ipsos nude diuinitatis
ostensione. quā in ipso clare ⁊ nude feliciter con
templant̄. Et sic siue ingrediamur ad diuine cō-
templatiōis excellentiā. siue egrediamur p̄ hūa
nitatis intuitionē semp̄ pascua inueniem⁹ p̄ no
ue dulcedinis degustationē. De q̄bus pascuis
dicit Gregori⁹. Que sunt illa pascua nisi inter-
na semp̄ virentis paradisi gaudia. Pascua nā-
q̄z electoꝝ sunt p̄sens vultus dei. qui dū sine de-
fectu conspicit̄. sine fine mens cibo satiatur. Iste
ergo gloriosus cibus seu panis dicit̄ sup̄substā
tialis. quia sup̄ omnes substātias est. et omnes
superat creaturas. Dicit̄ etiā quotidian⁹. quia
quotidie. id est. eternaliter ipso reficiemur ⁊ nec
vno momēto sine ipso subsistere possum⁹ Hūc
panem petim⁹ nobis dari hodie duplicit̄ Uno
modo hodie. id est. in presenti vita per quandaz
pregustationē. Alio modo hodie. id est. in eter-
nitate per beatam fruitionem. Dicamus ergo.
Panez nostrū quotidianū materialem da no
bis hodie. id est. ista die. Panem nostrū quoti-
dianum doctrinalē da nobis hodie. id est in vi-
ta presenti. Panem nostrū quotidianū luctua-
lem da nobis hodie in vita presenti. Panez no-
strum sacramentalē da nobis hodie. id est. in vi
ta presenti Panem nostrū quotidianū celestez
da nobis hodie. id ē. in eternitate ¶ M. Per
hanc petitionē excluditur gula. quod planuz est
ex predictis si exponatur d̄ pane materiali. quia
omnes species gule per eā resecantur. vt visum
est. Exponēdo etiā de pane spirituali dicere pos-
sumus q̄ gula tria mala facit p̄ que impedit ho
minem a sumptione quadruplicis panis predi
cti. Nam gula intellectū obumbrat et ebetat. p̄-
sentis vite solatia procreat. diabolo hospicium
preparat. ad infernum hominē deducit. et deuo
rat. Propter primuz gula impedit verbi dei in-
tellectionē. Propter secundū impedit luctuz et
presentis vite miserie deplorationem. Propter
tertium impedit eucharistie sumptionē. Pro-
pter quartū impedit glorie fruitionē Primum
patet in psal. Turbati sunt ⁊ moti sunt sicut ebri
us et omnis sapiētia eoꝝ deuorata est Per ebri
etatem enī et crapulam intellectus hominis tur
batur ⁊ confundit̄ ⁊ extra naturalē prospicaciā
mouetur. ⁊ per cōsequens omīs sapientia et sci-
entia eius deuoratur. id est. deuorādo perditur
Per hoc autez gula impedit nos a sumptione
primi panis puta a verbi dei intellectione. imo
inducit eius obliuionē. Unde Osee. xiij. Satu-
rati sunt ⁊ leuauerunt cor suū et obliti sunt mei.
Secundū patet Exodi. iij. Et. j. Corinth̄. iiij. Se-
dit populus māducare et bibere. et surrexerunt
ludere. Et per hoc gula impedit luctuz. pro quā-
to in presenti homines gaudere facit. Uñ Gre-
gorius. j. moral̄. Pene semp̄ epulas cōcomitat̄
voluptas Nam cuz corpus in refectionis dele-
ctatione resoluitur. cor ad inane gaudiū relaxa-
tur. Tertium patet Matth̄. viij. vbi legio demo
num dicebat. Mitte nos in porcos. Ex quo da
tur intelligi q̄ diabolus libēter habitat in gulo-
sis qui per porcos intelligūtur. Propter quod
gula impedit eucharistie sumptionē. christ⁹ enī
cum diabolo ī eodē hospicio habitare dedigna

tur. Que enim cōuentio christi ad belial. ij. Corinth. vj. Quartum patet Luce. xvj. de diuite splendide epulante qui sepultus est in inferno. Et per hoc gula impedit nos a perceptōe quarti panis scilicet glorie celestis. Quod patet. cuz sint mansiones oppposite celum ⁊ infernū. Unde etiam propter gulā homo ō paradiso est electꝰ

¶ Introducit autē per hanc petitionē de virtutibus fortitudo cuius est in aduersis confortare. Unde bene per panē signatur. quia panis cor hominis cōfirmat. vt dicturi in psal. Hāc fortitudinem introducit quadruplex panis spiritualis. Primo panis intelligētie. Unde postq̄z dixit sapiens Eccī. xv. Cibauit illum pane vite ⁊ intellectus. Stratum subditur. firmabitur in illo ⁊ non flectetur. In cuius figura etiā legitur ij. Mach. xv. de iuda Q̄ armauit socios suos non in clypeo ⁊ in hasta. sed sermonibus optimis. Secundo confortat mentez et si non ventrem panis luctus ⁊ mestitie. Thobie. iij. Post luctationē ⁊ fletum exultationē infundis Unde Cassi. super illud psal. Surgite postq̄z sederitis qui manducatis panem doloris. dicit sic: Reuera perfectis christianis ipse dolor panis ē cū se ō afflictione reficiunt. et de mundana tristicia consolant et spiritu roborātur. Tertio cōfortat etiā panis eucharistie. quod figuratū est in pane subcinericeo. i. cuius fortitudine helyas ambulabat quadraginta dieb⁹ ⁊ quadraginta noctib⁹ vsqz ad montē dei oreb. vt legitur. iij Regum. xix. Panis unquā sacramētalis aptissime figuratus est p panē subcinericeū. quia corpus christi latet sub accidētibus alienis. sicut ibi panis sub cinere. In fortitudine ipsius panis ambulamus per decalogū preceptorū et quaternarium perfectionis euāgelice tam inter prospera que p diē. q̄z inter aduersa que p noctem intelliguntur. donec perueniam⁹ ad montē dei oreb. id est. ad celsitudinē celestis beatitudinis. Quanto causat in nobis fortitudinē panis vite eterne in sola spe hic gustatus. Unde Esa. xxx. In silentio ⁊ spe erit fortitudo vestra.

¶ Q Be donis etiam introducit hic donuz fortitudinis. Unde dicit glosa super Matth. Cū panis spiritual' petitur spiritus fortitudinis postulat. quo esuries iusticie vt ad saturitatē ptingat fulcitur. Correspondet autē hoc donum quadruplici pani eo modo q̄ de virtute fortitudinis est dictū Qualiter autē fortitudo differat vt est virtus et vt est donum patere potest ex his que dicuntur infra circa finem opusculi ante Amen.

¶ P Be beatitudinibus autē introducit p hanc petitionem esuries iusticie. vt patet p glosam ibidē dictaz de fortitudinis dono. Est autē esuries et sitis ꝑ vehemens desiderū boni. quia ꝑm Hiero. non satis est velle iusticiam nisi iusticie patiamur famem vt sic sub hoc exemplo nunq̄z nos satis iustos estimemus sed semp esurire iusticie opera intelligamur. Simile dicit Bernard⁹ in epistola. Nunq̄z iust⁹ arbitratur se cōprehendisse nūq̄z dicit satis est sed semp esurit ⁊ sitit iusticiam. ita vt si semp viueret semp quātū in se est iustior esse cōtenderet. Et accipiat hic iusticia generaliter ꝑm q̄ ab ea homo dicit iust⁹ ppter opa vtuosa.

¶ Q Hic itaqz iusticiā esurientes merent accipere quadruplicē panem spiritualem predictum. Panē quidē verbi dei. Unde ipsa sapientia dicit Eccī. xxiiij. Qui edunt me adhuc esurient. Anima enī deuota esuriens verbū dei nunq̄z satiatur in vita hac sed quanto plus edit. tāto pl⁹ esurit et quanto pl⁹ frequētius esurit. tāto abūdantius edit. Item esurientes pascunt pane meticie. pfecti enim viri nō solū mesticias psentes patienter suscipiūt sed etiā eas esuriunt. Unde ⁊ dominꝰ cū appropinquarz loco passionis sue esurisse legitur Matth. xi. Esurijt autē ꝑm Bedaz passionē suā p nostra salute sicut etiā in cruce sitiuit. Item esurientes accipiūt panē eucharistie. Ait ps. Dat escā esurientib⁹. i. de⁹ dat corp⁹ suū ferue ter desiderātib⁹. Cuius figura pcessit i mana. qō filij israel in deserto esurientib⁹ datū fuit vt habetur Exo. xvij. Et siq̄dē nulla sacramēta pstātur inutilis. Juxta illud Matth. vij. Nolite sanctuz dare canib⁹ ⁊c. Precipue ꝑ bñdictū sacramētū nemo nisi feruēt desiderās dz accipe. Et quanto fuerit desiderū feruēti⁹ tāto q̄s dignio⁹ percipit et fructuosi⁹. Item taliter esurientes sumūt panē vite eterne Luc. j. Esurientes impleuit bonis. in vita. s. eterna. vbi est omniū bonorū abundātia. ⁊ vbi ī plebitur desiderū nostr⁹ omnib⁹ bonis. Unde dicit Hugo in libro de triplici meditatiōe. Ostendam tibi unquā de⁹ moysi omne bonū. Omne bonū ipse deus est. ⁊ qui habet deū omne bonū habet. ⁊ tūc satiabit ista esuries. Juxta illud ps. Satiabor cū apparuerit glia tua. Propter qō ꝓueniēter huic beatitudini saturitas rñdet p pmio. in q̄ impletio desiderior⁹ signat. quā adimpletionē ppba petijt cū dicebat. Adimplebō me leticia cū vultu tuo. Qō vbū ptractās Bernū. dicit. Hic q̄dē est gust⁹ iz ibi est adimpletio. cū erit deus omnia in omnib⁹

¶ R Be fructibus p hanc petitionem introducit modestia. cuius est in omnib⁹ exteriorib⁹ actiōib⁹ et rebus modum ꝑuare. Hāc pistā petitionē oīs imoderat⁹ vsus rerū tpalium resecatur ꝑm primā exposition em. et patet.

Quinta Petitio.
CCXCV

ET dimitte nobis de
bita nrã sic7 nos dimittimus debitoribus nostris. Hec quinta petitio pueniẽs sequit̃ pmissam. qz vt dic̃ Cypan9 dignũ est vt q a deo pascit̃ in deo viuat. Jn deo aũt aliqs viuit q sine pcto viuit. Jo p9 subsidiũ cibi petit̃ venia delicti. Vel aliter. qz plerũ qz in vsu cibi corpalis et aliaz rez ad nostrã necessitatẽ ordinata7 excedimus 7 peccam9 dicẽte Aug. x. Confes. Et qs est dñe q nõ aliqñ rapiat extra metas necessitatis Jo post petitiõz cibi statim seqt̃ petitio d dimissione peccati. Et bz hec pticula duas ptes. Quz primo ponit̃ ipsa petitio. Secdo adiũgit̃ ei9 modũ 7 cõdicio cũ dr. Sic7 nos Quãtũ ad ptinẽtiã petitiõis dr. Dimitte nob debita nrã. Debita vocant hic pctã. Ex Belicit̃ q qz oẽs dicere hãc oratiõnem tenent̃. nullũ hoiem a pcto eẽ immunẽ Añ dicit Cypan9 Ne qs sibi q̃si innocẽs placeat 7 se ertollẽdo pl9 peat instruit̃ se peccare qtidie dñi p peccatis iubẽ quotidie orare B Sz dubitaret aliqs quõ pctã possint dici debita. cũ enim debita sint q̃ alicui debemus 7 soluere tenemur Peccata aũt nõ pñt alicui deberi nec solui. vidẽt ergo q inconuenienẽ hic p debita pctã intelligãt Dicẽdũ q p tãto pctã dicunt̃ debita 7 econuerso qz inde pctã ptraxim9. qz debita nõ soluimus. i. qz nõ fecim9 qd debuim9 7 ob B iudici penã debem9 Sic̃ ergo q̃ nõ soluit pecuniam creditori statuto termio. dupl̃r incurrit debitũ vltra debitũ pecunie. puta debitũ culpe. ex eo q non soluit p qd offendit creditorẽ. 7 debitũ pene quã dr iudici ex eo q cõtra iusticiã egit. Sic in pposito p eo q nõ facim9 debitũ nostr7 illis q̃b9 debemus ptrahim9 duo mala. s. peccatũ 7 reatũ. Pctũm quãtũ ad culpã. reatũ quantũ ad penã 7 q̃ vtra qz noñe debiti intelliguñt. Ex q̃ ptz q potiꝰ 7 melius hic dr debita q̃z pctã nostra. qz pl9 petimus dicẽdo. dimitte nob debita nrã. qz p B petimus nob dimissionẽ culpe 7 pene. q̃z si diceremus. dimitte nob pctã nostra. qz nõ unq̃z dimittit̃ peccatũ nostr7 q̃ntũ ad culpã remanẽte reatu q̃ntũ ad penã C Alterꝰ qz dictũ est q in de pctã cõtrahim9 qz debita nrã q̃b9 debemus nõ solumus. Dubitaret aliqs q̃b9 7 q̃ debita debeam9 Propt̃ qd sciendũ q aliqd debemus deo. aliqd nobisipsis. aliqd primis nostris Debem9. n. d religionẽ. nobisipsis debitã gubernatiõz. primis nostris mutuã dilectiõz. Debem9 inq̃z deo religionẽ. Leuit̃. xvj. Affligetis aias vãs deo religione ppetua. Est aũt sciẽdũ q religio nõ accipitur hic p statu religioso7. sz est q̃dã vt9 moral̃ q est ps iusticie. ad quã vtutẽ ptinet deo cultũ exhibere. 7 cõprehẽdit sub se latriã. Latria enĩ cõprehẽdit q̃nq;. s. fidem. sapientiã. reuerentiã. sacrificiũ 7 oraõem. Prima duo sunt cordis. secunda duo opis. 7 vltimũ oris. Et actus hui9 vtutis sũt adoratio. oratio. oblatio. laus. votũ. iuramentũ. 7 cetera talia que soli deo debent̃. Et diffinit̃ religio a tullio in scdo sue rhetorice sic Religio est vtus que cuidã nature quã diuinã vocant cultuz cerimoniãq; affert. Et hac virtute panthonomasiam dicunt̃ illi religiosi qui seipsos totos tanq̃z holocaustũ deo offerunt ppetuo. Unde dicta ẽ religio p̃m Isidorũ. a religãdo eo q ipsa nos religat deo. B Debemus etiã nobis debitaz gubernationẽ. Quale autẽ sit debitũ nostre gubernationis docet apostol9 Roma. viij. Debitores inquit sumus nõ carni vt p̃m carnẽ viuamus. Si enim p̃m carnẽ vixeritis moriemini. si autẽ spiritu facta carnis mortificaueritis. viuetis. Ex quo patet q debitores sumus nõ carni sz spiritui ita q spiritui ex debito seruire debemus quod quidẽ facimus quãdo carnẽ spiritui subiicimus 7 p̃m spũm viuimus. Et in hoc est debitum qđ nobisipsis debemus. E Debem9 tertio primis nostris mutuã dilectionẽ De hoc debito dicit apostol9 Roma. xiij. Nemini q̃q̃z debeatis nisi vt inuicẽ diligatis Ubi glosa. id est cetera ita soluite vt nõ debeatis aliqd. charitatẽ vero ita soluite vt semp debeatis. Sola enĩ charitas est. que etiã reddita semp detinet debitorẽ Igitur quãdo hec debita nõ soluimus faciẽdo vnicuiq; quod sibi debeẽ siue dõ siue nobis siue etiam primis nostris vt dictũ est. tunc peccata cõtrahimus. p quib9 penã debem9. Hec igitur debita tã quo ad culpã q̃z quo ad penã petim9 nobis dimitti. dicẽdo. dimitte nobis debita nrã Debita inquã nostra quecũq; cõmisimus contra te. cõtra nosipsos 7 cõtra proximos nostros

J Sequit̃ de modo 7 cõdicione huic petitioni apposita cuz dicit̃. Sicut et nos dimittim9 debitoribus nostris. Circa qđ contingit dubitare multis modis. Et primo quare non est apposita similis condicio aliis petitionib9. Verbi gratia vt diceret̃. Pdanẽ nostrũ quotidianũ da nobis hodie sicut 7 nos damus. Et libera nos a malo. sicut 7 nos alios liberamus. et huiusmõi Ad hoc dicẽdum q ratio est. quia in nostra potestate non est sp dare aut etiã liberare. 7 ideo ad sp dare vl liberare ñ tenemur sic̃ ad sp dimittere Plecita a nob sũt tpalia sic̃ maliuolẽtia. ppt qđ ad dimittẽd maliuolẽtiã quã ꝯ primũ geri9 sp tenemur. ñ sic ãt ad dãdũ l ad liberãd̃ q̃ pcernit

aliqua tpalia ⁊ actus extrinsecos. quare ⁊c ¶ Secūda dubitatio est. quia videt q̄ nostrum nō sit dimittere debitorib⁹ nostris. q⁊ sol⁹ deus peccata dimittit. nō ergo hoc nostr⁊ est. Rñ. In lesione iniusta alteri⁹ sunt duo scz inimicia ⁊ rā cor que lesus ꝯcipit cōtra ledentē. Et culpa quā ledens cōtra deū cōmittit. Primus pōt ⁊ debet dimittere hō lesus. secundū aūt sol⁹ de⁹ habz dimittere. ¶ Tertio dubitaī vtrū hō licite possit repetere debitū suū. vel etiā exigere emendā de iuria sibi facta. Et videt q̄ nō. q⁊ si teneī hō debitori dimittere debituz. ergo videt q̄ ille peccet q̄ repetit debitū. ⁊ sili⁊ ille q̄ exigit emendā sup iuria sibi facta. Rñ. Aug⁹. q̄ nō loquit hic de debito iusticie vel pecunie exigēde. sed rancoris ⁊ inimicicie nō reinferende. Peccatuz quidē qō cōmissum est in nos dimittere debem⁹. pecuniā aūt ⁊ iusticiā nō tenemur dimittere cū quis habz vnde soluat. Vñ dicit Aug⁹. Peccat in te q̄ pecuniam tibi debitā si habet vñ reddat tibi non reddiderit. qō peccatū si nō dimiseris nō poteris dicere. Dimitte nob⁹ debita nostra. sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. ¶ Quarto dubitaret aliq̄s vtrū ille q̄ seruādo rancorē dicit hāc petitionē peccet. Et videt q̄ sic. q⁊ mentit cū dicit. dimittim⁹ debitorib⁹ nostris ⁊ ñ dimittit. Itē q⁊ petit cōtra se. qō patet a destructione ꝯsequētis. Dimitte nobis sicut nos dimittimus. sz nos nō dimittim⁹. ergo nō dimitte nob⁹. Rñ. talis aut loquit in psona ecclesie. ⁊ sic nō peccat nouo peccato. licet peccet rancorē seruādo. qō etiā peccatū aggrauat ptinaciter in eo pseuerando. Nec tamē remissionē impetrat. Aut in psona ppria. ⁊ tūc aut loquit aduertēdo ⁊ intelligendo actualiter de facto remissionis. vt sit sensus. dimitte nobis. sicut ego dimitto de facto huic debitori qui talē iniuriā mihi fecit. ⁊ tūc certum est q̄ peccat. tū q⁊ mentit. tū etiā q⁊ petit cōtra se vt dictum est in arguēdo. Aut intēdit de iure remissionis. vt sit sensus. Dimitte nobis sicut ⁊ nos dimittimus. i. de iure dimittere debem⁹. ⁊ sic ñ peccat orōem dicēdo. q⁊ nō mētit. nec petit ꝯ se. licet peccet rācorē tenēdo. nec etiā talis remissionem impetrat. q⁊ pceptū christi de iniuria remittēda nō seruat. Dicit enī Matth. vj. statim post psentem orōem. Si nō dimiseritis hoib⁹ pcta eorū. nec pat vester dimittet vob⁹ peccata vestra. Vbi dicit Cyprian⁹. Excusatio tibi nulla est in die iudicij cū ꝑm tuā sniam iudiceris. Quidā etiā volentes p̄dicta duo vitare videlicet ne mentiātur nec cōtra se petāt. verba mutant dicētes sic. Dimitte nob⁹ debita nrā meli⁹ quā nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Sz licet p hāc formā vboꝝ euadāt illa duo. q⁊ nec mētiunt. nec ꝯtra se petūt nō tamē impetrāt ea dē rōe qua ⁊ iā dicta. Et nihilominus ꝑter hoc q̄ tales cōtra dei preceptuz rancorē scienter ⁊ ptinaciter retinēt ex quo graue peccatū nō est dubiū eos incurrere. vt dictuz est. Etiā ex alio diuinā offensam videnī incidere quia formā verboruz a magistro immutabilis vitatis traditā p̄sumunt corrigere ⁊ temere immutare. Ad hoc accedit impēcatio iobis xl. poē. vlt. Si quis apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas ⁊c. Et si quis diminuerit ō verbis his. auferet deus ptem eius de libro vite. Et si hoc de verbis discipuli. quid de verbis magistri. Ut ergo oratō sit efficax ⁊ impetratiua debz homo suis debitorib⁹ de facto dimittere ⁊ ex cor de ¶ Distinguendū tñ est de pfectis ⁊ imp fectis. Perfectus enī debet etiā nō petēti veniā omnimode indulgere. Imperfectus aūt tenet q̄dem rancorē cordis deponere. sz nō tenet satisfactionē debitā cōdonare. Nec ptermittendū est q̄ sunt quedaz culpe in q̄bus culpa est relaxare vindictā. vt dicit Innocētius. Et ideo licet peccatum in nos teneamur dimittere. peccatuz tamē i deū vel in primū debem⁹ punire vel impedire quādo nostra interest ¶ Quinto dubitaret aliquis quare nō dixit. dimitte nobis ꝑus ⁊ tūc dimittemus. ita vt ꝑus nobis deus dimitteret peccata nostra ⁊ nos postea debitorib⁹ nostris? Ad hoc dicunt quidā volētes ita intelligere. Dimitte nobis debita nostra ⁊c. id est. sic dimitte nobis debita nostra vt ⁊ nos dimittam⁹ debitorib⁹ nostris. ita q̄ sic accipiaī ꝓtextus verboꝝ. Dimitte nobis debita nostra. sic vt ⁊ nos dimittamus debitorib⁹. Sed hic intellectus nō est ꝑm intentionē autoris. qō patz p hoc qō postea subiungitur. Si dimiseritis hominibus peccata eorū dimittet vobis pater vester celestis peccata vestra. Si aut nō dimiseritis hoib⁹ nec pat vester dimittet peccata vestra. Aliter ergo rñdet Chrysostomus dicens. Scit deus homines esse mēdaces. quoniā et si acceperunt remissionez peccati sui. ipse suis debitoribus non dimittunt. Ideo sic dicit. vt prius dimittamus et postea recipiamus dimissionē. Et per hec omnia patet ad singula obiecta. ¶ Per hanc petitionem excluditur ira. que rancorem non dimittit. nec alicui debitum reddit. Dicitur enim Jacobi. j. Ira viri iusticiam dei nō operatur. Justum est autem vnicuiq⁊ reddere debitum suum. Primo ira non reddit deo debitum. imo vsurpat sibi illud quod dei est. scilicet peccati vindictaz. Dicit enī deus p prophetam. Mihi vindictam ⁊ ego retribuam. Sed per iram homo vindicat se.

cum ipsa ꝑm propriã sui rõnem sit appetitus vin
dicte. Secundo nõ reddit debitũ spiritui. qz po
nitur inter opa carnis. Gal. v. Tertio proximo
nõ reddit debitũ. imo ipsũ puocat z ledit. quia
vir iracundꝰ puocat rixas. vt dicit Prouer. xxix
Hec z multa alia mala de ira ponit Gregorius
ẽnto libro moral. Per irã inquit spũs sancti splẽ
dor excutit qui sup humilẽ z quietũ quiescit. qui
cum ira menti quietẽ subtrahit suã spiritus san
cto habitationẽ claudit. Per irã iusticia relinq̃
tur. quia dũ pturbata mens iudiciũ sine ratiõe
exasperat. omne qõ furor suggerit rectuz putat.
Per irã lux veritatis amittit. qz cuz mẽti ira cũ
dia cõfusionis tenebras incutit. huic deus radi
um sue cognitionis abscõdit. Per irã gratia vi
te socialis amittit. quia qui se ex humana ratõe
non tempat necesse est vt bestialiter viuat. Per
iram mansuetudo amittit. cõcordia rumpitur.
z multa alia mala ꝓ ipsam generãtur ꝑm Greg.

¶ Introducit autẽ hic vtus iusticie cuius
est reddere vnicuiqz debitũ suuz. Et hec est eius
propria ratio prout describit a philosophis. et a
viris peritis. Reddit autez iusticia triplex debi
tum ꝓdictũ put pulcre cõprehendit Anselmus
in libro Cur deus homo. Justicia inquit est ani
mi libertas tribuens vnicuiqz ꝑm propriam di
gnitatẽ. deo obedientiã. sibi sanctimoniã. maio
ri reuerentiã. pari cõcordiã. minori disciplinaz.

¶ De donis introducit hic sciẽtia. quia
dicit glosa sup Matth. Cũ dicim⁹. dimitte nob
debita nostra. spũm scientie rogamus. quo deli
cta intelligimus. que sine spiritu sancto nõ intel
liguntur. Unde ps. querit. Delicta q̃s intelligit
quasi diceret. nullꝰ nisi cui tu donũ scientie dede
ris. Et ideo statim subdit Ab occultis meis mũ
da me dñe. Nec etiã possumus esse iusti nisi red
damus vnicuiqz debitũ suũ. Sed qõ sit illud de
bitum qõ tenemur vnicuiqz nescimus nisi ꝓ do
num scientie. Unde absqz dono scientie opa iusti
cie facere nõ possumus. Propter qõ dicit Esa.
liij. In scientia sua iustificabit multos. Et loqui
tur ꝺ christo cui attribuunt dona spiritus sancti.
in rõe meriti. quia ꝓpter meritũ suũ nobis dan
tur. Unde z ipse spũs dicit spiritus filij. Gal. iiij.
Christus igit in sciẽtia sua. id est. ꝓ donũ scientie
iustificat. id est. iustos facit multos. docendo vi
delicet eos quid vnicuiqz debeãt. puta quid ꝺo
quid sibi ipsis. z quid primis. z nihilominꝰ que
debita peccãdo cõtraxerint. Et quia hec omnia
sine dono sciẽtie scire non valemus. ideo in hac
petitione spũm scientie postulamus. ¶ In
troducitur cõueniẽter hic beatitudo luctus que
ꝑm Aug. adaptat dono scientie ꝓ qõ scit de qui
bus sit lugendũ. Cuius etiã cõuenientie signũ ẽ
in natura que idẽ membrũ ordinauit ad risum
z ad luctũ. Lugẽdũ est autẽ ꝓ delictis z peccatis
tam que cõmisim⁹ cõtra deũ q̃z cõtra nosmetip
sos. q̃z etiã cõtra primos nostros. De hoc luctu
dicit ps. Quasi lugẽs z cõtristatus sic humilia
bar. Nõ etiã solũ lugendũ est ꝓ peccatis ꝓprijs.
sed z ꝓ alienis. qõ ẽ maioris pfectõis. Quia dic
Chrysostom⁹. Qui sua peccata lugent beati sũt
sed mediocriter. beatiores autẽ sunt qui aliena lu
gent peccata. Lugere aũt peccata est ipsa odire.
ita vt surgam⁹ ad destructionẽ ipsoz. Est autez
z alius luctus q̃ etiã ad banc beatitudinẽ ptinet
scz lugere ꝓ incolatu pñtis miserie z ꝓ dilatione
celestis glorie. Hoc luctu luxit ꝓpheta cum dixit
Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est
Huic beatitudini ꝑ pmio rñdet cõsolatio. que i
hac vita inchoat. pficit aũt in futura. Signũ est
enim vt qui ꝓpter deum hic tristat. ipse a ꝺo ꝓsolet

¶ De fructibus p hanc petitionẽ introdu
citur mansuetudo que ꝑm suã rõnem est mode
ratiua irarũ. vt dicit. iiij. ethicoz. z maxime neces
saria est nob ad ꝙ vt dimittam⁹ debitoribus no
stris qb⁹ ira nõ dimittit.

¶ Sexta Petitio.
CCXCVI.

Et ne nos inducas ĩ
tẽptationẽ. Qz nõ sufficit ad salutez di
missio peccatoz. si homo postea patia
tur recidiuũ z succumbat tẽptationib⁹ futuris
ideo ꝓuenienter hec sexta petitio subsequit ꝓdictaz.

¶ Dubitaret aũt aliq̃s circa banc petitionẽ. qz
nõ videt ꝓgrua z rõnabil cũ apls ita dicat. Be
atus vir q̃ suffert tẽptationẽ. ergo videt q̃ oran
do vt ñ tẽptemur ꝓtra nosipsos oremꝰ petendo
vt nõ tẽptemur. Item ꝺr Jac. j. Omẽ gaudiũ existi
mate frẽs cũ in temptatiões varias incidentis.
Etiã ꝓpheta orat in ps. Proba me dñe z tẽpta
me. Ex quibus omnib⁹ videt q̃ tẽptatio sit vtil.
ac ꝓ hoc appetenda. et sic hec petitio nõ est ratio
nabilis vt videt. Ad qõ dicendũ q̃ hec q̃nq̃z dif
ferunt. tẽptari. in tẽptationẽ incidere. tẽptionem
sufferre. in tẽptationẽ subduci. in temptationẽ ĩ
duci. Temptari enim est tẽptatione simplicit pul
sari. et in hoc nec est vtus nec vicium. est tamẽ ma
teria exercẽde vtutis ꝑm Augusti. Et nemo hoc
impulsu liber esse potest. Quia ꝑm Ambrosiũ.
Nulla mens est z nulla aia q̃ nõ recipiat etiam
malorũ motꝰ agrestes cogitationũ. Idẽ legit in
collatõ. patrz vbi dicit. Ut dẽtẽ nõ interpellari co
gitatoib⁹ ipossibile ẽ. suscipe vo ea siue respuere
oi studenti ꝓ grãm dei possibile ẽ. In tẽptationẽ

incidere est quando homo impulsus resistēdo pugnat. et in hoc est exercitium virtutis. Unde Augustin⁹ sup psal. lx. Vita nostra in hac peregrinatione nō potest esse sine tēptatione. quia p fectus noster p tēptationē nostrā fit. nec sibi quisq; innotescit nisi temptat⁹. non potest coronari nisi vicerit. nō potest vincere nisi certauerit. non potest certare nisi inimicū et temptatōes habuerit. Sufferre temptationē est in bello tēptationis nullaten⁹ succūbere. sed fortes ictus viriliter sufferendo triūphare. Et in hoc est pfecta virt⁹. De tali triūphatore dicit Jac. j. Beatus vir qui suffert temptationē Unde Ambro. in quadam epla. Deus omniū rector dīs cū omniū angelorū militia certamē tuū expectat. tibiq; extra diabolū dimicanti parat eternitatis coronā. Ne⁹ duci in temptationē est quādo homo p temptationē decipit. et sic diabol⁹ tēptat bonos. qui sine dubio resisterēt si deceptiōis laqueos cognoscerent. De hoc tēptatiōis genere dic Greg. in moral. Ibi inimic⁹ decipulā ponit vbi semitā mentis esse cōspicit. vñ fit vt sepe mens decepta et seducta subducat. et in tēptatione succūbat. i. hoc est vicū et petim. eo q in cauēdo tales laqueos sum⁹ negligētes et incauti. Induci vō in temptationē est. qñ hō sciēter psentit et delectat. et hoc est pessimū. Qua ꝑm Greg. in pasto. Humanus ē in corde tēptationē ppeti. demoniacū vō est in tēptatiōis certamē superari. ¶ B In hac ergo petitione cū dicim⁹ Et ne nos īducas in tēptationē nō petim⁹ vt nō tēptemur. sz vt nō inducamur in tēptationē puta p ꝓsensum. Et ponit augustin⁹ exemplum. Si aliqs necessario debeat igne examinari ille nō orat vt igne nō ꝓtingat sz vt nō exuret. Et p hoc patet ad obiecta. Sz. d. deus neminē inducit in ꝓsensum temptatiōis. Ipse enī neminē tēptat. vt dr Jac. j. ergo frustra petimus ne ipse nos inducat in temptationē. imo videtur q blasphemem⁹ deū impingēdo sibi q sit temptator seu inductor in temptationē. Dicendū q deus nō inducit caussaliter sed pmissiue. vl nō efficiēdo sed derelinquēdo. Unde est sensus. Ne nos inducas. i. ne nos pmittas induci. Scōm quē modū loquēdi dicit etiā indurare. sicut ibi. Ego indurauī cor pharaonis. i. indurari pmisi. Sed. d. imo deus legit tēptasse caussaliter et effective. Juxta illud. Tēptauit deus abraā. Dicendū q tēptatio est duplex ꝓbatiōis. et hac dē tēptat sanctos. nō vt ipse de⁹ p ß capiat noticiā de eis. sed vt ipsi seipsos ꝓbent et sibi ipsis innotescant. Unde Aug⁹ sup ps. Tēptaris vt exercearis vt pberis vt qui te nesciebas a teipso inuenaris. Et hac temptatione ppheta se tēptare cupiuit. d. Proba me dñe et tempta me. Et talis abraam est tēptatus. ¶ C Alia est temptatio deceptionis. et hac deus nullū tēptat. Hec autē temptatio deceptionis fit a tribus. videlicet a carne ab hoste. et a mūdo. Que tria tangit apl's Ephe. vj. dicēs Nō est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinē supple tātū ꝑm glosā. et hoc q̄z tū ad temptationē carnis. Sed aduersus ꝓncipes et potestates. aduersus mūdi rectores ꝛc. et ß q̄ntum ad tēptatiōes diaboli et mūdi. De tēptatione carnis dicit Greg⁹. in moral. Nos gestam⁹ laqueū nostrū nobiscū circūferim⁹ inimicū carnem nostrā loquor. de peccato natā. in pctō nutritā. corruptā nimis ipsa origine. sz multo āplius prāua cōsuetudine viciatā. De deceptōe hostis sz diaboli dicit Isidor⁹ in li. de sūmo bono. et idem dicit Hugo. Diabol⁹ quādo decipe aliquē temptat ꝓpus naturā vni⁹ cuiusq; intēdit et ī de se applicat. vnde aptū hominē ad peccandū esse cōspicit. De deceptione mūdi dicit Bern̄. in ꝑmone Mundus est vbi malicie plūmū. vbi sapiētie modicū. vbi omnia sunt viscosa. omia lubrica et obsessa laqueis. vbi piclitanē anime. vbi oīa vanitas et afflictio spūs. De his tribus tēptationibus dicit Bern̄. Mund⁹ clamat ego deficiā Caro ego inficiā. Diabolus ego decipiaz. Christus vero dicit. ego reficiā. Dicamus ergo. Et ne nos inducas in tēptationē carnis diaboli et mūdi. ¶ B Per hāc petitionē excludit luxuria. de qua vt plurimū magis homo temptat. et ad hoc viciuz oēs tres tēptatores incitāt et instigant. caro ꝓcupiscēdo. diabol⁹ suggerēdo. mūd⁹ alliciēdo. Nō aūt sic ē de alijs vicijs. Ad superbiam enī auariciā et inuidiā nō instigat caro nostra. cum illa ꝓprie non sint carnis sz animi. Ad iram aūt directe nō instigat mūdus. quia mundus ꝓut est deceptiu⁹ magis blandit q̄z q cōmoueat iram. Ad gulā etiā et accidiā mūdus directe nō incitat. sed respicuīt delectationē et commodū carnis. Ad luxuriā aūt omia tria directe cōcurrunt. Diabolus quidē cogitationes ingerendo et motū carnis excitādo. Caro ꝓcupiscendo. Mūdus visum et alios sensus oblectando. Ꝙ ꝑm Greg. Spēs forme p oculos cordi sep̄ illigata vix magni luctaminis manu soluit. ¶ E Introducit aūt hic de vtutibus prudētia. cuius est insidias et fraudes tēptatorum ꝓuidere. et caute declinare. Unde dicit Socrates ī suis sententijs Prudētis est ne quē in casum incidat cauere. et si quidē forte acciderit fortiter ferre. fortis nemo potest iudicari q̄ prudēs nō fuerit. Hinc est q dom⁹ cū mitteret discipulos suos ī mūdū hāc prudētiā eos docuit. contra tēptationes

eos cautos reddẽdo.d. Estote prudẽtes sicut ꝑpentes. Quantũ ad ppositũ spectat prudẽtia serpentis ppendit ex tribus ¶Primo ex eo q̃ veterẽ pellem partũ foramen deponit. Sic ⁊ nos ne in temptationẽ inducamur. debem⁹ pellẽ veteris cõuersatiõis deponere transeũdo partum foramen arte vite ⁊ castigatiõis ac etiã euãgelice perfectionis. Unde Matth. vij. Intrate p angustam portã. Ubi Bern. Tu ꝑ⁹ intrasti o bone Jesu p angustũ passionis foramẽ vt sequẽtib⁹ membris ꝑberes ingressum. Et hoc est optimũ remedium cõtra tẽptationes carnis. puta castigare corpus. ⁊ ducere vitã artã in abstinẽtijs. vigilijs macerationib⁹ ⁊ alijs castigationibus. Secundo prudẽtia serpẽtis ex hoc ppendit. q̃ solem diligit ⁊ solis calorẽ se exponit cũ sit nature frigide. Sic nos temptatiõis tempe solez diuine grẽ expetere debem⁹. vt ipse nos qui ex nobis sumus frigidi sua virtute corroboret. Et hoc est potissimũ remediũ contra temptatiões diaboli vt laq̃us maligni spũs ꝑ virtute spũs sancti conteratur vt sic eius munitꝰ ꝑsidio de hoste triumphem⁹. Tertio prudẽtia serpentis in hoc est q̃ corpus p capite exponit. Sic ⁊ nos tempe tẽptationis ⁊ persecutionis p mente defendẽda ⁊ tuenda que est caput homis ne in mala cõsentiat debemus totum corp⁹ morti tradere. Et hoc ꝓcipue necessarium est quãdo quis sustinet tẽptationes seu persecutiones mũdi ꝓpter fidẽ vel ꝓpter aliq̃d aliud ꝑtinens ad salutẽ. Nã anteq̃z homo ꝓsentiret ī peccatũ mortale potius deberet corpus suũ tradere morti ⁊ omni pene tpali ¶ Fe donis introducit ꝑ istã petitionẽ pietas Unde dic̃ glosa sup Matth. Cũ dicimus. Et ne nos inducas in tẽptationẽ. spũm pietatis petimus vt homo interior mãsuescat ⁊ mitis fiat ne in tẽptationez moueat. ⁊ si quãdo tẽptet citius a deo liberetur. Hoc enī donũ valet ad supanda quecũq̃z tẽptationũ genera. Jurta q̃ dicit apl̃us. j. Thy. iij. Corporalis inquit exercitatio ad modicũ vtilis est. pietas aũt ad omnia vtilis est. Corpalis inq̃z exercitatio qua ꝑm glosam aliquis se fatigat ieiunando ⁊ abstinẽdo que sunt frena carnis ad modicum vtilis est. quia tantũ ad reprimendas tẽptationes carnis. Pietas autẽ ad oĩa vtilis est quia cõtra quarũlibet tẽptationũ genera valet. nõ solũ carnis sed etiã mundi ⁊ diaboli Unde. j. Pet. ij. Monuit dñs pios de tẽptatione eripere. Est aũt pietas ꝑ⁹ est donũ habitus supnaturalis quo mouet nos spũs sanctus vt affectũ quendam filialẽ habeam⁹ ad deũ. Et ex hoc ꝓueniẽt mouet nos ad miserandũ ꝓximꝰ quodã pio affectu p quãto ⁊ ipsi sunt filij dei ¶ Et quo niam dono pietatis ꝑm Aug. adaptat beatitudo mititatis Jo cõueniẽter hic etiã introducit ō beatitudinib⁹ mititas. mitis enīz est q̃ nec patit. nec deducit. ꝑm Aug. Uñ mittas ꝑ⁹ est beatitudo est quidã status iã purgati animi quãdo videlicet homo post multarũ temptationũ frequentẽ victoriã quasi victor diuina gratia in ꝗete titudine mẽtis ponit. ⁊ quãtũ possibile est in hac vita temptationũ impulsib⁹ ampli⁹ nõ quassatur. Ex hoc satis ꝑz ꝓueniẽtia illius beatitudis ad hãc petitionẽ q̃ntũ ad omia tẽptationuz ꝑdictarũ genera. Huic aũt beatitudini rñdet ꝑ ꝓmio terre possessio. Cõueniẽs enī est vt q̃ pacifice sedatis tẽptationũ tumultib⁹ possidentꝫ dõ. ⁊ ipsi possideãt deũ q̃ est beata habitatio viuentiũ. Quia ꝑm Aug. nulli⁹ erit de⁹ possessio nisi ei⁹ quẽ ipse ꝑ⁹ possedit. Hec autẽ possessio dei hic inchoat ⁊ in futuro pficiat ¶ De fructibus vo hic introducũt duo. s. ꝓuidẽtia ⁊ castitas q̃ differũt. Qz castitas refrenat boiez ab illicitis ꝓcupiscẽtijs. Cõtinẽtia vo etiaz a licitis. Et vtroq̃z modo ꝓtingit boiem tẽptari. q̃q̃z de reb⁹ illicitis. q̃q̃z etiã de reb⁹ licitis. Et iõ ꝑz quõ ꝑ hãc petitionẽ qua petim⁹ in tẽptationẽ nos nõ induci hec duo introducunt

¶ Septima petitio CCXCVII

Eo libera nos a malo ¶ Postq̃z in ꝓcedẽti petitiõe petiuim⁹ nõ induci ī malũ q̃ carem⁹. Nũc vo in hac vltima petitiõe oram⁹ nos liberari a malo in qd̃ iã inducti sum⁹ ꝑm Aug. ī ꝑmoe dñi. Et ī hac petitõe vt dic̃ Cypan⁹ claudim⁹ vniuersas ꝑces nrãs ⁊ nihil remanz q̃d vltra adhuc debeat postulari. Nã dei ꝓtectiõe aduersꝰ malũ quaz ꝑ petim⁹ ꝑpetrata securi sum⁹ ⁊ tuti. Quis. n. ō ꝑ seculo mot⁹ est. cui⁹ in ꝑ seculo de⁹ tutor ẽ Hec Cypria⁹. Notãdũ aũt q̃ hec aduersatiua ꝓuictio sz. ñ ponit hic aduersatiue q̃si aliq̃d dictoz corrigat. sz pot⁹ ponit subiũctiue vt id q̃d infra ponit adijciat. q. d. Nõ soluz ꝑdicta nob facias. etiã id q̃d supponit adijcias. Et dicit pot⁹ sz q̃z ⁊ ad designãdum hãc petitiõez esse aliã a ꝑmissa. vt dic̃ Cypria⁹ Notãdũ aũt q̃ quidã exponũt hanc petitionẽ de triplici malo. s. culpe. pñtis miserie. ⁊ future pene. Sz hec expositio nõ videtur cõueniẽs. q̃ intelligẽdo de malo culpe coincideret petitio cũ q̃nta q̃ dz Dimitte nob debita nrã Nã debita dicunt mala culpe. vt patet ibidem. Intelligẽdo etiã de malo pene future coincideret hec petitio cũ sequa q̃ dz Adueniat regnũ tuũ Nã cũ petimus vnũ oppositorum excludimus

reliquū. Ñ ibi vt dicebaꝫ petim⁹ triplex regnū dei excludendo triplex regnū diabolī oppositū. quoꝝ vnū in se habz pene future inflictiōz. Ꝑ terea ꝑm Aug̃. hec petitio respicit malū ꝓnsin qđ tā inducti sum⁹. vt supra est allegatū in ꝓncipio hui⁹ petitiōis. q̃re nō ꝓuenienter exponit de malo pene future. Alij exponūt de alio triplici malo. s. mūdi carnis ⁊ diaboli. Ez etiaz tūc ꝑ petitio coincideret cū illa qua dr. Et ne nos īducas in tẽptationẽ. Alij exponūt de alio triplici malo scz ꝓterito ꝓnti ⁊ futuro. Ez ꝑ est ꝓtra Aug̃. qui hāc petitionẽ dicit respicere ꝓntia. vt dictum est Ez q̃ in oraōe que dr in missa īmediate post istā oraōem dñicā. liberari petim⁹ a triplicib⁹ malis scz ꝓntib⁹ ꝓteritis ⁊ futuris. vbi dr Libera nos q̃ sum⁹ dñe ab omnib⁹ malis ꝓteritis ꝓsentib⁹ et futuris ⁊c. ō nec istū intellectū omnino reprobo

¶ Restat aūt vt solū exponaꝫ de malo pn̄tis miserie i quo iā laboram⁹. qđ est triplex ꝑm Berñ. Sum⁹ enī faciles ad seducẽdū q̃ntuz ad rōnalẽ. debiles ad opandū q̃ntū ad ꝯcupiscibilẽ fragiles ad resistendū. q̃ntū ad irascibilem. Hec tria ponit Berñ. in ꝑmone de aduentu dn̄i. Triplici inq̃t malo humanuz gen⁹ miserabiliter laborat. Nā faciles sum⁹ ad seducendum. debiles seu desides ad opandū. ⁊ fragiles ad resistendū Si discernere volum⁹ inter bonū ⁊ malū. decipimur. Si tẽptam⁹ facere bonuz deficim⁹. Si conamur malo resistere deijcimur. Et nota q ꝑ q̃ dicit hic de resistẽtia mali non intelligit̃ de resistentia qua resistim⁹ tẽptationib⁹. q̃ tūc coincideret cū petitiōe ꝓcedẽti. sz intelligit̃ de resistẽtia qua resistim⁹ malis nos inuoluẽtibus. sic̃ sunt aduersitates seculi. necessitates corpis. ⁊ passiones aī ⁊ cetera talia. Multa enī sūt mala q̃ nō ꝓ modū tẽptationis nob ingerunt. q̃bus ꝓnos resistere nō sufficim⁹. ⁊ iō ab his petimus liberari Petim⁹ aūt hic a ꝓdicto triplici malo liberari. ñ vt eis totaliter eruamur. puta vt tollamur ab hac vita. q̃ tūc ista petitio coincideret cū secūda Sed petim⁹ sic nos ab eis liberari ne ī exercicio spūali nos impediāt aut retardẽt. Dicam⁹ ergo Libera nos a malo. q̃ decipimur in cognoscendo. q̃ deficim⁹ in opando. q̃ deijcimur in resistẽdo.

¶ Vel potest dici ⁊ melī. q̃ hec petitio intelligatur tā de malo culpe q̃z pene. Culpe inq̃ tā non ꝓpetrate. quia tūc coincideret cū q̃nta vt supra dictū est. Sed culpe inst̃ātis possibil ꝓpetrari. A q̃ malo petimus nos liberari ne videlicet peccem⁹. Itē de malo pene pn̄tis. Pena enī pn̄s qua affligimur aliquādo est satisfactiua ⁊ remeditatiua de peccatis cōmissis vl ꝓmittendis. imo est interdū stimulatiua ad bonū Ju

xta illud ps. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea acceleraverūt. Et tūc pena nō habz rōem mali sz boni. Aliqñ aūt est inductiua vl ī pulsiua ad peccatū. Ideo ei pene multa mala fiunt. Et vt sic pena habz rōem mali a q̃ malo petimus nos liberari. Ñ oēs penalitates ꝑsentis miserie siue sint aduersitates seculi. siue necessitates ⁊ dolores corpis. siue passiones animi. siue sit seducabilitas ī rōe. siue ꝓnitas ad malū in cōcupiscibili. siue difficultas ad bonū in irascibili. ⁊ cetera talia. inq̃ntū nobis ꝓficiūt ad salutẽ bone sunt. quia eis exercitamur ad virtutes. Inq̃ntum vero nos abducūt ⁊ sunt nobis causa vl occasio ruine. male sunt. et vt sic petimus nos ab eis liberari tam ꝑsentibus q̃z ꝓteritis q̃z futuris Nec obstat q̃ Augustin⁹ dicit. Nos hic orare liberari a malo in q̃ iam inducti sumus. Habz ī malū in penalitatib⁹ ꝑsentis miserie nob imminens iā inducti sum⁹ causaliter. a cui⁹ mali effectuali incursu petimus nos liberari. Et notandū q̃ in hac petitione non petimus simpliciter nos liberari a penis seu penalitatib⁹ miserie ꝓsentis. q̃ hoc petiuimus in secūda petitione cum dicim⁹. Adueniat regnū tuū. Ez petimus q̃ q̃z diu sumus in incolatu ꝑsentis miserie interim liberemur a talib⁹ inquantū sunt nob mala ⁊ saluti nostre obnoxia. Itez potest accipi de malo pene future. ita q̃ petam⁹ sic nos liberari a malo ꝓsenti vt nō incurram⁹ malum pene future

¶ Per hanc petitionẽ excludit̃ accidia que ꝑm Berñ. est quidā animi torpor q̃ qs negligit aliqua bona inchoare aut fastidit perficere. Et iste torpor causat in nobis triplex malū ꝓdictū quo laboramus. vt patet diligenter cōsideranti. Accidiosus enī tepet studio. torpet exercitio. languet tedio. Que tria cōuenienter habent cū triplici malo ꝓdicto Be primo dic̃ Cassi in epistola. Humana natura sicut cōtinuis studijs instruitur. ita pocia torpentia fatuat. Ecce malū deceptionis. Be secūdo locū habet qđ dicit Bernard⁹ vbi supra. q̃ accidia est animi torpor quo qs negligit aliqua bona inchoare aut fastidit pficere. In quo est malū defectionis. Et de his duobus simul dicit Seneca in epla. lxxij. Desidioso inquit studere torqueri est. q̃ntuz ad primū. pigro supplicij loco labor est. quantuz ad secundū. De tertio dicit Bernard⁹ in epla q̃ accidia est quidā animi languor cū legere nō libz orare non delectat. meditatōes sollicite non sentiuntur. Et Gregorius in omelia dicit. Qz accidia est de virtutum laudabili exercitio vtriusq; qz hominis languida deiectio. Ecce malum deiectionis. Bene ergo dictum est. q̃ per hoc

q̃ petim⁹ liberari ab hoc triplici malo implicite fugamus accidiã. ¶ Introducit aũt hic vtus tpantie. cui⁹ est a malis pñtibus abstinere. Declinat enĩ ab extremis ⁊ seruat mediũ. Q̃uis licet etiã alijs vtutib⁹ moralibus cõpetat. vt patz scõo etbico⁹. pcipue tñ appropriat tpantie. Et tãdo aũt in medio aliq̃s liber est a malis que sunt in extremis. Vñ dicit. Mediũ tenuere beati Tẽperantie aũt tres sunt ptes potẽtiales inter ceteras que iuuãt ꝓtra triplex malũ p̃dictũ quo laboramus. s. studiositas. austeritas. ⁊ cõtinentia Studiositas est vtus qua mens hominis ad reruz cognitionẽ vehemẽter afficit̃ fm moderamen rõnis. Et hec vtus iuuat cõtra pmũ malũ. Et q̃ntũ ad illã ptẽ tpantia cõpatur ligno scientie boni ⁊ mali qđ est in medio paradisi. Austeritas aũt fm andronicũ est vtus que excludit omnes delectatiões supfluas ⁊ inordinatas q̃ pñt hominẽ impedire in exercitio opis vtuosi. Et h̃ vtus iuuat cõtra secundũ malũ quo desides sumus in opando bonũ. Et q̃ntũ ad hãc ptez temperantia cõpatur soli q̃ est medi⁹ planetaruz ⁊ vtuosior inter oẽs. nec p aliquẽ planetarũ a suo lumine valet impediri. Cõtinẽtia vo est vtus q̃ quis resistit cõcupiscentijs prauis q̃ in eo vehementes exist̃t. Vñ Andronic⁹ dicit q̃ ꝓtinẽtia est habit⁹ ĩuictus a delectatiõe. Et hec vtus suffragatur ꝓtra tertiũ malũ vt de se patz. Et q̃ ad ist̃ ptem tpantia cõpat magistro q̃ est i medio discipulorum vt põt haberi ex. ij. ethy. Igit̃ q; tres vtutes vt dictũ est sunt ptes tpantie iõ ꝓuenienter p hãc petitionẽ vtus tpantie⁹ introduci. ¶ Bedonis vo introducit timor. vt dicit glosa sup Matth. Bũ ab imis ad sũma ascẽditur. p spũm timoris a malo liberamur Vñ d⁹ Prouerb. xv. Per timorẽ dñi declinat omnis a malo. videlicet triplici p̃dicto. Primo quidẽ. q; initiũ sapie timor dñi. Eccĩ. xix. Sapia autẽ facit ne in cognoscẽdo decipiamur. Secõdo vo. quia in timore dñi fiducia fortitudinis. ne videlicz in opando deficiam⁹ Prouerb. xuij. Et fm Greg. Sicut in via seculi timor debilitatẽ. ita ⁊ i via timor fortitudinẽ gignit. Declinat enĩ a timorẽ dñi a tertio malo. Psal. Firmamentũ est dñs timentib⁹ eũ. ne scz ullis aduersis deiciant̃. Et hec tria ⁊ plura alia de hoc dono cõprehendit Cassi. in libro de institutis monachor. sic. d. Principiũ nostre salutis sapiẽteq; fm scripturas timor domini est. de timore dñi nasc̃it cõpunctio spũalis de cõpunctiõe cordis pcedit abrenũciatio. id ẽ. nuditas ⁊ ꝓptus omniũ facultatũ. de nuditate humilitas pcreat̃. de humilitate mortificatio voluptatũ generat̃. de voluptatũ mortificatiõe extirpant̃ atq; marcescũt vniuersa vicia. de vicioꝝ expulsione vtutes fructificãt atq; succrescunt. de vtutũ pullulatiõe puritas cordis acq̃rit̃tur. p cordis puritatẽ apostolice charitatis pfectio possideť. Uetus est beati anthonij sentẽtia.

¶ Beatitudinib⁹ introducit hic paupertas spũs. Nã vt dicit glosa. liberati a malo paupes spũ ⁊ reb⁹ esse cupimus. Exponit̃ aũt paupertas spũs tripli. Primo vt dicamur paupes spũ. i. spũali volũtate p deuotionem gratie. Secũdo mõ sic. paupes spũ. i. sui opinione vl re putatione fm q̃ dicit glo. interli. Paup spũ humilis est corde Tertio mõ sic. paupes spũ. i. non inflati de se nõ cõfidentes sed timorosi. sicut vulgariter paup corde dr timid⁹. Et isti q; nõ se nihil pñsumunt. ideo se totos deo committũt. Primi paupes spũ sunt habiles ad cognoscẽdũ veruz. Vñ dicit Aug⁹. sup ps. Quis pbie magistra nobis est inopia Propter qđ legit̃ de multis pbis q̃ diuitias abiecerũt vt speculatiõi liberi⁹ vacarent. vt de socrate. ⁊ dyogene. ⁊ plurib⁹ alijs Secundi paupes sunt stabiles ad faciendũ bonuz. Vñ dicit Chrysost⁹ sup Matth. q̃ hec paupertas id est. humilitas est qđã stabile fundamentuz. qua subiecta cũ stabilitate alia superificant̃. Et ideo dr Esa. xxv. Fact⁹ est dñs fortitudo pauperi ne scz in opatiõe boni deficiat. Tertij paupes sunt faciles ad resistendũ malo. tales enĩ paupes semp adiutoriũ dei sũt mendicãtes. vt dicit Chrysostom⁹ Vñ in greco habet. Beati mẽdici Et ideo diuiõ adiutorio suffulti faciluter resistũt malo Propter qđ de tali paupe dicit dñs Esaie lxvj. Ad quẽ respiciã nisi ad pauperculũ tremẽtẽ sermones meos. Hec autẽ tria triplicib⁹ paupertibus ꝓuenientia sunt ꝓtra triplex malũ p̃dictuz. vt de se patet intuenti. Propter qđ bñ dictũ est hãc primã beatitudinẽ p istã vltimã petitionẽ introduci. ¶ Sciendũ aũt q̃ fm enumerationẽ matthei hec beatitudo scz pauptas spũs ponitur prima. pacis aũt vltima. q; ipe pcedit a mi⁹ dignioribus ad magis digniores. Quoniã beatẽ petitiões istius sanctissime oratiõis pcedunt a magis pfectioribus ad min⁹ pfectas. ideo in coaptatione petitionũ ⁊ beatitudinũ ordo oppositus obseruat̃. Octaua aũt beatitudo que est pati psecutionẽ ppter iusticiaz hic nulli petitiõi singulariter adaptat̃. quia ipsa sup singulas replicatur. Vnde dicit Aug⁹. ⁊ glosa. q̃ ipsa redit ad caput. Qđ intelligit̃ dupliciter. Uno mõ q̃ ipsa replicari debeat sup omnes pcedentes. Uerbi gratia Beati paupes spũ qui psecutionem patiuntur ppter iusticiã. ⁊ sic de alijs. Et fm hoc nõ est spẽalis bñitudo ab alijs distincta. Quẽ pcedẽtiũ

illuminatio ⁊ pbatio. Alio modo q⁹ vsus illius beatitudinis ambit ⁊ cõplectit vsum omniũ aliarum p quãto in q̃libet est passio quedaz. qõ sic declarari potest. Patit aliqs aut a se aut ab alio Si a se aut volũtarie subtrahendo que sibi placẽt. aut inferẽdo que displicẽt. subtrahẽdo q̃dez. aut inquãtũ sibi sunt impedimẽta. qõ fit p paupertatẽ. aut inq̃ntuz aliis sunt adiutoria. qõ fit p misericordiã. Inferẽdo q̃ displicẽt. hoc fit p luctũ Si aũt ab alio patiat. aut intra aut extra Si extra tẽ respectu iferẽtis necessaria ẽ mittas. vt ĩ reddat malũ p malo Respectu ãt sustinẽtis est ries iusticie. q̃ magis appetit pbari ⁊ purgari Si intra tũc quantũ ad inferentẽ necessaria est pax vt ꝑm rectã rõem totũ ꝓordeat. sz quãtũ ad sustinentẽ mũdicia cordis vt volũtas nõ inficiat Et sic patet quõ illa beatitudo decurrit p omẽs alias. ꝓpter qõd ad caput redire dz. Dropt qõd etiaz cõuenit in ꝑmio cũ ꝑma qõ est regnũ celorum Et hoc etiã ꝑmũ in omnib⁹ aliis ꝑmijs intelligitur. ¶ De fructib⁹ aũt introducit ꝑ hãc vltimã petitionẽ patiẽtia. cui⁹ est equo animo tolerare mala pñtis miserie q̃diu ab eis non liberamur Ad euidentiã ꝑmissoꝝ quoniã nõnũq̃z alique vtutes dona ⁊ beatitudines ⁊ fruct⁹ ĩ idẽ nomẽ coincidũt putileẽ eoꝝ distinctioez Bñbnectere. Sciendũ aũt q̃ q̃nq̃z sunt que ꝓsequẽter se habẽt ad aiaz pficiendã. s. grã. vtus. donũ. beatitudo. ⁊ fruct⁹. Gratia enĩ est habit⁹ pficiens essentiã aie. purgãdo egritudinẽ culpe. ad qõdaz esse supnaturale aiam eleuãdo. Virtus vo ⁊ donum pficiũt potentiã sz differẽter. qz vtus pficit potentiã purgãdo ei⁹ defectũ ⁊ habilitãdo ipsã ad opandũ siue naturaliter si sit vtus acq̃sita. siue supnaturaliter si sit vtus infusa. Donũ aũt purgat difficultatẽ in opando faciẽs faciliter ⁊ ꝑmpte hominẽ opari ad motũ ⁊ instinctũ spũssancti. Beatitudo vo est opatio dom. et sic q̃ꝑñs dicit. iij. ethi. q̃ felicitas est opatio pfecte vtutis. Perfecta vtus appellat donũ. Fruct⁹ aũt est delitiosa delectatio ꝓsurgẽs ex ꝑdicta opatiõe. Ex q̃bus patz q̃ beatitudo ⁊ fruct⁹ nõ dicũt nouos habit⁹ alios a vtutib⁹ ⁊ donis. sz sunt eaz actus qui quidẽ act⁹ reponunt hominẽ in quodã pfectionis statu. Et hinc est q̃ beatitudines ⁊ fruct⁹ quidã stat⁹ appellantur. Dicit etiaz beatitudo status ⁊ pfectio iã purgati animi. Alia autẽ ꝑdicta quattuor sunt purgatiões animi. vt visum est. Et si aliq̃n iste stat⁹ vocat virt⁹ hoc est ꝑ impꝓprie Dicit aũt iste stat⁹ beatitudo. vel qz ĩmediate est ad beatitudinẽ. vel qz aiam iaz purgatã facit statim euolare in eternã beatitudinẽ. vel qz dat securitatẽ beatitudinis eterne. De hac materia pleni⁹ habes in tractatu quẽ edidi de arbore vtutum capto. ij. Qualiter etiã eoꝝ singula sint ĩ idẽ nomẽ coincidẽtia ⁊ a se differãt. ibidẽ habes de singulis in suis locis

Conclusio CCXCVIII

Hec est ꝓclusio totius oratiõis ꝑmisse. in qua vt dicebatur ĩ ꝓncipio optata adimpletio oĩm petitionũ ꝓdictaz. Hec autẽ dictio amen ꝑm Aug. nec greca est nec latina sz hebraica. Et q̃nq̃z ponit nominaliter. vt Apoc. iij. Hoc est amen. id est. vitas Q̃nq̃z vbaliter. vt vbicũq̃z i psalmis dicit. fiat fiat. idẽ est qõd amen amen. ⁊ sic ponitur in fine orationũ vt hic. Q̃nq̃z ponit aduerbialiter. vt in euãgelio vbicũq̃z dicit amen dico vobis id est. certe ⁊ fideliter. Et ꝑ modo etiã potest sumi hic. Unde dicit Hiero. sup Matth. Amẽ qõd in fine cõstat scriptũ signaculũ est dñice orationis qõd aq̃la interptatus est fideliter. ⁊ nos vere possumus dicere Q̃ Hz autẽ hec dictio amen posita in fine oratiõis triplicẽ efficaciã ⁊ vtutẽ Nã concludit oratiõnem. recolligit intẽtionẽ. impetrat exauditionẽ. Cõcludit quidẽ oratiõem. q̃ ꝑ Hieronymũ est signaculũ oratiõis. Unde sicut p sigillum claudit scriptura. sic p amen concludit oratio. Recolligit etiã ꝑm Hiero. intentionẽ Naz q̃n dicit amen intẽtio sũ matim fert sup oĩa ꝓcedentia et si qõd ex fragilitate humana p distractiõez mentis in oratiõe absq̃z actuali intẽtione ptransituz est ad illud intẽtio redit. dicẽdo amen Impetrat nihilominus exauditionẽ. Est enĩ amen exauditiõis nomẽ. Unde dicit Raban⁹. p hoc q̃ dixit dominus amen signat indubitãter illis cõferri a dño oĩa que rite postulãt q̃ cõdicionis addite suare pactum nõ negligũt. Que quidẽ cõdicio est dimittere debitoribus nostris. de qua supra dictum est Et in ꝑ terminat exposito hui⁹ sanctissime oratiõis C De pfectõe ⁊ sufficiẽtia illius benedicte oratiõis dicit Aug⁹ ad pbam. Si p oĩa petitionũ sanctaz vba discurras. nec inuenies qõd ĩ illa dominica oratiõne nõ ꝓtineat. Quecũq̃z autẽ alia vba dicam⁹ que affectus oratiõis formam. nihil aliud dicim⁹ q̃z qõd in illa oratiõe dñica positũ est. si recte ⁊ ꝓgruẽter oram⁹. Qui enĩ dicit. Clarificare in omnibus gẽtibus sic clarificat⁹ es in nob. q̃d aliud dicit q̃z sanctificet nomẽ tuũ. Qui dicit. Ostende nob faciẽ tuã ⁊ salui erim⁹. q̃d aliud dicit q̃z. aduciat regnũ tuũ. Qui dicit. Gressus meos dirige ꝑm eloquiũ tuũ. q̃d aliud dicit q̃z. fiat volũtas tua. Qui dicit. Panem ⁊ diuitias ne dederis mihi. q̃d aliud dicit q̃z panẽ nostrũ quotidianũ da nob hodie Qui dicit. Memento dñe dauid ⁊ omnis mãsuetudinis eius. Et si reddidi

retribuentib⁹ mihi mala ⁊c. quid aliud dic̄ q̄z. dimitte nob debita nostra sic̄ ⁊ nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ nostris. Qui dicit Aufer a me dñe ꝓcupiscētias. q̄d aliud dic̄ q̄z. ne nos inducas i tēptationē. Qui dicit. Erue me de inimicis meis de⁹ quid aliud dicit q̄z. libera nos a malo. Et subdit Aug̃. Quisq; aūt illō dic̄ qō ad eā gelicā ista ꝑtem ptinere nō possit carnaliē oꝛat. Qui enī dic̄ in oꝛōe. Bñe multiplica diuitias meas. ⁊ honores me os auge. ⁊ hoc dic̄ eoꝛ ꝓcupiscētiā habēs nō id attendēs vt ex his ꝑm deū ꝓfit hominibus puto eū nō inuenire i oꝛōne dñica q̄ possit ꝫ vota optare. Itē Cypria⁹ i li. de oꝛōe dñica dicit q̄ chriſt⁹ in illa oꝛōe magisterio suo oēm nostraz ꝑcem salutari ꝑmonebreuiauit. Uñ etiam dicit Cassi. in colla. patꝝ. hāc oꝛōem oēm plenitudinē ꝑfectiōis ꝓtinere. subdens q̄ ipsa oꝛō dñica. puebit ad illā ignēā ⁊ ꝓpaucis exptā oꝛōem. q̄ oēm trāscendens humanū sensuz. nullo necdū sono vocis sz nec lingue motu distinguit. Ꝟz mēs infusione illi⁹ celestis lumīs illustrata velut ꝺ fonte quodā copiosissimo illaz vbertim atq; ineffabilit eructat ad deū tāta ꝑmēs in illo breuissimo tpis pūcto quāta nec eloqui facile nec ꝓcurrere mens in semetipsam reuersa ꝓualeat. Talē oꝛōz digne ꝑmere nob concedat deus benedict⁹. qui viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Ut aūt exclusio uicio

rum ⁊ introductio virtutū donoꝝ beatitudinū ⁊ fructuū ꝑ singulas petitiōes ꝑm adaptatiōes ꝑmissas lucide ⁊ enucliatim etiā rudibus et singulis simplicibus patefiāt oīa. hec in vnā arboꝛem redigere decreui. Ad cui⁹ arboꝛis noticiaz plenioꝛē possum⁹ dicere q̄ hec est arboꝛ illa mystica quā vidit rex nabuchodonosoꝛ. vt legitur Dañ. iiij. Uidebā inq̄t ⁊ ecce arboꝛ i medio terre arboꝛ fortis. ⁊ ꝓcerita sc̄i⁹ ꝓtingens celū. aspect⁹ eius vsq; ad terminos terre vniuerse. ⁊ folia ei⁹ pulcerrima. ⁊ fruct⁹ ei⁹ nimi⁹. ⁊ esca vniuersoꝝ in ea. subtez eā habitabāt aīalia ⁊ bestie. ⁊ i ramis eius ꝓuersabant volucres celi. Arboꝛ ista ē oꝛō dñica ab ipso oꝛe dñi procreata. ⁊ ideo fortis est vtpote ab ipsa inuincibili vītate ꝓducta ⁊ plāta ta ac in ipsa etiā firmissime radicata. Arbor sta re dicāt in medio terre. i. in coꝛde humano. coꝛ ei est mediū hoīs. Et nēpe nō sufficit hāc oꝛōnem dicere oꝛe nisi intētio verset in coꝛde. Iuxta illud j. Coꝛ. xiiij. Psallam spū psallā ⁊ mente Procedit as ei⁹ vsq; ad celū ptingit. quia ipsam mentē deuotā sursū subleuat ⁊ vsq; in celū ptingere facit. Ad qō designādū in sūmitate arboꝛis posite sunt due stelle. quasi de duab⁹ rosis radiātes depinguntur. vt ꝑ hoc ꝓceritas oꝛōnis dñice ad celū ptingere innuat. In duab⁹ q̄dem rosis stellatis due ꝑme exoꝛdiales huius oꝛōis pticule describūtur. q̄ velut stelle quedā fulgidissime diuini scilicet amoꝛis ⁊ celestis desiderij in mēte oꝛātis rutilant impetrādi fiducia excitātes. Sup quas i cacumine dei patris effigies collocat. ad oñendum q̄ arboꝛ illa illi⁹ oꝛōis sicut ab ipso tota incipit sic ad ipsum totaliē dirigit. ⁊ ꝑ ipsum pficit ⁊ in ipso feliciter ꝓsumat. ⁊ hoc siue accipit hic li pater essentialiter siue ꝑsonaliter put supra i ꝓncipio ꝑmissum ē. Aspect⁹ ei⁹ vsq; ad termios vniuerse terre ⁊ ab oīb⁹ videt ⁊ intelligit seu adipiscit pōt. Ipsa enī tāte felicitatis euidētie ⁊ cōpēdiositatis est vt q̄libet hō cuiuscūq; stat⁹ quācūq; quō eā possit aspicere discere ⁊ etiā retinere Uñ Cypria⁹ in li. de oꝛōe dñica. Cū dñs iesus christus colligēs doctos piter ⁊ indoctos omī seruitatq; etati ꝓcepta salutis addidexit. ꝓceptorum grande cōpendiū fecit. vt in disciplina celesti discentū memoria nō laboraret Ꝟz q̄d essz simplicitati fidei necessariū velociter discere. Et vt huius arboris aspectus euidētius ꝓpareat. Est sciendum q̄ ipso trunco siue stipite arboris quasdam puellaꝝ figuras circūambeūtib⁹ eas circulis collocaui q̄ sunt septē ⁊ significāt septē petitiones b⁹ sanctissime oꝛōis dñice q̄ etiā cuidez circulis inscribunt single. ⁊ puelle mēbꝛanas tenēt singulas manib⁹ silr dimēbꝛatas iuxta diuisiōz ⁊ dearticulationē cuiuslibet petitiōis. q̄les etiaz mēbꝛane ex ꝓmis exoꝛdialibus rosis ꝓcedere demonstrant. Be qualibet aūt puellaꝝ trunco arboris ꝓcedit vn⁹ ram⁹ ꝓtinēs vtutes. dona. beatitudines ⁊ fructus q̄ ꝑ illā petitionē introducūtur. nō q̄dē ꝓiunctus arboꝛi sz distāter in oꝛe bestie illud capitale viciū repsentātis gestat. Et ad istam bestiā cū ramo suo ꝓpellandā est vn⁹ angelus iuxta petitionē quālibet collocatā ad designandū q̄ ꝑ talē petitionē tale viciū ꝓfugat. In exoꝛdio aūt cuiuslibet rami in ꝓmo folio ceteris venustioꝛi ⁊ maioꝛi inscribit vna de vtutib⁹ ꝓncipalib⁹. s. theologicalꝫ vel cardinalis ex qua alie vtutes in eodē ramo ꝓsequēter posite q̄dā oꝛdine velut ꝑ frōdes ⁊ ramusculos siue vgas quēadmodū pictura ꝓtendit. deriuant. vel i ipsaz q̄ modolibet reducunt. Ꝫ attento q̄ vbicūq; videris foliū aliq̄d ramo supductū vel quasi ipsi ramo trāsfixū signat q̄ oīa in illo ramo ꝓsequēter ꝓcedentia ab ista vtute q̄ isti ramo inscribit ꝓcedunt. vel sub ea q̄litercūq; ꝓtinētur. puta sicut ptes subiecte vl ptes potētiales siue etiā integrales. Inscribunt autem virtutes foliis ea ratiōe

quia illa folia arbori deseruiunt ad duo. s. ad eã decorandã & ad fructꝰ protectionẽ. Sic reuera vir/tutes hominẽ bonis ornãt moribꝰ. & nihilomi/nus bonoꝝ operꝝ fructꝰ a tẽptationuꝫ vẽtis pte/gunt & defendũt Et ß est qõ dr. folia eiꝰ pulcerri/ma In singulo quoqꝫ ramoꝝ pncipaliũ ponũt aliqui fructꝰ p quos designant fructꝰ spũs qui sunt. xij. quos enumerat aplus ad Gal. v. Et de/scribunt bi fructꝰ p ramos singulos ꝑm qipoꝝ fructuũ cuilibet petitõi videt conuenientius adap/tari. De qbus fructibꝰ attendẽdũ est qõ subdit. Et fructꝰ eiꝰ nimiꝰ. qntũ ad fructꝰ spirituales qi hac vita pñt acqri. q sunt quedã pticipatio & pre/gustatio illiꝰ supmi fructꝰ beatitudinis eterne. qui p pomũ aureũ in manu dei patris designat. Ad quẽ quidẽ fructũ psequẽdũ tota hec oratio pncipalis ordinat. Ponunt etiã alij fructꝰ qua/si immaturi velut ex floribꝰ pdeũtes. & adhuc ip/sis floribꝰ coherẽtes. q signãt beatitudines. qui sunt qsi actus ex donis spũssancti pcedẽtes. nec adhuc nomẽ fructꝰ obtinẽtes. quaꝫ quelibet p ista beatitudinẽ introducit in cuius ramo ipsa crescere figurat. Et qniã in hac oõe nõ tãtũ sim/plices & mediocres sz etiam pfectissimi fructũ in/uenirũt. iõ subdit Et esca vniuersoꝝ in ea. quia cuiuscũq; statꝰ vel ꝓditiõis hõ existat fructũ ex hac arboꝛe carpe potest ꝑm exigentiã sui status siue iustꝰ siue peccatoꝝ. doctus siue ideota. acti/uus siue ꝛẽplatiuꝰ. incipiẽs proficiẽs siue pfectꝰ. Vñ dicit glosa sup illud Matth. Vbi nos noster pauci/bus res multiplices & necessarias memoriæ cõ/mendauit. vt sic simplicitas fidei sufficiẽtiaꝫ sue salutis addiscere & prudẽtia ingeniosioris am/plius pfunditate mysterioꝝ stupebit. Hinc esa. Sermonẽ inqt abbreuiatũ faciet dꝰ sup terraꝫ quẽ ita vbis abbreuiauit vt memoriæ capi possit Ita rebꝰ implenit vt nemo sine grã pape valeat Qd vero subdit Subter eã habitabãt animalia & bestie. refert ad vicia & peccata siue vitioꝝ sug/gestiones. quibꝰ oratis animꝰ distrahit q cũ di/uina gratia p feruentẽ oratis conatũ hui⁹ san/ctissime oõis ppellunt & excludunt. ac sub affe/ctionũ pedibus penitꝰ substernunt. Et idcirco signãter tales bestie dicunt subter arborẽ nõ in arboꝛe habitare. Nec tamen in pictura arboris nostre hmõi bestias subter arborẽ sz potiꝰ a late/re iuxta collocaui. vtpote quãlibet bestiaꝫ er ad/uerso illiꝰ petitiõis quã impugnat. qdiõ feci vt distinctiꝰ appareat que petitõ cui vicio specialit aduersetur Sunt aũt septẽ bestie ꝑm septem vi/cia capitalia. Prima est bufo p quẽ superbia vel inanis gloria designat. quia sicut bufo ad omnẽ tactũ se animat & tumidat. atqꝫ turgescit ampli⁹ & inflatur. Sic supbus. Versus. Est tumide ra/ne similata supbia plane. Et qruta babꝫ natu/raliter fugare bufonẽ Hinc est q angelꝰ bufoni cõtrarij cũ ruta est depictus. Secũda bestia est luter in quo auaricia signat. Versus. Ceu luter seruat cupidꝰ res & coaceruat. Tertia bestia est canis. in quo inuidia signat. Versus. Dum ca/nis os rodit socii quẽ diligit odit. Unde inuidi dentem canino mordere dicũt. Versus. Ut more ca/nis rodit mordẽs quos inuidus odit. Quarta bestia est vrsus qui oia comedit indifferenter vt dicit Aristoteles. vj. de aiã. Versus. Cui deꝰ venter est velut vrsus gluto foraꝫ est. Quinta be/stia est ericiꝰ vel uricꝰ in quo ira designat q qñ aliqd ꝓsentit statim spinas suas exasperat. et in globum cõuersus in sua arma se recolligit Ver sus. Ericij more seuit hõ stulto furore. Sexta be/stia est sus in quo est luxuria ex eo q se ceno & lu/to ingurgitat & in locis fetidis reqescit. Versus Gaudet luxurioſus coitu quasi spurci luto sus Septima bestia est asinꝰ. i. accidia qõ est aiãl ineris & pigri. Versus. Est asellus iners oĩs bo/ni piger expers. Haꝫ siquidẽ bestiaꝫ quelibꝫ ge/stat in oꝛe ramũ exustũ cũ foliis nigris qbus vi/cia inscribunt ad designandũ vicioꝝ deformita/tem. Et in pmo cuiuslibet rami folio ꝓtingente ipsum ramũ inscribit viciũ capitale cuiꝰ filie in sequẽtibus designãtur foliis. Cuilibet etiam ra/moꝝ iſtoꝝ insidet vna auis vtpote illiꝰ vicij ma/iorem similitudinẽ gerẽs. Verbi gratia. In Ramo supbie insidet pauo. in quo supbia designat pro/pter gloriationẽ pennaꝝ. Versus. Extollit plu/ma quasi pauo gloria vana. In ramo auaricie residet monedula p eo q semp cõgregat & fura/ta abscondit. Versus. Que cupidus cumulat & auara monedula celat. In ramo inuidie sedet vultur que est inuidiosa intantũ q inuidet ppri/is pullis cũ impinguant. Unde tũc eos eycit de nido nec redire pmittit. Versus. Vulturis inui/dia ppꝛios detrudit in ima In ramo gule coꝛuꝰ sedet q est auis intẽta voracitati. Versus. In ni/mijs escis quasi coꝛuꝰ gluto quiescis In ramo ire sedet pica que est rixosa Versus. Ira velut pi/ca rixis est spamica. In ramo luxurie sedꝫ passer auis valde luxuriosa intantũ etiã q caro eiꝰ fre/quẽter in cibũ sumpta est libidinis incitatiua vt dicit cõstantinꝰ. Versus. Passer vt alat libidi/nẽ nõ satiat. In ramo vo accidie insidet bubo q est pua noctua est quedã auis onusta plumis. sed graui semp detẽta pigricia. die & nocte cõmo/rans in cauernis & sepulcris. debilis est ad volã/dum. & alie aues de die circũuolantes eaꝫ si dep/henderint ipsam deplumãt. Sic est de accidioſi

ꝛ pigris. Añ versus. Sic piger in pulstro quasi bubo cubat in antro. His aūb⁹ aduersantur columbe in ramis vtutū residētes. De q̄bus intelligendū est illud qđ subdit. Et in ramis ei⁹ cōuersabant volucres celi. Per istos volucres dona spūssancti intelligunt. Unde ī figura columbe depingunt tenētes singule suos flores singulos in ore quib⁹ ipsa dona spūssancti sunt inscripta ad designandū q̄ hec dona spūssancti aiam spūalibus charismatib⁹ floridā facāt ꝛ fecūdā. In quolibet aūt ramo illoꝝ septē p̄ncipaliū vtutum vna colūba residet. q̄ p quālibet petitionez vnū donū introducit. qđ etiā illi vtuti spēaliť coaptatur. Hāc igit arborē plene intelligere ꝛ eius fructus digne carpe nobis huj⁹ oīois sanctissime sapiētissimus auctor christus ihesus q̄ cū patre ꝛ spūsancto viuit ꝛ regnat vnus deus glorios⁹ p infinita secula seculoꝝ p̄stare dignetur Amen.

¶ Sermo de eadem dominica CCXCIX A

Petite et accipietis.

Ut gaudiū vestꝝ plenum sit. Joh. xvj. In vbis istis saluator noster instruēs discipl'os suos ad oīandum tria facit. Primo indicit actū petitionis. Petite | Secundo. pbet fiduciā exauditionis. et accipietis | Tertio oñdit finē intentionis. ut gaudiū vestrū plenū sit ¶ Quantū ad p̄mum sciendū q̄ tria sunt q̄ reddūt hoiem idoneum ad petendū deū. videlicꝫ pctoꝝ īmunitas. vbi dei sedulitas. ꝛ spiritalis pauptas. Et p̄m B sunt tria genera hominū q̄ confidenter p̄nt deū petere videlicet innocētes a pctis liberi. sedulī auditores verbi dei. ꝛ paupes spū. Et vbicūq; hec tria p̄uenunt in vno hoie ille est idone⁹ p̄dicator dei Et quoniaꝫ tales fuerūt discipuli. iō p̄grue dñs ad ipsos vba p̄missa direxit. d. | Petite ¶ Primo dico q̄ ad hoc q̄ aliq̄s sit idone⁹ ad petendū deū req̄rit pctoꝝ īmunitas. Qđ patet ex duob⁹ ¶ Primo ex pte oīois. Cū enī oīo sit ascensus mentis in deū vt dicit B amal. peccatū vo mentem aggrauet ꝛ dep̄mat. Iuxta illud psal. xxxvij. Quoniā iniquitates mee supgresse sunt caput meū ꝛ sicut onus graue grauate sunt super me. Patet q̄ peccatis grauat⁹ nō potest ascēdere ī oīonem. Hinc est q̄ oīās ꝛ in pctis plistēs assimilatur aui volare cupiēti molē corpis aggrauate sicut est struc⁹. q̄ ad volandū alas erigit. Ex ꝓpt ponderositatē corpis a terra nullaten⁹ se suspēdit. raris pēnis indut̄ Ex magno corpe grauatur Job. xxxix. Penna strucionis sicut penna heroꝝ dij. ꝛ hoc in colore. nō in vtute. Talib⁹ sic pctis ḡuatis ꝛ tñ oīātib⁹ dr Jac. iiij. Petitis ꝛ nō accipietis eo q̄ male petatis ꝛ ī cōcupiscētijs vestris insumatis. i. expēdatis vl p̄sūmatis vos metipos ī desiderio habēdi qđ habere ñ potestis cū male petatis ¶ B Secūdo B idē patet ex pte acceptationis ei⁹ q̄ petit. Nā vt dicit Greg⁹. Cū is q̄ displicet ad intercedendum mittit̄ ira animus ad deteriora puocat. Añ Prouer. xv. Victime impioꝝ abominabiles dño. ꝛ vota iustoꝝ placabilia. Et Joh. ix. Scim⁹ q̄ pctores non exaudit deus. Añ Chrysо. Qui orat ꝛ peccat non bonorat deū sed illudit. Añ tales assimilant milit⁹ qui genua christo flectebāt. ꝛ alapas sibi dabāt. ¶ Si diceret q̄s ergo videtur q̄ pctores oīādo peccēt. cū deludere deū sit graue pctūm. Videmus etiā peccatores orare ꝛ nōnunq̄; exaudiūtur. Et Mat. vij. dr. Oīs q̄ petit accipit. ꝛ oīs. etiā peccatores. Ad B dicendū q̄ infallibilit verū est q̄ deus pctores nō exaudit inquātū sunt peccatores. Iuxta illud qđ dicit Isid. Sic nullū pficit in vulnere medicamentū si adhuc ferrū in eo sit. Ita nihil pficit oratio illius cuius adhuc peccatū in mente vel odiū manet in pectore. Peccator aūt orās deū p remissione peccatoꝝ suoꝝ cū contritiōe iā eo ipso nō est peccator. ꝑm illud psal. xxxi. Dixi cōfitebor ꝛc. Et vt sic pctores sepe exaudiunt. Verbū aūt Chrysostomi intelligendum est de p̄sistētib⁹ in peccato cuꝝ ꝓposito p̄sistendi ꝛ tamē orātib⁹ ꝓpter hoies vel questū vl aliq̄d taliū ¶ Ex p̄dictis trahit̄ documētū q̄ cū q̄s orare voluerit debeat prius de peccatis suis cōpungi saltē cōtritione generali. Añ Johānes Cass. in collatiōib⁹ patꝝ. Si inq̄t volum⁹ orationes nostras non solū celos sed etiā supcelestia penetrare. curem⁹ vt mēs nostra ab omnib⁹ terrenis ꝛ carnalibus vicijs depurēt. vt ita nrā oīo ad deū possit ascēdere nullo vicio⁹ pōdere p̄gnata ¶ C Secūdo dico q̄ requirit vbi dei sedulitas. qđ patꝝ. Cōgruū est enī vt q̄ vult in oīatione exaudiri a deo vt ꝛ ipse libēter audiat deū Ipse enī dicit Prouer. viij. Ego diligētes me diligo. Sic a simili ipse audientes se audit. Audit autez q̄s deū audiēdo verbuꝫ dei. Añ saluator predicatoꝝ ib⁹ vbi sui ait Luc. x. Qui vos audit me audit. Et Prouerb. xxviij. dr. Qui declinat aures suas ne audiat legē oīo ei⁹ erit execrabilis ¶ B Tertio requirit spūalis pauptas. q̄ est vera humilitas. q̄ vt dicit Aug⁹. paupes spiritu sunt humiles ꝛ timētes deū. i. nō habētes inflatum spūm. Tales possunt bene deum petere Eccl. xxxv. Oratō humiliātis se penetrat nubes Qui enī vult aliquē petere oportet se ei subdere

Juxta illud psal. Subdit⁹ esto dño z ora eũ Illi aũt pfecte se subdunt deo q̃ suũpsi⁹ nihil sibi retinentes se totaliť do submittũt. quales sunt vere paupes spũ. qui ita paupes sunt q̃ nõ hñt ipsũ spũm vel animũ suũ quẽ deo attribuũt. z ad deum referũt z eũ in deũ trãsferunt ¶ psal. Tibi derelictus est paup⁹ Ac p hoc vere humiles existũt Tales sunt ve mẽdici dei. z ipsor est ppriũ petere a deo. z dei ppriũ tales exaudire. Unde Greg. ij. libro moral. Ille inq̃t verã orõem deo exhibet. q̃ semetipsum q̃ pulvis sit hũiliter videt. q̃ nihil sibi vtutis tribuit. q̃ bona que agit esse de mirico⁹dia cõditoris agnoscit Et ꝑ attendẽs illa sancta oratrix dicebat Judith. ix. Tu dñe cui humiliuz z mansuetor placuit sp dẽpcatio. Et ps. Respexit in orõem humiliũ z nõ sprevit pcẽ eor. Imo tam pmpt⁹ est de⁹ ad exaudiendũ tales paupes spũ q̃ eor pcem nõ expectat. sz ad sola eorũz desideria inclinať Ps luſ q̃pe est exaudire desiderium q̃z orõem exꝑssam. ¶ Paupes aũt spũ exipsa vtute desiderij merẽt exaudiri. ¶ psal. Desiderium pauperũ exaudivit dñs. ꝑparationẽ cordis eor audivit auris tua. ℂ Ubi cadit q̃stio an ipsi paupes spũ teneanť vocaliť orare. vl̃ sufficit eis solũ desiderare. Ad q̃d dixerũt q̃dam. q̃ sufficit eis desiderare. imo imꝑfectiõis esz vocaliter orare. sumẽtes ꝑse illud psal. iam allegatuz Desiderium pauperũ exaudivit dñs ꝛc. Un vt dicunt talib⁹ nõ est dicendũ Ora ꝓ me sz desidera ꝓ me. Sz hoc est erroneũ. Quia chriſt⁹ legit vocaliter orasse. Et apli post repletionẽ spũssancti maxime orõib⁹ instabãt. Sz vez q̃ p illo instãti quo mẽs rapiť ad ꝛemplationẽ z gustũ divine dulcedinis. tũc lingua cõquiescat. sed postea rediens ad se debet orare etiã voce. ſm illud ps. Voce mea ad dñm clamavi. Verbũ autẽ illud desiderium pauperz exaudivit dñs. non est intelligendũ q̃ ꝛ sit ꝓpter ipsor pauperz exemptionez quasi ex altitudine pfectiõis eor ipsi sint ab orãdo exempti. sicut illi delirãtes dixerũt. sz hoc ẽ ꝓpter divine benivolẽtie dignationẽ. q̃ ad hmõi paupes tã pmpte z dignanť inclinať q̃ eor desideria exaudit etiã anteq̃z orẽt Esa. penulť. Unde q̃z clamẽt ego exaudiã. De hac materia si vis videre latius in tractatu in spũ libertatis ſmõe. xj. Ratio autẽ quare de⁹ pmpte istos paupes exaudit est. quia ipsi sunt vere z ꝓprie mendici dei vt premissum est. Unde eis appropriate dictũ est vbũ propositum ¶ Petite z accipietis

Subsermo Primus CCC.

¶ Accipietis ¶ In hoc verbo saluator dat fiduciã exaudinonis. Dat autẽ nob hmõi fiducia ex trib⁹. videlicet ex dei ad nos pia dignatiõe Ex orãtis debita intẽtiõe. Et ex rei petite salubri ratione ℂ Primo ergo fiducia exaudiciõis datur nob ex dei ad nos pia dignatiõe. que maxie relucet in hoc q̃ qñ oram⁹ ipse dignať vocari et esse pater noster. vt patet in orõe dñica. z sibi ꝑsenti evãgelio vbi nos hortať orare ait ℂ Si q̃d peteritis ꝓẽm in noie meo dabit vobis ¶ Vult ergo a nob orari vt pater a filijs. q̃d est maxime dignatiõis. Unde Aug⁹ de ꝑmone dñi in monte ℂ Magna inq̃t ꝓsumptio data est nobis. q̃ ꝓus anteq̃z aliq̃d petere mus tã magnũ donũ recepimus vt dicere pať noster auderem⁹. Quid enim filijs iã petẽtibus nõ det cũ hoc añ dederit vt pater essz. Grãs ei⁹ misericordie q̃ ꝑa nobis exigit vt pater noster sit. q̃d nullo sumpto cõpari pot sed sola bona volũtate. Hec aũt paterna dignatio dei ad nos ꝓsurgit ex affinitate nostre nature ad filiũ suũ vnigenitũ. Ipse enim caro z frater noster est Inde nos accepta fiducia deo patri audem⁹ dicere. ¶ Pater noster. Unde etiã ipse vnigenit⁹ docet nos orare ꝓẽm in noie suo. Si q̃d inq̃t petieritis patrẽ in nomie meo dabit vobis. Hoc attẽdens mater ecclesia oẽs orões suas concludit sic ¶ Per dñm nostz ihesũ chriſtũ ꝛc ℂ Secundo fiducia exaudiciõis datť ex orãtis debita intẽtione. que quidẽ intentio debet esse triplici circũstantia modificata. vt videlicet sit recta concors z pura ℂ Est aũt intẽtio recta q̃n est ad deũ erecta. Quia enim oratio est ascẽsus mẽtis in deũ. vt dicit damas. oportet q̃ mẽs orãtis recto tramite tendat ad deũ. ¶ Propť q̃d dñs docẽs nos orare dicẽdo pater noster adiũxit. q̃ es in celis. docens ꝑ hoc vt cũ oram⁹ mentes nras a terra abducamus z celestib⁹ affigam⁹. vt dicit Chryso. Et ad hoc innuendũ sacerdos añ ꝓfationẽ canonis dicit. Sursum corda. vt habeť in decretis. de con. dis. j. q̃n. Un etiã dicit Beda sup ℂ Matth. Bene orat q̃ deũ orãdo q̃rit q̃ a terrenis ad superiora ꝓgredi ẽs verticẽ curie sublimis ascẽdit. In cui⁹ signũ saluator noster ꝑ in sublimi monte orare cõsueuit. ¶ psal. Levavi oculos meos in mõtes ꝛc. Et talis oratio sic sursum acta penetrat celos z vacua nõ redibit. vt dicit Aug⁹. Talis oratio fuit fratrz in egypto de q̃bus scribit Aug⁹. ad ꝓbam q̃ crebras q̃dẽ orões habebãt. sz eas tã brevissimas z raptim q̃dãmodo iaculas ne illa vigilãter erecta intẽtio q̃ orãti plurimũ necessaria est ꝓ ꝓductiores moras evanescat ℂ Debz etiã secũdo orãtis intẽtio eẽ cõcors cũ verbis scz orationis vt cũ quolibet vbo orõis sit cõcors sensus intẽtionis. vt dic Hiero. de cõse. dis. v. nunq̃z. Un

dic̄ Cyprianꝰ papa ⁊ ponit̄ de ps̄e. dis. j. Nō inq̄t oꝛōi incūbit̄ nequaq̄z tūc animꝰ aliud cogitz q̄z id solū q̄ p̄cat̄. Un̄ Augꝰ. in regl̄a. Psalmis ⁊ hymnis cū oꝛatis deū. h̄ verset̄ i coꝛde q̄ pferī voce. Ubi Hugo. Sepe inq̄t oꝛamꝰ ⁊ alibi coꝛ de intēdimꝰ. nec ipsū q̄ dicimꝰ recolumꝰ. Sed illā oꝛōem deꝰ nō eraudit cui ipse qui oꝛat non attendit. Qualit̄ aūt ista intētio sit ad singula ꝛba habēda docet Basiliꝰ in exameron dicēs Si q̄s intēdat aiaz suā ad singula ꝛba psalmoꝛ sic gustus intētus est ad discretiōez sapoꝛis aboꝛ. iste est q̄ cōplet q̄ dicit̄ psallite sapiēter Et bern̄. sup Can̄. Sm. xlviij. sic dic̄. Attēte psallere debet nil aliū dū psallitis nisi q̄ psallitis cogitāte. nec solas dico vitādas cogitatōes vanas ⁊ ociosas vitāde sūt ⁊ ille illa boꝛa dūtaꝛat ⁊ illo loco. q̄ officiales frē p cōmūi necessitate q̄si necessario frequenter admittere cōpellunt. Ez nec illa pfecto recipe tūc ꝓsulerim q̄ forte paulo aū in claustro sedētes in codicib⁹ legeratis q̄lia ⁊ me nūc viua voce disserentē ex hoc auditoꝛio spūssancti recentia reportatis salubꝛia sūt. Ez mīme illa salubꝛiter inter psallendū reuoluitis. Spūssanctꝰ eniz illa boꝛa gratū nō recipit q̄cq̄d aliud q̄z debes negl̄ecto eo q̄ debes obtulerīs ¶ C Qualit̄ ā aliq̄s possit intentionē suā recolligere docet Basilius vbi supꝛa. Quō inq̄t nō obtinebit q̄s in oꝛōe vt sensus eiꝰ nō vageꝰ si certꝰ sit assistere aū ocꝰ dñi. Recogitet ergo bō se stare seu pnum iacere aū ꝓspectū di ⁊ secū loq̄ ⁊ iuuabit a vagatōe mētis. Hiere. xviij. Recoꝛdare q̄ steterim i ꝓspectu tuo vt loq̄rer ꝛc. imo recoꝛdare tumet stare te aū ꝓspectū dei ¶ D Debet etiā tertio oꝛātis intētio eē pura. i. cogitationū spurcicis impmixta. Quicq̄d eni p̄ter deū ⁊ id q̄ oꝛat̄ se cogitatiōi ingerit oꝛōem impurā reddit. Ez sicut dic̄ Isiō. de summo bono. Nēs nrā cū oꝛamꝰ celestis debz esse ⁊ tūc oꝛādo deū bñ ꝓtēplat̄ q̄n nl̄lis tremis curis vel erꝛoꝛib⁹ impedit̄. Tūc ergo veraciꝰ et pure oꝛamꝰ q̄n aliū de nō cogitamꝰ. Purgādus est itaq̄z animꝰ ⁊ a tpaliū rex cogitatiōib⁹ segregādus. vt pura acies coꝛdis ad deū ꝛe ⁊ simplr diꝛigat̄ Et cyp. i oꝛōe dñica sic dic̄. Que ē ista segnicia aliēari ⁊ capi ieptis cogitatōib⁹ ⁊ ppbāis cū dñm depcaꝛis. q̄si sit aliq̄d aliud q̄ magis debeas cogitare q̄n cū deo loq̄ris. q̄n a deo te audiri postulas cū teipsum nō audias deū tui memoꝛem eē vis cū tui īmemoꝛ ipse sis Et in ꝛ magnā iniuriā deo facis sicut dic̄ Augꝰ. supꝑs. Quid inq̄t sī indicē interpellas ⁊ cū ad euz loq̄ris subito illū dimittas ⁊ cū alio fabulari incipias. quō te tolerabit. ⁊ tn̄ deus tolerat coꝛda diuersas res cogitantiū ¶ D Qualit̄ aūt in soꝛdib⁹ vaga rum cogitationū depurari debeat oꝛātis intentio pulcre docet Johes Cass̄. in libꝛo collationū patꝝ collatiōe. x. Isaac abbatis dicētis Q; vt ea puritate qua debet emitti possit oꝛō hec sunt nobis penit⁹ obseruāda. Primo nāq̄z sollicitudo reꝝ tpaliū est penit⁹ abscindēda Secūdo vt nullus negocij curā imo nec memoꝛiā admittam⁹ Tertio vt detractiōes ⁊ vaniloq̄a ⁊ oēs scurrilitates sil̄r āputem⁹ Quarto ire ⁊ tristicie pturbatio est fundit⁹ eruēda. Quinto vt fomite carnalis cōcupiscētie a coꝛde nrō radicit⁹ euellamus Et ita q̄buslibet vicijs penit⁹ abscisis iaciēda sūt pmū pfunda hūilitatis fundamēta q̄ turrim illam p̄celsam celos penetrantē feruoꝛē sc̄z ⁊ deuotionē oꝛationis valeat sustinere. Deinde superponenda est vtutū extructio p quā mēs ab omni euagatione lubꝛica possit cohiberi ⁊ ad ꝓtemplationē diuinā ⁊ excessus theoꝛicos incipiat sīb limari Quicq̄d eni aū boꝛā oꝛōis mens nostra cōcepit. necesse est vt nobis oꝛātibus p recordationem occurrat. Quapꝓpter quales volumus in oꝛōe inueniri tales nos aū oꝛōnis tps p̄pare debemus. Ex p̄cedenti eni statu mens in suppliꝛcatione formaī. ⁊ idcirco q̄cq̄d volumꝰ vt nobis oꝛātibus nō subrepat aū oꝛōnem de nrō pectoꝛe debemꝰ euellere. Addē Beda de tēplo Salomonis. Multū inq̄t iuuat oꝛōnis puritatē si in omni loco vel tpe nos ab actib⁹ tpemus illicitis. si semp ab ociosis ꝓmocinatiōib⁹ auditū pariter castigemꝰ ⁊ linguā. quecūq̄z eni sepi⁹ agere loqui vt audire solemꝰ ea dē necesse est adanimum quasi solitā ppriamq̄z recurrāt ad sedem ¶ E Tertio fiducia exaudiciōis datur ex rei petite salubꝛi rōne. Polerū q̄z eni petim⁹ q̄dē cōtra rōnem salutis. ⁊ tūc deꝰ pie nō exaudit. Unde vt dicit ap̄ls Roma. viij. Nos q̄d oꝛemus sicut oꝛtet nescim⁹. Et iō sepe ꝓtra nosmetip̄os petimus q̄d p nobis estimam⁹. Exemplū in ipso apostolo. q̄ cū oꝛauit vt ab eo discederz stimul⁹ cōtra seipsum petijt sicut ex diuino respōso didicit. Itē duob⁹ filijs zebedei dictū est. Nescitis q̄d petatis. Un̄ Johes Cass̄. vbi supꝛa ptractās idē verbū dicit sic. Intelligam⁹ nōn unq̄z nos saltu nostre ꝓfuturia postulare. ⁊ cōmodissime nobis ea que poscimus denegari ab eo qui vtilitates nostras rectiꝰ ⁊ veracius q̄z nos intueī. q̄d illi q̄q̄z magistro gentiū accidit. Idcirco cūctas oraciones nostras debemꝰ cōcludere. ⁊ semp adiūgere. Uerūtamē nō sicut ego volo sed sicut tu Q̄d etiā ipse dñs nos ppio exemplo docuit. Et ex ꝛ vtiq̄z datur nobis fiducia exaudiciōis dicēte ioh̄ane i epl̄a sua Hec ē inq̄t fiducia quā hēm⁹ ad deū. q̄ q̄cq̄d petierim⁹ ꝛz volūtatē eꝰ audit nos

Dominica quinta Post Pasca CCCCI.

Subsermo Secundus
CCCI

Ut gaudiū uestrū plenum sit. Tertiuz ꝑncipale in q̄ saluator noster oñdit nob̄ finē intēnionis quē videlicet finē in nostris petitiōib⁹ intēdere debeamus. q̄ videlicet vt gaudiū nostr̄ plenū sit. Circa q̄d duo sunt videnda. ꝑmo q̄d sit illud gaudiū plenū. Secūdū in q̄ ꝓsistit plenitudo huius gaudij. Quantū ad ꝑmū sciendū q̄ triplex gaudium. Q̄dā est tpale. q̄dā spūale. q̄dam eternale. Primū est vacuū. secundū semiplenū. tertium est plenū. Gaudiū tpale est q̄d habet ex istis reb⁹ tēpalib⁹ in q̄bus mund⁹ gaudet. de q̄ habitū est supra dñica tertia subsermone ꝑmo sup illo vbo Mund⁹ aūt gaudebit. Et istō gaudiū potest dici vacuū. q̄ vanū et transitoriū. et nihil de eo manet. sicut q̄ somniat esuriēs et comedit gaudēs. Expgefact⁹ aūt cū fuerit. vacua est aīa eius. vt dr̄. Esa. xxix. Sic est de isto gaudio tēporali. Et nō p isto gaudio nullaten⁹ est orādus Vñ Hiero. tractās illō Matth. xx. Nescitis q̄d petatis. dicit q̄ omīs petēs a deo tpalia nescit q̄d petit. Ubi notabile est sciendū q̄ quāto q̄s plus petit tpalia tāto min⁹ meret accipe q̄d petit. Primo q̄dē. nā quāto sum gratior vl' dilector illi a q̄ peto tāto mereor magis accipe. et q̄nto min⁹ diligor ab illo. tanto min⁹ mereor accipere. sz quāto plus a ꝑpeto tpalia tāto min⁹ diligor a deo. q̄ min⁹ eū diligo. ꝯm illud Aug. x. cōfes. Minus te amat q̄ tecū aliq̄d amat ꝛc. Igit̄ q̄ plus quero et peto a deo tpalia tāto min⁹ mereor accipe. Secūdo petēs aliq̄d ab alio quod ille mādat cōtemni et ꝓhibet desiderari vtiq̄z meret nō accipe q̄d petit. de⁹ aūt prohibet et dissuadet amare tpalia. q̄re ꝛc. Tertio q̄ amat aliq̄d citra d⁹ um plus q̄z deū meret nō audiri a deo nec exaudiri. sz petēs tpalia a deo pl⁹ amat tpalia q̄z deū. Probatio. Dñs dicit in ꝑncipio euangelio Si q̄d petieritis ꝓtem in nōie meo dabit vob̄. Si ergo datur q̄cūq̄z petim⁹. si aliud q̄z deū petimus. illud aliud pl⁹ q̄z deū diligim⁹. Naturale est enī q̄ data optione eligim⁹ id q̄d nobis est carius. Quarto sic. petēs tpalia a deo nō meret exaudiri. q̄ nō ꝓfidit in dño. Nō enī putat sibi deū p se sufficere posse. cōtra illud. oīa in te vno habētes. Thob. x. Vñ Hugo. Multū est auar⁹ cui non sufficit deus. Sic petēs tpalia in illis pon⁹ cōfidit q̄z in deo. nō igit̄ meret a deo exaudiri. Si tñ petant tpalia nō ꝓpter se sz in ordine ad deuz vt eis sustētemur ad seruiendū deo. sic ꝑnt peti tpalia. quia tūc petim⁹ ea ꝓpter deū. Vñ in oratiōe dñica dicimus. panē nostr̄ quotidianum da ꝛc. Unde Bern. in quodā ꝑmone. Tria in quit⁹ postulare debem⁹. duo sz hui⁹ tpis bona corpis et anime. Tertiū vō eternā sz beatitudinē. Sz in ꝑma petitiōe cauēda est superfluitas et voluptas vt tpalia bona a deo nō req̄ramus nisi vnde possimus in ei⁹ fruitio sustētari. In secūda vō cauenda est impuritas. vt si req̄rant aie virtutes ad oñtationē vel ꝓpriū applausum. In tertia vō cauēda est elatio ne sz vita eterna req̄rat tanq̄z ex ꝓpria fiducia meritor. Aliud est gaudium spūale q̄d resultat ex actib⁹ virtutū et donor̄ spūssancti. Et istud gaudiū est vnū de fructibus spūs. quos enumerat ap'ls Gal. v. Et causatur istud gaudiū ex intima cōmunicatiōe mētis cū deo. Omne enī gaudiū causat ex apprehēsione et ꝓiunctiōe alicui⁹ boni ꝓuenientis. sicut gust⁹ de gustatiōe saporis sibi cōuenientis sz dulcis. Et visus de colore pulcro. et sic de aliis. Sic etiā mēs ex apprehēsione et ꝓiunctiōe cū deo q̄ est bonum ei ꝓuenientissimū ꝑfundit gaudio ineffabili. vnd⁹ redd⁹ sibi dulce et gaudiosuz q̄cq̄d ꝑtinet ad diuinū bonor̄. De isto gaudio dr̄ Actu. xiij. q̄ discipuli replebant gaudio. Ubi dicit glosa. q̄ tle gaudiū est de fructib⁹ spūssancti. Et quāuis ibi dicat q̄ replebant gaudio. tñ gaudiū istud ñ est plenū sz semiplenū. Est ei quedā inchoatō gaudij futuri q̄d nō ꝑficit nisi in vita beata. Sic etiā quelibet beatitudinū quas dñs ꝓposuit Mat. v. Est quedā inchoatio future beatitudinis. et ē beatitudo vie. Vñ a doctor⁹ dr̄ semiplena. ꝑficietur aūt in patria. Et p isto gaudio bñ est petendum vt impleat et fiat plenū. Tertiuz est eternale. Istud est gaudiū celestis beatitudinis et istud est solū gaudiū plenū. ad q̄d ꝓsequendū dis nostra petitio est referēda. vt dic⁹ Aug⁹. De hoc gaudio Anselm. in libro ꝓslogion in fine loquēs de gaudio beator̄ dicit sic. De⁹ me⁹ et dñs meus. spes mea et gaudiū cordis mei. dic aīe mee si hoc est gaudiū de q̄ dicis nob̄ p filiū tuū. Pete tite et accipietis vt gaudiū vestr̄ sit plenū. Inueni nāq̄z q̄dā gaudiū plenū. pleno quidez corde plena mente. pleno toto homie. gaudio illo adhuc supra modū superit gaudiū. Nō ergo totū illud gaudiū intrabit in gaudētes. sz toti gaudētes intrabūt in gaudiū dñi sui. sz gaudiū illud q̄ certe gaudebūt electi tui nec ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascēdit. Nō duz ergo dixi aut gustau dñe q̄ntū gaudebūt illi tui. vtiq̄z tantū gaudebūt q̄ntū amabūt. tantū amabūt q̄ntū cognoscēt. Quātū te cognoscent dñe et quātū amabūt. certe nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec i cor hois ascēdit i hac vita q̄ntuz te

cognoscēt ⁊ amabūt in illa vita. ℣ro deus vt cognoscā te. amem te. vt gaudeā ō te. ⁊ si nō possū in hac vita ad plenū vl'pficiā in dies vsqz dū veniat illud ad plenū. ℣Proficiat hic in me noticia tua ⁊ ibi fiet plēa. Crescat amor tuꝰ ℟ et ibi sit plenꝰ vt ℟ gaudiū meū in spe sit magnū. ibi sit in re plenū. ℣Pñe p filiū tuū iubes imo ꝓsulis petere ⁊ pmittis accipe vt gaudiū nostr̄ sit plenū Accipiā qō pmittis p vitatē tuā vt gaudiū meum sit plenū. ℟ verax peto accipiā vt gaudiū meuz plenum sit. In qb⁹ vbis Anselꝰ videt loq̄ de isto vtroqz gaudio. s. spuali ⁊ sempleno qō dicē se inuenisse ⁊ de gaudio etnali ⁊ pleno ad qō petit pficere ad plenū ¶ Quātū ad secūdū in q cōsistat plenitudo illi⁹ gaudij est sciēdū q cōsistit in dotib⁹ aīe ⁊ corpis. Quātus enī btōr aīe iaz habeāt dotes suas ⁊ quātū ad ℟ gaudiū eaz est plenū. qz tū adhuc ñ resumpserūt corpa sua q̄ntum ad ℟ nōdū est plenū ℣ro vt dicē Aug⁹ super eodē vbo. Q̄n tantū erit gaudiū vt aliq̄d ei iā ñ addendū sit pculdubio tūc erit plenū. Ex pꝰ resurrectionē corpor gaudiū btōr augebit ex ꝓuictione corpor glificator saltē ertē siue ꝑm q̄sdaz qō certū est. vl'etiā intēsiue ꝑm aliq̄s p q̄ntō pfectior erit opatio aīe p q̄z ꝓuicta fuerit corpi gloriosō q̄z q̄n erat sepata ⁊ p cōsequēs pfectior erit eiꝰ beatitudo. Un̄ dicit Augꝰ q ex appetitu corporis retardat aīa ne tota intētiōe pgat in illud summū bonū. Ad qō fat glosa sup illud qō scribit Apoc. vj. Vidi subtꝰ altare dei aīas. Ubi dicē glosa. Nō aīe sanctor sunt subtꝰ. i. in minore dignitate q̄z sunt future. qz nondū nisi vnā stolā acceperūt. Et si mō gaudiū eor sit plenū tūc recepta stola secūda erit gaudiū supplenū. Qō etiā videt tāgere Anselꝰ in autoritate premissa. Et de isto gaudio suppleno de vtraqz videlicz stola ⁊ Esa. vlt. Videbitis ⁊ gaudebit cor vestr̄ ⁊ ossa vestra q̄si herba germinabūt. Ubi ℟ qō ⁊. videbitis ⁊ gaudebit cor vestr̄. ptinet ad dotes aīe. qō ⁊o sequit. ossa vestra q̄si herba germinabūt. ptinet ad dotes corpis. Qz vt dicē ibi glosa. Corpa in die iudicij reuiuiscēt ⁊ induēt imortalitatē vt sic corpe ⁊ aīa deo in pñti vita ꝑuiuistis. sic corpe et aīa ꝑmia recipiatis. Qō nob̄ pstare dignet pat̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūssctūs ⁊c.

¶ Expositio euangelij de ascēsione domini.

CCCII. A

Recumbentibus undecim discipul' apparuit ill' ihesus. et exprobrauit incredulitatē illor et duriciā cordis. qz his qui viderāt eū resurrexisse non crediderūt. Et dixit eis. Euntes in mundū vniuersū. predicate euāgeliū oi creature Qui crediderit et baptizat⁹ fuerit saluus erit. Qui vero nō crediderit cōdēnabitur. Signa aūt eos qui crediderit hec sequentur. In noie meo demonia eijciēt. linguis loquētur nouis. serpētes tollēt. et si mortifer quid biberint non eos nocebit. Super egros manus imponent et bene habebūt. Marc. vltimo.

¶ Cōsueuerūt pncipes ad curiā impatoris i regionē lōginquā ituri capitaneis ⁊ officiatis suis cōmittere terras suas dādo eis potestatē cū certis mādatis q̄liter vsqz dū venerint debeant terrā ⁊ hoies gubernare. Sic chr̄ist⁹ pnceps hūani generis ad prēm suū impatorē celestē trāsiturus certos capitaneos ⁊ officiatos sup ecclesiaz suā videlicet ap'los instituit dādo eis ptātē sup oīa demonia ⁊ vt languores curarēt ⁊c Mādat eis ire in vniuersum mūdū ⁊ pdicare euāgeliū. De ℟ agit in pñti euāgelio. qō diuidit tres partes pncipales. In quaz pma describit q̄liter dñs discipulis suis apparēs allocut⁹ ē eos amicabiliter ⁊ gratiose. In secūda pōit q̄liter i celū assūptꝰ fuit mirabiliter ⁊ gloriose. Ibi. ¶ Et dñs qdē iel⁹ ¶. In tertia oñdit qualit discipuli cōmissiones eis factas exequti fuerint fidelit ⁊ studiose. Ibi. ¶ Illi aūt pfecti ¶ Circa pmū q̄ttuor describūt ¶ Primū est apparitio saluatoris. ꝑ resurrectionē q dē suā p dies. xl. añqz celos ascēderet credēdū est q multotiēs discipulis apparuit. ꝑm q legitur i actib⁹. qz aplis p̄buit seipsū viuū p passionē suam in mltis argumēnis p dies. xl. apparēs eis et loquēs de regno dei. Un̄ Joh. dicē q etiā mlta signa fecit ihesus pꝰ resurrectiōz i ꝓspectu discipulor q nō sunt scripta i euāgelio ¶ Ubi tñ ꝓsiderandū q de ista apparitiōe videt eē diuersitas Augꝰ. dicē q apparitio ista de q̄ loq̄t marc⁹ fuit ea dē apparitio q facta fuit i sero diei resurrectionis dñice de q̄ loq̄t lucas ⁊ iohes. Cui obuiare videt qō iohes dicit illi apparitōi thomā non affuisse. Marcꝰ vō dicē q. xi. discipul' apparuit chr̄istus. Magister vō i scola. histo. videt velle q ista apparitio sit ea dē illi de q̄ loq̄t Mat. xxviij. ca. q. xj. discipul' apparuit chr̄istꝰ i galilea ad montē vbi ꝓstituerat illis ihesus. In illa ei apparitōe inducit magister chr̄istuz exprobrasse duriciā cordis discipulor ⁊ dixisse illis. Euntes in mūdū vniuersum pdicate ⁊c. Et q crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit. Et iteꝝ introducit eū tūc dixisse. Signa aūt eos q crediderint h̄ sequēt. In noie meo ⁊c. Que verba refert marcꝰ chr̄istū dixisse i hac apparitiōe. Unde

ista apparitio videt eē eadē illi Hz huic nō videt ꝓsonare. q2 marc⁹ dic̄ hāc apparitionē eē nouissimā in nouissimo die factā q̄ christ⁹ fuit i terra Alit enī sic. ¶ Nouissime aūt recūbentib⁹ vndecim discipul' apparuit illis ihesus ¶ Aū videt esse dicēdū q̄ hec apparitō de q̄ loq̄t marc⁹ nec sit eadē illi q̄ facta est i sero resurrectiōis dñice diei. put etiā Aug⁹ p̄ma istā expositiōz magꝭ ꝓsentire videt. nec sit eadē illi qñ apparuit i galilea supra mōtem. put etiā magister sup act⁹ apl'oz videt velle. Hz ista apparitio fuit noua ab oīb⁹ apparitionib⁹ facta videlicz in die ascensionis put greg⁹. aug⁹. z magister i bistoriis z i glosa sup marcū. hoc idē ꝓsentire videtur ¶ B Aū euāgeliste obmissis ceteris apparitionib⁹ decies eū apparuisse dicūt ¶ Primo apparuit marie magdalene. Mar. vlt. Hurgēs mane p̄ma sabbati apparuit p̄mo marie magdalene de q̄ eiecerat septem demonia. i. septē spūs ꝓtrarios septē vitiis⁹ et donis spūsc̄i. Al'septē demonia ē dicere q2 maria vniuersis vicijs plena erat. Mod⁹ b⁹ apparitōnis determinat Joh. xx. Rō b⁹ p̄me apparitionis fuit. q2 mulier q̄ in p̄ncipio fuit viro auctor culpe z q̄ p̄mo gustauit mortē. mō p̄ma videt resurrectionē ne sustineat apud viros oꝓbriū ppetui reat⁹. i. ne ppetuo obligata essz ad vitupium q2 ab ipa fuit initiū pcti. Aū z q̄ viro culpā trāsfudit mō trāsfudit grām. s. resurrectiōz viris annūciando ¶ Hcdo apparuit mulierib⁹ redeūtibus a monumēto. Mā maria magdalena viso dño iā resurrectiōz credēs ibat. z inuentis alijs mulieribus que p̄us cū ea fuerāt ibāt simul ad discipl'os. z tūc occurrit eis ies⁹ dicēs vt dr Mat thei. xxviij. Aluete. Ille āt accesserūt z tenuerunt pedes ei⁹ z adorauerūt eū ¶ Tertio apparuit petro. sz vbi aut q̄n apparuerit ñ hēt exp̄sse. Hic. n. dixerūt vndecim discipli duob⁹ discipul' redeūtib⁹ i bierlim Lu. vlt. Surrexit dñs vere z apparuit simōi. Que apparitō forte fuit qñ nūciātib⁹ mulieribus discipul' resurrectōz. vt dr Lu. vlt. petrus surgēs cucurrit ad monumētū. Al'forte fuit qñ petr⁹ z ioh̄es redibāt a monumēto vt dr Joh. xx Potuit enī eē q̄ petr⁹ a ioh̄e alicubi diuertit. z tūc verisimile est q̄ dñs apparuit ei Rō b⁹ apparitionis fuit sc̄z q̄ oīz viroz p̄mo dñs apparuit petro Q2 q̄ p̄mo ꝓfessus ē eū christū dicēdo sibi Mat thei. xvj. Tu es christ⁹ filius dei viui. Ihū ei⁹ resurrectiōz meruit videre. Et iō sibi sic̄ digniori z fideliori oīb⁹ appuit. Itē q2 negauerat eū p̄ sibi appuit ꝓsolādo eū ne desparet. Omīb⁹ āt suis aplis ñ se p̄mo manifestauit vt sereret fidei semina z q̄ p̄mo viderat z cert⁹ erat alijs referebat. et sic auditoz aīm⁹ ꝑparat visiōi. ne sc̄z numis turbaret inopinata visiōe. z ita opus erat vt dñs aīe fidelissime. s. petri sui aspectū p̄mo p̄berz ¶ Quarto appuit duob⁹ discipul'eūtib⁹ i emaus q̄b⁹ se iūxit in via. z quē cognouerūt cū accepit ies⁹ panē z bñdixit z fregit z porrigebat illis vt dr Luce vlt. Hi duo discipli regressi i bierlim vndecim q̄s inuenerūt congregatos narrauerāt q̄ gesta erāt i via. Et quō cognouerūt eū i fractiōe panis. Dicit ei q̄ qñ christ⁹ frāgebat panē sua fractō erat illis iciliō cultelli. ¶ Quinto appuit discipul' cōgregatis i vnū forib⁹ clausis ppt metū iudeoꝝ tūc vt dr Joh. xx. venit ies⁹ z stetit in medio discipulorz z dixit eis. Pax vob. Huic apparitōi ñ interfuit thomas ¶ Cōsiderādū q̄ he q̄nq; apparitiones supradicte ipa die resurrectiōis fctē sūt. q̄s repñtat sacerdos i missa q̄n q̄es se vtēdo ad p̄lin Hz tertia vsio. s. cū dic̄ orate frēs ē cū silētio. iō sc̄z q2 sig̃t tertiā appitiōz factam petro q̄ nesciē q̄n z vbi fctā fuerat determiate ¶ Sexto appuit octauo die discipul' congregatis. s. p̄nte thoma. q̄ dixerat se ñ credere nisi videret. Vbi dixit ies⁹ thome. vt dr Joh. xx. Infer digitū tuū huc z vide man⁹ meas. Rñdit thomas. Dñs me⁹ z de⁹ me⁹. Dicit q̄dā thomā tātū vidisse nec ausū tāgere z initiū t̄ vbo xp̄i q̄ dixit. Q2 vidisti me thoma credidisti Hz q2 vis⁹ p̄ q̄libz sensu corpis solet poni. p̄t dici vidisti. i. tetigisti p̄ sertum q2 dñs dixerat Infer digitū tuū huc z vide. Et forte dici p̄t ñ ausū fuisse discipulū tāgere cū se offerret illi ad tāgendum ¶ Septimo mānifestauit se ad mare tiberiadis vt dr Joh. xxi. Mā vt ibi dr piscabāt septē discipli z cū in nocte illa nihil prendidissent. mane stetit ies⁹ in litore. Cūq; ad vocē ei⁹ i dextrā nauigij rete misissent. ipleuerūt illō. cliij. magnis pisc⁹ Et cū ioh̄es dixisz petro. dñs ē. petr⁹ tunica succinxit se. erat enī nud⁹. q. d. studio piscādi more piscatorū nud⁹ i cedebat. vñ vt vtaret pudore circūuolui sibi aliqō indumētū z misit se i mare Alij vo discipli venerūt nauigio z inuenerūt p̄unas sup litore z piscē suppositū z panē iuxta positū. z assātes sil' de pisc⁹ qs prendiderāt mādducauerūt cū ie su. ¶ Octauo mānifestauit se. xj. discipul' in mōte thabor. Sic. n. dr Mat. vlt. Aū discipli abierūt in galileā in mōtē vbi p̄stituerat illi ies⁹ z vidētes eū adorauerūt ¶ Nono mānifestauit se discipulis sil' recūbentib⁹ i cenac'o vt dr i principio euangelij. Cunq; comedisset cū eis. p q̄d datur intelligi vt dicat magister in bistoriis iam sextā horam trāsisse. dixit discipulis vt dicāt Luce vltimo Sedete in ciuitate. quoadusq; induamini virtute ex alto. quod idē est ei quod dicat Actuz. j. Et conuescens. id est. simul cum discipulis comedens precepit eis ab hierosolymis ne discederēt

sed expectarēt pmissionē patris.i.ab ipo pmissā vel a patre p ipsum ⁊ patris auctoritate complē-dam. Et subdit. Vos baptizabimi spūsctō non post multos hos dies. Quasi diceret. Spiritus sanctus sup vos descendēs vos purificabit ⁊ ro borabit. Quo dicto vt dicit magister i hist̄ris. p̄cepit eis vt egrederent de ciuitate. ⁊ statim eua nuit ab oculis eor. ¶ Post comestionē vo vt dic magister in hist̄ris vndeciz aplī et alij discipu li ⁊ mulieres o ciuitate vnanimiter egressi iuxta p̄ceptum dñi venerūt in montē oliueti et statim dñs apparuit eis. Et ista fuit decima apparitio.

Decima

¶ Et notandū sm Hieronymū q apparu-it hic vndecim discipulis congregatis. vt omēs te-stes sint ⁊ enarrēt omnib⁹ q cōmunit viderūt ⁊ audierunt. neqz enī falsum esse potuit qđ tantis oculis visum est. totqz auribus auditū est. Solis aūt vndecim apparuit. q magis erāt exprobran di de incredulitate ⁊ duricia cordis qz alij. etiam magis confirmādi erāt de vitate resurrectiōis cu ius testes erāt ordinati a deo p vniuersum orbē Actuū. iiij. Virtute magna reddebāt aplī testi-moniū resurrectionis iesu christi. Aut forte dici pōt q licet soli vndecim nomient. nō excludunt alij discipuli ⁊ mater dñi atqz alie sancte mulie-res q̄bus oib⁹ christ⁹ apparuit. ¶ Et nota q mā ducātibus discipulis ipe christ⁹ māducauit cū eis. vt legit in actib⁹ aplor. Et hoc propter duo

¶ Primo quidē in signū dilectōis. quia eū de cetero aplī nō erāt visuri in carne. Jō añqz rece deret māducauit cū eis quēadmodū amici cuz ab inuicē debēt separi simul manducāt ⁊ bibūt.

¶ Secūdo cū eis ideo recubuit vt vitatē sue carnis demōstraret. tūc enī maxime decuit eundē nō esse alienū. quia vlteri⁹ nullū signum resurrectiōis erat oīsurus Veritatē aut̄ carnis maxime p̄bat comestio Qui enī verā carnē nō habet nō potest comedere. Et iō angel⁹ dixit ad thobiā Thob. xij. Cū essem vobiscū videbar qui dem vobiscū māducare ⁊ bibere. Sz ego inuisibili cibo ⁊ potu vtor q̄ ab hominib⁹ videri non pōt Et hoc est qđ dic̄ Greg⁹. Comedit christ⁹ ⁊ ascē dit vt videlicet p effectū comestionis veritas pa tesceret carnis. Cōsiderandū q illa comestio vera fuit ⁊ nō fantastica. cibuz enī p se assūpsit. fre-git māducauit ⁊ masticauit ⁊ q̄litates p̄cepit sa porē. atqz cibū ipsuz traiecit in stomachū. Hec enī sufficiūt ⁊ requirunt ad verā comestionē sed tamē in eodē nō fuit comestionis effectus. Effe-ctus enī comestionis est vt p digestionem cibi subtiliora ipsi⁹ in carnē ossa atqz sanguinē conuer tant. grossiora vo emittant. Nihil aut̄ horū fuit in christo post resurrectionē. q2 cibus ille quē a-sumpsit nō p digestionē sed virtute diuina. nec i ppria carnē. sed in alterā substam conuersus est.

¶ Secundō qđ describit est exprobratio discipulor. Hic ei comedebat cū eis tanq̄z fami liaris amic⁹. q tamē eor duriciam exprobrabat palam velut liberalis correptor. [Exprobrauit] Exprobrare est reprehendere. vituperare. cōuiciari improperare vbis. [Incredulitatē illor] quantū ad cecitatē fidei ⁊ intellectus. quia auditaz et vi-sam christi resurrectionē nō crediderāt. [⁊ duri ciam cordis] quantū ad tarditatē credendi. q2 etiam multis signis resurrectionis ostensis tar-de crediderant. [quia his qui viderāt eū resurre xisse a mortuis non crediderūt]. Resurgentem quidē christū a mortuis nemo vidit hominum eū tamen viderūt angeli resurrexisse. vidit ma-ria magdalena. viderunt sancte mulieres a mo-numento venientes. viderunt etiā discipuli eun-tes in emaus. ⁊ quia aplī non crediderant his q viderant eū resurrexisse nisi ⁊ ipsi viderent. Jdeo merito de hac incredulitate ⁊ duricia cordis re-prehenditur. maxime vt dicit Augustin⁹. quia gentes crediture erāt eum resurrexisse quē non viderunt. audita apostolor p̄dicatione. qui nō crediderunt videntibus nisi ipsi viderent. Vñ di cit Thome. Quia vidisti me thoma credidisti.

¶ Considerandū autē est que fuerunt ista verba exprobratōis que christ⁹ hodie dixit apo stolis. Et forte talia fuerunt ⁊ duriora q̄lia dixit euntibus discipulis in emaus. O stulti et tardi corde ad credendū in omnibus q̄ locuti sunt p pbete. ⁊ nō tantū pphete sz angeli mulieres ⁊ ve stri etiā condiscipuli. Idcirco autē vt dicit Gre-gorius tūc discipulos dñs increpauit cū cor-poraliter eos reliquit. vt verba que recedēs diceret in corde audientiū artius impressa remanerent Et p̄m Hieronymū exprobrat incredulitatez vt succedat credulitas. exprobrat duriciam cordis lapidei. vt succedat cor carneuz charitate plenū

¶ Notandū autē q exprobrabrat incre-dulitatē nō scz quā tūc habebāt. quia hec expro-bratio fuit quadragesimo die post resurrectiōz. qñ ascēdit ad celū. ⁊ qñā christus pluries se di-scipulis ostēderat ⁊ cū eisdē manducauerat Ex probrauit ergo incredulitatē quā pus aplī habu erunt scz cuius nō credendo christi resurrectōz Jō dr. quia his qui viderant eum resurrexisse a mortuis non crediderant. Ante qz ipsi aplī chri stum viderēt. Mā cū deuote mulieres valde di luculo ad sepulcrū domini venientes visionez an gelorum vidissent qui dicerēt eū viuere. curren-tes nunciauerunt discipulis. Discipuli nō cre-diderunt. Imo vt dicitur Luce. xxiiij. visa sunt

ante illos q̄si deliramētū vba ista ⁊ ñ credebant illis. ¶ Quare aūt discipuli sic fuerūt tardi ad credēdum christi resurrectiōez dic̄ Greg⁹. duas eē causas. Una q̄dē rōe infirmitatis eoz̄ Mōdū enī erāt sic pfecti vt mirabilia dei cognoscerēt opa. Secūda causa rōe nostre future infirmitatis. Nā vt dic̄ Leo. Nō pmisisset de⁹ tantū discipl̄os suos dubitare de resurrectiōe. nisi dubitatio eoz̄ nostre fidei fuisset ꝓfirmatio. Illi vō dubitauerūt quēadmodū q̄libet nostr̄ dubitare posset. Loco igit̄ nostri ip̄i dubitauerūt. sz dubitatio eoz̄ tollit̄ certis argumētis resurrectiōis ab illis ne dubitarēt a nob̄. Et Greg⁹. Mar⁹. n. nobis maria magdalena p̄stitit q̄ citius credidit q̄z thomas q̄ diu dubitauit. Ille enī dubitans cicatrices vulner̄ tetigit. ⁊ de nostro pectore dubitationis vuln⁹ amputauit. ¶ Tertiū q̄d describit̄ est impositio officij ipsis apl̄is facta a christo. Nā statim post comestionē vnanimit̄ egr̄essi de ciuitate oēs apl̄i cū discipulis ⁊ maria matre dñi gl̄iosa atq; sanctis mulieribus ⁊ tota credentiū mlt̄itudine put illis p̄cepat dñs venerūt in montē oliueti. Et expectātib⁹ eis ibi aduēt̄uz dñi. Ecce subito in medio eoz̄ apparuit. ⁊ dixit eis. Eūtes in mūdū vniuersum ꝓt hic Marc⁹ dicit. Sz lucas i actib⁹ apl̄oz̄. ca. j. ꝑsq; hec verba diceret dñs. illi q̄ venerāt sciētes q̄ in celos vellet ascēdere interrogauerūt eū dicētes. Dñe si in tempe ꝑ restitues regnū israel. Reputabāt ist̄ tāq; carnales p̄ptali regno iudeoz̄ q̄ trāslatū erat ad gētes. dñabant̄ ei alieni gene iudeis Ān̄ desiderabāt q̄ regnū ipsum nati⁹ iudaice redderet̄. Naturale enī est vt q̄libet desideret sui regni magnificētiā ⁊ libertatē. Spes aūt aliq̄ rū discipulorū fuerat q̄ iō christ⁹ venisset in carnez vt regnū iudeoz̄ in statū p̄stinū restitueret. Ān Luc̄. xxiiij. dixerūt discipuli eūtes i emaus Nos sperabam⁹ q̄ redēpturus erat israel. Et rñdit dñs Act̄. j. Nō est vestr̄ nosse tpa vel momēta q̄ pat̄ posuit in sua potestate. q. d. Ad vos non ptinet scire futura q̄ in sola dei dispositiōe sunt posita. ꝺ quoz̄ numero est restitutio regni iudaici. Nā ipsum restituendū nō est carnalit̄ sz spūalit̄ q̄n iudei credēt in christuz circa finē seculi q̄ fuit rex eoz̄. Itē q̄ regnabit in domo iacob in eternum. vere sine fine seculi regnū israel restituēduz erat in fine credēt̄ū ꝺe q̄ subdit ibidē. s. Act̄. j. Sz accipietis vtutē supuenientis spūssancti in vos. Ecce iterū spūm sanctū apl̄is repromittit. Et eritis mihi testes. Testes aūt diuinoz̄ veridicos esse oportet ⁊ cōstātes. Ān necessaria erat illis vtus spūssancti q̄ confirmarent̄. Hoc aūt testimonium fuit in hierl̄m ⁊ in oī iudea ⁊ samaria et vsq; ad vltimū terre. Et ꝺ coincidit cū vbis que marc⁹ ponit hic. Eūtes in mundū vniuersū ⁊c. In q̄ bus vbis imponit eis officiū p̄dicādi euāgeliuz. Predicate euāgeliū q̄ ꝑcellit oēm aliam doctrinā. sicut caput p̄eminet corpi. q̄ vt dic̄ Innocētius in libro de missa. euāgeliū est vbū vbi. sermo ꝺ monis. sapiētia sapiētie. Verbū vbi quod erat in p̄ncipio apud deū. oia p ip̄m facta sunt ⁊ sine ipso factū est nihil. Job. j. Sermo sermonis q̄ a regalib⁹ sedibus venit. Sap̄. xviij. Viu⁹ est enī ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omi gladio ancipiti Hebr̄e. iij. Sapia sapie q̄ attingit a fine vsq; ad finē fortiter ⁊ disponit oia suauit Sap̄. viij. ¶ Ubiū git aūt q̄b⁹ p̄dicandū erat euāgeliuz. Omni creature. Ois creature noie hō intelligit̄ ꝺ m Greg. q̄ hō hz aliq̄ ꝺ ois creature sz esse cū lapidib⁹. viuere cū plāt̄s. sentire cū aialibus intelligere cū angel̄. qua ꝓpter ꝺ m Aristo. hō ꝺr minor mūdus q̄si oēm creaturā ꝓtinēs. Itez ꝺ m eundē hō ꝺr ois creatura. q̄ ꝓpter eū omis creatura mūdi videt̄ esse ꝓducta. sum⁹ enī q̄dāmodo finis oīum. Itē ꝺ m Greg. noie ois creature pōt ois natō deligi gētiū Cū ei aūt christi passionem mādatū fuisset apl̄is ne gentib⁹ p̄dicarēt. p pter incredulitatē iudeoz̄. post christi resurrectiōnē mādatū fuit vt in oēs gentes euāgelium diuulgarēt Mat. xxviij. Eūtes docete oēs gētes. Vel ꝺ m Theo. p̄dicandū est euāgeliū oi creature credēti ⁊ nō credēti. Et inde est q̄ euāgeliū legit̄ solēniter in eccl̄ia i loco eminēti vt palam ab oīb⁹ audiat̄. Esa. xl. Sup montē ascēde tu q̄ euāgelizas syon. exalta in fortitudine vocē tuā qui euāgelizas hierl̄m. exalta noli timere. Legit̄ versus aquilonez vbi sita est hierl̄m vnde p̄dicatio euangelij ad nos deuenit. Luc̄. xxiiij. Predicate ad oēs gētes incipiētes a hierosolyma. Lectiōi vō euāgelij p̄mittit̄. dñs vobiscū. q̄ a dest dñs fidelibus q̄ credūt euāgelio. Matth̄. xxviij. Ecce ego vobiscū sum oīb⁹ dieb⁹ vsq; ad ꝓsūmatiōz seculi. Deinde dyacon⁹ incipit euāgeliū q̄ttuor crucib⁹ impl̄is. q̄z p̄ma signat̄ in p̄ncipio euangelij. q̄ hic est liber crucifixi Mar. j. Initiū euāgelij ihesu christi filij dauid. Altera crux signatur i frōte vt thau signū dñi signatū sit q̄ten⁹ cōstanter nomē dñi p̄dicem⁹. Tertia crux fit in labijs vt hominis confessio sit ad salutē. Quarta fit in pectore vt corde credatur ad iusticiam. ¶ I.

¶ Deinde ponit duplex p̄miū ⁊ p̄mo credentium. Qui crediderit fidē p opa ostendendo vba enī fides ꝺ m Greg. est q̄n ei q̄ ꝺ diam⁹ verbo opibus cōsentim⁹. Et baptizatus fuerit. Nō enim sufficit credere ad salutem nisi assit regenerato baptismi Joh̄. iij. Nisi quis renat⁹ fuerit

ex aqua ⁊ spiritu nō potest introire in regnū celorum. Salus erit Duo ergo ponunt hic necessaria. s. fides ⁊ baptismus. quorum neutrum sine altero sufficit post institutionē baptismi. Tāta ē enī fidei necessitas ⁊ efficacia q nullus vnq̄z hominū salus fuit aut saluabit nisi in fide. Eadē enī est fides p̄cedentiū christū ⁊ sequentiū. Illi enī saluati sunt in fide venturi. Nos vo in fide p̄teriti. q̄ quē illi credebāt futurū. nos dicimus iā venisse. ꝫm augustinū de trini. Sed fortasse diceret aliquis apud semetipsū. Ego iā credidi ⁊ baptizatus sum. ergo salus ero. Vere dicis si op̄ib⁹ fidem teneas vā enī fides est q̄ in hoc q vbis dicit op̄ibus nō cōtradicat. Jo. ꝺr. Jac. ij. Fides si nō habet opera mortua est in semetipsa. Alterū p̄mū est increduloꝝ qđ sequit. q vo nō crediderit condēnabitur Hebre. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Si diceres ergo cōdēnabunt pueri qui moriunt cū credere nō possint. Et dicēdū q pueri baptizati ⁊ si fidē nō habēt virtutē hūt tm̄ fidei sc̄z sacramētū cui⁹ vtute saluant. Vel dicendum q pueri decedētes saluant vtute grē ⁊ fidei atq̄z cereraꝝ vtutū q illis infundunt baptizatis a do. Habēt ergo fidē cui⁹ vtute saluant. sc̄z vsuz fidei nodū habēt sicut dormiētes fidē habent sine vsu Vel p̄t dici q pueri baptizati saluant in fide ecclesie q̄ credit p eis ⁊ loco eoꝝ qđ ipsi nō p̄nt credere Si iterꝫ diceres ergo iudei ⁊ gentiles saluari possunt in fide ecclie. Dico q fides ecclesie nulli nō baptizato p̄t p̄ficere ad salutē. Job. ij.

Quartū qđ describit est collatio potestatis officiū comitatus. q̄ p̄fert eis facere signa q̄bus increduli puerti p̄nt Vñ dic. Signa aūt eos q̄ crediderint. hec sequēt Et sūt q̄nq̄z signa quoꝝ p̄mū est eiectio demoniū de q̄ subdit In noīe meo .i. in vtute noīs mei demonia ejicient Luc. x. Dedit illis vtutē ⁊ potestatē sup omnia demonia. Et Luc. x. Reuersi sūt. lxxij. cū gaudio dicētes. Etiā demonia subijciunt nob⁹ in nomine tuo. Secūdū signū est locutio diuersarū linguaꝝ linguis loquēt nouis Qđ p̄mo i die pētecostes factū est q̄n aplī repleti sunt spūsc̄o. ⁊ loquebant varijs linguis Act. ij. Tertiū signū est fugare serpētes Serpētes tollēt .i. auferēt. vel dispergēt. De beato paulo legit. Act. xxviij. q vipera q̄ manū ei⁹ momorderat excussit in ignē. Itē de philippo legit q draconē maximū q̄ plēs occidit expulit in desertū. Et beat⁹ georgi⁹ draconē cepit. Quartū signū nō patī nocumētum a mortiferis. Et si mortiferum qđ biberint nō eos nocebit De beato Jobe euāgelista dr q calicē venenū bibit sine nocumēto. Itē de mltis martyribus legit q plumbū liquefactū ⁊ pix soluta et aqua bulliens fuerūt eis in ora infusa. nec tamē eis nocuerūt Quintū signū est saluare languētes. Cum egros manꝰ imponēt ⁊ bene habebūt Act. iij. dr q petrus ⁊ Joh̄es ascēderūt in templū ⁊ eū sanauerūt q̄ ex vtero matris claudus fuerat ipsi⁹ manu apprehēsa. Sed sciendum q licet in p̄mitiua ecclesia ista fuerunt credentiū signa. Multi tamē nō credētes operati sunt. Vñ Luc. ix. dixerunt discipuli christo Magister vidimus quendā in nomīe tuo ejicientē demonia ⁊ p̄hibuimus eū quia nō sequit̄ teno biscum. Et dixit Jesus. Nolite p̄hibere eū. Itez credentes sed mali ista signa operati sunt sed nichil p̄fuit eis ad salutē. de q̄bus saluator Matth̄ vij. Multi mihi dicent in illa die dñe nonne in nomine tuo multa p̄phetauimus ⁊ in nomine tuo demonia eiecim⁹ ⁊ in nomine tuo multa fecimus ⁊ tunc cōfitebor illis quia nūq̄z noui vos Discedite a me omnes q̄ operamini iniquitatē Nunc vero tempe p̄senti raro fiūt talia a fidelibus et sanctis. quod nō contingat ex defectu fidei ⁊ sanctitatis. cū multi nō fideles et mali ea fecerunt. Sed hoc ideo accidit. quoniā vt dic Gregorius. Ista signa fuerunt necessaria in exordio ecclesie ad conuersionē gentiū ⁊ ad feruorē fidei nunc vero fide cōfirmata nō est necessariuz vt miraculis. Et ponit exemplū Augustin⁹ Sicut enī verbi gratia cū arbusta plātamus tādiu eis ad radicē aquā fundimus quousq̄z ea cōualuisse videamus. Et cuz radicē fixerint irrigatio cessat. Sic nouelle ecclesie plantatio vt incremento fidei p̄ficeret miraculis corpalibus erat irriganda. Postq̄z autē in fide firmiter radicata ē exteriora miracula cessauerūt. Nōne magnum miraculū est q mund⁹ credit in crucifixū. etiā ⁊ hoc ipsum p̄teritus attestat miraculis.

Nota q sicut in p̄mitiua ecclesia fides credēdentium ostendebat p ista signa ad litterā intellecta. Ita in p̄senti tempe oportet cuius fidez p ea dē signa ostendi spūaliter intellecta. Hec vero signa sunt opera nostra sine q̄bus fides nō p ficit ad salutē. Jacobi. ij. Fides coopatur op̄ib⁹. et ex op̄ib⁹ fides p̄sūmata est. ex op̄ib⁹ iustificatur homo ⁊ nō ex fide tantum. Primū igitur signū credentiū est vt abjciant a se demoniū si qđ in eis est. Per peccatum fit demoniorum habitatio Ejcitur aūt demoniū per sacramentum baptismi christi nomine inuocato. ⁊ p sacramentū penitentie. Ejcit enim demonium contritio de corde. confessio er ore. satisfactio etiam a remotis ipsū p̄ojicit. Matthei. xvij. Hoc genus demoniorum nō ejcitur nisi per orōem et ieunium. que sunt penitētie op̄a Secūdū

signū credentiū est loq̄ nouis linguis. vt si quis solutus erat secularia v̄ba dicere dei v̄ba loquat̄ ¶ Deu. iiij. Si q̄s loquit̄. q̄si sermones dei ¶ Item si quis fuit piger ad oōem nūc sit sollicit⁹ Eph̄. v. Loquētes vobismetipsis ī psalmis ⁊ hymnis ⁊ canticis spiritalib⁹ cantātes ⁊ psallētes in cor/dibus vestris dño. gratias agētes semp̄ p oib⁹ in nomīe domini nostri ihesu christi deo et patri Reuera talis potius loquitur noua lingua. q̄z si ex barbara lingua italicū siue latinū loq̄retur Tertiū signū credentiū est omnē falsitatē a se et ab alijs auferre. Heretici enī nomīe serpētis in/telligunt̄ q̄ acutissimas habēt linguas scz ad fal/lendum. ¶ Psal. Acuerūt linguas suas sic serpē/tes. venenū aspidū sub labijs eor. ¶ Quartū si gnum credentiū est potatōib⁹ mortiferis nō cō sentire. Si quidē delectatio mortifera veniat in mentē aut ira aut auaricia. Q̄q̄z mortiferū bibi tur. Sed fideles viri hoc mortiferū tiriaca spiri/tuali cōmiscuerunt. cogitādo christi passionem tormenta inferni. et gloriā paradisi. ¶ Propt̄ q̄d nihil eis nocet tale mortifer. sed magis ex eo ca/stigantur. ij. Corinth̄. vj. Ut castigati et nō mor/tificati. ¶ Quintū signū credentium est proxi/mis misericordie opa exhibere. Super egenos manus imponēt et bene habebūt. Egri nāq̄z di cuntur eo q̄ alior subsidio indigeant in suis ne/cessitatibus. Quicūq̄z ergo impendūt opa mi/sericordie. vel reficiēdo esurientes. nudos vestien do. visitando infirmos. subueniēdo oppressis. cō/solando afflictos. instruendo simplices. aut que cunq̄z misericordie opa vt bene se habeāt facit si cut iob qui man⁹ suas aperuit inopi. ⁊ palmas suas extendit ad paupert̄. Hec igit̄ quinq̄z scz sa cramentor. preceptio. diuinor locutio. hereticor dispersio. peccati detestatio. ⁊ misericordie ope/ratio sunt signa ⁊ miracula credentiū. que vt di cit Gregorius. tanto maiora sunt spiritualiter ī tellecta. quanto per hec nō corpora sed aīme su/scitantur.

¶ Secūda pars expositiōis euangelij

CCCIII.

Et dominꝰ quidem ihesus postquā locutꝰ est eis assūptus est in celum. et sedet a dextris dei. ¶ Secūda ps in qua ponit̄ q̄ liter dñs in celū assumptꝰ fuerit mirabiliter ⁊ glo/riose. Et duo facit ¶ Primo dat̄ ascēsionis modꝰ Et dñs q̄dē ihesus postq̄z locutꝰ est eis ¶ vnum quēq̄z osculatus est in amore cordis intimo. ꝟm q̄ dicit Ambro. Apostolis reliq̄t oscula pacis. Deinde valedicēs eis eleuatis manib⁹ bñdixit. Sicut dicit Lucas. Sicut pater recedens a fili/is eos bñdixit. Et vt dicit Theophil⁹. Forte ibac benedictiōe vim ꝓseruatiuā eis influxit vsq̄z ad spūssancti aduentū. His finitis ad orientē versa facie vt dicit Damas. libro. iij. c. x. Assumptꝰ est ad celum. Eleuatis manib⁹ ferebat̄ in celum. et nubes suscepit eū ab oculis eor q̄ claritate cuius/dam nubis circūdat⁹ vlteri⁹ nō est visus. Quē dum aspicerēt se eleuare in celū ceciderūt in ter/ram adorantes. vt dicit Lucas. Supercelsa er/go celi vt dicit leo papa terrenū corpus ponitur ossa inter angustias sepulcri antea ꝓclusa an ge lorum cetib⁹ inferunt̄. in gremiū immortalitatis mortalis natura trāscendit. Ascendit ergo deus de mōte oliueti in celū. Et dicit Simplici⁹ Epi/scopus hierosolymitan⁹. vt habet in glosa sup Act̄. q̄ dū facta fuisset eccl̄ia in monte oliueti vn de christꝰ celū ascēdit. locꝰ ille vbi steterūt vesti/gia pedū christi ascēdentis nunq̄z poterat conti nuari pauimēto. sz marmora excutiebāt in ora apponentiū. ⁊ puluis retinet adhuc vestigia im/pressa peduz eius. nec deleri p̄nt. ¶ Bo Cōsi/derandum est aūt q̄ christꝰ ascēdit eundēter q̄ dū esset in medio apl̄or subito eleuatis manib⁹ in celum videntibus illis eleuatꝰ est ¶ Itē ascendit mirabiliter. q̄d apparet ex trib⁹. Primo q̄dez q̄ ppria virtute nullius auxilio. Secūdo q̄ pene trauit corpus eius glorioſuz oēs celos absq̄z di uisione celor. Tertio q̄ distantiā maximā q̄ est a celo in terrā subito trāsiuit vt esset super celos Be q̄b⁹ oibus cātat ps. Bñe dñs noster q̄z ad mirabile est nomen tuū in vniuersa terra Quo niam eleuata est magnificentia tua super celos ¶ Tertio ascēdit letanter. q̄ letātibus angelis. Psal. xlvj. Ascendit deus in iubilatiōe et dñs ī voce tube. Aū Aug⁹. Ascēdente christo psallet omne celum. mutant̄ astra. tuba sonāt ⁊ ꝓcināt blanda modulamina chor ¶ Quarto ascēdit honorifice. quia comitabātur illū gloriosa illor sanctorū corpora que surrexerūt cum eo. ꝟm q̄ dicit Augustin⁹ in sermone resurrectiōis. Itē vt dicit Hieronym⁹ sup̄ ps. xxiij. Omnes virtu tes angelice christo. venerūt obuiā decantantes gliam do ⁊ ꝓcedentes eā ad alias v̄tutes clama bāt. Parate viā dño veniēti. ⁊ illi occurrite. rese rate celestes adit⁹. ⁊ eternales ingress⁹ pate. Ape riāt etheree ianue ⁊ eternales value. ⁊ introibit rex glie. Et q̄rūt anglice v̄tutes. Quis ē iste rex glie. Et rñdēt alie Dñs ipe ē ¶ Quito ascēdit sublimit̄. q̄ sup oēs celos ⁊ sup oēm creaturā ā glicā ps. Ascēdit sup cherubin ⁊ volauit sup pennas vētor ¶ Sz possz B aliq̄s dubitare an xp̄s ꝺcu erit an ei nob expedierit eū ad celos ascēdre p⁹

sua resurrectionē ⁊ nō magis cū hoīb⁹ hic ter
ris ꝓuersari. Et videt q̄ ñ debuerit ascendere. q̄
ipse humanā naturā ad nrām salutē assumpsit.
Ex magis fuisset nob ꝓficuū vt sp nobiscū ma
neret q̄z q̄ ad celos iuisset. quia eo ꝑnte nil mali
possem⁹ incurrere. ergo nō ascēdere debuit. Re
spōsio. Locus dz locato ꝓportionari. Cū āt chri
stus post resurrectionē suā habuerit corpus im
mortale. Ro. vj. ad locū incorpalē debuit aduo
lare. hic aūt est celū. Ad rōem aūt in oppositū di
cendū q̄ pūtia sue diuinitatis suppletabsentiaz
hūanitatis. q̄ ipse est nobiscū vsq̄z ad ꝯsūmatō
nem seculi ꝑm pūtiā diuinitatis. Matth. xxviij. Et
si dicas q̄ vtrūq̄z fuisset melius. s. habere ipsum vt
hominē ⁊ vt deū. dici debet q̄ nō fuisset melius. Sz
oīno expediebat eū ascēdere ꝓpter rōes multas
Primo q̄dez ascēdit rōne corpis sui glorificati.
cui nō cōuenit nisi locus celestis. Itē ascēdit ad cō
firmationē fidei. Aug⁹ in ꝑmone. Ascēsio dñi ē
catholice fidei cōfirmatio. Item ascēdit vt spem
nostrā erigeret vt sperem⁹ cū illo eē. Vñ Aug⁹.
in ꝑmone. Dñs noster dū naturā humanā si de
ribus importauit credēt⁹ celum posse patere
nōstrauit. Itē ascendit vt charitatē inflāmaret
Vñ Greg⁹. Oportet vt illic christū seq̄mur cor
de vbi ipm credim⁹ corpe ascēdisse. ⁊ si adhuc te
nemur infirmitate corpis eū tñ seq̄mur passib⁹
amoris. Itē ascēdit vt humanā naturā glificaz
Vñ Chrys. Natura e⁹ cā padisus a cherubin
custodiebat. bodie sup cherubin cū sūmo bono
re susceptā est. ⁊ nūc cui dictū est terra es ⁊ in ter
ram ibis. q̄ hodie iuit in celū ⁊ sine termīo sp in
celis regnat. Itē ascendit vt p nob prēm interpel
laret. Hebre. ix. Introiuit i ipsum celū vt appare
at nūc vultui dei p nob. Et. j. Joh. ij. Aduocatuz
habem⁹ apud prēm iesū christū iustū ⁊ ipse ē p
piciatio ꝑ ꝓctis nostris. Itē ascēdit vt viā celestē
nob demōstraret. Mich. ij. Ascendēs iter pan
dens añ eos. Itē ascendit vt celū nobis aperiret.
Deut. xxvij. Aperiet tibi deus thesaurū suū opti
mū. s. celū. Itē ascēdit vt nob locū paret. Joh. xiiij
Vado parare vob locū. Itē ascēdit vt spūm sctūm
nob trāsmitteret. Joh. xvj. Nisi abiero paclitus
nō veniet ad vos. ⁊ dū assumpt⁹ fuero mittā eū
ad vos. Itē ascēdit vt corpali pūtia subtracta to
to corde eū desiderem⁹. Col. iij. Que sursū sūt q̄
rite vbi christ⁹ est i dextra dei sedēs. Vñ Aug⁹.
iuj. ꝓsel. xij. Voluit nobiscū diu eē ⁊ non reliquit
nos. abscessit enī ⁊ ecce hic est. ⁊ discessit ab ocul'
vt redeam⁹ ad cor ⁊ inueniam⁹ eū. Ascēdamus
igit ⁊ si nō corpe. corda tñ leuem⁹ ad dñm. ita tñ
vt nullū viciū mūdi mētē nostrā aggrauet. vt dic
Aug⁹. Nullū viciū nostr⁹ ascēdit cū medico no
stro. Itē ascēdit vt puocet affectū nostr⁹. Deut.
xxxij. Sicut aq̄la puocās pullos suos ascēdit mules qui
dam q̄ in ptibus vltramarinis oīa loca in q̄bus
saluator noster fuerat sollicite cū lachrymis visi
tauit. ⁊ dū oīa sancta loca pquisiuisset. deuote vl
timo venit in montē oliueti vñ dñs celos ascen
derat vbi post longā oratiōem cū lachrymis dixit.
Ecce dñe vbiq̄z q̄siui te diligēter. vñ dū venerim
ad locū vbi celos ascēdisti. nescio vbi amplius te
requirā. Jube ergo spūm meum suscipi vt ad de
xtrā patris videā te residentez in glia. Et his di
ctis spūm suū sine dolore celo reddidit.

Adhuc aūt hic dubitari an christ⁹ ascēdit p
pria virtute. Et videt q̄ nō. q̄ Ascēdere. j. dz. q̄ eleuat⁹ ē
in celū. Mar. aūt vlt. dz. q̄ assumpt⁹ est. ergo ab
alio nō sua virtute. Rñ. In christo erat triplex vir
tus ꝓpria. s. hūanitatis naturalis. humanitatis
glorioſe. ⁊ diuinitatis. q̄ ipe fuit hō naturalis. et
glorificat⁹ ⁊ de⁹. Ascēdit ergo virtute ꝓpria q̄ vir
tute diuina ⁊ virtute dotis a glificatis quā hz corp⁹
gloriosum ab aīa beata. Sic ascendēt alij beati
suo tpe. Nō aūt ascēdit virtute corpis vt ꝓsideratz
ꝑm principia naturalia ꝑm q̄ est graue ⁊ pōdero
sum. Ad obiectū dicēdū q̄ ipse dz assumpt⁹ ⁊ ele
uat⁹ a prē. q̄ cū eandē virtutē habeat cū ipomet. p
pter hꝰ nō tollit q̄n virtute ꝓpria fuerit eleuatus li
loq̄mur de virtute diuina. Si aūt de virtute glie lo
quamur. etiā dici pōt eleuat⁹ a prē. ⁊ cū hoc ab
illa virtute ꝓpria. q̄ illa virtus ineſt corpi ab aīma.
⁊ aīe a visione dei. Notandū aūt q̄ arca
christi ascensionē tria occurrūt signāter conside
randa. Primo quia ascendit cū angelorū fa
mulatione. Nā consueuerūt dñi cōcomitātib⁹
famulis de loco ad locū procedere. Chr⁹ aut
in celum ascēdere volens victo diabolo ꝓfectus
est famulātibus sibi angelis sicut suo domino.
Unde super illud Hebreo. j. Adorent eum om
nes angeli. dicit glosa. Ꝯcōm humanitatem iu
bentur angeli adorare christū. ex quo eum tanto
meliorē angelis demonstrat quātū seruis dñm
constat esse meliorē. Ideo christū ꝑm carnez ius
sit a cunctis angelis adorari dicēs: Adorent eū
omnes angeli dei. quia iussioni eius obtempat.
Hec glosa. Itē super illud psal. In manibus portā
bunt te. dicit glosa. Quando angelorū sublatus
est christus in celū. nō q̄ sine eis rueret. sed quia
obsequebant regi. et melior est q̄ portat q̄z iumē
tum portans. Hec glosa. Itē progressus christi
in celū famulātibus angelis figuratus fuit Ge
nesis. xxxij. Jacob quoq̄z abijt itinere quo cepe
rat. fuerūt q̄z ei obuiā āgli dei. Quasi diceret: Fili
us dei sensibilis fact⁹. q̄ p mortē suā supplātauit
eum q̄ mortis habebat imperiū in oī suo ꝓcessu

angelos ministros habuit ꝑm arbitriū sue ℳat.iij. Angeli accesserūt ⁊ ministrabāt ei. Et si dū mortalis fuit habuit angelos ministros. ⁊ito forti⁹ postq̄z īmortalis fuit q⁹ differēti⁹ ꝑ angel' nomen hereditauit. vtpote deus ⁊ dei filius ⁊ ideo honorabilio⁹ atq̄z ꝑclario⁹ angelis ꝑ omia extitit. ¶ Secō ascēdit cū socio⁹ liberatiōe. Nā socij sui in ascēdendo erāt illi cū q̄bus coīcabat in natura. s. sancti pr̄es. ⁊ alij q̄s de lumbo inferni eripuerat. Eph̄.iiij. Ascendēs christ⁹ in altū captiuā duxit captiuitatē. glosa. i. illos q̄s diabol⁹ captiuauerat a paradiso ⁊ pp̄ios mūdi ⁊ inferni fecerat. itez captiuos fecit christus dū ad celū reducunt. Ipsos itaq̄z boīes appellauit captiuitatem. q⁹ captiui tenebant sub diabolo. sic militia cū dr intelligunt q̄ militāt. Eandē captiuitatez a christo captiuaz dicit vt sit captiuitas felix. Hec glo. Poterat ergo dici in psona homis christi illud Ezech.iij. Assumpsit me spūs. ⁊ audiui post me vocē cōmotiōis magne. Quasi diceret. Deus sup celos me localiē sublimauit. ⁊ audiui voces sanctor deo laudē dicētiū de sua ab inferno euasiōe ⁊ in celū euolatione. dicēdo scz christo illud ps. Dirupisti vincula mea ⁊ tibi sacrificabo hostiā laudis ⁊ nomē dñi invocabo. Item illō Apoc̄.v. Occisus es ⁊ redemisti nos in sanguine tuo ex oī tribu ⁊ lingua ⁊ ꝑplo ⁊ natione ⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes. Tertio ascēdit cū deuotor sibi exaltatōis expectatōe. Nā christo deuote adherētes expectare p̄nt sibiez sui exaltationē. Vñ sup illud Ephe.v. Exurge qui dormis et surge a mortuis ⁊ illuminabit te christus. Constituēs ad dextrā suā in celestib⁹. dicit glosa. Exēplū sanctor q̄ illie ꝑsistit in resurrectione saluatoris. vt ī ea cognoscāt fideles q̄d eis p̄missum ē. Filii enī mō extollent' supra celos cuz christo sic ipse dic̄. Pat̄ volo vt vbi ego fuero et hi mecū sint. q⁹ ⁊ cor⁹ christi q̄d ē ecclia in ipsa dextra. i. in ipsa beatitudine erit. Quāuis ei cor⁹ nostr̄ nōdū sit ibi. tñ spes nr̄a iā ibi est. Io ⁊ dñs post resurrectiōz iussit discipulis piscātib⁹ vt in dextrā ptē mitterēt retia. q̄ etiā dixit se in iudicio agnos ad dextrā edos ad sinistrā esse positurz. Hec glosa. Christ⁹ igit̄ ascendēs ad hāc gloriā fecit nob viā. ⁊ securitatē accedēdi dedit. ¶ F ¶ Secūdo ponit̄ ascēsiōis glia | Et sedet ad dextris dei | Sessionē istā vt dic̄ Aug̃. ñ accipim⁹ corporaliter. q̄si mēbris hūanis de⁹ pat̄ sit figuratus. sz p dextrā illā pōt itelligi exaltatio ⁊ magnificētia christi quā sup oēm creaturā hz. Hebr̄e.j. Sedet ad dextrā maiestatis ī excelsis tāto angelis melior effect⁹ q̄nto p̄ illis differētius nomen hereditauit. Item sedet ad dextris ꝑpt honorem ⁊ gliam diuinitatis. vt dic̄ Damas. iij. li. xxj. Quē eni volum⁹ honorare collocam⁹ ad dextrā. Item sedet ad dextris rōne vnitatis essentie cuz patre. Unde Bern̄. Bño meo datū est singulariter sedere a dextris patris in gloria. i. essentia patri cōsubstantialis. generatiōe consimilis. maiestate nō dispar. eternitate nō posterior. Item sedet in dextra immēse beatitudinis sibi collate. Dextra ei ꝑpetuitatē beate vite signat. vt dicit Gregorius. Item sedet a dextris. quia in bonis potionibus patris gaudz. Collatū est eni homini illi magis q̄z vlle creature cōmunicari posset vt sit verus deus Phil'.ij. Dedit illi nomē q̄d est sup omne nomē Item sedet a dextris dei. quia sine sui mutatione ē virtus patris opatiua que ꝑ dextrā significatur. Item ꝑm Augustinū. sedet a dextris. quia potestatem accipit homo ille a deo. vt veniat iudicaturus qui venerat iudicād⁹. Dextra enim signat potestatē. ¶ G Notandū aūt q̄licet alij sancti sint in eterna beatitudine. nō tamē dicunt sedere ad dextrā dei. quia non quelibet beatitudo potest dici dextra simpliciter. sed illa que debet assumpte nature christi. et si quelibet beatitudo dicatur dextra. nō hoc erit ꝑm modū possibilem creature. sed ꝑm modū possibilē creature nō vnite. ⁊ ita erit sedm. iō de christo dicit Hebr̄e.x. Hic autē vnā p̄ peccatis offerens hostiā sedet in sempiternum in dextra dei. Glosa. Peracta obedientia sedet. id est. quiescit et regnat in sempitnū in dextra dei. idē. in potior⁹ bonis. Hec glosa. Item ꝑsiderādū q̄ licet beata vgo sit sup angelos exaltata. nō tamē est exaltata vsqz ad equalitatē dei vel vnionē in psona. et ideo non dicit sedere ad dextram Unde de illa loquēs ad deū dic̄ ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Dicit astare a dextris inquantuz bonor filij licet non plenarie aliquo tñ modo scz ꝑticipatiue redundat in ipsam scilicet inquantū dicit mater dei non tamen dicit deus. ¶ H Item cōsiderandū q̄ licet christus dei filius dicatur sedere ad dextrā patris. dicit et nihilominus dextera dei ꝑm illud psal. Dextra domini fecit virtutē. id est. de homine fecit deū. Item dicitur Ezech̄.xv. Dextera tue domine ꝑcussit inimicum. id est. per crucē interfecit diabolum. Ubi sciendum. q⁹ vtrūq̄z methaphorice dicit scilicet sedere a dextrā ⁊ q̄ sit dextra. Nā sedere ad dextrā dr rōnibus iā dictis. Dextera dr ꝑm q⁹ ꝑ ipsam pat̄ opat̄. nec dr pater opari p filium tāq̄z filius fuerit aliquod instrumētū patris operantis. ita vt ipse filius operari non posset. Sed sicut dicit pater iudicare per filiū quia genuit eum iudicē. sic et dicitur operari per filiū quia constat eum genuisse opificem et factorem. Item dicitur filius

esse in sinu patris ꝑm illud Job.j. Deum nemo vidit vnq3. vnigenit9 filius qui est in sinu patris. ipse enarrauit. Dicit enī esse in sinu patris inq̄ntum exit a patre p generationē. Vñ pesse i sinu patris signat potēta generatiua patris. Itē cōsiderandu3 q licet spūssanctus possit dici sedere ad dextrā inquantū est equalis patri ꝑm vitatē nature diuine. nō tñ sibi appropriat eq̄litas sed filio In quo dicit Aug9. vj.li. de trini. ca. vlī. Est ꝑma equalitas 7 ꝑma similitudo. Et ideo sibi appropriat sedere ad dextrā 7 nō spūssancto. In ipsum igit tendam9 vt secū in dextra dei patris eo beredes simus.

Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCIIII

Illi autez p3fecti p3edicauerunt vbiq3 domino cooperante et sermonē cōfirmante. sequētib9 signis.

Tertia ps in qua oñditur q̄liter discipuli cōmissionē eis factas executi fuerunt fideliter 7 studiose. Cū enī assumpt9 esset iesus in celum adhuc tamē suspēsis vultib9 sursum aspiciebāt quia vbi amor ibi ocul9 7 vbi thesaur9 ibi est et cor tuū Matth.vj. et ideo celū aspiciebāt q̄ recesserat dilectus eor 7 vbi thesaur9 eor se subtulerat. Cū q3 intuerent in celū euntē illu3. Ecce duo angeli viri in forma in vestibus albis iuxta illos astiterūt q̄ dixerūt. Viri galilei q̄d statis aspicientes in celū. Quasi dicerent. Expectatis ne q̄ christus reuertat ad vos. Deinde duo addiderunt. Primo q ꝑ celū ascendisset. Hic iesus q̄ a vobis assumpt9 est in celū. Secūdo q̄ venturus essz seculū iudicare. Sic veniet in eadē carnis substā 7 claritate maiestatis. quē admodū vidistis euntē in celū. Quibus auditis abeunt9 angel' reuersi sunt apli cū gaudio i hierlim. Gaudebāt quidē de exaltatiōe christi. Itē quia vera esse cognoscebāt que de illo crediderāt. Itē q̄ sciebant se esse electos amicos tā superexcellētis principis. Itē quia expectabāt spūssancti aduentū

Et est sciendū q̄ in ꝑmitiua eccl'ia ꝓpter christi ascensionē q̄nta feria qua christus celū ascendit erat ita celebris sicut dies dñicus. 7 fiebat tūc ꝓcessio in memoriā q̄ christo celū ascendente regressi sunt in hierlim apli. Et postea multiplicatis sanctor festiuitatib9 celebritas illi9 diei intermissa est. Recepto vo spūsctō apli ꝑ vniversum mundū christū ꝑdicauerūt. Vñ subdit Illi ꝑfecti ꝑdicauerūt vbiq3 q̄ dixerat christ9. eūtes in mundū vniversum ꝑdicate euangelium. Forte vt dicit Aug9. ꝑdicatio enī euāgelij nō tantū ꝑ eos vbiq3 diffusa est sz etiā ꝑ successores

Sciēdū tñ q̄ non statim accepto spūsancto apli diuisi sunt ꝑ mundū. sz pduraverūt adhuc duodecim annis in iudea. sicut ait Beda. Et de inde solēnis eorū diuisio facta est ꝑ orbē vniversum Vño coopante Nisi enī ipse operet nos nihil operamur. Esa.xxvj. Omia opa nostra operatus es dñe. Et sermonē cōfirmante cōfirmauit ꝑdicatiōis ꝑmones sequentibus signis q̄ supra dixerat. In nōie meo demonia ejicient ꝛc. Sicut vō tūc cōfirmata est ꝑdicatio signis. Ita nunc quēlibet ꝑdicatorez bone operatiōis signis sermonē cōfirmare oportet. Vñ Theophil9. Fiat dñe iesu christe vt nostri ꝑmones q̄s de vtute dicim9 popa ꝓfirment 7 actus. vt tandē simus pfecti te coopante in oīb9 vbis et factis. q̄ te decet sermonū 7 operū gloria cū tu sis virtus dei et sapiēcia in secula seculoz

Sermo de eodem

CCCV

Dmin9 iesus post quā locut9 est eis. assumptus est in celū. et sedet a dextris dei.

In istis vbis cōprehēdunt tria. Primo tāgunt dñice ascēsionis preambula cū ꝑmittit Vño iesus p9 q̄z locut9 ē eis. Secūdo innuit ipsi9 ascēsionis mod9 et forma cū addit. Assumpt9 est in celū Tertio exprimit ascēdentis honor 7 gloria cū subiū git. Et sedet a dextris dei Quātū ad ꝑmū sciendū q̄ euāgelista Marc9 qz breviloqu9 de oīb9 pambulis non exprimit nisi solā locutionē. 7 hoc idē in qua dā generalitate Postq̄z locut9 est eis Junqt supponēs implicite circūstantias illius locutionis Nō enī fuit illa locutio nuda. sz certis factis circumstātionata. Ad cui9 euidentiā recolligemus totū pcessum dñice ascēsiōis. put eū describit magist'r in historijs li.vnj.c.lvij Ipsa quippe die ascēsionis cū vndecim apli essent in cenaculo 7 comederēt. apparuit eis dñs 7 exprobravit incredulitatē illoz 7 duriciā cordis 7 comedit cum eis Et cōuescēs ꝑcepit eis ab hierosolymis ne discederent. sz expectarēt ꝑmissum patris ꝛc. Hoc dicto ꝑcepit eis vt egrederēt de ciuitate ad montez oliueti. Et tūc statim euanuit ab oculis eorū Et hoc est q̄ dic lucas. Ꝙ eduxit eos foras vbo sz nō manu. Et statim p9 comestionē. xj. apli 7 alij discipuli 7 multi fideles vnanimit egressi iuxta ꝑceptū dñi venerūt in montē oliueti. Ubi stanti dñs apparuit eis. Tūc q̄ venerāt interrogabāt eū dicētes Vño si in tpe hoc restitues regnū israel Virit aūt eis Nō est vestr9 nosse tpa vel momenta ꝛc. eritis mihi testes ꝛc. Et cū hec dixisz eleuatis

manib⁹ bñdixit eis. ⁊ post bñdictionē vidētibus illis eleuat⁹ est ī celū ⁊ nubes suscepit eū ab oculis eor. Cūq; iā dñs rapt⁹ esset in celū. adhuc tñ illi suspēsis vultib⁹ aspiciebāt in celum. Et ecce duo viri. i. duo angeli in forma viri astiterūt iuxta illos in vestib⁹ albis q̄ dixerunt. Viri galilei ⁊c. ¶ B Ex isto pcessu possum⁹ colligere octo ambula dñice ascēsiōis. Primū est christi apparitio ī cenaculo. Secūdū est incredulitatis exprobratio. Tertiuz est ne ab hierosolymis discederēt pceptio. Quartū est ei⁹ comestio. Quintū est discipulor ad montē oliueti euocatio. Sextum est ei⁹ ī mōte oliueti familiaris collocutio cū dixit. Eritis mihi testes ⁊c. Septimū ē manuum eleuatio. Octauū est bñdictio. Et hec omia patēt ex pcessu ꝓnarrato. ¶ Quātū ad secūdum sciendū q̄ mod⁹ ⁊ forma ascēsionis dñice attēditur in q̄tuor. Primo in discipulor patula visione. Secūdo in ipsi⁹ gl̄iosa ascēsione. Tertio in nubis suscepti5e. Quarto ī angelor assistētia ⁊ allocutiōe. ¶ Primū patet. q; vidētib⁹ illis eleuatus est. Et ℞ bñ ꝓueniens fuit. Quia enī aplī debebāt esse testes resurrectiōis ⁊ ascēsiōis christi. Testes aūt testificari debēt potissime de visis quare ꝓuenīēs fuit q̄ dñs ascēderet aplis vidētibus. ¶ Secūdū dicebat aliq̄s q̄re ergo nō resurrexit vidētib⁹ aplis sicut ascēdit vidētib⁹ eis vt possent validi⁹ etiaz testificari de resurrectione. Ad q̄ dicī pōt Uno mō q̄ licet aplī in ipsa hora resurrectiōis nō viderint resurrectionē p⁹ea tñ resurrectō eis p multa argumēta mōstrata ē Nā ipsum rediuiuū plures viderūt. ⁊ cicatrices vulnez viderūt ⁊ palpauerūt. comedentē etiam cū eis postea viderūt. Ex q̄bus ⁊ alijs plurimis argumētis testes resurrectiōis idonei esse potuerūt. Secūdo postq̄z ascēdit in celū vlteri⁹ aplis nō erat visibilit apparitur⁹ nisi in fine mūdi. Jō ꝓueniens fuit vt ipsi ei⁹ ascēsionē oculis corporeis actualiē viderēt. Alio mō moraliter sic. Quia ei⁹ christi actio nrā est instructio. Jō p ℞ q̄ christus suā ascensionē q̄ cessit ad dei honorē ⁊ discipulor ꝓsolatiōz voluit esse discipulis mānifestaz resurrectionē autē suā voluit eē occultam. q; q̄ vel quō clauso tumulo resurrexit null⁹ sciuit. p hoc nob⁹ insinuās q̄ opa vtuosa q̄ diuino mun refacim⁹ debem⁹ velle eē alijs manifesta solū pter dei honorē ⁊ primor edificationē. Secundo illa ea dē vel alia q̄nq̄z debem⁹ alijs occultare ppē vane laudis declinationē ¶ C Secūdū ptz. Nō enī dñs trāslatus est sic enoch. nec subuect⁹ ē in curru igneo sic helias. Sz ascēdit ppria scz vtute. Un Greg⁹ in omel. Redēptor noster nō curru igneo. nō angel⁹ subleuat⁹ ē. q; q̄ fecerat oia sua vtute ferebat. Et sic accipiendū ē q̄ marcus dicit. Assumpt⁹ est in celū Que vba omnia licet sonare videant q̄si alter⁹ āminiculo ascenderit. Qđ enī assumit vel fert vel eleuat vel suscipitur. moueri videt ab alio. Oia tñ illa vba vtutem ppriā christi importāt ¶ Ideo pt q̄ sciēdū q̄ cū duplex natura sit in christo diuina scz ⁊ humana. Scom diuinā naturā nō dubiū q̄n ascēderit vtute ppria. q; diuitas oia pt. Et nubilomin⁹ sm eandē naturā diuinā pt dici assumptus ⁊ eleuat⁹. s. a patre a q̄ oia nascēdo accepit. ⁊ tñ ē ead vtus patris ⁊ filij. Scom aūt humanā naturā q̄ assumpt⁹ est a vbo etiā fuit assumpt⁹ in celū vtute scz diuina q̄ fuit pma origo. s. ascēsiōis eius in celū. Et nubilomin⁹ pōt dici q̄ etiam sm humanitatē ascēdit vtute ppria ex pte aie glificate. ex cui⁹ redundātia glificat corp⁹. Un tāta est obedīētia corpis glorificati ad aiam q̄ vbi volet spūs. ibi erit ptin⁹ corp⁹ ppter dotez agilitatis. ¶ B Tertiū ptz. q; quasi ī quodā globo balule nubis ascēdit. nō q̄ ad ascendēdū egeret mīsterio nubis. sic nec subleuatōe angelor. sz vt pßoñderet q̄ oīs creatura pata est obseq̄ suo creatori. tā creatura corpalis sic nubes q̄z spūalis sic angeli. q̄z etiā rōnalis sicut etiā sancti prēs cum christo ascēdētes. Juxta illud ps. Ascēdens christus in altū captiuā duxit captiuitatē ¶ Quartū patet in duob⁹ viris q̄ iuxta illos astiterūt in vestib⁹ albis. Nec dubiū q̄n tota milīna celestis illi occurrerit cū laudib⁹. Un Aug⁹ ī sermōe d ascensiōe. Q̄n audis eleuatū agnosce militie celestis obsequiū Isti tñ duo angēli in forma virorū spēaliter apparuerunt ibi discipul. Tū vt mestos de absentia dñi ꝓfortarēt Tū vt eū vē ascendisse demōstrarēt in celū scz in regionē angelor. nō sic helias q̄ rapt⁹ ī curru igneo vehebat vsq; ad sublunarē regionē nec eā trāscendit. sz trāslatus est in padisū terrestrē. q̄ adeo eminet vt pting at ad sublunarē regionē. christ⁹ aūt ascendit īcōpabiliter. q; nō solū vltra nubes ⁊ regionē sblunarē sz ⁊ sup oēs celos Ephe. iiij. Ascendit sup oēs celos vt adīpleret oia ¶ E Quātū ad tertiū sciendū q̄ bonor ⁊ gloria christi ascēdētis attendit in ℞ q̄ sedet a dextris dei. Ubi duo īplicāt Primū in eo q̄ sedet. Secūdū in eo q̄ a dextris dei. Sessio ista sm diuinā naturā importat eqlitatē cū prē sm Damas. Sz q̄ntū ad būanitatez ꝺ sedere dupliciter Uno mō iq̄ntū est vnita actualiter ipsi vbo. ⁊ sic ista sessio importat q̄ndā associationē honoris. q; ea dē veneratiōe venerat bumanitas inq̄ntū vnita vbo cū ipsa diuinitate sicut vestis regia cū ipso rege q̄n actualiē est ea īdut⁹. Alio mō q; sedere q̄escēs ē post laborem

christꝰ aūt q̄z diu fuit in mūdo multū laborauit Esa.j. Laborauī sustinēs. Et iō mō sibi q̄es ꝺbetur in celo. Uñ ipe pōt dicere illud Eccā.ij. Modicū laborauī ⁊ inueni mihi multā requiē. Nā licet labor passiōis sue rōe acerbitatis penaꝝ fuerit maximꝰ. modicꝰ tñ dici pōt. q̄ modico tpe duravit respectu etnitatis. Ez multā requiē inuenit tā sibi q̄z mēbris suis in vita eterna. Dicit aūt sedere nō simplr̄ sz a dextris dei. In noīe q̄pe dextre tria ītelligi pñt. Uno mō ꝑm Damas. glia duitatis. Alio mō ꝑm Aug̃. beatitudo patris. Tertio mō ꝑm eundē iudiciaria ptās. Christus ergo sedet ad dextrā dei patris tā ꝑm diuinitatē q̄z ꝑm būanitatē. Ecōm diuinitatē q̄dez. Sedere enī a dextris patris nihil aliud est q̄z simul cū pr̄e habere gliaz diuinitatis. ⁊ beatitudinē ⁊ potestatē iudiciariā. ⁊ ℞ incōmutabilit ⁊ regalit. ⁊ hoc ꝓuenit filio ꝑm q̄ deꝰ. Ecōm būanitatē etiā dupl̄r. Uno mō ꝑm grām vniōis q̄ importat distinctiōez nature ⁊ vnitatē pſone. Et sic christꝰ ꝑm q̄ hō est filiꝰ dei ⁊ p̄sequēs sedēs ad dextrā patris. Alio mō ꝑm grām habitualem q̄ abundātior est ī christo p̄ oibꝰ alijs creaturis in tantū q̄ ipa būana natura in christo est beatior ceteris creaturis. ⁊ supoēs alias creaturas bñs regiā ⁊ iudiciariā ptātē. Et ℞ē q̄ dicit apl's hebreorū.j. Sedet ad dextrā maiestatis ī excelsis tāto melior angelis effectꝰ quāto differēciꝰ p̄ illis nomen hereditauit. Ubi glosa. Sedet ad dextram maiestatis. i. ad equalitatē patris ꝛc.

Subsermo Primus CCCVI.

Dominus iesus post

quā locutꝰ est eis. ¶ Expositis v̄bis p̄missis de ascēsiōe dñi corpali restat ea exponere de ascēsiōe nrā mētali. ꝺ qua Augꝰ in ꝑmone hodierno. Ascēdam inq̄t cuz christo interiz eorde vt cū dies p̄missus aduenerit seq̄mur ⁊ corpe. De qua mētali ascēsiōe duo sūt vidēda. Primū q̄b' p̄ambul' aīa ad bꝰ mōi ascēsionē ꝓgrue disponat. Et ℞ innuit in eo q̄ ꝓmittit. Dñs iesus post q̄z locutus ē eis .i. discipulis suis Secūduz q̄ mō ⁊ forma ascēsio buiusmodi rite pagat. q̄ notat in eo q̄ adiungit Assumptꝰ ē in celū ⁊ sedet ad dextrā dei Quātū ad primū est sciendū q̄ bnꝰ mētalis ascēsionis octa sūt p̄ambula correspōdētia illis octo p̄missis de ascēsione dñi corpali ¶ Primū est gratie dei in mētē p̄uentio mouētis liberū arbitriuz ad sequēdū diuinos instinctus. Qd̄ fac boīez gratuz deo ⁊ dignū vita etna. Et ℞ signat in apparitiōe christi discipulis ī cenaculo. p q̄d intelligit cor humanū in q̄ primo deꝰ apparet iuitādo boīem p gratiam p̄uenīētē ad vitā etnā. Qd̄ cenaculuz liberē christꝰ intrat. Uñ ad ostiū eius pulsat. ꝺ. Api mihi soror mea. amica mea ꝛc. Cañ. v. Et Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso. si q̄s mihi aperuerit intrabo ad illū ⁊ cenabo cū illo. Hec aūt prima ꝺi apparitio q̄ hō inuitat ad ascēsionē in celū figurat Genē. xxvj. Ubi ꝺr q̄ dñs apparuit isaac. ꝺ. Non descēdas in egiptū sz vade ī terrā quā mōstraue ro tibi. Per egiptū intelligunt tenebre pctoruz. Terra aūt p̄missiōis quā mōstrat nob dñs ē regnū celoz. Hos ei duos effectꝰ hz grā. q̄ hoiem auertit a pctō ⁊ dirigit ad regnū celoruz Ro. vi. ℞ Grā dei vita etna in christo ihesu dño nrō.

¶ Secū dū est diuini instinctꝰ ī aīa allocutio. q̄ est duplex. Una ē exprobratio pctoz q̄ diuio instinctu hō arguit ītra semetipz exprobrādo sibi ipsi q̄ vnq̄z deliq̄t ꝓ deū. Et ℞ signat in eo q̄ dñs exprobrauit incredulitatē ⁊ duriciā cordis discipuloz. Sicēni exprobrauit illis duob' discipulis in via. ꝺ. O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū. Luce xxiij. Hec etiā exprobratio ī nob fit q̄n de pctis vē cōpūgimur Sic fuit ī augustino q̄n fremēs spū accusabat seipm ⁊ exprobrādo sui cordis ⁊ cōgesta añ oculos mētis vniuersa massa suaz miseriaz oborta ꝓcella ingēs ferēs in gētē imbrē lachrymaruꝫ cū lamētabilibꝰ vocib'. ꝺ. Quādiu. q̄z diu. q̄re nō ī hac hora finis turpitudinis mee. Dicebat hec ⁊ flebat amarissima ꝓtrōe cordis sui vt ipe ꝓfiteꝛ. viij. li. ꝓfes. Ad hāc pctōz exprobrationē excitauit semetipm Anselm. in epla de cōuersiōe sic. ꝺ. O aīa mea misera excute torporē tuuz ⁊ discute pctūm tuū. ꝓcute mētē tuam. reducat corꝛenoꝛme delictū. ⁊ ꝓduc de corde īmanē rugitū. Intēde sceleris tui horroꝛē. ⁊ prēde horrificu. terroꝛē ⁊ terrificū doloꝛē ꝛc. Et ℞ q̄ ad secūduz p̄ambulū. ¶ Alia allocutio ē exhortatio exꝑectatiōis p̄missoz. Quā uis enī dñs p̄ma apparitiōe sua p grām vocet nos ad ascēsionē. ñ tñ hō stati ⁊ imediate volat ī celū. sz p multa media illac ꝓuenit. q̄ p multas tribulatiōes oportz nos intrare ī regnū celoz. vt ꝺr Act. xiiij. Et ℞ signī eo q̄ dñs p̄cepit discipulis ab hierosolimis ne discederēt sz expectarēt p̄missiōz p̄ris Act. j. Hierosolyma interp̄tat pacifica p quā intelligit mēs in se bñ pacata. q̄ p nullas tribulatiōes rapit extra se ipsā. sz oia eq̄nimit sustinet ꝓpt̄ regnū celoruꝫ. Uñ Greg'. xv. moral'. Qui ī solo etnitatis desiderio figit nec ꝓspitate attollit. nec aduersitate q̄ssatur. dū nil hz in mūdo q̄d appetit. nil ē q̄d de mūdo ptimescat. Ab hac hierosolyma in me pacis nequaq̄z discedat aīa q̄ p̄missionez patris expectat. Qz vt dicit idē Greg'. xxvj. moral'. Sactoꝝ mētes etnitatis p̄mia p̄stolātes pures ex aduer-

sitatibus sumūt. q2 crescēte pugna glorioſioꝛē ſibi nō ambigūt manere victoriā. Et ℟ ꝙntuz ad tertiū pambulū ¶ B Quartū est future beatitudinis plibatio. vt videlicet hō p desideriuz ⁊ deuotionē qđāmodo pgustet dulcedinē vite future. Qđ figuratū est in eo q dñs añqz ascenderet comedit cū discipulis suis oñdens ⁊ nos antequz ascēdamus comesturos. ℣ Regnū ei celorū nō dat nisi esuriēti ⁊ desideranti. ℣ Psal. lxxxiij. Cōcupiscit ⁊ deficit aīa mea in atria dñi. Unde dicebat sancta agnes. Ecce qđ ꝓcupiui iā video. qđ sperauj iā teneo ꝛc. Desiderū q̄pe aīe qđā esuries est beatitudinis q̄ nō satiat in hac vita. sed datur qđđā plibamen in pgustatiōe. Qđ plibamē quoddā mixtū dici pōt. q2 omis delectatio pūs mixta est tristicia. q2 ñ est durabilis. Hoc mixtū plibauerat psal. cū dicebat Quā magnā multitudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timentibus te Ad hāc comestionē plibatoriā spōsus i cāticis inuitat oēs fideles. d. Comedite amici ⁊ bibite ⁊ inebriamini charissimi. Can. v. Ubi ꝑm Grego. amici vocātur fideles cōmunes in vita actiua. hoc est comedere. i. qđāmodo grosse beatitudinē desiderādo plibare. Hz charissimi dicunt pfecti ⁊ cōtemplatiui q̄ plerūqz in pgustādo inebriant cū a se deficiunt q̄si diuina dulcedine absorpti. Unde ps. cū dixerat. Cōcupiscit. addidit. ⁊ deficit aīa mea in atria dñi. Et ℟ est q̄ ad quartum.

¶ E Quintū est ad opa misericordie egressio. Nō enī sufficit aīe sp manere int9 p interna deuotionē. sed req̄rit q hō p tpe se exerceat in exteriora opatōe. Unde spōse Can. j. dr. Egredere ⁊ abi post vestigia gregū tuoꝝ ⁊ pasce hedos tuos Et hoc signatū est in eo q dñs eduxit discipulos suos foras in montē oliueti. ⁊ ibi denuo apparuit eis dñs. q2 in sūmitate opm misericordie erga primos sp apparet dñs. q2 ipe in eis recipit reficitur vestit ⁊ bñ tractat. Juxta illud Mathℜ. xxv. Qđ vni ex mīmis meis fecistis mihi fecistis. Exemplū de sancto martino. ⁊ nō dubiū q̄n ex ℟ etiaz aliq̄ singulari grā appareat mētibus deuote. Can. iij Egredimini filie syon ⁊ videte regē salomonem ꝛc Et ℟ quo ad q̄ntū. ¶ F Sextū est familiaris cū christo collocutō. q̄ attendit in duob9. s. in oꝛōne q̄ nos loq̄mur deo. ⁊ in vbi dei auditōe vl lectione q̄ de9 loq̄tur nob. Postq̄z enī hō se cōuenīter exercitauit in opib9 misericordie erga primū. dz se conuertere ad deū p oꝛōem. q̄si interrogādo a deo qđ sibi placitū sit de nob. Qđ signat i ℟ q discipuli interrogabāt eū dicētes: ℣ Dñe si īterpoze ℟ restitues regnū israel. Act. j. Et qđē si dominꝰ nō sp reuelet hoī mysteriū voluntatis sue plerūqz tñ instruit eū p instinctū internuz vel p os p̄dicatoꝛis aut alicui9 boni hoīs vl etiā p studium lectiōis qđ ipe de9 pelit facere hoiem sicut ipse p ꝓpheta pollicit9 est. d. psal. xxxj. Intellectū tibi dabo ⁊ instruā te in via ꝛc Qđ signatū est in eo q dñs discipulos de ī terrogato ñ expediuit. sed tū ipsos de agēdis erudiuit. d. Nō est vestrū nosse tpa ꝛc. Et post. ℟ accipietis vtutē spiritus sancti supuenientis in vos et eritis mihi testes ꝛc Et iteꝝ. Euntes in mundū vniuersuz p̄dicate euangelium oi creature. Talis itaqz eruditō exq̄renda est a deo necessario volentibus celū ascendere quia null9 hominū p se viā scire pōt. Job. xxxij. Quō possum9 viā scire. Uñ ꝓpheta in ps. orauit dicēs. Notā fac mihi dñe viā in q̄ ambulem vt videlicet ascēdere possim i celū. Et sequit. Qꝛ ad te leuaui aīam meā. in oꝛōe videlicz exq̄rēdo voluntatē tuā. ℣ Psal. ibidez. ℟ Doce me facere voluntatē tuā q2 de9 me9 es tu. Sup q̄ vbo primo dicit Cassi. Perito rogat ꝓpheta vt ei dñs salutis viā oñdat ⁊ sic notā sp habeat ne de ei9 corde aliq̄n discedat. ¶ G Septimū pambulū est oīm operꝝ nrōꝝ totiusqz vite nostre in deū refusio. vt videlicz hō nihil boni de tota vita sua sibi ipsi ascribat vl attribuat. sz totū in deū fontē gratiaꝝ refundat. Juxta illō apli. ij. Corꝝ. iij. Fiduciā habem9 talē p christū ad deū nō q̄ sim9 sufficiētes aliq̄d cogitare a nob tāqz ex nob sz sufficientia nrā ex deo est. Et ℟ signatū est in manuuz eleuatione. q2 dñs eleuatis manib9 ascēdit q̄si omnia q̄ hic in mūdo gesserat referret ad p̄ēm. q. d. illud ps. Eleuatio manuū meaꝝ sacrificiū vespertinū. Et in cāt. Deut. xxxij. Leuabo ad celum manū meā ⁊ dicā viuo ego in eternum ¶ H ¶ Octauū primoꝝ deo charitatiua cōmendatō vt videlicet hō decessur9 nō tantū se sz ꝓximos et charitate ꝓiūctos deo cōmēdet velūt eos trahere satagēs post se in celū Qđ signat in eo q deus ascendēs bñdixit discipulis suis. p hoc instruēs nos ꝑm Theo. q q̄tiēs recedim9 subditos nrōs ⁊ alios nob spāli charitate ꝓiūctos do cōmēdare debeam9. Sic fecit Isaac q̄ bñdixit filio suo Iacob decessur9 bñdixit oīb9 filijs suis bñdictiōibus sp̄ꝰ Gen. xlix. Sic etiā fecit Jobes euāgelista q̄ trāsitur9 de ℟ mūdo nō solū se sz ⁊ oēs suos deo cōmendauit. Mā facta fouea cū ipe descendisset in eā redditur9 aīam deo. expandēs man9 suas ad deū dixit Jnuitat9 ad cōuiuiū tuū dñe veni o grās agēs ꝛc. Et post. Et nūc cōmēdo tibi dñe filios tuos quos tibi ecclesia tua vgo et vera mat̄ p̄ aquā ⁊ spūm sanctū regenerauit. Imitat9 i ℟ dñm ⁊ magistrū suū christū qui ascēdens discipulis suis benedixit. Epbe. j. Benedixit nos in

omni bñdictiõe spirituali i celestibus i christo ꝛc. Cui⁹ bñdictiõis nos ptícipes faciat. q̃ in trinitate viuit ꝛ regnat ꝛc.

Subsermo secundus

CCCVII

Assumpt⁹ est in celuz et sedet a dextris dei. Vbi supra. Habitis pambul' mẽtalis ascensionis aie fidelis. restat videre de mõ ꝛ forma q̃ vl' qua hmõi ascẽsio in mẽte fideli rite pagat. Et ꝟ q̃dez mod⁹ et forma attẽdit q̃ ad duo ꝑtinẽ. Primũ est spũs rõnalis supra seip̃m gratuita subleuatio. qđ notat in eo q đr. Assumpt⁹ est in celũ. Secundũ est hmõi spũs in deũ trãsformatio ꝛ qđãmõ deificatio. qđ notat in eo qđ addit. sedet a dextris dei. Quantũ ad p̃mũ sciẽdũ q̃ spũs rõnalis subleuatio fit trib⁹ modis. Prio mõ subleuat spũs. vl' ad ꝓtẽplationẽ. vel ad diuinoz secretoruz reuelatiõz. Scdo ad diuini amoris internaz delectatiõz. Tertio ad suuipsi⁹ a seipso alienatiõez

De p̃mo intelligi pt illud Deut. xxxij. Expandit alas suas. ꝛ assũpsit eũ atq; portauit in humeris suis. Qđ vbũ exponit Ricꝟ. v. de ꝓtẽplatiõe ad ppositũ sic dicẽs. Supra metas intelligentie sue aia ꝓtemplatiua tũc ascẽdit. q̃n dignatio diuina archanoz suoz manifestatiõe ꝛ q̃si alaz suarũ expãsione vl' subleuatiõe i illud supeminentis sciẽtie fastigiũ eã attollit q̃ nulla sua iõdustria ire posset Et q̃ nullus ppꝛijs virib⁹ in arce hui⁹ ꝓtẽplatiõis se tenere posset nisi diuinit⁹ sustẽtaret. iõ addit. atq; portauit in humeris suis

Scdz sciẽdũ q̃ licet ad fastigiũ ꝓtẽplatiõis vl' diuine reuelatiõis nemo possit ascẽdere nisi diuinitus assumat. ꝑõt tñ mẽs deuota ad ꝟ sep̃ctas meditatiões disponere. Cũ enĩ aia deuota de diuĩo adiutorio p̃sumẽs inuestigãdo veritatis studio vehemẽt insistit. nõnunq̃z illa ad q̃ ex ppꝛia industria nõ sufficit. inẽ oratiõnũ suspiria diuĩa reuelatiõe cognoscit. Exẽplũ in regina austri q̃ salomonẽ q̃stionib⁹ p̃mo pulsauit. ꝛ p⁹ ea vltra q̃z desideraueratabeo accepit. ita q̃ nõ habebat vltra spũm plus videlicz interrogãdi p̃m gloſam. iij. Reg. x. Añ de tali aĩa sic ad ꝓtẽplatiõnẽ tendẽti exponi põt illud Cañ. vj. Que ẽ ista q̃ ꝓgredit q̃si aurora ꝑsurgẽs ꝛc. Progredit inqt nõ dicit ascẽdit Hemo in p̃ncipio repẽte ascẽdit in altũ ꝓtẽplatiõis. sz pgredit paulatim passib⁹ meditatiõis ꝛ oratiõis. ꝛ sic ꝑsurgit ad culmẽ cõtẽplatiõis. q̃si aurora lumie adhuc impfecto. donec oriẽte sole crescat ad pfectũ diẽ clare vsiõis.

Scdus mod⁹ subleuatiõis mẽtalis est ad diuini amoris intĩã delectatiõz Ad quã ex ꝓtẽplatione diuin⁹ amor vehemẽt accendit ꝛ ꝑsequit̃ ingẽti delectatiõe aĩa pfundit. Delectatio enĩ sequit aptrehẽsionẽ. Et q̃nto in ꝓtẽplatiõe aptrehẽsio est limpidior ꝛ supra hũanã mentẽ eleuatior tanto delectatio ꝑsequẽs ẽ maior. Ad ꝟ subleuatiõis mõ põt exponi illud Cañ. iij. Que est ista q̃ ascendit p desertũ sicut virgula fumi ex aromatibus murre ꝛ thuris ꝛ vniuersi generis pigmẽtarij ꝛc. Per desertũ intelligit aĩa sibipsi derelicta p fumũ itelligit desideriũ mẽtis charitatis igne accẽsum. fum⁹ eĩ sp surgit ab igne. Aia ergo cõtẽplatrix q̃si fum⁹ in superna ascẽdit q̃n diuino amore feruẽte ꝛ ad id suũ desideriũ vigẽte semet ipam deserẽs supra seipsã rapit. Et iste mod⁹ ꝟ leuatiõis q̃ ex accẽsione amoris ꝛ intẽtiõe ppꝛia fauẽte grã surgit ꝟm Ricꝟ. maioz ꝛ delectabilioz est illo q̃ ex sola reuelatiõe vl' diuĩa inspiratiõe surgit. q̃ fit sola feruẽtis desiderij exestuatiõe viamoris diuini cũ ꝓfra gratiõe oĩm vtutũ donoruz beatitudinũ ꝛ fructuũ in aĩa excitati. Et ꝟ intelligit in eo q̃ subdit. ex aromatib⁹ murre ꝛ thuris ꝛ vniuersi generis pigmẽtarij. Et inde est q̃ iste mod⁹ subleuatiõis in gẽtẽ hz delectatiõz ãnexã. Et ꝟ est q̃ dicit Greg⁹. sup Ezech. q̃ ꝓtẽplatiua vita amabil' valde dulcedo ẽ. q̃ sup semetipsam aĩam rapit. celestia apit. ꝛ spũalia mẽtis ocul' patefecit Ad ꝟ hortat ps. Gustate ꝛ videte q̃niam suauis ẽ dñs. Gustate inqz p delectatiõz et videte p ꝓtẽplatiõz. Hãc delectationẽ exptus fuit ps. cũ dicebat. Quã magnã multitudo dulcedinis tue dñe ꝛc. Et bñ magẽ vt dicit Bern. sup Cañ. hmõe xxxvj. Nescio an vel ipam gehẽnã ad tps expiri horribili⁹ penali⁹ ve ducat. q̃z post spũal' studij hui⁹ gustatã sẽt̃ suauitatẽ exire denuo ad molestias carnis

Tertius mod⁹ est suuipsi⁹ a seipso alienatio. Hic mod⁹ bñ sequit̃ pcedentez Qz vt dicit Ricꝟ. vbi supra. Q̃n aĩa interne suauitatis abũdantia potata. imo plene inebriata. q̃d sit. q̃d fuerit. penit⁹ obliuiscit. ꝛ in abalienationis excessum tripudij sui numia tocũditate traducit. in supmũdanũ quẽdã affectũ sub q̃dam mire felicitatis statu raptum transformat. Ad ꝟ hmõ exponi põt illud Cañ. vij. Que ẽ ista q̃ ascẽdit de deserto delicijs affluẽs innixa sup dilectuz suũ. Qđ vbũ ptractãs Ricꝟ. vbi supra dicit sic: Qua si ꝺ deserto aĩa ascẽdit q̃n supsemetipsam mẽtis alienatiõe trãsit. q̃n semetipsã in imo deserens ꝛ ad celũ vsq; ptrãsiẽs solis diuinis se totã p ꝓtẽplatiõz ꝛ deuotionẽ imergit. Sz hmõi ascẽsionis cã ꝑsequẽter annectit in eo q̃ ipa q̃ ascendit delicijs affluere describit. Quid ẽ delicijs affluere nisi spũaliũ gaudioz plenitudine abũdare. Quid ẽ in q̃z ꝟ delicia ꝛ affluẽtia nisi ve ꝛ time

suauitatis abundãtia. ex quo fit vt mens plerũq; a seipsa deficiat. & in supmundanũ quendaz trãsformata affectũ tota supra semetipsam eat. Exẽplũ in aialib⁹ q̃ in suis lusib⁹ solẽt salt⁹ q̃sdã dare & sua corpa quãtũcũq; in aera suspendere Similit etiã pisces dũ in aq̃s ludũt supra aq̃s exiliunt. & naturalis habitatiõis sue termios excedunt. dũ seipsos vel ad modicũ supra aquas extẽdũt. Sic aia sancta dũ interno quodã tripudio sui applausu a semetipsa excutit. dũ supra semetipsam ire mẽtis alienatiõe vrget. nature possibilitatis termios supgressa videt. Vñ ps. Mõtes exultauerũt vt arietes. Adapta ad ppositu. Et quoniã has delicias i tali ascensu ex nob in hac vita ꝓtinuare nõ possum⁹. iõ subdit. Innixa super dilectũ suũ

¶ Quãtũ ad scõm sciẽdũ q̃ cũ aia ꝓtẽplatrix triplica mõ subleuatiõis ꝑdicto in celũ ꝓtẽplatiõis fuerit assumpta. extũc induens assimilatõz deiformẽ in deũ trãsformat & q̃ammõ deificat. vt dic Damas. Quo mõ dr q̃ fili⁹ dei fact⁹ est hõ vt hoies deos faceret. Vñ etiã hoies illos ad q̃s ꝑmo dei fact⁹ est scriptura appellat deos. vt dr Joh. x. vbo ipsi⁹ christi. Et q̃ ad istos spũs de q̃bus hic loq̃mur sepe fit sermo dei in diuinis reuelationib⁹. iõ & ipi dij appellari pñt. Hz sciendũ q̃ ꝑm glosam ibidẽ Joh. x. Tribus modis dr de⁹. Natura. Adoptiõe. vt in ps. Ego dixi di estis. Et falso. vt demonia vl idola. Isti aũt spũs de q̃bus loq̃mur sũt adoptõe. Be quolibet hoz post ascẽsionẽ dici ꝑt q̃ sedet a dextris dei.

¶ Vbi notãdũ q̃ q̃dam dicunt sedere a dextris dei. qõd cõpetit cõtẽplatiuis. q̃z est sedere a dextris. i. ad digniorẽ ptẽ. Vñ de maria dr Luc. x. q̃ sedit & meliorẽ ptẽ elegit. Alij autẽ dicunt stare. vt actiui. quoz nõ est sedere sed stare & a sinistris dei. Vñ de martha legit q̃ stetit & ait Dñe nõ est tibi cure q̃ sor mea reliq̃t ẽ. Et ꝑ a sinistris dei. q̃ ad ptẽ q̃dẽ bonã hz in q̃etã & minus gl̃osam. Utraq; eni ps tã dextra q̃z sinistra in deo bona est. Vñ mat filioz zebedei petiuit a dño vt vn⁹ filioz sederet ad dextrã ei⁹ & alius ad sinistrã. Dextra tñ aliquã ꝓgatiuã impoꝛtat. vt dictũ est i postillãdo. Et hec dextra dei ꝓuenit istis spiritib⁹ taliter vt dictũ est subleuatis ad ꝓtẽplationẽ. delectationẽ & alienatiõz ꝑ ꝓpt q̃ dr in ps. Delectatiões in dextra tua vsq; in finem. De istis spiritib⁹ sic a se ad deũ subleuatis et in deũ trãsformatis ac ꝑ ꝑ deificatis. dic Berñ. i libro de diligẽdo deũ. O amor sanct⁹ & castus. o dulcis & suauis affectio. eo certe purior & deificatior q̃ in eo de pprio nihil admixtũ relinquit. Eo suauior & dulcior q̃ totũ diuinum est qõ sentitur. Sic aũt affici est deificari. Et subdit Felix igitur anim⁹ q̃ meruit ad tantũ ptingere gradũ vt factus sit tanq; vas ꝑditũ. tot⁹ ꝑgat in deũ atq; adherẽs deo vn⁹ cũ deo spũs fiat. & dicat. Defecit caro mea & cor meũ de⁹ cordis mei & ps mea deus meternũ. De istis felicib⁹ spiritib⁹ i hac vita adtantũ pfectiõis fastigiũ subleuatis vificat illud ps. Ascẽsiones in corde suo disposuit in valle lachrymarũ loco quẽ posuit. Eteni bñdictões dabit legislator ibũt de vtute in vtutẽ videbit deus deoꝛ in syon. Qõ nob ẽ.

Expositio euangelij dominice infra octauã ascensionis CCCVIII

Cum uenerit paraclitus quẽ ego mittã vobis a patre. spũm veritatis qui a patre ꝓcedit. ille testimoniuz perhibebit de me. Et vos testimoniuz perhibebitis. q̃ ab initio mecum estis

¶ Prudẽs dux exercit⁹ picula belli imineꝛtia solz suis milit⁹ ꝓdicere. ipsosq; ꝓtra ea paratos ꝓmissa vt sint itrepidi animare. Sic dux & legifer noster christ⁹ sciẽs discipulos suos multas aduersitates passuros. iminẽtia picula eis ꝓdicit. & magnuz donũ videlicet spũm sanctũ se eis datuꝛ in adiutoriũ ꝓmittit. Et de ꝑ est pñs euãgeliũ. Qõ in tres ptes diuidit. In quaꝛ ꝑma spũm sanctũ discipul⁹ in adiutoriũ mittẽdum ꝓmittit. In secũda aduersitates iminẽtes eis ꝓdicit. Ibi. Hec locut⁹ sum vob. In tertia h⁹ mõi ꝓdicta eoꝛ cõmemoꝛatiõi cõmẽdat. Ibi. Sed hec locut⁹ sum vob. In ꝑma pte duo fac. Vã ꝓmo ꝓmittit spũs sctus cũ aliq̃ sue ꝓcessiõis notificatiõe. In secũda ponit spũs sancti effect⁹ cum sua opatõe. Ibi. Ille testimonium phibebit de me. In ꝑma pticula sũt q̃tuoꝛ clausule. licz nõ eo oꝛdine vboꝛ ꝓtexte. In quaꝛ ꝑma innuit spiritus sancti libera spiratio i eo q̃ dic. Cum venerit. In secũda ponit missionis spũs scti pmissio. cũ dic. quẽ ego mittã vob. In tertia tãgit pso/ne mittẽde cõdicio bis vbis. s. paclut⁹ spũs vitatis. In q̃rta oñdit ipsi⁹ plone mittẽde ꝓcessio i bis vbis. a pr̃e & post. q̃ a pr̃e ꝓcedit. Quãtũ ad ꝑmũ ergo dic. Cũ venerit. s. spũs sanctus Ubi ꝑ q̃ dic Cũ venerit. notat spõtaneũ & libeꝛ esse aduẽtũ spũs scti. Vñ glosa ꝑ. Cũ venerit. s. spõte vt de⁹. q̃ a nemie cogi ꝑt cũ sit de⁹. Joh. iij. Spũs vbi vult spirat. Et q̃dẽ satis ꝓgrue de⁹ eẽ intelligit q̃ spõte & libere venire phibet. In reb⁹ eni creatis nihil ẽ qõ habeat liberã actiõez cũ nõ habeat libeꝛ eẽ hz dependeat a ꝑmo ente. Eo igit ipo q̃ spũs sctus spõte et libere vẽturus dr de⁹ eẽ ꝓuincit. qõ est ꝓquosdã hereticos dicẽtes spũm

sanctũ nõ eẽ deũ. Veniqz ipe veniẽs libertatẽ secum affert. ita q̃ oẽs q̃s inspirat liberos facẽ Roma. viij. Nõ ei accepistis spũm seruitutis iterũ in timore sed accepistis spũm adoptiõis filioꝝ dei. ij. Cor. iij. vbi spũs dñi ibi libertas. ¶ B Quãtũ ad secũdã clausulã q̃ dicit. Quẽ ego mittam vob̃ | vbi nota q̃ missiõis p̃ missio dubitari p̃t de duob⁹ ¶ Primo an psone diuine conueniat mitti Et videt q̃ nõ. cũ mitti importet sepatiõz. psone aũt diuine inseparabiles sũt. Joh. xiij. Ego in patre et pat̃ in me ẽ. Et idẽ de spũsctõ. Dicẽdũ q̃ missio includit duplicẽ respectũ. s. respectũ missi ad mittentẽ. Secũdo dic̃ respectũ missi ad id ad quod missio terminat̃. Quantũ ad p̃mũ respectũ vbi cũqz repit̃ ordo processiõis et manatiõis ibi p̃t esse missio. Et q̃ p̃ repit̃ in diuis vbi vna psona habz rõnem p̃incipij sup aliã. ergo ꝛc. Sili⁹ q̃ntũ ad secundũ respectũ cũ diuine psone conueniat recipi et haberi a rõnali creatura ad ei⁹ sanctificatiõz. patet q̃ et sic conuenit ei mitti. Vz ppt̃ argumẽtũ in cõtrariũ sciendũ. q̃ sic in diuis ponim⁹ bonitatez sine q̃litate. magnitudinẽ sine q̃ntitate. et vniuersaliter pfectiões spẽy sine impfectiõibus geney. sic ibi ponim⁹ missionẽ sine elõgatiõe vl̃ mutatiõe et sine maioritate vl̃ minoritate mittentis et missi. ¶ C Secõdo p̃t dubitari. an psona possit dici mitti a psona a q̃ eternaliter nõ procedit puta filius a spũsctõ. Ad q̃d dicẽdũ q̃ attẽdendo respectũ primũ q̃ est missi ad mittentẽ p̃m quẽ missus intelligit̃ originari a mittẽte. q̃z ñ est ibi alia auctoritas vni⁹ ad aliũ q̃z originis tãtuz. p̃m B nulla psona mitti dicit̃ ab alia nisi ab ea procedere intelligat̃. et iõ sol⁹ pat̃ dicit̃ mittere filiũ. q̃z sili⁹ a solo prẽ procedit. Vz pater et filius sic mittũt spũm sanctũ. q̃z sic ab eis procedit. Vñ Aug⁹. iiij. de trini. Spãs a nullo mittitur. q̃z a nullo ẽ. ergo pari rõe nec aliq̃ persona mitti dicet̃ nisi ab alia a q̃ manat. Vz attendẽdo secũdũ respectũ ex pte termini q̃ est sanctificatõ creature q̃ est opus cõe totius trinitatis vna psona p̃t mitti ab alia a q̃ originaliter nõ procedit. Quia vt dicit Aug⁹. xj. de trini. filius mittit̃ a se et a spũsancto. Cũ igit̃ filius a se nõ procedit q̃z nihil significnit seipsum vt sic. vt dic̃ Aug⁹. ibidẽ. relinq̃t q̃ vna psona mitti possit ab ea a q̃ nõ procedit. Et sic etiã filius mitti dicit̃ a spũsancto. Esa. xlviij. Misit me dñs et spũs ei⁹. ¶ B Scienduũ aũt q̃ cum duplex sit missio. s. visibilis et invisibilis. vtroqz mõ. vtraqz psona tã filius q̃z spũsctũs mittũt̃. Alaz missio filij visibilis facta ẽ in ei⁹ incarnatõe. Sed missio visibilis spũssancti facta ẽ in colũbe specie in baptismo christi. et in linguis igneis in die pẽtecostes. Invisibil̃ vo missio tã filij q̃z spũssancti q̃tidie fit in mẽtib⁹ fideliũ. Quia eni filius procedit p modũ intellect⁹. et spũsctũs p modũ voluntatis. per collationẽ donoꝝ pficiẽtiũ intellectũ dicit̃ mitti filius. sz p collatiõz donoꝝ pficiẽtiũ affectũ mitti dicit̃ spũsctũs. Sũt tñ be missiões inseparabiles. q̃z nũq̃z deus pficit intellectũ p̃m dona filij. nisi etiã pficiat affectũ p̃m dona spũssancti. Unde dicit̃ Sap. j. In malivolã aiam ñ introibit sapia. nec habitabit ꝛc. In q̃ innuit̃ q̃ missio filij nõ separat̃ a missione spũssancti. Et postea subdit̃. Spũs aũt sctũs discipline effugiet fictũ et auferet se a cogitatiõibus que sũt sine intellectu. In q̃ ondit̃ q̃ missio spũssancti nõ separat̃ a missiõe filij. Et B idẽ dic̃ Greg. j. moral̃. Ubi p septẽ filios iob intelligũt̃ septem dona spũssancti. q̃ ibidẽ asserit eẽ connexa. cũ tñ eorum quedã p̃tineat ad intellectũ. q̃dã ad affectũ ac p B quedã respiciat missionẽ filij. q̃dã vo missionẽ spũssancti ¶ E Est aũt aduertendũ q̃ q̃n dicit̃ spũsctũs mitti a filio. nõ excludit̃ q̃n mittat̃ eius pater. q̃n etiã mittat seipm. q̃z venit a seipo et liberaliter vbi vult spirat. et tñ ñ venit sine prẽ et filio. eũ mittentib⁹. q̃z tota trinitas p spũm sanctũ inhabitat corda nra. ¶ Scienduũ tñ q̃ spũssanct⁹ dicit̃ amor. et amor est radix oĩum donoꝝ et illud in q̃ oĩa dona donãt̃ p̃m Aug̃. etiã dona pficientia intellectũ et attribuũt̃. vt patz Esa. xj. vbi dic̃. Replebit eũ spũ sapie et intellect⁹ ꝛc. Et Jo. xiiij. Ille docebit vos oĩa. ¶ F Quãtũ ad tertiã clausulã in qua tãgit̃ psone mittẽde cõdicio. dic̃. | paclutus spũs vitatis | Ubi due nobiles p̃diciões spũssancti exp̃imũt̃. Una q̃ est paclut⁹. i. psolator ab effectu. Vñ dic̃ Dionysi⁹. q̃ spũssanct⁹ psolator appellat̃ ab opatiõe. q̃z eos q̃s se dignos repit ñ solũ ab oĩ tribulatõe reddit alienos. vez etiã increbile q̃dã gaudiũ eis tribuit. sempiterna q̃dã pelecticia in eoꝝ corde vsq̃ quoꝝ spũsctũs inhabitator est ¶ G Et nota q̃ spũssanctus psolat̃ deuotos suos multipl̃. Supra. q̃dẽ tristes suauis pñtia. Sap. xij. Quis suauis et bon⁹ est spũs tuus dñe in nob. Item tribulatos dulci eloqo. Eccli. xxiiij. Spũs me⁹ super mel dulcis et hereditas mea super mel et fauũ. Itẽ dubios prudẽti psilio. Ipe enim est spũs psilij. et prudẽtia ei⁹ est vita vl̃ par. Ro. viij. In q̃bus cũqz igit̃ agẽdis ipe tribuit rectum psiliũ. Vz tñ q̃dã diuertũt ab ei⁹ psilio. Quoniam si pauperes fuerunt psulunt diabolũ deũ accaron et diabolus dic̃ vt vsuras faciãt et rapinas. Quidã vo in cũctis op̃ib⁹ ad sortilegia p̃fugiũt et incãtatiões q̃b⁹ dñs cõminat̃. Esa. xxx. Ue filij desertores vt faceretis psiliũ et nõ ex me. et ordire mini telã et nõ p spũm meũ. vt adderetis pctũm sup pctũm. Itẽ psolat̃ impotẽtes fortia adiutorio Ro. viij. Spũs adiuuat infirmitatẽ nostram. Ipe est eni spũs fortitudinis cui⁹ fortitudine q̃qz

vincamus aduersa. Itē ꝓsolat̃ remittēdo q̃q3 of/fensa. Ro.viij. Lex spūs vite in chr̃isto iesu libe/rauit me a lege pcti. Mā vt dr Sap̃.j. Benign⁹ est spūs sapie ⁊ facil̃ est ad venā Itē ꝓsolat̃ resti tuendo in pstinā grām. Eph̃.ij. Accessū hēmus ad p̄rem in vno spū. ergo non estis aduene et pe regrini. sz estis ciues sc̃or̃ ⁊ domestici dei. Itez cōsolat̃ etiā nos adoptādo in dei filios. Ro.viij Accepistis spūm adoptionis filior̃ dei in q̃ cla mam⁹ abba pat̃. Idē ei spūs testimoniū reddit spū nostro q sum⁹ filij dei Itē ꝓsolat̃ pmissione celestiū. Eph̃.j. Signati estis spū sc̃to pmissiōis q̃ est pign⁹ hereditatis nostre. Itē ꝓsolat̃ etiā ali qñ in p̃nti vita tribuēdo aliquē gustū gl̃ie futu/re.ij.Cor.iij. Nos reuelata facie gl̃iaz dn̄i speculā/tes. in eandē imaginē trāsformamur a claritā te in claritatē tāq3 a dn̄i spū. Itē ꝓsolat̃ deducen do in vitā eternā. Psal. Spūs tu⁹ bon⁹ dedu/cet me in terrā rectā. Istas spūssancti ꝓsolatōes nō pcipiūt q̃ mūdanas q̃rūt ꝓsolatōes.j.Cor.ij Animalis hō n̄ pcipit ea q̃ sunt spūs dei. Qr vt dr Job̃.viij. Qui p̄m carnē sunt q̃ carnis sūt sa/piūt. q̃ vo p̄m spūz sūt q̃ spūs sunt sapiūt. Alia est ꝺdicio spūssc̃i q̃ est doctor̃ vitatis. Añ dicit [spūm vitatis]. Dicit añt spūs vitatis p̄m Chry sostomū. eo q̃ fide dign⁹ sit. Multi.n. vā sciētes veri nō sunt. q. spūm vitatis nō hūt. Sz iste spi ritus vitatis vā docet ⁊ veraces efficit. Itē dr spi ritus vitatis eo q̃ in oēm vitatē inducit. Joh̃.iij Cū venerit ille spūs vitatis deducet vos in oēm vitatē Hz Est ãt vt dic̃ Hiero. tripler vitas sc̃z vitas vite. veritas iusticie. ⁊ veritas doctrine. Veritas vite in h̃ ꝓsistit vt q̃libet opet̃ q̃ deo sunt placita. proximo vtilia. ⁊ sibi meritoria. iiij Reg̃.xx. Obsecro memēto quō ambulaueri cō rā te in vitate ⁊ corde pfecto ⁊ qđ placitū ē coraz te fecerim. Et Thobie legit̃.j.ca. q. thobias etiaz ī captiuitate posit⁹ viaz vitatis nō deseruit ita vt oia que habere poterat cōcaptiuis fratrib⁹ im/partiret Cōtra istā vitā vitatis agunt oēs q̃ alie na rapiūt. primū offendūt. ⁊ semetipos peccatis maculāt. Itē ꝓtra eā agūt oēs heretici ⁊ hypocri te. Itē falsi amici. pei⁹ eni est falsare amicicia3 q̃z pecuniā. vt dr in ethicis. Isti nō hūt spūz vitatis sz diabolus spūm falsitatis. q̃ obmissa vitate ita eos facit gaudere falsa vita vt tandē eos ad ppe tuā mortē deducat Secūda vitas ē iusticie. de qua Osee.x. Semiate vob ī vitate iusticiā Hec vitas iusticie in iudicio fuāda est. Esa.xxiiij De di spūm meū sup eū vt in vitate deducz iudiciū Añ in rōnali iudicij erat posita doctrina ⁊ veri tas. Exod̃.xxiiij. Et Sap̃.j. Diligite iusticiā q̃ iu dicatis terrā Cōtra istā vitatis iusticiā agūt m̄l/toriens accusatores iniq̃. testes falsi. aduocati v̄ bosi. p̄uaricōsiliarij. scriptores falsarij. iudices ī/iusti. q̃ oēs corr̃umpunt odio aut amore. pecunia aut timore. Añ vsus. Quattuor ista timor odi um dilectio cēsus. Pepe solēt hoīm rectū puer/tere sensū. Hodie enī frequētissime iusticia tolli/tur. q. innocētes ꝓdēnant ⁊ iniusti pualēt. Esa. lx. Cōuersum ē retror̃sū iudiciū. ⁊ iusticia lōge stetit. q. corruit ī plateis vitas. ⁊ eq̃tas nō potu/it ingredi. ⁊ facta ē vitas in oblionē ⁊ qui recessit a malo prede patuit Tertia veritas est doctrine q̃ est sana ⁊ vā doctrina. Malach̃.ij. Lex vitatis fuit in ore ei⁹. ⁊ iniq̃tas nō est inuēta ī la bijs ei⁹ Cōtra hāc vitatē docēt oēs q̃ sūt extra ec clesiā iudei pagani ⁊ heretici. Ro.j. Cōmutaue/rūt vitatē dei in mēdaciū. Item multi chr̃istiani cōtra hāc vitatē loquūtur. s. detractores. adula/tores. irrisores. malefici. blasphemi. cōtētiosi. nu gaces. susurrones. piuri. Et in tātū vitas vbi di/minuta est ⁊ inualuit falsitas. q. nescim⁹ cui ver bo sit credēdū. ita vt vē dici possit. Quis hō men/dax. Qđ viciū pessimū est. Legit̃ q. qđā sapiens interrogauit de vita nepotis sui. Cui magister dixit. Nepos vester ē gulosus. luxuriosus. et ta/rillor̃ lusor̃. Et dixit sapiēs. Hec oia de facili cor rectionē accipiēt. Sz ē ne mēdax. Imo dixit ma/gister. mēdacissim⁹. Et suspirās sapiēs. Jā inq̃t sapiēs. de ipi⁹ correctiōe despero. Z Quā/tum ad q̃rtā clausulā dicit. [Al prē] ⁊ post [q̃ a patre pcedit] Ubi oñdit̃ psone mittēde pcessio. Dicit ei exp̃sse h̃ chr̃ist⁹ q̃ spūssc̃us pcedit a prē. nō dicit q̃ a se. Itē in pox clausula cū dixit. Quē ego mittā vob̃ a prē. ñ adiecit q̃ etiā a se. Simi/liter alibi dic̃. Spūs q̃ a patre pcedit ille me cla/rificabit. nō dicit a prē ⁊ a me. Ex h̃ ergo greci su munt cām erroris sui. ⁊ dicūt. q. oīa q̃ sunt fidei chr̃istiane sufficiēter sūt expressa in euāgelio. cui addere vl̃ demere nihil licet. Et marie in fide tri/nitatis. Sz nusq̃z in euāgelio est exp̃ssum spūm sanctū pcedere a filio. ergo ꝛc. Sed ad h̃ rñdet̃ a latinis. vt dicit magister sniar̃ li.j. dis̃.xj. Qz cuz dicit vitas in euāgelio spūm sc̃tūm a prē ꝓcede/re. nō addit solo. ⁊ iō a se pcedere nō negat. Sed iō prēm tantū nomiat. q. ad eū solet referre etiā q̃ ipi⁹ est. sicut ibi. Mea doctrina nō est mea. sz eius q̃ misit me. Jo.vij. Illō ergo vbū qđ prior clausule q̃ dictū est. [Quē ego mittaz vob̃] ad/ditū est sz [a prē] dz exponi sic. Quē pactum ego mittā vob̃. sz h̃ ipm q. ego mittā eū a prē ha/beo. Vel sic. Quē ego filius a prē pcedēs mittam vob̃. Qz vo dr q. nō licet aliq̃d addere ī euange/lio. verū est. nō aliq̃d p̄rariū. sz bñ aliq̃d declara/tiuū eor̃ q̃ habēt̃ in euāgelio. licet nō ita expresse

scripta. Spũm aũt sanctũ pcedere a pr̃e ⁊ filio ⁊ sĩ nõ bis vbis sit exp̃ssum. est tñ sub vbis eq̃pol/lẽub⁹ satis clare intellectũ. qõd ex mltis locis euã/gelij declarari pt. Mã p Bq ⁊ hic. ⌊quẽ ego mit/tã vob a pr̃e⌋ satis dat intelligi spũm sctũm pce/dere a pr̃e ⁊ filio. B eq̃pollent dat intelligi p Bq dic̃. Quẽ ego mittã. Añ ei filio autoritas mittẽ/di spũm sanctũ nisi rõne originis q̃ pcedit ab eo vt ptz supra in scda dubitatiõe. Itẽ q hic d̃r spũs vitatis. Veritas ẽ christ⁹ fili⁹ dei Joh.xiiij. Ego sũ via vitas ⁊ vita. Quid aliud ẽ dicere q̃z spũm filij. Sic̃ dic̃ apl's Gal.iiij. Misit de⁹ spũm filij sui. Et Ro.viij. Si q̃s spũm christi ñ h̃z hic ñ est ei⁹. Exp̃sse ergo scriptura dic̃ cuz spũm filij. Sic etiã dic̃ eũ spũz patris. Mat.x. Spũs patris ve/stri q̃ loq̃t in vob. Sic̃ ergo d̃r spũs patris. q̃ p/cedit ab eo. sic etiã d̃r spũs filij q̃ originat ab eo. Hz a pr̃e p̃ncipalit̃ a q̃ h̃z filiꝰ Itẽ Joh.xx. d̃r q dom̃in⁹ p⁹ resurrectiõz apparẽs discipl̃is insuffla/uit ⁊ dixit: Accipite spũm sctũm. Quid aliud si/gnificauit illa inflatio nisi q̃ pcedit spũsctũs ab ipo. Nec tñ flat⁹ ille corpalis fuba spũscti fuit. sz demõstratõ spũm sctũm ab ipso pcedere. Item Luce.viij. cũ dixit dñs: tetigit me aliq̃s. addidit. Ego enĩ sensi vtutẽ de me exisse. Ubi noie vtutis intelligit spũsctũs. Sic̃ etiã ibi. Spũsctũs sup/ueniet in te ⁊ vt⁹ altissimi obũbrabit tibi. Luce.i. Et alibi. Accipietis vtutẽ spũscti in vob. Act.j. De hac etiã vtute credẽdus ẽ dicere euãgelista Lu.vj. Virt⁹ de illo exibat ⁊ sanabat oẽs. Virtu/tẽ ergo a filio exire. q̃d aliud ẽ q̃z spũm sctũm ab ipo pcedere. Itẽ Joh.xiiij. dixit christ⁹. Paracli/tus aũt spũsctũs quẽ mittet vob pat̃. addidit. i noie meo. q̃d tãtũ est dictũ ac si diceret. quẽ mit/tet pat̃ a me. q̃d enĩ aliq̃s fac̃ noie meo ego dico facere. Et aduerte q ibi dic̃. Quẽ mittet pat̃ i no/mine meo. i. a me. B vo ĩ isto euãgelio dic̃. Quez ego mittã vob a pr̃e. oñdẽs oia ad pr̃em referen/da tãq̃z ad totiꝰ trinitatis p̃ncipiũ q̃ ⁊ auctor ge/nerationis ⁊ pcessiõis est. ¶ Ik Deinde cũ dic̃ ⌊Ille testimoniũ⌋ ponit spũscti effectus cũ sua opatiõe. Et duo fac̃ Q̃r̃ primo tãgit effectũ vl̃ vti/litatẽ spũscti q̃ ab ipo est imediate. Secdo tãgit ei⁹ opatiõz q̃ est ab eo mediãtib⁹ discipul'. Effe/ctus spũscti est ĩ B q phibet testimoniũ discipu/lus d̃ christo. Opatõ vo sua ẽ q discipulos q̃s re/plet facit testes idoneos ad oẽs oĩm q̃ christ⁹ ges/sit. Ordo q̃uenies. Nam̃ n. oportuit testimo/niũ a spũsctõ recipe ⁊ p⁹ alios phibere ¶ Quã/tũ ad p̃mũ dic̃ ⌊Ille⌋ .i. spũs vitatis ⌊testimoni/um phibebit d̃ me⌋ cordib⁹. i. vestris fidei vitatẽ inspirãdo ita firmit̃ q̃ ab ea vtute nunq̃z poteri/tis diuelli p quãcũq̃z psecutiõz ¶ Nota q trib⁹ mõis exponit spũm sctũz d̃ filio testimoni/um phibuisse. Pdicto testimoniuz phibuit apl's ad linguã ⁊ audaciã p̃ferẽdo. Mat.x. Nõ.n. vos estis q̃ loq̃mĩ sz spũs ⁊c. Secdo sua dona credẽti/bus i christũ cõicando. Heb.ij. Cõtestãte d̃o si/gnis ⁊ pdigijs ⁊ varijs vtutib⁹ ⁊ spũscti distribu/tiõib⁹. Tertio corda audiẽtiũ demolliẽdo. q̃d fu/it magnũ testimoniũ diuitatis christi. vt. s. mitte/ret ĩ absẽtia aliquẽ q̃ corda hoĩm ad fidẽ suã reca/piẽdã emolliret quẽ ĩ facie a deo p̃tẽpserũt vt cru/cis patibulo eũ affigerẽt. Psal. Emitte spũz tu/um ⁊ creabũt̃ ⁊ renouab̃ faciẽ terre. Mã inouati sũt illi p hũc spũz q̃ dixerũt pnĩa ducti. Quid fa/ciem⁹ viri frẽs. baptismũ postulãtes. Actuũ.ij. Qui ante clamauerũt. Tolle tolle crucifige euz. Joh.xix. ¶ Quãtũ ad secdz dic̃. ⌊Et vos testimo/niũ phibebitis ⁊c⌋. Jo ei crãt testes idonei oĩm q̃ christ⁹ fecerat. q̃ ab ũtio q̃ cepit christ⁹ docere cũ eo fuerũt doctrinã ei⁹ audiẽtes ⁊ miracla vi/dẽtes. j. Joh.j. Q̃d fuit ab ũtio q̃d vidim⁹. q̃d au/diuim⁹ ⁊ man⁹ nr̃e p̃trectauerũt d̃ vbovite. Ban nũciã⁹ vob ¶ Ad Cõgregem⁹ ĩ vnũ q̃b⁹ te/stimonijs fidei nr̃ã d̃ christo aut q̃ fuerit p̃firma/ta. Secundo q̃dẽ phibuit testimoniũ de⁹ patibu/lo christi ⁊ ĩ trãsfiguratõe d. Mat.iij. ⁊ xvij Hic est filiꝰ me⁹ dilect⁹ ĩ q̃ mihi bñ cõplacui ipz audite. j. Joh.ij Testimoniũ dei maz ẽ q̃z testifi/cat⁹ est d̃ filio suo. Itẽ ipe dei filiꝰ de seipo dic̃ te/stimoniũ. Verbo q̃dẽ. Joh.viij. Ego sũ qui testi/moniũ phibeo d̃ meipo ⁊ testimoniũ meũ verũ est. q̃z scio vñ veni ⁊ q̃ vado. Ope etiã dederat te/stimoniũ de seipo. Joh.x. Opa q̃ ego ĩ noie pa/tris mei facio. h̃ testimoniũ phibẽt d̃ me Itẽ phi/buit testimoniũ spũsctũs q̃n sic̃ colũba mansit sup eũ. j. Joh.v. Spũs ẽ q̃ testificat̃ q̃nã christ⁹ vitas ẽ. Iste sũt tres psone diuĩe testimoniũ phi/bẽtes fidei nr̃ẽ d̃ q̃b⁹. j. Jo.v. Tres sũt q̃ testimo/niũ dant in celo. pat̃. vbum. ⁊ spũsctũs. ⁊ hi tres vnũ sunt. Itẽ phibuit testimoniũ Joh̃es bapti/sta Jo.j. Hic venit ĩ testimoniũ. De illo testimo/nio mlt̃ũ seq̃t̃ in eodẽ capl'o. Et Joh.v. Vos mi/sistis ad Joh̃em ⁊ testimoniũ phibuit vitati. Itẽ christ⁹ habuit testimoniũ opm suoz. Jo.v. Ego habeo testimoniũ maiꝰ ioh̃e Opa.n. q̃ dedit mi/hi pat̃ vt pficiã ea ipa opa q̃ ego facio testimoni/um phibẽt d̃ me. Itẽ oẽs ãgelici spũs deberũt te/stimoniũ q̃n eo nato fact⁹ ẽ celestis exercit⁹ lau/dãtiũ deũ Lu.ij. Itẽ celi lumiaria q̃ eo moriente obscurata sũt ⁊ terra q̃ tremuit. Que testimõia p̃ iudeos adducũt Deut.xxx. Testẽ iuoco aduer/sus vos celũ ⁊ terrã Itẽ mare ⁊ aera. q̃z vẽti ⁊ ma/re obediũt ei. Mat.viij. Itẽ testimoniũ phibuit oĩs scripta Joh.v. Scrutamĩ scripturas ⁊ ille sunt

q̃ testimoniũ phibẽt ō me Jtẽ patriarche ⁊ pphe
J. Pet.j. Scrutati sũt pphe spũsctõ pnũciãt el q̃
i christo sũt passiões ⁊ posteriora el glã Jtẽ vltio
oẽs apl̃i. ⁊ q̃ p⁹ eos sctĩ fuerũt nrẽ fidei phibue/
rũt testimoniũ Esa.xxxiij. Vos estis testes mei
Quor testimoniũ fuit i vbis signis vita ⁊ mor/
te. Verbis q̃dẽ testimoniũ fidei p apl̃os fuit de/
nũciatũ. q̃ efficacib⁹ rõib⁹ fidẽ vbiq̃ testificati
sũt. Act.j. Eritis mihi testes ĩ hierlm ⁊ ĩ oi iudea
⁊ samaria. ⁊ vsq̃ ad vltimũ tre. j. Pet.iij. Paratí
reddere rõem de ea q̃ ẽ in vob̃ fide ⁊ spe. Jtẽ eor
testimoniũ fuit ꝓfirmatũ signis ⁊ miracul. mar
ci.xvj. Predicauerũt vbiq̃ dño coopãte ⁊ ꝓmo
nẽ ꝓfirmãte seq̃ntib⁹ signis Heb.ij. Cũ ũtũ ac/
cepisset enarrari p dñm abeis q̃ audierũt ĩ nos
ꝓfirmata ẽ. ꝓtestãte deo signis ⁊ pdigijs portẽtis
⁊ varijs vtutib⁹. Jtẽ ℔ testimoniũ appbatũ fuit
sctã vita ⁊ hõesta ꝓuersatõe apl̃or ⁊ sctõr Si ãt
pctõres aut mali hoies fuisset. eis credẽdũ ñ essz
Huic vo tãte sãctitatis ⁊ honeste ꝓuersatiõis fu
erũt h⁹ fidei testes q̃ nũq̃z sic pfecti hoies visi sũt
Act.iij. Virtute mã reddebãt apl̃i testimoniũ
resurrectiõis iesu christi dñi nri. Berñ. Vere q̃/
dẽ mã vtute. q̃ excellẽtissime erãt vite ⁊ vtutis
Vñ ibidẽ subdit Et grã mã erati oib⁹ illi Ego
Cõsiderem⁹ vlteri⁹ p⁹ apl̃os q̃le vtutib⁹ fuit
testimoniũ ĩ testib⁹ hui⁹ fidei. Martin⁹ exẽplo
clamidis testificat⁹ ẽ plargitate Aug⁹ testifica/
tus ẽ validissima ppugnãõe fidei ꝓtra hereticos
Hiero. hylarion ⁊ oẽs sctĩ beremite testificant̃ p
abstinentia. Agnes. lucia. katherina. agatha. te
stificãt̃ p castitate. Et añ deficiet tps q̃z nũerare
possim⁹ nrẽ fidei testes magnos ⁊ puos. pueros
⁊ puellas. mares ⁊ femias. q̃z sil̃es ĩ sctãte ⁊ ho
nestate mor nulla vnq̃z secta habuit nec hrẽ po/
tuit. Ex vt dic aug. Nõ ẽ va vt⁹ vbi ñ ẽ va fides
Jtẽ ℔ testimoniũ fuit ꝓfirmatũ morte oiz apl̃or
⁊ martyr. Maximũ q̃dẽ argumẽtũ nrẽ fidei est
q̃ tot milia martyrum nouim⁹ poti⁹ mori volu
luisse q̃z fidei relinq̃re testimoniũ. Ecc.xxvij. Lin
gua testificãs adducet mortẽ Ecc.iiij. Usq̃z ad
mortẽ certa p iusticia. Est.n. signũ q̃ spabãt ali/
am eẽ vitã alioq̃n mortẽ istã ñ sustinuisset Pro
uer.xiij. Expat iust⁹ ĩ morte sua. Pro iusticie et
fidei testimonio crucifix⁹ ẽ petr⁹. paul⁹ decolla
tus. stephan⁹ lapidat⁹. laurẽti⁹ adust⁹. ⁊ inume
rabiles diuers penis christi martyres interfecti.
Nullo ergo mõ christiana fides ꝓtẽnẽda est. p q̃
tot milia militũ christi vsq̃ ad mortẽ nouimus
pugnasse. Dis.n. natõ vniuersali⁹ defẽdit ppriũ
regnũ. ⁊ pro pro regno mlti nobiles vsq̃ ad mortẽ
certauerũt. Et si aliq̃s nrõrũ testimonijs adhuc
credere dubitat. q̃ oia ista ꝓterita sũt. ꝓsiderz te/
stimonia eẽ pñtis tpis. vt dic Aug. lib. ō ꝓsidera
tõe rey iuuisibiliũ Cõstat. n. q̃ crucifixũ credim⁹
quõ ei tãta hoim multitudo deducta fuissz vt cre/
deret. nõ quidẽ in aliquẽ magnũ regẽ aut pnca
pem sed in paupẽrẽ ⁊ abiectũ ⁊ crucifixuz. mli q̃
a dño factũ est istud ⁊ ẽ mirabile in ocul⁹ nostris
Licet ergo mortui sint apl̃i ⁊ martyres. testimo
niũ tñ vitatis apparet in nobis credẽtib⁹ Actuũ
xiij Usq̃z hodie sũt testes ei⁹ ad plebẽ Propt q̃d
vẽ dicere possũ⁹ illud ps. xciij Testimonia tua cre
dibilia facta sũt nimis. Hec oia testimonia debz
scrutari aia nra. quia mirabilia sunt. Omnibus
igit̃ bis ꝓsideratis apparet vitatẽ fidei catholice
tãte auctoritatis esse. vt nihil aduersus eaz possit
obijcere q̃cunq̃z pfis aut gẽtilis iude⁹ hereticus
⁊ saracen⁹. q̃ si aliq̃d conant̃ aduersus fidez no/
strã garrire aut eaz velle impugnare nihil pfici
unt. Q̃d euidẽti signo mõstratũ est ĩ passione
dñi nostri iesu christi eo assistẽte in ꝓsilio coram
sũmo sacerdote. Mar.xiij. vbi dr. Ecce sacer
dotes et omne cõciliũ querebãt aduers⁹ christũ
testimoniũ vt eũ morti traderẽt nec inueniebãt.
Multi autẽ falsum testimoniuz dicebãt aduer
sus eũ. et cõuenientia testimonia nõ erãt. Vere
nullus pphetа. nullũ testimoniuz. nulla rõ. nul
lus ꝓmo est ꝓuenies aduersus eũ ⁊ fidẽ nostraz
Astiterũt reges terre ⁊ ꝓncipes cõuenerũt ĩ vnũ
aduersus dñm ⁊ aduersus christũ ei⁹ ⁊c. ps.ij.

Secunda pars exposit̃iõis euãgelij

CCCIX

Hec locutus sum uo
bis vt nõ scãdalizemini. Absq̃z
synagogis facient vos. Sz venit
hora vt oĩs qui interficit vos arbitre/
tur obsequiũ se prestare deo. Et hec fa
cient vobis q̃z nõ nouerũt prẽz neq̃z me

Secõa ps ꝓncipal̃ in q̃ ꝓdicit q̃ntis ad
uersitatib⁹ catholica fides erat impugnãda Et
tria fac̃. Primo ꝓdicit eis apl̃os expulsiõez Hec
locut⁹ sũ vob̃ ꝓmittẽdo spũm vitatis paclituz
vt nõ scãdalizemi ī. ñ perturbemi neq̃z molestẽ
feratis ea q̃ vẽtura sũt vob̃. q̃z ꝓsolatoz spũs vos
ꝓsolabit̃. Et sb̃dit a q̃ tribulatõe erãt consolãdi.
Absq̃z synagogis facient vos ī. ejcient vos d̃ni
dicijs ⁊ ꝓgregatõib⁹ tãq̃z malos hoies ppter no
mẽ meũ. Nã cũ adhuc viueret christ⁹ ꝓsiluae
rũt sacerdotes. vt si q̃s ꝓfiterẽt eũ eẽ christũ extra
synagogã ejcerẽt. vt dr Job.ix. Ejecti sũt ergo fi
deles i rei vitate extra synagogã maligntiũ Hñt
cũ dei synagogã suã. hñt hereticī. hñt saraceni.
⁊ pagani. a quibus omnib⁹ fidelũ cõgregatio
seperatur sicut rosa a spinis. lumen a tenebris.

ꝛ granũ a paleis. Añ ps̃al. xxv. ¶ Nõ sedi cũ concilio vanitatis. ꝛ cũ iniq̃ gerẽtib⁹ nõ introibo. ℣ Odiui eccl̃iam malignãtiũ ꝛ cum impijs nõ sedebo ℣ Lauabo int̃ innocentes man⁹ meas ℟c ℭ ℟ Sed dõ p̃dicit mortẽ discipl̃oꝝ. ℣ Ez venit hora ⁊ Hora certa cecitatis ꝛ ignorãtie ℣ vt oĩs ⁊ siue pater siue fili⁹ siue amic⁹. ꝛ q̃cũq3 not⁹ ℣ q̃ interfic̃ vos ⁊ Mat. x. Tradet ãt frat̃ frat̃rẽ i mortẽ ꝛ pater filiũ. ꝛ insurgẽt filij in pentes ꝛ morte eos afficiẽt. ꝛ eritis odio oĩb⁹ hoĩb⁹ ꝓpt̃ nomẽ meũ ℣ Arbitrẽt obsequiũ se p̃stare dõ ⁊ Judei ci interficiẽtes sc̃os credebãt se magnũ obseq̃ũ p̃stare dõ ⁊ tẽ dei ũmici pagani credebãt ñ deo ſz falsis dijs eoꝝ de sanctis interfectis factũ eẽ sacrificiũ. nõ enĩ sacrificãtes võ obsecuti sũt deo. ℟ Ez dubitat̃ circa ℟ q̃ dr̃ hic. ℣ vt oĩs q̃ interficit vos arbitrẽt obsequiũ se p̃stare deo ⁊ Ergo ꝑm ℟ q̃ interficiebãt ap̃los bona intẽtiõe occidebãt. ꝛ ꝓ ñs ñ peccabãt. ℣ Si tu dicas q̃ nõ poterat bona intẽtione fieri illud falsũ ẽ. q3 mala i genere q̃ nõ sunt mala ꝑm se bñ p̃nt fieri. et tale ẽ occidere. ¶ Rñ. dicendũ q̃ q̃dã sunt opa q̃ nullo mõ p̃nt bñ fieri sine peccãto vt mẽturi. sic dicit ℟ Aug⁹. q3 mor nata ꝛ iuncta sunt malo vt dic̃ ꝑbs. Quedã aũt sũt q̃ p̃nt bñ fieri cũ adest bona intẽtio. vt bona in genere. Quedã q̃ nõ fiũt bona intẽtiõe nisi assit cã ꝛ ordo. et talia sũt occidere ꝛ filia. Añ q̃ntũcũq3 bõ occidit aliũ ꝑ deo nisi assit ordo iudicij et cã nullo mõ bñ fit. Talı mõ fuit i aplis q̃iusta cã ꝛ mãsitio deerat ℭ Tertio oñdit q̃re psecutores sc̃oꝝ ℟ facerẽt. ℣ Et hec faciẽt vob̃ ⁊ ejicientes de synagogis psequẽdo et interficiendo. ℣ q3 nõ nouerũt prem̃ neq3 me ⁊ q. d. ¶ Nolite ꝛristari de his aduersitatib⁹. ego bas iurias i me accipio. q3 nõ rõe vestri hec passuri estis. ſz ꝓpt̃ patrẽ ꝛ me quẽ illi nõ cognouerũt. Si ei cognouissent christũ ꝛ prem̃ eius deũ. nec eũ crucifixissẽt. nec ap̃los ꝛ sanctos ei⁹ occidissent. Ez ignorantia eoꝝ nõ excusat peccatũ sed accusat. non alleuiat ſz aggrauat. nõ minuit ſz augmẽtat. Ignorantie b⁹ causa fuit. q3 fuerũt rebelles spũi sctõ. ꝛ incredduli doctrine vitatis. ℭ ℟ Ez q̃ hic dr̃ ℣ Nõ nouerũt prem̃ neq3 me ⁊ saltẽ de iudeis videtur ꝛra illud q̃d dr̃ in ps̃. Not⁹ in iudea de⁹. ¶ Rñ. dicendũ. ¶ Not⁹ erat ſz nõ sub rõe q̃ pat̃. Añ iudei nomẽ trinitatis licet lateat eos in litteris portãt ſz nõ gustãt. sicut puer panes ordeaceos ⁊ tẽ cõtra hoc q̃ dicit ℣ neq3 me ⁊ Joh. viij. Et me scitis ꝛ vñ sim scitis. Ergo ipm sciebãt ¶ Rñ. Sciebant ipm ꝑm carnis originẽ quo ad matrẽ. licz quo ad prem̃ fallerent. ſz nesciebãt ipm eẽ filium dei. vt patet. j. Corinth. ij. ¶ Nõ tamẽ ꝓpter hoc excusant. ¶ Nõ modicũ etiã testimoniũ vitati fidei nostre affert q̃ quãtiscũq3 psecutionib⁹ pfidoꝝ impugnetur. ꝛ quãtiscũq3 malos ꝛristianoꝝ abusionib⁹ denigret. nunq3 tamẽ euelli poterit sed manet ꝛ iua lescit in eternũ. ij. Hesdre. ij. ꝛ iiij Et hoc absq3 dubio ex eo puenit. q3 fundata est supra firmã petrã. et hec petra est christ⁹. Et ad hoc facit vnũ exemplũ satis familiare q̃ narratur ꝺ quodã iudeo magno ꝛ prudẽte viro. ꝛ ob hoc a ꝛristianis satis honorato. Cui cũ rex frãcie psuaderet vt cõuertereẽ ad fidẽ ꝛristianam. ¶ Rñdit se ꝑus velle ꝑbare fidẽ et vitã ꝛristianorũ in aliquo loco vbi magis vigeret religio ꝛristiana. Et querẽte eo quis nam locus ille essz. dictuz est ei q̃ in curia romana. vbi caput eccl̃ie est papa scz cũ cardinalibus. et p̃lati maiores ꝛristianitatis cõfluunt ibi. Elegit ergo iste iudeus illuc ire. ꝛ mãsit in curia romana annũ vnũ ¶ Reuersus ergo dixit regi. se velle fieri ꝛristianũ eo q̃ ꝑbasset religionẽ ꝛristianam solidissime fore fundatã. Querẽte aũt rege q̃d hoc ꝓbasset ¶ Respondit se cõsideralle tantam superbiã atq3 pompã. auariciã quoq3 ꝛ luxuriã tantã eẽ in curia romana vbi est caput ꝛristiane religionis. q̃ nisi a ꝑma veritate que deus est fides ꝛristiana esset firmissime solidata nullatenus vel ꝑ paruissimi tꝑis spaciũ ꝑdurare posset. ꝛ sic baptizatus est iude⁹ ꝛ fact⁹ ẽ bon⁹ ꝛristian⁹.

℣ Tertia pars expositiõis euãgelij.

CCCX.

Sed hec locut⁹ sum vobis vt cum venerit hora eoꝝ reminiscamini. q3 ego dixi vobis. ℭ ℟ Tertia ps in qua p̃dicta omia discipulorũ recordationi committit. Unde dicit. ℣ Sed hec ⁊ quecũ q3 dixi de psecutionib⁹ ꝛ morte vestra ℣ locutus sum vobis ⁊ adhuc viuẽs cũ adhuc tribulationes nõ essent. sed iã incipent in corpe christi. ℣ vt cũ venerit hora eoꝝ ⁊ Hora certe vt dicit ℟ Augustin⁹. tenebrosa hora. nocturna hora mali p̃sentis temp̃is. Sed hec tenebrosa hora non obfuscabit diẽ nostram. Unde preciosus christi martyr Laurentius dixit ad decium. Mea nox obscurũ non habet. sed omia in luce clarescunt. ℣ Reminiscamini ⁊ id est. ad memoriam reducatis. ℣ quia ego dixi vobis ⁊ hec omnia que futura erant vobis aduersa. ℭ ℟ Ex tribus igitur causis ista predixit eis. Primo vt dicit Augustinus ne imꝑuisa mala licet cito transitura animos eoꝝ ignaros atq3 iparatos turbarent. ¶ Añ ꝑm q̃ dicit Gregori⁹. Mitti nus feruntiacula q̃ prouidẽt. Et nos tolerabilius mala mũdi suscipim⁹ si p̃ hec p̃ puidentie

dispeũ munimur. Adultũ eĩ offendere ẽt animũ aduersa mũdi supueniẽtia si nil aduersi credere mꝰ cõtingere. Secõdo vt dicẽ Chrysõ. iõ pdixit eis vt oñderet se puidere cũcta futura. Tertõ vt idẽ dicẽ hoc iõ illis pdixit ne blãdiẽs ꝛ adulatoꝛ videret pmittẽdo placita nec pdicẽdo aduersa ꝛc.

Sermo de eadem dominica

CCCXI

Cum uenerit paraclitꝰ quẽ ego mittaꝫ vobis a patre spũ veritatis qui a patre pcedit. ille testimonium perhibebit de me. Iob. xv. Hic in dñica prima futura die. s. pẽtecostes ꝛ in euangelio illo recolit spũssctĩ missio tũc apls actualit facta Hic bodie in pñti recolit pmissio de ipo mittẽdo fcã cũ quadã notificatiõe spũssctĩ respectu illoꝝ a qb9 est. ꝛ respectu illoꝝ qã ab ipo sũt. Promissio q dẽ ptz ex eo q dicẽ. quẽ ego mittã vob Processio vo i eo q dicẽ. q a prẽ pcedit Est ãt gemia processio spũssctĩ q in vbis ppositus inuit. Una ẽt nalis Altera tpal. In pma circa fidẽ instruimur In scda circa mores edificamur. Ad pmaꝫ faciunt ꝟ vba. Quẽ ego mittã vob a prẽ spũm vitatis q a prẽ pcedit. Ad secũdã facũt hec vba. Paclitꝰ spũs vitatis ille testimoniũ phibebit õ me Quãtũ ad pmũ. s. de pcessiõe spũssancti eternali est sciẽdũ q fides ꝟ instruit in ꝟ q due p sone noiatim ꝟ exprmũt. s. pat ꝛ spũssctũs. filiꝰ vo in psona loqñtis. ego. Itẽ filiꝰ vi coꝛrelatiõis intelligi dat. Itẽ autoꝛitas patris sil ꝛ filij oñdit in eo q dr. quẽ ego mittã vob a prẽ Ex q satis cõuincit spũm sctũm pcedere ab vtroqꝫ vt i postilãdo oñsũ ẽ. ꝟ Qualr ãt ista ineffabilis processio ab eẽno fuerit. qlẽ filiꝰ a prẽ solo. ꝛ spũssanctus a prẽ ꝛ filio eternaliter emanauerũt. a nullo intellectu creato pfecte capi pt Nec q modicũ apphendere dr diuis ꝛ trãscẽdentib9 pl9 delectat mẽtẽ rõnalẽ qꝫ mlta de aliis reb9 sensibilib9 cognoscere. Nec arie q istud idẽ euãgeliũ etiã legit dr sancta trinitate. iõ libet ꝟ aliq̃ de isto mõ ineffabili emanatõi diuiaꝝ psonaꝝ notare. Est igit sciẽdũ q pat in diuis pfecũditatẽ vtutis generatiue se totũ trãsfundit in filiũ cõicando sibi oẽm ptãtem et oẽm sapiaꝫ ꝛ oẽm pfectiõꝫ essentialẽ quã ipe pat naturaliter possidꝫ. ꝛ ibi in luce suo intellectuali ex cognitiõe psonali sui ipi9 pcipit vbũ eternũ qd est similitudo exprssiua dei patris ꝛ ꝟ mõ generat filiũ sibi p oĩa coeqlẽ. Et vlteri9 idẽ pat ꝛ filiꝰ p fecunditatẽ spiratiuã se trãsfundũt in spũm sanctũ. et p vnũ actũ coẽm ꝛ simplicẽ amoris mutui pducũt psonã spũssancti. Propt qd etiã spũssanctꝰ recte dr amoꝛ ꝛ nexꝰ patris ꝛ filij q se inuicẽ psonaliter diligũt. ꝛ oẽm creaturã in gẽti bonitate profundit. vt dicẽ Hylariꝰ in libro suo de trinita. In hac ãt emanatiõe pat ꝛ filiꝰ simplr ꝛ vnice trãsfundũt in spũm sanctũ omnẽ nobilitatẽ ꝛ plenitudinẽ sue naturalis pfectiõis. quia q̃quid nobilitatis. q̃quid fecũditatis essentialiuꝫ pfectionum pater ꝟ sub eẽ innascibili ꝛ filiꝰ sub esse intellectuali. ꝟ totũ transfundit in spũm sanctum sub eẽ diligibili ꝛ amoris mutui vtriusq. Cum itaq spũssctũs sit amoꝛ q̃ pat amat filiũ. ꝛ filius prẽm. sicõẽs cõcedũt. Amoꝛ aũt pcedit ab amãte vt p se notũ ẽ. necessario oportꝫ dicere spũm sãctũ ñ solũ a prẽ sꝫ etiã a filio pcedere. Si diceret q̃s. Cũ pat oẽm fecũditatẽ diuie emanatiõis habeat ex se ꝛ a se. alias oporterꝫ q aliq̃d fecũditatis sibi accresceret ex pduct̃õe filij qd nõ ẽ ver. Quare ergo nõ pt pducere spũm sanctũ solus sine filio sicut solꝰ generat filiũ sine spũssctõ. Ad qd dicendũ q licet pater plenã fecũditatem habeat a seipo. ñ tñ pt pducere spũm sanctũ sine filio. Qd nõ pntingit ex eo q aliq̃d fecũditatis sibi accrescat a filio. vel q vtus spiratiua plenius ꝛ pfectius sit in prẽ ꝛ filio q̃ꝫ in patre solo. sꝫ potius puenit ex eo q pater solꝰ nõ habeat vtutẽ spiratiuã sub eo respectu ꝛ eodẽ mõ q p ipam solꝰ possit actũ spiratiõis elicere sine filio. Qd patet ex ꝟ. Qr vtus spiratiua est fecũditas diuine voluntatis. nõ quocũq̃ꝫ mõ. sꝫ solũ vt mutua patris ꝛ filij. Et licet i solo prẽ sit adeo plena ꝛ pfecta fecunditas diuie volũtatis sic in prẽ et filio. q tñ nõ in solo prẽ vt mutua sꝫ sic in solo prẽ sil ꝛ filio quia de rõe mutua est q volũtas sit in filio vt sibi coicata a prẽ. ppter ꝟ solꝰ pater nõ pt producere spũm sanctũ sine filio. quia solus pater nõ habet virtutẽ spiratiuã sub eo respectu q p eaꝫ possit elicere actuꝫ spiratiõis actiue sine filio ꝟ Ex hac itaq̃ꝫ ineffabili diuiaꝝ psonaꝝ emanatiõe relucent nob tres veritates theorice Ex q̃ꝫ diligẽti ꝓsideratiõe mẽs ꝺuota ꝓcipit tres fructꝰ morales Prima vitas ẽ q ex hmõi emanatiõe relucet medii sine medio. Qd sic ẽ videre. Nam certũ ẽ q spũssctũs emanat a filio imediate a prẽ aũt mediate. Nã ꝺr filiꝰ eẽ media i trinitate psona. Qd ꝓstat eẽ verissimũ si accipit imediatõ et mediatio respectu psonaꝝ. Si vo mediatio accipiat respectu vtutis spiratiue. tunc certũ est q spũssanctus pcedit imediate ab ipo patre. q pater fecunditatẽ vtutis spiratiue hꝫ immediate a seipo. filiꝰ autẽ hꝫ eã a prẽ. ꝛ ideo oportet q respectu virtutis spiratiue spiritussanctus procedat a patre immediate. a filio autẽ mediate. propter qd bene dictum est q ex ista emanatione relucꝫ

nobis mediũ sine medio ¶ Ex hꝰ veritatis ꝓsideratiõe mẽs deuota hũc fructũ moralẽ cõsequitꝰ q nulla creatura mediare poterit inẽ deũ & aiam. ¶ Nã ex pfunda meditatiõe hꝰ emanatiõis mẽs deuota táto ardore charitatis inflãmatꝰ q nihil nouit aliud cogitare vl dicere nisi tãtũmõ dilecto. dicẽs cũ spõsa Can. j. Ego dilecto meo & dilectꝰ mihi. q. d. Ex ardore nimie charitatis táto desiderio estuo q nihil mihi sapit nisi cogitare & loq̃ de dilecto. Tali amore estuauerat cor augustini cũ dicebat ¶ Nihil mihi dulce reputo nisi de te loq̃. de te meditari. & tibi soli totis meis precordijs inherere. Hũc fructũ carpuerat apl's cũ dicebat Ro. viij. Certꝰ sũ q neq3 mors. neq3 vita neq3 angli &c. neq3 creata alia poterit nos separare a charitate dei q̃ est ĩ christo iesu dño nr̃o. ¶ Secũda vitas est q̃ ꝙlibz psonaꝝ se cognoscit ꝓprie & distincte sub eiꝰ psonalitate ꝓpria & distinctiua. ¶ Propt̃ qđ pat̃ se cognoscit pr̃em. & patnaliter. i. sub eiꝰ ꝓprietate psonali. filiꝰ se cognoscit filiũ & filialit̃. i. sub eiꝰ ꝓprietate filiali. spũsctũs se cognoscit amore ꝑcessiuũ & ꝑcessibilit̃. id est. sb eiꝰ ꝓprietate ꝑcessibili. Et q̃ sic̃ agere supponit eẽ sic etiã modꝰ agẽdi supponit modũ essendi. ¶ Bo sub ista subsistentia psonali patri & filio cõpetit opatõ distincta & psonal'r̃ quã producũt spũs sanctũ vt amore psonal'r̃ subsistẽtẽ. & eos nexu q̃ dã amoris inseparabilit̃ cõnectẽtẽ. ¶ Propt̃ qđ etiã pat̃ et filiꝰ amore q̃dã essentiali vna cũ spũsãcto amãt oĩa q̃ sunt. & creaturas mouẽt vnice & indiuisiue ad eoꝝ ꝓprias opatiões. Juxta illud Esa. xxvj. Oĩa opa nrã opatꝰ es in nob̃ dñe ¶ Ex hꝰ etiã vitatis ꝓsideratiõe mẽs deuota carpit hũc fructũ moralẽ q̃ tãta luce diuine claritatis mẽs pfundit̃. q sibi pãdunt̃ archana q̃dã omi rõnali mẽte ĩ lumie naturali inscrutabilia. In q̃ quidẽ lumie tã de seipa q̃z de oĩbꝰ alijs rebus diuinũ bñplacitũ q̃ntuz ei ꝙuenit recognoscit. ita vt vaciter possit dicere illud qđ scribit Sap. vij. Tu dedisti mihi eoꝝ q̃ sunt sciam verã. Et istud est illud familiare colloquiũ q̃d deꝰ q̃nq3 freqñtat cũ aĩa deuota. de q̃ pollicitus fuerat Osee. ij. Ducã eã in solitudinẽ. i. in oĩm mũdana ꝝ rex ꝓfectã abdicatiõez & ibi loq̃r ad cor ei. Et istõ colloquiũ est ita suaue mẽti deuote q exinde omis amaritudo pñtis vite sibi ĩ dulcedinez vert̃. ita q̃ sic̃ dic̃ Berñ. de labore requiẽ. & tribulatõe leticiam & qtumeljs sibi gliã reputat̃ puenire. hũc fructũ carpuerat sponsa ĩ cãticis Can. v. cũ dicebat. Ego mea liq̃facta ẽ vt dilectꝰ locutꝰ ẽ. Tales fuerũt apli de q̃bꝰ & Act. v. Qui ibãt gaudẽtes a ꝙspectu ꝙcilij &c ¶ Tertia vitas ẽ q̃ ihm̃oi emanatiõe psonaꝝ stat lumẽ ĩ lumie. spũs ĩ spũ. sz nõ imago ĩ imagine. & ꝑ in emanatiõe spũsci In emanatiõe vo vbi eterni & stat lux in lumie. & spũs in spũ. & imago ĩ imagine. Qđ patz ꝑ ꝙ vbũ eternũ est q̃dã imago intellectual'r̃ q̃ ꝙcipit ĩ intellectu patno ex pfecta cognitiõe suiipsiꝰ. Et iõ ex mõ suo pcedẽdi sibi cõpetit ratõ imaginis ¶ Propt̃ qđ dic̃ apl's. q ẽ imago dei ĩuisibil'. Col. j. Qz ipm pr̃em & omẽs creaturas pfectissime repsentat. ¶ Propt̃ qđ etiã & splendoꝝ patne glie & figura patne subẽ. vt scribit Heb. j. Sz spũsctũs nõ pt̃ dici imago patris & filij. q ñ pcedit p modũ formal'm impssiõis vt vbũ a pr̃e. Sz solũ pcedit p modũ expssiõis amoris psonal'. & iõ spũsctus nõ & imago sz magis & nexꝰ vl'amplexꝰ amoris. pr̃em & filiũ insepabilit̃ ꝓnectẽtis. ¶ Ex hꝰ etiã vitatis meditatõe mẽs deuota carpit hunc fructũ q̃ tã feruẽti desiderio ĩ deũ rapit̃. et tanto amoris vinculo sibi vnit̃ q nihil aliud deliberat nisi q in oĩbꝰ suis dictis & factis acĩ cogitatu diuino bñplacito ꝓformet̃. ¶ Animꝫ cũ vniꝰ spũs & vniꝰ volũtatis cũ deo mẽs tal'r̃ stat. dicẽte apl'o Qui adheret deo vnꝰ spũs ẽ. Et bñ vnꝰ spũs qz cũ eo vniꝰ spũs & vniꝰ cordis & vniꝰ volũtatis efficit̃. qz nihil agit. nihil appetit ex arbitrio ꝓprio. sz in oĩbꝰ se ꝓformat bñplacito diuino. Et ibi ac felici aĩa imago dei creata ĩ imaginẽ increatã trãsformat̃. Juxta illũ apli. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dñi speculãtes ĩ eãdẽ imaginẽ transformamur &c. Et ꝑ fit vtute illiꝰ spũs ĩcreati. cuz q̃ spũs noster vnꝰ spũs efficit̃. Vñ subdit̃. Tãq3 a dño spũ. ¶ Nã licet spũsctũs ñ habeat rõez imaginis ex ꝓcessiõe sua ab itra. Jpe tñ spiratõe sua q̃ vna cũ pr̃e & vbo spirat ad extra. qz opa trinitatis ad extra sũt indiuisa. vnit sibi spũm nostr̃ cõformãdo eũ sibi. Et sic ꝓficit imaginẽ nrãm qđammõ trãsformãdo imaginẽ nrãm ĩ imaginez increatã. Et tal'r̃ mẽs q̃ sic p feruẽs desideriũ deo vnit̃. imo in deũ trãsformat̃. recte ꝑt dicere cũ ꝓpheta. Mihi adherere deo bonũ est. Qđ nob cõcedat &c.

Subsermo Primꝰ CCCXII

Cum uenerit paracletus &c] Vbi supra. Vsus & spũsctiꝰ ꝓcessiõe eternali Seqt̃ nc̃ videre & etꝰ ꝓcessiõe tpali. Circa qđ ꝓmo sciẽdũ q vsta tpal'r̃ ꝓcessio spiritꝰ scti q̃ & ꝓcessio vl missio vl donatõ fit duobꝰ mõis. Uno mõ visibilit̃ sic̃ die pẽtecostes ĩ linguis igneis & in sono. et in baptismo christi i specie colũbe. & post resurrectiõez in flatu. Alio mõ fit invisibiliter. sicut dat̃ quotidie spũsctus illabendo mẽtibꝰ fideliũ. De visione visibili dicere locum habet in die pẽtecostes. Quia tamen de

eadẽ visibili missione tũc futura pmissio facta ẽ in euãgelio hodierno in eo q̃ dr. quẽ ego mittã vob. Idcirco istud euãgeliũ hodie legit duplici rõe. Prio q̃ illa missio spũssancti in discipulos famosa ꝛ gliosa in sequẽti dñica recolit vt plenius Jo. Queniẽter pmissio illi⁹ missiõis hodie recolitur vt futura. Secõdo q̃ inuisibilis missio spũssancti q̃ quotidie fit in fideles expectat fiẽda spẽaliter in ℟ festo quo dabit oĩb⁹ fidelib⁹ ad hoc debite paratis. licet aliter ꝛ aliter. vnicuiq; ei dat manifestatio spũs ad vtilitatẽ .j. Cor. xij. Jo. missio tũc fiẽda nũc fidelib⁹ pnunciat. q̃ten⁹ ad eã se studeãt accurati⁹ ꝑpare. ¶ ℟ Qualiter aũt quisq; fideliũ ad susceptionẽ spũssancti se ꝑpare debeat. colligi põt ex trib⁹ noibus p̃claris. q̃ spũs scõ in nõbis ꝓpositus imponunt. Vnu⁹ est ei paclit⁹ ꝛ spũs vitatis. ꝛ testificator. Quicũq; istos tres p se habz in iudicio obtinebit vtiq; in causa sua. videlicet aduocatũ bonũ. doctorẽ ver. et testem idoneũ cũ iudice ꝑpicio. In his igit trib⁹ nominibus notat triplex effect⁹ quẽ habet spũssctus in bis ad q̃s mittit. Primus est mestor⁹ ꝓsolatio p quo cõuenit sibi hoc nomẽ. paclitus Secũd⁹ est ignaror⁹ informatio. p q̃ conuenit ei ℟ nomen spũs vitatis. Tert⁹ est infirmor⁹ in fide solidatio. p q̃ conuenit ei ℟ nomẽ. testificator. p q̃ dr. Ille testimoniũ phibebit de me. Et alibi. Ille me clarificabit. ¶ Primo ergo spũssanct⁹ appellat paclit⁹. qđ est idẽ qđ aduocatus vel ꝓsolator qđ eundẽ effectũ importat. Est enĩ aduocat⁹ noster. q̃ ipe spũssanct⁹ postulat p nob gemitibus inenarrabilib⁹. Ro. viij. Qđ est intelligendum ꝑm Aug. ñ q̃si ipe spũssanct⁹ angustiet ꝛ gemat sz q̃ gemere nos facit inspirãdo nob gemẽdi affectũ. Et sic q̃ ipso mouẽte nos facim⁹ ipe facere dicit. Hic dies dr leta q̃n facit hoies letos. ꝑm glosam. Itaq; spũssctus aduocat⁹ noster ẽ apd patrem ꝛ in corde patris substãtialiter. sz in cordib⁹ nostris actualiter. Postulat ergo p nob in prẽ. et postulat p nob in nob. sz aliter ꝛ aliter. In nob postulat q̃n affectũ postulãdi nob inspirat. sz in prẽ postulat q̃n ℟ q̃d postulam⁹ idẽ ipse donat. Et hũc sensũ explicat Bernñ. in ꝑmone de pẽtecosten ꝓtractãs idẽ verbũ apli. Ipe inq̃t spũssctus postulat p nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. ꝛ ℟ in corde nrõ. Sz q̃d in corde patris. Hic in nob interpellat p nob. ita in prẽ delicta ꝓdonat cũ ipo patre Aduocat⁹ noster in cordib⁹ nostris ad patrem. dominus noster in corde patris. Itaq; qđ postulamus ipse donat. q̃ donat vt postulemus. Et sicut nos erigit pia q̃dã fiducia. ita deus inclinat ad nos magis misericordia sua. Hec Bernñ. Et sic patz q̃ spũssctus est aduocatus noster p nob pie postulando eo mõ quo dictũ est. Et ẽ nihilominus ꝓsolator. deũ ad nos misericorditer inclinando Qđ etiã aliter deduci põt sic. Aduocat⁹ noster est spũssanct⁹ in corde nostro in q̃ntum ꝓponit aĩme diuinã iustitiã vt incutiat timorẽ. ꝛ ex alia pte ꝓponit ipi aĩe culpã ꝓpriã vt incitet ad dolorem. Ex iste aduocat⁹ etiã ꝓsolator est. q̃ nunq; dimittit animã desolatã. ideo vt tempet rigorez diuine iustitie ꝓponit aĩe diuinã misericordiaz vt erigat eã ad spem. ꝛ vt tempet dolorẽ culpe ꝓprie ꝓponit grãm. ꝛ sic in aĩma relinquit pacez ꝛ gaudiũ. ¶ ℟ Et he sunt quattuor affectiões quas infundit. ꝑter qđ appellat paraclitus. id est. aduocat⁹. Bonus aduocat⁹ q̃ tam strenue pro pte sua postulat. quin rigorẽ iudicis mitigat qui cauillationẽ pti aduersi sci diaboli annullat et extrinsecat. ꝛ q̃ causam pditã reparat ꝛ reformat Talis est iste noster peritissim⁹ aduocat⁹ vt de se patet. quare merito est ad nostrã causam inuocandus. dicẽdo. Veni sancte spũs. ¶ Dicit etiã cõsolator. Unde ī ꝑsona spiritussancti potest dici illud Esa. lxj. Misit me dominus sci pater ꝛ filius vt consolarer omẽs lugẽtes. Omẽs aũt lugẽtes sunt de triplici genere ꝑm triplicẽ statũ fideliũ. Omnes enĩ fideles cuiuscũq; status semp lugẽt ꝛ tristant q̃ diu in hoc seculo viuũt. Unde eis dicit illd Job. xv. Quid⁹ qđẽ gaudebit. vos aũt cõtristabimini. ¶ Incipiẽtes enĩ ℟ lugent ꝛ cõtristant de peccatis que cõmiserunt. ij. Corinth. vij. Que enĩ ꝑm deũ tristicia est pniam in salutẽ stabilẽ opat. Ubi glo. Dũ peccator tristis est q̃ peccauit. duz dolet quia fecit qđ deus odit. talis tristicia est in salutẽ eternã. Hos cõsolatur spũssanct⁹ a peccatis purgãdo. ꝛ cõpũctionem cordis infundẽdo. Unde ipis dicit Act. j. Johanes quidẽ baptizauit aqua. vos aũt baptizabimi spũsctõ. i. purgabimi ꝛ abluemini spũsancto. Quã p spũm sctum pctõr sordes abluunt. ij. Cor. v. Sz abluti estis sz sanctificati estis ī noie dñi ꝛ spũ dei nostri. ¶ Proficiẽtes ℟ lugẽt ꝛ tristãt. q̃ ꝑ infirmitatẽ carnis ñ tãtum boni opant q̃ntũ libẽter vellẽt. Ro. vij. Velle adiacet mihi. pficere aũt ñ valeo. Vñ Aug. ī soli. Qđ magis p me posse credidi min⁹ sp potui. Dicebã ei ℟ faciã. illd pficiã. fiebatq; p⁹ nec hoc nec illd. aderat volũtas. sz defuit facultas. Psal. xxvj. Exũs q̃dẽ pm. ẽ ca. au. infir. Hos ꝓsolat spũssctus ipis auriluũ ꝛ robur pstãdo. Vñ esa. xlüj. Noli timere fue me⁹ Iacob. effũdã sup semẽ tuũ spũz meũ Jacob intptat luctator ꝛ figit eos q̃ carnẽ luctãt qđ marie ptinet ad pficiẽtes. Semẽ Iacob fuit illi q̃ eũ ī ℟ imitãt. ꝛ istis pmittit spũssctus vt ī lucta roborẽt. Ro. viij. Ipse spũs adiuuat infirmitatẽ

nostrã. Hã ipe spũssanct⁹ ad bñ opandũ instruit. z fortificat ad pficiendũ. Ro.xv. Ut abundetis in spe z vtute spũssancti. glosa. i. fortitudine bõe opatõis q̃ dat p spũm sanctũ. ¶ G Perfecti etiã hic lugẽt z ptristant. qz tãdiu exiliũ eoz plõgat. Añ ps. Heu mihi qz incolat⁹ me⁹ plõgat⁹ est. Et alibi. Qñ veniã z apparebo añ faciez dñi. fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte Hic lugebat Aug⁹. d. Heu me q̃z diu dicet mihi. Vbi est de⁹ tu⁹ q̃z diu dicet mihi. Expecta reexpecta. expecta reexpecta. z nũc q̃ est expectatõ mea. nõne dñs ihesus. Alit etiã tristarĩ z lugẽt perfecti z ptẽplatiui. qñ videlicz eis ptẽplatio diuina subtrahit. z tũc sp lugẽt donec redeãt in idipsuz. sic etiã apli ptristabãt ꝺ subtractiõe pñtie corpalis christi. vt Joh. xvj. Hos etiã psolat spũssctus et ℟ triplr. Primo ipos in vtutib⁹ z bonis opibus pfirmãdo. Ro.v. Tribulatio patiam opat patiã vo spem. spes aũt nõ pfundit. qz charitas dei diffusa est i cordib⁹ nostris p spũm q̃ datus est nob. Psal. Spũ pncipali pfirma me. Secdo psolat eos vitã eternã ipsoz eẽ testificãdo Roz. viij. Ipe spũs reddet testimoniuz spũi nrõ q̃ sumus filij dei. si aũt filij z heredes. Et qz de ℟ p spũ sanctũ certificãt. Jõ de exilio pñti min⁹ attendiant. z futura vita magis longanimit expectat Terno psolat istos pfectos z cõtẽplatiuos celestes delectatões imittẽdo. z ad theoricos excess⁹ eos eleuãdo Ezech. xj. Eleuauit me spũs z introduxit me ad portã dom⁹ dñi. Añ frequẽter ita p psolatiões letificat aĩa eoz q̃ nihil sentiũt de iferioꝛib⁹. nec scĩũt aliq̃ñ vbi sit corp⁹ eoz. sicut paul⁹ cũ in paradisũ rapt⁹ esset p dilectiõe nimia nesciuit vtz in corpe vl extra corpus essz. Omẽs itaq; fideles christi p quocũ q; statu lugẽt sz per spũm sanctũ psolant. Añ Matth. v. Beati q̃ lugent quoniã ipi psolabuntur.

Subsermo Secundus. CCCXIII.

Spiritũ veritatis Ille testimoniũ perhibebit de me Vbi supra. Also de primo effectu spũs sancti. s. mestoz psolatiõe. vñ ei cõpetit ℟ nomen paclit⁹. Sequit videre de scõo ei⁹ effectu. s. ignorantiũ instructiõe. vñ q̃uenit ei ℟ nomẽ spũs veritatis. Pñ aũt ꝺ spũs vitatis. qz inspirat fidelibus oẽm vitatẽ necessariã. s. ad salutẽ Joh. vj. Cũ aũt venerit ille spũs vitatis docebit vos omnez vitatẽ ¶ Sciẽdũ aũt q̃ ẽ triplex vitas quã docz spũs sanct⁹ Veritas iustitie quã credim⁹. vitas doctrine quã loq̃mur. z vitas vite quã facimus ¶ Veritas pma quã credim⁹ ẽ ipse deus Joh. xiiij. Ego sum via vitas z vita. Vere vitas. quia fallere nõ pot. Psal. Fidelis de⁹ i omnib⁹ vbis suis. Hãc vitatẽ qualit credere debeamus nos ignoram⁹ nisi p spũm sanctũ doceamur. Unde Jo. xvj. Ille me clarificabit. qz de meo accipiet z annunciabit vob. Et ista pot dici vitas iustitie mo z ipsa iustitia. Qñ eni de terra vitas orta ẽ id est. christus de vgine. tũc simul iustitia q̃ de⁹ est de celo psperit. Hãc vitatẽ illi nõ cognoscũt. q̃ christũ nõ cõfitent. sicut iudei. pagani. z mali christiani. q̃ z si ore christũ cõfitean̄. factis tñ negant. Ad Tyt. j. De patre illoz scz diabolo dicitur Job. viij. In vitate nõ stetit. qz vitas i eo nõ est. Talis fuit pilat⁹ q̃ vitate stante coram eo ñ curauit eam agnoscere. sed prupit in questionem Quid est vitas. Cui⁹ q̃stionis solutionẽ nõ fuit dign⁹ audire. Hãc vitatẽ iustitie suggerit spũs sanctus aie quotiẽscũq; inspirat pposituz iustitie. id est. cuiuslibet bom. Quã inspiratiõẽ senserat ppheta in psal. cum dicebat. Meditabor i iustificatõib⁹ tuis sp. ¶ B Alia vitas ẽ quã loq̃mur. q̃ cõsistit in adequatiõe sermonis ad intellectũ. vt sicut sentimus corde pferam⁹ ore. Juxta illud Matth. v. Sit sermo vester est est. non nõ. Zach. viij. Loq̃mini veritatẽ vnusq̃sq; cum pximo suo. Hac vitate maxime op⁹ est in docendo. vnde dicit veritas doctrine. quã doctor es habere nõ pñt nisi eis a spiritu sancto infundatur. Añ doctoꝛib⁹ ecclesie cõuenit illud qõ dic dñs Matth. x. Non eni vos estis q̃ loq̃mini sz spũs patris vestri q̃ loquit in vobis. Et ex ℟ fuit q̃ sancti viri loq̃bant z loquũt vitatẽ secure z ferunde. Exẽpluz de stephano z alijs. Hũc spũm vitatis nõ habẽt heretici falsaz doctrinã semiantes Unicui ꝺ q̃busdã dicit apls. j. Thi. iiij. Attẽdẽtes spiritib⁹ erroꝛis z doctrinis demoniorum Itẽ hũc spiritũ nõ hñt hypocrite sanctitatẽ simulãtes Habitẽtie. j. Sanctus spũs disciplinẽ effugiet fictum Hic etiã apls vbi pus loqt de q̃busdã docẽtib⁹ in hypocrisi. loquẽtib⁹ mẽdaciũ. cauterizatã habent cõscientiã. Itẽ nõ habẽt eũ vanitate mũdana tumẽtes. Job. xiij. Quẽ mũdus nõ pot accipere qz nõ videt eũ nec scit eũ ¶ C Tertia veritas ẽ quã facim⁹. q̃ est vitas vite. q̃ psistit in vite sanctitate z opeꝛ lumiositate. Joh. viij. Qui fac vitatẽ venit ad lucẽ vt nõ arguãt opa ei⁹. Ad ℟ hortat iohes i epla sua. j. Joh. ij. Charissimi ñ diligam⁹ vbo neq; lingua sz ope z vitate Hãc etiã veritatẽ habere non possum⁹ nisi spũsancto docente. cui⁹ vnctio docet de omnib⁹. j. Joh. ij. Añ qõ alias facere esset laboriosũ z difficile vngẽte spũsancto reddit cõmodosuz z facile. Has tres vitates pulcre deducit Bernard⁹ in sinone de

pentecosten sic dicēs Prouo ad faciēdū bonuz qđ in nob spūssanct⁹ opat. pfecto monet docz ⁊ mouet Monet memoriā. docet rōem. ⁊ mouet volūtatē. In bis enī trib⁹ tota pſistit aīa nostra. Memorie suggerit bona ī cogitatiōib⁹ sanctis atqz ita ignauiā nrām torporēqz repellit. Prouo/pterea quotiēs hmōi suggestionē boni senseris in corde tuo da honorē deo ⁊ age reuerētiā spū sancto cui⁹ vox sonat ī auric⁹ tuis. Ipe nāqz est qui loquit iusticiā. Hoc quātū ad pmā vitatē. s. iusticie. Et subdit. Docet etiā rōem. Multi siq/dem monent vt bñ faciāt sz mīme scīūt qđ agen/dum sit nisi assit denuo grā spūssancti. quā inspi rat ⁊ cogitationē doceat in opus pferre ne sit va cua in nob grā dei. Hoc q̄ntū ad secūdā vitatē. scz doctrine. Et subdit. Vz qđ Sciēti bonū ⁊ nō faciēti peccatū est illi. Proptерea nō solū mone ri ⁊ doceri vez etiā moueri ⁊ affici bonū necesse est ab eo vtiqz spū q̄ adiuuat infirmitatē nrām. ⁊ p quē in cordib⁹ nostris infūdit charitas q̄ est bona volūtas ad op⁹. Hoc q̄ntū ad tertiā vita/tē. B Sequit videre ō tertio effectu spirit⁹ sancti q̄ est infirmor ī fide solidatō. vñ ei q̄uenit B nomē testimoniuz phibēs vel testificator. p q̄ dr. Ille testimoniū phibebit de me | Perhibet aūt spūssanct⁹ testimoniū de christo in eo q te/stificat ea q̄ dubia sunt rōi būane sm naturalez viā. q̄les sūt articuli fidei. q̄ nullo mō capent ab intellectu būano nisi spūssctūs testificaret eos ī fundēdo fidē eor cordib⁹ fideliū. Et sic testificat p se. Ad qō ptinet qō dr. Ille testimoniuz phibe/bit de me. Testificat etiā ea dē p suos scz ap̄los ⁊ p̄dicatores. p q̄ dr. | Et vos testimoniū phibebi tis | Per hos ei spūssctūs testificat triplr. videli cet p̄dicatiōe. Vñ aplūs dictū ē. Nō ei vos estis q̄ loq̄mini sz spūs ẽ. Ite miracloz operatiōe q̄ po tissime spūsctō attribuit. j. Cor. xij. Unicuiqz da tur māifestatio spūs zc. Et postea cōcludit. Hec aūt oīa operat vn⁹ atqz idē spūs. Ite sanguis effu sione. Ipe ei spūssctūs patientes ne deficiāt sustē/tat Ro. viij. Ipe spūs adiuuat infirmitatē nrāz. E Ex p̄missis effectib⁹ spūssctī colligūt do cumēta salubria q̄libet se q̄sqz p statu suo ad aduē tū spūssctī debeat p̄pare. Prīa er p̄mo affectu q̄ ē mestor consolatio docemur q̄ q̄ vult a spūsctō cō solari dz pius lugeri ⁊ tristari. q̄ consolatio nō dat nisi p̄tristatis. Penitētes ergo siue incipientes debēt lugere pcta sua. Hoc ē p̄mū p̄paratoriuz ad aduētū spūssancti. q̄ spūssctūs ⁊ pctm mortale nullo mō se cōpatiunt in eadē aīa. sz mutuo se expellūt sic lux ⁊ tenebre ī eodē emisperio Sap. j Spūssanct⁹ nō habitat ī corpe subdito peccatis multomin⁹ ī aīa. Si vis ergo consolari a spūsctō si penitēs es ⁊ incipies p̄tristare ⁊ luge per pctor verā cōpūctiōz. ⁊ tūc spūssctūs consolabit te p pec/catoz remissiōz. Si pficiēs es vl̄ actiu⁹ p̄trista/re et luge ppter bonor opm torpidā ⁊ minutaz exercitatōz. ⁊ tūc spūssctūs consolabit te ad bonor opm accumulatōz. Si pfect⁹ es l̄ ꝓtēplatiu⁹ cō tristare ⁊ luge ppt degustati boni elōgatōz. ⁊ tūc consolabit te spūssctūs p sue dulcedis largitiōez vt possis dicere cū sapiēte. Oqz bon⁹ ⁊ suauis est dñe spūs tu⁹ ī nob. Psa. xxj. Omēs igit lugētes isti ꝓpant hospiciū spūssctō ⁊ ipe ad oēs eos ve/nit vt paclit⁹ ⁊ consolator. Esa. lxvj. Quō si cui ma ter blādiat. ita ego consolabor vos Adepta āt con/solatōe dicat hō cū ps. Secōm multitudinē dolorz meor ī corde meo consolatiōes tue letificauerunt aīaz meā F Ex sc̄o effectu q̄ ē ignorātiū in structō. q̄ spūs vitatis. trahit documentū q̄ q̄ vult a spūsctō doctore vitatis doceri dz se sic ꝓpa re q̄ iuuat formā discipli. Tūt āt tria q̄ pficiunt discipulū. Primuz ē būlit audire. Hoc docuit magister noster christ⁹ Matth. xj. Discite a me q̄ mi. sum ⁊ bu. cor. Hoc ē p̄mū p̄cipiū volētiū discere vt sint būles. Secōz audita memorit reti nere Prouer. xxij. Apone cortuū ad doctrinā q̄ pulcra erit tibi cū ꝑ u aueris eā ī corde tuo. Ter tiū est retēta efficacit exercere. Ecc. xxiiij. Doctri nā patris filij audite ⁊ sic facite vt salui sitis. Si ergo expectam⁹ aduētū doctoris iaciam⁹ ante oīa ī cordib⁹ nostris fundamētū būlitatis et p/parem⁹ aures cordis ad audiēdū susurrū spūs sctī. Psal. Audiā qđ loq̄t in me dñs de⁹. Et. j. re gū. iij. Loq̄re dñe q̄r audit ꝑu⁹ tu⁹. Prepemus memoriā ad firmit retinēdū. Thre. iij. Memoria memor ero ⁊ tabescet ī me aīa mea. Prepemus etiā volūtatē ⁊ vires executiuas ad oīa q̄ spirit⁹ sanct⁹ docuerit cū suo adiutorio faciendū. Sic ps. Doce me facere volūtatē tuā. Sic Aug⁹. x. cōfes. Da qđ iubes ⁊ iube qđ vis. Et alibi. Aperi mihi dñe aures meas ⁊ oīa me spero q̄ iusseris esse factur. G Ex tertō effectu sc̄z infirmorū so lidatiōe trahit documētū q̄ accepturi spūm sanc tum. B firmit statuere debēt ī se q̄ vsqz ad sāgui nē ⁊ morte cū adiutorio spūssctī velint ī fide chri sti solidi pmanere. Sic solidat⁹ fuit paul⁹ Ro. viij. Cert⁹ sū q̄ neqz mors neqz vita zc. qđ ⁊ nob p̄cedere dignet iesus christ⁹ dñs noster zc.

Expositio euāgelij ī die pentecostes CCCXIIII

Si quis diligit me sermonē meū seruabit. et pat me⁹ diliget eū. et ad eū venie m⁹ et māsiōz apud eū faciē⁹. Qui ñ diligit

me sermones meos non seruat. Et ser/
monem quē audistis nō est meus. sed
eius qui misit me patris. Hec locutus
sum vobis apud vos manens.

Impator cū solēnitate pcessur⁹ vexillū suo si
gno ppio insignitū aī se facere deferri cōsueut
ꝛ cū eodē vexillo.insfeodādos ab eo pncipes iue
stire. Sic etiā celestis impator spūssanct⁹ cuius
reboat i omni glia mūdo.hodierna die solēnter
venēs in apl̄os.vexillū dilectiōis cū signo ppo
erexit. Et cū eo pncipes ppl̄os sctōs videlicz apo
stolos gl̄iose inuestiuit. Vexillū spūsctō appro/
priatū est dilectio Ipe eī amor ē patris ꝛ filij.a q/
busipe p modū amoris pcedit. Uñ quocunqz
vadit ℔ vexillū defert Quūqz enī ad aliquē venit
sine dilectiōe.ꝛ a nemie suscipit nisi cū dilectiōe.
Ubi ergo dilectio dei ibi spūssctūs.ꝛ vbi spiritus
sanct⁹ ibi dilectio. Q⁹ vt dicit Greg. Neqz enīz
quisqz posset deū diligere.si eū quē diligit nō ha
beret Et ecōuerso. Signū aūt ppriū h⁹ vexilli q
cognoscat an vex sit spūssancti vexillū.ē obserua
tio mādator dei. Ubi ergo ℔ signū nō repit. ibi
nō est vā dilectio.nec ibi est spūssanct⁹. Et ℔ est
qđ in pnti euāgelio deducit.qđ diuidit in tres p
tes. In pma nāqz pte saluator vexillū spūssancti
cū suo signo ppio erigit ꝛ extollit In secūda effe
ctum iuestiture p hmōi vexillū apl̄is collate et i
sinuat ꝛ oñdit Ibi. Paraclit⁹ aūt spūs In ter
tia eodē vexillo apl̄os cōtra hostē corroborat et
pmunit. Ibi. Jā nō mlta loqr vobiscū Per p
mū pficit noster affect⁹ i ꝓsecutōe boni. Per se/
cundū illumiat intellect⁹ i cognitiōe veri. Per
tertiū restaurat noster defect⁹ i declinatōe mali

℔ Circa pmū duo facit. Primo pponit
vexillū dilectōis.d. Si qs diligit me Circa qđ
ꝓsiderāda sunt tria. Primo q̄ sit ista dilectio q̄
meret dici vexillū spūssancti. an ne sit ipe spūssā/
ctus.vel aliqđ creatū in aīa. Et qđē de dilectiōe
q̄ pater in diuīs diligit filiū.ꝛ filiꝰ prēm.nulli du
biū q̄n illa sit spūssanct⁹. Tz de dilectione q̄ nos
diligim⁹ deū.qđ sit. de ℔ diuersimode loquunt
doctores. Uñ magist⁹ sniaꝛ in pmo dis.xvij. po
nit q dilectio q̄ diligim⁹ sit ipe spūsctūs. Ualt
enī q null⁹ habit⁹ charitatis i aīa sit creat⁹ ad ℔
vt eliciat inde act⁹ dilectiōis.sz sufficit sola vnio
dei vl spūssancti ad volūtatē.ad ℔ q inde eliciat
act⁹ dilectiōis. Uñ vult q de⁹ opat in nob cre/
dere mediāte aliq̄ habitu.s.mediāte fide.ꝛ spera
re mediāte spe.dilectiōez aūt meritoriā p seipsuz
absqz habitu medio opat. Juxta illud.j. Joh.iiij
Deꝰ charitas est ꝛc. Et pbat p Aug. viij.de trini
tate.vbi dic. Deꝰ dilectio est. Et in ℔ ista positio
dat magnā prōgatiuā charitati. Tz licz ista po
sitio subtilis sit.nec bñ prōez possit im pbari.coi
ter tñ nō teneat a doctorib⁹ Tz coīter tenet q opo
teat dare aliquē habitū medīū.mediāte q elicia
tur dilectiōis act⁹. Qđ aūt istoꝛ sit veri⁹ ꝺ hoc
disputare nō est pñtis negocij. Tz sive imediate
℔ ma gistz. sive mediāte hītu supnaturalit infuso.
ꝑm alios eliciat act⁹ dilectiōis.ille act⁹ est qđ cre
atū.ꝛ ℔ est vexillū spūssancti.de q̄ loquimur hic
Si qs diligit me Diligere ei dicit dilectionis
actū nō habitū Secđo ꝓsiderādū q̄lit de/
beam⁹ hac dilectiōe deū diligere. Ad ℔ dicēdū.
q debem⁹ eū diligere totalit. Juxta illđ Deut. vj
Dilige dñm deū tuū ex toto coꝛde tuo ꝛc. Tz di/
ceret aliqs.cū de⁹ sit immēsus ꝛ coꝛ hois sit puū
qđ ꝛ fragile.quō est possibile ei deū totalit cōpre
hendere. Ad q̄d dicendū q ei dilectio intelligat
q̄si medīū int diligētē ꝛ dilectū. cuz q̄rit an deus
possit totalit diligi a coꝛde fragili. ℔ tripliꝛ pōt in
telligi Uno mō vt mod⁹ totalitatis dilectionis
referat ad rē dilectā. Et sic de⁹ totaliꝛ ē diligēdus
q; totū qđ ad deū ptinet hō diligere debet. Alio
mō pt intelligi vt ℔ qđ est totalit referat ad dili
gentē. Et sic etiā de⁹ totalit diligi debz. q; ex toto
posse suo ꝺz hō deū diligere.ꝛ q̄cq̄d est ꝛ hz totū
ad dei amorē ordinare.ꝛ ℔ est ex toto coꝛde tota
aīa ꝛ totis viribus ꝛc. Tertio mō pt intelligi ꝑm
ꝓpatiōz diligētis ad rē dilectā vt.s. mod⁹ diligen
tis adequet modū rei dilecte. Et ℔ nō pt eē in di/
lectiōe nostra ad deū. Cū.n. vnū qđqz intātuz di
ligibile sit q̄ntū est bonū. de⁹ cꝰ bonitas est infi/
nita ē infinite diligibil. Nulla āt creatura pt de
um infinite diligere.q; oīs vt⁹ creature sive na/
turalis sive infusa est finita . Et ꝑm hūc vltimuz
modū coꝛ hūanū nō pt mo nec angelicū. deū di
lectiōe cōphēdere. Tz ꝑmis duob⁹ modis sic

℔ Tertio ꝓsiderādū cū de⁹ totalit sit diligēdus
vt dictū ē. an possum⁹ aliqđ aliud cū ḃo merito
rie diligere. Ad ℔ dicēdū q ꝑm Aug. i pmo ḃo
ctri. christia. Diligēda sūt q̄ttuoꝛ Unū qđ supra
nos est. s. de⁹. Alterū qđ nos sum⁹ q̄ntū ad aīam
Tertiū qđ iuxta nos ē. s. prim⁹. Quartū qđ infra
nos est. s. coꝛp⁹ nostr. Et q̄ñ oīa hec diligūt ppt
deū. tūc dilectio ē meritoria. Sec⁹ si de⁹ diligit ppt
alia. Uñ Aug. iiij. ꝓfes. Qui⁹ te dñe amat q̄ ali/
qđ tecū amat. qđ nō ppt te amat Propt qđ sci
endū q ꝑm Bern. in li. de diligēdo deū Quattu
oꝛ sunt grad⁹ dilectiōis. Primus cū hō diligit se/
ipsum propter seipm. Ista dilectio nō est bona.
Secūdus grad⁹ cū hō ppt se diligit deū Et ℔ di
lectō est mercēnaria. erit tñ bona si finis pncipa
lis deus est. Tertius gradus est cum deus pro
pter se diligit. q; sūme bon⁹. Hec dilectō ē valde
bona. Quart⁹ gꝺ⁹ est cum homo diligit se non

nisi ppter deū. Hec est dilectō optima. q̄ in tali dilectione nihil querit homo de suo etiā in seipso. sed solū mō que dei sūt. Felix unqt Bernū. q̄ meruit ptingere ad istū gradū. Talis pōt dicere cū ppha illud ps. Defecit caro mea & cor meū. deus cordis mei. & ps mea deus in eternuz. Iste talis quia p charitatem in deū trāsformatus egregie portat vexillū spūsci quasi iā vn⁹ illoꝝ de qb⁹ dicit hic. Si q̄s diligit me. Si tñ vexillū habeat pprīū suū signū de q̄ sequū. Sermonē meū seruabit. Qđ est sm in hac pte pma tactuz vbi ponit signū vere repūtationis an videlicet dilectio sit vera vtpote a spūscō elicita. Et Ido nit aūt quattuor effectus q̄s cōsequimur exp dilectione dei q̄ sunt certū signū ad pbandū aposterioꝝ si vere deū diligamus p locū ab effectu ad causam. Primus effectus est mādatoꝝ dei obseruatio Un dicit. sm monē meū seruabit. Quasi. d. Qui diligit me affectu. oñdit hoc ī effectu Job. xiiij. Qui habet mandata mea & suat ea ille est qui diligit me Aug⁹ Qui habet in memoria & seruat in vita. q̄ habet in sermonibus & suat in op bus. qui habet audiēdo & seruat faciendo. q̄ habz faciendo & seruat pseuerādo ipse ē qui diligit me. Un dicit Gre. pbatio dilectiōis exhibitio est opis. nūq̄z est amor dei ociosus. operat enī magna si ē. si vero opari renuit amor nō est. Tanta denīq̄z est vis amoris. q̄ nihil difficile videt āmāti. nec picula. nec pene. nec mortes. Unde Seneca in puerbiis. Nihil est qđ nō toleret q̄ pfecte diligit. Et petrus Raueñ. dicit. Nihil durū vel graue nihil letale cōputat amor verus. qđ ferrū. q̄ vulnera. q̄ pena. q̄ mortes amorē ualēt superare. Perfectus amor impenetrabilis est lorica. respuit iacula. gladiū excutit. piculis īsultat. mortē irridet. si amorē vincit oīa. Secūdus effectus est dei ad nos dilectio. Et pater me⁹ diliget eū. Nō diligit pat aliquē nisi etiā a filio diligat Jo. xuij. Qui diligit me diliget a patre meo. Et ego diligā eū. Diligit etiā spūscūs quia amor est dei diligēs patrē & filiū. Nisi ei amor diligeret amantes. neq̄q̄z cōmunicarz se amātib⁹. imo pius amor iste amat q̄z amatos amantes faciat. Amor enī ē spūscūs. q̄ diligimus filiū in q̄ pat & fili⁹ nos diligūt. Et nota q licet spūscūs i nobis sit causa dilectiōis ad nos in inferēdo. q: bñ valet sequētia. Iste habet spiritū sanctū. ergo ipm de⁹ diligit. Dilectio tñ diuina est cā spūsci in nobis in eēndo. qđ patz qa talis dilectio pcedit spūm sanctū in nobis. q̄nquaz nos ab eterno dilexit cū ab eterno elegerit Ep B. j. Elegit nos in ipo añ mūdi pstitutionem Ma lac B. j. Jacob dilexi zc. Sz in tpe spūm sanctū de dit nobis. Vel verius dici pōt q̄ idem ē nos a deo diligi & spūm sanctū in nobis eē quia hoc est in se spūm sanctū habere p grām inhabitantem eē videlicet deo gratū. acceptū. & dilectū. nec tñ ē falsū. q̄ spūscūs in nobis sit cā diuine dilectiōis id ē q̄ nos deus diligit. quia licet idē sit hoc et illud. tñ vnū aliud manifestat. sicut patet de aliq̄bus que sūt realiter idem. & tñ vnū p aliud pdu dit. Tertius effect⁹ ē diuina visitatio. Un dicit & ad eū veniem⁹ Quia vt dicit Dion y. Amor trāsformat amantē in amatū. Ex q̄ deuz diligim⁹ in ipsam dilectiōez que est de⁹ trāsformamur ad deū euntes nō possib⁹ corpis. sz affectibus mētis. vt dicit Aug⁹. Sz q̄dē ex eo q̄ nos diligit de⁹ nō trāsformat in nos. sed trāsformatos in se nos recipit. & hoc ē ipsius venire in nos Un Aug⁹. Uenīt unqt ad nos dū venim⁹ ad eos. venīt subueniendo. venim⁹ obediēdo. venīunt illuminādo. venim⁹ intuendo. venīt implendo. venimus capiendo. nec venīt pater et filius sine spūscō. nō enī veniunt nisi amantes p spūm sanctū. nihil vero est intimius amato q̄z amās dilecto. imo p dilectionē amans intimus est amato. & huic aduentui diuinitatis nihil prestat habitaculū. nisi sola dei dilectio. que capacē nostrā mentē efficit vt possit suscipe diuinitatis pūniā. Tertio quidē tiā dubitat de duobus. Primo quō de⁹ ad nos veniat. q̄a dicit ad eū veniemus Ad hāc q̄stionē respōdet Hugo de scō victore in cōmento angelice ierarchie sup illo verbo. Noto patre possessio luminū fit in nos optime & large ꝓueniens dicēs sic. Notus dei patris affectus ē eterne benignitatis. Sola enī benignitate. sola pietate mouet vt lumina sua effundat sup nos. Nouet enim nō turbatiōe sui sz miserationē nostri. nō se concutiens. sz nos colligens. nō se euacuās. sed nos replens. mouet vt ad nos veniat. nō mouet vt a se recedat. sed vt nobis eē incipiat qđ erat. Et vt sic ad vnū dicere breuit aduertendū q̄ iste aduētus nō est ad locū in q̄ deus nō eet. q̄ vt dictū est oīa replet vbiq̄z tot⁹. sz est ad locū vbi erat sz nō eo mō vt pius erat. Nam ad nos venit nos p gr̄am inhabitādo. in quibus erat p eēntiā pūniā & potentiā cōtinēdo. nec hoc fit p suā imutatōnē sed p nostrā. Tertio dubitat quō spūs sanctus in nobis sit cā q̄ pater & fili⁹ ad nos venient cū idē sit habere spūm sanctū & totā trinitatem. aut quō filius dicit. veniem⁹ cū iā venerint sz simul cū spūscō. Et dicēdū q̄ licet sit idē realiter inhabitare a spūscō. & tota trinitate. tñ p inhabitātē spūm sanctū declarat q̄ ad nos veniat pat & fili⁹ inquātū ad illū venim⁹ quē nrā dilectiōe

visitamus. Sicut aũt veniem⁹ ꝙ ad nostrã noticiã. quia licet simul venerũt. tñ hoc posteri⁹ innotescit dñi pspũm sanctũ quẽ habem⁹ in cognitionẽ aduentus patris ⁊ filij ad nos noster spūs eleuat. ¶ Quartus effectus est diuina in nobis habitatio. Vñ dicit [Et mãsionez apud eũ faciemus] Diuinitatis n. inhabitatio nõ trãsitoria sed pmanens in nobis quo nihil felicius in vita pñti eẽ põt. qz est qdã future beatitudinis initiũ. Bũ mens rõnalis suo creatori ad cui⁹ est imaginẽ cõdita spũ aliter vnit. Vñ dicit [Et mansionẽ apud eũ faciemus] Qui diligit ⁊ seruat. faciem⁹ pater ego ⁊ spũsscũs. Vñ de spũscõ dr Job. xiij. Paraclitũ dabit vob vt maneat vobiscũ in eternũ spũm veritatis quez mundus nõ põt accipe. Sz plerũqz ad nos venit. sed mansionẽ nõ facit. quia ipm a nobis p⁹ susceptã grãm p reciduũ exire cõpellimus. aut quia veniẽti ãditum referare cõtemnim⁹ Job xxj. Qui dicũt dño. recede a nobis scientiã viaz tuarũ nolumus. Sup ꝙ loco dicit Greg⁹. xxv. moral'. Hoc verbũ dicere vel stulti minime psumunt. sz tñ quersi omnes deo quotidie nõ vbis sed moribus dicũt qz enĩ illa agũt que de⁹ oĩpotens phibet. quid aliud facunt ꝙz suũ animum cõtra oĩpotentẽ claudũt. Sicut enĩ eius pcepta cogitare est eũ ad se introducere. ita ei⁹ mandatis obsistere est eũ a cordis habitatiõe repellere. Sicũt ergo dñs. recede a nobis. qz ei ad se pbere ãditũ recusant. eũqz acub⁹ prauis ipugnant etiã si verbis laudare videant. Unde Greg⁹. in omel'. In quoruñ dã corda venit diuinitas qñ cõpunctionẽ dei respectu recipiunt. sed nõ manet quia temptatõis tpe. hoc ipm qđ accipiebãt obliuiscunt ⁊ ad pristina redeunt pctã. In eo vero ꝙ vere diligit sic venit diuinitas. vt maneat. qa sic diuinitatis amor cor ipi⁹ penetrat vt ab amore nullo tẽptationis impetu recedat. Ille enĩ vere amat cui⁹ mentẽ delectatio prava ex ꝓsensu nõ supat. ¶ Deinde cũ dicit [Qui nõ diligit me] declarat pmissa. Quia enĩ pmiserat dilectionem eẽ cãz obsuatiõis mãdatoz. declarat per suũ oppositũ. quia opposita iuxta se posita magis lucescũt. Sicut enĩ dilectio dei causat in nobis observationẽ mãdatoz. sic p oppositũ carẽtia dilectiõis ẽ cã nõ observatiõis. quia cessante causa cessat effectus. Qđ satis cõueniẽt seqr. Qz sicut pñtia dilectiõis cĩa mandata facit leuia ad seruãdũ Cañ. viij. Si dederit hõ oẽm substãtiã domus sue p dilectiõe quasi nihil despiciet illã. Quia vt dicit glo. vbi abũdat amor eĩ noz mor vilescit possessio labentiũ. Ita ei⁹ absentia etiaz leuia facit grauia apparere. Qz vt dicit Greg⁹. ir. moral'. sup illo Job. ir. Verebar o ĩa opa mea Desidia p torporẽ nascit. desidia opatiõis p torporem dilectiõis. Impossibile ẽ enĩ vt sine charitate dei pcepta seruent. ⁊ dato ꝙ aliqñ qs omia videret adimplere mãdata. si tñ deũ non diligeret. eẽt totius legis trãsgressor. qz diligere deũ ex toto corde est primuz ⁊ maximũ mãdatũ iquo vniuersa lex pendet ⁊ pphẽ. Qui vẽ diligit omẽ dei mandatũ obseruat. vt dicit Hugo in de laude charitatis. Et tũc suppleam⁹ textũ deducẽdo vlterius. ꝙ sicut absentia dilectiõis vel spũssci ẽ causa qnõ seruamus mãdata. Ita etiã ẽ causa qnos pater nõ diligat ⁊ ad nos cũ filio nõ veniat nec apud nos mansionẽ faciat. Ista enĩz se se habẽt cõsequenter quia exq̃ in nobis nõ est spũs sanctus. deus nos tãqz extraneos reputat. nec nos amare põt Ro. viij. Qui spũm christi non habet hic nõ est ei⁹. Exq̃ aũt nõ diligit. nõ visitat. ⁊ p cõsequẽs nec mansionẽ in nobis habere põt. ¶ Deinde cũ dicit [Et sermonem] Remouet quãdã dubitatiõez. Quia enĩ supra dixerat [si quis diligit me ꝑmonẽ meũ seruabit.] ⁊ addit [⁊ pater me⁹ diliget eũ] ⁊ quare sic dixerit hoc hic declarat. qz ad illũ ptinet dilectionez rependere cui⁹ sermonẽ tenemur seruare. Sz iõ sic dixit. qz videlicet sermo ille nõ su⁹ sed patris erat. iõ ad patrẽ ptinet seruantẽ remunerare. dicẽ ergo. [Et sermonẽ meũ quẽ audistis nõ ẽ me⁹ sz eius ꝙ misit me]. q. d. Ideo pater diligit seruãtem sermonẽ meũ [qz sermo ipi⁹ patris ẽ Job. xiij. Hec aũt a me ipo nõ loqr. Et Jo. vij. Mea doctrina nõ est mea sz eius ꝙ misit me. Lingua enĩ christi nõ mouebat ad loquẽdũ ex cõceptione aie. nisi ꝑm q aia mouebat a diuinitate. Et iõ vba christi magis erãt ipius patris ꝙ ẽ vnũ cuz filio in diuinitate. qz eẽnt ipsius christi inquãtũ hõ. Et iõ quia i hũanitate pferebat vba illa dixit [Pater me⁹ diliget eũ] magis qz diligã. ad denotandũ ꝙ vba sua magis erãt diuinitatis in q̃ pater vnũ ẽ cũ filio qz humanitatis q̃ illa pferebat. ppter qđ pater diligit obseruatores illoruz vboruñ. Et nota q hic dicit [Sermonẽ quẽ audistis nõ ẽ me⁹] grãmatice deberet dici ꝑmo. Sz vt ait Greg. in plogo moral'. Sacra scriptura ñ subiacet regulis donati. Valuaẽ tñ p figuraz antitesim qñ ponit casus p casui. Sicut ẽ illud virgili. Urbem quã statui vestra ẽ. ¶ Nota etiã circa hoc ꝙ dicit [Nõ est meus] qz videt subtrahi ꝓtrari⁹. Jã enĩ añ ⁊ in ꝓncipio dixit [Sermonẽ meũ] hic dic [nõ ẽ me⁹] Quo ẽ ꝑmo meus ⁊ nõ ẽ me⁹. Item iã dixit sermões in plurali. [Qui nõ diligit me sermones meos nõ seruat] hic aũt ⁊ in ꝓncipio buⁱ euãgelij dic sermonẽ

singulari. Quo cōcordabim⁹ ista. Ad hec possumus dicere ſm intellectū Aug. q vbi dicit sermones in plurali. denotat eos eē suos tāq; abore suo platos. qui sermones nō sunt idem ipse Sed vbi dicit sermonē in singulari. denotat eū eē patris cui⁹ idē ipe verbū ē. Nō vtiq; suū sed patris. nec suus filius idē ipe sed patris. Recte igit autori attribuit. Quidq̄d facit equalis a q̄ habet hoc ipm q illi ē indifferenter equalis. Bein de cū dicit [Hec locutus sū vobis]epilogat q̄n tū ad p̄dicta insinuās eos min⁹ pfecte verba sua intelligere ppter corpalē p̄nciā suā. Unde dicit [Hec locutus sū vobis apud vos manens].q. d. Nō debetis turbari. si mō que locut⁹ sum nō intelligitis. quia intelligetis postea in aduentu spūsci de quo seq̄t. Nota q duplex est mansio christi cū discipulis. Una corpalis. de qua hic. Alia spūalis qua ipe vna cū patre ⁊ spūscō corda fideliū inhabitat. de q̄ pmisit cū dixit [Mansionē apud eū faciemus]

¶ Secūda pars exposit̄ois euangelij.

CCCXV

Paraclitus aūt spiritusscūs quē pater mittet in noie meo. ille vos docebit oia. et suggeret vobis oia quecūq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis pacem meā do vobis. Nō quo mund⁹ dat. ego do vobis. Nō turbetur cor vestrū neq; formidet. Audistis quia ego dixi vobis. vado et venio ad vos Si diligeretis me gauderetis vtiq;. quia vado ad patrem. quia pater maior me ē. Et nūc dixi vob p⁹ quā fiat. vt cū factū fuerit credatis. ¶ Hec̄a ps ī q̄ post̄q̄ ponit effectus spūsci sub noie dilectiōis q̄bus pficit affectus in cōsecutione boni. Nūc ponit alios effectus ipius sub noie pacluti q̄b⁹ illumināt intellectus in cognitiōe veri. Et tria facit q̄a p̄mo cōsolat discipulos ex spūsci illuminatiōe Secūdo ex pacis collatiōe. Ibi [Pacez relinq̄ vobis] Tertio ex reuersionis sue pmissiōe. Ibi [Nō turbet̄ cor vestr̄. ¶ Circa p̄mū tria facit. Primo describit doctorē dicēs [Paraclut⁹ āt spūs] Paraclutus grece latine dicit aduocat⁹ et cōsolator vt dicit Greg. Et vtrūq; conuenit spūscō. Aduocatus enī ē. q. p errore delinquēti aūt iusticiā pri⁹ incēdit dū eos q̄s repleuerit erorantes facit Ad Ro. viij. Ipe spūs postulat p nobis gemitib⁹ ienarrabilib⁹. Ipe etiā cōsolator ē. q. de pcti ppetratiōe merētib⁹ dū p̄parat spem venie ab afflictiōe tristicie mētē leuat.

Uñ cātat ecclia. Consolator optime. dulcis hostes aīe. dulce refrigeriū. In labore reqes in estu tempies. ī fletu solaciū. Itē iste spūs dr spūsscūs ⁊ spūs vitatis. Spūs q̄dē dr rōne vite. Dē. n. viuens spū viuit Jo. vj. Spūs ē q̄ vuificat caro nō pdest q̄cquā Greg⁹. in moral. Habitare ī corde aīaz pbāt vitales sens⁹ corpis. habitare ī aīa spiritū pbat vita spūalis. Itē dr spūs rōne amoris Amor enī ē nature spūalis q. ptingit amor vel ut spūs q̄cūq; ultima. Iste vo spūs ē amor diuinus. Itē dr spūs rōne vtutis. nihil enī vtuosius spū. Iste enī spūs ē tāte vtutis vt eo opante oia sūt creata. ps. Emitte spūm tuum ⁊ creabunt̄. Et oia vtute ei⁹ subsistūt. Iste dr spūs ppē impulsū cōmotiōis. q. agitat nos in opa virtuosa Ro. viij. Qui spū dei aguntur hi filij dei sunt. Dicit̄ etiam spūsscūs q. ipe scūs eos q̄b⁹ dat̄ scificat. Sāctificat aūt aīaz septē donis. q̄ sūt spūs sapientie ⁊ intellect⁹. spūs p̄silij ⁊ fortitudinis. spūs scie et pietatis. ⁊ spūs timoris dñi. Dicit̄ etiā vlterius spūs vitatis. q. licet cognitio vitatis diuīe filio attribuat̄ q ē vbū vitatis. adherere tñ ipi vitati cognite nō ē nisi p spūm sāctū. q̄ vaces nos facit ⁊ vitatis amatores. Dic̄. n. ipe ē amor cōnectēs patrē filio vt in vbo vitatis cōplaceat. Ita ē spiritusscūs q. diuīe vitatis vbū rōnali mēte connectit. ¶ Bein deinde oñdit h⁹ doctoris auctoritatē cū addit. [Quē mittet pater ī noie meo] In p̄ē enī ē p̄ncipalis autoritas ⁊ q̄ pat̄ nō mittit nisi ī noie filij Corroborat autoritatem mō loquēdi licet ī rei vitate nō sit maior autoritas in p̄ē ⁊ ī filio q̄z in solo p̄ē. Et nota q̄ sicut p̄cessio etna spūsci ē cōis a p̄ē ⁊ filio. sic etiā missio tpal. Jō vbicūq; de missiōe spūsci agit̄. sp vtraq; persona pat̄ ⁊ filij⁹ inculcat̄. Verbi grā. In euāgelio p̄cedēti cū dicebat̄. Cū venerit paclut⁹. Aduocatū ē quē ego mittā vobis a p̄ē. Et B dic̄ [Quē mittet pat̄ in noie meo]ad ipm patrē tāquā ad maiorē referēs. ¶ Notādū q̄ ita venit spūsscūs in noie filij sicut filij⁹ in noie p̄ris Jo. v. Ego veni ī noie p̄ris met. Venit aūt filius ī noie p̄ris manifestādo ipm Jo. xvij. Pat̄ manifestaui nomē tuum. Sic ⁊ spūsscūs venit in noie filij vt ipm manifestaret ⁊ dēclararet Jo. xvj. Ille me clarificabit q. de meo accipiet. Vel pōt dici spūm sanctum mitti a p̄ē ī noie filij q. ad inuocatiōez fidelis illi⁹ dabat̄ spūsscūs ī p̄mitiua ecclia. Uñ ī noie christi baptizabāt. ¶ C Bein deinde ponit h⁹ doctoris magisteriū cū adiūgit [Ille vos docebit omnia]ad salutē videlicz vrām ⁊ alior necessaria. Uñ legim⁹ ī li. de spūscō. Oia inq̄t docebit que spūalia sūt ⁊ intellectualia vtutis ⁊ sapie sacramēta. Docebit vo nō sic̄ q̄ artes aliq̄s ⁊ sapientiaz

studio discat. sz qz ipe ars atqz doctrina et sapiẽ tia veritatis spūs inuisibiliť mẽti insinuat scias diuinoꝝ. Añ Gre. in omĺ. Nemo ergo docenti hoi tribuat qđ ex ore docẽtis intelligit. qa nisi intus sit q̃ doceat doctoris lingua exterꝰ inuacuũ laborat. ¶ Notãdũ q qñ dñs noster iesus christus dixit ista ẏba. apli erãt adhuc rudes z in timore positi ex auditu passiõis christi. z nõ male intẽdebãt. z p cõsequẽs nõ capiebãt ea ad plenũ. ppter qđ ostendit spũm scm tũbere supplere istũ defectũ. ⁊ Et suggeret vobis omnia. ⁊ Suggeret ꝑm Aug̃. i. cõmemorabit. Ex vt dic̃ Theophilꝰ. Spũs cũs z docuit z cõmemorauit Docuit qđẽ q nõ dixerat eis christꝰ tãquaz nõ valentibus portare. Cõmemorauit vero q̃cũqz dñs dixerat. q̃ obscuritate vel intellectꝰ tarditate cõmẽdare memorie neq̃uerũt. Uel aliter ꝑm Gre. Suggerere idẽ ẽ qđ inducere aut cõsulere aliq̃d agendũ. Spũs cũs ergo ita docet qđẽ ẏa dicta a christo q etiã suggerẽdo cõsulit z ĩducit vt ipius s pcepta seruem. ¶ B ⁊ Quecũqz dixero vob ⁊ Notandũ q sine magisterio z auctorio spũs cũ nec diuinã veritatẽ itelligere nec pcepta possum. Suare celestia. Nã intellectus noster infim. ẽ ingenere intelligibiliũ z tñ reuelat nobis dei filius q̃dã intelligibilia tante altitudims z pfunditatis. sicut de trinitate diuĩa et incarnatiõe verbi. q̃ etiã angelico intellectui nisi p grãz manifesta ee nõ possent. q̃ ppt necessarius ẽ nobis spũs cũs magister ẏtatis vt credamus z itelligam. licet ex pte. Rursus tanta est nostra fragilitas q pcepta seruare nõ possum. cũ sup oĩa hũane vite pcepta z psuetudines ardua sint z difficilia. Uñ necessaria nob ẽ spũs cũ suggestio Quo cõsiliãte z auxiliante legẽ i pleamus euangelij Ro. viij. Spũs adiuuat infirmitatẽ nostrã. ¶ E ⁊ Secũdo dñs consolat discipulos ex pacis collatõe ⁊ ¶ Pacẽ relinquo vob ⁊ Ad cui. pticule intelligẽtiã ẽ sciẽdũ q ꝑm Aug̃. ¶ Pax ẽ tranq̃llitas ordinis ⁊ In homie aũt triplex ordo debet ee. videlicet ad seipm ad primũ z ad deũ. Et ꝑm hec attendit triplex pax scõz. ¶ Primo. n. req̃rit trãquillitas i seipo. z ꝑ q̃ntũ ad tria q in ipo boie debẽt ee ordinata. ¶ Primo q ad intellectũ ne errore obscureť. Secũdo q ad voluntatẽ vt in deuz libere dirigat. Tertio q ad appetitũ sensitiuũ vt nõ ĩordinate passiõib. moueat. Et hec tria cõprehẽdit Aug. in li. de ẏbis dñi i diffinitiõe pacis dicẽs sic. ¶ Pax ẽ serenitas mentis. quãtũ ad pmũ. tranq̃llitas animi q̃ntũ ad secũdũ. simplicitas cordis q̃ntũ ad tertium. ¶ Per cor enĩ qđ mouet alia mẽbra itelligit volũtas q mouet alias potẽtias ad agendũ. Hec de pmo ordine z pma pace. ¶ Secũdo ad pacẽ scõz requirit ordo ad primũ p ꝓportiõ charitatis ordinatis bonũ primi ad deũ. Quãtũ ad ꝟ addit Augustin. i ea dẽ diffinitiõe. ꝟ. q pax ẽ ꝓportio charitatis. Et hec ẽ scda pax. ¶ Tertio req̃rit ordo ad deũ p amoris indissolubilis vinculũ. Et q̃ntũ ad hoc subdit Aug̃. ibidẽ. ꝟ. ⁊ Pax ẽ amoris vinculũ scz hois cũ deo. Et hec ẽ tertia pax. Hec aũt triplex pax innuit hic. ⁊ Prima z scda in eo q dic̃ ⁊ pacẽ relinq̃ vobis ⁊ Tertia i eo q subdit ⁊ pacem meã do vobis ⁊ ¶ Prima z scda pax relinq̃t ex dono christi in hoc seculo scz tertia dabit nobis i futuro. Añ Gre. in omĺ. ⁊ pacẽ relinq̃ vobis pacẽ meã do vobis ⁊ Hic relinq̃. illic do. sequẽtib. relinquo. peruenientibus do. Qđ aptius declarat Aug. sup Joh. ꝟ. ¶ Pacẽ nobis relinq̃t in ꝟ seculo in q̃ manẽtes hostẽ vincam. z vt etiã ꝟ iuicem diligamus. ¶ Pacẽ suã nobis dabit in futuro seculo q̃ sine hoste regnabimus. ybi nunq̃z dissentire possum. ¶ Pax aũt nobis ipe ẽ z cum credim. q ẽ. z cũ videbim. eũ sicuti ẽ. ¶ F ¶ Sed q̃rit Aug. cur ybi dixit pacẽ relinq̃ vobis nõ addidit meã ybi vo ait do vobis. ibi dixit meã. Et rñdet Aug. q suã eã voluit intelligi q̃lẽ ipe habet. ¶ Pax aũt ista quã nobis relinquit in hoc seculo nostra potius dicẽda ẽ q̃z sua. Illi quippe nihil repugnat i seipo. q nullũ habz omnimo peccatũ. Nos ãt talẽ pacẽ nũc habem. in q̃ adhuc dicam. dimitte nobis debita nrã. Itez q inter nos ipos ẽ nob pax. q iuicez nob credimus. q iuicẽ diligam. sz nec ipa plena ẽ. q cogitatiões cordis nostri inuicẽ nõ videm. ¶ Et q pter pdictã triplicẽ pacẽ ẽ adhuc alia pax pt ordinẽ q̃lis ẽ pax mũdi de q̃ dr. ¶ Pax pax z non erat pax ĺ Hiere. vj. Jo saluator noster illã pacez a sua ẏa pace excludit subdẽs. Nõ quo mũdus dat ego do vobis. ¶ Pax ei mũdi ordinat vl potius deordinat ad qetã fruitiõez bonoꝝ tpaliuz vt dicit Aug. quã frequẽ cõcomitat multiplicatio pctoꝝ. ꝑm illud Deut. xxij. Incrassat. ẽ dilect. z recalcitrauit. Itẽ Ezech. xvj. Hec fuit iniq̃tas sodome sororis tue saturitas panis z abundãtia z ocium. Et si q̃n homies mũdani tuitis dãt pacẽ vt nõ eos psequãt illa pax vt dic̃ Aug. nõ põt ee ẏa ybi nõ põt ee vera ꝓcordia. q distincta sũt corda. ¶ Pax ẏo quã christꝰ relinq̃t nob ẽ vt aduersa sine pbatiõe tolerem. ¶ G Tertio dñs cõsolat discipulos ex reuersiõis sue pmissione ⁊ Nõ turbet cor vestrũ ⁊ Ubi q̃ttuor facit ¶ Primo enĩ tollit pturbatiõez z formidinez. ⁊ Nõ turbet cor vestrũ ⁊ Turbari q̃dẽ poterãt de absentia christi sz hãc turbatiõem aufert cõsolatio spũs cti ⁊ Neq̃z formidet ⁊ Timere poterant

sine christo duce psecutiões iudeoꝝ.ꝛ mũ di aduersitates.sz spũsscũs cõfortauit. ps. Spũ oris ei⁹ ois vir⁹ eoꝝ. Nã petr⁹ q̃ añ aduẽtũ h⁹ spũs negauit christũ voce mulieris.accepto spũsctõ cõfess⁹ ẽ coꝛã pncipib⁹ ꝛ oĩ ppl'o. ¶ Secũdo oñ dit q̃ ita recedẽbat ab eis q̃ tñ manebat apũd eos ⌊Audistis q̃a ego dixi vobis vado ꝛ venio ad vos ⌋.q.d. Nõ sic recedo a vobis q̃n adhuc veniã ad vos. Vado q̃dẽ p passionẽ ꝛ mortẽ. sz reuertar ad vos p⁹ meã resurrectiõez. Iterꝝ vado a vobis p ascẽsiõez.ꝛ veniã ad vos p spũssci missionẽ. Cur ergo vt ait Aug.turbaret ꝛ formidaret coꝛ.q̃ sic deserebat oc'os vt nõ desereret coꝛ Ibat q̃pe dñs p id q̃ bõ erat.ꝛ manebat p illõ q̃ de⁹ erat ¶ Tertio oñdit q̃ gaudere ẽbeant de ei⁹ recessu. ⌊Si diligeretis me ⌋Dixerat eni pus. Si q̃s diligit me ego ꝛ pat̃ ad eũ veniemus. Nõ ergo turbari debebãt de recessu eius coꝛpali.q̃ fm diuinitatẽ cuꝫ eis sp manebat dũmõ diligerẽt eũ. Sola.n. dilectio ẽ q̃ christuꝫ facit venire ad nos ꝛ eẽ pñtez coꝛdi nrõ.nõ q̃dem imaginaria visiõe sz vera sue diuinitatis pñtia. Quecũq; ergo amam⁹ vtute dilectiõis pñtia nobis facim⁹ Qꝛ vt diĉ Bern̄.de pcep.ꝛ dispen. Non est pñtioꝛ spũs noster vbi animat q̃z vbi amat.nisi forte mag̃ putem⁹ eẽ vbi inuit⁹ ex necessitate teneꝫ q̃z vbi spõte. Vñ petr⁹ Raben̄.dicit. Sola dilectio ẽ quã nõ alterat casualis euẽtus.quã sepatio coꝛpalis non diuidit.quã tpis longitudo nõ abdelet.q̃ defectui nõ succumbit. Sola dilectio ẽ p quã amicos absentes vid̃m⁹ alloq̃mur.amplexamur.etiã sic q̃dam angelica agilitate ꝛ imaginario meatu trãsuolat ꝛ recurrit.vt nihil de dãno coꝛporee molis.aut distãtie localis iniuria conq̃rat. Et Tulli⁹ li.de amicicia. Amoꝛ inq̃t absentia videt. ¶ Gauderetis vtiq; qꝛ vado ad pr̃ez ⌋ Nota fm Aug̃.q fm naturã hũanã cõuenit christo ire ad pr̃ez. Secundũ.n. diuinã substãtiã nũq; recedit a pr̃ẽ. Hunc aũt hũane nature gtulãdũ ẽ vt diĉ Aug̃.eo q̃ sit assũpta a vbo vnigenito vt imortalis ꝓstitueret ĩ celo.atq; ita fieret tra sblimis vt icoꝛruptibilis pulvis sederet ad dexterã patris. Quis ñ hinc gaudeat q̃ sic diligit christũ vt ꝛ suã naturã iam imortalẽ gtuletĩ christo.atq; id ipm speret se futuꝫ p christũ. vñ q̃dã spũsscũs pat̃ extremũ spũz emissur⁹ ait. Maximũ gaudiũ mihi ẽ eo q̃ĩ specie hũana mihi ꝓsilies deũ meũ sim visur⁹. ⌊Qꝛ pat̃ maioꝛ me ẽ ⌋ Jo vado ad pr̃ez qꝛ ipe ẽ maioꝛ me. Secũdũ eni hũanã naturã q̃ibat ad patrẽ ipe ẽ minoꝛ pr̃ẽ.minoꝛ spũscõ.minoꝛ seipso.amplius vt diĉ Aug⁹.minoꝛ erat pentib⁹ subdit⁹ illis. Sz fm naturã diuinã fm quã nõ vadit ad patrẽ imo spẽ in pr̃ẽ eq̃lis est patri ꝛ spũsctõ.ꝛ maioꝛ ẽ oĩ creata ꝛ maioꝛ ẽ sua hũanitate. Vel aliter fm hylariũ.ix.de trinitate. Etiã dicim⁹ q̃ pater maioꝛ ẽ filio donãtis autoꝛitate.sz fili⁹ nõ est minoꝛ.qꝛ vnũ ꝛ eq̃le eẽ sibi donat ¶ Quarto ponit rõnẽ fidei eoꝝ ⌊Et nũc dixi vob̃ p̃usq̃z fiat ⌋ Predixit.n.se iturũ ad patrẽ mortẽ resurgendo.celos ascẽdẽdo ⌊ vt cũ factũ fuerit credatis ⌋.q.d nõ tãtũ sim hõ q̃ mori pot.sz etiã de⁹ certitudinaliter q̃ p̃dico futura ꝓtingẽtia.qd̃ ẽ ppriũ ipi⁹ dei. fm illud Esa.xli. Annũciate nobis.q̃ futura sũt ĩ futurũ ꝛ dicem⁹ qꝛ dii estis vos. Hoc eni addidit christ⁹.qꝛ ĩmediate locutus fuerat d̃ sua hũanitate. Quod.n.h⁹ euãgeliste ẽ cum refert aliq̃d ad christi hũanitatẽ ĩ q̃ ẽ minoꝛ pr̃ẽ.ad ũgere aliq̃d ptinẽs ad diuinitatẽ ĩ q̃ ẽ ei eq̃lis.qꝛ credere vtrũq; z ẽ de necessitate salutis. Vñ Augustin⁹ diĉ. Ex reb⁹ q̃ vident agit in nobis vt illa credant q̃ nõ vident. Visuri.n.erãt discipuli christũ p⁹ mortẽ venientẽ ad patrẽ ascendẽtem q̃ viso fuerãt credituri q ipe eẽt christ⁹ fili⁹ dei q̃ hoc potuit facere ꝛ p̃dicere añq; faceret l' fieret.

¶ Tertia pars expositionis euãgelij.

CCCXVI

Am non multa loquar vobiscũ. Venit eni p̃nceps mũdi hui⁹.et in me nõ habet quicq̃z. Sed vt cognoscat mundus qꝛ diligo patrẽ.et sicut mãdatum dedit mihi pater sic facio. ¶ A Tertia ps p̃ncipalis ĩ q̃ saluatoꝛ noster aplos ꝓ hostez coꝛroboꝛat ꝛ p̃munit.p qd̃ restaurat̃ noster defect⁹ ĩdeclinatiõe mali. Et q̃ttuoꝛ facit. ¶ Primo tangit passiõis sue celerẽ istantiã. ⌊Jam non multa loq̃r vobiscũ ⌋ Acceleraut.n.ad passiõez Et ad hrãm appꝓpinq̃bat hoꝛa vt exiret ad locũ vbi capi debebat. Vñ in fine h⁹ euãgelij ĩ textu sz dix̃. Surgite eam⁹ hinc ¶ Secũdo insinuat diaboli malicia ⌊ Venit.n. p̃nceps mũdi hui⁹ ⌋ id ẽ diabol⁹ q̃ p̃nceps mundi dr̃.nõ q̃ creaturis in mũdo sz pctõrib⁹ mũdi h⁹ amatoꝛib⁹ p̃ncipet Venerat ãt ad christũ p̃us tẽptãdũ ĩ deserto. Venit ꝛ nũc p̃nceps iudeoꝝ ꝓtra ipm ĩcitãdo. Venit etiã vt videret si timoꝛe mortis mortẽ fugeret.et si timoꝛẽ ꝛ tristiciã ĩ christo repiret.cũ tñ cognouerit eũ mortẽ volũtarie pati. ¶ Tertio oñdit suã inocẽtiã ⌊ ꝛ ĩ me nõ habet q̃cq̃z ⌋ Qꝛ sz Aug̃. Neq; cũpctõ de⁹ venerat.nec et⁹ carnẽ de pctõ ppagine vgo peperat. Jo nullã causã mortis in se habuit. Et qꝛ ĩ eo nõ repit vñ dicebat.vt refert Aug̃. Nihil ĩ eo ĩuenio q̃d me delectz ¶ Quarto demõstrat suã obedientiã . Nosset.n. q̃ri exq̃ ĩ

te nō ē cā mortis. quare ergo morieris. Jō huic tacite q̄stioni rñdet. Dz vt cognoscat mūd⁹ q2 diligo patrē. Ad ℟ sustineo mortē vt omēs cognoscāt q℟ pcedit ex dilectiōe quam habeo ad patrē. Q2 de⁹ pat̄ christo hoī ispirauit volūtatē patiēdi p salute mūdi ex maxima charitate q̄ diligit hoīez ppt̄ deū. ac p℟ ipi patri obediēs fuit. q2 obediētia ei⁹ ē filia charitatis. Unde supra dictū ē. Si q̄s diligit me sermonē meū ſuabit. Et ℟ ē q℘ subdit. Et sic mādatum dedit mihi pat̄ sic facio .i. ex obediētia ad patrē libenter subeo mortem Berñ. Uidete frēs quoniā christus dilexit obedientiā pdidit vitā. Mandatū aūt vocat ipsam patris volūtatē qua sic fieri voluit ad būanā redemptionē. Cui⁹ redēptiōis pticipes nos faciat zc.

Sermo de eodem. CCCXVII

Si quis diligit me sermonē meum seruabit. et pater me⁹ diliget eū. et ad eū veniemus. et mānsionem apud eū faciemus. Joh. xiiij. Cum duplex sit missio spūsci. Una quidē inuisibilis q̄ cū patre z filio venit ad scificandū mētē. Jo. iij. Spūs vbi vult spirat z vocē eius audis z nescis vñ veniat aut q̄ vadat. Altera vo missio spūsctī ē visibilis. qa ipe q℟ dā signis sēsibilib⁹ e⁹ aduētū ōmōstrat Et q2 vtraq3 missio hodie discipulis solenniter facta ē. Jō de vtraq3 agit in officio misse hodierne. De visibili agit in epla sub figura videlicet sb qua dat⁹ ē spūsc̄s. De inuisibili vo z defigurata agit in euāgelio. Figura fuit ignis. q2 i specie ignis spūsctūs datus ē. Res figurata ē dilectio. vt spūsctūs q̄ dat⁹ ē vt corda discipulorū inflāmaret. Añ Gre. in omel. Foris apparētib⁹ linguis igneis intus facta sūt corda flāmantia. q2 dū deū in ignis visiōe suscipiūt p amorē suauit arserūt. Ipe nāq3 spūs amor ē. De re igit̄ scz de dilectiōe ex ore diēs euāgelista alte intonat christi verba pposita. Si q̄s diligit me zc. In q̄bus q̄dem verbis saluator noster tria nobis insinuat Primo p̄mittit dilectiōez quā deus a nobis exigit i eo q℘ dicit. Si q̄s diligit me p̄monez meuz ſuabit. Secō ostēdit dilectiōez quā ipe de⁹ nobis impendit in eo q℟ adiūgit. Et pat meus diliget eū. Tertio exp̄mit vtilitatē que de vtralibet dilectiōe nobis puenit in eo q℘ subiūgit. Ad euz veniem⁹ zc. Ut aūt figura exterior epl̄e correñdeat veritati euāgelice possum⁹ p̄mā pticulā euāgelij q̄ dz. Si q̄s diligit me zc. coaptare prime pti epl̄e qua dz. Bū cōplerent. vsq3 ibi. factus ē repente. Secūdā vero pticulā euāgelij q̄ dz. Et patet meus diliget eū. Possumus coaptare scde pticule epl̄e q̄ dz. Factus ē repēte de celo sonus zc. vsq3 ibi. sedētes. Tertiā vo pticulā euāgelij q̄ dz. ad eū veniemus z mānsionē apud eū faciem⁹. Ad quā aptabim⁹ tertie pticule vbi dz. Et apparuerūt illis dispartite lingue tanq̄z ignis zc. vsq3 ibi. eloq̄ illis

Quātū ad p̄mū sciendū q̄ nihil ē q℘ ita ppriet intrinsece disponat hoīez ad susceptionē spūs sci sicut dilectio. Quelibet. n. res congaudet suo sili. Et q2 spūsctūs dilectio ē. vbi dilectio ibi spūs sctūs. z vbi spūsctūs ibi dilectio. Et quoniaz dilectio vel spūsctūs ignis ē. vt infra patebit. Ignis ā latere non pōt q̄n erūpat vel extinguat. Sic dilectio vbi ē erūpit in op⁹. vel extinguit in seipa Et hoc ē q℘ dicit Gre. Dilectio opat̄ magna si ē. et si opari zc. Nūq3 ē dei amor ocios⁹. opat̄. n. magna si ē. si vo opari renuit amor nō ē. Añ cū dns in vbis ppositis dixisset. Si q̄s diligit me. mor adiecit p̄monē meū seruabit. Huius rei figura in repsentatiōe exteriori oñdit in p̄ma pticula epistole hodierne. Bū cōplerent dies pentecostes.

Pentecostes grece latine dz a penta qđ est q̄nq3 z costes qđ ē decē. Dies ergo pentecostes sūt q̄nq̄ginta dies a pasca vsq3 pentecosten Illa. n. q̄nq̄gesima dies erat celebris apud iudeos. q2 i ea acceperūt legē. s. q̄nq̄gesima die egressionis de terra egypti. Tūc. n. descēdit dns super mōtē syna in flāma ignis. z cū ctis audiētib⁹ dedit legē. vt habet Exo. xx. Ita etiā hodie. i. q̄nquagesima die a pasca spūsctūs sup discipulos i mōte syon in cenaculo oēs i vnū congregatos i lingue igneis descēdit z legē nouā grē spūalis eor mētib⁹ imp̄ssit. Et hec coaptādo moraliter. tūc dies pentecostes in mētib⁹ fideliū cōplent. q̄n diligēdo deū mādata ei⁹ ipleñt. Plenitudo enī legis ē dilectō Ro. xiij. vbi glo. Qui diligit plene legē iplet Tūc aūt discipuli oēs in eodē loco pter congregant. q̄n oēs vires aīe ad diligendū deū et p̄ximū adunant. Añ sicut dicit glo. hic Act. ij. In datiōe legis plebs longe stabat p timore. h̄ veniente spūsctō congregati erant oēs in vnū ex amore Dilectio enī p̄mi includit in dilectiōe dei. Itē in figura epl̄e dies pentecostes cōpleti z discipulos oēs in vnū pter congregari q̄d aliud ē q̄z ieuāgelica vitate deū diligere z ei⁹ p̄monē ſuare. Et hoc de p̄ma corrñdētia epl̄e z euāgelij

Sed in hac coaptatiōe tacta sūt duo q̄ indiget declaratiōe. Unū q℘ ad diligēdū deū oportz oēs vires coadunari. Aliud q℘ dilectio p̄mi includit i dilectiōe dei. De his duob⁹ ē videndū. De p̄mo sciēdū q℘ pceptū dilectiōis dei nullaten⁹ impleri pōt nisi oēs vires aīe ex toto coadunētur z ferant in deū. Sic. n. stat pceptū Deut. vj. Di

liges dñm deū tuū ex toto corde tuo. ⁊ ex tota aīa tua. ⁊ ex tota fortitudine tua. In Mat. xxij. dr. ex tota mente tua. Vbi in marco. xij. addit. ex tota vtute tua. In luca vo ca. x. addit. ex oib⁹ viribus tuis. Qualit aūt ista distinguant qō ad psens obmitto patz q de⁹ diligend⁹ ē ex oib⁹ ⁊ totis viribꝰ. qō ipleri nō posset nisi oēs vires eēnt vnitiue recollecte. Nā si in actu dilectionis corpis intētiōez distraberet ad alia a deo. ⁊ aīa p affectionē vagaret ad alia. mēs p cogitationes dispgeret ad varia. Manifestū ē q nō ex toto corde ex tota aīa. nec ex totis viribꝰ diligeret de⁹. ⁊ sic pceptū dilectiōis neq̄qz ipleret. Quare bene dictū ē q in diligēdo deū requrit vnitiua recollectō oīm viriū. Hz aduertēdū q diligere deū ex toto corde ⁊c. sic q actualit pm oēs vires bō tot⁹ ferat in deū. hoc nō ē possibile i statu hui⁹ vite. sz hoc erit in patria. Diligere vo deū totis viribꝰ sic q nihil in nobis sit qō nō actu vel habitu ferat vel referat in deū. hoc ē possibile. Et talis dilectio cadit sub pcepto ⁊ ē de ncitate salutis. ¶ Aliō etiā dictū q dilectō primi includit in dilectione dei. sic ē videre. Dicit. j. Joh. iij. Hoc mādatum habemus a deo vt q diligit deū diligat ⁊ fratrez suū. Et illud mandatū habet Joh. xiij. Mandatum nouū do vobis vt diligatis inuicē. Itē Jo. xv. Hoc est pceptū meū vt diligatis inuicē. Circa que objcit Aug⁹ sup Joh. omel. viij. Quia videt maius mādatū scz de dilectiōe dei in illis vbis ptermissū. q: solū loqt de dilectione primi Et rndet dicēs q: bn̄ itelligētib⁹ vtrqz videt in singulis quia q diligit deū nō pōt eum cōtemnere quē de⁹ pcaput diligi. ⁊ q scē ⁊ spūalit diligit primū q̄d in eo diligit nisi deū. Propt q̄ idē Aug. ili. de trinitate dicit sic. Cū duo sint pcepta caritatis dei videlicet ⁊ primi p vtroqz vnū nō immerito ponit q: nec deus sine primo nec primus sine deo diligi pōt. Et hoc ē q dicit apls Ro. xiij. Nemini q̄cquā debeatis nisi vt inuicē diligatis Qui enī diligit primū legē ipleuit. q: videlicz p suppont necessario q diligat deū ac p ꝑ necessario diligat primū vt dr. j. Jo. iij. Si q̄s dixerit q: diligo deū ⁊ fratrē suū odit mēdax ē. Et ponit exēplū Aug⁹. Quis ē int q̄ dicit diligo impatorē sz odio habeo legē suā. Impatoris nr̄i lex ē Mādatū nouū do vobis vt diligatis inuicem Si ergo te dicis deū diligere māda ei⁹ obserua ⁊ fratrē tuū dilige. Si āt fratrē odis q̄o deū diligis cui⁹ māda cōtemnis. Legit in vita beati Joh̄is euāgeliste q cū deuenisset ad vltimaz senectutē ⁊ vix int discipulo: manꝰ ad ecclesiaz deferret. cū nō posset plura dicere verba ad gz libet pausā dicebat ꝑ. Filij diligite alterutrū. Tandem discipuli ⁊ frēs q̄ aderāt audiētes q eadem vba sp diceret dixerunt. Magister hoc semp loqueris. Qui rndit. Q: pceptū dñi ē. Et si solū ꝑ faciatis sufficit Igit fideles cupientes accipe spiritum sanctū cōpleāt dies pentecostes p māda torū dei obseruatiōez. Et sint oēs in vnū pit congregati p dei ⁊ primi. ex oib⁹ viribus dilectiōez vt sic vere sint ex illis qbus loqt dñs vbis euāgelij pmissis Si q̄s diligit me sermonē meū seruabit tūc pcul dubio veniet eis spūs scūs

Sermo primus. CCCXVIII

Et pater meus diliget eū. Huic vbo corrndet illa ptcula ept̄ē. Et fact⁹ est repente sonus de celo. vsqz ibi. vbi erāt sedētes. Ad cui⁹ euidentiā sciendū q oī magno facto solent pcedere grandia pnuncia. Vbi glo. Cū dñs descensurus erat in mōtē sinai ⁊ legē daturus cepert orri tonitrua ⁊ micare fulgura clangorqz buccine vehemēt pstrepebat vt legit Exo. xix. Itez cū stāte bella i mōte ⁊ expectāte transitū dñi vt ei a dño pmissuz fuerat. ecce spūs grandis ⁊ fortis subuertēs mōtes ⁊ cōterēs petras. ⁊ p⁹ spūz cōmotio sz nō in spū nec in cōmotione dñs. sed ista erāt pnuncia. iij. Reg. xix Iterū vētuz dñm ad iudiciū pcedēt signa terribilia ⁊ patet. Itē reges ⁊ pncipes ad aliquē locū insolitū venientes faciūt tubas ⁊ buccinas añ se sonare. Et qa missio spūs sci erat maxim̄ ⁊ valde singulare factū. cōueniens fuit q cū magno sono pmitiā ei⁹ indicante veniret. Añ dicit hic. Fact⁹ ē repēte de celo sonus tāqz aduentus spūs vehementis ⁊c. Per hūc sonū ⁊ vehementem spūm intelligere possum⁹ spiratiōez paternā cui⁹ originalit autoritate mittit spūs scūs. Nec tn̄ son⁹ iste fuit substātia patris vel spūs sci sz fuit indicū ptātis paterne spirātis ⁊ mittētis spūm sāctū. Añ Greg. Non inqt ille sonitus fuit de⁹ sed p hoc q exterius exhibuit exp̄ssit hoc q interi⁹ gessit. Sic etiam legit Joh̄is. xij. Q: orāte christo ⁊ dicēte. pat clarifica nomē tuū. vox d celo venit dicēs. Et clarificaui ⁊ uterum clarificabo Vbi turba dicebat tonitruū factū ee. Be q̄ dicit q̄dā glo. q illa vox nō fuit pat vel vox patris soli⁹. sz formata fuit a tota trinitate cui⁹ opa sūt indiuisa. Verūtn̄ dr vox patris quia fuit forma repsentatiua psonā patris. Sic ipposito son⁹ iste ⁊ spūs vehemens repñtauit patris potētiā q claruit i aductu ipi⁹ spūs sci. Sic et sapia filij repñtabat in linguis amor spūs sci i igne. vt infra patebit. Q: igit spūs scūs amor ē patris ⁊ filij. cui⁹ amoris originale

ꝓncipiū ē ipe paꝫ. qꝫ paꝫ diligēdo filiū simul cuꝫ filio ꝓducat spūm sanctū. Manifestū ē q spūssā ctus nō daꝫ alicui nisi paꝫ euꝫ ꝓus originaliꝫ dile xerit. Propter qđ dñs in euangelio pñti añqꝫ discederet. ad eū venem. ꝑmisit. paꝫ meus diliget eū. q. d. Et si qs diligit me ⁊ ꝑmonē meū seruet. vt ꝑ missū ē. adhuc spūssc̄us ad eū nō veniet nisi paꝫ me⁹ dilexerit eū. ¶ Moraliꝫ ergo sonū spūs vehemētis de celo fieri qđ aliud ē qꝫ patris celestis dilectione pfrui ac p hoc spūssci aduentu poturi. Et sic ista ꝓclꝫa epla cotidiē huc vbo euāgelij ꝑmisso. pater me⁹ diliget eū. Vbi sciēdū q magna ē dilectio quā habet de⁹ pater ad nos. Ipa enī sua dilectio ē originale ꝓncipiū totī⁹ nostre salutis Jo. ij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret sup. ad mortem. Sup q vbo dicit Chrysо. Hoc multum indicat amoris intēsionē q filiū suū vnigenitum dedit. Multa enī ē ⁊ infinita distātia Qui enī imortalis. q sine ꝓncipio. q magnitudo infinita. eos q sūt ex terra ⁊ cinere infinitis plenos pctis dilexit Et ea q sequunt ostēsiua sūt magni amoris. q nō suū. nō angelū. nō archangelū dedit sꝫ filium. Rursus si plures filios habuisset. ⁊ dedisꝫ vnū hoc etiā maximū. Nūc vero vnicū filiū dedit. Ex alio etiā apparet maxima ei⁹ dilectio. qꝫ diligere ē velle alicui bonuꝫ. Ipe aūt paꝫ voluit nobis voluntate efficaci bonū infinitū. q dedit nobis filiū suū qui ē bonū infinitum. Ille ergo magnus imensus ⁊ infinu⁹ amor dei patris ꝛc e ature fragili insinuari nō debuit nisi cum signo aliq̄ notabili cuiusdā vehemētie Añ qñ ipe pater filiū misit in mūdū nascēdo hoc insinuare dignatus fuit pastorib⁹ cū signo claritatis imēse q circūfulsit pastores. ex q timuerūt timore magno vt dr Lu. ij. Sic ⁊ nūc qñ de⁹ pater ex eodē amore suo infinito mittere dignat⁹ ē spūm sāctū insinuat h̄ cū signo soni spūs vehementis. Et signanter datio filij insinuata ē vehemētia facta in visu. datio vo spūssci facta est cū vehemēta fcā in auditu. q pfecto filiꝰ ē nobis datꝰ visibilis in hūana natura. sꝫ spūssc̄us ē inuisibilis q̄re ꝓueniēter datꝰ ē in sono q ē inuisibilis. ¶ Sed p declaratiōe dictoꝝ notādū q dilectio dei patris ad nos licet plerūq̄ insinuet nobis cū spū vehementi ⁊ cōmotiōe grandi. ⁊ hoc ꝓpter infinituꝫ excessū diuine maiestatis ad nostrā infirmitatē vt patꝫ ex dictis. Et iō dicit Biony. in de angelica ierarchia. c. j. q impossibile ē nobis supsplendōre diuinū radiū nisi varietate sacroꝝ velaminuꝫ anagogice sup velatuꝫ. Hmōi aūt velamina signa sūt ista visibilia vt fuit iste sonus. Et q sine istis velaminib⁹ vellet diuina capere vtiq̄ retunderet ei⁹ obtut⁹. Qꝫ vt dr Prouerb. xxv. Qui pscrutator ē maiestatis oppimet a gloria. In c⁹ figura ꝓcepit dñs ne qs mōtē sup q̄ ipe erat presumeret tangere Exo. xix. Qis q̄ tetigerit mōtē morte morietꝰ. Igiꝫ vt aliq̄d supnaturaliꝫ nobis innotescat oportet q vehemens spūs nos ꝓus cōcutiat. q hic signatū ē ꝑ sonū. Licet inquā plerūq̄ talis vehemētia cū qđā terrore in ꝓncipio nobis appareat tū statum post vel in eodē momento diuina pietas pñtiā suaꝫ nobis spū lenitatis cōtemperat. Qđ pulcre figuratū ē in regina hester de q̄ legiꝫ best. penl. q ingressa cūcta porrigebat hostia ad regē vbi ille sedebat in solio regni sui indut⁹ vestib⁹ regijs auro fulgēs. eratqꝫ terribilis aspectu Cūqꝫ eleuasset rex faciē ⁊ ardētib⁹ oculis furorē pectoris indicasset. regina h̄ videns corruit. in pallorē colore mutato lassū sup ancillulā reclinauit caput. Cōuertitqꝫ de⁹ spūs regis in māsuetudinē ⁊ festinās ac metuēs exiliit de solio ⁊ sustentans eā vlnis suis donec reuertet ad se blandiebat ei. Tunc illa ait. Vidi te dñe q̄si āgelū dei. ⁊ cōturbatū ē cor meū p timore gloie tue. Ait rex cōsolabat eā. Per hāc reginā possum⁹ intelligere quālibet fidelē aiam spūssancti cōsolatiōes ꝑstolantes. q in ꝓncipio sue visionis ꝑ timore glorie diuinitatis aliq̄ terrore cōcutit sed mox blāda lenitate diuinit⁹ cōsolat. Cui⁹ exēplū aptū ē in scō petro. qui vt scribit Lu. v. viso miraculo de copiosa multitudine pisciuꝫ ita vt rūperet rethe ⁊ pene mergerent. petr⁹ stupore cōterritus ꝓcidit ad genua ihesu dicēs. Exi a me dñe qꝫ hō pctōr ego sū. Qꝫ ies⁹ consolat⁹ ē eū. d. Noli timere. Ex hoc enī iā eris hoīes capiēs. Ecce qūo dñs fecit ꝓus terreri ⁊ grandi cōmotiōe stuporis obduci sꝫ statim eū lenit cōsolabat. Simile exēplū figurale ē in helya. cui ꝓmo appuit spūs grandis ⁊ fortis ꝛc. vt supra. sꝫ postea venit sibilus aure tenuis ⁊ ibi dñs. Sic in ppōsito sācti apli ꝓmo audierūt sonū spūs vehemētis exterius. sed statim int⁹ pceperūt spūm lenitatis ⁊ mire dulcedinis. Añ Gre. ptractās eandez materiā. xxviij. libro moral. ca. ij. dicit sic. Cuꝫ se spūs sanct⁹ notīcie humane infirmitatis insinuat et sonitu vehementis spūs ⁊ voce aure lenis exprimit. q videlicet venēs ⁊ vehemēs ē ⁊ lenis. Vehemens. q in aduētu suo infirmitatis nostre ceciratē illuminādo ptur bat. lenis q notīciā suā q tenus cognosci vtcūqꝫ valeat nostris sensib⁹ cōtemperat. Inopiā q̄pe nostrā immanit concutit. sed illustratiōe sua nos lenit tāgit. Hec Gre. Igiꝫ quātūcūqꝫ sonus ille spūs vehementis terribilis appareret exterius erat enī ad modū tonitrui vt dicit quedā magistralis glo. nō tñ apli et

alij cū eis existētes fuerūt territi. sz fuerūt interi⁹ valde letificati. spūscō hoc faciēte in signū aduē-tus sui. q̄ est cōsolator cordiū. ¶ B Vel possumus dicere q̄ iste sonus vehementis spūs est q̄dā amorosus īpetus quē spūsscūs in aīa quā replet p gratiā efficit. Replet aūt tota domū aīe vbi sūt sedētes. i. quiescētes aīe vires q̄i expectā-tes spūsscī aduentū. Sicut ille q̄ dicebat in p̄s. lxxxiiij. Audiā q̄d loq̄tur in me dn̄s de⁹ Behoc amoroso impetu dicit̄ Ezech. j. Vbi erat impet⁹ spūs illuc gradiebant̄. Sup quo verbo dic̄ gre. sup Ezech. omel. v. In electis ⁊ in reprobis diuersi sūt impetus. In electis impetus spūs. sz in reprobis impetus carnis. Impetus carnis ad odiū ad elationem. ad immūdiciā. ad voluptatē. ⁊ cetera vicia ptrahit. Impetus v̄o spūs ad charitatem. ad humilitatē. ⁊ cōtinētiā. ad largitatē misericordie. ad interiorē pfectū. ad pietatis opa. ad eternorū fidē. ad spem sequētis gaudij. ad patientiā. ad pacē. ad cōsideratiōez vite mortalis et ad lacrimas mētē ptrahit. Hec Gre. Hūc amorosū impetū sibi inferri desiderauit spōsa ī cañ. d. Trahe me post te Cañ. j. Iste tractus sponse a sponso desiderabilis impetus est et amorosus. Quē impetū sub nomīe tract⁹ pulcre declarat Orige. sup eodem verbo. d. Queror ⁊ lateo. īuenior ⁊ doleo. trahor ⁊ retraho ⁊ non p̄ualeo. eo enī sequi necesse est quo q̄ me trahit spūs patris amor etern⁹ est amor cum aīam illustrat. amor cū ardenter zelat. amor cū fortia attemptat Trahit. contrahit. attrahit. pertrahit. Trahit vt ametur. contrahit vt solus amet. attrahit vt familiariter amet. ptrahit vt eternaliter amet. Rogemus ergo deū patrē vt sua īmensa dilectione sonū amorosi impet⁹ in nobis efficiat q̄ spūm suū nobis mittat. Qui cū eodē patre viuit et regnat in secula ꝛc̄.

¶ Subsermo secundus.

CCCXIX

Ad eum ueniemus

⁊ apud eū mansionē faciemus ¶ A Viso de dilectiōe nostra ⁊ econuerso de dilectiōe dei patris ad nos. Restat nūc tertio videre de vtilitate ex vtraqz dilectiōe nob̄ pueniente. que vtilitas consistit in hoc q̄ pater ⁊ filius vna cū spūsancto ad nos venire ⁊ mansionem apud nos facere dignabunt̄. Et hoc est q̄ dicit̄ [Ad eum] scz qui diligit ⁊ seruat ⁊ a prē diligitur [ad eum inquā veniemus ⁊ mansiōez apud eum faciemus ꝛc̄] Quibus verbis correspondet tertia pticula eplē qua dicit̄. Et apparuerunt illis dispartite lingue. tanq̄z ignis ꝛc̄. vsqz ibi. eloqui illis. Ad cui⁹ euidentiam est sciendum q̄ iste lingue ⁊ iste ignis nō fuerūt spūssāctus vt dicit Greg̃. sed per ea insinuebatur exterius q̄ interius in cordibus gestum fuit. vt etiā dictum est de sono. Per linguam intelligit̄ persona filij. Vnde illud quod in p̄s. dicitur. xliiij. Lingua mea calamus scribe Augustin⁹ exponens dicit hoc dictum eē in persona patris. qui cum premisisset. Eructauit cor meum verbum bonum. id est. filium qui est eēntialiter bonus. hoc idem verbum linguam suam ostendit esse dicens. Lingua mea calamus scribe. Lingua siquidem conceptum verbum enunciat Sic verbum ab eterno in corde paterno conceptum et genitum post in tempore indutuz carne loquēdo ⁊ predicando seipsum mundo manifestauit Iuxta illud Iohannis. xvij. Pater manifestaui nomen tuum hominibus. Igitur ipse dei filius intelligitur per linguam. linguam inquā vnitā in vnitate substantie dicēti patri indiuisibiliter vnitam nec aliq̄tenus dispartitam. Quia vero apostoli hoc idem verbum a corde patris eternaliter eructatum predicare per munduz debuerunt. Ipsum verbum et lingua patris spiritū sanctum eis misit. qui vt dicit Gregorius. Linguas attulit et apostolos linguis omnibus loquentes fecit. Que lingue dicuntur dispartite. id est diuisē s̄m glosam. In signuz q̄ lingue apostolorum per totum munduz et per omnes linguas mundi diuidi debebant. Vel etiam vna lingua quam aliquis apostoloruz loquebatur variarum linguarum virtutez habebat. Ita vt inde sermo in vna lingua prolatus ad dispartitarum linguarum singulis auditoribus intelligeretur vt dicit glosa. Per ignem vero spirituz sanctum intelligi planum de quo dominus luce duodecimo. Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi vt accendatur. Habet enī ignis vt dicit glosa quattuor naturas. vrit purgat calefacit illuminat. Similiter spiritussanctus vrit peccata. purgat corda. torporem excutit et ignorantiam illustrat. Ignis etiam incorporeus et inuisibilis est in sua natura sed assumpto aliq̄ corpore videtur diuersi coloris apparens propter materias in quibus ardet. Sic spūssanct⁹ videri non potest nisi per creaturas in quibus operatur. Hec glo. ¶ B Igitur per tria signa euidentia que apparuerunt super apostolos tres persone diuine insinuantur. Pater in sono. filius in linguis. spiritussanctus in igne. quarum nulla venit ad nos sine alia. et vna veniente omnes tres venire intelliguntur.

q2 inſepabilia ſũt opa trinitatis. Quare ipe dei filiꝰ aduẽtũ ſpũſci ẽ vbo ꝓmiſſo diſcipul' ꝓmittẽs ait ad eũ veniemꝰ ꝛc .q.d. Nõ ſolũ ego ſz 7 pater 7 ſpiritusſanctus veniemus. Et in ꝟ iſta clauſula euangelij co2reſpondet illi pticule epl'e ꝓmiſſe. Appuerũt illis ꝛc. Nã ſonũ linguas cũ igne appere q̃d aliꝺ innuit niſi p2ẽz 7 filiũ 7 ſpũz ſãctũ ſuã pſnã exhibere. Q̃ꝺ aũt ꝟ addit Et mãſionẽ apꝺ eũ faciemꝰ] ꝓco2dat ei q̃ꝺ epl'a dicit. Sedit q3 ſup2a ſing'los eo2ũ ꝛc. Seſſio. n. mãſio2nẽ ipo2tat. Vñ ibi Deut. j. Sediſtis i cadeſbarne m'ro tpe. i. mãſiſtis. Nõ. n. ſpũſſctũs venit ſuper diſcipl'os trãſito2ie ſz pmanent Vñ dicẽ ſedit Jgit ſpũmſãctũ ſup ap'los ſedre q̃ꝺ aliud ẽ quã mãſionẽ apꝺ eos facere. ¶ Sz circa hoc q3 dr i themate. ad eũ veniemꝰ 7 mãſionẽ apꝺ eũ ꝛc tria ſũt vidẽda. Primo q̃lit oẽs tres pſone veniant i aiaz. Secꝺo q2e cũ oẽs pſone veniãt ꝟ ſpẽalit attribuit ſpũſcõ Tertõ qbꝰ ſignis cognoſcat ſpũmſãctũ adeẽ i aia ¶ Quãtũ ad pmũ sciẽdũ q3 pat veit p potẽtiã aiaz ad amo2ẽ afficiẽdo. filius veit p ſapiaz aiaz i ſapia erudiẽdo. Spũſſanctus venit p benuolẽtiã aie amo2ẽ infũdẽdo. vñ Berñ. ſup cãtica ſmõe. lxx. Quiꝺ ẽ veire ad aiaz vbũ. erudire i ſapia. Quiꝺ ẽ p2ẽz venire afficere ad amo2ẽ ſapie. pris diligere ẽ Et iõ patris aꝺuẽtus ex ifuſa dilectiõe. pbat. Et infra. Amo2 ãt dei q̃ ẽ ſpũſſci amo2ẽ aie parit. Et ꝟ declarãdo ſubdit. Si ergo dñs ieſꝰ dignet venire ad me vl' potius i me i charitate 7 ſpũ mãſuetudinis in hoc cognoſcã q3 nõ ſit ſolꝰ. ſz venit etiã patꝰ ſuꝰ cũ eo patris nẽpe ẽ diligere 7 miſereri ſp 7 pcere. Et ꝟ q̃ ad p2ẽm. Si ſenſero mihi a piri ſenſũ vt itelligam ſcp2turas. ac ꝑmonẽ ſapie q3 ebullire ex intimis. aut ifuſo lũie deſup2 reuelari myſteria. aut certe exp̃ãdi mihi q3 q̃ꝺã largiſſimũ celi g2emium. 7 vbio2es de ſurſũ ifluere aĩo meditatiõnũ imbr2es nõ ambigo vbũ aꝺeẽ. Hoc q̃ ad filiũ Et ſbdit Q2 ſi ſe pit ifuderit bũlis q̃ꝺã ſz piguſ itume aſpliois deuotio vt amo2 agnite vitatis i ĩtimis efferueat ſpũmſãctũ aꝺeẽ nõ dubito. Et ꝟ q̃ ad ſpũmſãctũ. Et ſbdit. Si aũt pſeuerauero huic dignatiõi dignus ſp q̃ꝺ i me ẽ acrib9 7 affectib9 rñdere. 7 grã dei apꝺ me vacua nõ fuerit. etiã mãſionẽ apꝺ me faciet tã pater enutriens. q3 vbũ erudiẽs. q3 ſpũſſcus exeſtuans. Quãta putas ex hac mãſiõe int aiaz 7 ſpũm familiaritatis grã o2iat. q̃nta de familiaritate fiducia. Hec Berñ. ¶ Quãtũ ad ſcõm sciẽdũ q3 licz tota trinitas veniat ad aiaz ſcificandã. ſpẽalit tñ ꝟ attribuit ſpũſcõ q2 ipe amo2 ẽ. Amo2 vl' dilectõ eiꝰ q̃ vnimur ꝺo 7 ipe nob. Q2 vt dic Berñ. i ſermone de pentecoſten. Sicut pat 7 filiꝰ vnũ ſũt. ſic 7 nos p ſpũmſãctũ ſumꝰ vnũ i ipis. Et in hac vnione conſiſtit ſcificatio nrã. Q2 ꝺm Dion. Dãctitas ẽ ex ptita vita in vnitã cõſurgere. Exp̃dictis venari poſſumꝰ vnũ co2relariũ q3 deſidera2bilio2 debet eẽ nob aduẽtꝰ filij i mẽtẽ q3 aduẽtꝰ filij in carnẽ. Q̃ꝺ patz ex trib9. Primo q2 aduentus in carnẽ fuit ſoliꝰ filij. q2 ipe ſolꝰ i carnat9 ẽ. ſz aduẽtꝰ ſpũſſcũ i mentẽ ẽ omniũ triũ pſonarũ. vt ꝟ ptz Secꝺo q2 aduẽtꝰ filij i carnẽ fuit ſolũ ad nos 7 ppter nos. ſz aduẽtus filij in mentẽ ne dũ ẽ ad nos 7 pp̃ nos ſz etiã i nos Joh. xviij. Apꝺ vos manebit 7 in vobis erit. Tertio quia filiꝰ venit i celũ denuo rediturus 7 nos in his miſerijs relicturus. Sz ſpũſſcus venit ad nos nobiſcũ eternaliter manſurus. niſi ipm a nobis peccãdo repellamus Jo. xv. Q̃ittã vobis ſpũm veritatis vt maneat vobiſcũ in eternum. Et hoc eſt quod hic dicit. Mãſionem apud eũ faciemꝰ ¶ Quãtũ ad tertiũ ſciendũ q3 ſpũm ſanctũ alicui ineẽ certitudinaliter ſcire nõ poſſumꝰ. q2 ſpiritus vbi vult ſpirat 7 neſcis vñ veniat aut quo vadat Jo. iij. Cõiecturaliter tñ poſſumꝰ itelligere aliqua ſigna p effectus ex quibꝰ vtcũq3 conijcere poſſumus ſpũmſanctũ alicui aꝺeẽ vel ineſſe Et hoc differenter ꝺm triplicẽ ſtatũ ſcz incipiẽtiuz pficientiũ 7 pfectoꝝ. Nã ꝺm cuiuſlibz ſtatꝰ exigentiã ſpũſſanctꝰ diuerſimode in hoibus opat Et ꝺm hec diuerſa ſigna accipiuntur. Dicit enim Berñ. in ſermõe de pentecoſten. Primus quidẽ quoniã ſic oportebat ſignis viſibilibꝰ ſpũſſctũs ſuũ declarabat aduẽtũ. Nũc vero eiꝰ ſigna quo ſpũ aliora ſũt eo magis cõgrua 7 magis vident ſpũ digna. Nã ſpũſſanctꝰ ſpirat inhabitat 7 replet. Spirat quo ad incipiẽtes. inhabitat q̃ ad pficientes. 7 replet quo ad pfectos ¶ Signa ãt ſpũſſancti quibus ſpirat quo ad incipiẽtes ſm Berñ. in ſermõe de oĩbus ſctis ſũt tria. ¶ Primũ eſt dolor de culpa ꝑterita. Q2 vt dicit Ber. Spũſſctũs odit ſordes nec habitare põt in corpore ſubdito peccatis. Cui enĩ eſt pp2iũ pctã repellere ipi 7 pp2iuz eſt odire pctã. nec in vno domicilio piter mo2abunt tanta mũdicia 7 tanta imundicia. Exemplũ de luce 7 tenebr2a que non cõpatiunt ſe in eodem emiſperio. ſed mutuo ſe expellunt. Sic hic. Cõpunctũ ergo eẽ de peccatis ſignum eſt aꝺeẽ ſpũmſanctũ. ¶ Secunduz ſignũ eſt ꝺm Berñ. firmũ ꝓpoſituz cauẽdi futura peccata cum effectu Qu od nullatenꝰ baberi poteſt conatu p2opio ſine ſpũſcõ infirmitatez noſtram adiuuante 7 per gratiam aſſiſtente. Unde Auguſtinus in libo retractationum. Voluntas inq̃t noſtra niſi gratia ſpiritusſãcti liberalit aſſiſtẽte libereꝫ a fuitute q̃ fcã ẽ ſua pcti

ad iter pie ⁊ recte vite venire a mortalib⁹ nō pōt
¶ Tertiū signū ſm Bern̄ eſt ꝓmptitudo boni.
Nā ſm Greg̃. Amor dei q̄ eſt ſpūſſcūs nunq̄z
eſt ocioſus. opat̄ enim magna ſi eſt ꝛc̄. Vn̄ dicit
Bern̄ in ſermone de pentecoſten. Ad faciendū
bonū ſpūſſcūs nos monet docz ⁊ mouet. Mōet
mēoriā. docz rōnē. ⁊ mouet volūtatē ꝛc̄. Prōpta
igit̄ boni opatio ſignū ē ſpūſſcī ſpirātis. Et h̄ q̄
ad īcipientes. ¶ F Quo ad ꝓficiētes vo ſūt
tria alia ſigna q̄b⁹ conijcit̄ ſpūm ſanctū eos īha
bitare. ¶ Primū ſignū ē frequēs ⁊ iuſta cōſcīe
examinatio. nō ſolū de pctīs mortalib⁹ imo ⁊ d̄
venialib⁹. Cui⁹ rō ē. q̄z ſicut ſpūſſcūs oꝓponitur
pctō mortali. ita feruor charitatis q̄ ē a ſpūſctō
oꝓponit̄ pctō veniali vt ip̄m ab anīa expellat. ne
ſpūſcō diſpliceat. q̄ oēs aīe officinas mūdificat
nec minimā pctī maculaz intra cor qd̄ poſſidet
patit̄ reſidere. ſed ſtatī igne ſubtiliſſime circūſpe
ctionis exurit ſpūs ſuauis ⁊ dulcis. vt dic̄ Gre.
in moral̄. Cū igit̄ frequēs cōſcīe examinatio fiat
a ſpūſcō ꝑ feruorē charitatis ſignū ē adeē ſpūm
ſanctū. ¶ Scd̄m ſignū ē ꝯcupiſcētie diminutō
Quāto. n. magis charitas auget̄ tāto cor a tpa
libus magis elongat̄. Et q̄z ī ꝓficiētib⁹ charitas
ſp auget̄ ſeq̄t̄ q̄ ꝯcupīa ſp ī eis minuat̄. Vn̄ Au
guſtin⁹ ſup Joh̄. omel̄. viij. Radix oīm bonorū
ē charitas et radix oīm malorū ē cupiditas. et ſil̄
ambe eē nō pn̄t. q̄z niſi vna radicitus euulſa fue
rit. alia plantari non pōt. ſine cā aliq̄s conat̄ ra
mos īcidere ſi radicē nō cōtēdit euellere. Chari
tas ergo roborata nō ceſſat ꝯcupīaz radicit⁹ ex
tirpare. Vn̄ etiā Aug⁹. in li. lxxxiij. q̄ſtionū. q̄ſti
one. lviij. dicit. q̄ charitatis venenū ē ꝯcupiſcen
tia tpaliū. ⁊ nutrimētū charitatis ē diminutio
cupiditatis ¶ Tertiū ſignū ē ſtudioſa mādato
rū obſeruatio. Cui⁹ rō ē q̄z obſuatio mādatorū
ſine v̄a dilectiōe eē nō pōt Juxta iſtd̄ q̄ in capite
thematis d̄r. Si q̄s diligit me ſmonē meū ſua
bit. cui⁹ v̄bi ītellect⁹ ptz ex ſupradictis. ¶ G
¶ Quo ad ꝑfectos aūt ſūt alia tria ſigna ex qui
bus cōiecturat̄ ſpūſſcūs eos repleuiſſe ¶ Pri
mū ē diuine veritatis manifeſtatio. Cū enī ſpūſ
ſcūs ſit ſpūs v̄itatis. ꝓpriū ē ſibi docere oēz veri
tatē. vt patz ex ſupiorib⁹. q̄re in q̄cūqz ſpūſſcūs
fuerit ꝑ aliq̄s reuelatiōes diuinorūz ſecretorū ſe
pādit. Et h̄ ꝯuenit ei ex ꝓprietate amoris. Amor
enī ē cā cōicatiōis. ⁊ iō reuelat ⁊ cōicat q̄s ami
co ſecreta ſua q̄ſi nō credēs ea ponere extra ſe ſz
in eo qd̄ ē ī ip̄o. Amic⁹. n. ē q̄i alt̄ ego. Vn̄ Rich̄.
iiij. de ꝯtēplatiōe dic̄. Vis noſcere q̄a ſubtilitas
diuinarū reuelationū ſit manifeſtate diuine dile
ctionis ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſpūſſcī indiciū. audi. Jā nō dicā
vos ſuos ſz amicos. q̄z oīa q̄ audiui a p̄rē meo
nota feci vobis. Et ſubdit. Certū igit̄ ſignuz tibi
ſit. q̄z dilectū tuū min⁹ diligis. ⁊ ab ip̄o min⁹ di
ligeris ſi ad theoricos exceſſ⁹ nō dū vocātē ſeq̄
mereris Ergo a cōtrario ſēſu certū tibi ſignuz ē
dilectiōis ꝑfectiōis ⁊ ſpūſſcī ſi theoricas reuela
tiōes mereris ꝑcipe ¶ H Scd̄m ſignum ali
quē eē repletū ſpūſcō ē nihil timere niſi ſolū deū
Dicit̄ enim. j. Joh̄. iiij. Perfecta charitas foras
mittit timorē. Qd̄ exponēs Gilb̄. ſup cātica ſer
mone. xviij. Charitas inq̄t ꝑfecta ē carere timo
re. hec enī nihil penale habet. timor aūt penā ha
bet. Et ſubdit. Quid enīz timebit charitas. vete
res offenſas. Nō. Qr charitas opit multitudi
nē pctōrū. Quid. Infirmitatē ꝓprie ꝯſcīe ne deci
dat. Nō. Qr fortis eſt vt mors dilectio. Quid.
Tpales ꝑ chriſto timebit moleſtias. Nō. Cū eti
am nec ſi et̄ne ſint defatigari poterit dilectio ꝑfe
cta. Nō iō amat charitas ne peat. ſz magis vult
foris inet̄nuz ꝑire penalit̄ q̄z in tus fruſtrari vſu
charitatis eternaliter. Hec ille. Ad hoc facit illd̄
p̄s. Si ambulauero in medio vmbre mortis n̄
timebo mala quoniā tu mecū es. Vbi ꝑ mortez
intelligit̄ diabol⁹ ſm Caſſ̄. Exēplū de ſcō laurē
tio. Et quia charitas facta eſt in nobis ꝑ ſpūm
ſanctū. Juxta illud Ro. v. Charitas dei diffuſa
ē in cordib⁹ noſtris ꝑ īhabitātē ſpūm in nobis.
patz q̄ ſignū ſpūſſcī ē nihil p̄ter deū timere. Ad
hoc facit qd̄ dicit aplus. ij. Cor. iij. Vbi ſpūs do
mini ibi libertas. Libertas enī nō ſtat cū timore
ſeruili. Igit̄ vbi ſpūſſcūs ibi null⁹ timor niſi dei.
Et inde ē q̄ alij apoſtoli et alij martires ſpūſan
cto repleti omnes terrores regum ⁊ p̄ncipuz et
tyrannorū amore dei ꝑ nihilo habuerūt ¶ I
¶ Tertiū ſignum ē deſideriū diſſolutiōis vt vi
delicet homo ex vehemētia diuini amoris cupi
at diſſolui ⁊ eē cum chriſto. Nam ſpūſſanctus
animam quā replet ſemp ſurſum agit ad locuz
ſuū. i. ad celū ⁊ hoc ꝑ amorē ⁊ deſideriū. Qd̄ pul
cre declarat Aug⁹. xiij. ꝯfeſſ̄. loquens de ſpūſan
cto ꝑtractās illud Gen̄. j. Spūs dn̄i ferebat̄ ſup
aq̄s. Ponderib⁹ inq̄t ſuis agunt̄ corpa ⁊ petūt
loca ſua. grauia deorſū vt lapis. leuia ſurſuz vt
ignis. hec extra loca ſua ſūt inq̄eta. Sed quod ē
pōd⁹ ī corpib⁹ ē amor in ſpiritib⁹ Vn̄ ait. amor
me⁹ pōd⁹ meū eo feror q̄cūqz feror Et ſbdit Bo
no tuo dn̄e. i. ſpūſcō vt ibidē dicit accendimur et
ſurſū ferimur. inardeſcimus ⁊ imus. Aſcendi
mus aſcenſiones in corde. Igne tuo bono inar
deſcimus ⁊ ſurſuz ferimur ad pacē hieruſalem.
Hec Aug⁹. Ex q̄bus patet q̄ ſpūſſanct⁹ leuat
mentē ad deſideriū ſupnorū. Quod etiam pul
cre oſtendit Rich̄. in prologo li. de trinitate vbi
dicit ſic. Ad hoc chriſtus aſcendit in celum

vt puocaret z p⁹ se traheret desideriū nostr̄. Ad hoc christ⁹ misit nob spūm sanctū vt spūm nostr̄ leuaret p⁹ ipm. Ut qđ enim ascēsiōis doctorē z ductorē spūm exhibuit nisi qz ascēsū nostr̄ iterī spūalē eē voluit. Hec ille felix ergo aia q̄ dicit cū apl̄o. Cupio dissolui z eē cū christo. Quoniā certissimū hz signū q̄ spūs scūs eam repleuerit. Qđ nobis p̄stare dignet ipe idē spūs scūs q̄ cū prē et filio viuit z regnat ꝛc.

Sermo de sancta trinitate.

CCCXX

Cum uenerit paraclitus quē ego mittā vobis a patre. spūs veritatis qui a patre p̄cedit. ille testimoniū perhibebit de me. Jo. xv. Quānis istū euāgeliū supra in dñica infra octauā ascēsiōis dñi expositū sit. qz tñ idē euāgeliū eccl̄ia legit in festo trinitatis nō piget me pticulā illā q̄ facit ad ppositū p hodierna festiuitate resumere. z de sanctissima trinitate q̄ntū mihi ipa dederit ad laudē suaz aliq̄ exarare. Supposito igit̄ p expositiōe euāgelij bis q̄ supi⁹ dicta sūt. In vbis pmissis circa mysteriuz bntissime trinitatis tria inuūt. Primū ē diuinaz psonarū plitas. Scōm ē subē diuīe vnitas. Tertiū ē testimonij eoz̄ dē vitas. Primū notat in ipaz psonarū distincta noiatiōe. Noiat̄ b psona patris cuz dr. a prē. bis. Noiat̄ n. filius iplicite vi relatiōis z recte in eo qđ dr. Ego. i psona loquēte. Noiat̄ et spūs scūs exp̄sse cū dr. paclus. z uterum spūs vitatis. Secūdū. s. subē vnitas inuit in ipaz psonaz emanatiōe z mō. Qđ n. filius emanat a prē tangit̄ in eo q dr. Quē ego filius mittam vob a prē. Nō. n. filius mitteret a prē si ipe nō p̄cederet a prē. Qz āt spūs scūs emanet a prē exp̄sse dr b. Qui a prē p̄cedit. Et q̄ nihilominus p̄cedat a filio inuit̄ in eo q dic̄. Quē ego mittā. Non ei filius aliā psonā mitteret q̄ ñ ab eo p̄cederet. Ex hmōi āt emanationū mō elicit subē in oibus trib⁹ psonis vnitas. Emanat. n. filius a prē p modū intellect⁹. z spūs scūs emanat a prē z filio p modū voluntatis. Hz intellect⁹ z volūtas nō dicunt diuersas subas in aia. Verbū et qđ gignit̄ in intellectu. et amor q̄ producit̄ in volūtate. nō diuersificāt subaz. Et si b in aia nrā. multomag̃ b in simplicissima diuinitatis suba. vt ptz infra p Aug̃. Ignis ex mō emanādi colligit̄ idēptitas eēndi. Tertiū. s. testiōnij vitas notat̄ in eo q dr. Ille testionū phibebit de me. Et licz b tribuat spūi scō. vñ et spūs vitatis dr. cōmune tñ ē oib⁹ psonis testificari vitatē. vñ in trib⁹ p exp̄ssiōez vni⁹ psone nō excludunt̄ alie sm Aug̃. Dic̄ ibi. Ego z pater vnū sum⁹ Jo. x nō excludit spūs scūs. Ad j. Joh. v. Spūs ē q̄ testificat. q̄nia christus ē vitas. Et subdit. Quoniam tres sūt q̄ testimoniū dāt in celo. Vel si cuiq̄z placeret cōpendiosiorē habere sermōis ingressum. sumat p themate eandē autoritatē iam allegatam vbi pmissa tria aptissime exprimūtur vt sequitur.

Alius sermo de sancta trinitate.

CCCXXI

Tres sunt qui testimonium dant de celo. Pater verbū et spūs scūs. et hi tres vnū sūt. Jo. v. Verba ista accipi pnt in duplici sensu. Primo in sensu in q̄ tota trinitas p bibet testimoniū christo q ipe sit vitas. i. ver⁹ fili⁹ dei. Secūdo in sensu q mēs rōnalis phibz testimoniū nobis q de⁹ sit trin⁹ z vn⁹. Scōm primū sensū btūs iob̄s aq̄la celestis inducit vba ista. in q̄b⁹ refert nobis mysteriū scē trinitatis q̄ ad tria Primo refert nobis diuinarū psonaz ineffabilem trinitatē cū dic̄. Tres sūt. z p⁹. pat vbuz z spūs scūs. Scōo aptat nob diuine eēntie ineffabilem vnitatē cū sbdit. Et hi tres vnū sūt. Tertio insinuat nob testionij eoz̄ dē trium ineffabilē vitatē cū intpolit. Qui testionū dāt in celo. Hz q̄nquaz vnū pponit multis primo pleq̄mur d diuīe eēntie vnitate. Qz enim deus substātialit̄ sit vnus. pbat tā autoritate scripture q̄z rōne. Autoritate q̄dē dicit enī Deut. vj. Audi israel dñs deus tuus vn⁹ ē. Item Malach. ij. Nūquid nō de⁹ vnus creauit nos. Item apl̄s. j. Thymo. vj. Bt̄us z solus potēs rex regū z dñs dominātuū qui solus habet imortalitatē z lucē habitat inaccessibilem. Que verba tractās Aug⁹. j. de trinitate ca. vj. dic̄ sic. In quib⁹ vbis nec pater ppriet noiat⁹ ē. nec filius nec spūs scūs. sed btūs z solus potēs ꝛc. qđ ē vn⁹ z solus deus ipa trinitas. Rōne aūt hoc cōnunctur Ricb. j. de trinitate. c. xvij. sic. Diuinitas vl diuina substātia aut est icōmunicabilis aut cōmunicabilis. Si incōmunicabilis habeat ppositū q nō ē nec esse pōt nisi vn⁹ de⁹. Si cōmunicabilis tūc ipa substātia diuinitatis aut erit communis plib⁹ substātijs aut plib⁹ suppositis. Si plib⁹ substātijs. tūc vna z eadē suba eēt plures sube. z plures vna. qđ est ipossibile. Si vo dr cōmunis plurib⁹ suppositis seu psonis. tūc illis psonis erit substātia vna. z sic diuinitate erūt plures psone sed nō nisi substantia vna. z hec est veritas fidei. Siue ergo vna tātū psona siue plures ponant̄ in diuinitate patet q nō erit deus nisi substantialit̄ vnus. Hoc idem ab alijs sic deducitur. Si ponuntur plures dij. aut sūt eiusdem

nature aut ñ. Si nō sūt eiusdē nature. tūc si vn9 ē deus. ali9 nō ē de9. Ille. n. q̄ erit de9 habebit diuinā naturā. alius q̄ habet aliā naturā nō habebit diuinā naturā. sz qō nō habet diuinā naturā nō ē de9. ergo q̄ pmū de9 non ē de9. Si aūt habent eandē naturā. cū in deo idē sit natura ⁊ eē tūc habebūt idē eē. sz que habēt eandē naturaz ⁊ idē eē sūt simplicit vnū. ⁊ sic duo nō erūt duo dij sed vnus deus. ¶ B Quātū aūt ad secūduz q̄ in vnitate substātie sit trinitas psonarū. B credere ⁊ firmiter tenere debemus ex trib9 ꝓmo ex sacre scripture attestatiōe. Secūdo ex diuine bonitatis cōmunicatiōe. Tertio ex creaturarū repūtatiōe. ¶ ꝓmo inquā patz hoc auctoritatibus sacre scripture tā veteris q̄z noui testamēti. Dicit enī in p̄ncipio Gen̄. Faciam9 hoīez ad imaginē ⁊ sīlitudinē nostrā. In B q̄ dr faciamus pluralit̄ ⁊ nostrā. dat intelligi pluralitas psonarū. In eo aūt q̄ dr ad imaginē singularit̄ non ad imagines. designat vnitas substātie. Itez dicitur in ps. Bñdicat nos deus de9 noster. ⁊ benedicat nos deus. ⁊ metuant eū oēs fines terre. Ter dicit de9 ꝓpter trinitatē psonaz. et semel dr eū singularit̄ ꝓpter vnitatē substātie. Itē esaias audiuit sera pbim clamātia ter scūs. scūs. scūs. i laudē. ⁊ tū subiū gentia singulariter dñs de9 sabaoth. Itē in euangelio ℣ Matth̄. plē. dr. Docete oēs gētes. baptizantes eos in noīe patris et filij ⁊ spūssci. dicit in noie nō in noibus. vt vnitas essentie in ŧnitate psonarū expssarū demōstretur Itē Joh̄. xv. in auctoritate p̄missa. cū venerit. vbi oēs tres psone implicant̄. vt declaratū est. Item apls Ro. xj. Quonā ex ipo ⁊ p ipm ⁊ in ipo sūt oīa. Itē canit ecclesia Ex q̄ oīa. p quē oīa. in quo oīa. ipi gloria ⁊c. Ubi hoc pnomen ipm vnitatē eētie ꝑportat. Tres vo ꝓpositiōes diuerse distinctionē psonarū indicāt. Ubi aduertēdū q̄ hec ꝓpositio ex dicit auctoritatē ⁊ eē a nullo. q̄ conuenit patri q̄ est p̄ncipiū sine p̄ncipio. Hec aut̄ ꝓpositio p notat opatiōez siue mediū ⁊ eē ab alio p q̄ intelligit̄ filius qui est p̄ncipiū de p̄ncipio. Sed hec ꝓpositio in notat ꝓseruationē ⁊ esse ab alio. q̄ ꝓuenit spūisco q̄ ē ꝑtinētia omnis boni. Itē dicit̄ Joh̄. v. Tres sūt qui testimoniū dāt in celo ⁊c. vt in auctoritate assūpta Luculent̄ ergo patz trinitas psonarū in vnitate substātie auctoritatibus sacre scripture. ¶ C Secūdo hoc idem patz ex diuine bonitatis cōicatiōe. Oē enī bonū inquātū bonū. est sui ipsius diffusiuū vel cōicatiuū sm Dion y. ergo sūmū bonū ⁊ infinitum bonū sūme ⁊ infinite se cōicat. sed nō pōt se infinite cōicare ad extra in creaturis. cū ille sint finite. Oportet ergo q̄ communicet se infinite ad intra. Cōmunicat aūt se extra. sui ipi9 imaginez vl̄ vestigiū creaturis impṕmendo. vt patebit. Intra aūt se cōmunicat eētiā suā cōicando. ac p B psonā aliam in eadem eētia ꝓducendo. Et B est quod dicit Diony. iij. ca. de diuinis noibus q̄ diuinus amor nō dimisit ipm deū in seipo sine germine manere. Sup q̄ vbo dicit v̄cellēs. Cū in p̄ma causa sit plenitudo bonitatis ⁊ p cōsequēs charitatis. ⁊ necesse sit vt amor in alterū tendat vt charitas eē queat. sūma aūt ⁊ ordinata charitas eē nō pōt nisi erga sūme diligenduz ⁊ p cōsequēs sūme bonū. Oportet ergo diuinaz aliquā psonā prēz sz q̄ nō ab alio accipit. sed ꝑ ꝓpria auctoritate subsistit. sūme bone ⁊ ꝑ ꝓsequēs eterne ⁊ diuine psone cōsortio nō carere sz filij qui a patre accipit q̄d q̄d habet. Et ita bonus amor videlicet plenitudo charitatis omia excedens in patre eternaliter existēs nō dimisit euz manere sine germine. i. filio. Hec ille. Eā dē sentētiam ponit Ricℏ. li. iij. de trinitate ca. ij. Plenitudo inq̄t diuinitatis nō potuit eē sine plenitudine bonitatis. Bonitatis vero plenitudo non potuit eē sine charitatis plenitudine. nec charitatis plenitudo sine diuinarū psonaruz pluralitate. Sūmā enī dilectiōez diuina psona exhibere nō posset psone que diuinitate careret. vt idē Ricℏ. ibidē diffusius deducit. ¶ B Sed dices. Ex p̄missis satis clare patz q̄ in diuinitate oportet ponere plures psonas in vnitate eētie Sed q̄ oporteat esse plures q̄z duas ⁊ qua ratione secūda psona sit filius ⁊ tertia spūssc̄us ex dictis nō dū claret. Propter quod sciendū sm intentionem beati Augustini. ix. de trinitate capi. vlt̄. Q3 deū esse intelligentē ⁊ p cōsequēs volentem nullus dubitat. Cum ergo illud q̄ intellectus cōcipit sit sīlitudo rei intellecte. eius spēz representans. quedam proles ipsius rei esse videt̄ Et sic quādo intellectus intelligit aliud a se res intellecta est sicut pater verbi intellectu cōcepti. Ipe aūt intellectus magis gerit sīlitudinem matris cui9 est vt in ea fiat cōceptio. Quando vo intellect9 intelligit seipsum. verbū ꝓceptum compat̄ ad intelligentem sicut proles ad patrez Ūñ Aug9 vbi supra. Omnis res quācūq̄z cognoscimus cōgenerat in nobis noticiaz sui. ab vtroq̄z enī noticia parit̄ a cognoscente ⁊ cognito. Itaq̄z mēs cū seipsam cognoscit sola parēs ē sue noticie ⁊ cognitum. n. ⁊ cognitor ipsa ē. Hec Aug9. Secūdū hoc ergo cū de9 seipsū ītelligit. oportet q̄ ipm verbum comparet̄ ad deuz cui9 vbū est sicut filius ad patrē. Intelligere. n. ipius dei est eē eius Ūñ vbū q̄ ꝓcedit a deo inquātū ītelligens procedit ab eo inquātum est existens

Et sic vbū habet eā dē eēntiā ⁊ naturā qu ā habz ītellect⁹ cōcipiēs. Et qz q̄ recipit naturā ī reb⁹ viuēt⁹ dr genitū ⁊ fili⁹. vbū diuinū dr genituz ⁊ filius. Et ne audiēs nomē pūs ⁊ filij carnalem suspicaret generationē euangelista loco filij ponit vbū Jo.j. In pncipio erat verbū ꝛc. vt scz generationē ītellectualē agnoscam⁹. Et sic patz q̄ rescda psona dr fili⁹. ¶ E—Quare āt oportet adhuc gere ītiā psonā rō ē. Qz de⁹ nō solū ē ītelligēs sz etiā volēs. Posstqz igit in ētrinitate deus pat ītelligēdo se pduxit filiū vt dictū ē, pprīū fuit patri amare filiū. ⁊ filio patrē. ⁊ Bamor spūsscūs ē. Amor āt sm volūtatē ē. vñ dicit Aug⁹. vij de trinitate q̄ spūsscūs ē sūma charitas q̄ nūgēs vtraqz scz patrē ⁊ filiū. Aliē declarat B. Richb. uj. de trinitate ca. xj. ⁊ deinceps. Posita nāqz secūda psona vt dictū ē. optet vt vtrobiqz sicut ē vna sūma bonitas. sic ⁊ sit vna sūma beniuolētia. Cūme aūt ⁊ pfecte beniuolētie ē oēz plenitudis sue abūdātiā ī cōmune deducere. Ut ergo vtqz possit amoris mutui delicias cōicare. oportet eos aliquē cōdilectū habere. Si enī duo soli eēnt bñ q̄dē alterutrū magnitudinis sue diuitias cōicaret. Sz cui charitatis mutue delicias cōicarent oīno nō baberēt. Quare oportz vtrūqz pari voto cōdilectū habere. Et B ē ītia psona. Unde dicit Aug⁹. xv. de trinitate. c. xvij. q̄ cōmunio q̄dā cō substātialis patris ⁊ filij ē amboruz spūs. Et sic ptz q̄re tres. ¶ F—Quare aūt ista tertia persona dicat spūsscūs sic ē videre. Naz ī reb⁹ corporeis nomē spūs īpulsatiōez quādā ⁊ motiōz q̄n dā significat. vñ flatum ventū spūm appellam⁹. Est aūt pprīū amoris q̄ moueat ⁊ īpellat volūtatē amātis ī amatū. Igit cū ista psona amor sit vt dictū ē recte spūs noiat. Itē q̄ res deo attribute sancte dicunt. ⁊ spūsscūs p modū amoris pce dens habet scificare creaturas sm hugo. Jō cōuenienter spūsscūs noiat. ¶ Tertio B idē q̄ trinitas psonaz stet cū vnitate substātie ptz ex creaturarū repntatiōe. Creature āt sūt duplices. Naz q̄dā sūt irrōnles. ⁊ ille īpfecte ⁊ īdistincte repsentant vnitatē diuine eēntie. ⁊ trinitatē psonaz. vt si litudo pedis repntat spēm aialis. ⁊ nō indiuiduū. Vñ creatura irrōnalis ē vestigiū dei. q̄ repntat deū īpfecte. sm vnitatē eēntie. ⁊ pprietates nō pprias sz cōmunes. vt potētiā sapiaz ⁊ bonitatē dei. Potētiā ī creatura ꝛ mītudine. dei sapiētiā in creatura ꝛ ordine ⁊ distinctōe. dei bonitatē ī creaturarū bonitate ⁊ pulcritudine. Alia ē creatura rōnalis ⁊ hec pfecte ⁊ distincte repsentat diuine eēntie vnitatē. ⁊ psonaz trinitatē. sicuti si litudo faciei repntat indiuiduū. De B ē pcessus sequēs in subsermōe. ¶ G—Quātū vero ad tertiū de testimonij istaz trū psonaz ineffabili vitate ptz. Cū enī tres sint psone. vna tñ substātia. ac p B vnū ⁊ diuinū dāt testimoniū. Qđ pfecto firmi⁹ ⁊ solidi⁹ ē oī testimonio. Qđ ptz p B. Nā vbi in testib⁹ ē vera pluralitas. ⁊ in pluralitate vā cōformitas. ⁊ ī pformitate omnimoda inseparabilitas. oportet q̄ in illo testimonio sit solidissima veritas. Et hoc solū inuenit in beatissima trinitate. cui⁹ testimoniū tante autoritatis exīstit. q̄ p eā oīa alia testimonia pfirmant. Un sm Jsido. Qui iurat. deū testē inuocat. ac p hoc dictū suum p diuinū testimoniū pfirmat. Sed queri de qua re testes isti dant testimoniū. Certe de veritate que christus est. Unde dicebat ipse christ⁹ in verbis pri⁹ assumptis. Ille testimoniū phibebit de me. Perhibēt aūt tres psone testimoniū in celo corā oīb⁹ angelis et sanctis q̄ ibi clare cognoscunt visione intuitiua. q̄ christ⁹ verus sit filius dei. quod nos hic cognoscere nō possumus. nisi p fidem qua ipsa eadez trinitas nos illuminat vt credam⁹. Uel aliē. Tres isti q̄ sunt in celo dant nobis hic in terra testimoniuz q̄niā xp̄s ē filius dei. Nā pater de celo loquens dicebat. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ Mat. iij. ⁊ xvij. Que vox ap pprīata est patri. ⁊ si fuerit toti⁹ trinitatis. Ipse etiā filius dedit testimonium de se quādo trāsfiguratus est coram discipulis suis. vbi resplenduit facies eius sicut sol. ⁊ vestimēta eius facta sunt alba sicut nix Mat. xvij. Itez q̄n dixit. ego ⁊ pater vnū sum⁹ Joh. x. Item quādo dixit. Philippe q̄ videt me videt et patrē meum nō credis q̄ ego in patre ⁊ pater in me ē ꝛc. Et pluribus talib⁹ doctrinis in euāgelio testificat⁹ ē se eē filium dei. Item p multa miracula q̄ nemo alius faceret nisi eēt deus cum eo. imo ipe deus Joh. iij. Spiritussanctus etiam dr̄it de christo testimonium quando in ipsum corporali specie in columba descendit Mat. B. iij. Item quādo missus fuit ad discipulos eos corroborādo ⁊ omnem veritatem de christo docendo. quam ipi prius christo eos alloquente nō intellexerāt Cum ergo tres testes hi sint sufficientissimi et fide dignissimi. firmiter est eis credendum. vt dicē hic glosa. Qui credit ergo qui non crediderit condemnabitur ꝛc.

Subsermo CCCXXII

Tres sunt qui testimoniū dāt i celo ꝛc. ¶ Hūc sc̄dō ꝑba ista tractāda sūt i eo sēsu q̄ mēs rōal' phibz testionū nob⁹ q̄ de⁹ sit vn⁹ i ētitate ⁊ trinus in vnitate. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ moraliē loquendo per celū intelligit fidelis aia. vel

mens rōnalis .in q̄ sicut in celo de⁹ delectabilit̄ habitare dignat̄. Propria enī habitatio dei est celū. Juxta illud ps. Celū celi dño. In hoc itaq; celo .i. in mēte rōnali sūt tres sc̄z potentie vel vires. videlicet memoria intelligētia ⁊ volūtas in vna substātia repñtātes trinitatē patris et filij ⁊ spūsc̄i. Ad cōueniēt dici pōt vbū ppositum. Tres sūt q̄ testimoniū dant in celo .i. in mēte rōnali pater verbū ⁊ spūsc̄us bi tres vnū sūt. De istis celis dantib⁹ testimoniū trinitati dr̄ in ps. Celi enarrāt gloriā dei. Et ꝑm hūc sensū circa ꝓpositū duo sūt videnda. Primo ꝑm q̄d imago et similitudo in mente rōnali attendat̄. Secūdo q̄o hmōi dei imago ī tali mēte pficiat̄. Quātum ad ꝑmū sciendū q̄ sicut declarat btūs Augustin⁹ in li. de trinitate ī multis locis hō fact⁹ est ad imaginē ⁊ similitudinem dei vt dicit̄ Gen. j. imo ipe ē imago dei ꝑm mētē qua repñtat̄ trinitas ꝓsonaꝝ diuinarū earūq; origo in vna substātia aie. Nā sicut in vna substātia diuina ē pater q̄ a nullo. filius q̄ a solo patre. ⁊ spūsc̄us q̄ ab vtroq; sic in vna substātia aie ē trinitas potētiarū vel si melius dicit̄ virtū. sc̄z memoria q̄ a nullo p quā mēs assimilat̄ prī. intelligētia q̄ a memoria p quā filius ē filius. ⁊ volūtas q̄ ē ab vtroq; p quā ē filius spūsc̄us. Ad Aug. xv. de trini. in fine. Est inquit q̄dā imago trinitatis ipa mēs ⁊ noticia eius q̄ ē ples ei⁹ ac de seipa vbum ei⁹ ⁊ amor tertius. Et ꝑ tria vnū atq; vna substātia nec minor proles dū se tantā nouit mens quāta ē. Nec minor est amor dū tātū se diligit quātū nouit ⁊ quāta ē. ℣ Et attēde q̄ hmōi imago ē naturalit̄ impssa aie. ⁊ si aliq̄n obscurēt̄ p peccatū. imago tñ remanet ꝑm naturā. licet obscura nisi p grāz dei reformet̄ ⁊ trāsformet̄. De forma ī formā. De q̄ trāsformatiōe loquit̄ apls. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gloriā dñi speculantes transformamur a claritate in claritatē tāq̄z a dñi spū. Facies q̄pe mētis q̄n ē ī sua puritate tūc ē reuelata .i. a velamine detecta ⁊ lucida. ⁊ tūc ī ipa facie gloriam dñi clare speculamur. Nec⁹ q̄n hmōi facies ē pctō velata. Ad ꝑm eū dē apl̄m vir p quem supior portio vel mēs intelligit̄ phibetur velare caput cū sit imago ⁊ gloria dei. Q̄n igit̄ faciē mētis habuerim⁹ reuelatā. tūc in ipa dei imagine q̄ nos sum⁹ gloriā dei lucide speculātes trāsformamur in eandem imaginē dei videlicet q̄ nos sumus. trāsformamur inquā a claritate in claritatem. sc̄z a forma obscura naturalis cōditionis que tamē clara est in compatione aliorum animaliū. ad formam lucidā clarificatiōis diuine p gratiam ⁊ tandē per gloriam. Et hunc sensum pulcre deducit ꝙ Augustinus. xv. de trinita-

te ca. viij. inter cetera sic inquiens. Natura būana in rebus creatis excellentissima que est imago ⁊ gloria dei in eandem ipam imaginē transformat̄ a gloria in gloriam cū a suo creatore ab impietate iustificat̄. ac sic de forma obscura ⁊ deformi in formā lucidam ⁊ formosam mutatur. Et subdit. Est q̄pe ⁊ in ipa pietate quātomagis dānabile vicium tāto certius natura laudabilis. Et ꝓpter hoc addidit Aplus de gloria in gliaz. de gloria creatiōis in gloriam iustificatiōis. Et subiungit. Quāuis possit hoc ⁊ aliter intelligi quod dictum est de gloria in gloriam. de gloria fidei in gliam spei. De gloria qua filij dei sum⁹ in gloriam qua similes ei erimus. quādo videbimus eum sicut est. Q̄d vero adiūxit tanquā a domini spū. oñdit gratiā dei nobis cōferri taz optabilis transformationis bonum. Hec Augustinus. Vel etiam dici posset de gloria actionis in gloriam cōtemplationis. ¶ Quantū ad secūdū sciendum q̄ dei imago in mēte rōnali pficitur dupliciter. Uno mō pfectione naturali ei indita a ꝓncipio sue creatiōis. Alio mō pfectione gratuita pactus ⁊ habit⁹ virtuose exercitationis. ¶ De ꝑmo modo est sciendū q̄ in creatione rerū deus p̄ omnib⁹ alijs creaturis ī tantū dignificauit hominem q̄ eum sua ꝓpria imagine nobiliter insignuit. Ad q̄ de liberato consilio totius trinitatis ad suam creationem dictum est. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Et tante pfectionis ⁊ nobilitatis est hec imago in mente rationali q̄ deus de potentia sua ordinata nō posset facere creaturam sibi similiorē in qua eius imago clarius reluceret q̄z in ipa mente rōnali. Unde ex nobilitate hui⁹ imaginis homo in tanta dignitate constituit̄ q̄ tāquā rex et domin⁹ omnibus alijs creaturis ꝓficit̄. Juxta illud ps. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In cui⁹ signum solus homo habet staturam et faciem erectaz sursum. ad designandum q̄ imago semp aspicere debet ad eum cui⁹ est imago. Exemplum de beato Martino. de quo legitur q̄ oculis ac manibus in celum semper intentus erat. Cetera vero animalia habent staturam et faciem depressam ad terram. In signum q̄ appetitu suo solis terrenis incumbunt. Et quia homo per buiusmodi imaginem dei in tantum sublimatus est vltra alias creaturas ita vt etiam sua condicione approximet deo. hinc est q̄ eius perfectionis dignitas excedit comprehensionem omnis humane rōnis. Ut tamen vel in modico ad ei⁹ ptingamus noticiā. si scire volum⁹ quid sit ista imago in se ⁊ quid in sua causa. breuiter dicere

possumus. q pfectio ⁊ nobilitas hui⁹ imaginis in seipsa nihil est aliud q̄z q̄dā refulgentia diuine claritatis. ⁊ quedā similluma impssio siue imagi nis increate. Si aūt querit quid sit in sua causa dici pōt q hmōi imago stat in sua causa B est ī eēntia diuina in quodā nunc ppetuo ⁊ inuaria bili eternaliter pn̄tialiter ⁊ immobiliter rep̄sen tans imaginē creatā put est possibilis exīstere i seipa. Hec declarare tractatū posceret longio⁹ē sed sufficiat hoc ad pn̄s pal̄q̄ cognitione ima ginis in sua pfectione naturali. ¶ B Sequit̄ de secūdo mō q̄ fiat pfectiōe gratuita vel mo rali. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū q licet statum vt creata est aīa rōnalis habeat in se imaginem trinitatis. nō tñ ita pfecte repn̄tat in puero sicut in habente vsum rōnis. quia veritas imaginis magis cōsistit in illis viribus in quātū sūt perfe cte p habitus ⁊ actus q̄z in virib⁹ nude sm se ac ceptis. Sicut etiā in corpalibus magis ppie di citur imago de pictura q̄uenientibus colorib⁹ indutа q̄z de linea mētis solū ptractis. ¶ E ¶ Qualit̄ aūt ista imago sm singulas ptes su as pfectiōibus gratuitis supuestita ⁊ ornata eē debeat ē ꝓsiderandū. Dā memoria fiat iocun da dei pn̄tia in ꝓtinua meditatiōe. intelligentia fiat sapia dei pspicaci cognitione. volūtas fi at amoris abūdātia ⁊ diuine dulcedinis ꝺgusta tiōe. ita q mēs sm oēs ptes imaginis actu vel habitu sp inspiciat exēplar ex q̄ imago ei ipressa ē. Juxta illd. ispice ⁊ fac sm exēplar qd tibi in mō te diuine scz dulcedinis mōstratum ē Exod. xxv ¶ Primuz scz de memoria patet p Bern. in li. de meditatiōe. Rep̄sentem⁹ inq̄t imaginē dei i nobis. teneam⁹ eū in memoria. portemus in cō scientia. pn̄tem vbiq̄z veneremur. Et ibidē. Sic inq̄t nullū momētū est q̄ hō nō fruat dei miseri cordia ⁊ bonitate Sic nullū debet eē momentū quo eū nō habeat pn̄tē in memoria. Oē tps ī q̄ d deo nō cogitas hoc te cogita pdidisse. In quo cūq̄z loco ꝓsistis sp aliq̄d salutare in aīa tua ver sa. Sic fecit btūs Aug⁹ de quo grās agit deo. ⁊ cōfes. d. Tu ne tu dedisti mihi hanc dignationē vt maneres in memoria mea. Dā ex quo te di dici manes ī memoria mea. ⁊ illic te inuenio cuz reminisco⁹ tui ⁊ delecto⁹ in te. Et sbdit. Hec sunt delicie mee q̄s dedisti mihi ex mia tua respiciēs pauptatē meā. ¶ F Secundū scz de intelligē tia patet. Dā sūma pfectio imaginis in mēte at tendit sm q mens cognoscit deū. Dā in tali co gnitiōe ipa mens deo cōformat. sicut omne co gnoscens inquātū hmōi assimilat̄ cognito. In cognitiōe vero aliarū rerū ⁊ maxime tpaliu m mens sic nō ꝓformat deo sed magis ipsis reb⁹.

Et licet in cognitione qua mens cognoscit seip sam vt ē imago dei possit attendi imago dei in mente quodāmō ⁊ secūdario. ꝓmo tñ ⁊ ꝓncipa liter imago dei fiat in mente vt cognoscat ipz deū rōne dicte cōformationis. Un Aug⁹. v. cō fess. Infelix inquit hō qui scit oia ⁊ te nescit. beat us aūt q̄ te scit etiā si illa nesciat. Qui vō ⁊ illa nouit et te. nō ppter illa beatio⁹ sed ppter te solū beatus est ¶ G Tertiū scz de amore patz. nō enī satis est de deo aliquā cognitionē habere et nō amare nec aliquē gustū ex B pcipe. Un Hu go in libro de vanitate mūdi. frustra inquit in no bis diuine cognitōis abundātia crescit nisi in nob diuine dilectiōis flāma augescat. verus aūt amor nō est sine dulcedine quia sapor amoris est dul cedo vt dicit Aug⁹. xiij. confess. Quare cum in telligentia sapientia diuine cognitionis illustra tur voluntas ad amorē inflāmat̄ ⁊ p ꝓsequens diuine dulcedinis gustu saporat̄. Et sic imago dei creata ī increatā imaginem transformatur. Unde Bern. in libro de diligendo deuz Oportet nos in hunc affectū quādoq̄z trāsire vt quo modo deus omnia voluit eē ppter semetipsuz sic nos quoq̄z nec nosipos nec aliquid aliō fu isse vel eē nisi ppter ipm et ad solam ipsius vo luntatem nō nostram. Et subdit. O amor scūs ⁊ castus. O dulcis ⁊ suauis affectio eo certe pu rior et defecatior q̄ ī ea de ppio nihil admixtuz relinq̄t eo suauior ⁊ dulcior quo totū diuinum ē q̄ sentit̄ sic autē affici ē deificari. hec Bern. Et bñ dicit deificari q̄z cū imago dei in mēte sic pfe cta ornata fuerit vt dictū est trāsit in deiformi tatē ⁊ totalem assimilationē imaginis increate ⁊ hoc dicit deificari. Talem imaginē sic ornataz sic formosam sic speciosaz ⁊ decoraz sponsus in Cañ. delectabiliter intueri desiderās dulciter eaz alloquit Cañ. ij. dicēs. amica mea speciosa mea ostende mihi faciē tuam. facies enīz tua decora Sup q̄ Ber. sup Cañ. sermōe. lxiij. Et iā inquit cū tantū pfecerit vt reuelata facie speculari glo riā dei ⁊ ipa possit. tunc demū placet sponso ei⁹ facies que dei claritatē intēdere pōt neq̄z enī il lud posset nisi clara quoq̄z ipsa essz ⁊ pura vtiq̄z transformata in eandē quā conspicit claritatis imaginē. ergo cū pura in purā intueri poterit veritatē tunc faciem ipsi⁹ sponsus videre cupi et. Quod nobis pstare dignet.

Explicit tertia pars hu

ius opis que respicit tpus nostre redemptiōis facte p christi passionē Et durat B tpus a dñica in passione domi vsq̄z ad octauā pentecostes.

¶ Incipit quarta pars hui⁹ operis que respicit temp⁹ christi predicationis et nostre ad euãgelicam perfectionẽ eruditionis. Et durat hoc temp⁹ ab octaua pentecostes vsq; ad aduentũ domini.

CCCXXIIII

¶ Expeditis cũ dei adiutorio trib⁹ ptib⁹ opis videlicet de tpe christi aduẽtus ⁊ icarnatõis in ꝑma pte. de tpe nostre cõuersionis in secũda pte. de tpe nostre redẽptiõis in tertia pte. restat nũc accedere ad quartã ptẽ que respicit tps christi ꝓdicatiõis ⁊ nostre ad euangelicã ꝑfectionẽ eruditiõis. ¶ Perfectio autẽ euãgelica versat̃ ꝑcipue circa tria videlicet circa opa pietatis. circa cõsilia humilitatis. ⁊ circa ꝑcepta charitatis. hec enĩ tria ꝑcipue dñs docuit in euãgelio. Et ꝑm hoc tota ista ps ꝑtitur in tres ptes ꝑncipales. In quarũ ꝑma agit̃ de opibus pietatis. ⁊ hoc ab ista dñica ꝑma post pẽtecosten ab euãgelio videlicet. Estote misericordes vsq; ad euãgeliũ dñice decime. Ibi. Duo boies ascẽdebant in templũ. In scda agit̃ de consiliis hũilitatis. ⁊ hoc a ꝓdicto euangelio. duo boies. vsq; ad euangeliũ dñice decime septime. ibi. Accesserũt ad ihesũ pharisei. Et ibi incipit tertia ps in q̃ agit̃ de ꝑceptis charitatis. ⁊ durat vsq; ad aduentũ.

¶ Quãtũ ad ꝑmã ptẽ est sciendũ q; pietas ad oia vtilis est ꝑm aplm̃. j. Thymo. iiij. Et ꝑm Ambrosiũ. ⁊ habet ibidẽ in glo. Summa discipline christiane in misericordia ⁊ pietate est. Pietas nãq; attendit̃ in multis ⁊ ꝑcipue in nouem quãtũ ad ꝓpositũ nost⁹. Et ꝑm hoc diuidit̃ ista pars i nouẽ ptes. Primo pietas attendit̃ i compassiua ad primos miseratiõe. Et de hac agit̃ in euãgelio dñice ꝑme. Estote misericordes. Secundo in act⁹ liberalitatis magnifica exercitatione de hoc in euãgelio scdo dñice. ibi. Hõ quidam fecit cenã magnã. Tertio in euasiõe mali ꝓximo ꝙgratulatiõe. De hoc in euãgelio tertie dominice. ibi. Erãt appropinquãtes ad ihesũ publicani. Ubi agit̃ de drachma perdita ⁊ reinuenta Quarto in salutis aiar̃ ꝑcuratiõe. De ß in euãgelio quarte dñice. ibi. Cũ turbe irruerẽt ad ihesũ Ubi agit̃ de piscatura petri. cui dictũ ẽ. Ex ß iaz eris boies capiens. Quinto in offensarũ dimissione ⁊ offensi reconciliatiõe. De ß in euangelio dñice q̃nte. Ibi. Amẽ dico vobis nisi abũdauerit. Ubi ꝺr. Si offers mun⁹ tuum ⁊c. Sexto pietas attendit̃ in elemosynarũ largitiõe. De hoc in euãgelio sexte dñice. Cũ turba multa eẽt cũ ihesu. Ubi agit̃ quo dñs pauit quattuor milia hoĩm. Septimo in puerorũ hoĩm prudẽti discretiõe ⁊ eruditiõe. De ß in euãgelio dñice septime. ibi. Attendite a falsis ꝓphis. Ubi subdit̃. A fructib⁹ eor⁹ cognoscetis eos. ⁊ ita pietas exercen̄ ꝑt erga malos sicut erga bonos. Octauo ĩminentis mali sui vel ꝓximi ꝓuida cautiõe. De hoc i euãgelio octaue dñice. Ibi. hõ quã erat diues Ubi agit̃ de villico iniq̃tatis quẽ laudauit dñs q; fecerat sibi amicos q; ꝑcũ fuit erga seipsum. Nono ⁊ vltimo pietas attendit̃ in miseriarum ꝓximi lacrimosa cõpassiõe. De hoc in euangelio dñice none Ibi. cũ appropinq̃ret ihesus hierusalẽ videns ciuitatẽ fleuit sup illã. ¶ Cũ seq̃t̃ scda ps in q̃ agit̃ de cõsiliis hũilitatis. Et diuidit̃ prima diuisiõe in duas. q; ꝓmo agit̃ de humilitate cor dis cõtra superbiã spũalẽ. Et ß in euãgelio dñice decime. Ibi. Duo hoies ascẽdebãt in tẽplũ. De cũdo de humilitate opis cõtra superbiã mũdialẽ Et hoc in euãgelio. xvj. Ibi. Cum itraret ihes⁹ ⁊c. Ubi subdit̃. Cũ inuitatus fueris ad nuptias ⁊c. Et vtrobiq; cõcludit̃ q; omnis qui se exaltat humiliabit̃ ⁊c ¶ Prima i sex. ¶ Primo facit qđ dictus est. Secũdo agit̃ de humilitate cõtra superbiã intellectus ꝑm illud apli. Captiuantes intellectũ i obsequiũ christi. qđ fit audiẽdo ⁊ loquẽdo humiliter verbũ dei. De hoc in euangelio dñice. xj. Ibi Exiẽs ihesus de finib⁹ ⁊c Ubi agit̃ de surdo. ⁊ muto curato. In q̃ signant̃ surdi in audiẽdo verbũ dei ⁊ muti in docendo. Tertio agit̃ de hũilitate q̃ exercet̃ in seruiẽdo infirmis. De hoc dñica. xij Ibi. Bti oculi. Ubi agit̃ de samaritano q̃ attrectauit ⁊ alligauit vulnera vulnerati. Quarto de hũilitate qua q̃s humiliat se bñfactori suo per gratitudinẽ. De hoc i euãgelio dñice. xiij. Ibi. Cum iret ihesus in hierusalẽ. Ubi agit̃ de decẽ leprosis. quor⁹ vn⁹ regressus ẽ cũ magna voce magnificans deũ. Quinto de hũilitate q̃ q̃s de se nihil ꝓsumens oẽm abiciẽdo sollicitudinẽ se totũ cõmittit diuine dispositiõi. De ß agit̃ i euangelio dñice. xiiij. Ibi. Nemo ꝑt duob⁹ dñis seruire Ubi subdit̃. Nolite solliciti eẽ ⁊c. Sexto de hũilitate q̃ q̃s bñfacit etiam lasciuo pctõri spe emẽdatiõis. De ß i euãgelio. xv. dñice. Ibi. Ibat ihesus in ciuitatẽ q̃ vocat̃ naym. Ubi agit̃ de resuscitatõe adolescentis filij vidue ꝑ quẽ intelligit̃ pctõr lasciu⁹ ¶ Cũ seq̃t̃ tertia ps isti⁹ subdistinctiõis In q̃ agit̃ de ꝑceptis charitatis. ⁊ diuidit̃ ꝓmo i duas. q; ꝓmo agit̃ de charitate. Secũdo de iusticia sine q̃ charitas seruari nõ ꝑt. Et hoc in euangelio

dñice.xxij. Abeũtes pharisei. Adhuc ṗma ī duas. q; ṗmo agit̃ de charitate. secũdo ob̃is q̃ charitati opponunt̃. Et ℟ ī euãgelio dñice.xix. ibi Loquebat̃ ihesus ṗncipib9 sacerdotũ. Adhuc ṗma in duas. q; ṗmo agit̃ de ṗceptis charitatis ꝑm se scz de ṗceptis dilectiõis dei et primi. Et ℟ ī euãgelio dñice.xxij. vbi cũ q̃reret legis doctor Magister q̃ est mandatũ magnũ in lege. Respondit ihesus. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde ꝛc. Secõdo agit̃ de charitatis languore. Et ℟ in euãgelio dñice.xviij. Ascẽdẽs ihesus in nauiculã Ubi agit̃ de paralitico ꝑ quẽ signant̃ in charitate lãguidi. ℣ Et tunc seq̃t illa ps dñice.xix. loq̃bat̃ In q̃ agit̃ de his que charitati opponunt̃ que sunt tria. Primũ est carentia charitatis. Et ō ℟ tractat̃ in eodem euãgelio. vbi dr de illo qui nõ habuit vestẽ nuptialẽ ꝑ quã charitas intelligit̃. Secũdũ ẽ peccatũ mortale. De quo agit̃ in euãgelio dñice.xx. vbi agit̃ de filio reguli q̃ infirmabat̃ ad mortẽ. Tertiũ q̃ opponit̃ charitati ẽ nõ dimittere debitor9. De ℟ tractat̃ in euãgelio dñice.xxj. vbi agit̃ ō seruo nequã ℣ Et tũc sequit̃ illa ps dñice.xxij. Abeũtes pharisei ꝛc. In q̃ agit̃ de iusticia. Et hec diuidit̃ in tres. q; ṗmo agit̃ de iusticia ỹa q̃ reddit vnicuiq3 q̃ suũ ẽ Et de hoc in euãgelio vbi dicit̃. Reddite ergo q̃ sũt cesaris cesari ꝛc. Secõdo de iusticia falsa et corrupta. De q̃ in euãgelio dñice.xxij. de muliere patiente fluxũ sanguinis. ꝑ quã pot intelligi falsa iusticia z sanguinolẽta Ibi. Loquẽte ihesu ad turbas. Tertio agit̃ de die iudicij. In q̃ extrema iusticia ꝟuabit̃. z ℟ ī euãgelio dñice.xxiij. ibi. Cũ videretis abois̃ationẽ. Et sic ista quarta ps opis ī/cipiens a sũma misericordia terminat̃ in sũma iusticia. Et ī ℟ terminat̃ sententia totius quarte partis in generali.

¶ Expositio euangelij dominice prime post pentecosten secũdũ cõsuetudinez romane curie. CCCXXIIII

Estote misericor

des sicut et pater vester misericors est. Nolite iudicare et nõ iudicabimini. Nolite cõdemnare et nõ cõdemnabimini dimittite et dimittemi vobis. date et dabitur vobis. Luc.vi. ¶ Naturale ẽ oĩb9 aĩalib9 eiusdẽ spẽi ad iuicem mĩam ꝟuare. Multo magis hõ ad imaginẽ dei ꝓdit9 debet alter alteri tãq3 comagini sue cõpati. et vn9 alterius mĩaz cordi assumere velut suã. Et in ℟ cõstituit rõ mĩe ad quã dñs hortat̃ nos in ṗncipio euãgelio Qđ diuidit̃ in tres ptes. In ṗma ostendit qualit̃ z q̃b9 opib9 mĩa sit tenẽda. In scda quã to pmio mĩa erit remunerãda. Ibi Mensuraz bonã In tertia quo ordine correctio alteri9 sit faciẽda. Ibi Dicebat aũt illis ¶ Circa ṗmuz sex facit. ¶ Primo ponit ī generali mĩe mandatũ. d. Estote misericordes Debem9 aũt esse misericordes ꝓpter tria Primo ꝓpt ṗceptũ vt ℟. Secũdo ꝓpter exẽplũ q; ℟ videm9 in aĩalibus irrõnabilib9 vt dictũ ẽ Job.xij. Vade ad iumenta z docebunt te. Tertio ꝓpter commodum. Multiplex enim commodum de misericordia reportam9. Primo pcõsequim remissionem Prouerb.xv. Per fidẽ z mĩam purgant̃ peccata. Secõdo diuinã cõplacẽtiã. Prouerb.xxj. Facere mĩam z iudiciũ magis dño placet q̃z victime Tertio eternã cõsolationẽ. Ibidẽ. Qui seq̃t misericordiã z iudiciũ inueniet vitã z gloriã. Plura habes alia infra de elemosyna. ¶ Secundo dat nobis miserẽdi formã cũ adũgit Pat̃ z pater vester misericors ẽ Pat̃ noster ipse ẽ deus cui dicim9 in orõne. Pat̃ noster qui es in celis. Deut.xxxij. Nũ qđ nõ ipe ẽ pat̃ tuus q̃ possedit z fecit z creauit te. Si ergo filij dei sum9 oportet nos ipm in op9 mie imitari. Qualit̃ aũt possumus z debeamus eũ in mĩa imitari z de aliis circa istã materiã q̃ hic desinit vide in sermõe sequenti. ¶ Tertio specificat q̃dã in q̃b9 multũ ẽ mĩa attẽdẽda. z sũt quattuor. q̃z duo sũt negatiua. z alia duo affirmatiua. ¶ Primũ ẽ nõ iudicare primũ. z hoc ẽ magne discretiõis vt hõ ita cõpatiat̃ ꝓxio ī defectib9 suis vt nõ iudicet malũ de eo Unde dicit Nolite iudicare Ubi glo. intelli. Nõ tãtũ in largitate beneficior sitis misericordes sed etiã in iudicãdis ¶ Circa q̃ notandũ q; iudiciũ sumit̃ dupliciter. Uno mõ iudiciũ ẽ act9 iusticie q̃ ptinet ad iudicẽ secularẽ vel ecclesiasticũ. Et de hoc nõ loq̃t̃ ℟. Alio mõ accipit̃ ℟ iudiciũ put aliq̃s ex aliq̃b9 signis male iudicat̃ a primo. z istõ vt plurimũ pcedit ex mala affectõne. q; q̃ male afficit̃ ad aliquẽ male interpretat̃ facta ei9. Et ℟ phibet dicẽs Nolite iudicare z nõ iudicabimini .i. nõ incurretis peccatuz mortale. p q̃ sitis digni in iudicio cõdẽnari ¶ Modi quibus euidẽtia ẽ sciẽdũ q; aliq̃s pt iudicare de primo multiplicit̃. Uno mõ ex euidẽtia facti. vt cũ aliq̃s iudicat aliquẽ homicidã q; videt eũ interficere hoĩez. Et ℟ nullũ ẽ peccatũ. Alio modo ex signis euidẽtib9. vt si aliq̃s iudicet fornicatiõem. q; videt aliquẽ nudũ cũ nuda. solũ cũ sola. Et ℟ sil̃it nullũ ẽ peccatũ. Tertio mõ ex signis leuib9 Et ī hoc iudicio triplex ẽ grad9. Primus ẽ q̃n ex leuib9 signis aliq̃s incipit dubitare de bonitate fratris. Et hoc ẽ peccatũ veniale z non vocat̃ iu

diciū ꝓprie ſz ſuſpitio. Decūdus gradꝰ ẽ qñ ex talibus ſignis firmit̃ tenet in aīo q frater ſit malus. Et ꝟ ꝓprie dr iudiciū. q iudiciuz īportat firmā ſentēt̃ā. Et hoc ẽ peccatuz mortale ſi maluz qđ iudicat de fratre ex leuib⁹ ſignis ſit de genere pcī mortalis. Peccatū enī mortale ẽ qñ cōtra/riat̃ charitatī. Q; autē aliqs ꝓdicto mō iudicet fratrē patz eē cōtra fraīnā charitatē. Tertiꝰ gradus ẽ qñ ex leuib⁹ ſignis nō ſolū ꝓdicto mō iudicat. ſz etiā ꝓcedit ad punitiōez fratris ſic̄ de facto Et hoc ẽ grauiꝰ q; nō ſolū ẽ cōtra charitatē ſz etiam cōtra iuſticie eq̄tatē. Et de talib⁹ maxime intelligit̃ verbū ⟨Nolite iudicare⟩ Añ dicit glosa Be aptus q̄ bono aīo fieri nō pñt ꝓmittit̃ nobis iudicare. Sūt aūt quedā media z incerta q̄ aīo fiant q; bene z male pñt fieri. Nescimꝰ etiā q̄lis futurus ẽ q nūc apparet malꝰ. de cuiꝰ correctiōe deſpare eūq; quaſi abiectū repbēdere temerarium ẽ. ¶ Uteriꝰ cōſiderādū q multiplex bic iudiciū pbibet. Primū ẽ iudiciū arrogātie dēi ipo. quo aliqs iudicat ſe dignū eē gratiſ gratis datis aut maioribus. vl idignū ſe eē patī mala q̄ ſuſtinet ¶ Decūdo pbibet iudicium tactantie q̄ aliq̄ vt dicit Chryſo. nō ex benuolētia ſz pactātiā ſue iuſticie chriſtianī chriſtianos deſpiciūt. ¶ Tertio pbibet iudiciū ꝓpriet̃atis. ſ. ꝓprie ūurie. q; vt dicit Chryſo. Judicādꝰ ẽ proximus ſi peccat in deū. ſi vero in noſ peccat dimittēdū ẽ ei vt deꝰ nob ꝑcōib⁹ dimittat. ¶ Quarto pbibet iudiciū indignitatis vt idē dicit. De illis q̄ multis malis pleni ſūt alios ꝓ minīs iudicent. idignū ẽ enī tales eē iudices. Añ Aug̃. iij. de ciui. dei dicit. Elegant̃ z veracit̃ rñdiſſe quēdā puratā cōprehenſū ab alexandro magno cū ab eo int̃rogaret vt q̄d ſibi mare haberet infeſtū. ille libera voce. q̄d tibi inq̄t vt or̄bē itarū. ſz q; ego exiguo nauigio facio latro voc̄or. tu quia in mag̃ claſſe imperas. ¶ Quinto pbibet iudiciū temeritatis. Q; vt dicit Aug⁹. Quedā ſūt occulta. z de illis iudicare pbibitū ẽ. Quedā vo dubia q̄a dubiū ẽ q̄ aīo fiāt. de illis iudicare ẽ temerariuz. Quedā vo ſūt manifeſte mala. ſic̄ blaſphemia z hmōi. q̄rū iudiciū ẽ ꝓmiſſū. ¶ Sexto pbibet iudiciū ꝓſonalitatis. vt in iudicio nō ſit acceptio ꝓſonarū. pauperis ac diuitis. amici vel inimici. potentis vel infirmi. Nā vt dicit Jſiđ. iij. li. de ſummo bono. Quattuor iſtis modis iudicium humanū puerit̃. timore potēt̃ie. cupiditate diuitiarū. amore amicoꝝ. odio inimicoꝝ. Et Amb. ſuptbi īmaculati. Jn iudicio inq̄t nō cōtempſi pauperem. nō oppreſſi viduā. ꝓſonā diuitis nō accepi. in oīb⁹ opib⁹ obſeruauī iuſticiā ¶ Septimo pbibet iudiciū fidei ne vt dicit Hilariꝰ iudicem⁹ de diuinis ꝓmiſſionib⁹. Tale enī iudiciuz aduerſus deū ẽ ex fidei ambiguitate ¶ Octauo pbibet iudiciū curioſitatis q̄ multi iudicare volunt de iudicijs dei circa ea q̄ ſūt in mundo iſto. vbi q̄dē mali floret̃. boni vo patiunt̃. nō enī eſt ſine iuſto deꝰ iudicio licet occulto. ¶ Legit̃ enī z q̄ q̄dā ſener beremita deum rogauit vt ei ſua iudicia demōſtraret. Cui die quadā angelꝰ in ſilitudine ſenis appuit z duxit eū ad ſcōs patres. z venerūt ad quēdā ſenē q̄ magno gaudio eos ſuſcepit. lauit pedes eoꝝ. atq; refectiōe pauit. Mane aūt facto charitatiue eos dimiſit. Dz angelꝰ tulit abſcōſe catinū i q̄ comederāt. Qđ q̄s ſenex filiū ſuū miſit vt vas redderēt. Quē āgelꝰ ipulit p̄cipitiū z mortuꝰ ẽ. Derīt vo beremita ſociꝰ ei⁹ de facto venit cū angelo p⁹ duos dies ad cellā vbi erat ſenex cū duob⁹ diſcipulis q̄ noluit eos recipe. ſz tādē p⁹ magnā inſtātiā eos recepit. nec lumen nec aquā nec panē voluit miniſtrare illis. Mane aūt facto angelꝰ dedit huic catinū quē occulte ꝓoriſemi abſtulerat. Quod vidēs frat̃ q̄ cū eo erat turbatus inq̄t. Recede a me obſecro. tecū amplꝰ nō ibo. ſcō enī viro abſtuliſti catinū. z filiuz occidiſti. huic vo peſſimo catinū dediſti. Cui angelꝰ. Tu rogaſti deū videre iudicia eiꝰ. ad q̄ demōſtrāda miſſus ſum. Illi vero abſtuli catinū q; nō erat de bono. nec decebat ſanctū virū aliq̄d tale poſſidere. Occidi vo filiū eiꝰ. q; nocte ſequēte occiſurus erat patrem Catinū aūt qđ de malo eſt huic addidi peſſimo ad ruinam eius. Quo dicto diſparuit. ¶ E ¶ Quare aūt debeamꝰ nolle iudicare ſequit dicēs ⟨Et nō iudicabimini⟩ Cauendū ẽ ne ꝑ̄ iudicemꝰ. q; dicit Bern̄. Veniet dies ille in quo iudex oīm in q̄ nō mō iuſta iudicia ſz īpas q̄q; iuſticias iudicabit Jacobi. ij. Judiciū ſine miſericordia fiet illi q̄ nō facit mīam ¶ Secundum in q̄ attēdēda ẽ mīa ẽ non cōdēnare primū. de q̄ dicit ⟨Nolite cōdēnare⟩ Nō intelligit̃ de q̄cūq; cōdēnatiōe ſicut nec de q̄cūq; iudicio. ſz de ea q̄ a pietate deuiat̄ crudelitatē. Nō ergo pbibetur ſētētia iuſte dānatiōis q̄ mali puniunt̃ Dicit. n. Exo. xxij. Maleficos nō patieris viuere. Sz pbibet ne illa cōdēnatio ſit abſq; aliq̄ māſuetudine. Debz. n. q̄ aliū ꝓdēnat tria ꝓſiderare. Primo ſi ēt eadē culpa p q̄ alter dānat. q; ſi ſic nullo mō dānet q; q; ſemetipſum ꝓdēnat. Añ legit̃ q Socrates vidēs latronē duci ad mortē riſit. Et int̃rogat⁹ cur rideret dixit. Rido q magni latrōes puū latronē dānāt. Secdo attēdat q̄ alteruz dānat ſi q̄ſz fuit ī eadē culpa. z tūc dānet cū mīa. ſicut ſibi miaz fieri voluiſſet. Tertio ꝓſideret ſi nū q̄z fuit ī eadē culpa. q; dicit apl̄s. j. Cor. x. Qui ſe

putat stare videat ne cadat. Et tūc cū timore dā/net. ¶ F Tertiū in q̄ seruāda ē mia ē susceptē iurie dimissio. Be q̄ dicit [Dimittite] ex corde iurias illatas. Nā vt dicit Aug. in ench. Cuz multa sint genera elemosynarz q̄b⁹ adiuuamur vt dimittāt nob debita nostra. tñ nihil ē maius illa q̄z cū ex corde dimittimus q̄n in nos q̄s peccauit [7 dimitt et vob.] Nō ē bō q̄ p pctō nō sit obligatus q̄n sibi dimitti nō indigeat. Tz tunc nobis dimittūt qñ in nos peccātib⁹ dimittim⁹ Alias enī frustra remissiones speram⁹ a deo nisi nos primo dimittam⁹ ¶ G Quartū pertinens ad mia m ē elemosynarū largitio Be q̄ dicit [Bate] scz indigentib⁹ mie bñficiuz q̄n ē elemosyna Dicit enim elemosyna sm Britonē ab eleyson grece q̄n ē miserere latine. 7 sina q̄n ē mādatū q̄si mādatū mie. Vel dicit ebrayce ab eloy q̄n ē de⁹ 7 moys q̄n ē aq̄. q̄i diuina aq̄. q̄ refrigerat tā dantē q̄z recipiētē Nā sicut aqua extīguit ignē. ita elemosyna extinguit peccatū Vel ab ely q̄n ē de⁹ 7 syna q̄n ē mādatū q̄si diuinū mandatū. Ipe enī de⁹ mādauit eā fieri dicēs. Q̄n super ē date elemosinā 7 ecce oīa mūda sūt vobis. Lu. xj. Et nota q elemosyna ē actus mie 7 p consequēs charitatis. Et diffinit sic. Elemosyna est opus q̄ dat aliq̄d indigēti ex cōpassiōe ppt deū. ¶ H Sciēdū aūt q̄ duplex est gen⁹ elemosyne scz corpale 7 spūale Corpalis elemosyna fit septē modis. s. visitare infirmū. potare sitiētē. cibare esurientē. captiuū redimere. nudū tegere. hospitem colligere. mortuuz sepelire. vel⁹. Visito cibo poto redimo tego colligo condo. Ex vero sūt spūales elemosyne isto vso cōtēte. Cōsule castiga solare remitte fer ora. Facit enī spūalē elemosynā q̄ dat p̄siliū in dubijs. 7 castigat insolētē. cōsolat tristē. remittit offensas. portat alior⁹ defect⁹ 7 q̄ orat p. primis. Et q̄n null⁹ ē q̄ aliq̄ istor⁹ modorū nō posset dare elemosynā null⁹ penit⁹ a p̄cepto mie excusat [Et dabit vob.] Vulgariter dr. dare facit recipe. pt palib⁹ dant eīna. p vilib⁹ pretiosa. p transitorijs eīna. ¶ I Nota multa q̄ dant elemosynam largiētib⁹. Primū ē sanitas aie Esa. lviij. Cū feceris elemosynā sanitas tua citi⁹ orieť. Secūdū ē mūdicia cordis Lu. xj. Date elemosynā 7 ecce oīa mūda sūt vob. Tertiū ē mētis illūinatio Esa. lvij. Orieť in tenebris lux tua 7 tenebre tue erūt sicut meridies. Quartū ē fecūditas Esa. lviij. Et eris q̄si ortus irriguus 7 sicut fons aquarz cui⁹ nō deficiēt aq̄. Quintū ē extinctio pctī Ecc. iij. Sicut aq̄ extinguit ignē ita elemosyna extinguit peccatū. Sextū q̄ pugnat p nobis cōtra inimicū Ecc. xxix. Tuppscutū potētis 7 supplanceā aduersus inimicū tuū pugnabit scz elemosyna. Septimū q̄ orat p nob Ecc. xxix Cōclude elemosynā in sinu pauperz 7 ipa orat p te. Octauū q̄ coronat in vita eterna. Dis enī q̄ dederūt elemosynā dicet Venite benedicti patris mei p̄cipite regnū q̄n vobis pātū ē ab origine mūdi Esurui ze. Mat. xxv.

¶ Secunda pars expositiōis euāgelij CCCXXV

Mensuram bonam et confertā et coagitataz et supereffluentez dabunt in sinum vestrz. Eadē quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. ¶ A ¶ Secūda ps in q̄ oñdit quanto p̄mio mia sit remunerāda. Et q̄n p̄miū q̄ remunerant misericordes erit beatitudo eterna q̄z multiplicit saluator hic describit. Primo q̄n p̄miū vnicuiq̄z distribuit iurta mensurā meritorz sm enī mēsurā meriti ē mensura p̄mij. Un Gre. iiij. li. moral. Que in electis in hac vita est discretio opm. In alia q̄z vita p cul dubio erit discretō dignitatū vt q̄ Bali⁹ aliū supat illic alius aliū retributiōe transcēdat. Et quāuis illa retributio eq̄lis n̄ sit vna tñ oīb⁹ beatitudinis vita erit. ppter q̄n Apoc. xxi dr q illa supna ciuitas scā hierlm mēsura arundinea mentra ē. eo q certis gradib⁹ dignitatum mēsuraī supni ciues celestis ciuitatis ordinez cōstituūt ¶ Secūdo describit hic p̄miū quantū ad pfectionē [bonā] Bonuz ē illud beatitudis p̄miū. imo bonū oīs boni. cōplectēs in se q̄cūq̄z sūt bona Un Boet⁹ de cōsolatiōe. Beatitudo est stat⁹ oīm bonorz aggregatiōe pfect⁹ Que nam sint illa bona q̄ p̄paauit de⁹ diligētib⁹ se. fide non capit. spe nō attingit. charitate nō cōprehendit. desideria nra trāsgredit. Un Aug⁹. de ciui. dei. Ibi ē q̄d q̄d amabit nec dīsiderabit q̄n nō aderit bonū erit sūm⁹ de⁹ sūmū bonū. ¶ Tertio describit p̄miū quātū ad plenitudinē [et p̄fertā] .i. plenā. plena nāq̄z erit aīa celesti beatitudine ita vt nihil aīe aut mētis aut intellect⁹ sit vacuū a gloria. ps. Replebimur in bonis dom⁹ tue. ¶ Quarto describit hic p̄miū quātū ad sui firmitate [et coagitatā] Que. n. firma ē volum⁹ coagitam⁹ 7 cōquassamus sm glo. Tale erit beator⁹ p̄miū. q̄ stabilitū 7 securz. Un p̄sper de vita cōtēplatiua. Futura vita ibi credit ee vbi ē certa securitas. secura trāq̄llitas. trāq̄lla iocūditas. felix cuitas. eīna felicitas. vbi ē amor pfectus. timor nullus. dies eterni⁹. alacer mot⁹. 7 vnus oīm spūs. Vel ist⁹ p̄miū dr coagitatuz rōne gaudij de mutua beatitudine scōz. q̄ dū oēs gaudebūt beatitudo cuiuslibz alteri accumulabit. ¶ Quinto describit

bic pmiũ quãtũ ad abũdãtiã [ꝛ supefluentez] hoc dicit qz excedit merita nrã. Pedim⁹ tpalia p eĩnis. mũdana p diuinis. Vl dicit supefluẽs qz de plenitudine bũitudinis aĩe redũdabit gloria in coꝛp⁹. Añ Aug⁹. in epla ad dyoscoꝛ. Taz potentẽ fecit de⁹ aĩaz vt deci⁹ plenissima beatitudine q̃ ĩ fine ipis scis pmittit redũdet in inferiozem naturã q̃ẽ coꝛp⁹. nõ bũitudo q̃ itelligẽtis ꝛ fruẽtis ẽ ppria. sz incoꝛruptiõis vigoꝛem. [Dabunt] [pat ꝛ filꝰ ꝛ spũsscus] [dabũt] [illi p q̃b⁹ impẽditis opa mie qz erunt causa vt de⁹ dat] [in sinum] [sm Gre. Mibi securi⁹ ꝛ lamabili⁹ eo qõ collocam⁹ in sinu. ¶ B Secũdo pomt equitas retributiõis cuiuscũq; opis] [Eadẽ q̃ppe mẽsura q̃ mẽsi fueritis] [in merito.] [remetiet vobꝭ] [in pmio. Qz vt dicit Basiliꝰ. Qua mẽsura vn⁹ q̃sq; peccat aut bñ agit eadẽ pmia aut penaz sumet. Qz. n. pena sit sm mẽsurã culpe legit Deut. xxv. Qzo mẽsura pctĩ erit ꝛ plagarũ modus. Et Apoc. xviij. Quãtuz se glorificauit ꝛ in delicijs fuit tãtũ date illi tozmẽtũ ꝛ luctũ. ¶ Sed dices nõ videt q sm eandẽ mẽsurã maluz puniat q̃ petratũ ẽ. qz peccat bõ tpaliẽ ꝛ eternaliẽ punitur. Et dicẽdũ q peccatũ qõ p pniaz nõ diluit in ista vita durat ineẽnũ. iõ pena debet ei eĩna. Itẽ sm Gre. q̃ bõ ipenitẽs quãtũ in se ẽ peccauit eĩnaliter. iõ eternaliẽ punit. Itẽ eternaliẽ punit. qz cõtra eternũ ꝛ infinitũ bonũ peccauit. ¶ Cõsidrãdõ ẽ aũt q in oĩ ope dei simul sũt mia ꝛ iusticia. Añ sic repbos eternaliter iuste punit q tũ mia mitigat eoꝝ penã. nõ eni ꝙtinet in ira sua misericordias suas. Iustos vo sic eĩnaliẽ iuste glorificat. qz misericoꝛdiẽ vltra merita dat gloriã. Ro. viij. Nõ sũt cõdigne passiões huiꝰ tpis ad futurã gloriam que reuelabit in nobis scz in patria.

¶ Tertia pars expositionis euangelii.

CCCXXVI

Dicebat autem illis et similitudinẽ. Nũquid põt cecus cecũ ducere? Nõne ambo in foueã cadũt? Nõ est discipulus sup magistz. perfect⁹ aũt oĩs erit si sit sicut magister eius. Quid aũt vides festucam i oculo fratris tui. trabẽ autez que in oculo tuo ẽ nõ consideras. aut quomõ potes dicere fratri tuo. frater sine. eijciã festucã de oculo tuo. ipse trabem in oculo tuo nõ vidẽs. hypocrita eijce primũ trabẽ de oculo tuo. et tunc perspicies vt educas festucã de oculo fratris tui. ¶ A Tertia ps in q̃ oñdit q oꝛdine faciendũ sit op⁹ mie. qõ ẽ coꝛreptio. qõ oꝛginaliter debet incipe a seipo Ecc. iij. Miserere aĩe tue placẽs deo. Et ostẽdit quattuoꝛ eẽ necessaria in dicãti. ¶ Primo eni debem⁹ habere iuris noticiã. Añ dicit [Dicebat aũt illis ꝛ similitudinẽ.] Nũ q̃d põt cec⁹ [iudex] [cecũ ducere] [populũ. i. dirigere in regulã iusticie ꝛ vitã eternaz] [Nõne ambo in foueã cadũt] [pditiõis] Dicere. i. Gre. pditus fact⁹ ẽ pl'us me⁹ pastoꝛes seduxerũt eos. Mã vt dicit Aug. de ciui. dei. Ignoꝛãtia iudicis plerũq; ẽ calamitas innocẽtis. Qz si aliq̃s diceret ignoꝛãtiã iudicis posse coꝛrigi per subditos. q̃ri nõdẽs dicit [Nõ ẽ discipul⁹ sup magistz] vt erroꝛ magistri possz coꝛrigi p discipli. Añ sufficit discipl'o imitari magistz. Añ addit [pfect⁹ ãt oĩs erit si sit sicut magister ei⁹] Perfectio nãq; discipuli ẽ disciplina magistri. Secũdo nõ ẽ iudex idone⁹ q̃ grauioꝛib⁹ detinetur criminib⁹. etiã si habz iuris noticiã. Añ subdit aliã pabolã [Quid aũt vides festucã] i. puum aut leue peccatũ. sicut ire aut ociosi vbi vel etiaz tẽptatiõis carnis [in oculo fratris tui] q̃ tñ oculũ nõ excecant [trabẽ] i. magnũ peccatũ vt homicidiũ adulteriũ vel alia hmõi [q̃ in oculo tuo ẽ nõ ꝓsideras] qz relicta sui ꝓsideratiõe alioꝝ cõsideras culpas. ¶ Tertio nõ ẽ idone⁹ alioꝝ coꝛrectoꝛ q se nõ coꝛrexit. Añ subdit [Aut quõ potes dicere] [ferẽdo sentẽtiã] [fratri tuo. frater sine eijciam] [absoluẽdo. aut coꝛrigẽdo. aut sacramẽta eccl'ie ministrãdo.] [festucaz de oculo tuo. trabẽ in oculo tuo nõ vidẽs] Hoc dicere nõ potest q̃s sine cõfusiõe sui si peccatũ ei⁹ sit notum. nec dicere põt saltẽ sine repbensiõe ppie cõscie si peccatũ sit occultũ. qz nõ vult de⁹ vt coꝛreptõnis sumat officiũ q̃ pius ẽ pctis obnoꝛi⁹. Unde Jo. viij. Qui sine pctõ ẽ p̃mus in illã lapidẽ mittat. ¶ B Quarto documẽtũ adiũgit [hypocrita] i. simulatoꝛ. Et reuera pctoꝛ coꝛrigẽs aliũ hypocrita ẽ q̃ actu coꝛreptiõis se ĩmunem ostẽdit cũ nõ sit [Eijce p̃mũ trabẽ de oculo tuo] Bẽ rect⁹ oꝛdo vt p̃mũ seipm coꝛrigat. Añ Gre. Indignũ ẽ vt q̃ nescit tenere moderamina vite sue iudex fiat aliene Ecc. vij. Noli q̃rere iudex fieri ꝛc. [ꝛ tũc ꝓspicies] i. pfecte aspicies [vt educas] [autoꝛitate regimiis] [festucã de oculo frꝭ tui] q̃ licet iudex sit supioꝛ autoꝛitate regiminis. frater tñ ẽ paritate fidei ꝛ vocatiõis. Iõ debz fraĩne coꝛrigere. In oĩb⁹ istis vt dicit Basi. cõsideranduꝫ ẽ quãte sit difficultatis alios iudicare. quia oportet vt p̃us seipos iudicet ꝛ cõspiciãt. qõ vidtur grauissimũ oĩm. qz cũ ocul⁹ cũcta videat exteꝛioꝛa tamen sup se visu nõ vtit. ita intellectus cum alienũ coꝛrigit peccatum difficile est ppꝛios defectus ꝓcipere.

Sermo de eadem dominica.

CCCXXVII

Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Lu.vj. Saluator noster fide et opib⁹ ad ea q̄ salutis nostre sūt nos inuitans in vbis p̄missis duo nobis p̄ponit videlicet op⁹ pietatis et fidē scē trinitatis. q̄r vtrūq; necessariū est ad salutē. et neutr⁹ valet sine altero. Nam op⁹ sine fide nō placet deo. Nec sine fide ipossibile est placere deo Heb.xj. Fides etiā sine opibus mortua est. Jacobi.ij. Primo ergo saluator hortat nos explicite ad mīam et opa pietatis cū dic̄ Estote misericordes Docēdo nos instruit ipsi cite de fide sanctissime trinitatis in eo q̄ dic̄ pat̄ Circa p̄mū tanguntur duo penes p̄ceptū mie notabiliter cōsiderāda. Primū in q̄ cōsistit mie perfectio quātū ad hoc q̄ p̄mittit Estote misericordes Secūdū est cuiusmodi debeat esse mie execution quantū ad id qđ addit Sicut et pat̄ vester misericors est Quātū ad p̄mū sciendū q̄ perfecta mia cōsistit in trib⁹. Primum est miserie alterius cōpassio affectualis. Secōm est beneficij impensio effectualis. Tertiū est mutuarū remissio cordialis. Be p̄mis duob⁹ dicit Aug⁹ in li. de diffinitiōib⁹. Misericordia inq̄t est condolentis affectus animi cū additamēto bñficij vt compatiamur primo et largiamur de proprio. Be tertio dr Mat.xviij. in pabola de seruo nequā quē dñs tradidit tortoribus quousq; redderet vniuersum debitū. Sic inq̄t et pat̄ meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusq̄sq; fratri de cordib⁹ vr̄is Q; aūt remittere debitū sit opus mie patet ex eo q̄ ibi p̄mittit. Nōne oportuit et te misereri cōservi tui sicut et ego tui misi⁹ sū. Unde Eph.iiij. Estote iuicē misericordes donātes iuicē. s. i vos commissa p̄m glo. sic̄ et de⁹ in christo donauit vobis. Debec aūt tria oia opa mie reducunt tam exteriora et corpalia q̄z interiora et spūalia. Ad p̄mū ist⁹ necesse est p̄currere in oī ope mie vt videlicet fiat ex p̄passiōe. Unde mia a doctoribus sic describit. Misericordia est cōpassio sup miseria aliena inquātū. s. aliq̄s miseriā alienā apprehendit vt suā. qđ fit p vnionē charitatis. Unde etiam opa mie dicunt opa charitatis p̄ q̄nto mia est effect⁹ charitatis. Unde si q̄s det panē paupi. vestiat nudū. visitet infirmū ⁊c. si nō fiat ex cōpassione officio charitatis nihil pdest. Juxta illd̄. j. Corin.xiij. Si distribuero in cibus pauper oēs facultates meas. charitatē aūt nō habuero nihil mihi pdest. Et dubitaret aliq̄s circa B qđ in descriptiōe mie dr. cōpassio sup miseria aliena. an aliq̄s debeat habere copassiōes sup mīam p̄priam Et videt q̄ sic. q⁹ dr Ecc.xxx. Miserere anie tue placens deo. Dicēdū q̄ q̄ patit in seipo miseriā naturaliter dolet de miseria sua. sed nō dr sibi ꝯpati. q⁹ cōpati est cū alio pati. Iste aūt q̄ patit in seipso sit in charitate et patient sustinet magnū q̄dē meritum sibi acq̄rit nō tñ ex ope mie sz ex virtute patiētie Ez ppt̄ obiectiōem. sciēdū q̄ aliquis dr misereri sui ipsi⁹ nō vt ipsi⁹. sed inquātū est sibi ipsi alienus. vt q̄ caro facit se alienā a spū recalcitrādo sibi. ac p B aīa cadit in miseriā duplicē scz culpe et pene Unde recte sapiens āmonet spūm vt misereat anie sue subueniēdo miserie eius ne incidat in culpā. vel si incidit q̄ resurgat et ne incurrat gehenne penā. Unde Aug⁹. x. de ciuitate di. c. vj. dicit q̄ q̄libet op⁹ mie si ppt̄ deum fiat sacrificiū deo ē. Unde si hō mūdo moriē vt deo viuat q̄niā et B ad mīam ptinet sacrificiū est Cū etiā corp⁹ nostr⁹ tpantia castigam⁹ si B quēadmodū debemus ppter deū facim⁹ vt nō exhibeam⁹ membra nostra arma iniq̄tatis pct̄ō sz arma iusticie deo sacrificiū ē. Dilige cū aīa se totā offert deo sacrificiū. Hec Aug⁹. adducēs vbū pallegatum. Miserere anie tue. De q̄ miseria spūs ad aīam dr Prouerb.xj. Bñfacit anie sue vir misericors Per virū intelligit portio superior. q̄ tūc bñfacit anie q̄n miseret sup miseria portiōis inferioris cohibendo eā ne trahat aīam ad culpā et psequent ad penā. Et notant dicit sapiēs. miserere anie tue. non dicit carni tue. q⁹ multi nimis cōpatiunt carni sue sequendo oblectamēta ei⁹. Unde nō iubet hō misereri carni. Nemo. n. vnq̄z carnē suam odio habuit. sz nutrit et fouet eā Eph.v. Ez aīam suam multi odio habēt. Juxta illud ps.x. Qui diligit iniq̄tatē odit aīam suā C Moraliter autē debet hō misereri anie sue in q̄ttuor Primo infirmā curādo. Unde enī aīa infirmat ex culpa. Unde in psona pct̄oris dicit pp̄ha i ps. Miserere mei dñe q̄niā infirm⁹ sū. Sicut ergo est op⁹ mie infirmū corpaliter visitare et ad ei⁹ sanitatē curā impendere. ita est op⁹ ve mie aīam spūaliter infirmātē per cōtritionē et pniam sanare. et sanitatē ei⁹ a celesti medico iplorare. sicut fecit dauid dicēs. Sana aīam meā q⁹ peccaui tibi Secundo debet hō misereri anie sue ipsam nudā vestiēdo. Op⁹. n. mie est nudū vestire Esa.lviij. Cū videris nudū operi eū ⁊c. Sic hō cū ppendit aīam suā esse nudā a virtutibus. debet eā cū virtutibus vestire et ornare. q⁹ sicut vestes ornāt corp⁹ et cooperiūt turpitudinē ei⁹. sic virtutes ornāt aīam Apoc.xvj. Beat⁹ qui custodit vestimenta sua ne nudus ambulet. Et charitas q̄ est regina virtutū opit multitudinē peccatoz. j. Pet.iiij. Tertio debz hō misereri anie

sue ipaz esurientē reficiēdo ¶ Nonunqz enī ania patit famē verbi dei z tūc debet bō ei pcurare ci/ bū legendo scriptūrā vel accedēdo ad p̄dicatio/ nes. ps. Aiam esurientē satiauit bonis. ¶ Quar to debet bō misereri aīe sue captuā cōcupiscen tiarū laqueis redimēdo. vel ne capiat tēptatiōi/ bus p̄seruādo. Sicut fecit illa scā virgo sara fi/ lia raguel Thobie. iij. ¶ Hūdā seruauit aīaz me/ am ab oī cōcupiscētia ꝛc. Silit moralizari pt de singulis alijs opibus mie. ¶ B Secūdū ātquod ad pfectionē mie exigit est bñficij impēsio effectualis. Et hoc q̄dē necessariū ē qñ facultas adest. Ex vt dicit Aug⁹. xx. de ciui. dei. ¶ Miseri/ cordia est aliene miserie in nostro corde cōpas/ sio. qua vtiqz si possemus subuenire ꝓpellimur Si vero facultas nō assit bona voluntas supple bit effectū charitatis p virtutem benuolentie z si nō possit in actum beneficētie. Ex vt dic̄ Am/ bro. in li. de officijs. In beneficio cōferēdo plus animo⁹ q̄z census opaī. magis p̄ponderat beni/ uolentia q̄z possibilitas reddendi muneris. Et Aug⁹. sup Joh̄ez. Añ dei oculos nunqz est va/ cua manus a munere si arcba cordis repleta ē volūtate ¶ Tertiū etiā quod est iniuriarum re missio cordialis. quātū sit nobis necessariuz ptz ex sentēcia dñi ¶ Matth. vj. Si nō dimiseritis ho minib⁹ pcta eoꝝ scz in vos cōmissa nec dimittz vob̄ pat vester pcta vestra. Qualit aūt z qūo di mittēde sint iniurie. habes supra in expositione dñice oratiōis sup illa petitiōe. dimitte nobis debi ta nostra sicut z nos dimittimus debitoribus nostris.

¶ Subsermo primus.

CCCXXVIII

Sicut et pater uester

misericors ē. ¶ A Uiso in q̄b⁹ cōsi stit mie pfectio. Deq̄ videre cuiusmōi debeat eē pfecte mie executio. Et certe debet esse p̄m formā z modū mie dei. Añ saluatorē dito p cepto mie dicēdo. Estote misericordes. mox dare volēs formā modū z exemplar miserēdi adiecit Sicut z pat vester misericors est. Circa q̄ tria sūt cōsiderāda. ¶ Primo q̄nta ex hoc reluceat di/ gnitas mie. Secūdo an possibile sit nobis ita mise ricordes eē sicut ē deus. Tertio in q̄b⁹ debeam⁹ nos deo miserēdo cōformare. ¶ Quātū ad pri mū ꝓsiderandū q magna ex B relucet dignitas mie q deo nos assilat z filios facit q dicit Sic z pater vester Eph̄. v. Imitatores dei estote sic filij carissimi. Si igit filij dei sum⁹. oportet euz i opibus mie imitari. Añ Cirill⁹. Magnū iquit ē pconiū pietatis. reddit eni hec virtus deo nos cōformes z q̄i q̄dā signa sublimis nature impri mit nostris aīab⁹. Et hoc de p̄mo. ¶ Quātum ad scōm an nos possumus eē ita misericordes sicut de⁹. sciendū q cū mia dei sit infinita. oēs āt būane pfectiones sunt finite. sz finiti z infiniti nul la pōt eē pportio p̄m p̄bm. Impossibile est nos in misericordia vel in aliquo attributo deū imi tari qua si sit aliqua proportio nostre misericor die ad diuinam. Nō tñ hoc p̄ceptum quo iube mur misericordes eē sicut pater celestis est de i possibili. quia ly sicut nō importat pportiōez di uine misericordie ad nostrā. Sed dicit quādaz pportionalitatē scz ita bō suo mō sit misericors sicut de⁹ suo. Ipe eni est infinite virtutis ac p̄ in finite mie. bō vo q in virtute finit⁹ ē nō nisi finitā mīam pōt habere. z hoc sufficit ad h⁹ p̄cepti cō pletiōez. ¶ B Excedit aūt diuina mia nrām p̄capue in q̄nq⁹. ¶ Primo in liberalitate. deus eni liberalit miseret. nos aūt recipce ad nos Añ Aug⁹. iij. Confess. Ex nostra infirmitate compati mur ad subuenīēdū idigentib⁹ silit illis opitulā tes quēadmodū nob̄ vellem⁹ opē fieri si eodem mō idigerem⁹. Deꝝ vo q bonoꝝ nostroꝝ nō in diget liberalit miseret. q tales nos fecit vt mia i digeamus. ¶ Secō excedit in puritate. q mie dei nullus est admixtus dolor. Nos vo sic mise remur vt doleam⁹ miserēdo Añ Aug. iij. Confess. Deus q longe alteqz purius q̄z nos amas aīas z incorruptibilius misereris q nullo dolore sau ciaris. ¶ Tertio in portate. quia añq̄z nos pos semus alterutꝝ misereri ipe nobis mis⁹ ē. Ex cum adhuc nihil essemus p̄m magnā misericor diā suam elegit nos in ipo ante mundi ꝓstituti onem z p̄destinauit in gloriaz suam z de nihilo p̄duxit ad eē. ¶ Quarto in pietate. tāta eni fuit dei pietas vt etiā pcatores nō dispereret sz p nostra redēptiōe filiū adinq̄rēdū misit. Añ Amb. in li. de vita beata. Cōsidera inquit patris affectuz et pietatē qua morituri filij suscepit piculū. q acerbitatis imisit dolorem ne piret fructus redēptō nis cū fuit dño studium tue salutis. ¶ Quinto excedit in diuturnitate. quia adhuc post tāte pi etatis p̄cium multis et infinitis miserationibus nos incessanter adiuuabit vsq3 in finem seculo rum vt sequit. ¶ C Quātū ad tertiū i q̄b⁹ de beam⁹ deo in mia ꝓformari. sciēduz q licet non possum⁹ attingere altitudinez latitudinē z p̄fū ditatē mīaz dei. Conari tñ debem⁹ ad B q̄ tum possum⁹ vt eū i opib⁹ mie imitemur. Et licz mie ei⁹ sint innumerabiles z infinite. aliqs tñ mise rationes ipius recolligere possum⁹ ex q̄b⁹ imēsa dei pietas relucet quo ad diuersos stat⁹ hoim. q̄z aliquas ponit Bern̄ in quoda p̄mōe. et alie

ex diuersis doctorib⁹ recensent. ¶ Prima mia dei erga gen⁹ hūanū reluceti bñficio electōis ⁊ pdestiatōis abeterno Secda ibñficō creatōis ex nihilo Tertia ibñficō redēptōis ō qb⁹ iādictū ē. Et he tres respiciūt oēm statū hūani generis. ¶ Quarta respicit statū innocētū ⁊ incipientiū q̄ ē q̄ eos a mūtis pctis custodiuit i q̄ cecidissent si nō eos dei mia pseruasset. Añ qlibet eoꝝ dicere pōt cū ps. Nisi q⁹ dñs adiuuit me paulominus habitasset in iferno aia mea. Alie tres respiciūt statū peccātiū q̄ sequunt. ¶ Quinta ergo mia dei quā exhibet pctorib⁹ ē q̄ eos ita patienter portat nec statim dānat ſz expectat eos ad penitentiā. Añ Beñ. Ego inq̄t peccabā ⁊ tu dñe dissimulabas. nō cōtinebā a scelerib⁹ ⁊ tu continebas a vberib⁹. plongabā ego multo tpe iniq̄tatē ⁊ tu plōgasti pietatē tuā. ¶ Sexta mia dei ē etiā ad pctōres maiōr pdicta q̄ nō solū patit eos ſz ⁊ large eis in tpalibus puidet ⁊ ministrat vīc licet idiuitijs honorib⁹ amicis filijs ⁊ nepotib⁹ pace sanitate potētia. In qb⁹ sepe ita abundant eis puidet ac si sibi mūtū seruirēt vt p hec eos alliciat ad cōuersiōez ⁊ sui amorē. Ex pch dolor q̄ dā eoꝝ ex his pabulū pl⁹ deum puocant. Iuxta illud. Incrassatus ē dilect⁹ ⁊ recalcitrauit. incrassatus ipinguatus dilatatus. dereliq̄t deū factorem suū Deut. xxxij. Et q̄re q⁹ pdijt q̄ ex adipe iniquitas eoꝝ ⁊c. vt dicit in ps. ¶ Septima misericordia dei etiā ad pctōres adhuc maiōr predictis ē q̄ etiā ipos rogat vt redire velint ad grāz. Iuxta illud Hiere. iij. vbi dñs inuitās aiam peccatricē ad pniam dicit. Tu fornicata es cū amatorib⁹ multis tñ reuertere ad me ⁊ ego suscipiā te. Et Cañ. vj. Spōsus aiaz captuā pctis q̄ iō sunamitis ōr unitat. d. Reuertere reuertere sunamitis reuertere reuertere vt intueamur te. Quat dicit reuertere q⁹ q̄ttuor mōis aia a deo auertit. s. cogitatiōe affectiōe locutiōe ⁊ opatione. Oēs istas auersiōes aie spōsus sanabit si reuertet Hiere. iij. Cōuertimini filie reuertētes et ego sanabo oēs auersiōes vestras. Ex hoc aliq̄ indurati nō curāt reuerti ad rogatū dei. Añ cōqueri dñs de tali ania Hiere. iij. Abijt aduersatrix israel ⁊ fornicata ē inimis ⁊ cū feciſſz hec oīa diri. ad me reuertere ⁊ non est reuersa. ¶ B ¶ Quidā ad imitationē dei rogātis reuertuntur ad eū q̄rētes mīam. Et his de⁹ facit triplicē mīam. Quaz pma ē ⁊ ē octaua mia in numero q̄ eos ita benigne recipit ⁊ offensas ita pure remittit ac si nūq̄z offensus fuerit Aug⁹. De⁹ peccatorē patiēt expectat. benigne reuocat. hilariē suscipit. integraliter culpaz dimittit. De Ex Ber. Gratias tibi dñe q⁹ me penitentem misericordiē suscepisti vt in eorum numero inuenirer de quibus ps. Beati quorum remisse sunt iniquitates ¶ Nona q̄ facit eos pticipes omniū bonoꝝ q̄ in tota eccl̄ia fuit ⁊ merito omniū iustorū. quia quilibet iustus pticeps est oīm bonoꝝ que faciunt omnes iusti. sm illud ps. Participeps ego sū omniū timentiū te et custodientium mandata tua. Exemplū de mēbris sanis in corpore q̄ oia sibi inuicez coopant. sed mēbrū putridū vel aret factū hmōi nō pticipat. ¶ Decima dei mia q̄ ē tertia erga statū reuertētiū ē q̄ eos etiā ad mensam suā recipit. ad quā nullus debet accedere nisi sit de suis dilectis amicis. In hoc maxie appareret mia dei erga reuertētes ad se quod dat seipsum eis in cibum in sacramento. Et hec triplex misericordia dei erga reuertētes ostendit in filio pdigo. cui ad se reuerso ⁊ reatū suum cognoscēti pat occurrēs amplexatus ē eū pcipiēs seruis induere illū et ornare ⁊ vitulum saginatū occidere ⁊ cū gaudio epulari. Hec cōuertendo ad propositū. In cursu patris ⁊ amplexu notat plena misērātis recōciliatio. In eo aūt q⁹ iussit seruos suos eū vestire notat q⁹ sancti faciūt euz ptiapē virtutum suarū qui p se nudus meritis venit ō regione dissimilitudinis. Tūc enī pticipant sibi alius meritū sue innocētie que est pma stola. alius meritū castitatis que signat p annulū. alius meritū laboris ⁊ pdicationis sue que sunt calciamenta in pedibus. his opertus ⁊ ornatus adducit ad epl̄as vituli saginati. id ē ad pceptōez vitifici corpis christi. ¶ E Deinde quo ad statum pficiētiū et fidelit deo seruientiū i vita activa relucet triplex misericordia dei. Prima que est vndecima in numero est ista q⁹ eos in tēptationibus adiuuat nec pmittit temptatoꝝ tantā ptātem sup eos quātā vellet. j. Cor. x. Fidelis deus q̄ nō patiet vos tēptari supra id qđ potestis sustinere. Ex p mia dei habent virtutem continendi a peccatis et a temptatiōibus resistendi. Unde Beñ. Gratias tibi ago dñe p misericordia tua. p quam mihi cōtinēdi de inceps ⁊ emēdacius viuendi pstitisti virtutem ne recidiuus paterer ⁊ eēt nouissim⁹ error peior pore. Duodecima misericordia est q̄ ea que videbant eis dulcia in oblectatiōe peccati vertūtur eis in amara. Unde Beñ. Vinificauit deus cor meum ⁊ imutauit vt amara fierent que male pul dulcia erāt. Tredecima misericordia dei quo ad statum pfitientium ē. q⁹ nō solū defendit eos ab hostibus ne inducant in temptatiōem ⁊ q⁹ oblectamentum peccandi reddat eis amarū. vt dictū ē Sed etiaz vltra hoc ex victoria temptationū et varijs virtutibus de bonis opibus in qbus de

die in die pficiũt ditat eos magna opulentia meritoꝝ. ¶ ℣ Post hec quãtũ ad statũ pfectoꝝ ⁊ cõtẽplatiuoꝝ maxima mĩa dei relucet in eo q̃ eos ad sui familiaritatẽ admittit. ⁊ ad sui amoris vnionẽ. ⁊ secretoꝝ suoꝝ reuelatiõẽ assumit ⁊ nibilomin⁹ ad celestia firmit̃ sperãda ⁊ quod amm̃o ℞ pgustãda eos puebit. ⁊ tandẽ eos ad eternã gloriã pducit. ℣ Ho totũ ex sola mia dĩ cõtingit. cũ oẽs nostre iusticie nõ sint cõdigne ad futurã gloriã. ℣ Nõ enĩ vt aut aplus ad Tyt̃ũ. iij. ex opibus iusticie q̃ fecim⁹ nos sed sm̃ suã miaꝫ saluos nos fecit. deus qui est benedictus in secula seculoꝝ.

¶ Subsermo secundus.

CCCXXIX

Hodie pagit festum scẽ trinitatis id circo verbuꝫ istud inter alia verba thematis positũ exponẽdo ⁊ ad sanctã trinitatẽ retoꝝquẽdo. est sciẽdũ q̃ hoc verbũ pat̃ in diuinis accipit dupliciter. Uno mõ psonaliter put pat̃ est vna pson̄a in diuinis cõdistincta cõtra filiũ ⁊ spũm sanctũ pein̄ generatiõem q̃ genuit filiũ sibi cõsubstãtialem dñm nostꝝ iesum christũ. Exquo oĩs paternitas in celis et in ẽra noiat̃ Eph̄. iij. Alio mõ sumit̃ pat̃ substãtialiter put includit totã trinitatẽ. Et sic dei trinitas ẽ pat̃ noster oĩm videlicet hoĩm p creationem. et spealit̃ fideliũ p adoptionem. ℣ Hãc vtrãqꝫ acceptionẽ patrnitatis dñs noster cõplerus ẽ qñ dixit Jo. xx. Ascẽdo ad pr̃eꝫ meũ ⁊ patrẽ vestꝝ. ℣ Patrẽ q̃dẽ meũ p eĩn̄ generatiõeꝫ ⁊ patrẽ vestꝝ p creatiõeꝫ ⁊ adoptiõeꝫ. quãuis ⁊ isto scẽdo mõ etiaꝫ tota trinitas sit pater christi quãtũ ad naturaꝫ assũptã in forma serui. ¶ ℞ Be primo igitur mõ q̃ dei pat̃ ẽ pat̃ filij dei p eĩn̄ generatiõem ẽ illud ps. Dñs dixit ad me. filius meus es tu. ego hodie genui te. Dñs. n. pat̃ dixit ad filiũ gignendo ipm̃ vbũ eĩnũ. Gignẽdo ergo dixit filius me⁹ es tu mihi cõsubstãtialis. ego hodie. i. in eĩnita te genui te. ℣ In alio mõ q̃ pat̃ dr̃ substãtialit̃ est illud Jo. x. Ego ⁊ pat̃ vnũ sum⁹. ℣ Baudi. ⁊ spũs sanctus. vt sit sens⁹ Ego. s. filius ⁊ pat̃ ⁊ spiritus sãctus nos inquã tres pson̄e vnũ sum⁹ i eẽntia. Hr̃ sic dicit Aug⁹. j. li. de trini. c. ix. x. ⁊ xiij. plerũq; personis singulis noiatis dicunt q̃dã nõ tñ aljs separatis itelligunt̃ ppt̃ trinitatis vnitatẽ vnãqꝫ subaz atqꝫ diuinitatẽ patris ⁊ filij ⁊ spũsci. Verbi grã Hbi dicit dñs. Qui me diligit diliget̃ a patre meo. ⁊ diligã eũ ⁊ manifestabo ei meipm̃. Hunq̃ ℞ q̃ nõ dixit ostẽdã ei ⁊ pr̃eꝫ. iõ sepauit patrẽ Nõ vtiqꝫ. sz cũ ait. manifestabo ei meipm̃ intelligit̃ q̃ manifestabo ⁊ patrẽ. ita etiã vbi dic̃ apostolus de christo. cũ tradiderit regnuꝫ deo ⁊ patri intelligit̃ q̃ nõ adimit sibi q̃n ⁊ ipe regnet cuꝫ patre simul ⁊ spũsctõ. Sic et vbi ait. Si q̃s diligit me sermonẽ meũ seruabit ⁊ ad eũ veniemus ⁊ mãsionẽ apud eũ faciem⁹. Nũq̃d ab hac mãsione excl̃us ẽ spũsscũs. Nõ vtiqꝫ ab hac mãsione sepatus ẽ. de q̃ dictũ ẽ. in vobis manet ⁊ in vobis erit. Silit̃ ⁊ alibi vbi dicit. Ipse enĩ pater amat vos. se vtiqꝫ ipe nõ sepat. Sz sm̃ q̃ dictuꝫ ẽ. plerũqꝫ ita noiari vnãquãqꝫ in trinitate psonã vt ⁊ alie illic itelligant̃. Sic enim dictũ ẽ. Ipe enĩ pat̃ amat vos. vt cõsequent̃ intelligant̃ ⁊ filius ⁊ spũsscũs. Sic et hic vbi dicit. Ego ⁊ pater vnũ sum⁹. subintelligit̃ ⁊ spũsscũs. Hec Aug⁹. in sentẽtia. Eodẽ mõ in ppositio vbi dicit̃ in themate. pater. subintelligit̃ filius ⁊ spũsscũs Sz in tali subintellectiõe ista distinctio ẽ attẽdenda q̃ vbi cũ q̃z pat̃ vel aliq̃ alias psonas ponit̃ eẽntialit̃ sp subintelligunt̃ ⁊ alie pson̄e nõ exp̃sse. sicut ẽ in oĩbus exẽplis pdictis. Hec⁹ vbi pon̄it aliq̃ psonas notionaliter tũc enĩ nulla alia pson̄a subintelligitur sicut in psalmo pallegato. filius meus es tu ego hodie genui te. ibi nõ subintelligit̃ spũsscũs q̃ ipe genuerit vel genit⁹ sit. Et sic in locis scẽpture similib⁹. Interdũ tñ vbi due pson̄e notionaliter exp̃munt̃ tertia nõ excludit̃. Sicut ibi. Cũ venerit paclit⁹ ⁊c. qui a patre pcedit. ℣ Procedere ẽ actus notionalis. et hic dicitur q̃ spiritus sanct⁹ procedit a patre. non exp̃mitur q̃ etiam a filio sed nec negatur sm̃ Augustinũ super Johañẽ. Non enim dicitur q̃ a patre solo vel a patre nõ a filio. Igitur non excludit filium. procedit enim a filio simul et a patre. Sed diceres cum dixit a patre procedit. quare non adiunxit ⁊ a filio. Dicendum q̃ filius virtutem spiratiuam habet a patre. ideo totum refert ad patrem sicut ad fontalem originem. Etiam ideo non adiunxit de filio. quia iam antea equiualens dixit. Dixerat enim. Cum venerit paraclitus quem ego mittã vobis a patre. In eo q̃ dixit. Ego mittaꝫ satis dedit intelligere q̃ ab eo procedit. ¶ C Notandum autem q̃ hoc nomen pater per prius ⁊ magis ppie conuenit deo sumptum personaliterq̃z acceptuꝫ eẽntialiter. Hõ sic ẽ videre. Hã pfecta rõ paternitatis ⁊ filiatiõis inuenit̃ in deo patre ⁊ deo filio. quia patris ⁊ filij vna est natura ⁊ vna gloria. Sz in patnitate q̃ de⁹ dr̃ pat̃ create nõ inuenit̃ pfecta rõ paternitatis ⁊ filiatiõis. cuꝫ nõ sint vni⁹ nature ⁊ creator et creatura sed sm̃ aliquã similitudinẽ. quo quanto pfectior fuerit tãto ppinqui⁹ accedit̃ ad verã rõnem filiatiõis Hã alicui⁹ creature dr̃ de⁹ pat̃ p silitudiẽꝫ vestigij tãtũ sic irrõnalis creaturaꝫ sm̃ illd̃ Iob. xxxvij.

Quis ē pluuie pat. aut qs genuit stillas roris. Alicuj vo creature scz rōnalis dr pat fm silitudinē imaginis fm illud Deut. xxxij. Nōne ipe ē pat tuus q possedit te et fecit z creauit te. Fecit ī quā fm corp. creauit fm aiaz. possedit fm vtrūq3. Aliqz vo dr de⁹ pater fm silitudinē grē q dicunt adoptiui fm qd ordinant ad hereditatem eterne glorie fm illd Ro. viij. Ipe spūs reddit testimonū spū nostro q sum⁹ filij dei Et si filij et heredes Aliqz aūt de⁹ dr fm similitudinē glie put iā hereditatē glorie possident fm illd Ro. v. Gloriat in spe glie filioz dei. Sic igit patet q p pus z magis ppie dr patnitas in diuinis fm q importat respect⁹ psone ad psonā in etna generatiōe q3 fm q iportat respect⁹ creature ad creatorē. Et bene p pus. pcellit enī duratiōis portate qz etna. alia tpalis. Itē pfectiōis pncipalitate qz habet pfectā rōnē patnitatis Alia accipit fm silitudinē. ¶ Dr aūt qlit hō ad istā duplicē psideratiōez patnitatis diuine debeat se habere. Sciēdū q deus pat sub pma cōsideratiōe ē a nob summe adorād⁹ z venerād⁹. fm q fecit apl's Epb. iij. vbi ait. Flecto genua mea ad pātrē dñi nostri ihesu christi exq oīs paternitas in celis z in tra noīat. Est aūt iste pat sic psonalit sūpt⁹ adorād⁹ z venerād⁹ vna adoratōne cū filio z spūsco. Vñ canit Eccl'ia. O adoranda trinitas. O venerāda vnitas. Propt qd ecclesia pene oēs orōnes dirigit ad patrē scz sp concludit cū tota trinitate cū in fine collectarū dicit p dñm nostr z c. Pat aūt de⁹ sub scda psideratione put sumit ēntialit est a nobis sūme diligendus. Qz. n. patnitas sb ista psideratiōe attēdit respectu creature ad deū fm aliquā silitudinē vt dictū ē. Et quoniā int oēs creaturas nulla est q habeat tātā silitudinē ad deū q̄ntū ad repnta tionē trinitatis sic hō. licet. n. ī angelo ppt naturē simplicitatē sit expssio silitudo ad eū q3 in homine. q̄ntū tñ ad repntatiōez trinitatis diuīe hz q hō nō solū silitudinē hz ad deū sz imagine dei ē insignit⁹. imo ē ipa imago dei repntās trinitatē. qz plures trinitates iuenīt ī boīe q3 ī angelo Vñ q ad hoc poti⁹ etiā dr imago trinitatis. Igit si silitudo ē cā amoris. z hō in oīb⁹ reb⁹ creatis nihil pōt sibi simile inuenire cū sit imago dei. patet q ipe de⁹ q talē z tātū boiez fecit ab eo sūme ē diligēd⁹. imo tot⁹ amor boīs in solū deū ē puertē dus. Et hoc erō qre de⁹ pceptū dilectiōis ita mo dificauit. d. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. z ex tota aīa tua z c. Qd etiā ex eo nobis p suaderi debet. qz ipe de⁹ ppt silitudinē z imaginē suā quā videt in boīe. ipe p ceteris creaturis miro mō diligit boiez. ita vt etiā filiū suū vnige nitū boīem faceret. z scīpm in prēm homī daret volēs etiā a nobis pat vocari in orōne dicendo. pat noster. Be q̄ nimia et ineffabili dilectiōe di ad nos dicit apl's Epb. ij. Propt nimiā charitatem q̄ dilexit nos de⁹ filiuz milit z c. Vñ Chrysost. sup illud Job. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū. dicit sic. Nemo amatorū carnaliū z si sit supra modum insaniens. ita exardescere pt in amorē dilecte sue quēadmodū de⁹ effundit in amore aīaz nrāz. Dignū ē ergo nos amorē deo repēdere. Unde Bernd de diligēdo deum. Primo inqt de⁹ dilexit nos tant⁹ tātū z gratis tātillos z tles. dign⁹ plane vt reameī. Ad B adhortat Aug. ili. de catheti zandis rudib⁹. Ama inqt motorē tuū. q amore tui amoris descēdit in vtez virginis. z ibi amorē suū amori tuo copulauit ī būlitādo se. sublimādo te. pūs gēdo lumē sue eternitatis limo tue mortalitatis. Est etiā iste pater noster deus a nobis multum imitandus. Unde in autoritate ppos ta dicit. Estote misericordes sic z pat vester misericors est. Vñ Matth. v. Bti misericordes q̄niam ipi misericordiā cōsequent. Qd nobis z c.

¶ Expositio euangelij dominice secunde post pentecosten.

CCCXXX

Homo quidam fecit cenaz magnā. et vocauit multos Et misit seruum suū hora cene dicere iuitatis vt venirēt. qz iā parata sunt oīa. ¶ Si paup aliqs ab homine diuite z potente ad conuiuiuz inuitaretur. de sua vtiqz inuitatione gauderet. respōsum humile redderet. vestem mutaret. ire quātotius festinaret. ne ex tardatione sua inuitanti quomodolibet displiceret. Sed ecce vt ait Gregorius. ad dei conuiuium inuitamur z excusamus. Et vnde hoc nisi quia plus terrena q̄z celestia diligimus et amplius rebus corporalibus q̄z spiritualibus occupamur. Sicut illi de quibus in presenti euangelio parabolice dicitur. quorum vnus potius voluit videre villā suam. Alter vero voluit probare iuga boum. Tertius maluit gaudere cuz vxore sua q̄z venire ad cenā dei magnam. per quaz eterne satietatis refectio designatur. Et de hoc est presens euangelium. quod diuiditur in tres partes principales. In quarum prima tangitur diuina magnificentia. Secundo subditur humana negligentia. Ibi. ⌊ Et ceperunt simul omnes. ⌋ Tertio subiungitur iusta sententia. Ibi. ⌊ Tunc iratus ⌋ ¶ B ¶ Circa pmū ē sciendum q diuina magnificētia ondit in tribus. ¶ Primo in magne cene ppa

ratiõe. Magnifici enī ẽ magna facere. Iste bõ ẽ christus q̄ dr̄ _bõ _rõne veritatis būane nature quam assūpsit. ⁊ dr̄ _bõ q̄dā _rõne singularitatis psone cui⁹ singularitas apparet in multis. Primo in vnione ad verbū Heb.j. Cui enī aliquando nõ dico hoīm sz angelo⁹ dixit pat̄. fili⁹ meus es tu ego hodie genui te. Itē singularis in nocẽtie Ecc̄. vij. Virū de mille vnū reperi. Itē singularis origine. q⁹ cõceptus ẽ de spūsc̄õ ⁊ natus ꝺ v̄gine Esa. luij. Generationez eius q̄s enarrabit Item singularis ptāte Matth. xxviij. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Itē singularis i saluatiõe quia nõ ẽ datū aliud nomẽ hoīb⁹ sub celo ī quo oporteat saluos fieri credẽtes Act̄. iiij. Itē singularis in redemptione. quia nõ est inuẽtus neq3 in celo neq3 in terra neq3 subtus terrā qui esset dignus aperire librū redẽptiõis nostre et soluere signacula eius nisi hic agn⁹ inocẽs qui tollit peccata mūdi Apoc̄. v. Iste nāq3 _homo _fecit ꝺ ẽ pparauit _magnā cenā _Cena ista refectio vite eterne ẽ L. .xxj. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū vt edatis et bibatis sup mẽsam meā in regno meo. Nec illa refectio carnaliter intelligenda ẽ sic credūt sarraceni ⁊ iudei moderni se in vita eterna debere vti com. stibilibus ⁊ carnalibus. Turpis enī eēt talis vita eterna. Sz est spūaliter ista refectio intelligenda. neq3 enī corpus tūc indigebit cibo quā do sci neq3 esuriēt nec sitient amplius. Sz ista refectio erit aīe clare deū . .dendo. gloriose amādo. pfecte illi inherẽdo. E bene ista beatitudo cena vocat̄. q⁹ sicut cena parat̄ decliãnte die post q̄m nulla est refectio. sic vita eterna dat̄ post diē vite pñtis vbi nihil aliud expectat̄. Itē dicit̄ cena magna. imo maior. imo sic maxima. vt ei⁹ imēsitas in cor hoīs nõ possit ascẽdere Esa. lxiij. Oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit q̄ pparauit deus bis qui diligũt eum Secundo diuina magnificẽtia cõmendat̄ in multorū vocatiõe _Et vocauit multos _ad cenaz vite eterne vocati sūt oēs videlicet multitudo credentiū. j. Pet̄. v. Deus omīs gratie qui vocauit nos sez credentes in eternā suā gloriā in christo ihesu modicū passos ipe pficiet ⁊ cõfirmabit solidabitq3. Est enī deus liberalis suauis et laudabilis ⁊ magnificus. Vñ multis vult cõmunicare maiestatē sue glorie. j. Thymo. ij. Vult omēs hoīes saluos fieri ⁊ ad cognitionē veritatis puenire. Notãduz ꝑm Greg̃. q⁹ deus vocat nos multipliciter ad cõuiuium suū. vocat nāq3 p se vocat p angelos. vocat p patres. vocat p ppbas vocat p apl̄os. vocat p pastores. vocat etiã p p̄dicatores. vocat plerūq3 p miracula. vocat q̄nq3 p flagella. vocat aliq̄n p mundi bona pspera. vocat aliq̄n p aduersa. C Tertio cõmẽdatur dei magnificentia a missiõe serui _Misit seruū suū _Iste seruus vt dicit Cirillus christus est. q̄ cū eēt naturaliē patri equalis exinaniuit semetipsū formā serui accipiẽs. cui⁹ missio ẽ incarnatio. Vñ Aug⁹. Eo intelligit missus quo incarnatus. Vel _misit seruū suū _id est. seruos suos accipiendo singulare p plurali. Sicut Exo. viij Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Et sic iste seruus significat multitudinē p̄dicatorum q̄ ad vocādū ad cenā celestē exire nõ debẽt nisi a dño missi Ro. x. Quo p̄dicabūt nisi mittātur _hora cene _ipse grẽ est hora cene quo tẽpore missus ẽ christus Gal̄. iiij. Ut vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū factū ex muliere _dicere inuitatis vt venirẽt _Vñ clamat iste seruus Mat. xj. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos _Quia pata sūt oīa _ad̄ christi aduẽtū nōduz erat christi cena pata. Q⁹ nullus poterat ingredi vitā eternā. sz agno christo immaculato aptus ẽ celestis regni aditus. Sicut aūt christus missus fuit a patre vt inuitaret vocatos ad cenā ita ⁊ ipse seruos suos id ẽ apostolos misit ⁊ mittit p̄dicatores vt dicāt nob̄ venite ad cenā quia pata sūt oīa Jo. xx. Sicut misit me pat̄ ⁊ ego mitto vos.

Secunda pars expositiõis euãgelij.

CCCXXXI

Ceperunt simul oēs excusare. Primus dixit. Villā emi. et necesse habeo exire et videre illam Rogo te habe me excusatum Et alter dixit. Juga boum emi quinq3 et eo probare illa. Rogo te habe me excusatū. Et alius dixit. Uxorem duxi. et ideo nõ possum venire. Et reuersus seruus nunciauit hec domino suo. Hic Secda ps ī q̄ tāgit būana negligentia q̄ pctores amāt̄ tpalia excusāt se ꝺ spūalib⁹ Et diuidit̄ ī tres ptes. In pma generaliter ponit vocatoꝝ excusatiõez _Et ceperūt sil'oēs excusare _Gre. Ecce bõ dnes inuitat ⁊ paup se excusat ⁊ cū ad dñi conuiuiū inuitamur excusam⁹ Offert g⁹ de⁹ p̄q rogari ꝺbuit ñ rogāti. dat vltra q̄z vir spari poterat. ⁊ tñ sil'oēs se excusāt. vñ sic frequenter p̄tigit q⁹ volẽtes excusare accusāt. ita oīs excusatio ab ingressu vite eēne accusatō ẽ. Nulla. n. Bp̄t excusatio cadere. oēs se excusāt ⁊ si ñ vbo saltem cogitatu l'fcō. ⁊ vidē⁹ q⁹ excusāt se iuuenes ab ista cena volẽtes iterī vti creata tāq3 ī iuuẽtute sua. sap. ij Sicut q⁹ i senectute sua cõuertent̄ Isti sūt vt diē

Aug⁹. viij. cõfess. miseri a dolescẽtes qui petunt a deo cõtinẽtiã ⁊ castitatẽ. sed nolũt eam adhuc habere. Timẽt enĩ cito exaudiri ⁊ sanari a morte cõcupiscẽtie quã potius volũt cõpleri q̃z extingui. Itẽ excusant se antiq̃ defectu etatis. Item q̃dam de impotẽtia cũ nihil tñ sit ipossibile amãti. Itẽ quidã de solicitudine rei familiaris. Itẽ q̃dam se excusant q⁹ in fine vite peniteãt nõ attendentes q⁹ finis vite est ad p̃miũ nõ ad meritum. Que oĩa cõtingunt vt dicit Gre. ppter differentiam deliciarũ spũaliũ ⁊ tempaliũ. Corpales cũ nõ habeãt valde desiderant. habite vero fastidiunt. Ex spũales nõ habite sũt in fastidio. habite aũt in desiderio. Si igit gustarẽt homies q̃z suauis est dñs ⁊ aliquẽ odorem celestis cene p̃cperent ad spũales delicias p̃currerent. Nũc ergo ĩfectũ habent gustũ sicut febricitãtes vnde vllaz nõ sentiunt dulcedinẽ. ℣ Secũdo in speciali ponunt tres excusatiões. Quarũ p̃ma ẽ superborũ q̃ amãt dñationes. ¶ Dum⁹ dixit ¶ Duma excusatõ ẽ de p̃mo vicio qđ est supbia ¶ villã emi ¶ Aug⁹. In villa empta dñatio notat. Qui enĩ habet villam regioni et incolis dñat. ⁊ tñ de empta eẽ. q⁊ magnis piculis labor⁹ ⁊ tribulationib⁹ emitit dñatio. ⁊ interdu⁊ infelici cõmertio. q⁊ p̃cio aie sue. vel p̃cio regni celestis compatur. Hãc villã lucifer emit q̃ p dñatu quez appetijt regnũ eternũ amisit ¶ Et necesse habeo ¶ Necessitas ista assũpta ẽ nõ coacta ¶ exire ¶ Per illã dñationez erit hõ a seipõ. q⁊ relicto p̃prio regimine ⁊ dñatiõe sui ip̃i⁹ ambit exterioꝝ regimẽ. Superbus enĩ extra se ẽ. Unde sup illõ Job. vj. Euz q̃ venit ad me nõ eiciam foras dicit glo. Humilis foras nõ eiciat qđ est tãtũ supbi qui nihil habet in bono interiori nec hic nec in futuro ¶ ⁊ videre illam ¶ vident ⁊ diligent attẽdũt tiranni ne ista villa ab eis auferat cõspiratiõib⁹ inimicoꝝ aut alio mõ ¶ Rogo te habe me excusatuz ¶ Nõ exaudit ista rogatio excusatiõis. Nouit. n. deus eos sic eẽ dispositos q̃ si scirẽt se nõ haberi excusatos. tñ exiret videre illã. Et attẽdẽdũ q̃ ista rogatio videt eẽ humilitatis. sciũt enĩz supbi q⁹ nũq̃z exaltat nisi humilitas. Q⁊ vt dicit Eccĩ. x. Odibilis est coram deo ⁊ hoĩbus supbia. Nõ enĩ superiorẽ aut parẽ patit. Nec puenit ad intẽtũ dñandi p supbiã. Unde humilitatẽ quã in corde non habẽt verbis ostẽdũt ⁊ gestis. De q̃bus Eccĩ. xix Est qui nequit se humiliat ⁊ interiora ei⁹ plena sũt dolo. ℣ Deinde ponit secũdã excusationem que est auaroꝝ ¶ Et alter ¶ scz auarus. Alterũ enĩz vicũ post supbiam est auaricia. ¶ dixit iuga boum emi q̃nq̃z ¶ Bos sensum humanuz ⁊ affectũ signat. Bos enĩ nõ portat sz trahit. ita sensus nõ portat spũm sed trahit. Bos etiam pigrum est animal ⁊ recalcitrat stimulo. ita sens⁹ piger est ad bonũ. ⁊ vbi ad bonũ stimulat recalcitrat. Sensus etiã nostri versant circa terrena sicut boues versantur circa terram. Dicuntur autem esse quinq̃z iuga. Jugum enim est ex duobus bobus sic et quilibet sensus duobus vtiẽ organis. vt iugũ vis⁹ ex duobus oculis. audit⁹ ex duab⁹ auribus. olfactus ex duabus naribus gustus in palato et lingua. tact⁹ licet sit in toto corpe. tñ vt dicit Aug⁹ voluptas carnis q̃ad tactum p̃tinet geminat. Est enim intrinsecus et extrinsecus. Vel geminat quia due sunt manus tactui deseruientes. Istos sensus auarus dicit emere. quia bona ipa tpalia his pcepta sensib⁹ cum ipius nõ sint ea tñ desiderio sibi vendicat. aut etiã emit quia magnis pictis. labor⁹ multis. ⁊ seruitutibus durs acquirit hec tpalia ⁊ cũ damno regni celestis. Et eo pbare illa. ¶ Tunc auarus pbat iuga boum qñ̃ erpit quid possint tpalia que sensu desiderant. Probat aũt usurarius qđ possit pecunia in lucro. pbat cupid⁹ qđ possint possessiones ĩ fructu. Rogo te habe me excusatũ ¶ Si causa excusatiõis iusta fuisset dignum erat excusationez eius audiri. Nunc vero quia rusticum op⁹ p̃ponit nobilitati celestis cene nulla est excusationis rõ. ℣ Deinde ponit terciã excusationez que est luxurie. Et alius dixit ¶ quia luxuriosus. vxorez duxi ¶ Ista vt dicit Aug⁹ est voluptas carnis que multos impedit. quaz voluptatem honorabiliori noie vocat scz cõiugij. Quia vt dicit Gre. licet cõiugiuz bonũ sit ad ppagandã sobolem diuina puidentia institutũ. nõ nulli tñ nõ ad fecunditatẽ plus sz p Ꝑ desiderio expetũt voluptatis. Vel carnis voluptatẽ noie vxoris appellat. eo q⁹ q̃daz fic frui unt passim illicitis desiderijs ac si voluptas eẽt vxor. Et iõ nõ possum venire ¶ Ecce vinculum hui⁹ vicij quod tenet ligatã aiam vt ad deum nõ possit accedere etiaz qñ vult. Q⁊ vt dicit Basilius. Intellectus human⁹ vigens ad ĩmundicias ⁊ illecebras. debilis est ad agẽda diuina. cõsuetudo enĩ actus carnalis ẽ sicut cat bena. Ũñ Aug⁹. viij. cõfess. Ex voluntate puersa facta ẽ libido. et dum libidini seruitur facta est voluntas consuetudo. et dum consuetudini nõ resistitur facta est necessitas. Et attende q⁹ nõ rogauit se iste habere excusatũ. quia homines talit dispositi frequenter erubescũt etiã rogare deum. vel q̃i cõtempsit iram inuitantis. Impius enim cũ in pfundum venerit vicioꝝ cõtemnit. ℣ Tertiõ ponitur renũciatio seruj ¶ Et reuersus seruus ¶ Predicatores dicunt reuerti ad deuz q̃n post

exteriores verbi dei occupatiões redeũt. vel cũ pficũt grãs agendo. vel cũ obstaculuz inueniunt renũciant et q̃i cõsiliũ ⁊ auxilium eis implorando. Redeũt etiã ad seipos de seipis considerãtes ⁊ interna mentis cõtẽplatiõe intuentes. ¶ Hũc audit hec dño suo ¶ Multi ãt p̃dicatores reddũt deo fructũ quẽ fecerũt in p̃dicatione decõuersis deũ laudando ⁊ oraõdo p eis qui vbuz dei cõcipiunt. Et vt dicit Aug⁹ nõ indiget de⁹ nũciis ppter suã sciam q̃i peos scientioz fiat. qa oia nouit subtiliẽ ⁊ inuestigabiliẽ. Iz nuncij sunt vt deo assistant eumqz de inferioribus agendis cõsulant Job. xxxviij. Mittes fulgura et ibũt ⁊ reuertẽtia dicent tibi assumus.

¶ Tertia pars expositionis euangelii. CCCXXXII

TUnc iratus pater familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas et vicos ciuitatis. et pauperes ac debiles. cecos et claudos introduc huc. Et ait seruus. Domine factuz est vt imperasti. et adhuc locus est. Et ait dominꝰ seruo. Exi in vias et sepes et cõpelle intrare vt ipleatur domus mea. Dico aũt vobis q, nemo viroꝝ illoruz qui vocati sunt gustabit cenam meam. ¶ Tertia ps in qua ponit iusta cõsecuta sententia que triplex est. Prima est de quoꝝdã introductiõe. de q̃ dicit ¶ Tũc iratus patfamilias ¶ Paterfamilias deꝰ est. cuiꝰ familia sũt oẽs angeli. oẽs electi fideles. Hãc enĩ familiã christus creauit ⁊ seruat ordinauit ⁊ distinxit officijs. Juste ergo deus irascit de negligentijs hoim q patã p eis vite eterne cenam cõtemnũt. ⁊ vilib⁹ cibis implent mentem Et nota vt dicit Basili⁹ q deus irascit nõ q passio mentẽ diuinã accendat. Iz sicut talis opatio in nobis fit ab ira. sic punitio dei ira et indignatio dicit. que ira quãto purioꝝ ⁊ sine passiõe ẽ tanto firmioꝝ ⁊ grauioꝝ est. Deinde mãdatum imponit ¶ Burit seruo suo. Exi ¶ Dicũt p̃dicatores exire ab intimis cõtẽplatiõib⁹ ad exterioꝝ ẽ vbi dei nũciatiõem Mat. xiij. Exit q̃ seminat seminare semen suũ. Cito ¶ q, mora trahit piculũ. tempus enĩ breue ẽ. j. Jo. ij. Filioli mei nouissima hora est ¶ In plateas ⁊ vicos ciuitatis ¶ Ciuitas est mũdus iste. cuiꝰ platea ẽ via lata ⁊ spaciosa ad morẽ. p quã viã vagant sm Aug. oẽs illi q̃ putãt eẽ licitũ q̃dq̃ dẽ libitũ ¶ paupes ¶ qui habẽt substãtie defectũ. Dicunt enĩ paupes q̃si parũ in pera habẽtes ¶ debiles ¶ q̃ habẽt virtutis et vigoris defectũ ¶ Cecos qui ¶ nullius ingenij lumen habẽt sm Greg. ¶ ⁊ claudos q̃ pedes rectos in opatione nõ habẽt ¶ introduc huc ¶ de plateis enĩ. i. ꝺ̃ p̃speritate mundi. oẽs isti introducunt̃ p pniam ad cenã. Per vicos vero aduersitates mũdi intelligunt̃ quasi arta via. Debis vicis introducũt paupes bona tpalia ppter deũ respuẽtes. et debiles statum dignitatis ⁊ potentie in hoc mundo nõ habẽtes. j. Cor. j. Infirma mũdi elegit deus ẽc. Ceci vero ⁊ claudi sunt qui scandalizantẽ oculũ vel pedẽ a se abijciũt intentiõez videlicz et affectũ mũdi. ¶ Deinde ponit̃ mendati facta executio ¶ Et ait seruus. Dñe factũ ẽ vt ipe rasti ¶ Vere ita fit vt dñs impauit quia in regnuz beatitudinis p magna pte introducunt̃ q̃ aut carẽt tpalibus aut habẽtes ea cõtemnũt ¶ ⁊ adhuc locus ẽ. ¶ Ecce p̃uẽs explicatio. Adhuc certe est in celo locus vacuus Apoc. vj. Rñsũ fuit aiabus scis petentibus coꝝpoꝝ resurrectionẽ. Adhuc sustinete modicũ tps donec impleat nũerꝰ fratrũ vestroꝝ ¶ Secũdo ponit̃ sententia secũda de quoꝝdã compulsione ¶ Et ait dñs seruo Exi in vias ⁊ sepes ¶ In vijs habitãt q̃ multa vanitate ⁊ aduersitate cõpellunt̃ nõ figere animuz in mũdo sed quasi via pegrinatiõis vti. In sepibus vero habitãt quos mũdꝰ despiciẽs abijcit extra se ¶ ⁊ cõpelle intrare ¶ Cõpellunt nos ad cenã intrare timoꝝ inferni et aduersitas tpalium. Vñ Greg. Hos elegit quos mundus despicit. qꝝ plerũqz tã despectio hoiem reuocat ad seipm ⁊ tãto celerius aliq̃ vocẽ audiunt dei quanto in hoc mũdo nõ habẽt vñ delectent̃. Vñ Greg. alibi dicit. Mala q̃ nos hic pmunt ad deũ citiꝰ ire cõpellũt ¶ vt impleat̃ domꝰ mea ¶ Domꝰ patrisfamilias vbi sit eternũ cõuiuiũ celestis patrie q̃ que magne capacitatis ẽ Baruch. iij. Quis [illegible] magna ẽ domꝰ dei ⁊ ingens locus possessionis eius. Est decoris ⁊ pulcritudinis. ps. Dñe dilexi decoꝝ ẽ domꝰ tue. Est laudis ⁊ beatitudinis. ps. Beati q̃ habitãt in domo tua dñe in secla seculoꝝ laudabũt te. Ad hãc domũ suspirat dauid. ꝺ Quã dilecta tabernacula tua dñe virtutũ cõcupiscit ⁊ deficit aia mea in atria dñi. ¶ Nota q̃ q̃ttuoꝝ genera hoim introducunt̃ ad celestẽ cenaz scz ceci claudi pauperes ⁊ debiles. q̃ oẽs assumunt̃ de quattuoꝝ statib⁹ q̃ duo sũt intra mũdi huiꝰ ciuitatẽ scz plateaꝝ pspitas ⁊ aduersitas vicoꝝ. Duo vo sũt extra mũdũ scz statꝰ religionis qui est in via. et statꝰ plationis q̃ ẽ in sepib⁹. Sepis enĩ ptegit q̃ includit. De plato vo ꝺ̃. Ecc. ij. Queliui viruz q̃ inponeret sepẽ ⁊ staret oppositꝰ cõtra me postea ne dissiparent me. ¶ Nota q regnuz celoꝝ q̃dã violẽta rapũt vt sũt martires ⁊ q̃cũqz carnẽ macerãt Matth. xj.

a diebus Johis baptiste regnū celoꝝ vim patit̄ ⁊ violenti rapiūt illud. Quidā vo furant̄ p̄ contemplationē. sicut maria magdalena que sedebat ad pedes dñi ⁊ audiebat verbū illius. Quidā aūt illud emunt p̄ elemosynaꝝ largitionem. Añ Aug⁹ in li. de spū et aīa. Recte inq̄t venale ē regnū dei. eme si vis. tantū valet quātū babes q̄ si nibil babes tei p̄m da ⁊ habebis istud. Quibusdaꝝ vero gratuito dat̄ scz̄ pueris baptizatis sacrameto ecclie q̄ nullis suis meritis saluāt̄. ps. Ppter nibilo habuerūt terrā desiderabilez. Quidā vo cōpellunt̄ intrare vrgentibus aduersitatibus mūdi ⁊ egestate. qualis fuit filius p̄digus q̄ egestate cōpulsus rediit ad patrē Lu. xv. ps. Impple facies eoꝝ ignominia ⁊ querēt nomē tuum dñe. ¶ Tertio ponit̄ certa ⁊ metuēda sententia de quoꝝdā reprobatiōe. Dico aūt vobis quia nemo virorū illoꝝ q̄ vocati sūt ⁊ neglexerūt venire. gustabit cenaꝝ meā. Dicit ergo Gre. Nemo cōtemnat ne dū vocat⁹ excusat cū voluerit intrare nō valeat ꝛc.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCCXXXIII

Homo quidam fecit cenaꝝ magnā et vocauit multos Luc. xiij. ¶ Ab Būs Aug⁹. in libro de verbis dñi de p̄ti euangelio loquēs. Quis inq̄t ē hō iste nisi mediator dei et hoim. hō christ⁹ iesus. Ipe eteni bn̄ dicit hō quidā rōne singularitatis p̄sone. dicit hō q̄dā rōne vitatis nature vt dictū est in postillādo. Dic hō christ⁹ iesus ex nimia dilectiōe qua habet ad genus hūanū de sinu patris in hūc mūdū descendens pauit nobis duplicē cenam ⁊ vtrāq̄z vtiq̄z valde magnā. Unā qua pasceremur in tra p̄sta tu vie. Et hāc pauit in vltima cena p̄die q̄z pateret. q̄n corp⁹ suū in cibū. ⁊ sāguinē suū in potuz discipulis suis ministrauit. ⁊ eandē cenā posteris celebrādā instituit cuz dixit. Hec q̄cienscūq̄z feceritis in mei memoriā facietis. Et durabit ℔ cena vsq̄z ad cōsūmatiōez seculi. Aliā cenā magnam parauit nobis q̄ fruamur in celo p̄ statu glorie. de q̄ ipe dicit Lu. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pat̄ me⁹ regnū vt edatis et bibatis sup̄ mensā meā in regno meo. De qua cena ē illud Apoc. xix. Bti q̄ ad cenā nuptiarum agni vocati sūt. Et hec cena celestis durabit in seculū seculi. Et de hac p̄sequamur p̄mo q̄ circa eā p̄ncipalit̄ vsat̄ bui⁹ euāgelij intentio. ¶ Circa istā ergo scz̄ celestē cenā tria sūt cōsideranda. Primo q̄s eā p̄parauit. q̄ dr. hō q̄dā fecit. Secūdo quāto eā gaudio magnificauit q̄ dr. cenā magnā. Tertio quā multos ad eā inuitauit q̄ dr. ⁊ vocauit multos. Ex his tribus cena bn̄ dr magna. ¶ B Quātū ad p̄mū sciendū q̄ licet hec cena attribuat̄ hoi christo p̄ quātō meritō passiōis sue referat⁹ ē nobis aditus cene celestis. possum⁹ tn̄ dicere q̄ tota trinitas p̄parauit hāc cenā. ⁊ q̄libet diuinarū p̄sonarū sua fercula apposuit. ¶ Pat̄ apposuit ibi tria fercula. ¶ Primum ē faciei sue clara ⁊ iocūda visio. Sicut enim puer bialiter dicit̄ q̄ melius ferculū boni hospitis ē iocūda facies. Sic de⁹ pater p̄ p̄mo ferculo exhibet sanctis iocūdissimā faciē suā. in quā etiam angeli p̄spicere desiderāt. Hoc enī ferculo nō desinent̄ reficiunt̄ angeli. Mat. xviij. Dico enim vobis q̄ angeli eoꝝ in celis sp̄ vidēt faciē patris. Ubi p̄m Rabanuz more hūano facies ponit̄ p̄ visiōe ⁊ agnitiōe certissima. Hoc etiā ferculo reficient̄ sancti in celo. Nr̄ sicut dicit Aug⁹ vlt. de ciuitate dei. Sicut āgeli nūc vidēt deū. sic ⁊ nos sumus visuri facie ad faciē. De qua visiōe dic̄ Jo. j. Joh. iij. Videbim⁹ enī eū sicuti est. Hoc enim ferculū tanti saporis est p̄m Aug̃. in tertio de libero arbitrio. vbi tangit̄ illō ps. lxxxiij. Melior est dies vna ꝛc. Tāta inq̄t ē iocūditas lucis etne vt etiā si nō liceret in ea amplius manere q̄z vnius diei mora. p̄pter hoc solū innūerabiles anni bone vite pleni delitijs ⁊ circūfluentia bonoꝝ tpalium recte meritoq̄z cōtemnerent. ¶ Secūdū ferculū q̄d apposuit pater ē oīm bonoꝝ plena possessio. Hoc enī p̄tinet ad largū patrēfamilias nibil celare mē salib⁹ suis eoꝝ bonoꝝ q̄ habet. Et tūc q̄z de⁹ pat̄ erit oīa in oīb⁹ reliq̄t q̄ cōmensales illius cene habēdo deuz habebūt oīa bona. Ita vt eoꝝ q̄libet possit dicere illud Bap. vij. Venerūt mihi oīa bona p̄t̄ cū illa scz̄ celesti cena. ¶ Tertiū ferculū patris ē volūtatū ⁊ desideriorū oīm impletio. Si enim illud mānā figurale reddebat in ore cuiuslibet saporē quē voluit. vt dicit Aug̃. super exodū ome. vij. Q̄d Aug⁹ in scdo li. retractationū dicit ee verū de illis q̄z volūtas erat cōformis volūtati diuīe. Non aūt in illis q̄ cibū illū fastidiebāt dicētes. aīa nrā nauseat sup̄ cibo isto leuissimo. q̄ appetebāt cepas ⁊ pepones ⁊ sedere sup̄ ollas carniū q̄s dimiserant in egypto. Quāto magis deus pater in illa cena celestis replebit ī bonis desiderū cuiuslibet bti. q̄ oēs ibi omiode sūt p̄ formes diuīe volūtati Añ ps. Saciabor inq̄t dū manifestabit̄ gloria tua. Et q̄mā hoc ferculū apponere spēalit̄ cōpetit patri. Jo dixit philipp⁹. dñe oñde nob̄ p̄ez ⁊ sufficit nobis. Jo. xiiij. Et hec tria fercula dei patris ap̄lis paulus in raptu q̄dammō p̄gustauerat cū dicebat j. Cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec

in cor hois ascēdit ⁊c. Oculus enī nō sufficit vidē re tantā visiōis claritatē. nec auris audire tātā ⁊ bonor oīm vbertatē. nec cor cogitare tātā volū tatū ⁊ desiderior sacietatē. ¶ Hec̄ dē fer culis filij q̄ similiter tria sūt ¶ Primū ē panis. panis inquā vite. qui de seipō dicit Jo. vj. Ego sum panis vite. Dicit aūt christ⁹ panis ꝑm diui nitatē que de celo descendit. Ego sum inquit pa nis qui de celo descendi Et dicit panis vite eo q̄ ē ita cōfortatiuus q̄ comedentes se facit viuere ī eternū Jo. ibidē. Qui manducat panē hunc vi uet in eternū. Ita est satiatiuus q̄ satiat oēm ap petitū oē delectamētū in se habēs Psa. xvj. Añ cū iam supra dixisset. Ego sū panis vite. adiecit Qui venit ad me nō esuriet. Per qō verbum vt dicit Chrysō. signat eterna satietas. vbi nulla ē egestas. ¶ Hec̄dū ferculū filij est caro. Caro inquā vite. Et hoc competit ei ꝑm būanitatem Vnde ipse idem qui parum ante dixit se panē p⁹ dicit panem būc ee carnē. Panis inq̄t quez ego dabo caro mea est. Et q̄r hec̄ caro vite. Ad dit. p mūdi vita. Et infra. Nisi māducaueritis carnē filij hois nō habebitis vitā in vobis. Et ī fra. Qui manducat meā carnē ⁊ bibit meū san guinē habet vitam eternā. Q̄r aūt ꝓmus dixit se panē. ⁊ postea panē illū dixit carnē. ꝑ hoc dat in telligi ꝑm Aug̃. q̄ filius dei nō tātū dicit panis ꝑ diuinitatē qua pascit oīa. ꝑ etiā ꝑm būanā na turā que assumpta ē a verbo dei. Sic ergo filius ī hac cena celesti apponit panē diuinitatis ⁊ car nem sue būanitatis. ¶ Et hinc accedit tertium ferculū quod ē q̄i qōdā pulmētū delicatissimus ⁊ suauissimus q̄ miro mō reficiunt sancti. Pul mentū. n. dicit ꝑm Jsidō. ij. li. ethymo. q̄dq̄d pmi xtione sumit. ⁊ ē cibus delicat⁹ ⁊ suauis vt dicit Hugu. Et q̄d delicati⁹ q̄d ve suauius pmixtōe illa vel potius vnione duarū naturaruꝫ in vno suppōsito. quo pascunt in illa eterna cena conui uantes. qui siue ingrediant ꝑ cōtēplatiōez diui nitatis siue egrediant ꝑ aspectū būanitatis sem per pascua inueniūt eterne viriditatis ⁊ deliciō sissime suauitatis. Hoc ē pulmentū q̄ isaac pa ter celestis libenter vescit Geñ. xxvij. Hoc ē pulmē abacuc coctū quo daniel in lacu leonū gaudio⁹ se reficit Daniel. vlt. Hoc est pulmētariū ō quo dñs post resurrectionē suaz interrogauit discu pulos dicēs. Pueri nunq̄d pulmentariū habe tis Jo. xxj. Et quidē discipulis dicētib⁹ se nō ha bere. dñs pauit eis cū magna copia piscium vt ibidē dicit. signans illud pulmētariū q̄d ipse eis erat in eterno cōuiuio largiturus ¶ Spi ritus scūs etiam in illa cena apponit tria fercula. ¶ Primū est mel dulcedinis diuine fruitiōis. De quo ē illud Ecc̄. xxiiij. Spūs meus sup mel dulcis. ꝑs. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe. Hec dulcedo oēm dulcedinē creatā fa cit insipidā Chrysō. Nō habet sup terrā q̄d amet qui donū celeste gustauerit. ¶ Secūdū q̄d ap pōit spūscūs ē vinuz. ꝑs. Inebriabunt ab vber tate dom⁹ tue. Et hoc est vinuz quod vere le tifi cat deū ⁊ hoies Judi. ix. ¶ Tertiū ferculuz spūs sancti sūt fructus. Gal. v. Fructus aūt spiritus sūt charitas gaudiū pax patiētia longanimitas bonitas benignitas māsuetudo fides modestia cōtinentia castitas. Qui. xij. fruct⁹ spūscī habē tur hic in quadā ꝓgustatiōe ⁊ inchoatiōe futu re beatitudinis. Illic aūt in cena beatitudinis celesti degustabunt a sāctis plena fruitiōe. Añ sponsa in Cañ. introducta ī cellaria sponsi ⁊ ibi degustans hos fructus dicit illō Cañ. ij. Fruct⁹ illius dulcis gutturi meo. ¶ Et Ysa. q̄z ma gna est cena celestis ex magnificentia ꝓparanti um ⁊ ꝑciositate ferculoꝝ Sequit scdo videre q̄z magna sit ex magnitudine gaudioꝝ. Propter qō sciendum q̄ tot ⁊ tanta sunt in illa cena gau dia q̄ omnes arismetrici buⁱ⁹ mūdi nō possent ea numerare. omnes geometrici nō possent ea mensurare. oēs grāmatici ⁊ dialetici ⁊ rhetho ri ci nō possent ea sermonib⁹ explicare. Mirū q̄r ꝑm ap̄lm oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que ꝓparauit deus dili gentibus se. Añ Gerñ. ¶ Merces scōr tam ma gna est q̄ nō pōt mensurari. tam multa q̄ nō ꝑt numerari. taz copiosa q̄ nō pōt finiri. tam ꝑcio sa q̄ nō ꝑt estimari. De magnitudine etiaz gau dij hui⁹ cene Aug⁹. ad dyoscor ait. Tāto illud quod valde magnū ē q̄ nec oculus vidit q̄r nō est color. nec auris audiuit q̄r nō est sonus. nec ī cor hois ascendit quia cor hois debet illuc ascē dere. sumem⁹ capacius. q̄nto id ⁊ fidelius credi mus. ⁊ speram⁹ firmi⁹ ⁊ desideram⁹ ardētius. Gaudebūt enī sci supra se de dei visiōe. infra se de celi ⁊ oīm creaturaruꝫ pulcritudine ⁊ ordina ta cōditiōe intra se de aīe ⁊ corpis glorificatiōe. extra se de angeloꝝ ⁊ hoīm associatiōe. Gaude bit nāq̄z q̄sq̄z de bono alteri⁹ tātū quātū de bo no ꝓprio. Qō tñ nō intelligendū est intēsiue sed extensiue de nūero gaudioꝝ. In illa deniq̄z cena oblectabunt oēs sensus spirituales. Ibi nāq̄z de⁹ erit speculum visui. citbara auditui. mel gustui balsamū olfactui. flos tactui. Ibi ꝑm Aug̃. non desunt carmina. ibi fulget qō nō capit locus. so nat qō nō capit tps. olet qō nō spgit flat⁹. sapit qō nō minuit edacitas. beret qō nō diuellit satie tas. ¶ Restat ẽtio videre q̄z magna sit ista cena ex multitudine iuitatoꝝ. q̄r ō⁹ ⁊ vocauit

multos ¶Vbi sic queritꝫ quare vocauit multos Sciendū q̄ hoc fecit vt dom⁹ .s. celestis ciuitas impleat̄ Añ dixit. Cōpelle intrare vt impleat̄ dom⁹ mea. Sup quo glo. Impleat̄ inquā nūero p̄destinatorū fidelū. q̄ numer⁹ inexpletus nō remanebit. Añ enī christi ascēsionē in celū dom⁹ christi quātū ad boīes omīo erat vacua. q̄ nullus adhuc fuerat ibi. Nūc aūt ē semiplena. Tuz q̄a nūer⁹ scōrum nō dū ē cōpletus. Tū q̄ sci adhuc in habēt suā beatitudinē cōpletā eo q̄ eorū corpa ñ dū adhuc sūt glorificata. ¶Post iudiciū aūt totaliter erit plena. q̄ nūerus electorū erit plen⁹. & q̄libet scūs in aīa & corpe erit glorificat⁹ Añ ¶Prouerb. vij. de christo dr. In die plene lune reuertit⁹ ē in domū suā. Sicut .n. luna aliqñ est vacua aliqñ semiplena. aliqñ plena. Sic dom⁹ dei añ christi ascensionē de aīabus sctōrum omīo erat vacua. post ascēsionē vero fuit semiplena. Sed qñ p⁹ iudiciū christus in domū suā reuertet̄. & tradiderit regnum deo patri. tūc totaliter erit plena. Hec de p̄mo processu.

¶Subsermo primus.

CCCXXXIIII

Homo quidaꝫ fecit

cenā magnam et vocauit multos. Lc. ¶Expositis vbis istis de cena celesti & einali superest ea exponere de cena sacramentali cū infra octauā corpis christi istud euāgelū occurrat Exponendo ergo vba ista de institutiōe sacramēti eucaristie. Sciendū q̄ hec refectio sacramētalis bñ dr cena & dicit̄ cena magna & ab boīe christo facta. Cena q̄dē dicit̄ nō ex eo solo q̄ istud sacramētū fuit institutū in cena dñi. sz etiā ex ꝓprietate vocabuli. dr enī cena a ce non q̄dē nouū. Et reuera ℔ sacramētū ē nouuz Añ dixit dñs. Hic calix nouū testamētū ē in meo sanguine. Innouat etiā boīem ab oī vetustate. Itē dicit̄ a cenō q̄dē vmbra q̄ q̄i sub vmbra accidentiū panis & vini verā carnē & sanguinem christi vez sumim⁹. Dicit̄ etiā cena hec magna q̄ nō q̄cūq̄z cib⁹ in ea patus est. sz ipemet q̄ dat escā oī carni. Igit̄ in verbis istis tāgunt̄ tria circa istud venerabile sacramētū cōsiderāda. ¶Primo ꝓsiderat̄ ex pte instituētis autoritas & potētia singularis. qđ notat̄ in eo q̄ p̄mittit̄ _ Homō quidā fecit _ Secūdo ex pte rei in sacramēto subsistentis dignitas & efficacia salutaris. qđ notat̄ in eo q̄ additur _ cenā magnā _ Tertio ex pte sumētis cōsiderat̄ idoneitas & dispositio vtualis. qđ innuitur in eo q̄ subiicit̄ _ & vocauit multos _ Et p̄m ℔ oīa tria cena ista sacramentalis bñ dr magna. Magna quidē ꝓpter magnā potētiā instituentis Magna ꝓpter magnā dignitatē & efficaciam rei subsistentis. Magna etiā ꝓpter magnā dispositiōz q̄ requirit̄ ex pte recipientis. ¶B Quātū ad p̄mū sciendū q̄ licet potentia diuina operet in quolibet sacramento. spēaliter tamē in isto qđ alijs sacramētis dat vigorē. sicut sol ceteris sideribus splendorem. Reuera magne potentie est q̄ sub specie panis sit vez & integrū corp⁹ christi Sicut etiā magne potentie fuit q̄ vna pua particula de carne virginis scz ope spūsci segregata filius dei se vestiuit. & in illa se clausit verbum caro factum Similē potētiā habet bō christus vt possit facere totū corp⁹ suū sub minima spē panis. Unde bñ dicit̄ hic bō quidā singularis scz potentie. Añ Amb. sup illo vbo angeli Luc. j. Hic erit magnus et filius altissimi vocabit̄ Non ideo inq̄t erit magnus q̄i añ ptum virginis magn⁹ nō fuerit. sed q̄ potētiā quā dei filius añ tpa naturaliter habuit hic erat ex tpe acceptur⁹ Nā sicut in vnā psonā sic in vnā potentiā cōueniūt dei filius & hominis filius. Sicut ergo bte virgini querēti. Quō fiet istud quoniā virū non cognosco. Rñdit angelus dicēs. Spūsanct⁹ superueniet ite. & virtus altissimi obūbrabit tibi. Sic vt dicit Bam. Si tu queris. qūo fiet istud q̄ sb tam pua particula panis cōtineat̄ totum corpus Et ego dico tibi. Spūsscūs superueniet & virtus altissimi facit hoc quod ē sup naturā & sup intelligentiā. De hac magna potēta exponi pt illō ps. Bñs in syon magnus. Syon interpretat̄ speculū. Videm⁹ aūt q̄ in speculo puo ita expresse & integre apparet imago magna sicut in speculo magno Magnus ergo dñs in syon. .i. in speculo b⁹ sacramēti. quia sicut in speculo sic in sacramēto Añ corpus christi ita integraliter ē sub specie panis pua sicut sub magna. quod ē ex magna potentia facientis Nec enī hoc virtute meriti cuiq̄ cūq̄z boīs fieri pōt nisi vi sermonis christi. Unde Aug⁹ de ecclesiasticis dogmatib⁹. Hoc sacramētū nō in merito cōsecrātis sz in verbo efficit creatoris. Et Amb. li. de sacramentis. Ubi christi vba accedūt ad panē & vinū est corp⁹ & sāguinis dñi. Audi dicētē. Accipite & comedite ex eo oēs ℔ ē corp⁹ meū. Et añ vba xp̄i calix vini & aq̄ postq̄z verba christi plata fuerint sanguis christi efficit. Bñ ergo dicit̄ bō q̄dā scz singularis fecit sacramētū. Et hoc quātū ad p̄mum. ¶C

¶Quātū ad secundū sciendum q̄ maxima dignitas huius cene relucet in hoc. Quia cū christus cōstet ex tribus substātijs maximis scz diuinitate & aīa & corpe Ipa q̄dē diuinitas excellit oīa. ps. Magn⁹ dñs & laudabilis nimis et magnitudinis eius nō ē finis. Ip̄i⁹ etiā aīa ꝓcellit

oēs aīas.cū sit plena grā ⁊ vītate.ac p hoc perfectissima tā in affectiua q̄z in cognitiua. Itez corpus ei⁹ excellit oīa corpa quia a scīficato corpe castissime virginis fuit sūptū.⁊ diuinitati in vnitate psone vnitū. Et hec tria in hoc sacramento cōtinent licet aliter et aliter. Nā corp⁹ christi quātū ad eius substātiā cōtinet ibi ex vi sacramenti quia substātia panis vertitur verbo⁹ trāsūbstantiat in corp⁹ christi. Alia aūt ē ibi p informatiōez q̄ ipa corp⁹ christi naturaliter informat ⁊ vegetat. Diuinitas vo cōtinet ibi p inseparabilē vnionez in eodē suppositō. Quigit in christo dignissima ⁊ nobilissima in celo ⁊ in tra vnita sunt. bene ista cena in q̄ ipe sumit dicit dignissima ac p ß efficacissima.

¶ B Notandū q⁹ hoc venerabile sacramētū ē magne efficacie si digne sumat. Habz eni septem magnos effect⁹. ppt̄ q̄s bn̄ cena magna vocat. Quoz tres p̄mi cōuenit incipientib⁹. secūdi duo pficientibus. ⁊ tertij duo solis cōuenit pfectis. ¶ Primus effectus ē peto⁹ remissio. Vñ bn̄ in oīone dīnica dicit. panē nostrū q̄tidianū da nobis hodie. Statim seq̄t Et dimitte nobis debita nostra. quasi hec duo cōsequenter se habeāt vt sūpto pane eucaristie dimittantur petā. Sed hic emergit rōnabilis dubitatio. Cū eni nullus digne sumat hoc sacramētū nisi sit a petō immunis oportz q⁹ añq̄z hō accedat ad cōmunionē sit a petis depuratus. qūo ergo sūptione hui⁹ sacramenti dicunt dimitti petā. Ad q̄ dicēdū p̄mo q⁹ vīrtus diuina dupliciter operatur in hoc sacramēto. Primo vt habeat in voto. Secūdo vt actualit sumit. Primo mō vt⁹ h⁹ sacramēti habet hoiez depurare a peccatis. eo mō q̄ sacramētū p̄ie in voto cōceptū virtute cōtritionis oīa petā tollit. Iuxta illud ps. Dixi confitebor et tu remisisti. Sic etiā ex eo q⁹ istud sacramentū in voto ꝓcipit virtute diuina in ß sacramento operante hō a petis emundat. ⁊ cū postea actualit sumit. eius mōi petoz abolitio cōfirmatur ⁊ roborat. Aliter pōt dici q⁹ licet añ cōmunionē hō p̄ñiam sit a petis emūdat⁹. remanēt tñ quedā reliq̄e petoz. vel ex prāua ꝓsuetudine. vel defectu cōtritiōis vel cōfessiōis. Exēplū de purgatiōe domus. vbi intēdū remanēt pulueres minuti ex negligentia purgātis. Sic plerūq̄z sunt petā aliq̄ que latēt in vmbra dissimulatiōis. q̄ si reducant ad lumē rōnis ⁊ diligētis examinis incipiūt hoi apparere. Et exinde pueniūt inordinate ⁊ nimis large ꝓscie. Ex vīrtute hui⁹ sacramēti cū digna deuotiōe sūpti ꝓscia serenat ad cognoscendū defectus tales latētes. Exēplū sm Chrysosto. in sole naturali. in cui⁹ radijs apparēt atomi minimi. q̄ extra solē nullaten⁹ discernuntur

Sic vīrtute hui⁹ sacramēti radio spūali mente illustrata manifestant hoīm petā latentia quantūcūq̄z minima. q̄ obscuriorib⁹ cōscientijs occultant. Itē ad idē aliud exemplū sm eūdez Chrys. de fonte limpido ⁊ claro. in quo clare discernit arena minutissima i fundo iacēs. cīrtū in fonte turbulēto nec magni lapides appareāt. Sic hic Bene ergo dictū ē q⁹ vīrtute h⁹ sacramēti fit petō rū remissio. Vñ Amb. Qui mq̄t quotidie pecco q̄tidie medicinā accipe debeo. Et Aug⁹ in li. de vītis dñi. Accipe q̄tidie qđ q̄tidie tibi pdest. Attēdendū tñ q⁹ hoc intelligendū ē de venialib⁹ petis nō mortalibus. sicut alimētū naturale pdest vitienti nō aūt mortuo. Similit ē de hoc alimēto spūali. qđ pdest existenti in grā ⁊ nō existenti in peto mortali.

¶ E Secūd⁹ effect⁹ ē somitis mitigatio. Sicut. n. calor ignis extinguit vel remittit p̄ fusionē aq̄. Sic cōcupiscētia que fuit in carne sicut ignis in cinere. supueniēte hoc sacramēto refrigerat ⁊ minorat. Qđ scīes ppha in ps. d. Super aquā refectiōis educauit me. Sicut eni aq̄ refrigerat. sic hoc sacramētū furorem cōcupie q̄ ē ex fomite mitigat. Et hoc bn̄ ē signatū Iudi. vij. in visiōe gedeonis. q⁹ vidit q⁹ panis ßb cinericius sbuertebat castra madian. Madian interpretat cōtradictio. ⁊ signat fomitē carnis q̄ sp cōtradicit spūi. Cui⁹ castra sūt desideria mala hoīem impugnātia que vtiq̄z subuertit panis subcinerici⁹. i. panis eucaristie sub cinerib⁹ mortis christi obtectus ⁊ igne passionis decoctus.

¶ F Tertius ē bonoz opm p peccatū mortificatoz reuiuificatio. Sicut. n. p cibū naturalē fit restauratio de pditis. sic p istū spūalē. Vñ sm Aug. istud sacramētū dr vitale alimētū eo q⁹ vitaz spūalē aīe ministrat. ⁊ qđq̄d in ea p peccatū mortificatū fuerat hoc restaurat. Cui⁹ exēplum aptū ē in sole. q̄ tpe vernali ascēdēs sup emispeꝛium sua vitali influētia viuificat oīa terrena scētia q̄ p frigus hyemis fuerāt mortificata. Sīlit vītualis influentia hui⁹ sacramenti oīa i aīa viuificat q̄ p pcti gelicidiū fuerāt arefacta. qđ iñtelligendū de bonis opib⁹ añ peccatū in grā gestis q̄ reuiuiscūt. Sec⁹ de illis que i petis gesta sūt. quoniā nō reuiuiscūt que nūq̄z viua fuerūt

¶ G Quart⁹ ē vīrtutū et bonoz opm fructificatio. Sūt. n. mēti rōnali multa vīrtutū semina naturaliter cōplantata. que ppt̄ desidiaz hoīm nō pullulāt in actū. Sed vīrtute hui⁹ sacramēti mēs ita fecūdat vt hmōi virtutum semina in pfūdo mētis latēta pullulēt foris ad opis exercitium Vñ christ⁹ vt ē in hoc sacramēto compar ligno qđ plantatū ē secus decursus aquaz. qđ fructū suū dabit in tpe suo. vt dr in ps. j. q̄ psalm⁹ ad lrāz

loq̄t de christo Qui bñ cōpat̄ ligno. ppt̄ lignum crucis in quo salutē nostrā cōstitutū ¶ Hoc lignū plantatū ē secus decursus aquaz. id ē defluēti as oīm grāz que in eo plenissime exuberāt. Et iō dedit fructū suū in tpe suo scz tpe passiōis resurrectiōis ascēsiōis ⁊ spūssci missionis. ⁊ adhuc oī tpe suo scz tpe cōmunionis dat fructū suum. largiendo fidelib⁹ corpus suū in edulium. quo fructu ita fecundat̄ mens digne sumētis vt vtutum et bonoz opm semina pullulent ad effectū Quē fructū degustauerat spōsa Cant. ij. d. Fructus illius dulcis gutturi meo. ¶ Plerūqz enī virtutū opa q̄ pus erāt bomī insipida ⁊ fastidiosa sūpta cōmunione efficiunt̄ et sapida et delicioſa. Vñ dicit Geñ. penl. d aser qui figurā gessit christi. ¶ Pinguis est panis ei⁹ scz christi. ⁊ p̄bebit delicias regib⁹. ¶ Panis enī christi in hoc sacramēto pinguis dicit̄ ppt̄ oīm virtutū ⁊ donorū exuberantiā. ⁊ hic p̄bet delicias regibus. id est deuotis hoīb⁹ regnū aīe debite regētib⁹. Talib⁹ enīz delicioſe sapit fruct⁹ hui⁹ sacramenti. ¶ Quint⁹ effect⁹ est deuotiōis ⁊ grē augmentatio. ¶ Nūqz enī hoc digne sumit̄ nisi aliq̄ spūal̄ grā etiā inpceptibiliter bomī instillet̄ Ad signatum ē Au. xj. vbi dr. q̄ descēdēte māna descendebat pit̄ ⁊ ros. qz ad sūptionē eucaristie accrescit boī ros gratie. vñ dicit ¶ Prouerb. iij. ¶ Nubes rore cōcrescunt. ¶ Nubes sūt viri deuoti q̄ vt nubes volant. bi rore grāz cōcrescūt quotiēscūqz hui⁹ sacramenti manna accipiūt ¶ Sextus est christo mystica incorpatio. nō quidē iste cibus cōuertitur in sumentē. sicut iste cibus naturalis sed potius sumentē in se cōuertit. Vñ dictū fuit Aug⁹. j. cōfeſſ. ¶ Nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue. sz tu mutaberis in me. Et hec incorpatio fit p amoris trāsformationem. Amor enī ꝑm Dion⁹. habet virtutē trāsformatiuā trāsformat enī amantē in amatū. Et hāc trāsformationē misticam mentis in christū innuit illa trāsformatio supnaturalis que fit in hoc sacramento. In quo sicut virtute diuina vna substantia in aliā cōuertit̄ realit̄ videlicet panis in corpus christi. Ita mēs deuota virtute hui⁹ sacramenti pamorē christo sic intime incorpat̄ vt fiat corp⁹ christi spūalit̄. Ita q̄ viuit amō vita christi et de spiritu christi. Quia vt dicit Aug⁹ sup Iobānē De spū christi nō viuit nisi corpus christi. Tūc aūt quis viuit de spū christi quādo in suis actōnibus mouet̄ ⁊ agit̄ spū christi. ⁊ totā vitā suam cōformat exēplis vite christi. Sic paul⁹. Viuo īquit ego nō iā ego viuit vero in me christ⁹ Gal. ij. ¶ Hūc effectum p̄misit ipe christus cōmunicātibus Jo. vj. Qui manducat meā carnē et bibit meū sanguinem in me manet et ego in eo. ¶ Oro boc etiā effectu petit sacerdos in missa in orōne ante cōmunionē. Dñe iesu christe. Et infra. Fac me tuis semp inherere mādatis ⁊ a te nūqz ꝑpetuū separi p̄mittas ¶ Septim⁹ effect⁹ hui⁹ sacramenti est vite eterne acq̄sitio Joh. vj. Qui mādducat meam carnē ⁊ bibit meum sanguinem habet vitā eternaz. Nō dicit habebit. sz habet q̄si in p̄nti et boc ppter certitudinē Sicut etiam alibi dicit̄. Beati paupes spū quoniaz ipsoz̄ est regnū celoz̄. Nō ait erit. sed est. ppt̄ certitudinē. q̄ tales ita certi sunt ac si iā haberent. Vel aliter dicit habet quia isti in p̄nti inchoant vitam eternā. Isti enī pfecti virtute hui⁹ sacramēti q̄nqz tanto dulcore diuine suauitatis perfundunt̄ q̄ ab omnib⁹ naturalib⁹ desideriis abstrahunt̄ ⁊ p̄ intima sua suauitate in q̄ndā insipidita tem sui ipsius ⁊ omniū rerū creaturarū p̄ducūtur. Quod innuit in trāsmutatiōe supnaturali que fit in hoc sacramēto. in quo facta cōuersiōne remanet sola apparētia p̄ris substantie sine ei⁹ reali existentia. Dic in ppōsito mēs deuota p interni dulcorē hui⁹ sacramenti plerūqz ita in deū rapit̄ ⁊ transformat̄ amore. vt extrinsecū solum habeat apparētiā boīs. sed intrinsecus habēt existentiā diuinitatis. boc est. licet ppter necessitatem corpalis indigentie appareat ducere vitā humanā. in spū tñ ⁊ mente ducit vitā celibem ⁊ diuinā. vt vere dicere possit cum ap̄lo ¶ Phil. iij. Nostra cōuersatio in celis est. Exemplū de scā monica de qua legit̄ q̄ quadā die post sumptionem hui⁹ sacramēti ad cubitū vnū a terra leuata in spū rapta clamauit. Volemus ad celū. volemus ad celū ſideles Que postea reuersa ad se interrogata ab augustino filio suo ⁊ alijs q̄ aderant quid nā ei acciderit. tacuit. Sed demum q̄si cōpulsa rñdit. Cor meuz ⁊ caro mea exultauerunt in deū viuū. ¶ Scienduz aūt q̄ hi septē effectus hui⁹ venerabilis sacramēti p̄nt adaptari. vij. donis spūssci vt dicamus q̄ p̄m⁹ effect⁹ respicit donū timoris. quia timor dñi expellit peccatū. Secūd⁹ donuz fortitudinis q̄ spūs roborat̄ et caro dep̄mit̄ ne fomes dñet̄. Tertius donū cōsilij. quo depellit̄ malū ⁊ eligit̄ bonum. Quart⁹ respicit donū pietatis. q̄ bō mouet̄ ad opa pietatis ⁊ actus virtutū. Quint⁹ donū scientie. quo manuducimur in pfectu spūali ¶ Prouerb. xix. Ubi non est scientia anime non est bonum. Sextus donum intellect⁹. quo homo instruit̄ qūo in obseruātia mādatoz̄ christo debeat cōformari. Vñ ps. Intellect⁹ bon⁹ oīb⁹ facientibus eū. Septim⁹ effect⁹ hui⁹ sacramēti respicit donū sapie. q̄ sola eius ⁊ celestia mēti sapiūt.

Col.ij. Que sursum sūt sapite.

Subsermo secundus.

CCCXXXV

Et vocauit multos

Talis quō magna est cena ista sacramētalis ppē magnā potē tiā instituētis quātū ad pmū. Et uer quō mag ppē magnā dignitatē z efficaciā rei subsistētis. q nō q̄libet cib⁹ sz ipe ver⁹ z viuus christus su mēdus apponit quātū ad secūdū. Restat nunc quātū ad tertiū videre quō hec cena dr magna ppter magnā dispositiōez recipiētis qđ innuit ī eo qđ dicit [Et vocauit multos] Qđ vbuz pōt dupliciter accipi. Uno mō de multitudine vocatoꝝ ad cenā Et ī hoc sensu bene facit ad magnitudinē cene. q ex multitudine cōuiuantiū dicit magnū cōuiuiū. Et reuera ad hāc cenam sacramentalē christ⁹ vocauit multos. q totaz multitudinē fideliū. Unđ etiā cena dr a cenon quod ē cōmune. z hec cena sacramētalis est cōmunis oīb⁹ fidelib⁹ se ad eā disponere volentib⁹. Propter qđ ipse panis viuus q ē christ⁹ liberaliter oēs inuitās ad se clamat in euāgelio Uenite ad me oēs q laboratis z onerati estis z ego reficiā vos Mat.xj. Alio mō pōt accipi q dr vocauit multos de multa z magna dispositiōe q̄ req̄rit in sumente ꝑ sacramētū. vt sit sensus [Uocauit. id ē pstituēdo ordinauit [multos] .s. act⁹ z habit⁹ vtuosos ad hāc cenā req̄sitos. q enī in p̄cedentibus sepe tactū ē de digne sumētib⁹. bñ habet videre q̄ sint digne sumētes. Et q̄dē multa et mag̃ req̄runt ad hoc q bō digne sumat hoc sacramētū. Et ex ea etiā rōne bñ ista cena dr mag̃. ℞ Pramū qđ req̄rit ē fides. Oportz. n. accedentē credere Heb.xj. Iste. n. cib⁹ nō ē nisi magnoꝝ credētiū. sicut ipe christ⁹ augustino dicit. cibus sum grādiū cresce z māducabis me. vij. Confes Et bñ magnā fidē oportz eē in ꝑ sacramēto cui oēs sensus cōtradicūt. Nā visus dic. Video panez Gust⁹ dic. Gusto panē Tact⁹ dicit Tago panē Odorat⁹ dic Odoro panē. Audit⁹ dicit Audio fractura panis. Sola fides magna reclamat cōfundēs oēs sensus. q̄i diceret. Falsuz dicitis. nō ē panis qđ videtis. qđ gustatis ꝛc. Sz sub specie panis ē verū corp⁹ christi. accidētia panis ibi sūt ñ suba. natura cessit miraculo. creatura creatori suo. Huic vo fidei autoritati assentiāt oēs sens⁹ z dicāt illō Esa. xlv. Uere tu es de⁹ absconditus. Et seq̄t. Cōfusi sunt oēs simul. oēs scz sensus sil cōfusi sūt. q de⁹ eoꝝ eis abscōdit ē. ℞ De cūdū qđ req̄rit ē maxima contritio pctōꝝ Treno.ij. Magna velut mare cōtritio tua. Si ꝑ dictū ē aīe penitēti lugenti. quāto ꝑ cōpetere debz boī ad cōmunionē accedēti. q ꝑ verā cōtritiōez z cōfessionē a pctis debet eē penit⁹ depurat⁹. In cui⁹ figura p̄ceptū erat in lege q ꝑ oēs dies pasce nihil fermētatū in domib⁹ iudeoꝝ debebat ī ueniri. ad designādū q nl'a mētis īpuritas. nulla pcti deformitas in psciā cōicantis debeat apparere Uñ etiā dixit apl's cōmunicaturis. j. Co rin.v Expurgate vet⁹ fermentū vt sitis noua cōspersio sicut estis azimi. Hinc etiā idez apl's. j. Coꝝ.xj. hortat quēlibet cōicaturū vt p⁹ q̄z ad cōmunionē accedat suā cōsciaz solicite discutiat. Probet inq̄t seipsū hō z sic de pane illo edat et de calice bibat. Uñ Amb. in sermōe de aduētu Saluatorē nostꝝ frēs charissimi suscepti totis viribus debem⁹ nos cū ipi⁹ adiutorio pparare. z oēs latebras aīe nostre diligenter aspicere. ne forte sit in nobis aliqđ peccatū absconditū qđ et cōscīam nostrā cōfundat ac mordeat. z oculos diuine maiestatis offendat. Et idē in alio sermōe. Ecce si q̄s virū senioꝛē suū in domuz suscipe debuisset. ab oībus sordib⁹ z imundis reb⁹ ipaz domū mūdasset. z q̄cūq; honesta z necessaria eēnt ꝑm suā possibilitatē pparasset. Et si ꝑ facit mortalis suscepturus⁹ mortalē. quāto magis se mūdare debet creatura vt suo creatori ad se ī sacramēto veniēti nō displiceat ℞ Tertiū ē ornat⁹ virtuosus. Nō. n. sufficit boiez vacuatuz eē a vicijs nisi virtutib⁹ vestiat. Alias enī dñs ī boīs hospicio recipi dedignat. Ad qđ signādum ipe noluit sedere sup asinā nuda. sz voluit eaz vestibus eē stratā z cooptā Qđ sciēs spōsa in cāticis sponsū ad lectulū bñ stratū z floridū inuitat dicēs Cañ. j. Ueni dilecte mi. en lectul⁹ noster floridus. Uñ Amb. vbi supra. Si quē inq̄t viderit christ⁹ claritatis luce vestitū. iusticie vl'misericordie margaritis ornatū. castū hūlē misericordem benignū z sobriū. si talē inuenerit vel agnouerit. corp⁹ z sanguinē suū ei nō ad iudicium sz ad remediū p sacerdotis ministeriū dispēsabit. Ecce dētib⁹ aūt sine tali vestitu dicet illud Mat.xxij. Amice quō huc intrasti nō habēs vestē nuptialem. ℞ Quartum ē dimissio iniurie illate Iurta illud Mat.v. Si offers munꝰ tuū añ altare ꝛc Ubi nota aut tu lesisti frēz. aut ipe te. si tu ipm. tūc ipe habet aliqđ aduersū te. z tūc facꝑm euāgelium ibi allegatū. z vade pius reconciliari fratri tuo añq; ad altare accedas. z hoc verꝝ si eius copiā habere potueris aliōqn cōcipe pposituz corā deo faciēdi ꝑ cuz opportunitas affuerit. Si vero ipe te lesit. tūc nō ipe cōtra te. sz tu ꝓtra eum habes. z tūc tu añq; accedas ad altare debes ei dimittere etiā nō rogāti. Sz ꝑ ē distinguēdū. q

dimittere ē dupler. scz dimittere rancorē ⁊ dimittere signa rancoris. Dimittere rancorē ē necessitatis. ⁊ ad hoc oēs tenemur. siue ille ipugnet. siue veniā petat vel nō petat Aug⁹. Si ille lesit te nō tu veniā postulabis ab eo q̄ tibi fecit iniuriā scz tñ dimittas si tibi dimitti cupis q̄d ipe cōmiseris Dicit tñ Chryso. Si ille te lesit. ⁊ tu ꝓ⁹ eum rogaueris. magnā habebis mercedē. Dimittere aūt nō solū rācorē scz etiā signa rācoris p̄ satisfactiōe exigenda. hoc ē pfectiōis. nec ad ꝫ teneī hō nisi in casu q̄n ille hūiliter petit veniā. de pe. di. v. vlt. ¶ F Quintū ē hūilitas. Unde Ambō. Quotidie prepara te hūilē. ⁊ sic sp̄ viue vt digne possis accedere ad sacramētū. Hec aūt humilitas causat in homine ex duob⁹. videlicet ex ꝓpe fragilitatis inspectiōe. ⁊ ex diuine maiestatis cōsideratiōe. Qui enī bñ aduerteret suā ꝓpriā vilitatem ⁊ boni si q̄d in eo videt magnā exiguitatē ⁊ ex alia pte cōsideraret diuine maiestatis excellentiā ⁊ sublimitatē. pfecto hō vilis ⁊ indignus terre vermiculus nequaq̄z ad tā excellentissimū sacramētū accedere p̄sumeret si non de magna dei misericordia speraret. Hec eēt mirū si hō ex tali cōsideratiōe p̄ profundaz hūilitatē seipm in profundū nihili depimeret. Exēplo abrahe q̄ ex ꝓspecta diuīe p̄sētie magnitudine ꝓpriā sui putatez ꝓsideras ait. Loquar ad dñm meū cum sim puluis ⁊ cinis. Hūlē q̄libet fidelis accedēs ad communionē dicere habet illō Mat. vij. Dñe nō sū dignus vt intres sub tectū meum. Dicbtā ꝓgo idē corp⁹ christi in suo vtero cōceptura ex profundissima humilitate dicebat. Ecce ancilla dñi. Et postq̄z cōcepat ait. quia respexit humilitatez ancille sue. ¶ G Bertū ē feruēs desiderū. Dicē enī naturaliē cibus sūpt⁹ cū fastidio ⁊ renitētia appetit⁹ nullū sapozē nec aliquā delectatiōez cōfert sumenti. ita cib⁹ iste nullū robur ꝟtualis vigoris nec aliquē gustū spūalis dulcoris confert boī q̄ sine spūali appetitu ⁊ dēsiderio accedit. Dñm Aug. sup Jobem desiderū sinus est cordis sinū desiderij quātū possum⁹ extēdam⁹ deuz capiem⁹. ⁊ ecōtra si sinū ñ extēderim⁹ nullū effectum sacramenti capiem⁹. In cui⁹ figura agn⁹ paschalis p̄cipiebaī comedi festinant. in q̄ ardoz auidi desiderij signaī. Unē etiā ipe dñs cū hoc sacramentū instituturus eēt dicebat ad discipulos. Desiderio desideraui hoc pascha māducare vobiscū. ¶ H Septimuz q̄d req̄rit ad digne sumendū hoc sacramētū ē deuotio. Unde sup illud j. Corz. xj. Quicūq̄z māducauerit panē vel biberit calicē dñi indigne reus erit ꝛc Dicit vna glo. Indigne māducat q̄ nō deuota mente accedit. Est aūt deuotio vt dicit hugo q̄dā feruoz bone volūtatis faciēdi ea que ad diuinū cultū ptinēt Unde licet deuotio sit q̄dā spūalis actus. generaliter tñ in se cōplectit oīa sex p̄dicta ⁊ plura alia puta reuerētiā. timoz̄ē. spūalē leticiā ꝛc Unde bene dictū ē q̄ deꝰ vocat ⁊ req̄rit mītos act⁹ ⁊ habit⁹ disponētes hoiem ad digne cōmūicādū. q̄ multa oīa includunt in his septē. Excitat aūtē hō ad deuotionē p̄ bonas meditatiōes. Juxta illō ps. In meditatiōe mea exardescet ignis scz deuotōnis. Meditādo videlicet de diuinis bñficijs. vl de diuitijs ꝓmissis. siue etiā de pcīs ꝓpr̄ijs. ⁊ de eternis supplicijs vel eternis gaudijs. Et spēaliter meditādo nimiam dilectiōez dei erga nos qua passꝰ ⁊ mortuꝰ ē p nob⁹ ⁊ qūo semetipm nob⁹ miseris reliquit in cibū ¶ I Ꝛo hmōi bñficijs q̄d digne poterit hō deo retribuere nisi q̄ semetipsū p deuotionē totaliter deo deuoueat. Dicit enī deuotio a deuouēdo. Unī deuoti dicunt q̄ se ipos deo q̄dammō deuouēt vt ei se subdant ex quo mouent ad oꝛōnē. grārū actionē. gemitus ⁊ lacrumas ⁊ alia signa deuotiōis q̄b⁹ hō disponit ad ꝓmunionē. Qz vt dicit Cassiodo. sup ps. Deuotio p̄cipue cor abstrahit a terrenis. mundat a vicijs. subleuat ad celestia. reddit capaciuꝫ ⁊ dignꝰ ad accipiēda bona spūalia. q̄z p̄cipuū est corp⁹ christi. Hinc ē q̄ scī patres q̄sdā singlares oꝛōnes fecerunt q̄bus ipsimet et etiā alij ad altare accessuri ad celebrādū vel cōmunicandū ad deuotionem excitarentur. Unde Augustinus. in li. de ꝓtemplatiōe dñi nostri ihesu christi oꝛat sic. ¶ J Dulcerrime ihesu rogo te p̄ illā sacratissimā effusionē p̄cioſi sanguinis tui quo sumus redēpti da mihi cōtritionē. lacrimarū fontez p̄cipue dū p̄ces ⁊ oꝛōnes tibi offero. dū tue laudis psalmodiā decāto. dū ministerū nrē redēptiōnis recolo vel pfero. dū sacris altaribus licet indignꝰ assisto. cupiēs offerre illud mirabile et celeste sacrificiū oi reuerētia ⁊ deuotiōe dignum q̄d tu dñe deꝰ meꝰ sacerdos immaculate instituisti ⁊ offerri p̄cepisti i cōmemoratiōe tue charitatis mortis scz ⁊ passionis. p̄ q̄tidiana nostra repatiōe. cōfirmet mēs mea inter tāta mysteria dulcedine p̄ntie tue. sentiat se tibi adesse et letet cora te ꝛc. Itē Ambō. in oꝛōne q̄ incipit Sūme sacerdos. oꝛat sic inter cetera. ¶ K per oīpotētiā tuaz te dñe rogo cōcede mihi pctōi hoc celeste sacrificium celebrare cum tremoꝛe ⁊ timoꝛe. cum cordis puritate et lacrimarū fonte. cum leticia spūali ⁊ celesti gaudio Sentiat mēs mea dulcedinē beatissime p̄sentie tue et excubias sanctoꝛū angeloꝛum tuoꝛū in circuitu meo. Ego enim memoꝛ venerande passionis tue accedo ad altare tuuz licet peccatoꝛ vt offeram tibi de tuis donis sacri

ficium quod tu instituisti ⁊ offerri p̄cepisti ī cō-
memoratiōe tua ꝓ salute nostra ꝛc. Beuotio er
go simul cū p̄dictis necessaria ē ad adq̄rendum
fructus ⁊ effectus huiꝰ venerabilis sacramenti
¶ K Sed sicut digne sumētibus multa bo-
na ꝓueniūt vt dictū est. sic indigne sumētes mul
ta mala incurrunt. Primū est quia grauius et
diutius sepe infirmant̄. Secundū est ꝙ in penā
tales citius moriunt̄. De his duobus dic̄ aplus
j. Cor. xi. Ideo inter vos multi infirmi et imbecil
les. longa scz inualitudine quātū ad p̄mū. ⁊ dor
miunt multi. morte scz corpali. quātum ad secū
dum. Tertiū est. quia peccatū graue et nouum
incurrūt ingerendo se ad tātū conuiuiū sine dis
positione debita. Et dicet̄ eorum cuilibet illud.
Matth. xxij. Amice qūo huc intrasti nō habēs
vestem nuptialem. Quartū quia cōscientia ho
minis plus aggrauat̄ et amaricat̄ Job. xx. Pa-
nis eiꝰ in fel vertet̄ aspidis intrinsecus Quasi di
ceret. Sumptio panis corpis christi vertet̄ ī fel
amaricate consciētie. Quintū quia diabolus in
eos maiorē potestatē accipit. Vñ Jo. xiij. dicit̄ d̄
iuda ꝙ post bucellam introiuit in eū sathanas
quasi accipiēs in eum maiorē potestatē q̄z p̄us
habuerat. Sextum quia talis magis īduratur
⁊ obstinat̄ in malo. Sicut iudas accepta bucel-
la desperauit et abiens laqueo se suspendit. Se
ptimum quia talis in eternum damnat̄ grauiꝰ
Unde sup verbo apli supra allegato. Quicūqz
māducauerit panē vel biberit calicem dñi indi-
gne reus erit ꝛc. Dicit glo. Ac si christuz occidis-
set puniet̄. Cum igit̄ tam damnosum sit indigne
cōmunicare bene monet nos aplus vbi supra.
ꝓbet aūt seipsum hō ꝛc. Qui enī seipsuz añ bene
ꝓbauerit vt dictū est cōsequet̄ vtiqz fructuosos
huiꝰ sacramēti effectus supiꝰ inductos. Quos
nobis cōferre dignet̄ ille qui est sacerdos ara et
hostia huiꝰ sacramenti iesus christꝰ benedictꝰ
cū patre et filio et spūscō in secula seculoꝝ amē.

¶ Expositio euangelij dominice tertie
post pentecosten

CCCXXXVI

Erant appropin
quātes ad iesum publicani
et pctōres vt audirēt illuz.
Et murmurabant pharisei et scribe di
centes. Quia hic peccatores recipit et
māducat cum illis. ¶ A Solet amicus
in duello dimicaturū. ne desperatione frangat̄
animare. qꝛ nihil desp̄atione p̄iculosiꝰ ē pugnā
ti. Et quoniā tota vita nostra est quedā pugna
cōtra vicia et pctā. ideo saluator noestr desperā
tioni omnino locum obstruēs docet se tam be-
nignum ad receptionem pctōrū penitentiuz. ꝙ
etiā de hoc curia celestis letat̄. Et de hoc est p̄ns
euāgelium. In quo tria declarant̄. Primo ostē
dit̄ q̄z misericorditer deus suscipiat ad se redeū-
tes. Secundo quanto labore ꝑquirat errantes
Ibi [Et ait ad illos] Tertio q̄z diligenti solicitu
dine inueniat abeuntes. Ibi [Aut que mulier]
¶ Circa primum duo facit. ¶ Primo enī po-
nit peccatorum accessum ad christum. [Erant
appropinquantes ad iesum publicani et pecca-
tores] Publicani dicuntur s̄m Isido. qui exi-
gunt tributum rerum venalium maxime earū
rerum que nauigio ferūtur. quod quia difficul
ter fit sine peccato ꝓpter implicatiōem cure se-
cularis ideo inter peccatores connumerantur.
aut ꝓpter hoc quia prohibita erat iudeis talis
exactō. j. Esdre. vij. Vectigal ⁊ tributū ⁊ ānonas
ñ habeatis potestatē imponendi Vel etiā alio
modo publicanus dicitur eo ꝙ publice peccet.
¶ Et notandum ꝙ non erat mirum si saluato-
ri appropinquabāt qui salute indigebant. Itez
non erat miruz si ei appropinquabant qui eis tā
tum appropinquauerat ꝙ primo gradu propin
quitatis eis propinquus factus fuerat. assumē
do enim carnem frater noster effectus est. īplēs
illud desiderium anime vel ecclesie Cañ. vltimo
Quis mihi det te fratrem meum ꝛc. Vñ Bern̄.
Puto me spernere nō poterit os de ossibꝰ meis
⁊ caro de carne mea. Item non erat mirum si ei
appropinquabant cuiꝰ mansuetudinem odori
feram a ꝓphetis p̄dictam senserant Zach. ix. Ec
ce rex tuus venit tibi mansuetus. Bernhardus
super Cañ. Propter mansuetudinem inq̄t que
in te est. domine iesu currimus post te audien-
tes ꝙ non spernas pectatorem pauperem ⁊ nō
horres. nō horruisti confitentem latronem. nō
lacrimantem peccatricem. non chananeaz sup-
plicantem. non deprehensam in adulterio. non
publicanum. non negantem discipulum. non
persecutorem discipulorum. non ipsos crucifi-
xores tuos. igitur in odore vnguentorum tuoꝝ
currimus ¶ Nota etiam ꝙ mansuetudo habz
naturam quasi adamantinam. adamas ferruz
ad se trahit et mansuetudo ferrea corda trahit.
¶ B Considerandum autem ꝙ cum gene
raliter longe a peccatoribus sit salus aliqui sūt
adeo remoti ab ea ꝙ non possunt ei appropin-
quare vt damnati. qui iam sunt in inferno. Ex-
emplū d̄ diuite epulone Lu. xvj. Chaos magnū
firmatum est inter nos ⁊ vos ꝛc. In p̄nti v̄o vita
possibilis ap ꝓpīq̄tio ⁊ elōgatio. Int̄ ap ꝓpinq̄n

tes aliq̄ solo ore appꝓiquāt Hiere.xxix. Populus ♁ labijs me bonorat cor āt eorum longe est a me. Aliq̄ vo appropinquāt corde p ꝓtritionez ore p ꝓfessionē ope p satisfactionē. Et hec est via triū diez Exo.v. qua ab egyptijs recedit vt gratū deo offerat sacrificiū. z ide puenit ad terrā promissionis. Et istis sic deo appꝓpinquātibꝰ silit appropinq̄t deꝰ Jacobi.iij. Appropinq̄te deo et appropinq̄bit vobis. Alij vo sūt qui se a deo elōgant. Ve q̄bꝰ ps. Qui elongāt se a te pibūt Elōgatio vo ista fit ꝓ prauū cōsensū. p malū opꝰ. et p malā cōsuetudinē. Et hec ē via triū dierū quaitur ad infernū. ¶ Et attendēdū q libentez debēt pctōres appꝓpinq̄re ad ihesū cū ipe recipiat eos libenter festināter letant frequēter z suffragāter. Prima tria appārēt in receptione filij ꝓdigi quē pater recepit libenter. q̄ cum adhuc longe vidit eū misericordia motꝰ ē. festinanter euz recepit q̄ occurrit ei. letanter recepit sicut in amplexu z osculo z ornatu z cōuiuio qđ ei fecit. Item frequenter deꝰ recipit pctōrē Mat.xvij. Nō solū septies sed vsq̄ septuagies septies. Hoc christus docuit petrū. z nō dubiū q̄n ipse seruet. q̄ cepit ihesus facere z docere. Suffragant etiā. deꝰ enim ad modū boni socij q̄n trāsitꝰ ē difficilis extēdit manū z suffragat. ps. Adhesit anīa mea post te me suscepit dextera tua. ¶ Notādū ī sup q pctōres debēt appropinq̄re ad ihesū sicut infirmus ad medicū. pauper ad thesaurū. sitiens ad fōtem. esuriēs ad cibū. cecꝰ ad lumē. seruꝰ ad libertatē. captiuꝰ ad redēptiōez. lassus ad requiez. et mortuꝰ ad vitā. Sunt. n. pctōres infirmi spūaliter Nume.xj. Infirmati sūt mēte z clamauerūt. Tot enī genera patiunt infirmitatū q̄t pctis sūt vulnerati. Vñ necesse habent accedere ad medicū christū q̄ ꝓpiciat oīb̄ miq̄tatibꝰ nostris z sanat oēs infirmitates nostras scz aie Aug. Tu ne tu medicꝰ z ego eger sū. tu misericors z ego miser sū. sana ergo z miserere. Item pctōres sūt egentes. ps. Ego vo egenꝰ sū z paup. Qua ꝓpt accedant ad christuz thesaurū oīs boni vt dicet q̄ dat oīb̄ affluēter. Est. n. diues in oēs q̄ invocāt illū ps. Audiuit paupem de inopia. Item sūt pctōres esuriētes. ps. Esuriētes z sitiētes aia eoꝝ in ipis ō fecit. Hec enī tpalia sūt sicut silique q̄ nō possunt tollere famē aie. Sunt enī silique cibꝰ porcoꝝ q̄ intus vacue sūt z potiꝰ inflant ventrē q̄z satient Rursus ista tpalia nō extinguūt ardorem sitis Sūt enī velut aqua salsa que amplꝰ sitim accendit quātū amplꝰ fuerit gustata. z ideo necessarium ē pctōribꝰ ad eū accedere q̄ est cibus verꝰ. fons aque viue vt nō esuriāt neq̄z sitiāt amplꝰ Item sūt pctōres cecu in intellectu. Excecauit enim eos malicia eorū. ps. Lumē oculoꝝ meoꝝ nō est mecū. Ergo ad deū accedant q̄ est vera lux in q̄ tenebre nō sunt vlle. ps. Accedite ad eum z illuminamini. Item pctōres sūt serui. Quis enī q̄ facit peccatū seruus ē peccati Job.viij. Ideo accedant ad eū qui ab hac liberat seruitute. Vñ ibidē. Si filiꝰ vos liberauerit veri liberi eritis. Item pctōres sunt captiui scz a diabolo detenti. ps. Ecce ceperūt aiam meā irruerunt in me fortes. Ab hac captiuitate christus habet redimere nos. ps. Captiuitatem. i. homes qui erāt sub diabolo captiui p peccatū. cepisti. id est captiuasti felicit. Item pctōres sunt lassati z fatigati onere pctōrum Vñ Esa.xlvj. Onera vestra graui pondere vsq̄ ad lassitudinē cōtabuerūt z. ps. Sicut onꝰ graue grauate sūt sup me. Unde necessarius est ad eum accedere qui tollat ab illis hec grauamina z det fatigatis req̄em Mat.xj. Venite ad me omēs qui laboratis z onerati estis et ego reficiam vos. Ultimo peccatores sunt mortui. Peccatum enī tāquā venenum tollit vitam anime z ideo sunt sedentes in tenebris z in vmbra mortis. qua ꝓpter necessarium est nobis ad eum accedere qui est vita pura et eterna vt mēs nostra viuificet. ꝓmo Cor.vj. Sicut in adam oēs moriuntur ita et in christo omnes viuificabuntur.

¶ Deinde ostenditur ad quid accesserunt ad christum peccatores [vt audirent illum] Ideo delectabant peccatores audire verba christi qa rationabiliter peccata reprehendebat. quia nō cum austeritate sed benigne eos āmonebat. qa non fulminabat ad condemnationem sed misericorditer spem venie promittebat. ¶ Secūdo ponitur iniquus iudeorum murmur. [Et murmurabant pharisei.] qui religionis cultu et simulata sanctitate ab alijs erāt diuisi [et scribe] qui legis noticia erant doctores populi [dicentes] non quidam murmurabant de eo q̄ peccatores appropinquabant ad christuz. sed quia ad se appropinquantes recipiebat et manducabat cum illis. Quasi diceret. Hic creditur sanctus et bonus [et peccatores recipit] ad suam cōuersationem et gratiam. et quod amplius est [māducat cum illis] tanquam amicus. Si cognouissent scribe z pharisei q̄ venit in hunc mundū peccatores saluos facere. j. Thymo.j. nequaquam murmurassent. Sed eos recipiebat Nō enim sanatur infirmus nisi accedat ad ipsū medicum. nec illuminantur tenebre nisi presentia luminis. nec viuificatur corpus nisi assit vita. Si enim christo tanta fuit cura de peccatoribus vt pro illis curam sumeret et moreretur nō ē mirum si eos recipiebat quatenus conuer

sando cum eis cōuerteret eos a pctis saluaret ⁊ illuminaret Hoc.n.totū fuit benignitatis ⁊ mi sericordie Ex murmur scribaꝝ ⁊ pharisęoꝝ erat arrogātie ⁊ supbie vt dicit Greg.

¶ Secūda pars exposition⁹ cuāgelii CCCXXXVII

Et ait ad illos pa rabolā istā dicēs Quis ex vo bis hō qui hz cētuz oues. et si perdiderit vnam ex illis. nonne di mittit nonagintanouē in deserto et va dit ad illā que perierat donec inueniat illā. Et cū inuenerit eā. ponit in hume ros suos gaudens. et veniēs domum cōuocat amicos et vicinos dicēs illis Congratulamini mihi. quia inueni ouē meam que perierat. Dico vobis q; ita gaudiū erit in celo super vno pctōre pe nitētiā agente. q̄z supra nonagintano uem iustis qui nō indigent pnia. ¶ Il

¶ Secūda ps in q̄ ponit vna pabola q̄ declara tur quāto labore christ⁹ errātes pq̄rat. Et sex fa cit. ¶ Primo enī tangitur multitudo subiecto rū christi. Et ait ad illos pabolā istam dicēs. Gre. Humilitudinē dedit quam ⁊ hō in seipo reco gnoscere ⁊ tñ ad auctorē boīm spēaliē ptineret. Quis ex vobis hō et ipe ē hō iste licet ipsū nō cognoscerent Io.j. Videri⁹ aūt vestꝝ stetit quē vos nescitis. Qui habet centum oues Oues christi sūt sz Hiero.totū gen⁹ hūanū Ecc.xxxij. Si reges pascue mee vos estis. Ex q̄b⁹ ouib⁹ no nagīta nouē sūt iusti. vna vo ē pctōr sm q; dr in fi ne hⁱ pabole. Vel sm Amb. Oues christi vnuz sūt genere nō specie angeli. s. ⁊ boīes Qz vt dicit Gre. Ipe centū oues habuit cū scōꝝ angelorꝝ et boīm multitudinē possedit. Ex q̄b⁹ ouib⁹. xcix. angelici sūt spūs. In vna pdita oue gen⁹ huma nū itelligit. ¶ Dubitaret ātaliq̄s q̄re multitudo ā gelorꝝ sub cētenario numero itelligit vniuersi tas āt oīm boīm a pncipio mūdi vsq; ad finem mūdi sb vno tātū mō cōprehēdit. Ad qđ dici pōt vno mō q; iō. q; nūer⁹ ā gelorꝝ i tāta fortitan pro portiōe excedit nūerꝝ boīm saluādorꝝ. Sz B reli quēdū ē soli illi cui soli cognit⁹ ē nūer⁹ electorū Itē alio mō dici pōt. Qz q; oēs boīes sūt vnius speciei iō sub vnitatis nūero oēs cōprehendunt Sz aliud ē in angelis. q; q̄t sūt ā geli tot sūt spēs ita q; nō ē dare duos angelos eiusdē speciei sm pmūnionē ⁊ vnionē opinionē. q̄re ⁊c. ¶ B Sz q; i alia pabola sequēti angeli accipiunt p nouē dra chmas ⁊ boīes p vnā sc̄z decimā. Dubitari pos set q̄re hic hūanū gen⁹ figurat p cētesimā ouez.; Ibi vo p decimā drachmā Nō.n.est eq̄ pportio vtrobiqz. Ad qđ dicēdū q; boīes pnt cōsiderari duplicit. Uno mō q̄ntū ad suppolita. Alio mō quātū ad spēm. Primo mō pnt boīes assimi lari nūero.x. Secdo mō cētesimo. Nam ex electis repabit ruina ā gelorꝝ. de q̄b⁹ dicūt tot cecidisse q̄t q̄ dicti sūt decim⁹ ordo. nō q; si stetissent decī mū ordinē fecissent. q; ⁊ si oēs stetissent nō ppter B fuissēt nisi nouē ordines. Sz q; de oīb⁹ ordini b⁹ dicunt aliq̄ cecidisse. ⁊ tāta multitudo cecidit q̄nta ē q̄ vni nouē ordinū. Sicut ergo si angeli cadētes stetissent ad quēlibet ordinē aliqui de bis ptinerēt. nec ppter B cōstituissent decimū ordi nē. Sz dicūt decim⁹ ordo rōne multitudis eq̄te q̄ vni nouē ordinū. Sic ⁊ boīes electi restaurā tes ruinā illā nō facient decimuz ordinē sz ad oēs ordines aliq̄ ex eis assument. Quot aut̄ salua buntur ex boīb⁹ vtiq; q̄t ceciderūt. vel q̄t remānserūt ā geli Alu.i encb.c.xxviij. aliq̄d asserit ⁊ aliq̄d sub dubio relinq̄t. Nā q; nō pauciores saluabūt bo mines q̄z ceciderūt ā geli simplicit asserit. sed q; nō plēs sub dubio relinq̄t. Gre. tñ simplicit po nit q; plēs saluabūt boīes q̄z angeli ceciderūt. as serēs q; tot saluabunt boīes q̄t remānserūt ange li. Juxta illud Deut.xxxij. Cōstituit tīminos pplo rū iuxta nūerꝝ filiorꝝ isrl. i. ā gelorꝝ. Secdm aliam īrām q; vt cōmuniter ponit sūt multo plēs q̄z cadē tes. cū dicat q̄ps decima cecidisse. Quodq; d tñ sit de nūero saluādorū quātū ad suppositā figu rati sūt boīes p decimā drachmā. sz q̄ntū ad spe ciem figurati sūt p ouē cētesimaz. q; oēs electi q̄ sociabunt angelis remanētib⁹ ⁊ restaurabunt ruinā cadētū nō ptinebūt nisi ad vnā ⁊ eandez speciē. angeli tñ siue cadētes siue remanentes si ue vtiqz cū q̄libz eorꝝ cōstituat suā spēz multo plēs cōstituūt. Jo ad B designādū dicti sūt boīes vna ouis ⁊ ā geli. xcix. ñ q̄n plēs sint spēs ā gelorꝝ ñ so lum remanētū sz etiā cadētū. sz cū sit mistic⁹ et metbaforic⁹ nūer⁹ sufficit sz aliq̄m sl̄itudinem eē dictū. Sic ille nūer⁹ excedit valde vnitatem. sic numerus specierum angelorꝝ excedit boīes. ¶ C Secdo pōit vni⁹ ouis pdite req̄sitio. Et si pdiderit vnā ex illis Gre. Una ouis tūc perijt q̄n peccādo hō pascua vite reliq̄t. sz audi pasto ris diligētiā ⁊ benignitatē. Nōne dimittit. xcix. in deserto deserta. Ubi ē celū q̄ dm⁹ ā gel⁹ defuit silēt et hō p peccatū. In q̄ celo saluator noster velut ve rus pastor ouiū. xcix. reliq̄t oues nouē sc̄z bto rū spirituū ordines. angelorꝝ. archangelorꝝ. virtutū pncipatū. dnationuz. thronorꝝ. cherubin ⁊ sera phin. q̄s Mat. dicit reliquisse in montib⁹. i. in sub limibus celorum nō quidē sm diuinitatis pnti az qua vbiqz est pns. Nec sm gubernationem

q2 eius puidẽtia 7 ptãs sup oĩa diffundit. Et dimisse eos dicit rõne bũ anitatis assũpte. sz q2ere venit in mũdũ. Vel dimisit eos quãtũ ad hunc ordinẽ puidẽtie q ẽ reuocare delinquẽtes. neqz enĩ angeli q nõ peccauerũt necesse habebãt tali puidẽtia. hi vero q peccauerũt relicti sunt eo q redẽptiõis capaces nõ fuerũt. Et vadit ad illaz que pierat. Vbi nota q crist9 ad recupanduz ouẽ pditã uit p q̃nqz vias. Prima via ipi9 fuit incarnatio de celo in terrã. Secũda fuit in mũdũ pdicãdo in fame 7 situ atqz multis laboribus. Tertia via fuit ad mortẽ. Quarta via fuit ad infernа. Quinta ei9 via fuit. regressio ei9 in celuz. Donec ueniat illã. Inuenit boiem q̃ carnẽ assũpsit humanã. Inuenit eũ pdicãdo 7 cõuersando nobiscũ. Inuenit etiã in morte q2 recupauit eũ de manu diaboli. Et inuenit euz in inferno vñ eũ adduxit in celuz. Tertio ponit inuente ouis susceptio. Et cũ inuenerit illã. Greg. dic. Cũ pius pastor ouẽ pditã reperisset. nõ punit. nõ vberauit. nõ vrgendo duxit ad gregem. Ipse ei penas 7 verbera 7 maledicta oui substituerat. Vñ etiã noluit molestare sz supponens bũiliter humeris 7 portãs clementer anumerauit gregi. Vñ seq̃t. Imposit in humeros suos gaudens. Hiero. Bon9 inq̃t pastor ouẽ q ppter infirmitatẽ ambulare nõ põt. pprijs humeris reportat ad reliquũ gregẽ. Tunc vo vt dicit Gre. bũeris portãs ouẽ ipsum. q̃ naturaz bũanã suscipiẽs pcta nostra ipe portauit. Hũeri vo christi vt dicit Amb. crucis brachia sũt. illic mea pcta deposuit. illic in illa patibuli nobil' cruce quieui. Et attẽdendum q christ9 gaudẽs iposuit ouẽ bũeris suis q licet magn9 fuerit dolor passiõis 7 mortis q̃ gen9 humanũ req̃siuit 7 bũeris suis imposuit. hunc tñ labore 7 dolorẽ sustinuit letãter vt pditã ouẽ recuperaret. B Quarto ponit suscepte ouis redẽptio. Et veniens domũ. Dom9 in quã rediit christ9 cum oue celestis curia ẽ ad quã reuers9 ẽ cũ celũ ascẽdit. Ascẽdẽs. n. in altũ captiuã duxit captiuitatẽ. Q Quinto ponit recepte ouis gaudiuz 7 exultatio. Vocat amicos 7 vicinos. Angelici spũs amici sũt 7 vicini. Hã vt dicit theophil9. Cupne vitutes oues dicũt i cõpatiõe ad deũ. cui9 respectu oĩs creatura bestia ẽ. sz tñ i eo q rõnales amici 7 vicini dicunt. Amici q̃dẽ vt dicit Gre. q2 voluntatẽ ei9 i sua stabilitate custodiũt. Vicini vo q2 claritate illi9 visiõis sua assiduitate sp fruunt. Vel iõ vicini dicunt ex eo q angelica natia rõe nobilitatis subẽ ppinq̃or ẽ deo. Q2 vt dicit Aug. xiij. ꝯfess. Tuo fecisti dñe. vnũ ppte te videlicz angelicã subam. alterũ ppe nihil scz materiaz. Istos angelicos spũs christ9 vocauit q̃ redẽptionis bũane misteriũ eis manifestauit i terrogãtib9. Quis eẽt iste q̃ venit de edom. tinctis vestibus de bosra. iste ẽ formosus in stola sua gradiẽs in multitudine fortitudinis sue Esa. lxiij. Et rñdit. Ego q̃ loq̃r iusticiã 7 ppugnator sũ ad saluãdũ. dicẽs illis. Cõgratulamini mihi. Joẽs scz simul mecũ et mihi cõgratulamini. q2 inueni ouem meã q̃ pierat. Lu. xv. Epulari et gaudere oportebat quia frat tuus hic mortuus erat 7 reuixit. pierat 7 inuẽt9 ẽ. Et notãdũ vt dicit Grego. q̃ nõ dicit cõgratulamini inuẽte oui. sz mihi. q2 eius gaudiũ ẽ vita nostra. et cũ ad celum reducimur celebritate ei9 leticie implemur. Vel ideo ꝯgratulãdum ẽ sibi. q2 nõ frustra laborauit. nec frustra mortuus est. ex q̃ inuenit ouem pditam. Qui vero nõ ẽ cõgratulandũ q2 nullis suis meritis inuenta ẽ. E Sexto ista pabola ouis adaptat ad ppositũ. Dico vobis murmurantibus scribis et phariseis de eo q pctõres recipimus. q gaudiũ erit in celo angelicis spiritib9 q̃ gaudẽt eo q nũer9 angeloz suppleẽ ex q̃uersiõe pctõz. sup vno pctõre pniam agẽte. Nõ ẽ gaudium solum de receptiõe generis humani sed q̃ cũq3 boza cõuertit vnus pctõr fit gaudiuz in celo. q̃z supza nonaginta nouẽ iustis. Sed cõtra de maiori bono magis gaudendũ ẽ. sz bonũ innocentie mai9 ẽ bono pnie. ergo ꝛc. Ad hz dicendum q stat9 innocẽtie simplicit melior est statu pnie. sz nõ ẽ incõueniẽs psonã aliquã penitentẽ multis innocẽtib9 eẽ pfectiorẽ. Stat9 vero innocẽtie excedit statũ pnie. sz psone que sũt i illis statib9 babẽt se sicut excedentes 7 excesse. q2 vna pt eẽ alia maior. quia plus habet de charitate in q̃cũq3 statu sit. Q2 ergo dicit. q gaudiũ est super vno pctõre magis q̃z sup nonaginta nouẽ iustis. intelligi debet nõ q melior sit pctõr penitẽs q̃z nonagintа nouẽ iusti. hz q2 i redẽptione bũani generis magis patus est deꝰ q̃z in cõseruatiõe totus multitudinis celestis. q2 hoc est manifestatiuũ maioris potentie. maioris prudentie. 7 maioris clemẽtie et misericordie. Maioris inquaz potẽtie. quia mai9 ẽ iustificare ipium q̃z creare celũ et terrã. Maioris prudẽtie Job. xxvj. Prudentia eius percussit supbũ. Maioris etiã clemẽtie 7 mie Lu. j. Per viscera mie di nostri ꝛc. Verbũ ergo istud intelligit nõ simpliciter sz quãtum ad causã nostre penitentie scz bũani generis redẽptiõez. in q̃ maior ẽ materia gaudij q̃z i oibus aliis opib9 dei. Vel hz qõ dr d. xcix. iustis pt referri ad ix. ordines angeloz bonoz. de qb9 nõ ẽ tantũ gaudiũ quãtũ ẽ de vno boie repato. ppter incarnationem repantis. Hi aũt intelligit d psona

cuiuslibet penitētis p se.tūc refert ad pctōres feruētes p9 pniaz.z ad iustos ñ feruētes sz tepidos Iuxta illō Ecc̄.ix.melior ē canis viu9 leone mortuo Canis viu9 ē penitēs vigil z feruid9.leo mortuus ē iust9 piger z accidiosus. Añ Grego.in omel'. Plerūqz hi q̄ nullis se oppssos pctōrū sceleribꝰ scīūt stant q̄dē i via iusticie.nulla illicita ppetrāt.sz tñ ad celestē patriā anxie nō anhelāt. tātoqz sibi i rebꝰ licitis vsū pbēt q̄nto se ppetrasse illicita nulla meminerūt z plerūqz remanet piger ad exercēda bona p̄cipua.qz valde sibi securi sūt q nulla cōmiserūt mala grauiora. Ät contra nō nūqz hi q̄ se aliq̄ illicite egisse meminerūt ex ipō suo dolore cōpūcti iardescūt in amore dī seqz i magnis vtutibꝰ exercēt.cūcta z difficilia sci certamīs appetūt.oia mūdi derelinquūt.honores fugiūt.acceptis p̄tumelijs delectant'.fragrant desiderio.ad celestē patriā anhelāt.z qz se errasse a deo p̄sidrāt dāna p̄cedētia lucris sequētibꝰ recōpēsāt. Quia9 ergo de pctōre p̄uerso q̄z de stante iusto gaudiū fit i celo.qz dux i p̄lio pl9 eū militē diligit q̄ p9 fugā reuers9 fortē hostes p̄mit.q̄z illū q̄ nūqz terga p̄buit z nūqz fortiter aliq̄d fecit. Sic agricola illā ampli9 trā amat q̄ p9 spinas vberes fruges pfert q̄z eam q̄ nunqz spinas habuit z nunqz fertilē messem p̄duxit. Hec Gre. ¶ F Aug9.etiā.viij.pfess'.q̄rēs q̄d sit q mai9 sit gaudiū de salute desp̄ate aie q̄z de ea c9 sp fuit spes salutis.ponit alia quattuor exempla Unū ē de triū phāte.cui tāto mai9 ē gaudiuz victorie q̄nto mai9 piculū fuit i p̄lio Aliud ē nauta q̄ p9 tēpestatē cū trāquillū videt tāto amplius gaudet q̄nto p̄us timuit. Itē de infirmo sanato de c9 cōualescētia mai9 ē gaudiū amicis q̄z p̄us cū san9 eēt. Itē de spōsa diu dilata.quā cū maiori gaudio accipit spōs9 data q̄z si nō fuisset dilata. ¶ Sz si q̄rit' de oīm istorū cā.dici p̄t q quia gaudiū nascit' ex amore p̄ntie rei amate Cū ergo res quā amam9 p̄dita aut graui exposita piculo q̄i p nō habita reputat'. Sz cū acq̄rit' ac si nouiter habeat' gaudem9 ampli9 de iuētiōe q̄z de p̄ma acceptiōe.qz magis nūc diligit' q̄z añ acceptionē. Añ mag̃ gaudet pat' de filio reddito sanitati q̄z gauis9 fuit cū nat9 fuit.qz mag̃ postea dilexit q̄z añ dilexit. Et magis gaudet hō de reditu amici q̄z de ei9 iuētiōe p̄ma.qz mutua p̄uersatio magis fecit eū amātē. ¶ G Qui nō indigēt pnia Sz diceres.q̄s ē hō q̄ nō indiget pnia qz nemo sine pctō ⁊c. j. Jo. j. Si dixerim9 qz peccatū nō habem9 nosipsos seducim9. Alo b̄ p̄t dici vno mō q̄ hoc refert' ad āgelos stātes q̄ nō indigēt pnia. Alio mō si refert' ad hoīes iustos.intelligēdū ē de pnia graui q̄ debet' p̄ pctis mortalib9 ꝺ tñ indiget iusti.sz ꝺ pnia p pctis venialib9 z leuib9.sine q̄b9 ei vita p̄fectorū nō ducit' oēs indigem9.z illa etiā pnia iustoꝝ magnū gaudiuz facit deo z angelis. Añ Gre.in omel'. Dūt plerūqz iusti i q̄z vita tātū ē gaudiū vt eis q̄libz pctō rū pnia p̄poni nullaten9 possit. Nā multi z nulloꝝ sibi malorū sūt cōscij.z tñ in tanti ardoris afflictiōe se exercent.ac si pctis oīb9 angustentur Cūcta etiā licita respuūt.ad despectū mūdi sublimit' accendunt'.licere sibi nolūt oē q̄ libet.bōa sibi amputāt etiā p̄cessa.cōtēnūt visibilia z adiuisibilia accēdunt'.la mētis gaudēt.in cunctis se menꝑ humiliāt.z sicut nō nulli pctā opm sic ipi pctā cogitationū deplorāt. Quid itaqz istos nisi z iustos dixerim z penitētes.q̄ se z i pnia de pctō cogitatiōis humiliant.z recti sp in ope p̄seuerant. Hinc ergo colligendū ē quātū deo gaudiū faciat q̄n būiliē plangit iustus.si sic facit i celo gaudiuz quādo hoc q̄ male gessit p pniam damnat inustus.

Tertia pars expositionis euāgelii. CCCXXXVIII

Ät que mulier habens drachmas decez.si perdiderit drachmā vnā.nonne accēdit lucernam et euertit domuz et querit diligenter donec iueniat eaz. Et cū iuenerit cōuocat amicas et vicinas dicēs. Cōgratulamini mihi qz inueni drachmā quā perdideram. Ita dico vob gaudiū erit coram angelis dei sup vno pctōre pniam agente. ¶ Ä Tertia pars principalis i q̄ ponit' scda parabola i q̄ declarat' q̄nta solicitudine z diligētia christ9 p̄ditos q̄rat z inueniat. Ubi q̄ttuor facit. ¶ Primo p̄mittit' germine nature rōnalis dispositio [Aut q mulier] Gre. Qui signat' p pastorē ī p̄e p mulierē Jp̄e.n. de9.ip̄e et dei sapia. Dicit' ät christ9 mulier.qz cū dolore nos peperit [habēs drachmas decē] Dic magister i bisto.z bugui.q̄ hec drachma biuus drachme ē q̄rta pars stateris. Hoc drachma drachmatis vl' drachmis ē gen9 carmis vl' amoris cāticū.ꝺ q ꝺr.añ thoꝝb9 vgis frequētate nobis dulcia cātica drachmatis vl' drachmis.sic.n.i cētū oūb9 rōnal' creata itelligit' eo q spēalē. ipsi9 curā hz de9 sic pastor ouū ita.i.x.drachmis eaꝺ rōnal' nata itelligit' āgeloꝝ z boim.qz vt dic̄ Cirill9 drachma nūm9 ē ip̄sā regē hñs imagiez.ois vo creata rōnal' ad imaginē z sili tudiē diꝑdita ē Itē cōuenient dicit' nūm9 qz sicut nūmo cōpant' alia ita seipm dat q̄libet p regno dei. Añ Gre. Regnū celoꝝ tātū valet quātū habes. Item ha-

buit chr̃ist⁹ decẽ drachmas. q̃ vt dicit Grego. Nõne sũt nouẽ ordines angelor̃ q̃b⁹ addit⁹ hominũ ordo fit drachma decima ¶ Secũdo ponit̃ solicita rei pdite req̃sitio. Si pduerit drachmã Gre. Tũc pdita fuit drachma q̃n homo q̃ ad imaginẽ dei cõdit⁹ fuerat peccãdo a similitudine sui creatoris recessit. Quotidie ista drachma adhuc pdit̃ vel in puluere diuitiarũ vt in luto luxurie. ¶ Bi Deinde ponit triplicẽ solicitudinẽ inq̃rẽdi ¶ Prima ẽ nõne accendit lucernã Gre. Dei sapia apparuit in hũanitate. lucerna q̃ppe lumen ẽ in testa. lumẽ vo ĩ testa diuinitas ẽ i hũanitate. Ista vo lucerna accẽsa refulsit miraculis. ifl̃mauit dictis. illũinauit exemplis. collocat⁹ erat hõ in obscuris z vmbra mortis. vñ istã oportuit lucernã accẽdere. ¶ Secũda solicitudo ẽ z euertit domũ Alia trã dic̃ et emũdat domũ Nã euertẽs chr̃ist⁹ domũ conscientie q̃ fit cuz cõsueta vicia relinq̃m⁹. upsam etiã domũ conscie emũdat ab oĩ turbine vt reluceat conditoris imago. Vel dom⁹ ẽ mũd⁹ iste quẽ euertit chr̃ist⁹ vt pdituz boĩez inueniat. Eiecit eni pncipẽ eius diabolũ z ipa mundi delectamẽta euertit in fastidiũ. diuitias iussit cõtemni. z mẽte celestia cõfigi. Sic igit̃ euertit domuz vt mũdũ nouũ faceret. ¶ Tertia solicitudo ẽ Et q̃rit diligent̃ Diligent̃ querit q̃ ĩtime diligit̃. Sic vo chr̃ist⁹ oñdit dilectiõem suã ad nos vt aiam suã poneret pnrã inuentiõe Donec inueniat Nõ. n. ostitit q̃rere donec ĩueniret. q̃ simut ei vsq; ad ꝓtumelias. vsq; ad minas vsq; ad flagella. vsq; ad mortẽ. vsq; ad iferna Uersꝰ Sputa flagella mune crux claui lancea spine. Felici fine nostri sũt meta ruine ¶ Tertio ponit̃ inuentionis exultatio Et cũ ĩuenerit Nõ mirz si ĩuenit eã quã vbiq; etiã ad inferna q̃simut cũ diuinitatis lucerna ardenti cõuocat amicas z vicinas dicẽs Supne vtutes amice dicunt̃ z vicine dei vt dicit Theophil⁹. q̃ exequunt̃ ei⁹ voluntatem iõ sũt amice. q̃ vo sũt ĩcorporee sunt vicine Al̃ vt idẽ dic̃ forte amice sũt oẽs supne virtutes vicine vo sũt ppinq̃ores. vt thro ni z cherubin z seraphin Cõgratulamini mihi q̃ inueni drachmã quã pdidrã Cũ de⁹ de se ipo habeat gaudiũ z angeli gaudeãt ĩeo. gaudẽt tñ de cõuersione penitẽtiũ q̃n illud q̃ pdestinauit ipleꝫ. Nec illud gaudiũ ẽ deo nouũ aut tpale sz eẽnũ. angeli vo q̃b⁹ effect⁹ pdestinatiõis innotescit de nrã ꝓuersiõe tpaliꝫ gaudẽt. ¶ Quarto pabola proposito adaptat Ita dico vobis. gaudiũ erit coram angelis dei q̃ sũt vicini z amici chr̃isti super vno pctõre pniam agente De hac vltima cõclusiõe euãgelij est sermo sequẽs.

¶ Sermo de eadem dominica. CCCXXXIX

Gaudium erit corã angelis dei sup vno pctõre pniaz agẽte Lu. xv. ¶ Quonia vt dicit Aug⁹. ili. de miraclis sacre scripture. Qui p penitẽtiã peccatũ diluit ãgelice felicitatis ꝓfectũ in eiñ erit. Hinc ẽ q̃ sup ꝓuersiõe pctõris velut ꝺ suo ꝓfecte angeli ĩ celo gaudere dicũt. Paz nos angelis in celo occasionẽ gaudij pbem⁹. cũ sup trã ambulãtes cõuersatiõez in celis habem⁹. vt dic̃ Aug̃. Uñ bñ ĩ vbis ppositis dicit̃. Gaudiũ erit corã angelis dei ꝛc. In q̃b⁹ q̃dez vbis tãgũt tria ¶ Primũ ẽ gaudẽtiũ at⁹ z pdicio. Secũdũ ẽ gaudij q̃litas z discretio. Tertiũ ẽ gaudẽdi cã z rõ. Primũ notat̃ in eo q̃ dicit̃ Angel⁹ dei Secm̃ inuit̃ ĩ eo q̃ pmittit̃ Gaudiuz Tertiuz exprimit̃ ĩ eo q̃ subijcit̃ sup vno pctõre pniaz agẽte Quid gaudẽte puri⁹. q̃ gaudio dulci⁹ z q̃ causa gaudij amicabili⁹. ¶ Quãtũ ad primũ sciendũ q̃ cũ ãgel⁹ sit in celo sicut in loco sibi deputato sicut triplex ẽ celũ. ita triplex ẽ stat⁹ z pdicõ angelor̃. Nã triplex ee celũ insinuat apl̃s. i. Corin. xij. Ubi fatet̃ se raptũ vsq; ad tertiũ celũ. Inter q̃s celos pm⁹ Aug̃. z habet̃ i glo. Primũ ẽ corporale sole z luna z stellis ornatuz. Secm̃ spũale spiritib⁹ angelicis deputatũ. Tertiũ ẽ supintellectuale soli diuitati appꝓpatũ Ad ꝫ titiũ celũ raptus fuit paul⁹ q̃ nõ ad visionez corpor̃ celestiũ. nec ad cognitiõez celestiũ spirituz. sz ad cõtẽplatiõez nudã diuie eẽntie rapt⁹ fuit ꝫ Aug̃. ¶ Bi Secm̃ ꝫ triplex celũ possum⁹ distiguere triplices ãgelos vl̃ triplicẽ ierarchiã angelor̃ Prima ẽ sb celestis. Secda celestis. Tertia supcelestis ¶ Prime ierarchie ãgeli dicũt̃ hoĩes iusti et sci ãgelice puritatis sectatores. q̃ ĩtra celũ ꝫ corporale ĩ corpib⁹ mũdis z castis adhuc positi in carne pt̃ carnẽ viuẽtes ãgelicã ducũt vitã Q̃r ꝫ Hiero. In carne pt̃ carnẽ viuere ãgelica vita ẽ poti⁹ q̃z hũana Tles pñt dicere cũ apl̃o Nrã cõuersatiõ ĩ celẽ. Uñ Amb. ĩ li. ꝺ viduis. Supgredit̃ vginitas ꝓdicõez hũane nate p q̃z hoĩes assimilãt ãgel̃. Maior tñ victoria vginũ q̃z ãgelorũ Angeli. n. sine carne viuũt. vgines. n. ĩ carne triumphãt. Uñ et illi scissimo viro dauid añ peccatũ adulterij dictũ ẽ. j. Re. xxiij. Bon⁹ es tu sicut ãgel⁹ di. Et ꝺ btõ stephão scribit̃ q̃ ĩtuebãt faciẽ ei⁹ tãq̃z faciẽ ãgeli. act. vj. Secde ierarchie ãgeli sũt spũs supni. q̃ sũt ãgeli celestes. de q̃b⁹ dr ips. Q̃ facis ãgelos tuos spũs z mĩstros tuos ignez vrẽtẽ. Qꝺ vbũ ptractãs Bam. li. ij. ca. iij. dic̃ sic. Angel⁹ ẽ substãtia ĩtellectualis sp mobil̃ arbitrio

libera.ī cor̄pore a deo ministrās. īmortalitatem
suscipiens gratia nō natura cui⁹ substam speciē
t terminū solus q̄ creator ē nouit. Incor̄pореus
aūt t īmortalis dr̄ quantū ad nos. Dē. n. cor̄pa
tū ad deū q̄ solus incōpabiliter incor̄pore⁹ est
grossū t mortale ē. De istis angelis dr̄ Matth.
xviij. Angeli eor̄ semp vidēt faciē patris mei q̄
est in celis. Nō verbū ptractās Auge. sup lib⁹
numer or̄ dicit sic. Adest vnicuiq; nostrū et mi
nimis q̄ sūt in eccl̄ia dei. angelus bon⁹. angelus
dñi. q̄ regat. q̄ moneat. q̄ gubernet. q̄ p actib⁹ no
stris cor̄rigendis et miserationib⁹ exposcēdis q̄ti
die videat faciē patris q̄ in celis ē. ¶ Tertie ierar
chie angelus solū vn⁹ ē scilicet christ⁹. qui ē ma
gni cōsilij angel⁹ Esa. ix. Hic est angel⁹ supcele
stis. Ipe ei christ⁹ media in trinitate pſona mis
sus ē de sinu patris. t descēdit in vter matris vt
nobis daret cōsilia pfectionis nūciādo nobis do
ctrinā noui testamenti. Ūñ ē illud Malach. iij
Statim veniet ad templū sanctū suū dñator quē
vos queritis. t angel⁹ testamēti quē vos vultis
¶ Quātū ad secundū sciendum q̄ ē triplex
gaudiū q̄ gaudent triplices angeli iā dicti. Pri
mū gaudiū ē ad deū. Scōm de deo. Tertiū pro
pter deū vel in deo. Et nullū istor̄ gaudior̄ da
tur impijs. Et hoc triplex gaudiū cōplectit Au
gu. x. cōfess. c. xxiij. Est inq̄t gaudiū quod nō da t
impijs sz eis q̄ te gratis colūt. qui or̄ gaudiuz tu
ipe es. t ipa ē btā vita gaudere ad te. de te. ppt te
Primū cōpetit pmis angelis. Secūduz secun
dis. Tertiū tertijs. Primor̄ angelor̄ gaudium
est vez sz in spe. Ūñ t isti btī sūt in spe. Secūdo
rū gaudiū ē plenū i re. Ūñ t illi btī sūt in re. Ter
tij vo gaudiū ē supplenū. Et ß ē btūs in se. Pri
morū gaudiū pſistit in puritate cōscie. Secōrū
in fruitiōe glorie. Tertij in cōprehēsiōe maiesta
tis diuīe eēntie. ¶ ß Primū ergo gaudiuz
qđ cōpetit pmis angelis. aīab⁹ scz scīs in carne
angelicā vitā ducētib⁹ ē ad deū t in spe. Qz enī
spes istos ad deū erigit. Jō solū in his gaudēt
q̄ sūt ad deū. Be q̄b⁹ dicit apl's Ro. xij. Spe gau
dētes. glo. vt nō nisi eīna speretis t inde gaudea
tis. Certi. n. de futuris bonis gaudēt. qz sperāt se
certissime accepturos. Istor̄ gaudiuz cōsistit in
puritate cōscie. Qz vt dr̄ Prouerb. xv. Secura
mēs q̄si iuge puuiū. Sic ecōtrario sp pſumit se
ua pturbata pscia Sap. xvij. Ūñ habētes lesam
pscīam nunq̄z vr̄ gaudere pñt t si forte aliquan
do gaudere vident de reb⁹ caducis illō nō ē gau
diū vez sz mēdax vt dicit Bam. Innocētes aūt
t tutā pscīaz habētes nūq̄z tristant ex cor̄de. q̄a
nō pturbabit iustū q̄ q̄cūq̄ ei acciderit Prouerb.
xij. Et inde ē q̄ dr̄ actuū. v. Qz ibāt apli gauden
tes a pspectu cōcilij. Et sūt de mītis martiribus
q̄ gaudent p noīe iesu passi sūt. ¶ E Scōm
gaudiū qđ ē ā geloz celestis milicie ē de deo. q̄a
iā in re angelici spūs btī sūt. vt dic Aug. vbi su
pra subdēs ibidē. Btā inq̄t vita ē de veritate. Ꝫ ē
enī gaudiū de te. qz vīt̄as es de⁹ illūinatio mea
sal⁹ faciei mee de⁹ me⁹. Istor̄ gaudiū cōsistit in
fruitiōe dei. Videt enī sp faciē patris. de cui⁹ iu
gi cōtēplatiōe habent gaudiū plenū. sicut et a ie
btē angelis sociate. habēt inquā gaudiū plenū
qz gaudiū illō replet totā capacitatē angelor̄ et
hoīm btōr̄. Hā vt dicit Anselm. i pſologion i fine
Gaudiū illō dr̄ plenū. qz pleno cor̄de plena mē
te. plena aīa. pleno toto hoīe p̄cipiēt. Nō ergo to
tū gaudiū intrabit in gaudētes. sz toti gaudētes
intrabūt in gaudiū dñi sui. Ūñ idē Anselm. ibi dē
tota mēte ad illud gaudiū aspirās orat sic dicēs
Be⁹ me⁹ t dñs me⁹. spes mea t gaudium cor̄
dis mei. oro te vt agnoscā te. amē te. vt gaudeā d̄
te. t si nō possū in hac vita adīplere pficiā vel in
dies vsq̄z dum veniat illud ad plenū. pficiat ī
me noticia tua. t ibi fiet plena. crescat amor tu⁹
hic t ibi sit plenus. vt hic gaudiū meuz in spe sit
magnū. t ibi sit in re plenū. Hec Anselm. ¶ F
Tertiū gaudiū qđ est angeli magni cōsilij. s.
christi est ppter deum t in se. Qz. n. vt ait Bam.
li. j. c. xij. deus totū in seipo cōprehēdēs hz esse ve
lut qđđá substātie pelagus infinitū. Hinc ē q̄ si
cut habet eē in se t ppt̄ se nihil extra se req̄rēs. ita
habet in se gaudere t ppt̄ se. Cetera aūt oīa gau
dent ppter aliq̄d extra se. Angel⁹ ergo christus
cū sit idē deus cū patre t spūscō. nō gaudet ppt̄
aliquid extra se sed ppter seipm. t ipse est gaudi
um suuz qđ nulli creature cōuenit. Quare gau
dium bui⁹ angeli dicit ē in cōprehensiōe diuīe
eēntie quā nullus intellectus creatus cōphēde
re valet. Quāuis enīz hō christus quē hic vo
camus angelū sit creatura. ppter idemptitatez
tñ suppositi omnia que dicunt de filio dei sm
naturā diuinā dicunt de filio hoīs. Et sm ß vē
dici pōt q̄ iste angelus ē diuine eēntie cōprehen
sor. Scōm quē intellectuz dicit Isidor. q̄ trinitas
sibi soli nota ē t homī assūpto Cōsidera ergo q̄n
tū sit istud gaudiū. Si. n. apprehensio alicui⁹ bo
ni delectabilis t vtil⁹ i se gaudiū parit. q̄ntū gau
diū ibi vbi de⁹ i seipo cōprehēdit oē bonū vtile t
delectabile honestuz t pulcrū. qđ ñ veīt sibi ab ex
trīseco nec ē sibi p ptīcipatiōez. sz totū in ipso est
idē qđ ipe p eēntiaz. imo q̄dq̄d boni delectabilis
est in qua cūq̄z creatura ab ipo fōte oīs boni de
scēdit. Jō verissime t supplenissime gaudet in se
ipo t ppter seipm. Et ad istō gaudiū ptīcipādū
inuitant scī et electi dei. Quor̄ cuilibet dicatur

illud Mat.xxv. Intra in gaudiū dñi tui. Q̄ō signanter dicit. nō q̄ gaudiū intret in gaudētem. vt supra p Ansel. quia tunc eēt mensuratū et cōprehensibile. Sed q̄ gaudēs intret in gaudiū z ad huc semp infinitū exuberet gaudium. quod notat incōprehendentē. hoc q̄ppe gaudium dñi est nobis incōmensuratū z incōprehensibile.

Subsermo. CCCXL

Super uno peccatore penitentiam agente.

Ubi notat tertium que scilicz sit causa et rō gaudēdi cuilibet angelorū p̄dictorū Propter quod sciendū q̄ angeli p̄me ierarchie iez homines angeli gaudent supp peccatore penitēte ppter duo. Primo ppter dei honorem Baruch.vj. Gaudetes in honorem dei. Cū enī isti angeli omēs affectiones z actiōes suas ordinent ad deum vt dictum ē. hinc est q̄ in quocūq̄z facto relucet honor diuinus supillo gaudent z de cōtrario tristant. Et q̄ cōuersio peccatoris est ad honorē dei sicut eius auersio in īhonorationē dei z cōceptuz. Unde dñs dicebat iudeis blasphemantibus. Ego honorifico patrez meū z vos inhonorastis me. Idcirco isti angeli digne gaudēt de cōuersiōe pctōris ad deū. Sic gaudisus est paulus.ij. Cor.vij. Gaudeo non q̄ cōtristati estis sed quia cōtristati estis p̄m deuz ad penitentiā. Ubi glo. Quia enī pctōr fecit q̄ dñs odit cōtristat ad penitentiam qua dñs placat et honorat. Secūdo ppter primi dilectōnem qua quisq̄z fidelis cōgaudet primo de bono suo. Quia enī p̄m ap̄lm. Dēs vnum corpus sumus in christo. singuli aūt alter alterius mēbra. Si gaudet vnum mēbrū cōgaudēt omnia mēbra et si patit vnū mēbruz cōpatiunt oia mēbra. Sic in corpe mistico christo videlicet z ecclesia quilibet fidelis ex charitate cōgaudet alteri ībono suo z cōpatit in malo. j. Cor.vij. Sic fecit ap̄lus Philem.ij. Gaudeo inq̄t z cōgratulor omnib⁹ vobis. idipsū aūt z vos gaudete z cōgratulamini mibi. z hoc de bonis in gratia dei acceptis. In malis aūt qualiter ipe omnibus cōpatiat a p̄paret. ij. Cor.xj. Quis inquit infirmat et ego non infirmor. Quis scandalizat z ego non vror. Tertio Angeli etiā secūde ierarchie scz celestis gaudent supp cōuersione pctōris ppt alia duo. Primo quia efficax efficit eorum custodia. Cū enī ipi angeli sint ad custodiā hominuz deputati vt supra p Orig. q̄ncūq̄z hō conuertit ad bonum z recedit a malo p penitentiam tunc angeli gaudent. sicut etiam cōtrario quādo homo peccat dolent eo modo quo dolor cadit in angelum vt ptz infra p Orig. Exemplū in vitis patrū de quodam scō patre cui deus reuelauit multa secreta. Qui aliquādo fratrib⁹ plurimis cōsedentibus z colloquētibus q̄n cōferebāt de sanctis scripturis z salutaribus rebus. tunc vidit circa eos scōs angelos letantes. Cū aūt ociosa verba colloquerent. tūc sancti angeli indignāt recedēbāt z venebāt porci sordidissimi z morbo pleni volutabāt se int eos. demones.n. in specie porcoz delectabant in vaniloqo coz. Secūdo gaudent. q̄z p pniam pctōz reintegrat superna curia. Propter quod etiā christo nato angeli gaudētes cantabant. gloria in excelsis deo. q̄z tūc natus erat in terra p quē eoruz ruina restaurari debebat. Unde dr Apoc.xix. q̄ audita ē vox in celo dicētiū Gaudeam⁹ z exultemus z dem⁹ gloriā dō. quia venerūt nuptie agni. Hee nuptie sunt cōiunctio filij dei z ecclesie. vt dicit glo. Harum sponsalia sūt cōtracta in incarnatiōe. solennitas celebrata est in passiōe p causam. in ascensione p effectuz. Ce Be bis nuptijs gaudēt angeli. quia p eas hoies sociant angelis. Q̄ō si et quādo receptis in patria pctōribus conuersis p penitentiam homo z angel⁹ vn⁹ erūt spiritus. Sicut dicit Aug⁹. Nō quidem vn⁹ p essentiam. sed p vnanimitatis cōcordiā. Unde ille angelus p̄co iudicis hortat hoies ad penitentiā dicens Mat.iij. Penitentiā agite appropinquabit enī regnuz celoz. Quod erit in cōsortio hominū z angelorū. Propter q̄ō omnes ciues celestes gaudebūt sicut hic dicit. Gaudiū est angelis dei zc. Uident enī quante virtutis est penitentia que nō solū recupat pdita sed etiā multo plura impetrat a pietate diuina. Unde Job.xlē. dicitur. Addidit deus omīa que fuerāt iob duplicia. z hoc post penitentiā. vt ibidē dicitur Unde Amb. sup lucā omel. viij. Unde q̄z bonus deus z facilis indulgere peccatis. nō solum ablata restituit sed etiā insperata concedit. Et loquit de Zach. qui ppter peccatū incredulitatis mutus fuerat. sed nato ihe deus patri nō soluz loquelam restituit sed donū pphetie ei dedit. Bi Nihilominus etiam angel⁹ tertie z supcelestis ierarchie scz christus gaudet supre cōuersione pctōris ppter duo. Primo quia p penitentiam ira sua placat Ecc.xij. Altissimus odio habet pctōres. et misertus ē penitentib⁹. Hō āt iratus turbat z placatus letat. sic suo mō est de deo quēadmodū dr penitere Hiere.xviij. Si penitentiā egerit gens ista a malo suo agaz z ego penitentiam sup malo quod cogitaui vt facerē eis. Unde Aug⁹. sup illo verbo. ps. Justicia de

celo pſperit. Que inq̃t iuſticia de celo proſperit tanq̃ dei dicẽtis. Parcam⁹ huic homĩ. q̃ ipe ſibi nõ pepcit. ignoſcam⁹ q̃ ipſe agnoſcit. conuerſus eſt ad penitendũ peccatũ ſuuz. Quertar ego ad liberandũ eũ. ¶ Secũdo gaudet chriſt⁹ ſup peccatore penitẽte. q̃ pciuz ſanguis ſui in eo nõ fruſtrat. Prouer. xxiij. Exultat gaudio pat iuſti Pater noſter chriſt⁹ eſt q̃ noſ genuit ſanguine ſuo ꝛ pturiuit in dolore ꝛ pauptate crucis. Nos ergo ſigna paſſiõis ei⁹ portare debem⁹ ſi ve filij ſui eſſe volum⁹. Añ Aug⁹ in quodã ſermone. Multos filios de⁹ fecit. vnic⁹ filj⁹ dei emit ſibi multos frẽs. ſanguine ſuo pbauit reprobat⁹. redemit vẽditus. honorauit iniuriat⁹. viuificauit occiſus. Ne ergo ſua emptio ꝛ redẽptio fruſtretur in nob aſſumam⁹ crucẽ pnie vt ipſe gaudere poſſit de nob. Hoc idẽ etiã q̃ de querſiõe peccatoris chriſt⁹ gaudeat patz exẽplo. Cũ enĩ ſanctus valerian⁹ ſancte cecilie ſpõſus oraret p cõuerſione fratris ſui tyberij. reſpõſum aceepit ab angelo. Quoniã petiſti ß q̃ meli⁹ q̃zte chriſtũ implere delectat ẽc. Añ Orig. ſup libz nũeroruz omel. xxiij. Puto inq̃t q̃ ſup ſingulos fideles q̃ ad deũ quertunt ꝛ in fide pficũt feſtiuitas gaudioſa deo oñ. letificat eũ is q̃ fuerat impudicus ſi fit caſt⁹. q̃ fuerat iniuſt⁹ cũ iuſticiã colut. Agit feſtũ chriſt⁹ q̃ p ſalute noſtra ſanguinem ſuũ fudit cũ videt pdeſſe q̃ humiliauit ſe fact⁹ obediẽs vſqz ad mortẽ. agit feſtũ piter ꝛ ſpũſſcũs vbi plura ſibi videt in bis q̃ conuertunt tẽpla pparata Agũt etiã angeli diẽ feſtũ ſup bis qui penitẽtes fugiunt cõſortia demonũ. ꝛ p exercitia virtutuz anglicis feſtinãt ſociari ꝓſortijs. Et addit Nos igit in terris poſiti occaſionẽ leticie ꝛ exultatiõis celo pbemus dũ ſup terras ambulãtes querſationẽ habem⁹ i celis. Et ſubdit. Sz ſic bom actꝰ noſtri ꝛ virtutũ pfectus gaudiũ deo et angel'gignunt. ita vereor ne mala querſatio noſtra non ſolũ terris ſz ꝛ celo lamẽtatiões indicat ꝛ luctus Et ad hoc inducit illud. penitet me feciſſe boiez. ꝛ plura alia loca ſcripture. ſubdẽs. Hec aũt omnia in q̃bus vel lugere vel gaudere vl odire vl letari dicit de⁹ tropico ꝛ humano more accipienda ſunt Aliena q̃pe eſt diuina natura ab omni alienatiõis ꝛ pmutatiõis affectu. In illo ſp beatitudinis apice imobilis ꝛ incõcuſſa pſeuerans Hec Orig. ¶ E Eſt aũt tãtũ gaudiũ chriſto de cõuerſione peccatorꝝ q̃ ſi nõ ſufficeret ſua paſſio rurſus pati ꝛ mori eſſet patus. Ad hoc eſt exemplũ q̃d ſcribit beat⁹ dionyſius in epla ad demophilũ. q̃ cũ quidã infideles hominẽ fidelez a fide auertiſſent. Carp⁹ vir quidã magne ſanctitatis adeo ß moleſte ferebat. vt vtrũq; igne cõburi deũ rogaret. Cui circa noctis mediuz apparuit chriſt⁹ in aere cũ multitudine angelorũ In terra vo apparuit fornax cũ ſerpẽtibus accenſus ad quẽ trahebant illi duo boies. Carpo igit petente ardẽti magis deſiderio vt mitterent in fornacẽ ꝛ moleſte dilationẽ ferẽte. Ecce chriſt⁹ miſeratus deſcẽdebat de ſolio in terrã ꝛ extẽſis manibus boies illos eripuit. eleuataq; manu dixit carpo Iteꝛ pcute me lãcea. patus ſum rurſũ pati ꝛ mori p boibus ſaluãdis. Ve boc itaq; gaudio ſuo q̃ chriſt⁹ habet ſup querſione noſtra ad eũ ipſe loquẽs diſcipulis ſuis Joh. xv. ait. Hec locut⁹ ſum vob vt gaudiũ meũ in vob ſit ꝛ gaudiũ veſtrũ impleat. Sup quo vbo dicit Aug⁹ Qd eſt gaudiũ chriſti in nob niſi q̃ dignat⁹ eſt gaudere de nobis. ꝛ qd eſt gaudiũ veſtꝝ qd dic implendũ niſi habere ei⁹ cõſortiũ. Gaudiũ aũt ipſe iã pfectũ de nobis habebat qñ nos pſciẽdo ꝛ pdeſtinando gaudebat Sz illud gaudium in nobis nõ erat. q̃ nec nos in q̃bus eſſe poſſet eramus. cepit aũt in nobis qñ vocauit noſ. ꝛ ß gaudiũ noſtrũ merito dicim⁹ quo nos beati futuri ſum⁹. qd inchoat in fide renaſcentiũ ꝛ implebit in pmio reſurgentiũ. Qd gaudiũ nobis preſtare dignetur ẽc.

¶ Expoſitio euãgelij dominice quarte poſt pentecoſten.

CCCXLI

Cum turbe irruerent in ieſum vt audirẽt verbum dei. et ipſe ſtabat ſecus ſtagnũ genezareth. Et vidit duas naues ſtãtes ſec⁹ ſtagnũ. Piſcatores aũt deſcẽderãt et lauabãt retia. Aſcẽdens aũt in vnã nauim que erat ſimonis rogauit eũ vt a terra reduceret puſillum Et ſedẽs docebat de nauicl'a turbas ¶ Aſolẽt pauperes pe famis ad diſtributionẽ elemoſynaꝝ irruere. Sic turbe ex fame verbi dei irruerũt ad ieſum. vt dr in pũti euãgelio. Qd diuidit in tres ptes. In pma ponit chriſti gratioſiſſima pdicatio. In ſecũda deſcribit vtutis ei⁹ miraculoſa opatio. Ibi. Vt aũt ceſſauit loq̃ Tertio ponit rei facte ſtupor ꝛ admiratio. Ibi. Qd cũ videret ſimon petr⁹ ¶ Circa pmũ tria facit ¶ Primo tãgit deſiderũ audiẽdi chriſtũ Cũ turbe irruerẽt in ieſum Irruere eſt ialuũ cadere ꝛ ipingere. Et tãtũ erat turbe deſideriũ audire chriſtũ vt eũ cõprimerẽt. Nec mirũ vt dicit chryſoſtom⁹. Quis diſceſſiſſet ab eo mirabilia faciẽte. Quis noluiſſet faciẽ ei⁹ glorioſã videre. ꝛ audire os diuĩa loq̃ns Attrahebat

enī turbas ad se cū impetu quēadmodum ada mas trahit ferrū. [Ut audirēt verbuz dei] ei9 ẏ ba erāt pfunde sapie. gratiose eloqñtie. bone doctrine. benigne suauitatis Unde non mirū si tanto audiebāt desiderio. Job. vij. Nunq̄z sic locutus est hō. Immittebat enī in eos dñs famē ẏbi dei sicut prmiserat Amos. viij. Mittā inquit famē in terrā nō famē panis neq̄z sitim aque sz de siderū audiēdi verbū dei. Fames ista q̄ est appetitus cibi spūalis donū est salvatoris ⁊ signū salutis. sic appetit9 cibi corpalis est signū sanitatis corpalis. ⁊ fastidiū hui9 cibi est signū languoris spūalis ℣ Psal. Omnē escā abominata est aīma eoz. ⁊ appropinquauerūt vsq̄z ad portas mortis [Et ipse stabat sec9 stagnū genezareth]. Mare galilee est istud stagnū. ⁊ dr stagnū eo q̄ aq̄ sine fluxu ibi stat. Hoc stagnū fit iordane in ipsū fluente. Et dicit stagnuz genezareth ab aura ibi generata ex pcussione vndarū. vt dicit Beda. Uel sm Josephū dr genezareth a pua regione genezareth admirabilis fertilitatis quā irrigat. Ecce igit quāto desiderio christū seqbant turbe. q̄ vsq̄z ad mare cōpellebāt eū. Fugiebat aūt dñs turbam. sz magis ipsa eū sequebat. vt dic Theophilus. [Et vidit duas naues stātes sec9 stagnuz] Una nauis erat petri ⁊ andree. altera zebedei et filioz ei9 iobis ⁊ iacobi. [℣ Piscatores aūt descēderāt ⁊ lauabāt retia]. Tota enī nocte occupati ope piscatiōis nihil apprehenderāt. Uñ fatigati retia lauabāt vt lota cōplicarēt ¶ B Secundo ponit segregatio christi a turbis. [Ascendēs aūt in vnā nauim q̄ erat simonis. rogauit eū vt a terra reduceret pusillū] Sic. n. cōprimebatur a turbis vt cōpelleret ē nauim ascēdere. Ubi christi māsuetudo cōsiderāda est q̄ rogauit petruz ⁊ petri obediētia q̄ relicta ppria opis occupatōne in oīb9 fuit obediēs ¶ Tertio ponit turbe instructio. [Et sedēs] q̄d ptinet ad dignitatez magistri. Joh. xiij. Uos vocatis me magister et domine. ⁊ bñ dicitis. Sū eteni. ℣ Matth. xxiij. Un9 est enī magister vester. s. christ9 Uñ tanq̄z magistro exhibēda est sibi reuerētia. [Docebat] Ipe docet oēm sciam sine quo doctore nullus est doctor [De navicula] Ecce cathedra magistrat9 Existēs enī in mari pascit existētes in terra [turbas] ecce dispositō auditoz. q̄ enī turbāt boies aduersitatib9 mūdi querūt magistrum pacis ⁊ tranq̄llitatis q̄ pacem tribuat. Sed q̄d docebat ℣ Matth. xxiij. Congregate sūt ad eū turbe multe. ita vt in nauim ascēdens sederet in mari. ⁊ omīs turba stabat i litore ⁊ locut9 est eis multa i parabolis. Proposuit enī pmo pabolā seminantis. Secūdo de supsemiata zizania. Tertio pabolā de grano sinapis. Quarto pabolā de fermento

¶ Cōsiderandū aūt sm mysticū intellectum q̄ christ9 veniēs ad mare pūtis seculi duas naues repit. synagogā videlicet ⁊ eccliam fideliū. vt vero doceret turbas nō ascēdit in synagogā. q̄ voluit pfectiorē statū esse fideliuz statu iudeoz. sed ascēdit petri naviculā eccliam catholicā quā beato petro cōmisit. q̄ ẏe vna est sine aliq̄ diuisiōe erroris ⁊ scismatis. Multitudinis enī credētiū erat coz vnū ⁊ aīa vna in deo. Hāc naviculā petri ducūt a terra pusillū qñ aīos auditorum docent terrena cōtemnere q̄bus tamē p necessitate vite pūtis vtimur

¶ Secūda pars exposition̄is euāgelij CCCXLII

Ut autem cessauit loqui dixit ad simonē. Duci altuz et laxate retia vestra i capturaz Et respondens simon dixit illi. ℣ Preceptor per totā noctē laborātes nihil cepimus. in verbo aūtē tuo laxabo rete. Et cū hoc fecissent. cōcluserunt multitudinem pisciū copiosam. Rumpebatur aūt rete eorū. Et annuerunt sociis qui erāt in alia nauī vt venirēt et adiuuarēt eos. Et venerūt et impleuerunt ambas naviculas ita vt pene mergerētur ¶ Secūda pars in qua ponit ẏtutis christi miraculosa opatio. Circa q̄d quattuor facē. ℣ Primo enī ponit christi impiū. [Ut aūt cessauit loqui dixit ad simonē] ℣ Post doctrine manifestationē sequit miraculi opatō vt ẏtatī dictoz mirabiliū factoz oñsio pstet fidē. [Duc in altum] Ducta est ecclia in altū. q̄ in illā est lex tāte altitudinis ⁊ pfunditatis q̄nta est fides christiana. In ptēplatiōe nāq̄z excedit oē intelligibile. deuz habet trinū ⁊ vnū filiū genitū a patre equalē ipsumq̄z caro factū. Magnā ardue altitudinis sunt effect9 ⁊ opa ecclie diligere videlicet inimicos. seipm ⁊ mūdū ptēnere. inusa sape. macerare corp9. ⁊ ppt deū se morti exponere. Ad hāc altitudinē ducit ecclia christi impio. petri ministerio. ⁊ dei adiutorio. [Et laxate retia vrā] conde scendēs christ9 hoib9. luc ma gosp signa vocauit sic piscatores p piscatoriā artē vt dic Cyrill9 ℣ Et scatoria magisteria discipl'os pascebāt corpaliter ¶ Nota sm Amb. q̄ retia intelligere possum9 cōplexiones ẏboz ⁊ ordines rōnū facere scripture. q̄nā sic pisces capiunt retib9 nec iterimunt sz pseruāt. Ita p ẏba ordinatis rōibus cōplexa capit aīm9 auditorū. q̄ sicut fuerūt ẏba fidei captos pseruāt ¶ Et attēdēdū q̄ soli petro

dictū est. duc in altū ⁊ ceteris dictū est. laxate retia vrā in capturā ⁊ q2 petr9 tāq3 past02 ⁊ p̄n/ceps ouiū ducit in altū. sz reliq3 past02es ducti p eū laxāt retia in capturā ¶ B Secōo ponit2 petri obediētia. Et rñdēs simon dixit illi ⁊ Qua re simon. q2 obediēs. ⁊ p̄ceptor ⁊ p̄ceptorē ap/pellat. q2 ipe est q̄ dedit p̄cepta euāgelica. Esa. lv Testē ꝑdis dedi eū. ducē ac p̄ceptor3 gentibus. ⁊ p̄ceptor sūm9 cui null9 pt resistere. ⁊ ei precep/tū impsuit. sz oīa ipi9 seruāt p̄cepta. Per to/tam noctē laborātes nihil cepim9 ⁊ sz nihilomi/nus fatigat9 labore frustrat9 a fine. In vbo aūt tuo laxabo rete ⁊ Bone fidei erat petr9 vt ad chri/stū impiū quē nōdū plene nouerat laxaret retia tā lota ⁊ cōplicata. ¶ Nota q p̄dicator labo/rātes toto tpe noctis legalis nihil ceperūt. q2 lex antiq̄ neminē potuit saluare. facto aūt die grē i vbo christi laxata sunt retia p̄dicatiōis. q2 multi/tudo magn credentiū ad salutē ducta ē ¶ Tertio ponit2 captura piscīū. Et cuz B fecissent cōclusę/runt multitudinē piscīū copiosam ⁊ q2 de nauicula petri turbas docuerat. iō vt dic3 Chrysо. du/plicē ei mercedē retribuit. q2 p̄mo dedit ei multi/tudinē piscīū. deinde eū fecit suū discipulū ¶ Et nota q̄ nisi in vbo dñi p̄dicator3 sinias fidei p/nunciēt nūq3 copiosam credētiū ꝓclusā fuit multi/tudinē. Q2 vt dic3 Amb. Nō est hūane facundie op9 sz supne vocatiōis mun9 ¶ Et attēdendu3 q nō solū multitudo piscīū ꝓclusa est sz copiosa id est. abundans ⁊ sufficiēs. lex enī vocator ad si/dem est vt alter alteri9 subueniat defectib9 vt to/ta multitudo credētiū absq3 inopia sit gētiū. ij Pes q̄ credebāt erāt piter ⁊ habitabāt sil'. et erāt illis oīa coīa. Possessiōes ⁊ substās vendebant. ⁊ diuidebāt illa oīb9 put cuiq3 opus erat ¶ C ¶ Quarto ponit suffragiū postulātiū ⁊ Rum pebāt aūt rete eor3 ⁊ ex ḡuitate multitudis piscīū. Et annuerūt socijs q̄ erāt in alia naui ⁊ Per nu/tū enī vocant eos Q2 vt dic3 Chrysо. Ex stupore miraculi loq̄ ñ poterāt. vt venirēt ⁊ adiuuarēt eos ⁊ Et B est grāde miraculū vt infra vnū rete tāta ꝓcludat piscīū copia q̄ repleat duas naues Ita vt pene mergerent ⁊ sz nec istud vacat a mi/raculo christi sustētantis ne mergant nauicule ¶ Nota q retia p̄monū fidei ꝓpter multitudi/nē gentiliū hoīm q̄si rūpunt erroꝝ9. sz aduenī/entiū socijs. i. ꝑdis alteri9 nauicule q̄ synagoga est firmat testimoniū fidei. Amē. ij. Pet. i. Habe/mus firmiorē ꝓphetcū p̄monē cui attēdētes bñ facitis Vel socij alteri9 nauicule vocati suffraga nei sunt malor ꝑlator ⁊ epor q̄b9 auxilijs tāto mag opus bñt q̄nto flagitiosiores sūt Implent aūt ambe nauicules ⁊ sine auxilio nulla fuisz ple/na sed rursus aliū de piculū. q2 nauicule pene sb/mergunt. vt dic3 Beda. sz in submersiōe p̄munt. q2 hoīes per fidē electi ō seculo mor2 p2auitate re/labunt. Sz ecclia christo ductore piclitat q̄dē. sz ad ptū salutis reducit ¶ Nota etiā q magni pi/sces retia solēt rūpere. sic maiores de ecclia p2ece/pta dei ampli9 trāsgrediunt. Vñ Hiere. v. dr3 de optimatib9. Hi sil' fregerūt iugū ruperūt vincu/la. ¶ B Moralit hic notādū qui sunt isti pi/scatores. q̄ naues eor3. q̄ retia. ⁊ q̄ captura Pisca/tores sunt p̄dicatores. infra eodē. Ex B tā hoīes eris capiens ⁊ Et Matth. iuj. Faciā vos fieri pi/scatores hoim. Hiere. xvj. Ecce ego mittaz pisca/tores multos ⁊ piscabūt eos. Diabol9 aūt cō/tra hz piscatores suos malos et hereticos sedu/ctores. Habacuc. j. Facies hoīes q̄si pisces maris ⁊ quasi reptile nō hūs pedē. totū in hamo suble/uauit. traxit illud in sagena sua ⁊ congregauit in rete suū Et certe adeo mali piscatores ꝑualēt ⁊ boni vix bñt locū. ⁊ impletū est illud Esaie. xix. Mo/rebunt oēs piscatores ⁊ lugebūt oēs mittentes in flumē hamū. ⁊ expādentes rete sup faciē aquaz emarcescēt. Naues aūt p quas trāsit mare sunt due. obediēna sc3 ⁊ patia. quaz altera exercet i la/bore. altera sustinet in dolore. Be p̄ma pōt intelligi illud Hab. xuj. Exiguo ligno cōmittūt homīes aias suas ⁊ trāseūtes mare p ratem liberati sunt ꝛc. Hoc est obediēna q̄ cum sit exigua ꝓducit ad terrā beatā. Be secōa pōt intelligi illud Act. xxvij Nisi in naui māserint nō potestis salui fieri Di/citur bis q̄ in tēpestate sūt. Q2 Heb. x. dr3. Patiē/tia vob necessaria est vt volūtatē dei facientes ꝛc. Ubi tangūt be due naues. Be q̄b9 simul i psal. Qui descendūt mare in nauib9 facientes opa ꝛc q̄ est obediēte. in aq̄s multis. s. tribulatiōis. q̄ est patiēte. q2 p mltas tribulatiōes oportet nos ꝛc. Retia sūt discretō ⁊ locutio q̄ vicissim dicunt cōnecti ad instructiōz diuini ꝑdi p artificiū spūs sancti. Thren. j. Be excelso misit ignē in ossibus meis ⁊ erudiuit me extēdit rete. pe. me. Col'. iuj. In sapia ambulate ad eos q̄ foris sūt sermo ve/ster in grā sp sit sale cōdit9 vt sciatis ꝛc. Hec aūt retia ꝓtexunt qñ ex vbis sacre scripture in vnaz seriē congregatis p̄mones cōponunt in q̄b9 mag est humilitas q̄z subtilitas attēdenda Vñ curio/sis cōminat dñs Esa. xix. Cōfundēt q̄ operantur linū plectētes ⁊ texētes sbtila. Faciū9 capiūt sim/plices laici q̄z clerici eruditi. Prouer. j. Frustra iacit rete añ oculos pēnator3. Hz tles i rete capi/unt sapie mūdane. Prouer. vij. Irretiuit eū mlt/is p̄monib9 ꝛc. Modo9 capiēdi est ducere naues in altū. i. ascēdere ad vite pfectiōz. laxare retia in captionē que duo debēt esse ꝓiucta p̄m exēplum

saluatoris Act̃.j. Cepit iesus facere ⁊ docere Qz vt dic̃ Greg̃. Cui⁹ vita despicat restat vt ei⁹ p̃dicatio p̃tenat. Añ ad illos spectat potissime in p̃dicatõe retia laxare q̃ ad pfectõis apicẽ poterũt ascẽdere. Ro.xv.ỏz. Mõ audeo aliq̃d eoz loq̃ q̃ per me nõ efficit chr̃ist⁹.

¶ Tertia pars expositiõis euãgelij.

CCCXLIII.

QVod cuz uideret simon petr⁹ pcidit ad genua iesu dicẽs. Exi a me domie quia hõ peccatoz sum. Stupoz enĩ circumdederat eũ et oẽs qui cũ illo erãt in captura pisciũ quã ceperãt. Silr añt iacobuz et iohannẽ filios zebedei qui erãt socij simonis. Et ait ad simonẽ iesus. Noli timere. ex hoc iã eris homies capiẽs Et subductis adterrã nauib⁹ relictis omnibus secuti sunt eũ ¶ Tertia ps in q̃ ponit rei facte stupoz ⁊ ãmiratio Et q̃ttuoz facit ¶ Primo enĩ ponit petri hũilitas. Qñ cuz uideret simon petr⁹ pcidit ad genua iesu | Ecce reuerẽtia quã chr̃isto exhibuit. dicẽs Exi a me q̃ peccatoz sum dñe | Ecce petri hũilitas. Petrus nãq̃z vt dicit Cyrill⁹ rediẽs ad p̃sciam ppetrata delicta tremuit. ⁊ velut immũd⁹ mũdũ non credit posse suscipe. Est enĩ sike q̃ẽturio Mat.viij dixit. Dñe nõ sũ dign⁹ vt intres sub tectũ meuz. Et certe sic se humiliãdo nõ expellebat dñm sed attrahebat Et attendẽdũ vt dic̃ Ambro. q̃ plãti quos capũt nõ sibi ꝛ dei vbo attribuũt. Et iõ dicit petr⁹ | Exi a me | ¶ Secõ ponit ãmiratõ discipulorũ | Stupoz enĩ circũdederat euz | q̃si totã ei⁹ mentẽ occupauerat. | et oẽs q̃ cum illo erãt in captura pisciũ quã cepant | Adhuc stupent ⁊ ãmirant̃ plati ecclie q̃ uersi nõ quidẽ p mũdi pbos ⁊ potentes. ꝛ piscatores paupes et simplices. nec p̃dicatiõe rei magne ꝛ annũciationi crucifixi | Silr añt iacobũ ⁊ iohem filios zebedei q̃ erãt socij simonis | Andreã nõ nomiat. vt dicit Aug⁹. q̃ tñ intelligit̃ in ea naui fuisse p̃m mattheũ ⁊ marcũ ¶ Tertio ponit̃ p̃solatõ chr̃isti ad petz | Et ait ad simonẽ ies⁹ Noli timere | Ambro. dicit Bic ⁊ tu. exi a me dñe. q̃ pcãz sum. vt rñdeat tibi de⁹. noli timere indulgẽti domino pctũm fateri. bon⁹ est enĩ dñs ⁊ benign⁹ | Ex hoc iã eris hoies capiẽs | i. ex hoc q̃ factũ est signat̃ q̃ hoies capies. Vel ex hoc q̃ sic te hũiliasti habebis officiũ hoies capiẽdi. Hũilitas enĩ vt⁹ attractiua est. Beda. Mõdũ bis vbis in apostolatũ eligit̃ ꝛ p̃dicat̃ q̃ aliq̃n sit eligẽdus ¶ Nota ergo q̃ triplex fuit vocatio discipuloz. Prima i

simplicẽ noticiã. Joh.j. Secũda in familiaritatem. de q̃ hic. Tertia in apostolatũ Mat.x. | Et subductis ad terrã naub⁹ | Glosa. q̃ adhuc habebãt volũtatẽ redeũdi ad ppria. ꝛ tertia vocatione ei pfecte adhesẽrũt ¶ Nota q̃ ecclie p̃cipat⁹ collat⁹ fuit beato petro rõe sue hũilitatis vt hic. Signũ est enĩ vt illi alijs p̃sint q̃ nesciunt in potestate extolli. j. Reg̃.xv. Mõne cũ puul⁹ esses in oculis tuis. caput in tribub⁹ israel factus es. Secõ dat⁹ est ei ecclesie p̃cipat⁹ rõe p̃stantis p̃fessionis fidei. Matth.xvj. Cũ dixisset tu es chr̃ist⁹ filius dei viui. rñdit illi dñs. Tu es petr⁹ et sup hãc petrã edificabo eccliam meã ⁊ porte inferi nõ p̃ualebũt aduersus eã ⁊ tibi dabo claues regni celoz. Tertio collat⁹ est ei p̃cipat⁹ ratõe ardẽtis dilectiõis. Joh.xxj. Trib⁹ vicib⁹ interrogauit eũ chr̃ist⁹. Simon iohis amas me. Quo rñdẽte. tu scis dñe q̃ amo te trib⁹ vicib⁹ dixit ei chr̃ist⁹. pasce oues meas. ¶ Quarto ponit̃ adhesio apl̃oz chr̃isti | Et subductis | i. tractus | ad terrã naub⁹ relictis oĩb⁹ secuti sũt eũ | Chrysо. Cõsidera inq̃t fidẽ coz ⁊ obediẽtiã. Habẽtes enĩ p̃ manib⁹ apertibile piscatiõis op⁹. mãdatũ tñ dñi nõ distulerãt ꝛ relictis oĩb⁹ sequebant̃ eum Ubi nota ex hoc magis sequebãt̃ chr̃istũ. q̃ oĩa relinquebãt ⁊ oẽm fugãt auariciã. q̃ nõ est idoneus ecclie rector q̃ nõ omnib⁹ relictis nud⁹ nudã crucẽ chr̃isti seq̃t. vt dicit Hieronym⁹

¶ Termo de eadem dominica

CCCXLIIII

RElictis omnib⁹ secuti sunt eũ. Luc.v. Ad pfectiõez vite chr̃istiane duo exiguntur̃ Primum est oĩm p chr̃isto relictõ. Secũdum ẽ vite ⁊ doctrine chr̃isti pfecta imitatõ Et hoc duo fecerũt apli. Añ petr⁹ i p̃sona oĩm dicebat Mat thei.xix. Ecce nos reliq̃m⁹ oĩa. Et hoc q̃ntũ ad primũ. ⁊ secuti sum⁹ te. q̃ntũ ad secũdũ. Hoz primum est ad pfectionẽ dispositiuũ. secũdũ est pfectõis pletiuum. Añ Hiero. sup vbo allegato. Qz inquit nõ sufficit tãtũ relinq̃re. iungit q̃ pfectuz ẽ ⁊ secuti sum⁹ te. Et hec duo i vbis assumptis denotant̃. Primuz notat̃ in eo q̃ dpmittit̃ | Relictis omnib⁹ | Secũdũ in eo q̃ additiungit̃ | secuti sunt eũ | ¶ Quãtũ ad primũ. q̃ hm p̃positiõez vulgatã q̃ oĩa dicit nihil excludit. Cõsiderãdũ q̃ sũt oĩa illa q̃ apli reliquerũt ⁊ nos eoz exẽplo relinq̃re debem⁹. Et q̃dẽ sũt q̃nq̃z in q̃b⁹ oĩa includunt̃. Primo enĩ relinquẽde sũt res exteriores. Secũdo p̃entes et ppinq̃ hm carnẽ. Tertio coz pus ppriũ. Quarto aĩa ppria Quinto ipse de⁹ q̃ntuz ad amorẽ naturalẽ. ¶ Primo ergo chri

stian⁹ tendēs ad pfectōez ꝺz relinq̄re res exterio
res. Añ saluator Lu.xviij. Qui nō renūciat omi
bus q̄ possidet nō ꝑt esse me⁹ discipul⁹. ℣ possi de
re autē ꝑcipue dicimur bona exteriora. q̄ alibi p
domū ⁊ agros designāt. q̄b⁹ omnib⁹ renūciare
oportet quēlibet q̄ vult eē christi discipul⁹. ⁊ nō
tantū renūciare sz etiā relinq̄re. Añ notabiliter
est aduertēdū ꝑm Bedā. ⁊ ponit i glosa q̄ distat
inter renūciare oīb⁹ ⁊ relinq̄re oīa. ℣ p aucoꝛ eni
sz pfectoꝛ est relinq̄re oīa. ℞ est curas mūdi oī
no postponere. ⁊ sol' eternis intēdere. Cūctorum
aūt fideliū est renūciare oīb⁹. hoc ē. sic tenere q̄
mūdi sunt vt tñ p ea nō teneant⁹ a mūdo. Et ꝑm
℞ plidera q̄ est duplex discipulat⁹ christi. Unus
necessitatis. ⁊ ꝑm ℞ in ꝑmittua ecclīa oēs dicebā
tur discipli. q̄ nūc dicūt christiani. vt Act. vj. ⁊ ix.
Alius discipulat⁹ christi ē supererogatiōis q̄ quis
christū seq̄t in ꝓsilijs euāgelicis. vt ibi Matth. v.
Uidēs ie⁹us turbas ascēdit i montē ⁊ accesserūt
ad eū discipuli ei⁹. ℣ nō discipulatui necessariū
est renūciare oīb⁹ q̄ntuz ad affectū. ne q̄s ita affi
ciat⁹ ad bona tpalia vt postponat etna. Secūdo
aūt discipulatui necessariū est oīa relinq̄re. ñ so
lū q̄ntū ad affectū sz etiā q̄ntū ad rē in effectu. sic
apli oīa reliquerūt ꝑ volūtariā pauptatē. Unde
Bern. ptractās illud ꝟbū petri ꝓallegatū. Ecce
nos reliq̄m⁹ oīa. Nō inq̄t petre ⁊ nō ad insipiē
tiā tibi. q̄ currentē seq̄ nō poteras onerat⁹. ℣ Hie
ronym⁹. ℣ ñs victū ⁊ vestitū his ꝓtēt⁹ ero. ⁊ nu
dā crucē nud⁹ seq̄r. Exēplū de illo iuuene in vi
tis pat⁹ q̄ nud⁹ ꝑfugit ad monasteriū. ¶ ℞

¶ Secūdo relinq̄ndi sunt pentes ⁊ ꝓpinq̄ ꝑm
carnē. Ue q̄b⁹ ait saluator Lu.xviij. Si q̄s venit
ad me ⁊ nō odit ꝓēm ⁊ matrē ⁊ vxoꝛē ⁊ filios et
frēs ⁊ soꝛoꝛes nō ꝑt me⁹ eē discipul⁹. Eadē rōe
relinquēdi sūt amici ꝑm seculū. Qđ aūt ait. ñ ꝑt
me⁹ esse discipul⁹. q̄ntū ad ꝑmū discipulatū. in
telligendū est sic q̄ bō hmōi ꝓpinq̄s ⁊ amicos ñ
amet nisi i oꝛdine ad honoꝛē dei. Añ si pentes vl'
alij ꝓpinq̄ ⁊ amici instigēt te ad aliq̄d q̄d sit ꝓtra
diuinū honoꝛē. in ℞ casu sunt relinquēdi. vt chri
stus dicit in ꝟbo ꝑmisso. In tali enī casu vt dicit
Hiero. Odiū in suos pietas i deū est. Sz q̄ntū
ad secūdū discipulatū realit relinquēdi sūt ꝓpin
qui q̄ntū ad oēm ꝓuictū mūdanū etiā in licitis
nisi q̄ntū cedit ad honoꝛē dei. Sic apli reliq̄rūt
vxoꝛes ⁊ oēs ꝓpinq̄s. Añ de iacobo ⁊ iohe dr q
relictis retib⁹ ⁊ naui cū zebedeo patre eoꝛ secuti
sunt dñm. Exēplū ꝺ sctō allexio. egidio. bñdicto
arsenio. wilhelmo. ⁊ multis alijs sanctis q̄ reliq̄
runt ꝓpinq̄s ⁊ amicos mūdanos. ¶ Terno re
linquēdū est coꝛp⁹ ꝓꝑiū ⁊ vita coꝛpal'. Qđ sig̃fi
cat dñs p aiam ꝑm vnū sensū cū ait p⁹ ꝟba ꝑdi
cta. Adhuc aūt aiam suā. Ubi ℞ Aug. aīa ac
apit ꝑ vita aīali. put aīa viuificat coꝛpus et dele
ctat' in coꝛpe. Et sic aīa odiēda ē duplr ꝑm Aug.
Uno mō vt hō ꝓ christo nō timeat mortē vt cū
christo in ꝑpetuū viuat. Alio mō vt b⁹ vite dele
ctationē respuat. vt voluptatē felicit' in regno ꝺi
inueniat. Añ Greg⁹. in omel'. Tūc bñ aīam odi
mus cū ei⁹ carnalib⁹ desideriis nō acq̄escim⁹. sz
reluctamur ⁊ frāgim⁹. Et subdit. Que ergo ꝓtē
pta ad meli⁹ ducit q̄si ꝑ odium amat'. Et vtrūq̄z
boꝛ necessariū est si velimus eē discipuli christi
q̄ntū ad vtrūq̄z discipulatū. Nā ꝑmo discipula
tui necessariū est vt q̄s in cā fidei interrogat⁹ et
exact⁹ moꝛi ꝓ christo nō timeat ꝑm ꝑpatiōez aī.
q̄ntū ad ꝑmū. Et vt delectatiōib⁹ coꝛpalib⁹ ad
peccādū nullaten⁹ acq̄escat. q̄ntū ad secūdū. Se
cūdo aūt discipulatui necessariū ē vt q̄s etiā nō
exact⁹ cū de fide agit' ad mortē se offerat. Exēplū
de sancto romano. ꝺ sctō adaucto. ⁊ alijs sanctis
martyrib⁹ q̄ nō interrogati nec exacti se vltro of
ferebāt martyrio. Et ℞ q̄ntū ad ꝑmū. Rurs⁹ q̄n
tum ad secūdū huic scḍo discipulatui ꝓuenit vt
q̄s nō solū nō frangat' delectatiōe carnali sed vt
etiā coꝛp⁹ non nutriat' ꝑpter voluptatē sz ꝑpter
solā nature necessitatē. nec ℞ ꝑpter se sz ꝑpter bo
noꝛē diuinū. vt ex ℞ deo expedit⁹ ꝓuiat' ita q̄ hō
imaginet' quasi deus sedeat i mēte expetēdo coꝛ
poris necessaria tāq̄z sui mācipij. ⁊ sic q̄cq̄d bō ꝺ
cibo ⁊ potu sumit ꝑ ℞ intēdat nō solū sue necessi
tati subuenire sz etiā deo ꝓncipaliꝰ ministrare ⁊
ꝓpinare p sui mācipij sustētatiōe. Silr de q̄cūq̄z
cōmodo coꝛpali. Sic fec̄ beat⁹ Aug⁹. in lib. soli
loq̄oꝛ sic dicēs. Dīno me de cibo ⁊ potu siue bal
neis cetera q̄z corpis voluptate mbil interroges
tantū ei de ea peto q̄ntū in valitudinis opē ꝓfer
re ꝑt. ¶ Quarto relinquēda ē aīa ꝓpria. ac
cipiēdo aīam p nobiliꝰ vi aīe. q̄ lis est volūtas
Añ sup illo ꝟbo mat. xxij. Diliges dñm deū tuū
ex toto coꝛde tuo ⁊ ex tota aīa tua ⁊ ex tota mēte
tua. glosa dic̄. p coꝛ accipe intellectū. p aīa z volū
tatē. p mēte memoꝛiā. Et ꝑm ℞ in ꝓposito relinq̄
re aīaz ē relinq̄re volūtatē ꝓpriā ⁊ eā diuine vo
lūtati ꝓformare. Qđ ꝓtingit dupliꝰ ꝑm duplicē
discipulatū. Uno mō q̄z ad ꝑcepta diuina q̄b⁹
hō nō velit aliq̄liter ꝓtraire. Et ℞ necessariuz est
ꝑmo discipulatui. Alio mō q̄ntū ad q̄uis diuina
bñplacita q̄libet hō voluntatē suā inq̄ntū scit ⁊
pōt poia ꝓformet. Ita q̄ aīm⁹ q̄si sui ⁊ oīm exte
rioꝛ oblit⁹ se totū i diuinā volūtatē trāsformet.
Juxta illud ꝟbū saluatoris Luc. ix. Qui vult ve
nire p⁹ me abneget semetipm. Ubi dic̄ Basili⁹.
Abnegatio suiipsi⁹ ē total' sui oblitio ⁊ recessus
a ꝓprijs volūtatib⁹. Et tal' ꝟe ꝑt dicere illud ꝑs.

Defecit in salutari tuo aia mea. Et bñ dic defec. Sicut enī videm⁹ ī languidis deficiētib⁹ ī seipis q eis nihil est ppij vigoris sz totū qđ in eis viuit ex alieno pēdet impio ⁊ āminiculo Sic isti iam nihil ppria volūtate agunt. nihil ppio arbitrio relinquūt. sz diuīe volūtati oia cōmittunt. Et B petim⁹ in orōe dñica cū dicimus. Fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ ī terra. Qđ vbū ptractās Augustin⁹ sup ps. dic sic. Hoc peto dñe vt sic ī celo nō est q possit tue resistere volūtati. q2bri ⁊ electi tui nihil volūt. nihil ꝓcupiscūt. nihil desiderant. nisi qđ placitū est añ te. Ita ī nob in terra fiat vt tue bonitati p oia ꝓformemur. Et isto mō relinq̄re aiam ppriā cōuenit scđo discipulatui

¶ Quinto relinquēd⁹ est ipe de⁹ q̄ntū ad amorem naturalē. Hoc. n. amore diligim⁹ deū ppter bonū nostr. Et tal amor est mercēnari⁹. ⁊ dicit amor ꝓcupiscētie. q̄ est valde impfect⁹. Dēmus aūt deū diligere amore amicicie ⁊ ppē seipm. Et B pte ē dupli.

¶ Uno mō q nihil diligā⁹ l agā⁹ qđ nō actu vl habitu referam⁹ in deū sic in finez Sicut ait apl's. j. Cor. x. Siue manducatis siue bibitis vel aliud qđ facitis oia in gliam dei facite. Qđ implet cū aliqs vitā suā ad dei seruitium ordinat. Et hic mod⁹ ē ex necessitate pcepti q̄ dr Deut. vj. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊c. Mō ait ex pte cordis tui p q̄nto videlicz tibi p dest. Mō tñ excludit q̄n ⁊ alia etiā diligi possint. sz in ordine ad deū. Et B mod⁹ ꝓuenit pmo discipulatui. Uñ Aug⁹. in li. solilo. dic. Si qđ est qđ nō ppter se amat nō amat. Ego āt solaz ppter se amo sapiam. cetera vo vl a desse mihi volo vl de esse mihi timeo ppt ipam

¶ Alio mō relinq̄tur amor natural ad deuz p exclusionē oīs amoris ad seipm ⁊ ad oēs res creatas. Ita q dilectōi nostre ad deū nihil admisceat qđ nō totuz actualiter ferat ī deū. Et B mod⁹ pm totalē pfectiōez nulli est possibil in hac vita. sz ꝓuenit cōpbendoīb⁹ in patria. Possum⁹ tñ et dēm⁹ emulari vt in similitudinē illi⁹ q̄ntū possibile ē nos trabam⁹. Et B cōpetit solū scđo discipulatui. Sic fecit apl's q dic Phil. iij. Nō q iā acceperim aut iā pfectus sum. seq̄r aūt si quo mō cōpbendā in q̄ ⁊ cōpbēs⁹ sum a christo iesu. Et subdit. Quicūq3 pfecti sumus B sentiam⁹. Hūc gradū pfecti discipulat⁹ attigerat Aug⁹. x. pfes. sic dicēs ad deū. Tu refulges ⁊ places. amaris ⁊ desideraris. ⁊ erubescā ō me ⁊ abijciā me atq3 eligaz te. ⁊ nec tibi nec mihi placeā nisi de te

¶ Et nota q hec omia pdicta ppter christū relinquēda cōpbendit in pfessione religios⁹. Nā relictō rez exterior⁹ ac etiaz pentuz ⁊ ppinq̄z cōpbendit in voto pauptatis volūtarie. Relictio vite carnal ⁊ delectatōis corporal intelligit in voto castitatis. Relictō pprie volūtatis intelligit in voto obedīētie. Sed abdicatio amoris recip⁹oci q̄ntū ad pmū modū iplicat in statutis reglē cuuslibz pm quā religios⁹ q̄libet pfiteā. q oia ad dei puitū ordināt. vt dic pmus mod⁹. Sz q̄ntū ad secūdū modum q̄ supercellit nulla pfessio regularis obligat. sed innuit soli dispēsatiōi diuine grē. In quāto videlicet p cōtēplatiōz ⁊ amoris inbesionē se q̄sq3 trahere valeat in silitudinē cōprehensor. Tal enī iā bz dicere illud ps. Mihi adherere deo bonū est. Exemplū in maria magdalena q̄ adherēdo pedib⁹ domini meliorē ptē elegit q̄ ñ auferet ab ea. Nō in q̄z auferet sz auget pm Aug⁹. Naz in hac vita incboat ⁊ feruēti emulatiōe sp auget. ⁊ ideo dr ps quā apprehēdūt viatores sz in patria pficiet. ⁊ ibi erit tota quā cōprehendūt cōprehēsores. ad quā nos pducat ⁊c.

¶ Subsermo.

CCCXLV A

Secuti sunt eū. Ubi supra. Uiso qualiter a fideli aia ad pfectōz tendēte oia p christo sūt relinq̄nda. Nūc videdū q̄liter in pfectiōis assecutōe exēpla vite christi p omia sint sequēda. Circa qđ sciēdū q seq̄la christi attēdit in trib⁹. Primo in relinq̄ndo ea q̄ christ⁹ reliqt in omnū a se abnegatiōe. Secdo in sustinēdo ea q̄ ipe sustinuit volūtaria passiōe. Tertio in faciēdo ea q̄ ipse fec sua exēplaria; uersatōe. De pmo dictū est in pcessu pcedēte. q̄niā oia ō qb⁹ ibi dr ipe christ⁹ in exēpluz nob reliqt ⁊ a se penitus abnegauit. Ipe. n. licet essz dñs oīm rerū celestiū ⁊ terrestriū. pauptatē in sūmo sibi assūpsit. ita vt nec haberz vbi caput suū reclinaret Mat. viij. Et sic fuit pauprim⁹ oīz creaturaz. Cuilibet enī rei puisus est loc⁹ siue natural q̄etis qđ sol⁹ christ⁹ a se abnegauit. ⁊ B ppē nos vt nos diuites faceret. Uñ apl's. ij. Cor. viij. Cū essz dives p vob egen⁹ fact⁹ ē. vt ipsi⁹ inopia vos diuites essetis. Ipe enī relinquēdi pentes ⁊ ppinq̄s exēplū nob pbuit. qñ cū esset annoz. xij. pentes p tridui relinquēs doctrine vbi dei vacabat. Uñ reuētus a pentib⁹ dixit. Quid ē q me q̄rebatis. nesciebatis q ī bis q̄ patris mei sūt oportet me esse. Luc. ij. Itē ipe abnegauit pentes ⁊ frēs suos cū ei dictū essz. Ecce mat tua ⁊ frēs tui foris stāt querētes te. Rñdit dicēti sibi. Que ē mat mea et q̄ sūt frēs mei. Et extendēs manū in discipl's suos dixit. Ecce mat mea ⁊ frēs mei. Quicūq3 enī fecerit volūtatē patris mei q̄ in celis ē. ipe meus frat soror ⁊ mater est. Mat. xij. Itē reliqt matrez ⁊ frēs suos apl's cū capet. ⁊ cū crucem ascendit

Ipe enī corpus suū ⁊ oē cōmodū corpale reliqt
q; toto tpe q fuit ī mūdo artissimā vitā duxit Je
iunijs. vigilijs. oīōib⁹ .pdicatiōib⁹ .⁊ viar labo
ribus ⁊ fatigatōib⁹ affect⁹. Corp⁹ etiā suū ī mor
tem tradere p nob nō dubitauit Ipe etiā volun
tatē ppriā oīmode abdicauit vt ipe ptestat Joh
viij. Nō veni facere volūtatē meā sz volūtatē e⁹
q misit me. Qō etiā un plib⁹ locis euāgelij eu idē
tissime declarauit. Ipe nihilomin⁹ oēm amorez
suū vnitue ⁊ plenissime referebat ad deū prēm
suū sp actualit. Nimirz cū ipe sit l' essz viator ⁊ cō
prhensor. Vtz ergo q̄lit oia p̄missa q̄ relinquēda
sunt p christo. ipe christ⁹ p̄mitus pfectissime ab
negauerat. dans nob exēplū vt seq̄mur vestigia
ei⁹ in relinq̄ndo oia supra dicta ℣ Quan
tū ad scōm q̄lit ipm seq debeam⁹ ī sustinēdo. est
sciendū q tota vita christi ī sustinēdo fuit. ad vl
timū corp⁹ suū passioni amarissime exposuit vt
nos suo exēplo ad sequēdū eū aīaret. Et ad hāc
seqlā induxit nos Mat. v. Et Lu. ix. d. Qui vult
venire post me. i. seq vestigia meaz passionum.
tollat crucē suā. i. volūtariā sustinētiā passionū.
⁊ sequat me. Sic fecerūt apli ⁊ sancti martyres.
sic facūt adhuc scti viri ⁊ boni christiani. Qz sic
dicit Aug⁹ ī p̄mōe de scō laurētio. Crux dñi nō
tantū illa dr q tpe passiōis ligni affixiōe pstruit.
sz ⁊ illa que tot⁹ vite curriculo cuncta ꝛ discipli
naz vtutib⁹ coaptat. Tota. n. vita christiani ho
minis si p̄m euāgeliū viuat crux atq; martyriū
est. Qualit aūt tota vita christi ī sustinēta passi
onū fuerit. ⁊ q̄lit nos ipm seq debeam⁹ ī singul
penalitatib⁹ suis p nob ppessis. habes ī alio vo
lumīe tractatu de passiōe q incipit. Inspice ⁊ fac
Ibi vide. ℣ Quātū ad tertiū q̄lit videlicet
debeam⁹ christuz seq in faciēdo ea q ipe gessit in
mūdo viuēdo. Sciēdū q tota vita christi versa
bat circa duo. sub q̄b⁹ oīa moralia christiane vi
te cōprehēdunt. videlicz circa opa vite actiue. et
opa vite ptēplatiue. ℣ In opib⁹ aūt vite actiue
q opa sunt mīe christ⁹ plīma exēpla nobis p̄buit.
Ipe nāq; esurientes pauit cū q̄nq; milia hoīm
de q̄nq; panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ satiauit Joh. vj
Et alia vice q̄ttuor milia d̄ septē panib⁹ ⁊ paucis
pisciculis satiauit Mar. viij. Et nō dubiū quin
pluries tle q̄d fecerit. luz ñ oīa scripta sint Jo. xxl.
Itē sitientes potauit cū aquā in vinū puertit Joh
ij. Et q̄s vnq; maiorē elemosynā dedit q̄z ipe q̄
p̄riū corp⁹ suū in cibū ⁊ sanguinē suū in potum
discipulis ⁊ p ꝑs nob oīb⁹ in ppetuā elemosy
nā ꝓtulit. Captiuos etiā plīmos redemit. cuz ob
sessos a demonibus liberauit. Vñ ipe archisina
gogo indignāti q̄ sabbato mlierē curasset. Rñ
dit Lu. xiij. Nōne vnusq̄sq; vestrū soluit bouez
ꝛc. Hanc aūt filiā abrae quā alligauit satbanas
xviij. ānis non oportuit solui a vinculo isto die
sabbati. Multos etiā captiuos ipe redemit de
limbo. Itē infirmos visitauit ⁊ curauit. ⁊ mltos
sanauit sibi oblatos. Mortuos etiā plīmos nō
q̄dem sepeliuit sz sepultos d̄ sepulcris suscitauit
Nudos pterea vestiuit. q; mltos a vitate ⁊ iusti
cia nudos vestiuit. Hic esaias aut Esa. lxj. Jndu
it me dñs vestimēto salutis ⁊ indumēto iusticie
circūdedit me. Qō apte dici potuit ī psonis om
nū discipulor christi q̄ añ quersionē suā fuerāt
nudi a cognitōe vitatis ⁊ iusticie. sz post per doc
trinā christi facti sūt doctores vitatis et salutis
Collegit nihilomin⁹ hospites. Nā sicut dr Joh. j
Cū duo ex discipulis ioānis dicerent sibi. Mgr
ster vbi habitas. ipe inuitās eos ad hospicū di
xit eis. venite ⁊ videte. ⁊ venerūt ⁊ viderūt ⁊ man
serūt apud eū die illo. Vz istis opib⁹ q̄ requrūt
subam rez tpalū nō multū oportet insistere cū
de christo loq̄mur q̄ tot⁹ paup fuit. Nō. n. habe
bat hospicū ppriū q̄ hospites colligeret. q̄pe q̄
natus fuit in coī diuersorio Nec potuit q; nolu
it habere aliq̄d hospicū vbi etiā reclinare posset
caput suū vt supra dictū est Nec pānos habuit
vltra vsum necessariū q̄b⁹ alios nudos operire
posset. q; ipemet nat⁹ pānis vilib⁹ inuolut⁹ fu
it. Quare talia opa mie corpalit exercere statui
sue pauptatis nō ꝓgrediebat. sz spūalit talia mul
to vtili⁹ exercebat. In q̄ dat doctrina paupibus
religiosis q; si nō possint corpalit nudos vestire
paupib⁹ elemosynā dare. captiuos redimere ꝛc
debēt tñ talia spūalib⁹ opib⁹ cōpēsare. vt oīone.
doctrina. cōpassione. ⁊ bona volūtate. Qz sic di
cit Aug⁹ sup ps. Quicq̄d vis ⁊ nō potes factū
de⁹ cōputat. ℣ Opa aūt mie spūalia que
cōprehēdunt in ℣ vsu. psule castiga solare remit
te. fer oīa. Hec frequēter christ⁹ exercuit. nūc do
cēdo ignorātes. nūc reprehendēdo delinquentes
nūc psulādo desolatos. nūc remittēdo iniurias
nūc supportādo onerosos ⁊ gues. nūc pomībus
orādo etiā pūmicis. Que oīa patēt ī euangelio
In q̄b⁹ oīb⁹ ⁊ nos ipm seq debem⁹ ℣ In operi
bus etiā siue actib⁹ vite ꝓtēplatiue pfā exempla
christ⁹ nob p̄buit. Circa q̄d sciēdū q licet vita cō
templatiua vnū solū actū habeat in q̄ finalit psi
cit. videlicet ipm actū ꝓtēplatōis. bz tñ plēs act⁹
q̄b⁹ ad hunc finalē actū puenit. Tūt aūt q̄ntuz
ad pñs q̄nq; act⁹ pertinētes ad vitā ꝓtēplatiuā
q̄ sūt oīō. lectō. vbi dei auditō. meditatio. et his
q̄ttuor puenit ad q̄ntū. q̄ est ipe act⁹ ꝓtēplatōis
Predicti aūt act⁹ sic distinguūt. Qz enī bō pue
niat ad actū ꝓtēplatōis aut ℣ accipit a deo. ⁊ sic
necessaria ē oīō. Aut ℣ accipit a scriptura diuia

ꝛ ad ℔ reqrit̄ sacra lectio Aut illō accipit a voce alicui⁹ hoīs loq̄ntis. ꝛ ad ℔ reqrit̄ auditō vbi di Aut pcipit ℔ intra semetipm ꝛ sic reqrit̄ medita tio. Qualit aūt chr̄st⁹ i bis se exercuit planū est ex euāgelio. Nā in oīōe ita creber fuit vt sepe in oīōe pnoctaret. Diuinā scripturā legit cū sedit i medio doctoꝝ. Pluries āt sacrā scripturā legit recitasse. Nec ipe libro ad legēdū indiguit. q̄ to tā scripturā in mēte habuit. Nimiꝝ. Cū ipse auc toꝛ sacre scripture fuerit. Et eadē rōne nec vbū dei ab aliq̄ hoīe audire indiguit. In sāctissimis etiā meditatiōib⁹ ñ dubiū q̄n sepissime mēte su spēs ꝛ habuerit. Deinde q̄ ipe ad actū limpidis sime ꝓplatiōis frequēter vl etiā spr apt⁹ fuerit ptz ex eo q̄ fuit cōprehēsoꝛ. vt p̄dictū est In hmōi aūt actib⁹ nos seq̄ dēm⁹ chr̄stū. ꝛ si nō possum⁹ ad plenū. conemur tñ cū adiutoꝛio grē sue q̄ztū possum⁹ vt hic p modulo nrō ipm p ꝓplatoꝝ seq̄mur q̄ten⁹ ad aptā sui visionē i futuro secl̄o ptingamus. Qđ nob̄ p̄stare ꝛc.

¶ Expositio euāgelij dominice quinte post pentecosten CCCXLVI.

AMen dico uobis. q̄ nisi abūdauerit iusticia ve stra pl⁹ quā scribaꝝ et phariseoꝝ. nō intrabitis i regnū celoꝝ. ¶ Solēt impfecta pfectis supueniē tib⁹ cedere. Juxta illō Leuit. xxvj. Nouis supue niētib⁹ vetera p̄icietis. Et q̄d ipfecto p⁹ satis fu it. p⁹ modū facto pfecto min⁹ ē. Verbi grā. Cib⁹ q̄ sufficiebat pusulo valō diminut⁹ ē viro pfecto Sic pueniēte lege noua euāgelij. lex vet⁹ i mīus oñdit diminuta. Et de ℔ ē pñs euāgeliū. Et diui dit in tres ptes. In q̄ꝝ p̄ma agit̄ de iusticia abū dantι⁹ obp̄uāda. In scḋa de ira cū dia districtius puniēda. Ibi. ¶ Audistis q̄ dictū ē antiq̄s ¶. In tertia ō ꝓcoꝛdia sollicite faciēda Ibi. ¶ Si offers mun⁹ tuū ¶ ¶ Circa p̄mū dic̄ sic ¶ Amē dico vo bis ¶ Licet ñ dicat̄ in textu amē. q̄ tñ eccl̄ia i offi cio misse vtit̄ hac locutōe. iō ꝛ nos sic exponam⁹ Vbi aduertēdū q̄ li amē q̄ñq̄z ponit̄ noīaliter. ꝛ tūc idē sonat q̄ vītas. ꝛ ℔ modo ponit̄ Apoc. iij. Hec dic̄ amē. i. vītas. Q̄ñq̄z ponit̄ vbalit̄. vt i ps. cū ō. fiat fiat Vbi bebꝛe⁹ bz amē amē. Q̄ñq̄z po nit̄ aduerbialit̄. ꝛ idē est q̄ vē ꝛ fidelit̄. et sic ponit̄ hic. Expediebat āt ℔ vt tli p̄mone. q̄ rē ī audita z dictur⁹ erat. Credebat̄. n. sufficere iusticia scriba rū ꝛ phariseoꝝ ad salutē Et ipe ñdit q̄ ñ sufficit Añ dic̄. Vere fidelit̄ ꝛ uta ē ¶ dico vob̄ q̄ nisi ab undauerit iusticia vrā ¶. i. nisi iusticia vrā fuerit maioris ꝛ abū dātioris pfectōis ¶ pl⁹ q̄z scribaꝝ ¶ legis iusticiā docētiū ¶ ꝛ phariseoꝝ ¶ q̄ singula ri obp̄uatiōe iusticie legalis erāt distincti ab aljs. Nisi certe iusticia vrā fuerit maioris abū dātie. ¶ ñ intrabitis i regnū celoꝝ ¶ Per iusticiā. n. leḡ null⁹ itrare potuit i regnū celoꝝ Añ ꝺ Heb. vij Nihil ad pfectū adduxit lex ¶ ℔ Nota q̄ iu sticia scribaꝝ diminuta erat i multis. Pmo in iu dicio alioꝝ pp̄rio relicto Mat. vij Quid vides festucā in oc̄lo frīs tui ꝛ trabē in oculo tuo ñ vi des. Chrysо. Be mīmis iudicabāt alios. cū ipi i maioꝛib⁹ essent pctis. Añ Ro. ij. In q̄ aliū iudi cas teipm ꝓdēnas. eadē ei agis q̄ iudicas Scḋo q̄ntū ad affectū erat diminuta. q̄ solū erat in co gnitōe. ñ in affectōe Añ eis ꝺ Lu. xj. Ve vob̄ leḡ pitis q̄ tulistis clauē scie. ipi nō introistis. Q. d. Tollitis clauē sciēte p cognitiōz. ꝛ nō intratis p amoꝛē Tertio q̄ solū in locutōe ñ in ope Mat thei. xxiij. Sup cathedrā moysi sederunt scribe ꝛ pharisei ꝛc. dicūt ei ꝛ nō faciūt. Quarto q̄ ī sup sticione traditionū ꝛ trāsgressiōe mādatoꝝ. mat thei. xv. Quare discipli tui trāsgrediunt̄ traditō nes semioꝝ. Et dñs ñndit. Quare trāsgredimini mādatū dei traditiōz vrāz ꝛc. Quito q̄ ī discur su sine fructu. Mat. xxiij. Ve vob̄ scribe q̄ circūi tis mare ꝛ aridā ꝛc Texto diminuta erat lex q̄m docebāt scribe. q̄ ñ cohibebat aīm sz tātū manū .i. nō coꝛ sz op⁹ Itē ñ cohibebat līguā a simplici mēdacio sz tātuz a piurio. Itē p̄mittebat minus malū ad vitādū mai⁹. sicut adulterium ad vitā dum maius scilicet. homicidium. sic̄ patz ī libel lo repudij. Deut. xxiij. Itē cōcedebat vt les⁹ alie no malo malū inferret primo. vt ptz i lege talio nis. Exo. xxj. Itē ñ faciebat bonū oib⁹ sz tātū ami cis. Leuit. xix. Diliges amicū ꝛ odio habebis ini imicū tuū Itē iusticia leḡ tpale p̄miū p̄mittebat Esa. j. Si voluerītis ꝛ audieritis me bona terre comedetis. Ergo diminuta. ¶ C Justicia eti am phariseoꝝ deficiebat i multis. Pmo ō q̄ erat in p̄sumptōe coꝛdis ñ in merito actiōis. sic̄ pz ō illo q̄ dicebat Lu. xviij. Nō sū sic̄ ceteri hoīes. ie iuno bis ī sabbato ꝛc. Despiciebāt ei alios ꝛ seip sos exaltabāt. murmurabāt ō pcōꝛibus et se in stos reputabāt. Scḋo q̄ erat i oñtatōe opis. ñ in rectitudine intētōis. q̄rebāt ei laudē hominū Mat. xxiij. Oīa opa sua faciūt vt videāt ab hoi bus. Añ nō miꝛ si i hac iusticia nō sunt saluati. q̄ receperūt mercedē suā. Ecōtra ꝺ sectatoꝛib⁹ euāgelij. Mat. vj. Attēdite ne iusticiā vestrā fa ciatis coꝛā hoīb⁹ vt videamini ab eis. Tertō q̄ erat in obp̄uatiōe minoꝝ ꝛ obmissiōe maioꝛum. Matth. xxiij. Ve vob̄ phariseī q̄ decimatis mēn tā ꝛ anetā ꝛ cuminū ꝛ relinq̄tis ea q̄ gꝛauioꝛa sunt. Pla tlia ō defectu iusticie phariseoꝝ ponunt. Matth. xxiij.

Secūda pars exposition̄is euangelij CCCXLVII

AVdistis q̄ dictū est antiquis. Nō occides. qui āt occiderit re⁹ erit iudicio. Ego aūt dico vobis. q̄ oīs qui irascitur fratri suo re⁹ erit iudicio. Qui aūt dixerit fratri suo racha. re⁹ erit cōcilio. Qui aūt dixerit fatue. re⁹ erit gehēne ignis ¶ Secūda ps in q̄ oīndit q̄z districte ira puniatur Et duo faciō Primo replicat phibitionē leḡ antique q̄ntū ad occasiōz. d. ¶ Audistis q̄ dictū ē antiq̄s. nō occides ¶ s. hoiem p̄ illos q̄ ad plantas ⁊ aīalia ꝑceptū extēdi ꝓtendebāt. q̄z errorē elidit Aug⁹. j. de ciui. dei. oīndēs q̄ hic nō prohibet eradicatō virgulti aut occisio irrōnalium̄ aīmaliuz. q̄z vita ⁊ mors ordinatōe creatoris nostris vsib⁹ subdit. vt legit Geñ. ix. Ex isto ꝑcepto occisio hoīs q̄ est homicidiū phibet. vt null⁹ se vl' alū hominē occidat. Ab ex̄ ꝑcepto excipiūt q̄ iusta bella agūt. ⁊ illi q̄ gerūt psonas publice potestatis ⁊ sceleratos morte puniūt. Nō enī tales occidūt ppria autoritate sz mādato legislatoris dicētis Deut. xvij. Maleficos n̄ patieris viuere. Imo peccaret iudex si malefactor⁹ vitam i⁹dulgeret. Nā saul puat⁹ fuit regno eo q̄ nō occidit pctōres amalecbitas. j. reḡ. xv. Et. ij. Reḡ. xx dixit q̄dā ppha regi israel q̄ dimisisti vir⁹ morte dignū de manu tua erit aīa tua ꝓ aīa illi⁹. Cū vō iudex iusticiā leḡ exeq̄t ꝓdēnādo reū ad mortē ex ex meritū. Vñ legit Exo. xxiij. Q⁹ moyses dixit bis q̄ occiderāt idolatras. Hodie cōsecrastis manꝰ vr̄ās dño. vn⁹ q̄sq⁹ i filio ⁊ i frē suo vt det vob̄ bñdictō. Deinde pōit homicidij penā ¶ Qui āt occiderit re⁹ erit iudicio ¶. Re⁹ dr̄a cā legali p̄ q̄ punit tāq̄z obnoxi⁹. Vñ re⁹ erit iudicio. i. dign⁹ erit iudicari ad mortē. Sic. n. scriptū ē leui. xxiij Qui pcusserit ⁊ occiderit hoīez morte moriatur ¶ B Secdo pōit iuxta B noue legis ꝑceptuz q̄ phibet oīs inordinata cōmotō aī. ⁊ phibet homicidiū n̄ solū in ope sz etiā i sua radice ⁊ origie. Ubi nota q̄ moyses posuit securi ad ramuz arboris phibēs homicidiū. B ñs vō tāq̄z sapiens agricola securim posuit ad radicē phibēs irā. ex q̄ sequit homicidiū Sūt āt tres grad⁹ culpe homicidij ānexe. Primus ē cū aīm⁹ ira mouet interi⁹ sz ptinet ne prūpat exteri⁹. Secūd⁹ ē cuz mouet interi⁹ ⁊ prūpit i vocē indignatōis exterius Tertius ē cū aīm⁹ ira mouet ⁊ prūpit i vba cōtumeliosa. Et sic̄ sūt gd⁹ in culpa sic etiam in pena Premittit āt primo ¶ Ego aūt dico vob ¶ Ubi se oīndit veteris leḡ fuisse datorē. Neq⁹. n. q̄sq⁹ pōt addere legi q̄z q̄ instituit. Et p̄sideranduz̄ sm aug. q̄ pene oia q̄ supaddit dñs antiq̄ legi in ipa ꝛi⁹net. sz q⁹ nō erāt exp̄ssa n̄ intelligēte sic iudei credēbāt solū op⁹ eē pctūm ⁊ nō volūtatē. Jō christ⁹ ipaz legē voluit declarare Et h̄ est q̄d dixit Matth. v Nō veni soluere legē sz adimplere Deinde ponit p̄mū gd̄ ¶ Q⁹ oīs q̄ irascat fratri suo ¶. Ubi dicūt q̄dam sine cā. Sz vt dic̄ Hiero. frustra ibi ponit. q⁹ nulla ꝑt eē cā irascēdi i frēm. sed iuste q̄s irascit culpe fratris. Naz vt dic̄ aug. irasci fratri vt corrigat̄ null⁹ sane mētis reprēdit ¶ Vñ nota q̄ q̄dā ira cōmēdat̄. q̄dā tolerat̄. q̄dā vitupat̄. Ira cōmēdabil' est q̄ cadit i p̄udētē vir⁹ sz irascit vicijs ⁊ pctis. ⁊ eoz desiderare correptōz. Unde Aug. ix. de ciui. dei. Bne inḡt sūt ꝓhoz sn̄ie d' aie passiōib⁹. Etoya ei dicūt irā n̄ cadere i sapiētez vir⁹. Peripatetici vō dicūt irā cadere i sapiētez vir⁹. sz moderatā rōni subiectā. In disciplina vō christiana d⁹ cadere moderata ira i sapiētē. sz cū iusta cā. q̄ ira ē cōmendabil' ⁊ necessaria vt dicit Chryso. q⁹ sine ea nec doctrina ꝓfic̄. nec iusticia stat. nec crimia ꝓsecūt. sz vicia semiant. nutriūt negligētie. ⁊ n̄ solū malis sz etiā bōis incitāt ad malū. q⁹ ira vt idē dic̄ magis dicit iudicū q̄z ira cundia. q⁹ nō est ex cōmotōne passiōis sz magis ex iusto rōis iudicio. Vñ Eccs. vij. Melior ē ira risu q⁹ ꝓ tristiciā vult⁹ anim⁹ corrigit delinquentis Ira igit cōmēdabil' duas dz habere ꝓdicōes. q̄z vna est vt habeat iustā cām. altera vō vt moderata sit ⁊ rōi subiecta. Ira vō q̄ tolerat̄ ē ira infirmoz. q̄ repētina ē ⁊ subita. vt cū hō ꝑm carnē ira scit. nec tn̄ vult facere q̄d ira cōpellit. Ista ira tolerat̄. q⁹ rōz n̄ supat. d' q̄ dr̄ Job. xxvj. Nō te supet ira vt aliquē oppmas. Ira āt q̄ vitupat̄ ē rōez superās. c⁹ ꝑm Greḡ. i moral'. q̄ttuor sūt gd⁹ Qui dā. n. cito ꝓmouet ad irā ⁊ cito redeūt ad trāq̄llitatē. Alij vō tarde irascūt ⁊ tarde redeūt. ⁊ isti piores sūt ꝓmis. vt dic̄ aug. in regla. Alij āt d' facili ira accēdūt ⁊ tarde redeūt ad trāq̄llitatē. et isti sūt peiores oīb⁹. Sz alij tard' irascūt ⁊ cito irā deserūt. q̄ int' oēs alios min⁹ sūt mali ¶ C Nota q⁹ mlta mala fac̄ ira Primo. n. totū ꝓturbat hoīez vt fiat extra se. ps. Cōturbat⁹ ē in ira ocul⁹ me⁹. aīa mea. ⁊ vē me⁹ Jtē excecat mētis oculū. Vñ catho. Ira ipedit aiam ne possit cernere verū. Jtez occidit iratū Job. v. Vir⁹ stultū interfic̄ ira cū die. Jtē tollit sapiaz. ps. Supcecidit ignis. s. ira cū die ⁊ n̄ viderūt solē Jtem tollit iusticiā Ja. j. Ira viri iusticiā dei n̄ operat̄ Jtē tollit miaz. puer. xxvij. Ira n̄ h⁹ miaz Jtē tollit grāz vite socialē. puer. xxvij. Graue ē sarū ⁊ onerosa ē arena. sz ira stulti vtroq̄z grauior. impetum enim concitati sp̄ūs quis ferre poterit. Jtē suscitat lites. Prouer. xxvj. Si

cut carbones ad prunas ⁊ ligna ad ignē. sic hō ira cū dus suscitat rixā. Jtē ira auertit a deo Ecc. xxviij. Homo hoī ꝑuat irā ⁊ a deo querit medelam. q. d. Frustra querit a deo medelā cuz ab eo ꝑiram auersus sit. Jtē ira ꝙuertit ad diabolum. q̄ plen⁹ est furore ⁊ ira Hiere. ij. Ollā succensaz ego video ⁊ faciē eius a facie aq̄lonis. Olla succensa est anim⁹ irati. Uñ ira est accessio sanguis circa cor. cui⁹ facies est ad aquilonem .i. diaboluz et animū irati inflāmat. Sequit pena irati. [Re⁹ erit iudicio]. Judiciū est determinatio examinate cause. Gen. xxvj. Judiciū causas determinat. Qđ iudiciū si fuerit cause criminal'. eius determinatō est inflictio pene. Pena enī deducit crimē ad equalitatē iusticie. Jgit̄ lege christi sanctū est vt q̄cunqz irascit̄ fratri suo obligatus sit ad iudiciū pene. Un vō ista pena sit tpalis vl' eternalis quāta vl' alicui⁹ asputatis nō est determinatū vt dic̄ Chryso. qz nec passio determiata est maxie qz impossibile est penū⁹ esse absqz ira.

¶ Prim⁹ igit̄ grad⁹ cōmoti animi ē ira in aiō nōdū exteri⁹ plata. Secūdus gradus ire est cū anim⁹ mot⁹ interi⁹ prumpit in vocez indignatiōis exteri⁹. Unde q̄ dicit. [Qui aūt dixerit fratri suo racha] ꝑm Aug. ⁊ Chryso. racha ñ est vox significatiua ad placitū determiate. sz importat motū aī ꝑturbati. ⁊ sic est interiectio indignātis. Uñ vsus. Jndignādo racha cui dixeris būc tibi placa. Sz hec vox quadrupl'r variatur. Qñqz qđām modo sola indignatō intrinseca exp̄mitur. Qñqz vō formaī vox p modū ꝑtenentis ⁊ tūc est maior culpa. Qñqz vō p modum cōminātis. ⁊ hic ē maior duob⁹ ꝑcedētib⁹. Nōnū q̄z vō q̄d grauis⁹ est oīb⁹ anim⁹ ꝙcitat⁹ in vocē fremit q̄si iā exercēs vindictā exteri⁹. Psal. Peccator videbit ⁊ irascet dētib⁹ suis fremet et tabescet. [Re⁹ erit ꝙsilio] Sicut racha dicere ē maioris culpe q̄z irasci. ita pena ꝙsilij maior ē pena iudicij. Nā vt dicit Aug⁹. In iudicio adhuc datur loc⁹ defensiōis. sz ad ꝙsiliū ptinere videt sententie platio. q̄n iudices inī se ꝙferūt q̄ supplicio reū dānari oporteat. Uñ qz ira īterior determiatur p exteri⁹ racha. iō determiata pena infligit̄. Secūdus igit̄ grad⁹ ē ex vehemēti ira interiore ꝑrumpe in vocē indignatōe plenā. ⁊ nōdū ad significatiōz. Tert⁹ ē pferre vba ꝓtumelie. Unde q̄ dic̄. [Qui aūt dixerit] supple fratri suo [fatue] q̄ noīe oīs ꝓtumelia. maledictō. detractio. infamatio. vituperatio. ⁊ murmuratō intelligit̄. E Sz diceret q̄s. Nōne apl's ad Gal'. iij. dic̄ O insensati galathe q̄s vos fascinauit ꝛc. Et dñs ad discipulos dicebat Lu. xxiij. O stulti ⁊ tardi corde. Ergo male. qz ꝓtra illud ꝑceptū. Ad ꝟ dicendū. q̄ possum⁹ dicere alicui fatue aīo corrigēdi. nō hoiem ꝓuiciādi. ⁊ ꝟ scdo mō ꝓhibet hic Hiel ꝑm Aug⁹. p ꝟ q̄ aliq̄ addūt sine cā. defenditur q̄ apl's galathas vocat stultos. q̄s etiā frēs nominat. Nō. n. id fecit sine cā. Et sīr christ⁹ vocauit discipulos stultos. [Re⁹ erit gehēne ignis] Raba. Gehēnā hic saluator inferni cruciat⁹ noiat. in q̄ attendēduz est q̄ sīc aggrauat culpa i noua lege sic ⁊ pena. Neqz ei de pena infernali fit mētio in veteri testamēto. nec de regno celoz. Plus aūt vt dic̄ Chryso. graue videt si p solo vbo tantā patiamur penā. Sz nō ē timēdū ouerosū. Sola. n. mala in vbis bñt ꝓncipiū. Multotiēs enī pua vba fecerūt homicidiū. ⁊ ciuitas integ̃ ꝓpt vba subuertit. Exprimur etiā q̄ mltotiēs nō min⁹ offendim⁹ flagello lingue q̄z vge ⁊ gladij. Sed. d. Si gehēna ē pena dicētis fratri fatue q̄ grauior pena punit̄ homicidiū. Voluit aug̃. d. eē gehēne differētiā q̄ ḡuius homicidiū vindicat.

¶ Tertia pars exposit̄ois euāgelij. CCCXLVIII

Ergo offers munus tuū ad altare et ibi recordat⁹ fueris q̄ frater tu⁹ habet aliquid aduersuz te. relinque ibi mun⁹ tuū ante altare. et vade prius recōciliari fratri tuo. et tūc veniēs offeres mun⁹ tuū ¶ Tertia ps in q̄ mādat ꝙcordia sollicite facienda Si. n. vt dic̄ aug. ñ ē fas irasci fratri aut dicere racha vl' fatue. multo min⁹ tenere rācorē i aīo. vt i odiū ira ꝙuertat. Uñ ꝑcepit p recōciliatōz irā deponere [Si offers] Offerre est spōte dare. oblatō ñ dz eē ex tristicia aut ex necessitate [Mun⁹] Noie mūeris ñ solū tē poral' suba itelligit̄. sz etiā q̄cūq̄z piū op⁹ vt orare. ꝑdicare. corrigere. ⁊ tlia [tuū] qz ō nullo alieno dz fieri oblatō. puer. iij. Honora dñm deum de tua suba. [Ad altare]. Nō solum est altare materiale tēpli. sz etiā spūale mētis nr̄e. q̄ tēpluz ē de q̄ dz Ignis i altari meo sp ardebit. Altare etiā christ⁹ dr. de q̄ Exo. xx. Altare de terra facietis mihi. i. christū incarnatū credetis. Est etiā altare glorie. ō q̄ apoc. viij. Alscēdit fum⁹ aromatū de ore ōiū sctōz sup altare aureū q̄d ē añ thronuz dei. [Et tibi recordat⁹ fuerit q̄ frat̄ tu⁹ hz aliq̄d aduersum te]. Hoc tripl'r exponit̄. Uno mō de leso a me. Secūdo de odiēte me. Tertō de ledēte me. Be ꝓmo mō aug̃. in li. de ꝓmōe dñi in mōte dicit sic. Tūc frat̄ habet aduersum nos si nos eū in aliq̄ lesimus. et tunc exigitur a nobis. vt veniam a fratre leso postulemus. ¶ Alio modo de fratre odiente me. q̄ ille habet aliq̄d in aīmo vñ ad

uersat mihi. Et de h dicit glosa. Si quicq3 mali in aio cōtra primu3 habem9 deo placite offerre nō possum9. Silr ⁊ si prim9 cōtra nos hab3 aliquā causam odij vl rācoris vl turbatiōis recōciliationē petere debem9. Vñ Johes cassianus in collatiōib9 patrū collatōe abbatis ioseph de amicicia collatōe .xvj. dicit sic. Intantū vult nos dñs fratris lenire tristiciā vt q3diu frater noster aliq̄d aduersum nos habuerit. nec munera nrā suscipiat. i. nec nostras orōes sibi pmittat offerri donec de ei9 aio tristiciā siue iuste siue iniuste cōceptā celeri satisfactiōe tollam9 Nō enī dñs dic Si habet verā cōtumeliā aduersum te. sed si recordatus fueris q h3 aliq̄d aduersum te. ⁊ q̄ntū cūq3 sit leue ⁊ vile quo fratris in te sit excitata cōmotio. scias te offerre pcū tuar munera non debere nisi pus ortā tristiciā ex quacūq3 cā d corde fratris tui benigna satisfactōe depuleris. Hec ille. ¶ Tertio mō exponit q̄si a cōtrario sensu de ledēte me ⁊ sine cā. Et tūc sm aug. vbi supra nos habemus aduersum illū si ille nos lesit. ⁊ tūc nō est opus pgere ad recōciliationē. Nō enī veniā postulabis ab eo q̄ tibi fecit iniuriā. s3 tantu3 dimittes sicut tibi a dño dimitti cupis qd ipe ꝯmiseris. Hec Aug9 ibi. Itē idē Aug9 in quodam smone de ꝯcordia fratr. q̄ incipit dies isti. dic sic Dicet aliq̄s si ille me lesit ⁊ in me peccauit et nō vult veniā postulare. q̄d factur9 sum Respōdit Aug9. Nolo mētiaris. nolo dicas da mihi veniam q̄ te nosti nō peccasse in frēm tuu3. Scisti q2 ille in te peccauit. nō tu in illū. noli venire ad fratrē tuū qui in te peccauit ⁊ vltro ab illo petere veniā. debēt enī inter vos eē alij pacifici q̄ illum obiurgēt vt a te pus veniam petat. Tu tñ pat9 esto ignoscere prius pat9 ex corde dimittere. Si parat9 es dimittere. iam dimisisti. habes adhuc q ores. Ora p illo vt petat a te veniā. q2 scis ei nocere si non petat. Ora pro illo vt petat. ¶ B Dic domino in oratione tua. Domine tu scis me non peccasse in illū fratrem meū. sed poti9 illum peccasse ī me. ⁊ obesse illi q peccauit in me si veniā nō petat a me Ego bono aio peto vt ignoscas ei. Et ꝯcludit Aug9. Si in aliquē peccauim9 vo corde veniā postulem9. Si aliq̄s in nos peccauit veniā dare pati sim9. ⁊ p inimicis nris orem9 Hec Aug9 ibi. Chryso. aūt sup Mat. dic de isto tertō mō q si tu illum q̄ te lesit pus rogaueris duplicē gliaz ꝯseq̄ris. vnaz q2 lesus es. alterā q2 pus rogasti. S3 q̄rit q̄d si dñs offendat seruū suū. vl plat9 subditū. vel psona magne digtatis sm seculū aliquā psonā hūilē ⁊ vilē. nonne a tali exigit vt veniā petat a leso sm pceptū euāgelij. Ad h dic Aug9 ī smone pallegato. q dur videt h iubere ne ille icipiat supbire. Quid ergo Añ oculos dei veniā petat cor suū. ⁊ si nō decet q nō oportet dñm dicere suo. da mihi veniam. blāde illū alloq̄t. blāda eī allūcutō venie ē postulatio. Hec Aug9. Silem sniam ipe dic in regla ¶ C Seq̄t. [Relinq̄ ibi mun9 tuū añ altare] glosa. coraz deo. Mun9 añ altare relinq̄t q̄n nō offert s3 manet ppositū oblatiōis. [et vade pus recōciliari fratri tuo] Hoc intelligendū ē q si offensa sit nota fratri postulāda est recōciliatio. si vo abscondita nō teneor sibi manifestare. ne ꝯcitetur ad irā. s3 postulāda ē a deo ⁊ sacerdote Hugo de sancto victore in expositiōe regle. Pensare inq̄t debem9 quāta sit apud deū vt9 cōcordie sine qua nō placēt do nrā ieiunia. ipsa sacrificia q̄bus delent pctā. nec tantū placēt deo nostra ieiunia. nostre orōes. nrā sacrificia. q̄ntū ꝯcordia ¶ B Qualit aūt deb3 fieri recōciliatio dicit Chryso. Si cogitatu offendisti recōciliare cogitatu. si verbis offendisti recōciliare vbis. si operibus offendisti recōciliare opibus. Omne peccatum q̄ mō cōmittit eodē modo de ipo agat penitentia. [Et tūc veniēs offeres mun9 tuū] Augustin9. Si frater sit absens ⁊ multū distās pergendū est ad recōciliationē nō pedib9 corpis. s3 affectib9 mētis. et humiliter in conspectu dei venia est postulāda. Deinde reuocādo intētionez ad illud qd inceptū erat offerat mun9. Vbi sm Chryso. Attēdenda ē mīa dei ad hoīes q amplius diligit ꝯcordiā fideliū q3 munera. dū oblatōz discordātiū ñ vult accipe Nemo duor inimicor pt eē fidelis amic9. iō de9 ñ vult eē amic9 q3diu īter se nō fuerint ⁊ ipsi amici.

¶ Sermo de eadem dominica CCCXLIX. A

Nisi abundauerit iusticia vestra plus quā scribar et phariseor nō ītrabitis ī regnu3 celor. Matth. v. Licet iusticia pprie sumat p virtute q̄ reddit vnicuiq3 qd suū est. q est virtus cardinal. large tamē sumit p bonitate. Vñ Hebreor. j. sup illo vbo. dilexisti iusticiā. dicit glosa. iusticiā. i. omne bonū. Et Hiero. ad demetriadē dicit. q oēs virtutū spēs vno iusticie noīe ꝯtinēt Et sm hoc dicit Aug9 duas esse ptes iusticie sc3 declinare a malo et facere bonum Et sic iusticia distinguitur cōtra peccatū. Sicut cū dicit Sapiētie. iij. Fulgebūt iusti. ⁊ in similib9 Et ita dñs loquit hic de iusticia cū ait: [Nisi abundauerit iusticia vestra ꝛc]. Circa qd sciendū q sicut sunt varia dona gratiarū dei. Ita varij sunt status ⁊ ꝯdiciones hoīm Propt quā varietatē plerūq3

accidit q̄ quis in vno statu saluaꝛ q̄ si esset ī alio statu dānaret. qz q̄d sufficit vni ad salutē in vno statu nō sufficeret ei ī alio. Propt q̄d bis q̄ sunt in statu maioꝛi cōpatiōe minoꝛ apte p̄t dici vbum assumptū. ¶ Nisi abūdauerit iusticia vr̄a plus q̄z taliū scz minoꝛ non intrabitis in regnū celoꝛ ¶ Et vt taceam⁹ de scribis ⁊ pharisei⁹ q̄ sunt alteri⁹ legis. de q̄b⁹ satis dictū est supra ī postillādo. accipiam⁹ cōpatiōes in eadē lege christiana. In lege q̄ꝑ christiana q̄dā sunt p̄lati. q̄dam subditi. Itē quidā religiosi quidā secl̄ares Itē quidā doctores. quidā discipuli. Quidaz p̄dicatores. quidā auditores. Quidā sacerdotes quidā laici. Itē quidā p̄templatiui. quidaz actiui. Itē quidā pfecti. q̄dā simplices ⁊ cōmunes christiani. ⁊ ita de plib⁹ alijs. quib⁹ singlis in q̄libet cōpatiōe dici p̄t. Nisi abūdauerit iusticia vestra plus q̄z illoꝛ nō intrabitis ī regnū celoꝛ. Et ℔ p̄pter varietatē donoꝛ dei. Nō ptz er pabola euāgelij Mat. xxv. ⁊ Lu. xix. de hoie q̄ pegre pficiscēs dedit vni p̄uoꝛ suoꝛ quinq talēta. alij duo. alij vnū. vnicuiq3 ꝑm ppriā vtutē. Dedit eni dominus vni boi q̄nq talēta. i. quiq3 grās in q̄b⁹ omnib⁹ se exercitare teneꝛ. de quib⁹ ⁊ ea ꝛ lucro tenetur reddere rōem. Uñ si iste qui recepat quinq talēta fuiss3 suplucrat⁹ solū duo vl̄ tria vl̄ etiā q̄t tuoꝛ ipe gaudiū dñi nō intrass3 qz̄ q̄ quinto talēto lucrū nō fecisset. Qui. n. offendit ī vno fact⁹ ē oīm re⁹ Jac. ij. Ille aūt q̄ duo accepat saluat⁹ ē p̄pter duo. q̄ illi cū quiq3 nō suffeciss̄ent ad salutē. vt dictū ē. qz ille pl̄a dona accepat. ⁊ iō pl̄a lucra ab eo exigebāt. Et ℔ est q̄d dicit Greg⁹. in omel. Cū ei augent dona rōnes etiā crescūt donoꝛum ℔ Hz declarādo hec de singulis cōpatis. Prima cōpatio ē int̄ p̄latos ⁊ subditos. Cōstat eni q̄ oportz iusticiā p̄lati abūdare pl⁹ q̄z subditoꝛ. Qz vt dic̄ Hiero. sup Ezo. Tāta dz ee p̄uersatio ⁊ eruditio pōtificis ⁊ p̄lati vt oēs mot⁹ ⁊ gressus ⁊ vniuersa ei⁹ opa notabilia sint. vitatē mēte cōcipiat ⁊ eā toto habitu resonet ⁊ ornatu. et quicquid agit ⁊ quicquid loquit doctrīa sit populoꝛ. Et Greg⁹. in pastoral. dic̄ sic. Tātū dz populi actiōz actio trāscēdere p̄sulis quātū distare solet a grege vita pastoris. Secūda cōpatio est int̄ religiosos ⁊ seculares. Ad mlta eni obligant religiosi ad q̄ nō tenēt secl̄ares. videlicz ad abdicatiōz ꝑpuetatis. ad renūciatiōz ꝑprie volūtatis ⁊ ad ꝑpetuā obꝑuātiā castitatis. ad vestit⁹ asperitatē. ad vict⁹ tenuitatem. ⁊ abstinētie ⁊ ieiunij frugalitatē. ad oratiōnū instātiā. ad horaꝛ canonicaꝛ frequētiā. ⁊ generalit̄ ad statutoꝛū regule ⁊ p̄stitutionū sui ordis obꝑuantiā. ad q̄ oīa seculares mīme tenēt. qui tñ alias si ꝑm coīa p̄cepta dei ⁊ ecclie suo mō in fide christi viuant saluant̄ Si aūt religios⁹ sic viuat vt ipi. ⁊ ñ abūdauerit iusticia sua pl⁹ q̄z illoꝛ iuxta vbū dñi. nequa q̄z intrabit ī regnū celoꝛ. De talib⁹ dic̄ p̄sper de vita ꝓtēplatiua li. j. Būt quidā sic̄ō seculo ꝙuersi qui ex p̄stinis morib⁹ nihil abijciūt. ñ mēte mutāt scz veste. nō actu scz habitu. bi sūt qui ꝑmōe tātū nō ope sec̄o renūciasse ꝓtēt seculariē viuūt. ⁊ vicia sua inani pfessiōe vite melioris absc̄ōdūt. ac religionis imaginarie noīe palliati opiniones vtutis ꝑ vtute suscipiūt. p̄dicāt mag̃. nō faciunt. accusant vicia: nō deponūt. publice sibi displicere simulāt q̄d occulte ꝓmittūt. magni studēt videri ⁊ nō fieri. Tales vtiq3 qz iusticia eoꝛ ñ abundat pl⁹ q̄z seculariū nō intrabūt in regnū celoꝛū De bonis āt religios⁹ q̄z iusticia abūdat dic̄ ber. in q̄dā epl̄a. Claustral⁹ padisus ad suauē spirantis austri clemētiā. q̄i tot florib⁹ vnat q̄t vtutib⁹ abūdat. Et t̄l̄es iuxta vtutū abūdātiā abūdantē recipiēt gliaz dicēte Greg̃. i. iuj moral⁹. Quō in q̄t electi si hac vita ē discretō opm. i alia q̄z vita erit pculdubio discretō dīgtatū. vt q̄ hic ali⁹ aliū superat. ali⁹ aliū in retributōe trāscēdat. ⁊ quāuis in illa retributōe dignitas eadē nō sit vna tñ oībus vita beatitudis erit ¶ Tertia cōpatō ē inter doctores ⁊ discipl̄os. p̄dicatores ⁊ auditoꝛes. sacerdotes ⁊ plebeios. q̄ oēs pari ꝓsideratōe currūt. qz oportz hos abundare iusticia pl⁹ q̄z illos. Qz vt dic̄ Greg̃. nazāzen⁹ sup apoc. Omnibus ꝑ vbū oportz. ⁊ sic alios mūdare. sapiētē ꝑ vbū fieri. ⁊ sic alios facere sapiētes. lumē fieri ⁊ sic alios illūinare. ad deū accedere ⁊ sic alios ducere. sāctificari ⁊ sic alios sanctificare. manus habere rectas ⁊ sic indigētib⁹ porrigere manus Et q̄cūq3 sic fecerint regnū dei ītrabūt. Qz vt dicit Greg⁹. ī quadā omel. ad regnū beatitudis ꝑuenire nō valet q̄ nō vult ope implere q̄ docet. Nā cui⁹ vita despicit̄ restat vt ei⁹ p̄dicatio cōtēnat ¶ Quarta cōpatio ē int̄ ꝓtēplatiuos ⁊ actiuos. Licet ei bona sit vita martibe melioꝛ ē tñ ps marie ac ꝑ pl̄a req̄runt̄ ad vitā ꝓtēplatiuā q̄z actiuā. Qz vt dic̄ p̄sper ī de vita ꝓtemplatiua. Ad vitā actiuā ptinet nulli iurias irrogare, ad ꝓtēplatiuaz ptinet irrogatas iurias eq̄nimit̄ sustinere. Actiu⁹ ipendēdo primo opa mie se ab oīb⁹ inq̄tatib⁹ suis emaculat ⁊ vitā suam bonoꝛ opeꝛ fructib⁹ ditat. Cōtēplatiuus vo facultatib⁹ suis ī vsus pauperꝛ distributis sil̄ se exꝛ poliauit mūdo. ⁊ totis viribus adheret celoꝛes mūdi mōdo pieć. ⁊ semetip̄z christo deuota mēte restituit. Ptz ergo quō pl̄a incūbūt ꝓtēplatiuo q̄z actiuo. Propter q̄d apte ꝓtēplatiuis dr̄ vbū ppositū. Nisi abūdauerit iusticia vestra pl⁹ q̄z

actiuo⁹ ⁊c. ¶ E Ez diceret aliq̄s cū vita actiua sit sācta ⁊ bona. ⁊ ꝓtēplatiua p̄supponat actiuā. dicēte Greg. vj. moral'. Qui cōtemplationis arcē tenere desiderat. p̄us necesse est vt se in campo actiōis p̄bet. Quō ergo aliq̄s ꝓtēplatiuus a regno dei excludit cuz saltem merito vite actiue admittat'. ¶ Ad hoc dici p̄t distinguēdo de ꝓtemplatiuis Quidā enī sunt q̄ vitā actiuā respuētes ad ꝓtēplationis fastigiū ambitiose anbelāt. Exemplū de nōnullis bechardis ⁊ bechinis q̄ laborare respuūt ⁊ vitā actiuā postponētes ad ociū ꝓtēplatiōis cōuolare p̄sumūt Et isti tales quia neutrā vitā tenēt sic deberēt. p̄cul dubio regnuz celo⁹ nō intrabūt Qui tamē si in humilitate vite actiue se tenerēt saluarent' dicēte Greg. vj. moral'. Sepe q̄ occupati hūanis vsibus bñ viuerēt gladio sue q̄etis extincti sunt. Et id circo sic dicit Jsid. ō sū. bo. lib⁹. vj. Utili⁹ est p simplicē actōz ire ad vitā eternā q̄z p ꝓtemplatiōis erroꝛē mitti in gehennā. Multos enī de⁹ ex carnalib⁹ suis gr̄ā visitat. ⁊ ad ꝓtemplatiōis fastigium eleuat. Multosq̄z a cōtemplatiōe iusto iudicio deserit ⁊ lapsos in terrenis opibus derelinq̄t Lothenz in puersa ciuitate uis⁹ fuit ⁊ in monte peccauit Hec ibi ¶ F Alij sunt q̄ in actiua vita bñ exercitati p diuinā grām in altū cōtemplatiōis fastigium eleuant

nō intrabūt in regnū celoz. Erant ⁊ alij q̄ ⁊ sctō ⁊ simplici ꝓposito ex deuotiōe studēt se cōsilijs euāgelicis quātū possunt cū dei adiutorio ꝓfor mare nō reputātes se pfectos. sz pfectionē attin gere vtcūqz in humilitatis spū cupiētes. Hi pfe cto si nō oia que pfectiōis sūt adipleāt. credo eos hac sentētia dñi nō pcelli. q̄nimo p studio sup erogationis eos in retributiōe a domino p̄mia ri. Cigū de illis q̄ sibi statū pfectiōis vēdi cauerunt nec ī eo se vt debuissent tenuerūt quō a regno celoz iuxta vbū dñi excludunt. Hi aūt qui in simplicitate vixerūt quō ad regnū celoz pducunt. sunt duo pulcra exēpla ex vitis patrū. vbi legit. Qz quidā frater in heremo desiderās videre exitus aīe iusti ⁊ peccatoris. diuino nutu lupo duce venit ad q̄ndā ciuitatem vbi erat mo nasterū. in quo erat quidā solitari⁹ habens no men magne pfectiōis. qui iacebat infirm⁹ expe ctans horaz mortis sue. Frater ergo ille videbat multā p̄parationē fieri cereoz ⁊ lampadaz. ppt solitariū illū q̄ tante reputatiōis habebat qua si p̄p̄m dñs saluaret ciuitatē. ⁊ eo morīte omnes piturī essent. Facta aūt hora exit⁹ ipsi⁹. vidit fra ter ille tartareū quendā inferni descēdentem. p pter solitariū illū habentē tridentē igneū. ⁊ audi uit vocē sibi dicentez quasi a deo. Sicut aīa ista nō p̄misit me in se q̄escere vel vna hora. sic nec tu miserearis ei⁹ euellēs aīam. Ponēs igit ille tar tareus tridentē in corde solitarij ⁊ p multas ho ras torquēs eū abstraxit eius aīam. Post B in gressus frater ille ciuitatē inuenit hoiem peregri num iacentē in platea egrotū nō habētē q̄ eius curā haberet. ⁊ mānsit cū eo die vno. Et cū veniss set hora exitus sui vidit angelos michaelez et ga brielē descendētes ⁊ sedentes vnū a dextris ⁊ alī um a sinistris infirmi. Rogabātqz aīam vt egre deret. Et nō exibat. quasi nolens derelinq̄re cor pus suū. Dixitqz gabriel ad michaelē. Assume iā animā istā vt eam⁹. Cui michael rndit: Jussi sum⁹ a dño vt sine dolore eiciat. Ideoqz nō pos sumus cū violētia euellere eā. Exclamauit ergo michael voce magna dicēs: Bne q̄d vis de aīa hac. q̄ nō acq̄escit nobis vt egrediat. Cūqz descē dissent oēs angeli in circuitu aīe illi⁹ cū cāticis ⁊ hymnis venit ei vox dicēs. Ecce mitto dauid cū cythara ⁊ oēs psallētes vt audiēs psalmodiā ad vocē ipsoz egrediat aīa eius. Sic in manib⁹ mi chaelis assumpta est cū gaudio ⁊ leticia magna Ecce quō aīa illi⁹ solitarij q̄ pfectissim⁹ in opini one hominū reputabat. q̄ nō abundauit iusti cia eius vt debuit. a regno celoz exclusa et tarta reis tortoribus tradita fuit. Aīa vo simplicis pe regrini cui p statu suo suffecit iusticia sua. ad re gnuz celoz cū magna gl̄ia deducta fuit. Qd̄ no bis p̄stare dignetur ꝛc

Expositio euangelij dominice sexte post pentecosten CCCLI

Cum turba multa esz cū iesu nec haberēt quod manducarēt cōuocatis discipul' ait illis. Misereor turbā. q̄ ecce iā triduo sustinēt me. nec habēt q̄d manducēt. et si dimisero eos ieiunos in domū suam. deficiēt in via. Quidā enī ex eis de lōge venerūt. Si

Idij patrisfamilias ē hospites sibi aduenien tes ieiunos a se nō dimittere sz eis ꝓuisū p̄ parati cop̄pare. Sic fecit pissim⁹ saluator noster. turbā famelicā ad se ꝓfluentē tā doctrine q̄z alimo nie pabulo ne ī via deficerēt misericordit pauit ⁊ mirabilit satiauit. Et de B est p̄s euāgelium. Qd̄ diuidit in tres ptes. In q̄z p̄ma describitur christi pietas ⁊ miseratio. In scda ponit discipu lorz fragilitas ⁊ dubitatiō. Ibi. [Et rndērunt ei] In tertia ponit turbe numerositas ⁊ ei⁹ satura tio. Ibi. [Et precepit turbe]. Circa p̄mū sex facit

Primo enī p̄mittit turbe indigētia [Cuz turba mīta esset cū iesu]. Causā q̄re tāta turba esset cū iesu assignat Mat. xv. c. q̄z post q̄z sanauerat filiā chanaee venit dñs sec⁹ mare galilee ⁊ ascen dēs ī montē sedebat ibi quē turbe sciētes adesse accesserunt ad eū hītes secū mutos. claudos. ce cos. debiles. ⁊ alios mltos ⁊ piecerūt eos ad pe des ei⁹ ⁊ curauit eos ita vt mirarēt turbe [Nec haberēt q̄d māducarēt] Ea. n. victualia q̄ secuz detulerāt iā erāt ꝓsūpta ⁊ loc⁹ desert⁹ erat. ī quo nō habebāt vñ victū acq̄rerēt. Ex q̄ colligit q̄nto ei desiderio adherebāt. audiētes suā nē doctrinaz. ꝓtēplātes gratiosā factē. ⁊ vidētes ei⁹ opa mira bilia. intātū extra se erāt rapti vt ō alimonie defe ctu nō essent sollicīti. sz ñ poterāt in victu defice re. q̄ erāt cū iesu. j. Poet. v. Oēm sollicitudinē ve strā p̄jciētes in eū q̄ ipi est cura ō oib⁹ vob

Secdo ponit christi puidētia [Cōuocatis di scipul' ait illis]. Ad q̄ puidētia christi q̄ voluit ꝓfulere discipl'os nō p sua informatiōe sz p nrā i structiōe Voluit ād dñs ꝓpositū discipul' q̄ttuor de causis. Prima vt dic Hiero. Quatenus magi stris tribuat exēplū ñ spnere cū miorib⁹ ꝓfiliari. Secda vt idē dic q̄ten⁹ ex collocutiōe intelligāt si gni magnificētiā. Tertia vt oñdat mag̃tudo mi sericordie q̄ intrinsec⁹ latere ñ potuit sz ꝓdis ⁊ tā dē ope patuit. Quarta vt dicens se miberi ꝓpo. discipulorz etiā animos ad misericordiā inclina ret

Tertio ponit christi pia clemētia [Misereor

sup turbā] Ecce vbū mire dulcedinis z amoris pcedens ex intimis cordis medullis. z ptingens suo vigore intima nostra. Neq; enī alī est qui nostri miserijs sic sit miserator quēadmodū cōditor noster cui⁹ miserationes sup oīa opa eius. ¶ Et nota ꝑm Remigū q duplr christ⁹ miseretur Ex diuitatis clemētia. z hūanitatis affectu. sz differēter. Qz ꝑm humanā naturā ita miseretur qō cōpatit. Esa. liij. Vere nob dolor. Diuitatis vo clemētia ita miserē q nō cōpatit. Añ Aug⁹ iij. cōfes. Tu dñe de⁹ me⁹ q aīas amas. longe altius z purius q̄z nos z incorruptibili⁹ misereris qui nullo dolore sauciaris. ¶ Quarto ponit miserationis causa. [qz ecce iam triduo sustinēt me] mat. xv. dic. Quia ecce iā triduo pseuerāt mecū Dūmū enī diē christus expleuerat in cura languentū. Secūda vo die predicatiōi vacauerat Tertia vo die cū redire deberēt nō habebāt viaticum. q dicunt christū sustinere. quoniā actus⁹ eius z doctrina intēti circa ppria fuerūt negligētes ¶ Notandū q ad ℞ turba sustinuerat dñm triduo vt ꝑm⁹ dies sit dolor. ptritiōis Secundus pudor. cōfessiōis. Tertius labor. satisfactiōis. Hoc est triduū quo itur vt deo gratū sacrificiū offerat. Exo. viij. Vel q turba sustinuerat eum ꝓpter doctrinā. pt dici q ꝑmus dies est cognitio veri. Secūdus detestatio mali. Tertius amor boni. Vel aliter ꝑm Bern̄. Qui exponens hoc ō claustralibus sic ait. Saluatorē fratres charissimi in desertū secuti estis. existis ad eum extra castra. Sed vereor ne q̄s forte iter vos vana expectatiōe pusillanim⁹ inueniat. z in egyptū huius seculi nequā corde vel etiā corpe reuertat. Propter qō dicit scriptura ps. xxvj. Expecta dñm viriliter age. Et subdit ad ꝓpositū Vtā in q̄t triū dierū eas necesse est in deserto si gratū deo tuo offerre volueris sacrificiū. z triduo sustineas saluatorē si miraculi panis⁹ desideras satiari Prima ē dies timoris horrendū gehenne supplicū demonstrans. Secunda dies est pietatis qua respiramus in luce miserationū dei Tertia dies est creationis in qua vitas innotescit vt tā q̄z ex debito quodā nature sine alia ꝓsideratiōe creatura sūiecta sit creatori. huiat seru⁹ redēptori. [Nec habent q̄d manducēt] Duplex erat cā miraculi. die z qz patiēter eū sustinebāt loquētē. z qz victū nō habebāt ¶ Quinto ponitur piculi imminēcia. [Et si dimisero eos ieiunos in domū suā deficient in via] Tāta est creatoris vtus q si creaturā desereret oīno deficeret. Añ Aug⁹ in soliloq̄or libro. Tu dñe si deseris pitur ℞. sz non deseris. qr tu es summū bonū cui⁹ bonitatis īmēsitas facit vt nolis creaturaz deserere. Et iō Matth. xv. scriptum est. Dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in via. Añ scriptū est Threñ. iij. Misericordie dñi q nō sum⁹ cōsumpti q nō defecerūt miserationes ei⁹ ¶ Sexto ponit turbe a remotis cōfluētia. [Quidā enī ex eis de lōge venerūt]. Fama enī christi diffusa erat a remotis. Lu. iij. Diuulgabat fama de illo in omnē locum regionis De salomone dicit q omēs desiderabant eū videre. ꝓpter famā eius. Sed ecce plus q̄z salomō hic. qui vicit famam ytunbus. vt dicitur. iij. Paralip. ix.

¶ Secūda pars expositiōis euāgelij.

CCCLII

Et responderūt ei discipuli sui. Unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine. Et interrogauit eos. Quot panes habetis. Qui responderunt. Septem ¶ Secūda pars ꝓncipalis in qua ponitur discipulorū fragilitas z dubitatio. [Et responderūt z̄] Nam ꝑm Chryso. ipsi hoc infirma cogitatione dixerūt. Nō ei vt dicit Thophylus discipuli adhuc intelligebāt. neq; vtuti eius ꝓpter prioza miracula credebāt. In hac ergo parte tria facit. ¶ Primo premittit discipulorū dubitationē ingerentiū in sua respōsione ꝓpter multitudinē difficultatē pascendi turbas. Primo ex defectu materie. [Unde] erit nobis pcūm emendi panes. aut si adesset pcium non erit panis copia Secūdo ex multitudine turbe [istos] tāte multitudinis sicq; famelicos. Tertio ex impotētia ministrātis [poterit q̄s] .i. q̄s erit tante potētie Quarto ex discōuenientia loci. [hic īsolitudine] vbi victualia nec dono nec pcio reperiūtur Quito qz christ⁹ nō solū cibare sz satiare volebat turbas vt fortes redirēt ad ꝓpria alterā difficultatē addūt [saturare] qr certe vt saturati mirarent multe esce op⁹ erat. Sexto q̄z etiā fructibus arboz difficile fuisset alicui tantam satiare multitudinē adiungūt [panib⁹] .q.d. Et si difficile esset pomis arboz saturare turbā. panib⁹ vo satiare īpossibile ē. Chryso. Admirare ī aplis vitatis amorē qualit ipi scribētes nō occultant suos etiā magnos defect⁹. Non enī est quātalibet accusatio pauz añ tali signo facto ꝓfestim obliuisci Añ hāc incredulitatē dñs exprobrat eis paruz p⁹ in eodē capō Mar. viij. Cū discipuli obliti fuissent panē secū sumere ī nauim. z ō hac ad alterū tz loqrent ait illis. Quid cogitatis qr panes nō habetis. nondum cognoscitis neq; intelligitis. adhuc cecatū habetis cor vestr. Nō recordamini q̄n. v. panes fregi in q̄nq; milia et q̄t copbinos

fragmentoꝝ plenos sustulistis. Dicit ei. Duo decim. Qñ ⁊ septez panes in qttuoꝝ milia. quot sportas fragmẽtoꝝ tulistis. Dicũt ei. Septẽ Et dicebat eis. Quomõ nondũ intelligitis. ¶ B ¶ Moraliter notandũ q cuz panis aie sit cognitiõ veri ⁊ amoꝝ boni in rei vitate nõ inuenitur i solutu dine pñtis seculi vñ qs esurientẽ aiam pascat ⁊ sanare possit. panis enĩ veritatis mũdane scietie multis est admixt⁹ erroꝝb⁹. q diminute sũt vitates a filijs hominũ. Rursus panis amoris creature multas habet amaritudines. Unde Aug⁹. iiij. confes. vj. Miser est oĩs anim⁹ vinctus amicicia rei mortaliũ ⁊ dilaniat cũ eas amittit. Nec est igit hic panis cognitiõis nec amoris q aiam nostrã sanare possit. ¶ Secũdo ponitur christi interrogatio. ⁊ Et interrogauit eos Quot panes habetis ⁊ Remig⁹. Nõ interrogauit dominus q̃si nescies q̃d haberẽt sz ad hoc cũ respõderẽt septẽ quo pauciores dicerẽt panes eo magis miraculũ diffamarẽt ⁊ notus fieret ¶ Tertio ponit eoꝝ rñsio. ⁊ Et dixerũt. Septẽ ⁊ Admirare inqt Chrysostomus discipuloꝝ sapiam q̃liter ventrem supabãt. nõ multũ mense curã facientes in heremo existẽtes ⁊ p tres dies ibi manẽtes soluz septẽ panes habebãt

¶ Tertia pars expositõis euãgelij CCCCLIII

ET precepit turbe discumbere super terrã. Et accipiens septẽ panes gratias agens fregit et dabat discipulis suis vt apponerẽt. Et apposuerunt turbe. Et habebant pisciculos paucos. Et ipsos benedixit et iussit apponi. Et manducauerunt et saturati sunt. Et sustulerunt qõ superauerat de fragmentis septẽ sportas. Erant autez qui manducauerunt quasi quattuoꝝ milia. et dimisit eos.

¶ A Tertia ps in qua ponit turbe numerositas ⁊ saturatio. Ubi septẽ facit ¶ Primo permittit dñi pceptũ. ⁊ Et pcepit turbe discũbere super terrã ⁊ Nota ꝑm magistꝝ in hist oꝝijs. quia i alia refectõe qñ pauit q̃nqz milia boies ex quinqz panib⁹ ⁊ duob⁹ piscibus. erat tũc tps pasce Añ quia adhuc herba erat sup terrã. dicit q tũc discubuerũt sup fenũ. ⁊ Ista vo refectio facta fuit post pentecosten quo tpe p feruoꝝ terre illi⁹ iã nõ erat herba. vñ non sup herbã sed sup terram discubuerũt turbe. Uel allegorice pistos septez panes noua lex. pillos aũt q̃nqz panes lex vetus intelligit vt dicet ⁊ Deo eos fecit ad terrã discumbere ad oñendendũ q in noua lege terrena ꝓtemni ⁊ subiugari iubent Matth. xix. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende omnia q̃ habes ⁊ da pauperibus. ⁊ In veteri autẽ lege terrena ꝑmittebantur. Esaie. j. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis. Et ideo ibi terra fuit herbis decorata. ¶ Secũdo ponit victus ꝓparatio. Circa qõ tanguntur hic q̃nqz. Primo q accepit septẽ panes in man⁹ suas sacras discipuloꝝ manib⁹ sibi oblatos. Secũdo q eos bñdixit. Tertio q ꝗ tias egit Quarto q fregit. Quinto q dedit discipulis apponendos. ⁊ In eo q accepit oñdit se panum ⁊ omniũ dñm ⁊ factorẽ. quia in manu ei⁹ sunt omẽs fines terre. ⁊ In eo q bñdixit virtutem multiplicatiõis eis dedit. Psal. Benedixit eis ⁊ multiplicati sunt nimis. ⁊ In eo q ꝗs egit deo patri a quo sibi potestas data est dedit nob omnib⁹ exemplũ vt de omnib⁹ a deo datis illi gratias agam⁹. j. Thess. v. ⁊ In omnib⁹ ꝗs agẽtes. hec est eĩ volũtas dei i christo iesu. Alꝑm Bedã ⁊ In eo q ꝗs egit oñdit q̃ntũ ipse de salute generis humani letet. Q, vo fregit aptionẽ denotat sacramentoꝝ. Uel etiã fregit vt oñderet multiplicationẽ panũ sua vtute fiendã. ⁊ In eo autẽ q dedit discipulis apponẽdos. eos bonoꝝauit signãs ꝑm bedã q ꝑ apt⁹oꝝ ministeriũ dona spiritualis scientie ecclesie sue deberẽt distribui. ¶ B Et notandũ allegorice q panes q̃nqz alterius facti dicunt fuisse ordeacei. qđ de istis nõ dicit. q refectio legis antique q̃nqz panib⁹ figurata bestiales fuit ⁊ grossa. Ordeũ enĩ pabulũ iumentoꝝ est Refectio vo scripture pñtis tpe figurata p refectionem septẽ panũ suauis est sapore cõtinens septiformis grẽ spũssancti. Eccĕ. xxiiij. Spũs me⁹ sup mel dulcis. Sap. xvj. Panẽ de celo panẽ ꝑparatũ dedisti eis sine laboꝝe habentẽ omẽ delectamentum in se ⁊ omnis saporis suauitatẽ. Uel sic. q ei mũdani pbi septẽ habẽt panes liberaliũ artiũ q̃bus conant cibare seculariũ hominum mentes Doctores vo ecclie septẽ habẽt panes diuie scripture q̃bus aia reficit. Quib⁹ ꝓmus est liber legis mosayce. Secũdus liber ꝓpheta. Tertius agyographia. i. dicta sanctoꝝ. vt Iob Dauid Salomonis. Quart⁹ est liber historiaꝝ Quint⁹ est liber euãgelicus. Sext⁹ est doctrina apostolica. Septim⁹ ecclesie gesta actuũ ⁊ apocalip. Et q panes mũdane pbie fermentati sunt falsitate et pompa. ideo abijciẽdi sunt. panes vo sacre scripture azimi sunt vitate ⁊ puritate. in q̃bus aĩma debet refici. j. Corꝝ. v. Epulemur nõ in fermento veteri neqz in fermẽto malicie ⁊ nequicie sed in azimis sinceritatis ⁊ vitatis ⁊ Ideo illis debem⁹ refici ¶ Tertio ponit discipuloꝝ apposito. ⁊ Et apposuerũt turbe ⁊ In qua appositõe creuerunt

panes p noue materie creationē ⁊ ad illos addi
tionē. ¶ Nō enī intelligēdū est q illi panes fuerūt
multiplicati sine noue materie appositione sicut
quidam dixerunt. quia tūc facta fuisset p rarefa
ctionē qđ est absurdū. q⁹ corpus illoꝝ fuisset sub
tilius ⁊ rari⁹ pane alio. Et q sic oporteat dicere
patet p Aug. q dicit. q nil absurdius q̄z dicere q
aliq̄d crescat nullo supaddito ⁊ nō rarescat ¶
¶ Quarto ponit̄ piscioꝝ additio. Et babe
bat pisciculos paucos. Ubi colligit̄ discipulo
rum tpantia. q⁹ nō vtebant̄ carnib⁹ q̄z piscibus.
⁊ illis nō magnis q̄z puis. ⁊ ipis paucis. Et illos
benedixit simul cū panib⁹ vt patet in matthęo
ac p hoc multiplicati sunt pisciculi quēadmodū
⁊ panes. ⁊ iussit apponi Ubi nota q dedit pa
nes. quia panis est cib⁹ quo sustētat̄ vita ¶ Psal.
¶ Panis cor hoīs cōfirmet. ¶ Pisces vō dedit i cō
dimentū cibi ad ostēdendū q panis verbi dei est
addendū cōdimentū boni exēpli. ¶ Magis enīz
suadēt opa q̄z vba. vt dicit ¶ Ambro. Et ¶ Seneca.
Longū iāqt iter p p̄cepta. breue ⁊ efficax p exem
pla. Et hoc est qđ dicit ¶ Iero. Q⁹ in pisciculis
istis intelligimus sctōs quoꝝ vitā et passiones
scriptura cōtinet noui testamenti. q̄ de turbulē
tis hui⁹ seculi erepti fluctib⁹ refectionē nobis i
ternā suo exēplo p̄buerūt ¶ Quinto ponit̄ tur
be saturatio. Et manducauerūt ⁊ saturati sūt
ex panib⁹ scz ⁊ ex piscibus Uñ merito habuerūt
bñdicere dñm ¶ Deut. viij. Cū comederis et satu
ratus fueris bñdic dño ¶ D Notandum q
sunt sex genera hominū q̄ nō satiant̄ ad mēsam
dñi. ¶ Primi sunt illi q̄ ad eā nō accedūt. q̄ sūt ma
ledicti. sm illud psal. cxviij. ¶ Maledicti qui decli
nant a mādatis tuis. In ps. Omnē escā abomi
nata est aīma eoꝝ ⁊ approp̄inquauerūt vsqz ad
portas mortis. ¶ Secūdi sunt illi q̄ accedentes ad
mēsam dñi nō comedūt. sz abscondūt. et postea
vendūt. nō acq̄escentes illi exhortationi diuine.
Comedite amici ⁊c. Cañ. v. Tertij sunt q̄ dā hoīes
rustici q̄ ad mēsam dñi tergum vertūt. Eccī. vj.
Quā aspera est nimū sapia indoctis homib⁹.
⁊ nō pmanebit in ea excors. Excors est ille q̄ ha
bet cor suū alibi. Quarti sunt scelerati hoīes sce
lerata sciētia satiati ¶ Prouerb. xxvij. Alia satiata
calcabit fauū Quinti sunt hoīes fastidiosi q̄ no
lunt audire nisi noua. et exq̄ semel aliq̄d audie
runt licet illud nesciāt. non possunt illud audire
de cetero. ¶ Seneca. Fastidiētis animi est multa
gustare. Sexti sūt hoīes maliuoli ⁊ detractores
¶ Sap. j. In maliuolā aīam nō introibit sapiētia
¶ Sexto ponit̄ mēse recollectō. Et sustulerūt
qđ supauerat de fragmētis septē sportas. Ubi
nota ꝑm ¶ Bedā q turbis saturatis id qđ supaue
rat a pūr tollūt. ad denotādū q altiora p̄fectionis
p̄cepta que multitudo neq̄t attingere ad illos p
tinent q̄ generalē p̄pūr dei cōuersationē transcen
dunt. Et tñ turba saturata esse cōmemorat̄. q⁹ et
si sua relinquere nequeūt. neq⁹ explere q̄ de vgi
nibus dic̄ a plus. tñ audiēdo mādata diuine le
gis ad vitā p̄ficiūt sempiternā. ¶ Septimo po
nitur mādducantiū numerositas. Erāt autez q
manducauerūt q̄si quattuor milia viri sez exce
ptis mulieribus ⁊ puulis. vt dic̄ ¶ Matth. xv. q nō
numerant̄ in lege. vt dicit glosa ibidē. ¶ Nemineꝝ
enī vt dicit Theo. dimittit christ⁹ ieiunū. sz oēs
vult sua grā saturare. ¶ Octauo ponit̄ redeun
di licētia. et dimisit eos ¶ Magna nāq⁹ suauī
tate vbi ⁊ āmiratōe vehemēti vtutis christi deti
nebant̄. ita vt nisi ipō iubēte nō redirēt Johā. vj
¶ Dñe ad quē ibim⁹ vba vite eterne habes ¶
¶ Notanduz q sex sunt in qbus illa refectio dñi
differt ab alia ¶ Primo in hoc q fuerūt ibi quīq
panes. hic vō septē ¶ Secūdo in hoc. q⁹ illi fuerūt
ordeacei. isti creduntur fuisse triticei. Tertio in hoc
q ibi sederūt sup fenū. hic sup terrā. Quarto in
hoc q ibi fuerūt q̄nq⁹ milia q̄ manducauerāt. hic
quattuor. Quinto in hoc q ibi duo pisces. hic pi
sciculi pauci. Sexto in hoc q ibi duodecī cophi
ni pleni bis q̄ supfuerūt. hic septē. Quid per pa
nes septē significet iā oñsum est. In pane ordea
ceo significat timor pungitiuꝰ. ⁊ palea spūaliter
intelligit̄ tegens q̄ in veteri lege abundabāt. In
pane triticeo amoris suauitas in noua lege ab
undans. In discubitu sup fenū ostēdit̄ q in vete
ri lege desideria carnis repmebant̄. In discubitu
vō facto sup terrā in hoc nouo oñdit̄ q̄ in noua
lege terrena cōtemni docent̄. In hoc q q̄nq⁹ mi
lia fuerūt in alio nouo insinuat̄ populū illum
subditū fuisse q̄nq⁹ sensib⁹. Hic quattuor milia
sunt ꝓpter vtutes q̄bus spūaliter vuit̄ Ibi duo
pisces due psone q̄ populū pascebāt rex et sacer
dos. In noua lege pascit̄ populus sctis doctori
bus q̄ multi sunt. Be sexto dicit Chryso. q̄re du
odecim cophini fuerūt. Et rñdet. forte sporte co
phinis sunt maiores. ¶ Pōt ⁊ numer⁹ sportaruz
referri ad idē ad qđ numerus panū. s. ad septifor
mem grām spūssancti.

¶ Sermo de eadem dominica.
CCCLIIII. A

¶ Quot panes habe
tis. Qui dixerunt. Septem.
¶ Mar. viij. Q⁹ panes isti septē inuē
ti sūt apud discipl̄os. ¶ Nā requirēte
dño. Quot panes habetis. ipsi dixerūt: septem.
Apūr habuerunt hos septē panes qui licet in re

materiales fuerunt.in sensu tñ mystico spūales fuerūt.7 morales. cū totū qđ chr̄ist⁹ gessit in terris disciplina mor fuit ꝑm Aug̃. Licet aplī qñ hec ad lr̄am fiebāt nōdū pfecti fuerūt vt liḡt ex p cedētibus. In tipo tñ gerebāt psonas trīū statuum q̄ sunt in ecclia dei. videlicz. Incipiētiū. pficientium.7 pfector. Nā ꝑmitus fuerūt incipiētes 7 rudes in p̄ncipio scz sue vocatiōis vl' puersiōis Deinde successiue facti sunt pficientes 7 puecti ex doctrina 7 actis chr̄isti. 7 ꝑ in pcessu sue cōuersationis. Tz demū facti sunt pfecti visa glia chr̄isti resurrectiōis. ascensiōis. 7 spūssancti missiōis Igit̄ istos sanctos panes cuiuslibet stat⁹ q̄s habuerunt aplī chr̄ist⁹ cōicauit turbis. Credibile enī est vel omnes vel multos eorū q̄ comederūt de panib⁹ hui⁹ miraculi fuisse puersos. 7 q̄sdaz eor pfecisse. 7 nōnullos eor postmodū etiaz ad pfectionē martyrij puenisse Silr etiā adhuc panes istos mysticos chr̄ist⁹ nō cessat multiplicare. 7 suis fidelib⁹ ꝑm diuersitatē statuū distribuere ¶ B Sciendū ergo q̄ sūt septē panes mystici q̄bus dñs pascit incipiētes. Et septē alij quibus reficit pficiētes. Sūt 7 septē alij q̄b⁹ sanat p fectos ¶ Quinos septez panes Berñ. ꝓponit claustralib⁹ q̄ gerunt statū incipientū q̄ntū ad unitū siue puersiōis ¶ Quart⁹ est panis vbi dei i quo vita hois est. Deut. viij. Bñs de⁹ afflixit te penuria 7 dedit tibi māna cibū. vt oñderz tibi q nō a solo pane viuit hō sed ex omi vbo qđ egreditur ex ore dñi. Et vt taceamus de vbo vocali q de⁹ aliq̄n locut⁹ fuisse legit̄ moysi abrae 7 alijs. siue ꝑ angelos siue alio mō sibi cognito. ad pñs dicere possum⁹ q vbuz dei egredit̄ ex ore dei dupliciter ¶ Uno mō immediate q̄n videlicz de⁹ loquit̄ ꝑ internū instinctū ad cor hois inspirando ei qđ facere vbeat. Be ꝑ mō locutōis dic̄ ipe dñs Osee. ij. loquēs de aia cōuersa. Ducā eā in solitudinē 7 loquar ad cor ei⁹ ¶ Hoc mō loquit̄ sepe peccatorib⁹ 7 hominib⁹ mū dauis instigādo eos ad pniam vel ad conuersionē claustralem. ¶ Alio mō loquit̄ de⁹ ꝑ aliquē hoiem. s. ꝓlatuz vel p̄dicatorē vel doctorē vel aliquē amicuz per quē quasi ꝑ referendariū suū de⁹ vba sua transmittit ad aures hois. Psal. Misit vbū suū et sanauit eos. Et ꝑ etiā mō freq̄nter loquit̄ de⁹ claustralibus ꝑ ꝓlatos q̄ vice dei eis ꝓsunt. Similit et deus loquit̄ ꝑ p̄dicatores vel doctores q̄ virtute verboz sepe pctōr cōpungit̄ et cōuertitur Exemplū de quodaz adolescēte lasciuo athenis noīe polemio de q̄ narrat valeri⁹. q tantus illecebris erat dedit⁹ vt in ipsa infamia gauderz Hic cum semel de cōuiuio surrexisset crapulat⁹ a vino 7 optimis vnguētis delibut⁹. veste plucida 7 ꝓtis ī capite redimito. 7 sic domi reuertereť. ptrā siens scolā zenocratis actu docentis. cū videret scolā aptā. pomposa 7 lasciua ꝓsumptiōe intrauit. De quo cū oēs discipuli indignarent. zenocrates vultu maturo obmissa materia de q̄ disserebat. de modestia 7 tpantia loq̄ cepit Cuius grauitate ꝑmonis poleni⁹ mot⁹. ꝓmo serta de capite detracta ꝓiecit. postmodū paliuz deposuit. et cōuiualē hilaritatē deposuit. 7 ad vltimū totam lasciuiā suā deponēs. emēdatus recessit. Sicetam beat⁹ aug⁹ p̄dicationē sancti ambrosij cōuersus fuit ¶ Est et terti⁹ mod⁹ q̄ de⁹ loq̄t̄ hominib⁹ p̄cipue claustralib⁹ scz ꝑ scripturā. Cuz quis legit in sacra scriptura. vel in regula 7 ꝓstitutionib⁹ religionis. que oīa recipiēda sūt sicut verba dei. cui⁹ inspiratiōe sunt scripta. ad pascēdum videlicet legētes pane vite spūalis. Uñ bugo in exp̄sitiōe regule. Ualde inq̄t vtilis est diuina lectio. nā p lectionē discim⁹ q̄d agere. quid cauere. q̄ tendere debeamus. Hinc ps̄a. Lucerna pedib⁹ meis vbū tuū. et lumen semitis meis ¶ Secūdus panis ꝑm eundē Berñ. ē obediētia. q̄ bene cōcomitat̄ ꝓmuz. Quid enī ꝓdest vba dei audire nisi q̄s velit eis obedire. 7 ꝑm ea vitā suā dirigere. qđ fit ꝑ obedientiā. Qz vt dic̄ Berñ. in ꝑmone de pasca. obediētia dirigit gressus nostros. 7 sancte puersatōis grām ꝓmeret. nā si ꝯraria lex iuēta ē ī mēbris nostris p̄ obedientiā. q̄s nesciat ꝑ obedientiā cōtinētiaz dari. ipsa q̄q ē q̄ miam ordinare nouit. ipa q̄ patientiā et docet 7 donat. Et hūc ꝓmedere dignat⁹ est ipse chr̄ist⁹ nob in exēplū dicēs Joh. iij. Meus cibus est vt faciā volūtatē eius q̄ misit me Tertius panis est meditatō sācta. q̄ ꝑm Berñ. ōr panis vite 7 intellect⁹ Et hic bñ cōcomitatur duos p̄cedētes Nā postq̄z vba dei cōmendata sūt cor di. 7 eis hō statuit obedire. necesse est hominē cōtinue meditari q̄liter vitā suā ꝑm dei bñplacitū disponat. Sicut de beato viro dr in ps̄. In lege dñi meditabit̄ die ac nocte. Lex aūt in ꝓposito nō solū sunt māndata legis vl etiā euāgelij. sz 7 statuta 7 obseruātia religiōis q̄ntū ad claustrales. in q̄bus meditari debent religiosi. vt sic q̄libz claustralis vel etiā cōuersus ad pniam dicere habet illud ps̄. cxviij. Cōcupiui salutare tuū dñe et lex tua meditatō mea est. Et sine isto pane nemo in vita spūali ꝓseruari pōt. Uñ ps̄. Nisi q⁹ lex tua meditatō mea est. tūc forte pissem in humilitate mea. De vtilitate meditatiōis Berñ. in li. de ꝓsideratōe dicit sic. Sancta meditatio ꝓmū q̄dem mentē de q̄ oūt purificat. deinde regit affect⁹. dirigit act⁹. corrigit excessus. cōponit mores. vitaz honestat 7 ordinat ¶ B Quart⁹ panis ē ꝑm

Berñ. orantiū lachrymę. Be q̄ in psal. Cibabis nos pane lachrymaꝝ. Qui panis aduñ gīt̄ precedenti. Cū enī meditat̄ peccatoꝝ suoꝝ sarcinaꝝ. p̄ sentis incolat⁹ miseriā. ⁊ vite eterne gl̄am. suaꝝ imbecillitatē. ⁊ dei erga se bonitatē. In tali meditatione exardescet ignis deuotiōis ⁊ resoluuntur cor in lachrymas cōpunctiōis. ⁊ tūc recurrit ad p̄sidium oraōis. Be boc pane Cass. sup illō psal. xlj. Fuerūt mihi lachryme mee panes. dic̄ sic. Flet⁹ cibus est aiaꝝ. corroboratio sensuuꝝ. absolutio peccatoꝝ. refectio mentiū. lauacrū culparuꝝ Unde legīt̄ de sancto augustino. q̄ post p̄uersionem suā et post baptismuꝝ flebat vberrime in hymnis ⁊ cānticis recogitās p̄stinos errores. nec satiabat̄ illis diebꝰ dulcedine mirabili cōsiderare altitudinē cōsilij diuini sup salutē generis humani. ¶ Quintꝰ panis est p̄m Berñ. labor pnie Qꝝ enī labor pnialis sit quidā panis. patet per istud psal. cxxvij. Labores manuū tuaꝝ q̄ manducabis. Et hic panis vtiq̄ necessariꝰ est incipientibus etiā post aliq̄s p̄missos. Quia vt dicit augꝰ in libro de pnīa. Nō sufficit mores in melius cōmutare. et a malis factis recedere. nisi ⁊ ꝺ bis que facta sunt satisfacias deo p̄ pnie doloꝛē ⁊ laboꝛē Et licet hic panis pnialis videat̄ esse durus ⁊ insipidus. amāti tñ aīe dulcis est et suauis dicente Hiero. in epla. Nullus laborꝰ durꝰ. nullum tps longū videri debet q̄ glia eternitatis acquirit. ¶ Sextꝰ panis est iocūda vnanimitas socialis Be qua in p̄s. cxxxij. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare frēs in vnū. Et hec bene ꝺr panis q̄ pascit ⁊ cōfortat in vita spūali viuētes in cōgregatione spēali q̄ntum ad claustrales. et etiā viuētes in coīone ecclie q̄ntum ad aliquos incipiētes. Be hoc pane vnitatis dicit aplus. j. Coꝛ. x. Unꝰ panis ⁊ vnū corpus multi sumus omēs q̄ de vno pane ⁊ de vno calice ptic̄ipamꝰ Ubi glosa dicit sic. Licet multi simus tñ sumus vnus panis vnione fidei spei ⁊ charitatis. ⁊ vnū corpus illiꝰ capitis q̄ ꝺ est christꝰ oēs sumꝰ vnti vinculo spei ⁊ charitatis. ⁊ mutua opeꝝ dei exhibitione. Et quia vnū sumꝰ. vnū sentire dēmꝰ Hec glosa. Ex q̄bus patet totā cōgregationem fideliū censeri q̄si vnū panē ex multis granis cōfectum. ⁊ hoc mysteriū pacis ⁊ charitatis christꝰ in sua mēsa cōsecrauit. vt dicit glosa ibidē. q̄ videlicet coīcauit aplos oēs vno pane corpis ⁊ sāguinis sui. Uiri ⁊ claustrales vltra illā cōmunē vnitatē oīum fideliū. spēalem inter se bñt vnanimitatē qua vnꝰ regule p̄fessione ⁊ fraterne charitatis vnione ac etiā corpali cohabitatōe firmius cōnectunt̄. Et bene ista iocūda vnanimitas claustralis noīe panis describit. q̄ habet i se magnum delectamētū. vbi q̄libet ab altero reficit̄ ꝺ bis. monꝺ. ⁊ erēplis. ⁊ sine hac vita spiritaliū; q̄ ducit. Unꝺ augꝰ de ciui. dei. Tale inq̄t bonū est bonū vnitatis ⁊ pacis vt rebꝰ creatis nihil g̃tiosiꝰ solet audiri nihil delectabiliꝰ ꝓcupisci ⁊ nihil vtiliꝰ possideri. Et subdit. Ꝑp̄ūs ei⁹ humanꝰ nūq̄ viuificat mēbra nisi fuerint vnita pace Similiter est de mēbris religionis. Unꝺ Cassꝰ sup illud p̄s. Odiui eccl̄iam malignantiū. Studiosissime inq̄t q̄ramus gloriosum nimis aptū colligium. q̄ nos virtutibꝰ eruditat. desiderio diuine charitatis accēdat. ¶ Septimꝰ panis est eucharistia. de qua Jo. vj. Ꝑ panis quē ego ꝺabo caro mea est p mūꝺi vita. Be hoc pane satis habituꝝ ē supra de corpe christi p̄mone p̄mo vbi agīt̄ de effectib⁹ hui⁹ sacramēti. ⁊ tres effectꝰ p̄mi respiciunt incipiētes ⁊ sunt hic ad ꝓpositū

¶ Subsermo Primus.

CCCLV. gl

¶ Quot panes habetis

Qui dixerunt. Septē. Probatis septē panibꝰ incipiētiū ꝓsequēter degustādi sunt alij septē pficientiū. Ubi sciendū q̄ sic dicit aplus Roma. ix. Nō est volentis neq̄ currentis ꝝ miserētis dei. Oportet enī currere volētem in via pfectꝰ spūalis. totaliter innitī diuīe misericoꝛdie. ⁊ de bonis iā p̄stitis misericoꝛdias dñi cū grāyactōe iugiter añ mētis oculos habere. ⁊ sic semp ad meliora poterit̄ p̄ficere Unꝺ Cass. sup illud p̄s. Quoniā misericoꝛdia tua añ oculos meos est. Jugiter inq̄t sibi subuenire facit cui collatum bñficiū añ oculos spasistit. Meliora enīꝝ sp mereī suscipe q̄ collata bona de coꝛde nō probatur amittere. Ꝓpter qꝺ beatꝰ Berñ. omēs miserationes dñi erga se recogitās reducit eas ad septē quasi ad septē panes q̄bꝰ eū dñs misericoꝛditer reficere dignatꝰ fuit. Et nos de eisdē panibus vesci debemꝰ si ī vita spūali pficere velimꝰ. vt dicamꝰ cū p̄s. Uenīāt mihi miserationes tue ⁊ viuā. ¶ Primꝰ panis vel p̄ma misericoꝛdia p̄m Berñ. est p̄seruatio a multis pctis. in que ceciꝺisset si eū misericoꝛdia dei nō custoꝺisset. Be hoc ipse sic ait. Quis nō videat q̄ sic in pctā mlta cecidi. sic in alia potuissez ceciꝺisse peccata. nisi omnipotēris pietas conseruasset. fateoꝛ ⁊ fatebor niſi q̄ dñs aꝺiuuit me paulominꝰ ceciꝺissz in omne peccatū aīa mea. Et hec quāta dignatio pietatis q̄ ingratū ⁊ pulpēdentē sic gratia cōseruabat q̄ in multis ꝓra renitentē ⁊ ꝓtemnētē nihilominus ab alijs benignissime protegebat. Hoc etiā pane semel ⁊ tertio refectꝰ fuit augꝰ. scō libro ꝓfes. cū dicit. Ꝑ tue deputo ⁊ mie. q̄

peccata mea tanq̃z glacies soluisti. gratie tue deputo q̃ quecūq; nō feci mala. ¶Quis panis ſm Bern̄. tria sunt fragmēta. Trib⁹ inquit modis a peccatis me memini cōseruatū. occasionis ſb tractione. resistēdi data vtute. ⁊ affectiōis suauitate.

¶ Secūd⁹ panis est dei pia dissimulatio erga peccantē. q̃ tardabat vltionē ⁊ indulgentiā cogitabat. De hoc Bern̄. dicit sic. At vō secūda miseratō tua sup me dñe. quo nā poterit explicari ſmone. q̃z benigna. q̃z liberalis. q̃z grauita fuerit. Ego peccabā ⁊ tu dissimulabas. nō cōtinebā a sceleribꝰ ⁊ tu a vberibus abstinebas plongaui ego multo tpe iniq̃tatē meaz. ⁊ tu dñe pietatē tuā. ¶Habet ⁊ hic panis tria fragmēta. videlicet longanimitatē quā exhibuit. electionē p̄destinationis quā impleri voluit. ⁊ charitatē nimiā qua nos dilexit. ¶Propt hoc enī auertit oculos suos a peccatis meis q̃si nolēs aduertere q̃ntum delinquerē vt cōmendaret patiam. vt impleret electionē suā. vt confirmaret charitatē suam

¶ Tertius panis ē miseratio q̃ conuertit ad penitentiā. Vñ Bern̄. ibidē. O quāta dei mīatio q̃ visitauit cor meū ⁊ imutauit vt amara fierent que male dulcia p̄us erāt. ⁊ q̃ letabar cū malefacerē. ⁊ exultabā in rebꝰ pessimis. inciperē demuz recogitare ei oēs annos meos in amaritudine aie mee. ¶Hic etiā panis hz tria fragmenta q̃ cor cōtutut. terret. ⁊ spem dat. Vñ Bern̄. Concussit i quit cor meū excitās illud vt aduerteret suoruz vulnera pcō̄z. ⁊ vulnez dolorez sentiret. terruit deducēs me ad portas inferi. ⁊ p̄pata iniq̃s supplicia monstrās. spem etiam indulgētie dedit.

¶ Quartꝰ panis est indulgētia peccatoz q̃ videlicet deꝰ penitentē eū mīcordit̄ suscepit. ¶Multi sunt ducti pnīa. sz infructuosa. q̃ penitētia eoz repbata est sicut ⁊ culpa. Et hic panis habet tria fragmenta. Quia vt dicit Bern̄. Dicex toto deꝰ indulsit ⁊ tā liberalit̄ oēm donauit iniuriam. vt iā nec dānet vlciscendo. qđ est p̄mū. nec cōfundat impperādo. q̃d est secundū. nec minꝰ diligat imputādo. q̃d est tertiuz. Fuit enī aliq̃s sic donātes iniuriā vt nō vlciscant. sepius tñ impperet. Fuit ⁊ alij q̃ licz sileāt. tñ rancorē ī aīo tenēt quarū neutra plena indulgētia est. Sz deꝰ liberaliter ⁊ plenarie ignoscit. ita vt vbi abundauit delictū supabūdare soleat ⁊ grā.

¶ Quintꝰ panis est cōtinētia a peccādo. Dicit Bern̄. Sequitur inq̃t mia q̃nta p quā mihi cōtinēdi dein cepsi ⁊ emēdaciusi viuēdi p̄stitusti virtutē ne recidiuū paterer. ⁊ esset nouissimꝰ error peior p̄ore. Et hic panis etiā habet tria fragmēta. Nā hec p̄tinētia habet tres ppugnatores. s. carnē. mūdū. ⁊ malignū spūm. q̃bꝰ resistere nrā vtute nō valemꝰ. sz pane isto diuine mīcordie p̄fortati habemꝰ in dño hāc virtutē.

¶ Sextꝰ panis est grā pmerēdi. postq̃z enī p̄dictoz q̃nq; panū refectōe liberati sumꝰ a malo. duobꝰ aljs p̄fortamur in bono quoz vnꝰ est grā pmerēdi qua videlicz munus bone p̄uersatiōis indulget. Quā gratiam dicit Bern̄. in trib⁹ maxime p̄stare tāq̃z trib⁹ fragmētis videlicet in odio p̄teritoz malox. in p̄emptu bonoz p̄nūtiū. ⁊ desiderio futuroz.

¶ Septimus panis est spes obtinēdi qua deꝰ donat boī indigno ⁊ peccatori de sua totiēs expto bonitate vsq; ad celestia sperāda p̄sumere. Cuius etiam sunt tria fragmenta ſm Bern̄. Tria inq̃t sunt q̃ sicro borāt ⁊ cōfirmāt cor meuz. vt nulla me penuria meritoz. nulla cōsideratō p̄prie būlitatis. nulla estimatio celestis beatitudinis ab altitudine fidei deiscere possit in ea firmiter radicatuz. Tria cōsidero in q̃bus tota spes mea p̄sistit. Charitatem adoptiōis. vitatē p̄missionis. potestatē reditionis. Dico cui credidi ⁊ certꝰ sum. q̃ in charitate nimia adoptauit me. q̃ verax in p̄missione. q̃ potēs in exhibitiōe. licet enī ei facere q̃ voluerit. ¶Hec de duplici septenario panū sequendo intentiōz beati bernardi sūt deducta.

¶ Subsermo secundus CCCLVI A

¶ Vot panes habetis

Qui respondērūt Septez. Refecti duobꝰ septenarijs panū a beato bernardo nob⁹ appositis videlicz incipientiū ⁊ p̄ficientiū. festinemꝰ nūc vtiq̃z gustare alios septez a spūsancto nob⁹ p̄ponēdos q̃bus reficiunt aie p̄fectoz. Qui panes sunt septē dona spūssancti. que enumerant Esa. xi. ¶Requiescet sup eū spiritꝰ dñi. spūs sapiētie ⁊ intellectus. spūs cōsilij ⁊ fortitudinis. spūs sciētie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eū spiritus timoris dñi. Felix aīa q̃ his pambꝰ saturari meruit sicut illi de q̃bus in p̄ti euā gelio dicit māducauerunt ⁊ saturati sunt. Et bñ hec dona noīe panū describunt. q̃ dlectabilit̄ reficiūt aiam in p̄nti ⁊ satiāt in futuro. Et vt ab vltimo ascēdam⁹ ad sup̄emū

¶ Primꝰ panis ē timor dñi. Timor enī dñi est p̄ncipiū sapiētie. ¶Prouerb. j. Cupiēs ergo verā sapiam degustare q̃d pfectorum est dz a timore dñi inchoare. a timore inq̃z filiali. ¶Nā timor seruilis incipientiuz est. Et q̃ timore dñi declinat oīs a malo. vt dr ¶Prouerb. xv. ¶Hinc est q̃ inchoatiuū pfectiōis cōsistit in declinatione mali. Vñ glosa sup ¶Patrē. Duz abrumis inq̃t ad summa ascendit p̄ timorem timoris a malo declinat. Et hic est timor castꝰ q̃ q̃s ex amore timet a deo separari. ⁊ ideo declinat a malo q̃d

cõtrariatur deo. Sz qꝫm Greg. mus est mala nõ agere nisi eñ quisqz studeat bonis opib⁹ insudare. ¶ B Sequit secũdus panis. s. donũ pietatis. quo monet nos spũsanct⁹ vt affectu filiali ad deũ opemur bona ad laudẽ dei ⁊ ad vtilitatem omniuz primoꝝ. p quãto ⁊ ipsi sunt filij dei vna nobiscũ. Et hec pietas q̃ ad oĩa vtilis est vt dicit apls. j. Thy. iiij. pcedit ex puro corde. qõ tantũ deus intuet. Corpalis aũt exercitatõ scz sine pietate ad modicũ vtilis est. vt ibidez dicitur. Qz aũt hi duo panes scz timoris ⁊ pietatis pfectus cõpetãt sapiẽs docet Eccs. vlt. d. Deũ time ⁊ mãdata eius obserua. ⁊ hoc est omis hõ Deũ inquã time declinãdo malũ. q̃ntũ ad donum timoris. ⁊ mãdata ei⁹ obserua faciendo bonũ. q̃ntum ad donũ pietatis. Et hoc est oĩs hõ. i. vtrũqz hoc facit hom inẽ pfectũ. Si enĩ hõ declinat a malo ⁊ nõ facit bonũ nõ est integer hõ sed dimidius. Rursus si facit bonũ ⁊ nõ declinat a malo nõ est nisi dimidi⁹. Si aũt declinat a malo p timorẽ ⁊ facit bonũ p pietatẽ obseruãdo mãdata iã est omnis hõ. i. pfectus ⁊ cõpletus Uñ etiã Bernũ. hoc idẽ verbũ ptractãs sup Cañ. sermõe xx. dicit sic. Deũ time ⁊ mãdata ei⁹ obserua. hoc est omis hõ Ergo si hoc est oĩs hõ. absqz hoc est nihil hõ. ¶ C Certi⁹ panis est donũ scientie. Hoc donũ cõcomitat duo predicta Quia dicit Chryso. Nemo potest cauere malũ nisi cognitũ neqz bonũ facere q̃d ignorat. Et hoc scire datur p donũ sciẽtie. Differt aũt sciẽtia ⁊ sapia ꝫm Augustinũ in libro de trin. Quia ad sapiam pertinet eternaꝝ rez cognitio intellectualis. Ad scientiaz vo temporaliũ cognitio rõnalis. Que cognitio qñ pcedit ex iudicio rõis tũc est vtus intellectualis. qñ vo pcedit ex instinctu diuino tũc est donũ spũsanct. quo dat homini rectuz habere iudiciũ de istis inferioꝝb⁹ ꝫm rõem practicã ad cognoscendũ q̃d nociuũ ⁊ q̃d expediẽs ad salutẽ. Uñ fit ꝫm Aug. vt hi q̃ in hoc spũ illustrant cognoscũt veraciter q̃bus malis inuoluant q̃ tanqz bona ⁊ vtilia pus appetierũt. cognoscũt etiaz que bona neglexerũt de q̃bus nõ curauerũt p⁹ de quo mõ lugẽt ⁊ ptristant. Uñ ꝫm Aug. huic dono sciẽtie beatitudo luct⁹ adaptat vt accedat verbũ sapientis. Eccĩ. j. Qui addit sciam addit ⁊ dolorẽ. Et ideo iste ex recta ꝓsideratiõe presentis miserie habz dicere cũ ps. Heu mihi q⁹ incolat⁹ meus plongat⁹ est. Ue tali verificat illud vbuz Sap. x. Uedit illi dñs sciam sanctoꝝ. ¶ D Quart⁹ panis est donuz fortitudinis. Et bñ fortitudo sequit sciam. Nã cognito p donũ sciẽtie que mala cauẽda ⁊ q̃ bona psequenda. opus est spũs fortitudinis quo possit psequi q̃ cognouit tã in vincẽdo mala q̃z in aggrediendo bona Nã vt dicit Greg⁹. viij. moral. Justoꝝ fortitudo est carnẽ vincere. ppꝛijs volũtatib⁹ cõtraire. delectationẽ vite pñtis extinguere. hui⁹ mũdi aspera. p eternis pmijs amare. psperitatis blãdimẽta ꝓtemnere. aduersitatis metũ in carne superare. Hec ibi. Hoc dono nãqz spũsanct⁹ monet animũ hois ad hoc vt hõ semp veniat ad finẽ cui⁹libet opis inchoati infundẽdo scz mẽti quandã fiduciã eua dẽdi quecũ qz picula imminẽtia. Et hoc pcedit nõ quidẽ ex temeraria audacia. sz ex spũsancti fiducia. Quia vt dicit Aug⁹ in epistola ad hieronymũ. Qui vera vtute fortis est. nec temere audet. nec incõsulte timet. Et si ℔ de vtute fortitudinis. multo pl⁹ de dono fortitudinis. Differt enĩ donũ fortitudinis a fortitudine que est vtus. quia vt vtus est circa arduũ nature simpliciter. put vo est donũ est cõtra arduũ nature p grãm adiutel Hoc dono dotati fuerunt sancti martyres quos nulla tormẽta poterãt superare. Cũ tñ sicut dicit Aug⁹. in libro. lxxxiij. q. ꝫm naturã nemo sit q̃ nõ dolorez magis fugiat q̃z affectet voluptatẽ. quoniã videm⁹ imanissimas bestias a maximis voluptatib⁹ coerceri dolorꝝ metu. contra que firmiter stat hõ fortis isto scz spũ fortitudinis roborat⁹. Uñ Greg⁹. in quadam omel. Fortes inq̃t facti sunt sancti. carnẽ domãt spũm roborãt. vtutib⁹ choruscãt. terrena despiciunt. celestia appetũt. occidi possunt. flecti autez nequeũt. Et si querat vñ eis hoc respõdere habz q̃libet illoꝝ illud Ad Heb. iij. Quia ego replet⁹ sũ fortitudine spũs dñi. ¶ E Quint⁹ panis est donũ consilij. p qõ hõ dirigit q̃si cõsilio a deo accepto in his ad q̃ humana rõ non sufficit. Per vtutes enĩ. s. prudentiã ⁊ eubuliã sufficiẽt dirigit hõ in inquisitiõe cõsilij ꝫm ea q̃ humana rõ capere põt. Et bñ cõsiliũ sequit fortitudinẽ. Quia vt dicit Greg⁹. j. moral. valde fortitudo destruitur nisi p cõsiliũ fulciat. qz q̃ plus se posse ꝓspicit eo vtus sine moderamine deteri⁹ in ꝓceps ruit ⁊ mens q̃ intus sedẽ cõsilij pdidit. foras se p desideria innumerabilit spargit ¶ Et nota q⁹ donũ cõsilij necessariũ est viris pfectis. qz cũ cõsiliũ fit de bis q̃ sunt ad finẽ. pfecti autẽ in oĩbus factis suis pstituerũt sibi finẽ vite eterne. ad cui⁹ assecutionẽ multa media sunt. Bonũ autẽ cõsilij dirigit nos in omnib⁹ q̃ ordinant in finẽ vite eterne Uñ cõpat fonti Eccĩ. xxj. Cõsiliũ ei⁹ scz sapientie increate sic fons vite pmanet Fons viu⁹ spruuulos emittit ⁊ in se reuertit. Sic donũ ꝓsilij a pfundo diuie sapie scaturiẽs riuulos eruditõis emittit. ⁊ mentes q̃s pfudert in vitã eternã salire facit Joh. iiij. Qui biberit aquã quã ego dabo ei fiet

in eo fons aque salientis in vitã eternã. ¶ Ter⁹ panis est donũ intellect⁹. Et bñ ℞ donum sequit donũ ꝓsilij. accepto ei cõsilio dꝫ gẽdis a spũsctõ indiget hõ supnaturali lumĩe alterius doni spũssancti inspirãtis ad qõrõ naturalis nõ attingit nisi regulata lege eterna ꝑm rõez supioꝛẽ que p donũ intellect⁹ pficit. ℞ Hoc aũt donum apli q̃ adhuc impfecti nõdũ accepant qñ eis dñs dicebat. Adhuc ⁊ vos sine ĩtellectu estis Matth. xv. ℞ Nõ sane intellexerãt ꝟbuz qõ eis dixerat. nõ qd intrat in os coiq̃nat hominẽ sz qõ pcedit de oꝛe hoc coiq̃nat hoiem Credebãt enĩ pabolicũ qd erat ꝑpe dictuz. ¶ Et nota q ℞ donũ duo bõa fac in aĩa. ℞ Primũ qd illustrat intellectum ad sane capiendũ consiliũ spũssancti speculatiue. ⁊ hoc ꝑmittit dñs cuilibet iusto p prophetã dicentẽ in psal. xxxj. Intellectũ tibi dabo ⁊ instruã te ꝛc. Secũdũ q depurat affectũ ad agẽdum practice ꝓsultũ. Vñ Aug⁹ in quodã ꝑmone. Ter⁹ inq̃t gradus est intellect⁹. vbi ab omi falsitate mũdane vanitatis coꝛda mundant. vt pura intẽtio dirigat in deũ. Vñ dꝫ in ps. Intellectus bon⁹ omnib⁹ facientibus eũ ¶ G Septimus panis est donũ sapie. ⁊ q sequit donum intellectus ⁊ oĩa dona alia q̃ sine sapĩa nihil sunt. Sicut enĩ oẽs ꝟtutes in sola charitate solidant. vt dicit Greg⁹. ita q q̃ habet charitatẽ oẽs virtutes habet. ⁊ qui charitatẽ nõ habet nullã ꝟtutez habet. Sic in ꝓposito de sapientia ⁊ donis alijs Cui⁹ ratio est. q sapiẽtia vt est donum supponit charitatẽ. Et describit sic. Sapĩa est cognitõ suauitatis diuine p experientiã habita. Unde dicta est sapiẽtia quasi sapida sciẽtia Nã p donum sapiẽtie inuatur hõ nõ solũ ad cognitionẽ diuinorum. sed etiã ad gustationẽ eoꝛundẽ. Unde differt ab intellectu. q intellect⁹ est circa res humanas. sapiẽtia vꝰ circa diuinas. ⁊ hoc ꝑ ꝑpos. ⁊ si p posteri⁹ dirigat act⁹ humanos qõ fit ex quadã cõnaturalitate siue vnione ad diuina. que vnio ẽ p charitatẽ. hoc tamẽ est ꝑm regulas diuinas Unde dicit Dionysi⁹ Q; sapiens in diuinis est nõ solũ discẽs sz etiã patiẽs diuina. Sapiẽtia etiã ẽ cum sapoꝛe ⁊ delectatiõe. qõ non est intellectus ℞ Propter qõ donũ sapie antbonomastice bñ dicitur panis. q ꝑ alijs delectabiliter reficit mẽtẽ. Et hoc quo ad tria. ℞ Primo q ꝑ eius suauitatẽ omĩa terrena menti in fastidium vertunt ℞ Proꝛ uerb. viij. Melioꝛ est sapĩa cunctis opib⁹. quo p donũ sapiẽtie gustato oĩa mundana despiunt sapienti. Secũdo quia p donũ sapiẽtie mẽs ad diuinoꝛcõtemplationẽ subleuat. ex quo omnes vires aĩme mira suauitate pfundunt. Unde dicat illud Sap̃. xij. O q; bonus et suauis est dñe spũs tuus. s. sapiẽtie in nobis ꝛc. Tertio q ꝑ donum sapiẽtie imago dei in mente in assimilatõe diuine increate imaginis pfectius transformat Eccs. viij. Sapiẽtia hoĩs lucet in vultu suo. id ẽ. in imagine mẽtis. in qua tunc donũ sapientie p fecte lucet quãdo imago nostra creata ab increata imagine totaliter illustrat. ac p hoc in ea velut vnus spũs delectabiliter trãsformatur vt de quolibet tali dici possit illud Eccl. xxvij. Hõ sensatus in sapiẽtia ꝑmanet vt sol. Qõ nobis ꝑsta re dignetur ꝛc.

¶ Expositio euangelij dominice septime post pentecosten.

CCCLVII.

Attendite a falsis prophetis qui veniũt ad vos in vestimẽtis ouiuz. intrinsecus autẽ sunt lupi rapaces.

¶ A Proꝛuerbialiter dicit. falsus amic⁹ obest mihi pl⁹ q; public⁹ hostis. Et q ecclia habet q̃sdam publicos hostes. s. psecutoꝛes tyrannos. cõtra quos nõ oportet nos multũ cautos reddeꝛe. quia manifesti sũt. Habet ⁊ alios hostes occultos quasi falsos amicos. videlicet hereticos. hypocritas. ⁊ fratres falsos. cõtra quos op⁹ ẽ magna vigilãtia ⁊ cautela. Dom⁹ ergo ꝑuidens tales falsos amicos eccl̃iam habitura. dignatus est nos ꝑmonere ⁊ cautos reddere contra tales Et de hoc est ꝑsens euangeliũ. Qõ diuidit̃ tres ptes. In qua; ꝑma saluatoꝛ monet nos vt a falsis ꝓphetis attẽte caueamus. In secũda doc; q̃ modo eos agnoscere valeam⁹ Ibi. ℞ A fructib⁹ eoꝛũ cognoscetis eos ¶ In tertia ꝓponit ꝑmiu; qõ nos si veri christiani fuerimus expectare debeamus. Ibi. ¶ Nõ omnis q̃ dicit mihi dñe ꝛc ¶. ¶ Circa ꝑmũ duo facit. Quia ꝑmo ꝑmittit vtile documentuz. d. ¶ Attendite a falsis ꝓphetis ¶ In eo q dicit ¶ attendite ¶ ad vigilantiã ⁊ diligẽtem cautelã nos ammonet cõtra mala instãtia Quia vt dicit Chꝛyso. ℞ Magna ps boni cognoscere maluz. ⁊ firma tutela salutis scire q̃ fugies Dicit ergo. ¶ Attendite ¶ id est. diligenter caute ¶ a falsis ꝓphetis ¶ q̃d sumituꝛ in triplici sensu ¶ In vno sensu falsi ꝓphe dicunt̃ heretici q̃ per falsam ⁊ puersam scripturaꝛ intelligentiã falsã doctrinã seminant. Qui bñ dicunt̃ falsi imo falsarij. q; falsificãt lrãs regis eterni. i. sacrã scripturam. q̃ a filio dei q̃ est imago patris ꝓfirmate fuerũt quasi sigillo apẽso in cruce. Job. xxij. Ostẽdens vos fabricatoꝛes mẽdacij ⁊ cultoꝛes puersoꝛ dogmatũ. Vñ glosa dicit hic. Licet ℞ qd hic dꝫ põt accipi de omnib⁹ q̃ aliud habitu ⁊ ꝑmõe

aliud ope ptendãt.tñ spealiter ꝺ hereticis q̃ quadam pietatis veste tecti venenato aio ⁊ intẽtiõe nocendi rapaces sunt lupi.vel exteri⁹ si copia detur psequẽdo.vel interius corrumpendo. ¶ B ¶ In alio sensu falsi pphete dicunt simplices et indocti pdicatores.q̃ ineptã scripture expositionem fingũt.⁊ docẽt que nõ intelligũt Ezech.xiij Ue pphetis insipiẽtib⁹ q̃ sequunt̃ spũm suum et nihil vident. Uel q̃ cũ deberẽt pdicare vbum dei. nunciant noua vel fabulas vt demulceãt aures audientiũ.Hiere.xxiij.In pphetis samarie vidi fatuitatẽ.Tales libẽter audiunt̃ tpe isto.Be q̃.ij Thy.iij.Erit tps cũ sanã doctrinam nõ sustinebunt.sꝫ ad sua desideria coacernabũt sibi magistros pruriẽtes auri⁹.⁊ a veritate q̃dem auditum auertẽt.ad fabulas aũt ꝓuertent̃.Uel q̃ cuꝫ deberẽt pdicare edificatoria.pdicant alta et subtilia.siue de sole ⁊ luna ⁊ sideri⁹.que licꝫ sint vana nõ tamẽ inuenerũt visionẽ a dño.Thre.ij.Prophete eius nõ inuenerunt visionẽ a dño.Ac pb̃ sunt falsi pphete. Uel etiã q̃ nõ reprehendũt peccata ⁊ scelera hominuꝫ.Threñ.ij.Prophete tui nõ aperiebãt iniquitatẽ tuã.vt te ad penitẽtiam ꝓuocarẽt.Qꝺ quidã dimittũt ex timore.q̃dam ex fauore.nõnulli etiã ex cupiditate cõmodi palis.timẽtes enĩ pdere elemosynas vsurariorum nõ arguũt scelera eoꝝ Mich.iij. Sacerdotes i mercede docebãt ⁊ pphete in pecunia diuinabãt ¶ C In tertio sensu falsi pphete dicunt hypocrite ⁊ alij deceptores simulãtes q̃ nõ sunt ⁊ docentes q̃ nõ faciũt.Be q̃⁹ Matth.xxiij.Omnia quecũq̃ dixerint vob̃ seruate et facite.sm ãt opa eoꝝ nolite facere.Et cõsequenter totuꝫ capitulum loquit̃ cõtra tales ¶ Moraliter notãdũ q̃ tres pphete falsi possunt dici caro mũd⁹ ⁊ diabol⁹ ¶ Prim⁹ pphetа pmittit delectationẽ. sꝫ postmodũ velut falsus exoluit eternã afflictiõꝫ Prouer.v. Fau⁹ distillans labia meretricis.novissima aũt illi⁹ amara q̃i absinthiũ ꝛc ¶ Secũ dus pmittit tpaliũ sufficiẽtiã.postea sicut falsus pducit ad eternã miseriã.Lu.xvj.Bona mea habeo multa bona reposita in ãnos plũmos Et tamen ea dẽ nocte mortu⁹ est ⁊ ad inferni miseriam deportat⁹ ¶ Tertiꝰ vo pmittit exaltatiõꝫ.sꝫ velut falsus pducit ad eternã cõfusionẽ. Qꝛ q̃ se exaltat humiliabit̃.Lu.xviij. ¶ Prim⁹ aũt horꝝ prophetarꝝ figuratiue balaam q̃ docuit balac mittere scandalũ in filios israel edere ⁊ fornicari Apoc. ij.Secũdus p semeyam.Be quo Hieremie.xxix Prophetauit vob̃ semeyas ⁊ fecit vos cõfidere i mẽdacio.Idcirco dicit dñs.Nõ videbit bonuꝫ qd̃ ego faciã.Tertiꝰ p sedechiam.Be quo.iij.regum vlt̃.Or.q̃ fecit sibi cornua ferrea.et promisit achab exaltationẽ quẽ vt ibi ptꝫ pduxit ad confusionẽ imo mortu⁹ fuit ¶ B Secũdo declarat suũ documẽtũ designãs habitũ ⁊ formã illoꝝ a qb⁹ monuit cauẽdũ. Qui venũt ad vos Isti oẽs falsi pphete veniũt sꝫ nõ missi a deo. Hiere. xxiij. Nõ mittebã pphetas ⁊ ipi currebãt.nõ loquebar ad eos ⁊ ipsi pphetabãt Uñ etiã ad hoc falsi sũt q̃ absq̃ auctoritate veniũt Jn vestimẽtis ouiuꝫ Oues sunt christiani.q̃ vestimenta sunt spẽs christianitatis ⁊ cult⁹ religionis. sicut ptendere ieiuniũ.elemosynas ꝛc. et q̃cunqꝫ sanctitatis signa.q̃ vestimẽta falsi pphete assumũt vt sub eoꝝ pallio pauꝑes decipiãt. Nulla vo res vt dicit Chrysо.sic bonũ exterminat sic simulatõ nam malũ sub specie boni celatũ dũ non cognoscitur nõ caueẽ. Intrinsec⁹ aũt .i. id est.in corde ⁊ animi ppositо sunt lupi rapaces iuxta vulgare prouerbiũ Lupus mutat pellẽ sꝫ nõ dimittit viciũ.q̃ eas oues rapit quaꝝ vestimẽta induit Magnũ ergo piculũ essꝫ si lupi possent assumere regimẽ ouiũ q̃ ex improuiso gregẽ inuaderẽt Sic etiã piculũ grãde est cũ malicia latet sb̃ specie sanctitatis. ¶ Et attendendũ q̃ licet pluribus modis aliqui sunt falsi pphete.nõ tamẽ omnes sunt lupi rapaces.Quia vt dicit Chrysostom⁹ Catholici doctores si peccatores fuerint. serui quidẽ carnis erũt.nõ tamẽ lupi rapaces.quia ñ habẽt ppositũ pdere christianos.Sꝫ lupi rapaces hoc loco ꝑm Chrysо. maxime heretici intelliguntur.quia sub aliquo pallio vitatis miscẽdo va falsis simplicibus aimas rapũt a fide. Be quibus Act̃.xx. Scio quoniã intrabũt post discessionem meã in vos lupi rapaces nõ pcentes gregi. Itẽ lupi rapaces sunt vicioси pdicatores et plati q̃ sub specie sanctitatis ⁊ honestatis rapiunt corda sibi credentiuꝫ ad peccandum. Talis fuit sychem filius emor q̃ rapuit dinam et dormiuit cũ ea.vt legit̃ Geñ.xxxiij. Tal⁹ lup⁹ fuit amnon etiam filius dauid.q̃ rapuit thamar sororẽ suaꝫ vt legitur.ij.Reg̃.xiij. Isti sũt lupi vespertini vastantes ad vesperã.vt dicit Hiere.v. Omnis enĩ q̃ male agit odit lucẽ. Itẽ lupi rapaces intelligũtur q̃ sub pallio pauꝑtatis bona tpalia rapiũt ⁊ vsuras ⁊ q̃cunqꝫ mala allata subripiũt Ecc̃.xij. Quasi lupi rapiẽtes pdam

¶ Secũda pars expositiõis euangelij CCCLVIII.

Fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas. aut de tribulis ficꝰ. Sic oĩs arbor bona fructus bonos facit.mala ãt arbor malos fructꝰ

facit. Nō potest arbor bona malos fructus facere. Neqz arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructū bonum excidetur et ī ignē mittetur. Igitur ex fructibus eorūz cognoscetis eos. ¶ Secūda ps in q̄ docemur qualiter falsos pphetas agnoscere valeā⁹ Et q̄nqz facit. ¶ Primo pponit qđ intendit vñ videlicet falsi pphete habeāt cognosci. q⁹ [a fructibus eor] .id est. a doctrina ⁊ opib⁹. ¶ doctrina quidē quadruplex. Primo quia in occlto docent. Prouerb. ix. Aque furtiue dulciores sunt Ecōtrario chr̄ist⁹ in apto docuit ⁊ monuit docere Joh. xviij. Ego palā locut⁹ sum mūdo. ⁊ in occulto locut⁹ sum nihil. Et Matth. x. Qđ audistis in aure audite pdicate sup tecta. Secūdo q⁹ docent placētia. ij. Thy. iiij. Ad sua desideria coacervabunt sibi magistros pruriētes aurib⁹. Tertō q⁹ illa cōmendāt que sunt ppinqua erroribus eorū Unde virginitatē mltū laudāt vt matrimonio detrahāt. j. Thi. iiij. In nouissimis tpibus discedent quidā a fide. Et subdit. Prohibentiuz nubere. Quarto quia nō missi docent. Hiere. xxiij. Nō mittebā eos ⁊ ipsi currebāt. ¶ Ex opib⁹ enī cognoscunt quadruplicit. Primo quia multū intendūt illis p que possint apparere sancti. vt p⁹ lixitatē pmonū ⁊ similib⁹. Secūdo in oppressiōe bonoz. Nā ꝑm Aug. oppримūt bonos plequendo factis ⁊ detrahēdo vbis Tertio quia facilitez reprehendūt alios vt videāt zelū habere Quarto p impatientiā in aduersis. Unde dicit glosa. Qui isti maxime discernunt p impatientiā in tēpore aduersitatis. Qđ manifestū est in hypocritis nostri tpis qui mouent ad contumelias sibi dictas. quia gl̄iam querūt. Unde Hieronym⁹. Nō queras gl̄iam ⁊ nō dolebis cū in gloria⁹ fueris. Qui laudē nō appetit cōtumeliā non sentit. Et specialiter tūc cognoscūtur ex fructib⁹ hypocrite qñ dignitates sunt adepti Cognoscitur enī tunc quales ꝓius fuerunt. Unde cū quidā diriſſet. bonoz̄es mutāt mores. alius correxit. imo inquit bonoz̄es mōstrant mores Sed q̄d hic dicitur. [a fructibus] .id est. opibus cognosci. cōtra hoc videt esse q ipsi opa bona faciūt. Unde per illa nō possunt innotescere. Rñsio. licet opa bona faciāt materialiter scz quia faciunt aliqua de genere bonoz̄. vtpote quia orāt. ⁊ dant elemosynam. Nō tamē faciūt ista bñ ⁊ moraliť quia habent malā intentionē Qđ manifestat notorie q⁹ habito ⁊ adepto hoc q̄d ꝓncipaliter in suis operibus intendūt. vtpote dignitatē vel aliq̄d aliud statim cessant a ꝓmis bonis opibus. et tunc cognoscere potes eos fuisse hypocritas ⁊ fallaces. Uel dicendū q licet eorū bona in patulo mala ī occulto faciāt. nihilomin⁹ oportet q⁹ aliquādo detegant. quia nō potest hō ignem abscōdere i sinu suo vt vestimenta nō ardeāt. neqz ambulare sup prunas vt plante nō cōburātur. Prouerb. vj. Et Seneca dicit q nemo pōt diu portare psonam fictā. cito in malicia suam incidūt q̄ bus veritas nō subest. qui autē ex solido operātur cordis semp in melius proficiscunt. ¶ Secundo pbat q̄d dixerat p duas similitudines. Una de spinis ⁊ vuis. [Nunquid colligūt de spinis vuas] .quasi diceret. nō. Et licet fortasse vitis esset in spinis. vindemiatores tamen nō colligerent vuas de spinis. sed de vite. Ita boni ī presenti vita pmixti sūt malis. bonus tū fructus non de malis sed de iustis colligit. Alia similitudo est de tribulis ⁊ ficubus [aut ō tribulis fic⁹] Tribulus est gen⁹ herbe ꝑm Isidoz. xvij. ethimo. ⁊ dicitur a tribulando. quia tribulat eos q̄s tangit. ficus autē a fecunditate nomē accepit. Vult ergo dominus dicere in hac pte. Sicut tribulus ⁊ spina cognoscūtur a suis fructib⁹ quia non ex eis bonos fructus vt vuā et ficū. sed punctiones reportamus. Ita hypocritas falsos q̄z pphetas a suis fructibus cognoscetis. quia cum sint mali ⁊ pungitiui nō dulces fructus possunt producere. sed acerbos ⁊ malos. ¶ Allegystice autē per spinam et tribulū intelligit peccatoz. Primo q⁹ habet pungitiuā cōscientiā que quotidie ipsū pungit ⁊ mordet. Psal. xxxj. Cōtristatus sum ī erumna mea dū cōfigitur spina. Spina hec cōscientia est que tunc cōfigitur ne amplius pungat cum purgata a peccato ne amplius sordeat. Secundo quia habet pungitiuā linguam Baruch. vj. In orto spina alba supra quam omnes aues sedent. Ortus iste est humanus os in quo deberent abundare flores. id est. verba dulcia et suauia. et tamē ibi alba spina sedet. id est. lingua maledica omnes pungens. supra quā sedēt omnes aues dum dilatat p omia genera inutilius verboz̄ diabolo surrepente. Tertio quia habet pungitiuā manū. quia sua actio ceteros pūgit et vexat dicens primis suis illud Judicum. viij. Conteram carnes vestras cum spinis et tribul⁹ deserti. Quarto quia in fine velut spina dispergitur ac ignibus deputatur. ij. Regū. xxiij. Prevaricatoz̄es quasi spine euellentur. ¶ Tertio dictas similitudines confirmat exemplo omnium arboz̄um in quibus ita se habet q⁹ mala arbor qualis est spina vel tribulus non facat bonum fructum. sicut est vua vel ficus. ¶ Allegoraliter nomine arboris signatur homo. Unde grece homo dicitur Antropos. id est. arbor

euersa. Quia vt dicit pßus. qō est radix in arbore hoc est os in homīe Sicut enī arbor trahit alimentū a radicib⁹. sic animal ab ore Rami vero isti⁹ arboris sunt man⁹ pedes ⁊ cetera membra. Bñ igit̄ hō est arbor euersa. quia radix eius est sursum vt mēs esset in celo fixa. ⁊ inde trahere alimentū spūale. Juxta illud Ouidij. Cetera cū planā spectāt animātia terrā. Os homī sublime dedit celūqz tueri ¶ Notandū aūt q spūaliter bona arbor est bona volūtas in boīe. ⁊ mala arbor mala volūtas. Quia sicut arbor est pncipium ⁊ causa fructuū. sic volūtas cum rōe est causa actuū humanor. Jō actus inuolūtarij ñ sunt humani seu morales. nec illi q ignorant cōmittunt̄ ⁊ qui nō pcedūt a volūtate ⁊ rōne que sunt pncipia omniū actuū humanor. vt pz. iij. ethicor. Sicut ergo bona arbor nō potest facere malos fructus. aut mala bonos. q⁹ oportet q agāt p̄m pprias formas. sic volūtas formata habitu bono p̄m q̄d hmōi. malū facere non potest Posito eī q act⁹ eliciant̄ a voluntate bono habitu informata ita q ille bon⁹ habitus sit causa actus. impossibile est actū illū nō esse bonū et vtuosum. Et idē de mala voluntate p malū habitum deprauata respectu act⁹ mali. quia nō nisi malū actū facere potest. si talis act⁹ supponatur pcedere a mala volūtate malo habitu informata Hoc est ergo q dr̄ Sicut omis arbor bona .i. omnis bona volūtas. bonos fructus facit .i. bona opa dicēs illud Ecc. xxiij. Ego quasi vitis fructificaui in domo dei flores honoris ⁊ honestatis. Sic ⁊ mala arbor .id est. mala volūtas malos fruct⁹ facit .id est. mala opa. de quibus fructib⁹ dicit Hiere. xij. Cōfundimī a fructibus vestris. Et subdit. Nō solū quia mala malos. ⁊ bona arbor bonos facit fruct⁹. vez etiaz ostēdit hoc esse impossibile aliter se habere Unde addit Nō potest arbor bona .i. bona volūtas fructus malos facere .i. mala opa. si op⁹ manans ab ea vt informata habitu bono tēdit in actū. q⁹ cōis forma ⁊ habit⁹ est determinat⁹ vt ita causet hoc ⁊ non illud. Neqz arbor mala vt ꝓbus. Et tñ sp intelligat̄ q mala volūtas sit causa act⁹ vt est informata habitu malo. q⁹ alias nō sequeret Nō iusta volūtas inusta facere pt. ⁊ inusta iusta. q⁹ ex vnico actu habit⁹ nō mutat̄. Ut pt simpliciter ꝓcedi q nec mala bonū. nec bona malū facere possit. q⁹ bona ex vnico malo actu efficit mala. pdit̄ a charitate. Mala etiā bonū non potest facere eo ipo q mala. q⁹ si facit bonū ex genere nō facit ip̄m ex intētione aut vtute. ⁊ sic nō est bonū cū deficiat in aliq̄ circūstantia ¶ Attende quāte securitatis sit stat⁹ bonor hominū quicq̄d ei fecerint dūmodo sint arbor bona radicata in celo. bonus fruct⁹ est. quia male oparī ñ possunt. j. Reg. x. Fac quecūqz inuenerit manus tua. quia dñs tecū est Neqz arbor mala bonos fructus facere Quicq̄d enī opant̄ mali homines. si ieunēt. si elemosynas largiant̄. si peregrinentur. nō est bon⁹ fructus. licet boni fruct⁹ colorem habeat. ⁊ hoc. q⁹ tlia opa nō pficiūt ad meritum vite eterne. cū radix istius fruct⁹ nō sit radicata in celo. trahēs humorē charitatis ⁊ gratie Ecce igit̄ qz infelix est status malor hominū vt tollatur eis posse bñ oparī. Tollit enī peccatū libertatem ad bonum. vt homo q̄ seipso lapsus est seipso resurgere nō possit nec bene oparī. Hiere. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suaz aut pardus varietates suas. et vos potestis bñ facere cū didiceritis malū ¶ Et attendēdum est q licet dū aliquis malus est nō possit bñ oparī. tamē vt dicit Aug⁹. potest fieri dei adiutorio vt qui erat mala arbor fiat bona quattuor auxilijs scz transplātatione desiderior in celū. irrigatiōe lachrymarum. abscisione carnalis voluptatis. cultura solitudinis. q̄bus dei adiutorio expeditus mala arbor fit bona vt bonos fructus pducat. Paulus enī ⁊ maria magdalena cū essent male arbores deo coopante in bonas cōuersi sunt arbores ⁊ bonū fructū fecerūt ¶ Quarto hypocritarū ⁊ falsorū ꝓphetarum penam subiungit. Omis arbor que nō facit fructū bonū excidet̄ ⁊ in ignē mittet̄ Si tāta est pena sterilis arboris que fructū nō producit. quāta esse putatis arboris secunde malis fructib⁹. Nam dicet̄ de ea illud Luce. xiij. Succide infructuosam arborez. vt q̄d etiā terrā occupat ✦ Nota q duplex pena futura est peccator. Una est excisio. Altera ē missio in ignem. ¶ Excisiones eor sunt q̄nq⁹. Prima excisio est mors. p quaz excidit̄ aīma a pñti vita vt non liceat diutius frui ipsis mundi delicijs. Esa. xxxviij. Precisa est velut a texēte vita mea. dū adhuc ordirer succidit me Hec succisio mortis est cū relinquūt q̄bus fruebantur Ecc. xlj. O mors q̄z amara est memoria tua. Si memoria multo magis experientia. Secūda excisio pctōrū est q⁹ excidunt̄ a cōsortio bonor. Licet ei in mūdo isto simul sint male ⁊ bone arbores. excidunt̄ tamē in futuro nō bone arbores .i. boni boīes excident̄. sz tātū arbores male .i. mali boīes excidēt a ꝓsortio bonor. Et hꝫ excisio amarior erit q̄z prima. Tertia excisio est amarissima. s. excisio a gl̄ia Videtes pctōres q iusti cōputati sunt int filios dei turbabuntur timore horribili pre angustia spiritus gemētes. Esaie. x. Excelsi statura excidētur ne videant gloriam dei. Ista excisio maior

est omni pena. Vñ Chrysо. Multi solū gehēnā abhorrēt. ego aūt exclusionē illā gloriе mlto amariorem gehēne iudico. qđ apparet ex pena quaz habuit absolon ex eo q̄ dauid videre nō poterat Quarta est miserrima q̄ auellit̄ z abscidit̄ a reprobis potestas ois bone opatiōis j. Reguz. ij. Ecce dies veniūt z pscidā brachiū tuū. in q̄ est vtus opatiōis Quinta abscisio est terribilissima quia abscidit̄ ab eis vt nūq̄z sperēt aliq̄d bōi habere Job. xxx. Destruxit me vndiqz z pereo z q̄si arbori abstulit spes mea. ¶ Secunda pena peccātū est gehenne ignis in q̄ est fletus z stridor dentū. vbi vermis male cōscientie corrodit aiaz z inextinguibilis ignis sine fine cōsumit. Esa. vlt. Videbūt cadavera virorū q̄ prauricati sunt in me. vermis eorū nō morietur. et ignis eorū nō extinguet̄ ¶ Nota q̄ in maiori sūt periculo hoīes q̄ fructū nō faciūt q̄z canes z porci. Illi enī nō debēt nisi vnā mortē z post mortez nihil mali habebunt. Hoīes vō mali debitores sunt mortis tpalis z eterne. Excadent̄ enīz morte tpali z post cōburent̄ igne eterno. Jō dicunt̄ arbores bis mortue i canonica iude Chrysо. Bue pene sunt exadi. z in ignē mitti. multi gehennaz horrēt. ego aūt casum glie illi⁹ multo maiorem estimo penā. intolerabilis est gehēna. etiā ponat aliq̄s mille gehēnas non tale dicat quale est exciderе a gloria illa. odio a christo haberi. z audire Nō noui vos. etiā melius est q̄ttuor milia sustinere gehēne fulmina q̄z facie illā māsuetā ai e. z sam videre a nob z tranquillū illū oculū non ferentē se. ¶ Et aduerte q̄ hoc verbū. omis arbor ꝛc. min⁹ est tolerabile in religione vbi nō facūt fructuz q̄z in seculo. Sicut arbores infructuosas min⁹ toleram⁹ in orto exculto z clauso q̄z in silua. Religio est quasi ort⁹ exult⁹ et clausus Cañ. iij. Hortus cōclusus soror mea sponsa. Vñ de ficulnea plātata in vinea dicit̄. Succide eā. vt q̄d etiā terrā occupat. Lu. xiij. ¶ Quito replicat cōclusionē intentā. ⁊ Igit̄ ex fructib⁹ eorū cognoscetis eos ⁊ Et q̄cq̄d sit de cognitiōe i hac vita in illa vita absq̄z dubio oīa scelera iniquor patebūt iustis. ita vt q̄s hic plene non cognouerit tūc videtes eor iniq̄ que opati sunt eos plene cognoscēt. Videbūt enī iusti reprobos. sz nō videbūt reprobi iustos. vt dic̄ Greg. Nec tūc iusti flectēt mia sup penis eor cū imppor̄cionata eis apareāt scelera q̄z digna sūt penis. q̄n pon⁹ gaudebūt de penis iniquor. ¶ Psal. Videbūt iusti z timebūt z sup eū ridebūt. et dicent. ecce hō q̄ non posuit deū adiutorē suū. Et iter. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā

¶ Tertia pars exposit̄ois euāgelij.

CCCLIX

Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit̄ in regnū celor. sz qui facit volūtatem patris mei qui in celis ē. ipse intrabit in regnū celor. ¶ Tertia ps̄ i qua pponit p̄miū q̄ vi christiani habeāt expectare. Et duo fac̄. Nr̄ primo excludit p̄dictos hypocritas ab illo p̄mio. d. ⁊ Nō ois q̄ dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celor ⁊ Ipsi enī hypocrite dicūt. dñe dñe. vbis deū bonorātes nō tñ ei corde appinquātes. ¶ Nota q̄ q̄dā semel tāt̄ū dicūt domine. q̄ tantū Bbīt in ore. Be q̄b⁹ Esa. xxix. Populus hic labijs me honorat cor aūt eor lōge ē a me. Alij dicūt bis dñe dñe. q̄ credūt corde z cōfitent̄ ore. sz ꝓtradicunt ope Thytū. j. Cōfitent̄ se nosse deū. factis aūt negāt. Alij dicūt ter dñe domine dñe. q̄d nō fit nisi in spū sancto. Glosa. Vere dicere dñs iesus est corde credere. ore cōfiteri. opibus attestari. Nā vnū sine altero negare est ¶ Nota etiā q̄ signāter dñs dicit. ⁊ Nō ois ⁊ i. quidā. Aliq̄s enī est q̄ dicit dñe dñe. et tñ intrat. Aliq̄s q̄ dic̄. z nō intrat. Jō nō dicat vniuersaliter ois sed nō ois. Illi enī q̄ dicūt solo vbo vt hypocrite z heretici nō intrāt. q̄ aūt dicūt corde ore et ope illi intrant in regnū celor. ¶ Secundo illis fictis exclusis a p̄mio pponit p̄miuz q̄d debēt veris christianis. d. ⁊ Sz q̄ fac̄ volūtatē patris mei ꝛc ⁊ Nota q̄ regnū celor merito dz dari ei q̄ facit voluntatē patris celestis. q̄ pat remunerare dz filiū nō alienis sz pp̄rijs bonis. dignū est etiā eū q̄ credit sic in filiū q̄ eius mandata seruat. esse in regno celor. Job. xi. vt videāt claritatem meā quā dedisti mihi ¶ Notandū etiā super illo q̄ dic̄ ⁊ ipe intrabit in regnū celor ⁊ q̄ introitu regni celestis q̄ttuor cōsiderāda occurrunt. Primo is q̄ intrat. Secō hostiuz p q̄d intrat. Tertio via p quā. Quarto regnū ad q̄d. Is q̄ intrat dz esse pur⁹ sine cōtagiōe. Apoc. xxi. Nihil coinquinatū intrabit in illā Hostiū vō p q̄d intrat est christ⁹ q̄ factus est hostiū in sua passione. Joh. x. Ego sum hostiū. p me si q̄s introierit saluabit̄. Via aūt p quā intrat̄ est magne artitudinis z aspitatis Matth. vij. Arta ē via q̄ ducit ad patriā z pauci intrāt eā. Ergo arta. Actuū xiiij. Per multas tribulatiōes oportz nos intrare in regnū celor. Ergo aspa. Regnū ad q̄d intrat̄ est magne voluptatis. Hester. iij. Intrauit̄ hortū arborib⁹ plitū. De voluptate b⁹ orti dic̄ Aug⁹. Ubi lumē i deficiens. vbi gaudiū sempitnū. vbi vita pennis z imortal. vbi dolor null⁹ nec tristicia p⁹ gaudiū ꝛc. Ad q̄d regnū nos p̄ducat ꝛc.

Sermo de eadem dominica
CCCLX.

Qui facit uolũtatez patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnũ celoz Matth vij. Sicut dicit Hilari⁹ sup eodez ẏbo. Celestis regni iter obedientia volũtatis diuine. nõ nũcupatio aptura est. Sola igit nũcupatio dei. dicẽdo etiã millies dñe dñe. nõ aperit iter ad regnũ celorum. Nec etiã scire voluntatẽ dei ad hoc sufficit Ber⁹ q scit voluntatẽ dñi ⁊ nõ facit plagis vapulabit multis. Sz iter patuluz pducẽs nos ad regnũ celoz est obedientia. i. actualis adimpletio diuine volũtatis. Et hoc est qõ dñs intẽdit in ẏbo assumpto. Qui facit voluntatez patris mei ⁊c Nõ dicit q scit voluntatẽ eius sed q facit. nec ait q nuncupat eũ dñm. sz q facit voluntatẽ ei⁹. ipse intrabit in regnũ celoz Sciendũ q volũtas dei erga nos attendit in trib⁹. i. in fidei formatione. in mãdatoz dei obseruatiõe. ⁊ in nrã sanctificatione Primo inq̃z voluntas dei erga nos attendit in fidei formatiõe. vt videlicz fides in nobis sit formata Vñ ipe ait Joh. vj. Hec est volũtas eius q misit me patri. i. vt oĩs qui vidz filium ⁊ credit in eũ habeat vitã eternã. Ubi visio p cognitione fidei accipit. ⁊ hoc declarãs addit: ⁊ credit in eum fide scz pdilectionem operante. Qz ergo dicit. q videt filiuz. subaudi oculo fidei. Qz ẏo addit. ⁊ credit in eũ. sup. cũ opib⁹ Et hũc sensum tangit Chrysо. sup ẏbo pmo assumpto sic dicẽs: Credulitatis inq̃t ẏbũ ⁊ ad fidẽ respicit ⁊ ad actũ. Qui ergo nõ pficit p fidẽ aut nõ puer satur p actũ pm verbũ christi ñ introibit in regnũ celoz. Ad intrandũ ergo regnũ celorũ requirit fides formata. qõ est ptra quosdaz delirantes q dixerũt q illi de spũ libertatis saluent se in fide sine opib⁹. Sz hoc est erroneũ ⁊ manifeste cõtra sacrã scripturã. Dicit enĩ Jac. ij. Quid pderit fratres mei si fidẽ qs dicat se habere. opa aũt nõ habeat. Et subdit. Sicut enĩ corpus sine spũ mortuũ est. ita ⁊ fides sine opibus mortua ẽ Et de hoc plura apl's iacob⁹ ibi dicat ponẽs exẽplũ de abraã ⁊ raab Et si forte illi dicãt q iacob⁹ ibi loquit de cõmunib⁹ hoib⁹ nõ aũt de illis de libero spũ. Cõtra Best qõ idẽ apl's paz añ scz ĩ pmo capto pmiserat dicẽs. Qui pspexerit in lege pfecte libertatis nõ auditor obliuiosus factus sz factor opis hic beat⁹ i facto suo erit. Et statim subdit Religio mũda ⁊ imaculata hec ẽ. visitare pupillos ⁊c. Per religionẽ statũ libertatis itelligẽs Itẽ dz. j. Joh. iij. Qui habuerit substãb⁹ mũdi ⁊ viderit fratrez suũ necessitatẽ habere. ⁊ clauserit viscera sua ab eo. quõ charitas dei manet in eo Bico ergo q nullus stat⁹ est ita pfectus citra beatitudinẽ in quo q̃s nõ teneat ad opa quãtũcunqz qs se pfectũ fingat. Impossibile est enĩ aliquem hominẽ pfectionẽ esse vl' etiã eque pfectũ christo. Sed christ⁹ nõ obstãte omi pfectõe sua supemi nenter exercuit opa misericordie hic in mũdo. vt oĩnsum est supra in pmone Relictis omnib⁹. in subsermõe. Et si ß de christo quãto magis de q̃cũqz homie alio. Imo dico q impossibile est hoiem habentẽ fidẽ formatã nõ exercere opa charitatis Sic impossibile ẽ ignẽ pm suã naturã ñ pburere pñti cõbustibili. q ppria opatio ignis ẽ calefacere vl' cõburere. Sic etiã ppria opatõ charitatis est opari opa charitatis. ⁊ impossibile ẽ eã ñ operari pñte materia Et ß est qõ dicit Greg⁹ q charitas opat magna si est. si aũt opari desinit charitas nõ est. Et cõsonat illi ppositõni pbi. iiij. metheoroz. Unũ qõqz dũ põt in ppriã opatõz ẽ tale. ⁊ cũ nõ põt nõ est tale Ex q pncipaliter charitas tẽdit in deũ ⁊ secũdario ad primũ Interim q incũbit actui suo pncipali puta qñ ẏsatur circa deuz in cõtemplatiõe. tũc nõ dico eximitur sz supportat vl' impedit ne exeat ad opatõnem exteriorẽ p illo tũc. Qõ pulcre figuratuz fuit in sara. q pmo fuit sterilis ⁊ postea fecũda peperit isaac. Quã bistoriã moralizãdo ad ppositum dicere possum⁹ q p sarã que interptat pncipes signat aia libera ex spũ libertatis. Cui⁹ ancilla agar signat carnẽ. Nã agar interptat aduena. ⁊ nos p carnẽ sum⁹ hic aduene dicẽte apl's. ij Cor. v. Quãdiu ĩ hoc corpe sum⁹ pegrinamur a dño. Hec sara pius erat sterilis a ple exterioris opis. nõ enĩ pncipalis act⁹ charitatis est diffundere se ad opa exteriora sed pncipaliter tendit in deũ eleuando spũm ⁊ ex consequenti ad exteriora se dilatat. Exemplũ in igne q cũ materiam accenderit pius natura tẽdit sursum ⁊ ex cõsequenti que circa se sunt calefacit ⁊ ad generandum se diffũdit. Sic charitas. Unde Cañ. viij. Lampades eius lampades ignis. Sic itaq̃z sara in feruore iuuentutis sterilis est. quia aĩma libera feruorem charitatis ad exteriora opa pncipaliter nõ effundit. sed pncipaliter cõtemplatiõi intendit. sed feruore cõtemplatiõis tepescẽte. fecũdari ad opa exteriora desiderans incipit ab ancilla. i. dẽ. acarne. propter necessitates enĩ corpis impossibile est spũm cõtinue ⁊ sine intermissione in contemplatione suspẽsum manere. sed oportet quãdoq̃z necessitatib⁹ corporis puidere. Et hoc est pmũ opus charitatis intra opa exteriora foucre scz et nutrire carnẽ propter deum. Placuit ergo sare vt ancilla prius fecundaretur. quia placuit

spiritui vt corpus ad sibi seruiendū refocillaret Sed agar fecūdata desperit dñaz suā. qz plenqz cum caro nutrit cōtra spūm erigit. Sara autez cōquesta est viro suo de agar dicens: Ego dedi ancillā meā in sinū tuū. que vidēs q conceperit despectui me habet. Sic spūs cōqueritur deo ō rebellione carnis dicēs Ecce nutrui carnē meam ad obsequiū tuū. q̄ sentiēs se esse alicui⁹ vigoris contra me erigit. Rñdit aūt abraā. Ecce ancilla tua in manu tua est. vtere ea vt libet. Sic dic̄ deus ad aiam p instinctū. Et tūc sara afflixit agar Sic q spūs carnem affligit q castigat Iuxta illō apostoli. Castigo corp⁹ meū ꝛc. Post hoc q ipa sara fecundat. quia aīma libera post cōdescensionem necessitati ppi corpis parit etiā ex se fetū bone opatōis. Quia enī impossibile est semper immediate ad ptemplationē redire. oportet aiam interim opib⁹ charitatis insistere. q̄lia opa animemtāto sunt delectabiliora q alacriora. q̄nto ipsa aīma diuinos nutus pcipit intimi⁹. Unde sara post hostiū risit. Aīma post hostiū stat cuz est ppe cōtemplationez. sz adhuc actu nō rapta in hostio autē est dū actu contemplat ad instar cōtemplatiōis visibilis. Nam dñs erat foris loquens cū abraā. q si sara fuisset in hostio ipsuz q dem vidisset. Sed qz stabat post hostiū ipsuz q dem audiuit sz nō vidit. Janua q̄dē inter deuz q hominē est corp⁹ impediēs ptemplationē. post quā ianuā stās aīma actu nō rapta. audit q̄dez deū. quia ei⁹ nutus pcipit. ppter qđ in risū interne alacritatis prumpit. vnde q parit filiū Isaac opa sez charitatis cū spūali gaudio erumpēdo. licet enī talis aīma dudū ante hūc statū in operibus vitiosis se exercuerit. nūc tamē statum libertatis adepta maxime delectabilit̄ opatur. inq̄ntum hmōi opa a pfectiore charitate eliciūtur ppter qđ hmōi opa talis aīme valde sūt pfecta. Sicut ergo sara in iuuētute sterilis. i senectute fecunda fuit. Sic charitas pfecta aīe libere quātum ad pmū q principalē actū nō gignit opa exteriora. sed in senectute. i. deficiēte illo. cū a cōtēplatione descēdit ad necessitates corpis erumpit p opa charitatis q vtutū. Et hm hāc adaptatiōez accipit pius q posterius natura q dignitate non tpe. Charitas enī nō pius tpe facit hoiem cōtemplari circa diuina q postea versari circa opa exteriora in actib⁹ vtuosis. sz ecōuerso post exercitium habitū in campo actiōis puenit ad culmē cōtemplatiōis dicēte Greg. vj. moral. Cū ptemplationis arcē aliq̄ tenere desiderāt. pius se in cāpo virtutum pexercitiū operis probēt. Et hec ō primo ꝛc.

Subsermo Primus.

CCCLXI a

Qui facit uoluntatez patris mei]. Secūdo volūtas dei attenditur in mādatoz ei⁹ obseruatione Eo enī ipso q quis aliq̄d mādat vult ipse illud puari. qz mandatū includit voluntatē. Volūtas ergo dei est vt seruem⁹ mādata eius. qz voluntas ei⁹ est vt habeam⁹ vitā eternā vt dictū est. q̄ sine obseruatione mādatoz haberi nō potest. Quicunqz enī vult aliq̄d. nō solū vult illud. sz etiam oia per q̄ pueniť ad illud. Sicut q̄ vult sanitatē. vult etiā dietā q medicinā ꝛc Sic deus volendo nob⁹ vitā etnā vult etiā mādatoz ipsi⁹ obseruationē. Unde ipse dicit Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata Que aūt sint mādata de necessitate salutis seruāda diligēter ꝓsiderandum est. Omia siquidē mādata tā veteris q̄z noue legis sunt i triplici genere. qz quedā sunt moralia. quedā cerimonialia. q quedam iudicialia Moralia sunt q ptinent ad bonos mores. q sūt de lege nature. Cerimonialia ptinēt ad cultū exteriorz sacrificioz q hmōi. Judicialia vo ptinent ad ordinationē hominū ad inuicē. Sz omia cerimonialia q iudicialia veteris legis paduentū christi euacuata sūt. quia aduenīēte veritate cessit figura. Unde illa dei⁹ nō vult seruari ex vi leḡ q ad lrām. Moralia vo omia habēt obligatiōz. quia ex ipso dictamīe naturalis rōnis efficaciā habēt si nunq̄z in lege statuerent. Unde dic̄ apostolus Roma. ij. Qz gētes que legē nō habent. naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt Sciendum aūt q mādata moralia nō oia ponunt in decalogo. Sz eoz est triplex grad⁹. Nā quedā a decalogo ꝓsupponunt. q̄ ita manifesta sunt q̄ teis null⁹ errare potest hm iudicium rōis. sicut duo mādata dilectiōis dei q primi. que sunt pma et cōmunia pncipia legis nature. Quedā ponūt in decalogo que sunt magis determīata. quoz rōem etiā q̄libet popularis statim pōt de facili videre. q tñ quia pungit iudicū humanuz circa hmōi puerti. ideo editiōe indigēt. q ista pseipsū deus ꝓpo posuit. Quedā aūt pnent sub dō decalogo tradita a dō populo p moysen q aarō. De pmo genere mandatoz habes infra in sermone diliges dñm deū tuū. dñica. xxij. De secūdo aūt genere videlicet de mādatis decalogi satis patz qualiter obseruāda sūt De tertio vo genere sez de mādatis decalogi supadditis q̄ vtualiter in decalogo pnent sicut cōclusiōes in pncipijs q̄ nō ita cōmuniter omnib⁹ sunt nota Est sciendū q in pmo pcepto decalogi phibet cult⁹ alioz deoz. cui supaddūť alia pcepta phibitiua

eorum que ordinant in cultū idolorum.sicut habet Deut.xviij. Nō inueniat in te qui lustret filium suū aut filiam ducēs pignem nec sit maleficus nec incātator.neq; pbitones consulat neq; diuinos.et querat a mortuis veritatē. ¶ Secū dū aūt mandatum pbibet piurium. Supaddit aūt ei pbibitio blasphemie Leuit.xiij. Et pbibitio falsē doctrine Deut.xiij ¶ Tertio vō mandato de sanctificatione sabbati supadduntur omnia ceremonialia. Sed nota q in locū ceremonialiū veteris legis cedunt sacramenta ecclie et oīa que ad cultum diuinum ex istitutiōe ptinēt et quātū ad illa ultimum mādatū adhuc obligat sic et alia moralia. ¶ Quarto mādato de honore patris supaddit de honoratiōe senum Leui.xix. Coram cano capite cōsurge et honora patres senes.et vniuersaliter omnia mādata ducētia ad reuerentiam exhibendā maioribus.vel ad bñficia exhibēda equalibus et minoribus. ¶ Quinto aūt mādato quod est de pbibitiōe homicidij supaddit pbibitio cuiuslibet violentie cōtra proximum. Sicut illud Leui.xix. Non stabis cōtra sanguinem proximi tui. Et illud. Ne oderis frēm tuū in corde tuo. ¶ Sexto vero mandato de pbibitiōe adulterij supaddit mādatū de meretrice Deut.xxiij. Nō erit meretrix de filiabꝰ israel. neq; scortator de filijs israel Et iterū pbibitio vicij cōtra naturam sm illud Leuit.xviij. Cuz masculo nō miscearis et cū oī pecore nō coibis. Et vniuersaliter in hoc pcepto pbibet oīs illicitꝰ cōcubitus et illorū mēbrorū illegitimꝰ vsus vt dicit Augꝰ. ¶ Septimo mādato de pbibitione furti supaddit pceptum de pbibitiōe vsure sm illud Deut.xv. Nō fenerabis fratri tuo ad vsuraz. Et pbibitio fraudis Deut.xxv. Nō habebis in sacco diuersa pondera. Et vniuersaliter oīa q ad pbibitionē calūnie et rapine ptinent. Octauo mandato quod est de pbibitiōe falsi testimonij addit pbibitio falsi iudicij sm illud Exo.xxiij Nec in iudicio plurimoz acquiescēs sētētie vt a veritate deuies. Et pbibitio mēdacij.sicut ibi sz dit. Mendaciū fugies. Et pbibitio detractiōis Deut.xix. Nō eris criminator et susurro in populis. ¶ Reliquis aūt duobꝰ mandatis nulla alia adiungunt.quia p ea vniuersaliter oīa mala cōcupiscentia pbibet. Hec de mandatis veteris legis que adhuc obligant. ¶ De mandatis aūt noue legis sciendum q in euangelio valde pauca mādata sūt supaddita. sed que ibi ponunt vel sūt cōsilia vel mandatoz legis veteris declaratiua. Illa aūt solū ibi pcipiunt p que in gratiā introducimur et que habēt necessariaz cōuenientiaz ad gratiam. Illa aūt ibi pbibent q habēt repugnātiam ad gratiam. In gratiā aūt introducimur p sacramēta. et iō oīa sacramēta in noua lege cadunt sub pcepto. et reducunt ad mādatū de sanctificatiōe sabbati vt dictum est Necessariam aūt cōuenientiā ad gratiaz habet cōfessio fidei. Repugnantiā vero et cōtrarietatē habet negatio fidei. Et iō cōfessio fidei est mādata.negatio pbibita Mat.x. Qui confitebit me corā hoibus.cōfitebor et ego eū coraz patre meo qui in celis ē. Qui āt negauerit me ꝛc. Repugnātiam etiā ad gratiā habēt oīa peccata mortalia que sufficienter in lege veteri sunt pbibita. et iō nō oportuit de eis in euāgelio dari noua mādata. Si aūt aliqua talia inueniuntur in euangelio.nō ponunt ibi tanq; noua mādata.sed introducunt tanq; declaratiua veterū mandatoruz. vt patet Mat.v. vbi dñs solum ad illa mādata apposuit in quibus scribe et pharisei non rectū intellectuz habebāt. ¶ De consilijs vero euāgelicis sic sentiendū ē q et ipa de voluntate dei sunt et sub cōditiōe si homo velit. et ideo non cōputant int mandata. Mandata q̄pe seruare necessitatis est quia deus absolute hoc vult. Cōsilia vero seruare voluntatis hominis ē. q̄a hoc pacto deus vult.nisi forte aliquis ex voto et ex statu ad illa obligetur. tūc enī accedit hominis volūtas in vouendo sez vel statū talem assumēdo. Ex quo patet q assumētes sibi statū pfectionis.vel libertatis spūs.tenēt seruare nō solū mādata diuina sz et cōsilia. Igit qui vult intrare in regnū celoz.oportet eum facere volūtatē dei in seruando mādata eius. Et hoc de secūdo ꝛc.

¶ Subsermo secundus.

CCCLXII

Qui facit uoluntatem patris mei ꝛc. ¶ Tertio volūtas dei attenditur in nostra sanctificatione. Unde apl̄us.j. Thes.iiij. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra Ubi glo. Hec est voluntas dei.id ē. pceptum q̄ deus vult impleri.sanctificatio vestra Leuit.ij. Sanctificamini et estote sancti ꝛc. Hec aūt sanctificatio pōsistit in q̄nq;. Primo in nostri ad statū pōstinū reposition. Secūdo in mentis ab omni immūdicia dō puratione. Tertio in mentis in deo firma stabilitione. Quarto in nostra cū deo spūali vnione Quinto in celestis glorie finali adeptiōe. Et hec q̄nq; in noīe sanctificationis sm q̄ntuplicē eius etymologiā vel significationem innuunt. Sanctificatio aūt hec quātū ad omnia q̄nq; bic nobis p gratiam cōfert in parte sed in patria dabit plene vbi vere erimꝰ sancti. ¶ Primo ergo san-

ctificatio nostra cōsistit in nostri ad statū pristi
nū repositione. Vult enīz deus vt restituat hō
ad statū et dignitatē in qua creatus fuit primus
hō vt spūs nullā rebellionem sentiret a carne et
sensualitate. Tunc enī quia aīa subiecta fuit do
et caro ita subiecta fuit spūi vt nullā corruptōnē
mortis et infirmitatis et aliarū passionū homo
sustineret. Sed ex quo spūs vel aīa que media
erat inter deum et carnē. rebellauit deo peccādo
ex tūc corpus rebellauit aīe. et tūc mortē infirmi
tates et ceteras passiones sentire cepit. et cōtinu
am rebellionez sensualitatis ad spūm. de q̄ ap̄s
Ro. vij. Video aliam legem in mēbris meis re
pugnantē legi mentis mee ꝛc. Et iterum Gal. v.
Caro cōcupiscit aduersus spūm ꝛc. Est ergo vo
luntas dei sanctificatio nostra vt videlicet caro
rep̄mat et spūs carni dñet. Et hec sanctificatō cō
uenit ex ethymologia noīs qua sanct⁹ idem est
quod sine terra. Nā sanctus latine grece dicitur
agyos ab a q̄ est sine et geos terra. quasi sine tra
Et reuera q̄n homo intus p grām sic sanctifica
tur q̄ carne rep̄ssa spūs dñat. tūc iam nō est hō
terrestris ab humo dictus sed potius velut hō
in paradiso cōditus. Et hec dei volūtas nostre sci
ficationis implet ex pte in hac vita. sed cōplebit
in resurrectione sanctorū q̄n resurgent corpora
glorificata. ¶ B Secundo hec sanctificatio
cōsistit in mentis ab omni immūdicia omnio
da depuratione. Nō enī ad sanctificationez ho
minis sufficit carnis rep̄ssio. ſz etiam req̄rit pfe
cta spūs emūdatio ab omni imūdicia tam exte
riore quā interiore que posset in cogitationibus
vel affectionibus mentē qūlibet inq̄nare. Unde
Biony. xij. ca. de diuinis noībus sanctitatē diffi
niens sic dicit. Sanctitas est ab oī immūdicia li
bera et pfecta et omnino imaculata mūdicia. in
qua descriptiōe btūs Biony. innuit tres grad⁹
q̄ ad sanctitatē vl̄ ad sanctificatiōem requirunt
p̄mus gradus est libertas ab omni immundi
cia ne videlicet hō sit seruus alicui⁹ imūdicie sed
sit a tali seruitute liber. Secūs gd⁹ ē pfecta mūdi
cia ne videlicet homo aliquibus passionib⁹ im
mundicie inquietet. Perfectū enī est cui nihil dē
ē. Tertius gradus ē omnino imaculata mūdi
cia vt videlicet nihil sit ab intra neq; ab extra q̄
possit hoīem maculare. Et hec sanctificatio allu
dit secūdē interp̄tatiōi noīs qua sanctus dicit q̄
si sanguine tinct⁹. Quales sunt illi mundissimi
spūs de quibus dicit Apoc. vij. Isti sunt q̄ vene
runt ex magna tribulatiōe et lauerunt stolas su
as in sanguine agni. Et Apoc. j. dicit. lauit nos
a peccatis nostris in sanguine suo. Alias enim
nisi ab illo agno loti essemus q̄o ad tantā mū
dicia que in hac sanctificatiōe requirit peruenire
possemus. Et in hac etiā sanctificatiōe volūtas
dei implet in hac vita ex pte ſz in futura vita om
nimode pficiet. ¶ C Tertio hec sanctificatio
cōsistit in mentis in deo firma stabilitiōe. Unde
de viro iusto sic sanctificato dicit Ecc. xxxj. Sta
bilita sūt bona illius in dño. Talis enim vir bo
na ita in dño stabilit. q̄n oī actione virtuo
sa ipius virtute vigorat et p ipsius manutenen
tiam ab oī viciosa inclinatiōe p̄seruat. Unde Ber.
sup Cantica. Mens inquit verbo eterno inni
xa ita idui virtute ex alto. vt nulla violentia nul
la fraus. nulla eam illecebra possit vel statē dei
cere vel subicere dñantez. Un̄ apte de ea dici pt
illud Ecc. xv. Firmabit in illo et nō flectet. Et hic
effectus sanctificatiōis accipit ex tertia ethymo
logia noīs q̄ scūs dicit. q̄si sanctus. i. firmatus.
Et quātū ad hunc effectū sanctificationis volū
tas dei in nobis hic ex pte implet p grām sed in
futura vita pficiet p gloriam. ¶ Quarto ſz san
ctificatio nostra quā deus vult cōsistit in nostra
cum deo spūali vnione. Pro hac sanctificatiōe
nostra ipe christus desiderant̄ rogauit patrem
Jo. xvij. Pater sācte serua eos vt sint vnū sicut et
nos vnū sumus. Et post. Sicut tu pater in me
ego in te vt et ipi in nobis vnum sint. O quanta
dilectio charitatis qua dei filius p nostra secu
vnione tam desiderant̄ orauit. non contētus ea
vnione qua se nobis vniuerat in natura huma
na. sed adhuc intimius sibi et patri nos vniri ro
gauit. ¶ B Ad cui⁹ euidentiam est sciendū
q̄ aliqui possunt dici vnuz triplicit. Uno modo
vnitate substantiali. Alio mō vnitate suppositā
li. Tertio modo vnione spūali. Primo mō pat
et filius in diuinis sunt vnum. Et de hac vnitate
verba christi in hoc loco intelligi nō possunt vt
oret q̄ et nos eadem vnitate substātiali cum eis
simus vnum. Un̄ Aug⁹. Nō dixit saluator vt
nobiscum sint vnū. vel vt simus vnū ipsi et nos.
sed ait. vt sint vnū sicut et nos. Ipi vtiqz in natu
ra sua et nos in natura nostra. Quāobrē ita ē pa
ter in filio et filius in patre vt vnum sint. q̄ vni⁹
substātie sunt. Nos vero sic in eis ee possumus
vt vnum tū cum eis ee nō possumus. et hoc vni
tate in natura. ¶ E Alio modo aliqua sunt
vnum vnione suppositali. Et sic nos sumus vnū
cum verbo et patre p vnionē nature nostre cuz
natura diuina in suppositō verbi. Nam vn⁹ est
christus caput et nos mēbra vt dicit Aug. et hec
ita est vnio mēbrorū scilicet cū capite q̄ nō pōt
dici vnitas. Unde hugo de sacramentis libro. ij
pte p̄ma ca. xiij. vbi dicit sic. Uerbū quod cū pa
tre deo vnum erat p ineffabilem vnitatem. cum

boie assumpto vnum factū est p admirabilem vnionem. vnitas in natura vnio est in persona cū patre deo vnum. nō in psona cū boie assumpto. vnū in psona non in natura. Quid magis vnū q̄z vnitas. qđ vnitate vnū est sūme vnū est verbū et pater vnitate vnum erāt. quia in natura vnum erāt. ꝛ voluit ipsum verbū nobiscum fieri vnū vt nos in se ꝛ p se vnuz faceret etiā vnū cum illo cū quo erat vnū. ipsuz assumpsit ergo ex nobis nostrā naturā vt eam sibi sociaret per vnionem in psona. que sociata nō erat p vnitatem in natura. vt p illud quidē q̄ ꝛ p ipsuz vnuz etiā cū patre qui cū ipso vnum erat. Hec hugo Apparet ergo q̄ si nō possum⁹ ee vnum cuz patre ꝛ filio vnitate substātiali. vnū tñ cū eis sum⁹ vnione psonali. Hec p hac vnione rogauit christus. quia iam habuim⁹ eam in christo. Unde poterat quidē dicere christus. Ego ꝛ ipi nō vnū sed vn⁹ sumus. quia caput et corpus vnus est christus. Sed hac vnione nō cōtēt⁹ vt dictū est rogauit patrem p alia vnione. ¶ Est ter⁹ modus quo aliqua dicuntur vnum vnione spirituali que vnio est p vniformitatē voluntatis et transformationē amoris. Nam amor transformat amantē in amatū ſm Dion. Hec vnio bene dicit spūalis quia a spū et ſm spūz ꝛ i spiritu fit. Quod sic est videre. Si enī respicim⁹ ad originem hui⁹ vnionis est a spūsco. Si respicim⁹ ad modū ꝛ assilatiōez est ſm similitudinez emanatiōis spūssancti. Si respicimus ad substātiā in quo fit hmōi vnio est in spū nostro. Que sic declaro ſm intentionē augustini. Ex eo nāq̄z q̄ pater et filius sūme sunt vnum vt dictum ē. ipsi cōcordissima voluntate quodā charitatis igne cōflati cōspirant in vnū spūm eis cōsubstantialem. virtute cui⁹ in spūm rōnalez qui est imago dei derivat quedā pticipatio diuine vnitatis vt quēadmodū ex cōcordissima voluntate patris ꝛ filij ꝛ spūssci⁹ velut amoris vtriusq̄z in eadē eis vnitate sociat. Ita spūs noster ex cōformatōne voluntatis ꝛ trāsformatiōe amoris in deū vn⁹ spūs cuz spū dei efficiat. De hac vnione spūali dicit ap'lus. j. Cor. vj. Qui adheret deo vn⁹ spūs ē. Ubi glo. Qui adheret deo semp faciēs voluntatem dñi vn⁹ spūs est cū spū dñi. nō substātie idemptitate. sed pticipatiōe. Hec ē illa vnio p q̄ christus rogauit patrē. Et ad hūc sensuz ſm augustinū valet illud qđ dñs ait. Ut sint vnū sic ꝛ nos vnum sumus. Ut quēadmodū pater et filius nō tātū vnitate substātie sed etiā voluntate ꝛ amore vnū sunt. Ita ꝛ hi inter⁹ q̄s ꝛ deū mediator est filius. nō tātū p hoc q̄ eiusdē nature sunt sz etiā p eandem dilectiōis societatē vnū sint. Idō aūt addit. in nobis. vt sint inq̄t vnū in nobis vt q̄ vnū efficiunt fidelissima charitate grē dei tribuendum sit nobis vt dicit Aug⁹. Ad intentōnem huius sensus hugo vbi supra dicit sic. Rogat vnitas p vnione. Verbum cū patre vnū in natura. homo cū verbo vnū in psona. rogat vt mēbra cū capite sint vnum. p̄mo in iusticia postea in gloria. Et iste effectus sanctificationis sumit ex etymologia noīs put sanctus dicit quasi sacre vnitus. ꝛ cōcordat cū descriptione Dion. q̄ dicit. q̄ sanctitas est ex ptita vita in vnitam consurgere. ¶ Quinto sanctificatio nostra cōsistit in celestis glorie adeptiōe. ꝛ in hoc sanctificatio nostra est pfecta ꝛ cōsūmata. In p̄cedentibus enim sanctificatiōis effectib⁹ semp restabat plus acquirendum. Unde de sanctis in hac vita dicit Apoc. xxij. Qui sanctus est sanctificet adhuc. In isto aūt effectu quo sanctificabimur in celo nihil plus restat querendū. quia ibi satiabit in bonis desiderium nostrū. vt dicit in ps. Et isti veraciter dicunt sancti q̄si satiati. De his sanctis dicit dionysius de ecclia stica ierarchia. Sanct⁹ quilibet qui venit ad finē pp̄riorū agonum leticia scā adimplet. et cuz delectatiōe multa ad vitam supuenit immortalem. Et hanc cōsūmatam sanctificatiōez nostrā saluator noster nō soluz rogat a patre sed etiā ptāte deitatis eaz vult. Unde post verba rogatiōis p̄dicte subiungit dicēs. Pater quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum ꝛ illi sint mecū. vt videant claritatē meam quā dedisti mihi. Et vt voluntas sua impleatur in hoc et in alijs de sanctificatione p̄missis ipse rogat patrē p sanctificatione nostra quātū ad omnia p̄missa. Uñ cū rogasset p nostra vnione vt visum est dicendo pater sancte serua eos etiam subiecit. Sanctifica eos in veritate. ꝛ pro eis ego sanctifico meipm vt sint et ipi sanctificati in veritate. Sup quo verbo dicit Aug⁹. Ipe inquit filius hominis in initio creatiōis sue qñ verbū caro factum est tūc sanctificauit se in se. ß est hoiem se in verbo se. quia vnus christ⁹ vbuz et homo sanctificans hominem in verbo. Propter sua vero membra. ꝛ pro eis ego inquit sanctifico meipsum. hoc est. ipos in me. q̄. d. Me ipsū sanctifico. quoniā etiaz in me ipsi sunt. vt sint et ipi sanctificati in veritate que ego sum. Pro eadem etiā nostra sanctificatione ipse docuit nos orare in oratione dominica vbi dicim⁹. sanctificetur nomen tuum. sup. in nobis. Nomen q̄pe suum quod ipse sanctificauit in seipso p nobis vt dictum est nos sanctificari petimus in nob vt et nos simus sancti in illo. Et quoniā hec sanctificatio nostra est a voluntate sua vt patet ex

phabitis. Ideo in eadem oꝛone subiungimus. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Uolũtas enim dei est sanctificatio nostra vt vlsum ẽ. Primo in terra p̃ gratiam. postea in celo p̃ gloꝛiam. Que voluntas dei implet quando voluntas nostra dei voluntati ꝓformat. Et ad hoc accedit tota intentio p̃missi thematis. Qui facit voluntatem patris mei qui in celis est ipe intꝛabit in regnum celoꝝ. In quod nos perducat ꝛc

¶ Expositio euãgelij dominice octaue post pentecosten CCCLXIII

Homo quidaꝫ erat diues qui habebat villicum. et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius. Et vocauit illuꝫ. et ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationem villicationis tue. Jã. n. non poteris villicare. ¶ Solent homies de alienis bonis eẽ p̃digi. de ꝓꝓꝛijs aũt parci. Unꝺ puerbialiter dicit. Corrigias corio longas damus ex alieno. Quia ergo oĩa bona tpalia que in mundo possidemus nõ sũt nostra ꝓꝓꝛia sed dei qui earum vsum nobis cõcessit et quasi iconomos suos nos cõstituit. Idcirco ad distribuendum ea ꝓmis indigentibus debemus eẽ liberales. Et hoc docet pabola presentis euangelij. Quod in tres ptes diuiditur. In quarũ ꝑma ponit citatio villici ad reddẽdã rationem. In secunda explicatur eius sagacitas ad futuram sibi pulsionem. Ibi ¶ Ait autem villicus intra se ¶ In tertia cõmendat ipsius p̃udẽtia ad nostrã eruditionez. Ibi ¶ Et laudauit dñs ꝛc ¶ Circa ꝑmum tria facit ¶ Primo p̃mittitur villicatiõis cõmissio a dño facta iconomo ¶ Homo quidam erat dies ¶ Ubi exp̃mit cõdicio dñi quia erat homo. et quidã scz singularis. et vnus. et singulariter diues ¶ Mystice homo iste ẽ deus qui homo dicit quia veraciter hõ est in supposito verbi. et quia singularem habet curam. et pꝛouidentiam hominũ. Ipe diues est singulariter. et vniuersaliter. quia celũ. et terra. et omnia que in eis sunt sua sunt. ps. xxiij. Dñi est terra et plenitudo eius ꝛc Et vere diues cui⁹ diuitie nũq̃ deficiunt. nunq̃ decrescũt. Et nota q̃ deus diues ẽ multipliciter. Est enim diues infinita bonitate. Ro. ij. An diuitias bonitatis eius contemnis. Itẽ diues est mltitudie mie ꝓphet. ij. Deus qui diues est in misericoꝛdia. Item diues in abũdãtia gratie Eph̃. j. Secũduꝫ diuitias gratie eius que supabũdauit in nobis Itez diues est altitudine cognitionis Ro. xj. O altitudo diuitiaꝝ sapientie. et scientie dei. Itez diues ẽ in magnitudine glorie. cui⁹ diuitie tante vbertatis sunt vt oẽs homines qui diuites sunt eius diuitijs diuites sunt. j. Reg̃. ij. Dñs pauperem facit. et ditat. Item sine eo quilibet est paup Job. j. Dñs dedit dñs abstulit sicut dño placuit ita factũ est. ¶ B

¶ Notãdũ aũt q̃ deus largit hoĩbus ser genera diuitiarũ scz diuitias nature. fortune. corpis. anime. gratie. et diuitias glorie. Diuitie nature sunt cõmunes scz mundi machina cum suo oꝛnatu. terra. ignis. aer. et aqua. et omnia que i eis sunt. Diuitie fortune sunt pecunia. possessiones mancipia. et bestie. De quib⁹ in ps. viij. Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues ꝛc Diuitie corpis. generositas originis. sanitas. fortitudo. et pulcritudo. et ordinata membꝛoꝝ distinctio. Juxta illud Geñ. ij. Formauit deus hoiem de limo terre. Diuitie aũt aĩe sunt viuacitas sensuum. ira. scibilis cõcupiscibilis rõnalis virtus. amatiua. ars. ingeniũ. voluntas. intellect⁹. et memoria Exo. iiij. Quis fecit os hoĩs. aut q̃s fabricatus ẽ mutũ. et surdũ videntẽ et cecũ. nõne ego Diuitie gratie sunt fides. spes. charitas. fortitudo. tpantia. iustitia. pudẽtia. scientia. intellect⁹ atq̃ rursus amicicia. honoꝛ. laus. et fama. De q̃bus omnibus dicit aplus. j. Corinẽ. iiij. Quid habes hõ quod nõ accepisti. Diuitie glorie sũt apta dei visio. dulcis ipsius amoꝛ. secura trãq̃llitas. et angeloꝝ consoꝛtium. que eẽ a deo dicit aplus Ro. ix. Ostendit diuitias glorie sue et in vasis misericoꝛdie que ꝓparauit in gloria. Patz igit̃ q̃ omne genus diuitiarum a deo est. Proꝛuerb. viij. Mecum sunt diuitie et glorie. ¶ C

¶ Deinde cũ addit qui habebat villicum ex̃ ꝓmit condicio ministri. quia erat villic⁹. Est autem villicus ꝑm Bedam ville gubernatoꝛ. Uilla nomen accepit. Iconomus aũt tam pecunie q̃z frugum et omnũ que habet dñs dispẽsatoꝛ est. Sed hic villicus p̃ iconomo accipitur Et nota q̃ quilibet est villicus dei cui triplex villa commissa est gubernanda. et fruct⁹ ipsi⁹ pruꝺenter dispensare debet. ¶ Prima villa ẽ mundus iste. cui⁹ fructus sũt bona tpalia. que q̃libz debet custodire ne alter rapiat. et sibi ꝓmissa seruis dñi sui distribuat. ¶ Secũda villa ẽ corpus ꝓꝓꝛium quod custodiẽdũ est neq̃ p̃ portas sensuum ingrediat mors ad aĩam Hiere. ix. Ascendit mors per fenestras nostras. Bene custoꝺiuit corpus suum Job dicens. xxxj. Pepigi fedus cum oculis meis vt ne cogitarem quidez de virgine Grego. Ne incaute respiceret q̃ ꝓpostea inuitus amaret. Bona etiã ipsius corpis vt sanitas fortitudo ꝛc. dispensanda sunt ad dei seruitium. et honoꝛez. ¶ Tertia villa est anima

q̄ a prauis cogitatiōibus custodienda est. cui⁹ oēs virtutes distribui debent ad dei cognitionē ⁊ bonoꝛē ⁊ amoꝛem ¶ Secūdo ponit villici diffamatio. Et hic diffamatus est apud illū. qꝛ nihil latet eum. Aug⁹. Culpa publici sceleris non indiget strepitu accusatoꝛis. q̄si dissipasset bona illius. qđ frequēter cōtingit. quia diuites b⁹ mūdi ⁊ maxime ecclesie ministri quib⁹ tradita sunt bona spūalia ad expendendū in pijs opib⁹ frequēter cōsumūt ea in illicitis ⁊ supfluis Et nota q̄ signanter dicit hic. quasi dissipasset. nō absolute q̄ dissipasset. quia nullus quātūcūq; peccatoꝛ sit potest dissipare bona sibi a deo collata nō vtendo eis ad debitū finē vite eterne. cuꝛ hāc dissipationem deus reducit in bonū iusticie puniendo p pctīs. vt dicit Aug⁹. ¶ Et nota q̄ malus villicus p̄mo dissipat bona tpalia aliena rapiendo vsuris furtis ⁊ rapinis. Dissipat et pꝛopꝛia illicite expendēdo in luxuria ⁊ supfluis Luce. xv. Dissipauit substātiam suā viuēdo luxuriose. Item dissipat pctōꝛ bona coꝛpis cuꝛ bonis coꝛpis male vtīt. fortitudine ad bella. sanitate ad vitia. pulcritudine ad vana. Vñ Greg⁹. de angelicis. Heu q̄q; generosos vultus diabolus capit. Threnie. j. Murus hierusalē dissipat⁹ est. Coꝛpus est mur⁹ aīe. p cui⁹ dissipatiōes ingrediuntur ad aīaꝫ vicia Eccēs. x. Qui dissipat sepē moꝛdebit eum coluber. Item dissipat pctōꝛ bona gratie. videlicet anime ingenū ⁊ artem q̄b⁹ ppriaꝫ debuisset defendere vitā. Dissipat in terrenis incaute virtutē amatiuaꝫ qua debuisset tendere i dei amoꝛē. Dissipat prauis cōcupiscentijs Job xvij. Cogitatiōes mee dissipate sūt toꝛquentes coꝛ meū. Heu q̄q; nobiliū multoꝛū hominū igenia vidimus dissipata implicatiōe tpalis lucri. Item virtutē pulcritudinis amoꝛis inq̄nant concupiscentijs pessimis Thiere. x. Consumpserunt iacob ⁊ decus eius dissipauerūt ¶ Certō ponit villici citatio ad iudiciū. Et vocauit eū Vocat de⁹ pctōꝛē triplicit. Aliq̄n p exteriorem sermonē p̄dicatiōis. Aliq̄n p internā inspirationem cū peccatoꝛ cōstituit añ se deū ⁊ discutit q̄ luter in hoc mundo se habuit Item vocat in morte. Et ait illi Tria verba hic dicit christus pctōꝛi magne angustie et anxietatis. que si cōtinue auribus nostris insonarēt nullo mō peccaremus ¶ Dumū est rigide repbensiōis. Quid audio de te Añq̄z sic ditato munerib⁹ gratiaruꝫ p̄uento benedictiōibus. constituto dissipatoꝛe mearū rerum. qđ hoc audio clamoꝛem de terra resonantem. tam horribilia scelera. taꝫ antiqua vicia. tantaq̄z dissipasti tpalia. inquinasti coꝛp⁹ ⁊ aīam peccatis inueterasti. ps. Audiens deus spreuit ⁊ ad nihilū redegit valde israel ¶ Secūdum verbū anxij timoꝛis. Redde ratiōez villicationis tue O verbū districtū. o verbū anxiū. o verbum durū discussionis districte. q̄n exigēt a nobis ratio de occultis coꝛdiū cogitatiōibus de opibus antiquis. et ociosis sermonib⁹. ō nostris actionibus. tūc apti erūt libri celestes. tunc aptus erit liber conscie. in quo leget memoꝛia quid q̄d cogitauit. dixit ⁊ fecit. tūc examinabuntur facta. tūc discutiet ratio vite nostre ¶ Tertium verbū est amari doloꝛis. Jam non poteris villicare In futura enī vita tollit boī ois villicatio ita vt vlteri⁹ nec bene nec male possit opari ¶ Magn⁹ ergo doloꝛ aīe q̄n primāte hoꝛa moꝛtis audit sibi dici q̄ vlterius villicare non possit Duto q̄ totū mundū daret q̄ sibi cōcederetur spaciū vnius hoꝛe quo peniteret ⁊ aliquid boni ageret. sed nō dat. quia tps illud est reddēde rationis. sed nō exercēde villicatiōis. Audiam⁹ ergo hec tria verba seueri iudicis. ⁊ añ iudiciū placemus iudicem vt nō peamus Piere. xxij. Audi et bene tibi erit ¶ Legit q̄ abbas quidā bona monasterij dissipauerat. multisq; peccatis erat oneratus. Ad quē infirmantē venit iuueīs quidā vestimentis albis indutus dicēs. Vitis parat⁹ dñe abbas tertia die venire ad dñm meum reddituꝛus rōnē vniuerse vite vestre. Quē ille interrogat. Quis est dñs tu⁹ ad cui⁹ me citas iudicium. At ille. Ipe inq̄t dñs me⁹ est q̄ fecit celuꝫ ⁊ trā Quib⁹ auditis abbas ille conticuit. vertitq; faciem suam ad pietem anxie flens et gemens. Quē dū sui cōsolarent quia esset spes salutis a medicis. causasq; tristicie pquirerent. nihil loquebat. Tandem vero impoꝛtunis deuictus pcibus. ad dei inq̄t iudicium etiā visibilit vocatus sum tertia die. ⁊ mihi dictus cur tristaris. Hoꝛtantibus vero amicis ad penitentiam rūdit. tps nō esse agendū penitētie sed rōnis reddende. Eo igit dissimulāte penitere die tertio venit poꝛ inuenis. Penite inquit dñe abbas ⁊ eam⁹ ad dei iudiciū. Surrexit ille de lectulo ⁊ mēbris infirmis sequebat angelum. Cūq; ad medium domus venisset nō se tenens p debilitate cecidit retroꝛsum ⁊ fractis cerucibus emisit spūz. Qui statim ad dei raptus est iudiciū. Vñ dicit Aug⁹. in sermone innocentuꝫ. Hac q̄ppe animaduersione impius pcutitur vt moꝛiens obliuiscatur sui. qui dum viueret oblitus est dei Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes.

¶ Secunda pars expositionis eu angelij.

HAt autem ullicus intra se. Quid faciam. quia dominus meus aufert a me villicationem. Fodere nō valeo. mendicare erubesco. Scio quid faciā. vt cum amotus fuero a villicatione. recipiant me in domos suas. Conuocatis itaq; singulis debitoribus domini sui. dicebat primo. Quātū debes domino meo At ille dixit. Cētū cados olei. Dixitq; illi. Accipe cautionē tuā. et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit Tu vero quantuz debes. Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas. et scribe octoginta. ¶ Secunda ps in qua ponit villici sagacitas ad futurā puisionē. puidendo sibi videlicet de remedio ad fugiendā cōdemnationē. Et tria facit. Primo premittit mētis anxietas. et pplexitas cū dicit. Ait aūt villicus intra se. Loquit sibi qui nullū inuenit amicū cum quo psiliari posset. Quid faciā. Sic semp cogitare debet pctōr Job. xxxj. Quid faciam cū surrexerit deus ad iudicandū. et cum quesierit quid rñdebo illi. Nō ait quid dicam sed quid faciā. quia apud districtuz iudicem nō excusant verba suasoria sed facta meritoria. qa dñs meus aufert a me villicationē. id ē omniū villarū pdictarū custodiā tā rerū. q3 corpis. q3 anime. et hoc erit in morte. Fodere nō valeo. Duobus modis indigens pōt acquirere necessaria. Aut opando. quod iste nō poterat. Unde dixit. Fodere nō valeo. Aut mēdicando. quod iste erubescebat. quia alijs ipe largiri consueuerat. Seneca. Nihil inquit carius emit q3 quod pcibus impetrat. ¶ Cōsiderandū q in alia vita nec aīa bñ potest opari opa quibus adiuuet ad gloriā. nec bona ipa pōt emendare. nec ab alijs mendicando impetrare. Opari quidē nō pt. qa tps vite psentis compat estati. alia vero vita similis est hyemi in qua quilibet accipit quod in estate acquirit. Propter qđ boiem hortat salomon Prouerb. vj. Vade ad formicā o piger et cōsidera vias eius. et disce sapientiam. que cum nō habeat ducē nec pceptorē parat in estate cibum sibi. Et Prouerb. x. Qui cōgregat in messe filius sapiēs est qui aūt stertit estate filius cōfusionis. Unde Chrysosto. Uita pñs habet exercitium mandatorū futura vero solacium. Si nihil opatus es hic. frustra in futuro speras. Itē nihil pōt anima mēdicare in alia vita. quia nō dabit. Hui9 signū sunt fatue virgines que petētes oleum a prudentibus repulse sunt. Sed nec diues epulo mendicās guttā aque recepit. Alij etiam volentes ingredi nuptias celestes cū roboze eiecti sunt dicente christo. Amen dico vob nescio vos. Item nec pōt emere tunc vitā eīaz quia nec habet vñ emat. nec est tibi venditor. Itē nec pōt accipe mutuo. Itē nec alteri cābire. Ait Chrysosto. Quilibet suā conuersionez. et tunicā induit nec potest eā exuere nec alteri cābire. Nec igit causa est quare erubescendū est in alia vita mendicare. q3 nō dat mendicantib9. Siue enim aliqs petat dono elemosyne siue pcio. siue cambio siue mutuo nō dabit ei. ¶ Secundo ponit cōsilij sagacitas. Scio quid faciā. quia sup. a. q3 tollar a villicatiōe debita relaxabo debitoribus dñi mei. et distribuā eis de facultatib9 eius. vt cū amotus fuero. Ipsentētiā mortis q quilibet a villicatiōe amouet. recipiant me. Ipsi quib9 relaxaui debita. et facultates tradidi domini mei i domos suas. ne cogar fodere aut mēdicare. ¶ Nota q mansiones celestes pauperz sunt. quia illis date sunt Matth. v. Beati pauperes spū quoniā ipoz est regnum celoz. Ait si diuites istud habere volūt oportet vt a pauperib9 illō emāt. Diuites enī habēt domos i tra pauperes i celo. Libenter ergo diuites recipiāt pauperes in domos suas in terra. vt a pauperib9 recipiātur in celo Aug9. Perebe terrā. et accipe celū. Prouidit ergo iste villicus sibi requiē post cōpletuz villicatus officiū. nō laborando nec mendicando sed potius bona dñi sui distribuendo Ubi cōsiderandū q vt supza dictū est tres ville commisse sunt homini scz mūdus corpus et anima. quoz fructus debet dispensare ad honorez dei Corpus nāq3 suum debet distribuere ieiunijs vigilijs. et ceteris laboribus p deo assūptis. et tūc sanitas fortitudo pulcritudo que sūt bona corporis optime erunt dispensata. Si vero corpis labores sustinere ñ possit quēadmodū. et ille villicus dicat. fodere nō valeo. saltem bona anie q sunt amor cognitio et mēoria. ita distribuat oīa do meditando de lege dñi. et cūctos etiaz inimicos amando vt oronibus sibi recompenset qđ laboribus efficere nō potuit. Et si rursus orare erubescit vtpote quia nescit quēadmodū et hic villicus aiebat. mendicare erubesco. qui ei orat mendicat. petit enī suffragiū. tūc certe nō restat nisi q puideat sibi de bonis tertie ville dñi scz de bonis tpalibus elemosynas largiendo. q3 talis dispensatio omnē defectū excusat corpis et anie Dañ. iiij. Peccata tua elemosinis redime Ieiunū quod distribuit bona corpis. et oro q distribuit bona aīe. atq3 elemosyna que distribuit bona mundi sunt opa quibus habet vita eterna. q3

elemosyna supercellit. Tho. xij. Bona est oratio cū ieiunio z elemosyna. magis q̄z thesauros aurī recondere. quoniā elemosyna a morte liberat z ipsa est q̄ purgat pcā. z facit inuenire vitā eternam. ¶ Tertio pomit excogitati cōsilij executio. Cōuocatis itaq; singulis .scz debitoribus bis ab illis. z hoc triplici cautela. Primo vt q̄libet donū sibi factū. reputaret sibi singulariter eē factum. Secūdo ne vnus indignaret de maiori remissione alteri facta. Tertio ne posset conuinci apud dñm suū de hoc quod faciebat. quia q̄libet erat testis singularis in facto suo. Debitoribus dñi sui. Debitor ē q̄ debet dare. creditor qui debet recipe. dicebat primo. Quantū debes dño meo. At ille dixit. Centū cados olei. Secūdum Bedā. cados grece est amphora latine cōtinens tres vrnas. Dixitq; illi. Accipe cautionem tuam. Cautio est instrumentum quod fit ad cautelam de cōtractu debiti p̄pria manu scriptum. quod alio noīe cirographū dicit. vt patet Col. ij. z Thob. iij. Et sede cito. dicit cito quia celeriter sūt impendenda opa pietatis Lu. xiij. Exi cito in plateas ⁊c. Aug⁹. Et rē pdit z meritū qui paupem molesta mora suspēdit. scribe q̄nquaginta. z sic dimidiā ptem annalium reddituū ei remisit. Deinde alio dixit. Et hic est alio datiui casus ſm antiquā grāmaticā vbi nos dicimus alij. Tu vero quātū debes. Qui ait. centum choros tritici. Chorus dicit a chora quod est mons quia mensura chori quasi mons vidētur. z ptinet. xxx. modios ſm Isido. xvj. etbymo. Et nota q̄ chorus est equiuocū ad quattuor scz ad ventum. ad instrumentū musicū. ad mensuram vt hic. z ad locū vbi cantant clerici. Hec tñ p aliquibus scribit cū aspiratione. p aliquib⁹ sine aspiratione. Ait illi. Accipe lras tuas .id est instrumentū debiti. z scribe octoginta. z sic quitam debiti ptem illi remisit ⁊c.

¶ Tertia pars expositionis euangelij. CCCLXV

Et laudauit dominus villicū iniquitatis q̄ prudenter fecisset. quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. vt cum defeceritis. recipiant vos in eterna tabernacula. ¶ Tertia ps in qua cōmendat villici prudētia ad nostrā eruditionē. Et duo facit. ¶ Primo villicū cōmendat. Et laudauit dñs villicū iniq̄tatis. Hic vident inculcari duo repugnātia quia vocat eum villicum iniq̄tatis z q̄ laudauit eum dñs. Sed dicēdū q̄ laudauit eum dñs nō simpliciter ſz ſm quid. Quia vt dicit glosa nō laudauit eū ō fraude sed de prudentia qua sibi puidit in posterum. Uñ licet villicus in se habuerit aliqua vituperabilia ppē que villicus iniquitatis dictus ē. p uidentie tñ modus pōt in exemplū bonor trahi. Sic enī serpēs in diffusione veneni ōtestabilis ē. sed in prudētia custodiēdi caput est imitabilis a viris pfectis Propter qđ dicit Matth. x Estote prudētes sicut serpētes. Sic villicus iste detestandus ē q̄z fraudē cōmisit. z laudand⁹ est q̄z prudenter sibi cōtrā piculū remediū adinuenit. Uñ Aug⁹. Villicū quē dñs deiciebat a villicatu. laudauit dñs eo q̄ in futurū sibi pspexit. Nō tñ omnia debem⁹ ad imitandū sumere. Nō. n. dño nostro faciēda ē in aliquo fraus vt de ipsa fraude elemosynas faciam⁹. Quia prudenter fecisset. Quo prudenter. cū prudētia sit virt⁹ cardinalis. iste aūt nō virtuose egit sed astute et sagaciter. ¶ Ad hec respondet Orige. d. Q̄z licz prudētia sit virtus ſm pros. in sacra tñ scriptura nō semp prudētia accipit pbono. sed aliquādo etiā in malo. In bono quidē accipit ibi Prudētia seruabit te vt eruaris a via mala Prouer bio. j. In malo accipit Geñ. iij. vbi dicit ſm. lxx. q̄ serpens prudentissim⁹ erat. vbi prudētia non virtutē dicit sed astutiā ad mala inclinatōez habentez. Et ſm hoc hic dicit q̄ dñs laudauit villicum. q̄z prudenter egisset. hoc est callide z ppera. Et forsitan q̄ dicit laudauit villicū. nō ſm veraz cōmendationē sed abusiue dictū est. sicut cū aliquis laudat de re indifferente. Hec Orig. Vel aliter dici pōt q̄ laudat opus villici nō in se sed in suo significato. z ſm hoc prudēter factum est Quidquid enī habem⁹ dñi dei nostri est. Unde si de bonis nobis collatis largiēdo elemosynas puideamus nobis in posterū. laudabimur ab ipso. ¶ Vel aliter pōt dici q̄ laudauit dñs villicū nō absolute sed in compatione ad prudentiam scōrum. q̄z prudētiores fuerūt ipe ad fraudez q̄z iusti ad iusticiā. Et hoc est quod subdit. Quia filij hui⁹ seculi .filios hui⁹ seculi amatores hui⁹ mūdi intelligit. q̄z sic intēdunt secularib⁹ tanq̄z ad nihil sint geniti nisi vt ipso seculo fruant. Prudētiores filijs lucis .filios lucis scōs appellat quorū opa nō sunt in tenebris ſz ī lumine grē. In generatione sua sūt .i. in secularib⁹ ad q̄ vident geniti prudētiores sūt Orige. Filij seculi hui⁹ nō sapiētiores ſz prudētiores dicunt filijs lucis. Et B. nō absolute ſz in generatione sua in his q̄ ad carnalē generationē spectāt. Sic. n. bubo z cattus clarius vidēt de nocte q̄z bō. nō ad legēdū lras ſz ad

capiendum mures. Sic prudētia spūs que est in filijs lucis excellētior simpliciter est q̄z prudē/tia carnalis que ē in viris huius seculi Ro.viij. Prudētia carnis mors est.prudētia vero spūs vita ⁊ pax. Scōm quid tñ scz in genere carnaliū ⁊ secularium negocior prudētia carnis maior ē q̄z sit prudentia spūs in genere suo. Qđ manifeste patet si attēdamus quō seculares prudentiores sunt ad lucra tpalia.qualiter carnē pascant. bene induant. quo ingenio fauores pncipū acquirunt.prudentiores sunt ad hec mūdana q̄z multi ad acquirenda celestia Unde apl̄ dormiebant qñ iudas circuibat binc inde vt traderet christum. Sic dormientibus religiosis seclares lucra sequunt terra mari ⁊ mille piculis. Itez videmus homines huj⁹ seculi armis idustres ad defensionem suā ⁊ expugnandū inimicos. magis q̄z multi iusti lucz sint prudētiores temptatōnibus resistere ⁊ diabolū expugnare. Itē mulieres videmus magis ornare se vt placeant mundo q̄z multi vt placeāt deo. Propter qđ abbas macharius cū videret meretricē ornatā planxit d. Quia magis ipa satagebat mūdo placere q̄z ipe dō ¶ Si querit que sit ratio q filij seculi magis astuti ⁊ feruidi sunt in tpalibus negocijs agendis.q̄z filij lucis in spūalib⁹. Dicendū q rō pōt eē duplex. Una ppter corruptionē nature humane ppter quā bō pnior est ad malum q̄z ad bonū. Alia.quia bona terrena sūt sensibilia.⁊ iō fortius mouēt aīm.quia bonū non mouet nisi cognitū sm q dicit Aug⁹. Inuisa q̄dez diligere possum⁹. incognita vero nequaq̄z. Sēsibilia aūt bona magis sūt cognita p experientiaz sensus.spūalia aūt solum p fidem. ¶ Be/cūdo pabolā pmissam ad nostrā salubrē erudi/tionem adaptat. Intentio nāq̄z dñi fuit inducere nos ad opa pietatis exemplo isti⁹ villici.suadens vt faciam⁹ sicut ipe fecit.q̄ psentiēs se amoueri ab officio.fecit grām debitorib⁹ dñi sui. vt postea haberet eos ppicios. Ita ⁊ nos sentiētes q morꝰ nō tardat debem⁹ de bonis nobis creditis que tñ sūt dñi nostri.pias elemosinas pauperib⁹ erogare.vt p⁹ morte q̄ est amotō a vilicatiōe corū meritis recipiamur in gloriā beatorū. Dicit ergo [Et ego vobis dico]q.d.alia q̄ pmisi pabolice dicta sūt. Nūc exp̄sse dico vobis [facite vobis]id ē ad vestrā vtilitatē [amicos] Amicos nos facim⁹ paupes cuz eis largimur elemosynas [De māmona]Qñqz inuenī māmona ne. pme declinatiōis.qñz māmon mammonis tertie declinatiōis. Et dicūt quidam q māmona est nomē diuitiarū sed mammon nomen demonis est q̄ pest diuitijs.i.q decipit p diuitias. Habēt enī demones officia sua. Ꝺz Augustin⁹ de vbis dñi dicit. Qđ illud qđ hebrei dicūt māmona.latine diuitie vocant.ac si diceret. Facite vobis amicos de diuitijs iniquitatis. ¶ E Est aduertendū sm Aug.q nō dicūt diuitie iniqtatis quia sūt inique et male acq̄site de illis enī nō pcepit dñs fieri elemosynas Ecc. xxxiij. Qui offert sacrificiū ex substātia pauptis. q̄i qui victimat filium in cōspectu patris. Pōt tñ etiā exponi de diuitijs iniquo affectu vel actu male acq̄sitis.de qb⁹ pōt fieri elemosyna. vt de acquisitis p meretriciū vel hmōi. Dare igitur pauptibus talia est facere sibi amicos de māmona iniqtatis. Si aūt iniusto titulo acq̄rant vel possideant diuitie.de eis nō debet fieri elemosyna.sed est restitutio facienda. Māmona aūt iniquitatis vt dicit Aug⁹ diuitie sūt vñicūq̄z habeant.que si male acquisite sūt facienda est amicicia eas restituendo. Uñ pstina amicicia restituetur.licet restitutio nullius sit meriti Si vō diuitie nō de malo sunt acq̄site.nihilomin⁹ dicūtur māmona iniquitatis. Primo sm Aug.qa nō sūt vere diuitie imo pauptate plene et obnoxie. si vere diuitie eēnt securitatē pstarent. Secūdo diuitie sūt māmona iniquitatis vt idez dicit.eo q iniqui sibi pstituāt spem in eis. ps.xlviij. Qui cōfidūt in virtute sua ⁊ in multitudine diuitiarū suarū gloriāt. Et ibidē Relinq̄t alienis diuitias suas ⁊ sepulcra eor domus illor in eternū. Tertio vt dicit Ambr̄. Qr tēptāt aīas nostras cupiditate vt velimus seruire auaricie.qđ est idolorum seruitus. Ad ep̄h.v. Quarto sm Basiliuz quia vt plurimū acq̄runt inique. In plurib⁹.n. p̄decessorib⁹ necesse ē aliquē repire qui iniuste vsurpauerit aliena. vñ si successeris patrimonio ab iniustis congregato cepisti ꝛc. Quinto sm Theophilū.q iniq̄ retinent.magna enī neq̄cia est ea retinere vñ debēt viuere paupes ⁊ pmitti eos fame morꝰ. Sexto qr iniq̄ expendunt in luxurijs comestatiōibus atq̄ alijs supfluis. Septimo qr p diuitias multa cōmittūt iniqua. Octauo q̄a alios eas habentiuz faciūt iniquos vt semp amplius desiderēt. Nono dicunt māmona iniqtatis q̄ ineq̄ter possident [Ut cū dēfeceritis]p mortem. Cū.n. hō mortē deficit ei vita.deficit mūd⁹. deficiūt amici.cōsanguinei.deficiunt opes.deficit possibilitas ad bñ opandū. Videat ergo q̄libet dū bic viuit vt donis elemosynaruz acq̄rat amicos in alia vita.alias eēt male recept⁹ [Recipiant vos in eterna tabernacula]i.p sua merita ⁊ suffragia ipetrēt apud deū vos finaliter recipi in vita btā. Uñ sicut dicit Gre. Si nos eor.s.pauperū amicicijs eterna tabernacula acq̄rim⁹ dā/

tes.pensare debem⁹ q⁹ patronis pot⁹ munera offerim⁹ q̄z egenis dona largimur.

Sermo de eadem dominica.

CCCLXVI

Facite uobis amicos de mām̄ona iniq̄tatis. vt cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Lu.xvj.

Sicut dic̄ b̄tus Dion⁹.optimi ē optima adducere.Cū ergo optimū inter oēs actus humanos sit habere amicos.Q⁹ vt dicit Ecc̄.vj.Amico fideli nulla ē cōpatio.⁊ nō est digna ponder⁹ratio auri⁊ argenti contra bonitatē fidei illi⁹.vnde etiā tullius de amicicia dicit.Quib⁹ reb⁹ humanis añponēda ē amicicia.nihil ē nature tā aptū tā cōuenies ad res diuersas.ad ꝓseruatiōez nature multuz valet amicicia.si ꝓspitas assit habeſ q̄s tecū gaudeat.si aduersitas quis eā tecū sustinebit.Amicicia enī ꝑualet ꝓsanguinitati.q̄a ⁊ dicit idē tull⁹.Cōsanguitas facit vt aliq̄s sit tibi ꝑpinquus.Amicicia autē vera facit vt aliquis sit q̄si alt̄ tu.Q⁹ igit̄ tam bona est amicicia hinc est q⁹ dñs noster qui est bonus p essentiā ac p ß optimus amiciciā nobis adducit in v̄bis ꝓpositis dicēs Facite vobis amicos ꝛc Que verba q⁹ ponderosa sunt in duplici sensu ptractanda. Primo p cōmuni instructiōe fideliū.Secūdo p speciali edificatiōe spūaliū.In ꝑmo sensu ptractādo.dñs noster in v̄bis istis tria facit Primo monet vt amicos nobis faciam⁹ cū dicit Facite vobis amicos Secūdo oñdit de q̄ amicos facere debeam⁹ q⁹ de mām̄ona iniq̄tatis Tertio docet ad quid eoz indigeam⁹ vt cuz defeceritis ꝛc. Quātuz ad ꝑmū v̄bi iubemur nob facere amicos.v⁹dēdū est quales amicos facere debeamus.Et q̄dē in electiōe amici tria sunt attendēda. Primū vt ille q̄ eligit̄ sit discretus ⁊ prudēs. q⁹ amicicie stultoruz sūt obnoxie Pro. xiij.Amic⁹ stultoz sibi⁹ illis efficit. Ad amicicia enī ptinet habere idē velle et idem nolle et cōfidentiam et familiaritatem mutuā et cōsciēciam secretoruz.q̄ oia noxiū eēt habere cū stulto. Secūdū est q⁹ sit bonus. Vñ tull⁹ de amicicia Hoc inq̄t sentio amiciciam nisi in bonis esse nō posse.quo erit amic⁹ q̄ sibi inimicus Ecc̄.xiij Qui sibi nequā cui bon⁹. Vñ Gre.in pastorali Cū incaute malorū amicicijs iūgimur. eoz culpis ligamur ab illo qui sūme rect⁹ ē.eo ipo iam discrepat.q̄ maloz amicicijs vita nostra cōcordat. Tertiū ē ne sit superbus Superbia enī maxime detestabilis ē in paupe. Hoc est enī vnuz ex trib⁹ q̄ odit sapiēs Ecc̄.xxv. Vñ superbia nō cōuenit cū amicicia. Superb⁹ enī nescit eē soci⁹. Vult enim eē dñs Prouerb̄.xj. Vbi fuerit superbia ibi erit ⁊ cōtumelia.vbi autē ē humilitas ibi ⁊ sapiētia. Unde Amb̄. de officijs libro.iij. Amicicia īquit superbiam nescit. Et ibidē. Facilis inq̄t vox ⁊ cōis.tuus sū totus.sed paucoruz ē effect⁹. Ex his habet documētū.q⁹ hic p amicos itelligunt paupes q⁹ dāda ē elemosina.q⁹ tales eligendi sūt paupes q⁹ dare volum⁹ iq̄ntū natura patit.q̄ ꝓscriptas ꝓditiones habeāt.ac p hoc effectū amicicie de q̄ dñs ß loq̄t nobis valeāt īpetrare. Vñ glo.inde.sup th̄emate ꝓpositio dic̄ Nō q̄slibet paupes amicos debem⁹ facere. sz eos q̄ p̄nt nos in eterna tabernacula recipe. Nā si ipi debēt nos in regno celoruz recipe.oportet eos eē tales q̄ nos illac valeant p̄uenire.vt sint discreti boni et būiles vt dictū est.q̄les sunt paupes spū vt infra dicet. Uez q⁹ nō sp tales paupes occurrunt.⁊ necessitas extrema alicui⁹ paupis aliud requirit. Idcirco nō sp ad cōditiōz paupis aspiciendū ē.sz poti⁹ ad necessitatē indigētis. Unde Piero.in q̄dā epl̄a dic̄ sic. siue ille sacerdos siue ille cognatus sit et affinis.nihil in eo consideres nisi pauptatem.sine discretione omnib⁹ indigētibus simpliciter tribuam⁹.nō querentes cui sz quare demus.Quisquis enī in quacūq3 necessitate morituro potest succurrere.si non fecerit occidit. Hoc absq3 dubio vez etiam si pctōr sit. Unde sup illo Ecc̄.xij. Da misericordi ⁊ ne suscipias peccatorez.dicit glo. Qui indigenti peccatori elemosynam tribuit. nec p delicto spnit misericordiam vere facit Nō enim respicienda est psona.Qui enī dat indigenti peccatori. non q⁹ pctōr est sed quia hō est.nō pctōrē sed iustuz nutrit. Quantū ad secundū de quo debeam⁹ amicos facere dicit de mām̄ona iniq̄tatis id ē de diuitijs iniq̄tatis.Quare ēt bona tpalia dicant̄ mām̄ona vel diuitie iniq̄tatis dictū ē supra in postillādo.Quo aūt de hm̄oi diuitijs iniq̄tatis possint fieri elemosyne supositis que ibi dicta sunt ad p̄sens possunt dari quattuor mōi Primus est licet enim de rebus male acquisitis nō debent dari elemosyne.Si tñ hm̄oi res p rapinā vel furtū paupibus ablate.integre restituant eisdem ⁊ humiliter petat remissio ūuriarum.emendā cōdignā nihilominus offerendo. nō dubium q̄n illi paupes letant̄ fiāt amici restituentis.et merebit restituens nō quidez ex restitutione rei nō sue.sed ex humilitate ⁊ benuolētia penitētis. Secundus modus est cū ignorat cui sit restituēdū tūc de ꝓsilio ecclie ꝑuta episcopi de maioribus.vl̄ etiā ꝓfessoris de minoribus rebus talia ablata sūt pauperib⁹ eroganda. Tertius

modus est cum aliqs cōtra pbibitōem ecclesie vl' de actu illicito lucrat aliqd vt pura laborādo festiuis diebꝫ. vel de meretricio. vl' de lenocinio vel silibus. de qbus nō tenet ad restitutionē. de talibus faciēda sūt medicamēta vñ facta sūt vulnera. qđ fit dando de eis elemosynā paupibus. His tribꝫ mōis de māmona iniqtatis. i. de bonis inique acqsitis paupes pñt acquiri amici. Quartꝰ modꝰ ē. z accipit ꝑm q oīa bona tpalia etiā nō male vel non iniq acqsita dicunt māmona iniqtatis rōmbus tactis in postillādo. Be illis enī bonis quātūcūqz licitis z iustis debemꝰ paupes nob facere amicos eis elemosynas largiendo. ¶ Dōt enī quis damnari solū ex eo q nō dat sua ℳat.xxv. Discedite a me maledicti ꝛc. Esuriui z nō dedistis mihi māducare. Et diues epulo dānatꝰ ē. qz de diuitijs suis ñ dedit lazaro nec aliꝰ paupibꝰ lu.xvj. ¶ Quātū ad ītuī ad qđ et ad quē effectū faciēdi sūt paupes nobis amici. subdit vt cū defecerītis recipiant vos in eterna tabernacula ¶ Dēs enī finaliē deficiemꝰ huic seculo p mortem. z tūc indigebimꝰ nobis hospitijs in alio seculo. ad qđ nos paupes recipient qs hic fecimꝰ nobis amicos ¶ Sz hic cadit dubitatio. Cū enī multi paupes accipiētes ℞ elemosynas ꝓpter eoꝝ demerita nū qz puenīāt ad regnū celoꝝ. z plerūqz dantes etiā ꝑ pus moriuntur qz accipientes. qui o poterūt ipi paupes alios accipe ad tabernacula q nec ipimet habent. Dicit.n. Innocēt⁹ de vilitate cōdiciōis humāe loquēs de paupibꝰ inuolūtarijs. O miserabil' cōdicio mendicātis. si petit pudore cōfundit. et si nō petit egestate cōsumit. sz vt mendicet necessitate pellitur. Deū causat iniquū q nō recte diuidit. primū criminat malignū q nō plene subueniat. indignat. murmurat. impcatur. Tales ꝑm ℳau. j de ope monachoꝝ murmurāt. detrabūt. inuidēt habēt ibus rapiunt et furant. z si nō opere saltem volūtate hec adimplere conant. Et tles nō paupes sz miseri sūt putandi. Quia ꝑm ℍugo. Egent z rebus et egent bona volūtate quanihil ditius eē pōt. vtrobiqz miseri tam in hoc seculo qz in futuro. Quāobrē nec sibi nec alijs sb̄uenire pñt. Ad quod dici pōt ꝑm Chryso. Qz ñ ipi paupes habēt recipe elemosinarios suos ad eterna tabernacula. sed occasione eoꝝ ꝓ bonis opibus in eis exercitis isti recipient. Unde Chrysosto. Attende inquit q nō dixit dñs vt suscipiant vos in suis mansiōibus. nō enī ipi sūt qui suscipiunt. Unde cū dixisset. facite vob amicos. addidit. de māmona iniqtatis. q̄si ostendens q nō simpliciter eoꝝ amicicia nobis patrocinabitur nisi opera bona bos cōmitent. z ꝑm hoc illud q dicit. recipiant vos. non refert ad paupes. sed ad sanctos angelos et electos dei qui ex bmōi opibus bonis fiunt amici largientiuz elemosynas paupibus. Et huic etiā sententie ꝓcordat Ambꝰ qui dicit. Facite vobis amicos de iniquo māmona. vt largiendo paupibus angelorum ceterorūqz sanctoꝝ nobis grām cōparemus. Iste est ergo vnus effectus elemosyne ex pte dātis. q facit sibi amicos scōs angelos qui eum recipiant in regno celorū. ¶ Sunt z alij effectus sex. ¶ Primus est. quia peccata extinguit Ecc.iij. Ignem ardentem extinguit aqua et elemosyna resistit peccatis. Ubi glo. Sicut aqua extinguit ignem. ita elemosyna extinguit peccatum. ¶ Secūdus est quia viam ad gratiam ꝑparat. Unde Act.x. dixit angelus ad corneliuz Orōnes tue z elemosyne tue ascenderūt in memoriam in cōspectu dñi. ¶ Tertiꝰ est. qz bona tpalia augmentat ℙrouerb.iij. Honora dominum de tua substantia. z de ꝑmitijs omniū frugum tuaruz da paupibus z implebunt horrea tua saturitate. z vino torcularia redundabunt. Exemplum de vidua et helia. iij. Regum. xvij. ¶ Quartus est. quia ipsius dñi ꝑsentiam in ꝑsona paupis acquirit ℳatth.xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis ¶ Quintus. quia intercessores apud deum acquirit sancti paupes ipsos. et dato q ipsi paupes sint peccatores. adhuc ipa elemosyna orat ad dominū Ecc.xxix. Conclude elemosynam in sinu pauperis. z orabit ꝓ te vt eruaris ab omni malo ℍieronimꝰ in epistola ad nepotianum. Nō memini me legisse mortuū mala morte qui libenē pietatis opa exercuit. habet enim multos intercessores z impossibile est multorum preces non exaudiri ¶ Sextus effectus elemosyne est iste vt hic dicitur quia amicos receptores in regno celorum nobis acquirit. Et hoc est q hic dicitur recipiant vos in eterna tabernacula. ℍos z nō nullos alios effectus elemosyne comprehēdit Chrysostomus super ℳatth. libro nono sic dicens. Elemosyna amica dei consistit et semper ei propinqua est. ꝓ quibuscūqz voluerit facile munus gratie impetrat. vincula peccatorum ipsa dissoluit. fugat tenebras. extinguit ignem. huic cuz multa fiducia porte celi aperiuntur. z veluti regina intrante nullus ianitorum. nullꝰ custodum qui assistunt audet dicere. que tu es vel vnde. sed omnes eam e regione suscipiūt. Virgo est habens alas circumspecta per omnia. venustateqz succincta. vultum habens candiduz atqz mansuetum. pennata est et leuis. z sp añ solium regale cōsistit. Hec Chrysostomus.

Subsermo CCCLXVII

Facite uobis amicos ⁊c.

Uerba ista ad aliuz sensū ꝓ edificatiōe spūalium ꝓuertenda, et circa eadem tria supra notata ummorando. Cōsiderandū est ꝓmo quos ⁊ quales nobis amicos facere debeamus. Secūdo de quo Tertio ad quid. Quātū ad ꝓmū sciendū ꝙ vt illi quibus debet largiri elemosyna fiant amici debent eē tales qui possūt nos in beatā vitaz introducere. Quales sūt illi qui adeo ꝓfecti sūt vt merita eoꝝ etiam alijs valeant. ꝓ que etiā merita sibi et alijs eterna tabernacla acquirāt Vñ Aug⁹. de verbis dñi omel. xxxij. Qui sūt inquit qui habebūt eterna tabernacula nisi sancti dei. Et qui sunt qui ab ipīs accipiendi sunt in tabernacula eterna nisi q̄ eoꝝ indigentie seruiunt et quod eis opus est bilariter subministrāt. Isti sunt minimi chr̄isti. qui omnia sua dimiserūt et secuti sunt eum ⁊ q̄d q̄d habuerunt paupib⁹ distribuerunt vt deo sine seculi ꝓpede expediti seruirent. ab oneribus mūdi liberatos velut pēnatos sursum humeros tollerēt. Hi sūt minimi. q̄ re minimi, quia hūiles. nō elati. non superbi. Hec Aug⁹. Tales nō sunt paupes inuoluntarij. sed paupes de quib⁹ est illud Mat. v. Bti paupes spū quoniā ipsoꝝ est regnū celorū. Ꝓpoꝝ ergo tāq̄z illius regni possessoꝝ est introducere in illa eterna tabernacula de quibus hic agit. Ex q̄ apparet ꝙ ceteris paribus melⁱ⁹ ē dare elemosynam paupibus spū q̄z alijs inuoluntarijs. quia plures salubres effectus habet vt patebit. Quātū ad secūdū de quo debeam⁹ nob facere amicos. ānecut [de māmona iniquitatis] Pauperū enī spū ꝓpria accōmoduz est viuere de elemosynis aliorū māmonā habentium. ꝙa vt dicit Hiero. cōtra vigilantiū. cōueniens ē vt qui in lege dñi meditant die ac nocte ⁊ patrē nō habent in terra nisi solum deuz. totius orbis foueant ministerijs. Tales aūt sunt isti paupes spū qui a terrenis abstracti nō habēt meditari die ac nocte nisi quō seruiant deo. q̄ etiam reliq̄runt patrem et matrem ⁊ domū ⁊c. vt dictuz est autoritate Aug̃. Sed hic incidit rōnabilis questio. Cum enim hec verba [facite vobis amicos ⁊c] [sicut patet ex cōtextu lr̄ē dñs dirit ad apostolos. Sic enim iacet lr̄a. Dicebat aūt dñs ad discipulos suos. homo quidam ⁊c. Et ego dico vobis. Facite vobis amicos ⁊c. Ita ꝙ direxit sermonem ad discipulos. Ipi aūt discipuli nihil habebant de māmona quia relinquerant omnia. q̄ modo ipsi potuerūt sibi facere amicos de mammona alijs dando qui potⁱ⁹ indigebant accipere q̄z dare. Ad quod potest dici vno mō ꝙ dñs loquēdo discipulis suis q̄ vba sua delaturi erāt p mūdū. intellexit de omnibus māmona habētibus. Aliter pōt dici ꝙ hec verba etiam tangūt discipulos. qui licet māmona nō haberēt ad dādum. poterāt tñ de māmona elemosynā accipere ⁊ sic excipiendo potuerūt sibi facere amicos sāctos angelos. q̄ eos recipent in eterna tabernacula ꝓm sensum supra inductū. Ita enī imo plus isti paupes spū merent in elemosynas accipiendo q̄z diuites in dando. Sed videt cōtra q⁹ scribitur Act. xx. Beatius est dare magis q̄z accipere Dicendū ꝙ hoc verū est si accipiat vniformiter in eisdem bonis. Nam dare tpalia est beatⁱ⁹ q̄z accipere tpalia. et dare spūalia est beatius q̄z accipere spūalia. quia accipere de se semp indigentiaz ⁊ impfectionem importat. Sed accipe temporalia vt reddant spūalia. tpalibus spūalia sunt prestantiora. Quod maxime veruz est in istis paupibus spū qui omnia sua relinquēdo. necessitati accipiendi elemosynas voluntarie se ꝓ chr̄isto subdiderūt. Sic ergo discipuli accipiendo de māmona elemosynas fecerunt amicos sanctos angelos qui tam se q̄z suos datores recipe possunt in eterna tabernacula. Quātuz ad tertiū ad q̄d ⁊ ad quem effectū sunt nobis faciendi amici subdit [vt cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula] Quod planū ē quātum ad dantes elemosynam ꝓm p̄dicta in ꝓmo sensu. Sed quātū ad accipientes sciendum ē ꝙ etiā elemosyna habet plures effectus salubres ex pte accipientiū. et hoc in pauperib⁹ spū de q̄bus hic loquimur. Primⁱ⁹ est q̄ i accipiēdo elemosynas chr̄isto ⁊ aplis conformant. qui de elemosynis viuebant. Secundus est quia p hoc radix superbie in eis curat. quia sicut dicit in dēcretis de pe. dist. ij. Si q̄s. Oportet hominē p contraria et aduersa curari. vt superbiam p humilitatis exercitium. Actus aūt immense humilitatis est mendicare quo quis infimioribus se subdit petendo ab eis vilia temporalia que ipse cōtemsit. Tertius. quia in hoc eius meritum accrescit Vi enī angelⁱ⁹ dñi numerat vestigia cuiuslibet boni hominis amore dei in itinere laborantis. vt habet in vitis patrū de quodā heremita q̄ habuit cellam multum ab aqua distantem. q̄nto potius numerat vestigia paupis amore dei elemosynas colligentis. Quartus q⁹ per hec ꝓximus a quo elemosyna petitur ad pietatez inuitatur. ⁊ sic iste petēs ⁊ accipiēs ꝓficit meritū ipsius dantis ꝓ quāto ipe eū ad ℔ inuitauit

Quintus q; p hoc nõ solũ ipi ipis merent in accipiendo sed etiã dantibus qui p hoc pticipes fiunt oronũ ⁊ omniũ bonoꝝ opm eoꝝ qb⁹ dant. ⁊ hic fructus in primo redũdat etiã in ipos Sextus quia p hoc ipi regnũ celoꝝ sibi pncipaliꝫ cõparant Mat.v. Beati pauperes spũ quoniaꝫ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. ⁊ pñter suis meritis ⁊ intercessiõibus alios q̃ dederunt eis elemosynas in idem regnũ introducũt Septimus quia p hoc etiam iudicãdi potestatẽ cõsequent Matth.xix Vos qui reliquistis oĩa ⁊ secuti estis me sedebitis sup sedes iudicãtes.xij.tribus israel. Sup q̃ verbo dicit Greg.in quodã sermone. Felix paupertas volũtaria relinquẽtiũ omnia ⁊ sequẽtiũ te dñe iesu. felix plane qui tam securos imo gloriosos facit in illo singulari fragore elementoꝝ in illo tremẽdo examine meritoꝝ. in illo tanto discrimine iudicioꝝ. Qua felicitate nos felicit frui faciat deus benedict⁹ in secula seculoꝝ amẽ.

¶ Expositio euangelij dominice none post pentecosten

CCCLXVIII

Cum appropiquaret iesus hierusalẽ videns ciuitatem fleuit super illam dicens. Quia si cognouisses et tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi. nũc aũt abscondita sunt ab oculis tuis

¶ Aliorũ cordiũ ẽ miserias primorũ affectu cõpassiõis deflere et cõtra miseriarũ occasiones zelo districte vltionis cõmoueri. ⁊ õ vtroq; istorũ saluator noster exemplũ nobis pbuit. sicut pñs euãgeliũ nobis manifestat. Quĩ tres ptes diuidit. In quarũ pma describit affect⁹ pie cõpassionis sup ruitura ciuitate. In secũda predicit miseria grandis afflictiõis de futura calamitate. Ibi. Quia venient dies in te. In tertia exprimit zelus correptiõis p amouenda cupiditate. Ibi. Et ingressus in templũ.

¶ Circa pmũ tria facit.

¶ Primo flet⁹ saluatoris pmittit sup excidio ciuitatis. Cũ appropinquaret iesus. nõ solũ corpis gressu sed etiã cõpassiõis affectu. hierusalẽ. hec ẽ ciuitas regalis ⁊ sacerdotalis in q̃ multitudo maxima cõuenerat vndiq; ad festũ pasce celebrandũ. Ad ipam vo ciuitatẽ appropiq̃bat christ⁹ vt in ea mortẽ susciperẽs bũanũ gen⁹ redimeret. videns ciuitatẽ illã vtiq; ciuitatẽ in qua erat passurus in breui. famosã laudib⁹. potentissimam ciuibus. affluentem delicijs. habũdantem diuitijs. ⁊ edificijs pulcerrimam. quaz viderat christus oculo corporis exterius. fleuit sup illam. quia fons pietatis erat. lacrimas cõtinere non potuit. nec edificia planxit parietũ. sz subuersionem animarũ

¶ Nota q; quattuor vicibus legit dñs fleuisse. Primo in natiuitate cũ similẽ omnib⁹ vocẽ emisit vt dicit Bap. vij. Unde cantat in hymno. Vagit infans inter ẽ. Secũdo in suscitatione lazari Joh.xj. Certõ super ruituraz ciuitatẽ vt hic. Quarto fleuit in cruce Heb.v. Preces et supplicationes cũ clamore valido ⁊ lacrimis offerens ad deum. Quintum addunt aliqui dicentes ipm etiã fleuisse de pditione iude. quia Joh.xiij. dicit. Turbatus ẽ ies⁹ spũ cum dixit vnus vestrũ me tradet. Sed ibi nihil dicit de fletu. nisi q; turbatus est nõ carne sed spũ vt dicit Aug⁹. Et similis erat hec turbatõ illi qua ꝑus dixerat. Nũc anima mea turbata est nec ibi aliquid dicitur de fletu. Hi quattuor fletus saluatoris possunt referri ad quattuor spẽs fletus que quasi quattuor fluuij paradisi aiam irrigant ⁊ fecundant.

¶ Primus est fletus pricolatu pñtis miserie Aug⁹. In valle miserie sumus. in qua eo magis flendum est quo minus flemus. Unde dauid. Heu mihi quia incolat⁹ meus prolongatus est.

¶ Secundus fletus est compunctiõis. De quo dauid Lauabo p singulas noctes lectum meum. Item eritus aquarũ deduxerunt oculi mei quia nõ custodierunt legem tuam Tertius fletus est compassiõis Job. xxx. Flebam quondam super eo qui afflict⁹ erat Et Hiere.ix. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem lacrimarum. ⁊ plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei

¶ Quartus est p dilatione patrie. In ps. Sup flumina babilonis illic sedimus ⁊ fleuimus dum recordaremur tui syon.

¶ Ad pmam speciem fletus pertinet fletus infantie saluatoris. Glosa sup illud Eph.v. Redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Puer qui nascitur a fletu incipit nec ridere potest. statim natus ploraꝫ prophetat sue calamitatis. lacrime sunt testes miserie. non duz loquit et iam pphetat. Fletus quo creditur fleuisse in cruce ptinet ad fletum cõpunctionis qui est illoꝝ qui sunt in cruce penitẽtie. Flet⁹ vero sup destructionẽ ciuitatis fletus fuit compassionis. Fletus sup lazarum qui ad vitã erat reuocandus. cui gloria erat differenda. pertinet ad illã speciem fletus qui est p dilatione patrie Non solum aũt dñs hic fleuit sed in vocem lamentatiõis lugubri animo prorupit. dicẽs. Quia si cognouisses. ea que ego sup te venire cognosco. et tu. supple fleres mecum animam tuam que modo exultas vt sequitur.

¶ C Et notãdum q; septem sunt mala que ventura sunt peccatori p q̃ si ea cogitaret ad fletũ incitari posset.

Primū est spoliatio.que fit ei in morte.q̄ cū interierit nō sumet oīa.neq; descendet cū eo glia eius.ps.xlviij. Et luce.xij. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te.que autem parasti cuius erunt. ¶ Secundum occursus inimicor̄ Treno.j. Oēs inimici eius apprehenderūt eā int angustias. Bern. Anima mea quis ille erit pauor cū tibi occurrētia cateruatim illa deterrima mōstra videbis.ad cui⁹ cōfugies auxiliū. ¶ Tertium amissio status penitendi ꝛ misericordiā cōsequēdi. Iste status distinguit inter homines viatores ꝛ demones. In ps. Ex tūc ira tua. Itē cuz accepo tēpus ego iusticias iudicabo ¶ Quartum est magna cōfusio Hiere.xx. Cōfundentur vehemēt.quia nō intellexerūt opprobriū sempiternum quod nunq; delebit. Confusionis enī causa poterit eē operum denudatio. vel bñficiorum christi exprobratio.vel dei ꝛ scōrū derisio Be pmo habet Ecc.xj. In fine hominis denudatio operz eius Esa.xlvij. Revelabit ignominia tua ꝛ videbitur opprobrium tuum Naum.iij. Revelabo pudenda tua in facie tua ꝛ ostendā gentibus nuditatem tuā ꝛ regnis ignominiā tuam. Be secundo videlicet bñficiorū christi exprobratiōe patz intelligenti.quia bñficior̄ exprobratio ꝛ spēaliter exprobratio passionis christi multū confundet eos cū insignia passionis sue eis ostendet christus. Apparebūt cicatrices in carne eius vt videāt in quē pupugerunt Zach.xij. Et Apoc.j. Mat.xxiiij. Tunc apparebit signū filij hois in celo. Be tertio dicit in ps. Qui habitat in celis irridebit eos ꝛ dns z̄. Prouerb.j. Ego q̄z in interitu vr̄ridebo. Et in ps. Videbūt iusti et timebūt. ꝛ super eū ridebunt ꝛ dicent z̄. ¶ Quintuz est reprborū sepatio ab electis Mat.xiij. Exibūt angeli ꝛ sepabunt malos de medio iustor̄ ¶ Sextū exclusio a gloria Esa.xxvj. Tollat impi⁹ ne videat gloriā dei. Alia lra nostra sic habet. In terra scōr iniqua gessit ꝛ nō videbit gloriā dei Chrys. Ego casū glorie illius multo maiorem penam estimo.intolerabilis est gebenna. verū etiā mille ponat aliquis gebēnas.nihil tale dicet quale est excidere a gloria illa Mat.xxv. Et clausa ē ianua. ¶ Septimum ē gebennalis pene miseria Ibi erit fletus et stridor dentū Mat.xxij.ꝛ.xxiiij. ¶ Be Secūdo adijcit status pñtis prsperitatis [Et quidē in hac die tua]diem ipsi⁹ ciuitatis appellat tps mundane prsperitatis.que dies bene dicit eē ipsius.quia cōcesso tpis bñficio non vtebat ad dei cultum sed p suis tantū voluptatibus exercēdis expendebat [Que ad pacē tibi] sup.[sūt].i.dies psentis prsperitatis habēs.que sunt tibi ad pacē.nō quidem ad veram pacem. sed ad pacez tibi vt paces libere tuis voluptatibus. Est enī mūdana pax quā diligūt impij. vt sine timore peccēt.de qua dicit in politicis li.vij. Qz rubiginem contrahunt.sicut ferrum.pacez ducētes ¶ Ē Tertio ponit prsideratio fute aduersitatis [Nūc autem]id est pñti tpe prsperitatis ꝛ pacis [absc̄dita sunt ab oculis tuis]que ventura sunt mala.pñs nāq; prsperitas facit ne cōsideret ꝛ pcaueat futura aduersitas. Propt̄ quod dicit Prouerb.xxvij. Ne gloriaris i crastinum ignoras quid superuentura pariat dies Itē Eccs.ix. Nescit hō finem suū.sed sicut pisces capiunt hamo.ꝛ sicut aues cōprehēdunt laqueo. sic capiuntur homines in tpe malo. ¶ Nota q̄ ciuitas ista signat vniuscuiusq; aiam ad quam venit christus q̄n p grām visitat cor hois. Item videt peccatricis aie nephanda opa ipe q̄ solus novit corda filior̄ hoim Ezech.xvj. Transiens p te videbit te cōculcari in sanguine tuo et vidi te ꝛ ecce tps tuū tpus amantiū. Itē flet christus sup aiam peccatricē Mich.j. Sup hoc plāga ꝛ vigilabo quia desparata est plaga eius. Si vero consideraret anima statū sue culpe. ꝛ quē statū penarum in futuro expectet.ipsa cuz christo plāgeret semetipsā.sed peccati delectatio tollit mortis repentine cōsiderationē.tollit timorē districti iudicij.tollit etiam anxietatem penarum iferni. Propter quod dicit Trenor.j. Sordes ei⁹ in pedibus eius.nec est recordata finis sui.

¶ Secūda pars exposition⁹ euāgelij CCCLXIX

Quia uenient dies in te.et circūdabunt te inimi tui vallo.et circūdabūt te .et coangustabunt te vndiq;.et ad terraz prosternent te.et filios tuos qui ite sūt Et nō relinquent in te lapidem super eo q; non cognoueris tempus visitationis tue. ¶ Secunda ps in qua p̄dicit miseria grandis afflictionis de futura calamitate. Et duo facit. ¶ Primo predicit illius ciuitatis futuras miserias. Quarum prima est obsessio ipsius [Quia venient dies in te]Ps⁹.xlij. annos ab ascensione domini venerunt isti dies subuersionis eius. Et attende q̄ tempus prosperitatis significauerat supra nomīe diei singulariter.plurali vero numero dies aduersitatis.qa modica fuit prosperitas in compatione aduersitatis Prouerb.x. Anni impiorum breuiabūtur. Breuiabuntur quidez in culpa vt dilatent in pena.ps. Viri sāguinū ꝛ dolosi nō dimidiabūt dies suos Isti sūt dies sup hāc ciuitatē pnūciati

Ecc.xxij. Ciuitas effundens sanguinē in medio sui vt veniat tempus eius que polluta es in sanguine .qui effusus appropinquare fecisti dies tuos. Et circūdabunt te inimici tui. Tytus scz & vespasian⁹ romani videlicz pncipes cū exercitu de quibus pdixit balaam Nume.xxiij. Venient in trieri⁹ de italia.supabunt assyrios vastabuntqz hebreos.& ad extremū etiā ipi pibūt. Quo circūdederunt eam addit. vallo. Est aūt vallum cōcatbenatura facta de lignis quā nos dicimus palatā eo q̄ de palis fiat. Romani igitur obsidētes hierusalem tres aggeres circa eā fecerūt vallis vt nullus egredi aut ingredi posset Ecc̄s.ix. Venit cōtra eam rex magn⁹.& vallauit eā.extruxitqz mūitiones p girum & pfecta est obsidio. Accipit aūt quod dicū ibi de christo Inuentus ē ātī ea vir paup & sapiēs q̄ liberauit vrbem sapiētia sua. Vallo aūt circūdata fuit hec ciuitas in vindictā.quia christi caput iudei circūdederunt corona spinea. Secūda aduersitas ciuitatis fuit quia inimici eius sua etiā presentia eam circūdederunt. Unde subdit. Et circūdabūt te. sua pnītia corporali nouē annis eā obsederunt nullū habentē auxiliuz & hoc in vindictam quoniā iudei circūdederūt christum in orto cū gladijs & fustib⁹ Ecc̄.v. Circūdederunt me vndiqz & nō erat qui adiuuaret me. Tertia aduersitas fuit angustatio ipi⁹ ciuitatis. & coangustabunt te vndiqz. Coangustati valde fuerunt iudei.quia nulla fuit euasiōis via. Exeuntes enī ciuitatem incidebāt in gladium. manentes vo in ea fame pibāt. Q̄ō pdixit eis moyses Deut.xxviij. In oī terra tua obsidebetis intra portas tuas.& comedes fructum vteri tui et carnes filioz tuoz & filiarū tuarū q̄s dederit tibi dñs deus tuus in angustia & vastitate q̄ opprimet te hostis tuus. Adhrāz enī vt dicit Joseph⁹ tanta angustia fuit ipsius ciuitatis vt carnes filiorū manducarēt. Et hoc in vindictā quoniā sitienti christo dederūt acetū in cruce. Tres dicte aduersitates pcesserunt captionē ciuitatis. Sequunt alie tres destructiōis ipsius. Quarta aduersitas post captiōez ipsius ciuitatis fuit ipsius euersio. Et ad terrā psternēt te. Cūcta nāqz edificia delecerūt ad terrā Treno.ij. Precipitauit dñs nec pepcit oīa speciosa Jacob. destruxit in furoze suo munitiōes v̄ginis iacob & deiecit in terrā. Et hoc in vindictā. quia corpus christi mortuū oportuit sepeliri in terra. Quīta aduersitas post captionē ipsius fuit iudeorum occasio. Et filios tuos. dē iudeos. q̄ in te sūt. geniti supple psternēt ad terrā occidēdo sine misericordia Trenoz.ij. Jacuerūt in terra foris puer & senex. virgines mee & iuuenes mei ceciderunt in gladio. Interfecisti in die furoris tui percussisti nec miserē⁹ es. Undecies centena milia fame pierunt.nonaginta septē milia venditi sūt triginta ex eis vno denario.ceteri gladio ceciderunt.in vindictā.quia christi filios aplos psecuti sunt. Sexta aduersitas fuit omnimoda ipsius desolatio. Et nō relinquēt in te lapidē sup lapidē. Abdie.ij. Syon quasi ager arabitur.& hierusalē q̄i aceru⁹ lapidū erit.& mons templi i excelsa siluarū. Cū enī tytus euertisset ciuitatem iudei qui fuerāt post recessum ei⁹ ceperunt edificare.& romani illuc miserunt Eliū adrianū. qui sic ciuitatem euertit vt nō maneret lapis sup lapidem.& tunc in ppetuū dispersi sunt quia noluerunt subalis christi congregari in fide ecclesie. propter quā culpam adhuc in totum orbem dispsi sunt. Secūdo ponit generalis causa istī⁹ aduersitatis. Eo q̄ nō cognouerūs. Jō nō cognouit quia cognoscere noluit malicia & inuidia excecantibus. Temp⁹ visitatiōis tue. Temp⁹ visitatiōis fuit tempus gratie in aduentu christi. quod tps si cognouissent christo credidissēt.nec supradictas sustinuissent calamitates. Et iō cōqueritur dñs eorum cecitatē Hiere.viij. Miluus in celo cognouit temp⁹ suum. turtur & hirūdo & ciconia custodierunt temp⁹ aduentus sui.populus aūt meus nō cognouit iudicium domini. In hoc ergo fuerunt iudei insipientiores brutis. Subdit enīz ibi. Quomodo dicitis sapiētes nos sumus.et lex domini nobiscum est. vere mēdacium operatus est stilus mendax scribarum

B Sed quoniam iudei intantum aduersati sunt christo et vsqz hodie quantum possunt aduersantur christianis. non immerito querit quare christiani non persequuntur iudeos. Et dicendum q̄ huius plures sunt cause. Primo propter reuerentiam christi et apostolorum q̄ ex illo populo fuerunt fm carnem. Secundo propter honorem patriarcharum et prophetaruz ex quibus populus iste processit. Tertio ppter gratiam antique amicicie. quoniam si nūc reprobati sunt. ex antiquo tamen fuerunt familiares & populus dei. Quarto propter reuerentiā legis eorum quecum a deo data fuerit sustinemus iudeos obseruatores eius. Quinto quia christiani descenderunt ex illis fm fidem. vnde ecclesia dicitur synagoge filia. sustinendi sunt pgenitores nostri licz mali. ne similes videamur vipere que propriam scindit matrem. Sexto q̄z iudei sūt sibijpis signū repbationis. Legē. n. suaz nunq̄z ita bñ seruauerunt sic tpe isto p⁹ christū et tñ in oēz terrā dispsi sunt. vñ dat intelligi q̄ ri-

tum eorũ deus nõ acceptat.alias liberaret eos sicut pmiserat q̃ de cũctis locis reduceret captiuitatem eorũ dũmõ legem tenerent. Septimo quia ipsi sunt cõtinuũ correptiõis exemplũ Flagellant enĩ multis angustijs ꝓpter suã incredulitatẽ ne nos ĩ incredulitatẽ incidam⁹. Octauo q̃ ipsi sunt nostre fidei cõfirmatõ. Habẽt enim penes se libros autenticos ex q̃bus testimoniũ pferimus de christo. Nono q̃ passionẽ christi ⁊ multa mysteria salutis nostre deus p iudeos tanq̃z p malefactores opatus est. Ne ergo obliuiscamur quis fuerit iudaicus ꝓtus eos dimittimus.ps. Deus ostẽdit mihi sup inimicos meos.ne occidas eos.neq̃ obliuiscant populi mei Dispge illos ⁊c. Et hec est trõ Augustin. Decimo seruant iudei.quia in fine mundi crediturisunt.⁊ tũc oĩs israel saluus erit.vt dicit apl's.ps. Cõuertent ad vesperam ⁊c.

Tertia pars expositionis euangelij.

CCCLXX

Et ingressus ĩ templum cepit eijcere vendentes in illo et ementes.dicẽs illis. Scriptũ est.quia domus mea domus orõnis est. vos aũt fecistis illam spelũcã latronũ. Et erat docẽs quotidie in templo. ¶ Tertia ps in q̃ ponit zelus correptiõis p amouẽda cupiditate. Vbi duo facit.q̃ correptor debet emẽdare ⁊ instruere. Primo ergo ostẽdit q̃o emẽdauerit. Et ingressus in templũ Alia etiã vice fecit sic'scilicet p⁹ miraculũ ꝓuersiõis aq̃ in vinũ. q̃ solus Johs narrat.ij.c. De hac aũt electiõe q̃ facta est in ramis palmarũ legit Mat.xxj. ⁊ Mar.xj.et Lu.bic. Et attende q̃ nõ habebat christ⁹ hierosolimis vllũ domiciliũ.⁊ iõ ad tẽplũ tanq̃z ad p̃is palatiũ ingressus ẽ. Tu ergo vt dic̃ Chryſ.sis christi imitator vt cũ ad aliquẽ locũ ueris ꝓmũ ad eccleſiã curras Cepit eijcere vẽdentes in illo et emẽtes In Mat.⁊ Mar.addit q̃ mẽsas nũmulariorũ ⁊ cathedras vẽdẽtiũ colũbas euertit. ⁊ addit Mar.q̃ ñ sinebat vt q̃q̃z trãsferret vas p tẽplũ. Cõsulentes.n.sacerdotes sue cupiditati ordinauerũt in atrio templi vẽditores aialiũ.vt a longinquo venientes q̃ secũ hostias deferre nõ poterãt haberẽt eas in ꝓmptu. Ne vero aliquis excusaret defectu pecunie erant ibi nũmularij q̃ sub cautiõe ⁊ spe alicuius doni cõmodabãt pecuniã. Vendebant etiã ibi colũbe ꝓ sacrificio pauperũ. Hoc vo erat graue peccatũ.tũ rõne auaricie sacerdotũ.tũ rõne negociatiõis q̃ fiebat in tẽplo.tũ etiã rõne vsure ibi cõmisse rõe doni rece;

pti p pecunia cõmodata Ecc̃.xviij. Usurã ⁊ omnem supabũdãtiã nõ accipietis Q̃z vt dic̃ Gre. Ruina ꝓpli maxime erat ex culpa sacerdotũ.et ex his que fiebãt in tẽplo.iõ christ⁹ ꝓmo ingress⁹ est in tẽplũ vt corrigeret culpã ex q̃ oẽ maluz deriuat in plebẽ. Et hoc vt dicit hieronimus inter oĩa christi miracula maximũ fuit vt vn⁹ solus pauper hõ ⁊ pẽptibilis tãtã ĩbã eijceret lucri auariciaz et pecuniã nũmulariorũ spgeret.quod magnus exercitus nõ fecisset.igneum nãq̃z et sydereum aliq̃d ex oculis eius.atq̃z diuinitatis maiestas radiabat in facie.ita vt nullus posset resistere.dicẽs illis Scriptuz est Esa.lvj. Quia dom⁹ mea mihi dedicata a me electa domus orõis vocabit Nõ q̃dẽ dom⁹ negociatõis.ñ vane locutiõis.nõ spectaculoz. Et iõ vt dicit Augu. ĩ regula In oratorio nemo aliq̃d agat nisi ad q̃d factũ ẽ Vos aũt fecistis illã spelũcã latronuz Spelunca est locus in q̃ latent latrones vt depdent transeuntes. Ad hui⁹ similitudinez latent fiebant in tẽplo latrocinia.q̃ sub religionis pallio auaricia sectabant Hiere.vij. Nũq̃d spelũca latronũ facta ẽ dom⁹ ista ¶ B Notandũ q̃ ista secũda expulsione dñs eos acrius repbendit q̃z fecerat in ꝓma de q̃ loq̃t ioh̃s.q̃ nunc eos appellat latrones.q̃d nõ fecerat in ꝓma. vbi eos appellauerat negociatores.dãs p hoc exẽplũ prelatis q̃ duri⁹ dẽbẽt arguere scdm peccatũ q̃z ꝓmũ.q̃z gui⁹ ẽ ceteris paribꝰ rõne ingratitudinis. Decũdo ponit instructio veritatis Et erat docẽs docebat ãt eos vt euaderẽt miserias q̃ flẽdo prædixerat q̃tidie ecce assiduitas.q̃ enĩz erat prim⁹ passiõi ĩstabat docẽdo. Uñ illis q̃nq̃z diebꝰ multa locut⁹ ẽ ꝓncipibꝰ ⁊ plebi.⁊ ꝓ tẽpserũt credere vt dr Jo.xij. In tẽplo vbi oẽs iudei cõueniunt Ecce optima cõmutatio.q̃ de domo negociationis facta ẽ scola vitatis.tẽplũ orõnis.locꝰ deuotiõis. Uñ Gre.ĩ omel. Redẽptor noster ꝓdicationis vba nec ĩdignis nec ingratis sustinuit. Unde postq̃z rigorẽ discipline eijciẽdo puersos tenuit donũ bis gratie ostẽdit.

Sermo de eadẽ dominica

CCCLXXI ¶

Domus mea dom⁹ orõis ẽ Lu.xix. Verbũ assũptũ olim ab ipõ do ꝓ pos Esa.ꝓphe pnũciatũ. nũc ãt ab eodẽ do ⁊ dño nrõ orẽ ꝓpo allegatuz ĩ triplici sẽsu pt ptractari. Primo ĩ sẽsu allegorico ⁊ lrãli de domo materiali militãtis ecclie. Secũdo ĩ sensu tropologico ⁊ morali de domo spũali fidelis aĩe. Tertio ĩ sensu anagogico de domo supnali celestis glorie Et q̃libet istaꝝ domuũ iã

actu domus oronis est. Sed olim añ christi aduentum erant dom⁹ future oronis. Adhuc enī nulla erat ecclesia sacramentalis in qua quisq; regenerationis spū deum oraret. nec adhuc aliqua aīa erat in statu salutis quā deus inhabitaret. nec etiā vllus hominuz adhuc erat in celo q̄ ibi deum oraret. Qua ꝓpter olim deus p. pphetam futura pnuncians dicebat. Dom⁹ mea domus oronis vocabit Esa. lvj. Nunc aūt postq; venit in carnē iam primus passionī loquit in psenti dicens. Domus mea inquit dom⁹ orationis est. vt lucas refert. Verba igit pmissa in primo sensu ptractādo de ecclesia scz militāte duo implicant diligent attēdenda. Primuz est q ipsa ecclesia est domus dei. quia dicit. dom⁹ mea. Secūdum est q ipsa ecclesia est domus orationis. quia addit. domus oronis est. p primuz incitamur ad eius amorem z venerationem. per secundū dat nobis impetrādi fiducia quo excitamur ad deuotionem. ¶ Circa primū est sciēduz q nō loqmuz hic ō ecclesia materiali materialit put ecclīa dicunt pietes cōpositiōe lapidū constructi. Sed de ecclīa materiali vt includit misticā. put ecclesia materialis ē deo dicata z diuino cultui cōsecrata bñdictiōibus oronib⁹ et exorcismis. missarū celebrationibus. z aliis sacris mysteriis que in ea fiunt scificata. sacramentis ecclīasticis et scōz reliquiis insignita. Cōgregatione quoq; fideliū p spūm regenerationis vnū corpus in christo effectorū deuotione sedula frequentata. hec inquā est ecclesia quam dicimus domū dei. De qua domo exponi potest illud. ij. Paralip. vij. Elegi inqt dñs domū istam z sanctificaui eam vt sit nomē meū ibi in sempiternū Et Geñ. xxviij. in figura hui⁹ dom⁹ dicit. Non est hic aliud nisi domus dei. Quib⁹ verbis vtit ecclesia in officio dedicatiōis ecclesiarum. z bñ quia p effectum cōsecrationis dedicationis benedictionis orationū ꝛc. vt dictū est. iaz nō solū est ibi materialiter ecclesia ex cōgerie lapidū. sed est ibi cōgregatio fideliū que ecclesia nuncupatur. De qua ecclesia tractat in decretis de cōse. dist. pma. Quia igit ista ecclesia est dom⁹ dei hoc nos attendentes ex eo icitamur ad ei⁹ amorem. naturaliter enī filius diligit domuz patris cuius exemplum habemus in christo q̄ relictis parentibus remansit in templo et aut Nescieba tis quia in bis que patris mei sunt oportet me eē Lu. ij. Et quādo veniebat hierusalem spūbat ꝓmo ad templum tanq; ad domum patris sui. vt dictū est. Et certe si nos filij eius esse volum⁹ domum patris amare z frequētare debemus. Vñ glo. sup illo Matth. xxj. Et intrauit ies⁹ in templum. Ingressus inquit dñs vrbem ꝓmo tēplum adijt dans formaz religionis vt quocūq; imus ꝓmo domum oronis si ibi est adeamus z p oronem cōmendati sic ad agenda negocia secedamus. Ex hoc etiam q domus dei est incitari debemus ad eius venerationem. domui enī dei reuerentia et veneratio debet. ps. Domum tuam dñe decet sanctitudo. Et ideo nihil vanitatis et indecentiei ea tractari debet Geñ. xxviij Quā terribilis est locus iste. z hoc certe demōibus qui inde p exorcismos expellunt. et alijs sectatoribus eorum. quales fuerunt illi quos hic dñs eiecit de templo. quibus ait. Vos fecistis illam speluncam latronum. ¶ B Circa secundum sciendum q ecclesia dicit domus orationis quia ad hoc voluit domin⁹ templum in hierusalem et cōsequenter alias ecclesias fieri vt i eis debeant homines orare vt patebit. Et ex hoc data est nobis magna fiducia impetrandi. vt quid enim vellet dñs nos ibi orare nisi ipse vellet nos exaudire. Unde. iij. Reg. ix. Cum salomon petisset vt orantes in templo exaudirentur. Respondit ei dñs. Exaudiui oronem tuam. sanctificaui domum hanc. z erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. Et. ij. Paralip. vij. dicit. Oculi mei erunt aperti et aures mee erecte ad orationes eius qui orauerit in loco isto. Ex quib⁹ verbis colligimus tria ꝓpter que libenter deum in ecclesia orare et laudare debem⁹. Primo quia deus habet ibi oculos apertos quibus contemplat deuotionem orantium et desideria cordiū singulorum. Secundo quia habet ibi aures erectas quibus diligent auscultat intentiones oratium vt exaudiat. Tertio quia habet ibi cor suū. Nam diligenter attendit omnia que ibi fiunt. Et quia ipse habet cor ad nos. certe z nos debemus habere corda nostra ad eum. Juxta illud. j Re. Preparate corda vestra dño. Quia igitur ecclesia est domus orationis et exaudītionis vt visum est. ex hoc habemus documentuz q oratio que fit in ecclesia est efficacior ceteris paribus q̄z si fieret extra. Tum ꝓpter effectum cōsecrationis ꝛc. vt dictum est. Tum ꝓpter corporalez psentiam christi in sacramento et angelorum sibi assistentium psentiaz ꝑm Gre. Tum ꝓpter psentiam reliquiarū sanctorū. z imaginū crucifixi z scōrū ibi existentiam que multū accēdūt ad deuotionē. Tū etiā ꝓpter congregationem inibi plurimorū fideliū. ex quorum cōuentione oratio exaudibilior reddit. Juxta illud Mat. xviij. Si duo ex vob cōsenserit ꝛc. Et si hoc de duob⁹ quātomagis de pluribus. Propter que bñ dic ps. In ecclesijs benedicite dño deo.

Subsermo primus.
CCCLXXII

Domus mea do

mꝰ oꝛōnis est. Vbi supꝛa. Verbū istud in sensu tꝛo/
pologico ⁊ moꝛali accipiendo
put p domū dei aīa rōnalis ⁊ fidelis intelligīt
duo nos cōsiderare āmonet. Primū ē quare ⁊
ex q̄bus causis fidelis aīa dicīt domꝰ dei. q. dīc
[domus mea] Secūdū ē quare ⁊ q̄lit ipa aīa
ē domus oꝛōnis. q. addit [domus oꝛōnis est]
Circa pmū sciēdū q. q. in oī re creata quattu
oꝛ cause occurrūt scz efficiēs materialis formal'
⁊ finalis. deꝰ aūt se habet ad aīam rōnalem sm
oīa genera causaꝝ. iō cōuenienꝫ dicīt aīa eē sua.
⁊ domꝰ sua propter inhabitationez vt patebit.
Primo ergo aīa rōnalis dicīt domꝰ dei sm
rōnē cause efficiētis. q. licet deꝰ multa opet me/
diātibꝰ causis secūdis. aīam tñ rōnalē ipse ime/
diate p seipm pduxit. De quo apte exponi pōt
illud ps. Edificauit dñs syon ⁊ videbit in gloꝛia
sua. Ide enī dñs p seipm creauit istaz nobilē do/
mū aīam scz rōnalem. que syon dicīt ppē specu/
latiōez. ⁊ hec videbit in gloꝛia sua scz in gloꝛifica
tione sanctoꝝ ps. cxlix. Gloꝛia hec est oībus
sanctis eius Secūdo aīa rōnalis dicīt domꝰ
dei sm rōnē cause materialis. Nō q aīa sit a do
tā q̄z ab aliq̄ materiali pncipio. sz quoniā deꝰ in
ea supplet deficientiā materie. Ex q̄ res alie sunt
pducte. Nō enī in omni natura creata inuenīt
aliquid dignuz ex quo aīa rōnalis pduci possit
quasi a pīacente materia. quare opoꝛtuit eā cꝛe
aꝛi de nihilo. qō solius dei ē. Qō multū attestat
nobilitati aīe quātū ad causam materialē. quia
deꝰ p suā potētiā infinitā supplet deficiētiā oīm
entiū creando aīaz de nouo ⁊ ex nihilo. pticipā/
do ei actū purū sui ipsi⁹ quo ipa aīa subsistit in
eē. Vñ Diony. de diuinis noib⁹. ca. iiij. dīc q aīe
rōnales ppter suā bonā bonitatē dei sunt bone
habētes vitā substātialē. i. vt p se subsistere pos/
sint. ⁊ q esse eaꝝ et posse est incōsumptibile. i. im
moꝛtale Tertio aīa rōnalis est domꝰ dei sm
rōnē cause formalis. Est enī formata ad imagi/
nem ⁊ silitudinē diuine trinitatis. nec potuit be
ata trinitas magis nobilitare aīam rōnalem q̄z
q ei sui ipsius formā impꝛessit. Ad hoc vtiq̄z. vt q
similitudo dei ē causa dilectiōis aīa totum affe
ctum dilectiōis in ipsū cōuerteret cū in reb⁹ cre
atis nihil sibi simile inueniret sm Aug̃. B
Sed dicet aliq̄s nōne maioꝛ silitudo est i an
gelo q̄z in aīa hūana. Ad hoc dicēduz q natura
diuina cōsiderari pōt qua duplici. Primo ī se
Secūdo put habet distinctas psonas ppꝛietā/
te oꝛiginis. Tertio pꝛout est exemplar vniuersi.
Quarto put cōpaī ad totuz vniuersū. Primo
est in angelo exp̄ssio ꝛ similitudo imaginis scili/
cet quātū ad hoc q eius natura est simplicioꝛ ⁊
subtilioꝛ. Sed alijs tribus mōis hō magis ē ad
similitudinē imaginis. Nā inter oēs creaturas
sola hūana creatura habet distinctas personas
rōne oꝛiginis ⁊ ipsa habet pticipiū cū omnibus
creaturis. Vñ ipe homo dicīt omnis creatura
Matth. xvj. Et tertio de aīa dicīt q hō ē oīa scz
pticipatiōe. Et ipa etiam aīa ē tota in toto coꝛpe
⁊ tota in q̄libet eius pte. Hñ ergo dictū ē q quā
tum ad silitudinē imaginis aīa est pfectissima
creaturaꝝ ⁊ nihil ī creaturis sibi sile repīt. Et q̄
niam hoc habet a sua forma naturaliter ei indita
hñ de ea dicīt in Cañ. q ipa est pulcra formosa ⁊
decoꝛa Cañ. iiij. Hanc formositatē suā si aīa hñ
aduerteret nūq̄z peccaret. Qꝛ vt dicit Aug̃. Ni
hil infelicius q̄z nobilitatis ⁊ dignitatis indite
obliuisci. Et iō adiungem sue nobilitatis cōside/
ratiōem sponsus animā hortat Cañ. j. Si ignoꝛa
ste o pulcra scz q̄z nobiliter ad imaginē meaz
creata es. egredere ab hac ignoꝛantia ⁊ abi post
vestigia gregū. id ē. cōsidera oēs creaturas irrō
nales que tantū gerunt similitudinē vestigij. et
cum p cōsideratiōnē inueneris te supoēs eē in
similitudine imaginis mee nobiliter formatam
tunc pasce edos tuos id est lasciuos ⁊ edulinos
motus cohibe et cōpesce. q. licet sz mentē ī qua
est imago sis formata ⁊ surs̄ū erecta. sm sensua/
litatem tñ habes pnitatē ad malū et iō ad cōser
uandā formositatē imaginis cohibe edos ⁊ pa/
sce eos iuxta tabernacula pastoꝝ p diligētē cu/
stodiā Vñ Bern̄. Si nobilitatē attēdis aīa pec
catū abominaberis. Et Aug⁹ in libꝛo de cōtem
platiōe dñi. Quicq̄t aīa ī signita dei imagine. de/
coꝛata similitudine. capax beatitudinis. q̄d tibi
cū carne. nunq̄z vilius sterquilinium inueniſti.
Quarto aīa rōnalis oꝛ domus dei sm ratio
nem cause finalis. Ad hūc enī finē deus edifica,
uit hanc domū vt ipemet eaz inhabitet. ps. cxxxj
Elegit dñs syon elegit eā in habitationem sibi.
Quia ergo deus in eternitate p̄stituit sibi hunc
finē habitandi in domo aīe. q̄ p̄stitutio falli non
pōt. ideo oꝛtet eū habitare in aīa fideli. Vnd
ipe dixit zacheo Luce. xix. In domo tua oꝛtet
me manere. C Sed dices. quid cogit deū
manere in domo aīe. q. dicit oꝛtet. Dicēdū q
triplex est coactio vel necessitas quo ad p̄sens.
Una diuine pꝛordinationis qua deꝰ pꝛordinauit
cursū nature. vt cras oꝛiri solem necessaꝛiuz est
⁊ deus cogīt hoc facere stante cursu nature quē

instituit. Similiter embrione dispolito cogitur deus infundere animā rōnalem. Et hoc mō deus cogit manere in aīa fideli dispolita. quia ipe hoc ab eterno pordinauit. Ipa enī sapientia increata trāsfert se in animas sanctas sm suaz ab eterno pordinationē. Alia est coactio pmissiōis vel obligatiōis. Hac etiā deus cogit cuz sit veritas infallibilis pmisit enī se habitaturū in aīa iusti Zach. ij. Lauda et letare filia syon quia ecce venio z habitabo in medio tui. Tertia coactō est dilectiōis. z hec est fortissima. fortis enim est vt mors dilectio Cañ. vlt. Unde aplus Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate christi ā. Hac etiam deo cogit manere in anima ppter amorem quē habet ad animā. Añ ipe petit sibi dari ingressum Cañ. v. Aperi mihi soror mea ā. Prouerb. viij. Delicie mee esse cū filijs hominū. Unde bugo i de arra anime. O anima magno debito obligata es. multū accepisti z nihil a te habuisti. z p his omnib⁹ nō habes qđ retribuas nisi tātuz vt diligas. Naz qđ p dilectionē datū est nec melius nec decentius q̄z p dilectionez rependi pōt. Nec ideo plus dilexit te q̄z plus diligenda inuenit te. vt iā nūc merito plus diligat te. Igit quia ex oībus causis aīa est dei z domus dei. quia ad inhabitandū vt visū est. Iō ppriissime de ea dic dñs. domus mea. ¶ B Circa secūdū quare videlicet z qualit fidelis anima domus orōnis sit. quia dicit dom⁹ orōnis est. Sciēdū q̄licet deus vbiq̄z sit ac per hoc vbiq̄z adorari pōt. Ibi tñ pcipue orat vbi spāli mō pñs eē credit. Unde nos orātes dicim⁹. Pater noster q̄ es in celis. quia eū in celis eē nō dubitamus. Sic etiā quia deū in aīa fideli habitare credim⁹ sm pdicta. iō ipsum intus in anima nostra orare possumus Ad hoc facit illud aplī. j. Cor. xiij. Orabo spiritu orabo et mente. Et ipe dñs noster cum muliere samaritana secū cōferret de loco orōnis dicēs Patres nostri in monte hoc adorauerunt. vos āt dicitis q̄ hierosolimis ē loc⁹ vbi oportz orare Rndit. Uenit hora z nūc est qñ veri adoratores adorabūt patrē in spū z veritate. Et post Spūs est de⁹ z eos q̄ adorāt eū in spū z veritate oportet adorare Job. iij. Quia igit spūs qui dē deus habitat i spū nostro. vbi nos totos recolligam⁹ exclusis omnib⁹ extraneis spēbus mētē distrahentibus. z sic orem⁹ deū in spū et veritate. Sic orauit anna de qua dicit scriptura. j. Reg. pmo. Porro anna loquebat in corde suo. tantuq̄z labia illius mouebant z vox penitus non audiebatur. De qua subjcit q vultus eius non sunt āplius i diuersa mutati. Aplica. De tli orōe dr Matth. vj. Tu aūt cū oraueris intra in cubiculum tuum z clauso ostio ora patrem tuum.

¶ Subsermo secundus. CCCLXXIII

Domus mea domus orationis est. Ubi supra

¶ A Uerbū hoc i sensu anagogico accipiēdo put p domū dei intelligit domus supnalis mansionis scz celestis. ea duo que supra. nobis innuit cōsiderāda videlicet q̄re domus dei et quare dom⁹ orōnis. ¶ Quantū ad pmū sciendū q̄ illa mansio celestis beatitudinis cōuenienter domus dei dicit. z hoc ppter maximā ibi familiaritatem scōrū cū deo. Nam sm Isido. ix. ethymo. dom⁹ dicit habitatio vnius familie. Et quoniā in beatitudine celesti oēs angeli et sancti se habēt ad deū sicut familia ad dñm dom⁹. domestici etiā maxime familiares existūt dño domus z inter se magis q̄z habitantiuz extraneoz in alijs ciuitatibus vel villis. Iō nō immerito ppter intimā familiaritatē inhabitantiū mansio illa celestis dicit domus dei. Istius domus amenitatē z pulcritudinē ppha dauid in spū p̄noscēs ait ps. lxxxiij. Beati qui habitāt i domo tua dñe. Et bene dicit beati. Nam in hac domo sūt tria cōmoda inestimabilia ppter que i habitantes in ea merito dicunt beati. Est enim ibi q̄es impturbabilis. aspectus delectabilis. z opulentia inexhausibilis. Ubicūq̄z hec tria sūt i domo ibi pcul dubio nō pōt eē nisi leticia z gaudium. De his Bern. in epla. Festinem⁹ inq̄t ad locum tutiorē vbi habitem⁹ sine metu. quātū ad pmū. vbi epulemur sine fastidio quātū ad secūdum. vbi abūdemus sine defectu. quātū ad tertiū. ¶ Primo dico q̄ in hac domo dei celesti ē quies ipturbabilis Esa. xxxij. Sedebit pplus meus in pulcritudine pacis. z in tabernaculis fiducie z in requie opulēta. Ubi omnia pdicta tria recolligi possūt. Habebūt aūt sancti i illa domo celesti quietē impturbabilem. Unūquodq̄z. n. habet quietem q̄n attingit finē suum vltimum Sancti aūt q̄z in domo illa attigerūt finem suū vltimuz. ideo habebunt ibi quietem ipturbabilē. ps. Posuit fines tuos pacez. Et signanter dicit pphēta. fines tuos pluraliter. Duplex est finis vltimus beatorum. Unus intrinsecus q̄ē beatitudo creata que nos in illa domo beatificat formaliter. Alius est extrinsecus qui est beatitudo increata que nos beatificat effectiue scz ipe deus. Prima beatitudo est tanq̄z finis quo quiescit. Alia vero scz increata est tanq̄z finis in quo quiescit. Quia igitur in illa domo est tanta quies q̄ a nemine turban potest. cum sit ibi pax summa

festinemus ergo ingredi in illã requiẽ ꝑm con/ siliũ apli ad Heb.iij. De hac quiete et pace dicit p sper de vita cõtemplatiua. Futura vita.btẽ sem piterna.ꝛ sempiterne beata.vbi certa securitas. secura trãquillitas.trãqlla iocũditas.felix eter/ nitas.eterna felicitas.vbi est amor perfectus.ti/ mor nullus.dies eternus.alacer motꝰ.et vnus oĩm spiritus ¶ Secũdo dico q in illa do mo celesti est aspectꝰ delectabilis. Quid enĩ de/ lectabilius q̃z sine intermissiõe aspicere illã faci/ em gaudiosam in quã desiderant angeli ꝓspice re.j.Pet.j. Ubi glo. Sed cur cernere desiderãt cuiꝰ faciem cernere nunq̃z cessant. Rñsio quia cõtemplatio diuine ꝑsentie ita ꝛ angelos ꝛ san/ ctos btificat vt eius semp visa gloria satientꝫ.ꝛ sp eius dulcedinem q̃si nouã insatiabiliter esuriãt Ad̃ Augꝰ.xij.de ciuitate dei. Ibi inq̃t tota vtꝰ erit videre quod amas ꝛ sũma felicitas amare quod videas.ꝛ ibi beata vita in suo fonte bibit. vbi veritatis visio clarissime apit. Et.xxij.li.in fi/ ne sic dicit. Ibi vacabimꝰ et videbimus.videbi/ mus ꝛ amabimꝰ.amabimꝰ et laudabimꝰ.ecce quid erit in fine sine fine. ¶ Tertio dico q in illa domo celesti ẽ opulentia inhaustibilis. ꝑs. Glia ꝛ diuitie in domo eius. Et alibi. Inebriabũt ab vbertate domus tue ꝛ torrente vo. ꝛc. Nec illa vbertas diuitiarũ diminuit ex numerositate in habitantiũ. Quia vt dicit Aug̃. sup ꝑs.xlix. He reditas christi qua coheredes sumꝰ nõ minuit copia possessorꝝ.nec fit angustior nũerositate co heredũ.sed tanta est multis quãta paucis. tãta singulis quãta omnibus. Idẽ de ciuitate dei li. xxij. Ibi q̃dq̃ amabit aderit.nec desiderabit qđ nõ aderit.omne qđ ibi erit bonũ erit.ꝛ sũmꝰ deꝰ sũmũ bonũ erit.ꝛ qđ est omnino beatissimũ.ita semp fore certũ erit. ¶ Quãtũ ad secundũ hec domus dei celestis etiã domus oratõnis ẽ Si oratõ est ascensus mentis.ad deũ vt dicit Bam.li bro tertio.vbi verior oratio q̃z vbi mentes ipse ĩ/ mediate ꝛ tote ferunt in deũ absq̃z distractiõe q̃ libet ꝛ obscuratiõe fantasmatũ q̃lia ꝟ patimur. Nec tñ ibi orãt sancti supplicando ꝓ aliquo bo/ no quod eis desit.nec ꝓ aliquo malo qđ eis ob/ sit. Sed eorꝝ oratõ dei est laudatõ. Ad̃ ꝓpheta cũ dixisset.beati q̃ habitãt in domo tua dñe. subie/ cit. In secula seculorꝝ laudabũt te. Berñ. O beata regio paradisi.o beata regio deliciarꝝ.ad quã suspiro de valle lacrimarũ.beati qui habitãt ibi ꝛ laudabunt deũ in secula seculorꝝ amen.

¶ Expositio euangelij dominice deci me post pentecosten.

CCCLXXIIII

DIxit ihesꝰ ad quos/ dam qui in se confidebant tã quã iusti et aspernabantur ce teros parabolã istam ¶ Ad Sic ꝓ pueri/ aliter dicit ꝓiculosior est inimicꝰ sub specie ami ci latitans q̃z publicus hostis. Sic viciũ super/ bie spũalis sub specie sanctitatis se ingerẽs mul to pniciosius ẽ q̃z aptũ viciũ. Quia vt dicit Au gustinus. Alia quecũq̃z iniq̃tas in malis operi bus exercet vt fiãt. Superbia vo etiã bonis operi bus insidiat vt peãt. Sicut fuit in isto pharisco qui orãdo se extollens ꝛ reatũ superbie incurrit et virtutẽ orõnis amisit. Et de hoc est pñs euãge/ lium quod in tres ptes diuidit. In prima describi buntꝫ illi ad quos pabola dicẽda dirigit. Secũ/ do pabola ipa ꝓponit. Ibi ¶ duo homines ¶ Tertio pabole intentũ edisserit. Ibi ¶ amen dico vobis ¶ ¶ Circa ꝓmũ tangit triplex defectus illorꝝ ad quos dñs suũ sermonẽ direxit.qui oĩs defectus er superbia ꝓcedũt. ¶ Primꝰ est de seipo cõfidẽ/ tia. Et quãtũ ad hoc dicit ¶ Dixit ihesus ad quos/ dam ¶ scz superbos q̃ singulariter se reputãt et ab aljs reputari volũt ¶ qui in se cõfidebant ¶ In ꝟ tangit ꝓmus defectus eorꝝ. Ubi nota q oĩs cõ/ fidentia de seipso fallax est. Quidam.n. cõfidũt de sua potentia Amos.vj. Ve vobis q̃ opulenti estis in syon ꝛ cõfidimus in monte samarie. Qui mons potentiã signat. Quidã cõfidũt in vigo/ re fortitudinis Sicut sãpson ꝑs.xlviij. Qui con fidũt in virtute sua ꝛc. Et Esa.xvj. Si antiq̃s gigã tes cõfidentes de sua virtute ꝓcussit dñs ꝛ extun xit. Quidã cõfidunt de sua sapientia. Sicut sa/ lomon.qꝝ postea infatuatus fuit Prouerb.xx viij. Audisti boiem sibi sapientez videri magis illo insipiẽs spem habebit. Item quidam confi dunt in suo prudenti cõsilio. Sicut achitophel Prouerb.xvj. Qui cõfidit in cogitationibꝰ suis impie agit ꝛ nõ roborabit. Itẽ quidã cõfidunt ĩ suo pposito ꝛ ppio cõceptu credẽtes illud qđ ꝓponũt nõ posse ĩpediri Prouerb.xxviij. Qui cõfidit in corde suo stultꝰ est. Itẽ quidã cõfidũt in sua eloquẽtia estimãtes verbis capere homies Qualem cõfidentiam habuit Cleopatra coraz augusto. Itẽ q̃dã ꝓfidunt de ꝓpria vite diutur/ nitate. Qualis fuit diues ille Luc.xij. qui dicebat. Anima mea habes multa bona posita ĩ annos plurimos quiesce comede bibe epulare. Et au/ diuit vocẽ. Stulte hac nocte aiam tuã repetẽt a te.et que parasti cuiꝰ erunt. Item quidam in diuitijs Baruch.iij. Ubi sunt qui argentũ the/ saurizant et aurum in quo confidũt homines. exterminati sunt et ad inferos descenderũt. Itez

quidam cōfidunt in suis natibus scz in amicis nescientes quia pſperitatis tpe multi sunt amici sed in aduersitate pauci Hiere.xvij. Maledictus hō qui cōfidit in homine z ponit carnē brachium suū. ¶ Secūdus defectus illoꝝ fuit de sua iusticia pſumptio. Et quātuz ad hoc dicit [tanq̄z iusti] Circa quod cōsiderandum q nullus quantūcūq̄z magni meriti de suis iusticijs pſumere debet ppter quattuor. ¶ Primo quia nostre iusticie incerte sunt. nullus enim scire pōt p certo an opa sua vera sint an iusta. falsa enim iusticia multos decepit. Propt̄ quod dicit Job.ix. Etiam si simplex fuero hoc ipsū ignorabit aīa mea. Apls.j.Cor.iiij. Nihil mihi cōscius sum sed nō in hoc nō iustificatus sum. ¶ Secūdo de ppria iusticia nō est confidentia. quia nostre iusticie pure nō sunt sed semp habent aliq̄d macule annexe Esa.lxiiij. facti sumus vt immundi omnes nos et quasi pannus menstruate vniuerse iusticie nostre. Quātacūq̄z enī iusticia cōparata deo nō est pura. Et p̄mi qui dē angeli iusticia impuritate ē pmixta Job.iiij. Nunq̄d hō dei compatiōe iustificabit. ecce qui seruiūt ei nō sūt stabiles. z in angelis suis repit prauitatē. q̄nto magis hi qui habitāt domos luteas Item nec celi sunt imaculati coram eo Job.xv. Ecce celi mūdi nō sunt in cōspectu eius. quāto magis abolibilis z inutilis homo. Item neq̄z infātes iuxta illud Nemo ē absq̄z pctō nec infans cuius ē vnius diei vita sup terrā. Item nec quicūq̄z iusti et sancti sunt sine pctō Prouerb.xxiiij. Septies in die cadit iust9 ꝛc. Ecc.vij. Nō est hō iustus i terra qui faciat bonū z nō peccet. Si ergo iusticie nostre ita sunt impure quis vt dicit Prouerb.xx. dicere pōt. Mundū ē cor meū purus sū a peccato.j.Joh.j. Si dixerim9 quia peccatū non habemus ꝛc. ¶ Tertio de ppria iusticia confidendū nō est. quia firma nō est. Vñ quilibet quātūcūq̄z meriti magni pōt a iusticia sua decidere Job.xv. Ecce inter sctōs eius nemo imutabilis. Igit̄ nemo debet de sua iusticia cōfidere si consideret casum p̄mi angeli. dauid. petri apli. z illius beremite magni de quo legit̄ in vitis patz ¶ Quarto nō debet hō cōfidere de sua iusticia. quia nostre iusticie nō sūt appbate. sed adhuc eas oportet deduci examini districti dei iudicij. ps. lxxiiij Cuz accepero tps ego iusticias iudicabo. Vbi multa que iusta videnī repbant Job.ix. Si eq̄tas iudicij queritur apud deū. nemo audet p me testimoniū reddere. Si iustificare me voluero. os meū cōdemnabit me. Si innocentē me ostendero. cō pbabit me prauū. ¶ Tertius defectus istoꝝ fuit aliorum despectio. Et quātuz ad hoc subdit [Et aspernabant̄ ceteros] Vbi attendē q̄ isti supbiebant in seipsis cōfidentes de sua iusticia. z supbiebant cōtra primū alios cōtemnentes quos peccatores iudicabant ¶ Et nota q̄ valde temerariū est iudicare corda aliorum. que hō nō pōt videre. vbi sedes est bonitatis. sicut cecus fatuus eēt qui vellet de coloꝛib9 iudicare. Et qui nūc mal9 est et in pctō mortali forsitan aliquid est in eo quod erit ei occasio salutis vt pietas informis. Unde Aug̃. Qui pietatez sequit̄ et si lubricū carnis patiat̄ vapulabit q̄dez sed nō pibit. Item in eo q̄ nūc est in statu gratie forsitan est aliquid quod erit ei occasio damnationis z casus. vt indignatio aduersus petōres. Proverb.xix. Qui ad indignandū facilis ē erit ad peccata pclusior. Item qui nūc est sanct9 in dei pſentia est diabolus. et ecōuerso. vt patet in iuda. z maria magdalena. Judas enī erat sanct9 quia apl̄us z miracula faciens. z tamē in dei pſentia erat diabol9 Joh.vj. Unus ex vobis diabolus est. Maria magdalena septem habebat demonia Mar.vlt. et tñ in dei puidentia erat scā. ¶ Notandum etiam hic p̄m Gre.xxiij. moral. Quattuor sunt spēs supbie sub hoc versu cōtente. Ex se. p meritis. falsū. plus oibus. inflat. Prima species est quando homo bonus quod habet a se credit habere. Secunda q̄n desup creditur ei datum sed tñ suis meritis. Tertia q̄n iactat se habere quod non habet. Quarta quando ceteris despectis ipe solus singularis vult apparere Tales fuerunt isti quibus loquebat̄ dñs parabolam istaz que sequit̄. vt suos defect9 a duerterēt.

¶ Secūda pars expositionis euāgelij.

CCCLXXV

Duo homines ascendebant in templum vt orarent vnus phariseꝰ et alter publicanus. Phariseus stans hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi. quia nō sū sic ceteri hoiz raptores. iniusti. adulteri. vel ut etiam hic publicanus. Jeiuno bis i sabbato. decimas do omnium que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum leuare. sed percutiebat pectus suum dicens. Deꝰ propicius esto mihi peccatori. ¶ A

¶ Secūda ps in qua parabola ponit̄. Et tria facit. ¶ Primo ponit duoꝝ in templuz ascēdentium diuersam cōditionem. Ibi duo homines ascendebant in templum [Templū enī erat i alto situ. quia in monte syon. quo aliquib9 gradibus ascendebat̄ [vt orarent] Ad hoc enī tēpluz

fuit factum ⁊ ecclesie hodie ad illū finem instituunt nō ad negociationes vt supra in euangelio p̄cedēti. Unus pharisеus quasi diuisus. q̄ gestu habitu ⁊ ī quersatōe erat distinctus a ceteris Ān dicebat. Nō sum sicut ceteri hoīm Et verum dixerat nō quidē in iusticia sed in supbia. Et alter publicanus. quasi public⁹ peccator Publicani enī dicebant exactores vectigaliū publicorū. quia enī exactio tributi de vectigalibus erat cōtra legē. j. Esdre. vij. cō exactores pctōres vocabant. Secūdo ponit vnus eorū scz pharisei supbam orōnē. Pharisеus stās Per hoc q̄ dicit stans ſm theophilū elatū eius aīm notat. Ipse ei habitu ⁊ actu superbissimus vidēbatur. hec apud se orabat quasi nō apud deū. qa ad seipsū redibat p peccatū supbie vt dicit Basilius. Cū enī p̄ces eius debuissent ad celū ascēdere. gloria tū manis meritorū suorū hoc faciebat vt orans apud se eēt. ⁊ tū vera orō extra se rapit orantem. Deus gratias ago tibi Optime īcepit orare. quia p̄cipiū orōnis debet eē gratiarū actio de p̄ceptis. quia ſm Tullium Gratiarū actio de p̄ceptis reddit benefaciētem. pnū ad maiora faciendā. ⁊ ip̄m recipientē facit capaciorē. Qz nō sum sicut ceteri hoīes In hoc male p̄secut⁹ est orōnis p̄cipium. Quia vt dicit glosa. Qui ascendit rogare nō rogat sed se laudat. insuper ⁊ roganti insultat. Laudat aūt se de vtraq; p̄te iusticie. quarū vna est declinare a malo. altera facere bonū. De p̄ma dicit Nō sum sicut ceteri hominеs quasi diceret. qui oēs sūt pctōres rapto res qui aliena rapiūt vi. fraude. vel occulte. iniusti qui obmittebāt legis iusticiaz adulteri qui alterius thorꝝ violāt. Et attēdendū q̄ triplex malū imponit pharisеus ceteris hoīb⁹. Omne enīz q̄d est in mūdo. aut ē cōcupiscentia carnis. quā intelligit p adulteros. aut concupia oculorū que ē auaricia quā intelligit p raptores aut supbia vite quā intelligit p iniusticiā. Magna enī iniusticia est nolle subēe. Imponēdo. n. ista vicia hominib⁹ peius dixit q̄z p̄mo. quia ad specialia crimina descendit. Velut etiā h̄ publicanus In hoc vere pessime dixit. Quia vt dicit Chrysо. Nō satiauerat cōceptū cōtēptū ei⁹ tota natura humana. sed publicanū aggressus ē. Nūn⁹ ei peccasset si publicanū excepisset. Nūc aūt vno verbo et absentes inuadit ⁊ vulnera p̄sentis lacerat. Quia vero nō sufficit declinare a malo vt dicit Theophil⁹ nisi aliā p̄tem iusticie habuerit que est facere bonum. Jō cōsequenter secūdo cōmendat se dicēs Jeiuno bis ī sabbato id est in septimana quā ab vltimo die nominabat. ieiunabant nāq; pharisei sēda et q̄nta feriis. Decimas do omnū que possideo De cime dant ministris ecclie ⁊ p̄tim sūt de iure positiuo. Quod enī aliq̄d det ecclesie ministris ad eorū sustentatiōez est de iure naturali. Quod autem decima p̄s vel plus vel min⁹ est de iure positiuo. alias Jacob nūq; fecisset votum de decimis. put tū fecit Genē. xxviij. cum ea que sunt de iure naturali sub voto nō cadāt. Nota q̄ iste pharisеus tria mala ceteris imponebat scz rapinam adulteriū ⁊ iniusticiā Et cōtra illa dicebat se brē tria bona. Cōtra rapinā dicebat se habere decimarū solutiōez. quia nō tantū aliena nō rapiebat sed etiā sua dabat. Cōtra adulteriū dixit se habere carnis macerationēz. d. Jeiuno bis in sabbato Cōtra iniusticiā p̄tendebat aspernationem iniustorū. Quasi diceret. Ideo sum iust⁹ q̄ oīm pctōrū cōsortia sicut etiā istius publicani abhorreo. Et tū in veritate ip̄e erat raptor. quia glorią que est p̄pria dei sibi vsurpauit. Ip̄e erat adulter quia deū qui ē sponsus aie reliquerat ⁊ cū mūdo amicicią fecerat Jaco. iiij. Adulteri nescitis quia amicicia hui⁹ mundi inimica ē deo Ip̄e etiam erat iniustus. Quāuis enī redderet sibijpsi quod debebat in eo q̄ ieiunabat. ⁊ deo in eo q̄ decimas dabat. p̄imo tū ius suū nō reddebat. quia ip̄m temere iudicabat. Nota etiaz hic q̄nq; mala de supbia pharisei. Primū est irreuerentia dei. quia stans orabat irreuerenter. Supbia enī tollit reuerentiam. Quāto enīz q̄s supbior fuerit tāto erit minus reuerens. Secūdum malum est cōplacentia sui. Quia apud se orabat. Tertium malum est p̄temptus p̄rimi. quia dicebat. Nō sum sicut ceteri hoīes Quartum malum ē iactantia quia dixit. Jeiuno bis ī sabbato. Quintū malū est p̄dicio omnū bonorum. Quia vt dicit Aug⁹. in regula. Alia que cūq; iniquitas in malis opibus exerceē vt fiant supbia vero etiā bonis opibus insidiat vt peant. Quare vt dicit Aug⁹. in verbis pharisei nihil īuenies quod orauerit sed q̄ se totū cōmendauerit. ⁊ tū vt oraret ascendit fatuus quia saltē orare debuerat p alijs aut p se vt conseruaret in statu ī quo erat Tertio ponit alterius. s. publicani hūilem orōnē quā describit cōmendabilem quātū ad quattuor. Primo quantū ad gestum quia a longe stabat nō sicut pharisеus vane glorians sed sicut pctōr se humilians. Secūdo quo ad vultum pudorosuz. q; nolebat nec oculos ad celū leuare p̄ verecundia ⁊ confusione peccatorum. Tertio quo ad actum q; pcutiebat pectus suum in quo reddebat seipsū culpabilem. Cor enim est receptaculum malorum ppetratorum. De corde enim exeūt cogitatōes

male.furta.homicidia ꝛc. ℳat.xv. Quarto q̃n tū ad verbū. Fit enī ℣e⁹ ꝓpici⁹ esto mihi pec/catori. ¶ Et hec quattuor explicat glosa super verbo isto. ℙublican⁹ inq̃t sicut humilis non audet aꝓpinquare vt de⁹ ad eū apꝓpinquet quātū ad ꝑmū. Nō aspicit vt aspiciat quātū ad secūdum. Sed ꝑmit cōscientiaz pectus ꝓcutit. penas de se exigit vt deus ꝓcat quātū ad tertiuz Cōfiteꝫ vt deus ignoscat. ignoscet deus quod il le agnoscit. quātū ad quartū. ℣e his plenius ī sermone sequenti.

¶ Tertia pars expositiōis euangelij.

CCCLXXVI

¶ Hen dico uobis descendit hic iustificatus in domū suā ab illo. Quia qui se exaltat humiliabitur et qui se humi liat exaltabitur. ¶ A Tertia ps in q̃ pa rabole intētū edisserit. Et duo facit. ¶ ℙrimo ostēdit vtriusq; eoꝝ oꝛōnis fructus diuers⁹. q̃a publicanus ꝓ fructū humilis oꝛōnis sue iustifi catus est. ℙhariseus vero ꝓpter gloꝛationem suā vanus abijt. Dicit ergo ¶ Amen ¶ .i. vere ¶ di co ¶ quasi decidendo merita cause inter eos ¶ de scendit hic ¶ scz publicanus ¶ iustificat⁹ ī domuz suam ab illo ¶ id est plus q̃z ille. Vel ¶ ab illo ¶ id ē ꝑ illo remanente in fecabus suis. Et hic est argu/mentuz q̃ melioꝛ est peccatoꝛ humilis q̃z iust⁹ superbus. quia eo ipso q̃ pctōꝛ se humiliat iam nō est pctōꝛ. et iustus eo ipso q̃ superbit iam nō est iu stus. Unde ℣ug⁹ libꝛo de virginitate. Enume/rationi meritoꝛum ꝑferꝫ confessio pctōꝝ. ℙro pter quod dicit Lu.xv. Gaudiū est angelis dei sup vno peccatoꝛe penitētiā agente q̃z sup .xcix. iustis qui nō indigent pnīa. id est qui reputant se nō indigere. In quo miro mō repmit superbia humana vt nō de suis meritis ꝑsumāt. ¶ Se/cūdo subijcit rō diuersitatis. ⁊ in hoc cōcludit to tius pabole finis intentus. Unde glo. ℙposita pha/risei ⁊ publicani cōtroversia ponit iudicis sēten tia vt caueaꝫ superbia. Et ꝑmo ponit rō repbatio nis pharisei ¶ Quia omnis q̃ se exaltat ¶ superbē/do sicut fecit pharise⁹ ¶ būiliabit ¶ .i. deijciet ⁊ re pbabit. ¶ B Nota q̃ signanter dicit ¶ Qui se exaltat ¶ Quidā enī se nō exaltāt sed exaltātur ab alijs. cum eoꝝ merita recitant et extollunt aut ad dignitatis gradū alioꝝ instantia ꝑmo/uent. Isti humiliari debēt ñ ab alijs sed a seipsis existimādo se indignos tali exaltatiōe ℣ug. de vginitate. Humilitatis sectatoꝛes et cōuersatoꝛ/res maxime eos esse cōuenit qui magno aliquo bono ceteris eminent. Quāto enīz maioꝛes bu

milia te in omnib⁹. Maz mensura humilitatis vnicuiq; ex mēsura magnitudinis data ē. Qui/dam aūt seipsos exaltāt. ⁊ illi ecōtra ab alijs de/ijciunt. Exaltauit nāq; se superbus angel⁹ et effe/ctus est diabolus. Exaltauit se primus homo et factus est mortalis. Exaltauit se pharao et submersus est in mari rubro. Exaltauerūt se da/than et abiron in seditiōe et ꝑcipitati sūt ī ifernū Exaltauit se saul ⁊ demoniacus factus est. Exal tauit se absolon ⁊ crinibus suspensus est. Exal/tauit se adonias ⁊ ꝑuatus est regno simul ⁊ ca/pite Exaltauit se roboam et diuisū est regnū ei⁹ Exaltauit se sennacherib ⁊ ceciderūt cū exercitu suo centū .lxxxv. milia virorum. Exaltauit se nabuchodonosoꝛ et ī moꝛē bestie effect⁹ ē. Exal tauit se holofernes ⁊ mulier caput ei⁹ abscidit. Exaltauit se superbus antiochus ⁊ a vermib⁹ cō sumptus est. Hoc est illud vicū ꝓpter qđ extir/pandū christus carnem assumpsit. Cōtra quod dicit ℣ug⁹. maxime tota militat doctrina chri stiana. Unde sola humilitate ꝓmittit christus docere qui ad se venerunt dicēte ℣ug. O doctri nam salutarē. o magistrū dñm q̃z mortalium. q̃ nō dixit. Discite a me fabricare mūdū. aut moꝛ/tuos suscitare. sed quia mitis sum ⁊ hūilis coꝛ/de. Deinde ponit rō iustificatiōis publicani ¶ Et q̃ se humiliat exaltabit ¶ Est enī humilitas virtus elatiua que eleuat se habentes. Item est scala a terra ptingens vsq; ad celuz. Item est via regia absq; omni piculo. Unde cū beato ℣nthonio fuisset mūdus ostensus plenus laqueis clama uit ipe. ℍeu quis euadet. Rñsū est ei. Sola hu militas. Añ ℣ug⁹. sup Joh. Excelsa inquit est patria. humilis est via. Ergo q̃ querit patriam quid recusat viam.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCCLXXVII

¶ Qui se humiliat ex altabit Lu.xviij ¶ A In Bbreui ꝓ/bo stat cōclusio totius euangelij hu ius. In q̃ dñs post pabolā cōmēdata hūilitate publicani formaꝫ vniuersalē regulā ad īforma/tionē cuiuslibet christiani docēs vt qui vult iu/stificari et in regno celoꝝ exaltari studeat seipz hūiliare. Inē hec aūt duo scz hūliatiōez et exalta tionē. hūliatio se habet in rōne meruti. exaltatio vo in rōne ꝑmij. ℙrimo ergo dñs in vbis ꝓpo sitis ꝑmittit causā meriti cū dicit ¶ Qui se hūili at ¶ Secōo subijcit effectū ꝑmij cuz addit ¶ exalta bit ¶ Qualit autē pctōꝛ quilibet se habere debe/at in sui humiliatiōe vt iustificet ac ꝑ B exaltet. documēū habemus euidens ꝑ pistū publicanū

de quo loq̃t p̃ns euãgelũ. Benigz de isto publicano saluator noster septẽ cõdicões explicat de quibus ipm cõmendat. ex q̃bus idẽ publicanꝰ verã ꝛ pfectã bũilitatẽ in se habuisse ostenditur Propter qđ digne p sententiã eiusdẽ iudicis ꝛ saluatoris nostri iustificatus eẽ asserit. Et be septem cõdicões publicani cor:ñdẽt septẽ gradibus bũilitatis. Sicut enigz dicit Anselmꝰ in li. de similitudinibꝰ. c. cj. ꝛ pluribꝰ. c. sequentibus Humilitas ẽ mons magnꝰ. in cuiꝰ sũmitate lux est nõ modica. ꝛ honestarũ psonarũ. i. scãz vtuz pulcerrima turba. Sed quicũq3 ad hunc montem puenire desiderat necesse ẽ vt p gradꝰ quosdam ascẽdat. Primꝰ ergo gradꝰ bũilitatis sm beatũ Bñdictũ in regula ẽ timor dei. et hic ẽ radix humilitatis ꝛ quasi pes mõtis Ecc. j. Radix sapiẽtie est timere deum Ne ei oĩs pctor stultus eẽ cõuincat. er eo q̃ se a bono ꝓmutabili auertit ꝛ ad pctũ turpitudinẽ se cõuertit. si ad sapientiã puenire desiderat oportet q̃ a timore dei incipiat. Recogitãs igit pctor qũo p pctis pena ꝛ p bonis meritis debeẽ gloria sempiterna incipit eum timere qui põt aiam ꝛ corpus pdere in gehennã Mat. x. ꝛ hoc quãtũ ad timorẽ seruilẽ Vel etiã timere ne a diuino bono sepet. quãtuz ad filialem timorẽ. Ex q̃ quidẽ timore nascit humilitas. Et sic timor dei dicit radix humilitatis Ad hũc gradũ iste publicanus posuit pedẽ. de quo dicit q̃ erat stans. Publicanus inq̃t stans Viu enĩ pgressus fuerat de pctõ in peccatũ. sed nũc dei timore correptus factꝰ ẽ stans. nõ vltra pgredi volens ad peccãdũ. Añ verificatũ est in eo illud Jone pmo. Stetit mare a feruore suo. Per mare intelligit mens prava feruẽs concupiscentia bũana Job. iuj. Feruescere faciet quasi ollã pfundũ maris. Et loquit de diabolo qui mentẽ pravã pllicitas cõcupiscẽtias feruere facit. Hoc mare in isto publicano tũc stetit quando timore dei correptus feruor peccãdi in eo q̃ euit. Sic etiã steterũt filij israel qñ destiterũt ad nephanda cõuersatiõe alienigenarũ de q̃bꝰ dicit Nee. ix. Steterũt coram dño ꝛ pfitebant peccata sua. Secũdꝰ gradus bũilitatis ẽ cognitio sui. vt videlicet q̃s cognoscẽdo suos defectꝰ reputet se oĩbꝰ viliorẽ De hoc gradu dicit Ber. Humilitas ẽ vtus q̃ hõ verissima sui cognitiõe sibimetipsi vilescat. Exẽplũ i ap̃lo. j. Cor. xv. Ego sum minimꝰ ap̃lor. Añ Pbit. ij. ipe dic. In humilitate superiores sibi inuicẽ arbitrãtes. Vbi glosa. Nõ hoc ita debemꝰ estimare vt nos estimare fingamus. sz vere estimemꝰ posse eẽ aliquid boni occultũ in alio. quo nobis superior sit. etiã si bonũ nostrũ q̃ illo videmur superiores eẽ nõ sit occultũ. Unde Augꝰ. in libro de virginitate. Estimate inquit alios in occulto superiores. quibus estis in manifesto meliores. Ad hũc gradũ iste publicanus puenisse mõstrat̃ eo q̃ a longe stetisse memorat̃. Reputabat. n. se nimis vilem et indignũ appropinquare deo ꝛ ppẽ hoc deꝰ appropinquauit sibi. vt dicit Theophilꝰ. Sicut etiaz de filio pdigo dicit Lu. xv. q̃ cũ esset longe vidit eum pater. ꝛ misericordia motꝰ ẽ Sic ꝛ de decem lepsis legit Lu. xvij. q̃ steterunt a longe et miserti sunt. Ex q̃ditis imorã. ponamus añ oculos istã famosaz publicanã. publicam inquã peccatricẽ mariã magdalenã sanctissimã. qũo ꝛ ipsa stabat a longe. quia retro secus pedes dñi. recognoscẽs enigz vilitatẽ turpitudinis sue ac p hoc indignaz se estimans dño ad faciẽ apparere mãlit retro stans. Et certe dñs eã respexit oculo pietatis. Unde legit Conuersus iesus ad mulierẽ dixit simoni. Vides hanc mulierẽ ꝛc. Et post dixit ad mulierẽ. Fides tua saluã te fecit. vade in pace Lu. vij. C

Tertius gradꝰ bũilitatis ẽ defixio oculorum corde videlicet ꝛ corpe bũilitatẽ oñdere. fixis in terrã aspectibus sm Bñdictũ. Extollentia enigz oculorẽ q̃ddã signũ superbie ꝛ inuerecũdie iquã tũ excludit reuerentiã et timorẽ. Cõsueuerũt. n. tumẽtes ꝛ verecũdati maxime oculos depmere. quasi nõ audẽtes se aliis cõpare. Unde Greg. xxxiij. moral. Superbia inq̃t vsqz ad corpꝰ extendit̃ pus p oculos indicat̃. Hoc sciens Salomõ orauit. Extollẽtia oculorꝝ meorꝝ ne ỏderis mihi Ecc. xxiij. Ad hũc gradum publicanus deuenit qua de eo dicit̃ [Nolebat nec oculos ad celũ leuare] Recognoscebat enĩ se offendisse deuz celuta vt diceret cũ filio pdigo. Pater peccaui in celum ꝛ coram te. Et qr in celo est sedes dei iõ nõ audebat oculos leuare ad celũ p verecũdia pctõrꝝ. Unde Ambr. li. pmo de officijs. In ipa ãiquit nostra oõne multũ verecũdia placet. multũ cõciliat gratie apud deũ. hec pũlit publicanũ et cõmẽdauit. qui nec oculos suos ad celum leuare audebat. ꝛ hoc p cõfusiõe suorꝝ sceleꝝ Ita vt ũra se diceret illud. j. Esdre. ix. Dñe deꝰ cõfundor et erubesco leuare faciẽ meã ad te. quoniã iniq̃tates mee multiplicate sunt sup caput meũ ꝛ delicta mea creuerunt vsqz ad celũ. Sili mõ orauit dauid. d. j. Paralip. vlt. Peccaui sup nũerare ne maris. ꝛ multiplicata sũt pctã mea quibꝰ irã merui. ꝛ nõ sum dignꝰ videre altitudinẽ celi pre multitudine iniq̃tatis mee Sciendũ aũt q̃ Inter gradus humilitatis nõ cõnumerat̃ verecũdia. sed est comes bũilitatis vel ranz sororꝝ. sine qua bũilitas nõ bene potest eẽ. Añ Anselmꝰ

vbi supra ponit duas sorores hūilitatis. s. duas verecūdias. Unā que est apud deū. Aliaz que ē apud hoīes. Quarū vna scz verecūdia que est apud deum bona comes et fidelis custos hūilitatis est p̄seruans ne homo peccet. Cū enī quis temptat̄. facit hominē dicere intra se sic. Si ego hoc vel illud peccatū fecero. qūo añ deuz et scōs angelos qui me vidēt oculos meos leuare potero. Et sic ista soror custodit hominem ne peccet Alia soror est scz verecūdia que est apud hoīes Licet etiā interdum p̄seruet hominez a pctō nō nūq̄z tñ est fallax ⁊ latro pessima. que facit hoīez dicere sic intra se. Magna erit confusio si huic tēptatiōi luxurie aditū dedero. si postmodū sciatur. sed nullus hominū videbit. ⁊ bñ ego celabo nec vnq̄z erit cognitū. modice nūc voluptati cōsentiam. ac deinde penitēdo satis melior q̄z mōsum ero. Multi enī post ruinā surrexerūt ⁊ p⁹ modū meliores fuerunt. Sic etenī verecundia que ē apud hoīes malo suo cōsilio fallit̄ et fallit. Sed alia soror scz verecūdia q̄ ē apud deū. que nec fallit̄ nec fallit. post peccatū vidēs malo cōsilio sororis mōtē hūilitatis submersū. turbatur dolet gemit ⁊ plerūq̄z lacrimat̄. cōsulens homī dicere sic intra se. Ego miser q̄z vilis ⁊ q̄z turpis factus sum in ꝯspectu dei ⁊ angeloꝝ scōꝝ. Und nō possū oc'los meos ad celū leuare Hec anshelm⁹. Et tūc hō ponēdo ad hunc gradū hūilitatis pedem meret̄ veniā. Sicut factū fuit in isto publicano. Sic etiā factū fuit in btā maria magdalena. que has duas sorores apud se habuit. sz p vnā earū. s. illam fallacē intātū seducta fuit q̄ in pfundū maloꝝ cecidit. Sz postmodū suadente ⁊ impellente sorore alia fideli ⁊ bona repellens a se sororem latronem. ad hunc graduz humilitatis pedem fixit. Unde dixit Greg. in omel'd maria magdalena. q̄ turpitudinis sue maculas aspexit. lau āda ad fontē misericordie cucurrit. ꝯuiuātes nō erubuit Nā quia semetipsam grauit̄ erubescebat intus nihil eē credidit quod verecūdaret̄ foris. Ecce qūo illam latronē sororem a se repulit. quia cōuiuātes nō erubuit. Sororē autem illam fidelem et strenuā apud se firmiter tenuit. quia seipsaz grauiter erubescebat int⁹ apd deum. ⁊ sic veniam pmeruit. B Quartus gradus est sm Anshelmū dolor de pctis. Naz sicut ipe dicit. Sūt nōnuili qui se peccatores eē cognoscūt. sed nullū inde dolorem habent Nec hoc valet ad salutem. Necesse est enī vt dolorez habeat q̄sq̄z de ppetratis culpis. veniā desid̄ret Et ponit similitudinem de aliquo qui peccaret in dñm suum. ⁊ inde nō doleret. ridiculum esset si veniam peteret de hoc vñ se dolere nō fateret̄.

Ad hunc etiam gradum venit iste publicanus de quo dicit̄. q̄ pcutiebat pectus suū. In q̄ ostendebat se dolentem. In hoc enī q̄ pectus pcutit̄ dolor cordis introrsus ostendit̄. Unde glo. Pectus suū pcutit ⁊ penas de se exigit vt deus parcat. Sic etiā fecit dauid. de quo dicit̄. ij. Reg. vlt̄ Percussit autē cor dauid eum postq̄z numeratus est ppl's. ⁊ dixit dauid ad dñm. Peccaui valde in hoc facto. sed p̄cor dñe vt trāsferas iniquitatem serui tui. quia stulte egi nimis. Percussit ergo iste publicanus pectus suum. quasi dolēs ⁊ indignatus cōtra seipsum Unde cōsuetudo ē religiosorū in cōfessiōe ⁊ in dicendo culpā tundere pectora sua in redargutionem cordium et cōtestationem cōscientiarū. Unde Lu. xxiij. d̄r. q̄ turba que venerat ad spectaculum passionis christi in cruce cum vidissent que fiebant. percutientes pectora sua reuertebant̄. Tunsio enī pectoris vtilis est penitenti. quia valet ad remissionem venialium sm Aug. in libro de penitentia. Sunt enim octo quibus venialia dimittūtur. videlicet confessio. pectoris tunsio. aque benedicte aspsio. cordis contritio. crucis signatio. dñica orō. sacra cōmunio. iniuriaruz remissio. Uñ versus. Confiteor. tundo. despergor. cōteror. oro Signor. edo. dono. p que venialia pono. Q̄z āt hic dicit̄ cōfessio. intelligi debet de cōfessione generali quā facimus in p̄ma et in cōpletorio ⁊ añ missam. De cōfessione aūt sacramentali nō est dubium quin p eam etiam mortalia dimittantur Item quod dicit̄ crucis signatio. maxime intelligit̄ de benedictione episcopali. Item q̄ dicit̄ orō intelligit̄ p̄cipue de orōne dñica que fit in ecclesia dedicata. Item q̄ dicit̄ de sacra cōmuniōe extendit̄ vniuersaliter ad omnia sacramēta noue legis in quibus confertur gratia. vt est extrema vnctio ꝛc. Addit̄ ⁊ visio eucaristie qñ eleuat̄ vel monstratur.

Subsermo.
CCCLXXVIII

Deus propici⁹ esto mihi pctōri. A Hec est breuissima et efficacissima orō qua publicanus iustificari meruit ex sentētia saluatoris. Et quia iustificatio impij nl'lo modo fit nisi posito fundamento humilitatis. dicente Grego. in omel'. Qui sine humilitate virtutes cōgregat in ventum puluerem portat. Ideo publicanus iste vt iustificaret̄ oēs g̃d⁹ hūilitatis ī hac breuissima oratiōe complex⁹ est. et sic iustificatus in domum conscientie sue extra quaz peccatoꝝ suis demeritis exulatus fuerat reuersus est. Sūt

autem septem gradus humilitatis. quorum quattuor pertransijt sine verbis vt visū est. Consequenter autem tres gradus reliquos virtute verborum nūc aggredit̄ ita dicēs. Deus ꝓpicius esto mihi peccatori. In quibus quidem verbis tria notantur que ad perfectionem humilitatis exiguntur. Primum est totius hominis ad deū vniuersalis subiectio [Deus] Secūdū est suijpsius sub dei misericordia totalis derelictio [propicius esto] Tertium est omniū pctōrum vocalis confessio [mihi peccatori] Et ī his explicantur tres gradus humilitatis. Quoruz primus est qui est quintus in ordine subiectuz esse deo et homini propter deum. Proprie enīz humilitas respicit subiectionez hominis ad deum. inquātum ꝑ humilitatem homo recogitat deum infinitum esse supiorem se. reputando se nihil esse coram deo. Et ex hac consideratione se totum subijcit deo imitās illuz qui dicit. Non veni facere voluntatem meam sed eius qui misit me. Et vt fortius in hoc gradu humilitatis pedem figat. subijcit se etiam homini ꝓpt̄ deum sequēs illum de quo dicit aplus Phil. ij. Fact⁹ obediens vsqz ad mortē. Ad hunc gradū ascendit publicanus iste in illo verbo cum dixit deus. quod nomē signat substantie pelagus īfinitum ſm Bam. De quo nomine Aug. in speculo suo manuali. c. xj. dicit sic. Quotienscunqz recolo vel audio duas breues sillabas ⁊ quattuor litteras quibus scribit̄ deus. hoc enim nomē tibi soli omnipotens dñe iure debet̄. atqz cuz intueor tue virtutis magnalia ⁊ mirabilem mundi creationem et eius decorez simulqz motum. tacitus cōsidero miserationes tuas que a seculo sunt. Profecto in his quattuor lr̄is et duab⁹ breuibus sillabis infinitū q̄d incomp̄hensibile ⁊ inenarrabile mentis ītuitu ⁊ sincere fidei oculis p̄scire posse quod mihi tantillo homī dignaris largiri cōtemplor. Hec Aug⁹. Considerās ergo homo tantam sup se diuine maiestatis supereminentiā que in hoc nomine deus signat̄ nō pōt se nō humiliare sub eo. Q, aduertēs sāctus petrus āmonet nos. d. Humiliamini sub potenti manu dei ꝛc. Unde quādo homo orās nominat hoc nomen deus eo ip̄o deum exaltat ⁊ se humiliat. Et talis oratio est deo acceptabil̄. Juxta illud Ecc̄. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. Sic enī ꝓpheta dauid postq̄z diuine bonitatis magnitudinē extulerat dicendo in p̄s. Quam bonus israel de⁹. descendit ad sui humiliationē subiūgēs. Et ego inq̄t ad nihiluz redactus sū ⁊ nesciui vt iumentum fact⁹ sū apd̄ te ꝛc. Et eadem verba dicere debet monach⁹ abbati suo qñ aliquid graue sibi iniugit̄ vt dicit̄ ī regula benedicti. Sic etiam in verbis suis Augustin⁹ supra allegatis cū hoc nomen de⁹ multum exaltasset. humiliationem sui immiscuit. d. Michi tantillo homī Ex quibus et ex alijs multis exemplis scripture apparet ꝙ quanto pl⁹ hō deuz exaltat. et quāto plus se humiliat tāto amplius eum deus exaltat. Et sic videmus verum eē verbū p̄assūptū. Qui se humiliat exaltabitur. Sed diceres postq̄z hoc nomen deus ē tāte p̄eminentie et efficacie vt dictū est. Quare christ⁹ in orōne dñica nō docuit nos dicere de⁹ noster sed pater noster Vel quare iste publicanus nō dixit. Pater ꝓpicius esto mihi peccatori. Ad h̄ dicēd̄. ꝙ qr in oī facto ⁊ dicto istius publicani p̄tendit̄ humilitas. Uñ etiā totum euangelium cōcludit̄ in humilitate vt patet ex dictis. quare nō nomen patris quod dilectōnis affectum importat. Etiam quia publicanus reputauit se indignum vocari filius. quēadmodū etiā filius ꝓdigus. Nō sum inquit dignus vocari filius tuus. Ideo iste non dixit pater sed ait deus quasi se totum in nihilum redigeret coram deo. quod ꝑtinet ad gradum istum humilitatis. ¶ B

¶ Sextus gradus humilitatis ſm Anshelmū est pati cōtemptibiliter se tractari. Ita ꝙ homo omnes despectus et quascūqz molestias sibi illatas non solum patienter sed ita amanter suscipiat quasi commodum magnum sibi fieret ad vindictam dei. Et ponit Anshelmus silitudinē Si aliquis seruorum alicuius domini discreti peccasset. ⁊ dum sibi exinde fierent multe molestie non reclamaret nec murmuraret. sed poti⁹ iuste se talia pati diceret citius apud dominum misericordiam inueniret. Nos itaqz vt ait Anshelmus qui multa contra creatorem nostrum commisimus tanto studiosius humiliari debemus quanto magis indulgentia nos indigere videbimus vt possimus dicere cum propheta. Bonum mihi quia humiliasti me vt discaz mādata tua. Hunc gradum iste publicanus ascendit in eo ꝙ dixit [Propicius esto] In quo nihil aliud q̄z dei misericordiam petiuit. quasi recognoscens se iuste pati omnia mala pro peccatis suis soli misericordie dei se submittens. Et hoc importat hoc nomen propicius. quod idem est quod misericors et benignus. ⁊ dicitur a prope et citius. Quasi diceret. propicius esto. idē prope citius esto per misericordiam vt dimittas peccata. Unde propheta in p̄s. ꝓ se ⁊ alijs orās dicebat. Propicius esto peccatis nostris dñe ꝓpter nomen tuum. Ubi glo. Non ꝓpter nos īmeritos sed pietate sancti noīs tui tribuat̄ nob̄

qđ actib⁹ nostris nō pōt haberi. Tāta q̄ppe ē pietas ⁊ ppiciatio conditoris q̄ si nos būiliaueri-mus nos ad petendū ipe pīsto est ad ppiciādus Ait Amb. sup lucā. Tāte inq̄t pietatis est dñs iesus vt ⁊ ipi iude donaret veniaz si christi expectasset miam. Et Beꝛn. sup cantica ptractās illud verbū. Currem⁹ in odoꝛe vnguentoꝝ tuoꝝ. dicit sic. Curri⁹ p⁹te dñe iesu p mālsuetudiez que ite pdicat. audietes q̄ nō spernas pauperē. peccatoꝛē nō abboꝛreas. nō abhoꝛruisti cōfitētē latronem. lacrimantē peccatricē. nō chananeaz supplicantē. nō deprehensā in adulterio. nō sedentem in theoloneo. nō supplicantē publicanū. nō negantē discipulū. nō psecutoꝛē discipuloꝝ. nō ipos crucifixoꝛes tuos. In odoꝛe boꝝ vnguentoꝝ tuoꝝ currimus. ¶ Septimus grad⁹ humilitatis ē pfessio pctoꝝ. Hic gradus ē difficilioꝛis ascensus Ceteri. n. pagrant int⁹ in coꝛde sed iste erūpēs ex coꝛde pfert ex oꝛe. Añ maioꝛ censet būilitas in cōfessione oꝛis coꝝ hoīe q̄z in būiliatiōe coꝛdis coꝝ deo. Añ Gre. xxij. moꝛal'. Hec inq̄t sūt vere humilitatis insignia. inq̄tatē suā quēq̄z cognoscere. ⁊ cognitam voce pfessionis apire. Ubi sub cognitiōe cōpꝛehēdit omēs ser gradus añ dictos. Gradū aūt cōfessiōis specialiter exp̄mit tanq̄z magis arduū ⁊ necessariū Añ ptāsitis oīb⁹ aljs gradibus añ dictis nisi ad istū pueniat pctoꝛ nullaten⁹ iustificat. Unde Aug̃. sup ps. valde gratiose exhortās nos ad cōfessionē dicit sic. O hō quid times pfiteri. id q̄ p pfessionē scio min⁹ scio q̄z id q̄ nescio Cur pfiteri erubescis pctā tua. pctoꝛ sum sicut tu. hō sū būa nū a me nihil alienū. Cōfiteri hō pctoꝛ hominī pctoꝛi elige q̄ vis si nō cōfessus lates. in cōfessus dānaberis ad hoc deus exigit pfessionē vt liberet hoīem būlē ad hoc dānat nō pfitentē vt puniat supbū. hec Aug⁹. Ecce q̄z arduꝰ ⁊ necessarius ē iste grad⁹ būilitatis ad quē q̄ nō ascēderit dānat. ¶ Sed sciendū q̄ cōfessio est duplex Una mētalis que fit deo ⁊ hec ē de iure naturali. Alia est vocalis que fit homini et hec ñ est de iure naturali. Igit añ incarnationez christi sufficiebat cōfessio mētalis. quia deus nō dū erat hō sed p⁹ q̄z deus factus est hō vult de⁹ q̄ cōfessio fiat hoī vicario christi. In hoc q̄ ministris sacramentoꝝ dedit ptātem ligandi atq; soluendi insinuauit confessionez eis tanq̄z iudicibus vice sui debere fieri. Sic ergo christus instituit confessionem tacite sz apostoli promulgauerūt exp̄sse. Sed. d. Si in cōtritiōe dimittit peccatū iuxta illud q̄cūq̄z die pctoꝛ ingemuerit saluus erit Ad quid ergo necessaria est cōfessio oris. Dicē dū q̄ quāuis p contritionē dimittat ñ vocalis cōfessio est necessaria vel in re qñ habet̄ opoꝛtunitas vel in ppōsito q̄ñ ea z articul⁹ necessitatis excludit ⁊ nō cōtēpt⁹ religionis. Ista tñ necessitas cōfitendi post cōtritionem nō ē ppter necessitatē remedij cū peccatū iam sit dimissuz sed ppter obligationē pcepti. Confessio enim ⁊ satisfactio nō solum necessitāt in iudicio dei sed etiam in iudicio ecclesie ppter obligatiōez pcepti q̄re ꝛc. Sic igit patet necessitas ⁊ arduitas buⁱ gradus humilitatis. ¶ Hūc gradū etiā ascendit iste publicanus i eo q̄ dixit mihi peccatoꝝ In eo enī q̄ recognouit se pctoꝛē pfessus fuit do generaliter cūa pcā sua. quod sufficiebat pillo tpe. cum aljs humilitatis gradib⁹ añ dictis. qa adhuc nōdū erat sacramentalis confessio instituta. que si necessaria fuisset ipe sm p̄parationez animi dispositus fuit q̄ sacerdotē adisset et q̄d quid opoꝛtunum fuisset fecisset. Undebñ potuit dicere deo cū ps. Delictū meū cognitū tibi feci et iniusticiam meā nō abscondi. Et hoc q̄ ad confessionem deo factā. Et sequitur. Dixi confitebor sez etiam homi sm preparationem animi si sit opoꝛtunum. Et subditur Et tu remisisti impietatem peccati mei. Et adhuc talis confessio sufficeret vbi articulus necessitatis confessionē sacramentalem nō admitteret Igitur hunc gradum humilitatis potissimum Aug⁹ in libꝛo de penitentia attollens sic ait. Confessio est sal⁹ aiarum. dissipatrix vitioꝝ. restauratrix virtutū oppugnatrix demonum. Quid plura. obstruit os infermi. portas aperit paradisi. Rogem⁹ dñm q̄ tenus det nobis his gradibus taliter in terris būiliari vt mereamur in celestib⁹ exaltari amē.

¶ Expositio euāgelij dominice vndecime post pentecosten.

CCCLXXIX

Exiens iesus de finibus tyri venit per sydonē ad mare galilee inter medios fines decapoleos. ¶ Quamuis liberales et indita virtutis pꝛobitate et pꝛopꝛia voluntate sua. libenter pꝛestent beneficia indigentib⁹. plerūq; tamen rogari volunt vt conferendum beneficium melius agnoscatur et gratanti⁹ acceptetur. Sic saluatoꝛ rogari voluit pꝛo sanatione istius surdi et muti. de quo est pꝛesens euāgelium. quod diuiditur in tres partes. In quarum pꝛima pꝛemittitur quoddam pambulum ad miraculum faciendum. In secunda ponitur ipsum miraculū. Ibi Et adducunt ei surdū In tertia subiungit christi pconiū miraculū sūsecutū. Ibi Et pcepit eis Preambulum ē de locis

a quo ⁊ p quē ⁊ ad quē dñs venerit ad faciēdū miraculū. Añ dicit [Exiēs iesus de finib⁹ tyri] Tyrus ciuitas ē posita i puintia fenicis. in qua regnauit rex byrā amic⁹ dauid ⁊ salomōis. q̄ ei adiutoriū p̄buit ad tēpli fabricā erigēdā. [venit p sydonē] q̄ est alia ciuitas eiusdē puintie magp̄pe iudeā q̄z tyrus. Ambe aūt erant gentiliū ciuitates iuncte finib⁹ iudeoz. Theophilus In locis gentiliū nolebat dñs morā cōtrahere. ne occasionem iudeis daret vt trāsgressorem legis eū estimarent q̄ se gentibus admiscebat. Ad mare galilee [De hoc mari dic̄ Beda q̄ dulces habet aquas ex iordanis influxu recollectas. Habet q̄nq̄z miliaria in latū et. xviij. in longū. Hoc vocat mare tyberiadis Joh. vj. ⁊ stagnū genezareth Lu. v. [Int̄ medios fines decapoleos] Est aūt fm Bedā decapoleos puintia. x. vrbium ex oppositō galilee. quas scz decapoleos ⁊ galileaz mare sepat memoratū. Et dra deca q̄ ē decē et polis quod est ciuitas. sicut pentapolis a penta et polis. de qua habet Gap. x. ¶ Et aduertēdū q̄ dñs recedēs a tyro venit p sydonem ad mare galilee. Nō tñ veniendo ad hoc mare transiuit p medios fines memoratos. quia illa nō est via recta. scz est intelligēdū q̄ venit ad p̄missū mare ⁊ applicuit ad talem regionē illi⁹ maris q̄ directe respiciebat inter medios illos fines. Per q̄ intelligimus q̄ illa regio decapoleos non erat iuxta litus illi⁹ maris. sed aliquātulū distabat ad stagnū. Venit ergo dñs ad stagnuz ⁊ ad talem ptem que respiciebat dyametraliter illos fines que ab ipo mari aliquali terre spacio distabant ¶ Bistice p̄gressus iste signat trāsitum christi ad gētes. ¶ Notādū aūt sup illō [Exiēs iesus] q̄ dñs de plurib⁹ locis exiuit p salute generis hūani. Primo a patre p eternā generatōnem. Jō de ipo dicit Gap. vj. q̄ emanatio q̄dam est claritatis ē. Secūdo ab eodē patre p tpalem incarnationē Jo. xvj. Exiui a patre et veni i mūdū. Tertio de matris vtero ad nostrā cōsolationem Aug⁹. Exiuit p clausā portā de⁹ ⁊ hō p̄ditor mūdi Zach. xiij. Exiuit vt fulgur iaculū ei⁹. Hoc iaculū fuit christ⁹ qui diabolū transfodit. qui in sua natiuitate exiuit vt fulgur. quia sicut fulgur transit p corp⁹ eo indiuiso. ppter fulmīs subtilitatem. ita christus in natiuitate p v̄ginis vterū exiuit nō frangendo ei⁹ v̄ginitatē Quarto de loco ad locum ad infirmoz sanationez. vt hic. vbi [exiēs de finibus tyri venit p sydonē ad mare galilee] vbi surdū ⁊ mutū restituit sanitati Quito d̄ tēplo ad hūilitatis oñsionē Jo. viij. Jesus absc̄ondit se et exiuit de tēplo. psecutores hūiliter declinando. q̄s subito visus ictib⁹ ligare aut subijcere. aut mortis baratro si voluisset potuisset obruere. vt ait Gre. in omel. Exeto de hierusalem in montē oliuarū ad deuotā oronē Mat thei. xxvj. Et exiuerunt orare in montē oliuaruz Septimo de ptorio pilati vadens ad passionez Joh. xix. Et exiuit portās spineā coronaz ⁊ baiulans sibi crucē Octauo de sepulcro p ad mirabilē resurrectionē Hiere. iij. Ascendit leo de cubili suo. ⁊ p̄do gentiū se leuauit. ps. Bñi exit⁹ mortis. Nono de inferno ad scōz liberatiōz Esa. xlix Ut diceres his qui vincti sunt exite Habacuc. iij Egressus es in salutem populi tui. Decimo de hoc mūdo p suam ascensionem. ps. Exibit spūs eius et reuertet̄ in terram suaz. Et Apoc. vj. Exiuit vincens vt vinceret. vincens in passione vt vinceret in extrema examinatione. De hoc pōt intelligi illud Lu. v. Exi a me dñe quia peccatoz sum. vt sit verbum cuiuslibet hominis dictum dño iesu christo.

¶ Secūda pars expositiōis euangelij.

CCCLXXX

Et adducunt ei surdum et mutū. Et deprecabātur eū vt imponat illi manuz Et apprehendēs eū de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius. et expuens tetigit linguaz eius. et suspiciens in celuz ingemuit. et ait illi. Effeta. quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures ei⁹. et solutū est vinculū linguae ei⁹ et loquebatur recte. ¶ Secūda pars in qua ponit ipm miraculuz. Et tria facit. ¶ Primo ponit infirmi p̄ntatio. [Et adducūt ei surdū et mutū] Per hūc surdū et mutū signant oēs pctōres Micheas. vij. Ponent manus eorū sup os aures eoz surde erūt. Diabol⁹ eni cū cepit eos loca illa obstruit p q̄ facilius ab eis possit expelli et deus introduci scz aures ⁊ os ⁊ facit sic surdos ⁊ mutos. Surdos ne p̄silium de liberatiōe sua audiāt. Mutos ne auxiliū vel cōsiliū petere valeāt. ¶ Vere surdi sūt q̄ nō audiunt p̄monē christi. q̄ clamat dictis factis. morte vita. descēsu ascēsu. vt redeam⁹ ad eū. sic dic̄ Augu. iij. p̄fess.. Quā vocē lazar⁹ de monumento audiunt. fraqz tremuit. celūqz obtenebratū ē. petre scisse ⁊ monumēta apta. Item ñ audiūt pctōres p̄dicatores q̄ sūt dei p̄cones. Sūt. n. velut aspis q̄ nō exaudit vocē icātantiū. Incātatores sūt p̄dicatores. vt exeat anima de cauerna diaboli. vt venenum abiciat per confessionē. contracta tur per satisfactionē. ¶ Item surdi sūt pctōres ad vocē scp̄ture. q̄ ē liber secretoz di q̄ tñ sic clamat

incessanť.vt aliqñ audiať Esa.xxix.Audiēt in illa die surdi. Item surdi sunt pcōres ad clamorem creature que quotidie clamat se defectibilē ⁊ deum amandū Aug⁹.x.cōfess.Bñe celuz ⁊ terra mare ⁊ oīa que in eis sūt dicunt mihi vndiqz vt amem te. Nec cessant hoc dicere oībus vt sint inexcusabiles. Ad idē Bernñ. Mundus clamat ego deficio.caro clamat ego inficio.diabolus clamat ego decipio.christus clamat ego reficio. Quem ergo sequeris miser homo. Item surdi sūt ad vocez illā potentissimā. Surgite mortui.venite ad iudiciū. Itē nec illā aduertūt vocē. Ite maledicti in ignē eternū. Itē nec clamorem glorificatiōis audiunt. Venite benedicti patris mei pcipite regnū. Et merito ad illā gaudiosaz vocē audiendā surdi erūt qui hic obturauerūt aures suas ne audirent legem. ¶ B Et nota q diabolus facit homines surdos maxime ad tria. Primo ad clamorē paupis vt cum deū in paupe nō audiūt merito a deo eoz oīō nō exaudiať Prouerb.xxi. Qui obturat aurē suā ad clamorem paupis.clamabit ipe ⁊ nō exaudiet. Secūdo facit eum surdū fratri petenti veniā.vt cū fratri remittere noluerit nec ei a deo peccatuz remittať Ecc̄.xxviij. Relinque primo tuo nocenti te.⁊ tunc deprecanti tibi pcā soluenť. Tertio facit eū surdum ad audiendū verbū dei vt cuz nō audierit deū pcipientē deus nō exaudiat orātē. Prouerb.xxviij. Qui declinat aurē suā ne audiat legē oīō eius erit execrabilis. ¶ C Muti etiā pcōres sūt ad quattuor.ad cōfessionē pcōrum.ad oīonē.ad dei laudē.ad edificatiōis plationē. Itē muti sunt pcōres sicut aīal dicit mutum licet habeat vocem nō tñ vocez formatam. Hic mutus dicit q nō habz verba debita Aug. cōfess. Ve tacentib⁹ de te.quia loq̄ces muti sūt. nemo dicit canē loqui etiā si latrat.vel ranā et si tota die coaxat. ¶ Secūdo ponit depcatio. Et depcabant eū vt imponeret illi manuz. Efficax enī est christi manus ad saluandū Esa.l. Non est abbreuiata man⁹ dñi.vt saluare neq̄at. Hec est illa manus que plantauit aurē.etiaz fecit os hoīs ⁊ linguaz Exo.iiij. Quis fecit os hoīs. aut quis fabricatus est surdū ⁊ mutum.nonne ego. ¶ Tertio ponit benigna pcantium exauditio. Vbi tangunt plura circa sanationē istius languidi. ¶ Primū est eius apprehensio. Et apprehendēs eu. At enim genus humanū liberaret naturam nostrā apprehendit Heb.ij. Nusquaz angelos apprehendit sed semen abrae apprehendit. Secūdū est ipsius a turba sequestratio. de turba seorsum. Et hoc ſm Chrysosto.vt doceret nos fugere inanem gloriam in bonis actib⁹ nostris. ¶ Tertiū est digitoruz immissio. Misit digitos suos in auriculas eius vt doceret ſm Chrysosto.in eius mēbris diuinitatem habitare licet potens eēt etiam verbo sanare. Hic est digitus qui magos cōpescuit.q̄n dixerunt. Digitus dei est hic Exo.viij. Hic est digitus qui tabulas descripsit Deut.ix. Hic est digitus qui regi balthasar tantū timorem incussit q̄n vidit in piete scribentē. Mane thetel phares Dañ.v. Hic cē digitus qui demones de corporib⁹ obsessis expellit Luce.xj. Si in digito dei ejcio demonia. Quartum est tactus lingue eius cum salius. ⁊ expuens tetigit linguam eius vt ostēderet ſm Theophilum q omnia membra sacri coporis eius diuina existunt et sancta.licut sputū quod vinculum soluit. Etenim omne sputum superfluitas quedam est sed in dño omnia sunt diuina ¶ Quintum est aspectus in celum. Suspiciens in celum per hoc docens ſm Bedaz de celo cunctis infirmantibus medelam eē querēdā ps.cxx. Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meum a domio qui fecit celum et terram ꝛc. ¶ Sextum est gemitus. Ingemuit ſm Bedam. non quia ipsi opus esset cum gemitu aliquid petere a patre q̄ cuncta petentibus dat cum patre.sed vt nobis daret exemplum gemendi in oratione pro nostris et aliorū excessib⁹. Ingemuit etiaz ſm Chrysosto.compassus miserie tantarum infirmitatū in quas genus humanū incidit ppter peccatū. ¶ Septimum est christi imperū. ⁊ ait verbo potentissimo p quod facta sunt omnia. Effeta hebreū ē.q̄d euāgelista interpraťdicēs. q̄d ē adapire ſpatiuū passiui verbi.i.sis apt⁹.q̄d licet p prie loquēdo ad solas aures referať.tñ p verbū istud dominus intellexit q vtraqz infirmitas curaretur.quod patet per effectum ¶ D Dein de subiungitur sanitatis effectus de vtraqz infirmitate. Et statim aperte sunt aures eius. per immissionem digitorum in auriculas ⁊ per verbum dicentis effeta. et solutum est vinculū lingue eius virtute salue christi et verbi dicti. et loquebať recte. dei enim pfecta sunt opa ¶ Attende q in isto homine q̄nqz facta sunt miracula. Primū q surdus audiuit. Secūdū mut⁹ loquebať. Tertiuz q locutus est cum tñ nemo hominū docuerit eum loqui Naturaliter enī oēs surdi a natiuitate muti sunt.q nō discūt loqui. vnde huic non solum soluit dominus vinculū lingue quo etiam specialiter fuit ligat⁹ a demone ſm theophilum.sed etiā dedit ei artē loq̄ndi Quartū q loquebať recte nō balbutiens aut detruncans ẏba.sicut faciūt nouiť addiscētes loq̄

Quintū ꝑm Hiero. q a demonio fuit liberatus Et nota q sicut chr̄ist⁹ in oīb⁹ factis suis cōsueuit oīdere vtrāq; naturā in eo eē. sic in hoc fcō ꝑm Bedā. Nā p hoc q suspiciens in celuz ingemuit. deū dēpcaturus. oīdit se hoiem. Q; autē solo verbo curauit p hoc ostēdit se deū ¶ E ¶ Moraliter aūt notandū sup hoc vbo aperte sunt aures ei⁹ q aures hoīs ad aliquid debent eē apte z ad aliqd clause. ¶ Apte aūt eē debent. Primo ad audiendū dei mādata ad obseruandum Baruch. iij. Audi israel mādata dei auribus ꝓpe vt scias prudētiaz. Secūdo verba sapientie ad sapiendū Prouerb. xvij. Auris sapientū querit doctrinā. Tertio scita legis ad venerandū Osee. viij. Aures aūt ꝓli erecte erant ad librū. Quarto increpatiōes z correptiones ad emendandū Prouerb. xv. Auris q audit increpatiōes vite beatificabit. Quinto vocē christi ad exultādū Cañ. viij. Sonet vox tua in auribus meis. Sexto clamorē pauperū ad miserendū Jaco. v. Clamor eoꝝ in aures dñi. ps. Aurib⁹ pcipe lacrimas meas. dicit paup diuiti elemosinam postulando. Ez beu quia furor illis ꝑm similitudinē serpētis obturāntis aures suas q nō exaudit vocē incantātis. Cū tñ dicit Prouerb. xxj. Qui declinat aures suas ne audiat pauperē clamabit ipe z nō exaudiet. Septimo exempla patrū ad imitādū. ps. Attēdite ꝓple me⁹ legem meā zc. Et seqt. Antiq; gesta que i bonis imitari debem⁹. Ez beu Sapi. vij. Cōtinuerunt aures suas cōtra stephanū q eis oīa antiq gesta breui sermōe reteruit. Cum tñ legim⁹ ofni z pbinees mala morte mulctatos. j. Reg. iiij. Ex paternaz vocem audire cōtēpserūt. Ibidē. ij. ¶ F Clause aūt aures eē debent ad audiēdū detractionel primoꝝ Ecc. xxviij. Sepi aures tuas spinis vt sic nō audias detractiōes. Nā cū quis claudit i talibus aures detractor inducit ad tacendum. Jō dicit Prouerb. xxv. Vent⁹ aquilo dissipat pluuias z facies tristis liguā detrahentē. Locutionē falsoꝝ Prouerb. xxix. Princeps q libenter audit vba mēdacij oēs ministros habet impios. Verba blasphemoꝝ. Vñ Act. vij. dicit glo. q iudei aures suas ꝓtinuerūt ne audirēt vba stephani quē blasphemū reputabāt. Cantilenas histrionū Ecc. ix. Cū saltatrice ne assidu⁹ sis z nō audias eā. Angarias primorū Job. xxxix. Clamorem exactoris nō audiet fatuitas stultoꝝ. Contra qđ volebat audiri Eliud Job. xxxiij. dicens. Audi me Job z ausculta. Cū tñ inuoluerent sententias sermōib⁹ impius vt dixit dñs ibidē. xxxviij. Et fabulas z vanitates hereticoꝝ. Cōtra qđ ij. Thymo. iiij. A veritate quidē auditum auertent. ad fabulas aūt cōuertent.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCLXXXI

Et ꝓcepit eis ne cui dicerēt Quāto aūt eis ꝓcipiebat tantomagis pl⁹ ꝓdicabāt et eo ampli⁹ āmirabātur dicētes. Bene oīa fecit et surdos fecit audire et mutos loqui. ¶ A Tertia ps in qua ponit chr̄isti ꝓconū miraculū subsecutuz. Vbi tria ponunt. ¶ Primo ꝓceptū ponit dicendo _ Et ꝓcepit eis ne cui dicerēt _ Et hoc q̄ttuor ex causis. Primo ꝑm Chryso. ne aūtꝑs accederent iudei ad mortē chr̄isti ꝓpter inuidiā miraculi. Secūdo ꝑm Chryso. vt doceret nō eē gloriandū in vtutib⁹ sz in cruce z būliatiōe. Tertiō ꝑm Theophilū vt doceret q būficia largientes laudes querere nō debem⁹. sz accipientes būfactores cōuenit laudare quāuis nolūt. Quarto ꝑm Aug̃. de cōsensu euāgeliste. vt frequentē ꝓdicem⁹ chr̄isti gloriā. cui⁹ ꝓdicatōis ab ipo mādatū habem⁹. dū ꝓspicim⁹ eos q̄b⁹ datū erat ꝓceptū silentij tāto ampli⁹ ꝓdicabāt. Quis ergo iussus ꝓdicare tacebit. q̄n iussi tacere sic ardēter ꝓdicauerūt. ¶ Secūdo ponit miraculi ꝓdicatio _ Quāto ampli⁹ ꝓcipiebat zc _ i. crescebat ardor ꝓdicādi. phibēte chr̄isto quē ꝓtinere nō poterant. Hiero. Profecto chr̄isti ꝓconia etiā adiuratus tacere nequit. ¶ B Ez dubitari possz hic de duob⁹. Primo q̄re ꝑ dñs ꝓcepit suū miraculū occultari z taceri. cū tñ alibi ꝓcepit suū miraculū diffamari q̄n dixit illi q̄ fuerat demoniacus. Redi in domū tuā z narra q̄nta tibi fecerit deꝰ Lu. viij. Ad qđ dicēdū q̄ virtuosis actib⁹ nostris aliq̄ōbem⁹ ꝓmittere ad laudē z edificatōz ꝓximoꝝ. Aliq̄ō velle ad custodiā nri. Nā ad laudē di oēm⁹ ꝓmittere vt publicēt bōa nrā Mat. v. Sic luceat lux vra coꝝ hoīb⁹ vt videāt opa vra bōa z glificēt ꝓtrem vestrū q̄ in cel'is. Ez ad custodiā nri oēm⁹ velle vt occultēt. vñ ibidē. vj. Attēdite ne iustitiā vrā faciatis coꝝ hoīb⁹ vt videamini ab eis zc. Et ad ꝑ docēdū dñs i diuersis locis diuersimode se voluit hre. ¶ C Scōo dubitari possz an isti ñ obediēdo ꝓcepto chr̄isti peccauerūt. Ad qđ dicēdū q ñ. q i tlib⁹ bi q̄ tā magnalia faciūt q̄ sūt ad honorē di z ad salutē hoīz et iuuti sūt ꝓdēdi vt dic gre. xix. omel. Nā dñs i ꝑ fcō seruis suis seq̄ntib⁹ oīt exēplū vt ipi q̄dez virtutes suas occultari oīdorēt. Et tñ vt alij eoꝝ exēplo proficiant prodantur inuiti. z facta sua occultando seipsos quidem custodiant. sed dum produnt inuiti ad proximos suos exempla transmittant

vt eorũ occultatio sit custodia ppria ⁊ eorũ publicatio sit vtilitas aliena. Hoc ē ergo qđ dicit. Quãto aũt eis pcipiebat tanto magis plꝰ ꝑdicabãt. ⁊ eo ad ē. ex mãdato christi dicentis vt tacerẽt amplius ãmirabant Immirabantur turbe de christi miraculo sed amplꝰ mirabant q̃ tãti miraculi gloriã nõ querebat. quẽ admodum pharisei gloriã hoĩm querũt Tertio ponit laus dicẽtes. Bene oĩa fecit Bona q̃dẽ nõ sufficit facere nisi bene fiant. bñ aũt fiunt q̃n dei adiutorũ postulat. ⁊ q̃n bũana gloria fugit. Et ideo christus bene fecit Et surdos fecit audire ⁊ mutos loqui Vbi dat intelligi q nõ vnũ surdum tantũ et mutum sanauerit. Vñ hoc videt eẽ idem cuz hoc quod legit Mat. xv. vbi dicit q̃ veniens dñs de finibus tyri ⁊ sydonis ad mare galilee adductos ad se mutos claudos cecos debiles et alios curauit eos. ita vt turbe glorificarent deum israel.

Sermo de eadem dominica. CCCLXXXII

Effeta A verbũ istud a saluatore dictũ ad vnuz infirmũ surdũ ⁊ mutũ locũ habz in saluatione cuiuslibet pctõris. Quilibet enĩ pctõr q̃ ad deuz surdus ē. q̃ obturat aures suas ne audiat deũ sibi loquentez siue p̃ ꝓdicationẽ. siue p scripturã. siue p instinctũ interiorẽ. His enĩ tribus modis deus loq̃t nobis. Et qui nõ audiũt eũ surdi sunt Sunt etiã muti q̃ deo p mlta beneficia eos ad se vocãti nõ rñdent p gratiarũ actionẽ. ⁊ debitã recognitionẽ. De quibus quãtũ ad vtrũq defectũ cõquerit dñs p ppha Esa. lxvj. Locut⁹ suz inq̃t ⁊ nõ audierũt. ⁊ ꝗ quãtũ ad defectũ surditatis. vocauit ⁊ nõ erat q̃ rñderet. quãtũ ad defectũ mutitatis. Qualit aũt pectoz de vtroq defectu p diuinã clementiaz curari habeat pcessus sanatiõis hui⁹ infirmi de q̃ euãgelio euidẽt declarat. Igit in ꝗ pcessu cõcurrũt. ix. circũstantie signãter attẽdẽde Primo enĩ infirmꝰ ad saluatorẽ adducit. Secundo saluatoꝛ pilli⁹ saluatiõe rogat. Tertio infirmus a saluatore apprehẽdit ⁊ a turba seq̃strat. Quarto saluatoꝛ digitos in auriculas ei⁹ mittit. Quinto linguã ei⁹ saliua sua tãgit. Sexto in celuz suspicit. Septimo gemit. Octauo vbũ pmissũ in themate exp̃mit. dicẽs Effeta Et sic nono infirmꝰ sanitatẽ recipit. Et hec oĩa circa sanatiõez hui⁹ infirmi gesta coꝛpalit. explent i saluatõe cuiuslibz nostr̃ spũalit. Ꝗ ꝓpter ergo ad saluationẽ pctõris exigit vt saluatori adducat. Qđ fit pluribus mõis Aliq̃n virtute ꝑdicatõis Act. ij. His auditis cõpuncti sunt coꝛde. Exẽplũ de beato petro q̃ cõpunct⁹ ē ad vocẽ galli q̃ figuraz tenet ꝑdicatoris Mat. xxvj. Gallus cãtauit ⁊ recordatus ē petr⁹ verbi ihesu qđ dixerat ⁊ egressus foras fleuit amare. Aliq̃n adducit correctiõe infirmitatis. ⁊ p̃cipue cũ timet ne sit ad mortem. ps. xv Multiplicate sũt infirmitates eoruz postea accelerauerũt. Exẽplũ in ezechia q̃ corrept⁹ ifirmitate cõuertit faciẽ suã ad pietẽ ⁊ fleuit fletu magno. iij. Reg. xx. ⁊ Esa. xxxviij. Aliq̃n hoc fit exẽplo alterius vitã ꝑteritã corrigentis Prouerb. xxvij. Ferrũ ferro acuit ⁊ hõ exacuit faciẽ amici sui. Exẽplũ de scõ Ipolito cui⁹ exẽplo tota familia sua cõuersa ē. Aliq̃n hoc fit largitione elemosynarũ Thobie. xij. Elemosyna ab oi peccato et a morte liberat. Exẽplũ in cornelio Act. x. cui dictũ est. Exaudita ē oꝛõ tua. elemosyne tue cõmemorate sũt in cõspectu dei. Aliq̃n hoc fit ductu ppriе cõscie Prouerb. xij. Quasi gladio pungitur cõscie. Quo pũctu aliq̃s quasi pellit ad deũ gratia dei impellẽte. Exẽplũ de dauid q̃ cuz nũerasset pplm pcussit coꝛ suuz ⁊ dixit ad dñm. Peccaui valde in hoc facto. sz p̃coꝛ dñe vt trãsferas iniq̃tatem serui tui. ij. Reg. vlt. Secũdo saluatoꝛ rogat. Sepe enĩ ꝑabus scõz ipetrat sal⁹ alicui. Vñ Job vlt. dicẽ de⁹ ad amicos iob. Job seru⁹ me⁹ oꝛabit p vobis. faciẽ ei⁹ suscipiã. vt n̄ iputet vobis stultitia. Deꝰ n. vult rogari liez tñ velit facere. Vñ ipe dicebat Lu. x. Rogate dñm messis vt mittat opariosi messem suã. Ipemet fuit dñs messis ⁊ voluit mittere oparios. ⁊ tñ dixit Rogate Exẽpluz i illo custode vinee q̃ ipe trauit ꝺ ficulnea ne abscideret Lu. xiij. Vñ dicit Job. v. Ad aliquẽ scõz cõuertere Jaco. v. Orate puicẽ. multũ. n. valet dep̃catõ iusti assidua ⁊c Tertio ifirmꝰ a saluatore appbẽdit ⁊ turba seqstrat. Per qđ dat documẽtũ penitentibꝰ abstrahẽdi se a prauis societatibꝰ mũdanoz hoĩm q̃ p tbas itelligũt. Cuiꝰ sile habet Mat. ix. Dñs noluit itrare domũ archisinagoge vt sanaret filiã eiꝰ nisi electa tba. Hoc attẽdẽtes sci prẽs vt a tbis hoiz se seq̃strarẽt ad beremũ t religionẽ ꝛfugerũt ps. liij. Ecce elõgaui fugiẽs ⁊ mãsi i solitudinẽ Vñ Oz. sup leuit. omel. xlj. Quãdiu iq̃t q̃s pmixt⁹ ē tbis ⁊ imlitudine fluctuãtiũ volutat nec vacat soli deo. nec segregatus ē a vulgo. nõ põt eẽ sanctus. Ex quia non omnes qui p penitẽtiã adducunt ad deũ possũt se segregare a turbis fuga coꝛpali. saltẽ hoc debẽt facere abstractione mẽtali et sufficit ad salutẽ. Vñ Gre. sup illõ Job. Cui dedi in solitudine domũ. dicit sic Qui coꝛpoze remot⁹ fuerit sed tumultui ꝙersatiõis humane terrenoꝛum desideriorum cogitatiõe se ingerit nõ est in solitudine. Si vero pmat ali-

quis coꝛpaliter popularibus turbis.ꝛ tñ nullis seculariū curaruꝫ turbis tumultus ī suo coꝛde patiat nō ē in vbe. ¶ Quarto saluatoꝛ noster digitos suos in auriculam pctōꝛis mittit.qō fit qñ deus cōsiderationē pctoꝝ suoꝝ ei immittit. quasi omnia pctā sua in coꝛde suo videat scpta. Quod signatū ē Job.viij.vbi deꝰ digito scribebat in terra. Scribebat aūt pctā eoꝝ qui astabant in accusando mulieres.vt dicit glo. interli. Uel sm alios scribebat lrās in quibꝰ possent legere pctā sua. Sic adhuc saluatoꝛ mittendo digitum in aures coꝛdis terreni. scribit in eo oīa peccata sua.vt ita sint sue cognitioni pſentia ac si sint scripta. Et quāto intimius deꝰ auri coꝛdis digitum īmittit tanto lucidius pctā sua cognoscit. Añ Gre.xxxv.moral.sup illo Job. Idcirco me repbēdo.dicit sic.Quāto quis maioꝛis gratie lumen pcipit.tāto amplius repbensibilē se eē cognoscit. ¶ Quinto saluatoꝛ saliua sua liguā boīs tāgit. Per saliuā que a capite ī os defluit intelligit diuinitas in christo quā a pēnascēdo accepit. Añ dicit Beda. Eputū in oꝛe christi sapoꝛ est sapientie diuine.que dicit Ecc.xxiiij. Ego ex oꝛe altissimi pdij pmogenita. Hoc sputo vel saliua dñs linguā boīs tangit.cum ipm ad confessionē instruit. Et recte cognitiōez veritatis digito dei paures īmissam debet sequi confessio q̄ p tactum lingue signat. ¶ Est aut̄ triplex cōfessio scz pctoꝝ.fidei.ꝛ laudis diuine. De confessione peccatoꝝ qualit̄ necessario seq̄ debz coꝛgnitionem ipoꝝ pctoꝝ habes in sermone prīo pcedēte. De pfessiōe etiā fidei q̄z necessaria sit penitēti ptz p aplm Heb.xj. Sine fide impossibile ē placere deo. Añ q̄ntūcūq̄z q̄s ad deū adducat. ꝛ p eo oꝛet.ꝛ a deo digito vel saliua mōis predictus tāgat.totū nihil valet si nō assit fides. Unde Aug.sup Jobem. Sic in radice arboꝛis nulla pꝛoꝛsus apparet pulcritudinis spēs.sz q̄dq̄d ē in arboꝛe pulcritudinis vel decoꝛis ex illa pcedit sic ex fidei būilitate q̄dq̄d meriti. q̄dq̄d bitudis anima susceptura est ex fidei fundamēto pꝛocedit. De pfessiōe etiā laudis diuine.qō merito sequit ad tactū auriū ꝛ lingue modo pdicto.patz p ps.cxviij.lrā pma. Confitebor tibi dñe in directione coꝛdis. Qꝛ sm Cass. itelligit in cōfessione laudis quā debet dicere q̄ cōuertit ad deū ꝛ hoc in directione coꝛdis. Directio coꝛdis est fidei catholice scā regula. Qꝛ ergo dicit Cōfitebor tibi in directione coꝛdis. Idē ē sm Aug.ac si diceret Laudabo te quia direxisti coꝛ meū ad bonum. qō pus erat auersus añq̄z digito ꝛ sputo saluatoꝛis tangeret. ¶ Sexto saluatoꝛ suspicit ī celū. docēs p hoc pctoꝛē cōuersū oculos ītētiōis ꝛ desiderij sursū ad celestia debere erigere. Quid.n. p desz a terrenis foꝛe ereptū.si nō animū haberet ad celū erectū.vt possit cū ppha dicere ps. cxxij. Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis Sup q̄ vbo dic̄ Aug. Desiderio bono leuamur ad celū.sicut desiderio malo pcipitamur ad ima Qꝛ ergo dicit pphēta. Ad te leuaui oculos meos.idē ē ac si diceret.a terrenis vbi pus erāt ifixi erexi oculos coꝛdis.i.intētiōis ad exequēdas tuas volūtates ¶ Septimo saluatoꝛ ingemiscit infirmū sanādo docēs p hoc nos gemere debere pī colatu pñs miserie. Et hoc bñ seq̄t ad prime pmissū. Post q̄z.n. hō oculis intentiōis ꝛ desiderij sui suspexit i celū vilescūt aīo oīa q̄ būt in ēris vt dic̄ Gre. Unde ñ pt̄ñ gemere.d.cū ps. Heu mihi q̄ incolat̄ meꝰ plongat̄ est Et alibi ps.xxxvij. Rugiebā a gemitu coꝛdis mei.dñe añ te oē desiderium meū ꝛ geit̄ meꝰ a te ñ ē absc̄ditꝰ. Pre missis oibꝰ.vij.pactis dixit saluatoꝛ.effeta. q̄si p hoc vbū dās pctoꝛi plenā absolutiōez a pena et a culpa. Añ mox seq̄t. Et statī apte sūt aures eiꝰ ꝛ solutū ē viculū līgue eiꝰ ꝛ loq̄bat̄ recte.ꝛ sic pctoꝛ restitutꝰ ē pfecte sanitati.ꝛ ñ restat ei nisi euolare

Subsermo CCCLXXXIII

Effeta Post adhibita spūalis sanatiōis pmissa antidota octauo loco sequit̄ imperatoꝛie maiestatis verbū. Effeta quod virtualiter ꝛtinet i se omnia pdicta. Potuisset enim solo verbo infirmū istū sanare sicut solo verbo potuit omnia creare. Sed vt ostēderet suo exemplo quāta requirunt̄ ad curationē anime languide. Jō istū pcessū ad nostram doctrinam dignatus est tenere. De efficacia istius verbi effeta q̄dem ē quod adapire paliq̄ edificatione spūali est sciendū q̄ p aures pq̄s verbum intrat in aīam. significant̄ ille vires intellectuales p quas mens est capax diuine pſentie.ꝛ sm quas aīa est ad imaginem imo ipsa imago dei sm Aug. He enī sunt quasi poꝛte p quas ingredit deus in animā quem ingressum deꝰ valde desiderat.quia eius delicie sunt eē cum filijs boīm Proꝛuerb.viij. Añ sponsus in Cañ.amorose petit sibi has poꝛtas apiri.d. Aperi mihi soꝛor mea Cañ.v. Recte anima fidelis dicit eē spōsa christi verbi eterni ppter germanitatem imaginis. Unde Aug. i libꝛo.lxxxiij.q.q.xxviij. Ad imaginē inquit dei mens facta est que nulla interposita substantia ab ipsa veritate foꝛmatur. Ad hanc itaq̄z soꝛoꝛem suam sponsꝰ ingredi ō siderans sed poꝛtas clausas inuenīēs dicit Aperi mihi. Claudunt̄ autem poꝛte mentis duplici repagulo. Uno per obclusionem mali scilicet

pcōrū.7 vbi hoc est deus non intrat Sap.j. In maliuolā aiam nō introibit sapia nec habitabit in corpe subdito peccatis. Alio p exclusionē boni. nec ibi deus intrare dignat sed diabolus. Juxta illud Matth.xij. Cū exierit īmūdus spiritus ꝛc. Et rediens inuenit eā vacantē scz a bonis actib⁹ vt dicit glo. Et assumit septem alios spiritus secum neqores se 7 intrātes habitāt ibi ꝛc. Utrūqz hoc repagulū Aug⁹ sibi inesse sentiēs de hoc humiliter dño cōfitet̄ j. cōfess. d. Angusta est dom⁹ anime mee. quo venies ad eaz. dilatet̄ abs te. ruinosa ē refice eā. Angusta est ꝓpter vacuitatē a bono. ruinosa ē ꝓpter obclusionē mali. Licet aūt de⁹ posset vtrūqz hoc repagulum a mēte remouere. vult tñ q ad hoc accedat liberū arbitriū aie. q: qui creauit te sine te. non iustificabit te sine te vt dicit Aug⁹. Et iō sponsꝰ petit. animā vt sibi aperiat vt dictum est. Ad hoc facit illud Zach.xj. Aperi libane portas tuas. Liban⁹ q interptat candidatio signat aiam rōnalem que candida est candore innocētie 7 decore imagis in sui creatione. Hec anima portas suas tunc aperit dū omnes mētis sinus toto conatu suo extendit 7 ꝓparat et ad capacitatē verbi eterni disponit. Hanc igit̄ aptionē aurium saluator ipe rio suo exegit ab aia cū dicebat. Effeta id est adapire. Et signanter non dixit apire sed adapire. q: apiri p se non est in potestate anime nisi adiuta grā dei. Et hoc cōnotat hec ꝓpositio ad. q. dicat fac tu ad hoc quod in te est 7 ego apio. Simile illud. ij. Macch.j. Adapiat dñs cor vestrū i lege sua ꝛc.. Dñi enī est adapire cor sed hois est adhibere liberū arbitriū. p quod mouebit̄ in deū et i detestatiōez pcī.

¶ Sed sciendū q de⁹ nō ita īmediate intrat in aiam sed ordine quodam ad modū cauti sapiētis. Nā ꝓmo īmittit digitū deinde manū. postea se totū. Et hoc ſm differentiā triplicis status. Primo nāqz immittit digitū in aiam quātū ad incipiētes eiciendo vidz licet reliquias pcōrū. Unde est illud Lu.xj. Si in digito dei eicio demonia. digito enī dei id est ope spūssancti eiciunt̄ demonia. i. īmūdi cte malorū spirituū. sicut sunt pcā 7 eorū reliquie. Et istud signauit dñs ꝓ immissionē digitorū suoz in auriculas ist⁹ surdi innuēs q ꝓ hoc eiceret quidqd materie peccātis erat in auribus anime Et hoc cōtra ꝓmā clausurā aie ꝓ obclusionem mali.

¶ Secūdo īmittit manū ad ꝓficientes excitando eos ad exercitiū bonoz operuz. Unde est illud Cañ.v. Dilectus meus misit manū suā p foramen. Per manū signant̄ opa. p foramē intelligit̄ illa potētia aie rōnalis ſm quā capax est inspiratiōis diuine que etiā iam aūt ꝓ aures designata fuit. Et Sen.viij. signata est ꝓ feneſtrā vt ream ꝓ quā in archa luc fuit. Ponsū ergo aie p foramen manū mittere quid ē aliud q̄z virtutem bene opandi anie inspirare. Per istud igit foramen vbū dei introducit̄ p inspirationē 7 eadem virtute educit̄ p vocalem expssionē ad iformationē ꝓximoz. Ad qđ designandū isto infirmo de quo legit̄ euāgeliū nō solū apte sūt aurel ad recipiendā diuinā inspiratiōez. lz etiā soluta est eius lingua ad locutionem. Unde postea constanter gloriā dei ꝓdicabat vt dicit̄ in euangelio

Et hoc cōtra secūdā clausuram.

¶ Tertio amotis repagulis vt dictū est deus intrat in aiaz eaz sua ꝓsentia dulciter cōsolando. 7 hoc quātuz ad pfectos. Unde ē illud Apoc.iij. Ego sto ad ostium 7 pulso. si quis mihi aperuerit ianuaz intrabo ad illū 7 cenabo cū illo 7 ipe mecū. Si quis inquit mihi aperuerit ianuā. glo. se ad meam ꝓsentiā ꝓparando. intrabo ad illuz in secreta cordis auxiliū 7 pfectū grē ꝓstando. et cenabo cuz illo. quia fide 7 ope eius delectabor. Felicie enī mee eē cuz filijs hoīm Prouerb.viij. Et ipe mecum. quia ipe de meo auxilio delectabit̄ p cōsciētie mū de iocū ditatē et securitatem Prouerbi. xiij. Secura mēs q̄si iuge cōuiuiū

¶ Sed videndū que sint fercula que sibi alterutz ministrabunt in cena illa Quia enī deus dicit se cenaturū cum aia ad ipam ptinet ministrare fercula. Et que sunt illa. Certe illa quib⁹ ipe christ⁹ libenter vescit. Que sunt duo. Unū est voluntatis paterne adimpletio. Iste est cibus valde sibi desideratus Joh.iiij. Meus cibus est vt faciaz voluntatē eius qui misit me vt pficiam op⁹ ei⁹. Tunc aūt voluntas patris in nobis pficit. cū voluntas nostra diuine voluntati ꝓpria cōformat̄

Secūdū ferculū multū appetibile deo est cor aie fidelis. Hoc ferculum multū desiderant petit a nobis Prouer.xxiij. Fili da mihi cor tuū. Unde hugo in libro suo de anima. In oī inquit creatura querebus humanis occupat̄ nihil humano corde sublimi⁹ nihil nobilius. nihilqz deo similius repit̄. qua ꝓpter nihil aliud querit a te nisi cor tuum. Hec duo fercula discipuli obtulerūt dño post resurrectionē cū quereret an aliquid ad manducandū haberent. Et illi obtulerūt ei fauū mellis 7 ptem piscis assi Lu.xxiij. Per fauum mellis intelligit̄ voluntas diuina cui⁹ bene placentia sunt dulciora sup mel et fauū vt dicit̄ in ps.xviij. Celi enarrant. Per piscem intelligere possum⁹ cor humanū quod fluctuat in aqs fluxibilitatis mundane. qui piscis postqz capt⁹ fuerit 7 deductus extra aquā desiderioz fluctuantium 7 assus igni diuini amoris tunc fit cib⁹

quo libenter vescit deus. Et signāter dicit q̄ obtulerunt ei partē piscis. nō integrū piscem. quia in hac cena deo totū cor offerre non possumus Non enī possum⁹ deū hic ex toto corde diligere sed sicut eū hic ex pte cognoscim⁹ ita z ex pte diligimus. In patria aūt impfectū nostrū pficiet vbi deū diligem⁹ ex toto corde. z ibi ei offerem⁹ integrū piscē. ¶ B Qz etiā aīa ibi cenabit cū deo eo q̄ dicit z ipse mecū. videam⁹ que sint fercula que deus ibi apponit aīe Et quidē sunt tria q̄bus legit dom⁹ amicos suos aliquando cibasse ¶ Primū est panis intelligētie. de q̄ Ecc. xv. Cibauit illos pane vite z intellect⁹. Et i psal. lxxx. Cibauit eos ex adipe frumenti Glosa. spūali intellectu Et hoc ferculū apponere appropriate cōuenit psone vbi quo reficit intelligētia ¶ Secundū ferculū ē mel dulcoris z gratie. Be quo ibidem in ps. Et de petra melle saturauit eos Et hoc cōuenit psone spūssancti appropriate. Qz sicut mel tenet primatū dulcoris in escis corporis sicp̄m glosam spūssancti gratia primatū dulcoris retinet in escis cordis. Istud aūt mel pfluere dicit ō petra. quia spiritussanct⁹ ad nos venit ō petra que est christ⁹. Joh. xv. Quē ego mittam vobis. Hoc ferculo appropriate reficit voluntas quādo abundantia bonitatis z diuini amoris dulcedine replet vt possit dicere illud Sapie. xij Q̄z bonus z suauis est dñe spūs tuus in nob. ¶ Tertū ferculū est manna sustētationis diuine. quo mens ita firmat in bono diuino q̄ ō nulla alia re potest delectabiliter cogitare. imo onerosa ei efficitur oīs creatura. Vñ Origenes loquens in psona marie magdalene Quia inquit creatorē meū solū videre quero. ideo omīs creatura grauis mihi est ad videndū. In solo ergo deo cui⁹ cōuictus nō habet tedium sed gaudiū et leticiam. sicut scribit Sap. viij. talis aīa delectatur. q̄ signat in manna quo cibauit deus israel de quo dicit in psal. lxxvij. Pluit illis manna ad manducādū. Qō habuit in se omne delectamētum z saporis suauitatē. iuxta desiderū cuiuslibet comedentis. Sap. xvj. Hoc ferculo appropate cōuenit psone patris z p refectione memorie cui⁹ est omīa dona diuina in se recōdere. Be ß ferculo gustauerat Aug⁹. x. cōfes. vbi dicit. Itaq̄z dñe ex quo te didici manes in memoria mea. et illic te inuenio cū reminisco⁹ tui z delector in te. Et he sunt sancte delicie quas donasti mihi misericordia tua respiciēs me. Quas delicias nob cōferre dignet pater z filius z spūssctūs

¶ Expositio euāgelij dominice duodecime post pentecosten.

Beati oculi qui uident que vos videtis. Dico enī vobis. q̄ multi ppbete et reges voluerunt videre que vos videtis. et non viderunt. et audire que auditis. et non audierunt. ¶ Al

Olim inter sectas philosophorū varie erāt opiniones in quo cōsisteret beatitudo homis. quibusdā dicentib⁹ q̄ in diuitijs. alijs q̄ in honoribus fama z gloria. alijs qō in potestate. alijs q̄ in voluptate z bonis corpis. alijs sic z sic opinātibus. Sed theologica vitas tenet q̄ vera beatitudo nostra cōsistit in visione dei. Et hoc declarat pl̄s euangelū. qō diuidit in tres ptes. In quaz prima visio dei cōmendat. In secūda illō qō precipue ad beatitudinē pmouet. qō est dilectio dei z primi explicat. Ibi. [Et ecce quidam] In tertia q̄s sit primus declarat. Ibi. [Ille autez volens] ¶ Circa primū duo facit p̄m q̄ duplicit er nobis diuinā visionē cōmendat. Primo ex eo q̄ beatificat [Beati oculi qui vident que vos videtis] Quadrupliciter videt christ⁹. scz oculo corporali. quomō visus est in carne. Esa. xl. Videbit omis caro salutare dei. Ista aūt visio non beatificat. quia sic etiā eū viderūt iudei z infideles. Secūdo ex visione corpali oritur in mente ammirabilis visio qua ipse credit dei filiꝰ Joh. xx. Quia vidisti me thoma oculo corpis. credidisti videndo me oculo fidei. Hec visio beata ñ est. sed hui⁹ beatitudinis mercatio q̄ meremur beatitudinē. Tertio ex visione fidei oritur visio. qua christ⁹ ipse videt oculo intellectiue cōtemplationis. ij. Cor. iij. Nos autez oīes reuelata facie gl̄iam dñi speculātes in eandē imaginem trāsformamur a claritate i claritatē tanq̄z a domini spū. quia hec visio iā est aliqua beatitudis pticipatio. inde enī videt z gustatur q̄z suauis ē dñs. Quarta visio qua ipse videt sicuti est in lumine gloze Psal. In lumīe tuo videbim⁹ lumē Hec vō visio beatificat intellectū quēadmoduz pfecta charitas beatificat volūtatē nostrā Secundo diuinā visionē ꝓmendat ex desiderio patrum Ibi. [Dico enī vobis q̄ multi reges z ppbete voluerūt videre que vos videtis]. Prophete quidē desiderauerūt eū videre. sic iob moyses esaias hieremias ezechias daniel. z alij omnes qui multi fuerūt. Reges vō sicut dauid ezechias z iozias [z nō viderūt] Viderūt quidem eū oculo fidei credētes eū venturū. sed euz oculo corpali nō viderūt verbū caro factū nisi per subiectam creaturā. sicut de abraā dicit q̄ vidit eius diem z gauisus est. Joh. viij. Et quia non sufficit

videre sine noticia vitatis subiungit. Et multi reges z pphete voluerũt audire q̃ vos auditis. verba scz sapiẽtie celestis.iij.Regũ.ij. Uniuersa terra desiderabat videre vultũ salomonis vt audiret sapiam quam dederat dñs in cor eius. Et nõ audierũt .i.christũ. Christũ quidez audire ñ poterãt.quia nõdũ venerat plenitudo tpis in q̃ deus nõ p prophetas sz nobis loqueret in filio. quẽ constituit heredẽ vniuersor.p quẽ fecit z secula ¶ Circa premissa notanda sunt duo ¶ Primo q̃ apli de christo plura viderũt ex q̃ b⁹ inerat eis quedã beatitudo z delectatio ¶ Primo quidẽ viderũt corpalẽ ei⁹ pñtiam in sua incarnatiõe.j.Joh.j.Qd̃ audiuim⁹ z vidim⁹. Hec cũ dosãctitatẽ vite ei⁹ i sua conuersatõe.Joh̃.xiij Vos aũt videtis me q̃ ego viuo z vos viuetis. Baruch.iij.¶ Post hec in terris visus est z cũ hominib⁹ conuersat⁹ est. Tertio ei⁹ potestatẽ i miraculor operatione.Luc.v. Repleti sunt timore magno dicẽtes q̃ vidimus mirabilia hodie Quarto viderũt ei⁹ claritatẽ in trãsfiguratione Mat thei.xvij.Mar.ix.z Luc.ix.Joh.j. Vidim⁹ gl̃iaz eius gloriã quasi vnigeniti a patre. Quinto ei⁹ triumphũ in resurrectiõe.Luc.xxiiij. Aperti sũt oculi eor z cognouerũt eũ.Joh.xx. Uidim⁹ dominũ. Hexto eius reditũ ad patrẽ in ascensione Act.j. Uidẽtibus illis eleuat⁹ est. Heptimo ei⁹ largitatẽ in spũssancti largitiõe.Act.ij. Apparuerunt illis dispartite lingue ẽc. ¶ Secundo notandũ q̃ aliquis dr beat⁹ multiplici de cã. ¶ Primo q̃ die ac nocte in lege dñi meditatur. ¶ Psal. Beatus vir q̃ nõ abiit in cõsilio impior ẽc.vsqz. in lege dñi volũtas ei⁹ z in lege ei⁹ meditabitur die ac nocte. Secũdo quia de ipsa lege a dño informatur. ¶ Psal.xciij. Beatus vir quẽ tu erudieris dñe z in lege tua docueris eum. Tertio q̃ ipsam legẽ seruare conat. ¶ Prouerb.xxix. Qui custodit legẽ beat⁹ est. Quarto q̃ a dño corripit et emendat. Job.v. Beat⁹ hõ qui corripit a domino. Quinto q̃ ab eo eligit z in eius familiam deputat. ¶ Psal. Beatus quẽ elegisti z assumpsisti habitabit in atrijs tuis ẽc Hexto qui sapiam inuenit. ¶ Prouer.iij. Beatus vir q̃ inuenit sapiẽtiaz. Heptimo q̃ amicũ fidelẽ acquirit. Ecc̃.xxv. Beatus vir qui inuenit amicũ vez. Et ppter omẽs has causas oculi apl̃or christũ videntiũ beati erant. Et quidẽ videntes christũ in lege meditabant quo ad primum. quia natura christi fuit sic tabule testamẽti in qua erat exp̃ssa omnia genera gratiar. Esa.xi. Implebit eũ dñs spũ sapiẽtie ẽc. De lege informabant q̃ ad secundum. q̃ tota die christ⁹ de lege discipulos informabat Mat thei.v. Aperiẽs os suũ docebat eos .i.discipulos ipsã legẽ p posse obſuare conabant q̃ ad tertiũ Uñ magister eor docebat eos Matth.v. Nolite putare quoniã veni soluere legẽ aut pphetas non veni soluere sed adimplere. Et dño corripiebant z emẽdabant quo ad quartũ.vt pz Matthei.xx.vbi eos de pmatu honoris de quo disputabãt redarguit.z ibidẽ filios zebedei redarguit de indiscreta petitione. Ab eo eligebant et assumebant q̃ ad quintũ. Joh.xv. Ego vos elegi de mũdo vt eatis ẽc. Hexto inuenerũt verã sapientiam.j.Cor.j. Factus est nobis sapia a deo.i.christus z iusticia z redẽptio. Heptimo inuincibilẽ amiciciã. Fuit enĩ christ⁹ pfectissim⁹ amic⁹. qõ patuit p effectũ.q̃ aiam suã p eis posuit. Joh.xv Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet q̃z vt aiam su.po.q̃s p ami.suis. Ibidẽ. Jam nõ dicã vos seruos sed amicos ẽc.

¶ Secũda pars expositiõis euangelij CCCLXXXV.

Ecce quidaz legis peritus surrexit temptãs euz et dicẽs. Magister quid faciendo vitam eternam possidebo. At ille dixit ad eum. In lege quid scriptũ est. Quomodo legis. Ille respondẽs dixit. Diliges dominũ deũ tuũ ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnib⁹ viribus tuis et ex omni mẽte tua et proximum tuũ sicut teipsũz Dixitq̃z illi. Recte respondisti Hoc fac et vives ¶ Secũda ps in qua illud q̃d p̃apue ad beatitudinẽ pmouet explicat sicut est dilectio dei et pximi. Ubi quattuor facit ¶ Primo ponit interrogatio tẽptatiua. Et ecce quidã legispitus. Ille pitus est in lege q̃ legẽ spũaliter intelligit. et ea que legis sunt opat. Hz nõ erat talis ille temptator. Uñ pitus stat sop̃ christe z nõ vr. Surrexit p̃ reuerẽtia z vt ab hoib⁹ videret Tẽptãs eum Erãteni vt dicit Cyrill⁹ inter iudeos q̃dã verbosi in lege qui docebãt christũ doctrinã mosi suis nouis institutionib⁹ facere inutilem. Et q̃ tota lex tẽdit ad vitã eternã. Jo facit q̃stionez quõ merito ad eã pueniat Si enĩ christus dedisset aliã rñsionẽ q̃z eã que legis est.ignar christũ reputassent z paterne legis corruptorez accusasset. Et dicẽs Magister Joh.xiij. Uos vocatis me magister z dñe z bene dicitis. Sum etenim. Quid faciẽdo Bñ dicẽ q̃d faciẽdo.q̃ nõ auditores legis sz factores iustificabũt. Ro.ij. Uitã eternã Ecce desiderabile pmiũ. Dis enĩ ars viuere apprent z cõprehendere eternitatẽ. eternuz viuere est appetibile q̃d est sine miseria. z in B consi

stut vā beatitudo q̄ hic intēditur [Possidebo]. Solus enī beat⁹ est q̄ eternā vitā possidet. i. cuz securitate nō amittēdi ¶ Secūdo christ⁹ hunc interrogatiue ad legis noticiaz reducit. [At ille dixit ad eū. In lege quid scriptū est. Quō legis] quasi sine intellectu ⁊ discretione. Lex enī multa cōtinet p̄cepta. sz q̄ ad vnū oia reducunt. Ideo erat questio apud iudeos q̄ esset vnum potissimū mandatū tanq̄z caput ⁊ principalia cōtinēs. cui⁹ obseruatiōe possideat vita eterna. ¶ B ¶ Notādū sup illud [in lege q̄d scriptū est]. q̄ in lege multa vtilia nobis scripta sunt. ¶ Primo gesta christi ad credēdū Joh. xx. Hec aut scripta sunt vt credatis. s. gesta christi. Hec est scriptura libri de quo Apoc. iij. q̄ dr liber vite ¶ Secūdo bñficia dei ad laudandū. Psal. cj. Scribāt hec in generatiōe altera ⁊ ꝓlus q̄ creabit laudabit dñm. Hec est scriptura libri de q̄ Ecc. xliij. q̄ dicitur liber intellectus vite ¶ Tertio p̄cepta dñica ad obseruandū Deut. vj. Verba q̄ ego p̄cipio scribes ea in limine ⁊ postib⁹ dom⁹ tue. Hec est scriptura libri de q̄. ij. Paralip. xxvij. q̄ vocat liber legis. Et Baruch. v. Hic est liber mādator dei. ¶ Quarto pcām hominū ad pniēdū Hieremie. xvij. Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo in vngue adamātino. Hec est scriptura libri de quo Job. xxxj. Libr⁹ scribat ip̄e q̄ iudicat ¶ Quīto exempla sctōz ad imitādum. de quo Job. xix. Quis mihi tribuat vt scribant sermones mei. Hec est scriptura libri. de quo. j. Macb. xij. q̄ vocatur liber sanct⁹ ⁊ solacij ¶ Sexto documenta scripture ad discendū Ecc. l. Doctrinā sapientie ⁊ discipline scripsit i codice isto ihesus filius syrach ꝛc. Hec ē scriptura libri grādis. de q̄ Esa. xij. Sume tibi librū grandē ⁊ scribe in eo stilo hominis Et Ecc. xij. Faciendi plures libros non est finis. ¶ Septimo merita sanctoz ad p̄miandū Luc. x. Gaudete ⁊ exultate q̄ nōia vestra scripta sunt in celis. Hec est scriptura libri de q̄ ps. Deleant de libro viuentiū ⁊ cū iustis nō scribāt ¶ Octauo laudes dei ad decantandū Deut. xxxj. Scripsit moyses canticū ꝛc. Hec est scriptura libri de quo Apoc. x. q̄ dr dulcis ad modū mellis. Et idē patet Ezech. ij. ¶ Nono penā inferni ad fugiendum Job. xiij. Scribis enī cōtra me amaritudines ⁊ cōsumere me vis peccatis adolescētie mee Hec est scriptura libri de q̄ Nūeri. xxj. q̄ appellat liber bellor dñi ¶ Decimo p̄mia celestia ad appetēdū. Apoc. xiiij. Scribe beati mortui qui in dño moriunt Hec est scriptura libri de q̄ dan. xij Saluabit ꝓlus oīs q̄ inuētus fuerit script⁹ in libro vite ¶ C Tertio ponitur rāsio legisperiti [Ille rīdens dixit] Glosa. Dixit q̄d legerat sed nondū impleuerat. Et tāgit charitatis duo p̄cepta. [Diliges dñm deū tuum] Hoc assumitur Deut. vj. Nō q̄libet aūt amor dilectō est sz solus ille spūalis cui⁹ ordo est ex cōplexione hominis recti. i. mēte cōcepti. sz mens legit nō in tabul' carneis sz spūalibus. ¶ Nota q̄ dic. diliges. Non dicit time. Et hoc triplici de cā p̄m Chrysо. Primo q̄z timere est seruor. diligere vo est filiorum Nos vo nō sum⁹ ancille filij sz libere. Ad Gal. iiij. Secūdo q̄z timere est necessitatis. diligere libertatis. Tertio q̄z licet timor fugiat penā nō tñ dat gloriā. diligere vo vtrūq̄z fac. Quarto timere est cū pena. diligere cū delectatiōe ¶ Deinde ponit dilectiōis obiectū. [Dñm deū tuū] Et ip se idē q̄ est mee dilectiōis obiectum. ip⁹ si⁹ dilectionis est causa. Qz vt dic. Bern. Causa diligendi deū est ipe de⁹ ¶ Nota q̄ dñs dr eo q̄ dominū p̄ sit ⁊ ad nutū ei⁹ tota dom⁹ regat. Jō diligēdus est ꝓpter suā sapiam ⁊ prudētiā ⁊ potentiā. Itē dñs dr eo q̄ minat insolētibus vt corrigāt. Ūñ diligēdus est tanq̄z magister ⁊ corrector. Itez dr dñs quasi dās mun⁹. q̄ vo de⁹ dat munera sibi obtpantib⁹. iō diligēdus ē. Deꝰ vo sic dr eo q̄ nihil ei deest. Itē de⁹ dr quasi diligēs Itē sic dr quia omia dat. Itē in greco de⁹ dr a metu q̄ timēd⁹ est. Quia igit de⁹ diligit oia. nō est mirū si ab oībus diligat. q̄ p̄uenit nos Qz vo sic diligit q̄ etiam det q̄q̄d boni habem⁹. ampli⁹ est diligēdus Rursus q̄z ampli⁹ dat vt nihil ei deest cū sit infinitū bonū ꝓpter q̄d nō req̄rit de dato p̄miuz. iō supoia diligēdus est. Itē q̄z liberale est ipsi⁹ b̄ñficium. iō diligēdus est cū timore vt sp timeam⁹ ipsi⁹ dilectionē offendere. etiā si impij ne peccare possem⁹. vt dicit Aug⁹. iij. de catbe. ru. Nā vt puerbialit dr. oīs amās timet. Ūñ poeta Res ē solicit plena timoris amor ¶ B Rursus diligēdus est. q̄z pat noster creator ⁊ noster gubernator. noster redemptor. noster glorificator. noster p̄miator. ¶ Primo q̄z noster creator est diligēdus amore filiali. Ūñ Bama. li. j. ca. lo. xv. Pater capali⁹ de⁹ noster est pat. q̄ de nō entibus ad esse p̄duxit q̄z q̄ genuerūt cū eripso esse et generare susceperūt. Multū aūt tīm diligeres q̄ amissum oculū aut vitā tibi restitueret Jō deuz ama q̄ tibi nō habēti hec oīa dedit. Itē nō solū h̄ dedit sz hoīes inter cetera nobilitauit Ūñ Bern in p̄mōe. Pater ne tibi videt. hoc cogita quales te fecit. nempe p̄m corp⁹ egregiā creaturā. fm aimā mag̃ pulcrā. habentē imaginē creatoris insignē rōnis ptcipē. beatitudinis eterne capacem Porro hec oīa fecit sine spe retributiōis. Et nāq̄z pulcra statua suū cognosceret artificē statum illū diligeret a q̄ illi tāta esset pulcritudo. Itē q̄d

est sup oīa creatiōis bñficia. etiā ad sui imaginē ⁊ similitudinē fecit. ppt̄ qđ eū amare dz. q3 similitudo est cā diligēdi. Filioz enī q̄ magis similis est patri naturaliʳ plus diligit prēm ¶ Scđo diligēdus est q3 noster gubernator. Diligim⁹ enī porem ⁊ prēmfamilias q̄ dat nobis vite necessaria. Deꝰ vo puidit ad nrām vtilitatē oēm creaturā. Jtē diligimus pncipē si rēpublicā regit pacifice Deus vo totā mūdi machinā sine pturbatione gubernat. et si aliqñ merito pctōz nostrorum pturbatōnes aliq̄s patimur. Añ Boeti⁹. O q̄ ppetuo mundū3 rōne gubernas. terra⁊ celiq3 sator. q̄ tps abeuo ire iubes. stabilisq3 manēs das cuncta moueri Jtē diligat discipul⁹ magistr⁊ deus vo intellectū oēm erudit. ¶ Tertio diligēdꝰ est deus. q3 noster redēptor. Si q̄s enī esset in captiuitate posit⁹. aut morte iudicat⁹. multū3 diligeret eū3 q̄ p se intercederet. ſ3 multo magis diligeret eū q̄ p sua liberatiōe aliq̄s procuratores mitteret. maxime vo diligēdus esset q̄ etiā p seipsū accederet. Sic fec̄ christ⁹ deꝰ noster ¶ Quarto diligēdus est deꝰ q3 glorificator noster ē Quilibet enī diligit vitā ppriā p qua etiā totū mundum daret. diligit bo sanitatē. pulcritudinē3. diuitias. potentiā. sciam. vtutē. honorē. amorem ⁊ amiciciā. q3 hec sunt bona hoīs. Ille igit̄ amplius est diligēdus cuiꝰ vel a q̄ tā pntia q3 futura etiā sunt oīa nostra bona. vita sine mortalitate. sanitas sine infirmitate. pulcritudo sine ɒformitate. diuitie sine paupertate. potētia sine debilitate sciētia sine ignorātia. amor sine discordia. honor sine inuidia ¶ E Et attēdendū q3 amabiliʳ sit deus. Cū enī verecundū sit vt aliq̄s se amari pcipiat. tñ tantus est amor dei ad nos vt sp̄ pcipiat se amari a nobis etiā fragilibꝰ. Augꝰ. j. confess. Quid enī sum vt amari etiā iubeas a me ⁊ nisi faciā irascaris mihi ⁊ mineris ingētes miserias qua ne ipsa est si nō amē te. imo maria ¶ Item nota q̄ amor dei q̄ntuplex est. Unꝰ naturalis q̄ oīs creatura naturaliter inclinat̄ ad deū amandū. Be q̄ Augꝰ libro ꝓmo soliloquorū. Bñs est quē amat oē qđ̄ pt amare siue sciēs siue nesciens Añ Aug. Si aliq̄s grat quō acq̄rat diuina dilectio. rñdem⁹. q̄ amor dei indocibilis est. neq3 enī cadit sub arte sic videt puer parentes amare nemo vnq̄3 didicit istaz causam. ſ. diuīe dilectionis. naturaliter enī seminaria in nob̄ est sine doctrina. Secūdꝰ amor ē grāy actiōis. q̄ diligitur p acceptis bñficijs. Tertiꝰ amor est mercēnariꝰ quo diligit̄ p accipiēdis. Quartꝰ est vtutis. q̄ diligit̄ ppter delectatiōez q̄ est in eiꝰ amore. Quintus est trāsformatiuꝰ. q̄ diligit̄ ppter seipsū nullo alio cōnumerato. Bern̄. Licet sine mercede ñ diligat deꝰ. absq3 tñ intuitu mercedis diligēdus est. ¶ F Deinde diligēdi modū adiūgit. ⌊ Ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua ⁊ ex oīb⁹ viribus tuis ⁊ ex oī mente tua ⌋ Ubi lucas ponit q̄ttuor ptinētia ad modū diligēdi Deut. āt. vj. ⁊ Matthei. xxij. nō ponunt̄ nisi tria. Et aliq̄ referunt q̄t tuor q̄ ponit lucas ad q̄ttuor ppter q̄ deus est diligēdus. Est enī diligēdus q3 creator dās eē. ⁊ q3 cōseruator cōseruās ī esse. ⁊ q3 recreator dās bonū esse. ⁊ q3 glificator dās optimū eē. Verba tū Deut. videnī ptinere ad illas tres vires q̄ sūt rōnalis. cōcupiscibilis. ⁊ irascibilis. Fortitudo enī3 que tertio loco ponit̄ ptinet ad irascibilē Verba vo Matth̄. videnī ptinere ad illas tres vires. q̄ sunt intellect⁹. volūtas. ⁊ memoria. Unde mēs cuiꝰ est memorari tertio loco ponit̄. Lucas vero vtrūq3 videt tāgere. vt id̄ accipias. p ℞ q̄ dic̄ ex omnib⁹ viribꝰ tuis. Et p hoc q̄ dr in Deut. ex tota fortitudine tua. ¶ Et notādū q̄ ꝑm Greg. ¶ Ex ista ex toto corde tuo ⁊c. ponunt̄ ad inculcationē. vt sit sensus. ex toto corde tuo ⁊c. i. ex te toto. Scđm Aug. sic exponit̄. toto corde. i. intellectu sine errore. tota aīa. i. volūtate sine cōtradictione omni mēte tua. i. memoria sine obliuiōe Scđm Bern̄. sic exponitur. toto corde. i. sapienter. tota anima. id est. dulciter. tota virtute. id est. fortiter siue perseueranter. Bernardus. Non abducibilandicijs. nec seduci fallacijs. nec iniurijs frangi. toto corde. tota aīa. tota vtute diligere eē. Jtez Bern̄. Discē amare dulciter prudenter fortiter. Dulciter ne illecti. prudēter ne decepti. fortiter ne oppressi. ab amore dñi ne auertamur. ¶ Deinde secundū adiūgit dilectiōis pceptū ⌊ Et primus tuus ⌋ sup̄. diliges Ipsi⁹ vo dilectiōis mensuram subiūgit. ⌊ sicut teipm ⌋ Hoc pceptuz Leuit. xix. ¶ G Ubi notandū3 q̄ primus dr multiplicit Est enī primus coīcatione nature. Et sic oēs hoīes sunt primi nobis. Est primꝰ officio. sicut ciues q̄ aliq̄d coīter exequūtur. Est primꝰ carne sicut ꝓ sanguinei. Est primꝰ grā sicut amici Est primus fide. sicut christianꝰ. Est primꝰ virtute. sicut iusti. Est primꝰ subsidio. sic̄ angeli ⁊ sancti Est et primꝰ redēptiōis bñficio. q̄ mō solus christus est deꝰ ⁊ primꝰ. Quicūq3 aliquo istorum modorꝰ est primꝰ. diligēdus est sic̄ nosmetipsos diligim⁹. i. eadē charitate q̄ nos amam⁹. ⁊ i eodem3 merito bonorꝰ opeꝝ ⁊ ad eundē finē vite eterne. Sicut enī bō nō dz seipsum diligere amore carnali sz spūali in deū ⁊ ad vitā eternā. sic vnūquēq3 dz hoīem amare. christū ꝓ hoīem q̄ excellentissimꝰ est dz plꝰ diligere ¶ Notādū aūt q̄ multa sunt q̄ nos incitāt ad primū diligēdum. Primo mādatū q̄ hoc ꝑcipit̄. Job. xv. Hoc est man

datū meū vt diligatis inuicez Ecci.xxviij. Dilige primū z fide illi ꝛiūgere. Scdo lux q̄ ex ℔ capit .j. Joh.ij. Qui diligit frēm suū in lumine manet Tertio lex que ex ℔ implet Ro.xiij. Qui primū diligit legē impleuit Quarto dei si'litudo q̄ ex ℔ acquirit.j. Joh.iiij. Si de⁹ dilexit nos z nos debe mus inuicē diligere. Quinto diuīa p̄tia q̄ p ℔ nobis imprimit.j. Joh.iiij. Si diligam⁹ inuicez deus in nob manet. Sexto oē malū q̄d p ℔ a no⁹ bis elidit Ro.xiij. Dilectio ei primi malū ñ opa tur. Septimo oē bonū q̄d p ℔ incurrit.j. Jo.iij. Nos scim⁹ q2 trāslati sum⁹ de morte ad vitam quoniā diligim⁹ frēs ¶ Quarto ponit cōmen datio isti⁹ rñsionis [Dixit illi.recte rñdisti] Re ctum ē cui⁹ mediū nō discrepat ab extremis Ex trema dilectiōis sunt creato⁹ z creatura. Qz vo rñdit ꝓportionabilit tribuens deo z ꝓximo q̄d eis debet.iō recte rñdisse dr ¶ Deinde christ⁹ sa tisfaciēs q̄stioni qua dixerat legispitus q̄d faciē do vitā eternā possidebo.ex vbis ei⁹ dat solutio nem. [Hoc fac] deū z primū diligēdo. Et dicit fac.qz ñ sufficit diligere. nisi z ope dilectō demō strēt.qz ꝓbatio dilectiōis exhibitio est opis. [Et viues] Duplr aīa viuit ex charitate.s.ca u salr qz charitas est meritū eterne vite Itē formalit qz charitas pfecta q̄ nunq̄z excidit est vita beata Nā vt dicit Bern̄.pl⁹ est aīma vbi amat q̄z vbi animat. Jō si amādo fuerit in deo q̄ est vita essē tialis.ꝓsequēs est q ipa aīa viuat vita ꝑpetua

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCLXXXVI

Ille aūt uolens iusti ficare seipsum dixit ad ieſuz. Et quis est me⁹ ꝓxim⁹. Suspiciens aūt ieſus dixit. Homo quidā descende bat ab hierl'm in hiericho et incidit i la trones Qui etiā despoliauerūt eum.et plagis impositis abierūt semiuiuo reli cto. Accidit aūt vt sacerdos quidā de scēderet eadē via.et viso illo preteriuit Similiter et leuita cū esset sec⁹ locum et videret eū pertrāsijt. Samaritan⁹ autē quidā iter faciēs venit sec⁹ eū et vidēs eū misericordia mot⁹ est. Et apꝓpiās alligauit vulnera ei⁹.infundēs oleuz et vinū.et imponēs illū in iumentū suuz duxit in stabulū.et curā ei⁹ egit. Et al tera die,ptulit duos denarios.et dedit stabulario et ait Curā illi⁹ habe.et q̄ cunq̄z supererogaueris.ego cū rediero reddā tibi. Quis hoz triū tibi videtur ꝓxim⁹ fuisse illi qui incidit in latrones

Ait ille dixit. Qui fecit misericordiaz in illū. Et ait illi ieſus. Vade et tu fac silr

¶ Tertia ꝑs in q̄ declarat q̄s sit ꝓxim⁹ quē bō sicut semetipm dz diligere. Et tria fac ¶ Pri mo enī ponit legisperiti interrogatō [Ille aūt vo lēs iustificare seipm].i.semetipm volēs iustum oñdere. [Dixit ad ieſū Et q̄s est me⁹ ꝓximus]. Laudat⁹ est enī a saluato⁹ eq̄ recte rñdisset pru pit i supbiā vt dicit Cyrill⁹.nullū putās ꝓximū. quasi null⁹ in iusticia sibi posset z legis noticia compari. Sz vt dicit Theophil⁹ Saluato⁹ non actib⁹ aut dignitatibus determiauit ꝓximum sed natura. Quāuis enī iust⁹ esset legisperitus. quāuis doct⁹.quāuis rex z maio⁹ hoib⁹.etiaz q̄ cunq̄z paup miser z abiect⁹ ꝓxim⁹ ei⁹ erat. Et nota si dñs rñdisset ei.iude⁹ est ꝓxim⁹ tuus.dice ret se diligere oēm iudeū.z sic oēm ꝓximū. Sed vē ois bō ꝓxim⁹ est.sz iude⁹ nō reputat ꝓximuz nisi iudeū. Vñ illud Deut.xxiij. Nō fenerabis ꝓ ximo tuo sz alieno.sic intelligit.alieno.i.gētili vel christiano. Poterat dñs breuit rñdere. Dis bō ꝓxim⁹ tu⁹ est.sz malut si'litudinē ꝓponere qua oñderet et iā inimicū esse ꝓximū. Ille enī q̄ icidit in latrones erat hieroſolymita. Samaritani ve ro hieroſolymitis erāt iimici. Vñ cū aliq̄ gētes infestabant iudeos.samaritani adherebant eis Oñdendo ergo inimicū esse ꝓximū. oñdit p ꝓse quens oēm hoiem esse ꝓximum ¶ Scdo decla rat in pabola q̄s sit ꝓxim⁹ [Suspiciēs aūt].id est.sursū aspiciēs Jō sursū aspexit.qz de reb⁹ ma gnis locutur⁹ erat vñ sz hūanū gen⁹ descēderat dū cecidit ꝑ ꝑctūm [Jesus dixit] pabolā banc. [Hō quidā] sz gen⁹ humanū [descendebat] in adā peccāte [ab hierl'm].i.celestis beatitudis pace z visione [in hiericho].i.in defectū h⁹ vite mutabilis et erronee. [et incidit in latrones].i.i potestatē demonū [q̄ eā despoliauerūt eum]. vestē immoꝛtalitatis inocētie auferēdo [z plag̃] peccato⁹ [impositis].i.illatis q̄b⁹ nature hūa ne integritas violat [abierūt] nō ab insidijs ces sando sz eas occultādo [semiuiuo relicto] et q2 si imoꝛtalitas ꝑt auferri.ocul⁹ tñ rōis boi rema net.q̄ de⁹ pōt cognosca [Accidit aūt vt sacerdos ꝛc] Sacerdos aūt z leuita ptransierūt.qz sacer dotū legis z ei⁹ ministeriū pctā nō curauerunt sz solū oñderūt. Vel sacerdos z leuita intelligūt lex z ꝓphetia q̄ hoiem nō sanauerūt sz pctā ostē derunt z reꝑbenderūt. [Samaritan⁹] dñs qui aīas custodit [iter faciēs] p nob enī fact⁹ hō est in mūdo [venit sec⁹ eū].s.vulneratū.qz in si'litu dinē hominū fact⁹.z habitu inuēt⁹ vt hō ℔ obli'p.ij. [et vidēs eū] oculo clemētie [mia motus est] ex cōpassiōe. [Et apꝓpians] miseratione

alligauit vulnera ei⁹ qz redarguēs pctā cobi/buit infundēs oleū spem venie penitētib⁹ tribuendo ⁊ vinū terroꝛē incutiēdo Et ꝓponēs illū in iumentū suū Jumētū ꝺr hic caro christi in qua peccata nrā portauit.j. Pet.ij. Huic iumēto sauciatū imposuit fidē incarnatiōis inspirando duxit in stabulū .i.in pītē eccliam.glosa.nō domū sz stabulū vocat.q̄ noīe miserias et fetoꝛes hui⁹ vite signat.ne bō in hoc exiliō tā q̄z in patria gaudeat ⁊ curā ei⁹ egit qz circa egꝛotum sollicit⁹ fuit. Et altera die .s.post resurrectionē qñ splēdoꝛ lucis eīne mag̃ effulsit ꝓtulit duos denarios glo.duo testamēta q̄ ⁊ nomē ⁊ imaginē regis ꝓtinēt eīni et dedit stabulario Greg⁹.aplis sensum aperuit vt intelligerēt scripturas. Curā illi⁹ habe ⁊ q̄dcūq; superogaueris ⁊c Superogat q̄ p̄dicat si abeis q̄busl predicat sumpt⁹ nō accipiat vt paul⁹.Coꝛ.ij. Vel superogat q̄ non solū p̄cepta sz etiā ꝯsilia implet vel p̄dicat.j.Coꝛ.vij. De vgnib⁹ p̄ceptū nō habeo cōsiliū aūt do ⁊c. Cū rediero ad iudiciuz. reddā tibi Matth.xxv. Qz sup pauca fuisti fidelis sup multa te constituā. Quis boꝛtriū ⁊c Qui fecit miꝛicoꝛdiā ⁊c Ambꝛosi⁹. Cognatio nō facit primū sz miꝛicoꝛdia .q̄ miꝛicoꝛdia ꝑm naturā est.nihil enī tā ꝑm naturaz est q̄z nature iuuare ꝓxīē Vade ⁊ tu fac sili. primi necessitates subleuādo.vt te primū diligere sic teip̄suz manifestes

Sermo de eadē dominica CCCLXXXVII

Beati oculi qui uident que vos videtis. Luce.x. Sicut dic̄ Aug⁹.v.libꝛo ꝓfes.loq̄ns ad deū. Infelix bō q̄ scit oīa te autez nescit. Beat⁹ aūt q̄ te scit etiā si illa nesciat. Qui vo ⁊ illa nouit ⁊ te.nō ꝓpter illa beatioꝛ.sz ꝓpt̄ te solū beat⁹ est.si cognoscēs te sicut deū glorificet Ex q̄bus vbis apꝛaret beatitudinē nostrā ꝓsistere in visione vl cognitiōe dei. Unꝺ dic̄ Aug̃.q visio est tota merces. Qđ exp̄ssius affirmat saluatoꝛ noster q̄ dicit Joh.xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti ihesū christum. Et ꝑ idē innuūt vba ꝓposita. Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos videtis In q̄b⁹ vbis implicantur tria q̄ ad q̄libet visionē cōcurrūt.videlicz oꝛganū spēs ⁊ obiectū. Oꝛganū visus sūt oculi cū intentione voluntatis.⁊ hec se tenēt ex parte videntis. Spēs est imago vel similitudo rei visibilis impꝛssa i oculo.que est ipsa visio ⁊ sensus formatus. Obiectū est ipm coꝛp⁹ q̄d videt a quo solo fit illa informatio sensus q̄ visio ꝺr put hec subtiliter declarat Aug⁹.xj.li. de trini.ca.ij. vbi ostendit ꝑm ꝑ tria etiā i exteꝛioꝛi boīe sumi posse imaginē dei sz trinitatē i vnitate. Et hec tria notantur in vbis assumptis. Oꝛganū in eo q̄ ꝺr ocuLi spēs vel visio in eo q̄ subdit qui videt obiectum in eo q̄d subdit q̄ vos videtis

Quantū ad hec oīa tria est sciendū q̄ in nob possunt ꝯsiderari q̄druplices oculi q̄b⁹ videtur christ⁹ quadruplici visione in q̄druplici lumie ⁊ in q̄druplici forma obiectali. q̄b⁹ coꝛrespondz quadruplex beatitudo.vt sic ꝑm quēlibet sensuz veritatē habeāt vba p̄missa Beati oculi qui vident q̄ vos videtis. Primi oculi in nob sunt coꝛpales q̄bus apli ⁊ alij illo tpe q̄ christus fuit in hoc mūdo viderūt ipsum p̄ spēm ab ipso christi coꝛpe naturaliē oculis videntiū imp̄ssam.⁊ ꝑ in lumie coꝛpali.q̄ sine lumie nihil videt. Viderunt inquā eū in forma hūana sic ⁊ alia obiecta coꝛpalia q̄ oculis coꝛpalib⁹ videnī. De q̄ visiōe pphetatū fuerat Esa.xl. Uidebit oīs caro salutare dei. Uiderūt ⁊ act⁹ vite ei⁹ et signa ⁊ miracla eius q̄ faciebat. De q̄b⁹ oīb⁹ oculi coꝛ hic beatificant cū ꝺr. Beati oculi q̄ vidēt que vos videtis Sz ista beatitudo coꝛrespōdens huic visiōi coꝛporali est exilis ꝑm se.q̄ sic etiā iudei ⁊ infideles ⁊ etiā sui crucifixoꝛes beati fuerūt.q̄ videbāt sig̃ ⁊ mirabilia q̄ faciebat.nec tñ ex ꝑ fuerūt beati nisi ꝑm vulgi opinionē q̄ beati dicunī illi q̄ vident ⁊ audiūt multa rara ⁊ mirabilia. Quēadmodū regina saba dicebat ꝟuos salomonis beatos p eo q̄ coꝛā eo stātes audierūt sapiam ei⁹ .iij.Re.x. Quō aūt abundātes in seculo beati dicuntur Ps̄al.cxliij. Beatū dixerūt tp̄lin cui hec sūt. Uirtualiter tñ etiā coꝛpalis christi visio multos beatificauit.q̄ tā gratiosa erat illa bñdicta facies.q̄ se intuētes sibi attrahebat ⁊ in eos grām redundabat Unꝺ nō nunq̄z ex ista visiōe coꝛpali alia visio sz spūalis de q̄ sequī oꝛiebat.etiā sic̄ et nunc ex visione coꝛpis christi in sacramēto.vel etiaz ex diligēti ⁊ intēta inspectiōe imaginis crucifixi nō nunq̄z oꝛit deuotō in coꝛde intuētis.q̄ntomagis hoc credendū est de illa facie viua diuia pīter et humana. Unꝺ Hiero.sup Matth. Certe inquit fulgoꝛ ipse ⁊ maiestas diuinitatis occulte q̄ etiā in facie relucebat hūana videntes ad se trahere poterat p̄mo aspectu Si enī ex magnete lapide hec eē vis dicit vt ferrū trahat. q̄ntomagis dñs omniū creaturaꝝ ad se trahere poterat qs volebat. Nec miꝝ.q̄ si de facie regis afueri hester in āmiratiōnē suspēsa dicebat Valde amabilis es dñe.⁊ facies tua plena ē grāꝝ. Hester.xv. Quid de illa gratiosissima facie christi dicere poterat fidelis q̄libet intuēs in illā. Hāc aūt gratiositatez faciei christi in carne p̄cognoscētes sancti patres

antiq̃ sūmo affectu dēsiderauerūt eū videre oculis corpalibus. sz tñ nō viderūt. Et ℔ est q̃d sb̄dit post v̄ba ꝓposita ¶ Dico enī vobis. q̃ mlti ꝓphete ⁊ reges voluerūt videre q̃ vos videtis. ⁊ nō viderunt. ⁊ audire q̃ vos auditis. ⁊ nō audierūt ¶ Illi enī patres licet ꝑm glosam eū a lōge viderīt. puta p speculū in enigmate. corpoream tñ faciem quā videre desiderauerūt nō viderūt. nec sapiētiam ex ei⁹ ore audierūt. In cui⁹ figura legit̄. iij. Reg̃. ij. q̃ vniuersa terra desiderabat videre vultum salomonis. ⁊ audire sapiam quaz dederat dñs in cor ei⁹. Iste verus salomon fuit christus quia v̄e pacific⁹. Sz nō eū tūc viderūt. q̃ nō dū venerat plenitudo tp̄is in q̃ deus misit filiū suū Gal. iiij. sed postmodū cū verbū caro factū esset simeon q̃ inter alios prēs ardentissime desiderauerat faciē dñi in carne videre. ineffabili gestabat gaudio cū eū nō solum videret sz ⁊ in vlnis portaret. Ex cuius pītia repletus spūsancto cecinit canticū dicēs. Nunc dimittis dñe seruū tuū z in pace q̃z viderūt oculi mei salutare tuū. Ex q̃bus apparet quāte beatitudinis fuerit videre christū etiā oculo corpali. q̃re bñ dictū est aplis. Beati oculi ꝛc. ¶ C Secūdi oculi videntes christuz sunt spūales. Hi oculi viderūt christū sed p speciem infusam sz p grām. ⁊ hoc in lumine fidei. ⁊ obiectū huius visionis est christ⁹ nō solū i forma humana sz p quātō ipse credit esse filius dei Juxta illud Joh. vj. Omnis q̃ videt filiū ⁊ credit in eū habet vitā eternā. Hec visio plerūq̃z ont̄ ex ꝑma vt habitū est. Vñ dictū est thome Joh. xx. Quia vidisti me credidisti. Sz q̃z non semp hec ex illa ¶ Multi enī credūt in eū q̃ nō viderunt eū oculo corpali. iō sequit̄. Beati q̃ nō viderunt ⁊ crediderūt visione sz spūali. Et isti veri dicuntur beati q̃ tā posuerūt pedē in fundamento q̃ ptingit̄ ad beatitudinē. Et q̃z sine ista visione ꝑuia null⁹ ꝑt peruenire ad beatitudinē. Jurta illud ¶ Marci. xvj Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit saluus erit. q̃ v̄o nō crediderit cōdemnabit̄. Hiis etiā oculis ⁊ hac visione viderūt christū antiq̃ prēs. q̃ ꝑm augustinū eandē fidē habebāt de christo quā ⁊ nos nisi q̃d q̃ nos credim⁹ explicite. illi credebāt implicite. ⁊ q̃d nos credim⁹ factū ipsi credebant futurū. Q̃z enī sanct⁹ abraā christū hac visione viderit testat̄ dom̄in⁹ Joh. viij. vbi dixit ad iudeos ¶ Abraā pater vester exultauit vt videret diē meum. vidit ⁊ gauisus est. Vidit inq̃z oculis spūalib⁹ .i. in spū p fidē q̃ mō etiaz mlti reges et ꝓphete viderunt eū. licet forte abraam excellius ceteris. oculis tamen corpalibus eū nō viderūt. Vel etiam ꝑm Chrysostomū. Et si multi reges ⁊ pphete christū viderint p fidem. nō tamen sic sic apostoli. qui ꝓter hoc q̃ viderunt tā corpaliter q̃z spiritualiter. viderunt eū nihilomin⁹ taliter in homines cōuersantem. et audierunt eum tāta maiestate loquentem. que null⁹ prophetaz videzat nec audierat. Unde nō dicit. voluerunt videre me ⁊ audire me. quia ꝓphete eū viderunt ⁊ audierunt eū in spū. sed dicit. voluerūt videre q̃ vos videtis ⁊ audire que vos auditis. Et hoc nō fuit datū aliq̃bus ꝓphetis vel regibus vt hic dicit. ¶ B Tertij oculi sunt intellectuales. q̃b⁹ de⁹ videt̄ a cōtemplatiuis i lumīe theazchico ⁊ i hac visione reuelant̄ archana diuina aie cōtemplāti plus vel min⁹ ꝑm grām diuine dispēsationis Et talibus oculis christū vidētes digne dicunt beati. quia hec visio est eterne beatitudinis participatio. et diuine dulcedinis ꝑgustatio. Be q̃ aplis. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliaz domini speculātes trās for. zc. Et bene dicit. reuelata facie. quia prime due visiones fiūt velata facie speciebus corporalib⁹ quantū ad ꝑmam. vel speciebus imaginarijs quātū ad secundā. hec autez habet fieri p abstractionē a talibus imaginib⁹ in lumine diuino p aliquas intelligibiles intentiones. Quo mō vt dicit Aug⁹. xij. super Geñ. ad lrām. ꝓphete viderunt visiones suas. ⁊ sic alīq̃ viderunt i specie imaginaria. sicut ezechiel ⁊ alij que visio refert̄ ad oculos spūales ꝓdictos. intelligentia tamen mysterioz dabat eis p visionez intellectualez. Sic enī danel interꝑtationes somniorum ⁊ visionuz habuit p oculos intellectuales. diuino lumine illustratos. licet ipsa somnia ⁊ visiones imaginarie. ab ipsis somniātib⁹ oculis spiritualibus fuerint apprehense. Sic etiam petrus q̃ vidit discū. ⁊ audiuit vocem. macta et manduca. Actuum. x. totum hoc fuit in visione imaginaria et spūali. Sed quod postea ei dictū fuit in spiritu. vade cum eis. hoc fuit visio intellectualis. Similiter Johes in apoc̄. qui vidit candelabra et multa talia. omnia hec habuit in visione spirituali per species imaginarias. sed intelligentiā mysterioz habuit per visionē intellectualem. prout hec omnia patēt p Augustinuz vbi supra qui diffuse hanc materiam petractat ¶ His igit̄ intellectualib⁹ oculis ñ est dubiū apostolos christū sepe vidisse tā ꝑm humanitatē q̃z etiā ꝑm diuinitatez p reuelationē multoz archanoz. maxime post eius ascensionē ⁊ spiritussancti missionem. ꝓpter quod conuenienter etiā in hoc sensu beati dicūtur in his verbis Beati oculi qui vidēt que vos videtis ¶ E Quarti oculi sunt superintellectuales. Hiis deus videtur in lumine glorie. Be quo in psal. In lumine tuo videbim⁹ lumē Sic paulus in raptu vidit

deum ⁊ multa archana q̄ nō licet loq̄. His etiā oculis moyses cōtemplat⁹ est deū vt dic̄ augustin⁹ vbi supra. Et hec est visio ad quā omēs visiones p̄missę ordinātur que pfecte beatificat oculos glioſos videtes regē in decore suo Cui⁹ visionis pticipes nos faciat ꝛc̄.

Alius sermo de eadem dominica CCCLXXXVIII

Beati oculi qui vi dent que vos videtis. Luce.x. Verba ista in q̄bus dñs beatificat ap̄los suos q̄ eū ⁊ facta sua viderūt oculis corpalib⁹. p̄ fūt extēdi ad illos q̄ eū ⁊ facta sua vidēt oculis mētalib⁹ pfidē ⁊ speculatione. Unde ipse dixit ad thomā Joh.xx. Quia vidisti me credidisti. beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderunt. Sic etiā mulieri dicēti. Beatus venter ꝛc̄. dixit. Beati q̄ audiūt verbum dei ꝛc̄. Luc̄.xi. Sub metaphora igit̄ visionis corpalis describit dominus formā spūalis visionis. Uñ sicut in visiōe corpali tria cōcurrūt. organū. obiectū. ⁊ medium deferēs. Organū est oculus videns. obiectū est res que videri dz. medium est lumē vel aer illuminat⁹. Sic in visiōe spūali oculi videtes sunt viri cōtemplatiui. res videnda est materia cōtemplādi. medium deferēs vel vnies spēm vel etiā ipm obiectum cū oculo ē lumē grē vel glie Et hec tanguntur in vbis ppositis. Primū cū dicit. Oculi. Secūdum cū addit. q̄ videt que vos videtis. Tertiū cū p̄mittit. Beati. Quantū ad p̄mū sciendum q̄ sic in naturalib⁹ videm⁹ q̄ nō p̄m quālibet ptē corpis accipiunt oculi. sz in determinata pte stituant. Sic in spūalib⁹. Cū enī in boie sit corpus ⁊ aīa ⁊ spūs. oportet videre p̄m q̄ istor ocūli spūales attendant. Nō enī p̄m corp⁹. quia illi oculi nō nisi corpalia speculant. Nec p̄m aīam cū aīa vt in corpe aīato tota ei insit vt forma. nec sic posſit se extēdere extra corp⁹ ad eterna. Sz cū dicat ap̄los Phil.iij. Nrā ꝓuersatio in celis est. ⁊ hoc nō p̄m corp⁹ nec aīam nec aīatū corp⁹ sed p̄m spūm p̄m quē viuēdo ⁊ intelligendo similes sum⁹ angelis vt dic̄ glosa ibidē. ⁊ p̄m quē sumus ad imaginē ⁊ similitudinē dei ⁊ capaces ei⁹. vt dic̄ Aug̃.ix. de trini. Jō oportet vt p̄m spūm q̄ est supremū ⁊ optimū in boīe oculos accipiam⁹. qui possint scrutari secreta dei. q̄ de⁹ iō misit spūm suū vt spūm nostr̄ leuaret ad ip̄z. vt dic̄ Ricḥ.j. de trini. De q̄ leuatione dr Ezechi.viij. Eleuauit me spūs inter celū ⁊ terrā. Ad cui⁹ euidentiā duo sūt videnda. Primo q̄liter spūs noster int̄ celū ⁊ terrā eleuet̄. Secdo q̄lit̄ ad hmōi eleuationē spūs disponat̄. Quantū ad p̄mū sciendum q̄ sic dr in libro de spū ⁊ aīa. duo sūt loca inter q̄ spūs human⁹ existens. ad vtrūq; se mouere pt. de⁹ i sūmo q̄ pcelū. ⁊ hic mūdus in imo q̄ p terrā designat̄. De⁹ instar sue eternitatis immobilis est. Jō sol⁹ sua eternitate mēsurabil̄. cuius rō. q̄ eternitas ē tota sil̄ ⁊ pfecta possessio p̄m boetiū de cōsolatiōe. q̄ nulli creature ꝓuenit sz soli deo Iste aūt mūdus cursu sue mutabilitatis sp instabilis. ⁊ iō mēsurat̄ tpe q̄ est mēsura rerum mutabiliū. cui⁹ cōmensurata dicūt tpalia Spiritus aūt rōnal̄ quasi in q̄dā medio ē collocat⁹. medium aūt pticipat vtrūq; extremū. ppter cōnectionē vniuersi. iō oportet q̄ spūs noster in aliq̄ ꝓueniat cū eternis. In p̄ sz q̄ p̄m subam est omnino stabilis in eternū manēs. Et iō q̄ntuz ad p̄ nō mēsurat̄ tpe. q̄ illo tantū tpalia mēsurāt nec pcise mēsurat̄ eternitate. q̄ illa soli deo ꝓuenit. sz mensurat̄ mensura media scz euo q̄ est quedaz ppetuatio eternitatis. Uñ in libro de spū et aīa dicit̄. q̄ spūs human⁹ quadā cōditionis sue excellentia. huic mutabilitati q̄ deorsum est supereminet. quasi creat⁹ in orizonte eternitatis. Et iō ad istā que est apud deū immutabilitatē non puenit. licet ptingere possit cū angelis. Exalia etiam pte spūs noster pticipat cū tpalibus. p quāto q̄ntū ad opatiōes aliquas ē mutabilis. ⁊ eis successionē patit̄. Uñ dr in libro de spū ⁊ anima Si spūs noster in ea q̄ deorsū transeūt se diuertit. statim p infinitas distinctiōes ⁊ a seipo quodāmodo diuisus dissipat̄. Et iō q̄ ad istas opationes tpalis efficit̄ ⁊ tpe mēsurat̄. Uñ hugo de arcba noe. Cū spūs noster p desideria fluēta rapicepit q̄sdā tot diuisus ē q̄t sūt ea q̄ ꝓcupiscit. Sic ergo apparet quō spūs noster ē q̄sdā medio eternitatis ⁊ tpalitatis ꝓstitut⁹ p naturā. ac p p̄ inferius ⁊ terrā dicit̄ eleuat⁹. Sz eleuatiōe grē multum vltra istud medium tendit. Uñ dicit̄ in libro de spū ⁊ aīma vbi supra Si spūs human⁹ ab infinita distractiōe que deorsum est se erexerit. ⁊ p infinita deserēs. paulatim se in vnū colligens se cum esse didicerit. tāto ampli⁹ in vnū colligitur q̄nto magis cognitiōe ⁊ desiderio sursū eleuatur donec tādē oīno immutabil̄ sit. ⁊ ad illā veraz et vnicā immutabilitatē q̄ est apud deuz pueniat vt ppetuo sine oī mutabilitatis vicissitudine requiescat. Quātū ad secūdū q̄lit̄ spiritus noster ad hmōi eleuationē disponat̄ Sciendum q̄ dic̄ Ricḥ. in li. de exterminio mali cap̄o vlt̄. Uñ q̄z spiritus noster eleuet̄ ad illud summe trāq̄llitatis archanū. oportz q̄ fiat venerāda ⁊ mirabil̄ diuisio. nō corpis ⁊ aīe dissolutio. sed alia ac multo mirabilior multoq; glorioſior diuisio videlicet anime ⁊ spūs. quā in nobis operari solet. vt

testatur aplus Hebre. Viuus est ꝑmo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio anciputi pertingens vsqz ad diuisionē aie ⁊ spūs. Quāto ergo spūs noster ab omnib⁹ ⁊ etiā ab ipa aīma .imo etiā a seipso diuidit. tanto felicius ⁊ pfectius ad sūma subleuat. ¶ Propter qd notandū q qñqz spūs noster intantū ab aīa ⁊ corpe abstrahitur ⁊ diuidit vt spūs in spū esse dicat. Aliquādo intantū vt spūs supra spūm esse dicatur. Aliquando vero intantū vt spūs sine spū esse dicat. ¶ Primū patet p Richardū libro. v. de cōtemplatione. capo. xvj. Qui loquēs de iobe euāgelista dicit sic. Nōne spūs in spū tūc recte asserit. quādo exteriorū omniū obliuiscit. imperitus et ignarus omniū que in corpe agunt ⁊ illa solū intelligit p memoriā ⁊ intellectū que in spū ⁊ circa spūm agunt. Unde Iob. in Apoc. Ego fui in spiritu in dominica die. Uel sicut idē dicit Richardus. Hoc est spūm esse in spū. semetipsum intra semetipsum totū colligere. ⁊ ea que in carne sūt ⁊ circa carnē penit⁹ ignorare. Ad hūc diuisionis gradū raptus fuit Aug⁹. cū quadā vice q̄dam mulier ad eū accessisset vt ei⁹ consiliū sup q̄dam tribulatione inuocaret. ipe sedens in studio nec vidit nec audiuit eā quātūcūqz loquentē ⁊ pulsantem. Mirū. quia tot⁹ in se recollectus in spū de summa trinitate attētissime disputabat. put postea eidē mulieri fuit diuinitus reuelatū. sic legit in passionali. ¶ Secundū patet. Nā spūs noster aliquando tantū abstrahit ⁊ amoris feruore supra seipsum rapit. vt spūs supra spūm eē dicat. Unde Hugo sup. vij. angelice hierarch. dicit sic. Acutū amoris cū oia trāscendēdo despic. superferuidū aūt amoris cū etiā seipsum trāscendit. ⁊ in cōpatione dilecti seipsum despicit et despiciendo relinqt. ⁊ mirū mō fit vt p dilectionis ignē sursuz sustollat ⁊ supra se p vim amoris cōpellatur vt exeat a se nec se cogitat dū solū deum amat. Hec hugo. Hoc modo petr⁹ raptus fuit supra se de quo dr. Et petrus ad se reuersus. Qđ exponēs Rich. vbi supra capo. xiij. dicit sic. Hoc sane nō imprudēter dr q̄ petrus lōge supra bominem fuit. q. a seipso lōge ⁊ supra seipsum recessit alioqn iā nō erat a quo ad se rediret. Ad hūc etiam gradū raptus fuit Aug⁹ cū ipse sol⁹ stabat cū matre incūbentes ad fenestrā. et colloquebātur valde dulciter. trāscendētes cuncta corpalia attigerūt raptum toto ictu cordis regiones vbertatis indeficiētis fontis eterne ꝛc. vt habetur. ix. libro ꝓfes. ¶ Tertiū patet. iij. Reg. x. vbi legitur q regina saba vidēs oēm sapiam salomonis ꝛc. nō habuit vltra spūm. Qđ exponēs Richardus capo. xij. vbi supra. dic sic. Nōne recte dicat spūs semetipsū nō habere. qñ incipit a semetipso nō deficere. ⁊ a suo esse in supmundanū qđdā ⁊ vē plus q̄z supbumanū trāsire. ⁊ mirabili trāsfiguratiōe spūs ille ab humano in diuinū videt deficere. ita vt ipe iā nō sit ipse. eo dūtaxat tempe q̄ dño incipit alt⁹ inherere. Qui enī adherz deo vnus spūs est. j. Corz. vj. Et sic tot⁹ in illud diuinitatis archanū intrat clamās cū ppha. Defec in salutare tuū aīa mea. Ad hūc graduz eleuari petijt Aug⁹ in li. meditationuz suarz pte. vij. vbi sic dicit. Oro dñe tene ⁊ rege spūm meū. et sume illum ꝑm voluntatē tuā. vt te duce ascēdat in illaz regionē vbertatis vbi pascis in eternū israel pabulo veritatis. vel ibi vbi rapida cogitatiōe attingat summā sapiam sup oia manentē. cūcta trāscendentē ⁊ oia gubernantē. Sed volitāti ad te dñe aie multa obstrepūt. Jussu tuo dñe contescant mihi oia. ipa sibi sileāt. oia ptranseāt q̄ creata sunt. transcēdat a se ⁊ pueniat ad te. atqz in te solo creatore oīm oculos spūs figat. tibi inbiet. tibi intēdat. te meditet. te cōtemplet. teaañ oculos ponat. te sub corde reuoluat. sūmū ⁊ verz bonuz ⁊ gaudiū sine fine mansurz

¶ Subsermo Primus. CCCLXXXIX

Beati oculi. Uiso ꝑm qđ hoīs tuus cōsiderent oculi. q ꝑm spūm seqt videre qui sint isti oculi. Ad cuius euidētiam est sciendū q̄ licet spūs humanus vt diuidit sicut dictū est ab aīa sit suba simplex. quāuis nō sit eius dē nature cui⁹ est de⁹. imago tñ illius ibi ē ꝑ quātā cōtemplatōe ad deū ascēdit vt eū intelligat ⁊ diligat. vt dr in libro de spū et aīa. Oculi igit mētis sunt intellect⁹ ⁊ affect⁹ q̄b⁹ intelligendo ⁊ diligēdo spūs ad eīna se extēdit ⁊ ad ea aliqliter attingit. Añ Hugo. vij. angelice hierarch. Dētes inqt celestes vl spūs ad eterna dilectōe et cognitōe ascendūt. ⁊ prime fuit ꝑm excellentiam collectionū quā habēt apd deū. Hec ille. Duos itaqz oculos hz spūs. s. intellectū ⁊ affectū vel cognitionē ⁊ amorē. quoz vno spūs intelligit. altero req̄rit ꝑm bernñ. in li. de charitate. Cognitio ē oculus sinister. amor vo dext. Cui⁹ rō ē. q natural⁹ videm⁹ tā in oculi q̄z in manib⁹ q sp sinistre ē debilius dextrū vero fortius. ⁊ ꝑm hoc oculus cognitiōis debilior ē q̄ in hac vita ñ possum⁹ deū cognoscere nude sicī seipso sbsistit. Et inde ē q̄ in scriptura nob ꝓpiciē mod⁹ cognitōis vt ñ plus sapiam⁹ q̄z oportz sape. Exēplū dr moysi in rubo. Sz ñ ꝓpiciē nobis modus dilectiōis. imo amare plus q̄z possumus ꝓcipimur. Quāto dilectio ē feruētior ⁊ itimior est tāto melior q magis dr vnit Propt

qđ dicit Bern. q de⁹ oĩa fecit in numero ponde re ⁊ mensura excepto solo amore. q⁹ mod⁹ amo ris est nõ habere modũ. Bñ ergo ocul⁹ amoris dicit dexter. q⁹ vbi cognitõ foris stat ibi amor ſb intrat. ¶ B Scendum ergo ꝑm Bern. q iste oculus amoris ꝓles ꝓrogatiuas hz. Est enim castus. simplex. ⁊ rect⁹ ⁊ dexter. Castus qđem Un dicit ocul⁹ colũbin⁹. q⁹ in reb⁹ vsui humano cõ cessis nulla libidine figit ſz in trãsitorijs ꝓplat eterna. Iste etiã ocul⁹ nunq̃z claudit. q⁹ mdesinẽ ter illũ intuet quẽ amat. Si enim amor est oculus oportet vtiq̃z q⁹ amare videre sit. vt dicit Aug⁹. Iste etiã ocul⁹ nunq̃z turbat aliquo puluere ter rene cupiditatis q⁹ nihil cõcupiscit foris in secum. Iste etiã ocul⁹ nunq̃z cecat caligine q⁹ indesinẽ ter intuet lucẽ diuine bonitatis ne vnq̃z in modi co exorbitet a bñplacito diuine bonitatis. Iste etiam ocul⁹ nunq̃z grauat somno q⁹ sp est vigilan ter erect⁹ ad desideriũ summi boni. Can. v. Ego dormio ⁊ cor meũ vigilat. Iste etiã est ocul⁹ sim plex. quia nulla in eũ cadit suspitio ſz oĩa in me lius interpꝛat. Iste etiã ocul⁹ est visu acutissim⁹ quia spũs. id est. spũalis oculus amoris omnia scrutatur etiã pfunda dei. Iste etiã oculus scili cet amoris dicit rectus ⁊ dexter q⁹ ipſuz nulla de orsum vertit sinistra intẽtio. nulla deorsum iflec tit terrena affectio. ſz vnitiua vi amoris sp eum intuetur. in quẽ desiderãt angeli ꝓspicere. Hic ẽ oculus ille vnus q̃ spõsus in canticis se vulnera tuz fatet Can. iiij Vulnerasti cor meũ soror mea sponsa in vna oculor tuor. Spõsus quippe ab amãtibus vtroq̃z oculo videt ſz altero solũ vul neratur. quia vbi intellect⁹ caligat ibi amor pe netrat. vbi ille repellit iste admittit. Hũc vulne rantẽ oculũ dextr ille naab rex amonitar. id est. diabolus sũmo studio molit eruere. In hoc in quit verbo fedus faciã vobiscũ vt eruã omniuz vestrũ oculos dextros. j. Reg. iiij. Sublato enim amore q̃ dexter est oculus ad soluz errorẽ rema net intellectus Intelligere ei et nõ amare illorum error erat. q̃ cum cognouissent deũ nõ sicut deũ glorificauerũt sed euanuerũt in cogitationibus suis. vt dicit Roma. j. Hec Bern. Et hoc est con tra curiosos ⁊ insatiabiles sciaz. etiã diuine veri tatis scrutatores quasi placere deo solo valeãt in tellectu. Illo enim solo illũ aspicere cõtendũt. in il lum totã aciẽ intellectus influxibili studiositate intendũt. nõ in illo vulnerat cor sponsi. non in il lo sibi cõplacet. sed in oculo poti⁹ dextro. Ue ill' qui istũ oculũ ab eo vertũt ⁊ illi obcludũt. ¶ C ¶ Est autem hic notabiliter aduertendũ q⁹ spirit⁹ noster sic eleuat⁹. sic diuisus. sic vnit⁹. sic dispo situs vt ꝓdictũ est. q̃nq̃z vno tantũ alterutro ocu lo q̃nq̃z vtro altero oculo diuinã pntiam cõtẽpla tur. Qđ sic est videre. Qñ enim spũs noster aliq̃ fluxu diuini luminis tangit. vel etiã sine influẽ tia alicui⁹ theartici lumis ei aliqua archana et supnaturalia diuinit⁹ reuelant. absq̃z aliq̃ actu ali⁹ exptentia diuine suauitatis. tũc vno tãtũ ocu lo scz sinistro deũ cõtemplat. Qñ vro econuerso aliquo gustu interne suauitatis tãgit absq̃z eo q⁹ sibi in lumie theartico aliqua supnaturaliter re uelent. tũc altero vno oculo scz dextro diuinã ꝑ sentiã intuet. Ez q̃n spũs lumie diuino pfundit ⁊ nihilomin⁹ ꝑsolatiõe diuie suauitatis reficit. tũc vtroq̃z oculo deũ delectabiliter cõtemplatur. Beatus oculis spũs dr Can. v. Oculi eius sicut colũbe sup riuos aquar q̃ lacte sũt lote ⁊ residẽt iuxta fluẽta plenissima Dicunt enim oculi spũs si cut columbe ꝓpter simplicitatẽ vt dictũ est. tam in intellectu ne oberrẽt a vro. tã in affectu ne decli nent a summo bono. Isti oculi sunt sup riuos aquar speculãtes deũ in affluẽtia celestiũ dono rũ. Tales aũt vires dicunt lacte lote. i. innocẽtie cãdore decorate. Que residẽt iuxta fluẽta plenis sima diuine liberalitatis. q⁹ quãto pl⁹ hauriunt dr cognitõe ⁊ amore. tãto pl⁹ supafflunt eis ex ple nitudine diuie vitatis ⁊ bonitatis sp abũdãtius hauriendũ. Hãc insatiabilitatẽ oculor spiritua lium aduertẽs sapiẽs Ecc. j. dicebat. Nõ satiabi tur oculus visu. Propter qđ ꝓpheta in psal. xxiij ait. Oculi mei sp ad dñm. Glosa. i. oẽs cõtuitus mei sp sunt ad dñm. nõ deflexi ad terrena ſz sem per erecti ad diuina. Cui⁹ exemplũ habem⁹ ipso dño saluatore nostro qui in singulis actibus su is magnificis semp eleuauit oculos suos etiam corpales ad deũ patrẽ. vt in cõsecratiõe eucharis tie. in multiplicatiõe panũ. et in oratione. Joh. vltimo. Subleuatis oculis ieſus in celũ dixit Pater clarifica filiũ tuũ. Hec dubiũ q̃n oculos spũales sp habuerit erectos actualiter ad prẽm ⁊ ad totaz trinitatẽ q⁹ nõ solũ ꝓplator fuit ſz ⁊ ꝓbensor.

Subsermo secundus CCCXC

Uisoꝝm q̃dam acci ꝓpiant oculi spũa les et qui sint hmõi oculi. restat cõside rare q̃d videãt. q̃d fuit scõm principale Ad cui⁹ euidẽtiã ꝓsiderãdũ est q̃ apli dr christo viderit. Et q̃dẽ hec multa ⁊ q̃si innũerabilia fue runt. Juxta illud Joh. in fine euangelij sui. Sũt et alia multa que fecit ieſus que si scribantur per singula. nec ipsum arbitror mundũ capere pos se eos qui scribendi sũt libros. Reduci tñ omia possunt in pntiam ad q̃nq̃z. Primo viderũt illaz gr tiosam faciẽ filij dei hũanatã i quam desiderant

angeli prospicere.j. Joh.j. Quod audiuimus et vidimus de vbo vite ꝛc. Vecū do viderūt sanctitatem vite ei⁹ in sua cōuersatione Joh.iuj. Vos autem videtis me.quia ego viuo ⁊ vos viuetis Baruch.iuj. Post hec in terris visus est ⁊ cū hominibus cōuersat⁹ est. Tertio viderūt ei⁹ potestatē in miraculoꝝ opatione. Luc.v. Vidimus mirabilia hodie Quarto viderūt eius claritatē in transfiguratiōe. Matth.xvij. Joh.j. Vidim⁹ gliam eius gliam quasi vnigeniti a patre. Quinto viderūt ei⁹ tropheū in resurrectiōe ⁊ ascēsiōe Joh.xx. Vidimus dñm. Actuū.j. Videntibus illi eleuatus est. ¶ Sic etiā viri cōtemplatiui videt oculis spūs varijs modis ꝑm Beruñ. p varietate affectuū q̄bus ferunt in deū. ¶ Quidā nāq; vident eum in forma humana. ⁊ hoc differēter. q; quidā in specie pueri cui⁹ visione mens ineffabili delectatiōe repleť. Sicut legit̄ de beata paula. vt scribit beat⁹ Hiero. in ꝑmōe d̄ assūptiōe beate vginis. Vidit enī natū puerū in ꝑsepi ⁊ multitudinē angeloꝝ cantantū Gloria in excelsis. Et magos cū tribus munerib⁹ adorātes puer. Et in his omnib⁹ respiciētibus infantiaz christi summa gratulatiōe spūs iocundabat̄. Simile de nōnullis alijs deuotis ꝑsonis legit̄ q; viderūt christū in specie pueruli. Vnde de btā mechilde legitur q; ipsa rapta in spū in nocte natiuitatis dñi vidit beatā virginē puerū habentē i gremio quē hec aīma rapta de gremio virginis accipiēs et amplexib⁹ strigēs cordi suo impssit. ex quo inenarrabilē spūs sui exultationē percepit. ¶ B ¶ Alij āt cōtēplant̄ eū in specie crucifixi cōsiderantes ꝑm Beruñ. altissimū cōsiliū dei sup salutē generis humani. Ex cui⁹ cōsideratiōe vi feruētissimi amoris cōpassionis lācea eoꝝ spūs transfigunt̄. Vñ exptus Aug⁹. dicebat in libro cōtemplationis iesu christi. Crux claui lancea clamant mihi q; vē recōciliatus sum christo si eū amauero. Longinus aperuit lat⁹ christi ⁊ ego intraui ⁊ ibi requiesco secur⁹ Extendit brachia sua i cruce. ⁊ expādit man⁹ suas patas in amplexib⁹ peccatoꝝ. inter brachia saluatoris mei ⁊ viuere volo ⁊ mori cupio. Hec ibi. Hoc amore cōpassiuo q; dam sancti tā valide in spū exarserūt q; etiā i eoꝝ corpe vulnera apparuerūt. vt ferť de beato frācisco. ¶ Legit̄ de sancta monica matre augustini q; quadā vice d̄ cōmemoratōe passionis christi tantā cōpassiōis grām tantāq; copiā lachryma rum torcular crucis exp̄ssam adinuenit q; vestigia eius p eccl̄iam lachryme sup pauimētuz copiose defluētes oñdebāt. Et q̄nto pl⁹ abundātia lachrymaꝝ hortabat̄ desistere tāto pl⁹ flumē lachrymaꝝ pfluebat ¶ Legit̄ q; de quodā sācto fratre q; petiuit a dño vt se sibi oñderet in cruce sicut olim pepēderat in illa. Hō sibi datū est Ex qua visione coꝝ ei⁹ ita amoris lancea trāsfixum est vt videret aīam ipsi⁹ doloris gladi⁹ ptrāsisse ¶ Quidā etiā videt in cōtemplatiōe nōnulla d̄ vita christi ⁊ sancta ei⁹ cōuersatōe. Sic vidit eū paulus pstratus in via cū dixit Dñe q̄d me vis facere. Sic etiā vidit Aug⁹. de q; legit̄ q; cū aperto codice aplico legisset. Induimini dñm iesum christū. apparuit ei vna facies eloquioꝝ castoꝝ. ⁊ statim q̄si infusa luce securitatis ꝛc. q; luce ñ solum illuminabat̄ ei⁹ itellect⁹ in veri cognitione ꝛ illustrabat̄ ei⁹ affect⁹ in desideriꝝ ad sanctā vitam estuatiōe. Fuit enī nō solū ad amoreꝝ fidei. verū etiā ad cōtemptū seculi oīno accensus. Bis placebat ei q̄cq̄d agebat in seculo ꝑ dulcedie di ꝛc. ⁊ insinuati sunt ei in pfundo spūs sui nut⁹ diuini. ¶ C Quidā ꝑterea vident eius mirabilia cōtemplāt̄ ⁊ aliqua. oēm industriā ⁊ naturalem possibilitatē excedētia. vt dicit Rich.v. d̄ cōtemplatiōe. ca.iuj. Sic Johes in apoc. mlta miracula vidit mysteriis plena vt q; vidit septē candelabra aurea. ⁊ in eoꝝ medio similitudinez filij hoīs. ⁊ multa alia vidit ibi ammiratione digna. quoꝝ itellectu mystico vterq; oculus spūs illustratur. Silr ⁊ adhuc plerisq; in spū fuit visiōes ⁊ reuelatiōes. Miraculū d̄ siue de futuris siue de ꝑteritis. vel etiā de pñtib⁹. ex q̄bus ipsi ocula ti spūs sepe ineffabili cōsolatiōe pfundunt̄. Exē plum in Iohe euāgelista. cui cū dñs apparuisset. eūq; ad celeste cōuiuiū inuitasset ait. Video domine faciē tuā ⁊ q̄si de sepultura suscitatus sum Odor tu⁹ ꝓcupiscētias in me excitauit eternas. Vox tua plena suauitate melliflua. ⁊ allocutio tua incōpabilis est eloquijs angeloꝝ ¶ Quidā vlterius videt eū in transfiguratiōe. vbi tota trinitas diuinaꝝ ꝑsonarū apparuit. pater in voce. filius in forma hoīs glorificati. spūssanct⁹ in nube. Et quidē spūs in cōtemplatiōe nōnunq; diuini luminis influētia rapit̄ qua ipsi spiritui q̄dam archana reuelātur. siue circa diuinaꝝ ꝑsonarū ꝓprietatē. siue circa essentie vnitatē. siue circa essentibilium simplicitatē. Hoc mō vidit euz in spiritu Johes euāgelista cum recubuit sup ꝑ pectus dñi. vbi hausit fluenta sacri euāgelij. In ꝓncipio erat verbū ꝛc. Hāc etiā diuini lumis influentiam sensisse videt in se Augustin⁹. vij. confessionum. vbi sic dicit. Intraui in intima mea duce te. et vidi qualicunq; oculo anime mee sup ꝑ eundem oculū anime mee mentē meam lucem domini incommutabilem. non banc vulgarem ⁊ conspicuam omni carni. non becilla erat sed aliud valde ex istis omnibus. non ita

erat supra mentē meā sicut celū ⁊ terra sz supior. quia ipsa fecit me. ⁊ ego inferior. quia fact⁹ sum ab ea. Qui nouit veritatē nouit eā. O eterna veritas. O vera charitas ⁊ cara eternitas. Hec ille

¶ Quidā demū cōtemplatiui vidēt dñm ihesū in resurrectione ⁊ ascēsione. id est. in corpis ⁊ aie glorificatiōe. ⁊ diuinitatis nuda ostēsione. Sic vidit eū paulus in raptu ad tertū celū. ⁊ hic modus visionis paucissimis datur in hac vita. sz in futura vita sanctis omnib⁹ cōferet. qñ videbimus eum sicuti est. Qđ nobis pstare dignet pat⁹ ⁊ filius ⁊ spūssctūs

¶ Dominica decimatertia CCCXCI

Dum iret ihesus in hierusalem transibat per mediā samariā et galileam. Et cum ingrederetur quoddaz castellum occurrerunt ei decem viri leprosi. Qui steterūt a longe et leuauerunt voces suas dicētes. Jesu preceptor miserere nostri ¶ Sicut dicit Tullius. ad ptā rita beneficia pauci animū retorquēt. Uñ etiaz vulgariter dicit⁹ q vix inter decē inuenit vnus q̄ sit gratus de accepto bñficio. Qđ bñ apparet in pñti euāgelio q decē leprosis mūdatis vn⁹ sol⁹ reddidit grates deo. Istud euāgeliū diuiditur i tres ptes. In pma ponit leprosoz affectuosa deprecatio. In secūda ponit petitionis affectuosa cōsecutio. ibi. ⌊ Quos vt vidit ⌋ Tertio subiungitur accepti bñficij vni⁹ recognitō. ibi. ⌊ vnus autē ex illis ⌋ Circa pmū tria facit. ¶ Primo ei premittit christi pgressum. ⌊ Cū iret ihesus in hierusalem ⌋ Istud fuit iter qñ in hierīm iuit vt pateretur Lu. ix. Cū cōplerent dies assumptōis ei⁹ ⁊ ipse faciē suā firmauit vt iret i hierusalē ⌊ Trāsibat p mediā samariā ⌋ que erat via gentiū tuta. quia erat discordia inter iudeos et samaritanos. ipse inter vtrosqz transijt vt tanq̄z pacificator et mediator pacificaret. Uñ subdit. ⌊ ⁊ galileam ⌋ que ptinebat ad populū iudaicū ¶ Nota q cū christ⁹ vadēs ad passionē ptransijt p gētes ⁊ iudeos. dat intelligere q fruct⁹ sue passiōis in omēs gentes erat futur⁹. atqz fides noīs ei⁹ p⁹ mortē ⁊ iudeos ⁊ gentiles vnuz debebat efficere populū ¶ Secundo ponit leprosoz occursus. ⌊ Et cū ingrederet quoddā castellū ⌋ quia non erat licitū leprosis castello appropinquare ⌊ occurrerunt ei decē viri leprosi ⌋ Tit⁹. Cōuersabātur autē inuicē q⁹ vnanimes eos fecerat coitus passiōis. ⁊ iesu transitū pstolabāt. ¶ B Nota q lepra peccatū mortale designat. quia peccatū ē corruptio anime. sicut lepra carnis. Quia vero lepra est nō morb⁹ qualiscūqz. sed horribilis. Ideo p istos decē leprosos nō quoscūqz peccatores sed decē magna peccata possum⁹ intelligere. Uñ primus leprosus est heretic⁹. Unde de moyse dubitante de vbis dei dicit Exo. iiij. q manū leprosam ptulit ad instar niuis. Secūdus leprosus est scismatic⁹. qui lites ⁊ discordias seminat i ecclesia. Uñ de maria obiurgāte moysen dr Numeri. xij. q apparuit candēs lepra quasi nix. Tertius leprosus est simoniac⁹. Unde dictū ē giezi petenti mun⁹ de bñficio collato. lepra naaman adherebit tibi. iiij. Reg. v. Hec plaga lepre sic inficit ecclesiā vt qđ doloris est dicere pncipes gregis christi tali morbo laborant. ⁊ tamen leprosi arcendi sunt a ministerio altaris. In visione eni ostensum est cuidam religioso q agebatur questio corā vno pontifice vñ pcederet tāta ecclesie perturbatio et dictū est. qui ex vob leprosus est ipse causa est tanti mali. Cunqz mutuo oēs se aspicerent surrexit vnus ⁊ euulsit capillū de capite pontificis atqz sufflauit in illū dicēs. Tu es leprosus. Et in eadē visione didicit q erat simonie lucruz q ipsum leprosum fecerat. Quart⁹ leprosus est simulator ⁊ hypocrita. et est viciū colorēs i cute. put dicit Hiere. xij. Quint⁹ leprosus est sacrilegus q̄ preter ius assumpsit ecclie ministeriuz. ij. Paralip. xxvj. dr ō ozia q lepra fuerat orta i frōte eius eo q pontificis ministeriuz exercebat. Sextus leprosus est proditor. Uñ. ij. Reg. iij. dicit⁹ ioab. Nō defecit de domo ioab leprosus q̄ portor ⁊c. Septim⁹ ē usurari⁹ quē signat naaman diues sed leprosus. iiij. Reg. v. Sicut ei lepra cōsumit carnē. ita usura cōsumit aliorum diuitias. Et videm⁹ q usurari⁹ usurariū generat sicut leprosus leprosum. Usurari⁹ docet filiū suū quō debeat lucrari. dat sibi custodiā librorū. vltimo moriens sibi oīa relinq̄t ex usuris habita. ⁊ filius nō reddit sz usuris addit usuras. Octau⁹ leprosus est sortilegus q̄ querit diuinationes ⁊ incantationes demonū quales fuerūt magi pharaonis. Non⁹ leprosus est adulter. Adulteriū eniz nephas est et iūctas maxima. Leuit. xiij. Plaga lepre orta est i vlcere. Ulc⁹ est vuln⁹ cōputrescibile in quo lepra orit cū adulterium ppetrat. Uñ natus de adulterio habet inclinatōnes ad illicitos coitus. vt dicat Aug⁹. sup Geñ. ad lrām. nisi virtutibus emūdet originis maculā. Decima lepra maior ⁊ aliis horribilior est flagiciū sodomiticum. hec est elephātie lepra cūctis passionibus maior. Dicit eni magister odo q q̄ hoc vicio laborat si nō reliquerit illud vsqz ad etatē saluatoris vix potest postea corrigi. ⁊ dic q hoc audiuit

esse exptũ. Dicit enĩ lepra eo q̃ pruritu ardoris calcat ⁊ deleat ⁊ cõsumit carnẽ. sic ardor huius flagicij ꝓpriũ corp⁹ cõsumit. Esa. l. Ambulate in flãmis quas succẽdistis ¶ C Tertio ponitur leprosor devota supplicatio |_ Qui steterunt a longe _| eo q̃ lex iudeor. Levit. xiij. leprã immũdam ⁊ nõ tangendã iudicat. sz lex euangelica lepram intrinsecã ⁊ nõ extrinsecã iudicat eẽ imundam. vt titus exponit. Theophil⁹. Ꝙ lõge ergo stãt. quia verecũdantes de immũdicia q̃ eis imputabãt. putabãt q̃ christ⁹ eos quẽadmodũ alij fastidiret. Sic ergo a longe steterũt loco sz facti sunt primi deprecando. Vñ subdit. |_ Et leuauerunt voces suas _| ex magnitudine affectionis. ℣ Psal. cxx. Ad dñm cũ tribularer clamaui |_ dicentes iesu p̃ceptor |_ Si iesus ergo vult. si p̃ceptor ergo potest |_ Miserere nostri _| In q̃ eor̃ indigentiã manifestãt duz se miseros asseuerant misericordiã inuocãtes. ⁊ sic petitio fuit digna. ⁊ ex pte petentiũ quia miserãdi. et ex pte eius a q̃ petebatur q̃ iesus volẽs ⁊ p̃ceptor potẽs ¶ Noraliter aũt castellũ in qđ ingredit dñs significat cor humanũ in cuius introitu occurrerũt decẽ viri leprosi. i. trãsgressiones decẽ mãdatorũ legis. Debet aũt peccator ad cuius cor vult ingredi saluator eo modo se habere q̃ mõ se habuerũt isti leprosi. ℣ Primo dz stare a peccatis cessando Sicut magdalena. de qua Luce. vij. Que stans retro ꝛc. Secũdo stare a lõge suã vilitatẽ cõsiderãdo ⁊ erubescẽdo. sicut publican⁹ stetit a lõge Luce. xviij. Tertio leuare vocẽ suam de pfundo cordis ad exteri⁹ in cõtrinonis ỽba prumpẽs Jud. xxj. Eleuauerũt filij israel voces suas cũ magno vlulatu ꝛc. Quarto sua nõ aliena pcta ꝓfitendo ℣ Psal. Dixi cõfitebor iniusticiã meã dño. meaz nõ alienã. Quinto dicere iesu p̃ceptor. dei misericordiã implorãdo. q̃ est maxime peccatoribus oportuna. de qb⁹ verificat illud Threnorum. iij Misericordie dñi quia nõ sumus ꝓsũpti. mlte enĩ miserationes eius

¶ Secũda pars expositiõis euangelij CCCXCII

Quos ut uidit. dixit

Jte ostendite vos sacerdotib⁹. Et factũ est duz irent. mundati sunt. ¶ Al Secũda ps in qua ponit petitionis cõsecutio. Et tria facit ¶ ℣ Premittit enĩ primo christi benign⁹ affect⁹. |_ Quos vt vidit _| benignitatis ⁊ cõpassionis et misericordie oculo. nõ abhorruit pius dñs aspicere maculã nostre lepre. q̃ pnobis in cruce velut leprosus reputatus est. Esa. luj. ¶ Secũdo ponit christi impiũ. |_ dixit _| vt oñderent se sacerdotibus. Sic enĩ scriptum est Levit. xiij. plaga lepre si fuerat in homine adducebat ad sacerdotẽ ⁊ videbat eum Eos igit ad sacerdotes mittit. ℣ Primo ne videat leg trãsgressor. Secũdo vt oñderet exhibendam sacerdotib⁹ reuerentiã. Tertio vt sacerdotes cogerent laudare miraculũ q̃ illi sanant q̃s iudicant esse leprosos Quarto vt oñdat se maioris virtutis esse q̃z lex vel sacerdotes. q̃ lepram cognoscebant quã mũdare nõ poterãt. Quinto vt doceat interiorẽ lepram aie nõ emũdare nisi saltem fuerit ppositũ eã sacerdotib⁹ ecclesie demõstrare. poris cõfessionez ¶ B Que cõfessio q̃ttuor cõditiones debet habere. ℣ Primo q̃ voluntaria. Vñ dicit |_ Jte _| nõ ducti vel coacti. sicut oris mentis afflicti cõfitentur pcta. sz ex volũtate. ps Ex volũtate mea ꝓfitebor illi. Cui ꝓtinus facit q̃ tumore mortis i vltis cõfitẽt ¶ Jtẽ secũdo confessio debet esse nuda ⁊ apta. Vñ dicit |_ ostendite _| qđ egistis. qđ cogitastis. qđ locuti estis. nõ dic. absc̃dite videlicet excusatiõib⁹ vel palliatõib⁹ vbor. aut mentiẽdo. aut etiã mussitãdo. aut nõ plene oĩa peccata recitãdo cũ debitis circũstantijs. ¶ C Quattuor aũt sunt q̃re oportet confiteri peccata. ℣ Primo q̃ nõ potest dissolui nod⁹ nisi manifestet. nec curari vuln⁹ ignotũ. nec de occultis p̃beri ꝓsilũ. nec dari sn̄ia cause latentis In penitẽtia aũt dissoluit̃ nodus pcti. sanat vulnus. cõsiliũ tribuit. ⁊ emendat forifactũ. Secũdo quia peccatũ est in aia sicut vermis in carne. qui fouet dum latet. sz dũ patet morit. Tertõ q̃ cõfessio est sicut lima tollẽs peccati rubiginẽ ab aĩma. sz ne talis immũdicia intrinsecus maneat oportet p cõfessionẽ eijci. Quarto quia cuiuslibet rei corruptio cõtrario mõ fit sue generatiõi. Cum enĩ ppetratio peccati fit in occulto cõscientie eius corruptionẽ oportet vtute confessionis manifestãtis curare ℣ Propter q̃d dixit ps. Dixi cõfitebor aduersum me iniusticiã meã dño ⁊ tu remisisti impietatẽ peccati mei. ¶ Jtẽ tertio cõfessio debet esse pura. Vñ dicit |_ vos _| sz ostẽdite ⁊ nõ alios. Cõtra qđ aliqui q̃druplicit faciunt Quidã enĩ alior facta recitãt. Alij autẽ reuelãt eos cũ q̃bus peccauerũt. Alij aũt nõ se oñdũt sz volunt interrogari de peccatis. q̃si meli⁹ noverit cõfessor ea q̃ fecerint q̃z ipsi peccãtes. In q̃b⁹ tñ casib⁹ ⁊ quomõ fieri debeat interrogatõ prudens cõfessor videat ¶ Jtẽ quarto cõfessio dz eẽ ordinaria. quia nõ cuicuq̃z faciẽda est sz |_ sacerdotibus _| q̃ habẽt clauẽ sciẽtie ⁊ autoritatis. ipsi enĩ cõstituti sunt a deo auditores ⁊ indices nostror criminũ ¶ Tertõ ponit salutis effect⁹ |_ Et factum est dũ irent _| vt sacerdotib⁹ se demõstra

rent [mundati sunt] Quattuor ex causis mundati sunt añq̃z puenirẽt ad sacerdotes. Primo q̃ christꝰ nouerat sacerdotũ superbiã. cõtemptis sent enĩ eos aspicere. ne ergo scãdalizarẽt puenientes sanare. Secũdo bonũ obediẽtie ipsoꝝ hoc meruit. Tertio ℔ meruit fides. Quarto voluit oñdere q̃ nõ vtute legis aut sacerdotũ erãt mũdati sz dei imperio

¶ Tertia pars expositiõis euãgelij.

CCCXCIII

Qus aũt ex illis ut vidit quia mũdatus est. regressus est cũ magna voce magnificans deũ. Et cecidit in faciẽ suã ante pedes eiꝰ. grãs agẽs. Et hic erat samaritanus Respondẽs aũt ihesus dixit Nõne decem mũdati sunt. et nouẽ vbi sũt Non est inuentus qui rediret et daret gloriã deo nisi hic alienigena. Et ait illi Surge vade. q̃ fides tua te saluũ fecit.

¶ A Tertia ps in qua ponit accepti bñficij vnius recognitio. Et tria facit ¶ Primo enĩ tãgunt sex obseruãda in grãrum actiõe. ¶ Primũ ẽ bñficij recognitõ. vt ñ sit insensibilis aut obliuiosus. sz attendat et memoretur qd est sibi collatũ Vñ dicit [Unus aũt ex illis] nõ oẽs. Quia vt dicit Tulliꝰ. Ad pterita bñficia pauci aim retorquẽt [vt vidit] i. diligenter aduertit et pspexit aut [q̃ mũdatus est] ¶ Secũdo reqrit vt recipiẽs bñficiũ pñto sit ad mãdatũ referentis. q̃ ẽ ei obligatus. Vñ dicit [Regressus est] ad iesum vt patꝰ esset ad eiꝰ mãdatũ. nõ quẽadmodũ aliq̃ fugiũt ad pñtã illoꝝ a q̃bus bñficia receperũt. ¶ Tertio exigit cõmendatio accepti bñficij. Q̃ vt dicit Chrysos. Licet debeamꝰ bñfacere tacita laude hominũ. hi tñ q̃bꝰ bñfacimꝰ debẽt publicare bñficium vt ex ℔ deꝰ laudet et tali exẽplo alij moueãtur. Et ℔ est qd dicit [cũ magna voce] qd signat deuotiõis magnitudinẽ [magnificãs deũ] In omni bñficio. Primo et pncipaliter deũ magnificare oportet. q̃ bñfaciẽti dedit vñ subueniret et voluntatẽ subueniẽdi. ¶ Quarto reqrit vt bñfacienti exhibeat honoꝝ et reuerẽtia. Hã vt dicit in ethicis. vt sit iusticia inter dantẽ et recipiẽtem sicut bñfaciẽs dat bonũ vtile. ita exigit bonũ honorabile. Vñ subdit. [Et cecidit in faciẽ suã] exhibẽs christo reuerẽtiã ¶ Quinto reqrit humilitas vt sp humiliet se illi a q̃ recepit bñficiũ. ideo subdit. [Ad pedes eiꝰ] dedit ei acceptẽdi fiduciam vt dicit Theophilꝰ suscepta purgatio. q̃ pius accedere nõ audebat. ¶ Tertio reqrit vt credat se nõ ex meritis sz ex grã bñficiũ accepisse Unde dicit. [Grãs agẽs] q̃ erat samaritanꝰ ex gente odibili iudeis. ex peccatoribꝰ. ex his q̃ legẽ ignorãt. et iõ cõmendat magis. Theophilꝰ dicẽs q̃ hinc põt quinci nullo mõ aliquẽ impediri q̃n do posset placere etiam si de genere ppbanoꝝ pceserit dũmodo ppositũ bonũ gerat. nec aliq̃s ex eo q̃ de sanctis natꝰ sit superbiat. q̃ nouẽ leprosi mundati q̃ erãt israelite ingrati fuerũt ℣ Notãdum sup illo. mũdatus est. q̃ lepra legit pluribꝰ modis fuisse mũdata Primo occultatiõe Exo. iij. Qñ moyses retraxit manũ i sinũ et ptulit eã similẽ carni reliquę. q̃ pmo leprosa erat. Secundo oratiõe. vt lepra marie Nũeri. xij. Qñ moyses orauit p ea. dꝰ. Beꝰ obsecro sana eã ẽc. Tertio ablutione vt lepra naaman. iij. Reg. v. Vade inq̃t et lauare septies i iordane. Quarto tactu manꝰ diuine. Matth. viij. Bñs tetigit leprosum dicẽs Volo. Mũdare. Quinto impletõe obedientie vt hic factũ est. dũ irẽt mũdati sunt. Et q̃nq̃z fuit illa q̃bus mũdans a lepra spũali Primũ est hominis a pctis abscõsio q̃ notat in manꝰ mosayce abscõsione. Secũdũ est sanctoꝝ oratiõ. q̃ notat i mosayca oratiõe. Tertiũ est lachrymosa contritio. que notat in naaman ablutiõe. Quartũ est diuine grẽ infusio. q̃ notat in manꝰ dñi extẽsione. Quintũ est humilis satisfactiõ. q̃ notat in obedientie obseruatiõe ¶ Notandũ tertio sup illud. [et hic erat samaritanꝰ] q̃ dñs samaritanos cõmendat a pluribꝰ Primo de fidei bonitate Jo. iij. Videte regiones q̃ albe sunt ad messem. Et loquebat deꝰ de fide illoꝝ q̃ veniebãt videre dominum ad vba samaritane excitati. Secũdo de misericordia. Lu. x. de samaritano q̃ fecit misericordiã sauciato. Tertio de gratitudinis liberalitate. vt hic q̃n solus ipse ad gratias rediit referẽdas ¶ Secũdo ponit alioꝝ reqsitio. [Nõne decem mũdati sunt et nouẽ vbi sunt] Nõ interrogat dñs quasi nesciens. sz vt dicit glosa. ingratos q̃si ignotos querit. dolẽs de eoꝝ ingratitudine. Magis aũt dolendũ est de eo q̃ aliquã incurrit ingratitudinis culpã q̃z de bñficio pduto. [Nõ est inuentꝰ qui rediret et daret gliam deo nisi ℔ alienigena] alterius sz gẽtis q̃ nõ erat de bierlim. Et ℔ dictũ est vel a christo. et tũc erãt vba quasi lamentãtis. vel dictũ est ab euangelista in cõfusionem iudeorum q̃ nõ sunt reuersi ad christuz. aut quia putauerũt se mũdatos legis vtute. aut quia metuebãt se fateri mũdatos a christo. aut q̃ putabant se aliq̃d debere christo retribuere p sui mũdatione. aut quia tãtũ fuit gaudiũ salutis q̃ obliti sũt eũ q̃ saluauit eos. Vñ videmus hoĩes cuz infirmant solicite deũ q̃rere. psulere sacerdotes. ppo

situm emendationis vite cõcipere. ablationez re/
stituere alieni. sz cũ sanati sunt negligũt. q̃si ma/
nus dei euaserint. ¶ Aut certe iõ nõ grãs egerũt.
quia putabãt christũ tanq̃z iudeũ ex eoz genere
nõ ex grã sz ex debito sanitatẽ restituisse. aut cer
te sanitatẽ sibi datã a deo credebãt. ieluz vo deuz
nõ credebãt ¶ B Et nota p hoc q̃ iste alieni/
gena reduit z alij q̃ erãt ifra elite reditum neglexe
runt p figurata fuit vocatio gentiũ z repudiatõ
sinagoge. Be qua plura loquit apls Roma. xi.
¶ Tertio ponit fidei isti confirmatõ. ¶ Et aut illi
q̃ redierat. q̃ erat aduolut ad pedes ei. ¶ Sur/
ge ¶ moraliter cessando a peccato. Epbe. v. Sur
ge q̃ dormis ¶ Vade ¶ de bono in meli proficien/
do. Psal. lxxxiij. Ibũt de vtute in vtutẽ ¶ qz fides
tua ¶ que est inimicũ iustificationis. Ro. v. Justifi/
cati igit ex fide ¶ te saluũ fecit ¶ Ad hrãm aũt i eo
q̃ dixit ¶ Surge ¶ apparet liberalitas medici q̃ ñ
exigit de salute mercedẽ. sed libez eũ remittit ¶ qz
fides tua te saluũ fecit ¶ Etiã alij mũdati sunt et
erãt. sz nõ erãt p̃secuti salutẽ aie interna propter
fidei defectũ. Ibi maiorẽ habebãt in aĩo lepzã i/
fidelitatis z ingratitudinis q̃z ea a qua mũdati
erant. Ez iste credẽdo salutẽ eternã erat adept
Sed huic dicto videt repugnare qđ cõmuniter
dicit z in aliq̃bus glosis ponit. Ps. xcij. s. q
dñs omnes quos sanauit in coꝛpe sanauit etiã
in anima. Nõ ergo esse potuit q̃ isti lepzosi fue/
runt sic ingrati. Et dicendũ q̃ dñs quos sanauit
in coꝛpe sanauit in anima. si tñ infirmitas aime
fuerit causa infirmitatis coꝛpis. vt ptz de parali
tico. Joh. v. In aliis aũt nõ fuit opus sanare pec
catũ cũ coꝛpoꝛe o moꝛbo. ex quo vnũ ab alio mi/
nime causabat. Et q̃ isti nõ erãt lepzosi effecti p
pter peccatũ sed alia naturali causa. potuit coꝛ/
pus sine aĩa liberari. Vel aliter z fozte melius ipe
vtrũq̃z sanauit. z in bis z in omnib q̃s sanauit
in coꝛpe sanauit z in aĩa. Ez postq̃z fuerũt sana
ti in coꝛpe z iustificati in aĩa coꝛruerũt a gratia
z facti sunt mali z ingrati

Sermo de eadem dominica CCCXCIII A

Surge ua de. Luce. xvij. vi/
ba ista a do
mino dicta viro lepzoso mundato
a lepza coꝛpali. spualiter accipi pñt
quasi dicta cuilibet fideli aie mũda/
te a lepza spuali. Omnis enim aia ppter infectiõz
peccati originalis lepzosa est. Sed mundat per
lauacrũ baptismi. Fiũt aũt fideles p baptismuz
regenerati in triplicia differẽtia. Quidã enim sunt
in peccatis actualibus iacẽtes. Alij sunt a bono
opeꝛe coꝛpẽtes. Tertij sunt q̃eti cõtemplatiõis va
cantes. Hos singulos dñs alloquit in vbis pre
missis dicẽs cuilibet p̃m statũ suum. ¶ Surge z
vade ¶. Ubi duo iubent. Primo iubet surgere.
cum p̃mittit ¶ Surge ¶ Ez q̃ nõ sufficit viatoꝛi
surgere sz oportet eum ambulare. Jõ sedo iube
tur procedere et ambulare. cum adiungitur ¶ et
vade ¶ Primo ergo isti iubent surgere. z hoc tri
pliciter p̃m coꝛ triplicẽ statũ. Surgere inquã a
peccatis q̃ntuz ad p̃mos. surgere a toꝛpoꝛe q̃n/
tum ad secundos. et surgere a q̃ete q̃ntuz ad ter/
tios. Primus cõpetit illud q̃d dicit apls Epb. v
Surge q̃ dormis sez in peccatis. z exurge a moꝛ
tuis. id est. a futura dãnatione p̃m glosam. z illu
minabit te christus. Secũdis cõuenit illud qđ
ab angelo dictũ est petro vacantiũ Act. x. Surge
macta z manduca. Tertijs cõuenit illud vbum
sponsi ad sponsam Cant. ij. Surge ppera amica
mea. Ubi dicit glosa. Surge. i. interrumpe qui/
etem contẽplationis. z labora in acq̃sitione alio
rum. Sup quo vbo Surge Orige. dicit sic Bo
mine q̃d audio de te. redde rõem dicti tui. iubes
surgere. nunq̃d iacuit q̃ in eminẽtia cõtempla
tionis fuit. nõ vere. Quomõ ergo surget Nũ am
monitiones tue impossibilia implicãt. Absit do/
mine. Nõ iacuit. Sup oẽ enim eminẽs eo fuit al/
tioꝛ quo in te solũ translatũ sentim q̃ sol es al
tissimus. Ez surgere iubet a somno. qz nescio q̃
situs differẽtia dormiebat vt somnũ postponeꝛet. ppter te inspirante laboꝛaret. ppter peccato/
rum multitudinẽ cõuertendã. Et iste tripler sta
tus hominũ innuit in isto vno mũdato. Stat
quidẽ peccatoꝛ cõuersoꝛ innuit in eo q̃ vidit qz
mũdatus est. Recognouit enim se esse infectum z
nũc esse misericoꝛditer mundatuz. qđ ptinet ad
penitentes. Status etiã actiuoꝛ z pficientium
innuit in eo q̃ regressus est grãs agẽs. in quo so
licitudo actionis attendit. z ptinet ad pficientes.
Status vo cõtemplatiuoꝛ in eo q̃ venit cũ ma
gna voce magnificãs deũ. qđ atteꝛtat magne de/
uotioni. Et cecidit ad pedes ei. qđ ptinet ad cõ/
templatiuos. Exemplum in maria magdalena.
¶ B Sed sciendũ q̃ licet dñs quẽlibet de q̃li
bet statu iubeat surgere quasi dicẽs in coꝛde cu
iuslibet p instinctũ verbũ istud Surge. Multi
tamẽ de quolibet statu negligũt surgere. Qđ q̃/
dem cõtingit ex tribus. videlicet ex fomitis infe/
ctione plurimũ retrabẽte. q̃ntũ ad p̃mos. ex tẽ
poꝛaliũ occupatione mentẽ nimiũ distrahente.
quantũ ad secũdos. z ex ppũj cõmodi recurua/
tione mentẽ non modicũ detinentẽ. q̃ntũ ad ter
tios. Quãtũ ad p̃mũ sciendũ q̃ fomes miltũ
retrahit hominẽ ne surgat a peccatis. Coꝛpus enim
qđ coꝛrũpitur aggrauat animã intantuz q̃ sur/

gere nō valeat Nō cōquerit̄ ppheta Threnor. j. Tedit me dñs in manu de qua non potero surgere. Fomes enī est q̄ q̄dā manus retrahēs nos a bono ⁊ impellēs ad malū. In hac manu dedit nos dñs ī penā peccati p̄mi parētis vt inobedientia membror esset homini in penā p̄me transgressionis. Iste aūt fomes originaliter quidē est in carne sed p redundātiā in aīo. Nō enim sordida titillatione caro inflāmat̄. Nec odio foeda cogitatione anim⁹ sordidat̄. vt dicit Ricḥ. v. de cōtem. Nō totū ex fomitis infectōe p̄cedit. Et hec duo sc̄z titillatio carnis ⁊ cogitatio cordis figurant̄ in illis duab⁹ cathenis petri ꝑm Ricḥ. vbi supra. q̄bus vinctus petr⁹ strangebat̄ vt surgere nō valeret. donec ruptis cathenis diceret ei āgelus. Surge velociter. Sic hic ⁊c.

¶ Quantum ad secundū sciendū q̄ occupatio terrenor valde mentē depmit ad ima. Unde grauis efficitur ad exurgendum ad diuina ⁊ opa vtuosa. Tales signātur pullū claudū q̄ baiulabat̄ quotidie ante portā speciosaz q̄ p se surgere non valebat. Appetitus enī terrenor ⁊ eor occupatō sp mendicat. quia sp plus ⁊ plus petit. ⁊ nūq̄z dicit sufficit. Et talis mendicus claud⁹ est ⁊ repit in terra. Sed eius sanatō est taliū occupationū postpositio. Et tūc surgere poterit. Unde dīsto claudo legit̄ q̄ cū ei petrus dixisset Act. iij. Surge ⁊ ambula. Sequit̄. Et surgēs ambulabat et intrauit cum eis in templū ambulās ⁊ exiliens ¶ Ꝺ

¶ Quantū ad tertiū sciendū q̄ licet deo placeat q̄ies aīme in contēplatione ꝑ aliquo tpe. vult tamē q̄ etiā anima ꝑ aliquo tpe det se ad laborē actionis. Unde in canticis. Qui paulo ante adiurauerat filias hierusalē ne suscitarēt dilectam ipsemet postea suscitat illā dicēs. Surge ppera. Que suscitatio nō est aliud q̄z ad laborē actiōis instigatio. Sed sunt nonnulli q̄ amore ppio ⁊ cōmodo q̄etis sup se recuruati nō libēter surgūt ad labores. sicut patet in illa spōsa Cañ. v. q̄ spōso roganti vt surgeret ⁊ aperiret. quasi se excusādo respōdit Ego dormio. expoliaui me tunica mea quō induar ea. laui pedes meos. quō inq̄nabo illos. Et quia sic se excusauit nolendo surgere. iō postea cū apire vellet dilect⁹ declinauerat ⁊ trāsierat. Et licet ista trahant̄ ad bonū intellectum ab expositoribus ꝑ animab⁹ sanctis. plerūq̄z tn̄ ad lr̄am ita cōtingit q̄ q̄ñ aliqui ꝑtextu q̄etis cōtemplatiōis se nimis a bonis actionibus retrahunt. vtrūq̄z pdunt. sicut dicit Greg⁹. vj. moral̄. Sepe inq̄t qui occupati humanis vsibus bene viuerēt. gladio sue q̄etis extincti sūt Hec ō ꝑmo p̄ncipali sup v̄bo surge.

¶ Subsermo Primus

CCCXCV

Vade. Quia nō sufficit deo sponso anime eā surgere nisi etiā vadat. Ideo postq̄z dixit ⌊surge⌋ adiūxit. ⌊⁊ vade⌋ Sic etiā in canticis vbi dicit. surge. addit ppera. Qualiter aūt ad iussionem sponsi anima ire ⁊ pperare debeat. Circa ꝟ sciēdum q̄ anīmā ad pfectionez tendentē anteq̄z finem sue pegrinatōis attingat oportet ire nouē itinera. vt sic circūitū faciēdo demū redeat ī suū p̄ncipiū a quo pfluxit. Et hec dicunt itinera eternitatis. quia ab eternitate incipiūt ⁊ ad eternitatem reducūt. De q̄bus dicit Abacuc. iij. Incuruati sunt colles mūdi ab itineribus eternitatis eius. Et ꝑm hūc sensuz deus aīe nonies dic̄. Vade. Primū iter aīe est in sua creatiōe. Et q̄ntum ad hoc dicit. Vade extra me. Secundū iter est ī sua cōuersatione. Et quantū ad hoc dicit Vade cor̄ā me. Tertium iter est in sui humiliatiōe. Et quantū ad hoc dicit. Vade a me. Quartuz iter est in sui cōsideratōe. Et quantū ad hoc dic̄. Vade in te. Quintū iter est in sui abnegatiōe Et q̄ntum ad hoc dicit. Vade extra te. Sextū iter est in rer renūciatione. Et q̄ntuz ad hoc dicit. Vade a te. Septimū iter est in christi imitatiōe. Et quātum ad hoc dicit. Vade post me. Octauū iter ē in dei contēplatione. Et q̄ntū ad hoc dic̄ Vade ad me. Nonū iter anime est in sui cū deo vniōe Et quantū ad hoc dicit. Vade in me. Et sic completo circūitu isto aīma redit in suū p̄ncipium

¶ Ꝺ Primo igit̄ vade extra me dicit deus ad aīam in sua creatiōe ¶ Ad cui⁹ euidentiā ē sciendū q̄ anima rōnalis ab eterno ꝑm rōem ideale fuit in mente diuina. a qua in tpe p creationem pfluxit ad esse ppne substātie. Sicut autez deus a p̄ncipio oia creauit v̄bo dicēs. fiat lux ⁊c. Sic adhuc quotidie animas creat verbo quasi dicēdo ei. Vade extra me. Sic ſi dicat. Que diu fuisti intra me ī esse ideali. vade modo extra me ad esse naturale. vt accedat illud Geñ. xvij. q̄d dixit dominꝰ ad abrāā Vade in terram visionis. Et bñ mūdus iste in quo posuit deus aīas ⁊ ceteras creaturas que sub celo sunt. dicit̄ terra visionis. Uno modo quia licet idea anime in deo realiter sit ipsa diuina essentia. addittamē respectū ad extra ad esse creabile. Unde esse creatū ad q̄d terminatur huiusmodi respect⁹ potest dici terra visionis. Alio modo quia nō sumus in hoc mundo nisi ad videndū ⁊ postea redeundū vnde venimus. Quod pulcre figuratū est in colūba noe. Geñ. viij. Ubi legit̄ q̄ noe emisit columbam extra archā per fenestrā vt videret si iaz cessassent aque sup faciē terre. que cum nō inuenisset

vbi requieſceret pes eius reuerſa eſt ad eū in ar-
cham ¶Hoc qui interpretat quieſcēſ. ſignat deuz
patrez qui ſemp ab eterno quieuit in ſeipſo Ar-
cha in qua ſunt omīa genera animaliū viuenti
um ſignat mentē paternā in qua omīa genera
entiū ꝑm rationes ſuas ideales cauſales ⁊ vita-
les preexiterūt. a q̄bus poſtmodū in eſſe p:ofluxerunt. Feneſtra in ſupio:i pte arche ſignat ratio-
nem illā idealē ceteris pfectio:ē ꝑm quā aīa ce-
teriq; ſpiritus intellectuales pfluxerūt ī eſſe ¶Ab
hac feneſtra columba ſc; anima emiſſa in terrā
viſionis. nō inuenit vbi requieſcat pes eius ſed
uterum reuertīt. quia aīma rationalis in nulla
re creata quietat donec cōpleto circūitu ſuo ad
exemplar ſuum vbi originaliter educta eſt reuer-
tatur. ¶C Secūdo vade cora me p:iter. ſ. cō-
uerſationis. ¶Poſtq; enī aīma creata et corpo:i
vnita fuerit ⁊ homo ad annos diſcretiōis vene-
rit oportet eam taliter in hoc mūdo conuerſari.
ne a recto itinere deuiantē cōtingat a primo ſuo
principio ꝑpetuo exulare. ¶Ne ergo cōtingat ho
minē deuiare deus imponit ei legē dicens: Va-
de coram me. ¶Ad hoc facit q̄d dixit domin⁹ ad
abraam Geñ. xvij. Ambula cora me ⁊ eſto pfe-
ctus Quod verbū dixit domin⁹ abrae in perſo
nis omniū noſtrū. vt vadamus vel ambulem⁹
cora eo. Ille autē cora eo ambulat ꝑm gloſam. q̄
ꝑm beneplacitū dei viuit. qui mandata dei ꝑuat
qui in omnib⁹ vijs ⁊ operib⁹ ſuis ſemp hz aſpe
ctum ad deū. cogitans ſe eſſe cora eo qui etiaz ſe
creta cordis videt. Sic ambulans cora deo vti-
q; cauet ſibi ne a rectitudine deuiet. ſicut ſeru⁹ la
borans aliquid cora dño ſuo fidelius operatur
dño videte q̄z abſente. Unde thobias ſenio:i do-
cuit filiū ſuū. Omnib⁹ inquit diebus vite tue ī
mente habeto deū. Tales fuerunt illi p:o q̄bus
o:auit ſalomon. ij. Regū viij. Qui ambulāt co
ram te dñe in toto corde ſuo. Sed heu multi nō
ſic vadūt cora deo qui ambulāt vias nō bonas
ſed poſt peccata ſua Eſa. lxv. Sicut ille in cuius
ꝑſona dicit Eccī. ij. Vadā ⁊ affluā delicijs ⁊ fru-
ar bonis Et Oſee. ij. dicebat illa mulier fornica-
ria. Vadā poſt amato:es meos. Tales non va
dunt cora deo ſed vadunt in infio:a terre cora
diabolo. De quoru itineri⁹ dicit Cypr:ianus ī
quadā epiſtola. Lata ⁊ ſpaciosa itinera vite leta
lis. illic illecebre ⁊ mortifere voluptates. illic dia-
bolus blandit vt fallat. arridz vt noceat. allicit vt
occidat ¶B Tertio vade a me p:iter ſcz būli
tatis. Unde Geñ. xiij. Recede a me obſecro. dixit
abraam ad lothb fratrē ſuū Sic deus dic̄ anime
quādo ſoro:ē appellat in cantic. Vade a me. vt
videlicet homo reputet ſe indignū cōſpectui di-
uino ⁊ omnino inſufficientē ⁊ impotentē ad ali-
quid bonū. Talis humiliatio neceſſaria eſt ani-
me tendenti ad cōtemplationē dei. Humilitas
enī eſt iter quo pueni:ur ad alta dei. ¶Pſal. Et il
lic iter quo oſtendā illi ſalutare dei. Et Luce. vij
Qui ſe būiliat exaltabit. Unde Ambro. Quiſ-
quis cupit diuinitatis tenere veſtigia. humilita
tis ima ſectetur. Igit cum homo in itinere ꝓuer
ſationis cōmunis cora deo ambulauit. ſi deſide
rat tendere ad altio:a cōtemplatiōis diuine. hu
miliet ſeipſum. reputādo ſe ad omnia indignū.
etiam diuino cōſpectui. Et iſte eſt quidam receſ
ſus ſalubris a deo ⁊ deo placens. Unde ipſe in
canticis iubet ſpōſam. Auerte inquit oculos tu
os a me. Cant. vj. quaſi dicat Non p̄ſumas ocu
lis tuis. id eſt. viribꝰ tuis in me intendere ſz auer
te te a me tuā infirmitatē inſpiciendo ac p̄ hū-
milia te totā te mee gratie ſubijciēdo. Sic petr⁹
auertit ſe a facie dñi quādo ex pfundiſſima hū-
litate ⁊ inſpectione ſue indignitatis p:ocidēs ad
genua ieſu dixit. Exi a me domine quia homo
peccator ſum. Ubi conſidera q̄ nō dixit petrus
Ego vadam a te. vel exibo a te. ſed ait. Exi a me
Sciebat enī petrus q̄ quocunqz ſe diuertiſſet p̄
ſentē dominū inuenirēt. Juxta illud ps. cxxxviij
Quo ibo a ſpiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiam
Inſpiciēs ergo ſuā indignitatē. petrus rogauit
dominū vt exiret ab eo. cauſam aſſignans. quia
homo peccato:ſum. Sed notandū q̄ q̄nto ma
gis homo vadit a deo iſto modo. tanto magis de
us approp:inquat ſibi. Unde petrus ex illa humi
liatione ſua factus eſt carior chriſto. Unde con-
ſolando eum ſtatim dixit ei domin⁹. Noli time
re. Ex hoc iaz eris homīes capiens. Sic ⁊ ionas
p:opheta. qui audita legatione ſua ī nuiuen fu
git a facie dñi reputās ſe indignū tanta legatio-
ne. et poſtea deus fecit ſecū mirabilia in vētre ce-
ti. ¶E Quarto vade in te p:iter ſcz ꝓp:ie con
ſiderationis vt accedat q̄d dixit domin⁹ parali
tico ſanato. Vade in domū tuā. in domū videli
cet cordis tui ⁊ ibi conſidera teipſum. Sicut do
cet Hugo libro ſuo tertio de anima. Vade inq̄t
in cor tuū ⁊ ſubtiliter diſcute teipſum. conſidera
vnde venis. quo tendis. quomō viuis. q̄d agis
quid amittis. quantū quotidie ꝓficis. quantuz
deficis. Et hec cōſideratio valde vtilis eſt homi
mini circūitum ſuū bene cōplere cupienti. Un-
de Chryſoſtomus ſup illud pſal. Miſerere mei
domine quoniā infirmus ſum. Magna inquit
vtilitas ſeruo dei p:opriā infirmitatē recogno-
ſcere. atq; in ſuis viribus ac meritis nullā fiduci
am habere. Tunc enī adeſſe incipit virtus diui-
na. quando deficere incipit ꝓſumptio humana

Et in isto itinere proprie cōsiderationis adhuc magis pficitur illa profundissima humilitas q̄ in priori itinere ex consideratione maiestatis diuine fuerat inchoata. In hoc autez itinere tedet hominē aliquādiu in seipso immorari. q̄ horrorem accipit de seipso. Unde Anselmus in suis meditationibus. O nimis grauis angustia sime inspicio nō tolero meipsuz. si me considero. terret me facies mea. si me cōsidero fallit me dānatio mea. si me video horror est mihi intolerabilis. Et propter hunc horrorē homo festinat redq̄ citius extra se vt sequitur ¶ F Quinto vade extra te per iter scilicz abnegationis tuipsius vt accedat illud Lu.xvij. Exi z vade hinc. Debet autē homo ire extra seipsum. id est. extra ppriaz voluntatē. extra pprios sensus. extra omnez humanā rationē. z extra omnē recuruā affectionē z regi debet ꝑm legē eternam vt possit dicere cuz apostolo Philip. iij. Que retro sunt obliuiscēs ad ea que priora sunt extendēs meipsum. Ubi per ea que retro sunt a quibus homo exit intelliguntur ea que subijciunt legi humane. per priora ea que lege eterna regūtur ꝑm Augustinuz in de vera religione. Hoc uter docuit dominus Luce.ix. Qui vult venire post me abneget semetipsum ꝛc. Sed heu quidā sunt qui videtes defectus suos non curant exire. sed manent intus oblectādo se in defectib⁹ suis obliti ō circuitu suo ad suū terminū faciēdo. Quibus dicit Matth. iij. Exite obuiā ei. Et apls Heb.xiij. hortatur nos .d. Exeam⁹ ad eū extra castra. i. extra voluptates sensualitatis ꝑm glosam ¶ G Sexto vade a te per iter scz renūciationis omniū que apud te sunt. Matth.xix. Vade z vende omnia que habes z da paupib⁹. Et Luce.xiij. Qui nō renunciauerit omnib⁹ que possidet non potest meus esse discipul⁹. Ea autē que hō possidet sūt hec. Primum est anima sua quantū ad vitā corpalem. quā odire debet homo in casu ppter deum. Itē corpus proprīū. cuius cōmodū z voluptatē homo dimittere debet. Item parētes cōsanguinei z amici ꝑm seculū. qui omnes sunt relinquēdi Juxta illud Luce.xiij. Qui nō relinquit patrem et matrē et vxorez z filios z fratres z sorores. adhuc autē z animā suā. non potest meus esse discipulus Item resp̄ales oportet relinq̄re Juxta illud allegatum. Vade z vende omnia que habes et da paupibus. Hec sunt q̄ homo possidet et q̄ndo ista omnia homo ppter deū dimittit. tūc vadit a se vt dicat illud Michē.j. Uadam spoliatus et nudus

¶ Subsermo secundus

Vade. Postq̄z fidelis aīma vl ipe totus homo vadendo extra se p abnegationem proprie volūtatis sensus. rationis z affectionis. vadendo etiam a se p renunciationē suipsius z omnium sibi attinentiū reliquit omia z omnia reliq̄runt eum. nescit quo diuertat. Tunc de⁹ qui director est itinerū ipse stor dicit. Vade post me p iter. s. imitationis mee quod est iter septimū. Ac si aperte dicat. Sequere vestigia mea. et tunc errare non poteris. Sic dixit petro Matth.xvj. Vade retro post me. Sic etiā dixit alijs discipulis Uenite post me faciā vos fieri piscatores hominum. Simile dixit matheo sequere me. Tota enī perfectio vite christiane in sequela christi consistit Unde Augustin⁹ in de vita christiana. Christianus quit nomen ille frustra sortit qui christuz minime imitatur. Et Cyprianus de.xij. abusionibus Christianus inquit nemo recte dicit nisi q̄ christo moribus coequat Unde illi adolescenti querenti de via pfectionis Matth.xix. ait iesus. Si vis pfectus esse vade z vēd̄ oia q̄ habes z da pauperibus z habebis thesaurū in celo z veni seqre me Qualiter autē debeamus ire post dñm z eū sequi habes supra in sermone quarte dominice post pentecosten ¶ B Octauo vade ad me. per iter scz cōtemplationis. Ubi nota q̄ ille qui vadit retro post aliquē. sequitur quidē vestigia eius sed non videt eum ad faciē. Qui vero vadit ad aliquem. ille vadit sibi ad faciē Ex quo colligitur differētia inter actiuos z cōtemplatiuos Qui actiui vadunt retro dominū vestigia cōuersationis eius sequēdo Contēplatiui vero vadūt ad dominū faciē eius cōtemplando. Qd pulcre figuratum est in moysi qui tpū gessit vtriusq̄z vite tā actiue q̄z cōtemplatiue. Hic cuz peteret dominū dicēs Ostende mihi gloriā tuā. Exo.xxxiij Respōsum accepit. Videbis posteriora mea faciem aūt meā videre nō poteris. Ubi p posteriora intelligūtur ea que ptinent ad vitā actiuam per visionē vero faciei cōtemplatio accipit Et licet pro tunc visio faciei moysi denegaret. alibi tamen legit q̄ loquebat dñs cum moyse facie ad faciem sicut loqui solet homo ad amicum suū. z q̄ cornuta erat facies eius ex cōsortio sermōis dei. Et sic habuit actū cōtemplationis. Unde ei dictum est a dño. Ascende ad me in montē Pō dicit. Ascende retro post me. Sic etiā cōtigit de petro cui cum dixisset vna vice dñs. Vade retro post me Alia tamē vice petro rogante dominū z dicente Matth.xiiij Dñe iube me venire ad te z domino respōdente: veni. ipse tunc cuit ad dominū etiā super aquas. Ecce q̄ semp̄ fuerit ire

retro post dñm̃ nunc ex speciali gratia vadit ad dñm̃ ⁊ ad faciē. Quod est ꝓtemplatiuoꝝ Qui calcãtes fluctus hui⁹ seculi sub pedib⁹ affectionum suarũ vadũt ad faciem dñi intuẽdaz

¶ Est aũt hic aduertendũ q̃ quia apostoli vt plurimũ fuerũt rudes ⁊ impfecti q̃diu dominus corpaliter fuit cũ eis. vsq; ad spiritus scti missionem Ideo pauca de cõtemplatiõe eis dominus ostendit. nisi in trãsfiguratione. vbi solũ tres assumpsit. Et inde est q̃ plurib⁹ eoꝝ ⁊ pluries dixit. Venite post me. Vel sequere me. Et raro legimus alicui eoꝝ dixisse. Veni ad me Una tamẽ vice eos omnes ad se liberaliter inuitauit dicẽs Mathẽ. xiij. Venite ad me omnes q̃ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos Ipse enim bñ laborantes in vita actiua patus est reficere ĩ vita cõtemplatiua. Vnde ad hoc fiducialiter tẽdere dz q̃libet fidelis aĩa cui datuz est in isto circuitu itinerare vt possit dicere illud Job. xvj. Vado ad eum q̃ me misit. qui unq̃z misit me extra se p creationẽ. ad eũ vado querẽdo vultus sui contemplationẽ. Et ad hoc vocat eã spõsus Cañ. vj Reuertere reuertere sunamitis reuertere reuertere vt intueamur te. Per hãc sunamitẽ que interpretat captiua intelligit fidelis aĩma. q̃ aliq̃n fuerat capta a peccatis q̃n non recte ambulauit coram deo vadẽdo in secũdo itinere supradicto Nunc aũt est capta amore diuino Et ideo eam spõsus reuocat. Dicit aũt quater reuertere propter quattuor itinera que pambulauit añq̃z veniret ad statũ huius itineris Postq̃z eni fuerat vadens a deo. vadẽs fuit in se. vadẽs extra se. vadens a se. vadẽs post me scz christũ. Et q̃ pista quattuor itinera placabiliter transiuit. ideo spõsus amore se eã ad se reuocans dicit q̃ter reuertere. Reuertere inq̃t ad me vt intueamur te. Delectatur eni sponsus intueri eã ⁊ intueri ab ea. et plurali locutione vtit. quasi non sufficiat sibi vt solus eã intueat. sz ad hoc plures includit Intueamur inq̃z te. pat te. ego fili⁹ te. spiritus scti⁹ te tota celestis miluia te. tu te. primus tuus te. nos ergo omẽs intueamur te. Pater intueat te memoriã cõfortando. Ego filius te intelligentiaz illuminando. Spũs sanctus te voluntatẽ ad amorem expediẽdo. Milutia celestis te tibi cõgratulando. Tu te casum futurũ pcauendo. deo grãs rependẽdo. ⁊ nihil tue vtuti attribuẽdo. Proximus tuus intueat te se exemplo tuo emẽdando opa dei in te magnificãdo. nullũ peccatorẽ contemnendũ discẽdo. De his omnib⁹ Orige. dicit sic. Et pmo de patre ⁊ filio ⁊ spũsancto. Beliciosus inquit intuit⁹ memorie cõfortate per patrẽ. intelligentie illumiate p filiũ. volũtatis expedite p spũm sanctũ De militia celesti planũ est. quia si gaudet sup vnius peccatoris conuersione. q̃n to magis cõgratulat de tãte pfectionis assecutione. De eo q̃ dicit. tu te. dicit Orig. Cecã non dicam te o anima mea. si precaues ne cadas. si creatori tuo grãs rependis. p eo q̃ erecta bene stas si eidẽ bonũ tuũ si q̃d bonũ est attribuendo continuo te humiliaS. tũc optime ni fallar intueris te. De primo dicit idẽ Origenes. Una ⁊ nõ infima cõsideratio pficere volẽtis est vere penitẽtẽ respice re. hoc vnq̃z respectu exemplũ trahens ad imitandũ. op⁹ lucẽs ad mirandũ. instinctus regulans ad neminẽ ꝓtemnendũ manifestissime inuenitur. ¶ Mono vade in me per iter. s. spũalis vnionis. Et attende q̃ aĩma in toto progressu sui circuitus nullã quietẽ inuenire potuit. nec etiã in itinere cõtemplatiõis. quia cõtemplatio hic modicũ durat ⁊ trahit post se magnã inquietudinẽ animi donec iteꝝ redeat. Dz ĩ isto itinere quo anima vadẽs in deũ in suũ principium puenit ad quietẽ. Hic eni videmus in omnibus rebus creatis q̃ naturaliter nõ quiescũt nisi veniant ad suũ pncipiũ. Exemplum in aqua que nunq̃z quiescat quousq̃z ad mare decurrat. ⁊ in sole que nũq̃z quiescit quousq̃z ad punctuz sui motus deueniat. Multo magis boc est i aia rationali que q̃a ad imaginẽ dei facta. nunq̃z quiescere potest donec vniatur suo exemplari. Vnde Aug⁹. j. confes. Fecisti nos dñe ad te scz p impressionẽ imaginis tue. et inquietũ est cor nostrum donec quiescat in te. Ad istã autẽ requiẽ intrandũ propheta in psal. ãmonet animã suaz dicens. Conuertere aĩma mea in requiẽ tuaz. q̃ dominus benefecit tibi. Audiẽs eni ppheta dñm in sonũ dicentẽ anime. Vade in me. Ipse sciẽs ibi solũ esse requiẽ ⁊ nõ alibi excitat aiam ad parendum ¶ Quomõ aũt istã requiẽ aia intrare possit vt redeat in suũ pncipiũ a quo efluxit Sciendũ q̃ anima quidẽ ab eterno añ sui creationẽ ꝑm esse ideale fuit in deo ⁊ vnũ cũ deo reali cõsubstantialitate. sz ad hoc redire non potest Repugnat eni creature in esse actualis existentie ꝓducte vniri deo reali cõsubstantialitate Appetit tamẽ anima rõnalis sibi vniri modo possibili Que vnio est pactũ amoris quo amãs vnitur amato. Est eni amor ꝑm Dion ysiũ extasim faciens. Transformat eni amantez in amatum. Hinc est illud. j. Joh. iiij. Deus charitas est et q̃ in charitate manet in deo manet. Ecce modus q̃ anima vadit in deũ ⁊ manet in eo. Et ad ostẽdẽdã pfectã vnionẽ addit. Et deus in eo Non ei esset pfecta aie cũ deo vnio si ipsa esset i deo. nisi et deus esset in ea. Hinc ipsa charitas aut Johã. vj.

Qui manducat carnē meam ⁊ bibit sanguinez meū in me manet ⁊ ego in illo. Quā materiaz ꝓ tractans Bernū. sup Cant. ser. lxxij. dicit sic Nolite mirari hoc. ⁊ manducat nos deus ⁊ manducat a nobis quo illi arcti⁹ astringamur. alias pfecte nō vniremur illi. Nā si māduco ⁊ nō māducor videbit in me ille esse sed nōdum in illo ego. Qz si manducor ⁊ nō manduco. me in se ille habere sed nō etiā in me esse videbit. nec erit pfecta vnitio. Sed si manducet me vt habeat me in se. ⁊ a me ipse vicissim manducet vt sit in me. quatenꝰ integra firmaqz sit connexio cū eo in eo ⁊ ipse in me erit. Et ponit exemplū in simili. nō tamen ꝓ omnia simile. In diuinis si filius ita esset in patre vt nō esset in ipso pater. aut ita pater in filio esset vt nō ipse in patre esset. imꝑfecta vnitas esset. Nūc vero qz filius est in patre ⁊ pat in ipso. nō est quo vnitas claudicet sed vere vnū sunt pater ⁊ filius. Et hoc adaptādo ad ꝓpositū de vnione aīe cuz dō subdit. Sic inqt aīam cui adherere dō bonū est non ante se existimet ipi pfecte vnitā nisi et illum in se ⁊ se in illo manentē psenserit. non quia sic vnū dicat cum deo sicut vnū sunt pater et filius reali scz cōsubstantialitate. quāuis q adheret deo vnus spūs sit. Itaqz vnū cū deo esse nō possumus sicut filius cuz patre. Ego inquit ⁊ pater vnū sumus. Sed vnū cū eo semperim⁹ si ei per charitatē adheserim⁹. ita q ista vnitatū diuersitas est ꝓ vnū ⁊ vnū. Sicut ergo dicit filius. Ego in patre ⁊ pater in me est ⁊ vnū sumus. Sic dicit homo existēs in charitate. Ego in deo ⁊ deus in me est ⁊ vnus spūs sum⁹. Veniqz istā vnionem animе cū deo nō facit cōfusio naturaꝝ sz volūtatū cōsensio. Hec Bern. Igit ad hāc vnionē deus vocat aīam dicēdo. Vade in me. Ad cui⁹ cōcordantiā accedit illud qđ dixit marie magdalene Luc. viij. Vade in pace. Nusqz enī est pax nisi i deo. q est pax nostra q fecit vtraqz vnū. Ep B. ii. In qua pace homo vadit in vita ista ꝓ gratie ꝓbationē. sz in vita futura cōsūmabit ꝓ glorie fruitionem. Ad quā nos ꝓducat ꝛc

Expositio euāgelij dominice decime quarte post pentecosten

CCCXCVII.

NEmo pōt duobus dominis seruire. Aut enim vnū odio habebit et alterū diliget. aut vnū sustinebit et alterum cōtemnet. Nō potestis deo seruire et māmone. Solēt boies mūdani plus solicitari de tpalibus ⁊ trāsitoriis bonis qz de spūalibus et eternis. In hoc sequentes animalia bruta que sequunt sensibilē appetituz. Sicut puerbialiter dr. Agne agne ait lup⁹. Cuius tamē cōtrariū deberet esse in boie q est creatura rationalis. In cui⁹ signū habet faciē erectā ad celū vt plus intēdat celestib⁹ qz istis tpalib⁹ ⁊ caducis. Et hoc docet saluator in pīnti euangelio. Nō diuidit in tres ptes. In quarū ꝑma premittit vnā necessariā ꝓpositionē cū sua ꝓbatōe. In secūda dissuadet solicitudinē tpaliū bonorū. Ibi. Ideo dico vobis. In tertia suadet solicitudinē eternoꝝ. Ibi. Querite ergo ꝑmū. Quātum ad ꝑmū ꝓpositio quā ꝑmittit est hec. Nemo potest duob⁹ dñis seruire. Qz de⁹ ⁊ mamon sunt duo dñi. ergo nemo potest huire dō ⁊ māmoni. Hui⁹ rōnis minorem dat intelligere. Maiorē ponit ⁊ probat dicēs. Nemo pōt duobus dñis seruire. Secūm Chrysō. duos dños dicit qui cōtraria iniungunt. Plures aūt idem iniungētes nō sunt plures sed vnū. Deinde ꝓbat ꝓpositionē ꝓpositā. assumēs quandā sufficientem diuisionē. cuius qualibet pte data. sequit ꝓpositum. Aut enī vnū odio habebit ⁊ alterū diliget. Secūm glosam. Ille qui alteri seruit aut seruit ex amore aut ex timore. Et quocūqz mō accipiatur verū est q nemo potest duobus dominis seruire cōtrarijs. Quia si seruit ex amore necessario vnū diliget ⁊ aliū odiet contrarium illi. Et hoc quantuz ad ꝑmā partē diuisionis. Si autē ex timore seruiat neutrū diligit. sed vnuz timet ⁊ sustinet quē scilicet nouit sibi minus offē sum. alium necessario cōtemnet. cū esse non possit q vtriqz seruiat. licut nec contraria possunt simul inesse. Et hoc quantuz ad secundā partē diuisionis cum subdit. aut vnū sustinebit ⁊ alterū cōtemnet. Deinde ponit cōclusionē ꝓncipaliter intentā. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. Hi sunt duo dñi cōtrarij. Mamon apud hebreos diuitie appellant. vt dicit Aug⁹. ⁊ accipitur ꝓ diabolo qui est domin⁹ diuitiaruz. non q ipse possit eas dare cui vult nisi deo ꝑmittente. sed quia his vtitur ad decipiendū. Nota sup illud. Aut enī vnū odio habebit ⁊ alterum diliget. ꝑm Aug. in libro de sermone dñi in monte. Nemo diligit diabolū sed sua cupiditate implicatus patitur eū. vt si quis alicne ancille cōiunctus ꝓpter suā cupiditatē. durā patitur seruitutē. ⁊ si nō amet illum cui⁹ ancillā diligit. Item nota ꝑm eundē Augustinū. q nemo potest odire deū. nulla⁹ enī cōscientia deū odisse potest. Sed contra in psal. lxxiij. Ne obliuiscaris voces inimicoꝝ tuoꝝ. superbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semp. Dicendū q nulla creatura odit deum affectu ⁊ si effectu. Nec etiā diabol⁹

deum inquantū deus est odit sed inquantū puniens est. Sicut latro nō odit iudicē inquantū homo. sz inquātū iudex ⁊ vindex est. Nota etiam q̄ isti duo quib⁹ seruire non possumus sūt deus ⁊ diabolus. Item celū ⁊ mundus. Itez caro ⁊ spūs. His enim simul vtpote cōtraria iubētibus nemo potest seruire. quia deus mādat bona ⁊ diabolus suadet prophana. Celū allicit ad superiora. mūdus ad inferiora. Spiritus incitat ad tpantiā. caro vero ad petulātiā. Notādum q̄ valde laboriosum est māmone seruire. id est auaricie ⁊ tenacitati. vt ostendit Gregorius. xv. moral. super illud Job. xx. Estuabit ⁊ omnis dolor irruet sup eum Ubi dicit. Prius nāqz dolorem habuit auarus in prima sue concupiscentie fatigatione qualiter cōcupita raperet quomō alia blandimētis. alia terrorib⁹ auferrz ac postq̄z accersitis rebus peruenit ad desiderium suū. alius euz dolor fatigat vt cum solicito timore custodiat quod cū graui labore meminit acquisitū Hincinde insidiatores metuit. atqz h̄ se ppeti qd̄ ipse fecit alijs ptimescit. formidat peccatorem alterū ne hunc sustineat violentuz. pauperem vero cōspicit. suspicat̄ furem. Ipsa vero que gesta sunt curat magnope ne ex nature proprie defectu per negligentiā cōsūmātur. In his itaqz omnibus quia timor ipse pena est. tanta ī felix patitur. quāta pati timet. Post hec quoqz ad gehennam ducit̄. eternis cruciatib⁹ mācipatur. C Notandum etiā q̄ licet homo non possit deo seruire ⁊ diuitijs. tamen aliquis pōt seruire deo cum diuitijs. et hoc multiplicit̄ Primo pro amore dei eas contēnendo. Augustin⁹ Qui verā fidē d̄ deo habet. non querit in his miserijs fieri diues. Non enim pl⁹ est ei mundus q̄z deus. Secundo in acquisitione earum laborando. ne pro necessarijs sibi furtum vl̄ rapinaz committat. Et vt habeat vnde elemosynas faciat. Ephe. iiij Qui furabatur iam non furet̄. magis autē laboret operando manibus suis quod bonum est. vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti. Tertio eas conseruando vt oportunius distribuantur. Eccs. iij. Tempus acquirendi ⁊ tempus perdendi. Quarto eas distribuendo. Eccs. xix. Perde pecuniā propter fratrem ⁊ amicum. et ne abscondas eam sub lapide in perditione. id est. sub duricia cordis Unde dicit glosa interlini. q̄ bonus dispensator non est seruus quia non seruit diuitijs sed diuitie seruiunt sibi.

Secūda pars expositiōis euangelij CCCXCVIII.

Ideo dico uobis. ne soliciti sitis anime vestre quid manducetis. neqz corpori vrō quid induamini. Nonne anima pl⁹ est quā esca. et corpus plus quā vestimentuz. Respicite volatilia celi quoniaz nō serunt neqz metunt. neqz congregant in horrea. et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis Quis autem vestrum cogitans potest adijcere ad staturam suam cubitū vnū Et de vestimento quid soliciti estis Cōsiderare lilia agri quomodo crescunt. Non laborant neqz nent. Dico autem vobis. quoniam nec salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit. quanto magis vos modice fidei. Nolite ergo soliciti esse dicentes. quid māducabimus aut quid bibem⁹. aut quo operiemur. Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia omnibus his indigetis. A

Secunda pars in qua dominus dissuadet solicitudinem temporaliū bonorum. Et duo facit. Primo infert intentum suum ex premissis. Quia enim dixerat. Non potestis deo seruire et mammone. Ex hoc infert. [Ideo dico vobis ne soliciti sitis]. quasi diceret Si vultis deo seruire. oportet renunciare māmone in nimia diuitiarum solicitudine [anime vestre q̄d manducetis]. non q̄ anima intellectiua comedat. sed quia q̄zdiu corpori coniūcta est nutritur cū corpore animato. Unde s̄m Augustinuz. Anima hoc loco pro animali vita ponitur. [Neqz corpori vestro quid induamini]. Ecce solicitudo quam prohibet circa vestimentū. Notandum q̄ multiplex est solicitudo. Quedam est p̄uidentie spiritualis que suadetur Prouerb. vj Uade ad formicaz o piger et considera vias ei⁹ Romanoꝝ. xij Qui preest in solicitudine. supple presit. Alia est solicitudo temporalis de qua instruitur homo Gen̄. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo Alia est sup̄fluitatis et cupiditatis ⁊ curiositatis. que p̄uenit ex īmoderato amore terrenorum ⁊ diffidentia eternorum. Chrysostomus. Solicitudo desperatiōis est filia Hec dissuadetur hic. Philip̄. iiij. Nihil soliciti sitis Prouerbiorū. xj. Expectatio solicitorum p̄ibit. Prima est cōmendabilis. Secunda tolerabil̄. Tertia vituperabilis Illa enī verbū dei suffocat

Mat.xvj.⁊lu.viij. Solicitudo hȳ secli ⁊ fallacia diuitiarū suffocant verbū dei. mentē perturbāt Luce.x. Martha martha solicita es. et turbaris erga plurima ¶ Secūdo cū dicit ¶ Nonne anima ¶ assignat rōnem sui dicti. Et ser facit ꝑm q ser rationib⁹ ꝓpositū manifestat ¶ Prima ratio est. Qui dat qō maius est. dabit etiaz qō minus est. sed deus dedit qō maius est. s. animam ⁊ corpus. ergo dabit qō minus est victuz scz ⁊ vestitū. Hui⁹ rōnis ponit vnā partē minoris super qua ratio fundat. ¶ Nōne aīa plus est qz esca. ⁊ corpus plus qz vestimētū ¶ De ꝑ nō ē dubiū. quia est ad similitudinē ⁊ imaginem dei facta. ⁊ immortalis et beatitudinis capax. Esca vero corpalis modici est valoris respectu aīme Item corpus est vestis aīme. vestimentū aūt est vestis corporis. quātū ergo aīma excellit corp⁹. tantū corpus excellit vestimentū Itē corpus facit ad esse cum sit pſ cōpositi. vestimentū autem ad bene esse. Itē corpus erit pticeps glorie in resurrectione. vbi tale vestimentuz nō erit. sed ꝑm Augustinū. vestis omniū immortalis erit. Et tunc supleat ratio. Sed deus dedit aīam et corpus. ergo dabit victū ⁊ vestitum. Unde Chrysostomus. Nisi de⁹ vellet cōseruare qō est ipsum nō creasset. Quia vo ipse cōstituit vt aīma cibo ⁊ corpus indumēto conseruet. ideo ipse vtrūqz tribuit. Glosa. Nō vita ꝓpter escaz. nec corp⁹ ꝓpter vestimentū. sed ecōtra Ideo nō sit solicit⁹ animus ne capiat qō ꝓpter se creatū est. ¶ C ¶ Secūda ratio sumit ex cōparatiōe auiuz ad homines. Et est talis Longe homo maioris pretij est qz aues. sz deus eas pascit sine eaz magna solicitudine. quia neqz semināt neqz metunt. ergo multo forti⁹ pascit hominē de quo habet specialiorem curā. De hac autē rōne ponit virtutē vtriusqz ꝓpōnis dicēs ¶ Respicite .id est. attente cōsiderate volatilia celi .id est. aues in aere volantes. Nā et aer celū in scriptura vocat q̄niaz nō serunt .id est. nō semināt neqz metūt ¶ Per hoc vt dicit Augustin⁹ in libro d̄ ope monachoz Quidā amātes ociū arguūt nō esse cōueniens dei seruos laborare. Sed nec etiā deberent vt ipse dicit in horrea cōgregare. cū vt ꝑdict nec volatilia hoc faciunt Sed ad hoc dicit q deus non ꝓhibet hic omnē solicitudinē. sz supfluā inordinatā ⁊ curiosam. ⁊ que retrahit ab eternis meditationib⁹. vt dicat glosa. Hec enī exēpla nō ꝓhibēt prudentiā nec laborē. sed solicitudinez ⁊ tota fiducia nostra sit in deo Unde nō aut Nolite querere nec laborare. aut solicit de cibo esse vl potu ⁊ indumento. sed quid māducetis l qd bibatis aut quo vestiamini. Contra illos q̄ spreto victu vel indumēto cōmuni lautiora bis vel asperiora cum qbus vitam ducunt alimenta vt indumenta requirūt. Unde Chrysostom⁹. Nō dicit domin⁹ nolite operari imo operari manib⁹ vt sustentemur laudabile est exemplo apostoli ¶ Neqz congregāt in horrea ¶ ꝓ futura indigētia. ¶ Et pater ¶ non quidē volatilluz sed ¶ vester pascit illa ¶ Pascit paterfamilias seruos. pascit animalia. sed in obsequiū filioum. quanto magis filios qui cariores sunt illis ¶ Nota q Luce xij. sic habetur. ¶ Considerate coruos ꝛc. ⁊ de⁹ pascit illos ¶ per quos filij diaboli intelliguntur. et nō dubium si deus pascit filios diaboli pascit etiaz filios ꝓprios. Psal.cxlvj. Qui dat iumentis escam ipsoū ⁊ pullis coruoruz Job.xxxviij. Qui dat coruo escam. Ubi nota q pulli coruoruz anteqz nigrescant a parentib⁹ non pascūtur sed pascuntur rore celi. sed cum nigrescere incipiūt pascuntur carnibus cadauerū. Et verisimile est q deus hominibus necessaria prouideret si nō plumis peccatoruz nigresceret ¶ Nonne ⁊ vos magis pluris ¶ preci ¶ estis ¶ .id est. plus valz homo qz volatilia . Primo ꝑm Augustinum. Quia homo cum sit rationale animal sublimius ordinatur in rerū natura Item ꝑm Chrysostomū. qz animalia fecit deus ꝓpter hominē nō propter seipsa. Item ꝑm Hieronymū. quia homini eternitas repromittit. aues vero hodie sunt. cras nō erunt. quare si deus absqz earū solicitudine tribuit eis victum multomagis homo cibuz inueniet. cui ꝑm Chrysostomū dedit deus et operandi scientiam et fructificandi spēm. ¶ Sed cum deus pascat volatilia celi absqz labore. quare nō ita pascit homines Et dicendū est q volatilibus non dedit artez ⁊ scientiā laborandi. hominibus vero dedit scire ⁊ posse operari Ideo qui labore suo victum acquirit. a deo nutritur qui dedit ei vītalia acquireret. Et vlteri⁹ operi eoz dat etiā boni temporalis mercedē Si qui vero essent qui nec scirent nec possent operari vel laborare. illos de⁹ sine eoz solicitudine pasceret. sicut volucres celi vt dicit Augustinus. ¶ Tertia ratio ex defectu nostre solicitudinis. Neqz nostra solicitudo tanti vigoris est vt possimus p eam acquirere necessaria Et intendit talē rōnem. Qui dat augmentū dabit ⁊ nutrimētū qz nutrimētū est causa augmēti. vt patet ꝑmo de generatione Sed deus corpa nostra auget. ergo et pascet cibo et operiet vestimento. De hac ratione ponit solum virtutem medij dicens. ¶ Quis autez vestrum cogitās ¶ per similitudinē cogitatiōis sue ¶ ꝑt adijcere ¶ .i. addere. ¶ ad staturā suā cubituz vnum ¶ .q.d. Quis ē ille q̄ solicite cogitādo ꝑt se

maiorem facere vno cubito. Certe null⁹ est. Igitur quia nutrimentum ordinatur ad augmentum corpis. si augmentū nō acquirimus ex nostra solicitudine. ergo nec nutrimentum. Ideo ꝑm Augusti. Illi relinquenda est cura regendi corporis cuius cura factū est vt esset tante statu re. ¶ Quarta ratio est ꝛ sumitur ex cōpatione liliorꝫ que crescunt ꝛ nutriunt diuersis coloribꝫ. nec tamē subsistūt. sed mittunt in clybanū. multo magis ergo deꝫ nutriet ꝛ vestiet homies qui capaces sūt fidei ꝛ noticie eiꝫ. Et hoc est qđ dicit ⌊Et de vestimēto qđ solliciti estis⌋ Prorsume due rationes magis arguūt contra solicitudinē victus cuiꝫ necessitas quia continuus maior est. Hec aūt ratio arguit cōtra sollicitudinez vestitus que minor est. quia multi sine vestibus virerunt ꝛ nō sine victu ⌊Considerate lilia agri⌋ Nomine liliorꝫ generaliter intelligit quoscūqz flores ⌊quō crescunt⌋ terra illis prestante nutrimentū cum rore celi crescūt absqz solicitudine ꝓpria ⌊Nō laborāt⌋ acquirēdo victū vt crescant ⌊neqz nent⌋. id est. nō filant vt vestimēta sibi texant et componāt ¶ Deinde cōmendat florez ornamentū. quia excedit omnem industriā humanam. ⌊dico aūtē vobis qꝛ nec salomon⌋ qui super omnes reges delicijs abundauit ⌊in omī gloria sua⌋ quādo magis fuit gloriosus ⌊coopertus est⌋ venusto colore ⌊sicut vnū ex istis⌋ lilijs Hieronymꝫ. Reuera inquit. ad sericū. ā reqz purpura. que pictura textricū potest floribꝫ cōparari. quid ita rubet vt rosa. quid ita cādet vt lilium. fiole vō nullo supari possunt colore. ⌊Si aūtē fenum agri⌋ flores sunt fenū agri. qꝛ idō fenum dicunt. quia statiꝫ igne accenduntur ⌊qō hodie ē⌋ viride ꝛ floridū et cras de se exiccat ⌊in clibanum⌋. id est. in furnū vel fornacē ⌊mittitur⌋. vt cōburatur ⌊deus sic vestit⌋. Chrysostomus. Statuto tempe lilia formātur i frondibꝫ. vestiuntur cādore. ꝛ implent odoribus. ꝛ qō terra radici nō dederat deus inuisibili operatione largit. ⌊quāto magis vos modice fidei⌋ vere modice fidei sumus quantū est exemplo insensibilium ¶ Quinta rō adducitur ex differētia q̄ debet esse inter fideles ꝛ incredulos. quia iam fecit mentionē de fide. Illi enī infideles nō credentes quicqz ꝑter hec sensibilia. ea sola inquirūt q̄ dei prouidētia nō credunt largiri. sed humana haberi sollicitudine. sed nō tales sunt fideles. ergo solicitari nō debēt. Ad hāc aūtē rōem implicandam resumit primo principale propositū dicēs ⌊Nolite ergo solliciti esse⌋ Glosa. Plenius inculcat ꝛ reuoluit quod a principio sermonis docuit. vt ostenderet hanc rē esse perneccessariam. ꝛ artius ipsam nostris mentibꝫ inculcaret. Deinde ponit virtutem medij huiꝫ rationis ⌊Hec enim omnia gentes inquirūt⌋ et hoc ꝓpter duo Primo ꝑm Gregoriū nazanzenuz. quia nullaz habent spem futuri seculi. neqz metuz iudicij. iō ista querunt tanqz bona maxima. Itē ꝑm Chrysostomū. Quia non credunt tempalia dei prouidentia gubernari. sed casu euenire. idō pro ipsis sollicitantur. Christiani vero qui sperāt eterna bona non debent de temporalibus esse solliciti que etiam sciunt dei prouidentia distribui hominibus. Vel aliter. vt sit sensus huius rationis Deus infidelibus tribuit bona temporalia. qñto dabit magis fidelibus necessaria ¶ Deꝛtam rationem adducit que sumitur ex solicitudine dei erga nos. Deus enim pater noster scit indigentiam nostrā ꝛ habet sollicitudinez erga nos. ergo nos sollicitos non oportet esse. Non enim filij debent solicitari vnde victum habeāt et vestitum. sed hanc sollicitudinē relinquūt patrifamilias. j. Petri. v. Omnem sollicitudinem vestram proijcientes in eum quoniā ipsi cura ē de vobis. ⌊Scit enim pater vester celestis⌋ Chrysostomus. Qui creauit naturam. nouit eius indigentiam. q si pater est. non potest despicere filios. ⌊Quia omnibus his indigetis⌋ Nō ergo deficit in necessarijs. Nam patres licet filijs nō dent superflua. tribuunt tamen necessaria Chrysostomus. Qui ad fontem vadit non est solicitꝰ de bibendo. nec ad prandium copiosū de comedendo Quid tunes stulte dei prouidentia largior est fonte. Item Chrysostomus. Qualis pater est qui nō necessaria ministrat pueris. maxime cum non ignorat nec eget. Etiam saraceni et iudei a lege naturali edocti filijs suis prouident. et etiam fere fetibus suis. Quomodo ergo pater misericordiarum filijs non prouideret. qui nos in deserto pauit cibo de celo misso. beliam etiam pauit coruo ei deferente panem et carnes. iij. Regum. xvij. Augustinus. Scit celestis medicus quid nobis daturus est ad consolationez. ꝛ qđ subtracturus ad exercitationez. non enim bō a iumento suo cibaria subtrahit ¶ Notandū q ex septem causis aliquando patimur penuriam in necessarijs vite ¶ Prima ē ex merito peccatorum nostrorum. Deut. xxvij. Consumētur fame. et deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Ecci. xxxix. Grando fames et mors omnia ad vindictam. ¶ Secunda ratio est causa exercende virtutis. Unde apostolus. ij. Corinthioꝫ xiij. dicit q erat in fame sitī et frigore et nuditate ¶ Tertia causa est ex importunitate nostre auaricie. Nam vt dicit Ambro. in omel. Causa nrē

inopie auaricia est Volucres enī ideo sustētantur indifferēter. quia nihil sibi tanq̄z ppriū vendicant Nos vo cōmunia amittim⁹ dū propria vendicam⁹. Anima nāq̄z solicitudo ne deficiāt necessaria. facit vt aliquādo deficiāt. Hiere. iij. Fames q̄ sollicui estis adherebit vob ¶ Quarta causa est humana superfluitas. q̄ enī superflua querimus. ideo videt nobis q̄ in necessarijs deficiamus. Quare vt aliquādo necessarijs careamus dignū est q̄ superflua quesiuim⁹ ¶ Quinta causa est abusus temporaliū. qui enī creata dei abutitur. dignū est vt ei aliq̄n ad necessitatē tollatur. ¶ Sexta ingratitudo. dignū est q̄ priuet beneficijs dei qui ingratus existit. ¶ Septima causa est vt credamus deū nobis tēporalia p̄bere. si enī nostre solicitudini semp cōmitteret. forta sse crederē⁹ tpalia a nob esse. vt ex debito tributo tribui a deo. cū vo ea aliq̄n subtrahat ostēdit q̄ ipse sit dominus

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCXCIX

¶ Querite ergo primū regnū dei et iusticiam eius. et hec omnia adijcientur vobis.

¶ Tertia ps in qua suadet dom⁹ solicitudinē eternor. et tria facit p̄m tria genera bonorum que tāgit scz bonū glorie. bonū gratie. et bonum tpale. Primū intelligit p regnū dei Secūdum p iusticiā eius. Tertiū p hec que adijcient. Primū est finis vie. Secundū est via. Tertiū ē viaticum. ¶ De p̄mo dicit. [Querite p̄mū]. i. principaliter [regnū dei] Quod principaliter q̄rendū est ppter tria. Primo quia ad ipsum petiendū cōditi sumus. Fecit enī deus hominē rectum ad supna. licet ipse se immiscuerit multis questionib⁹ Secūdo querendū est principaliter quia in eo omne bonum cōtinet recte et perfecte vbi nullus defectus. nulla indigentia. Tertio quia ipsum solum satiat eternaliter. p̄s. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. ¶ De secundo dicit [Et iusticiā eius]. Justicia regni dicit per quā quesitum regnū inuenit Si ergo queris regnum dei quere et iusticiā que est recta via p̄ducens ad regnū. Sap. x. Justū deduxit dominus p vias rectas scz iusticie. et ostēdit illi regnū dei. Et nota q̄ hec iusticia regni dei p̄sistit in trib⁹. Primo in p̄ceptione sacramēti fidei. Quēlibet enim volentē esse de regno. oportet signa regni suscipere. Joh. iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spiritu sancto nō potest introire in regnū dei ¶ Secundo cōsistit in cōtemptu mūdi non timendo ipsius aduersa. nec appetendo ipsi⁹ us p

spera Justum ei est vt quilibet cōtemnat regnū contrariū suo regno. mūdi quidē aduersa fortiter toleranda sunt. Actuū. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Eius autē prospera sunt fugienda. que sunt cōcupiscentia carnis. cōcupiscentia oculor. superbia vite. Contra primū. ij. Corinth. iij. Caro et sanguis regnū dei possidere nō possunt. et hoc q̄ntum ad tactū. Quoniā qui talia agunt regnū dei non p̄sequētur. Gal. v. Quantū vero ad gustum Roma. xiiij. Non est regnū dei esca et potus. Contra cōcupiscentiā oculorū que est auaricia dicitur Matth. v. Beati pauperes spiritu quoniā ipsor. est regnū celor. Et contra superbiā vite dicit Matth. xix. Sinite puulos venire ad me. talium enī est regnū celorū. ¶ Tertio iusticia regni requirit vt ea que regni sunt operemur. et hec sunt virtutes quasi statuta ipsius que fortiter opari oportet toto conatu. Matth. xj. Regnū celorū vim patitur et violenti rapiūt illud. Ultima iusticia regni est si quis in supradictis deliquerit quaten⁹ penitea. Matth. iij. Penitentiam agite appropinquabit enī regnū celorū ¶ B

¶ De tertio dicit [Et hec omnia adijcient vobis] Ubi promittit subsidiū tpalium scz victus et vestitus que sunt accessoria querentib⁹ regnū dei. Additio enī est minoris boni. Jtē eius boni qđ non queritur p̄cipaliter Jtē eius boni quo vtendū est non ppter se sed magis in sustentationem nostre fragilitatis. Talia vero sūt hec tpalia. et ideo nō immerito diuino p̄misso adijci dicuntur. Et nō est dubium q̄ ista adijciunt q̄rentibus summū bonū. quia in vita p̄senti rex noster non p̄mittit sine talibus dispēdijs militare. que si deus tribuit peccatorib⁹. multo magis iustis Psal. liij. Jacta sup dominū curā tuā et ipse te enutriet. Prouidet auibus celi. superbis. auaris. et rapacibus. puidet etiam floribus mundi id est. vanis et amatorib⁹ mūdi. multo magis q̄rentib⁹ regnū dei et ipi⁹ iusticiā

¶ Sermo de eadem dominica

CCCC

¶ Querite primum regnū dei et iusticiā ei⁹. et hec omnia adijcientur vobis. Matt. vj.

Secōm q̄ dic̄ p̄bs. j. etbi. Aliq̄s ē finis bonorū in quē ceteri reducūt quē oportet maxie intēdere et q̄rere. cū ieo felicitas hois p̄sistat. Et q̄r cognito et q̄situ isti⁹ finis mltū fac ad directōz būane vite vt dic̄ p̄bs ibidē Hic ē q̄ saluator noster i p̄ncipio euāgelio intēdēs totā vitā nr̄az bn̄ ordiare et ad finē debitū dirigere. docet nos añ omia regnū

dei querere qđ habet rõem finis vltimi. quo intento omnia alia scz tempalia que ad finẽ huius modi ordinant optime disponunt. Et hec innuunt verba ppposita cũ dicit. Querite primũ ꝛc. In q̃bus q̃dem vbis duo pponũtur. Primum est vltimus finis pmaria intẽtio cũ pmittit. Primum queritе regnũ dei ⁊ iusticiã eius. Secundum est eoꝝ que sunt ad finẽ accessoria adiectõ cum addit. Et hec oĩa adijcient vobis. Circa primũ est sciendũ q̃ est triplex regnũ dei. Primum est circa nos. vel in quo nos. Secũdũ intra nos. Tertiũ supra nos. Primũ est regnũ militantis ecclesie. Secundũ est regnũ gratie quo videlicet deus regnat in aĩma. Tertiũ ẽ regnuꝫ triumphãtis ecclesie quo videlicet deus regnat cũ sanctis in gloria. Et quodlibet istoꝝ est pmũ querendũ. De pmo regno dicit Matth. xiij. Mittet filius hois angelos suos ⁊ colligent de regno eius omnia scãdala. Quod verbũ vt dicẽ Gregoꝛi⁹ nequaq̃ de regno celestis glorie intelligi potest. Neq; enĩ in illo regno beatitudinis poterunt inueniri scãdala que colligunt. Sed ibi regnũ celoꝝ pñtis temꝑis ecclesia dicitur. Circa qđ duo cõsideranda occurrunt. Primũ est qualiter in hoc regno scandaluꝫ siue erroꝛ reperiatur. Secundũ in quo cõsistentia huius regni ppꝛie attendat. Quantũ ad primũ est sciẽdum q̃ in regno ecclesie sunt varia genera hominum. Unde Matth. xiij. de hoc regno dicit q̃ simile est sagene misse ĩ mare ⁊ ex omni genere pisciũ cõgregãti. Habet etiã ecclesia ꝑm Augustinũ bonos ⁊ malos. firmos ⁊ infirmos. nec sine infirmis potest esse nec sine firmis. Quod signatum est in nauicula petri que nõ solũ continebat petrũ sed plerũq; ⁊ nudã. Igitur ex ea parte qua ecclesia habet infirmos scandalũ reperiri potest ĩ ea ⁊ potest errare. ⁊ quantũ ad malos ⁊ peccatoꝛes ꝺ facto errat. quia oĩs malus ignorans ⁊ errãs. Quantũ vero ad partẽ bonoꝝ ⁊ firmoꝝ. id est. pfectoꝝ ecclesia errare non potest nec in ea scandaluꝫ repitur. cuius rõ est quia regitur ab ipso deo. Esa. xlix. Miserator eoꝝ reget eos et ad fontes aquaꝝ potabit eos. Et iõ nihil eis deesse poterit. Psal. Dñs regit me ⁊ nihil mihi deerit ꝛc. Et ideo ecclesia regnũ dei in pposito nuncupat. Qđ nõ sic est intelligendũ q̃ quilibꝫ pfectoꝝ in ecclesia nõ possit peccare. sed q; ipsa ecclesia errare nõ potest. que vtiq; ſp in aliq̃b⁹ fidelibus pmanet illibata. Propter qđ ẏgo dicitur nõ habẽs maculã neq; rugã. Sicut tempe passionis christi in sola gloriosa ẏgine dicit integritas ecclesie pmansisse. Quantũ ad secundũ sciendũ q̃ cõsistentia hui⁹ ecclesie illibate attenditur p̃cipue in duob⁹. videlicet in fidei ⁊ charitatis pfecta vnione. et in vite christi perfecta imitatione. Dico primo q̃ consistẽtia hui⁹ regni matris videlicet ecclesie illibate attẽditur in fidei ⁊ charitatis pfecta vnione. Unde ecclia dicit multitudo fideliũ fide et charitate vnita. vt colligi potest ex canone decretoꝝ. xciij. dis. legimus. Propter qđ ipse existius regni orans p fidelibus suis ⁊ ipsa ecclesia sic ait Joh. xvij. Nõ pro his rogo tantũ sed ⁊ pro eis qui creditури sũt ꝑ verbũ eoꝝ in me. vt omnes vnũ sint sicut tu pat in me et ego in te. Quod p fidelibus intelligẽdũ est de vnione fidei ⁊ charitatis in gratia. pro pso nis vero dñis intelligit de vnitate idẽtatis in natura. sicut exponit Innocẽtius papa tert⁹. Sicut etiã intelligit illud quod alibi veritas dicit. Estote pfecti perfectione scz gratie sicut ⁊ pater vester celestis pfect⁹ est pfectione nature. Qz etiã in hac vnitate fidei ⁊ charitatis consistat regnum ecclesie. ostendit apostol⁹ Ephe. iiij. Ubi hanc vnitatẽ ipse vocat vnitatẽ spiritus dicens. Solliciti seruare vnitatẽ spiritus in vinculo pacis. vnum coꝛp⁹ et vnus spũs. sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. vn⁹ dom̃in⁹. vna fides. vnuꝫ baptisma. Ubi apostol⁹ plures vnitates tangit que ad istã vnitatẽ fidei ⁊ pfecte charitatis requirũtur. Exquo signãter trahitur coꝛrelarium q̃ ecclesia ista quã indubitanter credimus esse sanctã ⁊ que nõ potest errare non dicitur vna ex eo q̃ sit in vno aliquo loco cõclusa. sicut quidã autumant putantes ecclesiã esse collegium pape ⁊ cardinalũ in roma vl' auimone. Non enim dicit apostol⁹ vna roma vel vnus alius locus. sed ait vnus spũs. vna fides ꝛc. Unde Bernardus in tractatu de symbolo apostolorum. Dicim⁹ inquit. credo sanctã ecclesiã. id est eam esse sanctã ⁊ catholicã. id est. vniuersalem ⁊ non aliqua pte mundi sicut sunt hereticoꝝ conuenticula ꝓclusam. sed vbiq; dilatatã. sicut in figura christi patriarche iacob pmissum est. Dilataberis ad oriẽtẽ ⁊ occidẽtem. ad meridiez et ad aquilonem. Secũdo attenditur in vite christi pfecta imitatione. Fides enĩ sine charitate informis est. ⁊ fides sine opibus mortua ẽ. vt dicit Jacobus. ⁊ sic vnio fidei ⁊ charitatis ĩ qua consistit ecclesia nulla est sine opib⁹. Quare frustra quis se contendit esse christianũ ⁊ de regno christi nisi ⁊ ope sequat vestigia vite christi. Frustra enĩ nõ põt vocari christian⁹ nisi eq̃oce. Ait Aug⁹ in libro de vita christiana. Nemo inq̃t sine cã qđcũq; nomẽ sortit. sutoꝝ vt dicat necesse ẽ vt calciamẽta ꝓficiat. vocet quis faber aut artifex. artis pericia facit. Et infra. Omoĩ exemplo

agnoscimus nullū sine actu nomē sed omē nomen ex actu. Christiani ergo nomen ille frustra sortitur q̄ christū minime imitat. Quid enī prodest tibi vocari qđ nō es. z nomen vsurpare alienum. ſz si christianū te esse delectat que christianis grata sunt gere. z merito tibi nomen christiani assume. Tu ergo quō christian⁹ dicens in q̄ nullus christiani est act⁹. christian⁹ iusticie. bonitatis. integritatis. patiētie. castitatis. prudētie. pietatis. humilitatis. z innocētie est nomē. z tu illō nomē quō defendis z vēdicas cui de tā plurib⁹ rebus nec pauca subsistūt. Et infra. Christian⁹ ergo ille est q̄ viā christi sequit. qui christū i omnibus imitat. Scriptū est. Qui dicit se in christo manere debet sicut ille ambulauit z ipse ambulare. Et infra. Christian⁹ est q̄ die noctuq; seruit deo. qui indesinēter eius p̄cepta meditat z cogitat. q̄ paup mundo efficit vt deo locuples fiat. q̄ inter hoīes habet inglorius vt coram deo z angel' appareat glorioſus. q̄ in corde suo nihil simulatū videt habere nec fictū. cui⁹ simplex z immaculata est anima. cui⁹ cōscientia fidelis z pura est. cuius tota in deo mens. cui⁹ oīs spes in christo est qui celestia poti⁹ q̄z terrena desiderat. q̄ būana spernit vt possit habere diuina. Hec oīa Augustinus. Vñ ipe christus beatū matheū et alios discipulos ad ℞ regnū vocans dixit. Exq̄re me Vñ petrus in p̄sona omnū ap'lor̄ se de hoc regno fore gloriat dicēs Matℏ.xix. Ecce nos reliq̄mus omīa z secuti sum⁹ te. Innuēs in h⁹ mōi sequela cōsistere p̄fectionē hui⁹ ecclie militātis. Propt̄ qđ subdit querēs de p̄mio. Quid ergo erit nobis. Et christus rñdit. Vos q̄ secuti estis me sedebitis sup̄ sedes.xij. ꝛc.q.d. In hac ecclia militāte transferemini ad eccliam triumphātez vbi mecū iudicabitis z mecū cōregnabitis. Istō itaq; regnū dei querere debem⁹ añ oīa triplicit. Uno mō ad lrām de mane cū surgam⁹ p̄mo ecclesiā visitādo Esa.xxvj. Alia mea desiderauit te in nocte ſz z spū meo in p̄cordijs meis. Secō p̄cepta z statuta ecclie iugit obseruādo Prouer. vj. Ne dimittas legē matris tue. liga eā in corde tuo iugit. Tertio exēplar vite christi in oī actiōe tua inspiciēdo. Exō.xxv. Inspice z fac p̄m exemplar qđ tibi in mōte monstratū est.

Subsermo Primus.

CCCCI

Perite primum regnū dei ꝛc | Secūdus regnū dei intra nos est. qđ est regnū grē. de q̄ dr Luce xvij. Regnū dei intra vos ē. Circa quod tria sūt p̄sideranda. Primo q̄s sit thron⁹ dei in regno aie. Secō qđ deus agat in ℞ regno. Tertio quō se habebit aia ad tale regnū suū. Quātū ad p̄mū dicere possum⁹ q̄ thron⁹ dei in aia est illud sup̄mū z intimū ac nobilissimus mētis. de q̄ supra habitū est in p̄mōe. Medi⁹ aūt vestrū stetit. Et meli⁹ in p̄mōe. Exultauit spūs me⁹. De ℞ throno pōt intelligi illō.iij. Reg.iij. Fecit sibi rex salomō thronū de ebore grāde. z vestiuit eum auro fuluo nimis q̄ habebat sex grad⁹ q̄b⁹ ascēdebat̄ bincinde. z sūmitas throni rotūda erat i p̄te posteriori p appodiatiōe. z due man⁹ bincinde tenētes sedile. vl appodiatorium. z duo leones stabāt iuxta man⁹ singulas adiuuātes sustētare sedile. z xij. leunculi stātes sup̄ sex gr̄ad⁹. Thron⁹ iste signat istud sup̄mū mētis in q̄ vbū eius ad modū regis velut in regno sedere dignat̄. q̄ thronus ℞ de ebore eē dr̄ propter mūdicie nitorez z castitatis candorē qui in tali anima requiritur. Nam vt dicit glosa. Elephas cuius bec ossa sunt inter quadrupedia sensu multū viget. et temperanter miscetur femine sue. et cōiuge secunda non vtit. Ebur etiam frigidū z candidum est. Quod totum aptatur pudicicie z castitati. Unde de tali anima dicitur Canticorū.v. Venter eius eburneus. Hunc thronum vestiuit auro. Quia vt dicit glosa. Splendorem glorie sue in tali clarescere facit. Rotunditas throni in parte posteriori significat quietem verbi eterni. quod in tali anima quiescere desiderat. Iuxta illud Prouerbiorum.viij. Delicie mee esse cum filijs hominum. Manus tenentes sedile p̄m glosam signant solatia diuini adiutorij que talem animam sustentant. vt possit in ea quiescere verbum eternum. Alias enim quomodo spiritus creatus posset sustinere in se verbum eternū nisi virtute altissimi roboraretur. Quod etiā signatur per leones duos apud manus singulas. Leo enim est fortissimus bestiarum. Alias enim mens non posset capere nec sustinere verbum in se nisi manu fortitudinis dei roboraretur. Exemplum in maria. cui querenti. quomodo fiet istud ꝛc. Respōdit angelus. Spūs sanctus superueniet in te et virt⁹ altissimi obumbrabit tibi. Et bene thron⁹ iste dicitur grandis. quia magnum regē quem celi capere non possunt in se suscepit. Leunculi super quemlibet gradum pro sustentaculo ascēdentis est donum fortitudinis in duodecim effectibus spiritussancti. sine cuius adiutorio nemo potest ascendere istos grad⁹. Habebat iste thronus sex gradus bincinde. ita q̄ ex vtraq; p̄te sex gradibus ascendebatur. et sic erunt duodecim gradus. Hincinde duodecim leunculi. Per quos accipiuntur perfectiones talis

aīme q̄ digna est ascendere ad istum thronum verbi eterni ī mente. Quar pfectionū sex accipiuntur ex pte vite que requirit in tali aīma. et sex ex pte cognitionis vel cōtemplatiōis. Ex pte vite in volente ascēdere ad istū thronū requrūtur sex gradus pfectionis ¶ Primus est rex tempaliū obliuio. Nō enī sufficit tali aīe tempalia relinquere. sed ꝛ debet eorū obliuisci. vt dicat cum aplō Philip. iij. Que retro sunt obliuiscēs ad ea que pora sunt extendēs meipsuz. Ubi sm glosam p ea que retro sunt intelliguntr tempalia p prioza celestia ꝛ eterna. Be hoc psal. Obliuiscere populū tuū ꝛ domū patris tui ¶ Secundus gradus est ad bonū eternuz tentio vel aspiratio. Nō enī sufficit anime pmū gradū ascēdisse obliuiscendo bona tempalia. nisi ascendat ad secundū tendēdo ad bona eterna. Unde aplus vbi supra cum dixisset. Que retro sūt obliuiscēs addit ad ea que prioza sunt extendēs meipsum. In hoc gradu sm Augustinū de vera religiōe anima nō autoritatis humane tenet sinu. ſz ad summā ꝛ incōmutabilē legē passibus rōis nitit. Unde oportet ascendentē ad leunculū se tenere ¶ Tertius grad⁹ est oīmoda deo subiectio. In hoc enī attēditur istud regnū dei in mente vt videlicet totus homo omnimode sit subiect⁹ deo et ratio inferior rationi supiori. ꝛ corpus ipsum subijciatur imperio rōnis. et tūc omnes creature seruient tali aīme. Unde talē animā nulla creatura allicere et cogere poterit ad peccandū. In pson talis anime dicit aplus Roma. viij. Certus sum quia neqz mors neqz vita ꝛc. neqz creatura alia poterit nos separe a charitate dei q̄ est in christo ihesu. ¶ Quartus grad⁹ est totꝰ spei ī deo fixio. In hoc gradu omne retractuū a deo est tali anime penale. Unde talē animā nō soluz nō libebit peccare. sed etiā pigebit. imo pena erit sibi. Et ad hūc gradū puenerat Augustin⁹ cuz dicebat. viij. cōfes. Mihi displicebat q̄cquid agebam in seculo ꝛ oneri mihi erat valde p̄ dulcedine tua. Nec immerito. Cuz enī ascendēs ad hūc gradum totā consolationē suam ponat in deo. certum est q̄ omnis cōsolatio caduca diuertens a deo est tali anime penalis. Unde Augustin⁹ xiij. confes. Omnis copia que deus me⁹ non est egestas mihi est. Talis etiā anima ī hoc gradu de nulla re transitoria affligitur. neqz de morte caroꝝ. neqz de q̄buscūqz aduersantib⁹. de q̄bus homines seculi turbari solent. Quia enim tota spes talis anime in deo est nihil eaz affligere potest nisi q̄d elongat eam a deo. Unde in q̄libet tribulatione dicere habet illud p̄s. Domine ne elongeris a me deus meus in auxilium meum respice. ¶ Quintus gradus est gaudiosa tribulatio. Talis enim anima non solum ō tribulationibus nō dolet sed etiam gaudet. In persona taliū dicit aplus Roma. v. Gloriamur in tribulationibus scientes q̄ tribulatō patientiam opatur. patientia probationez. probatio spem ꝛc. Unde apostoli tribulati ibant gaudentes a conspectu concilij. Similiter ꝛ de aliis martyribus. Sed diceres. facile fuit martyrib⁹ gaudere in passione. quia non dubitabant coronam eis preparatā. Nos autem in tribulationibus et calamitatibus bui⁹ mundi gaudere posse difficile est ꝛ quasi impossibile. Dicendum q̄ non minus libēter homo debet sustinere tribulari a deo q̄z ab alijs pro deo. Martyres q̄dem sustinebant a tyrannis tormenta pro deo. nobis autem ea que nobis tribulatis inferūtur a deo infliguntur dicente Augustino super p̄s. xxxj. Ne dixeris in animo tuo. vere non curat deus res humanas. nec dicas. hoc mihi diabolus fecit. prorsus ad deum refer flagellū tuum. quia nec diabolus tibi aliquid facit nisi ille permittat qui desuper habet potestatem. aut ad penam vt impij. aut ad disciplinam vt filij. Est enim ō deo sicut de medico qui secat vulnus infirmi ad sanationem non ad mortē ¶ Sextus gradus est deo propter se amorosa cobesio. quando videlicet anima coheret deo nō vt aliquid ab eo extra mereatur. sed quia hoc ipsum q̄ est adherere ō bono est. vt dicit Augustinus in de vera religione. In precedenti quidē gradu anima gaudiose patitur tribulationem. et hoc propter premium eternum. hic autē ad nihil aliud habet respectum nisi ad bonum diuinū. et in hoc quodammodo iam anima accedit ad charitatē beatorū in patria. qui diligunt deum propter se ex toto corde. ex tota anima. et ex omnibus viribus suis. Ita q̄ nihil est in eis quod non diligat. Ista etiam anima in hoc gradu sexto posita diligit deū propter se ex toto corde et ex tota anima et ex totis viribus quantum possibile est in statu vie. Et talis anima in hoc gradu singulariter dicere potest. Adueniat regnum tuuz Adapta ¶ Ex alia etiam parte per viam cognitionis vl contemplationis ascenditur ad thronum verbi dei per sex gradus alios. ¶ Primus gradus ē sensuum ad interiora retractio. In hoc fuit moyses in visione rubi. cum minasset gregem ad interiora deserti vt dicitur Exodi. iij ¶ Secūdus gradus est diuinorum meditatio. et hoc ī lumine naturali quantū aliq̄s pōt ex naturalib⁹. Un p̄s Meditatio cordis mei in cōspectu tuo semp Et q̄niā hec defectuosa est. nisi diuinit⁹ adiuuet

ideo subdit. dñs adiutor meus ¶ Tertio ē imaginaria visio. qua aliqua diuina secreta alicui supernaturaliter reuelāt p aliquas spēs imaginarias siue infusas siue etiaz acqsitas z diuinitus motas. In quo gradu fuit petr9. qñ cecidit sup eū mentis excessus. Actuū. x. z Joēs i apoc. sm Augustinū sup Geñ. ad lrām ¶ Quart9 est intellectualis visio. z hoc p intelligibiles intētiones qñ aliqs illustrat interior lumine ad cognoscēdum aliqua. q̄ tamē nō excedūt limites natural' cognitionis. sicut de salomone dr. iij. Regū. iiij. ¶ Quintus est intellectual' visio. quādo quis illustrat ad cognoscendū deū z supnaturalia p aliquas intētiones intelligibiles vltra omnes limites naturalis cognitiōis. Qui grad9 cōpetit angelis p naturaz z aīe christi cōpetebat ex gratie plenitudine. que omniū rez spēs inditas i se habebat ab instanti cōceptiōis ¶ Sext9 grad9 est vniformis fixio intelligentie oīno denudate aboīb9 materijs z materialib9 condicionibus omnino exptis omniū fantasmatū z specieꝝ in vnū fontale p̄ncipiū celestiū gaudiorum. Et ad hūc gradū nō ascendit nisi in raptu sicut accidit in paulo z moyse sm Aug. Sup hos aūt gdus sex stant bincinde duodecim leunculi p quos intelligere possum9 duodecim articulos fidei vel etiā duodecim fruct9 spūs. de q̄bus aīa in contemplatione diuinit9 instruit. z circa eos multa archana diuina tali anime reuelant. Quoz sex accipiunt penes dextrā diuinitatis. z sex penes sinistrā būanitatis circa q̄s vel eoz aliquē oīs diuina cōtemplatio versatur.

¶ Subsermo secundus CCCCII A

Verte primum regnum dei

¶ Secūdo videndū est quid deus agat in throno aīe. Et q̄dē dicere possum9 q deus ibi gignit vbū eternū. creat celum z terrā. z puidet ipsi aīe ¶ Gignit inq̄z verbum. Nā ita fili9 gignit a patre q tñ nunq̄z exit extra p̄dem. sz ipe semp manet in patre. Nō enīz pater semel z trāseunter generat filiū. sz semp incōmutabiliter generat ipm. Vñ vbicūq̄z est pater ibi generat filiū. sz est in throno suo in aīma. ergo ibi generat filiuz. Et q ibi de9 aīam amoroſam ad cōceptionē verbi eterni dispositā sm ea que supra dicta sunt i aduentu. cordi suo paterno amplexu intimo z illapsu suauissimo dulcat cōstringit. z in hac cōstrictione seu illapsu ipsa aīma fecundat. z filiū cōcipit. p quāto in ipsa gignitur. z in tali generatiōe pater z fili9 spūmsanctum aīe infundūt. z tūc talis aīa efficit scīes omnia. sm illud Joh. xiiij. Paraclitus spūssanctus docebit vos oīa Et sic talis aīma accipit omnia a patre. habet oīa in filio. z scit oīa p spūm sctūm De hac spūali generatiōe verbi potest intelligi illud ps. Ego hodie genui te ¶ Secūdo dico q ibi creat celū z terrā z oēm creaturā. q̄ sic patet Nā deus pater eodē vbo dixit se z omnē creaturam. sz in aīa pater dicēdo se gignit filiū. Ergo z ibi creat omnē creaturā. Vñ dicit Anselmus. q pater dicēdo se dixit omnē creaturā Et B vbum ppheta in spū audierat cū dicebat in ps. Semel locutus est de9 duo hec audiui. Nā hec duo sc. filiū z creaturas de9 pater locutus est semel scilicet vnico vbo ¶ Tertio dico q ibi puidet aīme z hoc pulcerrime oñdit Hugo in de arra aīe sic dicens. Pulcedo aīe mee. z lumē oculoz meoz. q̄d retribuā tibi. Et enumerās q̄z plura bñficia dei singularia subdit ad ppositū. Certū mihi videtur cū eius miserationes circa me attendo q si fas ē dicere q̄dāmodo nihil agat de9 nisi vt mee saluti puideat. z ita totū ad custodiaz meā occupatum video q̄si omniū oblit9 sit z mihi soli vacare velit. sp p̃tem se exhibet. se patū offert. quocunq̄z vto me nō me deserit. vbicūq̄z fuero non recedit. q̄cquid egero piter assistit. Hec Hugo.

¶ B Tertio videndū qualiter se aīa ad suum regē intra se habere debeat. Et quidē dz regnum eius p̄mū querere. vt hic dicit. z hoc quadrupliciter. Primo debet ad ipm sepi9 accedere. z B p gdus supra notatos. ps. Accedite ad eū z illuminamini. Secūdo debet ei obedientiā z subiectionem omnimodā exhibere. vt nec nutu oculi velit ab eius imperio declinare. Et hec est pfecta obedientia que melioz est q̄z victime. Tertio debet omnia bona sua ab eo recognoscere sic vasallus infeudat9 a dño suo. q̄dquid enī boni habemus totū dei est. nec quicq̄z nob̄ ppriuz vsurpare vel vendicare possum9 nisi petā. Juxta illud Osee xiij. Perditio tua israel ex te tantū ex me autē salus tua. Quarto debet ei p̄micias decimas z tributa omniū actionū suaz psoluere. omēs actiones nostras ad ipm referēdo z sibi attribuendo Verbi gratia. Si oremus aut dormiam9. siue comedamus siue q̄cquid aliud faciamus. nō propter nostrā cōmoditatē aut vtilitatē. sed ppter dei laudē faciamus. tanq̄z sic nō nob̄ sz sibi opemur Psal. Non nobis dñe non nobis sed nomini tuo da gloriam ¶ Posset etiā dici q cū aīa ex vtraq̄z pte p gradus ascēderit. tūc in summo gradu cōcurrunt charitas pfecta ex pte vite. et rapt9 ex pte cōtemplatiōis. z tūc aīa exaudit ex petitione sua qua diu petiuit dicēs. Adueniat regnū tuū. Et ibi completur q̄d sequit in ead̄ dñica oratione.

Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Et tūc verbum in throno amoroso aspectu inspicit animam. vulnerans cor anime. quo cōperto dicit anima. vulnerata charitate ego sum. Tale vulnus accepat illa felix anima Augu. cuz dicebat Sagittaueras cor meū charitate tua Tunc anima tendens arcū amoris sagittat in cor v̄bi eterni. Quod p̄sentiēs verbū dicit illud Cañ. iiij Vulnerasti cor meū in vno oculoꝝ tuoꝝ Anima enī habet duos oculos. vnū ad eterna inspicienda alterū ad temp̄alia disponēda. Sz iste alter oculus cor sponsi nō vulnerat. sed tota virt⁹ spōsus eo oculo sagittat̄. Vel aliter. anima habet duos oculos vnū amoris qui cor vulnerat verbi eterni. Alterū cōtemplationis qui vulnus p̄scrutādo archana diuinitatis suo aspectu subintrat. Et sic p̄ficit̄ regnum dei intra nos ¶ C Tertium regnū qd̄ est supra nos est regnum celestis glorie ad q̄d inuitat electos suos Matthei. xxv. Venite benedicti patris mei p̄cipite regnum ꝛc̄ Istud regnū merito ante oīa querere debemus cum sit opulentissimū. iocūdissimū. ⁊ durabilissimū. ⁊ omniū aliorū regnorū finis desiderātissimus. Unde Augustin⁹. xxij. libro de ciuita. dei. Ibi quicquid amabitur aderit. nec desiderabitur quod non aderit. omne quod erit ibi et sūmus deus summū bonū erit. ⁊ qd̄ est omnino beatissimū ita semp̄ fore certum erit. Ibi vacabimus ⁊ videbimus. videbim⁹ ⁊ amabim⁹. amabimus ⁊ laudabim⁹. Ecce q̄d erit ī fine sine fine. Nam q̄s alius noster est finis nisi venire ad regnum cui⁹ null⁹ est finis. Quo nos p̄ducat ip̄e rex sanctoꝝ q̄ viuit et reg̃t in secula seclōꝝ. Amē

¶ Expositio euāgelij dominice decimequinte post pentecosten

CCCCIII.

Ibat iesus in ciuitatem que vocatur naim et ibāt cum eo discipuli eius turba copiosa. Cum aūt appropinquaret porte ciuitatis. ecce defunct⁹ efferebatur filiꝰ vnicus matris sue Et hec vidua erat. et turba ciuitatis multa cum illa ¶ A Solent inopinata miracula maiorem stuporē generare. Unde quia christus inopinate sup̄ueniēs mortuū adolescentē non rogatus suscitauit. magis mirabātur homīes magnificātes deū De quo p̄ñs est euangeliū. Qd̄ diuidit̄ in tres p̄tes. In quarū prima premittit̄ occursio delati funeris In secūda ponitur resurrectio defuncti iuuenis. Ibi. ⌊ Quā cum vidisset ⌋ In tertia subiungit̄ magnificētia diuini muneris Ibi. ⌊ Accepit autē omēs timor ⌋ Circa p̄mum tria facit. ¶ Primo p̄mittit̄ aduēt⁹ christi honorabilis. quia multi comitabant̄ eū. Dicit ergo ⌊ Ibat iesus in ciuitatē que vocatur naim ⌋ que ciuitas distat duobus miliarib⁹ a mōte thabor. ⌊ Et ibant cū eo discipuli eius ⁊ turba copiosa ⌋. que eū sequebat̄ nouitate operuz. suauitate doctrine. ⁊ ex deuotione sanctitatis eius. ¶ Secūdo ponit̄ delatio defuncti. ⌊ Cum autē appropinquaret porte ciuitatis. ecce defunct⁹ efferebatur ⌋. id est. exportabat̄. Cōsuetudo fuit iudeis mortuos sepelire extra ciuitatem. quia mortui nō sunt de cōgregatione viuentiuz. Deinde ostendit aduersa matris hui⁹ defuncti. Erat enī orbata liberis ⁊ viduata marito. ⌊ filius vnicus matris sue ⁊ hec vidua erat ⌋. Erūne moles breuibus verbis explicuit matris vidue. que vlterius filios p̄creare nō sperabat. nō habebat ī quē aspectum dirigeret vice defuncti q̄z vnicus erat hunc soluz lactauerat. hic solus erat alacritatis causa in domo. quicq̄d matri dulce ac p̄ciosum hic solus extiterat ¶ Tertio ponit̄ pompa funeris. ⌊ Et turba multa cum illa ⌋ Augustinus de cura p̄ mortuis agenda Cōcursus populorum ⁊ pompa funeris magis solatia viuorū sunt q̄z mortuoꝝ remedia Unde hec turba multa viduam ⁊ orbatā matrē cōmitabātur vt cōsolaretur Nam vt dicit Cyrillus. Miseranda erat passio fletus ⁊ lachrymas prouocās ¶ B Moraliter ad edificationē nostrā p̄istum defunctū designatur peccator. Tres autē mortuos legimus in euāgelio dñm suscitasse. s. filiā archisinagogi suscitatā in domo De qua habetur Matth. ix. ⁊ Mar. v. Et vnicū filium vidue suscitatum ad portā ciuitatis. De quo hic in euangelio hodierno Et lazarū suscitatū ad sepulcrū Joh. xj. In suscitatione horū trium mortuoꝝ ostensum est q̄ saluator potestatē habet sup̄ triplicē mortem scz nature culpe ⁊ gehēne. ⁊ sup̄ triplicē vitaz. scz nature gratie ⁊ glorie. Item triplex est mors culpe. designate in morte hoꝝ trium. s. peccatuz cordis peccatū operis. peccatuz consuetudinis. sic ostēditur his vers. bus. Mens mala mors int⁹. malus actus mors foris. vsus Tumba. puella puer lazarus ista notāt. ¶ Et sciendū q̄ sp̄ūssancius peccatū per mortē voluit designari ad ostēdendam q̄ntū peccatū sit fugiendū. et quantū de eo sit dolēdū cū ꝯmissū ē Pctūz fugiēdū ē vt mors ecc̄. xxj. quasi a facie colubri fuge pctā De eo etiā est dolendū tanq̄z de morte. Sic dolere debet q̄ amicum suū videt in peccato mortali. ac si videret eum mortuū. imo etiā plus. Ecc̄i. xxij. Modicuz plora sup̄ mortuū quoniā req̄euit Et paulo

post. Luctus mortui septem dies. fatui autem
⁊ impij omnes dies vite eorum. Augustinus.
Sunt ne in te viscera christiane cōpassionis qui
plangis corpus a quo recessit anima. ⁊ nō plan
gis animā a qua recessit deus. mors corpis nō
est reputāda. quasi respectu huiꝰ mortis Mar-
ci. v. Non est mortua puella sed dormit Jo. xiiij.
Lazarus amicus noster dormit. Psal. Precio
sa in cōspectu domini mors sanctorū eius Sed
mors peccatoꝝ pessima. Augustinꝰ Vera mors
quā homines non timent separatio anime a deo
Sed dolendū est de peccato vt de morte vnige-
niti. Hiere. vj Luctū vnigeniti fac tibi planctum
amarū. Ut fuit iste vnicus sue matris Magis
amat mater q̄ habet vnicū filiuz illū q̄z si mltos
haberet. Ideo amplius dolet de eius morte Vñ
ij. Reg. j. dicit dauid plangēs ionathā. Sic mat
vnicū amat filiū ita te diligebam. ¶ C Et no-
ta sicut mortuus peccatorē figurat. sic eius susci
tatio figurat peccatoris cōuersionē. Itē sic mul-
tum timendū est peccatū ⁊ multū dolenduz est
de ipso cōmisso. Sic multū desideranda est pec
catoris cōuersio. ⁊ multū gaudendū est de ipsa
iaz facta. Est enī resurrectio filij dei Lu. xv. Epu-
lari ⁊ gaudere oportebat quia frater tuꝰ h̄ mor-
tuus fuerat ⁊ reuixit Item si gaudiū est angelis
dei de peccatore cōuerso. quanto magis gaudi-
um debet esse hic hominibus Locus in quo hec
suscitatio facta est. porta est ciuitatis ꝑ quā mor
tuus efferebat̄. ⁊ ad quā saluator appropinq̄uit.
Scd̄m glosam. porta qua effertur. aliquis est d̄
sensibus quo aliquis in peccatū corruit. vt qui
vidz mulierē ad concupiscendū eā. qui aurē tur
pibus vel ociosis audiendis. qui linguā cōmo-
dat litigijs Hiere. xiiij. Ascendit mors per fene-
stras nostras. Appropinquat autē dominꝰ por
te ciuitatis. quādo gratia salutaris cohibet ne tē
ptatio per aliquē sensum ad effectuz perueniat.
Psal. cxviij. Auerte oculos meos ne videāt va
nitatem Job. xxxj. Pepigi fedus cū oculis meis
vt ne cogitarē q̄dē de virgine.

¶ Secūda pars expositiōis euangelij
CCCCIIII

Quam cum uidisset
dominus. misericordia motus
super eam dixit illi. Noli flere.
Et accessit. et tetigit loculum. Hi autē
qui portabant steterunt. Et ait. Adole-
scēs tibi dico surge. Et resedit qui erat
mortuus. et cepit loqui. et dedit illum
matri sue. ¶ A Secunda pars in qua po-
nitur suscitatio defuncti Et tria facit ¶ Primo
premittitur cuiꝰ causa iuuenē suscitauerit. quia
compassione matris. [Quā cum vidisset dñs]
sic tristem et afflictā. [misericordia motus sup
eam] Non misertus est adolescenti mortuo. sz
magis plangenti matri [Dixit] verbo consola
torio [Noli flere] Beda. q. d. Desiste flere mor-
tuum quē mox viuū accipies. Jubet cessare a la
chrymis qui consolatur mestos. Job. xxix. Cor
vidue cōsolatus sum. Ubi monet de presentibꝰ
defunctis cōsolationē accipere resurrectionem
sperantes. Pagani etiā et gentiles causam ha-
bent plangendi defunctos. quia resurrectionez
nesciunt. sed christiani eam credunt. Propt̄ qd̄
dicitur Ecc̄i. xxij. Modicū plora sup mortuum
¶ Secūdo ponitur christi operatio [Et acces
sit ⁊ tetigit loculū] Loculus diminutiue ē mor-
tui locus in quo iacet. Cui eī viuenti magna pa
latia ⁊ ample domus non sufficiebant pro lo-
co ei morienti paruus locus sufficit. Unde mor
tuo alexandro dixit quidā philosophꝰ. Quē to-
tus mūdus non capiebat hodie parua cōtinet
vrna. Ideo autē tetigit loculū s̄m Cyrilluz. vt ef-
fectus salutis tactu corporis christi deueniret.
[Hi autē qui portabant steterunt]. Aut eniz v̄
tute tactus corporis christi se mouere nō potue
runt. aut sperantes aliquod beneficiū steterunt
Deinde ponit̄ christi imperiuz. [Et ait]. Mor
tuo loquebatur ipse cui oīa viuunt. cui non pe
reunt corpora nostra sed mutantur in melius.
[Adolescens] Gregorius nazāzenus. Qui di
xit adolescentē florentē signauit tēporis horam
primo producentē lanuginē. qui paulo añ mul
cebris erat maternorū oculorū aspectui iaz aspi
rans ad tēpus sponsaliū. virga generis successi
onis. ramus baculꝰ senectutis. [Tibi dico] Ti
tus Ipse qui nō entia velut entia vocat. mortu
os vt viuos alloqui potest [Surge] Augusti
nus. Eos qui nobis dormiunt excitare possūꝰ
vt surgant. Si quis vero nob̄ sit mortuꝰ quātū
cunqz trahimus aut ipellimus non surgit. Qr
vero christo oēs dormiunt. ideo facere potest vt
facilius surgant a morte q̄z nos dormientes vt
a sōno surgant. ¶ B Tertio ponitur viuifi
catio defuncti. [Et resedit] quia surgens sedit ī
lectulo. [Qui erat mortuus] Titus. Diuina eī
potestas ē irrefragabilis sine mora ⁊ orationū
instantia. [et cepit loqui] forte post verba ipsiꝰ
fuerunt actiones gratiarū. Titus. Hec sunt indi
cia vere resurrectionis. Corpus enī exaīe loqui
non potest. [Et dedit illū matri sue]. quia non
suo merito sed matris resurrexerat adolescens.
Ideo non sibi derelinquit̄ sed matri traditur vt
que de ipso fuerat tristis in ipso consolaret̄ Et

attendendū q nō legitur q ista vidua verbo rogauerit dominū p suscitatione filij. sed ipse vidit desiderium cordis ei⁹ qđ cunctis ꝑualet orationibus. Unde Gregorius. xxij. moral'. Vera postulatio non in oris est vocibus sz in cordis cogitationibus. valētiores nanqz voces apud secretissimas aures dei nō faciunt verba nostra sed desideria ¶ Et nota moraliter q ad modū suscitandi istū mortuū cōcurrerūt ista q̄tuor. s. q ad mortuū dñs accessit. loculū tetigit. portantes stare fecit. et illi q erat suscitādus dixit. ⌊Adolescens tibi dico surge⌋. Ad mortuū spiritualiē appropinquat cū aliquā gratiā ꝓuenientē ei dat gratiā inqz gratis datā non gratū facientē vl' desiderium proprie salutis z voluntatis miserēdi pupillus. vt sic deus eius misereat ꝑ internam aspirationē vel exteriorē predicationē. Loculuz vero domin⁹ tangit cū affectū animi malum cōpescit. Portitores vero peccatoris ꝑm glosam sunt mundana desideria. vel adulantiū blandimenta. quos portitores dñs facit stare. Vel possunt intelligi isti portitores fiducia diu viuendi cōsideratio alienę culpe. impunitas peccatoris stulta spes penitēdi in futuro. quā aliquis habz ex magna dei misericordia. Illi qui erat suscitandus dixit. Adolescens tibi dico surge. Sic' dixit Mar. v. Puella tibi dico surge. Et hoc signanter Non enī legimus q vnqz dixerit. senex vl'an⁹ tibi dico surge. Uix enī a peccatis surgunt qui ī eis senuerunt. Hieronym⁹. Bum est paruul⁹ bostis interfice Prouerb. xxiij. Adolescēs iuxta viam suā etiā cuz senuerit nō recedit ab ea. Esa. lxv. Puer centū annorum morietur. Hiere. xiij. Si potest ethiops mutare pellem suā aut pardus varietates suas z vos poteritis benefacere cuz didiceritis malum ¶ Notandū etiā q sequela suscitationis quantū ad suscitatū fuit triplex. scz q resedit. q loqui cepit. q domin⁹ illū matri sue dedit. Primū ptinet ad cōpunctionē. Secūdū ad confessionē. Tertiū ad reconciliationē cuz fit absolutio z inunctiō satisfactio. In hoc q dicitur ⌊resedit⌋ nō stetit. intelligit q peccator cū penitet licet erigatur ꝑ bonā voluntatē. adhuc iacz ꝑ timorem. nondū certus de venia. timens sibi de casu futuro. stat enī ꝑ spem. In hoc q dicit. ⌊cepit loqui⌋ innuitur q peccator q̄z diu est in statu peccati. quasi non loq̄tur cū irrationabilia ꝓferat. In hoc q dr. ⌊dedit illum matri sue⌋ innuitur q resuscitatus de nouo a morte peccati matre indiget. aliter diu non viueret. Mater enim conueniens esset dei sapientia. Ecc. iij. Filij sapientie ecclesia iustorum

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCCV

Accepit aūt omnes timor et magnificabant deuz dicentes. Quia ꝓpheta magnus surrexit in nobis. et quia deus visitauit plebem suam. ¶ Tertia ps in qua ponitur magnificatio diuini muneris. que ꝓsistit in tribus. ¶ Primo in timore reuerētiali ⌊Accepit autē omnes timor⌋ z iste nō fuit timor de aliquo malo. sed timor reuerētie ¶ Secūdo in diuine laudis magnificatione Uñ addit ⌊z magnificabant deum dicētes. Quia propheta magnus surrexit in nobis⌋ In hoc cōpleta est prophetia moysi Geñ. xviij. Prophetā suscitabit tibi domin⁹ de fratrib⁹ tuis. ¶ Tertio in redemptionis humane recognitione. ⌊Et quia de⁹ visitauit plebem suā⌋ z hec est visitatio redemptionis nostre. de qua Luce. j. Bñdictus dominus deus israel quia visitauit et fecit redemptionez plebis sue. Et Joh. j. Uerbū caro factū est et habitauit in nobis Notandū q est q̄druplex visitatio ¶ Prima est subuētionis in pauperes. Jaco. j. Religio munda z imaculata apud deū z patrem hec est. visitare pupillos z viduas in tribulatione eorz. Matth. xxv. Infirmus fui z visitastis me. Talis fuit visitatio saluatoris in ꝑmo aduentu ¶ Secūda ē mutue familiaritatis inter amicos z notos. Talis est visitatio quam fecit saluator hominī Job. x. Visitatio tua custodiuit spūm meū. Psal. Uisita nos in salutari tuo ad videndū in bonitate electorum tuorum. ad letāduz in leticia gentis tue. ¶ Tertio est correctiōis. siē prelati visitant subditos. Psal. Si iustitias meas prophanauerint. z mandata mea nō custodierint. visitabo in virga iniq̄tates eorum Quarta est damnationis De qua Esaie. xxvij. In die mala visitabit dominus in gladio suo duro et grandi

¶ Sermo de eadem dominica CCCCVI.

Propheta magn⁹ surrexit in nobis. Lu. vij. Seneca epistola tertia volēs attollere nobilitatem animi sic ait: O homo natura dedit tibi illa que si non deseruieris par deo consurges. parē autē deo te pecunia non faciet. deus nihil habet ꝓtexta nō faciet deus nud⁹ est fama non faciet nec ostētatio tui. Nemo nouit deum licet multi male de illo existimēt impune. Non turba seruorum. non forma vel vires deū te facere possunt. quid ergo anim⁹ si hic magnus

rectus bonus.quid aliud voces hunc q3 deum in corpore humano hospitē Hec Seneca.Ex q bus verbis colligimus tria .que faciūt animuz deiformē.videlicet si magnus rectus et bon9 sit. Horum tertiū concludit in duob9 primis. Nā animus magnus 7 rect9 esse non potest nisi bo nus.Eo enī ipso q est magnus 7 rectus sequit q sit bonus.Unde ꝑm Bern̄.hec duo magnum 7 rectum pficiunt rōnem imagis dei in mēte Ad cuius intelligentiā est notandū q Bernard9 su per cantica sermone.lxxxj. ptractans de affinita te anime 7 verbi.ostendit q huiusmodi affinitas anime 7 verbi consistit in hoc q verbuz est imago dei.quia pfectiones substātiales dei videlicz veritas sapientia iusticia bonitas 7 huiusmodi in ipso verbo essentialiter et actualiter subsistūt Anima vero est ad imaginē et earundē rerū ca pax appetens q3 ē.Capacitas nāq3 importat magnitudinem.appetētia rectitudinē.Eo enī inqt Bernard9 anima magna quo capax eternorū eo recta quo appetēs supernoz.ac p hoc partici pat imaginē dei Unde Augustin9.xiij.de trinitate.Eo ipso imago dei est mens quo capax ei9 est.eius q3 particeps esse potest Igitur ꝑm ꝓ duo magnū 7 rectū attendit deiformitas animi.Et aduerte q hoc idē q Seneca dicit animuz.Bernardus dicat animā.7 hoc idē dicit Augustin9 mentē.et accipiunt omnia ad ꝓsens pro eodem. vtpote pro ea pte anime qua ꝑm Augustinum natura nostra nihil melius Duo ergo sunt ꝑm que attendit deiformitas animi.Primū est ei9 magnitudo que consistit in capacitate eternoz

¶ B Secundū est ei9 rectitudo que cōsistit in appetentia supnorū.Et hec duo in verbis prē missis denotant.Primū innuit cum dicit propheta magnus Secundum cum addit surrexit in nobis ¶ Primū ergo in quo attēditur deiformitas animi est eius magnitudo qua est capax eternoz.id est.omnū pfectionū substan tialum dei Hec autē magnitudo animi potest considerari in tribus ¶ Uno modo in eo q ani mus est capax omniū pfectionū substantialiuz propriarū diuine substātie.puta sapiētie.sciētie. prouidentie.gubernationis.pīdentie.vel domi nij sup omnia que circa hominē 7 intellectū sūt Unde cū de formatione hominis tractaretur.faci amus inquit hominē ad imaginez 7 similitudi nem nostrā.adiunctū est.vt ꝓsit piscibus ma ris volatilibus celi 7 bestijs vniuerse terre.Et B est q dicitur in ps.Quid est homo.Et sequitur Minuisti eum paulomin9 ab angelis.gloria 7 honore coronasti eum et constituisti eum sup opera manuum tuarum Omnia subiecisti sub

pedibus eius ꝛc. ¶ Secundo magnitudo ani mi potest cōsiderari in eo q intellect9 inquantū huiusmodi est similitudo toti9 entis in se conti nens vniuersitatē entiū non hoc aut illud cum precisione.vnde 7 eius obiectum est ens absolu te non hoc aut illud tantū. Hinc est q grec9 ap pellat hominē microcosmū.id est.minorē mun dum.Unde Auicēna.xiij. methaphisice cap'o vij.sic dicit. Perfecto anime rationalis est vt fi at seculū intellectuale 7 describat in ea forma to tius quousq3 pficiatur in ea dispositio esse vni uersitatis.et hic transeat i seculū intellectiuū istar esse totius mundi.Unde etiā dicit Augustinus q animus est rerū omniū similitudo Et hoc est q dicitur Sap'.j.Et hoc q̄d continet omnia scie tiam habet vocis ¶ Tertio potest considerari i eo q animus nō angustat̄ loco.nec coartat̄ ꝓpe quia ita principaliter negociatur circa rē que ē vltra mare ac si ꝓsens esset oculis.7 ita versatur circa preterita 7 futura sicut circa ꝓsentia. vt de clarat Augustin9.x.libro confessionuz.cap'o.x. vbi magnitudinē animi considerās dicit.O da gna vis est memorie.magna nimis deus meus penetrasse amplū 7 infinitum. Quis ad fundū eius puenit.7 vis est animi mei.atq3 ad meā na turam ptinet vt ego ipse capio totū quod sum. Ergo animus ad habendū seipsum angustus est.nunq̄d extra ipsuz 7 non in ipso.multa mihi super hoc aboritur admiratio.stupor apprehen dit me.7 eunt homines admirari alta montiuz. 7 ingentes fluctus maris et latissimos lap's flu minum.et giros syderū 7 relinquūt seipsos nec mirātur.et cum dicerē hec omnia nō ea videbā. nec tamen dicerē nisi ea intus in memoria mea viderem.Et subdens inducit eodē modo ō om nibus que scientijs liberalib9 cognoscuntur Et post hec infra.xvij.ca.dicit sic.O magna ista vis est memorie.nescio quid horrendū deus meus. profunda 7 infinita multiplicitas.Et hoc aim9 meus est.et hoc ipse sum.Hec Augustin9. Un de etiā Isidorus libro.j.de summo bono dicit sic O homo quid miraris siderū altitudinē.et pro funditatē maris.animi tui abissum intra et mi rare si potes. Hanc igit magnitudinem animi ꝑm triplicem eius considerationē admirans p pheta exclamat Baruch.iij. O Israel q3 magna est domus dei.id est.animus in qua hospitatur deus.vt dicit Seneca.et ingens locus possessio nis eius.Unde Macrobius. Nihil est magnū preter animū magnuz.cui magno nihil est ma gnum ¶ C Sed quereret aliquis vnde ani mo nostro tanta magnitudo et capacitas ꝑ ali is creaturis.Ad q̄d potest dici q creatura rōnal'

seu intellectualis ī hoc habet prerogatiuā pre
alijs creaturis que citra sunt q̄ ille producte sūt
ad similitudinē eius quod in deo est. et hn̄t ide-
as sibi proprias in deo ad quas facte dicuntur.
s̄m rationes determinatas ad species distinctas
ab inuicē in natura. Natura enī rationalis vel
intellectualis vt sic potius habet se ad dei simili
tudinem q̄z aliq̄d quod in deo sit ideale. Cuius
ratio est quia intellectus vt sic est quo omnia fi
eri nō hoc aut hoc determinatū ad speciem Un
de s̄m ph̄um homo est q̄dammodo omīa. Un
de Gen̄. j. dicit. Creauit deus hominē ad imagi-
nem ⁊ similitudinē suā. Suam inquit nō alicu-
ius sui nec alicuius in ipso. sed suā scz ipsi⁹. Nō
dico q̄ homo ideam in deo non habeat vt cete-
re creature. sed quia intellectualis natura inq̄n-
tum intellectualis. non determinat̄ ad vnaz ide
am. quia vt sic quodāmodo cōplectitur omnes
ideas ad similitudinē dī Ad quod facit q̄d dicit
Augustinus. q̄ mens nostra a deo nulla inter-
posita creatura formatur ¶ D Sed conuer
tendo nos ad moralitatē dicere possumus q̄ q̄n
cunqz huiusmodi magtudo siue capacitas ani
mi pficitur. tunc ipse anim⁹ deiformis efficitur
⁊ quodāmodo deificat̄. Hoc autē potest esse tri
pliciter correspondent̄ ad triplicē consideratio-
nem de animi magnitudine predictā. Uno mo
do huiusmodi magnitudo animi pficitur p cō-
temptū omniū terrenoꝝ ppter deū. Cū eniz ani-
mus ex sua condicione sit ita generosus q̄ est ca
pax diuinarū pfectionū ratione quarū est omī-
bus creaturis prelatus vt dictū est in prima cō
sideratione. dedignari debet rebus vilibus sor-
didari. Et hec est nobilis superbia. Sordidatur
autē animus omnib⁹ rebus mundanis inquā
tum auertūt a deo. vt dicit Augustinus de vtili
tate credendi. Sordes anime sunt amor quarū
libet rerū preter deū ⁊ animū. Talē animū vide
tur habuisse Seneca qui dixit. Si scirem deos
ignoscituros ⁊ homines ignorat̄os adhuc pro
pter peccati vilitatē peccare dedignarer. et certe
propter animi generositatē. Unde Bernardus
sermone. lxxxij. Quo anima plenius suā cogno
scit generosam originē eo amplius erubescat vi
tam habere degenerē. Et talis generosus aīm⁹
vere potest dici magnus dicente eodē Seneca
in prouerbijs. Nihil magnū est inquit in rebus
humanis nisi anim⁹ magna despiciēs. ¶ E
¶ Secundo magnitudo animi pficit̄ per ma-
nuductionē omniū creaturarū in deū. Cū eniz
animus p intellectū contineat oīa. imo quodā-
modo sit omnia. vt dictū est in secunda cōside-
ratione. debet omnia ad sui edificationē applica
re. attendēdo videlicet in omni creatura q̄d no
bilius sit in ea. Licet enī quelibet creatura habe
at aliquos defectus propter quos sordes appel
latur s̄m Augustinū. habet tamen creatura q̄li
bet aliquid pfectionis et nobilitatis. Et hec om
nia que nobilitatis sunt debet animus ab eis ab
strahere. et in sui vtilitatē retorquere. Cū et pro
pter eū omnia sint creata. quod fiat inducendo
per singulas creaturas. incipiendo a minimis
⁊ vilissimis. Unde Salomon docet nos addisce
re sapientiā a formica. Prouer. vj. Uade ad for
micam o piger ⁊ considera vias eius. et disce sa
pientiam. parat in estate cibū sibi ⁊ congregat
in messe quod comedat scz in hieme. Et sic etiaz
facere debet homo. Unde dicit apostolus Gal.
vj. Dum tēpus habemus operemur. tpe enim
suo metemus non deficientes. Itē exempluz in
alauda et ceteris auibus que summo diluculo
cantant laudantes factorē suuz. sic debet facere
homo. Eodē modo in qualibet creatura reperi
es aliquā proprietatē bonā ex qua homo potest
trahere exemplū sue edificationis Quelibet enī
creatura quasi loquit̄ homini sua naturali ope
ratione. quasi diceret. Exemplū dedi vob̄. Hoc
modo loquebātur omnes creature augustino
x. confessionū cū interrogaret eas de deo vbi essz
dicens. Interrogaui terrā ⁊ dixit: non sum. In-
terrogaui mare et dixit. quere super nos. Inter
rogaui celū solem ⁊ lunā ⁊ stellas ꝛc. exclamaue
rūt voce magna Ipse fecit nos. Et subdit. Inter
rogatio mea intentio mea. responsio eoruz spēs
eorū. Et sicut ibi quelibet creatura ostendendo
suū imperfectū docuit deuz querere super se. sic
ostendēdo suā perfectionē manuducit animuz
ad suā perfectionē. Unde propheta in p̄s. omēs
creaturas inuitat et excitat ad laudandū deum
dicens: Laudate dominū de celis ꝛc. Et similiter
pueri in camino dicentes. Benedicite oīa opera
domini dn̄o ꝛc. ¶ F Tertio magnitudo ani
mi perficitur p iugē meditationē diuinoruz. Cū
enī animus p memoriā vt dictū est in tertia cōsi
deratione possit habere p̄sentiā dei ⁊ omniuz re
ruz per earū species. que tn̄ mentē distrahūt. mlt
to āplius et perfectius conari debet ad habēdā
presentiā dei que sola aīuz replere potest dicēte
Bernardo in meditationib⁹. Anima cuz sit ca
pax dei ceteris omnibus occupari quidē potest
repleri omnino nō potest. capacez enī dei q̄cq̄d
deo minus est non implebit. Unde Augustin⁹
x. confessionū. cū per omnes creaturas deum in
uestigasset ⁊ tandē eū in animo suo reperisset. ait
capl̄o. xxviij. Sero te amaui pulcritudo mea. et
ecce intus eras ⁊ ego foris. Et subdit Cū ī hesero

tibi ex omni me nusq3 erit mihi dolor 7 labor. et viua erit vita mea. tota plena te. nunc autē quoniam quē tu imples subleuas eum. quando tui plenius ñ sum oneri mihi sū. Et sic patet qualit magnitudo seu capacitas animi pficitur. Er q perfectione anim9 deiformis efficitur. ac p hoc recte propheta magnus nuncupat. Et iste aīm9 magnus est illud cenaculū magnū stratuz. de q Luce. xxij. in quo conuiuare dignat deus. De q dicit Bernardus super Cañ. sermone. xxvij. In latitudine cordis tui. i. i magnitudine animi tui deo exhibe cenaculū grande stratuz. Beata siq3dem anima in qua talē deus requiē inuenit. negare liquidē ei celi requiē nō poterit. Et subdit. O quanta illi anime latitudo. quāta prerogatiua meritor3 que diuinā in se plentiā 7 digna iuniatur suscipere. et sufficiēs sic capere. De tali ergo animo cōuenienter dicit verbū propositum Propheta magn9 G Uso de animi magnitudine quia propheta magnus. restat videre de eius rectitudine. q3 surrexit in nobis. Surgere enī est sursum se erigere 7 rectum stare. Rectum autē est cuius mediū non discrepat ab extremis. Quia ergo animus a principio suo desursum est. 7 in idē sicut in finē tendit. Bene animus ille rectus dicit. qui a se caducis mundi tāq3 medijs discrepantib9 abdicatis surſū erect9 aspicit ad superna. De tali autē rectitudine habēs infra in sermone proxime sequētis dominice super verbo. Ascende superius. Ibi vide. Rogemus dominum vt det nobis sic recte ascendere. vt mereamur ad eternitatis gloriam peruenire.

Dominica decimasexta. post pentecosten.

CCCCVII.

QVm intraret iesus in domum cuiusdaz principis phariseor3 sabbato manducare panem. et ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidaz hydropic9 erat ante illum. Et respondens iesus dixit ad legisperitos et phariseos. Si licz sabbato curare. At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanauit eum ac dimisit. Si Uirtuosorū hominū est panem alienum nō absq3 grata recōpensatione māducare. Sic fecit saluator noster. qui vbicunq3 inuitabatur. panē ociose nō comedit. Verbi gratia In nuptijs in chana galilee aquā in vinū conuertit In domo simonis mariā magdalenā saluaz fecit 7 hospitē instruxit. In domo zachei hospitez conuertit 7 domui salutē factam pronunciauit. In domo matthei hospitē in apostoluz recepit. 7 cōmensales ad penitentiā inuitauit ꝛc. Sic etiam modo in domo principis phariseorū inuitatus panē suū tripliciter recōpensauit. Nam hydropicū sanauit. obseruatores suos ad metam curialiter reduxit. 7 inuitatis salutarē doctrinaz prebuit. Et de hoc est presens euangeliū. Qđ diuiditur in tres ptes. In quaruz prima ostendit saluatoris potentia in hydropici curatione. In secunda manifestat eius sapiētia in obseruator3 confutatione. Ibi. ⌊Et respondēs ad illos⌋. In tertia declaratur eius bonitas in inuitator3 benigna instructiōe. Ibi. ⌊Dicebat aūt ad inuitatos⌋

Circa primā ptem quattuor facit ✦ Primo premittit locū in quo factū est miraculū ⌊Cum intraret iesus in domuz cuiusdā principis phariseorum⌋ Non habuit christus in hoc mundo propriā domū. Unde cuidā dicenti Magister sequar te quocūq3 ieris respōdit. Vulpes foueas habent 7 volucres celi nidos. filius aūt hois non habet vbi caput suū reclinet. Matthei. viij Imo tenera eius infantia relicta fuit in pseptio. Ingressus est enī ipse alienū hospitiū principis Et licet vt dicit Cyrillus malicia phariseorum cognoscere inuitatus tamē ad conuiuiū ingress9 est vt verbo 7 miraculo prodesset presentibus. 7 mercedē daret ei qui inuitauerat. ⌊Sabbato⌋. qui erat apud iudeos dies celebris sicut dñicus apud christianos. ⌊Manducare panez⌋. In q veritas humanitatis ostendit. Noie panis intelligit quēcunq3 cibum. Itē vt ostendat illud quiuium non fuisse comessationis sed sobrietatis

B Et nota q istud pietatis officium multipliciter cōmendatur. Primo ex parte eius cui est impensum scilicet christo pauperi. christo iusto. talibus enim3 largienda est elemosina. 7 nos cum pauperibus damus christo tribuimus maxime si largimur in nomine saluatoris. Secundo cōmendatur ex parte largientis. q3 princeps sacerdotū. Principes enī quia plura habēt magis debent tribuere indigentibus. Tertio ex parte tpis. quia in die festo. In solennitatibus pauperes vocandi sunt ad mensam. Unde legitur Thobie. ij. Q3dum esset paratū prandium bonum in domo thobie in die festo misit filiuz vocare paupes timētes deū. Quarto ex pte rei date que duplex fuit. scz hospitalitas contra eos q3 abominātur si pauperes illor3 domū ingrediunt. Esa. xlvij. Egenos 7 vagos induc in domuz tuā. Job. xxxj. Si comedi buccellā meā solus Se cūdo ponit phariseor3 malignitas. ⌊Et ipi⌋ pharisei ⌊obseruabāt eum⌋. id est insidiabantur ei.

quasi obseruãtes christo contraria.ps. Obduat peccator iustũ ꝛ querit mortificare eũ. Attendebant enĩ si aliquid faceret vt possent ei detrahere ꝛ eum accusare.quia mali attendũt vt bonus occultent ꝛ malũ publicent ¶ Nota q̃ inuidor est alios obseruare.gaudent enĩ de aduersis primi.ꝛ dolent in ꝓsperis eius.Gaudiũ igit̃ aduersitatis alior nutrit inuidus.Quia vt dicit Chrysostomus.sicut strabei nutriunt̃ sub corporib⁹. ita inuidi nutriunt̃ alior infortunijs. Ipsi sunt ꝓpupa que auis inuidissima nidificat in sepulcris humanis.Consumũtur igit̃ inuidi in ꝓsperitate alior. Prouerb.xuij. Putredo ossium inuidia Et ibidẽ. Spũs tristis exiccat ossa ¶ Attendendũ q̃ ista passio inuidie est in oculis Ecc̃.xuij. Nequã est oculus inuidi. Est et in auribus.quia libẽter audit malũ de alio. Est ꝛ in odoratu quia fugit odorẽ bone fame.sicut busofloxentis vinee odorẽ fugit. Est in ore.quia impedit frequẽter alicui⁹ bonũ. Est in ore p detractionem que est inuidie filia. Vulnerat enĩ lingua detractoris Et hec est lingua serpentina.de qua ps. Acuerunt linguas suas sicut serpentes venenũ aspidũ sub labijs eorũ. lingua eorũ gladius acut⁹. Et vt dicit magister Hugo. Ista lingua lancea detractoris peior est q̃z ea que latus domini pforauit. Itẽ detractores mordent dẽte serpentino. Eccs.x. Si mordeat serpens in silentio nihil eo minus habꝫ qui detrahit in occulto Item detractores deuorãt alios in modũ luporum qui sunt gulosi.ꝛ citius carnes crudas q̃z coctas comedũt. Detractorel vero alios vt crudas carnes deuorãt. Gal.v. Si inuicẽ mordetis ꝛ comeditis videte ne ab inuicẽ consumamini. Hec est fera pessima que deuorauit ioseph Fera pessima quia alios deuorat ꝛ alios occidit. Job v. Parulũ occidit inuidia. Itez pessima quia vinci non potest.inflat beneficijs acceptis. Itez nunq̃z deficit. Visus enĩ luxurie saltẽ in inferno non erit. Inuidia autẽ ibi nõ deficiet. Istud enĩ vinculũ est malignitatis diabolice.de q̃ Sap.ij Inuidia diaboli intrauit mors in orbẽ terraruꝫ imitant̃ autẽ eum qui sunt ex pte ipsius ¶ Et attende q̃ illegaliter pharisei se habuerũt erga dominum in eo q̃ ei quẽ pascebãt nocere intendebant.comedebãt cum eo ꝛ ipsi insidiabant̃. habebãt exteriorẽ iustitiã ꝛ interiorẽ maliciã. pauperi saluatori refectionẽ dabãt quẽ tamen er inuidia obseruabant. Matth.xxiij. Ue vobis scribe ꝛ pharisei ꝛ hypocrite q̃ mundatis q̃d deforis est calicis ꝛ parapsidis.intus aũt pleni estis rapina ꝛ immũditia. In eodẽ. Ue vobis qui similes estis sepulcris dealbatis que a foris apparẽt hominibus speciosa .intus vo plena sunt ossibus mortuor ꝛ omni spurcicia. Sic hodie in membris suis prodit̃ ab his qui cum eo manducant ꝛ bibunt.vt vere possit dicere illud Luce.ij. Uerꝫ tamen manus tradentis me mecũ est in mensa.

¶ Tertio ponit̃ infirmi ꝓsentia. ⌊ Et ecce homo quidã hydropicus ⌋. Glosa.et est Bede Hydropicus dicit̃ ab hydor q̃d est aqua. Unde hydropisis dicit̃ quasi morbus aquosus et subcutaneus ꝛ de vicio vesice puentens cum inflatione turgente ꝛ anhelitu fetido. Et hoc ẽ hydropici ꝓpriũm q̃ quanto plus bibit eo plus sitit Et ideo cõparat̃ ei quẽ fluxus exuberantiuꝫ aggrauat voluptatũ Cõparatur etiã auaro diuiti qui nunq̃z implet̃ pecunia He sunt due filie sanguisuge que semp dicunt affer affer. Prouerb. xxx.scz carnis voluptas.ꝛ auaricie cupiditas Et quia ista duo vicia potissime abundãt in curijs dominor.ideo dicit̃ q̃ iste hydropicus erat in domo principis phariseor ⌊ Erat ante illũ ⌋. Non petebat sanitatẽ quia infirmitas pro eo loquebatur Uel ꝑm Cyrillum.quia ꝓpter iudeor ꝓsentiam non audebat in sabbato petere curationez Aduerte etiã hic q̃ dicit hydropicus erat ante illum dũ comederet. In quo datur intelligi q̃ nõ intus incõclaui se includebat ad comedendũ sicut modo faciunt̃ plati sed in loco ꝓpatulo comedebat in quo facile paupibus ad ipsum pateret cõcursus. Matth.xuiij. Sinite puulos venire ad me.quia taliũ est regnũ celor ¶ Quarto ponitur medici beneficiũ.pro quo impendẽdo ꝓmittit quandã consultationẽ. ⌊ Et respõdens Iesus ⌋.i.insidiosis obseruatorib⁹. Respõdit aũt vt dicit glosa non ad dicta sed ad cogitata.in quo dei sapientiã se habere monstrabat q̃ corda hominũ intelligere potuisset.quia solus deus scrutatur renes ꝛ probat corda.vt dicitur Iere.xvij ⌊ Dixit ad legisperitos ⌋ tanq̃z eminẽtes sapientia. ⌊ ꝛ phariseos ⌋ vtpote excellentes in vita.ad innuendũ q̃ non sunt digni bene iudicare de diuinis nisi qui fuerint sapiẽtia clari moribus q̃z ꝓcipui.j.Cor.iij. Spũalis homo iudicat omnia. ⌊ Si licet sabbato curare ⌋. ꝑm glosam licet. q̃ licet in sabbato opera charitatis facere.vt patet Joh.vij Ubi dicit̃ q̃ si circumcidit̃ puer die sabbati non soluit̃ lex moysi.quia illud erat charitatis ꝛ saluus opus.Que aũt sunt hec dominus nõ adiecit sed vt eos ꝓpria resp̃sione cõfunderet. ⌊ At illi tacuerunt ⌋ Glosa. Uere tacent q̃ contra se dictũ q̃cq̃d dixerint vident. Si enim licet sabbato curare cur ipsum obseruat.si non licet cur pecora curant. Tacebãt ergo.quia nesciebant q̃d dicere debuissent. Ecc̃.ij. Est tacẽs non

babēs ſenſum loquele ¶ Deinde ponitur beneficiū ſanitatis impenſū [ipſe vo appbēſū] ſcz tangēdo eū nō cauſa neceſſitatis. qz multos ſanauit quos non tetigit. vt leprōſos Luce.xvij. ſz humilitatis ſicut leprōſū Mat.viij. Et extendens ieſus manū. tetigit eū dicēs. Volo. Mundare. Fecit etiā hoc vt oſtēderet qddam diuinuz in carne ſua. qz tante erat virtutis vt ſanaret ad tactū Mat.ix. Sed veni impone manū tuā ſuper eā et viuet Tertio de potēta illū ſanādo cū addit [ſanauit eū ac dimiſit] Sanauit aūt illū perfecte. qz dei pfecta ſunt opa Deut.xxxij. Et dimiſit libere ſine pcio Mat.x. Gratis accepiſtis gratis date ¶ Notandū aūt q proprietates hydropici ſunt ſeptē p quas capitalia vicia deſignātur. Pruma eſt membroz corpis tumefactio. p quā ſupbia demonſtrat Job.xxv. Quid tumet contra deū ſpūs tuus. Eſa.v. Vulnus et liuoz et plaga tumēs. Secunda ſpirituū cōpreſſio. per quā inuidia que bona cōprimit ne publicentur Prouerb.xviij. Putredo oſſiū inuidia. Sapie vij. Sine inuidia cōmunico nō ſuple cōprimo Tertia ſitis aduſtio. p quaz auaricia. Job.xvij. Exarueſcet contra eū ſitis. Quarto humoz ū indigeſtio. p quā ira. Eccī.xxj. Obiurgatio et inuurie annullabūt ſubſtantiā Eccē.xxx. Zelus et iracundia diminuunt dies Quinta peduz pigritudo. per quā accidia. ad Tyt.j. Cretenſes male beſtie. ventris pigri. Sap.xv. Pedes coz pigri ad ambulandū Sexta genitaliū inflatio. p quā luxuria. Sap.iiij. Diſrumpet eos inflatos ventto. Col.ij. Inflatus ſenſu carnis ſue. Septia oris corruptio. p quā gula. Eſa.xxviij. De cadaueribus eoz aſcendet fetoz

¶ Secūda pars expoſitiōis euangelij

CCCCVIII

Et reſpondens ad illos dixit. Cuius veſtrum aſinus aut bos in puteū cadit et nō cōtinuo extrahet illuz die ſabbati. Et nō poterant ad hec reſpondere illi ¶ A

¶ Secūda pars in qua manifeſtat ſaluatoris ſapientia in obſeruatoz inſidiantiū cōfutatiōe Vbi duo facit ¶ Primo oſtendit confutataz inſidiantiū opinione. Et intendit talē rōem. Si p pos ſabbatū nō ſoluit ſubueniēdo peconib⁹. qz ſi bos aut aſinus alicuius veſtrū cadat in puteum die ſabbati. ſtatim ipſum eleuat. ergo multominus ſoluit ſubueniēdo hominibus. Itaqz ſabbatū nō ſoluo curando infirmos. Et hoc eſt qd ait. ¶ Et reſpondēs ieſus [non ad voces quia nil dicebant ſed ad corda q̄bus murmurabant.

[dixit ad illos] inſidiatoꝛes qui ſibi ſolutionez ſabbati impingebāt [Cuius veſtrū] omnes inuoluit. quia omnes laborāt vicio auaricie vt dicit gloſa Mā cupiditas eos monebat animalia de puteo extrabere die ſabbati. chriſtū aūt charitas ad ſananduz boies. ij. Coꝛ.v. Charitas dei vrget nos. [Bos aut aſinus in puteum cadit]. Per bouē ſapientē. p aſinū ſtultū intellige. qs dominus vniuerſaliter eleuat de puteo cōcupiſcentie. Et q̄ta poſſit intelligi patet p dicta gregoꝛij in moral. ⁊ p̄m gloſam Deut. xxij. ſup iſtud Non arabis in boue ⁊ aſino. id eſt. ſapientē ſtulto in p̄dicatione nō ſociabis. Ergo per bouem poſſumus intelligere ſapientē. per aſinū vo ſtultum. p puteū aūt voraginē carnalis cōcupiſcētie. Prouerb.xxiij. Fouea profunda ē meretrix. Hec enī fouea includit ſapiētes ⁊ ſtultos. Ideo dicitur ſagena que includit omnia genera piſcium. Eccs.vij. Inueni amariozē morte mulierez que laqueus venatoꝛū eſt. ⁊ ſagena coꝛ ei⁹ Quocunqz ergo die in talē puteum cadant iſti ſunt continuo eleuandi Exo.xxiij. Si occurreris aſino aut boui inimici tui errātu reduc ad eum. ſcz ad ūmicū tuū. Multo fortius ſi occurreris bouī aut aſino amici tui. Et hoc eſt qd ſubdit. [Et nō continuo extrahet eū]. die ſabbati. quaſi dicat. imo. ¶ Secundo oſtendit quia cōuicit eos veritas. [Et non poterant ad hec reſpōdere illi] quia victi. Beda. Cōpetenti exemplo ſoluit chriſtus queſtionē vt oſtendat eos violare ſabbatū in opere cupiditatis. ideo non poterant reſpondere. quia videbant ſeipſos culpabiles.

¶ Tertia pars expoſitiōis euāgelij.

CCCCIX

Dicebat aūt ad inuitatos parabolam intendēs quomodo primos accubitꝰ eligerent. dicens ad illos. Cum inuitatus fueris ad nuptias nō diſcumbas i primo loco. ne forte honoratioꝛ te ſit inuitatus ab eo. et veniens is qui te et illum inuitauit dicat tibi. Da huic loco. et tunc incipias cum rubore nouiſſimum locum tenere. Sed cuz vocatus fueris vade. et recumbe in nouiſſimo loco. vt cum venerit qui te inuitauit dicat tibi. Amice aſcende ſuperius Tunc erit tibi gloria coraz ſimul diſcūbentib⁹. Quia omnis qui ſe exaltat humiliabitur. et qui ſe hūiliat exaltabitur

¶ A Tertia ps in qua declarat eius bonitaſ

in inuitatorum benigna instructione. Magna bonitas relucebat in hoc q ipse tam benigne obseruatores suos instruxit. Instruxit autē eos exhortando ad humilitatem. Ubi quattuor facit. ¶ Primo premittit intentū [Dicebat autē ad inuitatos] Prius locutus fuerat legisperitis ⁊ phariseis. Et ꝑm glosam. postq̄z illos cōuicerat de auaricia ⁊ violatione sabbati. incipit docere de euangelica gratia illos qui erant idonei īuitans eos ad humilitatē contra tumorē quez habebant in lege pharisei [parabolā] aliud signātem mystice. vt dicit glosa. Non enī intendebat principaliter docere q hic dicit̄ ad litterā. sed mystice aliud intendit [Intendēs] illos instruere. [quomō p̄mos accubitos] id est. primas sedes honorabiles [eligerent] Hoc enī pharisei amātes reprehendunt̄. Matth. xxiij. ¶ Secūdo oñdit quid sit honoris impeditiuū. quia superbia ⁊ ambitio [Cum inuitatus fueris ad nuptias]. Nuptie sunt cōuiuiū virtutum in presenti ecclesia factum. ex eo q christus sibi vniuit naturam humanā. Ad istas nuptias inuitati sunt omēs christiani. quorū quidaz ceteros dignitate p̄cellunt. alij vero merito virtutū. et excellit vn⁹ vna virtute ⁊ excellitur alia. Alij vero excellūt sacra intelligentia. Sunt et alie nuptie celestis patrie De quibus Apoc. xix. Venerunt nuptie agni. [Non accumbas in primo loco] Quare autem primus locus non sit ambigendus probat ex tribus. ¶ Primo ex cōparatione dignioris [ne forte honoratior te sit inuitatus]. Honoratior est q̄ dignior est maiori honore. Talis v̄o est virtuosior. Et ideo quilibet quantumcunqz dignitate polleat habeat incitatatiuuz fugiendi honorem. si attendat q in congregatione potest esse aliquis eo honoratior. Non enim dignitati debetur excellentia honoris. nisi quia ipsa attestatur virtutis excellentia ¶ Secundo hoc idē probat. quia locus sublimis indigno non est stabilis sed inde eijcitur. [Et veniens is qui te et illum inuitauit dicat tibi. Da huic locum]. Hoc sepe euenit qui se putabat dignum honore eijcitur a sua cogitatione et alij traditur. Similiter qui se putabat tenere primū locuz eijcitur. quia ostenditur alter esse in illo loco. Sicut legitur ī vitis patrum de vno mercatore atqz duab⁹ mulieribus prelatis cuidā heremite Similter in vita eterna qui se putat ibi magnum inueniet aliquem se maiorē. Sicut legitur de heremita cui ostensum fuit q premium beati basilij habitur⁹ esset. ¶ Tertio hoc idem probat ex confusione que sequitur. [Et tunc incipias cum rubore nouissimum locū tenere]. Hoc legitur de lucifero dicente Esaie. xix. Super astra celi exaltabo solium meum. q cū confusione et ignominia sit ad infernum detractus. ¶ B Nota q inter īuitatos ad conuiuiū multi confusionem patiunt̄ ex diuersis causis. Aliqui propter defectum puritatis conscientie. Aliqui ꝓpt̄ defectum pietatis. Aliqui propter defectum charitatis. Aliq̄ ꝓpter defectum humilitatis. Ad duo prima possumus referre qd̄ legitur Matth. xxv. de fatuis virginibus q acceptis lampadib⁹ non sumpserunt oleum secū. Per oleū qd̄ lucet et suaue est intelligitur puritas cōscientie que habet q̄ndaz suauitatem. Et quia oleum supernatat alijs liq̄ribus per oleum designat̄ pietas que eminet respectu aliarum virtutum. Illis qui sectātur humanam laudē. non habentibus puritatē conscientie clausa erit ianua sponsi. et eis pulsantibus dicetur. Amen amen dico vobis nescio vos Similis confusio fiet his qui misericordes non fuerunt. Non enī misericordiā consequentur Ad hanc confusionem potest referri illud Matth. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternuz. Esuriui enim ⁊ non dedistis mihi manducare ꝛc. Ad tertiū ꝑtinet illud Matth. xxij. Amice q̄modo huc intrasti non habens vestē nuptialē. Et subditur. Ligatis manibus ⁊ pedibus proijcite eum in tenebras exteriores. Vestis nuptialis charitas est Ad quartum pertinet quod hic dicitur. Tunc incipiet cum rubore nouissimuz locum tenere. ¶ Tertio ostendit quid sit obseruandum ei qui vult acquirere honorē. quia debet humilia de se sentire [Sed cum vocatus fueris. vade et recūbe in nouissimo loco]. reputās te esse in omnibus in imo merito. et si forte excellentior dignitate et nobilitate originis. Ecc̄i. iij. Quanto maior es humilia te in omnibus. Et tria adducit propter que nouissimus locus est eligendus. Primū quia ex hoc habetur gratia amicicie [vt cum venerit qui te inuitauit dicat tibi Amice] Vere amice. quia amici familiares in domo se humiliant ⁊ si velint honorari dicūt nequaq̄z sed honorent̄ alij quoniā ego d̄ domo sum. Secundum est consecutio loci dignitatis [Ascende supius] quia te humiliasti. quia etiā amicus. Prouerb. xxvj. Melius est vt dicatur tibi. ascēde supi⁹. q̄z vt hūilieris corā p̄ncipe Tertiū est honoris glia q̄ seq̄t̄ dignitatē [Tūc erit tibi glia] honoris [corā sil̄ discūbētib⁹] tū q̄z hūilis. tū q̄z amic⁹ p̄ncipis. tū q̄z alto g̃du sblimat⁹ ¶ Et nota q dñs nō intēdit h dicere quō acq̄rere debeam⁹ hūanā gliaz. sz exēplo acq̄rēdi gloriam istā humanā docet nos acq̄rere gliaz celestem. Ita q sic hūilitas ē necessaria ei q̄ cupit ex

altari honore ecclesiastico aut honore glie. Et differentia est. Quia quicunq; se humiliat vt exaltetur ꝓmotione ecclesiastica peccat. Eccl.xix. Est qui nequiter se humiliat scz vt exaltet & interiora eius plena sunt dolo. Est enī falsa humilitas in qua latet immunda supbia Qui vō se humiliat vt exaltetur donis gratiarū in ꝑmio glie habz rectā intentionē. quoniā vt dicit Hieronymus. Sancta supbia est vtutes appetere Quarto assignat rōem dicti. quantū ad omnia predicta. Et primo quare qui discubuit in primo loco inde eijcitur. ⌊Quia omnis qui se exaltat humiliabitur⌋ Cuz enī honor non sit in honorato sed in honorante oportet vnū quēq; nō a se sed ab alio exaltari. quia si aliquis seipsum voluerit honorare quātūcunq; vtutibus abūdet ab alio non expectet honorē. quia hoc ipsum q puertit naturā honoris facit eum indignū honore. Deinde addit causam quare exaltat q̄ nouissimuz eligit locum ⌊et qui se humiliat⌋. Cuius humilitatis quattuor sūt rami. Uersus. Spernere mūdum. spernere nullū. spernere se se. Spernere se sperni. sunt bis duo dona supni. ⌊Exaltabitur⌋ Nulla enī virtus digna exaltari dicit nisi humilitas sola Prouer.xxij. Sapiētia humiliati exaltabit eū vt caput eius in medio magnatorum illū sedere faciet.

Sermo de eadem dominica CCCCX.

Amice ascende supe rius ⌊Luce.xiij. Cū amicicia ꝓprie sit inter equales ꝑm phm. viij. ethicoruz hinc est q si amicicia inter psonas inequales esse debeat. oportet ꝑm Tullū q fiet exequatio sublimioris inferioris vt videlicet ex pte superioris sit dignatio hūiliationis. et ex pte inferioris dignificatio sublimatōis Cū igit̄ deus infinitū excellat animū. si inter eos debeat esse ratio amicicie. ex pte dei erit maxima dignatio et ex pte aīe maxima dignificatio Et hoz vtrumq; implicat verbū assumptū vt sit verbū ipsius dei ad animū ⌊Amice ascēde supius Amice inq̄z⌋ O quāta dei dignatio q creatoz creaturā. dñs suū habere dignat amicū ⌊Ascende supius⌋. Magna prorsus sublimatio aī q ascendit ad deum Igit̄ in vbis ꝓpositis duo denotant Primū est dei ad animū affectio singularis. Secundus est animi ad supna ꝓuectio salutaris. Primū ondit diuine dignationis magnitudinē. q videlicet dignat animū habere amicū. qō notat cū dr. ⌊Amice⌋ Phil.ij. Humiliauit semetipsum formam serui accipiens. videlicet vt ve inter omēs posset esse ratio amicicie. Secundū arguit cōditionis animi rectitudinē qua naturaliter habet ascendere ad suū principiū. qō innuit in eo q dr. ⌊Ascende supius⌋. Numeri.xxvij. Ascende in montē abarim. i. in transitu. q ascēsus quo mēs cōsurgit in deū pro statu huius vite nō est nisi in quodā transitu. Et in hoc ascensu pficit rectitudo animi de qua est mentō in sermone dominice p̄cedentis. & hic fit ꝓsecutio Circa primum est considerandū q vere amicicie quadruplex ē effectus Primus est secretoz reuelatio. Unde dicit Tullius in libro de amicicia. Quid dulcius q̄z habere cū quo oīa loqui audeas vt tecuz. Et hūc effectū amicicie christus oñdit discipulis suis dicēs Joh.xv. Vos autē dixi amicos. quia q̄cūq; audiui a prē meo nota feci vob. Secūs mutui cōuictus coīcatō. Uñ phs. viij. & ix. ethi. dicit q oēs amicicie in coīcatione sunt. Et idē dicit q multas amicicias non appellatio dissoluit Sic christus cū discipulis suis cōtinue in conuictu coīcabat vt patet discurrēdo ꝑ totū euāgelium Tertius est voluntatum coformatio seu vnio. Quia ꝑm Tullū amicoz̄ est idem velle & amicus est alter idē. q vt dicit amicicia sic amicoz̄ aīmos cōmiscet. vt efficiat pene vnū ex duobus. Uñ christus dixit discipulos Joh̄. xv. Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. Quartus ē mutua cōpassio. Uñ tullius Quis esset tantus fructus in rebus pspis q̄z si haberes amicum qui de illis eque vt tu ipse gauderet. aduersas etiam ferre difficile esset sine illo qui illas grauius q̄z tu ferret. Hinc christus Joh.xv. Maiorem hac dilectionē nemo habet q̄z vt animaz suam ponat quis pro amicis suis B Sed q ꝑm philosophū. viij. ethicoz. amicicia conseruatur ꝑ analogū. id est. proportionē restitutionis debite pro acceptis vt videlicet amās reamet & sic de similibus. Et quia christus amicicia se habere ad nos ostendit quattuor modis predictis. & nos debemus eisdem effectibus proporcionabiliter amicicia rependere Debemus enī primo ei secreta nostra reuelare per peccatorū nostrorum nudam confessionē. Licet enī sibi nota sint abscondita cordis ꝑm psal. Debet tamē homo ei peccata sua in cōfessione coram sacerdote reuelare. ac si ea nesciret vt possit dicere cum propheta. Delictum meum cognitum tibi feci & iusticiam meam non abscondi Dixi confitebor &c. Et sequitur Et tu remisisti impietatem peccati mei. Eo enim ipso peccatuz nostrum a deo remittitur quo ei p cōfessionē reuelatur. Itē debemus ei secreta agendoz̄ priusq̄z aliquid agamus reuelare Juxta illō Thobie q̄rto. Pete a deo vt

vias tuas dirigat. ⁊ omnia consilia tua in ipso permaneant. ¶ Secundo debemus ei p conuictum cōmunicare. p sanctas meditatiōes. p bonas operationes. p deuotas orationes. vt tota vita nostra dirigat̄ ꝑm exempla vite christi. et sic et in conuictu cōmunicabim⁹ put ipse dixit Jo. xiij. Exēplū dedi vobis vt quēadmodū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Tota enī vita christi in terris per hominē quē gessit disciplina morū fuit vt dicit Augustin⁹ in de vera religione ¶ Tertio debemus nostrā voluntatē sue voluntati ꝓformare. Si enī amicicia moralis ꝺ qua locuti sūt philosophi ita cōmiscet animos amicorū vt ex duobus pene vnū efficiat vt dictū est. multo fortius hoc facit amicicia vere charitatis que voluntatem nostrā diuine voluntati conformauit. imo etiā in illam totaliter trāsformat ꝑm illud. j. Cor vj. Qui adheret deo glutino scz vere amicicie q̄ est per charitatē vnus spūs ē cum eo. Quia ꝑm Augustinū. Amor ipsos amātes vnit ⁊ ex duobus vnum facit ¶ Quarto debemus compati sue sacratissime passioni. Si ei amic⁹ cōpatitur amico ꝓ seipso patienti. quāto nos cōpati debemus amico nostro christo nō ꝓ se sed p nobis sustinenti. Talis amicus fuit aplus cum dicebat Gal. ij. Christo cōfixus sum cruci. Ex mīti ꝺ tāta christi ad nos amicicia in ḡti sibi ñ cōpatiuntur prout cōqueriť Hieronymus sup matheū dicens. Omnis creatura cōpatitur christo morienti. sol obscurat̄. terra moueť. petre scinduť vela templi diuiduntť. sepulcra aperiuntť. sol⁹ miser homo ñ cōpatiť. p quo solo christ⁹ patiť ¶ Nō solum debem⁹ sue passioi cōpati imo etiā debemus p ipso libēter pati. Sic fecerūt apli de qb⁹ legit Actuū. v. Qui ibāt gaudētes a cōspectu cōcilij quoniā digni habiti sunt p nōie iesu ꝓtumeliam pati Ex q̄ ꝓbati sunt veri fuisse amici christi. Unde de eis legit in sermone ⁊ cātat ecclesia. Isti sunt triumphatores ⁊ amici christi q̄ ꝓtemnentes tussa ꝓncipū ꝛc. Quecūq; igit̄ est tal⁹ ia recte a sponso in cāticis vocat̄ amica. Cui dicit Can. ij. Surge ꝓpera amica mea. Qꝺ cōcordat cum eo qꝺ hic dicitur. Amice ascēde supius.

¶ Subsermo CCCCXI. A

Bcende superius.

Uiso de magnitudine diuīe dignationis qua de⁹ animū amicū vocare digť Sequiť videre de rectitudine hūane sublimationis. q̄ anim⁹ surſū erigit̄ ⁊ ad supna eleuat̄ Cui apte dicit̄ ⌊Ascende supius⌋ Circa q̄ duo ꝓsideranda occurrūt. Primū in qbus rectitudo ai attendat̄. Secundū p que huiusmodi aī rectitudo ꝓficiatur ¶ Quantū ad ꝑmum sciendū q rectitudo animi attendit̄ in tribus ¶ Primo in sinderesis sursum fixione. Est ei sinderesis vis animi sp nata figi in supioribus. naturaliť stimulās ad bonū ⁊ abhorrens malū. Et ꝑm istā vim nūq̄ contigit animū errare nec peccare. Unde ꝑm eam apte dicit̄ animus esse rectus. Et quidam appellant eā scintillā aīe. vel potius ꝑm eos scintilla diuine nature in aīa vt diceť in q̄stione. Et ex ista naturali rectitudine aī est q̄ omne peccatum portat secum penā suaz ab intra in animo etiā si nunq̄z pena exterior infligat̄. Unde Gen. iij. ꝺ. Vtanim in foris⁹ peccatū aderit. id est. pena peccati. Et hoc est qꝺ dicit Aug⁹. j. cōfes. Justisti ꝺñe et sic est vt pena sibi sit oīs inordinatus animus. Et Seneca epla. lxxxvij. Magnus scelerū supliciū in ipsis est. statim puniunť duz facta sunt. imo ꝺū fiūt. Sic et econuerso rerū honestarū ⁊ actuū vtuosoz in ipsis ꝑmiū est. ¶ Secundo rectitudo aī attendit̄ in supioris rōis sursum erectiōe. Rō enī in nobis diuidit̄ in duas portiones. s. inferiorem ⁊ supiorez ꝑm Augustinum. Inferior habet intēdere tpalib⁹ disponendis ⁊ gubernādis ⁊ accipit rōnes ꝑm leges hūanas. Supior vꝺ portio diuis ⁊ supnis ꝓspiciendis ⁊ cōsulendis adherescit. ⁊ accipit rōnes p leges eternas ⁊ diuinas. ⁊ est vna eaḋēq; potētia aīe distincta ꝑm diuersa officia Et ē hec potētia intellectiua aīe. ⁊ dicit appetitū intellectiuū regulatum a rōe. ⁊ sic ꝓsupponit cognitiōz intellectiuaz. Et quoniā nature aīe nostre inditū est vt p portionē supiorē rōis sursū erigat̄ ad supna ꝓspicienda ⁊ appetēda quātū ad ꝺ anim⁹ ꝺ. eē rect⁹ ⁊ erect⁹ i q̄ apparet nobilitas boīs ꝑ ceteras aīalib⁹ In cui⁹ signū natura dedit ei staturā erectā cum in omnibus alijs aīalib⁹ sit statura incuruata ad terram. ¶ B Et si querat̄ vnde boī illa natura q̄ aliquid sit in eo erectū ad supna ꝓspiciēda potest dici q̄ hoc ꝺ. est q̄ hō creat⁹ est ad imaginem dei. videm⁹ enī q̄ imago in speculo sp se cōuertit ad id conspiciendū cuius est imago. et si imago in speculo esset nature intellectualis naturaliter tenderet per appetitum in suū ꝓncipium. Sic in ꝓposito est de imagine dei in animo. Et hoc est q̄ ꝺ vult proclus ꝓpositione. xxxj. Omne procedens ab aliquo conuertitur ad illuda quo procedit. q̄ ꝺ intelligendum est intellectualiter et cognitiue in habentibus virtutem intellectiuam. vt ipse subdit ꝓpositione. xxxix. ¶ Tertio rectitudo aī attēdit̄ in dei naturali dilectōe. Hec enī rectitudo naturaliť cōplantata aīo q̄ diligat deū super oīa. etiam super seipsuz.

et boc dilectione beneplacẽtie qua diligitur bo/
num simpliciter qđ in deo reperitur per essẽtiaz.
in alijs p participationẽ. Unde bonũ diuinum
est ratio diligendi omne aliud bonũ. Et quia in
isto bono qđ deus est nullus potest habere dis/
plicentiã. hinc est q de⁹ nõ potest ñ diligi hac di
lectione cõplacentie in vniuersali. In bono aũt
pprio ⁊ pticulari potest homo habere displicẽ/
tiam ppter malũ aliqđ admixtũ sicut patet in
illis qui se occidunt. vt dicit. iij. ethicoꝝ. qbus ma
la ⁊ dura opata sunt. ⁊ ppter malicia ⁊ duriciaz
fugiunt ⁊ odiunt viuere. ⁊ interimũt seipos. Et
sic tali dilectione anim⁹ naturaliter etiã i statu
nature corrupte deũ sup omnia diligit. ⁊ p⁹ deũ
seipsum. Dilectiõe vero naturali amicicie vl' be
niuolentie. ppte nõ diligitur de⁹ quia amicicia
cum requirat quandã equalitatẽ nõ debet deo
sed aliquid melius vt laus. latria. ꝛc. Similit de
beniuolentia qua aliquis vult alteri bonũ sic et
sibi. Tale aũt bonũ nõ debemus deo velle. sed
aliquid maius. Et sic loquendo ppte de dilecti/
one amicicie ⁊ beniuolẽtie. non diligitur de⁹ na
turaliter super omia. sed aliquo superexcellẽt na/
turaliter diligitur sup omnia scz diligendo dile/
ctione amicicie in deo bonũ qđ ipse est plus q̃z
in seipso q ipse. ⁊ plus quia dei bonũ est ita q si
oporteret alterutr̃ ipsoꝝ detrimentũ pati pon⁹
vellet detrimentũ boni qđ ipse est q̃z qđ dei est. ⁊
plus se opponeret inferẽti nocumentũ bono qđ
deus est q̃z bono qđ ipse est. et plus optaret sal/
uari bonũ qđ deus est. q̃z bonũ qđ ipse est. Et si
milter dilectione beniuolẽtie diligit sup omnia
scz volendo deo ⁊ appetẽdo omia bona ⁊ potio/
ra q̃z sibi p̃m modũ iã dictũ. ⁊ ppter istã triplicẽ
rectitudinẽ naturaliter inditã animo bene dicit
Eccl. vij. Deus fecit hominẽ rectũ. ¶ C Circa
quod potest queri quid sit illud ī aĩo qđ dr rectus
an sit de natura aĩ aut aliqđ excellentiꝰ. Et eadẽ
questio est de magnitudine animi. de q̃ supra p̃/
mone p̃cedẽti. ¶ Ad B dixerunt quidã q est qđam
scintilla diuine nature. Dicũt enĩ q in aĩa est ali
quid qđ est increatũ ⁊ increabile. ⁊ si tota aĩa esz
talis tota esset increata ⁊ increabilis. Et q istud
oporteat ponere pbãt dupliciter. Primo quia
nihil creatũ deũ pfecte capere potest. sed aĩma nrã
est capax dei. ⁊ in ea p̃m sanctos ponit imago dĩ
quare oportet in aĩa nostra ponere aliqđ magꝝ
intrinsecũ ⁊ altius sine mẽsura ⁊ sine modo q̃z
sit natura anime creata. Secũdo q̃ experimur
aliquid in nobis qđ nõ claudit locus neqz tps.
cui ita pñs est istud qđ est vltra mare. sicut qđ ẽ
hic presens oculis. ⁊ qđ hic fuit ante mille ãnos
sicut quod est nunc. Et quia soli deo cõpetit eẽ
vbiqz qui omni tempe ⁊ eodẽ modo est presens
quare oportet ibi ponere aliquid qđ sit nature
diuine. Sed si istud dictũ intelligatur sic sonat.
q aliquid anime sit. puta potentia vel vis vel ali
quid ptinens ad naturã aĩme. qđ sit increatuz ⁊
increabile. sic est dictũ mortiferũ et plenũ hereti
⁊ a papa Johãne. xxij. damnatũ. Nihil enim sub/
stantie dei intrat essentiã aĩme vel cuiuslibet cre
ature. quia tunc deus esset transmutabilis. sed
ipsa aĩma nostra tota pure creata est a deo. Nec
mortua eorum aliquid valent. Primũ non va
let. quia non ponitur a sanctis imago dei in ani
ma nostra p̃m representationẽ pfectam. sed solũ
p̃m quandã similitudinẽ valde tamen deficien/
tem. Unde Augustinus. Dicamus inquit in
mente nostra imaginem trinitatis sed exiguã ⁊
qualemcũ q̃z esse. que summe trinitatis ita gerit
similitudinẽ. vt ex minima parte sit dissimil' Se
cundum etiã non valet. quia anima vel intelle/
ctus noster non est vbiqz ex eo q intelligit illud
quod est vltra mare. Non enim anima nostra
est vltra mare. sed obiectũ quod est vltra mare
habet speciem suam in fantasia vl' intellectu no/
stro. vt dicit Augustinus. x. confessionum. x. ca/
pitulo. Unde potius illa res est presens anime.
q̃z anima rei. nec hec est presentia realis sed inten/
tionalis p̃m Augustinũ ibidem. Patet ergo q
ille sensus est omnino erroneus. Si tamen intel/
ligatur q aliquid diuinum sit ī aĩma p̃m modũ
quo animus ⁊ creatura quelibet dicitur partici
pare diuinam naturã. et eo perfectius animus
quo eminentior ceteris. vel p̃m modum quo de
us dicitur esse in qualibet creatura per presenti/
am. potentiam. et essentiam. vel etiaz p̃m modus
quo deus est in animo per gratiã eleuando ani
mam ad dei conformitatẽ seu consortium natu
re diuine. sicut dicitur scda Petri. j. Maxima ⁊ p̃
ciosa nobis donauit promissa vt per hec efficia/
mini diuine consortes nature. Secõm hunc tri/
plicem intellectum sane potest dici esse aliquid
increatum ⁊ increabile in aĩma. nec de natura
ipsius anime vt ipsi volunt. ¶ B Sed veni/
endo ad moralitatẽ sciendum q licet rectitudo
animi quantũ ad tria predicta sit ⁊ maneat nũc
etiam in statu nature corrupte. Est tamen per
peccatum non modicum obliquata ⁊ curuata.
Tinderisis enĩ ⁊ si non extincta nec extinguibil'
ex toto. debilitata tamen est ⁊ remissa q non taz
efficaciter stimulat ad bonum. ⁊ remurmurat
malo quam difficilis sit homo ad bonum ⁊ faci/
lis ad malum. Cuncta enĩ cogitatio cordis hu/
mani prona est ad malũ omni tempe. vt dicitur
Gene. vj. Ratio etiã superior sepe subuertit a

rectitudine sua ex suggestione inferioris ratōis seducte a sensualitate. Sicut enī a serpente seducta mulier persuasit viro porrigendo ei pomuz sic a sensualitate portio īferior seducta porrigit illecebram supiori rationi. que si consentit tunc est damnabile et graue peccatū Dilectio etiam naturalis dei valde est impfecta. ita q̄ multi etiam in se eā nesciunt expiri. Oportet ergo rectitudinem hmōi animi vetustate peccati obliq̄tam nouitate gratie reformari. Et hoc petijt propheta in p̄s. Spūm rectū innoua in visceribꝰ meis quasi diceret. Spūm rectū. id est animū natura rectum creatū sed peccati vetustate obliquatuz innoua scz per grām. in visceribꝰ id est in viribꝰ meis. ¶ E Possumꝰ aūt dicere q̄ rectitudo triplex animi p̄dicta innouat̄ et pficit̄ p tres virtutes theologicas q̄bus rectificari habet aīmus ¶ Nam p̄mo rectitudo sinderesis innouat̄ ⁊ pficitur p fidem. qua intantū animꝰ roboratur. vt nullis aduersitatibꝰ seu tēptationibꝰ possit a bono v̄tutis auelli nec ad malū aliq̄d contra diuinum honorē impelli. Unde dicit̄ Hebreoꝝ. ij. Sancti p fidē vicerunt regna. Propter q̄d idez apostolꝰ docet nos assumere scutū fidei in quo possimꝰ ōnia tela nequissimi ignea extinguere Et hoc expimentaliter apparuit in sanctis martyribus qui fide armati oīa tormenta et minas tyrannoꝝ vicerunt Hanc rectitudinē habuit Job de quo dicit̄ Job. j. q̄ erat simplex et rectus. Ubi dicit Gregoriꝰ. Quisquis eternā patriam appetit simplex et rectꝰ viuat. simplex ope rectus fide simplex in bonis q̄ inferius peragit. rectꝰ ī summis que ī intimis sentit. Et quia p hanc rectitudinem fidei rectificat̄ sinderesis ad p̄secutionez boni et fugā mali. Ideo apte sequit̄ q̄ erat timēs deū in actione boni. et recedens a malo in fuga peccati. s̄m Gregoriū. Et quia idē vir sanctꝰ habuit sinderesim sic rectificatā p fidem. Hinc est q̄ ipse omnes aduersitates ⁊ temptatiōes v̄tute animi fortissime vicit ¶ Rectitudo etiā superioris rōnis innouat̄ ⁊ pficit̄ p spem. qua mens sic in bono diuino infigit̄ ⁊ firmat̄ vt nullis passionibus aut sensualitatis impulsibꝰ possit sb̄uerti. nec appetētia supnorū ad hec caduca deflecti Quia vt dicit Gregoriꝰ. vj. moral̄. Spes ī eternitatem animū erigit. et ideo nulla que exterius tolerat sentit Et hinc est q̄ nō nulli sancti martyres dolores suppliciorū nō senserūt. imo eis dulces fuerūt. vt legit̄ de scō stephano et laurētio. ⁊ pluribus alijs. quia videlicet rō superior p spei efficaciam sic fuit fixa ⁊ suspēsa in deo q̄ p redūdantiam delectatiōis mentalis in vires inferiores dolor absorbebat̄. Unde s̄m Augustinum. Spes dicit̄ esse quedam prelibatio celestis gaudij. cui cōcessum est intrare ortū paradisi et inde auferre flores ⁊ aromata. q̄bus p̄sentis aduersitatis amaritudines dulcorent̄. De ista rectitudine animi dicit̄ Prouerb. ij. Qui recti sunt habitant ī terra scz viuentiū. In qua terra isti recti ⁊ erecti p spem. nūc habitāt mētali scz inhabitatione p certitudinē spei In futō aūt habitabūt ibi p expientiā rei ¶ Rectitudo etiā naturalis dilectionis dei pficit̄ p charitatē. Quia s̄m Augustinum Charitas est actus rectitudinis oculos semp habēs ad deū. In hoc enī dilectionē naturalem exupat ista dilectio deliberatiua informata charitate. qz videlicet ista ī omni actiōe semp habet oculos intētionis ad deū actualit̄ vl̄ habitualiter. secꝰ de illa. Unde ex ista dilectōe charitatiua opa nrā fiūt meritoria ⁊ deo accepta ⁊ absq̄z ea nullū opus est pficuū. Juxta illud. j. Coꝝ. xiij. Si distribuero omnes facultates meas in vsus pauperꝝ. ⁊ si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeam charitatē aūt nō habuero. nihil mihi pdest. Unde Augꝰ. de doctrina christiana. Charitas sola est que vincit oīa. ⁊ sine q̄ nihil valēt oīa. et q̄ vbicūq̄z fuerit ad se trahit oīa etiā ipsum deū. Nec mirū. qz ipsa est q̄ animū diuīe volūtati omnimode subijcit. ac per hoc deuz de celo trahens ⁊ animum de terra eleuans. deū in animū descendere ⁊ animum in deū ascendere facit. s̄m Hugonem. Et de hac rectitudine animi dicitur Cañ. j. Recti diligunt te. Hec autē omnia ad rectitudinem animi pertinentia tangit Gregorius. j. moralium sic dicens. Rectus inquit est qui aduersis non frangitur. quantū ad primū. qui ad temporalia non inclinatur. qui ad superna totꝰ erigitur. quantū ad secundū. qui diuine voluntati humilis subijcitur. quantū ad tertium. Quam rectitudinez nobis cōcedat iesus christus

¶ Expositio euāgelij dominice decime septime post pentecosten.

CCCCXII.

Accesserunt ad iesū pharisei. et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor temptans eum. Magister. quod est mandatum magnum in lege. Ait illi iesus. Diliges dominum deum tuuz ex toto corde tuo. et ex tota anima tua et ex tota mente tua. Hoc est maximū et primū mandatū. Secūdū aūt sil̄e est huic. Diliges p̄ximū tuū sic teipsū. In his duobꝰ mādatis tota lex pēdz et p̄phe

A Consueuerunt interdū sophiste ab aliquo magistro aliquid temptatiue querere. magister autē reddita sufficienti respōsione plerq3 solet illos de questione alia interrogare In cui9 responsione dum illi deficiūt cū rubore ⁊ confusione recedunt. Sic factū fuit in proposito p̄sentis euangelij. Ubi pharsei christum de vna questione temptauerunt. qui dato irrefragabili rn̄so eos de alia questione interrogauit ad quam cum respōdere non possent confusi abierūt nec amplius eū interrogare presumpserunt. ⁊ de h̄ est p̄sens euangeliū. Qd̄ diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. s̄m q̄ in eo due questiones mouent̄. Primā questionē mouet phariseus domino. Secundā domin9 phariseis. Ibi. [Congregatis autē] Circa primū quattuor facit Primo premittit accessum phariseorū ad christum. Accesserunt ad iesuz pharisei. Accesserunt quidem congregati in vnū s̄m Chrysostomum. vt multitudine vincerēt quē ratione superare non poterant a veritate nudos se esse professi sunt q̄ multitudine se armauerūt. dicebant enim apud se. vnus loquatur p̄ nobis omnibus et omnes loquamur per vnū vt siquidē vicerit vnus omnes videamur vicisse. Si aūt victus fuerit vl̄ solus videatur cōfusus. Accesserunt ergo ad christum non amicicie causa. non amore sed odio vt temptarent. nō vt instruerent̄. p̄s. Prīcipes conuenerunt in vnū aduersus dominum ⁊ aduersus christū eius. Nos autē nō sic sed accedamus ad eum vera fide. quia accedentez oportet credere. Hebreor. xi. p̄s. Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Secundo ponit̄ p̄uersa querentis intentio. [Et interrogauit eum vnus ex eis] pharise9 ⁊ nihilomin9 legis doctor in quo ostēditur duplex interrogātis autoritas. tum quia phariseus vita probat9. tū quia legis doctor magisterio honeratus [temptans eū] In hoc derogat sue p̄fectioni. quia nec vir sanctus nec doctus quēq3 debet temptare. videt̄ tamē q̄ non q̄sierit hic causa temptādi cum domin9 Marci xij. cōmendet euz dicens. Non longe es a regno dei. Ad q̄d potest dici q̄ qui tēptans venit potuit fieri vt responsione domini correctus sit vt dicit glosa Vel temptatio nō est mala quasi volentis decipere. sed causa volentis amplius experiri ignotum. Vel potest dici q̄ iste malus p̄seuerauerit. ⁊ illud Mar. xij. sic intelligit̄ Non longe es a regno dei quātum ad noticiā legis p̄ cuius spiritualem obseruantiā est iter ad regnum dei Chrysostomus non longe monstrat adhuc distantē Et nota q̄ istud est antiquū vicium iudeorum procedens ex ambiguitate fidei. semp̄ enī temptauerunt deum. psal. xciiij. Temptauerūt me patres vestri. sic et christū multipliciter temptauerunt. Et primo quidē diuinitatē Matth. iiij. Si filius dei es mitte te deorsuz. Et Matth. xxvij. Si filius dei est descendat de cruce. Item temptauerūt ipsius potentiā. Matth. Querebant ab eo signum temptātes eum. Item tēptauerunt eius sapientiā. Sicut hic. iij Regum. iiij Venit temptare eum in figuris et enigmatib9. Item temptauerūt eius clementiā. Joh. ix. Cuz obtulerunt ei mulierē in adulterio deprehēsam Item tēptauerūt eius iusticiā. Si liceret cēsum dare cesari. Matth. xxij. Item temptauerunt zelum ipsius ad legem Matth. xix. Si licet homini dimittere vxorē Que temptatōes fecerūt eos imitatores diaboli qui primus temptauit christum ī deserto. Eccī. xviij. Noli esse quasi homo qui temptat deū Tertio ponit̄ interrogatio. [Magister] Magistrū appellat cuius n̄ vult esse discipulus. forte ad cautelā sophisticā. quia aliquādo interrogās ante interrogationē collaudat respondentē vt facilius decipiat. [Qd̄ ē mandatū magnum in lege] Chrysostom9. De magno inquit mandato interrogat qui nec obseruat minimū. ille debet interrogare de maiori qui iam min9 impleuit. B Nota q̄ quattuor ex causis p̄posuerunt q̄stionē hanc. Primo vt ex respōsione eum legis transgressorē conuincerent. Notū est enim omnib9 p̄cepta p̄me tabule maiora esse secūdis p̄ceptis. In p̄ma v̄o tabula tria p̄cepta sunt de q̄bus erat dubiuz q̄d illoꝝ esset mai9. Si enī christ9 dixisset. quoniaz mai9 est omnib9 p̄mū scz. Non adorabis deos alienos. obiecissent. quia veniēs hierosolymam diuinos honores suscepat. Si v̄o secūdū preceptum dixisset. maius esse. s. Non assumes nomē dei tui in uanū. id est. nullā creaturā que vanitati subiecta est deum appelles. illi obiecissent. quia filium dei nominabat se. cum esset homo Si vero tertium mandatum de obseruatione sabbati respondisset maius esse obiecissent. q̄ non custodiuit sabbatū. Secunda causa quare proposuerunt hanc questionē vt eum ostenderent ignorantem. Nam vt dicit Origenes. diu apud eos hec questio versabat̄. quibusdam preferētibus vnum mandatum. alijs vero aliud. quācūq3 autem christus tenuisset opinionem. videret̄ opinantibus contrarium ignorans. Tertia causa est vt in dubio aliquam haberent certitudinem. Quarto diuinit9 factum est vt istius questionis determinatio illi reseruata esset. qui cum sit lator legis. suorum preceptoruz nouit g̃dus et ordinem. Ipse eniz scit quod preceptum

voluit obligatuū magis esse. ꝛ ideo ipsi⁹ interpretari est qui condidit legē. ¶ Quarto ponit christi rsp̄sio. In qua quinq; facit. ℙrimo premittit p̄ceptū de diligendo deū. [Ait illis ihesus. Licet vn⁹ interrogaret. omnib⁹ tamē rsp̄ondit sciens omnes interrogare p vnū. [Diliges dn̄m deū tuū] Cuius exposition̄ habes supra in expositione euangelij dn̄ice. xj. Beati oculi. Et in sermone hic sequēti. ¶ Secūdo addit huius dilectionis modū ꝛ formā. [ex toto corde tuo ꝛ ex tota anima tua ꝛ ex tota mēte tua]. Aug⁹. i quodam sermone Totū exigit te. qui totū fecit te. sed noli tristis esse sed quasi vnde gaudeas remaneat in te. Ex hoc enī diligis totū te. quia diligis deum ex toto te. Item non dicas. Nunquid non amabo primū. ℙroximus enī in deo diligendus est. Fons amoris debet nasci i alto vbi deus primo amet et inde amor ad alios deriuet. Item Augustin⁹ in libro confes. loquens dño. Beatus inquit qui amat te. ꝛ amicos in te. et inimicos propter te. solus enī nullū corū amittit. cui omnes cari sunt in illo qui non amittit. Et ideo debes diligere deum ex toto te. qui fēcte totum. glorificabit totū. prouidet toti. Et ad hoc monet te totus mūdus. Item Augustinus i libro confes. Domine celum ꝛ terra mare et omnia que in eis sunt dicunt mihi vndiq; vt amez te. nec cessant hoc dicere omnibus. itaq; vt sint inexcusabiles. Non amat deū ex se toto superbus vel amator vane glorie qui puluerē vane glorie que nihil est deo p̄ponit Job. viij. Si ego gloriam meā quero gloria mea nihil est. Nec voluptuosus qui pro momentanea delectatione eū deserit. Gregor⁹. Momentaneū est quod delectat eternum quod cruciat. Nec auarus qui pro minimo vel pro nihilo eum amittit vt cū pro vendēdis mercibus suis plurimum incurrit. ꝛ quādoq; eas non vendit. ℙrouerb. x. Corimpiorum pro nihilo ꝛc. ¶ C Et notandū q; deus vult diligi non solū affectu sed etiam effectu. p̄ma Joh. v. Hec est charitas dei vt mādata eius custodiamus Joh. Hec est charitas vt ambulemus ꝑm voluntatē eius. Joh. xiij. Si quis diligit me sermonem meū seruabit. Et specialiter vult seruari mandatū de dilectione proximi Johānis. xv. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicem. Joh. iij. Hoc mandatū habemus a deo vt qui diligit deū diligat ꝛ fratrē suū. ¶ Tertio hoc mandatū cōmendat dupliciter a magnitudine ꝛ ordine. A magnitudine quidē. [Hoc est maximū] Maximū. ℙrimo quia nihil maius ab homine potest fieri q; se totū deo det quantum potest. Secūdo quia propter nihil aliud homo ad hoc obligatur. Et quantum ad hoc alia mandata non obligant nisi quatenus deus diligatur eo modo quo dictum est. Tertio quia dilectio dei maxia facit operari. p̄ma Corinth. xiij. Si aliquis loquitur linguis hominū ꝛ angelorum. si efficaciā dei habuerit. si cuncta sua distribuerit. si vlterius tradiderit corpus suū vt ardeat. sine charitate nihil valet. Hec omnia transcēdit charitas ꝛ difficillima facit operari. Vñ Augustinus. Solus amor est qui nomen difficultatis erubescit. Et Hieronymus. Nihil amantibus durum. magnū enī charitas expectat p̄mium. Esa. lxiij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus his qui diligunt illum. Nulla virtus est q̄ expectat premiū nisi sola dilectio. [Et primū mādatum] ℙrimus est ꝑm Aug̃. non ordine scripture sed dignitate virtutis. quia charitas est p̄ma virtutum sine qua nulla virtus est virtus. Item primū quia deus amor est. ℙrimo enim a nobis requirit. Amor enī ꝑm Augustinū est primū donū. Unde nihil possumus virtutis aut actus donare deo. nisi prius charitatis donum dederimus deo. Itē primū. quia hoc p̄cepto tria precepta p̄me tabule seruant. Ex hoc enim q; diligimus deū toto corde. id est. toto spiritu. non adoramus deos alienos sed vnū deū quē in spiritu adorare oportet. Joh̄. iiij. Ex hoc autē q; diligimus tota anima que est ad imaginē dei. cognoscimus dei nomē nō esse vlle creature attribuendū. Ex hoc autē q; tota mente diligim⁹ vacamus diuinitus. Unde implet p̄ceptū de sanctificatione sabbati. ¶ B Quarto ponitur p̄ceptum dilection̄is primi. Qd̄ primo cōmendat ex ordine ꝛ similitudine ad primū. [Secūdū autē simile est huic] Secundū preceptū est dilectio proximi. quia prius creatorē. secūdo loco nō est nisi creatura. Et est simile p̄mo ꝓpter tria. ℙrimo q; vtrūq; est de dilectione. imo vt dicit Aug⁹. eadē charitate diligit deus ꝛ primus. Item simile est ꝑm Chrysō. q; vnū ad aliud cōsequit. Nam sicut rex in sua imagine honorat. sic deus in homine diligit vt odit. Nō pōt hoīez odire q; deus amat. nec p̄t deū amare q; odit hoīez Jo. xiij. Qui dic̄ se diligere deū ꝛ frēs nō diligit mēdax ē. Item sil̄e ꝑm Hylarū. q; eadē expectat retributionis mercedē. Deinde ponit ipm mādatū. [Diliges primū tuū] Hoc legit Leuit. xix. Aug⁹. j. de doctrina christiana. Nomine proximi intelligitur vel cui p̄bendū est vel a quo nobis p̄benduz est mie officiū. Sācti etiā angli ꝛ christ⁹ ipe pri⁹ noster intelligi p̄nt ꝛ hoīes oēs. Deinde isti⁹ p̄cepti tangit modū ꝛ formā. [Sicut teipsum] Augu

stinus ꝑmo de doctrina christiana. Ad hoc ꝙli bet seipsum debet diligere. vt sic opetur ꝙtenus deum diligat toto corde. tota anima. tota mẽte. ⁊ sic primus diligẽdus est. Vel [sicut teipsum] id est. ex quo affectu te diligis diligas eũ. qz amicabilia que sunt ad alios sumunt mensuraz ab his que sunt ad nosipsos. vt dicit. ix. ethicorum. Eccli. xxxj. Discе in te qui sunt primi tui. Vel [sicut teipsum] id est. ꝓpter id ꝓpter quod te diligis diligas eum. scz ad grãm in ꝑsenti ⁊ gloriaz in futuro. Vel [sicut teipsum] id est. quo ordine diligis diligas illum. scz quia dei imago ⁊ capax eterne beatitudinis ¶ E Quinto ꝟ duo dilectionis mandata cõmendat. [In his duobus mandatis tota lex pendet ⁊ ꝓphete] Ad ꝟ duo totus refert decalogus ⁊ monita ꝓphetaꝝ. Nam tria mandata decalogi ad dilectionez dei ptinent. septẽ alia ad dilectionez proximi. Aliter etiam lex ⁊ ꝓphete pendent in his mandatis. qz ea que lex et ꝓphete ꝑcipiunt quasi in radice fundantur in dilectiõe. Quia ſm Gregoriũ. Nihil habet viriditatis ramꝰ boni opis nisi maneat in radice dilectionis. Videt tamen ꝙ in altero solo horũ mãdatorũ tota lex pẽdeat. ſm illud Hab. v. Omnis lex in vno sermone impleꝛ. Diliges primum tuũ sicut teipsum Roma. xiij. Qui diligit proximũ legem impleuit. Ad qõ dicendũ ꝙ in dilectione primi intelligitur dilectio dei. Qui enim diligit proximũ debite. diligit eũ ꝓpter deũ. ⁊ ita deum magis diligit.

¶ Secunda pars expositiõis euãgelij CCCCXIII

Congregatis autem phariseis. interrogauit eos ieſꝰ dicens. Quid vobis videtur ꝺ christo. cuius filius est. Dicũt ei Dauid. Dit illis. Quomodo ergo dauid in ſpũ vocat eum dominum dicens. Dixit dominus domino meo. sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoruz. Si ergo dauid vocat eum dominũ. quomodo filius eius est. Et nemo poterat ei respondere verbum. neqz ausus fuit quisquã ex illa die eum amplius interrogare ¶ A Secũda ꝑs buiꝰ euãgelij vbi dñs efficit de respõdente questor. Quesiuit enim ab eis questionẽ vnaz ex cuius respõsione ex cõcesso reduxit eos subtiliter ad semitã veritatis. Et quattuor facit. Primo questionẽ suã querit. [Congregatis autem phariseis] Voluit questionẽ non clanculo sed publice coraz omnibꝰ ꝓponere. [Interrogauit eos ieſus dicens Quid vobis videt de christo] Dupliciter enim errant iudei circa christũ. Primo quidem circa ꝑsonam. Non enim credũt eum fuisse christũ qui venit in mundũ natum ex virgine sed adhuc expectant vẽturũ. Item errãt circa eius naturam. quia non credunt christũ eti am quem expectant esse deum sed purum hominem. De isto secundo errore eos interrogat [Cuius filius est] Hoc ideo forte querit. quia ex quo totam legẽ direxerat ad duo mandata dilectionis tanqz artificiosus legislator vult ostendere christus hec duo mandata reduci in vnuz diligibile quod est christus. Nihil enim diligit tanqz deus et proximus nisi ipse. ¶ Secundo ponitur eorum respõsio. [Dicunt ei. Dauid]. Matth. j. Liber generationis ieſu christi filij dauid. Verum quidẽ dicebant eum esse filium dauid ſm humanã naturam. Sed multo excellẽtius respondit petrus alibi dicẽs. Tu es christꝰ filius dei viui ¶ B Tertio ponit domini argumentatio. [Quomodo ergo dauid in spiritu] scz sancto Quia spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. ij. Pet. j. [Vocat eum dominũ] quod nequaqz liceret si esset filius eiꝰ [dicẽs. Dixit dominꝰ dño meo] id est. pater filio [sede a dextris meis]. Non est deus figuratus. nec habet lineamenta corporis. nec dextrum nec sinistrum. nec tempꝰ conuenit sibi aut locꝰ. cum sit incircũscriptibilis. Sed dextra signat patris potentiã. in qua filius dei sedet. quia equalis est sibi ⁊ ab eo distinctus. [Donec ponam]. Istud donec ponitur hic sicut cũ dicitur. Non cognoscebat eam donec peperit filium suum ꝓmogenitum. [Inimicos tuos scabellum pedũ tuorum] Inimici christi fuerunt angeli peccantes et homines. qui voluerunt sibi vsurpare potentiam ⁊ sapientiã que dei filio attribuitur. qꝰ sub pedibus suis posuit. cum carnẽ assumpsit ⁊ vicit mundũ in cruce. Ante quidem qz carnem assumeret ſm Augustinum. ab eterno sedebat a dextris dei in equalitate patris. sed tamen per incarnationis mysterium fuerunt sibi subiugati inimici eius ratione assumpte nature non sedet a dextris patris. cum minor patre sit factus imo minor seipo. sed ñ ſm diuinitatis naturã nũqz desistit sedere ad dextrã patris [Si ergo dauid vocat eũ dñm] teste scripta [quõ filiꝰ eiꝰ ẽ]. sic rñdistis. Hec. n. duo se ꝓpatiũ videt. Igit oportz eos cõcedere christũ eẽ horiez. qz filiꝰ dauid licẽ cedit. ⁊ nõ tãtum puꝛ horiem sz etiã deum. quia alias dauid non vocaret eum dominuz suum. ¶ Quarto ponitur eorum insufficientia ad respondendum [Et nemo poterat ei respondere

vbus ¶ Ad hoc nō pōt respōderi nisi p distinctō nem dicēdo christū eē deū ⁊ hoiem. Ex inq̄ntuz bō. est fili⁹ abrae ⁊ p cōsequēs dauid. in quantū vo deus. est dñs eius. Cui⁹ mēbra distinctionis quia nec hodie cognoscūt iudei. ō huic ꝓtra argumentatiōi rñdere nō pñt. ¶ Et notādum q̄ ista deductio euidentissime pbat christi diuinitatem cōtra iudeos. arrianos. hebionitas. et nestorianos. ¶ Neq; ausus fuit q̄sq; ex illa die eu amplius interrogare ¶ Sacerdotib⁹ nāq; pus silentiuz impsuerat. postea vero saduceis. nūc vero phariseis. Sed quia illi nō interrogabant neq; disserebāt cū eo causa cognoscende veritatis. alioq̄n videtes eū prudentē in questionibus ⁊ subtilem in respōsionib⁹. amplius animati fuissent eū interrogare. sed cū eo disputabāt vt superarēt eū. quod se videntes nō posse facere. cessauerunt a sermone. ⁊ manu forti post modicū eū ceperunt cōfigentes cruci. Unde glo. interli. Quia confutati sunt verbis apte apprehensum tradunt romane potestati.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCCCXIIII

Diliges dominum deum tuū ex toto corde tuo. Matth. xxij. Sicut dicit Hugo super angelica ierarchia ca. vij. Due sunt vires q̄bus aīa deuota ad eterna se extendit ⁊ ad ea aliqualiter attingit. scz intellect⁹ et affectus. Et hec vtraq; vis noie cordis intelligit. Quātū ad ptē affectiuā dicit hic. Dilige dñm deū tuum ex toto corde tuo. Quātū vero ad ptem intellectiuā cor accipit. Mat. v. vbi dicit dñs. Bti mūdo corde quoniā ipi deū videbūt oculo scz intellectuali. Et sic corde diligim⁹ ⁊ corde videm⁹ ⁊ cognoscimus. Ut vbi mens circa diuina versat. req̄rit vt vtrolibet cor sit totū in se recollectū ⁊ vnitum vt videlicet mens toto corde deum diligat et toto corde deum videat vel cognoscat. Primo ergo modo loquendo de corde vt se tenet ad partem affectiuam debem⁹ diligere deum ex toto corde. Quod quattuor modis intelligi pōt ꝑm quadruplicē statū hoīm. ¶ Primi sūt incipientes vel penitētes. hi debēt deuz diligere ex toto corde ita q̄ cor nō sit diuisū seu distractū ad aliqua diuine dilectiōi cōtraria. cum q̄b⁹ dei dilectio stare nō pōt. vt sūt illa que implicāt peccata mortalia. Unde de talib⁹ diligentib⁹ deuz dicit Eccl. iij. Qui diligit deū exorabit p pctis ⁊ cōtinebit ab his. Sic fecit. ps. d. In corde meo abscondi eloquia tua vt nō peccem tibi. Istorū est enim ita totū cor deo cōseruare immaculatum ne aliquod peccatū subiret. Sed quia nō sufficit peccatū nō admittere nisi et desideret bonis opibus insistere. Iō mox adiecit. ps. Bñdictus es dñe doce me iustificatiōes tuas. De alijs autem q̄ se dicūt deū diligere. ⁊ tñ habēt cor diuisū ad caduca dicit Eccl. ij. De duplici corde. Et iterum. Cor ingrediens vias duas nō habebit successus. Quales sūt qui simul volūt diligere deū ⁊ mūdū. Tales nō diligūt deū ex toto corde. Cōtra q̄s veritas dicit in euangelio. Nō potestis deo seruire et māmone Mat. vj. Similiter de diligere. quia si vnū diligit alterū cōtemnit vt dicit ibidē. Et hunc modū dilectionis tangit Chrys. d. Diligere deū ex toto corde ē vt cor nō sit iclinatum ad alicui⁹ rei dilectionez magis q̄z dei. nec delecteris in specie mundi ampli⁹ q̄z in deo. nō in bonoribus. nec in auro vel argento ⁊c. Sed p̄ his oībus deū ames. Et si in aliquo horū amor cordis tui fuerit occupatus. iā ex toto corde nō amas deū. p quātā enī ptē cor tuuz fuerit ad aliquam rem. ptāta ptē minus est ad deū. hoc enīz sine peccato mortali eē nō pōt in dilectione preferre creaturam creatori Ro. j. Et hic est infim⁹ gradus diligendi deum. qui est de necessitate salutis. quia nō pōt esse min⁹. vt videlicet cor deo cōtrariū non admittat. Quia vt dicit Aug⁹ in epla. Nō habet callidus hostis machinamētū efficacius ad tollendā de corde dilectiōem q̄z efficere possit vt in ea etiā incaute ⁊ nō cū ratione ambulet. quod fit q̄n aliquid corde immittit q̄d dei dilectioni cōtradicit. Exemplū in dauid sanctissimo. quē nō est dubium deum dilexisse ex toto corde. Huic cū ad aspectū incautum femine callidus hostis immisisset in cor cōcupiscentiā diuine dilectioni cōtrariā a dei dilectiōe decidit quā tñ postea p penitētiam recupauit. ¶ Secūdi sunt pficientes actiui. hi debēt deum diligere ex toto corde. vt omnes cogitatiōes omnes affectiōes anima verba ⁊ opa sua bō referat ad dei dilectionē. Ita q̄ nihil in nobis sit vl a nobis fiat quod nō actu vel habitu ad dei dilectionē referamus sicut in finem. Unde aplus. j. Cor. x. Sive manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis. in gloriam dei facite. Quod implebit cum aliquis vitam suā ad dei seruitiuz ordinat ⁊ p cōsequens omnia que ppter seipsū agit finaliter ordinat in deum. nisi sint aliqua que a deo abducāt sicut pctā. Et ꝑm hoc q̄cūq; homo amat vel agit in deo amet ⁊ agat. ⁊ ea in deuz referat. vt sic ex diuina dilectione deriuent. ⁊ ad diuinam dilectionem referant. j. Cor. vlt. Omnia opa vestra in charitate fiant. Et hic modus diligendi deum dat homini in pcepto Quē admo

dum docet Aug⁹ in de doctrina christiana .d. Deum ex toto corde diligere p̄cipueris.vt omēs cogitatiōes.omnē intellectū.omnē affectum.et omnē vitā tuam in illum cōferas a quo babes ea que cōfers.Quidquid ergo ad diligendū venerit in animū.illuc rapiat quo totus dilectiōis impetus currit. Hec Aug̃. Et iste est scūs modus diligendi deū ex toto corde.7 accipit hic cor put implicat alia duo que addit euāgelista vi̇ licet aiam 7 mentem.Omnia enī illa que p aiaz 7 mētē diuersimode accipiunt.sm diuersos doctores in corde intelliguntur. Nā omnis cogitatō 7 intentio.oīs amor 7 affectio.oīs nostra locutio 7 actio de corde pcedit.testāte dño Mat.xv De corde enī exeunt cogitatiōes male.furta.homicidia.adulteria.fornicatiōes.7 blasphemie ⁊c Similiter 7 bona his cōtraria. Quare bñ sub corde oēs alie cōditiones addite cōprehendunt maxime cū Greg̃.dicat hic eē inculcationē verborū p maiorē exp̄ssiōe.De hac dilectione dei qta est ex toto corde.dicit Aug⁹.in de laude charitatis.Breue p̄ceptum tibi p̄cipit.Dilige 7 fac qđ vis.siue taceas dilectione taceas.siue clames dilectione clames.siue emēdes dilectione emendes.siue pcas dilectiōe pcas.Radix sit intus dilectionis.nō pōt de ista radice nisi bonum exire

¶ C Tertij scz de tertio statu boīm sūt pfecti 7 cōtemplatiui.Hi debēt deum diligere ex toto corde.aia.mente.fortitudine.vl virtute.Omnia hec cōprehēdēdo sub totalitate cordis vt dictū ē ita q in omnib⁹ his nihil desit homini qn totus actualiter ferat in deū quātū possibile est in statu vie.licet quidem iste modus diligendi deum pfecte nō sit attingibilis a maiorib⁹.sed hoc conuenit comprehensoribus vt patebit.emulari tñ debent hmōi pfectu 7 cōtemplatiui vt in similitudinem illius pfectiōis se trabant quātus possibile est.exemplo apli qui dicit Phil.iij. Nō q iā accepi aut iā pfectus sum.sequor autē si q̄ mō cōprehendam.Et subdit. Quicūq3 pfecti sum⁹ hoc sentiamus.Ex quo manifeste colligit q et si cōprehensorū pfectio nō est nobis possibilis in hac vita.emulari tñ ōbem⁹ vt nos ad hoc trabamus quātū possumus.Et in hoc pfectio huius vite cōsistit ad quā p cōsilia inuitamur.An iste modus diligendi deum ex toto corde.nō cadit sub p̄cepto.sed sub cōsilio.7 cōpetit solis pfectis 7 cōtemplatiuis.qui hic qdammō futurā beatitudinem inchoant in videndo deū p cōtemplationem 7 fruendo p diuine dulcedinis p̄gustationem.Qualiter aūt se trabere possint ad pfectionem cōprehensor.ad hui⁹ euidentiā est sciendum q humanum cor tota intentione ad aliqđ vnū tanto pfectius fert quanto magis a multis reuocat.Tanto ergo pfectius cor hoīs ad deū diligendo fert.quātomagis ab affectu tpalium remouet.sm Aug̃.li.lxxxiij.q.vbi dic̄ q venenū charitatis est cupiditas tpaliū rerū. augmētū vero eius est diminutio cupiditatis. pfectio vō nulla cupiditas. Dia igit cōsilia quib⁹ ad perfectionem inuitamur ad hoc p̄tinēt vt cor hom̄is ab affectu tpalium auertat vt liberius tendat in deum cōtemplādo amādo 7 eius vo'untatem ip̄lendo.Ad hoc inuitat sapiēta increata Pro uerb.xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi. vt videlicet deoccupet ab omnib⁹ aliis 7 soli mihi intendat.Et bi sūt vere paupes spū.qualiū ē regnum celorū.quod hic inchoat.7 illic cōsummabitur.

¶ B Quartus stat⁹ boīm est beatorū.Hi p̄fecte diligunt deū ex toto corde.cum inclusione oīm aliarū cōditionū in corde cōprehensorum vt dictū est.Ibi enī omnē intentionē.omnes cogitatiōes.omnē affectionē.omnē virtutes et exercitationem suā sp actualiter figunt in deū.Et tūc vere et pfecte diligit deus ex toto corde Cū enim totū 7 pfectus sit cui nihil deest.ex toto corde diligit deus.quādo nihil in oībus his nobis deest. qn totum actualiter 7 semp cōuertat in deum.7 tunc plene implet p̄ceptū dilectiōis dei ex toto corde.Sed hic pfecte dilectionis modus nō est viatorum.sed cōprehensorum Vbi sciendum q comp̄hensio accipit dupliciter. Uno modo sm quod importat inclusionem aut circūdationes comp̄hensi.7 sic deus incōprehensibilis est oi creature.Alio modo sm q comp̄hensio importat cōsecutionem eius quod aliquis quesiuit.7 sic beati in patria dicunt comprehensores.In illa enī celesti beatitudine semp actualiter voluntas creature rationalis in deū fertur.cum in diuina fruitione beatitudo ista cōsistat. Beatitudo aūt nō est in habitu sed in actu.Et hic est pfecte dilectionis diuine modus.qui est hominum beatorū. Preter aūt hos quattuor modos dilectionis dei ē 7 alius q̄ntus modus diuine dilectionis superexcellens oēs p̄dictos.qui conuenit soli deo.qui cōsiderat dupliciter Uno modo ex pte diligibilis.Alio mō ex pte diligentis.Ex pte q̄dē diligibilis vt scz tantū aliquid diligat quantum est diligibile.Et hoc mō solus deus diligit seipsū.nec est cōmunicabilis talis modus dilectionis alicui creature.Cum enī vnūquodq3 sit diligibile sm q est bonum.bonitas dei cuz sit infinita infinite diligibilis est.Infinite autem diligere nulla potest creatura.quia nullus virtutis finite potest eē infinitus. Solus igit deus cui⁹ tanta est virtus in diligendo quāta est bonitas

eius. seipsum pfecte diligere pōt quātū diligibilis est. Alio mō cōsiderat ex pte diligentis. vt scz diligat sm totam facultatem diligentis. Et hic modus etiā ꝯuenit deo. qui seipsū diligit infinite ⁊ sm omnē facultatē suā infinitā. Sed et iste modus cōmunicabilis est creature rōnali. vt. s. sm totam facultatē virtutis sue diligat deū. qd est diligere eum ex toto corde ꝛc. vt ostensum est p quattuor modos sm quattuor status hominum ꝛc.

Subsermo CCCCXV

Diliges dominum deum tuū ex toto corde. A Viso qualiter spūs rōnalis attingit deum toto corde sm ptem affectiuā p dilectionez. Sequit videre qualiter attingit deū toto corde sm ptem intellectiuaz p cognitionē ⁊ cōtemplationem. Quia enim sm Aug. nihil amatur nisi cognitum. postq̄z dictū est de dei dilectiōe. bene se habet dicere de eius cognitiōe. ad qd cōueniēter deseruit verbum dñi Matth. v. Beati mundo corde quoniā ipsi deū videbūt. Sup q̄ vbo dicit Aug⁹ in li. de sermone dñi in monte. Hoc est mundum cor quod est simplex cor. Simplex aūt cor est totum indiuisum cor Et tale cor requirit ad videndū deum. sicut totū cor requirit ad eum diligenduz. De isto toto corde p pte intellectiua dicit ps. In toto corde meo exquisiui te. Ubi Hiero. In toto corde nō ex pte diuiso sed in se vnito Tale habuit spōsa ī canticis Cañ. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. Ego inq̄z dormio sensib⁹ ⁊ virib⁹ omnib⁹ ab exterioribꝰ tumultibus retractis ⁊ sopitis. Et tūc cor vigilat dum spūs interius qui p cor intelligit in sui intimo totus recollectus soli deo p cōtemplationē intendit. De hoc corde vigili mundo ⁊ toto circa verbum secundo assūptū duo sunt videnda Primo qualis mundicia cordis in spiritibus amorosis ⁊ cōtemplatiuis requiratur. quia dicitur. Beati mundo corde. Secundo qualit ab hmōi spiritibus deus in hac vita videat. qr subditur quoniā ipi deuz videbūt. B Quātum ad pmum licet sapiēs dicat Prouerb. xxij Quis pōt dicere mundū est cor meum. q. d. nullus. quod verum est ex ppria virtute. p gratiam tñ dei possibile est istis felicib⁹ spiritibus d qb⁹ hic agitur. Sciendum ergo q cordis mundicia attendit in sex gradibus. Primus est in malarum cogitationum ablutione. Ad hoc hortat dominꝰ per pphetaz Esaiam. j. Lauamini. mūdi estote. auferte malum cogitationum ab oculis vestris scz cordis. Secundus gradus attendit in errorum extirpatiōe. ne videlicet cor sit infectum aliquibus sensibus erroneis. sicut pleriqz sunt qui se dicūt de libero spū ⁊ ducunt periculosos errores. vt habes ī tractatu meo de spiritu libertatis. Contra quos dicit Aug⁹. super iohannem. Noli libertate abuti ad libere peccādum. Ab huiusmodi immūdicijs purificat cor p rectam fidem dicente petro Act. xv. Fide purificans corda eorum. Tertius gradus attendit in amoris extranei relegatiōe. multū enī inquinat hominē in conspectu dei amor extraneꝰ Vñ dominꝰ in euāgelio Matth. x. Qui amat patrem aut matrē plusq̄z me nō est me dignus. Ita enim sordidus est q nō est dignus comparere ante faciem dei Et si hoc dicit de patre ⁊ matre quid de alijs extraneis. Sed diceres quis ē amor ita extraneus reddens hominem ita sordidum in cōspectu dei. Audi quid dicit Aug⁹. in libro de vtilitate credendi Sordes inquit animi sunt amor quarūlibet rerū p̄ter deum ⁊ aīm A quibus sordibus quāto quisqz purgatior ē tanto veruz facilius intuet. Omnis ergo amor quo quis quācūqz rem diligit preter deum inquinat oculum cordis ne possit videre deum. Quartus gradus mundicie cordis attenditur in simplicitate et rectitudine intētiōis. Oīs enim actio nostra iudicatur ex intentione. Unde Greg. xxviij. moral. ptractans istud Matth. vj. lucerna corpis tui est oculus tuus. Quid inquit per oculum exp̄mitur. nisi opus suum preueniens cordis intentio. que p̄us q̄z se in actiōe exerceat. hoc iam quod appetit ꝯtemplat. Lucerna itaqz corpis est oculus. quia p bone intentōnis radiū merita illustrant actiōis. Unde ibidē subditur. Si oculus tuus simplex fuerit. id est si intentio tua fuerit pura ⁊ impermixta fece sinistre affectiōis. totum corpus tuum. id ē. omīs actio tua lucida erit. Tūc aūt intentio ē simplex sm Bern. sup cantica sermone. xlj. Quando in omni actione sua quis intendit deum simpliciter et deum solum. Quod quomodo fieri habeat docet Hugo in de archa noe dicens. Cor hominis quod p̄us in amore diuino stabile ⁊ fixū in eternitate psistebat. vnum amando. vnū permansit. sed postq̄z p desideria defluere cepit. q̄si in tot diuisum est quot ea sunt que concupiscit Oportet ergo cor tēdēs ad eternitatem a multiplici refluere ad vnū a quo defluxit. quod fit p ītentionem. Et in hoc attendit mundicia cordis in hoc quarto gradu. Quintus gradus attēdit in spūs ab omni re creata abstractōne ita vt etiam spūs ab ipsa anima diuidatur. Juxta illd

apli Heb.x. Viuus est sermo dei et pertingens vsq; ad diuisionem anime et spūs. Mibil hac diuisione mirabilius. vbi illud qđ essentialiť vnuz est a se diuidit. vt dicit in libro de spū ſm Rich. v. de cōtemplatione vbi sic dicit. Mōne spūs in spū tunc recte asserit qñ exteriorz omniū obliuiscitur. impitus ⁊ ignarus omniū que in corpore corpaliter aguntur. ⁊ illa sola intelligit p memoriam ⁊ intellectum que in spū et circa spūm aguntur. ¶ Sed diceret aliquis. quomō est hoc possibile q̄ spūs in corpe cōsistens ⁊ vnū ⁊ idem cum anima existens possit se ab omnib⁹ creaturis diuidere ⁊ abstrahere. cum adhuc in medio earum peregrinet. dicēte apl̄o. ij. Coz. v. Quamdiu sumus in corpore peregrinamur a domino. Dicendum q̄ cum omnis creatura sit vanitati subiecta Roma. viij. ⁊ Eccs. ṗmo. Vidi cuncta que fiunt sub sole ⁊ ecce vniuersa vanitas et afflictio spūs. q̄ inquinant spiritū. Oportet ergo spiritum ad incommutabile bonū tendentem ab omnibus creaturis inquantū vane sunt eē abstractum. Exēpli gratia. imaginemur vnā pulcram mulierem que sit optime vestita. auro ⁊ gēmis ornata. facie decora. oculis allectiuis. capillatura. collo ⁊ ceteris ptibus corporis tota formosa. depinge eam quāto vis pulcriorē etiam vltra q̄z salomon descripsit sponsā in canticis. Modo quidquid est ibi vanitatis abstrahe ⁊ separa ab ea in corde tuo. si illud vis eē mūdum isto gradu. Abstrahe ṗmo omnia que sūt ornat⁹ exteriorus. quia corruptibilia ⁊ vana sūt. Abstrahe speciositatem faciei. oculoz. colli crinium. ⁊ ceterarum ptium corpis. quia non ē aliud q̄z caro putrida ⁊ saccus stercoruz ⁊ cadauer abominabile cras futurum. Abstrahe et ipsam animam tales vanitates amplectentez. His oībus abstractis videamus quid remanet in ista muliere circa qđ cor id est spūs absq; immūdicia huius gradus possit versari. Certe ibi remanet ima go ⁊ similitudo dei in spū mulieris illi⁹ impssa. Hanc intueri. hanc amare potest absq; inquinamento spiritus noster. Eodem modo abstrahendum est quidquid vanitatis est in q̄cūq; re creata. in qua et si nō est imago dei sicut in irrationalibus est tamē vestigium dei sicut aplus abstraxit omnez vanitatem ⁊ immundiciam ab omnibus rebus creatis in suo spiritu cum dixit Phil. iij. Omnia arbitror vt stercora vt christum lucrifaciam. ¶ Sextus grad⁹ mūdicie cordis attendit in spūs ab omni specie creata etiam a seipso abstractione. Be hoc pulcre dicit hugo. super angelica ierarchia ca. vij. Acutum inquit amoris est cum spiritus omnia trā scendēdo despicit. hoc ptinet ad ṗrie precedentē gradum. Et subdit. Feruidum autem amoris ē cum etiam spiritus seipsum transcendit ⁊ in cōparatione dilecti seipsum despicit. ⁊ despiciēdo relinquit. ⁊ miro modo fit vt per dilectiōis ignē in illum sustollatur et supra se per vim amoris cōpellatur vt ereat a se. necse cogitat cum soluz deum amat. Et in hoc gradu spiritus supra spirituz constituitur. Felix spiritus qui ad istū gradum mundicie meruit peruenire. quoniam hic beatus deum videbit. iuxta verbum veritatis p̄malsum. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. ¶ Quantum ad secunduz sciendum q̄ istis sex gradibus mundicie cordis correspondent sex gradus visionis vel cognitōnis quibus isti beati viri deum vident ⁊ cognoscunt in presenti. ⁊ in futuro videbunt eum facali visione ¶ Primus gradus diuinitus inspirate cognitionis est. quando quis tale aliquid ex diuina reuelatione cognoscit quod modum ppie intelligentie excedit. Sicut etiam aliq̄bus pbis datum est aliqua de deo cognoscere que sunt vltra capacitatem naturalis intelligentie. sicut platoni de ideis. ⁊ de in principio erat v̄bū vt refert Augustinus. vij. confess. ca. ix. Item de hermetrimegisto et pluribus alijs. Sicut etiaz datum fuit Augustino solo acumine intelligentie diuinitus collate intelligere per se. que alij magistris demonstrantibus vix capere potuerūt vt ipse refert. iiij. confess. Et hic gradus cognitōnis respondet primo gradui mundicie cordis. Unde ipse plato fertur fuisse mundus corde et corpore quia virgo. et similiter alij pbi pluzes fuerunt virtuosi. ¶ Secundus gradus est cognitio fidei que supat naturalem intelligentiam vl̄ industriam. Hec respondet secūdo gradui mūdicie cordis et patet. ¶ Tertius gradus cognitionis est reuelatio sensualis vel ad sensuz que aliquando simpliciter viuentibus ⁊ huius mūdi egiptum exire cupientibus ⁊ amorez extraneum relegātibus datur sicut filijs israel i exitu d egypto dñs apparuit visibiliter in columna nubis. Item moysi cum pasceret oues apparuit dominus in rubo ardenti. Itez pastoribus i nocte natiuitatis christi visibiliter apparuerunt angeli nunciantes et cantantes gloria in excelsis. Et hic gradus visionis respōdet tertio gradui mūdicie cordis ⁊ patet ex dictis. ¶ Quartus gradus est reuelatio itellectualis per species tamē sensibiles qualis fuit data Johi in apocalipsi. et Ezechieli ⁊ ceīs. ⁊ hec rñdet q̄rto gradui mundicie cordis de simplicitate intentionis que intellectualis ē quia voluntate elicitur ratione dictā

te.et tñ est circa sensibilia et agibilia. ¶ Quintus gradus est reuelatio intellectualis p̄ species intelligibiles. Et hec fit p occultam inspiratiōez ⁊ nō dat̄ nisi intellectualiter viuentibus. ⁊ competit angelis p̄ naturā ⁊ multo excellentius aīe christi cōpetebat p̄ gratie plenitudinem. Unde hec reuelatio nō fit nisi immutatoribus christi ī vite sanctitate et angelorum in puritate. Exēpluz in Johanne euāgelista qui in hoc gradu cognitionis fuit quādo scripsit euangeliū in p̄ncipio erat verbum. Item omnes apostoli cōstituebātur in hoc gradu in acceptione spūssancti docētis eos omnem veritatem. Itē ad hunc graduz assumptus fuit Aug̃. cū lecto verbo apli. Induimini dñm iesum christū. statum quasi infusa luce securitatis ab eo oēs dubietatis tenebre diffugerūt. Et tunc insinuati sunt ei in p̄fundo nutu diuini vt ipse refert. viij. ⁊ ix. confess. Hic gradus cognitionis rñdet quinto gradui mundicie. Adaptatio patet. ¶ Sext⁹ gradus diuine cognitionis ē supintellectualis. vbi licet p̄ma facie videatur oppositum in adiecto dicere aliquaz cognitionem supintellectualem quia quidq̄d intelligitur et cognoscit intellectu itelligit̄ ⁊ cognoscit̄ ¶ E Est tñ sciendum q̄ duplex est cognitio. s. intellectualis et affectualis vel exp̄imētalis sm q̄ duo dicunt̄ esse oculi anime scz intellectus ⁊ affectus vel cognitionis et amoris. Et sm Bern̄. Cognitio est oculus sinister. amor vero est oculus dexter. Et sicut naturaliter videmus tam in oculis q̄z in manib⁹ q̄ semp̄ sinistrum est debilius. dextrū vero fortius. sic hic. Nam in hac vita nō possumus deū cognoscere nude sicut in seipso subsistit. ipsum tamen amamus vt in seipso subsistit. Unde hoc oculo amoris sponsus se vulneratū fatet̄ Can̄. iiij. Vulnerasti cor meū. soror mea sponsa. vulnerasti cor meuz in vno oculorū tuorū. Videt̄ quidem ab amantib⁹ vtroq̄z oculo sed altero solum vulnerat̄. Quia vbi ītellectus caligat amor impetrat. vbi ille repellitur iste admittit̄ sm Bern̄. Unde hugo super angelica ierarchia ca. vij. Intelligas quāta sit vis veri amoris. ⁊ quātū supeminet dilectio sciētie vl̄ intelligentie. plus enī diligitur q̄z intelligit̄. et intrat dilectio vbi scientia foris stat. Et reddit rationem. Quia inquit amor p̄sumens et p̄fidēs in amato penetrat suo acumine omnia ⁊ ī petuz sequēs ardentis desiderij nec dissimulare valēs donec ad dilectum suum pueniat. ⁊ eo amplius vult ipsum intrare et eē cū ipso ⁊ esse tam p̄ope ipsum. vt si fieri possit hoc ipsum idem sit quod ipse. Ecce q̄z exp̄resse dicit q̄ verus amor immediatus vnit̄ deo q̄z intelligentia. Et iste est oculus dexter vulnerans cor sponsi. E t respondet mundicie sexti gradus. Et post hunc gradū nō restat spūs nisi visio clara ⁊ apta in eterna beatitudine. Ad quā nos p̄ducat iesus christus ⁊c.

¶ Expositio euangelij dominice decimeoctaue post pentecosten.

CCCCXVI

Ascendens iesus in nauiculam transfretauit et venit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns aūt iesus fidem illorum dixit paralitico cō fide fili. remittuntur tibi peccata tua. ¶ Volent carnales boies salutez corporaiarū saluti p̄ponere. E contra spūales. Et ℔ docuit christus. qui p̄us sanauit languorem anie ⁊ postea restituit corpi sanitatez. vt apparet ex serie p̄ūs euangelij. Quod diuidit̄ in tres ptes. In quarum p̄ma ponit̄ languētis oblatio. In secunda ponit̄ ipsius sanatō. Ibi [Et ecce q̄dā] In tertia subiungit̄ dei glorificatio. Ibi [Videntes aut turbe] Circa p̄mum tria facit. ¶ Primo p̄mittit̄ humilis christi aduentatio [Ascendēs iesus in nauiculam] non in magnaz nauim. q̄d attestatur eius humilitati ⁊ paupertati. ¶ Nisi ce nauicula est crux christi. ī qua tolerauit amaritudinem doloris. que fuit ad modum maris magna Treno. j. O vos omnes qui transitis p viam attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus. Nauicula est penitentia. ⁊ bene dicitur nauicula diminutiue. cum b̄reuis sit respectu cruciatus eterni Hab̄. ix. Exiguo ligno credunt homines animas suas. Hac nauicula trā seundum est nobis mare huius seculi vt in ciuitatem celestem pueniamus [Transfretauit] id est transiuit mare galilee. Erat enim in terra genazeorum ⁊ pactus miraculis iterum ascendit mare vt rediret galileaz. Et hoc attestat̄ humilitati sue potentie. Nam vt dicit Chrysosto. Nauigio transierat. qui poterat pede transire. Nō enim semp̄ voluit potentiam ostendere mirabilius ne incarnationis noceret mysterio. At cōtra homines huius mundi si vllam habent potentiam semp̄ volunt ea vti magis q̄z veritate iusticie [Et venit in ciuitatem suaz] ¶ Queri ad lr̄am que fuit illa ciuitas ad quam venit dominꝰ que dicit̄ ciuitas sua. Si dicat̄ q̄ nazareth quia nazarenus vocatus est. Contra Marcus dicit hic Capharnaum Mar. ij. Responsio q̄a dominꝰ de galilea erat. quelibet ciuitas galilee dicitur sua ciuitas. sicut ℔ capharnaū que erat

metropolis galilee. Nazareth aũt vbi christus fuit nutritus ⁊ cõceptus erat quoddã opidũ vl' vicus respectu illius. Et ideo dicit ciuitas ipsi⁹ christi. Sicut parisi⁹ dicit ciuitas alicui⁹ nati i aliquo opido iuxta parisi⁹. Vel spiritualiter capharnaum dicit ciuitas dñi. non q̃ ibi natus sit vel nutritus. sed ppter miraculoꝝ illustrationẽ quia multis miraculis eam illustrabat. Vñ ſm Chrysosto. Alia ciuitas suscepit chrystũ nascentem scz bethleez. Alia nutriuit scz nazareth. Alia vero habuit cõtinuo eum habitantẽ scz capharnaum. ¶ Secũdo ponit languentis presentatio. Et ecce offerebant ei paraliticũ. Paralisis grece dissolutio latine dicit. Est enĩ infirmitas abinuicem omnia mẽbra dissoluẽs ſm virtutem. quia vnũ mẽbrũ alterũ iuuare nõ põt. Et est defectus motue virtutis. Vñ vehementiaz languoris tangit. iacentez in lecto. quia nullo mõ mouere se poterat sed vt dicit Marc⁹ a q̃tuor portabãt. Quo vero iste paliticus christo fuit oblatus dicunt Mar. ⁊ Lu. quia christo in domo p̃dicante tanta multitudo cõuenerat vt tota domus eẽt plena. Cũq; paliticum ferentes nõ inuenirent qua parte inferrẽt eum. ascendentes nudauerũt tectum. ⁊ p tegulas submiserũt grabatum in quo iacebat. in medio añ iesum. ¶ Tertio ponit languentis cõsolatio. Videns aũt iesus fidem illoꝝ. ⁊ deferentiũ ⁊ eius q̃ ferebat oblatus. Neq; enim vt dicit Chrysosto. pmisisset se submitti detecto nisi credidisset. dixit paliticõ. Et p̃mo sicut bonus medicus dat fiduciam infirmo timenti de magno languore. Cõfide. Inducit enim eũ ad sui benuolentiaz. fili. Hiero. O magna humilitas. despectum et ꝺbilem. totis mẽbroꝝ cõpaginibus dissolutum filium vocat. quẽ sacerdotes nõ dignabant attingere. Et bene filius. quia iam credebat. Itẽ cãm languẽtẽ sic tollit. Remittunt tibi pcta tua. Hec enim fuerat causa languoris. Vñ dñs sanaturꝰ corpus p̃us sanat aiam ſm Bedam. Et ideo infirmi semp eẽnt admonendi de penitẽtia. q̃a ad correptionem multi inferunt languores. Vnde dicit Magister in historijs. ⁊ ẽ statutũ in iure q̃ medicus visitans infirmũ. Primo debet eum monere ad penitentiã ⁊ confessionẽ ne pctõ manente tanq̃z ferro in vulnere frustra sit mala gutta apponere. Bap. xviij. Et nota q̃ ex q̃nq; causis veniunt languores. Primo ad pbationem. sicut Job. Secũdo ad virtutis fortificationem. sicut paulus. Tertio ad peccatoꝝ correptionẽ sicut paraliticus. Quarto ad manifestationem glorie dei. sicut cecus natus. Quinto ad adiectionem penarũ. sicut herodes cui pena eterna certũ ẽ in hoc mundo. Versus. Job. pbat. inclinat paulum. sese manifestat. In ceco. purgat mariã perimit herodem ꝛc.

¶ Secũda pars expositionis euãgelij

CCCCXVI

Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemat. Et cũ vidisset iesus cogitatiões eorũ dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris. Quid est facilius dicere. dimittuntur tibi peccata. an dicere surge et ambula. Ut aũt sciatis quia filius hominis habet potestatẽ in terra dimittendi peccata. tũc ait paralitico. Surge tolle lectũ tuum et vade in domum tuam. Et surrexit et abijt in domum suam. ¶ Secunda ps in qua describit languẽtis sanatio. Circa q̃ tria facit. ¶ Primo ponit scribarũ calumniosa cogitatio. Et ecce quidam de scribis. id ẽ legis doctoꝝ dicebant intra se. Hic blasphemat. Blasphemare est deo iniuriaz irrogare. Q̃ fit tribus modis scz cũ deo attribuit quod ei nõ cõuenit. vel cũ ab eo remouet q̃ sibi conuenit. vel cũ aliquid attribuit creature q̃ est ppr̃ium dei. Moueãt scribe qui erant magistri legis soluz deum pctã dimittere. Esa. xliij. Ego sum q̃ deleo iniq̃tates tuas ppter me. Nõ tñ crediderunt eũ esse deũ. Jo reputabãt eẽ blasphemiaz q̃ sibi attribuebat. ¶ Secũdo ponit calũnie refutatio. Dñs ei misertus errorꝭ eorũ dupliciter ostendit se eẽ deum. ac p hoc peccata posse dimittere. ¶ Primo p hoc q̃ cogitationes eoꝝ agnouit. Videre enĩ cor hominis est solius dei. j. Re. xvj. Deus aũt intuet cor. Dicit ergo. Et cuz vidisset iesus cogitatiões eoꝝ dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris. imponẽdo scz mihi false blasphemiã. ¶ Secũdo p hoc q̃ paliticuz sanat verbo. Vñ dicit. Quid ẽ facili⁹ dicere. i. dicto facere. Surge et ambula. Ubi sciẽdũ q̃ vno mõ cõpatione diuine ptãtis vtrũq; istoꝝ ẽ eq̃lis facilitatis. q̃ nihil est sibi difficile scz eq̃li facilitate aias sanat ⁊ corpa q̃ eq̃li facilitate creauit. Corpora creature ifirmitate facilius ẽ corpa sanare q̃z aias. Quare vt dicit Chryso. Quãto aia potior ẽ corpe. tãto peccatũ dimittere maius ẽ q̃z corpus sanare. Cz sanitas corpis aliq̃n signuz ẽ sanitatis aie. q̃nq; infirmitas corpis cã ẽ ifirmitatis aie. Aliter põt dici facili⁹ sanare aiam q̃z corpus iudicio hoĩm q̃b⁹ corp⁹ ẽ manifestum nõ

aia. Dicit tñ Aug⁹ q̄ maiꝰ ẽ facere de impio pium q̄z creare celū ⁊ terrā. Solutio Aug̃. habuit respectū ad hoc q̄ cū fit de impio pius iniq̄tas ī pij reluctaī. ⁊ etiaz iusticia dei videī obuiare q̄ vult vindictā. Sz in creatiõe celi ⁊ re nihil fuit obuians vel reluctās. Et sic maiꝰ ẽ facere de impio piũ. i. maioris misericoꝛdie. Añ suplucā dꝛ q̄ vtrūq̄z est equalis potẽtie. sz alterum maioris mīe sc̄z facere de impio piuz. ¶ Tertio ponit languẽtis coꝛpalis sanatio. Ut aũt sciatis hoc exponit dupliciī. ¶ Uno mõ sic vt sint ꝟba euãgeliste dirigentis sermonẽ ad nos sb̃ hoc sensu. Ut aũt sciatis vos posteri. q̄niã filius hois habet ptãtem ꝛc. Utrũ enim sicut dicit Hiero. fuerint palitico dimissa pcta solus nouit qui dimittit. Surgere aũt ⁊ ambulare omib⁹ erat manifestũ qui videbãt. Fit igiī coꝛpale signum vt pbet spũale. ¶ Alio mõ sic. vt sint verba christi ad discipulos ⁊ scribas et alios pñtes instruentis. Et sic ꝓmo exꝓmit sua instructio bis ꝟbis. Ut aũt sciatis. vsq̄z. in terra. Deinde ponit firmi curatio. tunc ait palitico. Surge ꝛc. Hec curatio facta fuit p ipsum ex virtute ppꝛia. Alij aũt qui fecerunt mirabilia faciebãt ea implozãdo diuinã virtutẽ nõ impando. Et si aliq̄n ipꝛabant. hoc nõ fuit virtute ppꝛia sz exꝓmendo vtutem christi tanq̄z ministri nõ tanq̄z dñi. ¶ Et nota hic tria cõtra p̄dicta tria. Supius enī introducit iste infirmꝰ iacẽs. ꝓtra qõ dicit. Surge. In lecto. ꝓ qõ dicit. tolle lectū tuum. Paralitic⁹ sc̄z ūmobilis. ꝓtra quod dicit. vade ī domū tuã. Deinde ponit effectus q̄ sequebaī ad ipꝛium dñi. Et surrexit et abiit in domū suaz. Que sanitas coꝛpis christū ꝓbat posse pcta dimittere Aut enī equale. aut saltẽ in apparẽtia hominuz difficilius est coꝛpa sanare q̄z aīas. q̄ si in coꝛpore sanatus est ipsius impio. ergo impio eius dimitti possunt peccata. ¶ Nota q̄ tripleꝛ ẽ statꝰ ecclie. s. incipientiū. pficientiū et pfectoꝛ. Ad mãdatū ergo christi surgunt incipientes p displicẽnam mali ⁊ amoꝛẽ boni. abstrahẽdo aiam a caꝛnalibus desideriis vt dicit Rabanꝰ. Lectū vero tollũt pficientes virtutib⁹. quia vt dicit Grego. voluptates coꝛpis in q̄bus p̄ius iacebãt postea tolerãt poꝛtãdo ipsi⁹ coꝛpis molestias. ⁊ ipsam carnẽ a terrenis desideriis ad voluntatẽ spiritꝰ subleuãt. Reuertunt aũt in domũ sc̄z pfecti. q̄z ꝓma domus est secretũ cõsciẽtie. quiescunt cũ ī terna cõscientia Pꝛouerb̃. Intrãs in domũ meam quiescã cuz illa. non enim habet amaritudinem cõuictus illius. Uecũda domꝰ est fideliuz ꝛgregatio. Añ tandẽ pueniunt ad eternam domũ celestis patrie. vbi videbiī deus deoꝛ ī syon ab his q̄ pficiunt de virtute in virtutem. ¶ Circa designationẽ buiꝰ miraculi duo nobis sũt videnda. s. q̄d p hunc paliticũ dsigneī. ⁊ quo cureī vt sibi modus curatiõis palisis spũalis indiceī. ¶ Circa ꝓmũ notãdũ q̄ paliticus iste spũaliter signat homines voluptuosos delicijs affluentes. Paralisis enim habet fieri ex immodꝛato cibo et potu. Paralisim aũt spũalez quattuoꝛ mala sequunt. sicut coꝛpalem. ¶ Primus est tremoꝛ. Homines enim assueti delicijs credẽt se esse moꝛtuos si vna die abstinerẽt a delicijs cõsuetis Geñ. xxv. Ecce moꝛioꝛ ego sum. esau ait. Et quid mihi pꝛoderunt ꝓmogenita mea Lu. xv. dicit filius ꝓdigus. Ego autẽ hic fame peo. Tales enī trepidauerunt vbi non erat timoꝛ. ¶ Secũdus est insensibilitas. Sicut enim in palisi constringunt nerui a frigiditate vl̃ opilant ex humiditate. vel cesi sunt ⁊ sic impediī transit⁹ spirituũ ad instrumẽta sensuum. ⁊ sic fit vel ꝓuatio sens⁹ vl̃ diminutio. Ita etiã est in spũali paralisi. Humiditate enim delicia impediī ne spũssanctus intret ad coꝛ hominis. et ideo insensibilitas est ibi Non sentit enim homo vulnera spiritualia vel damna qui tamen damna temꝓoꝛalia bene sentiret. Multum doleꝛet si amitteret obulum. ad moꝛsum etiam vnius pulicis multum iraſceꝛetur. Vulnus autem peccati moꝛtalis nõ sentit. Pꝛouerbioꝛum vicesimotertio. Uerberauerunt me et non dolui. traxerunt me et non sensi. ¶ Tertium malum est immobilitas. Sicut enim in contꝛacto vel opilato vel cesoꝛ ꝓuatur ps paralitica motu vel in toto vel in parte. ita ⁊ hic Unde qui habet spiritualem paralisim piger ẽ ad omne bonum Pꝛouerbioꝛũ. xxj. Desideria occidunt pigrum. vnde non valet quicquã manus eiꝰ opari. ¶ Quartum maluz est mollicies quedam. quando dissoluitur homo interioꝛ in aquis deliciarum. Et attendiī hic mollicies in hoc q̄ talis cedit omni duro. Nihil enim graue sustinere potest Hiere. xxxj. Usquequo dissolueris delicijs filia vaga. ¶ Circa modum sanandi notandum q̄ saluatoꝛ quattuoꝛ fecit sanando paraliticum illum. Primo fidem eum offerentium respexit Hiere. v. Domine oculi tui pꝛospiciunt fidem. pꝛospiciunt inquã respectu misericoꝛdie. Secundum q̄ paraliticum filiuz vocauit. Gloſa. Humilis dominus filium vocat quem sacerdotes dedignantur tangere. Tertium est q̄ ad cõfidentiam monuit dicens Confide ꝛc. Quod multum valet ad impetrandum illud quo homo indiget. ps. Quoniam speraꝛbit in me liberabo eũ Hieremie decimooctauo Benedictus vir qui cõfidit in dño. Talis est sic

arbor benedicta plantata iuxta fontem diuine bonitatis vbi habet radicem cordis. Vñ ibidez legitur. Erit tanq̃z lignum quod plantatum est sup aquas. Quartum est q̃ ꝑus aiam q̃z corp9 sanauit. ⁊ hoc cõuenienter. cum infirmitas anie sit causa infirmitatis corꝑis. cessante aũt causa cessat effectus ẽ.

¶ Tertia pars expositionis euangelij.

CCCCXVIII

¶ Videntes autez turbe timuerunt et glorificauerunt deum qui dedit potestatem talem hominibus. ¶ Tertia ps in qua subiungit dei glorificatõ de miraculo scz viso. Videntes aũt turbe timuerunt impone re scz sibi blaspemiã sicut fecerunt scribe. ⁊ glorificauerunt deum qui dedit potestatem talez id est ihesum christuz qui est virtus dei priꝰ hominibus ad eorum scz salutem. Et talem potestatem scz dimittendi peccata ⁊ curandi solo vbo infirmos. ⁊ hanc ptãtem dedit deꝰ pater christo causatiue hominibus aũt receptiue.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCCCXIX ¶

¶ Et quid cogitatis mala in cordibus vestris. Matt. ix. Sicut dicit beatus Hieronimꝰ ad demetriadem. Est tutissimum atq̃z pfectũ vt assuescat animus puigili custodia discernere cogitationes suas. et ad ꝑmum animi motum vel ꝑbare vel repbare quod cogitat. vt bonas cogitationes alat ⁊ malas statim extinguat. Hinc nãq̃z fons ẽ boni et origo peccandi. Hec ille. Quia igit cogitationes sunt fons boni ⁊ origo mali Jõ saluator noster qui est scrutator cordiũ ⁊ discretor cogitationũ cũ vidisset cogitationes malas scribarũ. ne vlterius ꝓirent in peius statim redarguit eos dicẽs. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris dans nobis doctrinaz vt q̃z cito ꝑpenderimus nos mala cogitatione pulsari statim debemus nosmetipsos repbẽdere. vt q̃libet dicas tibi ipsi hec christi verba. vt q̃d cogitas mala in corde tuo. In quibꝰ verbis saluator tãgit tria circa materiam cogitationũ. nobis diligentissime cõsideranda. Primũ est vñ cogitationes male in nobis ortũ habeant. quia dicit interrogatiue. Ut quid. Secũdũ ẽ q̃ ⁊ quãta mala bmõi cogitatiões male aie inferant q̃ dicit. cogitatis mala. Tertiũ est qualiter bmõi cogitationes a cordibꝰ nostris excludi debeant q̃ dic in cordibus vestris. ¶ Quantum ad ꝑ

mum est sciendũ q̃ quãtũ ad ꝑmeuã originem omnes male cogitationes ortuz habẽt a diabolo. Quod sic est videre. Cum enĩ ꝑmus hõ conditus in statu innocẽtie de malis cogitatiõibus nihil sciret. venit diabolus in specie serpentis et suasit mlieri. ⁊ mulier viro. ⁊ ibi ad suggestionẽ diaboli ortũ habuerũt cogitatiões male. Et eodem mõ ⁊ ordine quo ibi succreuerunt adhuc inobis succrescunt. Nam sicut ibi serpẽs suggessit mulier delectata est ⁊ vir comedit. Sicut inobis ꝑm Greg. diabolus gerit serpentis officiuz. sensualitas vero mlieris. ⁊ rõ tenet locuz viri p consensum. Vel quia nõ semp suggestio insurgit in nobis a diabolo sed plerũq̃z oritr ex ꝓpria malicia vel fragilitate. ideo dicere possum9 ꝑm Aug. q̃ suggestio serpẽtis in nobis est primus motus ex fomite. comestio vero mulieris est delectatio inferioꝛ ptis rationis. Sed comestio viri est cõsensus superioris ptis rationis. Quer hꝫ enim tria scz suggestionem. delectationẽ ⁊ cõsensum homo in temptationem ducit. quia tẽptatio p suggestionem que in cogitatiõe cõsistit inchoat. p delectationem cogitatiõis pgredit. ⁊ p cõsensum cõsummat. Et sic patet ꝑmum vnde videlicet cogitationes male ortum habeant. vt quasi respondendo interrogationi dñi dicẽtis vt quid cogitatis mala in cordibꝰ vestris. dicat ex suggestiõe diabolica originaliter. et ex ꝓpria nostra fragilitate vel malicia consequent. Hinc dicit Geñ. viij. Sensus et cogitatõ humani cordis ꝓna sunt ad malum omni tempore ¶ Sed q̃rat quare homo est ꝓnior ad cogitandum malum q̃z bonum. cuꝰ possũt assignari plures rationes. Una ratio est ex nature corruptione in ꝑmo ꝓnte vt dictum ẽ. Ad q̃d facit q̃d dr Sap. ix. Corꝑ q̃d corrũpit aggrauat aiaz ⁊ terrena inhabitatio depmit sensum multa cogitantẽ Vñ ꝓpter grauitatẽ plus trahit vnꝰ deorsũ q̃z decẽ sursũ. ¶ Secũda cã ẽ quia incitans nos ad malum ẽ ꝓne. delectabile enĩ apprehensũ p sensuz vl imaginẽ q̃ de necessitate mouet cõcupiam Tꝫ icitãs nos ad bonũ ẽ absens ⁊ multũ distãs. scz btũ tuo q̃ ẽ finis virtutũ ¶ Tertia causa ẽ q̃ fomes q̃ mouet ad malũ sp intra nos ẽ sz gloria celestis quã nos querimus extra nos ẽ. ¶ Quarta causa est. quia malũ possumus facere ꝑ nos. sed bona facere nõ ꝑ possumꝰ sine gratia adiutrice. ¶ Quãtũ ad secũdũ videlicet que ⁊ q̃nta mala cogitatiões male aie inferant. q̃ dic dñs cogitatis mala si mala. ergo necessario inferũt mala. q̃ de malo non ꝓcedit nisi malum Mat. vij. Non potest arbor mala fructus bonos facere. Sciendũ ergo q̃ ex fonte cogitationũ malaꝝ

plura mala pcedūt. ¶ Primū ē malū peccati
Licet quidem cogitationes in se non sint male
imo possunt esse bone et meritorie si sint de ma-
teria bona. vel etiaz si sint de re illicita. puta si ali-
quis cogitet de mechia ad predicandum vel ad
corrigendum vel ad fugiendum. Accedente tñ
appetitu sensualitatis vel voluntatis super re il-
licita. quis contrahit maculam peccati plus vl'
minus sm q diuersimode motus est in peccatū
Ad cuius euidentiam est sciendum q a primis
motibus in sensualitate peccatum habet ortuz
Sed primi motus distinguuntur. Sunt enim
duplices. Nam quidam dicuntur primo primi
alij secundo primi. Motus primo pmi sunt na-
turales et extra genus moris. et talis motus ac-
cedens cogitationi non inducit aliquod pecca-
tum. cuius ratio est. quia non sequitur aliquaz
imaginationem. sed naturaliuz qualitatuz acti-
onem. Et possunt pertinere ad ptem nature ve-
getatiuaz. sicut esurire et sitire et hmōi. Quales
motus in potestate nostra non sunt. quare nul-
lum inducūt peccatum. Motus vero secundo
pmi sunt sensualitatis. qui subiacent in talibus
dominio voluntatis. ac per hoc si cadant super
materia illicita peccata quidem sunt sed venia-
lia. quia voluntas nō habet completum domi-
nium sup eos. potest enim voluntas impedire
singulos et quēlibet sm se sumptum diuisim. sz
non omnes coniunctim. Unde dicitur in colla-
tionibus patrum. Mentem non īterpolari co-
gitationibus impossibile est. suscipere vero eas
vel respuere omī studenti per gratiaz dei possi-
bile est. Quēadmodum ortus earum non om-
nimode pendet a nobis. ita reprobatō vel electō
consistit in nobis. Post istos autem motꝰ sen-
sualitatis sequunt motꝰ in ratione ⁊ voluntate
qui similiter distingui possunt in pmos et secū-
dos Ita q primi dicunt motus subrepticij in ra-
tione ⁊ voluntate qui p tanto dicunt primi. qz p
cedunt omnes alios motus in pte supiori Sup
ponunt aūt omnes alios motus in pte inferio
ri. Isti itaqz motus subiti ⁊ subrepticij ⁊ indeli-
berati in ratione ⁊ voluntate citra tamen ꝯsen
sum peccatum faciunt veniale. Si vero sequāt
motus secundi in ratione ⁊ voluntate p cogita
tionem morosam. que dicitur morosa non tam
ex mora tpis q̄z ex eo q ratio deliberās circa eaz
immorat per consensum immorandi. nec eaz re
pellit. tenens et voluens libenter que statim vt
attigerunt animum respui debuerunt. Talis q̄
dem cogitatio si sit de re licita non oportet dubi
tare an sit peccatum. Si autem est de re illicita
ita tñ q super eam nō cadit nisi veniale peccatū
tūc talis morosa cogitatio per se loquēdo ñ exce
dit limites venialis peccati. Si aūt sit illicita sic
q sup eam cadit mortale peccatū. tunc adhuc ē
distinguendum. Quia aut talis cogitatio mo
rosa versat circa hmōi speculatiue solum. sic ad
huc nō est peccatū. licet ratione materie sit pricu
losū. Aut versat cogitatio illa circa illam rem p
consensū delectationis. hoc est dupliciter. Aut
per consensū delectationis in cogitationē. et ta
lis cogitatio de genere suo nō est peccatuz mor
tale. sed qñqz veniale. qñqz nullū. puta cum spe
culando de fornicatione in ipsa speculatione de
lectat non carnaliter. sed quia speculatio placet
Aut consensus est in delectatationem de ipa re
et actu fornicationis. ita q vult īterius voluptu
ose delectari. nec tamen vult procedere in opus
talis in quā cōsensus est inter mortalia compu
tandus. Qz enī aliquis cogitans de fornicatiōe
delectet de ipso actu cogitato. hoc cōtingit ex eo
q affectio eius est inclinata in hunc actum. Uñ
q aliqs consentiat in talē delectationē nō est ali
ud q̄z q affectus suus sit inclinatus in fornicati
onē. ¶ B Est tñ duplex ꝯsensus scz vnꝰ verꝰ
et exp̄ssus. alter interp̄tatiuus. Interp̄tatiuus ē
qñ hō talē cogitationem insurgentem nō repri
mit. licet nō expresse consentiat. ⁊ iste est infimus
⁊ pmus gradus peccati mortalis. quia appellat
mortale ex delectatione morosa. Sed si expresse
consentit in delectationē cogitationis et non in
opus tunc est secūdus gradus. Si vero cōsen
sus pcedit vlterius vt pponat opus cōsūmare.
tūc voluntas p facto reputat. etiam si facultas
desit pficiendi opus illud. et iste est tertiꝰ gradꝰ
de quo loquit Hiero. in epl'a ad demetriadem.
In illa inquit tantū cogitatione peccatuz ē que
suggestioni ꝯsensū dedit. q malū suū blande fo
uet. que in factū gestit irrūpe. hmōi cogitatō eti
am si ex aliq impedita casu nō impleat volunta
tē nihilominꝰ actiōe criminis cōdemnat a dño
Iuxta illud q in euangelio legimus. qui viderit
mulierē ad cōcupiscenduz ꝛc. Hec Hiero. Sup
q̄ vbo etiā dicit Augꝰ. in li. de sermone dñi i mō
te. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscēdā eā. i. hoc
fine ⁊ hāio attēderit vt eā cōcupiscat. qd iā nō ē
ad delectatiōez carnis sz plane ꝯsentire libidini
ita vt ñ refrenet illicitꝰ appetitꝰ. sz si facltas fuerit
faciet hic mechatus est. Et hoc intelligendū est
nō solum de visu corpali. sed etiaz mētali p cogi
tationes. Si vero cōsensus exeat in opus tunc
est peccatum mortale consūmatum qui ē quar
tus gradus. Deinde sequitur consuetudo ⁊ ob
stinatio ꝛc. que faciunt gradus semp damnabi
liores. et sic malum cogitatōnis sp aggrauatur

Quorū graduum aggrauationem Greg⁹. ita describit. d. q ex cogitationis delectatione innascit peccati affectio. ex affectione cōsensus. ex cōsensu opatio. ex operatiōe cōsuetudo. ex consuetudine desperatio. ex desperatiōe defensio. ex defensione gloriatio. quia gloriant cum male fecerint. ex gloriatione eterna damnatio. Et hoc totum malum peccati inducūt cogitatiōes male

E Secūdum malum cogitationum est q cor inquinant ⁊ defedant. Cum enī nobili⁹ qd ē in homine sit cor. ita q ipsa etiam sapientia īcreata ipsū p se habere desideret dicens Prouerb. xxiij. Fili prebe mihi cor tuum. Hinc est q dato q in malis cogitatiōibus nullum esset peccatū. adhuc ppter nobilitatem cordis dedignari dberet homo cor suum fedis ⁊ immūdis cogitationibus deturpare. exemplo illius gentilis Senece qui dixit. Si scirez deos ignoscituros adhuc ppter peccati vilitatē peccare dedignarer. Propter quod propheta petijt in ps. Cor mundum crea in me deus. Tertium malū cogitationū est q diabolum in cor aduocant ⁊ ibi domiciliū sibi parant. contra illud quod dicit aplus Ep. B. iiij. Nolite locum dare diabolo. Locus in corde dat diabolo p cogitationes fedas ⁊ immundas in quib⁹ ipse immundus spūs delectat. ⁊ p eas homo sibi obligatur dicente Greg. v. moral. Licet reprborum mentes diabolū non semp seqnt in ope. valde tamē se illi obligant in cogitatione Sicut ecōuerso p cogitationes bonas deo preparat locus in corde nostro. Juxta illud in cantico. j. Reg. ij. Ipsi pparant cogitationes. glo. bone. quia se aufert a cogitationibus que sunt sine intellectu Sap. j. Quartū malum cogitationum est quod sequit ad premissum ⁊ plura alia mala secum trahit q de corde faciunt infernum Nam vbicūqz est diabolus ibi est infern⁹. Sicut econtrario vbi deus ibi celum. Quia ergo diabolus habet domiciliū in corde malis cogitationibus polluto vt dictum est. diabolus aūt vbicūqz nidificat insignia inferni secum portat Hinc est q in tali corde sunt hec inferni insignia Ibi enim ignis ardentis concupiscentie. Ibi fetor fede luxurie. Ibi vermis remordentis cōsciētie. Ibi tenebre obscurate intelligētie. Juxta illd ps. Obscurent oculi eorum ne videant. Sicut enim stercus hirundinis excecauit oculos thobie. sic stercus diaboli malarū cogitationum excecat oculos cordis ne videant lucem boni Uñ Grego. super illud Esa. xlvij. Sede in puluere. Quid per puluerem nisi cogitationes debem⁹ accipe. que dum importune ac silenter aduolāt mētis oculos excecant. Ibi etiā est sitis īsatiabilis illecebre. quia sicut rota trahit rotaz. ita vna mala cogitatio trahit aliam. ⁊ vna voluptas aliam. Exemplum de sanguisuga Prouerbio. xxx

F Postremo est aliud malum cogitationum malarū. q hominē gratia dei priuāt. Uñ Judas postqz diabol⁹ miserat ei ī cor cogitationes quomō traderet dominū pdidit omnē gratiam irrecupabiliter. quā plures alij pctōres recupabiliter perdiderunt. Exemplum de quodā heremita de quo legitur in vitis patrum q multis annis in heremo seruiuit deo. ⁊ oī die pascebat cibo celesti sibi p auez tēpore prandij ad mēsam ptato. Hic incidit in quasdaz cogitationes malas quas gratia dei sufferre nō potuit. Unde sequēti die inuenit panem sibi celitus allatū aliqualiter pollutum. Et tamen orationes solitas compleuit. sed a cogitationibus immūdis non desistebat. Item alia die in mensa sua panē magis pollutum inuenit. sed vltimo ipsuz omnino non inuenit. Qui multum contristatus. eo q propter viles cogitationes suas taz delicatam et celicam prebendā amiserat. heremuz exire. et ad seculū redire cogitauit. Sz cuz iter ageret in via dei nutu correptus ad cellam suam rediit. et penitentiam agens deo fideliter seruiuit sed prebendā illam celicam nunqz recuperauit Ecce quanta dāna male cogitationes inducūt Uerum licet paucissimi talem pbendam celicā habeant. multi tamen habent a deo spirituales gratias deuotionis ⁊ diuine dulcedinis in orōne et meditatione quas similiter p malas cogitationes perdunt. Unde est illud Eccs. x. Musce morientes perdunt suauitatem vnguenti. Musce sunt cogitatiōes volatiles et vage. que tunc sunt morientes quādo ad instar cadaueris mortui putrescunt in corde. ⁊ ille musce pdūt suauitatem vnguenti. id est omnis deuotionis et gratie. qua vnusquisqz intus per spiritum sanctum vnctus est.

Subsermo CCCCXX

In cordib⁹ uestris

Qr tāta mala cogitatiōes male inferū tyt visū ē. iō clamat ppha esa. j. auferte malū cogitatōnū vrāz ab oclis vris Uidēd ergo qlit hmōi male cogitatiōes a cordib⁹ nris auferri debeāt. qr dr [ī cordib⁹ vris] Si. n. sūt ī cordib⁹ nris conādū ē qlit expellāt ⁊ cauēdū ne subintrent. Duo ergo hic sūt vidēda Primo q bus cautelis caueatur ne subintrent. Secundo postqz intrauerunt qualiter expellantur vel extinguant. Circa pmum sciendum q caue-

renō possumus omnino ne subintrēt. ¶ Hz caue re debemus quantum possum⁹. Quia vt dicit Greg⁹. v. moral'. ¶ Magno studio supflue cogi tationes amputande sunt. sed tñ amputari fun ditus nequa quā possunt. Semp enī caro super flua generat. que semp spūs ferro solicitudinis rescindat. Et ad hoc sūt tres cautele. ¶ Prima est timor dñi. vt homo imaginē deum eē pñtez ⁊ videre secreta cordis. ¶ Multa enim pctā opis cauenť ppter timorē hominū ne videlicet homi nibus innotescant. Quis enī turpitudinem cō mittere vellet in pñtia hominū. ¶ Multo magꝭ timere debet homo pñtiā dei ī corde. qui videt cogitationes nostras multo clarius q̄z homies videant facta. ¶ Prouerb. xvj. In timore dñi dēcli nať a malo. ¶ Secūda cautela ad excludendas cogitatiōes malas est custodia sensuum et pre cipue oculorum. Unde Job. xxxj. ¶ Pepigi fedus cum oculis meis vt nec cogitarem de virgine. Sup quo verbo dicit Greg. Ut mūda sit mens in cogitatione a lasciua voluptatis. depmendi sunt oculi quasi quidā raptores ad culpā. Hinc etiam dicit Isido. ¶ Oculi sūt pma tela libidinis. aspectus enim mentē allicit. animam titillat. et cor vulnerat. Subtrahe ergo visum. repme ocu los a petulantia. nō eos infigas in speciē carnis si vis eē a malis cogitationibus tutus. ¶ Ter tia cautela est fuga ocij. vt semp aliquid boni fa cias. vt te diabolus inueniat occupatum. Non enim facile capiť a diabolo qui bono vacat exer citio. vt dicit Hiero. in sermone. Et Joh. Cassi. di cit. ¶ Mens ociosi nihil aliud cogitare nititur q̄z de ventre et libidine. Cui⁹ ratio est. Cor enī cum sit in cōtinuo motu semp vult circa aliquid occu pari. etiam dormiendo. ⁊ qz cor pnius ē ad ma lum q̄z ad bonū Gen. vj. Ideo nisi occupeť circa bonū semp vsať circa malū. Uersus. ¶ Otia dant vicia fugiant ergo pcul illa. ¶ Deinde videndum quibus cautelis postq̄z intrauerūt a corde expellanť aut extinguanť. ¶ Prima cau tela est vt statim in initio. sicut diabolus in cogi tatione mala caput cordi īmiserit. caput sibi ab scidať. Ita beatus appollonius vt legiť in vitis patrū docebat fratres suos dicēs. Constringať caput draconis. ⁊ omne corpus ei⁹ mortuū red deť. Ob hoc enī mandat deus nobis obseruare caput serpentis. vt omnino statim ab initio nō recipiamus malas ⁊ sordidas cogitationes in corde nostro. quātomagis ergo diffundi nō cō uenit in sensibus cogitationum fantasias q̄s etiam in initio recipi vetat. Hec ibi. ¶ Se cūda cautela est cordis ad alia distractio. vt vi delicet homo diuertat oculos cordis ab illis co gitationibus. ⁊ inueniat materiam alicuius oc cupationis circa quam cor suum versēť ordādo. vel intra se meditando. vel legendo. vel cuz alijs conferendo. vel alicui exercitio exteriori intendē do. Unde cesarius in amonitionibus suis. In cipiamus bonas cogitationes diligere. ⁊ statiz ab illis que male sunt dignabiť dominꝰ liberare ¶ Tertia cautela est cōsideratio finis ⁊ vtilita tis talium cogitationum. vt videlicet homo cō sideret quid vtilitatis finaliter ex talibus cogita tiōibus reportet. quia nihil reportabis nisi offē sam dei et deordinationem animi ⁊ confusionē ppriam in teipso. Unde etiaz seneca. in libro de quattuor vtutibus dicit sic. Cogitatiōes vagas ⁊ inutiles ⁊ velut somno similes non recipias. q̄ bus si animū tuum oblectaueris. cuz omnia dis posueriś tristis remanebis ¶ Quarta cautela ē pura confessio cogitationum ex quibus q̄s im pugnatur. Unde dicebat quidam probatus se nex in vitis patrum cuidam fratri impugnato a cogitationibus pessimis. Non timeas fili. nec abscondas cogitationes tuas. ita enim confu sus immundus spūs discedit a te. nihil eniz ita virtutē allidit demonū q̄z si quis secreta immū darum cogitationum sanctis patribus reuela uerit. Hecibi. Has et plures alias cautelas ad ppositum habes in vitis patrum pte. iij. ca. iij. Sed beatus ille predicatur qui puulos suos. i. cogitationes suas. allidit ad petrā. id est christū Quod nobis pstare dignet ꝛc.

¶ Expositio euāgelij dominice decime none post pētecosten. CCCCXXI

Simile factuz est re gnum celoz homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et mi sit seruos suos vocare inuitatos ad nu ptias. et nolebant venire. Iterū misit alios seruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandium meū parau. tauri mei et altilia occisa sunt et omnia parata. venite ad nuptias. Illi aūt neglexerūt et abierunt. alius in villam suam. alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt seruos eius. et cōtume lia affectos occiderunt. Rex aūt cuz au disset iratus est. et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos. et ciuita tem illoz succēdit ¶ Nihil ē q̄ adeo in dignatiōez puocet potētis sicut īgratitudo Ñ quia inuitati ad nuptias regis de tanto bono re ingrati nō solū venire cōtempserunt sed etiaz missos regis contumelijs affectos occiderunt

qua ppter rex nō immerito īdignat⁹ pdidit ho/micidas illos sicut euāgelū refert. Quod diui/dit in tres ptes. In quarū ꝑma notat ista repba tio eorū qui inuitati a deo venire cōtemnūt. In secūda ponit benigna vocatio illoꝝ qui gratan/ter veniunt. Ibi _ Tūc ait seruis suis _ In tcia de scribit puida circūspectio dei circa ea que fiōles a gūt _ Ibi _ Intrauit aūt rex _ ¶ Circa ꝑmū duo facit. Quia ꝑmo ponit quedam aggrauantia factum ex quibus iste cōtemptores iuste repbā tur. que sūt quattuor. ¶ Primum est cōuiuij magnificentia. Fuit eni cōuiuiū regale magnis sumptibus ꝑparatū. vt sequit. Juste ergo repro bat qui magnificum negligit apparatū. Dicit ergo _ Simile factū est regnū celoꝝ _ i. pūtus tpis ecclesia _ homini regi _ id est deo patri _ qui fecit nuptias filio suo _ qñ p incarnatiōis mysteriuꝫ ecclesiam filio suo copulauit. Et est sensus. Ne/gociū factū in ecclesia militāte circa filij dei īcar/nationē simile est tali negocio qō eē potuit in ce lebratiōe taliū nuptiarū. ¶ Notādū q iste nu/ptie nō possūt intelligi de beatitudine eterna in ecclesia triumphante. quia hic infra dicit q fui vocauerūt ad nuptias bonos ⁊ malos. ⁊ q iuē/tus est ibi vnus hō nō habēs vestem nuptialez. ⁊ ppter hoc eiectus ē in tenebras exteriores. Ad beatitudinē aūt celestem nō admittunt mali cū bonis. sed solum boni. Nullus etiaꝫ ibi recept⁹ eijcit. Et iō pistas nuptias intelligit verbi incar natio. Tūc enim deus pater fecit nuptias filio. qñ naturam humanā copulauit diuine nature in suppositō verbi. Et he nuptie fuerūt solennis/sime ⁊ mirabiles. Primo rōne nuncij. quia fu/it angelus gabriel. Secūdo rōne pncipalis dñi qui fuit deus pat̄ imo tota trinitas que has nu ptias ordinauit. Tertio rōne sponsi qui fuit filius dei qui humanā sibi vniuit naturam. Quarto rōne sponse que fuit natura assumpta in vnitate suppositi diuini. Quinto rōne thalami in q̄ fuerūt he nuptie celebrate. qui fuit vterus virginalis. Que omnia patēt Luc. i. in illo euangelio. Missus est. Hec sūt ergo ille nuptie de quibus Apoc. xix. ex quibus ad leticiā inuitamur. Gaudeamus inquit ⁊ exultemus quoniā venerunt nuptie agni ⁊ uxor eius ꝑparauit se. Profecto gaudere debem⁹ quia p has nuptias redempti ⁊ liberati sumus Gal. iij. ¶ Secūduꝫ est inuitantis diligentia. Ex eo enim q iste rex cum tanta diligentia pauit cōuiuiū q etiā misit p iuitatis spēales nūcios suos iuste ꝓēptatores rep bantur. Unde dicit _ Et misit seruos suos _ scz p phetas et patres veteris testamenti Mat. xxiij. Ecce ego mitto ad vos pphas ⁊ sapiētes ¶ Ad uertendum q in hac pabola introducit duplex vocatio scz iudeoꝝ. ⁊ gentiliū. ⁊ ꝑmo iudeoꝝ tā/quā qui noti ⁊ de pentela erant sponsi. qui quia cōtemplerūt venire ad fidem ecclesie christi. iu/ste a deo repbati sūt. ⁊ gentiles loco eoꝝ merito sunt vocati. _ Misit _ ergo ꝑmo rex _ seruos su/os vocare inuitatos ad nuptias _ scz iudeos q̄/bus data est lex. in qua facta est ꝑmissio de īcar/natione christi vt patz Geñ. penl. Nō auferetur sceptruꝫ de iuda ⁊ dux de femore eius donec ve/niat qui mittendus est Deut. xviij. Prophetaz suscitabo eis de medio fratrū suoꝝ. Serui aut̄ē qui missi sūt ad vocandū istos inuitatos fuerūt pphete. qui clarius denūciauerūt ea de christo que obscurius posita erāt in lege. Hortabātur enim populū iudaicū expectare christi aduētū ⁊ tendere in ipsum pfidez ⁊ opa bona _ Et nole/bant venire _ quia nolebant verbis pphetaruꝫ obedire. vt patet ex de cursu libri regum ⁊ paliꝑ. ¶ Tertiū aggrauās est inuitātis instātia quia etiam secūdos nuncios p eis misit. insinu ans eis nuptiarū magnificum appatū eē exple/tum. vt quos nō adducebat instantia inuitatō nis saltem alliceret ꝑparatio nuptiarū. Vñ dic _ Iterum misit alios seruos ⁊c _ Isti serui secūdi mis si fuerunt qui de ppinquo denūciauerūt aduē/tum christi. vt Johes baptista et discipuli chri sti missi ab eo in omnē ciuitatem ⁊ locū quo ipe erat venturus. vt habet Luc. x. _ Ecce prandium meum paui. _ sacramenta videlicet et ecclie do ctrinam qua reficit anima. ⁊ potissime sacramē tum eucaristie in quo dat nobis caro christi in ci bum. ⁊ sanguis eius in potum _ Tauri mei ⁊ al tilia occisa sunt. _ Tauri sunt ꝓcepta moralia altilia supaddita. ¶ Quartū aggrauans cōtemptū est culpe eoꝝ neq̄cia _ Illi aūt neglexe runt _ q̄ iudei ꝓdicationē christi et apl̄oꝝ ꝓtem serunt. q̄ pauci cōpatiue de iudeis crediderūt. Causa aūt hui⁹ fuit cupiditas rerū tempaliū. p pter hoc enī sacerdotes cōspirauerūt in mortē christi ne pderent ciuitatem ⁊ templū. In q̄ q̄dē templo hauriebant pecuniā ꝑplī. vt visū est ca. ꝓcedenti sub obtētu cultus diuini. Et hocē q̄ subdit _ Et abierunt. alius in villā suam. alius vero ad negociationem suā _ Per laborē ville in telligit̄ ois occupatio corpalis circa terrena impe diens diuina. p negociationez vero occupatio mentalis circa talia _ Reliqui vero tenuerūt ser uos eius. ⁊ cōtumelia affectos occiderunt. _ qa iohes baptista ab eis est incarceratus ⁊ occis⁹. similit iacob⁹ frater iohis. ⁊ stephan⁹. ⁊ alij disci puli multi in testamento veteri ¶ Secūdo po nit illoꝝ cōtemnētuī iustā cōdemnationē _ Rex

autez cū audisset iratus est ¶ quia a deo merito ptalibus sūt puniti ¶ Et missis exercitib⁹ suis. ¶ scz romanoꝝ sub ꝓncipibus tyto ⁊ vespasiano qui ex diuina ordinatione venerūt cōtra hierusalem. xlij. anno post christi passionē ¶ pdidit homicidas illos ¶ qz in vltionē sanguinis christi ⁊ suoꝝ discipulorū ab exercitu romanoꝝ sunt trucidati ⁊ captiuati de iudeis vsqz ad decies centena milia vt dicit Josephus de iudaico bello ¶ ⁊ ciuitatem eoꝝ succēdit ¶ quia tūc hierusalem succensa est ⁊ templū in ea.

¶ Secunda pars expositiōis euāgelij.

CCCCXXII

TUnc aut serui sui

¶ Nuptie quidem parate sunt sed qui ꝓuitati erāt nō fuerūt digni. ¶ Ite ergo ad exitus viaꝝ. et quoscūqz inueneritis vocate ad nuptias Et egressi serui eius in vias cōgregauerūt omnes quos inuenerūt bonos et malos. et implete sunt nuptie discumbentium. ¶ Secūda ps in q̄ ponit benigna vocatio eoꝝ q̄ gratanter veniūt. quales sūt gentiles. qz iudeis repellētib⁹ fidē christi ab apl̄is predicatā. apl̄i ō mandato christi a iudea trāsierūt ad p̄dicandū gentib⁹ p totū mundū. ⁊ ip̄i deoti susceperūt fidē christi ad p̄dicationē apl̄oꝝ. Et hoc est q̄ dicit Act. xiij. vbi paulus loquēs iudeis induratis. vobis inq̄t oportebat ꝓmū loq̄ verbū dei. sz q̄niaz repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis vite eterne. ecce cōuertimur ad gētes sic enī p̄cepit nobis dñs Et ℞ē q̄ dicit ¶ Misit seruos suos ¶ id est apl̄is ⁊ discipulis suis p diuinā reuelationē ¶ Nuptie q̄dē pate sūt ¶ i. mysteria christi ꝓpleta sūt ¶ Scz q̄ inuitati erāt ¶ s. iudei vt visū ē ¶ nō fuerūt digni ¶ ppt̄ suā incredulitatē ¶ Ite ergo ad exitus viarū ¶ i. ad dispsiōes gentiū ¶ ⁊ q̄scūqz inueneritis vocate ad nuptias ¶ qz nullus volēs fidē christi recipe ē repellend⁹ ¶ Et egressi serui ei⁹ i vias ꝓgregauerūt oēs q̄s inuenerūt bonos ⁊ malos ¶ qz in ecclia militāte admixti sunt mali cū bonis ¶ ⁊ ip̄lete sūt nuptie discūbentiū ¶ qz fides catholica diffusa est per orbē vniuersū.

¶ Tertia pars expositionis euangelij

CCCCXXIII

INtrauit autez rex

vt videret discūbentes. et vidit ibi hoīez nō vestitū veste nuptiali. Et ait illi. Amice. qūo huc intrasti nō habens vestē nuptialē. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Li-

gatis manib⁹ et pedib⁹ ei⁹ mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium. ¶ Tertia ps in q̄ describit̄ ꝓuida circūspectio dei circa ea q̄ fideles agunt. Et q̄nqz facit. ¶ Primo p̄mittit̄ dei circa actus nostros attēta ꝓsideratō ¶ Intrauit aūt rex vt videret discūbētes. discernēdo. s. merita et demerita credētū. Intrat aūt duplicit̄. Generaliter intrabit in futuro iudicio. spēaliter in morte cuiuslibet hoīs. Et nota q̄ discūbere i nuptijs christi ē sacramentis ecclie pticipare. fidē christi habere. ⁊ bñficijs dei atqz gratijs ei⁹ pfrui. Et diligenter attēdit vtrū cū gratiarū actiōe viuam⁹ in ecclia. Et attēdēdū q̄ deus ē intra nos ⁊ iuxta nos ⁊ nobis q̄z nos nobisipsis. Vñ Aug⁹. Tu es ī quit dñe omī secreto intimior. Licet aūt ītra nos sit nobis sp pñs. extra tñ eē videt̄ cuz dissimulat sui pñtiā. Tūc vero ītrare dicit̄ q̄n p effectū eius pñtia patet. Intrās aūt videt̄ q̄lit̄ recūbim⁹. q̄a oportet fidei cibū quē in ore gestam⁹ in opere demonstrare. vt ad naturā aliti ip̄m alimētū conuertat̄. sicut dictū fuit bt̄o Aug̃. vij. li. cōfess. Nec tu me mutabis in te sicut cibū carnis tue. sed tu mutaberis in me. Quigit̄ sic attēdit de⁹ q̄d agamus. magna nobis vt dicit Bern̄. necessitas pbitatis indicta est nisi dissimulare velim⁹ cum agam⁹ oīa añ oculos iudicis cuncta cernentis Et tāto diligēti⁹ debem⁹ bona agere in conspectu iudicis quāto nos videt. ip̄e vonō videtur a nobis Job. j. Si venerit ad me nō videbo eum ¶ Et vidit ibi hoīem nō vestitū veste nuptiali. ¶ Hic bō vnusquisqz est fidez habēs christi sz opa nō. Iste ad nuptias ecclie portat os ⁊ dentes ob mittēs vite cōpositionē. ¶ Secūdo ponitur culpe examiatio ¶ Et ait illi ¶ Amice quēqz bominē in iudicio pticulari cū mouēt iudex vniuersoꝝ interrogat qūo in fide christiana se habuerit. sz i fine mūdi loq̄t̄ toto būano generi ¶ Amice ¶ Vocat̄ amicus pctōr ppē naturaz q̄ ad imaginē dei factus ē. ⁊ ppter fidē informē q̄ noticia quedā ē licet nō sufficiat ad salutē. Vel sm Hieronimū. Amicū vocat q̄ inuitat⁹ fuit. Vnde ad iudā p̄dictorē dixit. Amice ad q̄d venisti Matt. xxvj. Hic ē amic⁹ soci⁹ mēse vt dicit Ecc̄. vj. q̄ nō pmanet in die necessitatis. Amicuz enī se oīdit pticipādo bñficia christi. sz nō pmānsit in opere. Ipsi enī soli amici sūt de q̄b⁹ dr Joh. xv. Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. j. Joh. iij. Nō diligam⁹ verbo neqz lingua sz opere ⁊ vitate ¶ Quō huc intrasti ¶ in ꝓgregatiōez scz fideliuz. ¶ nō habēs vestē nuptialē ¶ Si cōuiuiū ecclesie ē nuptiaz. absqz tali veste nemo ad cōmuniōez fideliū accedat. q̄niā dignū est vt ꝓuiuātes ipsi

sponso in habitu nuptiali formenī. qui charitatis vestē induit. ¶ Notādū q̄ista questio pōt fieri multis generibus psonarū ꝛ pmo plato. Quō huc intrasti ad platurā hanc. a q̄ introduct⁹ es a nūmo an a deo. Si a nūmo p symoniaz. tunc qui habet vestē extraneā ꝛ nō nuptialē obmutescit ꝛ apprehēdit eum cōdemnatio sequēs. Si a deo tūc habet vestē charitatis. ꝛ rñdere potest. quia deꝰ nullū introducit ad platuraz nō habētem charitatē. Vñ dñs anteq̄z committeret petro curā pastoralez inq̄siuit ter ab eo sibi diligere deū Et talis rñdere pōt ad q̄stionē illud Cañ. ij. Introduxit me rex in cellā vinariā. ordinauit in me charitatē. ¶ Secundo pōt fieri hec q̄stio cuilibet christiano quō huc intrasti qñ factꝰ es christianus ꝛ ānumeratus es fidelibus in ecclesia. constat q̄pe q̄ quilibet christianꝰ intrat piscinam baptismalem. debet ergo seruare ea que in introitu huius ianue pponunt. videlicet renūciare diabolo ꝛ pompis eius ꝛ fidem christi cōfiteri ꝛ pm eā in charitate operari. ꝛ tūc poterit rñdere ad q̄stionē illō ps. Introibo i domū tuā scz ecclesie in holocaustis. me totū tibi offerēdo. reddaz tibi vota mea que distinxerūt labia mea ¶ Tertio pōt hec questio fieri aīe in purgatorio. Quō huc intrasti. ad locū tormentoꝝ. Que pōt rñdere illō j. Re. xvj. Adimolandū dño veni ꝛ expecto hic donec veniat immutatio mea Job. xiv. Et reuera iō aīa intrat purgatorium vt satisfaciat dño p pctis de q̄bꝰ cōtrita fuit. sz remānsit reatus pene. ꝛ ibi expectat donec immutatō sua veniat vt inde transeat in vitā eternam. ¶ Quarto hec q̄stio pōt fieri aīe damnate in inferno. Quō huc intrasti hec misera que nullā habet vestē nuptialem. p nimia cōfusione nō habēs quid rñdeat obmutescit. vt hic dicit. Si tñ daret locꝰ rñsiōis dicere pōt istud. ij. Paralip. xxxvj. Quoniā irritauit ire tuā ꝛ malū coram te feci. Jō veni in banc altitudinē maris ꝛ tempestas demersit me. i ps. lxviij. ¶ Quīto pōt hec questio fieri aīe beate. Quō huc intrasti. Nō enī caret magna admiratione quō tā vile plasma ad tātū fastigiū puenit q̄ dei visione fruat Et hec felix anīa in pmptu habeat quid tantē rñdeat. Nō pōt enī dicere illud Cañ. j. Quia dilexit me rex. ideo introduxit me i cubiculū suū. Et si vlterius querat quō introduxit te. rñdere pōt. Spe p charitatē me ad veniendū instigauit. p fidē viaz mihi illuminauit. p spem me deficientē confortauit. p semetipsū mihi regnū ianuā reserauit. Be pmo. ij. Cor. v. Caritas christi vrget nos. Be secūdo ps. In lumine tuo vidēbimus lumen. Glo. In lumine fidei lumen gl̄ie p fidē enī ambulam⁹ sm aplm ibidē. Be tertio ꝛ quarto Heb. vi. Propositā spem habem⁹ sic anchoram aīe tutā ac firmā. Et sequit. Precursor pro nobis introiit ihesus. Et post introitum in sancta eterna redēptiōe inuenta Mich. v. Ascēdes deus iter pandēs ante eos. ¶ Ite notandū q̄ tres q̄stiones faciet dñs prelatis in die iudicij Prima quō huc intrasti. quis te introduxit Stulte mus. an deus. Et de hac q̄stiōe dictum ē supra. Secūda questio erit. Quō vixisti an sic pastor vel sicut pecus Ezech. xxxiij. cōquerit deꝰ de pastoribꝰ. Nō quesierūt pastores gregē meum sz pascebant semetipsos Tertia questio erit Quō rexisti an scz habuisti te sicut pastor an sicut idolū Zach. xi. O pastor ꝛ idolū derelinq̄s gregem quō gregē suasti. Harū triū questionū similes habes Judi. xviij. vbi sacerdotes dan dicūt sacerdoti miche. Quis te huc adduxit. quid hic agis quā ob causam huc venire voluisti. Et satis cōpetit rñsio ei⁹ curatis moderni tpis. Hec ꝛ hic inquit pstitit mihi michas ꝛ mercede cōduxit vt sim ei sacerdos. Pauci enī sunt hodie q̄ dō gratis seruiant in ecclesia sua Elisabeth. j. Quis ex vobis est q̄ claudit ostia. ꝛ accendit altare meum gratuito. Nō ē volūtas mihi in vobis. ¶ Ite nota q̄ existentū in nuptijs christi plurimi sūt induti sacco auaricie. sz nō est licitū indutum sacco aulā regis intrare vt dicit Hest. j. Alii qui sūt induti purpura superbie. Alii q̄ auro ianis glorie. Alii q̄ pellibꝰ ouiū simulate iusticie. Alii q̄ armis iracūdie. Alii q̄ habēt vestitū sordidū peccato luxurie. Aliqui laceratū dissecatiōe inuidie Alii q̄ ipositū negligentia accidie. Alii q̄ mollem intuitu cōplacētie. Alii q̄s nimis affluēs voracitate gule. Be q̄bꝰ oībꝰ Sopho. j. Visitabo super oēs q̄ induti sūt veste pegrina. ¶ Tertio ponit confusio rei ꝛ pctōris. Et ille obmutuit p confusione nō habēs quid respōderet. ps. Erubescāt impij ꝛ deducant in infernū. muta fiant labia dolosa Glo. dicit. q̄ iste obmutuit mōstrat q̄ in illo vltimo exaīe oē genꝰ excusatiōis cessabit Cū enim actus pctōꝝ discutient in examīe cur nō se emendauerit nō occurret quid debeat rñdere. nō enī defuit interna inspiratio. scriptura docens. pdicator clamās. exēplū puocās. mia dei expectās. opportunitas p̄sentialiter se offerēs. ad hec omia cessat rñsio. q̄ cōuictꝰ ē pctōr Job. ix. Si voluerit pctōr cōtendere cū deo nō poterit rñdere vnū p mille sibi obiectū. vñ cōcludit. si repente interroget q̄s rñdebit ei. Cur ita facies deꝰ cui resistere nemo pōt. ¶ Quarto ponit huius conuicti damnatio. Tūc dixit rex ministris Isti sūt maligni spūs q̄ deputati sūt ad penā dānatorū sic dicit Ange. sup librū Judith. Merito q̄dē ipsi

sūt pene autores qui fuerūt culpe suggestores. ps. Immissiões p angelos malos. ¶ Quatuor aūt penas dānatorū tāgit scz ipotētiā. tenebras tristiciā. z dolorē. Impotētiā dānator signat in trunsecā z extrunsecā in eo qđ dicit [ligatis manibus z pedib9] Pedes sūt facultates liberi arbitrij. manus vero est potētia opis. Utrūq3 istor est ligatū in damnatis. Secūda pena ē tenebrarum [Mittite eū] sic ligatū [in tenebras exteriores] Greg. Interiores tenebras dicim9 cecitatem mētis. exteriores vō tenebras eternā noctē damnatiōis. Tertia pena ē tristicia [Ibi erit fletus] qui a tristicia originat. Quarta pena ē vehemens dolor [z stridor dentū] qui causat a cō trarijs causis scz ex acuto z penetrativo ardore ignis. z a frigore infernali Job. xxiij. Ad calorez nimiū transibūt ab aquis niuiū. ¶ Quinto subijcit pabole cōclusio. [Multi enī sūt vocati.] Omnes qđē hoīes vocāt ad fidē [sz pauci sunt electi] quia pauci sunt fideles respectu infideliū. Rursus inter multos fideles habētes fidez pauci sūt electi qui habeāt fidē formatā Oz. super Nume. Timēdū est christianis ne eo mō intrent in regnū celorū quo filij israel in terram promissionis. Nā multi egyptū exiuerūt z tantum duo ex illis ad terrā promissiōis deuenerūt.

¶ Sermo de eadem dominica.

CCCCXXIIII

Rice quomodo

huc intrasti nō habēs vestē nuptiale Mat. xxij. ¶ A Verba ista pabolice dicta. fuerūt cuiusdā regis filio suo nuptias celebrantis ad quēdā hominez indigne et irreuerenter se hmōi nuptijs imiscentem. Sed in rei veritate sūt verba patris filio suo christo. ecclesiā desponsantis. ad quēlibet hominez p christiano se gerentē. z christiana opa nō habentez. quē i iudicio taliter alloquet. Amice qūo xc. In qbus q đē verbis tanguntr tria. Primū ē dei ad nos amicicie excessiua dignatio. Secūdum est actuū nostrorz a deo districta examinatio. Tertium christiane religionis mystica designatio. Primū tangit in amici appellatione [Amice] Secūdū notat in modi intrādi inquisitiōe [Quō huc intrasti] Tertiū innuit in vestis nuptialis explicatione [nō habēs xc] ¶ Quātū ad primū sciendū q licet ſm pīm. iij. ethicorz amicicia attendat inter equales ſm analogū. creature autē ad deū sicut finiti ad infinitū nulla possit ee proporcio. nihilominus tñ deus ineffabili dignatione bonitatis sue vt posset habere amicicia cuz hoīe. cōdescendere dignatus est hoī z factꝰ ē hō vt accedat qđ dicit tullius de amicicia. Amicicia est diuinarū hūanarūq3 rerū sūma cū benuolentia cōdescensio. Et inde est q deꝰ hoiem etiaz pctōrē amicū vocare nō dedignat vt hic [Amice quō xc] Imo etiā iudā pditorē suū in actu proditorio osculi. amicū appellauit Mat. xxvj. Amice ad qđ venisti. ¶ Ad cuiꝰ euidentiā pleniorē aduertēdū q ſm pīm. viij. ethicorz alīq dicuntur amici dupliciter. Uno mō simpliciter. Alio mō ſm accidēs. Prima amicicia ē bonorū z iuuentium z gaudentiū adinuicē. z dona tribuentiuz mutuo. Et hec amicia qualit saluet intra deū et homies iustos de hoc habes supra in sermone. Amice ascende superius Dñica. xvj. Alia vero amicicia que ē ſm accidēs hec ē ad ppositū. hec plerūq3 ex alterutra ptū claudicat vel ppter diurnā absentiā. Multas enī amicicias. non appellatio dissoluit. vel ppter nō redonatiōez. vel ppter aliā causā. Dicit tñ amicicia p quāto amatio remanet ab vna pte. Et talis amicicia est inter deū z pctōres. Deus enī ex pte sui vere amat hominē. vtpote quē ab eterno in mente sua pordinauit. quē in tpe in esse pduxit quē imagine sua insignuit. p q semetipsū incarnauit z morti tradidit. quē ad fidem vocauit. z ad nuptias suas inuitauit. z eterne beatitudinis capacē fecit. Ecce qmodo deus ex pte sui amicicia ad hoiem seruat faciendo qđ in se ē. Ipe enī prior dilexit nos. j. Jo. iij. ¶ B Sed heu pleriq3 nostrum de tanta amicicia z amore dei ingrati ipsū amicū minime reamam9. sed ab eius seruitio nos absentamus p malā vitā pfidiosos nos sibi ostendim9. et sic vestem deformē in oculis sue maiestatis gestātes. nuptias suas ad q̄s vocati sum9. in bonora mus. Sz q3 ſm pīm sine amicis null9 eligit viuere. etiā si habeat reliq̄ bona oīa. merito queritur q̄ sit causa q hō nō potius habeat amicicias cū deo q eū in amicicia pduxit. z tot bñficijs vt dictū ē sibi attraxit. q3 cū hoīe corruptibili z mortali. Ad qđ dici pōt q tria sūt que iducūt hoīez ad amicicia alicuiꝰ. Unū est similitudo Ecc. xiij. Oē aial diligit sibi simile. Ac p hoc magis sile mag diligit Ecc. xxvij. Volatilia ad sibi silia pueniūt. Aliud est pūtialitas. plꝰ enī mouēt pūtia q̄ vidmus. q3 absentia inuisa. j. Jo. iij. Qui nō diligit fratrē suū quē videt. deū quez nō videt qūo diligere pōt. Tertiū ē appetitio boni. Bonū aūt ētriplex sz ſm pīm. delectabile. vtile. z honorabile. Quorū qđlibet mouet appetitū. licet plerūq3 bonū sit apparēs z nō ens. Igit ppt corruptiōez appetitus sensualitatis ex causis pmissis. multi mag inclinant ad humanā amicicia q3 diuinā. sz fallunt. Et enī bñ ꝓsiderarēt. ex eisdē causis potius

cuz deo amiciciã facerẽt q̃z cũ omni boĩe mũdi vt quilibet diceret illud Cañ.v. Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicũdus electus ex mlib⁹. Si.n. hoc minẽ diligis ex cã sili⁹tudinis nature. cõsidera q̃ niã ꝓpter hoc deus fact⁹ ẽ hõ. ne ex hac occasiõe ex ei⁹ amicicia te retraheres. Uñ etiã filiũ boĩs in euãgelio cõiter se appellat. Quagis ergo ẽ tibi amandus q̃z aliq̃s ali⁹ hõ ꝓpt̃ tria. Primo q̃ si ex ea causa es amic⁹ boĩs. q̃ tecũ est homo potius debes esse amicus illius q̃ ꝓpt̃e fact⁹ ẽ homo. vtiq̃z vt te redimeret. et corpe et sanguine suo te nutriret. Dicenim dicit Aug⁹. Ut panem angelorũ mãducaret hõ. creator angelorũ factus ẽ hõ. Itẽ si boiez habes amicũ ꝓpt̃ presentialitatẽ. cõsidera q̃ deus pñtior est tibi quocũq̃z boĩe. etiã teipso. dicẽte Aug⁹. iij. ꝓfess. Tu dñe interior es intimo meo ⁊ superior sup̃mo meo

¶ Sed diceret aliq̃s rudis. Si deus mihi pñs ẽ. nec video. nec audio. nec sentio ipsũ. quo ergo possum eũ habere amicũ. Rñsio Attende quid vides in hoĩe amico tuo. Utiq̃z nõ nisi corpus. quod si sine aĩa tibi pñs eẽt tu malles abeẽ. Ex quo patet te magis amare aĩaz amici quam nõ vides. sed ex motibus corpis pñtẽ intelligis q̃z corp⁹ qõ vides. Sic hic. Si deũ q̃ in te ẽ oculis corpis nõ vides. p effectus tñ eius pñtiaz cognoscere potes. Quia vt dicit Ambr̃. sup lucaz li.j.ca.iiij. Nõ in loco deus videt̃ sed mundo corde. nec corpalibus oculis q̃rit̃. nec circũscribitur visu. nec tactu teneẽ. nec audit̃ affatu. nec sentit̃ incessu. ⁊ tñ cũ absens putaẽ videẽ. ⁊ cũ pñs ẽ non videẽ. Et subdit. Denique nec apli oẽs christuz videbãt nisi ſm carnẽ. ⁊ tñ eius amici erãt. Qualiter aũt p effectus deus in nobis eẽ cognoscatur pulcre docet Berñ. in quodã sermone. Cogita inq̃t quale te fecit. ſm corp⁹ egregiã creaturam scõm aĩam magis egregiã. vtpote imagine creatoris insignem. rõne ptcipez. bitudinis capacem. Cõsidera etiã dñatiõis ptãtẽ. terror. n. boĩs sup cũcta aĩantia imminere decernit̃. Cõsidera etiã largitatẽ ãministratiõis quãta tibi largit⁹ est ad sustentatiõez. quãta ad demẽdationẽ. quãta ad cõsolationẽ. quãta ad correptionẽ. quãta ad delectationẽ. Hec Berñ. Ex q̃b⁹ euidenẽ cognoscit̃ diuina pñtia erga nos. ¶ Itẽ si habes amicũ hoĩem ex tertia causa lcz p appetitiõz alicui⁹ boni. qõ ab eo speras cõseq̃. cõsidera q̃z multa maiora ex amicicia dei cõsequeris Si.n. optas bonũ delectabile. cõsidera q̃ oĩs delectatio quã hic habere potes ab amico trãsitoria est sed delectatiões in dextera dei in finẽ. In amicicia enĩ illius delectatio bona. Nõ enĩ bz amaritudinẽ ꝙuersatiõ ei⁹. sz letician ⁊ gaudiũ Sap̃. viij

Si queris bonum vtile deus incõparabiliter maiora dona tibi tribuit q̃z q̃cũq̃z amicus bõ possz vt patet ex auctoritate Berñ. inducta. imo etiam ipe oĩa dona ait tibi iuxta illõ Ro. viij. Qui etiã ꝓprio filio suo nõ pepcit. sed p nobis oĩbus tradidit illum. q̃o nõ etiã oĩa cũ illo nobis donauit. Quis amicorũ filiũ suũ tibi donaret vt pte mactaret̃. sicut de⁹ fecit. Preterea q̃ hõ amicus tibi dat potius est mutuũ q̃z donũ. q̃ redditionẽ exp̃ecrat Lu.xj. Quis vestruz habebit amicum ꝛc. Et ꝑm pẽm donũ est datio irreddibilis. Hoc aũt solũ in illo amico habet locũ q̃ bonor nostror nõ eget. Rursus si q̃ris in amico bonum bonorabile cõsidera. q̃ oẽs bonores et dignitates bui⁹ mũdi cũ suis amatoribus cito sicut fum⁹ euanescũt. Honor aũt ⁊ gloria q̃ deus dat amicis suis manet in seculũ seculi. Uñ Petrus Raueneñ. in quadã epla. Mũdi inq̃t pompa ⁊ fauor ꝓli fum⁹ est. ⁊ aurora subito euanescens. que si plerũq̃z placeãt penitudinẽ inducũt. si delectãt ad modicũ ꝓductiore spacõ displicebunt. Et Hugo in libro de aĩa ꝓmissa oĩa mundana cõplectẽs dicit sic. Dic mihi vbi sunt amatores mundi. qui añ pauca tpa nobiscũ fuerũt. nihil ex eis remãsit nisi cineres ⁊ vermes. Quid ꝓfuit illis inanis gloria. breuis letitia. mũdi potentia. carnis voluptas. falsse diuitie. ⁊ vana concupiscẽtia. Et subdit. Quidq̃d illis accidit. tibi accidere pot̃. q. hõ es de humo. de terra vilis ⁊ in terrã reuerteris. Hec ille. Faciam⁹ ergo nob amicũ pmanentẽ in quo et aquo habem⁹ totũ q̃d nobis deest. teste Aug̃. sup Johez q̃ dic⁹ Deus tibi totũ est. Si esuris panis tibi ẽ. si sitis aq̃ tibi ẽ. si in tenebris es lumen tibi ẽ. si nud⁹ es immortalitate tibi vestis ẽ. si tristis teipe tibi gaudiũ ẽ. Hic ergo sol⁹ ẽ amicus ille de q̃ verũ ẽ verbũ sapientis Ecc̃. vj. Amico fideli nulla ẽ cõparatio. ⁊ nõ ẽ digna ꝓponderatio auri ⁊ argenti cõtra bonitatẽ fidei illius. Cũ illo ergo confederemus amicicia vt ipe simplicit̃ ⁊ veraciter cuilibet nostrũ dicat verbũ ꝓpositũ. Amice.

Subsermo primus.

CCCCXXV

Quomodo huc intrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ.

¶ Ubi notat̃ actuũ nostror a discussa examinatio ⁊ cũ hoc christiane religionis mystica designatio. que attendit̃ in veste nuptiali. Et q. tota examinatio dei versat̃ circa vestem nuptialẽ. iõ de vtroq̃z simul tractandũ est. Sciendũ igit̃ q̃ dñs obmissis oĩb⁹ pctis cõmissiõis istius homis. solũ examinat eũ de peccato

omissiones.q nō habuit vestem nuptialez. Nō enim aliquid objcit sibi de malis que fecit.sz solum hoc q nō habuit bonū quod habere debuit. Nā sicut dicit Augustin⁹ in quodā sermōe. Multi sunt qui putant q eis solū ad vitā eternam sufficiat si opa mala nō fecerūt. Sed qui se illa falsa securitate decipiunt diffinitissime cognoscant.q nulli christiano sufficit q tantūmodo malū nō fecerit.nisi inquātū potuerit etiaz q̄ sūt bona ꝓpleuerit. Qui ille q dixit.diuerte a malo ipe dixit z fac bonū. Ipse eī euāgelio tribuit nos āmonet.d. Matth.vij. Omnis arbor que non facit fructū bonū excidet et in ignez mittet. Nō dixit.que facit fructū malū.sed que nō facit fructum bonum. Unde etiā in iudicio dicturꝰ est repbis. Discedite a me maledicti in ignem eternum. Esurii et nō dedistis mihi māducare ꝛc Non objcit eis mala que fecerunt. Similit in ꝓposito dñs nō dicit Quo huc intrasti qui tale vel tale malū perpetrasti.sed ait. Non habēs vestem nuptialem.id est.charitatem cum opibus

Ubi diligenter est considerandum q vocati ad nuptias christi z sancte matris ecclesie.id est religionis christiane sunt in triplici differentia status. Quia quidā sunt in statu incipientium z simpliciū christianorū. Alij sunt in statu ꝓficientium z religiosorū. Et alij sunt in statu p̄latorum z perfectorū. Et singuli ꝑ statu suo debent habere vestem nuptialē. Quēadmodum videmus in statu mūdi.q quidā ob insigne excellentie z dignitatis portāt vestes deauratas vt prelati z milites. Alij vestes deargentatas sicut militares et diuites. Alij vero sicut cōmunes simplicibus vestibus induunt. Sic in ꝓposito sūt status differētes in eccl̄ia dei.z cuilibet eorum fit et hec questio. Quo huc intrasti.an videlicet q̄libet eorum habeat vestem nuptialez statui suo congruentē.

B Primo ergo videdū que sit vestis nuptialis.z vnde dicatur vestis.z vnō nuptialis. Deinde qualiter quilibet ꝑm statum suū hmōi vestez sibi debebat cōpare. Quātū ad p̄mū sciendū q vestis nuptialis est charitas que diuidit inter filios regni z p̄ditionis vt dic Augustin⁹. Sunt enī nōnulli in ecclesia habētes solum fidē informē. Et hi qui p deformitatē vestis sordidant nuptias ecclesie sunt filij perditiōis et mittunt in tenebras exteriores vt in p̄senti euangelio dicit. Alij habent fidem formatā habitu charitatis cum opibus. Et hec est vestis nuptialis. Et hi sunt filij regni. Dicit autez charitas vestis ꝓpter tria vestis officia. Habet enī vestis opire nuditatem z turpitudinem. Sic z charitas opit multitudinē pctōrū Jacobi.v. Et Prouerb.x. Universa delicta opit caritas. Benedictus ergo qui custodit vestimēta sua ne nudus ambulet Apoc.xvj. Habet etiam vestis fouere z ptegere contra aduersa videlicet contra estum.frigus.imbres z ventos. Sic z charitas ptegit nos contra estum tēptationis.contra frigus desperationis.cōtra imbres psecutionis.z contra ventos tribulatiōis Prouerb.xxxj. Nō timebit domui sue a frigore niuis.oēs enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Quia duo sūt p̄cepta charitatis.dei videlicz z proximi. Hz etiaz vestis ornare mēbra. Sic z charitas est ornamentū omniū virtutū. Unde dicitur Cañ.iij q media throni salomonis erant charitate constrata.quia oēs virtutes que consistūt i medio supstrata charitate ornāt.que videlicet ornamēta paulus enumerat.j. Cor.xiij. dicēs. Charitas patiens est.benigna est.non emulat.non agit perperam.non inflatur.nō est ambitiosa.non querit que sua sunt.non irritat.nō cogitat malū. nō gaudet sup iq̄tate.ꝑgaudet āt vitati.oia suffert oia credit. oia sperat.oia sustinet.charitas nūq̄z excidit. Dicitur etiā charitas non soluz generaliter vestis sed etiaz vestis nuptialis rōne sue singularis p̄ciositatis. Nullus enim cōtractus p̄ciosior est nuptijs. In ceteris enī cōtractibꝰ pecunia vel res alia tradit. In nuptijs aūt vterq sz sponsus et sponsa tradit qō p̄ciosius habet.s. seipsum. Et huic cōtractui bene conuenit charitas de quo Cañ.viij. Si dederit homo omnem substantiā domus sue p dilectione quasi nihil despiciet eam. Mescit homo p̄cū eius. Hac veste p̄ciosa ꝑm Greg. Dei filius indutus fuit quādo ad nuptias veniens ex nimia charitate voluit incarnari.z ideo eadē veste sponsam suaz sz ecclesiam quo ad singula mēbra sui induere voluit.z hac rōne vestis nuptialis dicitur. Hanc nimirū vestē non de pilis caprar z vel ouiū seu aliorum aialiū.nec de visceribus vermium vnde fiunt vestes serice.sed de suis visceribus cōtextaz eē voluit.vt ad amorez eius intimiꝰ accenderemur. Unde latus suuz aperi voluit vt amorem qui intus erat ostēderet Unde Augustinus in libro de cōtemplatione dñi nostri iesu christi.c. xxvi. Patent inquit p vulnera mihi viscera.per foramina corporis mihi patet archanū cordis. patet magnū pietatis munimētū.patēt viscera mie dei nostri plena dulcedie z charitate.

Subsermo secūdꝰ CCCCXXVI

Vestem nuptialem

Also que sit vestis nuptial' supest videre qualiter quilibet ꝑm

statum suum vestē huiusmodi debeat sibi comparare. Ubi sciendum q̄ charitas nullo alio p̄cio vel p̄mio compari p̄t nisi charitate. Quia vt dic̄ Bern̄. sup Cañ. Amor est sibiipsi meritum ⁊ p̄miū. Amor enī p̄eter se nō requirit causam nec fructum aliū extra se. Nam fructus eius est vsus eius. Amo ergo quia amo. amo vt amem Et subdit. Magna res est amor si tamen recurrat ad suū p̄ncipiū. Hec ille. Principiū aūt nostre charitatis dei charitas est. Quia ipse p̄ior dilexit nos. Unde nō nisi ab illa charitate possumus nobis compare vestem nuptialē que ē triplex p̄m triplicem statum. Nam incipientes debent habere vestē stragulatam. p̄ficientes vestē deargentatam. p̄fecti vero vestem deauratam.

¶ Primo ergo incipientes debent habere vestem stragulatam. id est. diuersoꝝ colorum varietate venustam. Unde de muliere forti p quā sancta ecclesia vel etiam quelibet fidelis anima itelligitur dic̄ Prouerb. xxxj. Stragulatam vestē fecit sibi. Secundum Isido. xix. ethicoꝝ. ca. xxiij. Stragulum est vestis discoloꝝ. et inde stragulata vestis coloꝝ varietate manu artificis contexta Et p̄m glo. signat fortia opa ecclesie ⁊ diuersa virtutum eius ornamenta quasi coloꝝ varietate distincta. Per huiusmodi aūt colores q̄ bus res rep̄sentant visui possumus intelligere opa virtuosa ex q̄bus ppendit an aliquis vestē habeat nuptialem scz charitatem. Sunt enī q̄ insignia charitatis que sūt septem. ¶ Primum insigne charitatis est mandata dei custodire. j. Joh̄. ij. Hec est charitas dei vt mandata eius custodiamus. Et Joh̄. xiiij. Si diligitis me māda ta mea seruate. ¶ Secū dū est de deo libenter cogitare. Nam vbi amor ibi oculus. ⁊ vbi thesaurus ibi cor Matth̄. vj. Unde fulgenti⁹ in quodam sermone. Necesse est quo p̄cesserit dilectionis thesaurus. illic etiam cogitationis seq̄t affectus. Ideo veritas ait. Ubi ei ē thesaurus tuus ibi ⁊ cor tuum erit. Ut ergo ī celis thesaurizem⁹ celestia diligamus. Uis cognoscere vbi thesaurizas. attende quid amas. attende quid cogitas ita fiet vt thesaurū tuū ex tuo amore cognoscas ⁊ amorē tuum indicio cogitationis tue ītelligas ¶ Tertium est de deo libenter loqui. Ex abundantia enī cordis os loquitur Matth̄. xij. Chrysosto. Hic amantū mos est vt amorē suū silētio tegere nequeant. ¶ Quartum est cum deo libenter loqui. cum deo aūt loq̄mur in oratione p̄m Aug̃. ⁊ hoc ex amore p̄cedit. libenter enim quis loquitur cum dilecto Cañ. j. Indica mihi quē diligit anima mea vbi pascas ꝛc. Et post. ij. ca. En dilectus me⁹ loquitur mihi. Unde Exo. xxxiij. legitur q̄ moyses loquebat cū dño ⁊ dñs cuz ꝯfacie ad faciez sicut solet homo loqui ad amicuz suum. Talis aūt oratio ex amore p̄ximi pens libenter auditur a deo Ecc̄. iij. Qui diligit deum in oratione exaudietur. ¶ Quintū est verba dei libenter audire ⁊ audita memoriē retinere Jo. xiij. Qui habet mandata mea et seruat ea ille est qui diligit me. Unde de virgine maria dic̄ Lu. secūdo Maria aūt conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo. Et de maria magdalena q̄ dilexit multum dicitur q̄ sedēs secus pedes domini audiebat verbum illi⁹ Lu. x. ¶ Sextuz est domum dei libenter frequētare Unde andreas cum alio discipulo cuz incipent noscere ⁊ amare dñm statim querebant per eius hospicio Joh̄. primo Magister vbi habitas ꝛc. Et de anna pphetissa Lu. ij. dicitur q̄ nō discedebat de tēplo. Uñ meruit interesse p̄sentationi christi in templo. Et ipse christus cū esset annoꝝ xij. inuentus est in templo ⁊ dixit matri sue ⁊ ioseph. Nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse. Et glo. super istud Matth̄. xxi. Intrauit in templum dicit sic. Ingressus iesus vbem primo tēplum adiuit. dans formā religiosis vt quocūq3 im⁹ p̄mū domū oratonis sibi est adeam⁹ ¶ Septimuz est libenter pro deo dare. Dare enim elemosynam effectus est charitatis. Uñ. j. Joh̄. iij. Qui habuerit substantiā huius mundi ⁊ viderit fratrē suū necessitatem habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo qūo charitas dei maneat ī eo Hec sunt septem insignia stragulate vestis que est vestis nuptialis simplicū christianoruz quantuz ad incipientes. ¶ Quantū vero ad p̄ficientes superaddunt alia duo in argento designata Unde isti dicuntur habere vestem deargentatam. ¶ Primū horū est verbo et exemplo alios ad charitatē attrahere vt p̄ficientes non tantuz sibi proficiant sed etiā alijs. Charitas enī attractiua est illiere. xxxi. In charitate ppetua dilexite ideo attraxi te miserans tui. Et Osee. xj. dic̄. Trahā eos in funiculo charitatis ¶ Secundū est aduersa pro dei amore tolerare. Charitas enī patiens est ⁊ omia suffert. j. Cor. xiij. Pena quippe interrogat si quis veraciter deum amat vt dicit Gregorius. Et istud secundū necessario coexigitur ad primū. Quia sicut dicit Gregor⁹ in omel. Non potest q̄s veraciter bona docendo ipendere si viuendo eq̄nimiter nesciat mala tolerare. Hec sunt due penne colūbe deargentate. de q̄ dicitur in p̄s. lxvij. Per colūbā intelligit ecclesia vel fidelis aia. de q̄ dicitur Cañ. vj. Una est colūba mea. Hec colūba ꝛz glosa est deargētata. id ē diuinis eloquijs erudita. Per argētū

enī signat̄ diuinū eloquiū. Unde in alio p̄s. xj. s. Eloquia dñi eloquia casta argentū igne exaiatum ꝓbatum t̄re. purgatū septuplū. Sic enī int̄ omnia metalla nihil est qd̄ dulci⁹ tiniat argēto Sic inter omnia eloquia sermo diuinus dulcius insonat menti. Et hoc quātū ad p̄mū. Et requirit̄ q̄ tale argentum sit igne tribulationis examinatum. Et hoc quantū ad secundū. Debet etiam eē purgatum septuplum. includendo videlicet in se septem insignia incipientium p̄missa. Oportet enī ꝓficientes in se supponere illa septem. ⁊ vltra illa superogare hec duo. per q̄ etiam ipsi ꝑtingunt qd̄ ammō ad actū ꝑfectorum. Nam et ipsi ꝑfecti eadem duo complectunt̄ sed excellentius Unde subdit̄ in p̄s. lxvij. de ista colūba deargentata. Posteriora dorsi eius in pallore auri. Anteriora quippe colūbe scilicet in collo ⁊ pectore sunt pulcre colorata quantū ad incipientes. Penne vero eius sunt deargentate vt dictum est quantū ad ꝓficientes. Sed posteriora dorsi eius in vltimata scz ꝑfectione sunt in pallore auri quantū ad ꝑfectos. de quibus sequitur.

¶ C Quantū ad ꝑfectos vltra omnia p̄missa superaddunt̄ tria alia. q̄bus vestis eorū nuptialis debet eē velut auro insignita. ¶ Primū ē voluntatem dei in oībus beneplacitis suis tam in p̄ceptis q̄z in cōsilijs adimplere Joh. xiiij. Si quis diligit me sermonē meum seruabit. nō dic̄ solum mandata mea sed sermonem meū vt cōprehendat etiā ꝯsilia que continent̄ in sermone dñi in monte Matth. v. ⁊. vj. ¶ Secunduz est non solum patient̄ tolerare mala quod est ꝓficientium sed etiā in tribulatione gaudere vt dicit aplus. In tribulatione patientes. spe gaudētes Ro. xij. Et dñs Matth. v. Cuz maledixerīt vos hoīes ⁊ ꝑsecuti vos fuerint ꝛc. gaudete ⁊ exultate. Unde Greg. v. moral. Mens inq̄t amorosa si forti intentione in deū dirigitur quidquid in hac vita amarū sibi fit dulce estimat. omne qd̄ affligit requiē putat. ¶ Tertiuz est diuine sapientie fulgorem in cōtemplatione sentire Joh. ix Qui diligit me diliget̄ a patre meo ⁊ ego diligo eū ⁊ manifestabo ei meipsū. Hec tria designantur in auro. Per auruz enim intelligit̄ ꝑfectio charitatis. que extendit se nō soluz ad p̄cepta. sz etiam ad consilia. Unde est illud Cañ. j. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argēto. Murenule s̄m glo. sunt ornamenta auriuz. ꝑ quas signat̄ ꝑfecta obediētia. in qua est expletio virtuosa omniū diuinorū p̄ceptorū ⁊ consiliorum. que bene dicunt̄ auree. Sicut enī aurū inter omnia metalla est obedienti⁹ limis ⁊ malleis ⁊ vsqz ad cōsumptionē se malliari ⁊ extenuari patit̄. Ita vere obediēs ita ductilis est ad q̄libet mandata ⁊ ꝯsilia q̄ in minimo non resistit. Dicunt̄ autez iste murenule vermiculate argēto. id est. diuini eloquij ⁊ tolerantie varietate distincte. ꝑ quanto videlicet ꝑfecti ⁊ cōtemplatiui s̄m temporū varietatem nonnunq̄z redeunt ad exercitium actiuorū ⁊ ecōuerso. Et hoc signant̄ hic innuit̄. Quia colūbe deargentate posteriora tendunt in aurū ꝑ quanto ꝑ actionem tenditur ad cōtemplationez. Et murenule auree vermiculantur argento. ꝑ quanto a cōtemplatiōe vicissim redit̄ ad actionem. Et hoc quantum ad primū. Per aurū etiā intelligit̄ ꝑfectio patiētie Nam sicut auruz in fornace ꝓbat̄ Sap. iij. Sic homo ꝑfectus ꝑ tribulationez clarior efficit̄. Et hoc quantū ad secundū. Per auruz etiā intelligitur sapientia diuina. j. Mach. vj. Refulsit sol in clipeos aureos ⁊ resplenduerunt montes ab eis. Clipei aurei sunt viri contemplatiui. in quibus refulget sol diuine sapientie in contemplatione. ⁊ resplendent eminentes virtutes ab eis. Hoc est auꝝ quod magi obtulerūt dño. Quia vt dicit leo papa. Preuij fulgoris indiciū intenta cōtemplatione comitantes ad agnitionem veritatis gratie splendore ducunt̄ ¶ B His itaqz tribus significationibus auri insignit̄ vestis nuptialis perfectorum. Unde de sancta ecclesia vel etiā qualibet tali anima digne et appropriate dicitur illd̄ p̄s. xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Licet enī quelibet fidelis aīa ī quocūqz statu existat possit dici regina quia christi sponsa. ⁊ astare a dextris quia de numero electorū. Nō tñ omnes sunt in vestitu deaurato. sed incipientes in vestitu stragulato. ꝓficientes in vestitu d̄ argentato. soli aūt ꝑfecti sunt in vestitu deaurato visi. Et nihilomin⁹ hec regina circūdata dicitur varietate omniū scz virtutum donorū ⁊ beatitudinū ⁊ fructuum spūs. que omnia in p̄missis duodecim insignijs vestium nuptialiuz implicantur. Quibus vestibus nuptialibus cum suis insignijs nos induere dignetur ipe sponsꝰ ecclesie. Qui cum patre et spiritusancto viuit et regnat in secula seculoꝝ Amen.

¶ Expositio euangelij dominice vicesime post pentecosten.

CCCCXXVII

Erat quidaz regulus cuius filius infirmabatur capharnaum. Hic cuz audisset q̄riesus. veniret a iudea ī galileā abijt ad eū. et rogabat eū vt descēderet

et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. ¶ Sepe cōtingit q medicꝰ q sanitatis tpe modicum curat et despicit. tpe infirmitatis alicuius diligent requirit et libēter suscipitur Ita saluator noster q medicꝰ ēaiarū ⁊ corporuz a regibus ⁊ regulis ac alijs mundi potestatibꝰ despectui habebat. sed tpe necessitatis infirmorum plerūqz cum instantia req̄rebat. ⁊ cum magna reuerētia inuitabat. sicut factū est in pposito pscntis euangelij. Quia regulus qui pus de dño modicū curauerat. infirmante filio suo psonaliter eū adiuit. ⁊ ad sanandū filiū suuz eū affectuose inuitauit. De hoc est pūs euangelium Quod diuidit in tres ptes pncipales sm q ī eo tria tanguntur. Primuz est reguli dēpcatio p filij sanitate. Secūdū est eius a christo rēpbensio p ipsius incredulitate. Ibi ¶ Dixit ergo ihesꝰ ad euz Nisi signa ¶ Tertium est beneficij impetratio sola christi benignitate. Ibi ¶ Dixit ei ihesꝰ. Vade ¶ Circa pmū tria tanguntur. ¶ Primo pmittit cōdicio infirmantis que ē quadruplex. Prima ē charitatis. quia filius. Secūda nobilitatis. q filius reguli. Tertia īfirmitatis. quia infirmabat Quarta famose ciuitatis. q capharnaum. Dicit ergo ¶ Erat quidā regulus ¶ Est aūt regulus puus rex diminutiue a rege dictus. Nō legimꝰ tūc tpis fuisse regem in galilea nisi herodem antipā magni herodis filium. Et forte aliquis ab eo ministrabat negocia regia q̄ ob hoc vocatus est regulus. id est. puus rex. Vel potuit ēe q hic erat alienigena ⁊ amore filij de regno suo venit ad ihesum assumpto secū filio languido. ⁊ relicto eo capharnaum tanqz morbo inualescēte. q incipiebat tā mori vt subdit. occurrit dño ī chana galilee vt salutē p filio īpetraret Hiere. xxij. Nationes de longinq ad te venient Chrysо. aūt dicit q iste regulus dicit. aut q genteris exñs regalis aut dignitatem aliquā pncipatus habens. aut q sic vocabat. Vel sicut alij dicunt p illo tempore nullus rex erat in iudea. sed regnū iudee in qt tuor tetrarchias diuisū fuit. Dicit aūt iste regulꝰ quia erat officialis imperatoris deputatus ad custodiam galilee. ppter quod manebat ī capharnaum que erat metropolis illius terre ¶ Cuius filius ¶ Indidit deus cuilibet aīali naturalē amorem ad filios qui tantus est vt nolint homines filios aūt se mori. sed potius cupiūt post se habere supstites. ¶ Et nota q magis diligunt pentes filios suos q̄z diligant ab eis. ⁊ hoc ppter quattuor. Primo quia plura illis pferūt. Hūc autem magis diligimus cui plura conferimus Secundo quia dilectio pentuz est diuturnior. Prius enī pentes dilexerunt filios q̄z ab ipsis diligerent. Tertio quia dilectiōis mutue īpi parentes sunt pncipiū. Sunt enim filij a parentibꝰ. Naturalis aūt est effluxus pncipij in pncipatū et non econuerso. sicut humor a radicibus procedit in ramos nō a ramis in radices. Quarto q vnūquodqz magis diligit pfectionem suaz. sed vnūquodqz pfectuz est eo qō sibi simile generat Ecc. xxx. Mortuus pater et quasi nō est mortuus. similē enim filiuz reliquit post se ¶ Infirmabat ¶ fortassis febribus vt infra apparet. Sed infirmitas hec non erat ad mortem sed p gloria dei vt p eam filius dei glorificetur Joh. xj. ¶ Notandum q febricitans pōt intelligi pctor. Sicut enim febricitans nunc habet calorē nunc frigus ⁊ tremorem. Sic peccator habet inordinatum amorem boni transitorij. Unde sup illud ps. lxxx. Incensa igni et suffossa. dicit glosa Aug. Dia peccata due res faciunt in homine scz cupiditas ⁊ timor. ⁊ sm hec duo duplicē penā habet peccator in inferno. sm illud Job. xxvij. Ad nimiuz calorem transibit ab aquis niuiū ¶ Capharnauz ¶ que est metropolis galilee Ihū dñs voluit ibi miracula facere. vt quo ibi plures erāt videntes eo plures fierēt dei laudatores. vt ait Beda Sap. vj. Prona in lucem scientiā dei. ⁊ sacramenta eius non absconda a vobis. Infirmat autem iste filius reguli in capharnaum. quod interpretatur villa consolationis. Et ad hām generis nobilitas ⁊ loci amenitas multis sunt occasio peccandi. Unde Augꝰ. de doctrina christiana. Nihil inquit est infelicis felicitate peccantiū. Unde etiā filij magnorum frequēter infirmant infirmitate etiam corpali. Quia sm Hiero. cibos regios morbi sequunt regu. De spūalibꝰ aūt infirmitatibus certum est q frequēter sequuntur felicitatem tpalem. Quia pdixit quasi ex adipe iniquitas eorum. transierunt in affectū cordis. Cogitauerunt ⁊ locuti sūt nequiciaz. iniquitatem in excelso locuti sunt. ps. lxxij. Et ea que eis dat dñs ad consolationem ⁊ gratiarū actionem vertūt ad corruptionem. vt dicit dñs Lu. vj. Ve vobis divitibus qui habetis hic consolationē vestram. ¶ Secūdo tangitur deuotio supplicātis. ¶ Hic ¶ scz regulus ¶ cum audisset quia ihesus veniret a iudea in galileam ¶ Dimiserat christꝰ iudeam in qua discipuli eius habitabant. hoc tōdo quia pducta erat questio de baptismate. iudeis magis appbantibus baptismū eius q̄z iohannis. Ne igitur ex hac questione aliqd discordie oriret de iudea recessit ¶ Abiit ad euz ¶ etiā personaliter vt regali pscntia iclinaret ¶ ⁊ rogabat euz vt descenderet ⁊ sanaret filium eius. ¶ Nullum adhuc miraculum christus in galilea fecerat ni

si solum illud de mutatione aque in vinum Cui vt dicit Theophilus hic regulus interfuit. aut fa mam miraculi audiuit in galilea existens. Sed verius creditur iam christum multa fecisse miracu la et hoc factū fuisse post curationē lepr̄osi et sa nationem serui centurionis. Attende q̄ iste re gulus habuit fidem sed diminutam. q̄ p̄z ex̄m Greg. quia habebat fiduciā q̄ dñs facilius pos set sanare p̄ns q̄z absens. Ideo instabat vt descē deret. Et ecōtra de centurione Matth. viij. et Lu ce. vij. Nō sum dignus ꝛc. Sed tantū dic ꝛc. E Et nota q̄ aliquādo dñs ad sanandos mor bos vl̄ suscitandos mortuos corporaliter acced sit vt Matth. ix. Ad filiam principis. Et Joh. xi. ad lazarū. Quod ideo erat vt corpus suū tanq̄z diuinitatis organum et deo plenum virtuosū d̄ mōstraret Col. ij. In quo habitat plenitudo dei tatis corpaliter. Ideo commendatur emorroi ssa que dicebat Matth. ix. Si tetigero tātuz fim briam vestimenti eius salua ero. Et Lu. vj. dicit q̄ virtus de illo exibat et sanabat omnes. Aliq̄n aūt in absentia curabat. vt seruum centurionis Matth. viij. Et filiam chananee ibidē. xv. Et hic filium reguli. vt ostenderet se deuz eē. cui ad nu tum creatura omnis obedit Job. ix. Precipit so li et nō ort̄ et stellas claudit quasi sub signaculo. Ideo rep̄hendendi sunt illi qui nō credūt dñm posse sanare nisi mediante p̄ntia corpali Ter tio tāgit̄ piscatorio egrotantis. Incipiebat enī mori Ergo nullum erat a modo medicine reme diū. Ad illū itaq̄z istius ptinebat sanatio. q̄ cla ues habz vite et mortis. q̄ mortificat et viuificat Et nota q̄ vita nostra mors quedā est. j. Re. xiiij. Oēs morimur et sicut aque dilabimur i ter ram. Signant dixit morimur in p̄nti. et nō dixit moriemur. q: vita nostra p̄ns mors est. Unde Seneca ad lucillum Quotidie morimur. quoti die diminuit̄ aliqua ps vite nostre. Et Ouidi⁹. Instar et hanc vitā mortis habere puta Item in ipso p̄mordio cum nascimur mori incipim⁹. vi uendo morimur. et tandē morte omnimoda cō sumimur.

Secunda pars exposit̄ōis euāgelij. CCCCXXVIII

Dixit ergo ies⁹ ad euz. Nisi signa et prodigia vi deritis. nō creditis. Dicit ad eū regulus. Domine. descēde priusquā moriatur fili⁹ meus. A Secūda ps i q̄ ponit̄ reguli a christo rep̄hensio de incredulita te. Et tanguntur duo. Primo ostēdit̄ fides ei⁹ diminuta Dixit ergo ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia videritis non creditis Ex hoc inuitur q̄ iste regulus iudeus fuit. quia iudei signa que runt vt dicit aplus. Queritur quō verum sit istū non credere nisi signis visis. Si enī nō credidis set nequaq̄z p filij salute supplicasset. Rñdeo. mul tipliciter p̄t dici. Primo q: verbū christi illud refert̄ ad omnes iudeos generaliter qui nō cre dunt nisi visis signis. Iste vero nō credebat licz visis et auditis signis. Uel potest dici istum nō credidisse tñ p salute filij rogasse. incertus an sa nari posset a christo cūctis remedijs humanis deficiēntibus. et hoc ipsum quasi expiendo postu lauit. sicut infirmo p medicos derelicto cōcedū tur omnia si forte aliq̄d illoz casu p̄ficiat. Uel ꝑz Gre. Iste dubitauit in fide. q: licet crederet chri stum sui p̄ntia posse sanare filiū. nō tñ credebat q̄ corpaliter absens hoc facere posset Unde dici tur q̄ rogabat eū vt descēderet et sanaret filium ei⁹. Uel min⁹ credidit hūs fidē q̄ adhibito aliq̄ medicamine posset sanare. Non aūt credebat il lud fieri posse sue voluntatis impio. Uel potest dici q̄ habuit fidem posse sanare egrotū sed nō suscitare mortuū. Un̄ dixit descēde p̄usq̄z mori atur fili⁹ me⁹ B Nota q̄ differūt signuz et prodigiū sicut mai⁹ et min⁹. q: prodigiū signū est alicui⁹ magne rei et multa plenum ammiratōe Uel ꝑm Aug̃. Signū ē res p̄ter speciē quā sensi bus ingerit aliquid. aliud ex se in noticiā faciēs deuenire. Prodigiū vo vt dicit Virgi⁹ ê signū in longū tps deuenies in significationē Signa vero fecit et prodigia christus. Signa quidem in specie sanitatis in miraculis diuinitatē demon strās Jo. iij. Rabi. scim⁹ quia a deo venisti ma gister. Nemo p̄t hec signa facere q̄ tu facis ni si fuerit de⁹ cū eo Prodigia vero fecit. q: suscitā do mortuos in fine tpis se d̄mōstraut oē gen⁹ hūanū se suscitaturz. Et attēdēdū q̄ hec signa quesierunt iudei a christo Matth. xij. Magister volum⁹ a te signū videre. Licet nō credāt iudei nisi visis signis. tñ etiā datis signis non credide runt Joh. xij. Cum tanta signa fecisset coraz eis nō credebāt in eū. Uerū ē igit̄ q̄ nisi signa et prodi gia viderint nō credent. ſz nō eē verū eos credere visis signis. ea dē enī signa calūniant sūt dicentes In beelzebub p̄ncipe demoniorū ejcit demōia Et iterū Jo. ix. Quō p̄t hō pctōr hec signa face re. C Secūdo tangit̄ ordinis istantia Di cit ad eum regulus. Domine. quasi medicum honorat dominū appellando Ecc. xxxviij. Hono ra medicum ppter necessitatem ꝛc. Descende priusq̄z moriatur filius meus Etiam eo mor tuo rogandus erat q̄ descenderet. quoniam suscitare poterat mortuum qui mortalium

infirmitatem sanare rogabat. Sed hoc regulus iste nō cognouit. ¶ Nota q̄ displicuit dño q̄ regulus eū pūtem vbiq̄ nō credidit. nec mirum si hoc displicebat saluatori. cum hoc multū ipe diat salutem. Ualas enī immūdicias homies caueret si pūtiam eius vbicūq̄ p veram fidē agnoscerent. Unde Boetius in libro de cōsolatione. Magna nobis si dissimulare nō velim⁹ indita est pbitatis necessitas. cū omnia agam⁹ ante oculos iudicis cūcta cernentis. Itē dñs nō exaudiuit regulum ad filiū eius corpaliter descēdendo vt ipe volebat. exaudiuit tñ eum faciēdo q̄ magis expediebat. In hoc enī q̄ absens curauit. fidem eius que diminuta erat pfecit. Unde glo. Aug. sup. ij. Cor. xij. Non est magnus a deo exaudiri ad voluntatē. sed ad vtilitatē. Ibidē dicit glo. Nota q̄ exaudit diabolus petēs Job ad temptandū. nō exaudit aplūs petens stimulus amouendum. exaudiuit eum quē damnauit. nō exaudiuit eū quē disposuerat saluare. Nā q̄dā petit multa a medico que medic⁹ nō dat. nō exaudit ad voluntatem vt exaudiat ad sanitatem

¶ Tertia pars expositionis euangelij. CCCCXXIX

Dicit ei iesus. Vade. filius tu⁹ viuit. Credidit homo sermoni quem dixit ei iesus. et ibat. Jam aūt eo descēdente serui occurrerunt ei. et nunciauerūt dicentes quia filius eius viueret. Interrogabat aūt horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerūt ei. quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei iesus. filius tuus viuit. et credidit ipse et domus eius tota. ¶ Tertia ps in q̄ ponit bñficij ipetratio in filij sanatione. Et tanguntur ser. ¶ Primo tangit filij sanatio |Dicit ei iesus. Vade filius tuus viuit |q̄ enim infirmitas illa erat ad mortem. ō sanatū dicit viuere quē sanauit absq̄ tactu. absq̄ corpali pūsentia. absq̄ verbo sed solo nutu bñplacite volūtatis. Uel quia christ⁹ vitas mētiri nō pōt. eo ipo q̄ dixit eum viuere oportuit ei⁹ sermoni rei eēntiam adesse necessitate incōmutabilis veritatis

¶ Queritur q̄re dñs iuitat⁹ ad domū isti⁹ reguli nō delcēderit. cū tñ ad domū centurionis p seruo ei⁹ sanādo iuerit Matth. viij. Ad hoc respōdet Gre. hoc ō factū eē. vt ostēderet q̄ q̄ magni sunt apud hoīes in honore frequenter apud deum sūt abiecti. et abiecta ab hoīb⁹ sūt cara deo. Nō sūt imitatores hui⁹ humilitatis q̄ ptēptis pauperibus domos frequētāt nobiliū egrotantium Job. xxj. Certe noui cogitatōes vestras. et sentētias cōtra me iniq̄s. dicitis enī vbi est domus pncipis. et vbi tabernacula impiorū. Alia causa est q̄ fides centurionis et hūilitas merebat christi aduentum. quē nō meruit fastus reguli et infidēlitas. Tertia causa est vt infidelitatē reguli sanaret q̄ nō credebat christū absentē corpe filiū suū posse sanare. ¶ Nota q̄ fides reguli licet diminuta salutē filio ipetrauit. In q̄ patet dei virtus Hiere. v. Nōne oculi tui pspiciunt fidē. Prospicūt iquam respectu mi. Unde alexander magnus p fidē etiā informē ipetrauit q̄ montes seōiungerēt ad inclusionē iudeor. Regul⁹ aūt rephensione dignus fuit petendo corpalem descensū dñi. In quo multi similes ei sūt nō confidentes de christo cū orant quia corpalem eius pūtiam nō vident. cum tñ fides deuota eū tangat. sm illud Lu. viij. Quis me tetigit. Et subdit Tetigit me aliquis. nam et ego noui virtutē de me exisse. ¶ Notāndū etiā q̄ infirmitas filij reguli occasio fuit salutis reguli et totius domus sue Sic tribulatio aliq̄ multos saluat. vt defect⁹ p̄lis q̄nq̄ est occasio vt dñs dom⁹ et vxor et familia deuoti sint deo et eius amicis. et eorū familiaritate occasionaliter saluent. ¶ B Secūdo tangit fidei adauctio |Credidit homo |Quē p̄mo dixerat regulū nō credētē. iā credētē hoiem appellat. q̄ fides hoīm ē q̄s renouat sm interiorē hoiez Eph. iij. Renouamini spū mētis vestre. et induite nouū hoiez q̄ sm deū creat⁹ ē in iustitia sctate et vitate. |sm̄oi quē dixit ei ies⁹ |Scōm glosā credidit christū vbo illo sanasse cū dixit |Vade filius tu⁹ viuit. Et ibat |quia dixerat illi vade. Ille vadit q̄ credit sm̄oib⁹ christi. Hz q̄ vadit dī Jo. v. Qui vbū meū audit et credit ei q̄ misit me hz vitā etnā. et in iudiciū nō venit. sz trāsit a morte in vitā Jo. vj. Dñe ad quē ibim⁹. vba vite etne habes. et nos credim⁹ et cognouim⁹ q̄ tu es christ⁹ filius dei. ¶ Nota q̄ iste pcessit ad pfectā fidē q̄busdā gradib⁹. Nā p̄mo aliq̄liter credidit. ideo ad dñm venit ad postulādū salutē filij. nisi enim credidisset nō petisset. q̄ sine fide inanis ē petitō Jaco. j. Postulet aūt in fide nihil hesitās. Nōdū tñ cōplete credidit. ideo rephensus fuit. Modo aūt pl⁹ credidit. Ideo subdit |Et ibat |iaz quasi firmit credēs. nōdū tñ vsqueq̄q̄z. qđ patet ex duob⁹. Primo q̄ inq̄siuit de hora sanitatis. vt infra patz. nō aūt q̄siuit nisi vt videret vtruz hora sanitatis fuisset hora in qua dñs salutē nūciauit. qđ ptinet ad quādā dubietatez. ij. Thymo. j. Scio cui credidi et certus sum. Secundo q̄ infra dr. |et credidit ipse. |quasi innuat q̄ primo nō crediderat

vsquequaqz. Proverb.iiij. Semita iustorū q̄si lux auror̄e que crescit ꝛ pficit vsqz ad pfectū diē ¶ C Notandum sup illud [Credidit homo sermoni quez dixit ei ihesus]q̄ sermoni dñi meri to est credendum. ¶ Primo quia est verus sine admixtione falsitatis. vt illuminet ītellectū. Jo.xvij. Sermo tuꝰ veritas ē. Jō.ps.cxviij. Declaratio sermonū tuor illuminat. ¶ Secundo quia feruet amore charitatis vt inflammet affectum Proverb.xxx. Omnis sermo dñi ignitus clypeus est oībus sperātibꝰ in se. Jō qui diligit me sm̄onē meū seruabit ait dñs Jo.xiiij. ¶ Tertio quia excellit virtute ptātis vt humiliet irascibilem Ecc̄.xlvj. In sermone eiꝰ silunt ventꝰ. Jōb Sap̄.xviij. Omnipotēs sermo tuus dñe a regalibus sedibꝰ venit. Quarto quia dulcescit saporе suauitatis vt delectet cōcupiscibilē.ps. Quā dulcia faucibus meis eloq̄a tua. Eloquia aūt ꝛ sermo idē sunt. Jō dicit.j. Thymo.j. Fidelis sm̄o ꝛ omni acceptione dignus dicit sermo dei Sed heu quāuis sit tante nobilitatis sermo dei. conqueritꝰ tñ dñs Job.viij. Sermo meus nō capit in vobis. ¶ D Tertio tangit sanitatis denūciatio. [Jā aūt eo descendēte.]de chana galilee vbi locutus fuerat dño. descendit aūt in caphar naum [serui occurrerunt ei ꝛ nūciauerūt dicentes. quia filius eius viueret] Sic ez̄ ppinquū morti relinquebat q̄ viuum nō sperabat repire ¶ Quarto ponit veritatis examinatio [Interrogabat aūt horā ab eis in qua melиꝰ habuerat Et dixerunt ei q̄ heri hora septima reliquit ez̄ febris] Septima vero hora ipa est post meridiem qñ accessiones febrium cōsueuerūt feruentius eē. Ideo illud cōmendat miraculum quia ipsa hora verbo donum liberatus est cum morē di tempus illi erat. ¶ Nota q̄ febris a feruore dicit. Añ omnis inordinata passio feruēs igne maligno febris est anime. Ideo de pcōrdibus dicitur Esa. lvij. Corrumpij quasi mare feruet. Hunc feruorē incēdit instigator malor diabolus Job.xli. Feruescere faciet q̄si ollam pfundus maris. Ex tali generantur septem febres anime ¶ Prima est effimera. subitus scz motus inordinate passionis. qualis fuit ꝓ cupiscētia dauid visa muliere se lauante. qualis fuit etiā timor petri christum negantis. ¶ Secūda febris est tertiana que vno die interrumpit. Isti sunt q̄ cum peccauerunt dolent. ꝛ sic habēt vnum diez penitentie que est cōtritio. sed nō pueniunt ad secundum diē cōfessionis. iō statim in idem redeunt. ¶ Tertia febris est quartana. vbi duo dies absq̄ accessione sunt. Quidam enī post accessionē pcti duos dies penitētie assumūt cōtritionē scz ꝛ cōfessionem. Sed q̄ iuxta sacerdotis arbitriū nō pueniunt ad diem tertiū satisfactionis. ideo rursus accidit peccati passio. ¶ Quarta febris est quotidiana eorum videlicet qui absq̄ contritione aliqua mala frequētant. qui ad hrām omi die inebriant. aut mentiunt. aut rapiunt. aut litibus ꝛ iurgijs vacant ¶ Sed hanc sequit quīta febris scz cōtinua. quia frequētationē sequit cōtinuitas. Hic febricitāt luxuriosi ꝛ iuidi. ¶ Sexta febris est iam generate consuetudinis. que petbicam intelligit. Etbica enī dicitur. q̄z in morez est deducta. Etbis enī mos est ¶ Septima est acuta que est defensio cōsuete iam neqcie. cui quis iam nō erubescit. nec timet. nec pauescit facere que cōsueuit. De salute talis valde timēdū est. quia in tali febre desperant medici Hiere.x. Pessima plaga tua. insanabilis cura tua. ¶ E Quinto tangitur diuine potestatis pbatio. [Cognouit ergo pater quia illa hora]scz septima ipsa [erat in qua dixit ei ihesus. filius tuus viuit] eodem enī puncto boī christus dixit verbū. ꝛ affuit sanitatis effectus. ps. Ipse dixit ꝛ facta sunt ¶ Notandū aūt q̄ tribus vicibus in hoc euangelio de vita istius habeī ostensio. Primo ꝓ dominū qui dixit [filius tuus viuit.] Secundo ꝓ seruos qui [nūciauerūt dicentes q̄ filiꝰ ei viueret] Tertō [Cognouit ergo pater q̄ illa hora ꝛc.] Et hoc ad denotādū q̄ est triplex vita oppositа morti. Prima nature. De qua Genī.ij. Factus est homo in animam viuentē. Que habet oppositam mortem nature. De qua ibidem. In q̄cūq̄z die comederis ex eo morte morieris. Secūda grē. De q̄ Ro.vj. In novitate vite ambulemus. Cui opponit mors culpe. De q̄ j. Thymo. v. Vidua in delicijs viuēs mortua ē. Tertia glie De q̄ Joh.iij. Qui credit ī filiū dei hz vitā eīnaz. Cui opponit mors gehēne. De q̄ Luc.xvj. Mortuꝰ ē diues. ꝛ sepultꝰ ē i iferno. ¶ Notādū scdo q̄ iste filiꝰ reguli mystice vt Orige. innuit signat hūanū genꝰ filiū reguli ppagatū ō adā. q̄ ō rege factꝰ ē regulꝰ. qñ sm̄ Aug̃. pdita charitate factꝰ ē malꝰ Hic filiꝰ regli febre laborabat qñ p diuersa vicia genꝰ hūanū estuabat. Cuiꝰ febris abigitur hora septima. quia etate mundi vltima. que sm̄ vnā cōputationē septima ē. Et signanter eiꝰ salus intr̄ chana ꝛ capharnaū cōplet. q̄ dñs in chana vbū ptulit. scz i capharnauz febris abscessit. addendum intelligere q̄z zelo mie diuine. q̄ chana interptatur zelus. pcessit salus in homie qui est capharnaum. eo q̄ deditus erat comesatiōib ꝛ ebrietatib pfundat. nā capharnaū interpretat piguedo. ¶ F Sexto tangitur fidei firma devotio [et credidit ipse]firmiter ꝛ pfecte. Nā sm

Bedam hui⁹ fides initiū habuit cum filij salu
tem petijt. Incrementū cum sermoni dñi cre
didit. Deinde pfectū obtinuit nūciantib⁹ ser
uis. Et domus eius tota. Lu. xix. Hodie hu
ic domui salus a deo facta est. Jam hic regul⁹
euangelista efficitur. dum ad fidem susceptaz
alios inducebat. sentiens cum apl'o Act. xxvj.
Opto aūt oēs hoīes ꝛc. fieri tales qualis ⁊ ego
sum. Ideo signanter qui p̄us regulus in euan
gelio vocatus est. postea crescente fide homo
dictus est. ⁊ cōsequent̄ ꝓpter pfectaz fidem pa
ter appellatus est.

Sermo de eadem dominica.

CCCCXXX

Erat quidaz regu
lus cui⁹ filius infirmabat̄ caphar
naum Joh. iiij. A Ad euidēti
am hui⁹ thematis ē cōsiderandū q̄ nomen re
gis est equiuocum ad regem eternalem. tpalē.
⁊ internalem. Rex eternalis est vnus solus. q̄ ē
rex vniuersalis celi et terre. In cui⁹ femore scri
ptum est. Rex regum ⁊ dñs dñantiū Apoc. xix
Rex tpalis est quilibet rex terrenus. q̄ sunt plu
res s̄m diuersitatem regnoꝝ mundi. quorum
quilibet in compatione ad regnum celeste. a re
gni modicitate pōt dici regul⁹ diminutiue eti
am si vnus toti terre dñaret̄. Tota enī terra ve
lut punctus est respectu celi. vt dicit Seneca.
Rex vero internalis ē spūs rōnalis cuiuslibet
hominis. cui datum est regnum et regimē cor
poris ⁊ aīe. ac oīm virium ⁊ sensuū interioꝝ et
exterioꝝ. actionuz quoqz ⁊ affectionum ⁊ cogi
tationum. Et hoc regnum licet sit puū quātuz
ad situm localem. quia vix ad mensuram septē
pedum extēdit̄. ac p hoc rex illius regni bñ p̄t di
ci regulus a paruo regno. s. microcosmo. i. mīo
ri mundo. Quātū tamen ad diffusionem intē
tionalem regnum istud protendit̄ vsqz ad fines
mundi et vsqz ad celum p cogitatōnes scilicz et
affectiones. Juxta illud quod dicit Saluator
Matth. vj. Ubi est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor
tuum. Et aplus Phil. iiij. Nostra conuersatio
in celis est. Et s̄m hoc iste regulus etiam rex d̄r
Unde Is do. de sūmo bono. Rex inquit eris si
teipsum rexeris. Et phs. vij. polliticoꝝ ait q̄ rati
onalis mens regali dominio regit appetitum.
Et de hoc regulo vel rege est ꝓpositū nostrum.
qui etiā ꝓpter sui regni singularitatem dicitur
quidam regulus [Erat inquit quidā regulus]
Huius reguli filius est quodlibet opus homi
nis. Nam s̄m Aristotelē. iij. ethicorū nos cōpa
mur ad opa nostra sicut pater cōpatur ad suos
natos. vt habes supra. cxiiij. d. Hic filius tūc sa
nus est quando opera nostra in charitate et in
deo sunt facta. Infirmatur aūt p peccatum q̄n
videlicet contra imperium spūs ex corruptiōe
sensualitatis opera nostra fiunt ⁊ hoc est in ca
pharnaum. Itaqz s̄m istum sensum thematis
deducēdo in verbis ꝓpositis innuunt̄ tria. Pri
mum est spūs rōnalis prelatio regitiua. Secū
dum est operum nostrorum cōdicio defectiua
Tertium est sensualitatis corruptio infectiua.
Primum notatur in regia dignitate cuz p̄mit
titur [Erat quidam regulus] Secundū signa
tur in filij infirmitate cum dicitur [cuius filius
infirmabatur] Tertium designatur in loci vo
luptate cum subiungitur [capharnauz.] B
Quantum ad p̄mū sciendum q̄ spūs rōna
lis vel mēs que est supremū in homine dicitur
cōuenienter regulus vel rex in regno anime. q̄z
ipse omnes potētias ⁊ vires anime et corporis
sensus et actiones. cogitationes et affectiones
hominis regali imperio regere et regulare de
bet. precauendo solicite ne quis vnq̄z īordinat⁹
motus in regno anime contra diuinum bono
rem insurgat. et si quando īsurgere ceperit. sta
tim q̄i regali manu debet compescere ⁊ cohibe
re. vt possit dicere illd̄ p̄s. cxviij. Anima mea in
manibus meis semp et legem tuam non sū ob
litus. Sup quo verbo dicit Amb. Quicūqz p
prium corpus subegerit. nec eius passionibus
turbari animam suam rector sui congrua viua
citate pmiserit. is bene regia quadaz ptāte se co
hibens rex dicit̄. eo q̄ regere se nouerit ⁊ arbiter
sui iuris sit ne captiuus trahatur in culpam.
nec preceps feratur in vicium. C Ut autē
hoc regnum spūs rationalis debite gubernet ⁊
regat tria sunt ei necessaria que ad bonam gu
bernationem regni cuiuslibet requiruntur vi
delicet sapientia iusticia et potentia. De pri
mo dicitur Sap. sexto O reges diligite sapienti
am vt in perpetuum regnetis. Per sapientiaz
enim leges recte viuendi et bene regendi decer
nuntur Prouerbiorum. viij. Ego sapientia ha
bito in consilio. Et post. Per me reges regnāt
et legum conditores iusta decernunt Hoc sciēs
rex salomon super omnia petiuit a deo sapien
tiam. Unde super illud secūdo Paralip. p̄mo.
Da mihi sapientiam et intelligentiam. dicit glo
sa. Non aurum. non diuitias. non terrenaz glo
riam Salomon a deo petijt. sed sapientiam. vt
sciat populum dei regere et iudicare. Si hoc
elegit rector corporum. multo magis hoc

eligere debet rectoꝛ animarū. Hecibi. Quod p̄
cipue veruꝫ eſt de regimine aīe ppꝛie. qꝛ nunq̄ꝫ
aliquis bene reget aīas aliorum. qui nō p̄us di
dicerit regere ſeipſum. Juxta illud Socratis
in ſuis exhoꝛtatiōib⁹. Qui multarū habet ptā
tem rerū p̄us purgare debet ꝓſciaꝫ. vt q̄ delicta
coꝛrigat alioꝛū admittat ppꝛia. vitet qō vīdicat
Stultū enī ē vt velit q̄s alijs impare. cū ſibijpſi
impare non poſſit. Sapīa ergo ſūme neceſſaria
eſt regi Sap̄. vj. Audite reges ⁊ intelligite vt diꝛ
ſcatis ſapiētiaꝫ. Et hoc bene figuratū ē in rege ſa
lomone q̄ p totū regnū ſuū legū decreta ſapient
diſpoſuit. ⁊ totā familiā ſuā oꝛdinatiſſime diſtiꝛ
xit. ⁊ miniſtris ſuis viuēdi ⁊ oꝛdinate obſequen
di legeꝫ p̄ſtituit. ita vt regina ſaba q̄ venerat auꝛ
dire ſapientiam ſalomonis. vidēs oēm ei⁹ ſapi
entiā. ⁊ domū quā edificauerat. oꝛdinē q̄ꝫ miniꝛ
ſtrantiū ꝛc. nō habebat vltra ſpūꝫ. ¶ Hec
moꝛaliter ad ꝓpoſitū adaptādo de rege noſtꝛo
ēternali q̄ p ſalomonē intelligū. p regīnā aūt ſaꝛ
ba que fuit regina gentiliū. ⁊ interp̄tat̄ claman⁊
vel cōuertēs. intelligi p̄ōt aīa quātū ad poꝛtiōeꝫ
inferioꝛē ⁊ ſenſualitatem que modicā habet coꝛ
gnitionē de deo ad iſtar gentiliū. que regina diꝛ
citur quia iudicat et diſponit de trāſitoꝛijſ negoꝛ
ciando circa ſenſualia. Et quia caro cōcupiſcit
aduerſus ſpūm regē ſuū. hinc eſt q̄ regina ſepe
fit clamās aduerſus ſpūm regē ſuū. ac p̄ß p̄ōt
dici regina vicioꝛum. Sed hec regina vīſa ſapi
entia ſalomonis. i. ſpūs rōnalis. qui diuinis et
ſupnis intendit. ⁊ exp̄ta q̄ꝫ ſapient ipe oēs vires
aīe lege eterna regulat ⁊ q̄ꝫ oꝛdinate oēs motuſ
ſurgere poſſibiles regali moderat̄ ip̄io. ſuo eoſ
fuitō ſbiciēdo. ñ hꝫ vltra ſpūꝫ. i. reluctādi. qꝛ pdi
dit vires vt nō valeant vlteriꝰ p̄ra ſpūm recla
mare. Et ſic regina ſaba declamāte fit cōuertēs
vt vtraq̄ꝫ interp̄tatio locū habeat. dū que fuit p̄
us clamans cōtra ſpūm. poſtea fit cōuertēs ſe
totā ad imperiū ſpūs ſui legittimi regis ¶ E
¶ Hꝫ forte multis videt̄ incredibile q̄ vnq̄ꝫ ſen
ſualitas ita totaliter ſubiiciat̄ rationi ⁊ caro ſpi
ritui. vt nulla vlteri⁹ ibi ſit reluctatio. p̄ſertiꝫ cuꝫ
ap̄lo paulo tante p̄fectionis viro hoc negatum
fuerit. ij. Coꝛ. xij. Sed hoc verum de lege cōmu
ni. De p̄uilegio tñ gratie ſingularis nō eſt ip̄oſ
ſibile. Unde in collationib⁹ patrū collatiōe ab
batis themonis dicit̄ ſic. Hec ē vere cōſūmatio
caſtitatis que carnales mot⁹ totos boꝛoꝛe de
teſtans iugem atq̄ꝫ inuiolabilez ſui retinet pu
ritatē. Hoc aūt fit q̄n caro iā deſinit aduerſ⁹ ſpi
ritum cōcupiſcere eius deſideriis oīo cōſentēs
⁊ ceperint adinuicez pace firmiſſima ſociari. Et
poſt ſubdit̄. Hanc celeſtem ⁊ angelicā puritatez
potius q̄ꝫ humanā ꝓpheta in ſe ⁊ ſui ſimilib⁹ cōtē
platiōis intuitu admiꝛās cognoſcit. et ad eoꝛuꝫ
cōſideratiōeꝫ cūctos ꝓuocat ita dicens p̄s. xlv.
Uenite ⁊ videte opa dñi que poſuit ꝓdigia ſuꝛ
per terrā auferēs bella vſq̄ꝫ ad finem terre. Cuꝫ
inſatiabilem ventris ingluuiem ita in ſe vīdrit
eē cōpreſſam vt vix exiguū ⁊ vilem cibum raro
inuitusq̄ꝫ ꝓcipiat. quis nō miretur opa dñi ī
ſe qui illum ignem libidinis quem p̄us natura
lem ⁊ velut inextinguibilem eē credebat ita in ſe
refriguiſſe ꝓſenſerit. vt nec ſimplici quidem mo
tu coꝛpis ſe ſentiat incitari. Qꝛ aūt dicit̄ de apo
ſtolo q̄ p̄ß fuit ei negatū. ad p̄ß dici p̄ōt q̄ licet ꝓ
tunc ei petenti hoc negatum fuerit ne videlicet
magnitudo reuelationū ꝛc. Postmodū tñ hoc
ſibi diuinitus fuit collatum. quod patet ex illo
verbo quod ipſe ſcribit Col. iij. Mortificate mē
bꝛa veſtra ſuper terram. Quod verbum pertra
ctans Orige. ſuper epiſtolam ad Roma. libꝛo
quarto dicit ſic. Neqꝫ enim paulus hoc aliꝰ im
peraret. quod ipſe nō fecerat Et inducit de abꝛa
am qui ſm ap̄lm ibidem Ro. iij. habebat coꝛp⁹
emoꝛtuum. ⁊ ſara que habebat vuluaꝫ emoꝛtu
am. Quod vt dicit Orige. nō fuit ex defectu eta
tis. ſed ſm illam virtutem quam ſancti exp̄iunt̄
in ſe de iſta moꝛtificatione mēbꝛoꝛum. q̄ non in
citantur luxuria. non vrunt̄ libidine. ſed in pace
poſſident tabernaculum ſuum. Unde etiam leꝛ
gimus de ſancto thoma Cātbua. q̄ ipſe ꝓpꝛ⁹
cogebat carnem ſuam ſeruire ſpiritui. De hac
materia latius habes in vitis patrum p̄te. ij. ca.
xxxi. ¶ F De ſecundo ſcilicet de iuſticia ē iſtō
Eſa. xxxij. Ecce in iuſticia regnabit rex. Nulluꝫ
enim regnum ſubſiſtere poteſt ſine iuſticia quꝫ
reddit̄ vnicuiq̄ꝫ quod ſuum eſt. Unō Pꝛouer
bio. xxv. Aufer impietatem de vultu regis ⁊ fir
mabit̄ iuſticia thꝛonus eius. Sicut ergo rex
noſter ſpiritus ſcilicet rationalis per ſapientiaꝫ
regnum ſuuꝫ cuſtodit ⁊ p̄ſeruat a malis vt viꝛ
ſum eſt. ſic per iuſticiam auget et conſeruat illō
in bonis. Unde ſanctus Cypꝛianus. bona que
in regnāte operatur iuſticia commemoꝛans in
libꝛo de. xij. abuſionibus dicit ſic. Juſticia regis
par populoꝛum. tutamen patrie. vnitas plebis
mūimentum gentis. cura languoꝛum. gaudiū
boīm. temperies mariſ. aeris ſerenitas. terre fe
cunditas. ſolacium pauperum. hereditas filioꝛ
rū. et ſibimetipſi ſpes future beatitudinis. Hec
omnia verificantur in regno anime ſpiritualiꝛ
ter ſingula adaptando. Et Richardus in libꝛo
de ꝓ̄platōe dic̄ ſic. Perfecta iuſticia iubet īmi
cos diligere. ꝓpa q̄ꝫ relinq̄re. illata mala patiēt̄
ferre. oblatā gloꝛiā vbiq̄ꝫ declinaꝛe. Quid p mul

ta vagamur. oēs vtutū spēs vno iusticie nomīe ꝓtinent vt ait Hiero. ad demetriadē. Igit iste regul⁹ vel rex noster p iusticiā impat et istigat nos ad bonū et ad oēm pfectionē virtutis. Et ℔ figuratū est in rege Ezechia ō quo dicit. iij. Paralip. xxix. q ipe coꝝ pfecto coꝝ deo ambulauit et qō rectū erat i cōspectu dñi hoc sp fecit. ¶ G De tertio scz de potentia est illud Prouerb. xx. Rex q sedet in solio suo p potentiā scz regalē dissipat oē malū intuitu suo. Et hoc tertiū necessariū est regenti. Nā sapiētia et iusticia sine effectu sunt nisi assit potētia ad exequēdum. Et iō dicit Eccē. vij. Noli qrere fieri iudex nisi valeas irrūpere iniquitates ne forte extimescas faciē potētis et ponas scandalū in agilitate tua. Requirit ergo in regulo nostro simul cū sapia et iusticia etiaz potentia. vt regali suo intuitu omne maluz valeat dissipare et oēs mot⁹ aīe ad bonū vtutis ordinare. Et hoc figuratū ē in rege Josia. de q legit. iiij. Reg. xxij. Qui ipse regia potētia et lucos succēdit et populū ad veri dei cultū reduxit. Quoꝝ ꝑmū respicit dissipationē mali. ſm ptinet ad inductōnem boni. Et ad hec exequēda spūs rōnalis indiget regali potētia et magꝝ fortitudine Aīn Amb. libro ꝑmo de officijs Nō mediocris inqt culminis ē fortitudo spūs nostri q inexpiabili plio aduersus oīa vicia decertat. inuicta ad labores. fortis ad pericula. rigidioꝝ aduersus voluptates. Que sola defendit ornamenta virtutū omniū et iusticiā custodit. Ideō itaqz rōnalis bīs bas tres regias cōditiones nō solū regulus sz et rex dici pōt. Quia vt dicit psper in suis sentētijs. Nō caret regia ptāte q nouerit coꝝpi suo rōnabiliter impare. vere dīnatoꝝ ē q carnē suā regit morib⁹ discipline. De istis regib⁹ dicit Gre. xxv. moral. Bīn sancti viri scripture sacre testimonio reges vocant. qꝝ plati cūctis morib⁹ carnis mō luxurie appetitū refrenāt. mō estū auaricie tempant. mō glorie declināt. mō suggestione sliuoris obruūt. mō ignē furoris extinguunt. Reges ergo sūt qꝝ tēptationuz suarū motib⁹ nō ꝓsentiendo succūbere sed regēdo pēe nouerūt. Hec Greg. Talibus dicit Lu. xvij. Regnū dei intra vos est.

¶ Subsermo primus.

CCCCXXXI

QVius filius īfirmabat capharnaū.

¶ A Hic secundo innuit operꝝ nostroꝝ ꝓdicio defectiua q notat in filij reguli īfirmitate. Per filiuz reguli vt supra dictū est significant opa nostra. Qui q dē filius qñz ē viuus et san⁹. qñqz ē īfirm⁹ et qñz ē mortuus. Opa nāqz nostra tūc sunt viua et sana qñ in deo sūt facta Joh. iij. In deo autē fiunt qñ in charitate fiunt. qꝝ de⁹ charitas ē. Tūc vo sūt infirma qñ dubitat de eorū vita an videlicet recte sicut deberēt sint facta. Tūc autē sūt mortua qñ cū mortali pctō sūt facta. De opib⁹ viuis et mortuis habes supra in alio volumine. lxix. g. Sed de opib⁹ infirmis ad pñs ē nobis ꝑmo. qꝝ dicit hic q fili⁹ reguli infirmabat. Circa qō tria sunt videnda. Primo q sint ista nostra opa īfirma. Secūdo vñ hmōi infirmitas oriat. Tertio qliter curet. ¶ Quātū ad ꝑmū dico q breuiter oīa opa nostra sūt īfirma quātūcūqz videātur etiā bona. Dicit. n. Esa. lxiiij. Quasi pan⁹ menstruate vniuerse iusticie nostre. Si hec ppheta dicit ō iusticijs nostris quid credēdū ē de vicijs Propē qō dicebat ille sanctissimus Job. cui teste dño nō fuit similis in terra Job. ix. Verebar īq ōia opa mea. Videam⁹ q fuerūt opa sua. Ipse q ipe holocaustis multiplicibus deū placare studuit. Affectū ꝑpassiōis exercuit. Flebā īquit sup eo qui afflictus erat. Ministerū pietatis īpendit. Oculus inq fui ceco et pes claudo Job. xix. Castitatē ex corde custodiuit. būilitatis culmē tenuit. elemosynas largas fecit. hospitalitatē exhibuit. īmicos dilexit. et multas alias vtutes habuit. put hec oīa patēt ex serie text⁹. Si ergo vir sciis verebat opa ista ex q⁹ de⁹ placari solz q̄d nos miseri et caduci ꝑsumere possum⁹ ō opib⁹ nrīs. Sz sicut dicit Gre. ix. moral. Bona q dē erāt opa hec oīa sz et timēda bis q veracit placere volūt deo. Ex q⁹ patz q oīa opa nostra quātūcūqz videant bona sunt infirma. Vñ bñ dicit q filu⁹ reguli īfirmabat. Filij q ipe reguli sūt opa spūs. q de se sp sunt bona. Opa vo carnis mala ſm ap'm Gal. v. Manifesta inqt sūt opa carnis q sūt fornicatio. adulteriū ꝛc. Et subdit. Qui talia agūt regnū dei nō cōsequent. Nec mirū. qa nō sūt filij regis. De opib⁹ aūt spūs subiūgit. Fructus aūt spūs sūt charitas. gaudiū. pax. patientia ꝛc. aduersus hmōi nō ē lex. qꝝ filij regis. Quātūcūqz opa ista spūs sint magna et regia nihilominꝰ tñ dicunt infirma. filius enī reguli īfirmatur. ¶ B Quātū ad scōm vñ videlicz sit ista īfirmitas. qꝝ opa nrā quātūcūqz bona. sūt timēda. Sciēdū ſm Gre. ibidē q duo sūt q in bonis studiose sūt timēda videlicet ōfidia et fraus. De fidiā facit minor amor dei. fraudez maior amor sui. Per ōfidiā. n. sepe bona opa nrā ōficiūt. qñ feruore quo cepta sunt frigescente amore tabefiunt. Per subreptiōez etiā fraudis sepe depeūt. Et hoc tripliciter. dum p bonis actis. vel tacita būani cordis grā. vl lingue fauoris aura. l qlibz res exterior ōsideratur. Sed btūs q excutit man⁹

suas ab omni munere scz cordis oris ꝛ manus. Munꝰ a corde ẽ captata grã a cogitatiõe. Munus ab ore ẽ gloria p fauorẽ laudis. Munus a manu ẽ pmiũ p dationẽ. Solꝰ ergo ille in bono ope fraudẽ nõ facit qui in bono ope nec ad bũa ne cõplacẽtie gratiã. nec ad laudis verba. nec ad corpalis rei pmia anbelat. Et vbi alterũ istorũz se intermiscuerit ibi filius reguli infirmat. C

Quãtũ ad tertiũ qualiter hec infirmitas curet Sciendũ q̃ p̃dicta opez nostroz infirmitas curatur eodẽ mõ quo curatus fuit iste filius reguli q̃ curabat solo verbo saluatoris cũ dixit. Filius tuus viuit. Sic in ꝓposito opa nostra nõ sanant nec sana reputant nisi vbo hoc hoi manifestet. Nemo enim de sua opatiõe securꝰ est nisi Dei diuinitus reueletur siue p ipsũmet deũ. siue p angelũ. siue p ꝓphetã aliquẽ. Sicut pluribꝰ patrũ bus olim diuinitus reuelatũ fuit qñ eorũ facta fuerãt placita coram deo. Verbi gratia. De Abel legit Gen. iiij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera eius. Quod signo claruit euidenti. q̃ descendit ignis de celo ꝛ inflamauit oblationem suaz. Per quod deus indicauit opus illud sibi acceptũ. Et sic opus illud fuit sanũ. Ecõtra de Cayn Itẽ de abraã q̃ opus in imolatiõe filij isaac fuit deo acceptũ ipe deus verbo suo patefecit dicens ei. Quia feci hanc rem ꝛ nõ pepcisti vnigenito filio ppt̃ me bñdicã tibi ꝛc. Gen. xxij. Itez de dauid q̃ pnia sua placuerit deo idicatũ fuit ei p os nathan ꝓphete. ij. Reg. xij. Trãstulit inqt dñs peccatũ tuum. Quod idem fuit ac si dixisset. Filius tuus viuit. De hoc etiã sunt multa alia exempla in scriptura. De multis etiã sanctis legit q̃ p apparitiõe dei vel angeli reuelatũ est eorũz opa placere dõ. Et cuilibz taliũ scõrz adaptat vbũ istud. Filius tuus viuit. Alias aũt generaliter de oi ope nostro verũ est qđ scriptura dicit. Nescit homo vtrũ amore vel odio dignꝰ sit. scz oia i futurũ reseruant incerta. Eccs. ix. Et iõ docet nos saluator noster Lu. xvij. d. Cũ feceritis oia q̃ ꝑcepta sũt vobis. dicite serui inutiles sumꝰ. quod debuimus facere fecimus.

Subsermo secundus.

CCCCXXXII

Capharnaum hic notat tertõ sensualitatis nostre corruptio ifectiua. Capharnaũ est metropolis galilee. vbi ẽ ꝑfluentia multorũ hoĩm. ac p hoc est locus voluptuosus. qđ etiã indicat nois interꝑtatio. Interꝑtat enim capharnauz villa pinguedis. vel villa cõsolatiõis. Vñ p hoc signat voluptas carnis et sensualitatis ex qua plerũq; vires aie inficiunt. Unde ꝛ earũ opa infirmant. De tlib voluptuosis dicit in ps. lxxij. Prodijt quasi ex adipe iniq̃tas eorũ. Nã ea que dat eis deus ad sustentationẽ nature et cõsolationẽ aie. ipsi vertunt ad sui corruptionẽ ꝛ corpalẽ delectationez Et talibus dicit dñs Lu. vj. Ue vobis diuitibus qui habetis hic cõsolationem vestraz zã. Unde dicit Aug. de doctrina christiana q̃ nihil est infelicius felicitate peccantiũ. Taliũ opa licet sint in capharnaum. non tamen merent dici filij reguli vel regis. quia non ꝓpagant a spiritu scz potius dicunt filij degeneris serui ad exteriora grouagi. Quod cõqueri Bernũ. sup missꝰ est Fusi sumꝰ inquit nunc exterius. ꝛ de regno dei qđ ̃tra nos ẽ relictis veris ac pennibus bonis foris querimus vanã cõsolationem de vanitatibus et insanijs falsis. Et tales recte dicuntur viles serui. imo seruorũ serui. Juxta illud quod dicitur de dyogene philosopho. Qui q̃busdaz indignãtibus q̃ nõ assurrexit impatori dixit. Nõ vereor seruũ seruorum meorum. Tu inquit seruis voluptati. ꝛ ipsa mihi seruit. B Si tñ isti et eorum opera debent dici filij reguli vel regis boc erit a regno epicurorũ de q̃ recitat Augustinꝰ. v. de ciuitate ca. ij. Qz ꝓbi virtutes ꝓferentes voluptati. p derisione epicurorum voluptatem ꝓferentium virtuti depixerunt tabulam. vbi mulier volupta sedit in cathedra quasi regina ꝓcipiens vnicuiq; virtuti sub se ꝓpicte opus suum ad finem voluptatis. vt prudentie quereret vias quibus regnet. et vt salua sit voluptas. Et sic de alijs virtutibus. Istud reuera nõ est regnuz dei nec regnuz spũs in anima. sed est simile regno diaboli. quod depingit btũs Ber. sup Cañ. sermone. xl. Ubi rex est diabolus. Ipse enim est rex sup oẽs filios superbie Job. xxxj. Iste rex habet ꝓncipes suos in regno suo scilicet in anima. vnus magnus scz princeps est luxuria. sedet in curru demonibus cõstipatꝰ quattuor rotis voluitur. ventris ingluuie. vestis mollicie carnis libidine. ocij resolutõne. Equi sunt sospitas carnis. prosperitas temporalis. Aurige sũt torpẽs ignauia. securitas temeraria. Loco stimuli habet canopeum. id est. retbe subtilissimuz ad faciendam vmbram simulationis. Loco flagelli flabellum ad incitandum ventum adulationis. Hec Bernardus quantũ ad sententiã. Ecce vides ex premissis quomodo duo regna sunt in anima. Unum regnum spiritꝰ qđ est regnũ dei. Aliud ẽ regnũ voluptatis carnal̃ qđ ẽ regnũ dyaboli. Eligere tibi de quo regno esse velis. ꝛ sub quo rege militare velis. Uterq; dat stipendium. Stipendium spiritus est vita. Roma. viij.

Si spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Glo. id est. Si penit̄ abieceritis que caro vult uptuosa exigit viuetis hic in iusticia. ⁊ in futuro ī gloria. Sed stipendium diaboli mors Ro. vj. Stipendia peccati mors. Licet tñ ipse mendax stipendium vite mēdaciter p̄miserit nequaq̄ ī quit moriemini sed eritis sicut dij Gen. ij. Nō ī p̄perans ei beatus Bern̄. dicit. O nequam. vbi est nunc illud tuuz nequaq̄. oēs moriamur ⁊ q̄si aque dilabimur in terram que nō reuertuntur ij. Reg. xiiij. Item teneam⁹ nos ad regez nostr̄ spūm rōnalem quatenus eius regali regimine in via p̄sentis vite taliter in iusticia regulemur vt in regno celestis patrie regem regum in decore suo feliciter cōtemplemur. Quod nobis prestare dignetur ꝛc.

¶ Expositio euangelij dominice vicesime prime post pentecosten.

CCCCXXXIII

Simile est regnum

celorum homini regi qui voluit rationem ponere cuz seruis suis. Et cum cepisset rationem ponere oblatus est ei vnus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem nō haberet vnde redderet. iussit eum dominus eius venundari et vxorem eius et filios et omnia que habebat et reddi. Procidens autem seruus ille. rogabat eum dicens. Patientiam habe in me. et omnia reddam tibi Misertus autem dominus serui illius dimisit eū et debitum dimisit ei ¶ De iure naturali ac diuino est q̄ q̄libz faciat alteri quod sibi vult fieri. ⁊ quod sibi nō vult fieri nō faciat alteri. Unde Versus. Non facias alijs quidq̄d tibi fieri nō vis. Hec facias alijs queqz tibi fieri vis. Unde dicit in euangelio. Quecūqz vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadez facite illis. p ut hec legunt̄ in p̄ncipio decretorū. Et quia omnes tenemur deo debita que ex nobis nequaq̄z p̄soluere possum⁹. iō omnes misericordia indigemus. ⁊ debitorū remissionez libent̄ accipim⁹ Et si hoc fieri volum⁹ nobis ⁊ nos hoc idē alijs facere debem⁹. Si urā districti iudicis q̄ ē auctor ⁊ cōseruator nature simul ⁊ iuris naturalis. volumus euitare. Et de hoc ē materia p̄ntis euangelij. Quod diuidit in tres ptes. In p̄ma tangit diuina pietas debitum remittens. In secunda ponit humana crudelitas debitum exigens Ibi. ¶ Egressus aūt seruus ille In tertia ponit iusta seueritas ingratum punies. Ibi ¶ Videtes autē cōserui ¶ Prima diuidit in sex ¶ Primo tāgit humanoꝝ actuum a dō districta exaīatio ¶ Simile est regnū celorum ¶ Regnū celorū p̄sentis tpis ecclia dicit. Tum quia legibus celi subijcit. Tum quia de ea ad celū p̄uenit. quia licet in terris pegrinemur. ad celum tñ tanqz ad patriam tendimus dicēte ap̄lo. ij. Cor. v. Quādiu sum⁹ in corpe pegrinamur a dño. Et iterū. cōuersatō nostra in celis est Philipē. iij. ¶ Homini regi. ¶ Rex iste est christus qui est verus homo ⁊ ver⁹ deus rex regū ⁊ dñs dñantiuz Apoc. xix. ¶ Qui voluit rationem ponere ¶ Cum enim ipe sit mūdi gubernator ⁊ rector ad ipsum p̄tinet causarū discussio ⁊ examinatio meritoꝝ quorumlibet. et maxime de factis humanis. quia hominē p̄posuit ceteris creaturis mundi. quare ab eo exigit ratio quomodo eis vsus fuerit Lu. xvj. Redde rationem villicationis tue. ¶ B Et nota q̄ cū homo sit nature rōnalis. ponere rōnē cuz eo nihil est aliud nisi examinare vtrū bonis p̄p̄rietatez tenuerit. vtz videlicet ex ratiōe tanqz bō. vel ex passione tanqz brutū aīal cūcta dispoſuerit. Et si quidē ratione vixerit sortiet̄ p̄miū. Si vero ex passione supatus fuerit tanqz brutum aīal cōdemnabit̄. Unde ista aduertēs dicit p̄pheta p̄s. xxxj. Nolite fieri sicut equus et mulus q̄bus non est intellectus. Et de q̄busdā dicit̄. Homo cum in honore eēt nō intellexit cōparatus ē iumētis insipientibus ⁊ similis factus ē illis. ¶ Notandum etiā q̄ de⁹ ponet nos ad rationē de oīb⁹ bonis nobis cōmissis ⁊ de bonis omissis. Item de malis a nobis cōmissis ⁊ de malis nobis dimissis. De p̄mo est pabola de villico inīq̄tatis. Luc. xvj. de q̄ habes supra dñica. viij. Ista cōputatio multū timenda ē. Multa enī bona nobis cōmissa sūt ⁊ magni valoris. scz bona nature fortune ⁊ gratie. De q̄bus oīb⁹ oportet reddere rationem qualiter eis vsi sumus. Et si nō haberemus reddere ratiōez nisi de tpe multū eēt timendum nobis Bern̄. Nihil p̄ciosius ē tpe ⁊ beu hodie nihil vilius reputat̄. Una hora tpis p̄ōt hō absolui a debito ⁊ regnū celorū lucrari. Qē tps impensū requiret̄ a te qualiter fuerit expensum De secūdo est pabola de talentis Matth. xxv. ⁊ Luc. xix. Ubi dñs dicit seruo pigro. Serue male ⁊ piger. Et hec etiā cōputatio multū timenda est. Cū dñs dicat ibidē in vtilem seruū p̄jciēdū in tenebras exteriores De tertio scz de malis cōmissis computatio etiā multū timēda est. cū domin⁹ ponitur⁹ sit rationē etiā de cogitatiōibus ⁊ verbis ociosis Sap. vj. Cogitationes vestras scrutabitur. Et Mat. xij. De omni vbo ocioso qđ locuti fuerint homines reddēt rōez ī nouissimo

die De q̄rto ⁊ pabola p̄ced̄a suo nequa

et hec computatio multum est timenda ꝓpter
vicīū ingratitudinis. vt patebit. ¶ C Cū suis
suis .s. boībus qui sunt serui dei triplici iure scz
iure creationis. Ad hoc enī conditus est hō vt
suo creatori deseruiat. p̄s. Ipse fecit nos dñs de⁹
noster. nos aūt ꝓplus ei⁹ 7 oues pascue eius.
Item iure cōcesse donationis. q̄ quidq̄d hō ha
bet a deo tenet. j. Cor. iij. Quid habes qđ nō ac
cepisti. Item iure redemptionis. Ipse enim ho
minē vēditū diabolo p modico p̄cio pomi ma
ximo p̄cio sui sanguinis redemit. j. Pet. j. Scīē
tes q̄ nō corruptibilibus auro vel argēto redē
pti estis de vana vestra cōuersatiōe. sed p̄cioso
sanguine agni immaculati. Unde dicere habe
mus illud Gen̄. xliij. Ōēs sumus serui domini
mei. Oportet igit quēlibet nostrū solicitū esse ne
sit seruus inutilis ocio torpendo. q̄ omnis ar
bor que nō facit fructū bonū excidet 7 in ignem
mittet Matth. vij. Item ne sit seruus infidelis
seruiciū quod christo debet alij soluendo. Vi
gulosi seruiunt ventri Phil. iij. Quor de⁹ ven
ter est. Et sicut auari seruiciū qđ deo debēt ipen
dunt nūmo. Unde idolatre dicunt. Juxta illud
Eph. v. Auarus qđ est idolorum seruitus. non
habet hereditatem in regno dei. ¶ Et nota q̄ li
benter deo debemus seruire fideliter q̄druplici
rōne. Primo quia ipse seruuit nobis Luc. xxij.
Ego aūt in medio vestrū sū sicut qui ministrat
Secundo quia ipse angelis mandauit vt nob
ministrent Heb. j. Nōne omnes administrato
rij spūs sunt in ministeriū missi ꝓpter eos q̄ he
reditatem capiunt salutis. Et in p̄s. xc. Angelis
suis mādauit de te ꝛc. Tertio q̄ ipe ministratu
rus est nobis Lu. xij. Et transiēs ministrabit illis
Quarto quia ipse seruientibus sibi regnū eīnū
largit Matth. xxv. Venite benedicti patris re
gnum ꝛc. ¶ B Secundo tangit magna ho
minū obligatio. Et cū cepisset rationem pone
re. Incipit hic deus rationem ponere sed in
futuro feret sententiam. Dicitur autem deus
hoīes ad rationē ponere. nō q̄si ipe nesciat vl vt
addiscat. s̄z vt ex ore hoīs eum cōuincat Lu. xix.
Ex ore tuo te iudico serue nequā. Oblat⁹ est ei
vnus singulariter ꝓpter delicti magnitudinez
qui dicit vnus quia portādo suo oneri solus re
linquit. sicut dicit aplus Gal. vj. Unusq̄sq; on⁹
suū portabit. Qui ōbebat ei decē milia talēta.
Talentū est sūmū in ponderibus ſm Josē. xvj.
ethymo. 7 cōtinet vnum talentum. cxx. libras si
sit talentum maius. Et ſm hoc decez milia talē
ta faciunt mille milia 7 ducēta milia librarum.
Ad quātā sūmā in auro vl argento vix sufficeret
vna puintia ad soluendū. Et ideo in debito isti
us denotat grauitas 7 numerositas pctōrū. Et
accipit hic determinatus nūerus p indetermi
nato numero. sicut ibi. ij. Paralip. xxxvj. Peccauī
sup numerū arene maris. Unde Aug⁹. de vbis
dñi. Quia lex ibi indecez p̄ceptis cōmendat. ille
debebat. x. milia talenta. p qđ omnia pctā signā
tur que s̄z cōtra legem fiunt. ¶ Tertio tāgitur
impotens satisfactiō. Cū aūt nō haberet vñ red
deret quia homo ꝺ se peccare pōt ac p hoc de
bitum cōtrahere. quia subter te erit appetit⁹ tu⁹
7 tu dñaberis illius Gen̄. iij. Sed ꝺ se satisface
re nō pōt nisi accedente gratia dei Joh. vj. Nēo
pōt ad me venire nisi pater meus traxerit eum.
Si enī p vno tantū peccato homo nō sufficit sa
tisfacere quātocūq; p. x. milibus talentis pctō
rum Job. ix. Non respondebit ei vnum p mille
¶ E Quarto tangitur iudicialis damnatio
Jussit eum dñs eius venundari Venūdatio
spūalis duplex. Una in seruitutē pcti de q̄ Ro.
vij. Venundatus sū sub peccato Et tunc sic acci
piendum est ſm Hiero. Jussit id est pmisit eum
immūdoꝝ spirituū quasi venditum seruum fie
ri. Alia in seruitutem pene vt videlicet pena do
minet ei quantum ad omnia in quib⁹ peccauit
Ubi nota q̄ in homine spūs est vir. sensualitas
mulier. p quorū cōmixtionem filij. id est. opera
generant. Omnia vero que spūs habet sunt vi
res anime et corpis. 7 etiā bona exteriora. q̄ om
nia cōmutant in penā. Un Aug⁹. Per hoc si
gnant pctōres p cupiditate 7 p prauis opibus
tanq̄z p vxore 7 filijs penas soluere qđ est p̄ciuz
eius. Preciū enī venditi est supplicii damnati.
Et hoc est q̄ dicit Et vxorē eius 7 filios 7 omnia
que habebat 7 reddi Tūc debitum peccati red
dit cum p eo pene p̄ciū exoluit. ¶ Quinto tan
git humilis pctōris supplicatio Procidēs aūt
seruus ille id est pctōr p penitētiā 7 hūiliatiōez
sui qui p̄us quasi collū cōtra deuz erexerat ro
gabat eum dicēs. Patientiā habe in me. Ubi
ſm Remigiū vox pctōris exp̄mit poscentis tps
viuendi 7 spaciū corrigendi. Illius aūt supplicat
patientiā de quo dicit Joel. ij. Conuertimini ad
dñm deum vestrū quia misericors 7 benign⁹ ē
patiēs 7 multe misericordie 7 p̄stabilis sup ma
licia. Promittit etiam patiens plenā satisfactō
nem. d. Et omnia reddam tibi opa meritoria
faciendo tua patiētia expectatus. tua gratia p̄ue
ntus. tua misericordia adiutus. Juxta illud
Ro. v. Ubi abundauit delictum supabūdauit
7 gratia. ¶ Certo ponit pia debitorū relaxatio
Misertus aūt dñs serui illius Deus rigidi
tatem ostenderat vt dicit Chryso. q̄tenus p bas
minas eū iflecteret ad p̄sideratā regis pietatē 7

ad petendā veniaz deberet inclinari. qꝛ vexatio dat intellectum Esa. xxviij. At vbi petijt dilatiōz rex clementissimꝰ donauit remissionē. ꝓmiserat satisfactionem. ⁊ hoc solū reputauit ei dn̄s suffi cere ad emendationem. ad qd̄ solū valuit cordis humilis cōtritio. ps. Cor contritū ⁊ hūiliatū deus non despicies.

Secūda pars expositiōis euangelij.

CCCCXXXIIII

Egressus autem seruus ille. inuenit vnum de cōseruis suis qui debebat ei cētum denarios. et tenens suffocabat eū dicēs. Redde quod debes. Et procidēs ꝯseruꝰ eiꝰ. rogabat euz dicens. Patiaz habe in me. et omnia reddam tibi. Ille autem noluit. sed abijt et misit eum in carcerem donec redderet debitum.

A Secūda ps in qua ponit̄ hūana crudelitas atrociter debitū exigens. Vbi tanguntur quattuor. Primū est debitoris longe mīor obligatio. Egressus aūt seruus ille a debito liber. sed iniquitatis seruus vt dicit Augꝰ. Egressus est enī a cōspectu dn̄i ⁊ oblitus misericordie inuente. libertate cōcessa abutens. ⁊ hūana malignitate se induens. Inuenit vnū de conseruis suis. Omnes enim cōserui sumꝰ. quia vnius dn̄i serui sumus ⁊ nos ⁊ angeli Apoc. xix. ⁊ xxij. Cōseruus tuꝰ sum ⁊ fratrū tuoꝝ. Qui d̄bebat ei centū denarios. Attende q̄z exiguū debitum sit istud in cōpatiōe debiti p̄cedentis ⁊ quantū ad numerū ⁊ quātū ad pondꝰ. In nūero q̄dem qꝛ centenarius ē centesima ps decem miliū. In pondere etiā quia ibi talentum hic denariꝰ debitum est. Est aūt talentum sūmum qd̄ est pondus sanctuarij. ⁊ sic accipit̄ in scriptura diuina s̄m Isido. vj. ethymo. qd̄ cōtinet. cxx. libras sicut dictum est. libra vero ꝯtinet. xij. vncias. Et quia s̄m Heb. siclus ⁊ vncia idem sūt. Siclus aūt. xx obolos valet. vt dicit̄ Ezech. xlv. Obolus v̄o d̄r dimidius strupulus vel etiam dimidius nummus. Secūdū hoc debitū huiꝰ conserui nō fuit vna libra. Debitū aūt illius nequā s̄ui fuerat. x. milia talenta. que faciūt mille milia ⁊ ducēta milia librarū. Ecce igit̄ q̄z in ꝯpabiliter maius fuit debitū illi dimissū q̄z qd̄ ip̄e a ꝯseruo suo tā crudeliter extorsit. In quo datur nobis intelligi q̄z ī cōpabiliter maius sit debitū quo obligat̄ hō d̄o q̄z quo hō obligat̄ hoī. Maiꝰ dico ⁊ numerositate ⁊ ponderis grauitate. Si queras quō h̄ sit ꝙ hō numerosius ⁊ grauiꝰ peccat in deū q̄z ī ꝓximū. Rn̄sio ꝙ hō ad imaginē dei factus est ⁊

sanguine p̄cioso christi redemptus ⁊ charitate ꝑpetua a deo dilectus. Iō quidquid fit homini deus assumit sibi. Iuxta illud. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis ꝛc. Matth. xxv Hinc est ꝙ incōpabiliter maior est numerositas debiti quo deo obligamur q̄z quo homini. grauius etiam creatorem nostrum offendimꝰ. q̄z similem nobis hominem. B Secūdo tāgitur huius debiti violenta exactio. Et tenēs Ille tenet debitorem qui offensam tenet in memoria. qui iram ⁊ odiū seruat in corde. suffocabat eum. Suffocare est strangulare vel stringere ꝑgulam. Et quonaim gutture loq̄mur. ille suffocat ꝓximū qui verba excusationis non audit. Et in hoc sensu suffoco ꝓducit mediam. In alio sensu suffocare est idem quod extinguere ignez Et tūc corripit mediā. Vnde versus. Suffocat extinguit. suffocat guttura stringit. dicens Redde ꝙ debes. quasi impiose exigens ⁊ ignominose increpans. C Tertio ponit̄ huius serui supplicatio. Et ꝓcidēs cōseruus eius. Ecce humilitas exhibita hoī quā angelus in apoc. xix. et xxij. non tulit. Iohāni enī ad pedes eius ꝓcidēti ait. Vide ne feceris cōseruus enim tuus sum ⁊ fratrū tuorum. Item ponit̄ de venia dep̄catio. Rogabat eum dicens. Patientiam habe in me. Itē ponit̄ satisfactiōis ꝓmissio. Et omnia reddā tibi. Attēde ꝙ eadē verba ꝓtulit ꝯseruus supplicās. q̄bꝰ supplicādo a dn̄o remissionez meruerat malꝰ ꝯseruus. Sed vt dicit Chryso. hec verba ingratꝰ seruus reueritꝰ nō est q̄bꝰ saluatꝰ ē. Quarto pōit̄ punitio Et p̄mo ponit̄ mali serui ī patiētia. Ille āt noluit. s. habere patiētiaz qꝛ noluit dilationē p̄stare Augꝰ. Nō talē iste inuenit ꝯseruū q̄lē ille īuenerat dn̄m. petijt ille dilationē ⁊ meruit remissionē. Iste q̄ mīam petebat dilatiōis sensit penā suffocatiōis. Itē ponit̄ alienatio. Sz abijt. a familiaritate ⁊ amicicia ꝓxī alienatus Itē ponit̄ ꝓximi dānatio. Et misit eū ī carcerē donec redderet debitū. Hic carcer īfernus ē. Totiēs vero peccātē ī nos ꝓximum mittimus ī carcerē q̄tiēs eiꝰ culpe nō īdulgemꝰ. quātuz enī est in nobis dū nō ꝑcimus damnamus carceri.

Tertia pars expositionis euangelij.

CCCCXXXV

Videntes autez cōserui eius que fiebant contristati sunt valde. Et venerunt et nunciauerūt domino suo oīa que facta fuerant. Tunc vocauit illū dominꝰ suus et ait illi. Serue nequā oē debitū

dimisi tibi quoniā rogasti me Nōne ez go oportuit et etmisereri cōserui tui sic et ego tui misertus sū Et iratus domi nus eius tradidit eum tortoribus quo adusq; redderet vniuersuz debitū Sic et pater me⁹ celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq; fratri suo de cor dibus vestris. ¶ Tertia ps in qua po nit iusta seueritas ingratuz puniens ꝛ quattuo tangunt. Primo tangit cōseruoruz cōtri statio Videtes aūt cōserui eius Conserui no stri sunt angeli similitudine creationis. q̄ in na tura rōnali cōmunicam⁹. Itē similitudine sub/ iectionis. quia eiusdē dñi serui sumus scilicz dī. Item similitudine āministrationis. ministrāt. n. ꝛ ipi deo ad salutē nostrā Heb. j. Oēs sūt admi nistratorij spūs. Unde vn⁹ eoruz dixit Johanni in Apoc. xix. ꝛ xxij. Conserv⁹ tuus sum ꝛ fratrū tuoz Cōtristati sūt valde de ingratitudine ser ui ꝛ de afflictione conserui. de illius culpa et de istius pena. ¶ Et nota q̄ angeli cōtristantur ō malis nostris vt patz hic ꝛ Judicū. ij. Ascendit angelus dñi de galgalis ad locum flentium Et Esa. xxxvij. Angeli pacis amare flebant. Item le tant de nostra penitētia Lu. xv. Gaudiuz est an/ gelis dei sup vno pctōre penitētiā agente. Item ferunt animas ad gloriā Lu. xvj. Factuz aūt ē vt moreret̄ mendicus ꝛ portaret̄ ab angelis i sinuz abrae. Itē denūciant nostras culpas. sicut patet hic Itē nrās iusticias Thobie. xij. Cū orabas cū lacrimis ꝛ sepeliebas mortuos ꝛc. ego obtuli orō nem tuā coram dño. Item nostras miserias Job xxxiij. Si fuerit p eo angelus loquēs vn⁹ de mi/ libus vt annunciet hominis equitatē ꝛc. Et vene runt Veniunt angeli pacis ad dñm a quo nūq; recedent quia venerant̄ maiestatē ipsi⁹. veni unt p̄dicatores ꝛ fidēles cū ab occupatiōib⁹ secu li transeūt ad cōtemplationem dei Et nuncia uerunt dño suo oīa que facta fuerāt Non nar rauerunt ignoranti sed ab eterno cūcta scienti. sz que ab eis cognoscunt̄ narrare dicunt̄ dum sibi cognita deū etiā scire cognoscūt. Narrare etiaz dicunt̄ qui expostulant dei iusticiaz retribuēdo p malis ꝛ diuinā misericordiā subueniēdo op/ pressis. Sic narrabat dño angelus raphael tho bie et anne afflictionem. Sic ꝛ abacuc loq̄t dño Quare deus nō respicis sup inique agentes et taces deuorante impio iustiorē se. Uel conserui sunt ecclesiarū ministri vel p̄dicatores ecclie si/ ue q̄cūq; fideles. qui videtes aliquē recepisse re/ missionē peccatoruz ꝛ nolle miseri cōserui sui cō tristant̄ de eius pditiōe. venūt ꝛ narrāt dño nō corpe sed corde dolores cordis deo demonstrā/ do ꝛ quasi dicēdo cū ps. Afflictus sū ꝛ būliat⁹ sum nimis ꝛc. Uel etiā venūt ad dñm id ē prela tum qui vicē dei gerit in terris denunciando ei mala facta ad finē correctiōis. Juxta q̄ dic̄ Au/ gustinus in regula. Jam velut vulneratū sanā/ dum p̄dat quicūq; hoc potuerit inuenire. Ofa gis quippe innocētes nō estis si fratres vestros quos corrigere iudicando potestis tacēdo pire p̄mittitis. ¶ B Secūdo ponit̄ serui iniq ad iudiciū vocato tūc vocauit illū dñs su⁹ vt dic̄ Remigi⁹ Ista vocatio mō fit intus in cōsciētia In futuro fiet morte ꝛ damnatiōis iudicio Et ait illi. Serue nequā Ecce q̄z aspere impiū ag/ gredit̄ Cui ex p̄bra serulem p̄dicionē. Et reuera in hoc facto seruū se ꝛ nō filiū nec amicū demō strauit. Eum etiā dicit nequā. id est sine equita te quia a dño accepit misericordiā ꝛ cōseruo in tulit iniuriā. In hoc patet sm Chrys. magnū ē peccatū ingratitudinis. Nam p̄mo q̄n debitor erat decē miliū talentoruz nō eum nequā appella uit. nō sibi insultauit. nullum contra eū vicīū ia culauit. Ut vbi incurrit vicīū tante ingratitudi nis. aiorato ait ei. Serue nequā. q̄ peyor est ef fectus q̄z p̄mo. Nam sm Greg. Sicut boni cō tumelijs meliores efficiunt̄ sic semp reprobi de be neficio efficiunt̄ peyores Oē debitū tā nume rosum q̄z ponderosū dimisi tibi nulla interue mēte satisfactione alia. sed ob hoc solū. quoniā rogasti me rogasti quidē dilationē sed q̄ āplu/ us ē meruisti remissionē Nōne ergo oportuit ꝛ te misereri cōserui tui Ecc. xxxj. Intellige que sūt primi tui ex teipso Sicut et ego tui miser⁹ sum Oportuisset quidem vt talis p̄uocat⁹ bñ ficio totū etiā debitū relaxaret roganti. Sed tu etiā q̄ min⁹ est facere noluisti quia dilationem p̄cedere recusasti. ꝛ q̄ peyus est penis insup af fligisti. ¶ Et attende iudicis iusticiā et pietatez. quia magis doluit de iniuria facta conseruo q̄z de sua. Et iusticiā nostroruz actuum ex sua duxit miseratione sumendā. ¶ C Tertio ponit̄ b⁹ pessimi serui damnatio. Et attende q̄ diuino ex/ amini nullū dedit rēsū. Sic enī eū conuincebat discreta ratio vt excusatiōis locus nō eēt. Unō sm Remigiū dat̄ intelligi q̄ in die iudicij statiz post hanc vitam oē argumentū excusatiōis ces sabit. ¶ Sed dices si nō aderat excusatio saltez veniam debuit petere. Et dicēdū. de pctis suis nemo veniam a deo salubriter petit nisi dei grā p̄uemente que cor a peccatis cōpungit. Quoni niam vero ista gratia indignus erat qui grām nō habebat ad primū qua p̄pter obmutescens damnatiōi adiudicat⁹ ē. Dicit ei Et irat⁹ dñs ei⁹ id est ad modū irati se habēs penā iferēdo.

Et attende q̄ hoc verbū uratus nō fuit positus q̄n uisit eū vēdi q; scilicet illud non erat ire. sed magis amoris ad correctionē. Nūc aūt q̄ hic dicitur est sententia suppliciī et pene. Tradidit eum tortoribus .i. angelis penarū ſm Piero. Hōs tortores patimur in pena q̄s passi sum⁹ sua⁹ res in culpa vt dicit Gre. Quo adusq; redderet vniuersū debitū. Vbi hoc q̄rō q̄ adusq; nō signat duratōnez tpis. sz ꝓportionē pene ad culpā. Nunq̄z enī cōplebunt pene serui mali p̄ sua nequicia damnati. Sz sicut dicit lex Deut. xxv. Juxta mensurā delicti erit plaga⁊ mod⁹. Ꝑ tot ⁊ tantis delictis reprob⁹ cruciat q̄t ⁊ quātis re⁹ est. vt sic numer⁹ ⁊ grauitas pene cōmensuret nūero ⁊ quātitati delicti. Et ita ꝓportionaliter cōmensurando vniuersū debitū cōtractum culpā reddit penā. Et nota q̄ li quousq; accipit hic sicut ly donec in euāgelio Matth. i. vbi dicit. Nō cognouit eam donec peperit ⁊c. Nō q̄ vnq̄z ioseph post ptū cognouerit mariā. Sic hic cū dr. quousq; redderet vniuersū debitū. nō q̄ vnq̄z reddere possit. quia eternaliter damnatus

Sed forte dubitaret hic aliquis q̄ vidētur iniustū q̄ quis p̄ pctō actus transeūtis eternaliter puniat. Ad q̄rūdet q̄ hec obiectio procederet vbi iudex tantum facta ⁊ nō corda pensaret. Facta quidē iniquorū finē habēt in delinq̄ndo. eo q̄ vita eorū finiat. sed q; prauę voluntatis eor⁊ desideriū fuit sine fine viuere. vt possint sine fine peccare. et quia nunq̄z voluerūt carere peccato. dignū est vt nunq̄z careāt supplicio

Notandū etiā q̄ hic q̄ hic dicit. quousq; redderet vniuersum debitū. duob⁹ mōis exponit. Uno modo sicut lra sonat vt vniuersū debitū etiā dimissum ab eo repetat̄ ꝓpter delictū sequēs. Et sic ē opinione illa que dicit q̄ pctā dimissa p̄ penitentiā redeāt ꝓpt ingratitudinem recidiuantis Que opinio a multis tenet. ⁊ p̄ ea videt hic text⁹ ⁊ etiā glosa que dicit. Si nō dimiserim⁹ ex corde q̄ in nos delinq̄t ⁊ hic q̄ p̄ penitentiā nobis dimissum erat a nobis exigit. Alio mō exponitur sic vt vniuersū debitū nō referatur ad debitum ꝑ mū. x. miliū talentorū q̄ iam dimissum erat. sed ad peccatū sequēs crudelitatis q̄ cōmisit in cōseruum. simul ⁊ ad peccatū ingratitudinis quod cōmisit in deum. Et ſm hanc expositionē est alia opinio quā magis amplector obmissis p̄ libus aliis opinionibus i hac materia. q̄ pctā dimissa p̄ penitentiā nō redeunt in se. sed in sequentis peccati aggūatione ratiōe annexe ingratitudīs Et de isto mō redeundi debet intelligi q̄ hic dr tam in textu q̄z in glo. Et ſm hoc etiā exponēde sunt omnes autoritates que p̄ alia parte adducūt. Sicut est illud Greg. iiij. moral. Si hoc inquit quod in nos delinquit ex corde nō dimittit ⁊ illud rursus exigit q̄ nobis iam p̄ penitentiā dimissum fuisse gaudebam⁹. Q̄ nō est sic intelligendū q̄ culpa iā dimissa ac ꝑ hoc in oculis dīi ambulata resuscitet. sed rursus exigit rōne ingratitudinis peccatū sequēs aggrauantis.

Quarto ponit huius pabole cōclusio. Sic ⁊ pater meus celestis faciet vobis. quia tradet vos tortoribus cruciādos. Si nō remiseritis vnusquisq; fratri suo. non solū ore. sed etiā de cordibus vestris. Nam sunt quidā vt dicit p̄s. Qui loquunt pacez cū p̄rimo suo. mala aūt in cordibus eorum. Sed quia deus nō solū ad ꝛba sed magis ad cor respicit in iudicando. ideo ex cor̄ mandat dimittendū. Sciendū aūt q̄ hec parabola inducta fuit ꝓpter interrogationē petri dicentis. Quotiēs in me peccabit frater me⁹ et dimittam ei. Usq; septies. Et respōdit dom⁹ Non dico tibi vsq; septies sed vsq; septuagies septies. Ad cui⁹ dicti cōfirmationē adduxit parabolam hanc. In qua ostendit q̄z periculosū sit nō condonare fratri peccāti in se. Sed queritur an aliquis teneat dimittere iniuriā fratri non roganti. Et videt q̄ nō p̄ hoc q̄ h dicit. Oē debitū dimisi tibi quoniā rogasti me. sed añq̄z eum rogaret nō ei dimisit sed exegit debitū. Itē q̄ cōseruus debitor quia rogauit istum et quia iste nō fuit misertus roganti peccauit vt hic patz. Nec⁹ ergo si nō rogasset. Incōtrarium videt q̄ etiam nō rogatus quis debeat dimittere iniuriaz ꝓpt oronē dīnicā qua dicimus. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Ad q̄d dicēdum ſm intentionem Aug. q̄ passus iniuriā etiam nō rogat⁹ debet dimittere corde. ⁊ ſm p̄parationē animi patus esse ad dimittendū etiam ore ⁊ facto q̄ncūq; fuerit rogat⁹. et hoc sufficit ad puritatē oronis dīnice. nec oportz illum apud eū iniuriantē querere reconciliationē ⁊ hoc ex debito necessitatis. sed si facit cōplet debitum pfectionis. Unde dicit Chrysost. q̄ talis debet querere reconciliationē vt duplicē grāz cōsequat. vnā q̄ iniuriā passus ē. alterā q̄ por rogauit. de hoc supra. cccxlviij.

Sermo de eadem dominica CCCCXXXVI

Redde quod debes Matth. xviij. Licz hec verba parabolice dicta fuerit a seruo debitū a suo cōseruo atrociter exorquēte Mystice aūt p̄nt accipi hec verba vt dicenda a summo iudice ad quēlibet boiem in morte vel in iu

dicio extremo rationē ab ipo iudicialiter exigē/
te. Ad pñs tñ accipi pñt vt dicant a q̄libet p̄dica
tore et doctore vel etiam cōfessore fideles ad red
ditionem sui debiti fideliter exhortante. dicendo
cuilibet _Redde quod debes _In q̄bus verbis
duo notant. _Primū est obligatio debitoris. Se
cundū est exactio creditoris. _Primus notatur
in eo q̄ dicit _Quod debes _Secūdū in eo q̄ p̄/
ponit _redde _vt sit ordo verborū. Quod debes
redde. Reddito enī p̄supponit debitum. _Primo
ergo videndū quid & quibus debeamus. Secū
do qualiter cuiq; suum debitum reddere debea/
mus. ¶ Quantum ad p̄mū sciendū q̄ quedam
debem⁹ deo supra nos. quedā nobisipsis intra
nos. quedā vero primis nostris iuxta nos. que
dam etiam diabolo qui est infra nos. ¶ Debe/
mus aūt deo in genere loquēdo q̄nq; videlicet
obedientiā in p̄ceptis. reuerentiā in sacramētis
religionem in obsequijs. pensionē de bonis con
cessis. & satisfactionem de offensis ¶ _Primo igit̄
debemus deo obedientiam in p̄ceptis Leuit. xj.
Custodite p̄cepta mea & facite ea. Et istud ē debi
tum necessitatis in tantū q̄ de eius plena soluti
one nunq̄ nos eē tutos p̄sumere valeam⁹. Iu/
xta illud Lu. xvij. Cum feceritis oīa que p̄cepta
sunt vobis dicite serui inutiles sumus. quod de
buim⁹ facere fecim⁹. Quātū cūq; enī homo p̄/
cepta dei impleat semp videt sibi supeē q̄d time
at vt dicit Greg. Secūdo debem⁹ deo reuerē/
tiam in sacramentis. ne videlicet persone sue vl̄
sacramentis suis cōtumeliam inferam⁹. q̄d fa/
ciunt indigne conficientes & indigne p̄municā/
tes & sacramenta irreuerent̄ p̄tractātes. Vñ Le/
uit. xxj. Homo q̄ habuerit maculā non accedat
ad altare & nō debet cōtaminare sanctuarū me
um. Sanctuarium dei q̄nātū in se est cōtamīat
qui indigne cōmunicat et irreuerent̄ sacramen
ta p̄tractat. Quod intelligendū est de macula
peccati mortalis. Vñ est illud .j. Cor. xj. Itaq; q̄
cūq; māducauerit panem. & biberit calicem dñi
indigne reus erit corpis & sanguinis domini &c.
¶ Tertio debem⁹ deo religionē in diuinis ob/
sequijs Leuit. xvj. Affligetis aīas vestras d̄o re/
ligione p̄petua. Religio enī importat cultum di/
uini obsequij. cui⁹ actus sūt adoratio. oro. vota
laus. gratiarū actio & cetera talia que soli deo d̄/
benť. Quebeat⁹ Aug⁹. rememorās sup oronez
dñicam. tibi inquit dño deo meo debem⁹ religi
onis cultū. Eteni tibi soli debeť adoratio. oblatō
sacrificiū. tibi oro deuotio & iubilatio. tibi laus
bonor & gloria. tibi salus vita et benedictio. tibi
vita virtus & gratiarūactio. tibi p̄tās dec⁹ & im/
perū. & cetera hmōi que ad cultū latrie p̄tinent.
que q̄ñ tibi nō soluimus vt debem⁹ debita cōn
trahimus. ¶ Quarto debem⁹ pensionē deo d̄
bonis nobis cōcessis. Nō enī deus dedit nobis
bona illa que habemus ab eo p̄pter nrā merita
vel ſm modum loquēdi p̄pter nostros pulcros
capillos. sed p̄pter suam bonitatē & ad suū seru
cium. Exemplum de p̄cipibus & dñis q̄ bomi
nibus cōcedunt aliqua bona in feodū vt de ipis
faciāt ei certa seruicia. vel certā pensionez de eis
soluant. Igit̄ bona que tenem⁹ a deo nō repute
mus nobis data vt p̄pria. sed tanq̄z ad vsum cō
cessa. vt eorū simus administratores & dispensa
tores potius q̄z dñi. ¶ Sunt aūt hmōi bo/
na que a deo accepimus in triplici genere. quia
quedā sūt bona nature. quedā bona fortune. et
quedā bona gratie. Bona nature quedam p̄ti/
nent ad aiam & quedā ad corpus. Bona aie q̄n
tum ad p̄tem rōnalem sunt memoria intellect⁹
& voluntas. que sūt p̄tes imaginis. de quib⁹ pen
sum debemus deo. vt de memoria reddamus ei
p̄mittias oīm recordationum nostrarū. De intel/
lectu pensū omniū cognitionū nostraz. De vo
luntate reddam⁹ censum amoris & omnū affe
ctionum nostrarū. Unde cū p̄mo de nocte eui/
gilauerimus. _Primū q̄d reuoluim⁹ in memo
ria sit aliquid de deo. p̄mū circa q̄d vsus intelli
gentia in cognitione sit de deo. & p̄mus circa q̄d
afficit voluntas p amorem & desiderū sit deus.
Et deinde cetera oīa earū dem viriū exercitia re
ferant in deum. De sunt p̄mitie fructuū q̄ deo
debemus de p̄te rōnali. De q̄b⁹ pōt exponi illd
q̄d dicit Nee. x. Offeramus p̄mittias frumēti vi
ni & olei in domo dñi dei nostri. Hec dom⁹ dñi
est mens rationalis. de qua in p̄s. Domuz tuaz
dñe decet sanctitudo. In hac domo debem⁹ of/
ferre deo p̄mittias frumenti. id̄ē. p̄mū fructū me
morie. que multa grana recolligit p refectione
spūs. p̄s. Adipe frumenti satiat te. Item debem⁹
offerre p̄mittias vini. i p̄mū fructum intelligentie
Can. vij. Guttur tuū sicut vinū optimū &c. Itez
debemus offerre p̄mittias olei. i. p̄mū fructū vo/
luntatis in diligendo deū aī oīa et sup omnia.
sicut oleum supnatat Can. j. Oleū effusū nomē
tuū. ¶ Bona aūt anime quātū ad p̄tem sensiti
uam sunt vis cogitatiua. irascibilis. cōcupiscibi
lis. sensus interiores. De q̄bus oībus pensū d̄o
offerre debem⁹ vt virtus cogitatiua aī oīa ia/
ctet cogitatū suuz in dño. vt dicit in p̄s. liiij. Vis
irascibilis nō timeat aggredi quecūq; difficilia
p amore dei. Vis cōcupiscibilis sit p̄na ad oīa q̄
sūt ad bonorē d̄i. Sensus interiores & exteriores.
quilibet ſm suū officiū p̄tineat se a vanitatibus
& noxijs & iseruiat salutarib⁹ & vtilib⁹ p̄z iudicū

rōnis. Os etiā lingua ⁊ cetera instrumēta loq̄n di p̄mitua verborū deo offerant. vt p̄ma verba cuz homo euigilauerit sint oro vel laus diuina. Ad hoc rep̄sentandū p̄mū verbū in inchoatiōe officij matutinalis dicit. Dñe labia mea apies ⁊ os meū ⁊c. Et q̄n sic tota aīa quātū ad omnes vires suas tam interiores q̄z exteriores debituz seruitutis deo reddiderit. tūc impleri videt mā datum dilectiōis quo p̄cipit deus diligi ex toto corde. ex tota aīa ex tota mente ex tota virtute et fortitudine ⁊ omnibus viribus. ¶ Bona autez corpis sūt sanitas. integritas. iuuent⁹. vigor. decor. formositas. nobilitas. vite diuīnitas. ¶ Bona vero fortune sūt diuitie. ptātes. familiares. honores. amici. cōsanguinei. fama ⁊ gloria ā. De q̄ bus oībus debituz deo reddere tenemur. vt eis p̄cipaliter ad laudē ⁊ seruiciū dei vtamur. ⁊ sic ratio dispensauerit oīa in deuz referamus. vt sic omnia flumina bonorū dei fluant in mare diuine magnificentie vt iterū fluant Ecc̄. j. ¶ C

¶ Sed heu quidā de p̄missis bonis a deo acceptatis. debita nequaq̄z soluūt. sed ea potius in abusū vite cōuertūt. sicut dicit Greg. in omel. Oia nāq̄z que ad vsum accepim⁹ ad vsū cōuertim⁹ culpe. Trāquillitatē q̄pe būane pacis ad vsuz vertim⁹ vane securitatis. pegrinatiōem terre p habitatione diligim⁹ patrie. salutē corpoz redi gimus in vsū viciorū. vbertatis abundantiam nō ad necessitatē carnis sed ad puersitatē intor sim⁹ voluptatis. Ipsa scena blandimēta aeris ad amorem nobis seruire coegimus terrene delectationis. ¶ De bonis aūt gratie debem⁹ deo reddere pensionem. Bonorum aūt grē quedā sunt acquisita. sicut scia. prudentia. iusticia. fortitudo. tpantia. ⁊ cetere virtutes morales. q̄ quā uis sint būano studio acquisita. neq̄z tñ absq̄z dei grā acquirunt. Quid enī habes q̄d nō accepisti. j. Coz. iij. Quedā ifundunt a deo vt fides spes charitas ⁊ grē gratis date q̄s enūerat apl's .j. Coz. xij. Unicuiq̄z daī manifestatio spūs ad vtilitatē. Alij quidē p spūm daī smo sapientie. Alij aūt sermo scientie sm eundē spūz. Alteri ⁊c De quibus oībus gratijs deo debem⁹ seruiciū Propt q̄d sūt nobis collate. Ad q̄d exoluendū hortaī nos apl's .ij. Coz. vj. Exhortamur vos ne in vacuū grāz dei recipiatis. Ubi glo. Grāz dei in vacuū recipit. q̄ nō post exercet se in bonis Et talis ꝓpter viciū ingratitudinis meret p̄dere g̃ tiam. Qz vt dicit Ber. Ingratitudo est inimica aīe. exinanitio meritoz. virtutū dispsio. ⁊ bñficioz rum p̄ditio Dz apl's de gratijs sibi collatis optime gratus loq̄t ꝓfidens Grā dei sum id q̄d sum ⁊ gratia eius in me vacua nō fuit ⁊ grā ei⁹ semp in me manet. j. Coz. xv. ¶ B Quinto ōbem⁹ deo satisfactionē de offensis. hoc ē. debituz pene quod cōtraximus nosipsi cū peccatis nris. Ad cui⁹ solutionē multū conari debemus. q̄ q̄ nō soluerit in p̄ti ponet in carcere donec soluat nouissimū quadrantē. Nullū enim peccatū trā sibit impunitū. sed hoc vel homo vel ipe de⁹ pu nit. Qz vt dicit Aug̃. in li. de penitētia peccata siue parua siue magna sint. impunita eē non p̄nt vel hoīe penitente. vel deo vindicāte Vñ Greg. ix. moral'. c. xxxiij. sup illo vbo Job. ix. Sciens q nō pceres delinquēti. obijcit sic dicēs Si nō pci tur delinquenti quis vnq̄z ab eīna morte eripit cū a delicto mund⁹ nemo repiat. Et rñdet breui ter. Penitenti unq̄t deus pcit ⁊ delinquenti nō pcit quia cū delicta plangim⁹ nequaq̄z iam de linquētes sumus. Et subdit. Delinquenti ergo dñs nequaq̄z pcit. quia delictū sine vltione non deserit. ¶ E Dz q̄ diceret forte aliquis q̄o pctā dauid deus absq̄z vindicta nō pepcit. cū tñ ad simplex verbū peccaui mox respōsū habue rit. Dominus trāstulit peccatū tuuz. Itē de pctō negatiōis petri vltionē secutā nō legim⁹ Simi liter de pctō pauli in psecutiōe ecclesie ppetrato Ad que pulcre rñdēs Greg⁹. ibidē de dauid di cit q̄ postq̄z dictū fuit sibi hoc verbum Dñs trā stulit peccatū tuū. adbuc tñ multis post crucia tibus afflictus ac fugiēs reatū culpe q̄d ppetra uerat exoluit vt patet. ij. Reg. De petro dicit q̄ ipe reatū teste euāgelio i se ipo p lacrimas exol uit. De paulo aūt dicit q̄ nō sine pena vltionis delictū suū trāsluit vt patz actuū. ix. ex illo verbo a christo ananie dicto. Ego ostendā illi quāta oporteat eū pati p nois meo. Ex q̄bus cōcludit Gre. q̄ deus delicta nostra siue p nos siue per se metipsū resecat etiā cū relaxat. Aut enī ipse ho mo in se penitēs punit. aut hoc de⁹ cū ab homie nō penitēdo punit vindicans pcutit Nequaq̄z igit pctō parcit quia nullatenus sine vndicta la ratur. Ab electis enim suis deus inq̄tatuz ma culas studet tpali afflictiōe tergere. q̄s in eis in ppetuuū nō vult videre Imo etiā peccatū origi nale quantūcūq̄z p baptismū sit abolitū quo ad culpā. reatus tñ remanet quē exoluim⁹ per mortē. Hec Gre. quātū ad sentētiā.

¶ Sub sermo primus.

CCCCXXXVII

REDDE quod debes. ¶ A Usq̄ debeamus deo. seq̄t videre que debem⁹ no bisipsis. Et quidē debem⁹ nobisipsis q̄dā ex pte corpis. ⁊ quedā ex pte aie Ex pte corpis debem⁹

nob̃ tria scz refectionẽ in necessitate. refrenatõez ĩ voluptate. ⁊ exercitatiõez ĩ opositate. Que tria ĩtelligũt ĩ illis trib⁹ q̃ sapiẽs explicat Ecc̃. xxxiij. Cibaria ⁊ vga ⁊ on⁹ asino. panis ⁊ disciplina et op⁹ suo. Et vtraqz hec tria bñ puenirũt. ⁊ sũt q̃si eadẽ in nr̃õ ꝓposito. Nã in nr̃õ corpe idẽ sũt asin⁹ ⁊ su⁹. Caro siq̃dẽ nr̃a qd̃ ẽ aliꝺ q̃z asina aie. Eaꝺ etiã caro qd̃ ẽ aliꝺ q̃z sua spũs cui oĩode sbiecta eẽ debet. ihuic etiã asino ⁊ suo nr̃õ. s. carni debemus cibaria siue panẽ ad sustẽtatiõz ne deficiat Ro. viij. Debitores sum⁹ ñ carni vt sm carnem viuam⁹. sz. s. vt eã reficiam⁹ ⁊ necessaria ei ministrem⁹. vt dicit glo. in li. Debemus etiã ei ýgã siue disciplinã ad coertionẽ ne lasciuiat Ecc̃. vbi supra. Seruo maliuolo tortura ⁊ cõpedes Bebem⁹ nihilomin⁹ eidẽ asino ⁊ suo on⁹ siue op⁹ ad exercitatiõez ne insolescat Ecc̃. ibidẽ. Ꝑpone eã ĩ opatiõez ne vacet malitiaz. n. maliciam docuit ociositas. ¶ Vbi notãdũ q̃ exercitatio q̃z debem⁹ corpi nr̃õ ẽ dupler. Una ẽ passiua q̃ ẽ ĩ sustinẽdo. Be q̃ ẽ illꝺ ps. luij. Cõtristat⁹ sũ ĩ exercitatiõe mea. Et ꝟ signat̃ p on⁹ asini. Alia ẽ exercitatio actiua q̃ ẽ ĩ opãdo. Vñ. j. Thy. uij. Corpal' exercitatõ ad modicũ vtilis ẽ. s. sine pietate. sz cũ pietate multũ valet. Et ꝟ signat̃ p op⁹ sui. Debẽ⁹ g̃a asino aie nr̃ẽ. i. corpi on⁹ exercitatõis passiue ĩ sustinẽdo. qꝺ ẽ debitũ ĩnate passibilitatis. Quo debito ꝓmi pentes obligauerũt trã nr̃az. ĩ q̃ iclu duñt ista fames. sitis. frig⁹. calor. labor. ãfirmitas ⁊ mors q̃ ẽ maxia int ꝟ debita Vñ q̃ morit̃ dr̃ solu ere debitũ nat̃e Ro. v. Corp⁹ mortuũ ẽ ppt̃ peccatũ. i. necessitati mortis addictũ. Gaudre ergo dz q̃ tlia sustinet. qz debita sua soluit. Itẽ regrãz debet hõ deo. q̃ ꝓtẽt⁹ ẽ ꝓputare ea boi ĩ pciũ regni eini si patienter ea sustineat. Debemus etiã suo spũs. i. corpi nr̃õ op⁹ exercitatiõis actiue q̃ ẽ in opando ne vnq̃z vacet a bono ope Ecc̃. ibidẽ Jugum ⁊ lorũ icurvãt collũ durũ. ⁊ suũ maliuolũ iclinãt opatiões assidue. Occia enĩ dãt vicia Vñ Aug⁹ in ꝑmõe ad frẽs heremitas dic̃ sic Eya fratres mei dilectissimi. oẽz ociositatez expellite. sp aliq̃ꝺ boni facite. ⁊ q̃s tedet orare vl legere mãib⁹ opari nõ differãt. Cogitãtes q̃z diu dauid exercitauit se in militia nõ insultauit sibi luxuria. sz postq̃z ociosꝰ ĩ domo remãsit laborauit adulterio ⁊ homicidiũ cõmisit. Sãpson q̃z diu cũ philisteis pugnauit nõ potuit capi ab hostib⁹. sed postq̃z dormiuit ĩ sinu femie ⁊ ocõse cũ ea remãsit mox capit̃ ⁊ cecat̃ ab hostib⁹. Salomõ cũ occupat⁹ eẽt ĩ edificatiõe tẽpli ñ sensit luxuriã. sz recedẽs ab ope mox psensit insultũ luxurie. ⁊ femia ĩstigãte idola adorauit. Hec ibi. ¶ B Expte vo aie nobilissimis debem⁹ honorẽ Ecc̃. x. Fili ĩ mãsuetudine tua aiaz tuã ⁊ da ei honorẽ sz merituz. i. dignitatẽ ei⁹. ẽ. n. nobilis creata ĩ exilio b⁹ mõi ⁊ ĩ carcere corpis posita Ecc̃. xxx. Melifere aie tue placẽs deo. Quã nobilitatẽ aie ꝓsideras Ber. ĩ meditatõib⁹ dicit sic. O aia ĩsignita dei imagie decorata similitudine. desponsata fide. dotata spũ. redẽpta christi sanguĩe. ꝺputata cũ angelis. capax bñtudinis. heres bonitatis. rõis pticeps. qꝺ tibi cũ carne. Hec ille. Et filia dicit Aug⁹. de cõtẽplatiõe. Ex q̃ apparet q̃ nobilitas aie ꝓncipaliter attẽdit ĩ diuĩa imagine. ¶ Propt̃ qꝺ bono⁹ quẽ ꝺ bem⁹ aie ꝓsistit ĩ hoc q̃ diuinã imaginẽ ĩ nobis ĩ sua puritate ⁊ formositate ꝓtuem⁹. Uel si ꝺformata forsitan fuerit eã quãtocꝰ reformare curem⁹. Sz ad ꝟ req̃runt̃ tria. ¶ Primũ ẽ q̃ memoria iugit̃ meditet̃ dei bñficia Scꝺz q̃ ĩtelligẽtia bũlit̃ eleuet̃ ad dei ꝓfilia. Tertiũ q̃ volũtas siue amor dulcit̃ amplexet̃ dei bñplacita. Et ꝟ tria pulcre figurata sũt Hest. vj. Ubi rex cũ q̃reret ab aman quo bonorari q̃s deberet quẽ rex bonorare vellet. rñdit. Sic bonorabit̃ quẽ rex voluerit bonorare. Debet idem vestib⁹ regijs ⁊ ipõi sup equũ q̃ de sella regis ẽ. ⁊ dyadema regiũ sup caput eꝰ poni ⁊c. Et reuera q̃ deꝰ rex noster voluit bonorare aiaz rõnalẽ sua ꝓpria imagine dignũ est vt ipe bõ aiaz suã bonoret. Honorabit ãt eã aiam sic. ¶ Primo idem vestib⁹ regijs p q̃s ĩtelligũtur habit⁹ ĩtellectuales qb⁹ vestit̃ ĩtelligẽtia vt bũlit̃ eleuet̃ supra se. ad rõnes etnas ꝓspicẽdas et ꝓsulẽdas ĩ prima vitate. ⁊ sm q̃ ibi cõtẽplat̃ regat potẽtias iferiores ĩ actiõe ⁊ dispẽsatiõe tpaliuz. Be qb⁹ vestib⁹ dr̃ Job. xl. Speciosis ĩduere vestib⁹. Debet scꝺo ĩponi sup equuz de sella regia. p quã ĩtelligit̃ mẽoria. q̃ sedes dei ẽ. qz aia iusti sedes ẽ sapie. ⁊ ꝟ p memoriã. i. q̃ ĩtelligit̃ habere debemus diuinã pñtiaz p recordatiõez. ex q̃ reficitur aia plus q̃z p oia desiderabilia mũdi. Vñ ps. lxxvj. Memor fui dei ⁊ delectatus sũ ⁊c. Debz tertiõ dyademate coronari p q̃ ĩtelligit̃ amor volũtatis ⁊ charitas q̃ coronat̃ aiã Can. iij. Uidte regẽ salomonẽ ĩ dyademate q̃ coronauit eũ mat̃ sua ¶ Pat̃ aie ẽ diuĩa fecũditas q̃ pat̃ eodẽ vbo dixit se ⁊ aiaz. Dixit inq̃z se gignendo filium. Dixit ⁊ aiaz eodẽ vbo ei imaginẽ suaz idealit̃ ĩprimẽdo ac p ꝟ charitate ppetua ipaz coronãdo Hiere. xxxj. In charitate ppetua dilexi te ⁊c. Quicũq̃z igit̃ aiaz suã quã rex deꝰ bonorauit talit̃ vt dictũ est bonorare vellet nũq̃z vtiq̃z peccaret. vt dic̃ Ber. Si nobilitatẽ tuã o aia mea cognoscis peccatũ abominaris ¶ Seq̃t̃ vid̃re q̃ꝺ debeam⁹ ꝓximis nr̃is circa nos Et q̃ꝺ d̃bem⁹ eis solã dilectionẽ iuxta illꝺ Ro. xiij. Nemi q̃cquã debeatis nisi vt inuicẽ diligatis Ubi glo. Ceta inq̃t ita soluite

vt ñ ōbeatis aliq̄d. Charitatē vo ita solute vt sp̄ debeatis. Solā ergo dilectionē debem⁹. q̄ tñ nō ē sola. q⁹ multa ĩcludit q̄ debem⁹ ip̄ēdere. primis videlicet auxiliū ꝓsiliū exēplū ⁊ ceta opa charitatis Job. xxix. Oculꝰ fui ceco. ⁊ pes claudo. pater erā pauper. Et Mat. vij. Quecūq⁹ vultis vt faciant vobis hoīes ea dē facite illis. Sciēdū tñ q⁹ nō oīb⁹ p̄mis ea dē debem⁹ sz cuilibet sm ꝓportionem suā. Vñ Bern⁹ in sm one. Reddere debemus tribus que sua sūt. superiori equali ⁊ inferiori Reddere reuerētiā ⁊ obedientiā plato quorum altera cordis altera corpis est. Tribuere equali ꝓsiliū q̄ ignorātia eruditaꝫ. ⁊ auxiliū q̄ infirmitas iuuet. Tribuere subiecto custodiā vt possit cauere peccatū. ⁊ disciplinā. vt q̄ōmin⁹ cauet minie maneat impunitū. Debem⁹ insup oīb⁹ fidez ⁊ veritatem. Distinguit etiā de superioribus. q⁹ q̄dez sunt plati ecclesiastici et spuales. Alij sunt p̄cipes ⁊ seculares. quib⁹ differēt obediendū ē. Et de hoc habes in sequēti euāgelio ī illo vbo Redde ergo q̄ sūt cesaris cesari ⁊c. Et hec oīa includunt in dilectiōe p̄mi. Juxta illud Roma. xiij Qui diligit p̄mū legē impleuit ¶ B Postremo videndū q̄d debeam⁹ diabolo q̄ infra nos ē ip̄e ⁊ satellites ei⁹ sz pctā ⁊ vicia. Et q⁹ debem⁹ ei tria sz inimiciciam. resistentiam. ⁊ pugnam. ¶ Primo inimiciciā. quia eni ip̄e est inimicus dei odiens deum ⁊ oēs amicos dei querēs oēs modos quibus nos pdat. Jō ⁊ nos sibi inimicari debem⁹. Vñ gre. sup illo verbo ps. Perfecto odio oderā illos inimici facti sūt mihi. dicit ūmicos eteni dei pfecto odio odisse debem⁹. ⁊ q̄ō facti sūt diligere ⁊ q̄ō faciūt respuere. Ipe eni diabolus cū nullo vult habere amiciciā nulli eruat sibi oculū dexterū. sicut legit. j. Reg. xj. de naas q⁹ inēpretat serpēs ⁊ signat diabolū serpentez antiquū q̄ oībus eis q̄b⁹ ip̄e ꝓfederat eruit oculos dextros. i. intellectū fidei sm glo. Hūc ergo hostez ferocissimū merito odire debem⁹. Q⁹ vt dicit Augustin⁹ sup ps. Si tantū posset nocere diabol⁹ quātū vellet aliquis iust⁹ nō remaneret. Secūdo debemus ei resistentiā quia eni ip̄e tanq̄z leo rugiens circuit querēs quē deuorꝫ vt dicitur. j. Pet. v. Jdeo nos ei resistere debem⁹ fortes in fide Et Jacobi. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis. Quia vt dicit Chrysо. sup Mat. In p̄mis grauis ⁊ insufferibilis ē impet⁹ diaboli. q⁹ si q̄s fortiaīo sustinuerit eū in scōo inueniet eū infirmiorē. quāto eni plus pcussus fuerit tanto magis refrigescit ⁊ deficit. Vñ Bern⁹ in sm one. Demonum ē mala suggerere nostrꝫ ē nō ꝓsentire. q̄tiēs eis resistimus totiēs eos supam⁹. angelos glorificam⁹ ⁊ deū honorам⁹ ¶ Tertio debemus ei pugnā. Nō solū. n. debem⁹ ei resistere sz ⁊ nos debemus ei pugnā inferre. Impugnam⁹ ātē ip̄m bona opa que sibi sūt a tota specie cōtraria. et maxime p̄ charitatē. Q⁹ vt dicit Hugo in expositiōe regule. Nihil est q⁹ ip̄e diabol⁹ tantum timeat quātū charitatis vnitatē. si ei charitate cōiūgimur inde vehementer expauescit. quia hoc tenemus in terra q̄ō ip̄e in celo seruare ꝓtempsit. Ad istā pugnā hortatur nos ecclia cātās. Esto te fortes in bello. ⁊ pugnate cū antiquo serpēte. ⁊ accipietis regnū eternū. ¶ Ecce debita in quibus ex oī pte sum⁹ obligati. sz videam⁹ si ea oīa vnq̄z ꝓsoluere valeam⁹ ⁊c.

¶ Subsermo secundus.

CCCCXXXVIII

REdde quod debes. ¶ A Vilsa obligatione debitoris in illo vbo q̄ō debes. Restat videre de exactiōe creditoris que notat in verbo redde. Circa q̄ō sciendū q⁹ exiguntur a nobis debita nostra triplici iudicio ¶ Primū iudiciū est in mente. Secūdū in morte. Tertiuz in nouissimo die. ¶ De p̄mo iudicio loq̄t ap̄lus j. Cor. xj. Si nosmetipsos dijudicarem⁹. s. iudicio mentis. nō vniq̄z iudicaremur iudicio sz extreme vltionis. De ℔ iudicio dicit Aug⁹. in li. de pnīa. Ascēdat hō ad uersū se ad tribunal mētis sue si timet illud q⁹ oportet nos exhiberi ante tribunal christi vt illic recipiat vnusquisq⁹ q̄ p corpus gessit siue bonū siue malū. Constituat se ā faciem suā. ne hoc ei postea fiat. Mā minat deus peccatoribus dicēs. Arguā te ⁊ statuaz te ā faciē tuā. Itaq⁹ ita constituto in corde iudicō assit accusatrix cogitatio. testis cōscia. carnifex timor. Inde q̄dē sanguis animi ꝓfitentis per lacrimas ꝓfluat verset ā oculos imago futuri iudicij ⁊ toto corde dicat. Quoniā iniquitatez meaz ego cognosco ⁊ peccatū meū cōtra me est semp. Hec Aug⁹. Ad hoc iudiciū p̄co supni iudicis p̄dicator videlicet vel etiā ꝓfessor incitare debet quēlibet fidelem dicēdo ei_ Redde q̄ō debes_q̄ si diceret. Redde hic p pniam ne exigaī a te vniuersum debitū p seueri iudicis sententiā. Quātū cūq⁹ eni multa ⁊ grauia sint debita nrā. ⁊ nos ad eoꝝ reddītionē ex nob⁹ omnio ipotētes sim⁹. q̄z diu tñ in hac vita existim⁹ loc⁹ redditiōis est ex mia creditoris. vt patet in pabola de isto seruo qui debebat. x. milia talenta. ad q̄ reddēda ip̄e in ppetuū ipotēs fuisset. qui q⁹ se humiliauit ⁊ precidens dilationem rogauit remissiōez tot⁹ debiti mīs cordit ip̄etrauit. Inuocadam⁹ ⁊ nos cōā dño q̄ fecit nos. ⁊ dicam⁹. dimitte nob⁹ ōbita no

stra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitor⁹ nr̃is. Igit̃ añ istud mẽtis tribunal nos ꝓstituamus vt misericordiã ꝓseqũmur. Ad B q̃libet nostr̃ inducatur ⁊ moueat Job.xxxiij. Judicare cor̃a dño ⁊ expecta eũ. Sup q̃ vbo dicit Gre.xxv.moral.c.viij Cor̃a dño iudicat̃ qui corde dñm ꝓspicit ⁊ actus suos sub ei⁹ pñtia solicita iq̃sitõe discernit. Qui enĩ ad extremũ ei⁹ iudiciũ venerit nõ iã cor̃a illo sz ab illo iudicat̃. Añ ppha. Dic tu ꝓr iniq̃tates tuas vt iustificeris. Debet enĩ vnusquisq; mẽs ⁊ causas suas apud dñm ⁊ cãs dñi contra se solicita inq̃sitiõe discutere. Debet caute pensare vel que ab eo bona pcepit. vel q̃ mala bonis illi⁹ puer se viuẽdo rep̃dit. Et tahs quisq; tanto securi⁹ iudicẽ expectat quãto q̃tidie vitã suã suspectus intra se examinat. Hec Greg. B

De secũdo iudicio qõ fit in morte cui⁹ libz bominis ẽ illud Lu.xvj. vbi dicit̃ q; mortu⁹ mendicus portat⁹ ẽ ab angelis i sinũ abrae. mortu⁹ est diues ⁊ sepult⁹ ẽ in inferno. ⁊ sic ipi iudicati fuerunt in morte. ⁊ B iudiciũ cuilibet exp̃i in morte sua q̃n accipit sententiã de bonis oibus vel malis q̃ gessit. De tcio iudicio qõ erit vniuersale dr̃ Mat.xxv. Cũ venerit fili⁹ bominis i maiestate sua ⁊c. Hz B objicit. Cũ.n. q̃libet in morte iudicet ⁊ accipiat iudicis sententiã de bonis ⁊ õ malis suis q̃ gessit vt dictũ ẽ. ⁊ de⁹ bis nõ iudicet in idipsum. Nah.j. Ad qõ expectabit aliud iudicij cũ in nouissimo die. Ad qõ dicẽdũ q; licet vita bois p mortẽ ĩmineat p̃m se. remanet tñ p̃m aliq̃d depẽdẽs ex futis. ⁊ B plib⁹ mõis. Uno mõ quãtũ ad effectũ opm suor̃. sicut ex deceptione arrij ⁊ alior̃ seductor̃ pullulat infidelitas vsq; ad finẽ mũdi. Et etiã ex alia pte vsq; ad tũc pficit fides ex p̃dicatiõe ap̃lor̃ doctor̃ ⁊ p̃dicator̃. Silit̃ de bonis vel õ malis exẽplis ⁊ factis. quor̃ oĩm effect⁹ ⁊ seq̃le remanent p⁹ mortẽ depẽdẽtes ex futuris q̃ iudicari nõ p̃nt añq; fiant. Alio mõ p̃m q; p⁹ mortẽ viuit ĩ memorijs boim ⁊ i posteritate filiorum ⁊ nepotum. Juxta illud Ecc.xxx Mortu⁹ ẽ pat̃ ei⁹. ⁊ q̃ nõ ẽ mortu⁹. silez enĩ reliq̃t sibi p⁹ se. Silit̃ de reb⁹ vel suba quã q̃s reliquit post se. ex q̃b⁹ oib⁹ bona ⁊ mala dependenti futurũ. Tertio mõ quãtũ ad cor̃p⁹. cui⁹ glorificatio vl̃ cõdẽnatio differt̃ vsq; ad diẽ iudicij ⁊ interim morientes mali recipiẽt penas. boni vo p̃mia tãtũ in aĩa. sz in futuro iudicio recipiẽt in cor̃pe et in aĩa. Hĩa hec subdunt̃ examinationi diuini iudicij Et iõ de his oib⁹ pfectũ ⁊ manifestũ iudiciũ haberi nõ põt q̃z diu hui⁹ tpis curs⁹ durat. Et ppt̃ hec oportet eẽ finale iudiciũ in nouissimo die i q̃ pfecte id qõd ad vnũquẽq; boiez pertinet q̃cũq; mõ pfecte ⁊ manifeste dijudicet C

Et nota q; istud extremũ iudiciũ erit horribile er oĩ pte. q; supra erit iudex strenu⁹ ⁊ seuerus ⁊ subtus patẽs infernus. int⁹ pscia remordẽs. extra mũd⁹ ardẽs. a dextris pcta accusantia. a sinistris demonia terrentia. circa illos boni angeli in ifernũ ppellentes. ibidẽ oẽs sci sententiã iudicis appbantes. ⁊ oẽs mali cũ bonis pcta dãnãdor̃um cognoscẽtes. Quoniã vt dicit Orig. volens dñs ventilare oĩm mentes cito ab oib⁹ oĩa oĩ tpe gesta singulis q̃buscũq; ineffabili q̃da vtute faciet in mẽtẽ venire. Igit̃ q; tã bor̃idũ ẽ illõ iudiciũ vbi nulla iudicis mia sperat̃. nulla facultas debita reddẽdi p̃stat̃. nec q̃quã excusatiõis p̃tendẽdi nec dilationẽ petẽdi locus dat̃. Recurram⁹ hic ad tribunal mentis. ⁊ redditionẽ debiti a nobismipsis cor̃a dõ exigam⁹. vt sic vniuersor̃ debitor̃ remissionẽ cõseq̃ valeam⁹. Qõ nob p̃stare dignet̃ ⁊.

Alia deductio eiusdem thematis cõtinens tractatũ virtutũ et vicioũ.

CCCCXXXIX

Code quod debes. Q; cõplementuz christiane religionis cõsistit in reddendo debitũ vnicuiq; dicẽte ap̃lo Ro.xiij. Reddite omnib⁹ debita. Et subdit Nemi quicquã debeatis nisi vt inuicẽ diligatis. Qui enim diligit p̃mũ legem impleuit. In hoc igit̃ q; vnicuiq; debitũ suũ reddim⁹ oẽm iustitiã ĩplemus p̃m q; iustitia includit in se omẽ bonũ ⁊ excludit oẽ malũ p̃m Aug. vt ex supior⁹ patet. Que q̃dem iustitia attendit̃ in reddendo vnicuiq; qõ suũ ẽ. p qõ oĩs vir⁹ ĩpletur ⁊ oẽ viciũ cauet̃. Ad sciẽdũ ergo sufficienter quid cuiq; debeam⁹ oportet nos nosse oẽs virtutes de q̃bus cuilibet ptez suã que sibi debet̃ reddamus. Oportet etiã scire omnia vicia tã in genere q̃z in specie ne p ea cuiq̃z indebitum inferamus. ac p hoc debitũ pene ꝓtrahamur. Qua ppt̃ p plenior deductione thematis p̃notari vtile duxi tam de theologoz̃ q̃z p̃or moralib⁹ scriptis de virtutibus ⁊ vicijs tractaculũ breuẽ hĩ inserere. q; discamus lucidi⁹ qõd de virtut̃ cuilibet sit reddẽdũ. ⁊ qõd de vicijs sit cauẽdũ ne pene debita ꝓtrahamus. p̃sertim q; i p̃monibus sepe occurrit materia de virtut̃ vel vicijs aliq̃b⁹ p tpe tractãda q̃ illis in locis non p̃nt singula explicari. Ex q̃ etiã ꝓsideratiõe notitia taliũ studiosis p̃dicatib⁹ ẽ sũmope oportuna. Itaq; int̃ oẽs virtutes supmũ locum obtinẽt virtutes theologice. s. fides spes ⁊ charitas q̃s capue debem⁹ õo q; deũ tãq̃z vltimũ finẽ respiciũt p obiecto. Quaz sufficientia sic habeat̃,

Cum enim homo ordinetur in finem per intellectum et voluntatem ad ordinandū ipm in finē supnaturalē oportet q quantum ad vtrūqz aliquid supnaturaliter addat. Quātū ad intellectū quidē addunt homini quedā principia supnaturalia. que diuino lumine capiunt. z hec sūt credibilia de quibus est fides. Per volūtatē vero ordinat hō in finē supnaturalez duplicit. aut quantū ad motū intentiōis scz in ipm finem tendētez sicut in id qđ est possibile consequi. z hoc ptinet ad spem. aut quātū ad vnionē quādā spūalez p quā qđammō trāsformat in illū finē. z hoc fit per charitatē. Dicūt aūt iste tres virtutes theologice. Cum quia habēt deū p obiecto a theos qđē deus. Cū quia a solo deo nobis infunduntur. Cuz qz sola diuia reuelatiōe in sacra scriptura traduntur. Harū aūt por simplicit est fides. Cui⁹ rō ē. Nā vltimū finē oportet pus ee in intellectu qz in volūtate. cū voluntas nō ferat in aliqđ nisi qđ intellectu est apprehensū. Cuz p spem z charitatez vltimus finis ē in volūtate. p fidē vo in intellectu. q̄re fides simplicit ē por. z hoc verū intelligas ordine generatiōis. Charitas autem ē prior ordine pfectionis. Si tñ etiam ordine generatiōis aliqua alia vtus aliq̄ mō diceret por fide hoc eet p accidens velut remouēs phibēs. Igit a fide incipiamus ꝛc.

De fide A

Fides multipliciter acci

pit. Qñqz enī fides dicit sponsio. j. ad Thymo. v. Primā fidē irritā fecerūt. Qñqz fides sumit q̄i p cōuentionali securitate que etiā hosti seruāda est vt dicit Aug⁹. ad bonifaciū. z ponit. xxiij. .q.j. Nolite. Qñqz p legalitate seu fidelitate doloris aria Prouerb. xx. Virū fidelē q̄s inuenit Qñqz p simplicitate bona seu innocētia. vt dr cōmunit bone fidei bō ē. q. d. nō ē duplex. nō ē malicios⁹. Qñqz p eqtate z exuberantia actionum sicut in iure dicit q q̄dā sūt actiōes bone fidei. q̄dam stricti iuris. Qñqz p cōscia Ro. xiij. Oē qđ nō ē ex fide peccatū ē. Qñqz p credulitate sm q dicit Gre. Fides nō habet meritū cui humana rō pbet experimentū. Qñqz p castitate thoris sm q dicit Isido. in li. etbymo. q nuges appellant a prima despōsatiōis fide. Qñqz p sacramēto baptismi sm q dicit Aug⁹. ad bonifaciū. Quid ē puellos habere fidē nisi fidei sacramētū. Qñqz p credito z collectiōe creditoz. i. articuloz. Et sic loqt athanasius in symbolo. Hec ē fides catholica. Et sic etiā accipit in titulo decretaliū. vbi dr de summa trinitate z fide catholica. Qñqz sumit fides p actu fidei z sm h dicit Aug⁹. Fides est credere qđ nō vides. Qñqz p fide informi vt. j. Coz. xiij. Si habuero fidē ita vt montes trāsferā charitatem aūt nō habuero nihil sum. Ultimo sumit p habitu infuso supnaturaliter. Et hec ē fides viua puta charitate informata Et sic de ea loqmur h Et describit sic ab Augustino. Fides est virtus qua credunt que nō vident. Diffinit autem ab apl̄o. Heb. xj. sic. Fides est substātia sperādarum reruz argumentū nō apparentiū. B Sūt aūt fidei. xiij. articuli. Quoz septem ptinent ad diuinitatem. z septem alij ad būanitatem. Primus articul⁹ est vnitas deitatis. Secūdus est trinitas psonarū. Et hic distinguit in tres sm q sunt tres pone. z sic habem⁹ quattuoz articlos Quintus est creationis que est opus deitatis quātū ad eē nature. Sextus ē sanctificatiōis q̄ est opus deitatis quātū ad eē grē. Pertinentia aūt ad hūc articulū explicant in symbolo apl̄oz vbi dicit. Sanctā eccleiā catholicā. scōz cōmunionē. remissionē pctōz. Cui⁹ sensus est. Credo q deus sanctificat ecclesiam catholicā. in qua ē communio scōz. remissio pctōz. Uel sic. Credo q spūssc⁹ remittat pctā his qui sūt de scā ecclesia catholica p cōmunionē scōz. i. sacramentoz Uel masculine p cōmunionē scōz. i. illoz q̄bus communicauit ptātem ligandi z soluendi. Septim⁹ articul⁹ ē glorificatiōis. q̄ ē opus deitatis quātū ad eē glie. Et explicat in symbolo vbi dicitur. Carnis resurrectionem et vitam eternam. Cuius sensus. Credo q deus resuscitabit carnē nostram et dabit bonis vitam eternam. Octauus christi conceptionis. Nonus est natiuitatis. Decimus est passionis mortis et sepulture. Undecimus est descensionis ad inferos. Duodecimus est resurrectionis. Tredecimus ascensionis. Quartusdecimus est aduentus in iudicium. Ubi autem in symbolo apostoloz̄um singuli pnotan articuli explicent patet ex se. Sz sciendum q dictoz̄um articuloz̄um quidaz plura credibilia comprehendunt. quod ideo est. q̄ talia omnia habent eandem difficultatem ad assentiendum. Notandum autem q si articuli fidei comparent ad suos autoz̄es sic reducūtur ad. xij. sm numerum duodecim apostoloz̄um. Nam primum secundum et quintum sm ordinem supra dictum dicitur posuisse petrus. Ubi dicitur. Credo in deum patrem omnipotentem creatoz̄em celi et terre. Tertium Jobes. Ibi. Et in ihesum christum filium eius vnicuz dominuz nostrum. Quartum scilicet de psona spūssancti Jacobus alphei. Credo in spiritum sanctum Sextū Simon Ibi. Sanctā eccliaz scōz cōmunionē. Et iudas remissionē peccatoz. Septimū

Matthias. Ibi. Carnis resurrectionez vitam eternā. Octauū Nonuz Iacobus zebedei. Ibi. Qui cept⁹ est de spūsc̄o natus ex maria virgine. Decimū Andreas. Ibi. Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus sepultus. Undecimū Philippus. Ibi. Inde ventur⁹ est iudicare viuos mortuos. Duodecimum Thomas Ibi. Tertia die resurrexit a mortuis Tredecimū Bartholome⁹. Ibi. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris omnipotentis. Quartū decimum Matthe⁹. Ibi. Inde venturus ē iudicare viuos mortuos Aliter etiā distinguūt dicti articuli ꝑm alios. sed de hoc ñ ē magna vis

¶ Explicatis fidei articulis ꝓsequam⁹ ad alia ad fidē ꝓtinētia. que sūt tria ad ꝓsens. Primū ē vitas ꝓma. que est fidei obiectū et hoc ꝑm formalem rationē obiecti. Nō enim p fidē assentimus alicui nisi qz ꝓma veritate reuelatuz. Alia duo sūt timor. et cordis purificatio. que sūt fidei effectus. Timor quidem tam seruilis q̄ ꝑs timet a deo puniri. q̄z filialis quo ꝑs timet a deo separari. Per fidem enim apprehendim⁹ penas q̄ ꝑm diuinū iudiciū inferunt. Ite p fidē estimationē habemus de deo q ipe sit sūmū bonū a quo separari est pessimū. Quod etiā purificatio cordis sit effectus fidei patet. qz cor purificat ex hoc q tēdit in deū. sic ecōuerso ex hoc q p amorem tpalibus se subijcit reddit impurū. Primū aūt pq̄ in deū tendit est fides. Accedētes enī ad deum oportz credere Heb. xj. Et hoc est q̄ dr Act. xj. fide purificās corda eor.

¶ De spe B

Secunda uirtus theologica est spes.

Spes autē in sacra scriptura accipitur multis modis. Sumit enī q̄ndz ꝓ re quam speramus. vt ad Tyti. ij. Expectātes beatā spez Q̄ndq̄z ꝓ certitudie glorie future Ro. v. Probatio vero spem. glo. i. certitudinē future glie. Q̄ndz ꝓ vtute vt. j. Cor. xij. Nūc aūt manent fides spes charitas. Q̄ndz ꝓ motu virtutis. Et sic describit eā magister sentētiarū li. iij. dist. xxvj. Spes ē certa expectatio beatitudinis future veniens ex dīi grā et meritis p̄cedentibus. Secūdū eūdē etiaz describit sic. Spes ē appetitus excellētis boni cū fiducia obtinendi. Sed put est virt⁹ sic describitur. Spes ē virtus q̄ spūalia et eterna bona speranī. i. est. cū fiducia expectanī. Et sic accipit H. Dui⁹ virtutis cōmuniter nō assignanī alique spēs siue ptes. Obiectū aūt eius ꝓprium ē beatitudo eterna quā ꝓprie et principaliter a deo spera re debemus.

¶ De charitate. E

Tertia uirtus theologica est charitas. Est aūt charitas dilectio qua diligit de⁹ ꝓpter se et ꝓprim⁹ ꝓpter deū vel in deo. Et notādū q̄ hec quattuor nōia amor. dilectio. charitas. et amicicia. videnī q̄ammō vnū significare. differūt tñ. Qz amicicia ē q̄ habit⁹ ꝑm pīm viij. ethycor. Amor aūt et dilectio signant p modū actus vel passiōis. Dz charitas vtroq̄z mō signat. Differenter tñ signāt actuz. Amor enim dr inclinationē quandā appetitus. siue illa inclinatio sit naturalis siue aialis siue qualiscūq̄z. Uñ amor ē cōis in ea. Dz dilectio addit sup̄a amorē dilectionē vt ipm nomē indicat Charitas aūt addit sup amorē finalē cōplacentiā et ꝓfectionē quādā amoris inquātū id q̄ amat magni precij estimat. vt ipsum nomen sonat. Sumit tñ H charitas nō vt signat actū. sz vt ē habit⁹ supnaturaliter infusus. Habet autē charitas multos effect⁹. q̄z q̄ttuor ptinēt ad amorē in cōmuni et put amor signat passionē. qui sūt bi. Unio. Uñ Aug. viij. de trini. Amor ē vis q̄dā. duo aliq̄ copulās. vel copulare appetēs. amātē. s. et id quod amat. Et ꝑm Diony. c. iij. de di. no. Amorē vis vnitiua. mutua ibesio. vt sez amās sit in amato et ecōuerso Uñ in Canoni. 10 Bis. Qui manet in charitate i deo manet et de⁹ in eo. Extasis. Haz ꝑm Diony. vbi sup̄a. diuinus amor extasim facit. Dicit aūt aliq̄s extasim pati q̄ñ aliq̄s extra se ponit. Ita q amās erit q̄ammō extra seipsuz et collocat in amatū. Zel⁹ q̄ ꝓuenit ex intensiōe amoris et facit boiez moueri ꝓtra oē illud q̄ repugnat amato. ¶ Effect⁹ āt cōsequētes spēaliē charitatē sūt bi. s. gaudiū. Cū. n. caritas sit amor di. de⁹ aūt sit sūma bonitas. ex H ipo q̄ amat ē i amāte. Ex ꝓnīa āt amati causat gaudiū i amāte. et maxime cū ipi bono amato inest ꝓprium bonū. s. amātis et in ipo ꝓseruat Et ē sciendū q gaudiū nō ē vt⁹ aliq̄ a charitate distincta. sz ē charitatis act⁹ vel effect⁹. Propt H etiā cōnūerat inter fruct⁹. Et H idē ē de pace. Dax. De rōe nāq̄z pacis est vnio. vnionem autem efficit charitas vt visum est. Est autem pax concordantium in bono mentium ordinata tranquillitas. Misericordia Est. n. misericordia cōpassio sup aliena miseria inq̄nātū sez aliq̄s miseriā alienaz apprehendit vt suā. q̄ fit p vnionē amoris. Et si q̄dez hmōi cōpassio q̄ est q̄dā mot⁹ animi sit rōne regulata ē vt⁹ spēalis. q: ꝓpter cōmunē rōnez boni quod est obiectum charitatis respicit spēalem rationem scilicet miseriam illius cui miseretur.

¶ Effectus vero exteriores charitatis sūt hi q̄ sequunī. Beneficētia. q̄ ꝑm cōmunē rōnē boni

est actus charitatis.nã i actu dilectiõis includi/
tur.Beniuolẽtia.p quã aliqs vult bonũ alicui.
Voluntas aũt est effectiua eorum que vult si fa
cultas assit.Et ideo ex cõsequenti benefacere ali
cui ex actu dilectionis consequit̃.Si aũt bonuz
quod qs facit accipiat̃ sub aliqua spẽali ratiõe
boni.sic beneficentia accipiet rationẽ alicui⁹ spe
cialis virtutis.Elemosyna vel elemosynarum
largitio est ps beneficentie.z est actus misericor
die z p ꝑs charitatis z diffinit̃ sic.Elemosyna
est opus quo dat̃ aliquid indigenti ex cõpassio
ne ꝓpter deuz.Et bz multas spẽs scz.vij.corpora
les.z.vij.spũales.Elemosyne corpales q̃ vocan
tur cõiter opa mie cõtinent̃ in hoc versu.Visito
poto cibo redimo tego colligo condo.Que qa
sunt satis cõmunia.ꝯ eoz declarationi nõ ĩsisto.
Elemosyne vero spũales sũt be.Docere ignorã
tem.cõsulere dubitanti.cõsolari tristem.corrige
re peccantẽ.remittere offendenti.portare onero
sos z graues z p oĩb⁹ orare. Uersus.Cõsule ca
stiga solare remitte fer ora.Ita q sub illa dictio
ne consule intelligat̃ tam consiliuz q̃z doctrina.
Cetere patent.

¶ De humanis virtutibus. f

Post virtutes theologi
cas transeamus ad hũanas.Virtutuz aũt hũa
narũ q̃dã sũt intellectuales.q̃dã morales.z que
dam medie inter morales et ĩtellectuales. ¶ In
tellectuales virtutes dicunt̃ ille que sunt in itel
lectu speculatiuo.z sunt sex.videlicet sapiẽtia.sci
entia.intellectus.prudẽtia.consilium.z ars.Sa
pientia est habitus quo cognoscim⁹ altissimas
causas.Sciẽtia est habit⁹ cõclusionis q̃ cogno
scimus res humanas.Intellectus est habit⁹ ꝑn
cipiorum.Cõsiliũ ẽ inquisitio rõnis añ consiliũ
de eligendis.Prudentia est recta ratio agibili
um.Ars est recta ratio factibiliũ.Differũt aũt
agibilia z factibilia sicut agere z facere.Nã age
re ẽ act⁹ pmanẽs in ipo agente sicut videre.velle
z ceteri actus hũani qui sũt vsus potẽtiarum z
habituũ.Facere vero dicit actũ trãseuntẽ in exte
riorem materiã vt secare.Ꝯz de his virtutib⁹ in
tellectualibus tractare ñ ẽ ꝑtis negocij nisi q̃te
nus aliq̃ ea⁹ cõueniũt cũ donis in noĩe a qb⁹ tñ
differũt.qz inq̃ntũ sũt virtutes pcedũt ex iudicõ
rõnis.sz inq̃ntũ dona pcedũt ex instinctu spũssã
cti.vt supra satis patuit. ¶ Virtutes vo simpli
citer morales dicunt̃ ille q̃ sũt in appetitu siue ap
petitus sit ĩtellectiu⁹ siue sensitiuus.Et iste ꝑm
Aristotelẽ sũt.xij.videlicet iusticia.fortitudo.mã
suetudo.magnanimitas.magnificẽtia.ꝓpantia
liberalitas.philotimia vel honoris amatiua.ve
ritas.affabilitas.z eutrapolia.Dicũt aũt mora
les a more.Mos aũt ẽ habitus ex q̃ sine ꝑmedi
tatiõe est frequẽtia opm.Sed tñ mos dupliciter
accipit̃.Uno mõ ẽ idẽ quod ꝓsuetudo.sicut dici
mus.iste est mos talis patrie.Alio mõ ẽ idẽ qd̃
inclinatio naturalis vl̃ q̃ naturalis ad aliquid
opandũ.sicut dicim⁹ q mos bouis ẽ cornupe/
tere.z canis latrare.eo q ad istos act⁹ naturaliter
inclinant̃.Et hoc secũdo mõ virtus moralis dr
a more.Vl̃ dicit̃ a mora.i.a diuturnitate assuefa
ctionis.vel ab eo qd̃ ẽ mor z ꝑmpte ex eo ẽ opa/
tio. ¶ Uirtutes aũt medie inẽ intellectuales et
morales sũt q̃ existũt in ĩtellectu practico.vt pru/
dẽtia z alie virtutes sibi annexe.de qb⁹ infra pate
bit.Prudentia enĩ ꝑm cõmẽtatorẽ media ẽ inẽ
virtutes ĩtellectuales z morales.ãnũerari tñ pot
cũ moralibus.q̃ licet ꝑm eẽntiã suã sit vir⁹ itelle/
ctualis.quenit tñ cũ virtutib⁹ moralib⁹ ꝑm ma
teriã suã q̃ sũt ipa agibilia puta actus hũani in
quibus ita se habet finis sicut ꝑncipia in specu/
labilibus vt dicit̃.vj.ethycorz.Uñ ad prudẽtã
requirit̃ q bõ sit bene disposit⁹ circa fines.qd̃ q̃
dem ẽ p appetitũ rectũ.Appetit⁹ aũt fit rect⁹ p
tutẽ moralẽ.Ꝯ dr.vj.ethycorz q impossibile ẽ pru
dentẽ ee nõ entẽ bonum.Ex quo patet q prudẽ
tia ad virtutes morales ptinet.imo ipsa ẽ dire/
ctiua oĩm virtutũ moraliũ.z in ipa oẽs morales
virtutes sibi inuicẽ cõnectunt̃.Dicit igit̃ cõuenẽ
do prudentiaz int̃ virtutes morales in vniuerso
erũt.xij.quarũ vna est ĩ intellectu scz prudentia
vna in appetitu intellectiuo puta voluntate.f.iu
sticia.z decẽ in appetitu sensitiuo.quarũ quattuo
or quidem sunt in irascibili.f.fortitudo mansue
tudo magnanimitas z magnificẽtia.Reliq̃ aũt
sex sũt in cõcupiscabili.Int̃ oẽs aũt virtutes mo/
rales sũt q̃ttuor ꝑncipales que dicunt̃ cardina/
les.Tum ꝓpter earum ꝑmitatẽ z ꝑeminentiaz
quã habent respectu aliarũ virtutum moraliũ.
Cardines enim dicunt̃ pme celi et terre vl̃ maris
Celi q̃dẽ.Uñ Deut̃.xxx.dr. Si ad cardines celi
fueris dissipatus.Terre vo.j.Regum.ij.Dñi.n.
sunt cardines terre.Maris etiã Uñ.Job.xxxvj
Cardines q̃z maris opiet.Sic etiã be quattuor
virtutes sunt ꝑme oĩm aliarũ.Tũ ꝓpter sustenta
tionẽ z innitentiã.Sicut enĩ hostiũ cardini inni/
titur.sic tota cõuersatio bona circa bas q̃ttuor
virtutes ꝑncipaliter versat̃.Tũ ꝓpt stabilitatẽ z p
manentiã.licet enĩ hostiũ vertat̃ i cardine.cardo
tñ sp stabilis manet.sic licet ea circa que hmõi
virtutes versantur sint mutabilia scz ea quibus
vtendũ est.vel etiam variabilia vt actus hũani.
ipe tñ virtutes stabiles sũt.Tum ꝓpter ꝑncipa
litatem z sufficientiam.naz omes alie virtutes

morales ad has aliquo mō reducunt. ⁊ sufficiē/tissime sub eis vt sequit̄ collocant. ¶ G Et q̄/niā pene oēs virtutes morales sūt circa passio/nes. iō ad maiorē euidentiā dictorū et dicēdorū est sciendū q̄ omnes passiones sūt. xj. Quar̄ sex sūt in cōcupiscibili. ⁊ q̄nq; in irascibili. ¶ In cōcu/piscibili quidē tres sūt ꝓugationes scz amor et odiū. cōcupiscētia ⁊ fuga siue abominatio. gau/dium ⁊ tristicia siue delectatio ⁊ dolor. ¶ In iracu/bili etiā tres ꝓugatiōes videlicet spes ⁊ desperā/tio. timor ⁊ audacia. ⁊ ira cui in̄lla passio oppon̄it̄ Qualiter aūt circa singulas passiōes sint singu/le virtutes morales videlicet in appetitu sensiti/uo existentes satis videri p̄t cognoscēdo ꝑpri/am rōnē cuiuslibet virtutis put inferius assignā/tur. ¶ ꝓeter p̄dictas ār. xij. virtutes quedā alie bone dispositiōes ponūt ab aristotele ⁊ ab aliis phīs que non sunt ꝑprie virtutes. ¶ Propter q̄ō sciendū q̄ bonarū dispositionuz de q̄bus locuti sūt phī quedā sunt virtutes vt ille. xij. iā enume/rate. Quedā sunt quasi ancillantes virtutibus vt bene cōsiliari et bene iudicare de cōsiliatis an/cillant̄ prudētie. Quedā aūt nō sūt cōplete virtu/tes sed sunt dispositiōes seu p̄parationes ad vir/tutem. vt perseuerantia ⁊ continentia. que vt de eis loquit̄ phūs nō sūt cōpleta virtus. Quedaz vō sūt bone dispositiōes que sunt supra virtutē. cuius/modi est virtus diuina que dicit̄ virtus heroyca. de qua determinat Aristoteles. vij. ethycorum ¶ Nā sicut quidā hoīes sunt q̄si bestie ⁊ supmali videlicet extra modū hoīm. Sic etiā aliq̄ hoīes sūt q̄si diuini ⁊ supboni vltra modū humanum ¶ Propt̄ q̄ō tales supvirtuosi dici p̄nt. Et hec virt⁹ diuina ⁊ sup hoīez ꝑm phīm. nō q̄ sit supra ptātem hūanā. sed q̄r est supra id q̄ cōit̄ i hoīb⁹ inuenitur. Et ad ꝑ q̄ insit hoī. oportet cū magno ⁊ longo conatu niti ad mortificationez irratio/nabiliū passionū. ¶ Ita q̄ rō in suis actibus libere absq; impedimēto aliquo opet̄. quod p paucis cōuenit ꝑm phīm. Et ꝑm q̄sdā hec virt⁹ nō ē distī/cta virtus realit̄ et ꝑprie ab alijs virtutib⁹. ꝛz solū est q̄dā modus pfectissime habēdi alias virtutes ⁊ excellent̄ opandi ꝑm eas. Uñ ꝑm eustachiuz ꝑ virtus ē q̄dā sūitas ⁊ excellēcia aliaz virtutū Et ꝑm Alb. ipa ē q̄dā mod⁹ eēndi virtuos⁹. ¶ Igit̄ q̄ pru/dētia est aliaz oīm virtutū moraliū directiua vt dictū ē iō ab ipsa sumam⁹ exordiū.

¶ De prudentia. Ih

Prudentia dicitur mul

tipliciter. Quandoq; enim sumitur pro appa/renti prudentia cum tamen non sit vt Ro. viij. Prudētia carnis mors est. Ubi glosa. Prudē/tiā carnis quis habet cū studiosus implet que carnis sunt. Et hec reponit̄ur inter vicia Quāq; ve/ro sumit̄ large vt cōprehendat oēs virtutes co/gnitiuas. Et sic videt̄ Tullius sumere cuz dicit. Prudentia est diuinarum rerū humanarūq; cognitio cum ratione bene viuēdi Quāq; vero su/mitur stricte ꝑ virtute pficiente intellectū prati/cum. Et sic accipimus eam hic put videlicz po/nit̄ virtus cardinalis. Et describitur a tullio sic. Prudentia est appetendarū faciendarumq; re/rum scientia Et ꝑm Aristotelē. vj. ethycor est re/cta ratio agibiliū. ¶ Dorro ptes prudentie q̄si integrales que scz ad eius pfectuz actū exigunt̄ sunt octo que sequunt̄. Memoria. Ad pruden/tiam enī exigit̄ plurium memoriā habere. quia ex multis memorijs causat̄ experimentū. qō mul/tum confert ad prudentie generationem et aug/mentū. Intellectus vel intelligentia. Cum enim prudētia vt dictū est sit recta rō agibiliū. oportz q̄ totus pcessus prudētie ab intellectu deriuet̄. Et accipit̄ hic intellectus nō ꝑ potentia intellecti/ua sed put importat rectā existimationem circa aliqua p̄ncipia que accipiunt̄ vt p se nota Docilitas. Ad q̄z ptinet vt aliq̄s sit bene discipline su/sceptiuus. Cū enim prudentia cōsistit circa pti/cularia opabilia in quibus sunt infinite diuersi/tates nō p̄nt oīa ab vno hoīe sufficienter cōside/rari. qua ꝑpter hō indiget ab alio erudiri Docili/tas quidē aūt docilitas ē virtus dirigēs hoīez tā in addiscēdo q̄z in docēdo. Eustochia. q̄ ē bo/na cōiecturatio. ad quā ptinet vt hō bene se ha/beat in iueniendo ꝑ seipsum sicut ad docilitatez in acquirēdo ab alijs. Solertia. que est pars eu/stochie. et est facilis et prompta coniecturatio circa inuentionem medij vt dicitur primo po/steriorum. Solicitudo est quasi executiua solez/tie inquantum scilicet aliquis ex quadam solez/tia animi velox est ad prosequendum ea q̄ sunt agenda. Unde solicitus dicitur quasi solercitus ꝑm Isidorum in libro ethymo. Uigilantia est idem quod solicitudo. sed addere videtur exclu/sionem torporis in prosequendo. Ratio. Ad prudentiam enim pertinet q̄ homo bene sit cō/siliatiuus ad quod exigitur q̄ bene sit ratiocina/tiuus. Unde ratio hic sumitur pro quadā ꝑm/ptitudine ratiocinandi. Prouidentia impor/tat respectum quendam alicuius distantis ad quod ea que in presenti occurrunt ordinanda sunt. quod pertinet ad prudentiam. recte scilicet ordinare aliqua in finem. Unde dicta est pro/uidentia a procul videndo. Circumspectio est contrariorum vitiorum cautela. Ad hanc virtutem pertinet circumstantias negocij

attendere ⁊ p diligentē cōsiderationē inē contra
ria vicia mediū tenere. puta sic libertatem serua
re vt fugiendo auariciam ꝓdigalitatē nō incur
rat. Cautio est virtus ad quaz ptinet discernere
a virtutib⁹ vicia virtutū spēm ꝓferentia. Quia
vt dicit Isido. Non nunqz sub ptextu virtutis
viciū arguit. puta sub ptextu iusticie crudelitas
⁊ sub ptextu mansuetudinis segnicies. Und ad
hanc vtutez ptinet talia discernere ⁊ impedimē
ta vitare ⁊ pcauere. Partes autē subiectiue
prudentie siue eiꝰ spēs sūt he que sequunt. Mo
nastica. que est sui ipsius regitiua. p quā videli
cet aliqs bñ regit seipsū. Regitiua q̄ et dicit legis
positiua est p quā aliqs regit ciuitatē vel regnū
sub quo oīa alia recta regimina cōprehendunt
Politica est p quā aliquis regit seipsum in obe
diendo ꝓncipatib⁹. Iconomica est p quā aliqs
regit domū quantū ad gubernationē familie ⁊
domesticā vitam. Partes vero prudētie po
tentionales siue vtutes et annexe sunt he. Eubu
lia que est virtus bene cōsiliatiua. Et dicit ab eu
quod ē bonū ⁊ boli qđ est cōsiliū q̄ibona cōsili
atio. Et distinguit a prudentia. quia ad prudē
tiā ptinet bene cōsiliari ipatiue vel pceptiue sed
ad eubuliā elicitiue. Et ordinat eubulia ad pru
dentiam sicut cōsiliare ad pcipe tanqz ad princi
palius. Synesis est virtus bñ iudicatiua. hac v
tute aliqs dicit bñ sensat⁹. Differt aūt hec vtus
ab eubulia quia multi sūt bñ ꝓsiliatiui q̄ tamen
nō sunt bene sensati quasi recte iudicātes. Gno
mi est virtus bñ iudicatiua ꝑm altiores regulas
q̄z sint regle cōmunes ꝑm q̄s iudicat synesis. pu
ta q̄ bō bene iudicet ī illis casibus in quib⁹ aut
lex posita deficit. aut q̄bus lex statuta nō fuit. vt
de nō reddendo depositū furioso ⁊ hmōi Unde
gnomi quādā pspicacitatē iudicij importat.

De iusticia.

CCCCXL

REdde quod de
bes. Quāuis hoc thema oēs v
tutes cōplectat. spēaliter tñ an
tonomastice iusticie ascribit ad
quā ptinet ppie reddere vnicuiq̄ qđ suum est
Qua ppt de iusticia tractari volēti optime con
uenit ꝓponere idē vbuz. Redde qđ debes. Hoc
enī faciēdo oīs iusticia adimplet. Ad cuiꝰ euiden
tiam ē sciēdū q̄ iusticia multipliciter accipitur.
Qñqz enī sumit valde large q̄ ꝓ bonitate. sicut
ad Heb. j. Bileristi iusticiā. glo. i. oē bonū. Et ꝑz
hoc dicit Augꝰ duas eē ptes iusticie. s. declinare
a malo ⁊ facere bonū. Et sic iusticia distinguit
cōtra peccatū. Sicut aplus dicit Ro. aliquādo
nos fuisse seruos pcti. nūc vo suos iusticie. Sic
etiā sumit cū dicim⁹ impiū iustificari. Et qđ dz
fulgebunt iusti ꝛc. Et ita in similib⁹ locis scripte
Et sic accipit hic in ꝓposito nostro. Qñqz vo su
mit ꝓ inflictione penarū. sicut dicim⁹ iudicem
facere iusticiā malefactoꝝ. Et sic videt eē oppos
ta pietati ⁊ mie. Et sic intelligit cum dicit Bern.
Nullū nomē dei est qđ nō sonet aut iusticiam
aut pietatem. Qñqz aūt sumit ꝓ virtute reddē
te vnicuiq̄ quod suū est. Et sic cōtinet sub se pie
tatem ⁊ alias virtutes que hic sub ea collocant.
Et sic est virtus cardinalis. Et omnes has acce
ptiones in se cōplectit iusticia thematis nostri
que pōt dici iusticia iuris diuini. Haz hec iusti
cia facit hoiez declinare a malo ⁊ facere bonum
quātū ad ꝓmam acceptionem. Item facit hoiez
infligere penā tam sibi ꝓ pctis suis q̄z aliis ꝓ eo
ruz forefactis quātū sui interest ita q̄ nullus malū
remaneat impunitū. Et hoc quantū ad secun
dam acceptionem. Item facit hominē reddere
vnicuiq̄ quod suum est. quantū ad tertiam ac
ceptionem. Quid aūt sit illud qđ vnicuiq̄ debe
tur sufficienter patet ex dictis ⁊ dicendis. Justi
cia aūt vt est virtus cardinalis describit a tullio
ꝓ mo rbetorice siue sic. Justicia est habitus aī cō
muni vtilitate cōseruata suam cuiq̄ tribuēs di
gnitatē. Describit etiā ꝑm iurisp̄tos ⁊ etiaz ꝑm
tullium sic. Justicia est cōstans ⁊ ꝑpetua volun
tas ius suum vnicuiq̄ tribuēs. Ecōm aristotē
lem aūt sicut colligit ex quinto ethycoꝝ sic diffi
nitur. Justicia est habitus a quo habētes ipsuz
sūt et electiui ⁊ opatiui eius quod est equale in
distributiōibus ⁊ directionibus id est commu
tationibus. Ad hanc autem vltimam diffinitō
nem si bene attendat omnes alie reduci possūt.
Diuidit aūt iusticia a pbo in ꝓncipio. v. etbi
coꝝ ꝓma facie in legalē ⁊ pticularē. Justi
cia legalis est virtus generalis pficiens bomiez
in ordine ad alterū quēcūq̄z vt habet ordinem
ad bonū cōmune politicū. Est enī quidam habi
tus cōuenienter inclinans hominem ad agēdū
omnia quoꝝ vsus referibilis est ad bonū cō
mune. Dicit autē eē virtus generalis eo q̄ ꝓpor
tat actus omniū virtutum referendo eos ad bo
nū cōmune. nec determinat sibi aliquā materi
am spēalem. sz materia ⁊ actib⁹ omniū spēaliuz
virtutū vtit ꝓ materia. Propt qđ ipa dicatur eē
oīs vt⁹. Etiā q̄ finis eiꝰ ē bonū totiꝰ cōitatis Et
dicit legalis nō quia lege statuta sed q̄ ordinat
ad finem legis qui est bonuz cōmune. per iusti
ciam enim legalem aliquis vult bonū cuicūq̄z
inq̄ntū ē ps cōmunitatis. ita q̄ oīa refert in bo
nū cōmune quod ē finis ⁊ intentio legis būane

Sicut iusticia iuris diuini ō qua supra memo
raui omnia refert in deū qui est finis ⁊ intentio
legis nostre ¶Ro.x.finis legis christ⁹ ad iusticiā
omni credēti.glo.nō vtiqz humanā sed diuinaz
¶ Justicia vero pticularis est habitus ꝑm quē
homo pficit ad cōuenient agendum opationes
que sūt ad alterum nō quēcūqz sed vt est psona
singularis ⁊ ꝑm determinatā habitudinē. q̄ ha
bet ad agentem ⁊ ad materiā actiōis. ¶ Alias
iusticia legalis diuidit contra epykeyam. Epy
keya aūt est virtus iusticie legalis in pticulari
bus actibus directiua. Ad ipam enī ptinet int̄
ptari verba legis in casu quo verba legis fuare
vergeret contra bonū cōmune quod lex intēdit
obseruata tñ semp intentione legislatoris. Di
cit aūt epykeya ꝑm albertū ab epy q̄ō est supra
⁊ kaya q̄ō est iusticia q̄si supiusticiā ⁊ epykeyes
quasi supiust⁹ quia excellentiori modo seruat
iustū q̄z sit verbis legis explicatum. Uel aliter di
citur ab epy q̄ō est supra. ⁊ icos quod est obedi
ens eo q̄ p eam aliquis excellentius legi obedit
q̄z verba legis sonant. quia seruat intentionez le
gis vbi verba dissonant. Et differt virtus a gno
mi de qua dictū est in p̄cedēti capitulo. quia licz
vtreq; sint circa idez obiectū q̄ō est casus singu
laris in quo lex vniuersaliter dicta peccauit. boc
tñ est differens. quia gnomi est habitus talium
singulariū cognitiuus ⁊ indicatiuus. Et iō est
habit⁹ in ratiōe conūctus prudentie. Epykeya
aūt est habitus inclinatiuus ad opandū iudica
ta. Et ideo est in appetitu ⁊ conungitur iusticie
¶ B Justicie obiectū est ius siue iustuz. boc
enī idem q̄ō iuriste appellant ius ꝓ̄s appellat
iustū. Est aūt ius ꝑm tullū ars boni ⁊ equi. Di
uidit aūt ꝓ̄s. v. ethycoz ius siue iustū. in iustuz
naturale ⁊ iustum legale. Que diuisio est eadez
cum illa qua iuriste diuidunt ꝓma facie ius in
ius naturale ⁊ ius positiuum. Jus naturale ꝑm
ꝓ̄m est illud in quod natura inclinat. puta in
quit sicut in cōmunia ꝓncipia rōnis practice in
tellectus naturaliter inclinat. Et tale apud om
nes eandē vim habet obligandi. Et boc modo
describit a tullio in rbetorica sua sic. Jus natu
rale est nō quod opinio genuit. sed q̄ō innata vis
quedā rebus inseruit. Jus aūt legale est illō q̄ō
lege determinatū est et q̄ō totam virtutem obli
gandi habet ex ipō statuto legis. et ꝑm se sūptuz
omnino eēt indifferēs vtrum sic vel aliter fieret.
¶ Secūdū iuristas aūt ius naturale est q̄ō na
tura oia animalia docuit ⁊ q̄ō sequit natalē iclina
tionē hoīs vt ꝙuenit cum aliis animalib⁹. sicut
est maris ⁊ femine cōiunctio. ꝓlis ꝓcreatio. et e
ducatio et ꝙsilia. Sed ius legale q̄ō ipsi appellāt
ius positiuum ꝑm eos est ius scriptū p̄cipiens
honestū ꝓhibens q̄z cōtrariū Quod q̄ō ius po
sitiuū ipsi subdistinguunt in ius gentiū. ⁊ ius ci
uile. ¶ Jus gentium est illud quod ex ꝓncipijs
iuris naturalis imediate deriuat ⁊ quo oēs cō
muniter vtunt. sicut pacta est seruanda. nulli inu
riandum ⁊ cetera hmōi. Hoc aūt ius ꝓ̄s com
ꝓhendit sub iure naturali. sed iuriste reponunt
sub iure positiuo. Que quidē diuersitas ex bac
radice p̄cedit. quia cum ius naturale dicat illud
ad quod natura inclinat. In homine aūt sit du
plex natura. Una cōmunis inquātum aīal est.
Alia que est sibi ꝓpria inquantū hō est. Juriste
accipiunt ius naturale a natura qua hō conue
nit cū aliis aīalib⁹. ꝓ̄s vero a natura hoī ꝓpria
put sez hō p rationez naturaliter discernit bone
stum eligēdū ⁊ turpe fugiendū ¶ Jus ciuile q̄ō
idem ē q̄ō politicū aliter sumit a iuristis. aliter a
ꝓ̄o. Juriste enī noīant ius ciuile quod aliqua
ciuitas sibi cōstituit ex rōne alicui⁹ vtilitatis cō
munis. Unde ꝑm eos ius ciuile est q̄ō q̄sq; po
pulus vel ciuitas sibi ꝓpriū humana diuinaq;
causa cōstituit. ¶ ꝓ̄s aūt noīat ius politicuz si
ue ciuile ex ipa cōmunicatiōe ⁊ vsu q̄ videlicet ci
ues vtunt ⁊ cōmunicāt. Unde quia ciues com
munit vtunt tam iure naturali q̄ō natura oīb⁹
rebus indidit q̄z iure q̄ō est lege vel etiā cōsuetu
dine introductum. Ideo ꝓ̄s rōnabiliter sub iu
re politico etiā ius naturale reponit distīguen
dolus politicum in ius naturale ⁊ ius legale vt
dictū ē. Subdistinguit aūt ius ciuile a iuristis
in plura parcialia iura. puta ius militare. ius
publicū. ius quiritū. ⁊ plura alia de quib⁹ habe
tur. j. dist. in decretis. quib⁹ iīstere nō ptinet ad
ꝓ̄s negociū ¶ Judicū ē q̄dā act⁹ iusticie. Nā iu
dicū nihil ē nisi q̄dā diffinitio vl determinatio
ei⁹ q̄ō iustū ē. ¶ Seuentas ē ps iusticie legalis
inquātū pene īfligūt ꝑm taxationē legis. Et q̄n
tū ad ꝓ̄m ptinet hic ad iusticiā. De bac etiā habet
infra ō epantia. ¶ ꝓ̄partes q̄ integrales iusticie
sūt facere bonū ⁊ ōcliare a malo. Et licz be sunt
due ptes iusticie large sūpte vt supra dictū ē i ꝓn
cipio b⁹ capituli. ꝑ̄ tñ nihilomin⁹ respicere iu
sticiā stricte sūptā put ꝓ̄ de ea loq̄mur. Eq̄litas
enī iusticie ꝓstituit faciēdo bonū. i. reddēdo vni
cuiq; q̄ō sibi ōbet. ꝓstituta vo ꝓ̄uat ōclinādo a
malo. i. nullū malū primis īferēdo ¶ ꝓ̄partes sū
iectiue siue spēs iusticie sūt distributiua ⁊ ꝓmu
tatiua. Justicia distributiua ē directiua i distri
butiōib⁹ ꝓmūiuz bonoz ad singlas ꝓsonas ꝑm
proportionalitatem. Justicia commutatiua ē
directiua in cōmutatiōib⁹ que ꝓsistūt int̄ duas
ꝑuatas ꝓsonas adinuicem. Huius actus sunt

emptio vendicio restitutio satisfactio ⁊c.

¶ Partes aũt iusticie q̃ potentiales sũt be. religio. pietas. ⁊ obseruãtia. gratitudo. vindicatio veritas. amicicia. liberalitas. que omnes annectunt iusticie sub rõne qua cuilibet redditur debitum. p pietatem parentibus et patrie. p gratitudinem bñfactoribus. ⁊ sic de aliis. que omnes sũt spẽs iusticie naturalis ꝑm tullium. De quibus omnibus et singulis ꝑm ordinem est videndum Et primo de religione. ¶ Religio est virtus ad quã ptinet cultũ deo exhibere. Unde dicit Tullius in secũdo rhetorice q̃ religio cuidam nature quã diuinam vocant cultũ cerimoniãq̃ affert Unde ad hanc virtutẽ ptinet latria. Et nota q̃ latria tripliciter sumit. Latria vno modo sumit ꝑ his que deo exhibent ad reuerentiã ⁊ recognitionem dominij sui. sicut sunt sacrificia genuflexiones. Alio modo ꝑ ipa exhibitiõe. Tertio mõ ꝑ habitu quo p̃dicti obsequij exhibitio. pmpte ⁊ faciliter elicit. Primo mõ latria est materia virtutis scz religionis. Secũdo modo ẽ actus. Et tertio modo est ipsa virtus que etiã dicitur religio. Unde sciendum q̃ hec virtus quattuor modis nuncupat. Dicit enim pietas quantũ ad affectum deuotionis. Dicit theosebia id ẽ diuinus cultus vel eusebia id est bonus cultus quãtum ad studiũ attentionis. Illud enim homo dicit colore cui studiose intendit sicut ager aurũ vel q̃d quid aliud. Dicit etiã latria. i. seruitus quantuz ad opa que deo exhibent in recognitionẽ dominij. Dicit etiam religio inquãtũ homo obligat ad aliqua determinata opa ad cultum dei exhibenda. Que tñ quattuor noĩa eandem virtutem important ꝑm diuersa que ad ipsam concurrũt Dicit aũt religio ꝑm Isidorum in libro ethymo. a re eligendo ea que sũt diuini cultus. Hmõi enim sp sunt in corde reuoluenda. Uel etiam q̃ deũ frequenter reeligere debemus quẽ amiseramus p peccatum. Uel põt dici religio a religando eo q̃ ipa nos religat deo. ¶ Sanctitas est idem ꝑm eẽntiam q̃ religio. sed differt ab ea rationẽ. q̃ religio dicit ꝑm q̃ exhibet deo debitum famulatũ in his que ptinent specialiter ad cultuz diuinuz sicut in sacrificijs et oblationibus ⁊ alijs hmõi. Sanctitas aũt dicit ꝑm q̃ homo nõ solum hec sed etiam aliarum virtutum opa refert in deum. Uel ꝑm q̃ homo se disponit p bona opa ad cultum diuinum. Dicit aũt sanctus grece agyos. i. sine terra. Uel dicit sanctus id est firmus. vnde sanctum id est firmatũ. Uel sanctus quasi sanguine tinctus. ¶ Religiõis aũt actus principales sunt bi qui sequuntur. Quoz duo primi sunt interiores. Alij vero exteriores. ¶ Deuotio est pmpta voluntas faciendi ea que ad diuinũ cultum ptinent. Et dicit deuotio a deuouẽdo. Unde deuoti dicunt qui seipsos q̃dammõ deo deuouent vt ei totaliter se subdant. Deuotiõis aũt causa est meditatio vel cõtemplatio quãtuz scz per meditationẽ homo cõcipit q̃ se tradat diuino obsequio. quod fit ex consideratione diuine bonitatis vnde excitat dilectio. ⁊ ex cõsideratione nostri defectus vnde excludit ꝑsumptio. Effectus vero deuotionis est spũalis letitia. inquãtuz deuotio ex consideratiõe diuine bonitatis pcedit. ¶ Oratio est etiã actus religionis. Per orationem enim homo deo reuerentiam exhibet inquãtum scz se ei subijcit ⁊ orando pfitet̃ se eo indigere sicut auctore suorum bonoꝝ. Habet aũt oratio plures spẽs siue ptes Ad orõnẽ. n. tria requritur. Primum est vt orans accedat ad deum Et hoc ꝑprie importat nomen orationis. Est enim ascensus mentis in deum. Secundo requritur petitio. que si ꝑponat determinate dicit ꝑprie postulatio. Si vero indeterminate dicit supplicatio Si vero solum narret factum vt ibi. Ecce quez amas infirmat. vocatur insinuatio. Tertio requritur rõ impetrandi quod petitur. que ex parte dei est sua bonitas ꝑpter quã petimus exaudiri. vt ibi. Propter temetipsum inclina aurem tuã Danielis. ix. Tũc dicit obsecratio que est ꝑ sacra contestatio. Sicut cum dicimus Per natiuitatem tuam libera nos dñe. Ratio aũt impetrandi ex pte petentis est gratiarũ actio. quia d̃ acceptis beneficijs gratias agẽtes meremur accipere potiora. Predictorum aũt simul cõcurrunt q̃tuor in collecta de trinitate. Nam q̃ ibi dicitur. Omnipotẽs sempiterne deus. ptinet ad ascensum mentis in deum. Sed q̃ dicitur. qui dedisti ⁊c. ptinet ad gratiarum actionem Qz vero subditur ꝓsta quesumus ⁊c. ptinet ad postulationem. Sed q̃ concluditur p dñm nostrum. in fine. ptinet ad obsecrationem ¶ Adoratio similiter est religionis actus. ⁊ consistit in exteriori corporis humiliatione vt genuflexione. pstratione. inclinatione ⁊ cetera hmõi. ¶ Oblatio est actus religionis ⁊ fit in signũ debite subiectiõis ⁊ honoris ꝑm similitudinem eorum qui dñis suis aliq̃ offerunt in recognitionẽ dominij. ¶ Sacrificium est quedam ps oblatiõis. Et dicit ꝑprie sacrificium quãdo circa rem deo oblatam aliq̃d fit. sicut q̃n animalia occidebant̃. q̃ panis frãgit̃ ⁊ comeditur. ⁊ similia. Et hoc ipsum nomen sonat. Ex hoc enim dicit̃ sacrificium q̃ homo facit aliquid sacrũ. Oblatiõ vero recte dicit. q̃n t̃ o aliquid offert etiam si nihil circa ipsuz fiat. sicut dicunt̃ offerri denarij vel panes in altari circa q̃s

nihil fit. Uñ oē sacrificiū est oblatio sed nō ecō/uerso. Sacrificiū etiam plures habet ptes. ſ. bo locaustum victima ꝛc. de quibus nō est hic cura dum. quia lex nouā talia nō habet ī vsu. ¶ Pri mitie etiam sunt quedā oblationes quia deo of ferunt. nō tn sūt sacrificia. quia nihil circa eas fit Offerunt aūt p̄mitie in recognitiōz diuini bene ficij. q. aliquis p̄fiteat se a deo fructꝰ terre p̄cipe/re. ¶ Decime p̄prie loquēdo non sūt sacrificia neqz oblatiōes. quia nō deo immediate sed eiꝰ ministris exhibent. Introducta aūt est decima/rum solutio ptim ex iure naturali inquātum ſ. naturalis rō dictat q̄ his qui ad salutem popu li diuino cultui insistunt totus ꝓlius necessaria victus ministrat. Sed quātū ad determinatio nem certe ptis puta decime vel septime nō ē de iure naturali sed ex quadā cōuenientia. ꝛ etiam erat ex institutiōe diuina ſm ꝓdicionem illiꝰ po puli cui lex dabat. ꝛ tūc habet vim ex institutiōe ecclie. ¶ Uotū etiā est quidā religionis actus. Est enī votū p̄missio deo facta. Et sic diffinit a q̄ busdā. Uotū est cōceptio boni ꝓpositi animi d liberatiōe firmata p̄missione videlicet delibera tionem cōsequēte. ¶ Iuramentū est actus reli gionis quo diuinū testimoniū inuocat cuiꝰ ve ritas infallibilis est. Unde Hiero. dicit. Qui iurat aut venerat aut diligit eū p quē iurat. Iu/ramenti aūt tres sunt comites videlicet Judici um vt discrete quis iuret. Ueritas vt verū iu/ret. Justicia vt licitum sit quod quis iurat Judi cio caret iuramentum incautū. Ueritate iura/mentum mendax. Sed iusticia iuramentū iniquū ꝛ illicitū. ¶ Adiuratio est actus religionis quo aliquis p diuini nois vel cuiuscunqz rei sa cre inuocationē ad aliquid faciendū inducitur. Et si hoc fiat solum p modū inductionis vel de p̄catiōis licituz est. ꝛ est actus religionis. Si aūt p modū cōpulsionis ꝛ cū necessitatis ī̄positiōe illicitum est nisi adiurās habeat ptātem sup eū quē adiurat. ¶ Laus diuina etiaz est actus reli gionis. qui fit ore nō quidem p̄pter deū q̄ sibi p hoc exp̄mamus nostros cōceptus. sed ppē lau/dantem. cuiꝰ affectus magis excitat in deum ex laude ipius. ¶ Pietas est secūda virtus annexa iusticie ad quā ptinet exhibere cultuz et reuerentiā pentibus et patrie Nam post deum bō maxime est debitor pentibus ꝛ patrie In cul tu pentum includit cultus oīm cōsanguinitate cōiunctorū. In cultu etiā patrie cōprehenditur cultus cōciuū ꝛ oīm patrie amicorū. Ad q̄ oīa pietas se extēdit. Unde dicit Tullius in sua rhe/torica. Pietas est p quā sanguine iūctus patrie q̄ benuolis officiū ꝛ diligens tribuitur cultus

¶ Et nota differentiā. officium. cultus. reuereñ tia. honor. laus. gloria ꝛc ¶ Officiū quidem im portat obsequiū siue seruiciū ꝛ alia ad hūanam necessitatē ꝛ cōmodum ptinentia Hoc enī ipm nomen sonat. Dicit enī officiū quasi obfacium p cōtrariuz. ꝛ venit a verbo officio officis quod idē est q̄ noceo noces. ¶ Cultus aūt importat quādā diligentiā et attentaz intentionem circa aliquos decentes actus q̄bus bō ad alium ordi nat puta circa seruiciū honorē ꝛ ceā tlia. Quia vt supra dictū est illud aliquis colere dicit cui at tente ꝛ diligenter intendit. sicut agrum et similia. Quia vt dicit Augꝰ. x. de ciui. dei. Illas psonas colere dicimur quas honoratiōe vel recordatio ne vel p̄sentia frequētamꝰ. Diuersificat tn rō si gnati p̄m diuersas res que coli dicunt. Naz ſm Aug. Agrum colere idem est q̄ arare. ciuitatē colere idē est q̄ inhabitare. formā colere idē est q̄ ornare. deum colere idē est q̄ venerari. pen/tes colere idem est quod amare. Unde versus. Agros rus formam supos colit atqz parentes. Hoc arat ℔ habitat ornat honorat amat. ¶ Re uerentia vero est habitus quo q̄s reputat ea q̄ sūt in alio magna. que aūt in se pua. Et ſm hoc reuereri dicit quēdā motum interiorē qui ē fu/giendo et resiliendo ab altitudine alicuiꝰ rei in ꝓpriam puitatē. Et vocat iste motꝰ timor reue/rentie. Et huic motui interiori rñdet exteriꝰ elō gatio vel fuga. qua humiles p̄sone elōgāt se ab his qui sunt in dignitate positi. nō audentes eis appp̄inq̄re. Alio tn modo reuereri dicit bono/rem quē aliquis exhibet alij grā dignitatis ad ostendendum q̄ ei subiectus sit ꝛ patus volun/tatem eius sequi. Qñz aūt cōprehendit motum timoris reuerenti simul ꝛ honorē. Et sic reuere/ri est cū timore honorē impēdere. ¶ Honor aūt addit supra reuerentiā exhibitionē p signa exte/riora. Est enī honor ſm p̄bm. j. ethycoruz exhibi tio reuerentie in testimoniū vtutis. ꝛ hoc p aliq̄ signa exteriora. vt est assurgere venienti. inclina re trāseunti. assistere sedenti. incedētē sequi. bire/tum deponere. ꝛ cetera hmōi Et sic reuerētia ex vna pte est quasi p̄ncipiū motiuū ad honoran/dum. inquātū scz ex reuerentia quā aliq̄s habet ad alium eū honorat. Ex alia vero pte ē finis ho noris inquātū scz ad hoc honorat aliquis vt ab aliis in reuerētia habeat. ¶ Laus vo differt ab honore dupliciter. Uno mō q̄ laus cōsistit ī so/lis signis verborum Honor aūt in quibuscūq; exteriorib⁹ signis. Et ſm hoc laus in honore i/cludit. Alio mō q̄ ſm p̄bm. j. ethycoꝝ laus dbe/tur alicui p̄pter bonitatem quaz ſm se habet ex ordine ad alterū. vt quando facit actū ꝓgruētez

fini. Honor aũt debeť alicui ppter bonitatẽ q̃m ſm ſe habet. Vñ ſm ipm laus debeť homĩ ppter actus virtutũ qui ordinanť ad felicitatem. Honor vero debeť deo ⁊ diuinis. Gloria aũt eſt effectus honoris ⁊ laudis. qz ex ꝟ q teſtificamur de bonitate alicui⁹ clareſcit eius bonitas in noticia plũmoz. Vñ dicit glia q̃ſi claria ſm Iſido. Et ſm Amb. glia eſt clara cũ laude notitia.

Obſeruãtia eſt tertia ps iuſticie annexa. ad quã ptinet exhibere cultũ ⁊ honorẽ pſonis in dignitate cõſtitutis. ſicut plãtis magiſtris ⁊ dñis Unde dicit Tullius in ſua rhetorica. Obſeruãtia eſt p quã boies aliqua dignitate añcedentes quodã cultu ⁊ honore dignãť. Partes ſiue ſpecies obſeruãtie ſunt due ſcz dulia ⁊ obedientia. Dulia eſt virtus qua exhibeť honor ⁊ reuerentia pſonis ſupioribus. Et accipiť dulia dupliciť. Uno mõ cõmuniter ſm q exhibet reuerẽtiam cuicũq boi ratiõe cuiuſcũq excellentie. Et ſic ſub ſe ptinet pietatem ⁊ obſeruantiã ⁊ quãcũq hmõi virtutem qua exhibeť homini reuerentia Et cõdiſtinguiť latrie. Et potiſſima ſpẽs ei⁹ eſt hypdulia. Maxima enĩ reuerentia debeť homini ex affinitate quã habet ad deũ. quod ptinet ad hypduliã. Alio mõ dulia accipiť ſtricte et ppie. Et ſic eſt virtus qua ſeruus reuerentiaz exhibet dño. Grece enĩ dulia latine ſeruitꝰ ẽ. Obedientia eſt virtus qua ꝙs debitũ reddit ſupiori ꝓceptis eius obtpando. Eſt enĩ obedientia voluntas faciendi ꝓceptũ vel mandatuz ſupioris. Quod quidem debitum eſt ex ordine iuris naturalis ⁊ diuini inquãtũ ſp inferiora habẽt moueri a ſupioribus. Unde obiectũ obedientie eſt ꝓceptum ſiue tacitum ſiue exꝓſſum.

Grã vel gratitudo eſt virtus ad quã ptinet bñfactoribꝰ grãz recõpenſare. Et deſcribiť ſic a Tullio. Grã eſt in qua amiciciarũ ⁊ officioꝝ alterius memoria ⁊ remunerandi volũtas continet.

Vindicatio eſt virtus ad quaz ptinet illatas iniurias vlaſci. Vñ ſm Tullium in ſua rhetorica Vindicatio eſt p quam vis aut iniuria aut omnio q̃d quid obſcurũ eſt ⁊ ignominioſũ defendẽdo aut vlciſcendo ꝓpulſat. ita tñ q hoc fiat intentiõe alicui⁹ boni. puta ad emendatiõem peccantis. vel ad eius cohibitiõem. ⁊ aliorũ quietem. ſeu ad iuſticie cõſeruationem. ⁊ dei honorem. cũ aliis debitis circũſtantijs. vt ſic enĩ eſt virtus de q̃ hic loquimur. Si aũt intentio vindicantis ferať ꝑnciꝑaliter in malũ illius de quo vindictaz ſumit et ibi quieſcat. ſic eſt illicitum ⁊ peccatũ. Hec autez virtus maxime neceſſaria eſt habenti ptãtem ſecularem.

Ueritas eſt virtus qua exteriora boĩs ſiue verba ſiue facta debite ordinantur ad aliquid ſicut ſignũ ad ſignatũ. Et nõ accipiť hic veritas ſm q veritate aliquid dicit verum q mõ accipiť cum dicit. veritas eſt adequatio rei ⁊ intellectus. vt ſic enĩ nõ eſt virtus ſed obiectuz vel finis virtutis. Sed accipiť hic veritas q̃ aliquis verum dicit ſm q ꝑ eã aliquis dr ee verax. Talis enĩ veritas ſiue veracitas eſt virtus de q̃ hic loquimur. Eſt aũt ſciendum q triplex ẽ veritas ſcz veritas ſignati ſiue rei. veritas ſigni. ⁊ veritas vtẽtis ſigno. Ad veritatez rei ptinet illud phi. ij. metha phiſice. Unũqq̃z ſicut ſe habet ad ee ſic ad veritatem. Et Aug⁹ in li. ſoliloquiorum Uerum eſt illud q̃d eſt. Ad veritatem aũt ſigni ptinere videť illa deſcriptio phi. Veritas eſt adequatio rei et intellectus ſiue adequatio ſignati ⁊ ſigni. Veritas vero put ptinet ad boiem vtentem ſigno eſt iſta que eſt ps iuſticie. ⁊ deſcribiť a tullio in ꝓmo rhetorice ſue ſic Veritas eſt q̃m immutata ea que ſũt ⁊ añ fuerũt aut futura ſũt dicunť. Et phs. iij. ethycoꝝ dicit q verax eſt qui ſermone ⁊ vita verũ dicit eo q talis eſt ſm habitum.

Amicicia que et affabilitas dicitẽ virtus qua homo cõuenienť ordinať ad alios homines in cõmuni cõuerſatione tam ĩ verbis q̃z in factis. vt ſcz ad vnũquẽq̃z ſe habeat ſicut decz

Liberalitas eſt virtus ad quã ptinet conuenienter vti pecunia ſeu quibuſcũq rebus poſſeſſis in quibus vſus cõſiſtit ꝑcipue in dãdo ſecundario in expẽdendo. Vñ dicit phs. iiij. ethycoꝝ q liberalis eſt ſupabũdare ĩ datione ⁊ ee emiſſiuũ. q̃d ei nomẽ idicat. Qđ. n. aliq̃s a ſe emittit q̃dãmõ illo a ſua cuſtodia ⁊ dñio liberat. ⁊ animum ſuum ab eius affectu liberum ee oſtendit Nec tñ liberalitas conſiſtit in multitudie datorum ſed in dantis habitu vel affectu. vt dicit. iij ethycoꝝ. Et diffinit liberalitas a tullio ſic. Liberalitas eſt virtus bñficioꝝ erogatriz. quã ꝑ affectu benignitatẽ. ꝑ effectu beneficentiã vocant.

De fortitudine G

Fortitudo in ſcriptura ſumit multipliciter. Quãz enĩ accipiť p fortitudine corꝑali. ſicut fortitudo ſampſonis. Quãq̃z pro fortitudine animi. Et ꝟ quadruplicit. Uno mõ generaliter. Et ſm hoc fortitudo repiri poteſt in omni virtute. Nam omnis virtus fortitudinẽ habet reſpectu vicij ſibi oꝑpoſiti. vt cõtinẽtia cõtra luxuriaz. Unde Prouerb. vlt. Accinxit fortitudine lumbos ſuos. Ad iſtã fortitudinez ptinet in omi ope meritorio facere ne quid minus Sicut etiam ad tpantiã generalez ptinet facere ne quid maius. Secũdo mõ large. nõ tamẽ ita generaliter ſicut primo. Et hoc mõ fortitudo

attendit circa difficilia in passionibus siue exteri oribus siue interioribus. Sic accipit Prouer. vlt. Mulierem fortem quis inueniet. Glo. Mulier fortis censet que p amore sponsi prospera t aduersa cotemnit. Cotemnere tamē pspera pro prie est tpantie. Tertio modo strictius sumi tur scom quod sumitur p fortitudine que attē/ dit circa ea que sūt difficilia in passionibus exte/ rioribus. Et vt sic comphēdit tpantiā. Quar to modo strictissime sūt ꝓz q attendit non circa qcūqz difficile in passionibus exterioribus. sed tantū circa exteriores passiones que corpi influ/ gunt. t nō extendit se ad damna rerū. Et sic sūt pBs. uj. ethycoz. Et describit a Tullio in rhetori ca sua sic. Fortitudo est cōsideranda piculorum susceptio t laborum ppessio. Et sm Andronicū Fortitudo est virtus irascibilis non facile obstu pescibilis a timoribus qui sūt circa mortez. Nō enī fortitudo est circa qcūqz picula sed soluz cir/ ca picula mortis t horū maxime que i bello sm pBm. uj. ethycorū. Et sicut ipe ibidem dicit habz ee circa timores t audacias quasi cohibitiua ti/ morum t moderatiua audaciarū. Ad ipam. n. ptinet remouere impedimēta quib9 volūtas re trahit a sequela rationis. Eius principalis act9 est sustinere. Secūdarius autē actus est aggredi. Martirium est quidaz actus fortitudinis ma/ xime pfectionis ptinens ad illū actū qui ē sustie re. Est aūt de ratione martirij firmiter stare i ve ritate t iusticia cōtra psequētiū impet9 Notandum aūt q fortitudini nō pūt assignari plu/ res ptes subiectiue siue spēs. quia est circa mate riam valde spēalem. Assignant aūt ei ptes qua si integrales t potentiales. Et sūt he que sequūt Magnanimitas est virtus circa magnos honores cōsistens. modū scz rationis circa eos ponens. Tendit enī magnanim9 ad ea que sūt magno honore digna. ita tñ q nō se extendit ad maiora qz sit dignus. nec etiā nimis a ꝓciatur humanū honorem. t tñ nō refugit p timorem. Unde adiūgit hec virtus fortitudini inquātuz cōfirmat aīm in magnis honoribus sperandis t adipiscendis. Circa mediocres hono res est quedā alia virtus que innoīata est. noīa tur tñ ex suis extremis que sūt philotimia. id est amor honoris. t aphilotimia. id est. sine amore honoris. Laudat enī qñqz qui amat honorem. qñqz aūt qui nō curat de honore put scz vtrūqz moderate fieri pōt. Fiducia ppie loquendo nō dicit virtutē sed est quedā ꝓdicio vel ps inte/ gralis virtutis t ptinet ad magnanimitatē Im portat enī fiducia qōdam robur spei puenies ex aliqua cōsideratione que facit vehementem opinionem de bono assequendo Unde fiducia est quasi spes roborata ex aliqua firma opinio ne. Securitas enī nō est virtus ppie sed ps vel ꝓdicio ad virtutem ptinens. Importat enim pfectam quietem animi a pturbatiōe timoris. t ptinet immediate ad fortitudinem. t ex cōsequē ti ad magnanimitatem inquātū scz repellit de/ sperationez. Magnificentia est virtus circa magnos sumptus existens. Unde sic diffinitur a Tullio in suarhetorica. Magnificentia est re rum magnarū t excessiuarū cum animi ampla t splendida ꝓparatione cogitatio atqz ammini stratio ad exteriorē executionem. Differt tamē magnificentia a liberalitate. Tuz quia libertas habet esse circa mediocres sumptus. t cōmuniē circa omnē pecuniarū vsum. Magnificētia vo circa magnos sumpt9. Tuz quia liberalitas ha bet eē. t circa dona t circa sumptus siue expēsas ꝓncipaliter tamē circa dona. Magnificētia au tem solum habet eē circa sumptus. Et si magni ficus etiam dat dona vel exenia vt dicitur. uij. ethycorum. hoc tamen nō est sub ratiōe doni sz potius sub rōne sumptus. Adiungit aūt h3 vir/ tus fortitudini inquātū tendit ad arduuz puta habens difficultatez ppter dispendium rerum. Patiētia est virtus que cōseruat bonum rō nis contra tristiciam ne scz rō tristicie succūbat Unde dicit Aug9. in li. de patiētia q patientia hominis est qua mala equo aīo toleramus. i. si ne pturbatione tristicie. ne aīo iniquo bona de sideramus p que ad meliora pueniamus. Et sic diffinit a Tullio in rhetorica sua. Patientia est honestatis ac vtilitatis causa rerum arduaruz ac difficilium voluntaria ac diuturna ppessio. Longanimitas differt a patiētia quia patiē tia ppie respicit ppessionem mali contristātis. Dicit aūt longanimis ex eo q aliquis habz ani muz tendendi in aliquod bonum qō in longi quum distat. Comphendit tñ sub patiētia inqn tum hoc ipsum quod est differri bonū speratuz natum est causare tristiciam. Juxta illud Prou. xuij. Spes que differt affligit aīam Et sm hoc supra Tullius diffinit patientiaz. Ubi hoc q dicit. difficiliuz ꝛc. ptinet ad grauitatē mali qō ppie respicit patientiā. Quod vero addit. diu turna ꝛc. ptinet ad longanimitatē. sm q ꝓuenit cum patientia. Perseuerātia ē virt9 ad quā ptinet firmiter psistere in aliquo bono diu et ps qz ad cōsūmationē. Cōstātia est q̄ idē pseue rantie. sed in hoc differunt. q2 pseuerantia ppie facit hoiem firmiter psistere in bono cōtra diffi cultatem que puenit ex ipa diuturnitate actus. Cōstantia aūt firmiter psistere ꝓtra difficultatē

que ꝓuenit ex quibuscũqꝫ exterioribus impeid mentis.

De temperantia

Temperantia tripliciter

accipit. Uno mõ ꝑ tꝑantia generali. Ad quam ꝑtinet moderari opus cuiuslibꝫ v̄tutis illo mõ quo loq̄t Oratius. Est modus in rebus sũt certi deniqꝫ fines vltra quos citraqꝫ nequit cõsistere virtus vel rectum. Et sic videt sumere Bern̄. in li. de ꝯsideratiõe. Tempantia inq̄t est non solum iusticie sed ⁊ fortitudine ⁊ prudẽtie moduꝫ imponere. Secũdo mõ tempantia dicit virtus animi impet⁹ nõ rectos cohibẽs. Sic sumitur a Tullio p̄mo rhetorice. Tertio mõ d̄r virt⁹ aĩm regens circa delectatiões q̄nqꝫ sensuuꝫ. Et sic accipit Glo. sup Mat. xv. Tempantia est refrenatio cupiditatis ab his que tempaliter delectant Et Aug⁹ dicit tꝑantiã eẽ in coercẽdis delectationibus prauis. ⁊ p̄cipue illis que sũt circa tactũ Est ergo tꝑantia ꝓprie virt⁹ ad quã ꝑtinet mo̅drare ⁊ refrenare ꝯcupiscẽtias ⁊ delectatões eas p̄cipue que sũt circa tactũ. Tum quia tales delectatiões sunt maxime nobis naturales. ⁊ iõ difficilius est ab eis abstinere ⁊ earũ cõcupiscẽtias refrenare. Tum quia earũ obiecta sunt magis necessaria p̄nti vite videlicet ad cõseruationem nature ꝑtinentia siue indiuidui vt cibus ⁊ pot⁹ siue speciei vt venerea. Partes quasi ĩtegrales tempantie sunt due. verecundia ⁊ honestas Verecũdia ꝓprie nõ est virtus. cũ repugnet ꝑfectioni. sed large accipiendo virtutẽ ꝑ omĩ eo quod est bonũ ⁊ laudabile in humanis actibus sic põt dici virtus. cum sit quedã laudabilis passio. Est aũt verecũdia ſm Dam. li. ij. Timor de turpi ꝑpetrato. Erubescentia aũt est quasi idez ꝙ verecũdia. sed in hoc differũt ꝙ verecũdia est timor de turpi iam facto. Sed erubescentia est timor de turpi cõmittẽdo. Unde ꝓpt̄ erubescẽtiam aliquis dimittit actũ turpem ⁊ viciosum. Unde dicit Greg̃. Nissenus. Qui verecundat occultat se in his que agit ꝓpter timorẽ scꝫ ingloriationis ⁊ vituperij. Qui vero erubescit timet incidere ingloriationem. Uñ erubescentia est timor de honoratiõis vel ingloriatiõis. Honestas est quidã spũalis decor vel pulcritudo Uñ dicit Aug⁹. Sed quasi honestatẽ voco intelligibilem pulcritudinem quã spũalez nos ꝓprie dicimus. Et d̄r honestas quasi honoris stat⁹ Honor aũt nõ debet nisi v̄tuti. Unde in idem refert cũ virtute. ⁊ attribuit tꝑantie ꝑ quanto repellit id quod est homini turpissimũ ⁊ indecẽtissimuꝫ brutales scꝫ cõcupiscẽtias. R Partes subiectiue tempantie sunt he que sequunt. Abstinentia est virtus subtractiua vl̄ moderatiua ciborũ ⁊ potuũ. Ieiunũ est actus abstinentie ꝑ quãto ꝑ rõnẽ est ordinatũ. Sobrietas est virt⁹ circa cibi et potus mensurã inquãtũ scꝫ cibus ⁊ potus impediũt rõnẽ. Unde nomen sobrietatis sumit a mẽsura. Dicit enĩ sobrius quasi briam id est. mensurã seruãs. Castitas est virtus refrenans delectatiões venereoꝝ Nam ex hoc nomen castitatis sumit ꝙ scꝫ ꝑ rationẽ cõcupiscentia castigat. Pudicicia est virtus a castitate distincta. sed ordinat ad ipaꝫ sicut exp̄mens castitatis circũstantiã. Pudicicia enĩ ꝓprie attendit circa venerea ⁊ p̄cipue circa exteriora signa venereoꝝ sicut sunt aspectus impudici oscula ⁊ tactus. Castitas aũt magis respicit venereã cõmixtionem. q̄nqꝫ tñ vnũ ponit ꝑ alio. Dicta autem est pudicicia a pudore. quia hoĩes maxime de actib⁹ venereis verecundant. Virginitas est ꝑs castitatis ⁊ habet se ad ipam sicut magnificentia ad liberalitatem. Est aũt virginitas ſm Aug̃. in libro de nuptijs ⁊ cõcupiscentia. In carne corruptibili incorruptionis ꝑpetua meditatio. Ubi est aduertendũ tria eẽ in virginitate cõsideranda scꝫ Integritas illius corꝑalis mẽbri. Immunitas ab exꝑimento illius delectationis que consistit in seminis resolutione Et ꝓpositũ ꝑpetue abstinendi a tali delectatione ⁊ eaꝫ nũq̄ꝫ velle exꝑiri. Primũ horũ ꝑ accidens se habꝫ ad virginitatem. Secũdũ aũt est materiale in v̄ginitate. Sed tertium est formale ⁊ cõpletiuum. Sumptũ est aũt nomen virginitatis a virore. qui quandã immunitatẽ adustionis importat Nam ad virginitatez requirit immunitas adustionis ⁊ concupiscentie. L Partes potẽtiales tempantie sũt he que sequunt. Cõtinẽtia ſm quosdam dicit ꝑ quaꝫ aliquis ab oĩ delectatione venerea abstinet a licitis etiam. Quo mõ dicit glo. Gal. v. Q, ꝑ cõtinentiã aliquis et a licitis abstinet. Alio modo ſm alios continentia dicit ꝑ quã aliquis resistit ꝯcupiscentijs prauis que in eo vehementes existũt. Quo mõ dic Andronicus ꝙ cõtinẽtia est habitus inuictus a delectatione. Et hoc etiã modo accipit phs. vij. ethycorũ. Cui etiã ipsum nomẽ cõsonat. Continentia enĩ ex suo noĩe quandã refrenatiõez ĩportat. inquãtũ scꝫ tenet se aliquis ne passiones seq̄tur. Nec tñ ꝓprie est virtus ſm phm sed mixta. Habet enĩ aliquid de rõne virtutis inquãtum scꝫ ratio firmata est cõtra passiões ne ab eis deducat Deficit aũt a ꝑfecta rõne v̄tutis inquãtũ insurgunt vehemẽtes passiones ratiõi cõtrarie Large tñ põt dici virt⁹ accipiendo nomẽ v̄tutis

p aliquo laudabiliū opez. ¶ Clemẽtia est vtus diminutiua penarū. Añ Seneca in secūdo de clementia ipsã diffinies sic dicit. Clementia ẽ lenitas superioris aduersus inferiorẽ in pstituẽdis penis. Et Tullius in secūdo rbetoricoz. Clemẽtia inqt ẽ virt9 p quã anim9 pcitatus in odiū alicui9 benignitate retinet. Et cõpat clemẽtia ad vtutem que dr severitas sicut epikeya ad iusticiã legalez. ¶ Severitas ẽ virtus p quã aliqs stat inflexibilis circa inflictiõem penaruz. qñ bocrecta rõ inquirit. Et est ps iusticie legalis quantũ ad inflictionẽ pene sm legem. Describit aũt sic. Severitas est virtus debito supplicio coercens iniuriam. ¶ Mansuetudo est virtus moderatiua iraru sm pbm. iij. ethycoz. Et differt a clementia. quia mãsuetudo ppzie respicit ipm vindicte appetitũ sed clemẽtia respicit ipas penas q exterius adhibent ad vindictã. Est aũt mansuetudo modesti animi trãquillitas. que nulla icurrentium rerũ tribulatiõe agitat. ¶ Modestia ẽ vtus moderatiua eoꝝ que mediocrem habẽt difficultatem. Difficiliũ enĩ moderatiua ẽ temperantia. Diffinit autem modestia a Tullio sic ¶ Modestia est virtus p quã pudoz honest9 caram ⁊ stabilem cõpat auctoritatẽ. ⁊ pfistit in dictis ⁊ factis. ¶ Spẽs modestie sũt bũlitas studiositas ⁊ alia que sequunt. Humilitas ẽ vtus que refrenat vel repmit ⁊ tempat animũ ne immoderate tendat in excelsa. Sicut aũt mansuetudo repmit motum ire. sic humilitas motum spei. Studiositas est virtus qua mens homis ad rerũ cognitionem vehementer applicat seu afficitur sm moderamen rõnis. Eutrapolia ẽ vtus moralis. Et habz eã circa ludos vt scilicet homo bene se habeat circa ludos sm moderamen ratiõis. Et ptinetur hec virtus sub modestia iquãtum scz homo p eam refrenat ab imoderantia ludoꝝ. Et dicit eutrapolia a bona versione. qa scz bene cõuertit aliqua dicta vel facta in solacium. Austeritas ẽ virtus sm Andronicũ que excludit oẽs delectatiões supfluas ⁊ inordinatas Et põt ptinere ad eutrapelliam vl ad affabilitatem. Respicit aũt eutrapelliam sicut severitas clementiam. ¶ Ponit etiã Andronicus quasdam alias virtutes que sub modestia continentur. Duas videlicz que ordinãt boiez in exterioribus motib9 corpis. quarũ vnaz appellat ornatum. aliã bonã ordinationẽ. Ornatus sm eum est virtus que respicit conuenientiã psone i motu ⁊ habitudine. Bona ordinatio est virtus sm eundem que respicit conuenientiã hominis circa exteriores psonas ⁊ diuersa negocia que circũstant. Et ptinet ad affabilitatem sed cõtinet sub modestia inquãtũ ponit in talibus modũ ratõnis. Alias tres ponit que ordinant circa exteriorem ornatũ qui est in vestibus ⁊ aliis hmõi. qrum pmam appellat bũlitatem. Humilitas autem put hic sumit est virtus qũe excludit intentionem glorie in exteriori aparatu. Añ dicẽ Andronicus. Humilitas est habitus nõ supabundans in sumptibus ⁊ pparatiõibus. Aliam appellat p se sufficientiam. Per se sufficientia est vtus que excludit intentionem deliciarum. Añ dicit idem andronicus. Per se sufficientia ẽ habitus cõtentus qbus oportet ⁊ determinatiuz coz que ad viuere cõueniunt. Tertiam appellat simplicitatem. Est aũt simplicitas put hic sumitur virtus que excludit omnẽ superfluaz solicitudinem taliũ. Unde dicit Andronicus. Simplicitas est habitus ptentus bis q ptingũt.

¶ De viciis CCCCXLI

Redde quod debes.

¶ Enumeratis vtutibus quas cuilibet sm suaz cõditionẽ reddere debemus. sequit cõsiderare singula vicia ex quibus debita. i. pctã cõtrahimus p quibus penam debemus supno iudici cuilibet nostrũ dicenti. Redde quod debes. id ẽ. lue penã p quolibet pctõ tuo debitam. ¶ Sũt aũt vij. peccata in genere que capitalia dicunt qz ex eis alia omnia originant. Quoz sufficientia sic accipi põt. Omne peccatum est ex eo q appetit9 noster inordinate mouet vel ad psecutionez boni vel ad fugam mali. Si ad psecutionem boni cum bonum sit tripler. scz bonorabile vtile ⁊ delectabile. vt habet pmo ethycoꝝ. Aut ergo inordinate appetimus bonũ bonorabile. ⁊ sic ẽ ianis gloria. Aut bonũ vtile ⁊ sic est auaricia. Aut bonum delectabile. ⁊ hoc põt ẽ dupliciter. qz illud delectabile aut est ad conseruationez indiuidui ⁊ sic est alimentum quod inordinate appetitur p gulam. Aut est ad cõseruationem speciei ⁊ sic est coitus qui appetit luxuriam. Si aũt appetitus inordinate mouet ad fugam mali. Talis fuga aut est respectu mali seu icõmodi ppzii. ⁊ sic est accidia. p quam inordinate fugimus maluz ⁊ incõmodũ laboris quẽ habere debem9 ad seruiendũ deo. Aut talis fuga mali ẽ respectu alterius puta respectu mali qđ nobis imminet a pximo. ⁊ hoc põt ẽ dupliciter. qz vel mali iaz illati. ⁊ sic est ira. vel mali ex alieno bono estimati. inquãtũ scz alienũ bonũ qđã nostrũ maluz estimamus. ⁊ sic est inuidia.

¶ De superbia

Inter oīa autem uicia vel pctā ſupbia ṗmatū tenet. Uñ inituz oīs pctī nuncupaī. Tū q; ipa fuit ṗmū oīm pctoz̄ū. Per eā enī peccauit angel9 in celo. z bō in paradiſo. Tum quia ex ea naſcunt oīa alia vicia mediate vel īmediate. Qō ſic apparet. Supbia enī qui vult omnes boīes excellere dolet ſi aliquis ei equaī. z ſic ex ea naſcit ira. Sed cū nō pōt ſe vindicare triſtaī. z ſic ex ea naſcit accidia. Accidia vero cōſolatiōez queres facit auarū. Auaricia autem quia in tpalibus abundat pōt magis exercere gulam. Gula vo ppter ventris repletionē de facili ſpumat in libidinē. Et hec de originatione vicioz̄um in generali. Supbia autē accipit dupliciter. Uno mō ſm q ſignat inordiatuz appetitū ppꝛie excellentie. z ſic eſt ſpeciale peccatum. Alio mō put importat quēdā accidentalē cōtēptū dei quātū ad būc effectū qui eſt nō ſubdi eius p̄cepto. z ſic eſt generale peccatū. eo q cōcurrit in oī pctō. quia ſicut alie virtutes nihil sūt ſine charitate. ſic ſine ſupbia alia vicia non ſunt Et ſic accipit in generali cōfeſſione cū dicimus Confiteoz me grauiter peccaſſe p ſupbiā in lege dei mei. Supbie aūt ſūt quattuoz ſpēs q̄s aſſignat Gre. xxxij. moral'. Prima eſt eſtimare bonum qō habet a ſeipo habere. Secūda ē eſtimare z ſi deſup cuz ſuis meritis accepiſſe. Tertia iactare ſe habere qō nō habet. Quarta deſpectis ceteris ſingulariter velle videri. Supbie ſūt gradus. xij. ſm Bern̄. videlicet curioſitas. mētis leuitas. inepta leticia. iactantia. ſingularitas. arrogantia. p̄ſumptio. pcoz̄ oſenſio. ſimulata cōfeſſio. rebellio. libertas peccādi cōſuetudo Et accipiūt hi gradus p oppoſitū ad. xij. grad9 humilitatis poſitos in regula ſcī bn̄dicti. Partes potētiales ſupbie ſunt p̄ſumptio z ābitio. Pre ſumptio eſt inordinatus appetitus glorie et bonoꝛis excedēs facultatē ſue virtutis z habz quattuoz ſpēs Prima eſt q̄n aliq̄s p̄ſumit qō alij nō p̄ſumūt. Secūda eſt q̄n quis p̄ſumit de quo p̄ſumēdū nō eſt. Tertia q̄n q̄s p̄ſumit aliquid añ tps. Quarta q̄n q̄s p̄ſūt qō eſt vltra vires. Ambitio eſt inordinatus appetitus bonoꝛis. Et habet tres ſpēs. Prima eſt appetitus dominij. Secūda appetitus magiſterij. Tertia appetitus ſimplicis exceſſus q̄n videlicet q̄s aliū in aliq̄ bono excedere nitī ita tñ q nō habet ſuperioꝛitatem ad eum. Ex ſupbia put eſt regina z maī omniū vicioz̄ū. naſcunt ſeptē vicia capitalia.

De inani gloria B

Primum eſt inanis glo
ria. q̄ differt a ſupbia. Qz licet vtrobiq; ſit appetitus ppꝛie excellētie. tñ ſupbus magn9 ſibi appꝛaret intra. Ex vanigloꝛioſus appetit in oꝛe aliozū magnus apparere p laudē extra. Et ſm hoc inanis gloria addit vltra ſupbiā manifeſtationem appetite excellentie. Et habet inanis gloria duas ſpēs z ſeptē filias. Differūt aūt ſpēs a filiab9 q̄a illa vicia que apta nata ſūt oꝛdinari ad finez alicui9 vicij capitalis dicunt de ipo oꝛiri z p conſequēs dicunt filie ei9. Et p̄t hmōi filie cadere circa aliā materiā z obiecta q̄z circa materiā ipſius vicij capitalis. Unde nō recipiūt directe p̄dicationē vicij capitalis. Spēs aūt non ſic accipiunt ſm rōnē finis. ſz ſūt ptes ſubiective vicij capitalis. z iō ei9 p̄dicationē recipiunt Prima ſpēs inanis glorie eſt fictio. q̄n videlicet q̄s gl̄iaī de falſo. vel etiā aliquo malo vero ad falſuz finē. Alia ſpēs eſt vanitas q̄n quis intentionē ſuam vltimate figit in gloria z laude hūana. z ppter h facit oīa opa ſua bona z mala. Prima autez filia inanis glorie eſt īobediētia. quia vanigloꝛioſus in nullo vult videri īferioꝛ. quod fieret ſi faceret mandatum. Secūda eſt contentio. q; vult vincere cū clamoꝛe. z p hoc apparere. Tertia eſt iactātia qua quis enumerat bona ſua vt laudabilis appareat. Quarta eſt hypocriſis que querit hoīb⁹ in exteꝛioꝛibus apparere. Quinta eſt ptinatia que dictū vel factū ſuum malu defendit ne erraſſe videaī. Sexta eſt diſcoꝛdia. q̄ p̄ra omne dictū aſſumit cōtrarium ppter vanā gloriam. Septima eſt nouitatū p̄ſumptio. qua q̄s noua l' dicit vel īuenit vt laudeī. Ad p̄dicta etiā vicia ptinet oīs ſimulatio vel fictio in verbis ſiue in factis que fiunt ad finem vane apparētie z oſtentationis. ſicut ſunt mendacia. ironia. adulatio. z cetera hmōi. De inuidia C

Secundū uiciuz capita
le eſt inuidia. Qz vt dicit Greg̃. xiij. moꝛal'. ṗma ſupbie ſoboles eſt inanis gloria. que dū oppreſſa mentē coꝛrūpit mox inuidiam gignit. Qz dum vani noīs potentiā appetit ne q̄s alius banc habeat aut adipiſci valeat tabeſcit. Et deſcribit inuidia ab Aug̃. ſic. Inuidia eſt odiū felicitatis alterius. Et ſicut dicit Dam. li. ij. ca. xiij. Inuidia ē triſticia de alienis bonis. Dicit aūt inuidia a nō videndo. q; nō pōt videre bona aliozū. Uñ diſplicentia boni que eſt inuidia pōt notari p viſionē interioꝛem vel exteꝛioꝛem. Juxta illud Senece. Quidq̄d mente fugim9 in geſtū oculis vir vide

mus. Et licet cōmunit inuidie spēs nō signētur possum⁹ tñ sub inuidia locare tanq̄z spēs zelū ⁊ nemesim. Zelus ēſm pīm.ij.rhetoꝛicoꝝ qñ q̄s tristat̄ de bono alterius nō ex eo q̄ alius habz illud bonū. sed ex eo q̄ illud bonū sibi deficit q̄ ille habet. Et si iste zelus sit circa bona diuina ⁊ virtuosa laudabilis est. Si aut̄ circa bona tpalia. pōt interdum eē peccatū. Nemesis est q̄n quis tristat̄ de bono alterius in quātū ille cui accidit bonuz est eo indignus. Q̄ pertinet ad bonos mores ſm pīm ibidem. Spōt tñ aliq̄n nō eē sine vicio. q̄n quis tristat̄ de bonis alterius nō ppt̄ aliquod bonuz quod sibi posset euenire si ille careret illo bono. vel ppter aliq̄d malum quod ipse posset incurrere alio habente tale bonum sed solum ppter hoc quia ipe excedit eum in tñ bono ⁊ habet excellentiam amplioꝛē q̄z ipē Hoc est inuidia ppꝛie dicta. ⁊ semp est peccatū vt dic̄ Aristo. ibidem. Filie aut̄ inuidie ſm Gre. sūt quinq̄z. Superba est odiū quod est velle maluz alicui. ⁊ nolle bonuz. Secūda est exultatio in aduersis primi. Tertia ē afflictio in psperis primi Quarta susurratio. que est detractio latens. Et ppꝛie susurrare est inter amicos discoꝛdiam seminare. vel ex inuidia amicum vel amiciciā auferre vel tollere Unde dicit glo. Roma.j. Differentia ēinter susurronem ⁊ detractoꝛem. quia susurro inter amicos discoꝛdiā seminat. detractoꝛ aliorū bona negat vel minuit. Quinta est detractio. Hec aut̄ fit in apto. Intēditq̄z melioꝛ apparere illo cui detrahit. Ad p̄dicta pertinet acceptio psonarum derisio. maledictio. ingratitudo. scandalum.

Beira B

Tertium uicium capitale est ira que sequit̄ inuidiam.

Quia sicut dicit Greḡ. xxj. moꝛal̄. Inuidia iram generat. q̄ quāto eterno liuoꝛis vulnere animꝰ sauciat̄. tanto et mansuetudo et trāquillitas amittit̄ ⁊ q̄ ꝗ si dolens mēbrū tangit̄ idcirco oppositе actionis manus. q̄i grauius pssa sentit̄. Ira aut̄ accipit̄ mltiplicit̄. Uno mō accipit̄ p ipa passiōe ire absolute sumpta sine compatione ad rationez. put ſm Bam. ⁊ Aristo. est accensio sanguinis circa coꝛ ppter appetitum vel desideriū vindicte in cōtrario. Et sic nō est vicium. quia pōt eē materia tam virtutis q̄z vicij. Alio mō accipit̄ p zelo recti iudicij. put importat simplicem motū voluntatis quo aliquis nō ex passione sed ex iudicio rōnis penā infligit. Et isto mō nō est viciū imo ponꝰ defectus eius eēt viciū. Quia sicut dicit Chryſo sto. sup Matth. Qui cuz causa non irascit̄ peccat. Spatiēta enim irrationabilis vicia seminat. negligentiam nutrit. ⁊ nō solum malos sed etiā bonos inuitat ad malum. Alio mō ista ira pzelum vltra simplicem motū voluntatis importat etiā motum appetitus sensitiui cōsequentē illum motū voluntatis ſm iudiciū rōis. nec isto modo viciū est sed ad executionem recti zeli vtilis ⁊ necessaria est ad ponendum in ope q̄ ratio dictauit. Unde est illō p̄s. Irascimini ⁊ nolite peccare. Quarto mō accipit̄ put est sine oꝛdine rōnis. Et hoc pōt esse dupliciter. Uno mō vt accipiat̄ ista carentia rōnis ex pte vindicte desidерate et intente sc̄z. quia est iniusta puta appetendo puniri eum qui nō meruit vel plus q̄z meruit. et sine debito oꝛdine iudicij ⁊ aliorum que ad hoc requirunt̄. vel rei publice. sed solum ex liuoꝛe aī. Et talis motus ire est vicioſus. ⁊ dꝛ ira p vicium. Alio mō vt accipiat̄ ista carentia rationis ex pte modi. puta si vindicta quidē sit iusta ⁊ debite intenta. ipe tñ motus ire excedit debitum moduz videlicet q̄ magnā habet inoꝛdinationem interius in coꝛde vel exterius in exhibitione. Et sic etiam ira est p vicia Et vtroq̄z isto modo est viciū capitale. Habet autem ira tres spēs ſm pīm quarto ethycoꝝ. Quia iracundoꝝ q̄dam sunt acuti scilicet qui nimis cito irascuntur. ⁊ ex qualibet causa leui. Alij sunt amari scilicet qui diu iram retinent. Tertij sunt difficiles siue graues scilicet qui non dimittunt iraz quousq̄z puniant. Eadem species ponit Gregoꝛius Nissenus et Damascenus libꝛo secundo. Tres iquiunt sunt irascibilitatis species. fellea. mania. et furoꝛ. Fellea ira conuenit his quos philosophus appellat acutos. Mania vero a manēdo dicta conuenit amaris. Furoꝛ vero conuenit difficilibus. Tres sunt gradus ire quos dominꝰ ponit in euangelio. Ira in coꝛde De qua aut dominus. Omnis q̄ irascitur fratri suo. Ira in signo De qua dicit Qui vero dixerit racha. quod est interiectio irascentis. Ira in effectu. De qua dic̄ Qui autem dixerit fatue. Ubi ſm oꝛdinem culpe adiicitur oꝛdo sententie. Unde recte ira sine voce iudicio. ira cum voce concilio. ira cum sermone contumelie gehenne ignis mancipatur Filie autem ire sunt sex. Superba est rixa. per quam intelliguntur omnia nocumenta que facto vel opere pꝛoximo inferuntur ex ira. Secunda est tumoꝛ mentis quando cogitationibꝰ intumescit sinus mentis vindictas varias machinando. Tertia est contumelia. que est voluntas se vindicās p exp̄bꝛatōez maloꝝ in primum. Quarta est clamoꝛ. qui est voluntas se vindi-

cans exaltãdo vocem per vituperium ad alioꝝ aures pueniens. Quita ẽ indignatio. q̃ ẽ voluntas se vindicãs ꝓ signũ molestie exterius declaratũ. Sexta est blasphemia. q̃ ẽ volũtas se vindicãs ꝓ opꝓbriũ deo vel scis illatũ. ¶ Potẽtiales ptes ire sũt q̃ sequũt. Odium. Qꝛ dic̃ Aug̃. Qꝛ ira crescit in odiũ. Nec obstat q odiũ ponit int filias inuidie. qꝛ nihil phibet ſm diuersas rões aliq̃d oriri ex diuersis causis. Vñ odiũ oritꝛ ex inuidia inq̃ntũ ꝓpam bonũ ꝓximi reddit ꝓtristabile ⁊ ꝓ ꝑns odibile. Et ex ira oritꝛ inq̃ntũ ꝓ continuitatẽ ire pueniꝛ ad ℔. q̃ bõ malum ꝓximi absolute desiderat nõ solũ i rõne vindicte. Et sic odiũ causat̃ ex inuidia formaliter ſm rõnẽ obiecti. ex ira aũt dispositiue. Cõtentio q̃ ẽ ipugnatio vitatis cũ ꝓfidẽtia clamoris ſm Amb̃. Et ẽ filia inanis gl̃ie vt supra dictũ ẽ. ¶ Ad ira etiaꝝ ptinere pñt guerra scisma vindicatio seditio bellũ lis vel litigiũ ſm illõ. bõ ira cũ dꝫ icẽdit litẽ ℙꝛouer. xxvij. Et ꝓsistit ppꝛie litigiũ in vbis ſm pℏm. iiij. ethycoꝝ. ⁊ differt a ꝓtẽtiõe. qꝛ ꝓtentio magis ppꝛie pertinet ad cõtradictionẽ discordie. litigium aũt ad cõtradictionem q̃ fit intẽtiõe cõtristãdi. ℍomicidiũ qõ plerũq; seq̃t irã. ¶ Sub ira etiã comp̃bendunt omnia vicia que sumunt ꝑ excessũ fortitudinis. sicut sũt intimiditas. audacia. ꝓsumptõ ptinacia. duricia cordis.

¶ De accidia E

Quartum uicium capitale

ſm Gre. ẽ accidia q̃ oritꝛ ex ira. qꝛ turbata mẽs q̃ ordinate se ꝓcurat cognoscẽdis eam pascit. Est aũt accidia ſm Dam. tristicia aggrauãs q̃ ita deꝑmut aĩm vt nihil ei agere libeat. Et diffinit̃ a bugone i li. de sacramẽtis sic. Accidia est tedium ⁊ amaritudo aĩ imoderata q̃ occupat̃ as spũalis extinguit̃ ⁊ q̃dã desperatiõis ꝓncipio mens in semetipsa subuertit̃. Habet aũt istud vicium duo noĩa. Vocat̃. n. tristicia rõe auersiõis a spũali bono ad q̃ tenet̃ q̃ estimat̃ graue. Et vocatur accidia rõne ꝓuersiõis ad creaturã. s. ad quam ẽ indebitã. q̃ estimat̃ leuis. ⁊ denoiat̃ ab accidine qꝛ peã oẽ bonũ spũale ẽ boĩ ĩsipidũ. ¶ Filie accidie ſm Gre. sũt sex. ℙrima vocat̃ malicia. q̃ est ſm Aug̃. volũtas machinãdi malũ alicui. Cuz enĩ q̃s iuuenat̃ alteri tũc irascit̃ ⁊ postea tristat̃. Secũda est desperatio. qꝛ diffidẽtia meritoꝝ matẽ diffidẽtie ꝓmiorũ ex q̃ itez oritꝛ tristicia. Tertia ẽ pusillanimitas q̃ nascit̃ ex diffidẽtia pueniẽte ex cõsideratiõe ꝓpꝛie ĩfirmitatis vl̃ arduitatis opis. Quarta ẽ rancoꝝ. q̃ ẽ ĩueteratũ odiũ. Quĩta est torꝑ circa ꝓcepta. i. ĩsensualitas ꝓpt̃ quã bõ ñ põt̃ induci i executiõz mãdatoꝝ dei. Sexta ẽ euagatio mẽtis circa illicita. q̃ñ bõ absorꝑt̃ tristicia ñ habẽs ĩ se q̃ delectet̃. euagat̃ ad oĩa q̃rẽs delectationẽ. ¶ Spẽs aũt bꝰ vicij assignant̃ diuersimode a diuersis. Iz ꝓphẽdẽdo oĩa ptinẽtia ad istud vicium ꝓter filias siue sint spẽs siue differẽtie siue effectus sũt hec. Tedium boni. tepiditas. mollicies somnolẽtia. ociositas. dilatio. tarditas. negligẽtia. ĩpseuerãtia. remissio. dissolutiõ. ignauia. ĩduotio. tedium vite. abominatio diuinoꝝ vel spũaliuz. murmuratio cõtra deũ. ĩportunitas mẽtis. inq̃etudo corꝑis. instabilitas. verbositas. curiositas. amaritudo aĩ. omissio ¶ Ad ℔et vicium pñt reduci oĩa q̃ causant̃ ex defectu fortitudis. sic timor. pusillanimitas. punicentia. ĩpatiẽtia. incõstãtia mollicies. Dicit̃ aũt mollis ſm pℏm. vj. ethycoꝝ. q̃ recedit a bono ꝓpt̃ tristicias causatas ex defectu delectationũ q̃ cedẽs debili mouenti ⁊c

¶ De auaricia F

Quintum uicium capitale

ẽ auaricia q̃ ſm Gre. vbi supra oritꝛ ex accidia qꝛ cũ cõfusum coꝝ bonum leticie intus amiserit vñ cõsolari debeat foris querit. Est aũt auaricia ſm Tullium ĩmoderatꝰ amoꝝ habẽdi. Vñ dꝫ auaricia q̃ ĩ eris auiditas. Et dicit̃ auarus ſm Isido. i. ethymo. q̃ ĩ eris vel auri cupidꝰ. Et grece auaricia dicta est philargia. i. amoꝝ argẽti. ¶ Auaricia ſm pℏm. iiij. ethycoꝝ quã ipe appellat illiberalitatem consistit in duobus scz in defectu datiõis et ĩ supabundãtia acceptionis. Et non omnibus integra aduenit sed bi quidez in acceptiõe supabundant. bi vero in datione deficiũt

¶ Ponit autem Aristoteles ibidẽ tres species auaricie ſm defectum in dando scz tenaces parcos ⁊ cimibiles. que sic distinguunt̃. Tenaces dicunt̃ qui omnia tenent ⁊ nihil dant. Parci dicũtur qui valde parum dãt. Cimibiles dicunt̃ q̃ de paruis dandis magnã vim faciunt. Unde et cimini venditores vocant̃. quia pua etiam multũ appreciant̃. Secũdũ supabundantiã aũt in accipiendo ponit Aristoteles. v. spẽs scz de meretricio pastos. vsurarios. aleatores. latrones. et mortuoꝝ spoliatores. ¶ Filie auaricie ſm Gregoꝝ. vbi supra sũt septẽ. ℙrima est proditio. qõ idem est q̃ deceptio que fit in absentia decepti. Secũda est fraus que est deceptio pfacta. ⁊ hoc in pñtia illius q̃ decipit̃. Tertia ẽ fallacia que fit ꝓ verba decipientis in occulto. Quarta est periurium. quod sepe incidit in emptione et venditione. Quinta est inquietudo. que est appetitus lucri. Sexta ẽ violẽtia. q̃ fit nocẽdo alicui palam ꝓ facta mala. quã vocat Isido. rapacitatem. Septima est contra misericordiam

obduratio cordis quã Ysido. appellat ībūanita/
tem. ¶ Partes potētiales auaricie q̄ sūt vicia
annexa vel reducibilia ad p̄missas spēs ⁊ filias
sūt be q̄ sequunt. Inusticia. Furtū qđ ē occulta
acceptio rei aliene Rapina q̄ ē apta ⁊ violēta ac
ceptio rei aliene ſm pīm. v. ethycor. q̄ duo cōp/
hēdunt sub latrocinio. Imprudētia. Astutia q̄
aliqs ad finē aliquē p̄sequēdū vtit vijs simulatis
⁊ apparentib⁹. Et hoc circa bona tpalia. ⁊ accipi
tur in malo ſm pīm. vj. ethycorū. Dolus q̄ im/
portat quādā executionē astutie. ⁊ ppie accipit
in malo. abusiue aūt ī bono. sicut ⁊ astutia. So/
licitudo tpalīū supflua ⁊ īmodrata. ¶ Prudētia
carnis q̄ ppie dr ſm q̄ aliqs habet bona carnis
⁊ vltimū finē sue vite. q̄ etiā dr prudētia mūdi ꝛ
illud Lu. xvj. Filij hui⁹ seculi prudētiores sunt ī
generatiōe sua. Bona aūt carnis dicunt exterio
res delectatiōes mūdi que appetim⁹ ppt̄ carnez
Et hec oīa aptius cōprehendit sub prudētia car/
nis cū dicit Ro. viij. prudētia carnis īimica est
deo. Symonia que ē studiosa volūtas emendi
⁊ vēdēdi aliqđ spūale vel spūali annexū. Ven/
dēda
ciū qđ fit in vēdendo et emēdo ptinet ad p̄dicta

De gula G

Sextum uicium capita

le est gula q̄ est vētris ingluuies ſm Gre. vbi su
pra. Et orit ex auaricia. Qui enī bona tpalia cō/
gregāt intēdūt vt gule ⁊ cōcupiscentijs carnali
bus seruiāt. Diffinit aūt gula ſm Aug. sic. Gu
la ē īmoderata cibi auiditas. Vel sic. Gula ē vo
rax edacitas nature finibus nō p̄fēta. Cui⁹ tres
sūt spēs scz Castrimargia. Comesatō. ⁊ Ebrieta
Castrimargi dicunt ſm pīm. iij. ethycor. q̄ cibo
vel potu se replent p̄ter vel vltra indigētiam Et
dr castrimargia q̄i castitatē mergēs. Vana castr
qđ ē ventez ⁊ magros qđ est īsania. ⁊ inde castri
margi q̄i habētes insaniā ventris Cōmesatio ē ī
ordinata cōcupiscentia circa appetitū sicci. Et dr
a comedēdo satis ſm Ysido. iij. ethymo. Ebrie/
tas ē īordinata p̄cupiscētia circa appetitū bumi
di. Et dr ab e qđ ē extra ⁊ brios mēsura q̄i boiem
extra mēsurā ⁊ modū ponēs ¶ Alias q̄nqz spe
cies gule assignat Gre. xxxj. moral. ⁊ ponunt ī dē/
cretis de p̄se. di. v. c. q̄nqz ¶ Prima ē cū q̄s borā co
medēdi p̄ueit. ⁊ ß fit ppt̄ ipatiētiā expectādi tps
debitū. Secūda cum quis q̄rit cibaria delicata
⁊ p̄ciosa. Tertia cū q̄s mēsurā excedit scz nimis
comedendo. Quarta cū q̄s nimis ardenter ⁊ fe
stine comedit. Nō enī vl⁹ cibor scz p̄cupia ī vicō
ē. Quīta ē qñ nimis studiose cibaria sua p̄parat
¶ Filie aūt ſm Gre. vbi supra sūt q̄nqz ¶ Prima
ē iepta letitia q̄ ē lasciuia carnis siue gest⁹ cor/pis
inordinat⁹ lasciuiaz mētis demōstrās. Scēda ē
scurrilitas. Gula enī mouet ad verba scurilia
Tertia est īmundicia que solet puenire ex gula
vt ē vomit⁹. eructatiōes fetide. ⁊ q̄cūqz alius in/
ordinatus efluxus supfluitatū. siue p os. siue p
alia membra. etiā genitalia. q̄ oīa ad immūdiciā
ptinent. Quarta ē multiloquiū. s. detractio vitu
periū ⁊ alia verba inania Quīta ē hebetudo sen
sus circa intelligentiā que importat quandā de
bilitatē mentis circa p̄sideratiōnē spūaliū bono
rum. Ad hanc ptinet intempantia.

De luxuria Ih

Septimum uicium capi

tale ē luxuria q̄ de ventris ingluuie nascitur ſm
Gre. ⁊ cūctis liquet. Cui⁹ septē sūt spēs. Quarū
q̄nqz ponunt in decretis. xxxvij. q. j. Lex illa. ¶ Pri
ma est fornicatio simplex. q̄ vt ibidē dicit. licz vi/
deat eē genus cui⁹libz illiciti coitus qui fit extra
vxorem legitimā. tñ spēaliter q̄uenit vsui vidu/
arum vel cōcubinarū vel meretricū. Secunda
spēs ē stuprū. qđ est illicita defloratio cōsensu tñ
accedente mulieris Tertia est adulteriū. quod ē
alieni thori violatio. Quarta est incest⁹ q̄ ē con/
sanguinearū vel affinū abusus. Quinta est ra/
ptus q̄n quecūqz mulier violenter opprimit. licz d
cretū restringat ad v̄gines. Due sequētes spēs
a doctoribus addunt. Sexta spēs est vicium cō
tra naturam. p quod intelligit omnis inordina/
ta effusio seminis extra vas debitum īordine ad
generationē. Septima spēs est violatio moni/
alīū vel p̄sonarum deo dedicatarū. que a q̄bus/
dam sacrilegiū appellat ¶ Filie luxurie ſm Gre.
vbi supra sūt octo. ¶ Prima est cecitas mentis. et
ſm Aug. in ope luxurie tota ratō absorbet. Cui
opponit donō intellectus. sicut ⁊ hebetudo sen/
sus de qua dictum est in capitulo de gula. Se/
cunda est incōsideratio. s. mortis vel inferni Ter
tia est unconstantia scz ad recogitandum ⁊ desi/
derandum nunc istud nunc illud. Quarta est p̄
cipitatio qua quis p̄cipitāter currit ad peccan/
dum exponens se piculo mortis ppter luxuriā
explendam. Quinta est amor sui scz quo quis d
siderat longam vitaz ad hoc vt expleat voluptā
tem suam. Sexta est odium dei. quod fit quan
do deus abstrahit et punit eos qui sequuntur
carnis delicias ad quas luxuria inclinat. Se/
ptima est affectus p̄sentis seculi scilicet appeti
tus bonorū diuitiarum sanitatis fortitudinis
et huiusmodi. per que luxuriosus consequitur
finem suū. Octaua est desperatio futuri seculi
que est diffidentia glorie ⁊ venie cōsequēde. Et
hec filia est luxurie cōsūmate. ¶ Ad luxuriam

etiã ptinet stulticia ꝑz istud ꝓuerb. vij. Statim eã sequit scz meretricẽ ignorãs q̃ ad victiaz stultus trahat. ꝓper luxuriã eni sensus hoim maxime imergit ad ꝛrena vñ stulticia nascit. Ex pmissis igit liquet euidenter qd quisq; cuiq; reddere debeat. quid deo. qd sibijpsi ꝑm aiaz. qd sibi ipsi ꝑm corpus. quid primis cuilibet ꝑm statuz & cõdicionẽ suã. quid superioribus. quid inferioribus. quid eqlibus. qd ꝑlatis. qd subditis. qd sacerdotibus curatis & alijs personis ecclasticis quid regibus & pncipibus. quid subiectis. quid nobilibus. quid plebeis & rusticis. quid dñis vl seruis. quid religiosis. qd secularibus. qd doctoribus. qd discipulis. quid paupribus. qd diuitibus. quid infirmis. quid sanis. qd amicis. quid inimicis & sic de singulis. Item quid angelis & sanctis in celo. quid diabolo & satellitibus suis in inferno. Quid vniuersaliter ommib9 creatis in mũdo ppter hoiem factis. ne videl icet eis in nostris vsibus abutamur. Ad hoz omnium distinctam cognitionem habendã. quid videlicet cuiq; reddendum. quidue cauẽdum ne pene debitum ꝓtrahat. & ꝓtractũ qũo reddat. Ad hec in quã premissa virtutum & viciorum notatio anallatur ꝛc.

Expositio euangelij dominice vicesimesecunde post pentecosten.

CCCCXLII

Abeuntes pharisei consiliũ inierũt vt caperẽt iesum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cũ herodianis dicẽtes. Magister scim9 qz verax es et viã dei in veritate doces. et nõ ẽ tibi cura de aliquo. Nõ eni respicis personaz hominum. Volent hypocrite et dolosi simulata laudatiõe aures hoim demulcere vt ꝑ applausũ adulatiõis aios hoim ad intẽtiõz suã alliciãt & a vitate subdole auertãt. Sic fecerũt iudei tẽptãtes dñm cape in ꝑmõe. vt apparet in pñti euãgelio. Qd diuidit i tres ptes. In q̃rum pma ponit euangelista dolosã phariseoz cõtra christũ malignatiõez. In scda ponit eoz õceptoriã q̃stionẽ. Ibi. Dic ergo nob. In tia põit prudẽtẽ christi rnsiõez. Ibi. Cognita ãt iesus. Circa pmũ tria facit. Primo põit deliberato praui ꝓsilij. Abeũtes. Aliud ẽ ire. aliud abire. Nã ire dic accessũ ad ẽminũ. Abire ãt dicit recessũ & elõgatiõez a ẽmio. Dignant ergo de istis dz q̃ abierũt q̃ a dei grã a vitate & a deo imo et a seipis abierũt. Jo. xviij. abierũt retrorsũ & ceciderũt i trã. pharisei. q̃ dicũt diuisi. & iõ abierũt ab vnitate pacis & ꝓcordie. Cõsiliũ inierũt. Isti pharisei pncipes ꝓtra christũ ꝓsiliũ inierũt. Propio vt christũ cesari exosũ redderẽt vt b. Secõdo vt ei9 nomẽ extingueret Jo. xj. Collegerunt põtifices & pharisei ꝓsiliũ aduersus iesũ & dicebãt qd facim9 ꝛc. Tertio vt eũ morti traderẽt. Mar. xv. Et ꝓfesti mane ꝓsiliũ facientes sũmi sacerdotes ꝛc. vincientes iesũ duxerũt & tradiderũt pylato. Ut caperẽt iesũ i ꝑmõe. i. vt audirẽt eũ aliq̃d dicẽtẽ rõne q̃ possent eũ capere in aliq̃ malo ope. conabant eum capere i vbis vt haberẽt materiã eũ accusãdi apd cesarẽ & herodẽ. O sacrilega stulticia phariseoz credebãt illũ capere i ꝑmõe q̃ ẽ fos sapie i excelsis. Ecc. j. Cui9 ꝑmo ignit9 clipeus est ꝓuerb. xj.

Secũdo ponit palliatio dolosi nuncij. Et mittũt ei discipulos suos. Nõ accesserunt pharisei ꝑsonas ad christũ vt dicit Chryſ. ꝓpt duo. Primo qz apti erãt inimici christi & sibi noti. Vñ cogitabãt q̃ coram eis caueret sibi in vbis. Secũdo qz apud oẽz ꝑlm notũ erat phariseos pseq̃ christũ. ꝓpt q̃ mino9 creditũ fuisset eis. Discipulos vo suos miserũt. Tũ vt q̃ incogniti facili9 decipent. Tũ vt depbensi min9 erubescerẽt. Sz vt dic Chryſ. Magistris suis etate minores erãt. malicia ãt pares. Nã & pulli serpẽtũ statura breviores. veneno sũt eq̃les. Et catuli luporũ adhuc teneri si pdã capere ñ pñt tñ sanguine gaudent & morsibus ludũt. Cũ herodianis. Chryſ. dic herodianos eẽ herodis milites & ministros q̃s iõ miserũt vt siq̃d dicerent christ9 ñ debere dari tributa statã a mistris reg ꝓphẽderet. Hiero. vo dic. Herodianos iudeos eẽ q̃b9 videbat cesari soluẽda eẽ tributa. q̃s pharisei derisorie vocabãt herodianos. eo q̃ d volũtate & pte eẽnt herodis. Et nota q̃ istd nũciũ factũ fuit feria q̃rta añ passiõez. Et d herode legit q̃ ipe tũc erat i hierusalẽ ꝓpt solẽnitatẽ pascalẽ. Dicergo milites herodis missi sũt cũ discipulis phariseoz vt discipuli possẽt eũ capere i ꝑmõe. & milites statim rapent eũ vt puniret i corpe. Certo põit adulatio simlati pconij. Licz. n. pconiũ laudis q̃d sibi dicebãt. fraudulẽta & corrupta itẽtiõe dixerint. va tñ dicebãt. Et ꝑmittit i huius laudatiõis pconio titul9 venerabil. Venerũt. n. dicẽtes. Magister. Dic d q̃ nouit artes q̃i maior statõe. Reuera christ9 magister ẽ arsz vz di pris oipotẽtis. q̃ sua arte potẽti hũc mũdũ ꝓduxit ex nihilo. celos sua vtute firmauit. firit sidera. claritate vestiuit orbẽ. elemẽta distinxit. ꝓposuit corpa mẽbris. ira ornauit virẽtib9 & bestijs. volucres leuauit i aere. pisces sectari voluit maria. & qd ãpli9 hoiez ex tra sua arte fixit viuctẽ sic dr puer. viij. Qñ ꝑpabat celos aderã qñ certa legez gyro vallabat

abyssos. qñ ethera firmabat sursuz. et librabat fontes aquarũ. qñ circũdabat mari terminum suum. ⁊ legem ponebat aquis ne transirẽt fines suos. qñ appendebat fundamẽta terre cũ eo eraz cũcta cõponens. Sed p̃ter hoc magisteriũ creationis aliud magisteriũ attulit nobis veritatis ⁊ virtutis. Prospiciens enĩ hic supnus artifex de celo sup filios hoĩm. vidit quia nõ erat intelligens quisq̃z aut requirẽs deum. Oẽs declĩauerunt a veritate inutiles facti sunt. ⁊ vsqz ad vnũ non erat qui benefaceret. vt dicit dauid p̃s. xiij. Prouide ergo a regimine scole celestis hic magister descendit ad errantes vt scolas ꝯgregaret humiliũ. Discite a me quia mitis sũ et humilis corde Mat. xj. Nõ docuit fabricare celos ⁊ creare mundũ ⁊ suscitare mortuos sz virtutẽ ⁊ hũilitatẽ Joh. xiij. Vos vocatis me magister ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis. sum etenĩ. ¶ B Deinde qz omĩs magister ẽ ꝓfessor veritatis triplicẽ in eo v̓itatez cõmendant scz vite doctrine ⁊ iusticie. De v̓itate vite dicunt ⌊ Scim⁹ quia verax es ⌋ ĩ vita tua nõ simulaor sed qd̃ es vita demonstrat. In ipso enĩ nihil fuit falsum. Verus enĩ de⁹ ẽ verus hõ vera aĩa. vere carnis. vere vite. vere passiõis. vere mortis. vere resurrectiõis. v̓e ascensiõis. vere virtutis ⁊ ñ ficte Esa. xxxviij. Memẽto qũo ambulauerim corã te in corde ꝑfecto. Ip̃e de se dic̃ Joh. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita. Itez cõmẽdant in eo veritatem doctrine ⌊ Et viam dei ⌋ scz qua ꝑuenitur ad deũ. Hec via arta pauptas est hec via despecta humilitas est. hec via laboriosa est patria. hec via excelsa charitas ẽ vt dicit apl̃s ⌊ In veritate doces ⌋ In veritate docet qui non mentit̃. qui veritatem nõ abscondit. ⁊ qui ꝓpter solam veritatem nõ alia intentione docet. Christus aũt nõ est mentitus. Quia vt dicit̃. Esa. liij. Qui peccatũ nõ fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Sed nec veritatem abscõdit p̃s. xxxix. Iusticiam tuam nõ abscondi in corde meo veritatem tuam ⁊ salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiã tuã ⁊ veritatẽ tuã a cõsilio multo Jo. xviij. Ego in hoc natus sum ⁊ veni in mũdum vt testimoniũ ꝑhibeam veritati. Rurs⁹ in veritate docuit. quia nõ quesiuit mũdi gloriam sed veritatem soluz Jo. viij. Si veritatem dico vobis quare nõ creditis mihi ego eniz gl̃iaz meam nõ quero. Item cõmendãt in eo veritatẽ iusticie. Et nõ est tibi cura. id est. solicitudo timor vel fauor ⌊ de aliquo ⌋ vt ꝓpter eum veritatez taceas ⁊ nõ exequaris. ⌊ Nõ enĩ respicis. id est nõ attendis ⌊ ꝑsonas hominũ ⌋ sed merita poti⁹. Jõ sup̃. certi sumus q̃ non dimittis ꝓpter maiestatem cesaris quin iuste diffinias quod veruz est Non est ergo in te defectus iusticie. Huius magistri conemur esse discipuli ¶ Et nota sz Chrysosto. q̃ isti volentes cape christum in sermone a laudibus inceperunt. quia hec est hypocritarum p̃ma malicia scz simulata laudatio. Laudant enim quos ꝑdere volunt. vt ꝑ delectatiõez laudis paulatim corda hoĩm ad simplicitatem benigne confessionis inclinent. Et ponit exẽplũ thauri ferocis quẽ qui vult cape mollib⁹ nodosam fricat eius ceruicem manibus. vt quẽ virtute tenere nõ põt ꝑ blandimẽta cõprehẽdat. Sic ⁊ isti cathenam subdole laudis portantes ĩ ore. ⁊ malicie gladiuz abscondentes in corde thaur̃ ecc̃liastice g̃gis dolo laudis ꝯp̃hẽdere festĩabãt

¶ Secũda pars expositionis euãgelij CCCCXLIII

Dic ergo nobis quid tibi videt̃. Licet censuz dare cesari. an nõ. ¶ A Secũda ꝑs ĩ q̃ euangelista ponit eorũ illaqueatiuam questionem de tributo cesari soluendo vel non. Ad cui⁹ noticiam est sciendum q̃ sub cesare augusto iudea subiecta romanis tributaria facta fuit. vt testat̃ lucas. q̃ tp̃e natiuitatis christi hãc legem in populo iudeorum dataz describit Lu. ij. Exijt edictum a cesare augusto vt describeret̃ vniuersus orbis. Et subditur. Et ibant omnes vt ꝓfiterent̃ singuli in suam ciuitatem. Sup cuius edicti executione cesar augustus herodẽ antipatris filium iudeis p̃fecerat vt et tributa exigeret ⁊ romano parere cogeret impio. Ex q̃ sub orta est magna cõtẽtio phariseis scribis ⁊ sacerdotibus asserentibus populum dei q̃ decimas ⁊ p̃mitias dabant. ⁊ cetera q̃ in lege scripta erãt seruabant. non debere humanis legibus subiacere. nec regi fore licitum temporalia tributa exigere ab eis qui decimis et p̃micijs z̃i. regi seruiebant eterno. Sed econtra romani milites q̃ dicebantur herodiani allegabant cesarem iudeaz defendere. rem publicam agere. defendere patriam. que non nisi militum manu fieri. nec militaris res absqz stipendijs perfici poterant. Id̃o iustum esse dare tributa eos ꝑ quoruz tutela erat impium. ita q̃ hinc inde allegationib⁹ deductis nõ absqz violẽtia exigebant̃ tributa. Cui⁹ rei cã hierosolima post ascensionem dñi subuersa est. quia legibus subijci noluit tributorum. Ergo q̃ dã tp̃e circa festum azimoruz herode hierosolimis existente dũ hec questio ageret̃ in ꝓpl̃o. pharisei odiuz habẽtes aduers⁹ christũ discipl̃os suos cũ herodianis id ẽ cũ militibus herodis s̃m Chryso. vl̃ cũ iudeis qui ꝑtẽ fouebãt herodis s̃z

Hiero. miserunt ad christum sup hac questiõe eum interrogãtes quatenus caperet in sermone vel questione vtralibet parte distincta. Siquidem diceret tributa nõ esse soluenda adduxerũt herodianos qui eum velut rebellem cesari comprehenderent. Si vero assereret iuste tributa exigi tanq̃z legali libertati ꝯtrariũ odiosũ ꝓplo demõstrarent. Ne igit̃ in hac dissonantia recusaret ꝓpriam sententiaz manifestare. laudes ꝓmiserũt q̃ veritatis eẽt obseruator doctor ⁊ defẽsor. Laudibus ergo p̃missis callide subiecerũt. [Dic ergo nobis] Siquidẽ enĩ tantũ amas veritatem nõ tacebis [Quid tibi videt̃] neq̃z enĩ aliud credis aliud doces [licet censũ dare cesari] vt q̃busdaz videt̃ eo q̃ defensor sit patrie [an nõ.] sicut plurimi asserunt deũ eẽ loci ꝓtectorẽ cui dant̃ p̃mitte decime ⁊ sacrificia ex lege. nã ipi soli ⁊ nõ homĩ tributa sũt soluenda. Est enĩ census tributuz q̃d vnicuiq̃z censet̃. i. imponit̃. Iste autẽ census erat vnus denarius argenteus valens. x. nummos vsuales. Cõpletũ erat ĩ eis illud Threno. j. Prĩceps ꝓuintiaꝝ facta ẽ sub tributo.

¶ Tertia pars expositionis euangelij.

CCCCXLIIII

Cognita aũt iesus nequicia eorũ ait. Quid me temptatis hypocrite. Ostendite mihi nũmisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis ies⁹ Cui⁹ est imago hec et supscriptio. Dicunt ei Cesaris. Tũc ait illis Reddite ergo que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo

¶ A Tertia pars in qua euangelista ponit prudentem christi responsionem. Et duo facit quia p̃mo p̃mittit que faciũt ad claram questionis solutionẽ que sũt quattuor. ¶ Primũ ẽ nequicie eorũ cognitio [Cognita aũt iesus neq̃cia eorum] Prima inq̃t Hiero. virt⁹ respondẽtis est interrogantiũ mentes cognoscere. Nihil autem põt latere deũ qui scrutat̃ renes ⁊ corda. ideo ipe cognoscit eorũ animũ ⁊ fraudes sermonis. neq̃z est abscõdita ꝓpe eũ simplicitas ꝑsonarũ neq̃z adulatio verboꝝ Sap. viij. Scit versutias sermonũ ⁊ dissolutiões argumentorũ. signa et mõstra scit añq̃z fiant ⁊ euentus tpm ⁊ seculoꝝ. Iõ vt dicit̃ Prouerb. xxj. Nõ est sapĩa nõ ẽ consiliũ. non est prudentia cõtra deũ. ¶ Secũdũ ẽ fraudis rep̃hẽsio. [ait. Quid me temptatis hypocrite] quasi diceret. Nõ queritis veritatẽ addiscere sed me verbis cape. Et ꝓpter hoc vocat eos hypocritas quia aliud p̃tendebant ⁊ aliud innuebãt Chrysosto. Nõ rñdit christus s̃m eoꝝ sermones pacificos blande sed s̃m eorum conscientias aspera dixit. quia deus plerũq̃z ad animam loquit̃ nõ ad corpus. volũtatib⁹ respõdz nõ verbis. Vide igit̃ quia pharisei blandiebant̃ vt ꝑderent. iesus aũt cõfundebat vt saluaret q̃a est vtilior deus homini iratus q̃z homo ꝓpici⁹

¶ B Notandum q̃ hypocrisis sũmope est detestanda multiplici rõne. Primo q̃z deum ꝓuocat Job. xxxvj. Simulatores ⁊ callidi prouocant iram dei. Secũdo quia ꝓximũ vexat Prouerb. xj. Simulator ore decipit amicum suum. Tertio quia subiectũ ꝓprium ĩhonorat. ij. Machab. vj. dixit eleazarus. Ipsi ꝓpter meã simulationem decipiant̃. ⁊ ego mee senectuti maculaz conquirã. Quarto quia virtutibus omnib⁹ expoliat Job. xv. Congregatio hypocrite sterilis. Esa. Et oĩs hypocrita erit nequã. Quinto q̃z excludit a gloria Job. viij. Spes hypocrite peribit Sexto quia ligat in pena Job. xx. Gaudiuz hypocrite instar puncti quod q̃i sterq̃liniũ in fine ꝑdet̃. Vñ Bern. Hypocrite volunt eẽ humiles sine despectu. paupes sine defectu. boni sine solicitudine. delicate pasti sine labore. adulãtes alij detrahẽtes. mordaces vt canes. dolosi vt vulpes superbi vt leones. rapaces vt vrsi querentes volunt esse sine auctoritate iudices sine visu testes postremo falsi accusatores ⁊ omĩ virtute carentes. ¶ Tertiuz quod p̃mittit̃ est nummismatis requisitio [Ostendite mihi nũmisma census.] id est nummũ qui pro censu capitis datur. Voluit dominus videre materiam questionis vt nos tacite informaret ne simus precipites ĩ sententiando. sed mature inquiramus anteq̃z diffiniamus Job. xxix. Causam quam nesciebaz diligentissime inuestigabam. [At illi obtulerunt ei denarium] qui valebat decem nummos et pro tributo dabatur vt dictum est. ¶ Quartũ est nummismatis examinatio. [Et ait illis ies⁹ Cuius est imago hec et superscriptio] Non int̃rogat ex ignorantia. quia bene videre poterat q̃ erat imago cesaris impressa ⁊ nomen eius ĩ circuitu. sed interrogabat dispensatiue vt dic̃ Hieronimus quatenus illi videant q̃z conuenient̃ ad eorum verba respondit. quia ex eoruz respõsione veritatem questionis aperuit [Dicunt ei cesaris.] Erat enim tunc imperator Tyberius nepos vel preuignus octauiani. Sed a Julio cesare omnes imperatores dicti sunt cesares. et ab Octauiano augusto omnes dicti sunt augusti. Et sub isto eodem tyberio domin⁹ pass⁹ ẽ De hac matia habes pl̃a ĩ euãgelio Exijt edictũ a cesare augusto. lvij. d. ¶ C Deĩd ex p̃missis

infert questionis determinationē. Reddite ergo que sunt cesaris cesari ⁊ que sunt dei deo Ex quo pfitemini illius nūmismatis suprscriptiōez ⁊ imaginē fore cesaris ipsi cesari ius suū tribuite scz tributum ⁊ pecuniā. ⁊ que sunt dei deo. scz decimas ⁊ pmicias ⁊ victimas. vtrūqz enī ius bñ se cōpatitur. nec alterū alteri piudicat. Qui enī regna cōstituit ius etiā regni determinauit. j. regum. viij Nam ⁊ ipse dñs reddidit tributum cesari pro se ⁊ petro Dixit enī petro Mathei. xvij Ut aūt nō scandalizemus eos. vade ad mare ⁊ mitte hamū. ⁊ eum piscē qui primʾ ascēderit tolle. ⁊ aperto ore eius inuenies staterē. illū sumēs da eis pro me ⁊ te Item reddidit deo que dei sūt Joh. vj. Descendi de celo nō vt faciā voluntatē meā sed voluntatē eius qui misit me. Item Joh xviij. Caligo patrē ⁊ sicut mādatū dedit mihi pater sic facio. Sic ⁊ nos non solū deo sed potestati inferiori subiecti esse debemus. Unde apostolus ad Roma. xiij. Omnis aia potestatibʾ sublimioribus subdita sit. nō est enī potestas nisi a deo Ubi pm glosam notāe anime hominē signat vt non solū in corpe sed et voluntate seruiatis.

¶ Notandū autē q̄ est duplex potestas superior Quedā est secularis qua fungūtur cesares ⁊ reges ⁊ alij pncipes ⁊ dñi seculares. q̄bus seruire debēt eorū subditi tanq̄z institutis a deo. qui dicit Prouerb. viij. Per me reges regnant ⁊ legū cōditores iusta decernūt. Per me pncipes imperāt ⁊ potentes decernūt iusticiā Unde dicit apls Roma. xiij. Qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Et subdit. Ministri enī dei sunt in hoc ipsum seruiētes. id est. ppē tributum seruiunt vobis dum patriā defendunt. Et subdit ibidē. Reddite ergo omnibus debita cui tributū tributuz. cui vectigal vectigal. cui timorem timorē. cui honorē honorē Que omnia sunt consona determinationi huic quantuz ad primā pticulā qua dicit Reddite q̄ sunt cesaris cesari ¶ Alia est potestas ecclesiastica ⁊ spūal qua fungunt papa episcopi ⁊ prelati ecclesiarū. ⁊ superiores in ordinibʾ religiosoz. Isti superioribus debēt reddere obedientiā ⁊ reuerentiam sui subditi. Quibʾ dicit Hebre. xiij. Obedite prepositis ⁊ subiacete eis. ipsi enī pugilant q̄si rationem p animabus vestris reddituri. Et hoc respicit secundā pticulā determinatiōis qua dicitur Et que sunt dei deo Isti nāq̄z superiores spūales tenent locū dei. quasi vice dei supra capita subditoz suoz positi sūt. vt dicit in decre. xix. q. iij. Statuimʾ. Uñ reuerētia obediētia ⁊ oblatō ⁊c. que eis pstant deo pstant. Hinc est q̄ dñs dixit ad apl̄os qui erāt prelati ecclie. Qui vos recipit me recipit. ⁊ qui vos spernit me spernit Luce. x. Unde q̄n ananias mētitus fuerat petro et aplis. de precio agri venditi. dixit ei petrus Nō es mētitus hominibʾ sz deo Act. v.

Sermo de eadem dominica CCCCXLV

Cuius est imago hec et suprscriptio Matth. xxij. Quia vt dicit glosa sup eodē verbo sic cesar sue imaginis impressionē exigit. ita deus animā vultʾ sui lumine insignitā Sic ergo tunc dñs ad litterā questionē fecit de imagine cesaris sculpta in nūmo. nō q̄ ignoraret cuius esset sed vt illos q̄bus loquebat ad cōsiderationē eius q̄d tendebat reduceret. Sic adhuc hodierna die eādem questionē facit dñs de imagine sua impressa in aia dicens ipsi aie. Cuius est imago hec et suprscriptio. Et potest questio accipi in duplici sensu. in vno. put deus p instinctū internum q̄ tidie loquit̄ fideli anime eā ad cōsiderationē sui ipsius inducēdo. In alio sensu put deus i extremo iudicio banc questionē dicturʾ est rōem de sua imagine a quolibet exigēdo. In pmo sensu ista questio potest accipi duobus modis. Uno modo de imagine hois interiore. Alio modo d imagine eius exteriore. Primo mō loquēdo d imagine sciendū q̄ sicut dicit in glosa sup illo vbo psal. iij. Signātū ē sup nos lumē vultʾ tui dñe q̄ imago hois interioris triplex ē. s. imago creatōis imago recreatiōis. ⁊ imago similitudinis Prima imago est a deo sm naturā formata. Secunda est a deo p grām reformata Sed tertia est a deo ⁊ ab hoīe habitibʾ ⁊ actibʾ informata. Prima ē imago in qua hō creatʾ est. s. rō. Secūda est per quā reformat imago creata. s. dei grā que mētī repande infundit. Tertia est imago ad quaz facti est hō. s. ad imaginē ⁊ similitudinez ipsiʾ trinitatis ¶ De prima imagine si quera cuius ē imago hec. indubitāter rñdeī. dei. Quia scribit Gen. j. Fecit deus hominē ad imaginē ⁊ similitudinem suā. Ecc. xvij. Deus de terra creauit hoīez. ⁊ sm suā imaginē fecit illū. Hec aūt imago creata p peccatū hois deformata est. propter q̄d dissimilis deo factʾ est hō. Uñ pillo tpe ad hāc questionē. Cuius est imago hec. nō poterat cōuenienter rñderi q̄ dī. q̄ totaliter erat deformata Iurta illud Psalm. xij. Facies eoz sicut nigredo olle Io circo deus descēdit assumēs hoiem vt imaginez suā deformatā reparet ⁊ reformaret. Reformatur aūt eā p grām iustificatiōis q̄ cōfertur in baptismo Et hic imprimit̄ secūda imago. De qua impressione est illud psal. pallegan Signatū est

sup nos lumẽ vult̃ tui dñe. Vult̃ dei dicitur imago dei rõne nostre vel mẽtis naturaliũ impressa. vt dic̃ glosa. Quia sicut p vultũ aliq̃s cognoscitur. sic p speculũ rõis cognoscat̃ deus. Et sicut vultus cõformitate vn̄ alteri assimilat̃. ita p rationẽ nos deo sil̃es sum̃. Et appellat̃ hic ratõ id qõ supius est in aĩa. siue vocet̃ ratio siue mens siue spũs. In quo supiori nostro impressa est dei imago vt in sigillo p̃m Hylariũ. Et iõ dr. signatũ est sup nos. i. in supiori nostro. Hui⁹ vultus lumen est gratia cristi qua iustificati sum̃. ac p hoc imago in nobis illustrata reformata repata ꝛ renouata existit. Vñ ap̃l's Ephe. iiij. Renouamini spũ mẽtis vestre induite nouũ hominẽ ꝛc Hoc inq̃z lumẽ imago mẽtis nostre signat̃. q̃si nũmus imagine cesaris. Homo enĩ factus est q̃si ad imaginẽ dei. quã peccãdo corrupit. ꝛ renascendo signat̃. vt dicit glosa. Et banc imaginem sic signatã. sic illuminatã. ꝛ sic reformataz deus vult sibi reddi. vt hic in cuã gelio dicit. Reddite que sunt cesaris cesari ꝛ que sunt dei deo. Ac si diceret p̃m Aug̃. Sicut redditis cesari suã imaginẽ. sic reddite animã deo lumẽ vult̃ eius illustratã ꝛ designatã. Et ad hãc cõsideratiõz intendit deus reducere boiem p questionẽ suã dicendo. Cui⁹ est imago hec ꝛ supscriptio. vt imago referat̃ ad naturã in qua hõ creat⁹ est. ꝛ supscriptio ad grãm qua recreat⁹ et reformat⁹ est. Ac si deus p unternũ instinctuz dicat boi. Cõsidera temetipsum ꝛ attẽde cui⁹ sit imago quã int⁹ in aĩa tua geris. an mea quaz ego formaui p naturam. ꝛ corruptã reformaui p grãm. Si tu in ea puritate qua reformata est eam custodieris. an forte aliã imaginẽ sez diaboli tuis peccatis in te depinxeris. vt dicet infra. C Subitare et aũt aliquis q̃re vult de⁹ vt imaginẽ suã in nob cõsideremus. ꝛ añ oculos habeam⁹. cũ cõsideratio ppꝛie dignitatis pleriq̃z inducat supbiã. Exemplũ in p̃mo angelo. q̃ ex cõsideratiõe nobilitatis nature sue elat⁹ in supbiã dixit. Similis ero altissimo Esa. xiiij. Ad h̃ dicendũ q̃ cõsiderare nobilitatẽ ꝛ dignitatẽ imaginis dei in nobis vtile est ad quattuor bona q̃ exinde cõseqũmur Primũ est vt exinde deũ artius diligam⁹. Quelibz enĩ res naturaliter diligit sibi sil̃e Vñ etiam licet naturalis amor sit inter p̃rem ꝛ filiũ. añ tenerior solet esse amor cũ filius valde similis ẽ patri. Cũ igit̃ in oĩb⁹ reb⁹ creatis aĩa rõnalis nihil sibi sil̃e possit inuenire. in deo aũt inuenit suã sil̃itudinẽ cũ ipsa ad dei similitudinẽ facta sit. digne totum amorẽ suũ in deũ debet reflectere Vñ Augustinus. Amand⁹ est unq̃t generator ꝛ p̃ponendus est creator. C Secũdũ est vt imagini dei in nob debitã reuerentiã exhibeam⁹. Ecc̃. x. Fili in mansuetudine seruа aĩam tuã. ꝛ da illi honorem p̃m meritũ suũ. Indignũ enĩ est vt creatura rõnalis in hoc deũ inhonoret. in quo de⁹ eaz pre ceteris creaturis honorauit. Si nepbas esset imaginez beate ẏginis vl̃ crucifixi in lutũ picere. q̃ntum nepbas ẽ imaginẽ trinitatis peccati turpitudie inq̃nare Vñ sup illud psal. lxxj. Tanq̃ in ciuitate tua imaginem ipsoꝛ ad nihilũ rediges. Dic̃ glosa. Quia ipsi uniq̃ in sua terrena ciuitate imaginem dei. s. rõem ad nihilũ redigerũt Iõ in ciuitate sua celesti hierl̃m de⁹ imaginẽ ipsoꝛ ad nihilũ rediget. q̃ de ẏa beatitudine nil habebũt cui⁹ capacitas est ex imagine. C Tertiuz est vt ei cui similes sum̃ natura studeam⁹ sil̃es effici gratia. in quo pfectõ nostra cõsistit. De qua similitudine dicit. j. Joh. iij. Scimus quoniã cuz apparuerit similes ei erimus quoniã videbimus eum sicuti est. De qua similitudine dicet in subsermone sequẽti C Quartũ est vt agnito tãto dei bñficio p eode deo grãs agamus. Quãuis enĩ pro vniuersis bñficijs teneamur deo reddere grãrũ actiones. maxime tñ de isto bñficio imagis sue qõ superexcellit omnia alia. Nã ad hãc imaginez ptinet capacitas eterne beatitudinis. que solius rõnalis creature est que toti mũdo pualet Tãtam itaq̃z dignitatẽ nobilitatis nostre ex imagine dei in nobis cõsiderare vtile est ꝓpter causas iã dictas. nõ vt exinde extollamur. vt tactũ est in obiectiõe do. Vñ Aug⁹ sup illud p̃s. lxxxv. Custodi aĩam meã quoniã sanct⁹ sum. dicit sic. Non est ista supbia sed cõfessio nõ ingrati ꝛ habere te cognoscere ꝛ nihil ex te habere. vt nec supbus sis nec ingrat⁹. Sic deo tuo. sanct⁹ sum. quoniam sanctificasti me. q̃ accepi non quia habui. q̃ tu dedisti nõ quia ego merui. Hec Aug⁹ Et p hoc patet rñsio ad obiectũ

Subsermo sdr̃imus CCCCXLVI. Al

Quis est imago hec

et supscriptio Also de imagine creationis ꝛ de imagine recreatiõis. Restat nunc videre de tertia imagine. s. similitudinis. Ad cui⁹ euidentiã est sciendũ q̃ q̃ de⁹ ꝛ natura nil agunt frustra p̃m pbum i p̃mo de celo ꝛ mũdo. Frustra aũt est q̃libet res q̃ non exit in opatõez suã. sicut frustra esset ignis q̃ nõ calefaceret. ꝛ sic de alijs. Ita frustra esset imago dei in aĩa si aĩa nõ oparet̃ p̃m eã. Sunt enĩ tres potentie in q̃b⁹ repsentat̃ imago trinitatis. q̃ debent exire i act⁹ suos. vt induãt sil̃itudinez trinitatis deifice. Vñ glosa sup p̃allegato vbo Signatus

est sup nos ⁊c. Dicit. Imago similitudinis ē ad quā factus est homo. q̄ factus est ad imaginē et similitudinē nō patris tantū vel filij. sed tot⁹ trinitatis. Per memoriā filius patri. p intelligentiam filio. p dilectionē spūsancto. Hec glo. Est aūt notandū q̄ in ppōsito nostro similitudo se habet ad imaginē sicut pfectio ad pfectibile. ita q̄ similitudo est pfectio imaginis. Verbi grā. Si i tabula depingatur imago hom̄is lineamentis cōpletis imago quidē est. sed si supaddit̄ color similis exēplari. tūc illa similitudo erit perfectior. quia ille color filis supaddit⁹ pficit illa lineamēta p̄us cōpleta in q̄bus existebat ratio imaginis. Sic ⁊ in aīa q̄n potēcijs aīe in q̄bus existit imago dei supadduntur habitus vel actus tendentes in deū. tūc pfectius assimilatur aīa deo p illos habitus vel actus. Et ista dr imago similitudinis. p q̄nto potēcie imaginis nō sunt ociose ⁊ vacue nec i natura nec in grā. sz sunt informate habitibus ⁊ actib⁹ tā infusis q̄z etiā acquisitis. q̄bus mens tendit in diuinā similitudinē. B Quibus aūt habitib⁹ vel actib⁹ potēcie imaginis perfici debeāt est sciendū q̄ pfectio memorie attēditur in continua dei memoratiōe. pfectio intelligētie in diuinor⁹ secretor⁹ cognitiōe vel cōtemplatiōe pfectio voluntatis in diuini amoris inhesione. Primo ergo pfectio memorie attendit̄ in cōtinua dei memoratiōe. Hāc pfectionē habuit p pheta qui dicebat Threñ. iij. Memoria memor ero sc̄z dei. ⁊ tabescet in me aīa mea sc̄z p defectionē ppr̄ie vūtis. sed inualescit in me virtus mea Aū Bern̄. in libro de meditatiōe. Sicut nullus momentū est quo homo non fruatur dei bonitate ⁊ misericordia. sic nullū debet esse momētus quo bō nō habeat eū p̄item in memoria. Omne tps in quo de deo nō cogitas hoc te cōputa p̄didisse. Secū do pfectio intelligētie attenditur in diuinor⁹ secretor⁹ cognitiōe vel cōtemplatione. nō in quā tali q̄ habet̄ p creaturas vel per somnia. sz tali que habet̄ p reuelatiōes internas p impressionē lum̄is increati in mentē quo ipsa mens eleuat̄ ad cognoscendū illa secreta diuine sapiētie que omnē raptū natural' rōis excedūt. Aū Bern̄. sup Can̄. p̄mone. xxj. Nō est inq̄t cōtenta aīa illa cognitiōe de deo. que multis p ea que facta sunt. vel illa que paucis p visa et somnia facta est. nisi ⁊ spēali p̄rogatiua in intimis illum affectib⁹ atq̄z ipsis medullis cordis celitus illapsum suscipiat. Hāc pfectionē intelligētie p excellentiā habet ille vginē⁹ archanor⁹ celestiū cōtemplator ioh̄es. cui p̄ ceteris reuelata sunt secreta celestia Tertio pfectio volūtatis attēditur in diuini amoris inhesione. Nā eni quā dei amor⁹ afficit habet p̄sto q̄cq̄d voluntas desiderare p̄ot. Aū Aug⁹ in libro de cōtemplatiōe domini nostri iesu chr̄isti. Magna inquit res est amor quo aīa p seipsaz fiducialit̄ accedit ad deum. deo cōstanter inheret. deū familiarit̄ p cuncta cōsultando de oī re. aīa que deū amat nihil aliud p̄t cogitare. nihil loq̄. nihil desiderare. cetera cōtemnit. Oīa fastidit. q̄cq̄d meditat̄. q̄cq̄d loquit̄. amore sapit. amore redolet Hec omia tria pfectiua potēcia q̄ imaginis habuit Aug⁹. que in se augeri petit in fine libri de trinitate. in oratiōe sic dicēs. Cora te dñe est scientia ⁊ ignorantia mea. vbi mihi aperuisti suscipe memētrantē. vbi clausisti aperi pulsanti. Et ad ppositū. Memineri m tui. intelligā te. auge in me ista donec me reformes in integrū. Hec est igit̄ imago dei i nobis bonis habitib⁹ ⁊ actib⁹ informata. ac p hō assimilata. ppter q̄d dicit̄ imago similitudinis. q̄ suo exēplari pfecte est conformata. Et de hac imagine deo querēti. Cui⁹ est imago hec et sup scriptio. cōfidēter r̄ndetur. dei. Veraciter eni tal' imago est dei tā p creationē. q̄z p recreationē. q̄z etiā p assimilationē. ⁊ nihilomin⁹ p habituz et actuū in deū tendentiū supscriptionē Sz tal' pfectio imaginis nō relucet in oib⁹. q̄ nō i omnibus iuenit̄ imago tā nobilib⁹ habitib⁹ ⁊ actib⁹ insignita. sz ecōtra habitib⁹ ⁊ actib⁹ viciosis acq̄sita. Aū Ro. j. Mutauerūt gliam incorruptibilis dei in similitudine imaginis corruptibil' hominis ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ serpentiū. p q̄ intelliguntē diuersa genera vicior⁹. in quor⁹ imaginū similitudinē isti mutāt glorioſaz imaginez dei in seipsis. De q̄b⁹ dr Esa. iij. Facies cōbuste vult⁹ eor⁹. Talē igit̄ imaginē tā deformē ⁊ sic turpiter p nos acquisitā intuēs dñs in tēplo suo positā q̄rit. Cui⁹ est imago hec ⁊ supscriptio. quasi nō cognoscat eā. q̄ opus eius nō est. sicut dicet quibusdā. Amen dico vob̄. nescio vos Mathē xxv. Et quemēter r̄nderet diaboli. Quot eniz vicia habet hō in corde suo tot demones habz ibi pictos vt imago referat̄ ad gen⁹ peccati. Hāc p uersam mutationē imaginis plāgens Hieremias Threñ. iij. Quō inq̄t obscuratū est aurū. mutatus est color optimus. denigrate sunt sup carbones facies eor̄um. non sunt cogniti in plateis

Subsermo secundus CCCCXLVII.

Cui⁹ est imago hec et supscriptio Alio mō potest hec q̄stio fieri de imagine exteriore. Cui⁹ videlicet sit imago quā q̄libet in cōuersatiōe exteri

oz repsentat. Nō enī sufficit in occulto bonam vitā habere nisi etiā quisq; studeat se exemplare exteri⁹ exhibere ꝑm Grego. Juxta illud Mat. v. Luceat lux vestra coraⁿ hoib⁹ Ad verbū ptractās hu. i de claustro aie Hoc inqt fit cū apparet misericordia i effectu. benignitas in vultu. būlitas i habitu. modestia in cohabitatōe. patiēna i tribulatōe. Talē imaginē repsentauit Johānes baptista. Cui ꝑbuit hyrtū tegimen camel⁹ artub⁹ sacris. strophiū bidentes. cui latex haustum sociata pastū mella locustis. Talē etiā imaginē gessit David⁹ ꝑm⁹ beremita q̄ exut⁹ toto secl'o z indut⁹ tunica de palme foliis vitā celestē duxit in heremo. Sic z sanct⁹ francisc⁹ in habitu z conuersatiōe ac etiā in corde suo stigmatizato quid aliud repntauit nisi imaginē crucifixi. Be quocunqz istoz z similū si fieret q̄stio. Cui⁹ est imago z supscriptio. Gruēt rnderet. Dei. vt imago referat ad sanctitatē vite ī se. z supscriptō ad exemplaritatē quo ad alios. Uñ tales ꝓnt dicere cum apl'o. j. Coz. xv. Sicut portauim⁹ imaginē terreni sc̄z hoīs añ baptismū vel cōuersionē. sic portem⁹ imaginē celestis. sup. p celestē cōuersationē B Ez beu nō oēs portāt talē imaginem. sz multi portāt imagines idoloz suoz q̄ faciunt sibi. vt dr Amos. v. quales sunt mulieres ornātes se cultu supfluo z ꝓcaci ad aspectuz virorum. Et cuilibet taliuz dicit Ezech. xvj. Fecisti tibi imagines masculinas z fornicata es in eis ⁊c. Be tali si querat. Cui⁹ est imago hec z supscriptio. apte rndet. diaboli. vt imago referat ad deformitatē peccatoz in psona sua. z supscriptō ad ornat⁹ pcaces suppictos. Et recte dicit q̄ talis imago z supscriptio sunt diaboli. q̄ talis procax mulier q̄d aliud est nisi rete diaboli. q̄ nō cōtenta damnatiōe ppria capit etiā aias alioz. Prouerb. vij. Ecce mulier occurrit ei in ornatu meretricio ꝑparata ad capiēdas aias Uñ ꝓsulit sapiens Prouer. vj. Custodias te inqt a mliere mala. pciosam viri aiam capit Et qđ dictū est ō muliere procaciter ornata q̄ portat imaginē diaboli cū supscriptiōe sua. potest etiā dici ō quolibet hoīe qui suis prauis morib⁹ z exēplis alios peruertit. Uñ Bernn. un quodā ꝑmone. Nōne tibi ī quit videt grauiozē ab eo christ⁹ sustinere persecutionē q̄ suggestiōe maligna. exēplo pniciōso scandali occasione. ab eo puertut aimas q̄s redemit. q̄z a iudeo q̄ sanguinē illū fudit. Talis enīz qui officiū diaboli supplet non incōgrue imago diaboli dr. j. Joh. iij. Qui facit peccatū ex diabolo est. glosa. q; imitat diabolū quoniā diabol⁹ ab initio peccauit C In alio etiā sensu premissa vba possent tractari. ꝓut deus in extremo iudicio hāc questionē ꝓponit exigēdo a quolibet rōnem quō imaginē suā in se custodierit z veneratus fuerit Aā ꝑm dispositionē imaginis in q̄ libet ad cōformitatē vel difformitatē christi iudicabunt. Et ꝑm hoc electi a reprobis discernētur Et licet oia patēt ibi oculis iudicis nec oportz eū querere q̄cq̄z ab aliq̄ velut ignorās. Ipse tamen ad instar sapiētis iudicis añ sententiā querit ad sentiāt sui assessores. Queret ergo hāc q̄stionē ō vno q̄z. Cui⁹ est imago hec z supscriptio. Cui q̄stiōi p quolibet iusto rndebit. Bñe. hec imago tua est. quia tibi cōsignata in creatiōe. p te renouata in redemptiōe. tibi ꝓformata in tui assimilatione. tui repsentatiua ī tui imitatōe z exēplari cōuersatione. Sed ex pte reproboz cū querit. Cui⁹ est imago hec. rndebit. Hec imago est diaboli. nō creatiōe sed imitatiōe z voluntatis sue ī formatione. Sicut Job. viij. dicit dom⁹ iudeis. Vos ex patre diabolo estis. Tunc iudex ꝓferens sniam dicet ministris. Reddite ergo q̄ sūt diaboli diabolo z que sunt dei deo Et ibunt illi ī supplicū eternū. iusti aūt ī vitā eternā. Mat. xxv. Quoz sc̄z iustoz numero nos ascribere dignetur. Qui viuit z regnat in secula seculorum Amen.

Expositio euāgelij dominice vicesimetertie post pentecosten.

CCCCXLVIII.

Loquente iesu ad turbas. ecce princeps vnus accessit et adorabat eum dicens. Domine filia mea modo defuncta ē. sed veni ꝓne manū tuā super eam et viuet. Et surgens iesus sequebatur eum et discipuli eius.

Quēadmodum vas aliq̄ liquore plenum si moueat nō potest nō superfluere. Sic patfamilias pius ac liberalis facultatib⁹ abundās nescit nō effundere necessaria petentibus. Ita saluator noster plen⁹ grā z vitate q̄n mouebatur fide et ꝓcibus supplicantū plenitudinez grāe nō potuit cōtinere q̄n superfluere. sicut pñs euangelū testatur. q; mot⁹ ꝓce principis ad resuscitandum filiam suam uit. z in via fide z devotione mulieris emorroysse mot⁹ superfluēter ad tactum fimbrie eā sanauit. Qđ euāgeliū in tres ptes diuiditur In ꝑma ꝑmittit principis ꝓ filia devota supplicatio. In secūda interponit mulieris emorroysse in via sanatio. Ibi. Et ecce mulier In tertia ponit puelle mortue mira resuscitatio. Ibi. Et cū venisset iesus ī domū Circa ꝑmū tāgit tria. Primū est christi ꝓdicatio. Loquente iesu

ad turbas ¶ Chryso. ¶ Post ꝑmones op⁹ adiun/xit in quo ampli⁹ pharisei obstruerent. q⁹ ꝑmo/nes p opa confirmant. Mar.xvj. ¶ Predicauerunt vbiq3 dño coopante ⁊ ꝑmonē cōfirmante seqn tibus signis. Ita hic patet. ¶ Secūdo ponitur humilis p̄cipis supplicatio. que implicat q̄q3 ¶ Primū est accessio ad christū. ⁊ hoc p fidez. Hebre.xj. Oportet accedentē credere. Alias fru stra q̄s oraret si nō crederet. Iz omnia possibilia sunt credēti. secus nō credēti. Dicit ergo. ¶ Ecce p̄ceps vn⁹ accessit ¶ Qualis p̄cipatus ei⁹ fue rit ex p̄munt lucas ⁊ marcus. q⁹ archisinagog⁹. id est. p̄ceps sinagoge noīe ia yr⁹. ¶ Secūdus est diuīe potestatis recognitio ¶ ⁊ adorabat eū ¶ p q̄ recognouit eū esse deū. Deut.vj. Dñm de/um tuū adorabis ⁊ illi soli seruies. Uñ enim di xit ¶ Dñe ¶ Sap.xvj. Tu es dñe q̄ vite et mortis habes potestatē ¶ B Notandū aūt q⁹ diuer simode aliq̄s adorat aliuz. Quidā enī adorant aliquē vt se de picu'o liberēt. Sicut iacob adora uit esau frēm suū Gen.xxxiij. Adorauit p̄nus in terrā septies Quidā vo vt q̄ petūt impetrēt Sicut abigail adorauit dauid vt impetraz ve niam viro suo. j. Reg.xxv. Et ita hic. q̄ ideo ado/rauit vt vitā filie inueniret. Alij vt honorēt. De qua adoratione bonoris Matth.iij. Dñm de um tuū adorabis ⁊ illi soli seruies. Hac adoratī one adorauerunt magi dñm Matth.ij. ¶ Proci dentes adorauerunt eū. ⁊ hoc bonore latrie Q̄ō etiā potest sumi hic de isto p̄cipe vt dictuz est. ¶ Tertiū est necessitans explicatio. ¶ Filia mea modo defuncta est ¶ cui cōtrariuz videt q⁹ mar/cus dicit q⁹ fuit in extremis. ⁊ lucas dicit q⁹ mo/riebatur. Solutio potuit esse q⁹ pater recedens de domo dimisit in extremis laborantē ⁊ morientez licet adhuc nō mortuā Uñ desperat⁹ de vita an teq̄z peruenisset ad christū credebat eā iaz mortuā Uñ non dixit absolute defuncta est. Iz modo de functa est. q.d. ego dimisi eā in extremis laborā/tem. Iz modo credo eā mortuā. maxime cū q̄dā dixissent ei iam cora dño ꝓstituto. filia tua mor/tua est q̄ vltra vexas magistrū vt dicunt mar/cus ⁊ lucas. ⁊ sic nullū cōtrariū ¶ Quartuz est supplex petitio ¶ sed veni impone manū tuā sup eam ¶. Licet hoc dixerit bona fide. fides tñ dimi/nuta fuit. Tū quia petijt q⁹ dñs veniret q̄ vbiq3 est. Tuz q⁹ petijt q⁹ manū suā imponeret q̄ solo ꝑmone restaurat vniuersa Uñ dixit ille cēturio Matth.viij. Dñe nō sum dign⁹ vt intres sub te ctum meū Iz tantū dic vbo ⁊ sanabit puer meus ¶ Est aūt sciendū q⁹ ꝓpria dñi corpalis mitiz cōferebat. q⁹ corpus christi fuit organū diuinita tis. Uñ ⁊ martha sibi dixit Joh.xj. Si fuisses hic frater meus nō fuisset mortuus ¶ Manus etiaz sua applicata multū valebat. iō in multis curis dñs ea vsus fuit. s. Matth.viij. in mundatiōe lepr̄osi quia extendēs manū tetigit eū. ⁊ Lu.viij. in suscita/tione mortui. q⁹ accessit ⁊ tetigit loculū. ⁊ etiaz hic tetigit manū puelle vt infra dicet ¶ Sed di/ceret aliq⁹. Cur iste non arguit de modicitate fi dei. Sicut arguit regulus Joh.iiij Qui cum ro gasset dñm vt descēderet ⁊ sanaret filiū ei⁹. dixit ei dñs quasi reprehendendo. Nisi signa et prodigia videritis nō creditis Ad hoc dicendū ꝑm Aug⁹. q̄ licet vterq3 fidē habuerit diminutaz. istius tñ fides maior erat fide illi⁹. Nā ille petebat venire dñm priusq̄z moreret fili⁹ ei⁹. non credidit eum mortuū suscitare posse. Iste vo eū ad iā mortuā filiaz inuitabat. ¶ Quintū est cōfidentia spei ¶ ⁊ viuet ¶ nō enī dubitauit q̄n illa manus q̄ homi/nem fecit ex nihilo Job.x. Manus tue dñe fece/runt me ⁊c. posset etiā solo tactu mortuū resuscī/tare. ¶ Tertio ponit supplicatōis ꝓna exaudiō ¶ Et surgens iesus ¶ ab ope p̄dicatōis q̄ aliq̄n rone necessitatis ptermittendū est ¶ sequebatur eū ¶ p̄cedebat enī pater puelle celeriter anxius p salute ei⁹ ¶ et discipuli eius ¶ sicut discipuli medi coz illos comitant cum ad infirmos accedunt. Marc⁹ addit hoc loco q⁹ tā multa turba seqbatur christū vt etiā eundē cōprimerēt. Currebant enī omēs qui p̄ociationi ei⁹ affuerāt vt suscitatō/nem mortue puelle viderēt ¶ Moraliter notā/dum q⁹ ex ꝓcessu isti⁹ p̄cipis p suscitatiōe filie sue ꝓcantis possum⁹ colligere decē condiciones/ que i oratione requirunt vt sit exaudibilis ¶ Primo vt ꝓcedat a p̄cipali parte hois scz a spū Jo.x. Spi ritus est deus ⁊ eos q̄ adorāt eum in spū ⁊ vitate adorare oportet. Q̄ō enī hō exterior sine interio re multū valet nō est exaudibile. Sicut de q̄busi/dam d. Matth.xv. Populus hic labijs me ho/norat corde aūt eoz longe est a me. Et hoc colligit ex eo q⁹ iste orans d. fuisse p̄ceps. ¶ Secundo requirit vnica oratis intētio Matth.vj. Cū ora ueris intra cubiculū tuū ⁊ clauso hostio ora pa trem tuū. Hoc colligit ex eo q⁹ iste vnus non distractus aut dispersus in intētiōe ¶ Tertō re quiritur q⁹ orans desideriū deo appropinquet Psal. Appropinquet depcatio mea in cōspectu tuo. Uñ de isto d. q⁹ accessit. ¶ Quarto requiri tur in orante fidei illuminatio vt hoc q̄d petit se credat posse obtinere. Mar.xj. Quicq̄d orātes petitis credite q⁹ accipietis Uñ iste p̄ceps iay/rus dictus est ꝑm q⁹ interpr̄atē illuminatō Qui to requirit diuine ꝓpiciationis supplex venera/tio. Unde iste adorauit eum ¶ Sexto requirit totius hominis humiliatio. Q̄ō colligitur ex eo

q̄iste p̄rocidit ad pedes ei⁹ ꝑm marcuz. Bebis duobus simul est istud ꝓp. Venite adorem⁹ et padamus añ deū. Septimo requirit diuine potestatis timorosa recognitio. Qđ colligit ex eo q̄ iste confessus est eum esse dñm. Malach.j. Si ego dominꝰ vbi timor meus. Octauo requiritur miserie ⁊ necessitatis explicatio. Licet ei dominꝰ omnia nouerit. homo tamē debz necessitatem suā cordi assumere ⁊ deo offerre. Hiere. xj. Tibi reuelaui causam meā. Añ iste princeps causam turbatiōis ⁊ miserie sue christo exposuit dicens. Filia mea modo defuncta est. Mo no requirit deuota postulatio. Nō enī sufficit do necessitatē exponere. sed debemꝰ eum petere. Johānis. xvj. Petite et accipietis. Añ iste p̄ceps postq̄z exposuerat necessitatē suā dño subiunxit rogando. veni inquit. impone manū tuā super eam. Decimo requirit effectꝰ petitionis indubitata cōsecutio. Mar. xj. Quicqđ orātes petitis credite. quia accipietis ⁊ fiet vobis. Unde iste princeps confidenter subiecit dicens. et viuet.

Secūda pars expositiōis euangelij CCCCXLIX.

Ecce mulier que sā guinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro. et tetigit fimbriam vestimenti ei⁹. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius. salua ero. At iesus cōuersus vidit eam dixit. Confide filia. Fides tua te saluam fecit. Et salua facta ē mulier ex illa hora. Secūda ps in qua interponit mulieris in via sanatio. Et subdiuidit hec ps in quattuor ptes. In ꝑma ꝑmittit hui⁹ mulieris cōdicio. que notat in septē. quorum ꝑma exꝑmit hic Matthe⁹. Primum est sexus fragilitas. Et ecce mulier. Secundum est passionis qualitas. Que sanguinis fluxuz patiebatur. Tertiuz est infirmitatis diuturnitas. duodecim annis. Quattuor alia superaddit marcus. Primū q⁹ multū ꝑpessa fuit a plūbus medicis. Secundū quia oīa sua erogauerat. Tertiū quia nihil pfecerat. Quartuz quia etiaz deterius habebat. Curatio etenī hui⁹ infirmitatis reseruabat celesti medico q̄ ꝓ nostris sanandis languorib⁹ sanguinē ꝓp̄riū effundere nō expauit. Secūdo tangit hui⁹ mulieris deuotō quo ad quattuor. Primū est cōfidētie securitas. accessit. cōfidenter nō obstante q̄ essz ex lege immūda cui nō erat licitum coīcare cuiq̄z. Hebre. iiij. Adeam⁹ cū fiducia ad thronū grē

Secunduz est verecūdie honestas. retro. ꝑ pudore erubuit in facez apparere sic̄ maria magdalena. Tertiū est pfecta humilitas. et tetigit fimbriā vestimēti eius. reputauit enī se indignam tāgere pedes christi vel etiā vestimētum eius. sz tantū tetigit fimbriā. i. extremā oram. Iudei enī habebāt fimbriā in vestimētis suis q̄bus erāt distincti ab alijs nationib⁹ ex lege. Nume. xv. Loquere filijs israel et dices ad eos vt faciant sibi fimbrias in quattuor angulis palliorum. Et est fimbria ꝑm Isidorū pendēs in vestimēto sicut fit in fine stole ⁊ manipulorum ad ipsorū ornatum. Has fimbrias dñs in pallio portabat ⁊ alij iudei. Quartuz est fidei securitas. Dicebat enim intra se. secreta meditatione. Si tetigero tantū vestimentū eius salua ero. Et tamē minus fecit in ope q̄z cogitauerat corde. quia sanata est ad tactū fimbrie que pendebat de vestimento. que ꝑmo cogitauerat tangere vestez. ad dandū intelligere q⁹ si etiā minus aliquantuluz fides esset in ore p cōfessionē. ⁊ in manu popatione q̄z sit in corde ipsa sufficeret ad salutē. Tertio ponit hui⁹ fidei cōmendatio. Ihesus cōuersus vidit eā. Marcus ⁊ lucas hunc locū supplent ⁊ dicunt q⁹ statim sanata est mulier ad tactū fimbrie. et sensit q⁹ sanata essz. christ⁹ aūt sentiēs virtutē que de illo exierat conuersus ad turbam dicebat. Quis tetigit vestimēta mea. Cūctis autē negātibus dixit petr⁹ ⁊ q̄ cum illo erāt discipuli. Precepto⁹ turbe te cōp̄imūt et affligūt. et tu dicis q⁹ tetigit me. Et dixit Jesus. Tetigit me aliq⁹. Nā et ego noui virtutem ē me exisse. Et circūspiciebat videre eā q̄ hoc fecit. Videns aūt mulier q⁹ nō latuit. tremēs venit p̄ocidit q̄z ad pedes eius. et ob q̄m causam tetigerat eū indicauit coram ꝑplo ⁊ quēadmodū sanata sit cōfestim. Tūc iesus dixit illi. Cōfide. ecce securitatis fiducia. filia. ecce charitatis gratia. fides tua te saluā fecit. ecce credulitatis efficacia. Et q⁹ ꝑmo dñs hāc mulierē vocauit filiam. ⁊ vt cognoscam⁹ vñ filiatio ꝓcedebat adiecit secundo. fides tua. Nā ideo filia q⁹ fide plena. Johan.j. Dedit eis potestatē filios dei fieri his q̄ credunt in noīe eius. Item nota ꝑm Chrysō. q⁹ dñs ait mulieri q⁹ fides sua ipsam sanauerat. nolēs sue virtuti sed fidei ei⁹ sanitatis bñficiū arrogare. docēs ꝓ hoc in virtuosis actib⁹ nostris non nostrā sed dei laudē querere debere ⁊ p̄dicare. Item aduerte q⁹ mulier sicut ex littera patz credidit corde. q⁹ dicebat intra se. dixit ore. q⁹ ponit ibi dicebat ⁊ accessit. tetigit ope ad dandū intelligere q⁹ si sanitatez volum⁹ ꝓsequi spūalē oportet nos fidem cordis manifestare ꝓ confessionē oris Roma.x. Corde

creditur ad iusticiā ore autē confessio fit ad salutem. Et p actum corpis Jaco. ij. Ego ostendam tibi ex opibus fidē meaz. ¶ C Quarto pōnit hui⁹ mulieris sanatio. Et salua facta est mulier ex illa hora. ex illa videlicet hora qua christuz fide tetigit. ¶ Querit Chrysostom⁹. quare dñs hāc mulierē latere volentē manifestauit. Ad hoc ex causas adducit. Prima ne mulier haberz remorsum. qz cōtra legis p̄ceptū sanguinaria christum tetigerat. Secūda vt ipsam corrigeret. qz existimabat christū latere. Tertia vt eius fidem cunctis videntibus exemplū oñderet Quarta vt manifestaret se omniū cognitorē Quinta vt oñdat quomō deus sanat sanguinis fluxū. Sexta vt in fide archisinagogū dirigat Ob quā etiam causam eā sanauit priusq̄z ad filiā eius veniret. Ideo vt idem dicit fidelior fuit hec mulier archisinagogo. Ille enī medicū ducebat. huic vero tactus fimbrie sufficiebat ¶ Dicūt quidam hanc mulierez fuisse martham ppter verba Ambrosij i tractatu de salomone. Ubi dicit q̄ christ⁹ largū sanguinis fluxū siccauit in martha. z q̄ demōes expulit de maria. z corpus reduuiui spūs p̄stringit sez in lazaro. Ex q̄bus vbis bñ habet q̄ martha fuerat curata a fluxu sanguis a christo. Ex q̄ martha fuerit hec mulier de qua hic agit. non habetur ex illis verbis Plures enim mulieres patiunt fluxū sanguinis. Q⁹ aūt hec mulier nō fuerit martha patet p eusebiū in scolastica historia libro. vij. ca. xiiij. vbi dicit hāc mulierē de qua hic agit fuisse gentilē z ciuē i vbe cesaree philippi. que est ciuitas in terra gentiliū. Unde etiam fm Ambro. sup Lucā p hāc mulierē intelligitur gentilis plius vt statim dicet. Martha vero fuit iudea de bethania. Narrat etiā Eusebius vbi supra q̄ hec mulier sanata ob christi reuerentiā imaginē eius ereā fieri fecit in curia sua cuz sculptura vestiū z fimbria. put christuz habere videbat eodem tempore quo tangens eā sanata fuerat. Cunqz crescētes herbe imaginē tangerent. z vestimēta ei⁹. cū prius nulli⁹ essent virtutis. ex tunc multis languorib⁹ fuerāt remediuz sanitatis. Dum vo ista imago cesaree philippi a fidelibus deuotiōe frequētaret. sicut dicit Hiero. li. v. historie tripartite. supueniēs Julian⁹ inimicus christiani nois amouit christi imaginē z suā ibi dē collocauit. q̄ fulmīs ictu i puluerē est redacta ¶ D Allegorice notandū q̄ hec omnia que hic d̄ ista muliere dicunt̄ fm Hieronymū z Rabanū signāt ecclīam ex gētibus collectā. et ratōe morbi quā habuit. z rōe modi quo conualuit. z rōne tpis quo accidit. Morb⁹ autē fuit sanguinis fluxus q̄ causat in muliere sterilitatē. Jō notat ecclesiam ex gentib⁹ adunatā que sterilis erat anteq̄z esset per christi grām fecundata. Esa. liij. Letare sterilis que nō paris. Modus autē quo cōualuit fuit quodāmodo casualis. q⁹ vadens dñs sanare sinagogā q̄ importat̄ per filiā principis hui⁹ q̄ z archisinagog⁹ dr. Mar. v. Juxta illud Mat. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierāt domus israel. Et tamē ecclesiā de gentibus p̄mo collegit. sinagogā vo postea in finez vocabit. sicut p̄mo sanauit emorroyssaz. vltimo suscitauit filiā p̄ncipis sinagoge. Et Ē inuit apostolus Roma. xj. dicēs. Illor delicto sal⁹ est gētib⁹. Hō est dicere. Ex delicto iudeor secuta est salus gentiū. Sicut mors puelle fuit occasio sanatiōis hui⁹ mulieris. Act. xiij. Quia indignos vos iudicatis eterne vite ecce cōuertimur ad gētes. Temp⁹ aūt quo ecclīa de gētibus recollecta elanguit fuit tps natiuitatis z exordij sinagoge. quia mundo p idolatriā deprauato quod ē languor ecclesie fuit abraā vocat⁹ de vr caldeorum. Gen. xij. qui fuit initiū sinagoge. Ita q̄ idez fuit tps p̄uaricationis gentiū z institutiōis sinagoge iudeorū. Et hoc patet in hac emorroyssa que tot ānos habuit infirmitatis quot filia iayri habuit etatis. Mar. v. Ubi dr q̄ ista puella erat habens xij. annos ¶ E Moraliter p hanc mulierem emorroyssaz signat̄ peccator vicio carnali sanguinolētus. Esa. j. Manus vestre. i. opera. sanguine plene sunt. Talis. xij. annis huic vicio subiacet quādo supabundāter peccat i eo. Tu⁹ odenari⁹ enī numer⁹ supabundās est. Q⁹ aūt hec mulier multa ppessa fuerat vt dicit marcus signat q̄ multa sustinent huic vicio dediti. qr dura z amara ꝑba ab his etiā quos amant. z amariora facta scz molestias corpis. cecitatē mentis damna rerū. odium omniū. dispendium fame. Item erogāt omnia p voluptate carnis. etatem. decorem. vigorē. substantiā. vitā. ppriā. seipsos. z sua. Exemplū d̄ sychem filio emor. Gen. xxxiij Qui vitā propriā. seipsum. et sua cū regno potioni exposuit p dyna. Tales etiā aliquādo q̄rūt remedia superuacua sup istā passionē sanguis sed nihil proficiunt. Quia vt dicit Hieronym⁹ sup Osee libro p̄mo. luxuria insatiabilis est voluptas. z quāto magis capit. tanto magis ytentibus sitim creat. virez in fornicatione deficiūt z fornicādi desideriuz nō q̄escit. Nemo ergo ab hoc vicio poterit emūdari nisi tāgat fimbriaz vestimenti christi. Sed videam⁹ que nā sit ista fimbria. Vestimentū quidē christi humanitas est. Philip. ij. Habitu inuentus est vt hō. Fimbria vero que est extremitas in vestimēto passio christi est in carne. vbi vestimētū illō būanitatis

tanq̃z in termino consūmatum est. Hāc fimbri
am qui tetigerit a carnis ꝛ sanguinis fluxu mū
dabitur. Tangit autē credendo. meditando. cō
patiendo. ꝛ imitādo ea q̄ sunt passionis ꝛ mortis
christi. Prohilip̄. ij. Hoc sentite in vobis quod et
in christo iesu.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCCL

AT cū uenisset iesus in
domum principis. et uidisset ti
bicines et turbam tumultuantē
dicebat. Recedite. non est enim mortua
puella sed dormit. Et deridebant eum.
Et cum eiecta esset turba intrauit et te
nuit manum eius. et surrexit puella Et
exiit fama hec in uniuersam terrā illaz

¶ Tertia ps in qua ponitur puelle resusci
tatio. Vbi quattuor tanguntur. ¶ Primo tangi
tur plangentiū vana lamentatio. ⌊ Et cū veniss
iesus in domū principis ꝛ vidisset tibicines ⌋. id
est. qui tibijs canūt. qđ instrumentū antiquitus
vsitabatur in plāgendis funeribꝰ carmen lugu
bre quo puocarent̄ pentes ad luctum. ⌊ Et tur
bam tumultuantem ⌋ in fletu planctu ꝛ ululatu
multo ac etiā in ꝓparatione funeraliū ¶ Secū
do tangitur merentiuz pia consolatio ⌊ dicebat
Recedite. nō est enī mortua puella sed dormit ⌋
supple mihi qui possiz eā maiori facilitate susci
tare a morte q̄z alius a somno. Vnde Augusti
nus. Nemo tā facile excitat a lecto q̄z facile chri
stus a sepulcro. ⌊ Et deridebāt eum ⌋ q̄z sciebāt
eam vere mortuā. ꝛ putabāt eum loqui de dor
mitione somni. Et tamē ꝓpter derisionē eoꝝ
dñs nō ꝓtermisit pium opus. dans nobis exem
plum vt bona opa nō dimittam⁹. etiā aliis irri
dentibus ꝛ insultātibus nobis ¶ Tertio tangit
mira christi opatio. ⌊ Et cum eiecta esset turba ⌋
quia nō fuerunt digni videre resurrectionē qui
plangebāt mortuā ꝛ euz qui resurrectio ꝛ vita ē
irridebant ꝑm Hieronymū ¶ B ⌊ Intrauit ⌋
assumens petrū iacobū ꝛ iohem cū patre ꝛ ma
tre puelle. vt dicūt marc⁹ ꝛ lucas. Quos secum
habere voluit quantū ad sensum litteralē ꝓpter
euidentiā miraculi. Turbā autē exclusit. vl̄ q̄z in
digni vt dictū est. vel ne auxiā humane laudis vi
deret̄ appetere Vnde in alio euangelio dicitur q̄
ipse p̄cepit patri ꝛ matri puelle q̄ nō revelarent
⌊ Et tenuit manū eius ⌋ Per tactū enī curauit
vt oñderet q̄ illa humanitas est instrumentum
diuinitatis miracula faciētis. Vocens cum cla
more ꝑm lucā vt a circūstantibus audiret̄. ne ali
quis suspicaret̄ in ope diuinitatis esse aliq̄d ma

gicum. Puella surge. Et sic tactu eius cōforta
ta ꝛ voce excitata eius qui dixit ꝛ facta sunt. ⌊ Et
surrexit puella ⌋. Cui⁹ resurrectionis duo signa
addunt alij euāgeliste. Vnū q̄ ambulabat. Al
terum q̄ iussit ei dare manducare Qđ ideo dici
tur ad ostēdām vt verius appareat eius resuscitatio
quia suscitati magice non ambulant nec come
dunt. ¶ Quarto ponit̄ huius rei famosa diuulga
tio ⌊ Et exiit fama hec in vniuersam terram il
lam ⌋ scz̨ tocius galilee. Licet autē precepierit ne
cui dicerēt. ꝓ hoc volens exemplū dare alijs vt nō
quererent ostentationē in opibus miraculosis.
virtus tamē diuina occultari non pōt. Quodicū
enī est verbis extendere famā. sed virtus est tāte
efficacie vt quāto plus occultat̄ tanto amplius
ꝓdatur. nec virtus esse ꝓbatur nisi cuz a laudib⁹
hominū absondit̄. hinc est q̄ huius rei magnitu
do latere nō potuit. sed exiit fama eius i vniuer
sam terrā illā. vt hic dr

¶ Sermo de eadem dominica

CCCCLI.

CVm electa essz tur
ba intrauit et tenuit manum
eius. et surrexit puella. Matth.
ix. Cum omnis christi actio nostra sit
instructio ꝑm Augustinū in de vera religione.
hinc est q̄ omnia que circa resuscitationē huius
puelle ꝛ ceteroꝝ mortuoꝝ a christo gesta leguntur
ad nostrā moralē instructionē cōuerti possunt.
Et ꝑm hoc verba ꝓmissa de resuscitatiōe puelle
mortue vita nat̄e ad lrām dicta. moraliter exponi
possunt de resuscitatōe cuiuslibet aīme mortue
vita gratie. que mors spūalis multo miserabili
or est morte corpali qua anima sepatur a corpe
Hac aūt morte spūali aīa sepatur a deo. Vnde
Augustin⁹. Plangis inq̄t corpus a quo recessit anima. ꝛ nō plangis aīam a qua recessit deus
Qđ ꝓ magno incōuenienti habet augustinus.
¶ Circa ergo hāc materiā ad similitudinē mor
tis corpalis de morte spūali loquendo tria sunt
considerāda. Primo de peccati ingressu qualit̄
videlicz ad peccatū perueniat. Secūdo ꝺ pecca
ti progressu quo peccatū aggrauat̄ Tertiō ꝺ pec
cati recessu quo anima a morte ad vitaz resusci
tatur ¶ Circa primū est sciendū ꝑm augustinū
de sermone dñi i monte libro ꝓmo capitulo. xii
Quz tribus gradibus ad peccatū peruenit. s. sug
gestione delectatione ꝛ cōsensione. Suggestio
fit siue p memoriā cum aliquid illicitum cogita
mus. siue p corpis sensus cum aliquid videm⁹
vel audimus vel olefacimus vel gustamus vel
tangimus. siue etiā per aduersariū aliquid dele

ctabile suggerit. Et talis suggestio vndecūqz veniat per serpētem intelligitur. Delectatio autez fit cum ad fruendū eo qō suggestum est appetitus assurgit. vt cum quis ieiunās cibo comedere appetat. et visa pulcra muliere cōcupiscētia assurgat. Et hec delectatio in sensualitate cōsistēs assimilatur eue que ante cōsensum vel nullum peccatum est vel tenue vel ppe nullum. Sed si consensus supueneri plenuz peccatū erit notuz deo in corde nostro etiā si facto non innotescat hominibus. Et huiusmodi cōsensio est in ratione tanūqz in viro. ¶ Sed sciendū q̄ duplex ē cōsensio. Una in delectationē cogitationis. Alia in expletionē operis. ¶ De prima dicit Augustinus. xij. de trinitate. Cum sola inquit cogitatione mens oblectat illicitis. non quidē decernēs facienda. tenens tamē z voluens libenter q̄ statim vt attingunt respui debuerūt. non negāduz ibidem esse peccatū. sed longe minus q̄z si in opere statuatur implendū. Et ideo de talibus quoqz cogitationib⁹ venia petenda est. pectus quoqz percutiendū. atqz dicendum. dimitte nobis debita nostra. faciendum quoqz qō sequit. atqz in oratione iungendū. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. ¶ De secunda consensione dicit Augustinus in sermone domini in mōte. Cum quis cōsenserit in factum cōmittit peccatum in corde suo. Si autē in factū pcesserit videtur satiari z extingui cupiditas. Sed postea cū suggestio repetitur maior accendit delectatiō. q̄ tamē adhuc multo minor est q̄z illa que assiduis factis in consuetudinē vertitur ꝛc. De hac materia plenius habes supra in sermone dominice xviij ¶ B Premissis igit̄ trib⁹ gradib⁹ quib⁹ peruenit̄ ad peccatū. quorū graduz distinctio habetur ex tribus verbis in quibus tres euāgeliste de morte istius puelle diuersificant. Nā lucas dicit q̄ moriebatur. Marcus dicit in extremis est. Matthe⁹ dicit mortua est. Anima igit̄ peruenendo ad peccatū primo moriebat p̄ suggestionez quasi apposito sibi veneno a serpente. Hoc enī verbū moriebat̄ est p̄teritū impfectuz. z venenum suggestionis adhuc est sine effectu. Secundo anima est in extremis. et hoc per delectationē. Apposito enī veneno anima velut in extremis laborat an velit acceptare p̄ cōsensum Et sic iam est in secundo gradu z morti propinquior. Tertio accedente cōsensione venit anima ad tertium gradū. z tunc mortua est. quia venenum puenit ad cor. Et hoc de p̄mo. ¶ C Circa secundū sciendū p̄m Augustinū ibidem. Q̄z peccati sunt tres differentie. s. in corde. in facto. i consuetudine. que sunt quasi tres mortes aīme Et signant̄ per tres mortuos qui in euangelio leguntur a domino suscitati. Unus in domo. scz hec puella. de qua agitur in p̄misso themate. per quā signatur peccatū cordis. cum videlicet i domo cordis cōsentitur libidini pueniendo ad tertium gradū p̄missum. Alter mortuus fuit portatus extra portaz scz filius vidue. de quo habet Luce. vij. per quē signatur peccatū operis. cum videlicet consensio que est in corde. quasi extra portam procedit in factū. z tunc est peccatum grauius Tertius mortuus fuit lazarus iaz quadriduanus in sepulcro. de quo habet Joh̄. xj. p quē signatur peccatū in consuetudinē deductum. q̄ homo redditur iā quasi putridus. qō est grauissimum. Et hanc consuetudinez vincere difficillimum est vt dicit Augustinus ibidē. Unde etiā Gregor⁹ i omel. Usitata inquit culpa obligat mentē vt nequaqz surgere ad rectitudinē conat̄ z labitur. quia vbi sponte et diu persistit ibi etiā cum voluerit cadit. Si tamen nō desperet z ad penitentiaz currat cum dei adiutorio consuetudinez superabit. vt dicit Augustinus vbi supra ¶ Sed attendendū q̄ p̄m progressuz aggrauationis peccati cōpensari debet modus penitendi exemplo domini in tribus predictis mortib⁹ Unde Beda. Quanto inquit grauior ē mors aīe. tanto acrior penitentis feruor assistat. Unde iacentem in conclaui mortuam leni voce resuscitat. Delatum foris iuuenē pluribus dictis corroborat. Ad quadriduanū vero suscitandū fremuit spiritu. lachrymas fudit. z voce magna clamauit ¶ B Notandum autē q̄ sicut peccatum cōparatur male morti. sic per oppositum penitentia bone morti Sicut enī carnes mortuorum quotidie consumuntur in sepulcro. Ita vere penitentes seipsos mortificant propter deum. Ps̄al. Propter te mortificamur tota die. Huiusmodi aūt mors est nobis necessaria si volum⁹ venire ad spūalem resuscitationē Mortificare autē in nobis p̄ p̄niam debemus quinqz ¶ Primo vagos mores. et hoc spūali disciplina. Ps̄al. Apprehendite disciplinam ne quādo irascatur dñs ꝛc ¶ Secūdo iutiles cauillatōes z hoc vtili taciturnitate. Unde dicit Origenes. q̄ taciturnitas est perfecte charitatis acq̄sitio. vere pacis conseruatio. amicorum multiplicatio. eterne beatitudinis adeptio. omnium virtutuz conseruatō ¶ Tertō malas cogitationes. et hoc memoria passionis christi Unde Augustinus i libro de virginitate. Inspice vulnera pendentis. sanguinem morientis. precium redimentis

cicatrices resurgētis. Caput habet inclinatū ad osculandum. cor apertū ad diligendū. brachia extensa ad amplexandū. totū corpus expositū ad redimendū. Hec quanta sint cogitate. hec in statera cordis vestri appendite. vt totus vobis figatur in corde q̄ totus p nobis fuit crucifixus ī cruce. ¶ Quarto motus carnales. ⁊ hoc ꝑtinēt ia ⁊ castitate. Unde aplūs Col. iij. Mortificate membra vestra que sunt sup terrā. Quō autem hoc sit possibile habes in vitis patr̄ ꝑte scōa capitulo. xxxj. ¶ Quinto in deuotiōz orationis. ⁊ hoc fuga exteriōr occupationū. Quia vt dicit Beda de templo salomonis. Multum iuuat orationis puritatē si ī omni loco vel tempe nos ab actibus ꝑpamus illicitis. Quecunq; enim sepius agere loqui ⁊ audire solemus. ea dē necesse est sepius ad animū quasi ad solitā ⁊ ꝑpriam recurrere sedē. Et hoc de secūdo

¶ Subsermo ¶ Primus CCCCCLII

Cum electa essz tuba ⁊c ¶ Uiso de peccati ingressu ⁊ eius progressu. cōsequēter videndū est de peccati egressu seu aīe a peccato recessu quo ipa anima ad vitā gratie resuscitat. Qō magis ē ad propositū thematis assumpti. ¶ Circa qō sciendum q̄ ea que christus tūc in suscitatione huius puelle a morte corpali ad ītām gessisse scribitur. adhuc omni die in suscitatione aīe a morte spirituali implent. Que oīa ex tribus euāgelistis recolligendo reduci possunt ad sex. ¶ Primū est q̄ tubicines ⁊ turbā tumultuantem eiecit. Per qō datur intelligi vanarū cogitationū ⁊ malaz cōcupiscentiaz in corde peccatoris tumultuantium eiectio. In corde enī peccatoris obnoxio ñ potest esse pax et trāquillitas. q; nō est pax impiis. sed sp est ibi tumultuatio cogitationū. Quia sicut dicit Greg⁹ in moral'. Si a domo mentis ad momentū rō discedat sicut est in ꝑpetratiōe peccati. mox quasi absente dña cogitationuz seclamor velut garrula ancillarū turba multiplicat. Ut aūt rō ad mentē reuerti scz ꝑ pniam mox cōfusio tumultuosa cōq̄escit. Hmōi aūt tumultuositas cōsurgit ex duob⁹. ¶ Primo ex suiipsius vana cōsolatiōe qua peccator cōsolatur seipsum blandiēdo sibi in cogitatiōib⁹ de vite lōgeuitate. ⁊ peccatoz voluptuositate. de diuitiaz abundātia ⁊ deliciaz affluētia. de diuine misericordie magnitudine ⁊ finalis penitētie certitudine. Tales cogitationes quasi syrene alliciūt hominem ad ꝑseuerandū in peccatis. Que signantur ꝑ tibicines qui sunt vani cōsolatores. Et sic quidā dicunt tibicines erāt quedā mulieres carmen lugubre canentes sup funere ad releuādū dolorē flentiū. in quo cōmemorabāt cōditionē ⁊ virtuosa gesta defuncti. Uñ ⁊ ꝑbus dicit q̄ in plorationib⁹ ⁊ lamentationib⁹ quas sup mortuos facimus fit quedā delectatio in memorando qualis fuit mortu⁹ dum vixit ⁊ qualiter gessit. Unde bñ ꝑ tibicines signātur vani cōsolatores qui subrepūt homini in cogitationib⁹ suis. Talis tibicen fuit ille qui dicebat ī corde suo Luce. xij. Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos. quiesce scz a labore. comede bibe ⁊ epulare. Sed q̄ hec sit vana cōsolatio patet ꝑ id q̄ sequit. Dicit aūt de⁹. stulte hac nocte animam tuā repetēt a te. s. demones ⁊ que parasti cuius erūt. ¶ Secundo tumult⁹ cogitationum cōsurgit in corde peccatoris ex peccati prāua inclinatione qua vnū peccatū inclinat et trahit ad aliud. sicut rota rotā. Quia vt dic̄ Greg⁹. Peccatū q̄d ꝑpenitentiā nō diluit mor suo pōdere trahit ad aliud. Talib⁹ dicit Esa. v. Ue qui trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis. Ubi dicit glosa. Merito iniq̄tas in funiculis trahit quia pctā cōnectunt vt fila araneaz. q; licet tenuia sint. si tñ exire voluerim⁹ tanq̄z solidissimis vinculis tenemur. Exēplū de musca vt dic̄ Gregoz⁹. Usitata culpa obligat mentē ⁊c. vt supra in ꝓmo ꝓcessu. ⁊ ß fit in penaz peccati. Quia vt dicit idē Greg⁹. xxv. moral'. Iusto iudicio deus cor peccātis obnubilat vt p̄cedētis peccati merito etiā in alijs cadat. vt q̄ malū sciens ꝑpetrat. deinceps iuste ī alijs etiā nolēs cadat. Et sic sequēs pctūm nō solū est pctūm sz ⁊ pena pcti p̄cedētis. De talib⁹ funib⁹ dic̄ ps. in ꝑsona peccatoris. Funes pctōr circūplexi sūt me. Et hec circūplexio funiū pctōr signat hic ꝑ turbā tumultuantez. q̄ fuit turba flentiū eiulantiū ⁊ plangentiū vt ōr ī marco ⁊ luca. Per q̄d signatur q̄ omnis consolatio ⁊ delectatio pīntis vite eorū maxime q̄ sunt in peccatis sp ꝑmixta est dolore ⁊ tristicia. Proꝛ uerb. xiiij. Risus dolore miscebit et extrema gaudij luctus occupat. Unde peccator ex corde nunq̄z potest esse letus ꝑpter remorsum cōscientie. ⁊ timorē gehēne. Propter q̄d dñs volēs suscitare aīam mortuā. primo de domo cordis eiecit tibicines vane ꝓsolatiōis. ⁊ turbā tumultuātem prāue ꝓnexiōis pctōr. Et attēde q̄ istos dñs nō eiecit cum flagello sicut ementes et vendentes ē templo eiecit. sed simplici verbo dicendo. Recedite. Ad inuendū q̄ hec eiectio que de corde fit pctōris. nō omniquaq; fit sine voluntate hois.

Recedere enī ire qđammodo voluntariū est licet interdū pmittū. Nam ad iustificationē impij licet precedat gratia dei p̄uenies. requiritur tamen etiā motus liberi arbitrij in deū et in peccati detestationē. vt sequat̄ peccati remissio. q̄ q̄ creauit te sine te. non iustificabit te sine te. vt dic̄ Augustin⁹. Nec est p̄tereundē q̄ semp in tli electione de qua loquimur dat̄ spes viuendi. quia detestationē peccati cōcomitat̄ spes venie. qđ innuitur ī eo qđ dom̄in⁹ dicēdo. Recedite. Non est mortua puella. sed dormit. Deo enim nemo est mortu⁹ nisi qui vite beneficium respuit. Eo ergo ipso q̄ p̄dicta eijciū̄t a corde accedit spes vite ⁊c.

¶ Subsermo secundus CCCCLIII

Intrauit. Secōm qđ dn̄s ℟ gelsit est q̄ intrauit domū sc̄z animē p gratiam penetrans intima discutiens minima. pquirens absc̄ōdita. illustrans obscura. viuificans mortua. disponens inordinata. Vbi attendendū q̄ dominus non intrauit solus sed assumpsit secū quinq̄ psonas vt sequit̄. ¶ Tertiū qđ dom̄in⁹ hic gessit est q̄ intrans ad puellā suscitandā assumpsit secum petrū iacobū ⁊ iohannē ⁊ patrē et matrem puelle. vt dic̄at in luca. Per quas quinq̄ psonas accipere possumus q̄nq̄ bona cōcomitantia ītroitum dei in animā in eius suscitatiōe. Primum est peccatorū contritio ⁊ cōfessio. q̄ signāt̄ p petrū. qui p peccato sue negationis fleuit amare quātū ad cōtritionē. et interp̄tat̄ cōfitēs q̄ntū ad confessionē. Et hec duo accipiunt̄ ī vna psona quia neutrū eor̄ sufficit sine altero habita oportunitate. ¶ Secundū est vicior̄ supplātatio. Qđ intelligit̄ p iacobū qui interp̄tatur supplantator. vt homo affectuz peccandi ita sub pedibus suppr̄imat ⁊ cōculcet q̄ nunq̄z se amplius peccaturū p̄ponat. ¶ Tertium est boni ppositi cōceptio. Non enī sufficit peccata p̄culcare nisi etiā q̄s p̄ponat bonis opibus insudare. Et hoc signat̄ in iobe qui interp̄tat̄ in quo est grā. s. bñ opandi. Nō enī est grā ociosa. opatur enīz si est ⁊ si nō opatur grā nō est. vt dicit̄ grego⁹ de charitate. ¶ Quartū est p̄prie cōdicionis consideratio. p q̄ spūs illuminat̄ vt nihil boni sibi homo ascribat. Ad qđ maxime facit cōsideratio p̄prie vilitatis ⁊ miserie quā homo cōtrahit a patre ⁊ matre. Si enī hō p̄sideraret ex q̄z vili et feti do semine generat⁹ sit ex p̄te patris. ⁊ ex q̄z fordido ⁊ spurcissimo mēstruo cōcept⁹ ex p̄te matris ꝑm qđ dicit Innocēcius in libro de vilitate cōdicionis bū ane. Formatus est inq̄t homo de luto de puluere. de cinere. q̄dq̄z vilius est de spurcissimo spermate cōceptus in p̄ruritu carnis. in feruore libidinis. q̄dq̄z deter⁹ est in peccati labe natus ad labor̄ē. timor̄ē. dolor̄ē. q̄dq̄z miserabilius est ad mortē ⁊c. Si inquā hō hec cōsideret nullā inueniet materiā superbiēdi. sed se totū deo subiciendi. Ad hoc ergo dom̄in⁹ adduxit patrem et matrē puelle vt ꝑsiderata vilitate cōdicionis sue quā ab eis accepit. Juxta illud Job. xvij. Putredini dixi pater meus es. mater mea ⁊c. Recogitet penitēs ⁊ indignū iudicet q̄ tam vilis putredo tam viliter ⁊ multiplicater surrepsit deū creatorem redemptorē ⁊ glorificatorē suum offendere. Hanc ergo mysticā comitiuā deus intrās ad animā suscitandā secū assumpsit. ¶ Quartum qđ dn̄s gessit est q̄ tenuit manū puelle. In quo significat auxilij supni porrectio. In omnibus enī bonis p̄missis nullatenus penitēs in seipso posset p̄sistere nisi deus manū adiutricez ei porrigeret vt contactu eiusdez manus q̄ hominem formauit ad vitā nature. resuscitet ad vitā gratie. vt possit dicere illō p̄s. Formasti me ⁊ posuisti super me manū tuam. Formasti inq̄t me ī esse nature. ⁊ posuisti sup me manū tuā. resuscitando me in esse gratie. ¶ Quintū est q̄ clamauit dicens. Puella surge. ℟m lucā. In quo signatur diuini p̄cepti impositio. Cōsueuit enim dn̄s his quos sanauit aliq̄d verbū impatiuum dicere. quo illi discernerēt quid deberēt facere. Unde illi curato in porticu salomōis dicebat. Ecce iam san⁹ fact⁹ es iam noli peccare ne deter⁹ aliquid tibi cōtingat. Job. v. Item mulieri in adulterio deprehense dixit. Vade ⁊ iā amplius noli peccare. Joh. viij. Item mundato a lepra dixit. Vade ⁊ ostende te sacerdoti. Luce. vj. Item dixit alteri leproso mundato. Vade quia fides tua te saluū fecit. Luce. xvij. Similiter dixit emorroysse in euāgelio hodierno. Aliquibus vero dixit vade in pace. Similiter illis quos a morte suscitauit aliqua verba dixit. Ad lazarum enī aut Lazare veni foras. Ad adolescentē filiuz vidue dixit. Adolescens tibi dico surge. Isti vero puelle ait. Puella surge. In singulis autez talibus verbis si bene resoluāt̄ dominus resuscitatis et sanatis dedit p̄cepta salutis. que si seruarent absq̄z dubio salui fierent. sicut patz in hoc breui verbo quod hic dixit. puella surge. In ℟ei v̄bo surge cōpendunt̄ oia q̄ ptinēt ad salutē aie. Et q ℟ v̄bū clamādo dixit ꝑm lucā signat magnum affectū christi ad animē salutē. quia clamor magnus desiderium magnū ꝑm Greg. Ea aūt q̄ ptinēt ad aie salutē ꝑsistūt in trib⁹ a qb⁹ debet hō surgere scilicet. a morte. a somno. et a morbo. A morte

peccati.a somno torpoꝛis ⁊ ocij.a morbo fastidij verbi dei. In bis tribus cōsistit tota vita spūalis Primo enī oportet hominē surgere a pcō qō ē moꝛs anime vt dictū est. Epbe.v. Surge a mortuis ⁊ illuminabit te chriſt⁹. Sed quia nonnulli postq̄z surrexerūt a peccato adhuc iacēt ⁊ dormiunt torpoꝛe ⁊ ocio a bono ope. Ideo secundo oportet q̄ surgāt a tali somno ad opandum bonum Roma.xij. Hora est iā nos de somno surgere. glosa. id ē. ō torpoꝛe ⁊ negligētia bene opandi quē p somnū intelliguntᷣ. Et loquit apostol⁹ eis qui cōuersi surrexerunt a peccatis sed vacabant a bono ope. Ideo dicit. hora est iam. q̄ dimissis peccatis iā hora est bene opandi. Rursū quia nōnulli postq̄z surrexerunt a moꝛte peccati ⁊ a somno ocij. adhuc iacent in moꝛbo fastidij Vocatur autē fastidiū moꝛbus ille q̄ tollit appetitum comedendi cū abominatiōe cibi. Per qō intelligitur fastidiū verbi dei quod est cibus anime. Juxta illud Deut. viij. Non in solo pane viuit homo. sed in omni verbo qō pgrediť de ore dei. Ideo oportet tertio q̄ surgant a tali fastidio Jacentes enī in hoc moꝛbo viuunt cū magno tedio vite sue. vt possint dicere illud Job.x. Tedet animā meā vite mee. Et reuera illi qui habēt fastidium verbi dei. quia nesciunt qd agant. quō in vita spūali pficiant. ⁊ quō ad vitam beatā p ueniant. tediosam habēt vitā. Exemplū pulcrū et aptum. iij. Reg̃. xix. in helia. qui cū iaceret sub vmbra iuniperi mestus nesciēs quid faceret. q̄ tedebat eū viuere. petiuit aime sue vt moꝛeretur Cui apparens angel⁹ dñi dixit. Surge comede grandis tibi enī restat via. Qō optime cōuenit ppositō. Via siquidē qua ad patriaz tendimus valde grandis est ⁊ sine cibo verbi dei nequaq̄z pagi potest. Quia sicut dicit glosa super eodem passu. Sicut coꝛp⁹ absq̄z alimēto coꝛporali subsistere nequit. Ita nec anima viuere potest sine vbo dei vt ad superna valeat ascēdere. Sicut ergo dominus⁹ per angelū dixit helie. Surge comede. Ita adhuc p instinctū internum anime quā resuscitat dicit. Surge comede panē scz vbi dei.

¶ C Ex premissis igitur patet q̄ in resuscitatione aīme hoc verbū surge triplicem importat effectum. Ac si dicat. Surge viue. quantū ad p̄mum. Surge operare. quantū ad secūdū. Surge comede. quantū ad tertiuz. Et hic triplex effectus euidenter apparuit in hac puella Et hoc est sextum qō dominus⁹ gessit in eius resuscitatōe. videlicet q̄ verbo suo effectum dedit. Dicto enim hoc verbo. puella surge. sequit̄ fm marcum Et cōfestim surrexit puella ⁊ ambulauit ⁊ iussit illi dare manducare Ubi innuunt omnes tres effectus predicti. In eo enī q̄ surrexit innuit̄ surrectio a moꝛte peccati In eo q̄ ambulauit innuitur surrectio a somno ocij ad opationē boni. Ambulare enī pgressum bone opationis importat. In eo vero q̄ comedit innuit̄ surrectio a moꝛbo fastidij verbi dei. Ad hec tria spōsus in canticis inuitat aīmā Cañ.ij Surge ppera amica mea ⁊ veni. Surge a malo. propera in bono. veni vt pascaris dei verbo Felix q̄ spūaliter exemplo puelle hui⁹ sic surgit. sic ambulat. ⁊ sic vbis dei mā ducat. Quoniā talis cū helia ambulabit i fortitudine cibi illi⁹ vsq̄z ad montē dei oꝛeb. qō interp̄tatur mensa. ad illā inquit mensam de qua Luce. xxij. dicit saluatoꝛ. Ut edatis ⁊ bibatis sup mēsam meaz in regno meo. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ Expositio euangelij dominice vicesimequarte post pentecosten.

CCCCLIIII.

Cum uideritis abominationē desolatiōis. que dicta est a daniele pphēta stātem in loco sancto. qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes. et qui in tecto non descendāt tollere aliquid de domo sua. et qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Ue autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mūdi vsq̄z modo neq̄z fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi. nō fieret salua omis caro Sed ppter electos breuiabūtur dies illi. ¶ A Dicūt geometre ⁊ pbi naturales q̄ inter oēs figuras pfectioꝛ est circularis eo mō q̄ ipsa p̄ncipiū sp cōiunctū est fini. pter q̄ etiā deus celū fecit circulare. Cuius ergo oꝛdo diuini officij in sancta dei eccl̄ia debet esse pfectissimus. vt pote cui⁹ vtute possum⁹ puenire ad celū. Queniens fuit q̄ vltimū euāgelium anni p̄ciperet i eadē materia cū p̄mo euāgelio anni. Primū nanq̄z euāgeliū loq̄t̄ de aduētu christi iudiciuz. similit̄ ⁊ istud vltimū. vt finis iungat̄ p̄ncipio. Cōgruū est etiā q̄ finis rñdeat fini vt videlicet in fine tpis anni recolam⁹ finē tēpoꝛis mūdi Igit̄ materia b⁹ euāgelij hac occasiōe introducta fuit. Cū. n. discipuli audiuissēt a dño ō destructōe tēpli ⁊ ciuitatis hierl̄z futa. ⁊ ō antichristo venturo. ⁊ ō aduētu filij ōi ad iudiciū. ⁊ ō p̄sūmatōe secli. accesserunt ad eū secreto. d. Dic nob qñ hec erūt ⁊ qō signum

aduentus tui ⁊ consūmatiōis seculi. Dominꝰ aūt rñdit questioni eoꝝ q̄ntū ad tria p̄missoꝝ explicite.et ad quartum implicite.scz de p̄sūmatione seculi que includit in aduētu ad iudicium Utrūq; enim simul fiet Et p̄m hoc euangelium istud diuidit in tres ptes In quarū p̄ma agit de templi ⁊ ciuitatis hierusalē destructione. In secunda de aduētu antichristi ⁊ eius p̄secutione. Ibi. ¶ Tunc si quis vobis dixerit ¶ In tertia agitur de aduentu christi ad iudiciū ⁊ mundi consummatiōe. Ibi. ¶ Statim autē post tribulationem ¶ In p̄ma pte saluator tria facit. ¶ Primo p̄dicit ciuitatis ⁊ templi ⁊ gentis iudaice excidium. Secō dat euadendi p̄iculi consiliuz. Ibi ¶ Tunc q̄ in iudea sunt ¶ Tertio ponit causaz q̄re consiliū suū est necessariū. Ibi. ¶ Erit enim tūc tribulatio ¶ Primo ergo p̄dicit future desolatōis periculū. ⁊ hoc quo ad duo. videlicet q̄ ad signū ⁊ quo ad tempus. Signū quidē est abominatō desolatiōis Et quantū ad hoc dicit. Cū videritis abominationē desolationis stantē in loco scō ¶ Tempus vero est illud quod in daniele taxatuz est. Et quantū ad hoc dicit ¶ que dicta est a daniele p̄opheta. qui legit intelligat ¶ ¶ B Quātum igit ad signū videndum est quid intelligat p abominationē desolationis. Hieronymꝰ dicit q̄ abominatio p̄m veterē scripturā idolū nūcupatur. ⁊ idcirco additur desolationis eo q̄ in desolato templo atq; deserto idolū positū sit. ⁊ p̄pterea additur ¶ stantē in loco sancto ¶. id est. i templo quod erat locus totius sanctitatis p̄o illo tē pore vtpote diuino cultui mancipatū. Vult ergo dicere dominꝰ Cum videritis imaginem abominabilē stantē in templo desolato ⁊ eam adorari p deo. hoc erit signū desolationis mox venture de euersione vrbis ⁊ templi ⁊ dispersiōe gētis iudaice. De qua autē imagine hoc intelligatur. sciendū q̄ legimus de triplici imagine i templo stante. Nā viuente adhuc christo pilatꝰ posuit imaginē tiberij cesaris in templo. ⁊ compellebat iudeos adorare illā statuā sicut deū. Item post ascensionez christi anno decimo herodes ascalonita posuit imaginē gaij cesaris in tēplo. quā etiā cogebat iudeos adorare p̄o deo. Et ō his duabus imaginibꝰ vel earum altera. vt dicē magister in historijs non cōgrue potest exponi quod hic dicit de signo desolationis. De p̄ima non. quia hoc iam factū erat quādo dominꝰ dixit hec verba. De secunda etiā non. quia hoc de vicino futurū erat scz infra decē annos ⁊ triginta duobus annis ante euersionē hierusalē. que facta fuit p titū ⁊ vespasianū. Nam illa fuit adhuc omnimoda desolatio de qua hic dominus intendit. quia titus ⁊ vespasianus non totaliter ⁊ funditus destruxerūt ciuitatē ⁊ templū. nec totaliter inde eiecerunt iudeos. sed remanebant q̄dam adhuc vestigia. ⁊ iudei q̄ latentes vbiq; remanserunt q̄nq; ad locū sanctū redibant. Hec de istis scilicet tito ⁊ vespasiano legitur q̄ imagines suas posuerunt in templo ¶ Postea vero ad triginta circiter annos multiplicatis iterum iudeis cum rebellarent romanis. adrianus imperator dictus eius iudeos expugnauit. ⁊ eos subiugauit. vrbemq; hierosolymam restaurauit. ⁊ tunc ad ꝑpetuā rei memoriā statuā imaginis sue posuit in sancta sanctoꝝ vbi archa domi stare consueuerat. ⁊ compellebat iudeos illam statuam adorare tanq̄z deum. Et hec erat illa detestanda abominatio de qua dominus hic loquitur. ⁊ de qua daniel ꝓphetauerat. que fuit signū totalis desolationis ⁊ destructionis iudeorum que statim secuta fuit. Vnde quia recedente adriano iudei illā abominatoz imaginis nō ferētes imaginem illā de loco sacro amouerunt ⁊ confregerunt. Ob hoc adrianus indignatus appositi manum extremā. ⁊ funditus euertit vrbem ⁊ templū. ita vt non remaneret ibi lapis super lapidem Et edictum fecit imperator ne quis iudeorum remaneret in terra illa. imo nec vltra mare permissi sunt habere aliquam ciuitatē oppidū siue castrum. Et terrā illam nationibus inhabitare fecit Destructa ergo funditus ciuitate adrianus sibi iuxta edificauit ciuitatem modicā quā nomine suo etiam nuncupauit. De hac ergo vltima desolatiōe est ꝓphetia danielis scripta danielis. ix. In templo inquit erit abominatio desolationis ⁊ vsq; ad consūmationem et finez scz mundi perseuerabit desolatio. Ex quibus vbis expresse colligitur q̄ ista iudeorum desolatio et dispersio durabit vsq; ad finem mundi. Ex hoc autem dominꝰ intendebat dicta desolatiōe p̄m augustinum attestatur lucas qui eodem loco hec domini verba cōmemorans dicit. Cum videritis circumdari ab exercitu hierusalem tunc scitote quia appropinquabit desolatio eius. Et subdit. Et captiui ducentur in omnes gētes ¶ ¶ Et nota p̄m Chrysostomū q̄ p hoc q̄ dicit ¶ Cū videritis ¶ innuit q̄ viuentibus quibusdā eoꝝ quibus loquebatur hec erant futura. sicut viuente iohanne simone ⁊ iuda. ⁊ viuentibus quibusdam alijs discipulis. Unde nihil horum scripsit iohannes vt non videretur de his que tempore suo facta sunt ꝓphetaz scribere. Et post captionem hierusalem vixit multo tempore vt dicit Chrysostomus in omel. Et subdit Chry. Uā admirāda fuit christi vtꝰ ⁊ discipuloꝝ fortitudo q̄ tlibꝰ

temporibus ꝑdicabant in quib⁹ omnia iudaica impugnabāt ¶ Visio de signo desolationis. restat videre de tēpore ꝑm adaptationem ppbetie danielis ad quam dominꝰ remittit cum dicit. ⁊ Que dicta est a daniele ppbeta ⁊ subdens. ⁊q̄ legit intelligat ⁊ In quo verbo ꝑm Hieronymū ad intelligentiā mysticam ꝓuocamur ¶ B ¶ Ad intelligentiā huiꝰ littere sciendū ⁊q licut scribitur Daniel. ix. Cum daniel oraret ꝓ liberatione populi sui responsum accepit ꝑ gabrielem archangelum tale. Septuaginta hebdomades abbreuiate sunt super populū tuū. ⁊ sup urbem sanctā tuam. vt cōsūmetur ꝓuaricatio et finem accipiat peccatū ⁊ deleat iniquitas. et adducatur iustitia sempiterna. ⁊ impleatur visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat sāctus sanctoꝝ. Scito ergo ⁊ animaduerte ab exitu sermonis vt iteruꝝ edificetur hierusalē vsqꝫ ad christū ducez hebdomades septē ⁊ hebdomades sexaginta due erunt. et rursum edificabit platea ⁊ muri in angustia tēporum Et post hebdomades sexaginta duas occidetur christus. ⁊ non erit eius populꝰ qui eum negaturus est. Et ciuitatē ⁊ sanctuarium dissipabit populꝰ cum duce venturo. ⁊ finis eius vastitas. ⁊ post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autē pactū multis hebdomada vna. ⁊ in dimidio hebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificium Et tūc immediate sequit quod supra allegatum est Et in templo erit abominatio desolationis. ⁊ vsqꝫ ad consummationē ⁊ finē pseverabit desolatio. Hec ibi. Super quib⁹ verbis dic magister in hist⁹ijs sic. His verbis incarnationem christi designat angelus. qui legē ⁊ ꝓphetias cōpleuit. peccata tulit. ⁊ iustitiā adduxit. ⁊ vnctus est oleo leticie ꝑ cōsortib⁹ suis. Et posuit hebdomadas non dierū sed annorū. vt septem āni sint hebdomada vna. Abbreuiatas vero dicit vt intelligamus annos lunares qui breuiores sūt solaribus. xi. dieb⁹. Septuaginta ergo hebdomades annorū solariū faciunt annos quadringentos septuaginta quinq. Lunariū vero annorū faciunt annos quadringētos nonaginta Est ergo sensus q ab exitu sermonis vt reedificet hierusalem vsqꝫ ad ducē christū fluxerunt anni lunares quadrigentinonaginta ¶ E Quomodo autē numerus istorū annoꝝ ad ꝓpositum nostrū adaptetur est sciendū q doctores diuersimode ponūt principiū ⁊ finē predictaꝝ hebdomadaruꝫ. Beda enī cepit numerare a vicesimo anno regni aratarxersis. i quo neomenias pincerna eius impetrauit ab eo vt restituerent muri hierlm. ⁊ restituit eos in multa angustia. ab illa iquā licētia a rege accepta vsqꝫ ad christi passionem. fluxerūt anni lunares quadringentinonaginta. Et hanc summā annoꝝ computat ꝑm annos regū qui descenderunt vsqꝫ ad decimuꝫ octauū annū tiberij cesaris. Africanus autē vt refert Hieronymꝰ enumerationi bede consonat in principio. sed in fine differt. Non extendit enī lxx. hebdomadas nisi vsqꝫ ad q̄ndecimū annuꝫ tiberij in quo baptizatus est christus. Tercullianus vero incboat numerare hebdomadas illas a primo anno darij. in quo egressus est sermo a dño ad danielē per angelū ⁊ iterum reedificarētur muri hierusalē. ⁊ extendit eas vsqꝫ ad captiuitatē factaꝫ per romanos. ⁊ tunc ptinet ad. lxx. hebdomadas qđ dictum est. ciuitatē et sanctuarium dissipabit populꝰ cum duce venturo. Hebrei vero vt dicit Hieronymꝰ incipiunt computare. lxx. hebdomadas a die qua angelus gabriel allocutus est danielē. quod fuit anno primo darij regis. ⁊ ab illa die cōputant. lxij. hebdomadas ⁊ tunc occidet christus. Quo mortuo trāsactis septē hebdomadib⁹ id est. annis. xlix. Elius adrianus superauit iudeos. et vrbē ⁊ templum omnino subuertit Quia igit ita diuersimode i hac materia loquūtur doctores. difficile est nobis aliquid certe diffinire Nazistas. lxx. hebdomadas quidā complēt in incarnationē christi vt magister in hist⁹ijs. Quidā vsqꝫ ad passionem christi vt Beda. Quidā vsqꝫ ad baptismū christi vt africanus Quidā autē extendūt eas vsqꝫ ad vespasianum vt tercullianꝰ. Hebrei vero easdem lxx. hebdomadas extendūt vsqꝫ ad eliū adrianū vt apparet ex dictis. Et hi magis vident accedere ad ꝓpositū nostrū. Sed subducunt. xxxij. āni⁹ de illis q fluxerūt a tpe mortis christi vsqꝫ ad tempus adriani Nam ipsi computant a morte christi vsqꝫ ad adrianū septem hebdomadas. id est. quadraginta nouē annos vt dictum est. Cōstat autē ꝑm cronicas q inter mortē christi et tēpus illud quo adrianus imperauit fluxerūt anni octogintaduo. ⁊ ꝑm hoc ipsi subtrahunt trigintatres annos sed ipsi habent alium modū computandi q̄z nos. scz per olimpiades. vt ait Hieronymus. Unde propter tantaꝫ diuersitatē doctorum Hieronymus hic nihil determinat. sed relinquit arbitrio lectoris sequi quā velit. Augustinus autē ad elicū dicit q apertissime testatur lucas danielis ꝓphetā tunc fuisse completam quādo euersa est hierusalē. Sed an hoc intelligat de euersione que facta est sub Uespasiano. vel de vltima que sub adriano non exprimit Si enim intellexit de ea que sub vespasiano. tūc recte cōplet. lxx. hebdomadas vsqꝫ ad tps illud vespasiāi accipiēdo ꝓncipiū ⁊ medium cū hebreis

sed in fine ipse discrepat ab eis. q̄ ipsi extēdūt vsq; ad adrianū subtrahendo .xxxij. ānos vt dictū est. qui se extenderent vsq; ad vespasianū tūc in idem redirent cū augustino. Sed si augustin⁹ intellexit de euersione que erat sub adriano tūc in idem conideret cum hebreis in subductōe xxxiij. annoꝝ Et p̄m ℟ intelligēdo de euersione q̄ erat sub vespasiano Augustin⁹ magis determinate attingit cōpletionez .lxx. hebdomadū q̄z aliquis doctorū predictorū ¶ Si q̄ratur q̄re pphetie sint ita obscure vt vix ab eruditissimis etiā post factū possint intelligi. sicut in p̄senti pphetia apparet. Ad hoc dici potest q̄ nō p̄uenit omnes p̄scire futura. Unde dominus electis suis discipulis sed adhuc imp̄fectis dicebat Act. j. Non est vestrum nosse tempa vel momenta. que pater in sua posuit potestate Et iterū Mat thei .xxiij. De die illa ℣ hora nemo scit neq; filius hominis. nec angeli. nisi solus pater. Unde q̄ndo dominus hic vel alibi discipulis futura p̄dixit. hoc ita mystice dixit q̄ sine influxu specialis intelligentie nemo possit intelligere Et hoc ē quod hic addidit ⌊Qui legit intelligat⌋ scz mysteriuz quod non omnes capiunt. Non tamen impossibilis est hui⁹ prophetie intellectus. alias dñs non remitteret lectorem ad requirendaz intelligentiam Unde eiusdem Daniel .xij. dicitur Tu autem daniel claude sermones et signa librum vsq; ad tempus statutum. pertransibunt pluriꝫ ℣ multiplex erit scientia. Et post sequitur. Et ego daniel audiui et ñ intellexi. Et dixi D̄ñe mi quid erit post hec. Et ait vir indutus lineis. Uade daniel quia clausi sunt signati quoq; sermones vsq; ad tempus p̄finitum. Ubi glosa. Si hoc daniel. quomodo hoc disserere p̄sumunt alij. Licet autem istud intelligere non sit impossibile. difficile tamen est. nisi spiritussanctus donum tribuerit intellectus. Quia vt dicit .ij. Pet .j. Omnis prophetia interpretatione hominuz non fit. Non enim voluntate humana allata ē aliquando prophetia. sed spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homīes. Consequens ergo est q̄ non nisi reuelante eodem spiritu possit intelligi. Et hoc maxime verum est ꝺ prophetia nondum impleta. Completas autē prophetias facile intelligit qui veritatem p̄nunciatam nouit ¶ Secundo saluator dat euadendi periculi consiliū. ⌊Tunc qui in iudea sunt⌋. Tāta enim erit persecutio vt nemo possit resistere. sed sola fuga remedium erit. Circa quam fugā tria tangit scilicet locum fuge ⌊Tūc qui in iudea sūt fugiant ad montes⌋ vt ibidem contra romanorum protegantur exercitum. Secundo tāgit fugę solicitudinem. ⌊et qui in tecto non descendat aliquid tollere de domo sua⌋ sed potius cuncta relinquat ne p̄occupatus capiatur. Tertio tāgit fuge celeritatem. ⌊et qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam⌋. In Luca dicitur Qui fuerit in medio hierusalem discedāt. ℣ qui in regionibus non intrent in eam. Superueniente enim exercitu consueuerunt qui in regionibus habitant ad ciuitatem confugere. vt ibi tuteantur. sed non sic futurum erat romanis cōtra hierusalem venientibus. quia tunc tutius erat ciuitatem relinquere q̄z in eam ingredi. Istud consilium ad litterā seruatum est cum immineret excidium ciuitatis. vt dicitur in ecclesiastica hystoria. Admoniti enim fideles diuino oraculo transeuntes iordanem venerunt ad appollem ciuitatem que sub rege agrippa erat. et ibidē contra obsidionem ciuitatis saluati sunt. quia rex agrippa erat confederatus romanis sicut p̄nunciauit Esaias .xvj. Abscondę fugitētes et vagos ne prodas. habitabūt apud te profugi mei. moab esto latibulum eorum a facie vastatoris Ad litteram enim terra vltra iordanem quondam fuit moabitarum. sicut patet Judicuz .xiij. Sequitur. ¶ Uh ⌊Ue autem p̄egnantib⁹ et nutrientibus in illis diebus⌋ quando videlicet hierosolyma a romanis comprehēdetur. ve erit p̄egnantibus et nutrientibus in illis dieb⁹. Quia vt dicit Origenes. Non erit tunc tempus miserendi nec super p̄egnantes nec super lactātes. nec super infantes eorum. quin potius p̄egnātes iudeorum romani scindant. et nutritos infantes allidant ad petram. Aliter p̄m Hieronymum. Ue erit p̄egnantibus. quia grauato vtero fugere non poterunt. Ue nutrientibus. quia amore prolis detente capientur. sicut simea amore filiorum ligata simul cum eis capitur ¶ Deinde dat aliud consilium p̄eter fugam. quod ē orationis suffragium ⌊Orate autem⌋ scilicz deum. qui solus potest exaudire et a periculo liberare. ij. Paralip̄. ij. Cum ignoramus quid agere debeamus hoc solum habem⁹ residui vt oculos dirigamus ad te. ⌊ne fuga vestra⌋ qua fugere oportebit ab impetu romanorum ⌊fiat in hyeme⌋ quia tunc male potest homo fugere p̄pter lutum ⌊vel sabbato⌋ quia non licet illa die ambulare nisi per miliare. Actuum p̄mo. Sabbati habens iter. id est. mille passus vel vnum miliare. Chrysostomus. Aduersus iudeos erat hoc dictum. quia apostoli quibus loquebatur non erant sabbatū seruaturi. ¶ Sed nunquid non licet iudeo sabbato fugere ante faciem p̄sequentis vltra mille passus. Rñsio p̄z .j. Macch. Ubi

gens regis antiochi intulit bellū iudeis diebus sabbatoꝝ. qui nō miserūt lapides cōtra eos nolentes polluere diē illum. Sed postea hanc simplicitatē correxerūt dicētes. Si qs venit ad nos diebus sabbati pugnem⁹ aduersus eū ⁊ nō moriamur sicut fratres nostri. ¶ Tertio saluator ostendit suū consiliū esse necessariū ppter tribulationis magnitudinē. Erit enī tunc tribulatio magna qualis nunqꝫ fuit ab initio mūdi vsqꝫ modo. neqꝫ fiet. Illa enī tribulatio qua vltimo sub romanis iudei afflicti sunt. excessit tribulationem egipti. captiuitatē babilonie. tormēta antiochi. ⁊ cūcta aduersa que a nationib⁹ sustinuerunt. Qualis autē ista tribulatio fuit dr̄. Luce. xxi. Erit pressura magna sup terram. ⁊ ira populo huic. ⁊ cadēt gladio. ⁊ captiui ducent̄ i omnes gentes. ⁊ hierlm calcabit̄ a gentib⁹ donec impleantur pa nationū. Chrysos. in omel. Interrogo inquit iudeos vnde tam intolerabilis ira diuinitus venit sup eos. omnib⁹ que añ facte sunt difficilior. Nonne manifestū est propter crucis manifestationē. Sed adhuc ostendit eos grauiori pena fuisse dignos i ꝟ q addidit. Et nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua omis caro. Ac si diceret ꝟm Chrysо. Si amplius durasset ꝑsecutio romanoꝝ aduersus ciuitatez. vniuersi perissent iudei. omnē ei carnē iudaicā dicit. Et eos qui foris et qui intus erant impugnabāt romani. sed ⁊ eos qui vbiqꝫ dispersi erant persequebantur. Dr̄ autē dies dicunt abbreuiati ꝟm Augustinum ad officiū. non sic intelligendum est sicut quidā estimant q tunc dies cursu solis breuientur sicut pr̄e iosue dies plongata fuit. vel q hebdomade danielis dierū abbreuiatiōe sint curtate. Sed sic accipiendū. Sicut enī in scriptura dicūtur dies mali. non q dies mali sint sed ea q̄ fiunt in eis. Ita dicunt̄ dies breues quādo in solatio deducunt̄. ⁊ longi qñ in afflictione tolerant̄. Lōgi ergo dies breuiant̄. quādo mala que quis patitur deo tolerantiā donante minus sentiūt. Hec autē iudei dicerēt q ppter p̄dicationē et discipulos hec mala venerunt ostendit ꝟm Chrysostomū. q nisi illi essent radicitus pissent. Añ subdit. Sed ppter electos breuiabunt̄ dies illi. Non enī debemus ambigere. vt dicit Augustin⁹. qñ euersa est hierlm fuisse in illo ꝓpō electos dei q ex circūcisione crediderāt siue fuerant credituri propt̄ quos breuiati fuerūt dies illi. vt tolerabiliora mala fierent. Hec sufficiāt de euersione hierusalem. de qua expresse loquit̄ iste passus euangelij vt scribit Lucas. Quia tamen multi et sancti doctores eius dē passum exponunt de aduentu antichristi. et nos ad expositiōis illius sensum accedamus

¶ Expositio de antichristo.

CCCCLV. a

Cum videritis abominationem desolationis que dicta est ꝛc. Exposita ista ptica euāgelij de desolatione spēaliter regni iudeorū. Restat eam nunc exponere de desolatiōe vniuersaliter p totum orbē futura que erit tpe antichristi. Cuius aduētus erit signū cōsummatiōis mundi ⁊ futuri aduētus christi ad iudiciū. Et ꝟm hoc p abominationē desolationis stantē in loco ītelligimus abominabilē antichristū. q̄ bene abominatio dicit̄ ppter quatuor. Primo quia ex adulterio nasciturus. Secūdo quia diabolus i eū est ingressurus. Job. xxxvj. Ingredietur bestia latibulum ⁊ in atrio suo morabit̄. Tercio ratiōe abominabilis opationis. quia sub specie sanctitatis abominabilia opabitur. Quarto quia cum sit homo peccatoꝝ et homo diabolic⁹ iñ diuinū vsurpabit sibi honorē. Juxta illud. ij. Thes. ij. Revelabitur homo peccati filius pditionis. qui aduersatur ⁊ extollit̄ sup omne q̄d dicit̄ deus. Hec abominatio erit desolationis. quia desolabit̄ ecclesia. vastabit̄ cultus christiane religionis. ⁊ sancta erunt in cōculcationē Jobel. j. Periit sacrificium. ⁊ libatio de domo dñi. ⁊ luxerunt sacerdotes ministri dñi. ¶ B Sciendū aūt q nasceet antichristus in babilone de tribu dan. Juxta q̄d Jacobus ait Gen. xlix. Fiat dan coluber i via cerastes in semita Et cū venerit hierosolimam circumcidet se dicēs iudeis. Ego sum christ⁹ vob ꝓmissus. Tūc cōfluent ad eū oēs iudei. et reedificabunt templū a romanis destructū. sedebitq; ibi dicens se esse deū. Hec glosa. ij. Thes. ij. Tunc exponatur lrā sic. Cū videritis abominatiōz. id est. antichristū abominabilē rōe supbie qua se effert deo. desolatōis. q̄. s. tūc erit maxia electorum desolatio qñ destruet cultus dei. stātē in loco sancto. i. in tēplo a romanis destructo. q̄d iudei reedificabūt. que dicta est a daniele ꝓpheta. i. ipsa sessio antichristi in templo p̄dicta est a daniele Dañ. ix. In templo erit abominatō desolationis. Qui legit. supple ppheiā danielis. intelligat. scz sic regnante antichristo cōsummationē mundi instare. ¶ C Sed queri⁹ qñ ista abominatio sit futura. Dicendū q ad hoc nihil facit ppheiia danielis supra adducta de septuaginta hebdomadibus. q̄. ille hebdomades dudū cōplete fuerūt vt p̄dictū est. Et ideirco q̄ dñs remittit nos ad danielē. oportet nos inuenire aliquē locū i daniele scriptū ex quo trahatur

ppositū de tpe antichristi. Et quidē ad ℞ plures laborauerūt varij varia sentiētes. Quidā. n. ad hoc inducūt istud Dañ. xij. Vbi p⁹ q̄z angel⁹ in capitulo p̄mo p̄cedēti multa mirabilia dani/li de antichristo reuelauerat. Et daniele q̄rente Vsq̄z q̄ finis horū mirabiliū. rñsuz accepit ab angelo. q̄ in tps ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis. Et q̄ hoc re/spōsum obscurū erat exp̄ssit angel⁹ postea idem tps p alia v̄ba dicens. A tpe cū ablatū fuerit iu/ge sacrificiū ⁊ posita fuerit abominatio in deso/lationē dies mille ducēti nonaginta. Iste nume/rus dierū in p̄cto reddit tres annos cuz dimi/dio. ⁊ vltra ℞. xj. dies. Hāc ppbetiā isti ad ppositum adaptare conātes diē intelligūt p anno. sic q̄z cōcludūt q̄ antichrist⁹ veniet post mille duce/tos nonaginta annos ab illo tpe quo ablatū fu/it iuge sacrificiū. qō fuit tpe vespasiani ⁊ titi. Al/ij m alios tpe adriani. Si ergo a vespasiano ⁊ ti/to incipiūt cōputare q̄ fuerūt post natiuitatem christi anno. lxxvj. tūc p̄m eos antichristus debe/ret venire Anno. M̄. cclxv. q̄ est p̄ns annus q̄/ego iā scribo. nō tñ adhuc de antichristo p dei g̃/tiam aliq̄d exp̄imur. Si vo cōputāt a tēpe adri/ani q̄ fuit a natiuitate dñi āno. cxv. tūc restabūt adhuc anni. xxxūj. vel circiter. Q̄z tot anni fluxe/runt inter mortē vespasiani ⁊ impiū adrianū. Q̄z in deductiōe fallunt. q̄ tps positū in ppbia non debet intelligi fluere inter ablationē iugis sacri/ficij ⁊ positionē abominationis tanq̄z in duos terminos int̄ se distātes p tot dies vl annos. Q̄z vt ex textu patet ablatio iugis sacrificij ⁊ positio abomina/tiōis simul erūt ⁊ est vn⁹ termin⁹ a q̄ vsq̄z ad pacē summā ecclie fluent illi mille duce/ti nonaginta dies. Itaq̄z dies nō est sumenda p anno. nec ista ppbetia intelligit̄ de tpe aduētus antichristi. sz d̄ tpe q̄ regnabit antichrist⁹. quod erit a tpe quo ablatū fuerit iuge sacrificiū. id est. diuin⁹ cultus catholice ecclie. ⁊ posita fuerit ab/ominatio desolatiōis. i. cū venerit antichristus abominabilis. q̄ iuge sacrificiū ecclie ⁊ cultum dei tollet. cogēs homines iudaizare ⁊ circūcidi ⁊ sabbatizare. ⁊ extūc transibūt dies mille ducenti/ nonaginta. q̄ tāto tēpe regnabit antichristus. s. trib⁹ annis cū dimidio q̄b⁹ pactis morietur anti/christ⁹ quē dñs ihesus interficiet spū oris sui vt d̄/ij. Thes. ij. Et tūc erit sūma pax in ecclia p. xlv. di/es q̄ cōcedent electis p p̄nia. Et de ℞ pacis ⁊ q̄/etis tpe est illud A poc. viij. in aptione sigilli septi/mi in qua factū est silentiuz in celo. quasi media hora p quā isti. xlv. dies signant. Completis his xlv. diebus erit finis mūdi. ⁊ dñs veniet ad iudici/um. sz q̄ntū post penu⁹ ignorat. vt dicit glosa. ij. Thes̄. ij. sup illo v̄bo iā allegato. q̄ int̄ficiet dñs ihesus spū oris sui. Sic igit̄ patet q̄ ista pro/pbetia p istos inducta licet loq̄t de antichristo. de tpe tñ aduētus sui non facit ad ppositū. Alij ad hoc adducūt illud Dañ. viij. vbi d̄. Vsq̄z q̄ vi/siones ⁊ iuge sacrificiū ⁊ pctūm desolatiōis q̄ fa/cta ē ⁊ sanctuariū ⁊ fortitudo calcabit̄. Et resp̄/detur. Vsq̄z ad vesperaz ⁊ mane dies duo milia trecēti ⁊ mūdabit̄ sanctuariū. Et p ℞ volunt ha/bere q̄ antichrist⁹ veniet. finisq̄z mūdi erit. M̄. cccc. a natiuitate christi anno. Nā dicūt q̄ istud tps q̄ d̄ ponit̄ hic i ista ppbia incboata a die reue/lata ppbetie a quo tpe dicūt vsq̄z ad christuz flu/xisse nōgentos ānos. q̄b⁹ si supaddant̄ mille qua/dringēti ascendēt ad duo milia trecentos. Ita q̄ ann⁹ bis mille sim⁹ trecēte sim⁹ a reuelatōe isti⁹ ppbetie erit mille sim⁹ q̄dringēte sim⁹ a dñi incar/natiōe. Et tali tpe dicūt antichristū esse venturū Q̄d satis p̄cordat cū p̄ore opinione de tpe adri/ani. Sz hec deductio videt falsa ⁊ ppbetia p̄mis/sa fctā fuit ℣ balthasar pnepote nabuchodono/sor cui successit dari⁹ p̄mo āno cyri a q̄ vsq̄z ad christū nō fluxerūt nisi q̄ngenti q̄nquaginta/ue anni. vt dicūt hieronym⁹ ⁊ african⁹. Quib⁹ si addideris mille quadringētos q̄s ipsi ponunt debere fluere a natiuitate dñi vsq̄z ad finē mun/di habem⁹ ānos mille nōgētos q̄nquaginta/ue. Et sic deficeret istud tps a tpe dato i ppbetia in annis. cccxlj. Igit̄ si hec ppbia de fine mūdi et de antichristo deberet intelligi nō ipleret nisi an/no a natiuitate dñi. M̄. dcc. xlj. quoniā ann⁹ bis/ mille sim⁹ trecēte sim⁹ a p̄ncipio ppbetie erit mil/le sim⁹ septingēte sim⁹ q̄dragesim⁹ p̄m⁹ a nati/uitate dñi. cū a ppbetia illa vsq̄z ad christū flux/erunt solū anni. d. lix. vt dictū est. Itaq̄z dictū istō/ falsum est. Sz apti⁹ vt sancti dicūt ℞ ppbetia in/telligit̄ vt etiā ptz ex littera sequēti de ppbanati/one tēpli facta ab antiocho de q̄ querit ibi ppha q̄n debeat instaurari. Et rñdet̄ q̄ de mane vsq̄z ad vesperā. i. a p̄ncipio illi⁹ desolatiōis vsq̄z ad fi/nē eius duo milia trecēti sez dies. nō enī ibi ponit/ur numer⁹ ānoz sz dierz. Isti aut̄ dies ascēdūt ad ānos sex mēses duos ⁊ decē dies. q̄d tps flu/xisse ptz ab illa ppbanatōe vsq̄z ad purificationē tēpli factā p iudā machabeū deuictis ducib⁹ re/gis antiochi q̄s miserat in iudeā. Alij volunt tps antichristi metiri ex apoc̄. Job. ca. xij. de mu/liere q̄ fugit in solitudinē. ⁊ p illud ca. xx. d̄ angl⁹ apprehēdente serpentē. Sz ppbie be sunt ita ob/scure ⁊ ipertinētes ad ppositū z sic alie. nec valet in pposito nrō. q̄ dñs ihesus hic non remittit ad apoc̄. Job. sz ad ppbetā danielē. Bede. Sūt et alij sicut ioachim abbas q̄ visus ē p̄necturare de tpe futuro antichristi ⁊ de alijs futuris p etates

ꝛ status mũdi ꝑm coꝛrespõdentiã generationũ vtriusqꝫ testamẽti. Ꝫ licꝫ ipse intentum suum deducat satis subtilit. nõ tñ infallibilit. qꝛ ꝓp ꝗ sue iã in multis fefellerũt sic̃ patet in his ꝟ̃bus Cũ fuerint anni trãsacti mille ducenti. Et decies dem p⁹ ptũ ꝟginis alme. Tũc antichꝛist⁹ nasceꝫ demone plen⁹. Hoc sitbanensis ioachim p̃dixit in anno. Quo soldan⁹ sanctã sibi subdidit vbẽ Ꝫ ꝗ dictũ multũ fallit qꝛ vltra tps ꝓ ipsũ ꝑsagi atũ iã transierũt. lxv. anni. Vñ dico sicut ꝓus q̃ istud tps qñ veniet antichꝛist⁹ nemo determiã te scire põt ex ꝓphetijs nisi cui fuerit ꝗ diuinitus reuelatũ. qõ nõ facile est de aliq̃ credendũ. Si eĩ dñs aplis noluit reuelare. Juxta illõ Act. j. Nõ est vestꝛ nosse tpa vel momẽta q̃ pater posuit in sua potestate ꝛc. Et si nõ aplis nec ꝑsumendũ q̃ nob reuelet. vt dic̃ Aug⁹. Ꝫ ꝓtra ꝗ ioachim in libꝛo suo dic̃ sic. Sãcti inq̃t erãt illi q̃b⁹ dictũ est Nõ est vestꝛ scire tpa vl momẽta ꝛc Ꝫ q̃d illis ꝓderat ꝗ scire nisi ad aliq̃d scire Nob aũt q̃b⁹ dictũ ẽ Cũ videritis hec fieri scitote qꝛ ꝓpe ẽ i ianuis Nobis inq̃z q̃ videm⁹ nõ discipulis q̃ nõ viderũt. Nec ad aliquã vanitatẽ datũ est nob ꝗ posse ꝓpẽdere. nõ tãq̃z beatioꝛib⁹ ꝛ ad secretioꝛa vocatis ꝫ tanq̃z necesse habẽtib⁹ ꝛ ad horã tẽdentibus artioꝛẽ. Juxta illud ps. Vedisti metuẽtibus te significationẽ vt fugiãt a facie arcus. Hec ille Ad qõ rñdeo. Licꝫ q̃dẽ ipse dñs dixerit vt supꝛa allegatũ est. De die autẽ illa ꝛ hoꝛa nemo scit ꝛc. Nõ ait nemo sciet. ſz nemo scit. ſ. in pñti. ſzi futuro ipse posset reuelare cui vellet. hoc tñ de facili nõ est ꝑsumendũ. Nã aliq̃ reputãt se habere reuelationẽ a deo q̃ nõ habẽt. Et dato q̃ aliquã reuelationẽ sentiãt se habere. illa nõ est a deo ſz forte a diabolo. q̃ nob illudere conat ꝑ ꝑstigia vl ꝑ sagia mẽdosa. Sic̃ Aug⁹ recitat xviij li. de ciui. dei ca. xviij. Qꝛ aũt dicit ioachim q̃ nob videntibus ꝛ necesse habẽtib⁹ ꝛ ad horã tendẽtib⁹ artiorem. reuelatio sit opoꝛtuna. nõ discipul q̃ nõ viderũt. patꝫ q̃ illud dictũ nõ habuit locũ tpe suo. q̃ fuit tpe fridꝛici impatoꝛis ꝓmi. ſ. ãno dñi. Mo clxij. A quo tpe fluxerũt pl⁹ q̃z ducenti anni. nec nos adhuc vidẽ⁹ signa antichꝛisti nisi in aliq̃b⁹ defectib⁹ malis q̃les ſp fuerũt ab initio mũdi et apparuerũt tpe apl̃oꝛ. Vñ apl̃s paul⁹ vbi supꝛa loquẽs de antichꝛisto dic̃. Nã mysterũ iã opat ũq̃ tatis. Et licet captio hierlm q̃ facta fuit tpe ioachim videreť esse vnũ ꝺ signis aduẽt⁹ antichꝛisti. qꝛ tunc fuit ablatio iugis sacrificij in loco illo sctõ. adhuc tñ cult⁹ diuin⁹ remanet ꝓ totã eccle siã. nec alia signa adhuc notabilit apparẽt. Jteꝛa tpe ablatiõis iugis sacrificij ſm p̃missa nõ durabit regnũ antichꝛisti nisi trib⁹ ãnis cũ dimidio. ſza captõe illa hierlm trãsiuerũt iã pl⁹ q̃z ducenti ãni. Quare illa captõ ꝟbis hierlm ꝛ ꝓphana tio tẽp li ñ est adhuc illa abominatio desolatõis de q̃ hic dñs loq̃t. Hec de tpe aduẽt⁹ antichꝛisti ꝓ exercitio legẽtũ dicta sufficiãt. Quid aũt ꝟitatis circa ꝗ sit. ꝛ q̃n vẽturus sit. deo cõmittamus. Qꝛ vt dic̃ Aug⁹. vij. de ciui. dei. Cum igit curiosa hoĩm calculatio q̃ illũ die nouissimũ penit⁹ voluit hoĩb⁹ esse ignotũ ꝛ q̃ apl̃is inq̃rẽdũ ꝓhibuit. d. Nõ est vestꝛ nosse tpa ꝛc. Nemo se putet inuestigaturꝫ ꝛc. Hec Aug⁹ E Ꝫ circa ꝟbũ Cũ videritis ꝛc Occurrit hic dubitatio Qꝛ. n. nõnulli discipulorꝫ vt supꝛa dictũ est ꝗ alia expositiõe victuri erãt ꝛ visuri destructiõs hierlm. ac ꝓ hoc ꝓgrue dicebat dñs Cũ videritis. Nunc aũt ſm istã expositiõs de antichꝛisto quõ ꝗ recte dici ꝑt. cũ null⁹ discipulorꝫ iã añ multa tpa vixerit. Ad ꝗ dici põt ſm vtrãq̃z expositiõs q̃ dñs illis ꝟbis nõ solũ alloquebat discip̃los ibi tũc pñtes. sed et oẽs fideles p illo tpe futuros. Seq̃t E Tũc ſ. veniẽte antichꝛisto q̃ in iudea sũt fugiant Qui iudei eũ ꝓmit⁹ suscipient. ꝛ ibi maioꝛ erit ꝑsecutio ꝓpter antichꝛisti coꝛpalẽ pñtiã fugiant inq̃t ad mõtes ſ. i. ad loca secreta ꝛ deserta vbi latitare possint. Vel etiã ad montes. i. maiores in eccl̃ia. Ps. Ps. j. Leuaui oculos meos ĩ montes. vñ veniet auxliũ mihi. Hilariꝰ. Judeã deserti monet ꝛ trãsfugi in mõtes. ne admixtione plebis illi⁹ q̃ creditura ẽ antichꝛisto vis aut ꝓtagio afferať. Et q̃ in tecto sũt ſ. i. eminẽtia pfectionis. nõ descendãt aliq̃d tollere de domo ſ ꝓcupiditatẽ rerũ secularium. ꝓpt̃ q̃s etiã sepe pfecti deiciũtur a culmĩe pfectiõis tpe pfecutõis. Et q̃ ĩ agꝛo sunt ſ laboꝛãtes ꝓ fructu bonoꝛ opeꝛ q̃ntuz ad actiuos ſ nõ reuertãt tollere tunicã suã ſ. i. nõ redeãt ad occupatões seculi pctũm implicãtes. q̃ ꝓ tunicã intelligũť. Cañ. v. Expoliaui me tunica mea quõ induar illa. Hylari⁹. Posit⁹ ĩ opatione ꝓcepti nõ ad curas ꝑstinas reuertať. ob q̃s vetes peccaminũ q̃bus antea cõtegebať erit tunicã relatur⁹. Vñ q̃ntũ ad hec duo p̃dicta dicit Aug⁹ ad ꝛsiciũ. In tribulatiõib⁹ cauẽdũ est ne quis q̃z deuict⁹ ad carnalẽ vitã de ſpũali sublimitate descẽdat. aut q̃ ꝓfecerat ĩ anteꝛioꝛa se extendẽs deficiẽdo in posteꝛioꝛa respiciat. Ve autẽ ꝑgnãtib⁹ ꝛ nutriẽtib⁹ ĩ illis dieb⁹ ſ q̃ nõ in pregnãtib⁹ femis intelligẽdũ est ſm Hylariũ. ſz de grauidatis onere pctoꝛ. ꝛ nutriẽtib⁹ ipsa pctã. Ut p̃gnãtes dicãť illi q̃ fetũ malĩ ꝓpositi cõceperũt. Nutriẽtes ꝟo q̃ ptũ mali opis nutriũt atq̃z fouẽt. Vel ſm Aug⁹. p̃gnãtes sũt auari q̃ aliena ꝓcupiscũt ꝛ spem habẽt adipiscẽdi. sic̃ mulier p̃gnãs spat plẽ. Nutriẽtes ꝟo sũt q̃ ꝺ ꝓcupierãt

possidēt.q̄ possessa nutrire nituntr. duz ea detinēt colūt ꝛ augēt. Et idcirco ve ipsis erit.qz ad fugiendū antichristū gues.qz nec pctā effugerūt neqz cibū veri panis acceperūt.| Orate aūt vt nō fiat fuga vestra ī hyeme vel sabbato |Per hyemē intelligit abundātia iniq̄tatis.qz vbi abūdat iniq̄tas refrigescit charitas. Per sabbatū intelligit torpor ꝛ ociū a bonis opibus. Thren.j. Hostes deriserūt sabbata eorū. Est ergo sensus p̄m Hylariū. Orate ne aut ī peccatoꝝ frigore.aut in bonoꝝ operꝝ ocio repiamini. quia vtrūqz multū impedit hoīem a fuga antichristi.imo magis facit approximare sibi. sic ecōtrario diuertēdo a malo ꝛ faciēdo bonuz bō approximat dō. Psal. Diuerte a malo ꝛ fac bonuz ꝛc. ¶ Quare aūt moneat orare p̄ dictis rōz subiūgit| Erit enī tūc tribulatio magna q̄lis nō fuit ab ūtio mūdi vsqz mō |qz alie psecutiōes fuerūt pticulares. Hec aūt erit vniuersalis q̄ ad loca ꝛ q̄ ad subiecta. qz aīas ꝛ corpa ponet in pticulo vbiqz terrarū. Raban⁹. Nō solū tormēta tūc sācts inferēt vt actenus sūt illata.sz q̄d pl⁹ est signa ꝛ mirabilia eos q̄ inferēt comitabūt. Et sic q̄ mala inferēt videbūt sancti. ꝛ q̄ mala sustinebūt apparebūt prophani |Neqz fiet |Dañ.xij. Et veniet tps q̄le non fuit ab eo ex q̄ gētes esse ceperūt vsqz ad tps illō.| Et nisi abbreuiati fuissent dies illi |.s.ad milledūcētosnonaginta Dañ.xij. Qui faciūt tres ānos cū dimidio q̄b⁹ p̄dicabit antichrist⁹ Apoc.xj. pōit tps p̄dicatiōis sue mēsibus q̄dragintaduobus Qui etiā faciūt ānos tres ꝛ mēses sex. Q̄ō tps ītelligit Dañ.xij. p tps ꝛ tpa. ꝛ dimidiū tpis. Et figurat.iij. Reg.xvij. Vbi ait helias. Nō erit pluuia in israel nisi iuxta oris mei vba. Et nō pluit annos tres ꝛ mēses sex. Ut dr Jac.vlt. Ita accidz tpe antichristi q̄n oīs pluuia būane cōsolationis claudet fidelib⁹ |Nō fieret salua oīs caro |Bēsus est. Oīs caro nō fieret salua.i. null⁹ hō fieret salu⁹ si esset longū p̄dictū desolatiōis tps. q̄niaz oīb⁹ psecutionib⁹ sīl adunatis q̄s resistere pōt. Nā psecutōes infidelium hereticoꝝ tyrānoꝝ ꝛ malorꝝ christianoꝝ sīl tūc aggregabunt. Psal. Oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me. Et in alio ps. Infixus sū aut in limo pfundi |Bz ppter electos breuiabūt dies illi |breuitate ītā dicta.s.p tps ꝛ tēpora ꝛ dimidiuz tpis. Apoc.xij. Quo tpe alita ē mulier.i.ecclia a dō ꝛra faciē serpētis.i.antichristi. Raban⁹. Tal tribulatio tunc erit in circūitu aree dñi vt omnib⁹ velut cribro examinationis paleis sequestratis solū frumētū in horreis dñi remaneat colligendum

¶ Secūda pars expositiōis euangelij CCCCLVI.

Cunc si quis uobis dixerit.ecce hic ē christ⁹ aut illic.nolite credere. Surgēt enī pseudo christi et pseudo ꝓphete et dabūt signa magna et ꝓdigia ita vt in errorē inducātur si fieri pōt etiam electi. Ecce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis. Ecce in deserto est. nolite exire. Ecce in penetralibus. nolite credere. Sicut enī fulgor exit ab oriēte et paret vsqz in occidētē. ita erit aduēt⁹ filij hoīs. Vbicūqz fuerit corp⁹ illuc cōgregabūtur et aquile ¶ Secūda ps in q̄ specialiter agit de aduētu antichristi ꝛ ei⁹ psecutōe ꝛ seductiōe. Licet enī pticula p̄cedēs q̄ p̄ncipaliē loquitur de destructōe vrbis hierlim etiam secūdarie exponat de antichristo vt visū est. In ista tñ pte p̄cise agit de antichristo Et oñdit hic multiplicitas ꝛ vehemētia seductiōis fidelib⁹ immines.qz mlti discipuli antichristi venient ad seducendū p̄lm dicēdo q ipe sit vē christ⁹ ī lege et ꝓphetis pmiss⁹. Et iō hec dñs p̄dicit ne fideles tūc decipiant. Et p̄m Chrysō. dixit hec dñs discipulis nō solū illis vtilia ad sciēdū.sz ꝛ nob ꝛ oīb⁹ q̄ p⁹ nos erūt. Dic ergo |Tūc |.i.tpe antichristi |si q̄s vobis dixerit.ecce hic ē christ⁹ aut illic.nolite credere |.ij.Thes.ij. Obsecro vos vt nō cito moueamini a vestro sensu. Et assignat rōz q̄re ñ debeam⁹ credere.| Surgēt enī pseudo christi |.i.falsi christi. Et hic ē christi nūeri pluralis ꝛ noīatiui casus |Et pseudo ꝓphe |Dicit aūt pseudo grece.latine falsus vl deceptor. ꝛ ē generis oīs ꝛ indeclinabile |Et dabūt signa mag̃ |.s. q̄ aliq̄d signt in p̄ñti |ꝛ ꝓdigia |q̄ aliq̄d pdūt.i. manifestāt d futuris.qz vtute demonuz multa miracula p̄ñt fieri q̄n p̄mittūt a deo. Vñ Greg.xv.moral. Cuz antichrist⁹ coram carnalīū oculi miranda ꝓdigia fecerit p⁹ se tūc hoīes trahit.qz q̄ bonis p̄ñtibus delectant ptāti illi⁹ se absqz retractiōe subijcient Vñ seqt |Ut ī errorē mittant si fieri pt etiam electi |Bdicit.qz p̄destinatio licet sit certa.nō tñ tollit libertatē arbitrij. Ista enī ꝓpositio |Predestinat⁹ pōt dānari. falsa ē in sensu cōposito. ī sensu diuiso vā est. sic diffusi⁹ dr in ꝑmo sniaz Orig. dicit. Qz p̄mo iste exaggregatorius ē.i.pl⁹ exp̄mit q̄z sit. Nō enī dixit Ut in errorē mittāt electi. sed dixit si fieri pōt. In q̄ vult oñdere q p̄mōes hereticoꝝ frequēter sic sūt psuasorij vt possint q̄dem corda sapiētiū cōmouere sz non deijcere. Aug⁹ aūt ꝛ Amb. dicūt q dñs loq̄t hic d electis ñ p p̄destinatiōz sz p̄m humanā estimatiōz. Bz dicta oīm ꝛcordādo possum⁹ dicere q p̄ exponēdū ē

si p nō vt sit sens⁹ ⌊si fieri p̄t ⌋.i. fieri non p̄ot Aū Greg⁹ sup Ezech.omel.xiij.dic. Q⁹ electi luctari p̄nt ꝛ cadere finaliē nequaq̄ p̄nt ⌊Ecce p̄dixi vob ⌋.q.d. Ad ꝟ ista p̄dico nūc vt cauti sitis pro tūc.q⁹ min⁹ iacula ferūt q̄ vident p̄m Gregoriū ⌊Si ergo dixerint vob ⌋ p̄missi pseudo ꝓphete. ⌊Ecce in deserto ē ⌋ sup.christ⁹ tāq̄ religios⁹ hō in deserto exñs ⌊nolite exire ⌋.s.vt illis credatis ꝛ eos imitemini in sua falsitate. Al' ⌊nolite exire ⌋ ad videndū eū ne seducamini ⌊Ecce i penetralibus ⌋.i. in abditis ꝛ abscōditis locis ⌊nolite credere ⌋ q⁹ nō erit a dō missus ꝛ venire p̄miss⁹ p̄m Aug̃. ¶ ℟ Seq̄t. ⌊Sic enī fulgur ⌋ Ubi redit rō ꝛ iā dicti. Qui ei dixerat. nolite credere mētientib⁹ vob de christo q̄ hic sit vl' illic i locis occultis.oñdit q⁹ non oporteat eū q̄rere in loco occulto.q⁹ licet christ⁹ in p̄ria aduētu suo apparuerit in ꝓuo angulo orbis terrar nullo sciēte a p̄ncipio. In scō tū aduētu suo ñ ita occulte ꝛ manifeste veniet Aū nō indigebit q⁹ ei⁹ aliq̄s aduētū annūciet p̄m Chrysо. Sic ergo ⌊Sic fulgur exit ab oriēte ꝛ paret vsq̄ in occidentez ⌋ oculis. sc̄z oīm manifest⁹ ⌊ita erit aduēt⁹ filij hominis ⌋ ad iudiciū oīb⁹ manifest⁹. ℣ Psal. Deus manifeste veniet deus noster ꝛ nō silebit. Ignis in ꝓspectu ei⁹ exardescet ⁊c. Seq̄t ⌊Ubicūq̄ fuerit corp⁹ ⌋ Ad hui⁹ dicti intelligētiā est sciēdū q⁹ Luc.xvij. Cum dñs tractaret de ea dē materia int' alia dicēs: Sicut fulgur coruscans de sub celo in ea q̄ sub celo sūt fulget.ita erit fili⁹ hois i die sua. Tūc interrogātibus discipl̄is ꝛ dicētib⁹. Ubi dñe. Dixit eis istud ꝟbū. Ubicūq̄ fuerit corp⁹ illuc ꝯgregabūtur ꝛ aq̃le. Sic ei ꝓus instruxerat eos de mō apparitiōis sue q̄ manifeste veniet sic̄ fulgur. sic nūc in isto ꝟbo instruit eos de loco in q̄ futur⁹ ē Subdit ergo ⌊Ubicūq̄ fuerit corp⁹ ⌋.i. christ⁹ i hūanitate. Judicabit.n. i forma hūana glosa. tamē illuc ꝯgregabūt ꝛ aq̃le.i. sancti occurrētes christo obuiā venieti ad iudiciū.j. Thes.iij. Quasi diceret Queritis de loco vbi futur⁹ sit iudicium Rñ. loc⁹ manifest⁹ erit ꝛ public⁹. q⁹ vbicūq̄ fuerit corp⁹ illuc ꝯgregabūt ꝛ aq̃le.i. illuc ꝯgregabunt scti. q̄ p aq̃las intelligūt ꝑm hiero. q̄b⁹ iuuētus renouata ē vt aq̃le. q̄ assumūt pennas vt ad christi volēt passionē. Loc⁹ aūt ille ꝯgregatiōis sctōr christo occurrentiū erit vbi christ⁹ fuit corporaliē q⁹ erit in valle iosaphat ꝑm sctōs. q̄ est locus public⁹ ꝛ famosissim⁹ ꝓpt̄ opa nrē redēptionis q̄ ibi gesta sūt. Al'i aere supra locū vbi christus ascēdit. Q⁹ igit aduēt⁹ christi erit ita publicus ꝛ manifest⁹ ꝛ q̄ntū ad modū ꝛ q̄ntū ad locū Jō ipe nō indiget p̄conib⁹ ꝛ nūciis talib⁹ q̄ vob annūciēt dicētes. Ecce hic vel illic est christ⁹. Jō talibus nolite credere

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij.

CCCCLVII

Statim aūt post tribulationē dierū illor sol obscurabitur.et luna nō dabit lumē suū.et stelle cadent de celo.et virtutes celor mouebūtur.et tūc parebit signū filij hois i celo.Et tūc plāgent se omēs trib⁹ terre.et videbūt filiū hois venientem in nubib⁹ celi cū virtute multa et maiestate. Et mittet angelos suos cuz tuba et voce magna et cōgregabūt electos ei⁹ a quattuor vētis.a sūmis celorū vsq̄ ad termios eor. Ab arbore aūt fici discite parabolā. Cū iā ram⁹ eius tener fuerit et folia nata. scitis q⁹ ppe est estas. Ita et vos cū videritis hec omia scitote q⁹ ppe est in ianuis. Amen dico vobis q⁹ nō p̄teribit generatō hec donec oia fiāt. Celū et terra transibūt. verba āt mea nō p̄teribūt ¶ ℟ Tertia ps ī q̄ agit de aduētu christi ad iudiciū ꝛ mūdi cōsummatiōe. ℣ Postq̄z enī dñs p̄muniuit fideles ꝓtra seductiōz antichristi ꝛ mīstror ei⁹ oñdēs se māifeste esse vērur. Nūc ordinē ꝛ modū suimet aduētus demōstrat. Et duo facit ¶ ℣ Primo describit signa p̄cedētia iudiciū. q̄ sunt q̄ttuor. s. sol' obscuratō. lune tenebratō. stellarū abscōsio. ꝛ ꝟtutū celor cōmotio. Sic ergo ⌊Statim aūt post tribulationē dierū illor ⌋.s. abominatiōis antichristi ꝛ p̄dicatiōis pseudo ꝓphar. Q⁹ aūt dic̄ statim nō sic intelligēdū est q⁹ statim īmediate ꝛ q̄ breui post tpe. Nā vt dicūt doctores ꝛ scti p⁹ tribulationē antichristi añq̄z appareāt manifesta sig̃ iudicij. erit tps breue in q̄ poterunt illi q̄ decepti fuerūt p antichristū penitere Et ℟ signat Apoc. vij. Et factū est silentiū i celo q̄si media hora. Illud eī tps nō durabit vt dicūt nisi p.xl. dies. vt supra dictū est vl' circit. Et ℟ q̄d dr hic ⌊Statim aūt p⁹ tribulatiōz dierū illorū ⌋.i. ꝓuo tpe elapso post tribulationez antichristi apparebūt sig̃ māifesta ppinq̄ iudicij. Et ℟ est q̄d subdit ⌊sol obscurabitur ⌋ ñ p̄ꝑuationē sui lumīs. cū sit ei nat̄ale. corpora aūt celestia manebūt tūc i sua natura integra. sz ista obscuritas erit respectu nostri p interpositionē alicui⁹ corpis opaci quēadmodū fit i eclypsi ⌊Et luna nō dabit lumē suū ⌋ Q⁹ dupliciter p̄t intelligi. Uno mō q⁹ erit interposita int̄ terrā ꝛ solē. ꝛ ps lune q̄ erit ꝟsus terrā obscurabitur cū nō habeat lumē nisi a sole. Alio mō p̄ positiōz nubiū obscuraz ⌊Et stelle cadēt de celo ⌋ ñ

q̃ntū ad eoꝝ subam cū sint incoꝝruptibiles. sed ꝑm apparētiā. qz ṽe stelle abscōdent nubiū densitate. z de nubib9 ṽsus terrā descendēt exalatōes ignite q̄ dicūt stelle cadētes. ⁊ Et vtutes celoꝝ mouebunt. ⁊ Virtutes ℞ accipiunt angli q̄ sunt in medio oꝛdine scde hierarchie. ℣ Ad qz officiū spectat coopari aliq̄ mō ad mirabilia. ꝑm q9 dic Dionysi9. Et tūc frequēti9 ipsi mouebūt soluto ex diuia volūtate ad faciēdū miraculosas transmutatiões in elemētis ad incutiendū hoīb9 terꝛoꝛē iudicis venientis. ℣ Secdo describit iudicis aduentū. d. ⁊ Tūc ⁊ i. imediate p9 signa p̄dicta ⁊ apparebit signū filij hoīs in celo ⁊ i. crux clui z lancea q̄ fūt passionis sig̃ z instituta. Vl'alit̄ signa. i. cicatrices q̄ apparēt in coꝛpe christi. Ista z apparebūt in celo. i. in aere q̄ aliq̄n vocat celu z scriptura ⁊ Et tūc plangēt se oēs trib9 terre ⁊ id ē aliq̄ de oīb9 tribub9 z nationib9 in q̄b9 sunt aliqui mali q̄b9 aduēt9 iudicis erit terribil'. ⁊ Et videbūt filiū hoīs ⁊ qz sic dictū est in forma būana iudicabit ⁊ venientē in nubib9 celi ⁊ sic i nube ascēdit ab aplis in celū. ℣ Propt q̄d dꝛ Act. j. Jes9 q̄ assumpt9 est a vob in celū sic veniet. ⁊ Cū vtute multa ⁊ qz ꝓmus ei9 aduēt9 fuit in infirmitate. secūdus erit i vtute z maiestate q̄ veniet vt dom9 q̄ ꝓmo venit vt ℣uus. ⁊ Et mittet angelos suos ⁊ qz ministerio angloꝝ colligēt omēs mortui ⁊ cū tuba ⁊ sic enī in datōe legis audit9 est sonus terribil'. vt habet Exo. xix. Ita audiet tūc sonus ꝓsilis vtute angloꝝ fact9 i elemētis ⁊ Et voce magī ⁊ Ista vox erit vox christi vocantis mortuos ad iudiciū. ex cui9 vtute suscitabūt ⁊ Et cōgregabūt electos ei9 ⁊ Licet enī oēs adducāt ad iudiciū. tñ electi spēalit̄ adducent ministerio sanctoꝝ angeloꝝ. qz erūt eoꝝ cōciues ⁊ Et q̄ttuoꝝ vētis celi ⁊ i. a q̄ttuoꝝ ptib9 mūdi vñ oꝛiunt q̄ttuoꝝ ꝓncipales venti. z ꝑ ℞ intelligunt alie ptes oꝛbis min9 ꝓncipales ⁊ Et sūmis celoꝝ vsq3 ad terminos eoꝝ ⁊ Iste mod9 loquēdi est ꝑm apparētiaz. qz sūmū celi videt esse sup centrū capitis nostri. Termin9 aūt celi videt vbi termiat aspectus. qz ibi videt celū ꝓiungi terre. licet ꝑm vitatē eq̄luter distet a terra vndiq3 Est ergo sensus ⁊ Et sūmis celoꝝ ⁊c ⁊ i. ab oī loco q̄ sub celo ē. adducēt electi ad locū iudicij. ¶ Deinde docz nos cognoscere ea q̄ dicta sūt ꝑ similitudinē ꝑabolicā ⁊ Ab aꝛboꝛe aūt fici discite ꝑabolā ⁊ i. similitudinē ad ꝓpositū ꝓgruā ⁊ Cū iā ramus ei9 tener fuerit z folia nata ⁊ sic in vere ꝓtingit ⁊ scitis q̄ ꝓpe est estas ⁊. qz talia accidūt sole ascēdente ad sig̃ septētrionalia. ꝑ cui9 ascēsum causat̄ estas ⁊ Ita z vos cum videritis ℔ oīa ⁊ p̄dicta ⁊ scitote q̄ ꝓpe ē ⁊ christ9 veniēs ad iudiciū ⁊ in ianuis ⁊ q̄ in ianuis est ꝓpinquꝰ est domui. imo q̄si iā in ipa domo ¶ Nota q̄ hic ponit exēplū solū de aꝛboꝛe fici z non de alijs aꝛboꝛib9. Cui9 rō ꝓtesse ꝓmo. qz sic fic9 q̄si post oēs aꝛboꝛes vnat. i. ṽe viret z vestit̄ foliis. z sic magis euicino estatē nūciat non tñ imediate q̄ ꝓpus ea aliq̄ aꝛboꝛes vernāt z sic mediaci9 estatē nunciāt. Eodē mō p̄dicta signa q̄n oīa cōpleta fuerint oīno euicino nō tñ imediate aduēt9 ꝓsūmatōis mūdi docēt. Heb. x. ℣ Adhuc enī modicū aliquātulū qz q̄ vēt9 est veniet z ñ tardabit. Secdo q̄ fic9 in se habet lac q̄ aꝛboꝛē z ꝓuocat. Ita in sanctis z electis ē aꝛboꝛ et vehemētia desideriꝰ ad futurā vitā. vt q̄si diceret electis. His signis visis vestri desideriꝰ cōpletio ē in ꝓximo. Jac. v. Cōfirmate corda vrā q̄niaz aduēt9 dñi apꝛopinq̄bit. Tertio. qz sic fic9 mīrtitudinē granoꝝ sine distinctōe sub vno coꝛtice cōtinet. Ita multoꝝ fideliū ꝓgregatio sine distinctōne vnū sunt i fide christi. Gal. iij. Oēs enim vos vnū estis i christo iesu ¶ Vltimo ꝓfirmat dñs oīa p̄missa assertōe iuratoꝛia. d. ⁊ Amen ⁊ i. ṽe ⁊ dico vob qz nō ꝓteribit generatio ℔ ⁊ i. ꝓgregatio fideliū. s. ecclia. q̄ in vltima seculi etate ē dicente apl'o. j. Coꝛ. x. Nos sum9 i q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. Qz q̄ntū cū qz fideles oꝛpiman̄t tpe antichristi. tñ aliq̄ ꝓmanebūt i fide stabiles vsq3 ad finē mūdi. Et ℞ est q̄ addit ⁊ donec oīa fiāt ⁊. q̄si diceret Nō dico vob determinatū tps aduētus mei. ℣ Duo vob annūcio. Unū q̄ ex signis p̄cedētib9 ꝓpinquuz me cognoscetis adesse. Alterū q̄ b9 ecclie tpib9 q̄ vsq3 ad finē secli duratura est hec oīa cōplebūt. Quātū igit̄ sufficit in generali dñs diē aduēt9 sui nob manifestauit. noticiā magis determiataz sibi reſuās. Idcirco dꝛ statim in fine h9 euāgelij. ℣ De die aūt illa z hoꝛa nemo scit ⁊c. s. determiate Credit̄ tñ q̄ nocte resurrectōis dñice erit generalis resurrectō. s. in nocte pasce. Jō in ꝓmitiua ecclia sic dic̄ Isiō. fideles tota nocte illa vigilabāt. q̄si iudicē expectātes. Juxta illud ℣ Mat. xxv. ℣ Media nocte clamoꝛ fact9 est. ecce spōsus venit ⁊c ¶ Quo aūt tāno dies iste vēturus sit penit9 ignoꝛam9. vt supꝛa dictū ē ¶ Quare aūt dñs ℞ velit nob esse celatū rōez assignat ℍiero. d. q̄ non expediat nob. imo nec expediebat aplis scire tps iudicij. vt sp incerti ꝺ aduentu iudicis sic q̄tidie viuam9. q̄ alia die iudicādi sum9. In fine oīa efficaci sñia ꝓclusit. d. ⁊ Celi z terra trāsibūt ⁊ nō q̄ coꝛrūpant q̄ntuz ad suam subam. sz cessabit mot9 celi z trāsmutatio in elemētis Ista. n. oꝛdinata sūt ad cōplendum numerū electoꝝ. z iō ipo cōpleto i iudicio cessabūt sic ea q̄ sunt ad finē habito fine cessabūt ⁊ verba aūt mea nō ꝓteribunt ⁊ q̄n sz cōpleantur. ℣ Ac si

dicat ꝑm Hiero. Facali⁹ ẽ fixa ⁊ mobilia destrui q3 ꝑmonū meo⁹ aliq̄d decidere. Cui⁹ rō em assignat Hylari⁹. Celuz enī ⁊ terra ex cōdicione sue creationis nibil bñt in se necessitatis vt non sint ẏba aūt christi ex eternitate deducta id in se cōtinent ẏtutis vt maneāt. De hac materia plā habes supra ī expositōe euāgelij ī ꝑma dñica aduē tus. Erūt signa in sole ꝛc.

Sermo de eadem dominica CCCCLVIII

Cum uideritis abominationē desolatiōis que dicta est a daniele ꝓpheta stātem ī loco sancto. Qui legit intelligat. Tūc qui ī iudea sunt fugiāt ad mōtes ꝛc. Matth. xxiij. ¶ Verba ista licet ad lrām dicta sint ō destructōe ẏbis hierlm ⁊ tēpli ꝑm vnū sensū. vl'etiā de plecutōe antichristi ꝑm aliū sensum. vt visū est in expositōe euangelij. Mystice tn ea ad moralitatē trabēdo cōuenīter exponi pñt de abominatōe desolatōis fidelis aīe q̄ fit p pctūm. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū q⁹ q⁹ peccatū mortale deformat aīam ⁊ ponit eā extra naturā boīs vt patebit. Jō recte per abominatiōz desolationis intelligere possum⁹ abominabilē aīam pctō deformataz. Itē q⁹ peccatū subiectiue est in aīma. aīa aūt deberet eē tēplum dei ꝑm ap'lm Jō ꝓgrue dr idolū abominationis. i. pctūm stare in loco sancto. Rursus q⁹ nō oēs vidēt nec intelligūt magnitudinē ⁊ multitudinē peccatoꝝ. iō vtile est boi videre ⁊ legere in libroꝝ scīe vt defect⁹ suos intelligat ⁊ cognitos emēdet. Et ꝑm hūc sensū ī ẏbis ꝑmissis saluator ꝑma facie duo facit. Primo instruit nos que ⁊ quāta mala ex pctō incurram⁹ cū dic. [Cum videritis ꝛc] vsq3 [intelligat] Scdo docet quib⁹ cautelis ⁊ remedijs ꝓtra pctūm vti debeam⁹ cū subiūgit [Tūc q̄ in iudea sūt ꝛc] vsq3 [tunicam suā] ¶ Circa ꝑmū sciēdū q⁹ pctūm mortale q̄n q3 mala nos incurrere fac. Primū est q⁹ mentis oculos obtenebrat ⁊ obscurat. Et notat in eo q⁹ ꝑmittit [Cū videritis] Scdm ē q⁹ boīem īclita nobilitate diuīe imagis ꝓuat. Qd̄ innuit ī eo q⁹ dr [abominatōz] Tertiū est q⁹ aīm desolat et perturbat. Qd̄ tāgit in eo q⁹ addit [desolationis]. Quartū est q⁹ aīam dei iudicio reā facit. Qd̄ innuit in eo q⁹ dr [q̄ dicta est a daniele ꝓpha] Quīt tū est q⁹ templū dei coīq̄nat. Qd̄ notat in eo q⁹ dr [stantē in loco sctō] ¶ Primo ergo peccatū mētis oculos obtenebrat ⁊ obfuscat Psal. Obscurēt oculi eoꝝ ne videāt. Plerūq3 enī peccatoꝛ vl'ex prauaꝛ consuetudine peccādi. vl'ex obstinatiōe mētis. vl'etiā ex obcecatiōe diaboli peccatū suū nō videt. q⁹ videre ñ vult nec pctūm reputat pctūm. Vñ Greg. in q̄dā omel. Cū in grauī pctō miser bō labit. suadz ei diabol⁹ ne peniteat ne ꝓfiteat. pctūz leue ⁊ modicū in corde affirmat miam ꝓdicat. longū spaciū vite ꝑmittit. vt ꝑmaneat in pctō suggerit. vt sic eū in ꝓcēptū dei et desperationē sui īducat ⁊ ꝑdat. Hec Greg⁹. Ut ergo pctōr visū recipiat. necessariū est collirīū grē dei. p se nāq3 bō in pctūm cadere pt. sz p se surgere ñ pt sine auxilio christi ⁊ grē dei. Apoc. iij. Collirio inunge oculos tuos vt videas. ¶ Sz notādū q⁹ collirīū nō statz ita pfecte sanat oculos vt clare videre q̄nt oīa. sed successiue iuuat. Sic grā dei ꝑuenīēs q̄ nō ē habituale donū sed q̄dā auxiliū dei. q⁹ intelligit ꝑ collirīū. q̄ mētis oculꝰ vngit ⁊ tādē sanat. vt pctūm suū videat et agnoscat. Nō tn ꝑma facie pfecte sz q̄si ꝑ nebulā ⁊ in grosso. ⁊ deinde paulatim ⁊ p gradꝰ illustrat ad clare vidēdū. Et hūc gdualē ꝓcessum sanādi mētis oc'os designauit dñs illo ceco sibi oblato de q̄ legit Marc. viij. q⁹ ꝑmo dñs ꝓposuit manꝰ ex puit ī oc'os ei⁹. Et tūc interrogauit eū si aliq̄d videret. Qui aspiens oculos air. Video boīes velut arboꝛes ambulātes. Deinde iteruz dñs ꝓposuit manꝰ sup oculos eius. Et tūc cepit clare videre oīa. Per hūc cecū intelligit bō peccatoꝛ ita obtenebratꝰ pctīs q⁹ defectꝰ suos nō videt quē dñs paulatim sanat. Prio imꝓfecte et postea pfecte Primo enī tangēs eū in oc'os ei⁹ exuit. Qd̄ fit ꝑm Bedā. Q̄n dñs afflatu sui spiritꝰ sil'cū ẏbo dei mentē tāgit. Lputū ei de capite influit in os ⁊ cū flatu emittit. p q̄d signat grā dei ꝑuenīēs. q̄ sepe cū ẏbi dei spiramīe ex ore predicatoris ī oculos peccatrīs aīe exuit. q⁹ mēs sanat vt saltē in grosso pctūm sibi apareat q̄d ꝑ mitꝰ nō videbat. Vñ ille cecꝰ ꝑmo vidit homines tāq3 arboꝛes ambulātes. Nō. n. vt dic Beda distinguebat lineamēta būanoꝝ corpoꝝ. Videbat tn obscure corpa eoꝝ moueri ō loco ad locum. Sic pctōr q̄n sputo diuīe grē ꝑuenīētis q̄si collirio tāgit ⁊ inungit tūc incipit videre pctā sua. sz adhuc indistincte. Sz cū scdo dñs manū gratie habitual sup mētis oculos ī posuerit. tūc clare ⁊ distincte oēs suos defectꝰ videbit. ¶ Bu bitaret aūt B aliq⁹ de duob⁹ Primo de eo q⁹ dictū est q⁹ bō p pctūm sic obscurat q⁹ pctūm suuz nō videt. quō B sit verꝫ. Cū videam⁹ plēs peccatoꝛes multū intelligētes q̄ in lumīe intellectꝰ naturali optime sciūt discernere int bonū et maluz licet ꝑm B non operī. Vñ etiā Aug. q̄ olim fuit isthꝰ opinīōis B retractauit ꝑmo libro retractationū. Ubi sic dic. Nō approbo q⁹ in oratōne dixi.

de⁹ q̄ nō nisi mūdos vez scire voluisti. ℟ñderi eñ pōt mlt⁹ etiam nō mūdos mlta scire vera. ¶ Scdo dubitari pōt de eo q̄ dictū est q̄ deus paulatim pcrō rē sanat ⁊ illustrat. p̄mo impfecte ⁊ postea pfecte. quō ℔ sit vez. cū scriptū sit in ps. Dei pfecta sūt opa. Uñ dñs vno respectu illūinauit petz. ⁊ statī pfecte sanat⁹ ⁊ illustrat⁹ agnouit pctūm negatōis ⁊ fleuit amare ¶ Ad p̄mā dubitatōz dicēdū q̄ intellect⁹ noster p̄ lumen naturale sibi inditū ꝺ se sufficiēt ē ad ea itelligibilia cognoscēda. in q̄z noticiā p sensibilia possum⁹ deuenire. ¶ Altiora vō itelligibilia intellect⁹ hūanus cognoscere nō p̄t. nisi fortiori luīe pficiat. sicut lumīe fidei vl̄ ppℏie vel alic⁹ auxiliꝰ desup illustrāns. q̄ totū ꝺz lumē grē inq̄ntū est nature superadditū. Scdm ℔ ergo dicēdū q̄ pctō rē lumine naturali sine grā bñ cognoscit rē vl̄ actuz pctī puta furtū. homicidiū. fornicatōz ⁊ cetera tlia q̄ sensibilia sūt ⁊ p sensibilia cognosci p̄nt. ℥z sub rōe pctī inq̄ntuz scz pctā sūt tlia ñ cognoscit sine grā. q̄z deo ꝺordinatō q̄ hō desinit ꝺo subijci ex sensib⁹ cognosci nō pōt. Quare ad ei⁹ noticiā req̄rit fortⁱ⁹ lumē. siue ℔ sit lumē fidei. siue motō diuī auxilij p grām p̄uenientē Et p ℔ p̄z solutō ad obiecta ¶ Ad secūdā dubitatōz dicēdū q̄ licet pℓa requirant ad iustificatōz impij. oīa tñ sūt sil̄ tpe. scz q̄z ordine nat̄e vnuz est p̄us alio. ita successiue fieri describūt. ℙ Naturali ei ordie i iustificatōe impij primū ē grē infusio. Scdm mot⁹ liberi arbitrij i deū. Tertiū mot⁹ liberi arbitrij in pctūz Quartū remissio culpe. Que tñ oīa a deo fiūt vno instāti. Sic in ꝓposito certū ē q̄ de⁹ potuit illū cecū statī vno momēto pfecte sanare. scz successiue facere voluit vt designaret q̄liter nos pctīs obscuratī spūaliter ordine q̄dā reducamur ad lucē Uñ dic glo. ⁊ ībede. Quē vbo totū sil̄ de⁹ curare poterat. paulatī curat. vt magnitudinē hūane cecitatis oñdat q̄ vir ⁊ q̄si p gd⁹ ad lucē redeat ⁊ grāz suā nob indicat p quā singla pfectōis incremēta adiuuat. Uñ licz de⁹ vno instāti posset pctōrē sanū facere. Exēplū ꝺ latrone. ℙ Regularit̄ tñ ad cōuersionē nrām ex pte nrī p̄la successiue req̄runt videlz pctī ꝓgnitō. pctī displicētia. ꝓpositō. ꝓfessiō. ⁊ satisfactō. q̄ nob sūt successiua. scz de⁹ p̄t supplere oīa i vno momēto. Sgit̄ q̄n aliq̄ sic auxilio grē p̄ueniētus intātū illustratus fuerit. vt pctā sua saltē in grosso ꝓspiciat vt locū hēat dicēdi eis p̄missū | Cū videritis | Deinꝺ cetera mala q̄ ex pctō nascūt ꝓsiderātes. demū ad pfectaz cogitionē oīm suoz defectuū illūinatōe habitual̄ grē p̄ducent q̄ ꝺ desigt̄ i eo q̄ p⁹ oīm istoz malorꝫ ꝓsideratiōz subiū git̄ | q̄ legit itelligat | vt ibi dicet

¶ Subsermo ℙrimus.

CCCCLIX. A

¶ Cum videritis abhominatōz ꝛc̄ |. Uiso ꝺ p̄mo malo q̄ ꝺ inducit̄ p pctūm. ꝓñr videndū ē ꝺ aliq̄ttuor Scdm ergo malū q̄ ꝺ pctūm inducit est q̄ hoīez nobilitate diuīe imagis p̄uat. Q̄ notat̄ i eo q̄ ꝺz | abhominatōz | ℙctōr. n. ē abhoīabil̄ ꝺo. puer. xj. Abhominabile dño coz p̄rauū. Et i ps. Abhoīabiles fcti sūt i iniq̄tatib⁹ suis. Et nō solū abhoīabiles. imo sūt abhoīatō i abstracto. q̄ ꝺ pei⁹ ē. puer. xv. Abhominatō ē dño vita ipij. Dicit aūt hō pctōr abhominatō ex duob⁹ | Dño ex eo q̄ ꝺ it illud p q̄ ꝺ hō differt a bestia. q̄ ꝺ est rō. Q̄n at hō agit ꝓ rōz tūc peccat vt ait aug̃. ꝺ fide ad petz. Uñ peccatū ē ꝓ naturā hoīs. | In ceteris ei aialib⁹ irratōnalib⁹ nullū ē pctūz. q̄z carēt rōe. s. libertate arbitrij ⁊ discretōe boī ⁊ mali Et iō nec p̄miū nec pēa eis ꝺbet̄ p suis opib⁹. sic hoī q̄ est aial rōnale. q̄n ergo hō peccādo rōz p⁹ ponit. coincidit cū bestiis. ⁊ vt sic nō ē hō scz nō hō. q̄z decidit ab hoīe Uñ tūc bñ ꝺz abhoīatio ab ab q̄ ꝺ ē sine ⁊ hoīs natōe hūana. n. natio coerigit rōez. q̄ abiecta hō efficit abhoīatio. Cū ei hō sit imago ꝺi ꝺz imitari deuz c⁹ ē imago. imago. n. dicta ē q̄si imitago. q̄n ergo imitat deū i opib⁹ diuīis. tūc recte ꝺz imago dei. imo etiā fili⁹. q̄z c⁹ opa q̄s facit ei⁹ fili⁹ ē. Q̄n vō q̄s peccat mortal̄r ñ imitat deū scz diabolu cui⁹ opa fac. ac p ℔ ē fili⁹ diaboli. ⁊ p ꝓñs imago diaboli. q̄z fili⁹ ē imago p̄ris. ⁊ sic imago dei vtit in imaginē diaboli. Et hāc reductōz fec̄ christ⁹ Jo. viij. ꝓtra iudeos pctōres. ꝺ q̄b⁹ ꝺz ꝓcludēdo Vos ex p̄rē diabo. estis. Et tlēs recte dicūt abhoīatōes ꝺ q̄b⁹ ꝺz Ezech. vij. Imagies abhoīationū suaꝝ fecerūt ¶ B Tertiū malū q̄ ꝺ pctūz inducit est q̄ aiz desolat̄ ⁊ pturbat. q̄ ꝺ notat̄ i eo q̄ ꝺz | desolatiōis | Nā hō sibi male ꝓsci⁹ nūq̄z ex aio pōt eē let⁹. q̄z sp p̄sumit seua pturbata ꝓscīa. vt ꝺz Bap. xvij. Uñ Isi. xj. h. solulo. suoz dic sic | Nulla pena g̃ uioꝛ pena ꝓscīe. Uis at nūq̄z eē tristis. bñ vtic. secura mēs tristicia leuit̄ sustinet. bōa vita gaudiū sp hz. ꝓscīa rei sp i pena ē. nūq̄z secur⁹ e⁹ ai⁹. mēs. n. male ꝓscīe ꝑpis agitat̄ stimul̄ Et aug̃. i. confess. dic Justisti dñe ⁊ sic ē. vt pena sit sibi oīs inordinat⁹ ai⁹. Uñ pctōrib⁹ ꝺz ps. Quō facti sūt i desolatōz. subito defecerūt. pierunt ꝑ iniq̄tatē suā. ¶ Quartū malū ē q̄ pctūz aiaz iudicio reā fac. Q̄ ꝺ inuit i eo q̄ ꝺz | q̄ dicta ē a daniele pphet̄a | q̄ scz abhoīatō. i. pctūm q̄ ꝺ facit hoīez diuīo iudicio reū. dicta ē a daniele. tā noīe suo q̄z actu q̄z etiā vbis. Q̄is. n. pctōr eo ipo q̄ peccat reū se facit diuīo iudicō. q̄ ꝺ ℔ xe eū oz siue ℔ siue i futo Et ℔ indicat nobis daniel p̄mo nomine suo. Daniel

enī interp̄tat iudiciū dei. Et hoc quo ad nomen Daniel etiā actu iudiciū dei exercuit. vt p3 in il' duobus senibus accusatorib⁹ falsis susanne q̄s instinctu dei strenue indicauit. Hoc q̄ntum ad actū. Daniel etiā ore iudiciū dei iustū affirmauit. dum p populo a deo plagato orauit dicens. Dañ. ix. In vltate ⁊ in iudicio induxisti oīa hec ꝓpter peccata nostra. peccauim⁹ enī ⁊ iniq̄ egimus recedētes a te. oīa ergo que induxisti super nos. ⁊ vniuersa que fecisti nobis. in vo iudicio fecisti ⁊c. Et hoc quo ad vba. Recte ergo p̄danielem iudiciū dei signat. Et si iudiciū tā durū est peccatorib⁹ in p̄nti. vt patet ex vbis danielis. quāto terribilius erit in futuro. Vñ Hieronym⁹ super Matth. Quotiēs inquit die illuz cōsidero toto corpe cōtremisco. siue ei comedo siue bibo. siue aliquid aliud facio. semp videt illa tuba terribilis sonare in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Si sic de dei iudicio tremunt electissimi sancti. q̄d faciūt miseri peccatores. horrendum est eis vtiq3 incidere tale iudiciū. Vnde q̄ dicit Anselmus in libro de similitudinib⁹. In illo enī iudicio erūt a dextris peccata accusantia. a sinistris infinita demonia. subtus horrenduz chaos inferni. desup iudex iratus. foris mūdus ardens. intus cōscientia vrens. vbi vix iust⁹ saluabitur. Heu miser peccator sic dep̄hensus q̄ fugiet. latere est impossibile. apparere est intolerabile. Ecce quātū malū est reū esse iudicio. Vñ peccatori dicit de⁹ p ꝓphetā Ezech. vij. Judicabo te iuxta vias tuas ⁊ imponā tibi oīa scelera tua. et nō parcet oculus me⁹. neq3 miserebor. sed vias tuas imponā tibi. ⁊ abominatōes tue in medio tui erūt. ¶ Quintū malū q̄ inducit est q̄ templū dei polluit ⁊ coinq̄nat. Q̄ notat in eo q̄ dicit. [stantē in loco sancto] Graui⁹ q̄pe est pctūm q̄ cōmittit in loco sacro q̄z si cōmittere tur in alio loco. imo etiaz nonunq̄z aliq̄ est peccatū cōmissum in loco sacro. q̄ nullū esset peccatum si fieret in loco alio. Vñ dns eiecit emētes ⁊ vendētes de tēplo oues ⁊ boues ⁊c. Quia peccatum erat i templo negociari de talib⁹. q̄ tñ alibi absq3 oī peccato licite vēdunt ⁊ emunt. Sic etiā cōcumbere cū vxore sua q̄s pōt absq3 oī peccato. q̄d tñ in loco sacro nephas esset. Similiter iudex sine peccato imo q̄nq3 meritorie cōdēnatuz ad mortē decollari facit. q̄d si fieret in ecclesia p̄phanū essz. q⁹ ecclesia polluere⁹ in vtroq3 casu siue sanguis siue semis effusione. Hz quid accipimus hic p locū sanctuz nisi fidelē aiam p baptismū sanctificatā. de q̄ dicit apls. j. Cor. iij. Tēplū dei sanctū est q̄d estis vos. Glosa. Atpe baptismi neminē inhabitat de⁹ quē nō aī spūs sanct⁹ sanctificet ⁊ purget q̄si templū dei q̄d estis vos p̄m aiam ⁊ p̄m corp⁹ Hec glosa. Quia ergo anima christiana est loc⁹ sanct⁹. q⁹ deo sanctificat⁹ quasi tēplū dei ⁊ habitaculū spūs sācti. indignuz est eaz tā abomiabilit ⁊ fedo luto pcti polluere et cōtaminare. Q̄d ꝓquerit ꝓphā Malach. ij. Trāsgressus est iudas ⁊ abominatio facta est i israel. q⁹ cōtaminauit sanctificatōz dñi quā dilexit. Per iudā q̄ interp̄tat cōfitens signat bō christian⁹ q̄ deberz esse ꝓfessor dñi ⁊ fact⁹ est trāsgressor. Per sanctificatiōez dñi intelligit aia deo sanctificata vt dictū ē. Tūc enī iudas sctificatiōz dñi ꝓfanat qñ christian⁹ bō aiam suā quā deus diligit pctō cōtaminat. Itaq3 abominatiōz i loco sctō stare. est pctūm mortale i aia fideli abominabiliter p̄durare ¶ Qui legit [Qui legit intelligat] Q̄d refert ad oīa p̄cedētia. Idoneū est enī bō p auxilium grē p̄uenientis incepit pctūm suū aliq̄l videre q̄ ad p̄mū. ⁊ q̄z abomiabile sit pctūm cognoscere q̄ ad scdm. exinde turbat ⁊ desolat q̄ ad tertiū. ⁊ incutit ei timor de diuino iudicio. q̄ ad q̄rtū. adducit etiā q̄z miserabilit ⁊ turpit aiaz suam q̄ deberet esse tēplū dei polluta est ⁊ cōtaminata q̄ ad q̄ntū. Tūc incipit libz ꝓficie apire. ⁊ in eo pctā sua cū dolore ⁊ cōpūctione studiose legere ⁊ tūc accedēte grā habituali velut magistra incipit oēs defectus suos clare videre ⁊ pfecte itelligere. ac ad emēdatōz vite sue accelerant duce grā p̄perare. Exēplū ō beato Aug. de q̄ legit. viij. li. cōfess. Q⁹ cū ipe errore suū ingresso viderz euerso fundo cordis sui. ⁊ ꝓgesta añ mētis oculos vniuersa massa miseriaz suaz aborta ēpcella ingēs ferēs ingentē imbrē lachrymaz ⁊ dolor ꝓtinens lamētabiles voces. d. Quādiu q̄z diu. q̄re ñ hac hora finis turpitudinis mee Et audita voce. tolle lege. apto codice legit Et statim q̄si infusa luce securitatis ab eo oēs dubietatis tenebre diffugerunt. Iste ꝓcessus adaptari p̄t oīb⁹ p̄missis q̄ntū ad ꝓsideratione q̄nq3 malor p̄dictor. ⁊ quomō q̄n legit mor oēs errores suos p̄stinos clare vidit ⁊ vitatē intellexit. Et ibi vificatū est vbum dñi. d. Qui legit intelligat

Subsermo secundus CCCCLX.

Qui in iudea sūt. fugiāt ad mōtes. et qui in tecto nō descendāt tollere aliquid d̄ domo sua. et qui i agro nō reuertatur tollere tunicā suā. Vbi supra In verbis istis saluator docz q̄b⁹ remedijs ⁊ cautel' ad euadēdū abominatōz pctōr vti debēa⁹. Ip⁹ q̄z ei bō vidit legit ⁊ pfecte itellexit q̄ntā abominatiōz

et desolationē incurrit ex peccatis vt dictū est. si euadere vult piculū tūc debet vti sex remedijs ⁊ cautelis. Primū est q̄ sit actu in iudea. Secundum q̄ inde fugiat ad montes. Tertiuz q̄ ascendat sup tectum. Quartū est q̄ nō descēdat de tecto p aliq̄bus reb⁹ tpalib⁹. Quintū q̄ egrediat in agrū. Sextū ē q̄ nō reuertat ad tollēdā tunicā suā. Que ad moraluatē trāsferēdo possum⁹ dicere q̄ innuunt nobis hic sex grad⁹ q̄b⁹ p⁹ detestationē abominatiōis deuenit ad statū pfectionis ✠ Primū ergo q̄d requirit p⁹ detestatōz pcti ē. q̄ bō sit in iudea p purā pctōz pfessionē. Judea enī pfessio interpretat. Hec primo oīm p⁹ detestationē pcti requirit. Vñ cū ppha dixisset in ps. In exitu israel de egypto. p q̄d aboīatio tenebrosa pcti itelligit statim subdit. Facta ē iudea scīficatio ei⁹. De hac scīficatiōe pfessiōis dic aug⁹. in li. de pnia. Cōfessio ē sal⁹ aiarū. dissipatrix vicioz. restauratrix vtutū. oppugnatrix demonū. obstructio iferni. portas aperit paradisi. Sz q̄ nō sufficit hoī p pfessionē auertere se a malo nisi studeat p deuotionē puertere se ad bonū. ad q̄d indiget hō cōsilio ⁊ auxilio maioz. Ideo docemur secūdo de iudea pfugere ad mōtes. p q̄s itelligit viri pfectōe sublimes. sic apl̄i ⁊ eoz sectatores. q̄b⁹ dicit montes. Sic enī pes mōtis tāgit terraz ⁊ cacumē eleuat ad celū. Mons etiā valde firm⁹ est. Sic viri pfecti pede corpis ambulāt in terra. ⁊ cacumine mētis eleuāt ad celū. sm illud apl̄i Phil. iij. Nostra puersatio in celis est. Et valde firmi sūt ad sustinendū aduersa ⁊ ad resistēdū tēptatōib⁹ Ro ma. viij. Quis nos seperabit a charitate christi. Tribulatō. an angustia. an psecutio. an fames. an nuditas. an piculū. an gladi⁹. Quasi diceret Ita sum⁹ firmati p grāz dei q̄ nulla aduersa poterūt nos separe a charitate christi. Qui. n. vere deū diligit. oīa aduersa patiēter tolerat. ⁊ tēptationū ict⁹ gaudēter excipit. Iurta illud Ja. j. Omne gaudiū existimate frēs cū in tēptatiōes varias inciderit is. Oportz enī pristari in varijs temptatiōib⁹ vt pbatō fidei vrē sit mlto pciosior auro q̄d p ignē pbat ⁊c. j. Pet. j. Ad istos mōtes cōfugere debēt q̄si de iudea pfitētes ⁊ penitētes. vt dicere possit eoz q̄libet cū ps. Leuaui oc̄los meos in mōtes vñ veniet auxiliū mihi. Et bñ a talib⁹ est auxiliū implorādū. vt accedat illō Lu. xxiij Dicēt montib⁹ cadite sup nos. ⁊ collib⁹ operite nos Isti. n. sūt mōtes ⁊ colles q̄ pñt alios tpe aduersitatis opire ptegere ⁊ defensare suis doctrinis oroīb⁹ ⁊ exēplis ✠ Postq̄z aūt isti abominatiōz fugiētes a pdictis mōtib⁹ fuerint recepti. ptecti ⁊ opti. Tūc tertō debēt ascendere supra tecta. Tectū est superior ps dom⁹ opiens ⁊ p seruās a pluuijs oīa q̄ in domo sūt. Per q̄ō itelligitur superior portio aie. s. spūs mētis. q̄ supeminet oīb⁹ viribus aie custodiēs eas a pluuijs ⁊ caumatib⁹ passionū ⁊ tēptationū. In tali tecto aia q̄ pus a mōtibus puecta est subuecta vt dictū ē habebit residētiā suā manēs ibi q̄si solitaria. vt possit dicere illō ps. Factus sum sic passer solitarius in tecto. Et bñ solitari⁹ q̄a ab oīb⁹ reb⁹ creatis abstract⁹. Et Ber est q̄d hic subdit. Nō descendat tollere aliq̄d de domo sua. Ecce est q̄rtū. De hac solitaria abstractōe dicit Bern. in q̄busdam dictis. O sancta aīma sola esto vt soli omnium serues teipsam. quē ex omnib⁹ tibi elegisti. fuge domesticos. fuge publicū populū ⁊ domuz patris tui. recede ergo ⁊ si nō corpe spiritu tamē ⁊ mente. ✠ Notandū autē q̄ duplic⁹modi secessio vel abstractio a rebus mūdanis fit trib⁹ modis sicut potest colligi ex dictis Bernardi in sermone de peregrino. ✠ Primus mod⁹ est q̄ q̄s soluz in necessarijs cōtentetur. et tanq̄z aduenā ⁊ peregrinum se reputās victu et vestitu content⁹ graue existimet se alijs onerari. De q̄bus dicit Gregorius q̄ eis affluentia onerosa est. quia hoc ipsum grauiter tolerant. q̄ festinantes ad patriaz in itinere multa portant Et isti licet sint solitarij in tecto. interdū tamē pro necessarijs dumtaxat descendunt. quibus non sine delectatione vtuntur. ✠ Secundus modus est q̄ quis nec etiaz in necessarijs delectetur. et in nullo ad temporalia sit affectus. sed tanq̄z mundo ⁊ mundialibus mortuus. abundantiaz et defectum. laudem et opprobriū equaliter accipit. Mortuo enīz si q̄d defuerit non sentit. sic anima in suis affectibus mortificata cōmodum et incōmodum non discernit. De quibus dicit apostolus Colossen⁹. iij Mortui estis ⁊ vita vestra abscondita est cum christo in deo. Isti enim licet sint in tecto inferi⁹ tamen ad domum pro solis necessarijs interdū respiciunt. sed sine omni delectatione. ✠ Tertius modus est q̄ quis in vsu necessariorum non solum non delectetur. sed potius affligat et crucietur. vt dicere possit cum apostolo Gal. scdo. Mihi mundus crucifixus est ⁊ ego mūdo. Talis est in tecto perfecte abstractionis. cui sūma pena est deorsum ad domum rerū creaturaruz pro quacunq̄z necessitate prospicere. sed solū delectatur per amorem deo dulciter inherere. Talis passer solitarius in tecto fuit Maria magdalena. In cuius persona dicit Augenes in omel. super illud Johānis. xx. Maria stabat ad monumentū ⁊c. Onerosi inquit sunt mihi omnes consolatores. grauant me ⁊ non cōsolātur me. ego q̄ro creatorē. ⁊ q̄is est mihi ad videndum

omnis creatura. Nolo angelos videre. nolo cū angelis manere. q⁹ pñt dolor ẽ meū augere Ego quero nō angelos sz eū q̄ fecit me z angl̄os Nō quero angelos sz meū z angelorū dñm

Uex licet in hoc tecto abstractiōis z ꝓplationis valde dulce existat manere aīe amorose. expedit tñ interdū ocū ꝓplatiōis postponere. z p alior⁹ acq̄sitiōe etiā laborare. Unde sp̄ōsus i canticis sp̄ōsam. i. aiam amorosam de q̄te ꝓplationis ad labor ẽ vite actiue inuitās ait. Surge p⁹pera amica z veni Cañ. ij. Ubi dic glosa. Surge cōtemplatiōis postpositiōe. z ꝑpera. i. labora i alior⁹ acq̄sitione. Unde hac amicabili inuitatione sp̄ōsa delectata z de fructu sp̄uali acq̄rendo gauisa. sciens q̄ ipsa sine eo nullū fructū facere posset reinuitat eū ad idē opus dicēs infra Cañ. vij. Ueni dilecte mi egrediamur i agrū Per quem agrū vite actiue exercitiū intelligit. De q̄ etiam agro in vbis p̄missis subiūgit. Et q̄ in agro est. In q̄ notat̄ quintū documētū ꝑpositi nostri videlicet q̄ aiam de abominatiōe fugientē et vsq̄ ad pfectiōis fastigiū pficientē. oportet interdū i agrū actiue vite descēdere. z p fructu salutifero laborare. Quāuis enī vita contēplatiua sit tuti⁹ quietior z suauior. Quia vt dicit Ambros⁹. Tuta vita est in qua nihil sit q̄d timeas. q̄ sustētatur ocio. ñ occupat̄ alienis molestijs. Actiua tñ vita est fructuosior z magis necessaria z magis meritoria ceteris pib⁹ q̄z cōtemplatiua. Et p̄m hoc fecūditas lye p̄fert pulcritudini rachelis Unde dicit Greg⁹ in quadā epl̄a. Dūt nōnulli q̄ magnis muneribus ditati dū solius ꝓplatiōis studijs inardescunt. patrie vtilitati p⁹mor⁹ p̄dicatione refugūt. secretū q̄etis diligūt. secessum speculatiōis appetūt. de quo sibi si districte iudicent ex tātis pculdubio reis sūt q̄ntis venētes ad publicū ꝑdesse potuerūt. Itē Greg⁹ sup Ezech. omel. vj. Sine contemplatiua inq̄t vita intrare possunt ad celestē patriā q̄ bona que p̄nt operari nō negligūt. Sine actiua aūt intrare nō possūt. qui negligūt bona opari q̄ possunt Bonum est ergo p tpe de tecto cōtemplatiōis descēdere ad agrū actōis

Cauendū est aūt solicite ne in agro actiue vite q̄s labor⁹ nimis se immisceat negocijs secularib⁹. q⁹ difficile est mundanis occupari z mūdiali cōuersatione nō inquinari Ecc. xiij. Qui tetigerit picē inquinabit̄ ab ea. Jō subdit. Nō reuertat̄ tollere tunicā suā. Q⁹ est sextū documentū isti⁹ p̄cessus. Per tunicā itelligitur occupatio seculi ad quā tollendā reuerti pniciosum est pfecto. Unde sp̄ōsa Cañ. v. Expoliaui me inq̄t tunica mea quō iterum induar illa. Quasi diceret. Abiecta me occupatiōe secula rem qua quondā implicabar. quō resumā illā. Certe nullo mō sine piculo. Exemplū in ioseph qui ne macularet cū femia relicto in manu eius pallio fugit. Sic p̄fect⁹ tunicā p̄stine cōuersatiōnis retro se relinquat. ne abominatione quaz fugit reincurrat. Sz postq̄z agrū cōpetenter excoluerit nec ad domū reuertēdo tunicā tollēdo tectū ꝓplationis reascēdere festinet. denuo cū oportunū fuerit ad agr⁹ descēsurus. Et hāc sanctam alternationē q̄z diu in hac vita fuerit continuet. Exemplo legislatoris. s. moysi q̄ nūc ascendebat in montē vt ibi gl̄iam dñi cū maior⁹ cerneret libertate. Nūc vo descēdebat in castra vt cuz vtilitate necessitatib⁹ ꝓximi p⁹deret. vt dic Innocentius papa tertius i decretali. Missi cū p̄dē. Sic z de sanctis animalib⁹ euāgelicis scribit Ezech. p̄mo. Q⁹ ibāt z reuertebant. Ibāt inq̄z ad actionem. z reuertebant ad ꝓtemplationez. z viceuersa. Quā etiā desiderabilē vicissitudinē z nos cōtinuare studeam⁹ donec ad illū celestē montē puenīamus. vbi p̄m Aug. xxij. libro de ciuitate dei vacabim⁹ z videbim⁹. videbim⁹ et amabimus amabim⁹ z laudabimus. ecce q̄d erit in fine sine fine. Quo nos p⁹ducere dignet deus deorū. qui viuit et regnat p⁹ infinita secula seculor⁹ Amen

Explicit opus postillarum z sermonū de euangelijs dominicalibus cōpilatum a fratre Jordano de Quedelinburg lectore Magdeburgensi ordinis fratrū heremitarum beati Augustini Impressum Argētine Anno dñi. M.cccc.lxxxij.

lib mō⁹ sā paul. Antmaccab iiij⁹

A 9773a

0430

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6